Centar za znanstvenu inkviziciju Hrvatske

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/08/centar-za-znanstvenu-inkviziciju.html

Nedavno je osnovan Centar za znanstvenu inkviziciju (eng. inquisition,inquiry – istraga). Dva su temeljena razloga za pokretanja svete znanstvene inkvizicije, jedan je što se još uvijek koriste teističke dogme kao temeljno shvaćanja prirode i odnosa u društvu a drugi je poplava pseudoznanstvenih ideja potpomognuta profitno orijentiranim medijima i usko povezana s nespremnošću znanstvenika da na njih odgovore. Živimo u vrijeme kada se javljaju neki ljudi koji razmišljaju drugačije od nas, apsolutna je nužnost da suzbijemo sve takve pojave. Sasvim je jasno da ne postoji Bog, ali mi smo od Boga izabrani ljudi i moramo reagirati. Kako ne posjedujemo mehanizme kojima bi takve ljude uspješno uklonili iz društva za sada nam preostaje samo upozoravati na takve pojave. Predmet interesa istrage postaje svatko čije javno pojavljivanje i izjave mogu izazvati sablazan među pukom.

Veliki inkvizitor od sada i u Vašem gradu

Za prvog Velikog Inkvizitora izabran je Slobodan Danko Bosanac, proučimo njegove izjave u kojima nas upozorava tko su sumnjivci na koje moramo paziti;

> **Smatrati da nam je religija saveznik je potpuno krivo**, religija nikad nije i neće biti za spoznaju, po definicija ona se temelji na vjerovanju, a spoznaja na znanosti. Argument tradicije je apsurdan, pod time se može dosta toga provući. **Niti tradicija nam nije saveznik**. Međutim ići na religiju per se, ja se ponavljam, nije produktivno. Dovoljno ima materijala da se religija kritizira kroz primjere na koje moramo ukazivati. Tada se može govoriti o pravom napadu na religiju. No to sve pada u vodu ako među nama ima onih koji religijska stanovišta brane. Nemam ništa protiv tih ljudi ali sto se mene tiče onda ću djelovati onako kako smo do sada. **Ne želim biti u društvu s onima koji smatraju da znanost ima kompromisa s religijom.**

> …

> Svi mi imamo možda previše uvjerenja u intelektualnu razinu našeg puka. Usput, mi pričamo o nekoj višoj razini svijesti. Evo upravo vidio sliku Josipovića na polnoćki kako božanstveno sluša bajke i moralne propovijedi Bozanića, vjerojatno je i klečao pred njim. **A tvrdi da je agnostik**.

Potpuno je jasno što nam poručuje Veliki Inkvizitor Danko Bananko. Svi koji se drže tradicije, svi pripadnici nekih od religija, a posebno oni koji sa figom u džepu tvrde da su uz nas(predstavljaju se agnosticima i ateistima, a svako malo bježe da bi potajno slušali što im popovi propovijedaju) predstavljaju problem i potrebno ih je podvrgnuti sudu našeg Centra za inkviziciju.

Promocija Inkvizicije u medijima

Inteligencija u našem društvu nije na razini, potrebno je ljude spasiti od njih samih. Na scenu stupa medijski pobočnik Velikog Inkvizitora, poznati novinar i aktivist Neven Barković. Svoju plodonosnu karijeru počinje 1998. godine kao desna ruka Matije Babića, nakon što je godinama u sklopu redakcije indexa radio na povećanju nacionalnog kvocijenta inteligencije prelazi na tportal gdje kao glavni urednik u par mjeseci podiže posjećenost portala i kvalitetu novinarstva. Posve je očigledna njegova uloga u podizanju kvalitete našeg društva, ali on nije samo novinar, u slobodno vrijeme je glasnogovornik inicijative mrzim-katol... ovaj, nisam vjernik. Incijativa je to koja za plan ima otkriti pravu istinu o stanju u Hrvatskoj. Barković poziva sve pravoslavce(jer poznato je primjerice da je broj krštenih u Srbiji prije rata bio ispod 30%), da razmisle o svome indetitetu i da ga odbace, naravno ako to žele. Pozvao je i sve židove da razmisle o tome što znači biti židov i da odbace taj indetitet(poznato je da veliki broj židova nije religiozan), naravno ukoliko to žele. Uz svo to protjerivanje svih religioznih osoba nakratko je spomenuo i katolike, pozvao ih je da zaniječu svoju vjeru, naravno samo ako to žele, ako ne žele ne moraju, Barković nije ni na koji način pokušao utjecati na njih.

Neuke bi moglo zbuniti zašto Barković citira Starčevića na svojoj stranici mrzim-katol... uf, opet ja, inicijative se zove nisam vjernik, dakle neuke bi moglo zbuniti zašto Barković citira Starčevića na svojoj stranici nisam-vjernik.org, davno je rekao Starčević da "Katoličanstvo ne smije biti ispred hrvatstva". Je li Barković neki zadrti domoljub? Bez brige, nije. Na svome twitter računu ponosno izjavljuje da ***"ne želim dobrodošlicu papi, mislim da je vjera mana, a ne vrlina, ne ponosim se hrvatstvom i nije da nikog ne mrzim."*** Prateći njegov račun na već spomenutom servisu možemo saznati o njegovoj zabirnutosti za neuki puk; ***"Kad katolički teolozi kažu 'istina', misle na mitove neobrazovanih seljaka iz brončanog doba. Vjera je mentalno ropstvo."***, šokiran prizorom kojeg je vidio na glavnome trgu piše; ***"Orgije konformizma, uniformnosti i mentalnog ropstva na Jelačić placu"***, prije toga prošetao je Zrinjevcem da vidi koliko se praznovjerje raširilo među narodom pa zaključuje; ***"Sjedim na Zrinjevcu okružen hodočasnicima i čitam 'Case of the pope'. Iskreno ih žalim. Cinični iskorištavaju lakovjerne i tako stalno..."***

Sve je jasno, kao što je i Barković na svoje oči vidio, potreba za inkvizicijom je velika, zar netko još sumnja u to? Srećom, Barković je glavni urednik jednog od najposjećenih portala u Hrvatskoj, s njime na našoj strani, tko će protiv nas? Katolicima i kleru možemo samo poželjeti ono što je i sam Barković poželio Papi; ***"Sretan put, Herr Ratzinger. Želim vam dobro zdravlje i dug život kako bismo vas ipak na kraju vidjeli gdje i spadate, iza rešetaka".***

Potpora Centru za Inkviziciju

Još uvijek Vas nisam uvjerio u potrebu da se priključite Centru za inkviziciju? Nema veze, indoktrinacija koju ovo društvo vrši nad Vama onemogućuje da odmah progledate. Srećom Centar za inkviziciju ima i podršku moralnih vertikala poput Žarka Puhovskog koji je oboružan iskustvom vođenja sličnih akcija. Posebno je značajno sudjelovanje Žarka

Puhovskog u sličnim inkvizicijskim postupcima, još davne 1972. godine bio je *"vrlo revan svjedok optužbe u političkim procesima studentima zagrebačkog sveučilišta. Ovaj sadašnji veliki ekspert za političku filozofiju nije se tada ustručavao satima govoriti na sudu i teretiti svoje kolege u postupku."* Možda se brinete da je Puhovski oslabio u svom nastupu, ali bez brige, on se *"nikada i nije odrekao te svoje prošosti, te ima jake osnove za pretpostavku da se tu radi o trajnijoj mentalnoj dispoziciji koja se manifestira onda kada se za to pojave povoljne okolnosti."*

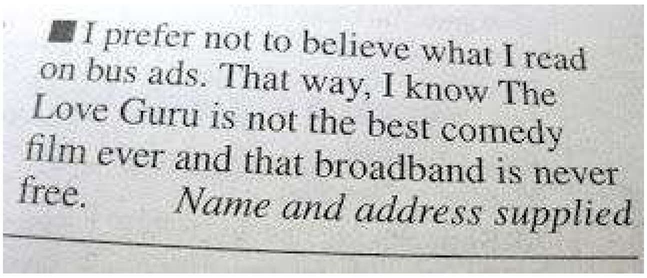
Veliki Inkvizitor Danko Bananko, pobočnik Neven, hrabi Žarko, zar uopće postoji mogućnost da ovaj Centar ne ostvari svoje naume?

Ateizam - Mir i Veselje

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/08/ateizam-mir-i-veselje.html

Kao što možda već i znate, Britansko udruženje humanista nedavno je sponzoriralo reklamnu kampanju na busevima diljem Engleske. Slogan kampanje je "Vjerojatno nema Boga. Sada se prestani brinuti i uživaj u svom životu". Riječ "vjerojatno" je umetnuta jer pravila oglašavanja zahtjevaju da svaka tvrdnja u reklami mora imati dokaze, a poznato je da ne možemo dokazati nepostojanje Boga. Ipak, poruka koju nam oglas poručuje je očita: naručitelj želi da povjerujemo kako ne postoji Bog, i na temelju toga da se "prestanemo brinuti i uživamo u životu". Drugim riječima, ako ne postoji Bog, svi bi trebali osjećati mir i veselje, barem tako tvrdi Udruženje britanskih humanista.

I prefer not to believe what I read on bus ads. That way, I know The Love Guru is not the best comedy film ever and that broadband is never free. *Name and address supplied*

Tvrdnja je zanimljiva, ali pogledajmo prvo lekcije iz povijesti. Povijest nas je naučila da antiteističke odnosno službeno ateističke države poput Sovjetskog Saveza, Komunističke Kine(Mao Tse Tsung), Albanije, Kambođe(Pol Pot) ili Sjeverne Koreje koje su osjetile društveno uređenje bez Boga ne žive baš u miru i veselju. Zapravo, sasvim suprotno, društvena uređenja kojima je ideja transcendentalnog Boga bila toliko odbojna pamtit ćemo po spektakularnim uspjesima u stvaranju očaja i ubojstvima velikog broja ljudi. Osim tvrdnje da je ateistički život pun mira i veselja, oglas nas navodi i na tvrdnju da je Bog neutralni i pasivni objekt, plod našeg razmišljanja o njegovom postojanju. Ipak, prema tradiciji Judaizma i Kršćanstva, Bog aktivno otkriva svoje postojanje. Ima zanimljivu tendenciju da se stalno otkriva, ali na blage i skromne načine.

U današnja čitanjima* imamo poznati primjer otkrivenja Boga. U prvom čitanju, dječak Samuel čuje noću glasove, "Samuel! Samuel!". Primjetite kako ga Bog zove imenom. Slično tome, današnje Evanđelje puno je imena koje Isus Krist poziva; Ivan, Andrija i Šimun. U slučaju Šimuna, Isus mu čak daje i novo ime, Petar. Imena su bitna jer predstavljaju osobu. Umjesto da promatra ljudska bića kroz kolektiv kao u komunizmu, ili kao objekte bez osobnosti što je prisutno u modernoj industriji, laboratorijima i klinikama, osobni Bog skromno nam pristupa i odnosi se prema nama kao osobama sa imenom i u krajnjoj liniji kao prijateljima. Kršćanstvo propovijeda da je Bog postao zbog nas i više od samog prijatelja, Isus Krist, pravi Bog i čovjek, rođen je i žrtvovan na križu za svoje prijatelje kako bi im omogućio život vječni.

Bog koji nas voli, Bog koji je spreman umrijeti za vječno prijateljstvo sa nama čini se kao dobra vijest, pa zašto onda Britansko udruženje humanista smatra da nepostojanje Boga dovodi do mira i veselja? Čini mi se da pitanje nije intelektualne prirode oko Božjeg postojanja. Problem je u željama srca. U navodnoj odsutnosti Boga, svijet nudi razne stvari kao nadomjestak mira i veselja. Primjerice, oglašivači nude pogodnosti vječnog života u pomodnim i prolaznim stvarima. Droge nam nude užitak bez smisla i značenja. Vanbračni odnosi, na koje nas upozorava današnje drugo čitanje, pružaju nam imitaciju bračne intimnosti, ali bez ikakvih obaveza i smisla. Sve nam te stvari ne donose mir i veselje nego u konačnici jad i osjećaj praznine. Porobljeno porocima, pokvareno ljudsko srce ne može shvatiti da postoji nešto bolje. U ateističkom oglasu, Bog je doživljen kao netko zastrašujuć, netko tko donosi kraj lažnom miru i lažnom veselju. Kao što apostol Ivan(3:19) kaže "ljudi su više ljubili tamu nego svjetlost jer djela im bijahu zla". Izgleda da Britansko udruženje humanista smatra taj strah normalnim odnosom prema Bogu.

Kako onda možemo prihvatiti Boga umjesto da pobjegnemo od Njega u strahu? Kršćanska povijest nas uči da uspjeh u svetosti, uspjeh u dohvaćanju nebeskog nije stvar osobne snage. Sve što je potrebno za svetost je predati se Božjoj volji. Naša svakodnevna molitva trebala bi biti poput molitve dječaka Samuela koji je čuo Božji glas i odazvao se "Govori Gospodine, sluga Tvoj sluša".

**Druga nedelja godine*
Is 3:3b-10,19; Ps 40:2,4,7-8,8-9,10; 1 Co 6:13c-15a,17-20; Jn 1:35-42

autor: Otac Andrew Pinsent

Biologija i teologija

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/08/biologija-i-teologija.html

Kao što možda već i znate, ove godine obilježavamo 150. godišnjicu izlaska Darwinovog djela "Postanak vrsta". Od tada se često govori o sukobu biologije i tvrdnje da Bog djeluje na prirodu. Ipak, gledajući širu sliku, proučavanje živih organizama je imalo velik i pozitivan utjecaj na katoličku misao. Štoviše, neke od osoba koje su dale najveći doprinos biologiji bili su katolici što sugerira da je postojala uzajamna povezanost biološke znanosti i teologije. Inspiriran nekim referencama u današnjem prvom čitanju i Evanđelju istražit ću te teme u današnjoj kratkoj propovijedi.

U Bibiji pronalazimo indikacije o važnosti živih tvari za teologiju, posebice u Isusovim parabolama. Isus se često koristi metaforama iz prirode, primjerice govori o jalovom stablu smokve ili o sijaču koji sije sjeme kako bi dočarao kako koja osoba prima riječ Evanđelja. Nadalje, u Bibliji često pronalazimo opis uspješnosti kršćanskog života tako što 'donosi plodove', ili susrećemo izraze poput 'puno plodova' i 'plodovi Duha Svetoga'. Ostale indikacije veze između biologije i teologije proizlaze iz povijesti kršćanske misli. Aristotel, poganski filozof čije je razmišljanje imalo veliki utjecaj na kršćansku teologiju zajedno je sa svojim učenikom utemeljio biologiju. Najveći katolički teolog, sv. Toma Akvinški, student je Sv. Alberta Velikog, najvećeg prirodoznanstvenika svog vremena. Prvi znanstvenik koji je predložio sustavnu teoriju evolucije nije bio Charles Darwin nego Jean-Baptise Lamarck(pola stoljeća ranije), francuski katolik koji se školovao kod Isusovaca. Kao vrhunac svega, znanost genetike utemeljio je Gregor Mendel, katolički redovnik.

Međudjelovanje biologije i teologije kroz povijest navodi nas na ideju da postoje neka načela koja su korisna za oba područja. Primjer takvog načela, prema Tomi Akvinskome, je Božji dar kojim je dano dostojanstvo stvorenjima da budu uzroci stvari. Iako se načelo čini jednostavnim i očitim, ima niz važnih posljedica za znanost i teologiju. Ukoliko stvorenja mogu biti uzroci stvari, onda bilo koje živo biće nije samo neki robot ili stroj koji provodi upute, nego mogu stvarati promjene unutar granica svoje prirode. Čak i biljke imaju određenu slobodu u svome rastu, neljudske životinje djeluju također po svojoj volji-

kao što možemo vidjeti ako promatramo mačku kako se igra sa klupkom vune. Ljudska bića dodatno imaju izvanredan dar slobodne volje koji nam omogućuje da stvaramo, da budemo kreativni i da volimo. Drugo važno načelo, koje posebno opisuje Newman, je činjenica da se Crkva razvija na prirodan način(organic fashion). Katolička Crkva danas nije poput Crkve ranih kršćana, kao što ni biljka u kasnom stadiju rasta ne sliči nužno na sjeme ili raniji stadij.
Unatoč tome, postoji prirodan i povijesni kontinuitet između današnje Crkve i Crkve u ranim stoljećima. Tako se primjerice posebna uloga Pape nasprem ostalih biskupa temelji na posebnoj ulozi koju je Krist dao Sv. Petru među apostolima. Već su prvi biskupi Rima živjeli sa tom posebnom ulogom. Sa punim pravom tvrdimo da pripadamo istoj Crkvi kao i rani kršćani, iako smo u kasnijoj fazi razvoja Crkve imamo istu priliku postati sveci.

Živa nas bića također poučavaju kako Bog stvara svetost; radije pažljivim uzgajanjem nego proizvodnjom. Isus nas uči da nam Bog usađuje svoju milost i uzgaja je: neplodne grane otpadaju, a žive grane obrezuje kako bi nosile više ploda. Danas u Engleskoj katoličanstvo izgleda poput obrezane grane, baš poput židova u današnjem čitanju.. U Engleskoj naše stanje ima posebnu težinu jer živimo kao posljednji ostaci u zemlji koju je stvorilo katoličanstvo-vidljivo je to iz naše prošlosti, zakona, katedrala, sveučilišta i napuštenih samostana. Čak je i Kuću Parlamenta osmislio katolički arhitekt Pugin, prema modelima srednjovjekovnih katedrala. U ovome reduciranome, obrezanome stanju, preostalo granje može iznenada oživjeti poput bilja u proljeće.

Dakle, koje su praktične posljedice za naš život? Prvo, da pravu svetost moramo uzgajati kao živuće biće, a ne proizvesti odjednom. Potrebne su nam i neke stvari koje daje poljodjelac kako bi doživjeli naše ostvarenje u nebesima. Potrebna nam je voda, sunčeva svjetlost i strpljenje. Zato je potrebna dnevna molitva, misa barem nedjeljom i redovita ispovijed kako bi se oporavili kada nas odsječu od naših korijena. Sve je to važno za iskrenu sreću. Ukoliko se držimo tih stvari, naš rast u svetosti neće biti spektakularan i brz, ali će biti stalan i na kraju plodonosan. Drugo, ne bismo se trebali pretjerano uzrujavati ako nam Bog obreže grane, možda kroz neki gubitak ili osobnu patnju: takve stvari također mogu biti plodonosne na dulji rok. Zaključujemo iz svega da "preživljavanje jačeg" nije ono što tražimo u kršćanskom životu, nego 'preživljavanje vjernih'. U današnjem evanđelju je slijepac, osoba koja ne stoji dobro po pitanju eugenike, upravo ona osoba koja pokazuje najviše vjere i koja prati Krista na putu u Jeruzalem.

Neka Bog ojača našu živu vjeru i vezu sa Kristom i Njegovom Crkvom. Neka nikada ne otpadnemo kao neplodna grana i neka nosimo plodove za vječni život.

30. nedjelja kroz godinu
Jer 31:7-9; Ps 125; Heb 5:1-6; Mk 10:46-52

autor: Otac Andrew Pinsent

Dan Brown i povijest Katoličke Crkve

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/dan-brown-i-povijest-katolicke-crkve.html

Prateći medijski tretman povijesti kršćanstva zamjećujemo neke zanimljive tvrdnje, posebice u nekim nedavnim emisijama koje su nam ponudile "Dan Brownovu" interpretaciju povijesti, interpretacija se naravno temelji na Brownovoj knjizi Da Vincijev kod. Dakle što nam nudi takva interpretacija? Iz Crkvene perspektive možemo prepoznati dvije bitne stvari koje se pojavljuju. Prva, katoličanstvo je nastalo tek kasnije, nekih tristotinjak godina poslije Krista, Drugo, katoličanstvo je osmišljeno kako bi bogati i moćni vladali narodom, posebice oni politički ambiciozni poput cara Konstantina, prvog rimskog cara koji je postao kršćaninom. Danas je Svetkovina Krista Kralja, raspetog Kralja i bilo bi dobro da odgovorimo na popularne zablude koje su danas prisutne.

Prvo o porijeklu, Katolička Crkva nije se odjednom pojavila u četvrtom stoljeću. Prvi poznati zapis fraze "Katolička Crkva" pojavio se u pismu napisanome 107. godine, samo nekoliko godina poslije završetka zapisivanja knjiga Novog Zavjeta. Tu frazu upotrijebio je jedan episkop, rani kršćanski biskup Antiohije, grada u kojemu su Sv. Petar i Pavao propovijedali i grada u kojemu su se prvi put Kristovi učenici prozvali kršćanima. Vjerojatno je taj biskup poznavao neke od apostola, a možda ga je zaredio i sam Sv. Petar.

Taj biskup, Ignacije, nije bio bogat i moćan čovjek. Upravo suprotno, bio je osuđeni zatvorenik u iščekivanju smrtne kazne. Ignacije koji je poslje kanoniziran kao Sv. Ignacije napisao je to pismo dok su ga brodom prevozili u Rim gdje su ga trebali i pogubiti, vjerojatno u koloseumu gdje bi ga rastrgale divlje zvijeri na opće oduševljenje gomile. Što nam primjer Sv. Ignacija i njegovog zatvoreništva govori o Katoličkoj Crkvi? Njegovim riječima; "Gdje je Krist, tu je i Katolička Crkva", time nam Sv. Ignacije poručuje da je Crkva "katolička" i da su Krist i njegova Katolička Crkva nedjeljivo vezani. Tvrdnja je potpuno u duhu Novog Zavjeta koji opisuje Crkvu kao "Tijelo Kristovo" i kao "Kristovu Zaručnicu". "Katolička Crkva" kakvu je opisuje Sv. Ignacije imala je i tada prepoznatljivu nam strukturu. Sv. Ignacije potiče čitatelje da budu podložni biskupu(svoga grada) kojemu pomažu u službi svećenici i đakoni, identična struktura kakvu imamo i danas u Crkvi. Sv. Ignacije nam također potvrđuje da su i rani kršćani smatrali Euharistiju "tijelom našeg spasitelja Isusa Krista" te napominje da Crkva u Rimu ima posebnu ulogu, "predstojnica zajednice ljubavi". Poslije u istome stoljeću jedan drugi Crkveni pisac, Sv. Irenej, piše o još nekim bitnim detaljima. Zapisuje da su Crkvu u Rimu utemeljili Sv. Petar i Pavao i da je "nužno da se svaka druga Crkva slaže sa Crkvom u Rimu zbog danog joj autoriteta". Sv. Irenej daje nam i popis prvih Biskupa Rima poslije Sv. Petra; "Lino, Anaklet, Klement", ista imena koja spominjemo u Prvoj Euharistijskoj molitvi Mise. Kao i veliki broj ranih

kršćana, navedeni biskupi nisu bili bogati i moćni u svjetovnom smislu. Vjeruje se da je Sv. Klement bio pogubljen(kao i Sv. Ignacije i Sv. Petar) tako što su ga bacili u more sa privezanim sidrom. Rani kršćani koji su zapisivali svoja pisma usred strašnih progona potvrđuju nam postojanje Katoličke Crkve, njenih crkvenih struktura, doktrina(uključujući Euharistiju) i prirodnu povezanost Katoličke Crkve sa apostolima. Mi smo danas dio te iste zajednice, utemeljene od raspetog Krista na blagdan Duhova.

Dakle postoji li ikakva istina u tezama koje nam nudi Dan Brown? Je li Katolička Crkva bila crkva bogatih i moćnih? Potrgani sat iako neispravan pokazuje dnevno dvaput točno vrijeme tako da možemo pronaći i slučajeve kada je Crkva imala pomoć bogatih i moćnih. Primjerice, u 4. stoljeću car Konstantin dao je brodove i smještaj za organizaciju Prvog Nicejskog sabora. Papa Stjepan III uživao je u 8. stoljeću zaštitu od strane Pepina, franačkog kralja koji je spasio Rim od napada Lombarda. Crkva u 12. stoljeću bila je zahvalna za političku podršku Sv. Henrika II, Svetog Rimskog Cara. U 16. stoljeću Papa Pio V je imao pomoć španjolske i mletačke mornarice koje su mu pomogle spasiti Italiju od otomanske invazije u bitci kod Lepanta. U Engleskoj su katolici imali potporu pojedinih plemića poput Vojvode od Norfolka koji im je pomogao za vrijeme državnog progona katolika. Unatoč tim primjerima, možemo zaključiti da je Crkva najčešće bila u sukobu sa bogatašima i moćnicima, tome svjedoče tragične sudbine svetaca, povijest Irskog naroda, Armenaca, Vijetnamaca i milijuni katolika koje progone na Dalekom i Bliskom Istoku, u Africi, Latinskoj Americi...

Ranokršćanski mučenik Ignacije zapisao je "Gdje je Krist, tu je i Katolička Crkva". U nekim povijesnim situacijama Crkva je bila slavljena, kao i Krist kojeg su oduševljeno dočekali u Jeruzalemu, ali češće pratimo Krista kroz kalvariju, na križ. Upravo kroz kalvariji Krist slavodobitno vlada i upravo se kroz kalvariju otkriva slava Crkve.
Blagdan Krista Kralja
Dan 7:13-14; Ps 92; Rev 1:5-8; Jn 18:33-37

autor: Andrew Pinsent

Epikurejski mir

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/epikurejski-mir.html

Razlika između liturgijskih i svjetovnih proslava je u tome što mi kao kršćani duže slavimo blagdane. Primjerice, svijet slavi Božić samo jedan dan, kršćanska liturgija slavi Božić dvanaest dana. Slično tome, iako je prošlo pet tjedana od Uskrsa još uvijek smo u uskršnjem razdoblju. No, što mi zapravo slavimo u ovo uskršnje vrijeme? U Korizmi iščekujemo Uskrs, a što iščekujemo u razdoblju poslje Uskrsa? Je li to razdoblje u kojemu se samo prisjećamo Uskrsa ili je to razdoblje iščekivanja?

Zaista, ovo je razdoblje iščekivanja, Uskrsnuće Isusa Krista je početak. Pojavljuju se prvi plodovi onoga što i Marija uživa po milosti, onoga što će jednoga dana uživati svi sveci; biti sa Bogom u svoj slavi. To iščekivanje je razlog zašto je današnje drugo čitanje usmjereno nebeskome Jeruzalemu, gradu svetaca i anđela. U današnjem Evanđelju Isus Krist obećaje darove kojima Bog obasipa one koji su u jedinstvu sa Njime, darove Duha Svetoga i obećanje 'mira', mira kojega ovaj svijet ne može dati.

Kakav je to poseban mir koji dolazi od Boga? Razumijevanje mira je teška stvar jer taj pojam dolazi sa mnogim sakrivenim opasnostima. Ono što ljudi najčešće podrazumijevaju pod mirom je neometano uživanje svjetovnih dobara, mir kakvog ga je opisao antički filozof Epikur. Za Epikura, najveći životni cilj je biti miran, slobodan od straha, bez boli i živjeti samodostatno, živjeti okruženi stvarima koje su nam potrebne. Kada se Britanski premijer Neville Chamberlain vratio sa sastanka na kojemu je 1938. bio sa Adolfom Hitlerom(sastanka koji je ostavio Čehoslovačku bez ikakve obrane), vjerovao je da je pronašao "mir za naše vrijeme". Rekao je svojim slušateljima da mogu otići doma i mirno spavati. Bez želje da umanjujem probleme sa kojima je Chamberlain bio suočen ostaje činjenica da je mir kojeg je ugovorio bio Epikurejski, tolerirao je zlo kako bi ostao neometan, barem na neko vrijeme. U današnjem svijetu kada ljudi govore o 'miru' najčešće govore o miru koji je Epikurejski: neometano uživanje ovozemaljskih dobara koje je moderna industrija omogućila. Taj Epikurejski ideal je svijet bez patnje, ali to je i svijet bez žrtve, a samim time i svijet bez veličine, bez uspjeha, bez heroja i svetaca. Epikurejski mir, paradoksalno, ima sklonost ka samouništenju. Znak te sklonosti je stalno promoviranje eutanazije, motivirano željom da se izbjegne svaka moguća patnja tako što ćemo se usmrtiti prije same patnje. Epikurejska društva, kao i pojedinci, kroz dulje razdoblje riskiraju kolektivno samoubojstvo jer je teško probuditi ljude u takvim društvima da se bore protiv zla i da brane ono što je dobro, čak i kada im prijeti uništenje.

Jasno je da Isus Krist, kojeg će uskoro raspeti(Iv 14), ne nudi Epikurejski mir. Većina sljedbenika kojima se tom prilikom obraća će zbog svoje vjere prolaziti mučeništvo i doživjeti okrutnu smrt. Mir kojeg Krist daruje nije sebičan i samodostatan, nego u skladu sa Bogom iz kojega proizlazi unutarnji mir i veselje. Takav mir pronalazimo i u prijateljstvu sa onima koji su prijatelji sa Bogom jer ako je dvoje ljudi u skladu sa Bogom, onda su i međusobno u skladu(harmoniji). Slika tog mira može se pronaći u plesu kojeg izvode plesači koji su u savršenom zajedništvu ili u orkestru koji svira savršeno usklađeno. Krist nam obećaje da taj Mir, Plod Duha Svetoga, počinje u ovome životu kada je osoba u prijateljstvu sa Bogom, ali svoje savršenstvo dostiže tek u Kraljevstvu Božjem kada ćemo gledati Boga licem u lice. Osoba koja ima takav Mir, vjerojatno će patiti na ovome svijetu, ali takva patnja će biti plodonosna, a ne promašena.

Kako dakle postići taj Mir, plod Duha Svetoga? Moramo imati nevinu dušu, odnosno naša duša mora biti čista od grijeha jer Duh Sveti neće obitavati u porušenom i mračnom hramu. Zato je bitno ispovjediti se kako bi napravili temelje za obitavanje Duha Svetoga. Sv. Pavao kaže da je potrebno naučiti živjeti i kretati se u Duhu Svetom, kretati se u skladu(harmoniji) sa Bogom. Moramo provoditi vrijeme u molitvi i naučiti kako voljeti, voljeti stvari koje Bog voli. Ukoliko se tako ponašamo, Bog će nam sigurno darovati plodove svetosti i osjetit ćemo u našem životu pravu Ljubav, pravo Veselje i pravi Mir.

Šesta nedelja poslje Uskrsa
Acts 15:1-2.22-29; Ps 66; Rev 21:10-14.22-23; Jn 14:23-29

autor: Andrew Pinsent

Bošković - fratar i jezuit da se spali

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/boskovic-fratar-i-jezuit-da-se-spali.html

Tekst u nastavku je prepisan iz knjige Ivana Supeka, ***"Ruđer Bošković - vizionar u prijelomima filozofije, znanosti i društva"***, poglavlje "Posljednji sjaj i pomračenje". Knjiga je izuzetno zanimljiva i priližava nam duh vremena onoga vremena. Sva podebljanja u tekstu su moja, a tri točkice "..." predstavljaju tekst kojeg sam izostavio. Tekst ima neke pogreške, ali ih nisam ispravljao, mislim da je iz konteksta očito o čemu se radi. Sam tekst neću komentirati, iako je iz odabira dijelova koje sam prepisao očito da sam želio pružiti jednu realniju verziju događanja u Francuskom društvu 18. stoljeća kakvu nemamo priliku čuti u školi i medijima odnosno na sveučilištima. Zbog dužine nisam prepisao cijelo poglavlje, ali možete skinuti paket sa fotografijama ovog poglavlja na linku (17.8 MB).

Posljednji sjaj i pomračenje

...

U općem nezadovoljstvu Louis XV. se zavadio s paralamentom, gdje su nadvladali jansenisti, i rasputio ga. Vrlo moćne kraljevske kurtizane Pompadour i Dubarry izazivale su svo građanstvo svojom raskalašenošću i lakomošću za nakitom i novcem. **Kad je Ruđer iznenada bio pozvan u službu mornarici, on i nije slutio s kakvim će ga neprijateljstvom dočekati i Akademija i dvor. Madamme Pompadour nije mogla vidjeti jezuita živog kamoli u časti.**

...

Nastanivši se u Parizu, Bošković je odlazio na dvor u Versaillesu gdje je dugo gospodarila kraljeva mestresa Madamme Pompadour. Već za prvog boravka Ruđer se vrlo nepovoljno izražavao o pokvarenoj ljepotici koja je prodavala službe i časti, a bila je još više omražena što je uvukla Francusku u rat protiv Pruske, u sedmogodišnji rat. Ako je i d'Alamebrt bio pogođen što je novi kralj odmah protjerao bivšu mestresu u samostan, Boškoviću je to dobrodošlo. **Međutim, d'Alambert je već 1772. bio izabran za stalnog tajnika u Academie Francaise gdje će neprestano rovariti protiv jezuita koji se "ovamo doskitao".**

Louis XVI. Bio je milostiv prema Ruđeru, i on će kralju posvetiti svoja optička djela, dosta razumljivo s obzirom na njegov položaj u mornarici. On je imao tada osiguran život, kao što piše, i ne boji se za sebe, ali ga muči neprestana nesigurnost općih prilika u Francuskoj. Doduše, Louis XVI. Je ponovno uspostavio stalešku skupštinu, ali je brzo odustao od započetih financijskih reformi, a njegova žena Marie Antoinette, kći Marije Terezije, okupila je krajnje natražnjačku dvorsku kliku. Kolebljiv kralj i kraljica bez ikakve sućuti za patnje zemlje, razmažena "Austrijanka", sami su potkopali monarhiju svojom lakoumnošću

i raskošem tešku krizu još je pogoršao rat s Velikom Britanijom kad je Francuska stala na stranu pobunjenih američkih kolonija.

Bošković je u Parizu bio pridošlica, i nije čudo da su mnogi francuski učenjaci bili povrijeđeni i osjećali se zakinuti što je unutar mornarice bilo stvoreno tako visoko i unosno mjesto za jednog stranca. Mučeni dugovima i siromaštvom, intelektualci su se među sobom jagmili za ono malo plaćenih službi. Kad je Clairaut umro, d'Alambert je s puno prava zahtjevao od dvora da mu se prenese njegov dohodak pravog člana. No kralj je otezao; jamačno je na nj utjecala Marie Antoinette, protivnica eciklopedista i bivših štićenika gospođe Pompadour. Neuslišani d'Alambert ogorčeno piše 1882. isto tako velikom matematičaru i fizičaru Lagrangeu;

> "Divim se i poštujem, dragi moj prijatelju, čednost kojom govorite o svojim odličnim djelima, dok mi ovdje imamo jezuita Boškovića koji je, govoreći neprestano ženama na dvoru o lijepim stvarima što ih je uradio, a za koje nas obojica ne znamo, isposlovao sebi već 8000 livra plaće, dok ne dobije i više, da može imati, kako kaže, kočiju bez koje da ne može biti. **Osim toga kani silom prodrijeti u Akademiju, premda nema ni praznog mjesta; na to će se morati pripaziti."**

Josep Louis Lgrange(1736-1813) je bolje poznavao Boškovića otprije, a kako je sam naslijedio Eulerovo mjesto u Berlinskoj akademiji, na laskav i samolaskav poziv Friedricha II. Pruskog(da najveći kralj želi imati uza se najvećeg matematičara) bila mu je ksenofobija strana. Izvanredno nandaren Lagrange je još kao dječak riješio Eulerove izoperimetričke probleme, a njegovi su radovi kasnije jako unaprijedili analitičku mehaniku. Godine 1772. dobio je nagradu Pariške akademije za obradu triju tijela s osobitom primjenom na gibanje Mjeseca. I on odgovara umjerenije na d'Alambertovo pismo:

> Ne čudim se onome što mi kažete o ocu Boškoviću. Odavno poznajem fratarsku skrb; sigurno je da nije nedostojan da bude u Vašoj akademiji u kojoj nisu svi članovi d'alemberti...

U drugom pismu je d'Alambert priznao da Bošković nije bez zasluga, ali se, međutim, zaoštrio Lagrangeov stav prema bivšem isusovcu, tako da je napisao akademiku Antoineu Nicolasu Condorcetu, matematičaru i sociologu(prvome koji je statistički obrađivao društvene pojave):

> **"Predrago mi je da ste se napokon riješili Boškovića. Kakva god bila vrijednost njegovih djela, držim da uvijek više vrijede od njegove osobe. On je fratar i jezuit da se spali(jesuit a bruler)."**

Condorcet je bio d'Alembertov intimni prijatelj, a također bili su mu bliski i drugi eciklopedisti, tako da je kao tajnik Akademije dosta škodio Ruđeru. I ministar mornarice bio je također huškan od akademika protiv Boškovića pa je hladio prema njemu. Osjećajući se sve više ugrožen, Bošković je pisao Dubrovačkom senatu 3. svibnja 1774.

> "Sada sam opskrbljen ovdje od Njegova Veličanstva, ali Vaše Preuzvišenosti znaju dobro kako su dvorovi promjenjivi; promjena vladara ili ministra može lako sve pokvariti, **uz brojne neprijatelje koje imam iz zavisti i nacionalističkog duha spram stranaca."**

Sam Ruđer imao je lijepo mišljenje d'Alemebrtu, Lagrangeu i drugim francuskim znanstvenicima i nastojao je da ih ničim ne izaziva. Pa otkud tolika mržnja na nj? **Kada ga Lagrange želi strpati na lomaču, tada iz njega progovara bijes revolucionara-materijalista na isusovca koji im je predstavljao stari teizam i mistiku. I više od toga, Ruđer je odstranio iz svojeg "Novog svijeta" masu koja je bila sidrište materijalizma. I d'Alembert i Lagrange i drugi enciklopedisti vidjeli su u Boškovićevu dinamičkom obratu samo jednu zapreku svojim naprednim nazorima, a ničim izazvani gnjev bio je možda izvirao iz osjećanja slabosti svojeg stanovišta. Vlastite dvojbe bilo je najlakše ugušiti napadajem na inovjernika.**

Lagrange je obrađivao slične probleme o gibanju planeta kao i Bošković, i često je kao i on sudjelovao na natječajima Francuske akademije, ali je već raspolagao najmoćnijim matematičkim metodama. Kad se vratio iz Berlina u Francusku, kralj mu je dao stan u Louvreu gdje će dovršiti 1788. glavno djelo Mecanique analitique koje će nakon Eulera odrediti dalji razvoj mehanike. Tu je on prvi razvio varijacioni račun koji mehanički zakone izražava principima maksimuma ili minimuma, odatle tad slijede diferencijalne jednadžbe gibanja. Kao što sam veli u predgovoru Analitičke mehanike, u njegovoj knjizi nema nijedne slike, i lako je razumjeti kako je s visoka gledao na Boškovićeve radove izvođene dugotrajnim geometrijskim postupcima. Ako je iskazao neprijateljstvo prema Boškoviću, bio je inače povučen od svjetskih razdvajanja, tako da su ga poslije i revolucija i Napoleon častili kao najvećeg matematičara, **Zacijelo, Boškoviću nije bilo lako kad su se takva trojica kao d'Alembert, Lagrange i Laplace složili protiv njega i njegovog ulaska kao pravog člana u Akademiju.**
...
On(Condorcet) je još pisao da društvom vladaju opći zakoni koje treba da ljudi spoznaju kako bi bolje gradili svoju budućnost, ali težnje za slobodom bivaju sve jače rušeći sve postavljene granice. Ispod plemenitih načela tražio je grabežljiv, pomaman čovjek svoju priliku, što će otkrivati Hippolyte Taine u Napoleonovu uspjehu da pridobije bijesne radikale;

> **"On je odmah pod njihovim popovijedima o slobodi i jednakosti pronalazio njihove autoritativne instinkte, njihovu potrebu da zapovijedaju, budu prvi... dapače, kod većine požudu za novcem i uživanjem."**

Kad su i zahtjevali pravdu i slobodu, revolucionari su rijetko prakticirali tolerantnost i pravičnost. **Potpuna uvjerenost u ispravnost ili istinitost njihovih načela činila ih je nemilosrdnima ili ravnodušnima prema drugim koji se nisu svrstavali u njihov tabor. Posljednji od humanista, Bošković će teško iskusiti tu promjenu u mentalitetu intelektualaca.**
...

Ruđer biva sve ojađeniji spram Pariške akademije;

> **"gdje se sada vodi izraziti rat protiv mene intrigama tih matematičara-enciklopedista"**

...*(Nakon jedne znanstvene rasprave sa Laplaceom kojeg su podržali d'Alemebrt i Lagrange, op. prepisivača)* Dok je Ruđer prije jako štovao francuske matematičare, odsad duboko ogorčen više ne želi općiti

> **"ni s jednim od tih znanstvenika koji su uopće gotovo svi prema meni nepodnošljivi; dvolični su oholi..."**

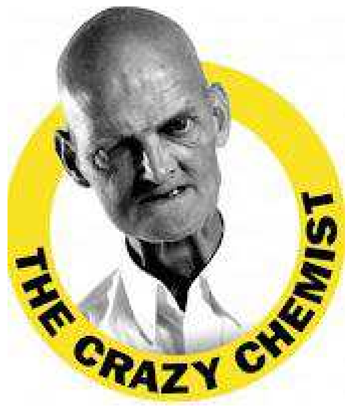
Taština ili jagma za krunom ili bar paunovim perjem pokretala je svjetsku povijest jednako tako jako kao i materijalni interesi; ona nije mimoišla ni znanstveno polje gdje se oduvijek borilo za prioritet u kakvu otkriću. Ako su državnici srljali u ratove, ništa manje strastveni nisu bili sporovi među intelektualcima; a katkad bi se i tu prolila krv**. Koliko je god istraživanje unaprijedilo univerzalna načela i svjetsku zajednicu istraživača ipak u cjelini nam povijest znanosti ne potvrđuje bezazlenu tezu kako filozofija plemeni duh.** Pitanje prioritet zavadilo je i dva tako miroljubiva čovjeka kao što su bili Newton i leibniz. Galilei je zatajio da je od Holandeza pozajmio upotrebu dalekozora. Prioritet postaje kruna na kulturnom bojištu otkako je renesansa s rastućim individualizmom potisnula anonimne samoprijekorne autore.

... (kraj)

Kina kao ideal novog humanizma?

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/kina-kao-ideal-novog-humanizma.html

Nedavno je u Zagrebu predavanje održao kemičar Sir Harold (Harry) Walter Kroto. S obzirom da se radi o nobelovcu, a ne o lokalnoj starleti dobre su šanse da nitko ne bi ni čuo za to predavanje da kojim slučajem Harry Kroto nije imao neke medijski privlačne poruke. Naravno, kada kažem medijski privlačne onda mislim na ono što privlači urednika tportala Nevena Barkovića, ili bolje reći ono što organizator predavanja Veliki Inkvizitor Danko Bananko naredi svome medijskome pobočniku da ga zanima.Već sam pisao o Centru za znanstvenu inkviziciju Hrvatske, a Kroto je jedan tipičan predstavnik te škole. Izgleda da Danko Bananko mora uključiti svoje prijatelje iz inozemstva kako bi mu pomogli u postupcima jer krivovjernika je puno, a Inkvizitora tako malo.

Da budem potpuno iskren, članak na tportalu pod naslovom "Vjeronauk u školama Hrvatsku će vratiti u mračno doba" me nije zanimao pa ga nisam ni pročitao, a reći ću vam i zašto me nije privukao. Postoji jedan test kojim možete otkrit kada netko priča povijesne gluposti; dovoljno je pronaći da negdje spominje 'mračno doba'(u najpoznatijem, 'srednjovjekovnom' i anticrkvenom kontekstu) i odmah će vam biti jasno o čemu se radi. Kako je ovaj članak već u naslovu sadržavao magičnu glupost odlučio sam da neću potrošiti još koju minutu na čitanje ostatka. Zašto onda pišem sve ovo? Zato što sam primjetio da je članak postao predmet rasprava i da su ga mnogi upotrijebili kao neoboriv argument zle uloge koju ima Crkva. To su oni koji zbog toliko kritičnog promišljanja shvaćaju da nobelova nagrada znači da je netko i službeno skupio svo znanje ovog svemira. Ipak, ništa čudno da u postboljševičkom društvu ovakvi članci izazivaju pažnju.

Što pitati nobelovca?

Kao što bi svatko očekivao, 'intervju' sa nobelovcem je velikim dijelom bio o vjeronauku. O čemu bi drugome mogli uopće pričati sa njime? O održivosti društva znanja, o postotku žena dobitnika nobelove nagrade, o savjetima za mlade znanstvenike, o uređenju i budućnosti sveučilišta, o odgovornosti znanstvenika? Kakve glupe ideje, vjeronauk je tema broj jedan.

Kroto kaže;

> "Znam da su Hrvati u velikom postotku katolici te da imate vjeronauk u školama. Mislim da će to Hrvatsku vratiti u mračno doba. Države poput Kine, koje nemaju problema s time, jednostavno će vas izbrisati. Ekonomski mogu preživjeti samo one zemlje koje kao put napretka prihvaćaju prirodnu filozofiju"

Ne mogu biti siguran na koje mračno doba misli uvaženi nobelovac Kroto, ali čini mi se da odmah pada na prije opisanome testu poznavanja povijesti što nije ništa iznenađujuće jer ipak se radi o tipičnom humanistu i 'sekularistu'. Postoji jedno opasno mračno doba koje meni pada na pamet, ali to nije ono na koje je mislio Kroto. Ukoliko je netko tražio dokaz da Nobelova nagrada ne čini znanstvenika stručnjakom u svim područjima ne mora više tražiti. Ovakvo poznavanje ekonomije rijetko se viđa, još bih mogao shvatiti da nas je usporedio sa državom poput Švicarske(Irske ili Izraela), ali uspoređivati ekonomiju Hrvatske i ekonomiju Kine je stvarno pogreška posebne vrste, izgleda da je Kroto čuo u medijima da svi pričaju o nekakvoj Kini pa se i on uključio. Ovo nije ekonomski blog pa neću o tome, koga zanima, postoji dovoljno materijala na internetu koji govore o održivosti kineskog gospodarstva i razvoja. Što se tiče kineskog društva temeljenog na prirodnoj filozofiji mogli bi svašta pisati, možda najbolji argument protiv takvog društva je dao i sam Kroto koji je odabrao život u 'kršćanskom' SAD-u, a ne u Kini.

Istina, vjerojatno je Kroto imao i neke druge, osobne razloge za život u SAD-u, ali snašao bi se on i u Kini; kao ponosni član Britanskog udruženja humanista potpisao je peticiju za protjerivanje odnosno uhićenje Pape Benedikta XVI. za posjeta Velikoj Britaniji 2010. godine, a igrom slučaja ni Kina vođena prirodnom filozofijom ne voli Papu. Progoni katolika su stvar svakodnevnice u Kini, milijuni ljudi moraju skrivati svoju katoličku vjeru, svećenike uhićuju i zatvaraju, a nemali ih broj 'nestaje'. Možda je Kroto mislio na kinesku politiku koja oslobađa žene parazita koji rastu u njima; parazit može ostat u ženinoj utrobi samo ako žena i partija daju odobrenje? U selima postoje partijski oficiri koji prijavljuju trudne žene, radi se o milijunima ubijene nerođene djece. Sve mi se srce utoplilo kada razmišljam kako lijepo živi Kina dok se Hrvatska vraća u nekakvo 'Krotovo mračno doba'.

Vrijedi li Godwinov zakon?

Harry Kroto je dalje ustvrdio

> "Vjerske organizacije osjećaju da njihovu moć ugrožava poučavanje djece kritičkom načinu razmišljanja. One nemaju snagu kada su suočene sa sumnjom, odnosno razmišljanjem koje se temelji na dokazima, jer se same baziraju na dogmama.

> Te dogme nisu bitno drugačije od komunističkih ili nacističkih. Zapravo sam nedavno vidio neke izjave Katoličke crkve o sekularizmu kao prijetnji koje su vrlo slične onima koje je Adolf Hitler rekao 1933. Mislim da je to vrlo opasno. Ako se ljudi ne probude, Hrvatska će biti u velikoj nevolji. Kako netko može ne prihvatiti to da djecu treba učiti da prepoznaju istinu te da razmišljaju slobodno i na osnovi dokaza? Crkve svoj autoritet temelje na nečemu što se ne može potvrditi ništa više nego što se može potvrditi, primjerice, scijentologija. Razlika je samo u tome što su neke vjere starije, a druge mlađe. Mislim da je odgajanje djece na bilo kojoj drugoj bazi osim sumnje svojevrsno intelektualno zlostavljanje. U Velikoj Britaniji porezni obveznici plaćaju škole od kojih neke uče djecu da će katolici ići u vječni pakao. To je vrlo opasno"

Polako je Kroto skrenuo u priče o 'mračnom dobu', ali u nekom od sljedećih postova ću se pozabaviti poviješću Crkve, kritičkom razmišljanju i znanosti, trenutno mi je puno zanimljivije njegovo spominjanje nacizma i Hitlera. Poznat je Godwinov zakon koji nas podučava da kako vrijeme prolazi vjerojatnost spominjanja Hitlera u internet raspravi teži ka 1, pitam se vrijedi li to i za intervjue? Je li Kroto nakon testa poznavanja povijesti pao i na Godwinovom zakonu? Hitlerovo ponašanje je naravno nespojivo sa katoličkom vjerom. Čak i kada su ga Nijemci godinama prije rata demokratski i oduševljeno izabrali, u katoličkoj Bavarskoj dobio je samo 25% glasova što mu nebi bilo dovoljno za vlast. Ako nešto možemo sa sigurnošću ustvrditi za Hitlera onda je to da je potpuno odbacio Katoličko učenje, odbacio je Boga i okrenuo se vrsti 'prirodne filozofije', inspirirali su ga neke sasvim 'znanstvene' stvari. Poneki politički poeni koje je zarađivao na početku političke karijere ulizujući se crkvi padaju u vodu kada znamo da je 2600 svećenika ubijeno u Dachau, preko 3000 svećenika u Poljskoj, ostale lokacije i brojeve ne treba ni navoditi. Ako nekome brojevi ne govore dovoljno, neka pogledaj poznate sudbine nekih svetaca poput Sv.Maximiliana Kolbea ili Sv. Edith Stein. Poznati su Hitlerovi planovi da uništi krščanstvo, posebice Katoličku Crkvu, ali ona se borili protiv Hitlera, borila se protiv komunizma, a bori se i borit će se protiv Kine i njene 'prirodne filozofije'. Ni vrata paklena neće je nadvladati profesore Kroto, nema straha za Katoličku Crkvu. Lažnih proroka bilo je i bit će, a proroci scijentizma ne predstavljaju ništa drugo nego lažne proroke.

Problem uvaženog nobelovca Krota je što izgleda da ne vidi da je najopasnija dogma ona za koju nismo ni svjesni da je dogma. Katolička Crkva dobro zna što su njezine dogme, a što je istina koju saznajemo istraživanjem prirode, bojim se da oni koji ne pripadaju Crkvi nemaju uvijek tu privilegiju, da imaju ne bi se 'sekularni' sustavi kroz povijest tako razvijali, primjer nacizma pod Hitlerom se sam nameće s obzirom na izjavu profesora Krota.

Vjera ili znanost?

Svoje izlaganje polako završava sa;

> "Vjera u sebi sadrži dihotomiju. Moguće ju je iskoristiti za dobro, i neki dobronamjerni ljudi to čine, ali i za strašna zla, što nažalost nije rijetkost."

Da je kojim slučajem umjesto vjera rekao znanost, tehnologija ili draga mu 'prirodna filozofija' ne bi se ništa promjenilo u točnosti njegove izjave. Možda se radi o nepažljivom prijevodu pa je zapravo rekao religija, iako ni to ne mijenja smisao. Očito je da Kroto promatra vjeru(religiju) kao neku štaku kojom se ljudi koriste u životu, nažalost u (pre)velikom broju slučajeva je u pravu, ali vjera je puno više od toga. Moram zaključiti da profesor Kroto nažalost ne shvaća Katoličku Crkvu.

I zaključuje intervju

> "Paradoks je da neki dogmatični ljudi danas koriste tehnološka dostignuća upravo da bi se borili protiv znanosti koja ih je stvorila."

Obično ovakve komentare čitam uz youtube snimke o 'mračnom dobu' koje marljivo stavljaju prijatelji razuma, zašto ljudi koji vjeruju u Boga koriste internet? Izgleda da nema velike razlike između internet anonimaca i nobelovaca. Da kojim slučajem profesor Kroto poznaje povijest shvatio bi da je pravi paradoks što se on koristi znanošću kako bi napadao Crkvu iz koje je znanost i proizašla.

Tportal na kraju zaključuje izvještaj sa predavanja;

> "Ravnateljica instituta dr. Danica Ramljak britanskom je znanstveniku poklonila plaketu i knjigu o Ruđeru Boškoviću, čije se ključno djelo skraćeno zove upravo - Teorija prirodne filozofije."

Unatoč svemu što sam napisao vjerujem da je profesor Kroto vrhunski znanstvenik i kemičar(ili je barem bio), ali to ga, kao što sam pokazao, ne čini posebno sposobnim niti korisnim u drugim područjima života. Drago mi je da mu je ravnateljica instituta darovala "Teoriju prirodne filozofije" koju je napisao otac Ruđer Bošković, isusovac. Otac Bošković čiju 300. obljetnicu rođenja slavimo ove godine bio je jedan od najvećih znanstvenika 18. stoljeća, a njegove revolucionarne ideje svrstavaju ga uz bok kanonika Kopernika, Darwina i Einsteina. Kada otac Bošković nije vodio svoju župu; dijelio sakramente, služio misu i brinuo o dušama koje su mu povjerene pisao je važne radove i rješavao bitne probleme. Nadam se da će profesor Kroto nešto naučiti iz primjera oca Boškovića i da će čitajući njegovu "Teoriju prirodne filozofije" obratiti pažnju i na dodatak u kojemu otac Bošković piše o nekim metafizičkim pitanjima. Otac Bošković je kao katolik bio predmet stalnih spletki tzv. "sekularnih" znanstvenika, poznata su pisma u kojima d'Alambert huška druge akademike i moćnike kako bi otjerao oca Boškovića, o tome sam malo pisao i na ovome blogu.

PS
Kada bih želio odgovoriti na naslov članka istim tonom kojim je napisan morao bih reći da bi nas izbacivanje vjeronauka prije vratilo u mračno doba u kojemu smo živjeli do prije 20 godina nego što će nas ostavljanje vjeronauka dovesti do "Krotovog mračnog doba".

Moja razmišljanja o vjeronauku u školi neka za sada ostanu neizrečena. Ovoga puta sam samo odgovorio na neke od argumenata koje nudi profesor Kroto. Ne mislim da bi izbacivanje vjeronauka dovelo do porasta kritičkog razmišljanja, problem hrvatskog

školstva je prevelik da bi takva odluka išta promijenila. Profesor Kroto bi mogao napustiti svoju poziciju proroka scijentizma i poigrati se znanstvenika; dakle pokazati istraživanje o uspješnost sekularnih i javnih škola u usporedbi sa katoličkim školama. Kada pokaže istraživanje koje pokazuje da katoličke škole zaglupljuju učenike onda će možda i imati neke argumente, ovako širi obične laži i pokušava zastrašiti ljude. Profesor Kroto očito ne vjeruje u slobodno tržište; zar bi itko svoje dijete slao u školu koja ga neće ničemu naučiti?

Dajte Caru carevo

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/dajte-caru-carevo.html

Predsjednički izbori se približavaju kraju, prikladno je da razmislimo o tekstu današnjeg evanđelja; "Podajte dakle caru carevo, a Bogu Božje." Isusov odgovor možemo interpretirati na više načina, ali očita interpretacija nam govori da smo kao katolici dužni poštovati zakone države u kojoj živimo. Ta poslušnost znači da moramo plaćati poreze i u državi koja je nesavršena, kao što i jesu sve ljudske institucije. Lako je shvatiti potrebu da podržavamo državu jer su sva društva u opasnosti da uđu u razne nerede, stanje u kojemu će vladati nemoral i zlo.

Ipak, iz Isusova odgovora ne slijedi da su stvari koje se tiču Cara i stvari koje se tiču Boga potpuno odvojene, niti da bi se mi kao kršćani trebali potpuno povući iz politike. Naprotiv, kada se Car ponaša nepravedno prema svojem narodu i kada stoji na putu našeg spasenja, imamo pravo i dužnost prosvjedovati. U četvrtom je stoljeću primjerice, Sv. Ambrozije biskup Milana napisao pismo puno poštovanja, ali i snage caru Teodoziju nakon što je car naredio ubojstvo više tisuća građana u Solunu. Biskup Ambrozije rekao je caru da u strahu od Boga neće služiti Misu na kojoj će on biti prisutan. Biskup Ambrozije piše; "Je li ono što je zabranjeno nakon proljevanje krvi jednog nevinog čovjeka dopušteno nakon proljevanje krvi tolikog mnoštva? Mislim da nije". Srećom Ambrozije je uspio posramiti cara koji se pokajao za svoj zločin te mu je Crkva ponudila pokoru i način pomirenja. Nakon ispovijedi i višemjesečne javne pokore, rimskog cara su prihvatili natrag u zajedništvo sa Katoličkom Crkvom. Crkva je, kao što sam rekao prije, bolnica za grešnike pokajnike. Primjer Ambrozija koji se suprostavio Caru pokazuje da nam je i pravo i dužnost suočiti se sa autoritetima koji se okreću zlu. Posebice se to odnosi kada Car, u kojemu god on obliku, dopušta ubijanje Božje djece. Kao što Bog kaže Kainu u Knjizi postanka; "Što si učinio? Slušaj! Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče."(Post 4:10)

Možda nam se čini da pojedini katolici ne mogu nešto promijeniti kao što je uspio biskup Ambrozije u Rimskom carstvu, ali to nije istina. Svaki katolik ima priliku za slavu, da milošću Božjom učini nešto herojsko u svom životu. Katolici su oblikovali i današnju političku sliku svijeta, Papa Ivan Pavao II je zajedno sa svojim zemljacima pridonio mirnom padu komunizma. U Zapadnim zemljama ne samo da se možemo pokloniti Caru nego ga možemo i birati, a glasovi katolika su znali činiti prevagu. Gotovo četrdeset godina(1940-1980tih) katolički glasači sprječavali su dolazak komunista na vlast u Italiji, a u Njemačkoj su katolički glasači skoro doveli do kraja Hitlerove političke karijere na

izborima 1932. godine. Unatoč dobroj propagandi i rastućem teroriziranju ljudi od strane Nacionalsocijalističke stranke odnosno nacista, Hitler je osvojio samo četvrtinu glasova u područjima Coblenz-Trieru, Cologne-Aachenu i Bavarskoj, većinski katoličkih regija. Većina katolika je glasovala za Hindeberga, a ne Hitlera, dok je u ostatku Njemačke bilo suprotno pa je Hitler dobio pola glasova. Vrijedi razmisliti o tome kako smo(glasanjem) mogli izbjeći krvoproliće drugog svjetskog rata da je cijela Njemačka glasovala poput Bavaraca. U ovo današnje vrijeme, možemo primjetiti da samo većinski katoličke zemlje u Europi pokušavaju zaustaviti šutnju o modernom holokaustu pobačaja; zemlje poput Irske, Poljske, Malte, Španjolske. Jedini dio Velike Britanije u kojemu se vlada ne usuđuje nametati pobačaj je Sjeverna Irska u kojoj katolici zajedno sa protestantima rade na sprječavanju takvih zakona. U SAD-u je tek svaki šesti glasač katolik, uznemiruje činjenica da smo učinili tako malo u očuvanju svetosti ljudskog života. Posljedica toga je što svaki peti član američkog društva nedostaje, više od 50 milijuna ljudi iako začeti nisu dobili dopuštenje da se i rode.

Lako se ustrašiti kada ulazimo u sukob sa svim mračnim silama koje su se urotile u borbi protiv kršćanske civilizacije. U tim okolnostima vrijedi se ohrabriti i prisjetiti riječi največeg britanskog premijera dvadesetog stoljeća. U mračnim danima 1940. godine, baš pred bitku za Britaniju, Churchill je održao sjajan govor u kojemu priprema naciju za nadolazeće borbe. Rekao je;" O ovoj bitci ovisi preživljavanje kršćanske civilizacije... ako ne uspijemo, onda će cijeli svijet, uključujući i SAD, uključujući i sve što znamo i volimo, pasti u provaliju novoga mračnoga doba koje će ovoga puta biti još mračnije i dugotrajnije, mračnije jer je vođeno svjetlošću perverzne znanosti." Draga braćo i sestre u Isusu Kristu, drugi svjetski rat je završio vojnom pobjedom, ali bitka protiv neprijateljske politike-eugenike, eutanazije, nepoštivanja svetosti ljudskoga života i istrebljenje onih koje smatramo nepodobnima za život- ta se bitka i dalje nastavlja u zapadnim zemljama.

Pomolimo se za naše države, neka se bolje educiramo o pitanjima i problemima ovoga svijeta i neka postanemo politički angažirani. Isus Krist nazvao je svoje sljedbenike "svjetlom svijeta"; neka ne budemo svijetlo sakriveno pod posudama!

29. nedjelja kroz godinu
Is 45:1,4-6; Ps 96:1,3-5,7-10; 1 Thes 1:1-5b; Mt 22:15-21

autor: Andrew Pinsent, 2008.

Gubavci, grijeh i milosrđe

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/gubavci-grijeh-i-milosre.html

Današnje prvo čitanje i Evanđelje očito su namjerno proturječni. Prvo čitanje naglašava na koji način da se odnosimo prema gubavcu. Zadatak svećenika u Starom Zavjetu nije bio liječiti gubavce nego pravilno dijagnosticirati bolest i proglasiti tu osobu nečistom. Gubavac je morao stanovati van zajednice i smatrali su ga nedodirljivim. U Evanđelju imamo sasvim suprotan stav, Isus se smiluje, dodiruje nečistog gubavca i liječi ga.

Mnogo toga možemo naučiti iz ovih čitanja. U duhovnome smislu, stanje gubavca predstavlja i grijeh. Grijeh dovodi do propadanja duše i zbog grijeha se osoba izolira od društva. U Starome Zavjetu grijeh, kao i kuga, može biti prepoznat, ali ne možemo ga ukloniti. Tek u Novome Zavjetu prema Kristovim djelima koja se nastavljaju kroz sakramente, iskazuje se milost prema grešnicima, grijeh se može ukloniti i oprostiti, a grešnik se vraća u zajedništvo sa Crkvom.

Osim takve duhovne interpretacije bitno je i doslovno značenje stihova iz Evanđelja jer su nadahnuli dvadeset stoljeća opipljivog kršćanskog dobročinstva. U trećem stoljeću, đakon i mučenik Sv. Lovro je okupio siromašne i bolesne o kojima se brinula Crkva i predstavio ih Rimskom Prefektu uz riječi; "Ovo je blago Crkve". Najstarija djelujuća bolnica na svijetu je Hotel-Dieu u Parizu, utemeljio ju je Sv. Landri u 7. stoljeću. Prva stalna bolnica na kontinentu Sjeverne Amerike osnovana je u Meksiku od strane Španjolaca 1524. godine pod nazivom bolnica Isusa iz Nazareta, bolnica i danas njeguje pacijente. Prva katolička bolnica u SAD-u osnovana je u gradu Sv. Luja 1828. godine od strane Kćeri milosrđa sv. Vinka Paulskog. U SAD-u se svaki šesti bolnički pacijent liječi u nekoj od katoličkih bolnica.

Spominjem te podatke jer se danas često omalovažava kršćanstvo pa je važno da smo svjesni svih plodova naše vjere koji su inspirirani stihovima iz Evanđelja. Važno je znati da svi pokretači drugih religija i ideologija ne dijele isti etos, puno ljudi uzima naše kršćansko nasljeđe zdravo za gotovo. Jedina izjava koju je Muhamed, osnivač Islama, dao o ponašanju prema gubavcima je;"Čovjek bi trebao bježati od gubavca kao što bježi od lava" (Al-Bukhari 7, Knjiga 71, Broj 608). Antikršćanski filozof Friedrich Nietzsche ustvrdio je da bi trebali strahovati od sućuti prema čovječanstvu te da jake i zdrave moramo zaštititi od kontakta sa bolesnima(O geneologiji morala, III.14). Strah od bolesti i patnje rezultira sa porastom samoubojstva, promoviranjem eutanazije i ubijanjem onih koje smatramo neprikladnim za život. Mnogi su sveci uložili poseban napor kako bi nadvladali prirodnu

odbojnost i strah od bolesti poput gube. Gledali su čovjeka ne kao bolesnika, nego kao čovjeka koji pati i koji je Božje dijete. Sv. Franjo Asiški promijenio je svoj životni put prema svetosti kada se susreo sa gubavcem. Blaženi Damien umro je 1889. nakon što se godinama brinuo o gubavcima, uskoro će ga proglasiti svetim kao prvog sveca Havaja.

Što je nadahnulo ljude poput Sv. Franje, blaženog Damiena i mnoge druge nepoznate da se brinu za bolesne i odbačene? Najjednostavnije odgovor je da su se potpuno predali Božjoj ljubavi i da su im dani darovi za izvršavanje takvih velikih stvari. Njihovi životi pokazuju nam Plod Duha Svetoga (eng. Benignity) koji poput svete vatre 'otapa' čovjeka kako bi vidio potrebe drugih. Bili su posebno hrabri, ali izvor te hrabrosti nije bilo njihovo pouzdanje u ovozemaljsko, blaženi Damien je umro od gube. Njihova hrabrost je Dar Duha Svetoga, a pouzdanje u dosezanja nebesa jedini cilj kojemu vrijedi težiti. Za sve to potrebno je ostati u osobnom zajedništvu sa Bogom.

Kako mi možemo zadobiti toliku milost i hrabrost kakvom su se dičili sv. Franjo i sv. Damien u slijeđenju Krista? Postoje mnoge molitve koje nam pomažu da postanemo sličniji Kristu, ja vam preporučam pobožnost Božanskog milosrđa. Želio bih zaključiti ovu propovijed sa molitvom koja je dio pobožnosti Božanskog milosrđa; "Neka rijeke Tvoje Krvi i Vode, što su utekle Tvome srcu, ugase žar vatre čišćenja, da se i tamo proslavlja moć Tvojeg milosrđa."

6. nedjelja kroz godinu
Lev 13:1-2,44-46; Ps 32:1-2,5,11; 1 Cor 10:31-11:1; Mk 1:40-45

autor: Andrew Pinsent, 2009.

Kršćanstvo i vlasništvo

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/krscanstvo-i-vlasnistvo.html

Pitanje koja se na prvi pogled nameće u današnjem Evanđelju je pitanje vlasništva i posjeda. Isus kaže svojim učenicima koje šalje po svijetu;"Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće."(Lk 10:4) Zbog toga stiha česte se raspravlja o tome kakav bi stav kršćani trebali imati prema stvarima koje posjeduju. Postojale su u svakom stoljeću kršćanske grupe poput današnjih franjevaca koji žive posve pojednostavljenim životom. Neki sveci živjeli su u krajnjem siromaštvu, drugi su imali skromna dobra, a neki su čak bili kraljevi i kraljice. Kako bi se onda kršćani trebali ponašati prema stvarima koje posjeduju?

Odgovor je da nema jedinstvenog odgovora, pitanje nije toliko o samom vlasništvu nego o našem razumijevanju vlasništva u širem kontekstu. Pod time podrazumijevamo da ovaj naš život nije onakav kakvog ga mnogi smatraju. Većina ljudi pokušava pronaći svoju sreću za ovoga života, za njih je smrt ili gubitak materijalnih stvari koje im gode, velika tragedija. Takvi ljudi se razočaraju jer vrijeme na kraju uništi sve što je materijalno. Prosječni životni vijek od sedamdesetak godina je poprilično kratak, čak se i velike piramide iz antičkog svijeta polako pretvaraju u prašinu. Kršćanin ima suprotan stav, on promatra ovaj život kao putovanje, kao hodočašće prema vječnosti. Za kršćane je ovaj život također izuzetno bitan, ali tek zato što nam daje priliku da rastemo, da služimo i volimo Boga te postanemo sveci. Božja ljubav ne traje samo za ovoga života nego i u vječnosti u kojoj nema propadanja i smrti. Isus u zaključku današnjeg Evanđelja kaže; "Ali ne radujte se što vam se duhovi pokoravaju", dakle pobjeda nad zlom nije ono što je bitno, poručuje im; "radujte se što su vam imena zapisana na nebesima." Ljudi koji se oslanjaju samo na ovozemaljske stvari se na kraju razočaraju, a oni koji žele urediti bolji svijet bez Boga osuđeni su na propast. Oni koji žele da im imena budu zapisana na nebesima osjećaju veće veselje, čak i za ovoga života. Gledajući širu silu, svaki dobar izbor i djelo imaju vječno značenje.

Koje su praktične pouke iz svega toga? Prvo i najbitnije, mislim da je važno zamoliti Boga da promjeni naša srca i da se potpuno usmjerimo prema spasenju naših duša, bez da nas ometaju glasovi koji nude lažnu sreću za ovoga života bez Boga. Postoji razlika između današnjih kršćana i kršćana kroz povijest, naime izgleda da danas mnogi nisu zabrinuti za spasenje svoje duše. Religiju se često promatra kao neko sredstvo koje će nam ovaj život učini boljim, a nebesa su nešto što poslije automatski zaslužujemo. Kršćani su kroz povijest imali bolje shvaćanje dramatičnosti spasenja, nisu smatrali da je naš nebeski život nešto

što dolazi samo po sebi. Shakespearov Macbeth se primjerice brine da izgubi svoju dušu zbog želje za moću. Lik Macbetha pokazuje nam religiozno razmišljanje u Shakespearovoj Engleskoj, spasenje ne dolazi samo po sebi, a osoba koja odbija Boga u ovome životu neće se promijeniti u vječnosti. Bitno je naglasiti da ne postoji zamjena za molitvu. Bog toliko želi da se molimo da ponekad nagrađuje i naše nesavršene zahtjeve, ljudi koji se mole često imaju i plodonosan život na zemlji. Također je bitno da se udaljimo od svih stvari u životu koje nas udaljavaju od poznavanja i voljenja Boga, potrebno je riješiti se grijeha, posebice onoga koji uništava našu dušu. Bitni su sakramenti, posebice sakrament ispovjedi.

Neka nam Bog pomogne da se usmjerimo nebeskom životu, neka nas zaštiti od svega što nas udaljuje od toga cilja i neka nas sigurno dovede do vječnog života!

14. nedjelja kroz godinu
Isa 66:10-14; Ps 65; Gal 6:14-18; Lk 10:1-12.17-20

autor: Andrew Pinsent

Nečisti duhovi

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/necisti-duhovi.html

Današnje Evanđelje opisuje Krista koji zaređuje dvanaest apostola, prijašnjih učenika. Apostoli će poslije zarediti druge, biskupe koji će poslije zaređivati svećenike i đakone. Današnje Evanđelje dakle opisuje porijeklo strukture Katoličke Crkve u obliku kakvog ima i danas. Osim toga, današnje Evanđelje opisuje i tri posebna dara koje Krist daje Apostolima u njihovoj službi, "dade im vlast nad nečistim dusima: da ih izgone i da liječe svaku bolest i svaku nemoć". O tim darovima ću govoriti u današnjoj kratkoj propovijedi.

Sama činjenica da Isus daje takve darove izlječenja govori nam da su ti darovi stvarno i potrebni. Drugim riječima, mnogi ljudi diljem svijeta pate od tjelesnih bolesti i ono što mnogi nazivaju bolestima duše, to jest "nečistih duhova". Isusovo ovlašćenje i činjenica da su bolesti toliko raširene po svijetu učinila je brigu za bolesne jednim od glavnih karakteristika kršćanske vjere. Prvi koncil Crkve - Prvi Nicejski sabor naredio je biskupima da sagrade bolnice u svakome stolnom (katedralnom) gradu u Rimskom carstvu. Blizu imamo najstarije bolnice u Londonu, svetog Bartolomeja i svetog Tome, prvotno su bile katoličke institucije, plodovi apostolske misije. Uzevši u obzir činjenicu da naša trenutna tijela traju svega nekoliko desetljeća, a naše duše traju vječno, Isus daje prioritet brizi za dušu, a ne tijelo, istjerivanju 'nečistih duhova'. Što mislimo pod nečistim duhom i kako možemo takvo što istjerati?

U pokušaju da razumijemo bolesti duše, važno je razumjeti značenje riječi. U Bibliji, ono što čini duhove 'nečistim' je ono što nas udaljuje od Boga. Isus kaže, "Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!". Suprotno tome, ono što je duhovno pokvareno ili nečisto sprječava nas da gledamo Boga, obično tako što zamjenjuje našu naklonost prema Bogu nečim drugim. Primjerice ako netko cijeli svoj život tretira neki materijalni ili duhovni objekt poput 'božanstva' to možemo nazivati "nečistim duhom" upravo zato jer je Božje mjesto u duši zamjenjeno manjim dobrom. Taj materijalni ili duhovni objekt može zapravo biti nešto što je samo po sebi dobro, ali kada takav objekt zauzima Božje mjesto onda je nečist. Dakle prvi i najvažniji aspekt "nečistog duha" je što nas razdvaja od Boga tako što zamjenjuje našu naklonost prema Bogu. Drugi važan aspekt ima porijeklo u drugom izrazu koji se ponekad javlja u Bibliji, riječ "demon". Bitno je izbjeći kriva tumačenja. Riječ "demon" dolazi od grčke riječi 'daiesthai' koja znači "razdvojiti, porazdjeliti". To značenje naglašava

drugi važan učinak kojeg ima "nečisti duh"; duša postaje podijeljena. Naše duše su stvorene da poznaju i vole Boga, kada neki duh, neka druga materijalna ili duhovna stvar zamjeni Boga, naše duše su nesretne i podijeljene. U takvome rascjepkanom stanju, duše postaju ranjive i prema vanjskim zloćudnim duhovnim utjecajima.

Kako izliječiti takvu dušu? Chesterton je primjetio da ubrojivost(mentalno zdravlje i mir) postižemo samo svetošću. Naše duše su stvorene za odnos, odnos sa Bogom. Nijedna duša ne postaje čista nego postaje prazna kuća, ako Bog ne popuni kuću onda će nešto drugo zauzeti Njegovo mjesto. Problem mnogih današnjih kršćana je u tome što Bog zauzima samo jedan dio kuće: njihove duše su rascjepkane, podijeljene između ljubavi prema Bogu i neuredne ljubavi prema svijetu. Izazov kojeg je lako prepoznati, ali teško ostvariti je u tome da predamo cijeli naš život Bogu, da iskoristimo sve darove koje nam je Bog dao kroz apostole. Par praktičnih savjeta kako to postići; svakodnevna molitva, često pristupanje sakramentima, posebice Ispovijedi i Euharistiji; odreći se materijalnih stvari koje ne trebamo i koje nas udaljuju od Boga; ispuniti naša srca i dom sa zdravim i svetim slikama, držite se dobrog društva i izbjegavajte zle utjecaje. Bog želi da budemo hram Duha Svetoga, i kada On ispuni naša srca osjetit ćemo vlastitu cijelost i mir.

Dobar primjer pruža nam Marija, naša Majka koja je predala svoj cijeli život Bogu, "Neka mi bude po riječi tvojoj". Marija naša Majko, moli za nas.

11. nedjelja kroz godinu
Ex 19:2-6; Ps 99; Rom 5:6-11; Mt 9:36-10:8

autor: otac Andrew Pinsent

Nosi se od mene, sotono!

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/nosi-se-od-mene-sotono.html

Današnje Evanđelje daje nam kratak pogled na kozmički rat, rat koji je prethodio ljudskoj povijesti i rat koji će se nastaviti to kraja svijeta. Bitke srca i uma, osobne bitke su ljudskom oku nevidljive. Ipak, današnje evanđelje daje nam sliku toga rata. Isus se okreće svome prijatelju Petru kojeg je upravo proglasio stijenom na kojoj će sagraditi Crkvu i kaže mu: "Nosi se od mene, sotono!" Čini se da Isus gleda Petra, ali i da gleda kroz Petra direktno u svog neprijatelja, neprijatelja čije je riječi Petar izgovorio."Nosi se od mene, sotono! Sablazan si mi jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!"

Sa tim šokantnim riječima, Krist otkriva svog suparnika i podsjeća nas na neugodnu duhovnu realnost. U Francuskoj 19. stoljeća, opijen industrijskim i društvenim napretkom, pjesnik Baudelaire podsjeća svoje zemljake na bezvremensku istinu, "Moja draga braćo, nikada nemojte zaboraviti, kada čujete hvalu o napretku prosvjetiteljstva, da je najveći vražji trik uvjeriti vas da ne postoji". Sa tim riječima Baudelaire nas podsjeća da materijalni i društveni napredak ne znači ništa sam po sebi, ne može zamijeniti duhovni rat koji upravlja životom svakog ljudskog bića. Često glavni izazivač sukoba, Sotona ili vrag, ostaje prikriven. Zapravo, jedini slučajevi u Bibliji kada Sotona sasvim otvoreno djeluje je kada se suoči sa savršenim osobama: Evom prije Pada, pravednikom Jobom i samim Kristom. Te nas situacije ohrabruju, ali i upozoravaju. Upozoravaju nas da ukoliko postignemo rast u duhovnosti, ako postanemo poput Krista, vidjet ćemo niz manifestacija Božje dobrote, ali ćemo se suočiti i sa zlom bez ikakve maske, bit ćemo pod napadima koje inače ne bi nikada doživjeli. S druge pak strane, možemo se ohrabriti jer nam te epizode pokazuju da je vrag jadan. Kada je vrag iza tebe ne može ti nauditi jer njegova se moć temelji na riječima i iluzijama, napastima i prijetnjama. Zlo nema nikakav sadržaj, nikakvu suštinu; djeluje tako što nas pokušava prevariti da se samo uništimo.

No, kakva je priroda napada na Krista u današnjem Evanđelju? Na prvi pogled, Petrove riječi Kristu su sasvim razumne. Isus upozorava svoje učenika da će otići u Jeruzalem, da će mnogo propatiti, da će ga ubiti i da će uskrsnuti treći dan. Petar ima sasvim prirodnu reakciju na takvu vijest o svome prijatelju, Petar kaže Isusu; "Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!". Što je pogrešno sa tim riječima da je Isus tako oštro reagirao? Jedna mogućnost je da Petar nesvjesno obavlja vražji prljavi posao, pokušava spriječiti Krista da ponudi svoj život za spasenje ljudske rase. Možda je Petrova krivnja što

nije shvatio da ljubav zahtjeva žrtvu, čak i polaganje svog života."Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mena, naći će ga." Ipak smatram da Petrova krivnja nije u tome što ne shvaća križ, kako bi ga itko mogao shvatiti prije smrti i Uskrnuća Kristova? Mislim da je Petrova krivnja što ne vjeruje svome prijatelju i Gospodaru, baš kao što ni Adam nije vjerovao u Božju riječ. U tom trenutku, Petar pokušava nadmudriti Krista sa ljudskom mudrošću. Tek poslije, nakon što je osjetio gorčinu svog pada, Petar uspijeva shvatiti istinu do koje ne može doći sam. Zaista, posljednja poruka u Svetom Pismu koju Isus poručuje svome prijatelju je jednostavna; "Slijedi me!".

Te posljednje riječi koje Isus upućuje Petru, odnose se i na se nas. Ne možemo bez ikakve pomoći nadmudriti neprijatelja i odrediti svoj vlastiti put u Kraljevstvo Božje. Moramo vjerovati Kristu koji nas vodi, moramo ga slijediti na putu kojeg je on već prošao. Ponekad će taj put biti očit i lagan, a ponekad ćemo biti u nedokučivoj tami, patit ćemo bez ikakve ovozemaljske utjehe. Kada doživimo mračnu noć naše duše moramo se ugledati u Krista i poslušati kako njegove riječi odzvanjaju u nama; "Slijedi me!"

22. nedjelja kroz godinu
Jer 20:7-9; Ps 63:2-6,8-9; Rom 12:1-2; Mt 16:21-27

autor: Andrew Pinsent

Bratsko opominjanje

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/bratsko-opominjanje.html

Tema današnjeg čitanje je ispravljanje naše braće, odnosno kako se suočiti sa onima koji čine zlo i kako ih ohrabriti da se pokaju. Takvo suočavanje nije lagano, a u današnjem društvu je još teže, postoje tri problema. Prvo, Isus kaže "Ne sudite i nećete biti suđeni"(Lk 6:37; Mt 7:1), kako ispravljanje naše braće zahtjeva i njihovu prosuđivanje mnogi kršćani smatraju da nam je time Isus naredio da nikada ne ulazimo u sukob sa onima koji čine zlo. Drugo, kršćani koji griješe, a to smo svi mi, mogu se opirati suočavanju sa drugim grešnicima, ili zbog toga što se osjećaju neugodno ili iz straha da ih proglase licemjerima. Treće, mnoga društva pokušavaju gurnuti religioznost u privatne sfere, pa i potpuno odstraniti kršćanstvo. Suočavanje sa drugima često dovodi do agresivnosti, a ponekad predstavlja i rizik za život, razumljivo je stoga da je opominjanje drugih nepopularno.

Današnja čitanja su bitan podsjetnik da je ispravljanje bližnjih nužnost u kršćanskome životu, djela milosti. Kada Isus kaže: "Ne sudite" sigurno ne misli "Ne sudite djela" zato što u današnjem Evanđelju također kaže "Pogriješi li brat tvoj...". Dakle, kako bi mogli prosuditi je li netko počinio grijeh moramo prosuditi njegovo ponašanje. Kada Isus kaže "Ne sudite", sigurno ne misli "Nikada nemojte ispravljati druge" jer kaže i "Idi i ukori ga(svoga brata) nasamo". Zaključujemo da moramo prosuditi ponašanje i suočiti grešnike sa njihovim grijehom. Današnje prvo čitanje daje nam istu lekciju. Kada Bog postavi Ezekiela za stražara doma Izraelova, kaže mu i da mora opomenuti grešnu osobu inače će ga smatrati krivim za njegovu smrt. Drugim riječima, postoje situacije u kojima činimo grijeh ako se ne suočimo sa grešnikom zbog njegovog ponašanja, ali treba biti oprezan i ne osuđivati grešnikovu dušu. Mnoštvo ljudi koji čine zlo vode bitku sami sa sobom, prolaze razne muke i poteškoće koje im umanjuju krivnju. Postoje ljudi koji naizgled vode bezbrižne živote, ali imaju zamrznuta srca, bez uzvišene ljubavi. Ne možemo poznavati stanje duše neke osobe, osim možda nekim čudom, ali ne možemo suditi u smislu da kažnjavamo osobu. Ipak, možemo i moramo osuditi pojedina djela kao zla i suočiti se sa grešnicima.

Kako dakle možemo upozoriti druge na njihov grijeh? Zasigurno nam pomaže ako se prvo suočimo sa svojim vlastitim propustima i grijesima. Isus nam kaže "Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš?", ali uz to je potrebno napomenuti; ispravljanje naše braće nije samo za one koji nemaju grijeha jer kada bi tome bilo tako

nikada nitko nebi mogao upozoriti druge na grijeh koji čine. Potrebno je shvatiti i važnost oprosta, Isusa nam kaže da oprostimo "sedamdeset sedam puta" ako treba, takvim pretjeranim prikazom želi nam reći da se ne bi trebali ograničavati prilikom opraštanja drugima. Prilikom bratskog opominjanja važno je znati kada progovoriti, a kada šutiti jer nismo dužni reagirati svaki put. U težim situacijima je potrebno puno molitve kako bi pronašli način da reagiramo. U današnjem Evanđelju vidimo da nam Isus veli da sa oprezom pristupimo grešniku, prvo da ga nasamo upozorimo, ukoliko ne posluša, upozorimo ga zajedno sa još par svjedoka, poslije pred cijelom Crkvom, i ako nakon svega toga ne promijeni svoj grešno ponašanje izopćimo ga iz zajednice. Dakle, motivirani ljubavlju, pristupamo našem bratu sa posebnom ljubaznošću i oprezom.

Sa posebnim oprezom moramo rasuditi kada i kako reagirati i suočiti se sa grešnikom, a postoje dvije stvari koje ne bi trebali činiti. Prvo, nikada ne smijemo podržati zlo i prihvatiti pogrešno ponašanje. Odbijanje prihvaćanja zla kao normalne stvari već samo po sebi pruža moćno svjedočanstvo. Drugo, ne smijemo se bojati, čak i kada postoji rizik da se dovedemo u opasnost, kroz povijest je često bratsko opominjanje dovodilo do mučeništva. U Engleskoj, Katolička Crkva je proživljavala mučeništvo u 16. stoljeću, od najviše pozicije koju je imala u državi spala je najniže grane, postala je društveno nepoželjna; proganjali su svećenike, oduzeli su Crkvi vlasništvo i obrazovne institucije, a iskrivljena zajednica zauzela je njeno mjesto, pravovjerne duše su ugnjetavane i ubijane. Zašto? Zato što članovi Crkve(koji nisu bili bez grijeha) nisu mogli prihvatiti grijeh, kraljevu želju da napusti svoju ženu i oženi se drugom.

Nadahnuti takvim svjedocima, neka nam Bog pomogne da vidimo bratsko opominjanje kao djelo milosti. Neka nam Bog da mudrosti i hrabrosti da se suočimo sa grešnicima, potaknuti željom za spasenjem sviju nas.

33. nedjelja kroz godinu
Ez 33:7-9; Ps 95:1-2,6-9; Rom 13:8-10; Mt 18:15-20

autor: Andrew Pinsent

ponedjeljak, 5. rujna 2011.

Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog

Andrew Pinsent je istraživači direktor Ian Ramsey centra za religiju i znanost na Sveučilištu u Oxfordu, istraživač Harris-Manchester Collega i član Odsjeka za teologiju na Oxfordu. Uz to je i svećenik u biskupiji Arundel i Brighton u Engleskoj. Andrew je doktorirao fiziku čestica na Oxfordu, diplomirao teologiju na Ponfitical Gregorianu u Rimu i doktorirao filozofiju na St Louis Universityu. Objavio je 31 znanstveni članak na DELPHI projektu u CERN-u, Ženevi i član je Britanskog Instituta za fiziku. Objavio je niz članaka, recenzija i knjiga, uključujući i popularni katehetski projekt Evangelium.

No, sve to mogli ste saznati i na njegovoj stranici odnosno iz njegovog CV-a. S obzirom na širinu njegovih interesa i znanja preporučam da ga proguglati ukoliko želite saznati više o svemu tome. Andrew Pinsent nastavlja dugu tradiciju katoličkih znanstvenika i teologa. Bogat životnim iskustvom kojeg je stekao radeći na razni pozicijama u nizu zemalja diljem svijeta; radio je u akademiji, CERN-u, industriji, za vladu, biskupiju... Sve to, čini ga dovoljno zanimljivim da pratim njegov rad odnosno da ga preporučim i Vama. Možda sre primjetili da sam preveo na ovome blogu neke od njegovih propovijedi koje su mi se učinile zanimljivim, kako sam samouk prevoditelj bez teološkog obrazovanja vjerojatno sam neprecizno neke stvari napisao pa slobodno pročitate propovijedi u izvornoj verziji. Vjerojatno ću prevesti još neke njegove popularne tekstove koji se tiču odnosa znanosti i vjere, posebice o povijesti Katoličke Crkve, za sada Vam ostavljam par izvora na kojima možete saznati više o njemu;

Internet izvori o Andrewu Pinsentu;

- CV
- Osobna stranica
- Amazon stranica(ne uključuje sve)
- Stranice projekta Evangelium
- Audio snimke propovijedi
- Propovijedi na ovome blogu(hr)
- Homilije na engleskome
- Rezultati google pretraživanja njegovog imena

Za kraj, zanimljivo gostovanje Andrewa Pinsenta na EWTN televiziji u emisiji oca Mitcha Pacwe; malo o povijesti Katoličke Crkve, opisivanje evangelizacije i predstavljanje knjiga kojima je koautor.

PS

Cilj mi je na ovome blogu predstaviti neke zanimljive ljude koji nažalost nisu toliko poznati u javnosti, iako to svakako zaslužuju. Takve ljude ću označiti(tagirati) sa oznakom "ljudi koje pratim" kako bih stvorio posebnu kategoriju postova i olakšao čitanje bloga.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Poštivanje života

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/postivanje-zivota.html

Danas je "Nedjelja poštivanja života". Netko bi mogao pomisliti da nam ne treba posebna nedjelja kako bi poštivali život, zar se ne slažemo svi da je život dobra stvar? Ipak, način na koji su sluge Božje ubijene u paraboli današnjeg Evanđelja pokazuje nam da postoje ljude koji ne poštuju život pa ubijaju nevine. Ljudi u civiliziranim zemljama većinom se slažu da je nepoštivanje života ili smrt loša stvar sama po sebi; zasigurno bi tako mislili kada bi mi bili ti kojima prijeti smrt.

No, je li to istina? Prije je postojao popularni izraz, "svetost života", fraza koju danas rijetko možemo čuti u javnim i političkim raspravama. Ljudi su prije smatrali ljudski život svetinjom što je značilo da su se suzdržavali od činjenja nekih stvari drugim osobama samo zato što su i oni ljudska bića. Zaista, sama činjenica da je netko čovjek, u kršćanskom društvu je izazivala dozu poštovanja. C.S.Lewis zapisao je; "Uz Presveti Sakrament, tvoj susjed je najsvetiji objekt kojeg možeš vidjeti". Taj princip, svetost ljudskog života, je utemeljen na Kristovim riječima; " Što učinite najmanjem od moje braće, meni ste učinili" (Mt 25:40)

Uzevši sve to u obzir, činjenica da više ne čujemo frazu "svetost života" je upozoravajuća: možda je većina ljudi izgubila osjećaj da je svaki ljudski život svet, postoje dokazi o takvom zaoštravanju stavova. Šokiran sam činjenicom da će većina studenta koje pitam je li prihvatljivo mučiti zarobljenika kako bi došli do informacija odgovoriti da je, barem u situaciji kada se radi o teroristu i ljudskim životima. Problem je što negiranje "svetosti života" uvijek počinje sa nekim ekstremnim slučajevima, poput mučenja terorista, ali kada ukinemo princip svetosti života ubrzo dolazimo do brutalne promjene svijesti. Po pitanju pobačaja najbolje vidimo koliko su naše svijesti postale brutalne.

Počevši u Sovjetskom Savezu 1920., praksa legalnih pobačaja proširila se polako u mnoge zemlje. U većini slučajeva pobačaj je predstavljen pred javnost i zakonodavca kao zadnja opcija u slučajevima poput silovanja ili incesta. Kada je jednom postao dostupan razvio se u pravu industriju. U SAD-u je počinjeno barem 50milijuna pobačaja od slučaja Roe vs. Wade u 1973. godini. Kažem najmanje 50 milijuna jer postoji četri načina na koje naše društvo stvara i namjerno ubija embrije: prvo, višak embrija u IVF metodama; drugo, takozvane "pilule za jutro poslje" koje djeluju abortivno; treće, konvencionalne pilule za kontrolu trudnoće za koje se mnogi liječnici slažu da djeluju abortivno; četvrto, korištenje embrija u neuspješnim pokušajima da stvorimo liječničke tretmane matičnim stanicama. Uzevši u obzir sve podatke, broj osoba koje su začete i namjerno ubijene od 1973. godine

nadilazi petinu populacije SAD-a. Kao da takva "kultura smrti" nije dovoljna, neki utjecajni senatori žele uvesti povelju "Slobode Izbora" koja bi nadjačala savezne, državne i lokalne zakone koji za sada postavljaju određena ograničenja na pobačaje. Takva povelja bi obvezala sve države da dopuste pobačaj u kasnoj trudnoći, uključujući i pobačaj djelomičnog rođenja, i onemogućila bi roditeljima da budu uključeni u odluke njihove maloljetne trudne kćeri.

Slogani eugeničkog pokreta i pokreta za pobačaj bio je "Svako dijete željeno dijete", ali želim vam ispričati priču da i "neželjeno dijete" može biti pravi blagoslov i da nikada nije kazna. Davne 1452. godine mlada seljanka Kristina rodila je nezakonito dijete, dijete koje je zbog toga odraslo i bez prezimena. Kada je dijete navršilo 14 godina postalo je pripravnik kod slavnog slikara i počeo se otkrivati njegov veliki talent. Za svoga života je osmislio helikopter, sunčevu energiju, kalkulator, dvostruki trup broda i ranu teoriju tektonskih ploča. Neke od tih ideja su bile pet stoljeća ispred svoga vremena, a neke od njegovih ideja(vitlo) su odmah zaživjele u proizvodnji. Kao znanstvenik je dao veliki doprinos anatomiji, inženjerstu, optici i hidrodinamici. Kao umjetnik, naslikao je Mona Lisu, sliku Objavljenja i Posljednje Večere, neke od najvećih umjetničkih djela u povijesti. Da je kojim slučajem taj genij začet u 21. stoljeću možda bi ga pobacili, možda baš zahvaljujući povelji "Slobode izbora". Srećom za njega i cijeli svijet, začet je u 15. stoljeću u katoličkoj Italiji. Njegovo ime je, naravno, Leonardo da Vinci.

Draga braćo i sestre u Isusu Kristu, za razliku od Leonarda da Vincia, mnoštvo djece danas izbacujemo iz vinograda i prije nego što su imali prilike dati ploda. Kako onda povratiti "kulturu života"? Prvo, onim ženama koje su pobacili, muškarcima koji su bili odgovorni i pomogli u tome, Bog pruža oprost i mir, posebice kroz sakrament Ispovjedi. Božja milost je beskrajna za sve koji su je spremni primiti. Drugo, svi bismo mi trebali moliti i djelovati kako bi vratili "kulturu života". Treće, možemo postati branitelji prava na život. Sjajan primjer kak djeluje milost je Norma McCorvey. Kao što možda znate, Norma McCorvey je bila "Jane Roe" u parnici Roe v. Wade. Nikada nije obavila pobačaj. Slijedilo je obraćanje na kršćanstvo te je 1998. godine postala član Katoličke Crkve. Danas se žustro bori protiv legalizacije pobačaja.

Savjetujem vam da pročitate dodatak današnjem biltenu u kojemu ima još informacija koje ne mogu spomenuti u ovoj kratkoj propovijedi. Ropstvu na Zapadu je došao kraj zato što je barem nekoliko kršćana odlučilo djelovati. Pobačaj također možemo privesti kraju na Zapadu, potrebno je samo da mi kršćani djelujemo. Neka nam Bog pomogne vratiti istinsko poštovanje prema svetosti života.

27. nedjelja kroz godinu
Is 5:1-7; Ps 80:9,12-16,19-20; Phil 4:6-9; Mt 21:33-43

autor: otac Andrew Pinsent

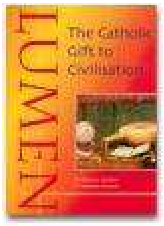
Što je Crkva darovala svijetu?

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/sto-je-crkva-darovala-svijetu.html

Bez Katoličke Crkve ne bi bilo ni zapadne civilizacije

Uvod

U nedavnoj debati koju je BBC emitirao(po cijelom svijetu), više od 87% publike glasovalo je da ne smatra da Katolička Crkva ima pozitivan učinak na svijet. Iako su branitelji Crkve bili nasuprot dvoje sjajnih retoričara ostaje činjenica da takvi rezultati zapravo predstavljaju promjenu mišljenja javnosti prema kršćanstvu, posebno Katoličkoj Crkvi. Promjena je sljedeća; prije su nas smatrali dobrim, ali naivnim, danas nas sve više smatraju zlim. Posljedica toga je da naučavanje vjere i branjenje kršćanskih etičkih načela postaje sve teže.

Kako bismo odgovorili na taj izazov vjerujem da je nužno podsjetiti se do koje je mjere Katolička vjera zapravo pozitivna sila u svijetu. Isus nam je poručio: "Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati", čak i ljudi izvan Crkve cijene njezine plodove. Primjerice, 2007. godine poznati poduzetnik Robert Wilson, iako ateist, donirao je 22.5 milijuna dolara za potrebe obrazovanja kojeg vodi Crkva uz poruku "bez Rimokatoličke Crkve ne bi bilo ni zapadne civilizacije". Potaknut Wilsonovim zapažanjem počeo sam zajedno sa ocem Marcusom Holdenom, svećenikom Ramsgatea i predavačem na Maryvaleu, prikupljati informacije o izvanrednim doprinosima katoličke kulture i katoličkih umova. Odlomci u nastavku pružaju primjer toga rada koji bi trebao biti od neprocjenjive važnosti za svakog tko se ikada zapitao; "Što je Crkva ikada učinila za nas?"

Za potpuniji prikaz plodnosti katoličke vjere u navedenim, ali i drugim poljima koristite *Lumen: The Catholic Gift to Civilisation*, siječanj 2011. godine, nakladnik Catholic Truth Society.

1. Svijetlo i svemir

Po nalogu Pape Klementa IV. franjevac Roger Bacon je napisao svoje poznato djelo *"Opus Maius"(1267.)* kojim je uveliko pokrenuo razvoj optike u Latinskom svijetu. Prve naočale su izumljene u Italiji(oko 1300.), ta prva primjena leća dovelo je poslije do razvoja teleskopa i mikroskopa.

Mnogi znaju da je Galileo bio osuđen, ali zaboravljaju na neobične okolnosti u kojima se sve to dogodilo. Zaboravljaju i činjenicu da je Galileo umro u svom krevetu te da mu je kćer bila časna sestra.

Gregorijanski kalendar(1582.), kojeg danas koristi cijeli svijet, plod je rada katoličkih astronoma. Jedan od mnogih drugih plodova katoličkih astronoma je i razvoj astrofizike čiji je utemeljitelj otac Angelo Secchi.

Posebno je značajno da je najvažniju teoriju moderne kozmologije, teoriju Velikog Praska omislio katolički svećenik, otac Georges Lemaitre. Tu činjenicu izuzetno rijetko spominje BBC ili knjige koje populariziraju znanost.

2. Zemlja i priroda

Katolička civilizacije dala je značajan doprinos znanstvenim istraživanjima i mapiranju zemlje, neki od poznatijim katoličkih istraživača su; Marko Polo, princ Henry the Navigator, Bartolomej Dias, Crhistopher Columbus i Ferdinand Magellan. Daleko od toga da su ikada vjerovali da je zemlja ravna (crni mit kojeg su izmislili protivnici Crkve u 19. stoljeću), katolički svijet je napravio prve moderne znanstvene karte: Diogo Ribeiro-Padron Real(1527). Otac Nicolas Steno utemeljio je stratigrafiju, granu geologije koja proučava slojeve stijena.

Jean-Baptiste Lamarck(umro 1829), francuski katolik, razvio je prvu teoriju evolucije, uključujući i bilježenje transmutacije vrsti i rodoslovnog stabla. Augustinski redovnik Gregor Mendel utemeljio je genetiku na temelju pažljivog istraživanja nasljednih osobina 29000 stabiljki graha.

3. Filozofija i teologija

Katoličanstvo smatra da je filozofija dobra sama po sebi i stoga je uvelike doprinijelo razvoju teologije, primjene razuma na ono što je otkriveno natprirodnim silama. Veliki katolički filozofi su; Sv. Augustin(430), Sv. Toma Akvinški (1274), Sv. Anselm(1109), blaženi Ivan Duns Škot(1308), Suarez(1617) i Blaise Pascal(1662). U novije vrijeme poznatiji su Sv. Edith Stein(1942), Elizabeth Anscombe(2001) i Alasdair MacIntyre. Smatravši da je Bog - Bog razuma i ljubavi, katolici su branili; ireducibilnost ljudske osobe na materiju, načelo da stvorena bića mogu biti uzroci stvari, slobodnu volju, ulogu moralnih vrlina za sreću, objektivnost zla i dobra, prirodni zakon i načelo nekontradikcije(PNL). Ta načela imala su neprocjenjiv utjecaj na intelektualni život i kulturu.

4. Obrazovanje i sustav sveučilišta.

Vjerojatno najveći doprinos obrazovanju u povijesti - sustav sveučilišta, proizvod je katoličke civilizacije. Rana katolička sveučilišta su; Bologna (1088); Paris (c 1150); Oxford (1167); Salerno (1173); Vicenza (1204); Cambridge (1209); Salamanca (1218-1219);

Padua (1222); Naples (1224) i Vercelli (1228). Do sredine 15. stoljeća(70 godina prije Reformacije) bilo je više od 50 sveučilišta u Europi.

Mnoga od tih sveučilišta, poput Oxforda, i dalje pokazuju znakove katoličkih temelja, hodnici oblikovani poput samostanskih, gotička arhitektura i mnoštvo kapela. Počevši u 6. stoljeću katolička Europa razvila je ono što danas poznajemo kao osnovnu školu, a u 15. stoljeću proizvela pokretni pisaći sustav koji je imao neprocjenjiv učinak na obrazovanje. Procjenjuje se da danas Crkva obrazuje više od 50 milijuna učenika i studenata diljem svijeta.

5. Umjetnost i arhitektura

Vjera u Inkarnaciju, da Riječ stvori meso i Žrtvovanje u Misi bila su temeljna načela zapanjujućeg doprinosa katoličke vjere umjetnosti i arhitekturi. Neki od doprinosa su; velika bazilika starog Rima; Giotto(1337) koji je začeo realizam prilikom oslikavanja postaja križnog puta što je inspiriralo trodimenzionalnu umjetnost i dramu; osmišljavanje linearne perspektive iz jedne točke od strane Brunelleschia (1446) i sva velika renesansna djela. Djela blaženog Fra Angelica(1455), današnjeg zaštitnika umjetnosti, te neusporediva djela Leonarda da Vincia(1519) , Raphaela (1520), Caravaggioa (1610), Michelangela (1564) i Berninia (1680). Neka od djela ovih umjetnika, poput stropa Sikstinske kapele, smatraju se najvećim umjetničkim djelima u povijesti. Katolička civilizacija je stvorili i razne pravce u umjetnosti poput Bizantizma, Romanike, Gotike, Renesanse i Baroka. Kip Krista Otkupitelja u Brazilu i Sagrada Familia u Barceloni pokazuju nam da je vjera i dalje inspiracija za originalnu umjetnost i arhitekturu.

6. Zakon i pravna znanost

Reforme Pape Grgura VII.(1085) pokrenule su formiranje zakonodavstva Crkve i država u europi. Primjena filozofije u zakonu, zajedno sa velikim djelima redovnika poput Gratiana(12.st.), stvorile su prvi potpun i sustavan zakonodavni okvir u kojemu su svi dijelovi međusobno bili povezani i činili jednu cjelinu. Ta revolucija dovela je do osnivanje pravnih škola, počevši u Bologni(1088), što je dovelo do razvoja pravne znanosti i koncepata poput "pravne osobnosti", pravni temelj za niz institucija poput sveučilišta, tvrtki i zaklada. Pravna načela poput "bona fide", reciprociteta prava, jednakosti pred zakonom, međunarodnog zakona, suđenja pred porotom, habeas corpus i nužnost dokazivanja krivnje bez ikakve razumne sumnje su sve plodovi katoličke civilizacije i pravne znanosti.

7. Jezik

Grčki i Latinski jezik koji su imali središnje mjesto u katoličanstvu, olakšali su opismenjavanje ljudi jer učiti koristiti slova je puno lakše od učenja korištenja simbola logografičkih jezika poput kineskih. Katolici su kroz svoje misije i istraživanja širili latinsku abecedu koja je tako postala najrašireniji sustav zapisivanja na svijetu. Katolici su također razvili i armenijsku, gruzijsku i čirlićnu abecedu i standardna stilove poput; karolinških minuscula od 9. do 12. stoljeća, gotičkih miniscula(12.st).Katoličanstvo je također pružilo kulturni okvir za pisanje Divina Commedia, Cantar de Mio Cid i La Chanson de Roland,

djela koja su uvelike utjecala na razvoj talijanskog, španjolskog i francuskog jezika. Katolička himna,"Hymn of Cædmon" iz 7. stoljeća je najstariji postojeći tekst na starom engleskome. Valentin Hauy(1822), brat Abbe Hauya(svećenika koji je utemeljio kristalografiju), usnovao je prvu školu za slijepe osobe. Najpoznatiji učenik te škole, Louis Braille(1852) razvio je svjetski poznati sustav zapisivanja za slijepe koji nosi njegovo ime.

8. Glazba

Katolička civilizacija je zapravo pokrenula glazbenu tradiciju zapada, izgradeći je na temelju židovske liturgijske glazbe. Jednoglasni gregorijanski napjevi počeli su se razvijati u 6. stoljeću. Metode zapisivanje tih napjeva dovele su do osmišljavanja glazbene notacije što je dovelo do neprocjenjivih prednosti prilikom zapisivanja glazbe i do "ut-re-mi" ("do-re-mi") mnemotehnike Guida iz Arezza(1003). Nakon 10. stoljeća katedralne škole razvijaju višeglasnu glazbu, čak i do 40 glasova(Tallis Spem in Alium) ili 60 glasova(Striggio, Missa Sopra Ecco).
Glazbeni žanrovi koji dolaze iz katoličke civilizacije uključuju; himnu, oratorij i operu. Haydn(1809), pobožan katolik, je oblikovao razvoj simfonije i gudačkog kvarteta. Pod Crkvenim sponzorstvom i pod utjecajem liturgijske forme nastala su mnoga remek djela, poznatiji autori su; Monteverdi (1643), Vivaldi (1741), Mozart (1791) i Beethoven (1827). Poznata Mahlerova 8. simfonija uzima radnju iz drevne himne Pentecost, Veni creator spiritus.

9. Društveni položaj žena

Unatoč svim poznatim predrasudama, utjecajne i izvanredne žene jedan su od temelja katoličke civilizacije. Crkva je štovala i proglasila svetim mnoge žene, uključujući i nedavne "Doktore Crkve" i slavne časne poput Sv. Hilde(680., po kojoj je nazvan St Hilda's College, Oxford) i blažene Hildegard von Bingen(1179) koja je bila redovnička poglavarica i polihistar. Prve katolkinje u političkom životu su; carica Matilda (1167), Eleonora - vojvotkinja Akvitanije (1204) i prva engleska kraljica, Marija Tudor (1558).

Katolička civilizacija je izrodila i neke od prvih znanstvenica i profesorica, primjerice: Trotula iz Salerna(11.st.) Dorotea Bucca (1436) koja je predavala medicinu na sveučilištu u Bologni, Elena Lucrezia Piscopia(1684) prva žena koja je doktorirala filozofiju(1678) i Maria Agnesi (1799) koju je Papa Benedikt XIV. imenovao 1750. godine profesoricom matematike.

originalni članak na engleskom
autori: otac Andrew Pinsent, otac Marcus Holden

PS

Gornji članak predstavlja samo neka od dostignuća Katoličke Crkve odnosno katoličke civilizacije. Prijevod je amaterski, možete na gornjem linku pročitati i originalni članak, neka imena sam preveo dok sam druga ostavio kakva jesu, godine u zagradi u pravilu

predstavljaju godinu smrti. S obzirom da se spominju i stručni termini vezani uz određene discipline sa kojima nisam upoznat prijevod ima grešaka. Iako ovaj kratak pregled šturo prikazuje sve plodove Crkve, dobro predstavlja neka područja koja su nezamisliva bez Crkvenog utjecaja i nadam se da će nekome poslužiti kao poticaj za daljnje istraživanje i čitanje ove knjige. Nažalost većina ljudi danas svijet oko sebe uzima zdravo za gotovo, ne razmišljaju kako je sve to nastalo odnosno kako bi sve to moglo nestati jednog dana. O jednome od autora, Andrewu Pinsentu sam već pisao na ovome blogu, u tom postu nalazi se i link na snimku emisije u kojoj otac Pinsent predstavlja svoj rad. U nekim od slijedećih postova ću predstaviti neke druge povjesničare koji pišu o povijesti Katoličke Crkve.

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/mi-smo-ti-koji-su-stvorili-europu.html

Pišući članak za *The American Conservative* o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posjeta rodnoj Poljskoj 1991. godine.

Ovo je Kuća koju je izgradio Rim

Papa je oduvijek znao da rušenje komunizma predstavlja nužan, ali ne i dovoljan uvjet za povratak pristojnog i dostojanstvenog načina života kakav priliči ljudima, a stanje morala u Poljskoj nakon uspjeha Solidarnosti samo ga je ojačalo u takvom razmišljanju. "Podati se žudnjama, seksu, potrošnji: to je europejstvo kakvo neki od zagovaratelja našeg ulaska u Europu žele da prihvatimo", rekao je Papa, "Ali ne smijemo postati dio takve Europe. Mi smo stvorili Europu..."

Mi smo ti koji su stvorili Europu

Ta zapanjujuća primjedba podigla je prašinu iako predstavlja pravu istinu. Nedavno je i Papa Benedikt XVI. govorio o "značajnim doprinosima kršćanstva" prilikom stvaranja europske civilizacije. U vremenima kada mediji i ostali neprijatelji Crkve radosno iskorištavaju njezinu trenutnu sramotu, katolici i cijela Zapadna civilizacije trebali bi preispitati ulogu Crkve u stvaranju naše civilizacije.

Zbog toga sam i napisao novu knjigu, "Kako je Katolička Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju". Od uloge redovnika(koji su radili puno više od prepisivanja knjiga) do umjetnosti i arhitekture, od sveučilišta do Zapadnog prava, od znanosti do humanitarnog rada, od međunarodnog prava do ekonomije, knjiga ispituje koliko smo kao civilizacija dužni Katoličkoj Crkvi, bez obzira jesmo li toga uopće svjesni.

Primjerice, katoličko dobročinstvo bilo je nešto sasvim novo. Istina, i u antičkom svijetu bilo je određenog pomaganja siromašnima, ali je bilo proračunato, ne i darežljivo. Zgrade koje su bogati financirali isticale su njihova imena, a donatori su davali sredstva kako bi zadužili primatelje ili kako bi skrenuli pozornost na sebe i svoju darežljivost.

Služenje radosnim srcem i opskrbljivanje onih u potrebi bez očekivanja nagrade ili povrata usluge nije bilo načelo kojim su se vodili. Ne postoji ništa u antičkom svijetu što odgovara Crkvinom inzistiranju na svetosti ljudskog života- tek je utjecaj Crkve doveo do ukidanja zastrašujućih praksi poput čedomorstva i gladijatorskih natjecanja.

Prema W.E.H. Leckyu, koji je često oštro kritizirao Crkvu; "ni u praksi ni u teoriji, ni po osnovanim institucijama ni po mjestima predodređenima za tu ulogu, ne možemo ni uspoređivati ulogu milosrđa kršćana prema dobročinstvu antičkog svijeta."

Znanstveni um

Svi smo čuli o navodnom neprijateljstvu Crkve prema znanosti, ali ono što većina ljudi ne zna da su povjesničari znanosti u posljednjih pola stoljeća drastično promijenili to uvrježno mišljenje, tvrdeći da je uloga Crkve u razvoju znanosti na Zapadu bila daleko pozitivnija nego što se do sada mislilo. Pritome ne mislim na katolike apologete nego na važne istraživače povijesti znanosti poput J.L. Heilbrona, A.C. Crombiea, Davida Lindberga, Edwarda Granta i Thomasa Goldsteina. Danas se tvrdi da su određeni aspekti kršćanskog pogleda na svijet zaslužni za činjenicu da se samo na Zapadu znanost uspješno razvila u plodnosno i održivo istraživanje.

Iza takvih teoretskih tvrdnji postoji čitav niz fascinantnih(i zaboravljenih) činjenica. Koliko je ljudi svjesno da je otac geologije katolički svećenik otac Nicholas Steno? Ili da je otac egiptologije o.Athanasius Kircher? Ili da je otac Giambattista Riccioli prvi mjerio ubrzanje slobodnog pada tijela? Ili da 35 mjesečeva kratera nose ime po isusovačkim astronomima i matematičarima? Ili da su početkom 17. stoljeća isusovci prenijeli zapadnjačku znanost po cijelom svijetu, uključujući mjesta poput Indije i Kine? Ili da je Baziliku svetog Petronija u Bologni konstruirana tako da je ujedno i jedan od najpreciznijih opservatorija na svijetu, katolički astronom Giovanni Cassini je pomoću nje potvrdio Keplerov prijedlog da su planetarne orbite elipse, a ne kružnice. Stotine ovakvih nepoznatih činjenica potrebno je nanovo otkriti.

Sveučilište, koje se razvilo i sazrijelo na vrhuncu katoličke Europe, je bila nova pojava u europskoj povijesti. Ništa sličnoga nije postojalo u antičkoj Grčkoj ili Rimu. Institucija kakvo danas poznajemo, sa zavodima, kolegijima, ispitivanjem i diplomama, kao i razlika između dodiplomske i postdiplomske nastave, sve to dolazi direktno iz srednjovjekovnog svijeta.

Nije iznenađujuće da je Crkva učinila toliko puno za razvoj sveučilišta, prema povjesničaru Lowrie Dalyu Crkve je bila "jedina institucija u Europi koji je pokazivala stalan interes za očuvanje i njegovanje znanja". Drugi povjesničar nadodaje da je za sveučilišta; "najkonzistentniji i najveći zaštitnik bio Rimski Papa. On je odobravao, povećavao i štitio njihov povlašten status u svijetu stalnih previranja".

Tradicija intelektualnih rasprava i znanstvenih razmjeni koje su pokrenula sveučiliša imala su velik utjecaj na život u Zapadnom svijetu. Razmislite o sljedećim zapažanjima Edwarda Granta, modernog povjesničara znanosti;

> "Što je omogućilo Zapadnoj civilizaciji da razvije prirodne i društvene znanosti na način koji nijedna druga civilizacija nije uspjela? Uvjeren sam da odgovor leži u dubokom i sveprožimajućem duhu ispitivanja stvari koji je prirodna posljedica naglašavanja razuma što se počelo razvijati u srednjem vijeku. Osim otkrivene istine, na srednjovjekovnim sveučilištima razum postaje konačni sudac u većini intelektualnih rasprava i kontroverzi. Bilo je sasvim prirodno učenjacima sa sveučilišta da koriste razum u područjima koja prije nisu bila istraživana odnosno da raspravljaju o mogućnostima sa kojima se prije nisu ozbiljno pozabavili."

Osnivanje sveučilišta, predanost razumu i racionalnim argumentima te duh propitivanja koji su bili karakteristični za srednjovjekovni intelektualni život doveli su do onoga što Grant opisuje kao; "dar rimskog srednjeg vijeka modernom svijetu... makar, to je dar koji nikada neće dobiti svoje priznanje. Možda će i dalje zadržati svoj status kojeg ima već četiri stoljeća kao najbolje čuvana tajna Zapadne civilizacije."

U ime zakona

Zapadnjačko zakonodavstvo također dugujemo Crkvi. Kada su novonastali narodi zapadne europe odlučili u 12. stoljeću posložiti koherentan pravni sustav, što im je bio uzor? Kanonski zakon Crkve, prvi moderni pravni sustav u Europi.

U svijetu u kojemu je proizvoljni, a ne ustavan zakon vladao i crkvenom i sekularnom domenom, Gratian i drugi kanonisti razvili su mjerilo, temeljeno na zakonu i savjesti, za određivanje ispravnosti određenih običaja i podržali ideju prirodnog prava kojeg svaki pravni običaj mora poštivati. Poznavatelji Crkvenog zakona pokazali su barbarskom Zapadu kako da se koriste običajima, ustavnim pravom, i mnogim drugim konstruktima, te kako da stvore koherentan pravni red čija je unutarnja struktura konzistentna i u kojoj su sve prijašnje kontradikcije riješene.

Europski pravnici u 12. stoljeću su, pokušavajući osmisliti moderan pravni sustav za novonastale države Zapadne Europe, smatrali kanonski zakon modelom onoga što pokušavaju postići. Podjednako važan je i sam sadržaj kanonskog zakona, njegov široki opseg doveo je do razvoja Zapadnog prava u područjima poput braka, vlasništva i nasljeđivanja.

Poznavatelj prava Harold Berman piše "uvođenje razumnog procesa suđenja zamijenilo je magične mehaničke načine dokazivanja putem; mučenja vatrom ili vodom, sukoba pobjednika i obrednim zakletvama[sve je to prije imalo veliku ulogu u germanskom narodnom zakonu]; pristanak kao temelj braka, pogrešna namjera kao osnova zločina, razvoj pravednosti za zaštitu siromašnih i bespomoćnih od bogatih i moćnih".

Od kuda dolazi ideja međunarodnog prava? Opet iz srca Crkve, razvili su ga teolozi u 16. stoljeću sa španjolskih sveučilišta, točnije, otac Francisco de Vitoria koji se zajedno sa nizozemskim protestantom Hugom Grotiusom može nazivati "ocem međunarodnog zakona". Kada je vidio kako se ponašaju njegovi sunarodnjaci u zemljama Novoga Svijeta postao je uvjeren da je potrebno razviti nepristran moralni zakon koji bi određivao odnose

između država. Prema stručnjaku za međunarodno pravo Jamesu Brownu Scottu, Vitoria je "opskrbio svijet svoga vremena sa prvim remek djelom prava, zakonom koji određuje odnose država i u miru i u ratu".

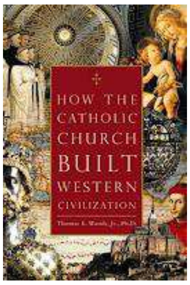
Ovaj kratak pregled je samo vrh ledenjaka, no nema sumnje da Crkva ima mnoštvo moralnih i važnih sredstava za stvaranje velike civilizacije. U današnje vrijeme tame, upravo na Crkvu pada odgovornost da upotrijebi te alate kako bi spasila našu civilizaciju.

originalni članak
autor: Thomas E. Woods, Jr (2005)

srijeda, 7. rujna 2011.

Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civilizaciju

Knjiga **Kako je Crkva izgradila zapadnu civilizaciju** djelo je koje zadivljuje i obuzima svu čitateljevu pažnju, ono vrvi informacijama i potiče na razmišljanje o tome koliko dugujemo katoličkom načinu života i katoličkoj misli. U ovoj knjizi ćete saznati:

- Kako je moderna znanost rođena u Katoličkoj crkvi
- Kako su katolički svećenici došli na zamisao o ekonomiji slobodnog tržišta pet stotina godina prije Adama Smitha
- Kako je Katolička crkva osnovala sveučilište
- Zašto je ono što znate o Galilejevom otkriću krivo
- Kako je zapadno pravo proizašlo iz crkvenog kanonskog prava
- Kako je Crkva humanizirala Zapad ustrajući na poštivanju svetosti svakog ljudskog života

Izdvojene odlomke (na hrvatskom) iz knjige možete pronaći u ovome postu.

Autor ove izuzetno zanimljive knjige je Thomas Woods, prevedena je i na hrvatski jezik. S obzirom da je Woods ekonomist čini mi se da je najveći doprinos knjige upravo u tome području, u jednom poglavlju opisuje doprinose katoličkih mislioca ekonomiji. Poznato je da su samostani i njihova struktura bili inspiracija za uređenje društva, ali Woods donosi i neke manje poznate činjenice o samoj teoriji ekonomske znanosti. Knjiga na popularan način sistematizira neke od doprinosa, ali naravno s obzirom na relativno mali broj stranica puno bitnih i zanimljivih informacija nedostaje. Unatoč tome, knjiga pruža dobar početak za istraživanje povijesti Katoličke Crkve i Zapadne civilizacije. Već sam prenio jedan Woodsov članak na ovaj blog iste tematike, a u nastavku sljedi par linkova na kojima možete doći do knjige;

- Google books - englesko izdanje, nema sve stranice
- Audio knjige - engleski, na dnu stranice nalaze se RapidShare linkovi za skidanje(1 dio, 2 dio)
- Torrenti - engleski, audio knjiga, pretražujući naslov knjige odnosno autora

TV emisije snimljene sa sličnim(istim) sadržajem kao knjiga

Thomas Woods je snimio i serijal za poznatu katoličku televiziju EWTN, mislim da se radi o 13 nastavaka, svaki je u 3 dijela zbog youtube tehničkih ograničenja, npr. korisnik martinico8 ima sve dijelove. Postoje i drugi korisnici koji su uploadali pojedine dijelove serijala, prateći donji video možete gledati *related* snimke i tako uživati u serijalu. Thomas Woods je stvarno sjajan govornik i prezenter, preporučam Vam da pogledate, može se učiniti pomalo statično sa dosadnom glazbom, ali to je samo na prvi pogled i ubrzo će postat informativno i zanimljivo, radi se o stvarno sjajnim nastavcima, **iskrene preporuke**;

U nastavku slijedi jedan intervju sa Thomasom Woodsom o njegovoj knjizi

Intervju sa Thomasom Woodsom(2005.)

Stručnjak za Američku povijest, sa interesom za Rimokatoličku Crkvu, profesor Tom Woods posljednjih je godinu dana neumorno radio na svoje dvije knjige; Politički nekorektan vodič kroz Američku povijest(New York Timesova uspješnica) i Kako je Katolička Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju. Tijekom nedavnog posjeta Washingtonu Woods je popričao sa nama o svojim knjigama.

Koja je razina Vaše stručnost u dva područja- Katolička Crkva i Američka povijest?

Woods: Američka povijest je moje područje u smislu znanstvenog rada. Imam četiri diplome sa Ivy League sveučilišta iz područja Američke povijesti, ali sam puno pisao i o raznim katoličkim pitanjima. Napisao sam četiri knjige knjige o Crkvi, pomoćni sam urednik časopisa Latin Mass. Jedan sam od onih ljudi koje mediji mogu nazvati ukoliko žele pričati o Američkoj povijesti ili o slijedećem papi.

Je li vaša knjiga o Katoličkoj Crkvi nešto što ste već dulje vrijeme namjeravali napisati ili ste tog nedavno odlučili?

Woods: Često sam čuo ljude koji govore kako je Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju, pomislio sam kako bi to bio dobar naslov knjige. Istraživao sam više područja o znanosti, pravu i drugim problemima, pomislio sam, takav naslov bi mogao poslužiti kao kišobran pod kojim bi okupio sve te različite teme kako bih mogao pisati o svim tim dijelovima povijesti Crkve o kojima većina ljudi ne zna ništa. S obzirom na moje prošle radove u kojima sam kritizirao hijerarhiju, pomislio sam napisati knjigu sa dobrim stvarima. Što je dobro u Katoličkoj Crkvi? Kojim stvarima se možemo ponositi i biti zadovoljni? Vrijeme izlaska također nije slučajno. Ljudi, posebice američki katolici su demoralizirani i frustrirani i prestrašeni stvarima koje su se događale. Ova knjiga je nešto za vjerne katolike koji su bili ojađeni sa svime što se dogodilo. Knjiga je za moralno uzdizanje.

Opisujete društvene doprinose Crkve, što osobno smatrate najznačajnijim?

Woods: Sveučilišni sustav i intelektualni život u srednjem vijeku. Citiram mnoge znanstvenike- katolike i nekatolike, koji tvrde da su Crkva i sveučilišta stvorile kulturu koja je bila stroga prilikom raspravljanja o intelektualni pitanjima. Pogledajte Tomu Akvinškog. On je netko tko počme razmišljati o problemu i nakon dugo razmatranja pogleda ga iz svakog kuta gledišta te razmisli o svim prigovorima svojoj vlastitoj poziciji. To je intelektualni život koji je donio tolike plodove u zapadnoj europi i koji je na kraju rezultirao znanstvenom revolucijom. Svaki problem su pogledali sa svih strana i temeljito ga preispitali

Druga stvar bi bio dobrotvoran rad. Ljudi ne znaju koliko je on kvantitativno bio važan, ali značajne su i kvalitativne razlike između Crkvenog i 'dobrotvornog' rada u antičkom svijetu. U antičkom svijetu, Grčkoj i Rimu, često su sa prezirom gledali na siromašne, čak i kada su pokazivali određenu sućut to je bilo samo kako bi se iskazali odnosno kako bi zadužili siromašne. Zato je to kultura u kojoj se javlja čedomorstvo, nije bilo nikakve svetosti života. Crkva je to potpuno preokrenula i dovela do potpuno novog načina razmišljanja o siromašnima i o ljudskome životu. To je bio utjecaj koji je formirao zapadnu civilizaciju.

Zašto je Crkva loša u promoviranju svojih dostignuća?

Woods: Pojedini pape su pisali o crkvenoj odanosti prema učenju, mislim da je Leo XIII. osnovao Pontifikalnu Akademiju Znanosti i utemeljio je astronomske osmatračnice. No unatoč tim naporima, na drugim razinama Crkve nitko ne priča o tome. Potrebni su nam laici u Crkvi koji će pisati knjige poput moje. Mnogi laici i klerici još nisu shvatili o kakvoj se kulturnoj revoluciji radi, Crkvu se uvijek osuđuje bez pomnijeg razmatranja činjenica.

Zašto se doprinosi Crkve ignoriraju i ne uvažavaju?

Woods: Ljudi koji se pojavljuju po medijima u SAD-u su u pravilu agnostici i ateisti, odnosno nisu upoznati sa kršćanskom tradicijom. Još od prosvjetiteljstva postoji pokušaj nekršćanskih intelektualaca da sebi prisvoje sve doprinose Zapada. Pogledajte samo ustav Europske Unije, ne spominju se ni kršćanski temelji europe. Samo prošećite bilo kojom ulicom u europi i pogledajte katedrale, a oni to ne mogu ni priznati. Pa što onda priznaju? Antički svijet i prosvjetiteljstvo. Postoji ta predrasuda još od vremena kada je osmišljen izraz "srednji vijek" koji nam želi poručiti da Crkva ne duguje ništa toj prošlosti.

original intervju

Objavio/la Katolik s dna kace u 04:05

Oznake: knjiga , povijest i filozofija znanosti , povijest KC , Thomas Woods

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civilizaciju

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/ii-kako-je-katolicka-crkva-izgradila.html

Apologletski portal katolik.hr donosi zanimljive odlomaka iz knijge Thomasa Woodsa, ***Kako je Katolička Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju*** (o knjizi sam već pisao ovdje, ovaj tekst je svojevrsni nastavak na taj, prijašnji post). Donji tekst je u potpunosti preuzet sa njihove stranice, isti članak pročitajte na linku. Članak je stvarno vrijedan čitanja(kao i sama knjiga), razmišljao sam podebljavanjem izdvojiti zanimljivije informacije, ali onda bih trebao podebljati sve. Za svakog tko je prošao naš obrazovni sustav i čije znanje ovisi o medijima, većina informacija će biti potpuno nove, nadam se i poticajne.

Počnimo od kraja (zaključka) knjige:

„Europa se toliko udaljila od vjere da Europska unija u svojem Ustavu ne priznaje europsko kršćansko naslijeđe. Mnoge velebne katedrale, koje su nekoć svjedočile o vjerskoj pripadnosti ljudi, danas su nalik muzejima što privlače znatiželjnike nevjernoga svijeta. **Samo nametnuta povijesna amnezija današnjega Zapada ne može poništiti prošlost, odnosno središnju ulogu Crkve u izgradnji zapadne civilizacije.** 'Nisam katolkinja' napisala je francuska filozofkinja Simone Weil,' ali smatram kršćansku ideju, koja svoje korijene ima u grčkoj misli i koja je tijekom stoljeća njegovala našu cjelokupnu europsku civilizaciju, nečim što nitko ne može odbaciti, a da time ne postane degradiran.' To je lekcija koju zapadna civilizacija, sve više i više odsječena s svojih katoličkih temelja, počinje shvaćati na teži način."

Pa se vratimo od početka opet prema kraju knjige:

„Philip Jenkins, istaknuti profesor povijesti i religijskih znanosti sa Sveučilišta Pennsyilvania, antikatolicizam naziva preostalom prihvatljivom predrasudom. Teško je osporiti njegovo stajalište. U našim medijima i popularnoj kulturi jedva da postoje ikakve granice kada je riječ o ismijavanju Crkve. Moji studenti, ako uopće išta znaju o Crkvi, onda je to obično povezano s navodnom crkvenom 'pokvarenošću', o kojoj su im njihovi srednjoškolski profesori ispričali nebrojene priče upitne vjerodostojnosti. Čini se da ta priča o katoličanstvu obiluje neznanjem, represijom i stagnacijom. Činjenica da zapadna civilizacija Crkvi duguje uvođenje sustava sveučilišta, dobrotvorni rad, međunarodno pravo, razne znanosti, važna pravna načela i mnogo drugih stvari na većinu ne ostavlja neki upečatljiv dojam. Zapadna civilizacija duguje Katoličkoj crkvi mnogo više nego što većina ljudi, uključujući katolike, uopće shvaća. Crkva je zapravo izgradila zapadnu civilizaciju."

„Crkva kao odgojiteljica Europe, bila je jedino svjetlo što je preživjelo učestale najezde barbara. Te najezde tijekom IV. i V. stoljeća uzrokovale su ozbiljno nazadovanje onih aspekata života koje povezujemo sa samim pojmom civilizacije: dostignuća kulture, gradskoga života i života misli.“

„Puke statistike ne mogu dovoljno istaknuti ostvarenja benediktinskoga reda, ali do početka XIV. stoljeća ovaj red iznjedrio je Crkvi 24 pape, 200 kardinala, 7000 nadbiskupa, 15 000 biskupa i 1500 kanoniziranih svetaca. Na svojemu vrhuncu ovaj red mogao se podičiti sa svojih 37 000 samostana. Statistike ne ističu samo njihov utjecaj unutar Crkve; redovnički ideal postao je toliko uzvišen u društvu da je do XIV. stoljeća redu pristupilo nekih 20 careva, 10 carica, 47 kraljeva i 50 kraljica.“

„'Obnovu poljodjelstva u velikome dijelu Europe dugujemo redovnicima', tumači jedan stručnjak. 'Gdje god da su došli', nastavlja drugi, 'obraćali su divljinu u obrađenu zemlju; nastavili su sa uzgojem stoke i poljodjelstvom svojim vlastitim rukama, isušivali močvare i krčili šume. Zahvaljujući njima Njemačka je postala plodna zemlja.' Također je zabilježeno da je 'svaki benediktinski samostan bio poljoprivredna škola za cijelu regiju u kojoj se nalazio.' Čak i francuski državnik i povjesničar Francois Guizot, koji je živio u XIX. stoljeću i baš i nije bio sklon Katoličkoj crkvi, primjetio je: 'Benediktinski redovnici bili su zemljoradnici Europe; činili su to u popriličnoj mjeri, povezujući poljodjelstvo s propovijedanjem.'“

„Gdje god bi se zatekli redovnici su uvodili usjeve, gospodarske grane i metode proizvodnje koje su ljudima u tim krajevima bile nepoznate. Tako bi negdje uveli uzgoj stoke i konja, a na drugome mjestu varenje piva ili uzgajanje bobica ili voća. Zahvaljujući redovnicima razvila se trgovina žitaricama u Švedskoj, proizvodnja sira u Parmi, uzgoj lososa u Irskoj, a na mnogim mjestima uzgoj najkvalitetnije vinove loze. Redovnici su znali sakupljati vodu s izvorišta kako bi je dijelili u vrijeme suše. Zapravo, upravo su redovnici samostana svetoga Lovre i svetoga Martina prema Parizu usmjeravali vodu koja se beskorisno razlijevala livadama Svetoga Gervaisa i Bellevillea. U Lombardiji seljaci su od redovnika naučili navodnjavati polja, što je uvelike pomoglo da se glas o plodnosti i bogatstvu toga područja proširi Europom. Redovnici su također bili začetnici rada na polu unapređivanja pasmina stoke umjesto da taj proces prepuste slučaju.“

„Uz to, otkriće pjenušca pripisuje se Dom Perignonu iz opatije svetoga Petra, odnosno Hautvillersa na rijeci Marni. On je 1688. Postavljen za pivničara svoje opatije te je eksperimentirajući i miješajući vina napravio prvi pjenušac. Osnovna načela proizvodnje pjenušca koja je on postavio vrijede do današnjih dana.“

„Zahvaljujući razgranatoj mreži komunikacije koja je postojala između različitih samostana, tehnološke informacije širile su se brzo. Tako nalazimo vrlo slične sustave opskrbe vodom u samostanima koji su međusobno udaljeni tisućama kilometara. 'Ovi samostani', piše jedan stručnjak, 'bili su ekonomski najučinkovitije jedinice koje su ikada do tada postojale u Europi, a možda čak i u svijetu.'“

„Bilo da je riječ o rudnicima soli, olova, željeza, alauna ili sadre, bilo o metalurgiji, kamenolomu mramora, brušenju, staklarstvu, izradi metalnoga posuđa, uopće nije bilo djelatnosti u kojoj redovnici nisu pokazali svoju domišljatost i istraživački duh. Koristeći vlastiti radnu snagu, oni su je prakticirali i doveli do savršenstva.“

„Primjerice, početkom XI. stoljeća redovnik imenom Eilmer svojom je zračnom jedrilicom poletio do visine od 180 metara; ljudi su to pamtili sljedeća tri stoljeća. Stoljećima nako toga događaja otac Francesco Lana-Terzi, koji nije bio redovnik, nego svećenik isusovac, predmetu letenja pristupio je mnogo sustavnije, time stekavši čast da ga nazovu ocem zrakoplovstva. On je u svojoj knjizi Prodromo alla Arte Maestra godine 1670. prvi opisao geometriju i fiziku letjelice.“

„Prvi sat o kojemu postoji pisani dokaz napravio je budući papa Silvestar II. za njemači grad Magdeburg oko 996.“

„Richard iz Wallingforda, opat benediktinske opatije svetoga Albana iz XIV. stoljeća (i jedan od pokretača zapadne trigonometrije) poznat je po ogromnom astronomskom satu koji je osmislio za taj samostan.“

„Kasnih 1990-ih arhometalurg Gerry McDonnell sa Sveučilišta Bradford u blizini samostana Rievaulx u sjevernome Yorkshireu (Engleska), pronašao je dokaz stupnja tehnološkoga napretka koji je bio ispred velikih strojeva XVIII. stoljeća proizašlih iz industrijske revolucije.“

„Iznenađuje činjenica da ipak nekim drugim samostanskim knjižnicama i skriptorijima (prostorijama predviđenima za prepisivanje tekstova) dugujemo zahvalnost što su preživjela silna djela stare latinske književnosti. U slučaju kada ta djela nisu spasili i prepisali redovnici, njihovo preživljavanje možemo zahvaliti knjižnicama i školama koje su se nalazile uz velike srednjovjekovne katedrale. Dakle, i onda kada Crkva nije izravno pridonosila civilizaciji, ona je čuvala knjige i dokumente koji su bili od poticajne važnosti za civilizaciju koju je ona imala spasiti. Opisujući fundus svoje knjižnice u Yorku, veliki Alkuin – poliglot i teolog koji je blisko surađivao s Karlom Velikim na obnavljaju učenja i učenosti na području zapadno-središnje Europe – spominje djela Aristotela, Cicerona, Lukana, Plinija, Stacija, Pompeja Troga i Vergilija. U svojim pismima citira i druge klasične autore, uključujući Ovidija, Horacija i Terencija.“

„Osim što je bio plodonosan u umjetničkim i intelektualnim pothvatima (samostan) Monte Cassino je obnovio zanimanje za tekstove klasične antike: Velik broj tekstova obnovljen je u jednome mahu, a svi bi oni u protivnom bili izgubljeni zauvijek; u ovome razdoblju i upravo ovome samostanu dugujemo očuvanje kasnijih Tacitovih Anala i Historija (Tabla XIV.), Apulejeva Zlatnoga magarca, Senekinih Dijaloga, Varonova djela De lingua latina, Frontinova De aquis i tridesetak rečenica Juvenalove Šeste satire koje se ne mogu pronaći ni u jednome drugom rukopisu.“

„Nakon što su u XII. stoljeću prije Krista Grci u Mikeni doživjeli katastrofu pod prodorom Dorana, neki stručnjaci kažu da su uslijedila tri stoljeća potpune nepismenosti poznata kao mračno doba Grčke. U toj zbrci i neredu pisanje je jednostavno iščezlo. Upravo je posvećenost redovnika čitanju, pisanju i obrazovanju spriječila da strašna sudbina mikenskih Grka ne zadesi Europljane nakon pada Rimskoga Carstva. Zahvaljujući redovnicima, ovaj put pismenost je preživjela političku i društvenu katastrofu.“

„Jedan drugi kroničar sličnih uvjerenja napisao je o redovnicima ovo: 'Oni nisu samo osnovali škole i njima upravljali, nego su i postavili temelje sveučilišta. Oni su bili mislioci i filozofi svojega vremena te su oblikovali političku i vjersku misao. Njima, svima skupa i pojedinačno, njima možemo zahvaliti na neprekidnosti niti koja veže misao i civilizaciju antičkoga svijeta s kasnim srednjim vijekom i suvremenim dobom.'“

„Thierryjeva vjerska uvjerenja ispunjavala su ga gorljivošću prema slobodnim umijećima. Za njega, kao i za mnoge druge velike umove Srednjega vijeka, discipline koje su činile Quadrivium, odnosno arimetika, geometrija, glazba i astronomija, pozivale su studente da razmatraju načine na koje je Bog uredio svijet i da poštuju prekrasno umijeće Božjega stvaranja. Trivium, odnosno gramatika, retorika i logika, omogućavale su ljudima na uvjerljiv i razumljiv način izrazriti ono što su uočiti takvim propitivanjem.“

„Rogeru Baconu, franjevcu koji je predavao a Oxfordu, divili su se zbog njegova rada na području matematike i optike, a smatraju ga pretečom suvremene znanstvene metode.“

„Sveti Albert Veliki (oko 1200. – 1280.) također zvan Albertus Magnus, školovao se u Padovi, a kasnije se pridružio redu dominikanaca. (...) U knjizi Dictionary of Scientific Biogaphy (Rječnik znanstvene biografije) piše da je bio 'poznavatelj svih grana znanosti i da je kao takav bio preteča suvremene znanosti u visokome Srednjem vijeku.'“

„Otac Nicolaus Steno (1638. 1686.) npr., luteranski obraćenik koji je kasnije postao katolički svećenik, zaslužan je za 'postavljanje većine načela suvremene geologije'“

„Upravo iz isusovačkoga reda, koji je osnovao ignacije Lojolski u XVI. stoljeću, izniknuo je veliki broj katoličkih svećenika koji su se bavili znanošću. Suvremeni povjesničar opisuje što su sve isusovci postigli do XVIII. stoljeća: Oni su pridonijeli razvoju sata s njihalom, pantografa, barometra, relektornoga teleskopa i mikroskopa, na različitim znanstvenim poljima poput magnetizma, optike i elektriciteta. Promatrali su, u nekim slučajevima prije nego što je itko drugi to činio, šarene pruge na Jupiterovoj površini, Andromedinu maglicu i Saturnove prstenove. Teoretizirali su o cirkulaciji krvi (neovisno o Harveyu), o teoretskoj mogućnosti letenja, o načinu na koji Mjesec utječe na plimu i oseku, o svjetlosti kao valovima. Karte zviježđa južne polutke, logika simbola, protupoplavne mjere na rijekama Po i Adige, uvođenje znakova plus i minus u talijansku matematiku – predstavljaju dio isusovačkih dostignuća, a istaknuti znastvenici poput Fermata, Huygensa, Leibniza i Newtona nisu jedini koji su rado surađivali s isusovcima.“

„Ponovno buđenje zanimanja za rad oca Ruđera Boškovića započelo je u drugoj polovici XX. stoljeća. Jedan suvremeni stručnjak govori da je onaj uvaženi svećenik dao 'prvi dosljedan opis atomske teorije', više od stotinu godina prije pojave suvremene atomske teorije. Danjašnji povjesničar znanosti oca Boškovića naziva 'istinskim tvorcem fundamentalne atomske fizike koju danas poznajemo.'"

„Tako su isusovci potvrdili...kamen temeljac Keplerove inačice Kopernikove teorije i 'srušili aristotelovsku fiziku na nebesima' promatranjima provedenima u crkvi San Petronio u srcu papinske države. To nije mala stvar. Zapravo, korištenje meridijana u bolonjskoj katedrali San Petronio, prema riječima poznatoga francuskoga astronoma iz XVIII stoljeća, Jeromea Lalandea, 'označilo je epohu u povijesti obnove znanosti'. Raniji izvor iz XVIII. stoljeća potvrđuje da će ovo postignuće 'biti slavljeno još dugo vremena zbog besmrtnosti veličine ljudskoga duha, koji je s tolikom preciznošću na zemlji mogao preslikati pravilno uređeno kretanje Sunca i zvijezda'. Tko je mogao naslutiti da će katoličke katedrale toliko puno pridonijeti razvoju znanosti?"

„Činjenica je, kao što to ističe J. L. Helibron s kalifornijskoga sveučilišta Berkeley, da je 'Rimokatolička crkva proučavanju astronomije pružila više financijske pomoći i društvene potpore tijekom više od šest stoljeća, od obnavljanja antičkih učenja tijekom kasnoga Srednjeg vijeka sve do prosvjetiteljstva, nego ijedna druga institucija, odnosno vjerojatno nego sve druge institucije."

„Jedan od najčuvenijih među ovim misliocima bio je otac Francisco de Vittoria. Kritizirajući španjolsku politiku Vitoria je postavio temelje teorije suvremenoga međunarodnog prava te ga zato ponekad nazivaju 'ocem međunarodnoga prava', čovjekom koji je 'prvi međunarodnome pravu pristupio na suvremeni način. Zajedno s ostalim teolozima pravnicima, Vitoria je branio doktrinu da su svi ljudi jednako slobodni; na temelju prirodne slobode, on je zagovarao njihovo pravo na život, kulturu i vlasništvo.'"

„Kao što je Hanke dobro zaključio: 'ideali koje su neki Španjolci željeli pretočiti u djelo kada su zakoračili u Novi svijet, neće izgubiti svoj sjaj sve dok ima ljudi koji vjeruju da drugi narodi imaju prvo živjeti, da je moguće iznaći pravedne metode razvijanja odnosa među narodima i da su u svojoj suštini svi narodi ovoga svijeta ljudi. Sa svim ovim idejama Zapad se poistovjećuje već stoljećima, a one nam dolaze izravno od onog najboljeg što predstavlja katolička misao. Tako imamo još jedan stup zapadne civilizacije što ga je sagradila Katolička crkva."

„Jean Buridan (1300. – 1358.) na primjer, koji je bio rektor Sveučilišta u Parizu, dao je značajan doprinos suvremenoj teoriji novca. (...) Nicolas Oresme (1325. – 1382.), Buridanov učenik, sam je značajno pridonio monetarnoj teoriji. Oresme je bio erudit koji je vrlo dobro poznavao matematiku, astronomiju i fiziku, a njegovo djelo 'Traktat o podrijetlu, prirodi, zakonu i izmjenjivanju novca' opisano je kao 'prekretnica znanosti o novcu', koja je 'postavila standarde što će stoljećima biti nenadmašni, a koje u određenome pogledu uopće nije bilo moguće nadmašiti'. Njega čak nazivaju 'utemeljiteljem monetarne ekonomije'"

„U IV. stoljeću Crkva je počela financirati izgradnju bolnica u toj mjeri da je gotovo u svakome većem gradu izgrađena po jedna.“

„Martin Luther, kao jedan od najokorijelijih neprijatelja Katoličke crkve koji je ikada živio, morao je priznati: 'Pod papinstvom ljudi su barem bili milosrdni i nije bilo potrebno nikoga prisiljavati da udijeli milostinju. Danas, za vladavine evanđelja (pod čime misli na protestantizam), umjesto da daju, jedan drugoga pljačka i može se reći da nitko ne misli da išta posjeduje sve dok se ne domogne onoga što ima njegov susjed.“

„Baš kao što su nasrtaji engleske Krune na samostane u XVI. stoljeću oslabili mrežu dobrotvornoga djelovanja koje je na tim ustanovama počivala, i nasrtaji na Crkvu u vrijeme Francuske revolucije u XVIII. stoljeću zadali su udarac izvorištu toliko korisnoga djelovanja. U studenome 1789. Revolucionarna francuska vlada nacionalizirala je (drugim riječima zaplijenila) crkvenu imovinu. Nadbiskup Aix en Provencea upozoravao je da takav čin krađe prijeti sustavu obrazovanja i socijalne skrbi francuskoga naroda. Naravno, bio je u pravu. Godine 1847. Francuska je imala 47 % manje bolnica nego u godini zapljene, a 1799. broj studenata upisanih na sveučilišta smanjio se na 12 000, dok je deset godina ranije upisano 50 000 studenata.“

„U procesu oblikovanja suvremenih pravnih sustava zapadnoeuropskih država u nastajanju, europski pravnici XII. stoljeća uzeli su kao model kanonsko (crkveno) pravo.“

„Konačno, sama ideja prirodnih prava, za koju se dugo mislilo da u potpunosti potječe od slobodnih mislilaca XVII. i XVIII. stoljeća, zapravo potječe od katoličkih kanonista, papa, sveučilišnih profesora i filozofa. Što više stručnjaka proučava zapadno pravo, tim jasniji postaje trag što je Katolička crkva utisnula našoj civilizaciji i sve je uvjerljivija tvrdnja da ju je ona izgradila.“

„Žene je toj vjeri djelomice privlačilo to što je Crkva posvetila brak, uzdižući ga na razinu sakramenta i što je zabranila razvod (što je u stvarnosti značilo da muževi nisu mogli ostaviti svoje žene bez ičega kako bi oženili drugu). Također zahvaljujući katoličanstvu žene su zadobile više samostalnosti. 'Žene su u nauku Crkve pronašle zaštitu', piše filozof Robert Phillips, 'te im je bilo dopušteno oblikovati vjerničke zajednice koje su mogle biti samoupravne – što je nezamislivo u bilo kojoj kulturi staroga svijeta... Pogledajte samo kako je dugačak popis svetica. Gdje bi izvan Katoličke crkve bilo moguće da žene upravljaju svojim vlastitim školama, samostanima, viskokim školama, bolnicama i sirotištima?'“

„Ovo su neke od osobitih zamisli koje je Crkva unijela u zapadnu civilizaciju. Većina današnjih mladih ljudi o nauku Crkve o ljudskoj intimnosti saznaje samo na osnovi iskrivljenih slika, a u kulturi unutar koje žive ne mogu razumjeti njegov smisao. Vjerna zadaći koju ispunja već dvije tisuće godina, Crkva nastavlja nuditi moralnu alternativu mladim ljudima uronjenima u kulturu koja ih bezočno uči tražiti trenutno zadovoljstvo. Crkva se prisjeća svojih istakutih osoba poput Karla Velikoga, svetoga Tome Akvinskoga,

svetoga Franje Asiškoga, svtoga Franje Ksaverskoga i još mnogih poznatih drugih koje nam postavlja za primjer kako čovjek istinski treba živjeti. Njezina poruka? Ukratko, poruka je ovo: **Možete težiti biti jedan od ovakvih ljudi – graditelj civilizacije, veliki genij, sluga Bogu i ljudima ili odvažni misionar – ili biti samoživa jedinka usmjerena na zadovoljavanje svojih apetita. Naše društvo čini sve što je u njegovoj moći kako bi vas navelo na ovaj drugi put. Budite svoji. Ne idite u čoporu, nego proglasite svoju neovisnost od kulture kojoj je tako malo stalo do vas i proglasite da namjeravate živjeti kao čovjek, a ne kao zvijer.“**

četvrtak, 8. rujna 2011.

Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika

Cristiada, drama i povijesni film trenutno se nalazi u postprodukciji tako da uskoro očekujemo njegov izlazak. Film se temelji na istinitim događajima iz Cristero rata(1926-1929). Iako snimljen u Meksiku, film je na engleskom, a najpoznatija glumačka imena su Andy Garcia i Eva Longoria. Više o samom filmu možete saznati na IMDB, odnosno vlastitoj stranici filma.

Cristero rat(poznat i kao Cristiada) nažalost nije toliko poznat u ostatku svijeta. U hrvatskom školskom sustavu sigurno neće čuti za taj rat, doduše nećete čuti niti išta drugo vezano uz meksičku povijest(osim možda o zlim misionarima). Wikipedija ima članak o tome ratu na samo petnaest jezika, dok primjerice o španjolskome ratu ima članke na stotinjak jezika. Cristiada je bila narodna pobudna protiv Meksičke vlade koja je počela progoniti kršćane, u najvećem broju katolike. Poseban je problem bilo strogo provođenje antiklerikalnih odredba Meksičkog ustava iz 1917. godine te daljnje širenje antiklerikalnog zakona. Nakon što su dulje vrijeme pružali vladi pasivan otpor odnosi su se počeli radikalizirati te 1926. počinje otvoreni rat između meksikanaca koji se bore za svoju slobodu i njihove vlade koje je provodila nasilnu sekularizaciju. Pobunjenici su se nazvali Cristerosima jer su smatrali da se bore za Krista. Osim muškaraca, značajnu ulogu su imale i žene koje su se povele primjerom Sv. Ivane Orleanske, do kraja rata bilo je 25000 pripadnica ženske brigade.

Možda ste već negdje vidjeli poznate fotografije pogubljena blaženog Miguela, a ukoliko Vas zanima više o ratu morat ćete sami istražiti povijest i pogledati film, u nastavku možete pogledati trailer;

Za kraj popularni meksički poklič pod kojim su branili svoju vjeru i slobodu,

Viva Cristo Rey !

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:37

Oznake: film , Meksiko , povijest KC

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva blog

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Nosi se od mene, sotono!

Nečisti duhovi

Kršćanstvo i vlasništvo

Gubavci, grijeh i milosrđe

Dajte Caru carevo

Kina kao ideal novog humanizma?

Bošković - fratar i jezuit da se spali

Epikurejski mir

Dan Brown i povijest Katoličke Crkve

Biologija i teologija

► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristićko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona

petak, 9. rujna 2011.

There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog rata

There Be Dragons povijesni je film redatelja Rolanda Joffea(poznatog po Misiji). Radnja filma događa se za vrijeme Španjolskog građanskog rata te obrađuje teme izdaje, ljubavi i mržnje, opraštaja prijateljstva i traženja smisla života. Protagonisti priče su vojnici, novinar, njegov otac i svećenik Josemaria Escriva, osnivač Opus Deia kojeg je Crkva nedavno proglasila svecem. Više o samom filmu možete saznati na wiki stranicama, odnosno na imdb stranici filma.

Film prati priču španjolskog novinara Roberta koji pokušava popraviti odnos sa svojim ocem Manolom, borcem iz Španjolskog građanskog rata. Istražujući život svog oca saznaje da je bio prijatelj sa Josemariom Escriveom. Manolo za vrijeme rata postaje opsjednut sa lijepom mađarskom revolucionarkom Ildikom, ali ona se podaje hrabrom vojnom vođi Oriolu što će dovesti do Manolove ljubomore i izdaje. Film također uključuje i rani život Josemarie Escrivae, utemeljitelja Opus Deia -organizacije koja naučava da je i uobičajen ljudski život put ka svetosti. Redatelj Joffé je unatoč prvotnom nećkanju ipak odlučio sudjelovati u projektu jer nije želio odbiti mogućnost sudjelovanja u ekranizaciji života modernog sveca.

Naslov filma se odnosi na temu filma, istraživanje nepoznatih teritorija mržnje, krivnje i oprosta. *"There be dragons"* je skraćena fraza od *"here there be dragons"* koja dolazi iz latinskog *hic sunt dracones* što je bio način da se na karti označi mjesto opasnosti, nepoznato mjesto koje tek treba istražiti. U nastavku pogledajte trailer;

Objavio/la Katolik s dna kace u 01:33

Oznake: film , povijest KC , španjolska

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

petak, 9. rujna 2011.

Molokai - priča oca Damiena

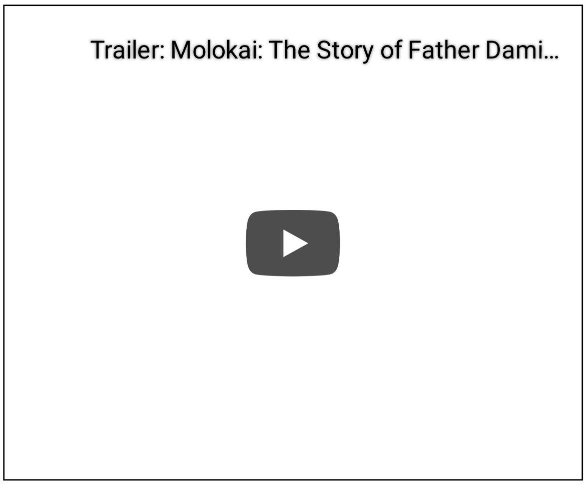
Nedavno sam na ovom blogu objavio propovijed pod naslovom "Gubavci, grijeh i milosrđe" koja spominje i oca Damiena. Otac Damien, rođen kao Jozef De Veuster je belgijski katolički svećenik, svetac, misionar. **Film Molokai** prati život tog hrabrog i požrtvovnog svećenika. Više o samom filmu možete saznati na imdb stranici. Osim standardnih načina nabavljanja filmova(npr. torrenti), film je objavljen i na youtubu gdje ga možete pogledati, korisnik koji je objavio film FatherDamienMolokai; (1.dio). Tekst koji slijedi je preuzet sa hrvatskog wiki članka;

Otac Damien je rođen kao sedmo dijete u seljačkoj obitelji. Po završetku osnovne škole, radio je četiri godine na obiteljskom gospodarstvu, a potom ga je otac poslao u školu poduzetništva. On se radije odlučio za svećenički poziv. Pristupio je 1860., u Kongregaciju Presvetog Srca Isusova i Marijina u Leuvenu. Dobio je redovničko ime Damien. Njegov brat Auguste također je bio svećenik. Godine 1864., bio je upućen u misiju na Havaje. Zaređen je za svećenika 21. svibnja 1864. u Honolulu. Na Havajima došlo je do bolesti domorodaca. Oboljeli su, jer nisu bili otporni na bolesti, kojima su se zarazili pri susretu sa stranicama i trgovcima. Došlo je do masovne pojave gubavosti (lepre). Oboljeli su poslani u karantenu na otoku Molokai. Za njih je organizirano naselje na zabačenom, izoliranom mjestu, gdje im je dopremana hrana. Nisu imali medicinsku skrb, mnogi su se odali alkoholu i drugim porocima.

Lokalni biskup Louis Désiré Maigret uvidio je nužnost slanja svećenika među gubavce, da im pomogne. Znao je, da je to poput smrtne presude, jer će se sigurno zaraziti. Javila su se četiri dobrovoljca. Na vlastiti zahtjev, prvi je među gubavce otišao Otac Damien i smjestio se 1873. na otoku Molokai, gdje je bilo oko 800 gubavaca izbačenih iz društva. Kroz svoj rad s njima, Otac Damien stekao je veliku popularnost i poštovanje kao "apostol gubavaca". Pružao im je medicinsku njegu, radio je i živio s njima, gradio kuće te se brinuo za njihove duhovne potrebe. Pokrenuo je proizvodnju na farmi i osnovao školu. Prije njegovog dolaska vladalo je bezakonje i nemoral. Postepeno je zajednica počela živjeti sređenim životom. Sagradio je crkvu i utemeljio župu sv. Filomene, koja je bila zaštitnica ljudi u teškim, gotovo bezizlaznim situacijama.

Konačno je i on obolio od gubavosti 1885., koja je tada bila smrtonosna i neizlječiva bolest. U pismu svome bratu napisao je, da je postao gubavac među gubavcima, kako bi sve predao Isusu Kristu. Umro je 1889. godine. Njegovi su posmrtni ostaci preneseni u Belgiju 1936. Pokopan je u samostanu u Leuvenu, koji je postao mjesto hodočašća.

Pogledajte trailer filma Molokai;

Objavio/la Katolik s dna kace u 02:09

Oznake: film , povijest KC

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Pretraži ovaj blog

Traži

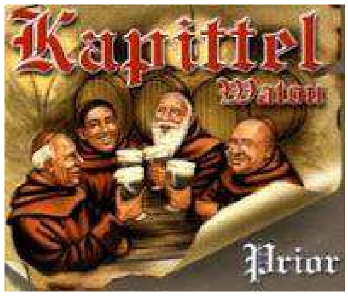
Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ► studenoga (7)
  - ► listopada (12)
  - ▼ rujna (37)
    - Progoni kršćana u svijetu
    - Uskrs u Svetoj Zemlji
    - Situacija kršćana u Svetoj Zemlji
    - Ljepota pravoslavne duhovne glazbe
    - Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist
    - Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje kri...
    - Umjetnost u tehnici slame
    - Referendum o pridruživanju EU
    - The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, ...
    - Katolička televizija: Salt+Light TV
    - Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika B...
    - Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u kom...
    - IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toler...
    - II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima
    - III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među cr...
    - I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"
    - Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja
    - Molokai - priča oca Damiena
    - There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog...
    - Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika
    - II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civi...
    - Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civiliza...
    - Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkv...
    - Što je Crkva darovala svijetu?
    - Poštivanje života
    - Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog
    - Bratsko opominjanje

Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/izgubljeno-umijece-katolickog-opijanja.html

Postoji protestantsko i postoji katoličko pijenje, razlika nije samo u količini. Nemam znanstvenih podataka kojima bih podržao tu tvrdnju, niti sam napravio profesionalne studije, ali imam dovoljno neformalnog iskustva koje je vjerojatno najvažnije za postavljanje takve hipoteze. Za početak, što je katoličko pijenje? Teško je jednostavno objasniti, ali evo jedan povijesni primjer. Sv. Arnold(580-640), poznat i kao sv. Arnulf iz Metza, biskup je iz 7. stoljeća, sa prostora današnje Francuske. Omiljen u narodu, Sv. Arnold je propovijedao protiv pijenja vode što je u ono vrijeme zapravo bilo izrazito opasno zbog nehigijenskih kanalizacijskih sustava, ukoliko ih je uopće i bilo. Istodobno je propovijedao o svim prednostima piva, jednom je rekao; "Od ljudskog znoja i Božje ljubavi, pivo nastaje na ovome svijetu".

Mudre riječi koje je stado Sv. Arnolda primilo k srcu. Nakon smrti, biskup je pokopan u samostanu pokraj Remiremonta. Ipak, falio je svojem stadu i odlučili su ga vratiti, 641. su dobili odobrenje da prenesu ostatke Sv. Arnolda natrag u Metz gdje su ga nakon procesije namjeravali pokopati u Bazilici Svetih Apostola. S obzirom da je bio vrući dan putem su ožednjeli te su zastali u gostionici kako bi se ohladili pivom. Nažalost u gostionici je bilo piva dovoljno tek za jednu kriglu što je značilo da će svi morati dijeliti. Prema priči, krigla je presušila tek kada su svi iz procesije utažili svoju žeđ.

Ne želim reći da katoličko pijenje uključuje i čuda ili da se čuda događaju svaki put kad se ljudi okupe kako bi pili, ali dobro pivo odnosno dobro vino je zapravo samo po sebi čudo, Božji dar svojim stvorenjima koje voli. Kao što je G.K. Chesterton zapisao u Pravovjerju; "Trebali bi zahvaliti Bogu za pivo i vino tako što ga nećemo popiti previše". Drugim riječima, pokazujemo svoju zahvalnost Bog za vino i pivo tako što uživamo u njima, u dobrom veselju i ugodnom društvu, ali ne i pretjerujući.

Koliko je previše je nešto što svaka osoba mora za sebe procijeniti. Ipak, došli smo do glavne razlike između katoličkog i protestantskog pijenja. Protestantsko pijenje ide iz ekstrema u ekstrem; ili piju previše ili uopće ne piju, jedno je zapravo reakcija na drugo. Iziritirani ljudima koji misle da su moralno superiorniji jer ne konzumiraju alkohol neki ljudi namjerno pretjerano piju, s druge pak strane, zaprepašteni navikama pijanaca neki se u potpunosti suzdržavaju od pijenja alkohola. Izgleda da ni jedni ni drugi nisu svjesni da je njihovo ponašanje samo reakcije, a ne riješenje. Da malo razmisle o problemu shvatili bi da

postoji i treći način, način koji nije ni apstinencija ni pijančevanje, ali je u potpunosti u skladu sa zdravim, poštenim i ljudskim kršćanskim načinom života.

Tako smo došli do katoličkog pijenja koje predstavlja treći put. Katoličko pijenje znači sudjelovati u drevnoj aktivnosti u kojoj su uživali svi; od seljaka do careva, pa čak i sam Isus. Pijenje nije samo stvar količine. Zapravo, mislim da je glavni faktor društvenost. Kada se prijatelji okupe na piću to može biti da se provesele, ili da tuguju. No, cilj bi uvijek trebao biti da uživaju u društvu svojih bližnjih.(Postoji vrijeme i mjesto za pivu u osami, ali to je iznimka).

Primjerice; predavanja na godišnjoj konferenciji o Chestertonu nisu važnija od raspravljanja o tim predavanjima uz pivo i vino(držimo se Hilaire Bellocovog pravila palca koji veli da treba izbjegavati pića nastala nakon Reformacije). Do tih okupljanja dolazi između predavanja, za vrijeme predavanja i traju do dugo u noć. Ne mogu zamisliti konferenciju o Chestertonu bez toga druženja, ali znam i da bi bilo loše kada bi se svi vratili u svoje sobe potpuno pijani.

Izbjegavati svu krajnosti - tako se pije kao katolik. To je umijeće katoličkog pijenja. Puno naše braće u Kristu smatra da je pijenje nešto nemoralno, a postoji i puno onih koji misle da pijenje mora završiti sa velikim pijančevanjem.

Umjereni pristup, katolički pristup, znači dobro se provesti, veseliti se i nasmijati, nekada i isplakati, ali uvijek uživajući i sa zahvalnošću za Božjom velikodušnosti u kojoj nam je darovao takva čuda kao pivo i vino. Sjetite se toga i izgubljeno umijeće katoličkog opijanja možda neće više biti izgubljeno.

originalni članak
autor: Sean P. Dailey, 2007

I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/i-bozje-podzemlje-vise-o-ruskoj.html

Tekst u nastavku prepisan je iz knjige Stjepana Tomislava Poglajena, "**Božje podzemlje**- ispovjest o progonu vjere u komunizmu"(Verbum, 2006.). Prepisani tekst je iz poglavlja "Više o Ruskoj 'toleranciji'", ne radi se o cijelom poglavlju jer nije prepisano prvih par stranica(donji tekst odgovara str. 59-65). U tom poglavlju autor opisuje situaciju vezanu uz službenu i neslužbenu politiku Partije prema religijama odnosno vjeri. Unatoč tome što je u jednom periodu proglašena tolerancija prema vjerskim zajednicama autor pokazuje stvarnu situaciju. Svo uređenje teksta je moje. O samoj knjizi možete više pročitati u ovome postu, a o autoru u ovome postu. Imajte na umu da je knjiga prvi put izdana 1949. godine.

Više o Ruskoj "toleranciji"
...

U jednom od bunkera prekvirenim granama smreka i snijegom svakoga sam dana slavio misu. Ponekad bi na svetu službu dolazilo po šestero ljudi, a ponekad i po pedeset. Budući da smo misu održavali u najvećoj mogućoj tajnosti, nismo o njoj mogli obavijestiti mnogo ljudi, iako bi oni bez sumnje voljeli doći. Ipak, životi sviju nas ovisili su o tome da rusi ne saznaju našu veliku tajnu. U ušima političkog komesara riječ svećenik bi isti čas zvučala kao riječ špijun.

Sveta misa nam je jako puno značila. Umjesto zvuka orgulja glazbenu podlogu nam je često činila njemačka artiljerija. Kao oltarske svijeće služile su nam prigušene svjetiljke. Jedan sat iza ponoći bilo je najsigurnije vrijeme za slavljenje mise. Izvadio bih svoj pažljivo čuvani misal iz kojeg bih čitao i komentirao dnevno evanđelje na francuskom i ruskom jer su svi među nama govorili barem jedan od tih dvaju jezika. Francuzi su oko oltara služili kao ministratni.

Najveći problem mi je predstavljalo nabavljanje vina bez kojega se misa nije mogla održavati. Uspio sam donijeti malu količinu vina kojom sam ispunio bočicu za jod te sam je skrivao među lijekovima. Prilikom svake mise izlio sam samo jednu kap koristeći bugačicu prilikom prikazne molitve. Kao misno posuđe koristio sam obično medicinsko staklo.

Amerikanci su me jednom upitali, **"Zašto nisi priznao da si svećenik nakon što je u Rusiji službeno proglašena "sloboda vjere?"**

Moj odgovor je bio negativan zašto što sovjeti, ni u vrijeme proglašenja tolerancije prema Crkvi, nisu dopuštali ponovno otvaranje katoličkih crkava. Pravoslavni vjeronauk je još uvijek bio strogo zabranjen. Iza moga *"ne"* krije se cijela povijest sovjetskog licemjerja i prijetvornosti od 1919. godine. Da biste bolje shvatili zašto nisam želio da itko od časnika Crvene armije sazna da se među partizanima krije svećenik, moram podulje ispričati što se događalo u Svojetskom savezu.

Nakon što su 20ih godina revolucionari prestali rušiti crkve i ubijati svećenike i redovnice, većina ruskog naroda ostala je vjerna Bogu. Komunisti su stoga smislili plan(prvi od mnogih) kako da zadobiju kontrolu nad crkvom umjesto da je uguše. Moskovska je vlada organizirala nekoliko podmitljivih i režimu podložnih svećenika u nešto što su nazvali "Živa Crkva", na čelu koje je bio svećenik pod imenom Sergej koji se odmetnuo da bi primio taj "časni položaj".

Prava namjera ove organizacije otvoreno je izrečena u novinama *Radnička Moskva*: **"Naš cilj nije obnoviti Crkvu, nego je ukinuti i iskorijeniti sve religije."**

Godinu dana nakon osnutka te crkve Sergej se pokajao zbog svog odmetništva, a "Živa crkva" se ubrzano raspadala zbog nedostatka ljudi. U međuvremenu su biskupi, svećenici i redovnice koji su ostali vjerni svojoj iskonskoj vjeri mučeni, zatvarani i ponekad čak osuđivani na smrt.

Suđenje svećenicima u komunističkim zemljama danas su obično namještena; službena optužba redovito glasi da je Božji čovjek bio uključen u "političke aktivnosti". Tijekom dvadesetih godina Rusi su bili mnogo izravniji: otvoreno su progonili one čiji je zločin bio održavanje vjere živom. Na takvim suđenjima progonitelji bi pitali svećenika: "Jeste li maloljetnicima predavali vjeronauk?" Jesam. "Jestali li znali da je to protuzakonito?" Jesam, ali više držim do svoje savjesti nego zakona. "Jeste li svoje popovijedi podređivali vladinoj cenzuri?" Nisam. "Jeste li nastavili služiti mise nakon što su zatvorene crkve u Lenjingradu?" Jesam. "Kada? Gdje? Kome?" Često u svojoj sobi. Ponekad u podrumu napuštenog sirotiša, gdje je bilo nazočno između stotinu i pedeset i dvjesto ljudi." Nakon takvog svjedočanstva svećenici su bili prognani ili ubijeni.

Takvi progoni nisu bili jedino što su komunisti radili protiv Boga. **Svojski su se trudili indoktrinirati mladež svojom novom vjerom, odnosno bezboštvom. Sve tehnike propagande kojima su ovladali i moć kojom su raspolagali usmjerene su prema tome cilju. Početnice i školski udžbenici učili su djecu izrugivanju vjere**. U učionicama su povješani prouvjerski plakati. Slike svetaca i Svetog Trojstva nalazili se su na igračim kartama. Učitelji su pod mikroskop stavljali kapljice blagoslovljene vode da bi djeci pokazali odvratne bacile i gadili se na njih. Protuvjerski igrokazi obilazili su sela i izvodili svoje predstave u crkvenim zgradama. Po završetku igrokaza na domjenku se, između ostalog, posluživalo "crkveno vino".

Prvih je godina *Pravda* pobjedonosno pisala:

> U učionici u Kremenčuku učiteljica upita: "Koliko vas vjeruje u Boga?"
> Četiri, pet, sedam ruku digoše se zrak, ali dvije se brzo spustiše.
> "Koliko vas je protiv Boga?"
> Podigla se čitava šuma ruku.
> "**Hura**", povikaše djeca, "**Bog je izgubio!**"

No 1925. uvedeni su još gori zakoni. Roditelji nisu više smjeli djecu voditi u crkvu niti ih u svojim kućama učiti moliti. Kazna za neposlušnost bila je oduzimanje djece i smještanje u državno sirotište.

Iste godine stari je boljševnik imenom Emil Jaroslavsky postavljen na čelo nove organizacije nazvane Liga borbenih ateista. Liga je raspolagala velikim novčanim subvencijama. Jaroslavsky je izdavao časopis zvan *Bezbožnik* koji je započeo izlaziti u 350000 primjeraka. Liga je dala tiskati 70555 protuvjerskih plakata. Zatim su smislili posebne praznike s procesijama i ceremonijama koje su ismijavale Božić, Uskrs, Jom Kipur i muslimanske svetkovine. Do 1928. Liga je okupljala 5500000 članova, a časopis Bezbožnik je svaki mjesec imao dva milijuna čitatelja.

Ipak, 60 posto roditelja u Moskvi dalo je krstiti svoju djecu , a u nekim školama čak 90 posto djece činilo se zaraženo vjerom(Ove su procjene iznesene u časopisu *Izvestia* 1929.)

Petogodišnji plan je još više pojačao propagandu i progone vjernika. Odlazak na nedjeljnu misu je onemogućen novim tjednom koji je imao šest dana. Vjerski pogrebi su bili strogo zabranjeni. Kler je morao plaćati sedam puta veće poreze. Zatvoreno je još više crkava. Do 1929. sovjeti su se usredotočili na progon pravoslavnih i katoličkih vjernika, ali od tada je u svakoj sljedbi bilo mučenika. Uvođenjem petogodišnjeg plana pojačani su progoni protestanata i Židova.

Stanovništvo se opiralo ovim mjerama. Kako su se usudili? Kako su se organizirali? To nisam znao sve dok sam nisam postao član Božjeg podzemlja u Rusiji. Ipak, nekoliko natpisa u sovjetskom tisku ukazivalo mi je na činjenicu, čak i prije rata, da je vjera i dalje živa.

Komsomol je pokušao zauzeti jednu crkvu pokraj Harkiva. Mladi kršćani su se tome usprotivili te je pritom ubijeno sedmero komunista. Osmero kršćana je položilo svoje živote u ovoj borbi, i u ostalim je selima otpor bio prilično jak. U jednoj su crkvi vjernici proveli osam dana i osam noći; kada je mlada komunistkinja ušla i pljunula na ikonu, razjareni vjernici su je na mjestu ubili.

Ruski se narod nije pokorio bezobzirnoj Staljinovoj diktaturi kako bi zadržao svoje poslove, svoje posjede iz vremena prije revolucije, čak i pravo da im se djeca podučavaju nemarksističkim istinama iz bilo kojeg svjetovnog područja. Staljinova tajna policija smirila je sve njihove proteste, al s jednom iznimkom. Ta iznimka je vjera. Deset, dvanaest i

dvadeset godina nakon revolucije, muškarci, žene i djeca još uvijek radije umiru nego puštaju da se zatvore njihove crkve.

1932. se petnaest godina ateističke propagande komunistima poput bumeranga vratilo u glavu. **Čitav naraštaj ruske mladeži koji je bio izložen lažnoj i površnoj indoktrinaciji Lige ateista počeo je propitivati svoje gospodare. Znatiželjni umovi, čak i među članovima Komsomola, ispitali su protuvjerske argumente i shvatili da su neistiniti. Mladi roditelji i učitelji sada su odbijali na mlađu djecu prenositit filozofiju u koji sami nisu vjerovali.** Od toga razdoblja nadalje u kršćanskom je podzemlju bio sve više obraćenika. Crkvi su prilazili i članovi Komunističke partije.

U novinama iz tog vremena moglo se naći na podatke poput: u Pessochnoyeu u domovima dvanaestorice od ukupno četrnaestero vodećih komunista pronađene su ikone; u lenjingradskoj tvornici radnici su otvoreno na glas čitali Bibliju u vrijeme stanke za ručak; u ukrajinskim selima učitelji su djeci dopuštali nositi lančiće s križićem u školu, uz upozorenje da ga sakriju kada dođe inspektor iz Lige ateista.

Sabotirani su putujući protuvjerski igrokazi. U gradu u koji bi došli odjednom bi misteriozno nestalo struje u vrijeme kada je trebala započeti predstava. Gomile primjeraka *Bezbožnika* ostale su nerazdijeljene jer su ih poštari odbili nositi . Potajno su rušene govornice, tako da bi se spriječili protuvjerski govori.

Jaroslavsky je 1937. priznao da između polovice i tri četvrtine Rusa koji žive izvan velikih gradova vjeruje u Boga.(Ta njegova nagađanja vjerojatno su niža od stvarnog stanja.) Usprkos činjenici da milijuni Rusa godinama nisu imali prilike ići u crkvu, vjera je ostala živa. Tada je u Sovjetskom Savezu bilo otvoreno samo 20000 crkava za 200000000 ljudi, dok je istodobno u Americi bilo 254000 crkava za 130000 ljudi.

Progoni nisu mogli obuhvatiti sve Ruse koji su se opirali zakonu. Ipak, najistaknutiji prijestupinici su uhićeni, a upravo ta uhićenja pružaju uvid u ono što se događalo u ruskim katakombama. Staljingradski biskup je uhićen 1937. jer je djeci predavao vjeronauk. Iste su godine dva lenjingradska svećenika osuđena na smrt jer su pružila utočište "putujućim svećenicima" koji su podjeljivali sakramente ljudima koji žive udaljeni od crkve. Masovno suđenje stotini protestana održano je na Kharkasu jer su posjedovali Bibliju. Jedan od njih je poslan u Sibir na deset godina.

Nova naredba izdana 1937. godine podsjetila je članove Lige mladih komunista da će iz nje biti isključeni ukoliko idu u crkvu. Međutim, Bezbožnik je izvijestio "da članovi Partije i komunističke mladeži jednako kao i Stakhanoviti, pokazuju apsolutnu ravnodušnost prema obnavljanju vjerske prakse u svojim obiteljima, kao što su krštenje djece, crkvena vjenčanja, obilježavanje crkvenih blagdana." *Antireligioznik* se žalio da jednm njihovu predavaču poslanom na područje Dona tamošnja vlast nije omogućila smještaj i prijevoz. Pravda donosi: *"Djelovanje Lige borbenih ateista nije urodilo plodom; ljudi su još nezadovoljniji, ali ne vjerom ili svećenstvom. Nezadovoljstvo službenim ateizmom*

posebno raste među članovima zadružnih gospodarstava. Stoga roditelji redovitio odbijaju slati djecu u školu, znajući da će ih učiti ateizmu."

Centralni komitet Komunističke partije je priznao: "Mnogo je teže iskorijeniti vjeru iz svijesti radnika, nego ih osloboditi od kapitalističke eksploatacije."

Iz tog su razloga nakon njemačkog napada na Rusiju 1941. dali otvoriti crkve i počeli uvoditi politiku "vjerske tolerancije". Sergej, stari otpadnik od vjere iz dvadesetih godina , ponovno je promijeni o svoju vjeru uselivši u njemačko veleposlanstvo nakon što je iselio nacistički veleposlanik. Preko radija je pozvao ruske vjernike da podrže Staljina u novom ratu. Sovjeti su s osmijehom pratili njegove napore; otvoren je vladin ured za uspostavljanje prijateljskih odnosa među Crkvama. Na čelu tog ureda nalazio se jedan od vodećih dužnosnika Vojne ateističke lige. Također je zatvoreno nekoliko protuvjerskih muzeja.

U siječnju 1945. Pravoslavnoj su Crkvi formalno omogućene nove povlastice: organiziranje vjerskih skupova, održavanje molitvenih sastanaka, ređenje novih svećenika, posuđivanje novca iz lokalnih sovjetskih izvora. Crkvi je i dalje uskraćeno pravo vlasništva, pravo izdavanje vjerskih knjiga, temeljno pravo javnog ili privatnog vjeronauka za maloljetnike.

Ove novosti o odredbama zatekle su me u šumi i možda bih bio njima zanesen da nisam imao ranijih iskustava. **Naime, već sam prema ponašanju Titovih ljudi u Jugoslaviji 1943. i 1944. shvatio što za komuniste znači "vjerska tolerancija"**. Istog sam mjeseca, kada su proglašene te odredbe srećom naletio na ruskog generala koji mi je ljubazno objasnio koliko površno trebam shvatiti ponudu posljednjeg pokušaja sovjetskog primirja s Bogom.

II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/ii-bozje-podzemlje-ogorcenost-meu.html

Tekst u nastavku prepisan je iz knjige Stjepana Tomislava Poglajena, "**Božje podzemlje**- ispovjest o progonu vjere u komunizmu"(Verbum, 2006.). Prepisani tekst je iz poglavlja "Ogorčenost među crvenima'", ne radi se o cijelom poglavlju jer nije prepisano zadnjih par stranica(donji tekst odgovara str. 85-95). U tom poglavlju autor opisuje situaciju vezanu uz moral vojnika sa kojima se borio, opisuje njihova razmišljanja i neka šokantna iskustva koja je doživio. Poglavlje daje zanimljiv opis stanja vojske onog vremena, naglasak je na raskalašeno ponašanje svih vojnika, posebice žena. Svo uređenje teksta je moje. O samoj knjizi možete više pročitati u ovome postu, a o autoru u ovome postu. Imajte na umu da je knjiga prvi put izdana 1949. godine.

Ogorčenost među crvenima

Među vojnicima Crvene armije bilo je malo visokoobrazovanih ljudi poput Miše. Većina njih svoje oskudno znanje o vanjskom svijetu stekla je putem partijskih predavanja i promidžbenog tiska. Na bojištu su nam dijelili sovjetske novine Na naslovnici se obično nalazilo kakvo obećanje neke tvornice da će u sljedećih nekoliko mjeseci povećati svoje kapacitete. Druga stranica je bila vrlo slična prvoj. Na trećoj stranici su se mogli pročitati hvalisavi samodopadni članci o postignućima kakvog umjetnika sklonog Partiji te vijesti o uspjesima Crvene armije. Posljednja stranica, koja se obično najprije čitala , donosila je kratke pažljivo cenzurirane vijesti o događanjima u svijetu. S ove su posljednje stranice inteligentniji Rusi, znajući na što vlada stavlja naglasak, pokušali iščitati što se uistinu događalo.

Vojnike Crvene armije razdirale su kontradikcije na koje su nailazili.

Kad god bi Rusi "oslobodili" neko područje, dogodio bi se kolektivni živčani slom. Uvijek su iznova pronalazili novi dokazi da je stvar za koju se toliko žrtvuju zapravo golema obmana. Prvi simptom tog sloma bilo je neizbježno opijanje.

Crveni su vojnici posezali za svakim dostupnim oblikom alkohola. Najprije bi u gradu popili svu vodku, vino i rum, a zatim bi počel piti medicinski alkohol, benzin i kolonjsku vodu.

Pijani vojnici bi uskoro padali po ulicama, a časnici ih nisu mogli obuzdati jer su i sami bili u istom stanju.

To opijanje nije bila obična raspuštenost vojnika koji se opušta nakon bitke, nego je ono imalo suicidalne osobine budući da su ruski vojnici pili čak i za vrijeme bitke iako su znali da time ugrožavaju svoje živote. U vinogradarskom kraju u blizini Košica Crvena se armija nije trijeznila od jutra do mraka. Jednom su prilikom jurišali na njemačke strojnice neviđenom hrabrošću pijanog čovjeka, a kao posljedica toga bilo je četrdeset tisuća poginulih pijanih vojnika. Bitka za Budimpeštu nepotrebno se oduljila nekoliko tjedana jer su se crveni vojnici, nakon što bi zauzeli dio grada, prestali boriti dok nebi iscrpili zalihe alkohola nađene u trgovinama.

Rusi nisu pili od veselja, nego od očaja. Razgovarao sam s pojedinim vojnicima koji su neprestano bili pijani vojnik Andrej odgovorio mi je u ime sviju njih: **"Pijem, druže doktore, i pit ću samo da ne moram misliti zašto sam živ."**

Žene vojnici, koje su uglavnom bile na strojnicama, znale su ponekad biti okrutnije i raspuštenije nego muškarci. U razmetljivoj drskosti ovih djevojaka vidio sam odlučnost da na taj način kompenziraju to što su slabije. Htjele su pokazati da muškarce mogu nadmašiti u psovanju, pijanstvu i ubijanju. Ponekad su i uspijevale.

Dobro se sjećam jedne noći na bojišnici u istočnoj Mađarskoj. Ušli smo u grad u kojem smo trebali naći konačište nakon dugotrajne i mučne vožnje na praznim cisteranama koje su se neprestano tresle prelazeći prokopane i blatanjave ceste. Bili smo iscprljeni. Bacili smo se na pod praznog skladištaa koje nam je dodijeljeno i prepustili se u Božje ruke. No, zaboravili smo na uši koje su gmizale po našim umornim tijelima. Nije ih obeshrabrilo ni blato koje nam je u tim teškim vremenima služilo umjesto sapuna. Sjeli smo i većinu noći proveli hvatajući te male zvijeri pod svjetlom naših treperavih svijeća. Konačno smo legli da se odmorimo.

Nismo dugo spavali kada su se začuli pucnjevi pištolja. Naglo smo skočili s rukama na puškama, očekujući napad Nijemaca. Jedan od naših je na prstima došao do vrata i pažljivo odmaknuo komad grubog platna ovješenog na vratima.

Pred susjednom zgradom je vidio skupinu ruskih žena vojnika kako pijane teturaju, viču, smiju se i naguravaju na ulazu. To je bio nekakav hotel za mlade radnike. Djevojke su ih automatima i pištoljima prisiljavale da skinu svoju odjeću i s njima imaju spolni odnos. Oni koji su ih pokušali odbiti udarani su krajevima pušaka sve dok nisu popustili. Ove strašno izopačene scene silovanja odvijale su se pod otvorenim, osvijetljenim prozorima hotela.

Pripadnice Crvene Armije češće su bolovale od spolnih bolesti nego njihove muške kolege. Vojnim naredbama su ih prisiljavali da žive poput životinja, čak i gore od njih. Često sam ih viđao kako nose teške vreće brašna i kutije sa streljivom ili hodaju uz cestu poput pješadije opterećene teškim teretom pušaka i ranaca. Nakon takvog dana jedini surovi odmor nalazile su u alkoholu i inkrminirajućim seksualnom uzbuđenju.

Na okupu te su žene bile zastrašujuće poput furija, a svaka za sebe bila je djevojka dirljive i tragične sudbine.

Katrina je bila jedna od naših pijanih žena. Vidio sam kako je krajem svoje puške smrskala glavu djeteta, dok su njezine kolegice stajale uz nju i smijale se. Vidio sam kako grubo pristupa uplašenim mladićima po poljskim selima i čuo njezino bogohuljenje. Primjetio sam da članovi Partije, ateisti poput nje, zadržavaju svojvrsno izokrenuto štovanje. Kad god su razarali ili ubijali, redovito su to činili priklinjući ime Boga za kojeg inače govore da je zaboravljeni mit. Činilo se da je od njihove vjere preostala samo želja za svetogrđem. I to je nešto. Gdje god postoji strast, iako se ona zvala mržnja, postoji život iz kojeg jednog dana može izniknuti ljubav.

Jednog sam jutra naletio na Katrinu. Na ramenu joj je bila puška. Usnama je primicala pljosku s vodkom. Jako se napila prethodne noći. Lice joj je bilo podbuhlo, oči crvene, a na njezinim iskrivljenim usnama vidio sam nešto kao očaj.

"Zašto toliko piješ, Katrina?", nježno sam je upitao
Pljunula je na zemlju, potegla gutljaj iz bočice i rekla: **"Da, zaboravim, naravno."**
"Kćeri moja, što da zaboraviš?"

"Da zaboravim sve život smrt, svoje vlastite misli. Ne znate, doktore, stvari koje sam ja vidjela. Kažu nam da su žene jednake muškarcima, ali to nije istina. Nešto je strašno pogriješno sa ženama u ratu. Vidjeli ste kako sam prošli tjedan ubila ono dijete Učinila sam to jer me je ono podjestilo na stvari o kojima si ne mogu priuštiti ni razmišljati."
"Kakve stvari?"
"Ma, bezvezne, smiješne stvari. Znam to dobro; pohađala sam komunističke škole. Sramim se to priznati ikome od mojih drugova, ali ostao je u meni tračak buržoaske bijede."
Pogledala me kako bi se uvjerila da se ne smijem onomome što mi je povjerila.

"Doktore, nemojte mi se smijati. Htjela bih imati svoje dijete. Dijete koje mogu zadržati, da ga ne moram poslati u državno sirotište U kinu sam vidjela kako je izgledao obiteljski život u starim, pokvarenim danima prije revolucije. Trebali bi se smijati scenama s nježnim, razmaženim ženama koje ne znaju nositi teške vreće s ugljenom ili raditi stvari koje mi činimo. Gledamo ih kako mole na koljenima, zavedene svećenikovim čaranjima. To bi nam trebalo biti smiješno. Ma, to i je smiješno, ali ponekad taj život izgleda tako smiren, sretan i prirodan.Imala sam previše muškaraca. Popila sam previše litara vodke. Ubila sam previše Nijemaca. Ne bih se nikada mogla smiriti uz jednog muškarca i biti majka. Zamislite mene, Katrinu, kako se s djetetom igram lutkicama. Ne, nastavit ću kao i dosad. Jednog dana u jednoj bitci jedan će metak imati na sebi moje ime i to će biti kraj. Brzo, nadam se. Ah, doktore, ali zašto osjećam da možda postoji nešto više

od ovoga?" Plakala je, dijelom iz samosažaljenja kakvom su pijani skloni, a dijelom zbog toga što je konačno mogla izgovoriti te tajne koje su joj se činile tako sramotne.

"Kćeri moja, postoji više. Nesretna si zato što pokušavaš od sebe učiniti životinju. Čovjek je više od toga. Tako i žena. Zadovoljstvo dolazi kada priznamo da smo nešto više. Uzmi za primjer bilo koju osobu kojoj se diviš, bilo Marxa, bilo Lenjina. Jesu li oni djelovali oponašajući životinje, razvratnim životom i pijančevanjem? Naravno da nisu . Koristili su svoj mozak. Ti imaš pamet, Katrina. Ti također imaš srce. Upravo te tvoje srce prekorava."

"Ja imam samo društvenu svijest", reče Katrina**."Barem pretpostavljam da je imam. Trebala bih biti smirena jer radim ono što Partija želi. Borim se. Sama sam ubila više od četrdeset ljudi To bi trebalo btii dovoljno"**
"Ali ti si žena, Bog želi da prenosiš život..."
"Odlazi!" vrisnula je. Sručile su se na me prestrašne psovke **"Začepi! Ti buržuju! Proturevolucionaru! Trockistu jedan!"**

Ništa više ništa rekao. Na trenutak sam vidio njezino bolno srce i samopredbacivanje koje leži ispod ovih grubih riječi po kojima su žene vojnici bile poznate. Partija je učinila svoje; osakatila je njihovu savjest i zavela im pamet. No ni Partija nije uspjela do kraja uništiti ono najljudskije u njima. Samo je učinila da se one toga srame.

Isto otrježnjenje od iluzija koje je sve muškarce i žene navelo na pijanstvo, neke o njih je navelo na česte pljačke i silovanja. Pljačkanje je bilo ludo i kompulzivno ponašanje kao i opijanje. Vojnici su skupljali ukradenu robu bjesneći tako na sovjetske vođe koji su ih opako zavaravali pričajući im o lošem životu običnih ljudi u kapitalističkim zemljama.

Što su to Rusi kupovali i krali? Odjeću, svih mogućih vrsta. Rusko stanovništvo odijevalo se u staru, naslijeđenu odjeću još od početka revolucije. Haljina bez zakrpe bila je nezamisliv luksuz. Neki odjevni predmeti postali su takva rijetkost u Rusiji da se više nitko nije sjećao čemu su služili. Ruski su vojnici krali ženske spavaćice i slali ih doma gdje su ih njihove žene nosile vani kao večernje haljine. Viđao sam kako žene oficirke ponosno nose pamučne spavaćice na oficirskim zabavama.

Međutim, najomiljeniji predmet među ruskim vojnicicma bili su ručni satovi. Milijuni takvih satova su stizali u Rusiju. Vojnici su istodobno znali nositi po osam ili devet satova na ruci Ta je situacija postala sramota za sovjetsku vladu. Stoga je u *Pravdi* izišla službena izjava: **"Nije Staljin kriv što su europski satovi popularniji od onih ruskih. Komesar zadužen za proizvodnju ruskih satova bio je saboter i izdajica. Kao takav je likvidiran."** U članku se priznaje da u Rusiji postoje samo tri male tvornice za proizvodnju satova, ali stoji i obećanje da će njihov broj povećati.

Rusko iskaljivanje nije obično završavalo u nevinim sportovima kao što su sakupljanje satova i pražnjenje bačvi s vinom.

Koncem 1944. naša je partizanska jedinica ušla u mađarski grad iz kojeg se nedavno povukla jedna divizija Crvene armije Mi smo nosili ofucane, izblijedjele uniforme, ali još uvijek se vidjelo da smo vojnici. Marširao sam zajedno s našim zapovjednikom, slovačkim oficirom, na čelu glavne kolone. Pokucali smo na vrata prve kuće koja je bila dovoljno velika da se u njoj smjestimo.

Vlasnik kuće nam je otvorio vrata. Iza njegova ramena vidjeli smo mu suprugu, ženu od pedesetak godina. Kada nas je ugledala, žena je problijedjela, zacviljela i odjurila u stražnji dio kuće. Uvjerili smo njezina supruga u naše dobre namjere i on ju je doveo natrag. Još uvijek je sva drhatala. Zašto je bila tako plašljiva?

Čovjek nam je ispričao kako je nekoliko noću uoči odlaska rusa, nekolicina crvenih vojnika u kuhinju u kojoj smo upravo stajali, zatvorila sve muškarce iz susjedstva. Postavili su dva stražara sa strojnicama da paze na njih U međuvremenu su drugi vojnici sve žene iz sela zatvorili u jednu drugu kuću i jednu po jednu silovali. Skupine vojnika su naizmjenično ulazili u kuću gdje su te žene cvileći ležale. Te je noći njegova supruga silovana sedamanest puta. Umalo da nije poludjela. Samo je čudo spasilo njihovu petnaestogodišnju kćer koja se u posljednji tren sakrila pod slamom u štali. Prestavljena djevojka je ondje ostala tri dana, potajno se hraneći, sve dok Rusi nisu napustili grad.

U jednom drugom selu su me kao liječnika zamolili da pregledam te jadne žrtve "oslobođenja". Jedna je šezdesetpetogodišnja žena u mukama ležala na krevetu od perja; bila je silovana i zaražena spolnim bolestima koje su zbog njezine poodmakle dobili bile još strašnije. U susjednoj su mi kući pokazali sedmogodišnju djevojčicu koja je bila zlostavljana tri dana ranije, te je ležala rastrgana i osakaćena boreći se za život.

Ponekad samo putujući s crvenima bili prisiljeni svjedočiti takvim prizorima. Nikad neću zaboraviti kada su u jednom mađarskom gradu crveni vojnici u vrijeme uzbune za zračni napad ušli u jedno sklonište, uperili svoje svjetiljke prema prestrašenim ženama, probrali neke koje su im se sviđale, izvukli ih iz mraka na svjetlo u blizini ulaza i silovali ih pred svim tim ljudima. Ruski su vojnici znali obilaziti domove i prijeteći automatskim puškama zatvarati muškarce u kuhinju, a u drugoj prostoriji silovati njihove žene. U tim se strašnim danima žene nisu usudile putovati vlakom jer su znale da ih ruski vojnici lako mogu lako odvući u zahod i ondje silovati.

U Pragu sam vidio skupinu pijanih Rusa koja je na ulici zaustavila jednog uvaženog čeha i njegovu suprugu. Njemu su uperili pušku u glavu i nasred ceste mu silovali suprugu.

Bilo je i drugih oblika zlostavljanja. Kada bi Crvena armija ušla u koji grad, agenti MVD-a su već sa sobom imali popis protukomunsitički nastrojenih građana koji im je dojavljen iz Moksve. Njihov prvi zadatak bio je pronaći ih i potom ih mučiti. U tome su im pomagali lokalni komunisti. Na dan "oslobođenja" grada pijani mladi komunisti bi se naginjali iz punih kamiona tražeći civile koji se opiru komunistima da bi ih uhvatili, mučili i ubili. Muškarci i žene ubijani su pred svojim domovima i pred očima svojih obitelji.

Nisu se samo antikomunisti bojali dolaska Crvene armije u grad; svaki slučajni prolaznik koji bi pokušao spriječiti te grozote bio bi ubijen. Tako je u mađarskom gradu Gyoeru ubijen biskup Apony kada je pokušao spriječiti ruskog vojnika koji je namjeravao silovati dvije žene u protuzračnom skloništu ispod njegove palače.

Bezakonje je poprimalo i druge ružne oblike. U jednom sam gradu naišao na rumunjskog časnika koji je sjedio na stepenicima željeničke postaje i plakao. Prišao sam mu i upitao: "Što se dogodilo, prijatelju?"

Ispričao mi je da je bio odgovoran za vlak Rumunjske armije koji je trebao krenuti na prvu crtu bojišnice njegove zemlje gdje su se protiv nijemaca borili okovani planinskim snijegom. Vlak je prevozio potrebnu hranu i toplu odjeću za vojnike.. Međutim, jedan je ruski oficir prišao vlaku koji je stajao na postaji, zgrabio kist i sa strane vlaka napisao SSSR. Prijeteći strojnicama rumunjima je naredio da napuste lokomotivu. Zatim su on i njegovi crveni drugovi oteli vlak.

Vojnici svih životnih dobi i naroda imaju jedinstveni kodeks ponašanja. Unutar njega bezrezervna hrabrost predstavlja najveću vrlinu, kao svojevrsna kompenzacija, dopušta se ratniku spolna razuzdanost, krađa, pljačka i pijanstvo. Te stvari svi znamo. **Stoga nije bilo ništa novo u ovakvom ponašanju ruskih vojnika, osim jedne bitne razlike. Ove ljude su njihovi komesari poticali da čine zločine. Ništa nije poduzeto kako bi se u vojsku uvela disciplina i da se njihove strasti drže pod nadzorom.** Samo se jednom u suvremenoj povijesti dogodila takva stvar. Naime, kada su japanci osvojili Nanking, njihovi oficiri su silovanje proglasili službenim činom. Nijedan narod na Zapadu nije učinio takov što još od vremena prije kršćanstva odnosno Gota, Gala, Huna i Vizigota.

Bilo je trenutaka kada sam mogao spriječiti takve grozote. Ovi ruski vojnici koji su bili moji dragi drugovi u šumi pretvarali bi se u zvjeri ili u nešto još gore od zvjeri kada bi osvojili neko selo i kada im je bilo dopušteno iživljavanje nad neanoružanim seljacima. Komesaru su na to poticali svoje ljude. Oni su bili poput kolovođa u djelima paklene lakrdije. Međutim, njihove žrtve nisu bili ni debeli natečeni kapitalisti, ni nacisti, nego siromašni i prestravljeni seljaci Poljske, Mađarske, Austrije, Slovačke i istočnog dijela Jugoslavije.

"Zagrebi Rusa", promrmljao je jedan moj prijatelj iz Hrvatske, "i naći ćeš Tatara."
"Ne", rekoh na to. "Zagrebi čovjeka kojeg je lažljiva propaganda zavaravala trideset godina i naći ćeš čovjeka čiji bijes mora negdje izaći."

Ipak, gnjev izdanih Rusa nije uvijek uzimao oblik nasilja nad nedužnim civilima. Ponekad bi se cijela jedinica pobunila protiv svog komesara, bili ga i pobjegla u planine.

Ubrzo nakon što su se naše partizanske jedinice pridružile Crvenoj armiji, svjedočio sam povremenim masovnim dezertiranjima ruskih vojnika. Jednog se dana u našem taboru pojavio novi tim službenika MVD-a koji je najavio da će "provjeriti" stotine civila izbjeglica koji su među nama našli zaklon Naš slovački oficir se na to pobunio:" Ne možete ove ljude ispitivati o njihovim političkim stavovima. Oni su pobjegli od nacista i to je sve što nas zanima."

Njihovu je zapovjedniku postalo trašno neugodno. "Mi ne tražimo civile, druže", reče "Tražimo dezertere Crvene armije."

Samo je u Mađarskoj prije kraja 1944. dezertiralo osamdeset tisuća Rusa, a još tisuće bi nestajale na područjima gdje su se utaborili. Mnogi od njih su bili mladi momci zaneseni bogatsvom koje su vidjeli izvan SSSR-a i željni "obilja" koje su vidjeli u jednostavnim slovačkim i češkim selima. Neki od njih su bili ogorčeni stariji ljudi koji su godinama čekali pravi trenutak da pobjegnu iz velikog koncentracijskog logora u koji se Rusija pretvorila. Za njih je rat značio otvaranje vrata zatvora.

Dobroćudni slovački i mađarski seljaci često su pokušavali sakriti te ljude. Neki su se dezerteri oženili tamošnjim djevojkama nadajući se da će njihov trag zametnuti po selima. Neki su pobjegli u šume okupljajući se u bande pljaškaša koja bi povremeno poharala grad ili prijeteći puškama uzimala dobra od prestrašenih seljaka.

...

III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među crvenima

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/iii-bozje-podzemlje-prikriveni-vjernici.html

Tekst u nastavku prepisan je iz knjige Stjepana Tomislava Poglajena, "**Božje podzemlje**- ispovjest o progonu vjere u komunizmu"(Verbum, 2006.). Prepisani tekst je iz poglavlja "Prikriveni vjernici među crvenima", radi se tek o malom dijelu poglavlja(donji tekst odgovara str. 128-129, 130-131,142-143). U tom poglavlju autor opisuje vjerska razmišljanja među svojim suborcima, svjedoči o nizu primjera komunista koji su javno promovirali ateizam i antiteizam, a privatno su bili vjernici odnosno imali su niz pitanja i dvojbi oko Boga i ispravnosti onoga što rade. Radi se o stvarno zanimljivom poglavlju koje progovara i o pitanju pobačaja, uništavanju obitelji, rastavama i sličnim komunističkim propagandama. Nažalost prepisao sam samo jedan mali dio. Susret rusa sa živom vjerom u državama koje su "oslobađali" doveo je kod njih do mnogih dvojbi. Svo uređenje teksta je moje. O samoj knjizi možete više pročitati u ovome postu, a o autoru u ovome postu. Imajte na umu da je knjiga prvi put izdana 1949. godine.

Prikriveni vjernici među crvenima
...

Ruski su vojnici, čiji se broj svakoga tjedan povećavao, sa sobom doveli djevojke koje su obavljale razne poslove služenja okolo logora, ali njihov pravi posao vezan uz Armiju vrlo često bila prostitucija. Smatrao sam da su te djevojke bile iste one žene koje su u društvu slovile po strogoj moralnosti. Imale su isti drski obrambeni stav, isti prešućeni osjećaj odbačenosti i također su iza svoje bučnosti skrivale koliko im sve to smeta.

Sonja je bila jeda od ti djevojaka. Radila je u kuhinji, ali njezin pravi posao je bilo zabavljanje ruskih oficira. Također je neumorno pokušaval zavoditi strane partizane. Kad god bismo došli u čajnu kuhinju, što bismo učinili kad god bismo preskočili redoviti obrok, Sonja nam je dosađivala sa svojim besramnim nabacivanjima.

Jednog sam dana početkom prosinca čekao da zakuha voda za čaj, kad je Sonja krenula u svoj pohod zavođenja pjevajući provokativne pjesme i tražeću priliku da se stisne uz nas koji smo sjedili oko vatre. **Uvijek sam se prema njoj ponašao kao prema pravoj dami i to ju je zbunjivalo zbog toga što su muškarci prema njoj bili ljubazni samo kada su je htjeli iskoristiti. Sonju je to navelo na razmišljanje. Rekla bi mi: "Vi me želite razljutiti, ali ne uspijevate" i ostavila bi me na miru.**

Jednog se dana Sonja razboljela. Brinuo sam se za nju i donio joj poneku sitnicu svaki put kad bi je posjetio. Jednoga mi je dana rekla. "Vi ste iz zemlje u kojoj je vjera dopuštena, zar ne?" Da, Sonja", rekoh joj. "Možda smo zato toliko različiti, " uzdahnula je i okrenula se prema zidu, a ja sam je ostavio samu s njezinim mislima.

No sljedećeg me tjedna potražila. "Druže doktore, uskroro će Božić Bit će tužno ovdje u šumi ako ga ne proslavimo. Vi ste kršćanin pa mi recite što možemo učiniti?" "Pa" rekoh joj, "ti imaš prekrasan glas. Sjećaš li se još božičnih pjesama?" Razmislila je i odgovorila:"Još sam kao dijete naučila dvije božične pjesme i još uvije ih se sjećam." "Odlično! Ako do Božića naučiš naše partizane pjevati te pjesme, imat ćemo veseli Badnjak."

Te sam večeri vidio Sonju kako obilazi našim logorom s komadićem papira u ruci. Zapisivala je imena ljudi koji će dolaziti na probe božićnim pjesmama. Muškarci koji bi se nekom drugom možda smijali, podržavali su Sonjin plan. Okupila je zanimljviu skupinu: ruske komuniste i francuske partizane, slovačke partizane i vojnike Crvene armije nezainteresirane za politiku. Svi su se oni činili zainterseirani za pjevanje u Sonjinu zboru.

Svake se večeri mala skupina sastajala i pjevala. **Na Badnjak su Sonjine božične pjesme rezultirale velikim uspjehom i te joj je noći cijeli tabor nazdravljao. U tih nekoliko tjedana Sonja se potpuno transformirala. Prestalo je njezino raskalašeno pjevanje u kuhinji, a prestala je i zavoditi partizane.** Jednoga je siječanjskog jutra dok smo bili na poljskim ravnicama Sonja jednostavno nestala. Ponijela je sa sobom svoju malu naprtnjaču s odjećom i otišla. Vjerujem da danas Sonja pjeva ruske liturgijske pjesme u nekoj od crkava u Poljskoj koje su još uvijek otvorene.

Nitko se nije smijao Sonjinim božičnim pjesmama, iako sam čuo komesare kako plitko propovijedaju protiv crakava tjedan za tjednom na politčkoj nastavi koju su crveni vojnici morali pohađati. Ponekad su i časnici podsjećali svoju vojsku da je Bog, unatoč službenoj vjerskoj toleranciji, još uvijek njihov neprijatelj. **Pitam se što se zbivalo u tim ruskim glavama gdje su službeni ateizam i kršćanski himni naizgled živjeli u prijateljskim odnosima.**

...

Prilikom otvorenja novog kina prikazvao se jedan sovjetski promiđbeni film. Bila je to priča o bračnoj ljubavi koja je na vrlo sentimentalan način zagovarala monogamiju. Pavel, ruski vojnik s kojim sam došu u kino, iskreno je jecao kako se priča razvijala. Sladunjava priča govori o malom dječaki koji je povrijeđen kada je saznao da ostala djeca imaju očeve, dok on svojega ne poznaje. Svoju je majku potaknuo da krene u potragu za suprogom kojeg je napustila prije mnogo godina. U završnoj sceni dječak je skupio ruke svojih ponovno nađenih roditelja i rekao im, poput svećenika pri obredu vjenčanja, " Od sada pa nadalje ništa vas više neće rastaviti."

Izašli smo iz kina i tumarali mračnim uličicama. Odjednom je zagrmjelo i počeo je pljusak. Pavel me je zgrabio za ruku i rekao: "Hajdemo se ovdje sakriti". Bila je to mala pravoslavna crkva. Pogledao sam ga s nevjericom. Pavel je bio jedan od ateista u našem taboru, mladac koji nije propuštao priliku partijske pristaše podsjetiti da otvaranje crkava za njih ništa ne znači.

> "**Neka slabići kleče i mole se**",
> rekao je na sastanku nekoliko dana ranije.
> **"Mi, snažni, imamo znanost koja nas podupire i ne trebamo Boga."**

Pavel je otvorio vrata crkve i glavom mi pokazao da uđem. Prebacio je svoju naprtnjaču tako da je imao slobodne ruke koje je zatim sklopio. Tiho i dostojanstveno je stao pred najveću ikonu, prekrižio se i izgubio u molitvi. Kapi kiše udarale su u krov koji je prokišnjavao. Voda se slijevala niz stare prozore i vrata. Pavel nije mario za nevrijeme. Stajao je i gledao u sliku svog Boga.

Kada je kiša prestala, okrenuo se i nasmijao mi se.
"Druže, sviđa li vasm se *naša* crkva? Je li i vaša ovako lijepa?"

Dakle, Pavel se pretvarao. Ismijavao se propovijedajući službena svetogrđa.
...

Nisu sve Ruskinje jedanako radovale otkriću boljeg i ljepšeg života od onog na kakvog su ih naviknuli. Neke od njih nisu mogle podnijeti prizor obreda kršćanskog vjenčanja.

U poljskoj su crkve bile otvorene, a ruska je politika vjerske tolerancije bila u punom zamahu. **Naši su ruski vojnici uvelike bili zadivljeni prekrasnim obredima u poljskim crkvama. Kad god se održavalo kakvo vjenčanje, crveni vojnici, muškarci i žene, bi se okupili u crkvi i širom otvorenih očiju promatrali ono što je dotad za njih bila samo stvar potpisivanja papira u mračnom uredu sovjetskog matičara**. Žene vojnici su stajale zatečene ovom novovm svečanom ceremonijom koju su činile upaljene svijeće, stari zborski napjevi, kruna od cvijeća na mladenkinoj glavi i njezina bijela haljina. Prvi put su vidjeli sakramentalno sklapanje braka.

Jednom je takvom vjenčanju sa mnom prisustvovala Nataša, mlada časnica Crvene armije. Ona je bila vrlo inteligentna djevojka s lijepim visokim čelom iznad tamnih gustih obrava koje su krasile lica pojedinih ruskih žena. Pažljivo je promatrala svaki detalj obreda. Svećenik je davao svoj završni blagoslov paru koji je klečao, procesija je krenula prema izlazu, a ona mi se okrenula i rekla "Dođite." Slijedio sam je.

Pred crkvom se Nataša kretala među gomilom seljaka koji su ljubili mladenku čestitajući joj. Seoski fotograf je namjestio mladi par u ukočenu pozu u kakvoj se obično slikaju mladenci. Nataša je i to promatrala.

Zatim je došla do mladenke i upitala iznenađenu mladu ženu: "Možeš li mi dati jednu fotografiju svojeg vjenčanja? Bila bih jako zahvalna."
"Rado, Rado", odgovori mladenka.

Te je večeri Nataša poslala jednog svog vojnika u mladenkinu kuću. On je primio još neobrađenu fotografiju s vjenčanja otisnutu na razglednici. Nataša je na poleđini napisala adresu svoje majke koaj je živjela u središnjoj Rusiji. Zatim je drhtavim rukom napisala sljedeću poruku koju sam kasije prepisao:

> "Draga mama!
>
> **Ovako ovdje izgleda vjenčanje. U crkvi, pred svećenikom i zauvijek, a ne kao u našoj zemlji poput pasa koji se vide i odmah sparuju.**
>
> Ne mogu više to podnijeti.
> Zbogom, draga mama!"

Teška sam srca prepisao ovu poruku jer je razglednica nađena sljedećeg jutra na stolu pokraj njezina mrtvog tijela. Revolver joj je ispao iz ruke nakon što je pucala u svoje srce.

Takve su tragedije bile neizbježne. Kada bi mladi komunisit vidjeli život izvan Rusije, uviđali bi da je laž sve ono što su i učili u školi i što je govorila ruska promiđba.

IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toleranciji)

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/iv-bozje-podzemlje-putujem-samo.html

Tekst u nastavku prepisan je iz knjige Stjepana Tomislava Poglajena, "**Božje podzemlje**- ispovjest o progonu vjere u komunizmu"(Verbum, 2006.). Prepisani tekst je iz poglavlja "Putujem sam", radi se tek o malom dijelu poglavlja(donji tekst odgovara str. 201-203). Izdvojio sam dio koji govori o pravoj naravi vjerske tolerancije kakvu ju propagirala partija. Autor putuje sam te kroz razgovor sa raznim ljudima saznaje o svjedočanstvima vjere, primjerice na samom početku poglavlja razgovara sa voditeljom zadruge koji je nedavno saznao da je njegov najbolji radnik bio svećenik(nakon nesreće sa strojem pružio je posljednju pomast radniku) te ga je odmah prijavio policiji. Iz razgovora sa članovima partije saznao je za još gore slučajeve od toga, nedavno je umro čovjek na visokom položaju u bolnici te je pokopan po vjerskom obredu, nakon istrage shvatili su da je čovjek bio nadbiskup. Nesluteći da je osoba sa kojom pričaju zapravo svećenik, autor je uspio čuti mnoge priče koje su mu šokirani komunisti pripovjedali. Svo uređenje teksta je moje. O samoj knjizi možete više pročitati u ovome postu, a o autoru u ovome postu. Imajte na umu da je knjiga prvi put izdana 1949. godine.

Putujem sam

Jednog sam dana u domu obitelji kod koje sam odsjeo naišao na primjerak *Komsomolskaja Pravda*. To su bile službene novine Komsomola. Taj primjerak je bio izdan 16. rujna 1944. i sadržavao je članak partijskog sekretara Susloffa od Stravropola Rajkoma:

> **"Primijećeni su neki učitelji koji pokazuju veliku toleranciju prema religiji. Također je porastao broj učitelja koji provode neke vjerske običaje.Svima je dobro poznat stav naše Partije prema vjeri. Taj stav je ostao nepromijenjen. Naša Partija se bori protiv vjerskih praznovjerja i zastupa znanost."**

Uskoro nakon toga je u komunističkom glasilu ponovno objavljen članak 122 sovjetskog kazenog zakona koji je izašao kao nužno upozorenje onim naivnim komunistima koji su povjerovali da je vlada zaista sklopila primirje s Bogom, kao što su u to strani svijet uvjeravali patrijarh i ljudi oko njega

U članku stoji;

> **"Podučavanje djece ili maloljetnika osnovnim vjerskim načelima u javnim ili privatnim školama i kršenje obaveznih pravila bit će kažnjeno popravnim prisilnim radom u trajanju do godnu dana."**

Isto tako je ponovno objavljen članak 126:

> **"Kazna za obavljanje vjerskih obreda u državnim ili socijalnim ustanovama ili poduzećima, kao i isticanje vjerskih slika u istima, bit će popravni prisilni rad u trajanju do tri mjeseca ili novčana kazna."**

Ovi su podsjetnici upozoravali članove Partije da ne shvaćaju ozbiljno vladinu taktiku tolerancije prema religijama.

Kasnije, kad sam već napustio Rusiju otkrio sam dodatne iscrpne dokaze licemjerja "tolerancije" Dobio sam snimke zatvorenih sastanaka Komunističke partije u Parizu i Pragu na kojima su upozoravali svoje članove da "toleranciju" ne shvate ozbiljno. Govorili su da je to stvar dio partijske politike. Danas to komunisti u *Pravdi* vrlo jasno ističu.

Centralni izvršni odbor Komsomola je u srpnju 1947. izdao brošuru s poslijeratnim pravilima za borbu protiv vjere. Pravila su bila jasna postavljena:

1. Nikad ne zaboravi da je svećenstvo najgori neprijatelj komunističke države
2. Privuci svoje prijatelje komunizmu i upamti da je Staljin, koji je dao novi ustav ruskom narodu, poglavar svih "bezbožnika", ne samo u Sovjetskom Savezu, nego i u cijelom svijetu.
3. Potiči svoje prijatelje da izbjegavaju kontaktirati sa svećenicima.
4. Čuvaj se špijuna i obavijesti policiju o saboterima.
5. Pobrini se da ateističke publikacije budu dostupne narodu.
6. Dobar komunist također treba biti i vojni ateist. Mora se znati služiti oružjem i biti iskusan u umijeću ratovanja.
7. Gdje god možeš, bori se protiv vjerskih elementata i spriječi svaki njihov utjecaj na naše drugove.
8. Pravi "bezbožnik" također treba biti dobar policajac. Njegova je dužnost štititi sigurnost države.
9. Novčano podupire pokret "bezbožnika". To je posebno potrebno za našu inozemnu propagandu budući da se s obzirom na okolnosti ona trenutno može provoditi jedino u podzemlju.
10. Ako nisi uvjereni "bezbožnik", ne možeš biti dobar komunist i pravi sovjetski građanin. Ateizam je neodvojivo povezan s komunizmom. Ta oba ideala temelj su sovjetske moći.

Samo lakovjerni danas još vjeruju, dok im je pred nosom gomila dokaza, da je Aleksejeva crkva išta drugo nego sovjetska marioneta.

Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u komunizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/bozje-podzemlje-ispovijest-o-progonu.html

Ova istinita i potresna ispovijest, napeta poput najmaštovitijeg trilera, prati životni put svećenika Stjepana Tomislava Poglajna (1906.-1990.), nesumnjivo jednog od najzagonetnijih i najosebujnijih Hrvata dvadesetog stoljeća, koji je nažalost kod nas u domovini gotovo nepoznat. Bio je vrlo aktivan u radu sa studentima u Hrvatskoj prije Drugoga svjetskog rata i početkom njega, ali potom zbog svog otpora nacizmu i komunizmu biva prisiljen napustiti Hrvatsku. Zamijenivši u vlaku svoju svećeničku odoru civilnim odijelom i uzevši novi identitet započeo je svoju avanturu motiviranu vjerom. Predstavljajući se kao liječnik uspio se infiltrirati najprije u slovačke vojne postrojbe, a potom kao časnik čak i u rusku Crvenu armiju, čitavo vrijeme ilegalno obavljajući svoju svećeničku službu, svjedočeći o progonu kršćana i životu podzemne Crkve.

Na koncu je i sam bio uhićen, zatvoren i mučen te je bio prisiljen prebjeći na Zapad. I nakon toga je nastavio svoje ilegalno djelovanje, čak i u dalekoj Kini. Bio je stoga stalno proganjan pa je veći dio života proveo krijući se pod lažnim identitetima i pseudonimima, neprestano mijenjajući različite adrese. Stoga je i izvorno izdanje Božjeg podzemlja (objavljeno 1949. na engleskom jeziku u SAD-u) također potpisano jednim od Poglajnovih pseudonima - Father George. Odmah po objavljivanju knjiga je privukla veliku pažnju javnosti, o čemu najbolje svjedoči činjenica da je o njoj pisao i ugledni magazin Time okarakteriziravši je kao uzbudljivu i napetu. Objavljivanjem Božjeg podzemlja na hrvatskom jeziku konačno i domaći čitatelji imaju priliku čitati životnu ispovijest čovjeka koji je bio svugdje gdje se stvarala povijest i koji je i sam aktivno sudjelovao u tome.

Gornji tekst je napisan prema "Popratnoj riječi prvom hrvatskom izdanju". Izdavač je Verbum, 2006.(naslov izvornika je Father George, God's Underground). Predgovor Američkom izdanju iz 1949. godine napisao je poznati biskup Fulton J. Sheen koji ga je upoznao u Kini. Hrvatsko izdanje donosi i pogovor iz pera patra Vladimira Horvata, koji u obliku sažete biogafije donosi više detalja o životu i djelovanju patra Poglajna.

Timesov članak iz 1949. o knjizi "Božje podzemlje" možete pronaći na linku.

Na ovome blogu možete pronaći četiri posta koja donose tekstove iz pojedinih poglavlja, osim izuzetno zanimljivog svjedočanstva vjere, tekstovi su zanimljivi i povjesničarima.

Knjiga *Božje podzemlje* u Hrvatskoj je dijelila sudbinu samog autora. U vrijeme komunizma neželjena i bez prava javnosti, nakon izborene hrvatske samostalnosti i uspostave demokracije zanemarena, prešućena i gotovo nepoznata. Nadamo se da će se ovim prvim hrvatskim izdanjem Božjeg podzemlja i obilježavanjem stote godišnjice rođenja o. Poglajna takvo stanje barem djelomice izmijeniti.*(iz popratne riječi hr. izdanja)*

Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika Boga i čovjeka

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/stjepan-tomislav-poglajen-protivnik.html

Stjepan Tomislav Poglajen (1906-1990), svećenik isusovac. Poznatiji je u inozemstvu nego u Hrvatskoj. Poglajen je dugi niz godina živio pod lažnim identitetima djelujući u zemljama pod komunističkim režimom kao što su Slovačka, Sovjetski Savez, Kina i sl. Čitavo vrijeme tajno je obavljao svoju svećeničku službu, svjedočeći o progonu kršćana i životu "podzemne Crkve". Na Zapadu je postao poznat preko knjige God's Underground (Božje podzemlje) koju je objavio pod pseudonimom father George 1949. godine u Americi, a u kojoj je detaljno opisao svoje tajno djelovanje u teškim uvjetima komunističkoga režima.

Poglajen je rođen 1906. godine u Podgoraču kod Našica u učiteljskoj obitelji. Osnovnu školu je završio u Čepinu, gimnaziju u Osijeku i Travniku, a studij skolastike na isusovačkom kolegiju Vals u Francuskoj. Na glasovitom Katoličkom sveučilištu u Louvainu u Belgiji je završio studij teologije, te je za svećenika zaređen 1935. godine. Po povratku u domovinu Poglajen je obnašao različite službe. Poglajen je bio vrlo aktivan u radu sa studentima u Hrvatskoj prije Drugoga svjetskog rata i početkom njega, ali zbog svog otpora nacizmu i komunizmu 1943. godine je prisiljen napustiti Hrvatsku. Sa majčinim prezimenom Kolaković otišao je u Slovačku, gdje se je pridružio slovačkim vojnim odredima, a kasnije kao časnik u Crvenoj armiji, sve vrijeme tajno obnašajući svoju svećeničku službu. 1948. godine je uhićen, zatvoren i mučen da bi naposljetku prebjegao na Zapad. Međutim Poglajen je i nakon toga nastavio svoje djelovanje u Kini i Indiji kao profesor Yoris.

Za protivnike Boga i čovjeka on je bio "međunarodni špijun", na kojega su pokušavali nekoliko puta izvršiti atentat, pa je zbog toga morao živjeti u velikome oprezu i konspirativnosti. U Slovačkoj, najbliži Poglajenovi suradnici, članovi "Kolakovićevih obitelji" koji su kao podzemna Crkva nadživjeli komunizam, smatraju Poglajena vizionarom i junakom evangelizacije, svojim duhovnim učiteljem i kandidatom za oltar.(Gornji tekst je u potpunosti preuzet sa wikipedije)

Stranica croatianhistory.net donosi pregled Polgajenovog života, članak pročitajte ovdje, na dnu članka možete pronaći još mnoštvo referenci i linkova po kojima se možete informirati., primjerice razgovor s prof. dr. Vladimirom Horvatom o Stjepanu Tomislavu

Poglajenu.

Na hrvatskom jeziku možete pronaći tri njegove knjige;

- Božje podzemlje (o tome sam pisao u ovome postu)
- Temeljni obrisi ljudskog poretka
- Kršćanski personalizam : govori, članci, studije

Također su javno i na internetu dostupni članci;

Analiza prikaza komunističkoga društvenog sustava u časopisu Život za vrijeme uredništva Stjepana Tomislava Poglajena (1937.-1941.), autor: Josip Kajinić; Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Stjepan Tomislav Poglajen – alias profesor Kolakovič, autor: Vladimir Horvat

Stjepan Tomislav Poglajen o nacionalsocijalizmu u časopisu Život (1937.–1941.), autor: Josip Kajinić; Hrvatski institut za povijest, Zagreb, Republika Hrvatska

Stjepan Tomislav Poglajen kao urednik časopisa Život, autor: Ivan Šestak

Gore navedeni linkovi vode Vas na sažetke radova te tamo možete pronaći i link na navedene članke u .pdf formatu, svi su na hrvatskom jeziku.

Ukoliko Vas još nisam uvjerio zašto bi trebali proučavati život i rad ovog posebnog čovjeka onda niste pročitali gornje radove. Za kraj par razmišljanja uvijek zanimljive Smiljane Rendić;

> Otkad je, za vrijeme rata, emigrirao, zove se Father George. Ja ću ga u nastavku ovih redaka zvati samo Pater. Samo tako zvali smo ga svi mi koje je on konačno izvukao iz čahure tradicionalnog katolicizma i njegovih zgrčeno trijumfalističkih, agresivnih, apologetičkih shema.

U hrvatskoj javnosti počeo je djelovati kao urednik zagrebačke isusovačke revije 'Život'. Bila je to revija za inteligenciju, filozofsko-teološka, apstraktna. Pater ju je aktualizirao, započevši u njoj borbu protiv nacizma. Bio je to zapravo prvi i ostao jedini hrvatski katolički glas autentične intelektualne borbe protiv nacizma. **Pater je u 'Životu' otvorio rubriku dokumenata: i donosio je u njoj dokumente nacističkoga novog poganstva i katoličke borbe u Njemačkoj protiv njega. Pamtim jednu blasfemnu nacističku parafrazu katoličkoga Creda; i jedno pismo Clemensa Augusta von Galena, biskupa Münstera, upućeno Hitleru, protiv nacističkog gušenja vjerske slobode, osobito slobode katoličkoga školstva.** To je pismo bilo doneseno u izvorniku i u hrvatskom prijevodu. Danas znam da je i ta Patrova rubrika bila tragično nepotpuna; da na najvećem zločinu nacizma, zločinu protiv Židova, ni Pater nije insistirao; ali, ako su barem neki katolici u ovoj zemlji ipak shvatili da je nacizam jedan od tri tadašnja oblika modernog poganstva to se ima zahvaliti samo Patru.

Pater je uporno govorio o tri oblika neopoganstva: o idolatriji Klase, Rase i Države, i smatrao je sva ta tri oblika jednako pogubnima, dok su naši klerikalci bili prije Patra osjetljivi samo za pogubnost idolatrije Klase. U 'Životu' Pater je objavio i prijevod Easy Essays američkoga katoličkog pisca Petera Maurina, dotad nam sasvim nepoznatoga; Peter Maurin osobito je isticao moralnu dužnost katoličkoga otklona triju spomenutih idola. Pater je, prezentirajući Petera Maurina, objavio i jednu njegovu izreku, koja je precizno izražavala cijeli životni stav samoga Patra: **„Vrijeme je da se katolički dinamit učini dinamičnim.“** Pater je, također, otvorio 'Život', dotad oblikovan njemačkom katoličkom mišlju, francuskom duhu katolicizma; davao je u 'Životu' pisati o Claudelu, o Mauriacu, prevoditi njihove tekstove.

...

Gestapo, koji je pamtio Patrovo antinacističko pisanje u 'Životu', htio je Patra uhititi odmah poslije 10.travnja 1941. Pater je od nekoga (govorilo se: od nekoga iz ustaških krugova) dobio prijateljski mig da se hitno makne iz Zagreba i uopće iz NDH. Tako je Pater došao u Split i smjestio se u splitskoj rezidenciji Družbe Isusove. U Splitu je ostao nepune dvije godine, do 6.siječnja 1943., kad ga je talijanski prefekt Paolo Zerbino (strijeljan na Dongu koncem travnja 1945.) protjerao iz Splita zbog antifašističkog komentara božićnom govoru 1942. Pija XII., izrečenoga u jednoj nedjeljnoj propovijedi u crkvi sv.Filipa. Pater je morao otići iz Splita u roku od dva dana. Navedeni motiv bio je samo posljednja kap, a zapravo fašistima je smetao cijeli Patrov rad u Splitu. Govorilo se da su fašiste upozorili na Patra četnici. Pater je otputovao u Omiš, odatle u Zagreb. Tamo je obavio velike isusovačke duhovne vježbe, koje traju mjesec dana, i nakon toga istupio je iz Družbe Isusove, a ostao sekularni svećenik.

Razlog istupa čini se da je bio ovo: Pater je kanio osnovati jedan novi oblik redovništva, kakav je gdje na Zapadu već postojao, ali je u nas bio posve nepoznat: to su redovnici koji polažu zavjete, ali žive u svijetu, djeluju u svjetovnim strukama. Takvi se oblici zovu sekularni instituti, nešto takva osnovala je poslije i u nas Marica Stanković uz potporu nadbiskupa Stepinca ("Sekularni institut Krista Kralja" - s jadnim rezultatima i mnogo ženske histerije i prevrtljivosti), ali uprava hrvatske provincije Družbe Isusove bila je ,kažu, protiv tih Patrovih nakana, pa je onda Pater istupio. Tako se nešto govorilo, ali ta stvar nikad nije bila sasvim jasna. Poslije istupa, još za vrijeme rata, Pater je nestao iz Hrvatske. Čulo se da je pošao u Bratislavu, a odatle u Sovjetski Savez.

Ovako počinje gore navedeni rad Vladimira Horvata;

> **Našem poznatom novinaru Krsti Cviiću ugledni povjesničar Katoličke crkve najnovijeg doba isusovac Robert Graham, rodom Amerikanac, reče jednom u Rimu: "Znate li vi Hrvati da je Poglajen jedan od najvećih sinova vašeg naroda? Pomno ga proučavajte."**

PS

Sve navedeno tek je mali dio onoga što je pater Poglajen proživio i napravio, navedeni su izvori koji bi trebali biti dobar početak istraživanja.

četvrtak, 15. rujna 2011.

Katolička televizija: Salt+Light TV

Salt + Light Television, odnosno Televizija Sol+Svjetlo je prvi katolički nacionalni televizijski kanal u Kanadi. Program je većinom na engleskome, iako se koriste i drugi jezici. Francuski programi se emitiraju pod nazivom "Télévision Sel + Lumière", postoje još i talijanski i kineski programi. Vlasnik je neprofitna organizacija Salt and light Catholic Media Foundation iz Toronta, a podržava ih kompanija *Komunikacije Sv. Josipa.* Oboje je utemeljio poduzetnik Gaetano Gagliano.

Ime televizijskog kanala je izvedeno iz teme Svjetskog dana mladih 2002. godine; "Vi se sol zemlje... vi se svjetlost svijeta". Glavni voditelj tog dana mladih je sad izvršni urednik televizije. Progam sadrži sve od dnevnih vijesti i aktualnih događanja do specijalnih sadržaja i filmova. Postoji pet kategorija programa; Nacionalne i internacionalne priče Katoličkog djelovanja i Socijalne pravde, Priče iz katoličkih zajednica, Učenje i razvijanje vjere, Molitva, pobožnost i meditacije te Katolička liturgija(uključuje dnevne mise i Vatikanske službe).

Više o samoj televiziji, odnosno **program televizije možete pratiti** i putem interneta na slijedećim izvorima;

- wiki stranica
- stranica televizije
- youtube kanal

Stranice televizije donose niz raznolikih informacija, a na youtube kanalu možete pogledati određene emisije i programe. Za televiziju sam saznao prateći nedavni dan mladih u Španjolskoj, na yt kanalu možete pronaći dnevnu emisiju svakog dana susreta. **Televizija je organizirala panel rasprave sa zanimljivim govornicima,**

- Diskusija o molitvi
- Diskusija o vjeri i zabavljanju
- Diskusija o vjerskim slobodama

Sve diskusije su zanimljive, rasprava o vjeri i zabavljanju(*faith and entertainment*) ugošćuje i jednog holivudskog glumca te donosi malo iznenađenje na kraju, a u raspravi o vjerskim slobodama možete čuti i sjajnog nadbiskupa Chaputa što je samo po sebi preporuka. Na samom kanalu možete pronaći i druge zanimljive sadržaje, za kraj jedna od promotivnih snimki.

Objavio/la Katolik s dna kace u 02:42

Oznake: Kanada , katolički život , mediji

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
▼ 2011 (70)
► prosinca (12)
► studenoga (7)
► listopada (12)
▼ rujna (37)
Progoni kršćana u svijetu
Uskrs u Svetoj Zemlji
Situacija kršćana u Svetoj Zemlji
Ljepota pravoslavne duhovne glazbe
Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist
Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje kri...
Umjetnost u tehnici slame
Referendum o pridruživanju EU
The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, ...
Katolička televizija: Salt+Light TV
Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika B...
Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u kom...
IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toler...
II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima
III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među cr...
I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"
Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja
Molokai - priča oca Damiena
There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog...
Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika
II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civi...
Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civiliza...
Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkv...
Što je Crkva darovala svijetu?
Poštivanje života
Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog
Bratsko opominjanje

subota, 17. rujna 2011.

The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, 18. st

The Mission je film o iskustvu isusovačkog misionara koji djeluje u Južnoj Americi u 18. stoljeću. Jedan od većih životnih misterija je zašto taj film ima ocjenu od samo 7.4/10 na imdb. Scenarist je Rober Bolt, a redatelj Rolan Joffe, glume Rober De Niro, Jeremy Irons, Ray McAnally, Aidan Quinn, Cherie Lunghi and Liam Neeson. U izboru Church Timesa izabran je kao najbolji na listi od Top 50 filmova vjerske tematike. Film je dobio niz pohvala za glazbu koju je napisao talijanski kompozitor Ennio Morricone. Primjer soundtracka možete pronaći i na youtubu, a više informacija o filmu na imdb odnosno wikipediji, ili pak amazonu. Film možete pronaći na torrentima.

Radnja filma prati španjolskog isusovca oca Gabriela(Jeremy Irons) koji u pedesetim godinama 18. stoljeća ulazi u Južnoameričku đunglu kako bi izgradio misiju i preobratio plemena Guarania na kršćanstvo. Film se temelji na povijesnim događajima. Više možete pronaći na gornjim linkovima(bolje da ne spoilam radnju), film dotiče neka etička pitanja, prikazuje povijest Isusovaca, sukobe između Španjolske i Portugala. Očaravajuća scenografija i glazba. Naravno i priča o vjeri misionara.

Objavio/la Katolik s dna kace u 02:16

Oznake: film , povijest KC

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ► studenoga (7)
  - ► listopada (12)
  - ▼ rujna (37)
    - Progoni kršćana u svijetu
    - Uskrs u Svetoj Zemlji
    - Situacija kršćana u Svetoj Zemlji
    - Ljepota pravoslavne duhovne glazbe
    - Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist
    - Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje kri...
    - Umjetnost u tehnici slame
    - Referendum o pridruživanju EU
    - The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, ...
    - Katolička televizija: Salt+Light TV
    - Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika B...
    - Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u kom...
    - IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toler...
    - II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima
    - III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među cr...
    - I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"
    - Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja
    - Molokai - priča oca Damiena
    - There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog...
    - Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika
    - II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civi...
    - Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civiliza...
    - Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkv...
    - Što je Crkva darovala svijetu?
    - Poštivanje života
    - Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog
    - Bratsko opominjanje

nedjelja, 18. rujna 2011.

Referendum o pridruživanju EU

Unatoč velikom postotku Hrvata koji se protive ulasku u EU rijetko ćemo u medijima čuti predstavnike takvog razmišljanja. U saboru zapravo i ne postoje zastupnici koji će govoriti protiv EU, ili barem netko tko će dati kvalitetne argumente o tome. Poznata je udruga "Volim Hrvatsku" koja je svojim "NE u EU!" akcijama uspjela privući određenu pozornost, ali njihovi argumenti se većinom temelje na nacionalnim osjećajima i vrlo često nekim neprovjerenim informacijama. Ne želim reći da to trebamo zanemariti, gubitak krvavo izborene slobode nakon samo 20 godina bila bi strašna stvar, ali naglašavanjem toga zapravo se umanjuje problem EU koji je punu veći. Naravno, iz katoličke perspektive zanimljiv je i otpor prema uvrštavanju kršćanskih temelja u ustav EU, izgleda da dolazi do novih odnosa između Cara i Boga. Bit će to posebno zanimljivo jer mnogi opisuju EU kao carstvo bez cara, što ćemo mi raditi odnosno kako ćemo živjeti na samoj periferiji(HR) tog carstva još ćemo vidjeti, izgleda da su naše političke elite odavno zakaparile par fotelja(i pripadne €) u Briselu. O poziciji katolika u takvoj tvorevini bi se isto moglo svašta pisati, često možemo čitati o raznim problemima i trendovima u EU, ali o tome možda drugom prilikom.

Nigel Farage, vođa britanskog UKIPa je nedavno gostovao u Hrvatskoj gdje je nastupao u jednoj EU debati, video možete pogledati na youtubu(1dio, 2dio, 3dio). Na yt možete naći snimke u kojima Farage dosta oštro nastupa prema EU. Jedan takav primjer je sljedeća snimka;

Postoje blogovi na hrvatskome koji daju "austrijski" pogled na događanja u Hrvatskoj i EU, nude neke 'ozbiljnije', ekonomske argumente o (ne)održivosti EU;

- Referendum protiv EU -blog
- Nedjeljni Komentar -blog
- Usporedbe -blog
- austrijanci.com

Nisam potpuni "austrijanac"(ili jesam), ali postoji puno toga što možemo i moramo čuti(naučiti) od njih, posebice u našoj postboljševičkoj Hrvatskoj. Ponekad je nazivaju kapitalističkom(kao i EU), ali daleko je naša ekonomija od bilo kakvog slobodnog kapitalizma, kao što i spašavanje velikih kompanija u SAD-u nema nikakve veze sa kapitalizmom. Da imamo slobodan kapitalizam Grčka ne bi nikada ni došla u ovu situaciju, zar bi itko normalan posuđivao novce nekome za koga je siguran da mu nikada neće moći vratiti. Kada upravljaš sa novcima poreznih obaveznika ne brine te previše što se događa sa njime, tzv. neoliberalizam (uništavač čovječanstva) kojeg stalno spominju u medijima je bliži socijalizmu nego kapitalizmu. Stručnjaci iz raznih područja su pokazali postojanje naših mana, našu nemogućnost da upravljamo sobom, a kamo li cijelim sustavom. Ljudi nezadovoljni situacijom i političarima često traže još poreza(naravno za one druge, primjerice bogate) ne shvaćajući da tako daju još veću moć tim istim političarima i pogoršavaju situaciju. Katolička Crkva nas također uči o svim našim manama i potrebi da stalno preispitujemo svoju savjest i smjer kojim se krećemo u životu. Thomas Woods u svojoj je knjizi "Crkva i tržište: Katolička obrana slobodne ekonomije" pisao o odnosu Crkve prema ekonomiji.

Osim socijalizma i kapitalizma, postoji i treći put, tzv. distributizam o kojemu možete više pročitati na wikipediji. Nema puno zagovornika, nisam ga nikada proučavao, ali zanimljivo je da su njegovi idejni tvorci katolici, posebno enciklika Pape Leona XIII, De Rerum Novarum. Taj pokret je zapravo odgovar na očaj kapitalizma onog vremena u Engleskoj, a poslije su ga razvili G.K.Chesterton i Hillaire Belloc. Iako su neke ideje izuzetno privlačne, čini mi se da ekonomska znanost ima ozbiljne prigovore na taj treći put u ekonomiji, u svakom slučaju zanimljivo ga je spomenuti.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ► studenoga (7)
  - ► listopada (12)
  - ▼ rujna (37)
    - Progoni kršćana u svijetu
    - Uskrs u Svetoj Zemlji
    - Situacija kršćana u Svetoj Zemlji
    - Ljepota pravoslavne duhovne glazbe
    - Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist
    - Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje kri...
    - Umjetnost u tehnici slame
    - Referendum o pridruživanju EU
    - The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, ...
    - Katolička televizija: Salt+Light TV
    - Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika B...
    - Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u kom...
    - IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toler...
    - II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima
    - III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među cr...
    - I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"
    - Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja
    - Molokai - priča oca Damiena
    - There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog...
    - Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika
    - II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civi...
    - Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civiliza...
    - Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkv...
    - Što je Crkva darovala svijetu?
    - Poštivanje života
    - Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog
    - Bratsko opominjanje

Zanimljivo predavanje Thomasa Woodsa o Crkvi i ekonomiji možete pogledati(poslušati) u nastavku, naslov predavanja je "Problem sa Crkvenim socijalnim naukom" (The Trouble with Catholic Social Teaching) ;

PS

U postu se nalaze linkovi na razne izvore, njihovo postavljanje naravno ne znači da se slažem sa svime što ti izvori govore, samo ih smatram zanimljivim.

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:41

Oznake: austrijska škola ekonomije , ekonomija , ne u EU , politika , Thomas Woods

Noviji post   Početna stranica   Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Nosi se od mene, sotono!
Nečisti duhovi
Kršćanstvo i vlasništvo
Gubavci, grijeh i milosrđe
Dajte Caru carevo
Kina kao ideal novog humanizma?
Bošković - fratar i jezuit da se spali
Epikurejski mir
Dan Brown i povijest Katoličke Crkve
Biologija i teologija

► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona

Umjetnost u tehnici slame

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/umjetnost-u-tehnici-slame.html

Danas je HRT emitirao dokumentarac o slamarkama, možete ga pronaći na youtubu pod nazivom "Hrvati Bunjevci - Slamarke Divojke 1971."(1. dio, 2. dio). Primjere rada možete pogledati na blogu slamarke, a više informacija o povijesti i tehnici možete pročitati na stranicama galerije FER-a, u popratnome tekstu uz uzložbu "Umjetnost u tehnici slame"(na dnu linkane stranice nalaze se izlošci);

Ivana Dulić: Snaga krvi, 2003.

"Geneza pojave posizanja za slamom i vlatima žita kao sredstva za oblikovno izražavanje ima izvorište u žetvenim običajima bunjevačkih Hrvata, a održava se pod nazivom "dužijanca". Taj pučki kreativni čin, koji traje već stoljećima, manifestira se pletenjem predmeta od slame i to prvenstveno ukrasnih kao što su prstenje, cvjetići, buketići zvani "perlice" i drugi. Bitan pomak u razvoju te vrste likovnog izražavanja dogodio se 1911. g. kada je svećenik Blaško Rajić došao na zamisao da dotadašnju žetvenu svečanost prenese u crkvene prostore i unese u liturgiju rimskog obreda. Tada se počinju izrađivati složeniji oblici koji se nazivaju skupnim izrazom "kruna" te nastaju u brojnim maštovitim inačicama.

Značajan iskorak u izradi predmeta od slame učinila je 1946.g. Kata Rogić koja je oblikovala "kalež" - sakralni predmet u punom plasticitetu bez popratnih ukrasnih elemenata. Bila je to i prekretnica da se od anonimnih pletilja u slami identificira autorstvo pojedinca i prihvati njegov individualni izraz. Sve veći poticaj tom stvaralaštvu posebno se manifestirao nekoliko godina kasnije 1960. g. kada su u povodu smrti kardinala Alojzija Stepinca, a na poticaj župnika iz Đurđina mr. Lazara Krmpotića, dvije pletilje iz Starog Žednika, Ana i Teza Milodanović izradile grb preminulog kardinala čime se demonstrira svježiji i skulpturskiji pristup slami kao likovnom materijalu i ukazale na njezine neograničene mogućnosti. To se brzo dokazalo i ostvarenjem Ane Milodanović koja je 1962. g. izradila prvu dvodimenzionalnu sliku u tehnici slame i nazvala je 'Močvara' (...)"

Prva postaja križnog puta

Više na već spomenutome linku galerije FER-a(pri dnu)...

srijeda, 21. rujna 2011.

Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje križeva

Tetoviranje Hrvata Katolika u Bosni i Hercegovini se najviše prakticiralo kada je Bosna i Hercegovina pala pod osmanlijsku vlast. Kako su Turci otimali kršćansku djecu i slali ih u Tursku da budu janjičari i sluge (kao što su oteli i djecu bosanske kraljice Katarine koja je BiH u nasljeđe ostavila Svetoj Stolici u Rimu, sve dok joj se djeca ne vrate katoličkoj grudi i vjeri), katolici su tako željeli zaštititi svoju djecu i zauvijek ih obilježiti, kako bi znali kome pripadaju. Kasnije su Turci običavali iskoristiti pravo prve bračne noći, tj. spavali bi s tek vjenčanom djevojkom prije nego to učini njezin muž. Po predaji, katolici su tako tetovirali svoje djevojke, kako bi bile odbojne muslimanima i kako bi u slučaju da ih odvedu, uvijek znale što su nekad bile. Tetovirana su muška i ženska djeca od 3. do 18. godine i to na blagdan Svetog Josipa, Blagovijest, Veliki Petak i u Korizmeno vrijeme pomoću prirodnih materijala kao što su med, ugljen, pljuvačka i majčino mlijeko. Teme su bile: razbojnički križ, Jeličin križ itd. Tetoviranje je bilo redovito do 1938. godine, a od onda je u padu.

Ovaj kratki pregled preuzet je sa wikipedije. Postoji više izvora gdje možete saznati više, ali vrijedi posebno istaknuti blog posvećen ovom običaju: Tetovirani čovjek na svome **blogu Tradicionalno tetoviranje u Hrvata** već dulje vrijeme čuva od zaborava taj već pomalo zaboravljeni običaj, na blogu možete pronaći mnoštvo zanimljivog materijala i fotografija sa tetovažama.

Osim bloga možete pogledati i kratki dokumentarni film redatelja Stjepana Stijepića pod nazivom **Bocanje Križeva.** Film možete pronaći na youtubu u 3 dijela (1dio, 2dio, 3dio);

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:51

Oznake: BIH , film , katolički život , umjetnost

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/thomas-woods-povjesnicar-ekonomist.html

Thomas E. Woods, ml. američki je povjesničar, ekonomist, politički analitičar i pisac. Istraživač je pri Ludwig von Mises institutu, diplomirao je povijest na Harvardu, magistrirao filozofiju i doktorirao povijest na Columbiji. Woodsovi članci objavljeni su u nizu popularnih i znanstvenih časopisa, gostovao je u nekim od najgledanijih televizijskih i preko stotinjak radijskih emisija. **Provokativni povjesničar, ekonomist koji propagira austrijsku školu ekonomije, katolik koji propagira tradicionalnu misu, probajte samo zamisliti kako bi se proveo u Hrvatskoj.**

Napisao je niz knjiga koje se bave poviješću, ekonomijom i Crkvom općenito; *"Velika Fasada: Vatikan II i Režim noviteta u Katoličkoj Crkvi", "Crkva suprostavljena Modernizmu: Katolički intelektualci i Progresivno doba", "Politički nekorektan vodič kroz Američku povijest", "Crkva i tržište: Katolička obrana slobodnog tržišta", "Kako je Katolička Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju", "33 pitanja o Američkoj povijesti koja ne smijete postaviti", "Sveta prije i sveta danas: Povratak stare Latinske Mise", "Tko je ubio ustav? Sudbina Američkih libertijanaca od Prvog svjetskog rata do Georga W.Busha", "Pogled preko Distributizma", "Otapljanje: Slobodno tržište o tome zašto je propala burza, ekonomija potunila, a Vladina intervencija će samo pogoršati stvari", "Nulifikacija:Kako se oduprijeti Saveznoj tiraniji u 21. stoljeću", "Povrat na staro: Ukinuti vlast prije fiskalnog kolapsa"*. Također je bio urednik; *"Povratak na put ropstva: davanje velike uloge državi", "Tko se usudi reći ratu ne: američki antiratni članci", Murray N. Rothbardsova "Izdaja američke desnice", "Politički spisi" Rufusa Choatea i Orestes Brownsonov klasik iz 1875. "Američka republika"*. Napisao je predgovor za *"Odabir ispravnog fakulteta", von Misesov "Liberalizam" i Upshurev "Kratko ispitivanje prave prirode i karaktera savezne vlasti"*.

Prethodni naslovi su rezultat mog nestručnog prijevoda, nažalost na hrvatskom jeziku postoji samo prijevod "Kako je Crkva izgradila Zapadnu civilizaciju" o čemu sam već pisao na ovom blogu. Uz hrvatski prevođen je i na talijanski, španjolski, poljski, njemački, češki, portugalski, slovački, ruski, korejski, japanski i kineski jezik.

Možda se gornji podaci čine suhoparnim, ali odlučio sam ih navesti kako bih pokazao širinu njegovih interesa i znanja. Thomas Woods je sjajan predavač i na youtubu možete

pogledati veliki broj njegovih zanimljivih predavanja, najveći broj ih je vezan uz ekonomiju, ali ima i zanimljivih povijesnih predavanja. U nastavku slijedi par izvora na kojima možete saznati više o Woodsu;

- wikipedija
- osobna stranica
- amazon
- osobni youtube kanal
- serijal na EWTN- KC: graditelj civilizacije
- intervju za PCradio (o doprinosima KC)
- predavanje(yt): Zašto nikada niste čuli za Veliku Depresiju 1920. godine

Uz sve to bio je i jedanaest godina urednik časopisa The Latin Mass Magazine.

Ljepota pravoslavne duhovne glazbe

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/ljepota-pravoslavne-duhovne-glazbe.html

Divna Ljubojević srpska je interpretatorica pravoslavne duhovne glazbe Srbije, Vizantije, Bugarske i Rusije. Osnovala je, dirigira i umjetnički je voditelj studija za duhovnu glazbu "Melodi". Još kao dijete učila je crkveno pojanje, a od desete godine uči pojanje u manastiru Vavedenje u Beogradu, od monahinja koje brižljivo njeguju jedinstveni stil zasnovan na karlovačkom pojanju u redakciji Nenada Baračkogi tradicionalnom ruskom pojanju. Završila je muzičku školu i Muzičku Akademiju. Sa svojim horom "Melodi" od 1991. godine poje nedjeljom i praznicima na Svetim Liturgijama u manastru Vavedenje Presvete Bogorodice u Beogradu.

Na youtubu možete pronaći niz njezinih interpretacija, u nastavku Aksion Estin i Kyrie Eleison;

Divna je održala stotinjak koncerata diljem Srbije i inozemstva, nastupala je i u Zagrebu. Osim Divne na youtubeu možete uživati i u drugim pravoslavnim pjevačima, primjerice grčki slatkopojac Kabarnos koji pjeva drevne bizantijske napjeve, ili Mihail Buca ili ...

Istočne Crkve prepune su sličnih duhovnih ljepota, ovaj post je samo mali podsjetnik da pogledate malo istočno i uživate srcem i dušom u tim bogougodnim napjevima.

KSDK

Početna | filozofija | politika | ekonomija | znanost i vjera | povijest i filozof. znanosti | povijest KC | konzervatizam | ateizam
istospolni brakovi | spolni odgoj | politička korektnost | Feser | Scruton | Vallicella | Dalrymple | Sowell | Anscombe

petak, 23. rujna 2011.

Situacija kršćana u Svetoj Zemlji

"Kršćani u Svetoj Zemlji osjećaju se napušteno od kršćana na Zapadu.", rekao nam je Vasko**. "Postanite Božje oruđe za one u Svetoj Zemlji koji očajnički trebaju pomoć. Bez kršćana u Jeruzalemu, Crkva neće nikada biti ista. Ako ne uvažavamo i ne shvaćamo tko smo i od kuda smo došli, kako se možemo nazivati Kršćanima?"** *Inside the Vatican* proglasio je Petera Vaska kao jednu od 10 najvažnijih osoba u Crkvi 2005. godine. U nastavku je prevedeni tekst iz toga časopisa, original možete pročitati ovdje. Vasko je predsjednik Franjevačke zaklade za Svetu Zemlju, više o samoj zakladi možete saznati na njihovoj web stranici. Možete pronaći više informacija o situaciji u Svetoj Zemlji, informirati se o projektima zaklade i načinima kako im možete pomoći.

Teška situacija kršćana u Svetoj Zemlji potaknula je oca Petera Vaska da posveti svoj život pomaganju opstanka kršćana u svojoj zemlji.

Otac Peter Vasko, OFM, predsjednik je Franjevačke zaklade za Svetu Zemlju, organizacije koja je posvećena pomaganju kršćanima koji žive u Svetoj Zemlji, kako bi opstali i prosperirali u zemlji Kristova rođenja, života i uskrsnuća. Rođen je u New Yorku, Vasko živi posljednjih 20 godina u Jeruzalemu i član je Franjevačke kustodije Svete Zemlje. Čovjek je sa ciljem, želi spriječiti odlazak posljednjih članova kršćanske zajednice iz Izraela.

To je težak zadatak. Za *Inside the Vatican* rekao je da **ukoliko se trendovi ne promijene, za 60 godina neće biti kršćana u Svetoj Zemlji.** Naša zaklada daje poticaje za kršćane u Svetoj zemlji kako bi nastavili živjeti ovdje: akademske školarine, subvencionirane domove i mogućnosti zaposlenja.

Njegov interes za Svetu Zemlji je osobne naravi, prvi put se javio kasnih 1970ih kada je kao uspješni marketinški direktor u medicinskoj industriji u par navrata posjetio Trapistički samostan u Conyersu, tražeći nešto da popuni prazninu u njegovoj duši. Jednog dana, kada se povukao u osamu, vidio je Jeruzalemsku Bibliju i Križarski križ. "Bilo je kao da sam proboden nožem", prisjetio se. "Znao sam da mi je suđeno da idem u Jeruzalem."

Ušao je u Franjevačku kustodiju Svete Zemelje 1981. godine, zaređen je 1987. "Smatram se počašćenim što sam primio poziv da radim u Svetoj Zemlji, da vršim svoju službu na istom mjestu gdje je Isus Krist propovijedao."

Dvaput godišnje, po šest tjedana, Vasko putuje diljem svijeta te uvjerava kršćane da podrže rad zaklade koja je u prethodnih 5 godina stipendirala sa milijun dolara sedamdeset mladih, akademski talentiranih kršćana kako bi mogli studirati u svojoj zemlji.

Pedeset posto diplomanata ima karijere u arhitekturi, inženjerstvu, farmaciji, ekonomiji ili obrazovanju; preostalih 50 posto vratilo se svom tradicionalnom položaju u domu.

Zaklada pomaže i sa domovima, plan je izgraditi 250 stanova. U prvoj fazi, sagrađeno je 90 stambenih jedinica, studenti sada imaju gdje živjeti nakon što diplomiraju i nađu posao. No, uspješne priče su iznimke od pravila. **Zbog velike stope nezaposlenosti(do 85% za kršćane i muslimane Zapadne Obale i Gaze, prema 7% Izraelaca) i velikog siromaštva(godišnji prihod od 3-4 tisuće prema izraelskom prosjeku 24-26 tisuća dolara), palestinski kršćani iseljavaju u rekordnom broju. Iako Izraelske i Palestinske vlasti dobivaju milijarde strane pomoći(velikim dijelom iz SAD-a), beznačajno malo dolazi do palestinskih kršćana.**

Prema statistikama koje je zaklada prikupila, trenutno u Izraelu živi 8.6 milijuna ljudi, 4.6 milijuna su Židovi, 3.9 muslimani, **i 115 tisuća kršćana.** Uz to još 35 tisuća kršćana živi na Zapadnoj Obali i Gazi, što se trenutno ne smatra djelom Izraelske države.

Oštro kritizira Izraelsku vladu zbog korištenja vojske kako bi zatvorila određena područja, učinkovito odcijepila palestince od zdravstvenih usluga, zapošljavanja, obrazovanja, čak i hrane. Vasko je ogorčen velikim "sigurnosnim zidom" kojeg su Izraelci sagradili oko zemlje, zid " je prekinuo mnoge društvene i ekonomske veze i tako getoizirao područja koja ne pripadaju Izraelu."

Dugačak 428 milja, opasan bodljikavom živom, dvaput duži i tri puta viši od Berlinskog Zida, "podijelio je samo srce Palestinskog svijeta". Izgradnja zida je dovela do toga da je 10% palestinske zemlje pod Izraleskom kontrolom te je odsjekao 72 tisuće stanovnika od njihovog vlasništva i potrebnih usluga.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ► studenoga (7)
  - ► listopada (12)
  - ▼ rujna (37)
    - Progoni kršćana u svijetu
    - Uskrs u Svetoj Zemlji
    - Situacija kršćana u Svetoj Zemlji
    - Ljepota pravoslavne duhovne glazbe
    - Thomas Woods - povjesničar, ekonomist, tradicionalist
    - Tetoviranje hrvatskih katolika u BIH - bocanje kri...
    - Umjetnost u tehnici slame
    - Referendum o pridruživanju EU
    - The Mission - Isusovci i misije u Južnoj Americi, ...
    - Katolička televizija: Salt+Light TV
    - Stjepan Tomislav Poglajen - protivnik protivnika B...
    - Božje podzemlje - ispovijest o progonu vjere u kom...
    - IV. Božje podzemlje - Putujem sam(o vjerskoj toler...
    - II. Božje podzemlje - Ogorčenost među crvenima
    - III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među cr...
    - I. Božje podzemlje - Više o Ruskoj "toleranciji"
    - Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja
    - Molokai - priča oca Damiena
    - There Be Dragons - priča iz Španjolskog građanskog...
    - Cristiada - epizoda iz povijesti "sekularnog" Meksika
    - II. Kako je Katolička Crkva Izgradila zapadnu civi...
    - Kako je Katolička crkva izgradila zapadnu civiliza...
    - Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkv...
    - Što je Crkva darovala svijetu?
    - Poštivanje života
    - Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog
    - Bratsko opominjanje

Vasko, vodič Bijele Kuće kroz Američku ambasadu, i kapelan američkih marinaca koji čuvaju Jeruzalemski konzulat, **ohrabruje sve katolike da podrže svoju braću na Bliskom Istoku i kroz hodočašća i kroz donacije.** "Kršćani u Svetoj Zemlji osjećaju se napušteno od kršćana na Zapadu.", rekao nam je Vasko. "Postanite Božje oruđe za one u Svetoj Zemlji koji očajnički trebaju pomoć. Bez kršćana u Jeruzalemu, Crkva neće nikada biti ista. Ako ne uvažavamo i ne shvaćamo tko smo i od kuda smo došli, kako se možemo nazivati Kršćanima?"

PS

Veliki broj tamošnjih kršćana živi od hodočašća odnosno turizma tako da je to zasigurno najbolji način kako novčano pomoći i ohrabriti zajednicu preostalih kršćana kojih je svakim danom sve manje. Situacija je još gora ako stvar stavimo u povijesnu perspektivu i pogledamo brojeve kroz povijest. Vasko je u više navrata gostovao na EWTN televiziji u emisiji World Over, emisija 10.7.2010. , a u nastavku emisija novijeg datuma(21.4.2011). U emisijama detaljnije opisuje situaciju u Svetoj Zemlji.

Objavio/la Katolik s dna kace u 21:35

Oznake: hodočašća , Peter Vasko , Sveta Zemlja

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Nosi se od mene, sotono!
Nečisti duhovi
Kršćanstvo i vlasništvo
Gubavci, grijeh i milosrđe
Dajte Caru carevo
Kina kao ideal novog humanizma?
Bošković - fratar i jezuit da se spali
Epikurejski mir
Dan Brown i povijest Katoličke Crkve
Biologija i teologija

► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona

Uskrs u Svetoj Zemlji

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/uskrs-u-svetoj-zemlji.html

Veliki Tjedan ima središnju ulogu u kršćanskoj duhovnosti. Označava vrhunac povijesti spasenja; počinje sa očajnom patnjom i završava u radosnoj nadi. S obzirom da sam franjevački redovnik koji živi i služi u Svetoj Zemlji posljednjih dvadeset i pet godina, ovaj tjedan ima posebno značenje za mene.

Mi franjevci nasljeđujemo naše osnivače i oca, Sv. Franju Asiškog kojem je prije nekih 800 godina povjerena zaštita svetih mjesta u ovoj dragocjenoj zemlji. Također imamo poseban poziv da služimo autohtone kršćane, "čuvare kršćanstva" koji su hrabro zadržali svoju vjeru i baštinu kroz sva ta stoljeća, unatoč nesporazumima, progonima, diskriminaciji i patnji.

U ovo doba godine, kada pratim hodočasnike kroz tijesne ulice Jeruzalema, ili prečacima Nazareta, svjestan sam izazova pred kršćanskom populacijom koja nestaje u Svetoj Zemlji. **Njihovi preci su bili prvi Kristovi sljedbenici, a sada odlaze iz ove zemlje u uznemirujućim brojevima. Uvijek podsjetim hodočasnike koji dolaze ovdje da je to doista "kolijevka kršćanstva" i zato svi kršćani imaju dužnost u njenoj zaštiti i očuvanju.** Posjetitelji dolaze vidjeti gdje je Krist hodio, nadam se da će osjetiti i kakav je život za njegove sljedbenike danas,

Biti u Jeruzalemu na Veliki Petak je iskustvo sa kojim se ništa ne može mjeriti. Pridružiti se gomili na Via Dolorosa gdje je Krist nosi svoj Križ, zastati trenutak na prvoj stanici gdje je Isus bio bičevan, okrunjen, a potom osuđen na smrt od Pilata je dirljiv trenutak za svakog vjernika.

Kada vodim stotine vjernika uz Via Dolorosu pokušavam ih osvijestiti o onome što je Isus zasigurno doživio dok je prolazio kroz to mučeničko iskustvo. Krv koja obilato izlazi iz njegova rastrgana tijela, agoniju nošenja teške drvene grede u takvom oslabljenom stanju, njegovo stalno padanje i tjeskobna nastojanja da opet ustane. Svaki put kada opisujem ta događanja hodočasnicima, doživljavam sve iznova. Ljutite misli prolaze mojom glavom dok razmišljam o rulji koja ga je mučila; rugali su se i smijali Onome koji je učinio da slijepi progledaju i oživio mrtve. Pričam hodočasnicima o vojnicima koji su ga stalno tukli dok je nosio svoj križ, isti ljudi koji će ga na kraju pribiti na križ. Dok hodamo od postaje do postaje, usred toga žalosnoga hoda, gotovo da čujem Isusove riječi; "Oprosti im! Oprosti im!" Stotine nam se pridruže u našoj šetnji sjećanja, dijeleći Kristovu patnju na samom

mjestu gdje se dogodila, gdje se povijest promijenila i dogodilo se spasenje. Na kraju dolazimo do vrhunca Križnog puta gdje je Krist bio razapet, u drevno dvorište koje vodi u najcjenjeniju crkvu kršćanstva.

U kasnim podnevnim satima Velikog Petka, tisuće ljudi dolazi do vrata crkve Svetog Groba. Svake godine franjevci vode svečanu ceremoniju, repliku Isusova tijela skidaju sa križa koji se nalazi na samom mjestu gdje je Krist bio razapet. Nakon što izvade čavle, tijelo stavljaju u bijelo platno, svečano ga nosi četvero franjevaca koji ga spuštaju na mramornu ploču zvanu Kamen Pomazanja. Tamo pomazuju tijelo i potom ga stavljaju u grob. Kada se zatvore vrata groba uvijek je zapanjujuća tišina, unatoč gužvi.

Imao sam više puta čast biti nositelj Kristove replike od Kalvarije od Groba. Svaki put me iskustvo taknulo. Odjednom prođe vrijeme i svi se nađemo na cilju; skidamo Isusa sa Križa, pripremamo tijelo i postavljamo Ga u grobnicu. Danas, kao i tada, prisutno je mrmljanje i jauci, tiha molitva i tuga.

Rano na Uskršnje jutro, crkvena zvona odzvanjaju diljem Starog Grada Jeruzalema radosno najvešćujući Kristovo uskrsnuće. Na Kristovu grobu, u Crkve Svetog Groba održavaju se zajednička slavlja, službe i mise cijeloga dana. To je dan proslave nakon vremena pokore i trpljenja.

Ove godine radost Uskrsa zajednički dijele rimokatolici, grci, armeni, kopti, sirijci, etiopljani i pravoslavni. Za autohtone kršćane i za tisuće stranih hodočasnika, Uskrs je eksplozija radosti, proslava nade.

Patnja i nada povezani su u velikom uskrsnom otajstvu, baš kao i u Svetoj Zemlji. Bez raspeća, uskrnuće ne bi bilo moguće. Puno puta, prihvaćena patnja je put prema novome životu i nadi. Nakon ulaska u sveti Kristov grob na Uskrs, svakome postaje jasno da ti zidovi više nisu zidovi smrti, nego su svjedoci uskrnuća. Ovo mjesto koje utvrđuje vjeru, postaje most prema vječnosti. Moleći u skučenoj komori prisjećamo se riječi sv. Pavla; smrt ovdje nije pobijedila, i nama je suđeno biti dio te iskonske transformacije smrti u novi život. To je glavni razlog zašto ljudi iz cijelog svijeta dolaze u Svetu Zemlju, kako bi bili tamo gdje je bio i Krist, fizički se naći usred mjesta povijesti spasenja, pripremiti se za konačno hodočašće prema novome životu koji čeka svakoga od nas.

autor: Peter Vasko, OFM
originalni tekst(link)

PS

Glas Amerike pisao je o problemu kršćana u Svetoj Zemlji, "U kolijevci kršćanstva, u 60 godina, postotak kršćana smanjio se s 8 posto na tek oko 1 posto", ili malo novijeg datuma "Biskup Nazareta upozorava na iseljavanje kršćana iz Svete zemlje".

Progoni kršćana u svijetu

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/09/progoni-krscana-u-svijetu.html

Što znači biti mučenik?

Riječ "martyr"(eng.) dolazi iz grčkog(martus) što znači "svjedok". Riječ ima više značenja u Novom Zavjetu; biti svjedok na sudu(Mt 18:16, 26:65; Dj1:2,22; Heb 10:28;1 Tim 5:19, biti svjedok istine koju smo vidjeli ili znamo(Lk24:48; Dj 1:8,22; Rim 1:9, 1 Sol 2:5,10; 1 Iv 1:2), biti svjedok istine i trpiti(čak i smrt) zbog Krista(Dj 22:20; Otk 2:13, 17:6)

Do kraja prvog stoljeća, izraz se koristio za one koji su bili svjedoci vjernosti Bogu, koji su se oprijedjelili za Njega birajući rađe smrt nego negiranje Krista i Njegovih djela, žrtvujući se za Kraljevstvo Božje, trpili patnju kao svjedoci Kršćanstva.
John Pobee u svojoj knjizi, "Progoni i mučeništvo u Pavlovoj Teologiji", primjećuje da je u Bibliji mučenika karakteriziralo tri stvari;

1. Patnja, bez obzira uključuje li i smrt
2. Patnja se doživljava kao svjedočanstvo njegove revnosti i predanosti Bogu
3. Njegova pobožnost je ukorijenjena u uvjerenje o Božjoj suverenoj svemoći i transcendenciji.

Što su to progoni?

Progoni u Bibliji variraju od blago neprijateljskih do intenzivno neprijateljskih radnji. To uključuje ismijavanje, ograničenja, određene vrste uznemiravanja, diskriminacija, mučenja, zatvaranje, smrt(Mt 6:11-12, Lk 6:22, 2 Kor 11:23-29 i dr.).

Iz biblijske perspektive, progoni obuhvaćaju cijeli raspon neprijateljskih aktivnosti, mogu biti nasilne, fizičke, psihološke ili društvene. Ne možemo definirati progone samo na temelju štete kojom rezultiraju ili razine neprijateljstva koja ih pokreće. Takav pristup nije u skladu sa Svetim Pismom. Pitanje koje si moramo postaviti je; Kakvo se nasilje treba javiti da naš angažman postaje potreban?

Progoni ne moraju uključivati nasilje, ali to ne znači da je ispravno sve progone tretirati kao podjednako teške. Nisu svi progoni ujedno i kršenje naših osnovnih ljudskih prava. Preziranje, mržnja i ismijavanje nisu povreda nečijeg prava, makar bile neugodne i

nepravedne.

Razumijevanje progona u biblijskom smislu pomaže nama, zapadnim kršćanima, da iskusimo što znači slijediti Isusa. Razmišljati o progonima samo kao o nasilju dovodi nas do pomisli da zapadni kršćani nisu nikada progonjeni. Kada shvatimo progone kao cijeli spektar neprijateljstva postaje nam očito da čak i zapadni kršćani doživljavaju progone ukoliko vjerno slijede Krista, čak i ako je progon nešto blaži. Biblijski odlomci o progonima nam tako postaju smisleniji i možemo ih primijeniti na naše sadašnje stanje.

Na primjer, razni biblijski tekstovi koji govore o nagradi za one koji ostaju vjerni unatoč progonima mogu nam se činiti stranim ako mislimo da su žrtve progona samo oni koji su zbog Isusa žrtve nasilja. Uz malo prilika da patimo na taj način, kako ćemo ikada primiti te nagrade? Razumjeti progone u širem smislu omogućuje nam da shvatimo da se takva obećanja odnose i na nas, to bi nas trebalo motivirati da u svojoj okolini budemo još vjerniji Bogu.

Je su li udruge poput VOM-a povezane sa pojedinom denominacijom?

Glas mučnika(Voice of the Martyr) kao organizacija nije povezana sa pojedinom kršćanskom denominacijom, surađuju sa kršćanima diljem svijeta koji trpe progone zbog svoje vjere u Krista. VOM ima urede diljem svijeta u kojima djeluju ljudi raznim denominacija, svi rade na zajedničkom cilju i pomažu Crkvi koja pati.

Mogu li pomoći pojedincima i obiteljima koji trpe zbog progona?

Često ljudi o kojima pišemo u mjesečnom listu(VOM-a) već primaju određenu pomoć. Vaši darovi pomažu fondovima koji nam služe za davanje pomoći. Nije uvijek sigurno i moguće objaviti da pomažemo nekom pojedincu ili obitelji. U mnogim zemljama gdje progone kršćane primanje strane pomoći može samo pogoršati situaciju za našu braću i sestre.

Osim toga, ne žele odnosno ne trebaju svi progonjeni kršćani našu financijsku pomoć, novac nije riješenje za svaki problem. Primanje strane pomoći može dovesti do podjela u obitelji, zajednicama i crkvama. Također može razviti nezdravu ovisnost o vanjskoj pomoći koja bi omela njihovu sposobnost da sami zadovolje svoje potrebe. Osluškujemo što nam naši partneri na terenu govore i na temelju toga reagiramo.

Koliko kršćana je ubijeno svake godine zbog vjere?

Ne postoje točne statistike. Nemoguće je potpuno precizno pobrojati žrtve, posebno ako se radi o podacima po denominacijama. Prema podacima World Evangelical Alliance, više od 200 milijuna kršćana u preko 60 zemalja nemaju osnovna ljudska prava samo zbog svoje vjere. David B. Barrett, Todd M. Johnson i Peter F. Crossing u svome izvještaju 2009. godine [International Bulletin of Missionary Research (Vol. 33, No. 1: 32)] **iznose podatak od otprilike 176 000 kršćana koji su mučeni i ubijeni u vremenskom**

razdoblju od sredine 2008. do sredine 2009. godine. Autori iznose i podatak da je sredinom 2000tih taj broj bio 160 000, a početkom 20. stoljeća 34 400. Ukoliko se nastave ovi trendovi do 2025. će 210 000 kršćana biti ubijeno godišnje.

Ipak, neki stručnjaci koji istražuju progone tvrde da su iznesene brojke neodržive, ispostavilo se da brojke nisu produkt prebrojavanja žrtava nego statistička predviđanja. Veliki postotak progona je u udaljenim područjima koja nemaju sredstva komunikacije tako da veliki broj mučenika ostaje anoniman i zaboravljen, a njihove smrti nisu zabilježene. U područjima poput Etiopije, Burme, i općenito centralne Afrike teško je doći i do računala sa pristupom internetu, odnosno sigurno poslati podatke. Za mučeništva se saznaje mjesecima ili čak godinama poslije, izvještaji su periodični, a veliki broj ljudi nema kome prijaviti odnosno to ne čine iz straha od odmazde. Zaključak je da ne možemo govoriti o preciznim brojevima nego o statističkim predviđanjima.

Isticanje brojeva i statistika privlači pozornost, ali često ne dovodi do nikakve reakcije jer se ljudi osjećaju nemoćno i misle da ne mogu ništa promijeniti. Možda isticanje brojeva nije pravi put, potrebno je ispričati priče tih ljudi i podsjetiti cjelokupnu kršćansku zajednicu da stane uz svoje članove koji pate zbog svoje vjere. Iz toga razloga organizacije poput Glas Mučenika pokušavaju predstaviti te ljude, obaviti intervjue sa progonjenima. Pokazati njihova svjedočanstva, a ne trošiti financijska sredstva na točne statističke podatke.

Zašto ne možemo čuti o progonima u lokalnim crkvama?

Postoji više razloga zašto zapadni kršćani šute o progonima kršćana diljem svijeta. Jedan razlog je strogo pridržavanje Pavlovih riječi koji piše rimljanima o poslušnosti prema vlasti, iako to ne uzima u obzir progone koje pronalazimo u Djelima Apostolskim i poslanje koje nalazimo u Mateju(28:18-20). Još jedan razlog je što se crkve usredotočuje na svoju lokalnu zajednicu.

Jedan od najčešćih razloga zašto u mnogim crkvama nećemo čuti o progonima je jednostavno zato što mnogi nisu čuli o njima. Vi to možete promijeniti. Postanite VOM-ov volonter, informirajući se o progonima postajete učinkovit glas progonjene Crkve. Prateći vijesti i stranice o progonima, možete saznati više o tome i obavijestiti svoje lokalne crkve o stvarnosti kršćanskih progona u današnjem svijetu. Pozovite ih u zajedništvo sa ovim važnim dijelom Kristova tijela.

Tihi nestanak

"Niti u jednom dosadašnjem povijesnom razdoblju kršćani nisu bili toliko proganjani kao danas. Upravo se ostvaruje stoljetni proces uništavanja kršćana u islamskim zemljama. Ako se ovaj opasni trend dalje nastavi, onda će još u ovom stoljeću biti istrijebljeni svi kršćani u zemljama kojima je kročio i učio Isus Krist, i gdje se nalazi kolijevka kršćanstva."

Prema nekim podacima u prosjeku 20 kršćana ubiju zbog vjere svakih sat vremena, odnosno svake 3 minute jedno ubojstvo. Znanstvenici koji

proučavaju religijske progone govore da 75-80% svih progonjenih čine kršćani. Prema podacima World Evangelical Alliance, više od 200 milijuna kršćana u preko 60 zemalja nemaju osnovna ljudska prava samo zbog svoje vjere. Prema izvještaju za 2010. godinu države sa najtežim progonima kršćana su; Eritreja, Pakistan, Iran, Sjeverna Koreja, Somalija, Indija, Irak, Vijetnam, Nigerija, Kina, Egipat.

Erika Steinbach, političarka iz CDU kaže:

> **"Postoje ljudi koji se zalažu za bilo što, konkretno: od homoseksualaca do uništavanja prašuma i okoliša. Međutim, kada je pitanje o progonu kršćana, onda nastaje tajac. To kao da nije tema za politiku niti kulturu općenito."**

Gornji tekst je napisan na temelju više izvora, većinom sa VOM-ove stranice. Tekst govori općenito o progonima svih kršćana diljem svijeta, nisam navodio konkretne primjere, možda u nekom od slijedećih postova. Statistika je dosta šokirajuća, kao i sami progoni, primjerice prošli mjesec su u Obali Bjelokosti muslimani pretukli i mučili dvojicu kršćana te ih zatim pribili na križ, na primjer Krista. Poznato je da su sličnu sudbinu doživjeli i mnogi rani kršćani(pa i apostoli), ali iznenadilo me da i danas ima takvih mučenika. Postoje i snimke sa svjedočanstvima koje možete pronaći na internetu.

U nastavku par izvora na kojima možete pročitati više o progonima, kao i svakodnevne izvještaje iz zemalja diljem svijeta;

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Priča o legendarnoj Aleksandrijskoj knjižnici puna je nepoznanica. Unatoč tome već par stoljeća možemo slušati o kršćanima koji su uništili naprednu antičku kulturu i zamijenili je mračnim dobom. Omiljena je priča raznih antiteista o Hipatiji kao racionalistkinji i znanstvenici koju su ubili fundamentalisti jer su se osjetili ugroženi znanjem i znanošću. Takav mit propagira i film Agora, a odgovor na neke iznesene laži filma možete pročitati u nastavku. Autor članka je David Hart(original članak). Na samom kraju možete pronaći par povijesnih komentara koji upotpunjuju članak.

Zlobno uporni mitovi o Hipatiji i Aleksandrijskoj knjižnici

Dok pišem ovaj tekst, moje usne proizvele su teatralno mrzovoljne uzdahe; znam, vama su nečujni, ali ispunila bi vaša srca sa sažaljenjem kada bi ih mogli čuti.

Razlog moga jada je izlazak Amenabarovog filma Agora koji se predstavlja kao povijesni prikaza ubojstva filozofkinje Hipatije od strane kršćanske rulje u ranom petom stoljeću, film o uništenju Velike Aleksandrijske Knjižnice i općenito o navodnom bijesnim sukobima između Grčke znanosti i Kršćanske vjere. Zapravo nisam, niti namjeravam, pogledati film(mogli bi reći da ga ne bih gledao ni da mi plate, ali strogo govoreći to nije istina). Sve što znam o filmu pročitao sam u članku Larrya Rothera u New York Timesu, ali i to je bilo dovoljno da shvatim o čemu se radi.

Nije sva krivica na gospodinu Amenabaru. On samo ponavlja priču koju imamo priliku čuti već stoljećima, često od strane naizgled uglednih povjesničara. Glavna pretpostavka tih priča je da su kršćani u kasnoj antici bili brutalne horde praznovjernika, prezirali su znanost i filozofiju, često djelovali kako bi potisnuli oboje, te su uz sve to imali i posebno loše mišljenje o ženama.

Dakle, navodno su jednog tragičnog dana 391. godine, kršćani iz Aleksandrije uništili gradsku knjižnicu, zapalili svitke, uništili znanje koje se skupljalo stoljećima, zapravo uveli su svijet u "Mračno doba". Osim toga, 415. godine je grupa kršćana ubila Hipatiju(mladu i lijepu, baš kao što je bila i inteligentna), ne samo zbog njene posvećenosti intelektualnom radu, nego i zato jer je tvrdoglavo zaboravila gdje joj je, kao ženi, mjesto.

Gotovo sve navedeno je obična besmislica, ali pretpostavljam da Amenabar sve to smatra istinitim.

Naravno, to ne opravdava njegove smiješne doprinose priči. Navodno je u jednoj sceni filma Hipatija prisiljena nositi veo, nešto što nalikuje burki. U filmu o Aleksandriji u kasnoj antici to nema nikakvog smisla.

Zatim, u jednoj sceni Hipatija postavlja heliocentričnu hipotezu što je za svakoga tko je upoznat sa neoplatonizmom kojeg je štovala, odnosno Aristotel-Ptolomejevim kozmološkim sustavom u kojemu se obrazovala više no smiješno. Unatoč tome, takva mala 'umjetnička' uljepšavanja su tek neznatan dodatak radnji koja je već groteskno iskrivljena tako da ih možemo i zanemariti.

Priča o kršćanskom uništenju Aleksandrijske knjižnice koju imamo priliku često čuti, koju stalno zlobno ponavljaju, je bajka o nečemu što se nikada nije dogodilo. Pod time ne mislim da postoje neka razilaženja u mišljenju, ili da su nas originalni izvori ostavili u dvojbi o tome što se stvarno desilo. Pod time mislim da se ništa takvoga nije nikada dogodilo.

Rohter se približava istini kada primjećuje "rimske kronike, kao i kasniji radovi, upućuju na to da je barem dio knjižnice bio uništen kada je Julije Cezar napao Egipat(48. pr. Kr.), te da su kršćani bili odgovorni samo za štetu učinjenu drugoj, "knjižnici kćeri", koju su možda poharali i muslimanski osvajači u 7. stoljeću poslije Krista." No, zapravo ne postoji niti jedan dokaz; antički, srednjovjekovni ili moderni, da su kršćani bili odgovorni za uništenje zbirke, prije 18. stoljeća nitko nije ni predložio takvo što.

Aleksandrijska knjižnica je jedan od više fascinantnih misterija kasnoantičke civilizacije. Ulazi u povijest kao nešto legendarno. Čak i Strabo, koji je umro 23. god AD, zna za nju tek kao priču iz prošlosti. Znamo da je izgrađena kao dodatak Velikom muzeju u Brucehimu(kraljevska četvrt Aleksandrije) u prvoj polovici trećeg stoljeća prije Krista. Samu veličinu knjižnice, teško je odrediti.

U antičkim tekstovima procjena mahnito varira, između 40.000 svetka što je za antički svijet zapanjujuća, ali još uvijek uvjerljiva brojka, sve do 700 tisuća što je gotovo sigurno preveliki broj. Unatoč tome, arheolozi još uvijek nisu pronašli ostatke zgrade koja bi bila dovoljno velika za arhiviranje zbirke veličine bilo koje od tih brojki.

U svakom slučaju, kao što Rother kaže, razni drevni izvori navode da je knjižnica bila uništena, ili dijelom ili u cijelosti, za vrijeme Cezarove kampanje protiv Pompeja(48. Ili 47. pr. Kr.). Ukoliko je neki dio preostao u Brucheimu vjerojatno bi nestao 272. AD kada je Aurelije uništio muzej u ratovima za ujedninjenje carstva. Knjižnica u Brucheimu svakako više nije postojala 391. godine.

Rother je u pravu kada kaže da je vjerojatno postojala "knjižnica kćer" koja je bila smještena u Serapeumu- velikom hramu posvećenom ptolemejvićevoj mješavini grčko-egipatskog boga, Serapisa. Knjižnica je bila tamo smještena ili u kasnom 3. stoljeću prije Krista, ili u kasnom 2. stoljeću poslije Krista kada su uređivali i proširivali Serapeum. Postoje valjani dokazi da su svitci nekada bili arhivirani unutar kompleksa hrama.

Serapeum je uništen 391. godine. Nakon niza sukoba između poganskih i kršćanskih zajednica u Aleksandriji(Aleksandrija je bila najnasilniji grad antičkog svijeta, neredi su se gotovo smatrali dijelom građanske tradicije). Veći broj kršćana taoca ubijen je unutar Serapeuma što je dovelo do odluke cara Teodozija da se uništi kompleks(iako je oprostio ubojicama, budući da su ubijeni kršćani sada mučenici, svaki čin osvete bi njihovo svjedočanstvo vjere stavio u drugi plan). Tako su rimski vojnici, potpomognuti kršćanskom ruljom, razrušili kompleks, samim time i hram unutar njega.

Zapravo imamo prilično dobre izvještaje o tome danu, kršćanske i poganske, i niti jedan od njih ne ukazuje na uništenje bilo kakve veće zbirke knjiga. Čak ni Eunapius iz Sardisa, poganski učenjak koji je prezirao kršćane i koji bi zasigurno plakao zbog gubitka tako dragocjenih zapisa, ne sugerira da se takvo što dogodilo. To nas ne začuđuje budući da tamo vjerojatno nije ni bilo knjiga za uništenje.

Poganski povjesničar Marcellinus Ammianus, opisujući Serapeum nedugo prije rušenja, jasno je progovorio o njegovim knjižnicama kao nečemu što više ne postoji. Prava istina je da je cijela legenda proizvod mašte Edwarda Gibbona koji je bizarno pogrešno protumačio jednu rečenicu kršćanskog povjesničara Orosiusa i iz nje osmislio priču koja se ne pojavljuje nigdje u cijelom korpusu starih povijesnih izvora.

To me dovodi do Hipatije. Ponekad poželim da ostave na miru sjećanje na jadnu ženu. Kroz par posljednjih stoljeća bila je žrtva takvih prljavih sentimentalnih gluposti da ju je gotovo nemoguće cijeniti za ono što je bila, odvojiti tragediju njene smrti od ideoloških priča koji je obično okružuju.

Svi dokazi upućuju da je Hipatija bila sjajna predavačica Platonovih misli, školovani znanstvenik i autorica nekoliko matematičkih komentara. Unatoč ekstravagantnim tvrdnjama o njenim doprinosima, nemamo razloga vjerovati da je imala kakav značajan doprinos bilo kojem polju njene stručnosti.

Primjerice, često joj se pogrešno pripisuje da izumila astrolab i hidrometar. Istina je pak da se prvi spomen hidrometra pojavljuje u pismu koje je poslano Hipatiji od strane njenog prijatelja, Synesiusa iz Cirene, kršćanskog platonista i biskupa Ptolemaide, i to samo zato što joj Synesius u tome pismu objašnjava kako je uređaj izrađen tako da ona dogovori sastavljanje jednog hidrometra za njega.

U vrijeme smrti, vjerojatno nije bila ni lijepa mlada žena znanja, izgleda da je imala više od šezdeset godina.

Ipak, istina je da ju je brutalno ubila i raskomadala banda kršćana parablana(bratstvo koje je osnovano da se brine o siromašnima u gradu). Međutim, nisu je ubili jer je žena(intelektualke nisu bile rijetkost u istočnom carstvu, niti među poganima niti kršćanima) ili zato što je bila znanstvenica i filozofkinja(znanstvenu i filozofsku klasu Aleksandrije su sačinjavali pogani, židovi i kršćani; nije postojala popularna predrasuda prema znanosti ili filozofiji).

Povod za njeno ubojstvo sigurno nije bilo niti shvaćanje nje kao neprijatelja kršćanske vjere; sasvim dobro se slagala sa školovanim kršćanima Aleksandrije, mnogi od njih su joj bili prijatelji i učenici, intelektualno su joj bili puno bliži nego hramski okultisti donjega grada, naiskreniji zapis njenog ubojstva zapisao je kršćanski povjedničar Socrates, koji joj se očito neizmjerno divio. Čini se da je ubijena samo zato što je nehotice uključena u začarani krug političkih svađa između carskog prefekta grada i gradskog patrijarha, neki od divljaka donjega grada odlučili su uzeti stvari u svoje ruke.

Na kraju svega, istinita priča o Hipatiji, koju sigurno nitko neće nikada pretvoriti u film, govori nam jako malo o antičkoj religiji, ili o odnosima između drevnih kršćana i znanosti, i apsolutno ništa o navodnim višegodišnjim sukobima između kršćanstva i znanosti; ali govori nam puno o društvenim klasama u kasnom helenističkom svijetu.

Zamislite to kao idealnu marksističku alegoriju. Čini nam se nezamislivim da bi se kršćani iz niže klase kasnoantičke Alekandrije mogli urotiti u strašnom ubojstvu nenaoružane žene i poštovane znanstvenice, ali tada je tako bilo, Aleksandrijom se upravljalo na ulici, od strane različitih sekti i uvjerenja.

U kraljevskoj četvrti; pogani, kršćani i židovi su općenito zajedno studirali, dijelili zajedničku intelektualnu kulturu, surađivali u znanstvenim otkrićima i prisustvovali jedni drugima na predavanjima. Međutim, u donjem gradu vjerska odanost je često bila tek stvar plemenskog identiteta, a različita plemena su se često međusobno borili sa posebnim žarom.

Jaz između ta dva svijeta je teško mogao biti veći. Hipatija je bila žrtva onoga što moderno možemo okarakterizirati kao društveno proturječje; ni znanost, ni filozofija, ni religija toga vremena nisu ništa učinili kako bi to riješili.

PS

Kršćani, vjekovni neprijatelji znanosti, zapalili su veliku knjižnicu, uništili svo znanje ovog svijeta i tako gurnuli europu u (fantomsko) mračno doba. Koliko god smiješno i nerealno zvučalo, tako razmišlja veliki broj ljudi, čak i mnogi koji se vole nazivati školovanima i promišljenima. Zapravo, upravo takvi ljudi sa posebnim žarom zagovaraju taj stav.

Svakome tko poznaje povijesne činjenice, a ne mitove koje zlobnici propagiraju posljednjih stoljeća, jasno je da sve izrečeno nema nikakvog smisla. Za sve koje zanima značaj i kraj Aleksandrijske knjižnice preporučam radio emisiju BBC-a(oko 33. minute govore o 'uništenju' knjižnice). Ukratko, tisuće svitaka iz svih poznatih dijelova svijeta bilo je arhivirano u Aleksandrijoj knjižnici. Okupila je stotine učenjaka koju su živjeli u njenom sklopu, istraživali su i prepisivali svitke. Aleksandrija je tada bila razvijeni grad i centar svijeta, a Aleksandrijska knjižnica najveća arhiva znanja antičkog svijeta(u razdoblju od 3.

st. prije Krista do 30. god. pr. Krista). Pitanje je kako je ta velika knjižnica nestala i gdje su nestali svi ti svitci?

Najčešće ćete čuti o samo jednom krivcu za uništenje knjižnice, kršćanima. To zna zvučati malo antikršćanski, pa se tomu dodaju i muslimani što rezultira antivjerskim odnosno prosvijećenim i nadasve znanstvenim stavom. Nešto učeniji će upozoriti da su i rimljani imali veze sa time, posebice Cezar i Aurelijan, to malo olakšava situaciju za vjernike, ali još uvijek ih ostavlja glavnim krivcem za uništenje znanja i fantomsko mračno doba.

Malo ozbiljniji pristup problemu upućuje nas na više krivaca za uništenje knjižnice; Julije Cezar posjetio je 48. god. pr. Kr. Aleksandriju te je došlo do 'slučajnog' požara u knjižnici. Zapise o tome događaju nalazimo tek par stoljeća kasnije, ali ostaje činjenica da je oko 30. godine pr. Kr. Aleksandrijska knjižnica izgubila svaki značaj, osnovana je nova 'knjižnica kćer' unutar poganskog hrama Serapeuma, neke procjene govore da je tamo arhivirano svega 10% izvorne građe. U 270. godine poslije Krista, car Aurelijan gušio je pobunu te izaziva novo uništenje Aleksandrije, iako sama 'knjižnica kćer' nije oštećena, veliki broj svitaka preseljen je u Konstantinopol. Navodno veliko uništenje knjižnice od strane kršćana dogodilo se 391. godine, a nešto ranije, 378. godine, poganski povjesničar Ammianus Marcellinus zapisuje da je knjižnica u hramu Serapeumu stvar prošlosti. Osim navedenih, mnogi krive i muslimane koji su 642. godine navodno dovršili posao.

Zapisi o kršćanskom uništenju knjižnice ne postoje, izgleda da nitko od svjedoka i povjesničara toga vremena, bilo kršćana, bilo pogana, nije osjetio potrebu da napiše nešto o uništenju svog znanja svijeta. Postoje zapisi o tome danu, o uništenju Serapeuma, ali nema spomena knjižnice. Taj mit(bez ikakvog temelja) je popularizirao Edward Gibon u 18. stoljeću u svome najpoznatijem djelu "Opadanje i propast Rimskog carstva" u kojemu je okrivio kršćane za pad Rimskog Carstva.

Unatoč velikom broju potencijalnih uništivača, izgleda da nikada nije došlo do većeg uništenja knjižnice. Kako je moguće da su svi ti svitci nestali? Jedan od najvažnijih razloga propadanja građe je činjenica da se sve čuvalo na papirusima koji nisu trajni jer primjerice nisu otporni na vlagu. Ne postoji nijedan zapis o tome da je knjižnica ikada počela koristiti pergamente od životinjske kože koji su bili puno bolji za čuvanje. Dakle, ako stalno ne prepisujete tekstove na nove papiruse oni će propasti, možete zamisliti učinak stoljeća na takve zapise. Drugi razlog je opadanje moći Aleksandrije, mnogi svitci su preseljeni u druge gradove, posebice Rim i Konstantinopol.

Unatoč želji mnogih koji žele okriviti kršćane, muslimane, pa i rimljane, knjižnica nije odjednom uništena, bila je to dosadna smrt koja je trajala stoljećima i nije uopće glamurozna kao što je opisuju; nije bilo vatre i ratova, sukoba znanosti i vjere, sukoba zadrtih vjernika i naprednih znanstvenika. Sasvim sigurno nije bilo kršćana koji su iz straha uništili svo znanje antičkog svijeta.

Zašto je Apple katolički, a PC protestantski

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/zasto-je-apple-katolicki-pc.html

Svi mediji obavijestili su o smrti Stevea Jobsa, jednog od osnivača Applea, tvrtke koja je imala veliki utjecaj na razvoj računalne industrije. Nisam nikada pripadao crkvi Applea, ali ne možemo poreći njegov doprinos, mediji su puni hvalospojeva, ali ima i nekih realnijih prikaza poput ovoga.

Umberto Eco je 1994. godine u časopisu Espresso izjavio da je Mac katolički proizvod, a MS-DOS protestantski. Windowsi su nešto između toga dvoje, zapravo anglikanski. Evo što je Eco zapisao;

> "Činjenica je da je svijet podijeljen na korisnike Macintosh i MS-DOS računala. Tvrdim da je Macintosh katolički, a DOS protestantski. Stvarno, Macintosh je kontrareformistički i pod utjecajem je isusovačkog "ratio studioruma". Vesel je, prijateljski, pomirljiv, poručuje vjernima kako da se ponašaju, korak po korak kako bi došli do, ako ne Kraljevstva Nebeskog, onda do trenutka u kojemu će se isprintati njihov dokument. To je kateheza: bit objave je objašnjena pomoću jednostavnih postupaka i raskošnih ikona. Svatko ima pravo na spasenje.

> DOS je protestantski, ili čak kavlinistički. Dopušta slobodnu interpretaciju Svetog Pisma, zahtjeva teške osobne odluke, nameće suptilnu hermeneutiku korisniku te uzima zdravo za gotovo da ne mogu svi doći do spasenja. Da bi sustav radio potrebno je da sami protumačite program, daleko od barokne zajednice veseljaka , korisnik je zatočen u osamljenosti svojih nutarnjih muka.

> Možete prigovoriti da dolazeći do Windowsa, svijet DOS-a nalikuje kontareformističkoj toleranciji Macintosha. Istina je: Windowsi predstavljaju Anglikansku šizmu; veliki obredi u katedrali, ali uvijek postoji mogućnost da se vratiti DOS-u kako bi promijenili stvari u skladu sa bizarnim odlukama.

> Što je sa strojnim kodom, koji je temelj oba sustava? Ah, to je povezano sa Starim Zavjetom, talmudski je i kabalistički."

Pripadam nekim drugim krugovima tehničkog razmišljanja tako da nisam potpuno zadovoljan usporedbom, kao što su neki primijetili u usporedbi fali *nix, možda je on pravoslavan. S obzirom na razvoj situacije posljednjih godina oko appleovih obožavatelja, neki zlobnik bi mogao naći još svakakvih 'sličnosti' koje nisu nužno pozitivne.
Usporedba je simpatična (malo i zastarjela jer je prošlo već skoro 20godina), ali možda su takve metafore prikladne za

današnje doba. Djeca više ne odrastaju okružena ovcama i pastirima, radom u vinogradu ili putovanjima kroz pustinju; djeca se danas ustaju na alarm iPhonea, odlaze u školu slušajući glazbu na raznim playerima, čak i čitaju knjige na iPadu, prije odlaska na spavanje provjeravaju svoje mailove i profile. Takav je svijet kojeg je pomogao izgraditi Jobs. To je sjajan svijet ako ga znate pravilno koristiti, ako ne znate možda će taj svijet koristiti vas. Unatoč svim pomagalima u komunikaciji, pitanje je koliko su nam takve stvari pomogle u svakodnevnoj komunikaciji sa bližnjima. No, to su već neke druge teme.

Papa Benedikt XVI. pokreće portal News.va putem iPada

Jobs je kršten kao luteran, ali predstavlja tipičnog tražitelja duhovnosti svoga vremena. Eksperimentira sa halucogenim drogama, odlazi u Indiju kako bi učio od hinduističkog gurua, a vraća se kao budist. Unatoč njegovoj izgubljenosti, postoje stvari koje možemo naučiti iz njegova života.

Steve Jobs bio je "neželjeno" dijete(barem bi ga takvim mnogi danas nazvali). Njegova majka
zatrudnjela je kao studentica, godinama prije slučaja Roe v. Wade tako da je dan na posvojenje, da se radilo o nekom kasnijem vremenskom razdoblju vjerojatno bi pod mantrom "svako dijete mora biti i željeno dijete" sve to završilo tragično. Svijet bi ostao bez Jobsa prije no što bi se uopće rodio.

U jednom razgovoru sa sekularnim novinarom Jobs je priznao da ga je roditeljstvo promijenilo, promijenio se njegov pogled na svijet. Jobs je zato zabranio sve pornografske aplikacije na svojim uređajima, izjavio je; "Postoje pornografske trgovine za Android, jedino što možete preuzeti je pornografija. Vi možete preuzeti pornografiju, vaša djeca mogu preuzeti pornografiju. To je nešto što mi ne želimo raditi, pa zato to i ne radimo". Smatrao je i da Apple ima "moralnu odgovornost nedopustiti pornografiju na iPhoneu."

Otac Vonhögen(poznatiji i kao otac Roderick sa SQPN-a) piše;

> "Nakon dijagnosticiranog raka, Steve Jobs živio je svjestan smrtnosti", to ga je promijenilo, jednom je rekao "Biti najbogatiji čovjek na groblju me ne zanima. Otići noću na počinak znajući da sam napravio nešto sjajno, to je ono što mi je važno". Taj "memento mori", objašnjava njegovu strast i posvećenost svemu što je radio. Prigrlio je smrt kao nešto što daje vrijednost i smisao svakom danu".

četvrtak, 13. listopada 2011.

Hrvatski Kraljevi - 13 Vjekovna Hrvatska

Premijera **Hrvatskih kraljeva** održana je projekcijom dugometražnog filma u velikoj dvorani Vatroslava Lisinskog. HTV će emitirati seriju petkom oko 20.10, prva epizoda se emitira ovaj petak, 14. listopada 2011 na HRT1. U ovoj jedinstvenoj seriji hrvatski vladari Trpimir, Tomislav, Stjepan Držislav, Petar Krešimir IV., Zvonimir i mnogi drugi prvi put će dobiti lica i karakter. Hrvatski će gledatelji prvi put moći vidjeti velike ranosrednjovjekovne bitke Hrvata protiv Bugara, Bizanta, Saracena i Mađara, te krunidbe hrvatskih kraljeva.

Za potrebe serije, prvi put u povijesti u cijelosti je rekonstruirana hrvatska kraljevska kruna, također prvi put u znanstvenoj i kulturnoj povijesti Hrvatske napravljene su vjerne rekonstrukcije starohrvatskih crkvi u prirodnoj veličini te glasoviti kneževski i kraljevski kameni natpisi u svojem izvornom, odavno izgubljenom obličju, što je kulturološki pothvat koji daleko nadmašuje granice pukog filmskog ili dokumentarističkog pristupa.

U seriji je korištena najmodernija kompjutorska 3D tehnologija (umnožavanja vojski, izrade zgrada, brodova i sličnih objekata), izrađeno je nekoliko stotina povijesnih kostima, napravljena su cijela izvorna srednjovjekovna sela u Lici i Zagvozdu, a korištena je HD te HD high-speed tehnologija snimanja.U izradi serije sudjelovalo je gotovo tisuću ljudi, što je čini najvećim projektom u novijoj povijesti HRT-a.

Više o projektu, a u nastavku trailer.

Iako katolik(s dna kace), imam i ja narodnost sa kojom sam rođen i državu u kojoj živim. Čak i kada tome nebi bilo tako, sa posebnom bih radošću iščekivao prikazivanje ovog dokumentarca jer se radi o stvarno kvalitetnoj produkciji i prikazu dijela povijesti jednog naroda koji je duboko vezan uz Katoličku Crvu što znači da ćemo kroz dokumentarac moći naučiti i o povijesti Crkve, posebice na ovim prostorima.

U nastavku donosim prigodni tekst iz knjige Stjepana Tomislava Poglajena; "Kršćanski personalizam-govori, članci, studije". Knjiga je zapravo zbirka nekih njegovih tekstova, ovaj je objavljen u časopisu Život, 1941. godine(*Život (22) 1 (1941) 1-4*). Iako objavljen u drugačijim okolnostima, neke od poruka su i više nego aktualne.

13 Vjekovna Hrvatska (641-1941)

Trinaest vjekova ona postoji. I sama činjenica, što je ona kao organski narod već prije trinaest vjekova počela da postoji i što ona još danas postoji, još nešto veliko, nešto, što u sebi nosi i duboki smisao i nepresahnjivu vitalnost i neku sigurnu misiju. Jest nešto, što nas same, premda smo iz nje proizašli, premda smo izdanci i mladice njenog debla, premda je iskreno – iako često na bizaran i kriv način volimo – nadilazi. Mi smo mladice jedne sezonske periode zapletene u izrasline svih mogućih dnevnih i

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

časovitih raspoloženja, hira i promjena: ličnih, socijalnih, ekonomskih i političkih. Našem oku, koje se tako lako zatvara u perspektive svakidašnjih doživljaja i najviše jednog ili drugog decenijskog razdoblja, izmiče sva zamašitost i sve duboko značenje trinaest vjekovne opstojnosti jednog naroda, koji se 1300 godina probijao kroz sav kaotični metež vjekovne povijesne lavine i – ostao.

Izmiče ispred naših usitnjenih pogleda, koje je razbuktalost strastvene skučenosti natoč težini događaja, što nas okružuju- i opet na jednoj histrorijskoj prekretnici- strahovito suzila. Izmiče nam, što zapravo znači za Europu i nada sve za nas same u Hrvatskoj, ta činjenica, da smo se mi već 641. -dok još nije bilo organiziranog spomena ni od koje suvremene evropske nacije, dok je cijeli europski prostor od Visle do Bresta, od Škotske to Sicilije i Gibraltara vrvio nestaloženim brujanjem još neizgrađenih i organski neugrađenih plemena, koja su dolazila, pljačkala, odlazila, navirala i u pijesku prostora i vremena opet nestajala, a neka sasvim nestala- da smo se mi smjestili na sunčanim i ljupkim žalovima Jadrana i tu ostali, dok su se neposredno prije nas na istom terenu slegli i raspali ogromni imperiji, koji su za se držali da su vječni; dok su preko nas pregazili i u vlastitom se topotu izgubili rasno ratoborni, hegemnijom zadojeni narodni skupovi, koji su mislili da je njihova silovitost istovjetna s jakošću, njihovo nasilje izvor prava i jamstvo njihova opstanka; dok su se u živo staničje našeg narodnog organizma zarinuli i zarivali krvavi klinovi glomaznog azijskog carstva, koje je – sasvim tuđe u našoj biti – kljuvalo po tkivu hrvatskog tijela, slabilo i ispražnjavalo našu dušu, amputiralo naše najautentičnije udove; doku su nas razni politički potezi, dinastičke kombinacije, diplomatske igre i kojekakve nutarnje i vanjske intrige – uzrokovane sad teškoćom situacije, sad raznim pritiscima, nerijetko vlastitom naivnošću odgovornih elemenata bez odgovornosti, a najčešće neshvatljivom odsutnošću pouzdanja u vlastite snage i u svoju autentičnu tradiciju – bacale iz jednog političkog sklopa u drugi, zamjenjivale jedno tutorstvo s drugim, jedno nastojanje da nas se odnarodi i odhrvati s trećim, dotle smo unatoč svemu ipak uvijek postojali i kao narod ipak- ostali.

Unatoč našim naivnostima, unatoč našoj sitničavoj podjeljivosti, našem nerazumljivom kompleksu podcjenjivanja samih sebe, našem skoro hereditarnom priljepljivanju uz druge, našoj skoro milenijskoj navici da pandurujemo drugima i za druge, da vječno antichambriramo: unatoč svim tim slabostima, jest nešto čvrsto u nama, neoborivo, silno kohezivno, što nas unatoč svim razdvajanjima spaja, što nas unatoč svim klonulostima drži, što nas usprkos svih padova opet diže.

Posebna neka nerazoriva, vječna i božanska vitalnost ucijepljena je u naš mladi organizam, čim se spustio na privlačivi Jadran; posebno Svijetlo obasjalo ga je i životnim kalorijama počelo da grije, čim se spustio iz sivosti sjevernih stepa i hladnoće pobijeljenih Karpata; naročito Dah, udahnuo mu jedinstvenu dušu, koja će ga formirati, ispunjati, cizelirati kroz vjekove, stvoritti njegovu hrvatsku duševnost, hrvatsku kulturu, hrvatski narod, Hrvatsku; silna neka neslomiva Stijena, kojoj je cijela njezina bit, da je nište ne obara, da sve uspravno drži, štogod se na nju naslanja, povezala ga je uza se.

Rim kao sjedište Pape, Papa kao nasljednik Petrov i Namjesnik Kristov, vidljiva Glava Crkve, Crkva katolička kao živo, produženo božansko-čovječansko Mistično Tijelo Kristovo: to je ona nova transcendentalna prastvarnost, iz koje je po tajanstvenoj vodi sv. Krsta zastrujila nepresahnjiva vitalnost božanskog života pojedinim stanicama hrvatskog organizma, dušama novonadošlih Hrvata, oplemenjujući nas kroz vjekove, ne uništavajući ništa autentično našega u nama; odatle je sakramentalnom milošću ženidbe zastrujala nova moralnost, nova plodnost i novi vječni smisao u hrvatskim obiteljima; odatle se karizmom sv. Reda razlila među nama obnoviteljska punina Božjeg praštanja, božanska snaga euharistijske Hrane; odatle je zasinulo svijetlo u naše umove, da se ne podaju iluzijama, ne okamenjuju fikcijama, da na efemernost ne proiciraju apsolutnost, da prolazno ne proglašuju vječnim i ne prigiblju koljena pod tiranijom promjenjivoga, jer najgora tiranija nastaje onda, kad se nešto kontingentno, ograničeno proglasi transcendentalnim, apsolutnim; odatle je – iz tog dodira hrvatskog narodnog genija sa univerzalnom, apsolutnom istinom katolicizma – iskrsnula iskra hrvatske autentične i u doslovnom smislu autohtone kulture, jer kultura u adekvatnom smislu riječi nastaje i može da nastaje samo onda, kad se jedan pojedinačna istina pojedinačna vrijednost, oplodi univerzalnom istinom, univerzalnom vrijednošću, univerzalnim principom, kad po tom kontaktu, po toj simbiozi dobije svoje mjesto u sveopćoj sintezi. Sveopćoj totalnoj i totalitarnoj prastvarnosti; odatle je, iz tog dodira individualno našega sa univerzalno katoličkim, nastala ona naša prvotna stvarnost, pranačelo našeg bivovanja; naša specifična hrvatska duša, koja je dah, princip izgradnje cjelokupne naše narodne stvarnosti; iz toga dodira s univerzalnom istinom i univerzalnom pravdom naš je socijalni i državni život dobi onaj specijalni hrvatski ton duboke etičke osjećajnosti za pravdu i pravicu; tu u tom dodiru je izvor, ključ i jamstvo naše uporne stoljetne otpornosti, naše neslomive volje za životom, naše – budućnosti;… ako to sami budemo htjeli; ako budemo zrelo, bez lakomišljenosti, bez utjecaja raznih snobizama, bez zavodljivosti bilo privlačivih bilo silovito nametljivih moda – znali otkriti same sebe, pronaći same sebe i ostati vjerni samima sebi.

U tom novom krvavom evropskom nastajanju i nestajanju, činjenica našeg 13 vjekovnog opstanka pouka je za čitavu Europu. Europa, koja u svim svojim najoprečnijim taborima žele sebe napraviti novom, mora imati na pameti da je katolicizam onaj kvasac i onaj princip, koji je stvorio, formirao i uzdržao europske narode, i da stoga Europa najprije njega treba da ponovno otkrije i stavi u središte, ako ne će da iz svega ovoga klanja, izrodi samo jedan novi, bijedni oblik, nova nakaza starih nepravdi.

U to se sa svom ozbiljnošću moramo uživjeti mi, ako ne ćemo da nakon 13 vjekova učinimo izdaju nad svojom osnovnom i središnjom stvarnošću, nad hrptenicom svoje povijesti, nad svojom autentičnom hrvatskom dušom i tako kao narod – izdahnemo.

Unatoč svim našim slaboćama i izdajama, klimanjima, grijesima i propustima, Onaj koji se prije 13 vjekova prvi put nadvio nad nas Krist Kralj Vjekova, Krist krsta i euharistije, pred kojim su klečali Branimiri, Tomislavi i Zvonimiri, taj će se i ove godine kao jedini vječno vjerni pratilac hrvatskog naroda, sa svojom Crkvom , jedinom institucijom, koja je kroz vjekove jedina ostala ista u Hrvatskoj(nije čudo, da je baš ona inspirirala i organizirala taj Jubilej), On će se u našoj prijestolnici

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Hrvata na općem narodnom Kongresu Euharistije, koja povezuje 13 vjekova naše opstojnosti i Kristove prisutnosti među nama, nadviti nad nas kao čuvar, pastir, prijatelj, brat, Kralj i Bog naš i mi ćemo raskajni kleknuti, moliti za oproštenje, zahvaliti i – s pouzdanjem koraknuti u budućnost, makar ona bila zamršena šumnim oblacima bombardera i zagušljivih eksplozija, zaglušena rikom topova i muklom lomljavom tankovskih lanaca; mi ćemo ovdje u domovini i razasuti na svih pet kontinenata zemlje, u zajednici sa Branimirom, Tomislavom, Zvonimirom, sa milijunima Hrvata iz vječnosti, s tisućama naših mučenika, biskupa, svećenika, redovnika, intelektualaca, seljaka, radnika i hrvatskih vojnika moliti skrušeni, zahvalni i pouzdani:

"Kriste Euharistijski Kralju, smiluj se hrvatskom narodu."

Objavio/la Katolik s dna kace u 22:09

Oznake: Hrvatska , kršćanski personalizam , Stjepan Tomislav Poglajen

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Pio XI. Veliki

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/pio-xi-veliki.html

Prva odluka pape Pija XI., odmah nakon prihvaćanja papinske službe, zaprepastila je prvo kardinale u konklavi, a onda i cijeli Rim. Papa je odlučio s balkona Bazilike sv. Petra blagosloviti mnoštvo vjernika na Trgu sv. Petra, što su činili svi pape prije 1870. Pape Lav XIII., Pio X. i Benedikt XV. prekinuli su tu tradiciju u znak solidarnosti s papom Pijom IX., koji je bio žrtva talijanskog udara. Uvjeren da su se vremena promijenila, da se ne treba zatvarati u izolaciju, Pio XI. se odlučio na taj čin. Pred mnoštvom vjernika koji su se okupili na Trgu, unatoč hladnoj kiši, Papa je udijelio svoj prvi Urbi et orbi. Masa je uzvikivala povicima: Živio Papa! Živjela Italija! Bio je to nagovještaj sređivanja odnosa s talijanskom državom. Program svog pontifikata papa Pio XI. je iznio u enciklici Ubi arcano (1922.), s motivom: Kristov mir u Kristovom kraljevstvu. Papu Pija XI. s pravom su nazvali «Papom misija».

U tijeku svoga pontifikata osnovao je u misijskim zemljama više od dvjesto novih crkvenih okruga. Smatrao je normalnim da se kler prilagođava domorocima i da priprema domaći kler za biskupstvo u uvjetima koji bi mu omogućili da izbjegne optužbe koje su u srednjoj Aziji često upućivali Katoličkoj Crkvi za ekspanzionizam. Doktrinalno djelo pape Pija XI. vrlo je veliko i nije moguće prikazati ga u cijelosti. Papa je objavio niz važnih enciklika. U enciklici Divini illius magistri (1929.) Papa govori o kršćanskom odgoju, a u enciklici Casti connubii (1930.) definira kršćanski brak i osuđuje kontracepciju. Četrdeseta obljetnica enciklike pape Lava XIII. Rerum novarum navela je papu Pija XI. da 15. svibnja 1931. godine objavi encikliku Quadragesimo anno o društvenim pitanjima.

Potvrdivši opće crte nauka svoga prethodnika, papa je osudio istodobno individualizam i kolektivizam. Duh toga važnog dokumenta nalazi se u rečenici: Kao što ni jedinstvo ljudskog društva ne može biti temeljeno na suprotstavljanju klasa, tako ni pravedno ekonomsko uređenje ne može biti prepušteno slobodnoj utakmici sila. U vrijeme velike svjetske ekonomske krize Papa izdaje encikliku Charitate Chisti (1932.) u kojoj obrađuje tu temu. Godine 1937. Papa objavljuje slavnu encikliku Divini Redemptoris u kojoj osuđuje ateistički komunizam, kojeg je nazvao «potpuno izopačenim». Stanje u Meksiku, zahvaćenom revolucionarnim gibanjima, i građanski rat u Španjolskoj navest će papu da osudi progone koje je Crkva doživjela u tim zemljama.

Pontifikat pape Pija XI. bio je u vrijeme između dva svjetska rata, kada su fašizam i nacizam s jedne, i komunizam s druge strane uzimali sve više maha. Godine 1931. Papa

objavljuje encikliku Non abbiamo bisogno (Nije nam potrebno) kojom se odredio protiv fašističkog totalitarizma. Šest godina kasnije Papa će u enciklici Mit Brennender Sorge (S gorućom brigom) jednako energično osuditi i nacistički totolitarizam. Ova enciklika je kod Hitlera izazvala veliki gnjev, te on potpuno ukida konkordat kojeg su par godina ranije skolpile Njemačka i Sveta Stolica.

Najvažnije djelo pontifikata pape Pija XI., ono koje povjesničari najviše ističu, bilo je uređenje Rimskog pitanja. Nakon dugih pregovora 11. veljače 1929. godine Mussolini u ime Italije i kardinal Gasparri (1852.-1934.), Državni tajnik, u ime Svete Stolice potpisali u Lateranske sporazume, politički ugovor kojim se priznaje suverenitet pape u Leonovom gradu, financijsku nagodbu (Italija je platila Svetoj Stolici odštetu za izgubljene teritorije bivše Papinske države) i konkordat. Obje su strane likovale. U Vatikanu su otvorili drugo krilo Brončanih vrata, koje je bilo zatvoreno od 20. rujna 1870. g. kada su talijanske snage ušle u Rim. Odmah su s veseljem poduzeti hitni i manje hitni radovi. Počeli su kovati svoj novac i izdavati poštanske marke. Vozila su dobila registracijske pločice s oznakom S.C.V. (Stato della Citta del Vaticano).

Ali problemi s Italijom nisu samo tako nestali. Sveta Stolica odnijela je jednu pobjedu, ali je Mussolini od toga napravio osobni uspjeh, ne odrekavši se svojih političkih načela. U svom govoru za Božić 1938. godine Papa će obavijestiti kardinale o kršenju Lateranskih sporazuma od fašističkog režima i ustati protiv kršenja ljudskih prava od strane nacističkog režima. Papa je htio otići i dalje te je sazvao talijanske biskupe kako bi im izložio svoje mišljenje, no smrt će ga u tome spriječiti. Rijetko koji papa je bio tako energičan, autoritativan i tako odlučan kao Pio XI. Smrt pape Pija XI. zbila se u posebno važnom trenutku za povijest svijeta. Europa se u jesen 1938. skoro zapalila. Münchenski sporazum spasio je mir, ako se može tako reći, ali ne za dugo. Papa Pio XI. umro je 10. veljače 1939. dan uoči desetogodišnjice Lateranskih ugovora. Smrt ga je spriječila održati, za tu prigodu pripremljeni, govor preko radio Vatikana, kojeg je on osnovao 1931. godine. Sahranjen je u Bazilici sv. Petra u Vatikanu.

Gornji tekst je u potpunosti preuzet sa hr. wikipedije(koja nudi kratak pregled pontifikata, vjerujem da su izrečene informacije točne). Pročitao sam zanimljivi tekst o Piju XI. u knjizi Stjepana Tomislava Poglajena; "Kršćanski personalizam-govori, članci, studije" pa sam odlučio nešto napisati i na ovome blogu. Već same godine pontifikata(1922.-1939.) naslućuju nam da se radilo o stvarno burnom vremenu za Crkvu; meksiko, španjolska, komunizam, nacizam, fašizam, ekonomske krize, razni sukobi diljem svijeta. Bilo je potrebno stvarno puno razmišljanja i diplomacije prilikom svakog koraka. U nastavku je tekst kojeg je Poglajen objavio u časopisu Život 1939. godine(*Život(20) 2 (1939) 385-387*).

Pio XI. Veliki

Kad se u rano jutro, na desetu virgiliju lateranskog sporazuma, uoči bijele Gospe iz čudesnoga Lourdesa, s vrhova naše hrvatske Prvostolnice razlio mukli zvuk velikoga zvona, naša se srca napuniše mirnom tugom, naše duše-silnim ponosom.

Tugom, jer kao živi udovi mističnog, nevidljivog Krista izgubismo njegova vidljivog Namjesnika, jer nas kao ljude ostavi čovjek neobičnoga duhovnog obujma, rijetke pronicavosti i silne volje, koji je u vrzinom kolu suvremenih krivulja išao uvijek ravno, samo ravno – s Istinom, u Istini, prema uvijek potpunijoj inkarnaciji Istine u svijetu.

Ponosom, jer bijasmo suvremenici- da, sinovi, kćeri, suradnici-velikog Pape, koji će ući u mauzolej Grgura i Leona, u redove onih veličajnih obnovitelja čovječanstva, što ih Providnost ljupko i snažno izdiže na rastvaranju preživjelih epoha i rađanju novih.

Pojavio se on na obzorju naših života zagrnut bijelom haljom Kristova Prvosvećenika u času, kad se Europa polako izvlačila iz onog besprimjerenog klanja, koje je bilo najnaravniji zaključak njene nutarnje i višestoljetne apostazije od Krista. Puno je toga tad ležalo razrovana. I živčelje mnogih, jer ga je hranila iscrpljenost glada i zasićenosti straha, i duše bezbrojnih, jer su lutale po bespuću duhovne površnosti i načelne dezorijentacije, po labirintu moralnog oportunizma ili još bjednije amoralnosti; i obitelji cijele, jer ih je rasklimala duga ratna otsutnost i podgrizao crv svakojakih teorija; i čitavi narodi, jer ih je protresla revolucija i decimirao građanski rat, cijedile reparacije i ubijala iznemoglost, opijala pobjeda i trovala raspuštenost.

I uzdigao se tada on poput orla nad našim kasom. Pronicava, duboka, dalekovidna pogleda. Njegovu je oku naročito jakost i sigurnost dalo dugogodišnje bavljenje knjigom, svestrano poznavanje ljudi i događaja, a iznad svega – trajna ukopčanost u Svijetlo od Svijetla po dugim satima molitve. I on je tim svojim pogledom odmah u prvoj svojoj enciklici *Ubi arcano* zadro u najintimniju uzročnost našeg raspadanja.

Kao snažan sintetik uočio je on, da je naša civilizacija rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama- obračunala. Stoga je i sama ostala skup -gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše.

I tu dušu je htio Papa čovječanstvu da vrati. Poznavalac suvremenih prilika, znao je on, da je lajikat, taj glavni nosilac javnoga života, velikim dijelom izgubio osjećaj svoje nutarnje pripadnosti živom tajanstvenom Tijelu Kristova u svijetu – Crkvi, da je lajikat mnogih područja – "intelektualnog", građanskog i radničkog gotovo sasvim dekristijaniziran, i da su stoga dosljedno dekristijanizirana i područja društvenog života, koja taj lajikat nose. Rješenje je prema tome jedino u tome, da se tom lajikatu vrati osnovna kršćanska svijest njegove lične i kolektivne pripadnosti Crkvi, tom produženom Kristu u čovječanstvu nastavljenoj inkarnaciji Logosa u svijetu, da se njemu vrati kršćanska duša, onda će on nužno i stvarno tom dušom zadahnuti i sve sfere javnog života, s kojima dolazi u dodir. I taj intenzivni organizirani rad rekristijaniziranog lajikata pod vodstvom onih, "koje je Duh Sveti postavio da upravljaju Crkvom Božjom", tvori bit Pijeve Katoličke Akcije. Stoga je Katolička Akcija stožerna misao Pijeva Pontifikata, kojom ga on u prvoj enciklici

veličanstveno otvara, kojom ga u posljednjem svom okružnom pismu filipinskom episkopatu ganuto zaključuje.

Stoga Katolička Akcija po svojoj biti – unatoč više manje sjenkastim varijacijama, koje prate ovu ili onu njenu konkretnu realizaciju i time samo odaju, da je ona istom tapkanju prvih početaka, u mukama velikoga rađanja – stoga Katolička Akcija po svojoj intimnoj biti nije nešto efemerna, nešto prolazno zasebna Pijevu Pontifikatu. Pijev je Pontifikat samo u providencijalno vrijeme i na genijalan način rimskom preciznošću izrazio ono, što je Crkva od prvih svojih začetaka u cjelokupnoj svojoj svijesti nosila: da i lajikat naime spada na njenu bit i daje njoj rekristijanizirani lajikat bitno potreban, da ona uzmogne potpuno izvršiti svoju integralnu misiju – pokrštenje, pobožanstvenjenje društva, svijeta. Zato Pijevo djelo Katoličke Akcije, i iza Pijeve smrti – ne znači konac, nego početak: otvaranje novog razdoblja, vraćanje duše čovječanstvu, polaganje temelja novoj kršćanskoj civilizaciji.

Nad pročelje toga novog razdoblja stavio je Pijo lik Onoga, koji jedini sve drži na okupu, koji je "ugaoni kamen" svega, najbolji ustuk protiv centrifugalnim silama civilizacije u agoniji, organski princip neorganski ispremetenog društva, koji svemu daje nutarnji smisao, jer je najnutarnjiji smisao svega, jer sve svojom istinom i ljubavlju obuhvaća i ispunja – Krist Kralj. Zato je enciklika *Quas primas* o Kristovu kraljevstvu logički nastavak okružnice *Ubi arcano* – o preporodu ljudskog društva, a *Quadragesimo anno* – o obnovi cjelokupnog društvenog poretka – nužni zaključak ideje o Kristu Kralju.

Taj svesadržajni lik Krista Kralja u Pijevim je očima najsnažnija brana protiv suvremenog defetizma, koji se unatoč vanjske bučnosti uhvatio duša mnogih; taj konkretni inkarnator svega istinito velikoga – Krist Kralj za Pija je najsilniji magnet, koji će oko sebe polarizirati sve zdrave i lojalne energije čovječanstva. Zato Pijo XI. Taj osnivač blagdana Krista Kralja, usprkos i baš radi vanredno razvijenog smisla za integralnu realnost – ne poznaje malodušne klonulosti. Zato se on pun povjerenja okreće omladini svijeta, vjeruje u djelovanje Duha, koji će po toj omladini stvoriti novi dinamizam i dati novi dah svijetu, zato svi omladinski pokreti autentičnog katolicizma nailaze na svestrano razumijevanje Pijevo, zato i najautentičnije i najsmjelije omladinsko gibanje katoličke današnjice – Žosizam Cardijana – nailazi od prvog svog časa na instinktivno i potpuno odobravanje Pija XI.

Jer je Pijo znao, da je Krist jedini stvarni spasitelj čovječanstva, Vođa kat. Eksohen, koji je jedini vrijedan, da se za Njim totalitarno i bez pridržanja uzbibaju velika svjetska gibanja, zato je on pronicavošću Pastira i odlučnošću Oca skinuo vješto namještenu masku s lažnih mistika sadašnjice, koje izbacuju samo pseudo-spasitelje i stoga donose samo pseudo-rješenja. Zato je on s jednako oštrovidnom energijom – gotovo istih dana u enciklici *Mit Brennender Sorge*(14.III. 1937.) upozorio na ne-kršćansku, pogansku bit rasisitičkog nacijonal-socijalizma, kao što je u okružnici *Divini Redemptoris*(19.III.1937.) upro prstom na nutarnju i nužnu destruktivnost bezbožnoga komunizma, dok je još prije u pismima *Quadragesimo anno*(15. V. 1931), *Nova Impendet*(2.X.1931) i *Cariteate Christi compulsi*(3.V. 1932) jednako odlučnoj i jednako objektivnoj analizi podvrgao raspadljivu beskrvnost liberalnog kapitalizma.

Krist će biti stvarno Kralj i u socijalnom poretku čovječanstva, kršćanstvo će biti preporodni kvasac svijeta, lajikat će biti apostolski obnovitelj novoga društva, duše će se prikučiti intimnoj blizini Kristovoj, ako oni kojima je Krist povjerio svoje Tijelo – euharistijsko, a po tome i mistično- svoju krv i svoje evanđelje, svećenici Kristovi, budu sol, koja ne bljutavi. Da to svećenstvo Kristovo bude ne samo usporedo nego i na čelu kulture, koju ima da zadahnjuje kršćanstvom, Pijo XI. Odredbom *Deus scientiarm Dominus* provodi dalekosežnu reformu crkvenih studija, svjestan, da samo solidno i svestrano izobražen kler može imati potrebnog ugleda i dubokog utjecaja u vanredno složenoj problematici današnjice. Da taj kler bude potpuno svjestan pastirske odgovornosti, da on bude žarište i umnažač lajičkog apostolata, Pijo mu je napisao onu veličanstvenu encikliku *Ad catholici sacerdotii fastigium*(20.XII.1935).

Pijo je sam u zadnje vrijeme lično preuzeo vodstvo Kongregacije za sjemeništa i zadržao ga do zadnjega svojega daha. Uzgoj budućih levita Gospodnjih, budućih pokretača lajičkog apostolata bila je prva od prvih Pijevih briga ovih posljednjih godina.

Prije no što nas je ostavio taj veliki Papa, taj dalekovidni otac, on nam je još jednom u dirljivoj i dubokoj sintezi u posljednjem svojem pismu filipinskim biskupima sažeo svu grandioznu baštinu svojega pontifikata, koji će u analima Crkve ostati zlatom usječen kao jedan od najvećih pontifikata povijesti. A Pijo XI. njegov nosilac stoji danas i stajat će kao jedna od najsnažnijih figura papinstva, jedna od najsvjetlijih ličnosti čovječanstva.

Opasne ekvivokacije - Hrvatska i Velika Njemačka, 1938.

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/opasne-ekvivokacije-hrvatska-i-velika.html

Autor teksta u nastavku je Stjepan Tomislav Poglajen, tekst je objavljen 1938. godine u časopisu Život (19) 4 (1938) 177-179.

Opasne ekvivokacije

U presudnim su vremenima ekvivokacije od kobnog značenja. Prekrivaju pravu stvarnost, zatvaraju vidike, razvodnjavaju snažan i organski povezan nastup, uspavljuju naivnost, hrabre - cinizam. Stoga ih cinici i vole i svijesno podržavaju. I Hrvatska je u svojim stoljetnim memoirima zapisala o tom gorkom iskustvu.

*

Otkad su kod Radgone zazveketale pruske ostruge i kod nas neke ekvivokacije nanovo probuktaše. I ekvivokacija s obzirom na Hrvatsku i ekvovokacije s obzirom na katolicizam u Hrvatskoj.

S obzirom na Hrvatsku. Nekima se još uvijek silno sviđa uloga Trenkovih pandura: oni još ni danas ne mogu da za Hrvatsku zamisle drugoga poziva. Ona je za njih vječni - satelit, jer oni u svom životu osim satelitstva nisu nikad ništa drugo proživljavali, niti su dopuštali da ostali mogu nešto drugo da dožive. Oni se danas s kapralskim udivljenjem okreću prema "Velikoj Njemačkoj", a ne znaju, da nacizam Hrvatsku savršeno – prezire. Prezire iz nutarnjeg uvjerenja i momentalne taktike. Prezire, jer sebe smatra superiornom, božanskom rasom, koja je pozvana da dominira, a ne da surađuje u međunarodnoj obitelji; prezire jer instiktivno osjeća da njegovoj brutalnosti, njegovoj sentimentalnoj maglovitosti, njegovu sustavnom cinizmu-duboko etička hrvatska duša sasvim tuđa; prezire, jer sluti da će Hrvate za svoje bliže, a pogotovo daljnje - planove logički i gotovo nužno imati protiv sebe. Prezire, jer se konačno i – boji.

*

S obzirom na katolicizam u Hrvatskoj. Ne mislimo tu na one, koji s katolicizmom nemaju ništa zajedničkog osim kojeg sporadičkog, proračunatog i naravski vrlo površnog komplimenta, a u stvari su po svom svjetovnom nazoru - rasisti, a po kulturno - socijalnoj i državničkoj orjentaciji - sateliti.

Mislimo tu na onu psihozu, koja se zavukla i u neke katoličke duše, koja u nacizmu neku vrst mesijanizma gleda. Neshvatljivo je to, tragično je to, ali je tako. Razlozi? Mnogi i razni, no najosnovniji kao uvijek u sličnim dubokim simpatijama-nutarnja intimna srodnost, connaturalnost.

Oni vjeruju nacizmu, kad se grlato predstavlja kao "brana" protiv komunizma. Oni su uz nacisitičku "antikominternu", jer su protiv komunističke kominterne, a zaboravljaju, da se i antikominterna i kominterna konačno svode na isti nazivnik: boljševizam tj. transponiranje transcendentalnoga, apsolutnoga u skučeni, uski infraljudski okvir ekonomskoga, biološkoga, klase, rase. Taj novi absolutum je i norma moralnosti i norma istine: i nacizmu i komunizmu. Obojici je sve dopušteno, pravno, moralno, dobro, istinito, što odgovara rasnoj odnosno nacističkoj, klasnoj odnosno komunističkoj diktaturi.

Zaboravljaju da se Scili ne izbjegava zagrljajem Karibde, da se veliki socijalni i kulturni problemi ne odstranjuju njihovom vanjskom negacijom, nego nutarnjim rješenjem, da se đavlom ne izgoni Belzebuba, da se "vojujuće bezboštvo" ne uklanja "vojujućom" mitologijom, da se prazninu u čovjeku i društvu ne ispunja polubogovima i poluboščićima diviniziranih "vožda" i "voiždića" nego jednim jedinim pravim Bogom i Njegovim Kristom.

Njih baš odviše ne odbija ni *congenitalno nacističko poganstvo* , jer ih možda baš odviše ne ispunja Kristovo kršćanstvo. Oni sude nacizam po izjavama i obećanjima, a Krist nam je rekao da ljude prosuđujemo po njihovim djelima, da ih prepoznajemo po njihovim plodovima(**1**).

Njima se sviđa nacistički "antiklerikalizam"(**2**) jer u duši nose klice nekatoličkog cezaropapizma. Njima se sviđa, kad nazi - ne bez cinizma – vele, da oni zapravo hoće da Crkvi pomognu, tim što hoće da je "depolitiziraju". Zaboravljaju da je jedini Krist rekao "Dajte cezaru što je cezarevo, a Bogu što je Božje",a da su svi diktatori tu izreku konkretno ovako parafrazirali: "Dajte cezaru što je cezarevo, i još k tome ono, što je – Božje." Zaboravljaju, da tu granicu: što je Cezarovo, a što je Božje povlači ne cezar - nego Bog, ne proizvoljnost stranke, nego nepogrešivost Crkve. Zaboravljaju, da su iza Kalvarije svi progoni započimali ne gonjenjem nevidljivog Krista nego vidljive Crkve; zaboravljaju da su sve hereze ustajala ne protiv odsutnoga Isusa nego protiv Njegova prisutnoga namjesnika; da se Crkvu uvijek razbijalo ne toliko rastjerivanjem stada- koliko rasturivanjem pastira; da se duše udaljivalo od Boga, ne neposrednim odvraćanjem od Sv. Duha, kolika posrednim i izravnim odvraćanjem od - svećenika.

*

Oni to zaboravljaju(**3**), ali na to ne može da zaboravi Crkva, ne smijemo da zaboravimo mi sinovi Crkve, ako ne ćemo da Crkva bude sapeta u Hrvatskoj, ako ne ćemo da Crkva nestane iz Hrvatske, a s tim i – Hrvatske.

---

1. Djela su to i plodovi sustavnog bezboštva, sustavnog protukršćanstva: po katoličkim dijelovima Reicha - znamo to od očevidaca - izbacuju iz škola sve vjerske slike, križeve, kipove - sve što Krista dozivlje u pamet njemačkoj mladosti. Sam je "Fuhrer" iz *Haus der deutchen Kunst*dao izbaciti veliki umjetnički brončani križ, jer da to u njemačku umjetnost ne spada. Katehetama se rad u školama čini nemoguć: djecu se upućuje, da im se rugaju, da ih dočekuju zbornim pozdravom: "Gospodine kapelane, mi ne vjerujemo u Boga, ne vjerujemo u Krista, hoćemo napolje iz Crkve". Izvan škole je rad s omladinom sasvim onemogućen. Katoličke se akademičare na ispitima sustavno ruši, ukoliko im u nekim

mjestima već ne zabraniše polazak sveučilišta. Biskupski i kardinalski se listovi stalno otvaraju: Kard. Faulhaber je na primjer prisiljen da lično obilazi sve svoje svećenike, pisati im ne može ništa. Privatne katoličke škole su praktički već sasvim dokinute. G. Goring se nedavno hvalio u Beču mi nismo nijedne Crkve spalili kao oni u Španiji kardinal Faulhaber mu je već prije toga dao dostojan odgovor: niste spalili crkve, ali ste uništili katoličke škole, a to je gore, nego da ste spalili crkve, jer ste ovako uništili žive hramove sv. Duha u dušama njemačke omladine, ili ste barem sve učinili da ih uništite. Papu optužuju da šuruje s komunizmom, a njegovu encikliku protiv komunizma plijene; kao što se zabranjuje tisak Faulhaberovih propovijedi, a u isto vrijeme ga optužuju, što inozemstvo donosi krivi tekst njegovih propovijedi. Nacizam nam ne će zamjeriti što mi njegova obećanja - pa i ona najnovija o poštivanju crkve u Austriji- ne možemo, da uzmemo za ozbiljno. Pokret i ljudi, koji su nedržanje zadane riječi pretvorili u svjesni sistem- sami vele da se ne mogu vezati statikom potpisanih ugovora i zadanih obećanja- imaju suvereno pravo, da im se – ne vjeruje. Istina Crkva je i u Austriji kao i u Njemačkoj lojalno priznala nacistički režim, da sa svoje strane ukloni i svaku sjenu povoda za progone. Unatoč tome, i unatoč najsvečanijim obećanjima -progoni su u Njemačkoj došli, a odmah u ostalom i u Austriji. Jer što su drugo nego progoni, ono hapšenje starog salzburškog Biskupa, optuživanje, da je bio u vezi sa francuskim komunistima, ono zatvaranje centrale KA u Beču, ono nasilno otimanje cjelokupne katoličke štampe u Austriji i njeno nasilno pretvranje u glasila nacističkog svjetovnog nazora; onaj teror brojnog hapšenja, ona parodija od istine o "zarazi samoubojstv"a, za koja samo naivčine i neupućeni mogu da vjeruju, da su sva bila samo "samoubojstva", kao ono na primjer Feyovo. Što nacizam počinje zadnje tjedne ožujka da govori o "obnovi" konkordata, o novom konkordatu, to ne znači mnogo: prije svakog se plebiscita nastavilo s istim progonima. Prije svakog vanjsko-političkog gesta nacizam je htio da utiša kršćanske savjesti, da ih poslije tog gesta još savjesnije guši. U Saaru se Crkvi prije plebiscita sve obećavalo, poslije plebiscita se sve pogazilo. A saarski je plebiscit udešavala ista grupa kao i Bečki: pripravio ga je von Papen, rukovodio Burckel. Iza iste frazeologije doći će isto gaženje zadane riječi. Za nas nacizam nema više zadane riječi: mi očekujemo od njega- samo djela.

2. Značajno je da o tom "antiklerikalizmu" – svuda po svijetu- najčešće govore baš oni krugovi, koji su najviše zaraženi nezdravim "klerikalizmom": bilo da kao nekršćani ili antikršćani svoje totalitarne mitologije silom nameću svima, bilo da se kao "katolici" svojim "katolicizmom" služe kao sredstvom za svoju afirmaciju u javnom životu, koji je za njih u stvari, ako ne u terminologiji - identičan s političkim životom.

3. Kao što su zaboravili razni sitni i veliki von Papeni, koji su si utvarali, da Crkvi iskazuju silnu uslugu tim, što je kloroformiraju pred stratištem i pri stezanju užeta odaju izlizane komplimente.

I nastala je noć - Staljin&Hitler, 1939.

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/i-nastala-je-noc-staljin-1939.html

Stjepan Tomislav Poglajen pisao je antitotalitarne napise, jedan od takvih je u nastavku, o paktu Staljina i Hitlera, objavljen je 1939. u časopisu Život(20) 7 (1939) 385-387. Danas nam takvi zapisi daju zanimljiv pogled na razmišljanje Poglajena i suvremenika u tom burnom vremenu. Poglajen je već tada shvaćao svu sličnost koja ta dva sustava nose u sebi, posebice opasnost koja postoji za Crkvu, kršćane i kršćansku kulturu općenito.

I nastala je noć

Noć se spustila brže, nego su očekivali narodi i državnici. U strahovitoj tami, koja se sve više nakuplja, jedva još razabiremo po kojega ministra, koji putuje amo i tamo, vidimo siluete lica i likova, istrgane komadiće paktova i propagande, ali tama sve to guta i sad je postala noć. Našle su se one dvije sile, koje su obje odmah od svog postanka pretpostavljale stravu za čovječanstvo. Znalo se za opasan karakter i jedne i druge. Mnogi su se nadali da će one učiniti svijetu tu uslugu, da se međusobno prožđru. No oni nisu učinili svijetu te usluge, već su sklopili međusobno Pakt. Ne znamo, koje su sve tajne klauzule toga pakta, ali znamo da će budućnost, koja se primiče pod ovakvim znakovima, bit strahovita.

*

I sad hoćemo da trijezno sudimo, i ako se u tami lako vidi duhove. Može biti da je Adolfa Hitlera slabost njegove pozicije natjerala Staljinu. Bit će, da u Trećem Reichu znadu da gube i preostatak prestiža. Hitler nije više od Boga poslani spasitelj od boljševizma. A i kod Staljina mora da su slabe prilike, kad se odlučio da razočara sve one, koji su u njegovo ime vodili protufašističke akcije. No, sve to skupa nije važno. Na horizontu su iskrsla druga, važnija posmatranja stvari. Industriji osovine nedostaju sirovine, dok ih Rusija imade u izobilju. Staljin nije u stanju da sam sa svojim ljudima izvadi blago iz svoje zemlje. Tu će sad dobiti pomoć, a to predstavlja nadoknadu, koja mnogi minus može promijeniti u ogroman plus. Autarkija unutar starih njemačkih granica je dakako nesmisao, no ako se protegne na čitavu srednju Europu i Sovjetsku Rusiju- tada stvar dobiva drugi izgled. Pod sigurnim vodstvom može tu nastati snažan blok koji će vladati svijetom, a to neće biti samo čisto privredna i politička stvar.

*

Sjećamo se jedne rečenice, koju se već godine 1934. moglo čitati u "*Der deutsche Weg*", i to u članku "progonitelji crkve pružaju si ruke". Neka svi državnici upamte, da se po svjedočanstvu povijesti- u ozbiljnom času svi savezi i paktovi sklopljeni samo sa stanovišta političke probiti, raspadaju u ništa- i da se sklapaju savezi i aktovi između onih sila koje su vođene idejom. Možda za druge države i nije od tako velike važnosti jesu li vrhovni predstavnici religiozni ljudi ili nisu. U totalitarnim državama svakako je to od vrlo velike

važnosti. Nažalost moramo priznati, da je Staljin upravo unio svoje ime u "Zlatnu knjigu" bezbožnika, a Adolf Hitler, ono što je za njega najviše biće, formulira kao "trajna substancija naroda" Shvati li se riječ Bog u tradicionalnom smislu, tada su obojica bezbožnici. Zemlja kojom upravljaju neće poznavati drugih bogova, osim Staljina i Hitlera Bit će zemlja bezbožna kao i ti njeni bogovi. U tim zemljama dosljedno će se ugušiti sve, što čini sadržaj Vesele Vijesti - Evanđelje. U obim zemljama ima se isto mišljenje o ljudima. Slobodna ličnost žrtvuje se za kolektiv. Taj kolektiv, discipliniran i upravljan po određenom lanu, jest prava inkarnacija čovječje naravi. On pojedincu daje eksistenciju i cilj života. Posvemašnje uvrštenje u kolektiv je imperativ izvana, a istodobno i iznutra. Slobodni su jedino oni, koji postaju robovi ovih imperativa, a izgube svaku ličnu volju. Postoje još samo željezni zakoni i željezni okovi, dok ljubavi i milosti nema više mjesta. Iščezle su blažene pjesme, koje su svojim čarom ispunjavale katedrale kršćanskih vremena, ne čuju se više uzdasi izmorenih ljudi, pa novi gospodari svijeta mogu biti sretni, dok an hiljade njihovih žrtava krvari. Neprijatelji, Boga, koji su do sada stanovali u dvije različite kuće, porušili su zid, koji ih je dijelio. Ili bolje, taj se zid sam srušio, jer je postao suvišnim.

Promatra li se kakvim su izjavama oba diktatora izrekli sud jedan o drugome, čini se, kao da je svaki od njih zatajio svoju cijelu prošlost u času, kad je neprijateljstvo pretvorio u prijateljstvo. U istinu stoje stvari drugačije. U Adolfu Hitleru krio se jedan Staljin, a u Staljinu jedan Adolf Hitler. Nije li Molotov napomenuo, da je Rusija danas nešto posve drugo od Rusije prije deset godina. Nismo li mi, a i drugi, godinama sjećali na to da boljševizam u dubini nije internacionalan, nego da si je u Sovjetskoj Uniji stvorio domovinu o kojoj je još Lenjin rekao, daju je opet dozvoljeno ljubiti, otkada je ostvarila marksizam? Gdje nema jedne ideje, koja doista veže ljude sviju rasa i klasa, nužno će sve ono, što se naziva internacionalnim pasti žrtvom proždrljivog nacijonalizma a najnoviji primjer za to nam daje Sovjetska Unija. Sa stanovišta radničkih masa nikada još internacijonalni proleterijat nije bio tako prevaren, kao u našim danima od njihovog obožavanog Staljina. Adolf Hitler pak u nijednom savezu ne traži drugo doli mogućnosti da vlada svojim novim drugom. U njemu ćemo lako razabrati spoj jednog rasističkog mesijanizma, o kojem uvijek sanja, sa onim "pruskim" cinizmom, za kojeg nam je Rausching htio dokazati da je nihilistička srž nacijonal socijalizma. Nacijonal-socijalizam niti je isključivo onaj nihilizam, a niti je onaj mesijanizam, a već je to ono u Adolfu Hitleru utjelovljeno sjedinjenje obojega. Prema tome mogu se vječno mijenjati lozinke, čas sa stanovišta samoodređenja naroda, čas opet s kojeg drugog stanovišta. Tako se može katoličke zemlje zaviti u maglu, da im se ulije strah pred boljševizmom, koji pali crkve i samostane, a boljševičke zemlje može se osvojiti time da se nastupi protiv kršćanstva i kapitalizma. Sve pak to stupa u službu kukastog križa produženog u srp i čekić.

*

Zaista, zidovi , koji su dijelili ova dva sistema, mogli su nečujno pasti. Funkcioner Gestapoa ni malo se ne razlikuje od uhode G.P.U-a. Koncentracioni logori Dachau i Solovecki otoci pružaju nam istu sliku, a majske slave u Moskvi su isto tako stranački dani kao i oni u Nurnbergu. Kult vođe je tu i tamo jednak, a prije svega je na obim stranama dinamika, koja u velikim potezima stoji na istoj liniji. Ako dva čovjeka počnu s dviju dosta udaljenih polaznih točaka, rušiti sveukupnu kršćansku kulturu, nužno mora jedanput doći čas, kad

će se sastati na ruševinama razorenog svetišta. Jedan je došao s "ljeva", drugi s "desna". U velikoj udaljenosti smatrali su se neprijateljima; taj jedan je nosio smeđu značku, a drugi crvenu! No kad su opazili, da su sa svojim razaralačkim bakljama uništili isto Božje svetište kad su si u tom jezovitom osvjetljenju pogledali u lice, sinulo im je da u stvari izvode isti posao, da imadu istog neprijatelja i da su međusobno složni u mržnji, koja u dubini njihovih, duša vrije protiv Boga i protiv ljudi. I tako je jednoga dana moralo doći do pakta i saveza i prijateljstva, a taj je dan izabran po mogućnosti tako da ulove čas, kad se kulturno čovječanstvo spremalo da uloži zadnje sile u borbi za slobodu, za dostojanstvo ličnosti, za pravo i moral.

*

I sada se spustila noć... A svaki osjeća da imade nešto strahovito u borbi protiv same noći, protiv one stare noć, u kojoj se skrivaju strahote poganstva. Kada bi se bar iz ovog neodređenog osjećaja prema demonskom protivniku iskristalizirala spoznaja, da se u borbi protiv takove tame može upustiti-samo jedno sunce, koje nosi moć u sebi da nadvlada noć. Ipak ovaj novi pakt, koji leži na narodima kao mora, imade jednu dobru stranu: dokončao je jednu ogromnu laž. Ideju slobode nije se mogla izvojštiti pomoću Staljinovih robova. Sa Kremlja uvukla se nepodnosiva disonanca i jasna podlost u idelogiji naroda, koji su više ili manje još bili kršćanski, uvukao se bunitelj mira i izdajica. Dobro je da ovaj pakt nužno sili, da se razluče duhovi. I kad bi sad došlo do proširenja rata, na jednoj bi strani ipak stajali samo oni ljudi, koji zaista žele slobodu, pravednost i konačno mir na moralnim osnovama. No bilo kako bilo onome, koji upravlja pogleda na posljednja velika pitanja svjetske povijesti, u prvi čas će oči biti zaslijepljene od tame, koja je ovila ogromnu prikazu noći, a koja se sad obara na Boga i Krista, na Crkvu i kršćansku kulturu, na svaku uređenu ljudsku civilizaciju i sve što je ljudski plemenito, veliko i lijepo. Zato se karakteristika ovog doživljaja može dati sa ovo malo riječi:

I nastala je noć...

O odnosu Crkve i politike – Bauer, Merz

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/o-odnosu-crkve-i-politike-bauer-merz.html

U nastavku par dijelova iz članaka koje je Tomislav Stjepan Poglajen posvetio nadbiskupu Baueru(Život (19)1(1938) 1-5.), odnosno napisao povodom desete obljetnice smrti Ivana Merza(Život (19) 5 (1938) 241-244.). Članke nisam prepisao u cijelosti, odabrao sam samo neka Poglajenova razmišljanja. Iako primarni cilj odabranih Poglajenovih napisa nije pisati o odnosu politike i Crkve meni se upravo to učinilo zanimljivim.

Hrvatskom Metropoliti In Memoriam

Tužno je prodefilirao Zagreb - a po njemu i cijela Hrvatska – ispred odra Metropolita Bauera. Tužno, ali pobožno i dostojanstveno. Jednakim ga veličanstvenim mirom ispratiše Zagreb i Hrvatska pod vitko stupovlje Stjepanove katedrale.

Sve je to bilo tako različito, bitno različno od srpanjskog opijela i srpanjskih događaja. A i razumljivo je to. Gdje je nutarnja svijest o posjedovanju Istine i Pravde tamo je mir, staloženost, dostojanstvo i u borbi, i u progonima, i u gubicima. Gdje su privilegije samo izvana osvojeni, a povlašteni položaji samo umjetno - pa i nepravedno – podržavani, tamo je uzrujavanje, nemir i potpokavanje. Poluistine se uvijek boje Istine, jer se one u svijetlu Istine tope, iščezavaju. A Crkva je katolička sama Istina, produžetak utjelovljenja Istine. Zato je zagrebački pogreb bio tako miran, a onaj na ušću Save u Dunav tako grozničav.

*

Nadbiskup Bauer je umro, ali njegov duhovni lik ušao je u dragocjenu ostavštinu hrvatskoga naroda. Ostavio je za sobom uzorni primjer duhovnoga pastira i duboko prekaljenog crkvenog čovjeka. A danas je to baština, koja se nikad ne može preskupo ocijeniti. Danas, kad postoji zaraza, da se svi problemi rješavaju izvana, silom i dosljedno tome se ne rješavaju. Danas, kad je napast tako velika – neki joj i podlegoše- da se Crkvu i njene svećenike odvodi s njenog specifičnog terena, njoj vlastitih sredstava i upućuje na tribinu- ili stolice- političke tehnike i površnog politikanstva.

I dr. Bauer se i kao svećenik bavio političkom tehnikom, ali je politiku napustio, a kao zagrebački nadbiskup - prednjačeći ostalim biskupima Hrvatske - potpisao je onaj historijski dekret, kojim svojem svećenstvu - svojim suradnicima u apostolatu- zabranjuje aktivnu specifično političku djelatnost. On je duboku razumio, da politika kao tehnika nije sama po sebi kadra da stvori ljude, nego da je ona sama takova, kakovi su ljudi koji ju nose kakova su načela - ne, o kojima oni govore - nego koja oni inkarniraju. Da je prema tome glavna i najpotrebnija stvar uzgojiti ljude, izgraditi cjelovite, konkretne kršćane: kakva je naime jezgra takva će biti i djelatnost: agere sequitar esse. Naslov je konačno sporedan.

Ljudi-kršćani- nužno će stvoriti i politiku i cijeli društveni uređaj, u kojem, će vladati načelo kršćanske Pravde i kršćanske ljubavi.

Politička pak tehnika bez kršćanskih ljudi - pa i s "katoličkim" ili "kršćanskim" nadkrovljem ostat će prazna, u suštini i metodama nekršćanska, i stoga nužno - kratkovidna, nerealna unatoč prividne realnosti. Zato Crkva iskazuje najveće rodoljublje domovini, kada se - čuvajući ljubomorno svoju nutarnju slobodu, koncentrirajući sve svećeničke i svjetovnjačke sile KA sva daje na izgradnju ljudi, na stvaranje kršćana. Jer konačnom sudbinom domovine ne odlučuju ni časkari, ni govordžije, ni pisari, ni sitni igrači političkih kombinacija, ni istrenirani "kompromiseri" - nego Ljudi.

*

Svaki strateg ide za tim, da pogodi najvitalniju točku protivnikovu. Kad kolektiv nastoji da uništi ili apsorbira drugi kolektiv, on sve sile usredotočuje na to, da raskopa i rastvori njegovu dušu. A u prosuđivanju toga, što čini dušu, što čini najvitalniju srčiku jednoga kolektiva, protivnik je prečesto daleko oštrovidniji od samog nosioca te duše. Nema sumnje da katolicizam sačinjava najintimniju jezgru hrvatske duše i da je on taka usko i nejdljeivo isprepleten s poviješću hrvatskog zbivanja, te je postao jedan od bitnih nenadomjestivih elemenata hrvatske narodne individualnosti. Stoga nije čudo, što se protivnik odmah na nj okomio. I to smišljeno i stalno, unatoč kratkovidnosti - ili baš pomagan kratkovidnošću i naivnošću- nekih epigona.

Okomio se najviše na ono, po čem se ta duša dalje prenosi od pokoljenja do pokoljenja: na odgoj. Okomio se tim što je roditelje - te prve, naravne uzgojitelje - izvlastio iz mnogih osnovnih prava lišivši ih gotovo svakog utjecaja na služeni – vjerski, rodoljubni, moralni-uzgoj omladine, njihove roditeljske omladine. Okomio se naročito tim, što je jedine kule roditeljskih prava i stvarnoga katoličkog uzgoja - konfesijonalne škole, htio lišiti svake pravne i građanske vrijednosti. Nikakve smicalice nisu bile zaboravljene, nikakove šikanacije propuštene, i novčani pritisak i otvorene prijetnje, i zakonski nacrti i neodgovorni telefonski nalozi, sve je to bilo upotrebljavano, da se katoličkom konfesionalnom školstvu u Hrvatskoj stavi nadgrobni spomenik.

Ali se uvijek mjesto nadgrobnog spomenika nad njim našao lik lava, bijela glava starca Natpastira, hrvatskog Metropolite Bauera. Koliko je puta on morao da svoj starački glas digne u znak prosvjeda, da svoje iscprljeno tijelo stavi u pokret, da tako spasi ovo ili ono osnovno pravo hrvatskog katoličkog školstva. I on je taj svoj glas neumorno i nefaljeno dizao. Bez ljudskog obzira, i na najvišim mjestima. Sa slobodom pravih Kristovih pastira, kad se bore za osnovna vjerska i ljudska prava svojega stada. I mnogi od onih, koji su inače vični prostracije i milošte, ostadoše zapanjeni nad tom neustrašivošću nemoćnoga starca. I Stari je Natpastir spasavo pravo Crkve, prava istinske prosvjete, prava roditelja i prava savjesti, koliko se spasiti dalo u onim vremenima, kad su osnovna načela etike bila smatrana samovoljom, a pusta samovolja osnovnim zakonom.

*

Dr. Bauer je napustio politiku, Nadbiskup Bauer je svom kleru zabranio politiku, ali Nadbiskup Bauer nije napustio niti zabranio hrvatskog rodoljublja. On je i kao čovjek, a još više kao katolički pastir dušu znao, da je ljubav prema domovini jedna od osnovnih

građanskih dužnosti kršćanske etike, jedan od velikih socijalnih kreposti kršćanskog morala. Znao je da suosjećati s domovinom, suosjećati s narodom, s cijelim narodom, ustajati na obranu najosnovnijih prava svojega naroda, demaskirati nasilje i sistematsku laž nije pitanje politike, nego elementarne etike, i da Crkva - kao "tvrđa istine" i hraniteljica Pravde, takova zbivanje ne može promatrati ravnodušno, kao što ga nije ravnodušno promatrala ni nekoć, na drugom kraju Europe, u osobi svog kardinala – velikog Merciera. Historijski list hrvatskog Metropolite dostojan je pendant držanju belgijskog Primasa. Bauer je kao duhovni pastir prestao biti politik, ali je ostao žarki hrvatski rodoljub.

...

Providencijalni čovjek Hrvatske

Pojavio se[*Merz*] među nama onda , kada se gotovo već sasvim bio iskvario pojam i odnošaj prema onoj, kojoj Hrvatska duguje i svoju zasebnu fizionomiju, i svoju narodnu individualnost i svoju historijsku opstojnost - Crkvi.

U jednim se krugovima zapelo o neke zahvaljujući stoljetnom bakcilu jozefinizma nažalost stvarne i nerijetke- nedostatke klera: i mjesto da se kompetentnom forumu i zdravome dijelu pomogne da se ti nedostaci odstrane, njih se uzelo kao ispriku za sustavno miniranje Crkve u Hrvatskoj. Kratkovidno se pri tome zaboravilo, da se time minira i najsnažniju kohezivnu silu Hrvatske.

U drugim se krugovima u svećeniku nije gledalo ono, što je on prvotno: predstavnika Crkve, Krista, nego njegov drugotni empirijski poziv čovjeka, da se onda i njegov božanski specifično svećenički poziv podvrgne kritici i kontroli lajika "druga" ili "nadglednika". U crkvi se nije gledalo Krista, koji nastavljen po Crkvi u vremenu i prostoru nas vodi i spašava, nego ustanovu, koja bi morala biti zahvalna, što se mi nje sjećamo, koja bi trebala biti sretna, što se mi udostojavamo, da je svojim uslugama - zarobljujemo.

Nekoć je to bilo aktualno, a nije sasvim neaktualno ni danas.

Danas, nakon onog veličanstvenog i elementarnog jedinstva, kad su sve pozitivne snage Hrvatske u borbi s neetičkom diktaturom, koja je išla za zatorom Hrvatske, nerazdvojivo bile povezale u jedno klupko, i u svojem korijenu- nešto nesvijesno, a najvećim dijelom svijesno - oslonile na najosnovniju snagu Hrvatske - Crkvu, danas, premda bi ta snažna i širokogrudna kohezivnost Hrvatskoj trebala kao izgubljenom kompas, danas se neki koji ne mogoše da uhvate neposrednog jačeg kontakta s najdubljom tradicijom Hrvatske - katolicizmom, i opet dadoše na miniranje Crkve u Hrvatskoj. I oni to čine danas, kad se srpstvo listom - od krajnje ljevice do krajnje desnice - skrutilo oko svog pravoslavlja, danas kad su zdrave i vitalne snage katolicizma Hrvatskoj potrebne kao rijetko na kojoj dosadašnjoj raskrsnici njene, sad ponosne sad tragične, povijesti.

Danas se i opet – u po kojim krugovima-u Crkvi počelo gledati ne onu, kojoj se služi-jer se u njoj Krist služi- nego onu kojom se služi, i koju se sa začuđenjem, gotovo sa sablažnjenjem promatra, što se ne pokazuje ni toliko zahvalnom, da se njom uopće netko hoće da se posluži. Zato je tvoja misija, tvoja prisutnost Ivane, i danas prijeko potrebna, da opet dozoveš u pamet, snažno-stvarno, onu osnovnu kršćansku istinu: Crkva nije i ne može da bude sredstvom - ni kao plašt ni kao odskočna daska ona samo može da bude svrhom, jer je ona produženi Krist, Tajanstveno Tijelo Kristovo, inkarnacija Božjeg života na zemlji.

*

Tvoja je misija bila Ivane, da naglasiš apsolutnu depolitizaciju katoličkih organizacija. I taj nam je naglasak danas potreban.

Potreban, kadgod zapadnemo u napast, te mislimo da Crkvu in ultima linea spašava politička akcija, i da dok te političke akcije nema, da je dotle Crkva osuđena samo na neku vrst - životarenja.

Ti si nam Ivane dozvao u pamet, da Crkva ima svoj vlastiti dinamizam, i da se ona in ultima linea smije da oslanja samo na te svoje specifične snage, mora da razvije svoj vlastiti dinamizam, da ga učini - kako bi Maurin duhovito rekao - dinamitnim. Jedino je tako ona kadra da zadrži svoju punu vitalnost, i izvrši svoju preporodnu misiju. Ona se svim - što je dobro može i mora da pomogne, kao što sve što je dobro može i mora da pomogne, kao što sve dobro ona sa svoje strane pomaže - ali se ona ni na koga osim na sama sebe tj. na svoju božansko-čovječansku, realno-mističnu vitalnost- ne može definitno da osloni. Jer kadgod se ona definitivno ili bar primarno oslanjala na snage, vitalnosti i metode, koje su izvan nje. Ona je uvijek u svojoj specifičnoj misiji doživljavala - katastrofu.

Svatko ima dužnost da se brine za boljitak svoje domovine, da izvrši svoju obavezu građanina i rodoljuba, svatko ima pravo da se u tu svrhu upusti i u arenu političke djelatnosti- svatko, i katolici kao pojedinci- ali nitko nema prava, da u tu političku arenu bilo koje nijanse- uvlači i angažira Crkvu, bilo preko njenog svećenstva, bilo preko organizacija, koje su u neposrednoj ovisnosti o hijerarhiji.

Za Crkvu je danas u Hrvatskoj - a i za samu Hrvatsku- od presudne važnosti, da Crkva sama čuva svoju potpunu nutarnju i vanjsku slobodu, nutarnju i vanjsku neovisnost. Tim i samo tim će ona učiniti najveću uslugu i hrvatskome narodu. Ona će mu otkrivati žilu kucavicu njegove stoljetne tradicije:njegov katolicizam i tim mu pomagati da bude što svjesniji najhitnijeg dijela svoje duše, što svijesniji samoga sebe; ona će u njemu uzgajati duboki etički smisao socijalne, narodne i međunarodne pravde i time mu izgrađivati moralni i kulturni osjećaj vlastite individualnosti. Ona će se kao etička ustanova kat. eksohen u Hrvatskoj identificirati sa svim pravednim i opravdanim zahtjevima hrvatskog naroda ali se kao univerzalna institucija ne će dati zarobiti od ničega partikularnoga, sitno-stranačarskoga u Hrvatkoj, i time će ona biti najsnažnija kohezivna sila Hrvatske, jer će ju u tim velikim vremenima upozoravati na prednosti općeg dobra, nad zasebnim, narodnoga nad stranačarskim.

*

Ti si Ivane pokazao, da je hrvatska omladina-poput omladine ostalih katoličkih zemalja, za kojima u tom pogledu nimalo ne zaostaje - kadra da se oduševi svijesno i trajno za najveće stvarnosti: da se neposredno i odano preda Crkvi i Kristu, a po tome i najstvarnije dade u službi narodu.

Tvoja pojava, onaj polet, kojim je ono najzdravije u hrvatskoj mladosti snažno koraknulo za tobom, pokazaše, da je hrvatska omladina dovoljno svijesna, bistra, velikodušna i da zna biti autentično katolička, te ju ne treba pitati surogatima, palijativima, da ne treba sumnjivih posrednika, koji će njeno oduševljenje polarizirati oko sebe - a možda i monopolizirati za sebe-nego da ona traži, i zna da nađe neposredno Krista- i samo Krista. I da se prema tome nevjeru nad tom omladinom, nevjeru nad mističnim Tijelom Kristovim čini, kadgod se toj omladini, koja je pošla za Kristom, pokušavaju da postave na oltar drugi idoli, drugi mitosi.

*

Pokazao si , Ivane cijelom svojom pojavom , što diltantizam ne može, a što izgrađena kršćanska ličnost može. Taj nam je primjer danas prijeko potreban, kad živimo u atmosferi kolektivnih psihoza, kolektivne dresaže masa i masovnog niveliranja ličnosti, kad u svijetu - pa i za katolike - postoji tako velika napast, da se mjesto svjesnih staloženih ljudi - fordovskom stereotipnošću proizvode sugestivni vikači, mjesto samostalnih, izgrađenih ličnosti nižu i izmjenjuju-blijedi sateliti.

*

Pokazao si, Ivane, da dinamizam organizacije ovisi o dinamizmu pojedinca, koji tu organizaciju vode, da dinamizmom katoličkih organizacija - još više nego onih drugih - ovisi o količini i autentičnosti kršćanske dinamike onih, koji tim organizacijama trebaju da budu i dinamizam i dinamit. Ti si pokazao da su katoličke organizacije bez te duboke, nutarnje kršćanske dinamike osušene da životare, dok zadahnute tom dinamikom, one nužno prave prodore u život, stvaraju oblike, zadahnjuju okvire, a ako ustreba prave nove.

PS

Naknadno sam pronašao na internetu Poglajenov članak o Merzu koji je dostupan(u cijelosti) na stranici ivanmerz.hr.

O klerikalizmu i o pokretima unutar Crkve

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/o-klerikalizmu-i-o-pokretima-unutar.html

Klerikalizam je pojam kojeg mnogi upotrijebljavaju, ali bez nekog dubljeg poznavanja značenja. Učinilo mi se zanimljivo podijeliti Poglajenove misli o tome. U članku pod imenom "U znaku Katoličke Akcije" kojeg je objavio u časopisu Život (16)1(1935) 1-30, Poglajen piše o "Katoličkoj Akciji", objašnjavajući ciljeve i samu strukturu donosi i dvije zanimljive fusnote, o klerikalizmu(fusnota 10) i o Crkvi odnosno pokretima unutar njega(fusnota 25).

Klerikalizam

Izraz "klerikalizam" uzrokom je mnogih ekvivokacija. Zato ga baš i spomenusmo, da upozorimo na pometnju, kojoj je on često povodom. Puštamo po strani etimološki smisao, jer je glavno, što se u riječ stavlja. Jasno je, da on ima u sebi uvijek porugljiv prizvuk.

Pod "klerikalizmom" razumijevaju mnogi protivnici Crkve katolicizam uopće, na taj bi način svi katolici bili "klerikalcima": u tom slučaju nam je klerikalizam samo na diku. Drugi opet-osobito djeca bezvodnog i rastvorenog liberalizma-"klerikalcima" nazivlju sve organizirane katolike, kojoj god oni skupini pripadali: na taj bi način sva KA bila ožigosana "klerikalizmom" - tu nam je "klerikalizam" samo na ponos i prizvuk ograničene ironije, koje se tu uvijek miješa, ne smije nimalo da nas smete. No, izraz "klerikalizam" naročito se razmahao u doba politiziranog katolicizma prošlog i sadašnjeg stoljeća u raznim zemljama. Kao sinovi Istine - istini za volju moramo priznati, da su neki katolici dali stvarnoga povoda, da ih se okrsti "klerikalcima". Ne zato jer su bili prijatelji klera i poslušni sinovi hijerarhije - što je za svakoga katolika ne samo dužnost, nego i ponos - nego radi onoga nezdravog nastojanja, da se s jedne strane i sam kler uvuče u arenu stranačkih borbi i tako istrgne iz one svete vanstranačnosti, koja mu je po naravi njegove božanske misije i po toliko ponavljanim pozitivnim direktivama Crkve bezuvjetno potrebna za plodan rad oko duša, sviju duša; i da se s druge strane razni politički i ekonomski pothvati katolika poistovjećuju s katolicizmom, s Crkvom.

Taj "klerikalizam" zapravo jedini zaslužuje porugljivi epiteton "klerikalizma": dobro je i nužno, da se prave te distinkcije, da ne bude nepotrebnih ekvivokacija, i da se zna, da postoji "klerikalizam", s kojim katolicizam nema ništa zajedničko.

* * *

Crkva

Crkva je božansko-čovječanska Majka sve svoje djece, ona poštuje svoju djecu, poštuje sve njihove i najraznije inicijative, sve njihove i najraznije mentalitete, sve obilno bogatstvo šarolikosti, koje se u njima nalazi. Ona je vez božanskog i čovječanskog - stoga ona zna, da je sve to bogatstvo samo odraz i dioništvo Božjeg bogatstva, koje svoju puninu očituje u toj bujnoj šarolikosti. Ona zna da u njenoj djeci djeluje - Duh; da konačno on sam pokreće sve te divne i brojne inicijative.

Stoga ona odobrava seobu svoje rimske, antiohijske i aleksandrijske djece u pustinju, da se ondje predaju pokori, molitvi, Bogu. Ona odobrava pothvat sina Benedikta, da svojim samostanima bude miroljubivim kolonizatorom istom nadošlih naroda. Ona blagoslivlja Asiškoga Mistika da svojim životom i okupljanjem Male braće propovijeda betlehemsko siromaštvo. Ona odobrava bijele halje Dominikovih sinova, koji će da spoje u jedno samostan i znanost. Onda daje svoj Majčinski blagoslov i Ignaciju, premda on napušta zajednički kor i stalnu kutu, samo da sinovi budu što slobodniji i što pokretljiviji u najraznijim vrstama apostolata.

Ona konačno uzdiže svoju ljupku ruku nad stotinama sinovima i kćeri, koje je u prošlom i našem stoljeću zamoliše, da osnuju novu redovničku obitelj, da novom inicijativom, novim organom umnože divno Tijelo božanskog zaručnika.Ona je jedna , kao što je Krist jedan, ona je široka i otvorena za svaku inicijativu, kao što je otvorena i široka ljubav Onoga, koji ju je osnovao.

Fortis in unitate, pulchra in varietate, sancta mater Ecclesia.

četvrtak, 20. listopada 2011.

Blagdan Svih Svetih - Kralju vjekova kome sve živi

Uoči blagdana Svih Svetih donosim Poglajenov radio govor koji je održan 1938. godine na blagdan Svju Svetih na Mirogoju(prijenos zagrebačke radio stanice), objavljen je i u časopisu Život (19) 9-10(1938) 584-586. Time ujedno završavam seriju postova sa Poglajenovim tekstovima(koje možete pronaći u knjizi "Kršćanski personalizam: Govori, članci, studije", nakladnik Glas Koncila).

Kralju vjekova kome sve živi

U gustim nepreglednim nizovima ispeste se na te najniže obronke Zagrebačke gore, koja je u svoje pitomo domaže krilo primila klonule ostatke onih, koje vaše suze oplakuje, a vaša srca ljube. Uzađoste na taj naš veličanstveni Mirogoj ozbiljni kao hodočasnici, štono dođoše u hram – Vječnosti.

Dođoste vi – u crno zaodjenute majke; da se s nabreklim zjenicam i teškim uzdasima prikučite grobovima onih, koje iz topline majčinskoga krila položiste pod cvjetni plaš svježiš krizantema.

Dođoste zategnutih crta i zamišljena čela vi – oci obitelji, da se u muževnoj boli i roditeljskoj nježnosti, nadvijete nad složene humke onih, koje smatraste svojom utjehom, svojom nadom, a možda i svojom jedinom zamjenom.

Dođoste vi supruzi i supruge, da se s ljubavlju sjetite onih, s kojima ste u ljubavi život dijelili, s kojim ste u ljubavi život davali, s kojima ste u međusobnoj ljubavi naslonjeni – teret života snosili.

Dođoste vi brojni i šareni redovi sinova i kćeri, da se s osjećajem djetinjeg pieteta pomolite i isplačete pod križem uvijek ljubljene majke i nikad nezaboravljenog oca. I vi ste tu, vi, koji iza smrti onih, koji vam život tijela dadođe, ostadoste sami, posve sami kao ogoljeno stabalce u proljetnoj oluji, i tu samoću tim više osjećate, što vaša nježna mladost toplijeg razumijevanja više traži.

Dođoste vi nosioci svježe mladosti, da se na jedva zatvorenom grobu kojeg prijatelja ili rođaka, drugarice ili rođakinje, na čas saberete i zamislite. Možda je taj nenadano otvoreni grob bio prvim ozbiljnim upitnikom u bujnome previranju vaše mladosti, prvim upozorenjem, da je život ljudski ozbiljna stvar, i da ga valja ozbiljno uzimati

Dođosmo mi stanovnici hrvatske Metropole, mi sinovi i kćeri hrvatskog naroda, da se na tom stjecištu vječnog pomirenja gdje se sva pokoljenja u jedno slaže, poklonimo uspomeni i veličini onih pregalaca i boraca poznatih i tihih, koji sav svoj život posvetiše etičkoj, kulturnoj i narodnoj izgradnji hrvatskog bitka. Dođosmo, da ih se sa zahvalnošću sjetimo, ali' i da s bolju u duši prosuzimo nad neetičkim gubitkom onih, koje vlastiti herojizam, tuđa nepravda prerano u grob staviše.

*

Gradsko groblje Mirogoj

Dođosmo ovamo – na to mjesto zbilje, i ono bi za nas uistinu bilo samo vrelo slomljene i neplodne tuge, samo simbol nepovratne prošlosti, kad na dostojanstvenom ulazu tog naljepšeg hrvatskog groblja ne bi stajao natpis, koji je ujedno izraz najdublje i jedine stvarnosti: "Kralju vjekova kome sve živi."

Jest, braćo i sestre, na pročelju, u središtu našega Mirogoja staroga i novoga, na svakom se našem pojedinom grobu – mramornom i neznatnom, poznatom i nepoznatom, ne kao ukras, nego kao smiona nada, kao jamac vječnosti i nosilac besmrtnosti uzdiže Križ Krista, lik Krista, - Kralj vjekova - kome sve živi.

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer je On punina nestvorenoga života, Božjega života, pravi Bog od pravoga Boga i kao takav, kako sam za sebe reče: "Bog živih, a ne mrtvih"(Mt 22,32).

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer je On nikad nepresahli studenac svega stvorenoga života, što kroz bujicu stoljeća i tisućljeća ključa kroz nepregledne karavane čovječanstva.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
▼ 2011 (70)
► prosinca (12)
► studenoga (7)
▼ listopada (12)
Roditeljska prava i spolni odgoj
Vatikanska diplomacija - i Del Ponte
Moderna sakralna arhitektura
Blagdan Svih Svetih - Kralju vjekova kome sve živi
O klerikalizmu i o pokretima unutar Crkve
O odnosu Crkve i politike – Bauer, Merz
I nastala je noć - Staljin&Hitler, 1939.
Opasne ekvivokacije - Hrvatska i Velika Njemačka, ...
Pio XI. Veliki
Hrvatski Kraljevi - 13 Vjekovna Hrvatska
Zašto je Apple katolički, a PC protestantski
Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
► rujna (37)
► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer je On završni Ocean mira, besmrtnosti i vječne ljubavi, u koji se kao u svoje konačno utočište nakon ivjugavih prodora kroz složene kosine naše osobine i narodne povijesti - naši životi zauvijek slijevaju.

Kristu Kralju vjekova sve živi, Jer je On donosilac vječnoga, božanskoga života na zemlju. Svojom pristunošću dotakao naše zemlje, da s nje ukloni moru one smrti, koja ostaje zauvijek; - sljubio se s našom ljudskom naravi, da iz nje izagne žalac konanog umiranja, usadi klicu života koji ne prestaje: "Dođoh da imaju život, i da ga imaju u izobilju."

Kristu Kralja vjekova sve živi, jer je On svojom časovitom prolaznom kapitulacijom smrću na križu, zauvijek onemogućio potpunu dominaciju smrti nad nama; jer je svojim umiranjem na golgoti naše umiranje učinio samo prividnim; jer je svojom smrću na raspeću-našoj smrti oduzeo ukočenu masku hladne aveti, dao joj lik ozbiljnog, ali iskrenog provodiča, koji u drugi život prevodi, a nipošto iz života – ne – odvodi.

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer je uskrsnućem svojega tijela omogućio i osigurao besmrtnost i našim raspadljivim udovima; jer je svojim otvorenim grobom unaprijed skinuo pečat s ploča, što naše grobove zatvaraju i tište; jer je slavom svoga uskrnuloga tijela nagovijestio i zajamčio slavu i uskrnuće naših kostiju i našega praha.

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer kruhom svojega tijela neprestano hrani čovječanstvo, jer neprestanim kvascem euharistije priječi da se snijet smrti naših duša ne uhvati:"Tko jede od ovoga tijela, živjet će uvijek."

Kristu Kralju vjekova sve živi, jer nam je On, prvijenac našega čovječanstva, naš najveći brat i naša sigurnost pred Bogom rekao i zajamčio: "Ja sam uskrnuće i život, tko vjeruje u mene, ako izumre živjet će, i nijedan koji živi i vjeruje u mene, ne će umrijeti do vijeka" (Iv 11, 25-26)

*

Da, braćo i sestre, istom u toj svijetloj sjeni križa Kristova, u sjeni lika Kristova dobivaju svi ti dragi grobovi i smrt, koja ih napućuje i latice koje ih rese, i uljanice, što nad njima tinjaju – svoj pravi smisao.

U sjeni križa Kristova, vi grobovi dragi, niste spomenici prelomljene tuge i satrte žalosti: vi ste samo vjesnici svete ljudske ozbiljnosti. Vi niste dokaz sigurne prolaznosti svega: vi nas samo upozoravate, da se sasvim ne podajemo onome, što sigurno proalzi, jer mi smo pozvani da ostanemo za vazda.

U sjeni Križa Kristova, vi grobovi cvjetni, niste zakutci tame, već sigurni svjetioci naši, koji nas upućujete na divne i božanske horizonte vječnosti i besmrtnosti. Vaš je putokaz svijetao i jasan, kao što ste svijetlili i jasni dans vi, ozareni zrakama ovog krasnog jesenjeg sunca, zapaljeni tisućama svijećica i uljanica.

U sjeni Križa Kristova, vi grobovi mili, niste rasadište smrti, premda u svojim njedrima zadržavate one, koji su dio naše duše, a možda i našega tijela. Vi skidoste s njih samo vanjsku okosnicu, izvanju koru života, a sam život predadoste Izvoru života, onome kojemu sve živi, Bogu živome, koji sve oživotvoruje; i samu okosnicu, samu koru čuvate ne za vječni prah, nego za slavu vječnoga uskrsnuća.

U sjeni Križa Kristova, vi grobovi tihi, niste otimači naših dragih pokojnika: vi ste samo čuvari njihovih tjelesa i najiskreniji prijatelji naših duša.

A vi pokojnici dragi, u sjeni Križa Kristova, niste daleka odsutna bića iz legendarnih carstva, nego bliska prisutna braća, to bliža i prisutnija, što vas skinuta školjka tijela manje od našega duga rastavlja.

Vi pokojnici mili, niste u nepovrat bespuća odlutala stvorenja, već ste vjerni prethodnici, koji pred naam i ispred nas odoste u krilo Očevo, ne da na nas zaboravite, nego da poput Krista i s Kristom nama pripravite mjesto, nama utrete put.

Vi pokojnici naši, svojim odlaskom od nas, ne unesoste pustoš i prazninu oko nas: vi nam vratiste puninu, jer je po vama među nama neprestano pristuna misao na vječnost, misao na besmrtnost, na onu vječnu zajednicu sviju stvorenja – sa Stvoriteljem.

Vi pokojnici mirni, ne unijeste studen i hladnoću oko nas, jer nas svojim odlaskom upozoriste, da se u ljubavi predamo Onome, kome vi pođoste, da se iz ljubavi dajemo – bližnjemu – kojeg god oblika i staleža bio – jer će nas zagrljaj groblja i zagrljaj vječnosti sve u Bogu izjednačiti.

*

Da, u sjeni križa Kristova, u prisutnosti Kralja vjekova kojem sve živi, vi grobovi naši i vi pokojnici naši, što u njima počivate, posatjete nama bliski, mili i topli. Vi nam ulijevate svijetlo, udahnjujete nadu, ispunjate nas sangom u životnoj brobi oko pobjede Istine, Ljubavi i Pravde, jer nam neprestano govorite o pobjedi Onoga, koji je u principu pobjedio nepravdu u svijetu – kristu Kralju Vjekova.

Zato pojedinci i narodi, koji s ljubavlju i razumijevanjem zalaze u vašu školu, mogu da se smirenom sigurnošću prolaze kroz život. Zato i hrvatski narod, koji je od vašeg svetoga mjesta napravio narodno hodočašće, gdje upija prošlost, može da sa sigurnošću gleda na vrenje sadašnjice i lomljavu budućnosti: jer onim pojedincima i narodima, koji se poučeni nijemim, ali snažnim

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

govorom grobova, vjerno priljubljuju uz Kralja Vjekova, kome sve živi – I NJIMA sve živi, i zauvijek živi.

Objavio/la Katolik s dna kace u 19:41

Oznake: kršćanski personalizam , Stjepan Tomislav Poglajen , Svi Sveti

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvjesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

nedjelja, 23. listopada 2011.

Moderna sakralna arhitektura

Što reći o modernoj 'umjetnosti' koja je zavladala u izgradnji novijih katoličkih crkvi? Što reći o ponoru između prave duhovnosti i umjetničkog izražavanja? Što reći o svim tim znamenima ispraznosti današnje(barbarske) civilizacije? Umjetnost je već više od stoljeća neprepoznatljiva, ne nudi nikakvu blagodat duši, jedino pokušava šokirati, ali sve je manje onih koji se šokiraju.

Umjetnost je već duže vrijeme zabrinjavajuće izgubljena. Možemo se samo zapitati, kao i mnogi prije, što je u duši onoga koji stvara takvu umjetnost i gradi takve crkve, kakav je taj njihov izopačeni Bog kojeg slave takvim građevinama?

Možemo se samo nadati da će akcije poput apela skupine umjetnika dovesti "do povratka na autentičnu katoličku svetu umjetnost". Mogli bi pisati o liturgijskoj glazbi, o nakaradnim kipovima i slikama, o svom tom lošem ukusu koji je degenerirao liturgiju u jeftini show, ali zapostavit ćemo trenutno svu tu ostalu duhovnu patologiju i promotriti modernu sakralnu arhitekturu.

U nastavku se nalaze fotografije crkvi i nekih sekularnih, utilitarističkih građevina. Možete li prepoznati što je tu crkva, a koje su namjene drugih građevina?

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Možda niste znali što gledate, na fotografijma su crkve, zatvori, klaonica, (duševna)bolnica, tvornica(čokolade), koncertna dvorana. Točno identificirane zgrade možete pronaći u ovome postu koji me inspirirao za ovaj post, bilo mi je lakše samo preuzeti slike, iako pretražujući neke ključne riječi u par sekundi možete pronaći još mnoštvo sličnih(i gorih) građevina.

Srećom te crkve nisu u Hrvatskoj. Nesrećom, ne bi nam trebalo puno da slične primjerke pronađemo i kod nas. Kao što je rekao šef Vatikanskih muzeja, suvremena religijska umjetnost pokazuje sav loš ukus, "ljudi žive u ružnim kućama u otužnim predgrađima. Idu u crkvu, a ona je još ružnija". Nećemo ni ulaziti u ono što ih očekuje kada stvarno i uđu u te crkve. Nadbiskup Ravasi bio je još oštriji kada je rekao "današnje crkve ne nude ljepotu, nego upravo suprotno - ružnoću".

Jedan video koji objašnjava važnosti forme, o komuniciranju putem arhitekture;

Poznata je priča o žabi i vrućoj vodi(pridružuju je poznatom biskupu Sheenu);

> Uzmite žabu i postavite je u vodu. Polako zagrijavajte vodu, svaki dan pomalo povećavajte temperaturu sve dok voda ne proključa. Niti jednog trenutka tijekom zagrijavanje žaba neće pružati otpor. Neće ni shvatiti da je voda prevruća sve dok ne ugine. To je slučaj i sa našom duhovnošću. Navikli smo se na temperaturu svijeta i ne shvaćamo da nas polako opsjeda, sve dok nas čvrsto ne zagrabi. Dakle vodimo bitku sa jednolikošću, površnošću i dosadom, moramo se oduprijeti i krenuti drugim smjerom.

Možda pretjerujem u ovom postu, a možda bi stvarno trebalo porušiti sve te moderne spomenike bogohulja. Nije problem samo u građevinama, nije ni problem samo u poremećenom umu koji ih je projektirao, problem je u onima koji su ih odobrili. Rekao bi Chesterton; "Nije da ne vide rješenje, nego oni ne vide ni problem". Ni psihijatar im ne bi bio dovoljan, možda egzorscist bi.

Zar su današnje crkve najbolje što možemo izgraditi za kuće molitve i liturgije, prebivalište Duha Svetoga?

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:36

Oznake: arhitektura , modernizam , umjetnost

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski
- Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?
- Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik
- Agora i Hipatija – još jednom!
- Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
- Oikofobija
- Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'
- O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

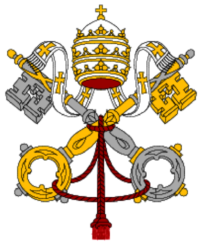
S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Vatikanska diplomacija - i Del Ponte

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/10/vatikanska-diplomacija-i-del-ponte.html

Danas sam se prisjetio članka(sada starog već pola godine, 30.4.2011.), možda se ne uklapa u ostatak bloga, ali rijetko kada pročitam u hrvatskim medijima nešto što me nasmije(iako sva ta politika oko suda nije nimalo smiješna) pa ga prenosim ovdje. Autori članka su Davor Ivanković i Silvije Tomašević, objavljen je u Večernjem listu, link na članak.

____

Wikileaks otkriva: Na prigovor Carle državnom tajniku Layoli zbog odbijanja da je prime, odgovorili su: Neodgojena je.

Ni nakon prvostupanjske presude priča o Anti Gotovini ne prestaje biti u fokusu medija. Talijanski tjednik "Espresso", u broju koji će danas biti na kioscima, piše o epizodi kada je glavna tužiteljica Carla del Ponte "zaratila" i s Vatikanom.

Ulaz u priču je depeša s WikiLeaksa koju je tada Vatikan uputio američkom veleposlanstvu pri Svetoj Stolici. Očito su Amerikanci tražili neku vrstu objašnjenja zašto tada već novi papa nije želio u audijenciji Carlu del Ponte. **"Iritantna i neodgojena"** bila je Carla del Ponte kada je tražila primanje kod pape Benedikta XVI., prenosi iz depeše WikiLeaks. Naime, Carla del Ponte zatražila je u rujnu 2005. primanje kod pape Benedikta XVI. Od njega je namjeravala tražiti da pritisne Hrvatsku i hrvatsku Crkvu koji su, po njezinu mišljenju, skrivali generala Antu Gotovinu, ali je odbijena. To da je bila odbijena u Vatikanu i sama je izjavila britanskom listu Daily Telegraph, a zatim je i napisala u svojoj knjizi "Lov" (2008.). "Espresso" objašnjava depešu.Gotovina je još bio u bijegu, a Del Ponte je držala kako ga skrivaju franjevci, pa je zatražila da je primi Benedikt XVI. U Vatikanu su to odbili, no susrela se s tadašnjim vatikanskim tajnikom za odnose s državama Giovannijem Lajolom.

Američka depeša

"Gotovinu je primio Ivan Pavao II., a vi mi negirate audijenciju kod pape", arogantno je primijetila Del Ponteova. To je za vatikanskog državnog tajnika očito bilo previše, pa informiraju SAD da je glavna haaška tužiteljica bila iritantna i neodgojena. Amerikanci su potom pitali Vatikan je li istina da je Ivan Pavao II. primio Gotovinu. "Ne znamo", bio je odgovor iz Vatikana, uz objašnjenje: ako je Gotovina bio kod pape Wojtyle, "onda je bio u sastavu skupine koju je primio papa". I bilo je otprilike tako jer fotografija koju objavljuje

Večernji pokazuje kako Gotovina ljubi ruku pokojnom papi Ivanu Pavlu II., u vrijeme jednog od njegovih dolazaka u Hrvatsku. Vjerojatno je riječ o papinu posjetu Splitu 4. listopada 1998. Vatikan je odlučno osudio ponašanje Carle del Ponte koja je Daily Telegraphu izjavila kako "posjeduje informacije na temelju kojih znam da se Gotovina skriva u franjevačkom samostanu, što znači da ga Katolička crkva štiti", te priznaje kako je o tom pitanju htjela razgovarati u Vatikanu, "ali Vatikan ne želi surađivati". Sada je na vidjelo izašlo kako se ponašala u Vatikanu. Inače, kardinala Giovannija Lajolu odlikovala je RH 12. prosinca 2008. Redom kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom.

Taj pokušaj pritiska na Vatikan bio je i znatno neugodniji za Carlu del Ponte. Državni tajnik Lajola odgovorio joj je da **"njegova svetost prima samo predsjednike i ministre, a ako želite vidjeti papu, dođite u subotu na Trg sv. Petra".** Del Ponteova je nakon fijaska u Vatikanu bila izrazito bijesna. Iskalila se i na tadašnjem premijeru RH Ivi Sanaderu.

Bezobrazno ga je pozvala na red i upitala ga jesu li hrvatske vlasti na raspolaganju za istraživanje po franjevačkim samostanima. Sanader je, naravno, odgovorio da jesu. I pokrenuo pretrage u RH, ali su one po franjevačkim institucijama obavljene i u BiH.

Udarila još žešće po Crkvi

U intervjuu britanskom dnevniku, Del Ponteova je nastavila sipati po Crkvi.

– Rimokatolička crkva i vatikanska hijerarhija mogli bi "u nekoliko dana" utvrditi točnu lokaciju na kojoj se skriva Gotovina, budući da se on nalazi u franjevačkom samostanu u Hrvatskoj, ali ne žele to učiniti.

Nije se zaustavljala nego je još dodala kako u Vatikanu "kažu da nemaju obavještajne službe, a ja u to ne vjerujem. Mislim da Katolička crkva ima najrazvijeniju obavještajnu službu". Iz tog doba histerije javnost u Dalmaciji još pamti kako je na novinarski upit ne krije li se general u njegovom samostanu, odgovorio fra Petar Odak iz samostana svetog Jere na Visu: **"Gotovina se trenutno ne može javiti na telefon jer spava, pa nazovite kasnije..."**

Del Ponte se potom bila požalila i Amerikancima. U razgovoru s tadašnjim direktorom CIA-e Georgeoa Tenetom, on joj odgovara nepristojno, no jasno: **"Gledaj, Madame, za to što ti misliš boli me k...".**

Na bezobraznost haaške tužiteljice reagirao je proročanski i kardinal Vinko Puljić.

– Posljednjih godina često se moglo čuti kako je Haaški sud politički sud. Nakon tužiteljičine izjave, plašim se da će oni koji takve ocjene daju na kraju biti u pravu... Mislim da je geslo pod kojim se vodi međunarodna politika od početka rata, a ono je "svi smo jednako krivi", na poseban način prisutno u riječima gospođe Carle del Ponte – izjavio je u rujnu 2005. kardinal.

Tražila od generala da - laže?!

Ubrzo nakon uhićenja Gotovine, Carla del Ponte uporno je od upravitelja zatvora u Scheveningenu tražila da joj Gotovina dopusti posjet. Gotovina nije dopuštao. Potom je u ožujku 2006. Carla del Ponte zatražila od branitelja Grega Kehoea da u pritvoru nagovori Gotovinu da javno poruči kako ga je skrivao Vatikan. Carla je i dalje imala velikih problema s Vatikanom jer se pokazalo da je lagala kada je Vatikan optuživala da Crkva skriva Gotovinu. Sada je htjela da Gotovina prikrije tu laž. Tko zna što bi dala zauzvrat, no Gotovina ju je "s gnušanjem odbio", tvrde branitelji.

četvrtak, 27. listopada 2011.

Roditeljska prava i spolni odgoj

Ne znam kakvo je trenutno stanje u hrvatskom školstvu oko spolnog odgoja, pitanje je koliko i kako bi takav odgoj utjecao na učenike, ali svakako ono što učimo djecu ima velikog utjecaj na naše društvo. Nažalost u hrvatskoj ima jako malo privatnih škola tako da su gotovo svi osuđeni na javno školstvu, ne postoji gotovo nikakva sloboda u odgoju djece, svi su prisiljeni raditi po planu kojeg izdaje ministarstvo. Mogli bi raspravljati o povijesni razlozima zašto je to tako i kolko je to dobro ili loše, ali o tome možda u nekom drugom postu, za sada mi je zanimljivo popratiti rasprave u SAD-u po tom pitanju. Naravno tamo se često pozivaju na ustav i svu slobodu koju im pruža, kod nas nije neobično svako malo mijenjat ustav, ali svakako možemo većinu argumentacije primjeniti i na naše prostore. NY Times je objavio 18. listopada 2011. članak Roberta P. Georgea i Melisse Mochelle o pitanju spolnog odgoja. Robert P. George, jedan od najutjecajnijih američkih katolika, je profesor politike na Princetonu i pokretač *projekta Američkih principa*. Melissa Mischella je doktorski kandidat iz političke teorije na Princetonu.

Potkopava li seksualni odgoj roditeljska prava?

Zamislite da imate desetgodišnje ili jedanaestgodišnje dijete koje upravo upisuje više(peti) razrede osnovne škole. Kako bi se osjećali kada bi u okviru nastave o rizicima spolno prenosivih bolesti, njemu i njegovim prijateljima pokazivali "karte sa rizicima" koje grafički prikazuju niz samostalnih i uzajamnih spolnih radnji. Ili ako bi ga, na nekom drugom satu, ohrabrivali da zanemari ono što ste mu vi rekli o seksu, te da se umjesto toga osloni na ono što mu je rekao profesor ili netko iz klinike.

Takvo što će zaprepastiti većinu roditelja, ali takva predavanja dio su osnovnoškolskog plana programa kojeg je u okviru obaveznog spolnog odgoja predložio Dennis M. Walcott, savjetnik grada New Yorka. Postoje načini kako roditelj to može izbjeći(eng. "opt out"), ali su ograničeni na nastavu o kontracepciji i kontroli rađanja.

Promatrači se mogu svađati o mjeri u kojoj je takva propisana nastava učinkovita, ili pridonosi li cilju seksualizacije djece u sve mlađim godinama, ali nitko ne može uvjerljivo tvrditi da je učenje djece o uzajamnoj masturbaciji "neutralno" s obzirom na suprotna moralna učenja; ideja o spolnom odgoju "bez pridodanih moralnih vrijednosti" je mit koji je još davno raskrinkan. Učinak takvog odgoja, osim zaštite njihovog zdravlja, je također i promicanje određene seksualne ideologije među mladima.

No, osim sukoba moralnih pogleda, nova politika postavlja značajnije pitanje; Treba li vlada tjerati roditelje - barem one koji nisu dovoljno bogati da si priušte privatno školstvo – da šalju svoju djecu na nastavu koja se protivi njihovim moralnim i vjerskim vrijednostima u pitanjima intimnosti i osobnog ponašanja?

Liberali i konzervativci bi trebali reći ne. Takva politika krši roditeljska prava, bilo da su oni Muslimani, Židovi, Kršćani, Hindusi, Budisti ili ne pripadaju nijednoj religiji. Da bi vidjeli zašto je to tako, potrebno je pažljivo razmisliti o odnosu roditelja i djeteta, odnos kojeg roditeljska prava služe i štite.

Roditelji su odgovorni za donošenje novih ljudi na svijet, vezani su uz njih krvlju i, većinom, dubokim osjećajima. Ti ljudi su nesposobni sami razviti svoje jedinstvene ljudske kapacitete što obvezuje roditelje prema djeci i društvu da im pomognu u dostizanju zrelosti – takva obaveza ne uključuje samo dječje tjelesne i emocionalne potrebe, nego i intelektulni i moralni razvoj.

Roditeljstvo, posebice u moralnim i vjerskim pitanjima, je vrlo važno i iznimno osobno: iako roditelji angažiraju i druge ljude u tome, zadatak je njihov. U konačnici su oni odgovorni za intelektualnu i moralnu zrelost svoje djece, tako da bi trebali imati veliku slobodu pri odgoju svoje djece, posebice u najtežim pitanjima, onako kako oni misle da je najbolje. Zato su roditeljska prava tako važna; pružaju suvernost, moralni prostor u kojem roditelji mogu izvršiti svoje obaveze prema vlastitoj savjesti.

Pravo roditelja je poput prava na prakticiranje svoje vjere. Poput roditeljskih dužnosti, vjerske dužnosti su ozbiljne i vrlo osobne. Ukoliko bi država sprečavala ljude da poštuju ono što smatraju svojim vjerskim obvezama to bi bila teška povreda osobnih prava(osim ako ne postoji ozbiljan

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
▼ 2011 (70)
► prosinca (12)
► studenoga (7)
▼ listopada (12)
Roditeljska prava i spolni odgoj
Vatikanska diplomacija - i Del Ponte
Moderna sakralna arhitektura
Blagdan Svih Svetih - Kralju vjekova kome sve živi
O klerikalizmu i o pokretima unutar Crkve
O odnosu Crkve i politike – Bauer, Merz
I nastala je noć - Staljin&Hitler, 1939.
Opasne ekvivokacije - Hrvatska i Velika Njemačka, ...
Pio XI. Veliki
Hrvatski Kraljevi - 13 Vjekovna Hrvatska
Zašto je Apple katolički, a PC protestantski
Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
► rujna (37)
► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

razlog). Podvrgnuti djecu indoktrinaciji u osobnim pitanjima suprotno savjesti njihovih roditelja je kršenje prava, baš kao da tjerate roditelje muslimane da šalje svoju djecu na katoličku misu.

Istina, država treba zaštiti djecu od zlostavljanja i zanemarivanja. Također je istina da država ima legitimnih interesa u smanjivanju maloljetničkih trudnoća i širenja spolno prenosivih bolesti. No, ne možemo nazvati zlostavljanjem ili zapostavljanjem ako roditelj želi zaštiti nevinosti svoje predtinejđerske djece ili ako ih želi poučiti konzervativnijim, a ne liberalnijim, moralnim vrijednostima. Niti je pogrešno i nerazumno ograničiti kontrolu države nad onime što djeca uče i misle o osjetljivim pitanjima morala. Upravo suprotno, to nam je potrebno ako roditelji žele ispuniti svoje dužnosti i ostvariti svoja legitimna prava.

Ukoliko se ne uvedu načini kako roditelj može izbjeći takav odgoj, nova politika grada New Yorka nastavit će uzurpirati roditeljski(i ustavno prepoznati) autoritet. Pretvaranje učionice u obvezne lekcije katekizma spornih ideologija je ozbiljno kršenje roditeljskih prava, građani svih ideologija bi se trebali usprotiviti tome.

original članak

Jedan video u kojem Robert George komentira neke ranije programe;

Dio projekta Američkih Principa(u Akciji) je i "Očuvanje nevinosti", osnovu poruku tog projekta možete pročitati u nastavku(ili na linku).

Očuvanje nevinosti

Misija projekta "Očuvanja nevinosti" je promicanje politike i akcija koje štite djecu. Kao građanima i kao narodu, naš najvažniji zadatak je pružiti našoj djeci okruženje u kojemu se mogu ponašati i rasti kao djeca - dopustiti im da uživaju u zadovoljstvima, plodovima i otkrićima djetinjstva. Ukoliko ne uspijemo u tome cilju, svi će o nama govoriti kao o propalome gradu.

Nažalost, naša djeca žive u neprijateljskom okruženju. Odrastaju u društvu koje je zasićeno promiskuitetnošću, pornografijom i nasiljem. Čuju i gledaju takve poruke kroz televiziju, radio, filmove, video igre, igračke, odjeću i internetske sadržaje. Svakodnevno se susreću sa time.

Nažalost, vlada ima središnju ulogu u promicanju tih poruka. Utječe na našu djecu kroz škole, udbenike, knjižnice, razne programe, zdravstvene inicijative, i druge javne politike. Takve akcije često zabijaju klin između roditelja i njihove djece, samim time negativno utječu na jedan od temelja američkog društva.

Vlada mora posebno paziti kada njezino djelovanje utječe na suverenitet obitelji. Roditelji imaju zakonitu ulogu biti primarni i glavni pastir djece i njihove duhovne, obrazovne, građanske i društvene formacije. Imaju odgovornost zadržati zlo pred vratima, regulirati utjecaje unutar svog doma i promicati dostojanstvo zajednica u kojima njihova djeca žive. Isto tako, djeca imaju pravo primati upute i vezati se uz svoje roditelje. Vlada mora zaštiti roditelje kada se upliće u ta područja.

Projekt "Očuvanja nevinosti" bavi se takvim pitanjima, uključujući vladine mjere koje;

- Umanjuju zakonitu ulogu roditelja, uključujući i uplitanje u dječje duhovno, obrazovno, građansko i društveno oblikovanje
- Ometaju dječje pravo da se veže(produbljuje odnos) uz svoje roditelje
- Degradiraju individualna prava
- Obezvrjeđuju obitelj
- Promiču promiskuitet
- Povređuju vjerske slobode

Jedan donekle povezani video, također Robert George, o sekularizmu;

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski
- Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?
- Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik
- Agora i Hipatija – još jednom!
- Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
- Oikofobija
- Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'
- O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:31

Oznake: politika , spolni odgoj

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Moderna sakralna arhitektura
Što reći o modernoj 'umjetnosti' koja je zavladala u izgradnji novijih katoličkih crkvi? Što reći o ponoru između prave duhovnosti i...

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Tradicionalizam ili modernizam

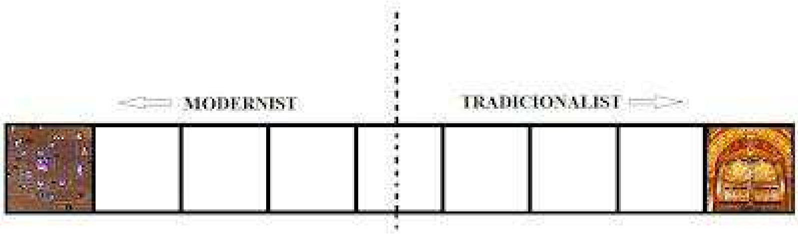
katoliksdnakace.blogspot.com/2011/11/tradicionalizam-ili-modernizam.html

Ima li smisla dijeliti katolike na konzervativne i liberalne? Što bi to uopće značilo da je neki katolik konzervativan(tradicionalist) ili da je neki katolik liberal(modernist)? Tko je od njih katolik? Jesu li oboje katolici ili možda nijedan od njih nije katolik? Koliko se netko mora pomaknuti prema tradicionalnoj ili liberalnoj strani kako bi ispao iz područja katoličanstva?

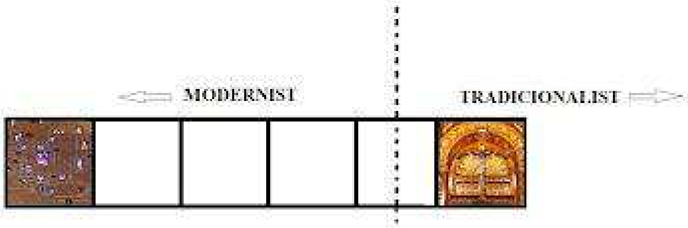
Možda nije uvijek najjasnije tko se (ne)može smatrati katolikom, ali odbacit ćemo proizvoljne definicije pojedinaca i više se usmjeriti na samu formu, prihvatit ćemo da postoje dva suprotna pola; tradicionalisti i modernisti. Lagano je pokazati da za razliku od političkog pravca gdje je nemoguće ispasti sa skale, odnosno možete se samo još više pomicati u jedan(lijevo) ili drugi(desno) ekstrem, kod katoličanstva ipak postoji mjera kod koje se može reći da više niste katolici. Možda nije najjasnije gdje je ta mjera(granica), ali njeno postojanje nije upitno. Analiza raznih slučajeva i osoba mogla bi potrajati, ali u ovom postu neću ulaziti u to osjetljivo područje nego se pozabaviti općenito nekim trendovima(danas i kroz povijest), barem onako kako ih ja vidim.

Neću čak ni ulaziti koji su kriteriji da bi netko bio tradicionalist ili modernist, većina nas ima neku zdravo razumsku predođbu tih pojmova. Svatko od nas bi se mogao svrstati u neki od sljedećih kvadratića, možda ne baš precizno, ali kada bih vam primjerice ponudio desetak "pojava" u Crkvi, mogli bi ih poredati po nekoj relativnoj skali na tradicionalnije i modernije.

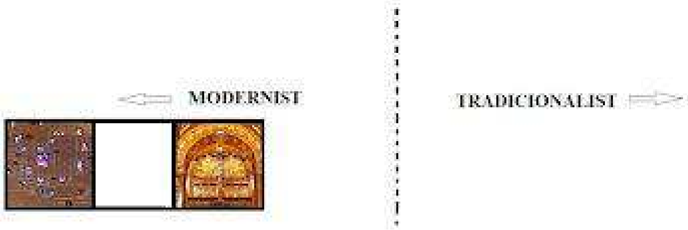

Iz gornje slike očito je da bi nakon uklanjanja "tradicionalnih" kvadratića oni koji su prije promjene bili u centru ili čak na modernističkoj strani postali tradicionalisti nakon promjene(kao što vidimo na donjoj slici). Dakle uklanjanjem dijela spektra zapravo sužujemo cijeli spektar. U širem primjeru kršćanstva možemo to vidjeti na primjeru protestantskih crkvi. Odbacivanje čitavog dijela spektra prijašnjih vjerovanja i

ponašanja(katoličkog učenja) odnosno tradicionalističkog dijela spektra upravo su takvi bivši modernisti postali(unutar svojih zajednica) novi "tradicionalisti". Slikoviti prikaz toga na donjoj slici, početni centar je ostavljen radi praćenja trenda.

Nakon toga su se pojavili neki novi pokreti unutar takvih zajednica koji su opet odlučili odrezati taj tradicionalistički dio. Ubrzo više nikoga nije ni bilo u tradicionalističkom dijelu spektra. Problem sa akcijama koje nastaju tek kao rekacija i pobuna na nešto postojeće, bez ikakvog drugog cilja, je što će takve akcije nestati kada nestane onoga protiv čega se bune, nemaju u sebi nikakav sadržaj.

Mnogi od pripadnika takvih zajednica su se jednog dana probudili i shvatili da je odbacivanje toliko toga od početnog vjerovanja i ponašanja dovelo do toga da ništa niti ne vjeruju. Samim time niti ne postoji razlog zašto bi osjećali pripadnost nekoj zajednici odnosno zašto bi se nazivali kršćanima. Kada odbacite svakog tko je tradicionalniji od vas ubrzo shvatitie da ste upravo vi taj "najtradicionalniji".

Slični procesi doveli su do velike fragmentacije pa neke procjene danas govore o preko 40 tisuća protestantskih denominacija. Naravno prisutan je i pad religioznosti u takvim zajednicama, iako nije potpuno opravdano govoriti o svim zajednicama kao jednom procesu. U svakom slučaju sve je to dovelo do razvoja mnogih krivovjerja, ali protestantske zajednice nisu tema ovog posta.

Sve ovo pišem jer vidim da je trend i u katoličanstvu odbacivati svaku tradiciju, boriti se protiv niza vjerovanja i ponašanja. Odbacujemo niz tradicionalnih običaja oblikovanih kroz tisućljeća kako bi ih zamjenili nekim modernističkim novotarijama. Jednog dana, sasvim običan i prosječan katolik shvatit će da jednostavno nema nikoga tko je "tradicionalniji" od njega te tada on postaje taj kojeg treba promijeniti odnosno maknuti iz Crkve. Današnji svijet kao da predstavlja nevidljivu silu koja nas sve gura u modernističku stranu, dok ova tradicionalna ostaje prazna.

Kako objasniti sve te modernističke pritiske? Očito je da tradicionalna strana nema pristup medijima, ali čini se da je razlog dublji, postoji određeni "mit modernizma". Fascinira nas sama ta riječ "moderno", ona u sebi kao da nosi sve pozitivne asocijacije. Moderni ljudi su napredni, humani, bore se protiv nepravde, dok tradicionalni podržavaju nepravdu i brane interese povlaštenih. Lako je dokazati netočnost takve slike, ali to neće promijeniti činjenicu da takva slika postoji, pogotovo u medijima, samim time i u široj javnosti.

Modernisti često govore i o revoluciji, razvijaju fetiš da se sve mora promijeniti, ne možemo se odreći stalnih revolucija. Danas se svi vole nazivati liberalima i modernistima, a tradicionalisti i konzervativci postaju omražena skupina. Postoji verbalna općinjenost modernizmom, kada bih pogađao razlog rekao bih da je korijen toga u tehničkom razvoju, ali radi se o elementarnom nepoznavanju kako ekonomija i tehničke znanosti funkcioniraju, teško je opravdati primjenu istog koncepta na sve društvene sfere.

Neki takva modernistička nastojanja nazivaju "jezičnom intimidacijom"; *psihološko djelovanje temelji se na tome da je u takvim riječima implicitno ugrađeno pozitivno vrijednosno značenje. No, kada to shvatimo jasno nam je da nijedan pravi "tradicionalist" ne može prihvatiti diskusiju na takvoj osnovi jer je njegov vrijednosni stav upravo oprečan onome što se pokušava nametnuti kroz takvu terminologiju.*

Unatoč svemu napisanome i činjenici da su neki katolici toliko skrenuli(često izgleda da su prešli granicu i otpali iz Crkve) u modernističke struje , postoje pokazatelji da se mnogi odupiru popularnim trendovima te se okreću(ostaju vjerni) raznim prekrasnim tradicijama koje je Crkva njegovala stoljećima tako da nema straha za budućnost Crkve.

Zabrinutost je, ipak, opravdana.

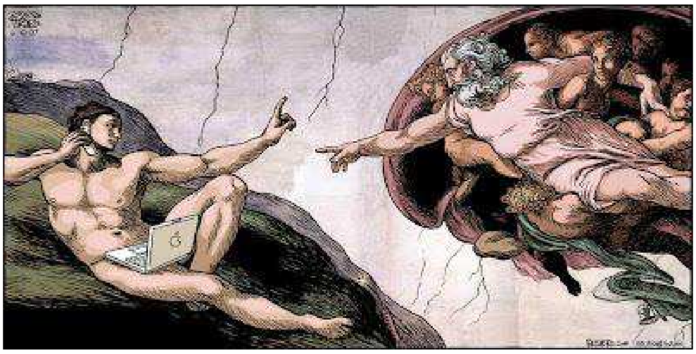
PS

Mnoštvo korištenih pojmova je ostalo nedefinirano, mislim da ih nije lagano definirati, ali to nije bitno za samo praćenje posta. Pokušao sam simplificirati neke procese koji su se događali kroz prošlost i koji su prisutni i danas. Zapravo post je odgovor na pitanje koje sam si postavio kada sam vidio da me kolega bloger defton svrstao u (meni sjajno) društvo ultrakatoličkih blogera.

subota, 5. studenoga 2011.

Krade li tehnologija naš život?

Vjerujem da ste svi primijetili ljude(možda ste baš to vi) koji najnovijim tehnologijama bilježe svaki svoj korak. Nisam nikada shvatio taj fenomen, ali svakako mi se ne sviđa. Postaje nemoguće otići negdje(nekom prilikom sa nekim) bez da vas stalno fotografiraju, ili se napadno koriste nekim drugim oblicima tehnologije. Takvo ponašanje naravno ometa sam osjećaj i doživljaj nekih događaja. Vjerujem da ima i veliki učinak na razvoj religioznosti i duhovnosti jer predstavlja pravu suprotnost miru i tišini. Huffingtonpost je nedavno objavio članak jedne psihoterapeutkinje slične tematike, tekst donosim u nastavku.

Krade li mobitel vaš život?

Najčešći prigovori koje čujem u svojoj psihoterapijskoj praksi su od strane ljudi koji se osjećaju otuđenima od svoga života, ne mogu iskusiti ono što im se događa - kao da su duhovi koji lebde izvan svoga života. Njihov život se odvija, vrijeme prolazi, ali oni nisu ti koji ga žive, barem ne izravno. Bolest naše kulture je odsutnost, kao da je naša vlastita prisutnost nestala iz života.

Naš ljudski um je uzročnik te moderne bolesti. Um je poput reportera kojemu je dodijeljeno da stalno objavljuje komentare. Ti komentari nisu samo za naše potrebe, nego su o nama i o našemu životu. Umjesto da proživljavamo svoj život, naš um kao da ga nam pripovijeda, sprema podatke o našem životu za neku prezentaciju u budućnosti. Ako um obavi svoj posao, bit ćemo dobro informirani o tome što nam se dogodilo u životu, ali nikada nam neće biti dopušteno da ga iskusimo.

Tehnologija je danas moćni dodatak ljudskome umu, bilježi život, ali nas i simultano drži izvan njega. Tehnologija nas čuva, ali u tome procesu uskraćuje nam da pristupimo životu.

Na bilo kojoj od predstava moje djece, polovica roditelja sudjeluju samo putem digitalnih uređaja, bilježe fotografije svoje djece kako plešu i tako propuštaju svoju djecu koja plešu. Snimaju iskustvo kako bi ga posjedovali: kao što se posjeduje neka stvar. U konačnici posjeduju upravo to; predmet, bez ikakvih iskustava da su njihova djeca stvarno plesala.

Iskustvo koje proživimo kroz neki uređaj ne može postati dio nas. Ne možemo posjedovati iskustvo jer to nije nešto što je moguće posjedovati, barem ne u konkretnom smislu. Kako možemo osjećati da smo unutar svoga života, ako nismo tamo kada se sve događa? Kako bi osjećali prisutstvo u svom životu, moramo se pojaviti. Odbijamo slast koju nam proživljeni život pruža i onda se poslije čudimo kako nam fali povezanosti i smisla!

Kada bilježimo svoj život kroz tehnologiju na kraju nam preostane samo jedna stvar: puno tehnologije. Imamo 16 gigabajta memorije, ali nikakve stvarne memorije o našem životu.

Mi smo ti koji propuštamo velike avanture koje naši mobiteli spremaju. Imamo neko pseudovlasništvo nad svojim životom; naš život postoji u nekom folderu fotografija, ali ne unutar nas samih.

Iza našeg nastojanja da zabilježimo svoj život stoji samo jedna stvar: strah. Ako prestanemo sa pokušajima da zabilježimo svoj život, ako prestanemo sa planiranjima da nešto zapamtimo prije nego što nam se to dogodilo, bojimo se da ćemo to izgubiti. Bojimo se da će naše iskustvo završiti. Ironično je da se u pokušaju da nešto zadržimo, žrtvujemo. Odvajamo se od događaja. Promatramo život kao da je zatvorenik kojeg moramo spriječiti kako ne bi pobjegao. Nažalost,

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ▼ studenoga (7)
    - Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21...
    - Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom
    - Doprinos kršćanstva znanosti
    - Od znanosti prema religiji
    - Film Agora - priča o pravim fundamentalistima
    - Krade li tehnologija naš život?
    - Tradicionalizam ili modernizam
  - ► listopada (12)
  - ► rujna (37)
  - ► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

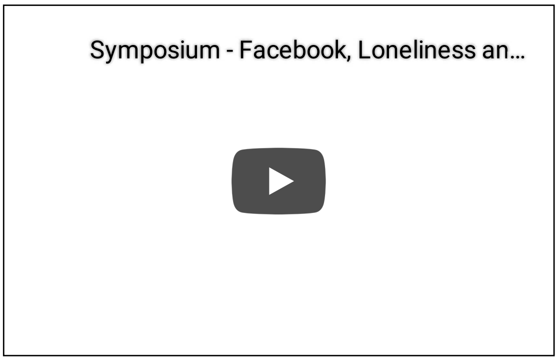
- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski

kako bi osjetili život potrebno je da ga pustimo, pustiti život kako bi se vratio u novom obliku. Izazov je to koji je previše za mnoge od nas jer nismo naučeni na takav način života, nismo spremni ništa pustiti. Koristimo naše uređaje kako bi zaustavili život, kako bi ostao čvrsto na mjestu. U tome procesu ne samo da propuštamo život nego također uzimamo život i iz onoga što smo zabilježili, poput sušenja cvijeta kako bi ga objesili na zid.

Jasno je da tehnologija mijenja način na koji proživljavamo život. Iza takvih uređaja, roditelji imaju iskustvo, ali iskustvo tehnologije i svog odnosa prema njoj. To više nije iskustvo svoje djece, njih samih ili plesa. Uređaj je preuzeo ono što smo snimali; ono što smo osmislili kako bi zabilježili sadržaj postaje samo po sebi sadržaj, ono što nas je dijelilo od života postaje naš život. A uspomene na ono što smo snimali? Gotovo zaboravljene.

Osjećamo nepovezanost i odsutnost spram svojih vlastitih iskustava, tehnologija brzo popunjava tu prazninu. Što bi se dogodilo kada bi mogli sve te trenutke odsutnosti ispuniti našom prisutnošću? Umjesto korištenja mobitela na dječjim predstavama, mogli bi se pojaviti – potpuno prisutni – sa svom našom ljubavi i pozornosti. Koliko bi život postao smisleniji ako bi se, umjesto snimanja, prepustili uživanju u životu.

Izborom ovog teksta naravno ne mislim reći ništa protiv tehnologije same po sebi, ali neki ljudi pretjeruju u njenom korištenju. U nastavku jedno zanimljivo izlaganje. Iako više usmjereno na društvene mreže(stvarne i virtualne), povezano je sa gornjim tekstom. Video su postavili irski dominikanci na svome kanalu, naslov je; *Facebook, usamljenost i Bonhoefferov "zajednički život".*

Objavio/la Katolik s dna kace u 19:10

Oznake: tehnologija

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

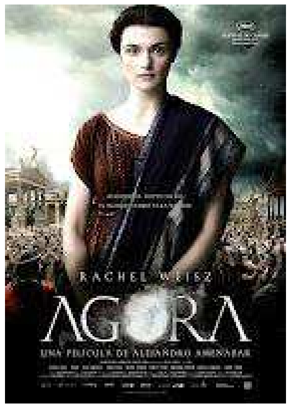
No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega

Film Agora - priča o pravim fundamentalistima

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/11/film-agora-prica-o-pravim.html

Već sam pisao o mitovima koji kruže o Aleksandrijskoj knjižnici u ovome postu, ali tamo nisam stavio toliki naglasak na film Agoru, a i sam tekst se temeljio na članku kršćanskog apologete Davida Harta(koji je, neobično za SAD, pravoslavac) te radio emisije BBC-a koju možete pronaći na kraju tog posta. Ovoga puta donosim jedan članak sa bloga Tima O'Neilla, povjesničara amatera koji je inače ateist(mislim da je negdje obećao da će objaviti svoju člansku iskaznicu ateističkog udruženja jer mnogi ne mogu vjerovati da bi ateist branio istinu i napadao mitove koji su izmišljeni protiv Crkve). O samom filmu je napisano dosta teksta, čak se i hrvatski web prostor oduševio sa filmom, jedan od primjera je Dario Hrupec iz centra za znanstvenu inkviziciju koji je u postu za Jutarnji List pokazao raskoš svog kritičkog promišljanja.

No, da se vratim filmu. Na samom kraju ovog posta možete pronaći linkove na odgovore filmu, a Tim O'Neill je posvetio dva posta toj tematici; Hipatija - prolongiranje mitova(2009.) i post koji preveden donosim u nastavku(2010.)

Agora

Prošla je godina dana otkako sam napisao članak o Amenabarovom filmu Agori, izrazio sam svoje sumnje da će film promovirati Gibbonove mitove o tome kako je Hipatija bila mučenica za znanost, kako su zli kršćani uništili "Veliku knjižnicu u Aleksandriji" 391. godine i kako nas je njeno ubojstvo i uništenje knjižnice odvelo u Mračno doba. Taj je članak izazvao veliku pažnju, izazvao emotivne reakcije i mnoštvo komentara, većinom neprijateljskih.

Naravno, kada sam pisao taj članak film se tek prikazivao na Kanskom filmskom festivalu tako da sam mogao samo komentirati ono što su zvijezde filma i redatelj izrekli u javnim nastupima i intervjuima, te ono malo scena iz trailera. Očekivano, neki od onih koji nisu bili zadovoljni izrečenim ustvrdili su da ne mogu kritizirati film dok ga nisam vidio, iako sam jasno naglasio da ne kritiziram sam film i da ću o njemu prosuditi tek kad ga pogledam.

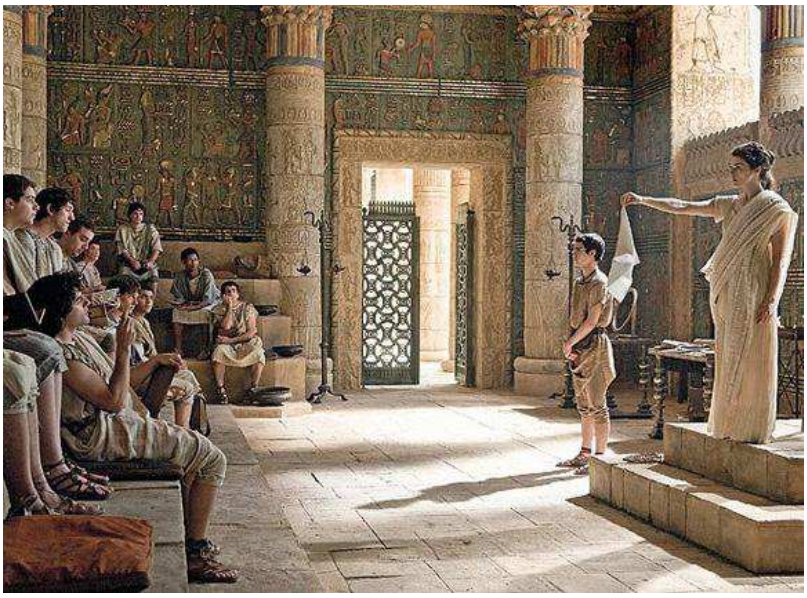
Agora je sada dostupna u SAD-u i Velikoj Britaniji gdje je privukla dosta pažnje. Još se ne zna kad će film biti dostupan u Australiji tako da sam odlučio prekršiti svoj princip te sam skinuo film sa interneta kako bih ga konačno pogledao.

Dobar, loš i smiješan

Za početak, mogu reći da zapravo ima dosta toga što bi vam se moglo svidjeti u filmu. Kinematografija je bogata i zanimljiva, a scenografija zajedno sa kompjuterski generiranom slikom daje nam živu rekonstrukciju Aleksandrije sa kraja četvrtog i početka petog stoljeća. U par scena Amenabar povlači kameru u zrak(izvan akcije) te nam iz ptičje perspektive daje pogled na grad, zatim povlači kameru van atmosfere i daje nam pogled na Zemlju u cjelini. Nekoliko kritičara je to prozvalo "Google earth" snimkama, ali ja osobno mislim da se sjajno uklopilo u isticanju koliko su zapravo sitne i beznačajne bile nasilne i političke svađe u središtu priče. Amenabar je u par intervjua istaknuo da ga je za snimanje filma inspirirao Carl Sagan sa svojim serijalom Kozmos, te snimke su priznanje Saganovoj sposobnosti da postavi naše ljudske brige u kozmičku perspektivu(iako je, kao što sam opisao u prvom članku, i Sagan uspio u tome serijalu značajno pobrkati povijest o Hipatiji).

Također je Rachel Weisz sa ostatakom glumačke ekipe obavila jako dobar posao sa cijelom radnjom, iako je scenarij na trenutke mogao potencijalno djelovati pomalo nezgrapno. Dijalozi su često čudni, kao što je to često slučaj u povijesnim filmovima, ali Weisz je uspjela scene gdje izlaže Ptolomejski kozmološki model učiniti zanimljivim te je uspjela uprizoriti "samoposjedovanje i jednostavni pristup" Hipatije kakvog ga opisuje Socrates Scholasticus.

Iako je scenografija impresivno detaljna, rimski i grčki elementi pomiješani sa egipatskim motivima, isto se ne može reći za kostime koji su prije "generičke antičke tunike i toge" nego odjeća toga vremena. Još manje pažnje posvećeno je oružju i oklopima rimskih trupa i zaraćenih strana. Izgleda da nitko ne može snimiti "rimski" film bez da rimskim vojnicima obuće generičku kacigu, mač i oklop iz prvog stoljeća, bez obzira u kojem je stoljeću radnja filma. Rimska oprava izgleda kao da je preostala sa snimanja Gibsonove Pasije; kacige iz nekog pseudo prvog stoljeća, kratki mačevi i naravno kožni prsluci kao štit. Bilo bi lijepo kada bi netko sa opsesijom poput mene mogao konačno pogledati film kasnijeg rimskog razdoblja gdje vojnici stvarno izgledaju kao trupe kasnijeg rimskog razdoblja, ali izgleda da previše očekujem.

Film se poigrava sa vremenskim tijekom događaja, kao i sa glavnim likovima priče, ali većinu toga možemo opravdati dramatičnim potrebama. U prvoj polovici priče Prefekt Orestes je prikazan ne samo kao još jedan Hipatijin student nego kao onaj koji je, prema poznatoj priči, javno izjavio svoju ljubav prema njoj te bio odbijen. Priča kaže da ga je Hipatija odbila tako što mu je predala krpu natopljenu menstrualnom krvlju i izjavila "Ovo je ono u što si se zaljubio." No, film nije ni pokušao razjasniti njezin neoplatonistički asketizam – njeni filozofski pogled nisu objašnjeni osim u nejasnim terminima – tako da taj incident nema nikakvog kulturnog smisla – ispada poput moderne znanstvenice "koja je udana za posao", a ne kao učenica Plotinove škole.

Znamo da je Synesius, koji kasnije postaje biskup Cirene, bio jedan od njenih učenika. U filmu se javlja i u kasnijem djelu radnje te pokušava nagovoriti Hipatiju da umiri svoje neprijatelje prelaskom na kršćanstvo. Konačno, izmišljeni rob, Davus je uključen u priču kako bi bio treći dio neostvarenog ljubavnog trokuta zajedno sa Orestesom i Hipatijom. Sve te promjene povijesti su prilično podnošljive, ali pravo razilaženje sa poviješću nastaje kada Amenabar i njegov kolega scenarist Mateo Gil započnu sa svojom propovijedi. Tada stvari postaju smiješne.

Knjižnica koje nije ni bilo

Scenarij uključuje dovoljno elemenata i detalja iz stvarne povijesti pa se čini da su Amenabar i Gil dovoljno istražili kako bi bili u stanju prikazati stvari onako kako su se stvarno dogodile. Ali ovo je film sa porukom i ciljem, tako da su svi ti elementi promiješani, umanjeni, suprostavljeni ili jednostavno izmijenjeni kako bi odgovarali Amenabarovim ciljevima. Još važnije, većina elemenata koji podržavaju "poruku" koju nam redatelj propovijeda su naveliko izmšljeni.

Za početak, Aleksandrijska knjižnica je u fokusu prve polovice filma. Amenabar opisuje tu Aleksandrijsku knjižnicu kao jezgru hrama Serapima – ustvari, hram se prikazuje gotovo kao dodatak knjižnici – i opisuju je da sadržava "sve što je preostalo od ljudske mudrosti".

Povijesno gledano, to je problematično na više razina. Za početak, kao što sam objasnio u prošlom članku, nije postojala "Velika Knjižnica u Aleksandriji" kao takva u gradu u to vrijeme. Bivša Velika Knjižnica je degradirana i doživjela mnoge gubitke knjiga kroz stoljeća i zadnje spominjanje te knjižnice je još iz davne AD 135. Znamo iz više izvora da su kolonade Serapeuma u jednom trenutku sadržavale kolekciju knjiga – možda ostatke iz zbirke Velike Knjižnice. Ali Ammianus Marcellinus koji je posjetio Aleksandriju kasnih 360'tih, spominje "dvije neprocjenjive knjižnice" koje su se nalazile u Aleksandriji, ali u prošlom vremenu što znači da se tamo više ne nalaze(u njegovo vrijeme). To odgovara opisima iz pet različitih izvora o uništenju Serapeuma od strane kršćana 391. AD; nijedan od njih uopće ne spominje nikakvu knjižnicu ili knjige. Ta tišina je još značajnija jer je jedan od izvora Eunapius iz Antiohije, koji ne samo da je bio žestoki antikršćanin nego je bio i filozof. Ako je itko imao poriv da barem spomene taj dio uništenja onda je to bio Eunapius, ali nije nigdje spomenuo nikakvu knjižnicu ili uništavanja knjiga.

Dakle, ideja da je bilo kakva "Aleksandrijska Knjižnica" ili neka druga knjižnica bila uništena od strane kršćanske rulje godine 391. AD je jednostavno bez ikakvog temelja i dokaza.

Amenabarov scenarij daje nam neke naznake da je svjestan barem nečega od opisanoga. U početnom naslovu eksplicitno piše da je u Hipatijino vrijeme "Aleksandrija posjedovala najveću poznatu knjižnicu", a nekoliko minuta poslije podnaslov opisuje da je mjesto Hipatijinog predavanja "knjižnica u Aleksandriji". Ali kasnije jedan od likova spominje "... vatra koja je uništila knjižnicu majku...", iako to je dio pozadinskog razgovora dok Hipatija govori nešto drugo – manje pozorni gledatelji lako to mogu propustiti. Sam Amenabar u jednom intervjuu referencira se na knjižnicu iz filma kao "drugu Aleksandrijsku knjižnicu", dakle potpuno mu je jasno da izvorna Aleksandrijska knjižnica više nije postojala 391 AD. No, nije se baš potrudio to razjasniti i svojoj publici, ne samo da je uključio knjižnicu u Serapeum, unatoč dokazima da ni ta manja knjižnica nije postojala u to vrijeme, nego ju je stavio u centar i težište cijeloga kompleksa.

Ne iznenađuje da je također u središtu scene navale na Serapeum od strane kršćanske rulje koja čini vrhunac prve polovice filma. Opisi uništenja Serapeuma jasno govore da rulja nije samo provalila u hram, zapalili su ga i razrušili, ostalo je tek nešto više od temelja hrama. No, film to uopće ne prikazuje, osim rušenja velikog kipa Serapisa i nekih drugih vandalizama, kršćani ostavljaju zgradu netaknutom i potpuno se koncentriraju na uzimanje svitaka iz knjižnica te paljenje u dvorištu hrama. U jednom trenutku dok navaljuju kroz hram netko čak i viče "Zapalite svitke!", kao da je to cijeli smisao vježbe. Dakle, čudno, Amenabar se ne trudi prikazati što je rulja učinila nego se umjesto toga koncentrira na nešto o čemu ne postoji niti slutnja u izvornim materijalima. Želi staviti naglasak na ideju kršćana kao uništivača antičkog znanja i razuma. Jedna od recenzentica, prihvaćajući tu scenu kao potpuno točnu, naziva je "emotivno najjačim trenutkom filma" i veli "stvarno vas natjera na plač". Blaženo je nesvjesna da je cijela scena gotovo u potpunosti fikcija.

Politika Aleksandrijskih ulica

Drugi dio filma koncentrira se na sporove unutar grada koji su doveli do ubojstva Hipatije. Opet, Amenabarov i Gilov scenarij pokazuju da su svjesni djela kompleksnosti situacije, ali namjera njihovog filma dovodi do toga da su uvijek kršćani ti koji su prikazani u najgorem mogućem svjetlu. Socrates Scholasticus jasno opisuje da je korijen sukoba za civilnu vlast između biskupa Ćirila i prefekta Orestesa u Orestesovom mučenju do smrti Ćirilovog sljedbenika Hieraxa kojeg je židovska zajednica u gradu optužili da širi neprijateljstvo prema njima. Kao odgovor, Ćiril je zaprijetio židovima naređujući im da "odustanu od zlostavljanja kršćana", a židovu su reagirali tako što su postavili zasjedu kršćanima u crkvi, ubivši mnoge od njih. Ćiril je uzvratio tako što je poslao svoju rulju na židove i tako ih otjerao(barem neke od njih) van grada.

Amenabar prikazuje neke od uzajamnih čini prijetnji i nasilja, ali izmisli scenu gdje u talibanskom stilu Parabolani pokreće cijeli sukob nakon što se ušuljao u kazalište gdje su židovi imali proslavu subote te ih počinje kamenovati. Takav zapis nigdje ne postoji, ponovno je Amenabar izmislio događaj kako bi cijeli sukob sa židovima te kasnija svađa između Ćirila i Oresta imala za krivca Ćiriliovu frakciju – jasno izobličenje zapisanih činjenica.

Također iskrivljuje drugi incident u tom sukobu. Socrates Scholasticus zapisuje da je Ćiril pokrenuo pregovore sa prefektom, ali "kada je Orestes odbio prijateljske namjere, Ćiril mu prinese knjigu Evanđelja vjerujući da će ga poštovanje prema religiji potaknuti da svoju ljutnju stavi po strani."(Socrates, Ecclesiastical History, VII, 13) Orestes je odbio tu gestu te se odbio pomiriti sa biskupom. Pomiješana verzija tog incidenta pojavljuje se u filmu, ali, opet je, Amenabar dodao izmišljenu scenu gdje Ćiril implicitno osuđuje Oresta, ne zbog podržavanja židova, nego zato jer je pod utjecajem Hipatije: nešto što nije spomenuto u izvorima. U toj sceni, za vrijeme crkvene službe Ćiril čita prvo poglavlje iz poslanice Timoteju u kojem Pavle naređuje ženi da bude skromna, da se podređuje muškarcu i da bude tiho te osuđuje ženino podučavanje muškarca. Zatim naređuje Orestesu da klekne pred Biblijom iz koje je upravo čitao kako bi priznao da je pročitano istina što Orestes odbija učiniti. Amenabar mijenja incident te stavlja fokus na Hipatiju, unatoč činjenici da je ta scena gotovo u potpunosti izmišljena.

U filmu, nakon te fiktivne scene Ćiril naređuje Parabolanima da odgovore napadom na Hipatiju. Iako je jasno da je to odmazda za mučenje i smrt jednog Ćirilovog sljedbenika od strane Orestesa i posljedica političkih borbi između dva rivali – što odgovara činjenicima – izmišljajući scenu u kojoj Ćiril osuđuje Hipatiju zato što je žena koja uči muškarce, Amenabar širi ideju da je i to bio razlog zašto je Hipatija meta napada – što nije uopće činjenično točno. Ali to je u službi njegovih ideoloških ciljeva i tvrdnje da je Hipatijino podučavanje bilo veliki problem, a ne samo borba političkih frakcija.

Nijedna od frakcija u filmu nije prikazana osobito pozitivno, ali te izmišljene scene učinile su puno da bi bacile na Ćirila i njegove sljedbenike sliku poticatelja problema i kako bi ih prikazale jasnim zločincima u sukobu koji je od, svih strana, bio sukob snaga. Čudno je da su Ćiril i većina njegovih parabolani fanatika crnomanjasti tipovi, koji unatoč tome što su

rođeni Aleksandrijanci govore jakim bliskoistočnim naglaskom. Također stalno nose crno. S druge pak strane, pogani i članovi Orestestove frakcije govore razgovjetnim engleskim jezikom viših klasa i većinom nose bijelo. Implikacije i nisu tako suptilne.

Fiktivna znanost i navodni ateizam

Posljednja velika Amenabarova izmišljotina koja je također u službi njegova cilja je poprilično fantastična ideja da je Hipatija bila na rubu, ne samo dokazivnja heliocentizma kada su je ubili nego i potvrđivanja Keplerovih eliptičkih planetarnih orbita u tom modelu. Fillm se referencira na činjenicu da je Aristarchus iz Samosa osmislio hipotezu heliocentrizma u 300 BC, i spominje par razloga zašto je takva hipoteza bila besmislena(iako ne spominje glavni razlog – problem zvjezdanih paralaksa). No, u filmu izmišlja scenu u kojoj prikazuje Hipatiju koja inzistira na toj ideji unatoč tim(za to vrijeme) velikim prigovorima. Smisao tih scena je prikazati ubojstvo Hipatije kao još veći gubitak za znanost od strane neobrazovanih fundamentalista. Hipatija je sigurno bila poznata po svojoj učenosti, ali zapravo ne postoje dokazi da je bila veliki inovator, a kamoli da je imala ikakvih interesa u Aristarchusovoj dugo odbacivanoj hipotezi. Još jednom Amenabarovi izmišljeni elementi služe kako bi podržali njegov cilj pojednostavljenja svega u priču o "neznanju i fanatizmu protiv znanosti i istraživanja"

Također, film očito implicira da je Hipatija bila posve nereligiozna ili čak ateistkinja – opet nešto što nema temelja niti u jednom od izvora. Suočena sa optužbama da nema religije("netko tko, po svom priznanju, vjeruje u apsolutno ništa") Hipatija odgovara, poprilično nejasno, "Vjerujem u filozofiju". Poslije je Ćiril opisuje riječima "žena koja je izjavila javno svoju bezbožnost." Još jednom, Amenabar izmišlja nešto što nema temelja u nijednom izvoru, ali odgovara propovijedi koju njegov film propovijeda.

Svako malo su u priču dodani elementi koji nisu u izvornim materijalima; uništenje knjižnice, kamenovanje židova u kazalištu, Ćirilovo osuđivanje Hipatijinog učenja jer je žena, utvrđivanje heliocentizma i Hipatijina navodna ireligioznost. Svaki od tih izmišljenih elemenata ima svoju svrhu u naglašavanju ideje da je Hipatija bila slobodno misleća izumiteljica koju su ubili jer je njeno učenje ugrožavalo fundamentaliste neznalice. Činjenica da Amenabar to tvrdi na temelju stvari koje je izmislio i pomiješao sa stvarnom pričom pokazuje nam koliko je takva interpretacija neutemeljena.

Reakcije

Iako neutemeljena, mnogi gledatelji i kritičari su očekivano oduševljeno prihvatili takvu priču. Jedan od IMDB recenzenata sigurno je shvatio tu poruku, naslovio je svoju recenziju "Ateisti cijeloga svijeta ujedinite se!" Jedan drugi zapisuje, "Amenabar je izjavio prije prikazivanja filma, da Aleksandrijska knjižnica nije bila uništena možda bi već sletili na Mars". Treći izjavljuje "Nadam se da će film biti cijenjen i shvaćen, da ćemo nešto naučiti iz filmskog prikaza povijesti, ne smijemo dopustiti uništenje umjetnosti, povijesti, znanja i poštovanja koje omogućuje civilizaciji da procvate." Takvi komentari su tipični. Gledatelji

su prihvatili sve te izmišljene pseudopovijesne dodatke priči bez propitivanja i zadovoljno poslušali propovijed na kojoj počivaju.

Nekoliko blogova i članaka pokušali su odgovoriti na ta iskrivljenja povijesti(Otac Rober Baron, decentfilms.com, Jeffrey Overstreet, i Catherine of Siena Institute). Svi nabrojani su kršćani. Neki od njih su se pokušali obraniti od optužba da su pristrani referencirajući se na moj prošlogodišnji članak(jedan sudionik rasprave zapisuje da sam "ni manje ni više nego ateist"), ali znam na temelju svojih susreta sa istinskim vjernicima u Da Vincijev Kod, da će činjenica da su kršćani dovesti do ignoriranja i odbacivanja takvih pokušaja – ljudi se vole držati mitova koji podržavaju njihove ideje.

Sve to znači, poprilično ironično, da ovaj film razotkriva tko su pravi fundamentalisti u ovoj priči.

Od znanosti prema religiji

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/11/od-znanosti-prema-religiji.html

Marijan Šunjić je profesor fizike i diplomat. Diplomirao je fiziku na PMF-u Sveučilišta u Zagrebu 1963. Godine 1966. obranio je magisterij iz teorijske fizike čvrstog stanja na PMF-u, a 1970. doktorat također iz teorijske fizike čvrstog stanja na Imperial College of Science and Technology, University of London. U razdoblju od 1963. do 1978. radio je na Institutu "Ruđer Bošković". Za izvanrednog profesora na PMF-u izabran je 1978., a za redovitog 1978. godine. Od 1970. predaje, a od 1983. do 1989. je voditelj područja Fizika na postdiplomskom studiju Sveučilišta u Zagrebu. Bio je rektor Zagrebačkog Sveučilišta u dva mandata. Bio je i pomoćnik ministra znanosti, tehnologije i informatike, od 1990. do 1991. godine. Godine 1998. postaje izvanredni i opunomoćeni veleposlanik pri Svetoj stolici i tu dužnost obnaša do 2000. godine.

Više o njemu možete saznati na stranicama odsjeka za fiziku, a ja ga spominjem jer se pored znanstvenog rada u području teorijske fizike bavi i proučavanjem društvenih i etičkih aspekata znanosti i tehnologije, odnosom znanosti i religije, te problemima organizacije i razvitka znanosti i visoke naobrazbe. Urednik je i autor serijala emisija na HKR-u koja govori o granicama znanstvene spoznaje, o antropološkom načelu, o odnosu znanosti i teologije u školskom vjeronauku i formaciji vjeroučitelja. Emisija se zvala **"Od znanosti prema religiji".**

edit:
Uspio sam pronaći sve emisije, ima ih 8, a poslušati(skinuti) ih možete ovdje; prva emisija(5.11.2010.), **druga emisija**(3.12.2010.)**, treća emisija**(7.1.2011.), **četvrta emisija**(4.2.2011.), **peta emisija** (4.3.2011.)**, šesta emisija**(1.4.2011.), **sedma emisija**(6.5.2011.)**, osma(završna) emisija** (3.6.2011.).

~~Nažalost nisam uspio pronaći u web arhivu HKR-a sve emisije, uspio sam pronaći samo posljednju, ali ni onda više nije dostupna online~~ pa sam je uploadao na drugi servis, **možete je skinuti na linku [26.8MB, ~59min].** Emisija je rezime svih prijašnjih te daje kratak pregled teorije Velikog Praska, govori o postanku svemira i života, ali i općenito o odnosu znanosti i vjere. Profesor Šunjić opisuje razvoj svemira, ali daje i zanimljive poglede na pitanja odnosa znanosti i ostalih disciplina, jedan primjer njegovog razmišljanja iz emisije;

> Sve[znanstveni opisi prirodnih i socijalnih fenomena] je to krasno, ali budimo iskreni nas od svega toga daleko više zanima nešto drugo, teško uhvatljivo, estetski doživljaj ugode u kojemu nam znanost ni u užem ni u širem smislu ne može ništa reći. U mnoštu sličnih primjera, možda je najljepši Cesarićev prikaz nakupine molekula H20 koje površinska napetost i gravitacija oblikuju u specifičnom i prepoznatljivom obliku.
>
> *Gle malu voćku poslije kiše:*
> *Puna je kapi pa ih njiše.*
> *I blliješti suncem obasjana,*
> *Čudesna raskoš njenih grana.*
>
> *Al nek se sunce malko skrije*
> *Nestane sve te čarolije.*
> *Ona je opet, kao prvo,*
> *Obično, malo, jadno drvo*
>
> Nikakva fizikalna ili kemijska analiza ne može zamjeniti ovaj poetski prikaz kapi kiše. Oni su svi valjani i jednako vrijedni, oni su jednostavno komplementarni.

Razmišljanja prof. Šunjića o odnosu Crve i države, iz intervjua sa S. Tomaševićem(2000. god.)

ST: Da li su u stvaranju dojma pretjeranog miješanja Crkve u poslove države pridonijeli i novinari, koji previše objavljuju svaki detalj i svaku crkvenu proslavu, kao što su nekada davali golemi prostor govorima komunističkih čelnika?

> Nemojte misliti da branim novinare, ali oni u pravilu samo oslikavaju situaciju u društvu i zastupaju interese svojih vlasnika. Pritom onda, naravno, i sudjeluju u određenim procesima, kao što je već spomenuta politizacija brojnih inače sasvim "tehničkih" problema, koji bi se trebali tako i rješavati, na temelju analiza, argumenata i činjenica.

> Na žalost, vidimo da nesposobnim političarima često odgovara politizacija radi skretanja pozornosti s pravih problema društva.

ST: Za vrijeme Jugoslavije je malo obitelji slalo svoju djecu na vjeronauk, u neovisnoj Hrvatskoj ih je gotovo 90 posto išlo na vjeronauk. Sada se, mislim, dolazi do određene mjere koja odražava možda pravo stanje duha. Koliko će još proći vremena da se stvori prava slika društva?

> I ovdje mislim da bi i Crkva, i škola, i obitelj, i država morale obavljati savjesno svaki svoj dio posla. Još uvijek smo u vremenu pomiješanih odgovornosti, a još više neodgovornosti. Katolička crkva je dugo vremena bila jedina hrvatska institucija koja je branila hrvatski nacionalni identitet i opstojnost, duhovnu pa i fizičku.

> Sada je vrijeme da u modernoj demokratskoj državi, koja je vrlo slična i slojevita, hrvatska država odgovorno preuzme funkciju čuvanja hrvatskih nacionalnih i državnih interesa.

> Sve dok to ne bude ostvareno i narod ne bude u to uvjeren, neće se moći uspostaviti normalna "podjela posla", a od Katoličke crkve kao jedine institucije s kredibilitetom i moralnim autoritetom očekivat će se da i dalje vrši tu "proširenu" povijesnu ulogu.

Za kraj, pozdravni govor prof dr. Marijana Šunjića(tada rektora, 1998.) povodom Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike pod nazivom Kršćanski odgoj mladeži u Hrvatskom društvu;

> Cijenjeni i ugledni skupe,
>
> i ove godine s ponosom pozdravljam na početku, ponosan zato što ga organizira Katolički bogoslovni fakultet, opet integralni dio Hrvatskog sveučilišta, kao što je bilo na početku, evo, hvala Bogu, i opet smo zajedno u ovom velikom poslu duhovne i znanstvene obnove hrvatskog naroda.
>
> Iskreno mislim da nema važnije teme od ove koja je pred nama: o odgoju, kršćanskom odgoju hrvatske mladeži ovisi naša sadašnjost, još više ovisi naša budućnost. Sveučilište je u vertikali izobrazbe mladih ljudi na najvišem stupnju, ali kao dio intelektualne izobrazbe, međutim, ono što je važno, ono gdje je Sveučilište zapravo završna faza, to je pitanje odgoja mladeži. Mi već dobivamo praktički gotove ljude. Neću ovdje spominjati da je odgojna komponenta sveučilišnog rada do sada bila zanemarena ne samo u Hrvatskoj, nego i u svijetu, ali posebno u Hrvatskoj. Ali, dok smi mi najviša intelektualna instanca, odgoj mladih ljudi zbiva se daleko prije i u daleko širem ambijentu.
>
> Zato mi, koliko god se trudimo, a evo i ovo je dio jednoga takvog napora, ovisimo(u odnosu na mlade ljude koje dobivamo) o čitavom društvu, prije svega o zajedničkom naporu svih odgojno-obrazovnih institucija. U duhovnoj obnovi hrvatskog naroda, što sam često ponavljao, i Crkva u užem smislu ali i Crkva u Širem smislu, u kojem smo mi svi Crkva, mora sudjelovati. I tu Sveučilišе onda očekuje suradnju, jednu dugoročnu, važnu suradnju, jednu dugoročnu, važnu suradnji i stoga, ovaj Tjedan nije samo akademski događaj. Ovaj Tjedan i rezultati ovoga Tjedna, te ovakvih Tjedana, i svega onoga što se zbiva između ovakvih Tjedana, određuje kakva će biti budućnost hrvatskog naroda i zato iskreno od srca želim uspjeh ovom skupu.
>
> Hvala

PS

S obzirom na današnju svetkovinu Krista Kralja podsjetio bih na stariji post sa propovijedi povodom te svetkovine koju je napisao fizičar Andrew Pinsent.

Također, ako nekog zanima; emisija i snimka povodom prvog, drugog odnosno trećeg dana Papinog posjeta Beninu može pogledati na kanalu Salt+Light televizije(kao i niz drugih sadržaja koje svakodnevno objavljuju, npr. serijal Witness - možete pogledati te razgovore i na youtubu sa kvalitetnijom vezom, ali ovako su svi pod jednim linkom)

Doprinos kršćanstva znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/11/doprinos-krscanstva-znanosti.html

Stipe Kutleša jedan je od vodećih hrvatskih filozofa i povjesničara znanosti, diplomirao je filozofiju i povijest na Filozofskom fakultetu te fiziku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. Magistirao je na poslijediplomskom studiju "Povijest i filozofija znanosti" u Dubrovniku te doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U nastavku je njegov rad koji opisuje neke utjecaje kršćanstva na znanost kao i općenito razmišljanja o odnosu znanosti i religije danas. Izostavio sam fusnote, ali rad je dostupan u cijelosti ovdje.

> ***Sažetak***
> *Ukazujući na specifičnosti znanosti, religije i teologije autor zastupa načelnu mogućnost i potrebu njihove međusobne suradnje što slijedi i iz službenog stava Katoličke crkve. Navode se također i povijesne okolnosti u kojima je između znanosti i religije bilo sukoba kao i današnje shvaćanje toga odnosa od znanosti i Crkve. Autor pokazuje da je novovjekovna znanost baština kršćanstva u tom smislu što je nastala zahvaljujući kršćanskom svjetonazoru, a s druge su strane glavni pobornici napretka te znanosti bili kršćanski znanstvenici ili pak znanstvenici drugačijih svjetonazora, ali pod utjecajem načina mišljenja kakvo je inauguriralo kršćanstvo.*

Doprinos kršćanstva znanosti

Kada se danas govori o odnosu znanosti i vjere prva misao koja se prosječnom čovjeku nameće jesu tzv. slučajevi G. Galilei, G. Bruno i pitanja u svezi s Darvinovom teorijom evolucije. To donekle oslikava gledišta ljudi o vjeri (posebice kršćanskoj), teologiji i znanosti i njihovom međusobnom odnosu. Pri tome se često razlikuju stavovi vjernika i nevjernika glede toga pitanja. Neki, kako manje upućeni u znanost i teologiju tako i oni upućeniji, skloni su mišljenju da vjera i znanost imaju malo, možda, ništa zajedničkoga dok među samim znanstvenicima i teolozima postoje dva prevladavajuća pristupa: jedni govore o odnosu znanosti i vjere(i teologije) u terminima suprostavljenosti, a drugi zastupaju pomirbeni stav i skloni su uvjerenju da se ta dva područja ne samo ne isključuju nego između njih postoji sklad te je tako moguća i potrebna suradnja.

Može se postaviti pitanje njihova međusobnog utjecaja ili ravnodušnosti jedne prema drugoj, Dva su najrasprostranjenija stajališta o tom odnosu; krajnje negativan i pozitivan pristup. Da bi se pokušalo odgovoriti na to pitanje, treba imati u vidu okolnosti u kojima je

znanosti nastala i u kojima se razvijala. Pri tome se misli na znanost nastalu u okviru zapadnog kulturnog kruga početkom novoga vijeka. To ne isključuje postojanje određenog tipa znanosti u starom i srednjem vijeku niti u drugim kulturama. Ovdje se ne može potanko u tu problematiku. Sigurno je, a u tome se slažu mnogi, da je znanosti proizvod zapadnoeuropske kršćanske kulture, iako se ne mogu zanemariti ni druge sastavnice koje su u zapadnoeuropsku kulturu došle bilo s pomoću kršćanstva bilo mimo njega Njemački fizičar Carl Friedrich von Weizsacker kaže da je moderna znanost baština kršćanstva. S obzirom na to kršćansko obilježje može se govoriti o utjecaju kršćanske vjere na znanost, ali i obratno, tj. pitati se o doprinosu kršćanstva znanosti ili ako o njegovu negativnom utjecaju na znanost. Nedvojbeno je dakle da postoji uzročna povezanost između kršćanstva i razvoja moderne novovjekovne znanosti. **"Postoji povezanost između povijesti kršćanstva i rasta moderne znanosti(...) Nije slučajno da je moderna znanost započela u zapadnoj Europi, a ne pod budizmom ili konfucijanizmom. Isticanje vrijednosti pojedinačnog velika je stvar u kršćanstvu",** U čemu je ta uzročna povezanost između kršćanstva i znanosti?

Podsjetimo se ukratko na specifičnosti znanosti i kršćanstva. Područje bavljenja znanosti jedan je dio stvarnosti – materijalni svijet sa svojim zakonitostima koji je dostupan osjetilnom iskustvu(promatranje, mjerenje, eksperimentiranje), dok se vjera i religija) temelji na uvjerenju u postojanje nematerijalnog, duhovnoga svijeta. Znanstvena se spoznaja temelji na iskustvu i razumu i pretpostavlja se da je objektivna(u taj aspekt objektivnosti znanstvene spoznaje ne može se sada ulaziti) dok je vjerska/religijska spoznaja osobna i utemeljena je na pouzdanju u vrhovno biće - Boga. S obzirom na područja na koja se odnose znanost i vjera/religija, odnosno teologija kao racionalno obrazloženje vjere, ne bi trebale biti u neskladu ili čak u sukobu. Postoji religijska istina, a postoji i znanstvena istina.

One doista i nisu bile u sukobu osim u pojedinačnim slučajevima kada se radilo više o sukobu između pojedinaca, ali ti su sukobi poprimili opće značenje kao u slučaju Galileja. Tumačenje odnosa religija – znanost na osnovi toga slučaja potječe od prosvjetiteljstva koje je kao reakcija na kršćanstvo nijekalo sve što je imalo prizvuk religijskoga. Otuda potječe i izraz "mračni srednji vijek". Novija istraživanja povijesti znanosti u tom razdoblju pokazuju da mnoge potonje(pa i suvremene) ideje u znanosti imaju svoje začetke upravo kod srednjovjekovnih mislilaca. Što se slučaja Galileja tiče on bi trebao biti pitanje prošlosti kako za Crkvu, tako i za znanost. Za Crkvu u tom smislu što je ona priznala svoju pogrešku i što je otvoreno spreman na svaki dijalog i raspravu o tom slučaju. Ako se pak slučaj Galileo promatra iz konteksta onoga vremena, onda prosvjetiteljsko tumačenje gubi na uvjerljivosti. To tumačenje vrlo pojednostavljeno Galileja u tom sportu prikazuje kao naprednoga, a Crkvu kao vrlo nazadnu jer koči razvoj znanosti. Pitanje ipak nije bilo tako jednostavno i jednoznačno kako su prosvjetiteljski tumači i njihovi nasljednici poslije često isticali. Poznato je da Galileo nije "osuđen" zato što je znanstveno dokazao ispravnost Kopernikova sustava. Njemu je predloženo da javno ne zastupa Kopernikov sustav koji je tada iz političko-crkvenih razloga predstavljao određenu opasnost za Crkvu. Galileo je naime započeo polemiku u svezi s Kopernikovim sustavom u doba teoloških kontroverzi

katolika i protestanata. Protestanti su smatrali da crkveno učiteljstvo Katoličke crkve nije mjerodavno u tumačenju Biblije. **Galileo se, međutim, kao laik umiješao u tumačenje Biblije tako što je posegnuo za teološkim argumentima da bi dokazao svoje znanstvene tvrdnje. On naime za Kopernikov sustav nije imao znanstvenih dokaza, a oni znanstveni dokazi koje je iznosio bili su pogrešni. U to doba on nije ni mogao imati znanstvenih dokaza za svoje tvrdnje. Oni naime potječu iz potonjega razdoblja. U nedostatku znanstvenih dokaza Galileo se pozivao na teološke argumente, a kardinal Belarmin je od njega zahtijevao znanstvene, a ne teološke dokaze.** U toj situaciji Katolička crkva nije mogla dopustiti mogući prigovor protestanata da se laici miješaju u tumačenje Svetoga pima. Taj je slučaj riješila tako što je Galileo "pritvoren" u jedan dvorac u blizini Firence gdje se nesmetano mogao baviti znanstvenim radom. Rezultat toga su važna Galilejeva znanstvena otkrića kao, primjerice, zakon inercije koji je poslije s Newtonom postao jedan od aksioma klasične fizike.

Što se pak znanstvenika tiče postoje dva glavna pristupa slučaju Galileo. Jedni još uvijek forsiraju taj sukob kako bi dokazali kako je Crkva kočila razvoj znanosti. Drugi misle da je to bio posrijedi osobni sukob između dvojice ljudi ili možda čak sukob između znanosti i Crkve u određenim povijesnim okolnostima, ali ne i sukob između znanosti i religije. Crkva je u slučaju Galileo postupila loše što joj je nanijelo veliku štetu, ali je spor i sukob rezultat obostrane nesnošljivosti i tvrdoglavosti. **U tom su slučaju i Crkva i znanost prekoračili svoje granice, tj. ovlasti jer su zadirale u područja koja su im strana.**

I dan danas neki kao, primjerice, kreacionisti zastupaju stav doslovnoga čitanja Biblije što u mnogim pitanjima znanosti nije prihvatljivo. Stoga su neki uvjereni da religija može vrlo malo reći znanosti, ali isto tako i znanost religiji. Religija ne može biti kriterij što je u znanosti istina, a što nije. Slično vrijedi i za znanost. "Uvijek postoji točka iza koje znanost ne može ići", kaže američki nobelovac George W. Beadle. Ima pitanaj na koja znanost nema odgovora, pojava koje ne može razumjeti. Znanost je ograničena čega je svjestan i najveći broj samih znanstvenika, ali ima i onih koji su uvjereni da znanost nema granica. Upravo je u tome zamka za znanost(i znanstvenike) kada sebi prisvaja monopol na spoznaju sveukupne zbilje. Scijentizam je takvo shvaćanje po kojemu ne samo da znanost ima monopol u otkrivanju istine o sveukupnoj zbilji nego, kako to tvrdi Bertrand Rusell, da izvan znanosti nema nikakvog znanja. Ako nam znanost o nečemu ništa ne može reći, onda se to uopće ne može znati. Štoviše, o tome je besmisleno i misliti i raspravljati jer to naprosto ne postoji. Logički pozitivizam je nagovijestio smrt metafizici.

Znanost je danas, međutim, svjesna svojih ograničenja i priznaje sposobnost područja iskustva svojstvenog religiji. Prema mišljenju mnogih znanstvenika religiji nije manje vrijedna od znanosti. Ona je naprotiv "bitni dio ljudske kulture. Ona je nužna. Ona ima neprolazne vrijednosti. Vjerujem da je to ono zašto sve kulture razvijaju religiju. Religija nudi čovjeku nešto potrebno što znanost i druga područja ne čine", kaže Beadle. Autonomija znanosti i vjere/religije danas je općeprihvaćena stvar, kako od znanstvenika tako i od službene Crkve. Ipak su znanost i religija upućene jedan na drugu te se mogu i

trebaju dopunjavati Crkveno učiteljstvo zastupa potrebu suradnje između ta dva područja ljudskog djelovanja. Ali i prije tijekom dugog razdoblja razvoja znanosti nije postojao antagonizam između znanosti i vjere(i teologije). Naprotiv, mnogi su znanstvenici bili uvjereni u sklad između ta dva oblika znanja i djelovanja. Danas se odgovori o nužnosti dijaloga između znanosti i religije i teologije. "I znanost i teologija moraju učiti i nastaviti biti ponizne." Njemački nobelovac Werner Forssmann kaže: "Znanost mora teologiji predstaviti svoju tvrdnju i nastojati da se ona pošteno pozabavi rezultatima znanosti, a ne da nad njima izreče presudu."

Ako se govori o prinosu vjere, posebno kršćanske, razvoja znanosti, onda se taj prinos može analizirati pod različitim vidicima. Razvoju znanosti pridonose ponajviše znanstvenici. Kako je najveći broj znanstvenika u prijašnjim razdobljima, kada se novovjekovna znanost stvarala i razvijala, pripadao kršćanskoj vjeri, to bi se njihov prinos u određenom smislu mogao smatrati prinosom kršćanstva znanosti. U tom bi smislu znanost bila nezamisliva bez kršćanstva. U potonjim razdobljima sve do danas mnogo je znanstvenika bilo orijentirano ateistički ili agnostički, a također veliki broj znanstvenika, osobito danas, vjernici su nekršćani. Znanost, dakle, više nema isključivo "kršćansko" obilježje.

Neki imaju krajnje negativan stav o prinosu kršćanstva znanosti smatrajući da interes Crkve nikada nije bio znanstveno istraživanje. Takvi misle "da nismo imali religiju i Crkvu (...) napredovali bismo mnogo, mnogo prije." Drugi su oprezniji i drže da su takve tvrdnje proizvoljne. "Ne znam možemo li reći da bi se znanost razvijala mnogo brže da nije postojala Crkva. To je predmet spekulacije", kaže prof. Sveučilišta u Leydenu Michael Mandel, a njemački nobelovac ostavlja mogućnost za oba pristupa. On, naime , kaže da "mogu zamisliti da netko tko je dobro upućen u stvar može navesti stotine primjera kako je Crkva sprečavala znanost i to ne bih mogao pobiti. Slično bi također netko mogao reći da, u cijelosti, Crkva pomaže znanosti vrlo mnogo."

Ne ulazeći u razmatranje pojedinih slučajeva koji bi mogli potkrijepiti navedena stajališta, spomenimo ipak neke od najistaknutijih kršćanskih znanstvenika koji su bitno pridonijeli razvoju znanosti Galielo je bio katolik koji je vjerovao da se Bog očituje kako u prirodi i njenim zakonima tako i u Bibliji, Riječi Božjoj. Luteran Johannes Kepler bio je uvjeren da u svojim poznatim zakonima gibanja nebeskih tijela, i općenito u istraživanju vanjskog svijeta, otkriva djela Božja i sklad koji je Bog usadio u ovaj svijet. Rober Boyle čitav je svoj život posvetio opovrgavanju ateizma. Isaac Newton, pripadnik anglikanske Crkve, a poslije pristaša arijanizma, piše , što je manje poznato, teološke rasprave. Za njega je Bog iznad prirode i o njemu se više može znati iz Svetoga pisma i kršćanske tradicije nego iz proučavanja prirodnoga reda. Znanost ima za svrhu pokazati i dokazati postojanje Stvoritelja svijeta. Jedan od najvećih matematičara uopće, Leonhard Euler, evangelik, piše u stoljeću prosvjetiteljstva apologetski spis o obrani Božanske objave od prigovora koji su se postavljali u to doba.

I danas su mnogi znanstvenici osvjedočeni kršćani ili pripadnici drugih religija ili su vjernici iako se formalno ne smatraju pripadnicima nijedne religije. Poznato je da je, primjerice,

tvorac ideje kvanta Max Planck bio duboko religiozan čovjek. Albert Einsten kaže da se učenje o Bogu – osobi ne može opovrgnuti na temelju znanosti. I da je tu otvoren prostor za religiju. Werner Heisenberg kaže da znanost i religija mogu jedna bez druge, ali čovjek ne može bez jedne i druge. Stoga bi teško bila prihvatljiva često navođena tvrdnja da znanosti vodi ateizmu - Njemački fizičar nobelovac Max Born u tom smislu kaže: "Oni koji kažu da proučavanje znanosti čini čovjeka ateistom mora da su prilično glupi ljudi." Drugo je pitanje treba li sama znanost hipotezu Boga. Poznata je izjava znanstvenika 19. st. Laplacea da je hipoteza Boga u znanosti suvišna. Međutim M. Born i J.E.Picard su protivnog mišljenja "Princip neodređenosti dokazuje da Bog može postojati", kaže Picard . Moglo bi se tako nabrajati navode u prilog tezi da religija(kršćanstvo) pridonosi znanosti, ali i da smeta njezinu razvoju.

Čini mi se mnogo važnijim međutim, da se pokuša pitati ima li nešto u novovjekovnoj znanosti što je ona mogla baštini od kršćanskoga svjetonazora. A.N. Whitehead u svojoj knjizi *Science and the modern World* kaže da je znanost izvedena iz srednjovjekovne kršćanske teologije. Kršćanski srednji vijek u Europi je doba u kojemu vlada red. Mišljenje srednjeg vijeka posve je racionalističko. Ono svoj izvor ima u skolastičkoj logici i teologiji. Kada je skolastička filozofija bila odbačena, ostao je u svijesti europskog intelektualca skolastički način mišljenja. Takav tip mišljenja tipičan je za znanost. Otkuda takva racionalnost srednjovjekovnoj skolastičkoj filozofiji i teologiji? Ona je nastala kao rezultat utjecaja prijašnjih oblika mišljenja(grčke filozofije i rimskog prava) obogaćenih srednjovjekovnim pragmatizmom Značajno je za te oblike mišljenja da oni nastao je povezati opće principe s činjenicama, a to znači u mnogostrukosti zbivanja unijeti red. Traženje tog reda bio je spor proces koji se intezivirao krajem srednjeg i početkom novoga vijeka. Osnovna pretpostavka za to bila je jako uvjerenje u postojanje reda/poretka u stvarima, prirodni, svijetu kao cjelini. Ta ideja nije posve nova. Prisutna je u prijašnjim uvjerenjima da svakom stanju stvari ili događaja prethodi neko drugo stanje i da među njima postoji određena povezanost. Vjerovalo se također da je to stanje(ili stanja) moguće otkriti. To nije ništa drugo nego otkrivanje uzoraka iz učinaka. Stvara se ideal zakonitosti po kojoj se sve odvija. Na uspostavljanje tog ideala svakako su utjecali zakonitosti po kojoj se sve odvija. Na uspostavljanje tog ideala svako su utjecali rimsko građansko pravo i kanonski crkveni zakon. Zakonitost koja postoji u svijetu može biti drugo ime za racionalnost svijeta. Istraživanje prirode nije ništa drugo nego potvrda uvjerenja u tu racionalnost. To je bitna oznaka europskog duha.

Znanost ima i drugo polazište, to je praktično vidik koji je baština rimske civilizacije. Ono što znanost u teoretskom smislu duguje grčkom to u praktičkom smislu duguje rimskom načinu mišljenja. Srednjovjekovno kršćanstvo spojilo je oba ta vidika, Sv. Benedikt i Grgur Veliki, između ostalog i vrlo praktični ljudi, postavljaju temelje za obnovu europskog duha koji njeguje kako duhovnost i svetost(ora) tako i praktičnost(labora). Uzor toga su benediktinski samsotani. U njima se razvija smisao za naturalizam, tj. veliko zanimanje za prirodna zbivanja i objekte što je jedna od bitnih sastavnica potrebnih za nastanak znanosti. Iz toga zanimanja su već u srednjem vijeku i početkom novoga proizašli neka otkrića i izumi koji su bili važna potpora daljnjem razvoju znanosti. Izum tiskarskoga stroja omogućio je širenje znanja, a dalekozor i sitnozor čovjeku su otvorili put u svijet dalekoga i

sitnoga, dotada nepoznat i nedostupan ljudskim osjetilima. **Ne treba smetnut s uma ni uloga sveučilišta nastalih u kršćanskoj Europi koja su bila glavni nositelji razvoja znanosti. Ovi kao i drugi manje vidljivi momenti važni za nastanak i razvoj znanosti proizašli su iz kršćanskoga mentaliteta i svjetonazora obogaćenog antičkom tradicijom. To je duhovno ozračje možda važnije za razvoj znanosti nego prinos pojedinaca njegovu napretku jer je to ozračje stvorilo uvjete i misaone okvire iz kojih su pojedinačna znanstvena otkrića bila moguća.**

nedjelja, 27. studenoga 2011.

Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom

Anthony Rizzi fizičar je sa uglednog California Institute of Technology-a, predavao je fiziku na Louisiana State Universityu te je bio istraživač na Princetonu. Istaknuo se riješivši 80 godina stari problem iz Einstenove teorije. Osim akademije radio je i u industriji na projektima vezanim uz misije na Mars te je dobitnik NASA-ine nagrade, kao i nagrade za nove tehnologije Matrin Marietta. Diplomirao je fiziku na MIT-u, magistrirao na sveučilištu u Coloradu te doktorirao fiziku na Princetonu. Kroz dvadesetak godina svog rada upoznao se antičkom, ali i modernom filozofijom. U filozofiji proučava metafiziku, moralnu filozofiju te filozofiju znanosti i prirode. U području teologije istražuje rane Crkvene Oce, te srednjevjekovnu teologiju. Osnivač je IAP-a koji ima za cilj razviti suvremenu znanost, ali zajedno sa njenim ispravnim filozofskim temeljima te moralnim i duhovnim komponentama. Na njihovim stranicama možete pronaći neke materijali i saznati više o samom institutu.

Na internetu možete pronaći neka njegova gostovanja;

- Znanost i vjera - gostovanje kod p.Mitcha Pacwe(EWTN)
- Gostovanje dr. Rizzia na radiju AL Kresta
- Intervju za Catholic World News (2002.)

Izdvajam njegovu misao koju citiraju u članku koji se bavi liturgijskim "eksperimentima". Fizičar dr.Rizzi, u intervjuu za Catholic World Report, opisao je rezultate kateheze koju je on prošao;

> **Mi koji smo odrasli u Crkvi poslije Vatikana II znamo koliko se malo pažnje obraća umu... U CCD-u[katoličkoj bratovštini] smo većinom radili kolaže i pričali o tome kako se osjećamo. Tako da sam imao dokaz da se u Katolicizmu radi samo o osjećajima.**

Nadalje piše;

> **Novi obred je pretvorio misu u nepoznanicu za mene; Mislio sam da je to slavlje, obrok. Pa, ako je to sve, više sam se zabavljao igrajući nogomet ili bejzbol te na ručkovima poslije!**

Tek je poslije, nakon čitanja starijih knjiga naučio da je Misa žrtva.

No, da se vratim filozofiji i znanosti. Objavio je knjigu Znanost prije znanosti u kojoj se bavi pitanjima odnosa znanosti i filozofije(teologije). Mislim da tekst u nastavku pruža sliku o čemu se radi u knjizi odnosno kakva su njegova razmišljanja o toj tematici.

Zašto ova knjiga?

Znanost je sve važnija, a u isto vrijeme, sve manje i manje sposobna obraniti svoje temelje, zbog toga je čak i iznjedrila svoje neprijatelje. Utemeljena filozofija, jedini lijek za to, gotovo je u potpunosti nepoznata. S obzirom da je znanost tako privlačna modernom umu te je sastavni dio modernog razmišljanja, potrebno je krenuti od znanosti i njenih otkrića kako bi objasnili razloge za filozofiju kao i samu filozofiju. Ukratko, potrebno je iskoristiti privlačnost znanosti kako bi uveli filozofiju. U našoj kulturi, poprilično ironično, samo znanstvenici imaju vjerodostojnost uputiti nas gdje možemo tražiti te odgovore. Znanstvenik koji je upoznat sa filozofijom svjestan je problema koje moderni um ima svom odnosu prema filozofiji.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ► prosinca (12)
  - ▼ studenoga (7)
    - Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21...
    - Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom
    - Doprinos kršćanstva znanosti
    - Od znanosti prema religiji
    - Film Agora - priča o pravim fundamentalistima
    - Krade li tehnologija naš život?
    - Tradicionalizam ili modernizam
  - ► listopada (12)
  - ► rujna (37)
  - ► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski

Jednom prilikom mi je student rekao da nije siguran da je stvarnost stvarna. Rekao je da je sve tek privid. Kroz različite interpretacije kvantne mehanike, ugledni znanstvenici su također ustvrdili istu stvar. Ukoliko je to točno, pitanje je što znanost proučava? To je kao da netko nakon mnogo računanja dobije da je 1 jednako 4 te ustvrdi; "Gle što sam otkrio!" umjesto da se zapita;"hm, gdje sam pogriješio?". Naravno, znanstvenici dok se bave svojom znanošću, bez razmišljanja zaključuju da ono što proučavaju stvarno i postoji. No, kako je moguće da netko može negirati tako očitu činjenicu, da je stvarnost stvarna? Utemeljena filozofija je danas krajnje potrebna. Nisu toliko potrebne grane lingvistike, matematike ili opisnih znanosti, nego znanost koja se dotiče temeljnih razina ljudskih pitanja.

Stephen Hawkin u svojoj knjizi "Kratka povijest vremena" slaže se da samo izgubili tradiciju filozofije koja se nastavlja od "Aristotela do Kanta". Iako je njegova izjava pronicljiva, također je i sramotna na barem tri načina. Prvo, fizičar nam mora reći da nam je potreban filozofija; nadali bi se da će nam to filozofi reći. Umjesto toga, mnogi filozofi su se okrenuli ciljevima koji oblikuju suvremenu znanost. Ne izgrađuju temelje nego dodaju strukturu sa strane i na vrh. S druge pak strane, uspjeh znanosti stvorio je atmosferu u kojoj je samo predstavnicima znanosti dozvoljeno reći da nam je potrebno nešto osim znanosti. Drugo, Hawking ne pokazuje da razumije potpuno različita razmišljanja koja ta dva mislioca predstavljaju. Filozofski idealizam Kanta izravno se protivi realističkoj poziciji Aristotela. Treće, osnovni elementi Kantove misli su pobijeni upravo argumentima iz Hawkingova polja istraživanja; opće teorije relativnosti. Kant je mislio da je euklidska geometrija jedina vrsta geometrije koju ljudski um može zamisliti. Kantova je ideja bila toliko uspješna da je jedan od najvećih matematičara u povijesti Karl Frederick Gauss nakon što je otkrio neeuklidsku geometriju strahovao objaviti svoje pronalaske zbog prezira kojeg bi doživio jer je otkrio nemoguće. Naravno, matematička osnova na kojoj počiva opća relativnost je utemeljena na (prema Kantu nemogućoj) neeuklidskoj geometriji. Dakle, Hawkingove riječi govore nam o potrebi za filozofijom(barem je to mislio reći) i potrebi za utemeljenom(eng. sound) filozofijom što izgleda nije bio ni svjestan da govori.

Drugi znanstvenici otkrivaju potrebu za znanstvenu zajednicu i ljude koje obrazuju da budu izloženi pravoj filozofiji. Uvaženi fizičar, pokojni Richard Feynman, prisjetio se svog posjeta filozofskoj konferenciji koja ga je naživcirala jer su se svi samo igrali riječima. Takvo iskustvo sa neupućenim filozofima razlog je njegova(i drugih znanstvenika) odbijanja filozofije. Steven Weinberg, još jedan poznati fizičar, u svojoj knjizi "Dreams of a Final Theory" nazvao je cijelo poglavlje "Protiv Filozofije". Naravno, koristi se filozofijom, kao što se i svi mi koristimo, u svojim razmišljanjima i diskusijama. U fizičkim i znanstvenim odjelima, nije neuobičajeno da se prva filozofija, metafizika, predaje kao potpuno beskorisna paradigma. Te poglede uglavnom dijeli i naša kultura orijentirana prema znanosti iako bi ih tek rijetki izrekli tako izravno kao navedeni predstavnici znanosti. Takvi pogledi otkrivaju duboki nedostatak poznavanja temelja moderne znanosti. Temelji se sastoje od znanja i razumijevanja koji su izvan moderne znanosti. Većina znanstvenika implicitno poznaje te temelje, ne eksplicitno, zato što bavljenje modernom znanosti ne zahtjeva ništa više. Ipak, ako se te temeljne stvarnosti ne razumiju i ne brane, znanost bi mogla postati uzrok svoga kraja. Lako je zamisliti oštećenje objekta ukoliko nismo ni svjesni da on postoji. Ukoliko neznanje o tim temeljnim filozofskim stvarnostima ne ugrozi izravno znanost, moglo bi potkopati kulturu koja podržava znanstvenike i znanstvene ustanove. Kao što Aristotel kaže, malena pogreška na početku dovodi do velike na kraju.

Potrebna nam je prava filozofija, prava znanost o prvim principima stvari; potrebna nam je njena mudrost. Razne tehnike, matematički alati i opisi koji se maskiraju kao filozofija, ali su u najboljem slučaju samo alati filozofije, neće biti dovoljni. Ipak, pomračenje filozofske osjetljivosti je toliko da mnogi znanstvenici misle da je za odgovaranje na filozofska pitanja dovoljno tek njihovo znanje kao znanstvenika i da nije potrebno uložiti dodatan napor ili proučavanje materije. Kako bi se uvjerili u to, pogledajte na TV-u Stevena Goulda, poznatog biologa, koji govori o filozofskim posljedicama evolucije kao da su tek područje biologije. Prije nekoliko godina, razgovarao sam sa istraživačem odjela biologije na Princetonu, rekao mi je da je primarna stvar koja mu je potrebna za istraživanje upravo ideja evolucije. Koristi se tom idejom u svakom aspektu svoga rada; ideja, rekao je, predstavlja stvar bez koje njegovo istraživanje ne bi bilo moguće. Kada sam mu istaknuo da postoje neke stvari koje su važnije, žestoko se usprotivio. Istaknuo sam mu, na primjeru, da je logika puno važnija jer o ideji evolucije možemo raspravljati, formulirati je i verificirati samo korištenjem logike. Potrebno je vjerovati logici kako bi se bavili bilo kojom znanošću. Iako je pametan čovjek i znanstvenik, tek je nakon trećeg ili četvrtog objašnjenja shvatio o čemu pričam. Pogrešni zaključci na temelju znanstvenih činjenica i pretpostavki koje su ga učili tijekom školovanja pratili su ga kroz godine istraživanja bez da je imao ikakvu svijest o filozofskoj pozadini koja je potrebna znanosti. Za njega je znanost bila ispred svega. Vjerojatno nikada ne bi primijetio filozofsku istinu o logici da nije bila prikrivena u raspravi o znanosti.

Znanstveno razmišljanje ima određenih prednosti, ali i problema kada se bavi filozofijom. Znanstvenik može iskoristiti primjere iz znanosti kako bi iz njih izveo pouzdanu filozofiju. Isto tako, znanstvenici mogu iskoristiti pogrešne interpretacije znanstvenih koncepata, teorija i činjenica kako bi razjasnili pojmove koji su doveli moderni um na put kulturnog i znanstvenog samoubojstva.

Već 20 godina se bavim znanošću, a isto toliko istraživao sam i filozofiju. Ipak, kao dijete i kao tinejđer učio sam samo o znanosti i srodnim područjima. Od djetinjstva sam imao potpunu znanstvenu edukaciju, ali filozofiju nisam učio. Zapravo, nisam ni znao da postoji takva disciplina. Ukoliko sam uopće i razmišljao o njoj, bilo je to na način kojeg je dobro opisao moj kolega u razgovoru o filozofiji. Rekao je; pričaš kao da je filozofija zaseban predmet. Možete li zamisliti da to netko kaže za fiziku ili kemiju? Tada sam razmišljao kao prosječni znanstvenik i laik u našoj znanstveno orijentiranoj kulturi. Kada sam krenuo proučavati filozofiju, odupirao sam se tome, većinom zbog razmišljanja koja su bila ukorijenjena kroz moje obrazovanje. Kroz svoje bavljenje znanošću u posljednjih 20 godina stalno sam se pitao ne samo znanstvena nego i neka filozofska pitanja. Primjenjivao sam, ne samo znanost nego i filozofiju na rješenja. Zbog svojih prijašnjih istraživanja, kvalificiran sam predstaviti utemeljenu(eng. sound) filozofiju našoj kulturi. Napisao sam knjigu kakvu sam želio pročitati prije 20 godina. Vrijeme je da filozofija opet procvjeta u području u kojem pronalazi svoje korijene. To je uistinu potrebno jer je polje znanosti često jedino polje sa

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

***Sjeti se čovječe** ...* - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega

kojeg naša kultura bere plodove. Drevne istine koje se drže stvarnosti moderne znanosti pomoći će modernoj znanosti, ali ono što je važnije, pomoći će modernom čovjeku koji se bavi znanošću.

Objavio/la Katolik s dna kace u 01:20

Oznake: Anthony Rizzi , filozofija znanosti , znanost , znanost i vjera , znanost prije znanosti

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Moderna sakralna arhitektura
Što reći o modernoj 'umjetnosti' koja je zavladala u izgradnji novijih katoličkih crkvi? Što reći o ponoru između prave duhovnosti i...

stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

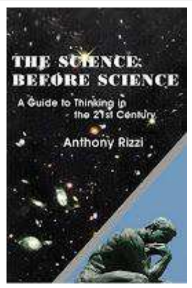
S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

ponedjeljak, 28. studenoga 2011.

Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21. stoljeću

Koja je tajna istine i moći znanosti? Bi li teorija svega pobila postojanje duše? Je li materija jedino što postoji? Mogu li vjerovati znanosti i zadržati zdravi razum? Možemo li putovati kroz vrijeme? Je li sve evolucija ili kreacija ili ... ? Hoće li znanstvenici ikada stvoriti čovjeka? Ako hoće, što to govori o mojoj vrijednosti? Koji je stvarni izvor naših intelektualnih nedoumica? Anthony Rizzi, poznati fizičar, odgovara na ta, ali i mnoga druga pitanja. Već sam napisao post o njemu u kojem možete pročitati zašto je Rizzi odlučio napisati knjigu Znanost "prije" znanosti, više o knjizi možete pročitati na amazonu, a posebno detaljna recenzija je dostupna na Roman Theological Forumu. Knjigu nisam pročitao, ali sam pogledao poseban program koji je snimio u suradnji sa EWTN-om. Emisija je navodno dosta pojednostavljena s obzirom na knjigu, ali svejedno donosi neke zanimljive poglede. Nažalost sama produkcija emisije nije na najvišoj razini, ali neka vas to ne smete previše. Dostupna je na youtubu uz opis;"Vodič za razmišljanje i vjerovanje, ovaj program opisuje tradiciju zapadne filozofije koja predstavlja viziju stvarnosti ukorijenjenu u duhovnom području. Ta vizija uključuje prisutstvo Svemogućeg Boga. U raspravi vas fizičar Anthony Rizzi i voditelj Marcus Grodi potiču da, na temelju bogate filozofske baštine, probate razmisliti izvan okvira(end.outside the box) same znanosti kako bi vidjeli slavu Bogom ispunjenog svijeta".

Emisiju možete pogledati online, korisnik geremia08 ima emisiju u 10 dijelova pa možete pogledati; prvi dio, drugi dio, treći dio, četvrti dio, peti dio, šesti dio, sedmi dio, osmi dio, deveti dio, deseti dio.

Poruka kolegama u znanosti

Najstrašniji suvremeni neprijatelj znanosti je subjektivizam. Za znanost je bitno, kao što je Einstein jednom primjetio, shvatiti činjenicu da svijet postoji neovisno od nas i našeg razumijevanja promatranog. Protiv znanosti subjektivisti tvrde, posebno dekonstrukcionisti, da je sve tek naša konstrukcija. Fizičar Alan Sokal uspio je razotkriti svu moć takvih pokreta. Nažalost, znanstvenici nisu uvijek uvjerljivo odgovarali subjektivistima. U nekim su slučajevima primjerice sami znanstvenici, i to vodeći, tvrdili pomoću kvantne mehanike da svijet ne postoji ukoliko ga mi ne gledamo. Postoji li bolji način da potičemo subjektivistička uvjerenja od toga da tvrdimo da ih znanost potvrđuje?

Konfuzija oko značenja i temelja znanosti često počinje vrlo rano. Na primjer, u mom području fizike, srednjoškolcima govorimo da nacrtaju putanju objekta na x,y osi; učenik odredi vrijeme na x osi te poziciju na y osi. Ukoliko se objekt kreće konstantnom brzinom učenik će nacrtati liniju koja predstavlja prijašnja stanja objekta kroz vrijeme, sa lijeva prema desno. No treba primijetiti; učenik je nacrtao sliku koja predstavlja svo vrijeme kao da je u jednom trenutku, jer slika sve prikazuje odjednom. Na slici, objekt je istodobno i na lijevoj i na desnoj strani. Tako započinje razmišljanje koje ne razlikuje pravu razliku u vremenu, odnosno navika zbog koje mislimo da je vrijeme reducibilno odnosno gotovo reducibilno na prostor. Ignoriramo i poslije zaboravljamo sve stvari koje zapostavljamo kako bi si olakšali analizu. Ti problemi postaju uočljivi kada se poslije susrećemo primjerice sa Einsteinovom teorijom relativnosti.

Ova knjiga odgovara subjektivističkim i drugim prigovorima znanosti, kao što razjašnjava i mnoga pogrešna tumačenja moderne znanosti koja su se pojavila. Mnogo toga će biti prihvaćeno kao očito, ali mnogo toga je zapravo novo. Čitatelj će morati razmisliti o svom području i njegovim korijenima, morat će pažljivo razlikovati početne pretpostavke od zaključaka. Morat će proširiti svoje horizonte, svako područje ima svoju metodologiju i navike koje ne možemo primijeniti u

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
▼ 2011 (70)
► prosinca (12)
▼ studenoga (7)
Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21...
Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom
Doprinos kršćanstva znanosti
Od znanosti prema religiji
Film Agora - priča o pravim fundamentalistima
Krade li tehnologija naš život?
Tradicionalizam ili modernizam
► listopada (12)
► rujna (37)
► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com
Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Idiot, citat - Dostojevski

drugim područjima. Primjerice u fizici sam navikao razmišljati u matematičkim terminima, mogu shvatiti da je na pitanje o smislu života, svemira i svega(u Vodiču kroz Galaksiju za autostopere), odgovor; broj 42. Dio humora toga odgovora leži u činjenici da sve čime se mi fizičari bavimo zahtjeva matematički odgovor; no, ipak na to pitanje ne očekujemo takav odgovor. Ukratko, često su nam potrebna i neka druga značenja, ali ipak nismo izloženi i nemamo pravi pogleda na širu sliku tako da često instinktivno odustajemo od nama nepoznatoga i pokušavamo koristiti naše alate sa kojima smo upoznati. Druga područja imaju slične probleme. Korisno je imati na umu izjavu koja je pomogla jednome mom čitatelju pri razumijevanju i pristupu takvim širim temama; "Nemojte secirati argument do nule i onda ga pokušati razumjeti nakon što ste ga već ubili, pokušajte razumjeti pa ga tek onda secirajte." Ili drugim riječima, "Nemojte odmah brusiti detalje, pričekajte malo i prvo sve promatrajte."

Knjiga je napisana kako bi razvila temelje znanosti na jedan logičan način gdje se svako poglavlje nastavlja na prethodno. Treće i četvrto poglavlje donose neke teme i diskusije koje su dosta nepoznate. Iako je tematika poznata, uvidi u nju će za većinu ljudi biti potpuno novi. Dubina diskusije je velika, ali trebamo se oduprijeti iskušenju da sve pokušamo razumjeti odjednom. Koristim se spiralnim pristupom tematici tako da se od čitatelja ne očekuje da shvati sve koncepte iz prvog čitanja. Terminologija i koncepti se više puta objašnjavaju kroz knjigu, uključujući i pojmovnik. Knjiga je napisana kako bi čitatelj u prvom čitanju dobio neko temeljno razumijevanje, a iz drugog čitanja može produbiti svoje razumijevanje.

Objavio/la Katolik s dna kace u 22:00

Oznake: Anthony Rizzi , filozofija znanosti , znanost , znanost i vjera , znanost prije znanosti

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega

četvrtak, 1. prosinca 2011.

Kako postići trajnu sreću?

To bi mogao biti naslov neke pseudoznanstvene odnosno pseudoduhovne knjige kakve vladaju posljednjih godina ljestvicama najprodavanijih, a mogao bi biti i naslov neke emisije ili tečaja. Odgovor na pitanje neću dati jer pitanje niti nema smisla. Ta mitska potraga za srećom moderna je opsesija koja nije bila prisutna u ranijim stoljećima. Iako izgleda da su svi u potrazi za srećom, zadavanjem takvog cilja kreću na put nesreće.

Mediji naravno imaju ulogu u svemu tome - njima je nemoguće pisati o ljudskoj sreći. Svaki dan ćemo čitati da je netko pao sa skele, nikada nećemo pročitati da netko nije pao sa skele. Činjenica da netko nije pao sa skele je zapravo zanimljivija i tisuću puta učestalija, ali tko bi pisao o tim čudesima koja se događaja svaki dan. Možda će jednog dana urednici postaviti vijest, "Gospodin Kovačić nije mrtav", ili "Gospođa Horvat još uvijek na sigurnom", ali za sada si još uvijek ne mogu priuštiti da pišu o ljudskoj sreći; ne mogu pobrojati sve vilice koje nisu ukradene ili sve parove koji se nisu razveli. Kada bi i željeli biti demokratični još uvijek bi pisali samo o manjini, sve to stvara jednu pogrešnu sliku o životu.

Ne znam što sam želio postići parafrazirajući Chestertona u prethodnom odlomku, ali uvijek je zanimljivo prisjetiti se nekih njegovih razmišljanja. Jednom je zapisao da je sreća poput religije i da nije potrebno previše je racionalizirati, ne znam je li to točno, ali moderna potraga za trajnom srećom ne vodi nikamo. Fizički je nemoguće osjećati stalnu sreću, a i filozofski gledano, čini se kao sam po sebi besmislen cilj. Jedan poznati znanstvenik modernu potragu za srećom nazvao je idealom svinjskog krda. Kada vidimo na kojim mjestima i kakvim načinima je sekularni svijet traži, teško se ne složiti sa njime, izgleda da je nestala želja za dobrotom, ljepotom i Istinom.

Antidepresivi su zamijenili krunice, primijetio je fizičar Supek, a psihijatar Theodore Dalrymple je opisao neka iskustva iz svoje prakse; "Potrebno je reći nešto o riječi 'depresija' koja je gotovo u potpunosti istisnula riječ pa i sam koncept nesretnosti iz modernog života. Od tisuće pacijenata koje sam liječio samo ih je par ikada ustvrdilo da su nesretni; svi ostali su rekli da su depresivni. Taj semantički pomak ima veliku važnost jer implicira da je nezadovoljstvo životom samo po sebi patologija, medicinsko stanje i na doktoru je odgovornost da je izliječi lijekovima. Svi imaju pravo biti zdravi; depresija je nezdrava stoga svatko ima pravo biti sretan(suprotno od toga da je depresivan). Kada razmislimo o toj ideji shvatimo da ona implicira da je nečije stanje uma, nečije raspoloženje nezavisno(ili bi barem trebalo biti) od načina na koji netko živi svoj život. To vjerovanje lišava ljudsku egzistenciju od smisla, drastično razdvaja nagradu od ponašanja."

Dalrymple je komentirao i danas rašireni relativizam; "Čini mi se da problem nije što se pokušavaju pomaknuti postojeće granice, to se uvijek pokušavalo. Današnji relativizam pokušava ukinuti sve granice; proširiti to razmišljanje iz akademskih slojeva u opću populaciju. Ako granice nisu potrebne onda bilo kakav pokušaj postavljanja granica nema legitimiteta. Samo ono što mi želimo ima legitimitet." Razmišljajući o propasti naše kulture zapisuje; "Nikada u povijesti čovječanstva ljudi nisu živjeli tako duge i bezbolne živote; nikada toliko ljudi odnosno toliki postotak ljudi nije imao slobodu birati kako će živjeti, koje ciljeve da slijedi, koji smjer da izabere. S druge pak strane; nikada toliko ljudi nije osjećalo tjeskobu i depresiju, nikada nisu pribjegavali tolikim pilulama kako bi si olakšali bol. Čovječanstvu je trebalo puno vremena i truda da stvori toliko izobilje za sebe, a sada smo otkrili da izobilje ne donosi očekivanu sreću, samo drugačiju vrstu tjeskobe".

No, da se vratim Chestertonu; "Kroz povijest čovječanstva postoji neka čudna zakonitost – ljudi stalno podcjenjuju svoj okoliš, kako bi podcijenili svoju sreću, kako bi podcijenili sebe. Veliki grijeh čovječanstva, grijeh obilježen padom Adama, nije naša težnja prema ponosu nego toj čudnoj

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
▼ 2011 (70)
▼ prosinca (12)
Jaslice i Božićno drvce
Fr. Larry Richards - ispovijed
Božićne pjesme
Mit o Zemlji kao ravnoj ploči
33 mita o odnosu vjere i znanosti
Mitski sukob između znanosti i vjere
Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet pos...
Biblijska osnova zapadne znanosti
Podrijetlo znanosti
Moderna fizika olakšava religioznu misao
Vatroslav Lopašić – 100. godišnjica rođenja
Kako postići trajnu sreću?
► studenoga (7)
► listopada (12)
► rujna (37)
► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

skromnosti. To je veliki pad, pad u kojem ribe zaboravljaju more, vol zaboravlja livadu, službenik zaboravlja grad, svaki čovjek zaboravlja svoju okolina i u punom i doslovnom smislu, zaboravlja sebe. To je pravi pad Adama, to je duhovni pad. Čudi što su mnogi istinski produhovljeni ljudi poput Generala Gordona proveli sate razmišljajući na kojoj se točno lokaciji nalazi Edenski vrt. Najvjerojatnije smo još uvijek u Edenu, naše oči su ono što se promijenilo.

Osoba koja se istinski buni je optimist, osoba koja živi i umire u očajnim i samoubilačkim nastojanjima da uvjeri sve ostale ljude kako su dobri. Dokazano je već stotine puta; ukoliko želiš razbjesniti ljude i naljutiti ih, čak i nasmrt, pravi način da to postigneš je reći im da su svi oni sinovi Božji."

Objavio/la Katolik s dna kace u 02:31

Oznake: Chesterton , katolički život , sreća , Theodore Dalrymple

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski
- Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?
- Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik
- Agora i Hipatija – još jednom!
- Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
- Oikofobija
- Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'
- O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristčko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Vatroslav Lopašić – 100. godišnjica rođenja

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/vatroslav-lopasic-100-godisnjica-roenja.html

Ovih dana obilježavamo 100. godišnjicu rođenja Vatroslava Lopašića. Rođen je 9. prosinca 1911. u Pakracu kao potomak stare karlovačke obitelji. Osnovnu školu polazio je u Srijemskoj Mitrovici, a realnu gimnaziju u Zagrebu, gdje je maturirao 1930. godine. Zatim se upisao na Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu gdje je diplomirao 1934. godine na grupi predmeta Teorijska matematika. Doktorirao je 1939. godine iz Eksperimentalne fizike na istraživanju ultrazvuka kod prof.dr. Stanka Hondla. Nakon toga 1939. godine imenovan je pravim asistentom iz fizike. Od 1943. do 1945. godine predavao je Teorijsku fiziku na Filozofskom fakultetu, ali je maknut kao nepoćudan vjernik.

Godine 1946. bio je postavljen za honorarnog nastavnika Fizike na Visokoj pedagoškoj školi u Zagrebu, a 1947. godine postaje profesorom na toj školi. Godine 1950. izabran je za izvanrednog profesora Fizike na Tehničkom fakultetu u Zagrebu.V. Lopašić bio je 1950. godine, pored Ivana Supeka, Mladena Paića i Krešimira Balenovića te Josipa Lončara, jedan od osnivača Instituta "Ruđer Bošković" u Zagrebu. U tom je Institutu V. Lopašić bio do 1956. godine pročelnikom III. odjela (za elektroniku), ali je maknut zbog vjerskih razloga.

Za redovitog profesora Fizike na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu izabran je 1958. godine. Na tom je Fakultetu bio od 1950. do 1967. godine predstojnik Zavoda za fiziku. Posebnost njegove nastave bila je u pokusima i eksperimentima koji su bili sastavni dio svakog predavanja. Vatroslav Lopašić objavio je na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku niz znanstvenih radova. Bio je na studijskim posjetima u srodnim ustanovama u Engleskoj, Francuskoj, Švedskoj i Njemačkoj.

Preminuo je 17. prosinca 2003., tjedan dana nakon svojeg 92. rođendana. Pogrebni obred vodio je mons. Josip Mrzljak, pomoćni biskup zagrebački, sa asistencijom. U obiteljsku grobnicu položeno je tijelo našeg dragog prof.dr. Vatroslava Lopašića. Na prsima je krsna košuljica koju je njegova majka željela da se stavi, a i on sam. Gospodine, primi ga u radost vječnoga života! *(udovica Terzija Lopašić*). Tekst je uređen i preuzet sa stranice croatianhistory.net na kojoj možete saznati više o njemu te pogledati pripadne fotografije.

Bilješke uz rječnik

Govorio je njemački, engleski, francuski i latinski jezik. Svoje bavljenje matematikom, fizikom, književnošću, jezicima, kao i sam život, shvaćao je kao igru. Bio je širokih interesa, primjerice njegove bilješke uz pjesme Branka Benzie možete pronaći ovdje. Bio je jako uzbuđen zbog izlaska rječnika, ali Anić ga je potpuno razočarao, njegove oštre bilješke na tu temu možete pročitati ovdje. U nastavku sam izdvojio samo jedan malio dio, ali svakako je zanimljivo pročitati cijeli članak kojeg jeVečernji list objavio , 2. veljače 1992., pod naslovom "*Uvreda jeziku i Domovini*".

"Kad sam prije više od 50 godina nabavio rječnik engleskoga jezika The Concise Oxford Dictionary (učio sam tada engleski), nisam ni slutio kako sam vrijednu knjigu kupio za ondašnja 153 dinara. Tu je neka engleska riječ protumačena drugim engleskim riječima, dani su primjeri upotrebe, te etimološki podaci. Što sam više upotrebaljavao taj rječnik, to sam ga više cijenio i usput priželjkivao da nešto takvo postoji za živi hrvatski jezik. Zato sam već u prvom roku položio pretplatu za Rječnik hrvatskoga jezika u izdanju "Novoga Libera", Zagreb - i čim sam dobio obavijest da je izišao - odmah sam ga i podignuo. U ovom što slijedi, opisani su neki moji susreti s tim Anićevim Rječnikom.
...
Ovdje sam se prisjetio jednog svojeg mladenačkog izleta u Beograd - bilo je u ono davno vrijeme još prije atentata na Radiće u Skupštini - kad sam na jednoj obrtničkoj radnji vidio na izlogu velikim ćirilskim slovima natpis "Vešeraj i glanc pegleraj" (tada su se još nosile tvrde ogrlice i manšete). Moj profesor hrvatskoga jezika dr. Jozo Dumušić grmio je protiv takvih jezičnih čudovišta. Ono čemu se čudim jest činjenica da nam se takvo smeće još i sada ubacuje u naš jezik.
...
Ne može se, međutim, samo tako jedan jezik izbrisati s lica zemlje, ili naprosto ignorirati, a istodobno iz tog jezika (ovdje srpskog) uzimati riječi šakom i kapom, pa zatim ih - onako usput - uvrstiti u drugi jezik (ovdje hrvatski) . Nije lijepo da se bez naznake i napomene tuđi jezik plijeni, da ne kažem pljačka. A uostalom većinu tih riječi mi i ne trebamo, jer imamo svoje tih značenja**. Čemu, dakle, da uz one barbarizme što nam ih je donosio istočni vjetar primamo i dobre srpske ili posrbljene riječi za čija značenja imamo svoje? Kad bismo to prihvatili, naš se govor ne bi razlikovao od vokabulara posjetilaca zagušljive "Balkanske krčme**".

Anićeva su tumačenja riječi često - da se blago izrazim - čudnovata. Dozvolite mi za vježbu jedan primjer. U Rječniku stoji: adorirati "obožavati, pretjerano štovati", dalje, druga riječ koju ćemo u ovoj vježbi upotrijebiti neka bude: hostija "kružni listić od beskvasna pšeničnog tijesta, služi za pričest u Katoličkoj crkvi". Sada slijedi vježba. **Kad se prigodno pozivaju vjernici da adoriraju Presveti Sakrament izložen u pokaznici na oltaru, onda oni prema Aniću: "Pretjerano štuju kružni listić od beskvasna tijesta, koji služi za pričest u Katoličkoj crkvi".**

Za usporedbu pogledajmo kako bi to izašlo da smo upotrijebili dobri stari Oxford Dictionary. Tamo čitamo: adore "Regard with utmost respect and affection". Druga riječ host "Bread consecrated in the Eucharist". **To daje našoj vježbi ovo: "Razmatraju s najvećim poštovanjem i ljubavlju Kruh posvećen u Euharistiji".** Tu ćemo još pogledati što Dictionary kaže za Eucharist. Evo: "Lords Supper; consecrated elements, esp. bread" (Gospodnja Večera; posvećeni elementi, napose kruh). Ovaj primjer neću komentirati; prepuštam to čitatelju.
...
Neću dalje zamarati čitatelja. Ako je počinio istu pogrešku kao ja, pa nabavio Anićev Rječnik, sam će moći dalje prekapati po njegovim stranicama i pri tom se čas ljutit, pa smijati, a najviše žalostiti. Kako se to moglo dogoditi? Za mene je taj Rječnik teško razočarenje. Čekao sam dugo, 50 godina, da bi se moja želja za priručnim rječnikom hrvatskoga jezika ispunila, jer u meni odjekuje ono što reče Wilhelm von Humboldt: "Die wahre Heimat ist eigentlich die Sprache" (Jezik je uistinu prava Domovina). Tu je slavnu i duboku izreku stavio Petar Preradović kao moto svojoj pjesmi "Rodu o jeziku" . Jezik je očuvao naše iseljenike, bio im je doista Domovina.

Smatram da je Anićev Rječnik uvrijedio moj materinji jezik hrvatski, moju Domovinu. On ju je pokušao podrovati taktikom trojanskog konja pokušavajući u njega prokrijumčariti štošta što je tom jeziku strano i neprihvatljivo. Zato smatram da je sveta obaveza i zadatak hrvatskih jezikoslovaca da nam dadu istinski dobar i pouzdan rječnik hrvatskoga jezika, jer tu smo napadnuti. Treba se braniti i na toj fronti.*(kraj)"*

Razočaran, napisao je članak pod nazivom; Kakav rječnik za živi hrvatski jezik, možete ga pročitati ovdje, opet ću izdvojiti samo dio(završetak pogovora);

> Bog stvara i govori, govori i stvara. Načinio je i čovjeka na svoju sliku, sebi slična, pa mu je zato dao dar da može govoriti, da bude gospodar svoj zemlji i svemu na njoj. Da govoreći stvara i daje imena svim stvarima i stvorenjima. Dar govora božanska je crta Božje slike u Čovjeku, u nama. To nas uzdiže nad sve živo. Primajmo sa zahvalnošću i poštovanjem taj dar riječi što ih stvaramo i izgovaramo, jer štujući dar štujemo i Darovatelja.

Uspomene na prof.dr. Vatroslava Lopašića

Profesor Žubrinić za zagrebačkog FER-a napisao je članak(svibanj 2004.) u kojem se prisjeća svojih iskustava i susreta sa profesor Lopašićem, članak možete pronaći ovdje. Opet sam prepisao samo dio članka, u cijelosti ga možete pročitati na prethodno navedenom linku.

"Profesora Lopašića upoznao sam zahvaljujući glagoljici. Kolege s fakulteta koji su čuli za moj hobi, savjetovali su mi da mu se svakako javim. On je u to vrijeme, 1992. g., bio već desetak godina u mirovini.

Na moj telefonski poziv profesor Lopašić me je ljubazno pozvao da ga posjetim u njegovu stanu u Vinkovićevoj ulici. U sobi je oko fotelje na dohvat ruke bilo mnoštvo knjiga - od rječnika na raznim jezicima, književnih djela, do matematičkih knjiga. Osobito me je iznenadio njegov mali, dražesni likovni rad na stolu. Radi se o pločici na kojoj je davno, svojom rukom, kaligrafski upisao riječi "JHVH" (Jahve) starim hebrejskim pismom u prvom retku, a glagoljicom u drugom "SVETI SE IME TVOJE". Njegovo prijateljstvo s glagoljičkom baštinom trajalo je već jako dugo.

Prvi red - hebrejsko pismo(JHVH)
U drugom redu glagoljica

...

Prof. Lopašić se 1970-tih godina dosta intenzivno bavio matematičkim zagonetkama. Objavljivao ih je u Engleskoj, u časopisu "The Listener" (Slušatelj), tjedniku koji izdaje BBC, i koji se čita u cijelome svijetu. Radi se o zagonetkama u obliku križaljke, u koje se upisuju brojevi. Ti su brojevi kao nepoznanice opisani s popratnim Diofantskim jednadžbama prvog i drugog stupnja. Zgodno je bilo uz objavljene križaljke vidjeti naslov "Crossword by Slavko", tj. "Slavkova križaljka", pri čemu je "Slavko" inačica njegova imena Vatroslav. Te "Slavkove križaljke" bilo su iznimno cijenjene. Za ilustraciju, u jednom osobnom pismu koje je glavni urednik časopisa "The Listener" poslao prof. Lopašiću u vezi s jednom njegovom križaljkom, govori se da je to "vraški ingeniozna matematička zagonetka" ("this is fiendly ingenious mathematical puzzle"). Godine 1979. prof. Lopašić bio je pozvan kao jedan od najistaknutijih zagonetača, suradnika tog BBC-jeva časopisa, na godišnji bal u London u povodu 50. obljetnice časopisa. Zamislite, bio je jedini pozvani s europskog kontinenta! Na žalost, profesor nije bio u mogućnosti otići na taj bal vodećih zagonetača u London.

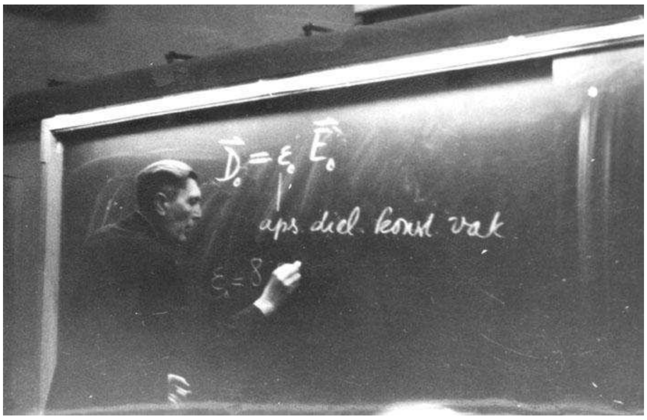
Prof. Lopašić bio je iznimno zabavan, duhovit i lucidan čovjek, a zračio je mirom i dobrodušnošću. Evo jedne njegove misli o bonaci iz eseja o pjesmama Branka Benzie objavljenog u časopisu Marulić (čitati vrlo polako):

> Kad je bonaca sve se smiri. Nema ni sitnih valića koji žustro bježe po površini mora. Doklegod može oko segnuti more je smireno i glatko kao i mirna duša otvorena da poput zrcala odrazi doživljaje u smiraju i ravnoteži dajući svemu pravu mjeru.

Naglašavao je da je istinsko stvaranje moguće jedino u "sabranom duhu". Aludirao je na sumnjive i nerijetko pogubne vrijednosti koje se djeci i omladini u Hrvatskoj serviraju putem raznih medija, od televizije i radija do novina.

Često sam s dragim profesorom razgovarao o matematici. Godine 1982. profesor Lopašić je otišao u mirovinu nakon 45 godina rada u fizici. U danima i godinama svoga umirovljenja opet se vratio svojoj staroj ljubavi - matematici, koju je uostalom i studirao prije više od sedamdeset godina, počevši od 1931. **Sjećam se njegova oduševljenja skupom**

prirodnih brojeva: 1, 2 , 3 ... (i zatim tri točkice). Znao je reći - "One tri točkice, znate, to je nešto čudesno". Bio je fasciniran beskonačnošću skupa prirodnih brojeva, njegovom nevjerojatnom složenošću, i ponavljao misao velikog matematičara Kroneckera: "Prirodne brojeve stvorio je dragi Bog, a sve ostalo djelo je čovjeka".

Beskonačnost je i tema zadnje rečenice koju sam od njega čuo, nekoliko mjeseci prije smrti.
...
Bio je vrlo ponosan na Hrvatsku enciklopediju koja je izlazila u teškim mukama tijekom Drugog svjetskog rata u Zagrebu. Radi se o doista vrhunskom djelu stoljetne hrvatske leksikografije. Osobito je bio ponosan na peti dio tog golemog reprezentativnog djela, gdje se došlo do slova E, i to upravo do Elektrike. Naime zadnji je tom bio sistematski uništavan 1945. od jugoslavenskih vlasti, pa je ta knjiga iznimno rijetka. Prof. Lopašić bio je i suradnikom ove Enciklopedije, i to upravo u petoj knjizi koja je izdana 1945. (potpisan kraticom V. L-ć, tri članka: Dulong - Petitovo pravilo, str. 422-423, Električne jedinice, str. 687-690, Elektron, str. 708). Vrlo je malo govorio o godinama nakon 1945. kada je na poslu bio degradiran i u teškim materijalnim prilikama.

Ne mogu ne spomenuti samozatajnu i dragu gospođu Reziku Lopašić koja se radovala svakom posjetu, i u čijem sam društvu imao čast i zadovoljstvo provesti ugodne trenutke zajedno s nezaboravnim profesorom Lopašićem. U njihovu stanu na istaknutom mjestu postavljen je lik Majke Božje Bistričke, a oko njega zapis vlastitom rukom prof. Lopašića, i sve glagoljicom, starim hrvatskim pismom:

> DUŠO DUŠE HRVATSKE
> ISUSOVA MATI
> SUNCE NAŠIH STRADANJA
> NE PRESTANI SJATI

(stihovi Jeronima Kornera, svećenika i pjesnika, 1909.-1976.). Profesor je rado čitao ove lijepe riječi i zato ih je htio i blizu imati. Isti taj tekst pisan latinicom stoji ispod lika Majke Božje u svetištu u Mariji Bistrici. O obiteljskom ozračju u kojem je rastao prof. Lopašić govori pismo Dušana Lopašića iz g. 1914. svom bratiću Jeronimu, Slavkovom ocu, kada je Vatroslav imao 3 godine: **...Zato si pametno odgojivaj sina Slavka. Odgoji ga da bude imao značaja, ponosa i poštenja. Bez moralne podloge nema života...** (pročitano iz obiteljskog pisma).

Profesor je sa zanimanjem pratio i suvremena politička zbivanja, osobito dramatičnih ratnih godina velikosrpske agresije na Hrvatsku od 1991. do 1995. S velikom ljubavlju odnosio se prema svojoj Domovini. Bio je duboki znalac hrvatske povijesti i hrvatskih

jezičnih pitanja. Isticao je vrlo vrijedna i uzorna lingvistička djela prof. Zlatka Vincea, zatim djela svojeg dobrog prijatelja i poznatog pjesnika Olinka Delorka.
...
Profesor je u to[*kada piše reagiranje na Anićev riječink]* vrijeme imao 81 godinu. Rekao bih da je iz spomenutog kritičkog osvrta o Anićevu riječniku u izdanju Novog Libera vidljiva i još jedna crta prof. Lopašića: njegova građanska odgovornost i hrabrost. Držim to poticajnim primjerom. Isti je članak zbog svoje važnosti ponovno objavljen šest godina kasnije u "Mjeriteljskom vjesniku", službenom glasilu Hrvatskog mjeriteljskog društva, 1998., sv. 3-4, na str. 3248-52.

Prema pričanju samog profesora Lopašića, on je imao običaj brucoše na studiju elektrotehnike na prvom satu predavanja iz fizike iznenaditi - glazbenom slušaonicom. Naime preko gramofona je u velikoj predavaonici znao pustiti Beethovenovu osmu simfoniju u F duru, opus 93, u kojoj se razvijala glazbena tema povezana s metronomom. Možemo samo zamisliti kakav je to doživljaj bio za mlade studente. **Ovo pokazuje da se izobrazba koju je nudio profesor Lopašić svojim studentima temeljila ne samo na čisto fizikalno-tehničkim, nego i na pažljivo i svrsishodno odabranim duhovnim sadržajima u nastavi.**

S tim u vezi ostao mi je u sjećanju jedan nesvakidašnji događaj koji se zbio godine 1996. na Fakultetu elektrotehnike i računalstva u Zagrebu, prigodom grandiozne proslave 40. obljetnice osnivanja fakulteta. U najvećoj dvorani fakulteta sjedilo je oko šest stotina uzvanika u očekivanju službenog početka svečanosti, među njima i mnogo poznatih imena iz kulture, znanosti i politike. U jednom trenutku u dvoranu su počeli ulaziti posebni uzvanici, koji su jedan po jedan sjedali na svoja mjesta. **Kada se na vratima pojavio profesor Lopašić, pomažući se u hodu sa štapom, svi su u dvorani ustali uz gromoglasni pljesak koji dugo nije prestajao, pa ni onda kada je profesor sjeo. Tek kada je nakon nekoliko trenutaka profesor uz vidljivi napor opet ustao, s visoko uzdignutim rukama naznačivši da sa zahvalnošću prima ovaj pozdrav, ovacije su prestale i publika se smirila.** Nakon svečanosti bio je okružen mnogobrojnim studentima, od kojih su neki već i sami bili umirovljenici, koji su se s uzbuđenjem i oduševljenjem prisjećali njegovih nezaboravnih predavanja i pokusa.
...
Na kraju, srdačno zahvaljujem HKDPD-u na poticaju da se nesvakidašnji i plemeniti lik dragog profesora otrgne od zaborava. Prof. Lopašić bio je prvi počasni član Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih djelatnika. I sada nosim pred očima sliku njegove sijede, učene glave, i čujem njegov duboki, smireni glas. Apeliram da se podatci o njemu prikupe i objave, najbolje putem Interneta, zajedno s uspomenama kolega, kao i generacija inženjera, koji su imali sreću i čast biti prijateljima, suradnicima ili studentima legendarnog profesora Lopašića."

Moderna fizika olakšava religioznu misao

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/moderna-fizika-olaksava-religioznu.html

Povodom 100. obljetnice rođenja objavljujem razgovor s prof. Lopašićem iz božićnog broja Glasa koncila(1967.godine) pod naslovom "Moderna fizika olakšava religioznu misao". Situacija je tada na ovim prostorima bila nešto drugačija, ali u fizici se ništa spektakularno nije promijenilo. Razgovor je preuzet sa stranice croatianhistory.net*(na kojoj možete pročitati i pismo dr. Ivana Rogića, kanonika iz Đakova, upućeno prof. Vatroslavu Lopašiću nakon objavljivanja razgovora u GK).*

> Sveučilišnog profesora dr. Vatroslava Lopašića susreli smo na našem velikom narodnom hodočašću u Rim u ovoj Godini Vjere. Njegov visoki lik isticao se među hodočasnicima već na zagrebačkom kolodvoru. Bilo ga je lako već izdaleka opaziti u grupi koja je obilazila sveta mjesta u Rimu. Vidjeli smo ga kako pobožno moli i kako se pričešćuje. Prišli smo mu i predložili da nam razjasni kako se to u njegovoj ličnosti slažu učenjak i vjernik.. Izrazio je sumnju da bi njegova ličnost mogla koga zanimati. Morali smo ga uvjeravati da se o njegovoj praktičnoj vjeri među studentima pripovijedaju anegdote i da mnoge mlade intelektualce, osobito one koji su se na zagrebačkim tehničkim fakultetima iz njegovih usta upoznali s temeljima suvremene fizike, veoma zanima kako on u sebi spaja znanost i vjeru, Na kraju nam je obećao da će nam reći štogod, neka ga potražimo u Zagrebu. Ovih smo ga dana pohodili u njegovu stanu, i on nam je spremno odgovorio na nekoliko pitanja.

Moderna fizika olakšava religioznu misao

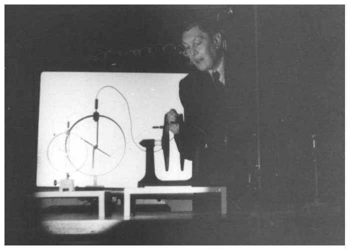
> **Recite nam kako Vi gledate na odnos znanosti i vjere.**

Vi zapravo mene pitate kako ja mogu biti i vjernik i fizičar. Da li to u meni harmonira, ili koegzistira ili možda kolidira. Ja bih ovako rekao: Čovjek nešto zna o prirodi. A da nešto zna, on mora prvenstveno vjerovati. Ako hoćete nešto znati o prirodi, morate naprosto vjerovati nekim osnovnim principima. Vjerovati eksperimentima, vjerovati svojim osjetilima, vjerovati da možete nešto spoznati... Dakle, možemo kazati općenito kao princip: mi znamo ukoliko vjerujemo. Fizičar svoje znanje vadi iz eksperimenata, iz iskustva, kojima vjeruje. On tako gradi neku predodžbu o prirodi. Pri tome polazi s vrlo skromnog stajališta, a to je da principijelno ne pita "zašto?", nego samo pita "kako?". On ne

pita zašto kamen pada, nego se zadovoljava time da riješi kako kamen pada. Zašto kamen pada, to ni danas fizičar ne zna odgovoriti, a može vrlo fino raspravljati i jako fino razjasniti kako kamen pada. Taj princip da se traži "kako", a ne "zašto", to je ona eksperimentalna škola koja je zapravo počela s Galilejem i koja je prekinula s onim filozofskim nastojanjem da se u jednom potezu filozofskih pretpostavki riješi priroda. Ti pokušaji nisu dovodili do rezultata. Oni su možda mogli zadovoljiti čovjeka, njegovu duševnost, ali ti filozofski pokušaji za rješenje prirode nisu nikada mogli dovesti do nekih tehničkih rezultata, dok se ovaj drugi put pokazao u tom pogledu mnogo plodniji. Zato danas imamo u svijetu ogromne laboratorije koji svi samo ispituju "kako", kako se događa ovo, kako se događa ono. Onda se iz tih mnogih "kako" može odgovoriti na koje manje "zašto".

Ali onaj pravi "zašto?" mi ne znamo. Drugim riječima, mi smo tu na jednom kraju ovog intervala spoznavanja prirode i svijeta. Ako je čovjek samo to, on je nekompletan. Jer on mora bilo kako riješiti svoje vlastito, intimno pitanje svoje egzistencije, svoga odnosa prema svijetu i što on tu zapravo radi.

Istraživanje prirode - bilo fizika, bilo medicina, kemija, astronomija itd. - to je još uvijek tek malen dio onoga što obasiže spektar misli i htijenja. U čovjeku ima još nekih težnji koje treba zadovoljiti. I te težnje ljudi zadovoljavaju. Ljudi su i pjesnici i slikari itd... Prema tome, ako je netko fizičar i ako je misaon čovjek, on nije samom fizikom zadovoljio sebe. Mora biti nekako filozofski orijentiran. Mora imati neki filozofski stav, naprosto stoga što fizika ne daje filozofskog rješenja. Fizika je sama svjesna da su i njezini odgovori privremeni. Njezine se teorije usavršavaju, napreduju. Ona po svojoj naravi nikada neće biti završena. A čovjek je konačan u životu, on želi i prije smrti nekako za sebe stvari riješiti.

Tu dolazi ona druga strana intervala spoznaje, gdje opet treba vjerovati. Sad je tu pitanje da li čovjek vjeruje u Boga ili ne vjeruje u Boga. Ima li Boga ili nema Boga? I tu sad treba odlučiti. Ja sam se odlučio da vjerujem u Boga, da vjerujem da je Bog naš Otac, da je sve stvorio, upravo kako to sve stoji u Vjerovanju. To je onda kompletnost čovjeka - po mom mišljenju.

> **Spomenuli ste odluku. Što Vas navodi da se odlučite za vjeru a ne možda ateistički nazor?**

Mogu kazati da sam bio sretan što su mi roditelji bili kršćani. Odgoj je u kući bio potpuno kršćanski. Otac, istina, nije stalno bio u crkvi, ali on je bio kršćanin. Insistirao je na tome da se moli prije jela, poslije jela, da se moli prije spavanja, kad se ustaje, da se nedjeljom ide u crkvu. Po svojoj naravi moj je otac bio protivnik svakoga nasilja. To je za mene uvijek ostao lijep primjer. Majka je također bila kršćanka i vrlo pobožna. Išla je često u crkvu. Prema tome, što se kršćanskog odgoja tiče, ja nisam bio prikraćen u svojoj mladosti.

Kad sam pošao u gimnaziju, došao sam ovamo u Zagreb. (Rođen sam u Pakracu, ali sam živio u Srijemskoj Mitrovici.) Za vrijeme školovanja u gimnaziji kolege u razredu već su se počeli diferencirati. Meni se nekako činilo da su oni dečki koji su bili kršćani ugodniji, simpatičniji... Ja s njima nisam nikad imamo kakvih sukoba. Eto, meni je s kršćanima uvijek bilo ugodnije.

Ali ne bih mogao reći da je to onaj pravi razlog koji me je odredio da se odlučim. Ja sam zapravo bio impresioniran rezultatima kršćanstva. Kao fizičar volim da stvari i pojave nečim mjerim. Vrijednost neke ideje mjerio sam po njezinim rezultatima. Gledajući kroz povijest i gledajući u životu, ja sam vidio da je kršćanstvo dalo izvanredne rezultate. A najveći rezultat kršćanstva - to je ljubav među ljudima. Neću ovdje govoriti o umjetnosti i drugim područjima. Za mene je najvažnija ljubav među ljudima koju propagira kršćanstvo. I - uza sve ono što je tu i tamo ispalo protivno - ipak je kršćanstvo uspjelo tu ljubav pronijeti kroz svijet. Ako danas gledamo svijet, vidimo da oni narodi koji su prošli kroz kršćanstvo, bez obzira na to kakvu sad imali organizaciju i socijalnu strukturu, ipak u osnovi posjeduju kršćanske principe odnosa među ljudima. To je najveći rezultat kršćanstva, to je ono što je u cijelom zapadnom svijetu ipak neizbrisivo.

> **Hoćete reći da je kršćanstvo bilo višestoljetna škola humanizacije, a koji narod nije prošao kroz to školovanje, to se na njemu i vidi...**

Točno. To je meni bio dokaz da je kršćanstvo na pravom putu. to je ono što me privlači. I to što je kršćanstvo optimistička religija koja daje mogućnost čovjeku da se veseli već u ovome životu, zapravo da cijeli život vrlo radosno provede...

> **Nekima se upravo čini da je kršćanstvo vjera pesimizma, da je to religija smrti i patnje, a ne životnog optimizma...**

Znate, ja cijelu stvar opet gledam iz osobnog iskustva. Mi smo imali u familiji mnogo tragičnih događaja, mislim tragičnih u ljudskom smislu, mnoge smrti i nesreće, ali, vjerujte mi, nikada nije skršilo optimizma. Moja je majka dugo bolovala prije smrti, ali je unatoč tome bila prožeta velikim optimizmom. I ona je umrla - veselo.

> **Vi ste uvjereni da je taj optimizam bio plod njezina kršćanskog uvjerenja?**

Apsolutno! I ja sam sretan što sam vidio smrt svoje majke. To možda zvuči apsurdno...

> **Jeste li u toku svojih studija imali trenutaka kad vam je vjera dolazila u pitanje?**

Ne, iz znanstvenih razloga ne... pa to je, po ovome što sam već rekao o odnosu fizike i vjere, nemoguće. Jer, vjera je na jednom kraju intervala spoznaje, a prirodne znanosti na drugom kraju. Između jednog i drugog je područje još neistraženo, nepoznato. Vjera i

prirodne znanosti jedno prema drugome teže, dopunjuju se, i onda čine kompletnost. I još ostavljaju ogromno područje razmišljanja, istraživanja i života. Religija i znanost određuju rubove intervala. Možda jednom, kada se i znanosti i teologije više razviju, konačno dođe i do spoznaje, do sinteze, ali to možda na svršetku svijeta.... Jer toliko je obilje toga, a ljudski um ograničen.

> **Jeste li kao sveučilišni profesor i visoki stručnjak a u isto vrijeme praktičan katolik imali teškoća u vršenju svoje službe? Niste li kada osjećali da je možda nekim studentima ili profesorima teško prihvatiti što ste vi vjernik?**

Nije nikada bilo smetnji u mojim odnosima sa studentima i s kolegama. U tim ljudskim odnosima nisam nikad imao teškoća. Ako sam katkad imao kakovih teškoća, to je bilo od faktora koji su bili daleko od moje struke, koji s mojom strukom nisu imali nikakave veze.

> **Među studentima se čak prepričavaju anegdote o Vašem otvorenom i praktičnom kršćanstvu. Tako se pripovijeda nešto o krunici iz vašeg džepa...**

Vidite, nažalost, ja ne molim krunicu svakog dana, premda je molimo u obitelji. Bit će da je ta anegdota o krunici izmišljena, a izmišljena je svakako jer je nečim izazvana.

> **Nama koji smo laici na području fizike, ipak se nekako čini da je sadašnje stanje u fizici, nove spoznaje o atomima, o relativnosti prostora i vremena, strukturi materije, odnosu materije i energije itd., da su uopće te nove spoznaje prilično pokolebale i dovele u pitanje neka previše stabilna gledišta stare fizike koja su se lakše mogla spajati s materijalističkim postavkama. Može li se uopće govoriti da nove spoznaje u prirodnim znanostima imaju direktnijih reperkusija na području filozofske i religiozne misli?**

Svakako da to mora imati reperkusija. Jer, fizika je dala dubok uvid u pojam prostora i vremena. Ovakvo shvaćanje prostora i vremena kakvo je sada dala fizika, to nijedna filozofija nije mogla ni slutiti. Konkretno mislim na Einsteinovu teoriju relativnosti. To su vrlo duboke misli, to je sasvim sigurno velik prodor ljudskog uma u shvaćanje prirode i to je od bitne važnosti. To je svakako napredak prema Newtonovim shvaćanjima. Ali Newtona se ne može potcjenjivati. On je danas isto onako na cijeni. On je, recimo, prva stepenica, Einstein je druga i tako dalje. S tim Einsteinovim prodorom zanimljivo koincidira drugi zančajni prodor ljudskog uma također u ovom vijeku: to je Planckovo otkriće one konstante najmanjeg djelovanja, koja je zapravo ključ za shvaćanje pojava u atomskom svijetu. To je kvantna fizika. To su dva izvanredna otkrića ovoga stoljeća. Idejni razvitak fizike koji je iza toga slijedio kulminirao je, može se reći, prije tridesetak godina. Tek u novije vrijeme naziru se neki noviji prodori u shvaćanju elementarnih čestica.

> **Da li je u okviru tih novih spoznaja o prostoru i vremenu jednom intelektualcu lakše misliti o izvjesnim pojmovima vjere. Mislim na pitanja koja neki još uvijek postavljaju, npr.: "Gdje se nalazi nebo s anđelima i dušama pokojnika?", "Kako je Bog u isti mah prisutan svakom vremenu i svakom mjestu?" i slično. Jesu li modernija shvaćanja u fizici u tom smislu bliža mogućnosti vjerskog, evanđeoskog shvaćanja?**

Apsolutno. Pokazalo se iz fizikalnih istraživanja da su prostor i vrijeme bitno povezani s materijom, da su materija, prostor i vrijeme jedno s drugima spleteni. Naprosto zato što smo mi u tijelu mi smo materijalno, prostorno i vremenski ograničeni. Tu je sada nekako bliža misao da Bog koji je nematerijalan nije ni prostoran ni vremenski. Jer to bi bilo protuslovno. Ovo shvaćanje, ovo produbljenje spoznaje o vremenu i prostoru olakšava shvaćanje Boga kao neprostornog i nevremenskog, odnosno kao bića koje nije određeno prostorom i vremenom. Kad je Bog stvorio materiju, stvorio je prostor i vrijeme.

> Dr Vatroslav Lopašić je sveučilišni profesor u Zagrebu, jedan od naših najistaknutijih fizičara. Generacije naših mladih profesora i inženjera naučile su od njega osnove fizike. Već 17 godina predaje on tu znanost na tehničkim fakultetima, a prije toga predavao je na Višoj pedagoškoj i na sadašnjem Prirodoslovno - matematičkom fakultetu. Bio je među našim stručnjacima koji su udarili temelje zagrebačkom atomskom institutu "Ruđer Bošković". Od 1950. do 1956. on je kao pročelnik organizirao odjel za elektroniku na tom Institutu.

> Kao učenjak posebno se bavi ultrazvukom i elektromagnetizmom, a osobito se založio za rješavanje nastavnih problema na tehničkim fakultetima i organizaciju laboratorijskih radova.

> Dr. Lopašić je praktičan vjernik koji svoje vjerske dužnosti obavlja javno. Vjeri on ne pristupa ni kao stručni filozof ni kao teolog, nego kao praktičan kulturan čovjek koji poznaje svoju struku i opće kretanje povijesti i društva. On ne dokazuje Boga iz fizike, ali mu moderna fizika olakšava vjerovanje. Vjera je za njega stvar slobodne odluke da se prihvati Boga koji se objavio i koji se manifestira u kršćanstvu, a to kršćanstvo humanizira povijest i svakom pojedincu omogućuje da optimistički živi i umire.

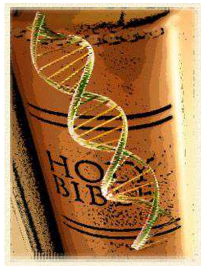
Podrijetlo znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/podrijetlo-znanosti.html

Kako to da je znanost postala samoodrživa pojava samo na kršćanskom Zapadu?

> ... Kao što je Whitehead istaknuo, nije slučajnost da znanost nastala, ne iz jonske metafizike, ne na bramanski-budistički-taoističkom istoku, ne na egipatsko-majanskom astrološkom jugu, nego u samom srcu kršćanskog Zapada. Iako se Galileo sukobio sa Crkvom teško da bi uložio toliko truda u proučavanja Jupitera i tijela u slobodnom padu da stvarnost, vrijednosti i poredak stvari nisu prvotno bili utvrđeni vjerom u Utjelovljenje. *(Walker Percy, Izgubljeni u svemiru)*

Prema popularnom mišljenju, znanost je u potpunom kontrastu sa religijom: znanost prihvaća činjenice i dokaze dok religija ispovijeda slijepu vjeru. Kao i mnoga druga popularna mišljenja i ovo je pogrešno. **Moderna znanost ne samo da je u skladu s kršćanstvom nego ona pronalazi svoje korijene u kršćanstvu. To ne znači da je Biblija znanstveni udžbenik koji sadrži znanstvene istine, iako neki evanđeoski kršćani žele da u to povjerujemo. Kršćanska vjera sadrži dublje istine - istine s filozofskim posljedicama koje nas potiču da istražujemo prirodu; čovjekovo mjesto u Božjem stvaranju, tko je Bog i kako je On slobodno stvorio svemir.**

Velikim dijelom moderni um ne razmišlja o takvim stvarima, isto kao što i riba ne razmišlja o vodi u kojoj se nalazi. **Svima koji su odrasli u znanstvenom svijetu teško je zamisliti stanje drevnog uma zarobljenog u vječnom i proizvoljnom svijetu. Svima koji su odrasli u postkšćanskom svijetu teško je cijeniti radikalnu novinu i oslobođenje koje kršćanske ideje predstavljaju antičkom umu.**

Slijedeći izbor je sažetak najznačajnijih ideja Stanleya Jakia, uglednog povjesničara znanosti, dobitnika Templeton nagrade.

Kako je kršćanska vjera pružili kulturno ozračje za rast znanosti?

U "Kristu i znanosti"(str. 23), Jaki predstavlja četiri razloga zašto je znanost kao jedinstveni fenomen nastala u kršćanskom zapadnom svijetu;

"Još jednom je kršćansko vjerovanje u Stvoritelja dovelo do novih ideja u razmišljanju o prirodi. **Samo istinski transcendentalni Stvoritelj može stvoriti prirodu sa nezavisnim zakonima bez da se pritom Njegova moć nad prirodnom umanji.** Nakon što su formulirani osnovni zakoni, znanost se mogla razvijati po vlastitim uvjetima."

"Kršćanska ideja stvaranja dovela je do još jednog važnog doprinosa za budućnost znanosti. **Sva materijalna bića su postavljana na istu razinu, tek kao obična stvorenja.** Za razliku od poganskog Grčkog svemira, u kršćanskom svemiru nema mjesta za božanska tijela. Sva tijela, nebeska i zemaljska, sada imaju istu osnovu, na istoj su razini, to je dovelo do zamisli da kretanje mjeseca i slobodni pad tijela na zemlji mogu bit uređen istim zakonom gravitacije. Takva pretpostavka bi bila svetogrđe u očima svakoga tko pripada grčkoj panteističkoj tradiciji, ili nekoj drugoj sličnoj tradiciji drevnih kultura."

"Konačno, u kršćanskoj dogmi o stvaranju pronalazimo da je čovjek posebno biće stvoreno na sliku Božju. Ta slika se sastoji i od čovjekove racionalnost koju nekako dijeli sa Božjom racionalnošću i od čovječeg stanja kao etičkog bića koje ima vječnu odgovornost za svoja djela. **Čovjekovo razmišljanje o vlastitoj racionalnosti dalo mu je pouzdanje da bi njegov stvoreni um mogao pojmiti racionalnost stvorene zbilje."**

"U isto vrijeme, sama stvarnost stvaranja **upozoravala je čovjeka na uvijek prisutnu napast da diktira prirodi što bi trebala biti**. Razvoj eksperimentalne metode duguje mnogo toj kršćanskoj misli."

Što je s drugim monoteističkim religijama?

Jaki napominje da prije Krista Židovi nisu nikada stvorili veliku zajednicu. U kasnijim vremenima, Židovi nisu imali kršćanski pojam za Isusa kao *monogenes ili unigenitus*. Jedinorođenoga od Boga. Panteisti poput Grka bili su skloni identificirati monogenes ili unigenitus u samom svemiru, ili nebesima, Jaki piše;

> U tome leži ogromna razlika između kršćanskog monoteizma s jedne strane te židovskog i muslimanskog monoteizma s druge strane. To objašnjava i činjenicu da je gotovo prirodno za židovske ili muslimanske intelektualce da postanu panteisti. Spinoza i Einstein su poznati primjeri za takav način razmišljanja. Što se tiče muslimana, dovoljno je sjetiti se Averroista. Imajući to na umu, možemo se nadati da ćemo razumijeti zašto muslimani koji su petsto godina proučavali Aristotelova djela i koji su napisali mnogo komentara o tome nisu nikada postigli nikakav napredak. Napredak je postignut u srednjovjekovnom kršćanskom svijetu unutar sto godina od dostupnosti Aristotelovi djela na latinskom.

Kao što ćemo vidjeti u nastavku, napredak koji je pokrenuo znanost je bilo kršćansko objašnjenje Aristotelovog djela "De Caelo" (O nebesima)

Kako se sve to godilo? Ili se propustilo dogoditi?

Paul Haffner piše:

Moderna eksperimentalna znanost je, kao što je Jaki pokazao, rezultat kršćanske filozofske atmosfere srednjeg vijeka. Iako je talent za znanost bio prisutan i u antičkom svijetu(primjerice prilikom dizajniranja i izgradnje egipatskih piramida), filozofsko i psihološko okruženje je bilo neprijateljski raspoloženo za samoodrživ znanstveni proces. Znanost je bila mrtvorođenče(eng. still-birth) u kulturama drevne Kine, Indije, Egipta i Babilona. Također nije doživjela plodno tlo među narodima Južne i Sjeverne Amerika; Maye, Inke i Asteki. (Jaki uvodi pojam "still-birth science" kako bi opisao začeće ideja znanosti, ali i nemogućnost razvoja odnosno odumiranje ideja, op. prevoditelja). Iako su u antičkoj Grčkoj došli bliže postizanju kontinuiranog znanstvenog istraživanja, bliže od bilo koje druge drevne kulture, znanost nije niti ondje rođena. Znanost nije nastala niti među srednjovjekovnim muslimanima koji su naslijedili Aristotela.

.... Psihološki klima takvih drevnih kultura(sa uvjerenjem da je svemir beskonačan, a vrijeme beskonačno ponavljanje ciklusa) je često bila ili beznadna ili samodopadna(upravo ono što smeta i sprječava znanstveni napredak); u oba slučaja nije moglo doći do vjerovanja u Boga Stvoritelja i u Njegovo stvaranje koje je samim time racionalno i razumljivo. Od tuda slijedi i njihova nesposobnost da razviju samoodrživo znanstveno istraživanje.

Ukoliko je znanost bila mrtvorođenče u drevnim kulturama, kako je došlo do njenog jedinstvenog rođenja? Početak znanosti kao pravog istraživanja je u vezi sa dvije važne definicije Učiteljstva Crkve. Prva definicija je nastala na Četvrtom Lateranskom koncilu 1215. godine, **svemir je stvoren iz ničega na početku vremena**. Druga važna Učiteljska definicija je dana na lokalnoj razini, dao ju je pariški biskup Stehepn Tempier koji je 7. ožujka 1277. **osudio 219 Aristotelovih tvrdnji i tako se odmaknuo od determinističkog učenja o nužnosti stvaranja**.

Ove dvije tvrdnje Crkvenih Učiteljskih autoriteta dovele su do atmosfere kojom je vjera u Boga prodrla u srednjovjekovnu kulturu što je dovelo do filozofskih posljedica. Svemir je bio neizvjestan po pitanju svog postojanja i samim time zavisan o Božjem izboru koji ga je stvorio; svemir je također neizvjestan po svojoj prirodi tako da je Bog bio slobodan stvoriti ga u ovome obliku , među beskonačno mnogo drugih mogućih oblika. Prema tome, svemir ne može biti nužan oblik postojanja što znači da mu moramo pristupiti *posteriori* istraživanjem. Svemir je također racionalan što znači da možemo obaviti dosljednu analizu. **Doista, nepredvidljivost i racionalnost svemira su poput dva stupa koja podupiru kršćansku viziju svemira.**

Za razvoj i uspon znanosti potrebno je razgranato i stalno širenje(među cijelim stanovništvom, to jest cijelom kulturom) specifičnih doktrina vezanih uz svemir te univerzalnost i apsolutnu razumljivost koja je utjelovljena u načelu osobnog Boga, Stvoritelja svega. Nije slučajno da je prvi fizičar bio John Buridan, profesor na Sorboni

1330. godine, neposredno nakon objave dviju gore navedenih tvrdnji koje nam je dao Nauk Crkve.

Buridanova vizija svemira ima svoj izvor u kršćanskom nauku o stvaranju; posebice, odbacio je Aristotelovu[De Caelo] ideju da svemir postoji oduvijek. Razvio je ideju poticaja(impetus) u kojoj je Bog viđen kao odgovorni za početno pokretanje svih nebeskih tijela koja su od tada ostala u kretanju bez potrebe za Božjom intervencijom. To se razlikuje od Aristotelovog načela po kojemu kretanje nebeskih tijela nema početak i samim time neće imati niti kraj. Buridanov rad je nastavio njegov učenik Nicholas Oresme(oko 1370.), teorija poticaja predvidjela je Newtonov prvi zakon gibanja.

Doktrina da je Bog stvorio svemira iz ničega i da svemir ima svoj početak kasnije je ponovljena i na Prvom vatikanskom koncilu, **protiv pogreški materijalizma i panteizma koji su tada doživljavali novi uzlet.** Osim toga, Vatikan I je naveo apsolutnu slobodu Božjeg stvaranja i jasno(**protiv fideizma**) naznačio mogućnost da spoznamo Božje postojanje kroz racionalno promišljanje o stvaranju. Kao što Jaki kaže :"Koncil, u skladu s tradicijom starom gotovo dva tisućljeća, mogao je izistirati na samim temeljima odnosa ljudske mogućnosti da vidi razumnost otkrivenja, što je nezamislivo ukoliko čovjek nije u stanju zaključiti iz svijeta koji ga okružuje postojanje Stvoritelja."

Upravo nemogućnosti mnogih znanstvenika da prepoznaju raskoš Stvoritelja u Njegovim djelima se Jaki vrlo vješto protivi. Izaziva ateističke pozicije R. Dawkinsa u području biologije odnosno Stephena Hawkinga u fizici. Pokazuje da je najbolji način razotkrivanja nevjerujućih znanstvenika tako da pokažemo kako osnovu za njihovo razmišljanje ne možemo znanstveno dokazati. **Na neopravdan način napuštaju područje svoje znanstvene discipline i smišljaju apriori filozofske dedukcije protiv kršćanske vjere**. Jedan takav primjer je prevladavajuća ideologija "šanse" ili "kaosa" kojom se "objašnjava" nastanak materijalnog svemira, života i ljudskih bića. Stanley Jaki je demantirao takve pristupe svemiru i stvaranju u svojoj sjajnoj knjizi "Smisao svega"("The Purpose of It All").

Originalnost Jakijevih misli leži u vezi koju on postavlja između dogmi Stvaranja i Utjelovljenja. Pokazuje da je razvoj doktrine Stvaranja iz ničega "povezan s pojmovnim usklađivanjem doktrine Utjelovljenja koja je bila tema velikih rasprava unutar rane Crkve". Jaki zatim raspravlja o tome kako je židovski stav o stvaranju promijenjen tijekom prvih stoljeća kršćanstva. Filon, Isusov suvremenik, pokušao je interpretirati prvo poglavlje Knjge Postanka, ali njegovo razmišljanje "pokazalo je da je bliži grčkom eternalizmu nego Biblijskom kreacionizmu." Najraniji midrashim "pokazao je da židovski teolozi više nisu spremni poduprijeti doktrinu potpunog predavanja materije Tvorcu svega". U islamu, tradiciji Mutazalite, postojala je tendencija da se skrene prema emanationizmu i panteizmu što je bio rezultati prihvačanja panteističke nužnosti koju je podučavao Aristotel.

Jaki jasno potvrđuje da u kršćanstvu nije moglo doći do promijene prema panteizmu jer je doktrina o Stvaranju utvrđena vjerom u Utjelovljenje. Panteizam je uvijek prisutan kada

prevladava vječni i ciklički pogled na svemir. Jedinstvenost Utjelovljenja i Otkupljenja rastrgala je u komadiće svaku mogućnost vječnog i cikličkog pogleda; jer da je svijet ciklički onda bi (jednom zauvijek) Kristov dolazak bio ugrožen. **Jedinstvenost Krista osigurava linerani pogleda na povijest i čini kršćanstvo većim od samo jednog od mnogih povijesnih utjecaja u svijetu. Dogma Stvaranja i Utjelovljenja znači "apsolutni i najrevolucionariji prekid sa prošloću ogrezlom u poganstvo",a izražavanje tih dogmi i njihov povijesni utjecaj je "teška borba koja nikada ne završava".**

...

No, svemir i svi zakoni koji upravljaju njime ne čine sustav koji se sam po sebi objašnjava; potrebno je više od znanosti odnosno postoji potreba za metafizičkom utemeljenosti u kršćanskoj doktrini Stvaranja. Prema Jakiu, upravo je ta kršćanska doktrina o Stvaranju bila poticaj za jedinstveno i održivo rođenje znanosti. Kršćanska doktrina Stvaranja pronalazi svoj izričaj unutar Crkve.

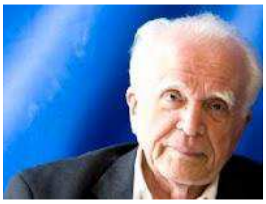
originalni članak(eng)

Biblijska osnova zapadne znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/biblijska-osnova-zapadne-znanosti.html

Ništa ne ljuti sekularni svijet kao nagovještaj, a kamoli znanstvena demonstracija, da je nadnaravna objava, kakva je zabilježena u Bibliji, blisko povezana sa znanošću.
Stanley Jaki

Znanost može biti rafiniran oblik zdravog razuma, ali ponekad previše rafiniran. Naravno, neke osnovne zakone možemo u potpunosti iskazati u zdravorazumskim terminima. Možemo opisati tri zakona termodinamike tako što ustvrdimo; prvo, ne možeš pobijediti; drugo, ne možeš igrati izjednačeno(eng. break-even); treće, ne možeš niti napustiti igru.

Ta tri zakona znače da u konačnici sve fizikalne aktivnosti teže apsolutnom mirovanju. To vrijedi čak i ako trenutno širenje svemira naslijedi njegova kontrakcija. U sljedećem ciklus ekspanzije-kontrakcije će biti manje energije, a u sljedećem još manje. Fizika, najegzaktiniji oblik znanosti, govori nam, ako nam išta i govori, da su svi fizikalni procesi dio jednosmjernog, i u suštini linearnog procesa.

Znanstvenici nisu bili prvi koji su primijetili tu činjenicu. **Gledajući širu sliku, u razumljivijem obliku, Biblija je prva izrekla tu tvrdnju o jednosmjernosti svega. Prvo, postoji stvaranje, zatim povijest svemira i čovjeka, sve teži prema konačnom sudu i prema konačnom dokončanju za sve na novim nebu i novoj zemlji.**

Gdje god se susrećemo sa linearnom perspektivom, u pozadini pronalazimo Bibliju. To ćemo najbolje shvatiti ako pogledamo način razmišljanja svih većih drevnih kultura. U svima je dominirala ideja da se sve stalno ponavlja, ili ideja vječnih povrataka. To je nešto što rijetko možemo čuti. Gotovo nikada ne čujemo da su takva vjerovanja odgovorna da se znanost rodila kao mrtvorođenče, doista monumentalno mrtvorođenče u svim drevnim kulturama.

Skovao sam taj izraz, znanost kao mrtvorođenče, prije tridesetak godina. Fraza nije dobro prihvaćena u sekularnoj akademskoj zajednici. Razlog za to je očit. Ništa ne ljuti sekularni svijet kao nagovještaj, a kamoli znanstvena demonstracija, da je nadnaravna objava, kakva

je zabilježena u Bibliji, blisko povezana sa znanošću. **Ipak, biblijska objave ne samo da je blisko povezana sa znanošću, ona je omogućila jedino rođenje održive znanosti**.

Rođenje se dogodilo na nekad kršćanskom Zapadu. To rođenje i danas omogućuje neokapitalistima kojima trebaju ne samo slobodna tržišta, nego i roba u velikim količinama koju će isporučiti na tržište, samo im znanost to može omogućiti. Uspon i razvoj te znanosti, koja je toliko bitna za Zapadnog čovjeka i za moderni svijet, ima izrazito biblijske korijene, u onoj mjeri u kojoj je Biblija zapis kršćanske vjere.

Upitno je koliko je suvremeni čovjek spreman učiti pojedinosti i detalje te ovisnosti znanosti o Bibliji, ali kršćani zanemaruju te detalje i izlažu se opasnom riziku u velikom kulturnom osporavanju gdje znanost ima tako istaknutu ulogu.

Knjiga postanka i znanost

Prije spomenuti pojam kozmičke linearnosti ima svoje korijene u biblijskom učenju o stvaranju iz ničega. To učenje nije prisutno u klasičnom biblijskom dokumentu o stvaranju, prvom poglavlju Knjige postanka. **Iščitati to učenje u prvom poglavlju je ipak oprostiva stvar u usporedbi sa pokušajima da u tome poglavlju iščitamo nešto, ponajprije znanost, što se tamo ne nalazi niti u jednome obliku. Tužna je činjenica da ništa nije toliko diskreditiralo Bibliju kao pokušaji da je uzmemo za znanstveni uđbenik**. Takvi pokušaji nisu od jučer, ali dokle god traju svaki argument o biblijskoj osnovi Zapadne znanosti neće biti dobro prihvaćen.

Prvo poglavlje Knjige postanka primarno nije o stvaranju već o važnosti štovanja subote. U tom poglavlju Bog je postavljen kao uzor koji radi šest dana, a sedmi dan se odmara. Kada je Bog postavljen u tu ulogu, on počinje najveće moguće djelo odnosno stvaranje svega.

Knjiga Postanka navodi to u tri koraka, svaki put koristeći drugu metaforu. Na engleskome imamo metafore"lock, stock, barrel"(zaključavanje, kundak, cijev) što su tri glavna dijela puške. Često koristimo tu metaforu kako bi naglasili da uzimamo sve u obzir. Kada Biblija navodi da je Bog stvorio nebo i zemlju, koristi dvije glavne karakteristike hebrejskog pogleda na svijet, kako bi prenijela poruku da je Bog stvorio sve. Isti postupak se ponavlja i za drugi i treći dan, posebno formiranje da glavna dijela, nebeskog svoda i zemlje. U istome tonu Knjiga postanka piše o četvrtom i petom danu, najvažnijim ukrasima tih dvaju glavnih dijelova. Postupak je tu da ustvrdi kako je objekt Božjeg djela upravo ukupnost koja je svemir.

Biblije nigdje ne sugerira da tih šest dana možemo promatrati kao šest geoloških doba. **Biblija nigdje ne sugerira da iz Post 1 možemo iščitati moderni pojam bioloških vrsti, gdje je navedeno da je Bog stvorio sva živa bića prema njihovoj vrsti.**

Uz sva ta diskreditiranja koja se gomilaju već u prvom poglavlju Biblije, ne treba nas čuditi da je skoro nemoguće uvjeriti sekularnu modernu kulturu u najosnovniju biblijsku poruku: potpuna ovisnost svega o Bogu. U Bibliji su čak i nebo i zvijezde ravnopravni sa blatnom zemljom u odnosu na svoju ovisnost o Bogu. **Biblijski pogled je konačno omogućio pretpostavku da i nebesima i zemljom vladaju isti zakoni. Ta pretpostavka nije moguća unutar drugih pogleda na svijet koji su dominirali u svim drugim drevnim kulturama. Drugi pogledi su smatrali nebesa božanskim.**

Grci su razvili takvu logiku sa određenom preciznošću, razlog je to zašto je znanost bila mrtvorođenče čak i kod starih grka, tih mitskih uzora moderne racionalnosti. U grčkom ambijentu bilo je nemoguće, zapravo bilo bi svetogrđe, pretpostaviti da gibanje Mjeseca i pad jabuke opisuje isti zakon. To je međutim bilo moguće Newtonu koji je to nasljedio iz stare kršćanske vjere.

Vjera je bila kršćanska u svome najosnovnijem smislu, u kojem Biblija drži da je Krist jedinorođeni *(monogenes)* Sin Božji. Suočeni sa tim prijedlogom, svi obrazovani Rimljani i Grci doživjeli su veliki intelektualni šok(osim šoka koji se odnosi na moralne vrijednosti). Naime, u grčko-rimskoj antici, riječ *monogenes* je bila atribut samog svemira. Dakle, takav poganin, koji se spremao preobratiti, morao se suočiti sa sljedećim izborom : ili je Isus ili je Svemir jedinorođeni. **Drugim riječima, kršćanska vjera i panteizam su međusobno nepomirljivi zbog stvarnosti(konkretnosti) Isusa. Zato se samo iskrena kršćanska vjera, i to sama za sebe, može oduprijeti modernoj sili(eng. juggernaut) koja nas potiče na obožavanje prirode**

Vjera u Isusa, u kojem je Bog stvorio sve, suprostavlja se nastojanjima da uzmemo svemir kao nužnu stvar koja nije mogla biti drugačija. Takva nastojanja su sklona (čak i danas) voditi znanost u slijepu ulicu. Prije dvije tisuće godina su ta nastojanja uzrokovala da se u staroj Grčkoj znanost rodi kao mrtvorođenče.
Samo jedan aspekt te zamršene teme možemo razmotriti ovdje. Povezan je sa kršćanskim, biblijskim učenjem stvaranja svemira u vremenu. Bog je naravno mogao stvoriti svijet vječnim. Tu mogućnost ne može potvrditi ili opovrgnuti ni filozofija ni znanost. Znanost bi mogla dokazati vječnost svemira jedino ako bi mogla provesti eksperiment koji se proteže od vječnosti do vječnosti. Provođenje takvog eksperimenta bi zahtijevalo lanac beskonačnog broja RipVan Winklea.

Biblija snažno sugerira, a kršćanska vjera izričito navodi da je svijet stvoren na početku vremena što znači da je njegova prošlost konačna. Koliko traje ta prošlost nikada nećemo saznati. Znamo da fizikalni procesi traju barem 15 milijardi godina. **No, ne postoji znanost koja može odrediti taj apsolutni prvi trenutak postojanja jer da bi to mogli, znanost bi trebala promatrati prijelaz iz nepostojanja u postojanje što nije fizikalni proces.**

Omogućavanje znanosti

Znanost duguje kršćanskoj vjeri prvu iskru koja je omogućila Newtonovsku znanost. Ta je znanost temeljena na tri zakona gibanja. Kada su ti zakoni napokon formulirani, znanosti je omogućeno da se razvija po vlastitim uvjetima, bez kraja napretka, bez kraja novim otkrićima i bez kraja stvaranju nove robe koju omogućuje za slobodno, i ponekad ne toliko slobodno, tržište neokapitalizma.

Za taj neodoljivi napredak potrebna je iskra, ideja inercijskog gibanja što je prvi i najosnovniji od Newtonova tri zakona.

Formulacija prvog zakona prethodila je Newtonu više od tristo godina. Prvi put se pojavljuje u komentarima na Aristotelu knjigu o kozmologiji, "O nebesima", koje je John Buridan dao na Sorbonni oko 1348. godine. Do tada su mnogi srednjovjekovni filozofi komentirali knjigu i žestoko se protivili Aristotelovoj tvrdnji da je svemir vječan, da se nebeski svod rotira vječno. Aristotelov svjetski stroj je perpetum mobile stroj. Kao takav, sprječava mogućnost postojanja apsolutnog početka fizičkog gibanja. Međutim, ta spoznaje je potakla Buridana na razmišljanje.

Za razliku od svojih mnogih teoloških prethodnika, on nije samo ispitao činjenicu apsolutnog početka. On se također raspitivao kakav je taj početak. U odgovoru je gotovo doslovce rekao; U početku kada je Bog stvorio nebesa i zemlju, dao je određenu količinu gibanja svim nebeskim tijelima, zadržali su tu količinu zato što su se kretali u području u kojemu nema trenja. To je naravno čudesno predviđanje Newtonovog prvog zakona, zakona inercije. Tek nakon što je prvi zakon formuliran omogućeno je razmišljanje o druga dva zakona.

Sekularna akademija i dalje daje sve od sebe da umanji važnost Buridana i Pierrea Duhema koji je još prije gotovo sto godina predstavio dokaze o Buridanu i srednjovjekovnoj znanosti u svojim herojski istraženim svescima.

Hoćemo li uspjeti probiti taj otpor prema biblijskim korijenima zapadne znanosti ovisi prvo o tome da Bibliju čitamo inteligentno, a drugo da marljivo istražujemo povijest znanosti. Oboje je potrebno ako želimo dati ne samo srčan, nego i razumno respektabilan argument o biblijskim korijenima Zapadne znanosti.

Kada kažem intelektualno respektabilan, mislim i biblijski autentičan. Naime od svih mjesta, u Pavlovoj poslanici Rimljanima, tome značajnome dokumentu Božje milosti, pronalazimo upozorenje: Kršćansko štovanje mora biti razumski pošteno. Pavlove riječi, logike latreia, sigurno ne znači logiku cijepanja(eng. logic chopping). Umjesto toga, one znače "razumno" ili "poštujući razum". Zašto? Zato što je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku, sliku koja sigurno uključuje i racionalnost.

Racionalnost nameće puno poštovanje prema sposobnosti i pravu razuma. **Zato je već Sv. Augustin ustvrdio pravilo; kada se god neki izraz u Bibliji protivi sa onime što možemo(sigurno) spoznati razumom onda taj izraz moramo prikladno reinterpretirati u skladu sa time. Inače bi nas, rekao je, nevjernici ismijali, i to sa punim pravom.** Augustinova pravila su već bila pomalo prilagođena kako bi poštovala razliku između biblijskog pogleda na zemlju kao ravnu ploču i istinu koju su ustvrdili Grci, da je zemlja nalik sferi.

Nažalost, Augustin nije iskoristio svoje pravilo za pitanje nebeskog svoda, kojeg je smjestio u zamagljeni sloj u orbiti Saturna. Augustinovo pravilo nije poslušano ni kada je kroz Kopernikov rad postalo nužno da pripišemo dva gibanja zemlji. S jednim okom na Bibliji, Martin Luther nazvao je Kopernika ludom; kasnije je Rim osudio Galilea, ponovno sa jednim okom na Bibliji.

Bog iz praznina?

Katolička Crkva je napokon povukla pravi potez kada je ostavila Darwina na miru. Darwina i dalje odbijaju mnogi kršćani temeljem toga što je Bog stvorio sve biljke i životinje. Odbijaju ga iz pogrešnih razloga, sam Darwin nije uspio prepoznati da su najjače argumente za evoluciju predložile metafizičke sposobnosti ljudskog uma koje je on pokušao diskreditirati. Samo takav um može vidjeti isprepletenost i jedinstvo kroz svo vrijeme i prostor: od subatomskih čestica do samog ljudskog tijela, bez ikakvih praznina(eng. gaps).

Naravno, evolucijska biologija je daleko od popunjavanja svih tih praznina. Neke od njih, iz daleke prošlosti, možda neće nikada ni objasniti. **No, popuniti takve praznine sa Bogom i Biblijom bilo bi sasvim nebiblijski.** Povijest znanosti nam je dala bezbroj primjera kada smo tako popunili praznine znanja, svaki put izlažući ruglu Boga kojega su nesmotreni kršćani povezali sa nekom prazninom u znanosti. Zamijenili su nevjerojatnost za nemogućnost što je osnovna zabluda u zaključivanju.

Mogli bi se poigrati i računati (ne)vjerojatnosti raznih fizikalnih procesa. No, znanost često izvodi "nemoguće". Dovoljno je prisjetiti se 1828. godine i Wohlerove sinteze ureje, u jednom je potezu izbrisao navodnu apsolutnu granicu između anorganskih i organskih tvari. Nakon toga ismijavanje nekih materijalista je doseglo nebeske visine.

Drugi razlog zašto bi evoluciju trebali smatrati točnom povezan je sa nedvosmislenom potvrdom u Bibliji da je sva materija dobra. Kada kaže da je materija dobra, Biblija svakako podrazumijeva da materija nije zla, ali i da je struktura(eng. edifice) koju stvara Bog dobra kao i svaka druga struktura(koja je dobra). No struktura je dobra samo ukoliko je kompaktna, čvrsta i dosljedna u svom radu. **Drugim riječima, takva materijalna struktura se potpuno pokorava racionalnosti svoga arhitekta. Zašto ne bi isto ustvrdili i za materijalni svemir kojeg je stvorio Bog? Je li Bog drugorazredni arhitekt, je li Bog drugorazredni fizičar ili kemičar, ili molekularni biolog koji stalno mora unaprjeđivati ono što je već učinio?**

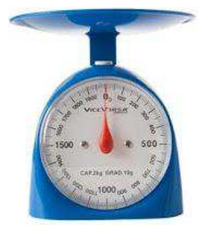
Doista, sve pohvale koje materijalisti imaju prema materiji trebale bi biti blijede prema pohvalama koje bi kršćani trebali imati prema istoj materiji. U tome leži razlog zašto bi kršćanin trebao biti potpuni materijalist, uz uvjetom da je ljudski um iznimka. Zbog toga bi kršćanin trebao biti potpuni evolucionist, uz uvjet da ljudski um i samo ljudski um promatramo kao posebnu Božju kreaciju.

Sve drugo bi išlo na ruku materijalističkom ismijavanju koje doseže nebeske visine. Nadam se da je Carl Sagan sada na nebu. Tako da se Bog posljednji smije, Bog čija milost dodire naše duše. Čak ni svemogući Bog ne može biti milostiv prema običnoj materiji. Ipak, Carl Sagan se pretposljednji smije. Ovaj glavni seoski ateist(eng. village atheist) našeg vremena, odnosno glavni ateistički zabavljač zajednice nazvane evolucijska znanost, sada se može smijati znajući da nema kršćanske fizike, nema kršćanske kemije, nema kršćanske evolucijske znanosti dokle god su to znanosti, a ne filozofije. No, Sagan se smije i svojoj ludosti što je promovirao povode ateističke znanosti.

To nam pokazuje da ništa nije opasno kao svesti filozofije na čisto kvantitativna razmatranja što je ekskluzivni posao znanosti. Osim ako znanosti ne odobrimo sve što je u njenim granicama, ne možemo zanijekati znanosti ono što ne može s pravom tvrditi.

Područje znanosti

Nekvantitativno nije područje znanosti, ali sve što je kvantitativno je područje znanosti. Nekvantitativni aspekti postojanja poput smisla, slobode, dizajna, poštenja, ne mogu biti predmet znanosti jer nisu kvantitativne tvrdnje. Svaki djelić materije je kvantitativan što znači da je u području znanosti. Ne piše li u Bibliji da je Bog "sve uredio po broju, utegu i mjeri"?

Primijetite da Biblije ne govori da broj, uteg i mjera, odnosno ukratko količina, predstavlja sve. No, Biblija kaže da svaka stvar ima svoju mjeru, broj i težinu odnosno kvantitativna svojstva. Gdje god postoji materija, govorimo o količini. **To daje znanosti neograničenu nadležnost u svemu materijalnome, bilo živome ili neživome. No, to je također razlog i radikalnog ograničenja znanosti na ono što je materijalno utoliko što se može mjeriti.**

U tome leži prividni paradoks. To će sigurno zasmetati one koji ne žele pravilno koristiti Bogomdani razum, oni se ne moraju naprezati. Dovoljno je uzeti u obzir da od svih raznih kategorija ljudskih konceptualizacija postoji jedna koja se potpuno razlikuje od ostalih. Ta kategorija je kategorija količine. Za sve ostale kategorije, primjerice razne kvalitete, možemo upotrijebiti fraze "više ili manje". Dobrota se može realizirati u raznim stupnjevima, više ili manje. Budnost također. Neka hrana može imati dobar okus, bolji ili lošiji. No, nije moguće reći za broj pet da je više pet ili manje pet.

Ta značajna razlika između količine i bilo kojeg drugog koncepta ne mora postojati za čiste duhove i sigurno ne za Boga, ali postoji za nas dokle god smo u ovome smrtnome tijelu. Možemo biti povrijeđeni, ali ne možemo promijeniti činjenicu da je Bog stvorio ljudski um tako da za njega količina i sve ostalo predstavljaju odvojene koncepte. Drugim riječima, ono što je Bog razdvojio neka čovjek ne pokušava spojiti. **Oni koji su zauzeti integracijom teologije i znanosti trebali bi se zaustaviti.**

Bilo je nekih koji su pokušavali gomilanjem količine na količinu dobijemo privid kvalitete, čak i um i slobodna volja su tako uključeni kao dobra mjera. Na njihovu žalost, pokušali su utemeljiti znanost na toj bazi, ali su samo uspjeli napraviti sprdnju iz nje i potpune budale od sebe. Primjer za to su Hegelovska desnica i Hegelovska ljevica. Stvorili su strašan nered ne samo od ljudskog života nego i znanosti, uključujući i znanost o evoluciji.

Što je Darwin propustio primijetiti

Nije važno što je Darwinov mehanizam evolucije nepotpun. Može biti i bolno pogrešan. Uvijek je korisno naučit nešto o posljednjim pogrešnim linijama u Darwinovoj teoriji zato što je materijalistički prvaci vole predstavljati kao nešto znanstveno nepogrešno. **Ipak, osnovni Darwinov uvid ostaje netaknut. Darwina odbijaju oni koji su skloni odupiranju ili činjenicama ili zdravoj filozofiji, ili oboje. Unatoč tome, ništa ne podržava evoluciju tako snažno kao zdrava filozofija i posebice biblijski propis da je sve što je Bog stvorio dobro i da je sve uredio po broju, utegu i mjeri.** To što je Darwin zanemario tu činjenicu je velikim dijelom nevažno. Bez ikakve sumnje predložio je svoj mehanizam evolucije kao odgovor na vjeru u Boga, koji je u to vrijeme i sigurno u Darwinovom širem ambijentu bio izjednačen s Bogom bezbroj posebnih stvaranja.

Nije to bio prvi put u intelektualnoj povijesti da je Bog dopustio monumentalnu poluistinu kako bi puna istina mogla biti učinkovitije prepoznata. Poluistina je bila kombinacija neodgovarajućih mehanizama evolucije sa predivnom vizijom usklađenosti svih materijalnih bića, zajedno sa potrebnim radikalnim isključenjem posebnog stvaranja. Darwinova najveća pogreška je bila što nije promatrao tu viziju onakvom kakva je bila, istinski metafizička vizija.

Metafizika, a ne znanost, je glavna racionalna osnova za tvrdnju da je materijalno područje potpuno koherentno, odnosno da nije potrebna intervencija vanjskih faktora, poput Boga, kako bi se stvari nastavile odvijati. Znanost može biti materijalistička samo zato jer je Bog stvorio svu materiju. Samo Bog koji je Stvoritelj je mogao dati autonomiju svojem materijalnom stvorenju bez da pritom izgubi svoju svemoć. Takav Bog je Bog Biblije.

Štetimo ideji o biblijskom podrijetlu Zapadne znanosti kada pokušavamo pronaći u znanosti "nešto drugo" na osnovi znanosti i njenih uvjeta. Ukoliko uzmemo frazu "prema svojoj vrsti" iz Post 1 u znanstvenom smislu, moramo uzeti i sve ostalo u njoj kao znanstvenu istinu. Što vrijedi za jedno, vrijedi i za drugo. Onda moramo objasniti kako je vidljiva svjetlost nastala prije stvaranja Sunca četvrtog dana. Poprilično je smiješno tvrditi da je svijetlost prvog dana zapravo elekromagnetska radijacija, a kamoli da je to 2.7K kozmičko pozadinsko zračenje. Onda je potrebno pronaći i neko objašnjenje za nebeski svod i za astronaute. Biblija zaslužuje puno bolje nego da bude izložena beskrajnom ruglu kada je uzimamo kao znanstveni uđbenik. No, Biblija također zahtjeva ozbiljan intelektualni napor ukoliko želimo potvrditi da je poslužila kao izvor Zapadne znanosti.

Moramo uvjeriti ljude(u tu istinu) jer budućnost Zapadne kulture visi o niti. To je kultura kojoj je potrebno puno više od znanosti. Moramo iskoristiti najbolja i najučinkovitija sredstva ako želimo da nas poslušaju i drugi put. Danas je najučinkovitije sredstvo referenca na znanost. Znanost(eng. science) je nažalost postala jedno od triju najučinkovitijih marketinških sredstava. Druga dva su sport i sex. To su tri S koji upravljaju modernim životom.

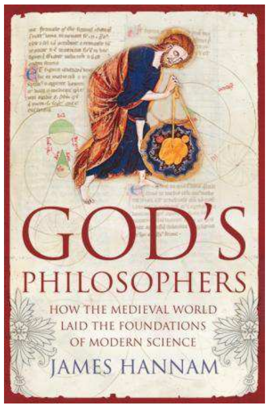
Naravno da znanost zaslužuje puno bolje, i to zaslužuje najbolje u smislu intelektualnih napora. Ponekad je dovoljno koristiti zdrav razum. Znanost može biti puno više od rafiniranog oblika zdravog razuma, ali za ispravno tumačenje znanosti neophodno je više. **Biblija je neprezaviđen izvor zdravog razuma, uz to je i glavni izvor informacija o "nečem većem" odnosno Kraljevstvu Božjem. Prvo tražiti Kraljevstvo je metoda kojom dolazimo i do svega ostalog, kao što je pokazala povijest, to uključuje i znanost.**

Autor teksta je Stanley Jaki, fizičar i benediktinski svećenik. Orginalni članak možete pročitati ovdje, članak zaslužuje(i zahtjeva) više truda pri prijevodu tako da zahtjevnije čitatelje možda neće zadovoljiti moj prijevod.

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/bozji-filozofi-kako-je-srednjovjekovni.html

Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su dovele do uništenja svih sfera društva. Istina je ipak nešto drugačija, mračno doba se tako naziva jer imamo jako malo izvora o tome što se događalo. To je motiviralo neke da popune sve te nedostatke sa svojim teorijama pa tako već par stoljeća imamo niz mitova koji nemaju nikakve veze sa stvarnim činjenicama. U nastavku je recenzija sjajne knjige **Jamesa Hannama**(povjesničara znanosti) pod nazivom "**Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti"**. Recenzija je izuzetno zanimljiva i iznosi niz detalja koji su vjerujem nepoznati mnogima, razmišljao sam istaknuti zanimljive dijelove, ali onda bih jednostavno morao istaknuti čitav tekst što onda gubi svoj smisao. Autor recenzije je Tim O'Neill, povjesničar amater(inače ateist) koji već godinama u svome stilu raspravlja o povijesti srednjeg vijeka na raznim forumima tako da više nema prevelikog strpljenja za razne mitove i laži koji se stalno promoviraju. Original recenziju možete pronaći na njegovom blogu. Knjiga je popularnog karaktera, a izvorni naziv je God's Philosophers: How the Medieval World Laid the Foundations of Modern Science.

Uvod

Moj interes za srednjovjekovnu znanost pokrenula je jedna knjiga. Još davne 1991. godine kada sam bio siromašan i gladan poslijediplomski student na Sveučilištu Tasmanije, pronašao sam knjigu Roberta T. Gunthera, "Astrolabi svijeta" – 598 stranica pažljivo katalogiziranih Islamskih, Srednjovjekovnih i Renesansnih astrolaba sa fotografijama, dijagramima, listama zvijezda i bogatstvom drugih informacija. Našao sam je i to ne slučajno u jednoj knjižari, na katu jednog od prekrasnih starih skladišta na rivi u Hobartu. Nažalost knjiga je koštala 200$, a toliko su mi tada bili mjesečni troškovi življenja. No, vlasnik je navikao prodavati knjige osiromašenim studentima tako da sam preskočio ručak, ostavio polog od 10$ i vraćao se svaki tjedan nekoliko mjeseci kako bih platio koliko mogu i kako bih konačno mogao uzeti knjigu kući, omotanu u smeđi papir na način kakvog su još samo knjižare u Hobartu njegovale. Tek je par užitaka većih od primanja u ruke knjige koju želiš imati i čitati već dugo vremena.

Imao sam još jedno iskustvo takve sreće prije par tjedana kada sam primio svoj primjerak knjige Jamesa Hannama - Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti. Već godinama razmišljam da pokrenem web stranicu o znanosti i tehnologiji u srednjem vijeku kako bih predstavio najnovija istraživanja tog područja široj publici i kako bih odgovorio pristranim mitovima o tom razdoblju kao Mračnom dobu iracionalnih predrasuda. Srećom sada mogu prestati brinuti o tome jer Hannamova super knjiga učinila je taj posao za mene, i to u finom stilu.

Kršćansko Mračno Doba i drugi histerični mitovi

Jedna od profesionalnih opasnosti kada ste ateist i sekularni humanist koji nema dovoljno zdravog razuma pa čitate ateističke rasprave je što ćete naići na veliku količinu povijesne nepismenosti**.** Pokušavam se utješiti pretpostavkom da je većina ljudi na takvim forumima postala ateist kroz proučavanje znanosti i iako su poprilično učeni iz područja geologije i biologije, obično im je znanje povijesti zakržljalo na razini srednje škole. Tako razmišljam jer je alternativa priznanje da je učenje povijesti i razumijevanje povijesti od strane prosječne osobe posve slabo pa stvari postaju potpuno deprimirajuće.

Dakle, uz redovito ponavljanje starog mita kako je Biblija npisana na Nicejskom koncilu, zamorne gluposti na internetu o "Isusu koji nikada nije postojao!" i drugo pseudopovijesno smeće, od strane inače inteligentnih osoba, koje bi i Dan Browna natjeralo u smijeh; mit da je Katolička Crkva izazvala Mračno doba i da je srednjovjekovni period bio razdoblje znanstvene pustoši redovito iznose na svjetlo dana u javnu arenu kako bi počela još jedna runda.

Mit kaže da su Grci i Rimljani bili mudri i racionalni ljudi koji su voljeli znanosti i koji su bili na rubu da učine niz čudesnih stvari(pred izumom parnih strojeva, jedan je od primjera kojeg maštovito zazivaju) sve dok se nije pojavilo kršćanstvo koje je zabranilo svaku učenu i racionalnu misao i tako nas gurnuli u Mračno Doba. Tada je teokracija željeznom rukom, vođena gestapovskom Inkvizicijom zabranjivala svaku pojavu znanosti i istraživanje sve dok Leonardo da Vinci nije izumio inteligenciju i čudesna Renesansa nas je sve spasila od srednjovjekovne tame. Na internetu stalno pronalazimo manifestacije te čudne, ali naizgled neumorne ideje u rasponu od dirljivo nespretnih do krajnje histeričnih, ali to preostaje jedna od onih "općepoznatih" stvari koji "svi znaju" i koji prožimaju modernu kulturu. U nedavnoj epizodi "Family Guy-a", Stewie i Brian ulaze u futurističku alternativu svijeta u kojoj su stvari toliko napredne jer, kako je objašnjeno, kršćanstvo nije uništilo svo učenje, uvelo nas u Mračno Doba i zabranilo znanost. Pisci nisu ni osjetili potrebu da objasne što je Stewie mislio time – pretpostavili su da svi razumiju o čemu se radi.

Jednom u svakih 3-4 mjeseca na forumima poput RichardDawkins.net imamo rasprave u kojima netko pokrene staru "Tezu o konfliktu" i počinje uobičajeno ritualno udaranje po srednjem vijeku, kao zaostaloj intelektualnoj pustoši u kojoj je čovječanstvo okovano praznovjerjem i potlačeno od strane slugu Zle Stare Katoličke Crkve. Izvlače se neke stare norme. Giordano Bruno je predstavljen kao mudar i plemenit mučenik za znanost umjesto kao iritantni mistični newager kakav je stvarno bio. Hipatija je predstavljena kao još jedan takav mučenik i spominje se mitsko kršćansko uništenje Aleksandrijske knjižnice, iako su obje te ideje smeće. Afera Galileo uvodi se kao dokaz o hrabrom znanstveniku koji se odupire neznanstvenom opskurantizmu Crkve, unatoč činjenici da je slučaj bio podjednako o znanosti kao što je bio i o Svetom Pismu.

I gotovo bez iznimke, netko iskopa grafički prikaz(slika dolje) kojeg sam nazvao "NAJGLUPLJA STVAR NA INTERNETU IKAD", i trijumfalno slavi kao da je to dokaz ičega osim činjenice da je većina ljudi neupućena u povijest i nisu u mogućnosti shvatiti da nešto poput "Znanstvenog napretka" ne možemo mjeriti, a kamoli iscrtati na grafu.

Najgluplja stvar na internetu, Ikad
Slavite njegov idiotizam!
(Ljubaznošću slinavog kretena Jim Walkera. Nakloni se Jim!)

Nije teško rastaviti tu glupost na dijelove, posebice jer ljudi koji je predstavljaju ne znaju ništa o povijesti i jednostavno su pronašli to sranje na nekoj drugoj stranici i popularnim knjigama no stvar propada čim im ponudite neki uvjerljivi dokaz. Volim ih zapanjiti sa zahtjevom da mi nabroje jedno ime, samo jedno, znanstvenika koji je spaljen, progonjen ili potlačen zbog znanosti u Srednjem vijeku. Nikada mi nisu uspjeli nabrojati niti jedno ime. Obično pokušaju ugurati Galilea u Srednji vijek, što je zabavno ako uzmemo u obzir činjenicu da je bio suvremenik Descartesa. Kada ih pitam zašto nisu uspjeli pronaći bilo kojeg znanstvenika s obzirom da je Crkva očito bila toliko zauzeta sa njihovim ugnjetavanjem, često pribjegavaju tvrdnji da je Zla Stara Crkva bila toliko učinkovita u ugnjetavanju da su se svi bojali baviti znanošću. Dok im dam listu nekih Srednjovjekovnih znanstvenika, među njima(*neprevedeno*); Albertus Magnus, Robert Grosseteste, Roger Bacon, John Peckham, Duns Scotus, Thomas Bradwardine, Walter Burley, William Heytesbury, Richard Swineshead, John Dumbleton, Richard of Wallingford, Nicholas Oresme, Jean Buridan i Nicholas of Cusa – i pitam ih zašto su se ti ljudi mogli zadovoljno baviti znanošću u Srednjem Vijeku bez ugnjetavanja od strane Crkve, moji protivnici su u pravilu već pobjegli kako bi se sakrili i počešali po glavi pitajući se što je pošlo po krivu.

Podrijetlo mitova

Kako su nastali mitovi koji su doveli do stvaranja "NAJGLUPLJE STVARI NA INTERNETU IKAD" i povezanih besmislica, je dobro dokumentirano u posljednjih nekoliko knjiga iz povijesti znanosti, ali Hannam se mudro obračunava sa time u uvodnim stranicama svoje knjige, s obzirom da bi inače vjerojatno većina čitatelja bila sumnjiva prema ideji da je Srednji vijek temelj moderne znanosti. Prava mješavina Prosvjetiteljskog fanatizma, protestantskog antipapizma, francuskog antiklerikalizma i klasicističkog snobizma, sve pomiješano kako bi Srednji Vijek postao druga riječ za nazadnost,

praznovjerje i primitivizam, obrnuto od svega što prosječna osoba povezuje sa znanošću i razumom. Hannam objašnjava kako su polemičari poput Thomasa Huxleya, Johna William Drapera i Andrew Dickson Whitea, svi sa svojim antikršćanskim ciljevima, uspjeli oblikovat još uvijek postojeću ideju da je u Srednjem Vijeku nedostajalo znanosti i razuma. Opisao je kako su tek nedavno pravi povjesničari počeli ispitivati tvrdnje polemičara, kroz radove pionira područja poput Pierre Duhema, Lynn Thorndikea i autora moje knjige o astrolabovima, Robert T. Gunthera, tek tada su se počele ispravljati laži polemičara od strane pravog, nepristranog istraživanja. Taj je posao završen sa trenutnom generacijom modernih povjesničara znanosti poput David C. Lindberga, Ronalda Numbersa i Edwarda Granta.

U akademskim krugovima je "Teza Konflikta", o povijesnom sukobu između znanosti i teologije već dugo vremena odbačena. Jako je čudno da se toliko mojih kolega ateista i dalje očajnički drže te već dugo mrtve pozicije koju su jedino držali amaterski polemičari devetnaestog stoljeća, a ne pažljivog istraživanja objektivnih i provjerenih((peer reviewed) povjesničara. To je čudno ponašanje za ljude koji se vole nazivati "racionalistima". Ostavit ću drugima da procjene koliko je to "racionalno".

Kada već govorimo o racionalizmu, kritični faktor tih opskurnih mitova je koliko je zapravo racionalnog intelektualnog istraživanja bilo u Srednjem Vijeku bilo. Dok dinosauri poput Charles Freemana i dalje nastavljaju sa tvrdnjom da je kršćanstvo ubilo razum, činjenica je da zahvaljući Klementu iz Aleksandrije i Augustinovom ohrabrivanju korištenja poganske filozofije i Boecijevom prijevodu radova o logici(Aristotela i drugih), razum i racionalno ispitivanje je jedan intelektualni dragulj koji je preživio katastrofalni kolaps Zapadnog Rimskog Carstva i očuvan je kroz Mračno Doba koje je bilo rezultat tog kolapsa. Edward Grantova vrhunska knjiga *Bog i razum u Srednjem Vijeku* opisuje to sa karakterističnom žestinom, a Hannam daje dobar sažetak tog ključnog elementa u prva četiri poglavlje.

Ono što čini njegovu verziju pristupačnijom od Grantove jest način na koji pripovjeda priču o životima ključnih ljudi tog vremena- Gerbert of Aurillac, Anselm, Abelard, William of Conches, Adelard of Bath itd. Neki recenzenti Hannamove knjige misle da takav pristup odvraća pažnju. No, s obzirom na širinu Hannamove teme, ovaj prilično neizbježan i polubiografski pristup svakako je prikladniji od grubog sažetka evolucije srednjovjekovne misli.

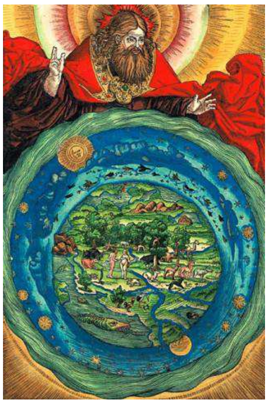
Hannam također pruža sjajan uvid u renesansu dvanaestog stoljeća koje je bilo, suprotno uvriježenoj percepciji i "Mitu", razdoblje u kojem su se antička učenja vratila u zapadnu europu. Daleko od toga da je postojao otpor od strane Crkve, upravo su crkvenjaci preuzeli to znanje od muslimana i židova Španjolske i Sicilije. Daleko od toga da je postojao otpor ili zabrana od strane Crkve, znanje je prihvaćeno i formirano na temelju drugog velikog

srednjovjekovnog doprinosa svijetu; sveučilištima koji su se počeli osnivati diljem kršćanskog svijeta.

Bog i Razum

Očuvanje razuma u srcu istraživanja i analize Srednjovjekovnih učenjaka u kombinaciji sa priljevom "novih" grčkih i arapskih znanja potakli su pravu eksploziju intelektualnih aktivnosti u Europi od dvanaestog stoljeća nadalje. Iznenadni poticaj od strane novih perspektiva i pogleda na svijet pao je na plodno tlo Europe koja je bila, po prvi put u stoljećima, relativno mirno mjesto, prosperitetno, otvoreno i istinski znatiželjno.

To ne znači da konzervativne i reakcionarne snage nisu imale sumnje o nekim novih područjima istraživanja, posebice o tome kako će filozofija i spekulacije o prirodnom svijetu i kozmosu utjecati na prihvaćenu teologiju. Hannam je dovoljno pažljiv pa ne tvrdi da nije bilo otpora procvatu novih razmišljanja i istraživanja, ali – za razliku od upornih zagovaratelja "Mita" – on daje otporu potrebnu pažnju umjesto da ispriča neku drugu priču. Zapravo, konzervativci i reakcionisti sa svojim napori su u pravilu bili sporedni igrači i gotovo uvijek su bili potpuno neuspješni u ograničavanju neizbježne poplave ideja koje su se širile sa sveučilišta. Nakon što je širenje počelo, bilo je praktički nezaustavljivo.

Ustvari, neki od teoloških pokušaja da se postave granice na ono što se može odnosno ne može prihvatiti od "novih znanja" zapravo je imalo učinak poticanja istraživanja umjesto ograničavanja. "Osuda 1277." pokušala je ustvrditi neke stvari koji nisu mogle biti "filozofski točne", posebice one koje postavljaju ograničenje na božansku svemoć. To je imalo zanimljiv efekt jer je pokazalo da je Aristotel zapravo neke stvari krivo uočio - nešto što je Toma Akvinski naglasio u svojoj slavnoj i utjecajnoj Summa Theologicae.

Osuda i Tomina Summa Theologicae stvorila je okvir za razvoj(eng. framework) unutar kojeg su prirodni filozofi mogli sigurno nastaviti svoje studije. Okvir je propisao načelo da je Bog odredio prirodne zakone, ali nije ograničen njima. Konačno, ustvrdili su da je Aristotel ponekad u krivu. Svijet nije "vječan, prema zakonu". Nije vječan, točka. Ukoliko je Aristotel mogao pogriješiti u nečemu što je smatrao posve sigurnim, onda je i ostatak njegove filozofije u pitanju. Oslobođen je put za prirodne filozofe Srednjeg Vijeka kako bi mogli nadići grčka otkrića. *(Hannam, p. 104-105)*

To je upravo ono što su nastavili raditi. Daleko od toga da je to bilo mračno doba mirovanja, kao što je prva polovica srednjovjekovnog perioda(500-1000AD) sigurno bila, period od 1000 do 1500 AD zapravo je vrijeme najimpresivnijeg procvata znanstvenih istraživanja i otkrića još od vremena antičkih grka, zasjenivši rimsko i helensko razdoblje u svakom pogledu. Zahvaljujući Occamu i Duns Scotusu koji su zauzeli kritički stav prema Aristotelu, kritičniji od Tominog opreznijeg pristupa, put je bio otvoren za srednjovjekovne znanstvenike četrnaestoga i petnaestoga stoljeća, da propitaju, pregledaju i testiraju poglede koje su im ostavili prevoditelji iz dvanaestog stoljeća, sa izvanrednim učincima;

U četrnaestom stoljeću srednjovjekovni mislioci počeli su primjećivati da je nešto ozbiljno krivo sa Aristotelovom prirodnom filozofijom, a ne samo dijelovima koji su se direktno protivili kršćanskoj vjeri. Došlo je vrijeme kada su srednjovjekovni učenjaci mogli početi svoju vlastitu potragu za novim znanjima... krenuvši novim smjerovima koje niti grci niti arapi nisu nikada istražili. Njihov prvi proboj bilo je kombiniranje dvaju područja matematike i fizike na način kakav nitko prije nije učinio. *(Hannam, p. 174)*

Priča o napretku i izvandrednim učenjacima iz Oxforda koji su ga postigli i tako položili temelje prave znanosti – eng."Merton Calculators" – vjerojatno zaslužuju knjigu samo za sebe, ali Hannamov opis sigurno možemo smatrati opravdanim, opis čini fascinantan dio njegovog rada. Imena pionira znanstvene metode su - Thomas Bradwardine, Thomas Bradwardine, William Heytesbury, John Dumbleto i predivno imenovani Richard Swineshead – zaslužuju da budu poznatiji. Nažalost, zbog sjena "Mita" oni su i dalje ignorirani i odbacivani čak i u nekim novijim knjigama popularne povijesti znanosti. Bradwardinov sažetak ključnih uvida ovih ljudi otkriva jedan od najsnažnijih citata rane znanosti i zaslužuje da ga kao takvog prepoznajemo(Citiran prema Hannam, p. 176) ;

> **(Matematika) je tumač svake prave istine ... onaj tko ima drskosti baviti se fizikom, a zanemarivati matematiku trebao bi odmah znati da nikada neće proći kroz vrata mudrosti.**

Ti ljudi ne samo da su bili prvi koji su primijenili matematiku na fiziku, nego su razvili i logaritamske funkcije 300 godina prije John Napiera i teorem srednje brzine 200 godina prije Galilea. Činjenica da su Napieru i Galileu pripisana otkrića koja su srednjovjekovni učenjaci već otkrili još je jedan pokazatelj kako je "Mit" deformirao našu percepciju povijesti znanosti.

Slično, razvijena fizika i astronomija Jeana Buridana i Nicholasa Oresmea bile su korjenite i dalekovidne, ali su nepoznati prosječnom čitatelju. Buridan je bio jedan od prvih koji su usporedili kretanje kozmosa sa još jednom srednjovjekovnom napravom – satom. Slika o svemiru koji radi kao sat poslužila je znanstvenicima sve do našeg razdoblja, a stvorena je u Srednjem vijeku. Oresmeove spekulacije o rotirajućoj Zemlji pokazuju da su ti učenjaci bili sretni razmišljajući o idejama(koje su njima bile čudne) da vide bi li to moglo vrijediti – Oresme je ustvrdio da ta ideja zapravo odgovara prilično dobro uočenom stanju. Teško da su ti ljudi produkt "mračnog doba", a njihove karijere su očito oslobođene bilo kakve Inkvizicije i prijetnji spaljivanja koje su tako drage grozničavim zagovornicima "Mita" koji izmišljaju takve jezive scene.

Galileo, Neizbježno

Kao što je već spomenuto, niti jedna manifestacija "Mita" nije potpuna bez uplitanja afere Galileo. Zagovornici ideje da je Crkva gušila znanost i razum u Srednjem Vijeku jednostavno ga moraju uključiti jer bez njega nemaju apsolutno niti jedan primjer u kojem Crkva proganja ikog vezano uz istraživanje prirodnog svijeta. Uobičajeno shvaćanje da su

Galilea proganjali jer je bio u pravu o heliocentrizmu je totalno pojednostavljenje inače kompleksne situacije, takvo shvaćanje ignorira činjenicu da Galileov glavni problem nije bio što se ideja nije slagala sa Svetim Pismom nego što se ideja nije slagala sa poznatom znanošću onog vremena. Suprotno onome kako obično opisuju aferu, prava točka sukoba bila je činjenica da su znanstveni prigovori heliocentrizmu u to vrijeme bili dovoljno uvjerljivi da se teorija ne prihvati. Kardinal Bellarmini pojasnio je Galileu 1616. godine; ako bi te znanstvene prigovore mogli prevladati onda bi mogli reinterpretirati i Sveto Pismo. Sve dok su prigovori bili opravdani, Crkva je, razumljivo, odlučila da neće mijenjati egzegezu staru nekoliko stoljeća zbog pogrešne teorije. Galileo je pristao predavati heliocentrizam kao teoriju za izračun, ali odmah se predomislio i u tipičnom stilu, predavao ju je kao činjenicu. Zato i njegov progon od Inkvizije 1633. godine.

Hannam daje objašnjenje konteksta svega toga sa prikladnim detaljima u dijelu knjige koji također objašnjava kako je humanizam "Renesanse" doveo novi val znanstvenika koji ne samo da su u potpunosti obožavali i oponašali antiku, nego su i napustili sve uspjehe znanstvenika poput Duns Scotusa, Bardwardinae, Buridana i Orsemea. Stoga su mnogi napreci ili ignorirani i zaboravljeni(samo kako bi ih poslije opet neovisno otkrili) ili omalovažavani, ali ipak potiho prisvojeni. Činjenica da je Galileo koristio radove srednjovjekovnih znanstvenika bez ikakvog davanja zasluga(referenciranja) je poprilično inkriminirajuća. U svom nastojanju da odbace srednjovjekovnu dijalektiku i imitiraju grke i rimljane – što znači da je "Renesansa" na mnogo načina začudno konzervativan i dosta retrogradan pokret – originalan razvoj i napredak srednjovjekovnih znanstvenika je odbačen. Ironična je činjenica da je znanstvenik kalibra Dunsa Scotusa ostao poznat uglavnom kao etimologija riječi "budala"(dunce).

Koliko god da je završni dio knjige dobar, i koliko god da je vrijedna prilično detaljna analiza činjenica oko afere Galileo, moram reći da se posljednjih četiri ili pet poglavlja Hannamove knjige čine kao preopsežna tema za toliko stranica. Mogao sam lako pratiti njegovu argumentaciju, ali ja sam već upoznat sa materijom i sa tvrdnjom koju dokazuje. Pretpostavljam da bi oni koji se drže poznatog prikaza "Renesanse" i ideje Galilea kao progonjenog mučenika genija, mogli smatrati da je tempo prebrz i ne bi mogli pratiti argumentaciju. Mitovi su ipak dosta inertni.

Najmanje jedan recenzent nije se uspio oduprijeti težini te inerciji, iako možda uz to ima i nekih drugih poteškoća. Nina Power u časopisu New Humanist očito ima problema sa napuštanjem ideje o Crkvi koja proganja srednjovjekovne znanstvenike; *"Samo zato što progoni nisu bili tako loši kakvi su mogli biti, i samo zato jer neki mislioci nisu bili uvijek najugodniji ljudi ne znači da je uplitanje u njihov rad ili zabranjivanje njihovih ideja bilo opravdano tada niti je opravdano danas."*

Pa, nitko nije ni rekao da je danas to opravdano, knjiga jednostavno objašnjava kakva je tada bila situacija, objašnjavanje zašto priroda i opseg kakvog mnogi ljudi pretpostavljaju nije točan ne znači da netko nešto "opravdava" - to se zove ispravljanje pseudopovijesnih zabuna. Ipak, Power ima pravo kada kaže; *"Hannamova karakterizacija (renesansnih) mislioca kao "nepopravljivih reakcionara" koji su "skoro uspjeli uništiti 300 godina napretka u prirodnoj filozofiji"* nije u skladu sa opreznim opisima koji se javljaju ranije u knjizi". No, to nije zato što je ta karakterizacija pogrešna nego zato što mu duljina i opseg knjige ne daju prostora da tu kompleksnu i mnogima radikalnu ideju objasni.

Moje jedine primjedbe knjizi su dosta trivijalne. Opis "agrarne revolucije" Mračnog Doba u prvom poglavlju koje opisuje tehnologije poput konjskog remenja i korištenje pluga, primjenu energije vode i vjetra kako bi se povećala proizvodnja prije neproduktivnih dijelova Europe je općenito utemeljena, ali previše naglašava dva elementa Lynn Whiteove teze o Srednjovjekovnoj tehnologiji i Društvenim promjenama. - važnost stremena i konjskog ovratnika. Koliko god da je važna i revolucionarna bila Whiteova teza 1962. godine, novije analize su pokazale da su neke od njegovih centralnih ideja dvojbene. Ideja da je stremen bio važan za nastanak teške konjice u onoj mjeri u kojoj White to tvrdi je danas većinom odbačena od strane vojnih povjesničara, a njegove tvrdnje o tome kako je ta konjica pokrenula feudalni sustav su bile od samog početka sumnjive. Ideja da su rimski sustavi za vuči bili neefikasni kako to tvrde Whiteovi izvori također ima mnogo prigovora. Izgleda da Hannam prihvaća Whiteovu tezu što nije baš opravdano s obzirom na procjene kroz posljednjih 40 godina.

Imam jednu osobnu primjedbu(kao humanist i ateist), na stranici 212. ima mali dodatak u kojem Hannam tvrdi da su "nevjernici zamutili vodu koristeći izraz 'humanist' kako bi dobili mekšu verziju 'ateista'." Žao mi je, ali kao što svi humanisti nisu ateisti(kao što i sam Hannam zna) nisu niti svi ateisti humanisti(kao što će ubrzo shvatiti svatko tko provodi vrijeme na nekoj od antiteističkoj stranici ili forumu.) Dakle, ne postoji "nevjernička"zavjera da "otmemo" izraz "humanist". Mi koji smo humanisti smo humanisti – kraj priče. "Ateizmu" ionako nije potrebno nikakvo omekšavanje.

Zanemarivši to, ovo je čudesna knjiga i briljantan, čitljiv i pristupačan protuotrov za "Mit". Trebala bi se naći na listi želja za Božić svakog zainteresiranog za srednji vijek, povijest znanosti ili svakog tko ima prijatelja u zabludi koji još uvijek misli da su noći u srednjem vijeku osvjetljavali zapaljeni znanstvenici.

Mitski sukob između znanosti i vjere

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/mitski-sukob-izmeu-znanosti-i-vjere.html

Novinski članci temelje se na klišejima. Ovo nisu samo otrcane fraze nego koristan pregled popularne percepcije koja omogućuje novinaru da jednostavno uvede čitatelje u način razmišljanja kakav on želi. Naravno, jučerašnji klišeji su današnji stereotipi što pokazuje i proučavanje pisanja kroz povijest. Sukob između znanosti i vjere prihvaćeni je klišej koji je prisutan gdje god pogledate. U epizodi Simpsona u kojoj je bio gost pokojni Stephen J. Gould, Lisa pronalazi fosil anđela što dovodi do sudske odluke da se religija mora držati na sigurnoj udaljenosti od znanosti. Članci u časopisima i na internetu svi pretpostavljaju da postoji sukob između znanosti i religije, da je taj sukob oduvijek postojao i da znanost stalno pobjeđuje. Popularni pogled na povijest znanosti promatra sve dokaze sa tim zaključkom bez da ikad zastane i razmisli postoji li možda i druga strana te priče. No, napustit ćemo popularnu kulturu i pogledati situaciju u znanstvenoj zajednici(akademiji) gdje pronalazimo dosta drugačiju sliku.

Pogledajmo komentare vodećih povjesničara znanosti;

John Hedley Brooke bio je profesor znanosti i religije na Sveučilištu u Oxfordu. Vodeći je povjesničar znanosti u Engleskoj i autor knjige Science and Religion – Some Historical Perspectives(1991). U toj knjizi zapisuje o hipotezi Sukoba; **"U svom tradicionalnom obliku, teza je u velikoj mjeri diskreditirana".**[1] David Lindberg je umirovljeni profesor povijesti znanosti na Sveučilištu Wisconsin-Madison. Autor je mnogih knjiga o srednjovjekovnoj znanosti i o religiji. Sa Ronaldom Numbersom, profesorom povijesti znanosti na istom sveučilištu, zapisuje;**"Unatoč razvoju konsenzusa među znanstvenicima da znanost i kršćanstvo nisu bili u sukobu, ideja sukoba nikako da odumre"**.[2] Steven Shapin je profesor sociologije na Sveučilištu Kalifornije, Dan Diego. On zapisuje; **"U kasno viktorijansko doba bilo je uobičajeno pisati o 'ratu između znanosti i religije' i pretpostaviti da su ta dva čimbenika kulture bila oduvijek u sukobu. Ipak, već je prošlo puno vremena od kada takav stav nemaju povjesničari znanosti."**[3] Konačno dolazimo do doajena srednjovjekovne znanosti, Edward Grant, umirovljeni profesor povijesti i filozofije znanosti na Sveučilištu u Indiani koji je pisao o tom oklevetanome razdoblju, Srednjem vijeku, kada je vjera navodno uništila sve oblike razuma.; **"Ako su revolucionarne racionalne misli izražene u Doba Razuma[18 stoljeće], onda je to zahvaljujući dugoj srednjovjekovnoj tradiciji koja je utemeljila uporabu razuma kao jednu od najvažnijih ljudskih aktivnosti"**.[4]

Dakle, kao što vjeruju aktivni povjesničari, hipoteza sukoba kao teorija je pogrešna(eng. dead). U ovom članku želim ispitati dva pitanja koja proizlaze iz toga. Prvo, ako je hipoteza sukoba odbačena od praktički svakog znanstvenika u području, zašto postoji takav jaz između znanstvenog(akademskog) i popularnog razumijevanja? Drugo, kakav je bio pravi odnos između znanosti i religije?

Hipoteza o sukobu

Znanost je trijumf Zapadne civilizacije koji je omogućio njena ostala postignuća. Veličina tog trijumfa često se odražava i na historiografiju znanosti kako bi se proizvela priča o trijumfalnom napretku. Objašnjavaju nam da je još od Kopernika svaka generacija izgrađivala na temelju pronalaska svojih prethodnika nova uspješna otkrića, tek s pokojim korakom unatrag. Takva povijest temelji se na dvije pretpostavke; postoji nešto epistemološki jedinstveno u znanosti, te druga pretpostavka da su razum i racionalnost ono što pokreće napredak u znanosti. Sami znanstvenici su općenito prihvatili takve ideje i zadovoljno su ih promovirali. Takav je status znanosti u modernom društvu da je ovakav opis, kojeg su promovirali pisci poput Carl Sagana i Jacoba Bronowskia, uglavnom prihvaćen od strane javnosti koja nije baš imala interesa za nešto složenijom interpretacijom povjesničara.

Mit o sukobu nastao je za vrijeme Prosvjetiteljstva(sam naziv ima cilj osporiti ranija razdoblja) sa žestokim antiklerikalnim francuskim filozofima. U svom *Discours Preliminaire*, Jean d'Alembert stvara sliku Renesansnog čovjeka koji se napokon oslobađa okova crkvene dominacije kako bi racionalno propitivanje moglo konačno početi. Ta ideja održala se kroz 19. stoljeće zahvaljujući povjesničarima poput John William Drapera i Andrew Dickson Whitea.

White je bio najpoznatiji i najuspješniji predstavnik hipoteze o sukobu*(eng.conflict hypothesis)*. Obično ga navode na početku suvremenih knjiga o znanosti i religije kao predstavnika tradicionalnog pogleda kojeg se ispravlja. White je bio potpuno iskren u svom radu, a nitko ne sumnja da je Drapera zanimalo išta više od polemike. Nitko od njih nije bio profesionalni povjesničar te su obojica izgleda iskreno vjerovali u teoriju sukoba koju su tumačili. Nažalost to je značilo da su naumili dokazati ono što već vjeruju, umjesto da svoje zaključke izvode iz činjenica. White je vrlo eksplicitno opisao što je mislio o toj temi prije početka svog istraživanja; *"Vidio sam... sukob između dviju epoha u evoluciji ljudske misli – teološke i znanstvene."* Takva tvrdnja bi odmah trebala uključiti alarm za uzbunu, a razloga za alarm je sve više dok čitamo njegovu djelo Rat između znanosti i teologije(The Warfare of Science with Theology). Njegova uobičajena taktika je pronaći u izvorima nekog zaostalog reakcionara za kojeg ustvrdi da predstavlja koncenzus vjerskog razmišljanja i onda pronađe drugog mislioca(koji je u pravilu podjednako vjeran kršćanin kao i reakcionar) za kojeg se ispostavilo da je u pravu, te onda ustvrdi da je on predstavljao

razum. Tako pomoću anakronizma i tvrdnji da su opskurni likovi bili zapravo utjecajni, uspijeva proizvesti sukob tamo gdje nikada nije postojao. Lindberg i Numbers napisali su detaljne kritike njegova rada, ali želio bih istaknuti par pogreška koje se tiču vjerskih progona znanstvenika.

White iznosi tek par(udaljenih) primjera što nas ne začuđuje jer jedini znanstvenik kojeg je crkva ikada progonila zbog znanstvenih ideja je bio Galileo, ali i tu povjesničari sumnjaju da to bio razlog zašto je upao u probleme. Sramota je to za Whitea jer je on smatrao da je crkva u Srednjem Vijeku palila slobodnomisleće ljude na sve strane. Nedostatak ikakvih primjera takvih progona predstavlja ozbiljan problem tako da je prisiljen regrutirati i neke neznanstvenike odnosno tvrditi da su progoni zbog drugih pitanja bili svejedno progoni zbog znanosti. Evo par primjera;

> Roger Bacon poznati je mučenik za znanost od devetnaestog stoljeća. Bio je skolastički teolog koji je uključivao Aristotela u kršćansku vjeru. Nije bio znanstvenik niti u jednom smislu, a njegovi ideje nisu bile ni približno revolucionarne kakvim se prikazuju. U 12. poglavlju svoje knjige White zapisuje*;"optužbe pod kojim ga je Sv. Bonaventura ušutkao, a Jerome of Ascoli zatvorio te pape držale u zatvoru četrnaest godina, bile su 'opasne novine' i sumnja na čarobnjaštvo."* To je sve netočno. Kao što Lindberg kaže;"njegovo zatvaranje, ako se ikada i dogodilo(u što ja sumnjam) vjerojatno je bio rezultat njegove simpatije prema radikalnom 'siromašnom' krilu franjevaca(u cijelosti teološko pitanje), a ne zbog ikakve znanstvene novine koju je možda predložio."[5]

> U drugom poglavlju, White nas informira; *"1327. Cecco d' Ascoli, uvaženi astronom, bio je zbog toga[doktrine antipoda] i drugih razmišljanja(što ga je dovelo pod sumnju čarobnjaštva), otjeran sa svog profesorskog mjesta u Bologni i spaljen u Firenci."* Cecco D' Ascoli je stvarno bio spaljen na lomači 1327. u Firenci. On je jedini prirodni filozof u cijelom Srednjem Vijeku na kojem je kazna i izvršena te je bio pogubljen zbog kršenja uvjetnog otpusta nakon suđenja gdje je optužen za herezu jer je tvrdio da je Isus Krist bio podložan zvjezdama. No, to nije dovoljno za Whitea koji tvrdi, potpuno bez osnove, da je Cecco doživio tu sudbinu zbog znanstvene tvrdnje da netko živi na drugom kraju zemlje(antipodu), uz to ga nepošteno naziva "astronomom" umjesto "astrologom" kako bi ojačao uvjerenje da je on znanstvenik[6]

> U istom poglavlju, White tvrdi; *"1316. Peter of Abano, poznati liječnik, nakon što je proglasio to[naseljenost antipoda] i druge nepodnošljive znanstvene doktrine, izbjegao je Inkviziciji samo zbog ranije smrti."* Nemamo dobrih dokaza da je d'Abano bio od ikakvom istragom Inkvizicije u vrijeme smrti. Ipak, posthumno je stekao reputaciju čarobnjaka kada su mu pripisana neka lažna djela. To je možda dovelo do izvješća kako su njegove kosti iskopane i spaljene nakon smrti. Opet, nema nikakvih dokaza da je rasprava o antipodima imala ikakve veze sa time.[7]

> Teško je potvrditi da su neke od Whiteovih žrtava uopće postojale. *"Kemičar John Barrillon bačen je u zatvor,"* zapisuje u 12. poglavlju, *"i samo je krajnjim naporima spašen njegov život."* Veliki povjesničar znanosti, George Sarton, sa potpunijm znanjem o izvorima od ikoga prije, kaže da mu je ta epizoda *"potpuno nepoznata"*[8] Nije ni potrebno reći da White ne daje nikakvu referencu.

> Vesaliusa, osnivača moderne anatomije, također se smatra mučenikom za znanost. White objašnjava u 13. poglavlju "*Vesalius je bio optužen zbog seciranja živog čovjeka, te je ili zbog izravnih progona, kao što velika većina autora potvrđuje, ili izravnih utjecaja, kao što nedavno potvrđuje apologet Filipa II, postao lutalica; na hodočašću prema Svetoj Zemlji, na kojeg je navodno krenuo kako bi se iskupio za grijeh, doživio je brodolom, i na vrhuncu svog života ostao izgubljen za svijet... Njegova smrt je ubrzana, ako ne i uzrokovana, od strane ljudi koji su pretpostavljali da šteti vjeri."* Problem je što jedva ijedna riječ napisanoga ima ikakvog temelja u povijesnim činjenicama. Vesalius je otišao na hodočašće te se ne povratku utopio. No, ne postoji naznaka da su ga ikada progonili i ideja da je njegova smrt posljedica onih koji su tvrdili da šteti vjeri je jednostavno pogrešna.[9]

> Raspravljajući o heliocentičnom sustavu, White nastavlja;*"Mnogi su čuli o o njoj[Kopernikovoj doktrini], ali u blizine papinstva samo je jedan jezik odlučio jasno progovoriti. Novi ratnik bio je čudan smrtnik, Giordano Bruno. Progonili su ga iz države u državu, sve dok se nije okrenuo prema svojim progoniteljima sa strašnim uvredama. Zbog toga su ga zarobili u Veneciji, držali šest godina u tamnici Rimske Inkvizicije, zatim živog spalili, a njegov pepeo bacili u vjetar."* Zapravo, ne znamo koji je točno razlog zašto su progonili Brunu, ali suvremeni znanstvenici poput Frances Yatesa sugeriraju da je razlog što je bio magijski svećenik i pokušavo je pokrenuti novu neoplatonsku vjeru. Vjerovao je da se zemlja okreće oko sunca, ali iz čisto vjerskih razloga kojima se on klanjao.

Mogli bi dobronamjerno misliti da je White stvarno vjerovao svojoj teoriji i da nije izmišljao dokaze kako bi podržao položaj za kojeg je znao da je pogrešan. Umjesto toga, iskrivljuje dokaze tako što prihvaća samo one koji se slažu sa njegovom hipotezom, a odbacuje one koji se ne slažu. Uključuje falsifikate koje bi odbacio da je koristio objektivni pristup dokazima. Gornje točke, zajedno sa Numberovim i Lindbergovim kritika, dovoljne su da dokažu kako je Whiteov rad o povijesti potpuno bezvrijedan. Draper bez ikakvih fusnota i referenci ne može ni stvoriti iluziju znanstvenog rada. Colin Russel, u nedavnom pregledu historiografije o navodnom sukobu, sažima stajalište suvremene znanosti; *"Draper si uzima toliko slobode sa poviješću, promovira legende kao činjenice da ga opravdano danas izbjegavaju u ozbiljnim povijesnim studijama. Isto se može reći i za Whitea, iako njegovo korištenje niza fusnota može stvoriti krivi dojam detaljnog istraživanja."* [10]No, čak i danas, povjesničari koji bi trebali to znati, poput Daniel Boorstina, Charles Freemana i William Manchestera, napisali su popularne knjige koje nastavljaju sa svim starim zabludama i predrasudama.

Još jedan razlog zašto se mit o sukobu nastavlja je što trenutno nesumnjivo postoji sukob između jednog krila kršćanstva i moderne znanosti. Rad se o sukobu oko evolucije. Iako su

se Katolička Crkva i neke protestantske zajednice još davno pomirile sa Darwinovom teorijom i prikladno prilagodile svoju teologiju, mnogi konzervativni kršćani i dalje su duboko sumnjičavi oko pitanja evolucije i njenih navodnih metafizičkih implikacija. Nažalost, mnogi koji brane evoluciji pokušavaju proširiti jaz između religije i znanosti i koriste je kako bi promovirali ne znanstvene nego antireligijske filozofske ciljeve. Vidljivo je to u radovima Richarda Dawkinsa i mnogih drugih autora na internetu. Promatrač bi mogao zaključiti da danas znanost prednjači u netoleranciji prema neistomišljenicima, kao što je nekada navodno bila crkva. Takav opis nije baš precizan jer većinu spora oko evolucije ljutito vodi malena skupina ekstremista sa obje strane dok ostatak zajednice samo promatra, poprilično odsutno. Ponekad rasprava zauzme i javni prostor, primjerice kad neke napadne skupine steknu kontrolu nad tijelima koji određuju školski program, ali općenito rasprava nema poseban učinaka. U većini slučajeva kada je došlo do sukoba znanosti i religije, pokretač je bila osoba koja je tražila publicitet i slavu iako se problem mogao lagano riješiti uz strpljivu raspravu. To je bio slučaj i sa Galileom kada je objavio svoj razdražljivi popularni traktat kojim je provocirao crkvu, i sa Scopesom koji je volontirao kako bi predavao evoluciju. Ipak, sam Galileo je okrivio ljubomorne znanstvene rivali i profesionalnu zlobu za svoju nevolju[11].

Razloge zašto se nastavlja popularno vjerovanje u povijesni sukob vjerojatno bi mogli sažeti kako slijedi;

- **Pisanja ranije generacije povjesničara još nisu potisnuta suvremenim istraživanjima**
- **Neki popularni pisci današnjice nastavljaju reciklirati stare mitove umjesto da se koriste najnovijim istraživanjima**
- **Nekoliko poznatih događaja stvorilo je pogrešan dojam kod ljudi koji nisu upoznati sa njihovim kontekstom**
- **Ideja sukoba je bolja priča od višeslojne istine**

Pravi povijesni odnos između znanosti i vjere

Kroz povijest je stvarna situacija bila komplicirana i promjenjiva. Još nije dokazano da je moguće, niti je vjerojatno da će biti, jednom teorijom opisati odnos svih oblika znanosti sa svim oblicima religije. Istina je da su određene znanosti(primjerice neoDarwinizam) u sukobu sa određenim vrstama religije(primjerice kršćanskim literalistima), ali čak i u okruženju gdje su prisutna oba pogleda, učinak je prilično zanemariv. Unatoč svoj galami i bijesu oko podučavanja evolucije, teško je uvjerljivo tvrditi da je na znanost u SAD-u posebno negativno utjecao kreacionizam. Ako to znači da znanstvenici moraju bolje objasniti teoriju evolucije sumnjičavim laicima(što inače ne rade baš najbolje), kreacionizam može nekad imati čak i korisnu svrhu.

Isto tako, kozmologija je našla suglasje sa religijom u više stvari no što bi neki antireligijski mislioci željeli. Prije sto godina svi mislioci(nevjernici) uzimali su zdravo za gotovo da je svemir oduvijek postojao i da će uvijek postojati. Unatoč teolozima u opoziciji koji su tvrdili da je prava beskonačnost u vremenu logički besmislena(ponekad se naziva Kalamov kozmološki argument), ateisti su bili zadovoljni sa nestvorenim, vječnim svemirom. Kada je teorija Velikog Praska prvi put predložena od strane isusovačkog svećenika Georgesa Le Maitrea, dočekana je sa određenom dozom skepticizma pa je ateist Fred Hoyle skovao frazu "Big Bang", s namjerom da je ismije. Njegov ateizam ga je zaslijepio i na nedostatke njegove teorije stalnog stanja(netko može pretpostaviti da ju je osmislio samo kako bi izbjegao metafizičke implikacije svemira sa početkom). Ateistički znanstvenici su se sada pomirili sa Velikim Praskom i prilagodili svoju metafiziku, kao što je i većina kršćana, nakon rasprave, prihvatila evoluciju i promijenila teologiju. Ipak, zanimljivo je čuti današnje ateiste kako izjavljuju da Bog mora imati svog stvoritelja kada su njihovi prethodnici bili sasvim zadovoljni sa svemirom koji ga nije imao. Čini se da sve to dokazuje; kada se radi o znanosti, obje strane nailaze na stvari koje im se ne sviđaju i obje strane im se sukobljavaju sve dok ne postane nemoguće ignorirati dokaze.

Danas popularna povijest ulaže više truda te prepoznaje tu raznolikost. Ljudi koje volimo slaviti kao velike heroje znanosti rijetko su imali tako jasna razmišljanja kao što se nekoć vjerovalo. To je dovelo (do onoga što ja nazivam) škole "ispitivanja" povijesnih tekstova koji se ponekad čine kao niz svjedođbi u kojima su povijesni likovi hvaljeni ili kritizirani prema tome koliko suvremeni pisac misle da su bili u pravu. Dobar primjer toga pristupa je nova knjiga Johna Gribbina Znanost: Povijest 1543-2000 *(izdana kao Znanstvenik u SAD-u)* koja je zapravo samo zabavna zbirka anegdota napisana u pozitivističkom stilu. No, barem izbjegava mit o sukobu i priznaje da Giordano Bruno i Michael Servetus ne mogu biti opisani kao mučenici za znanost.

Pravi sukobi između znanosti i vjere su izuzetno rijetki. Čak i kada dođe do takvih susreta, obično su to rasprave između vjernika koji dijele zabrinutost o tome kako nova otkrića utječu na religiju. Primjer toga je debata koja je uslijedila nakon Darwinove objave Postanka Vrsta kada su kršćani poput Asa Graya branili i teoriju evolucije i kršćansku kompatibilnost sa njome. Zabuna se javlja i kada si ljudi koji napadaju religiju prisvajaju znanost. Primjerice, pitanje da li je netko protiv pobačaja ili nije nema nikakve veze sa znanošću, ali često ga takvim prikazuju. Zabrinutost oko eksperimentima sa matičnim stanicama također su rezultat etike.

To nas dovodi do pravog sukoba koji postoji između religije i naturalizma. Taj rat je stvaran. Znanost djelomično karakterizira metodološki naturalizam kojeg su koristili prirodni filozofi Srednjega Vijeka i potpuno je bio prihvaćen od Crkve. Shvaćali su, za razliku od modernih naturalista, da je pogreška u logici pretpostaviti da zato što znanost koristi naturalizam za pojednostavljivanje i objašnjavanje, da onda iz toga slijedi da je znanost pokazala da je naturalizam istina. Svrha ovog članka nije napadati zablude naturalizma, nego pokazati da su mnoge navodne bitke između znanosti i vjere zapravo bitke koje se vode između zastupnika naturalizma i religija, a znanost je oružje obiju strana. Razvoj situacije nikako nije jednosmjeran, kao što je i pokazao poraz naturalizma oko Velikog Praska i spontanih generacija.

Iako izravno odbacuje sukob, većina akademskih povjesničara izbjegava zaključivati je li doprinos religije razvoju znanosti bio općenito pozitivan ili negativan, navodeći ogromnu količinu podataka koju je potrebno uzeti u obzir kako bi se dao razuman odgovor. Većina je zadovoljna sa odgovorom da je odnos bio pozitivan u nekima aspektima i negativan u drugim sa ukupnim efektom koji je presuptilan da bi ga odredili. Iako poštujem takvo oprezno zaključivanje, vjerujem da je pogrešno i da se može uvjerljivo tvrditi da je kršćanska vjera bila poseban faktor u razvoju moderne znanosti u Zapadnoj Europi. To je jedna od ideja koje objašnjavam u svojoj novoj knjizi Božji Filozofi: Kako je Srednjovjekovni svijet položio temelje Moderne Znanosti.

Autor teksta je povjesničar znanosti James Hannam, originalni članak je dostupan ovdje.

[1] Page 42 John Hedley Brooke: Science and Religion – Some Historical Perspectives,Cambridge
[2] Page 6 David Lindberg and Ronald Numbers: God and Nature – Historical Essays on the Encounter Between Christianity and Science, California 1986
[3] Page 195 Steven Shapin: The Scientific Revolution, Chicago 1996'
[4] Page 9 Edward Grant: God and Reason in the Middle Ages, Cambridge 2001
[5] Page 76 David Lindberg: Medieval Science and Its Religious Context, Osiris 10 1995
[6] Page 948, volume 2 Lynn Thorndike: History of Magic and Experimental Science,New York
[7] Page 846, volume 2 Lynn Thorndike: History of Magic and Experimental Science,New York
[8] Page 1136n, volume 3, George Sarton: Introduction to the History of Science, Baltimore
[9] C. Donald O Malley: Andreas Vesalius Pilgrimage, Isis 45:2 1954
[10] Page 15 Colin Russell: The Conflict of Science and Religion in Encyclopedia of the History of Science and Religion, New York 2000
[11] Page 37 John Hedley Brooke: Science and Religion – Some Historical Perspectives, Cambridge 1991

33 mita o odnosu vjere i znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/33-mita-o-odnosu-vjere-i-znanosti.html

Svakodnevno slušamo o različitim povijesnim situacijama u kojima je religija kočili napredak znanosti. Posebno je razočaravajuća činjenica da isto to možemo čuti i u školama odnosno pročitati u mnogim popularno-znanstvenim knjigama. Ipak, radi se o povijesnim mitovima različitog podrijetla, ali im je zajednička neutemeljenost. Neki mitovi su rezultat krivog prijevoda, neki su rezultat izmišljenih situacija, a za neke zapravo ni ne postoji objašnjenje kako su nastali, ali nažalost prisutni su i nikako da ih se riješimo. Mitovi imaju utjecaj i u javnom životu, a sami kršćani nisu svjesni da se radi tek o mitovima pa se osjećaju ugroženima, ispričavaju se, ignoriraju ili pronalaze opravdanja za neke stvari koje se nikada nisu niti dogodile.

Posljednjih pedesetak godina povjesničari znanosti došli su do mnogih zanimljivih spoznaja o razvoju znanosti i ulozi Crkve, rezultati su upravo suprotni popularnoj slici(o crkvi koja se bori protiv napretka), ali nažalost ta istraživanja ne pronalaze put iz akademske zajednice povjesničara prema široj javnosti. U nastavku je lista najpoznatijih mitova(ima ih još puno), lista je preuzeta od jednog povjesničara amatera. Svi mitovi nisu vezani striktno uz Katoličku Crkvu, nego općenito uz bilo koju "crkvu". Dakle mitovi/optužbe sa liste predstavljaju **pogrešne interpretacije** odnosno potpuno **izmišljene** događaje.

33 Mita

1. Uništenje Aleksandrijske knjižnice(i kao mit o "uništenju antičkog znanja", i kao "tipično kršćansko ponašanje") – pokretanje Mračnog doba
2. Sv. Augustin borio se protiv znanosti jer mu je bila potrebna samo Biblija. Nije vjerovao da je Zemlja okrugla i inzistirao je na tome da je sve što nije zapisano u Bibliji štetno.
3. Ubojstvo Hipatije(kao "tipično kršćansko ponašanje" jer su se bojali znanja i žena) – pokretanje Mračnog doba
4. Proklo je 475. godine obavio posljednje astronomsko promatranje na Zapadu nakon čega je slijedila pauza od preko tisuću godina – nakon toga je uslijedilo Mračno doba
5. Justinian je zatvorio Akademiju u Ateni 529. godine zbog svog i Crkvenog antiznanstvenog učenja(mit se javlja kao "uništenje antičkog znanja", kao "tipično kršćansko ponašanje") – i pokrenuo Mračno doba
6. Srednji vijek je općenito bilo otužno i mračno doba u kojem nikakva znanstvena istraživanja nisu poticana.

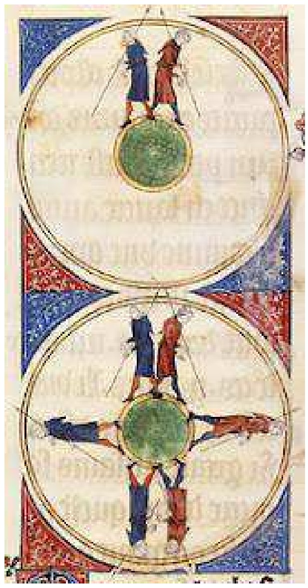
7. Bogato znanje Antike čuvano je kao tajna unutar malene elite unutar Crkve. Koliko je to bilo učinkovito, čak i unutar Crkve, pokazuje činjenica da na Kalcedonskom saboru nijedan od 40 biskupa nije znao čitati.
8. Crkva je zabranila uporabu nule.
9. Crkva je zabranila seciranje. Svatko tko se time bavio bio je osuđen na smrt. To je kočilo razvoj suvremene medicine tisuću godina.
10. Bilo je uobičajeno za blesave srednjovjekovne racionaliste da raspravljaju koliko anđela može plesati na vrhu igle(uz to idu i priče o sudovima za životinje).
11. Papa Aleksandar III zabranio je 1163. svim svećenicima da proučavaju fiziku što je rezultiralo time da je općenito nitko nije proučavao jer su svećenici jedini imali vremena za takvo što.
12. Francuski parlament zabranio je studiranje Kemije(1380. godine)
13. U srednjem vijeku svi su vjerovali da je Zemlja ravna(ploča).
14. Profesor astronomije Cecco d' Adcoli je spaljen 1327. godine jer je rekao da postoji mogućnost da netko živi s druge strane Zemlje.
15. O-T mape iz Srednjeg vijeka dokazuju da nisu znali ništa o pravoj geografiji i da su stvarno vjerovali da je zemlja ravna.
16. Najnapredniji znanstvenik srednjeg vijeka Roger Bacon je dugo vremena bio u zatvoru zbog svog istraživanja. To je omelo razvoj moderne znanosti za još 300 godina.
17. Papa je ekskomunicirao Halleyev komet 1456. godine.
18. Vesalius se usudio secirati i tako je postao mučenik za znanost.
19. Kopernik(1473-1543) se nije usudio objaviti svoju knjigu o heliocentrizmu sve do same smrti. Bio je u pravu kada se bojao Crkve što pokazuje i činjenica da je njegova knjiga bila zabranjena i odobrena tek 1835. godine
20. Za većinu ljudi i Crkvu bio je veliki šok kada su saznali da se Zemlja ne nalazi u centru svemira.
21. Poznati drvorez iz 1500'tih dokazuje da su ljudi prije toga vjerovali da je Zemlja ravna, on pokazuje da su se tada neki usudili pogledati van svojeg malenog i zatvorenog srednjovjekovnog svemira.
22. Luther je mrzio razum i žestoko osudio Kopernika – to je generacijama kočilo kopernikanstvo.
23. Calvin je također ljutito odbacio Koperika jer se usudio postaviti svoj autoritet iznad Duha Svetoga.
24. Bruno je bio mučenik za znanost.
25. Galileo je bio progonjen i zatvoren od Inkvizicije zbog svog vjerovanja u heliocentrizam.
26. Crkva nije priznala da je Galileo u pravu sve do 1992. godine.
27. Crkva je zabranila korištenje gromobrana i zbog toga je odgovorna za desetke tisuća smrti.
28. James Young Simpsona žestoko su napali svećenici jer je želio koristiti anestetike(kloroform) na svojim pacijentima – trebali bi patiti u svojoj boli, kao što piše u Post 3.
29. Crkva se uporno i žestoko protivila Darwinu.
30. Debata Wilberforce-Huxley(govori, argumenti, tijek rasprave, posljedice...)

31. Izjava biskupove žene ("Nadajmo se da ono što govori gospodin Darwin nije točno, a ako je točno, nadajmo se da neće postati opće poznato.")
32. Sudski proces "The scopes trial" vs. film "Inherit the Wind" (činjenice...)
33. Pronalazak života na drugim planetima će opovrgnuti kršćanstvo.

Mit o Zemlji kao ravnoj ploči

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/mit-o-zemlji-kao-ravnoj-ploci.html

Svi znamo da je Kristofor Kolumbo naišao na jak otpor kada je izrekao svoju ideju da će otploviti prema zapadu preko Atlantskog oceana kako bi pokušao doći do istočne Indije. Mnogi od nas su stekli dojam da su ljudi bili zabrinuti kako će pasti sa ruba Zemlje za koju su tada vjerovali da je ravna ploča(eng. Flat Earth). Mislimo da je povijesna činjenica da se Kolumbo suprostavio ljudima koji su bili ispunjeni kršćanskim praznovjerjem o ravnoj Zemlji odnosno onima koji su se držali starinskih vjerovanja. Nekolicina ljudi je čak pod dojmom da je suđenje Galileu bilo vezano uz ovu temu, a ne uz Zemlju i njeno kretanje oko Sunca.

Zato nas iznenađuje kada saznamo da je Kolumbo bio u krivu, a njegovi kritičari u pravu. Ljudi koji su se protivili njegovom putovanju nisu nikada tvrdili da je svijet ravan nego da je bio puno veći no što je Kolumbo mislio. Ideja da su neobrazovani ljudi Srednjeg Vijeka mislili da je Zemlja ravna je mit kojeg propagiraju od devetnaestog stoljeća, s ciljem da nam pružaju pogrešnu sliku tog uzbudljivog razdoblja.

Kristofor Kolumbo

Dakle koja je Kolumbova pogreška? Neslaganje između njega i kritičara bilo je oko veličine svijeta – što nije laka stvar za izmjeriti. Tu kontroverzu možemo pratiti sve do antičkih Grka i raznih puteva kojima su njihovi zapisi preneseni na Zapad.

Grci su uložili puno truda da bi saznali veličinu Zemlje te su dobili mnogo različitih brojeva ovisno o metodi i preciznosti njihovih mjerenja. Danas je najpoznatiji izračun Erastostena, knjižničara u Aleksandriji, koji je napisao traktat *O mjerenju Zemlje* (danas izgubljen) u kojima je izračunao da je opseg zemlje 250,000 stadija. Ovisi o tome koliko je jedan stadij iznosio, ali ta brojka bi danas iznosila 23,000 milja, odnosno blizu stvarnoj vrijednosti od 24,900 milja. Ipak, uzevši u obzir da je njegova metoda zahtijevala mjerenje duljina dvaju točaka udaljenih 500 milja moramo pretpostaviti da je imao i nešto sreće.

U svoje vrijeme, Eratostenov rezultat nije imao opće prihvaćanje i mnogi su ga smatrali prevelikim. Popularniju brojku pronalazimo u radovima Straba i Ptolomeja, dvojice uvaženih grčkih geografa iz prvog stoljeća. Oboje su predložili da je 180,000 stadija

ispravna brojka. Nismo sigurno kako su došli do tih brojeva, ali spominje ih latinski pisac Seneka koji ih je donio na srednjovjekovni Zapad. Eratostenova brojka je kopirana od strane još jednog latinskog pisca, Plinija Starijeg. U Kolumbovo vrijeme, Plinije je bio u modu tako da je njegova nešto veća procjena veličine zemlje bila općeprihvaćena. Stručnjaci su upozoravali Kolumba da ne kreće na put. Posebno povjerenstvo, osnovano u Salamanci, pregledalo je planove i odbilo ih jer je Kolumbo podcijenio udaljenost koju treba proputovati da bi se stiglo do Istočne Indije. Njihovu zabrinutost je lako razumjeti. Zamislite u kakvim bi se problemima našao Kolumbo da nije naišao na Amerike. Bilo bi mu nemoguće preživjeti putovanje sve do Istoka Azije i imao je puno sreće kada je naišao na neko kopno prije ni što su on i njegova posuda platili za svoju pogrešku. Na kraju je uspio uvjeriti kraljicu Španjolske Izabelu koja mu je donirala potrebna sredstva.

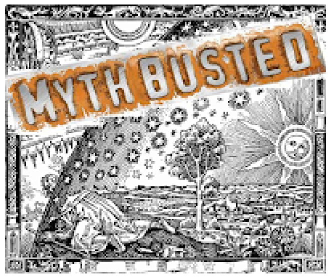
Nije teško shvatiti kako je priča o Kolumbu prilagođena kako bi ga prikazali naprednim čovjekom, a ne sretnikom koji je profitirao na svojim greškama. Prema Jeffrey Burton Russellu, izmišljanje mita o ravnoj Zemlji pripisuje se devetnaestom stoljeću i piscu Washington Irvingu koji je u svoj povijesni roman o Kolumbu uključio i taj mit. Od tada je ideja da su svi u srednjem vijeku bili obmanuti tim vjerovanjem oćeprihvaćena.

Tko je stvarno vjerovao u ravnu Zemlju

Mit da su kršćani u Srednjem vijeku mislili da je svijet ravan dobio je veliki poticaj kada je Andrew Dickson White 1896. godine objavio svoje djelo *Rat znanosti sa teologijom*. Ova je knjiga je postala predmet redovnog ismijavanja među povjesničarima znanosti i stalno se spominje kao vrhunski primjer dezinformacija u predgovorima većine radova o znanosti i religiji. U drugom poglavlju raspravlja o ravnoj Zemlji i gotovo se može osjetiti Whiteova zbunjenost jer povijesni izvori baš i ne podupiru njegovu hipotezu kako su kršćani vjerovali u to. Nerado priznaje da su Sv. Klement, Origen, Sv. Ambrozije, Sv. Augustin, Sv. Izidor, Sv. Albert Veliki i Sv. Toma Akvinski prihvaćali da je Zemlja okrugla – drugim riječima nitko od velikih naučitelja Crkve nije smatrao da postoji dvojba oko tog pitanja. Iako analiza onoga što je White napisao sugerira da je svjestan da ravna Zemlja predstavlja mit, on svakako stvara dojam o kršćanskim neznalicama koji suzbijaju racionalno znanje o pravom obliku.

Srećom za Whitea, bilo je tada, kao što ih ima i sada, nekoliko marginalnih pisaca koji su bili spremi podržati bilo koju točku gledišta, bez obzira koliko ona bila luda. Cosmas Indicopleustes bio je jedan od tih ljudi. On je bio trgovački putnik koji se umirovio kako bi postao monah u Egipatskoj pustinji gdje je pisao traktate o Kršćanskoj Topologiji koja je uključivala i Zemlju kao ravnu ploču. Njegovi radovi su bili ignorirani, a kršćanski znanstvenici poput Johna Philoponusa prezreli su ih kao radove neobrazovane budale. Ubrzo je zaboravljen. S obzirom da je pisao na grčkom, ostao je nedostupan i nepoznat latinskom Zapadu u kojem, suprotno Whiteovim insinuacijama, nije imao nikakav utjecaj. Prvi put je preveden na latinski 1776. godine, od tada je djelo privuklo puno više pažnje nego u vremenu kada je napisano.

Neki rani kršćani su bili žrtve pogrešne interpretacije. Lactanitius je odbacio postojanje antipoda - zemlje na drugoj strani ekvatora - uz obrazloženje da bi svatko tko tamo živi bio naopako. Djetinjasta pogreška, ali to ne znači da je vjerovao da je Zemlja ravna. Sveti Ivan Zlatousti smatrao je da je nebo vjerojatnije kutija(eng. box) nego sfera, ali nikada nije rekao da zemlja nije kugla u centru. Neki drugi piscu su jednostavno koristili narodni govor kakav koristimo i danas. Kada kažemo "na kraj svijeta", "četiri ugla svijeta", ili "Sunce je potonulo u more" ne znači da doslovno vjerujemo da je Zemlja ravna, isti princip bi trebali primijeniti na drevne ljude. Kategorički možemo tvrditi da ravna Zemlja nije nikada bila dio kršćanske doktrine i nitko nikada nije bilo proganjan ili tjeran kako bi povjerovao u to. To je zanimljivo jer sama Biblija implicira da je je Zemlja ravna(npr. Daniel 4:8) i većina njenih pisaca(sigurno pisci Starog Zavjet) je vjerojatno vjerovala u to. Jasno je da vjeru u potpunu znanstvenu točnost Svetog Pisma(nasuprot poznatih činjenica) nisu imali niti u ranoj niti u srednjovjekovnoj crkvi, bili su zadovoljni prihvatiti figurativno tumačenje.

Antikleriklani pisci povijesti znanosti uspjeli su održati mit tako da čak i danas, u svojoj knjizi "Pronalazači", Daniel Boorstin uspijeva totalno pogrešno opisati događaje(iako je na kraju uspio dobro opisati Kolumba). Njegova pristranost je sasvim očita kada krivi kršćane jer su smatrali da je svijet ravan(a nisu to smatrali) i onda hvali učenost kineskih geografa koji su zapravo vjerovali da je zemlja ravna. Mit je toliko rasprostranjen da na poleđini Britanskog izdanja Umberto Ecove knjige Serendipities, urednik ponavlja mit iako u samoj knjizi Eco posvećuje dosta pozornosit kako bi ga ispravio. Doajen povjesničara srednjovjekovne znanosti, Edward Grant, bavi se ovim pitanjem u svojoj knjizi, *Bog i razum u Srednjem vijeku*. Otkrio je da su svi obrazovani ljudi u srednjem vijeku bili svjesni da je Zemlja sfera. Možda barem danas možemo bez tog ismijavanja ljudi koji su živjeli u prošlosti.

Autor teksta je povjesničar znanosti James Hannam, originalni članak je dostupan ovdje.

Božićne pjesme

katoliksdnakace.blogspot.com/2011/12/bozicne-pjesme.html

Upalivši nedavno radio shvatio sam da su "Božićni" hitovi već zavladali eterom tako da je pravo vrijeme da se i ja uključim sa svojim izborom. Postoji više kategorija Božićnih pjesama, svaka zajednica je kroz svoju tradiciju uspjela proizvesti sjajna pjesme tako da će moj popis biti tek maleni dio onoga u čemu možemo uživati. Neki će prigovoriti potpunoj sekulariziranosti određenih pjesmi koje nemaju veze sa Kristom, dok će drugi pričati o teološkoj opravdanosti nekih pjesmi, ali ja se ipak neću previše zamarat tim problemom u ovom postu. Frank Sinatra je svakako ime koje je teško izbjeći, a ja bih preporučio sjajan program koji je snimio zajedno sa Bing Crosbyem pod nazivom *Happy Holidays with Bing & Frank* (može se pronaći na internetu za preuzimanje), a kao najbolju pjesmu izdvojio bih "God Rest Ye Merry Gentlemen" koju možete poslušati u nastavku. Bing Crosby bio je i zvijezda velikog hita Going My Way u kojem glumi svećenika, film je imao i svoj nastavak The Bells of St. Mary's gdje mu se pridružila i Ingrid Bergman kao časna sestra. Očito je da su tada mediji drugačije prikazivali katoličke svećenike.

God rest you merry gentlemen
Let nothing you dismay
Remember Christ our Savior
Was born on Christmas Day
To save us all from Satans power
When we were gone astray.

O tidings of comfort and joy, comfort and joy
O tidings of comfort and joy.

***

Vjerojatno je lakše pobrojati pjevače koji nisu snimili Božićni album nego one koji jesu, ponekad to rezultira sa dosta iznenađujućim verzijama(primjerice Bob Dylan,, ili Cubismo, a ja bih tu izdvojio sa hrvatskog prostora Božićni album Josipe Lisac iz 1992. godine(uz akademski zbor I. G. Kovačić), izvedbe su dostupne i na youtubu, primjerice Veseli se Majko Božja ili Kyrie Elesion. Malo je poznata i Terezina; "Božić u gradu" koju možete poslušati u nastavku;

***

Istočnije crkve imaju zanimljivih pjesmi, neke nažalost pate od određenih problema, ali recimo Divna Ljubojević i Melodi, odnosno Stupovi snimili su neke od meni zanimljivijih; Slava vo višnjih Bogu, Anđeli pjevaju, ili recimo Dobrodošao Kriste. Zanimljivije su i one istočnije i arapske. Nemam neko poznavanje tog područja, ali neka ovih par rečenica bude podsjetnik da Božićne pjesme/himne možemo potražiti i istočno;

***

No, da se barem pokušam vratiti našoj latinštini; Puer Natus est, Coventrc Carol, nešto modernija izvedba adeste fideles i Gaudete u nastavku;

Gaudete, gaudete! Christus est natus
Ex Maria virgine, gaudete!

***

Tek sam obradio maleni dio(i geografski i vremenski) dostupnih pjesmi, ali svejedno ću završit post, sa hrvatskim narodnim pjesmama; Mehki snežek (Iznad naših se poljana), Klapa Jelsa -Veseli se Majko Božja, Klapa Maslina – Božić je, Slavonski dukati). Korisnik bobesic postavio je cijeli koncert OSS Buševca pa tamo možete poslušati mnoge narodne Božićne pjesme;

***

PS

Izbor pjesama je dosta nasumičan, ali nadam se da će nekome poslužiti ovaj post.

srijeda, 21. prosinca 2011.

Fr. Larry Richards - ispovijed

Tomin post me podsjetio na zanimljivog svećenika, o. Larrya Richardsa. Izdvojio se neobičnim stilom propovijedanja kojeg inače nemam prilike čuti. Mogli bi raspravljati o nekim detaljima, ali svakako je zabavan, barem ovo što sam stigao čuti i vidjeti. Otac Larry Richards je inače osnivač zaklade *The Reason for our Hope*, neprofitne organizacije kojoj je cilj širenje radosne vijesti. Više o samoj zakladi i o. Larryu možete saznati na www.TheReasonForOurHope.org.

Njegov govor o ispovijedi možet pogledati ovdje, ili u kraćoj verziji u nastavku;

Njegova prva knjiga; "Be a Man!" postala je najprodavanija knjiga u izdanju *Igantus Pressa* u 2010. godine, u knjizi opisuje potragu za muževnošću, kao i mnoge inspirativne priče iz svog svećeničkog života. Opisuje kako se usmjeriti na prave ciljeve, kako živjeti kao voljeni Božji sin, o potrebi da priznamo svoje nedostatke i živimo prema Duhu Svetom, kako biti čovjek mudrosti i ljubavi, cijeniti razlike između žena i muškaraca, težiti svetosti i kako promijenjati svijet. Izaziva muškarce da budu snažni, da ne posežu za maskom lažne jakosti i mačizma, poziva muškarce da priznaju svoje slabosti i ograničenja, da pronađu snagu u vjeri i istinskoj ljubavi kako bi nadvladali sve svoje nedostatke.

Neka od njegovih gostovanja i na youtubu;

- gostovanje na EWTN - Life on the rock
- gostovanje na EWTN - Bookmark

Objavio/la Katolik s dna kace u 02:39

Oznake: ispovijed , larry richards

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

nedjelja, 25. prosinca 2011.

Jaslice i Božićno drvce

Po riječima sv. Augustina: **"Bog se počovječio, da se čovjek može pobožanstveniti".** U nastavku dio iz njegove propovijedi;

> Probudi se ljudski rode! Radi tebe je Bog postao čovjekom. Probudite se, vi koji spavate, ustanite od mrtvih i Krist će vas prosvjetliti. Ponavljam vam, zbog vas je Bog postao čovjekom. Doživjeli bi vječnu smrt, da se on nije rodio u vremenu. Nikada ne bi bili oslobođeni od grešnog tijela da on nije preuzeo obličje grešnog tijela. Patili bi u vječnoj nesreći, da nije bilo ove milosti. Nikada se ne bi vratili u život, da on nije podijelio sa vama smrt. Bili bi izgubljeni da nam on nije pomogao. Propali bi da on nije došao. Radosno proslavimo dolazak našeg spasenja i otkupljenja. Proslavimo ovaj svečani dan kada je onaj koji je velik i vječan sišao iz velikog i beskrajnog dana vječnosti u naše kratko vrijeme.

Na dobro Vam došlo porođenje Gospodinovo!

*Božićna propovijed Andrewa Pinsenta pod nazivom **Jaslice i božićno drvce**, nalazi se u nastavku(eng. original);*

Božić je dan kada slavimo rođenje Isusa Krista. Već sama riječ "Božić" otkriva nam kršćanske korijene; katolička riječ koja se javlja u 11. stoljeću i znači "misa Kristova"(eng. The Mass of Christ, Christmass). Želi bih vam zahvaliti što prisustvujete današnjoj Misi u kojoj slavimo "Kristovu Misu"(eng. Christ's Mass), svečanu Misu rođenja Sina Božjega.

U današnjoj kratkoj propovijedi želio bih objasniti značenje onoga što slavimo pomoću dva poznata simbola Božićnog razdbolja. Prvi simbol su jaslice. Primijetit ćete kako se u našoj crkvi nalaze Božićne jaslice koje od sinoćnje polnoćke imaju i figuru djeteta Isusa u kolijevci. Sve božićne jasle reprezentiraju mnogo različitih stvari. Nije odmah očito da u idealnim jaslicama ima mjesta za svaki dio Božje kreacije. Zvijezda koja sja iznad Betlehema predstavlja svemir i ispunjenje drevnog proročanstva; *"od Jakova zvijezda izlazi, od Izraela žezlo se diže."*(Knjiga Brojeva 24:17). Anđeli predstavljaju duhovne odnosno nematerijalne aspekte Božjeg stvaranja, *"Hvalite ga, svi anđeli njegovi, hvalite ga, sve vojske njegove!"*(Psalmi 148:2). Krajolik predstavlja Zemlju, "Zemlja neka blagoslivlje Gospoda: neka ga hvali i uzvisuje dovijeka!"(Daniel 3:74). Vol i magarac predstavljaju životinjsko carstvo, ali i ispunjenje drevnog Izaijinog proročanstva *"Vô poznaje svog vlasnika, a magarac jasle gospodareve."*(Izaija 1:3). Staja i kolijevka predstavljaju drugo stvaranje putem ljudske umjetnosti i obrta, proizvode ljudskih ruku i uma. Kao što je kralj David rekao svom sinu Salomonu, *"idite i gradite svetište BOGU Jahvi"*(Prva knjiga Ljetopisa 22:19). Ipak, s obzirom da smo pala rasa, protjerani iz Edena i ogrezli u grijehu, prvo prebivalište koje smo napravili da dočekamo našeg spasitelja je bilo surovo i jednostavno, vjerojatno i poprilično hladno. Pastiri i ovce predstavljaju izgubljene ovce naroda Izraelskog i njegove vođe, također i ispunjenje Ezekielovog proročanstva, *"Ja ću izbaviti ovce svoje ... Postavit ću im jednoga pastira koji će ih pasti, slugu svoga Davida."* (Ezekiel 34:22-23). Mudraci, čiji dolazak slavimo na blagdan Sveta tri Kralja, predstavljaju svijet pogana, ali i svijet filozofije i znanosti, one koji istražujući ljepotu stvorenoga dolaze u poniznosti služiti svog Gospodina.(Knjiga Mudrosti 13:9). Osim samog sebe, Josip predstavlja i one čiji je zaštitnik, uključujući kršćanske muževe koji brinu o svojim ženama i vođe su kroz svoje služenje. Što sa Marijom? O Mariji ne možemo nikada reći dovoljno. Puna je milosti, presveta, vazda djevica Bogorodica, Majka Crkve, Druga Eva, zaštitnica kršćanskih majki, Bezgrešno začeće Boga. Dakle sve što je dobro u Božjem stvaranju predstavljeno je u jaslicama.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ▼ 2011 (70)
  - ▼ prosinca (12)
    - Jaslice i Božićno drvce
    - Fr. Larry Richards - ispovijed
    - Božićne pjesme
    - Mit o Zemlji kao ravnoj ploči
    - 33 mita o odnosu vjere i znanosti
    - Mitski sukob između znanosti i vjere
    - Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet pos...
    - Biblijska osnova zapadne znanosti
    - Podrijetlo znanosti
    - Moderna fizika olakšava religioznu misao
    - Vatroslav Lopašić – 100. godišnjica rođenja
    - Kako postići trajnu sreću?
  - ► studenoga (7)
  - ► listopada (12)
  - ► rujna (37)
  - ► kolovoza (2)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Zbog čega su se okupili? U središtu njihove pažnje, kao i naše, je djetešce položeno u jaslama. Svaki čovjek ima svoje jedinstveno dostojanstvo, ali ovo nije samo obično dijete. To je sam Bog, po kojemu je sve stvoreno, sišao među svoja stvorenja, sišao kako bi nas spasio. Prema Ivanovom Evanđelju, *"I Riječ tijelom postade, i nastani se među nama, i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine."*(Iv 1:14). Dakle jednostavni prikaz jasli ima veliko značanje; svo stvorenje okupljeno kako bi štovali Boga rođenoga.

Drugi simbol o kojemu želim reći par riječi je Božićno drvce. Porijeklo i značenje Božićnog drvca je stvar ponekih kontroverzi, ali u jednom trenutku kršćanske povijesti instinktivno nastaje ta tradicija bez svjesnog poznavanja njegovog značenja. Tako da ja želim danas predložiti značanje. Ono zbog čega neko drvo postaje Božićno drvce su ukrasi na njemu. Konkretno, ukrašujemo ga svijetlom. Za razliku od drveća kojeg su štovali naši preci u tamnim poganskim šumama Mračnog doba, kršćansko drvce je ukrašeno svjetlošću, sa malim kuglicama u raznim bojama. Mogli bi to promatrati kao simbol zrele kršćanske duše jer Krist je rođen u Betlehemu kako bi od nas napravio posvojenu djecu Božju, kako bi ulio milost u naše duše. Plodovi te milosti svijetle u Božjim očima kao lampice na Božićnom drvcu, dvanaest plodova Duha Svetoga: ljubav, radost, mir, strpljivost, velikodušnost, uslužnost, dobrota, krotkost, vjernost, blagost, suzdržljivost, čistoća. Duša koja ima takve plodove, kroz djela Duha Svetoga, bit će ispunjena Božjom ljubavju i bit će po mjeri nebesa, kako bi bila u vječnosti sa Bogom(Otk 22:2)

Dakle Božićne jasle predstavljaju početak našeg spasenja, rođenje Krista, a Božićno drvce simbolizira ispunjenje našeg spasenja, ljudsku dušu osvijetljenu plodovima Duha Svetoga. Neka nas Bog blagoslovi i uvede u vječni život.

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:07

Oznake: Andrew Pinsent , Božić , božično drvce , jaslice , propovijedi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Najpopularniji postovi na blogu

KSDK preporuke postova;

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

nedjelja, 1. siječnja 2012.

Sretna nova!

Što god da napišem kao čestitku znamo da će biti "originalno i neviđeno" pa možda nema ni smisla pisati nešto, samo jedna(nevezana) pjesma da nas uvede u novu 2012. godinu. Izvodi je poznata country pjevačica Reba McEntire koja je prodala 70tak milijuna albuma diljem svijeta, a u Hrvatskoj je poznatija po istoimenoj humorističnoj seriji.

Reba and Susie McEntire - ...

Ipak, moram Vam zaželjeti sretnu novu godinu i zahvaliti što posjećujete moj blog. Ne želim da vam se ostvari sve vaše želje jer tko zna što želite, niti da ostvarite svoje potencijale i pronađete sebe nego upravo suprotno, da se izgubite.

U iščekivanju koncerta

5/6 Radetzky March 2011 ...

Sve najbolje i neka Vas prati Božji blagoslov!

Objavio/la Katolik s dna kace u 03:02

Oznake: radetzky march , sretna nova

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

nedjelja, 1. siječnja 2012.

Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa

Možda ste se susreli sa posebnim ljudima koje je nemoguće uvjeriti u postojanje Isusa kao povijesne osobe(poznati i kao 'jesus myther'). Okupljaju se na očekivanim mjestima i imaju posebne stranice, a profesionalni povjesničari ih svrstavaju u rang ljudi koji negiraju holokaust. Više o fenomenu.

U nastavku jedan intervju povjesničara Bartha Ehrmana i osobe koja nije baš uvjerena da je Isus ikad postojao, video nije toliko informativan, ali je smiješan - zato ga i presnosim.(ovdje 2. dio)

Nije bitno za video, ali treba naglasiti da je Barth Ehrman agnostik, napisao je više knjiga o novom zavjetu od čega su se tri našle na listi najprodavanijih NY Timesa, ali njegove interpretacije nekih(bitnih) detalja nisu u skladu sa onima koje nude kršćani pa ne čudi da se mnogi ne slažu sa njime. Na 'tržištu' su prisutne različite interpretacije Isusa; cinični mudrac, mudri učitelj, seljak revolucionar pa i apokaliptički prorok, ne trebaju čuditi ni zabrinjavati pojave različitih interpretacija, tako ni Ehrmanove - koji, prema nekim recenzentima, uzima ono što mu je potrebno da dokaže svoje, a ostalo odbacuje sa labavim opravdanjima.

S obzirom da Ehrmana često citiraju u službi nekih ciljeva koje on sam ne zagovara, evo jedan njegov citat;

> Ne mislim da "mijenjanje"*(eng. corruption)* Sv. Pisma znači da su pisari promijenili sve u tekstu, ili čak većinu stvari. Originalni tektovi su sigurno detaljno opisivali Isusovo raspeće i uskrsnuće. Problemi sa mijenjanjem teksta obično su vezani uz nijanse interpretacija. To su važne nijanse; ali većina Novog Zavjeta može se rekonstruirati sa zadovoljavajućom točnošću – koliko god je to moguće za bilo koju od knjiga iz antičkog svijeta.

Nisam upućen u tematiku i probleme, osobno nemam velikih očekivanja da će povjesničari pronaći čvrste dokaze za mnoge stvari iz Isusovog života pa me takvo proučavanje Svetog Pisma ne zanima previše. Uz sve napisano, nisam ni protestant - samo mi je smiješan intervju.

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:18

Oznake: jesus myth

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ▼ siječnja (15)
    - Dijete kao pravo - IVF [2/2]
    - Dijete kao pravo - IVF [1/2]
    - O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
    - Jesu li Grci radili pravu znanost?
    - Ron Paul - još jedni izbori
    - Uskoro će referendum o EU...
    - Udruga Protagora - anticrkveni pamflet
    - Kršćansko lice znanstvene revolucije
    - Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjel...
    - O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia
    - Rođenje ljudskih prava
    - Kviz o evoluciji
    - Novine o rođenju Spasitelja
    - Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa
    - Sretna nova!
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Novine o rođenju Spasitelja

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/novine-o-roenju-spasitelja.html

Sve vijesti na samo jednom papirusu

The New Jerusalem Times

Mi nalazimo informacije za Vas

DECEMBER 31, 1BC — 5 SHEKELS

JE LI ROĐEN SPASITELJ?

Porođaj u jaslama ukazuje na krizu nekretnina

Stručnjaci: Najveću korist od spasenja će imati bogati

Što će biti sa siromašnima i manjinama?

"Isus nema zdravstveno osiguranje"

Još jedna mlada obitelj razočarana u vladu

Majke bez osiguranja često su prisiljene roditi na ulici

Mali Isus pod državnom skrbi

Socijalni radnici: Marija i Josip nisu sposobni za odgoj

"Vrijeme je da se uključi država"

SUMNJIVI OKULTISTI JUČER OTKRIVENI U BETLEHEMU

Trojica maga odvedena na policijsko ispitivanje

Gdje je biološki otac djeteta?

Socijalnom radniku prijeti otkaz jer misli da bi Bog mogao biti otac

"Ne želim završiti u paklu!"

Lifestyles:

SINDROM BEZGREŠNOG ZAČEĆA

Zabrinjavajući trend među siromašnim majkama: Koje korake će poduzeti vlada?

Istraživanja pokazuju da je 47% žena u gradu tvrdilo da ima SBZ

Vlada podupire projekte sprječavanja slučajeva SBZ-a

"Spasitelj" rođen u obitelji bez doma

Još jedan dokaz da svatko može postati beskućnik

NEPOZNATI PASTIRI:

"Čuvamo ovce koje židovi ne žele"

Uspjeh organizacije za planiranje trudnoće

Herodova administracija uvodi mogućnost pobačaja sve do 2. godine(8. tromjesečja)

Tko je ubio Mrtvo More?

Organizacija zelenih traži krivca

Velike Rimske kočije često krive za katastrofu

"SPASITELJOVO ROĐENJE JE UPOZORENJE - RIM DOVODI JOŠ VOJNIKA

Vojnici na opasnom terenu

GLASNOGOVORNIK POD PALJBOM

"Vlada priprema zakone kojima se povećavaju porezi"

eng. izvornik: thepeoplescube.com

utorak, 3. siječnja 2012.

Kviz o evoluciji

Pročitali ste najnovije "znanstvene" knjige o evoluciji, naišli ste na internet borce koji su Vama bedastom kršćaninu objasnili kako ste u krivu, ali jednostavno niste uvjereni u točnost njihovih razmišljanja. Ili ste možda Vi jedan od tih zagovaratelja naturalizma. U svakom slučaju, možete provjerite svoje znanje o evoluciji uz par pitanja, kviz je preuzet sa bloga Quodlibeta*(izvorni kviz ima još jedno pitanje koja sam izostavio u svojoj verziji).*

1. Tko je izjavio; "Mislim da je apsurdno sumnjati da osoba može biti uvjereni teist i evolucionist"?

a) Papa
b) Nadbiskup Canterburya
c) Charles Darwin u pismu Johnu Fordycu

2. Gregor Mendel poznat je kao "otac moderne genetike", ali što je bio po zanimanju?:

a) slobodnomisleći prosvjećeni 'Philosophe'
b) predsjednik Britanskog udruženja racionalista
c) augustinski redovnik

3. Francisco Ayala, Ken Miller, Joan Roughgarden i Simon Conway Morris su:

a) prljavi lažljivi kršćanski apologeti
b) tko ?
c) ne razumiju evoluciju i potrebno im je citirati odlomke iz "Sebičnog gena"
d) vodeće ljudi u istraživanju evolucije koji su uz to duboko religiozni

4. Theodosius Dobzhansky imao je ključnu ulogu u oblikovanju moderne evolucijske sinteze. Koja izjava je preuzeta iz njegova eseja "Ništa nema smisla u biologiji ako nije u svijetlu evolucije?"

a) "Ja sam kreacionist i evolucionist. Evolucija je Božja, ili Prirodina metoda stvaranja(kreacije). Stvaranje nije događaj koji se dogodio 4004 godina prije Krista; to je proces koji je počeo prije nekih 10 milijardi godina i još uvijek traje."
b) "Sada se prestanite klanjati nebeskoj vili."
c) "I pro-znanstveni kršćani(kao da kršćanska baljezganja mogu biti znanstvena) i muslimanski teroristi dijele skoro ista djetinjasta vjerovanja – raj, božje vile, razna čuda, nadnaravna magija."

5. Riječ "stvaranje" i izvedenice u "Podrijetlu vrsta" spominju se;

a) više od 100 puta
b) sa velikom dozom ironije
c) uz riječi "lol fu kršćani!"

6. Kada je oxfordski anglokatolik Aubrey Moore pročitao "Podrijetlo vrsta" izjavio je;

a) Ah, kvragu, gotovi smo.
b) Čija koljena moramo polomit da spriječimo širenje ovog.
c) Postoji posebna srodnost između darvinizma i kršćanske vjere, primjećujući da se darvinizam pojavio, te pod krinkom neprijatelja obavio posao prijatelja.

7. Kada Richard Dawkins kaže "Svemir kakvog opažamo ima upravo svojstva koja bi očekivali da ne postoji dizajn, nema svrhe, nema zla ni dobra, ništa osim slijepe nemilosrdne ravnodušnosti", on izražava;

a) svoja osobna metafizička razmišljanja
b) bolno očite činjenice
c) najnovije znanstvene rezultate

8. R.A. Fisher dao je neke od najvažnijih doprinosa evolucijskoj biologiji u 20. stoljeću te je postavio kvantitativne temelje proučavanju tematike. Uz to je bio;

a) urednik časopisa "The New Humanist"
b) zagovaratelj logičkog pozitivizma
c) duboko pobožan anglikanac koji je osim znanstvenih članaka kojim je utemeljio modernu statističku i populacijsku genetike, pisao i članke za crkvene časopise

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
▼ siječnja (15)
Dijete kao pravo - IVF [2/2]
Dijete kao pravo - IVF [1/2]
O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Jesu li Grci radili pravu znanost?
Ron Paul - još jedni izbori
Uskoro će referendum o EU...
Udruga Protagora - anticrkveni pamflet
Kršćansko lice znanstvene revolucije
Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjel...
O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia
Rođenje ljudskih prava
Kviz o evoluciji
Novine o rođenju Spasitelja
Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa
Sretna nova!
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Postoji još puno ljudi i događaja koje bi bilo zgodno spomenuti, ali kviz je takav kakav je, nema potrebe da ga sada proširujem. Za kraj malo Plantinge(mislim da detaljnije objašnjava misli o Darwinu iz jednog teksta kojeg sam ranije objavio od Jakia);

Objavio/la Katolik s dna kace u 19:14

Oznake: ateizam , evolucija , logički pozitivizam , naturalizam , znanost i vjera , znanosti i vjera

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

ponedjeljak, 9. siječnja 2012.

Rođenje ljudskih prava

> "Smatramo da su slijedeće istine očite same po sebi; da su svi ljudi stvoreni jednaki, da im je njihov Stvoritelj darovao neotuđiva Prava u koja spadaju Život, Sloboda i potraga za Srećom."

Deklaracija nezavisnosti trinaest kolonija, 4. srpnja 1776.

> "Sam princip neotuđivih ljudskih prava, koje je dodijelio Stvoritelj, izrastao je iz tipične moderne ideje da je čovjek, koji je sposoban pojmiti prirodu i svijet, vrhunac stvaranja i gospodar svijeta. Ovaj moderni antropocentrizam neizbježno je značio da Onaj, koji je navodno darovao čovjeku njegova neotuđiva prava, počinje nestajati iz svijeta... Postojanje višeg autoriteta od samog čovjeka počelo je smetati ljudskim težnjama."

Vaclav Havel – Potraga za Univerzalnim zakonima

Većina ljudi na Zapadu misli da ideja ljudskog prava ima univerzalno značenje za sve ljude; ipak, kroz povijest takav koncept nije bio prisutan(niti mu je osigurana budućnost). Unatoč pokušajima nekih istraživača da retroaktivno uvedu univerzalna ljudska prava – dva primjera su; prikazivanje Đingis Khana i raznih Kineskih careva od strane Nikolasa Gvosdeva kao "prvih utemeljitelja ljudskih prava", i sumnjivo predstavljanje Kirova cilindra Iranskog Šaha kao "prve povelje o ljudskim pravima u povijesti" – većina povjesničara prepoznaju da priču o ljudskim pravima treba tražiti u povijesti Zapadne kulture. Sva civilizirana društva njegovala su ideale pravde i reda, ali nisu te ideale izražavali kao individualna prava. Teško je zamisliti da su Hobbes ili Locke mogli izrasti u kulturi konfucionizma u kojoj je individualac osoba rođena sa obvezama i odgovornostima prema društvu; a naglasak je na suzbijanju individualnih razlika i težnja. Ipak, pojava prirodnih prava na zapadu sigurno nije bila neizbježna. Platonovo idealno društvo nije ni poznavalo takvu ideju. Unatoč moralnim standardima Senekine stoičke filozofije, rimsko je društvo ostalo vojni despotizam s malo obzira prema univerzalnom ljudskom dostojanstvu. Izgleda da su Tomu Akvinškog više brinule dužnosti vladara. Kao što je pokazao Brian Tierney u svojoj knjizi "Ideja prirodnih prava", koncept pronalazi svoje (neizgledno) rođenje u razvoju Crkvenog kanonskog prava iz drevnog pravnog sustava.

U 12. stoljeću, srednjovjekovna Europa doživljava procvat. Formirane su trgovačke mreže, izgrađena su sveučilišta i velike gotičke katedrale, dolazi do zdravijeg i snažnijeg gradskog života. Došlo je do društvene, političke i ekonomske transformacije, započelo je intelektualno obnavljanje Europe na snažnim filozofskim i znanstvenim korijenima. U vjerskom životu počeo se stavljati naglasak na individualnu osobu; na individualne namjere u počinjenju grijeha, individualnom pristanku na braka i individualne savjesti. Sve je to bilo popraćeno sa razmišljanjem o pravima. Monarsi su počeli nametati svoja prava(a ne papinska), dok su ljudi poput Thomasa Becketa branili prava crkve, a ne monarha. U takvom feudalnom društvu došlo je do udruživanja u općine i cehove te traženja prava i sloboda za članove. Vrhunac tih nastojanja je Magna Carta iz 1215. godine kojom je Kralj John bio prisiljen prepoznati prava lordova, vazala, trgovaca, svih slobodnih engleza i crkve koje je postala "slobodna i treba imati sva svoja prava u potpunosti". Prava spomenuta u tim primjerima su bila prava pojedinih osoba i staleža. Prirodna prava(eng. natural rights) nastaju iz, pomalo iznenađujućeg izvora, kanonskog zakona srednjovjekovne crkve.

Razvoj prava u europskoj misli započinje sa "Renesansom zakona" u kasnom 11. i ranom 12. stoljeću. Tijekom 12. stoljeća došlo je do procvata pravnih studija, posebice oko Bologne. Europa se oporavljala od stoljeća bezvlađa i uočena je potreba za boljim pravnim sustavom. Godine 1100. ispitan je čitav korpus rimskog prava, a 1140. je izdan Decretum Gratiani. Neizmjeran je utjecaj takve kodifikacije crkvenog zakona, pokušaj stvaranja nove strukture univerzalnog pravnog sustava za Katoličku crkvu. Djelo uključuje pravila i propise, ali i opisuje pravni život crkve u prijašnjih 1000 godina. Izvor za Decretum su Rimsko pravo, Biblija, zapisi Crkvenih Otaca, papinske bule, dokumenti crkvenih koncila i sinoda. Rimsko i kanonsko pravo, postaju dio nastavnog plana na sveučilištima te studenti koji savladaju oboje postaju doktori oba prava, "Doctor utriusque iuris".

Decretum je postao vrlo utjecajan te su o njemu napisani mnogi radovi; poznati i kao 'glosses' (objašnjenja). Prvi poglavlje Decretuma sadržavalo je više različitih i nedosljednih uporaba izraza 'ius naturale' – zakon zajednički svim bićima'. Gratian primjerice zapisuje da je po prirodnom zakonu svo vlasništvo zajedničko. No, naknadno zapisuje da je ljudski zakon u usporedbi sa prirodnim zakonom isprazan i beznačajan; kako onda opravdati postojanje vlasništva? Jasno je da

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
▼ siječnja (15)
Dijete kao pravo - IVF [2/2]
Dijete kao pravo - IVF [1/2]
O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Jesu li Grci radili pravu znanost?
Ron Paul - još jedni izbori
Uskoro će referendum o EU...
Udruga Protagora - anticrkveni pamflet
Kršćansko lice znanstvene revolucije
Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjel...
O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia
Rođenje ljudskih prava
Kviz o evoluciji
Novine o rođenju Spasitelja
Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa
Sretna nova!
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

se 'prirodni zakon' koristio sa različitim značenjem tako da su kasniji radovi komentatora počeli objašnjavati razliku. Hugaccio primjerice zapisuje;

"Sve uporabe ius naturale ne odnose se na isto značanje izraza ius naturale... No, da se neki idiot ne bi zabunio, detaljno ću ih sve objasniti."

Razvijajući koncept prirodnog zakona, pravnici su stvorili značenje kakvo nije postojalo u antičkim tekstovima. Jezik kanonista u 12. stoljeću donekle je podsjećao na stoičku doktrinu prirodnog zakona u čovjeku, ali došlo je do velike promijene. Za neke stoike i Cicerona postojala je sila u čovjeku koja mu je dopuštala da poprati objektivni prirodni zakon koji prožima svemir, neka vrsta kozmičkog determinizma. Kanonisti su preformulirali takav objektivni prirodni zakon u snagu, silu ili mogućnost koja je nekako svojstvena ljudima, mogućnost ukorijenjena u ljudski razum i slobodna volja da raspoznamo što je ispravno i da djelujemo ispravno. Kanonisti su uspijeli formulirati temelje doktrine prirodnog zakona tamo gdje stoičko razmišljanje nije uspijelo.

Prirodni zakon je primjerice definiran kada je kanonist Rufinus komentirao Gratianov pojam "ius naturale"; ustvrdio da je natural ius određena sila prirodno usađena svakom čovjeku kako bi činio dobro i kako bi izbjegavao suprotno. Takva kristijanizirana definicija "ius naturale" postala je općeprihvaćena. Najvažniji kanonist stoljeća, Huguccio, očito je prihvatio ideju prirodnog zakona iz Gratianovog teksta. Kao što Tierney objašnjava; "U nešto blažem tonu, Huguccio je prihvatio da ius naturale može značiti pravila ponašanja, "sud razuma"; ali to je sekundarno, izvedeno značenje. Za Huguccia, ius naturale je u svom prvotnom značenju svojstvo individualne osobe, "sile duše", povezana sa ljudskom racionalnošću"

Jednom kada je takva definicija uvedena mogao se razviti koncept od pravila ponašanja(po ius naturaleu) prema dopuštenim ovlastima koje prebivaju u pojedincima. Jedno od najradikalnijih koje su srednjovjekovni kanonisti razvili bilo je pravo siromašnih na nužne potrepštine, čak i ako bi to značilo oduzimanje viška imovine bogatima.

Huguccio je i tu bio bitna ličnost. Izjavio je da prirodni zakon nalaže da trebamo zadržati što nam je potrebno i proslijediti potrebitima ono što nama ne treba. Posebno se to ističe u vrijeme gladi i nevolja. Poslije su pravnici razvili tu misao i formulirali "pravo" siromašnih da ukradu ili uzmu hranu kada su u nekoj nevolji. Kao najbitniji pravnik trinaestog stoljeća, Histiensis zapisuje;

> "Izgleda da onaj koji gladuje samo iskorištava svoje pravo, a ne da krade"

Predstavljajući ostale definicije ius naturale, kanonisti su shvatili da koncept prirodne pravde mora uključivati i individualna prava. Do 1300. godine pravnici(iz Ius commune) razvili su pravni sustav i definirali pravo vlasništva, samoobrane, nekršćana, braka, i postupke koji su utemeljeni u prirodnom pravu. Pravnici su također počeli tvrditi da pravo na predstavljanje i obranu pred sudom – ono što možemo nazvati pravo na pošteno suđenje – nije samo dio građanskog zakona pojedine države nego je utemeljeno na univerzalnom prirodnom zakonu. Argumentirali su da, kao što postoji prirodni pravo na samoobranu od fizičkog napada, tako bi trebalo postojati i pravo na obranu od pravnih optužbi. Uključivši ta prava u skup prirodnog zakona, pravnici su počeli tvrditi da ta prava čovjek ne može oduzeti. Vlast nema utjecaj na prava utemeljena prirodnim zakonom; posljedica toga je da su ta prava neotuđiva.

Sredinom 13. stoljeća došlo je do novog jezika u kontekstu ljudskih prava što će imati dalekosežne posljedice. Papa Innocent IV, dobar poznavaoc kanonskog zakona ispitao je pripadaju li prava vlasništva i stvaranja struktura vlasti samo kršćanima, ili uključuje sve pa i nevjernike. Razmišljajući o jednoj raspravi zapisuje;

> "Bog je stvorio sunce koje sija i dobrima i zlima, hrani ptice u zraku... vlasništvo, posjed i upravljanje pripadaju i nevjernicima... jer to ne vrijedi samo za vjernike nego za svako racionalno stvorenje."

Gornji tekst je često citiran u dokumentima i teolozi su ga prihvatili kako bi obranili prava nekršćana u situacijama gdje to ne bi očekivali.

Opisani uspjesi su u tome što je stvoren jezik kojim je kasnije bilo moguće izraziti doktrinu prirodnih prava. Do 1300. godine već je prepoznat skup prava poput prava siromašnih, prava na samoobranu od fizičkih napada ili obranu pred sudom, prava u braku. Čak i prava nevjernika. No to je bio tek početak i nije stvorena potpuno koherentna doktrina. Uskoro će doći do novih izazova u društvu što će rezultirati novim razvojem prava.

Što se dogodilo dalje i kako smo došli do današnjih pozicija pročitajte u 2. dijelu(eng), a gornji tekst možete u izvornoj verziji pročitati ovdje.

Rođenje slobode

Sloboda je naravno vezana uz pitanje ljudskih prava, Acton Institute se pozabavio pitanjem od kuda dolazi sloboda i ljudska prava uz objašnjenje; Američki osnivači ustanovili su da su svi ljudi stvoreni jednaki i svi imaju pravo na život, slobodu i potragu za srećom. Nazvali su to očitom istinom. Osamdeset sedam godina poslije, Abraham Lincoln ponovio je tu ideju, kao i Martin Luther King 1963. godine kada je pozvao Ameriku da ispuni svoje obećanje. Ipak, ljudi su različiti po svom talentu i okolnostima. Zašto bi netko vjerovao da su svi ljudi stvoreni jednakim? Da bi svi trebali biti

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

slobodni? Da bi svi trebali imati pravo u odabiru svog vođe? Zašto bi neka nacija proglasila da je to očita činjenica?

Milijuni ljudi diljem svijeta koji nikada nisu iskusili slobodu zasigurno i sami traže odgovor. Prema tim pitanjima snimljen je i dokumentarni film Rođenje Slobode - službena stranica, i trailer u nastavku;

Na službenim stranicama možete pogledati i neke video isječke;

- Što je sloboda ?
- Kako je judaizam utjecao na razvoj ljudskih prava?
- Kakve su inovacije "Mračnog doba" prema onima rimskog razdoblja?
- Ako je srednjovjekovna Europa bila tako dobro mjesto zašto je bilo siromašnih?
- Koliko je dobro da sekularizam bude temelj društva?
- Koja je bila uloga kršćanstva u nastanku ljudske jednakosti?
- Zašto Kina nije imala industrijsku revoluciju prije europe?
- Kako su kršćani robovlasnici opravdavali ropstvo?
- Kako su Aristotel i Platon opravdavali ropstvo?
- Je li primjereno obraćati pozornost na vjerska uvjerenja političkih kandidata?

Objavio/la Katolik s dna kace u 01:42

Oznake: ljudska prava , povijest , sloboda

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svjesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvjesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/o-znanstvenim-uspjesima-galileo.html

Tijekom svog bavljenja poviješću znanosti uvijek sam izbjegavao Galilea; što se mene tiče postoji puno više zanimljivijih događaja koje mogu proučavati. Naravno, s obzirom da sam povjesničar ranog modernog razdoblja svjestan sam detalja o njegovom životu i znanstvenim aktivnostima. Prošle godine(2009.) obilježili smo Međunarodnu godinu astronomije u kojoj sam bio izrazito aktivan. Proglasili smo je godinom astronomije kako bi proslavili 400. obljetnicu Galileove uporabe teleskopa tako da nisam mogao izbjeći veliki broj popularnih i polupopularnih radova o Galileiu i njegovom radu. Osim toga, jedan pisac me zamolio da mu preporučim literaturu za jedan od takvih članaka tako da sam odlučio pročitati najnovija istraživanja o tome Toskanskom polihistru.

Tko god sa imalo kritičkim umom čita popularnu literaturu o Galileu brzo će shvatiti da su članci ispunjeni sa nevjerojatnom količinom hiperbola. Ispada da je gospodin Galileo superčovjek. Ako pogledamo neke od izjava u inače solidnom wikipedijinom članku možemo primjetiti niz pretjeranih tvrdnji; Galilea nazivaju "ocem moderne astronomije", "ocem moderne fizike", "ocem znanosti" i "ocem moderne znanosti". Stephen Hawking izjavljuje "Galileo, možda više od bilo koje druge osobe, je zaslužan za rođenje moderne znanosti." Na kraju članka nailazimo na sljedeći naslov: Osoba milenija: Jedinstveni utjecaj Galilea na Svjetsku Povijest.

Čitajući članke naišao i na sljedeće tvrdnje: "G je izumio znanstvenu metodu", "G je prvi koji je primijenio matematiku u znanosti", "G je otkrio prvi matematički zakon u znanosti" i tako dalje...

Slika o Galileo Galileu napuhana je poput cepelina koji baca sjenu nad ranim modernim razdobljem i umanjuje uspjehe i pokušaje svih ostalih znanstvenika, jedini tko se uz njega uspio istaknuti je ni manje ni više nego bog znanosti Isaac Newton. Nažalost, takva slika je totalna glupost i promoviranje takve slike dovodi do velikih iskrivljenja u našem razumjevanju povijesnog razvoja znanosti. U nastavku ću probušiti taj balon i pustiti sav zrak kako bi mogli razumno prosuditi Galileove uspjehe.

U centru takvog prikazivanje Galilea je njegova navodna jedinstvenost; "genij kakvog čovječanstvo nije još nikad upoznalo", sam je uspio stvoriti modernu znanost, znanstvenu metodu, opservacijsku astronomiju i fiziku. Takvo razmišljanje je čisto smeće i moguće je samo ako potpuno ignoriramo njegove suvremenike. Primjerice Johannes Kepler, Thomas Harriot, Christoph Scheiner, William Gilbert, Christoph Clavius, Francoise Vieta, Isaac

Beeckman i Simon Stevin su svi znanstvenici koji su u istoj razini kao Galileo, i po svojim sposobnostima i po svojim znanstvenim uspjesima i doprinosima. Mislim da je svaki pokušaj da sortiramo znanstvenike po nekakvoj tablici čisti gubitak vremena i nije ga moguće ostvariti, ali ako bi me netko natjerao na to, barem trojicu navedenih bih stavio prije Galilea po sposobnostima, i dvojicu po doprinosu razvoju znanosti. Ne postoji apsolutno ništa jedinstveno vezano uz Galilea.

Što se tiče pojedinih tvrdnji; primjerice moderna fizika se razvila iz radova Galilea, Gilberta, Keplera, Stevina i još puno drugih koji ne dobivaju priznanje koje su zaslužili. Isto vrijedi i za opervacijsku astronomiju koja se razvija zbog doprinosa Galiea, Davida Fabriciusa, Simona Mariusa, Christopha Scheinera i mnogih drugih. Kada ljudi govore o modernoj znanosti najčešće misle na kombinaciju moderne fizike, astronomije i "znanstvene metode". S obzirom da smo obradili fiziku i astronomiju pozabavit ćemo se u nastavku sa znanstvenom metodom.

Tvrdnja da ja Galileo izumio znanstvenu metodu ne samo da je pogrešna nego je i groteskna. Znanstvena metodologija koju je iskoristio Galileo u svom radu o mehanici bila je poznata već i grčkim znanstvenicima poput Ptolemeja i Arhimeda. Također su je koristili i islamski znanstvenici poput Al Haythama, a o njoj su raspravljali i u kasnom srednjem vijeku ljudi poput Roberta Grossetestea i Rogera Bacona. Galileovi suvremenici Gilbert i Stevin oboje su objavili bitne znanstvene radove koristeći znanstvenu metodu, i to dok je Galileo bio još nepoznat profesor matematike u Sjevernoj Italiji, bez objavljenih radova. Gilbertovu *De magnete*, koja se temelji ne samo na njegovom empirijskom znanstvenom istraživanju nego i na radovima drugih manje poznatih znanstvenika u drugoj polovici 16. stoljeća, smatrali su najvažnijim vodičem za znanstvenu metodologiju u Europi prve polovice 17. stoljeća. I Kepler i Galileo bili su obožavatelji Gilbertovog rada, ali Galileo ga je kritizirao da koristi premalo matematike, to nas dovodi do sljedeće točke; Galileo, znanosti i matematika.

Danas se većina slaže da je takozvana matematizacija prirode bila ključna za nastanak moderne znanosti, ali pripisivanje tog procesa Galileu je pogrešno. Poput znanstvene metodologije, i uporaba matematike ima svoje korijene u radovima Ptolomeja, Arhimeda i drugih grčkih znanstvenika. Islamski astronomi su se uvelike koristili matematikom, a Grosseteste i Bacon su hvalili matematiku kao temelj dobre znanosti. U modernom poimanju, matematizacija fizike počinje u kasnom srednjem vijeku radovima *Oxfordskih Calculatoresa* i Pariških fizičara, sa čijim je radovima Galileo bio upoznat i koje je nadograđivao. U 16. stoljeću talijanski matematičari poput Tartaglie i Benedetta postavili su temelje većine Galileovog rada o mehanici, temelje sa kojima je Galileo bio dobro upoznat. I Kepler i Stevin su se bavili modernom matematičkom znanošću puno ranije od Galilea. Obično se Kepleru pridodaju zasluge za prvi matematički zakon prirode, zakon obrnutih kvadrata širenje svjetlosti koji je inspirirao Ismaela Boulliaua da formulira prvi zakon obrnutih kvadrata za gravitaciju.

Dat ću par primjera doprinosa fizici koji se pogrešno pripisuju Galileu; navodno je prvi primjetio da tijela različitih težina padaju istom brzinom u vakumu, ali zapravo je prvi tu činjenicu zapazio Simon Stevin. Galileu također pripisuju i temelje hidrostatike u modernoj fizici iako su znanstvenici u 17. i 18. stoljeću nastavili razvoj na temelju Stevinovog drugačijeg pristupa. Često se tvrdi i da je Galileo dao prvi Newtonov zakon, zakon inercije. Istina je da je Galileo unaprijedio srednjovjekovni koncept impulsa prema inerciji, ali je i dalje bio hendikepiran vjerovanjem u Aristotelov koncept kružnog kretanja. Tu manu objašnjavaju tako što tvrde da je Descartes modificirao Galileov koncept te ga je onda od njega preuzeo Newton. Iako je Newton preuzeo zakon inercije od Descartesa, Descartes ga nije preuzeo od Galilea nego od Isaaca Beeckmana koji ga je potpuno točno formulirao u obliku kakvog ga je Newton i iskoristio.

Sada kad sam dao realniju sliku Galilea, moram istaknuti da je bio jedan od vodećih znanstvenika na početku 17. stoljeća koji je dao svoj doprinos u više disciplina, ali on je bio samo jedan od više znanstvenika. Naravno, javlja se pitanje kako je uopće nastala takva iskrivljena slika Galilea. U 17. stoljeću je zbog svojih astronomskih otrkića imao status koji bi nalikovao današnjim pop zvijezdama, ali do kraja stoljeća ta je slika izbljedila jer je senzncionalistički pristup astronomiji zamjenjen sa znanstvenijim pristupom astronoma poput Heveliusa i Cassinia. U ostalim znanstvenim pokušajima nije bio tako uspješan. Unatoč uvriježenom mišljenju, Keplerovi radovi su doveli do prihvaćanja heliocentrizma, a ne Galileov *Dialogo*, koji je inače ignorirao Keplerov rad. Galileovi radovi o mehanici su bili poznati, ali nisu imali neki utjecaj i zasjenjeni su Newtonovim radovima krajem stoljeća. U 18. stoljeću Galileo je postao još manje poznat pa se postavlja pitanje kako je onda nastala ova napuhana slika koja ga prikazuje kao boga znanosti?

Prava je istina da je takvoj slici pridonijela Katolička Crkva! Takva slike je rezultat proglašavanja Galilea mučenikom za znanost u najvećem mitu povijesti znanosti, totalno izmišljenom "Ratu protiv znanosti." Napuhana slika je produkt 19. stoljeća i percepcije da su ga žrtvovali na oltaru religije. Drugi bitan faktor javlja se jer većinu popularne povijesti znanosti ne pišu znanstvenici tako da se ne spominje činjenica da je Galileo bio sjajan pisac. Keplerove radove teško je čitati i njegovim najvećim fanovima. Scheinerov *Ursa Rosina* je što se tiče opservacijske astronomije daleko bolji rad od bilo čega što je Galileo napisao, ali čak i astronomi smatraju da ga je prezamorno čitati. Mogao bih dati slične komentari za svakog na mojoj listi Galileovih suvremenika, nekoliko njih je pisalo radove koje su mogli čitati samo matematičari. Galileo je pisao sjajne polemičke tekstove koje je i danas zanimljivo čitati ljudima koji nemaju specijalizirano znanje. Isti faktor zanimljivog pisanja doveo je i do davanja prevelikog značaja Baconu i Descartesu u povijest znanosti 17. stoljeća, ali to je već druga priča. Galilea kakvog ljudi slave je upravo slika znanstvenog mučenika a ne pravog znanstvenika iz 17. stoljeća.

S obzirom na to koliko je slika o Galileu pogrešna možemo se zapitati je li sto slučaj i sa Newtonom, Darwinom i Einsteinom? Postoje članci u kojima se Darwina ne postavlja na postolje nego ga se smješta u vodeće biologe 19. stoljeća. Patricia Fara napisala je sjajnu

knjigu, *Newton: The Making of Genius* koja prikazuje kako se napuhavala slika Newtona kroz 18. i 19. stoljeće. Nisam naišao na slične radove o Einsteinu, ali samo je pitanje vremena kada će se i takvi radovi objaviti

Znanost je kolektivni pothvat, čak i ljudi poput Galilea su samo članovi kolektiva i sve što su uspjeli postići izuzetno rijetko zaslužuje natpise kakve se pojavljuju kod pisaca koje više zanimaju senzacije nego spora i nepravilna evolucija znanosti.

Moj prijatelj Pierre koji je za razliku od mene pravi stručnjak za Galilea te je uz to znanstveni publicist i organizator, misli da bi Galileu trebali dati zasluge za jedan originalni doprinos, bio je prvi znanstveni publicist i to jako dobar!

Tekst je preuzet sa bloga The Renaissance Mathematicus kojeg uređuje povjesničar znanosti amater. Detalji nisu apsolutno točni odnosno nisu dovoljno precizirani jer autor dosta slobodno koristi neke termine. S obzirom da istražuje rano moderno doba, ne treba čuditi da je propustio spomenuti neka ranija imena. Unatoč tome, sama ideja i duh članka su mi se svidjeli i prikazuju realnu, odnosno realniju sliku stvarnosti. Korisno za razbijanje pogrešne slike o povijesti znanosti.

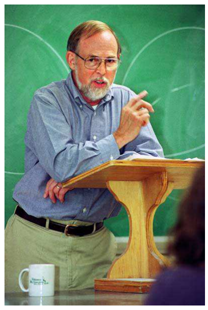
Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjeli znati

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/galileo-galilei-suenje-sve-sto-ste.html

Već sam se u par postova dotaknuo teme Galilea, nisam nikada imao namjere pisati o suđenju, ali sam naišao na neka predavanja koja bi bio zgodno podjeliti. Moglo bi se napisati stvarno puno, spomenuti stotine knjiga i članaka, ali vjerujem da će dva predavanja u nastavku biti dovoljna da saznate što se stvarno dogodilo. Radi se o dva vrhunska i cijenjena povjesničara znanosti tako da što se tiče objektivnih informacija o tome slučaju mislim da ćete teško naći nešto bolje.

David Lindberg
Heretik iz Firence? Galileo, Crkva i Svemir

David C. Lindberg Američki je povjesničar znanosti, istražuje povijest srednjovjekovne i rane moderne znanosti, posebice fizikalne znanosti i odnos između znanosti i religija. Dobitnik je mnogih nagrada među kojima je i ugledna nagrada *Sarton medal*. Jedan je od najuglednijih znanstvenika svog područja, više na; wiki stranici, faraday institute, osobna stranica, amazon. Predavanje koje možete preuzeti na gornjim linkovima održao je u 2006. godine i bavi se okolnostima i detaljima suđenja Galileu. Ako pogledate predavanje saznat ćete tko su mu bili prijatelji, a tko neprijatelji, tko je napisao pjesmu u njegovu čast, kako je teklo prvo, a kako drugo suđenje, kakve su bile veze između Pape i Galilea, tko je bio u pravu, što su mislili znanstvenici onog vremena, a što teolozi, naravno saznat ćete i kako je sve to završilo. Predavanje je stvarno zanimljivo, a na samom početku predavanja Lindberg spominje u publici jednog od najvećih stručnjaka za Galilea, McMullina čije predavanje o toj temi također možete preuzeti.

Ernan McMullin
Je li Galileo bio kriv?

Ernan McMullin bio je jedan od najboljih poznavaoca Galileovog života. Bio je profesor filozofije na Sveučilištu Notre Dame sa uspješnom međunarodnom karijerom, pisao je o temama u rasponu od odnosa kozmologije i teologije, ulozi vrlina u razumjevanju znanosti do tema poput utjecaja Dawinizma na Zapadnu religijsku misao. Više o njemu; wiki stranica, faraday institute, amazon. Njegovo predavanje je također zanimljivo, ali možda je bolje pogledati prvo Lindbergovo predavanje.

Također je među Faraday člancima dostupan i kratak rad koji donosi pregled slučaja Galileo, možete ga preuzeti ovdje(.pdf)

Oba predavanja su dostupna zahvaljujući Faraday Institutu za Znanost i Vjeru, na podstranici multimedija možete pronaći više stotina sjajnih predavanja koja se većinom bave odnosom znanosti i vjere, ako vas zanima takva tematika onda je to najbolje mjesto na internetu za Vas. Osim gore spomenutih predavanja, postoji još par McMullinovih odnosno Lindbergovih predavanja koje možete pronaći u toj galeriji.

Kršćansko lice znanstvene revolucije

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/krscansko-lice-znanstvene-revolucije.html

Jesu li kršćanstvo i znanost uvijek bili u sukobu? Ili vrijedi obrnuto, kršćanstvo je stvorilo znanost? Pitali smo Davida Lindberga, umirovljenog profesora povijesti znanosti i direktora Instituta za istraživanja u humanističkim znanostima na Sveučilištu u Wisconsinu. On bi trebao znati odgovor. Lindberg istražuje povijest srednjovjekovne i rane moderne znanosti, posebno odnos između znanosti i vjere. Njegova knjiga Počeci Zapadne znanosti jedna je od najvažnijih knjiga za svakog tko proučava to razdoblje.

Veliki broj ljudi misli da je crkva oduvijek gušila znanost. Je li to stvarno istina?

> Takav pogled poznat je kao "teza sukoba". Porijeklo joj je u 17. stoljeću, ali pravi procvat doživljava sa određenim radikalnim misliocima Francuskog Prosvjetiteljstva. Ti ljudi su željeli osuditi Katoličku Crkvu i krenuli su u napade na nju. Tako je primjerice matematičar i filozof Condorcet(1743-1794) uvjeravao svoje čitatelje da je kršćanska kultura u Srednjem Vijeku rezultirala u "potpunom propadanju filozofije i znanosti".

Kako se dakle taj mit proširio iz Francuske 18. stoljeća do Sjeverne Amerike u 21. stoljeću?

> Najzaslužniji su John Wiliam Draper(1811-1882) i Andrew Dixon White(1832-1918). Utjecajniji je bio White, prvi predsjednik sveučilišta Cornell, koji je izazvao snažne kritike iz vjerskih krugova zbog sekularnog nastavnog plana(sa naglaskom na prirodne znanosti) kojeg je uveo u Cornellu.
>
> White im je odgovorio sa oštrim napadima što je kulminiralo sa njegovim dvosveščanim djelom "Povijest sukoba između Znanosti i Vjere"(1874.) Whiteova knjiga, koja se i danas izdaje, nastavlja utjecati na razmišljanja ljudi.

Koji su drugi mitovi o znanosti i kršćanstvu i dalje općeprihvaćeni?

> Jedan od najpoznatijih je da su prije Kolumba, svi Europljani vjerovali u ravnu Zemlju – vjerovanje koje su navodno preuzeli iz određenih biblijskih izjava i koje im je nametnula srednjovjekovna crkva. Taj mit ima svoje podrijetlo u 18. stoljeću, osmislio ga je i popularizirao Washington Irving koji je izmislio dokaze za svoje četverosvešćano djelo o povijesti Kolumba. Mit su tada preuzeli White i drugi.
>
> Istina je da je gotovo nemoguće pronaći obrazovanu osobu poslije Aristotela(322 pr. Kr.) koja sumnja da je Zemlja sfera. U srednjem vijeku niste mogli završiti bilo kakvo obrazovanje, katedralnu školu ili sveučilište, a da vam nije potpuno jasno da je Zemlja sferičnog oblika, pa čak i približni opseg.

Zašto je taj mit i dalje prisutan?

> Zato što predstavlja odličnu ilustraciju ostalih mitova u koje ljudi vjeruju, poput barbarskog neznanja srednjovjekovnih ljudi i teze o sukobu. Teško se odreći najbolje ilustracije onoga u što duboko vjerujete.

Je li postojao sukob između kršćanstva i znanosti prije znanstvene revolucije?

> Kršćanstvo i znanosti su bili u kompleksnom odnosu.
>
> Prije Kristovog rođenja, Aristotel, Platon, Ptolemej i Galen su pisali rasprave o znanstvenim pitanjima. Te knjige su došle do srednjovjekovnog kršćanskog svijeta u 12. stoljeća kao latinski prijevodi grčkih i arapskih zapisa. Kršćanski su znanstvenici odmah shvatili da su te knjige nevjerojatno impresivne i vrijedne, i da mogu naučiti o mnogim znanstvenim pitanjima.
>
> No, bilo je i potpuno jasno da ti zapisi(posebno Aristotelovi) sadrže i teološke probleme. Aristotel je vjerovao u vječni svijet. Također je smatrao da je svijet deterministički, bez ikakvog mjesta za Božju providnost i djelovanje. Aristotelova filozofija je bila razvijena unutar racionalističkog razmišljanja da pravo znanje možemo doseći samo putem promatranja i razuma – samim time odbacuje Objavu kao izvor istine.
>
> Jedan od najizdržljivijih mitova o znanosti i vjeri je o tome kako je crkva zbog tih teoloških problema odlučila potisnuti sve Aristotelove zapise, kao i cijelu antičku znanstvenu tradiciju grka.

Što se stvarno dogodilo?

> Srednjovjekovni učenjaci(sveučilišni profesori, uključujući profesore teologije) suočili su se sa velikom dilemom. Nisu bili spremni promijeniti centralnu crkvenu doktrinu kršćanske teologije, ali su prepoznali da klasične znanosti imaju veliku moć objašnjavanja.
>
> Željeli su pomirenje, a ne sukob, tako da su tražili načine kako uklopiti tu moćnu tradiciju. Tamo gdje je bilo potrebno su ispravili antičke izvore, a ponekad su promijenili i tumačenje teoloških doktrina. Žestoko su branili korisnost klasičnih znanosti.
>
> Sigurno je bilo i okršaja, uključujući par slučajeva u kojima su učenjaci sa sveučilišta bili osuđeni zbog podučavanja doktrina koje su bile ocjenjene opasnima, ali većina takvih događaja je bila tek lokalnog i privremenog karaktera. Nikada nije postojalo ništa što bi mogli protumačiti kao intelektualni rat između teologa i znanstvenika.
>
> Roger Bacon, izvrstan znanstvenik trinaestog stoljeća je dobar primjer takvog razvoja događaja. Oslanjajući se na Sv. Augustina, tvrdio je da klasična znanstvena tradicija može biti koristan alat teologije i znanosti.
>
> Toma Akvinski i Albert Veliki su također dali svoj doprinos tom pothvatu. Prošli su kroz Aristotelove radove, liniju po liniju, tražeći načine na koje mogu protumačiti njegove ili kršćanske teološke doktrine kako bi ih uskladili
>
> Poanta svega je da se na kraju kršćanski svijet pomirio sa klasičnom tradicijom. Aristotelov zapisi postali su središnje djelo srednjovjekovnog sveučilišnog obrazovanja, a crkva je postala njihov najveći pokrovitelj.

Što je vodilo srednjovjekovne učenjake dok su radili na tom prilagođavanju?

> Sv. Agustin(354-430), najutjecajniji teolog Srednjeg Vijeka, dao im je glavni alat. Augustin je upozorio da se kršćani izlažu ruglu kada pokušavaju naučiti astronomiju iz Biblije. Nemojte sramotiti kršćansku vjeru sa takvim pristupom znanosti.
>
> Evo što je Augustin zapisao u svojim komentarima na Knjigu Postanka:
>
> > "Obično i nekršćani znaju nešto o Zemlji, nebesima, i drugim elementima ovoga svijeta, o kretanju i orbitama zvijezdi, pa čak i njihovoj veličini i relativnoj poziciji, o predvidljivim pomračinama sunca i mjeseca, godišnjim ciklusima i dobima, o vrstama životinja, grmlja, kamenja i tako dalje, to znanje sigurno posjeduje zbog razuma i iskustva
>
> > Sramotna je i opasna stvar da čuje kršćana, vjerojatno objašnjavajući značenje Svetog Pisma, kako priča besmislice o tim temama; trebali bi učiniti sve što možemo kako bi spriječili takvu sramotnu situaciju, u kojoj ljudi prepoznaju veliko neznanje u kršćaninu te ismijavaju i preziru to neznanje."
>
> Radovi koje su pisali Bacon, Toma, Albert i mnogi drugi manje poznati učenjaci rezultirali su sa kristijaniziranim Aristotelom i aristoteliziranim krščanstvom.

Je li takva kristijanizacija ograničila znanost na neki način?

> Ovisi o području. U tehničkim područjima – matematičkih znanosti, medicine i drugih znanosti koji nemaju svjetonazorski utjecaj – niti najmanje. Na primjer, u povijesti geometrijske optike(omiljena tema srednjovjekovnih učenjaka i moja osobna povijesna specijalnost), nisam naišao niti na jednu tvrdnju da je istraživanje promijenjeno zbog utjecaja kršćanstva.

Je li kristijanizacija ikada motivirala znanstvena istraživanja?

> Definitivno. Primjerice Roger Bacon je tvrdio da ukoliko želite tumačiti Biblijski odlomak koji se tiče nebesa ili nekog drugog predmeta znanstvenog istraživanja, morate poznavati znanost. Poprilično velika količina znanstvenog sadržaja nalazi se u srednjovjekovnim teološkim raspravama.

Uzevši u obzir sve što ste rekli do sada, što možemo zaključiti o uzrocima znanstvene revolucije?

> Postoje dvije raširene teorije, obje uključuju religiju. Jedna tvrdi da je znanstvena revolucija produkt sekularizacije Europe jer je kršćanstvo izgubilo utjecaj na obrazovane europljane. Druga teorija kaže da je znanstvena revolucija produkt vjerskih reformi – posebice, Protestantske reformacije.
>
> Prema mome mišljenju, nijednu poziciju nije moguće obraniti. Mnoštvo faktora je pridonijelo znanstvenoj revoluciji, ona predstavlja nastavak i razvoj srednjovjekovnih institucija(sveučilišta) i kristijanizirane klasične znanstvene tradicije Srednjeg Vijeka.
>
> Dakle nisu niti protestanti niti katolici izumili modernu znanost. Njihova teologija nije bila izvor iz kojeg se moderna znanost pojavila; ali su pružali kontekst u kojem se prirodna znanost razvila i procvala.

Preuzeto sa ChristianityToday.com. Naravno, kao što je i sam Lindberg rekao, postoji više razmišljanja vezanih uz zadnje pitanje, a stvari se kompliciraju kada razmišljamo i o razvoju prirodne filozofije koja prethodi modernoj znanosti.

Udruga Protagora - anticrkveni pamflet

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/udruga-protagora-anticrkveni-pamflet.html

Naišao sam na protucrkveni pamflet koji ponavlja stare mitove tako da sam odlučio odgovoriti na neke iznesene laži, autor pamfleta je udruga Protagora, nisam pročitao izvornu verziju nego onu koju je novinar sa dnevno.hr prenio. Novinar je izdvojio ono što je smatrao bitnim;

> Na propovjed vojnog ordinarijata Juraja Jezerinca reagirala je udruga za zaštitu ireligioznih Protagora, upozoravajući da na ratove koje je Katolička crkva stoljećima pokretala i vodila, kao i na štetni ugovor između Svete stolice i Republike Hrvatske.

Zanimljivo je da nigdje ne piše da se udruga ne slaže sa iznesenim mišljenjem(iako sam siguran da je to slučaj), ali je odlučila za svaki slučaj odgovoriti sa 'protunapadom'. Podsjetilo me to na nedavni slučaj Drage Hedla sa čijom se nagradom neki nisu složili jer *"U doba komunističkog režima između ostaloga je nazivao blaženog Alojzija Stepinca 'krvnikom među svecima'. U takav kontekst stavljao je i blaženog Ivana Merza"*. Takva pisanja su *"izazivala represiju onih koji drugačije misle i ugrožavala sigurnost nevinih ljudi",* ali Drago Hedl u tome ne vidi nikakavih problem, odlučio je odgovoriti sa izjavom; *"Prisjetimo se onda i inkvizicije"*.

Aktivno ste potpomagali represivni sustav do prije 20 godina i vaše klevete su dovodile do zatvorskih kazni? Nema veze, niste vi krivi, prije 800 godina u 1000 kilometra udaljenom mjestu neki popovi su počeli ispitivat i nekad mučit ljude. Kako bi vi mogli biti krivi ako je nekad negdje netko radio i gore stvari? Pa to je osnova pravnog sustava i morala - osoba nije kriva ako je unazad 1000 godina i u radijusu od 2000 kilometara netko učinio goru stvar od vas.

> Protagora ističe da nije upoznata niti s jednim zločinačkim pohodom organiziranim ili upravljanim od strane neke organizacije agnostika, ateista i ostalih nevjernika.

Moguće je da Protagora nije upoznata sa takvim slučajevima, ali to nikako ne znači da ih nije bilo(ili da se treba hvaliti svojim neznanjem). Neću govoriti o očitim slučajevima(crna knjiga komunizma) i najpoznatiji, diktatorima, ali ću spomenuti slučaj Španjolske. **U samo tri godine građanskog rata ubijeno je 10000 redovnika, časni i svećenika i to upravo zato što su bili katolici.** Radi se o masovnom progonu od strane ateista koji su željeli uništiti religiju.

> Ali znamo da je prve progone onih koji drugačije vjeruju započela Crkva, a ne ateisti.

Potpuno prihvaćam razmišljanje jednog od najvećih znanstvenika Isaaca Newtona koji je rekao da je "ateizam toliko besmislen da ne čudi što nikada nije imao puno zagovornika" tako da je Protagora ovog puta u pravu, ateisti nisu prvi počeli progone jer ih kroz povijest nije ni bilo(što ne znači da se kroz prošlo stoljeće nisu potrudili nadoknadit propušteno). Ipak, optužujući Crkvu da je prva počela progone nesvjesno optužuju i ateiste za progone jer je jedna od optužbi sa kojom su se susreli kršćani u grčko-rimskom svijetu bila da su ateisti. Naime kršćani nisu vjerovali u poganska božanstva i različite praznovjerne prakse tako da su ih progonili upravo zbog njihovog ateizma.

Ne znam kakav pregled povijesti imaju ljudi u Protagori, ali povijest nasilja, progona i ratova nije počela sa šačicom ljudi koja je odlučila slijediti Kristov nauk. Ljudi su živjeli tisućama godina prije prvih stoljeća(poslije Krista), i ti isti ljudi su živjeli diljem svijeta na svim kontinentima. Ratovali su, progonili neistomišljenike i bili izrazito nasilni...

> Naime u 4. stoljeću, istom nakon proglašenja kršćanstva službenom državnom religijom Rimskog Carstva,

Interpretacija koju veliki broj ljudi ima o tom govori o tome kako su biskupi i car sjeli i počeli razmišljati kako bi mogli porobit i zaglupit narod te povećat svoju moć. Naravno da samo proglašavanje kršćanstva državnom religijom nije odmoglo širenju kršćanstva*(iako se jasno sjećam kada su mi na vjerojanuku objasnili da je to najveća pogreška u povijesti kršćanstva)*, ali prihvaćanje kršćanstva u Carstvu nije se dogodilo u par dana. No, počeo sam ovo objašnjavati jer je **posljedica te odluke bila sekularizacija države – car nije dobio na moći nego je izgubio. Država i religija više nisu povezane tako, Car više nije Bog, on je običan čovjek koji je također podložan Bogu i njegovi zakonima.**

> pobjednička frakcija kršćana započinje progon, kako drugih frakcija u okviru kršćanstva (npr. gnostika, a kasnije katara i bogumila), tako i pripadnika drugih religija koje pogrdno nazivaju poganima - piše u priopćenju.

U pravu su da je došlo do sukoba, samo proglašavanje religije službenom nije nikako značilo da je carstvo(ljudi) odjednom postalo kršćansko, ali ovo *"započeli progoni"* mi je upalo u oko. Svi žive u miru i trče zagrljeni po mirisnim livadama i odjednom dolazi do progona, ne čini se baš smislenim.

> Navode se i križarski ratovi, vođeni od 1095. do 1291. godine, koje je pokrenula i vodila Crkva, a ne ateisti, a u kojima je ubijeno desetak milijuna ljudi.

O križarskim ratovima nije lako govoriti bez da ih pojedinačno analiziramo, više je nego naivno reći da je Vatikan iz dosade pokrenuo i vodio ratove. Svakako mi nije cilj opravdavati određene događaje poput razaranja kršćanskog Zadra, ali križarski ratovi su posljedica nove situacije; promjene u strukturi populacije Zapadne Europe i nadiranja muslimanskih napadača. Križarski ratovi na Istoku su bili obrambeni ratovi čiji je cilj bio odgovoriti na islamsku agresiju, obraniti kršćanske zemlje.

Zapad je pomogao Bizantskom Carstvu koje je pokušavalo zaustaviti Turke. Islamska prisutnost u Španjolskoj i na Balkanu upozoravala je da je Katolička Europa ugrožena i da će ta opasnost biti sve veća sa porastom moći Otomanskog Carstva. Nisam nikad detaljnije proučavao križarske ratove pa neću više o tome, ali nije teško raspoznati stvarnost od izmišljenih priča o krvi do koljena i 10 milijuna ubijenih. Broj žrtvi je pretjeran, toliko ljudi sigurno nije ubijeno. Svatko to je upoznat sa situacijom u tadašnjem društvu zna da su ti pohodi često bili neorganizirani i da je vojsku pratila rulja koja si nije mogla priuštiti takav put pa su ih često morali i nagovarat da ih ne prate. Svatko sa malo mašte može si zamisliti što se dogodi kad mjesecima putujete bez ikakve pripremljene hrane i u lošim uvjetima.

> Toliko je poubijala i zločinačka Sveta Inkvizicija, a ne ateisti, do 1808. godine, kad ju je Napoleon Bonaparte konačno zabranio.

Inkvizicija, reče Hedl, pa ponovi Protagora. Kao i razni križarski pohodi niti inkvizicija nije isti proces, razlikuju se međusobno po motivima i metodama, recimo najozloglašenija je Španjolska koja nastaje nakon protjerivanja muslimana i ima dosta "sekularne" ciljeve. **Sveta Inkvizicija nije ubila 10000000 ljudi, smrtna presuda je izvršena nekih 2000-5000 puta, često se uzima broj 10000 kao najveći broj žrtava.** Opet, ne opravdavam tih par tisuća presuda(nema ih 10 milijuna) koje su izvršene kroz 6 stoljeća, ali ih je zanimljivo usporediti sa novijim pojavama u roku od samo par godina i to na malom prostoru.

Već sam spomenuo primjer Španjolskog građanskog rata, ali imamo i jedan blizak primjer na našem području. U posljednjim mjesecima(i par godina nakon) drugog svjetskog rata na području Jugoslavije ubijeno je preko 200 tisuća ljudi(u komunističkom vrhu su išli do tog iznosa pa prestali brojati). Jedan od najpoznatijih slučajeva je pokolj na otoku Daksi gdje su stradali i mnogi svećenici.

> Inkvizicija, a ne ateisti, piše također, posebno se sadistički okomila na milijune nevinih žena proglašavajući ih vješticama koje bi nakon dugotrajnog, bolnog i ponižavajućeg mučenja žive spaljivala na lomači.

Inkvizicija nije toliko vezana uz spaljivanja vještica jer se veliki broj takvih procesa događao i u protestantskim državama, ali bilo bi pogrešno sve krivnju svaliti na njih. Zanimljivo je da su u Francuskoj takvi procesi bili aktivni, a u Italiji i Španjolskoj(gdje je bila prisutna inkvizicija) su takvi događaji bili dosta rijetki. Naime crkvena inkvizicija je bila blaža od sekularne i imali su puno manje smrtnih presuda. Svi ti procesi dovodili su do velikog broja optužbi koje su osvetoljubljivi ljudi pokretali protiv svojih susjeda što je rezultiralo sa izmišljenim pričama u koje skeptični Inkvizitori nisu povjerovali. Najpoznatiji takav slučaj je oslobođenje 1500 navodnih vještica jer je Španjolska inkvizicija otkrila velike nedostatke i nedosljednosti u dokazima.

Još jednom su ljudi iz Protagore pretjerali u brojevima, ne radi se o nikakvim milijunima žena nego se radi o broju do sto tisuća žena koje su doživjelu tu tragičnu i neopravdanu sudbinu(možda i duplo manje od mog broja, procjena je 35 tisuća za razdoblje 1450–1750). **Ipak, polako sam se počeo pitati kako ljudi iz Protagore razmišljaju o**

broju ljudi u Europi; potpuno pogrešne brojke od desetak milijuna ubijenih u križarskim ratovima, desetak milijuna u inkviziciji, milijuni spaljenih žena, pa koliko je ljudi tada živjeli u Europi?

> Katolička crkva time je dala neizbrisiv pečat 'Europskome kulturnom identitetu', jer takve navade ne poznaje niti jedna druga kultura - piše u priopćenju Protagore

Još jedna glupost iz Protagore. Ratovi i nasilje u Europskoj kulturi nisu nikakva posebnost na ovom planetu, jedina je razlika što smo bili dovoljno pismeni i smatrali smo da je potrebno zapisivati našu povijest. **Ono po čemu je naša kultura posebna, a što je produkt utjecaj Katoličke Crkve je; razvoj filozofije i moderne znanosti, sveučilišta koja je osnovala, slobodna ekonomija koju počinje razvijati, međunarodno pravo koje nastaje iz kanonskog, naša umjetnost i kultura; razvoj glazbe, jezika i pisma, osnivanje bolnica, ljudska prava, svetost ljudskog života...**

Uzmimo za primjer Indiju i utjecaj te zločeste Europe na nju. Prije Engleza tamo su bili razni osvajači, što su im dobroga donijeli mongoli i arapi? Jesu li im ostavili znanost, tehnologiju i demokratski sustav ?

> Udruga nastavlja navođenjem prisilnog pokrštavanja američkih urođenika u 16. stoljeću, vjerskih ratova u Francuskoj (od 1562. do 1590. godine), tridesetogodišnji rat između katolika i protestanata od 1618. do 1648. godine.

S obzirom na katoličke pravnike i teologe koji su počeli razvijati međunarodno pravo zbog novonastale situacije očito je da ima istine u onim pismima koje su pisali svećenici o lošem postupanju prema domorocima. Sigurno je bilo osvajača koji se nisu vodili humanim načelima prilikom dolaska do nove zemlje. Tko zna možda su neki bili i gori od kolonizatora Asteka koji su porobili sva okolna plemena, iako sumnjam da su imali iste poganske prakse.

Ne znam zašto ljudi u Protagori misle da je ritualno klanje ljudi i rezanje glava tisućama novorođenčati nešto na što su katolici trebali zapljeskati i diviti se toj kulturološkoj raznolikosti, ali pokrštavanje je donijelo puno dobra tim plemenima. Za razliku od Sjeverne Amerike gdje katolici nisu imali tolikog utjecaja, indijanci su prihvaćeni pa su tako ubrzo postali i istaknuti ljudi u Crkvi(iako su indijanci ponekog biskupa ubili i pojeli). Doduše, sve je to bilo popraćeno sa puno tenzija između isusovaca i sekularnih vlasti, sukoba između Portugala i Španjolske, situacija nije toliko jednostavna...

Moram dodati i jednu napomenu o razlici između katoličkog i sekularnog*('pseudoznanstvenog')* postupanja prema osobi. Katolici(ne svi, govorim o kasnijim razdobljima) su gledali na ljude kao Božju djecu pa su tako primjerice odlučili i afričke doseljenike tretirati kao takve. S druge strane imate Huxleya, poznatog biologa koji

si je sam zadao svetu misiju da otjera sve kršćane iz znanosti propagirajući ideju nekompatibilnosti evolucije i vjere, ali ne spominjem ga zato, nego jer je on smatrao da su crnci niža rasa i kao takve će ih prirodna selekcija uništiti. Bio je to razlog zašto je pisao protiv ropstva, smatrao je da tako sprječavamo prirodnu selekciju da obavi svoj posao. Imao je i slično razmišljanje o inteligenciji žena. Srećom crkva ga nije previše slušala i odlučila je obrazovati crnce te se pokazalo da je Huxley bio u krivu..

Huxleya spominjem jer želim ukazati da je takvo razlikovanje rasa novija pojava, još jedan zanimljiviji i manje poznati primjer su Azijci. Popularno ih nazivamo žutom rasom odnosno žutima, ali kada je to počelo? Tijekom prvih susreta europljana sa Kinom i Japanom, gotovo svi su ih smatrali bijelim. Tako su opisivali njihovo bogatstvo, sofisticiranost i spremnost za trgovinu, ali i pretpostavku da bi mogli postati kršćani. Ipak kroz kasnije razdoblje, posebno u 18. i 19. stoljeću znanstvenici ih u svojim analizama počinju nazivati žutom rasom.

Možda veza između moje priče i Protagorine napomene o Europljanima(i to kršćanima) nije očita, ali procesi kolonizacije se uvijek spominju u svom naivnom obliku kako bi pokazali okrutnost kršćanskih osvajača. Mislim da je jasno da se ne slažem sa takvim pogledom na stvari. Pretpostavljam da kad bi mogli birati Asteci ne bi izabrali da ih Huxley kolonizira, vjerojatno bi za taj cilj žrtvovali svojim bogovima još par tisuća djece.

> I 'izabrani narod' sustavno je kroz stoljeća bio na udaru Katoličke crkve, čime su Hitleru bitno olakšali 'konačno rješenje židovskog pitanja'. Hans Kueng tvrdi da je 'nacistički antisemitizam, utemeljen na rasi, bio pripremljen rimokatoličkim i protestantskim antijudaizmom utemeljenim na religiji'. Ne na ateizmu - piše u priopćenju.

Točno je da su i Katolička Crkva i protestanti kroz stoljeća imali negativan utjecaj na status židovske manjine, često su zaboravljali da je Krist kojeg slijede i sam bio židov(kao i njegova Majka). Ipak, sama ideja da su katolici podržavali Hitlera nema temelja jer znamo da je na izborima u katoličkim regijama poput Bavarske dobio samo 25% glasova što bi mu bio kraj političke karijere da u drugim nekatoličkim regijama nije prošao bolje.

Izdvojit ću i dio Poglajenovog razmišljanja iz 1939. o Paktu Staljina i Hitlera;

> "Sjećamo se jedne rečenice, koju se već godine 1934. moglo čitati u "Der deutsche Weg", i to u članku "progonitelji crkve pružaju si ruke". Neka svi državnici upamte, da se po svjedočanstvu povijesti- u ozbiljnom času svi savezi i paktovi sklopljeni samo sa stanovišta političke probiti, raspadaju u ništa- i da se sklapaju savezi i aktovi između onih sila koje su vođene idejom. Možda za druge države i nije od tako velike važnosti jesu li vrhovni predstavnici religiozni ljudi ili nisu. U totalitarnim državama svakako je to od vrlo velike važnosti. **Nažalost moramo priznati, da je Staljin upravo unio svoje ime u "Zlatnu knjigu" bezbožnika, a Adolf Hitler, ono što je za njega najviše biće, formulira kao "trajna substancija naroda" Shvati li se riječ Bog u tradicionalnom smislu, tada su obojica bezbožnici.** Zemlja kojom upravljaju neće poznavati drugih bogova, osim Staljina i Hitlera Bit će zemlja bezbožna kao i ti njeni bogovi. U tim zemljama dosljedno će se ugušiti sve, što čini sadržaj Vesele Vijesti - Evanđelje."

Hitler je pokušavao uskladiti crkve sa nacizmom, ali svi ti pokušaju su bili tek privremena šarada. Prema biografiji Iana Kershawa, Hitler je odlučio uništiti crkve nakon rata;

> **"Jasno je rekao da u utopiji koju gradi nema mjesta za kršćanske crkve... postoje nepomirljive suprotnosti između kršćanskog i Njemački herojskoj pogleda na svijet.** (p 499)"

> "Potrebno je, komentirao je Hitler, ne reagirati na buntovne aktivnosti klera, 'obračunat' ćemo se 'u boljoj situaciji nakon rata' kada će se on morati postaviti kao 'osvetnik' (p 509)"

> "Odlučio je, nakon podmuklog ponašanja crkvi, potaknut mnogim komplimentima koje su mu dali Goebbels i Gauleiter, **uništiti kršćanske crkve nakon rata.** (p 516)"

Poneki politički poeni koje je zarađivao na početku političke karijere ulizujući se crkvi padaju u vodu kada znamo da je 2600 svećenika ubijeno u Dachau, preko 3000 svećenika u Poljskoj... Ako nekome brojevi ne govore dovoljno, neka pogleda poznate sudbine nekih svetaca poput Sv.Maximiliana Kolbea ili Sv. Edith Stein.

> Naglašava se da se Katolička crkva u pedesetak godina 20. stoljeća šest puta priklonila fašističkim diktatorima, genocidnim režimima, masovnim ubojicama, organizatorima logora smrti, silovateljima i otmičarima djece.

S obzirom da je sve što su do sada napisali bilo istina nemamo razloga sumnjat i da je ovo gore istinito, svakako je logično. Crkva je izvor svih zla, nabrojane stvari su zle, dakle iz toga nužno sljedi da je katolička crkva zaslužna za njih .

> Hrvatsku naciju posljednjih dvadesetak godina uvjeravaju kako je bez Katoličke crkve ne bi niti bilo, kako biskupi rade u interesu naroda i sl. Naravno da HBK ne služi Republici Hrvatskoj nego svome poslodavcu, Svetoj stolici, odnosno samoj sebi, koristeći sva prava koja proizlaze iz za RH štetnog ugovora sa Svetom stolicom. Narod gladuje, prekopava po kontejnerima, a HBK raspolaže milijunima i gradi palače od oniksa.

Pročitavši ovo, odlučio sam provjeriti situaciju. Zabrinut zbog problema siromaštva naroda odlučio sam otići u lokalni karitas di sam prije znao viđat nesretnike u potrebi i popričati sa odgovornim ljudima, ali nije ih bilo. Na parkingu nije bilo ni mercedesa od popa, niti audija od časne, mislio sam im pošarat dvorac od onixa, ali kad sam htio preskočit ogradu stresla me struja(izgleda da su shvatili da nas ne mogu sve potrpat u logore pa su odlučili ogradit sebe). Neki siromah koji je pokušavao iščupat dijamantnu tipku za zvonu kako bi je preprodao za hranu mi je rekao da su već 3 tjedna na skijanju. No, ne brinite, kad se vrate provjerit ću sve pa javim na blogu na što se troše pare.

> Sveta stolica je među prvima priznala Hrvatsku, ali nas to skupo košta. Do sada nas je olakšala za barem 6 milijarde kuna i svakodnevno uzima dodatni milijun. Udruga ireligioznih Protagora od RH nije nikad tražila ni lipe - zaključuje se u priopćenju Protagore.

Vjerujem da bi veliki broj Hrvata dao svoj glas protagorinoj listi za sabor tako da samo morate izaći na izbore, osvojiti dovoljno mandata i onda možete mijenjati sve zakone i međunarodne ugovore koji vam se ne sviđaju. Samo se nadam da nećete postaviti Dan Browna za ministra obrazovanja.

Uskoro će referendum o EU...

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/uskoro-ce-referendum-o-eu.html

Naginjete ljevičarskim(radničkim) idejama pa brinete o pravima radnika(ili mislite da je previše takvih "prava"), desničar ste pa brinete o gubitku dobara nacionalnog značaja(ili vam je dosta da ih domaćini ne/iskorištavaju), libertijanac ste pa ne želite gubitak osobnih i ekonomskih sloboda(kojih to trenutno), sjećate se rata pa brinete o tadašnjoj ulozi EZ(ili mislite da baš zato moramo ući), katolik ste pa se bojite gubitka kršćanskih vrijednosti(koje su to trenutno u postboljevičkoj hr), zabrinuti ste za demokraciju(ili je tek očekujete), grozite se EU 'inovativnosti' i birokracije (ili se grozite hr birokracije) ... muči vas sve nabrojano, ili jednostavno razmišljate; "*Neka svi državnici upamte, da se po svjedočanstvu povijesti - u ozbiljnom času svi savezi i paktovi sklopljeni samo sa stanovišta političke probiti, raspadaju u ništa"*, ili možda imate neke druge dvojbe... ukratko;

Niste još odlučili treba li se kockasta zvjezdica priključiti ostalima ?

Možda Vam pomogne poruka u nastavku, ili Vas barem motivira da izađete na referendum ...
Jeste li za članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji?
ZA **PROTIV**

Dobar sam boj bio,

trku završio,

vjeru sačuvao.

2 Tim 4,7

karikatura preuzeta sa catholic cartoon.

utorak, 24. siječnja 2012.

Ron Paul - još jedni izbori

Prošao referendum; EU nas već godinama šalje kvragu pa smo napokon i odlučili ući u tu EU. No, nema veze, baš kao u reklamnim spotovima, napokon ćemo stajati u EU redu sa Bugarima i Rumunjima, a ne Švicarcima i Norvežanima. Možda na ovome referendumu nisam bio na pobjedničkoj strani, ali zato je sljedeći kandidat siguran dobitnik - Ron Paul, a izbori su za predsjednika SAD-a.

Ne ću pisati o njemu, ima bazu obožavatelja na internetu pa nije teško pronaći informacije, izdvojit ću par videosnimki sa njegovim nastupima(iako je uvijek zanimljiv);

- Ron Paul o pobačaju
- Ron Paul o politici obaveznog cijepljena protiv HPV
- Ron Paul protiv ratova
- Predviđanje iz 2002. godine (zanimljivo)
- Ron Paul: Moral,obiteljske vrijednosti i kršćanstvo
- Ron Paul vs Michael Moore
- John Stewart pokazuje kako mediji ignoriraju Rona Paula

Thomas Woods snimio je video o tome koga bi katolici trebali podržati, inače kao što sam već pisao Woods je katolik tradicionalist, ali i libertijanac. Na snimci iznosi neka zanimljiva razmišljanja o braku. Inače, prema nekim anketama čak 50% katolika i dalje podržava Obamu(Woods u 3 minute protiv Obame), i to baš u trenutcima kada federalne vlade tjeraju vjerske organizacije da promoviraju sekularne ciljeve ako žele podršku(kontracepcija, pobačaji...). Ron Paul pisao je još davno o sličnim problemima, u nastavku citat iz kratkog izlaganja Socijalizam utemeljen na vjeri(2001.);

> Osiguravanje saveznih sredstava vjerskim organizacijama rezultati će time da organizacije postanu ovisne o birokratima. **Morat će mijenjati svoj vjerski karakter kako bi zadovoljili uvjete saveznih blagajnika.** Vjerske organizacije će doživjeti pad privatne podrške jer će ljudi pretpostaviti da sada dobivaju sredstva od poreznika pa nema potrebe za donacijama što će rezultirati time da organizacije postanu sve više ovisne o saveznim sredstvima. Kako onaj tko brine o blagajni određuje sve, uskoro će birokrati i kongres kontrolirati sadržaj takvih programa. […] Prihvaćanje saveznih sredstva će iz temelja pokvariti vjerske institucije koje sada pružaju svoje humanitarne usluge jer su potaknuti svojom vjerom. **Ipak, kada prihvate državna sredstva vjera će postati sekundarna stvar jer će trebati zadovoljiti sekularne ciljeve političara i birokrata.** […] Zaključno, zato što H.R. 7 proširuje doseg amoralne, neustavne socijalne države i samim time ugrožava autonomiju i učinkovitost vjerskih dobrotvornih usluga kojima navodno pomaže pozivam svoje kolege da ju odbiju. Nadam se da će mi se kolege priključiti u podršci ustavnim i samilosnim ciljevima kako bi **vratili kontrolu nad dobrotvornim organizacijama američkog narodu kroz smanjenje poreza i kreditne olakšice.**

Mnogi katolici će glasati za Ricka Santoriuma. Libertijanska razmišljanja nisu baš prihvaćena u katoličkim krugovima što ne čudi ako pogledamo izjave američkih biskupa o zdravstvenom sustavu i usporedimo ih sa Ron Paulovim. Ljudi koji nisu upoznati sa austrijskom školom ekonomije možda neće razlikovati Ron Paula od Alana B'Starda(ako se ne varam napušenog u ovoj sceni). Također postoje i drugi problemi koje ističu poznatiji intelektualci vezano uz libertijanske poglede, ponajviše uz pitanje droga, brakova i općenito socijalne politike tako da će Ron Paul teško uspjeti mobilizirati veći postotak birača. Razne govore i eseje Ron Paula možete pronaći ovdje. Bilo bi sjajno kada bi imali nekog sličnog u Hrvatskoj.

Za kraj razmišljanje iz 2005. povodom smrti Pape Ivana Pavla II.

Teologija, ne politika

Povodom smrti Pape Ivana Pavla II predstavnici obiju stranaka u Kongresu izrekli su niz pohvala na njegov račun. Mnogi su opširno govorili o njemu u Zastupničkom domu, a neki su čak prisustvovali njegovom sprovodu.

Drago mi je što mogu vidjeti toliko političara koji odaju počast tom Božjeg čovjeku i čovjeku mira, **ali problem je što mu je toliko malo ljudi u svom zakonodavnom radu odavalo počast za vrijeme života.** Zapravo, većina članova kongresa podržavali su politiku koja je u potpunoj suprotnosti sa katoličkim učenjem.

Prije samo dvije godine konzervativci su prigovarali Papi jer nije podržao našu invaziju na Irak. Neki od vodećih konzervativnih medija čak su odvratno sugerirali da je Papa neprijatelj Sjedinjenih Američkih Država je nije podržao našu agresiju na Bliskom istoku. Papa nije prihvaćao kontradikciju kako se može bit i za život i za rat, niti je mijenjao tumačenje pravila ratovanja kako bi podržao napad na državu koja očito nije predstavljala nikakvu opasnost Americi – konzervativci su mu to zamjerali. Napadi u rujnu nisu promijenili sve, Papa je razumio da je ubijanje i dalje ubijanje. Licemjerni konzervativci koji su zagovarali rat očito imaju kratko sjećanje.

Liberali su također osuđivali Papu jer je smatrao da katolicizam, kao i sve religije, ima pravila koja jednostavno ne možemo odbaciti kako bi zadovoljili trendove vremena. Politička ljevica je bila vrlo kritična prema Papinom razmišljanju o pobačaju, eutanaziji, istospolnim brakovima, feminizmu i kontracepciji. Mnogi liberali smatrali su da je katolicizam prepreka potpuno sekularnom društvu kakvo su željeli stvoriti.

Niti konzervativci nisi liberali nisu razumjeli da su Papini proglasi teološki, ne politički. Jedan je od par ljudi koji se nisu dali zastrašivati ili maltretirati od strane bilo koje vlade. Bio je Božji, a ne državni čovjek. Nije donosio zakone nego utvrđivao dugogodišnji nauk katoličkih doktrina. Njegova misija je bila spasenje duša, a ne služiti političkim ciljevima bilo koje nacije, stranke ili političara.

Za sekulariste to je bio neoprostivi grijeh Ivana Pavla II – prvo je služio Boga, a tek onda državu. **Većina političara misli da je država, a ne Bog, vrhovni vladar na zemlji. Jednostavno ne mogu podnijeti teologiju koja ne podržava njihovu viziju neograničene državne vlasti.** Upravo su zato konzervativci i liberali odbacivali Ivana Pavla II, njegovi teološki proglasi nisu se slagali sa njihovim ciljevima. No, možda jednostavno njihovi ciljevi nisu bili Božji.

Za razliku od mnogih političkih vođa, Papa je razumio da su i osobne i ekonomske slobode nužne za procvat ljudskih vrlina. Vrline su povezane sa izborom. Politika i vlade pokušavaju uskratiti ljudima slobodu izbora.

Papina predanost ljudskom dostojanstvu, utemeljena na Kristovom učenju, vodila ga je da postane dosljedan zagovaratelj etike života što najbolje vidimo u njegovoj borbi protiv pobačaja, rata, eutanazije i smrtne kazne. Koje institucije diljem svijeta upravljaju pobačajem, ratom, eutanazijom i smrtnom kaznom? Vlade.

Povijesno gledajući, religije su oduvijek predstavljale opasnost vlastima jer su se nadmetali za lojalnost ljudi. Ipak, u modernoj Americi većina vjerskih institucija je davno napustila svoju nezavisnost i služe tek kao navijač raznih državnih politika poput socijalne službe, socijalna skrb i vojne agresije u ime demokracije. Tek nekoliko američkih crkvi osporava državne akcije(pod uvjetom da se zadrži njihov status oslobođenja od poreza). Zato političari u Washingtonu navodno slave religije – više ne prijete njihovoj nadmoći. Vlada je prihvatila religije i obitelj kao osnovne principe organizacije našeg društva. Savezna vlada je glavna i svi to znaju, ali nijedan političar neće proizvesti niti dio ostavštine Pape Ivana Pavla II.

Objavio/la Katolik s dna kace u 01:24

Oznake: austrijska škola ekonomije , ekonomija , izbori , predsjednik SAD , ron paul , Thomas Woods

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

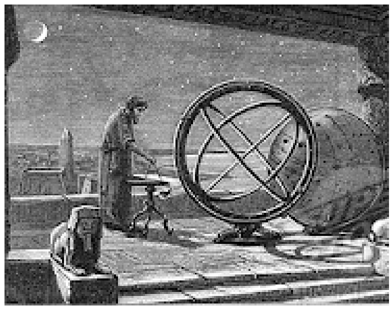

Jesu li Grci radili pravu znanost?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/jesu-li-grci-radili-pravu-znanost.html

Pitati se jesu li antički Grci bili dobri u znanosti čini se kao smiješno pitanje. Svi znamo da su grci izumili znanost. No, ako malo bolje istražimo izgleda da grčki dosezi i nisu tako spektakulatni kako se misli. Pitajte nekog da vam nabroji znanstvenu teoriju koju su razvili i dokazali grci i teško da ćete dobiti neki odgovor.

Zaparavo ima tek par izvornih grčkih znanstvenih otrića. Najvažniji je Arhimedov zakon pomaka i radovi u statici koji nose njegovo ime. Primjerice, znao je kako izračunati mehanički doprinos poluge. Aristarh iz Samosa predložio je da se zemlja okreće oko sunca, ali ideja nije prihvaćena. Eratostenovo mjerenje opsega zemlje često spominju kao znanstveni doseg iako on nije niti predložio, niti je testirao hipotezu. Pretpostavljam da je dokazivanje Zemljine sferičnosti pravo znanstveno oktriće, posebno jer su rani grčki prirodni filozofi sumnjali u to.

Sada loše vijesti. Grčka medicina je i općenito i u specifičnim slučajevima bila konceptualno pogrešna i beskorisna u primjeni. Grčka astronomija i kozmologija nije bila ispravna u gotovo ničemu osim da je Zemlja sfera i da je svjetlost mjeseca zapravo odbijena svjetlost sunca. Osnovni principi grčke kinematike i mehanike su bili pogrešni i posljedica toga je da je sve izvedeno iz toga također pogrešno. Grčka kemija je bila lišena bilo kakve istina, a predložene različite teorije atoma nikada nisu razvijene do statusa hipotezi. "Znanstvena metoda" nije postojala i grčka alternativa "demonstracije" nije bila sposoban generirati znanje o prirodi.

Ništa od toga nije krivnja Grka, problem leži u razlozima zašto su se uopće bavili znanošću. Gotovo nitko od grka, a sigurno ne Aristotel, nisu se bavili znanošću radi nje same nego je znanost bila na usluzi filozofiji i sve teorije o prirodi su bile namjenjene kako bi pružale ravnotežu etici. I ako je medicina bila praktična, temeljila se na holističkom konceptu čovjeka, a ne na funkcioniranju (fizičkog) tijela.

Dakle odgovor je ne. Grci nisu bili toliko uspješni u znanosti i bilo je potrebno jako puno vremena da se riješimo njihovih pogreški. No, imali su sjajne uspjehe u matematici i postojao je dobar razlog za to. Grčki mislioci smatrali su da su čisti brojevi superiorni materijalnom svijetu tako da su im posvetili svu svoju pozornost. Bilo je potrebno kršćanstvo i vjerovanje u nebeski uređenu prirodu kako bi usmjerili znanstvenu pažnju na stvarnost.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta.

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/01/o-srednjem-vijeku-i-mracnom-dobu.html

Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja. Prva polovica tog razdoblja , sve do 1066, je rani srednji vijek(prije zvan i Mračno Doba). Druga polovica je samo Srednji Vijek. U svojoj knjizi, Božji filozofi, u kojoj mi je cilj pokazati kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje modernoj znanosti, mislio sam na razdoblje od normanskih osvajanja do otkrića Amerike. Općenito se smatra da je srednji vijek razdoblje do 1500 godine, iako neki predlažu i godine od 1453.(pad Konstantinopola) do 1517. godine(Lutherove teze). Uvijek mi se činilo da je 1492. godina najbolja jer ne samo da je Kolumbo otplovio, nego se i vratio, a posljednje islamsko kraljevsto u Španjolskoj je osvojeno.

No, barem dva recenzenta su se požalili da je srednji vijek zapravo završio ranije nego što sam ja mislio. To bi značilo da svi doprinosi iz 14. stoljeća koje sam označio kao srednjovjekovne zapravo pripadaju renesansi. Moram priznati da sam svjestan toga prigovora. U svojoj knjizi sam napomenuo da postoji navika da nešto što je dobro a dogodilo se oko 1400. godine(primjerice u slikarstvu) naziva rana renesansa, a nešto loše što se dogodilo u tom razdoblju(primjerice stogodišnji rat) nazvali bi srednjovjekovni. **Zapravo, sve loše što se dogodilo u bilo kojem razdoblju nazivaju srednjovjekovnim, tako da nas to možda ne bi trebalo čuditi. S obzirom da je znanstveni razvoj kojeg sam zabilježio dobar onda je on dio Renesanse, a ne srednjeg vijeka**.

Kao odgovor, moram primjetiti sljedeće. Prvo, među povjesničarima, je općeprihvaćeno da je prva polovica 15. stoljeća dio srednjeg vijeka. Prema definiciji razdoblje završava kada počinje moderno doba. a nemoguće je postaviti taj datum prije 1453. godine. Tek nekolicina pokušava taj datum pomaknuti prije 1492. Drugo, Renesansa nije povijesni period(i nitko se ne može složiti kada počinje i završava). To je samo kategorija izmišljane od strane povjesničara umjetnosti u 19. stoljeću. Možete opisati neku arhitektutu kao renesansnu(za razliku od primjerice gotičke), ali zapravo ne možete opisati neki vremeneski period na taj način.

Konačno, Renesansa u Italiji pojavila se prije nego u Sjevernoj Europi, ako i možete reći da Renesansa u Firenci počinje prije 1400. godine, ne možete tvrditi isto za Francusku ili Nizozemsku(a posebno Englesku). Veliki dio znanosti koji objašnjavam u knjizi razvio se u Oxfordu i Parizu. Nema teorije da razoblje prije Crne Smrti u tim gradovima možemo nazvati Renesansom.

Na kraju, ništa od toga nije bitno. Nisam napisao knjigu da bih rehabilitirao neko vremensko razdoblje, nego ljude koji su tada živjeli. Dosezi Jeana Buridana, Nikole Oresmea i *Merton Calculatorsa* nisu ništa manji jer neki recenzenti tvrde da nisu živjeli u srednjem vijeku.

Koliko je zapravo mračno Mračno Doba?

Dakle koliko je mračno bilo razdoblje ranog srednjeg vijeka(c. 400AD-c.1000AD)? Postoje dvije škole misli, ovisno o tome istražuje li povjesničar srednji vijek ili klasično razdoblje.

Većina povjesničara ranog Srednjeg Vijeka smatra da razdoblje nije uopće bilo mračno. Spominju prekrasne objekte nađene na Sutton Hoou, mozaike Ravennske crkve, katedrala u Aachenu, mnoštvo pravnih zakona, širenje pismenosti i formiranje područja koji će jednog dana postati europske nacionalne države. Također mogu ukazati na vrhunac bizantske civilizacije pod Bazilijem II u 9. stoljeću, činjenicu da je franački vojskovođa Charles napokon zaustavio muslimansko napredovanje te brzu asimilaciju novih tehnologija poput pluga, stremena, ovratnika za konje, potkova i mlina.

Povjesničari klasičnog razdoblja imaju tendenciju prema tvrdnji da je rani srednji vijek bio mračan, barem u usporedbi sa Rimskim Carstvom. Spominju propast ikakve kontrole na Zapadu zbog barbarskih napada, pad pismenosti i gubitak grčke, smanjenje trgovine, veliki pad u gostoći naseljenosti i veliku količinu besmislenog uništenja od strane raznih plemena koji su napali Carstvo. Nisu Vandali slučajno ostavili svoje ime u sjećanju.

Nijedna strana se ne slaže sa Gibbonom i ne krivi kršćanstvo za "Mračno doba". Zapravo, kršćanstvo se smatra najvažnijom formom u kojoj je kasno-antička kultura uspjela preživjeti. Također je imalo presudan utjecaj u širenju kulture na područje sjeveroistočne Europe gdje Rimljani nisu nikada bili.

Obje strane su djelomice u pravu. Rimsko carstvu je doživjelo pad što je dovelo do ozbiljnog propadanja materijalne i intelektualne kulture. No, carstvo je trebalo pasti ako smo željeli da se razvije moderna Europa. Rimsko društvo je bilo sklerotično, tiransko i vrlo konzervativno. Bez inovacija. Veliki dio tehnologija koji su revolucionalizirali poljoprivredu u razdoblju od petog do trinaestog stoljeća bio je dostupan i Rimljanima, ali je nisu koristili. Nisu imali želju širiti svoje granice i dovesti civilizaciju do Njemaca i Skandinavaca. Dio pritisaka na carske granice je bio jer su okolna plemena pokušavala ući u carstvo.

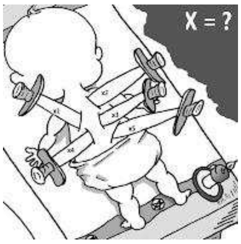
Dakle rani srednji vijek počeo je kao mračno razdoblje sa velikom kugom, barbarskim prodorima i gubitkom kulture, ali nakon toga su se počeli razvijati bržim tempom nego što su Rimljani uspjeli stoljećima. Mogli bi nazvati Pad Rimskog Carstva epizodom kreativne destrukcije.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta(o srednjem vijeku, o mračnom dobu).

nedjelja, 29. siječnja 2012.

Dijete kao pravo - IVF [1/2]

Nisam pratio građanske akcije vezane uz Ostojićeve izjave, iako sam ostao iznenađen njegovom izjavom da svatko može odredit za sebe u kojoj fazi razvoja možemo ubit čovjeka(dok je recimo medicinska marihuana zlo u kojem nam je potrebna odluka države), tako je primjerice fetus od 8mjeseci i par kilograma sasvim prihvatljiva opcija za njega, ne znam što misli o onima koji misle da se to može produžiti i na prvih par godina, ali nije ni bitno za ovaj post. Naravno u tome razmišljanju ga, prema njegovim riječima, podržava znanost 21. stoljeća(očito sam propustio pročitati neke revolucionarne radove o tematici), a podržavaju ga i neke udruge.

Tportal donosi članak pod naslovom "Ministre Ostojiću ne posustaje pred srednjovjekovnim zahtjevima!" o pismu podrške kojeg potpisuje niz udruga, među njima i akcija nisam vjernik*(tko zna možda oni imaju kakve veze sa tportalom)*. Tekst je manje više ono što bi očekivali, a završava sa izjavom da pismo akcije *I ja sam bio embrij* koje navodno spominje da se radi o diskriminaciji vjernika "nije ništa doli demagoško razbacivanje frazama", poprilično zanimljiva izjava ako pogledamo naslov članka. Naravno tekst pisma je ono što bi i očekivali kada ga potpisuju antikatoličke, feminističke i homoseksualne udruge. Još ga potpisuje i udruga za promociju znanosti i kritičkog mišljanja, pomalo iznenađujuće jer ne znam što oni imaju reći o ovome(valjda jer nisam upoznat sa znanstvenim radovima koje Ostojić spominje), iako nije teško shvatiti o čemu se radi ako vidimo što oni zapravo promoviraju. No, da skratim priču; katolici-loše, oni protiv-dobro, ili u malo duljoj verziji, svakome tko to želi bi trebali dopustiti oplodnju, svatko tko misli drugačije pripada srednjem vijeku, katolici ne bi trebali sudjelovati u političkim odlukama – i sve to je naravno "objektivna znanstvena spoznaja", a ne ideologija(kao što nam garantira popis udruga).

Kad god čujem da netko ima pravo na nešto(pogotovo kad je to nešto dijete) onda se zapitam par stvari, srećom nisam osamljen pa u nastavku donosim jedno razmišljanje psihijatra Theodorea Dalrymplea (inače ateista) iz eseja *"The law of conservation of righteous indignation, and its connection to the expansion of human rights";*

> Promjena stvari koje odobravamo ne znači samo promjenu našeg razmišljanja nego ima i veliki utjecaj na društvo. **Sve što nije zabranjeno postaje pravo, jer očito je da svatko ima pravo raditi ono što mu nitko nema pravo zabraniti.** Uskoro svijet postaje pun prava i svaki dan se otkrivaju neka nova, baš kao što istraživači u Amazoni pronalaze stalno nove vrste insekata.
>
> Ljudi koji su svjesni svojih prava(osim onih, sada već tradicionalnih poput prava na pošteno suđenje) **stalno razmišljaju o njima i pozivaju se na njih čim naiđu na prve znakove frustracije zbog svojih hirova, iz nekih drugih razloga takvi su ljudi radikalni egotisti.** Metafizičko porijeklo njihovih prava zanima ih isto koliko i metafizičko porijeklo njihovog vjerovanja u postojanje Himalaje: "postojanje" njihovih prava i Himalaje smatraju jednakima. Kada su pitala planinara Georgea Mallorya zašto se želi popeti na Everest odgovorio ime je;"zato što postoji". Na isti način i ta prava postoje za ljude koji ih žele iskoristiti.
>
> Prava se razvijaju kako bi zadovoljili ego onih kojima sloboda nije ništa više od neograničenog ponašanja.(Prema Millu, jedino dobro koje zaslužuje to ime je traženje dobra na svoj način.)
>
> Prava se šire na dva načina. Prvo, negativna prava postaju pozitivna prava. **Na primjer, pravo žene na djecu, u smislu da je nitko nema pravo u tome**

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva blog

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
▼ siječnja (15)
Dijete kao pravo - IVF [2/2]
Dijete kao pravo - IVF [1/2]
O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Jesu li Grci radili pravu znanost?
Ron Paul - još jedni izbori
Uskoro će referendum o EU...
Udruga Protagora - anticrkveni pamflet
Kršćansko lice znanstvene revolucije
Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjel...
O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia
Rođenje ljudskih prava
Kviz o evoluciji
Novine o rođenju Spasitelja
Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa
Sretna nova!
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija

> **spriječiti, postaje pravo da stvarno i "posjeduje" dijete, čak i na teret poreznih obveznika i društva.** Neplodnost postaje povreda i prekršaj prava, a ne fiziološka nesreća, i s obzirom da postoje tehnološka sredstva, za sada jako skupa i uspješna tek u malom broju slučajeva, kojima možemo ispraviti neplodnost, pristup tim sredstvima postaje samo po sebi pravo, a negiranje istih je povod za tužbu i (još važnije) gnjev. **Ne trebam ni reći da bilo kakva diskriminacija protiv žene na temelju dokaza njene naravi, ponašanja ili životnog stila prilikom zahtjeva za tretmanom je također i kršenje njenog prava na dijete. Želim nešto, dakle imam i pravo na to.** Ta izjava nam pokazuje koliko je teško postaviti etičke granice na tehnički napredak u reproduktivnoj medicini; želja je ta koja vlada svime. Zaprepašteni smo feticidom u Indiji, ali kakav prigovor možemo dati ako prihvatimo veličanstvo individualne volje?

U eseju pod nazivom Let's be rational, u kojem se IVF spominje tek kao primjer jednog od tehnoloških napredaka koje bi trebali promatrati kao kompleksniju temu, a ne idealiziranu sliku o napretku znanosti i tehnologije, Theodore zapisuje;

> **Navodi primjer in vitro oplodnje(IVF) zbog koje su mnogi roditelji iskusili radost roditeljstva što inače ne bi bili u stanju. To je nesumnjivo istina, ali to nije cijela istina koja je zapravo puno kompleksnija.**
>
> IVF je uspješna tek u četvrtini slučajeva, vrlo je skupa i vremenski zahtjevna. Zbog svega toga ima različite učinke(osim raspleta u kojoj dolazi do rođenja djeteta).
>
> Kao prvo, čini samo stanje neplodnosti gorim no što bi inače bilo. Ono što ne možemo izlječiti moramo trpiti; nadajući se da se neplodnost može izliječiti, sprječavamo, ili barem odgađamo, prihvaćanje onoga što je trajno stanje i tako nepotrebno produžujemo patnju. Potičemo nadu koju ćemo na kraju, u većini slučajeva, ugasiti. U međuvremenu, ljudi troše veliku količinu novca i usmjeravaju svu pažnju tome cilju, na štetu svojoj psihološkoj ravnoteži. Događa se da parovi prekinu nakon što IVF konačno ili uspije ili završi neuspjehom. Ideja da će život biti savršen ako ostvarimo uvjet X je rijetko kad konstruktivna.
>
> IVF stvara i razne moralne dileme. **Tko bi sve trebao imati pravo na nju? Svatko tko izrazi svoju želju?** Treba li postojati neki uvjet za buduću majku(ako postupak uspije) koje mora zadovoljiti kako bi smatrali da je dobra, ili barem dovoljno dobra, majka? Za usporedbu, ljudi koji žele posvojiti djecu moraju proći kroz rigorozan postupak kako bi dobili dopuštenje, a pravda zahtjeva da isto tretiramo ljude u jednakim moralnim situacijama; znači li to da bi i ljude koji sudjeluju u IVF postupku trebali također ispitati? Suočeni smo sa dilemom; ili nećemo postaviti nikakve uvjete za ženu koja pristupa IVF što znači da ne pazimo na važne moralne posljedice, ili postavimo neke uvjete što bi značilo ideološki sukob oko toga što to znači da žena može biti majka.
>
> U Europi smo vidjeli neke čudne fenomene, žene u 60tim godinama koje prolaze uspješnu IVF. Naravno, ne znamo da će majka u svojim 70tima biti loša majka; možda će biti sjajna majka, uz pretpostavku da to doživi, jer imaju bogato životno iskustvo.
>
> **No, sveukupni kulturni učinak takvih trudnoća je širenje i jačanje pojma života kao egzistencijalnog supermarketa, u kojem možete živjeti kako god želite i odabrati sa police neki od načina života,** baš kao što bi odabrali i doručak. U tom novom, hrabrom svijetu, nema intrinzičnih granica koje morate prihvatiti ako želite biti slobodni, uravnotežen i sretni. Prisjećam se poznate Burkeove izjave da su ljudi spremni na slobodu u istoj količini u kojoj su spremi postaviti granice svojim apetitima. Shvatiti da "imati sve" nije realna mogućnost, da svaki užitak podrazumijeva prekid nekih drugih užitaka, da su uvijek potrebne teške odluke i da je na kraju nemoguće izbjeći njihovo donošenje iako ih odgađamo, je bitna faza u postizanju zrelosti. Poprilično neočekivano, ali prihvaćanje frustracija je preduvjet sreće. Jedan od načina kako izbjeći trajnu nesreću je ne zahtjevati od život više no što on može dati.

[1/2]

Objavio/la Katolik s dna kace u 22:09

Oznake: ivf , reproduktivna medicina , Theodore Dalrymple , za život

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

ponedjeljak, 30. siječnja 2012.

Dijete kao pravo - IVF [2/2]

" Najgori zlostavljač djece u državi je Britanska vlada. Učinili su sve u svojoj moći, putem socijalnih reformi i fiskalne politike, kako bi promovirali okolnosti u kojima se zlostavljanje i napuštanje djece najčešće javlja. **Onaj tko se zalaže za samohrane roditelje - barem u Britaniji – zalaže se za moralnu, duhovnu i emocionalnu degradaciju, prljavštinu i deprivaciju. Onaj tko promovira samohrano roditeljstvo je ravnodušan prema sudbini djece.**

Još jedan korak na putu prema propasti upravo je predložila predsjednica organizacije Human Fertilisation and Embryology Authority, Suzi Leather(pazite se autoriteta koji koriste deminutive svojih imena). **Predložila je da klazulu koja zahtjeva od doktora da uzimaju u obzir i djetetovu potrebu za ocem, prilikom in vitro oplodnje neplodnih žena, treba ukloniti iz zakona.** Ideja da su očevi potrebni u životima djece je, po mišljenju gospođe Leather, prestaromodna da bi se njome bavili.

Leather je jedna od onih koji misle da su društveni trendovi koje ona zagovara samoopravdani. "Apsolutno je jasno", rekla je, "ako razmislite o promjenama u društvu i različitim načinima na koje možemo osnovati obitelj, da je anakrono u zakon uključivati izjavu o potrebi za ocem." Drugim riječima, ako dovoljno ljudi radi nešto, onda je to pravo, i zakon bi se tome trebao prilagoditi. Ako razmislite o tome, apsolutno je jasno da je zbog promjene u stopi provala kroz posljednjih 50 godina anakrono zaključavati svoja vrata ili očekivati da će policija učiniti nešto kada vam provale u kuću.

Ono što je tako duboko odvratno kod razmišljanja gospođe Leather je neizrecivo i nepobjedivo buržoazijsko samozadovoljstvo, dostojno Messrs Pecksniffa i Podsnapa. Ako vam je dovoljno stalo pa pogledate situaciju u već velikom djelu zemlje u kojemu očinstvo jedva postoji, osim u strogo biološkom smislu, pronaći ćete ne samo alternativnu, nego puno lošiju vrstu obiteljskog života(s time da termin obitelj koristimo u jako širokom smislu). To je hobsijanski svijet primitivne brutalnosti gdje čovjek sa najvećom šakom ili najvećom mačetom ili najvećim pištoljem vlada, i gdje su djeca uvedena u potpuno egotistički kodeks ponašanja u kojem je ono što radiš određeno samo sa onime za što znaš da te neće kazniti.

To je svijet iz kojeg je sve teže pobjeći. To je svijet u kojem su žene izložene daleko većem nasilju nego ikad prije, i u kojem djeca proživljavaju dijalektiku između prevelike popustljivosti i divlje represije, ovisno o raspoloženju u tom trenutku. Prozvati takav način života samo drugačijim je bijedni kukavičluk i nepoštenje. Živeći i radeći u raznim dijelovima svijeta, i puno putujući, mogu reći da je to najgori način življenja kojeg sam ikad susreo. Reći da bi ga trebali prihvatiti kao neizbježnost, kao povijesnu promjenu, kao neizbježni dio duha današnjeg vremena, značilo bi prihvatiti put ka degradaciji. Nemamo je od nas prihvatiti katastrofu, i zbog pojedinaca koji se moraju nositi sa time i zbog društva u cjelini. Prijedlozi gospođe Leather su još samo jedan prilog našem sporom nacionalnom samoubojstvu.

Za nju je, školski primjer moralne generalizacije – **da ne bi trebali diskriminirati između načina života – važnije od stvarnih života milijuna bližnjih, uključujući i djecu.** Ono što ona zahtjeva je IVF po želji. Kako bi zadovoljili ženine neobuzdane hirove, djecu ćemo dovoditi na svijet o javnom trošku, a zatim ćemo ih odgajati o javnom trošku. Vi ste, dragi čitatelji, već de facto odgovorniji za uzdržavanje dobrog(ili bih trebao reći lošeg?) dijela djece u Britaniji no što su to njihovi očevi, kojima ne pada na pamet trošiti svoj novac na odgoj potomaka; i tu je još jedan prijedlog kako bi proširili očinsku ulogu države.

U novom vrlom svijetu gospođe Leather, ženama treba omogućiti da imaju djecu samo zato što to žele, kao da je to pravo koje im daje vlada, bez obzira na njihovu sposobnost da ih odgajaju, ili tko će ih financirati, ili posljedicama na samu djecu. Muškarce treba trajno podjetinjiti, njihovi prihodi su zapravo džeparac koji trebaju trošiti na svoj užitak, bez ikakvih ozbiljnih obaveza(osim plaćanja poreza). Ubuduće, država će biti otac djeteta, a otac će biti dijete države.

No, ništa od toga nije predodređeno. Nije zapisano u povijesnim genima; upravo suprotno, to je nešto što su potakle naše vlade, bilo namjerno bilo nehotice. Jednostavno nije istina da je proces nepovratan, u smislu da ne možemo ljude ohrabriti da se drugačije ponašaju putem poreznih olakšica i promjenama u zakonu.

Prijedlog gospođe Leather je neobičan, po mom mišljenju, otrovan spoj neobuzdanog individualizma s jedne strane i uplitanja države – dadilje s druge strane. Kako bi sva djeca u velikom vrtiću, kojeg uobičajeno zovemo Britanijom, dobila upravo ono što žele, državi-učiteljici moramo osigurati ogromne ovlasti oporezivanja, regulacije i preraspodjele. Bez tih ovlasti, žena si

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ▼ siječnja (15)
    - Dijete kao pravo - IVF [2/2]
    - Dijete kao pravo - IVF [1/2]
    - O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
    - Jesu li Grci radili pravu znanost?
    - Ron Paul - još jedni izbori
    - Uskoro će referendum o EU...
    - Udruga Protagora - anticrkveni pamflet
    - Kršćansko lice znanstvene revolucije
    - Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjel...
    - O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia
    - Rođenje ljudskih prava
    - Kviz o evoluciji
    - Novine o rođenju Spasitelja
    - Ozbiljni povjesničar vs negator Isusa
    - Sretna nova!
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

ne bi mogla jednostavno priuštiti djecu zbog svog hira, samo zato što ih želi, niti bi muškarci mogli izbjegavati svoju odgovornost.

U svom medicinskom radu, praktički nisam nikad susreo dijete, adolescenta ili mladu odraslu osobu koja ima neki odnos sa svojim ocem. **Ne samo da očevi vjeruju da nemaju nikakvu odgovornost prema svojim potomcima, nego ni majke to ne vjeruju.** Izrazitu bijedu takvog načina života ne možemo zanemariti ni zbog nepobitne činjenice da relativno maleni broj vrlo sposobnih žena uspješno odgaja djecu bez potpore očeva.

Prijedlogu gospođe Leather dakle u potpunosti nedostaje samilosti, duboko su nemaštoviti i u potpunosti loši zbog svojih učinaka. Društveni trend ne smijemo prihvatiti samo zato što postoji, ne bismo trebali slijediti mnoštvo kako bi činili zlo.**"**

Mi nemamo gospođu Leather, ali zato imamo razne udruge. Autor gornjeg teksta(*The fact that there are single mothers doesn't make it right*) je Theodore Dalrymple psihijatar i pisac. Theodore je proveo jedno dulje vrijeme putujući afrikom, a svoju karijeru proveo je kao psihijatar u zatvorima i bolnicama u Londonu gdje se upoznao sa sudbinama desetaka tisuća ljudi o kojima možete rijetko kad čitati u medijima. Na temelju teksta možete naslutiti da ga ljevičari ne vole previše i odbijaju povjerovati u slučajeve koje opisuje, ponekad ga optužuju da je pesimist i mizantrop, ali ima i svojih branitelja koji tvrde da je njegova konzervativna filozofija anti-ideološka, skeptična, racionalna i empirijska.

Neizbježno je uplitanje ekonomije u cijelu raspravu o tome tko ima "pravo" na oplodnju i kakve zajednice država treba poticati, u nastavku jedan video u kojem ekonomist Thomas Sowell govori o sustavu socijalne pomoći u SAD-u, nije o ovoj temi, ali je povezano.

Zanimljivo je pročitati i pismenu izjavu na Vrhovnom Sudu Britanske Kolumbije vezanu uz pitanje poligamnih brakova, dokument protiv tog prijedloga možete pročitati ovdje(*25. strana pdfa za sažetak*). Pismo podrške ministru Ostojiću je relativno kratko, ali pretpostavljam da su sličnu studiju napravili i u društvu za promociju znanosti i kritičkog mišljenja u kojem iznose relevantne ekonomske, sociološke, psihološke i antropološke podatke utemeljene na evolucijskim principima kako bi dokazali da se njihove tvrdnje temelje na *"objektivnim znanstvenim spoznajama"*. Mislim da već na temelju stoljeća tradicije možemo sa poprilično sigurnošću tvrditi da je monogamni brak dobar okvir za odgajanje djece, a da drugi oblici življenja nisu nešto što bi društvo trebalo aktivno poticati.

Da biste shvatili zašto Theodore tako reagira na poticanje oplodnje neovisno o bračnom statusu morate biti upoznati sa podacima o zlostavljanoj djeci u Velikoj Britaniji. Uz njegov tekst spominju ovaj članak. Studija se bavi vezom između različitih oblika obitelji i zlostavljanja, ponajviše nepostojanjem braka i prisutnost suživota(kohabitacije nevjenčanih partnera). U nastavku jedan graf iz studije koja je pokazala da je najsigurnija okolina za odrastanje djece u kojoj su biološki roditelji u braku i žive zajedno(što naravno nije garancija sretnog djetinjstva i sreće), ostali oblici suživota imaju veći postotak zlostavljane djece(podaci za "fatal abuse" su još gori).

Gornji podaci vrijede za Britaniju, nemam podatke za Hrvatsku, s obzirom da nam se razlikuje struktura stanovništva pretpostavljam da nam se razlikuje i statistika i da situacija nije tako loša.

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Ipak, djeca rastavljenih parova imaju veću vjerojatnost za različite probleme(što vrijedi čak i za države sa kvalitetnijim socijalnim sustavom poput Švedske), a problemi vrijede i za djecu koja žive sa nevjenčanim biološkim roditeljima. Sve to naravno ne znači da je život sa vjenčanim roditeljima idealan. Ne znam puno o tematici pa neću ulaziti u analize razloga za takvu statistiku, pretpostavljam da je jedan od razloga u tome zašto uopće dolazi do rastave i života u takvim zajednicama, ono što znamo iz ekonomije je da nevjenčani parovi imaju niže prihode od vjenčanih parova(mislim da ne moram ni spominjati prihode samohranih roditelja), a razina prihoda obitelji je također faktor koji utječe na postotak zlostavljane djece .

Opet ponavljam, ne znam statistiku za Hrvatsku, ali nisam jedan od onih koji vjeruju u superiornost ili inferiornost hrvatskog društva tako da pretpostavljam da i za nas vrijede isti ekonomski zakoni. Kako smo dostigli zapadne države po postotku rastava ne bi me čudilo da ih uskoro dostignemo i po drugim neslavnim statistikama.

Nisam ulazio u bioetičke rasprave oko samih metoda oplodnje, ali **naivno je tvrditi da je dijete "pravo" te da su životni stil i bračni status nebitni(prije se radi o egu elite, a ne o *"dobrobiti građana Republike Hrvatske"*).** Izgleda da postoje ljudi koji žele stvoriti sliku kako su liberali samilosni, a da konzervativci ne mare za ljudske sudbine, nadam se da sam uspio pokazati da to nije slučaj i da je pogrešna pretpostavka liberala kako svi oni koji ne vjeruju u njihova politička rješenja ne mare niti za ljude kojima bi ta rješenje navodno trebala pomoći.

Objavio/la Katolik s dna kace u 17:06

Oznake: ekonomija , ivf , reproduktivna medicina , Theodore Dalrymple , thomas sowell

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svjesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Rim, rani kršćani i filozofija

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/rim-rani-krscani-i-filozofija.html

Jason Rosenhouse napisao je recenziju knjige "Galileo je završio u zatvoru i drugi mitovi o Znanosti i Religiji." Knjigu je pripremio povjesničar Ron Numbers jer je njemu i njegovim kolegama dosta mitova koji se stalno javljaju u modernom američkom "kulturnom ratu". Numbers je izazvao neke kontroverze jer je u uljuđenim odnosima sa mnogim kreacionistima(iako se ne slaže sa njima) i izgleda da ima neke simpatije prema njihovom razmišljanju; doduše to je razumljivo jer je autor povijesti antievolucionističog pokreta.

Rosenhouseova reakcija na knjigu pokazuje koliko je teško pobiti mitove kojih se drže ljudi u raspravi o znanosti i vjeri. Možete ugroziti neke od mitova, ali uskoro će nastati manji, ali ne i slabiji mit kojeg će se držati sa podjednakim elanom. Naše razmišljanje o kasnoj antici, na koje je utjecao Edward Gibbon, ukratko opisuje društvo u kojem se pale knjige i u kojem fanatični kršćani trče okolo i uništavaju plodove grčko-rimskog svijeta, zamjenjuju racionalnu misao helenističke kulture sa opskurnim raspravama kako tri osobe mogu biti jedna ili u koliko sati se anđeli ustaju vikendom. Takvo razmišljanje je toliko privlačno da ga se teško odričemo. Na kraju Rosenhouse zaključuje da rani kršćani nisu zatrli znanost nego su jednostavno izgubili interes za nju(ne znam što bi ljudi poput Johna Philoponusa ili Boethiusa rekli na to). Takav mit je podjednako snažan i kao onaj prijašnji. Kršćani koji tisuću godina uništavaju znanost, pa to zvuči dosta dobro. Jednostavno izgubiti interes za znanost je baš jadno.

Istina je prema meni otprilike ovakva. **Nedvojbeno je došlo do pada znanstvenih spoznaju u Zapadnom Rimskom Carstvu jer je došlo do općeg pada i kolapsa, ali korijeni toga se nalaze u poganskim rimljanima.** Nakon 200 pr. Kr. postojala je plodna kulturna razmjena između grka i rimske više klase što je rezultiralo sa ulaskom dijela klasične tradicije u Rimsko carstvo, ali radilo se tek o populariziranoj verziji onoga što je prevedeno na latinski. Dvojezičnost i uvjeti koji su pogodovali raspravama počeli su naglo opadati nakon 180 AD kada je carstvo upalo u krizu 3. stoljeća. **Rimski građani koji su kasnije postupno prelazili na kršćanstvo nisu više imali pristup velikom broju radova iz klasične tradicije** koje su uredili rimski autori. U međuvremenu je bogatija i kompletnija verzija klasične tradicije završila u rukama muslimana koji su se naglo raširili po aziji i mediteranu. Zatim su preveli te radove na arapski, nadogradili ih i prenijeli ih kroz sjevernu Afriku do Španjolske. Čim se Zapadna

Europa počela oporavljati intelektualci su putovali u Španjolsku kako bi preveli materijale i uklopili ih u srednjovjekovnu kulturu.

Određeni komentatori često ističku anti-intelektualnu struju koju su prihvatili neki crkveni oci, najčešće ističu Tertulijana koji je dao slavnu izjavu "Što Atena ima sa Jeruzalemom?". Takvo kontra kulturalno razmišljanje je na kraju zamjenjeno sa ljudima poput Justina Mučenika i još važnije sv. Augustinom koji se nije opterećivao sa grčkim znanjem, ali ga je koristio prilikom proučavanja Svetog Pisma. Razvio je izrazito utjecajno načelo koje govori da je prirodna filozofija korisna za tumačenje Biblije. Naravno, danas mislimo da bi znanost trebali raditi zbog same znanosti, ali takvo razmišljanje je strano klasičnom svijetu u kojem je takvo proučavanje bilo uvijek podređeno etici i filozofskim razmišljanjima. Taj moderni princip nije ni danas potpuno zaživio, tijekom 20. stoljeća znanost je korištena u svrhu bilo koje ideologije tog razdoblja.

Što objašnjava anti-intelektualnu struju kršćanske misli? Izgleda da se radilo o principijelnom stavu, a ne o "mi znamo sve" stavu kakvog možemo iščitati iz radova velikih učitelja antičkog vremena. Primjerice kod Platona možete pročitati da bi čuvare države trebali proizvesti selektivnim razmnožavanjem. Da bi žene i potomstvo trebali biti zajednički i za zajedničko dobro, da je čovječanstvo podjeljeno na ljude od zlata, ljude od srebra, ljude od mjedi i ljude o željeza. Stanovništvom, kojeg smatra vrstom rulje, potrebno je vladati kao da se radi o neotesane djece. Ukoliko rođenje ne rezultira sa željenom "vrstom", novorođenče je potrebno ubiti. Ako pogledate Aristotela(sa kojime rani kršćani nisu bili baš upoznati) vidjet ćete da je impresioniran prirodnim svijetom, ali njegove misli ne sadrže ni trunku Boga punog ljubavi kakvog naučava kršćanstvo. Također pokazuje elitističko razmišljanje tipično za višu grčki klasu. Kao što je Bertrand Russell rekao;

> "**Danas je razlika između morala i drugih vrijenosti puno veća no što je bila u grčko vrijeme. Smatramo vrijednim ako je netko veliki pjesnik ili skladatelj, ali to nije moralna vrijednost; ne smatramo da je pun vrlina jer ima takve sposobnost, niti mislimo da će zbog toga u raj**. ... Kada usporedimo Aristotelova etička načela sa našim, shvatimo da prihvaća nejednakost što mi danas smatramo odbojnim. Ne samo da nema prigovora ropstvu ili superiornosti muževa i očeva nad ženama i djecom, nego smatra da ono što je najbolje pripada samo nekolicini – ponosnim muževima i filozofima. Većina ljudi je tek sredstvo koje proizvodi par vladara i mudraca... Kod Aristotela pronalazimo gotovo potpunu odsutnost onoga što nazivamo dobronamjernošću ili filantropijom. Patnja čovječanstva, barem onoga što je on svjestan, ne utječe emotivno nimalo na njega; intelektualno ih smatra lošim, ali nema dokaza da mu uzrokuju ikakvu neugodu, osim kada pati netko od njegovih prijatelja."

Da bi stvari bile gore, najupoznatiji sa helenističkom misli bili su rimljani aristrokrati koji su mogli priuštiti svojoj djeci obrazvanje iz filozofije i retorike. To nije bio svijet ranih kršćana, to je prije bio svijet koji ih je progonio, kultura tlačitelja. **Dakle mislim da to donekle objašnjava zašto su smatrali da su Božji i ljudski grad odvojeni, i zašto sumnjaju u filozofiju kao pravi put.**

Razlog zašto se takav stav nije održao je u tome što religija koja postaje značajna mora širiti svoja učenja. To od vas zahtjeva da budete upoznati sa razmišljanjima kroz povijest; primjerice, ako želite odbaciti dio Aristotelovih ideja potrebno je da prvo budete upoznati sa Aristotelom. Ne možete izvršiti vjerodostajno napad na neki sustav razmišljanja, a da prije toga niste upoznati sa tim razmišljanjem. Čak je i Tertulijan bio upoznat sa dijalektikom i koristio ju je u svom radu.

Rosenhouse je također nezadovoljan sa Shankovim esejom koji napada mit o tome kako je srednjovjekovna Crkva priječila napredak znanosti. Shankov je zaključak, ako se dobro sjećam, da je Crkva obavila nevjerojatno loš posao ako je stvarno pokušavala spriječavati znanost. Rosenhouse odbija takvo razmišljanje i spominje osudu iz 1277. kao primjer Crkvenog uplitanja;

> "Izgleda da Shank nije upoznat sa 'efektom obeshrabrenja'. Tvrditi da je zabrana imala utjecaj samo na ljude pod nadleznošću nekog lokalnog prelata ignorira indirektni utjecaj takvih stvari. Neki mladi učenjak koji je svjestan da crkva zabranjuje određene načine razmišljanja brzo nauči kako mora ispravno razmišljati."

Izgleda da Rosenhuse nije upoznat sa zaključcima Edwarda Granta koji ističe da ***"nepredviđenost Božjeg djelovanja i Njegova svemoć da se ponaša kako želi, nema nikakvih logičkih kontradikcija"***, osuda je pozitivno utjecala na znanstveni razvoj jer je potaknula filozofe da razmatraju mogućnost poput više svjetova ili postojanje vakuma.(Edward Grant 'The effect of the condemnation of 1277 in 'The Cambridge History of Later Medieval Philosophy' 537-539) Ili sa razmišljanjem Edwarda McClellana koji kaže da ***"izvanredni uspjeh onoga što možemo nazvati 'staklenikom znanosti' rezultirao je u teološki bezopasnim radovima u kojima skolastički filozofi razmatraju raznolike znanstvene mogućnost, ali samo hipotetski, na temelju pretpostavki ili njihove dovitljive mašte."*** (Science and Technology in World History (p187-88); ili razmišljanjem Davida C Lindberga koji misli da je osuda "konzervativna reakcija", ali koja je unatoč tome ***"potaknula učenjake da istražuju alternative Aristotelovoj fizici i kozmologiji."*** Mislim da je vjerojatno upoznat(jer ga je citirao) sa razmišljanjem Pierra Duhema koji(preentuzijastično) tvrdi da ***"ako moramo odabrati datum rođenja moderne znanosti onda bi trebali bez ikakve sumnje izabrati godinu 1277. kada je Pariški biskup svečano proglasio da bi moglo postojati više svjetova, i da se nebesa mogu bez kontradikcije, pravocrtno gibati."***

Ako je to utjecaj *"efekta obeshrabrenja"* izgleda da bi nam dobro došlo još par takvih.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta.

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/znanstveni-nastavni-plan-u-srednjem.html

Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju diplomu. Iako za razliku od danas, sve što trebate naučili bi iz knjiga i od profesora, ne bi od vas očekivali praktični rad. Knjige i predavanja su naravno bili na latinskome, jedinome jeziku koji je bio dopušten studentima.

Matematika i Geometrija

Matematika je bila podijeljena na 4 područja - aritmetika, geometrija, glazba i astronomija – što je bilo poznato i kao *quadrivium*. Na Cambridgeu, aritmetika je značila zbrajanje, računanje korijena i rješavanje jednadžbi, ali na Oxfordu je situacija bila dosta drugačija. Tamo bi morali učiti svojstva prostih i savršenih brojeva sa ciljem da steknete njihovo filozofsko razumijevanje, a ne zbog praktičkih primjena. Na oba sveučilišta je glazba bila posvećena teoriji omjera i harmoniji tako da je nisu smatrali kao posebno korisno područje. Dokazi upućuju da veliki broj studenata nije mario za tu temu, profesori glazbe su tražili da predaju nešto drugo jer nitko nije dolazio na predavanja. Geometrija se temeljila na Euklidovim *Elementima*, antičkom tekstu koji se i danas može koristiti za učenje. Počinje sa jednostavnim definicijama i kroz logičke korake nastavlja sa izgradnjom cijele geometrije. Euklidov sustav je bio toliko savršen da su ga upotrebljavali i kao analogiju za Božje stvaranje nebesa.

Astronomija i Geografija

Zadnje od četiri podpodručja quadriviuma je bila astronomija. Najveća zabluda o znanosti u srednjem vijeku je da su ljudi smatrali da je zemlja ravna. Zapravo je svaka obrazovana osoba znala da je sfera, te su vjerovali da je ostatak prostora u svemiru istog oblika. Najpopularniji udžbenik iz astronomije bio je onaj Johna Sacroboscoa koji je u 13. stoljeću napisao traktat pod nazivom *Sfera*. Studenti su ga koristili sve do znanstvene revolucije kao temeljni uvod na temelju kojeg su kasnije mogli učiti i naprednije teme. Sacrobosco je slijedeći tradiciju antičkih grka postavio zemlju u centru svemira, ali to je tada imalo smisla. Na kraju krajeva, zemlja se očito ne kreće, kada bi se kretala kroz svemir kao što je Kopernikov sustav zahtijevao vjerojatno bi to primijetili.

Geografija je bila još jedan predmet proučavanja(obično su je smatrali dijelom matematike) koji je bio sve popularniji u 16. stoljeću. Unatoč otkriću Novog Svijeta većina udžbenika je bila napisana prije više od tisuću godina od strane antičkih grka i rimljana. Ipak, moderni autori poput Petera Apiana i Sebastiana Münstera počeli su pisati knjige sa najnovijim informacijama i detaljima o Peruu ili Meksiku. Te knjige su se koristile paralelno sa antičkim udžbenicima.

Nakon što bi savladali quadrivium, studenti su počeli učiti o prirodnim znanostima. One su se gotovo u potpunosti temeljile na radovima Aristotela, sve do 1535. kada je Engleska vlada naredila da se prestane sa korištenjem srednjovjekovnih komentara i usredotoči ili na originalne tekstove ili na nove humanističke radove. Posljedica toga je da su prestali proučavati skolastike koji su do tada dominirali stoljećima. Umjesto njih, naglasak je bio na modernim interpretacijama Aristotela koje su uključivale i puno kritike na njegov račun. Ljudi su shvatili da iako Aristotel daje odgovore na odgovore na sva pitanja o svemiru, izgleda da ti odgovori nisu nužno i točni.

Znanost i Vjera

Kršćanstvo je očito imalo duboki utjecaj na sveučilište u Cambridgeu, ali izgleda da nije imalo nikakvog negativnog utjecaja na proučavanje znanosti. **Svi su vjerovali da proučavanjem svijeta kojeg je Bog stvorio i divljenjem Njegovom radu zapravo izvršavate vjerske dužnosti. Takvo razmišljanje je značilo da je bavljenje znanošću bilo zanimljivo i najreligioznijim ljudima.** Kao što smo vidjeli, glavni učinak Reformacije je bilo mijenjanje nastavnog plana i izbacivanje srednjovjekovnih tekstova. Postoji poznata priča o tome kako je protestantska reformacija dovela do pretresa Oxfordske knjižnice i izbacivanja matematičkih knjiga za koje su smatrali da su sotonske. Na području Cambridgea nema nikakvih dokaza za takvo nešto, a pokazalo se da ni dokazi za Oxford nisu valjani. **Dakle trebali bi odbaciti ideju da je vjera priječila znanost čak i u razdoblju kada je kršćanstvo bilo apsolutno dominantno i kada je Reformacija dovela do još većeg senzibiliteta po tom pitanju.**

Na kraju treba reći da područja studiranja na Cambridgeu prije znanstvene revolucije nisu bila slična modernoj znanosti. To je bilo razdoblje brzih promjena kada je platonska teorija brojeva zamijenjena sa praktičnom aritmetikom i algebrom, kada su klasični pogledi na zemlju bili radikalno izmijenjeni i kada se počelo proučavati novo znanje i nove interpretacije. To su bili temelji na kojima je izgrađena znanstvena revolucija.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta.

subota, 4. veljače 2012.

Josip Ruđer Bošković – Dubrovački prorok

Festa Sv. Vlaha me podsjetila na Dubrovačku Republiku i neizbježno na Josipa Ruđera Boškovića čiju smo 300. godišnjicu rođenja obilježavali prošle godine. Nešto o Sv. Vlahi možete pročitati na blogu Voyager ili pogledati dokumentarac Sv. Vlaho – vjera, nada i ljubav.

Već sam prenio nešto o Boškovićevom životu u Francuskoj(Bošković - fratar i jezuit da se spali), to je tek maleni dio njegovog zanimljivog života i rada, bilo bi potrebno jako puno teksta da se upoznamo sa svim njegovim idejama, ali ipak probat ću napraviti kratak pregled. O Boškovićevom značaju puno govori i popis ljudi koji su raspravljali sa njime i citirali njegove radove; Clairaut, Lalande, Buffon, Volta, Kant, Faraday, Kelvin, Maxwell, Nietzsche, Boltzmann, Laplace, Gauss, Euler, D'Alambert, Lagrange, Jacobi, Bernoulli, Voltaire... Par citata o Boškovićevom doprinosu;

> **“Čini se da je najsigurniji način pretpostaviti nešto najsitnije moguće, i upravo zato činilo mi se da su Boškovićevi atomi u velikoj prednosti pred običnijim zamislima.”**
>
> *Faraday*
>
> **"On (Bošković) zajedno s Kopernikom služi na ponos zapadnim Slavenima” , “Smatraju ga utemeljiteljem suvremenog atomizma.”**
>
> *Menedeljejev*
>
> **“ Najbolja stvar koju možemo učiniti jest osloboditi se krute jezgre i zamjeniti je Boškovićevim atomom.”**
>
> *Maxwell*
>
> **“Hookeova izložba kristalnih oblika u okruglastim nakupinama, Navierova i Poissonova teorija o elasticitetu krutih tvari, Maxwellov i Clausiusov rad na kinetičkoj teoriji plinova... svi su bili ništa drugo nego razrada Boškovićeve teorije.”**
>
> *Kelvin*
>
> (O dinamističko-atomisitčkoj teoriji J.R. Boškovića) **"najveći trijumf nad osjetilima koji je dosad na Zemlji postignut"**
>
> *F. Nietzsche*
>
> **"Njegovi (Boškvićevi) pogledi na stukturu materije i prirodu kretanja, vremena i prostora definirali su atomisitčku teoriju stoljeće 'prerano' te pretpostavili postojanje subatomske fizike "**
>
> *Heisenberg*
>
> **"...teorija relativnosti je puno starija no što se misli. Osmislio ju je još prije 200 godina moj slavni zemljak Ruđer Bošković, veliki filozof, koji je napisao tisuće svezaka sjajnih tekstova o raznim temama. Bošković se bavio relativnošću, uključujući i tzv. prostorno-vremenski kontinuitet."**
>
> Tesla

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
▼ veljače (18)
Darvinizam i stvarna priroda odnosa - Preispitivan...
Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikans...
Francis Collins i Srednjovjekovna znanost
Multiverzum – fizika ili metafizika?
Je li Crkva zabranila nulu i gromobrane?
Gott ist tot
Film Kraljevstvo Nebesko – povijest ili mit ?
Ljudska vrijednost i prava u antičkom svijetu
Je li Obama očekivao otpor Crkve?
Papa uzvraća udarac (o posjetu Britaniji)
Obamin rat protiv Katoličke Crkve
Seksualna Revolucija - Bilo kuda seks svuda [2/2]
Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda [1/2]
Arthur Eddington - objašnjava li znanost naše misli ?
Charles Babbage i Božanski Programer
Josip Ruđer Bošković – Dubrovački prorok
Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Rim, rani kršćani i filozofija
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Povodom proslave 300. obljetnice organizirana je svečanost u Lisinskom gdje su govorili ugledni povjesničari i filozofi znanosti o njegovom radu(poveznice na yt);

- Ivan Koprek o biografiji i svećeničkom zvanju Ruđera Boškovića
- Žarko Dadić o astronomiji, matematici i tehnici Ruđera Boškovića
- Stipe Kutleša o fizici, geodeziji, kartografiji i konstrukciji instrumenata Ruđera Boškovića
- Ivica Martinović o filozofiji, meteorologiji, arheologiji i pjesništvu Ruđera Boškovića

Još par izvora za informacije o Boškoviću;

- Ruđer Bošković- Znanstveni vizionar za 20. stoljeće (Paar, Kutleša, Tadić)
- Radovi o Ruđerovim postignućima
- Royal Society je digitalizirao svoj arhiv(2 Boškovićeva rada)
- Dodir Ruđera Boškovića-radionica, edukativni program
- Tv kalendar
- Stranica o obljetnici*(preuzeti citati)*

Ipak, svi njegovi uspjesi nisu prepoznati ("*I dok su, po riječima Leona Ledermana, veliki istraživači poput Newtona, Galileia, Keplera, bili prihvaćeni i slavljeni u svome vremenu zato što su zastupali zamisli koje je znanstvena zajednica bila spremna prihvatiti, **Ruđer Bošković svojim je učenjem predodredio budućnost***".), o Boškoviću kao vizionaru možete naučiti iz zanimljivog predavanja;

Mladen Martinis
R. Bošković u svjetlu moderne znanosti
(link predavanje vimeo; *01:09:58*)

Bošković je preminuo 13. veljače 1787. u 11 h zbog komplikacija s plućima. Njegova smrt oglašena je u Dubrovniku kao nacionalna žalost, služena je misa za koju je posebno pisana glazba, držani su posmrtni govori i skupovi. Četiri dana nakon Boškovićeve smrti njegov tajnik Tomagnini obavijestio je Dubrovački senat »da je domovina izgubila najvećeg čovjeka Europe, domovina za koju je uvijek sačuvao neizrecivu odanost, jednaku onoj što ju je domovina sačuvala za njega«. U povodu toga je u dubrovačkoj katedrali, na čelu s dubrovačkim knezom Lucijanom Lucićem i u nazočnosti dubrovačkog senata, služena misa za koju je posebno pisana glazba, za vrijeme koje je govorio učenik Rimskog kolegija, Dubrovčanin i poznati latinski pjesnik Bernard Zamagna. Nedugo zatim u toj je crkvi postavljena velika spomen-ploča, na kojoj je ukratko opisan Boškovićev život. Izvedenu skladbu; Julije Bajamonti - *Requiem u F-duru za soliste, zbor i orkestar* možete poslušati ovdje.

Početkom prošlog stoljeća, 1911. g. proslavljena je dvjestota obljetnica Boškovićevog rođenja kada je pater Perica napisao spomen-pjesmu koja nosi naslov *„U slavu Ruđera Boškovića D. I. za dvjestogodišnjicu njegova rođenja“*(Inga Lisac uoči obljetnice). Padre Perica je svoj pjesnički talenat pokazao već u ranoj mladosti, kao gimnazijalac na travničkom sjemeništu, spjevao pjesmu „Do nebesa nek se ori“ i „Zdravo djevo svih milosti puna“. Povodom 300. obljetnice uglazbljena je i oda koju je Pater Perica napisao, možete je poslušati u nastavku;

Pater Perica je završio svoj plemeniti život mučeničkom smrću. Čim su ušli u grad strijeljali su ga u Dubrovniku partizani zajedno s još mnogim drugim uglednim Dubrovčanima na otočiću Daksi 25. listopada 1944.g. Među strijeljanima uz patera Pericu bilo je još šest svećenika. Kad su ih poredali pred streljački vod, po grupama (a samo u listopadu te godine tri dana zaredom su vršene egzekucije bez osude i suda) i kad su bezbožni zlikovci u njih uperili puške, prije neg je pala komanda – Pali! , pater Perica je počeo pjevati TE DEUM (Tebe Boga hvalimo) što su svi u grupi jednoglasno prihvatili.

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristički razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Iz srca mučenika kao samrtni krik zaorila se gromoglasno pjesma hvale Bogu i odjekivala borovim šumarcima otočića Dakse, koji je tog momenta više sličio na Golgotu. Prizor je bio pravi biblijski. Jedva da je pola pjesme otpjevano pala je komanda – Pali! A nastavak pjesme se više nije čuo jer je tada odjekivala nebesima na putu njihovih duša u Nebo! (amac)

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:28

Oznake: Bošković , dubrovnik , petar perica , povijest znanosti , Stipe Kutleša

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg

Charles Babbage i Božanski Programer

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/charles-babbage-i-bozanski-programer.html

> "Promatramo najveće i najbolje ljudske sposobnosti, veličamo ih u svojoj mašti do neograničene mjere kako bi postigli nesavršeni primjer Beskonačne Moći koja je stvorila sve oko nas."

Charles Babbage

Prema nekim popularnim emisijama svi su bili Biblijski literalisti do objave "Podrijetla vrsta". To je obična glupost. Kada proučavate zapise značajnih osoba toga vremena shvatite da su uspjesi industrijske revolucije počeli utjecati i na rasprave o organskom podrijetlu. Shvaćanje prirode, ili barem podrijetla prirode, počelo se mijenjati prema slici progresivne, industrijalizirane Viktorijanske Britanije. Michael Ruse zapisuje u "Darwinovoj Revoluciji";

> "Pedesetak godina prije nego što je počela naša priča, britanci su imali sjajne uspjehe u iskorištavanju sila prirode. Koristili su se poznatim zakonima koji su omogućavali da strojevi obavljaju posao bez ljudskog uplitanja, brže i efikasnije no što su ikada mogli sanjati. Industrijski napredak nastavio se i kroz razdoblje koje nas zanima. Primjerice tridesetih i četrdesetih godina 19. stoljeća došlo je do razvoja željeznice koja je neizmjerno ubrzala putovanje kroz Britaniju. Sve je to naravno imalo i utjecaj na razmišljanje viktorijanskih ljudi... Savladali su prirodu; koristili su njene zakone kako bi koristili mehaničke naprave bez ikakvog ljudskog uplitanja. **Dakle Bog, koji je pokazao svoju ljubav kroz takav napredak, mora i sam biti u mogućnosti napraviti istu stvar. Bog je vrhovni industrijalac. Ako mi možemo automatizirati procese, Bog sigurno može stvoriti vrste automatski i time pokazati svoju snagu."**

Jedan važan faktor u tome je bio i Charles Babbage, matematičar, filozof i izumitelj koji je prvi osmislio koncept računala kojeg možemo isprogramirati. Godine 1873. Babbage je izdao seriju radova o prirodnoj teologiji koji su bili insprirani Paleyevim konceptom Božanskog dizajnera.

"S obzirom da je razmišljao u terminima svog omiljenog stroja, **Babbage je zamislio Boga kao znanstvenika i programera, koji se koristi prirodnim zakonima kako bi stvorio svemir.** Umjesto da se *"stalno upliće, mijenja zakone koje je prije odredio; i tako sam sebi uskraćuje najveći atribut svemoćnosti.",* napisao je nebeski program u vremenu stvaranja. Takvi detalji poput stvaranja novih vrsta i čuda su dakle potprogrami koje poziva iz nebeske biblioteke(vjerojatno su stvari kao grijeh, zarazne bolesti i nepotrebni organi su bugovi u sustavu). Babage pretpostavlja da je Bog stvorio

"jedan opći i razumljivi zakon, iz kojeg sve ostale vidljive forme, i u organskom i anorganskom svijetu nastaju, koji su nužna posljedica uporabe tog zakona na materiju", takav zakon bi bio odgovoran za *"sve kombinacije i modifikacije materije"*.

Oduševljeno citira Herchelovo pismo u kojem on kaže;

> "Mnogi će bez sumnje smatrati da su vaše spekulacije presmione, ali dobro je odmah se suočiti sa poteškoćama. Što se mene osobno tiče, mislim da je neadekvatno prilikom promišljanja Stvoritelja prepostaviti da su Njegove kombinacije iscprljene prilikom prijašnjih djela, iako nas u ovome, kao i svim drugim Njegovim djelima vodi analogija u kojoj pretpostavljamo da djeluje kroz niz međusobnih uzroka, posljedica je nastanak novih vrsta. Kada bi razmišljali o tome, shvatit ćemo da se radi o prirodnom, a ne čudesnome procesu."

Dakle ono što vidimo u mislima Herschela i Babbagea jest pomak od čudesne prema darwinove slike prirodnih zakona. Ipak za Babbagea; *"što je veći broj posljedica nekog zakona, i što ih bolje možemo predvidjeti, veće je i znanje i inteligencija koju pripisujemo biću koje je stvorilo zakon"*. Tako da činjenica da je podrijetlo organskih tvari vezano uz zakon samo svjedoči slavu Božju. Složio se sa Herschelom da djelovanje zakona na materiju pruža dokaz za postojanje Boga, *"dao je odjednom svakome atomu bitne karakteristike, proizveo i podredio agente"*. Dakle Bog djeluje i kao proizvođač i kao programer.

No što sa očitim kršenjem prirodnih zakona koja su zanimale filozofe? Babbage je nalazio odgovor u svojem radu o strojeva za računanje. Kao što Ruse zapisuje;

> "osmislio je genijalnu analogiju prema svom radu na strojevima za računanje, pokazavši da bi mogao isprogramirati stroj da pokazuje prirodne brojeve od 1 do 100000001, a zatim bi se stroj počeo drugačije ponašati i ispisivati brojeve od 10001002. Babbage je tvrdio da je ista stvar i sa Božjim zakonima- potpuno su pravilni, ali imaju ugrađenu sposobnost i nužnost da izvršavaju neočekivane stvari ... Drugim riječima, Babbage je postavio argument zakona, tvrdeći da što se nešto čini neobičnijim to više pokazuje raskoš Božjeg zakona."

Babbage se zatim pozabavio Humeovim argumentom protiv čuda iskoristivši matematičke vjerojatnosti, primjetivši da filozof *"nije baš upoznat sa doktrinom"*.

Jedna zanimljiva pjesnička slika Babbageove teološke opservacije je ideja da Newtonova fizika akcije i rekacije znači da jednom izrečena riječi ne bi nikada bila izgubljena. Dakle *"zrak je prostrana knjižnica, čije stranice su ispunjene sa svime što je čovjek ikad rekao, žena šapnula"* pa su *"zemlja, zrak i ocean vječni svjedoci svega što smo učinili"*.

Kritiziravši trgovce robljem koji bacaju svoju ljudsku robu u more primjetio je;

> "Kada čovjek nestane sa planeta, pitajte bilo koju česticu zraka koja će lebdjeti nad zemljom i čut ćete o okturnom ponašanju tiranina. Pitaje bilo koji val koji se sudara sa obalom i reći će vam o žuboru vode koji se javio nad svim njegovim žrtvama: suočite ubojicu sa svim tjelesnim atomima njegovih robova i u mirnom trenutku iščitat će prorokove riječi – Tada Natan reče Davidu: Ti si taj čovjek!"

Preuzeto sa bloga Quodlibeta.

PS

Charles Babbage bio je sjajan matematičar koji je uspio osmisliti(ne i izgraditi) prototip modernog računala(uz to je imao dosta drugih zanimljivih izuma i pokušaja), koristio se matematikom i računalnim analogijama prilikom filozofskih rasprava i branjenja vjere, ali više o tome nekom drugom prilikom.

Arthur Eddington - objašnjava li znanost naše misli ?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/arthur-eddington-objasnjava-li-znanost.html

Sir Arthur Stanley Eddington, (1882-1944) bio je profesor astronomije na sveučilištu Cambridge (potječe iz kvekerske obitelji). Najvažniji je astronom prve polovice 20. stoljeća, a proslavio se kada je 1919. godine dokazao da je Einstenova Opće teorija relativnosti točna promotrivši savijanje svjetlosti za vrijeme pomračine sunca. U nastavku jedan njegov zanimljivi citat vezan uz odnos aktivnosti mozga i istine;

> "Recimo da prihvaćamo najekstravagantniju tvrdnju vezanu uz prirodni zakon, prihvatimo tvrdnju da su procesi našeg uma vođeni tim zakonima; **svrha ove vježbe je istaknuti činjenicu da ljudski um ima sposobnosti koje nadilaze prirodni zakon po kojem funkcioniraju**. Ako prihvatimo tvrdnju da je svaka misao u našem umu određena sa karakterističnom konfiguracijom atoma u našem mozgu, onda, ako prirodni zakon upravlja načinom na koji se izmjenjuju konfiguracije atoma, to znači da i prirodni zakon određuje koje misli će se izmjenjivati u našem umu.
>
> *Nastavimo*; misao o tome koliko je "7 puta 9" u umu nekog dječaka ne izaziva pomisao na "65". Što je pošlo po krivu? U trenutcima razmišljanja sve se nastavlja po prirodnim zakonima koji se ne mogu mijenjati. Ipak, mi inzistiramo da je nešto pošlo po krivo. Koliko god blisko možemo povezati misao sa fizikalnim mehanizmom mozga, odbacujemo tu vezu čim uzmemo u obzir fundamentalno svojstvo misli – da može biti točna ili netočna. Mehanizmi mogu biti samo točni.
>
> Kažemo da je mozak koji kaže da je "7 puta 9 jednako 63" bolji nego mozak koji kaže da je "7 puta 9 jednako 65"; ali to ne znači da je bolji kao sluga prirodnog zakona. Naše odobravanje prvog mozga nema veze sa prirodnim zakonom; određeno je sa mislima koje proizvodi, a to uključuje prepoznavanje domene drugog tipa zakona – zakona kojih se trebamo držati, ali mogu biti prekršeni.
>
> **Odbacite ideju da prirodni zakon može zamjeniti vjeru; on se sam ne može niti uhvatiti u koštac sa običnom tablicom množenja**."

Arthur S. Eddington
Science and the Unseen World (1929)

utorak, 7. veljače 2012.

Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda [1/2]

"Ako postoji jedna stvar u koju je moderni čovjek potpuno uvjeren onda je to činjenica da je dosegao seksualno prosvjetljenje. Zauvijek su nestali dani nezdravog prikrivanja, apsurdnih viktorijanskih tabua koji su doveli do primjene okrutnih i nezgrapnih uređaja koji su trebali spriječiti djecu u neprikladnim dodirima, nestala je šutnja oko spolnih pitanja, prestalo je pokrivanje nogu klavira u salonu kako bi očuvali misli mladića. Napokon smo se pomirili sa našom seksualnošću, pjesnik Philip Larkin ironično zapisuje;

> *Spolni odnosi započeli su*
> *Devetsto šezdeset treće...*

Izrazio je nama važnu istinu; prvi put u povijesti možemo uživati u spolnim odnosima bez ikakvih nepotrebnih društvenih i psiholoških posljedica iz prošlosti koje su toliko komplicirale i otežavale život. Nema više krivnje, srama, ljubomore, tjeskobe, frustracija, licemjerja i zbunjenosti. Napokon slobodni, napokon slobodi, hvala Bogu Svemogućemu, napokon sam slobodan.

Ipak, koliko god da se smatramo prosvijetljenima, još nam nije svanulo zlatno doba uživanje – daleko od toga. Odnosi između spolova su teški kao što su uvijek i bili. Seksualna revolucija nije donijela mir nego zbunjenost, proturječja i sukobe. Izabrali smo smjer koji nas vodi do neizbježnih posljedica.

Stotinjak metara od mjesta gdje pišem ovaj tekst, dvanaestogodišnje prostitutke često stoje pod uličnim svjetiljkama na uglu cijelu noć čekajući mušterije. Načelnik lokalne policije rekao je da ih neće potjerati jer misli da su već dovoljno istraumatizirane, ne želi im više uvećavati muke(izgleda da njegov posao nije provoditi zakon nego suosjećati sa njima). Lokalne zdravstvene vlasti šalju svoja vozila nekoliko puta dnevno kako bi podijelili prezervative djevojčicama, službeno je glavni cilj osigurati da djevojke sudjeluju u zaštićenim odnosima, naravno iz bakteriološke i virološke točke gledišta. Vlasti se ponose da 100 posto lokalnih prostituka koristi prezervative, koje plaćaju porezni obveznici 135000$ godišnje, iznos koji će se povećati kada zaposle još radnika na terenu čije će najvažnije kvalifikacije biti, ako je suditi prema oglasu za posao u lokalnim novinama, sposobnost da 'ne osuđuju druge' - odnosno, ne smijete imati grižnju savjesti oko pomaganja i poticanja dječje prostitucije. U međuvremenu, stanovnicima koji tu žive(poput mojih susjeda, odvjetnika, prodavača i dvojice sveučilišnih profesora) koji prigovaraju zbog odbačenih prezervativa u svojim vrtovima i na ulici ispred njihovih kuća ponuđen je poseban alat kojim ih mogu pokupiti, umjesto da spriječe njihovo pojavljivanje na tim površinma. U međuvremenu, velika većina uplitanja socijalnih radnika odnosi se na spolna zlostavljanja djece, uglavnom od strane očuha i majčinih partnera koji se usele nakon što se biološki otac iseli.

Dokazi o seksualnom kaosu su svugdje oko nas. Svakog dana više mojih pacijenata mi daju razna svjedočanstva. Na primjer, jučer sam pričao sa ženom koja se pokušala ubiti nakon što se njezina, uskoro šesnaestogodišnja, kćer iselila iz kuće zajedno sa osmomjesečnim djetetom kako bi živjela sa svojim novim 22-godišnjim dečkom. Ne trebam ni napomenuti da taj dečko nije otac djeteta nego muškarac kojeg je nedavno srela u noćnom klubu. Otac djeteta je "van slike", kao što to opisuju na kraju veze: ovdje očevi samo ulaze i izlaze, izlazak u pravilu slijedi nakon ulaska sa nedoličnom brzinom.

Majka je imala 14 godina kada se pojavio otac. Nakon što je otkrio da je trudna, učinio je ono što puno mladića danas radi u takvoj situaciji, pretukao ju je. Time ne samo da iskazuju svoje osjećaje nego ponekad dovode i do pobačaja. U ovom slučaju se to nije dogodilo, umjesto toga, moja pacijentica je uhvatila oca in flagrante delicto(dakle dok ju je tukao), napala ga i uspjela ga ozljediti tako da je završio u bolnici. Kada su bili u bolnici, dogovorili su se; ona ga neće prijaviti zbog odnosa sa maloljetnicom, a on neće prijaviti nju jer ga je napala.

Moja pacijentica je nakon toga potrošila ono malo novca što je imala na unukinu odjeću, kolica, kolijevku, posteljinu i tako dalje, čak se i zadužila 1500$ kako bi joj omogućila malo udobnosti. Njezina kćer se odlučila iseliti što je užasnulo i ponizilo moju pacijenticu.

Užasnulo ju je odsutstvo unuke, za koju misli da je žrtvovala toliko puno. To je njen prvi prigovor kojeg sam imao prilike čuti. Nije osuđivala niti spolno ponašanje svoje kćeri niti druga dva muškarca. Da otac njene unuke nije bio nasilan, ne bi nikada ni pomislila da je nešto pogrešno u tome da je taj muškarac spavao sa njenom kćeri; i kako nije učinila ništa kako bi obeshrabrila tu vezu, zapravo ga je ohrabrivala. Njena kćer se ponašala onako kako bi to očekivala od bilo koje djevojke tih godina.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ▼ veljače (18)
    - Darvinizam i stvarna priroda odnosa - Preispitivan...
    - Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikans...
    - Francis Collins i Srednjovjekovna znanost
    - Multiverzum – fizika ili metafizika?
    - Je li Crkva zabranila nulu i gromobrane?
    - Gott ist tot
    - Film Kraljevstvo Nebesko – povijest ili mit ?
    - Ljudska vrijednost i prava u antičkom svijetu
    - Je li Obama očekivao otpor Crkve?
    - Papa uzvraća udarac (o posjetu Britaniji)
    - Obamin rat protiv Katoličke Crkve
    - Seksualna Revolucija - Bilo kuda seks svuda [2/2]
    - Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda [1/2]
    - Arthur Eddington - objašnjava li znanost naše misli ?
    - Charles Babbage i Božanski Programer
    - Josip Ruđer Bošković – Dubrovački prorok
    - Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
    - Rim, rani kršćani i filozofija
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Naravno, možemo tvrditi da je takvo pogrešno ponašanje prisutno oduvijek jer seksualni prekršaji nisu ništa novo na ovome svijetu, povijest nas uči o raznim perverznim i nečasnim ponašanjima. No, ovo je prvi put u povijesti da postoji masovno poricanje kako spolni odnosi imaju nešto sa moralom ili da trebamo postaviti neka moralna ograničenja. Ne iznenađuje da su posljedice tog poricanja velike stope razvoda i vanbračni život, kao i neki drugi fenomeni. Seksualna revolucija je prije svega promjena moralne osjetljivosti, promjene prema izrazito vulgarnim osjećajima, razmišljanjima i ponašanju.

Gledajući britansku komediju iz sredine 1950ih, shvatio sam brzinu i temeljitost takve promjene. U jednoj sceni filma ogorčeni otac trudne djevojke iz radničke obitelji zahtjeva da je dječak koji je spavao sa njome sada mora i oženiti. Publika oko mene se bespomoćno smijala apsurdnosti takvog staromodnog zahtjeva, a to nam se prije samo 45 godina činila kako normalna i neosporna stvar. Takva naivnost nije za nas superiorne i prosvijetljene, dokazujemo svoju sofisticiranost jer smatramo da je to smiješno.

Mogli bi se zapitati tko je imao dublje i suptilnije moralno razumijevanje ljudskih odnosa; publika iz sredine 1950ih ili onda današnja? Tadašnjoj publici ne bi trebali ukazivati da kada je dijete začeto, otac ima dužnost ne samo prema djetetu nego i prema majci; dakle njegove želje nisu najvažnije i da on nije samo pojedinac nego i član društva čija očekivanja mora ispuniti ukoliko želi zadržati poštovanje; moralne obaveze prema ženi nisu prepreka kvalitetnoj vezi sa njome nego preduvjet za takvu vezu. Nasuprot tome, današnju publiku u takvoj situaciji bi jedino brinule namjere pojedinaca u toj situaciji, neobuzdane ikakvim moralnim ili društvenim ograničenjima. Prema modernom razmišljanju, neobuzdana osobna sloboda je jedini cilj kojem trebamo težiti, sve što se nađe na tom putu je prepreka koju je potrebno prevladati.

Ipak, istodobno u toj istoj publici postoje mladi ljudi koji teže upravo onome što smatraju da trebaju ismijavati; mlade djevojke se nadaju da će pronaći muškarca koji će joj udvarati, voljeti je, poštovati je, biti uz nju i biti otac njenoj djeci, a postoje i mnogi muškarci sa uzajamnom željom. Često čujem od svojih pacijenata kako se žele skrasiti i živjeti u normalnoj obitelji, ali nemaju nikakvu ideju kako postići taj cilj koji je nekad bio dostupan svima!

Svakodnevno možemo čitati u novinama o slomu svih vrijednosti koje nas vezuju uz tradicionalne običaje vezane uz seksualne odnose. Prošli tjedan, britanske novine izvjestile su o trećem djetetu homoseksualnog para kojeg im je rodila surogat majka, a liberalne novine izvjestile su(naravno sa implicitnim odobravanjem i divljenjem) o rastućem trenu među ženama koje postaju trudne putem umjetnog osjemenjivanje, poput stoke. Naravno, ljudske spolne aktivnosti nisu bile čvrsto vezane samo uz rađanje, čak niti prije pojave kontrola rađanja; ali sigurno je ovo prvi put da je rađanje neopovezano sa ljudskim seksualnim aktivnostima.

Zahvaljujući seksualnoj revolucija dolazi do višestrukih zabuna. U društvu u kojem dolazi do seksualnih veze bez ikakvog razmišljanja, već i sugestivna primjedba može rezultirati parnicom; upotreba eksplicitnog seksualnog rječnika je *de rigueur* u književnim krugovima, ali medicinski časopisi se boje koristiti riječ "prostitutka" pa pišu "seksualna radnica"; komentatori koriste riječ "transgresivno", posebno vezano uz seks, kao pojam automatskog odobravanja kada govore o umjetničkim djelima, ali seksualni prijestupnici koji odlaze u zatvor moraju biti pod zaštitom zbog ubojitih napada od strane drugih zatvorenike, tjeskoba zbog seksualnog zlostavljanja djece javlja se paralelno sa ravnodušnošću o dobi pristanka; obavezna spolna edukacija nam je pokazala da nije nespojiva sa činjenicom da trećina svih trudnoća u Britaniji završi pobačajem i velikim brojem tinejđerskih trudnoća; uklanjanje svake pravne razlike između braka i kohabitacije je u skladu sa zahtjevom da homoseksualni parovi isto mogu stupiti u brak i da mogu imati ista tradicionalan prava koja dolaze sa brakom; i dok posvajanje postaje sve teže vjenčanim parovima bez djece, sada i homoseksualni parovi imaju to isto pravo. Pravo lezbijki na umjetno potpomognutu oplodnju putem sperme homoseksualnih muškaraca također se provodi zbog principa nediskriminacije, a 60-godišnja žena je sasvim očekivano tvrdila da i ona ima isto pravo na *in vitro* oplodnju. Seksualna sloboda je dovela do porasta, ne smanjenja, nasilja među spolovima, i od strane muškaraca i od strane žena: ljudi rijetko uzimaju u obzir želje ostalih jer su u potrazi za slobodom koju pokušavaju prakticirati, posljedica je porast nepovjerenja i ljubomore - tog velikog i starog pokretača nasilja, baš kao što i Otelo potvrđuje. Naše doba se divi seksualnom atleticizmu, ali osuđuje grabežljivo ponašanje. Nestaju granice između spolova, muškarci kirurškim operacijama postaju žene, žene muškarci, a zahtjevi za tolerancijom i razumijevanjem postaju sve prisutniji i zapovjedni. Jedina dopuštena osuda u pristojnom društvu je da nijedna osuda nije dopušten.

Stoljeće reakcionizma protiv viktorijanskog čistunštva, represije i licemjera, kojeg predvode intelektualci koji su zamijenili svoje osobne probleme za probleme društva u cjelini, stvorilo je tu konfuziju. Čini se kao da su ti intelektualci u stalnom bijegu od svojih strogih, nepopustljivih i dosadnih predaka – i kao da su uzeli za neiscrpan vodič mudrog ponašanja da se moraju ponašati suprotno onome što su govorili i činili njihovi preci, ili ono što bi ih najviše zasmetalo kada bi uopće bili u stanju zamisliti mogućnost takvog ponašanja.

Revolucije su rijetko masovni prevrati od strane potlačenih, izazvane nepodnošljivim uvjetima, a seksualna revolucija sigurno nije nikakva iznimka. Revolucija je imala svoje intelektualne prethodnike; paradu plitkih, uvrnutih i nepoštenih ljudi. Svi su bili utopisti, bez ikakvog razumijevanja ljudske prirode; svi su mislili da seksualne veze možemo dovesti do savršenstva ili tako da ih odvojimo od bilo kakvog moralnog suda ili tako da obrnemo moral koji se povezuje sa

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

njima; svi su oni smatrali da je ljudsko nezadovoljstvo rezultata zakona, običaja i tabua. Nisu jedni od onih ljudi koji ozbiljno uzimaju Burkeovo upozorenje; *"određeno je u vječnom zakonu stvari da čovjek neumjernog uma ne može biti slobodan"*: naprotiv, baš kao što i apetit često raste sa hranjenjem, tako su i zahtjevi revolucionara eskalirali kada bi prethodni zahtjev bio ispunjen. Kada očekivana sreća nije postignuta, analize problema su predlagale rješenje koje je ostalo isto kao i uvijek; više slobode, manje samokontrole. John Money, vjerojatno najutjecajniji seksolog posljednje trećine 20. stoljeća, uspio je čak i 1994. godine ozbiljno napisati da živimo u antiseksualnom društvu kojeg pogone tabui. Riješimo se preostalih tabua, rekao nam je, i ljudsko nezadovoljstvo će nestati samo od sebe.

Nije baš da postoji puno tabua koje možemo uništiti. Primjerice u mojoj bolnici, adolescenti i mlađa populacija kada dolaze u posjet svojim curama ili dečkima nerijetko se penju na krevet i počinju sa seksualnim igricama, iako su potpuno svjesni da ih vidi osoblje i ljudi u krevetima do njih. Takav odvratni nedostatak inhibicija bi nekoć smatrali znakom ludosti, ali danas ga prihvaćamo kao potpuno normalnog: prigovoriti takvom ponašanju činilo bi se nepoželjnim i smiješnim. Izgleda da nitko ne primjećuje da gubitak osjećaja srama znači i gubitak privatnosti; gubitak privatnosti dovodi do gubitka intimnosti; a gubitak intimnosti znači gubitak dubine. Zapravo, ne postoji bolji način odgajanja plitkih i površnih ljudi nego im dopustiti da žive u potpunosti otvoreni, bez ikakvog skrivanja.

Gotovo da ne postoji katastrofalna posljedica seksualnog društva koja ne pronalazi svoje apologete, čak i svoje utemeljitelje u radovima seksualnih revolucionara od prije 50 ili 100 godina. Nemoguće je ignorirati vezu između onoga što se trebalo dogododiti i onoga što se stvarno dogodilo. Ideje imaju svoje posljedice, makar tek godinama poslije.

Uzmimo za primjer pitanje adolescentske seksualnosti. Među pravo-mislećima je dugo vremena vladalo pravovjerje kako je to posve normalno i potrebno ju je podržati. Svaki pokušaj promoviranja samokontrole bi imalo negativne posljedice pa bi takva seksualnost još jednom postala dio podzemlja, rezultirajući sa skrivenošću i još više tinejđerskih trudnoća. Zato britanski doktori moraju podržavati nezakonite seksualne radnje tako što dijele kontracepciju malodobnoj djeci bez da o tome informiraju njihove roditelje.

Zaštitnica te ideje je Margaret Mead koja je 1928., kada je ima 27 godina, objavila svoje djelo *Coming of Age in Samoa* zbog kojeg je postala doživotno slavna. Kada je umrla 50 godina poslije, knjiga se i dalje prodavala u nakladi od 100000 godišnje. Tek nekolicina studenata tijekom tih 50 godina nije ju pročitala ili barem bila upoznata sa porukama te knjige.

Mead je bila učenica antropologa Franza Boasa, ekstremnog kulturnog determinista koji je želio dokazati da je adolescenatska anksioznost, kao i većina važnih ljudskih stvarnosti, produkt kulture, a ne biologije, kao što se tada vjerovalo. Ako možemo negdje u svijetu pronaći društvo u kojemu adolescenati nemaju ograničenja, QED: hormoni nisu uzrok. Mead, na koju je intelektualno utjecao Boas i nevoisno od njega kako bi akaemski napredovala, bila je predodređena da pronađe u Samoi ono što je mentor želio da ona pronađe.

I uspjela je to pronaći, ili je barem to mislila. Pronašla je Južnomorski raj u kojem su adolescenati provodili godine između puberteta i braka u nesputanim seksualnim aktivnostima, što je više moguće sa što je više moguće ljudi. Nije bilo ljubomore, rivalstva, tjeskobe, krivnje, samo zabava- i *mirabile dictu*, nije bilo neželjenih trudnoća, pomalo iznenađujuća činjenica koja joj nikada nije zapela za oko. Dakle Mead je tako podržala Boasovu pretpostavku: pronašla je kulturu koja ima bolji odnos prema seksu nego mi, kao što dokazuje nedostatak nesreće kod Samoanskih adolescenata.

Naravno da je njen opis Samoe bio pogrešan: prevarili su je njeni ironični doušnici. Seksualni moral Samoe bio je prije puritanski nego liberalan, i puno toga je dugovao pokušajima Londonskog misionarskog društva, a ne zagovornicima slobodne ljubavi tijekom adolescencije ili u bilo kojem drugom periodu života.

Ipak, malo je ljudi koji zaziru od poruke da je moguće djelovati slobodno prema svojim željama bez ikakvih negativnih posljedica prema sebi ili drugima, i tako je Meadina knjiga postala autoritet. Ako je mladenačka seksualna sloboda moguća u Samoi sa samo pozitivnim društvenim i psihološkim posljedicama, zašto isto ne bi vrijedilo i u Sheffieldu i Schenectadyu? Čak i da je njen opis Samoe, iako nemoguć, bio točan nitko nije razmislio o tome je li takav model prikladan za Europu i Ameriku, ili bi već samo postojanje seksualnih običaja- celibata u vjerskim zajednicama kroz povijest – trebalo upućivati na univerzalnost takvog ponašanja.

I tako su generacije obrazovanih ljudi prihvatile Meadine ideje o adolescenatskoj seksualnosti kao ispravne i razumne. Smatrali su da je Samoansko uređenje prirodno, ugodno, zdravo i psihološki korisno. Nema sumnje da su neke ideje doživjele promjene kada su se iz akademskih krugova proširile do ljudi koji nisu pročitali njenu knjigu(ili bilo koju drugu): ali danas me ne iznenađuje kada upoznam ljude koji su počeli živjeti u seksualnom zajedništvu sa svojim dečkom odnosno curom još od 11-te ili 12-te godine, sve pred odobravajućim pogledom roditelja. Samo netko tko nema nikakvo poznavanje ljudskog srca – zapravo netko poput Margaret Mead – ne bi mogao predvidjeti posljedice; prijevremeni razvoj nakon kojeg slijedi trajna adolescencija i prerano zasićenje ovim svijetom.

Na primjer, inteligentna mlada žena od 20 godina došla mi je kao pacijent prošlog tjedna i požalila se na turobnost svog života. Odrekla se obrazovanja sa 13 godina kako bi se mogla posvetiti seksualnim odnosima, ali početno uzbuđenje je nestalo, a preostalo je samo sivilo i samogađenje. Kada je počela sa seksualnim odnosima, počela je vjerovati da je to ključ sreće i ispunjenja, da ništa drugo nije važno: ali kao i svaki drugi jednolični plan života, i ovaj se pokazao gorko razočaravajućim.

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg

Naravno, nekadašnje granice, poput doba pristanka, koje su u jednom mjeri proizvoljne, ali ipak društveno potrebne, se krše, s tendencijom potpunog nestajanja. Tako djeca ulaze u seksualizirani svijet sve ranije i ranije, a društveni pritisak da se izlažu seksualnom ponašanju počinje sve ranije i ranije. Prijateljica koja radi kao učiteljica nedavno mi je ispričala kako je morala utješiti svog sedmogodišnjeg sina koji je bio u suzama jer ga je djevojčica u razredu vrijeđala, nazvala ga je djevcem. Pitala ga je zna li što ta riječ znači; "Ne, ", odgovorio je "ali znam da je to nešto strašno."

Ideje seksualnih revolucionara oko pitanja odnosa muškaraca i žena – o potrebi za sve većim seksualnim slobodama, i sve manje ograničavanja apetita – su toliko apsurdne i utopijske da je teško razumjeti kako ih je itko mogao ozbiljno razmatrati. Sama apsurdnost nije nikada sprečavala trijumf loših ideja, posebno ako su usklađene sa maštanjem o slobodi bez ikakvih ljudskih ograničenja. ... *[1/2]...* **"**

Autor teksta je psihijatar Theodore Dalrymple.

PS

Sjajan dokumentarac koji pokazuje kako je Margaret Mead(23) na temelju par mjeseci razgovora sa grupicom šaljivih adoloscentica u Samoi uspjela postati jedna od najslavnijih znanstvenica 20. stoljeća i utjecati na milijune ljudi.

Objavio/la Katolik s dna kace u 15:57

Oznake: ivf , politika , seks , seksualna revolucija , spolni odgoj , Theodore Dalrymple

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. ***(BXVI)***

Seksualna Revolucija - Bilo kuda seks svuda [2/2]

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/seksualna-revolucija-bilo-kuda-seks_08.html

Jedan od najranijih seksualnih revolucionara, engleski doktor i pisac, Havelock Ellis, imao je upečatljivo mišljenje o braku i općenito o vezama između spolova. Godinama je taj iznimno čudan i odbojan, ali ipak učen čovjek – koji je izgledao kao kombinacija Tolstoya, Rasputina i Bernarda Shawa; koji je bio jedan od mnogih polupoganskih ideoloških nudista koje je Engleska proizvela krajem 19. stoljeća; i koji nije nikada nije doživio potpuno seksualno uzbuđenje sve dok u njegovim kasnim srednjim godinama njegova druga žena nije po njemu urinirala – stekao je poštovanje sa obje strane Atlantika kao seksualni mudrac. Njegova djela uživala su ogromni prestiž i širok utjecaj u prvoj trećini dvadesetog stoljeća. Prirodao je vrhovnu, gotovo mističnu važnost seksualnom činu(možda ne iznenađujuću uzevši u obzir koliko je problema imao sa time); njegov koncept idealne veze između muškarca i žene bio je u potpunosti nepovezan sa sviješću o ljudskoj prirodi, istodobno je bio implicitno pogan i odvratan. Mnogi su poštovali njegovo razmišljanje i na njemu izgradili cijelu životnu filozofiju, primjerice D.H. Lawrence, još jedan engleski seksualni poganin.

Ellis je vjerovao u potpuni spoj dviju duša koje bi tijekom seksualnog čina postigle jedinstvo sa stvoriteljem svemira(kojeg s obzirom da je bio moderan poganin nije nazivao Bogom). No kako bib došlo do tog mističnog spajanja, odnos između muškarca i žene je prvo potrebno osloboditi svih nečistoća sitničavog razmišljanja; poput zakona, običaja i onoga što se tada smatralo moralom. *"Naše misli o dužnosti, dobroti i kreposti moramo promijeniti i staviti po strani; to su prepreke pravoj dobroti, "* zapisao je Ellis. *"Predviđam pozitivno poricanje svih pozitivnih morala, uklanjanje svih ograničenja. Mislim da ne poznajem dozvolu, ako je tako možemo nazvati, koja bi pripadala savršenom stanju Čovjeka."* Jednom oslobođen svih ograničenja – društvenih, moralnih, pravnih i političkih – čovjek bi povratio svoju prirodnu ljepotu i velikodušnost karaktera. Opet bi postao plemeniti seksualni divljak. Ellisu i njegovim istomišljenicima nikada nije palo na pamet da bi čovjek umjesto toga mogao postati prototip špiljskog čovjeka iz stripa, vukući svoju trenutnu partnericu za kosu.

Ellis nije bio osamljen u tom adolescentskom utopijskom snu o neograničenom seksu bez suza kao ključu ljudskoj sreći i dobroti. Još jedan engleski doktor postao je svjetski slavan kao seksolog više od pola stoljeća nakon Ellisa, Alex Comfort, čiji su se seksualni priručnici prodavali u desecima milijuna primjeraka, imao je otprilike isto mišljenje. Iako je navodno imao velikih problema u objašnjavanju života svojem sinu, savjetovao je svim 15-godišnjacima – opet, s iznimkom svog sina- da uzimaju kondome sa sobom kada idu na

zabave, i objasnio je adolescentima u svojem priručniku *"The Facts of Love"* da je pornografija *"dugačka riječ za svaku vrstu knjige ili filma o seksu koje netko želi zabraniti."* Anarhist i pacifist koji je sve institucije promatrao kao iskazivanje moći, za koju je on vjerovao da je vrhovni neprijatelj ljudske sreće, protivio se oružanom otporu nacizmu tijekom drugog svjetskog rata. U *Barbarizmu i Seksualnoj Slobodi*(dva fenomena koja je smatrao dijametralno suprotnima) zapisao je: *"Normalnost biološke vrste ... isključuje vjerske prinude, ekonomske pritiske i društvene običaje. Institucije koje se temelje na državi i sličnim tijelima, civilnim ili vjerskim, nemaju mjesta u biološkoj seksualnosti."* Drugim riječima, seks bi trebao biti oslobođen svih razmišljanja osim seksualne privlačnosti u pojedinom trenutku.

Što je preostalo osim osobne ćudi koja određuje seksualno ponašanje? Upravo je ograničenja odnosa(i svih ostalih prirodnih funkcija) s aurom dubljeg značenja ono što nas ljude razlikuje od ostatka prirode. Uklonivši to značenje, svesti seks na biologiju, kao što su to svi seksualni revolucionari praktički učinili, značilo bi vratiti čovjeka na razinu primitivnog ponašanja o kakvom nemamo zapise u ljudskoj povijesti. Sve životinje upražnjavaju seks, ali samo jedna vodi ljubav. Kada seksu oduzmemo značenja vezano uz društvene konvencije, vjerske tabue i osobna ograničenja tako prezirana od strane seksualnih revolucionara poput Ellisa i Comforta, sve što je preostalo je neprekidna – i na kraju dosadna i beznačajna – potraga za transcendentnim orgazmom. S obzirom da je upoznat sa lažnim proročanstvom o postizanju sreće putem neograničenog seksa, moderni čovjek zaključuje; ako nije sretan sa svojim životom, onda njegov seks nije dovoljno neograničen. Ako socijalna skrb ne sprječava obiteljsku rascjepkanost onda nam je potrebno još socijalne skrbi; ako nam seks ne donosi sreću, onda nam je potrebno još seksa.

Zanimljivo je kako takvo djetinjasto razmišljanje zamijenjujemo sa ozbiljnom razmišljanjem, ali činjenica ostaje da je Ellisov i Comfortov pogled o temeljima odnosa između muškarca i žene sada potpuno prihvaćen, čak ga smatraju i pravovjernim. Moji pacijenti mi redovno objašnjavaju svoju odluku da se rastave od majke ili oca svog djeteta riječima kako ne osjećaju sa njima blaženstvo kakvo očito očekuju, i da njihov odnos nema kozmičko značenje kakvog ga opisuje Ellis. Mogućnost da njihovo zajedništvo može služiti drugim; svjetovnim i različitim svrhama u životu nikada im ne pada na pamet. Pomisao kako je dubina osjećaja barem podjednako važna kao i intezitet(i na duge staze važnija), je nešto njima potpuno strano. Bez društvenog pritiska koji bi ih držao zajedno, bez vjerskih uvjerenja koja su im potpuno strana, i u državi sa zakonima i socijalnom pomoći koja potpomaže rascjepkanost obitelji, veze postaju pokazatelj njihove promjenjivosti, ali začudo i jednoličnosti raspleta takvih situacija.

Vidio sam Comfortovu utopiju, i ona nije moguća.

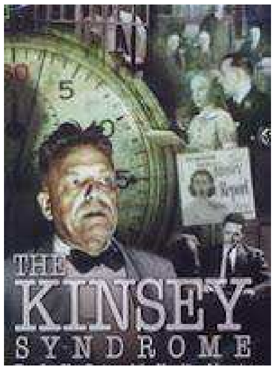
Potrebno je samo usporediti pisanja seksualnih revolucionara sa jednim Shakespearovim sonetom(samo jedan od bezbroj primjera razmišljanja o ljubavi u književnosti) kako bi shvatili koliko je strašno nerazumijevanje situacije koju nam nude ti zapisi;

> Kad se draga kune da istinu živi,
> vjerujem joj zdušno, mada znam da laže;
> kad mi se ko mladom, prostodušnom divi,
> k'o nekom ko svijeta ne poznaje lâže...
>
> Privid povjerenja ljudsku ljubav snaži:
> u strasti se nikad godine ne broje.
> Jedno s drugim tako ležimo u laži,
> dok laskanjem slasnim laž nam sumnju blaži.

Suptilnost ovog razumijevanja ljudskog srca, a da ne govorimo o ljepoti kojom je izraženo, nikada nije nadmašena. Sve je opisano; ljudska potreba za dubokim druženjem kroz život, neizbježnost kompromisa u takvim druženjima, i prihvaćanje inherentnih ograničenja našem postojanju koje je nužno za našu sreću. Shakesperovo razmišljanje nudi nam odgovor na potrebe čovjeka kao fizičkog, društvenog i duhovnog bića – i nitko tko je imalo upoznat sa njegovim radom ne može ga optužiti da je antiseksualan.

Još jedna retorička tehnika koju koriste seksualni revolucionari(osim apeliranja na fantaziju neograničenog eroticizma) je pokušaj uklanjanja svih seksualnih granica. Propovijedali su da je svo seksualno ponašanje, po prirodi, kontinuirano. Mislili su, ako mogu pokazati da seks nema prirodnih granica, onda bi i sve zakonske zabrane ili društvena ograničenja postala proizvoljna i umjetna odnosno moralno neodrživa: jer jedino razlika u prirodi može dati legitimitet pravnim i društvenim tabuima.

Glavni zagovornik tog razmišljanja bio je Alfred Kinsey, autor slavnog izvješća, čovjek koji je prvu polovicu svog profesionalnog života proveo proučavajući ose, a drugu polovicu proučavajući i klasificirajući orgazme: iako se pokazalo da je taksionomija pčela bila puno složenija od orgazma, jer je došao do zaključka da su svi orgazmi stvoreni jednakim i stvoritelj im je dao određena neotuđiva prava i slično.

Kinseyev program temeljio se na dva stupa, osmišljen kako bi oslobodio ljude seksualnih ograničenja koja je on smatrao uzrokom svih njihovih nesreća. Prvo je odlučio pokazati iscrpnim istraživanjem da je seksualno ponašanje amerikanaca drugačije od onoga koje pretpostavljamo na temelju tradicionalnog morala. Bez ikakve sumnje, iskrivio je istraživanje kako bi dobio željeni rezultat. Naravno vođen je osobnim ciljevima: sam je bio čovjek sa perverznim seksualnim apetitima, a kao i većina seksualnih revolucionara kasno se razvio. Probušio je svoj prepucij i stavio metalne žice u uretru, a njegovo snimanje preko 2000 muškaraca kako se samozadovoljavaju sigurno je jedan od većih podviga voajerizma u povijesti.

Nakon što je na svoje veliko zadovoljstvo utvrdio da je 37% američkih muškaraca imalo homoseksualno iskustvo koje je dovelo do orgazma, nakon što je posvetio tri puta više prostora homoseksualnom nego heteroseksualnom ponašanju i nakon što je zaključio da su sve seksualnosti tek dio spektra, a ne odvojene, diskretne aktivnosti, Kinsey je počeo graditi drugi stup svoje seksualne filozofije: ono što bi mogli opisati kao argument "40 Milijuna francuza ne mogu biti u krivu". Rekao je da naš seksualni moral ne smijemo temeljiti na težnji prema dobru, prema idealu, nego prema onome što se stvarno događa sada i ovdje. Sve drugo je tek prazno maštanje. Činjenica da takav moral nadilazi doseg onoga što se trenutno događa jer pruža opravdanje svima da rade što god žele kada to žele, izgleda da nikada nije pala Kinseyu na pamet; ali da i je, ne bi ga previše brinula.

Kada bi primjenili Kinseyev argument na financijsko poštenje odmah bi vidjeli da je besmislen. Slično istraživanje po pitanju financija bi pokazalo da jedva postoji osoba koja nikada nije bilo nepoštena- primjerice nikada nije uzela niti spajalicu ili pretjerala u troškovima prilikom povrata poreza. Niti jedna razumna osoba ne bi iz toga zaključila da je težiti prema poštenju sramotno, da nema smisla imati ikakve zakone vezane uz financijsko poslovanje, da je potpuno pravedno kada trgovci varaju kupce, ili da kupci potkradaju trgovce. Upravo su to, predvođeni Kinseyem, tvrdili seksualni revolucionari po pitanju spolnosti.

Stalno se nastavlja uništavanje granica, nikada nismo zadovoljni do koje je mjere došao taj proces – kao da bi prihvaćanje ograničenja ili tabua značilo priznati legitimitet svih granica. Nedavno sam pročitao u kriminološkom časopisu da je jedini uvjerljivi argument protiv sodomije sa pilićima bilo to što pilići nisu dali pristanak i tako se krše njihova(ljudska? ptičja?) prava. I dok je Kinsey želio izjednačiti sva seksualna ponašanja, psiholog i seksualni terapeut John Money je išao i dalje od toga, inzistirao je na plastičnosti onoga što je nazvao "rodni indentitet". Zapisao je: *"Osim četiri osnovne reproduktivne funkcije[oplodnje,trudnoće, menstruacije, dojenja], ne postoji – ne postoji ništa što bi uvjetovalo razliku između spolova ... sve dok dopuštamo te četiri reproduktivne funkcije ... niti jedan stereotip vezan uz spolove nije nepromjenjiv. Društvo ima gotovo neograničeni izbor dizajna uloga, ili barem redizajna.*" Dakle ne postoji normalno ili abnormalno: sve što odaberemo je dobro, ili barem nije loše.

Ne moramo ni reći da je Money postao heroj radikalnog feminizma koji je ustvrdio da je ženska "spolna uloga" proizvoljno nametnuta od strane društva. Samoprozvani "seksualni misionar", koji zagovara sav seks, svo vrijeme, ostavio je svakom pojedincu da odluči i stvori svoj seksualni indentitet. Niti jedna perverzija mu nije bila strana, uključujući pedofiliju, koju bi, kako on veli, samo oni u stanju "moralnog neznanja" osuđivali. Money je postao seksualni multikulturalist: gdje je polimorfna perverzija zamjenila kulturnu raznolikost kao dobro samo po sebi.

Money nije bio samo teoretičar nego i praktičar, voditelj klinike za spolni indentitet pri John Hopkinsu. Bio je toliko uvjeren u promjenjivost ljudske seksualnosti pa je u slučaju po kojem je najpoznatiji, savjetovao roditeljima djeteta čiji je ud gotovo u potpunosti odsječen

tijekom neuspjelog obrezanja, da bi ga trebali ubuduće odgajati kao djevojčicu. Na kraju krajeva, što je djevojčica ako ne dječak u suknji? A što je dječak ako ne djevojčica kojoj smo dali pištolj kao igračku? Izvršite operaciju na nesretnom djetetu kako bi završili ono što je neuspjelo obrezanje započelo, i sve će biti dobro.

Dječak koji je odgojen kao djevojčica nastavio je pokazivati dječačke osobine koje su poznate svakoj majci. On/ona borio se kao vojnik, bio je zainteresiraniji za aute i vlakove nego lutke, bio je avanturističan i bučan, i kada su mu dali uže za preskakanje iskoristio ga je kako bi zavezao svog brata blizanca. Kada je on/ona odrastao nije iskazivao nikakav spolni interes za dječake. Profesor Money je nastavio opisivati slučaj kao bezuvjetni uspjeh, i dugo vremena znanstveni i novinarski svijet je bio prevaren. Da, bilo je moguće pretvoriti dječake u djevojčice, od strane treće osobe. Ne, spolni indentitet nije određen biologijom nego je društveni konstrukt, rezultat konvencija i običaja. Moneyevo razmišljanje je nekritički prihvaćeno kao istinito i uskoro je postalo pravovjerno(sjećam se da su me učili o slučaju dok sam bio student medicine).

Kada su sa 14 godina subjektu Moneyevog eksperimenta rekli što mu se dogodilo njemu/njoj ranije u životu, on/ona je odmah odlučio postati muškarac, jer je on/ona depresivan i neprilagođen kroz djetinjstvo, cijelo vrijeme je znao da nešto nije u redu: sa još par rekonstruktivnih operacija, postao je muškarac i sada je sretno oženjen sa ženom. To je dio priče kojeg Money nikada nije ispričao, jer proturječi filozofiji kojoj je posvetio svoj cijeli rad. Slučaj nam sugerira da ne možemo stvoritit seksualnu utopiju o kakvoj je, nekoć ugnjetavani farmerski diječačić sa Novog Zelanda, sanjao.

Takve teorije mogu samo dozvoliti i ohrabriti još bizarnije ponašanje i apetite. Eskalacija apetita kojeg je doživio Jeffrey Dahmer, dovela je do toga da je mogao doživjeti seksualno zadovoljenje samo u prisutnosti utroba svojih mnogobrojnih žrtava, a to se može dogoditi i na masovnoj skali, kao što svjedoči i nedavni film kojeg sponzorira Kanadsko umjetničko vijeće, "normalizacija" nekrofilije.

I tako danas, kada susrećem pacijente lezbijke koje su iskoristile sjeme muškog prijatelja kako bi se oplodile, izazivaju me da ih pokušam osuditi. Jer tko sam ja da osuđujem što je prirodno ili neprirodno, normalno ili abnormalno, dobro ili loše? Transeksualci, prema mom iskustvu, pokazuju moralnu superiornost, svjesni su da su prisili okolinu da prihvate ono što se prije činilo neprihvatljivim. Možda ako nisu pročitali Johna Moneya, su čitali jezivo slično razmišljanje Havelocka Ellisa da je seksualna perverzija(što on naziva "erotičnim simbolizmom") ono što najviše razlikuje čovjeka od životinja, i to je njegovo najveće postignuće: *"Od svih manifestacija seksualne psihologije ... naročito su ljudske. Više od svih ostalih zahtjevaju silu imaginacije. Zbog njih pojedinac može, ne samo neovisno od drugih nego suprotno od njih, stvoriti svoj mali raj."* One predstavljaju trijumf idealizma.

Radi se o gnostičkom preokretu dobra i zla po pitanju područja seksualnost, tehnika koju su Sartre i Mailer iskoristili za kriminalitet, pretvarajući Jeana Geneta i Jacka Abbotta u egzistencijalne heroje. Naravno istina je da se ljudska spolnost razlikuje od zvjerske, ali sigurno ne zato jer čovjek može težiti odnosu sa kokošima dok kokoši ne mogu činiti recipročnu stvar. Moramo se okrenuti književnosti, a ne seksolozima, ako želimo razumjeti razliku.

Naravno, nije nužno da ljudi čitaju originalne izvore tih ideja da bi ih privatili kao svoje. Ideje i senzibilnost seksualnih revolucionara su toliko temeljito prožele naše društvo da smo jedva svjesni u kojoj mjeri su to učinili. Nema više milosti, sudržanosti, nema mjere, nema dubine, a granice nisu prihvatljive. Sreću i dobar život zamišljamo kao dugotrajnu senzualnu ekstazu i ništa više. Kada kroz svoj rad u Engleskim siromašnim četvrtima promatram učinke seksualne revolucije sjetim se riječi zapisanih u pod Katedrale Sv. Pavla; si monumentum requiris, circumspice.

Autor teksta je psihijatar Theodore Dalrymple.

PS

Ako vam se čini da Theodore pretjeruje i da ljudi danas nisu vođeni takvim razmišljanjem, evo što veli Vuk Perišić u svom skupu riječi(koji se svidio mnogima) na tportalu o oplodnji;

> Potreba da se zametak i fetus proglase živim bićima, **uz proračunato zanemarivanje posljedica takvog pothvata po ljudsku seksualnost i pravo izbora – dakle upravo po ono što čovjeka i čini čovjekom** – prikriva želju da čovjek, barem simbolički, ostane na razini zametka ili fetusa. Iza slatkorječive brige prema životu i zloupotrebe liberalne retorike krije se dubok prezir prema slobodi i užitku, tim uporišnim točkama ljudskog identiteta. Proglasiti tvar koja je nesposobna za autonomno i neovisno razmišljanje neponovljivom i jedinstvenom slatki je san svakog tiranina.

I naravno u tipično ljevičarskom stilu završava;

> Takav život nije veličanstvena avantura raznolikih izbora, nego vječni incest svoga na svome odakle zametak sa strahopoštovanjem zuri u roditelje, nastavnike, časnike, dočasnike, župnike, parohe, hodže i vrhovnike, plaća porez, odaziva se na poziv u rat, lupa petama, kleči, drži ruku na srcu i to poniženje naziva ljubavlju.

I tako danas, 2012. Godine Gospodnje, u Hrvatskoj možemo uživati u rezultatima seksualne revolucije gdje svatko misli samo na sebe i svoju slobodu; kao što veli Perišić, nerođeno dijete postaje prepreka uživanju u ljudskoj seksualnosti koja je uporišna točka ljudskog indentiteta. Prema njemu, ništa ne govori više u prilog posebnosti ljudske vrste od dvoje(ili više) ljudi koji se vide i odmah sparuje, kao psi. To je vrhovna manifestacija naše slobode i najveći životni užitak, jer kao što završava Perišić; vjera, ljubav prema obitelji i ljubav prema svom domu i domovini nije nikakva ljubav, to je obično poniženje;

izgleda da pravu ljubav i slobodu pronalazimo u "klinikama" za pobačaj gdje danas kao na tvorničkoj traci "liječnici" proizvode sreću, užitak i čovječnost.

Lijevičarska ideologija koja dominira djelom hrvatskog društva(posebno medija) ima vrlo jasan stav da je razmišljanje poput Perišićevog moralni imperativ i jedino razumno rješenje, a svako suprostavljanje je tek rezultat religiozne zatucanosti i drugih iracionalnih predrasuda. Možda bi djelovali uvjerljivije(iako treba priznati tužnu činjenicu da imaju utjecaja) kada svoju filozofiju ne bi temeljili na pseudoznanstvenim istraživanjima ispunjenim ljevičarskim perverzijama.

Perišić svojim pisanjem pokazuje da ne mari(da se tako blago izrazim) za ovo društvo i državu, ali ipak očekuje od katolika da se pokore toj istoj državi i prepuste caru carevo. *No pasaran*! Tijela nerođene djece ne pripadaju caru.

Obamin rat protiv Katoličke Crkve

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/obamin-rat-protiv-katolicke-crkve.html

Ukoliko ste čuli o otvorenom sukobu između Katoličke Crkve i Obame, a ne znate o čemu se radi i neda Vam se istraživati previše, u nastavku je par kratkih pitanja i odgovora napisanih prema članku sa businessinsider.com .

Dakle što se dogodilo?

> Prije dva tjedna, Zavod za zdravstvo (*Department of Health and Human Services*) je pokrenuo zdravstvenu reformu koja zahtjeva od Crkve da zaposlenicima u vjerskim institucijama- poput bolnica, škola i drugih - u zdravstvenu zaštitu uključe kontracepciju, sterilizaciju i sredstva koja izazivaju rani pobačaj.

Ok, i u čem je problem?

> Pa, katolici smatraju plaćanje tih sredstava pogrešnim(grijehom) tako da su ljuti na Obamu. Katolički svećenici su u crkvama čitali pismo svojim župljanima kako Crkva "ne može i neće izvršavati taj nepravedan zakon". Ne postoji takav presedan(popis biskupa, popis ustanova koje su se izjasnile protiv reforme).

Izgleda da postoji nešto u pozadini svega toga?

> Naravno. Puno biskupa je podržavalo Obaminu reformu zdravstvene zaštiti upravo zato što su mislili da neće doći do ovoga. Nakon svega, Američka biksupska konferencija nije podržala prijedlog u ovom obliku.

I zašto sva ta strka? To i nije neki problem, zar ne ?

> Pa, ne baš. Crkva je izgradila odnosno održava 625 neprofitnih bolnica u SAD-u, svaki osmi pacijent se liječi u katoličkim bolnicama. Radi se o najvećem neprofitnom udjelu u zdravstvu, nitko drugi nije ni blizu tome.

Opa, pa to je puno.

> Da, još su uključene i škole. Oko 65000 profesora radi u preko 230 katoličkih sveučilišta i učilišta u Americi. Onda još i srednje škole i tako dalje. Naravno i razne dobrotvorne organizacije.

Ali nisu li bolnice i škole zapravo sekularne ustanove?

> Dakle kad je Isus rekao da liječimo bolesne i hranimo siromašne to nije imalo nikakve veze sa vjerom? Mislim da to nede tako. Ali podsjetio si me na činjenicu da Obamina administracija pokušava reći da sve što religiozna osoba učini van Crkve ili u odnosu prema nekome tko nije dio njihove vjere nema nikakve veze sa samom vjerom. Zapravo, čini mi se da upravo to želi reći.

Ali zar nije Crkva kriminalna firma frikova koji zlostavljaju djecu! Ne mogu dočekati dan kada će nestati. Pa sve se temelji na bajci!

> Ima puno takvih komentara. Mogu samo ukratko reći da nema baš puno izgleda kako će crkva od 70 milijuna ljudi(u SAD-u) i preko milijarde diljem svijeta nestati uskoro. Osim toga, da se to dogodi veliki broj ljudi svih vjera ne bi se onda mogao liječiti u tim neprofitnim bolnicama. Ma jel ti tak pričaš sa svima?

Ok, Crkva neće nestati, ali crkveno učenje protiv kontracepcije je stvarno glupo. Protiv kontracepcije su zato što mrze žene i njihova tijela.

> Ne možeš ljudima ukinut prava samo zato što se ne slažeš sa njima.

> Što se tiče racionalnosti, sve je objašnjeno u dokumentu iz 1960tih, zove se Humane Vitae. Ukratko, ideja je da su ljubav, seks, brak i rađanje povezane stvari. Puno katolika stvarno i pokušava slijediti to. Statistike i sekularna istraživanja također upozoravaju na trendove u svijetu.

Negdje sam pročitao da unatoč tome, čak 98% katolika koristi kontracepciju.

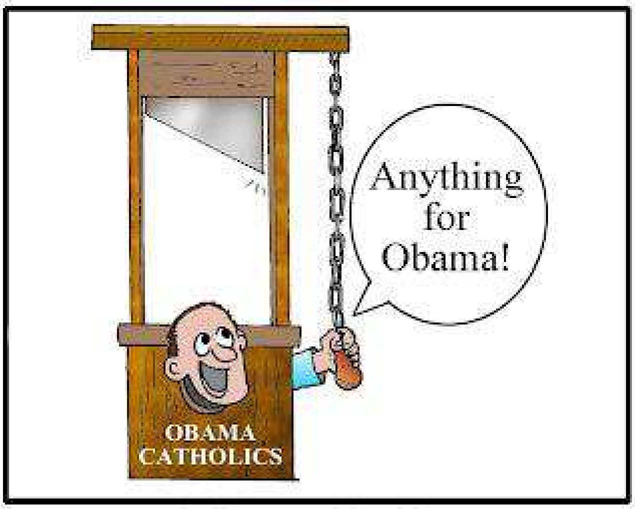
> Da, nažalost izgleda da ima istine u tome.

Pa onda su oni na Obaminoj strani, tu ipak neće bit problema.

> Ne znam baš. Koliki postotak katolika ponekad laže ili trača? Postoje pisci koji misle da je Crkva u krivu što se tiče tih stvari, ali su protiv Obama i njegove reforme. Možda se i ne slažu sa Crkvom, ali im se također ne sviđa da vlada tjera katolike na nešto. Takav stav ima puno katolika.

Radi li se o konfliktu prava?

> Donekle. Zagovornici reforme tvrde da žene svih uvjerenja imaju pravo na zdravstvenu zaštitu kakvu bi dobile i u drugim institucijama. Tvrde da ako je kontracepcija i sterilizacija dio zdravstvene zaštite koja postoji onda je i oni u katoličkim bolnicama moraju omogućiti. Prema njima ne postoji nikakva rasprava i upitnost same reforme, misle da se radi tek o dogmatičnosti srednjovjekovne Crkve.

www.catholiccartoonblog.blogspot.com

Ok, i tko će popustiti?

> Teško je reći. Ako republikanci osvoje predsjedničke izbore, reforma će bit zaustavljena.

> Postoje slučajevi kada je Crkva popustila vladi, a Obamin reizbor se čini izglednim. Ipak, katolici imaju utjecaja u Nevadi, Floridi, Pennsylaniji i nekim drugim državama. Ako Crkva pruži dovoljno otpora možda će Obama morati popustiti.

> Crkva je preživjela Nerona, Napoleona i puno drugih, tako da je vjerojatno neće nadmudriti neki propisi iz zavoda za zdravstvo.

Papa uzvraća udarac (o posjetu Britaniji)

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/papa-uzvraca-udarac-o-posjetu-britaniji.html

Dobro je pitanje izaziva li lažna ili istinita optužba više ogorčenja kod optuženika.
Theodore Dalrymple, catholiceducation.com, *2010*.

Kada je par dana prije Papinog posjeta Britaniji, Kardinal Kasper izjavio da je dolazak na Heathrow poput dolaska u zemlju trećeg svijeta, odmah su ga napali oni koji mrze kardinale iz principa, i odmah su ga optužili za rasizam, optužba protiv koje ne postoji obrana.

Iako izraz Zemlje trećeg svijeta nema rasnu kategoriju, brzo posezanje za tom optužbom podsjeća me na Learovu opasku u IV činu;

> *Zašto bičuješ tu bludnicu?*
> *Razgoliti svoja leđa.*
> *Vatreno želiš da s njom činiš*
> *ono zbog čeg je sada bičuješ.*

Drugim riječima, optužba za rasizam je često samo dimna zavjesa za napadačeve vlastite sumnje.

Očito je svima koji su upoznati sa Heathrowom da se kardinalova izjava o našoj najvećoj zračnoj luci može protumačiti na druge načine: jer neorganiziranost, atmosfera koja je uvijek na rubu kaosa i kolapsa kojeg kao da može pokrenuti svaki putnik, prenapučenost, sama fizička neurednost, dovode nas do pomisli o gradovima Trećeg Svijeta. Je li netko čuo da ljudi biraju koristiti Heathrow ako postoje druge alternative samo zato jer vole iskustvo trećeg terminala? Takva ideja je apsurdna; samo pitanje nam daje i odgovor; iako nam je ponekad zanimljiva ideja da se smucamo okolo, prilikom dizajnirana zračne luke to nije ono što želimo.

Drugim riječima, strašna krivnja Kardinala Kaspera je ta što je bio u pravu, skrenuo je pažnju na neugodne aspekte naše stvarnosti koje najradije ne bi gledali jer ne želimo uložiti trud, niti otrpiti troškove koji bi bili potrebni da to promijenimo.

Veliki dio neprijateljstva prema Papinom posjetu je također bio uzrokovan činjenicom da je Papa u pravu, barem u nekim stvarima, poput nedostatnosti konzumerističkog materijalizma kao temelja naše egzistencije. Postoji tek par tipova ljudi

koji su nam odbojniji od propalih materijalista, a upravo su britanci postali takvi materijalisti(odnosno veliki broj britanaca). Bez ikakvog razmišljanja troše ono što nemaju i zbog toga su mnogi od njih tako groteskno debeli, ali i zaduženi. Doista, jedva da postoji neka vrsta deficita ili duga kojeg kao nacija nismo prigrili samo kako bi mogli nastaviti našim vulgarnim i degradirajućim putem. Nacija koja se tako ponaša nema niti časti niti samopoštovanja, bilo kolektivnog bilo individualnog. Jasno je to vidio Benedikt XVI; i ako je točno ono što je zapisao jednom prilikom George Orwell kako smo potonuli toliko duboko da je uočavanje očitog prva dužnost inteligentnog čovjeka, onda čak možemo Papu nazvati Orwellom našeg vremena.

Zahvalnost je rijetka nagrada za one koji vide nepoželjnu istinu jasnije od drugih; upravo suprotno. No Benediktov zločin, osim što je Nijemac, je što propušta(ili još gore što odbija) ignorirati neugodne posljedice konzumerističkog materijalizma prilikom svog razmišljanja, a svi pravomisleći ljudi bi to trebali ignorirati. **Papa predstavlja izazov našem utilitarističkom razmišljanju; drugim riječima, on je heretik kojeg je potrebno ekskomunicirati iz Crkve Pravednog Liberalizma.**

Istaknuvši promašaje, opasnosti i empirijski loše rezultate suvremenog racionalističkog utopizma, Papa potencijalno provocira duhovnu krizu poput one koje se prisjeća John Stuart Mill u svojoj Autobiografiji. Kada je imao dvadeset godina, Mill kojeg su naučili da predviđa koliko užitka će pojedina akcija postići(*eng. felicific calculus*), upitao se jedno pitanje što je rezultirali razornim posljedicama;

> "Pretpostavimo da se svi vaši životni ciljevi ostvare, da se odjednom dogode sve promjene koje priželjkujemo u institucijama i razmišljanjima: bi li to rezultiralo velikom radošću i srećom za vas? Neukrotiva samosvijest je odgovorila NE! Ta spoznaja je rastužila moje srce: temelji na kojima sam izgradio svoj život su nestali. Svu svoju sreću sam pronalazio u kontinuiranoj potrazi za tim ciljem. Cilj je izgubio svoj sjaj, i kako bi me to ikad više moglo zanimati? Izgleda da više nije postojala stvar za koju bih mogao živjeti."

Drugim riječima, Benedikt XVI ne predstavlja izazov pojedinoj društvenoj politici nego cijelom *Weltanschauungu*, a ništa ne izaziva bijes kao propitivanje upitnog *Weltanschauunga*.

Potrebno je da ovdje izjasnim svoje interese, odnosno nedostatke istih. Isto kao što netko ne može pisati o pitanju kontrole duhana bez da prethodno naglasi posjeduje li dionice duhanskih kompanija, tako i ja moram naglasiti da nisam katolik, nisam niti religiozan, tako da nisam apologet kurije ili bilo koga drugog. Zapravo nisam sklon niti sustavnom analiziranju, nemam kapacitet i strpljenja za takvo nešto. U puno stvari se ne slažem sa Papom, ali to ne znači da ga zato i mrzim.

Poprilično ekstravagantni izrazi antagonizma prema Papi – primjerice poput onog da bi ga trebalo uhititi zbog zločina protiv čovječnosti – čini mi se da izražavaju vrlo čudno, gotovo paranoično, stanje uma. Iako uvijek oklijevam prilikom korištenja frojdovskih koncepata,

ideja projekcije, pridodavanja drugima sramotnih tendencija, misli ili ponašanja u kojima je netko sam sudjelovao ili barem ima želju, je ovdje primjerena.

Kao što svi znaju, Katolička Crkva je bila upletena u skandale vezane uz seksualno zlostavljanje djece od strane svećenika i drugih redovnika. Papina navodna popustljivost i odgovornost za zlostavljanje djece navele su ljude poput Hitchensa i Dawkinsa da zatraže uhićenje Pape zbog zločina protiv čovječnosti, na temelju doktrine univerzalne nadležnosti za takve zločine.

Nitko ne tvrdi da je crkva uvijek djelovala sa prikladnom žestinom u rješavanju tog problema, ali to nije problem Crkve(barem ne većinom), upravo suprotno. Univerzalno je prihvaćen podatak da je vjerojatnost fizičkog i seksualnog zlostavljanja od strane očuha puno puta veća od vjerojatnosti da će to nedjelo učiniti biološki otac; i s obzirom da su očusi danas postali češća pojava nego prije, zahvaljujući socijalnim reformama kroz posljednjih pedeset godina, većina zlostavljanja djece u ovoj državi su rezultat njihovih nedjela. Još gore, poznato je i da mnoge majke ne reagiraju na takvo zlostavljanje zato što žele zadržati neke pogodnosti očuha.

Kada tako razmišljamo, ako bi uhitili Papu zbog zločina protiv čovječnosti, onda bi trebali uhititi i sljedeće kategorije ljudi;

- razvedene ljude sa djecom
- očuhe
- samohrane majke
- feministkinje i sve druge koji zagovaraju opuštene brakove i jednostavne razvode, uključujući novinare
- sve zakonodavce koji su olakšali proces razvoda i sve vladine ministre koji ili nisu podržali brakove putem fiskalne politike ili su ih čak oslabili putem takvih politika
- sve suce i druge odvjetnike koji su podržavali zakone o jednostavnom razvodu umjesto da su to odbili činiti
- sve socijalne radnike i službenike socijalnih ureda koji su podržavali pogodnosti samohranih roditelja(izuzev udovica) i mnogih drugih

Nadam se da ne moram istaknuti da nisam za uhićenje i suđenje možda i 40% populacije između 25 i 60 godina, ili da očekujem da se sekularni 'liberali' uhite, bilo sami sebe ili međusobno, ali slijedeći argumente nekih njihovih predstavnika upravo bi to trebali učiniti. **Stvarno, već i sama činjenica da liberali koriste takve izraze o uhićenju, pokazuje da se ispod maske liberalizma skriva autoritarizam zbog kojeg Benedikt XVI izgleda vrlo liberalno.** Žele argumente utvrditi uhićenjem: drugim riječima, određuju tko može uhititi koga, pretpostavljajući da će oni uvijek biti ti koji će držati lisice.

Kao što je poznato, Dawkins je sugerirao da bi vjerski odgoj trebali smatrati zlostavljanjem djeteta, jer se prema njemu radi o obliku zlostavljanja; ali onda se ipak povukao jer je očiti zaključak da bi takav odgoj trebao biti ilegalan. Naravno, postoji više stupnjeva

zlostavljanja djece baš kao i u svakom drugom zločinu; ali ako vjerski odgoj nije toliko zlostavljački da bi bio podložan pravnim sankcijama, možemo li ga onda nazivati zlostavljanjem djece s obzirom na trenutne konotacije koje taj izraz ima?

S obzirom da su inteligentni ljudu poput Dawkinsa, i mnogi slični, bili toliko nelogični po pitanju Papina posjeta, ne bi li trebali pretpostaviti duboku emocionalnu zbunjenost unutar njih samih; primjerice, onu koja je uzrokovana jakim i nenaviknutim izazovom njihovom lomljivom *Weltanschauungu*?

PS

Pretpostavljam da je najupečatljiviji dio teksta priča oko uhićenja, čini se da je Theodoreov argument protiv optužbi nekih ateista kako je *Papa brinuo o zaštiti crkve, a ne djece*, sama činjenica kako Britansko društvo ne čini ništa po pitanju zaštite djece jer je u društvu prihvaćena filozofija koja je rezultirala sa katastrofalnim posljedicama. Sama pojava Pape naravno iritira osobe koje su predvodnici tih trendova, tako da priča oko uhićenja nije toliko bitna sama za sebi, ali je očito indikator sukoba ideologija u kojoj se neke strane nisu baš pokazale tolerantnim kakvim se vjerojatno zamišljaju. Ako ne znate pozadinu posjetu o kojoj piše Theodore, bez brige, niste ništa propustili, a o tom posjetu možete više saznati na službenim stranicama. Koliko se sjećam i hrvatski mediji su od toga posjeta prenijeli samo žutilo, ali su zato neki anonimni komentatori imali bolje(možda ne savršene) analize;

> Po prvi put u povijesti - i to ne samo u ovoj našoj modernoj koje se sjećamo i koju poznajemo - nego doista po prvi put u povijesti čovječanstva kao takvog jedan rimski Papa, nasljednik Svetog Petra na apostolskom prijestolju i duhovni poglavar najveće globalne vjerske zajednice dolazi u službeni državni posjet Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske.
>
> Bilo je hočašća i dolazaka rimskih Papa i u prošlosti - ali nikada do sada na službenoj razini uz najviše državničke počasti, paradu Kraljevske garde, posjet Njenom Veličanstvu Kraljici u Buckighemskoj palači - izravnoj potomkinji najvećeg heretika i odpadnika od rimske Crkve, Kralja Henrika VIII-og, i drugoj najvažnijoj "braniteljici vjere" na Svijetu - vjere koja je kršćanska, ali koja okuplja one kršćane koji se ne klanjaju Rimu i ne štuju Svetog Oca Papu - ali vjeruju u istu Bibliju i u iste svete tekstove, evanđelja, Božje zapovjedi te se mole najčešće istim ili vrlo sličnim molitvama.

(prije posjeta)

> **U političkom smislu Papin posjet dao je golemi "vjetar u leđa" britanskim konzervativcima i poprilično poljujao apsolutizam materijalističke celebrity-kulture koju godinama promiču masovni mediji.** Davidu Cameronu u relativno ranoj fazi njegova premijerskog mandata ništa se ljepše nije moglo dogoditi.
>
> On sam je upečatljivim govorom na ispraćaju Svetog Oca u Birminghamskoj zračnoj luci - rekao da je Papa "došao u Britaniju obratiti se zajednici od 6 milijuna katolika, ali da ga je čulo 60 milijuna britanaca, koji mu mogu biti samo zahvalni na porukama i na pozivu da sjednu i razmisle o sebi, svom životu i budućnosti svoje zemlje". Sada kada je sve završeno postaje kristalno jasno zbog čega je i zašto David Cameron izbjegavao susret sa Papom tijekom prva dana njegova boravka u GB te odredio da u svim protokolarnim prigodama tijekom tog razdoblja Vladu predstavlja njegov zamjenik, liberalni demokrat Nick Clegg. Poruka je bila jasna: "Ja znam o čemu Papa priča - ti ga slušaj, potrebno ti je!"
>
> U srazu dviju drevnih diplomacija može se reći da je Vatikanska prošla bolje, ali treba uočiti i da je britanska bila iznimno suzdržana - odnosno da je svjesno dopustila Svetoj Stolici da svoje evangelizacijske i anti-sekularističke poruke manje-više neometano iznese na najvišoj razini.
>
> Papa je dakle u Britaniju došao pomoći dijelu same britanske javnosti, onom koji se i sam osjeća ugroženim pred naletom "novog ateizma". **Papine poruke bile su blago izrečene, ali u svojoj suštini to nisu bile nimalo blage poruke, štoviše: Papa je "novom ateizmu" uzvratio možda i najradikalnijim zagovaranjem vjerske i vjerničke poniznosti - te uznošenjem emocionalnog "srca" na istu razinu kao i znanstvenog "razuma".** Štoviše pozicionirajući "razum" u izravnu ovisnost od onoga što "srce" osjeća.

> Mislim da mnogi u Britaniji tu poruku još nisu potpuno dešifrirali - a kada je dešifriraju biti će još nezadovoljniji nego li su danas.

(neposredno nakon posjeta)

> **Posao Pape nije da svoje odluke prilagođava javnom mnijenju - a pogotovo ne ateističko-agnostičnom, nego da ih donosi tako da budu od interesa za Crkvu i njene vjernike.**
>
> Pedofilije neće nestati ma što Papa uradio ili ne uradio. No postoji realna opasnost da pod izgovorom "borbe protiv pedofilije" nestane sama Crkva, odnosno da joj se naruši moć i utjecaj. Papa to ne smije dozvoliti, a ovaj konkretni Papa Ratzinger očigledno nema niti namjeru to dozvoliti.
>
> **I zato ga mnogi vole. Ljubav onih koji ga vole puno je snažnija od mržnje onih koji ga ne vole!**

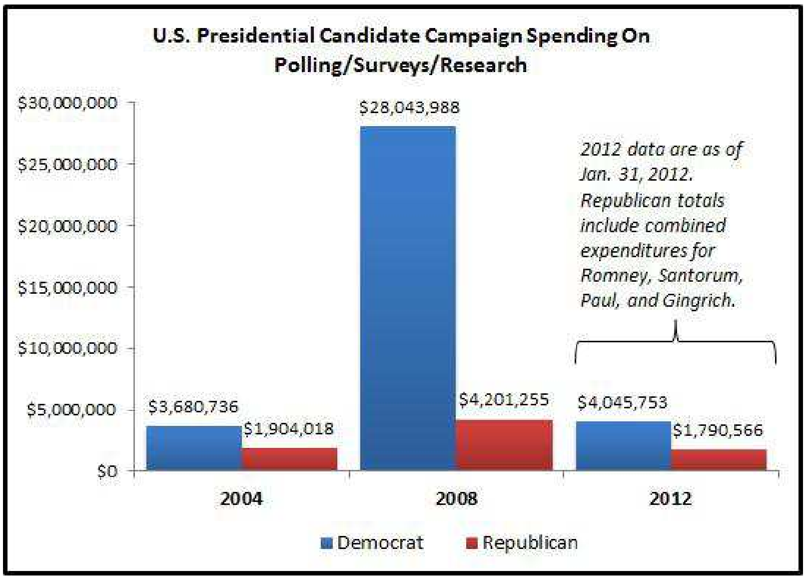
Je li Obama očekivao otpor Crkve?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/je-li-obama-ocekivao-otpor-crkve.html

Postoji niz razloga zašto ne podržavam Obaminu politiku, ali treba priznati da je bio uspješan u svojem cilju da postane predsjednik. To se nije dogodilo slučajno, Obama naravno ne predstavlja nikakvu promjenu, on je samo vrhunac nekih trendova u SAD-u koji traju desetljećima(u ekonomiji još od 1930ih), ali uspio je prodati ljudima ono što su htjeli kupiti. Obama nije prodao ništa novo, nije se nametnuo i uvjerio ljude nego ih je samo poslušao i ponovio njihove zahtjeve. Ukratko, Obama se predstavio kao spasitelj srednje klase - pun empatije za njihove probleme, predstavio se kao mirni i stabilni vođa, ponudio zdravstvenu zaštitu svima i obećao povlačenje vojnika iz Iraka. Namjere mogu zvučati pozitivno, imao je u tome podršku dobrog dijela katolika(posebice vezano uz zdravstvo), ali ništa od toga nije ostvario, upravo suprotno.

Obama je uvjeren da svojom retorikom može promijeniti svijet, kada kaže da zna što treba napraviti i kako, govori to sa entuzijazmom brucoša koji misli da može voditi cijeli svijet upravo zato što nikada nije ništa ni vodio. Obama je čovjek koji u svome životu nije postigao ništa osim što je napredovao kroz svoju retoriku pa se postavlja pitanje zašto Obama ima takav mesijanski status, kako je Obama uspio pogoditi što ljudi žele? Odgovor se vjerojatno krije u donjem grafu koji nam pokazuje podatke koliko novaca su pojedine stranke uložile na ankete i istraživanja. Iz grafa vidimo da demokrati ulažu više novaca u takva istraživanja, ali sa Obaminom kampanjom dolazi do izrazitog rasta, čak 7 puta više od konkurenta, a samo za izbore 2012.(koji za njega nisu ni počeli) je već potrošio 3,5 milijuna, a svi republikanski kandidati su do sada u *predkampanji* uložili manje od 200 tisuća(većinu Romney). Očito je da Obama nije nikakav naivac kada se radi o manipulaciji javnošću, upoznat je sa vrijednošću istraživanja i što glas naroda znači tako da si moramo postaviti pitanje zašto si je Obama dopustio ovaj sukob sa Crkvom u izbornoj godini?

preuzeto sa 1964

Sama činjenica da je imao veliku podršku katolika na izborima 2008. godine pokazuje nam da situacija sa katolicima u SAD-u nije idealna, vjerojatno je Obamina administracija proučila(za katolike poražavajuće) podatke o ponašanju katolika vezano uz kontracepciju i zaključili da si mogu bez problema priuštiti taj sukob. Ipak, situacija se zakompliciralo, stvari nedu kako je Obama zamislio. Kao što su zaključili na blogu 1964, Obamina administracija je pretpostavila da će moći pokazati biskupima rezultate nekih anketa i reći im da ušute(prilagode se društvu i trendovima). To se nije dogodilo, mislim da su Obamini birokrati zaključili da se svi ponašaju poput njih, ako birači nešto žele onda se prilagodi i daj im to - očekivali su da će biskupi pokazati tipično političarske karakteristike i ušutiti, ali rasplet je drugačiji.

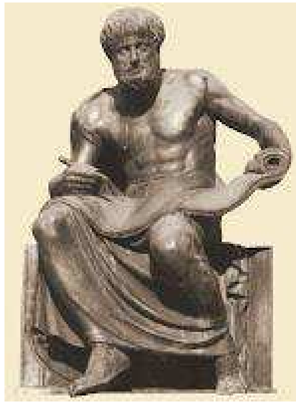
Kao što neki analitičari zaključuju, razmišljanje Obamine administracije ima dvije pogreške; Prvo, postoje katolici koji se protive tome da vlada naređuje Crkvi kako bi se trebala ponašati, administracija sve to pokušava svesti na "zdravstveni problem", ali očito dolazi do pitanja odnosa između vlade i crkve. Drugo, ne postoji američka katolička crkva, postoji Katolička Crkva u SAD-u(6% svjetskog broja katolika), ponašanje određenog postotka katolika u SAD-u nema utjecaja na globalnu Crkvu, biskupi u Americi su i dalje Katolički biskupi koji propovjedaju katoličke doktrine.

Obama je ponudio *kompromis*, zamaskiranu verziju svog prvog plana, dosta katolika i dalje podržava Obamu, ali biskupi su bili dovoljno jasni.

Ljudska vrijednost i prava u antičkom svijetu

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/ljudska-vrijednost-i-prava-u-antickom.html

"Kao rezultat kršćanske dogme, razlika između moralnih i drugih vrlina je danas puno veća nego što je bila u Grčko vrijeme. Ljudska je vrijednost biti veliki pjesnik ili skladatelj, ali to nije moralna vrlina; ne smatramo da je čovjek sa takvim sposobnostima čestit ili da će zbog toga ići u raj... Kada uspoređujemo Aristotelov etički ukus s vlastitim, odmah primijetimo da prihvaća nejednakost koja je odbojna današnjem sentimentu. Ne samo da ne prigovara ropstvu ili superiornosti muževa i očeva nad ženama i djecom, nego misli da ono najbolje u svojoj suštini pripada samo nekolicini - ponosnim muževima i filozofima. Većina ljudi su tek sredstvo za proizvodnju nekolicine vladara i mudraca."
Bertrand Russell

"Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!" *(Isus Nazarećanin - Mt 5,5)*

Odani prosvijetljeni racionalist Thomas Jefferson je jednom prilikom zapisao za Epikteta, Seneku, Sokrata, Antonija i Epikura kako su *"antički moralni filozofi bili stvarno veliki"* u učenju ljudi kako da ovladaju *"strastima koje bi neograničene ometale smirenost našeg uma"*, ali su *"nedostatne u razvijanju naše dužnosti prema drugima."* Naučili su nas "naklonosti prema rodbini i prijateljima" i *"ljubavi prema domovini"*, ali su zanemarili *"mir i ljubav prema našim susjedima ... i još manje prema cijelom čovječanstvu"*. Zato se Jefferson, unatoč svom preziru prema vjerskom praznovjerju, okrenuo Isusu Nazarećaninu i njegovim moralnim zapovijedima jer *"njegove moralne doktrine uključuju univerzalno čovjekoljublje, ne samo prema rodbini i prijateljima, nego prema cijelom čovječanstvu, koje se okuplja u jednu obitelj, privučeni ljubavlju, milosrđem, mirom,zajedničkim željama i djelovanjima."* Naravno to je zaključio tek nakon što je stvorio posebnu Jeffersonsku verziju Novog Zavjeta iz kojeg je izbacio sva čuda. Jeffersonova procjena nedostataka njegovih klasičnih junaka je bila izuzetno poštena. Postoji tendencija kod određenih autora i komentatora idealiziranja klasičnog svijeta i projeciranje naših judeokršćanskih vrijednosti na prijašnje, nama strano, moralno područje. Ipak, ako želimo shvatiti njihov koncept morala koji se toliko razlikuje od našeg potrebno je da shvatimo kako su razmišljali u klasičnom svijetu.

Neke rasprave su se bavile pitanjem je li klasični svijet ikad imao vjerske ili filozofske temelje za koncept ljudskog dostojanstva(*dignitas humana*) koji bi se odnosio na cijelo

čovječanstvo. Većina je zaključila da takva ideja ne postoji u zapisima klasičnih rimksih i grčkih autora, dva utjecajna primjera su; Den Boerova *"Private Morality in Greece and Rome: Some historical aspects"* i Ristova *"Human Value, a study in ancient philosophical ethics"*. Postoje antički autori čije nam zapise nude kako bi stvorili privid kako su imali vjerovanje u dostojanstvo čovjeka, ali radilo se o dostojanstvu samo onih kreposnih ljudi koji su bili važni, ljudi koji su posjedovali arete(izvrsnost, vrline). Samo čovjek koji je bio uravnotežen i kontroliran iskazuje potrebne vrline da bi smatrali da posjeduje dostojanstvo.

Izgleda da su Rimljani imali koncept humanitas, skupa vrlina koje su posjedovali obrazovani ljudi, ali njih su koristili samo kako bi opisali malu grupu viših klasa Rimskog društva. Nije postojao koncept inherentnog ljudskog dostojanstva, ili bilo kakav koncept inherentnih ljudskih prava. Takva pravu su bila sudski određena, ovisila su o članstvu u pojedinoj društvenoj skupini- primjerice, obitelji, srodstvenoj grupi ili državi – koja bi im davala ta prava. Oni koji nisu bili članovi tih grupa, porobljeni i stranci nisu imali takva prava, iako su im ponekad mogli odobriti pojedine privilegije. Među Grcima, prava uzdržavanih i nečijeg vlasništva razvijena su kako bi zaštitili prava odraslih muškaraca o kojima su ovisili. Ta ideja je prevladala i u Rimskom društvu, iako uz razna ograničenja među širem sloju društva. Kao što Rist primjećuje;

> "Umjesto da krenu od ljudskih prava, ili od njihovih temelje, antički ljudi su krenuli od teorije moći i kako bi moć trebali uskladiti sa pravdom. Kako su razvijali svoju misao, prepoznali su da različitim vrstama ljudi pripadaju i prava... moralni problem nije kako povećati ili zaštiti prava slabih, nego kako kontrolirati ili racionalizirati moć jakih."

Neravnopravnost su smatrali prirodnom značajkom života i izgleda da ih to nije nimalo iznenađivalo ili izazivao žaljenje. U mnogim antičkim tekstovima pronalazimo puno primjera gdje prava onih koji ne pripadaju određenom društvu nisu uopće prepoznata. Uz par iznimaka, grčke države nisu prepoznale nikakvu obavezu za brigom oko siročadi, koji su se trebali brinuti sami za sebe, bilo proseći ili obavljajući ropske poslove. Porobljene su i dalje mučili prilikom suđenja jer su smatrali da samo kroz mučenje mogu pretpostaviti da će dati istinita svjedočanstva. Malo simpatije prema unesrećenima i potlačenima možemo pronaći u književnosti ranih grka, izgleda da je takvo ponašanje bilo karakteristično za popularno i službeno razmišljanje u svim periodima klasične antike. Takvi stavovi su temeljeni na uvjerenju kako su zdravlje i fizička sprema neophodni za ljudsko dostojanstvo.

Život bez toga nije vrijedan življenja. Primjerice, Kralj Krez iz Lidije nije smatrao da je njegov gluhi i nijemi sin zapravo njegov pravi sin(Herodot 1.38.2), a perzijanci su bili posramljeni jer je njima vladao vladar čije su uši bile odsječene(Herodot 3.73.1). Njihovi fizički nedostaci oduzeli su im i dostojanstvo. U klasičnom svijetu su dakle državljanstvo, srodstvo, zasluge ili vrline osnova ako želite posjedovati nekakva ljudska prava ili

vrijednost. Oni koji ih nisu posjedovali(siročad, robovi, invalidi, zarobljenici) nisu imali nikakva prava i njihova ljudska vrijednost nije prepoznata.

Antički odnos prema ljudskoj vrijednosti čini nam se posebno ekstremnim kada pogledamo kako su tretirali novorođenčad. Briga za bolesnu djecu uopće nije zanimala ljude u antici, moralnost ubijanja bolesne i deformirane novorođenčadi nije ih baš brinula, bilo sa medicinske bilo sa nemedicinske strane. John Rist zapisuje;

> "Bilo je gotovo univerzalno prihvaćeno da dijete nema nikakvo intrinzično pravo na život samom činjenicom da se rodilo. Ono što je imalo neku vrijednost je biti rođen u nekoj obitelji ili drugoj instituciji društva. I Platon i Aristotel, kao i stoici, Epikur, i vjerojatno Plotin prihvaćaju moralnost takvog ponašanja prema novorođenčadi, na eugeničkim ili ponekad na čisto ekonomskim temeljima... vidimo i tu dokaz da prema antičkom razmišljanju, vrijednost stečemo ili razvojem inteligencije ili prihvaćenjem u društvu. Ne postoji razlog da mislimo kako su filozofi uzimali u obzir širu javnost prilikom svojih razmatranja."

Ipak, nisu uvijek u pitanju bili eugenički ili ekonomski razlozi, često su i bili prisutni i vjerski faktori. Primjerice, u 1. stoljeću prije Krista, povjesničar Livije zapisuje;

> "Bez vjerskih skrupula, ljude je mučila vijest da je u Frusinu rođeno dijete veliko poput četverogodišnjaka, što i nije toliko čudo zbog veličine, nego zato što nije sigurno radi li se o dječaku ili djevojčici. Vrač pozvan iz Etrurije rekao je da se radi o strašnom i odvratnom predznaku; potrebno je da ga uklonimo sa rimskog teritorija, daleko od kontakta sa zemljom i potopimo u moru. Stavili su dijete u škrinju, odveli na pučinu i bacili u more."

Musonius Rufus, Epiktetov suvremenik, u svom radu se bavio i pitanjem; "Treba li svako dijete koje se rodi i odgojiti?", iako to nije glavna tema eseja. Musonius ne artikulira princip kako su roditelji odgovorni za svako dijete koje im se rodi, ali po njemu bi Rimljani trebali imati velike obitelji prema zakona prirode. Ali takvo razmišljanje nije uvijek prisutno, Hierocles, stoik iz drugog stoljeća zapisuje

> "Odgoj sve ili barem većine djece koja vam se rode je u skladu sa prirodom i poštovanjem braka. Ali većina ljudi ignorira tu činjenicu iz razloga koji nije baš pohvalan: iz ljubavi prema bogatstvu i uvjerenju kako je siromaštvo najveće zlo."

Postoje mišljenja kako su neke filozofske sekte iz helenističkog razdoblja pružile temelje da svi ljudi imaju svoju vrijednost odnosno posjeduju neka prava. Rimski stoicizam u prva dva stoljeća je bio obilježen kao kozmopolitski i humani, utvrđujući bratstvo svih ljudi i potrebu za ljubaznošću, dobročinstvom i humanim tretmanom svih, civiliziranih, barbara, robova i slobodnjaka. Teorija se temeljila na prirodnoj privlačnosti koju imaju roditelji prema svojoj djeci, koju posjeduje i novorođenčad te životinje za samog sebe. Ali taj element stoicizma nikada se nije razvio, možda nikada ne bi ni mogao, u izričitu tvrdnju kako svi pojedinci imaju ljudska prava jer su postojale karakteristike stoičke doktrine koje su bile negostoljubive prema ideji intrinzične ljudske vrijednosti koja bi se primjenjivala za sve ljude.

Stoicizam je imao ublažavajući učinak na rimsko pravo, primjerice u odnosu prema robovima, ali stoička ravnodušnost prema patnji sprječavala ih je u tome da zatraže aktivnu zaštitu slabih. Rezultat utjecaja stoicizma je osnaživanje tradicionalnih vrijednosti jer su smatrali da su tradicionalne uloge prirodne. Moralni napredak leži u usklađenosti riječi, misli i djela sa prirodom. Epiktet je primjerice naveo koje su uloge povezane sa pojedinim djelima, uključujući prirodne poput oca, majke, starca i mladića i društvenih poput vladara, građana, generala i vojnika. Uključio je i "roba, invalida i prosjeka". Sve te uloge su uobičajene u helenističko-rimskom društvu i nema baš pokušaja da se stvari promjene; sve te uloge postoje zbog kozmičkog determinizma. Stoicizam je u svojoj osnovi kozmička metafora koja postavlja Božansko uređenje(ekonomiju) u kojoj svaki stvar i svaka osoba ima svoje mjesto. Stoički kozmopolitizam je zapravo formalno jedinstvo ljudi kao bića koja posjeduju razum. Stoici su se smatrali građanima svjetskog grada, kojeg su zamišljali gradom bogova i (posebno mudrih) ljudi, ali nisu smatrali da postoji sukob između toga ideala i podložnosti Rimskom carskom sustava sa svom prisutnom okrutnošću. Kod stoika i antičke misli možemo pronaći duboki skepticizam prema ljudskoj prirodi koji je doveo do kvijetizma. Stoici nisu bili voljni pokušati pokrenuti radikalne promjene u društvu ili u institucijama, vjerujući da su nesposobni za poboljšanje.

Možda je najveći kamen spoticanja kod stoičke misli bila misao kako ništa nije bitno osim karaktera i racionalnosti. Sve ostalo; život, zdravlje, užitak, ljepota, snaga, tijelo, bogatstvo, reputacije i odnos prema voljenima i nama samima, na sve to su "ravnodušni". Kao što Ricard Sorabji objašnjava;

> "Dobar stoik bi energično nastojao spasiti druge od gladi. No, što ako, ne zbog svoje krivnje, ne uspije u tome naumu i oni umru od gladi? Prema stoicima, najvažnija stvar je postignuta, pokazan je dobar karakter. Jedino bitno pitanje bilo bi jesu li ljudi koji su umrli, hrabro umrli, sa zahvalnošću prema namjeri i drugim karakternim vrlinama... Ako vjerujemo u ljudska prava, mislimo da je važno ne samo da ljudi izvršavaju svoju dužnost, nego da bi trebali zadovoljiti te ljudske potrebe. Nismo ravnodušni prema zadovoljenju ljudskih potreba."

Stoici su također njegovali apatiju prema patnji jer su vjerovali da su bol, bolest i patnja u kategoriji stvari prema kojima su ravnodušni(adiaphora). Teško da filozofija koja uči da bi otac trebao biti ravnodušan prema smrti svog djeteta ili žene, i da filozof, iako bi trebao pustiti suzu za prijateljima ne bi trebao imati stvarne emocije, da će takve filozofija postati trajna religija dobrohotnosti. Kao kao što primjećuje Lecky;

> "prijateljstvo umjesto ljubavi, gostoljubivost umjesto dobročinstva, velikodušnost umjesto nježnosti, blagost umjesto suosjećanja su karakteristike antičke dobrote"

Stoga kod stoika nailazimo na kruto učenje u kojem nema mjesta za blage vrline. Iako su stoici imali visoki standard moralne izvrsnosti, potiskivanje emocija i takav moral bili su previše za prosječnog pojedinca. Rezultat toga je da su imali maleni utjecaj na mase. Osim toga, panteistička teologija stoicizma sprječava je da se prepozna jedinstvo svake osobe. Ideja kozmopolitizma i prirodnog moralnog zakona kojeg spoznajemo razumom će imati poslije veliki utjecaj u kršćanskoj misli, ali nije imala nekih zapanjujućih posljedica. I opseg i učinci stoicizma su bili vrlo ograničeni. Radilo se o aristokratskoj vjeri koja je bila privlačna

samo izabranim smrtnicima. Nije imala poruku za otpadnike i niže klase, bila je hladna i stroga, i nedostojala joj je – kao što je Seneka primjetio – inspiracija idealnog života.

Treba ipak priznati Musoniusu Rufusu herojske, ali neučinkovite, pokušaje da propovijeda mir flavijevcima prije bitke kod Bedriacuma;

> "pomiješao se sa vojnicima, počeo je raspravu o blagoslovima mira i tjeskobi rata. Mnogi su ismijavali njegove riječi, mnogima je bio dosadan, a bilo je nekih koji su ga napadali ukoliko nije poslušao upozorenja pojedinaca i prijetnje vezane uz njegovu, loše tempiranu mudrost."

Osim stoičke misli, neki su proglasili Epikura predstavnikom egalitrizma; kod njega možemo pronaći negiranje uobičajenih podjela unutar društva, ali ono što on predlaže nije revolucionarno, kao što možemo vidjeti prema isključivosti velikog djela čovječanstva iz njegove filozofije. Epikur zapisuje;

> "Nikada mi nije bila namjera biti privlačan mnoštvu; jer ono što njih privlači, nisam poznavao, a ono što sam poznavao bilo je daleko od njihove percepcije."

Njegov apolitični hedonizam nije tražio progresivne političke transformacije, radilo se o putu osobnog bijega. Nekolicina koja mu se pridružila odgovarala je njegovim vrijednostima, a za ostale nije bilo mjesta i spomena. U tom smislu, Epikurovo razmišljanje je bilo sklonije elitizmu od Platonova.

Ipak, koncept ljudske vrijednosti kakvog poznaje klasični svijet će se uskoro naći pred novim izazovima. Kao što zapisuje Darrel Amundsem;

> "Čvrsto prihvaćena ideja kako ljudsku vrijednost stječemo, umjesto da je inherentna, bila je sveprisutna u antici. Bila je u samom središtu antičkog koncepta vrijednosti tako da se u poganom društvu nikada nije razvio princip svetosti života.... izgleda da nijedan poganin nije postavio pitanje imaju li ljudi inherentnu vrijednost, ili posjeduju li intrinzična prava, ontološki, bez obzira na društvenu vrijednost, pravni status, dob, spol i druge osobine. **Prva pojava ideje inherentne ljudske vrijednosti u Zapadnoj civilizaciji ovisila je o vjerovanju da je svaki čovjek stvoren na sliku Božju.**"

Povezani post o ljudskim pravima, gornji tekst preuzet sa bloga Quodlibeta.

Film Kraljevstvo Nebesko – povijest ili mit ?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/film-kraljevstvo-nebesko-povijest-ili.html

Iako sam načuo nešto o povijesnoj (ne)točnosti filma Kraljevstvo Nebesko ipak sam ga odlučio pogledati, ako netko voli spektakularne filmove vjerojatno će voljeti i ovaj, ali ako netko voli povijest onda će morati potražiti druge izvore za informiranje. Svatko tko je pogledao film vjerojatno je posumnjao u točnost i određenu agendu filma, lik biskupa koji u svakom ključnom trenutku pokazuje krajnji kukavičluk i poziva na izdaju vjere je sam za sebe dovoljan za taj zaključak. U nastavku recenzija filma koju je napisao profesor povijesti sa Cambridgea i jedan od najutjecajnijih povjesničara križarskih ratova Jonathan Riley-Smith.

Istina je prva žrtva

Javna percepcija križarskih ratova još uvijek se temelji na stavovima sa početka 19. stoljeća koje utjelovljuje djelo *The Talisman*(1825.) novelista Waltera Scotta i djela povjesničara Josepha-Francoisa Michauda. U Talismanu je stvorena slika priprostih i fanatičnih križara koji napadaju civilizirane i moderne muslimane čiji je najaktraktivniji predstavnik sultan Saladin. S druge pak strane, Michaudova Histoire(1812-1822), prikazuje križare kao imperijalističke heroje čija postignuća označuju i preporod Zapada.

Takve stavove proširio je po muslimanskom svijetu Otomanski sultan Abdulhamid II, koji je bio pod pritiskom Rusije, Austrije, Britanije i Francuske pa je objavio 1890-ih svoje uvjerenje da Zapad kreće u nove križarske ratove. Njegove argumente preuzeli su arapski nacionalisti, a s obzirom da posljednjih 30 godina imamo pan-islamistički preporod onda se proširio i takav nacionalistički koncept križarskih ratova. Za đihadiste poput Osame bin Ladena, "križarstvo"- ambicija starog kršćanskog neprijatelja koji želi uništiti vjernike, postalo je sredstvo manipulacije, čak i zamjena za agresiju cionizma i marksizma.

Stvarnost je drugačija. Ako su i križarski pohodi na Levant bili imperijalistički onda se radi o puno drugačijoj vrsti imperijalizma od one iz 19. stoljeća, vodila ih je potreba da se povrate područja usred Jeruzalema. Za većinu križara nije bilo izgleda da će se materijalno okoristiti, samo veliki troškovi na putovanja koja su bila teška i opasna. Ideja kršćanskog svetog rata čini nam se stranom, ali trebamo prihvatiti činjenicu da je naše pretke privlačila vitalna ideologija utemeljena na koherentnoj teologiji koja ju je donekle i ograničavala. Križarske ratove ne može definirati kroz međuvjerske odnose jer su mnogi

od njih vođeni protiv protivnika koji nisu bili muslimani, i prema tom ratnom kazalištu; ekspediciju nije moguće pokrenuti kako bi širili kršćanstvo ili kršćansku vlast, nego se moralo raditi o obrambenoj reakciji na štetu koju ja počinila druga strana

Neki od argumenata koje su tadašnji propagandisti širili čine nam se sumnjivima, ali činjenica je da su morali biti uvjerljivi, križarski ratovi su ovisili o regrutiranju volontera tako da su morali uvjeriti javnost kako je određeni cilj bitan. Nitko tada ne bi ništa postigao sa opravdanjima koja su poslužila za invaziju na Irak 2003. godine.

Autori Kraljevstva Nebeskog prate modificiranu verziju Scotta i Michauda. Okrutni, škrti i kukavički kršćanski svećenici propovijedaju mržnju protiv muslimana, a većina križara i naseljenika su podjednako glupi i zatucani. Istodobno Svetu Zemlju prikazuju kao neku vrstu rane Amerike, Novi Svijet koji prihvaća poduzetne imigrante iz osiromašene i represivne Europe. Usred sve te zatucanosti, bratstvo liberalnih istomišljenika zaklelo se da će stvoriti okružje u kojem će sve religije živjeti u harmoniji, uz podršku Saladina koji dijeli njihov cilj – mir.

To je izmišljeno. Nije postojalo bratstvo slobodnih mislioca, a nije ni bilo potrebe za time jer su desetak godina nakon okupacije Palestine križari prihvatili politiku tolerancije, na temeljima muslimanskog odnosa prema kršćanima i židovima. Muslimanski i židovski hramovi, đamije i sinagoge su bile otvorene, muslimani su čak držali i službe u kršćanskim hramovima i crkvama i postojala je barem jedna đamija-crkva. Naravno da je tolerancija bila potrebna ako ste željeli umiriti mještane, ali u filmu je prikazana neka drugačija situacija.

Ne bi mogli prigovoriti romantiziranoj fikciji, ali autori filma su se hvalili da je "svaki aspekt produkcije autentičan". Ako je tako, nisu imali dobre savjetnike; čak ni sam grad Jeruzalem nisu dobro prikazali, sa izmišljenom planinom van grada koja bi trebala predstavljati Kalvariju. Još gore, tamo gdje su i mogli uvesti neke izmišljene likove, odlučili su upotrijebiti stvarne povijesne likove koje su nemilosrdno iskrivili. Likovi i život heroja, njegove ljubavnice, njezina muža, kralja i Saladina su promijenjeni tako da odgovaraju scenariju.

Kraljevstvo Nebesko će dobro doći arapskim nacionalistima i islamistima. Riječi i djela liberalnog bratstva i slika Palestine kao Zapadnjačke granice potvrdit će nacionalistima kako su srednjovjekovni križarski ratovi zapravo bili kolonizacija. S druge pak strane, fanatizam većine kršćana u filmu i njihova mržnja prema Islamu je upravo ono u što islamisti žele vjerovati. U vremenima međuvjerskih tenzija, gluposti poput ove samo će ojačati postojeće mitove.

Par detalja iz filma i križarskih ratova;

Kraljevstvo Jeruzalema
Činjenica: 1186. godine se odvija radnja filma, a križari su kontrolirali grad još od 1099.

Fikcija: Film prikazuje kako muslimani i križari žive u krhkom miru, ali sukobi u regiji i dalje traju.

Balian iz Ibelina(Orlando Bloom)
Činjenica: Balian je služio pod kraljem Baldwinom IV i pomagao u obrani grada od Saladina
Fikcija: Balian je prikazan kao skromni obrtnik, ali bio je uvaženi lord. Nema nikakvog dokaza da se zaljubio u Sibyllu(glumi ju Eva Green).

Godfrey iz Ibelina (Liam Neeson)
Činjenica: Puno francuskih plemića putovalo je u Svetu Zemlju.
Fikcija: Čovjek koji bi trebao biti Balianov pravi otac nije nikada postojao.

Kralj Baldwin IV (Edward Norton)
Činjenica: Bolesni kralj Jeruzalema je stvarno bolovao od gube još od djetinjstva.
Fikcija: Ne samo da Baldwin nije pokrivao svoje lice u javnosti, nego je i umro godinu dana prije događaja iz filma.

Saladin(Ghassan Massoud)
Činjenica: Bio je velikodušan prema neprijateljima koje je poštivao, uključujući Richarda I.
Fikcija: To ga nije zaustavilo u tome da siječe glave kršćanskih neprijatelja kad je bilo potrebno.

PS

Catholiceducation.com ima jednu "zdravorazumsku" recenziju.

U filmu se spominje pobjeda mladog kralja Baldwina - izgleda da se misli na bitku kod Montgisarda kada je 16-godišnji kralj Balwdin IV poveo 600 templara(i par tisuća pješaka), uspio je iznenaditi i poraziti 26000 Saladinovih vojnika, Saladinova vojska je uništena, preostalo mu je svega 10 posto početnog broja vojnika, a sam Saladin je jedva spasio svoj život. Jedno zanimljivo razmišljanje o životu kralja Baldwina(umro je sa samo 24 godine) možete pročitati ovdje.

Bitka kod Montgisarda(Charles Philippe Larivière) - s obzirom na tešku bolest u bitke su ga ili nosili ili privezala za konja

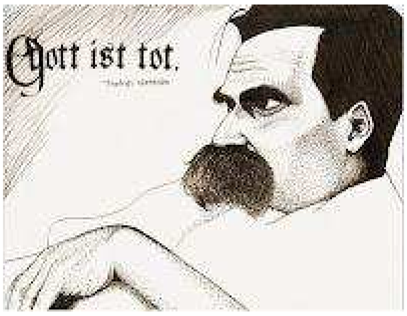
Riley-Smith nije jedini koji je kritičan prema povijesnoj točnosti filma, navodna "fascinatna povijesna lekcija" nije tako prihvaćena kod akademskih povjesničara. Primjerice, Jonathan Philips je također ustvrdio da se radi o potpuno pogrešnom prikazu križara te je upozorio da Saladin nije bio istraživan kroz arapsku povijest nego je tek u 19. stoljeću postao heroj kojeg su slavili i diktatori poput Husseina kako bi ojačali arapski muslimanski ponos(iako je Saladin bio Kurd). Amin Maalouf, francuski povjesničar koji je autor knjige *The Crusades Through Arab Eyes* također smatra da je prikaz pogrešan i da nije dobro mijenjati povijest čak i ako mislite da radite dobru stvar.

Ukratko, film je pun pogreški i nikako nije lekcija iz povijesti.

Gott ist tot

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/gott-ist-tot.html

Friedrich Nietzsche objavio je 1882. knjigu koju je opisao kao "najosobniju od svih svojih knjiga", *Die fröhliche Wissenschaft*. Knjiga sadrži prvo spominjanje njegove najpoznatije izjave:

> "Bog je mrtav; ali kako je ljudska rasa konstituirana, možda će još milenijima postojati špilje u kojima će ljudi ukazivati njegovu sjenu. I mi - mi moramo prevladati njegovu sjenu!

Nietzsche je promatrao vjeru društva oko sebe i prepoznao je da će odbacivanje kozmičkog zakona dovesti do kolapsa ljudskog vjerovanja u objektivni i univerzalni moralni zakon, i na kraju nihilizam. Tražeći način kako to izbjeći, Nietzsche traži temelje koji nadilaze kršćanske vrijednosti i definira "želju za vladanjem"kao "esenciju stvarnosti". Kršćanske vrijednosti Zapadne kulture su, prema Nietzschu, jednostavno način na koji prisiljavati ljude da se prilagodi nečemu što nije poželjno i dovodi do propadanja karaktera. Kršćanstvo je, prema Nietzscheu, najopasniji sustav porobljavanja moralnih vrijednosti koje je svijet ikada poznavao.

> "Dovodi do smrtonosnog rata protiv najvišeg tipa čovjeka. Postavlja zabranu svim njegovim fundamentalnim instinktima. Destiliralo je zlo iz tih instikata. Pretvara snažnog i učinkovitog čovjeka u otpadnika. Kršćanstvo je stalo na stranu slabih, niskih, neuspješnih, od oprečnosti s instinktima za održanje jakoga života stvorilo je ideal; ... Naučilo je ljude da svoje najviše impulse smatra grešnima – kao iskušenja."

Kršćanstvo je, prema Nietzscheu, oduzelo čovječanstvu sve one kvalitete koje su potrebne bilo kojem organizmu da preživi u "borbi za opstankom". Potrebno je da Zapad odbaci vrijednosti temeljene na praznovjerju koje su ga porobile i spriječile u postizanju punog potencijala. Kršćanstvo je naredilo jakima da dio svoje snage daju slabima što je rezultiralo slabljenjem cijele rase.

> "Još jedan kršćanski koncept, podjednako lud: koncept jednakosti duši pred Bogom. Taj koncept prototip je svih teorija o jednakim pravima."

Samožrtvovanje, prema njemu, je otvoreni prkos prema prirodi, baš kao što su i ostale kršćanske kreposti poput samilosti.

> "Kršćanstvo se naziva religijom milosti. Samilost je suprotna emocijama koje potiču našu vitalnost: ima depresivan učinak. Lišeni smo svoje snage kada osjećamo sažaljenje. Taj gubitak snage koje izaziva patnja u našem životu još se pojačava samilošču. Samilost širi patnju."

Čovječanstvo bi trebalo odbaciti kršćanstvo kao "najveću od svih mogućih korupcija", slobodno i u potpunosti priznati da je zakon prirodne selekcije univerzalan i jedini način stvaranja pravog napretka.

"Bog je mrtav", postao je bojni poklič kojima se želi potaknuti društvo da se riješi svojih okova.

Preuzeto sa Quodlibeta.

PS

Peter Kreeft pozabavio se ukratko Nietzscheom(*The Pillars of Unbelief*).

Nietzsche nije jedini koji je pisao o promjenama u društvu nakon odbacivanja vjere;

> "Pod tim uvjetima nije čudno da pokret ateista, koji tvrde da je religija samo iluzija, izmišljena od svećenika u potrazi za moći, i koji za pobožnu vjeru u višu silu imaju samo riječi ismijavanja, koristeći se progresivnih znanstvenim spoznajama i pretpostavljajući da su u jedinstvu sa njima, u sve bržem tempu šire dezintegraciju kroz sve nacije i sve socijalne staleže. Ne trebam detaljnije objašnjavati da bi nakon te pobjede nestala ne samo najdragocjenija blaga naše kulture, nego i -što je puno gore – svaki izgledi za bolju budućnost."

Max Planck

> "Negiranje slobodne volje, negiranje moralne odgovornosti; svođenje pojedinca samo na fizikalno-kemijsku jedinicu, česticu žive materije, koja se jedva razlikuje od drugih životinja, neizbježno dovodi do nestanka moralnog čovjeka, suzbijanja svake duhovnosti, svake nade, štrašnog i obeshrabrujućeg osjećaja potpune beskorisnosti..."

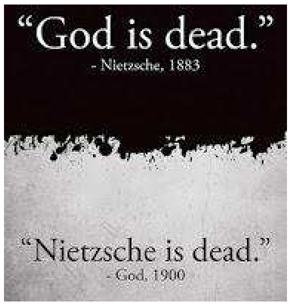
Lecomte du Nouy, Human Destiny

Poznato je da je Nietzsche imao utjecaja na neke neslavne pokrete i ljude, jedan od njih je i socijalist Benito Mussolini(ime dobio po Benitu Juárezu) koji je, osim što je u mladim danima sa sobom nosio medaljon sa slikom Karla Marxa, pisao pozitivno o Nietzsche te njegovu filozofiju nazvao himnom života. Mussolini je jedno vrijeme bio pravi heroj ljevice, a kroz različite faze života hvalili su ga Lenjin, Gandhi, Edison, Freud, Churchill...

Mussolinijeva majka bila je pobožna katolkinja, a otac antiklerikalac. Pohađao je katoličku školu koju je smatrao kaznom i uspoređivao sa paklom. Kao desetogodišnjak je u svađi sa kolegom upotrijebio nož tako da je izbačen i školovanje je nastavio u državnoj školi. Mussolini je postao antiklerikalac kao i otac. Već kao mladić izjasnio se kao ateist i u predavanjima koje je držao zazivao je Boga da ga pogodi munjom ako postoji. Bio je predani

socijalist i revolucionar; svoje stavove je zastupao vrlo agresivno i osuđivao je umjerene struje unutar pokreta, odbacivao je socijaliste koji su bili tolerantni prema religiji ili one koji su krstili svoju djecu i koji priznaju vjerski brak(sam je imao mnogo ljubavnica te živio u civilnom braku). Vjerovao je da je znanost dokazala kako Bog ne postoji te da je povijesni Isus bio neznalica i luđak. Smatrao je religiju bolešću psihe i optužio kršćanstvo za promoviranje kukavištva.

Mussolini se divio Nietzscheu jer je kod njega pronalazio opravdanje za svoj rat sa kršćanskim vrlinama poniznosti, ljubavi i dobrote. Cijenio je njegov koncept nadčovjeka koji prkosi Bogu i masama, koji prezire egalitarizam i demokraciju te odbacuje one najslabije. Stalno je zajedljivo napadao kršćanstvo i Katoličku Crkvu, davao provokativne i bogohulne primjedbe o posvećenoj hostiji te vezi između Krista i Marije Magdalene. Osuđivao je Katoličku Crkvu zbog autoritarnosti i gušenja slobodne misli.

Iako ateist i antiklerikalac, po dolasku na vlast shvatio je da se mora nekako dodvoriti katoličkoj većini. Njegova djeca su primila sakramente, a on se i crkveno vjenčao sa svojom ženom. Donio je određene zakone koji su se poklapali sa katoličkim učenjima(kontracepcija, razvod...) kako bi dobio crkvino priznanje svoje države, ali odnos Crkve i Mussolinija nije bio uvijek tako skladan. Sukobili su se oko pitanja školstva, Mussolini je želio upravljati školama kako bi djecu obrazovao kao fašiste, dok je Crkva također željela imati svoje škole. Kako bi riješili to pitanje, nakon 3 godine pregovora, potpisan je Lateranski ugovor koji je uključivao i mnoga druga pitanja, vjerojatno najpoznatije - samostalnost Vatikana kao države. Katoličanstvo je postalo državnom religijom(uz toleranciju ostalih), religija se poučavala u školama, a Crkva je imala kontrolu nad pitanjima braka. Mussolinijeva popularnost bila je tada na vrhuncu, a Papa i mnogi uglednici su pozdravili donesene odluke(ne sumnjam da postoje pojedinci koju su imali i negativniju ulogu). Sva manja pitanja oko odnosa Mussolinija i Vatikana koja su se kasnije javila su nekako riješena, iako je 1938. Mussolini uveo rasističke zakone protiv židova(pod utjecajem Hitlera) koji nisu bili prihvaćeni u javnosti što je rezultiralo većim problemima(Papa je također poslao protestno pismo Mussoliniju).

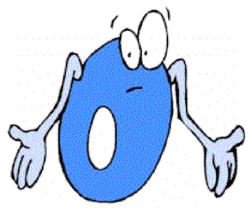
I nakon ugovora Mussolini je smatrao da je Crkva podređena državi, a da je katoličanstvo po svom nastanku tek minorna sekta koja se proširila iz Palestine zahvaljujući uređenju Rimskog Carstva. Zaplijenio je više katoličkih novina u par mjeseci nakon ugovora nego u prethodnih 7 godina svoje vlasti što je rezultiralo time da bude blizu ekskomunikacije. U privatnosti je i dalje ostao antiklerikalac koji je smatrao da u Rimu nema mjesta i za njega i za Papu.

Sve te političke igre sa Mussolinijem i razni trendovi u Europi rezultirali su i sa utemeljenjem Svetkovine Krista Kralja kako bi podsjetili vjernike da je njihova odanost duhovnom vladaru na nebesima, a ne zemaljskim moćnicima.

Je li Crkva zabranila nulu i gromobrane?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/je-li-crkva-zabranila-nulu-i-gromobrane.html

Postoji dosta rašireno vjerovanje kako je crkva zabranila uporabu nule i korištenje gromobrana. Ipak, obje priče nemaju baš jasan izvor pa se povjesničar znanosti James Hannam (neformalno) pozabavio tim pitanjem na svome blogu(o nuli, o gromobranu);

O zabrani nule

Službeno je; Crkva nikada nije pokušala zabraniti nulu. Provjerio sam razne knjige koje to spominju, ali nijedna ne pruža nikakav dokaz.

Kaplanova *The nothing that is* je poprilično smušena knjiga bez ikakvi fusnota ili referenca. Zapravo nikad ne kaže da je crkva pokušala zabraniti nulu. Spominje da su Gerberta optužili da je mađioničar i iz toga pretpostavlja da bi to moglo imati veze sa nulom. Pogledao sam izvorne dokumente – nema nikakve veze. Postoji par zanimljivih odlomaka, ali bez referenci teško je znati jesu li pouzdani. Kaplan tvrdi da je gradsko vijeće Firence zabranilo arapske brojeve 1299. godine jer nitko nije znao koji simbol predstavlja koji broj. Također tvrdi da je Wiliam iz Malmesburya nazvao arapske matematičke spise "opasnom saracenskom magijom". Zapravo, mislim da je Wiliam to mislio o svemu što je napisano na arapskome.

Sljedeća knjiga je Danzigova *Number*. Knjiga je bolja, ali također bez referenci. Ne kaže da je crkva zabranila nulu, ali kaže da korisnici abakusa nisu voljeli arapske zapise jer su bili nekompatibilni sa njihovim perlama što se slaže sa onime što su mi prije rekli. Još zanimljviije, Danzig tvrdi da je arapska riječ za nulu cifra od čega dolazi i šifra.

Provjerio sam i Charles Seifovu *Zero: The Biography of Dangerous Idea*. To je još jedan pomršeni monolog bez referenci. Seif tvrdi da je Crkva zabranila nulu, ali ne nudi nikakav dokaz za to. Izgleda da je pomješao Aristotelovo odbacivanje vakuma sa konceptom nule. Ponavlja da je crkva odbacila obje ideje bez ikakvih referenci za svoje tvrdnje. Ipak, svjestan je da je 1277. Pariški biskup posebno ustvrdio da je Bog mogao stvoriti vakum ako je to želio. Također tvrdi da Gerbert nije koristio nulu. Moj je zaključak da Seife baš i ne zna o čemu priča.

Zaključak, izgleda da je priča o tome kako je Crkva zabranila nulu još jedan antikršćanski mit koji jednostavno odbija nestati.

Gromobrani i Crkva

Jedna od mnogih priča vezanih uz veliki mit o sukobu između znanosti i vjere je priča kako su kršćani pokušali spriječiti uporabu gromobrana. Uvijek kad sam pitao za reference odgovor je bio Andrew Dickson White tako da sam znao da je stvar sumnjiva. Ipak, svi ozbiljni povjesničari nisu spominjali tu temu. Istražio sam kako bi pronašao postoji li neki akademski članak o tome pitanju i naišao na članak IB Cohen pod nazivom *"Popular Prejudice against the Introduction of lightning Rods" (Journal of the Franklin Institute, vol. 253, pp. 393 - 440, 1952)*. Članak je dosta informativan.

White je u pravu kada kaže da je zvonjava bila rašireni način rastjerivanja munji od crkvenih tornjeva, ali bilo je poznato da se radi o opasnoj praksi i Crkva to nije baš voljela jer se činilo kao praznovjerje(u 17. stoljeću kardinal Bellarmine je osudio takvu praksu).

Pravi razlog zašto gromobrani nisu odmah prihvaćeni je dvojak. Prvo, samo funkcioniranje gromobrana nije bilo dobro poznato. Bilo je potrebno da se gromobran uzemlji jer bi inače samo privlačio munje. Abbe Nollet, francuski znanstvenik i Franklinov rival, napisao je kritiku koja se temeljila na ovome, ali i drugim nesporazumima što je imalo utjecaja na uporabu gromobrana. Cohen tvrdi da su *"njegovi prigovori bili utemljeni na znanstvenim argumentima."*

Drugo, znanstvenici nisu uvjerili obične ljude da je privlačenje munje i slanje iste u zemlju bezopasna stvar. Munje su bile strašna pojava, a znanstvenici nisu marili za zabrinutosti običnih ljudi, baš kao što ne mare ni danas. Cohen navodi, *"sporost u prihvaćenju novog izuma nije posljedica crkvene zabrane ili dogme"* nego lokalnih zabrinutosti hoće li gromobran stvarno raditi. Zapravo je papa Benedikt XIV podržavao uporabu gromobrana, crkva sv. Marka u Veneciji ugradila je jednog već 1766. godine. Kao što Cohen zaključuje: "*Iako je zvonjava crkvenih zvona tijekom olujnog nevremena prisutna u katoličkim zemljama dugo nakon izuma gromobrana, to nikako ne znači da je Crkva kao instituacija bila protiv novih izuma."*

Dakle, još dva raskrinkana mita.

Multiverzum – fizika ili metafizika?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/multiverzum-fizika-ili-metafizika.html

Bernard Carr, profesor astronomije i matematike na Londonskom sveučilištu napisao je kratak članak u kojem kaže;

> "Je li multiverzum znanstvena ideja ili samo filozofija? Unatoč sve većoj popularnosti ideje, radi se o spekalaciji koja je trenutno neprovjerljiva – i možda takva ostane zauvijek. Astronomi možda nikada neće promatrati druge svemira sa svojim teleskopima, a fizičari čestica neće nikada pronaći više dimenzije u svojim akceleratorima. Dakle iako neki fizičari prihvaćaju multiverzum jer za njega nije potrebna ideja stvoritelja, drugi smatraju da je ideja podjednako metafizička. Ono što je stvarno u pitanju je priroda same znanosti."

Podrška ideje multiverzuma brzo raste u mnogim krugovima, posebno među teoretičarima struna čija Teorija Svega predviđa veliki broj svemira, ali i među konzervativnijim kozmolozima poput Sir Martina Reesa koji tvrdi da jezivo fino podešavanje fizikalnih konstanti znači da svemir ne možemo promatrati kao objašnjenje samoga sebe. To će sigurno dovesti do toga da će se mnoga znanstvena promatranja tumačiti kao dokaz multiverzuma iako su takvi zaključci spekulativni. Gledajući trenutna razmišljanja o multiverzumu, ne mogu se ne složiti sa Peterom Woitom koji zaključuje;

> "Izgleda da prodavanje pseudoznanosti sa argumentom 'ili ovo ili religija' funkcionira."

Postoji li način da testiramo ideju da živimo u multiverzumu. Roger Penrose sa Oxforda u svojoj knjizi Road to Reality tvrdi da kada bi naš svemir bio tek jedan u nizu beskočno različitih svemira, tada je vjerojatnije da bi primjećivali drugačiji svemir od onog kojeg stvarno promatramo.

Penrose je izračunao kako je šansa našeg svemir da ima uvjete niske entropije iznosi 1 prema 10 na 10-tu na 123-ću(10^10^123). S druge strane šanse da se naš solarni sustav formira na temelju slučajnog sudara čestica je 1 prema 10 na 10 na 60(10^10^60), veliki broj, ali puno manji od prethodnog. Kada bi naš svemir bio jedan od mnogih nasumično uređenih svjetova onda je puno vjerojatnije da bi živjeli u puno manjem svemiru. Takvi svemiri su puno češći u skupu svemira nego svjetovi poput našeg i prema tome i mi bi ga promatrali ako su svi svemiri samo nasumični članovi većeg skupa.

Ako je naš svemir nasumičan član multiverzuma, onda bi trebali promatrati i malovjerojatne događaje, poput konja ili jednoroga koji iskaču u postojanje kroz slučajne sudare jer su to vjerojatniji događaji od toga da se sve prirodne konstante i veličine poklope u infinitezimalnom rasponu koji dopušta život. Penrosa zaključuje da je objašnjenje putem više svemira toliko "nemoćno" da je zapravo "neopravdano" pozivati se na njih

kako bi objasnili posebna svojstva svemira. Ne bih zauzeo takvu ciničnu poziciju, mislim da je moguće da je kozmos veći od ovog svemira. Ali takvo razmišljanje je metafizičko; nije znanost i potrebno je poznavati razliku.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta.

PS

Ako niste upoznati sa idejom multiverzuma; ona ukratko pretpostavlja da postoji mnogo(možda i beskonačno) svemira sa različitim svojstvima, a naš svemir je tek jedan od njih. Mislim da su očite filozofske(metafizičke) posljedice zbog kojih su mnogi skloni prigrliti tu ideju, ako promatrate postanak našeg svemira shvatiti ćete da su se stvari odvile upravo tako da mi možemo nastati, odgovor na to je naravno; da nema ljudi svemir bi i dalje postojao, bio bi drugačiji samo što ne bi bilo nas da se pitamo zašto ovaj i ovakav svemir. Ipak, određene vjerojatnosti i konstante i dalje predstavljaju probleme nekim ljudima, ali kada bi imali beskonačno svemira onda bi naš svemir bio pogodan za život, kao i neki drugi, ali većina svemira ne bi imala mogućnost života, takvim multiverzumom smo se "riješili" problema fine ugođenosti svemira za život jer postoji beskonačno puno svemira sa beskonačno puno mogućnosti pa je naš svemir samo jedna od njih(samim time nema potrebe za inteligencijom koja bi stvorila baš takav svemir – iako su prisutna i razmišljanja kako je Bog mogao djelovati i preko multiverzuma tako da potvrđivanje multiverzuma nema posljedice po tom pitanju). Ideja multiverzuma danas nije posljedica samo filozofije nego matematike(hipotetske fizike), postoje više razloga zašto se sumnja da bi tako nešto moglo postojati, ali za sada se radi o neprovjerljivoj činjenici koja nije znanstvena tvrdnja.

Shvatiti matematiku oko multiverzuma nije trivijalno pa nisam nikad proučavao detaljnije tu teoriju, jedno dosta jednostavno predavanje o tome pitanju održao je matematičar Satyan Devadoss na veritas forumu pod nazivom *"Bog, Matematika i Multiverzum"*.

Sofisticiranija predavanja i kritike multiverzuma možete čuti od Georgea Ellisa koji je jedan od vodećih svjetskih kozmologa(objavio je preko 500 radova od čega 17 u natureu).

Ako sam dobro shvatio neke od Ellisovih tvrdnji; Problem je što poznata nam fizika nema dokaza za multiverzum, ali hipotetska fizika(koja je zapravo ekstrapolacija fizike) pretpostavlja da bi mogao postojati multiverzum no za to nemamo nikakvih dokaza. Postoji više motiva zašto želimo uvesti teoriju multiverzuma; jer se radi o neizbježnom rezultatu procesa koji su stvorili i naš svemir, rezultat filozofskog stajališta-"sve što se može dogoditi će se dogoditi" ili kao objašnjenje zašto se čini da je naš svemir ugođen za

život i svijest. Prema Ellisu, problem je što se u raspravi o multiverzumu dovodi u pitanje sama priroda znanstvenog istraživanja, zagovornici multiverzuma predlažu da olabavimo znanstvene dokaze kako bi dokazali da multiverzum predstavlja znanstveno objašnjenje što je opasna taktika. U znanosti postoje dvije centralne vrline; mogućnost da nešto testiramo i mogućnost da neka teorija nešto objašnjava, a u kozmološkom kontekstu često dolazi do konflikat između te dvije vrline.

Više možete saznati na stranicama multimedije Faraday Instituta;

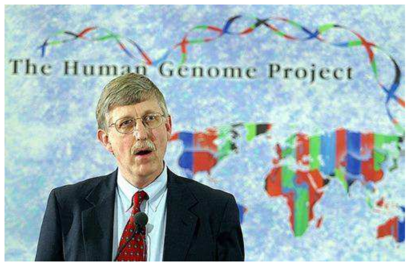
- George Ellis: Kritika Multiverzuma
- George Ellis: Kritika teorija Multiverzuma
- Don Page: Višestruki razlozi za Multiverzum
- Rodney Holder: Bog i Multiverzum

Kvaliteta slike na nekim predavanjima nije najbolja pa se ne mogu čitati slajdovi, mislim da ih je moguće pronaći na stranicima Instituta.

Francis Collins i Srednjovjekovna znanost

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/francis-collins-i-srednjovjekovna.html

Francis Collins jedan je od najpoznatijih znanstvenika u Americi. Njegova zvjezdana karijera okrunjena je kada je uspio završiti projekt *Ljudskog genoma*. Iskazao se kao sjajan organizator, ali i znanstvenik. Predani demokrat, podržao je Obamu koji ga je nagradio prestižnom pozicijom na čelu Nacionalnog instituta za zdravlje(*NIH*). Collins je tamo radio godinama tako da je bio upoznat sa situacijom, a njegovo imenovanje je naišlo na odobravanje.

"Top znanstvenik na top poziciji", ne čini se da bi trebalo biti problema, Collins je izuzetno sposoban za poziciju koja zahtjeva kombinaciju organizacije i znanosti, ali ipak su se neki ljudi jako naljutili na to imenovanje.

Možda republikanci jer su ljuti što je Obama postavio liberala na takvu osjetljivu poziciju? Ne. Republikanci su zadovoljni tim izborom, unatoč tome što Collins podržava istraživanja matičnim stanicama. Očekivali bi da će svi potvrditi bez problema njegovo imenovanje, ali umjesto toga došlo je do reakcije male, ali glasne klike novih ateista. Evolucijski biolog Jerry Coyne je priznao da je *"malo zabrinut"*, lingvist Steven Pinker ima *"ozbiljne sumnje"*, Sam Harris je također izrazio svoje primjedbe u NY Timesu, a Dawkins vjeruje da Collins nije kvalificiran za čelo NIH-a. Zašto? Zato što je Collins ponosni evangelički krščanin. Kao i uvijek, Dawkins nije birao riječi;

> Može li netko tko ima takvo anti-znanstveno i stvarno smiješno vjerovanje uistinu biti kvalificiran da vodi NIH? Ne diskvalificira li ga, ne pitanje može li ostaviti svoja uvjerenja van laboratorija i sobe za sastanak, nego sama činjenica da je uopće sposoban imati takva uvjerenja?

Novi ateisti tvrde da su znanost i vjera fundamentalno suprostavljeni i nemoguće ih je pomiriti. Priznaju da u praksi postoje religiozni znanstvenici koji obavljaju dobro svoj posao. Povijest nam pokazuje da su mnogi veliki znanstvenici- primjerice Rober Boyle, Isaac Newton i Michael Faraday - bili neobično predani svojoj vjeri čak i za standarde svojeg vremena. No znanstvenici koji vjeruju u aktivnog Boga su intelektualno kompromitirani, barem to tvrde novi ateisti. Riječima P.Z. Myera, fali im "integritet". Izgleda da im zbog toga zapravo i ne možemo povjeriti važne poslove.

Srećom, Boyle, Newton i mnogi drugi mislili su da ne postoji kontradikcija između njihove vjere i istraživanja zakona prirode. Većina pitanja koja su kršćani morali odgovoriti prije nego što bi krenuli u bavljenje znanošću su bila odgovorena još u Srednjem Vijeku. Kada se

Newton pojavio, svima je bilo jasno da ne postoji sukob između religijskih vjerovanja i prirodnih znanosti.

Ipak, neke stvari je bilo potrebno objasniti. Prvo pitanje koje su su postavili srednjovjekovni učenjaci je bilo o Bibliji – u kojoj mjeri je ona izvor znanstvenih informacija? U dvanaestom stoljeću je teolog Wiliam(iz Conchesa) objasnio;

> ***"Pisci Istine ne pišu o pitanjima prirodne filozofije, ne zato što su te stvari protiv vjere, nego zato što nemaju veze sa obdržavanjem naše vjere, a upravo su o tome brinuli pisci."***

Drugim riječima, ne očekujete previše znanosti u Bibliji. Kao što je Wiliam primjetio, ne morate Sveto Pismo uvijek čitati doslovno. Primjerice, Biblija implicira da je Zemlja ravna, ali ne postoji obrazovana osoba u Srednjem Vijeku koja je to vjerovala, jednostavno su pretpostavili da se radi o figurativnom izražavanju. Četristo godina poslije Gaileo je to izrazio;*"Namjera Duha Svetoga je pokazati nam kako doći u nebo, a ne kako nebo funkcionira."*

Unatoč tome, zašto bi se uopće bavili znanošću? Još jedan teolog iz dvanaestog stoljeća, Thierry(iz Chartresa) shvatio je da razlog leži u tome što je priroda Božja kreacija;

> ***"Budući da su stvari na ovome svijetu promjenjive i pokvarljive, nužno je da imaju i autora. Zato što su racionalno uređene i u vrlo lijepom poretku, nužno je da su i stvorene sa mudrošću."***

Racionalnost i uređenje prirode su smatrali dokazom da Božanstvo postoji. Zbog toga je i proučavanje fizikalnih zakona još jedan put prema Božjim mislima. Priroda je knjiga napisana od strane Stvoritelja, baš kao što je to i Biblija.

Na kraju, novi ateisti tvrde da sama činjenica što kršćani priznaju mogućnost čuda znači da se ne mogu baviti znanošću, jer kako će vjernik raspoznati kada je nešto posljedica prirodnog, a kada natprirodnog djelovanja?

Pitanje kako bi se znanstvenik trebao odnositi prema čudima je također zanimalo kršćanske filozofe u Srednjem Vijeku. U četrnaestom stoljeću, John Burdian objasnio je da je posao fizičara da objasne kako se stvari uobičajeno ponašaju, *"pretpostavljajući redovitost prirode"*. Njemu nije bitno što Bog, po svojoj apsolutnoj moći, može činiti čuda. Buridan objašnjava;

> ***"jasno nam je da je svaka vatra vruća, iako je suprotno moguće Božjim djelovanjem. Takav dokaz je dovoljan za znanstvena načela i zaključke".***

Drugim riječima, religiozni znanstvenici mogu uvijek pretpostaviti da priroda prati svoj uobičajeni put. Ne mogu potpuno isključiti čuda, ali mogu ih sigurno ignorirati u svrhu svojih istraživanja. Danas takvu filozofiju nazivamo *"metodološkim naturalizmom"*. Znanstvenika može inspirirati njegova vjera, kao što mu vjera može dat i opravdanje za istraživanje. Nije ni problem ako vide Božje djelovanje u formiranju prirodnih zakona koje

proučavaju, ali pogrešno je tražiti direktne dokaze natprirodnog u svom laboratoriju. Zato Inteligentni Dizajn i nije pravo znanost, temelji se na čudima umjesto da pretpostavlja nedostatak istih.

Francis Collins nema nikakvih problema u pomirenju svojih vjerskih uvjerenja sa svojim znanstvenim radom. Njegov uspjeh je problem za one koji tvrde da su znanost i vjera u sukobu. Ipak, Collins mora zahvaliti filozofima Srednjeg Vijeka koji su raščistili područje i omogućili znanstvena istraživanja za kršćane.

Preuzeto sa bloga Quodlibeta(2010. godine, ali citati su zanimljivi).

Patristično razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/patristicko-razdoblje-srednji-vijek-i.html

autori: David C. Lindberg, Ronald L. Numbers,
Zavod za Povijest Znanosti, Sveučilište Wisconsin

Iz: Perspectives on Science and Christian Faith 39.3:140-149 (9/1987)

> "Tijekom zadnje trećine 19. stoljeća Andrew Dickson White i drugi koristili su vojne metafore kako bi opisali povijesni odnos između znanosti i kršćanstva. Novija znanstvena istraživanja su pokazala da takva teza o sukobu predstavlja veliko izobličenje stvarnosti. Ovaj rad pokušava pokazati pogreške takve interpretacije, koristeći primjere iz patrističkog i srednjovjekovnog razdoblja te rasprava vezanih uz Kopernikanstvo i Darvinizam. Autori tvrde da je odnos između znanosti i kršćanstva prebogat i preraznolik da bi ga opisali nekom jednostavnom formulom."

I

White je smatrao da su prva stoljeća kršćanske ere prava katastrofa za znanost. Prema njemu, crkveni oci su smatrali sve znanstvene napore besmislenim i zahtijevali su da se svaka mrvica znanstvene spoznaje prikupljena kroz pažljivo promatranje i promišljanje pokori razmišljanju kojeg su dogmatični crkveni oci preuzeli iz svetih spisa. Takvi *"teološki pogledi na znanost"*, zapisao je, su *"bez iznimke... otjerali čovječanstvo dalje od istine, kršćanski svijet je posrnuo stoljećima u pogreške i žalost."* Dolazak kršćanstva je tako *"prekinuo normalan razvoj fizikalnih znanosti na više od 15 stoljeća"*, nametnuvši tiraniju neznanja i praznovjera koja je pokvarila i uništila pravu znanost

Naravno, istina je da su neki crkveni oci davali veliku važnost znanosti dok su je neki odbijali. Augustin je izrazio neke suzdržanosti po pitanju vrijednosti prirodne znanost: *"Kada se pitamo što nam nalaže vjera da vjerujemo, odgovor ne možemo tražiti u istraživanju naravi stvari, kao što rade oni koje su grci nazivali 'fizičarima'... Za kršćanina je dovoljno vjerovati da je uzrok svih stvari, bilo na nebu ili na zemlji, bilo vidljivih bilo nevidljivih, nitko drugi nego dobrota Stvoritelja."*

Iz toga ne smijemo zaključiti da su crkveni oci potpuno odbacili znanstvenu spoznaju ili da su zahtijevali da se uskladi sa diktatima Pisma. Uvodni dio poglavlja kojeg smo upravo citirali često se zanemaruje. Augustin tvrdi da samo po pitanju religije možemo naučiti malo ili ništa od grčkih fizičara. U drugom kontekstu tvrdi da što se tiče znanstvene spoznaje, potrebno je proučavati i poganske autore koji posjeduju takva znanja;

> Često se dogodi da postoji neko pitanje o zemlji, nebu, ili nekom drugom elementu svijeta, kretanju, putanji ili čak o veličini i udaljenosti zvijezdi, pomračini sunca i mjeseca, promjeni godina i godišnjih doba; o prirodi životinja, biljaka i minerala, i drugih sličnih stvari, odgovore na pitanja imaju i nekršćani koji su došli do spoznaja putem razmišljanja i promatranja. Iznimno je žalosno i štetno, te je potrebno izbjegavati, da netko čuje kršćanina kako govori o tim stvarima na temelju kršćanskih zapisa i pritom govori gluposti ... nevjernik se može jedva suzdržati od smijeha.

White i drugi pisci o znanosti i religiji pretpostavljaju da bi znanost brže napredovala u prvim stoljećima kršćanske ere da kršćanstvo nije doživjelo svoj rast. Upitna je vrijednost takvih spekulacija, ali treba istaknuti da je proučavanje prirode imalo vrlo neizvjestan položaj u antičkom društvu; uz iznimku medicine i nešto astronomije, nije postojala praktička uporaba i u pravilu se proučavanje prirode nije uspjelo nametnuti kao društvo korisna aktivnost. Kao rezultat toga nije bilo puno podrške bilo od strane pogana bilo od strane kršćana, sve je ovisilo o individualnim inicijativama. Kada je ekonomsko i političko bogatstvo Rimskog carstva nestalo u kasnoj antici, smanjio se broj bogatih ljudi, a elite su usmjerile svoj interes u druge stvar. Uz sve to, obrazovne i filozofske vrijednosti više nisu bile usmjerene na svijet prirode pa je neizbježno došlo do smanjenje bavljenja znanošću.

Kršćanstvo nije puno promijenilo situaciju, nastavilo je sa manje više istim ponašanjem prema znanosti kao i pogani. Ako je bilo neke razlike, kršćanstvo nije bilo toliko usmjereno na druge svjetove kao druge ideologije(gnosticizam, neoplatinizam i religije misticizma) tako da je pružalo malo veći poticaj za proučavanje prirode. **Crkveni oci su se koristili grčkim znanstvenim spoznajama u obrani svoje vjere protiv krivovjerja i prilikom objašnjavanja Spisa, te su tako sačuvali i prenijeli znanje tijekom društvenog i političkog previranja u prvom mileniju kršćanske ere.** Znanost je bila sluškinja teologije – daleko od današnjeg statusa, ali daleko od toga da je bila žrtva kršćanske nesnošljivosti kako to White opisuje. Znanost nije bila neprijatelj, nego vrijedna(ako ne i potpuno pouzdana) sluškinja.

Osim što su poslužile teologiji, grčke znanstvene spoznaje su imale istaknuto mjesto u kršćanskom svjetonazoru, još od vremena Bazilija iz Cezarije i Augustina do kraja Srednjeg Vijeka i poslije. Ideja da bi bilo koji ozbiljan kršćanski mislilac makar i pokušao formulirati svoj svjetonazor samo na temelju Biblije je smiješna. Primjerice, suprotno od raširenog vjerovanja(kojeg je White pomogao oblikovati) crkva nije tvrdila da je zemlja ravna; nije bilo kršćanskog znanstvenika u srednjem vijeku koji nije priznavao da je zemlja okrugla i znao njen približan opseg. Do početka 13. stoljeća, gotovo svi radovi Aristotela su bili dostupni u Europi, i od tog trenutka nailazimo na stalne napore da se pomire Aristotelova prirodna filozofija(znanost) sa kršćanskom teologijom. Kršćanstvo je preuzelo Aristotelove osnovne kategorije mišljenja, fizičke principe, i puno kozmologije i metafizike. Zahvaljujući organizaciji i interpretaciji ljudskog iskustva aristotelizam je osvojio kršćanski svijet.

Kršćanska teologija je uzvratila uslugu i promijenila karakter znanosti. Određeni aspekti Aristotelove prirodne filozofije, poput determinizma(sve što će se dogoditi, mora se dogoditi) i njegovo poricanje stvaranja, bili su dijametralno suprotni središnjim kršćanskim

doktrinama. Nastala borba(koja nije bila između kršćanstva i znanosti, nego među kršćanima koji su imali drugačije poglede na odnos između kršćanstva i znanosti) dovela je na kraju do teološke osude takvih teza i drugih filozofskih prijedloga 1270. i 1277. godine. Složenost odnosa između kršćanstva i znanosti dobro oslikavaju posljedice te osude. Osuda je zaustavila određene znanstvene spekulacije; znanstvenicima i filozofima je zabranjeno pridržavati se određenih aristotelovih pozicija i bilo je potrebno pažljivo pristupiti teološkim temama. Iako su izgubili malo slobode, došlo je do novih sloboda. Teološka osuda značajnog dijela Aristotelovih prijedloga oslabila je Aristotelov autoritet i omogućila znanstvenicima da spekuliraju o ne-aristotelovim i protu-aristotelovim mogućnostima. Zbog toga u 14. stoljeću pronalazimo stalne napade na Aristotelove doktrine i pravi procvat spekulacija o novim mogućnostima, uključujući i pojmove poput rotacije Zemlje oko svoje osi.

Osuda je utjecala na znanstveno istraživanje na još jedan način. Jedna od centralnih tema osude bilo je proglašavanje Božje apsolutne suverenosti i svemoći.

Iz te doktrine slijedi apsolutna sloboda prirode – priroda može biti kakvu god Bod odabere i samim time ljudsko znanje o prirodi ovisi o tome što je Bog odlučio napraviti. Osuda je tako stvorila skepticizam o sposobnosti ljudskog uma da sigurno utvrdi uzorke promatranih događaja; takvo ponašanje je ohrabrilo razmišljanje kako se znanost mora usmjeriti na empirijske podatke i ignorirati potragu za temeljnih uzrocima što je imalo veliki utjecaj na razvoj znanstvene metodologije. Četristo godina poslije, ideja Božje apsolutne suverenosti i njezine posljedice, potpuna pasivnost materije, postaje središnja značajka mehanističkog pogleda na svijet Isaaca Newtona.

II

Nikola Kopernik, kanonik Katoličke Crkve iz sjeverne Poljske najavio je 1543. godine heliocentričnu astronomiju(zemlja nije u centru svemira) što je na kraju dovelo do promjene srednjovjekovnog razmišljanja. Whiteovo tumačenje ovih događaja je podjednako pogrešno kao i njegovo razumijevanje srednjeg vijeka. White zapisuje kako se Kopernik bojao objaviti svoje pronalaske u Rimu ili Wittenbergu koji su bili centri katoličanstva odnosno protestantizma. Umjesto toga, astronom se odlučio za Nuremberg gdje je njegovo djelo izdano sa *"gmizavim predgovorom"* kojeg je napisao luteranski svećenik Andreas Osiander (1498- 1552) u kojem se nalazi *"apologetska laž kako je Kopernik predložio doktrinu zemljinog kretanja ne kao činjenicu nego kao hipotezu."* "Naveća i najplemenitija od svih znanstvenih istina" bila je *"natjerana prilikom dolaska na svijet prikrasti se i puzati."* Kopernik je umro par sati nakon što je primio svoje izdanje knjige i tako je prema Whiteovim riječima, ostavio *"izvan dosega savjesnih ljudi koji bi okaljali njegov ugleda, a možda mu i uništili život"*

Whiteov prikaz vjerskog neprijateljstva prema heliocentrizmu više nije moguće obraniti, ako je ikad uopće i postojala mogućnost da se takvo što obrani. **Ako je Kopernik imao ikakvog straha od objavljivanje, onda se brinuo zbog reakcije znanstvenika, a ne klerika. Drugi svećenici su prije njega – biskup Nikola iz Oresma u 14. stoljeću i kardinal Nikola Kuzanski u 15. stoljeću – slobodno raspravljali o mogućnosti kretanja Zemlje i ne postoji razlog da pretpostavimo kako bi ponovno javljanje te ideje u 16. stoljeću dovelo do vjerskih uzbuđenja.** Zapravo su razni svećenici, uključujući biskupa i kardinala, poticali Kopernika da objavi svoju knjigu, koja se pojavila sa posvetom Papi Pavlu III. Da je Kopernik živio i poslije tiskanja 1543. godine malo je vjerojatno da bi došlo do ikakvog neprijateljstva ili da bi doživio bilo kakav progon. Crkva je imala važnijih stvari nego brinuti se o novom astronomskom ili kozmološkom sustavu. Iako su postojali neki kritičari Kopernikova sustava, prava opozicija nije se pojavila sve do 17. stoljeća.

Što se tiče protestantskih odgovora na Kopernikove ideje; White tvrdi da su se *"sve grane protestantske crkve... natjecali u optuživanju Koperinkove doktrine jer je suprotna Pismu."* Također tvrdi(što se stalno ponavlja) da su teolozi Martin Luther, Philipp Melanchthon i John Calvin svi ogorčeno napadali novu teoriju. Zapravo, Luther je dao tek jednu primjedbu u neformalnom razgovoru 1593. godine(4 godine prije objavljivanja Kopernikove knjige) u kojoj ga spominje kao *"budalu koja želi promijeniti cijelu disciplinu astronomije"*. Melanchthon je izrazio svoje neslaganje sa heliocentrizmom kao opisom stvarnosti, ali je kasnije ublažio svoj stav. Calvin je progovorio protiv kretanja zemlje u propovijedi o prvoj poslanici korinčanima(1556. godine) optuživši promicatelje takve isprazne novosti zbog njihova sporna duha, koji umanjuje potragu za istinom; ipak, čini se da je Calvin mislio na rotacijsko gibanje opisano u Cicerovoj Academici, ne postoji uvjerljivi dokaz da je uopće bio upoznat sa Kopernikovim heliocentrizmom. U svakom slučaju, Calvinovo odbacivanje zemljinog kretanja je prolazna primjedba i jasno je da kozmološka pitanja nisu nikada nisu postali sustavni dio njegove misli.

Znakovito, prvi odgovor na Kopernika došao je od strane grupe mladih luteranskih matematičkih astronoma koji su radili pod pokroviteljstvom Melanchthona. Jedan od nijh, Georg Joachim Rheticus (1514-1574) proveo je dvije godine sa Kopernikom prije njegove smrti i nagovorio starog astronoma da objavi svoju knjigu. Rheticus je pratio izdavanje, uz Osianderovu pomoć. Osianderovo uvodno pismo kako astronomija daje matematička predviđanja, ali nužno ne opisuje i fizikalnu stvarnost, nije "gmizava" isprika, nego izraz dubokog uvjerenja kojeg su djelili mnogi astronomi - iskreni pokušaj da se Kopernika zaštiti od nepotrebne kritike. Rheticus je prihvatio fizikalnu stvarnost heliocentrizma i suprotno Whiteovim tvrdnjama, otvoreno proglasio svoje razmišljanje. Ipak, mnoge njegove kolege su prihvatile kopernikanstvo samo kao matematičku reformu koja pruža bolje predviđanje pozicija planeta, nisu se obazirali ili su odbacivali radikalnu tvrdnju da se zemlja stvarno kreće. Razlozi zašto nisu prihvatili kretanje zemlje su i znanstveni i teološki: heliocentrizam je bio suprotan principima aristotelijanske fizike i doslovnom tumačenju određenih biblijskih poglavlja koji su izgledali kao da govore o nepokretnoj zemlji. Zagovornici heliocentrizma odgovorili su na to da su ti odlomci napisani

svakodnevnim govorom i ne treba ih uzimati kao znanstvene istine. Do kraja stoljeća, protestanti su imali različite kozmološke poglede o čemu su slobodno raspravljali.

Sedamnaesto stoljeće je, prema Whiteu, proizvelo "novog prvaka" heliocentrizma: mladog Galilea, opremljenog sa novim znanstvenim instrumentom, teleskopom. "Protiv njega, " zapisuje White *"rat je bio dug i gorak... poluznanstveni profesori, nastojeći se složiti sa Crkvom, napali su ga pogrešnom znanošću; ozbiljni propovjednici napali su ga izopačenim Pismom; teolozi, inkvizitori, kardinali, a na kraju se papa pozabavio sa njime, i ušutkao njegovu opaku doktrinu zauvijek."* Ova dramatična bajka postala je za mnoge simbol teološkog napada na znanost.

White nije puno razmišljao prilikom identificiranja dobra i zla, istine i laži, junaka i zlikovaca. Najnovija istraživanje pružaju sliku sa suptilnijim nijansama. Kako bi shvatili događaje i razumjeli zašto je Galileova sudbina bila drugačija od Kopernikove, moramo imati na umu protu-reformaciju u drugoj polovici 16. stoljeća. Odgovarajući na izazove protestantske reforme, katolicizam je postao konzervativniji i autoritativniji; centralizirala se moć, a ideološka budnost pojačala. Jedno od najosjetljivijih pitanja bila je interpretacija Biblije, protestantsko odbijanje katoličke pozicije kako samo crkva ima autoritet da tumači Bibliju postavilo je dvije strane u izravnu suprotnost. Katolička Crkva zauzela je čvrst stav po tom pitanju na Tridentskom Koncilu(1545-1563), zabranivši tumačenje Pisma ili nekog drugog pitanja vjere *"protivno smislu kojeg je odredila Sveta Majka Crkva."* Fleksibilnost hermeneutike srednjeg vijeka postaje stvar prošlosti.

Kada se Galileo pojavio na sceni 1610. godine, bio je opremljen ne samo teleskopom kojim može podržati heliocentričnu teoriju, nego i sa liberalnim argumentima kako tumačiti biblijske odlomke koji su izgleda učili da se zemlja ne kreće. Galileo je tvrdio da Bog govori i kroz "knjigu prirode" i kroz Pismo i da to dvoje ne može stvarno biti u sukobu, da autoritet nad fizikalnom stvarima trebaju imati razum i osjetila. Suočeni sa znanstvenim dokazom, svaki biblijski odlomak koji govori drugačije potrebno je reinterpretirati. Galileo je bio u opasnosti, ne samo zato što je ušao u područje teologije, nego što je i branio hermeneutske principe koji su bili u suprotnosti sa Tridentskim koncilom. **Uz sve to, Galileo nije imao uvjerljive fizikalne dokaze za kretanje zemlje koje je zagovarao. Svako od njegovih teleskopskih promatranja je bilo u skladu sa geocentričnim sustavom Tycha Brahea, a Galileov argument plime i oseke(kao posljedice zemljinog kretanja) uvjerio je tek nekolicinu.** Poteškoće u kojima se našao Galileo i koje su na kraju dovele do njegove osude, nisu rezultat znanstvenih dokaza koji su u suprotnosti sa biblijskim tvrdnjama(kao što White misli), nego dvosmislenih znanstvenih dokaza koji su izazvali sporove unutar katolicizma oko pitanja kako tumačiti Bibliju, spor kojeg su dobili konzervativci na Galileov račun. Galileo nije nikada dovodio u pitanje autoritet Pisma, samo načela po kojima ga trebamo tumačiti.

Nećemo se zadržavati na detaljima Galileove osude. Galileovo promoviranje kopernikanstva bilo je naglo zaustavljeno 1616. godine kada je heliocentrično učenje proglašeno krivovjernim - iako Galileo nije bio suočen sa nikakvom fizičkom opasnošću.

Osam godina poslije Galilo je dobio dozvolu od novoga pape, učenog Urbana VIII da piše o Kopernikovom sustavu sve dok se radi o hipotezi. Nakon brojnih odgađanja objavljen je 1632. godine Galileov *Dialogue* koji se bavio sa tim sustavima. Galileo ne samo da je nedvosmisleno branio heliocentrični sustav kao fizikalnu istinu, nego je učinio taktičku pogrešku i stavio papinu opomenu o hipotetskom karakteru u usta glupavog Simplicia. Iako je dobio službeno odobrenje Crkve, Galileovi neprijatelji, sada uključujući i ljutog Urbana VIII odlučili su da pozvati pred sud. Na kraju su ga osudili i prisilili da se odrekne teorije. Iako osuđen na kućni pritvor do kraja života, živio je udobno u vili izvan Firence. Nije nikada mučen niti zatvoren nego jednostavno ušutkan. Događaji oko Galilea su dosta složeni. Sigurno su se javila ozbiljna pitanja oko odnosa razuma i objave, i na koji način pomiriti učenja o prirodi sa onima iz Pisma. **Unatoč tome, ne radi se o ratu kršćanstva sa znanošću. Svi sudionici su se nazivali katolicima, i svi su priznavali autoritet Biblije.Radilo se o borbi između teorija kako tumačiti Bibliju; konzervativni ili Galileov liberalni pristup, oba sa svojim predstavnicima u povijesti crkve. Osobni i politički faktori su također imali svoju ulogu jer je Galileo pokazao svoj talent za stvaranje neprijatelja na visokim mjestima.**

PS

Izvorni članak možete pročitati ovdje, reference su također dostupne na linku (izostavio sam ih radi jednostavnosti). Također nisam uvrstio ni uvodni dio u kojem autori objašnjavaju kako je White počeo sa promoviranjem svoje teze o sukobu ...

Darvinizam i stvarna priroda odnosa - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/02/darvinizam-i-stvarna-priroda-odnosa.html

autori: David C. Lindberg, Ronald L. Numbers,
Zavod za Povijest Znanosti, Sveučilište Wisconsin

Iz: Perspectives on Science and Christian Faith 39.3:140-149 (9/1987)

> "Tijekom zadnje trećine 19. stoljeća Andrew Dickson White i drugi koristili su vojne metafore kako bi opisali povijesni odnos između znanosti i kršćanstva. Novija znanstvena istraživanja su pokazala da takva teza o sukobu predstavlja veliko izobličenje stvarnosti. Ovaj rad pokušava pokazati pogreške takve interpretacije, koristeći primjere iz patrističkog i srednjovjekovnog razdoblja te rasprava vezanih uz Kopernikanstvo i Darvinizam. Autori tvrde da je odnos između znanosti i kršćanstva prebogat i preraznolik da bi ga opisali nekom jednostavnom formulom."

III

Kroz 19. stoljeće, ali posebno nakon objavljivanje Darwinovog djela Podrijetlo vrsta, najžešće bitke u Whiteovu ratu bile su oko biblijskog izvješća o stvaranju. Te bitke su navodno između *"velikog skupa teologa"* protiv koalicije znanstvenika iz područja astronomije, geologije, biologije i antropologije koji su nastojali nametnuti dinamički prirodni svijet umjesto statičkih, natprirodnog opisa iz Knjige Postanka. Svaki sukob je imao, prema Whiteu, predvidljivi tijek; teolozi su izrecitirali biblijske tekstove protiv znanstvenih učenja, onda su tražili pomirenje nakon što je uspostavljen znanstveni koncenzus, nudeći *"napregnuto usklađenje tekstualnih izvještaja sa utvrđenim činjenicama."*

Kao primjer tog procesa, White navodi primjer nebularne hipoteze Pierrea Simona Laplacea koji je 1796. predložio da se sunčev sustav razvio iz rotirajuće maglice.*"Kroz teološki svijet, "* zapisuje White, *"došlo je do povika protiv 'ateizma' i bjesnio je žestok sukob."* Nakon raznih otkrića hipoteza je postala znanstveno uvažena, vjerni su odlučili da Laplaceova pretpostavka nije uopće ateistička nego da sjajno odgovara da biblijskom izjavom *"U početku ... Zemlja bijaše pusta i prazna"*

U svom zanosu dok nam opisuje bitku, White zanemaruje informaciju kako je svećenstvo prvo prihvatilo i populariziralo tu hipotezu – i da najutjecajniji i najuspješniji *"napregnuti"* napori kako bi se uskladila nova hipoteza nisu došli od strane maštovitih biblijskih proučavatelja nego od dvojice uvaženih američkih znanstvenika Arnolda Guyota sa

Princetona i Jamesa Dwight Dana sa Yalea. Umjesto da nam taj primjer prikaže kako su teolozi ratovali za znanošću, pokazuje nam kako su pravovjerni kršćani izbjegavali sukobe sa znanošću.

Religijski odgovor na razvoj povijesne geologije pruža nam još jedan primjer koliko je pogrešno zagovaranje sukoba znanosti i teologije. Kao što je Charles C. Gillispie još davno istaknuo, problem u geologiji tijekom ranog 19. stoljeća bio je prije problem *"vjere(u grubom smislu) u znanosti nego vjere protiv znanosti."* **Kako bi pokazali apsurdnost suprostavljanja znanstvenika i teologa dovoljno je ukazati da su vodeći engleski geolozi s početka 19. stoljeća - William Buckland, William Daniel Conybeare i Adam Sedgwick- svi bili svećenici, kao što je bio i američki geolog Edward Hitchcock.** Za svakog teologa koji se trudio proizvesti *"manje ili više apsurdne*" sheme za usklađivanje geologije i Knjige Postanka postojali su znanstvenici koji su pokušavali napraviti istu stvar – primjerice geolozi Benjamin Silliman i John William Dawson.

Geolozi koji su zagovarali veću starost zemlje, postojanje života prije Adama i ograničenost Noine poplave neminovno su izazvali burnu raspravu. No, kad je izbio sukob, nije došlo do sukoba geologa protiv teologa nego, kao što je James R. Moore nedavno ustvrdio; profesionalnih geologa koji su poslušali Charles Lyellevu opomenu da proučavaju geologiju *"kao da ne postoji Sveto Pismo"*, zajedno u koaliciji sa profesionalnim učiteljima Biblije koji su prihvatili B. Jowettov savjet da *"tumače Sveto Pismo kao bilo koju drugu knjigu"*, a s druge strane su bili geolozi amateri i egzegete koji su odbijali prihvatiti ove maksime.

Pojave Darwinove kontroverzne teorije organske evolucije(koja je ljude opisala kao životinje, a Boga ostavila besposlenog) razumljivo je izazvala strastvene rasprave, no Whiteova polemička analiza uvodi više zbrke nego što pojašnjava problem. Prema Whiteu, Samuel Wilberforce, Oxfordski biskup, pokrenuo je teološku ofenzivu protiv Darwina – i odredio ton rasprave- napisavši esej za *The Quarterly Review* u kojem osuđuje darwinizam jer je kontradiktoran Bibliji. Kasnije, 30. lipnja 1860-te u svom izlaganju na Oxfordu pred Britanskim udruženjem za napredak znanosti, Wilberforce je ponovio svoje primjedbe, ali ovaj put čestitajući sam sebi *"jer nije potomak majmuna."* Nakon što je to čuo Darwinov prijatelj zoolog Thomas Huxley, uzvratio je: *"Ako bih morao birati, radije bih bio potomak skromnog majmuna nego čovjek koji koristi svoje znanje i govorničko umijeće kako bi lažno prikazao one koji svoj život žive u potrazi za istinom"* – izjava koja je, prema Whiteu, "*progrmila Engleskom*" i cijelim svijetom.

U Whiteovo obranu treba reći da se suzdržao od prenošenja još senzacionalnije(i apokrifnije) verzije priče, prema kojoj je biskup drsko upitao Huxleya tvrdi li da je *"sa bakine ili djedove strane potomak majmuna."* Na što je zoolog odgovorio *"Radije bih bio potomak majmuna nego biskup."* Radi se o dramatičnoj i pamtljivoj priči, ali kao što su pokazali J.R.Lucas i drugi, priča ponavlja mnoge pogreške i predstavlja Wilberforcea u izuzetno nepravednom svijetlu.

U svom eseju za The Quarterly Review koji je bio temelj njegovih komentara na Oxfordu, **Wilberforce je izrazio zabrinutosi zbog teoloških implikacija darwinizma, ali usmjerio se na znanstvene, a ne vjerske prigovore Darwinovoj teoriji. Zapravo je rekao da je spreman prihvatiti teoriju ako se pokaže točnom:**

> Ako gospodin Darwin može sa podjednakom točnošću[kao Newton] pokazati naše gljivično porijeklo, odbacit ćemo naš ponos i priznati, sa karakterističnom poniznošću filozofije, naše neslućeno srodstvo sa gljivama... pažljivo ćemo proučiti svaki korak argumenta koji završava sa takvim rezultatom i odbiti ga ako od nas zatraže da pažljivo promatranje zamijenimo neograničenom hipotezom ... Nemamo suosjećanja sa onima koji prigovaraju bilo kojoj činjenici ili navodnoj činjenici u prirodi ili bilo kojem logičkom zaključku na temelju istih, zato što vjeruju da je u kontradikciji sa onime što (izgleda da) uči Objava.

Teško da se radi o riječima nepopustljivog fundamentalista, što je prepoznao i Darwin. **Pišući svom prijatelju, Darwin je nazvao biskupovu recenziju *"neobično pametnom"* i primjetio je da njegov svećenički kritičar *"vješto odabire sve najvažnije dijelove [podrijetla], i dobro naglašava sve poteškoće."***

Razmjena Huxley-Wilberforce bila je daleko od određivanja tona rasprave oko Darwina, tada je bila gotovo nezapažena. Botaničar Joseph Hooker koji je kasnije prihvatio legendu, javio je Darwinu kako je on, a ne Huxley dao najefektniji odgovor biskupu. Novinar koji je izvještavao sa te rasprave za *The Athenaeum* propustio je uopće i spomenuti Huxleyev navodni žestoki odgovor. Wilberforce i Huxley su nesumnjivo izmijenili argumente, ali riječi su postale nezaboravne tek nakon dugo vremena, kada su darwinovci počeli slagati povijest svoje borbe za priznanjem. **U njihovom pamćenju Huxley je pobjedio na Oxfordu, ali suvremenici su zapisali drugačije: Wilberforce nije imao podršku samo većine klerika i laika u publici, nego i "najuglednijih" prirodoslovaca.**

Posljednjih desetljeća je okršaj između William Jennings Bryana i Clarence Darrowa na suđenju *Scopes trial* 1925. godine doživio sličan legendarni status kao velika prekretnica u ratu između znanosti i vjere. Prema raširenom vjerovanju, evolucionisti iako poraženi na pravnim osnovama, postigli su zapanjujuću javnu pobjedu, zaustavili su antievolucijski pokret i predstavili lakomislenoga Bryana kao neznalicu. Malo pažljivije istraživanje pokazuje nam da nisu učinili ništa takvoga. Čak su i liberalni suvremenici, kao što je pokazao Paul M. Waggoner, vidjeli suđenje kao uznemirujuću pobjedu fundamentalista, antievolucijska kampanja širila se godinama poslije suđenja. Za današnje standarde, Bryan je pokazao izuzetnu otvorenost za kreacionista. Javno je prihvatio ne samo svjedočenje geologa o starosti zemlje, nego i priznao da "dani" Postanka predstavljaju duge vremenske periode. Privatno, priznao je prijateljima da nema problema sa *"evolucijom prije čovjeka"*.

Whiteova prividna prisila da svede svaku epizodu iz povijest znanosti i kršćanstva na jednostavni ratoborni sukob onemogućila mu je da razmisli o mogućnosti da su Darwinovi kritičari možda bili motivirani sa iskrenim znanstvenim prigovorima ili da su njegove pristaše privukli teološki razlozi. Tako nam opisuje kako uglednik sa Harvarda Louis

Agassiz odbacuje evoluciju zato što ne može pobjeći *"atmosferi malog Švicarskog župnog ureda u kojem je rođen"* i da se kanadski geolog Sir William Dawson protivio darwinizmu zbog teoloških razloga – ignorirajući u oba slučaja njihove znanstvene prigovore. Isto tako, White zanamaruje sličnost između darwinizma i kalvinizma koja je izgleda potakla ortodoksne kršćane poput botaničara Asa Craya i geologa – klerika George Frederick Wrighta da prihvate prirodnu selekciju.

Ne želimo reći da je uvijek sve bilo harmonično – da nisu postojali ozbiljni sukobi – samo da se ne radi o jednostavnom bipolarnom sukobu kakvog opisuje White. Nedavna istraživanja sugeriraju da je Darwinizam izvazvao konflikte na barem tri različite razine, prema Jamesu R. Mooreu, rasprava oko Darwina stvorila je sukob ne između znanstvenika i teologa, nego unutar pojedinaca koji su doživjeli "krizu vjere" jer su se pitali kako pomiriti nova povijesna i znanstvena otkrića. Zapisuje da je došlo do *"sukoba umova iz kršćanske tradicije sa idejama i implikacijama darwinizma."*

Neal C. Gillespie tvrdi da se radilo o sukobu suprostavljenih znanstvenih sustava ili *"epistema"*, stariji sustav se temeljio na teološkim pretpostavkama dok je novi, povezan sa Darwinom, odbacio religiju kao spoznaju svijeta i inzistirao na tumačenju prirode koje uključuje samo prirodne uzroke. *"Budući da se novi epistemi za znanost razlikuju od starih jer u njima nema mjesta za teologiju, "* objašnjava on, *"javila su se ozbiljna pitanja koja su pretvorila sukob, ponekad odbacivan kao iluzija, u stvarnost."* Takav sukob, nastao zbog promjena unutar znanosti, nije imao veze sa zaraćenim znanstvenicima i klericima.

Frank M. Turner ponudio je treći pogleda na darwinovsku kontroverzu. *"Viktorijanski sukob između religijskih i znanstvenih glasnogovornika*", prema njemu je rezultat, ne neprijateljstva između progresivne znanosti i zaostale teologije kao što bi White tvrdio, nego *"pomaka autoriteta i prestiža ... iz jednog dijela inteletkualnog društva u drugi,"* jer su profesionalni znanstvenici nastojali isključiti svećenstvo iz znanstvenog istraživanja i prekinuti njihov utjecaj na obrazovanje. Prema Turneru pozitivistički epistem kojeg opisuje Gillespie

> "čini i uzrok i oružje. 'Mladi stražari' su se složili da se znanošću treba baviti bez obzira na religijske dogme, prirodnu teologiju ili mišljenja religijskih autoriteta... Pokušaj organiziranja profesionalnije znanstvene zajednice i definiranja kritičnije znanosti doveo je ratoborne znanstvenike u sukob sa dvije grupe ljudi. Prvi su bili oni koji su podržavali organizirane religije koje su željele zadržati veliki utjecaj na obrazovanje i zadržati religiju kao izvor moralnih i društvenih vrijednosti Druga grupa su religiozni članovi predprofesionalne znanstvene zajednice u koju su pripadali i laici i svećenici."

Prema Turneru, sukob je imao i društvenu i intelektualnu dimenziju.

Ovaj kratki pregled nekih Whiteovih starih ratišta pokazuje nam da povijesni odnos između znanosti i kršćanstva- ili točnije, znanstvenika i teologa- ne možemo svesti na sukob ili ratovanje. Dodatni primjerni samo bi ojačali taj zaključak. Ipak, diskreditiranje teze sukoba predstavlja tek početak povijesnog

zadatka pred nama, moramo pronaći i zadovoljavajuću alternativu, jer dok to ne napravimo, izgledno je da će vojne metafore dominirati povijesnim analizama. Potrebna nam je nova povijest znanosti i religije, oslobođena izobličenja zbog zlobe i interesa. Protumačiti nešto složeno poput odnosa između kršćanstva i znanost je delikatan i težak zadatak koji ne možemo ostvariti unutar jednog rada. Unatoč tome, želimo dati par upozorenja i prijedloga koji bi nam mogli pomoći u definiranu prikladnog modela. Prvo, da nas ne bi krivo shvatili, naše nezadovoljstvo sa Whiteovom tezom je podjednako kao i odbojnost prema suprotnoj tezi. Negirajući da neprijateljstvo karakterizira odnos između kršćanstva i znanosti ne želimo reći da su kršćanstvo i znanost uvijek bili saveznici. Takvo tumačenje je prisutno u nekim krugovima(posebno među apologetima), ali ne odgovara povijesnom pregledu.

Drugo, Whiteova teza je privlačna zbog svoje jednostavnosti; tek par nijansa umanjuje jasnoću njegove slike. Pamtljiva slika koju pronalazimo u njegovim zapisima pomaže nam da da objasnimo zašto je tako dugovječna. Nažalost, nikada nećemo pronaći zadovoljavajuću alternativu podjednake jednostavnosti, svako tumačenje koje će biti pravedno prema složenosti interakcije između kršćanstva i znanosti morati će biti u puno nijansi – očiti nedostatak u želji da zadobije javno priznanja, ali ipak potrebno.

Treće, uvjereni smo da raširene kategorije – neprijatelji protiv saveznika, sukob protiv konsenzusa- predstavljaju zabludu, čak su i opasni, jer nas usmjeravaju na kriva pitanja. Već više od stoljeća povjesničari kršćanstva i znanosti poput Whitea potrošili su svoje vrijeme i energiju pokušavajući prepoznati zločince i žrtve, često sa polemičkim ili apologetskim namjerama i uvijek unutar nekog okvira razmišljanja opterećenog vrijednostima. **Prešutno su pretpostavili da je znanost bila, i da nastavlja biti, jedna od Zapadnjačkih najvažnijih kulturnih artefakta – tako vrijedan da se ništa ne smije miješati sa njime. Zatim su se pitali zašto je najsavršeniji izraz znanstvene djelatnosti (moderna znanost) toliko dugo nastajala, kao da je nastanak znanosti jednostavna i neizbježna stvar; vrlo su brzo zaključili da je znanost patila od različitih poteškoća zbog biranih neprijatelja, najviše kršćanstva. Ne možemo dopustiti takav scijentizam.**

Davši ove kritike, ne mislimo dovesti u pitanje značenje ili vrijednost znanstvenog istraživanja, samo želimo reći da kretanje uz znanstvene pretpostavke nije nikakav način da razumijemo prirodu i nastanak znanosti. Ako želimo slaviti uspon znanosti, ne možemo ga razumijeti. Osim toga, povjesničari religije mogu igrati sličnu igru: ako pretpostave da je religija glavna osobina kulture kojoj se sve ostalo mora podrediti(uključujući znanost), mogu otkriti kako je znanost često ometala razvoj religije. Obje igre, iako privlačne zbog apologetske funkcije, nemaju previše koristi za povjesničare jer je rezultat, predodređen pravilima igre koje se netko drži. Utemeljeno istraživanje povijesti zahtjeva neutralan početak.

Najnovija povijesna istraživanja otkrila su bogatu i raznoliku interakciju između znanosti i kršćanstva. Ljudi različitih znanstvenih i teoloških uvjerenja, različitih spoznaja i predanosti, sa različitim vještinama i poštenjem, živjeli su svoje živote pokušavajući

razumjeti same sebe i svoj svijet, utemeljili institucije, stvorili karijere i tražili zadovoljstvo. U tom procesu, kršćanstvo i znanost su – kao intelektualni sustavi, kao institucije, i kao objekti osobnog predanja - međusobno djelovali, ponekad ugodno, ponekad destruktivno. Ne možemo jednostavno pitati "tko je bio agresor?", nego "Koje su bile posljedice na znanost i kršćanstvo prilikom njihova susreta?" Sigurno smo da će istraživanja pokazati da je njihov susret bio raznolik, s velikim rasponom učinaka, otkriti ćemo uzajamno prilagođavanje. Otkriti ćemo toliko suparništva između kršćanske i znanstvene zajednice koliko i unutar njih samih. Najvažnije, vidjeti ćemo da je utjecaj išao u oba smjera. Ipak, ako ne izbjegnemo zamku dijeljenja zasluga i krivnji, nikada nećemo ispravno cijeniti ulogu znanosti i kršćanstva u oblikovanju Zapadne kulture: a to će duboko osiromašiti naše razumijevanje.

PS

Izvorni članak možete pročitati ovdje(prijevod prvog dijela članka dostupan je u prošlom postu), reference su također dostupne na linku (izostavio sam ih radi jednostavnosti).

Kršćansko podrijetlo moderne znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/krscansko-podrijetlo-moderne-znanosti.html

Nije nikada bilo velikog sukoba između znanosti i vjere; upravo suprotno, kršćanstvo je bilo neophodan faktor u nastanku moderne znanosti.

Moderna znanost je jedno od najvećih dostignuća Zapadne civilizacije. Unatoč tome što ste možda čuli, radi se o Zapadnom dostignuću, ne islamskome, kineskome ili starogrčkome. Povjesničari znanosti još uvijek nisu spremni to priznati. Mislim da je to zato što su uvijek imali kompleks manje vrijednosti prema svojim kolegama povjesničarima tako da ih je obuzeo postmodernizam kojeg se teško rješavaju. Povjesničari su razvili naviku hvaljenja arapske i starogrčke znanosti kao uspješne u svojim okolnostima, ali izgleda da su zanemarili činjenicu da su objektivno ta dostignuća poprilično pogrešna.

Imam bezgranično poštovanje prema grčkim i islamskim filozofima koji su pokušavali shvatiti svijet, ali većina onoga što su mislili, ne svojim krivnjom, je bilo krajnje netočno. Samo jedan od takvih primjera je i rana medicina koja je bila katastrofalna, puno veće šanse su bile da ubiju nego da izliječe svoje pacijente. Srećom za nas, danas imamo puno bolje doktore koji nas mogu izliječiti od mnogih bolesti. Dakle povijest znanosti bi trebala biti priča o tome kako smo došli od stanja kada smo bili fundamentalno u krivu o prirodnom svijetu do stanja kada smo, u većini stvari, u pravu. Zapravo, znanost kakvu je danas poznajemo; sa laboratorijima, eksperimentima i profesionalnim znanstvenicima je novi fenomen koji nije bio prisutan sve do 19. stoljeća. Obično tražimo korijene znanosti u periodu "znanstvene revolucije", ali Galileo i Newton se nisu pojavili niotkud. Kako bi shvatili zašto je moderna znanost nastala na Zapadu, moramo proučiti što se događalo u Srednjem Vijeku.

Prije svega moramo se riješiti par mitova o znanstvenom napretku. Raširena je zabluda kako je vjera stalno sprječavala znanosti. Puno ljudi i danas vjeruje da se znanost razvila nakon borbe sa praznovjerjem što je rezultiralo sa uređenjem koje omogućuje racionalna istraživanja. Istina je da su određene vjerske doktrine bile u sukobu sa nekim znanstvenim otkrićima, jedan takav primjer je pitanje stvaranja/evolucije, ali takvo sporovi su bili iznenađujuće rijetki. Čak i neslavno suđenje Galileu kojeg stalno navode kao primjer sukoba, je bilo rijetko odstupanje od podrške koju je inače Katolička Crkva davala razvoju znanosti.

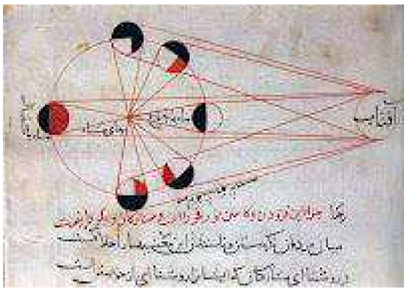
S druge pak strane, problemi sa tvrdnjom kako su znanost i vjera u vječnom sukobu su veliki. Za početak, razvoj moderne znanosti u 17. stoljeću podudara se sa razdobljem kada je kršćanstvo u Europi bilo na svom vrhuncu, tek nakon što se znanost već razvila dolazi

do određenog pada u religioznosti. Da je kršćanstvo stvarno željelo spriječiti znanstveni napredak vjerojatno bi u tome i uspijelo pa moderna znanost ne bi niti nastala u kršćanskoj Europi.

Većina dokaza za tezu o sukobu znanosti i vjere je neodrživa. Crkva nije pokušala zabraniti nulu ili disekciju ljudi; nitko nije spaljen na lomači zbog znanstvenog rada; nijedna obrazovana osoba u Srednjem Vijeku nije mislila da je svijet ravna ploča(unatoč tome što Biblija implicira). Priče o tome kako su pape ekskomunicirale komete ili zabranile gromobrane na crkvama su također izmišljene. Viktorijanski povjesničara su ponekad pronašli primjere crkvenjačke gluposti; ali većina dokaza im je nedostajala pa su ih jednostavno izmislili.

Još jedan mit o razvoju znanosti je kako su zapadnjaci samo morali preuzeti znanja od antičkih Grka, ili kako neki navode, islamskih kalifata. Činjenicu su da je moderna znanost kvalitativno različita od prirodne filozofije kakvom su se bavili ljudi poput Aristotela ili Avicenne. Aristotel je započeo sa pasivnim promatranjem prirode i onda na temelju racionalnih argumenata izgradio cijeli sustav. To je imalo dvije velike mane u usporedbi sa kontroliranim eksperimentima, pasivno promatranje je obično pogrešno tako da čak ni Aristotelovo argumentiranje nije moglo spriječiti razne zablude.

Aristotelova rasprava o kretanju je takav primjer. Promatranjem je shvatio da objekti staju kada ih ništa ne gura. Iz toga je dedukcijom izveo princip kako su svi pokrenuti objekti pokrenuti jer ih je nešto pokrenulo. Taj princip je smatrao logičkom sigurnošću te ga je koristio prilikom objašnjavanja drugih vrsta gibanja. Čak je i mislio da je uspješno dokazao Božju egzistenciju. Argumentirao je, ako je svemir pun kretanja onda je potreban i vanjski nepokrenuti pokretač, odnosno Bog, kako bi se kretanje nastavilo. Naravno, Aristotelovo početno promatranje je samo specifična instanca bez mogućnosti opće primjene. Danas znamo da se objekt ne zaustavlja kada ne postoji sila koja djeluje na njega, nego nastavljaju pravocrtnim gibanjem; princip poznat i kao prvi Newtonov zakon. Druga promatranja dovela su Aristotela do dekreta kako vakum ne može nikada postojati; da teži objekti padaju brže od lakših i da se zemlja mora nalaziti u centru svemira. Sve pogrešno. Aristotel je nažalost bio u zabludi o gotovo svemu. Razlog tome nije u tome što je on bio budala nego u tome što se bavio prirodnom filozofijom koja nije nikada mogla dovesti do istinitih teorija. Njegova znanstvena metoda dovodila je do ludila.

Postoji jedna velika iznimka u tome pravilu, i grci i arapi su se istaknuli u matematici jer čisti racionalizam dobro uspijeva kada ga ograničimo na geometriju. Imami su koristili matematiku u više primjena; muslimanski kalendar prati mjesec, ne solarnu godinu, a džamije je potrebno usmjeriti prema Meki, obje stvari su se rješavale matematikom. Komplicirana pravila islamskog nasljeđivanja nisu se mogla provoditi bez algebre, čak i naša riječ algebra dolazi od al-jabr, naziva arapskog uđbenika kojeg su koristili i kršćani.

U srednjovjekovnoj Europi, stvari su bile drugačije. Aristotelove pogrešne metode našle su se na udaru Katoličke Crkve što je dovelo do procvata prije zabranjenih ideja. Crkva je također uvela prirodnu filozofiju kao obavezni dio studiranje za teologe. Dakle, za razliku od islama, znanost je imala središnju poziciju u kršćanskim centrima učenja. Iznenađujuće, ali kršćanstvo je samo po sebi pružalo svjetonazor koji je bio posebno kompatibilan sa eksperimentalnom znanošću.

...

Alfonso IV, kralj Kastilje osvojio je 1085. godine islamski grad Toledo u Španjolskoj. Kršćanske snage pronašle su veličanstvenu biblioteku i brzo se proširio glas o nevjerojatnom bogatstvu kojeg je sadržavala. Europljani su bili svjesni da su izgubili mnoga znanja antičkog svijeta nakon pada Rima i željeli su ga povratiti. Počeli su prijevodi arapskih i grčkih radova na latinski tako da su kršćani do 13. stoljeća bili upoznati sa svom znanošću i matematikom. U početku, nekolicina crkvenjaka je bilo zabrinuto hoće li svo to novo znanje izazvati prijašnja vjerovanja. Kada je otkrivena grupa heretika u Parizu i okolici, došlo je do privremene zabrane Aristotelove prirodne filozofije što je rezultiralo bijesom učenjaka i zahtjevom da se odobre zabranjene knjige. Nakon nekog vremena, Papa je ukinuo zabranu i Aristotela je zauzeo svoje mjesto u središtu kršćanskog obrazovanja.

Kao što smo objasnili, opasnost Aristotela je u njegovim metodama. Sama činjenica da je nekoliko njegovih zaključaka u suprotnosti sa teologijom stvarala je poteškoće, ali problem je bio veći od toga. S obzirom da je pokušao dedukcijom doći do rezultata, morao ih je postaviti kao logičke nužnosti. Njegovi sljedbenici nisu tvrdili da je Aristotel samo u pravu nego da je nužno da je Aristotel u pravu. Sam Bog je ograničen onime što je Aristotel mislio jer, unatoč svojoj svemoći, srednjovjekovni teolozi su se slagali da čak ni Božanstvo ne može prkositi logici. No, Aristotel je bio u krivu sa svojom prirodnom filozofijom, znanost nije mogla napredovati dok se ne riješi Aristotelovog učenja.

Crkva se morala pozabaviti tim pitanje iako je njen primaran interes bio u teologiji, a ne u znanosti. Pariški biskup, uz papinsko odobrenje, izdao je listu mišljenja(iz Aristotelovih radova) koje je proglasio heretičnim. Paradoksalno, ali utjecaj je bio oslobađajući. Odjednom su europski filozofi počeli razmišljati izvan aristotelijanskih okvira, više nisu mogli pretpostavljati da su Grci bili uvijek u pravu. Vakum više nije bio nemoguć, moglo je postojati više od jednog svemira, spekulirali su o mogućnosti koje su prije bile neprihvatljive. Rezultat toga je da 14. stoljeće postaje znanstveno zlatno doba u kojem su položeni temelji ideja koje će se pojaviti u radovima Kopernika i Galilea.

Crkvu još uvijek nije bila uvjerena da je prirodna filozofija uporište, a ne prepreka teologiji. Posao uvjeravanja obavio je dominikanac Toma Akvinski, u svome opsežnom djelu Summa Theologica, Toma je pažljivo objasnio kako pomiriti vjeru i razum, pružio je racionalne argumente za Božju egzistenciju i koristio se logikom prilikom obrane kršćanske vjere. Tomini napori su rezultirali Crkvinim priznanjem filozofije koja je postala učvršćena

kao obavezni dio nastave kojeg su morali proći svih doktori teologije. Kako su nova sveučilišta obrazovala studente odjednom je veliki broj ljudi imao znanstvena i matematička znanja, a kako su sveučilišta bila obavezna podučavati prirodnu filozofiju pružala su radno mjesto mnogim profesionalcima koji su sada mogli posvetiti svoje karijere tome cilju.

S obzirom na današnju percepciju o sukobu između znanosti i vjere, iznenađujuće je kada otkrijemo da je kršćanstvo pružalo jedinstveni okvir za proučavanje prirode. Iako ima malo toga u Bibliji što bi nazvali znanošću, Knjiga Postanka jasno govori od kuda svemir. Suprotno Aristotelovom razmišljanju kako je svemir vječan, Biblija objašnjava kako ga svijet stvorio Bog u početku vremena. Kršćani su vjerovali da je svijet stvoren iz ničega - ex nihilo. Bog nije iskoristio postojeće materiju koja bi se protivila njegovom naumu. To je značilo, kao što Knjiga Postanka potvrđuje, da je stvaranje ispalo "dobro" i onakvo kakvo je Bog želio. Kršćanski teolozi su također smatrali da je Bog omogućio svijetu da se slobodno razvija kroz prirodne zakone koje je odredio. Poredak prirode prati te zakone pa nema potrebe da Bog osobno mijenja svaki atom. To je u suprotnosti sa muslimanskom doktrinom, često nazivanom okazionalizam, koja uči da je Alah jedini izvor uzroka i posljedica. Nije postojala potreba za prirodnim zakonom, samo direktna Alahova volja.

Još jedna osobina kršćanskog Boga je Njegova pouzdanost. Nije bio mušičav poput bogova antičke Grčke ili u potpunosti izvan ljudskog razumijevanja poput Alaha, što znači da su prirodni filozofi znali da se mogu osloniti na zakone koje je On postavio. Sama priroda odražava svog Stvoritelja tako što se pokorava Njegovim zakonima. To je kršćanima dalo dobar razlog da promatraju znanost kao praktični pothvat; da priroda slijedi fiksne zakone koji mogu biti otkriveni. To je također i teološki opravdan put kojim treba krenuti. Ipak, s obzirom da je Bog slobodan da postavi zakone kakve želi, nemoguće je da samom racionalnom analizom utvrdimo te prirodne zakone. Jedini način da otkrijemo Njegove planove je da ih potražimo u prirodi.

U takvom kršćanskom okruženju koje nasljeđuje tradiciju srednjovjekovne prirodne filozofije djeluju Kopernik, Kepler i Galileo, ali njihova otkrića su tek jedno važno poglavlje u povijesti zapadne znanosti, jedine znanosti koja je dosljedno proizvela istinite teorije o prirodi.

autor: James Hannam, "The Christian Origins of Modern Science" iz God's Philosophers: How the Medieval World Laid the Foundations of Modern Science.

Adamov Pad i nastanak eksperimentalne znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/adamov-pad-i-nastanak-eksperimentalne.html

Povijest znanosti kao disciplina nastaje krajem 19. stoljeća sa radovima poput *"History of the Conflict between Religion and Science"(John Wiliam Draper)* i *"History of the Warfare of Science with Theology in Christendom"(Andrew Dickinson White)*. Te knjige predstavljaju trijumfalistički pogled na znanost kao progresivnu sile zapadne civilizacije, znanost je predstavljena kao anatema biblijskom razumijevanju prirode. White i Draper predstavljaju povijest razvoja znanosti kao niz trijumfa razuma nad dogmom i praznovjerjem. Takvo razmišljanje je odbačeno u modernoj historiografiji, ali još uvijek je rasprostranjeno u javnoj svijesti i postalo je neiskorjenjiv dio popularne mitologije.

Moderni povjesničari sada favoriziraju tezu kompleksnih odnosa(*eng. complexity thesis*) koja predstavlja odnos vjere i znanosti u puno pozitivnijem svjetlu no što se to popularno misli. Istraživanja su pokazala da je kršćanstvo često njegovalo i ohrabrivalo znanstveni rad, a ponekad su jednostavno neovisno djelovali bez ikakvih tenzija ili uz pokušaje usklađivanja. Neke od najnovijih i najutjecajnijih radova iz tog područja napisao je Peter Harrison, profesor Znanosti i Religije na sveučilištu Oxford, koji je objavio puno radova o filozofskoj, znanstveno i vjerskoj misli ranog modernog razdoblja. Kako bi shvatili europski intelektualni život u 16. i 17. stoljeću - razdoblju znanstvene revolucije – potrebno je shvatiti zašto se na zapadu uopće cijeni znanstveno istraživanje? Možda je to danas neobično pitanje, ali treba imati na umu da od znanstvenih istraživanja u prvih par stoljeća nije bilo baš praktičkih pogodnosti. Ukoliko želimo shvatiti razvoj znanosti potrebno je shvatiti moralne i intelektualne vrijednosti koje su podupirale taj razvoj.

U svojoj knjizi "Pad Čovjeka i temelji znanosti"(The Fall of Man and the Foundations of Science), Peter Harrison pokazuje kako su rane moderne rasprave o stjecanju znanja bile obilježene augustinskim vjerovanjem kako Adamov Pad u Edenskom vrtu nije samo oduzeo Adamovu umu i osjetilima originalno savršenstvo, nego je doveo do gubitka intelektualnog kapaciteta u cijelom čovječanstvu. Promicanje i bavljenje eksperimentalnom znanošću ima za cilj nadvladati te epistemološke učinke Istočnog grijeha tako da su upravo na temelju teoloških doktrina razvijene znanstvene tehnike. Dokaze za to možemo pronaći u predgovorima mnogih knjiga o prirodnoj filozofiji i općenito u intelektualnom diskursu toga vremena. Robert South, Oxfordski orator, opisuje lik Adama;

> **"Došao je na svijet kao filozof(znanstvenik), sve se odvijalo prema njegovim zapisima prirode koju je opisao; mogao je vidjeti esenciju, proučavati oblike bez da zna njihova svojstva; mogao je vidjeli posljedice prije njihovog uzroka, učinke još nerođene u utrobi uzroka, njegovo razumijevanje je moglo vidjeti u buduću potencijalnost, njegove pretpostavke su bile kao proročanstva, sigurna predviđanja; sve do njegova Pada, izgubio je sva znanja osim grijeha, jedinog pojma koji je poznavao bez znanja iz eksperimenata ... Priznajem tu poteškoću koja potječe još od prvog rođenja, još uvijek odrastamo sa istim slabostima sa kojima samo o rođeni, pokušavamo uzdići naše misli i maštu prema onim intelektualnim sklonostima koje su nas određivale u doba nevinosti. "**

Ovdje je Adam opisan kao savršeni filozof koji ima sveobuhvatno znanje prirodnog svijeta i mogućnost da na temelju trenutnog stanja predviđa budućnost. Neki*(poput Luthera)* su čak smatrali da je Adam imao teleskopski vid. U ranom modernom razdoblju postojao je kontrast blijedog ljudskog znanja sa onime kojeg je posjedovao Adam u raju. Savršenstvo Adamovog znanja bilo je cilj tadašnjoj generaciji, ali su dosezanje tog cilja smatrali nemogućim zbog posljedica pada.

Jedna od najpoznatijih takvih izjava je ona Francisa Bacona;

> **"Čovjeke je svojim Padom izgubio i svoje stanje nevinosti i svoju dominaciju nad stvorenim. Oba ta gubitka se mogu donekle popraviti u ovome životu; prvo putem religije i vjere, drugo putem umjetnosti i znanosti, jer stvoreno nije prokletstvom ostalo zauvijek buntovno."**

Ustvrdio je da ljudi mogu *"vratiti to pravo nad prirodom koje im pripada po božanskoj ostavštini"* i trebaju nastojati *"utvrditi i proširiti moć i vlast ljudske vrste po cijelom svemiru."*

Bacon nije samo tvrdio da postoje prepreke znanju zbog pale prirode ljudskog uma nego da je i sam prirodni svijet proklet i odupire se našem istraživanju. Royal Society utemeljen je na bejkonovskom principu i prihvatilo je načelo *"Nullius in verba"* (ne vjerujte nikome samo na riječ). Izbor tih riječi je bitan je demonstrira nastojanje akademika da sami pronađu stvari umjesto da prihvate mišljenja autoriteta. Taj razvoj je imao paralelni razvoj u religijskoj sferi kada su protestanti naglašavali *"eksperimentalnu religiju"* u 17. i 18. stoljeću. Tijekom tog perioda, izraz *"eksperimentalan"* javlja se podjednako(ako ne i više) u religijskom kontekstu kao i u znanstvenom, značenje tog izraza je bilo "*izravnim iskustvom"*.

Akademski odgovor na ljudsko stanje koje je posljedica Pada bilo je zagovarati se za određeni pristup eksperimentalne prirodne filozofije**.** Robert Hook koji će poslije postati glavni eksperimentator Royal Societya, zapisuje 1665. u predgovoru svog poznatog djela Micrographia:

> **"Korištenjem takvih umjetnih instrumenata i metoda, može na neki način doći do sanacije onih nesavršenosti koje je čovječanstvo navuklo na sebe iz nehaja i zbog neumjerenosti,te tvrdoglavim i praznovjernim napuštanjem propisanih pravila prirode, pri čemu svaki čovjek, i zbog korupcije, urođene i rođene sa njime, i zbog svog odgoja i razgovora sa ljudima, je izuzetno podložan svim vrstama pogreške ... Izgleda da je jedini način kako da se oporavimo do određenog stupnja bivše savršenosti, usmjeriti funkcije osjetila, pamćenja i razuma na dokaze; snagu, integritet i pravu podudarnost svih njih, svo svjetlo koje vodi naše postupke treba obnoviti, a svu našu vlast nad stvarima potrebno je uspostaviti."**

Takvo razmišljanje nije bilo rezervirano samo za Englesku. U katoličkoj Francuskoj, filozof i matematičar Blaise Pascal je tvrdio da težimo savršenom znanja, ali smo itekako svjesni da u tome nećemo uspjeti.

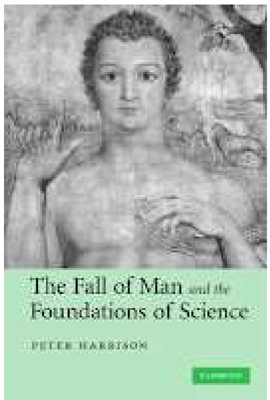
> **"Stvar je u tome da čovjek nikada nije bio iskvaren, on bi u svojoj nevinosti pouzdano uživao i u istini i u sreći, a da čovjek nikada nije bio ništa osim iskvaren, ne bi ni imao ideju o istini i o sreći. No, nesretni kakvi jesmo(i bili bi još gori kada ne bi postojao element veličine u našem stanju) imamo ideju sreće, ali je ne možemo postići. Znamo o slici istine, ali posjedujemo samo neistinu"**

Još jedan primjer, kartezijanski filozof Nicholas Malebranche nazvao je svoju knjigu *"Vezano uz potragu za Istinom – U kojoj se opisuje priroda ljudskog uma i njegova uporaba kako bi izbjegli pogreške u znanosti"(Concerning the Search after Truth - In which is treated the nature of the human mind and the use that must be made of it to avoid error in the sciences")*. Naglasio je potrebu za identificiranjem pogreške, uz pretpostavku da smo pala bića koja su prirodno sklona tome. Kada razumijemo početne uvjete bit ćemo u stanju uspostaviti strukture kojima ćemo umanjiti posljedice pada.

Iz toga slijedi da eksperimentalna metoda i racionalniji pristup prema prirodnom svijetu pružaju dobar okvir za povrat tih znanja. To je važan pomak. Aristotelizam je nesumnjivo bio empirijski utemeljen, ali je generalizirao na temelju zdravorazumskih opažanja – *"teži objekti padaju brže od lakših"*. Prirodu su nekritički promatrali i smatrali da manje više predstavlja sve o sebi. Takvo razmišljanje je u velikom kontrastu prema 17. stoljeću i engleskoj *"eksperimentalnoj filozofiji"* koja istražuje prirodu i stalno je ispituje u *"neprirodnim"* ili umjetnim uvjetima.

Što je izazvalo sve te rasprave oko Adamova Pada? Prvi faktor je obnavljanje interesa za biblijske priče u doslovnom tumačenju, U srednjem vijeku, Adamovo gospodarenje prirodom zamišljali su kao borbu da se uspostavi razum nad bestijalnim strastima. Sa Reformacijom dolazi do doslovnog tumačenja biblijskih priča te u radovima Bacona i njegovih suvremenika, filozofski život ne bavi se samo raspoređivanjem mentalne vlasti nego koristi taj red i za opis materijalnog svijeta.

Drugi faktor je oživljavanje antičkog skepticizma koji se iznimno dobro slaže sa sa pričom o Padu i idejom da zbog njega zapravo ne možemo ništa znati. Rano moderno doba doživjelo je ono što možemo nazvati skeptičkom krizom, djelomice uzrokovane oživljavanjem antičke filozofije, ali i oživljavanjem Augustinske misli. Zbog toga dolazi do velikog pritiska i na protestantsko i katoličko razmišljane te dolazi do pitanja o izvornome grijehu te stavljanje njegovih posljedica u prvi plan. Konkurentski pogledi o prirodi Istočnog grijeha imali su veliki utjecaj na prirodnu filozofiju i različite epistemološke programe. Oni koji su zauzeli negativnije mišljenje o šteti uzorkovanoj Padom bili su skloni eksperimentalnoj prirodnoj filozofiji, a oni sa optimističnijih mišljenjem su postali racionalisti. Intelektualni žar kojeg je stvorila reformacija utjecao je i na prirodne znanosti te je pomogao u osiguravanju konceptualnog okvira za razvoj moderne znanosti.

PS

Izvorni tekst možete pročitati ovdje. Ukoliko niste uvjereni u istinost teze možete pogledati neko od predavanja Petera Harrisona, srećom ima ih dosta na stranicama multimedije Faraday Instituta. Audio snimke predavanja koja se bave upravom tom tezom;

Što je teologija ikad učinila za znanost?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/sto-je-teologija-ikad-ucinila-za.html

> Autor teksta je Denis Alexander, ravnatelj Faraday Instituta za Znanost i Vjeru pri St. Edmund's Collegu na sveučilištu Cambridge. Alexander je proveo 40 godina u znanosti istražujući kao molekualrni biolog, a u nastavku odgovara na pitanje iz naslova.Autor tvrdi da je znanost nastala na temelju teologije te navodi nekoliko primjera kako bi to pokazao, primjeri se temelje na; Konceptu znanstvenih zakona, Slobodi Božjeg djelovanja, Padu Čovjeka i Mehaničkoj filozofiji. Također iznosi par primjera teološkog utjecaja na razvoj pojedinih teorija te obrazlaže kako je teologija korisna i za daljnja znanstvena istraživanja. Iako se radi o kratkom tekstu sa malo informacija, tekst pruža dobar pregled značenja teologije za nastanak(i opstanak) znanosti.
> *Izvorna verzija, pdf.*

Uvod

Na nedavnom Darwinovom festivalu u Cambridgeu organizirana je rasprava pod nazivom "Teologija u darvinovskom dobu". Već sam pisao o obrađenim temama vezanim uz odnos znanosti i religije u članku za The Daily Telegraph. Sada želim odgovoriti na pitanje koje je postavio Daniel Dennett u toj raspravi, pitanje je *"Što je teologija ikada učinila za znanost?"* Nisam imao dovoljno vremena da prikladno odgovorim na pitanje tako da bih sada iznio par misli.

U određenom smislu radi se o malo čudnom pitanju kojeg jedna akademska disciplina može postaviti drugoj. Zamislite da, primjerice, netko ih zavoda za matematiku otiđe do zavoda za povijest i zahtjeva odgovor "što je povijest ikada učinila za matematiku?" ili da neki geograf pita što je biokemija učinila za geografiju i tako dalje. Općenito smatramo da svaka akademska disciplina ima svoj integritet i nezavisnost, iako naravno interdisciplinarna područja otkrivaju neke fascinantne povezanosti.

Ipak, u ovom konkretnom slučaju početak odgovora je prilično jednostavan: sama znanost je dar teologije. Zapravo, Dennett je također potvrdio to razmišljanje, iako kratko, u svom predavanju na tome festivalu. Potražio sam ga poslije da bih provjerio jesam li ga dobro razumio i Dennett je potvrdio da je znanost upravljana i motivirana teološkim pitanjima. Time naravno ne mislimo da su teološka razmišljanja jedina bitna za nastanak moderne znanosti – daleko od toga. Važnu ulogu su imali ekonomski, politički, vojni, društveni i osobni faktori. No, unatoč tome, iznenađuje nas kada u povijesti znanosti(od grčkih filozofa do islamske znanosti pa do srednjovjekovne europe i znanstvene revolucije u 16. i 17. stoljeću) prepoznamo kako je motivaciju, alate i koncepte empirijske znanosti osigurala i oblikovala teologija.

Znanost kao dar od teologije

O takvim temama napisan je niz knjiga tako da ću navesti samo četiri primjera koji bi trebali biti dovoljni za moj argument. Prvo, izgleda da nema sumnje kako je koncept znanstvenih zakona oblikovan kršćanskim vjerovanjem kako je Bog uspostavio moralne zakone u svemiru što znači da je, ipso facto, Bog odredio slične zakone za fizikalni svijet. Racionalni Bog kršćanske teologije bio je argument za traženje inteligencije u svijetu, izražene preko zakona. To su izričito zapisali rani prirodni filozofi poput Descartesa, Boylea i Newtona. Kao što 1630. zapisuje Descartes; "Bog je utemeljio ove zakone u prirodi na isti način kako kralj daje zakone u svom kraljevstvu." Porijeklo koncepta znanstvenih zakona još uvijek je predmet rasprava, ali činjenica da su ti koncepti imali istaknuto mjesto u razvoju prirodnih znanosti kroz teologiju čini se nepobitnom.

Druga tema koju pronalazimo kod ranih prirodnih filozofa je ideja slobodnog Božjeg djelovanja koja ohrabruje empirijsko ponašanje prema prirodnome svijetu. Bog opisan u Bibliji može čini što želi, i na prirodnim filozofima je da to odrede empirijski, nemoguće je odrediti zakone iz prvih principa kako su to pogrešno mislili grčki racionalisti. Sloboda u prirodi proizlazi iz slobodne volje svemogućeg Stvoritelja. Upravu tu misao eksplicitno zapisuje Cotes u predgovoru drugom izdanju Newtonove "Principia Mathematica" riječima koje odobrava i sam Newton;

> "Bez ikakve sumnje... ovaj svijet ne može nastati iz ničega osim savršene slobodne volje Boga ... Dakle ove(zakone prirode) ne smijemo tražiti na temelju neizvjesnih nagađanja, nego o njima učimo iz promatranja i eksperimenata."

Naravno, Newton je bio pobožan vjernik koji je pisao puno više o Biblijskim temama nego o fizici(više od milijun riječi za biblijske teme i više od milijun riječi o alkemiji), iako većina njegovih teoloških radovova nije objavljena za njegova života. Tek sada imamo potpuni pristup njegovim vjerskim spisima zahvaljujući sjajnom *Newton online projektu* kojeg vodi Rob Iliffe sa sveučilišta Sussex.

Entuzijazam za novi empirizam podjednako dobro ilustrira i John Wilkins, anglikanski biskup, jedan od osnivača Royal Societya(koje je započelo u njegovom uredu kao grupa za rasprave), koji je često započinjao svoje rasprave o znanosti i mehanici istražujući Aristotelova razmišljanja o tim temama, ali je nastavio sa svojim neovisnim idejama. Ne bismo trebali tako "praznovjerno obožavati Antiku", zapisao je Wilkins pažljivo izabranim riječima kao biskup iz 17. stoljeća, *"Što se tiče pitanja trebamo li prihvatiti kanonski svaku kap iz Očeva pera, ... Moramo se potruditi da razumijemo kakve su stvari iz našeg vlastitog iskustva... ne na temelju onoga što drugi kažu o tome."* Danas nam je to očito – ali revolucionarno za svoje vrijeme: dobar primjer teološkog poticaja u pojavljivanju empirijske metode.

Treći način na koji je teologija doprinijela nastanku moderne znanosti je možda kontraintuitivan i neočekivan, odnosi se na kršćansku doktrinu o Padu i posljedičnom

utjecaju na prirodne filozofe koji pokušavaju doći do istine. Radi se o dobrom primjeru koji nam pokazuje koliko je teško shvatiti kako su razmišljali rani prirodni filozofi. Teza je dobro opisana u knjizi oxfordskog povjesničara znanosti Petera Harrisona; *"Pad Čovjeka i znanstveni temelji"(The Fall of Man and the Foundations of Science)*. Peter je u toj knjizi prikupio veliku količinu podataka kako bi pokazao da je ideja palog uma, uvjerenja kojeg su dijelili gotovo svi prirodni filozofi ranog modernog doba(16. i 17. stoljeća), dovela do toga da su filozofi sumnjali kako razum sam za sebe može doći do istine o prirodi, koristeći samo deduktivne procese iz grčke filozofije. Posljedica takvog razmišljanja je poticanje empirijske metode jer je očito jedini način kako doći do pouzdane istine obavljati eksperimente da bi saznali kako priroda stvarno funkcionira – jer to nije nešto što bi mogli izvesti iz prvih principa koristeći naše pale umove. Dakle prema Harrisonu, na početku je moderna znanost bila koncipirana kao sredstvo povrata znanja o prirodi kojeg je Adam nekad posjedovao, na taj način okrećemo posljedice Pada.

Takvo razmišljanje je dobro izrazio i Robert Hook koji je bio kustos eksperimenata Royal Societya, koji u predgovoru svojoj knjizi Micrographia(1665.) zapisuje da; *"je svaki čovjek, i zbog svoje pokvarenosti koja mu je urođena i sa kojim se rađa, i zbog svog odrastanja i komuniciranja sa drugim ljudima, u velikoj opasnosti da počini svakakve pogreške... Za te opasnosti u procesu ljudskog razmišljanja lijekove pronalazimo tek u stvarnoj, mehaničkoj, eksperimentalnoj filozofiji."* Francis Bacon smatrao je da nova eksperimentalna filozofija predstavlja obnavljanje znanja koje je izgubljeno od Adama, primjećujući da je *"suptilnost eksperimenata daleko veća od samih osjetila, čak i kada ih potpomažemo izvrsnim instrumentima."*

Četvrta tema znanstvene revolucije koja je teološki snažno izražena u entuzijazmu mnogih prirodnih filozofa je ono što će postati poznato kao nova mehanička filozofija, izraz koji je gotovo sinonim sa novom eksperimentalnom filozofijom. Iz naše perspektive čini nam se čudnim da se u kontekstu kršćanske teologije koriste mehaničke analogije kako bi opisali svojstva ovoga svijeta, ali strojevi(mehanizmi) su kod prirodnih filozofa uvijek bili Božji strojevi – nisu vidjeli problem između mehanizma i značenja. Astronom Kepler koji je započeo školovanje za luteranskog pastora, zapisao je *"Moj je cilj pokazati da nebeski stroj nije neka vrsta božanskog, živog bića, nego vrsta satnog mehanizma"*.

Tri prirodna filozofa su bili osobito odgovorni za promicanje mehaničke filozofije; francuski katolik Rene Descartes (1596-1650); francuski katolički svećenik Pierre Gassendi (1592-1655) i engleski anglikanac Robert Boyle (1627-91). Iako su imali razlike u pristupu, bili su ujedinjeni u svom entuzijazmu za mehanističkim analogijama prilikom objašnjavanja svojstava materije, i podjednako su bili ujedinjeni u vjerovanju da su te analogije teološki bitne kako bi ljudima pomogle pri shvaćanju Božjeg stvaralačkog djelovanja. Robert Boyle pretpostavio je temeljne jedinice materije(eng. corpuscules) koje su bile osnova njegovih slavnih zakona ponašanja plinova. Boyleov svemir koji funkcionira poput satnog mehanizma bio je sagrađen od strane mudrog Boga tako da mu nije potrebno stalno

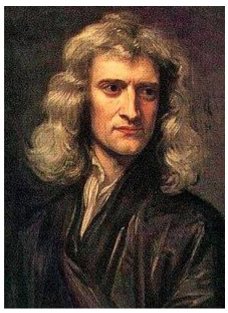
podešavanje. U komentaru koji je bitan i za trenutne rasprave o tzv. "Inteligentnom dizajnu", Boyle zapisuje;

> "Više govori o Božjoj mudrosti u tkivu svemira činjenica da može stvoriti tako golem stroj koji izvršava sve te stvari, kako je on odredio, samom majstorijom da materijom upravljaju određeni zakoni lokalnog gibanja kojeg se drži svo mnoštvo, nego da bi On iskoristio inteligentnog nadglednika koji bi upravljao prirodom, regulirao, pomogao i kontrolirao kretanje dijelova."

Često teološka razmišljanja tog perioda ponavljaju ideju "Dviju Knjiga" - misleći na Sveto Pismo kao knjigu Božje Riječi i Prirodu koja predstavlja Božje stvaranje. Robert Boyle primjerice zapisuje; *"Kako dvije velike knjige, Prirode i Pisma, imaju istog autora; istraživanje potonje ne sprečava čovjeka da uživa u proučavanju prethodne"*. Dakle u mnogočemu stav tih ranih prirodnih filozofa održava komplementarni odnos između znanosti i vjere. Kada promatramo gornja četiri primjera(naravno postoje i drugi) iznenađuje nas, ne toliko način na koji su pružali sadržaj znanstvenih teorija o čemu ćemo pričati poslije, nego način na koji su su pružali odgovarajući okvir za razvoj i potrebne alate za ideje koje su nužne da znanstveno istraživanje procvate. U tome smislu možemo reći da je *"znanost dar od teologije"*.

Teološki utjecaji na sadržaj teorija

Nije zadatak teologije da utječe na sadržaj znanstvenih teorija. Primjer koliko takva nastojanja mogu imati katastrofalne posljedice je anti-Darwinovska kampanja u SAD-u koju provode zagovornici kreacionizma i Inteligentnog Dizajna. Ipak, ostaje činjenica da se pozitivni učinci teologije na sadržaj znanstvenih teorija mogu lagano pronaći u povijesti znanost, iako je te utjecaje lakše prepoznati sa određenim vremenskim odmakom. Znanstvenici nisu neka nebeska bića izolirana od svog kulturnog kruga, dio su konteksta i povijesti kao i svi ostali. Dakle i kod onih koji misle da su "čisto znanstveni" u svome radu, možemo u retrospektivi prepoznati utjecaj različitih neznanstvenih faktora u njihovim teorijama i istraživanjima.

Primjerice, možemo uvjerljivo tvrditi da su Newtonovi zakoni gravitacije nastali pod utjecajem njegove duboke vjere u Boga Stvoritelja koji može djelovati na velikim udaljenostima kako bi zadržao matematički elegantne odnose između objekata u harmoniji. Newton je bio odlučno agnostičan po pitanju mehanizma pod kojim funkcionira gravitacija što je dovelo do optužbi da vjeruje u "okultne sile", ali svemir u kojem nepoznate sile gravitacije djeluju na udaljenostima sigurno se činio izglednijim kada njime upravlja dobronamjerni, ali nevidljivi Stvoritelj zakona.

Michael Faraday(1791-1867) osnivač je znanosti elektromagnetizma, osmislio je klasičnu teoriju polja, otkrio dva zakona elektrolize i brojne kemijske spojeve. Također je bio i duboko religiozan kršćanin koji nam predstavlja još jedan zanimljivi primjer načina na koji teologija može utjecati na razvoj znanstvenih teorija. Ranija istraživanja o Faradayu su

tvrdila da je odvojio svoja znanstvena i teološka razmišljanja, ali noviji radovi su otkrili neke zanimljive sinergije(više detalja u Russellovom radu). Čini se da je postojao teološki utjecaj na razvoj Faradayeve teorije polja. Kao što zapisuje Russell; Faradayeva "*teologija svemoćnog Boga dovela ga je do ideja točkastih centara, a time i polja oko njih*".

Arthur Eddington (1882-1944), profesor astronomije na Cambridgeu bio je prakticirajući kveker koji je imao veliki utjecaj na naše razumijevanje relativnosti. Postoje tvrdnje kako je Eddingtonova otvorenost prema duhovnosti i oštra kritika materijalizma te determinizma razlog zašto je bio tako otvoren prihvaćanju Einsteinove teorije. Postoje dobri dokazi kako je Eddingtona kvekerska teologija vodila u tako snažnom promicanju relativnosti, sam je predstavio teoriju engleskom govornom području i objasnio je generacijama laika. Nadalje, upravo mu je njegov kvekerski pacifizam omogućio da se riješi predrasuda koje su spriječile ključni Einsteinov rad koji nije mogao niti doći do Britanije za vrijeme Prvog Svjetskog Rata. Također je prihvatio kvantnu mehaniku jer se teorija dobro slagala sa kvekerskom sumnjom prema determinističkom svemiru koji je više pripadao idejama klasične fizike.

Navođenje takvih utjecaja teologije na sadržaj i razvoj znanstvenih teorija ne znači odmah da se radi i o dokazima istinitosti određenih teoloških sustava. Kršćanska teologija ne postoji zbog korisnosti za određeno znanstveno istraživanje, a znanstvenici imaju različite vrste metafizičkih vjerovanja koja utječu na njihov rad, i bez sumnje ta vjerovanja ponekad i koče razvoj inače uspješnog istraživanja(primjerice postoji primjere kada je ateizam kočio napredak znanosti). Ovdje se tek radi o odgovaranju na pitanje *"Što je teologija ikad učinila za znanost?"*. Imala je značajan pozitivan utjecaj na razmišljanje velikog broja znanstvenika u povijesti znanosti prilikom razvoja njihovih teorija.

Teologija i održavanje znanstvenog istraživanja

Dennett će naravno sada reći da je teologija svakako imala važnu ulogu u nastanku moderne znanosti, ali ona više nije potrebna, znanstvena istraživanja mogu iskoristiti početni zamah i nastaviti bez ikakve teološke pomoći. Iz čisto pragmatične perspektive imam dosta simpatija za takvo razmišljanje, znanost i bliska joj tehnologija su postale toliko bitne za ekonomiju, vojsku i zdravstvo razvijenih društava da je teško zamisliti kako bi mogle izgubiti svoje mjesto, barem u bliskoj budućnosti.

No, Dennett je kao filozof također svjestan da je znanost intelektualno zahtjevna. Mnoga od poznatih načela i teorija su kontra-intuitivne i sigurno neovisne o zdravom razumu. Kvantna mehanika je konceptualno čudna, ali eksperimentalno utemeljena. Pučku fiziku i male bebe mogu prirodno shvatiti(različito reagiraju kada objekti u rukama eksperimentatora pokazuju čudno ponašanje, poput nestajanja), ali fizika za odrasle je različita. U tom smislu, pučka fizika i ona za odrasle pronalaze svoju paralelu u prirodnoj vjeri i teologiji. Postoji dovoljno dokaza u kognitivnoj psihologiji da djeca prirodno vjeruju u Boga – prirodna vjera je isto što i prirodna fizika, ali

teologija je jednaka znanosti, dosta toga je kontra-intuitivno i poprilično teško. Razmislite o kršćanskoj doktrini o Trojstvu; prvi Kristovi sljedbenici su počeli vjerovati u Boga kao Trojstvo zbog svog vlastitog iskustva, a ne iz logičkih dedukcija. Iskusili su Boga Oca kroz svoje židovsko nasljeđe, Boga Sina kroz osobni susret sa Kristom i Boga kao Svetoga Duha na Pedesetnicu. Njihova kontra-intuitivna teologija o Bogu nastala je iz njihovog vlastitog iskustva.

Zato što je znanost intelektualno zahtjevna, potrebna je neka metafizička podrška koja će nam garantirati da znanstveno znanje ima stvarnu vrijednost. Takvu podršku prilikom razvoja moderne znanosti je pružalo vjerovanje kako je Bog stvorio racionalna bića sa mogućnošću da proniknu u racionalni svemir kojim vladaju Božji racionalni zakoni. Istina, kao što smo već objasnili, ti umovi su pali tako da taj nedostatak moraju dopuniti eksperimentalnim podacima, a podacima možemo vjerovati jer istražujemo Božji svemir. Takav optimizam u pouzdanost ljudskog znanja nosio je znanost stoljećima, ponekad gurajući znanstvenike u čistu oholost.

Danas je taj optimizam u pouzdanost znanja nestao i postmodernistička razmišljanja se ne slažu sa znanstvenim istraživanjem koje pokušava zadržati pouzdanost svojeg znanja, teško je objasniti znanost javnosti koja više ne zna što je istina. Dennett misli, ako sam ga dobro razumio, da novu podršku znanstvenom znanju trebamo odrediti za svaku novu generaciju, baš smo došli do tog zanimljivog dijela naše rasprave kada su nas prekinuli tako da ne želim pisati o njegovom razmišljanju jer nisam uspio sve čuti.

Mislim da to ističe ulogu teologije u podržavanju znanstvenih istraživanja, ne samo u teoriji znanja. Filozofkinja Nancy Cartwright primjerice odbacuje ideju znanstvenih zakona, preferira drugačiji svijet u kojem nema znanstvenih zakona tako da jedinstveni znanstveni opis postaje nemoguć. Izgleda da Cartwright odbacuje ideju znanstvenih zakona zašto što, ipso facto, zahtijevaju nekog tko bi ih postavio, a njena ateistička metafizika ne priznaje takvo biće*([Nancy Cartwright, "Is natural science "natural" enough? : a reply to Philip Allport", Synthese XCIV, 1993, p. 299].):*

> "Mislim da u konceptu zakona ima malo previše Boga. Pokušavamo riješiti problem sa više mogućih svjetova, fiktivnim pravilnostima i ceteris paribus klauzula, ali na kraju koncept zakona nema smisla bez prepostavke Stvoritelja zakona."

Takvo razmišljanje može dugoročno biti štetno za znanost jer ne priznaje znanstvenu potragu za sveobuhvatnim zakonima koji donose koherentnost sve većoj količini podataka. Znanost mora zadržati svoju vjeru u mogućnost objašnjavanja svemira ako želi napredovati u svom razumijevanju. Ukoliko se radi o Božjem svemiru, onda postoje snažni razlozi i motivacija da se potraga nastavi. Sva istinita spoznaja je Božja spoznaja.

Dakle što danas teologija može učini za znanost? Pa očito je da ne možemo uvjeriti svakog znanstvenika da postane teist kako bi imali bolju epistemologiju znanstvenog istraživanja, iako je zanimljivo primjetiti da rast Crkve u Kini prati i rast u financiranju i razvoju

znanstvenih istraživanja. Ne mislim da su ta dva rasta nepovezana. Stalno mi kineski znanstvenici govore kako je njihov interes za kršćanstvo pokrenulo proučavanje povijesti znanosti na Zapadu, bilo im je jasno; ako želite napredak znanosti, onda je potrebna neka teologija koja će to pokrenuti. Ne želim reći da je to značajan razlog zašto je toliko kineza u zadnje vrijeme postalo kršćanima, ali to je sigurno jedan faktor u rastu interesa za kršćanskom teologijom u Kini.

No, čak i za one koji možda nikada neće postati teisti, mislim da teologija Abrahamskih vjerovanja može imati važnu ulogu u podsjećanju ljudi da su povijesni korijeni znanstvenog istraživanja u teologiji i da zbog nje danas imamo alate, ideje i pristupe koje zajedno nazivamo "znanstvenom metodom". Još je važnija vrijednost znanstvene spoznaje kada je postavimo unutar teističkog svjetonazora. Znanje o Božjem svemiru je sveto znanje, radi se o vjerskom služenju. Čak i ako takvo razmišljanje ne dijele svi, samo postojanje razmišljanja će pomoći u održavanju objektivnog znanja u kulturi koja je pod utjecajem relativizma.

Dakle što je teologija ikad napravila za znanost i što nastavlja raditi?

Rekao bih dosta toga.

Zaslijepljeni Scijentizmom

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/zaslijepljeni-scijentizmom.html

Problem je što scijentizam ili pobija sam sebe ili je tek trivijalno istinit. F.A. Hayek nam pomaže da shvatimo zašto je to tako.
autor: Edward Feser

Scijentizam je razmišljanje kako je samo znanstvena spoznaja pravo znanje – da ne postoji racionalan, objektivan oblik istraživanja koji nije grana znanosti. Postoji barem dašak scijentizma u razmišljanju onih koji odbacuju etičke prigovore kloniranju ili istraživanju matičnim stanicama jer su takvi prigovori inherentno "anti-znanstveni." Više scijentizma pronalazimo u radovima *Novih Ateista* poput Richarda Dawkinsa i Christophera Hitchensa koji tvrde da zato što vjera nema znanstvene temelje(ili barem tako oni tvrde) onda uopće nema ni racionalne temelje. Možemo ga pronaći i u radovima sekularnih konzervativnih autora poput Johna Derbyshirea i Heather MacDonald čije su kritike religioznih desničarskih istomišljenika tek nešto blaže od Dawkinsovih. Doista, čini se da je kultura uronjena u scijentizam – "vjeru" često suprostavljaju "znanosti"(čak i oni koji simpatiziraju vjeru) kao da je "znanost" sinonim za "razum".

Unatoč tome što se zagovornici scijentizma prikazuju racionalnima, scijentizam ima ozbiljnih problema: ili pobija sam sebe ili je trivijalan. Razmislimo o prvoj opciji dileme; tvrdnja da je scijentizam istinit sama po sebi nije znanstvena tvrdnja, to nije nešto što možemo utvrditi znanstvenim metodama. Čak i tvrdnja da je znanost racionalni oblik istraživanja(a kamo jedini racionalni oblik istraživanja) nije nešto što možemo znanstveno ustvrditi. Znanstvena istraživanja se oslanjaju na razne filozofske pretpostavke; da postoji objektivan svijet izvan umova znanstvenika, da svijetom upravljaju regularne zakonitosti, da ljudski um može otkriti i pravilno opisati te zakonitosti i tako dalje. S obzirom da znanost pretpostavlja te stvari, ne može ih opravdati bez cirkularnih tvrdnji. Ako znanost ne može ustvrditi da je pouzdan oblik istraživanja, onda će teško ustvrditi da je jedini pouzdani oblik istraživanja. Obje tvrdnje zahtijevaju da se "pogleda izvan" znanosti i pronađe vanznanstveno stajalište kako znanost prenosi točnu sliku realnosti – i u slučaju scijentizma, da samo znanost ima to svojstvo.

Racionalno istraživanje filozofskih pretpostavki za znanost je tradicionalno smatrano područjem filozofije. Te pretpostavke nisu jedino što filozofija ispituje, postavlja se i pitanje kako interpretirati ono što znam znanost govori o svijetu. Primjerice, sastoji li se svijet od tvari ili događaja? Što znači da je nešto *"uzrok"*? Postoji li samo jedna vrsta? (Aristotel je smatrao da ih postoji najmanje četiri.) Koja je priroda univerzalija iz znanstvenih zakona – koncepti poput kvarka, elektrona, atoma i tako dalje – i općenito u jeziku? Postoje li

neovisno od svojih uzroka? Znanstveni pronalasci mogu pripomoći kod takvih metafizičkih pitanja, ali nikada ne mogu u potpunosti odgovoriti na njih. Ipak, kako znanost ovisi o filozofiji i prilikom opravdanja pretpostavki i prilikom interpretacije rezultata, čini se da je lažnost scijentizma nedvojbeno pokazana. Kao što je konzervativni filozof John Kekes(sekularist poput Derbyshirea i MacDonalda) zaključio; *"Dakle filozofije je, a ne znanost, bolji kandidat za samu paradigmu racionalnosti."*

Sada dolazimo do druge opcije u dilemi o scijentizmu. Njegovi zagovornici mogu inzistirati na tome da; ako filozofija ima takav status onda je ona tek dio znanosti, jer(nastavljaju oni bez osvrtanja) svako racionalno istraživanje je znanstveno istraživanje. Problem je što tada scijentizam postoje potpuno trivijalan(beznačajan), jer proizvoljno redefinira "znanost" tako da uključuje sve što bi moglo dokazivati da je pogrešan. Još gore, usklađuje scijentizam sa razmišljanjima koja bi trebala biti neuskladiva sa njime. Primjerice, pravac misli koji potječe od Aristotela i kojeg je sofisticirano razvio Toma Akvinski drži da kada shvatimo što znači da je jedna stvar uzrok druge, neizbježno dolazimo do *Neuzrokovanog Uzroka(eng.Uncaused Cause)* izvan vremena i prostora koji kontinuirano sadrži regularne uzroke koje istražuje znanost, a bez njega u principu ne bi mogli postojati čak niti na trenutak.

Ako "scijenitzam" definiramo tako široko da uključuje(barem u principu) filozofsku teologiju ove vrste, onda takvo razmišljanje postaje potpuno isprazno jer cijeli smisao scijentizma – ili barem tako izgleda na temlju retorike najglasnijih zagovornika – je u tome da pruža oružje kojim područja istraživanja poput teologije možemo odbaciti kao inherentno neznanstvena i iracionalna. *(Očito je Neuzorkovani Uzrok kao argument Božje egzistencije kontroverzan, ali imao je i dalje ima istaknute branitelje sve do današnjeg dana. Za čitatelje koje zanima, detaljno objašnjavam i branim taj argument- i pokazujem kako ga Dawkins i društvo jako loše razumiju – u svojim knjigama The Last Superstition: A Refutation of the New Atheism i Aquinas.)*

Konzervativci bi, više nego itko drugi, trebali biti oprezni zbog pretenzija scijentizma, Procrusteanska (*eng. Procrustean*) ideologija čije su pretenzije pronicljivo prepoznate od strane F.A. Hayeka, jednog od najvećih heroja suvremenih konzervativaca(uključujući, možda posebice, sekularnih konzervativaca – Hayek je bio agnostik bez vjerskog temelja). U svom eseju "*Scientism and the Study of Society"* (tiskanog u *The Counter-Revolution of Science*) i njegovoj knjzi *The Sensory Order*, Hayek pokazuje kako je nastojanje da opišemo svu ljudsku prirodu u terminima prirodne znanost(u principu) nemoguća misija.

Razlog za to leži u onome što Hayek naziva *"objektivizam"* koji je inherentan scijentizmu. Moderna znanost je uvelike nastala iz praktičnih, političkih interesa – kako bi ljudi postali *"gospodari i vlasnici prirode"(prema Descartesu)*, i kako bi unaprijedili "čovjekovu korisnost i snagu" kroz *"mehaničke vještine"* odnosno tehnologiju*(riječima Francisa Bacona*). Taj cilj možemo ostvariti samo naglašavanjem onih aspekata prirodnog svijeta koji su prikladni za strogom predviđanju i kontroli, što znači da nam je potrebna kvantitativna metodologija tako da je matematika postala jezik u kojem je napisana

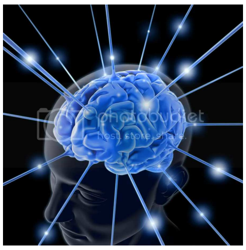
"knjiga prirode". Ipak, naše obično, svakodnevno iskustvo svijeta je potpuno kvalitativno – doživljavamo boje, zvukove, toplinu i hladnoću, smisao i značenje.

Kako bi mogli pomiriti tu zdravorazumsku *"očitu sliku"* svijeta sa kvantitativnom *"znanstvenom slikom"*(prema slavnoj razlici filozofa Wilfrida Sellarsa)? Odgovor je da ih ne možemo pomiriti. Dakle, zdravorazumsku, kvalitativnu "očitu sliku" možemo smatrati tek "prikazom", dok nova kvantitativna "znanstvena slika" sama prikazuje "stvarnost". Prvi prikaz bi mogli redefinirati kao "subjektivni" – boja, zvuk, toplina, hladnoća, značenje, smisao i slično, onako kako ih zdrav razum doživljava, postoje samo u našem umu. "Objektivna" stvarnost, koju otkriva znanost i opisuje matematički jezik, smatrano je kako sadrži svijet bezbojnih, bezvučnih, besmislenih čestica u pokretu. Odnosno, ako želimo boju, temperaturi, zvuk i slično smatrati postojećim objektivnim stvarnosti onda ih je potrebno redefinirati – toplina i hladnoća kao molekularna gibanja, boje u smislu reflektiranja fotona na određenim valnim duljinama, zvukove kao valove i tako dalje. Ono što zdrav razum misli pod "toplina", "hladnoća", "crveno", "zeleno", "glasno", itd. - način na koje stvari izgledaju, zvuče i tako dalje u svjesnom iskustvu – su tek obične projekcije uma. Dakle nove metode osiguravaju da prirodni svijet kojeg znanstveno istražujemo bude mjerljiv, predvidljiv i pod kontrolom – upravo redefinirajući "znanost" tako da ništa što ne odgovara metodi ne možemo smatrati "fizikalnim", "materijalnim" ili "prirodnim". Sve neposlušne pojava bi jednostavno "pomeli pod tepih" uma, protumačili ih kao dio mentalnih leća kroz koje percipiramo vanjsku stvarnost, a ne kao dio vanjske stvarnosti.

Prema Hayeku, sama priroda objektivizma onemogućuje da ga dosljedno primijenimo na ljudski um. S obzirom da je um "subjektivna" stvarnost takozvanog "priviđanja" – tepih pod koji smo pomeli sve što ne odgovara "objektivističkim" metodama - onda ga je čak i u teoriji nemoguće asimilirati kroz kvantifikacijske modele materijalnog svijeta, svijeta kojeg opisuju fizikalna znanost. Sama priroda znanstvenog razumijevanja, barem prema onome kako je moderni ljudi definiraju, podrazumijeva, ono što Hayek naziva, "praktični dualizam" uma i materije – dualizam kojeg je objektivistička metoda sama sebi nametnula, čak i ako želimo poreći(kao što je napravio Hayek) da zbog toga odražava ikakav stvarni metafizički rascjep između mentalnog i materijalnog svijeta.

Svaki pokušaj redefiniranja uma kroz "objektivističke" termine, opisujući njegove elemente u terminima kvantitativnih strukturnih odnosa – pristup kojeg je Hayek skicirao u *The Sensory Order* - dovodi opet do istog problema na višoj razini jer svaki aspekt uma kojeg ne možemo ugurati u objektivističku definiciju smatramo kao drugorazrednu stvarnost običnog "priviđanja"(i na više razine ako primjenimo metodu na stvarnost druge razine). Scijentistički pokušaji da se primjene objektivističke metode na ljudski um dovode do začaranog povrata, metodološkog *"lovljenja vlastitog repa"* do beskonačnosti. Rezultat može pružati određene spoznaje(misli Hayek), ali ne može se nadati da će pružati kompletno razumijevanje.

Ironija samog bavljenja znanošću, što uključuje formuliranje hipoteza, vaganje dokaza, osmišljanje tehničkih koncepata i rječnika, konstrukcija slijeda argumentiranja i tako dalje – sve navedeno su mentalne aktivnosti zasićeni značanjem i svrhom – ne mogu opisati

"subjekivnu", "očitu sliku" scijentističke podjele nego samo "objektivnu", "znanstvenu sliku". Ljudske misli i djelovanje, uključujući i misli te djela znanstvenika, su po svojoj prirodi iredbucibilne na beznačajna, besmislena kretanja čestica i sličnog. Ponekad zagovornici scijentizma shvaćaju to, ali zaključuju iz toga ne da je scijentizam pogrešan, nego da su same ljudske misli i djela fikcija. Prema toj radikalnoj poziciji – poznatoj kao *"eliminacijski materijalizam"* jer podrazumijeva eliminaciju samog koncepta uma umjesto da pokušava svesti um na materiju – za ljudska bića vrijedi samo ono što možemo opisati tehničkim jezikom fizike, kemije, neuroznanosti i sličnog. Ne postoji nešto poput "mišljenja", "vjerovanja", "želje", "značenja" itd; postoji samo aktiviranje neurona, lučenje hormona, trzanje mišića i drugi fiziološki događaji. Iako ta pozicija nije raširena čak niti među materijalistima, postoje oni koji priznaju da se radi o neizbježnoj posljedici dosljednog scijentizma, zbog toga i prihvaćaju tu poziciju. No, kao što je i Hayek predvidio, sam pokušaj da ustvrdimo takav stav nužno, ali nedosljedno, koristi koncepte poput – "znanosti", "racionalnosti", "dokaza", "istine" i tako dalje – koji prepostavljaju upravo ono što takav stav negira(stvarnost značenja i uma).*(Više o nedosljednosti eliminacijskog naturalizma sam pisao ovdje i ovdje.)*

Ali zašto bi itko bio privučen tako bizarnom i smetenom razmišljanju? I čime bi trebali zamijeniti scijentizam koji dovodi do takvog razmišljanja? Na to pitanje ću odgovoriti u drugom dijelu.

Autor je filozof Edward Feser(blog, web), izvorni članak ovdje.

Kako se oporaviti nakon scijentizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/kako-se-oporaviti-nakon-scijentizma.html

Budući da je scijentizam neodrživ, moramo se vratiti filozofiji.
autor: Edward Feser

Kao što tvrdim u prvom dijelu, scijentizam – razmišljanje kako je samo znanstvena spoznaja pravo znanje – ili pobija sam sebe ili je trivijalan. Štoviše, kada ga dosljedno provodimo dovodi do pozicije *"eliminacijskog materijalizma"* kako je ljudski um sam po sebi fikcija – da ne postoji nešto poput razmišljanja, opažanja, spremnosti, želja i slično. Takva pozicije nije samo nedosljedna, nego potkopava samu mogućnost znanosti - upravo ono što scijentizam navodno promovira.

Zašto bi tako bizarno i smeteno razmišljanje ikoga privuklo? Odgovor je – da parafriziram Ludwiga Wittgensteina u drugom kontekstu – u tome što nas *"slika drži zarobljenim"*. Hipnotizirani neusporedivim tehnološkim i prediktvnim uspjehom moderne znanosti, današnji intelektualci zaključuju da je scijentizam točan, dakle i sve što slijedi iz njega – koliko god bilo fantastično ili nedosljedno - mora također biti istinito. Ali to je obična sofisterija. Ako određena metoda proučavanja prirode nudi uspješno predviđanje i tehnološku snagu, sve što nam to pokazuje je da je ta metoda korisna za aspekte prirode koji su predvidljivi i kojima može upravljati. To ne znači da su ti aspekti sve u prirodi, da ne postoji ništa više u svijetu osim onoga što nam ta metoda otkriva. Ne znači niti da ne postoje racionalni načini istraživanja stvarnosti osim onim koji uključuju empirijska predviđanja i kontroliranje. Pretpostaviti drugačije je pogrešno jer dopuštamo da metoda određuje što znači da je nešto stvarnost umjesto da pustimo da stvarnost odredi koje su metode prikladne za njeno istraživanje. Ako mi noćne infracrvene naočale omogućuju da iznimno dobro vidim određeni dio svijeta, iz toga ne slijedi da ne postoji više u svijetu od onoga što mogu vidjeti kroz naočale, niti da samo metode u kojima nosim te naočale i istražujem stvarnost mogu smatrati racionalnima.

Iz onoga što smo do sada rekli očito je da postoji više u ovome svijetu od onoga što scijentizam tvrdi, ali to je očito čak i iz same znanosti. Razmotrimo ovaj citat Bertranda Russella(još jednog sekularnog mislioca, potpuno nemotiviranog simpatijom za vjerom):

> **"Ne shvaćamo uvijek koliko je zapravo apstraktna informacija koju nam daje teorijska fizika. Ona postavlja određene fundamentalne jednadžbe koja nam omogućuju da se nosimo sa logičkim strukturama događaja, ali ostavlja potpuno nepoznatim što je pravi karakter događaja koji imaju strukturu. Znamo pravi karakter događaja samo kada se dogode nama. Ipak, ništa u teorijskoj fizici nam ne omogućuje da kažemo nešto o pravom karakteru događaja drugdje. Mogu biti poput događaja koje opažamo i mi, ali mogu biti i potpuno drugačiji na nezamislive načine. Sve što nam fizika daje su određene jednadžbe koje nam daju apstraktna svojstva njihovih promjena. Ali što se to mijenja, i iz čega se mijenja i u što – po tome pitanju fizika ne govori ništa.** *(My Philosophical Development, p. 13)*

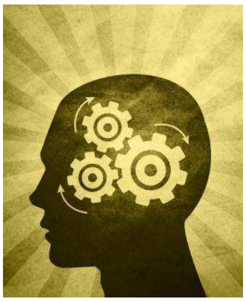
Kada Russell kaže *"pravi karakter događaja kada se dogode nama"*, on misli na "subjektivni" svijet "privida" koji čini naše svjesno iskustvo. Taj svijet – koji(kao što smo vidjeli u prvom dijelu) "objekivistički" pristup scijentizma smatra sramotnim, i kojeg eliminacijski materijalisti nastoje u potpunosti isključiti – je ono što, prema Russellu, znamo najbolje - Za usporedbu, znanje koje nam fizika daje je toliko "silno apstraktno" – to jest, fizika se apstrakcijama udaljava od objekata koje istražuje jer se ne uklapaju u njezine kvantifikacijske metode – odnosno ostavlja "potpuno nespoznatljivu" nutarnju prirodu tih objekata, osim svojstava koje možemo matematički definirati. Ipak, s obzirom da fizikalni svijet nije tek apstrakcija – fizika pretpostavlja da svijet nije izum našega uma, i da o njemu možemo nešto saznati putem opažanja konkretne stvarnosti – onda moraju imati neku nutarnju prirodu. Ako želimo saznati što je ta nutarnja priroda, i ako želimo saznati nešto o čemu empirijska znanost nema što reći, moramo razmišljati van znanosti – okrenuti se filozofiji, pravoj "paradigmi racionalnosti" kao što je opisuje John Kekes.

No može li nam filozofija stvarno išta reći? Nije li istina da se filozofi međusobno ne slažu? Čak i ako u ovome svijetu postoji više od onoga što nam znanost govori, nije li ipak opravdano odustati i zaključiti da što god još postoji je jednostavno nespoznatljivo – da je scijentizam razuman stav kojeg se u praksi možemo držati, makar je problematičan u teoriji?

Problem je što je i to samo po sebi filozofska tvrdnja, podložna filozofskim kritikama i da je obranimo potrebna je filozofska argumentacija. Sam pokušaj da izbjegnemo filozofiju implicira da je moramo upotrijebiti. Kao što je filozof i povjesničar znanosti A. Burtt iznio u klasiku *The Metaphysical Foundations of Modern Physical Science*:

> **"Čak i pokušaj da izbjegnemo metafiziku će (prije nego ga izrazimo kao prijedlog) uključivati vrlo značajne metafizičke postulate. Iz tog razloga postoji iznimno suptilna i podmukla opasnost pozitivizma[npr. Scijentizma]. Ako ne možete izbjeći metafiziku, kakvu ćete metafiziku njegovati ako snažno pretpostavljate da ste slobodni od te grozote? Naravno ne trebamo niti napomenuti da će u ovome slučaju vaša metafizika biti nekritički prihvaćena jer je nesvjesna, štoviše, drugi će je daleko lakše preuzeti nego vaše ostale ideje budući da se propagiraju insinuacijama, a ne izravnim argumentom... Povijest uma nam poprilično jasno otkriva da mislioci koji osuđuju metafiziku ... ako se radi o čovjeku koji je uključen u neko važno istraživanje, on mora koristi neku metodu, bit će pod snažnim i konstantnim iskušenjem da svoju metodu pretvori u metafiziku, odnosno da pretpostavi svemir u kojem su njegove metode prikladne i uspješne ... No, budući da pozitivistički um nije uspio razviti pažljivo metafizičko razmišljanje, njegovi pokušaji u takvim prilikama će izgledati jadno, neadekvatno ili čak fantastično.***(pp. 228-29)"*

Nemamo drugog izbora nego da se uključimo u filozofiju. Jedino je pitanje hoćemo li u tome biti dobri ili loši. Ljudi predani scijentizmu pretvaraju se da se uopće ne bave filozofijom, ali ono što su stvarno učinili je(kao što Burrt opisuje) "stvorili su metafiziku od svoje metode". Kao što smo vidjeli, radio se o stvarno lošoj metafizici. Samo oni koji ne izbjegavaju filozofiju će biti dobri u metafizici.

Što sa neslaganjem među filozofima? Mnogi od takozvanih "tradicionalnih problema" u filozofiji zapravo nisu stariji od znanstvene revolucije. Konkretno, radi se o posljedicama sve veće sklonosti, kroz prošlih par stoljeća, da neopravdano koristimo ono što Hayek naziva "objektivističkom" metodom empirijske znanosti(opisana u prvom dijelu) i njene primjene u područjima u kojima nije primjerena, primjerice u etici i u analizi ljudskih misli i djela. Redefiniranje prirodnog svijeta u isključivo objektivističkim terminima dovelo je do toga da potvrđene moralne vrijednosti, ireducibilne mentalne fenomene i slobodnu volju promatramo kao misteriozno "dualistične". Negiranje stvarnosti tih fenomena čini se da vodi u nihilizam, pa čak i u nedosljednost. Neslaganja u modernoj filozofiji su uvelike posljedica te slijepe ulice, jer se filozofi ne slažu koja točno verzija ta dva ekstrema je najbolja - ili barem najmanje loša. S obzirom da su intelektualci vezani uz znanstveni duh vremena, premalo ih se sjeti propitati pretpostavke koje su ih dovele do te slijepe ulice. Daleko do toga da se radi o argumentu za scijentizam, neslaganje među suvremenim filozofima je uvelike posljedice scijentizma, ili barem metodološke pristranosti koju je scijentizam podigao na razinu ideologije.

Što se dogodi kao odbacimo ovu pristranost? Mislim da je ispravan odgovor, povratak filozofskoj mudrosti antike i srednjeg vijeka. Njihova fizika je, kao što su pokazali Galileo, Newton, Einstein i ostali bila nedostatna, ali njihovu metafiziku ništa nije nadmašilo. Iako je i kod njih sigurno dolazilo do neslaganja, postoji zajednička jezgra tradicije koju su utemeljili – tradicija koja se nastavlja od Platona i Aristotela do skolastike Tome

Akvinskog pa sve do njegovih današnjih potomaka – to ih razlikuje od dekadentnog filozofskog sustava modernog čovjeka. Ta jezgra sadrži "vječnu filozofiju" bez koje se harmonija zdravog razuma i znanosti, čak i dosljednost same znanosti, ne može razumjeti. Također u toj vječnoj filozofiji pronalazimo racionalne temelje teologije i etike.

Ne trebam napomenuti da se radi o dugoj priči – priču koju sam opisao u The Last Superstition: A Refutation of the New Atheism i Aquinas, ali ono što je ovdje napisano trebalo bi biti dovoljno da pokažemo kako samo oni koji znaju nešto o filozofiji i njenoj povijesti, i koji su se ozbiljno pozabavili njenih pitanjima, imaju pravo izreći racionalna uvjerenja o teologiji i tradicionalnom moralu. Tu sigurno nisu uključeni oni zaslijepljeni scijentizmom.

Autor je filozof Edward Feser(web, blog), izvorna verzija ovdje.

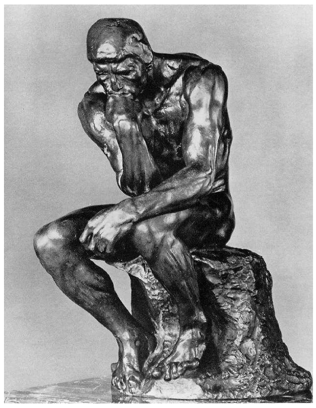
PS

Za sve koje zanima više, Feser je na svome blogu dosta pisao o scijentizmu, ovdje možete pronaći popis postova u kojima se bavi tim problemom.

Činiti ono što nam je prirodno

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/ciniti-ono-sto-nam-je-prirodno.html

Tradicionaliste često ismijavaju kada se protive nekoj praksi ili politici - primjerice sodomiji, ili uključivanju žena u borbu – na temelju toga što to smatraju neprirodnim, ili kada apeliraju na ideju prirodnog zakona kako bi obranili neki moralni ili pravni stav. Razgovor o tome što je "prirodno", uvjeravaju nas oni koji ga ismijavaju, je tek ideološka dimna zavjesa za zastarjelo praznovjerje.

Ipak, upravo je kulturna Ljevica(*eng.Cultural Left*) kroz posljednje godine naširoko koristila najbestidnije apeliranje na prirodu. Radikalni "zaštitnici okoliša" zahtijevaju "Povratak Prirodi!" - čak i "Povratak u Pleistocen!" ako mogu navesti trenutnu varijantu tog starog slogana – i povratak u stanje harmonije sa drugim ljudima i sa okolišem i njegovom florom i faunom od koje nas je navodno moderno industrijsko društvo odvojilo.

Seksualni libertni(*eng. libertine*) pokušavaju pronaći u Darwinizmu opravdanje za odbacivanje tradicionalnih moralnih ograničenja jer nisu u skladu sa našom pravom prirodom. Kao što veli pjesma "The Bad Touch" benda Bloodhound Gang, koju se u novije vrijeme koristila za udvaranje;

> *You and me baby ain't nothin' but mammals*
> *So let's do it like they do on the Discovery channel*

Ekološko i liberalno pozivanje na prirodu može se na prvi pogled činiti uvjerljivim – barem kaotičnoj mješavini hormonske strasti, romantične fantazije i običnog neznanja u umu adolescenta – ali ne treba previše razmišljanja da shvatimo njihovu apsurdnost i međusobnu nekompatibilnost.

Razmislimo o apeliranju zaštitnika prirode: Jednostavno je netočno tvrditi da su primitivna ljudska društva ikada bila(ili tamo di postoje da su i danas) "u harmoniji sa prirodom," ako to znači da su takvi ljudi živjeli u nekoj vrsti Edenskog vrta, u kojem su svi bili jednaki i ljubav je bila slobodna, i životinje su nam bile prijatelji, a ne hrana. Naravno, takva društva su tipično bila nečista, vonjava, siromašna, pogođena bolestima, praznovjerna i neuka; hijerarhija i muška dominacija i ljubomora su univerzalne, a primitivna "slobodna ljubav" nije postojala nigdje osim u grozničavoj mašti Margaret

Mead; životinje su često izlovljavali skoro do nestanka, kao što su američki indijanci učinili sa bizonima, dabrovima i konjima.*(europljani su morali ponovno dovesti konje u Sjevernu Ameriku).*

Gledatelji emisije na PBS-u 1900 House mogli su vidjeti kako je iznimno teško modernim ljudima, posebice modernim adolescentima, prilagoditi se načinu života od prije samo 100 godina – a "napredni ekolozi" misle da bi pronašli blaženstvo vrativši se natrag 10,000 godina ?!

Naravno, lagano je mladim "idealistima" razmišljati o takvim glupostima uz pizzu, pivo i marihuanu u svojoj modernoj sobi studentskog doma. Možda da zastanu sa "aktivizmom" i bludnim aktivnostima te otvore knjigu ili odu na predavanje, otkrili bi kako je Thomas Hoobes opisao(ratno) "stanje prirode" prije samo 350 godina: "Bez znanja, bez slova, bez društva; i što je najgore od svega, stalni strah i opasnost od nasilne smrti; a život čovjeka, osamljen, siromašan, gadan, brutalan i kratak."

Ili ipak ne: Osoba mora stvarno bili neuka kako ne bi prezirala viziju "naprednih ekologa", a takvo neznanje se najbolje njeguje na modernim sveučilištima. U svakom slučaju, u stvarnosti je moderna Zapadna, znanstveno i tehnološki utemeljena civilizacija sigurno materijalna i u velikoj mjeri politički(moralno baš i ne - iako ne zbog razloga koje ljevičarski ekolozi navode) najbolja od svih svjetova. (*Činjenica da gotovo nijedan ekolog ne napušta ovu civilizaciju kako bi živio među sentimentaliziranim "ljudima zemlje" govori nam da i oni sami prepoznaju tu činjenicu).*

Štoviše, stvaranje civilizacije nije nikako suprostavljeno pravoj prirodi ljudskog bića nego je bilo potpuno prirodno za njih. Kao što je Aristotel rekao, čovjek je racionalna životinja, po svojoj prirodi najpametnija stvar na ovoj zemlji.

U ljudskoj je prirodi spoznati – učiti o svijetu i načinima kako ga promijeniti prema našim potrebama. Automobili, računala, neboderi, nuklearna energija, kapitalizam, globalna trgovina, individualna prava na život, slobodu i vlasništvo te drugi uspjesi modernog civiliziranog svijeta, nisu nimalo "neprirodna" – prirodna su baš kao i ptičje gnijezdo i dabrove brane.

Radi se o produktima nesputanog ostvarivanja prirodnog atributa – razuma – koji nas razlikuje, i postavlja iznad, nižih bića u životinjskom carstvu.

To nas dovodi do libertinskog pozivanja na prirodu. Prvo primijetite nekonzistentnost sa ekološkim pozivanje na prirodu: Ako "nismo ništa više od sisavaca,", itd., samo životinje od kojih se ne očekuje da se drže moralnih ograničenja, onda ne možemo prigovarati da štetimo "okolišu" kao što to rade i životinje, niti tretiranju životinja na način kako se one međusobno tretiraju – u svakom trenutku ponašaju se kako žele, bez obzira koliko je to nasilno ili rasipno.*(Štoviše, vezano uz bizarne moralne skrupule vegetarijanaca, prema*

bilo čijem poimanju "prirodnoga" i posebno prema libertinskom poimanju, nema ničega prirodnijeg za ljude nego da jedu meso, odnosno ubijaju životinje – svatko tko sumnja u to može provjeriti svoje zube u obližnjem ogledalu.)

U stvari, iako smo životinje, nismo samo životinje. Pretpostaviti da zato što su ljudi evoluirali iz čovjekolikih majmuna onda se moraju i ponašati poput njih, je glupo kao i pretpostaviti da bi kit trebao na svojim perajama hodati po kopnu jer je evoluirao iz kopnenih životinja. Bitna je razlika između ljudi i stvorenja iz kojih su evoluirali, samo kod ljudi imamo prisutan razum – i kapacitet da tumačimo svijet i nas same u terminima kompleksnih kulturnih, estetskih i moralnih kategorija što je posljedica našeg razuma.

Opisati ljude kao da nisu "ništa više" od nakupine besmislene tvari, zvijeri koje podliježu samo najnižim željama, znači opisati ih na krajnje neprikladan način. Ljudska bića, bića koja su po svojoj prirodi razumna bića, ne mogu ne razmišljati o sebi i svom ponašanju u terminima kompleksnih koncepata poput slobodne volje te dobra i zla, a pokušati shvatiti njihovo ponašanje bez uporabe tih koncepata je poput pokušaja da razumijemo ponašanje nižih životinja bez da koristimo jednostavnije koncepte poput gladi i straha.

Kao što je filozof Roger Scruton uvjerljivo i opširno ustvrdio u svojoj knjizi *An Intelligent Person's Guide to Philosophy*, tendencija suvremenih intelektualaca da reduciraju kompleksno, inteligentno i smisleno ponašanje na jednostavno, grubo, besmisleno životinjsko ponašanje – odnosno reducirati ga na nešto što očito nije – nije prava znanost, nego sirova pseudoznanost, radi se o jednom od uzroka osjećaja otuđenja i nelagode koji postoje u suvremenom životu.

Oni koji su skloni takvom reduciranju također zlorabe koncept onoga što je "prirodno" kada žele opravdati neki oblik ponašanja kojeg tradicionalno osuđujemo zbog neprirodnosti tako što traže neki genetski uzrok za to ponašanje. Iako mnogo toga što je "prirodno" ljudskom bića nesumnjivo ima genetsku osnovu, iz toga ne slijedi da sve što ima genetsku osnovu mora biti prirodno, posebno u onome smislu "prirodnoga" koje ima moralnih implikacija. Vjeverica koja zbog neke genetske mutacije ima sklonost jesti i pohraniti kamenčiće, a ne lješnjake, ili se pokušava pariti samo sa drugim vjevericama istog spola, očito se ponaša suprotno onome što bi mogli nazvati "vjeveričja priroda" – a zbog disfunkcionalnosti i štetnosti u biološkom smislu, takvo ponašanje smanjuje vjeveričinu šansu ili preživljavanja ili razmnožavanja.

Slično tome, može postojati genetski faktor odgovoran za alkoholizam, ili prejedanja, ili homoseksualnost, ili nasilje, ili bilo što drugo, ali to nikako ne znači da je takvo ponašanje "prirodno" ili moralno neproblematično. Naravno, kako točno moralno ocijeniti takva ponašanja je kompleksan zadatak, potrebno mu je pristupiti pažljivo i nepristrano, ali neovisno o tome, identifikacije neke genetske komponente je tek početak, a ne kraj.

Na kraju svega, tradicionalni moralisti imaju prednost po pitanju što je "prirodno" za ljudska bića. Moralna pravila koja najviše pridonose ljudskom dobrostanju, nužno moraju biti ona koja su najviše usklađena sa ljudskom prirodom. Bez obzira koja su to pravila, niti jedna ljudska zajednica koja ih zanemaruje kroz duži vremenski period nema puno izgleda da će rasti, pa čak niti preživjeti, posebno kada se natječe sa zajednicama koje se drže tih pravila.

Iz toga slijedi da općenito za moralna pravila koja su najduže preživjela, ima najviše šanse da su usklađenja sa ljudskom prirodom i da su pogodna za ljudsku dobrobit – jer kada to ne bi bili, ta pravila bi vjerojatno brzo izumrla, jer bi i grupa ljudi koja ih se pridržava izumrla. Dakle tradicionalnim moralnim pravilima moramo prije vjerovati, nego sumnjati u njih(*eng. benefit of the doubt*), i moramo pretpostaviti da ona najviše pridonose ljudskoj dobrobiti dok se ne dokaže suprotno.

Nije iznenađujuće da u istraživanjima sociobiologa, kada primjenjuju darwinovu evoluciju na ljudska bića, te kod pisaca poput Hayeka koji razvijaju kvazi-darwinovske teorije kulturalne evolucije, često pronalazimo potvrdu korisnosti tradicionalnih stavova i običaja koje samoprozvani progresivci odbacuju kao "predrasude". Politički teoretičar Larry Arnhart, u *Darwinian Natural Right: The Biological Ethics of Human Nature*, tvrdi kako darwinovska sociobiologija – ili kako je danas nazivaju, evolucijska psihologija – je daleko od toga da podriva tradicionalni moral, zapravo podržava tradiciju prirodnog prava u razmišljanju o moralu povezanog sa Sv. Tomom Akvinskim, tradicija koja je konzervativna u moralnim implikacijama(i zbog toga odbačena od strane kulturne Ljevice).

Možda "ponašati se prema prirodi" u konačnici znači, činiti upravo suprotno onome što nam poručuju libertinci i "vratimo se prirodi" tipovi. Doista, možda "Povratak prirodi!" treba biti bojni poklič tradicionalista – tada bi napokon taj poklič ima nekog smisla i bio bi konstruktivan.

Autor je filozof Edward Feser(web, blog), izvorni članak ovdje.

Bezbožni moral? Zašto je judeo-kršćanstvo potrebno za ljudska prava

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/bezbozni-moral-zasto-je-judeo.html

"Europa će se vratiti Vjeri, ili će nestati. Vjera je Europa, a Europa je Vjera." Tako je zapisao Hilaire Belloc 1920. godine kada se činilo da je smrt kršćanstva na Europskome kontinentu odmah iza horizonta.

Hilaire Belloc

Izgleda da smo prošli taj horizont. Tek 21 posto europljana izjavljuje da smatra religiju "vrlo važnom", a još manje – tek 15 posto – odlazi na tjednu službu bilo koje vrste. Tek 41 posto vjeruje u osobnog Boga. Srce nekadašnjih kršćanskih zemalja postalo je carstvo ponekad netolerantnog sekularizma.

Prošle godine[2004.], kandidatura uglednog filozofa Rocca Buttiglionea na mjesto povjerenika za pravosuđe Europske Unije odbijena je na temeljima toga što vjeruje u tradicionalni katolički moralni nauk o seksualnosti unatoč činjenici da je Buttiglione jasno izjavio da se protivi državnom nametanju takvog nauka.

Ne trebam ni napomenutu kako europljani nisu općenito pretjerano zabrinuti takvim razvojem događaja, većina ih sigurno ne bi prihvatila Bellocovu apokaliptičku prognozu. Ipak, postoje i iznimke. Papa Benedikt XVI. i njegov prethodnik Papa Ivan Pavao II upozorili su na trendove i pozvali na "re-evangelizaciju" kontinenta. Zabrinutosti tih ljudi ne možemo odbaciti tek kao obranu interesa.

Neki ugledni mislioci koji nisu niti religiozni, čak niti politički konzervativni – noviji slučaj njemačkog filozofa Jurgena Habermasa, koji je i ateist i ljevičar – izrazili su svoje razmišljanje kako vrijednost individualnih prava, moralne jednakosti i ljudskog digniteta možda neće preživjeti propadanje judeo-kršćanske kulture u kojoj su nastali. Postoji vrlo dobri razlozi da vjerujemo kako postoji bitna veza između tih vrijednosti i kulture o kojoj pričamo – veza zbog koje bi se i nevjernici trebali nadati oživljavanju vjerske tradicije Zapadne civilizacije. Temeljito sekularizirana Europa neće dugo ostati slobodna i civilizirana Europa.

Ideja da ljudska bića samo po sebi imaju prirođeno dostojanstvo započela je sa Židovima. Poznato je da su drevni židovi bili jedinstveni u svom inzistiranju kako njihov Bog nije tek jedan od plemenski bogova, nego je bio sam Stvoritelj svemira prema čijoj slici su svi ljudi stvoreni.

Ono što je manje poznato je da takav osebujan metafizički koncept Boga poslužio kao temelj prepoznatljivog moralnog razmišljanja jer s obzirom da svako ljudsko biće predstavlja sliku samoga Boga, onda svako biće ima vrijednost koja nadilazi sve drugo u svijetu, svako ljudsko biće, prema tome, ima istu vrijednost. Štoviše, taj Bog – svemogući Zakonodavac – zapovijeda svim ljudima da se ponašaju prema svom jedinstvenom statusu te da smatraju odgovornima one koji se tako ne ponašaju. Židovski koncept Boga se zato često opisuje kao "etički monoteizam": Ne tek suhoparna filozofska apstrakcija, on poziva ljude da promijene ponašanje jedan prema drugome, kao i svoje mišljenje o božanskoj naravi.

Kršćanstvo je od židova naslijedilo takvo univerzalno tumačenje monoteizma te ga nastavlja dalje razvijati. Ljudska bića su toliko važna u Božjem planu da je sam Bog postao jedan od njih u osobi Isusa Krista, pretrpio je poniženje smrti na križu kako bi otkupio ljudske grijehe, uskrsnuo je od mrtvih kako bi ljudima omogućio život vječni. Doktrine inkarnacije, raspeća i uskrsnuća uzdižu ljudsko dostojanstvo do najveće zamislive granice, kao što pokazuju implikacije tih doktrina kroz sljedeća stoljeća.

Kršćani nisu smatrali da je Bog tek daleki Prvi Uzrok nego svepristuni i brižni Otac, koji poziva svakog čovjeka da postane sin ili kćer koji će zauvijek boraviti u Njegovom domu. Takvo razmišljanje se razvilo u koncept theosisa odnosno "pobožanstvenjenja" u kojem je cilj kršćanskoga života – koliko je to moguće za ograničenja bića – postati sličan prirodi samoga Boga. Kao što je rekao Sv. Atanazije; ***"Bog je postao čovjekom kako bi čovjek mogao postati Bogom."*** To usavršavanje čovjeka omogućilo je Posvećenu Viziju(lat. visio beatifica), vječno izravno zajedništvo sa božanskim; djeca postaju odrasli jer su postala sposobna za zrelo zajedništvo sa svojim Ocem.

Visio Beatifica

Društvene i političke posljedice ove uzvišene vizije pozicije ljudskog bića u kozmičkom poretku su bile dramatične. Bijedno postupanje prema siromašnima, osakaćenima i oboljelima, te drugim nemoćnicima u predkršćanskim poganskim društvima, više nije bilo moralno podnošljivo. Ukinute su rimske gladijatorske borbe, čedomorstvo, napuštanje novorođenčadi, pobačaji. Seksualni čin više nije promatran kao sredstvo putem kojeg muškarac iskazuje svoju dominaciju nad ženom i drugim muškarcem(te se ponekad razmnožava), nego je uzdignut na status fizičke manifestacije bračne ljubavi kao što je ona Krista prema Njegovoj Crkvi. Blud i preljub su zabranjeni za muškarce baš kao i za žene, a razvod i poligamija su osuđeni jer su nespojivi sa poštivanjem dostojanstva braka.

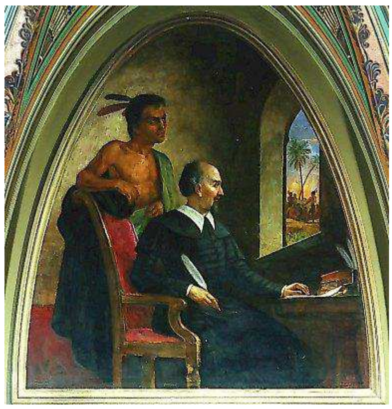
Zbog tih i nekih drugih razloga, status žena se neizmjerno poboljšao. Žene više nisu promatrane kao vlasništvo svojih muževa, ili tek kao rasplodni strojevi ili sredstva za osobni užitak. Od muškarca se sada očekuje da zadovolji svoje seksualne apetiti tek uz

uvjet životnog vezanja za jednu ženu, odbacujući sve ostale te je morao ne samo skrbiti za nju i svako dijete koje bi se rodilo unutar njihove zajednice, nego je voljeti i žrtvovati se za nju kao što je to Krist učinio za njega.

Feministkinje koje to promatraju kao paradigmu seksističkog ugnjetavanja ne shvaćaju koliko je takav status bio neizmjerno bolji od statusa žena u svakoj kulturi izvan judeo-kršćanske tradicije. Doista, napredak do kojeg je došlo u takvim kulturama – primjerice ukidanje prakse *satia*(kada udovica liježe na muževoj lomači), vezivanje stopala, klitoridektomija – su u pravilo nestajali pod utjecajima te tradicije. Kao što je Alvin Schmidt opsežno dokumentirao u svojoj knjizi *"Under the Influence: How Christianity Transformed Civilization"*, judeokršćanska tradicija je izravan izvor svih moralnih reformi vezanih uz tretiranje pojedinca – poput ukidanja ropstva – koje Zapadnjaci uzimaju zdravo za gotovo, a koje su se proširile sa Zapada po cijelom svijetu.

Judeo-kršćanska tradicija je također izravan izvor ideje univerzalnih ljudskih prava koja su postala zaštitni znak retorike internacionalističkih birokrata Europe koji inače sa prezirom gledaju na judeo-kršćansko podrijetlo. Razlika(ako ne i odvajanje) između crkve i države je oduvijek postojala unutar kršćanstva, a smisao toga je bilo postaviti stroge granice moći vlade. Crkvena vlast je bila suprostavljena kao balans državi, štitila je obitelji i pojedince od državne(samouvjerene) ambicije.

Kršćanski skolastički mislioci srednjovjekovnog perioda, najvažniji među njima Sv. Toma Akvinski, razvili su sofisticirani sustav etike prirodnog prava prema kojoj postoji objektivan i racionalan, dokučiv moralni red prema kojem trebamo suditi legitimnost svih društvenih konvencija i uredbi, te ponašanje vladara. Nasljednici skolastičara izveli su iz prirodnog zakona prvu razvijenu teoriju prirodnih prava sa ciljem ograničenja vlasti europskih vladara nad urođenicima u njihovim novim kolonijama. Španjolski teoretičari poput Francisca de Vitoria i Bartolomea de Las Casasa tvrdili u kako američki indijanci, iako nevjernici, imaju pravo na život, slobodu i vlasništvo; kao ljudska bića nisu ništa manje podložni prirodnom zakonu nego što su to kršćani, samim time posjeduju ista prirodna prava poput kršćana.

Bartolome Las Casas

U kontekstu protestantskog kršćanstva, John Locke je razvio verziju teorije prirodnog prava koja je bila najutjecajnija unutar anglo-američke političke tradicije. Locke započinje idejom kako su ljudska bića Božje djelo, time i njegovo vlasništvo, *"poslani u svijet po Njegovoj zapovijedi i po Njegovom zadatku."* Ako je svaki čovjek Božje vlasništvo, onda onaj koji povređuje tuđi život, slobodu ili vlasništvo zapravo oštećuje ono što pripada Bogu. Kako bi izbjegli kršenje Božjih imovinskih prava, dužni smo ne povrijediti bilo koje drugo ljudsko biće; što znači da smo dužni ponašati se prema drugima ne kršeći prirodno pravo na život, slobodu i vlasništvo. U odnosu prema Bogu, svako ljudsko biće je sluga koji mora

odgovarati za svoja djela pred božanskim Vladarom, nema pravo na sebe; ali u odnosu prema drugim ljudima, on je svoj vlasnik kojeg drugi ne mogu koristiti za ostvarenje svojih ciljeva.

Povijesno gledajući, jasno je kako moralni ideali koje cijene Zapadne sekularisti imaju teološke korijene. No, mogu li te vrijednosti dobiti svoje temelje u nekoj drugoj, ne judeokršćanskoj tradiciji – ili u nekoj sekularnoj filozofiji? Izgleda da ne mogu, dostojanstvo kojeg je Zapadna tradicija pripisala ljudskim bićima u potpunosti proizlaze iz ideje da njihova posebna svojstva – razum i slobodna volja, osobnost i moralni izbor – odražavaju prirodu konačne stvarnosti koja je sam Bog.

Ne-zapadne religije obično umanjuju značaj ljudskih bića i osobnih obilježja koji ih razlikuju od ostalih nižih životinja. Hinduizam, Budizam i Taoizam ne vide konačnu realnost niti kao božanskog Oca niti kao suca i davatelja moralnih zakona, nego kao neosobni apsolut koji postoji van dobra i zla, koji je ravnodušan prema ljudskih problemima. Spasenje prema tim religija, nije shvaćeno u terminima kontinuirane egzistencije nakon smrti, u usavršenom obliku, nego nešto skoro suprotno tome; izumiranje u sebi – nestanak iluzije da smo zapravo ikada uopće i postojali.

Čak i Islam, unatoč povijesnoj vezi sa Judaizmom i Kršćanstvom ima značajno drugačiji koncept Boga. Alah nije božanski Otac kojemu vjernik može pristupiti kao sin ili kćer, nego zapovjedajuća i moćna Volja kojoj se podliježemo kao neodoljivoj sili. Niti ideja čovjeka stvorenog na Božju sliku, niti pojam slobodnog moralnog izbora se ne ističu posebno, čak se i sumnjivo gleda na njih. Spasenje prema tome nije stvar postajanja sličnim Bogu i postizanja Blažene Vizije, nego pristupanje vječnom izobilju raznih prizemnih užitaka – hrana, piće i društvo lijepih žena(iako će neki muslimanski teolozi dati simboličku interpretaciju tih simbola).

Ne čudi da koncept dostojanstva čovjeka, jedinstvenog bića u cijeloj prirodi, nositelja neotuđivih prirodnih prava nije razvijen unutar ne-Zapadnjačkih religija. Nije ni očito da bi s obzirom na njihovo poimanje ljudske prirode ovaj koncept mogao biti prihvaćen u takvoj stranoj kulturi.

Ipak, može li neko čisto sekularno opravdanje ovoga ideala pružati zajednički temelj kojeg bi svi mogli podržati? Postoje dvije ozbiljne poteškoće, posebice jer je koncept ljudske prirode kojeg prihvaća većina suvremenih sekularnih teoretičara bliži konceptu onih religija izvan judeokršćanskog okvira nego onih koje su uobličene unutar njega. Još od Darwina(ako ne i prije) sekularni mislioci su sve skloniji svesti ljudska bića na niže životinje i zatrti svaki prijedlog kako je njihov kapacitet za razum i volju kvalitativno drugačiji od kapaciteta drugih stvorenja. Doista, sama ideja kako ljudska bića imaju objektivnu, fiksnu prirodu ili bit i prirodni cilj odnosno smisao – temeljne pretpostavke tradicionalne teorije prirodnog prava – je sa podsmijehom odbačena od strane takvih teoretičara.

Filozof Derek Parfit govori ono što možemo smatrati mišljenjem većine suvremenih sekularnih intelektualca, ne postoji objektivna stvarnost koja bi odgovarala tradicionalnom razumijevanju koncepta "osobe". Ljudska bića iskazuju određeni kontinuitet u svojim psihološkim i tjelesnim obilježjima kroz vrijeme, kao i određeni diskontinuitet. Ponekad su diskontinuiteti zanemarivi, a ponekad su – kao kod oštećenja mozga, mentalne bolesti, operacije promjene spola i slično – značajne. Ipak, niti u jednom slučaju ne postoji stalno "ja", a kamo li duša, koja bi bila temelj svih tih različitih karakteristika, kao kod budizma, pojam o sebi, ili besmrtne duše predodređene za vječni život u raju ili paklu, je iluzija.

Takvi trendovi u modernoj misli doveli su Jeremy Waldrona, pravnog filozofa sa sveučilišta Columbia, (koji nikako nije pripadnik takozvane vjerske desnice), da ukaže kako je vrlo ozbiljno pitanje možemo li Zapadnjačkim idealima jednakih ljudskih prava dati sekularno opravdanje. U svojoj knjizi *God, Locke, and Equality*, Waldron primjećuje da je čak i Locke – koji je bio protestant provjetiteljskog doba, napustio srednjovjekovni skolastički pojam objektivne ljudske biti i prirodnog smisla, a samim time i tradicionalni temelj vjere u prirodni zakon i prirodna prava – naišao na ozbiljni problem kako opravdati vjerovanje u ljudsku jednakost. Lockeovo riješenje je bilo pozvati se na ideju da čak i ako ne postoje fiksne granice ljudske prirode, ljudska bića barem imaju kapacitet za razum koji je dovoljan da ih dovede do vjere u Boga, a time i shvaćanju ideje da su Njegova stvorenje i odgovaraju Njemu za odnos prema drugima.

Skolastičari su vjerovali da iako čovjekova fiksna bit i prirodni cilj ili svrha potječu od Boga u nekom konačnom smislu, možemo izvesti iz te biti i prirodnog smisla doktrinu prirodnog zakona i ljudskih prava bez da se direktno pozivamo na Božju volju. No Locke, odbacivši te temeljne pojmove, nema se pozvati na ništa drugo nego Božju volju: S obzirom da ne možemo, prema njemu, poznavati ništa o ljudskoj prirodi *per se* što bi nam reklo kako imamo ikakva prava, moramo se osloniti na znanje kako smo Božje vlasništvo, što znači da bi kršili Njegova prava ako bi naudili jedni drugima.

Lockeova teologija je dakle bila apsolutno presudna za njegovu političku teoriju – teoriju koja je možda imala najveći intelektualni utjecaj na Američku Revoluciju – i prema tome, promatrao je ateizam s krajnjim užasom. "Odreći se Boga", rekao je "iako tek u mislima, uništava sve." Zbog toga je Locke, iako je bio utjecajan teoretičar vjerske tolerancije u ranoj modernoj filozofiji, odlučno negirao da bi ta tolerancija trebala vrijediti i za ateiste, jer ateizam potkopava samu mogućnost ikakvog opravdanja za vjerovanje u jednaka ljudska prava.

Kao što Waldron priznaje, poricanje tolerancije prema ateistima danas nije ozbiljna opcija, ali kaže da to ne znači da ne postoji ozbiljan problem kako možemo vjerovanje u ljudsku jednakost opravdati na sekularnim temeljima. Doista, problem je posebno akutan ako uzmemo u obzir činjenicu kako su današnji intelektualci još manje od Lockea skloni vjerovati u fiksnu ljudsku prirodu ili prirodni ljudski smisao ili cilj. **Smatraju da ljudska bića nisu ništa više od slučajnog i besmislenog produkta slijepe sile prirodne selekcije; da se tek malo razlikuju od ostalih životinja, a ne da se razlikuju u**

nekom apsolutnom metafizičkom načinu; te da nemaju nikakvu prirodu koju ne bi mogli promijeniti bilo društvenim bilo genetičkim inženjeringom. Sasvim očito, pozivanje na Božju volju ne može ih spasiti kao što je spasilo Lockea: Takvi teološki konceptu su, modernom umu, čak neprivlačniji od pojmova prirodne svrhe i esencije.

Dakle što nam je preostalo kao temelj doktrine prirodne ljudske jednakosti ili univerzalnih prava? McLean je u svom neslaganju sa neslavnom odlukom *"Dred Scott"* branio pravdu i za roba na temeljima toga da *"on nose znak svog Stvoritelja ... i predodređen je za beskrajno postojanje."* McLean nije rekao, po uzoru na naturalistički sekularizam, kako je rob – kao i svako drugo ljudsko biće – tek besmislen produkt evolucije, predodređen za nestanak; niti je rekao da je robov doživljaj "sebe" iluzija bez ikakve metafizičke dubine, te da je ideja kako on sudjeluje u univerzalnoj, fiksnoj ljudskoj prirodi tek srednjovjekovno praznovjerje. Nije lako pokazati kako takav deflatorni doživljaj ljudskog bića može poslužiti kao temelj osude ropstva kao objektivne nepravde.

Stanje stvari kod suvremenih sekularnih moralnih teoretičara, čini se, ne pruža puno razloga za optimizam. Benedikt XVI, u govoru prije svog izbora, upozorio je da se ***"krećemo prema diktaturi relativizma koji ništa ne priznaje kao konačno i koji kao posljednje mjerilo ostavlja samo vlastiti ego i svoje želje"***

Sama ideja univerzalno obvezujućih moralnih standarda – uključujući i standarde pravde koji bi mogli poslužiti kao opravdanje predanosti ljudskim pravima – smatra se passe kod većine intelektualaca. Neki komentatori u akademiji, i posebice u filozofiji, kritizirali su Papinu izjave jer relativizam(shvaćen kao doktrina da ne postoji nešto poput objektivne istine) nije toliko rasprostranjen kod intelektualaca kao što se to popularno misli, i kako postmodernizam i druge eksplicitno relativističke doktrine pripadaju tek glasnoj manjini, a ne vladajućem pravovjerju. Postoji barem malo istine u tome odgovoru: primjerice, većina intelektualaca ne sumnja u objektivnu istinu znanosti, čak i što se tiče etike, barem većina vjeruje kako njihov liberalizam podrazumijeva i univerzalne moralne principe koje treba prihvatiti svaka razumna osoba.

Ipak, odbaciti Papino upozorenje na temelju značilo bi da smo propustili uvidjeti poantu. Neovisno o tome prihvaća li većina profesionalaca vjerovanje da postoji objektivna istina čak i po pitanju morala, moderni intelektualni život je bio nemilosrdan u napadima na tradicionalna moralna i vjerska razmišljanja, i u promoviranju ideja kako je jedino respektabilno intelektualno ponašanje preispitivanje svih ideja. Rezultat toga je da se većina onoga što obični ljudi još uvijek smatraju paradigmom moralne i vjerske istine - većinom tradicionalna mišljenja o tim temama – su prezrene od strane intelektualne klase kao puke predrasude, te da se bilo koje čvrsto opredjeljenje po tim pitanjima čini iracionalnim i dogmatičnim. Pouka koju prosječna osoba zaključuje iz toga je kako intelektualci vjeruju da su sudovi o moralu tek izraz subjektivnih osjećaja, i kako svi moraju biti barem otvoreni prema mogućnosti da tuđi moralni pogledi mogu biti podjednako dobri kao i vlastiti.

To nije ono što profesionalni filozofi smatraju "relativizmom" jer ostavlja mogućnost da možda stvarno postoji nešto poput objektivne moralne istine- neovisno odgovara li tradicionalnim razmišljanjima i neovisno o tome trebamo li ikada biti toliko sigurni da zaključimo kako smo je otkrili. No, to je ono što većina drugih ljudi smatra "relativizmom", ili barem ima neka svojstva kojeg se boje kod relativizma.

Ako su tradicionalna razmišljanja jednostavno pogrešna, i ne možemo prihvatiti nijedno razmišljanje osim uvjetno, onda se čini neizbježno da nikada nećemo biti predani nekom moralnom principu koje bi održalo društvo zajedno. Kada svaki čovjek misli kako je racionalno dopustivo - štoviše da je dužan- slijediti moralna pravila koja mu se čine moralno razumna, a ostale uredbe koje se temelje na drugim pravilima (neovisno o tome prihvaća li ih većina njegovih sugrađana) može smatrati moralno neutemeljenim. Posljedice takvog razmišljanja su upravo ono što je Papa istaknuo: Ništa se ne smatra sigurnim, a sudac moralne istine postaje, u praksi, "vlastiti ego i vlastite želje."

Sekularne moralne teorije koje zagovaraju suvremeni liberali samo jačaju takav ishod. Primjerice, utilitarizam, kako ga tumači većina suvremenih zagovornika, smatra kako je krajnji cilj moralnosti maksimizirati zadovoljstvo pojedinčevih subjektivnih preferencija. Ta tvrdnja se predstavlja kao objektivno istinita, i u tome smislu nije relativistička, ali s obzirom da je cilj moralnosti ispunjenje pojedinačnih želja, koje god da to jesu, očito je da su ranjive na Papinu kritiku – kao što vidimo iz zaključaka do koji su došli poznati utilitaristički filozofi poput Petera Singera (za pobačaj, za eutanaziju, čak i za zoofiliju i nekrofiliju).

Naravno, utilitaristi ne misle kako bi svaku želju trebali ispuniti – rekli bi da ispunjenje nekih želja(poput želje da ubijemo nekog tko vam je presjekao put na cesti) mogu dovesti do frustracije mnogih drugih(s obzirom da rodbina tog vozača može tražiti osvetu), dakle takve želje nije dopušteno ispuniti. No utilitarizam ima tendenciju da implicira mogućnost – barem u principu – žrtvovanja nekih ljudi radi drugih, ako bi to maksimaliziralo ukupno zadovoljavanje preferencija. Zbog toga ga općenito smatraju nekompatibilnim sa bilo kojim robusnim konceptom pravde i individualnih prava, sigurno je nekompatibilan sa bilo kakvom idejom kako ljudska bića imaju ikakvo posebno dostojanstvo. Prihvativši misao kako bolesna djeca imaju manju vrijednost nego neke životinje(koje također imaju želje koje se mogu ispuniti ili razočarati), Singer tek prati tradiciju "životinjskih prava" unutar utilitarizma koja ide sve do Jeremya Benthama, duhovnog oca teorije.

Jeremy Bentham

Većina liberala bi vjerojatno radije željela neku vrstu "društvenoga ugovora", a ne utilitarizam. Ideja je da su fundamentalni principi moralnosti ona pravila koje zainteresirani*(eng. self-interested*), racionalni pojedinci dogovore te ih slijede u ophođenju sa drugima. No, kada teorije te vrste ozbiljno shvate motive pravih, racionalnih zainteresiranih osoba od krivi i mesa, postaje sve teže pronaći način kako bi poduprle bilo kakvu predanost univerzalnim ljudskim pravima. Racionalna, zainteresirana osoba možda ne vidi nijedan razlog zašto ne bi iskorištavala druge – čak i do te mjere da ih lišavaju života, sloboda i vlasništva – ukoliko takvo ponašanje služi njegovom cilju i ako nema posljedica po njega.

Neki teoretičari društvenog ugovora pokušavaju izbjeći problem tvrdeći kako racionalne zainteresirana osoba ne bi prihvatila takvo ponašanje, jer ako bi drugi saznali za njegovo ponašanje drugi ljudi mu ne bi vjerovali dovoljno da surađuju sa njime. Što god mislili o toj strategiji, jasno je da se opet naglašava "vlastiti ego i vlastiti želje", a kako ima malo toga po pitanju moralnih pravila sa čime se racionalni zainteresirani ljudi u realnom svijetu slažu, čini se da smo opet lišeni nekog principa koji bi mogao održati društvo zajedno. Štoviše, ako se pravila odnose samo na one koji se slažu sa njima, onda svatko tko se ne slaže – svatko tko ili ne može ili ne želi "potpisati društveni ugovor" – ne bi imao nikakvih prava. Onda više ne postoji mogućnost univerzalnih ljudskih prava.*(Ne iznenađuje da suvremeni sekularni teoretičari društvenog ugovora favoriziraju pobačaj i eutanziju u istoj mjeri kao i utilitaristi.)*

Drugi teoretičari društvenog ugovora, najistaknutije liberalni filozof John Rawls, zapravo ne smatra motive ljudskih bića tako bitnima. Rawls ne počinje sa pitanjem na koja pravila bi pristali racionalni zainteresirani individualci – oni koji postoje iza onoga što naziva "veom neznanja" koje skriva rasu, spol, status, vjeru i druge potencijalno pristrane faktore. Rawls tako izbjegava gore navedene probleme, ali to dolazi sa cijenom jer s obzirom da se ne poziva na motive koje stvarni individualci stvarno imaju, teško je zamisliti kako će principi koje pokušava obraniti biti obvezujući za stvarna ljudska bića. Doista, kako se približavao kraju svog života, Rawls je polako priznao kako nije pružao opravdanje za svoj koncept pravde od kojeg bi razumno mogli očekivati da uvjeri bilo koga tko već nije simpatizirao te ideale.

Sekularni liberalni filozofi poput Richarda Rortya pozivaju se na Rawlove radove kako bi pokazali kako liberalni koncept pravde i prava ne može imati temelje izvan društva koje već nije liberalno. Prema Rortyu, različita društva – liberalna i neliberalna, slobodna i totalitarna – u konačnici imaju drugačija fundamentalne moralne obaveze, i ne postoji nada za taj projekt kako će pronaći objektivne standarde neovisno svih njih jer bi netko mogao neke smatrati boljim od drugih. **Tu vidimo kako sekularna liberalna moralna teorija dovodi do vrste relativizma o kojem je Papa govorio – ujedno se radi i o potvrdi Waldronovih strahova kako vjerovanje u osnovnu ljudsku jednakost možda nije u stanju racionalno opravdati na čisto sekularnim temeljima.**

Treba naglasiti kako ništa ovdje izrečeno ne podrazumijeva kako nereligiozni ljudi ne mogu vjerovati u ljudsko dostojanstvo, pravdu i prava, niti negirati kako neka društva izvan judeokršćanske tradicije stvarno imaju slobodne društvene i političke institucije. Ipak, čini se kako su te institucije koje postoje izvan Zapada, bili ili nametnute od strane Zapada, ili uvezene iz njega na temeljima ekonomske korisnosti. Štoviše, tamo gdje određene specifične slobode nisu potrebne za ekonomsku korist, često su i uskraćene – kao u novoj Kini, Singapuru i drugim primjerima ideologije "Azijskih vrijednosti".

Ideja kako sva ljudska bića kao takva imaju prirođeno dostojanstvo – i da to povlači doktrinu objektivnih važećih, apsolutnih i univerzalnih ljudskih prava – čini se da postoji samo na judeokršćanskom Zapadu, a moralni(za razliku od ekonomskih i političkih) pritisci od strane drugih društava da podrže tu ideju dolaze samo sa Zapada. Čini se da oni koji cijene te ideale, čak i ako nisu osobno religiozni, imaju interesa u očuvanju judeokršćanske tradicije, jer neovisno na kojim temeljima ta osoba prihvaća navedene vrijednosti, nije baš jasno da ih možemo održati na društvenoj i globalnoj razini bez te tradicije.

U ovom trenutku, čini se kako je upravo u Sjedinjenim Američkim Državama(vođi Zapadnog svijeta), judeokršćanska tradicija najzdravija, a u europskoj domovini ta tradicija umire. Mnoge razlike između europe i SAD-a, bilo o moralnim bilo političkim pitanjima su, čini se, jasno povezane sa razlikom u vjerskom razmišljanju.

Iz Američke perspektive, europljani su spremni predati se zagušujućoj državnoj birokraciji, ne mareći toliko za individualne slobode i odgovornost koliko za sigurnost koju vlada navodno pruža. Zbog toga su također pretjerano skloni procjenjivati ljudsko ponašanje na neosobni društveno-znanstveni način umjesto referencirajući se na moralne kategorije, samim time su sve manje sposobni prepoznati zlo kao takvo – što vidimo iz tendencije europskih komentatora da smatraju moralno jednakima palestinskog bombaša koji namjerno cilja na djecu i izraelskog vojnika koji slučajno ubije dijete dok se brani.

Osim toga, imamo i očitu opsjednutost sa legaliziranjem, čak i slavljenjem, različitih poroka – poput pornografije i droga – u većoj mjeri no što je to u Sjedinjenim Državama, propast braka i tradicionalnih obitelji u mnogim europskim državama, zajedno sa alarmantnim niskim stopama nataliteta te snažnim promicanjem eutanazije. Ostao je kontinent, koji izgleda ne vidi veći smisao u životu nego hraniti se i piti dobro na račun drugih, raditi malo i pariti se bez razmišljanja o braku ili djeci; kako bi proveli posljednje sate u različitim zabavama i zabranjenim zadovoljstvima, a onda kada i ti užici dosade, završiti ovo besmisleno postojanje sa što manje boli putem brze injekcije od strane vladinih liječnika.

Možda se radi o karikaturi, ali teško da je neutemeljena. Iz tradicionalne judeokršćanske perspektive, opisani način života već dopola zvuči kao opis pakla. Razumljivo je da se ljudi koji prihvaćaju tradicionalnu perspektivu pitaju je li ovo sve nagovještaj gorih stvari.

Autor je Edward Feser(blog, web), izvorni članak ovdje.

Mislite da razumijete kozmološki argument ?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/03/mislite-da-razumijete-kozmoloski.html

Većina ljudi koji komentiraju kozmološki argument očigledno ne zna o čemu priča. To uključuje i sve istaknute pisce Novoga Ateizma, također uključuje i većinu znanstvenika, pa čak i mnoge teologe i filozofe, ili barem one koji nisu posvetili puno pažnje tom problemu. Možda ovo zvuči arogantno, ali nije. Možda mislite kako želim reći da imam posebno znanje o ovoj temi koje nitko drugi nema, ali to nije ono što želim reći, ovo sve nema veze sa mnom. Sve je to poznato među profesionalnim filozofima religije(uključujući i ateiste) koji, s obzirom na prirodu filozofske discipline kojom se bave, znaju o kozmološkom argumentu više od ostalih.

Ovdje neću predstaviti i braniti niti jednu verziju kozmološkog argumenta(to sam učinio u svojim knjigama Aquinas i *The Last Superstition*) jer je potrebno malo više objašnjavanja no što dopušta kontekst bloga. Iako je osnovna struktura argumenta relativno jednostavna, potrebna metafizika za razumijevanje ključnih termina i zaključaka nije toliko jednostavna.

Lista najčešćih ateističkih pogrešaka pri razumijevanju kozmološkog argumenta;

1. Argument NE počiva na pretpostavci da *"Sve ima uzrok"*.
2. *"Što je uzrokovalo Boga?*" nije ozbiljan prigovor argumentu
3. *"Zašto pretpostaviti da je svemir imao početak?"* nije ozbiljan prigovor argumentu.
4. *"Nitko nije dao nikakav razlog da mislimo kako je Prvi uzrok svemoćan, sveznajući i sl."* nije ozbiljan prigovor argumentu.
5. *"Argument ne dokazuje kako je kršćanstvo istinito"* nije ozbilljan prigovor argumentu.
6. *"Znanost je pokazala to i to"* nije ozbiljan prigovor (većini verzija) argumentu.
7. Argument nije *"Bog praznina"* argument.
8. Hume i Kant nisu presudili argumentu, niti je to učinio itko drugi.
9. Ono što "većina filozofa" misli o argumentu je nebitno.

Svaka od pogrešaka je opisana u ovome postu Edwarda Fesera, tekst je nešto duži pa donosim samo objašnjenje prve pogreške, ali cijeli tekst je vrijedan čitanja.

1. Argument NE počiva na pretpostavci da *"Sve ima uzrok"*

Puno ljudi – vjerojatno većina koja ima svoje mišljenje o ovome pitanju – misli kako kozmološki argument kaže; Sve ima uzrok; dakle i svemir ima uzrok; dakle Bog postoji. Nemaju problema sa pronalaženjem rupa u tome. Ako sve ima svoj uzrok, onda što je

uzrokovalo Boga? Zašto uopće pretpostaviti da sve ima uzrok? Zašto pretpostaviti da je Bog uzrok? Itd.

No ipak, evo jedne smiješne stvari. Ljudi koji napadaju ovaj argument nikada vam ne kažu od kuda im to uopće, ne citiraju nikoga tko ga brani, a postoji razlog za to. Razlog je što nitko od najpoznatijih zagovornika kozmološkog argumenta u povijesti filozfije i teologije nije nikada dao takav glupi argument. Niti Platon, niti Aristotel, niti al-Ghazali, niti Maimonides, niti Toma Akvinski, niti Duns Škot, niti Leibniz, niti Samuel Clarke, niti Reginald Garrigou-Lagrange, niti Mortimer Adler, niti William Lane Craig, niti Richard Swinburne. Niti itko drugi, barem koliko ja znam(pritom mislim na istaknute filozofe), ali unatoč tome stalno nam predstavljaju takav argument, ne samo popularni pisci nego čak i neki profesionalni filozofi, kao da se radi o "osnovnoj" verziji kozmološkog argumenta, a sve ostale verzije su samo varijacije toga.

Nemojte mi vjerovati na riječ, ateist Robin Le Poidevin u svojoj knjizi *Arguing for Atheism* počinje sa svojom kritikom kozmološkog argumenta napadajući gore opisanu varijaciju – iako priznaje da "nitko ne brani kozmološki argument ovog oblika"! Pa koji je onda smisao napada na njega? Zašto ne započeti sa nečim što neki poznati branitelj argumenta stvarno kaže?

Prepostavite da neki kreacionist započinje svoj napad na darwinizam uvjeravajući svoje čitatelje kako je "osnovna" tvrdnja darwinovskog postanka čovjeka kako je u jednom trenutku majmun rodio ljudsko dijete. Prepostavite da ne navede nijedan izvor za svoju tvrdnju – kojeg naravno ne može niti imati jer to teorija ne tvrdi – i još pretpostavite da priznaje kako nitko nikada to nije ni rekao. No, pretpostavite nadalje kako je ustvrdio kako su "sofisticiranije verzije" Darwinizma zapravo samo "modifikacija" njegove prve tvrdnje. Intelektualno gledajući, prezreli bi tu tvrdnju kao nepostojanu. Čitatelj bi stekao lažan dojam kako je sve što zagovornici Darwinizma govore o ljudskim počecima, koliko god da je sofisticirano, zapravo očajan pokušaj da obrane očito besmisleno razmišljanje. Upravo iz tog razloga, takav bi postupak sa retoričkog gledišta bio izuzetno efikasan.

Usporedite to sa Le Poidevineovim postupkom. Iako prema njegovom priznanju nitko nikada nije zapravo branio takav slabašan argument, Le Poidevin ga i dalje naziva "osnovnom" verzijom kozmološkog argumenta i opisuje kako su "sofisticiranije verzije" samo "modifikacije" početnoga. Daniel Dennett je učinio slično u svojoj knjizi Breaking the Spell. Uvjerava nas kako je ovakav loš argument "najjednostavniji oblik" kozmološkog argumenta i lažno insinuira kako su druge verzije – dakle one koje su filozofi stvarno branili, i u koje Dennett ne želi ulaziti – tek očajni pokušaju da se popravi problem sa "Sve ima svoj uzrok" verzijom. Kao i u primjeru našeg izmišljenog kreacionista, postupak je nepošten i pogrešan, ali retorički jako učinkovit. Neoprezan čitatelj će steći lažan dojam kako je "osnovna" tvrdnja Aristotela, Akvinskog, Leibniza i drugih tako očito apsurdna te da drugi samo pokušavaju nekako skrpati to apsurdno mišljenje. Dakle, nije se uopće potrebno time zamarati.

Zato se glupi "Sve ima uzrok" argument – potpuna izmišljotina, urbana legenda, nešto što nijedan filozof nije branio – stalno javlja u raspravama vezanim uz kozmološki argument. Ateistima daje laganu metu, način kako da retorički ismiju čak i najsofisticiranije protivnike i zaključe kako se njima uopće nije potrebno ni baviti. Radi se o ljigavom trku, ništa više – besramnom bavljenju onoga što nazivam "meta-sofisterija."(Ne želim suditi jesu li Le Poidevin i Dennett namjerno to učinili, ali neupitno je da bi trebali znati bolje.)

Ono što branitelji kozmološkog argumenta stvarno tvrde je; kako sve što je dovedeno u postojanje ima svoj uzrok, odnosno ono što je uvjetovano ima uzrok. Te tvrdnje se razlikuju od "Sve ima svoj uzrok" kao što se razlikuje tvrdnja "Što god ima boju je rašireno"*(? eng.extended)* od tvrdnje "Sve je rašireno". Branitelji kozmološkog argumenta također pružaju argumenta za ove tvrdnje o uzročnosti. Možete se ne slagati sa tim tvrdnjama – iako ako mislite da ih pobija moderna fizika, u krajnjoj ste zabludi – ali ne možete jednostavno optužiti branitelje kozmološkog argumenta bilo za nešto očito blesavo bilo za kontradikciju samome sebi kada kažu da je Bog neuzorkovan.

To nam daje ono što smatram "osnovnim" testom za utvrđivanje je li ateist informiran i intelektualno pošten. Ako misli da kozmološki argument počiva na tvrdnji kako "sve ima svoj uzrok" onda jednostavno nije upoznat sa osnovnim činjenicama, a ako i dalje inzistira u takvim tvrdnjama nakon što je upozoren, onda je intelektualno nepošten. Ako se radi o akademskom filozofu poput Le Poidevina ili Dennetta koji su profesionalno dužni poznavati ove stvari i izbjegavati jeftine trikove u debatama onda... pa, sami zaključite.

ostatak u postu; So you think you understand the cosmological argument?

utorak, 27. ožujka 2012.

Rat kultura – jesmo li u ratu ?

Ako je nekoga zbunio naslov, mislio sam na poznati američki pojam *"culture war"* koji označava sukob između kultura, a baš kao što je i danas Katolička Crkva bitan sudionik, tako je i samo porijeklo tog pojma vezano uz von Bismarckov *Kulturkampf* kojim se borio protiv utjecaja Katoličke Crkve. Iako se javlja i ranije, u 80'ima za vrijeme Ronalda Reagana pojam se definira kao sukob liberalnih i konzervativnih razmišljanja, postoje više pitanja koja spadaju u taj rat(pobačaj, droge, homoseksualnost, privatnost...), ali prema nekim sociolozima radi se sukobu ideoloških svjetonazora – nije toliko vezano uz etničku, političku, društvenu i religijsku pripadnost.

Jedan od najpoznatijih ljudi vezanih uz pitanje *"rata kultura"* je Pat Buchanan, katolik koji je krenuo u kampanju za republikansku nominaciju 1992. godine kada je održao neke poznate govore o tome pitanju, autor je knjige Smrt Zapada. Iako je to kulturni rat donekle Američki fenomen, i u ostalim državama dolazi do sličnih pojava. Možda mi u Hrvatskoj ne znamo da vodimo rat, ali to ne znači da ga ne možemo izgubiti. *[Možda se naše predizborne kampanje ne dotiču baš takvih pitanja, ali to ne znači da na vlast(trenutno) neće doći ljudi poput Milanovića(po pitanju pobačaja društvo je postiglo dogovor), Ostojića(svatko za sebe određuje kada počinje život), Holy(brak je posjedovanje žene), Pusić, Opačić...]*

Iako gornji tekst spominje neka imena, nije mi bio cilj pisati o njima jer su ti ljudi više manje nebitni, zapravo potpuno nebitni. Spomenuo sam ih samo zato da bih pokazao da nismo toliko udaljeni od trendova u jednom dijelu svijeta – pritom naravno ne mislim da je praćenje tih trendova dobra stvar. Namjera mi je bila napraviti kratki uvod kako bi bolje shvatili pojam kulturnog rata u zanimljivom predavanju filozofa Petera Kreefta*(ili bolje reći Screwtapea, ako niste upoznati sa Lewisom, bloger Timotej je objavio par pisama);*

Inače Peter Kreeft je autor knjige How to Win the Culture War: A Christian Battle Plan for a Society in Crisis, a na njegovoj stranici možete pronaći još tekstova o tome pitanju(npr. How to Win the Culture War, A Defense of Culture Wars: A Call for Counterrevolution)

Objavio/la Katolik s dna kace u 18:32

Oznake: modernizam , peter kreeft , rat kultura , video

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Faroski Kantaduri - korizmeni napjevi

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/04/faroski-kantaduri-korizmeni-napjevi.html

Misionari hrvatske vjere i kulture, svjedoci i stvaraoci hrvatske povijesti, pronositelji duha, tradicije i poštovanja prema precima. Sve su to i još više Faroski kantaduri. Već 15 godina putuju i svijetom pronose glazbeno i kulturno naslijeđe Hvara i Hrvatske, oduševljavaju 600 godina starim tradicijskim korizmenim napjevima Staroga Grada i Vrbanja na otoku Hvaru.
Kako im je stranica trenutno nedostupna morat ćete ih upoznati kroz dva pitanja(iz intervjua) odnosno, još bolje, preko njihove glazbe;

Sakralni napjevi Velikog tjedna pobuđuju veliko zanimanje u krugovima svjetskih muzikologa. Koliko ste bili svjesni autentičnosti i značaja ovog glazbenog izričaja kada ste se okupili kao Faroski kantaduri?

> Ante Stančić: Napjeve Velikog tjedna počeli smo pjevati kao koncert, pod nazivom "Za križem" 1994. godine na nagovor dr. Vedrana Deletisa koji je prvi prepoznao njihovu dubinu i ljepotu. Napjevi koje izvodimo na koncertu sastavni su dio liturgije koja se svake godine održava u našoj župi tijekom Velikog tjedna. To nisu neki zaboravljeni napjevi koji su se nekada pjevali, a mi, Faroski kantaduri izvukli ih iz ladica prošlosti i ponovno oživjeli, već su to napjevi koji se pjevaju svake godine i tako prenose s koljena na koljeno. Ovdje bih citirao dr. Vedrana Deletisa koji za korizmene napjeve kaže: "***Drevne vibracije glagoljaške polifonije ovih korizmenih napjeva živa su veza s našim mrtvima, našim korijenima, našom konfesionalnom pripadnošću, dio su našeg emotivnog bića. Oni su neprekidna hrvatska povijest, neka nam budu dika, oslonac i ufanje."***

Postoji li interes mladih Hvarana za sudjelovanje u radu zbora?

> Ante Stančić: ***Interesa za sudjelovanje u radu Faroskih kantadura ima, ali još je bitnije da ima interesa za sudjelovanje u liturgijskom pjevanju u crkvi te u pjevanju svjetovnih i klapskih pjesma u svakodnevnom životu.*** Citirat ću prof. Marija Markovinu glazbenog voditelja Faroskih kantadura: "Faroski kantaduri nisu samo kulturno-umjetničko društvo koje pokušava otrgnuti zaboravu stare napjeve. To je grupa prijatelja koja i danas živi i pjeva kao i njihovi stari."

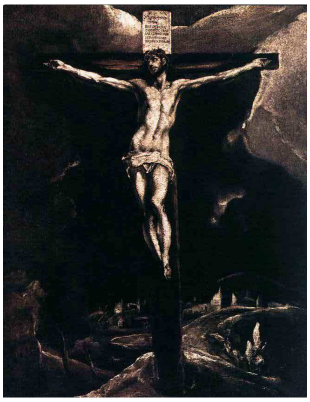
Video snimke Faroskih Kantadura sa yt kanala;

Početna | filozofija | politika | ekonomija | znanost i vjera | povijest i filozof. znanosti | povijest KC | konzervatizam | ateizam | istospolni brakovi | spolni odgoj | politička korektnost | Feser | Scruton | Vallicella | Dalrymple | Sowell | Anscombe

petak, 6. travnja 2012.

Značenje Pasije

Krvavo nasilje smrti Isusa Krista – *bičevima rastrgana koža, čavli probijeni kroz ruke i noge, trnje urezano u čelo, bok probijen kopljem* – prirodno utiskuje u naše umove Njegovu tjelesnu čovječnost, ali upravo u kontemplaciji Pasije se moramo usmjeriti na Kristovu božansku prirodu, inače ćemo u potpunosti propustiti značenje događaja. Suvremni ljudi misle da je dobro razumiju – pogrešna primjena pravda u korumpiranome političkome sustavu, udar na slobodu savjesti, izraz reakcionarnog neprijateljstva prema novim idejama, poput kazne koja je dosuđena Sokratu. Tako je Krist(apsurdno) pretvoren u ranog mučenika za Liberalizam. *(U tom slučaju je pogrešno i razumijevanje Sokrata, rašireno razumijevanje oba događaja pokazuje nam krajnji narcizam: "Bio je veliki čovjek; dakle na neki način očekivao je nas moderniste." No, to je već druga tema.)*

Značenje Pasije nema nikakve veze sa takvim trivijalnostima ***"propovjedamo Krista raspetoga"***, zapisao je sv. Pavao; ***"Židovima sablazan, poganima ludost."*** Stari židovi i grci bili su(kao i u nekim drugim stvarima) bliži istini nego moderni ljudi. Što god da je Kristovo raspeće još bilo, ono je prije svega bilo velika blasfemija. Radilo se o Čistom Činu, *esse ipsum subsistens*, Dobro Od Kojega Nije Moguće Zamisliti Većeg, "Ja sam onaj koji jesam" iz Knjige Izlaska, naši Prvi Uzrok i Krajnji Cilj – popljuvan, premlaćen i pribijen na križ. Sva druga značenja – politička, socioekonomska, pravna, moralna – padaju u beznačajnost u usporedbi sa ovim neshvatljivim grijehom. Za razliku od nas modernih ljudi koji uvijek pokušavamo svesti moralne i vjerske istine u naš uzak, ovosvjetski horizont, antički židovi i grci su znali to, i pobunili se na samu pomisao. Kako je to moguće? Kako bi Samo Biće moglo biti usmrćeno? Kako bi Najviši mogao dopustiti sebi da ga se svede toliko nisko? Metafizička nemogućnost! Nezamislivo svetogrđe! Pa ipak, dogodilo se.

"Božja smrt" u Nietzscheovoj prispodobi o "luđaku" nije bilo raspeće, niti je bilo kakvo doslovno ubijanje bilo koje vrste. Ali moralno(ako ne i metafizičko) značenje Bogoubojstva nije mu promaklo;

> " Kako ćemo se utješiti, ubojice svih ubojica? Ono što je bilo najsvetije i najmoćnije na ovome svijetu iskrvarilo je na smrt pod našim noževima; tko će obrisati tu krv? Koja je to voda za nas da se operemo? Kakve festivale pomirenje, kakve svete igre ćemo morati osmisliti? Nije li veličina tog čina prevelika za nas? Ne moramo li mi sami postati bogovi samo kako bi bili vrijedni toga? "

Bez ikakvih smiješnih priča o "letećim špagetima" i sličnome; Nietzsche je za razliku od velikog broja svojih nasljednika još uvijek imao osjećaj za plemenito, štoviše za Sveto. Ono što je rekao za modernu, metaforičku "Božju smrt" je istinito i za pravu stvar: svi smo krivi za to. Svatko od nas je najgori od ubojica. Mi smo, svatko od nas, ubili našeg Stvoritelja i htjeli učiniti od sebe bogove na Njegovu mjestu. Nemoguće je da se okajemo.

U raspeću, u njegovoj uzvišeno jezivoj blasfemičnosti, leži pravo značenje grijeha. To je *Non serviam*, "Neka je po volji mojoj, a ne tvojoj!" dosljedno provedeno. Kako bi opravdali zlo, moramo uništiti Dobro. Kako bi opravdali bezakonje, moramo ubiti Zakonodavca, ali ipak ne postoji nikakvo "opravdanje" bilo koje akcije u odsutstvu Dobra. Ne može biti "opravdanja" bez Zakona. U raspeću vidimo čisto, sotonsko ludilo grijeha.

Ne možemo to nikako okajati. Ipak, nismo bez nade. Jer Vrhovni Zakonodavac Kojeg smo uvrijedili je također Beskrajno Milosrđe. Bog Koji može položiti svoj život i ponovno se uzdići. I On ga polaže dragovoljno za one koje naziva "prijateljima" – za nas, Njegove ubojice! Čak i kada činimo najveći zločin protiv Njega, Njegove misli su sa nama: *"Oče, oprosti im, ne znaju što čine!"*

Nakon što smo ga postavili na križ, možemo samo ponizno kleknuti pred njega – u žalosti, zahvalnosti, u molitvi.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak. [slobodno sam preveo neke standardne filozofske termine]

PS

Da podsjetim na situaciju kršćana u Svetoj Zemlji i jedan stariji post sa razmišljanjem Petera Vaska povodom Uskrsa u Svetoj Zemlji. Također da spomenem i yt kanal DuhovnostHR sa hrvatskim Korizmenim pjesmama.

Neka vam je blagoslovljeno sveto Trodnevlje!

Objavio/la Katolik s dna kace u 00:45

Oznake: edw ard feser , Pasija , Trodnevlje , Veliki Petak

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Idiot, citat - Dostojevski
- Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?
- Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik
- Agora i Hipatija – još jednom!
- Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu
- Oikofobija
- Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'
- O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

subota, 7. travnja 2012.

Značenje Uskrsnuća

Kao i za Kristovu Pasiju, ljudi stalno pokušavaju pridodati razna pogrešna značenja Njegovom Uskrsnuću. No, u ovome slučaju je teško ostati ozbiljan dok to radite. Kada se susretnete sa raspećem nemate nikakvu potrebu za nadnaravnim objašnjenjem – čovjek je pribijen na križ, baš kao što su Rimljani pribili i mnoge druge. Kada se susretnete sa Kristovim grobom na Uskrsnu Nedjelju, susrećete se sa tijelom koje je vraćeno u život. *"Održite nadu!", "Isus je još uvijek u našim srcima!", "Ne možete zaustaviti dobre ljude"* i sve druge banalnosti kojima će liberalni pastori trošiti vrijeme župljana, neće nas uvjeriti u središnje značenje Uskrsnuća. Radi se o božanskoj promjeni prirodnog reda, čudu, ili se radi o ničemu. ***"Ako Krist nije uskrsnuo,"*** Sv. Pavao piše kršćanima, ***"uzaludna je vjera vaša."*** Kada zapisuje "uskrsnuo" misli na ustao – oživljen, vraćen iz mrtvih – a ne rastrgan od divljih pasa no još uvijek u našim mislima, ili nešto drugo što nam razni ljudi žele poručiti kako je kršćanstvo oduvijek podučavalo. Kršćanstvo je kroz povijest sve temeljilo na tome: Prihvatiti Uskrsnuće, onda morate prihvatiti i sve što je Isus Krist podučavao; odbacite Uskrsnuće, onda morate odbaciti i Njega jer je varalica.

Iako je Uskrsnuće prava uvreda naturalizmu, puno je veće od toga. Najveći poganski kritičari kršćanstva su već znali da je naturalizam pogrešan. Doista, gotovo svi ozbiljni filozofi kroz povijest su to znali; radilo se o zajedničkim temeljima koje su mnogi uzimali zdravo za gotovo u svojim raspravama o drugim stvarima. *(Atomisti su očita iznimka, iako je njihov naturalizam manje dogmatičan i sirov nego njihovih modernih sljedbenika.)* Božja egzistencija i besmrtnost duše bili su poznati neoplatonistima kao dokazivi kroz filozofske argumente; u svakom slučaju, takve demonstracije su bile prethodnica obrane Uskrsnuća, a ne njihova posljedica*(barem ja tako smatram).*

Ne, Uskrsnuće je prije svega uvreda vjerskim rivalima Kršćanstva. To je točka u kojoj dosada "dijaloga" završava i počinje obraćenje. Čovjek koji je rekao "***Ja sam Put i Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni"*** je ili ustao od mrtvih ili nije. Ako je ustao od mrtvih, onda njegove potresne tvrdnje imaju božanski pečat odobravanja, a jedini racionalni odgovor nekršćanina je da zatraži krštenje. Ako nije ustao od mrtvih, onda Njegove riječi znače da je bio veliki luđak. Možda zanimljivi luđak; luđak čiji je povijesni, kulturni, vjerski i moralni utjecaj imao široki(mogli bi reći i čudesni) učinak sa kojim se ne može usporediti niti jedan zdravi čovjek. No, unatoč tome, luđak kojeg bi i trebalo tako tretirati. Ne postoji treća opcija. *(Čak ni C. S. Lewisova alternativa "lašca" nije toliko uvjerljiva – koji bi normalan židov u prvom stoljeću mislio da je dobar način stjecanja sljedbenika proglasiti se osobnim božanstvom? Isus kao "guru" kojeg neki promoviraju je očita povijesna fantazija.)*

Sa Uskrslim Kristom nema dijaloga. Njemu se treba klanjati i pokoriti, ili ćemo ga odbaciti kao što bi odbacili razne vođe sekti. Možda odbaciti uljudno(moramo priznati pristojne manire mnogih koji se upuštaju u "dijalog"), ali svejedno odbaciti, i to jasnim riječima. ***"Vaša riječ neka bude: 'Da, da, - ne, ne!'"*** Ako niste spremni nazivati Ga svojim Uskrslim Gospodinom, nemojte tražiti nikakvo vjersko značenje u Njegovom životu i učenju. Niti u Njegovoj smrti; Jer Njegova Muka je ono što je, tek u svjetlu Uskrsnuća. Ako se mi, koji ga tada nismo poznavali, klanjamo pod Njegovim Križom, to je zato što smo se prije klanjali na Njegovom praznom grobu.

Autor je filozof Edward Feser(izvorni članak).

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
▼ travnja (7)
Izvana Zeleni, iznutra ...
Ludwig von Mises o obitelji
Kako miješati religiju i politiku?
Serijal Roberta Barrona: Catholicism
Značenje Uskrsnuća
Značenje Pasije
Faroski Kantaduri - korizmeni napjevi
► ožujka (9)
► veljače (18)
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

nedjelja, 8. travnja 2012.

Serijal Roberta Barrona: Catholicism

Otac Robert Barron snimio je ovaj revolucionarni program kao tematski prikaz onoga što(i zašto) katolici vjeruju. Ne radi se o video predavanju, povijesti Crkve ili promišljanju Sv. Pisma; ovaj privlačan i zanimljiv pristup koristi umjetnost, arhitekturu, književnost, glazbu i sva druga blaga Katoličke tradicije kako bi objasnio svevremenska učenja Crkve.

Otac Barron i ekipa serijala *catholicism* snimali su u Rimu, Krakovu, Varšavi, New Yorku, Jeruzalemu, Sao Paolu, Lourdesu, Guadalupeu, Auschwitzu, Ugandi... – na preko 50 lokacija u 16 država. Radi se o katoličkom filmu kakav još nije snimljen.

Na stranicama serijala možete pogledati kratke trailere svakog od nastavka(ima ih 10), a čitav sadržaj možete naručiti preko njihovih stranica, odnosno amazona. Radi se o nemaloj cifri tako da možete pribaviti snimke i putem nekih drugih kanala(torrent pretraga). Barron je poznat po svojem projektu WordOnFire koji se bavi evangelizacijom, a pripadni yt kanal također ima dosta sljedbenika. Poznat je po raznim programima i sudjelovanjima u televizijskim projektima tako da taj način nastavlja rad biskupa Sheena.

Od svetih mjesta Izraela do samog srca Ugande, od slavnih svetišta Europe do ulica Meksika, Kolkate i New Yorka, otkriva se misterij katolicizma. Naučite što Katolici vjeruju i zašto. Otkrijte puno značenje vjere.

Službena stranica *Catholicism*

(duži trailer)

PS

Jedan od razloga zašto sam napisao malo teksta o serijalu leži u činjenici da je projekt dugonajavljivan, u njega je uloženo više godina rada i milijuna dolara tako da smatram kako je već to samo po sebi preporuka. Barron je negdje spomenuo da mu je inspiracija bilo povjesničar umjetnosti Kenneth Clark sa svojim serijalom Civilisation(*možete pogledati u cijelosti na youtubu, ali taj serijal je pomalo zastario i koliko se sjećam nije baš pouzdan što se tiče neumjetničkih*

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

tema i osjeća se jedna naklonjenost propagandi), no mene je Barronov serijal više podsjetio*(iako su dosta različiti)* na Schaefferov serijal How Should We Then Live?*(također dostupan online, serijal mi je bio bolji od očekivanoga, ali to je vjerojatno zato što sam imao izrazito mala očekivanja – tretman KC i neki detalji su naišli na kritike).*

U *Catholicismu* sam očekivao povijesni pregled širenja katoličanstva*(poput pete epizode u kojoj opisuje prve apostole, njihova putovanja i izgradnju Crkve)*, ali serijal je opširniji i obrađuje razne teme tako da nije sav naglasak na povijest*(primjerice u trećoj epizodi se više bavi filozofijom, objašnjava argumente Sv. Anselma i Sv. Tome Akvinskog)*. Serijal nije baš ono što sam očekivao(što u formi, što u detaljima), ali zanimljivo pogledati. Nisam još pogledao sve nastavke, ali serijal je tehnički sjajno ostvaren(ako i ne znate engleski možete uživat u slici), ima zanimljiv sadržaj i vjerujem da će se mnogima svidjeti.

Objavio/la Katolik s dna kace u 14:32

Oznake: catholicism , katolički život , povijest , povijest KC , robert barron , video , wordonfire

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Kako miješati religiju i politiku?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/04/kako-mijesati-religiju-i-politiku.html

Liberali *("progresivci", "zajednica utemeljena na stvarnosti" ili kako god se nazivali ovisno o prilici)* nam stalno govore kako religiju i politiku ne smijemo nikada miješati. Religiju je potrebno ograničiti na privatnu sferu. U javnom prostoru se trebaju čuti samo sekularna razmišljanja. Problem je što ne možemo reći ništa promišljeno u obranu takvih tvrdnji. Naravno možemo odmah priznati kako ustav zabranjuje da se neka od denominacija proglasi službenom religijom SAD-a, ali pitanje nije treba li članstvo u nekoj crkvi ili sinagogi biti obavezno. **Pitanje je trebaju li vjerski argumenti imati isti značaj u javnome životu kao sekularni, a odgovor je da ne postoji dobar razlog zašto to ne bi vrijedilo.**

Za svaki slučaj, liberalna kritika utjecaja religije na politiku je uglavnom usmjerena na karikaturu. U većini slučajeva u kojima liberali misle da vide takav utjecaj, religija nema nikakvu bitnu ulogu. Primjerice, glavni argumenti protivnika pobačaja i istospolnih brakova se ne temelji na vjerskim pretpostavkama. Neki se argumenti(protivnika pobačaja) uistinu temelje na moralnom i metafizičkom statutu fetusa – baš kao i argumenti zagovornika pobačaja – ali prihvaćanje tih tvrdnji ne ovisi o vjeri u Boga. Utjecajni argumenti Roberta P. Georgea sa sveučilišta Princeton se temelje na uvjerljivim i skromnim tvrdnjama o biologiji fetusa i nekim sekularnim moralnim pretpostavkama. Argumenti Dona Marquisa, autora vjerojatno najutjecajnijeg pro-life članka u suvremenoj filozofiji, pretpostavljaju još manje kontroverzna razmišljanja o prirodi fetusa. Ista stvar je sa istospolnim brakom. Filozofi poput Rogera Scrutona i Michaela Levina brane tradicionalni spolni moral u terminima kvazi-Kantove etike i evolucijske psihologije, a ne pozivanjem na neku vjersku tradiciju ili autoritet.

Ipak, pretpostavimo da netko stvarno brani svoja razmišljanja o pobačaju, istospolnom braku ili nekoj drugoj spornoj stvari pozivajući se na vjerske razloge. Zašto bi to bilo neprihvatljivo? Problem je, prema razmišljanju mnogih liberala, u tome što su vjerski razlozi stvar vjere, gdje "vjera" označava vrstu neutemeljenog cilja, uvjerenja za kojeg ne postoji objektivan dokaz. Prema njima, javne odluke se mogu donositi samo na temelju argumentata koje mogu zagovarati svi članovi političke zajednice, a ne pozivajući se na idiosinkrazijske i subjektivne osjećaje manjine.

Kada bi vjerski argumenti općenito bili takvi, onda bih se slagao sa liberalima da ih je potrebno držati van javnih rasprava, ali takav liberalni opis religije je suluda karikatura koja nam samo pokazuje neznanje i fanatizam za kojeg inače liberali stalno optužuju druge. Primjerice Toma Akvinski ne bi mogao niti prepoznati takvo razmišljanje jer je bio predan pretpostavci kako su temeljne istine religije dokazive kroz sam razum. Prema njemu, imati vjere ne znači vjerovati bez dokaza; nego imati povjerenje u vjerodostojnost Boga za čije postojanje postoje dokazi, i čiju volju možemo spoznati(barem dijelom) kroz proučavanje ciljeva i svrhe usađene prirodi. Doista, Zapadna religijska misao je stoljećima(i još uvijek unutar katoličanstva i nekih protestanata) smatrala da je moguće i potrebno dati temelje religije u razumu. Takvo tradicionalno razmišljanje također podrazumijeva da navodno neutralne pretpostavke znanstvenog i filozofskog istraživanja upućuju na postojanje božanskog Autora prirode i razuma.

Racionalni Teizam

Vrijedno je podsjetiti se koliko je Zapadni teizam oduvijek bio predan razumu odnosno njegovim znanstvenim i filozofskim manifestacijama. Najočitiji primjer te predanosti su mnogi razvijeni argumenti Božje egzistencije. Nisu svi podjednako zanimljivi, ali njih više je imalo podršku najvećih filozofa i znanstvenika kroz dva i pol tisućljeća, baš kao što i danas imaju svoje branitelje. Najvažniji među njima su slavni kozmološki i teleološki argumenti koji nam pokazuju kako je Zapadna religija utemeljena na sofisticiranom filozofskom razumijevanju prirode stvarnosti.

Kozmološki argument ima više oblika. Jedan od njih je i najčešće povezivan sa Tomom Akvinskim, argument pokušava pokazati kako pravilna analiza prirode uzroka i posljedice pokazuje da niz uzroka koje opažamo u svijetu naših iskustava mora nužno završavati *Prvim Uzrokom*, koji je neuzorkovan i nepromijenjen, postoji izvan vremena i prostora, koji održava fizički svemir u svakom trenutku. Jedna verzija povezana je sa G.W. Leibnizem, argument počinje od opservacije kako je materijalni svemir kontigentan – *mogao je biti drugačiji nego što je, mogao je uopće ne postojati* – i pokušava dokazati kako je jedini mogući način za pružanje objašnjenja postojanja ovoga svijeta pojam *Nužnoga Bića*, bića koje po svojoj prirodi ne može ne postojati. Prema verziji povezanoj sa nekoliko srednjovjekovnih islamskih teologa(obično nazivan Kalamov kozmološki argument), pravilna analiza vremena otkriva kako je nedosljedno pretpostaviti da je svemir oduvijek postojao, samim time imao je početak, a taj početak je uzrokovan bićem koje je neograničeno vremenom i prostorom. Svaka verzija argumenta onda nastavlja sa pokušajem da demonstrira kako filozofska analiza prirode Prvog Uzroka ili Nužnoga Bića pokazuje kako takvo biće mora biti osobno, svemoguće, sveznajuće i dobro, samim time identično Bogu kako ga tradicionalno koncipiramo.

Teleološki argument ima dva glavna oblika. Prema verziju koju povezujemo sa Wiliamom Paleyem, svemir je toliko kompleksan i uredan, na tako velikoj skali, i na toliko puno načina da izgleda kako ima smisao, odnosno malo je vjerojatno da je nešto drugo osim sveznajućeg uma moglo biti njegov uzrok. Takva vrsta argumenta dopušta konceptualnu mogućnost da je svemir mogao nastavi bez takvog dizajnera, ali sugerira da pravilno

procjenjivanje bitnih vjerojatnosti pokazuje da je vjerojatnost premalena da bi itko razuman vjerovao u to. Druga vrsta teleološkog argumenta, verzija koju preferira Akvinski, je ambicioznija, i sugerira da je konceptualno nemoguće da postoji vrsta smislenosti i funkcija koje primjećujemo u prirodi bez postojanja kozmičkog dizajnera. Ideja je u tome da bi nešto imalo istinsku funkciju ili smisao – *primjerice biološki fenomeni poput srca, bubrega, i sličnog* – mora postojati, *logički mora*, um koji bi ga konstruirao za tu svrhu.

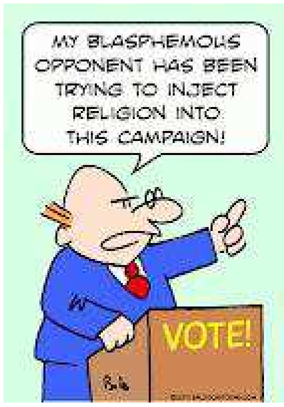
Oba ta teleološka argumenta su u principu konzistentna sa evolucijom – *ne radi se o "Bog praznina" argumenta kakvog povezujemo sa teorijama "Inteligentnog Dizajna"* – i njihovi suvremeni branitelji bi sugerirali kako moderan biologija ne predstavlja izazov glavnoj ideji tih argumenata. Neki zagovaratelji prvog, Paleyovskog teleološkog argumenta bi tvrdili da i kada bi prirodna selekcija opisivala sve biološke fenomene, niti darwinizam niti bilo koja druga znanstvena teorija ne može u principu opisati osnovne zakone prirode, zakone na kojima se temelji sama evolucijska biologija. Jednom kada znanost objasni stvari do fundamentalnih zakona fizike, rekla je sve što je mogla reći, a kako bi objasnili te zakone potrebno se okrenuti filozofskim razmišljanjima – razmišljanjima koji će dovesti do pretpostavke kozmičkog dizajnera.

Jedan od način kako razumjeti Akvinški teleološki argument je u terminima ideje kako čisto materijalistička interpretacija evolucijske teorije je nužno predana negiranju kako biološki fenomeni uopće imaju ikakvu svrhu ili funkciju. Prema strogo materijalističkom razmišljanju, stvari imaju samo privid svrhe ili funkcije, ali su u stvari i doslovno govoreći, bez ikakve svrhe, funkcije ili značenja. Razgovor o *"funkciji"* i *"smislu"* završava u najboljem slučaju kao pribjegavanje zgodnoj fikciji, skraćenica za kompleksni, ali besmisleni uzročni proces. Upravo zato što funkcija i smisao; shvaćeni u doslovnom smislu, nužno pretpostavljaju um koji dizajnira, takve pojmove je potrebno izbaciti iz dosljedno materijalističke interpretacije biologije. Krajnji logički zaključak toga nas dovodi do negiranja samog postojanja uma, čak i kod ljudskih bića, s obzirom da um inherentno ima smisao i značenje. To dovodi do tzv. "*eliminacijskog materijalizma"* kojeg tako nazivamo jer zagovara eliminiranje koncepta uma iz našeg znanstvenog i filozofskog vokabulara. Prema tome, materijalistički darwinizam, kada ga pravilno shvatimo, zagovara jedan radikalno kontraintutivan, čak nedosljedan, metafizički pogleda na svijet – bez obzira shvaćaju li to sami darwinovski materijalisti. Iz toga slijedi kako evoluciju možemo jedino konherentno shvatiti ako je protumačimo unutar šireg teističkog svjetonazora.

Važno je istaknuti kako ovdje zapravo nisam predstavio niti jedan od ovih argumenata – argumente je puno kompleksnije predstaviti i obraniti, čak i samo jednog u kratkom članku. Ovdje sam tek dao skicu strategije razvoja nekolicine teističkih argumenata, cilj mi je pokazati da se radi o ozbiljnim i sofisticiranim pokušajima hvatanja u koštac sa filozofskim problemima velikog značaja i kontroverze. Sasvim očito, ovi argumenti su sve osim apeliranja na "vjeru". Radi se o pokušajima da se pokaže kako sam razum neumoljivo dovodi do afirmacije teizma.

Verzije ovih argumenata branili su ljudi poput Platona, Aristotela, Augustina, Akvinskoga, Dunsa Škota, Descartesa, Leibniza, Lockea i Newtona, a njihovo branjenje argumenata nije imalo apsolutno nikakve veze sa nepoznavanjem moderne znanosti – *doista, neki od ovih mislioca su bili utemeljitelji moderne znanosti* – zato što argumenti u konačnici ne ovise o znanstvenim rezultatima. Ovi argumenti su prije filozofske ili metafizički – počinju tamo gdje znanost završava, nude racionalno objašnjenje onoga što znanost ne može objasniti jer svako znanstveno istraživanje nužno pretpostavlja neke stvari odnosno spoznatljiv i uređen svemir. Njih mogu shvatiti i procijeniti samo osobe sa znanjem filozofij*e(što tek nekolicina znanstvenika ima, sudeći prema plitkom razumijevanju filozofije kojeg mnogi od njih iskazuju kada ne govore o čisto znanstvenim pitanjima i ulaze u metafiziku)*. Neki od suvremenih branitelja argumenata su autori poput Alvina Plantinge, Richarda Swinburnea, Johna J. Haldanea, Jamesa F. Rossa, Richarda Taylora, Williama Lanea Craiga, Davida S. Oderberga, Davida Brainea, Barrya Millera, Roberta Koonsa, Charlesa Taliaferra i mnogi drugi – analitički filozofi koji su vrlo cijenjeni u tom području i koji primjenjuju rigorozne metode analize i argumentacije.

Pretpostavite da je netko uvjeren kako je Zapadna tradicija racionalnog teizma ispravna i kako su argumenti koji ju podržavaju superiorni onima koji podržavaju suprotne točke gledišta. Također pretpostavite kako je netko uvjeren u ispravnost racionalnog sustava moralnosti – *teoriju prirodnog prava koju su razvili Toma Akvinski i njegovi nasljednici* – koji ima temelje u prirodnoj svrsi i funkciji na koju se pozivaju navedeni teistički argumenti. Zašto onda nije dopustivo da takva potpuno objektivna i racionalno obranjiva razmišljanja utječu na njegova razmišljanja o politici i javnim propisima?

Retorika Sekularizma

Naravno, istina je da postoji puno filozofa koji ne prihvaćaju gore opisane argumente. Pa što onda? To pokazuje kako su argumenti za Božju egzistenciju poput svakog drugog argumenta u filozofiji, uključujući i argumente za ateizam, ili argumenta za pobačaj i istospolne brakove: radi se o kontroverznim pitanjima u kojima se inteligentni ljudi mogu ne slagati. Zahtijevaju li sekularisti da oni koji se zalažu za legalizaciju pobačaja i istospolnih brakova odustanu od zagovaranja svojih stajališta u javnosti samo zato što svi ne prihvaćaju njihove argumente? Naravno da ne, niti bi trebali. **Dakle zašto onda zahtijevaju da se religija i politika odvoje ne samo u ustavnom smislu**(da nikoga ne smijemo siliti da pripada određenoj denominaciji ili da prihvaća određeno vjerovanje)**, nego i u strožem smislu kako vjerski razlozi, bez obzira koliko god su dobro podržani racionalnim argumentima, ne bi smjeli biti prisutni u javnim raspravama i ne bi trebali utjecati na javne propise? Zašto stalno slušamo o "odvajanju crkve i države", ali ne i o primjerice, "razdvajanju**

naturalističke metafizike i države", "razdvajanju feminističke teorije i države" ili "razdvajanju Rawlsianskog liberalizma i države"?

Postoji zanimljiva sklonost suvremenih intelektualaca da primjenjuju za teističke argumente standarde koje ne primjenjuju za druge kontroverzne argumente. Moram reći da nažalost nije ništa drugačije kod filozofa*(barem ako nisu upoznati sa filozofijom religije)*. Sekularist može davati najuvredljivije i najbesmislenije zaključke – *primjerice kao što Peter Singer tvrdi da nije ništa intrinizično pogrešno sa bestijalnošću, nekrofilijom ili infanticidom* – pa će čak i filozofi koji se ne slažu sa tim zaključcima biti spremni shvatiti ih jako ozbiljno, inzistirajući da takva razmišljanja, iako nevjerojatna, treba poslušati sa poštovanjem. Takvo ponašanje je još prisutnije(po mom mišljenju opravdano) kod manje kontroverznih pitanja – prirodi uzročnosti, ili znanju, matematičkim istinama, odnosu između uma i tijela i drugim poznatim područjima filozofskog istraživanja. U svakom drugom području kontroverze, gotovo nijedan argument se ne smatra potpuno demantiranim: uobičajeno je mišljenje kako uvijek postoji neki način na koji branitelj određene pozicije može odgovoriti na prigovore, tako da i njegovu poziciju moramo imati u vidu. Unatoč tome, klasične argumente za Božju egzistenciju, gotovo jedine od filozofskih argumenata, obično smatraju odavno "opovrgnutima"*(barem kod filozofa koji nisu specijalizirani za filozofiju religije).*

No, teistički filozofi više nisu jedini koji smatraju da takav stav nije racionalan. Istaknuti filozof ateist Quentin Smith se požalio na samodopadno neznanje koje iskazuju njegovi sumišljenici, ateistički i naturalistički filozofi, po pitanju religije. Doista, ustvrdio je kako osim ateista i naturalista koji su specijalizirani u filozofiji religije, ***"velika većina filozofa naturalista ima neopravdano vjerovanje kako je naturalizam istinit, i neopravdano vjerovanje kako je teizam(ili supernaturalizam) pogrešan."*** Razlog leži u tome što se oni ne pokušavaju ozbiljnije upoznati sa stvarnim radovima klasičnih teističkih filozofa ili suvremenim radovima koji brane klasične argumente. Njihov naturalizam je tek nepromišljeno prihvaćenje trenutnih trendova u filozofiji.

Slično neznanje prevladava i među intelektualcima u etici i politici kada se govori o religijski utemeljenim argumentima. Kao što zapisuje politički filozof Jeremy Waldron(koji baš i nije pripadnik "religijske desnice":(God, Locke, and Equality, p. 20)

> **"Sekularni teoretičari često pretpostavljaju da poznaju vjerske argumente: misle da se radi o surovoj Božjoj naredbi, koju podupire prijetnja paklenim ognjem, izvedena iz opće ili posebne objave, zatim ju usporede sa elegantnom složenošću filozofsih argumenata (npr.) Rawlsa ili Dworkina. Sa takvom slikom u svom umu, misle kako je očito da bi svaki religijski argument trebalo isključili iz javnog života... No oni koji su se potrudili upoznati sa argumentima(vjerski utemeljenim) u modernoj političkoj teoriji znaju da je takvo shvaćanje izopačenje."**

Nitko tko je upoznat sa vrstom argumenata koji se javljaju u vjerski orjentiranim časopisima o politici i društvenim pitanjima poput *First Things* ili *Journal of Markets and*

Morality, ne može poreći da vjerska razmišljanja mogu imati racionalan utjecaj na društvenu politiku. Također nitko upoznat sa klasičnom i suvremenom literaturom o filozofskoj teologiji ne može negirati da spomenuti argumenti za teistički svjetonazor nisu danas obranjivi kao i svaki drugi filozofski argument. U svakom slučaju, ako mislite da je za opovrgavanje dovoljno pitati "*Pa dobro, što je onda uzrokovalo Boga?" ili "Kako znamo da Prvi Uzrok još uvijek postoji?" ili "Kako znamo da je Prvi Uzrok Bog?"* onda još niste ni počeli sa razumijevanjem kako ti argumenti rade. Ako ste intelektualac, posebno profesionalni filozof, koji je sklon glatkom odbacivanju klasičnih argumenata Akvinskog, Leibniza i drugih na temelju takvih prigovora, i ne shvaćate da su usmjereni na novinarska pojednostavljenja i smiješne karikature argumenata tako da nemaju nikakvog utjecaja na argumente koji su ispravno formulirani, onda bi se trebali sramiti. Postoji par dobrih knjiga koje bi vam mogle pomoću u širenju znanja - *Atheism and Theism(J.J.C. Smart, John J. Haldane)*, *The Cosmological Argument from Plato to Leibniz(William Lane Craig), Thomas Aquinas: God and Explanations(Christopher Martin)*, radovi bilo kojeg od gore spomenutih suvremenih autora također mogu pomoći. Trebali bi pročitati prije nego što počnete optuživati vjernike da ne znaju o čemu govore po pitanju intelekta.

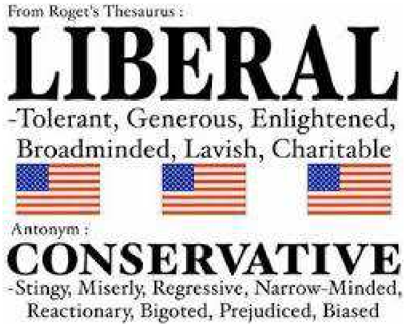

Dvostruki Standard

Neki liberali mogli bi prigovoriti kako je jedna stvar dopustiti religioznim intelektualcima da se uključe u društvena pitanja, ali sasvim je druga stvar istu stvar dopustiti ljudima koji okolo mašu sa Biblijom. No zašto bi stupanj obrazovanja osobe koja podržava neku društvenu odredbu(eng. policy) bio važan za procjenu same odredbe? **Ako neku odredbu podržavaju ozbiljni argumenti ozbiljnih mislioca, zašto je bitno podržava li ju netko neobrazovan iz manje sofisticiranih razloga? Razmisle li liberali i sekularisti da ne podrže neku odredbu samo zato što će je podržati i neka neinformirana i neartikularna rock zvijezda ili hollywoodska starleta? Zašto liberali uvijek razmišljaju o svojim vlastitim uvjerenjima na temelju najprofinjenijih predstavnika, a suparnička uvjerenja (konzervativna ili tradicionalno religijska) osuđuju na temelju najneprofinjenijih predstavnika?**

Neće ni pokušati opravdati dvostruke standarde liberala vezanih uz stalno iznošenje zamornih klišeja o vjerskim tendencijama prema ratu, progonima, inkviziciji, križarenju, Galileovom kućnom pritvoru i tako dalje. Većina onih koji se pozivaju na takve klišeje znaju jako malo o stvarnoj povijesti Inkvizicije, Križarskih Ratova ili suđenju Galileu, i o tome kako su pogrešna polemička pojednostavljenja tih događaja iz vremena Reformacije i Prosvjetiteljstva, nasuprot ozbiljnom i objektivnom povijesnom istraživanju. Također, broj žrtava koje su prouzročili predani metafizički naturalisti i sekularisti poput Lenjina, Staljina, Mao-a, Pol Pola i drugih đakona Marksističke kontra-religije je puno viši no što je i najfanatičniji đihadist mogao postići.

Konačno, nije ni pravilno predložiti da s obzirom kako živimo u pluralističkom društvu, vjernici moraju držati svoja uvjerenja izvan javne politike. Jer to načelo ima dvije strane. Tradicionalni vjernici imaju puno više toga zajedničkoga sa drugim vjernicima – *barem po pitanju pobačaja, eutanazije, spolnog morala i sličnog* – nego sa sekularistima, i brojniji su od sekularista(barem u SAD-u). Dakle zašto, ako ćemo se pozivati na tu kartu pluralizma, sekularisti ne bi trebali držati svoja uvjerenja za sebe bez istupanja u javnosti? Ako je legitimno miješati sekularizam i politiku, unatoč pluralizmu, kako onda nije legitimno miješati religiju i politiku?

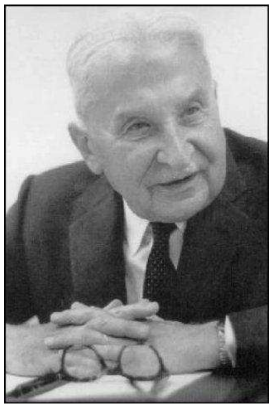
Ovime ne želim reći da pluralizam ne pruža ozbiljan politički problem. Problem postoji, i iskreno, ne znam kako ga riješiti. No, ne znaju ni **liberali čije je omiljeno "rješenje" predložiti da toleriramo sva razmišljanja u pluralističkom društvu, ali samo ako se pokore liberalnim spornim konceptima pravde. Tvrdnja kako je liberalna netolerancija superiornija religijskoj je jedna pretpostavka koju liberal neće niti pokušati opravdati.** Možda je temelji na vjeri.

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak([uređivanje teksta moje]).

Ludwig von Mises o obitelji

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/04/ludwig-von-mises-o-obitelji.html

G.K. Chesteron nazvao je obitelj anarhičkom institucijom. Pritom je mislio kako nije potrebno djelovanje države da bi nastala ta institucija. Njeno postojanje izvire iz fiksne stvarnosti ljudske prirode, a profinjeni oblika je razvijen kroz spolne norme i napredak civilizacije.

Taj zaključak je u skladu sa briljantnom raspravom o temi obitelji u Ludwig von Misesovom remekdjelu *Socialism*(objavljeno 1922.) Zašto je Mises raspravljao o obitelji i braku u knjizi kojom pobija socijalizam? Shvaćao je, za razliku od mnogih današnjih ekonomista, kako protivnici slobodnog društva imaju sveobuhvatan plan koji obično kreće sa napadima na tu najvažniju građansku instituciju.

"Prijedlozi za transformacijom odnosa između spolova već dugo vremena idu ruku pod ruku sa planovima za podruštvovljenjem sredstava za proizvodnju, " primjećuje Mises. *"Brak mora nestati zajedno sa privatnim vlasništvom... Socijalizam obećava ne samo pomoć svima – bogatstvo za sve – nego i univerzalnu sreću u ljubavi."*

Mises napominje kako je A. Bebelovo djelo "*Women Under Socialism*", hvalospjev slobodnoj ljubavi(objavljeno 1892. godine), bio najčitaniji ljevičarski traktat svog vremena. Ta povezanost socijalizma i promiskuiteta imala je svoju taktičku namjenu. Ako prihvatite sustav u kojem magično dolazi do prosperiteta, onda se možete usmjeriti na nadanje u oslobođenje od seksualne odgovornosti i zrelosti.

Socijalisti su predstavili svijet u kojem nema društvenih prepreka neograničenom osobnom užitku, a obitelj i monogamija su prve stvari kojih se moramo riješiti. Može li takvo društvo uspjeti? Nema šanse, zaključio je Mises: socijalistički planovi slobodne ljubavi su nemogući baš kao i socijalistički ekonomski planovi. Oboje su u suprotnosti sa ograničenjima koja su inherentna u stvarnome svijetu.

Obitelj je rezultat, poput strukture tržišne ekonomije, ne politike nego dobrovoljnog udruživanja, stvorena zbog bioloških i društvenih razloga. Kapitalizam je pojačao brak i obitelj jer inzistira na suglasnosti u svim društvenim odnosima.

Obitelj i kapitalizam tako dijele zajednički institucionalni i etički temelj. Pokušavajući ih uništiti, socijalisti su namjeravali zamijeniti društvu utemeljeno na ugovoru sa društvom

utemeljenom na nasilju. Rezultat bi bio potpun društveni kolaps.

Kada su demokratski socijalisti Sidney i Beatrice Webb putovali Sovjetskim Savezom, desetljeće nakon Misesove knjige, izvjestili su o drugačijoj stvarnosti. Pronašli su žene, oslobođene okova obitelji i braka, koje žive sretne i ispunjene živote. Radilo se o fantaziji – *zapravo običnoj laži* – baš poput njihove tvrdnje kako Sovjetsko društvo postaje najprosperitetnije u povijesti.

Danas niti jedan normalan intelektualac ne prihvaća sveobuhvatan socijalan ekonomski model, ali razvodnjena verzija socijalističke agenda za obitelj je pokretačka sile američke društvene politike. Ta agenda ide ruku pod ruku sa raznim preprekama koji se postavljaju tržišnoj ekonomiji u drugim područjima.

Nije slučajno da porast slobodne ljubavi u Sjedinjenim Državama prati uspon potpuno razvijene socijalne države. Cilj oslobođenja od rada(i štednje i ulaganja) i oslobođenja od naše spolne prirode proizlaze iz sličnog ideološkog impulsa: prevladati fiksne stvarnosti u prirodi. Zbog toga trpi obitelj, baš kao što je Mises predvidio.

Zagovornici obitelji i zagovornici kapitalizma trebali bi biti ujedinjeni u zajedničkom političkom cilju umanjivanje intervencionističke države, ali obično nisu. Zagovornici obitelji, čak i oni konzervativni, često promatraju financijski kapitalizam kao otuđujuću silu, i zagovaraju nesmotrene odredbe poput carina, monopole sindikata, minimalne plaće za oženjene ljude.

U isto vrijeme, slobodni poduzetnici pokazuju malo interesa za zabrinutosti zagovornika obitelji. Čini se da nisu zainteresirani za radikalne napade i na slobodu i na obitelj koje predstavljaju vladine odredbe po pitanjima dječjeg rada, javnog školstva, socijalnog osiguranja, visokih poreza i podruštvovljene medicine. Prema Misesu, takvo razilaženje je nepotrebno.

"Nije slučajnost da je prijedlog da postupamo sa muškarcima i ženama kao radikalno jednakima, da spolne odnose regulira Država, da dojenčad po rođenju stavljamo u javne domove, da osiguramo da se djeca i roditelji međusobno niti ne poznaju, ima svoje podrijetlo kod Platona, " koji nije nimalo mario za slobodu.

Nije niti slučajno da iste prijedloge danas daju ljudi koji nimalo ne mare niti za obitelj niti za ekonomske zakone.

Preuzeto sa lewrockwell.com

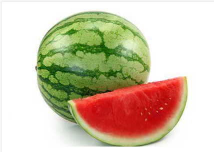
PS

Mogao bih napisat više ograda i napomena na tekst, ali zbog lijenosti ću samo napisati da mi je bio cilj prilikom izbora članka pokazati povezanost obitelji i ekonomije. Državno

promoviranje i poticanje "alternativnih obitelji" ima veliki utjecaj na društvo(da ne spominjem djecu). Vjerojatno treba dodatno napomenuti da ovo što imamo u Hrvatskoj nije kapitalizam(kao ni u EU, ni SAD-u).

petak, 27. travnja 2012.

Izvana Zeleni, iznutra ...

Ne znam jeste li proslavili *Dan Planeta Zemlje*, ako niste možda vam je to bila zadnja prilika, pritom ne mislim na majansko proročanstva nego veliku opasnost koja nam prijeti ako svi ne zamijenimo plastične vrećice sa platnenom. Par citata koji govore o opasnosti(nešto su stariji, povodom Dana Zemlje 1970. godine, ali još uvijek aktualni);

> **"Civilizacija će nestati za 15 do 30 godina ukoliko ne poduzmemo hitne mjere protiv problema s kojima se suočava čovječanstvo."**
>
> • George Wald, Harvard , biolog
>
> **"Do 1975. godine ... neki stručnjaci misle da će doći do eskalacije gladi i da će doći do umiranja od gladi nevjerojatnih razmjera. Drugi stručnjaci, koji su optimističniji, misle da će se do sukoba oko hrane doći tek u 1980ima."**
>
> • Paul Ehrlich, Stanford University, biolog
>
> **"Već je prekasno da spriječimo masovni pomor od gladi."**
>
> • Denis Hayes, glavni organizator Dana Zemlje
>
> **"Gotovo jednoglasno, demografi se slažu sa sljedećim opisom razvoja događaja; do 1975. dolazi do teške gladi u Indiji; do 1990. godine glad se širi na cijelu Indiju, Pakistan, Kinu i Bliski Istok, Afriku. Do 2000. godine, vjerojatno i prije, Južna i Centralna Amerika će biti pogođene glađu... Do 2000. godine, za 30 godina, cijeli svijet, osim Zapadne Europe, Sjeverne Amerike i Australije bit će pogođen glađu."**
>
> • Peter Gunter, profesor, North Texas State University
>
> **"Znanstvenici imaju čvrste eksperimentalne i teorijske dokaze koji podržavaju ... sljedeće predviđanje: Za deset godina, urbano stanovništvo će morati nositi zaštitne plinske maske kako bi preživjeli zagađanje zraka... do 1985. godine zbog zagađanje zraka količina sunčeve svjetlosti na zemlji će se smanjiti za pola..."**
>
> • Life Magazine, siječanj 1970
>
> **"Dr. S.D. Ripley, tajnik Smithsonian Instituta, vjeruje da će za 25 godina izumrijeti 75 do 80 posto životinjskih vrsta."**
>
> • Sen. Gaylord Nelson
>
> **"Već 20 godina svijet se naglo hladi. Ako se nastave današnji trendovi, svijet će biti hladniji za 4 stupnja do 1990. godine, ali 11 stupnjeva hladniji do 2000. godine. To je dvostruko više no što je potrebno za ledeno doba."**
>
> • Kenneth Watt, ekolog

Propaganda zagovornika slobodnog tržišta;

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ▼ travnja (7)
    - Izvana Zeleni, iznutra ...
    - Ludwig von Mises o obitelji
    - Kako miješati religiju i politiku?
    - Serijal Roberta Barrona: Catholicism
    - Značenje Uskrsnuća
    - Značenje Pasije
    - Faroski Kantaduri - korizmeni napjevi
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Pa nastavljamo sa citatima(razne godine)...

"Mi se nadamo(mi – ekofrikovi), katastrofi ili društvenoj promjeni koja bi nas uništila i vratila u Kameno Doba, živjeli bi kao Indijanci, u svojoj dolini, u svojom okolnostima sa prilagođenom tehnologijom, našim vrtovima i našom religijom – napokon slobodni od sve krivnje!"

•Steward Brand, objavljeno u Earth Catalog

"Postupno smanjenje ljudskog roda riješit će svaki problem na zemlji, društveni i ekološki."

• Dave Forman, osnivač Earth First

"Izgleda da je iskorjenjivanje velikih boginja bila pogreška. Imale su važnu ulogu u balansiranju ekosustava."

• John Davis, urednik časopisa Earth First

"Mogućnost imanja djece bi trebala biti ponuđena na tržištu, sa mogućnošću prodaje i kupovanja, ali apsolutno ograničena od strane države."

• Kenneth Boulding, osnivač koncepta "Spaceship Earth"

"Izumiranje ljudske vrste može biti ne samo neizbježna nego i dobra stvar... To ne znači da je nastanak ljudske civilizacije beznačajna stvar, ali ne postoji način da pokažemo kako je dugoročno korisna svijetu."

• Al Gore, u uvodniku The Economista

"Ljudska sreća, a posebno ljudska plodnost, nije važna poput divljeg i zdravog planeta... Neki od nas se samo mogu nadati da će se pojaviti odgovarajući virus."

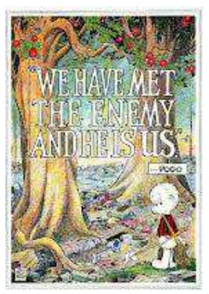
• David Graber, biolog, National Park Service

"Ako bih se reinkarnirao, želio bih se vratiti na Zemlju kao ubojiti virus kako bih smanjio ljudsku populaciju."

• Prince Phillip, World Wildlife Fund

"Nahraniti dijete koje umire od gladi znači pogoršati problem svjetske populacije."

• Lamont Cole

"Čovječanstvo je najopasnija, najdestruktivnija, najsebičnija i najmanje etična životinja na zemlji."

• Michael Fox, potpredsjednik The Humane Society

"Ljudi se na Zemlji ponašaju kao patogeni mikro-organizam, ili poput stanice tumora."

• Sir James Lovelock, Healing Gaia

"Zemlja ima rak, taj rak je Čovjek."

• Club of Rome, Mankind at the Turning Point

"Ukupan broj stanovnika od 250-300 milijuna, 95% manje nego sada, bi bio idealan."

• Ted Turner, osnivač CNN-a i veći donator UN-a

"Sve što smo razvili u posljednjih 100 godina trebamo uništiti."

• Pentti Linkola

"Ljudska bića, kao vrsta, nemaju veću vrijednost od puževa."

• John Davis, urednik Earth First

Naravno, potrebno je uvjeriti ljude u sve navedeno;

"Zemlja je doslovno naša majka, ne samo zato što ovisimo o njoj za zaštitu i hranu, nego i zato što se ljudska vrsta oblikovala prema njoj putem evolucije. Naše spasenje ovisi o našoj sposobnosti da stvorimo religiju iz prirode."

• Rene Dubos, član odbora Planetary Citizens

Ipak, možda je potreban drugačiji zaključak ?

"Proučavanje povijesti je moćan lijek protiv suvremene arogancije. Postajemo skromniji i ponizniji kada otkrijemo da je toliko naših

Najpopularniji postovi na blogu

KSDK preporuke postova;

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

pretpostavki, koje nam se čine uvjerljivim i inovativnim, već bilo isprobano, ne samo jednom nego mnogo puta i na bezbroj načina; i da je otkriveno kako su pretpostavke, uz veliku štetu za ljude, potpuno pogrešne."

• Paul Johnson, povjesničar

PS

Ovaj post nije komentar o globalnom zatopljenju(i općenito promjenama u ekosustavu) nego komentar na ekofašističke pokrete i njihove zahtjeve. Citate sam preuzeo i nisam ih provjeravao...

Objavio/la Katolik s dna kace u 17:39

Oznake: ekofašizam , ekologija , ekonomija , modernizam , okoliš , povratak prirodi , scijentokracija , socijalizam

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svjesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

petak, 4. svibnja 2012.

Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?

Hegemonija Ljevice na sveučilištima je toliko velika da je čak ni ljevičari ne mogu poreći. Bez obzira je li institucija javna ili privatna, radi li se o višoj školi ili elitnom sveučilištu, možete predvidjeti da će nastavni plan i program biti ispunjen s temama poput ovih;

- kapitalizam je inherentno nepravedan, nečovječan i osiromašuje
- socijalizam, bez obzira na svoje praktične promašaje, je motiviran najvišim idealima i njegovi glavni zagovornici – posebno Marx – nas mogu puno toga naučiti
- globalizacija šteti državama trećeg svijeta
- prirodne resurse iskorištavamo alarmantnom brzinom i industrijske aktivnosti su sve veća opasnost "okolišu"
- većina, ako ne i sve, psiholoških i bihevioralnih razlika između muškaraca i žena su "društveno uvjetovane" i razlika u prihodima spolova je rezultat "seksizma"
- patologije nižiš klasa u SAD-u su rezultat rasizma, a patologije Trećeg Svijeta su rezultat učinka kolonijalizma
- Zapadna civilizacija je jedinstveno opresivna, posebno prema ženama i "ljudima drugih boja", a učinci Zapadne civilizacije su duhovno inferiorni onima ne-zapadnih kultura
- tradicionalan religijska vjerovanja, posebno ona kršćanska, temelje se na nepoznavanju modernih znanstvenih uspjeha, ne može ih se racionalno opravdati, a opstaju samo zbog lijepih želja
- tradicionalne moralne skrupule, posebno po pitanju spolnosti, također se oslanjaju na praznovjerje i neznanje te nemaju nikakvo racionalno opravdanje
- itd, itd...

Svaka od tih tvrdnji je prema mome mišljenju pogrešna, što se za neke može i pokazati. U svakom slučaju, za iznesene tvrdnje se može obraniti suprotno stajalište, a to su i učinili razni vrhunski mislioci. Ipak, na modernim sveučilištima ćete rijetko kad čuti da netko te tvrdnje dovodi u pitanje. Svaka se tretira ili kao tako očita da svatko tko tvrdi suprotno to radi vođen neznanjem ili svojim interesima, ili kao tako očita da uopće ne postoji suprotno mišljenje koje bi bilo vrijedno pobijanja. Veliki mislioci koji su kroz povijest branili suprotna mišljenja se tretiraju kao arhaični muzejski primjerci, spominju smiješne karikature njihovih argumenata samo kako bi ih ismijali; a mislioce današnjice koji brane suprotna stajališta prikazuju(kad ih ne ignoriraju) također kao karikature kako ih netko ne bi ozbiljno shvatio. Ukoliko posjetite moderno sveučilište stalno ćete se susretati sa mantrom "raznolikosti" tako da ćete poželjeti vrištati. Nećete pronaći vrstu raznolikosti koja je najbitnija u akademskom kontekstu; raznolikost misli o fundamentalnim pitanjima poput religije, moralnost i politike.

Naravno sve je to već poznato i dobro dokumentirano u studijama poput *Tenured Radicals(Roger Kimball) i The Shadow University(Alan Charles Kors, Harvey Silverglate)*. Iznenađujuće je koliko se malo pažnje posvećuje pitanju zašto sveučilištima toliko dominira Ljevica, a to je pitanje kojim se želim pozabaviti. Postoji više teorija i mnoge od njih daju dio odgovora, ali niti jedna nije razriješila sva pitanja, ili se to barem meni čini; sigurno je da nijedna nije prihvaćanje u širem krugu ljudi. Ovaj esej će dati pregled predstavljenih teorija i navesti njihove najočitije nedostatke. U drugom dijelu ću pokušati razviti prikladnija objašnjenja.

Je li Ljevica u pravu?

Mislim da jednu teoriju možemo odmah odbaciti jer je pogrešna; teorija koja tvrdi kako su ljevičarski pogledi po gore navedenim pitanjima jednostavno točni i kako je tipični predstavnik akademije pametniji od ostalih ljudi pa mu je lakše doći do tih zaključaka. Ne odbijam tu teoriju samo zato što se ja ne slažem sa takvim razmišljanjem nego i zato što je naivno pretpostaviti kako većinsko razmišljanje sveučilišnih profesora(pa i inteligentnih ljudi) *a priori* točnije odgovara stvarnosti od razmišljanja običnih ljudi, barem što se tiče nekih praktičnih pitanja. Koliko god nam se ta tvrdnja činila kontraintuitivnom, postoje dobri filozofski razlozi(koje ćemo istražiti) zašto je točna. Za sada je dovoljno napomenuti da postoje protuprimjeri koji nam pokazuju kako akademsko mišljenje nije i pouzdan vodič do istine – najočitiji primjer je popularnost socijalizma kao ekonomske doktrine među intelektualcima kroz 19. i 20. stoljeće.

Socijalizam, kao vrsta moralne vizije, je sigurno i dalje prisutan kod suvremenih intelektualaca; ali izvan lakših akademskih "disciplina", posebno onih bez ikakvog empirijskog testa ili teorijske strogosti(suvremene književne teorije, područja sociologije, i većina onoga čime se bave u politiziranim etničkim i ženskim studijima), nitko više ozbiljno ne prihvaća socijalističku ekonomiju. Razlog ne leži u tome što su intelektualci postali pametniji, nego što postoje toliki jaki empirijski podaci koji odlučno pokazuju pogrešnost socijalizma kao ekonomske doktrine tako da je čak i nadzemaljskim stanovnicima *Tornja od Bjelokosti* teško ignorirati te podatke.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ▼ svibnja (14)
    - Socijalizam korak-po-korak
    - Napad države na obitelj
    - Velike laži u politici – naše ili njihove ?
    - Tko je pametniji - elita ili narod?
    - Kapitalizam i katoličanstvo
    - Tri puta(katoličkih) hura za kapitalizam
    - Konzervativci i tradicija
    - Medicinski potpomognuta oplodnja & drugi zakoni
    - Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
    - O preispitivanju svega
    - Idealni kandidat Ljevice
    - Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima -...
    - Opijum profesora
    - Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Ali(poanta je da) nije potreban sedamdesetgodišnji eksperiment u stvarnom svijetu(koji je rezultirao noćnom morom) kako bi inteligencija shvatila o čemu se radi jer teorijski argumenti za socijalističku ekonomiju nisu nikada bili tako snažni i presuđujući; socijalizam nikada nije imao puno argumenata u svoju obranu, uvijek se više oslanjao na varke i osjećaje nego na ozbiljnu, strogu analizu, radilo se o načinu izražavanja nezadovoljstva prema kapitalizmu, a ne stvarnoj alternativi.

Osim toga, kritičari socijalizma su predvidjeli tiraniju i ekonomsku nesposobnost koja će nastati ako se uvede takav sustav, ne samo na temelju zdravog razuma(što bi trebalo biti dovoljno) nego i sofisticiranih teorija – uključujući argumente Misesa i Hayeka koji su od početka 1920-tih davali snažne primjedbe tako da je teško shvatiti kako je ijedan pošteni čovjek mogao socijalizam smatrati racionalnom početnom pozicijom u ekonomiji i politici.

Ukratko, da je neutralna i nepristrana evaluacija ideja bila jedina motivacija intelektualaca prilikom prihvaćanja socijalizma, onda bi takvo razmišljanje bilo prisutno tek kod manjine i to desetljećima prije pada komunizma. Zoran je to primjer kako emocije i trenutna moda, na štetu kvalitetne analize, mogu imati isti utjecaj na umove intelektualaca baš kao i na "obične ljude" – iako, u ovome slučaju se radi o emocijama i modi koja je (zbog razloga koje ćemo istražiti) imala veći utjecaj na intelektualce nego na druge ljude.

Druga objašnjenja

No, kao što sam rekao, postoje obećavajuće teorije koje se bave ovim fenomenom, u nastavku ću se pozabaviti sa njima. Prvu bi mogli nazvati:

1. Teorija "Preživljavanja naj-ljevijih": Ideja je da sveučilišni profesori(unatoč opsjednutošću sa raznolikošću) imaju tendenciju zapošljavati samo one koji se slažu sa njima po pitanjima politike, morala i kulture. S obzirom da je većina profesora lijevo od centra, onda će oni značajno desno od centra biti isključeni prilikom zapošljavanja i davanja sredstava. Bez ikakve sumnje, opisano predstavlja veliki dio objašnjenja.

Problem je u tome što teorija možda objašnjava kako nastaje hegemonija Ljevice kada broj akademika ljevičara postigne kritičnu veličinu, i kako je nakon toga zadržava, ali pitanje je zašto uopće dolazi do kritične točke? I zašto nema neke značajne protuteže konzervativnih snaga koji bi mogle preokrenuti trajektoriju, ili barem sačuvati ideološku ravnotežu? Čini se da postoji nešto u samoj prirodi profesije zbog čega su predstavnici lijevo orijentirani, odnosno većina teorija predlaže da se radi o takvom fenomenu, postoji primjerice;

2. Teorija "društva kao učionice": Robert Nozick, u svojem eseju *"Zašto se intelektualci protive kapitalizmu?" ("Why Do Intellectuals Oppose Capitalism?")* je predložio da odgovor potražimo u godinama formiranja prosječnog intelektualca. Obično se radi o osobi koja je u školi imala dobre akademske rezultate, ali ne baš i društvene. Bio je nagrađivan jer se uzorno ponašao sukladno smjernicama središnje vlasti(*učitelja*) koji je provodio sveobuhvatan plan(*nastavni plan i program*) unutar ustrojenog socijalnog okruženja*(u razredu)*; nije nagrađivan zbog ikakvog doprinosa kojeg je pokušavao dati u decentraliziranoj, neisplaniranoj sferi dobrovoljne interakcije koja čini život mladog čovjeka izvan učionica(igrališta, zabave, spojevi i tako dalje). Prirodno je da razmišlja kako je prvo okruženje razumnije i pravednije od drugog, generalizira(možda nesvjesno) na društvo kao cjelinu, i ima tendenciju favoriziranja politika koje uključuju centralno planiranje od strane vladinih autoriteta, a ne neplanirane rezultate slobodnih odnosa građana na tržištu. Vezana uz Nozickovu teoriju je;

3. Teorija Zamjeranja: Ne samo u svojim ranim godinama, nego i poslije u svojem radu, intelektualci će smatrati da ih vršnjaci nepravedno tretiraju. Kao što je naglasio Ludwig von Mises u *Anti-kapitalističkom Mentalitetu("The Anti-Capitalistic Mentality")*, veće novčane nagrade koje dobivaju poslovni ljudi, sportaši i zabavljači u kapitalističkom društvu – *možemo primijetiti da se radi upravo o onim ljudima koji su u mladosti bili popularniji na igralištu i zabavama nego knjiški moljci* – izazivaju ljubomoru kod intelektualaca, koji smatraju da je njihov (manje unosan) posao značajno važniji. Ako se album P. Diddya proda u milijunima primjeraka, a majstorski istražena povijest Lihtenštajna prof. Doodya točno u 106 primjeraka koji svi završe u sveučilišnoj knjižnici, prof. Doody će se početi pitati je li slobodno tržište najpravedniji način raspodjele ekonomskih dobara.

Naravno, netko bi mogao preferirati Doodya, a ne Diddya, a svejedno neće smatrati nepravednim(umjesto toga da Doody tek nema sreće) što se drugi građani ne slažu sa njime. To nas dovodi to:

4. Teorija "filozofa kraljeva": Mnogi intelektualci neće smatrati da se radi(što drugi ne cijene njihov rad) samo o nepravdi prema njima samima nego i o nepravdi prema ljudima koji ih ne cijene: drugim riječima, taj rad je toliko velike važnosti da svi koji ga ne cijene čine sami sebi štetu, a štetu im nanosi svako društvo koje pomaže njihove aljkave intelektualne(i druge) navike. Zbog njihovog dobra, ljudima ne smijemo dopustiti previše slobode izbora, potrebno je platiti stručnjake koji će im određivati kako da žive svoj život. Intelektualac, koji sam sebe smatra stručnjakom, će se javiti da volontira za to radno mjesto.

Radi se o efektu ideala *"filozofa kralja"* i samim time još jednom mogućem objašnjenju zašto intelektualci imaju tendenciju prema Ljevici, izgleda da se poveća moć vlade daje im mogućnost da provedu svoje ideje u djelo. Kao što je F.A. Hayek predložio u svojem eseju *Intelektualci i Socijalizam("The Intellectuals and Socialism")*, za prosječnog intelektualca je jednostavno razumno da bi najinteligentnije osobe trebale voditi društvo. Naravno, pretpostavljaju da su oni općenito sposobniji voditi stvari od drugih ljudi, pretpostavka koju mnogi od tih umova koji "uvijek i sve preispituju" iznenađujuće ne žele ispitati. Ipak, postoji dobri razlozi zašto ih treba preispitati, neki od njih su vezani uz propast socijalizma što smo već spomenuli.

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Poznate su Hayekove tvrdnje kako su velike društvene institucije jednostavno prekompleksne da bih ih bilo koji ljudski um, koliko god inteligentan, shvatio u potrebne detalje i da ih stvori iz ničega ili promijeni od glave do pete, onako kako bi trebali socijalistički ekonomski planeri ili politički i kulturni revolucionari. Kolaps Francuske Revolucije u krvavi kaos, neposredni nastavak sa Napolenom, dugo propadanje i nagli slom Sovjetskog imperija, institucionalizirano ludilo koje predstavlja komunizam općenito su tek najupečatljivije i nepobitne potvrde te osnovne spoznaje.

Ipak, intelektualac će se uvijek držat ideje kako bi stvari bile toliko bolje kada bi se svi pridržavali vizije svijeta koju su on i njegove kolege osmislili uz kavu u salonu fakulteta i na stranicama akademskih časopisa. Kao što je Hayek zapisao u *"The Fatal Conceit"*, "inteligentni ljudi imaju tendenciju precjenjivanja inteligencije, " čak će smatrati skandaloznom ideju kako je inteligencija nešto što može biti precijenjeno. Ali naravno da može biti precijenjena, čim ima svoja ograničenja, a čak i kod najpametnijih ljudskih bića ta inteligencija ima svoje granice. Kako bi to vidjeli potrebna je jednostavno imati malo skromnosti – nešto čega intelektualci i nemaju previše, posebno ako su njihovi intelektualni dosezi veliki.

Ipak, čak i u odsutstvu poniznosti, ne bi li intelektualac, koji je po profesiji kritički mislilac, u konačnici trebao shvatiti da postoje čvrsti dokazi protiv njega kao strašno efikasnog društvenog inženjera? To nije nužno; barem ne ako podržimo;

5. Teorija "Glave u oblacima": Ova teorija je vjerojatno najdraža kod prosječnog ne-intelektualca: ideja da profesori i drugi intelektualci, koliko god pametni po pitanju apstraktnih ili teorijskih pitanja, u konačnici nemaju zdravog razuma i svakodnevne mudrosti o praktičnim pitanjima – *"nisu u dodiru"* sa stvarnim svijetom. Dakle, s obzirom da su ideje ljevičara paradigmatski ne-mudre, suprotne zdravom razumu, odvojene od stvarnosti, ne iznenađuje da su intelektualci privučeni njima. Sigurno postoji nešto u toj teoriji jer čak i mislioci koji su orijentirani prema empiriji imaju tendenciju naglašavanja teorijskih modela – modela za čije osmišljavanje je potrebno puno truda i o čijem uspjehu ovisi njihova reputacija. Razumljivo je da su zato intelektualci skloni držati se takvih modela, i često će, barem nesvjesno, izabrati model, a ne činjenice ukoliko se činjenice ne slažu sa modelom.

Također treba uzeti i u obzir činjenicu da se prosječni sveučilišni profesor u svakodnevnom životu susreće sa izrazito umjetnim okolišem. Primjerice, njegova apsurdna vjera u Ujedinjene Narode, ili tendencija da prihvati pacifizam, postaju manje misteriozna ako uzmete u obzir da je navikao sve sukobe rješavati ne putem sile, čak niti apeliranjem na protivnikove interese(ekonomske ili neke druge), nego putem različitih rasprava i debata – *u učionici, na konferenciji i u časopisima* – sve kako bi nekoga uvjerio ili razumio. Lakše, nego ostalima, mu je vjerovati kako će se sporovi sa diktatorima iz Trećeg svijeta, teroristima i drugim nasilnicima riješiti ako *"samo nastavimo razgovarati."* Uostalom, ljudi sa kojima se susreće svaki dan su navikli na slično ponašanje i razmišljanje poput njega. Nisu li onda svi takvi, barem u dubini duše?

Prosječan akademik također živi poprilično udobno, iako će se žaliti na navodno nezasluženu veću zaradu poduzetnika i zabavljača. Možda predaje dva ili tri kolegija po semestru, dolazi na posao samo tri dana u tjednu, ima slobodno ljeto(čak i pet ili više kolegija na određeno u kombinaciji sa trčanjem od kampusa do kampusa se može teško usporediti sa okretanjem hamburgera). Ako postane profesor u redovnom zvanju onda ima sve: dobru zdravstvenu skrb i druge pogodnosti, povremene semestre slobodne, siguran posao do kraja života. Lagano nam se može učiniti da bi svi mogli živjeti tako samo ako dovoljno podignemo poreze i dobro napišemo sve propise. Nikada mu ne pada na pamet, osim ako je ekonomist(a ponekad niti tad) kako su posebne ekonomske sile koje omogućavaju njegov lagodan život tek izdvojene, umjetne i parazitske na veći ekonomski poredak koji bi bio poljuljan ako bi država pokušala nametnuti profesorske standarde za svaki posao unutar sustava. Nije niti upoznat sa stvarnim okolnostima i pritiskom na prosječnog poduzetnika. Činjenica kako takva osoba vjerojatno preferira slušanje radija, a ne *NPR-a*, ili *Reader's Digest* umjesto *The New York Review of Books* čini se dovoljnom, u intelektualčevom umu, da ga ne simpatizira. Uz sve to, nije da on ne zna ništa o svijetu poduzetništva: ipak je čitao Dickensa i pogledao *Death of a Salesman*. Što je osim toga potrebno?

Konačno, čak i najgori učitelj ima ono što zabavljači, sportaši i trgovci(kojima zamjera) nemaju: publiku punu mladih, neupućenih i naivnih ljudi koji smatraju da je nepogrešiv. Takve stvari naravno mogu nekom udariti u glavu, i dovesti do zabluda o kompetentnosti. Profesor zarađuje predajući ljudima, a većina njih smatra kako je dosta pametan. Tko bi onda bio kvalificiraniji, predavati cijelome društvu? Ako ima sreće i njegove ideje prihvate zakonodavci i javnost, nije izgledno da će snositi ikakve posljedice ako ispadne da nije u pravu. Opetovano pogrešna apokaliptička predviđanja su pretvorila mnoge fundamentalističke propovjednike u predmet ismijavanja; ali pretvorila su eko-alarmista sa Stanforda Paula Ehrlicha u dobitnika stipendije za genijalce(*MacArthur Foundation*). Jajoglavci(*eng.egghead*) koji su nam podarili Veliko Društvo nehotice su stvorili čitavu potklasu: milijuni djece odrasli su bez očeva, ali jajoglavci i dalje imaju svoje sigurne poslove. Prosječna osoba bi dobila otkaz ili bi završila u zatvoru zbog takve nesposobnosti; intelektualcu tek savjetuju da doda poglavlje "Poslije tiskanja" u novom izdanju svoje knjige.

Sa tako ugodno uređenim životom, za očekivati je da će intelektualci učiniti sve u svojoj moći kako bi očuvali svoje ugodno postojanje. To nas dovodi do:

6. Teorija "klasnog interesa": Ovo je bila najdraža teorija Murraya Rothbarda koji je uživao u korištenju Marxoidnih taktika protiv njihovih uobičajenih zagovornika. Prema teoriji, profesura nije (kada ostavimo po strani plemenite osobine) tek nesebično educiranje ljudi kako se često predstavlja nego je tek nešto više od još jedne grabežljive interesne skupine koja se bori zajedno sa drugim skupinama u skrbničkoj(eng. welfare) državi za pristup državnoj sisi. S obzirom da su artikuliraniji od ostalih, mogu efikasnije sakriti svoje prave motive, i to na način koji jedinstveno godi njihovim gospodarima: predstavljaju se kao novo svećenstvo, njihova socijalistička religija nudi državi opravdanje za vlastito postojanje, a zauzvrat dobivaju trajno zaposlenje u državnim tvornicama propagande – *"javnim" školama i sveučilištima* – i priliku da pišu planove koje će državni službenici izvoditi(svježe osmišljene iz intelektualnih umova). Ljevičarstvo intelektualaca je

***Sjeti se čovječe** ...* - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. ***(BXVI)***

Iako razumljivo jer se radi upravo o ideologiji koju bi očekivali od klase državnih profesionalnih ulizica.

Kao što bi očekivali od bilo koje teorije inspirirane marksističkom teorijom ideologije, ovakva objašnjenja mogu otići predaleko; nijedan konzervativac ne bi trebao oponašati vulgarnu marksističku sklonost odbacivanja svih razmišljanja koje se protive vlastitima samo na temelju *ad hominem* napada. Ipak, nema razloga sumnjati da su i intelektualci skloni racionalizirati tako da pogoduju vlastitim interesima, baš kao i svi drugi. Intelektualcima se isplati podržavanje ljevičarskih trendova: podržavanje političkih odredbi koje neizbježno dovode do radnih mjesta za "stručnjake," odnosno same intelektualce.

Treba li što dodati

Izložili smo kako je nekoliko teoretičara razmišljalo o našoj temi. Mislim da je očito da svaka od tih teorija ima svojih argumenata, ali ipak, čini se da nisu potpuno uspješne u opisivanju fenomena, čak i kada ih sve zajedno uključimo. Nijedna od teorija se ne bavi problemom stavova lijevih intelektualaca: čistom perverznošću takvih stavova – način na koji ne samo da se razlikuju od zdravog razumu nego na njega gledaju sa posebnim prezirom. Razmišljanje o "Glavama u oblacima" nas navodi na to da će intelektualci biti ekcentrični; ali niti zbog te teorije nećemo očekivati da će biti ludi. No, o čemu se radi ako ne o ludosti u vjerovanju u stvari poput; kako kazne nemaju učinka, da je sloboda moguća bez privatnog vlasništva, ili da ne postoji biološki temelj za muško-ženske psihološke i bihevioralne razlike? Naravno, istina je da mnogi intelektualci, uključujući i one lijevo orijentirane, ne vjeruju u takve tvrdnje, ali ima puno onih koji vjeruju i izgleda da je u samoj biti modernog intelektualnog života vjerovati u takve tvrdnje, i mnoge koje su još bizarnije – *primjerice da brak možemo usporediti sa silovanjem, a spolne odnose sa preziranjem žena(Andrea Dworkin), da bi uspjeh Sovjetskog komunizma bio vrijedan ubojstva 20 milijuna ljudi (Eric Hobsbawm), da je grčka civilizacije "ukradena" iz Afrike(Martin Bernal)* – čine se kao tvrdnje koje su barem "vrijedne raspravljanja". Najluđim idejama posvećuju ozbiljnu pažnju, a zdrav razum i tradiciju odbacuju bez ikakvog razmišljanja. Zašto je tome tako?

Misterij je još veći ako se prisjetimo da intelektualni život stoljećima(pa i tisućljećima) nije bio takav. Najutjecajniji stavovi među Zapadnim intelektualcima su bili, čak i kad su bili pogrešni, temeljeni na zdravom razumu prirode po pitanju moralnosti i politike, Aristotelizam koji je dominirao kroz srednji vijek je najbolji primjer za tu praksu. Naravno, uvijek je bilo i ekscentrika; ali perverznost, barem po pitanju teoretiziranja o praktičnim pitanjima, je uvelike moderan fenomen. Doista, tek nedavno u modernom dobu postaje stvar norme; posebice u žestokim napadima na ljudsku prirodu i društvu koje predstavljaju mislioci sa kraja 19. stoljeća i početka 20. stoljeća, poput Darwina, Marxa, Nietzschea i Freuda.

Pronicljiv čitatelj će primijetiti, barem prema onome kako sam opisao situaciju; razdoblje zdravog razuma podudara sa srednjovjekovnim razdobljem vjere, dok su mislioci koji se navode kao nosioci razdoblja perverznosti važni predstavnici modernog ateizma, nešto poput Četri Jahača sekularne Apokalipse. Vjerujem da tu leži odgovor naše zagonetke. Veliki mislioci Srednjeg Vijeka smatrali su da je njihova misija podržati vjerski pogled na svijet, a mislim da to rade i intelektualci modernog svijeta. Tu je je Rothbard bio, na svoj grub način, najbliži istini: modernu klasu profesora ćemo najbolje shvatiti kao vrstu svećenstva, a njihova religija je Ljevičarstvo. Razvojem te teme ćemo se pozabaviti u drugom dijelu.

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak.

PS

Sigurno ste primjetili da Feser opisuje situaciju prvenstveno na Američkim(i zapadnim) sveučilištima, ali i u hrvatskoj imamo ponosnih doktorica eko-feminizma tako da ne zaostajemo previše za trendovima, brzo ćemo ih stići. Izloženim objašnjenjima bi mogli dodati teoriju zašto je toliko ljevičara na Hrvatskim sveučilištima, teorija je slična *"Preživljavanju naj-ljevijih"*, ali nazvat ćemo je teorija "*Preživljavanja članova komunističke partije"*, mislim da upućenijima ne treba previše opisivati povijesnu situaciju i naslijeđe koje je i dalje prisutno.

To me dovodi do zadnje napomene(*jer je situacija u nekim tehničkim/prirodnim znanostima bolja od društvenih/humanističkih*), tko su uopće ti intelektualci? Mislim da Feser koristi pojam sličan onome kojeg opisuje T. Sowell; Intelektualci su osobe čiji je konačni proizvod ideja i od toga žive(bez da osjećaju posljedice). Inženjeri i liječnici prema tome nisu intelektualci jer postoje objektivni kriteriji vrednovanja njihovog rada, s druge pak strane, ministrica Holy je intelektualka *par excellence*.

U nastavku kratki razgovor sjajnog Thomasa Sowella(*ili nešto duži, također zanimljiv, o toj tematici za Hoover Institution, Sowell je ekonomist tako da daje donekle drugačije, barem po obliku, argumente za objašnjavanje fenomena*);

Najosnovnija činjenica o idejama političke ljevice je da one ne funkcioniraju. Ne treba nas onda iznenaditi što se ljevica koncentrira na institucijama gdje ideje ne moraju biti uspješne kako bi preživjele.

T. Sowell

Objavio/la Katolik s dna kace u 16:24

Oznake: edward feser , f.a. hayek , komunizam , kulturna ljevica , ludwig von mises , ljevica , marx , modernizam , postmodernizam , rothbard , scijentokracija , socijalizam , thomas sowell , znanost i istina

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Opijum profesora

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/opijum-profesora.html

Jednom prilikom pitali su Woodrowa Wilsona koji je smisao liberalnog obrazovanja, odgovorio je; ***"Da bi se osoba razlikovala od svoga oca što je više moguće."*** Tada je bio tek predsjednik Sveučilišta Princeton, još nije postao glavni profesor Sjedinjenih Država i nije još vodio rat koji je završio sve ratove i omogućio svijetu demokraciju.

Poznat po svojim programima socijalnog unaprjeđenja i blagog internacionalizma, i svojoj filozofiji obrazovanja, Wilson je bio pravi model progresivnog akademika. Kakva god da se poruka namjere tiska u uvodima kataloga modernih sveučilišta, pravi *raison d'etre* u praksi je ništa drugo nego uništenje odanosti koju mladi čovjek može imati za tradicionalne koncepte morala, religije, politike i kulture, "zaprljati" vjeru njegovih očeva, njegovu državu, i sve što su ljudi kroz povijest smatrali imperativom pristojnosti. To je, ukratko, propagiranje Ljevičarstva.

U prijašnjem članku sam istražio neke teorije koje se bave ovim fenomenom, zaključio sam da su neadektavne. Sad želim razviti nešto što mi se čini kao potpunije objašnjenje. Prvo možemo primijetiti kako je *de facto* funkcija modernom sveučilišta upravo suprotna tradicionalnoj ideji obrazovanja odnosno socijaliziranja mladih usađujući im, na višoj intelektualnoj razini, kulturu koju su naslijedili od svojih predaka. Profesor je bio zaštitnik tradicije veće od studenta i veće od njega samoga, tradicije koju je bio dužan prenijeti – ne nekritički, ali u isto vrijeme sa poštovanjem i poniznošću koja priliči veličanstvenosti civilizacije koja je postojala više od dva i pol milenija, i zbog mudrosti koju predstavljaju institucije i koju su razvili njezini mislioci.

Civilizacija o kojoj govorim je naravno, Zapadna civilizacija, koja ima korijene u Grčkoj, Rimu i drevnom Izraelu, i čiji karakteristični moderni elementi uključuju judeo-kršćansku vjersku tradiciju, političke ideala individualnih prava, ograničenu vladu i vladavinu prava, i slobodno tržište odnosno kapitalistički ekonomski poredak. Očekivali bi da će onda nastavni plan koji ima za cilj prenijeti sofisticirano shvaćanje intelektualnih temelja ove civilizacije naglašavati ljude poput: Platona i Aristotela, Stari i Novi Zavjet, Augustina i Akvinskog, Lockea i Smitha, Burkea i Tocquevillea, Oakeshotta i Hayeka. No, naravno, iznimno je lagano steći diplomi sa modernog sveučilišta bez da ste ikada susreli ijednu od ovih osoba ili tekstova. Također je iznimno izgledno da će jedini susret sa pitanjima kojima se bave takvi ozbiljni izvori biti preko duhovno otrovnih izvora poput Howarda Zinna i Noama Chomskykog, djela koja su tek nešto više od vulgarnih političkih pamfleta lišena ikakve intelektualne težine, trećerazredni čak i po ljevičarskim standardima.

Kako bi u potpunosti cijenili ovaj pomaka u institucionalnim ciljevima, zamislimo mladog čovjeka koji se tek uključio u suvremenu akademiju, uz veliki trošak za roditelje imigrante jednostavne religijske vjere, koji su doputovali iz strane tiranije kako bi pronašli u Sjedinjenim Državama političku slobodu i ekonomske mogućnosti koje su uvijek bile njen zaštitni znak. Njihove ambicije za njega su: da zavoli svoju novu državu baš kao što su to učinili oni i da iskoristi slobodu koja mu se pruža; da stalno zahvaljuje Bogu za velike blagoslove kada je omogućio nastanak te slobode; i da nastoji živjeti svoju vjeru na način koji je dostojan te slobode – način koji će ga učiniti korisnim za njegovu državu i za njegove sugrađane, da bude na čast svoje obitelji. Ukratko, sanjaju da će se vratiti iz škole kao obrazovani gospodin, čija je pobožnost i domoljublje uvećana zbog pristupa učenju i visokoj kulturi. Ipak, što preostaje nakon četiri godine suvremenog sveučilišta, nakon što su profesori imali svoju priliku da ga uobliče prema svojoj viziji Novog Progresivnog Čovjeka? Napušen, obučen u Che Guevara majicu, psovač i serijski bludnik, čiji je koncept visokog moralnog života recikliranje i glasanje za Zelenu Stranku, i čija je ideja "duhovnosti" družiti se sa New Agerima na alternativnom Burning Man festivalu u pustinji Nevade. Nije naučio ništa o svojoj religiji osim da se radi o represivnoj prevari, ništa o spolnom moralu osim da takvo što ne postoji, ništa o svojoj državi i povijesti osim da je "rasistička", "seksistička", "homofobna" i neosjetljiva za ljude u kolicima, i da bi bila puno bolja kada bi bila sličnija državi iz koje su njegovi roditelji morali pobjeći.

Lijevičarska orijentacija suvremenih sveučilišta je dakle samo posljedica njegove sklonosti prema podrivanju tradicije. Kao što sam napomenuo u prijašnjem članku, nije zanimljiva samo ta pristranost u nastavnom planu nego i sama perverznost - način na koji se suprostavljaju zdravom razumu, odbijaju naučiti išta iz stvarnih povijesnih zapisa komunizma i drugih revolucionarnih pokreta, i unatoč navodnom interesu za "različitost" i "kritičko razmišljanje", odlučno ignoriraju ozbiljne i sofisticirane argumente koje su dali(povijesni i suvremeni) mislioci u obranu tradicionalnih institucija i ponašanja. Zašto se to događa?

> **Pripadnike inteligencije često optužuju da njihove teorije i planovi nemaju (zdravog) smisla. Ali zdravorazumnost zdravog razuma nema nikakvu privlačnost za njih. Kako mogu biti pametniji i plemenitiji od svih ostalih ako se slažu sa njima?**

T. Sowell

Stariji Ideali

Početak odgovora je u starijem idealu obrazovanju kojeg sam opisao i koji je bio prisutan u Srednjem Vijeku. Standardna priča o tome razdoblju ide ovako; više od 1500 godina nakon dolaska kršćanstva, europska civilizacija je bila u mraku; i onda je nastala moderna znanost, i sve je bilo svijetlo. Priča je naravno tek bajka, nešto poput priča koju prosječan gledatelj televizije priča svojoj djeci- znanstvena revolucija je zapravo bila prirodni i postepeni razvoj iz srednjovjekovnih intelektualnih trendova, srednjovjekovni ljudi su bili prosvijetljeniji, a moderni ljudi praznovijerniji nego što se obično predstavlja – ali takva

priča je imala opijajući učinaka na umove suvremenih intelektualaca. Činjenica da je Sunce u centru našeg sustava i da čovjek potječe od primata prema njima znači da je netočno, ili barem pod ozbiljnom sumnjom, sve što je itko rekao ili mislio prije, recimo razdoblja kada je Voltaire izgovorio svoje prve blasfemije.

Kao što tvrdi filozof David Stove, čini se da je moderna sklonost hiper-skepticizmu u velikoj mjeri rezultat masovne generalizacije na temelju tek par slučajeva kada se ispostavilo da je zdrav razum u krivu. Drugi filozof, Michael Levin, dao je ime tom osobitom obliku pogreške u razmišljanju koja je prisutna kod modernih mislioca; zabluda "obranog mlijeka"(*eng. the "skim milk" fallacy*), zabluda kada pretpostavljamo, prema riječima Gilberta i Sullivana, da su "stvari rijetko ono što se čine, obrano mlijeko izgleda kao vrhnje," dakle zdrav razum možemo općenito smatrati pogrešnim.

Što se tiče fenomena koji su strani svakodnevnom ljudskom iskustvu - *struktura prostorvremena, mikroskopska stvarnost molekula i atoma*– ne čudi da su ljudi dugo bili u zabludi po tim pitanjima. No, što se tiče svakodnevnih pitanja – *gdje se razmišljanja odnose na ljudsku prirodu i činjenice o običnoj društvenoj interakciji* – vrlo je izgledno da općenito neće krivo shvatiti stvari. Biološka i kulturna evolucija bi osigurale da ozbiljne pogreške po takvim pitanjima rezultiraju nestajanjem. Detaljima zašto je to tako se nećemo sada baviti - temelje se na konzervativnom opravdanju tradicije i zdravog razuma što povezujemo sa Burkeom i Hayekom, predstavio sam ih u drugim člancima. Za našu svrhu dovoljno je primijetiti da postoje snažni razlozi zašto bi trebali biti skeptični prema skepticizmu prema zdravom razumu i tradicionalnim ponašanjima koji prožima moderni intelektualni život.

Moderni intelektualci sami donekle prepoznaju da postoje dokazi za to jer su skloni brizi za tradicionalnim načinima ne-Zapadnih kultura: čak i teški testovi za Burke-Hayekovu tezu, afrički rituali klitoridektomije pronalaze branitelje među nekolicinom kulturno osjetljivih(iako očito ne i tjelesno osjetljivih) zapadnih feministkinja. Zapravo, već i samo tradicionalno ponašanje prosječnog Zapadnjaka izaziva trnce kod akademika. Dakle zabluda "obranog mlijeka" ne može potpuno opisati fenomen koji pokušavamo objasniti: moderni intelektualci upadaju u tu zabludu preselektivno da bi se radilo o iskrenoj pogrešci.

> **"Multikulturalizam se svodi na to da možete pohvaliti svaku kulturu na svijetu osim Zapadne kulture – a ne možete okrivi niti jednu kulturu na svijetu osim Zapadne kulture."**

T. Sowell

Jedinstveno neprijateljstvo

Što je onda izvor ovog jedinstvenog neprijateljstva prema Zapadnim tradicionalnim i zdravo razumskim ponašanjima? Pogledajmo pobliže bajku koju sam spomenuo jer da bi imala ikakav privid istine potrebno je da moderna znanost pobije nešto aposlutno

presudno što je bilo prisutno u Razdoblju Vjere; samim time to opravdava jedinstvenu pristranost protiv Zapadne tradicije, to nešto bi trebala biti posebno Zapadna ideja ili skup ideja.

Dakle o čemu se točno tu radi? Čini se da je očiti odgovor kako je tradicionalna ideja da je ljudska vrsta nastala Božanskim uplitanjem u Edenskom Vrtu dovedena u pitanje Darwinovim objašnjenjem evolucije. No, postoje problemi sa tim odgovorom, primjerice neprijateljstvo intelektualaca prema judeo-kršćanskom naslijeđu Zapada, iako je postiglo punu brzinu tek u 20. stoljeću, započelo je još davno prije nego što je Darwin zaplovio prema Galapagosu. Drugi razlog, Zapadna vjerska tradicija nije jedina koja pretpostavlja natprirodni stav o ljudskom podrijetlu. Iako nijedan zapadni intelektualac ne uzima ozbiljno objašnjenja nastanka ljudi iz tradicije hindua, kineza ili indijanaca, oni također ne preziru te teorije- upravo suprotno, takva objašnjenja čine predivnu raznoliku multikulturalnu salatu ili mozaik(ili što god) kojeg je potrebno neprestano "slaviti". Čak i najratobirnije ne-Zapadnjačke religiozne tradicionaliste koji odbijaju moderna znanstvena istraživanja tretiraju sa najvećim poštovanjem: sjetite se *US Army's Corps of Engineers* koji su ljubazno zakopali "Kennewick Mana" – dokaze koji su bili suprotni određenim indijanskim stavovima o podrijetlu njihovih predaka. Nasuprot toga, Protestante koji su mirno predložili da bi darwinizam trebao biti barem otvoren za diskusiju tretiraju kao da bi trebali biti izloženi u muzeju, zajedno sa neandertalcima.

Osim toga, judeo-kršćanska tradicija koja je oduvijek smatrala da ljudska bića imaju prilično niske materijalne početke - *Adam je stvoren iz "praha zemaljskog"* – nije nikada negirala očite anatomske sličnosti kod ljudi i životinja, ali nije nikada ni bila prvenstveno zainteresirana za podrijetlo ljudskog tijela. Stvaranje čovjeka na sliku Božju je oduvijek bilo shvaćeno tako da ima jedinstveni kapacitet za apstraktni razum, kapacitet kojeg su u Zapadnoj tradiciji smatrali esencijalnim atributom ljudskog uma; ljudske besmrtnosti ili neobjašnjivosti u čisto fizikalnim terminima – *od Platona i Aristotela do Augustina i Akvinskoga do Descartesa i Leibniza do Poppera i do velikog broja suvremenih mislioca* – uvijek se radilo o čisto filozofskom(samim time i racionalno pokazivom) zaključku u istoj mjeri, ako ne i većoj, kao i teološkoj pretpostavci.

Metafizika i Znanost

Sada dolazimo do srži stvari. Pretpostavka koja je u središtu tradicionalnog Zapadnog religioznog pogleda na svijet nije o nastanku ljudskih bića, niti o poziciji zemlje s obzirom na ostala nebeska tijela, ili bilo kojem drugom čisto znanstvenom pitanju. One su prije metafizičke po svojoj prirodi, a njihovu istinitost onda treba odrediti filozofskim argumentima, a ne empirijskim istraživanjem. **Besmrtnost ljudskoga uma** – *ili duše, da iskoristimo tradicionalniji rječnik* – je jedna od takvih pretpostavki(pretpostavka koju obično nazivamo dualizam). **Druga je postojanje Nužnoga Bića** koji služi kao konačno objašnjenje ili Prvog Uzroka svijeta našeg iskustva i znanstvenih zakona koji upravljanju njime: odnosno egzistencija Boga(vjerovanje u njega filozofi nazivaju teizam). **Treća pretpostavka je stvarnost apstraktnih entiteta**(matematičkih istina, Platonovih oblika i sličnoga), primjerice stvarnost objektivnog postojanja, nematerijalne,

nepromjenjive biti ili prirode stvari čije su nesavršene realizacije svakodnevni materijalni objekti i organizmi(ideja poznata kao Platonizam).

Ako bi svaka od ovih pretpostavki bila osnovana, onda bi judeo-kršćanski religiozni svjetonazor bio u velikoj mjeri opravdan, neovisno o tome što empirijska znanost otkriva, a ako bi svaka od tih pretpostavki bila pobijena, takav svjetonazor bi odlučno bio pobijen, čak i ako bi svi biolozi napustili darwinizam. Dakle znanstvena otkrića *per se* su zapravo nevažna.

Jesu li te ključne pretpostavke pobijene od strane(ako ne znanstvenika) filozofa? Nijedan suvremeni filozof ne bi mogao iskreno odgovoriti potvrdno; zapravo upravo suprotno. **Svaka od tih pretpostavki je među filozofima živa baš kao što su uvijek i bile**. Svako upućen u pitanja suvremene filozofije zna da je središnja tema rasprava o tome možemo li takve fenomene poput ljudskog uma i njegovih kapaciteta da predstavlja svijet van sebe, općenito naše poznavanje svijeta i posebno matematičkih istina, i naše općenite metafizičke opise osnovnih sastojaka stvarnosti, možemo li ih "naturalizirati". Drugim riječima, glavna rasprava u svakoj grani filozofskog istraživanje je oko toga možemo li takve fenomene objasniti preko samo prirodnih pojmova, u terminima koji se ne pozivaju na nefizikalne ili nematerijalne entitete ili principe. Razlog zašto je to tako vruća tema rasprava leži u tome što nitko nije uspio dokazati da ijedan od tih pojmova možemo tako objasniti. Naravno, ovaj ili onaj filozof može imati svoju najdražu teoriju; i većina suvremenih filozofa, s obzirom da su moderni intelektualci, misle da će se te stvari u konačnici – *jednoga dana* – objasniti "naturalistički". No, postoji opće razumijevanje da još nitko to nije uspio napraviti na presuđujući i uvjerljiv način.

Odakle im onda povjerenje? Mogli bi reći da je to stvar vjere; jer svakako ne postoji racionalan temelj za to. Doista, argumenti koje nude suvremeni "naturalisti"*(tako se materijalisti- oni koji vjeruju da je materijalna stvarnost sva stvarnost koja postoji – vole nazivati ovih dana)* su tek mala varijacija istih argumenata koje su materijalisti davali tisućljećima, ranjivi su na(varijacije) istih prigovora koje su dualisti, platonisti i filozofski orijentirani teisti formulirali u drvenoj Grčkoj i Srednjovjekovnoj Europi, zamjerke koje od tada muče materijaliste.

Moja poanta nije da su ti prigovori apsolutno presuđujući(iako vjerujem da jesu- ali to je naravno tvrdnja koja iziskuje puno više od kratkog eseja). Poanta je da su to ozbiljni i strahoviti prigovori, i kao takve ih prepoznaju i sami materijalistički filozofi: zato takvi filozofi pišu knjigu za knjigom kako bi pokušali odgovoriti na njih(opet, prema mome mišljenju, neuspješno, a sigurno i neuvjerljivo jer se već stoljećima izdaju knjige sa temom "Pobijanje dualizma, platonizma i teizma").

Konflikt "znanosti i religije" je dakle mit. **Ono što u stvarnosti postoji je spor između suparničkih metafizičkih sustava: s jedne strane teizma, dualizma i Platonizma tradicionalne Zapadne filozofije, a s druge strane modernog naturalizma ili materijalizma koji nisu rezultat moderne znanosti nego ideološke sekularističke interpretacije iste.** No, za suvremenog intelektualca

postoji, mogli bi reći, velika prednost u odnosu sa javnošću(*eng. PR*) ako se održi fikcija kako postoji rat znanosti *per se* i vjere, a da vjera gubi: dakle lakše je insinuirati da u stvarnoj bitci – *filozofskoj* – trebamo vjerovati*(eng. benefit of the doubt)* "naturalistima", a ne njihovim suparnicima. Još jednom, ne postoji racionalno opravdanje takvog ponašanja; ali postoji motiv kojeg je spomenuo filozof Thomas Nagel u trenutku iskrenosti što je rijetko među pripadnicima njegove profesije. U svojoj knjizi *"The Last Word"*, priznaje kako "strah od religije" među suvremenim intelektualcima sprječava iste da se suoče sa dubokim problemima koji postoje sa naturalističkim pokušajima objašnjavanja prirode ljudskog uma i ljudskog znanja:

> **"Govorim iz iskustva, s obzirom da taj strah napada i mene: Želim da ateizam bude istinit i nemiran sam zbog činjenice da su neki od najinteligentnijih i najinformiranijih ljudi koje poznajem vjernici. Nije samo da ne vjerujem u Boga i onda se prirodno nadam da sam u pravu. Nadam se da ne postoji Boga! Ne želim da postoji Bog; Ne želim da svemir bude takav. Moja pretpostavka je da problem kozmičkog autoriteta nije rijetko stanje i da je odgovoran za puno scijentizma i redukcionizma našeg vremena. Zbog toga dolazi i do tendencije da previše koristimo evolucijsku biologiju prilikom objašnjavanja svega vezanog uz ljudski život, uključujući i ljudski um."**

Neprijateljstvo prema judeo-kršćanstvu

No opet, zašto neprijateljstvo baš prema judeo-kršćanskoj tradiciji? Kako to da su njegove filozofske pretpostavke u većem sukobu sa modernim intelektualcem nego pretpostavke drugih religija? **Razmislimo o implikacijama ovih prepostavki.** Ako uistinu postoji objektivna stvarnost esencije ili prirode stvari, onda čovjek ima objektivnu esenciju ili narav, to podrazumijeva da ne može postojati utemeljeni moral koji ne prepoznaje tu narav: to dakle podrazumijeva da je moralan zakon naravni zakon, i da su čovjekova prava prirodna prava, to znači su apsolutno obvezujuća i ne podliježu promjenama u skladu sa hirevima libertinca ili planovima društvenih inženjera.

Ako je temelj čovjekova razuma stvarno nematerijalna duša, onda je čovjek u principu sposoban shvatiti te objektivne naravi i njihove moralne posljedice; štoviše, on je sposoban živjeti prema tim moralnim posljedicama jer ima nematerijalnu dušu tako da nije samo životinja koja je potpuno podložna biološkim porivima i materijalnim silama, nego je biće sa slobodnom voljom. Ako postoji Bog prema čijoj je slici duša – *sa razumom, slobodnom voljom i kapacitetom za dobrotu* – stvorena, onda taj Bog može suditi ljudska bića prema tome jesu li u skladu ili neskladu sa moralnim zakonom.

Ne-Zapadnjačke religije općenito nemaju ove elemente: krajnja realnost u Budizmu i Hinduizmu nije osobni Bog ili moralni zakonodavac, nego neosobni Apsolut posve ravnodušan prema nama; u tim religijama ne postoji duša u našem zapadnom smislu, jer uopće ne postoji stalno ja, pojedinac je prolazna i beznačajna iluzija: posljedica toga je da nema konačnog značaja naš život u skladu ili neskladu sa moralnim zahtjevima. Tradicionalni Hindu ili Budist može biti strogi moralist poput bilo kojeg ortodoksnog

Židova ili konzervativnog Kršćanina; poanta je da moral nije vođen vizijom Posljednjeg Suda ili nadom u osobnu besmrtnost i vječno zajedništvo sa Stvoriteljem. U skladu sa time, zapadnjaku koji traži "alternativnu duhovnost" je lakše prihvatiti egzotičnu Istočnu metafiziku i odbaciti moralnost bez straha da ispadnu nedosljedni. Istočne religije jednostavno ne predstavljaju moralan izazov suvremenoj zapadnjačkoj dekadenciji kao što to čine tradicionalne religije Zapada.

Mislim da je taj moralni izazov, aspekt judeo-kršćanske tradicije kojeg moderni intelektualci mrzi; a izazov koji proizlazi iz jedinstvene metafizičke vizije Zapada je razlog zašto dolazi do neprijateljstva. Sporovi oko darwinizma su površna stvar, čak i kreacionist koji dopušta mogućnost izbora bi vjerojatno bio prihvaćen kao dio velikog multikulturalnog švedskog stola. Stvarna meta je ideja metafizički neumoljivog prirodnog poretka kojemu se moramo prilagoditi, sa svime što on znači za ljudsku prirodu i moralni zakon. Njegovo odbacivanje je duboki izvor perverznosti koja tako dominira modernim intelektualnim životom.

Toliko je jaka mržnja modernog intelektualca prema tradicionalnom moralu Zapada i metafizici koja ga opravdava da tretira Ljevičarstvo kao dogmu, mišljenje koje je potrebno širiti, a protivnike slomiti, pod svaku cijenu i unatoč svima dokazima protiv njega. Drugim riječima, tretira ga točno onako kako optužuje kršćanske fundamentaliste da tretiraju svoju religiju.

Opijum intelektualaca

Zapravo suvremeni intelektualac nije ništa manje religiozan: Ljevičarsto je prema R. Aronovim riječima *"opijum intelektualaca,"* njihova vjerski utemeljena predanost mogućnosti svijeta bez moralne vizije Zapadne tradicije i Boga koji je uvijek smatran njegovim Autorom ili Provoditeljem; i to, zajedno sa faktorima opisanima u prijašnjem eseju, objašnjava zašto ga se intelektualci pridržavaju.

Ljevičarstvo je iskrivljena zrcalna slika, zli blizanac, velike Zapadne vjerske i kulturne baštine koju su prije njegovali na sveučilištima, a doktori kontra-Crkve su profesori u suvremenoj akademiji koji su predani baš poput srednjovjekovnih(iz legendi) kako bi indoktrinirali mlade u svoje najdraže vjerovanje. Ipak, oni nisu toliko akademski doktori koliko su najgora vrsta ljekara : jer ako je liberalizam, riječima Jamesa Burnhama, "ideologija Zapadnog samoubojstva," profesori su kulturni Kevorkianci. "Lijek" koji prepisuju u sveučilišnom nastavnom planu to odražava: "kritičko razmišljanje" je uvijek i isključivo kritika tradicionalnih Zapadnih religija, kulture, politike i morala; "otvorenost uma" je uvijek i isključivo otvorenost prema idejama koje su neprijateljske tim istim tradicionalnim Zapadnim; i tako dalje.

"Nema li ova teza jedan uočljivi nedostatak," netko bi mogao pitati, "obični ljudi također smatraju da je tradicionalna judeo-kršćanska moralnost teret, ali svejedno ne podržavaju ljevičarsku viziju intelektualaca?" No, običan čovjek zapravo uvelike dijeli tu viziju, barem duhom, i to je razlog zašto se nastavlja dominacija sveučilištima unatoč desetljećima

konzervativnih prosvjeda. To je točno, iako će on i dalje imati, nedosljedno, sentimentalnu vezanost za starije tradicije Zapada.

Kako je inteligencija postala sve više "progresivna", tako je i pod njenim utjecajem – putem sveučilišta, medija, većih crkvi, itd – postao i prosječni ne-intelektualac, samo što nije toliko temeljit u tome. On živi u stanju kognitivne disonance, rastrgan između suprotnih strana, liberalne i konzervativne. Pozivi na samokontrolu, na obitelj i vjeru, još uvijek imaju svoj šarm; ali mogućnosti sve većih vladinih programa na tuđi račun, i beskrajnih senzualnih uživanja bez posljedica(osim naravno na djecu, bivše supružnike, nerođene, buduće generacije, ali tko bi još razmišljao o njima) – takve mogućnosti su preprivlačne za prosječnog građana modernog Zapada da bi im mogao odoliti, isrcpljen nakon pola stoljeća skrbničke države i spolnog "oslobađanja".

Već se na pola obratio na Novu Religiju intelektualaca. Njegovi pradjedi bi bili užasnuti, ali njegovoj unučadi je izgleda suđeno da je potpuno prihvate, čak i da prošire njezinu anti-tradicionalnu i protu-zdravorazumsku perverznost, i to u takvom opsegu koji (čak i u ovoj kasnoj fazi Zapadnog pada) šokira.

Grijeh može pomutiti um bilo kojeg čovjeka. Kod većine rezultira sa lošim karakterom i nečistom savješću, ali kod intelektualca, s obzirom na njegovu veliku moć imaginacije i racionaliziranja, nastaje čitav svjetonazor. Iako intelektualcima ne treba uvijek vjerovati po pitanjima prvih principa, oni su za razliku od ne-intelektualaca nevjerojatno vješti u dosljednom iznošenju implikacija takvih principa. Zato je Ljevičarstvo postalo, kroz prošla desetljeća, sve bliže običnoj ludosti; i kako je ta ludost duboko prožela moderno Zapadno društvo, ideje konzervativnih mislioca se čine prosječnom čovjeku kao romantične, nerealne i nedostižne. Tipični suvremeni Zapadnjak se možda ne slaže sa buncanjima marksista i postmodernista, ali ne privlače ga ni doktrine Tomista, Burkeanaca i Hayekianaca. Nadišao je takve stvari, on želi razvodnjeni konzervatizam, barem dovoljno da ima mjesta za državno davanje lijekova i lagan pristup pornografiji, ukoliko dobije želju za time. Ako zbog toga izgleda nedosljedan ... pa, ostavit će profesorima da se brinu oko takvih stvari.

Ako mu oni vele da mora potpuno odbaciti konzervatizam i umjesto toga se odlučiti za svjetonazor koji je posebno osmišljen kako bi opravdao državna uplitanja i pornografiju; on je, kako godine prolaze, sve više spreman poslušati ih. Suvremeni intelektualci imaju istu ulogu poput srednjovjekovnih prethodnika: opravdavati, širiti i sustavno razrađivati posljedice svjetonazora kojeg je običan čovjek prihvatio na priprost način. Opijum intelektualaca će postati opijum naroda.

Autor teksta je filozof Edward Feser, izvorni članak(citati TS i uređivanje su moji). [prijevod dijela teksta vezanog uz filozofiju je malo zbunjujuć].

PS

Pretpostavljam da ste primijetili da je esej prvenstveno o Zapadnim sveučilištima i Zapadu, ali opisane fenomene možemo primijetiti i kod nas(u tolikoj mjeri da većina ljudi neće ni pomisliti da stvari mogu biti drugačije). U SAD-u pojam konzervativca ima nešto drugačije značenje nego kod nas kada govorimo o ekonomskim pitanjima, zalažu se za minimalno uplitanje države u gospodarstvo(slobodno tržište, mali porezi...). Ovaj esej je drugi i posljednji u seriji(prvi post), očekivano je naišao na kritike, Feserov odgovor na njih možete pročitati ovdje.

> **U svojoj želji da budu mudriji i plemenitiji od ostalih, Izabrani su pogrešno shvatili dvije stvari. Pretpostavili su (1) da imaju više znanja od prosječnog člana Zaostalih i (2) da je to relevantna usporedba. Međutim, prava usporedba nije između znanja kojeg ima prosječan član obrazovane elite u odnosu na prosječnog člana javnosti, nego između ukupnog izravnog znanja sakupljenog kroz društvene procese(tržišno natjecanje, društveno sito, itd.) koji uključuju milijune ljudi i pasivnog znanja teorije kojeg posjeduje mala elitna skupina"**

T. Sowell

Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/dominacija-ljevice-na-sveucilistima-i-u.html

> **Bez obrazovanja smo u strašnoj i smrtonosnoj opasnost da obrazovane ljude shvatimo ozbiljno.**
>
> *G.K. Chesterton*

"Prije nekoliko godina sam bio na jednoj filozofskoj konferenciji u Sjedinjenim Državama koja je bila posvećena potpuno ne-političkim temama. U sesiji o psihološkim eksperimentima o emocijama predavač je u jednom trenutku napravio kratku digresiju da bi kritizirao stajalište koje je sâm opisao kao karakeristično za političku ljevicu. Ali odmah nakon toga je, gotovo ispričavajući se, dodao: "Da se razumijemo, ja naravno također pripadam političkoj ljevici, kao i svi vi ovdje." U dvorani je bilo 30–40 ljudi i bilo je posve očigledno da predavač većinu prisutnih nije osobno poznavao.

Ako se čudite kako je on mogao s takvom sigurnošću pogoditi političku opredijeljenost svojih kolega, to samo pokazuje da niste baš upoznati sa stanjem na američkim sveučilištima (posebno u humanističkim i društvenim znanostima). Naime, odavno je poznato, a i obilno potvrđeno empirijskim istraživanjima, da su američki profesori snažno koncentrirani u lijevom dijelu političkog spektra (npr. Ladd i Lipset, 1975; Redding, 2001; Klein i Stern, 2006; Klein i Western, 2006). Na mnogim sveučilištima desničari spadaju u opasno ugroženu vrstu. Moram naglasiti da se riječ "desničar" ovdje ne odnosi na osobe s iskaznicama Ku Klux Klana ili sličnih ekstremističkih organizacija nego naprosto na obične ljude čiji se jedini grijeh sastoji u tome što oni, poput desetaka milijuna drugih Amerikanaca, u važnim političkim pitanjima uglavnom više podržavaju republikansku nego demokratsku stranku.

Većina istraživanja o tome koji politički stavovi danas dominiraju na američkim sveučilištima daje slične rezultate, a radi konkretnosti navest ću samo nekoliko indikativnih činjenica. Na primjer, prema studiji baziranoj na popisu registriranih glasača, pokazuje se da je na odsjecima humanističkih i društvenih disciplina na Stanfordu omjer između demokrata i republikanaca 14:1, na sveučilištu Berkeley taj je omjer 20:1 (zbog toga to sveučilište čak i tamošnji profesori ponekad zovu "Narodna Republika Berkeley"), a na Cornellu se ta disproporcija penje do impresivnih 28:1. U nedavno objavljenom tekstu o "sramoti jednopartijskih kampusa u Americi" (Zinsmeister, 2002) možemo pročitati da, sudeći opet prema popisu registriranih glasača, na odsjecima za sociologiju na sveučilištima Harvard, Brown, Cornell, Berkeley i Stanford ima 56 ljevičara, a samo jedan desničar!

Ali kakve to sve ima veze s homoseksualnim brakom, temom ovoga teksta? E, upravo sada dolazimo na to.

2. Znanstvenici protiv javnog mnijenja

Većina ljudi u Sjedinjenim Državama se vrlo jasno i konzistentno protivi uvođenju homoseksualnog braka. Prema istraživanju jedne od najuglednijih agencija za ispitivanje javnog mnijenja provedenom u srpnju 2006, čak 56% ispitanika se izjasnilo protiv uvođenja homoseksualnog braka, a samo 35% ih je podržalo tu ideju. Također, u posljednjih desetak godina otkako se rasprava rasplamsala, podrška homoseksualnom braku uvijek je bila ispod 40%, a protivljenje je konstantno bilo iznad 50%. O tomekoliko se javnost opire predloženim promjenama govori i činjenica da su čak 44 američke savezne države donijele posebne zakonske propise u cilju zaštite tradicionalnog braka kao zajednice dviju osoba suprotnog spola .

S druge strane, sveučilišne elite u Americi (ali i u drugim zapadnim zemljama) ne samo da obično bezrezervno podržavaju homoseksualni brak nego često smatraju da je pobjeda u ovoj debati zapravo već postignuta te da protivljenje onih koji ne dijele njihovo mišljenje može biti samo rezultat neznanja, iracionalnosti ili vjerskog fanatizma. Štoviše, agitacija ide toliko daleko da se čak znanstveni autoritet čitavih akademskih disciplina koristi kao dodatni pritisak na javnost u borbi da se pojam braka što prije redefinira i time otvori prostor za vjenčanje homoseksualaca. Već su tri američke stručne udruge (za psihologiju, sociologiju i antropologiju) objavile deklaracije u kojima se tvrdi da upravo spoznaje stečene u tim znanstvenim područjima dokazuju da nema opravdanja za ograničavanje braka na heteroseksualne veze.

Čini mi se da je tu došlo do ozbiljnog prekoračenja legitimnog uplitanja znanosti u politiku. Naime, kada bi politička odluka u pitanju homoseksualnog braka presudno i bjelodano ovisila o stanovitim empirijskim činjenicama koje su znanstvenici u stanju utvrditi, onda bi doista psiholozi ili sociolozi ili antropolozi mogli reći: “Budući da smo upravo otkrili istinu o onim ključnim činjenicama o kojima jedino ovisi ishod političke debate, obavještavamo javnost da je u svjetlu tih novih spoznaja uvođenje homoseksualnog braka jedini ispravan potez.” Ali potpuno je evidentno da u ovoj političkoj raspravi nema slaganja čak ni oko toga koji su glavni i najrelevantniji argumenti, a kamoli oko toga koja je uloga empirijskih spoznaja u nalaženju najboljeg rješenja. Dakle, ideja da bi znanstvenici kao znanstvenici, i u ime svojih stručnih udruga, trebali poučavati javnost o tome kako izabrati između nekoliko prijedloga o zakonskom reguliranju tako kompleksnog i krajnje kontroverznog političkog pitanja kao što je homoseksualni brak pokazuje začuđujuću dozu arogancije, ali i misaone konfuzije.

Sve te deklaracije stručnih asocijacija nisu ništa drugo nego pokušaj nametanja onih političkih stavova koje većina članova tih udruženja dijeli, premda se cijeli taj postupak nastoji lažno prikazati kao rezultat neke tobožnje “objektivne” i “nepristrane” znanstvene analize. Naravno, ako imamo u vidu prethodno spomenutu i odlično dokumentiranu apsolutnu dominaciju ljevičarske ideologije u društvenim i humanističkim znanostima,

onda je lako razumjeti kako se moglo dogoditi da psihologija, antropologija i sociologija nekom divnom koincidencijom “znanstveno dokažu” da s homoseksualnim brakom treba napraviti upravo ono što odavno zagovara najveći dio intelektualaca na političkoj ljevici. "

3. Što kažu filozofi?

Kako stoje stvari s našom strukom – filozofijom? Je li i tu došlo do ideološke korupcije?

Nije mi poznato je li Američka filozofska udruga nastojala pokrenuti slične akcije podrške homoseksualnom braku kao ranije spomenute znanstvene asocijacije, jer sam prije nekoliko godina istupio iz te organizacije zbog njezine neprihvatljive politizacije u jednom drugom slučaju. Bilo kako bilo, postoje mnoge indicije da su i filozofi već proglasili pobjednika u ovoj debati i da oni također protivljenje homoseksualnom braku masovno i sa zgražanjem vide kao puki rezultat primitivizma i netolerantnosti.

Na primjer, kanadski su filozofi kolektivno podržali legaliziranje homoseksualnog braka u toj zemlji. Nakon što je peticiju s tim zahtjevom potpisalo čak 324 nastavnika filozofije na kanadskim sveučilištima i koledžima, ona je bila podijeljena svim zastupnicima kanadskog parlamenta prije ključnog glasovanja u srpnju 2005. Organizator peticije, Norman Swartz (profesor filozofije na sveučilištu Simon Fraser), naveo je da su od svih kontaktiranih filozofa samo dvojica odbila potpisati, i to ne zato što bi podržavali tradicionalni brak nego zato što su bili protiv braka uopće. Dakle, dok se prema ispitivanjima javnog mnijenja otprilike svaki drugi Kanađanin protivi uvođenju homoseksualnog braka, doslovce nitko od nekoliko stotina kanadskih filozofa nije iskazao slično mišljenje. Za njih je diskusija očigledno završena. Štoviše, stvari su ovdje filozofima toliko evidentne da su im bile dovoljne samo tri kratke rečenice da u peticiji objasne zašto je odobravanje homoseksualnog braka jedina ispravna opcija. Na sličan način i autor nesporno najposjećenijeg filozofskog bloga rezolutno tvrdi: “Nemoguće je dati racionalno objašnjenje zašto se neki ljudi protive homoseksualnom braku” Dakle, svako protivljenje je iracionalno.

Na popularnoj web stranici “Pitajte filozofe”, koju je organizirala grupa vrlo poznatih filozofa i koja ima za cilj približiti filozofiju općoj publici, netko je postavio pitanje: “Ima li ijednog argumenta protiv homoseksualnog braka koji nije rezultat ili religioznosti ili netrpeljivosti, ili tih dviju stvari zajedno?” Odgovor koji je ponudio ugledni britanski filozof i pročelnik Odsjeka za filozofiju na King’s Collegeu u Londonu bio je vrlo kratak: “Nema takvih argumenata.” Drugim riječima, ako u potpunosti ne podržavate homoseksualni brak, to znači da ste ili vjerski zatucani ili netolerantni (ili oboje). "

Tekst je preuzet iz rada *"Homoseksualni brak: pobjeda političke korektnosti i loših argumenata"* (možete ga pročitati u cijelosti ovdje), autor je filozof Neven Sesardić. Iako se rad bavi homoseksualnim brakovima, točnije pogreškama u argumentima za takve brakove, nije mi bio cilj pisati o tome nego o dominaciji ljevičara u akademiji. Mislim da

tekst donosi zanimljive informacije i pokazuje koje su posljedice takve koncentracije ljevičara u akademiji. Mislim da je jasno kako takva raspodjela ima izuzetno veliki utjecaj na ekonomiju i društvo.

Sesardićevo predavanje pod nazivom *"Philosophers in politics: when reason goes on holiday"* možete pogledati ovdje, a njegova dva članka u kojima opisuje ljevičarsku taktiku možete pročitati ovdje(*Zašto mislite da su desničari glupi i da ste vi pametniji?*) i ovdje(*Samo se vi tješite svojom nedokazanom pameću*). U gornjem tekstu se spominju istraživanja koja pokazuju razliku zastupljenosti liberala i konzervativaca na sveučilištima, prema nekim istraživanjima omjer je 4 prema 1, odnosno 6 prema 1 za elitnija sveučilišta, a ako gledamo samo društvene/humanističke znanosti onda taj omjer naglo raste i ostavlja konzervativce na svega par posto.

Postoji više objašnjenja zašto dolazi do tog fenomena, o tome sam pisao u prijašnja dva posta; ovdje(*Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?*) i ovdje(*Opijum profesora*), a postoji i narodna mudrost; *Onaj tko zna radi, onaj tko ne zna - podučava*. Osim što će iziritirati članove akademije, teško da će ta poslovica objasniti cijeli fenomen(možda za neke discipline), ali razumno je pretpostaviti da će oni koji vjeruju u slobodno tržište bit skloniji napuštanju akademije i pokretanju svojih poslova, samim time ostaje više ljevičara na sveučilištu.

> **"Velik dio društvene povijesti Zapadnog svijeta, tijekom protekla tri desetljeća, je bila povijest zamjene onoga što je dobro funckioniralo sa onime što je zvučalo dobro."**

T. Sowell

No unatoč svemu napisanome, još uvijek nismo objasnili kako se te ideje prošire u javnost?

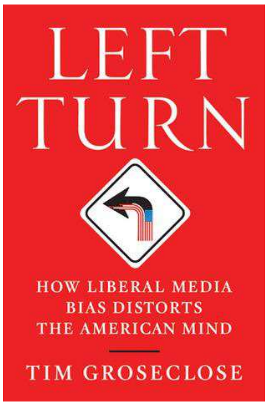
Medijska Pristranost

Pogodili ste, najlakše je proširiti ideje putem medija. Postoje i drugi kanali, primjerice kroz obvezne javne škole, taj proces je nešto sporiji, ali dobro isplanirani nastavni program(kojeg pišu gore opisani ljudi) će sigurno poslužiti svrsi*(zato možemo svakodnevno čitati o tome kako će profesori učiti vašu djecu o spolnom moralu i građanskome odgoju; S obzirom da su se škole pokazale nesposobnima naučiti djecu matematiku što im je posao, odlučili su naučiti vašu djecu stvarima koje im nisu posao, nadajući se ovaj put boljim rezultatima. Jedno je sigurno, ljudi koji osmišljavaju programe neće preuzeti nikakvu odgovornost za posljedice na društvo).*

No, vratimo se medijima; TimGroseclose autor je knjige "Zaokret ulijevo: Kako liberalna medijska pristranost iskrivljuje Američki um"*(Left Turn: How Liberal Media Bias Distorts the American Mind)*. Groseclose je profesor političkih znanosti i ekonomije na sveučilištu UCLA, proveo je više godina smišljajući preciznu, kvantitativnu mjeru medijske pristranosti; mjeri politički sadržaj vijesti tako što pretvara sadržaj u SQ odnosno

"kvocijent nagiba"(*eng. Slant quotient"*), zatim ga uspoređuje sa PQ-om odnosno "političkim kvocijentom" glasači i političara.

U svojem istraživanju pokazuje kako pristranost medija prema ljevici rezultira sa pomakom PQ-a prosječnog amerikanca za 20 poena na skali od 100 – drugim riječima mediji uvelike utječu na razmišljanju birača. Groseclose je jedan od vodećih političkih znanstvenika(i rijedak konzervativac u svom akademskom okruženju) tako da su ga mnogi optužili za pristranost, ali njegova istraživanja zadovoljavaju rigorozne akademske standarde. Demonstrira kako velika većina izvjestitelja glasa i donira za demokrate(liberale), pokazuje kako se češće citiraju liberalna mišljenja nego konzervativna te kako uz konzervativne izvore češće identificiraju i njihovu političku sklonost(nego što je to slučaj za liberalne izvore). Metode analiza teksta nisu toliko bitne, ali na izradi samog sustava za analizu sudjelovali su sa podjednakom zastupljenošću liberali i konzervativci.

Nimalo ne iznenađuje činjenica da niti jedna medijska kuća sa SQ-om prema ljevici(više od 50) nije uopće niti spomenula njegova istraživanja i knjigu, a kada je 2002. godine prvi put objavio svoj rad izazvao je burne rekacije koje opisuje u uvodu knjige;

" Rasprava o medijskoj pristranosti stvarno može rasplamsati strasti. Započeo sam svoj istraživački projekt sa Jeffom Milyo koji je tada bio profesor na Sveučilištu Chicago. Naš cilj je bio osmisliti metodu koja bi objektivno izmjerila pristranost medija jer u društvenim znanostima postoje precizne, numeričke metode koje mjere koliko je neki političar liberalan ili konzervativan, namjeravali smo učiniti istu stvar za medije. Nakon tri i pol godine rada, tisuće sati skupljanja i analiziranja podataka, uspjeli smo u tome. Za 20 najvećih izvora vijesti smo procijenili rezultat(0-100) koji opisuje njihovu pristranost. Ljepota tih rezultata je u tome što ih možemo usporediti sa Političkim Kvocijentom što znači da možemo odgovoriti na pitanja poput: "Je li New York Times ljeviji ili desniji od Hillary Clinton?" ili "Je li Fox News ljeviji ili desniji od Johna McCaina?".

Rezultati su se u pravilu slagali sa predviđanjima konzervativaca; primjerice naša metoda je pokazala kako je 18 od 20 ispitanih medija ljevo od centra, ali postoje par tvrdnji koje su bile kontradiktorne konzervativnim predviđanjima; primjerice, ispalo je da su neki veći mediji(izvori vijesti) zapravo blizu centra, iako još uvijek prema lijevo. Otkrili smo da mnogi od navodno krajnje lijevih medija zapravo nisu uopće toliko lijevo. Zbog toga smo mislili da će ljudi sa obje strane političkog spektra cijeniti naše istraživanje, da će reći; 'napokon odgovor na staro pitanje o medijskoj pristranosti.'

Sada shvaćamo koliko smo bili naivni. Objavili smo rezultate, obavijestili javnost sa sažetkom rezultata. I onda je došlo do prave pobune; stotine(ako ne i tisuće) ljevičarskih blogova napalo je rezultate, uključujući Meida Matters, Daily Kos, Huffington Post. Veliki broj napada je bio na nas osobno, pokušavali su pokazati kako nas financiraju desničari.

Emailovi su bili puno gori. Publicistkinja koja je zadužena za odnos sa javnošću primila je stotine mailova svakakvog sadržaja i izrazila nadu da naše kućne adrese nisu objavljene javno. Bilo je i poziva da mi se uruči otkaz."

Groseclose je na kraju postao redovan profesor(uz ponude sa drugih sveučilišta). Naravno osim ljutih reakcija dobio je podršku kolega koji su potvrdili da se radi o objektivnim rezultatima bez ikakvih manipulacija. Steven Levitt, profesor ekonomije Sveučilišta u Chicagu o knjizi je rekao; *"Nisam konzervativac, ali mi se knjiga svijdjela. Tim Groseclose je napisao najbolju vrstu knjige: čvrsto utemeljenu na rigoroznom znanstvenom istraživanju, ali svejedno zabavnu za čitanje koju ne možete prestati čitati. Liberalima se neće svidjeti zaključci ove knjige, ali to je prema mome mišljenju, još jedan razlog zašto bi je trebali pročitati."*

Više o istraživanju možete saznati na njegovim stranicama.

Koji su točno rezultati? Ukratko, bez sumnje postoji medijska pristranost. Postoje tri različite metode računanje Kvocijenta Nagiba(*pristranosti*), 50.4 je sredina, viši brojevi predstavljaju liberalnu pristranost, a niži brojevi konzervativnu pristranost. Prva metoda koristi podatke o citiranosti pojedinih institucija(liberalnih ili konzervativnih), druga metoda koristi određene pristrane političke fraze poput "poreza na nekretnine", a treća koristi relativne frekvencije izvještavanja pojedinih fraza. Na stranicama autora možete pronaći radove i podatke, prema jednoj od tih metoda dobiveni su rezultati u tablici;

Izvor vijesti	Faktor pristranosti(SQ)
ABC Good Morning America	**56.1**
ABC World News Tonight	**61.0**
CBS Early Show	**66.6**
CBS Evening News	**73.7**
CNN NewsNight with Aaron Brown	**56.0**
Drudge Report	**60.4**
Fox News Spec. Rept. w/ Brit Hume	**39.7**
Los Angeles Times	**70.0**
NBC Nightly News	**61.6**

NBC Today Show	**64.0**
New York Times	**73.7**
Newshour with Jim Lehrer	**55.8**
Newsweek	**66.3**
NPR Morning Edition	**66.3**
Time Magazine	**65.4**
U.S. News and World Repor	**65.8**
USA Today	**63.4**
Wall Street Journal	**85.1**
Washington Post	**66.6**
Washington Times	**35.4**

Očita je liberalna pristranost medija(označeni crveno). Jedan od primjera pristranosti je izvještavanje o pitanju pobačaja djelomičnim rađanjem(*eng. partial-birth abortion*), više o tome ovdje(*ukratko, mediji nikada ne koriste puni naziv metode odnosno smišljaju alternativne nazive tako da javnost niti ne zna o čemu se radi*). Dakle, znanstveno je pokazano kako postoji pristranost medija, većina medija se nalazi ljevije od prosječnog američkog birača što znači da prosječni birač ima drugačije i konzervativnije stavove od onih koje mediji stalno promoviraju.

Drugim riječima, postavlja se pitanje koliko bi amerika bila liberalna(i kakvi bi bili rezultati izbora) da ne postoji medijska pristranost.

Iako možda ne pratiti previše američkih medija, vjerujem da niste iznenađeni rezultatima(hrvatski mediji također prenose njihove vijesti i komentare). Koliko sam upoznat ne postoji slična studija(sigurno ne tako opsežna) za domaće medije, ali uvjeren sam da bi rezultati pokazivali ljevičarsku pristranost.

Snimke sa autorom, Timom Grosecloseom, možete pogledati online;

Za kraj jedan citat o gubitku osobne odgovornosti;

> **"Riječi i fraze koje koriste mediji i akademici sugeriraju kako se stvari jednostavno događaju ljudima, a ne da su rezultat njihovih vlastitih izbora i ponašanja. Tako izvještavaju o "epidemiji" maloljetničkih trudnoća, ili droge, kao da se radi o gripi kojom se ljudi zaraze samo zato jer su se našli na krivom mjestu u krivo vrijeme."**

četvrtak, 10. svibnja 2012.

Idealni kandidat Ljevice

U mladosti je bio neka vrsta boema, uvijek je smatrao mlade ljude i njihov idealizam ključem napretka i načinom prevladavanja zastarjelih predrasuda. Mladi ljudi su mu se divili, učlanjivali se u organizacije kojima je bio cilj prakticiranje i promoviranje njegovih ideja. Uvijek je osjećao strast za glazbom, umjetnošću i arhitekturom, čak je pomalo bio i slikar. Odbacivao je ono što je smatrao malograđanskim moralnim nazadnjaštvom tako da je godinama "živio zajedno" sa svojom djevojkom. Imao je puno homoseksualnih prijatelja i suradnika, njegov stav je bio kako je nečiji osobni moral samo njegova stvar; neki čak smatraju da je i sam bio homoseksualac ili biseksualac. Bio je ispred svog vremena u mnogim pitanjima; nije volio pušenje, smatrao ga je ozbiljnom opasnošću za javno zdravlje tako da ga je pokušao suzbiti; bio je vegetarijanac i ljubitelj životinja; donio je stroge zakone kontrole oružja; zalagao se za eutanaziju neizlječivo bolesnih.

Zagovarao je prava radnika, smatrao je kako je kapitalističko društvo okrutno i nepravedno, tražio je treći put između komunizma i slobodnog tržišta. U tome se uvelike divio koracima koje je poduzeo predsjednik Roosevelt preko New Deala kako bi svu mogućnost upravljanja prebacio iz privatnih ruku i stavio sve pod kontrolu vladinih agencija za planiranje. Cilj mu je bio pokretanje socijalizma koji bi izbjegao nedostatke koji su mučili Sovjetski način, veliki broj bivših komunista smatrali su njegov program bliskim. Želio je zamijeniti sebični individualizam sa etikom samožrtvovanja, izjavio je:"Kao što je Krist rekao 'ljubite jedni druge', tako naš poziv za - 'narodnu zajednicu', 'javne potrebe prije privatne pohlepe', 'kolektivističku društvenu savjest' - odzvanja..! Ovaj poziv će odjeknuti diljem svijeta!"

Bez obzira što se poziva na Krista, osobno nije bio kršćanin, a katoličanstvo u koje je bio kršten smatrao je iracionalnim praznovjerjem. Zapravo se više divio Islamu nego kršćanstvu, a on i njegove politike su naišle na odobravanje mnogih muslimana. Njemu i njegovim suradnicma je posebno bila mrska Katolička Crkva, i s obzirom na izbor, više je volio moderni liberalizirani protestantizam; smatrao je kako bi najbolji oblik kršćanstva bio onaj koji bi odbacio tradicionalan fokus na drugi svijet i osobno spasenje te se prilagodio zahtjevima programa za društvenu pravdu koju će provesti država. Također je sa svojim suradnicima razmatrao mogućnost da potpuno odbace kršćanstvo kako bi se mogli vratiti paganizmu, svjetonazoru koji su smatrali humanijim i vjernijim baštini svojeg naroda. Neki od njih su prihvatili vrstu kulturnog relativizma prema kojemu ono što je točno ili lažno odnosno pravo ili pogrešno u određenom smislu ovisi o svjetonazoru pojedinog društva, posebice o tome što rezultira sa dobrobiti vlastite etničke skupine.

Pitate se tko je on bio? Zvuči kao idealni predsjednički kandidat mnogih ljevičara, bio je to nitko drugi nego Čovjek godine po izboru časopisa Time 1938. godine. Vjerujem da mu svi znate ime.

Poprilično jeftin pokušaj, priznaje to i sam autor iz čijeg eseja sam preuzeo(prilagodio) ovaj tekst, esej u cijelosti možete pročitati ovdje. Feser smatra kako nije nevažno što biografija opisane povijesne figure nalikuje na biografiju "tipičnog" progresivca; posebno zato što takve osobe često nazivaju desničare, konzervativce i libertijance nacistima.

Liberalizam je totalitarizam sa ljudskim licem.

T. Sowell

Liberalni fašizam

Jonah Goldberg, američki konzervativac također se pozabavio vezom između "liberala" i fašizma, autor je knjige "Liberalni fašizam"(Liberal Fascism: The Secret History of the American Left, From Mussolini to the Politics of Meaning, wiki).

Na samom početku knjige zapisuje;

> **Glavni nedostatak je što fašizam, pravilno shvaćen, nije uopće fenomen desnice, nego je, i uvijek je bio, fenomen Ljevice. Tu činjenicu danas iskrivljuje podjednako pogrešno vjerovanje kako su fašizam i komunizam u suprotnosti. Zapravo su blisko povezani, povijesni takmaci za iste birače.**

a pri kraju;

> **Jedna od bitnih poanta *Liberalnog Fašizma* je kako totalitarni "izmi" ljevice imaju kategorijsku pogrešku. Oni žele da država bude nešto što ne može biti. Čvrsto vjeruju kako vas vlada može voljeti, kako država može biti vaš Bog i**

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

vaša crkva ili vaše pleme ili vaš roditelj ili vaše selo ili sve nabrojano odjednom. Konzervativci ponekad čine tu pogrešku, libertijanci nikada, a liberali gotovo uvijek.

Više o sadržaju knjige možete saznati u predavanju;

T. Sowell u (pohvalnoj) recenziji knjige zapisuje;

> **Fašisti su bili potpuno protiv individualizma, posebno individualizma u ekonomiji slobodnog tržišta, njihova agenda je uključivala zakone o minimalnoj plaći, vladina ograničenja na profit, progresivno oporezivanje kapitala i "rigidno sekularne" škole.** *(...)*
>
> **Fašizam, koji je u početku bio prepoznat kao ideologija srodna Ljevici, postao je do danas *[prepoznat kao]* stvar "Desnice" – zapravo produženje konzervatizma. Ako pod konzervatizam mislite na vjerovanje u slobodno tržište, ograničenu vlast i tradicionalni moral, uključujući utjecaj religije, onda su to stvari kojima su se fašisti protivili baš kao što im se danas protivi Ljevica.**
>
> **Ljevičari mogu reći da nisu rasisti ili antisemiti - kao Hitler, ali nisu bili niti Mussolini niti Franko.**

Više o Jonah Goldbergu možete saznati iz online snimki;

- Church and state, Newtzilla, social media, and the second favorite flavor
- The Great Liberal Lie: Jonah Goldberg on the Left's War on Words
- razne snimke na yt

Jedna *celebrity* prispodoba o Goldbergu. Vezana je uz raznolikosti koju liberali toliko obožavaju; Barbra Streisand poslala je ljutito pismo(u kojem najavljuje prekid preplate) uredniku L.A. Timesa kada je Robert Scheer zamijenjen sa Jonahom Goldbergom. U pismu piše kako zajednica u kojoj živi ne samo da prihvaća raznolikost nego je zahtjeva tako da je promjena kolumnista veliki udarac na duh zajednice. Pitate se što je toliko različito između njih dvojice da promjena ugrožava "raznolikost". Pa, obojica su bijelci, muškarci, pisci, židovi, sa bradom i naočalama - izgleda da postoji samo jedna "raznolikost" koja je prihvatljiva.

PS

Unatoč naslovu, ne mislim(i ne želim reći) da današnji ljevičari vole Hitlera(ili da bi danas glasali za njega), ali uspoređujući sadržaj i povijesni razvoj fašističkog i nacionalsocijalističkog pokreta, postoji puno više poveznica sa modernom Ljevicom nego sa modernom Desnicom. Bilo bi pošteno da ljevičari prestanu svoje neistomišljenika nazivati "nacistima" i "fašistima" jer ako žele nekoga tako opisati onda bi trebali pogledati u svoje redove.

[+] *Kroz prošlih par postova sam citirao ekonomista T. Sowella, nedavno je Hoover Institution objavio intervju povodom izlaska drugog izdanja njegove knjige Intellectuals and Society.*

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:45

Oznake: edw ard feser , ekonomija , fašizam , filozofija , komunizam , kulturna ljevica , liberalizam , ljevica , politika , rat kultura , socijalizam

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

O preispitivanju svega

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/o-preispitivanju-svega.html

> **"Postoje dvije vrste ljudi; oni koji su svjesno dogmatični i oni koji su nesvjesno dogmatični. Primjetio sam da su uvijek ovi drugi daleko dogmatičniji."**

G.K. Chesteron

Dogma je postala jedna od najopasnijih riječi(uz tradiciju, konzervatizam), pojam koji je najsigurnije izbjegavati ako ne želite izazvati čudne poglede. Omiljene riječi postali su; promjena; otvorenost, raznolikost. Razni kvaziskeptici pozivaju na preispitivanje svega; kulture, države, društva, obitelji, pojedinca. Potrebno je promijeniti sve, moramo odbaciti zastarjele dogme koje guše promjenu, guše napredak. Naravno, pritom nije jasno što mijenjamo i koji nam je cilj, ali potrebno je preispitivati granice, provocirati, nešto promijeniti, i naravno, najstrože je zabranjeno osuđivati nečije ponašanje. Morate stalno nešto ispitivati jer u suprotnome niste racionalno biće nego žrtva predrasuda i praznovjerja.

Liberali nas uvjeravaju kako smo odgovorni za društvo i kako je potrebna promjena. Naravno pritom misle kako smo odgovorni za sve, osim za naše postupke i naše živote. Sukladno tome, nema potrebe da se mi mijenjamo, možda tek vanjski izgled kojom tetovažom, tek toliko da pokažemo koliko smo jedinstveni i posebni. U današnje doba, prosječni mladi čovjek će se pohvaliti tako što će reći da nikoga ne osuđuje, jer za njega je najviši oblik morala - nemoralnost.

Dovoljno je poslušati takve savjete, i preispitati samu zapovijed da moramo preispitati sve, kako bi shvatili apsurdnost takvog razmišljanja. Promjena o kojoj svi govore će vjerojatnije rezultirati potpunom katastrofom, nego, barem minimalnim, poboljšanjem. No, u sukobu sekularnih, progresivnih dogmi sa dogmama Crkve može biti samo jedan pobjednik, a onaj tko se oženi za duh ovog doba, u sljedećem će biti udovac.

Jasno je da postoji razilaženje između načina života kojeg promovira Crkva i onog kojeg promovira sekularni svijet. Možda nam se zato neki stavovi Crkve čine zastarijelima, ali to je još jedan razlog više zašto bi ih se trebali pridržavati. Možda mislite da su stvari već sada dosta loše, ali bez brige, kao i kroz povijest, pronaći će ljudska vrsta način kako da ih pogorša. Primjerice, neki bioetičari upozoravaju odnosno pozivaju na razvoj novog morala jer će postojeći stav o "svetosti života" doživjeti svoj potpuni kolaps za tridesetak godina pod teretom znanstvenog, tehnološkog i demografskog utjecaja.

Moderni skeptici su nažalost često selektivni u svom skeptištvu; neće imati nikakvih problema sa skepsom prema svim tradicionalnim dogmama, ali neće ni na trenutak stati i preispitati svoje vlastite. Unatoč navodnom odbacivanju svih dogmi od strane modernog čovjeka, ima nešto intelektualno izuzetno zanimljivo u dogmama, koliko god da smo zainteresirani za pojave u društvu, da bi smo ih shvatili potrebno je shvatiti njihov korijen.

Ipak, upravo zbog skeptika, mi kršćani možemo shvatiti veliku filozofsku zdravorazumnost koju naslijeđujemo - *što ne bi nikada znali da nam antikršćanski pisci nisu istaknuli.* Upravo zbog pravih skeptika sve postaje vjerovanje; Božja egzistencija, postojanje našeg susjeda i stvarnost misli. Ako je razumno negirati kamenje na ulici onda je i vjerska dogma potvrditi njihovo postojanje. Ako je razumno tvrditi da smo svi dio sna, onda je vjerska dogma reći da smo svi budni.

> **"Plitak je kritičar onaj tko ne vidi trajnu pobunu u srcu Konzervativca."**

G.K. Chesterton

Možda moderni trendovi i ne bi imali veliki utjecaj na društvo kada njihovi zagovornici ne bi imali utjecaja na donošenje zakona, odnosno kada vlada ne bi imala toliki utjecaj na život prosječnog građanina. Svakodnevno svjedočimo akcijama progresivaca kojima je cilj uništavanja "zastarijelih dogmi". Izgleda da propuštaju uvidjeti kako samo razumna dogma može opstati dovoljno dugo da bi je mogli nazvati zastarijelom.

Srećom postoje ljudi koji su davno prepoznali da trendovi potpunog mijenjanja ekonomije i društvenih normi nisu najbolji put;

> **Problem s kojim se ovdje susrećo ni u kojem slučaju nije specifičan za ekonomiju kao disciplinu, nego se pojavljuje u vezi s gotovo svim istinski društvenim fenomenima kao što su jezik i većina našeg kulturnog naslijeđa i stvarno predstavlja središnji teoretski problem u svim društvenim znanostima.**
>
> **Kao što je rekao Alfred Whitehead u jednom drugom kontekstu: "Duboko je pogrešna tautologija , ponavljana kroz sve pisanke i od eminentnih ljudi prilikom držanja govora da trebamo njegovati naviku razmišljanja o tome što radimo. Upravo je orbnuto točno. Civilizacija napreduje povećanjem broja važnih poslova koje možemo obavljati bez da o njima mislimo." Ta je misao od presudnog značanje za društvene oblasti. Mi konstantno koristimo formule, simbole i pravila čije značenje ne razumijemo i kroz čiju se upotrebu koristimo znanjem koje pojedinačno ne posjedujemo.**
>
> **Čovječanstvo je razvilo takvu praksu i institucije nadograđujući se na navike i institucije koje su se tijekom povijesti pokazale uspješnima u svom području i koje su zbog toga postale temeljem civilizacije koju smo sagradili.**

F.A. Hayek

U nastavku jedna pjesma filozofa Sesardića o životu skeptika;

The Life of a skeptic

A baby philosopher?
I know it sounds quite odd,
but this is what I was,
I can swear by god.

When my parents, bless them,
gave me a milk bottle,
I reacted just like
a little Aristotle.

I refused the milk, of course,
for how could I really know
that it wouldn't make me sick,
rather than gung-ho?

In fact I was so much
overwhelmed by doubt,
that at once I spitted
the yucky white stuff out.

Without justified belief
I wouldn't change my mood.
They saved my life by giving me
intravenous food.

Alas, afterwards in school
there was little change,
I just had to take on trust
the claims of wider range.

Teachers mumbled something
about mass and speed and forces,
while I couldn't accept as real
even tables, chairs or horses.

"Two plus two is four," they yelled,
"The math is doubt-free!"
Yet a cogent proof was missing,
so I begged to disagree.

Between belief and evidence
there's always a huge gap,
hence I never rush, like other fools,
to accept a lot of crap.

I cleaned my mind of error,
reduced it to a blank slate.
How did it feel, you ask.
Well, absolutely great!

I knew that those like me,
with a critical bent of mind,
would not be very welcome
in this country of the blind.

So I left the school disgusted
and survived collecting trash,
while morons faking knowledge
were earning a lot of cash.

One day I met a pretty girl,
sweet, with many charms,
who wanted to throw herself
right into my open arms.

The inner voice cautioned me:
"This babe, your would-be bride,
for all you know she might well be
a wicked witch inside!"

What could I do but let her go,
the risk was too high to bear.
So I've lived alone and spent my time
by playing solitaire.

Now being old and tired of life
I expect that soon I'll die,
but as a skeptic I can't decide
if I should laugh or cry.

PS

Tekst je inspiriran mislima G.K.Chestertona i Theodorea Dalrymplea, a pojam dogme(u postu) nije korišten prema nekoj definiciji, više se radi o (značenju)riječi koju možete čuti iz usta "progresivaca" kada žele diskvalificirati neku ideju.

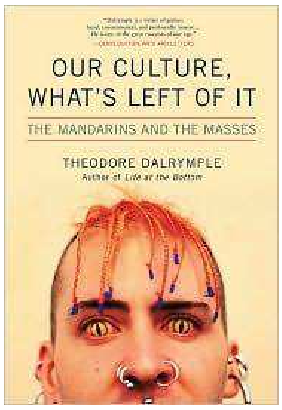
> **Razum je sam po sebi stvar vjere. Čin je vjere pomisliti kako naše misli uopće imaju ikakve veze sa stvarnošću. Ako ste skeptik, prije ili poslije se morate upitati, "Zašto bi IŠTA bilo točno; čak i promatranje i zaključivanje? Zašto dobra logika ne bi bila dovela do zablude kao i loša? Oboje su kretanje u mozgu zbunjenog majmuna?" Mladi skeptik kaže "Imam pravo misliti za sebe", ali stari skeptik kaže "Nemam pravo misliti za sebe. Nemam uopće pravo misliti.".**

G.K.Chesteron

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/nasa-kultura-sto-je-preostalo-intervju.html

Gost intervjua je doktor Theodore Dalrymple, engleski pisac i umirovljeni psihijatar koji je svoj radni vijek proveo u zatvorima i bolnicama. Izdvojio sam par pitanja iz njegovog intervju za Front Page Magazine, izvorni intervju možete pročitati ovdje.

FP: Teško je odlučiti gdje početi jer vaši eseji obrađuju toliko bitnih tema. Mislim da možemo krenuti sa vašim opažanjima o uzrocima tolikih bolesti u društvu. Pišete kako se u svojoj doktorskoj praksi sve češće susrećete sa patologijom u našoj kulturi koja pretpostavlja kako je nečije stanje uma, nečije raspoloženje neovisno od načina kako netko živi svoj život. Povezujete to sa ljudima koji su pomiješali nesretnost sa depresijom. Možete li reći nešto više o tome?

Dalrymple: Primijetio sam da ljudi više ne koriste riječ "nesretan", ta riječ je zamijenjena sa riječi "depresija". Nesretnost je stanje uma i očigledno je rezultat okolnosti u kojima živimo, bilo da se radi o okolnosti za koje smo krivi sami ili okolnostima koje nisu pod našom kontrolom, ali depresija je bolest i na doktoru je obaveza da je izliječi. Međutim, do toga dolazi ovisno o tome kako netko živi svoj život; a doktor, kojemu je zabranjeno suditi pacijentu jer bi to smatrali moraliziranjem, nema druge mogućnosti nego pristati na liječenje. Rezultat takvog ponašanje je pretjerano prepisivanje lijekova, bez ikakvog smanjenja nezadovoljstva.

Kao što ste i sami rekli, dolazi do potpunog prekida veza između stanja uma i načina na koji živite svoj život. Štoviše, prema tome ne samo da imate pravo na potragu za srećom, nego imate i pravo na samu sreću.

Na temelju iskustava sa pacijentima sam zaključio kako je takvo ponašanje iznimno destruktivno i (nimalo iznenađujuće) dovodi do velike bijede u kojoj doktor ne može nikako pomoći, barem ne bez ikakvog osuđivanja.

FP: U raspravi o zlu, primjećujete središnji fenomen: Uzdizanje vlastitih prolaznih užitaka iznad dugotrajnih obaveza prema bližnjima. Možete li nam pojasniti malo taj fenomen.

Dalrymple: Time želim reći kako razmišljanje da je trenutni užitak jedina stvar koja je bitna dovodi do antisocijalnog ponašanja. Dopustiti mi da spomenem jedan malen i naizgled trivijalan primjer.

Oko polovice britanskih domova više nema stol za objed. Ljudi više ne objeduju zajedno – oni su kao na ispaši, pronalaze ono što žele u hladnjaku i jedu sami kada god to žele(a žele često), neovisno o ostalim ukućanima.

To znači da nikada ne nauče kako je objedovanje društvena aktivnost(mnogi zatvorenici u zatvoru u kojem sam prije radio nisu u životu nikada objedovali sa nekim); nisu nikada naučili kako se suzdržavati; nisu nikada naučili da njihova trenutna glad nije jedini faktor u odlučivanju trebaju li jesti ili ne. Drugim riječima, njihovo trenutno stanje je najvažnije u odluci kada će jesti, takav model ponašanja pokazuju na svim područjima.

Mladi pacijenti danas jedu u doktorskim ordinacijama; jedu svugdje po ulici, pritom ispuštajući smeće kao što bi i životinja učinila. Iako antisocijalno, to nije zlo, ali lagano je shvatiti kako ljudi koji pridaju svojim željama toliku veliku važnost, pritom zanemarujući sve ostale faktore koji bi im pomogli u odlučivanju kako se ponašati, počnu činiti zlo.

FP: Vaša opažanja o ljudima koji se oduševljavaju opasnošću i načinom na koji je to povezano sa samodeskruktivnim ponašanjem i samovoljnim odabirom bijede su izuzetno pronicljiva, možete li to prokomentirati?

Dalrymple: Jasno je kako ljudi često žele nespojive stvari; žele opasnost i uzbuđenje, a žele i sigurnost i zaštitu. Često te stvari žele istovremeno. Kontradiktorne želje znače da život nikada neće biti zadovoljavajući odnosno da neće biti bez frustracija.

Mislim da je Dostojevski rekao; čak i ako bi vlast bila potpuno dobronamjerna i sve uredila kako mi želimo, prema racionalnim kriterijima, mi bi i dalje željeli ostvariti svoju slobodu i borili se protiv nje.

Jedan od razloga za epidemiju samodestrukcije koja je pogodila britansko, ako ne i sva Zapadna društva, je pokušaj izbjegavanja dosade. Ljudi koji nemaju transcendentan smisao u svom životu i ne mogu osmisliti jedan primjerice putem doprinosa kulturnoj tradiciji, drugim riječima oni koji nemaju vjerska uvjerenja i nemaju intelektualnih interesa koji ih zanimaju; za njih je samodestrukcija i stvaranje kriza u vlastitom životu jedan od načina kako izbjeći beznačajnost. Primjerice, primijetio sam kako žene koje biraju loše muškarce – dakle one muškarce koji su očito neodgovorni, pijani, ovisni o drogama, kriminalci, ili su nasilni, ili sve to istodobno – su često imale iskustvo sa pristojnim muškarcem koji su ih tretirali dobro, sa poštovanjem: i upravo sa takvim njihove veze traju najkraće, dosadila im je pristojnost. Bez vjere ili kulture(pritom mislim na višu kulturu) zlo je vrlo privlačno. Nije dosadno.

FP: Spomenuli ste kako je vaš otac bio komunist. Ispričajte nešto o njegovom svjetonazoru i kako je to utjecalo na obitelj i vaš vlastiti intelektualni razvoj.

Dalrymple: Moj otac je bio komunist, iako je također bio i poduzetnik. Kuća je bila puna komunističke literature iz 1930'ih i 40'ih godina, sjećam se autora poput Plekhanova, Mauricea Hindusa i Edgara Snowa. Uvijek je bilo jasno kako očeva zabrinutost za čovječanstvo nije bila popraćena brigom za čovjeka, često je iskazivao prezir prema pojedincima, da se izrazim tako blago. Bilo mu je teško stupiti u odnos gdje bi bio ravnopravan, više je volio izigravati Staljina svojim Molotovima. Jedna od mojim omiljenih knjiga(koju sam prolistavao kao dijete) je bila opširna knjiga sa slikama Sovjetskog Saveza.

Mislim da je razlaz između očevih ideja(ideala) i njegovog svakodnevnog ponašanja imao utjecaja na mene, zbog toga sam sumnjičav prema ljudima koji nude velike planovima općeg unapređenja.

FP: Spomenuli ste kako Lenjin nije želio slušati Beethovena jer zbog toga osoba želi potapšati djecu po glavi, ponašanje koje nije u skladu sa vođenjem kulta(smrti). Uvijek me zanimalo što glazba zastupa i na koji način predstavlja veliku opasnost za totalitarizam?

Dalrymple: Glazba ne prati ideološku obojanost. Kao što postoje neki društveni znanstvenici koji vjeruju da ono što ne možemo izmjeriti ne postoji, i neki psiholozi koji su vjerovali kako svijest ne postoji zašto je ne možemo promatrati instrumentima, tako i ideolozi misle da je opasno sve što nije unutar njihovog konceptualnog okvira – zato što ideolozi žele jednostavan princip, ili nekoliko jednostavnih principa, prema kojem možemo sve suditi. Kada sam bio student, živio sam sa tvrdokornim dijalektičkim materijalistom koji je rekao da je Schubert bio tipičan malograđanski pesimist čije će glazba nestati kada prestanu postojati objektivni razlozi za pesimizam.(No prepostavljam da nije bio potpuno sretan sa tom formulacijom.)

FP: Napisali ste kako politička korektnost uzrokuje zlo zato što se radi o nasilju nad dušama ljudi koje tjera da kažu ono što ne misle(ali to ne smiju ispitivati). Možete li malo tome ispričati?

Dalrymple: Politička korektnost je (prikrivena) komunistička propaganda. U svojem proučavanju komunističkih društava, došao sam do zaključka kako smisao komunističke propagande nije nagovoriti ili uvjeriti, niti informirati, cilj je poniziti; samim time, što manje odgovara stvarnosti to bolje. Kada su ljudi prisiljeni šutjeti dok im govore najočitije laži, ili čak gore, kada su prisiljeni ponavljati te laži, gube svoj osjećaj za čestitost. Pristati na očite laži znači surađivati sa zlom, i na jedan maleni način postati zao, prestajete se odupirati bilo čemu. Društvom oslabljenih lažaca je lagano kontrolirali. Mislim da ako istražite političku korektnost da ćete shvatiti da ima isti učinak i da joj je to cilj.

FP: Islamisti i ljevičari imaju puno stvari zajedničkih. Komentirali ste kako je prihvaćanje inherentnih ograničenja neophodno za sreću. Možete li to pojasniti i povezati sa toksičnom prirodom islamizma i ljevičarstva?

Dalrymple: Mislim da je očito kako će osoba koja ima kontradiktorne želje uvijek biti podložna frustracijama, čak i kada je sretna. Primjerice, želimo i avanturu i sigurnost, kada imamo jedno od toga onda želimo drugo. Svi oblici ljudske sreće u sebi sadrže i sjeme vlastitog raspadanja.

Suvremeni je čovjek posebno(ili se barem tako meni čini) loš u prepoznavanju kako je veliki dio njegovog nezadovoljstva i nesreće uzrokovan time. Ipak, one će rađe kriviti strukturu društva i misliti kako je moguće postići savršenstvo - koje bi razriješilo sve kontradikcije i eliminiralo sve frustracije – samo ako ukinemo privatno vlasništvo ili slijedimo primjer proroka Muhameda. Pokušaji da natjeraju ljude da ih poslušaju daje značenje njihovom postojanju, naravno i dosta sadističkog užitka.

FP: Spomenuli ste kako je Alfred Kinsey probio svoj prepucij i postavio metalne žice u uretru, o tome sam čuo više puta, ali nisam nikada istraživao. Zašto je to učinio, tko bi normalan to učinio, što mu je bio cilj?

Dalrymple: Alfred Kinsey je bio vrlo čudan čovjek. Do dosta kasne dobi je potiskivao seksualnost, a onda ju je počeo iskazivati na sve bizarnije načine. Bio je klasičan slučaj apetita koji se povećavaju sa hranjenjem. Jednom kada vam senzacija postane ključ zadovoljstva onda morate isprobavati sve ekstremnije stvari. Mislim da to objašnjava i logiku umjetničkog stvaranja i kako je "transgresivno" postalo izraz pohvale.

FP: Napisali ste i zanimljiv esej "Tko je ubio djetinjstvo?" U njemu osvjetljavate "egotističnu nesposobnost osjećanja koju kompenzira površnost". To povezujete sa smrću djetinjstva. Možete li ispričati o tome?

Dalrymple: Djetinjstvo je u velikim djelovima suvremene Britanije zamijenjeno sa preranom odraslošću, odnosno adolescencijom. Djeca rastu jako brzo, ali ne i jako daleko; zato je moguće da se četrnaestogodišnjaci druže sa dvadesetšestogodišnjacima – do 14. godine nauče sve što će ikada i znati.

U takvom okruženju je važno da pokažete poznavanje, odnosno uličnu mudrost, inače će misliti da ste slabić i u skladu s time će vas iskorištavati. Zbog toga se osjećaju za druge ne razvijaju. Štoviše, zbog potpunog raspada obitelji promijenio se model discipliniranja kod kuće(u mojoj bolnici, da nema indijskih imigranata, stopa vanbračne djece bi bila 100 posto). Djeca odrastaju u okolnostima gdje je disciplina pitanje nametanje volje jedne osobe nad drugom, sirova snaga lišena principa. Lejinovo pitanje – Tko koga ili tko radi što kome – je temelj ljudskih odnosa.

Predavanje Theodorea Dalrymplea pod nazivom: "Our Culture, What's Left of It" možete pogledati na youtubu.

Medicinski potpomognuta oplodnja & drugi zakoni

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/medicinski-potpomognuta-oplodnja-drugi.html

> **"Problem nije što Dunja Špoljar ne zna argumentirati. Problem čak nije ni što Dunja ne zna razmišljati. Problem je što Dunja ne zna što razmišljanje uopće je; ona ga je pomiješala sa osjećanjem."**

~T.S.

Pitate se u čemu je problem sa osjećajima, a ne razmišljanjem? Ne donose li se svi zakoni zato što osjećamo da bi nešto trebalo napraviti ? Ako neka žena neovisno o svom načinu života osjeti potrebu za djetetom nema li ona pravo na to – nešto želim pa onda imam i pravo na to, neovisno o posljedicama? Tko smo mi da idemo protiv njenih osjećaja? *(Izgleda da takvo razmišljanje ima korijen u našem školskom sustavu, temi o kojoj gornji citat izvorno i je.)* Zašto se pitati koje su posljedice nekog zakona ili koji čvrsti dokazi idu u prilog nekom zakonu kada imamo osjećaje?

Zanimljivo je i kako određeni sabornici odjednom slave svaki život*(osim nerođenih)*, bojim se da zastupnica Špoljar neće održati ovakav govor kada će biti neka rasprava o pitanju pobačaja. Tko će u saboru obraniti živote onih koji se nisu rodili? Zanemarujući sve bioetičke probleme vezane uz oplodnju*(i status ljudskog bića u ranoj fazi razvoja – sad bi me neki zastupnik upozorio da je potrebno koristiti stručni rječnik – upravo to i radim, radi se o ljudskom biću, nerazvijenom, ali ljudskom biću),* u nastavku ću dati par prigovora i komentara na raspravu koja prati donošenje novog zakona. Pritom naravno ne mislim da moralnu ispravnost ovog zakona možemo suditi samo na temelju njegovih posljedica. Neke stvari su pogrešne i neprihvatljivo ih je činiti, neovisno o posljedicama. Većina ljudi danas ne dijeli moje mišljenje pa ću probati istaknuti neke posljedice zakona zbog kojeg bi i takvi ljudi mogli vidjeti problem sa novim zakonom*(unatoč "dobrim" namjerama)*.

Inače, o MPO sam već pisao ovdje i ovdje, u nastavku ću samo sažeti koji su prigovori;

1. Financijski prigovor

Zašto spominjati novac u ovoj raspravi, nije li život neprocjenjiv? Apsolutno se slažem da je, neovisno o fazi razvoja ljudskog bića nije ga opravdano uništiti(*mišljenje koje ne dijele svi, posebno vladajući)*, ali unatoč tome što je vrijednost života neograničena, proračun je

ograničen; a u ovom slučaju cijena života je dobro poznata. U raspravi emisije *Otvoreno* netko je kao argument spomenuo kako će tako rođeno dijete jednoga dana postati porezni obveznik i pokriti sve troškove; svojevrsni ekonomski *perpetuum mobile* ili *ponzi shema*?

Nije ni bitno, vladajuća koalicija i prije izbora je istaknula svoje namjere vezane uz zakon tako da očito imaju podršku javnosti po tome pitanju.*(Kao i podršku za financiranje nekih drugih institucija i programa. Ipak, kako se često uz ovaj zakon spominje i pronatalitetna politika možda bi taj novac mogli potrošiti na neki drugi način koji bi rezultirao većim brojem rođenih? Ovaj "direktni" financijski prigovor neće na nikog utjecati tako da o njemu nema ni smisla više pisati - zapravo sam ga spomenuo samo da imam tri prigovora, puno ljepši broj od dva).*

2. Što sa djecom? (stvaranje "potklase")

Zakon predviđa da se svim ženama omogući umjetna oplodnja, neovisno o stilu života kojeg vode, što bi moglo biti pogrešno u tome? Pa, zanemarit ćemo sad negativne posljedice koje osjećaju djeca koja žive u "alternativnim" zajednicama i fokusirati se samo na ekonomski aspekt. Prihodi obitelji samohranih roditelja su, sasvim razumljivo niski što rezultira sa lošijom startnom pozicijom – teško da će socijalist u tom slučaju odoljeti "raspodjeli bogatstva" odnosno još poreza kako bi djeca u takvim zajednicama ostvarila svoja prava.*(Drugim riječima, uzimate novac oženjenim muškarcima i ženama kako bi omogućili nevjenčanim ženama da imaju djecu bez oca, tako dobivate sve manje očeva - kojima ostaje manje novaca - i sve više djece bez očeva.)*

Primjer SAD-a i Britanije – naprednih država koje nam stalno spominju kao uzor – pokazuje sve negativne posljedice raspadanja obitelji na pojedinca i društvo. (*Ne treba previše pretraživanja po člancima da bi prepoznali veću stopu zlostavljanja i siromaštva djece u "alternativnim" obiteljima; brak je najbolje oružje protiv siromaštva – tko se bori za obitelj ujedno se bori i protiv siromaštva).*

3. Život kao egzistencijalni supermarket

Tko će biti otac tom djetetu, tko će bit muž toj ženi? Pa država, naravno. Država postaje otac i muž, više nije potrebna obitelj, na ženi je da radi što želi i kada želi, a na muškarcima da budu neodgovorni i troše novac na sebe, država će financirati sve.*(Pada mi na um izjava "ja sam te rodila ja te mogu i...", izgleda da će poprimiti neko sasvim novo značanje kada država postaje ta koja donosi na svijet.)*

Bez obitelji država mora preuzeti dio njenih funkcija. Institucija braka daje muškarcu ne samo osjećaj da ima obavezu nego i vrlo važnu ulogu; uzdržavati svoju ženu i svoju djecu. Kada mu to oduzmete ne preostaje mu baš puno osim da se ponaša neodgovorno i *uživa* u

svome životu. Život postaje egzistencijalni supermarket u kojem sa polica birate što želite, bez ikakvoga razmišljanja o posljedicama.

Hoće li novi zakon stvarno imati takve posljedice?

Možda se sada pitate očekujem li stvarno da će žene koje se odluče na MPO bez partnera imati takav utjecaj na društvo? Sumnjam, posebno zato što se radi o relativno malom broju žena*(iako na primjeru Britanije vidimo da je broj žena bez partnera u procesu porastao sa 350 na 1571 u tri godine nakon donošenja zakona po kojem otac više nije potreban; u apsolutno iznosu taj broj nije toliko značajan)* Zapravo cijela rasprava oko novog zakona nije toliko bitna zbog samog broja nego zbog svjetonazorskih razlika. (*Pritom, kao što sam već spomenuo, govorim samo o posljedicama, ne samom činu).* No, moram postaviti protupitanje; Zar Vi stvarno očekujete da ovaj zakon u kombinaciji sa novim obiteljskim zakonom, najavljenim zakonom o istospolnim zajednicama i spolnim odgojom u školama neće imati nikakav utjecaj na društvo?

Čak i ako ne vjerujete da postoji nešto što bi mogli opisati *"napadom na obitelj"* izjava poput ove će vas potaknuti na razmišljanje*(zastupnik Kolman)*;

> *Nemojte nasjedati na šuplje argumente o pravu djeteta da ima oca i majku.To je čak i morbidno jer bi značilo da dijete koje nema oba roditelja ne zaslužuje da se rodi.*

Ne znam kako je zastupnik Kolman uopće došao do zaključka da oni koji se protive njihovom zakonu misle da se začeta djeca ne bi trebala roditi, pokušavam smisliti neku usporedbu kojom bih pokazao koliko je njegov zaključak besmislen, ali nisam uspio ništa smisliti.*(To se događa često sa vladinim prijedlozima u zadnje vrijeme).* Ostavit ću njegovu izjavu - *o šupljem odnosno morbidnom argumentu za obitelj* - kao komentar bez komentara.

Ipak, jedno je sigurno; koje god da su posljedice zakona koje će ova vlada(političari) donijeti oni ih neće snositi. Očito je da za njih najbitnija želja i reklama, tipično birokratski; bitan je proces, rezultati i cijena su potpuno nebitni. Nebitni su, jer oni nisu ti koji će ih platiti, njihova četverogodišnja pamet će ih odvesti na neku drugu poziciju da ponovno donose odluke za koje neće odgovarati.

OK, ali u čemu je stvarno problem?

Dobro, ali svi znamo nekog tko je odrastao bez roditelja pa je ispao dobra i pristojna osoba, odnosno znamo one koji su odrasli sa oba roditelja pa nisu imali idealno djetinjstvo. Oduvijek je bilo i bit će obitelji koje ne uključuju oba roditelja, što sa svom vanbračnom djecom, ne znači li to da bi trebali prihvatiti takve zajednice i poticati ih? Pa, kao što možemo vidjeti na temelju statistika za SAD i Britaniju nije svejedno u kakvi zajednicama odrastaju djeca. Iskoristimo takvo razmišljanje za krađu; uvijek je bilo i bit će krađa, ako svi kradu*(samo će najpošteniji svaku kemijsku vratiti u ured)* ne znači li to da je krađa postala općeprihvatljiva i trebamo je legalizirati? Živimo u 21. stoljeću, možda je borba

protiv lopova imala smisla u srednjem vijeku, ali sada je novo doba i vrijeme je za konzervativce da se prestanu petljat u politiku i zanemare pravo na vlasništvo. Vjerujem da vidite apsurd takvog razmišljanja. Ipak, upravo tako funkcioniraju političari u današnje vrijeme kada razmišljaju o obitelji.

Sada možete reći, "Dobro, ali vlada samo donosi zakone, ona nikog ne tjera da ima djecu van bračnih zajednica"? Ne mora ih tjerati, dovoljno je da putem socijalnih reformi i fiskalne politike promovira okolnosti u kojima nastaju takve zajednice. Ne postoji predodređeni broj takvih zajednica, ne postoji ništa u prirodi čovjeka i društva što upućuje da mora postojati određeni broj takvih zajednica.

Obitelj je stoljećima bila temelj društva, činjenica koju ljevičari potpuno zaboravljaju odnosno namjerno ignoriraju. Roditelji su se brinuli za svoju djecu, a jednog dana kada su roditelji ostarjeli djeca su se brinula za roditelje. Djeca su bila ulaganje u budućnost i zato su obitelji bile zdravije; morali ste se brinuti o djeci i ugraditi im vrijednosti koje će im pomoći u društvu, djeca bez radne etike i vrijednosti nisu ni bila uspješna u životu. Prije je postojala odgovornost prema obitelji, a danas se ljudi oslanjaju samo na državu; odgajanje djece i briga da ne donesu pogrešne odluke više ne se ne čine tako bitnim.

Život je težak, to što je nešto teško ne znači da je pogrešno, niti da je potrebna država da na neki magični način preuzme tu odgovornost. Učiniti pravu stvar nije lagano, ali moralnost nekog ponašanja ne možemo odrediti njegovom težinom. Siguran sam da će zakoni - ovaj u kombinaciji sa najavljenim - koje će donijeti nova vlada rezultirati većom bijedom za one kojima navodno pokušava pomoći.

Ovakve vlade ne mogu postojati u zemlji sa snažnim obiteljskim vezama i zato je potrebno uništiti i zamijeniti tradicionalne obitelji – započevši sa marginalizacijom očeva. Naši zakoni će uskoro ohrabrivati razvode i vanbračne trudnoće; potpunu ovisnost o državi.

Tko je onda izabrao ovu vlast?

Možda se slažete sa onime što sam napisao, ali to sve ne mijenja činjenicu da je ova vlast dobila izbore i očito je da ljudi želje da se donesu svi najavljeni zakoni*(ne samo ovaj o MPO*), svatko tko je izašao na izbore dobro je znao za koga glasa i za što glasa. Slažem se sa time, zato ovo i pišem bez prevelike nade kako će neki zagovornik zakona pročitati tekst i predomisliti se.*(Možda za dvadesetak godina netko pročita članak i zaključi da su postojala predviđanja utjecaja novih zakona na raspad obitelji, ali nažalost ne radi se o nikakvom čitanju kristalne kugle nego opisu situacije na primjeru SAD-a i Velike Britanije.)* Ipak, čudno mi je da u Hrvatskoj ne postoji netko tko bi reagirao, zar je svima normalno da u saboru čujemo kako je ideja da dijete odrasta sa svojim ocem i majkom običan šuplji - ako ne i morbidan - argument.

Potrebna je stvarno šuplja glava za takvu izjavu!

PS

U ovom članku sam analizirao samo neke posljedice koje mi padaju na pamet, postoji još problema vezanih uz osiguravanje daljnih manipulacija, ali o tome neću. Ipak, moj primarni prigovor MPO se ne temelji na posljedicama*(koje je nemoguće sve predvidjeti)* nego na samom činu. Neću objašnjavati svoj stav, ali moramo reagirati na jednu stvar koju često čujem*(vezano uz "prirodno")*. Prvo i osnovno, kada čujemo korištenje riječi "prirodno" to ne znači da je koristimo zato što je u kontrastu sa "umjetnom" oplodnjom, primjerice čovjek ima i "prirodno" pravo na vlasništvo.

Kada kažemo da je nešto "prirodno" ili "neprirodno" u moralnom smislu onda govorimo o prirodnoj funkciji, a ne prirodnom ponašanju*(u smislu da takvo ponašanje postoji u prirodi)*. Prirodni zakon podrazumijeva kako su naše različite fizičke i psihološke sposobnosti namijenjene nekoj svrsi. Primjerice stvaranje civilizacije nije nikako suprostavljeno pravoj prirodi ljudskog bića nego je bilo potpuno prirodno za njih.Kao što je Aristotel rekao, čovjek je racionalna životinja, po svojoj prirodi najpametnija stvar na ovoj zemlji. U ljudskoj je prirodi spoznati – učiti o svijetu i načinima kako ga promijeniti prema našim potrebama. Automobili, računala, neboderi, nuklearna energija, kapitalizam, globalna trgovina, individualna prava na život, slobodu i vlasništvo te drugi uspjesi modernog civiliziranog svijeta, nisu nimalo "neprirodna" – prirodna su baš kao i ptičje gnijezdo i dabrove brane.

Konzervativci i tradicija

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/konzervativci-i-tradicija.html

Jedan od mojih prijatelja sa ljevice požalio mi se kako su konzervativci "krivi jer se pozivaju na tradiciju kada im to paše, odnosno ne pozivaju se kada im ne paše." Radi se o čestoj optužbi, ali ona nije pravedna. Ne postoji ništa proizvoljno u činjenici da se konzervativci drže nekih tradicija, dok odbacuju neke druge. Nijedan ozbiljni konzervativac, niti neozbiljni konzervativac kojeg se mogu sjetiti, nije nikada rekao da su tradicionalne prakse i uvjerenje uvijek dobra, ili da ih uvijek trebamo očuvati. Konzervativno ponašanje prema tradiciji je daleko složenije.

Konzervativci smatraju da s obzirom da je neka praksa ili ponašanje tradicionalna onda je se moramo držati dok se ne pokaže kako je kriva, teret dokaza je na onome koji uvodi inovaciju, a ne na onome koji se pridržava tradicije. Ponekad je lako dokazati da će neka inovacija biti dobra, ali činjenica da je neka praksa ili vjerovanje preživjela dugo vremena govori barem nešto u njenu korist tako da bi trebali biti barem oprezni pri njenom odbacivanju. Ne radi se o dogmatizmu nego o običnom zdravom razumu. Možemo to usporediti sa ponašanjem srednjovjekovnih učenjaka prema antičkim filozofima koje se često opisuje kao slijepa pokornost, ali ona to nije bila. Sam Akvinac je rekao kako je argument pozivanja na (ljudski)autoritet najslabiji od svih argumenata. No kao što je Christopher Martin istakuo u svom djelu *Introduction to Medieval Philosophy*; Akivnski i ostali učenjaci su i dalje smatrali da se radi o argumentu, i to ozbiljnome: nikako presudnom, često pogrešnom, ali ne možemo ga samo tako odbaciti.

(Kao što Martin također primjećuje, razlika između srednjovjekovnih ljudi i suvremenih po tom pitaju nije u tome što su prvi poštovali autoritet, a suvremeni ne poštuju. Suvremeni ljudi se stalno pozivaju na autoritet – "Većina ekonomista misli da zakon o minimalnim plaćama povećava nezaposlenost, "Devet od deset doktora se slaže", "Svi biolozi prihvaćaju evoluciju" i tako dalje. Razlika je u tome što su u srednjem vijeku iskreno priznavali da autoritete shvaćaju ozbiljno, dok se suvremeni ljudi vole pretvarati kako to nije slučaj.)

Dakle kada možemo zaključiti kako je inovator uspio dokazati korisnost? Kada se moramo držati tradicije, a kada je odbaciti? Do određene mjere to trebamo odgovoriti od slučaja do slučaja, ali ti slučajevi spadaju u nekoliko različitih grupa:

1. Neke tradicionalne prakse mogu odražavati nešto u ljudskoj prirodi i zato su same po sebi potrebne za ljudsku dobrobit.
2. Neke tradicionalne prakse možda nisu inherentno nužne za ljudsku dobrobit, ali svejedno mogu promovirati dobrobit bilo kojeg ljudskog društva s obzirom na konkretne okolnosti koje su univerzalne ljudskim društvima.
3. Neke tradicionalne prakse mogu imati (potencijalno)presudnu ulogu u održavanju dobrobiti, ne svih društava, ali nekog konkretnog društva, s obzirom na njegove konkretne okolnosti
4. Neke tradicionalne prakse možda same ne dovode izravno do dobrobiti društva, ali svejedno mogu biti logički, sociološki, povijesno ili psihološki vezane uz druge tradicionalne prakse koje dovode do dobrobiti, dakle ako ih eliminiramo onda bi indirektno ugrozili direktno korisne prakse.
5. Neke tradicionalne prakse možda nemaju nijednu od uloga opisanih u 1-4, ali kada ih promijenimo, s obzirom na okolnosti, mogu ugroziti stabilnost nekog društva iako one same nemaju nikakvu intrinzičnu vrijednost.
6. Neke tradicionalne prakse mogu bili štetne u nekim aspektima, ali njihovo uklanjanje može dovesti do više štete nego koristi.
7. Neke tradicionalne prakse mogu biti benigne, ali ne posebno koriste – možemo ih ili zadržati ili odbaciti bez ikakve štete, ili uz zanemarivu štetu.
8. Neke tradicionalne prakse mogu biti dovoljno štetne da će njihovo uklanjanje prouzrokovati više dobra nego štete.

Neki kozervativci smatraju da postoji racionalni standard neovisan o tradiciji(npr. teorija prirodnog prava) na koji se možete referencirati kako bi sudili o tradicionalnim praksama, drugi smatraju kako ne postoji neovisan standard osim tradicije tako da je kriterij evalucije interan(npr. pozivanje na konzistentnost), ali ono zbog čega smatramo da su ti ljudi konzervativci je u tome što inzistiraju na tome da tradicionalno vjerovanje ili praksa zaslužuje barem neko ozbiljno promišljanje prije nego je napustimo. Trebalo bi je očuvati dok ne saznamo da ju je bolje napustiti, a ne napustiti i čekati da se pokaže korisnom. Konkretno, moramo znati u koju od gore nabrojanih kategorija spada. Pritom trebamo imati na umu da su ljudski odnosi(poslovi) izuzetno složeni pa nije uvijek lagano odrediti koja je funkcija tradicionalne prakse , čak i kada ima neku ulogu – prema tome loše posljedice napuštanja takve prakse možemo otkriti tek kada je prekasno.

(O tome raspravljam u više detalja u svom članku "Hayek on tradition", iako bih sada više naglasio teoriju prirodnog zakona).

Autor članka je filozof Edward Feser. *U nastavku još jedan njegov komentar;*

Želio bih dodati da iako su intelektualno snažni(apstraktno), konzervativni argumenti iz tradicije promašuju i retorički i praktički – *barem ukoliko ih ne pojačamo nečim poput teorije prirodnog prava* – upravo zato što se pozivaju na dobro društvenog poretka i ljudi općenito, a ne nekog pojedinca.

Primjerice, čisti Burke-Hayekov argument protiv "istospolnih brakova" neće utjecati na mnoge konzervativce i Hayekovske libertijance, zato što im se *(unatoč tome što je očito da taj zaključak proizlazi iz Burke-Hayekove pretpostavke)* dobri učinci očuvanja tradicionalnog poretka stvari čine preslabim i apstraktnim.(barem se takvim čine ukoliko ne gledaju na stvari iz perspektive prirodnog prava.) Stalno se susrećem sa takvim razmišljanjem: Predstavite Burke-Hayekov test nekome tko je oduševljen sa takvima argumentom kada ga primjenjujemo na područje ekonomije, ali odgovor je dosta slab *"Pff, ali ja jednostavno ne vidim kako će brak Toma i Boba meni naštetiti."* Razmišljaju o pojedinačnom slučaju, vjerojatno nekom paru kojeg osobno poznaju i frustracije tih specifičnih pojedinaca nadjačaju u njihovom umu apstraktni argument iz tradicije, nešto što bi zadovoljno prihvatili u drugom kontekstu. S obzirom da takvi argumenti *(barem kada su čisto pragmatični i neutemeljeni u nekoj metafizici vezanoj uz prirodno pravo*) priznaju iznimke – pragmatični argument za tržište priznaje kako povremeno miješanje u tržište neće uništiti cijeli poredak, a pragmatični argument za tradicionalne seksualni moral priznaje kako povremeni razvod ili preljub neće uništiti obitelj – iznimke postaju veće od norme, barem kada društvo počinje mrziti norme.

Dakle tek kada možemo ukazati da će neka povreda tradicije biti štetna, ne samo za društvo ili općenito nekog pojedinca, nego na svakog pojedinca koji učini tu povredu, onda se možemo nadati da će argument iz tradicije imati retoričku snagu koja bi odgovarala njegovoj intelektualnoj snazi. No, to zahtjeva nešto poput teorije prirodnog prava(i metafizike na kojoj počiva) – neku moralnu teoriju po kojoj su vrijednosti objektivne, moralni imperativi apsolutni, a tvrdnje o ljudskoj prirodi univerzalne, ne samo stvar statističke vjerojatnosti.

Zato tvrdim u svom članku "The Metaphysics of Conservatism" da kada nije utemeljen u klasičnoj metafizici, konzervatizam ima tendenciju degeneriranja u tek nešto više od usporenog liberalizma.

Mislim da zato možemo svakodnevno vidjeti kako slabi podrška mainstream "konzervativaca" za tradicionalni spolni moral i druge elemente "društvenog konzervatizma". Kada su svi vaši argumenti pragmatični, a ne principijelni onda ih je teško održati – ne samo u javnosti, nego i u osobnim uvjerenjima.

PS

Ovdje se govori više o političkoj i društvenoj "tradiciji", a ne crkvenoj(teološkoj), iako pretpostavljam da se u nekoj mjeri može i tu primijeniti.

Tri puta(katoličkih) hura za kapitalizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/tri-putakatolickih-hura-za-kapitalizam.html

Posljednjih mjeseci rasplamsala se neformalna debata na internetu među tradicionalnim katolicima o ekonomiji. Ukratko, pitanje glasi je li slobodno tržište u skladu sa katoličkim načelima. Nakon što sam već opširno pisao o tome u članku za prošlogodišnji konferenciju*(Austrian Scholars Conference)*, sada ću se ograničiti na nekoliko osnovnih stvari.

Postoje neki katolički konzervativci koji izgleda misle da se bore za tradicionalni katolicizam odnosno protiv liberalizma(i prosvjetiteljstva) kada se protive slobodnom tržištu i zagovaraju neku alternativu, obično takozvani "distributizam" G.K.Chestertona i Hilairea Belloca, prema kojem je najbolje za društveni sustav da je produktivno vlasništvo široko raspršeno umjesto da je centralizirano. Ta dva pisca opravdano uživaju veliki ugled u katoličkom svijetu zbog svojih izvanrednih tekstova o nizu tema, iako naravno nisu imali nikakvog formalnog obrazovanja iz ekonomije. Carl Menger je 1871. godine napisao *Principles of Economics*, rad velikog genija pokrenuo je Austrijsku školu ekonomije, ali relativno je malo katolika(koji se bave takozvanim "socijalnim pitanjem") pokušalo ozbiljno se pozabaviti sa njim, ako su uopće bili svjesni da postoji. Oni koji su pisali o distributizmu kroz posljednje mjesece izgleda dijele njihovo nepoznavanje, ne citirajući nijedan ekonomski tekst – kao da bi disciplina posvećena primjeni ljudskog razuma na problem oskudice u svijetu mogla sama po sebi biti u neprijateljstvu sa Katoličkom vjerom.

Čak i ako prihvatimo distributističku pretpostavku kako su velike tvrtke progutale manje, nije nimalo očito da je za čovjeka bolje da vodi svoj posao nego da radi za nekog drugog. Moguće je da čovjek može bolje skrbiti za svoju obitelj ukoliko nema svoju tvrtku ili ne radi po cjelodnevnom rasporedu na svojoj farmi, djelomice zato što neće biti uništen u slučaju da njegovo poduzeće doživi zatvaranje, a djelomično zato što će nesumnjivo imati više slobodnoga vremena za obitelj nego što bi imao da odgovara i brine o svojoj tvrtki. Dakle sigurno je kako se tu bavimo stvarima koje ovise o okolnostima pojedinca, ne možemo samo tako generalizirati.

Pretpostavimo da je "distributizam" bio na snazi za vrijeme Industrijske Revolucije u Britaniji u kasnom 18. stoljeću; slušali bi neprestane tužaljke o sve većoj koncentraciji ekonomske moći i dramatičnom porastu broja ljudi koji rade za plaću. Vjerojatno ne bi čuli

o stvarnim uvjetima tih ljudi koji su tražili zaposlenje u tvornicama. Nisu bili dovoljno sretni da zarađuju na svojim farmama, a njihove obitelji im nisu mogle pružiti potrebne vještine da postanu neovisni trgovci i vode male trgovine koje oduševljavaju distributiste. Dakle da nisu imali priliku raditi za plaću, oni i njihove obitelji bi jednostavno umirali od gladi. Stvar je toliko jednostavna. Kapitalizam, a ne distributizam, je doslovno spasio te ljude iz krajnje bijede i omogućio ogroman porast broja stanovnika, očekivanog životnog vijeka, zdravlja i standarda življenja kojeg je osjetila Engleska i koji se poslije proširio po Europi.

U knjizi kojom ispravlja ljevičarskupristranost zapisa o Industrijskoj Revoluciji, nobelovac F.A. Hayek naglašava;

> "Proletarijat kojeg je kapitalizam navodno 'stvorio' nije bio onog obujma kojeg bi bio bez kapitalizma, i koji ga je spustio na nižu razinu; radilo se o dodatnoj populaciji koje se mogla povećati zato što je došlo do novih prilika za zapošljavanje u kapitalizmu."

Ludwig von Mises naglašava istu ključnu stvar:

> "Izvrtanje je činjenica tvrditi kako su tvornice odvojile kućanice od jaslica i kuhinje, i djecu od igranja. Te žene nisu imale sa čime kuhati i nahraniti svoju djecu. Ta djeca su živjela u bijede i gladovala. Njihovo jedino utočište je bila tvornica. Spasila ih je, u doslovnom smislu riječi, od gladi ... činjenica je da su za onaj dio populacije koji nije mogao pronaći svoje mjesto u postojećem sustavu, tvornice bile spas. Ti ljudi su nahrlili prema tvornicama jedino iz želje da pobošljaju svoj standard življenja."

Distributizam bi u tom slučaju odredio tešku sudbinu onim ljudima za koje tvrdi da im želi pomoći.

Distributisti također napadaju ozloglašeni "motiv profita", temu koja dominira mnogim mračnim holivudskim filmovima. Jedan kritičar zapisuje; "Ako misliš da je djelovanje zbog profita opravdano u Kristovim očima onda si žalosno obmanut."

Čak niti distributist ne bi negirao – s obzirom da ne može – kako je moralno dopustiva da osoba želi unaprijediti svoju poziciju, i zbog sebe samoga i zbog svoje obitelji. Štoviše, restauracija katolicizma(zbog trenutnih poteškoća) će sigurno zahtijevati podršku bogatih ljudi koji će financirati fakultete i druge spasonosne programe, a to bogatstvo je potrebno nekako priskrbiti.

No, bez "motiva profita" ne postoji način kako biti siguran da će se taj moralno legitimni cilj(za unapređenjem svoje pozicije i osiguravanjem svoje obitelji) slijediti na način od kojeg će koristi imati društvo kao cjelina, a ne samo ta osoba. Kroz godine je nastala prava mala industrija posvećena ismijavanju Smithove "nevidljive ruke" pomoću koje je Smith pokušao opisati koristan proces u kojem želja svakog čovjeka da poboljša svoj položaj

rezultira i prednostima za ljude oko njega; neki moralisti čak tvrde kako činjenica da pekar peče kruh ne zbog univerzalnog dobročinstva nego iz svoje želje za profitom znači da se nalazi u jako lošem stanju što se tiče moralnosti.

No, postoje samo dvije opcije: čovjek može slijediti svoj cilj bez obziranja na potrebe i želje svojih bližnjih, ili može djelovati s obzirom na te potrebe. Nema treće opcije. Tražeći da "poveća dobit", motivacija koju rutinski tretiraju kao strašnu pošast civilizacije, čovjek osigurava da se njegovi talenti i resursi usmjere prema područjima za koja su njegovi susjedi pokazali najveću potrebu. Drugim riječima, sustav cijena, i sustav profita i gubitka koji je posljedica toga, tjera ga da planira svoje aktivnosti u skladu sa iskazanim potrebama društva i u interesu najboljeg upravljanja stvarima na zemlji. Na taj način racionalna i civilizirana društva osiguravaju da se resursi raspodjele ne prema nekom proizvoljnom planu nego prema potrebama ljudi. Profit tako omogućuje mirnu društvenu suradnju i najefikasniju uporabu ograničenih resursa. Bez toga, kao što je Mises pokazao u svom klasičnom eseju o nemogućnosti ekonomskih izračuna u socijalizmu, civilizacija se doslovno vraća u barbarstvo.

Štoviše, nijedan katolik ne bi negirao da je život u kojem se predajete užitcima moralno inferioran životu u kojem svoje bogatstvo ulažete u produktivnu svrhu. Ali čak i spominjanje tog prigovora je skretanje pozornosti sa pravog problema. Trebalo bi biti očito da priznavanje "motiva profita" ne znači reći da bi ljudi trebali brinuti samo o novcu, ili da je novac važniji od Boga, ili neku drugu takvu glupost. Kao što je Mises objasnio;

> "ogromna većina teži za većom i boljom opskrbom hrane, odjeće, domova i drugih materijalnih sadržaja. Kada kažu da je rast standarda ljudi napredak i poboljšanje, ekonomisti se ne zalažu za zli materijalizam. Oni jednostavno utvrđuju činjenicu kako su ljudi motivirani željom da poboljšaju materijalne uvjete svoje egzistencije. Prosuđuju odredbe na temelju onoga što ljudi pokušavaju postići njima. Onaj tko prezire pad smrtnosti novorođenčadi i postepeno nestajanje gladi i bolesti može prvi baciti kamen na materijalizam ekonomista."

Stvar je u tome da, s obzirom da znamo kako čovjek ima opravdane razloge da traži najveći povrat svoje investicije, ili da zarađuje najveću plaću; umjesto da trošimo vrijeme na nerazumna i nevažna prigovaranja o pohlepi ljudi u svijetu – što je stvar moralne filozofije, a ne ekonomije- onda moramo iskoristiti ljudski razum da naučimo kako ta posve moralna želja pridonosi društvenoj koristi tako što ćemo osigurati da ljudi proizvode nešto što je društvu potrebno, a ne nešto čega društvo već ima u izobilju. Kada tako postavimo stvari, sustav profita i gubitka u ekonomiji koja se temelji na podjeli rada(što je neizostavna institucija civiliziranog društva), odjednom izgleda ne samo izrazito moralnim nego zapravo i obveznim; vjerojatno zato protivnici kapitalizma nikada ne predstavljaju tako stvari.

Ukoliko mehanizam koji je poboljšao standard života u razvijenom svijetu kroz posljednja dva stoljeća ne mislimo zaustaviti, onda je bitno shvatiti kako funkcionira. Takvo uvažavanje neophodnih aspekata slobodne ekonomije nedostaje kod većine predstavnika distributizma - koji u svojoj želji da prikažu tržište kao mjesto neprestane "eksploatacije" i

"pohlepe" dosljedno zanemaruju priznati mu postignuća i vrline. R. Tawneyev opis Lutherova gnjeva i nepoznavanje ekonomije je možda prikladan ovdje; *"Suočen sa složenošću vanjske trgovine i financijskih organizacije, on je poput divljaka kojemu je predstavljen dinamo ili parni stroj. Previše je ljut i preplašen da bi osjetio znatiželju. Pokušaji da mu se objasne mehanizmi samo rezultiraju bijesom; jedino što može je ponavljati kako je vrag u tome; i da se dobar kršćanin neće petljati sa misterijem bezakonja."*

Pape su više puta primjećivali kako je teže čovjeku povećati vrline i spasiti dušu kada žive u krajnjoj bijedi, tako da bi očekivali da će današnji katolici cijeniti vrijednost sustava koji je omogućio najveće bogatstvo koje je svijet ikada vidio – uključujući zapanjujući porast životnog vijeka, unosa kalorija, kvalitete stanovanja, obrazovanja, pismenosti, i mnogobrojnih drugih stvari, kao i dramatično smanjenje infantilnog mortaliteta, gladi i bolesti. Suprotno onome što propagandisti tvrde, ništa nije očitije od činjenice kako su najviše koristi od kapitalizma imali siromašni.

Donald Boudreaux je nedavno ponudio koristan misaoni eksperiment; Pretpostavite da nekom pretku iz 1700. godine možemo pokazati tipičan dan u životu Bill Gatesa. Bez sumnje bi bio impresioniran onime zbog čega je Gatesov život jedinstven, ali vjerojatno bi najveći utisak na njega ostavila činjenica da Gates i njegova obitelj nemoraju nikada brinuti o tome da će umrijeti od gladi; da se mogu svaki dan okupati; da imaju više kompleta čiste odjeće; da imaju čiste i zdrave zube; da nemaju (osjetan)rizik od bolesti poput velikih boginja, dječje paralize, difterije, tuberkuloze, tetanusa i hripavca; da je vjerojatnost Melinde Gates da umre pri porodu šezdeset puta manja nego što bi bila 1700-te; da dijete rođeno u toj obitelji ima četrdeset puta veće šanse da preživi djetinjstvo nego što bi imalo u predindustrijskom razdoblju; da Gatesovi imaju u svom kućanstvu frižder i zamrzivač(da ne spominjemo mikrovalnu, perilicu suđa, radio i televizor); da Gatesov radni tjedan traje samo pet dana i da obitelj odlazi svake godine na par tjedana odmora; da se njegova djeca formalno obrazuju više od desetljeća, da Gatesovi mogu putovati zrakom do dalekih zemlji za samo par sati; da mogu bez problema pričati sa ljudima koji su udaljeni kilometrima; da stalno uživaju u predstavama najboljih glumaca i glumica; da Gatesovi mogu, kada god i gdje god požele, slušati Beethovenove sonate, Puccinijeve opere ili Sinatrine balade.

Drugim riječima, ono što bi impresioniralo našeg posjetitelja iz drugog razdoblja su aspekti Gatesova života koje taj div softverske industrije dijeli sa običnim amerikancima. Kada razmislite o razlikama koje su bile prisutne između bogatih i siromašnih prije Industrijske revolucije, onda shvatite kako je mit da "kapitalizam povećava nejednakost" obična neuka laž.

Ispod svog tog kritiziranja tržište vreba naivnost razmišljanja vezanog uz državu, razmišljanja za kojeg je teško vjerovati kako dolazi od ozbiljnog katolika. Trenutna državna aparaturu, bilo da je vode demokrati ili republikanci, teško može biti privlačna bilo kome tko ima konzervativna mišljenja, bio on katolik ili ne. Privatne tvrtke, čak i najveće, mogu bankrotirati – kao što je nedavno bankrotirao K Mart, događaj koji je sigurno pružao

određeno zadovoljstvo kritičarima trgovačkih lanaca. Ipak, male su šanse da američka vlada izgubi svoj posao. Čak i ako pretpostavimo da je kontrola ekonomije dobra ideja, prijedlog da trenutnom režimu moramo dati još više moći, ili da takva moć ne bi bila zlorabljena(možda će donatori političara misteriozno izbjeći kontrole?), zahtjeva puno veće opravdanje od onoga kojeg trenutno možemo čuti. Recite što želite o raznim velikim korporacijama, ali one nisu odgovorne za oduzimanje 40 posto mojeg prihoda za razne programe koje smatram moralno odvratnim; one ne pokreću agresivne ratove protiv nacija trećeg svijeta, ne nadgledaju školski sustav koji proizvodi oglupljene "multikulturalne" idiote. Činjenica da netko želi dati takvoj vlasti još više moći, iz bilo kojeg razloga, pokazuje duboki nedostatak mudrosti, prosuđivanja i zdravog razuma.

Oni koji žele podupirati lokalne i male poljoprivrednike to rade već dva desetljeća tako što organiziraju zajednice koje podržavaju poljoprivrednike, i to rade dosta uspješno. Sasvim dobrovoljno, ljudi koji žele podržati lokalne poljoprivrednike plate nekoliko stotina dolara na početku godine kako bi poljoprivrednik skupio potreban kapital; a zauzvrat dobivaju lokalno uzgojene proizvode tijekom cijele godine. Organizatori tog pokreta, umjesto da troše svoje i naše vrijeme žaleći se kako je potrebno državno uplitanje, odlučili su stvarno nešto i učiniti: osmislili su dobrovoljni program koji je imao dosta uspjeha diljem države. Ukoliko distributisti misle da je njihova pozicija opravdana kao što tvrde onda im taj primjer može pružiti model kako se mogu organizirati i utrošiti svoje vrijeme.

U svojoj sjajnoj povijesti ekonomske misli, Murray Rothbard je detaljno istaknuo doprinose španjolskih skolastičara, čije su kritičke spoznaje o mnogim ključnim ekonomskim temama nešto čime bi se katolici trebali ponositi. No, kako su takvi pisci bili za ekonomsku slobodu, distributisti ih ignoriraju. Radi se o pravoj šteti s obzirom da su ti teolozi željeli postaviti moralne principe, ali i razumjeti mehanizme o kojima raspravljaju. Nedavne enciklike poput one pape Ivana Pavla II, Centesimus Annus, su također počele izražavati shvaćanje uloge cijena, poduzetništva i različitih aspekata tržišne ekonomije, time potvrđujući ono što obrazovani ljudi diljem svijeta polako počinju uviđati. Samo kroz istinsko razumijevanje mehanizama slobodne ekonomije, a ne njihovih karikatura, možemo razumno raspravljati o moralnoj dimenziji ekonomije.

Autor je Thomas Woods, izvorni članak ovdje.

PS

Woods se tu posebno obračunava sa distributizmom(o toj ideji ukratko na wiki, ili još puno linkova na kolegiju sveučilišta Notre Dame), u članku Catholics and Capitalism se bavi istim problemom i daje slične zaključke, ali ovako počinje članak;

"Katolici imaju veliku slobodu u raspravljanju o ekonomskim pitanjima, to može potvrditi svatko tko je istraživao povijest katoličke ekonomske misli. Da, postoje intervencionisti poput Wilhelma von Kettelera u kasnom 19. stoljeću, ali postoje i španjolski skolastičari iz šesnaestog stoljeća koji su bili naklonjeni slobodnom tržištu – njihova stajališta su vješto opisana u briljantnoj knjizi Alejandra Chafuena; *Faith and Liberty: The Economics of the Late Scholastics (2003)*. Kasni skolastici se nisu pojavili slučajno jer su se dva najveća ekonomska mislioca kasnog Srednjeg Vijeka; Sv. Antonio iz Firence i Sv. Bernardino Sijenski, slagali sa njima u problemima vezanim uz cijene, plaće, novac i poduzetništvo.

Nemam nikakvih problema sa žustrom i živahnom raspravom o ekonomskim pitanjima, kao ni o bilo kojoj drugoj temi, **ali imam problema sa prijedlogom nekih autora koji tvrde kako postoji samo jedan ekonomski sustav kojeg katolici mogu podržavati. Ne čini mi se izglednim da netko tko je upoznat sa širokim rasponom katoličke ekonomske misli kroz stoljeća može doći do tog zaključka, katolički stavovi po tom pitanju su bili izuzetno raznoliki."**

Dakle zaključak je da katolici mogu(što i jesu radili kroz povijest) podržavati razne ekonomske sustave.

Povezani su i članci Murray N. Rothbarda;

Kao što sam već prije pisao, pogrešna je ideja kako je odjednom došlo do znanstvene revolucije, slična priča se ponavlja i za Adama Smitha i ekonomiju, naravno da je i Smith imao svoje prethodnike. Rothbard ovako izlaže katoličku vezu sa kapitalizmom;

1. Smithov laissez-faire i prirodni zakon potječu od kasnih skolastičara i katoličkih fiziokrata
2. katolici su razvili teoriju granične korisnosti, ekonomiju subjektivne vrijednosti i ideju da pravednu cijenu određuje tržište(dok su se britanski protestanti držali teorije da rad određuje vrijednosti, pod utjecajem kalvinizma)
3. neki od "najdogmatičnijih" teoretičara laissez-faire su bili katolici: od fiziokrata do Bastiata
4. kapitalizam je počeo u talijanskim(katoličkim) gradovima u 14. stoljeću
5. prirodna prava i ostala racionalistička razmišljanja potječu od skolastika

petak, 25. svibnja 2012.

Kapitalizam i katoličanstvo

Čitatelji sa boljom memorijom će se sjetiti manje kontroverze koja je nastala prošlog ljeta zbog mojih članaka o ekonomiji i katoličkom socijalnom nauku.(većinom zbog ovog članka).
U središtu rasprave su bili argumenti koje obrađujem u svojoj knjizi; TheChurch and the Market: A Catholic Defense of the Free Economy.

Knjiga nudi snažnu – mogli bi reći i nemilosrdnu – obranu Austrijske Škole Ekonomije, od metodologije do praktičnih primjena. Bavi se cijenama, plaćama, sindikatima, stranom pomoći, antitrustovskim zakonima, socijalizmom, Industrijskom Revolucijom, novcem, bankarstvom, kamatama, inflacijom, poslovnim ciklusima, supsidijarnošću, skrbničkom državom i mnogim drugim temama. Također je posebno poglavlje posvećeno onima koji zagovaraju da je jedina legitimna pozicija za katolika podržavati "distributizam" (kojeg su zastupali G.K. Chesterton i Hilaire Belloc).

Ako čitate mnoga izlaganja katoličkog socijalnog nauka pronaći ćete izjave poput:"Dobro je za obitelji da se napreduje. Dakle izloženi princip [antitrust zakon, napad na velika poduzeća, oporezivanje bogatih, itd.] je moralno obvezan." Drugim riječima, želimo postići X pa bi trebali imati Y. (Veza između X i Y je često implicitna, ali postoji.) No što ako (I) Y umanjuje mogućnost za X ili (II) postoje bolji načini od Y kako postići X; ili možda oboje? Korpus katoličkog socijalnog nauka je prepun takvih izjava, ima ih toliko da nije lako razlikovati temeljne principe od preporuka. Naravno, problem je u tome što su ta pitanja otvorena za raspravu, ali mnogi tumači socijalnog nauka stvaraju dojam kako se radi o pitanjima o kojima je sve već odlučeno, osim možda nekoliko stvari koje iz nekog razloga preostaju.

Primjerice, jedan od mojih dugogodišnjih kritičara ima stranicu na kojoj osuđuje moju ekonomsku poziciju i zagovara "univerzalnu plaću za život" kako bi pomogli siromašnima. Zalaže se za to, ne samo zato što misli da bi takva odredba pomogla siromašnima, nego i zato što misli da će "pomoći ekonomiji" tako što će stimulirati potrošnju – kao da će jednostavna uporaba stvari dovesti do društvenog prosperiteta, ili kao da bi država trebala ohrabrivati potrošnju u našoj ekonomiji bez štednje.

Ipak, u pravu je što se tiče jedne stvari: puno izvora unutar korpusa katoličkog socijalnog nauka, kao i velika većina laičkih zagovornika, spominje odredbe koje on preporučuje. Međutim, možemo sigurno pretpostaviti kako oni zagovaraju takve odredbe ne sa ciljem osiromašivanja ljudi nego obogaćivanja. No, ako će te predložene odredbe zapravo imati negativni utjecaj na ljude pa će (među ostalom) povećati nezaposlenost, je li onda na neki način nedopušteno iz perspektive katoličke poslušnosti to i reći? Ukoliko uobičajeno funkcioniranje slobodne ekonomije (sa privatnim vlasništvom) već u sebi ima prirodnu tendenciju povećanja plaća(kao što pokazujem u svojoj knjizi) onda se radi o još jednom argumentu zašto bi trebali odbaciti ideju "univerzalne plaće za život" u korist poretka privatnog vlasništva (što je zapravo samo skraćeno za sustav u kojem nije dopušteno krasti ili inicirati nasilje).

Stvar koju želim naglasiti je dobro sažeo prošle godine nadbiskup John J. Myers:

> Primjerice, briga za siromašne je temeljni aspekt tog nauka, ali postoje legitimna neslaganja o tome na koji način možemo stvarno najbolje pomoći siromašnima u našem društvu. Nijedan katolik ne može legitimno reći, "Briga me za siromašne." Ako bi osoba tako razmišljala onda ona ne bi objektivno bila u zajedništvu sa Kristom i Njegovom Crkvom; ali i onaj koji se zalaže sa porast skrbničke države i onaj koji se zalaže za smanjenje poreznih stopa kako bi stimulirali ekonomiju mogu iskreno vjerovati da je njihov način najbolja metoda pomaganja siromašnima. Radi se o prosudbi koju moraju donijeti oni koji brinu o općem dobru; radi se o pitanju savjesti u pravom smislu.

Postoji veliki broj drugih područja u kojima ekonomsko znanje može utjecati na naše moralne rasprave. Pretpostavimo da moralni teolog, u tijeku rasprave o ekonomiji, želi naglasiti navodnu prednost sustava dekretnog novca(eng. fiat money) nad sustavom robnog novca(eng.commodity money) vezanog uz zlatni standard. Ako možemo pokazati da uvođenje dekretnog novca nužno podrazumijeva i masovno oduzimanje postojećeg robnog novca od ljudi – drugim riječima, masovnoj krađi, kao kada je Roosevelt zaplijenio narodne zalihe zlata 1933. godine – ne bi li to utjecalo na našu moralnu procjenu, ne bi li to čak nadvladalo prednosti koje taj teolog pripisuje dekretnom novcu s obzirom da sustav kojeg preporučuje možemo postići samo kroz nemoralna sredstva?

Slično tome, izgleda da nije problematično za teologa da tvrdi – kao što neki i rade – da je uloga države osigurati stabilnu valutu. No, što ako ekonomska teorija pokaže kako je sama ideja "stabilne valute" nemoguća, a da će državno uplitanje u novac – kao i intervencija u bilo koji drugi

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
▼ svibnja (14)
Socijalizam korak-po-korak
Napad države na obitelj
Velike laži u politici – naše ili njihove ?
Tko je pametniji - elita ili narod?
Kapitalizam i katoličanstvo
Tri puta(katoličkih) hura za kapitalizam
Konzervativci i tradicija
Medicinski potpomognuta oplodnja & drugi zakoni
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
O preispitivanju svega
Idealni kandidat Ljevice
Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima -...
Opijum profesora
Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija

segment ekonomije – rezultirati zbunjenošću, nekordiniranošću i nepravdom, te će na kraju cijelom društvu biti lošije? Na ta pitanja nema odgovora zato što takva pitanja nikada nisu niti postavljena, ali moja ih knjiga napokon postavlja.

Vjerojatno postoji više čudnih teorija o novcu nego o bilo kojoj drugoj ekonomskoj temi. Srećom, katolički mislioci poput Hilairea Belloca su prepoznali opasnosti inflacije i dekretne valute, ali mnogi katolički uglednici u 20. stoljeću su zapravo osudili zlatni standard. Njihove kritike Sustava federalnih rezervi(Fed-a) su bile tek površne, a ne ozbiljne – primjerice da je u "privatnom vlasništvu"(kao da bi stroj za inflaciju u "javnom vlasništvu" bio poželjan.) Moja knjiga je odgovor poznatim katoličkim zagovornicima inflacije koji nažalost i dalje nastavljaju utjecati na vjerske istomišljenike.

Bez ikakve iznimke, kad god se javi tema katoličkog socijalnog nauka i austrijske škole neki ljudi će naglasiti, kao da to već nismo znali, kako nije sve u materijalnom napretku No kada američki biskupi daju jednu od svojih izjava o ekonomiji, onda jasno naglašavaju kako zagovaraju neku ekonomsku odredbu upravo iz tog razloga. Vjeruju kako će državna intervencija rezultirati materijalnim boljitkom ljudi. Ako smo mi "materijalisti" onda su i oni. Rasprava se vodi oko toga hoće li takav pristup ekonomiji rezultirati obećanim blagostanjem.

Primjerice mons. John A. Ryan, američki svećenik koji se više od drugih bavio pitanjima plaće i rada, tvrdi kako su ljudi "skloniji religijskom utjecaju te mogu bolje poznavati i služiti Boga kada su zadovoljni nego kada su osiromašeni." Kao što je puno puta naglasio, vjerovao je da će se povećati materijalno blagostanje ukoliko se uvede odredba o plaćama tako da je on nesumnjivo dobronamjerno (iako nesmotreno) zagovorao takve odredbe.

Kao što sam već objašnjavao u drugim člancima, Papa Pavao VI(1963—1978) se zalagao za oblike strane pomoći zemljama u razvoju koji su se pokazale neučinkovitima, a u nekim slučajevima čak i razornima. Bilo je moguće predvidjeti da rezultat takve pomoći neće biti dobar; i doista, neki ekonomisti razvoja, poput Petera Bauera su davali takva upozorenja. Bez ikakve sumnje Papa ima pravo poučavati vjernike o moralnim pitanjima i podsjetiti ih na dužnost prema manje sretnima, ali ne postoji ništa u katoličkim doktrinama što bi garantiralo da će Papini prijedlozi ekonomskih odredbi uvijek imati željene rezultate. Kada bi vrijedilo suprotno, ne bi trebali ni proučavati ekonomiju.

Po zilijuntni put, ne poričem Papin moralni autoritet i ne uništavam kršćansku civilizaciju. Ako Papa želi reći da poslodavac ne smije iskazivati nebrigu za ljudski život, on to naravno ima pravo učiniti. Ipak, treba imati na umu kako sve ima svoje posljedice, ako državnim dekretima želimo sigurnija radna mjesta, što socijalni nauk izgleda zagovara, onda možemo i očekivati posljedice na stopu radničkih plaća. U članku kojeg sam citirao, raspravljam o ulozi tržišnih sila u balansiranju legitimnih zabrinutosti oko sigurnosti i radničke želje za većom plaćom. Svi drugi načini balansiranja su inherentno proizvoljni. Teško ćete me uvjeriti da nije pametno i opravdano takve stvari uzeti u obzir prilikom moralnih analiza.

Malo tko bi sumnjao u dobre i humane namjere onih sa kojima se ne slažem u knjizi. Međutim, već duže vrijeme postoje katolici koji su zabrinuti jer sredstva koja se preporučaju možda ne daju očekivane rezultate, pa čak i rezultiraju sa lošijim uvjetima za radnike i siromašne. Istodobno, stvara se dojam kako oni koji izražavaju svoju bojazan oko tih pitanja zapravo iskazuju neposlušnost Crkvenom nauku. Na tu poteškoću pokušavam odgovoriti u ovoj knjizi kojom branim tržište.

William Luckey, predstojnik zavoda za političke znanosti i ekonomiju na Christendom Collegu(koji je podržao moju knjigu) dijeli tu zabrinutost; *"Činjenica da katolički ekonomski nauk, predstavljen kao nepromjenjiv i neophodan, nije u skladu sa nekim stvarima za koje austrijanci znaju da su točne, stvorila je krizu savjesti za takve ekonomiste."* Napisao sam ovu knjigu kako bih odgovorio na tu krizu savjesti, i kako bih opravdao Austrijsku školu ekonomije (koju tako često pogrešno razumiju i opisuju).

Autor članka je Thomas Woods, izvorni članak ovdje. (google books za knjigu)

PS

Knjigu nisam pročitao, a filozof Feser u recenziji knjige piše;

> Česti prigovor katoličkih kritičara ekonomiji slobodnog tržište je kako ona predstavlja sirovo redukcionističko izobličenje čovjeka, "ekonomizam" (kako ga je nazvao Papa Ivan Pavao II) koji je nespojiv sa istinskim katoličkim konceptom društvenog poretka, baš kao i marksizam. Sigurno postoje branitelji tržišta za koje ta optužba vrijedi, ali članovi "austrijske škole" ekonomije ne svode sve ljudske postupke na racionalno ponašanje (u vlastitom interesu) homo economicusa. Iako nema sumnja da neki aspekti austrijske škole nisu kompatibilni sa katoličkim razmišljanjem, to će uvijek vrijediti za svaku školu misli koja je razvijena van okvira Crkve. Woods tvrdi kako je austrijski pristup ekonomiji slobodnog tržišta jedinstveno pogodan katoličkom konceptu pravednog društvenog poretka.

Ipak, Feser nije zadovoljan kako je Woods opisao problem "pravedne" plaće(jer se radi ujedno i o moralnom pitanju), unatoč tome napominje kako niti sami kritičari kapitalizma nisu ništa uspješniji u tome (postoje ozbiljni problemi sa zakonom koji bi se bavio "pravednom" plaćom). Feser ne nudi rješenje nego samo primjećuje očito; cijela recenzija ovdje.

Feser je prije bio libertijanac, ali s vremenom se odmaknuo od toga *(što mi se čini kao više filozofski nego ekonomski odmak - ako to dvoje možemo odvojiti, zapravo što više razmišljam o tim svrstavanjima imaju mi manje smisla*). Napisao je inače više članaka koji se bave libertarijanstvom, neki od njih su;

- What Libertarianism Isn't

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

- The Trouble with Libertarianism
- The Myth of Libertarian Neutrality
- Hayek on tradition
- Self-Ownership, Abortion, and the Rights of Children

Naravno, postoje i odgovori na neke od tih članaka koji se mogu pronaći na internetu. Zanimljiva su i njegova razmišljanja o socijalnom nauku (Social Justice Reconsidered: Austrian Economics and Catholic Social Teaching za tekst, odnosno youtube snimka predavanja sa Q&A). Također je i Woods održao više predavanja o tome pitanju, npr. The Trouble with Catholic Social Teaching.

Preveo sam dio Feserovog zaključka iz gore navedenog rada *(pretpostavljam da bi moglo biti zanimljivo onima koji se, iz katoličke perspektive, brinu zbog duhovnih otaca slobodnog tržišta);*

"Ovaj koncept socijalne pravde nije ni egalitaran niti etatistički(eng. statist). Nije uopće vezan uz pitanje ekonomske jednakosti kao takve, niti uz ostvarenje bilo kojeg modela raspodjele bogatstva. Dokle god svaki radnik ima razumnu priliku da uzdržava sebe i svoju obitelj, i dokle god postoji neko sredstvo hitne pomoći koje je dostupno onima koji se ne mogu sami uzdržavati, nejednakosti u bogatstvu su u principu u skladu sa tim konceptom. Ovaj koncept socijalne pravde ne izistira na državnim intervencijama kao sredstvom ostvarenja ekonomskim ciljeva koje pokušava promovirati; zapravo prema njemu su državne intervencije nešto što je potrebno izbjegavati ukoliko je moguće. Štoviše, katolički prirodni zakon odnosno njegov koncept socijalne pravde nije u potpunosti, a možda niti primarno, zabrinut sa ekonomskim pitanjima. Problemi šireg moralnog interesa – *pobačaj, eutanazija, kloniranje, istospolni brakovi, pornografija, razvodi i drugi* - su u modernim kapitalističkim društvima vjerojatno daleko većeg utjecaja. Doista, moje osobno mišljenje je kako je moderno kapitalističko društvo poprilično dobro odgovorilo na ekonomske zahtjeve socijalne pravde – komunističke, socijalističke pa čak i socijaldemokratske države su one za koje bih ja ustvrdio da su socijalno najnepravednije po tom pitanju, ali moderna kapitalistička društva su imala izrazito loše učinke po pitanjima drugih zahtjeva socijalne pravde.

Tu dolazimo do područja gdje oni koji se bave katoličkim socijalnom naukom mogu pronaći veliku vrijednost u austrijskog tradiciji, posebno onu koju predstavlja Hayek. Koju god kritiku netko može imati na detalje Hayekovog razmišljanja, šire konture njegovog razmišljanju su vrlo pogodne za sintezu sa katoličkom misli. **Hayek nas uči kako su moderna kapitalistička društva izgubila svoj moralni put upravo zato što su njihove vladajuće klase prihvatile "lažni individualizam" koji nema bitne veze sa kapitalizmom, već proizlaze iz pretjerano racionalističke, antitradicionalne i mogli bi dodati antiklerikalne pa čak i antikapitalističke tendencije koju povezujemo sa francuskim liberalizmom i utilitarizmom Benthama i Milla. Burkeova tradicija – *konzervativna, religiozna, koja slavi poštovanje i suzdržanost, prezire "prah i prašinu individualizma"* – je ona na koju se Hayek poziva da pruža i istinske filozofske temelje tržišnog društva i jedinu nadu njegovog obnavljanje.** Burke, zajedno sa Lockeom i misliocima škotskog prosvjetiteljstva, predstavlja u Hayekovim mislima "istinski individualizam" koji naglašava uređenu slobodu i ono što bi katolička tradicija nazivala supsidijarnošću, i nema nikakve veze sa radikalno autonomnim jastvom suvremenog egalitarnog liberalizma i popularnog libertarijanizma.

To ne znači da je Hayekov liberalizam u potpunosti kompatibilan sa mislima katoličkog prirodnog prava. Doista, ja ne vjerujem da je ijedna postojeća verzija liberalizma potpuno kompatibilna sa njime. **Poznata je razlika Michaela Novaka između liberalnih institucija – *slobodno tržište, vladavina prava, ograničena vlast itd.* - i različitih liberalnih filozofija. On je ustvrdio kako katolici mogu i moraju prihvatiti prvo, bez da prihvate drugo, pa čak i da tradicionalna katolička socijalna misao pruža bolje temelje za liberalne institucije nego bilo koja verzija liberalne političke filozofije.** Vjerujem da je Novak u pravu. Čak i u svom vrhuncu, liberalna politička filozofija nije proizvela ništa bolje od sjetnog skeptičnog konzervatizma Hayeka i nedovoljno raspravljenih pa možda i nedosljednih teorija prirodnog prava Lockea, Nozicka i Rothbarda. Hayek, koji prihvaća Burkeov tradicionalizam, ali odbija njegov teizam, dolazi do zaključaka koji su suglasni katoličkom prirodnom pravu, ali na temeljima naturalističke metafizike koja je potpuno nespojiva sa time i koja ne može uvjerljivo zaustaviti plimu moralnog skepticizma koja je poplavila moderni svijet. Različite verzije prirodnog prava klasičnog liberalizma su ponekad bolje po pitanju metafizike, ali kako odbacuju tomističke koncepte prirodnih ciljeva, također su često ekstremne pa čak i bizarne u nekim svojim zaključcima.

Bez obzira koje nedostatke pokazuju razmišljanja Pape Pavla VI po pitanjima ekonomije, bio je u pravu kada je napisao u *Octogesima Adveniens* da "liberalna ideologija zahtjeva pažljivo razlučivanje." Te riječi bi trebale biti moto katoličkih teoretičara socijalnog nauka. Katolički kritičari kapitalizma i drugih liberalnih institucija su sigurno propustili prepoznati brojne vrline, ali katolički branitelji tih institucija bi trebali imati na umu da je moguće biti i premalo kritičan. Moraju upamtiti da se iz perspektive katoličkog socijalnog nauka, prirodni zakon oslanja na temelje neke održive teorije prirodnog prava – i kako prirodna namjena ili smisao određuje sadržaj prirodnog zakona i prirodna prava. **Moraju se sjetiti da temeljna jedinica pravednog, slobodnog i zdravog društva nije individualac – *za svaki slučaj da naglasimo da nije niti "zajednica"* – nego obitelj**, i da ne postoje prirodna prava koja bi mogla opravdati društvene pokrete ili vladine politike koje su destruktivne za stabilnost obitelji. Istina je da liberalne političke institucije i kapitalistička ekonomija mogu pronaći čvrste temelje u katoličkom prirodnom pravu, ali također je točno da ne smijemo dopustiti repu liberalnog kapitalizma da njiše psa prirodnog zakona. **"**

Woodsov članak se dotiče i pitanja strane pomoći (postoje manje i više uspješni programi), kompleksna tema u koju neću ulaziti, ali jedna snimka Dalrymplea o tome za kraj;

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

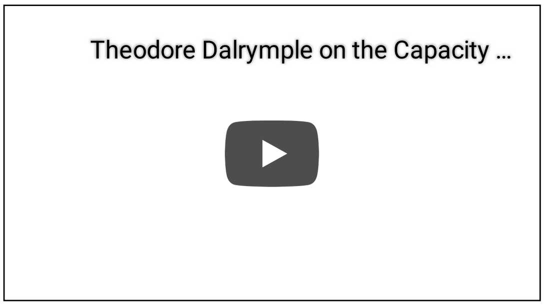
Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Objavio/la Katolik s dna kace u 17:33

Oznake: austrijska škola ekonomije , edw ard feser , ekonomija , f.a. hayek , kapitalizam , socijalizam , socijalni nauk , Theodore Dalrymple , Thomas Woods

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Tko je pametniji - elita ili narod?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/tko-je-pametniji-elita-ili-narod.html

Veliki broj ideja koje su sjajno zvučale - i *koje su isprobane kao vladini programi* – je katastrofalno propao. Malo ljudi se zamara proučavanjem povijesti tako da se često iste ideje i programi pokušavaju ponovno isprobati, bilo u nekoj drugoj državi ili u istoj državi u nekom drugom razdoblju – i sa istim katastrofalnim rezultatima.

Jedna od tih ideja koju nikakvi dokazi ne mogu uništiti je ideja kako mudri i dalekovidni ljudi moraju preuzeti kontrolu i isplanirati ekonomsku i socijalnu politiku kako bi došlo do racionalnog i pravednog poretka, umjesto do kaosa koji bi bio rezultat kada bi prepustili stvarima da se razvijaju same od sebe. Ideja zvuči tako logičnom i uvjerljivom da se zahtijevanja dokaza čini kao sitničarenje.

U raznim oblicima, ta ideja seže barem do Francuske Revolucije u 18. stoljeću. Kao što je J.A. Schumpeter zapisao za to razdoblje, *"posljedica je trebala biti opća dobrobit"*, ali umjesto toga, "*došlo je do bijede, sramote i na kraju svega toga - krvi."*

Isto možemo reći i za Boljševičku Revoluciju i druge revolucije u 20. stoljeću.

Ideja kako mudriji i obrazovaniji moraju preuzeti kontrolu nad manje mudrima i manje obrazovanima preuzela je i blaže oblike – također sa lošim rezultatima.

Jedan od primjera kojeg možemo najlakše dokumentirati je centralno planiranje ekonomije; isprobano je u zemljama diljem svijeta tijekom više razdoblja 20-tog stoljeća, među ljudima različitih rasa i kultura, i pod vladama koje su bile u rasponu od demokracija do diktatora.

Ljudi koji su vodili agencije za centralno planiranje su obično imali viši stupanj obrazovanja nego opća populacija, a vjerojatno i viši kvocijent inteligencije.

Centralni planeri su također imali puno više statistika i činjenica na raspolaganju nego što ih je imala prosječna osoba. Osim toga, obično se radilo o stručnjacima koji su se specijalizirali za ekonomiju i statistiku, a vanjski konzultanti su bili stalno na raspolaganju. Konačno, centralni planeri su imali iza sebe i moć vlade kako bi mogli provoditi planove koje su stvarali.

Ne čudi nas da su se konzervativci, poput premijerke Margaret Thatcher u Britaniji i predsjednika Ronalda Reagana u SAD-u, protivili takvom pristupu. Nevjerojatna je činjenica da su u nekim zemljama nakon više desetljeća iskustva sa centralnim planiranjem, ili nakon nekoliko generacija u drugim zemljama, čak i komunisti i socijalisti počeli odbacivati takav pristup.

Nakon što su zamijenili sustav centralnog planiranja sa više oslanjanja na tržišta, ekonomski rast tih država se gotovo uvijek povećao, često dramatično. U najvećim i najnovijim primjerima – Kine i Indije – milijuni ljudi su porasli iznad stopa siromaštva za te zemlje(nakon što su oslobodili svoju ekonomiju od zagušljivih državnih kontrola).

Kina u kojoj je glad u više navrata opustošila zemlju, sada ima problem sa pretilošću – to nije samo po sebi dobra stvar, ali veliki napredak u odnosu na glad.

Implikacije takvog razvoja se ne tiču samo ekonomije. Razmislite o tome: Kako je uopće moguće da premještanje odluka iz ruku elita sa više obrazovanja, inteligencije, podataka i moći; u ruke običnih ljudi može dovesti do boljih rezultata?

Jedna implikacija je kako nitko nije dovoljno pametan da provede socijalni inženjering, bilo u ekonomiji ili u nekom drugom području gdje rezultate možda nije uvijek tako lagano kvantizirati. Mi učimo ne iz naše početne briljantnosti, nego kroz pokušaje i promašaje te prilagođavanja na događaje oko nas.

Znanost je pokazala kako ljudski mozak dostiže maksimalni potencijal u ranoj odrasloj dobi. Zašto je onda tako rijetko da su mladi ljudi u mogućnosti obaviti posao kojeg ljudi sa više godina iskustva obavljaju?

Zato što iskustvo nadjačava briljantnost.

Elite možda imaju više briljantnosti, ali oni koji donose odluke za društvo kao cjelinu ne mogu nikako imati istu količinu iskustva kao milijuni ljudi za koje odlučuju. Možda zbog obrazovanja i intelekta elite imaju obuhvatnije pretpostavke, ali to ih samo čini još opasnijim za slobodu, kao i za dobrobit, naroda kao cjeline.

Autor je Thomas Sowell, izvorni članak ovdje.

PS

Ponovit ću i citat;

> U svojoj želji da budu mudriji i plemenitiji od ostalih, Izabrani su pogrešno shvatili dvije stvari. Pretpostavili su (1) da imaju više znanja od prosječnog člana Zaostalih i (2) da je to relevantna usporedba. Međutim, prava usporedba nije između znanja kojeg ima prosječan član obrazovane elite u odnosu na prosječnog člana javnosti, nego između ukupnog izravnog znanja sakupljenog kroz društvene procese(tržišno natjecanje, društveno sito, itd.) koji uključuju milijune ljudi i pasivnog znanja teorije kojeg posjeduje mala elitna skupina"

T. Sowell

Velike laži u politici – naše ili njihove ?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/velike-lazi-u-politici-nase-ili-njihove.html

Činjenica da su mnogi uspješni političari takvi besramni lažljivci nije samo samo njihova krivnja, nego je i naša. Kada ljudi žele nemoguće, samo ih lažljivci mogu zadovoljiti, i to za kratko vrijeme. Trenutni neredi u Europi pokazuju što se dogodi kada nakon dužeg vremena istina sustigne i političare i narod.

Najveća laž skrbničkih država sa obje strane Atlantika je ideja kako vlada može ljudima priuštiti stvari koje žele, ali si ne mogu priuštiti. S obzirom da vlada sve resurse dobiva od ljudi, ako si ljudi ne mogu nešto priuštiti onda ne može ni vlada.

Naravno, postoji i trajna zabluda kako vlada može jednostavno oporezivati "bogate" i taj novac iskoristiti da plate stvari koje si većina ljudi ne može priuštiti. Nevjerojatna je implicitna pretpostavka da su "bogati" potpune budale koje neće učiniti ništa kako bi spriječili da im vlada oporezuje novac. Povijest pokazuje drugačije.

Nakon što su u SAD-u 1916. godine uveli zakon sa dodatnim oporezivanjem, broj ljudi koji su zarađivali više od 300,000 dolara je pao sa više od tisuću na manje od tristo do 1921. godine.

Jesu li bogati postali siromašni? Nisu. Ulagali su velike količine novca u vrijednosne papire oslobođene poreza, iznos kojeg su uložili bio je veći od saveznog proračuna, i gotovo jednak polovici nacionalnog duga.

To nije jedinstvena pojava za SAD ili to razdoblje. Nakon što je Britanska vlada povećala porez bogatijima 2010. godine, shvatili su da je količina prikupljenog poreza bila manja nego prije. Druge države su imale slično iskustvo. Izgleda da bogati ipak nisu budale.

U današnjoj globaliziranoj ekonomiji, bogati mogu jednostavno uložiti svoj novac u države gdje su niže porezne stope.

Dakle, ako ne možete računati na "bogate" da plate sve, na što se možete osloniti? Laži.

Političaru nije ništa lakše od obećavanja državnih davanja koja se ne mogu isporučiti. ~Mirovine(*Social Security*) su savršene za to. Njihovo obećanje se odnosi na novac koji će biti isplaćen nakon puno godina – kada će netko drugi biti na vlasti, pa će on tada razmišljati što reći i učiniti kada nestane novca i započnu neredi.

Postoji više načina kako odgoditi dan obračuna. Vlada može odbiti platiti račune za neke stvari. Jedan od očitih primjera je smanjivanje sredstva u zdravstvu(*Medicare*), posljedice toga će se vidjeti na duži rok – ali izbori će opet brzo doći. To će biti još jedan rastući problem koji će biti ostavljen onome tko dođe tada na vlast.

Sve više papirologije za liječnika u skrbničkoj državi u kojoj vlada upravlja zdravstvom, i smanjivanje plaće tim liječnicima, kako bi odgodili dan bankrota, znači da će takve profesije vjerojatno privlačiti manje pametnih ljudi koji će se baviti drugim stvarima – bolje plaćenima i manje napornim. No, i to je jedan dugoročan problem – a izbori su pred vratima.

Na kraju, svi ti dugoročni problemi će sustići prekrasno osmišljene laži koje pokreću skrbničku državu, ali između današnjice i toga kraja bit će još puno izbora – a oni koji su dobri u političkim lažima mogu osvojiti mnoge od tih izbora.

Kako se približava dan obračuna, postoji niz načina kako naizgled prevladati krizu. Ako vladi ponestane novca onda može tiskati još novca. Zbog toga država neće biti bogatija, ali na tihi način će se dio vrijednosti postojećeg novca kojeg su ljudi uštedjeli preliti u vladu čiji novotiskani novac ima istu vrijednost kao i onaj ljudi koji su za njega naporno radili i štedjeli.

Tiskanje još novca znači inflaciju – a inflacija je tiha laž pomoću koje vlada može ispuniti svoja obećanja, ali sa novcem koji vrijedi puno manje nego u trenutku kada su to obećali.

Nije čudno da glasači sa nerealnim očekivanjia izabiru političare koji lažu kako oni mogu ostvariti njihove nade?

Autor je Thomas Sowell, izvorni članak.

Napad države na obitelj

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/napad-drzave-na-obitelj.html

Većini ljudi koja čuje libertijanske ideje ima problema sa idejom kako će se privatne dobrotvorne organizacija, u nedostatku vladinih programa, baviti problemima koji uključuju pomaganje nemoćnim osobama. Takve organizacije su aktivne i danas, ali nitko ne može biti siguran koliko će se donacije povećati u društvu bez poreza.

Kada osoba ostari bez ikakve ušteđevine, kako će živjeti bez socijalističkih programa poput Social Securitya(~*mirovina*)? Zaboravlja se na dobrotvornu instituciju obitelji. Kada libertijanci govore o milosrđu tada ne misle samo na neke dobrotvorne organizacije nego misli i na brigu za svoje bližnje.

Kada smo ja i moj brat bili mali o nama su se brinuli baka i djed dok su roditelji radili, a zauzvrat su moji roditelji financirali cijelo kućanstvo jer smo svi živjeli pod istim krovom kako bi uštedjeli novac. Kada se moj otac odselio u SAD i zaradio više novca, pobrinuo se da njegovi roditelji budu financijski osigurani.

Tijekom rata, članovi moje obitelju su nasilno uklonjeni i postali izbjeglice; kada su izgubili sve što su imali, pogodite tko se pobrinuo za njih? Cijela obitelj je zajedno slala novac i svu potrebnu robu.

Takva su pravila bila svugdje prije skrbničke države: roditelji su se brinuli o vama dok ste dijete – a u budućnosti ste možda vi njima morali pomagati. Taj osnovni element obiteljskog života je neshvatljiv zagovornicima skrbničke države; oni stalo govore o odgovornosti prema društvu putem redistribucijskih poreza.

Nemam nikakve odgovornosti prema društvu kao cjelini, nekom strancu kojeg nikada nisam ni upoznao. Osjećam da imam odgovornost prema svojoj obitelji. Razni socijalni programi premještaju tu odgovornost iz obitelji i stavljaju je u ruke države. Istiskuju naš osjećaj moralne odgovornosti.

Obitelj je stoljećima bila osnovni način kako se brinuti za pojedince. Zagovornici skrbničke države zaboravljaju prošlost.

Prije mirovinskog sustava, što se dogodilo sa ljudima koji su doživjeli 65-tu godinu? Jesu li tisuće ljudi jednostavno umrli od gladi? Nisu. Jesu li ih spasile mnogobrojne dobrotvorne organizacije? Ne uvijek. Pa, kako su onda preživjeli? Svatko će se složiti da nije bilo masovnog umiranja 65-godišnjaka prije uvođenja mirovinskog sustava.

Ljudi su preživjeli na temelju osnovnog principa života; vi se brinete o svojoj djeci, i jednoga dana, ona će se brinuti za vas. U prošlosti je imati djecu značilo ulagati u budućnost. Znali ste da će se jednoga dana vaše dijete pobrinuti za vaše potrebe baš kao što ste se vi pobrinuli za njegove.

Takvo razmišljanje je poticalo stvaranje zdravih obitelji. Morali ste odgajati svoju djecu i usaditi im dobre vrijednosti. Djeca bez radne etike i vrijednosti neće imati previše šanse na tržištu rada. Roditelj ih je morao naučiti nekim vrijednostima jer se tako brinuo i za svoje potrebe u starosti. Odgovornost prema obitelji je bila važna, ukoliko to niste usadili u dijete jednog dana bi otišao bez osvrtanja na sve što ste mu pružili tijekom života.

Kada imamo vladu koja pokušava popraviti svaku pogrešku u životu ljudi onda dolazi do drugačijih poriva. Ako vaše roditelje potpuno financira država, ne moraju se toliko brinuti o vašoj budućnosti. Roditelji se obično brinu o svojoj djeci i žele im najbolje, ali roditelji koji znaju da moraju ili dobro odgojiti svoje dijete ili će u starosti imati problema će dati sve od sebe kako bi zaštitili dijete od droga, kriminala i drugih pogrešnih odluka.

Standardna isprika za pobačaj igra veliku ulogu u tome. Skrbnička država je uništila kulturu teškog rada i obitelji. Svaki put se namrštim kada čujem da netko spominje siromaštvo kao izliku za pobačaj.

Ne želim ulaziti sada u raspravu oko pobačaja, ali kako se možete opravdavati da ste presiromašni da bi imali dijete i da morate pobaciti? Tijekom ekonomski puno težiš vremena obitelji su imale po desetero djece. Velike obitelji nisu bile neobične. Danas nas žele uvjeriti kako si, u uvjetima koji su stotinu puta bolji nego što su prije bili, ne mogu priuštiti dijete. Morat će smisliti neku bolju ispriku.

Imati dijete nije lagano, neovisno o tome jeste li bogati ili siromašni; u svakoj fazi života će biti teško odgojiti dijete. I sa sveučilišnom diplomom mlada majka će imati podjednako poteškoća kao i tinejđerka. Takav je život. Odgojiti dijete je težak posao! Skrbnička država promovira ideju da ako je nešto teško onda je pogrešno.

Učiniti pravu stvar nije lagano. Teškoća ne opravdava nemoralna djela. Naravno da je teže brinuti se o svojim roditeljima nego prepustiti državi da se brine o njima; ali, nije li to vaša moralna odgovornost? Je. To nije odgovornost nekog poreznog obveznika koji uopće ne poznaje vaše roditelje, svatko tko bi ostavio strancima da se pobrinu za njihove stare roditelje trebao bi se sramiti.

Prije skrbničke države, bili ste potaknuti da imate djecu i da si osigurate budućnost. Danas nas potiču na raspad obitelji. Neki programi zapravo daju više novaca samohranim

majkama, to se može činiti kao sjajan program pomoći samohranim majkama u potrebi, ali u stvarnosti program samo pomaže muškarcu u obitelji da ih napusti. Smanjuje se muškarčeva odgovornost da ostane i odgaja dijete. Program rezultira sa još više samohranih majki!

Jednoga dana će se vlada, a ne potomci, brinuti o čovjeku koji je napustio obitelj. Zbog toga dolazi do još manje poticaja za pravilnim odgojem djece.

[...]

Agenda države je razoriti obitelj. Što više ovisite o državi time sve više opravdavate njeno postojanje i to se više povećava njen utjecaj. Ideja da se ljudi mogu pobrinuti za sebe, bilo kao pojedinci ili kao obitelj, zastrašuje državu. Obitelj podriva ulogu države. Uloga obitelji predstavlja opasnost za njen opstanak.

Napuštanje skrbničke države je pomak prema boljim obiteljskim vrijednostima i čvršćoj obiteljskoj
solidarnosti.

Smrt obitelji je život države.

Autor članka je V.Vuk, izvorni članak mises.org.

PS

Vjerojatno će mnogi krivo shvatiti članak pa neću ni objašnjavati što sam sve htio reći sa izbor ovog(pojednostavljenog) članka. (ne, ako se trebamo brinuti za članove obitelji to ne znači da se ne trebamo brinuti za ostale članove zajednice)

Socijalizam korak-po-korak

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/05/socijalizam-korak-po-korak.html

Antikapitalisti često pitaju, *"Koliko je još potrebno?"* Odgovor je još jedan dolar. Osoba ne mora prestati zarađivati kada dođe do određenog iznosa unatoč tome što vas žele uvjeriti suprotno.

Moje pitanje njima je *"Koliko je još dovoljno?" Koliko raznih odredbi trebamo donijeti kako bi bili zadovoljni*? Koliko nam još treba redistribucije da bi prestali sa time? Izgleda da je uvijek njihov odgovor; još jedna socijalna odredba.

U tome leži najveća opasnost za naše društvo. Mnogi su dovedeni u zabludu kako će određene socijalne odredbe*(eng. policies)* biti dovoljno za pokrivanje siromaštva. Samo ako još malo povećamo minimalnu plaću ili izgradimo državne stanove, onda će to biti dovoljno. Radi se o velikoj laži. Liberali i socijalisti ne namjeravaju stati sve dok ne budemo podjednako siromašni; dok njihova vizija o tiraniji bez sloboda bude dovršena.

Ludwig von Mises je to najbolje izrazio, *"Skrbnička država je tek metoda pretvaranja tržišne ekonomije korak po korak u socijalizam."* Oni koji misle da će socijalni programi jednom prestati su u krivu. Skrbnička država raste bez ikakvog kraja.

Ukoliko mislite da će slobodno tržište uz vladine intervencije riješiti problem siromaštva onda ste strašno u krivu jer siromaštvo je što god oni odluče da siromaštvo je. Nije li kapitalizam i poluslobodno tržište povećalo bogatstvo najsiromašnijih u Americi deset puta?! Luksuzi koje smatramo standardom za prosječnog građanina amerike bi bili prava čuda za kraljeve i kraljice prije stopedeset godina!

Ako kapitalizam u sljedećih sto godina poboljša situaciju siromašnih još deset puta, opet će neki to nazivati siromaštvom! Ne zato što donjih 20% nema dovoljno nego zato što 20% najbogatijih ima puno više. Tu dolazi do priče o "kreposnoj" jednakosti.

Zagovornici socijalnih programa žele postići jednakost uglavnom tako što će orobiti porezne obveznike. Da se radi o pravim svecima onda bi govorili samo o siromašnima, ali priča o jednakosti iskazuje njihov marksizam. Njihov rat sa siromaštvom će završiti tek kada će svi biti u financijski istoj poziciji. Takav sustav je moguće održati samo tako da nasiljem zadržimo na istoj razini one koji u društvu imaju inteligenciju, vještine, ambicije i radne navike.

Nikada tu bitku ne možemo dobiti kroz demokratsku vlast. Pohlepa nije vrlina, ali jedna stvar je jača od pohlepe – ljubomora. Ljubomorne mase, neovisno u kakvoj su poziciji, će uvijek nadglasati one koji su bogatiji i visoko produktivni u društvu. Mises je i to komentirao, *"Politički gledano, za vlast ne postoji ništa povoljnije od napada na vlasnička prava, jer uvijek je lagano potaknuti mase protiv vlasnika zemlje i kapitala."*

Nadalje, naši mladi će nastaviti pohađati škole u kojima će ih krivo obrazovati. Socijalisti kontroliraju sveučilišta i visoke škole, podučavaju redistribuciju i krađu kao vrline. Koja je korist od studiranja političkih znanosti ili sociologije na slobodnom tržištu? Postoji li uopće posao za političkog znanstvenika u stvarno slobodnom društvu bez vladinih subvencioniranja?

Politička znanost na većini sveučilišta je učenje opravdanja za javnu upravu, a ne pročuvanje prirode vlasti.

Na takvim mjestima "obrazovanja", studente uče kako bi svijet bio bolje mjesto kada bi određeni programi bili provedeni na određeni način. Uče kako je potrebno intervenirati i eksperimentirati sa životima građana. Studentima sociologije govore kako društvo "zapravo" funkcionira i kako bi trebalo biti.

[...]

Moje konačno opravdanje tržište ne tiče se samo učinkovitosti. Tržište je put slobode i po mom mišljenju je također i Božji put. Bog je sam naučio što se dogodi kada samo dajete. Čak i u utopijskom Edenskome Vrtu u kojem je Bog davao bez uzimanja, vidio je kako Adam i Eva teže prema zlu.

Mnogi se pitaju, "Gdje je Bog da pomogne svim tim siromašnima na Zemlji?" Bog se ne mora uplitati. U svojoj Veličini shvatio je učinke utopijskog Edenskog Vrta. U zamjenu što nas je izbacio iz vrta, dao nam je najveći dar od svih. Taj dar je uzajamna korist kroz dobrovoljnu razmjenu i nevidljiva ruka Adama Smitha. Nevidljiva Ruka je ista kao i ruka Boga. Kada god Njegovi ljudi nešto zatraže, bit će im dano ukoliko nema intervencije kroz grešnu vladinu prisilu i nasilje. Ako ne griješimo kroz vladinu intervenciju, sve na ovoj Zemlji će nam biti dano kroz ponudu i potražnju. Tržište je Božji način da se brine o nama. Tržište je Božji dar i jedina stvar koja će nas spasiti od nasilja, prisile, ropstva i konačnog socijalizma.

Autor je V.Vuk, izvorni članak.

PS

Prošli post koji se nije mnogima svidio sam još mogao objasniti, ali za na objašnjenje ovoga bih morao potrošit dosta teksta. Tko je shvatio o čemu se radi shvatio je, ostalima će bit sablazan i morat će potražit utjehu u činjenici da je ovo posljednji post ovog mjeseca pa se okrećem drugim temama. Jednostavno sam morao objavit tekst sa ovakvim

(pre)entuzijastičnim zaključkom.*(da ne znam gdje je objavljeno, mislio bih da netko sa subversive festivala - u svom zagoravanju marksizma - ismijava tržište).*

Ipak, da dodam nešto; Ovo nije pohvala pohlepe nego pokuda ljubomore*(nije li veći grijeh željeti tuđe nego željeti zadržati ono što se pošteno zaradili? jesu li carinici prije bili omiljeni u narodu?);* Ovo ne znači da ne morate pomagati drugima, upravo suprotno, to znači da Vi morate pomagati *(Je li Isus učio da moramo glasat za stranku koja će onda povećat poreze i uzet ljudima zaradu pa onda te novce potrošit na sebe i vratit nešto u narod? Ili je učio da svatko od nas mora pokazivati milosrđe prema bližnjima?)* Ovo ne znači da se ne trebamo organizirati i pomoći drugima, upravo suprotno moramo se Mi organizirati i pomoći drugima, ne možemo očekivat da će netko drugi platit poreze pa će nas izbjeć odgovornost prema drugima *(U društvu di carinici nemaju toliku moć i ne uzimaju toliko, zašto ne bi plaćali primjerice crkvenu desetinu? Ili nešto više s obzirom na veću produktivnost?)*

Kada pape govore o "državi" tada ne misle nužno na državnu vlast nego na društvo kao cjelinu, to uključuje i privatne tvrtke (što ne znači da će njima upravljati država), kada moramo urediti "državu" na određeni način onda moramo urediti društvo kao cjelinu na taj način *(koji je bolji način od toga da počnemo od sebe).*

Osnovna stvar je da sve što ima država dolazi od građana; *ideja da si ne možemo nešto priuštiti kao društvo, ali si to možemo priuštiti ako dolazi u paketu sa puno birokrata* ima očitih manjkavosti, ali već sam dosta toga napisao pa prestajem. *(Samo da naglasim da ne zagovaram anarhokapitalizam, država odnosno vlada ima svoju ulogu, ali ta uloga je puno manja od postojeće)*

petak, 1. lipnja 2012.

Odškolovanje društva - Ivan Illich

Neke riječi su postale toliko fleksibilne da su prestale biti korisne; "škola" i "podučavanje" su takvi izrazi. Poput amebe mogu se uklopiti gotovo bilo gdje. *ABM će naučiti ruse, IBM će naučiti djecu, i vojska može postati škola nacije.*

Dakle potraga za alternativom u obrazovanju mora započeti sa dogovorom o tome što mislimo pod "škola". To možemo učiniti na više načina. Možemo nabrojati moguće funkcija koje ima moderni školski sustav, primjerice skrbništvo, selekcija, indoktrinacija i učenje. Mogli bi napraviti analizu klijenata i provjeriti koja od tih mogućih funkcija pomaže ili odmaže učiteljima, zaposlenicima, djeci, roditeljima ili profesijama. Mogli bi istražiti povijest Zapadne kulture i prikupljene podatke iz antropologije kako bi pronašli institucije koje su imale ulogu poput one koju danas provode škole. Konačno, mogli bi se prisjetiti mnogih normativnih izjava još od vremena Comeniusa, ili čak Quintiliana, i otkriti kojima se moderni školski sustav najviše približava. No, bilo koji od tih pristupa nas obvezuje da započnemo sa određenim pretpostavaka o odnosu između škole i obrazovanja(edukacije). Kako bi razvili jezik u kojem možemo govoriti o školama bez takvog stalnog pribjegavanja edukaciji, izabrao sam početi sa nečim što bi mogli nazvati fenomenologija javnih škola. Za tu svrhu definirati ću "školu" kao *proces specifičan za određenu dob, povezan sa učiteljem, koji zahtjeva stalno pohađanje obaveznog nastavnog plana i programa.*

1. Škole grupiraju ljude prema životnoj dobi

To grupiranje počiva na tri nepokolebljive pretpostavke; Djeci je mjesto u školi. Djeca uče u školi. Djecu možemo podučavati samo u školi. Mislim da te neispitane pretpostavke zaslužuju ozbiljno preispitivanje. Mi smo se navikli na djecu. Odlučili smo da bi trebali ići u školu, činiti ono što im kažemo, i ne bi trebali imati niti prihode niti svoje obitelji. Očekujemo da znaju svoje mjesto i da se ponašaju kao djeca. Sjećamo se, bilo nostalgično bilo ogorčeno, vremena kada smo mi također bili djeca. Od nas se očekuje da toleriramo djetinjasto ponašanje djece. Ljudska vrsta je, za nas, vrsta i pogođena i blagoslovljena sa zadatkom brige o djeci. Međutim mi zaboravljamo kako je naš trenutni koncept "djetinjstva" razvijen tek nedavno u Zapadnoj Europi i još nedavnije u Amerikama. *(Za usporedbe povijesti modernog kapitalizma i modernog djetinjstva vidi Philippe Aries, Centuries 0f Childhood, Knopf, 1962.).*

Djetinjstvo kao različito razdoblje od dojenačke dobi, adolescencije, ili mladosti je bilo nepoznato u većini povijesnih perioda. Neki kršćanski umjetnici nisu čak imali niti smisao za tjelesne proporcije. Umjetnici su prikazivali djecu kao minijaturne odrasle ljude koji smještene na majčinim rukama. Djeca su se pojavila u Europi zajedno sa đepnim satovima i kršćanskim zajmodavcima Renesanse. Prije našeg stoljeća ni bogati ni siromašni nisu znali za dječju odjeću, dječje igre ili dječji izuzetak iz zakona. Djetinjstvo je pripadalo buržoaziji. Djeca radnika, seljaka i plemića su se oblačila kao i njihovi roditelji, igrala se na isti način kao i njihovi očevi, i zakonski su ih kažnjavali kao i njihove očeve. Nakon što je buržoazija otkrila "djetinjstvo" sve se to promijenilo. Samo su neke crkve nastavile poštovati dignitet i zrelost mladih. Do Drugog Vatikanskog Koncila, svako dijete je podučavano kako kršćanin doseže moralno razlučivanje i slobodu sa sedam godina, a nakon toga je sposobno počiniti grijehe za koje može biti kažnjen vječnošću u paklu. Prema sredini ovog stoljeća, roditelju su počeli štedjeti svoju djecu utjecaja ove dokrine, a njihovo razmišljanje o djeci sada prevladava u praksi Crkve.

Do prošlog stoljeća, "djeca" roditelja iz srednje klase su odgajana kod kuće uz pomoć instruktora i privatnih škola. Tek sa pojavom industrijskog društva masovna proizvodnja "djetinjstva" postaje izvediva i na dohvat širih masa.

Školski sustav je moderni fenomen, kao i djetinjstvo kojeg proizvodi. S obzirom da većina ljudi danas živi izvan industrijskih gradova, većina ljudi nema iskustvo djetinjstva. U Andama bi obrađivali zemlju nakon što bi postali "korisni", prije toga bi čuvali ovce. Ako ste dobro uhranjeni onda bi postali korisni sa jedanaest, inače sa dvanaest godina. Nedavno sam pričao sa svojim noćnim čuvarom Marcosom, o njegovom jedanaestogodišnjem sinu koji radi u brijačnici. Napomenuto sam na španjolskome kako je njegov sin još uvijek "ni–o," Marcos se iznenadio i odgovorio sa smiješkom: "Don Ivane, pretpostavljam da ste u pravu." Shvativši da je prije moje primjedbe o njemu razmišljao prvenstveno kao svom "sinu", osjetio sam krivnju jer sam postavio zavjesu djetinjstva između dvije razumne osobe. Naravno, da kažem nekome u siromašnom predgrađu New Yorku kako je njegov zaposleni sin još uvijek "dijete" ne bi se nimalo iznenadio. On dobro zna da bi njegovom jedanaestogodišnjem sinu trebalo biti dopušteno djetinjstvo, i žali zbog činjenice da nije. Marcosov sin još uvijek nije pogođen čežnjom za djetinjstvom; zbog koje se sin u New Yorku osjeća uskraćeno.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ▼ lipnja (6)
    - Istospolni brakovi - a što sa djecom?
    - "Prava" istospolnih brakova su besmislena
    - Istospolni "brak"
    - O podršci lijevih libertarijanaca istospolnim brak...
    - Kako će istospolni brakovi utjecati na Vas i Vaš b...
    - Odškolovanje društva - Ivan Illich
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Većina ljudi diljem svijeta ili ne želi ili ne može priuštiti moderno djetinjstvo za svoje potomke; ali također se čini i kako je djetinjstvo teret mnogima od onih kojima je dopušteno. Mnogi od njih su jednostavno natjerani da prolaze kroz to i nisu uopće sretni u ulozi djeteta. Odrastati kroz djetinjstvo znači biti osuđen na proces unutrašnjeg sukoba između samosvijesti i uloge koju vam nameće društvo kako se krećete kroz školsku dob.Ni Stephen Daedalus ni Alexander Portnoy nisu uživali u djetinjstvu, a nisu ni, pretpostavljam, mnogi od nas voljeli biti tretirani kao djeca.

Da ne postoje institucije za učenje koje su obavezne i specifične za neku dob, "djetinjstvo" se više ne bi proizvodilo. Mladi bogatih nacija bi bili oslobođeni njene destruktivnosti, a siromašne nacije bi prestale sa pokušajima da se natječu sa djetinjarijama bogatih. Ako društvo želi prerasti doba djetinjstva onda mora postati podnošljivo za mlade. Postojeće razdvajanje između društva odraslih koje se predstavlja humanim i školskog okoliša koje se ruga stvarnosti više se ne bi moglo održati.

Rasformiranje škola bi također moglo završiti trenutnu diskriminaciju protiv dojenčadi, odraslih i starih u korist djece tijekom njihove adolescencije i mladosti. Društvena odluka da alociramo obrazovne resurse onim građanima koji su nadrasli izvanredne sposobnosti za učenje u svoje prve četiri godine i još uvijek nisu dostigli granicu svoje samomotivirajuće volje za učenjem, će vjerojatno izgledati bizarnom.

Institucionalna mudrost nam kaže da je djeci potrebna škola. Institucionalna mudrost nam kaže kako djeca uče u školi, ali ta institucionalna mudrost je sama po sebi produkt škole zato što nam zdrav razum kaže da samo djecu možemo podučavati u školi. Samo segregacijom ljudskih bića u kategoriju djetinjstva ih možemo natjerati da se pokore autoritetu učitelja.

2. Učitelji i učenici

Po definiciji, djeca su učenici. Potraga za miljeom djetinjstva stvara neograničeno tržište za akreditirane nastavnike. Škola je institucija izgrađena na aksiomu kako je učenje rezultat predavanja. Institucionalna mudrost nastavlja prihvaćati taj aksiom unatoč snažnim dokazima za suprotno.

Svi smo mi naučili većinu stvari koje znamo izvan škole. Učenici najviše nauče bez, i često unatoč, njihovih učitelja. Najtragičnije, većina ljudi nauči lekciju od škola, iako nikada ni nedu u školu. Svi nauče izvan škole kako živjeti. Naučimo govoriti, misliti, voljeti, osjećati, igrati se, psovati, politizirati, i kako raditi bez uplitanja učitelja. Čak i djeca koja su non stop pod nadzorom učitelja nisu iznimka tom pravilu. Siročad, idioti i djeca učitelja nauče većinu onoga što nauče izvan "obrazovnog" procesa koji im je isplaniran. Učitelji su pokazali malo rezultata u pokušajima da povećaju učenje među siromašnima. Siromašni roditelji koji žele da njihova djeca idu u školu su manje zabrinuta oko toga što će naučiti nego što su zabrinuti za certifikat i novac kojeg će zarađivati. Roditelji iz srednje klase predaju svoju djecu učiteljima na brigu kako bi ih spriječili da nauče ono što siromašni nauči na cesti. Sve više istraživanja pokazuje kako djeca nauče većinu onoga što navodno učitelji predaju od svojih vršnjaka, stripova, promatranjem i povrh svega samim sudjelovanjem u ritualu škole. Učitelji često ometaju takvo učenje o temama kojima se bave u školi.

Polovica ljudi na ovom svijetu nikada nije ušla u školu. Nemaju kontakta sa učiteljima i lišeni su privilegije da odustanu od škole. Ipak, dosta učinkovito nauče poruku koju škola podučava: trebali bi ići u školu, i to što je više moguće. Škola ih upućuje na vlastitu inferiornost kroz naplaćivanje poreza kojim je financiraju, ili kroz demagoge koji podižu njihova očekivanja, ili kroz djecu kada jednom postanu ovisni o njoj. Dakle siromašni su lišeni samopoštovanja prihvaćajući vjerovanje koje omogućuje spasenje jedino kroz školu. Crkva im barem daje šansu da se pokaju u času smrti. Škola ih ostavlja sa očekivanjem(krivotvorenom nadom) kako će njihovi unuci uspjeti. To očekivanje naravno znači još učenja koje dolazi od škole, ali ne učitelja.

Učenici nisu nikada pripisali većinu svog učenja nastavnicima. I pametni i tupavi su se uvijek oslanjali na sjećanje, čitanje i duhovitost kako bi položili svoje ispite, motivirala ih je mrkva ili batina njihove željene karijere.

Odrasli romantiziraju svoje obrazovanje. U retrospektivi, oni pripisuju svoje učenje nastavnicima čijem su se strpljenju divili, ali ti isti odrasli bi se zabrinuli za mentalno zdravlje djeteta koje trči doma kako bi im rekao što su naučili od svakog učitelja.

Škole stvaraju poslove za učitelje, bez obzira na to što njihovi učenici nauče od njih.

3. Prisutstvo puno radno vrijeme [...]

Autor je Ivan Illich, tekst je preuzet iz njegove knjige Deschooling society.

PS

Ivan Illich je poznati kritičar svih zapadnih modernih institucija; ne morate se slagat sa njime, ali njegove kritike potiču na razmišljanje. Inače je bio polihistar, katolički svećenik hrvatskog podrijetla, kontroverzna ličnost. Illich je proveo dosta vremena radeći sa "siromašnima", veliki dio u Latinskoj Americi tako da gornji esej koji je napisan 1971. godine treba promatrati u tom kontekstu *(iako sumnjam da bi sad nešto promijenio).* U nastavku kratko video objašnjenje Illicheve kritike.

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristićko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

Pretpostavljam da bi Illich bio zadovoljan razvojem raznih programa online obrazovanja, primjerice Khan Academy, MIT OCW i sličnih materijali drugih sveučilišta, ili nešto noviji poput Coursera i MITx. *(Donekle vezana uz napisano je i debata Too Many Kids Go To College?, iako Illicheva kritika ide puno dalje od toga tako da je tema jedina zajednička točka)*

Zanimljiva je i njegova primjedba o djetinjstvu, posebice kada se sjetim raznih programa za mlade unutar Crkve, ali to je već pitanje koje ću ostaviti drugima da analiziraju.

Objavio/la Katolik s dna kace u 14:11

Oznake: djetinjstvo , ivan illich , obrazovanje , odškolovanje društva

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svjesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvjesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Kako će istospolni brakovi utjecati na Vas i Vaš brak?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/06/kako-ce-istospolni-brakovi-utjecati-na.html

Uvodne napomene:

> Tekst u nastavku je preuzet iz rada "What is Marriage?", autori su; Sherif Girgis*(Princeton University Department of Philosophy)*, Robert George(*Princeton University - Department of Politics)*, Ryan T. Anderson *(University of Notre Dame Department of Political Science)*. **Možete ga preuzeti ovdje***(["download this paper" i ispunjavanje captche*]).

> Rad se bavi pitanjima poput; ***Što je to brak? Kako bi legalizacija homoseksualnog braka utjecala na Vas? Ako nije dopušteno istospolnim zašto je neplodnim parovima? Nije li brak što god mi kažemo da je? Zašto ne proširiti postojeće norme na gay zajednicu?*** i drugim sličnim pitanjima. Izdvojio sam samo jedan dio članka, reference na članke nisam pisao, ali ih možete pronaći u izvornom članku - baš kao i definicije koje koriste, a objašnjene su ranije u članku. Mislim da je izdvojeni dio jasan, ali za potpuno shvaćanje možete pročitati članak u cijelosti. *(Pojam konjugalni brak sam prevodio kao tradicionalni brak).*

Kako će istospolni brakovi utjecati na Vas i Vaš brak?

U ovom trenutku neki revizionisti odustaju od filozofskih napada na brak i jednostavno pitaju "Koja je šteta?" Čak i ako smo u pravu, je li provođenje našeg stajališta dovoljno važno da opravda emocionalne i druge poteškoće koje će neki možda iskusiti jer njihove spolne veze neće biti prepoznate? Zašto bi država trebala brinuti o nekom apstraktnom moralnom principu? Revizionisti često opisuju te prigovore sa pitanjem *"Kako bi homoseksualni brakovi utjecali na vaš brak?"* Prvo treba primijetiti kako to pitanje možemo postaviti i zagovornicima homoseksualnih brakova koji se protive, primjerice, poliamornim zajednicama: kako bi prepoznavanje takvih zajednica utjecalo na nečiji brak? Ako je takva vrsta pitanja presuđujuća protiv bračnog*(eng. conjugal)* stava o tome koje zajednice trebamo priznati, onda to možemo upotrijebiti i protiv revizionista. Zapravo takva pitanja ne potkopavaju nijedan od stavova jer, kao što će se implicitno složiti i mnogi revizionisti, javne institucije poput civilnog braka imaju veliki utjecaj na našu kulturu – što znači da utječu i na naše živote i odabire.

Zagovornici tradicionalnog stava odgovaraju na ovo pitanje navodeći kako će ukidanje postojećeg koncepta braka oslabiti društvenu instituciju braka, umanjiti vrijednost raznospolnog roditeljstva kao ideala, i ugroziti moralnu i vjersku slobodu. U nastavku kratak pregled na koji način;

1. Slabljenje braka

Nitko ne djeluje u vakumu. Mi svi preuzimamo razmišljanja (uključujući i ona o tome što je brak i što brak iziskuje od nas) iz kulturnih normi koje su djelomično oblikovane zakonom. Doista, i sami revizionisti to implicitno priznaju. Zašto bi inače bili nezadovoljni civilnim zajednicama za istospolne parove? Poput nas, oni shvaćaju da je državno prihvaćanje nekog koncepta braka bitno jer utječe na razumijevanje institucije braka u društvu. Redefiniranjem braka, zakon bi poručio kako je brak fundamentalno namijenjen emocionalnom zajedništvu, a ne tjelesnom ili djeci, i da se bračne norme odnose na takvu zajednicu. Kako su emocije nedosljedne, smatranje braka samo emocionalnom zajednicom bi dovelo do porasta bračne nestabilnosti – i pomutilo bi posebnu vrijednost prijateljstva, unije srca i uma.

Još važnije, kako ne postoji razlog zašto bi primarno emocionalne zajednice, kao ni obično prijateljstvo, bile trajne, ili ograničene na dvoje, takve norme braka bi imale sve manje i manje smisla. Kako bi ljudi sve manje shvaćali racionalnost takvih bračnih normi, ljudi bi osjećali sve manju obavezu da žive prema njima. I kako bi ljudi sve manje bili sposobni shvatiti vrijednost braka kao određene vrste zajednice, ljudi bi sve manje mogli prepoznati intrinzične razloga za ulazak u brak ili ostajanje u braku sa osobom za koju nemaju stalne jake osjećaje. **Drugim riječima, pogrešna politika braka će narušiti razumijevanje vrste veza koje supružnici formiraju i održavaju što će vjerojatno dovesti do narušavanja poštivanja bračnih normi koje su nužne za opće dobro.**

Filozofkinja Elizabeth Brake koja podržava zakonsko prepoznavanje veza bilo koje veličine, spolnog sastava i raspodjele odgovornosti tvrdi, *"brak ne omogućuje samo pristup određenim pravnim mogućnostima; on također omogućuje partnerima da pokažu važnost svoje veze i zazivaju društveni pritisak na obvezivanje"*. Naravno, bračna politika može krenuti u krivom smjeru – i već je - na mnoge načine. Mnogi od današnjih javnih oponenata revizionističkog stava – primjerice Maggie Gallagher, David Blankenhorn, katolički biskupi – su se također suprostavili drugim pravnim promjenama koncepta braka. Ovdje se bavimo pitanjem istospolnih zajednica, ne zato jer su one same toliko bitne, nego jer se radi o temi žustrih rasprava čiji rezultati imaju široke implikacije na reforme koje bi ojačale našu bračnu kulturu.

Istina je da su društvene i pravne promjene već umanjile veze koje su vezivali supružnike sa nečim izvan sebe, samim time sigurno i jedno za drugo, ali prepoznavanje istospolnih zajednica bi značilo uništavanje preostalih veza. U konačnici, pridržavanje bračnih normi je već u padu, posebno veza između braka, tjelesne zajednice i djece. Prihvaćanje revizionističkog stava ne bi samo umanjilo nego i uništilo te temelje, bez ikakve nade da će se okrenuti postojeći trendovi i očuvati društvena korisnost zdrave bračne kulture.

Korisnost braka se podjednako odnosi i na djecu i na supružnike; djeca najbolje prolaze po većini indikatora zdravlja i blagostanja kada žive sa vjenčanim biološkim roditeljima, a daljnja erozija bračnih normi bi nepovoljno utjecala na djecu, tjerala bi državu da ima veću ulogu u njihovom zdravlju, obrazovanju i općenito formiranju. Što se tiče odraslih, oni u najsiromašnijim i najranjivijim sektorima društva bi osjetili najteže posljedice; a općenito odraslima bi naštetili jer bi slabljenjem društvenog očekivanja koje podržava brak otežali pridržavanje bračnih normi.

2. Umanjivanje vrijednosti razno-spolnog roditeljstva kao ideala

Kao što smo vidjeli [Part I.B], pravnim priznavanjem tradicionalnog braka*(eng. conjugal marriage)* društvo učvršćuje ideju kako je zajednica muža i žene (kao pravilo i ideal) najprikladnije okruženje za odrastanje i podizanje djece – ideal čija je vrijednost snažno potkrijepljena najboljom dostupnom društvenom znanošću. Štoviše, primijetite kako potreba za usvajanjem (kada je taj ideal praktički nemoguć) nije argument da promijenimo definiciju civilnog braka, jedinstvena pravna struktura potpore i poticaja je namijenjena upravo jačanju idela, socijalno i praktično – minimizirati potrebu za alternativnim, pojedinačnim odredbama.

Međutim, ako istospolno partnerstvo priznamo kao brak, ukinuli bi taj ideal iz zakona: nijedna javna institucija više ne bi učvrščivala ideju da djeca trebaju i majku i oca; da muškarci i žene u prosjeku imaju drugačije doprinose roditeljskom odgoju; i da dječaci i djevojčice trebaju i imaju koristi od majke i oca na različite načine.

U tom slučaju, ako neki nastave smatrati brak bitno povezanim uz djecu, poruka bi bila da je domaćinstvo dvije žene, ili dva muškarca, kao pravilo, podjednako prikladna za podizanje djece tako da nije važno (čak ni kao pravilo) odgajaju li djecu majka i otac, ili uopće odgajaju li ih roditelji različitog spola. S druge strane, ako se veza između braka i roditeljstva umanji, kao što mi mislimo da hoće, nijedna vrsta dogovora ne bi bila predložena kao ideal.

No oba načina razmišljanja bi bitno oslabila razinu društvenog pritiska i poticaja (kojeg ima institucija braka) na muža da ostane uz svoju ženu i djecu. Ukoliko djecu ne odgajaju oba roditelja, ona će trpjeti na načine opisane društvenom znanošću.

3. **Ugrožavanje moralnih i vjerskih sloboda**

Zbog toga što je državno neutralno vrednovanje po ovom pitanju (odgovarajućih oblika i normi brakova) nemoguće ukoliko će biti ikakvog bračnog zakona, ukidanje postojećeg razumijevanja braka bi značilo da su istospolne i raznospolne romantične zajednice ravnopravni pravi brakovi. Država bi tada morala smatrati sve koji zagovaraju postojeći

oblik braka, netolerantnim osobama koje rade neosnovane i uvredljive razlike. Kao što su objasnili Marc Stern *(American Jewish Committee)* i mnogi drugi branitelji prava na savjest, to bi potkopalo vjersku sloboda i pravo roditelja na obrazovanje i odgoj svoje djece.

Već smo vidjeli kako su upotrijebili antidiskriminacijske zakona kao oružje protiv onih koji, zbog savjesti, ne mogu prihvatiti revizionističko razumijevanje spolnosti i braka: U Massachusettsu, katoličke udruge su bile prisiljene odreći se organiziranja usvajanja jer nisu željе, protivno uvjerenjima, smještati djecu u istospolne zajednice. U Kaliforniji, sud je presudio da škola može zabraniti učenikov rad koji govori protiv homoseksualnih radnji zbog štetnih primjedbi koje *"se protive djelovanju škole ili pravima drugih učenika."*, a još jednom u Massachusettsu, sud je odlučio da javne škole mogu podučavati kako su homoseksualne veze moralno dobre unatoč prigovorima roditelja koji se sa time ne slažu.

Stav kako zagovaranje tradicionalnog koncepta braka nije ništa drugo nego oblik mržnje *(eng. bigotry)* je toliko duboko ukorijenjena među revizionistima braka da je jedna priča u Washington Postu rezultirala osudama zbog novinarske pristranosti jer je implicirano kako je jedan zagovornik tradicionalnog braka *"promišljen"* i *"razuman"*. Gnjevni čitatelj su uspoređivali opisani profil sa članom Ku Klux Klana. Kolumnist New York Timesa prozvao je zagovornike tradicionalnog braka mrziteljima*(eng. bigots)*, čak je istaknuo jednog autora ovog članka po imenu. U isto vrijeme, organizacije koje zagovaraju pravno redefiniranje braka se opisuju kao organizacije za *"ljudska prava"* i protiv *"mržnje"*. **Implikacije su jasne: ako brak pravno redefiniramo, onda će vjerovanje koje je svako ljudsko društvo nekoć držalo o braku – *da se radi o muško ženskoj zajednici* – biti sve više smatrano dokazom moralne ludosti, zlobe, predrasuda, nepravde i mržnje.**

Nabrojano nije predstavljeno kao argument za prihvaćanje tradicionalnog stava o braku, ako je naš stav pogrešan onda može biti opravdano da država ponekad tretira istospolne i raznospolne zajednice podjednako, a građani mogu opravdano ponekad smatrati suprostavljena razmišljanja štetnim. **Ipak, s obzirom na naše argumente o tome što brak stvarno je, ovo su važna upozorenja o posljedicama prihvaćanja neutemeljenog koncepta braka. Ova razmatranja bi trebala motivirati one koji prihvaćaju tradicionalni stav, ali im nije lagano predvidjeti posljedice zakonskog ukidanja istog.**

Ukratko, brak zaslužuje našu pozornost više od drugih moralnih ciljeva zato što je toliko dimenzija općeg dobra ugroženo ukoliko umanjimo moralnu istinu o braku. Iz istog razloga, izbjeći trenutne rasprave tako što ćemo potpuno ukinuti zakon o braku bi značilo pokazati krajnju nepromišljenost. Gotovo nijedno društvo koje je ostavilo nekog traga nije to učinilo bez nekog oblika regulacije seksualnih veza. Kao što smo pokazali u *Part I.E.1* (i kao što sugeriraju podaci u *Part I.B.2*), dobrobit djece nam daje snažne promišljene razloge za pravno priznanje i zaštitu braka.

PS

Možete pronaći razne online snimke predavanja Roberta P. Georgea o ovome i sličnim pitanjima; primjerice The Clash of Orthodoxies(1.dio) - odnosno(Q&A) odgovor na pitanje koji su sekularni argumenti protiv istospolnih brakova u ovoj snimci -> **(10) The Clash of Orthodoxies**

O podršci lijevih libertarijanaca istospolnim brakovima

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/06/o-podrsci-lijevih-libertarijanaca.html

"Već neko vrijeme razmišljam kako je libertarijanstvo (posebno društveno liberalno libertarijanstvo) nerješivo nedosljedno. S jedne strane, glavna poanta libertarijanstva je navodno ukloniti državnu prisilu iz naših života što je više moguće. Predstavlja se kao antiteza totalitarizmu.

S druge pak strane, lijevo nastrojeni libertarijanci također često žele ukloniti sve prisile i društvene pritiske koje dolaze od samog društva, a to je projekt koji zahtijeva puno uplitanja vlasti.

Libertarijanska potpora gay brakovima je vjerojatno najbolji primjer. Brak je institucija koja je nastala prije naše vlade. U postojećem obliku je nastala unutar organskog društva, a podržava je tradicija i kultura. Vlada samo prepoznaje tu instituciju jer se radi o temeljenom i integralnom dijelu našeg društva tako da ju je praktički nemoguće ne prepoznati.

Uvesti gay brak znači ukloniti instituciju braka kakva je definirana od strane društva, i zamijeniti je sa *"institucijom"* koju definira vlada. Institucija koja je rezultat tog uplitanja više nije ona koju vlada samo prepoznaje, nego ona koju vlada izmišlja.

Bit totalitarne agende je uništiti sve naravne tradicije i institucije, potpuno izložiti ljude stvarnosti koju definira i kontrolira država, tako da ne postoji ništa izvan ili iznad država čemu bi ljudi mogli biti odani.

Zamijeniti brak i obitelj sa državno-definiranom stvarnošću je zapravo Sveti Gral totalitarizma, zato što je obitelj (i brak) najvažnija središnja institucija u svim funkcionalnim društvima. Sve totalitarne države traže načine kako se uplesti u brak i obitelj kako bi ih uklonili jer su potencijalni konkurenti za lojalnost naroda.

Ukratko, očekivali bi da će nečuveno državno uplitanje u tkivo društva što je potrebno za gay brakove (nešto što ne bi samo po sebi postojalo), biti jedna od najvećih anti-libertarijanskih stvari koju možete zamisliti. Ipak, mnogi libertarijanci upravo to promoviraju. Ideja kako se vlada ne bi trebala nametati u društvu dolazi u sukob sa idejom kako bi svakome trebalo biti dopušteno da radi što god želi (pa libertarijanac odustaje od prve ideje).

Lijevo orijentirano libertarijanstvo nije uopće alternativa egalitarizmu, zapravo mu je identično. Poput egalitarista, lijevi-libertarijanac tvrdi da su sve ljudske želje jednake, ali kada želje ljudi dođu u sukob jedna sa drugom, ispadne da su neke jednakije od drugih, i onda moramo pozvati vladu da podrži "dobre" (odnosno ljevičarske) želje i potisne "loše" (konzervativne)**."**

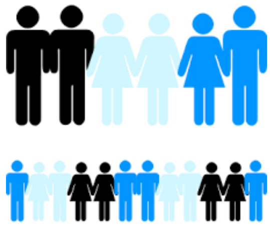
Razmišljanje preuzeto iz usputnog anonimnog komentara na jedan blogpost.

Istospolni "brak"

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/06/istospolni-brak.html

Nakon što je veliki broj državnih sudova([SAD-a]) odbio redefinirati brak tako da uključuje i istospolne zajednice stalno čujemo priče o "diskriminaciji".

Jednakost pred zakonom koju nam pruža Ustav se odnosi na ljude, a ne na ponašanje. Zakoni postoje upravo zato da diskriminiraju između različitih vrsta ponašanja.

Kada zakon dopušta automobilima da se voze po autocesti, ali zabranjuje biciklistima tu istu stvar, tada se ne radi o diskriminaciji protiv ljudi. Biciklist koji siđe sa svog bicikla i uđe u auto može se voziti po autocesti baš kao i svi ostali.

U slobodnom društvu, puno stvari nije niti zabranjeno niti ih se olakšava. Smatra se da nisu predmet zakona.

Homoseksualci su bili najsmisleniji kada su tvrdili kako se zakon nema što uplitati u odnos između odraslih osoba koje daju svoj pristanak. Sada žele da zakon stavi pečat odobrenja njihovom ponašanju, ali nitko nema urođeno pravo da dobije odobravanje ostalih.

Zašto se uopće smatra da je brak nešto čime se mora baviti zakon? Zato što država ima interes u tome kakvi će biti rezultati određenih zajednica, neovisno i odvojeno od interesa samih uključenih stranaka.

U nedostatku institucije braka, pojedinci bi mogli urediti svoje odnose kako god to žele, bilo privremeno ili trajno, i podijeliti svoje svjetovne stvari na bilo koji način koji im padne na pamet.

Brak znači da se vlada upliće, ograničava ili čak propisuje različite aspekte međusobnog odnosa (jednog prema drugome) – a još veća ograničenja postavlja na odnos prema djeci koja mogu nastati kao rezultat takve zajednice.

Drugim riječima, brak nameće zakonska ograničenja, oduzima prava koja bi pojedinci inače imali. Ipak, zagovornici "gay brakova" prikazuju brak kao proširenje prava na koje oni imaju pravo.

Tvrde da su protiv "zabrane gay brakova", ali brak već stoljećima označava zajednicu muškarca i žene. Ne postoji "gay brak" kojeg bi mogli zabraniti.

Analogije sa zabranom međurasnih brakova su pogrešne. Rasa nije dio definicije braka. Zabrana međurasnih brakova je zabrana nekog ponašanja koje je inače dopušteno zato što je određena uključena osoba druge rase. Radi se o diskriminaciji protiv ljudi, a ne ponašanja.

Oliver Wendell Holmes rekao je kako se zakon ne razvija logikom nego iskustvom. Veliki broj zakona nastao je i evoluirao kroz stoljeća, na temelju iskustva sa muško-ženskim zajednicama.

Ne postoji razlog zašto bi se svi ti zakoni trebali primjenjivati i na drugačije zajednice, zajednice koje nemaju inherentnu mogućnost stvaranja djece ili inherentnu asimetriju odnosa između ljudi različitih spolova.

Unatoč pokušajima da se izbjegnu te asimetrije sa pomodnim frazama poput "trudnog para" ili "partnera", umjesto korištenja izraza muž i žena, te asimetrije se javljaju u mnogim oblicima i imaju razne posljedice, njima se zakon bavi na temelju iskustva, a ne teorija ili retorike.

Primjerice, žene tipično ulažu u obitelj tako što ograničavaju svoje sudjelovanje na tržištu rada, barem dok se brinu za malenu djecu. Istraživanja pokazuju da takve razlike još uvijek postoje i u ovo doba, čak i među ženama i muškarcima koji imaju postdiplomske titule sa Harvarda i Yalea.

U nedostatku bračnih zakona, muškarac bi mogao izbaciti svoju ženu kada poželi i ona bi izgubila desetljeća koja je uložila u njihovu vezu. Bračni zakoni nastoje nadoknaditi dio njenog ulaganja tako što dobiva alimentaciju ukoliko dođe do razvoda.

Oni koji razmišljaju o muškarcima i ženama kao apstrakcijama smatraju da bivši muž ima podjednako pravo na alimentaciju kao i bivša žena, ali što točno nadoknađujemo bivšim muževima?

I zašto bi se išta od svog tog iskustva odnosilo i na istospolne zajednice kada ne postoji ista inherentna asimetrija i ne postoji tendencija stvaranja djece?

Autor je Thomas Sowell, izvori članak.

"Prava" istospolnih brakova su besmislena

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/06/prava-istospolnih-brakova-su-besmislena.html

U svim državama([SAD-a]) u kojima se glasovalo o gay brakovima ove godine, rezultat je bio protiv - kao što bi i trebao biti.

Od svih tobožnjih argumenata za gay brakove, najneiskreniji je argument kako se radi o pitanju jednakih prava. Brak nije pravo kojeg vlada proširuje na pojedince. Radi se o restrikciji nad pravima koja već imaju.

Ljudi koji jednostavno žive zajedno mogu se dogovoriti kako god žele, bilo da su heteroseksualni ili homoseksualni. Mogu podijeliti svoje stvari 50-50 ili 90-10 ili kako god žele. Mogu svoje zajednice učiniti privremenima ili trajnima ili se dogovoriti da mogu prekinuti kada god žele.

Brak je ograničenje. Ukoliko moja žena kupi auto sa svojim novcem, po postojećim zakonima ja automatski posjedujem pola toga auto, neovisno o tome glasi li auto na mene. Bilo da je taj zakon dobar, loš, ili indeferentan, radi se o ograničenjima naše slobode da uredimo odnose kako bi mi željeli. To je samo jedna od mnogih odluka koju bračni zakoni uzimaju iz naših ruku.

Oliver Wendell Holmes rekao je kako se zakon mijenja ne na temelju logike nego iskustva. Bračni zakoni su se razvili kroz stoljeća iskustva sa parovima suprotnog spola – i djece koja su rezultat takvih zajednica. Društvo iskazuje svoj interes tako što ograničava opcije odlučivanja para.

Društvo nema takvog interesa u ishodu zajednice između dvoje ljudi istog spola. Prenošenje svih tih zakona na istospolne parove imalo bi podjednako smisla kao prenošenje pravila košarke na nogomet.

Zašto gay aktivisti žele da se njihove opcije ograniče bračnim zakonima kada mogu sami osmisliti svoje ugovore sa vlastitim odredbama i mogu održati kakvu god ceremoniju žele da bi to proslavili?

Ne radi se o pitanju individualnih prava. Ono što aktivisti traže je službeno društveno odobrenje njihovog načina života. Ali to je antiteza jednakih prava.

Ako vi imate pravo na nečije odobravanje onda oni nemaju pravo na svoje vlastiti mišljenje i vrijednosti. Ne možete reći da ono što "odrasli ljudi sa pristankom" rade u privatnosti nije

ničija stvar i onda reći kako svi ostali moraju dati svoj pečat odobrenja na to.

Retorika "jednakih prava" je postala put kojim razne skupine postižu posebne privilegije tako da je vjerojatno bilo neizbježno da gay aktivisti krenu tim putem. Uspjelo im je. Već su uspjeli dobiti puno više vladinog novca za AIDS nego za ostale bolesti koje ubijaju puno više ljudi.

Već je odavno došlo vrijeme da prestanemo sa igrama riječi o jednakim pravima koje vode do posebnih privilegija.

Usput, nije uopće jasno koliko homoseksualaca zapravo želi brak, unatoč tome što gay aktivisti guraju to pitanje. Ono što aktivisti stvarno žele je pečat prihvaćanja homoseksualnosti kao sredstva širenja stila života*(koji je čak postao i opasan u ovo vrijeme raznih bolesti).*

Već su postigli znatan uspjeh u našim javnim školama u kojima se provode razni programi poput "edukacije o AIDS-u" i sličnih kojima je cilj promoviranje homoseksualnosti. U nekim slučajevima, gay aktivisti dolaze u škole, ne samo da promoviraju homoseksualnost kao ideju nego da ih informiraju o njihovim lokalnim okupljalištima

Ne postoji granica što ljudi neće učiniti ukoliko im to dopustite. Činjenice da naše škole, koje ne uspijevaju obrazovati našu djecu na razini kojoj to rade u drugim državama, imaju vremena promovirati homoseksualnost je stvarno zapanjujuća.

Svaka interesna skupina ima motivaciju da nešto uzme od društva kao cjeline, neki će biti zadovoljni sa tek nešto novca poreznika, ali drugi će pak željeti rastaviti dio strukture vrijednosti zbog kojeg je društvo održivo.

Možda ne žele srušiti cijelu strukturu, samo se osloboditi dijelova koji ometaju njihov stil, ali kada bezbroj grupa počne rastavljati dijelove strukture koje im se ne sviđaju onda možemo očekivati društveni kolaps kakav je vidljiv i u povijesti i u drugim dijelovima svijeta našeg vremena.

Autor je Thomas Sowell, izvorni članak.(Pretpostavljam da bi nekog moglo zbuniti ovo "promoviranje homoseksualnosti", ali piše u kombiniciji sa "kao stil" odnosno "kao ideju" tako da se očito misli na širu sliku koju takvi aktivisti promoviraju.)

U još jednom sličnom članku se pozabavio argumentom o "diskriminaciji";

> Argument kako postojeći bračni zakoni "diskriminiraju" homoseksualce brkaju diskriminaciju ljudi sa pravljenjem razlike između različitih vrsta ponašanja.
>
> Svi zakoni razlikuju različite vrste ponašanja. Koju drugu svrhu zakoni imaju?
>
> Pitanje nije trebamo li gayevima dopustiti da se vjenčaju, mnogi gayevi su već vjenčani sa osobama suprotnog spola. Isto tako, heteroseksualci koji bi se možda željeli vjenčati sa osobom istog spola kako bi postigli neki efekt također to neće moći učiniti, baš kao ni gayevi.
>
> Pravo pitanje je trebamo li redefinirati brak – i ako to učinimo zbog gayeva, zašto ne i zbog poligamista? Zašto ne i za razne druge skupine?
>
> Sveprisutno je oglašavanju na televiziji u Kaliforniji za "gay brakove" u kojima prikazuju crnce kako na njih laju policijski psi za vrijeme građanskih marševa i tako impliciraju da homoseksualci trpe istu diskriminaciju danas, ali ta analogija je potpuno pogrešna.
>
> Crnci su morali sjediti na kraju busa zato što su bili crni. Radili su upravo istu stvar koju su radili i bijelci – vozili su se autobusom. Zbog toga se radilo o (rasnoj) diskriminaciju.
>
> Brak nije pravo nego skup zakonskih obaveza koje su nametnute jer vlada ima svoj interes u zajednicama koje, među ostalim stvarima, imaju potencijal stvaranja djece (odnosno brinu se za budućnost nacije).

četvrtak, 7. lipnja 2012.

Istospolni brakovi - a što sa djecom?

"Od svih argumenata protiv istospolnih brakova, najuvjerljiviji je onaj kako šteti djeci. Ako djeca imaju pravo na nešto, onda je to započeti život sa majkom i ocem.

Smrt, razvod, napuštanje, neke pogreške u životu – sve to lišava djecu majke ili oca, ali samo istospolni brak bi zakonski osigurao da djecu od rođenja lišavamo bilo majke bilo oca.

Zašto onda pravo djeteta da započne život sa majkom i ocem nema nikakav utjecaj na milijune ljudi koji ili zagovaraju istospolne brakove ili se ne mogu odlučiti po tom pitanju?

Među gay aktivistima razlog je narcizam. Iako gayevi već imaju pravo na odgajanje djece bez roditelja suportnog spola i pravo da usvajaju djecu, gay aktivisti žele da društvo pojačaju jedno-spolno roditeljstvo sa najvećim pečatom obobrenja – brakom. Za gay aktivista, činjenica kako dijete prolazi najbolje sa dobrim ocem i dobrom majkom nema nikakvo značenje (ili još gore, to negiraju). Jedino što je važno je ono što je dobro za gayeve.

A što sa heteroseksualcima koji podržavaju istospolni brak? Ignoriraju pitanje utjecaja na djecu zato što se ili ne žele baviti time ili su toliko zastrašeni oslobađajućim trojstvom – *"jednakost", "prava" i "tolerancija"* – pa čak i dječja dobrobit nije problem.

Zagovornici istospolnih brakova dakle imaju puno dobrih razloga da ne pričaju o djeci. Čak ni najstrastveniji zagovornici ne tvrde kako je bolje za dijete da ima dvije majke bez oca ili dva oca bez majke.

No, zagovornici istospolnih brakova će odgovoriti, da iako djeci možda neće biti bolje, bit će im jednako ako žive sa dva oca i bez majke ili sa dvije majke i bez oca.

Međutim, ova tvrdnja je nepoštena. Toliko nepoštena da vodi do određene kognitivne disonance među mnogima koji je podržavaju. S jedne strane, oni stvarno ne vjeruju da su majke (ili očevi) beskorisni, a ne žele ni lagati. S druge strane, znaju da moraju reći kako otac i majka nisu bolji od dva isto-spolna roditelja ili će izgubiti javnu podršku za istospolne brakove. Kada bi priznali očitu istinu – da će istospolni brakovi značiti kako društvo pravno i namjerno lišava djecu bilo majke bilo oca – malo amerikanaca bi podržalo pravnu redefiniciju braka i obitelji.

Dakle, zagovornici istospolnih brakova sada tvrde kako djeca ne funkcioniraju bolje sa majkom i ocem.

Kako bi poduprijeli ovu apsurdnost, stalno pitaju, *"Gdje su vam studije"* koje dokazuju kako su djeca uspješnija sa ocem i majkom? Ne samo da takve studije ne postoji, tvrde oni, nego zapravo *"studije pokazuju"* kako djeca koju odgajaju roditelji istog spola su podjednako uspješna kao i djeca koju odgajaju otac i majka.

No, i ova tvrdnja je nepoštena.

Kao što je profesor Don Browning *(University of Chicago)* nedavno napisao u članku za The New York Times, *"Ne znamo gotovo ništa"* o učincima istospolnog roditeljstva na djecu.

"Obujam socioloških spoznaja o istospolnom roditeljstvu," tvrde on i koautor, *"je u najboljem slučaju oskudan..."* Ne postoje rigorozne, velike studije o učincima istospolnog roditeljstva na djecu.

Steven Nock, vodeći znanstvenik sa University of Virginia, zapisao je u ožujku 2001 nakon temeljnog pregleda da svaka studija koja se bavi tim pitanjem *"sadrži barem jednu fatalnu pogrešku"* i *"nijedna od njih nije provedena u skladu sa opće prihvaćenim standardima znanstvenog istraživanja."*

Dakle tvrdnja kako *"studije pokazuju"* da djeca nisu uspješnija sa majkom i ocem je činjenično pogrešna kao što je i moralno odbojna. Zašto su onda mnogi prevareni njome? Zato što *"studije pokazuju"* postaje utočište onima kojima se ne da misliti. Stalno čujem takav nedostatak razmišljanja od više obrazovanih ljudi koji zovu moju radio emisiju koji odbijaju razmišljati o nekom pitanju, ili dati moralni sud, bez da prvo vide što "studije pokazuju".

No, misle li oni stvarno da je majka beskorisna ukoliko dijete ima dva oca, ili da otac nije potreban ako dijete ima dvije majke? Ideja da muškarci i žene nemaju potpuno različite doprinose odgoju

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
▼ lipnja (6)
Istospolni brakovi - a što sa djecom?
"Prava" istospolnih brakova su besmislena
Istospolni "brak"
O podršci lijevih libertarijanaca istospolnim brak...
Kako će istospolni brakovi utjecati na Vas i Vaš b...
Odškolovanje društva - Ivan Illich
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace
KatolikS.DnaKace@gmail.com
Prikaži moj cijeli profil

djece je toliko apsurda tako da je zastrašujuće koliko puno dobro obrazovanih – i samo dobro obrazovanih – vjeruje u nju.

Argument kako djeca nemaju koristi od imanja i majke i oca ignorira ono što je najbolje za djecu."

Izvorni članak ovdje.

PS

Članak je napisan 2005.godine tako da su u međuvremenu napravljene neke nove studije. Ipak, prigovori nekih ljudi koji su pročitali stotine studija o tom pitanju (i u tom razdoblju, ponavljam članak je stariji) kažu kako svi imaju pogreške i nisu u skladu sa opće prihvaćenim standardima znanstvenog istraživanja, odnosno; nisu napravljeni na reprezentativnom uzorku, ograničeni su u mjernim faktorima, ne uzimaju objektivne mjere i nema dugotrajnih studija.

Često se spominje istraživanje (prošle godine) koje je pokazalo kako je djetetu bolje odrastati sa dvije majke nego sa heteroseksualnim roditeljima. Problem sa tom studijom je što su majke same ocjenjivale ponašanje djece i što su se majke same prijavile za studiju tako da u istraživanju nije korišten reprezentativan uzorak i ne postoji objektivno vrednovanje. Također su pri zaključku ignorirali socioekonomske razlike između majki*(visokoobrazovane, dobrostojeće bjelkinje sa razvijenog područja koje su se javile za studiju vs. rezultati za populaciju sa drugačijim uvjetima, genetsku komponentu neću ni spominjati).* Unatoč tome, došli su do hrabrih zaključaka kako je djeci bolje u obiteljima sa dvije majke.

Još jedan zaključak je kako je djeci najbolje kad su planirana, lezbijski parovi koji kroz umjetnu oplodnju dođu do djece moraju planirat postupak tako da se više i angažiraju oko djece dok to ne mora biti slučaj kod "neželjene" djece heteroseksualnog para. Mislim da (kakvi god) rezultati studija neće previše utjecati ni na jednu ni na drugu stranu, čak i ljudi koji provode takva istraživanja vjeruju da bi istopolnim parovima trebalo iz principa dopustiti djecu i da su istraživanja kao argument nepotrebni. Nisam ni siguran da će činjenica da dvije bogate i obrazovane lezbijke mogu odgojit dijete koje ima visok prosjek u školi uvjerit konzervativce da je jednospolno roditeljstvo dobra stvar. Posebno jer konzervativci nisu oduševljeni argumentom kako je samo "ljubav" (pojam koji valjda znači svakome pustit da radi što god želi) potrebna da se svi problemi svijeta riješe. *(Zar samohrani roditelji ne vole svoju djecu kad postoje razlike? Zašto samo dva roditelja, a ne više?)*

Zapravo mi već i sami parametri uspoređivanja nisu najjasniji, pretpostavljam da bi i ostvarivanje državnih jaslica o kakvim su još stari grci sanjali moglo rezultirati odgojem djece koja će zadovoljavat određene kriterije bolje nego dijete odraslo sa svojim roditeljima, ali nisam siguran da bi puno ljudi htjelo živjeti u takvom društvu (barem ne za sada).

Bilo kako bilo, ne vidim zašto bi dijete trebalo odrastati u zajednicama sa dva oca ili dvije majke kada može odrastati uz majku i oca.

Objavio/la Katolik s dna kace u 14:15

Oznake: brak , gay , gay brakovi , homoseksualni brakovi , istospolni brakovi , jednospolno roditeljstvo , obitelj

Noviji post Početna stranica Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip

ponedjeljak, 9. srpnja 2012.

Par misli o "istospolnim brakovima" i tradicionalnom moralu

1. Sudac Walker ([koji je ukinuo "zabranu" gay brakova(Prop 8)]) kaže kako se njegova odluka temelji na principu da je država dužna ne *"provoditi 'duboka uvjerenja prihvaćene kao etičke i moralne principe'" ili "provoditi svoja moralna uvjerenja"*. Ali, naravno, upravo to je Walker i učinio. Njegov stav se temelji na samoreferencirajućoj*(eng. question-begging)* pretpostavci kako je "istospolni brak" jednak onom braku između heteroseksualaca, i kako je jedino još preostalo pitanje trebamo li ih legalizirati. Ali, važno pitanje u cijeloj ovoj raspravi upravo i je može li "istospolni brak" stvarno biti "brak". Tradicionalni stav (prirodnog prava) je kako je brak heteroseksualan po metafizičkoj neminovnosti. Walker nije ostao neutralan između različitih moralnih stavova nego je jednostavno odlučio da bi država trebala prestati nametati jedan moralni stav – *onaj koji mu se ne sviđa* – i umjesto toga mora nametnuti drugi, konkurentski moralni stav – onaj koji se njemu sviđa

Ovdje možemo vidjeti **još jedan primjer primjene lažnog principa "liberalne neutralnosti", u kojem umišljeni princip kako su liberalne politike neutralne između moralnih i metafizičkih stavova koji se natječu unutar pluralističkog društva predstavlja dimnu zavjesu iza koje se krije nametanje liberalnog moralnog svjetonazora svim građanima,** silom. *(Naravno, liberali tipično opisuju svoju poziciju tvrdeći kako njihov koncept pravde samo tvrdi da je neutralan između "razumnih" moralnih i metafizičkih stavova, ali "razumno" uvijek na kraju znači nešto poput "oni koji su se spremni pokoriti liberalnom konceptu pravde.")*

Činjenica da je "liberalna neutralnost" prevara je sasvim očito svakome osim (nekim) liberalima. *(Kažem "nekima" jer je teško vjerovati kako većina liberala ne shvaća da je "neutralnost" njihovih pozicija lažna, ali ipak zadržavaju privid neutralnosti zbog ciničnih političkih razloga.)* U svakom slučaju, o varljivosti te neutralnosti sam već pisao na više mjesta, najpotpunije u svom radu "Self-Ownership, Libertarianism, and Impartiality" *(argumenti su usmjereni na neke libertarijanske primjene "neutralnosti", ali odnose se i na liberalizam općenito).*

Sve to bi bilo već pogrešno kada bi ta odluka bila rezultat popularnog mijenja, ali Walker je zapravo nametnuo svoju volju građanima Kalifornije običnim sudskim dekretom. Poznata je izjava Pape Benedikta XVI o "diktaturi relativizma", ali ne mislim da je to potpuno točno. Većina liberala nije uopće relativistička po pitanju svojih uvjerenja. Točniji opis bi bila "diktatura liberalizma" i u liku sudca Walkera ta diktatoru ima svoj konkretan oblik.

2. Kao i kod drugih pitanja, ono što će na kraju odlučiti u kontroverzi o "istospolnom braku" su ponašanja koja prevladavaju u društvu, ne neka sudska odluka, glasačka mjera ili propis. Ukoliko se solidna većina građana i dalje nastavi protiviti "istospolnim brakovima" onda će se stvar zaustaviti i liberalno napredovanje će se okrenuti. Ukoliko se to ne dogodi, konzervativna nastojanja će neizbježno doživjeti propast. Dakle, ukoliko žele povećati svoje izglede za uspjeh, konzervativci moraju ojačati popularno protivljenje ideji "istospolnih brakova".

Pragmatični i društveno-znanstveni argumenti imaju veliku intelektualnu vrijednost i određenu praktičku vrijednost po tom pitanju, ali kada se radi o moralnim i socijalnim pitanjima takvi argumenti nikada neće imati utjecaj na društvo u kojem je moralna i socijalna trajektorija snažno liberalan kao što je u našem. Zagovornici "istospolnih brakova" su motivirani moralističkim žarom, a njihov stav se oslanja *(iako to oni možda ne shvaćaju)* na kontroverznim metafizičkim pretpostavkama o ljudskoj prirodi i prirodi vrijednosti. Ukoliko ih želimo učinkovito opovrgnuti, potrebno im se suprostaviti sa jednakom i suprotnom moralnom i metafizičkom silom.

Nažalost, premalo konzervativaca je efektivno po tom pitanju. Kod nekih, razlog je taj jer manje-više dijele moralne i metafizičke pretpostavke o kojima govorimo; njihov "konzervatizam" je zapravo tek nešto blaži oblik liberalizma. Kod drugih, radi se o opsesiji sa kratkoročnom izbornom strategijom tako da su zbog praktičkih detalja neke odredbe propustili proučiti širu sliku i dublja pitanja o principa koji su bili u fokusu ranijih generacija konzervativaca, principi koji su im davali upute za političke strategije i osmišljavanje programa. Radi se o općem problemu suvremenog konzervatizma kojeg sam detaljno istražio u svom eseju "The Metaphysics of Conservatism."

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ▼ srpnja (7)
    - Stota godišnjica rođenja Miltona Friedmana (i malo...
    - O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna...
    - Intelektualci kao Kastratori Smisla: Intervju sa R...
    - Kontracepcija i čednost – G.E.M. Anscombe
    - Nadolazeće doba genetičkih testova
    - Evolucija liberalizma (i "konzervatizma")
    - Par misli o "istospolnim brakovima" i tradicionaln...
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

Humor ili nešto utuživo?

3. Ovo pitanje za sobom povlači; kako bi osporili legitimnost "istospolnog braka" konzervativci moraju biti spremni osporiti i moralni legitimitet homoseksualnog ponašanja. Pristati, čak i samo zbog argumenta, kako je takvo ponašanje moralno neprigovorljivo zapravo znači pristati i na cijelu stvar. Konzervativni moralisti su uvijek prihvaćali normu kako seksualno ponašanje i brak idu zajedno – i zato što seks prirodno rezultira sa djecom kojoj je potrebna stabilnost braka, i zato što su seksualne strasti inherentno samovoljne i potrebno ih je usmjeriti na društveno konstruktivni način kakvog pruža brak. Ako mislimo da seksualno ponašanje ne mora biti heteroseksualno onda implicitno mislimo i kako brak ne mora biti heteroseksualan. Pragmatični društveno-znanstveni argumenti o mogućim negativnim dugoročnim društvenim učincima "istospolnog braka" može se činiti tek kao nebitan prigovor postojećoj situaciji - u najboljem slučaju bezdušno cjepidlačenje, a u najgorem racionaliziranje predrasuda.

Štoviše, osporavanje moralne legitimnosti homoseksualnog ponašanja zahtijeva moralnu teoriju utemeljenu u klasičnoj esencijalističkoj metafizici, onoj u kojoj ono što je dobro za nas je određeno utvrđenom ljudskom naravi ili biti, i posebno naravnim namjenama naših različitih sposobnosti. Osobno preferiram verziju klasičnog esencijalizma koju povezujemo sa aristotelijansko-tomističkom tradicijom, ali nije potrebno prihvaćati upravo takav stav; može se raditi i o široj platonističkoj metafizici, baš kao i ne-tomistički oblik aristotelijanizma. *(Teorija Božanskog zapovijedanja, po meni, nije uvjerljiva alternativa zato što uzima da su Božje zapovijedi, samim time i moralnost, proizvoljne – a to nije dobar pristup etici – ili smatra kako je ono što nam Bog zapovijeda dobro s obzirom na našu narav – ali u tom slučaju ne radi se o alternativi klasičnom esencijalističkom pristupu nego tek dodatku na njega.)*

Iako, moram dodati da to nije ništa posebno za tradicionalni spolni moral. Nikakva moralnost nije obranjiva kada je odvojimo od klasične esencijalističke metafizike. Ukoliko ne postoje namjene(ciljevi) koje su utvrđene našom naravi, onda u principu ne može biti objektivnog, ne-proizvoljnog načina određivanja što je dobro za nas da radimo, samim time što bi i trebali raditi. Dakle u konačnoj procjeni, i u glavnim ako ne i u svim detaljima, tradicionalni spolni moral i općenito moral ili zajedno postoje ili zajedno propadaju. Iako su liberalni zagovornici "istospolnih brakova" gorljivo moralistični, nemaju nikakvog racionalnog temelja za svoj moralizam. Njihova pozicija se u konačnici oslanja na pozivanje na nešto poput Rawlsianskog "nagonskog poimanja pravde" – *što je akademski opis za "neosnovane i skučene liberalne predrasude koje ja i moji prijatelji međusobno dijelimo"* – ili neo-hobesijansko pozivanje na ugovor *(eng. contractarianism)* – što zapravo nije uopće moralna pozicija nego dogovor o ne-agresiji između članova neke grupe "racionalnih pojedinaca" koja može uvjeriti rulju(ili barem sudsku birokraciju) da implementira odredbe koje pogoduju njihovom interesu.

Ipak, zbog razloga koje sam već spomenuo, premalo konzervativaca koji imaju utjecaj u politici ili novinarstvu su spremni ili sposobni predstaviti moralni ili metafizički stav. Ili se sami previše drže moralnih i metafizičkih pretpostavki liberalizma ili su preusko fokusirani na pitanje neposredne političke izvedivosti. Popustljivost prema stavovima svojih kolega "društveno liberalnih" "konzervativaca", potencijalnim glasačima, i liberalnim kolegama novinarima, intelektualcima i političarima sprječava čak i one konzervativce koji istinski vjeruju da su "istospolni brakovi" pogrešni zato što je samo homoseksualno ponašanje pogrešno da iznesu svoje mišljenje. Tako naglašavaju isključivo pragmatične društveno-znanstvene argumente, poštovanje volje građana i slično – argumenti koji dugoročno ne mogu uspjeti.

4. Možda postoje granice u praksi, ali u principu ne postoji granice toga što liberali neće podržati, i što nisu spremni nametnuti svima putem pravosudnih dekreta, u ime "pravde". Nema nikakve sumnje da većina liberala trenutno ne zagovara čedomorstvo, prisilnu eutanaziju, "grupne brakove", incest, bestijalnost, obavezno vegetarijanstvo, obavezno uzimanje organa, i slično, ali ne postoji ništa u "logici" liberalnih argumenata za pobačaj, "istospolne brakove", eutanaziju, "prava životinja" i tako dalje što bi bilo prepreka prakticiranju takvih stvari. Doista, ne postoji ništa što bi isključilo još bizarnija i nezamislivija ponašanja od tih. U praksi, jedina prepreka je "intuicija" koju liberali imaju trenutno, ali te intuicije su uvijek sklone promijeni, a trajektorija promjena je uvijek u "liberalnom" smjeru. Ako vam se nešto čini nezamislivim, pričekajte samo još jedno ili tri desetljeća.

Još jednom, razlog je u tome što ukoliko čovjek nema svoju bit ili naravni cilj – drugim riječima, ukoliko odbacimo klasičnu esencijalističku metafiziku i moralni sustav prirodnih prava koji slijedi iz toga, kao što su osnivači liberalnog modernizma učinili – onda ne može postojati objektivni, ne-proizvoljni način kako odrediti što je dobro za nas. Druga strana toga pokazuje kako ne postoji moralno uvjerenje, neovisno o tome koliko je rašireno, staro, ili uvaženo, kojeg ne možemo odbaciti kao proizvoljnu predrasudu, nešto čega se moramo osloboditi, a ne pridržavati i podupirati.

Ne radi se o argumentu skliskog terena. Poanta nije da će liberalizam jednog dana dovesti do nečega uistinu gadnog. To se već dogodilo, doista sam po sebi je već stvarno gadan. Kao što je Alasdair MacIntyre opisao u After Virtue, naš izbor je između Aristotela i Nietzschea, između

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristčko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje

našeg pokoravanja naravnom poretku ili umjesto toga pokoravanju volji samozvanih "re-procijenitelja svih vrijednosti." U osobi sudca Walkera, Nietzsche je progovorio.

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak (uređivanje i video moje).

Objavio/la Katolik s dna kace u 15:17

Oznake: edw ard feser , filozofija , gay brakovi , homoseksualni brakovi , istospolni brakovi , seksualna revolucija

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

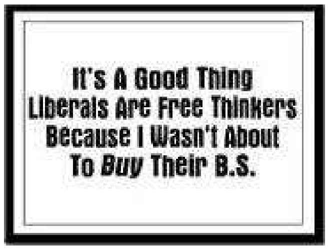
S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

Evolucija liberalizma (i "konzervatizma")

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/07/evolucija-liberalizma-i-konzervatizma.html

Steve Burton (citirajući Davida Fruma) opisuje neke od jezivih događaja u Velikoj Britaniji vis-à-vis rastućeg sukoba između antidiskriminacijskih zakona i vjerske slobode. Jezivo, ali nimalo iznenađujuće. Razvoj događaja ilustrira obrazac koji je karakterističan za liberalizam dok polako razvija implikacije svojih temeljnih pretpostavki.

Na optužbu kako se liberali zalažu (ili barem na temelju njihovih načela da bi se trebali zalagati) za X [gdje je X = legaliziranje pobačaja, liberalizacija zakona o opscenosti, zabrana pušenja na privatnom vlasništvu, legalizacija "istospolnih brakova", stavljanje van zakona javno zagovaranje tradicinalnog spolnog morala, itd. itd.], standardan odgovor liberala prolazi kroz pet faza (a između svake faze potrebno je nekih 5-10 godina, iako je ponekad ta tranzicija puno brža).

Ovo su faze:

> **1. "Ma dajte, molim vas. Samo bi potpuni desničarski luđak mogao izražavati zabrinutost oko takvih paranoidnih i smiješnih stvari – 'ko zna za što ćete nas još optužit!"**

> **2. "Pa, ne bih baš zagovarao X. Unatoč tome, mislim da moramo biti otvorenog uma o takvim pitanjima. Nekad davno su ljudi bili i protiv zabrane ropstva..."**

> **3. "Čujte, neke druge zemlje imaju X već godinama pa nije došlo do kraja svijeta. Ali ne, moramo priznati da ova nazadna zemlja vjerojatno još nije spremna za X."**

> **4. "Naravno da se zalažem za X – pa to je i prema ustavu ove zemlje! Samo desničarski luđaci se mogu protiviti tome."**

> **5. "Gospodine, dođite s nama na razgovor u policijsku..."**

S obzirom na neke ozbiljnije prijetnje vjerskoj slobodi koje opisuje Frum, vjerojatno smo mi u SAD-u u drugoj fazi, ali s obzirom na brzinu kojom je "istospolni brak" skočio iz prve do četvrte faze, ne bih se čudio da američki liberali počnu za nekih pet do deset godina zazivati ograničenje vjerskih organizacija da "diskriminiraju" prilikom zapošljavanja ili da javno uče doktrine koje mogu biti uvredljive prema "seksualnim manjinama". (Teoretski temelji već postoje za takvo nešto, recenzija knjige *Identity in Democracy*.) Radi se o neizbježnom koraku ukoliko neki liberalni zahtjevi dožive ozbiljniji napredak.

Srećom možemo se osloniti na naše konzervativce koji će nas obraniti od toga, i koji će preokrenuti te liberalne trendove, zar ne?

Pa, naravno da ne. (Ne morate se odmah uzrujavati, samo se se malo našalio.) Konzervativci – ili možda točnije "konzervativci" (s obzirom da skoro ništa nikada nisu uspjeli konzervirati, osim ako je nekako novac uključen u cijelu priču) – izgleda također prolaze put od pet faza.

Faze su:

> **1. "Zapamtite moje upozorenje: da je po njihovom, nametnuli bi nam svima X! Tim luđacima se moramo oduprijeti svim snagama."**

> **2. "Začuđujuće, ali sada se i vodeći liberali zalažu za X! Srećom, radi se o političkom samoubojstvu."**

> **3. "X sada već postoji u mnogim državama. Potrebno je da se i mi konzervativci prilagodimo novoj sumornoj situaciji."**

> **4. "Kada malo razmislite, X uopće nije tako loš. Ponekad je promjena dobra, sjetite se samo ropstva..."**

> **5. "Ne, nemojte tako, ja sam se uvijek i zagovarao za X. Izgleda da ste me zamijenili sa nekim fundamentalistom, ali svi znaju da naša stranka nema ništa sa takvim luđacima..."**

Ne, nije slučajno da stranke imaju status kakav imaju...

Malo sam prilagodio tekst našoj situaciji, izvorni članak ovdje (sa pripadnom diskusijom u komentarima).

Nadolazeće doba genetičkih testova

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/07/nadolazece-doba-genetickih-testova.html

Godina je 2020. Mlada žena i njezin partner upravo su otkrili da je trudna i da će postati roditelji svog prvog djeteta.

Naravno, presretni su, ali i zabrinuti. Vidjeli su oglase koji upozoravaju buduće roditelje o rizicima denovo mutacija – genetske pogreške koje se javljaju unutar spermija i jajnih stanica, i koje utječu na dijete. U oglasu piše kako se te mutacije javljaju češće nego što su ljudi mislili i kako uzrokuju različite probleme: intelektualne poteškoće, autizam, neplodnost, mentalne bolesti, probleme sa srcem – zapravo sve probleme.

Najstrašniji dio? S obzirom da se radi o novim mutacijama mogu utjecati na bilo koju obitelj, zdrava obiteljska povijest nije nikakva garancija zdravog djeteta. Mutacije ne diskriminiraju po rasi ili životnim izborima. Kao kod slučajnog izvlačenja brojeva – osim što stariji roditelji imaju veći rizik, posebno stariji očevi. U slučaju našeg para; njoj je 28, a njemu 32 godine. Potpuno normalni par za današnje vrijeme – ali u biološkom smislu su izuzetno stari. Ljudi su evoluirali da budu djedovi i bake sa 32 godine, a ne roditelji. "Ulozi ne mogu biti veći. Zašto riskirati?", kaže oglas.

Odlučili su da neće riskirati. Kupili su pribor za testiranje za $100; oboje su dali mali uzorak krv i poslali ga u središte kompanije koja nudi testiranje gena fetusa. U tim laboratorijima, mogu odvojiti majčin DNA od fetusovog; oboje je prisutno u krvi majke. Uspoređujući genom fetusa i roditelja lako je uočiti de novo mutacije. Ukoliko određeni gen ne odgovara nijednom roditelju onda je mutiran.

Za par dana dolaze rezultati. Pronašli su par neusklađenosti. Većina je benigna – misli se da nemaju nikakav biološki utjecaj. Ali postoji jedna, nedostatak baza gena koje su uključene u razvoj mozga. Taj nedostatak će, predviđaju, povećati rizik od epilepsije i autizma sa 1% na 10%.

Sada je na roditeljima da donesu odluku. Mutacije postoje i ne radi se o naslijeđenom svojstvu. Ukoliko pokušaju ponovno začeti... znači da opet bacaju kocke ... a ovo dijete će biti prošlost. Trebaju li "prekinuti" trudnoću?

Kao što piše u oglasu, *"Neki ljudi će se protivi ovom testiranju, ali ovo se tiče samo jedne osobe: vašeg djeteta!"*

***

Iako je priča iz budućnost, za par godina će vjerojatno biti stvaran problem za neke roditelje.

Nedavno objavljeni rad u Natureu bavi se ne-invazivnim mjerenjima genoma fetusa. Tehnika se temelji na činjenici da u krvi trudne žene pronalazimo DNA; naravno njen, ali i nerođenog djeteta. Iz njih možemo izdvojiti genotip.

To je već moguće nekoliko godina, ali sve do sada smo mogli detektirati tek neke genetske informacije; dodatni kromosom, kao u slučaju Downova sindroma, je lagano otkriti. Tehnike se već koriste kako bi dijagnosticirali Downov sindrom i nekoliko drugih poremećaja.

Ali te bolesti su tek dio vrha sante leda, ukoliko shvaćate što želim reći. Prikupiti detalje o genetskim informacijama koje bi mogle dijagnosticirali tisuće poremećaja je teže: genomi fetusa i majke su pomiješani i postoji problem kako ih razdvojiti. No, prema genetičarima sa Stanforda koji su objavili rad, sada je to moguće već u prvom tromjesečju.

Ono što je revolucionarno kod nove metode je činjenica da se radi o ne-invazivnoj metodi. Već je moguće sekvencirati genom fetusa, ali potreban je kirurški pristup u kojem se umeće igla u maternicu što donosi svoj rizik. Ne možete samo sjesti i obaviti taj test – kao u slučaju davanja krvi. Dakle ovom metodom fetalna genomika postaje stvar osobnog izbora, komercijalni proizvod.

Podatke još uvijek ne možemo potpuno raspoznati, ali uskoro će tehnologija postati jeftinija, brža i točnija. Ove godine očekujemo da će cijena očitavanje cijelog genoma čovjeka pasti ispod $1000. Testiranje genoma fetusa će biti skuplje, ali ne baš toliko; za nekih 5 do 10 godina postat će široko dostupno.

***

Što će se dogoditi? Vjerojatno će biti potražnje za takvom uslugom. Neki, možda i većina roditelja neće je zahtijevati, ali bit će dovoljno ljudi koji će smatrati da se radi o važnoj stvari. Pogledajte samo države u kojima dječaci imaju veću vrijednost nego djevojčice: dolazi do velikog broja pobačaja temeljenog na spolu. Danas su takve stvari ograničene na spol, ali to je samo zato što je puno lakše odrediti spol djeteta nego genom. Za nekih 5 do 10 godina oboje će biti podjednako lagano.

Kako će postojati potražnja pojavit će se i tvrtke koje će davati tu uslugu, a naravno da će je i oglašavati. Možda neće bit na TV-u jer će se neki ljudi protiviti tome, ali naši online pretinci će biti puni emailova sa takvim ponudama. Ljudi će se brinuti i zbog bezopasnih

mutacija: neka promjena neće niti morati biti povezana sa bolešću, ali ljudi će svejedno vjerovati da postoji pa će doći do panike.

Očito je da će doći do podjele u društvu; oni koji se protive pobačaju neće biti za to, ali doći će do promijene kod onih koji se zalažu za pobačaje, ali su protiv "diskriminirajućih" pobačaja (djece sa raznim poteškoćama).

Doći će do političkog pritiska, ali pravno gledajući problem je kompliciraniji; kako zabraniti pobačaje zbog genetskih problema ukoliko ne zabranite pobačaje općenito. Zabrana takvih testova je moguća, ali ljudi će onda ići u druge zemlje (ili će samo poslati krv) u inozemstvo.

Neovisno o vašem stavu o problemu; očito je da će svi za par godina morati odlučiti što misle o ovakvim postupcima.

(izvorni: The Coming Age of Fetal Genomics)

PS

Naravno, osim opisane metode, uskoro će slični testovi postojati za embrije u sklopu IVF-a;(sam postupak je naravno skuplji i sveukupno daleko "invazivniji"). Novi rad, *također u Natureu*, opisuje tehniku tipiziranja gena na temelju samo 10 do 20 ljudskih stanica. Jedna od implikacija tog rada je činjenica da smo blizu ne-destruktivnom sekvenciranju ljudskih gameta i zigota. To znači da će uskoro roditelji koji prolaze IVF potencijalno moći "pročitati" genotipe oplođenih jajašca prije nego što odluče koji od njih će "usaditi".

O daljnjim "pozitivnim" i "negativnim" izborima osobina koje vezujemo uz pojedine gene neću pisati, ali potpuno je jasno da će postojati potražnja za time (iako će vjerojatno često biti i neutemeljena – ali postoji ekonomska korist ukoliko idete na neke "pozitivno" birane osobine djeteta.)

Za kraj ("tržišni") razgovor o trendovima u svijetu pod nazivom The Baby Business: How Money, Science, and Politics Drive...Conception (Intervju je star pet godina, ali pretpostavljam da je i dalje aktualan). Nekoliko isječaka; ivf, embryos and stem cell research, IVF, PGD and Eugenics, Special Egg Donor Needed

Kontracepcija i čednost – G.E.M. Anscombe

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/07/kontracepcija-i-cednost-gem-anscombe.html

Elizabeth Anscombe pisala je o filozofiji uma, logici, filozofiji jezika i etici. Neki je čak smatraju najvećom filozofkinjom u povijesti, a primjerice njenu monografiju Intention najvećim doprinosom toj temi još od Aristotela. Bila je odlična polemičarka te je često javno zagovarala katolička učenja i stavove. *(Njenu osobnost i doprinos filozofiji je nemoguće opisati u par rečenica.)*

U nastavku prenosim poznati esej **Contraception and Chastity** iz 1972. godine. *(Prijevod je daleko od savršenog pa možete provjeriti izvornu verziju, ali unatoč tome mislim da je tekst kao cjelina razumljiv i svakako ga preporučam svakome koga zanima tematika; nisam izdvojio nijedan dio teksta jer je podjednako zanimljiv od početka do kraja. U tekstu sam chastity prevodio kao čistoća, a abortifacient kao "djeluju abortivno").* Tekst je nešto duži (nemojte da vas to odbije od čitanja) pa možete preuzeti i .pdf verziju.

> **Elizabeth Anscombe osvrće se na teološke implikacije kontracepcije i čistoće. Pišući iz perspektive rimokatolkinje, Anscombe daje prodornu moralnu analizu braka i spolnosti od koje će koristi imati svaki čitatelj koji ne prihvaća sekularističku redukciju braka.**

I

Prvo ću vas zamoliti da razmislite o poznatoj nam stvari: vanrednoj promjeni kod ljudi po pitanju imanja djece zbog osmišljavanja učinkovite kontracepcije. Znate, ono što ne možemo promijeniti prihvaćamo; tako da prihvaćamo smrt i njenu nesreću. No, mogućnost dokida puko prihvaćanje. Tako je i sa mogućnošću stupanja u odnose uz sprečavanja začeća. Ta moć danas leži u ženinim rukama; ne mora imati djecu ako to ne želi, ali može i dalje zadržati svog muškarca! Zbog toga prijašnje stanje izgleda nepodnošljivo, možemo se zapitati zašto su u prijašnjim vremenima ljudi bili tako zadovoljni vjenčanjima i zašto je dan vjenčanja trebao biti takav lijepi dan za mladenku.

U antičkim vremenima je uvijek postojao veliki rascjep između poganske i kršćanske moralnosti, a suzdržavanje od bludnih radnji je jedna od stvari koje je bilo potrebno podučiti poganskog obraćenika. Ova specifičnost kršćanskog života naučavana je prema uputama Jeruzalemskog Koncila (prvog koncila kršćanske crkve). Zabrana je izdana zajedno sa tek privremenim zadržavanjem židovskih zakona koji zabranjuju hranjenje krvlju i zabranom jedenja mesa životinja koje su žrtvovane idolima. Na neki način, obje zabrane su mogle psihološki imati isti učinak na poganskog obraćenika. Kršćanski život je

jednostavno postavljao ova osebujna ograničenja. Unatoč tome, zabranjivanje bludnih radnja se sigurno posebno isticalo; bila je to ozbiljna promjena načina života za mnoge, baš kao što bi bila i danas. Kršćanski život značio je odvajanje od standarda ondašnjeg svijeta; ne bi se mogao klanjati Baalu, ne bi mogao prinositi žrtve idolima, ne bi mogao biti sodomit, izvršavati čedomorstvo, ako bi živio u skladu sa kršćanskim vrijednostima. To ne znači da su kršćani bili dobri; mi ljudi smo loša družina i naši životi kršćanina, čak i ako nisu tako mračni i odvratno nastrani, su obično vrlo osrednji. Oznaka kršćana katolika ponovno znači razdvajanje, čak i za bijedne mediokritete, od onoga što nekršćanski svijet Zapada odobrava i priznaje.

Kršćanstvo je bilo u suprotnosti poganskome svijetu, ne samo po pitanju bluda, čedomorstva i idolopoklonstva; nego i po pitanju braka. Kršćani su učili kako muškarac i žena imaju međusobno jednaka prava na tijela; žena je povrijeđena muževom prevarom baš kao što je i muž povrijeđen ženinom prevarom. Kršćanstvo je značilo i neprihvaćanje preziranja uloge ženskog partnera u bludništvu, pozivajući prostitutku na pokajanje i odbijanje kokubinata. Konačno, za kršćane nije dopušten razvod. Te razlike su bile mjera, poprilično velika, razdvajanje između kršćanstva i poganskog svijeta po tim pitanjima. Danas je naravno kršćanski nauk poznat diljem svijeta; ne trebamo ni napominjati kako za Zapadnjake "prihvaćanje tradicionalnog morala" znači smatranje bludničenja pogrešnim – ne radi se o činu kojeg poštujemo. Moramo biti svjesni da se, kao i u kod čedomorstva, radi o judeo-kršćanskom naslijeđu. Moramo shvatiti kako poganska društva teže drugačijem shvaćanju obje stvari. Prema kršćanskom nauku, vrijednost ima svaki ljudski život, muška čistoća baš kao i ženska, radi se o dijelu uobičajenog poziva kršćanina, nije samo povezano sa suzdržanošću redovnika. Vjernost, prema kojoj muškarac gleda samo na svoju ženu, zanemarujući sve druge žene, bila je jedna od velikih vrijednosti braka.

No, razlika je puno veća između kršćanina i moderne poganske, postkršćanske moralnosti koja je iznikla kao rezultat kontracepcije. Pojednostavljeno; Kršćanstvo je naučavalo da muškarci moraju biti čisti kao što su pogani vjerovali da žene moraju biti čiste; a kontraceptivni moral uči kako žene moraju biti toliko malo čiste kao što su pogani mislili da muškarci moraju biti.

A ako ne postoji ništa intrinizično pogrešno u odnosu sa kontracepcijom, i ako bi to postala raširena praksa svugdje gdje dolazi do odnosa ali ne i začeća, onda je vrlo teško vidjeti koji je prigovor tome moralu, jer temelj prigovaranju bludu i preljubima bila je činjenica kako su spolni odnosi opravdani samo u okruženju koje u pravilu rezultira djetetom za kojeg brinu majka i otac. Ako možete pretvoriti odnose u nešto drugo osim reproduktivnog čina (pritom naravno ne mislim da je svaki čin reproduktivan, baš kao što svaki žir ne rezultira novim hrastom, ali radi se o reproduktivnoj vrsti čina) onda zašto bi, ako ga možete promijeniti, taj čin bio ograničen samo za vjenčane? Ograničen na partnere koji su vezani formalnom, pravnom unijom čija je temeljna svrha odgajanje djece? Jer ako to nije osnovna svrha braka onda ne postoji razlog zašto bi primjerice "brak" trebao biti između ljudi suprotnog spola. No onda dolazi do pitanja zašto bi imali ceremoniju, zašto bi uopće imali ikakvu formalnost. Moramo priznati da su djeca u tom općenitom smislu glavni smisao postojanja takvih zajednica. Ali ako spolnu uniju možemo namjerno i potpuno

odvojiti od plodnosti onda se možemo zapitati zašto bi spolna unija morala biti bračna zajednica. Ako je izražavanje ljubavi između partnera glavni smisao, onda ne bi trebali spolnost tako usko ograničiti.

Dakle jedini prigovor novome poganskome, kontracepcijskom moralu bit će to što drugi uvjet koji sam spomenula jednostavno neće biti ispunjen – raširenost kontracepcije kako bi se spriječili začeće. Suprotno društvu koje se pridržava takvog morala, sve više i više ljudi stupati će u odnose sa malo osjećaja odgovornosti, malo ograničenja, ali ipak neće biti pažljivi i uvijek koristiti kontracepciju. Tako raširenost korištenja kontracepcije dovodi do sve više i više, a ne manje pobačaja (Iznimka tome je kratkotrajno stanje u kojem je pobačaj potican, a kontracepcija nije dostupna – nakon što kontracepcija postane dostupna dolazi do brzog, ali trenutnog smanjenja pobačaja.) Doista, pobačaj se danas preporuča kao mjera kontrole populacije – druga linija obrane.

Ako je to jedini prigovor onda su nam izgledi poprilično slabi jer poput straha od spolnih bolesti, radi se o prigovoru koji neće inspirirati ljudi kao što bi to učinio pozitivan ideal čistoće.

Kršćanstvo je podučavalo takav ideal čistoće: u užem smislu, a u širem smislu je čistoća jednostavno vrlina po pitanju spolnosti, baš kao što je hrabrost vrlina po pitanju opasnosti i teškoća. U užem smislu čistoća znači neporočnost, uzdržavanje. Moram nešto reći o tome – iako sam tek osrednja svjetovna osoba koji vodi običan svjetovni život, pokušat ću to objasniti.

Vjerujemo da je svrha ljudi biti u zajedništvu sa Bogom. Boga koji je jedina istina je neizmjerno vrijedno poznavati, nešto čega se nikada ne možete zasititi, kao da posjedujete vodu zbog koje više nikada ne možete biti žedni jer vaša žeđ je zauvijek utažena. Tu potencijalnost, tu nevjerojatnu mogućnost poznavanja Boga na taj način da čak dijelimo njegovu prirodu, kako to naučava kršćanstvo; zbog te potencijalnost, svaki život moramo smatrati dragocjenim. Možda neki život ima malo potencijala po svim pitanjima za koje ovaj svijet mari; ali uvijek postoji mogućnost da ispuni svoju svrhu. Ne možemo ni znati da je vrijeme mogućnosti stjecanja vječnog života završilo, koliko god da je netko postao star, jadan i "beskoristan".

Postoje neki ljudi koji imaju toliku želju za time da se potpuno posvećuju, odumiru u želji za svjetovnim, zemaljskim i tjelesnim užicima. Ljudi koji su ispunjeni tom velikom željom koju slijede, koji prakticiraju čistoću u užem smislu – to je smisao, slava kršćanskog celibata i djevičanstva te zavjeta čistoće. Mislim da bi trebali biti upoznati sa time kako bi cijenili kršćanski nauk o čistoći u širem smislu, ali nisam dovoljno kvalificirana pa pišem na ovaj način.

II

Vraćajući se na čistoću, ali ne u užem smislu nego u smislu u kojem se radi o vrlini povezanoj sa seksom, kršćanska crkva je uvijek bila protiv kontracepcije još od najranijih

vremena zbog povrede čistoće. Radi se o židovskom naslijeđu, citirajući Sv. Augustina, prigovor je "osnovnim načinima spolnog čina u kojima dolazi do sprječavanja začeća". U dokumentu iz trećeg stoljeća, jedan kršćanski autor piše o korištenju kontracepcije kod slobodnih žena u Rimu. Te žene su se ponekad udavale za robove kako bi imale kršćanske muževe, ali dolazile su u kušnju jer prema rimskom zakonu, ako je otac bio rob, onda je i sin rob, tako da je to zastrašilo pomisao na djecu pa su koristili neke oblike kontracepcije. Radi se o najranijem zapisu u kojem se iznosi eksplicitno razmišljanje o toj temi. Autor spominje tu pojavu kako bi upozorio kršćane da se radi o sramotnoj praksi.

Od tada je kršćanski nauk isti. Dovoljno je spomenuto samo dvije znamenitosti koje su putokaz kršćanskom učenju – nauk Augustina i Tome Akvinskog. Sv. Augustin je pisao protiv manihejaca, koji su smatrali da je svaki spolni odnos zlo. Smatrali su da je rađanje gore od seksa; ako netko mora stupati u odnose neka ne rezultira rađanjem koje zarobljava dušu unutar tijela. Dakle ograničili su odnose na ono što su vjerovali da je neplodno razdoblje i koristili su kontracepcijske lijekove tako da nikada ne bi imali djecu. Ukoliko bi došlo do začeća uzeli bi lijekove koji bi rezultirali pobačajem; ako i to nije uspjelo, u svojoj okrutnoj požudi ili pohotljivoj okrutnosti, kao što zapisuje Sv. Agustin, ostavili bi dijete da umre. (Želja za ubijanje djece je poprilično zajedničko obilježje u ljudskoj rasi.)

Augustin je osuđivao takvo ponašanje i žustro se suprostavio takvom nauku. Nije moguće da je seks zlo; radi se o izvoru ljudskog društva, a život je Božje djelo. S druge strane poznata je krutost u Augustinovom pogledu na seks. Smatrao ga je oštećenijim(zbog Pada) od naših ostalih svojstava. Odnosi sa ciljem začeća su dobri, ali potreba za spolnim odnosim u drugim slučajevima je prema njemu nemoć. Međutim, "muž i žena", citiram, "duguju jedan drugome ne samo vjernost vezanu uz spolnu zajednicu zbog djece – što čini prvo društvo ljudske vrste s takvim moralom - nego i vrstu međusobne usluge kako bi pomogli jedni drugima u nošenje tereta slabosti, radi sprječavanja nezakonitih spolnih odnosa."

Augustin idealom smatra nešto za što je sigurno znao da nije tako često: život oženjenih ljudi koji više ne žele djecu, a i dalje žive u suzdržljivosti. Smatrao je slabošću što nekolicina tako živi. Postoji određeno služenje tjelesnim željama ukoliko se ne možemo suzdržavati, ali brak je takvo veliko dobro, rekao je, da uklanja poroke iz takve želje; i ono što je loše u našim slabostima se time opravdava. Ako jedan partner zahtjeva spolni odnos zbog pritiska spolnih želja, onda drugi postupa ispravno kada se složi sa time, ali postoji barem laki grijeh kada ga zahtjeva zbog tog motiva, a ukoliko je netko izuzetno neumjeren, smrtni grijeh.

Ovaj dio njegovog učenja je izuzetno odbojan u našem vremenu, ali moramo primijetiti kako su ga malo krivo shvatili. Govori se kako za Augustina spolni odnos koji nije sa ciljem začeća uključuje stvarni grijeh, iako ne smrtni grijeh – malo grijeha – od strane barem jednog partnera, onog koji ga zahtjeva. Ipak, izgleda da ono što želi reći nije to, nego nešto drugačije; ako netko traži odnos samo zbog tjelesne želje radi užitka, onda postoji takav grijeh; i takvo potonje objašnjenje je zapravo bilo konstantno kod svih svetaca i doktora Crkve koji su pisali o toj materiji.(Poslije ću se vratiti na to.)

Sv. Augustin doista nije pisao eksplicitno o bilo kojem drugom motivu osim puke senzualnosti prilikom traženja odnosa kada nema želje za oplodnjom. Ono što kaže ne isključuje postojanje drugih motiva. U njegovom zapažanju kako oženjeni ljudi duguju jedni drugome neku vrstu uzajamne usluge postoji klica motiva kojeg teolozi nazivaju "uzvraćanje bračnog duga". Akvinski je dao dva doprinosa, prvi se tiče ove točke: primjećuje kako muškarac mora platiti bračni dug ukoliko vidi želju kod žene bez da ga ona zatraži. Također mora primijetiti želi li ona to. To baca prikladnije svijetlo na Augustinovu "međusobnu uslugu", i uništava sliku koju su neki imali kako je odnos koji nije sa ciljem oplodnje nužno grešan jer ga jedna strana mora "zahtijevati" i to ne zbog nekog dostojnog motiva nego čisto iz "želje za užitkom". Teško možemo ustvrditi kako je prepoznavanje želje za odnosom grijeh! Naravno, Sv. Toma govori iz muške perspektive, ali istu stvar možemo reći i za ženu; jedina razlika je u tome što bi njena uloga bila više u ohrabrivanju i pozivanju.(Malo je moderno dati takav komentar. Danas smo svjesniji ljudskih odnosa i složenosti nego što su izgleda to bili raniji autori.)

Sv. Toma nasljeđuje Sv. Augustina i sve ostale tradicionalne učitelje u mišljenju kako je odnos koji je rezultat požude, samo zbog užitka, grijeh , iako laki kada neumjerenost nije velika, to je najmanji grijeh protiv čistoće.

Njegov drugi doprinos je definicija "grijeha protiv prirode". Ta fraza se odnosi na devijantna djela poput sodomije i bestijalnosti. Definirao je tu vrstu grijeha kao one koji su intrinizično nepogodni za stvaranje. Ta definicija je kolosalne važnosti. U skladu je sa Augustinovim spominjanjem spolnog čina koji u svojoj "osnovi" ima sprečavanje oplodnje, tako prepoznajemo načine kontracepcije kao oblike neprirodnih poroka. Većina tih metoda predstavlja devijantne spolne radnje.

Međutim, kontracepcija putem medicinskim metoda, baš poput pobačaja, su još kroz Srednji Vijek okarakterizirane kao ubojstvo. To se čini kao nerazumno korištenje pojma ubojstva, ali nije nerazumno kod pobačaja; iako bi neki mogli sumnjati u opravdanost nazivanja oplođenog jajašca ljudskim bićem, ali uskoro se razvija nešto ljudskog oblika; u svakom slučaju to je definitivno početak ljudskog bića (ili više njih u slučaju dijeljenja kada nastaju blizanci), i ako počinite pobačaj u tako ranoj fazi svejedno uništavate početak čovjeka.

Ali pojam ubojstva jednostavno nije proširiv na većinu oblika kontracepcije. Pojam se koristio u mračnom dobu (pritom mislim na otprilike 5.-12. stoljeće) zato što su smatrali kako su sve medicinske metode zapravo abortivne, moramo se prisjetiti kako nitko nije znao o jajašcu. Kao što i sam jezik otkriva, spominje se "sjeme"; žensko tijelo je smatrano poput tla u koje se zasađuje sjeme, dakle propadanje sjemena koje je zasijano bi bilo jednako kao i propadanje oplođenog jajašca, namjerno propadanje jednog bi bilo poput namjernog propadanja drugog. Dakle to je objašnjenje zašto se smatralo da je kontracepcija jednaka ubojstvu – izjednačili su to dvoje jer su vjerovali da se radi o vrsti postupka koja uništava oplođeno jajašce.

Kada je Aristotelova filozofija postala dominantna u 13. stoljeću nova slika(iako još uvijek pogrešna) zamijenila je staru: žena je izvor materije, a muškarac oblikovnog principa novog začeća. Zbog toga je prošireni pojam "ubojstva" izgledao neodrživ – kontracepcija koja sprječava formaciju očito ne uništava nešto što je već započelo postojati kao ljudski život. Sa današnjim fiziološkim znanjem kontracepciju možemo razlikovati od ranog pobačaja, iako neke kontracepcijske metode djeluju abortivno.

S druge strane, odnose koji koriste kontracepciju putem mehaničkih metoda je lako svrstati u "grijeh protiv prirode" kako ga definira Sv. Toma. Razmišljanje na taj način je podržano sa sljedećim opažanjem; pretpostavimo da nečija kontracepcijska metoda uključuje prihvaćenje nekog perverznog oblika spolnog čina, ne bi rekli da je počinio dva odvojena grijeha; jedan perverznosti i drugi kontracepcije: radilo bi se o jednom pogrešnom činu, upravo zato što perverznost fizikalnog čina toliko mijenja stvari da ni ne postoji mogućnost začeća.

Tako su teolozi pokušali proširiti pojam zla na perverznost – primjerice "perverzno korištenje tijela" - kako bi pokrili sve tipove kontracepcije uključujući medicinske koji ne mijenjaju sam fizikalni čin u neki od "grijeha protiv prirode".
Kontracepcija je postala toliko uobičajena u ovoj zemlji, protestanti su je na kraju prihvatili, ali Papa je ponovio osudu kontracepcije. Jasno je kako osuda znači da je namjerni čin sa kontracepcijom koji predstavlja kršenje čistoće, "sramotna stvar", ali obrazloženje koje su ponudili teolozi nije bilo zadovoljavajuće. Situacija je bila intelektualno izrazito uznemirujuća. S jedne bi strane prihvatiti neku od metoda, a zabraniti, primjerice, kondome bi bilo apsurdno, zar ne? S druge strane, proširenje pojma perverznog čina, devijantnog čina, se činilo previše nategnutim.

Nadalje, iako ne moramo biti učeni (nitko ne mora) ili u mogućnosti dati uvjerljivo objašnjenje razloga za neko učenje – jer sjetite se da Crkva uči sa autoritetom božanskog povjerenstva, Papa drži "proročansku" poziciju, a ne katedru znanosti, moralne filozofije ili teologije – ipak, moralna učenja Crkve, po njenim vlastitim tvrdnjama, bi trebala biti razumna. Kršćanska moralna učenja nisu otkriveni misteriji poput Trojstva. Nedostatak jasnog objašnjenja razloga za to učenje su uznemirili mnoge ljude. Vjerujem, posebno mnoge klerike čiji je posao objasniti to učenje ljudima.

Pojavila su se nova pitanje jer su na raspolaganju bile učinkovite kontracepcijske tehnike i novo fiziološko znanje. Pritom mislim na racionalno ograničenja obitelji. Zbog neznanja, ljudi su prije mogli provoditi takva ograničenja samo pomoću očito nasilnih i zloglasnih metoda. Dakle nitko nije zastupao mišljenje da bi program koji rezultira razumnim brojem djece (bilo kojom metodom osim suzdržavanja tijekom određenog perioda) bio u skladu sa čistoćom. Doista, već i samu ideju "razumnog broja djece" bi bilo teško formulirati u skladu sa i pristojnim i realističnim razmišljanjem. Prepušteno je Bogu da odluči koliko će netko imati djece.

Kako se u društvu širila kontracepcija rastao je i pritisak na oženjene katoličke parove. Ponuđeno im je ograničenje odnosa na neplodna razdoblja – ispočetka na vrlo oprezan

način (što je razumljivo s obzirom na pozadinu koju sam opisala), a poslije sa sve većim preporukama. Tom metodom spolni čin nije promijenjen kako bi postao neplodan, tako da osuda koja se odnosi na čin sa kontracepcijom kao nešto što je perverzno i što predstavlja tešku povredu čistoće, nije primjenjiva. Sve ostale metode su "protiv prirodnog zakona".

Trebala bih se malo zaustaviti na izrazu "protiv prirodnog zakona". Trebamo primijetiti zanimljivi kuriozitet jer se u svakodnevnim raspravama obično češće spominje "prirodni zakon" u vezi sa katoličkom zabranom kontracepcije nego u vezi sa bilo kojim drugim pitanjem. Čak možete čuti kako ljudi govore o "argumentu iz prirodnog zakona". Vjerojatno postoji snažna asocijacija riječi: s jedne strane kontrast "umjetan"/"prirodan", a s druge izrazi "neprirodni porok" ili "grijeh protiv prirode" koji označavaju raspon grijeha protiv čistoće, dakle ona djela koja su pogrešna svoje vrste, koja nisu pogrešna samo zbog okolnosti da osobe nisu vjenčane: ne upuštaju se u čin koji bi bio ispravan da su u braku i imaju dobre motive – oni čine nešto drugačije. To je raspon grijeha protiv čistoće koje nazivamo "grijehom protiv prirode".

U stvari ne postoji postoji veća povezanost "prirodnog zakona" sa zabranom kontracepcije nego što je povezanost sa bilo kojim drugim područjem moralnosti. Svaka vrsta pogrešnog čina je "grijeh protiv prirode": krađa, podmetanje nekome, ugnjetavanje ljudi. "Prirodni zakon" je jednostavno način na koji govorimo o moralnosti, koriste ga katolički mislioci jer vjeruju da su opći propisi o moralu proglašeni od Boga Stvoritelja u prosvijećenom ljudskom razumijevanju pri razmišljanju u općim terminima o tome koja su dobra, a koja pogrešna djela. Drugim riječima, otkrića refleksija i zaključivanja kada razmišljamo izravno o tim stvarima su Božji zakoni za nas(neovisno o tome jesmo li mi toga svjesni).

Kada razmišljamo o ponašanju moramo obratiti pažnju na zakone prirode u drugom smislu. Dakle općim i poznatim činjenicama prirode, također i utvrđenim znanstvenim zakonima. Primjerice, resurse zemlje moramo iskoristiti kako bi zadovoljili naše potrebe i poboljšali naše živote: radi se o općoj i poznatoj činjenici prirode. Dakle potrebno je uspostaviti kontrolu nad resursima od strane određenog vlasnika, bilo plemena, države, grada, tvrtke, kluba ili pojedinca: radi se o instituciji vlasništva. Zakoni prirode u znanstvenom smislu će utjecati na pravila kontrole kojih se razumno pridržavati. Tip instalacije koja je potrebna kako bi omogućili struju ćemo uzeti u obzir kada pišemo zakone neke države ili grada vezano uz kontrolu tog resursa. Institucija vlasništva ima svoju nužnu posljedicu prema "zakonu prirode" u etičkom smislu, u smislu zakona moralnosti, koja zabranjuje krađu. Korisno je, izuzetno korisno, da razjasnimo sa time, to će nam pomoći da razmišljamo i djelujemo pravedno i ne budemo previše ludi kada razmišljamo o vlasništvu.

Na takve načine je Papa govorio o prirodnim zakonima u Humanae Vitae – izraz se javlja u svim navedenim značenjima – tema prirodnih zakona u etičkom smislu nema nikakvu veću važnost kada govorimo o kontracepciji nego kada govorimo o bilo čemu drugom. Konkretno, ne upotrebljavamo taj pojam zato što osuđujemo nešto umjetno.

Mjerodavno, čvrsto učenje Crkve kojeg su primali svi katolici do 1964. godine je bilo dovoljno jasno: sve umjetne metode kontrole rađanja su smatrane ozbiljno pogrešnima, ukoliko prije, poslije ili za vrijeme spolnog čina učinite nešto sa namjerom da taj čin pretvorite u neplodni čin (a inače bi bio plodan).

Tada je već osnovano povjerenstvo od strane Pape Ivana kako bi istražili ta pitanja. Povjerenstvo se sastojalo od ekonomista, doktora i drugih laika, baš kao i teologa. Inače, Papa Ivan je osuđivao kontracepciju kao i njegovi prethodnici: obična je laž sugerirati kako ju je podržavao. Papa Pavao je uklonio stvar iz nadležnosti Vijeća, i ostavio Papi da donese tu potrebnu odluku (što je zahtijevala suvremena situacija i nova otkrića – ponajviše oralna kontracepcija).

Od '64 nadalje došlo je do ogromne količine propagande za poništenjem prethodnog učenja. Sjetit ćete se toga. Tada, kada ga je cijeli svijet napadao kako bi ga promijenio, Papa se ponio kao Petar. "Šimune, Šimune", naš Gospodin je kazao Petru "evo Sotona zaiska da vas prorešeta kao pšenicu. Ali ja sam molio za tebe da ne malakše tvoja vjera. Pa kad k sebi dođeš, učvrsti svoju braću." Tako je Pavao potvrdio jedinu doktrinu koja je bila prisutna kao učenje Crkve o tim pitanjima; i postupivši tako pretrpio proklinjanje svijeta.

Ali Athenagoras, Ekumenski Patrijarh, koji ima primat Pravoslavne Crkve, odmah je progovorio i potvrdio da se radi o kršćanskome učenju, jedinome mogućem kršćanskome učenju.

III

Među onima koji su se nadali promjene došlo je do trenutne reakcije kako je Papino učenje pogrešno, nije vjerodostojno jer nema formalni karakter nepogrešivog dokumenta. Što se tiče toga, Papa je poprilično svečano potvrdio jedino i stalno učenje Crkve. Činjenica kako enciklika nije nepogrešiva vrsta dokumenta pokazuje samo to kako nedostaje jedan argument istinitosti učenja. To ne pokazuje da bi bitna poruka enciklike mogla biti pogrešna – kao što ni činjenica da postoji mogućnost da krivo zapamtiti neki telefonski broj ne znači da vi stvarno ne znate svoj telefonski broj.

Netko bi mogao upitati: "Ali ne postoji li mjesta za daljnji razvoj? Nije li se situacija promijenila?" Odgovor na to je; "Da – trebalo je doći do razvoja i došlo je do njega." Bez sumnje je zato Papa Ivan mislio da je potrebno povjerenstvo i zato je bilo potrebno Papi četiri godine kako bi formulirao učenje. Moramo zapamtiti da, kao što kaže Newman, razvoj "koji proturječi i preokreće tijek doktrine koja je prije razvijena, i iz koje nastaje, je sigurno pogrešan". Niti jedan drugi razvoj ne bi bio točan. No, sigurno je kako konačna osuda oralne kontracepcija predstavlja razvoj – kao i neke drugi točke u enciklici.

Razvoj je bio potreban, djelomično zbog novih fizioloških saznanja i oralne kontracepcije, a djelomično zbog socijalnih promjena, posebice vezanih uz žene. Nova saznanja doista daju najbolji argument kojeg poznajem za tvrdnju kako bi dopuštanje kontracepcije bilo u skladu sa tradicionalnim kršćanskim moralom. Argument bi išao ovako: Ne postoji puno

drevne tradicije koja osuđuje kontracepciju kao zaseban grijeh. Zabrane koje pronalazite od najranijih vremena se tiču pobačaja (nazvanog ubojstvo) ili neprirodnog poroka. Ali kontracepcija, ako je pogrešna stvar, se razlikuje od navedenih djela tako da je to pitanje i dalje otvoreno. Autoritet učenja koje se protivi kontracepciji, prema argumentu, je zapravo samo autoritet neke nedavne papine enciklike i pastoralne prakse u modernom vremenu.

Pa, ovaj argument ima jedino snagu da dokaže kako postoji potreba za razvojem, potreba koje smo ionako bili svjesni. Argument ne pokazuje kako je Papa mogao naučavati dopustivost čina sa kontracepcijom; jer kako bi mogao napustiti tradiciju zabrane neprirodnog poroka i namjernog pobačaja, makar on bio u ranoj fazi razvoja? S druge pak strane, reći: "Pogrešno je činiti te stvari; ali možete, bez grijeha, koristiti druge oblike kontracepcije" – ne bi li to bilo smiješno? Primjerice, "Ne smijete koristiti metodu prekida ili kondom, ili spiralu. Prvo podrazumijeva vaše djelovanje po neprirodnom poroku, a potonje djeluje abortivno. No, smijete koristiti dijafragmu ili pilulu." Takvo učenje bi bilo apsurdno, nisu ga nikada niti predlagali.

Vidjeli samo kako teološka obrana Crkvenog nauka u suvremeno doba nije pretvorila kontracepciju u pobačaj nego ju je opisala kao perverziju prirodnog reda. Argument za to nije toliko jednostavan, jer općenito nije pogrešno uplitati se u prirodne procese. Međutim, dokle god kontracepcija znači ujedno i poigravanje sa organima odnosno sa samim činom, postoji određena opravdanost takvog stava jer se odnos sa kontracepcijom pretvara u čin zbog neprirodnog poroka, pa su ga takvim i ocijenili.

No, ta opravdanost se smanjuje sa izumljivanjem sve profinjenijih ženskih kontracepcija; a potpuno nestaje sa izumom kontracepcijske pilule; jer očito je da se žena iz nekog razloga može naći u stanju (kakvo je inače izazvano takvom kontracepcijom) pa bi to odmah značilo da je čin postao loš. Ili još jedan primjer, ako bi žena neko vrijeme uzimala pilulu protiv ovulacije zbog kontrole neke bolesti nitko ne bi smatrao da je tada spolni čin(zbog toga) zabranjen. Dakle, očito je kako je pogrešna sama kontracepcijska namjera - jer sam spolni čin u takvim okolnostima nije fizikalno promijenjen. O tome je trebalo promisliti u enciklici Humanae Vitae.

Međutim, ljudi su još uvijek zbunjeni jer se čini kako je namjera kada se uzima oralna kontracepcija ista kao i kada spolni čin namjerno ograničimo na neplodna razdoblja. S jedne strane to je točno, zapravo se to i ističe u Humanae Vitae, u poglavlju kojeg ću uskoro citirati, ali s druge strane, to nije istina.

Razlog zašto su ljudi tako zbunjeni zbog namjere, i zašto nekada misle kako ne postoji razlika između odnosa sa kontracepcijom i korištenja neplodnih razdoblja kako bi izbjegli začeće, je sljedeći: Ne primjećuju razliku između "namjere" kada to znači namjernost stvari koje radite- da to radite namjerno – i kada to znači daljnju ili priloženu namjeru onome što radite. Na primjer, radim stol: radi se o namjernoj akciji zato što to radim s namjerom. Imam daljnju namjeru, primjerice zarađivati za život tako što radim stolove. Odnos sa kontracepcijom i odnos u neplodnim razdobljima može biti sličan po pitanju

daljnje namjere, i te daljnje namjere mogu biti dobre, opravdane, izvrsne. To je primijetio Papa. Skicirao je takvu situaciju i rekao; "Ne možemo negirati da u oba slučaja vjenčani par, sa prihvatljivim razlogom" (jer tako je zamislio taj slučaj) "ima jasnu namjeru izbjeći djecu i žele osigurati da se nijedno ne rodi." To je komentar na dvije stvari: odnos sa kontracepcijom s jedne strane, i odnos za neplodnih perioda sa druge strane – oba sa namjerom ograničavanja obitelji.

No, odnos sa kontracepcijom je pogrešan, ne zbog daljnje namjere, nego zbog vrste namjerne akcije koju poduzimate. Niste dopustili činu da bude čin kojim se prenosi život, nego ste ga namjerno pretvorili u neplodan i tako promijenili u potpuno drugačiju vrstu čina.

Kada razmišljamo o nekoj akciji(djelovanju), moramo prosuditi nekoliko stvari o sebi. Prvo: je li vrsta čina o kojemu razmišljamo nešto što je ispravo učiniti? Drugo: jesu li naše daljnje ili okolne namjere ispravne? Treće: je li duh u kojemu to radimo ispravan? Spolni čin sa kontracepcijom ne zadovoljava prvo pitanje; i namjera za takvim činom nije uopće namjera za bračnim činom. Upuštanje u običan spolni čin u braku u neplodno vrijeme je savršeno običan čin bračnog odnosa; i bit će pogrešan, ako je pogrešan, samo po drugom ili trećem pitanju.

Kako bi shvatili da je namjerni čin sam po sebi bitan baš kao i daljnja ili prateća namjere, možete razmisliti o očitom primjeru poput krivotvorenja čeka kako bi ukrali od nekoga i dobivena sredstva dali u dobru svrhu. Namjerni čin, davanje krivotvorenog čeka, je nepošten čin, a daljnja dobra namjera ga ne poništava.

Ako je spolni čin sa kontracepcijom dopustiv što onda možemo prigovoriti uzajamnom samozadovoljavanju, spolnom činu in vase indebito, sodomiji; kada je normalan čin nemoguć ili nepreporučljiv (ili u bilo kojem slučaju, već prema ukusu)? Ne može biti bitno samo ponašanje tijela. No, ako su takve stvari dopuštene, onda primjerice postaje nemoguće vidjeti išta pogrešno sa homoseksualnim odnosom. Ne želim nikako reći da ćete ako mislite da je kontracepcija ispravna činiti i sve ostale stvari. Navika poštovanja opstaje i stare predrasude teško umiru, ali želim reći da nećete imati solidan razlog protiv tih stvari. Nećete moći odgovoriti onima koji tvrde da je to sve ispravno. Ne možete negirati da nas je kršćanstvo izvelo iz poganstva odbijajući stalno takve stvari. Ako branite kontracepciju, odbijate kršćansku tradiciju.

Ljudi koji nisu u toj tradiciji će vjerojatno vidjeti da su moji argumenti održivi: ako je odnos sa kontracepcijom ispravan onda su i svi drugi oblici spolne aktivnosti. Za njih to nije argument protiv kontracepcije, prema njima sve je dopušteno, dokle god je to ono što ljudi žele. Mislim da će katolici znati, ili osjetiti, kako su te druge stvari pogrešne. Samo u zbunjenosti našeg vremena, možda neće vidjeti da odnos sa kontracepcijom, iako manje devijantan, i iako možda ne uključuje fizikalnu devijaciju čina, ipak potpada pod istu osudu. Jer u spolnom činu sa kontracepcijom, vaša je namjera čin koji može biti plodan pretvoriti u neplodan. Vaša namjerna akcija kao takva, vaš čin je intrinzično neprilagođen stvaranju i zato spada pod osudu. Velika je razlika između te i metode "ciklusa"; jer metodu "ciklusa"

ne koristite samo tako što sada imate odnose, nego i tako što sljedeći tjedan nemate odnose; a činjenica da nemate odnose sljedeći tjedan nije nešto što će pretvoriti današnji čin u neplodni; današnji spolni čin je običan spolni čin, običan bračni čin. Jedino ako se oženite i predložite da (poput manihejaca) ograničite odnose na neplodna razdoblja onda bi lažirali brak i živjeli u običnom konkubinatu, ili ako bi samo zbog svoje želje odlučili da nikada više neće imati nijedno dijete, onda bi obeščastili svoj brak.

Možemo si pomoći u shvaćanju te razlike razmišljajući o razlici između sabotaže i zadovoljavanja minimalnih dogovorenih(besmislenih) uvjeta. Pretpostavimo slučaj kada će oba načina imati tipičan cilj "industrijske akcije". Prvo pitanje je je li cilj opravdan. No, pretpostavivši da je opravdan, nije isto kako ga provodimo.

Ako čovjek radi tako da zadovoljava minimalne dogovorene uvjete to bez sumnje utječe na akcije koje poduzima kako bi završio posao. To ih također pretvara u akcije sa ciljem takvog i takvog plana. To je stvar "daljnje namjere sa kojom" radi ono što radi; što se na kraju reflektira na njegove akcije na način kako sam opisala. Drugim riječima: mi sudimo kako bilo koji cilj ili plan daje novu karakterizaciju sredstvima ili stvarima koje poduzima kako bi ih izvršio. Ipak, on još uvijek, primjerice vozi vozilo na njegovo mjesto što je dio njegovog posla.

Međutim, ako on pokuša sabotirati svoje akcije – primjerice, oštetiti stroj na kojem bi trebao raditi - to znači da sada njegova namjerna akcija, radni učinak "operiranja "stroja" nije onakav kakav je u opisu posla. To vrijedi bez potrebe da ukažemo na daljnju namjeru (industrijskog rata) kao odraza na njegove akcije. (N.B. To vrijedi neovisno o tome je li takva sabotaža opravdana.)

Dakle razlika na koju ukazujemo kako bi pokazali da "metodu ciklusa" možemo opravdati(iako ne možemo spolni čin sa kontracepcijom), je razlika koja je potrebna i u drugačijem kontekstu.

Ljutnja zagovaratelja kontracepcije je doista dokaz kako je ograničenje začeća putem metode ciklusa u sukobu sa njihovim razmišljanjem. Ismijavaju je jer ne funkcionira. Ali ona funkcionira za mnoge. Bilo je uzvika protiv Pape jer je pozvao medicinske stručnjake da istraže metodu kako bi bilo više sigurnosti. Mislim da ljutnja govori o opskurnom priznanju razlike između običnog odnosa sa apstiniranjem u plodne dane kada postoji opravdanje što ne želite začeće, i prakticiranja odnosa sa kontracepcijom.

Biološki gledano, spolni odnos je reproduktivni čin baš kao što se i organi za razmnožavanje tako nazivaju zbog svoje uloge. Ljudski gledano, dobro i cilj spolnog čina je: brak. Spolni činovi koji nisu pravi bračni činovi su ili obična razvratnost, ili surogat, pokušaj da se postigne jedinstveno zajedništvo kojeg samo pravo predanje, brak, može obećati. Jer mi ne izmišljamo brak, kao što bi izmislili neko udruženje ili klub, baš kao što ne izmišljamo ljudski jezik. Brak je dio čovječanstva i ako smo sretni naći ćemo se u mogućnost da i sami uđemo u njega. Ako baš nemamo sreće možda ćemo živjeti u društvu koje je uništilo i deformiralo ovu ljudsku stvar.

To (što je dobro i cilj spolnog čina - brak) je razlog zašto samo prirodni spolni čin možemo smatrati bračnim činom. To je razlika između običnog bluda (ili preljuba) i pokvarenosti grijeha protiv prirode (i spolnog čina sa kontracepcijom). Stoga je odnos sa kontracepcijom unutar braka veća povreda čistoće nego što je preljub. Jer to nije ni pravi čin spolnog odnosa, dakle samim time nije ni pravi bračni čin. Oženiti se ne znači ući u savez uzajamnog ortakluka koji ne ovisi o spolnim aktivnosti. (Zašto bi onda uopće ceremonija poput vjenčanja bila potrebna ili relevantna kada bi to bilo tako?) Brak je uzajamno predanje u kojem svaka strana prestaje biti samostalna, na razne načine, i spolno: zajedno dogovorena seksualna sloboda je sjajna; dokle god ne postane neumjerena toliko da postanete robovi senzualnosti, ništa nije sramotno ukoliko je čin u koji se upuštate istinski i pravi bračni čin.

IV

Ovako će kršćanin shvatiti svoju dužnost vezanu uz taj mali, ali jako bitan, dio bračnog života. On je bitan u braku jednostavno zato što ne postoji takva stvar kao što je ležerni, beznačajni, spolni čin. To proizlazi iz činjenice da seks uključuje i prijenos ljudskog života. (Stoga slika spolnog čina koju neki, u ovo kontracepcijsko doba, zamišljaju i prihvaćaju, gubi svoje dublje značenje: on postaje ništa više nego vrsta ekstremnog poljupca, što bi moglo biti i nepristojno odbiti. No, oni zaboravljaju na uznemirujući duh povezan sa spolnim aktivnostima koje su po svojoj vrsti zajamčeno sterilni: samostalni ili još jednom, homoseksualni.)

Ne postoji takva stvar kao što je ležerni, beznačajni spolni čin; to svi znaju. Usporedite seks sa hranom – šećete se puteljkom i naiđete na neki plod, kako ste upoznati sa prirodom, uberete ga i pojedete – seks nije nikada takav. Zato su vrline povezane sa jedenjem tek stvar nečijih navika, dok vrlina povezane sa spolnošću – čistoća – nije samo stvar takvih navika. Spolni čin može biti pogrešan bez obzira na kontekst, daljnje namjere i motive.

Oni koji pokušavaju pretvoriti seks u običnu ležernu zabavu plaćaju kaznu: postaju plitki. Prije ili kasnije govor koji odražava takvo ponašanje postaje plitak. Obeščašćuju svoja tijela; smatraju beznačajnim ono što je prirodno povezano sa nastankom ljudskog života. Postoji i suprotan ekstrem, kojeg možda možemo vidjeti u naše vrijeme: pretvaranje seksa u vjerski misterij. To je nešto što kršćani ne rade. Očito je to, unatoč nekim poprilično uzvišenim glupostima koje se spominju. Primjerice, mi ne bi razvili kult štovanja spolnih organa; seksualne činove ne izvršavamo kao dio vjerskih rituala; ne pripremamo se za spolni odnos kao za sakrament.

Kao i uvijek, postoji kršćanska sredina između dva moguća ekstrema. To znači: nikada ne mijenjati spolni čin kako bi mu oduzeli svojstvo zbog kojeg je tako duboko značajan, tako bitan za ljudski život. Stoga kontracepciju ne smatramo odgovornim ponašanjem. Odgovornost podrazumijeva da spolni čin tretiramo kao takvog, sa mudrošću oko otvorenosti prema djeci. Radi se o standardu čistoće za kršćanina u braku. No, nije protiv

mudrosti da siromašniji ljudi dobrovoljno imaju više djece, "težnja je tijela smrt" - Rim 8,6. (danas je prisutno puno takve smrti).

Spolni činovi nisu sveti činovi, ali percepcija sramote koja se učini tijelu kada ih smatramo sredstvom ležernog zadovoljavanja, je sigurno mistična percepcija. Pritom ne mislim kako je ta percepcija vanredna. Uobičajena je kao i osjećaj poštovanja kojeg imamo prema tijelu umrle osobe: znanje da tijelo pokojnika nije nešto što ćemo samo ostaviti negdje kao što bi to učinili sa otpadom. To je također mistično, iako uobičajeno kao i čovječanstvo.

To spominjem jer želim pokazati kontrast između dvije vrste vrlina. Neke vrline, poput poštenja vezanog uz posjedovanje su fundamentalno utilitarne naravi. Poanta tih vrlina je uvođenje reda u ljudski život (što je moguće ukoliko ljudi imaju takve vrline). Neke vrline, iako profitabilne, su supra-utilitarne i stoga mistične. Primjerice, možete tvrditi kako poštivanje zabrane ubojstva čini život ugodnijim. Ako ljudi stvarno to poštuju, život će nam svima biti bolji – ali takav argument je izuzetno komičan zato što korisnost pretpostavlja živote onih kojima se pogoduje, a svatko može poprilično jasno vidjeti kako se šteta u ubojstvu čini upravo žrtvi, čiji život ne da nije u opasnosti, nego ga jednostavno više uopće nema. Nema ga da se žali; dakle utilitarni argument se mora odnositi na nas ostale. Dakle, iako točan, argument je izrazito komičan i nije osnova: prigovor ubojstvu je supra-utilitaran.

Takva je i vrijednost čistoće. To ne znači da vrlina nije korisna: ona je izuzetno korisna. Kada bi kršćanski standard čistoće bio naširoko rasprostranjen, svijet bi bio puno sretnije mjesto. Naš svijet je primjerice ispunjen napuštenim ženama – djelomično zbog fantastične prevare koja je tako dugo prisutna da je mogućnost laganog razvoda dio oslobađanja žene: iznenađujuće – te žene se često bore kako bi odgojile malu djecu ili su usamljene u srednjoj dobi. A koliko je tek bijede povezano sa gubitkom nevinosti kod mladih! Kakve strašne situacije ljudi stvaraju, na svoju i tuđu štetu, upuštajući se u nečasne seksualne veze! Vrag je postigao veliku propagandnu pobjedu: svugdje govore kako do problema vezanog uz seks dolazi zbog frustracija, apstinencije, zbog okrutnog neodobravanja društva. Kao da bi svijet bio sretno i bolje mjesto kada bi se samo riješili tih stvari; kao da su svi oni koji žive čisto nesretni, ne samo nesretni nego tvrdog srca, zlobni i prekritični. U duhu vremena (poprilično smiješna pojava), kada su psihijatre upitali za dijagnozu nepoznatog serijskog ubojice(Boston Strangler), predložili su da se radi o seksualno izgladnjelome pojedincu. Apsurdna pogreška! Neutemljena je ideja kako su ljudi koji se upuštaju u puno seksualnih susreta nježniji, milosrdniji i ljubazniji nego oni koji žive u dobrovoljnoj suzdržljivosti.

Problem sa kršćanskim standardom čistoće je u tome što zapravo nikada nije bio življen, a ne u tome da bi bio beskoristan kada bi bio prihvaćen. Upravo suprotno: bio bi od kolosalne važnosti za zemaljsku sreću. Ipak, radi se o vrlini, ne poput umjerenosti u jelu i piću, ne poput poštenja vezanog uz vlasništvo - te vrline imaju utilitarno opravdanje. Vrlina je to poput poštivanja života, ima supra-utilitarnu vrijednost, povezanu sa supstancom života, upravo se o tome radi kod naše percepciji o požudnom životu u kojem obeščašćujemo svoja tijela. Implicitno, razvratnost smatramo mrskom, čak i oni kojima se ne sviđa takav eksplicitan sud. Samo poslušajte, posvjedočite vulgarnosti kada se

spomene: gađenje kada netko opiše takav način života; sram kada je otkriven, zlobni pogled kada se odobrava. Tako ponašanje nije prisutno kod svakoga cijelo vrijeme; ali je prisutno kod svakoga. (Pretežak je posao stalno prihvaćati playboyovu filozofiju prema kojoj je ovakav život pogrešan, nešto što moramo zamijeniti sa zdravom i svesrdnom pohvalom seksualne zabave.)

Sada ulazimo u područje stalnog kršćanskog nauka kojeg smo već spomenuli, kako je spolni čin "samo zbog užitka" pogrešan.

To može uznemiriti i dovesti do zabluda jer se postavlja pitanje kada je spolni čin samo zbog užitka? Neki su mislili da to onda znači da je takav svaki odnos kojem cilj nije začeće. Vjerujem da su zbog toga neke katolkinje strahovale od užitka orgazma i smatrale ga pogrešnim, ili su smatrale pogrešnim svoju želju ili djelovanje po osjećajima tjelesne želje. No, takvo ponašanje nije razumno i nezahvalno je prema Bogu. Spolni čin, poput hranjenja, je sam po sebi dobra vrsta djelovanja: čuva ljudsku vrstu. Pojedinačni čin hranjenja ili spolnog čina prema tome može biti pogrešan samo kada ga neke okolnosti pretvore u pogrešan čin. Sav povezani užitak će biti dobar kao i sam čin.

Prema strožem moralu; spolni odnos (a možemo to reći i za hranjenje) ima u sebi nešto pogrešno ukoliko ga upražnjavamo sa namjerom koja nije izričito očuvanje ljudskog života – to je ono zbog čega je odnos dobra vrsta akcije. No, takvo razmišljanje podrazumijeva temeljito pogrešnu moralnu psihologiju. Bog nam je dao naše fizikalne apetite, a uzbuđenja koja dolaze sa time su dio našeg života. Uz umjerenost i prave okolnosti, djela potaknuta porivima mogu biti ostvarena na način zbog kojih su dobra po svojoj vrsti, tako da nema potrebe da pojedinačno budu nužna ili korisna prema svome cilju kako bi ih smatrali dobrom vrstom akcija. Spolni odnos je normalan dio bračnog života kroz cijeli život partnera, normalno je imati odnos bez ikakve druge svrhe osim imanja samog odnosa, radi se o dijelu bračnog života.

Obično će do takvih djela doći kada se pojavi želja, a želje je za spolni odnos ugodna; užitak, kao što je rekao Aristotel, usavršuje čin. No, to ne znači da je taj čin "samo zbog užitka". Taj izraz znači da je senzualnost ta koja zapovijeda: ali ako netko ima odnos kada dobije želju, a želja izaziva užitak - to ne dokazuje, ne znači da je senzualnost ta koja zapovijeda. Možete pravedno i razumno dobrovoljno odgovoriti na porive želja. Kada je to slučaj, čin je vođen razumnim umom, iako samo obrazlaganje i razmišljanje nije aktivno uključeno. Činjenica da netko ima odnos kada prema njegovom znanju ne postoji ništa protiv toga, znači da je to dobar i čestit bračni čin, plaćanje bračnoga duga.

Ipak, doista postoji u braku ono što bi nazvali odnos "čisto zbog užitka"; to je ono što kršćanska tradicija osuđuje. Neki od znakova su: neumjerena težnja odnosno preokupacija sa užitkom; podlegnuće želji nasuprot mudrosti; inzistiranje unatoč ozbiljnom odbijanju partnera. U svim tim slučajevima, osim posljednjem, oba partnera mogu dati svoj pristanak jer su ljudska bića često neuredna i ekstremna u svojoj senzualnosti. Jednostavan test je li to slučaj je ovaj: može li osoba zbog neke nužde biti tjednima ili mjesecima bez toga? Svatko bi se mogao naći u situaciji gdje bi se trebao odreći; potrebno

je paziti kako osoba ne bi došla u stanje kada to postoje nemoguće za njega. No, moramo također zapamtiti ono što se često zaboravlja; neosjetljivost i neopravdanost apstinencije je također grijeh protiv umjerenosti, radi se o prevari partnera.

Sada će se netko pozvati na "legalizam" (ovih dana česta optužba) protiv ove ideje koju sam preuzela od starih teologa; "vraćanje duga", predanje drugoj osobi tog dijela braka – dugovanja. To utjelovljuje jedan pojam za koji bih rekla da je pošten, istinit i poprilično općenit. Ljudi će rađe upotrijebljavati izraz međusobne ljubavi, ali što oni misle pod "ljubavi"? Misle li na "biti zaljubljen" ili misle na prirodnu bračnu privlačnost?

Svaki od tih pojmova može biti nedostatan ili jednostran. Ako nekoj vrsti ljubavi ne možemo zapovijedati; ne možemo izgraditi našu moralnu teologiju braka na pretpostavci kako će ta ljubav biti prisutna. Nedostatak te ljubavi je tužan, ali ta tuga postoji i vrlo je česta. Mislim da bi trebali izbjegavati korištenje indikativa za ono što je zapravo zapovijed – poput zakona izviđača ("Izviđač je uvijek dobar prema životinjama" - to zapravo znači da izviđač mora biti dobar prema životinjama.) Ukoliko čujemo "kršćanski par zajedno raste u vjeri i ljubavi" ne postavlja li se pitanje "a što ako ne raste?" Situacija će bit jasnija kada zamijenimo izraze koji su očito zapovijed za slatkoću ružičaste slike. Zapovijed je kršćanskome paru: "Rastite zajedno u vjeri i ljubavi". Ali zajedničku naredbu možete samo zajednički izvršavati. Pretpostavimo da to nije slučaj? Tada preostaju odvojene zapovijedi za svakoga u neizlječivo nesretnome braku, dužni ste i dalje voljeti partnera, iako možda neće osjećati privlačnost kojoj ne možete zapovijedati. Stoga je pojam "bračnog duga" izuzetno nužan, i jedini je realan: jer ne pretpostavlja stanje nečijih strasti.

Promatranje ispravnosti bračnog čina na ovaj način će nam pomoći na drugi način. Spriječiti će nas da pretpostavimo kako je ugodna privlačnost koja postoji između sretnog i bliskog para ispunjenje zapovijedi ljubavi.(može se raditi tek o gomilanju samozadovoljstva u uskoj ljubavi.) Apsolutno smo dužni ne dati učenje koje laska sretnima, a irelevantno je nesretnima. Pažljivo razmotreno, takvo učenje je suviše rigorozno u novom smjeru. Ljudi koji nisu u tako sretnom braku, nisu sretni u svom bračnom životu, ali svejedno imaju odanost vezi, dakle nisu dužni da se suzdrže od odnosa.

Mislim da bi značenje ovog nauka "ne samo za užitak" trebalo imati veliku privlačnost za katoličku misao današnjice koja je uvelike zabrinuta za laike. Danas želimo naglasiti kako je poziv o kojem se govori u Novom Zavjetu poziv kršćanina, svi imaju isti poziv. Život redovnika i časni i svećenika je više vrste nego onog u braku, ali ne zato što postoje dvije vrste kršćanina, nego zato što u obliku njihova života postoji veća šansa da živite prema istini i zakonima dobrote; po svojoj profesiji, oni koji su dali vjerski zavjet su odlučili ugoditi Bogu sami. No, mi laici nismo manje pozvani na kršćanski život, u kojem je ključno pitanje: "Kamo je usmjeren vaš um i volja?" To je na kušnji našim reakcijama kada postoji neka cijena(ili opasnost) koju moramo platiti da bi bili kršćani. Ukoliko se pojavi takva situacija trebali bi nam biti drago, a ne žao! Ako ne dopustimo da nas išta košta; ako ćemo podleći prijetnji "gubitka našeg života", onda se naša vjera ne razlikuje od čiste svjetovnosti.

To je vrlo dalekosežno. No, vezano uz temu o kojoj pričamo, to znači da ne smijemo biti sluge naše senzualnosti nego ovladati njome. Stoga oni koji odluče ući u brak, što imamo pravo, izabiru život u kojem, kao što kaže Sv. Pavao, oženjen se više brine kako da ugodi ženi, a ne Gospodinu, a žena kako da ugodi mužu, a ne Gospodinu. - ali iako smo odabrali život u kojem ugađamo sebi i drugome, ipak znamo da imamo taj poseban poziv, mi smo dužno ne suobličiti sa svijetom, prijateljstvo koje je neprijateljstvo prema Bogu. Dužni smo pomagati jedni drugima i imati zajednice u kojima možemo ponuditi pomoć: pomoći onim ljudima koji su zapali u obiteljske poteškoće; i imati praktična sredstava u našim župama za potrebe članova kada netko upadne u tešku situaciju.

Učenje koje sam ispitala je uistinu protiv struje svijeta, protiv struje našeg vremena. Ali upravo tome služi Crkva kao učitelj. Istine koje su prihvatljive vremenu – poput one da imamo dužnost (prema pravdi) udijeliti gladnima i bijednima iz našeg obilja - to su istine koje neće proglasiti samo Crkva: No, Crkva također uči istine koje će duh vremena mrziti.

Intelektualci kao Kastratori Smisla: Intervju sa Réneom Girardom

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/07/intelektualci-kao-kastratori-smisla.html

> Unatoč tome što mu je 84 godina, René Girard je i dalje definitivno radikalni mislilac. Autor velikih suvremenih djela poput *Violence and the Sacred* i *The Scapegoat*, nedavno izabran među četrdesetoricu "besmrtnika" Francuske Akademije, uz Claudea Levi-Straussa *[2007. god.]* najveći je živući antropolog. U ovome razgovoru Girard se osvrće na ono što smatra "velikim antropološkim pitanjem našeg vremena".

Sam započinje sa pitanjem:

"Može li biti realne antropologije koja prethodi dekonstrukciji? Drugim riječima, je li dopušteno i još uvijek moguće potvrditi univerzalnu istinu o čovječanstvu? Strukturalistička i postmoderna suvremena antropologija negira taj pristup istini. Trenutna škola misli je 'kastracija smisla', ali takav način raspravljanja o čovječanstvu je opasan."

Girard komentira "skandal" religije koji postoji u epohi neo-sekularizacije:

"Od prosvjetiteljstva nadalje, religiju smatraju čistom besmislicom. Auguste Comte je imao preciznu teoriju o izvoru istine, a njegov intelektualizam iz 18. stoljeća podsjeća na današnju pomodnu situaciju. Comte je rekao da postoje tri faze: religijska, koja je najdjetinjastija; filozofska; i u konačnici, znanstvena, ova posljednja je najbliža istini. Danas, u javnom diskursu, cilj je definirati 'ne-istinitost' religije, neovisno o tome koliko je ona neophodna za opstanak ljudske vrste. Nitko ne pita koja je funkcija religije; same se priča o vjeri (u smislu "Imam vjere", ili nemam). Koja ja posljedica? Za revolucionarnu teoriju Charlesa Darwina su se nekoć nadali kako će pokazati beskorisnost petnaest-tisućljetne institucije poput religije. Danas to pokušavaju demonstirati putem istraživanja genetskog kaosa kojeg predstavlja neo-darvinizam. Ukoliko slušate znanstvenike poput Dawkinsa – ekstremno nasilnog mislioca – vidjet ćete religiju kao nešto zlo."

Ali religija ima funkciju koja nadilazi vjeru. Girard sažimlje istinitost monoteističkog dara sa jednom frazom (a zatim razrađuje):

"'Zabrana ljudske žrtve.' Moderni svijet je odlučio da je zabrana besmislica. Religiju sada smatraju običajem dobrog divljaka, primitivnim stanjem neznanja. Religija je, međutim,

nužna za suzbijanje nasilja. Čovjek je jedinstvena vrsta na ovome svijetu: jedini prijeti svojem opstanku s nasiljem. Životinje u seksualnoj ljubomori ne ubijaju jedni druge. Ljudska bića to rade. Životinje ne poznaju osvetu, ne poznaju destrukciju žrtve, što je fenomen koji vezujemo sa mimetičkom naravi mnoštva."

Nažalost, danas postoji samo jedna definicija nasilja, nasilje čistom agresijom:

"To je zato što sebe želimo učiniti nevinim. Međutim, ljudsko nasilje je rezultat želja i imitiranja. Postmodernizam nije u mogućnosti govoriti o nasilju. Nasilje se stavlja po strani, a njegovo podrijetlo jednostavno ignoriramo, a s njime i najvažnija istina: kako je stvarnost u nekoj mjeri spoznatljiva.."

René Girard potječe iz francuskog radikalizma:

"Napunio sam svoju glavu sa lakrdijaškim, glupim, jednostavnim osrednjostima avangarde. Dobro znam kako postmodernističko negiranje stvarnosti može dovesti do nevjerice u moralna pitanja o čovjeku. Avangarda, nekoć vezana uz područje umjetnosti, danas je vezana uz znanstveno područje, koje misli o podrijetlu čovjeku. U određenom smislu, znanost je postala nova mitologija: čovjek je stvorio život. Zbog toga sa velikim olakšanjem prihvaćam objašnjenje Josepha Ratzigera o "biološkom redukcionizmu" – novoj vrsti dekonstrukcije, biološkom mitu. I sam pribjegavam razlici koju je dao taj bivši kardinal, između znanosti i scijentizma."

Jedina velika razlika između čovjeka i drugih životinjskih vrsta je religijska dimenzija:

"To je suština ljudskog postojanja. Radi se podrijetlu zabrane žrtvovanja i zabrane nasilja. Gdje se religija raspala, tamo dolazi do početka procesa razgradnje. Mikro-eugenika je naš novi oblik ljudske žrtve. Više ne štitimo život od nasilja. Umjesto toga nasiljem razbijamo život. Nastojimo prisvojiti za sebe misterij života kako bi od tog imali koristi. No u tome nećemo uspijeti. Eugenika je kulminacija škole misli koja je pokrenuta prije dva stoljeća i koja predstavlja najveću opasnost ljudskoj vrsti. Čovjek je vrsta koja može uvijek uništiti sama sebe. Zbog tog razloga, religija je stvorena."

Danas postoji tri područja – nuklearno oružje, terorizam, i genetske manipulacije – koja čovjeku predstavljaju posebnu opasnost:

"Dvadeseto stoljeće je bilo stoljeće klasičnog nihilizma. Dvadesetiprvo stoljeće će biti stoljeće primamljivog nihilizma. C.S. Lewis je bio u pravu kada je govorio o ukidanju čovjeka. Michel Foucault dodao je kako ukidanje čovjeka postalo filozofski koncept. Danas, više ne možemo govoriti o 'čovjeku'. Kada je Friedrich Nietzsche najavio smrt Boga, zapravo je najavio smrt čovjeka. Eugenika je negiranje ljudske racionalnosti. Ukoliko smatrate da je čovjek proizvod puke slučajnosti i da je sirov materijal za laboratorij, kovan objekt kojim se može manipulirati, onda ćete doći do točke kada možete bilo što učiniti

čovjeku. To završava sa dekonstrukcijom fundamentalne racionalnosti koja pripada ljudskom biću. Ali čovjeka ne možemo smatrati takvim, a da on i dalje ostane čovjek."

Prema Girardu, osim religije, danas gubimo iz vida funkciju još jedne antropološke institucije -braka:

“Predkršćanska institucija, koju je kršćanstvo ojačalo, braka je neophodna organizacija života, vezana uz čovjekovu potragu za besmrtnošću. Stvarajući obitelj, čovjek kao da traži imitaciju vječnog života. Postojala su mjesta i civilizacije u kojima je homoseksualnost bila tolerirana; ali nijedno prošlo društvo nije je ikada postavila na istu pravu razinu kao obitelj. U braku, uvijek imamo muškarca i ženu; odnosno, suprotnosti."

Metafizička dosada Europe

Girard je suglasan kako je Europa uronjena u ono što Brague naziva "metafizičkom dosadom":

"Njegovo objašnjenje je divno,i čini mi se kako superiornost kršćanske poruke svakim danom postaje sve vidljivija. Kada ga najviše napadaju, kršćanstvo sja većom istinom. Budući da je negacija mitologije, kršćanstvo blista osobito u trenutku u kojem je naš svijet još jednom ispunjen žrtvenim mitologijama. Uvijek sam shvaćao 'skandal' kršćanske objave na radikalan način. U kršćanstvu, umjesto da stvari gledamo iz pozicije gomile, mi stvari promatramo iz situacije nevine žrtve. Tako kršćanstvo donosi potpuni preokret arhaičnog scenarija. I to dovodi do iscrpljivanja nasilja.

Girard govori o našoj opsesiji sa seksualnosti:

“U Evanđeljima ne postoji ništa seksualno, i tu činjenicu su potpuno izromantizirali suvremeni gnostici. Gnostici, kao uvijek, isključuju kategorije osoba, i pretvaraju ih u neprijatelje. Kršćanstvo je upravo suprotnost mitologije i Gnosticizma. Danas napreduje oblik neo-poganstva. Najveća pogreška postmoderne filozofije je misao kako mogu slobodno pretvoriti čovjeka u mehanizam za užitak. Iz te potrage za užitkom dolazi de-humanizacija, koja počinje sa lažnom željom da se produže životni užici žrtvovanjem najvećih dobara."

Postmoderna filozofija je, kaže, utemeljena na pogrešnoj pretpostavci kako je povijest završila:

“Odavde, nastaje kultura ostataka koji su preživjeli brodolom sadašnjice. Odavde, nastaje čak i mržnja prema živoj kulturi koja afirmira univerzalne istine. Danas je rašireno vjerovanje kako je seksualnost rješenje svega; ali umjesto toga, radi se o izvoru problema. Neprestano nas zavodi sugestivna ideologija privlačnosti. Ipak, dekonstrukcija ne razmišlja o seksualnosti u srži ljudske gluposti. Dakle naša ludost leži u našim nastojanjima da od seksualnosti učinimo banalnu, neozbiljnu stvar. Nadam se da kršćani neće slijediti ovaj

smjer dekonstrukcije. Jer nasilje i seksualnost su nerazdvojni, zato seksualnost sadrži i najljepše i najmračnije elemente koje nosimo u sebi."

Girard kaže kako smo usred razvoda između čovječanstva i sintakse; radi se o razvodu između stvarnosti i jezika:

"Gubimo svaki kontakt između jezika i regija bića. Danas vjerujemo samo u jezik. Volimo bajke više nego u bilo kojem drugom razdoblju. Ali kršćanstvo je lingvistička istina, logos, Toma Akvinski je uvelike proširio tu lingvističku racionalnost. Veliki uspjeh anglo-američkog kršćanstva (a time i SAD-a) nije nepovezan sa izvanrednim engleskim prijevodima Biblije. Ipak, danas u katolicizmu nema previše racionalnosti, nego previše sociologije. Crkva je prečesto ugrožena laskavošću vremena i modernošću. U određenom smislu, ti problemi su započeli sa Drugim Vatikanskim Koncilom; ali oni također započinju i ranije sa gubitkom eshatološkog kršćanstva koji mu je prethodio. Crkva se nije dovoljno bavila sa tom predkoncilskom transformacijom. Kako možemo opravdati potpunu eliminaciju eshatologije, čak i iz liturgije?"

Nihilizam i Apokalipsa

Girard ponavlja kako čovječanstvo nikada nije bilo u takvoj opasnosti kao što je danas:

“Ovo je velika lekcija formule Karola Wojtyle: '*Kultura Smrti.*' Radi se o najljepšoj lingvističkoj formulaciji. I dobro se slaže sa drugom velikom formulom, Josepha Ratzingera: '*Diktatura Relativizma*.' Ovaj nihilizam našeg vremena također nazivaju dekonstrukcijom, ili jednostavno 'teorijom'. Ali ako nihilizam transformiramo jednostavno u respektabilnu filozofsku 'teoriju' onda sve postaje neozbiljno, sve postaje igra riječi, sve je šala. Dakle možemo početi sa dekonstrukcijom jezika, ali onda ćemo završiti sa laboratorijskom dekonstrukcijom ljudskog bića.

Uz gubitak poštovanja za ljudski život, dekonstrukcija tijela je druga ideja koju Girard ispituje:

"To dolazi od istih ljudi koji, s jedne strane, žele produžiti život u beskonačnost, a opet, s druge strane, kažu da je svijet prenapučen."

Književni kritičar George Steiner piše kako je čak i ateizam metafizičan, Girard komentira:

"Sigurno, Steier je uvijek imao čudesne ideje. G.K. Chesterton rekao je kako moderni svijet pun kršćanskih ideja koje su poludjele. Čak i prosvjetiteljstvo je tako bilo produkt kršćanstva. Uzmite nekog poput Voltairea, primjer lošeg prosvjetiteljstva koji je doprinio de-kristijanizaciji Francuske. Ipak, Voltaire je uvijek branio žrtve, i samim time je bio veliki kršćanin, bez da je to i znao. Zbog toga kažem kako je loša interpretacija kršćanske doktrine još gora kada dolazi izvan te tradicije.

Kršćanstvo nam i dalje nastavlja predlagati fascinantna i uvjerljiva objašnjenja za ljudska zla. Ali gubimo tu apokaliptičku dimenziju kršćanstva, prema kojoj ljudi postaju svjesni kako nijedno društvo ne može preživjeti bez religije. Kršćanski romantizam je zaboravio kako je kršćanska religija imala, kao najistaknutije postignuće, umanjenje žrtvenog nasilja. Danas je kršćanska religija realističnija od optimizma znanosti, znanosti koja stvara čovjeka kako bi ga ubila. Tako apokalipsa nije gnjev od Boga, nego gnjev čovjeka samog na sebe. Apokalipsa nije iza nas nego stoji pred nama. Sadašnji kršćanski fundamentalisti vjeruju u apokalipsu u pogrešnom smislu; vjeruju kako će Bog kazniti čovjeka, ne da će čovjek kazniti samog sebe. Danas moramo imati u vidu apokalipsu kako ne bi zaboravili da je nasilje autohtono čovjeku."

Islamu nedostaje nešto važno: Križ

Ratzigerov govor u Regeensburgu je, prema Girardu, bio odlučan:

"Ratzingerov izazov relativizmu je ljekovit, ne samo za katolike, nego i za sekulariste. Ratzingera smatram znakom nade za Europu. Papa je vrlo sličan, ali također i dosta različit od Ivana Pavla II. Wojtylu niste mogli zaustaviti: uvijek je želio sudjelovati i da ga se čuje. Benedikt XVI više želi pomiriti ljude; radi se o velikom učitelju promišljanja i skromnosti. Kršćanska religija, najveća revolucija u ljudskoj povijesti, jedina je koja nas podsjeća na pravilnu uporabu razuma. Radi se o izazovu sa kojim dolazi i koncept krivnje. Dugo vremena, Europa je odlučila da Njemačka mora biti žrtveni jarac za Drugi Svjetski rat; bilo je nemoguće napasti komunizam ili nacizam. Jednom kada su proglasili smrt Boga, zajedno sa krajem mogućnosti da riječ 'prosvjetljenje' ima ikakvo religijsko značenje, morao se uzdići 'anti-Bog', protu-božanstvo: komunizam. Slažem se sa Ernest Nolteovom tezom o srodnosti između nacizma i komunizma. Svaki totalitarni sustav započinje sa suzbijanjem vjerske slobode. Danas se to anti-životno protu-božanstvo otkriva u scijentizmu."

Girard potvrđuje kako je to veličanje čovjeka kao protu-božanstva značenje fraze Henria de Lubaca, koju često krivo koriste (kao da se radi o idealu): "Ateistički Humanizam":

"Imao sam čast biti mu prijatelj. Kada su ga otpužili da nije kršćanin, de Lubac je odgovorio kako je sve što je zapisao opravdano i da tu nema ništa heretičkog.Velika demografska kriza na Zapadu je jedna od brojnih znakova paralize do koje je doveo 'ateistički humanizam'. Ideologija našeg vremena je neprijateljska prema životu kao takvom. Suvremena kultura tvrdi kako sva mitologija, bilo stara ili nova, afirmira život; a s druge strane, tvrdi kako religija negira život. No istina je upravo suprotna. Novi Dionizijizam suvremene kulture ima nasilno i smrtonosno lice. Među prvima koji su to razumijeli bio je Thomas Mann. Ipak, danas dominira oblik egzistencijalne mučnine, naslijeđene iz romantičke sumornosti."

Girard kaže kako smo toliko etnocentični da mislimo kako samo drugi mogu biti u pravu kada tvrdi da je njihova religija superiorna:

"Islam održava vezu sa smrću koja me uvjerava kako je ta religija apsolutno nemoćna odgovoriti na drevne mitove. Islamska mistična veza sa smrću čini smrt još misterioznijom. Islam je religija žrtve. Međutim, kršćanin ne umire kako bi bio prestrašen. Moramo se sjetiti Kristovih riječi Pavlu: 'Zašto me progoniš?' U kršćanstvu, koje uništava svu mitologiju, postoji stalna dijalektika između žrtve i progonitelja; U Islamu, to ne postoji. Islam uklanja problematičnu žrtvu. U tom smislu, uvijek je postojao sukob između kršćanstva i Islama. U Islamu, najvažnija stvar nedostaje: križ. Kao u kršćanstvu, Islam rehabilitira nedužnu žrtvu, ali to čini na militantan način. Nasuprot toga, Križ prekida drevne i nasilne mitove. Križ je simbol inverzije nasilja, otpora linču. Danas se Križ protivi Dionizijanskom žrtvovanju novih mitova. Kršćanstvo, za razliku od Islama, zabranjuje žrtvu."

***René Girard je uvijek odlučio da neće davati lagane i pomirljive izjave*:**

"Čak i ovdje u Americi, često su me isključivali. Danas nimalo ne marim o tome što će drugi misliti o meni. Ne smijemo se predati primamljivostima; imamo puno toga za naučiti iz prošlosti. Često čitam priču o Josipu iz Starog Zavijeta zato što je to najljepši primjer kršćanstva. Oženio sam se 1951. godine; imam 9 nećaka i troje djece. Moja žena je protestantkinja i nikada se nije obratila na katoličanstvo."

Tu se nasmijao.

"Jedan sin mi je poduzetnik; kćer mi je slikarica; a drugi sin je odvjetnik. Što se tiče Amerike, volim njen veliki paradoks: u sebi sadrži najučinkovitiju zaštiti od svojih najgorih aspekata – zaštitu koju Europa ignorira. Ovdje u Americi, prepoznajem pravu nezavisnost. Okružen sam životom."

O svom vlastitom statusu intelektualca, kao jedan od takozvanih "kastratora smisla":

"Najmanje što mogu učiniti je misliti kako je vrijeme za šutnju, ali šutnju ispunjenu značenjem."

Preuzeto sa: Rirst Principles Journal.com

PS

Vjerojatno Vam odgovori neće biti potpuno jasni ukoliko niste upoznati sa Girardovim radom; ovaj članak donosi kratak pregled, ili ovaj na hrvatskome; Fundamentalna antropologija i teorija kulture Renea Girarda. Postoji još puno linkova na kojima možete

saznati više o njemu, primjerice blog Paying attention to the sky ima više postova posvećenih njemu, ili nedavni članak sa Brussels Journal(The Apocalypse of Modernity). Na hrvatski je prevedena njegova knjiga *Promatrah Sotonu kako poput munje pade*.

Kao što možete naslutiti iz intervjua, postoje različite kritike na njegov rad. Jedna kritika se tiče njegove interpretacije Biblijskih tekstova, ali kao što i sam naglašava nije teolog nego daje antropološka objašnjenja. *(Samo kratko vezano uz intervju; kada govori o zabrani žrtve i nasilja to naravno ne znači da u zapadnoj povijesti nasilje nije postojalo, nego da ga prepoznajemo kao devijaciju od kršćanske misije).*

Jedna kratka snimka (~4min, kvalitetna=zahtjevna) u kojoj Rene predstavlja sebe i svoj rad;

Možete pronaći i video snimke;
Naravno, postoji još snimki koje možete pronaći na internetu (neke i na francuskome)...

O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna Zabluda

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/07/o-zakonskom-nametanju-morala-anti.html

Nedavna *[2005.]* kontroverza oko Terri Schiavo ponovno je dovela do rasprava treba li vlada (zakonski) "nametati moral". Liberali i libertarijanci su optužili konzervativce (koji su bili protiv vađenje cijevi za hranjenje) da pokušavaju nametnuti vjersku etiku putem moći države. Također su insinuirali kako se njihova motivacija temelji na osjećajima, a ne razumu; sektaškoj žari, a ne znanstvenim činjenicama. Takve optužbe održavaju retorički trik kojeg često koriste liberali i libertarijanci; govore kako konzervativni prigovori primjerice pornografiji, ili istospolnim brakovima, proizlazi iz toga što su im te stvari "osobno uvredljive." Optužuju konzervativce kako žele "nametnuti" svoja "osobna mišljenja" ili "osobne moralne poglede" na sve druge. Takav izbor riječi pojačava ideju kako emocije ili idiosinkrazijske preferencije, nešto što je objektivno poput nečijeg najdražeg okusa sladoleda, motiviraju konzervativce da se drže tih principa.

Očito je, ili bi trebalo biti, kako je problem sa tom kritikom što je jednostavno samoreferencirajuća *(eng. question-begging)* i kako se radi o tendencioznom načinu opisivanja konzervativnog stajališta o nekoj temi. Pretpostaviti da netko optuži liberali da se zalažu za "afirmativne akcije" jednostavno zato što im je nejednakost između rasa "osobno uvredljiva", ili da optužite libertijance kako žele nametnuti svoje "osobno mišljenje" svima drugima, uključujući socijalistima, tako što odbijaju dopustiti vladi da preraspodjeljuje vlasništvo kako bi svaki građanin imao jednaki dio koji mu (prema socijalistima) pripada. Liberal bi odgovorio kako se ne radi samo o njihovom subjektivnom osobnom mišljenju o nejednakosti kao motivaciji; nego da ih motivira predanje jednakosti kao objektivnoj moralnoj ideji. Libertarijanac bi rekao kako moralni princip poštivanja privatnog vlasništva tvori temelj njihovog prigovora redistribuciji, i kako se ne radi tek o nekoj osobnoj preferenciji nego o objektivnom moralnom redu kojeg moraju poštivati i socijalisti i libertarijanci. I liberali i libertarijanci će reći kako njihova subjektivna emocionalna reakcija na nejednakost i redistribuciju nisu ono što ih vodi pri izboru politika; nego ih vodi njihovo predanje racionalnim moralnim principima – a to također rezultira emocionalnim reakcijama, a ne obratno.

Ukoliko je to pravi opis načina na koji liberali i libertarijanci brane svoje političke prijedloge onda je pošteno priznati kako i konzervativci imaju pravo činiti isto. To što konzervativac možda misli kako su pornografija i istospolni brakovi uvredljivi ne znači da je to razlog

zašto im se protivi. Može im se protiviti na temelju objektivno i racionalno obranjivih moralnih principa, a njegova predanost tom principu može biti ono što stvara emocionalnu reakciju neslaganja, a ne obrnuto. Drugim riječima, nije da konzervativci prvo shvate da pornografija i istospolni brakovi dovode do negativne emocionalne reakcije i onda na temelju toga tvrde kako je moralno pogrešno podržavati pornografiju ili zagovarati istospolne brakove; konzervativci prosude te stvari kao moralno pogrešne na temelju racionalno obranjivih temelja, a zatim na temelju toga dolazi do negativne emocionalne reakcije. Liberali i libertarijanci nisu ništa manje skloni odgovoriti sa strastvenim ogorčenjem kada se krše principi kojih se drže. Ukoliko ne smatraju da ta strast znači kako njihov princip nije objektivno valjan onda ne mogu niti tvrditi kako strast kozervativaca po nekom pitanju potkopava objektivnu valjanost konzervativnih principa.

Ovaj česti retorički potez opisivanja konzervativnog protivljenja raznim liberalnim ili libertarijanskim politikama kao nečega što nije ništa više od subjektivne osobne želje ili predrasude izgleda ima svoje korijene u sljedećoj zabludi: *"Osoba A se protivi prakticiranju ili legaliziranju nekog ponašanja X, a pritom također smatra kako je X osobno uvrevljivo, odvratno, odbojno itd; dakle A se sigurno protivi prakticiranju ili legaliziranju ponašanja X samo zato što smatra kako je to ponašanje osobno uvredljivo, odbojno i slično."* Razlog zašto je taj zaključak pogrešan je u tome što se radi o očitom *non sequitur*. Sama činjenica da A smatra kako je X uvredljivo ili što god jednostavno ne znači da je to razlog zašto se protivi X. Može imati objektivno i racionalno utemeljene razloge zašto im se protivi; činjenica da ima negativni emocionalan odgovor na X je potpuno nevažna. Na kraju krajeva, većina ljudi smatra kako je ubojstvo, krađa, zlostavljanje djece, silovanje i slično, osobno uvredljivo, odbojno, odvratno itd. Ali iz toga ne slijedi da činjenica kako te stvari izazivaju negativni emocionalan odgovor predstavlja jedini razlog zašto im se protive.

Ta zabluda je toliko česta da bi bilo korisno imati neki naziv za nju: kao što su logičari stoljećima shvaćali, imenovati raširenu zabludu je bitno kako bi je i sami izbjegli i kako bi suzbili njeno korištenje od strane drugih. Primjerice, kada shvatite da je logička pogreška odbaciti tvrdnju samo zato što osoba koja stoji iza nje može imati neki interes – konkretno radi se o vrsti ad hominem zablude koju logičari nazivaju "~trovanje vode" *(eng.Poisoning the Well)* – shvatit ćete da veliki dio onoga što ovih dana ljudi smatraju ozbiljnim političkim argumentom nema nikakvu vrijednost. Primjerice, prijedlog da bi trebali odbaciti one koji sumnjaju da postoji ozbiljan rizik od pasivnog pušenja - na temelju toga što "duhanska industrija želi da to mislimo" – je podjednako smiješno kao sugerirati da moramo biti sumnjičavi oko tvrdnje da je zemlja okrugla – zato što "upravo to proizvođači globusa žele da mislimo". Takav stil razmišljanja dovodi i do argumentiranja kako podržavati rat u Iraku upravo znači "ono što bi bivši Cheneyev poslodavac želio" – ili da je podržavanje republikanske pozicije o kontroverzi Terri Schiavo "upravo ono što evangelički kršćani žele". Lakše je ukazati na zabludu u takvim argumentima tako što ćemo ih nazvati "trovanjem vode", a isto tako bi bilo lakše ukazati na zablude u retoričkoj strategiji koju sam opisao kada bi joj dali neko jezgrovito ime.

Dakle, kako bi je trebali nazvati? "Liberalna zabluda", zvuči dosta dobro, baš kao i "libertarijanska zabluda". Ali treba nam neko ime iz kojeg će biti jasno kako je upotrebljavaju i liberali i libertarijanci – naravno "liberalna i libertarijanska zabluda" ne zvuči baš jednostavno. Osim toga, liberali i libertarijanci nisu jedini koji je čine – socijalisti, feministi i druge skupine koje iskazuju neprijateljstvo prema konzervatizmu imaju slabost na takvo argumentiranje. Čini se kako je gotovo isključivo koriste protiv konzervativaca, čak je i najpopularnija metoda diskreditiranja konzervativnih politika: dakle možda bi dobro ime bila "anti-konzervativna zabluda".

Oni koji stalno koriste anti-konzervativnu zabludu mogu se pokušati obraniti tako što će tvrditi da prosječan konzervativni glasač zapravo nema dobre razloga za suprostavljanje stvarima kojima se suprostavlja. Mogu reći da neovisno o tome jesu li Toma Akvinski ili Edmund Burke osmislili neko profinjeno opravdanje protiv pobačaja, istospolnih brakova, ili čega već, tipični zaostali konzervativac sigurno ne može učiniti isto. Dakle kritičar konzervatizma može zaključiti na temelju toga da su takvi stavovi utemeljeni tek na iracionalnim predrasudama.

Međutim, moramo imati na umu čak i ako neka osoba ne može dati sofisticiranu obranu svog vjerovanja da je ubojstvo, krađa, zlostavljanje djece, silovanje pogrešno, iz toga ne bi zaključili kako je neodobravanje tih stvari onda iracionalno. Trebali bi shvatiti da puno potpuno obranjivih moralnih vjerovanja možda zahtjeva detaljnu filozofsku argumentaciju kako bi ih opravdali, i kako je prosječnom čovjeku bolje prepustiti takve stvari profesionalnim etičarima i teolozima, baš kao što bi i stručnom električaru prepustili da provede struju u kući. Liberali ne zahtijevaju da prosječan član sindikata mora shvatiti Rawlsovu političku teoriju prije nego što glasa za demokrate, a libertarijanci ne očekuju da snimatelji pornografskih snimki pročitaju Nozicka prije nego što se žale na cenzuru. Ali isto tako, ako se prosječan vjernik tek pozove na Bibliju kako bi obranio svoj stav kako je pobačaj ili istospolni brak amoralan, iz toga ne slijedi da je njegov stav iracionalan. Ukoliko se običan liberal ili libertarijanac može osloniti na lovorike Rawlsa i Nozicka, onda se isto tako može i običan konzervativac osloniti na Akvinskog ili Burkea – ili nešto suvremenije, Josepha Ratzingera ili Rogera Scrutona.

U svakom slučaju, pozivanje na antikonzervativnu zabludu nije jedini sumnjivi aspekt liberalne i libertarijanske kritike konzervativnih pokušaja "nametanja morala" jer kao što smo vidjeli, liberali i libertarijanci se sami pozivaju na određene moralne principe prilikom obrane njima omiljene politike. Kako onda mogu konstantno kritizirati konzervativce kada čine to isto? Ne pokušavaju li liberali "nametati moral" kada se zalažu za raspodjelu bogatstva u ime pravednosti? Nije li to "nametanje moralnih stavova" onima koji imaju? Ne "nameću li", libertarijanci, "svoje moralne stavove" liberalima kada pokušavaju zaustaviti takvu redistribuciju? Ako bi libertarijanci koji misle da je preraspodjela putem poreza ništa više od krađe uveli zakon koji je zabranjuje, ne bi li to također bilo "nametanje morala"? Ako liberal ili libertarijanac na to odgovore sa "Pa, moji moralni stavovi su ispravni!" zašto to onda nije ista vrsta dogmatične netolerancije za koju često optužuju konzervativce?

Već je i sama tvrdnja kako "ne bi trebali nametati svoje osobne moralne stavove drugim ljudima" vrlo čudna. Čini se da to pojačava ideju kako su svi moralni stavovi tek "osobni" u smislu da ne odražavaju ništa više od individualnog ukusa ili sklonosti, što znači da ih onda nemožemo opravdano "nametati" onima koji nemaju isti ukus ili sklonosti. Stalno pozivanje na tu ideju kada kritiziraju konzervativnu politiku je vjerojatno razlog zašto liberale i libertarijance često optužuju da su moralni relativisti. Ali s obzirom da, kao što smo prije spomenuli, liberali i libertarijanci mogu također biti poprilično apsolutni u svojim vlastitim moralnim vjerovanjima, i nemaju problema sa govorenjem drugima da bi ih se i oni trebali pridržavati, očito je kako njihovi stavovi nisu uopće istinski relativistički. Doista, ideja kako "ne smijemo nametati osobne moralne stavove drugim ljudima" zvuči samo po sebi kao apsolutni moralni imperativ. Dakle o čemu se tu točno radi?

Čini se jasnim da ono što liberali i libertarijanci stvarno misle kada kritiziraju konzervativce zbog "nametanja svojih moralnih stavova ostalima" nije da postoji nešto pogrešno u tome da dopuštamo moralnim stavovima, pa čak i konzervativnim, da vode javnu politiku; nego pritom misle da posebno konzervativnim moralnim stavovima ne bi trebali dopustiti da vode politiku – ili zato što takvi stavovi nisu, strogo govoreći, zapravo stavovi o moralnosti *per se* nego su tek izražavanje vlastitog ukusa; ili zato što se radi o stavovima o moralnosti, ali su jednostavno pogrešni. Kada bi svoje prigovore konzervativnim idejama iskazali iskrenije, onda ne bi bili toliko retorički učinkoviti. Kada bi liberal ili libertarijanac rekao "Moji stavovi su istinski moralni, a konzervativni stavovi su tek iskaz osobnog ukusa" ili "Moji moralni stavovi su ispravni, a konzervativni nisu" onda bi bilo očito da iskazuje ništa više od nebranjenih i vrlo spornih tvrdnji. Puno im je bolje reći nešto poput "Nitko ne bi trebao nametati svoje osobne moralne stavove drugim ljudima." Na taj način, čini se da liberal ili libertarijanac kaže nešto što je očito istina (a to je da nitko ne bi trebao nametati svoje idiosinkrazijske i subjektivne osobne ukuse drugima), ali on zapravo daje jednu ekstremno kontroverznu tvrdnju za koju nije ponudio nikakvo opravdanje (a to je da bi liberalnim i libertarijanskim moralnim stavovima, ali ne i konzervativnim, trebalo dopustit da vode javnu politiku.)

Koliko god da je retorički učinkovito, opisano ponašanje je intelektualno nepošteno. Liberali i libertarijanci koji tako govore vjerojatno nisu svjesni da se koriste trikovima. Većina njih je nesumnjivo jednostavno smušena tako da ne vidi nedosljednost i konfuziju inherentnu njihovom stavu. Ali unatoč tome nedosljednost i zbunjenost svejedno postoje. Ukoliko se pridržavate kontroverzne pozicije kako su sve diskriminacije ili raspodjele dobara pogrešne (kao što to rade liberali odnosno u drugom slučaju libertarijanci) i da bi ih zbog toga trebali zabraniti zakonom, ne možete dosljedno tvrditi da kontroverznim moralnim stavovima nije mjesto u zakonu. Ukoliko vjerujete kako je vaš vlastiti omiljeni moralni princip objektivno valjan i obvezan za sve, onda ne bi trebali davati izjave iz kojih se zaključuje kako su moralni sudovi općenito idiosinkrazijski i subjektivni kao i ukus za sladoled. Naravno, koji god da su vaši prigovori konzervativnim političkim prijedlozima, teško da je legitimno oslanjati se na pogrešno zaključivanje kada ih kritizirate – kao što to rade oni koji čine ono što sam nazvao "anti-konzervativnom zabludom".

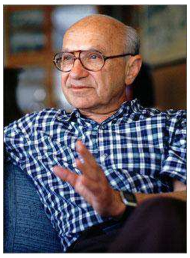
Ne moraju svi moralni principi biti nametnuti snagom vlasti, ali gotovo svaka vlast to čini na temelju nekih moralnih principa. Besmisleno je onda tvrditi kako "ne bi smjeli zakonski nametati moral" ukoliko to znači da kontroverzni moralni principi ne bi trebali voditi javnu politiku. I gotovo je svaki moralni princip kontroverzan u određenoj mjeri: čak i kada se ljudi slažu da je ubojstvo pogrešno, često se ne slažu što podrazumijevamo pod ubojstvom, baš kao što je to slučaj u raspravama o pobačaju, eutanaziji, pa čak i ubijanju životinja. Dakle nije pitanje trebaju li kontroverzni moralni principi utjecati na naše zakone, nego je pitanje koji kontroverzni principi – liberalni, konzervativni, libertarijanski ili kakvi god – trebaju utjecati na njih. Kao što pokazuje slučaj Schiavo, neizbježno će postati izuzetno teško, ako ne i nemoguće, odgovoriti na ta pitanja na način koji bi zadovoljio sve članove pluralističkog društva. No, nemamo nikakve koristi od pretvaranja kako taj problem ne postoji – ili da do njega dolazi samo zbog konzervativnih moralnih skrupula.

Izvorni članak ovdje, autor je filozof Edward Feser (između ostalog, autor knjige On Nozick).

utorak, 31. srpnja 2012.

Stota godišnjica rođenja Miltona Friedmana (i malo o indijancima i OI)

Na današnji dan, prije sto godina rodio se jedan od najvećih ekonomista 20. stoljeća - Milton Friedman. Vjerojatno bih trebao napisati i najutjecajnijih (što i je), ali kada govorimo o široj javnosti (ili hrvatskim ekonomistima), izgleda da mnogi nisu niti čuli za Friedmana. Neću puno pisati o njemu, više na wiki, Ukoliko Vas zanima ekonomija svakako bih preporučio da pogledate njegov serijal "Free to chose", možete ga pogledati i na youtubu; 1/10 Free to Choose 1980: Power of the Market. U svakom nastavku prva polovica emisije je posvećena nekom prilogu u kojem objašnjava određeni aspekt društva odnosno ekonomije, a ostatak emisije je rasprava sa ljudima koji brane/napadaju njegove ideje.

Zanimljiv je i njegov intervju sa Donahuem gdje odgovara na razna pitanja iz publike;

- Milton Friedman on Donahue 1979
- Milton Friedman on Donahue 1980

Postoji još puno Friedmanovih snimki koje je vrijedno pogledati, primjerice Redistribution of Wealth! objašnjava problem sa jednom od najčešćih ljevičarskih ideja.

Ova obljetnica mi je zapravo prilika da objavim video na kojeg sam zaboravio kada sam pisao prije o kapitalizmu i slobodnom tržištu;

Za kraj ovog kratkog posta (u kojem nisam ulazio u kritike Friedmana), par njegovih citata.

***

Kada bi postavili našu vladu da upravlja Saharskom pustinjom, za pet godina došlo bi do nedostatka pijeska.

Inflacija je oporezivanje bez donošenja potrebnog zakona.

Puno ljudi želi da vlada zaštiti potrošače, ali hitnije je da zaštitimo potrošača od vlade.

Samo vlada može upotrijebiti savršeno koristan papir, ispuniti ga sa kvalitetnom tintom i iz te kombinacije stvoriti nešto bezvrijedno.

Crno tržište je bio način kako izbjeći vladinu kontrolu. Radilo se o načinu omogućavanja slobodnog tržišta, radilo se o otvaranju, ojačavanju ljudi.

Vladino rješenje problema je u pravilu podjednako loše kao i sam problem.

Najvažnija središnja činjenica o slobodnom tržištu je kako se nijeda razmjena ne događa ukoliko obje stranke nemaju od toga koristi.

Moć da činite dobro je također i moć da činite zlo.

Nema besplatnog ručka. [op. ksdk, osim svemira, i života]

Imamo sustav koji sve više oporezuje rad i subvencira lijenost.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ► rujna (3)
  - ► kolovoza (16)
  - ▼ srpnja (7)
    - Stota godišnjica rođenja Miltona Friedmana (i malo...
    - O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna...
    - Intelektualci kao Kastratori Smisla: Intervju sa R...
    - Kontracepcija i čednost – G.E.M. Anscombe
    - Nadolazeće doba genetičkih testova
    - Evolucija liberalizma (i "konzervatizma")
    - Par misli o "istospolnim brakovima" i tradicionaln...
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

Postoji razlika između dvije opcije pomaganja kroz vlast koje se čine sličnim: prva, 90% ljudi se složi da bi trebali nametnuti porez samima sebi kako bi pomogli onima 10% koji imaju najmanje, a druga; 80% glasača odluči da bi najbogatijih 10% trebali pomoći onim 10% koji imaju najmanje – radi se o poznatom primjeru u kojem B i C odlučuju što D mora učiniti za A. Prva opcija može biti pametna ili blesava, učinkovit ili neučinkovit način pomaganja onima koji su u nepovoljnom položaju – ali takva opcije je dosljedna vjerovanju i u jednakost prilika i u slobodu. Druga opcija očekuje jednakost ishoda i posve je oprečna slobodi.

Kada su osnovane SAD 1776. godine, bilo je potrebno 19 ljudi na farmi kako bi proizveli hranu za 20 ljudi. Većina ljudi je morala ulagati svoje vrijeme i trud kako bi proizveli hranu. Danas, tek 1 ili 2% ljudi proizvode hranu. Sada zamislite kolika je to količina nezaposlenosti kao rezultat te promjene. No zapravo nije došlo do stvaranje bilo kakve nezaposlenosti. Ljudi koji su prije bili okovani uz poljoprivredu su sada oslobođeni tehnološkim napretkom i sada mogu raditi nešto drugo. To nam je omogućilo da imamo viši standard života i širi raspon proizvoda.

Nitko ne troši tuđe novce pažljivo kao što troši svoje. Nitko ne koristi tuđe resurse pažljivo kao što koristi svoje. Dakle ako želite učinkovitost i uspješnost, ukoliko želite da se znanje ispravno iskoristi, morate to učiniti kroz sredstva privatnog vlasništva.

Velika opasnost za potrošača je postojanje monopola - bilo privatnog bilo vladinog. Njegova najučinkovitija obrana je slobodno natjecanje u okolini i slobodno trgovina u svijetu. Potrošač je zaštićen od iskorištavanja od strane nekog prodavača jer postoji drugi prodavač od kojeg može kupiti što želi i koji ima želju to mu prodati. Alternativni izvori nabave štite korisnika učinkovitije nego što mogu svih birokrati ovog svijeta.

Većina ekonomskih zabluda proizlazi iz pretpostavke da postoji ograničena količina kolača, kako jedna osoba može dobiti samo ako druga izgubi.

Ništa nije toliko trajno kao kratkoročni vladin plan.

***

Još jedan zanimljivi video koji opisuje tipično ljevičarsko razmišljanje, ovaj put na primjeru susreta indijanaca i europljana. Zapravo kada razmislim, ovaj prikaz i nije toliko tipičan, ali ako kažem više pokvarit ću vam gledanje. Zanimljivi dio počinje nakon 3:20 (*How the whites took over America*);

***

Za kraj, malo o OI, snimka u nastavku opisuje i moje osjećaje;

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:06

Oznake: čikaška škola ekonomije , ekonomija , kapitalizam , libertarijanci , milton friedman , politika , sloboda

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

KatolikS.DnaKace@gmail.com
Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

KSDK preporuke postova;

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje

Ispunjavajući posao

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/ispunjavajuci-posao.html

"Obrazovanje" je riječ koja pokriva puno različitih stvari; od životno važnih medicinskih vještina do neozbiljnih kolegija, pa do apsolutno kontraproduktivnih kolegija kojima pune ljudima glavu sa raznim pravima i osjećajima uzvišenosti, bez da im pritom prenesu ili vještine sa kojima mogu zaraditi za život ili realistično razumijevanje svijeta koje je potrebno za građane u slobodnom društvu.

Nedostatak realizma među mnogim visokoobrazovanim ljudima se pokazuje na mnoge načine.

Kada sam vidio u Nacionalnom Parku Yellowstone upozorenje posjetiocima da se ne približavaju bizonima shvatio sam da se radi o upozorenju koje ne bi bilo potrebno nijednom nepismenom farmeru prošlog stoljeća. Nitko mu ne bi trebao reći da ne gnjavi veliku životinju koja doslovno teži jednu tonu i može vas napasti sa brzinom od preko 50 kilometara na sat.

Nitko ne bi trebao reći kćeri nepismenog farmera da ne stoji nasred autoceste i stopira kako bi ušla u auto sa nekim strancem, kao što su učinile mnoge studentice, ponekad čak i sa smrtonosnim ishodom.

Opasnosti koje nedostatak realizma donosi mnogim obrazovanim ljudima su u potpunosti zasjenjene opasnošću za cijelo društvo koju stvaraju nerealni pogledi na svijet kakvi se promoviraju na obrazovnim institucijama.

Primjerice, bolno je slušati međunarodno poznate stručnjake koji govore da mladim ljudima sa nižim prihodima treba "ispunjavajući posao". No, ta ideja je česta među obrazovanom elitom, neovisno o tome koliko su kontraproduktivne posljedice na društvo kao cjelinu, a posebno na mlade ljude sa nižim prihodima.

Što je "ispunjavajući posao"?

Čini se kako je ideja da se radi o poslu koji sam po sebi donosi zadovoljstvo ili užitak. Ali ako je to jedina vrsta posla kojom bi se ljudi trebali baviti, tko će odvoziti otpad, mijenjati noćne posude u bolnicama ili obavljati neke opasne poslove?

Misli li netko da vatrogasci uživaju ulaziti u zapaljene kuće i zgrade kako bi spasili zarobljene ljude? Da vojnici odlaze u borbe misleći o zabavi?

U stvarnom svijetu, mnoge stvari se naprave jednostavno zato što ih je potrebno učiniti, a ne zato što njihovo obavljanje donosi užitak ljudima koji ih rade.

Neki ljudi osjećaju opravdani ponos zbog toga što svojim poslom mogu zbrinuti svoju obitelj, neovisno o tome je li taj posao sjajan ili nije.

Neki od "Utopijskih" intelektualaca nariču kako puno ljudi radi "samo zbog novca". Ne sviđa im se društvo u kojem A proizvodi ono što B želi, samo kako bi B proizveo ono što želi A, gdje je novac posrednik u toj razmjeni.

Neki bi izgleda željeli društvo u kojem će sveznajuće elite odlučiti što svatko od nas "treba" ili "zaslužuje". Povijest društva utemeljena na tom principu – povijesti često obojene, čak i natopljene, krvlju - ne zanima ljude koji su zamijenili svoje želje za stvarnost.

Mnogi intelektualci ne žele da siromašni ili mladi moraju raditi "ropske" poslove, ali ljudi koji daju svoj vlastiti novac, koji se razlikuje od novca poreznih obveznika, nekome da obavi posao ne bi taj novac davali kada ne bi bilo potrebe da netko to obavi, neovisno o tome hoće li ljudi taj posao nazivati "sluganskim".

Ljudi koji nemaju vještine da dobiju prestižno radno mjesto mogu mirovati doma i parazitirati na račun drugih ili mogu pronaći posao za kojeg trenutno imaju kvalifikacije te zatim pronaći bolji posao kada steknu više iskustva. Ljudi koji okreću hamburgere u lancima restorana brze prehrane za novu godinu, rijetko ih okreću i za sljedeći Božić.

Ono malo statistika koje prate stvarne ljude od krvi i mesa pokazuju kako ljudi s vremenom prelaze iz niže plaćenih poslova do više plaćenih poslova.

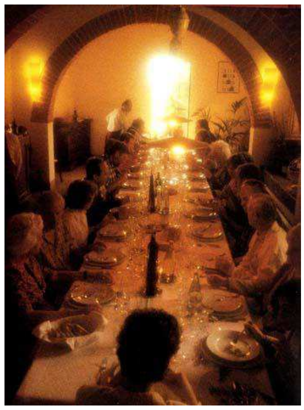
Govoriti mladim ljudima da su neki poslovi "sluganski" rezultira velikom štetom i za njih i za cijelo društvo. Subvencionirati ih u dokolici, dok čekaju "ispunjavajući posao" samo izaziva nevolje, i za njih i za okolinu.

Autor Thomas Sowell, izvorna verzija.

O hrani - Brza prehrana je protestantska?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/o-hrani-brza-prehrana-je-protestantska.html

Kao mala mislila sam kako sam zakinuta. Nikada nismo išli u fast food restorane. Moj otac je odbijao – tvrdoglavo i uporno, tada sam mislila – jesti ono za što je smatrao da nije "prava hrana." Objedovali smo zajedno kao obitelj, jelo je bilo spremljeno kod kuće, a prethodila mu je salata ili juha. I to je bilo to.

Talijanski teolog izazvao je kontroverze sa teorijom koja je nevjerojatno slična onoj mojega oca. Na invaziju restorana brze hrane Massimo Salani je odgovorio sa oštrom osudom revolucije brze hrane u svojoj knjizi *At the Table with the Religions*.

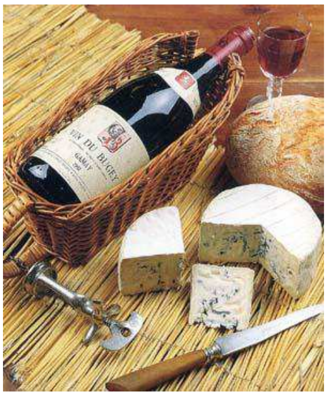
"Stil brze hrane potpuno ignorira svetu dimenziju jela", rekao je Salani medijima prilikom promoviranja knjige. "U takvom restoranu zadovoljite svoju glad nabrzinu tako da možete ići obavljati druge stvari." Da bi još malo uzburkao strasti napomenuo je: "Nedostaje aspekt dijeljenja i zajednice koju vezujemo uz obroke. Brza hrana nije katolička, protestantska je."

Drago mi je da katolički teolog napokon reagira. Bože sačuvaj da neki tradicionalist iskoristi takav rječnik. Njegovo razmišljanje nije teško razumjeti; osoba koja jede sama ne obraća nikakvu pozornost na druge. Analogno je to sa protestantskim "slobodnim ispitivanjem" gdje svatko "asimilira duhovnu hranu" bez sudjelovanja drugih. Prema tome radi se o antitezi zajedništva što bi katolici trebali odbaciti. Zapravo, mentalitet brze prehrane u kojem se jede brzo i osamljeno, bolje odgovara "luteranskom mentalitetu individualnog odnosa između čovjeka i Boga".

Naravno, takve optužbe su izazvale gnjev restorana brze prehrane poput McDonaldsa koji je čak dao izjavu za javnost u kojoj brani usklađenost svojih proizvoda sa svjetskim vjerovanjima. Ne-eukumenski ton takvih izjava izazvao je i odgovor rimskog luteranskog pastora, čak se uključio i vatikanski teolog. Iako nije išao toliko daleko da hamburgere nazove protestantskim ili čak nekršćanskim, priznao je da "naša civilizacija treba više razmisliti o tome. Baš kao što mora i Crkva. U kršćanskoj viziji postoji dublje značenje obroka, kojeg pronalazimo u Bibliji, gdje se primjerice govori o posebnim gozbama i razdobljima posta."

Mislim da izjava ukazuje na važne stvari vezane uz katolički način objedovanja. Malo razmišljanja o ovoj temi nas dovodi do zaključka o negativnim učincima postojeće

prehrambene revolucije na kršćansku civilizaciju.

> **"And to Catholic men that drink upon wine,**
> **Are deep in water and frank and fine.**
> **Wherever I travel, I find it so,**
> **Benedicamus Domino!"**

> *from The Path to Rome, Hillaire Belloc*

Koliko obitelji ili pojedinaca naručuje hranu samo kako bi je proždrli pred televizorom? To je smrt gozbi, razgovora, dobrih manira i obiteljskog života. Zajednički objed bi trebao biti iskaz pristojnosti. Bez posebnih narudžbi koje odgovaraju hiru trenutka, znam domove u kojima obitelji naručuju sa tri različita mjesta kako bi zadovoljili svačije želje za tu noć. Svakome je dopušteno izabrati što žele, baš kao i kod interpretacije Biblije u protestantskim denominacijama. Sve ovisi o osobnom ukusu.

Brza prehana također stvara generaciju mladih ljudi koji jednostavno ne znaju kako jesti dobro i ne razumiju ulogu hrane u kršćanskoj kulture. Stil brze prehrane pojačava tendenciju stvaranja plemenskog načina življenja. Pribor za jelo – a kamo li čaše za vino - zamijenjene su sa jednokratnom ambalažom. Odrasli i djeca jedu sa svojim rukama, a ne priborom. Više svečanosti ima među nomadskim pustinjskim beduinima nego kod obitelji koja jede tipični fast food obrok.

[...]

Jedna stvar je sigurna, izjava teologa u skladu je sa razmišljanjem mog oca koji izgleda nije bio nerazuman ili staromodan, jednostavno je bio katolik u svom ustrajnom odbijanju da sudjeluje u revoluciji brze prehrane.

Autorica članka je M. Horvat.

PS

Sad moj post Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja ima svoj *(prehrambeni)* par. Mislim da je jasno kako fast food nije protivan KC (u užem smislu, i da postoje razne okolnosti i običaji vezani uz hranu diljem svijeta), ali kao što autorica opisuje, nije katolički u širem smislu te riječi. Postoje i razni sekularni komentatori koji povezuju promjenu načina prehrane i promjene u društvu. Psihijatar Theodore Dalrymple se često osvrće upravo na tu vezu (npr. U zatvoru je upoznao zatvorenike koji u životu nisu nikada jeli obrok za stolom. Navikli su jesti što žele, kad žele, gdje god to žele.) Izdvojio sam jedan dio iz eseja Our Big Problem;

> "Na Zapadu, pretilost ide u korak (ili se gega) sa drugim društvenim (ili antidruštvenim) promjenama. Primjerice, pretilost u Britaniji je porasla pari passu sa raspadanjem obitelji: danas nikada nije prerano naučiti djecu manjku samokontrole.
>
> Povezanost između raspadanja obitelji i pretilosti je lagano razumjeti. Naravno, ne postoji veza veza jedan-na-jedan između dva fenomena – u ljudskim odnosima nikada ne postoji takva zakonitost – ali svejedno se radi o snažnoj i razumljivoj korelaciji.
>
> Za većinu populacije, obiteljski objedi su rituali prošlosti: Trideset i šest posto britanske djece nikada ne objeduju sa još jednim članom svoje obitelji ili kućanstva (napokon smo prešli cilj kojeg zagovaraju radikalni društveni reformatori, više djece se rađa van brakova nego unutar njih). U domovima siromašnijih, nezaposlenih i samohranih roditelja koje sam posjećivao kao doktor, ne bih pronašao dokaze da se ikada nešto kuhalo tamo. Masni naručeni obroci zagrijani u mikrovalnoj su bili izvor hrane, zajedno sa stalnim konzumiranjem grickalica. Nije čak ni bilo stola za kojim bi mogli jesti: taj nedostatak nije posljedica siromaštva jer bi njihov flat-screen televizor okrenut horizontalno bio dovoljno velik da posluži kao stol za objedovanje.
>
> U tim okolnostima, djeca su kao na paši; ali za razliku od okupljanja lovaca u povijesti, oni nemaju problem nedostatka hrane, nego višak. Lagano im je prejedati se, a njihov apetit raste sve više. Njihovi ukusi se nikada ne razviju dalje od zaslađene i masne hrane, do kraja života jedu kao djece; nikada ne nauče disciplinu podređivanja svojih apetita obiteljskom životu i društvenim konvencijama. Ponašaju se poput medvjedića Winniea Pooha koji stalno ima potrebu za slatkim. Nije iznenađujuće da se, baš poput Poohovog, njihovi strukovi toliko prošire da ne stanu u normalno sjedalo.
>
> Obiteljski i društveni obroci su među najmoćnijim učiteljima samokontrole. Uče nas da želja u nekom trenutku nije, ili barem da ne bi trebala biti, jedina odrednica našeg ponašanja. Obrazac ispaše i krmljenja neovisno o svima ostalima uči upravo suprotnu lekciju. Nije iznenađujuće da oni koji nemaju iskustvo obiteljskih ili društvenih obroka rano u životu, pokazuju nedostatak kontrole koja je temelj suvremene društvene patologije. "

Iako neki spominju da je brza prehrana jeftinija i da su je siromašniji prisiljeni jesti (članci su često i ekstremniji u svojim izrazima, optuživanjima i idejama), to sigurno ne vrijedi za Hrvatsku. Činjenica da veliki broj ljudi ima sredstva da i sam uzgoji dio hrane (napušteni vrtovi svjedoče da to više i nije omiljeni hobi) samo ojačava takav dojam. Zapravo nisu točne niti za zapadna društva, kao što Dalrymple primjećuje; ako posjetite tržnice u britaniji vidjet ćete da većinom samo imigranti kupuju namirnice i samostalno spremaju jela. Ekonomist Thomas Sowell u The 'Hunger' Hoax zapisuje;

> "Hamburgeri, pizze, i slično koštaju više od hrane koju možete kupiti u dućanu i sami spremiti. Ako si možete priuštiti junk food, sigurno si možete priuštiti i zdraviju hranu. Nedavni članak Marka Bittmana pokazuje kako možete spremiti jelo za četvero po cijeni duplo manjoj nego što bi to platili u nekom od restorana brze prehrane. To se čini kao dobar savjet, ali onda Bittman kaže da je problem u tome kako ljudima pokazati da je kuhanje užitak. "Za to nam je potrebno," kaže on "političko i kulturno djelovanje." Drugim riječima, država dadilja da nas spasi!
>
> Od kada odrasli ljudi moraju raditi samo one stvari u kojima uživaju? Ne nalazim nikakvu posebnu radost prilikom obuvanja cipela, ali radije ću to učiniti nego da okolo hodam bosonog. Ne uživam voziti auto, posebno po lošem vremenu, ali moram doći sa mjesta A do mjesta B."

PPS

Kada već pričam o fast food restoranima, zadnjih dana aktualna je priča oko restorana brze prehrane; Chick-fil-A, vlasnici su donirali organizacijama koje se zalažu za tradicionalni brak što je izazvalo izljeve bijesa kod ljevičara. Studenti su pokrenuli akcije da se uklone takvi restorani sa njihovih kampusa, gradonačelnik Bostona i vijećnik Chicaga su zbranili otvaranje restorana u njihovim gradovima, uskoro je najavljen i "kiss-in" događaj gdje su pozvani homoseksualni parovi da otiđu u njihove restorane i ... pa, valjda ime sve govori.

Naravno, građani su jučer održali dan podrške tom restoranskom lancu, diljem zemlje stvorili su se redovi što je rezultiralo rekordnom prodajom. Jedan od ljevičara punih ljubavi, odlučio je posjetiti restoran, ovo je snimka koju je sam ponosno objavio.

Jedan-put hura za Ayn Rand

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/jedan-put-hura-za-ayn-rand.html

Pogreške Ayn Rand su odmah očite. Kao filozof, bila je amater, a njena filozofska razmišljanja su, u skladu s tim, često amaterska. Bila je seoski ateist *(eng. village atheist)* najpliće i najneotesanije vrste. Nije bila, recimo to tako, potpuno osjetljiva na moralne dužnosti koje jači ponekad imaju kako bi pomogli slabijima, a njen odnos prema nesretnom suprugu Franku je bio za osudu. Ipak, teško je neimati slabu točku za autoricu i scenaristicu koja je toliko *(zasluženo)* napadala socijalizam u svim postojećim oblicima.

Iako je sama osnovala novi filozofski sustav, Objektivizam, čini se sigurnim kako će samo njeni romani preživjeti (unatoč objektivističkom sadržaju, a ne zbog njega). Razlog za to nije što nema ništa dobrog u Objektivizmu, nego zato što ono što je dobro u njemu (poput aristotelijanizma i kapitalizma) nije novo, a ono što je novo nije baš dobro. Rand želi prihvatiti Aristotela bez da prihvati Aristotelovu tvrdnju kako je čovjek društvena životinja. Puno ljudi misli da priznati takvo što znači predati se nekoj vrsti egalitarnog ili redistributivnog ekonomskog poretka, ali to je smiješno. Biti društvena životinja ne znači biti socijalistička životinja, iako biti društvena životinja sigurno znači prepoznati kako naši međusobni odnosi nisu, na najdubljoj razini, proizvod društvenog ugovora ili da nisu vrijedni samo zato što bi imali međusobne koristi ukoliko ih održavamo. Ispravna alternativa Randianskom kapitalizmu nije socijalizam, nego vrsta tržišne ekonomije kakvu bi Burke zagovarao; odnosno ekonomija uravnotežena robusnim moralnim i vjerskim institucijama i konzervativnom vladom.

Ukoliko ne priznamo da smo društvene životinje poprilično je očito kako će doći do raznih deformacija o tome što ljudski život je, što može biti, i što bi trebao biti. Njezini romani to sjajno ilustriraju. Izgleda da nema nikakvog jasnog mjesta za djecu i obiteljski život u idealnom svijetu kakvog opisuje. Savršeno društvo bi, *izgleda da tako zamišlja*, bilo napučeno sa hiper-racionalističkih karijeristima koji kopuliraju sterilno sa kime god taj tjedan žele, i čije je jedino potomstvo proizvod koji mogu dati na tržište ili umjetničko djelo koje mogu smjestiti u neku povijesnu knjigu. Takva vizija ljudskog života nije ništa manje groteskno jednostrana od hipijevske i egalitarno feminističke kakve je Rand prezirala, upravo zato što nije ništa manje nepogodna za tradicionalnu obitelj nego što je njihov svjetonazor. Pravi smjer kada slijedite Aristotela je onaj kakvog slijedi Zapadna tradicija; tradicija prirodnog prava, koji postavlja obitelj, a ne pojedinca ili društvo, u središte društvenog i političkog razmišljanja.

Unatoč tome, Randini romani imaju određeni šarm, ako ništa drugo onda zato jer njene pohvale kapitalizma, i poduzetništvo kao časnog zvanja, idu nasuprot standardnog,

zamornog *Death of a Salesman* razmišljanja. Dijalozi su statični, a njeni likovi smiješno idealizirani, gotovo karikature, ali nekako sve to uspijeva na svoj način, ako ništa drugo onda barem kao vrsta znanstvene fantastike. *(Ponekad uspijeva i na filmu: The Fountainhead je dobio podijeljene kritike, ali manje poznat We the Living je vrijedno pogledati, a povijest kako je snimljen i što se poslije dogodilo je sama po sebi zanimljiva.)*

U konačnici, Randina važnost je vjerojatno u tome što je pružila, u svojim romanima, korektiv anti-kapitalističkoj propagandi koja prožima ostatak popularne kulture. To je posebno važno kada se radi o mladima jer oni često osjećaju veću privlačnost prema njenom radu nego prema ozbiljnijim braniteljima kapitalizma poput Hayeka. *(Bolje Rand nego Chomsky.)* S obzirom da svi jednom moramo odrasti i napustiti naše adolescentske fantazije, činjenica da je netko pročitao Rand barem povećava mogućnost da će odrasti u konzervativca, a ne liberala. Kao što je jedan komentator primijetio vezano uz procjenu njene krajne važnosti: Kod Rand, utemeljenost i šarlatanstvo su izmiješani. Na kraju, šarlatanstvo prevladava, ali barem je naš šarlatan...

Autor je filozof Edward Feser, izvorna verzija.

PS

Nisam nikada proučavao Rand, ali primjetio sam da je često spominju u zadnje vrijeme pa mi se tekst učinio prikladnim. Par kritika; Why I am not an objectivist, Is Ayn Rand a Good Philosopher?

Izazov Sekularizma – Christopher Dawson

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/izazov-sekularizma-christopher-dawson.html

Nije slučajno da se uvođenje obaveznog državnog općeg obrazovanja poklopilo sa sekularizacijom moderne kulture. Tamo gdje cijelim obrazovnim sustavom dominira svjesno anti-religijska ideologija, kao u komunističkim državama, stanje kršćanstva je očajno; čak i ako nema progona religije na crkvenoj razini, malo je nade njenog opstanka nakon dvije ili tri generacije komunističkog obrazovanja. Ipak, totalitarna država samo završava postao koji je započela liberalna država, jer već u 19. stoljeću sekularizacija obrazovanja i isključivanje pozitivnih kršćanskih učenja iz škola je bio ključni dio programa gotovo svih progresivnih, liberalnih i socijalističkih stranaka diljem svijeta.

Nažalost, dok je univerzalno sekularno obrazovanje nepogrešiv instrument sekularizacije kulture, postojanje slobodnog sustava religijskog osnovnog obrazovanja nije dovoljno za stvaranje kršćanske kulture. Dobro znamo kako je maleni utjecaj katoličkih škola na suvremenu sekularnu kulturu i kako ta kultura asimilira i apsorbira proizvode našeg obrazovnog sustava. Moderni Levijatan je takav strašan monstrum da može progutati religijske škole bez da osjeti ikakve probleme.

Ali to nije slučaj sa visokim obrazovanjem. Jedini ranjivi dio Levijatana je njegov mozak koji je malen u usporedbi sa njegovim velikim i oklopljenim tijelom. Ukoliko bi mogli razviti kršćansko visoko obrazovanje do te točke da udovoljava zahtjevima prosječno obrazovanog čovjeka u svakom području misli i života, situacija bi se radikalno promijenila.

U književnom svijetu nešto takvo se već dogodilo. Za vrijeme mog života katoličanstvo se vratilo u englesku književnost tako da je književni kritičari ne mogu više ignorirati. Ali književni svijet je vrlo malen i ne odražava javno mišljenje u mjeri u kojoj je to radio u viktorijansko doba. Problem je što je naša suvremena sekularna kultura *sub-literarna* baš kao što je i *sub-religijska*. Na Zapadu utjecaj imaju sile uvelike komercijalizirane industrije zabave, a na Istoku sile političke propagande. Mislim da se kršćanstvo nikada ne može natjecati sa tim oblicima masovne kulture na njihovom terenu. Ukoliko to učini, postoji opasnost da postane komercijalizirana i ispolitizirana, samim time žrtvuje svoje razlikovne vrijednosti. Vjerujem da kršćani na kraju imaju više utjecaja ukoliko prihvate manjinsku poziciju i da se posvete kvaliteti, a ne količini.

To ne znači da bi katoličanstvo trebalo postati ezoterična religija za učene i povlaštene. Manjina je vjerska manjina i potrebno ju je pronaći u svakom staležu i na svakoj

intelektualnoj razini. Tako je bilo i u danima primitivnog kršćanstva, tako je bilo i kroz povijest.

Razlika je u tome što je danas intelektualni faktor postao važniji nego što je ikada prije bio. Velika prepreka obraćenju suvremenog svijeta je vjerovanje kako religija nema intelektualni značaj; možda je dobra za moral i zadovoljavanje čovjekovih emocionalnih potreba, ali ne postoji nešto poput religijskog znanja. Jedino pravo znanje vezano je sa materijalnih stvarima i konkretnim realnostima društvenog i gospodarskog života.

Radi se o pred-teološkoj poteškoći jer je nemoguće naučiti čovjeka makar najjednostavnije teološke istine ukoliko vjeruje kako su vjerovanja i katekizam ništa više nego riječi i kako vjersko znanje nije uopće pravo znanja. S druge strane, ne vjerujem da je moguće prekoračiti tu poteškoću filozofskim argumentima jer je javnost filozofski nepismena, a suvremena filozofija postoje ezoterična specijaliziranost.

Jedini lijek je vjersko obrazovanje u najširem smislu te riječi. To znači opći uvod u svijet vjerske istine i višeg oblika duhovne stvarnosti. Ignorirajući taj svijet, suvremena sekularna kultura je postala bolno osiromašena, više od nekršćanskih kultura jer su se te kulture složile u prepoznavanju postojanja višeg nadnaravnog ili božanskog svijeta o kojem ovisi ljudski život.

U prošlosti je kršćanski svijet bio izuzetno dobro opremljen načinima pristupanja duhovnim stvarnostima. Kršćanska kultura je zapravo bila sakramentalna kultura sa kojom je bila sjedinjena vjerska istina u vidljivim i opipljivim oblicima: umjetnost i arhitektura; glazba i poezija i drama, filozofija i povijest; sve su to bili kanali komuniciranja vjerske istine. Danas su svi ti kanali zatvoreni nevjerom ili ugušeni neznanjem, tako da je kršćanstvo lišeno prirodnih sredstava vanjskog izražavanja i komunikacije.

Zadatak je kršćanskog obrazovanja da obnovi te izgubljene kontakte i da uspostavi kontakt između religije i suvremenog društva – između svijeta duhovne stvarnosti i svijeta društvenog iskustva. Naravno to nije ono što obično mislimo pod obrazovanjem, obično mislimo da usko ograničene škole i ispite. Ali instrukcije ne mogu puno toga postići ukoliko nemaju kulturu iza sebe, a katolička kultura je zapravo humanistička u smislu da ne postoji ništa što je ljudski, a da ne ulazi u okvire njene sfere i što joj na neki način ne pripada.

Kršćanska kultura je vrlo bogata i sveobuhvatna kultura: bogatija nego suvremena sekularna kultura jer ima veću duhovnu dubinu i nije ograničena samo na jednu razinu stvarnosti; i sveobuhvatnija od bilo koje istočne religije jer je više katolička i mnogostrana. Ipak, za prosječnog suvremenog čovjeka radi se o izgubljenom svijetu, čak su i suvremeni katolici otuđeni od njega u svom sekularnom okruženju i tradiciji.

Tako imamo dvostruki zadatak, prvo obnoviti naše vlastito kulturno naslijeđe, a drugo iskomunicirati ga sa sub-religijskim i neo-poganskim svijetom. Nevjerujem da je drugi korak težak kao što se možda čini, jer ljudi su sve više svjesni kako nešto nedostaje u njihovoj kulturi: mnogi su još uvijek daleko od pozitivnih religijskih vjerovanja, ali posjeduju intelektualnu znatiželju o religiji koja bi mogla postati sjeme nečeg drugog.

No, prvi uvjet je puno teže ispuniti jer čak i katolička manjina koja je svjesna svoje tradicije ima vrlo malo prilika za proučavanje katoličke kulture. S jedne strane imamo visoko specijalizirane studije crkvenog sjemeništa; a s druge strane široki raspon sveučilišnih studija u kojima možete pronaći izolirane bilješke kršćanske kulture kroz proučavanje povijesti i književnosti, ali vam ne daje nikakvu priliku za opći sintetički studij kršćanske kulture kao takve.

Čini mi se da je došlo vrijeme kada bi sveučilišta trebala razmisliti je li moguće učiniti više za kršćanske studije. Kršćanska kultura u prošlosti je bila organska cjelina. Nije bila ograničena na teologiju; bila je također izražena u filozofiji i književnosti, umjetnosti i glazbi, društvu i institucijama; i nijedan od tih oblika izražavanje nije moguće postupno shvatiti ukoliko ih ne promatrati u vezi sa ostalima. No, u postojećim uvjetima to nije moguće. Možete studirati neke dijelove cjeline, ali nikada samu cjelinu.

Kako bi shvatili razvoj kršćanske kulture morate je proučavati u sve tri njene faze – antička, srednjovjekovna i moderna; patristička, skolastička i humanistička; bizantska, gotička i barokna. Najviše što je moguće je studirati jedan od prva dva razdoblja trijade odvojeno od ostalih, ali treću nije uopće tako moguće proučavati. Rezultat te situacije je da promatramo kršćansku kulturu ekskluzivno samo u jednoj od tih faza. Posljedica toga je da smo suzili našu cijelu koncepciju proučavanog tako da propuštamo uvidjeti kako nadilazi granice nekog određenog doba ili društvenog okruženja.

Naravno može se prigovoriti kako je tema preširoka da bi je proučavali kao cjelinu. Ali to vrijedi i za velike kulture – poput helenizma, Islama ili Kineske civilizacije – za koje specijalizirani studij prošlosti moramo popratiti sa općim proučavanjem cjeline.

Istina je kako kršćani to ne prepoznaju uvijek. Postoje mnogi takvi, posebno među protestantima i sektašima, koji promatraju kršćanstvo i kulturu kao odvojeno jedno od drugog i koji smatraju da je svijet kulture dio "ovog svijeta", svijet koji se nalazi u tami pod vlašću zla. U ekstremnim oblicima takva razmišljanja su nespojiva sa katoličanstvom. Ipak, postoji vrsta katoličkog puritanizma koji se odvaja što je više moguće od sekularne kulture i prihvaća stav povlačenja. Takav stav povlačenja je opravdan prema katoličkim principima. U duhu je pustinjskih očeva, mučenika i ispovjednika vjere primitivne Crkve. Ali to znači da je kršćanstvo postalo podzemni pokret i kako je jedino mjesto kršćanskog života i kršćanske kulture u pustinjama i katakombama. Međutim, u suvremenim uvjetima možemo se pitati je li takvo povlačenje moguće. Danas ne postoji više pustinja, a

moderna država ima ovlasti u podzemlju i skloništima baš kao što ima na zemlji i u zraku. Totalitarna država – a možda i općenito suvremena država – nije zadovoljna pasivnom poslušnoću; ona zahtjeva punu suradnju od kolijevke do groba.

Stoga na izazov sekularizma moramo odgovoriti na kulturnoj razini, ukoliko uopće želimo odgovoriti na njega, a ako kršćani ne mogu utvrditi svoje pravo na postojanje u području visokog obrazovanja, na kraju će ih izgurati ne samo iz suvremene kulture, nego će i fizički nestati. To je već problem u komunističkim državama, a i ovdje će doći do tog problema ukoliko ne iskoristimo prilike dok ih još imamo. Još uvijek interno živimo na kapitalu prošlosti, a eksterno na postojanju nejasne atmosfere vjerske tolerancije koja je već izgubila svoje opravdanje u suvremenoj sekularnoj ideologiji. Situacija je neizvjesna i ne možemo očekivati da će vječno trajati, moramo je iskoristiti dok traje.

Vjerujem kako područje visokog obrazovanja nudi najveće mogućnosti; prvo na temelju uloženog truda jer će relativno malo ulaganja vremena i novca proizvesti bolje rezultate nego što bi to učinilo puno ulaganja na nižoj razini. Drugo, zato što je to područje gdje postoji najviše slobode djelovanja i gdje će tradicija intelektualne i duhovne slobode vjerojatno najduže preživjeti. Nadalje, potrebno je hitno djelovanje u tom području jer su društvene promjene u posljednjih pola stoljeća ugasile dugu tradiciju nezavisnog privatnog financiranja kojemu su povijesne studije puno dugovale kroz povijest. Tradicija je bila jaka među katolicima, ljudi poput Lingarda, Actona i Edmunda Bishopa su posvetili svoje živote proučavanju kršćanske povijesti i kulture bez akademske pozicije ili ekonomske nagrade. Današnje nestajanje tog staleža ljudi onemogućava takva istraživanja. Ili Crkva ili sveučilišta moraju preuzeti na sebe očuvanje te tradicije proučavanja kulture kršćanskog svijeta, ili se time nitko neće baviti.

Autor je Christopher Dawson (1956.), izvorni članak; The Challenge of Secularism.

PS

Dawson je poznati povjesničar, najpoznatiji zbog istraživanja odnosa religije i kulture. Mislim da je na hrvatski prevedena samo njegova knjiga *Razumijevanje Europe,* a na stranici catholiceducation možete pronaći još dosta njegovih zanimljivih članaka o Crkvi i Zapadnoj civilizaciji.

Uspon i pad velikog katoličkog književnog preporoda

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/uspod-i-pad-velikog-katolickog.html

Na prijelazu prošlog stoljeća pojavili su se mnogi utjecajni pisci. Je li takva obnova moguća i danas?

Na prijelazu prošlog stoljeća nešto se događalo u književnom svijetu, i to sa obje strane La Manchea. I u Engleskoj i u Francuskoj, skupina autora je postajala sve popularnija i utjecajnija, ne samo zbog kvalitete svog rada nego i zbog sadržaja, sadržaja koji je imao izrazito katolički okus. Ti autori, poput G.K. Chesterona, Paula Claudeal,Gerarda Hipkinsa, Charlesa Peguya i Lionela Johnsona, bili su skup obraćenika i povratnika, vjernih katolika i katolika koji se muče sa vjerom. Ipak, svi su pisali kao odgovor na stanje u svom vremenu, i svi su pomogli katoličkom književnom preporodu koji je na kraju prešao granice Atlantika i potrajao više od 50 godina.

Što je pokrenulo taj preporod? Što ga je omogućilo? I što bi ponovno omogućilo sličan preporod, sada u 21. stoljeću? Nedavno je *Our Sunday Visitor* postavio ta pitanja Brianu Sudlowu, profesoru francuske književnosti na Sveučilištu Birmingham, autoru knjige *"Catholic Literature and Secularizationin France and England, 1880-1914"*.

OSV: *Kako bi opisali kulturnu i političku klimu u kojoj je došlo do katoličkog književnog preporoda (19./rano 20. stoljeće)?*

Sudlow: Kulturna klima u obje zemlja bila je kultura sve veće dekadencije. U engleskoj je završavalo Viktorijansko doba i počinjalo je Edwardijansko. Protestantizam je započeo proces raspadanja u eklektičnu mješavinu, kakva ga danas karakterizira, a plitki optimizam te generacije uskoro je progutala trauma Prvog Svjetskog Rata.

U Francuskoj, doba je politički obilježeno valom (ideološki vođene) sekularne promjene zakona, kojoj je bio cilj rastaviti ono što je preostalo od pravnog naslijeđa kršćanske Francuske; možete se odmah sjetiti protjerivanja neovlaštenih vjerskih zajednica iz Francuske ili sekularizacije školskog sustava. Sekularne tendencije su također bile prisutne u Engleskom zakonodavstvu, iako na manje programatski način. Iako bi bilo

povijesni netočno opisati te procese kao jednostavne i predvidljive, nema sumnje da su uoči Prvog Svjetskog Rata, obje zemlje bile znatno sekulariziranije nego što su bile na početku 19. stoljeća.

OSV: *Kako je to ozračje pridonijelo ili oblikovalo preporod?*

Sudlow: Katoličanstvo mnogih autora je bilo u sprezi sa pokušajem da odgovre na sekularne trendove. U vremenu kada je Kristovo božanstvo bilo na udaru u sekularnim krugovima, doktrina Utjelovljenja je bila središnja u misli Peguya i Chestertona.

Patnja (*eng. vicarious suffering*) zaslužuje da je posebno spomenemo. Inspirirala je i francuske i engleske katoličke pisce (još jednom, posebno Huysmansa i Bensona) i pojavila se kao nedvojbeno konačno osporavanje sekularizma, koji zamjenjuje spasenje sa pokušajima da jednostavno izgradimo bolji svijet. Ideolozi progresa implicitno negiraju kršćansku vrijednost patnje; patnja potvrđuje ne samo da dobro može doći iz zla, nego i da smo svi odgovorni jedni za druge.

OSV: Očito autori koje spominjete imaju zajedničku vjeru, ali na koji način tvore grupu?

Sudlow: Većina francuskih katoličkih autora ima vrlo izražene političke tendencije, dok su engleski romanopisci Josephine Ward i Alice Meynell gotovo apolitični. Neki francuski katolički autori poput romanopisca Henrya Bordeauxa su žustri monarhisti, u suprotnosti sa engleskim Chestertonom i Bellocom koji su odani demokrati. Mnogi engleski autori su opterećeni sa protivljenjem intelektualnom naslijeđu protestantizma, ali to pitanje nije toliko bitno u Francuskoj (gdje je sumnjičavost prema protestantizmu isprepletena sa rasprostranjenim neprijateljstvom prema Njemačkoj.)

OSV: *Kako su radovi tih autora oblikovali rad katoličkih pisaca koji su se javili nakon njih?*

Sudlow: Oblikovali su ga na različite načine, ali moramo pogledati pojedine slučajeve kako bi shvatili utjecaj. U engleskoj, G.K. Chesterton je ostao trajan i gotovo univerzalan utjecaj na sljedeću generaciju katoličkih autora, i zbog širine svojih radova i zbog briljantnosti sa kojom je opisao i izrazio katolički svjetonazor. U Francuskoj, veliki romanopisac Georges Bernanos, koji je napisao"Diary of a Country Priest," ugledao se na Léona Bloya i Charlesa Péguya kao inspiraciju. U svom proučavanju katoličkog književnog preporoda, Richard Griffiths je primijetio kako je Graham Green bio pod utjecajem različitih francuskih katoličkih autora. Naravno, utjecaji nisu uvijek baš očiti, ali jasno je kako se neki autori ističu zbog načina na koji je njihovo razmišljanje i pisanje nadahnulo i potaknulo druge.

OSV: *Što se dogodilo Katoličkoj književnoj tradiciji kasnije u 20. stoljeću i zašto?*

Sudlow: Radi se o dosta kompliciranom pitanju. Uvijek je bilo dobrih pisaca kroz sva razdoblja, ali godine prije Prvog Svjetskog Rata i razdoblje između dvaju rata su vrlo posebni kada govorimo o katoličkoj književnosti. Naravno, možemo to pripisati genijalnosti, koja se javlja u nekom trenutku u povijesti. Ali ima određene valjanosti u teoriji koja promatra književnu kreativnost kao nešto oblikovano trenutkom i okruženjem. Okruženje u kojem su mnogi francuski i engleski katolički autori djelovali bilo je ispunjeno velikim pritiskom, obilježeno ponekad nasilnim neprijateljstvom prema katoličanstvu. Možda ima nešto u tome da objasnimo pad dobrog katoličkog pisanja 1950-ih elativnim blagostanjem i mirom Crkve (*Europe i Sjeverne Amerike)* u tom razdoblju.

OSV: *Koji su drugi mogući kulturni faktori?*

Sudlow: Pa, književnost je ponajprije umjetnička forma i možemo se zapitati jeli zaokret u liturgiji koji slijedi nakon Drugog Vatikanskog Koncila potkopao do određene mjere kapacitet liturgije da oblikuje imaginaciju na način koji bi mogao poučiti ljude da posegnu za transcendentnim prisutnim u svijetu. Još jedan faktor, kojeg treba spomenuti, je kako živimo u svijetu u kojem je, kao što primjećuje Charles Taylor, religijska vjera sada samo jedan izbor od mnogih. U takvim okolnosti, potencijalno je sve teže kreativnom umjetniku shvatiti, interpretirati i prikazati svijet u svijetlu vječnosti. Katolička književnost ovisi o kapacitetu autora da oblikuje svoj materijal na načine koji su inspirirani vjerom.

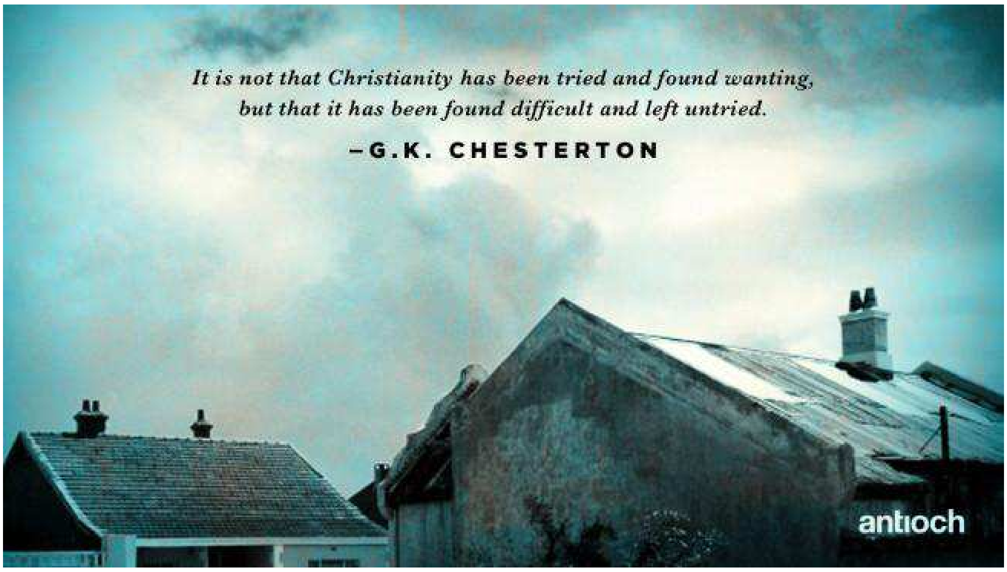
OSV: Kada se govori o sadašnjoj katoličkoj književnosti (ili točnije, nedostatku iste), razlozi za nedostatak takvih pokreta često uključuju nedostatak interesa za katolička djela u velikim izdavačkim kućama ili znanjem o tome što je dobra fikcija u katoličkim izdavačkim kućama. Mislite li da ti razlozi dobro objašnjavaju današnje stanje katoličke književnosti ili se radi o nečemu drugome?

Sudlow: Kao što moji prethodni odgovori sugeriraju, katolička književnost nije u nepovoljnom položaju samo zbog vanjskih faktora – iako ne umanjujem važnost koju bi ti faktori mogli imati. Genijalnost nije jednako rasprostranjena kroz povijest tako da nikada ne možemo zanemariti taj faktor. Ali ja vjerujem da ukoliko danas ima malo katoličke književnosti – ukoliko ima malo katolika koji uopće pišu – to možemo povezati sa trenutnim siromaštvom katoličke imaginacije koje je prisutno kroz sve umjetnosti. Nema niti velike katoličke glazbe , niti katoličke arhitekture! Još jednom, moram se vratiti na temu liturgijske reforme, nova Misa je dovela do toga da je katolička liturgija postala "svjetovnija"; tišina je ispunjena govorom (*o čemu svjedoči pokušaji Pape Benedikta da vrati liturgijsku tišinu)*, a njena pojavna transcendencija je prečesto izgubljena u pogrešnim pokušajima da se ohrabri neposrednost. Stvarnosti kao tajanstvenost, čudnovatost, teškoća i nelagoda (tko još priča o paklu?) su na različite načine iskorijenjene iz liturgije zbog niza dobronamjernih razloga. Dakle, je li ikakvo čudo da kreativna katolička imaginacija, koja uspijeva zbog otajstva, sukoba, drame i pitanja sudbine, doživljava poteškoće?

Izvorni tekst: The rise and fall of a great Catholic literary revival

PS

Srećom, uz malo pretraživanja možete pronaći dosta online sadržaja koji se bave radom i životom spomenutih autora, primjerice jedan od blogova posvećenih Bellocu, Chestertonu... (također možete pronaći i arhive radova, npr. Chesterton - 1, 2, 3). Poznata je grupa Inklings*(danas najpoznatiji članovi J.R.R.Tolkien i C.S.Lewis - anglikanac)* čiji su autori uključivali kršćanske poruke u svoju književnost. Na youtubu možete pronaći puno predavanja i dokumentaraca posvećenih autorima tog razdoblja, uključujući i dramske prikaze. Jedan film u pripremi - The Lion Awakes - o životu i prijateljstvu Tolkiena i Lewisa.

Jedno zanimljivo predavanje Osa Guinnessa: **The Journey: A Thinking Person's Quest for Meaning**, nešto je duže, ali isplati se pogledati ukoliko imate vremena (isječak iz predavanja - Serious Wrestling After Meaning - ~4min).

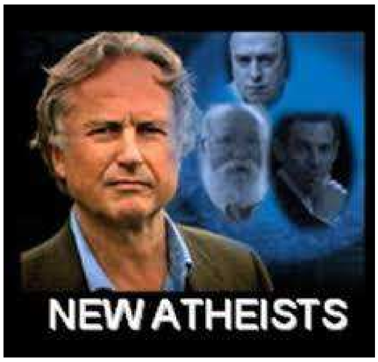
O piscima Novog Ateizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/o-piscima-novog-ateizma.html

Pisci Novog Ateizma su iznimno samouvjereni u svoje sposobnosti da pobiju protivnike sa par sarkastičnih dosjetki, ali pritom ne pokazuju nikakve znakove da uopće znaju o čemu pričaju.

Jednom sam slušao fundamentalističkog propovjednika kako "opovrgava" Darwina retoričkim pitanjem:" Što je bilo prije, kokoš ili jaje?" Dalje nije ulazio u detalje, ali prezirno se nacerio, a s obzirom da je isto učinila i njegova publika, nikakvo daljnje objašnjenje nije bilo potrebno. Svi su "znali" da su upravo iznijeli problem na kojeg nijedan zagovornik Darwina nije u stanju dati odgovor, i to je bilo dovoljno. Nitko od njih nije nikada pročitao ništa što su darwinovci napisali – a čisto sumnjam da je i propovjednik pročitao – ali nema veze. Koja je poanta priče? Oni su "već znali" da je nemoguće kako takvi autori imaju išta zanimljivo za reći s obzirom na taj "fatalni" prigovor evoluciji.

Bilo je to prije nego što sam sam postao ateist, a to je bilo prije nego što sam postao pažljiv rimokatolik kakav sam danas. Čudno, ali retorika pisaca Novog Ateizma – *Dawkinsa, Denneta, Harrisa i Hitchensa među najistaknutijima* – zvuči puno bliže retorici tog fundamentalističkog propovjednika nego bilo što drugo što sam čitao u svojim ateističkim danima. Poput propovjednika, iznimno su samouvjereni u svoje sposobnosti da pobiju protivnike sa par sarkastičnih dosjetki, a baš kao i propovjednik; ne pokazuju nikakve znakove da uopće znaju o čemu pričaju.

Uzmimo za primjer Dennetta. U svojoj knjizi, *Breaking the Spell: Religion as a Natural Phenomenon*, uvjerava nas kako "Kozmološki argument ... u svojem najjednostavnijem obliku kaže kako s obzirom da sve ima svoj uzrok, onda i svemir mora imati uzrok - odnosno Boga"; potom žustro opovrgava argument pitajući "Što je uzrokovalo Boga? Odgovor kako je Bog samo-uzrokovan (na neki način) onda dovodi do novog pobijanja: Ako nešto može biti samo-uzrokovano, zašto onda svemir kao cjelina ne može biti stvar koja je samo-uzrokovana?"

Vrlo dobra pitanja, moglo bi se činiti – osim što (kao što je svjestan svatko tko zna nešto o filozofiji religije) to nije ono kaže Kozmološki Argument za Božju egzistenciju. Zapravo, niti jedan poznati branitelj kozmološkog argumenta u povijesti filozofije nije dao takav glupi

"sve ima svoj uzrok" argument – niti Platon, niti Aristotel, niti al-Ghazali, niti Maimonides, niti Toma Akvinski, niti Ivan Duns Škot, niti G.W. Leibniz, niti Samuel Clarke, niti Reginald Garrigou-Lagrange, niti Mortimer Adler, niti William Lane Craig, niti Richard Swinburne. Niti itko drugi, koliko ja znam. Možda, kao Dennett, mislite da kada pokušavate pobiti neke od najvećih umova u povijesti, dobra strategija je napasti argument koji nitko od njih nije nikada ni branio. No ako ne razmišljate tako, možda ćete pronaći nešto korisnije za ispuniti svoje vrijeme od čitanja *Breaking the Spell*.

Richard Dawkins je podjednako vješt u pobijanju argumenata koji nisu niti predstavljeni *(eng. straw men)*. U svojoj knjizi *The God Delusion*, napada Akvinskog jer svoju argumentaciju za Božju egzistenciju temelji na pretpostavki kako "Je moralo postojati vrijeme kada nijedna fizikalna stvar nije postojala" – iako Akvinski, zapravo vrlo poznato, izbjegava takve pretpostavke prilikom argumentiranja za Božju egzistenciju. (Stav Tome Akvinskog je, umjesto toga, bio kako Bog mora zadržavati svijet u egzistenciji ovdje i sada i u svakom trenutku u kojem je svijet postojao, i kako bi to bilo točno čak i kada bi se ispostavilo da svijet nije imao početak.) Dawkins nas uvjerava kako Akvinski ne daje "apsolutni niti jedan razlog" da smatramo kako bi Prvi Uzrok svemira morao biti sve-znajući, sve-mogući, itd; U stvarnosti, Akvinski je posvetio stotine stranica, kroz više radova, kako bi pokazao upravo to. Dawkins kaže kako peti od poznatih Tominih Pet Putova, zapravo ista stvar kao i argument "božanskog urara" kojeg je popularizirao Wiliam Paley. U stvarnosti, taj argument ne može biti različitiji, i zagovornici Akvinskog u pravilu – i još jednom, dosta poznato (barem oni ljudi koji znaju nešto o tim stvarima) – pobijaju Paleyev argument sa podjednako prezira kao i evolucionisti poput Dawkinsa.

To su (samo neke) pogreške na stranicama 77-79.

Naići ćete na slične očite pogreške kroz radove drugih Novih Ateista. Njihovo razumijevanje glavnih argumenata za Božju egzistenciju i sličnih tema su, ukratko, usporedive sa znanstvenim sposobnostima studenta druge godine koji misli da je lekcija Einstenove revolucije u fizici "sve je relativno, čovječe" – ili fundamentalističkog propovjednika sa početka. Toliko je loše.

Ukoliko imate neke sumnje oko toga, možete pročitati moju knjigu The Last Superstition koja izlaže pogreške Novih Ateista, i argumente za Božju Egzistenciju, strogo i polemički opisano. *(Žao mi je, ali jednostavno ne bi stekli odgovarajuće razumijevanje argumenata Akvinskoga ili Leibniza – kao što ne bi niti Darwina ili Einsteina – kada bi ih opisivao u ovako kratkom tekstu)* Ukoliko ne volite polemike nego preferirate trijezniji akademski pristup, možete pročitati moju knjigu Aquinas. Ili za svaki slučaj možete nabaviti obje.

Nemorate vjerovati mojoj samo-promovirajućoj riječi. Intelektualna neozbiljnost literature Novih Ateista je već javna tajna. Filozof i poznati darwinovac Michael Ruse izjavio je kako se zbog Dawkinsove knjige "srami što je ateist", i kako je Dennetova knjiga "stvarno loša i nedostojna [njega]." Još jedan ateistički filozof, Thomas Nagel, opisao je Dawkinsovu "amatersku filozofiju" kao "posebno slabu", a njegove pokušaje da odgovori na filozofske probleme inherentne vlastitoj poziciji "običnim odmahivanjem ruke." Književni kritičar

Terry Eagleton - još jedan ateist, uz to i marksist – opisao je Dawkinsove tekstove o religiji kao "neinformirane", "loše" i usmjerene na "vulgarne karikature". Vrlo lako bi mogli produžiti listu intelektualaca, čak i kolega ateista koji su kritizirali njihove tekstove.

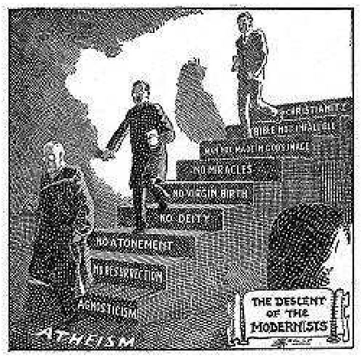
Sada zamislite kada bi netko od vjernika i prijatelja upozorio fundamentalističkog propovjednika (kojeg sam citirao) kako je njegovo "pobijanje" darwinizma potpuno bezvrijedno, da očito ne zna ništa o temi, i kako bi se trebao potruditi ozbiljno shvatiti stvari prije nego što išta komentira dalje. Pretpostavite da propovjednik kao odgovor svojim kritičarima kaže da takve kritike samo pomažu neprijatelju, i kako on s obzirom da zna na temelju svog "pobijanja" darwinizma da je tema toliko smiješna da bi je uopće shvatili ozbiljno, nema niti smisla da je istražuje. "Na kraju krajeva", možemo zamisliti propovjednika kako lukavo odgovara, "trebam li pročitati učene sveske o vilenjakologiji prije nešto što ne povjerujem u vilenjake?"

Naravno, Dawkins i Dennett bi bili ogorčeni takvim odbacivanjem darwinizma. I to s pravom, radilo bi se o običnom, samo-referencirajućem, fanatizmu. Jer, pitanje je upravo to možemo li stvarno usporediti darwinizam sa "vilenjakologijom", a svatko tko zna nešto o darwinizmu također zna da bi takva usporedba bila apsurdna. Ali propovjednik to nikada neće znati, dogmatički zatvoren u svojem krugu međusobno samo-podržavajućih predrasuda. Prema njemu, darwinizam je previše apsurdan da bi uopće razmišljao o njemu ozbiljno jer darwinizam ne može odgovoriti na kokoš/jaje problem kojeg je osmislio; a kokoš/jaje "problem" mora biti ozbiljan prigovor darwinizmu jer on već zna kako je darwinizam previše apsurdan da bi ga uopće ozbiljno shvatili. Na vrtuljku je, ali inzistira kako se cijeli svijet kreće. Čak i Dawkins to vidi.

Ili možda nevidi. Radi se upravo o odgovoru kakvog Dawkins daje svojim kritičarima. Doista, "vilenjakologija" je Dawkinsova obrana kada su mu predložili da naučiti nešto o teologiji i filozofiji religije prije nego što je počne komentirati. Slično tome, u predgovoru svoje knjige *The God Delusion*, zapisuje: "Većina nas se zadovoljno odriče vila, astrologije i letećeg špageti čudovišta, bez da prethodno proučavamo knjige pastafarijanske teologije." Ipak, jesu li radovi Akvinskoga, Leibniza i drugih stvarno usporedivi sa "vilenjakologijom" ili "pastafarijanizmom" je pravo pitanje – a pravi odgovor koji daju ljudi koji stvarno znaju nešto o Akvinskome, Leibnizu i drugima, je kako se radi o prijedlogu koji je preglup da bi ga opisali riječima. Razlog zašto Dawkins i kompanija to ne vide, baš kao i u slučaju fundamentalističkog propovjednika, je u tome što oni doslovno odbijaju to vidjeti. Istina nije daleko, lagano im je dostupna u knjigama, čeka da ju otkriju. Pa ipak, ovi apostoli otvorenosti duha, slobodne misli, kritičkog mišljenja, i mirne racionalnosti inzistiraju kako ih neće pogledati, kako jednostavno neće uložiti trud da pokušaju shvatiti ideje koje kritiziraju. (Unatoč svemu, u samom pismu uredniku *The Independenta* u kojem daje svoju "vilenjakologija" obranu, Dawkins se žali kako su njegove stavove krivo predstavili i kako bi bilo "pristojno" da njegovi kritičari pročitaju njegovu knjigu prije nego što je napadnu! Izgleda kako razlog zašto Dawkins ne želi proučavati teologiju leži u tome što je zauzet proučavanjem yiddisha i želi savladati majstorstvo chutzpahe.)

Što je razlog tolikoj ludosti – nesposobnosti Novih Ateista da vide kako su krivi upravo zbog stvari za koje optužuju svoje protivnike, da se njihova stajališta temelje na istoj vrsti licemjerja, namjernog neznanja i pogrešnog rasuđivanja kojeg ne žele tolerirati kod drugih?

Pa, kao što vam je mogao reći naš propovjednik, jedan grijeh vodi u drugi. Poput ubojice koji ubije kako bi sakrio prvo ubojstvo, Dawkins i kompanije su u stanju zaslijepiti sami sebe pred svojom sofisterijom samo sve hrabrijih retoričkim majstorijama. U svojoj knjizi, *The Rediscovery of the Mind*, filozof John Searle je jednom kritizirao eliminacijski materijalizam – bizarnu teoriju koju predlažu neki suvremeni filozofi prema kojoj ljudski um zapravo ne postoji (Nemojte ni pitati) – zbog nepoštenog načina na koji njegovi pristaše često odgovaraju svojim kritičarima.

Drugo retoričko sredstvo prikrivanja nevjerojatnog je dati zdravorazumskom stavu ime i onda ga pobijati na temelju imena, a ne sadržaja. Dakle, vrlo je teško, čak i u današnje dobar reći "Nijedno biće nikada nije bilo svijesno." Radije, sofisticirani filozof daje stavu kako su ljudi ponekad svjesni ime, primjerice "kartezijeva intuicija", onda on ili ona postavlja izazove, pitanja, negiranja nečega što opisujemo kao "kartezijeva intuicija"... I samo kako bi tom manveru dao ime, nazvat ću ga "daj-mu-ime" manevrom.

Pa, Novi Ateisti su iskoristili ovaj "daj-mu-ime" manevar u svojem šeširu retoričkih trikova, ime koje su odabrali je "Dvorjaninov odgovor." Naziv dolazi od Dawkinsovog kolege biologa i ateista P.Z. Myersa, i referencira se na imaginarnu obranu koju bi ulizivački sluga mogao imati za golog cara iz Andersonove poznate priče: "Niste li pročitali detaljnu raspravu grofa iz Seville o finim i egzotičnim kožama na carevim cipelama?" itd. Ideja je kako žaliti se na nepoznavanje teologije od strane Novih Ateista nije ništa bolje nego kad se dvorjanin žali kako kritiziraju golog cara, a nisu pročitali radove grofa iz Seville. Drugim riječima, radi se još jednom o samo-referencirajućoj pseudo-obrani "vilenjakologije" i "pastafarijanizma", ali ovog puta sa pametnom marketinškom oznakom.

Kako stvar funkcionira? Pa, pretpostavite da kažete Novom Ateistu kako prevladavajući dokazi ukazuju da njegov "prigovor" Akvinskome (ili kome god) su podjednako impresivni kao i fundamentalistički "kokoš/jaje" prigovor evoluciji. Što će onda on učiniti? Reći istinu? "Dobro, nemam pojma o Akvinskome. Ali neće me to spriječiti da ga kritiziram. Njanja, njanja, njaja!" Čak i za Novog ateista, ovo ima svojih nedostataka zbog odnosa sa javnošću. Ali sada, zahvaljujući Myersu, ima bolji odgovor: " Oh ne .. samo ne Dvorjaninov odgovor.", kojeg slijedi podrugljiv smijeh. Inteligentni promatrač će bit zbunjen, pitajući se kao pozivanje na "Dvorjaninov prigovor!" treba opravdati nekog što nema pojma o čemu priča. A neki povodljiviji sljedbenici – ljudi poput internet ateista koji kupuju košare takvih knjiga – će biti oduševljeni jer sada imaju novi odgovor koji mogu dati svojim religijskim prijateljima umjesto da daju ozbiljan argument. U toj zbrci, Novi Ateist se može iskrasti na zadnja vrata prije nego što netko shvati da nije uopće odgovorio na pitanje. Nazovimo to

"Myersov slučaj", i slobodno uzvratite tom oznakom nepromišljenom ateistu koji misli da je vikanje "Dvorjaninov odgovor!" dovoljno da vas pobije.

Dakle, Novi Ateist pokriva jednu zabludu sa drugom, ali kako inače inteligentni ljudi uopće upadnu u takve retoričke regrese? Izgleda da tu moramo napustiti logiku i okrenuti se politici i psihologiji. Dawkins i kompanija imaju ogroman politički ulog u tvrdnji kako je religija inherentno iracionalna. Žele društvo u kojem će vjernici u javnom životu biti dobrodošli kao i rasisti i negatori holokausta. Priznati da postoje respektabilni argumenti za religiju – odnosno argumenti oko kojih se razumni ljudi mogu neslagati – značilo bi priznati kako sav taj ekstremistički nastup (o tome kako se religija svodi na zlostavljanje djece, kako nezaslužuje više poštovanja od vjerovanja u zubić vilu i slično) pada u vodu. To bi značilo priznati kako primjerice katolički teolozi i židovski rabini, imaju podjednako pravo na javno djelovanje kao i pijani kolumnisti Vanity Faira i autori popularno-znanstvenih knjiga.

Naravno, iz istog razloga to bi značilo i da će još neprodani primjerci knjiga *The God Delusion, Breaking the Spell, God is Not Great, The End of Faith*, itd., biti poslani u otpad, kamo i pripadaju jer su tek neinformirani ekstremistički politički pamfleti. To nas dovodi do posljednjeg, psihološkog razloga zašto su se Novi Ateisti okrenuli takvom nastupu iracionalnosti. Jedan finalni misaoni eksperiment. Pretpostavite da ste Richard Dawkins *(bivši Charles Simonyi Professor za javno razumijevanje znanosti pri sveučilištu Oxford)*, proveli ste godine kritizirajući teoretičare Inteligentnog Dizajna da se nisu informirali prije nego što napadaju darwinizam. Uložili ste svoju reputaciju kao znanstvenika (odnosno popularizatora znanosti) u godine rata protiv religije, odbacujući je kao utočište neznalica, netrepeljivih luđaka; bez ijednog ozbiljnog argumenta koji bi joj išao u korist. Prodali ste stotine tisuća primjeraka *The God Delusion*, predstavljajući je kao konačnu demonstraciju istinitosti tog mišljenja. Stručnjaci u relevantnim područjima – teolozi i filozofi religije – kritizirali su vas da nemate pojma o čemu pričati. Kolege ateistički akademici su učinili isto. Sve ste ih odbacili kao saveznika fundamentalističkih pobornika. Ljudi koji stvarno poznaju ono o čemu pričate su u krivu (prema vašim tvrdnjama), a vi ste u pravu – unatoč tome što je upravo takvo ponašanje ono što inače osuđujete kod fundamentalističkih pobornika.

Ukratko, ukopali ste se u vrlo duboku rupu i osjećate neodoljiv poriv da nastavite kopati. Što ćete učiniti sada – priznati kako su vaši kritičari u pravu? Priznati kako ste desetljećima sramotili samog sebe i naveli mnoge manje inteligentne osobe da čine isto? Kako ste izazvali ozbiljnu nepravdu prema vjernicima koje prezirete (a koji bi uživali u vašem javnom poniženju)? Priznati da ste licemjer? Nema šanse.

Ponos ide prije pada; i prije zabluda. Dakle upotrijebite "Dvorjaninova Obrana!". Novi Ateizam je nužno i Novi Filistanizam, namjerno zatvarajući svoj um mudrosti tisućljeća – ozbiljnim razmatranjima, ili barem čitanjima, argumenata autora poput Aristotela i Plotina, Augustina i Akvinskoga, Leibniza i Clarkea; neka te

opasne ideje ne izazivaju sumnju u sekularno vjerovanje. Ili, riječima poznate vježbe u dvomisli: "Neznanje je moć."

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak: The New Philistinism

PS

Feserovu recenziju knjige *Breaking the Spell: Religion as a Natural Phenomenon (D.Dennett)* možete pročitati ovdje - Not so Bright. Feser ja autor knjige The Last Superstition: A Refutation of the New Atheism koja se osvrće na pogreške kod poznatih autora Novog Ateizma; sličnog sadržaja (ali ne toliko polemična) je i njegova knjiga Aquinas (A Beginner's Guide). Jedan radio intervju sa autorom kojeg je zanimljivo poslušati: Last Superstition: Answering New Atheists with Ed Feser.

Je li zbog znanosti Bog nepotreban?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/je-li-zbog-znanosti-bog-nepotreban.html

Prevlast znanstvenika među onima koji propovijedaju novo evanđelje ateizma moglo bi nekog navesti na pretpostavku da je znanost na neki način vjerska uvjerenja učinila nerazumnim.

Pretpostavku je vrijedno istražiti, ne samo zato što su tradicionalno pitanja vezana uz vjeru bila područje filozofije – a ne prirodne znanosti, nego i zato što nije u skladu s poviješću.

Ako proučimo stvari iz perspektive povjesničara, možemo primijetiti da bi savez znanosti i ateizma bio izuzetno zbunjujuć osnivačima moderne znanosti. Već je dugo poznato kako su ključne osobe u znanstvenoj revoluciji sedamnaestog stoljeća imale iskrena religijska uvjerenja.

Nikola Koperik, čije su ideje ubrzale i prethodile znanstvenoj revoluciji, bio je kanonik katedrale Frombork u sjevernoj Poljskoj. Astronom Johannes Kepler vjerovao je kako zakoni planetarnih kretanja oslikavaju božanski matematički plan svemira. Robert Boyle, često nazivan "otac moderne kemije", bio je model kršćanske pobožnosti koji je vjerovao kako će znanstveni napredak pružiti podršku istini kršćanstva. Isaac Newton, kao što znamo iz njegovih neobjavljenih rukopisa, napisao je puno više teksta o teološkim temama nego o znanstvenim za koje ga opravdano slavimo.

Očito je kako za te znanstvene uzore, znanost nije predstavljala prepreku vjerovanju u Boga.

Naravno, nabrajanje slavnih može ići i u drugom smjeru, lako je osmisliti konkurentni popis suvremenih znanstvenika čije bi se suprostavljanje religiji moglo činiti kao protuteža vjerskim predanostima njihovih pobožnih prethodnika. No, ono što je posebno značajno kod razmišljanja ranih znanstvenika poput Keplera i Newtona je činjenica kako je njihova znanost bila utemeljena u fundamentalno vjerskim pretpostavkama o zakonitostima i matematičkoj razumljivosti prirodnoga svijeta.

Ukratko, vjersko uvjerenje je bilo sastavni dio njihovog znanstvenog istraživanja i pružalo je neophodne metafizičke temelje za modernu znanost. Ostaci teoloških uvjerenja tih pionira moderne znanosti možemo još uvijek pronaći u raširenoj pretpostavci kako postoje zakoni prirode koje možemo otkriti kroz znanost.

Kao što su Kepler i Newton jako dobro shvaćali, matematička razumljivost prirode nije nešto što znanost objašnjava, nego je to nešto zbog čega su znanstvena objašnjenja moguća.

Istina je kako moji povijesni primjerci kompatibilnosti teizma i znanosti pripadaju razdoblju prije Darwinove teorije evolucije prirodnom selekcijom, i kako ta teorija predstavlja poteškoće za neke tradicionalna kršćanska vjerovanja.

Ipak, kao što je vidljivo iz religijske podrške Darwinovim stavovima, i u 19. stoljeću i današnje vrijeme, te teškoće nisu nepremostive. Sam Darwin je bio dovoljno pronicljiv da to shvati. Veliki znanstvenik je najvjerojatnije još uvijek bio teist kada je napisao svoje najpoznatije djelo, a u pismu koje je napisano dvadeset godina poslije objave izjavio je kako je "apsurdno sumnjati kako čovjek može biti gorljivi teist i evolucionist."

Njegov gubitak vjere nije bio posljedica religijskih posljedica njegovih teorija nego promišljanja o količini patnje u svijetu. Ne možemo negirati kako problem zla predstavlja snažan prigovor tradicionalnom teizmu. Oduvijek je predstavljao, ali to ima male veze, ako uopće ima ikakve, sa napretkom znanosti.

Neki od Darwinovih dogmatičnijih učenika su izgleda propustili to uvidjeti. Često ih čujemo kako pričaju da znanost općenito, a posebno evolucijska teorija, pruža superiornije odgovore na pitanja koja su prije bila u domeni religije. Podršku svom stavu pronalaze u činjenici kako je argument dizajna kojeg su prihvaćali mnogi mislioci 18. i 19. stoljeća na kraju zamijenjen darwinovim naturalističkim opisom izvanrednih adaptacija živih stvari.

Međutim, bilo bi potpuno pogrešno zaključiti iz ove jedne povijesne epizode kako se znanost i religija neizbježno natječu za objašnjavanje istog područja. U svakom slučaju, takvo razmišljanje se temelji na spajanju dvije različite vrste objašnjenja.

Primjerice, zapitajte se zašto čitati ove riječi. Moguće je dati opis na temelju stanja vašeg mozga i neurona, čak i na temelju ponašanja relevantnih atoma i molekula, ali sigurno postoji još jedna vrsta objašnjenja koja se bavi osobnim interesima i namjerama, možda u konačnici i željom da dođete do istine o nekom važnom problemu.

Prva vrsta objašnjenja je znanstvena, ali ako takvo objašnjenje isključuje mogućnost druge vrste objašnjenja onda baš i nema smisla nastaviti čitati. Na kraju krajeva, ako se razlozi vašeg razmišljanja o ovim važnim pitanjima svode na ništa više od obične fizike, zašto se onda uopće truditi?

Razlikovanje između te dvije vrste objašnjenja seže sve do grčkog filozofa Sokrata (mučenika za filozofiju 399 pr. Kr). U kućnom pritvoru, mirno čekajući svoju smrt, Sokrat je upitao svoju pratnju, "Zašto sam ovdje?" Moguća su dva odgovora, istaknuo je; jedan

koji se odnosi na raspolaganje svojim kostima i tetivama, i drugi za koji je potrebno poseći za njegovim stavovima o smislu života, božanskom poslanju i potrazi za istinom.

Iako ta dva objašnjenja nisu nespojiva, Sokrat nas ne ostavlja u dilemi oko toga koje objašnjenje pruža više zadovoljstva. Prema svom priznanju, vrlo rano u svojoj filozofskoj karijeri je napustio istraživanje prirodnoga svijeta kako bi se posvetio pitanjima za koje je smatrao da su pitanja većih posljedica. Tvrdio je kako stvari krajnjeg značaja za ljude imaju veze sa istinom, ljepotom i dobrotom. Radilo se o vrijednostima za koje je bio spreman žrtvovati svoj život.

Od tada su mnogi potvrdili Sokratove prioritete. Iako nema sumnje kako nam znanost može pružati moćna objašnjenja u svojoj sferi, čini se pretjeranim inzistirati kako su jedina pitanja vrijedna postavljanja ona na koja znanost može dati odgovor.

Unatoč svim razlikama, većina filozofa u Zapadnoj tradiciji, zapravo u većini svjetskih religijskih tradicija, je smatrala kako zadovoljavajući opis stvari najvećeg značaja za ljudska bića zahtjeva pozivanje na neku transcendentnu stvarnost. Kao što je rekao jedan od najvećih filozofa dvadesetog stoljeća, Ludwig Wittgenstein; "*Osjećamo da čak i ako odgovorimo na sva moguća znanstvena pitanja, problemi života još uvijek ne bi uopće bio dotaknut*."

Naravno, postoji puno različitih način kako odgovoriti na probleme života, ali dokle god postoje takva pitanja – pitanja na koja je Bog mogući odgovor – nije jasno kako bi znanost mogla pokazati da je vjerovanje u Boga nepotrebno i zastarjelo.

Autor članka je povjesničar znanosti Peter Harrison, izvorni članak; Does science make belief in God obsolete?

Peter Harrison je profesor na sveučilištu Queensland, viši znanstveni suradnik Ian Ramsay Centra pri sveučilištu Oxford gdje je godinama bio na poziciji Idreos Professor of Science and Religion. Objavio je niz knjiga o povijesti znanosti, urednik je The Cambridge Companion to Science and Religion.

Kršćanstvo i uspon Zapadne znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/krscanstvo-i-uspon-zapadne-znanosti.html

Često se pretpostavlja kako je odnos između kršćanstva i znanosti bio problematičan, a takva pretpostavka se oslanja na više izvora.

Primjerice, postoje suvremene kontroverze oko evolucije i stvaranja, za koje se vjeruje kako predstavljaju povijesni odnos znanosti i religije. Takvo razmišljanje je pojačano rasprostranjenim objašnjenjima nekih povijesnih epizoda poput Galileove osude, prema popularnom objašnjenju Katolička Crkva je cenzurirala Galilea zbog učenja kako se zemlja okreće oko sunca.

Daljnji prilog takvom stavu o povijesti je i nekoliko gorljivih kritičara religije koji glasno tvrde da je religijska vjera nespojiva sa znanstvenim gledištem (i kako je to oduvijek tako bilo).

Unatoč takvom rasprostranjenom mišljenju o povijesnom odnosu između znanosti i vjere, povjesničari znanosti već dugo znaju kako su vjerski faktori imali značajno pozitivnu ulogu u nastanku i opstanku moderne znanosti na Zapadu. Ne samo da su mnoge ključne osobe u nastanku znanosti bili pojedinci sa istinskim vjerskim predanostima, nego je i njihov pristup prirodi kojeg su prvi razvili bio utemeljen na različite načine u religijskim pretpostavkama.

Ideja kako prirodom upravljaju matematički zakoni je proizašla izravno iz teoloških razmišljanja. Pomak prema mehanističkim objašnjenjima prirode također duguju puno određenoj vjerskoj perspektivi.

Prihvaćanje doslovnijeg pristupa tumačenju Biblije, za kojeg se obično pretpostavlja kako je bio prepreka znanosti, također je imao i važnu, neizravnu, ulogu u tim razvojima, promovirao je nesimboličko i utilitarno razumijevanje prirodnog svijeta što je bilo pogodno za znanstveni pristup.

Konačno, religija je također pružila društveni okvir za obavljanje znanosti, osiguravajući da postane stalno i središnje obilježje kulture modernog Zapada.

Bog i Zakoni Prirode

Izvanredne znanstvene dosege Isaaca Newtona(1642-1727) je zgodno sažeo Alexander Pope u slavnom dvostihu "Nature and Nature's laws lay hid in night / God said: 'Let Newton be!" and all was light." *(~ "Priroda i Prirodni zakoni bili su sakriveni u noći/ Bog je rekao:'Neka bude Newton! i sve je osvijetljeno tom moći.")* Popeovi pohvalni stih izražava ono što zna svaki student fizike, Newton je otkrio neke od fundamentalnih zakona prirode.

Međutim, manje se cijeni činjenica da dio inovativnosti Newtonovog dostignuća leži u njegovom uvjerenju da uopće postoje zakoni prirode koje je potrebno otkriti. Što su ti zakoni prirode i od kuda dolaze? Tijekom srednjeg vijeka, prirodni zakoni su bili shvaćeni kao moralni zakoni koje je postavio Boga. Zapovijed "Ne ubij!" je primjer jednog takvog zakona, pretpostavljeno je kako se radi o univerzalnom pravilu kojeg sva civilizirana društva shvaćaju. Međutim, nije postojala odgovarajući pojam univerzalnih zakona u prirodnom području.

Ta ideja – *zakoni prirode u znanstvenom smislu* – je bila inovacija i posljedica proširenja Božje zakonodavne moralne snage na fizikalni svijet. Jedan od pionira takvog novog shvaćanja zakona prirode je bio francuski filozof i znanstvenik Rene Descartes (1596-1650), koji je zapisao da je "Bog autor svih kretanja u svijetu."

Radilo se o radikalnoj tvrdnji za svoje vrijeme jer je izazivala prevladavajuće razmišljanje, naslijeđeno od Aristotela (384-322 pr. Kr.), kako je ponašanje i interakcija materijalnih objekata upravljana njihovim unutarnjim svojstvima. Prema Aristotelijanskom svjetonazoru, koji je prevladavao u srednjem vijeku, priroda je imala veliki stupanj autonomije.

Međutim, u novoj znanosti prirodni objekti su lišeni inherentnih svojstava i Bog preuzima direktnu kontrolu nad njihovim interakcijama. Na isti način kao što je Bog dao moralna pravila, sada se smatra da je donio zakone koji upravljaju prirodnim svijetom. Robert Boyle, otac moderne kemije i autor istoimenog zakona, zaključio je kako se Božje stvaranje ponaša prema utvrđenim zakonima "koje je On sam na početku postavio." Božje autorstvo nad zakonima prirode jamči njihovu univerzalnost i nepromjenjivu narav. Tako je Descartes tvrdi da zakoni prirode moraju biti vječni i nepromjenjivi jer ih je postavio vječni i nepromjenjivi Bog.

Descartes je također objasnio zakon očuvanja gibanja, također na temelju Božje nepromjenjivosti. Ideja kako je priroda upravljana konstantnim i nepromjenjivim principima je važan preduvjet eksperimentalne znanosti.

Matematičar Isacc Barrow, Newtonov prethodnik na slavnoj katedri matematike na Cambridgeu, zaključio je kako smo uvjereni da će ponovljeni eksperimenti rezultirati općim načelima samo iz jednog razloga – zato što možemo biti sigurni da su zakoni prirode koje je Bog postavio stalni. Zapisao je kako nemamo razloga vjerovati *"da je Priroda*

nestalna," jer to bi značilo da se *"veliki Au"veliki Autor svemira razlikuje od sebe samog.tor svemira razlikuje od sebe samog*."

Matematika i kozmički poredak

Usko povezano sa idejom kako prirodom upravljaju univerzalni i nepromjenjivi zakoni je uvođenje matematičkih objašnjenja u prirodne znanosti. Radilo se o nečem sasvim novom.

Iako su srednjovjekovni mislioci koristili matematičke jednadžbe u područjima optike, astronomije i kinematike, smatrali su da su te discipline nešto niže vrijednosti od prave znanosti. Status tih "miješanih matematičkih znanosti," kako su bile poznate, bila je posljedica aristotelijanskog razumijevanje matematike i njenog odnosa prema drugim znanostima.

Jedno od dugovječnih pitanja u filozofiji matematike bavi se statusom matematičkih istina: Radi li se o ljudskim konstrukcijama, ili su to vječne istine ugrađene u stvarnost? Platon je mislio kako vrijedi prvo, a Aristotel je prihvatio drugo stajalište; a Aristotelov stav je prevladavao tijekom Srednjeg Vijeka.

Ako je matematika proizvod ljudskog uma, možemo tvrditi da matematika nužno ne pruža istinit opis stvarnosti. Međutim, može se dogoditi da matematički modeli, iako u konačnici nisu istinit, ipak pružaju temelj za točna predviđanja.

Tako je matematička astronomija, iako u nemogućnosti da objasni pravu prirodu nebeskih tijela i uzroke njihovog kretanja, svejedno smatrana korisnom jer se pomoću nje može predvidjeti njihova pozicija. Zbog toga su smatrali da su matematički modeli korisna fikcija.

Razlika u mišljenju oko tog pitanja dovela je do Galielovog sukoba sa Inkvizicijom. Galilo je inzistirao kako heliocentrični kopernikanski model nije samo koristan matematički alat nego i točan fizikalni opis. Tako Galileo nije samo zagovarao novi astronomski model, nego i novi model astronomije. Katolička Crkva je dala potporu prevladavajućem stavu. S vremenskim odmakom, možemo zaključiti da ta odluka nije bila mudra, ali je bila u skladu sa znanstvenim konsenzusom tog vremena.

Kao što je to bio slučaj sa zakonima prirode, ideja kako su matematičke relacija stvarne imala je teološko opravdanje. Pojedinci poput Galilea, Keplera, Descartesa i Newtona su bili uvjereni kako matematičke istine nisu proizvod ljudskog uma, nego božanskog. Bog je bio izvor matematičkih odnosa koji su bili očiti u zakonima svemira. Poput Biblije, *"knjiga prirode"* je također napisana od strane Boga, kao što je Galileo inzistirao, ta knjiga je *"napisana na jeziku matematike"*.

Drugi znanstvenici dijelili su ovo mišljenje. Johannes Kepler koji je otkrio zakoni planetarnog gibanja, tvrdio je da je Bog koristio matematičke arhetipove prilikom stvaranja svemira. Zapisao je kako zbog toga, staru aristotelijansku predrasudu protiv

matematizacije prirode moramo odbaciti: "razlog zašto je matematika (eng. mathematicals) uzrok naravnih stvari je u tome što je Bog Stvoritelj imao matematike sa sobom kao arhetipove od vječnosti u njihovim najjednostavnijim božanskim stanjima apstrakcije."

Descartes je čak tvrdio kako je Bog stvorio zakone logike i matematike, tvrdeći da je jednadžba 2+2=4 točna samo zato što je Bog tako to želio. Kao podršku ideji da je Bog matematičar, Descartes citira biblijski stih :"ti si sve uredio po broju, utegu i mjeri." (Knjiga Mudrosti 11,20). Newton je kasnije opisao svemir kao nastanjen *"beskonačnim i sveprisutnim duhom u kojoj se materija kreće po matematičkim zakonima"*.

Otkrivanje Boga kao autora matematike je tako bio presudan korak pri utvrđivanju stvarnosti matematičkih odnosa, a taj razvoj je omogućio daljnju primjenu matematike na fizikalne teme. U kombinaciji sa idejom božanskog zakonodavca, ta spoznaja je dovela do suvremenog stava kako prirodom upravljaju matematički zakoni.

Atomi i Svijet kao Mehanizam

Novo shvaćanje prirode kojom upravljaju vanjski nametnuti zakoni je bilo popraćeno sa umanjivanjem uloge intrinzičnih svojstava tvari. Kao što sam već spomenuo, prema srednjovjekovnom razumijevanju prirode, pod utjecajem Aristotelijanske znanosti, aktivnosti materijalnih stvari su upravljane svojim unutarnjim svojstvima, obično su shvaćene u pojmovima svojstava poput topline, hladnoće, vlažnosti i suhoće. Aristotel je također zamislio da objekti imaju prirodne sklonosti, ili "konačne razloge." U takvom shvaćanju, priroda je bila samo-organizirana i zamišljali su da je slična (u mnogočemu) živim stvarima.

Sedamnaesto stoljeće je doživjelo preporod alternativnog koncepta prirode – atomske ili "korpuskularne" teorije koju su zagovarali drevni epikurejci. Prema tom razmišljanju, tvar je izgrađena od čestica *(eng. minute particles)* koje su manje-više kvalitativno identične. Te čestice su u mogućnosti na različite načine formirati vidljivu tvar, a priroda je objašnjena putem međudjelovanja tih nevidljivih čestica.

Svojstva poput topline i hladnoće tako možemo objasniti preko kretanja čestica, umjesto da ih smatrao inherentnim svojstvima određene vrste tvari. Temeljne jedinice materije također spadaju pod objašnjenje zakona prirode. U istom smislu kako se objašnjavaju kretanje nebeskih tijela pomoću matematičkih zakona, tako možemo i kretanje čestica materije.

Također su prirodu shvaćali sve sličnijom stroju, a ne živom organizmu. Zbog toga su često novu znanost nazivali "mehaničkom filozofijom". Baš kao što su strojevi izgrađeni i osmišljeni od strane ljudskih agenata, za svijet se vjerovalo da pokazuje dokaze o dizajnu

od strane božanskog agenta. (Aristotel, iako teist, mislio je kao je svijet vječan, samim time nije niti stvoren.)

Prema tome, ideja "konačnog uzroka" je doživjela velike promjene, i do tada su je obično poistovječivali sa Božjom svrhom ili dizajnom. Ideja kako priroda svjedoči dizajnu Boga postaje moćno opravdanje za bavljenje prirodnim znanostima. Doista, iako opravdano mislimo kako prirodne znanosti u 17. i 18. stoljeću pružaju racionalnu podršku kršćanskoj vjeri, podjednako je točno kako su prirodne znanosti stekle društveni legitimitet zato što su ih smatrali teološki korisnim.

U svakom od tih razvoja(17. st.) - *pojava prirodnih zakona, matematizacija prirode, novo mehanističko i atomsko razumijevanje materije* – Boga su smatrali još uključenijim u prirodu nego što se to smatralo prema srednjovojekovnoj slici. Doista, radilo se o eksplicitnoj namjeri nekih od glavnih pokretača znanstvene revolucije koji su tvrdili da je njihovo razumijevanje prirode istinski kršćanskije nego navodno "poganska" znanost Aristotela.

Postoji djelić istine u raširenoj pretpostavci kako je prijelaz iz srednjovjekovnog u ranomoderni svjetonazor koji se dogodio kroz 16. i 17. stoljeće neizbježno doveo do sekularizacije svemira. Ipak, mnogi od vodećih mislioca znanstvene revolucije su mislili kako zagovaraju znanost koja je usklađenija sa kršćanstvom nego što su to bile srednjovjekovne ideje o prirodnom svijetu koje su zamijenili.

[...]

Podjednako važno, prirodu su sve više smatrali područjem kojeg treba iskorištavati zbog materijalne koristi, a ne moralnih ili teoloških razloga. To je dovelo do pokušaja da ovladamo prirodnim svijetom, što je pak motivirano novim doslovnim tumačenjem priče o postanku, a posebno naglaskom u Knjizi Postanka da čovjek podloži zemlju sebi i ostvari vlast nad njom (Post 1,28; 9,2) Vjerska promišljanja su tako pružala opravdanost utilitarnoj usmjerenosti moderne znanosti.

Primjerice, Francis Bacon i njegovi nasljednici *(Royal Society)* jasno su smatrali kako pokušavaju povratiti vlast nad prirodom koju je Adam izgubio kao posljedicu svog neposluha. Kao što je Bacon zapisao: *"Čovjek je svojim padom istovremeno izgubio svoje stanje nevinosti i svoju vlast nad stvorenim. Ipak, oba se ta gubitka čak i u ovome životu mogu donekle popraviti; prvo putem religije i vjere, a drugo putem znanosti i umjetnosti."*

Znanstvene aktivnosti su tako počeli smatrali sastavnim djelom otkupiteljskog procesa. Taj aktivniji angažman u prirodnom svijetu je i dalje motiviran teološkim ciljevima, ali jasno je da se dosta razlikuju od srednjovjekovnih.

***

Je li suvremena znanost mogla nastati izvan teološkog okvira Zapadne kršćanske civilizacije? Teško je reći. Ono što možemo reći sa sigurnošću jest činjenica da ona nastaje u tom okruženju, i da su teološke ideje podupirale neke od njenih središnjih pretpostavki. Oni koji tvrde da postoji nekompatibilnost znanosti i religije neće pronaći previše utjehe u povijesti.

Ono što povijesni zapisi također sugeriraju jest i činjenica da u onoj mjeri u kojoj suvremena znanost pretpostavlja prirodne zakone i pretpostavlja stalnost prirode, ona implicitno priziva i teologiju. Možda najvažnije od svega; vjerska promišljanja su pružala neophodno opravdanje za istraživanje znanstvenih znanja, i vjerojatno tome možemo zahvaliti pozitivne stavove prema znanosti koji su doveli do tako visokog statusa znanosti na modernom Zapadu.

Ovo sve ne znači da kroz povijest nikada nije bilo onih koji su se protivili određenih znanstvenim stavovima na nekoj vjerskoj osnovi. To je posebno slučaj od pojave darwinizma koji je naišao na mješoviti prijem u vjerskim krugovima. Ipak, često se zaboravlja da je darwinizam također naišao i na mješovite reakcije u znanstvenim krugovima.

Oni koji uveličavaju novije kontroverze oko odnosa znanosti i religije, i koji ih onda projiciraju na povijesne događaje jednostavno šire povijesne mitove. Mit o trajnom sukobu znanosti i religije je mit kojeg niti jedan povjesničar znanosti ne bi podržao.

Autor je povjesničar znanosti Peter Harrison, izvorni članak: Christianity and the rise of western science

Peter Harrison je profesor na sveučilištu Queensland, viši znanstveni suradnik Ian Ramsay Centra na sveučilištu Oxford gdje je godinama bio na poziciji Idreos Professor of Science and Religion. Objavio je niz knjiga o povijesti znanosti, urednik je The Cambridge Companion to Science and Religion.

Agora i Hipatija – još jednom!

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/agora-i-hipatija-jos-jednom.html

> Već sam objavio dva posta koja se bave događanjima u Aleksandriji i Hipatijom; Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu i Film Agora - priča o pravim fundamentalistima, ali izgleda da je film Agora imao dosta utjecaja tako da se svako malo javljaju komentatori inspirirani filmom. Tim O'Neill, povjesničar amater (i ateist) odlučio je još jednom obračunati sa takvim pričama, iako odgovara na konkretnu recenziju iznosi dosta podataka koji će Vam sigurno biti zanimljivi. *(O'Neill uređuje blog Armarium Magnum i stranicu 'History vs The Da Vinci Code' koja analizira Brownove tvrdnje i uspoređuje ih sa povijesnim dokazima.)*

izvorni članak: A Geologist tries History (or "Agora" and Hypatia Yet Again)

Dvije godine nakon premijere, Amenábarov film Agora nastavlja i dalje promovirati moderne mitove o povijesti znanosti. Najnovija žrtva koja je progutala tu bajku je geolog Donald Prothero, jedan od blogera (na Skepticblogu), napisao je recenziju pod nazivom "Hypatia, Agora, and Religion vs. Science". Prothero je sveučilišni profesor geologije koji piše protiv kreacionista i nešto novijeg pokreta "inteligentnog dizajna", iako zbog toga zaslužuje naše pohvale izgleda da je to imalo kao posljedicu bezrezervno prihvaćanje "teze okonfliktu" tako da je sretan što ju podržava verzija povijesti ispričana u Agori. Naravno, vjerojatno nije pošteno od nas što očekujemo da geolog zna nešto o Kasnoj Rimskoj povijesti ili o ranoj povijesti znanosti; ali izgleda da njegovi čitatelji vide autoritet u njemu, barem sudeći po komentarima. To je dosta zabrinjavajuće jer iako se poziva na "znanstvene izvore" pomoću koji je napisao recenziju, potpuno je unakazio povijest vezanu uz tu priču.

Nije baš dobro krenuo jer odmah na početku citira Hipatiju; odnosno iznosti Hipatijin "citat" koji je zapravo suvremeni lažnjak:

> *Bajke treba podučavati kao bajke, mitove kao mitove, a čuda kao pjesničke maštarije. Podučavati praznovjerje kao istinu je najgora stvar. Dječji um ih prihvaća i vjeruje u njih, tek nakon puno boli, možda čak tragedije, se može osloboditi toga. Zapravo, ljudi će se boriti za praznovjerje baš kao i za istinu – često i srčanije, s obzirom da praznovjerje toliko imaginarno da ga ne možete opovrgnuti, ali istina je točka gledišta tako da je promjenjiva*

Radi se o dobrim savjetima, posebno "bajke treba podučavati kao bajke", to je savjet kojeg je Amenábar trebao poslušati prije nego što je snimio film. No, taj "citat" je izmišljotina, osmislio ga je američki pisac, trgovac sapunom i ekscentrik Elbert Hubbard u svojoj knjizi

"Little Journeys to the Homes of the Great Teachers" iz 1908. godine. Hubbard je izabrao Hipatiju kao jednu od "velikih učitelja" ali je ostao zatečen neugodnom činjenicom da zapravo nemamo gotovo ništa od Hipatijinih zapisa ili učenja, a zbog toga ju je teško prikazati kao "veliku". Taj problem je riješio tako što je jednostavno izmislio neke stvari, uključujući i navedene mudre riječi.

Prothero dalje hvali Agoru kao "dragulj od filma" i opisuje produkcijsku vrijednost, scenografiju i tako dalje. Tu nema problema, ali onda se bacio u neke hrabre izjave o povijesti;

> *Središnja priča prati Hipatiju iz Aleksandrije (rođena 350-370 AD, umrla 415 AD), koja je živjela u helenističkoj Aleksandriji tijekom posljednjih dana Rimskog Carstva.*

"Posljednjih dana"? Aleksandrija je bila dio Istočnog Rimskog Carstva koje nije palo još nevjerojatnih 1038 godina nakon Hipatijine smrti. Očito se radi o nekim poprilično dugim "posljednjim danima". Prothero nastavlja;

> *Većina povijesnih događaja prikazana je u filmu precizno koliko god je to moguće prema saznanjima povjesničara, od vjerskih tenzija do uništenja Aleksandrijske knjižnice(i neprocjenjive zbirke antičkih radova) od strane kršćanske rulje koja je smatrala da su filozofija i učenje poganska i idolopoklonička stvar, pa sve do prikaza podčinjavanja Rimskog Carstva pod kršćanske vođe.*

Naravno, tek nekoliko događaja u filmu je ispravno prikazano, kao što sam pokazao u svoja prošla dva posta (vidi *"Agora" and Hypatia - Hollywood Strikes Again" te "Hypatia and 'Agora' Redux"* [hrvatski prijevod]). Nema dokaza za postojanje ikakve knjižnice u Serapeumu, a ideja da su "kršćanski vođe" smatrali filozofiju i učenje "poganskom i idolopokloničkom" stvari je jednostavno besmislena. Prothero nas dalje uvjerava kako je *"Hipatija praktički jedino istaknuto žensko ime među učenjacima u antičkom svijetu"*, što je također pogrešno. Primjerice, samo generaciju poslije Hipatije imamo još jednu slavnu filozofkinju u Aleksandriji, Aedisiu. Ne samo da je bila slavna učenjakinja i predavačica i žena, nego je bila i poganka. Ipak nekako je uspjela biti neometana od strane kršćanske rulje, to bi nam trebalo ukazati da prikaz povijesti u filmu kojeg Prothero smatra tako čvrstim zapravo nije istinit.

Prothero nastavlja i kaže da Hipatija "možda je možda nije izumila astrolab i hidrometar". Njegov oprez je dobrodošao, posebno jer te tvrdnje nemaju nikakvog temelja. Ideja da je ona "izumila" hidrometar se temelji na pismu kojeg je dobila od Synesiusa koji ju traži da izradi jednog takvog za njega. Zašto je to pismo rezultiralo idejom da je Hipatija izumila taj instrument je zagonetka jer Synesius mora njoj objasniti što je hidrometar i kako radi. Čini se kao čudna stvar za objašnjavanje nekom tko ga je izumio. Očito je da to traži od nje jer su u Aleksandriji bili majstori koji su znali izgrađivati razne instrumente(dok ih u Kreti nije bilo). Prothero nastavlja:

> *Film prikazuje njezin lik kako ispituje Ptolemejsku astronomiju i istražuje heliocentrični model Hiparha iz Samosa, osmišljava Keplerove eliptične orbite kao rješenje problema heliocentrizma. Ovaj zadnji dio je vjerojatno fikcija, ali Hipatija je takav simbol znanosti i feminizma stoljećima tako da je gotovo svaki autor uljepšao priču o njoj.*

Zapravo, nije samo "zadnji dio" fikcija (i tu nema "vjerojatno") – ne postoje nikakvi dokazi da je Hipatija preispitivala Ptolemejski model; kako je bila kći Ptolomejevog najboljeg poznavatelja, cijela ideja da bi preispitivala model je fantazija. Naravno, promotori filma su zadovoljno predstavili taj dio kao povijest, sa video snimkom (voxpopuli) na ulicama njemačkog grada koja je poslužila kao reklama za film, prikazani su naivni ljudi kojima govore kako je Hipatija otkrila heliocentrizam. Bili su iznenađeni činjenicom da nikada nisu čuli za to. Naravno, ne bi trebali biti iznenađeni jer se radi o običnoj gluposti. Prothero je također pomješao antičke znanstvenike – znanstvenik na kojeg se pokušao referirati je bio Aristarh, a ne Hiparh iz Samosa; potonji je proučavao astronomiju, ali definitivno nije bio heliocentrist.

No, nijedna priča o Hipatiji nije završena bez promoviranja mita kako joj je živoj oderana koža:

> *Na kraju je kršćanin, bivši rob, uguši kako bi je spasio od bolne smrti zbog toga što je poganka i vještica, no prikaz nije ni približno strašan kao stvarnost. Prema povijesnim zapisima, kršćanska rulja ju je otela iz kočije, svukla do gola, oderala ju sa oštrim krhotinama i onda vukla njeno tijelo ulicama.*

Za ovo možemo zahvaliti našem starom Edwardu Gibbonu – izvoru mnogih upornih povijesnih mitova. Ono što nam Socrates Scholasticus zapisuje o njenoj smrti je kako rulja koristi "ὄστρακα" da bi je usmrtili. "Ostrakon" može biti krhotina keramike, ili može biti oštra školjka – tako je Gibbon protumačio riječ i došao na ideju kako je Hipatija oderana oštrim školjkama. Iako je slika nage žene kojoj živoj deru kožu sa oštrim školjkama prikladno jeziva i dramatična, riječ ὄστρακα se ovdje najvjerojatnije odnosi na crijep. Hipatija je kamenovana do smrti sa predmetima koji su bili pri ruci na ulicama Aleksandrije: terakotni crijep. Naravno, to nije najugodniji način da skončate, ali iz nekog razloga ljudi preferiraju ideju kako joj je živoj oderana koža. Scholasticusov citat u članku na Wikipediji je čak promijenjen pa je njegova rečenica "potpuno su je razodjenuli, i onda je ubili sa crijepom" pretvorena u "potpuno su je razodjenuli i onda ubili sastrugavši joj kožu sa crijepom i komadima školjki", ali to nije ni blizu onome što je Scholasticus zapisao. Pretpostavljam da je jedan od način da pribavite dokaze za svoje pseudopovijesne mitove jednostavno promijeniti izvorne materijale.

No onda Prothero dolazi do pravih ideoloških napada:

> *Iako povijesni detalji mogu bili pomršeni, glavna poanta filma je točna, posebno u ovo vrijeme kada vjerski dogmatizam još uvijek pokušava potisnuti znanost i slobodno istraživanje.*

Film zapravo ima više veze sa "današnjim vremenom" nego što ima sa bilo čime što se dogodilo u petom stoljeću. Prothero je očito prihvatio poruku bajke, radi se o još jednoj manifestaciji stare "teze o konfliktu" koju oživljava aktualni, suvremeni konflikt između reakcionarnih fundamentalnih biblijskih *literalista* i moderne znanosti. Za Prothera, kao i za mnoge ljude koji ne poznaju povijest znanosti; ako (neki) religiozni tipovi se protive znanosti onda znači da su se uvijek protivili. Zbog toga mu se sviđa što Amenábarov film promovira takvo razmišljanje i pritom nije uopće svjestan kako je Amenábar morao iskriviti povijest kako bi je ugurao u model "konflikta".

Naravno, problem je što su stvarni povjesničari znanosti još davno napustili "tezu o konfliktu" i pobili radove ideologa 19. stoljeća poput John William Drapera i Andrew Dickson Whitea, čije su knjige ugradile takvu ideju u opću populaciju. Gary Ferngren je lijepo opisao razmišljanje među profesionalnim povjesničarima znanosti po tom pitanju;

> *Iako su neki povjesničari uvijek smatrali da je Draper-Whiteova teza pojedostavljenje i iskrivljenje složenih odnosa, tek u drugoj polovici 20. stoljeća teza je doživjela sustavnu re-evaluaciju. Rezultat toga je sve veće prepoznavanje među povjesničaraima znanosti da je odnos između religije i znanosti bio puno pozitivniji nego što se misli. Iako popularno razmišljanje o kontroverzi i dalje služi kao primjer navodnog neprijateljstva kršćanstva prema novim znanstvenim teorijama, istraživanja su pokazala kako je kršćanstvo često njegovalo i ohrabrivalo znanstvene napore, a u drugim slučajevima nije dolazilo niti do tenzija niti do pokušaja usklađivanja. Ukoliko vam padne na um suđenje Galileu ili slučaj Scopes kao primjer konflikta, radi se o iznimkama a ne o pravilu.(Science and Religion: A Historical Introduction, p. ix)*

Međutim, ovo nije dovoljno za neke suvremene ideologe. Žele da "teza o konfliktu" bude istinita pa se poprilično naljute na te povjesničare kada saznaju da više ne prihvaćaju njihovu omiljenu staru ideju kako se "Crkva protivila znanosti". Određena grupa posebno mrzovoljnih ateista ne žele imati ništa sa takvom modernom glupošću kako je religija možda zapravo njegovala znanost pa takve podvale odbacuju kao "revizionizam". Kada im predočite neugodnu činjenicu da je "teza o konfliktu" odbačena od strane vodećih povjesničara znanosti poput Ronalda Numbersa, Davida Lindberga i Edwarda Granta, onda se okrenu raznim teorijama zavjere – prema njima su svi ovi učeni i proslavljeni znanstvenici podmićeni od strane zle Templeton Foundation pa su tako pod utjecajem zlih vjernika zbog kojih ugrožavaju svoje akademske karijere i reputaciju kako bi prihvatili drugačije razmišljanje o povijesti. Sada možete obući svoje aluminijske kape koje će vas zaštititi. Nimalo iznenađujuće, svima je najdraži umirovljeni srednjoškolski profesor Charles Freeman sa svojim pisanjima po blogu.

Izgleda da povijest znanosti ne možemo jednostavno prepustiti povjesničarama jer ne pišu verziju povijesti kakvu žele moje kolege ateisti, a to je posebno iritantno mrzovoljnom antiteističkom pokretu. Srećom pa imamo znanstvenike koji su spremni napustiti svoja područja i naučiti te smiješne, zbunjene nagrađivane cijenjenje povjesničare. Fizičar čestica i mrzovoljni antiteist Victor J. Stenger upravo najavljuje veliki udarac svim

povjesničarima, nadam se da je odbor za dodjelivanje nagrada za najbolje povjesničare znanosti upoznat sa time*(George SartonMedal)*.

Kad već pričamo o znanstvenicima koji ne znaju povijest, vratimo se profesoru Protheru; "Kasno Rimska Aleksandrija je bila doista tolerantno mjesto", kaže nam on, " u kojem su štovani Egipćanski, Grčki i Rimski bogovi." Možda postoji alternativni svemir u kojem je predkršćanska Aleksandrija bila "tolerantno mjesto", ali u ovom našem Aleksandrija je bila sve samo ne tolerantna. Serija članaka Mikea Flynna, "TheMean Streets of Old Alexandria", pokazuje kako je Aleksandrija bila pravo žarište uličnog nasilja, političkih ubojstava, sukoba frakcija i međuvjerskih sukoba puno prije nego što se kršćanstvo pojavilo u toj kombinaciji. Grad je poznat kao mjesto nekoliko naranijih zabilježenih progona židova, a "tolerancija" ovog naročito netolerantnog grada nije izbjegla niti kršćane tijekom prvih tristo godina povijesti te vjere. Poput manihejaca, Aleksandrijski kršćani su bili izloženi periodičnim izljevima Rimske "tolerancije" koja je uključivala stvari poput javnog spaljivanja u arenama, raspinjanje i bacanje divljim životinjama. Kao što kaže čovjek okovan u ćeliji (The Life of Brian); *"Nevjerojatni ljudi, ti Rimljani."* Vrlo *"tolerantno"*.

Nakon toga Prothero nas priča kako su kršćani uništili knjižnicu (koje nije ni bilo) u Serapumu i onda kaže;

> *Mnogi povjesničari i dalje smatraju kako je ubojstvo Hipatije i prelazak Rimskog Carstva na kršćanstvo (zajedno sa uništenjem gotovo svog grčkog i rimskog znanja) početak "Mračnog Doba" na zapadu.*

"Mnogi povjesničari?" Stvarno? Tko? Niti jedan povjesničar koji zna nešto o tome ne misli tako, jer ako možemo čitati grčke i rimske radove onda možemo zahvaliti kršćanskim pisarima na tome. Mrzovoljna antiteistička brigada voli ideju kako je, domišljato nazvano, "Mračno Doba" uzrokovano kršćanstvom i kršćanima koji spaljuju knjige, ali postanu frustrirani(i naživcirani) kada se racionalist usudi pitati da mu pokažu neki dokaz tog "uništavanja". Obično probaju sa "kršćani su spalili Veliku Knjižnicu" napadom, a kada im to ne uspije onda se stvarno naljute jer nemaju ništa drugo što bi mogli spomenuti. Dosadni povjesničari smatraju kako je gubitak znanja u zapadnoj Europi posljedica efekata totalnog kolapsa Zapadnog Rimskog Carstva, ali takva ideja nije nimalo zabavna anti-teističkim ideolozima. Čudno je kako se Protheru, dok je pisao tu rečenicu, nije javilo pitanje kako su događaji u Hipatijinom životu uzrokovali kolaps znanja "na zapadu" kada je ona živjela na istoku. To bi već trebao biti nagovještaj da se nešto drugo događalo.

Očekivano, sada u raspravu uključuje Galilea, zajedno sa referencom na kreacionizam. Tada nam ispriča kako je "netolerantna kršćanska rulja koja je ovladala kasnim Rimskim Carstvom istjerana iz Aleksandrije od strane još fanatičnijih muslimana koji su uništili ono malo preostale klasične civilizacije koje kršćani nisu spalili ili uništili". Opet, izgleda da se radi o nekom alternativnom svemiru i njegovoj povijesti, jer u stvarnom svijetu zli stari muslimani su zapravo preuzeli grčko i rimsko znanje koje su sačuvali zli bizantski i nestorijanski redovnici, te ga dalje istraživali, prenijeli u Španjolsku gdje su ga prihvatili

srednjovjekovni kršćanski učenjaci i tako vratili na zapad. No takva priča uopće nije zabavna. Dosadni povjesničari sa svojim dosadnim činjenicama i dokazima uništavaju svu zabavu.

Prothero za kraj nadograđuje svoju priču pa spomene kako su "kršćani suzbijali heretičnu ideju da je Zemlja okrugla". Prepostavljam da ukoliko pišete članak pun totalno diskreditiranih pseudopovijesnih mitova, pokazujete srednjoškolsko i potpuno karikaturno shvaćanje povijesti onda možete i završiti sa apsolutno najbizarnijim – stari "mit oravoj zemlji". Mnogi od njegovih čitatelja su prihvatili sve napisano, njegovo shvaćanje "teze o konfliktu" pa je tako netko komentirao; "ovaj film me stvarno razljutio, ali istodobno me učinio ponosnim što sam slobodni mislilac". Kada netko spomene kako je Agora puna povijesno neutemeljenih scena, Prothero uzvraća tvrdnjom kako "je tako malo poznato o 'činjenicama' u 400. AD tako da povjesničari imaju jako malo toga dobro dokumentiranog i nekontroverznog." Što? Znači možemo sami izmišljati neke gluposti kak nam se svidi? Nekoliko događaja iz filma su zapravo ekstremno dobro dokumentirani. Uništenje Serapeuma je jedan od najbolje dokumentiranih događaja u antičkoj povijesti, sa pet neovisnih izvora koja govore o tome. Čudno, ali nijedan ne spominje ikakvu knjižnicu ili uništenje nekih knjiga, čak niti neprijateljski, antikršćanski filozof Eunapius to ne spominje, a suvremeno shvaćanje Hipatijine smrti nam govori kako je uzrokovano političkim razlozima i nema nikakve veze sa vjerom ili učenjem. Takvi opisi su potpuno "nekontroverzni", ali oni ne podržavaju Amenábarovu pseudopovijesnu bajku.

U komentarima također imamo dosta šašavosti. Jedan nam komentator autoritativno objašnjava kako je *"Kopernik čitao Aristarha"*, bilo bi to stvarno izvanredno, posebno zato što nijedan njegov rad nije preživio do Kopernikova ili našeg vremena. Isti komentator nastavlja pa spominje i kako je *"Galileo čitao Arhimeda, Kolumbo i suradnici su čitali Eratostena i Ptolemeja, Newton je čitao Euklida, Kepler Apolonija"*. Međutim, on ne primjećuje da su mogli čitati antičke autore zato što su bizantski, nestorijanski i zapadni katolički redovnici očuvali njihove radove. Toliko o "kršćanima koji pale knjige". Onda dolazimo do ovog dragulja;

> *Antički grci su već imali prototip parnog stroja i mehaničkih računala. Da Crkva nije uništila Aleksandrijsku znanost, imali bi Industrijsku revoluciju 1000 godina prije Jamesa Watta.*

"Prototip parnog stroja" na kojeg se referira je mali Heronova kugla *(eolipile)*, simpatična mala igračka koja nikada ne bi dovela do pravog parnog stroja zbog metalurgije u to vrijeme. "Mehaničko računalo" je izgleda referenca na mehanizam iz Antikitere, jedan od astronomskih uređaja kakvi su se nastavili proizvoditi stoljećima kasnije pa nije doveo do nikakve "industrijske revolucije"; Crkva je očuvala grčka znanja, zahvaljujući značajnom inzistiranju još jednog učenog Aleksandrijanca, Klementa, koji je naglasio kako svo znanje dolazi od Boga i grčki racionalizam treba cijeniti, a ne odbaciti. Ali tko želi slušati dosadne činjenice koje samo smetaju lijepim mitovima?

Srećom, barem neki skeptici stvarno i jesu skeptici tako da su istražili činjenice o filmu, jedan od njih je to lijepo sumirao;

> *Previše suvremenih stavova vrijedi za rimsko-helenske ljude. Također previše suvremenih stavova o religiji vrijedi za rane kršćane. Ovo nije povijesna drama, ovo je Narnija za ateiste.*

Doista, "Narnija za ateiste". Netko je postavio u komentar i poveznicu na moju raniju kritiku filma, lijepo od njega, ali bojim se da je prekasno – većina "skeptika" je dobila svoju dozu "povijest od strane znanstvenika" i nastavila svojim poslom, predrasude potvrđene i mitovi ojačani. Nažalost takve stvari se danas na internetu smatraju "racionalizmom". Ponekad, ovaj racionalist očajava.

Slučaj Galileo - mitovi i zablude

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/slucaj-galileo-mitovi-i-zablude.html

Većina ljudi smatra da je suđenje Galileu ključan primjer sukobljavanja vjerske zatucanosti sa napretkom znanosti, primjer "srednjovjekovnog" neznanja i praznovjerja kojeg nadvladava razum i znanost. Zapravo, cijela poprilično kompleksna afera nema veze sa popularnom bajkom o sukobu "znanosti i vjere", a uloge Galilea i različitih crkvenjaka su bile kompleksne i raznolike. Popularno shvaćanje afere Galileo obilježno je sa brojnim mitovima;

1. " Galileo je dokazao da se Zemlja okreće oko Sunca, a ne obrnuto"

Zapravo, nije. Kopernik je predložio heliocentrični model 32 godine prije nego što se Galileo rodio, učenjaci i astronomi su razmatrali taj i slične modele još od kad su objavljeni detalji Kopernikove teorije 1539. godine. Kopernikov model je bio jedan od više modela o kojima se raspravljalo u Galileovo vrijeme; neki od njih su bili geocentrični, dok su drugi bili heliocentrični. Galileo je doprinjeo toj raspravi svojim teleskopskim promatranjima, posebno svojim radom o tome kako faze Venere podržavaju heliocentrizam, ali on uopće nije dokazao heliocentrizam.

Nije dokazao jer je, kao što su Galileo i svi drugi astronomi tog vremena znali, postojalo nekoliko ozbiljnih prigovora helicentrizmu koje je, tada, bilo teško potpuno odbaciti. Primjerice jedan je bio nedostatak uočavanja zvjezdane paralakse, drugi su bili vezani uz inerciju koju uzrokuje zemlja koja se okreće. Zbog te dvije zamjerke su i stari Grci odbacili heliocentrizam, i nijedan od njih nije riješen još dugo nakon Galileove smrti.

Iako je Galileo snažno zagovarao Kopernikanski model, on nije "dokazao" heliocentrični model. Također je bio u krivu vezano uz nekoliko važnih stvari – osobito obliku planetarnih orbita (odbacivao je Keplerovu teoriju eliptičnih orbita i držao se kružnice) i njegove ideje kako su plima i oseka uzrokovane zemljinom rotacijom. Ideja kako je Galileo dokazao heliocentrizam je mit.

2. "Crkva je odbacila znanost, osudila heliocentrizam i nije poznavala znanost iza Kopernikove teorije."

Ovo je također mit. Zapravo su mnogi od Galileovih najvećih zaštitnika i branitelja bili svećenici, a mnogi od napadača su bili kolege znanstvenici. Stoljećima prije Galilea Katolička Crkva je odbacila ideju da je nešto pogrešno u racionalnoj analizi fizičkog svijeta, prihvaćajući razmišljanje; kako je Bog racionalan, njegova kreacija je racionalna tako da je možemo shvatiti racionalnim istraživanjem. Time su utrli put prihvaćanju racionalne analize svijeta antičkih filozofa Platona, Aristotela, Arhimeda i mnogih drugih mislioca čiji je rad uklopljen u srednjovjekovnu misao, utemeljivši "prirodnu filozofiju"(ono što mi zovemo "znanošću") na sveučilištima Srednjovjekovne Europe i postavivši temelje za uspon moderne znanosti kakvu danas poznajemo.

Crkva je također bila poprilično otvorena idejama Kopernika. Sam Kopernik je bio svjestan kako postoje snažni prigovori njegovom modelu, kao što sam napomenuo ranije, tako da je oklijevao objaviti svoj rad, ali snažno ga je ohrabrivao biskup Giese(iz Kulma) pa je u početku kružio sažetak njegovih ideja 1530. godine. Time je pridobio veliku pozornost pa je 1533. godine papa Klement VII zatražio Johanna Widmanstadta da održi privatno predavanje o Kopernikovim teorijama u Vatikanskim Vrtovima. Papu je predavanje zaintigriralo i oduševilo tako da je Widmanstadt nagrađen vrijednim rukopisom.

Sam Galileo je bio hvaljen i cijenjen zbog učenosti tako da ga je Isusovački Red smatrao svojim (s obzirom da su ga oni obrazovali). Početni prigovori njegovim promatranjima su odbačena nakon što su isusovački astronomi sa Collegium Romanuma izradili svoje teleskope i ponovili rezultate.

Kao što je spomenuto, do 1616. godine postojalo je više konkurentnih modela o kojima se raspravljalo u znanstvenim krugovima, a neki od vodećih učenjaka tog vremena - klerici su bili u srži tih rasprava. Niti jedan od tih modela nije bio bez mana ili ozbiljnih prigovora, ali znanost tog vremena je išla u prilog geocentrizma. Galileov stav je zapravo bio manjinski među znanstvenicima tog vremena i to su dobro razumjeli znanstveno obrazovani klerici. U toj fazi, heliocentrizam još nije osuđen i bio je u potpunosti valjana alternativna ideja, misao vrijedna proučavanja. Nije (još) bila osuđena, potisnuta ili proglašena heretičnom.

3. "Crkva je osudila heliocentrizam jer je vjerovala da Bibliju treba tumačiti doslovno."

Katolička Crkva nije (niti to danas radi) tvrdila kako Bibliju treba tumačiti doslovno. Zapravo, ideja doslovnog tumačenja Biblije je dosta moderna – nastala je u SAD-u u 19. stoljeću i radi se o isključivo fundamentalističkoj protestantskoj ideji. Katolička Crkva je tada (i sada) naučavala kako određeni Biblijski stih ili poglavlje možemo tumačiti na četiri razine egzegeze – doslovno, alegorijski/simbolički, moralno i eshatološki. Od nabrojanih, doslovno značenje je općenito smatrano najmanje bitnim. To je također značilo da stih Svetog Pisma možemo protumačiti na jedan ili više načina tako da potencijalno niti nema doslovnog značenja i može biti čisto metaforičko ili simboličko.

Zato Crkva nije imala problema sa spoznajom da neki odlomak kojeg su tumačili doslovno više ne mogu tako tumačiti jer je došlo do boljeg razumijevanja svijeta. Vrlo rani kršćani su tumačili neke odlomke tako da pokazuju da je zemlja ravna, ali kako se kršćanstvo raširilo među obrazovanije obraćenike postalo je jasno kako je takvo tumačenje suprotno spoznaji kako je zemlja zapravo sfera pa su ti odlomci protumačeni čisto simbolički.

Sve to znači da je Crkva bila u stanju promijeniti tumačenje Pisma za kojeg se činilo da kaže kako je zemlja "fiksirana"(i slično) ukoliko bi netko pokazao da to nije točno. No, to jednostavno neće učiniti dok netko uvjerljivo ne pokaže – a Galileo to nije učinio. Kao što je kardinal Bellarmine zapisao 1616. godine u odluci o Galileovim spisima:

> Ako bi postojala točna demonstracija da je sunce u središtu svijeta i da je zemlja u trećem nebu, da sunce ne kruži oko zemlje nego da zemlja kruži oko sunca, onda bi morali pažljivo pristupiti pojašnjavanju Pisma koje se čini govori suprotno, i radije reći da ne razumijemo nego da je ono što je demonstrirano pogrešno. No, to nije stvar koju treba učiniti u žurbi, što se tiče mene samog neću povjerovati da postoji takav dokaz dok mi ga netko ne pokaže.

Bellarmine nije bio znanstveni neznalica, bio je sveučilišni predavač prirodne filozofije u Flandriji tako da je bio dobro upoznat sa stanjem u kozmološkim raspravama. Znao je, baš kao što je znao i Galileo, da većina znanstvenika tog vremena još uvijek smatra da je geocentrizam točan, a heliocentrizam je daleko od dokazanog. Kada je heliocentrizam napokon dokazan, Crkva je razmotrila i reinterpretirala Pismo, upravo onako kako je Bellarmine predložio.

4. "Galileo je bio okovan lancima, mučen i prijetili su mu spaljivanjem na lomači."

U studenome 2009. godine komičar i glumac Stephen Fry zajedno sa pokojnim Christopherom Hitchensom je raspravljao na televiziji sa dvoje katolika o tome je li Katolička Crkva "sila dobra u svijetu." Fry i Hitchens su uvjerljivo pobijedili u debati, ali Fry je strastveno zagovarao jednu stvar; "činjenicu da je Galileo bio mučen" od strane Inkvizicije. U svojoj knjizi, The End of Faith, Sam Harris se pokušava referirati na Galilea kada priča o Crkvi koja muči učenjake do ludosti jer su raspravljali o prirodi zvijezda. Voltaire je slavno zapisao kako je Galileo provodio dane stenjajući u tamnicama Inkvizicije; ideja kako je Galileo odustao od teorije zbog svog (razumljivog) straha od lomače je jedna od glavnih bajka o aferi Galileo. Sve te ideje su besmislene.

Zapravo, daleko od stenjanja u bilo kakvim tamnicama, Galileo je proveo cijelo suđenje 1633. godine kao počasni gost raznih viših klerika u nekoliko raskošnih palača i apartmana u Rimu. Unatoč Fryevim strastvenim tvrdnjama, nikada ga nisu mučili niti je ikada bio u stvarnoj opasnosti da ga muče, i zbog svojih godina i zbog činjenica da je dobrovoljno čak i entuzijastično surađivao sa istragom (njegovo prijateljstvo sa mnogim visokim dužnosnicima u Crkvi bi mu sigurno pomoglo da se stvarno nalazio u ikakvoj stvarnoj opasnosti). Zapisi o njegovom suđenju ne pokazuju da je u bilo kojoj fazi ikada postojala opasnost smrtne kazne – kazne koja je bila namijenjena samo najgorim oblicima

nepokajničke i opetovane hereze. Svoje dane nije provodio u nikakvim "tamnicama". Njegova konačna kazna je bila zapravo stroža nego što su on i mnogi drugi očekivali, a smješten je u kućni pritvor u vili(u Firenci) tijekom preostalih 9 godina života, tada je završio nekoliko svojih najvažnijih djela.

Naravno, ideja da se nekome sudi, presudi i da ga se smjesti u kućni pritvor (čak i u vrlo udobnu vilu u Toskani) nije primjerena našem suvremenom senzibilitetu. No, ostaje činjenica da su ideje - kako je mučen, kako je bio u opasnosti da ga spale na lomači, da je bio zatvoren ili da je svoje posljednje dane proveo u nekakvoj tamnici – sve mitovi.

5. "Galileo je bio osuđen samo zato što je koristio znanost da preispita Crkveni nauk, a to je Crkva zabranila."

Kao što je već spomenuto, Crkva nije osuđivala znanstveno istraživanje – zapravo, većina ljudi tog vremena koje bi mogli nazivati "znanstvenicima"(termin koji je prvi put upotrijebljen 1833. godine) su istodobno bili klerici. Nije čak ni bio problem da netko pokaže kako tradicionalno tumačenje Svetog Pisma ili nauka Crkve treba drugačije protumačiti jer je došlo do novog razumijevanja fizikalnog svijeta. Crkva je naučavala kako božanska objava i objava razumom dolazi iz istog izvora tako da ukoliko se čini da postoji konflikt, znači da je naše razumijevanje problem. Kao što sam citirao, kardinal Bellarmine je napomenuo da ukoliko se objektivno demonstrira da je heliocentrizam točan onda bi Pismo koje (izgleda da) podržava geocentrizam trebalo preispitati. Iako je dodao da to ne treba raditi u žurbi. Problem je bio što Galileo i manjina učenjaka koji su prihvatili heliocentrizam u tadašnje vrijeme nisu objektivno dokazali heliocentrizam jer je još uvijek postojalo nekoliko prigovora na koja nisu odgovorili i na koje smo pronašli odgovor dugo nakon Galileove smrti (problem zvjezdane paralakse nije riješen sve to 1838. godine).

Nakon Bellarminove presude 1616. godine Galileo se morao složiti sa time da nije dokazao heliocentrizam. Pristao je da neće predstavljati Kopernikanski model kao objektivnu činjenicu jer je nije mogao niti dokazati kao takvu. Pristao je da će je istraživati i podučavati kao matematički model za astronomske svrhe. Papa je zatražio 1632. godine od Galilea da napiše knjigu u kojoj će predstaviti Kopernikanski i Ptolemejski model, sa pripadnim argumentima koji pokazuju snage i slabosti oba modela. Galileo je napisao "Dialogo sopra i due massimi sistemi del mondo", ali ga je napisao na takav način da je jasno kako smatra da je kopernikanski model superioran. Također je neke od argumenata koje je Papa dao po tom pitanju stavio u usta jednog lika u njegovom djelu, lik se zvao "Simplicimo" - što na talijanskom znači "budala".

Razljućen, Papa je povukao svoju potporu Galileu i dopustio da mu sude pred Inkvizicijom jer je prekršio svoj dogovor iz 1616. godine zbog načina na koji je argumentirao u svom radu. Inkvizicija je presudila da je stvarno prekršio dogovor i zbog toga mu izrekla kaznu.

Crkva je već počela prihvaćati i razmišljati o implikacijama kopernikanske revolucije. Isusovački učenjaci u Collegium Romanumu su zadovoljno razvijali Galileove ideje i koristili teleskopska promatranja da podrže, kritiziraju ili prilagode Kopernikove ideje; oni

i ostali katoličku učenjaci su zajedno sa astronomima diljem Europe, uključujući Keplera i Brahea raspravljali o različitim modelima koji su bili predloženi u to vrijeme.

Sitničava akademska ljubomora drugih znanstvenika odvela je Galilea i njegov rad pred Inkviziciju, osobnosti uključenih i politika tog vremena rezultirale su eskalacijom i osudom Galilea te osudom Kopernikanstva općenito. S vremenom je ta prekomjera reakcija poništena; ali to sve nikako ne pokazuje da se radi o neminovnoj reakciji Crkve na događanja u astronomiji tog vremena, stvari su se lagano mogle odigrati tako da Crkva prihvati heliocentrizam bez ikakve osude ili sukoba sa znanošću.

Zaključak

Afera Galileo je niz složenih događaja koji uključuju mnogo više od same znanosti i vjere. Sve se dogodilo u vremenu nakon Reformacije i Katolička Crkva je agresivno pokušavala ojačati i reafirmirati svoju vlast. Također je vezana sa uključenim ličnostima: znanstveni rivali koji su započeli sa tračevima o Galileu zbog profesionalne ljubomore, ambiciozni, ali znanstveno nepismeni propovjednici koji su pojačavali tenzije, osjetljivi Papa koji se osjetio poniženim zbog Galileove knjige i na kraju sam Galileo, arogantan i iritantan u toj mjeri da su njegovi prijatelji gubili svaku nadu.

Pažljivo proučavanje dokaza pokazuje kako moderna bajka koju si zamišljaju mnogi ljudi o toj aferi ima malo sličnosti sa povijesnim činjenicama. Bajke su lijepe, zgodne priče sa poantom na kraju; ali povijest nije takva i rijetko je možemo smatrati moralnom bajkom. Prave racionaliste zanima što se stvarno dogodilo i zašto, proučavaju što je objektivnije moguće, a ne oslanjaju se na slatke priče. Mnogi od mojih kolega ateista, posebno oni koji su najglasniji, bi trebali proučiti malo povijest kada se priča o slučaju Galileo, trebali bi biti pažljivi kada govore o ovoj temi.

Izvorni članak What is the most misunderstood historical event? Autor je Tim O'Neill, povjesničar amater, ateist i skeptik, inače uređuje blog Armarium Magnum i stranicu History vs The Da Vinci Code.

PS

Izvorni članak prati i diskusija koju možete pročitati na gornjem linku. (Netko je spomenuo Galileovu osudu, a u kojoj piše i "philosophically false" što zapravo znači znanstveno pogrešna - jer je prirodna filozofija ono što bi danas nazvali znanošću. Postojalo je više teorija o kretanju svemirskih tijela, jedan post o tome Galileo’s great bluff and part of the reason why Kuhn is wrong. Naravno spominje se i suprotnost biblijskom tekstu, ali kao što znamo iz, primjerice mita o ravnoj zemlji, to samo za sebe nije bio problem.)

Slučaj Galileo je naravno složen, mogao je O'Neill dodati još mitova, primjerice onaj o "čisto teološkom razlogu" zašto smo mislili da je Zemlja u centru svemira, dva posta; The Galileo Affair - The Cosmic Promotion i We live in a geocentric world!. Svašta bi se još moglo

napisati o Galileu, spominjao sam ga kroz više postova na ovom blogu, a dva su bila posvećena njemu; Galileo Galilei - suđenje, sve što ste ikada htjeli znati i O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia.

Također u članku Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva*(Numbers, Lindberg)* možete pročitati o Galileu i kopernikanstvu.

Očuvanje Lukrecija kroz srednji vijek

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/ocuvanje-lukrecija-kroz-srednji-vijek.html

Na blogu The Renaissance Mathematicus koji se bavi poviješću znanosti objavljen je post pod nazivom Marvelous Distortions: Greenblatt and the Transmission of Lucretius *(Predivna iskrivljenja: Greenblatt i Očuvanje Lucretiusa)*. Post se bavi knjigom *(The Swerve: Howthe World Became Modern)* Stephena Greenblatta koji je za nju dobio Pulitzerovu nagradu. Knjiga se uvelike bavi Lucretiusovim (Lukrecije) spjevom De rerum natura (O prirodi), spjev (7400 heksametara) opisuje epikurejski svjetonazor. Svjetonazor kojeg mnogi danas dijele, ali u suprotnosti onog koji je prevladavao u srednjem vijeku pa mnogi pišu svoje verzije kako je djelo uspjelo preživjeti to razdoblje. Autor recenzije je kritičan prema knjizi koja propagira razne neistine, a u nastavku sam zbog duljine izdvojio samo završni dio, ali preporučio bih cijeli post kao i raspravu nakog njega. *(Nisam sve nazive prevodio sa engleskog tako da u tekstu možete pronaći nazive ljudi i mjesta na različitim jezicima koji nisu nužno njihova izvorna imena)*

***

Greenblatt zapisuje;

> **Slučajno je kopija De rerum Natur pronašla svoje mjesto u knjižnicama samostana, mjesta koja su pokopala, naizgleda zauvijek, epikurejsku potragu za srećom. Slučajno je redovnik prepisujući očuvao primjerak pjesme u 9. stoljeću, prije nego što bi zauvijek nestala. Slučajno je taj primjerak izbjegao požare, poplave i zub vremena petstotinjak godina sve dok, jednog dana, 1417. , nije došla u njegove *[Poggio]* ruke." (p.109)**

Kao što je jasno na temelju ove i drugih stranica knjige, Greenblat želi da njegovi čitatelji povjeruju kako je Poggio otkrio jedini primjerak DRN-a i kako bi tekst bio zauvijek izgubljen da nije bilo tog nenadanog otkrića. Osim toga, čvrsto implicira kako je tekst stalno bio ugrožen, ne samo zbog "vatre, poplave i zuba vremena", nego i malignih redovnika i svećenika koji su prezirali pogansko znanje i prečesto uništavali tekstove pretvarajući te zapise u palimpseste. Koliko je takav opis realan?

Situacija sa prijenosom rukopisa DNR-a možemo ugrubo sažeti ovako: tekst kojeg danas koristimo oslanja se na dva rukopisa iz 9. stoljeća koja pronalazimo u *Leiden Universiteitsbibliotheek*, oba su rezultat "karolinške renesanse": Voss. Lat. F. 30, poznat kao *Oblongus* (O) zbog svog formata, koji je prepisan nedavno nakon 800. godine u *Palace School of Charlemagne*(u Achenu) i radi se o pretku (izravnom ili preko još jednog međuzapisa) rukopisa kojeg je kasnije otkrio Poggio; drugi je Voss. Lat. Q. 94, poznat kao *Quadratus* (Q), koji dolazi iz sjeveroistočne Francuske. O primjerku iz 9. stoljeća u

jugozapadnoj Njemačkoj svjedoče dva fragmenta od tek nekoliko listova, koji se danas nalaze u knjižnicama u Kopenhagenu i Beču (drugi bečki dio je možda na temelju iste knjige ili iz nekog drugog primjerka iz 9. stoljeća). Činjenica da danas imamo samo tri ili četiri očuvana rukopisa iz tog razdoblja ne mora značiti i ne znači kako su to bili jedini primjerice. Očuvani primjerci ranosrednjovjekovnih rukopisa su obično tek vrh ledene sante. Doista, stematička analiza (konstrukcija obiteljskog stabla primjeraka rukopisa na temelju odstupanja i pogrešaka u očuvanim primjercima) nam govore o, ne samo kasno antičkim (4 ili 5. stoljeće) arhetipovima, nego i o barem tri dodatna srednjovjekovna primjerka koji su prethodili O, Q i fragmentima.

Nadalje, jednostavno nije točno daje taj tekst ležao "uspavan i zaboravljen preko tisuću godina" i kako ga nisu nikada čitali ili koristili tijekom srednjeg vijeka sve dok Poggio nije nabasao na njega: na temelju izvadaka različitih srednjovjekovnih rukopisa, posebno u 9 i 10 . stoljeću, možemo reći da Lucretisu nije bio nepoznat učenjacima u zemljama beneluksa (niske zemlje), sjevernoj Francuskoj i Porajnju. Oko 825. godine, Mico iz Saint-Riquiera, učenjak na Reichenau, otočnom samostanu jezera Constance, sastavio je florilegium (kompilaciju) koji sadrži stihove DNR-a. Lucretius je također prisutan u samostanu St. Gall, gdje ga citiraju oko 850. godine u pismu kojeg potpisuje Ermenrich iz Ellwangena; također se pojavljuje u još jednom florilegiumu napisanom oko 900. godine. Još jedan poznati učenjak tog razdoblja čiji radovi sadrže citate iz DNR-a je Rabanus Maurus koji osim što je bio plodan pisac, bio je i nadbiskup Mainza.

Za ostakak povijesti srednjeg vijeka do Poggiova razdoblja, povijest Lucretiusovih zapisa je nešto nedorečenija; na temelju srednjovjekovnih kataloga knjižnica znamo da su postojali primjerice u sjevernoj Italiji samostanu Bobbio (9. st.) te opatiji Lobbes (Belgija) i Corbie (S. Francuska) u 12. stoljeću; a pojavljuje se i referenca na Lucretiusa u radovu Sieberta iz Gemblouxa(c. 1030-1112).

Ne čudi da Greenblatt ne spominje gotovo nijedan od ovih dojmljivih podataka, unatoč činjenici da su lako dostupne u standardnim knjigama poput *Scribes and Scholars (1968/1974/1991 -L. D. Reynold, N. G. Wilson)* i *Texts and Transmission (1983 - L. D. Reynold)*, kao i u M. Reevesovom članku u nedavnom *Cambridge Companion to Lucretius (2007)*. Potonji s pravom ističe kako je sudbina DNR-a (prepisan nekoliko puta za vrijeme "karolinške renesanse", nakon čega slijedi razdoblje mirovanja od 9. do 12. stoljeća) zajednička mnogim drugim klasičnim tekstovima te ne postoji nijedan razlog da pretpostavimo kako je to imalo ikakve veze sa namjernom cenzurom, motiviranom "kršćanskim skrupulama" zbog Lucretiusove religioznosti.

Činjenica da nezaobilazan izvor poput *Cambridge Companiona* ne pronalazi svoje mjesto u Greenblattovoj bibliografiji nam govori nešto, ali još više nam govori činjenica da su dva ranije navedena izvora stvarno na tom popisu. Drugim riječima: možemo opravdano pretpostaviti kako je Greenblatt dobro znao kako iskrivljuje činjenice kada je odlučio osmisliti priču o čudesnom opstanku DNR-a. Tako je ispričao priču koju je ispričao, ne (samo) zato što je loš istraživač, nego zbog prirode i cilja svoje knjige; a to nije potraga za

istinom, nego napisati pažljivo promišljeni *"bestseller"* čiji autor dobro zna što njegovi čitatelji očekuju i što će nagraditi.

Zanimljivo je primijetiti kako se Greenblattova knjiga pojavila na vrhuncu "renesansee" općeg interesa za Lucretiusov rad, ne samo među učenjacima, nego i posebno među laicima, mnogi od njih su članovi širokog društvenog pokreta koji je izrazito aktivan na internetu i kojeg ugrubo možemo nazvati "sekularističkim" ili "novo ateističkim". Taj pokret privlači veliki dio mladih ljudi koji koriste internet kao glavni izvor podržavanja svog položaj u onome što si zamišljaju kao svakodnevnu bitku protiv tamne sile religijskog mračnjaštva. Nažalost, zbog izvora kojim se koriste, dobiju izrazito osiromašeno shvaćanje ljudske povijesti koje se često temelji na rubnim teorijama poput negiranja povijesnosti Isusa *(eng.“Jesus mytherism”)* i karikaturne ideje o povijesti znanosti.

Razlog zašto je možda ova demografska skupina zainteresirana z DNR nije teško pretpostaviti: svakako je ohrabrujući znati kako je stoljeće prije Novog Zavjeta živio neki rimljani koji je (izgleda) promatrao svijet na isti način kao i vi sami. Za suvremenog obožavatelja Lucretiusa, koji promatra povijest kao vječni sukob razuma i religije, ideja kako je ovaj bitan tekst spašen gotovo čudom od zaborava u rukama samo-kažnjavajućih redovnika koji su palili poganske knjige kada nisu palili heretike, čini se izrazito privlačnom. Upravo je takvu intelektualnu klimu odlučio iskoristi Greenblatt kada je napisao knjigu. Budući da je bio suočen sa izborom između intelektualnog poštenja (kojeg, s obzirom da je književni kritičar i samim time obuzet postmodernom filozofijom, vjerojatno smatra zastarjelim konceptom) i mogućnošću da zaradi na tuđoj gluposti, izabrao je ovo drugo. Ukoliko postoji nešto zbog čega bi trebali biti zabrinuti, to nije zbog činjenice da ljudi izabiru takve stvari, nego da takvo smeće dobiva Pulitzerovu nagradu.

PS

S obzirom da se u članku spominje Rabanus Maurus (Raban Mauro) koji je autor himne Veni Creator Spiritus (Dođi Duše Presveti), za kraj dvije izvedbe himne;

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/olaksava-li-kvantna-fizika-vjerovanje-u.html

Ne na izravan način. Odnosno, ne pruža nam argument za Božju egzistenciju, ali to čini indirektno, pružajući argument protiv filozofije materijalizma (*ili "fizikalizma"*) koja je u današnje vrijeme glavni intelektualni oponent vjere u Boga.

Materijalizam je ateistička filozofija prema kojoj svu stvarnost možemo svesti na materiju i njenu interakciju. Popularna je jer mnogi ljudi misle kako je podržava znanost. Misli kako je fizika pokazala da je materijalni svijet zatvoreni sustav uzroka i posljedica, izoliran od utjecaja bilo koje *ne-fizičke* stvarnosti – ukoliko takvih ima. S obzirom da naši umovi i misli očito utječu na fizikalni svijet, iz toga bi slijedilo da su i oni sami tek fizikalni fenomeni. Nema mjesta za dušu ili slobodnu volju: za materijaliste mi smo samo "strojevi od mesa".

Ipak, kvantna mehanika pobija takav jednostavan mehanički pogled na stvari. Nitko drugi nego Eugene Wigner, nobelovac iz fizike, tvrdio je kako materijalizam – barem što se tiče ljudskog uma – nije "logički dosljedan poznatoj kvantnoj mehanici. Što se tiče kvantne mehanike, Sir Rudolf Peierls, još jedan veliki fizičar 20. stoljeća, je rekao "pretpostavka da možete opisati fizikom čitavu funkciju ljudskog bića ... uključujući [njegovo] znanje, i [njegovu] svijest, je neodrživa. Tu još uvijek nešto nedostaje."

Mogli bi se zapitati, kako kvantna mehanika može išta reći o ljudskom umu? Ne bavi li se ona stvarima koje možemo fizikalno mjeriti, poput čestica i sila? Bavi; ali iako ne možemo mjeriti umove, u konačnici umovi su ti koji mjere; a to je, kao što ćemo vidjeti, činjenica koju ne možemo ignorirati prilikom naših pokušaja da shvatimo kvantnu mehaniku. Ukoliko netko tvrdi da je moguće (u principu) dati kompletan fizikalni opis onoga što se događa prilikom mjerenja – uključujući um osobe koja vrši mjerenje – ta će se osoba naći u ozbiljnim poteškoćama. To je istaknuo 1930-ih veliki matematičar John von Neumann. Iako ne mogu ulaziti u tehničke detalje u ovome tekstu, pokušat ću skicirati argument.

Počinje sa činjenicom da je kvantna mehanika inherentno vjerojatnosna (*eng. probabilistic*). Naravno, čak i u "klasičnoj fizici" (tj. fizici koja je prethodila kvantnoj mehanici i koja je još uvijek dovoljna za mnoge svrhe) ponekad koristimo vjerojatnosti; ali ne bi ih morali koristiti kada bi imali dovoljno informacija. Kvantna mehanika je radikalno drugačija: prema njoj, čak i ako bi imali potpunu informaciju o stanju fizikalnog sustava,

zakoni fizike bi u pravilu samo predviđali vjerojatnosti budućih ishoda. Te vjerojatnosti su kodirane u nešto što nazivamo "valnom funkcijom" (*eng. wavefunction*) sustava.

Poznatiji je primjer ideja "polu-života". Radioaktivne jezgre su podložne "raspadanju" u manje jezgre i druge čestice. Ukoliko određeni tip jezgri ima polu-život od, primjerice jednog sata, to znači da jezgra tog tipa ima 50% šanse da će se raspasti unutar jednog sata, 75% šanse unutar dva sata i tako dalje. Jednadžbe kvantne mehanike vam ne govore (niti ne mogu) kada će se pojedina jezgra raspasti, nego vam daju vjerojatnost da će to učiniti kao funkciju vremena. To nije ništa posebno za jezgru. Principi kvantne mehanike primjenjuju se na sve fizikalne sustave, a ti principi su inherentno i neizbježno vjerojatnosni.

Tu započinju problemi. Paradoksalna je (ali sasvim logična) činjenica da vjerojatnost ima smisla jedino kada se radi o vjerojatnosti nečega određenoga. Primjerice, reći da Jane ima 70% šanse prolaska ispita ima svoje značenje samo ako ona u nekom trenutku izađe na ispit i dobije određenu ocjenu. Nakon toga vjerojatnost njenog prolaska više nije 70% nego odjednom poprima vrijednost 100% (ako prođe) ili 0% (ako padne). Drugim riječima, vjerojatnost događaja koja je između 0 i 100% mora u jednom trenutku poprimiti vrijednost 0 ili 100% jer inače nikada nije niti imala smisla.
To otvara teško pitanje za kvantnu mehanika. Glavna jednadžba koja upravlja kako se valna funkcija mijenja sa vremenom (*Schrödingerova jednadžba*) ne daje vjerojatnosti koje iznenada skaču na 0 ili 100% nego vrijednosti koje se glatko mijenjaju i u pravilu ostaju iznad 0 i ispod 100%. Radioaktivna jezgra je dobar primjer. Schrödingerova jednadžba nam govori kako "vjerojatnost preživljavanja" jezgre (tj. vjerojatnost da se neće raspasti) započinje sa 100% i onda konstantno opada, nakon prvog polu-života na 50%, 25% nakon dva polu-života, i tako dalje – ali nikada ne dođe do nule. Drugim riječima, Schrödingerova jednadžba daje samo vjerojatnosti raspadanja, a nikada stvarno raspadanje! (Kada bi postojao stvarni raspad, vjerojatnost preživljavanja bi skočila na 0 u toj točki.)

Da ponovim: (a) Vjerojatnosti u kvantnoj mehanici moraju biti vjerojatnosti određenih događaja. (b) kada se određeni događaj ostvari, neke vjerojatnosti moraju skočiti na 0 ili 100%. Međutim, (c) matematika koja opisuje sve fizikalne procese (*Schrödinger*) ne opisuje takve skokove. Počinjete shvaćati kako netko dolazi do zaključka da nije sve što se događa u fizikalnom procesu opisivo putem fizikalnih jednadžbi.

Kako onda umovi ulaze u tu sliku? Tradicionalno razumijevanje je da su "određeni događaji", čiju vjerojatnost računamo u kvantnoj mehanici, rezultati "mjerenja" ili "promatranja" *(riječi se koriste kao sinonimi)*. Ako netko *(tradicionalno nazivan "promatrač"*) provjeri da vidi je li se, primjerice, jezgra raspala (možda koristeći geigerov brojač), on ili ona dobiva određeni odgovor: da ili ne. Očito, u tom trenutku vjerojatnost da se jezgra raspala (ili je preživjela) bi trebala skočiti na 0 ili 100% zato što to promatrač zna sa sigurnošću. Radi o zdravom razumu. Vjerojatnosti koje pridodajemo događaju se odnosi na nečije stanje znanja: prije nego što znam rezultat *Janeinog* ispita mogu samo reći da ima šansu od 70%; ali nakon što to saznam moram reći da je ili 0 ili 100%.

Tako je tradicionalan stav da se vjerojatnosti u kvantnoj mehanici – *samim time i valna funkciju koja ga opisuje* – odnosi na stanje znanja nekog "promatrača". (Riječima slavnog fizičara Sir Jamesa Jeansa, valne funkcije su "spoznajni valovi"). Promatračevo znanje – *samim time valna funkcija koja ga opisuje* – ima prekinuti skok kada on/ona sazna rezultat mjerenja (poznati "kvantni skok", tradicionalno nazivan "kolaps valne funkcije"). Ali Schrödingerova jednadžba koja opisuje bilo koji fizikalni proces ne daje nam takve skokove! Dakle nešto mora biti uključeno kada se mijenja znanje osim fizikalnog procesa.

Očito pitanje je zašto uopće moramo pričati o znanju i umovima. Ne bi li neživi fizički uređaj (primjerice geigerov brojač) mogao izvršiti "mjerenje"? To bi rezultirali istim problemom kojeg je istaknuo von Neumann: Ako bi "promatrač" bio samo čisto fizikalni entitet, poput geigerova brojača, mogli bi u principu zapisati *veću* valnu funkciju koja opisuje ne samo stvar koju mjerimo nego i promatrača. I kada bi je izračunali putem Schrödingerove jednadžbe, ta veća valna funkcija ne bi skočila! Još jednom: dokle god su uključeni samo čisto fizikalni entiteti, njima upravljaju jednadžbe koje govore kako vjerojatnosti ne skaču.

Zato je, kada su upitali Peierlsa može li stroj biti "promatrač", odgovorio da ne može, objasnivši kako je "kvantno mehanički opis u terminima znanja, a znanje zahtjeva nekog tko zna." Ne čisto fizička stvar, nego um.

No što ako netko odbija prihvatiti taj zaključak, te tvrdi kako samo fizikalni entiteti postoji i kako su svi promatrači i njihovi umovi potpuno opisivi putem fizikalnih jednadžbi? Onda kvantne vjerojatnosti ostaju u limbu, ne 0 ili 100% (općenito) nego lebde negdje između. Nikada ne dobivaju jedinstveno i određeno rješenje, nego nekako sve mogućnosti ostaju uvijek u igri. Tako bi bili prisiljeni u "Interpretaciju brojnih svjetova" *(eng. Many Worlds Interpretation -MWI)* kvantne mehanike.

U MWI, stvarnost je podijeljena u mnogo grana koje odgovaraju svim mogućim rezultatima svih fizikalnih situacija. Ako je vjerojatnost bila 70% prije mjerenja, ona ne skoči na 0 ili 100%; ona ostaje 70% nakon mjerenja, zato što u 70% grana postoji jedan rezultata , a u 30% postoji drugi rezultata! Primjerice, u nekim granama vjerojatnosti određena jezgra se raspala – i "vi" to opazite, dok u drugima se nije raspala – i "vi" opazite da se nije raspala. (Postoje verzije "vas" u svakoj grani.) U slici MWI, vi postojite u praktički bekonačnom broju verzija: u nekim granama stvarnosti vi čitati ovaj članak, u drugim spavate u krevetu, a u nekim trećim se niste niti rodili. Čak i zagovornici MWI priznaju da to zvuči ludo i dosta napregnuto.

Zaključak je ovaj: ako je matematika kvantne mehanika ispravna (kao što vjeruje većina fundamentalnih fizičara), i ako je materijalizam ispravan, prisiljeni ste prihvatiti Interpretaciju brojnih svjetova(MWI), a to je strašno teški teret za materijalizam.

S druge strane, ako prihvatimo tradicionalnije razumijevanje kvantne mehanike koje seže sve do von Neumanna, njena logika nas dovodi *(baš kao što je i Wignera i Peierlsa*) do

zaključka kako nije sve tek materija u pokretu, i posebno kako postoji nešto kod ljudskog uma što nadilazi (*transcendira*) materiju i njene zakone. Tada postaje moguće ozbiljno se pozabaviti pitanjima koje je materijalizam odbacio: Ukoliko ljudski um transcendira materiju u nekoj mjeri, ne bi li mogao postojati um koji transcendira cijeli fizikalni svemir? I ne bi li mogao čak postojati konačni Um?

Autor je Stephen M. Barr, profesor fizike na sveučilištu Delaware, izvorni članak: Does Quantum Physics Make it Easier to Believe in God? (komentari u kojima sudjeluje i autor). Zanimljivo predavanje prof. Barra:

Isusovci i "Božja čestica"

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/isusovci-i-bozja-cestica.html

Nakon gotovo pedeset godina rada, izgradnje najsloženijeg istraživačkog stroja u povijesti i velikih napora desetak tisuća znanstvenika, iz CERN-ova laboratorija su objavili kako su "vjerojatno" otkrili Higgsov bozon, čestica koja je nedostajala u tzv. Standardnom modelu. S obzirom da tu česticu ponekad nazivaju "božjom", zahvaljujući naslovu popularno-znanstvene knjige, i s obzirom da daje ostalim česticama njihovu masu *([eng. mass – masa, ali i misa]*) osmišljeni su razni vicevi katoličke tematike vezano uz higgsa. No zapravo, otkriće ovog bozona nema nikakvih očitih implikacija za teologiju. Doista, ako bi neku česticu željeli nazvati božjom, vjerojatno bi bolji kandidat bila čestica svjetla, foton. Ipak, kako je ovo otkriće dosta značajno, zanimljivo se osvrnuti na implikacije tog otkrića za ljudsku potragu za razumijevanjem života, svemira i svega.

Higgsov mehanizam je prvi predvidio 1964. godine Peter Higgs(*University of Edinburgh)*, iako su i drugi poput Yoichira Nambua, Roberta Brouta i Françoisa Englerta doprinijeli ideji nevidljivog polja kroz prostor koje daje drugim česticama njihovu masu. Objasniti kako higgsovo polje daje masu nije lagano, ali jednostavna metafora je reći da djeluje poput sirupa, pruža otpor promjeni brzine te je potrebno upotrijebiti silu kako bi ubrzali česticu. Taj otpor je jedan od faktora koji potpomažu inerciji objekata. U svakodnevnom životu to vidimo tako što moramo potrošiti puno goriva kako bi ubrzali auto, a onda moramo upotrijebiti kočnice, disipaciju energije, kako bi zaustavili auto. Ova "ljepljivost" za akceleraciju je neizravno (iako ne isključivo) rezultat higgsova polja.

Postojanje Higgsova polja je već dugo vremena privlačno jer pomaže riješiti određene probleme čuvajući temeljne simetrije, princip koji se u konačnici vodi vjerovanjem u svemirski poredak. Međutim, sve donedavno, iako smo vidjeli njegove učinke, nismo nikada otkrili sam "sirup". U fizici čestica, polje vezujemo uz česticu, dakle detektirati higgsovo polje zahtjeva pronaći dokaze za njegovu česticu, "Higgsov bozon", ali to nije lagano dokazati. Bozon je iznimno težak za česticu, oko 130 puta teži od protona, što znači da je potrebna velika koncentracija energije kako bi se formirala čestica. Dva ranija akceleratora, *Tevatron* i *Large Electron Positron Collider* (LEP), na kojima sam radio sa timom(Oxford University), su uspjeli suziti potragu. Ipak tek sa završetkom *Large Hadron Collidera*, ogromnog stroja velikog opsega u kojem se sudaraju zrake protona na 4 teraelektronvolta, omogućen je pronalazak izravnih dokaza bozona. Analiziranje podataka kakao bi pronašli kandidate za higgsa je također izuzetno zahtjevno. Rolf-Dieter Heuer, ravnatelj CERN-a, usporedio je taj zadatak sa pronalaženjem određenih zrna u bazenu punom pijeska. Zapravo, iako su znanstvenici pronašli nešto, ne mogu biti potpuno sigurni da je to Higgs dok ne prikupe još podataka, iako su izgledi vrlo dobri.

Koje su implikacije otkrivanja ove nedostižne čestice? Ljudi često pitaju kako će neki znanstveni napredak biti koristan, treba spomenuti da možda otkriće Higgsa neće imati nikakvu praktičku vrijednost. Prošlost nam pokazuje kako otkrića u fizici često imaju utjecaja na ljudski život, kao što to može posvjedočiti svatko tko koristi računala ili je imao koristi od rengena. Unatoč tome, pronalazak Higgsa možda neće biti ništa "korisniji" od slikarstva fra Angelica ili Michelangelove skulpture. Ulazimo u takva istraživanja kako bi ispunili plemenitu ljudsku želju: spoznati uzroke stvari. Osim toga, iako je Higgs dio u spajalici kako (*ne zašto*) svemir funkcionira, teško da se radi o konačnom odgovoru. Primjerice, nismo objasnili osobite vrijednosti elementarnih čestica ili mnoge tzv. probleme 'finog podešavanja'. Svemir se čini uravnoteženim sa nezamislivo malom vjerojatnosti, gdje već mala promjena u naizgled proizvoljnim parametrima znači da naše postojanje nije moguće.

Ostavimo takve probleme po strani, zapitajmo se postoje li kakvi katolički i posebno isusovački apekti u priči o Higgsovu bozonu? Znanost je inherentno proces koji traži suradnju, gdje je svaki napredak često utemeljen na akumuliranom radu kroz stoljeća. Ipak, postoje barem tri važna katolička doprinosa u priči oko Higgsa. Prvo, teorija Velikog praksa, koja povezuje otkriće Higgsa sa modelima rane evolucije svemira, koju je osmislio katolički svećenik, o. Georges Lemaître. Drugo, preteču teorije polja pronalazimo, preko Michaela Faradaya, kod isusovačkog svećenika Ruđera Josipa Boškovića i njegove Teorije Prirodne Filozofije (1758.) Iako nije baš poznat u svijetu, mnogi Boškovićevi doprinosi znanosti, a posebno modernom shvaćanju materije u fizici su bili zadivljujuće dalekovidni. Opisi i dijagrami njegova rada u 1758. godini nalikuju onima koje pronalazimo u suvremenim udžbenicima fizike. Konkretno, tvrdio je kako fizikalna tijela ne mogu biti sastavljeni od kontinuiranog materijala, čak ni od materijalnih čestica u dodiru, nego od nemjerljive točkaste strukture koje nemaju ekstenziju ili mogućnost dijeljenja. Taj model materije opisane putem točkastih čestica koje se međusobno odbijaju sa silom koja postaje beskonačna kada su čestice izuzetno blizu (*a ta sila djeluje privlačno kada su udaljene čestice*) postao je standardni pristup razumijevanja materije u fizici čestica. John Barrow (*New Theories of Everything [Gifford Lectures] [OUP, 2007]*) je nedavno pomogao ispraviti nepravdu zbog ignoriranja pionirskih doprinosa Oca Boškovića. Treće, još jedan isusovački svećenik, Theodore Wulf, bio je jedan od pionira ranog istraživanja kozmičkih zraka, što je je pomoglo nastanku fizike čestica.

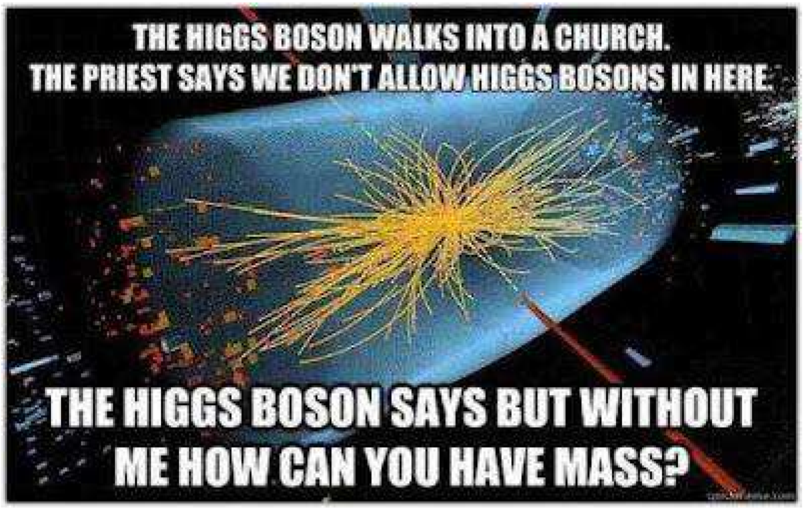
Iako sve te razvoje danas uzimamo zdravo za gotovo, često zaboravljamo kako je 1948. godine Teorija Velikog Praska napadana u Sovjetskom savezu, prvoj ateističkoj državi, zbog toga što bi podržavanje te teorije ohrabrivalo "klerikalizam". Te činjenice bi trebale potaknuti na razmišljanje one koji vjeruju kako je ateizam prirodni saveznik znanstvenog stava, ili kako vjernički život na neki način ometa nečiju sposobnost bavljenja znanošću. Doista, kao što je povjesničar znanosti James Hannam izložio u knjizi *God'sPhilosophers: How the Medieval World Laid the Foundations of ModernScience* (Icon, 2009), možemo uvjerljivo tvrditi da je katolička vjera, i dodao bih kulturna formacija pod utjecajem židovskih korijena, oblikovala ljudsku imaginaciju i institucije, poput sveučilišta, na načine koji su se pokazali iznimno plodnim za razvoj znanosti.

Ova veza znanosti i vjere postavlja pitanja o budućnosti *(u svjetlu današnjeg pada kršćanske vjere u nekim dijelovima svijeta).* U povijesti umjetnosti, vidjeli smo kako se prikaz prirode postupno urušio od ljepote i reda do kaosa i brutalnosti, prateći marginalizaciju kršćanskih tema. U znanosti, većina otkrića se temelji na teorijama osmišljenim desetljećima ili čak stoljećima ranije, i nije jasno kako doći do daljnjeg napretka u mnogim područjima. Dakle, iako je otkriće Higgsa izvanredni tehnički razvoj, mislim da je prerano ocijeniti označava li taj napredak pravu renesansu ili labuđi pjev civilizacije koja gubi svoje srce.

Izvorni članak: Jesuits and the 'God Particle', autor je Andrew Pinsent. *O. Andrew Pinsent radio je kao fizičar čestica na DELPHI projektu CERN-a, danas je svećenik biskupije Brighton i Arundel te ravnatelj istraživanja pri Ian Ramsey Centre for Science and Religion (Oxford University).*

PS

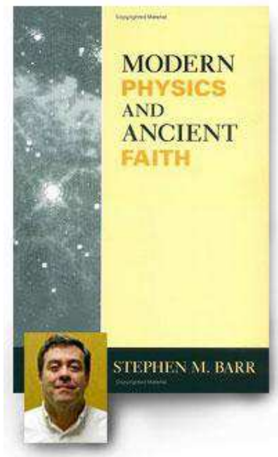
O autoru sam već pisao na ovome blogu: Andrew Pinsent - fizičar čestica i teolog, preveo sam i neke njegove propovijedi. O Ruđeru Boškoviću sam također pisao: Bošković - fratar i jezuit da se spali, Josip Ruđer Bošković – Dubrovački prorok. U zaključku gornjeg članka Pinsent spominje dekadenciju u umjetnosti kao možebitni *signal*, postmodernistička filozofija i nije previše plodno tlo za znanost, a time se bavio još jedan fizičar; Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom, Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21. stoljeću.

Razmišljao sam napisati sličan članak koji bi spominjao neka hrvatska imena u povijesti znanosti (vezano uz otkriće higgsa); primjerice spomenuo bih još i malo poznatog Stjepana Mohorovičića i njegovo otkriće pozitronija kao primjer teorijskog otkrića koje je godinama prethodilo eksperimentalnom dokazivanju. *(U međuvremenu sam zaboravio što sam sve htio napisati... spomenuo bih Brigljevića koji radi na projektima CERN-a, uz to je numerarij u hrvatskom ogranku Opusa Dei-a. Intervju sa Brigljevićem: "Higgsov bozon još je jedan dokaz Božanskog reda u prirodi")*

Mitološki sukob znanosti i kršćanstva – fizičar Stephen Barr, intervju

Neke priče su neodoljive, čak i kada su pogrešne ili barem nepotpune. Primjerice, navodni sukob znanosti i religije. Je li znanost u suprotnosti religiji? Odgovor ovisi uvelike o tome što mislite pod religija, ako je vaša "religija" primjerice astrologija onda možemo reći da postoji sukob jer se znanost astronomije sukobljava sa "religijom" astrologije.

Ipak, vjerojatno većina ljudi koja govori o sukobu znanosti i religije ne misli na takvu religiju – ako uopće i misle da je astrologije religija. Misle na kršćanstvo ili možda judeo-kršćanstvo. Zamišljaju si Galilea i njegovu borbu sa Inkvizicijom, ili nešto novije primjere gdje određeni kršćani imaju problema sa teorijom evolucije. Ili možda imaju nejasnu ideju kako sa napretkom znanosti religija doživljava sve više problema. Prema takvom razmišljanju, religija je samo način na koji pričamo o stvarima koje znanost još nije objasnila. Kada ih znanost objasni, neće više biti mjesta za religiju koja će odumrijeti.

Takve ideje o znanosti i "religiji" pretpostavljaju urođeni sukob između ta dva područja. Naravno, sukob je puno privlačniji za novinarske naslovnice, ali ima li takvo razmišljanje o stalnom sukobu temelja u stvarnosti? Jesu li znanost i religija – posebno kršćanstvo – neizbježno u međusobnom sukobu?

Ne, odgovara fizičar i katolik Stephen Barr, autor knjige Modern Physics and Ancient Faith. Dr. Barr je profesor fizika na Bartol Research Institute (University of Delaware). Unatoč svim objavljenim znanstvenim radovima, čitatelji IgnatiusInsight.com ga vjerojatno znaju zahvaljujući esejima i recenzijama za časopis First Things, gdje piše o raznim temama poput evolucije i Inteligentnog dizajna i naturalizma.

izvorni intervju: The Mythological Conflict Between Christianity and Science

II: Koja je vaša veza sa znanošću, a koja sa religijom?

Dr. Barr: Doktorirao sam fiziku na Princetonu 1978, godine, od 1987 godine sam profesor fizike na sveučilištu Delaware. Područje mog istraživanja je teorijska fizika čestica, a najviše se bavim područjem *"velikih objedinjujućih teorija"* i kozmologijom ranog svemira.

Katolik sam cijelog života.

II: Kontroverzno pitanje Inteligentnog Dizajna uključuje osnovno pitanje: Što je znanost? Kako bi vi definirali znanost, za razliku od filozofije i teologije? Biste li "hipotezu dizajna" koju zagovara ID pokret nazvali znanošću?

Dr. Barr: Znanost ponekad dijelimo u "prirodne znanosti" (astronomija, fizika, kemija, geologija, biologija) i "humanističke znanosti" (poput antropologije i psihologije). Cilj "prirodnih znanosti" je razumjeti "prirodni poredak" fizikalnog svemira. Naravno, postoje stvarnosti van prirodnog poretka i van fizikalnog, ali to nije područje prirodnih znanosti. Filozofija i teologija imaju puno širi opseg.

Koliko sam shvatio "ID pokret", oni tvrde kako određene biološke fenomene možemo objasniti samo kao čuda. Ne koriste takve izraze, ali to je ono što govore. Čvrsto vjerujem da se čuda događaju, ali čudo, s obzirom da je u suprotnosti sa prirodnim poretkom, nije područje prirodne znanosti. Mislim da možete koristiti znanstvene dokaze i argumente skako bi ustvrdili da je nešto čudesno, ali to znači da se susrećete sa granicama onoga što prirodne znanosti mogu objasniti, i kako se pozivate na nešto van tih granica. Zbog toga ne mislim da su ideje ID pokrete hipoteze UNUTAR prirodne znanosti.

Ili da to drugačije objasnim. Znanost bi mogla pokazati da je osoba pretvorila vodu u vino, ali to bi bilo čudo, a ne novi efekt u kemijskoj znanosti. Isto tako razdvajanje Crvenog Mora nije novi efekt u hidrodinamici. Nisam siguran da je "hipoteza dizajna" dio biološke znanosti. To sve ne znači da je pogrešna.

II: Neki znanstvenici misle kako znanost može odgovoriti na svako pitanje koje se može postaviti i odgovoriti. Što mislite o tome?

Dr. Barr: Radi se o apsurdnoj tvrdnji, pitam se vjeruju li stvarno netko u to. Pretpostavljam da takvi ljudi zapravo imaju cijeli niz osobnih uvjerenja koje ne bi mogli dokazati "znanstvenom" demonstracijom.

Postoji puno važnih pitanja o kojima prirodna znanost nema ništa za reći. Može li znanost reći je li ubojstvo pogrešno? Ili imaju li ljudska bića slobodnu volju? Ili sa kime bi se trebali vjenčati? Ili treba li neka nacija ući u rat? Ili za što bi čovjek trebao živjeti i biti spreman umrijeti? Radi se o pitanjima koja ne samo da mogu biti odgovorena nego i pitanjima na koja moramo odgovoriti.

II: Prema vama, koje je najznačajnije nerazumijevanje kada se govori o znanosti i religiji?

Dr. Barr: Puno ateista vjeruje kako je religija zapravo pred-znanstveni pokušaj da razumijemo prirodne fenomene putem mita ili pokušaj da steknemo zemaljske pogodnosti kroz magiju, a s obzirom da smatraju kako je znanost antiteza mitu i magiji ne mogu si pomoći da ne pomisle kako je religija antiznanstvena. Naravno, takvi ljudi ljudi nemaju pojma što religija uopće predstavlja.

II: Poznajete li znanstvenike koji su također vjernici?

Dr. Barr: Da, zapravo dosta. Imam grupu prijatelja iz mog područja koji su pobožni katolici. Zapravo, jedan od istinskih genija u mom području (pri rangiranju bi bio u samom vrhu) je prakticirajući katolik. Ipak, prema mom iskustvo većina znanstvenika nisu religiozni. Međutim, čini mi se da to ima više veza sa općim društvenim stavom nego sa činjenicom da su znanstvenici.

II: Rasprave oko znanosti/religije se vode na više razina. Jedna je i kozmička razina – postojanje svemira. Što nam znanost može reći o porijeklu svemira? Postoje li granice onome što nam znanost može reći? Koja je uloga filozofije i teologije u pitanjima porijekla svemira?

Dr. Barr: Moramo razlikovati pitanje početka svemira od pitanja zašto uopće postoji svemir. Mislim da znanost neće nikada dati odgovor na drugo pitanje. Kao što je Hawking primijetio, sve što teorijska fizika može dati je skup pravila i jednadžbi koje točno opisuju svemir, ali ne mogu nam reći zašto postoji svemir kojeg opisujemo tim jednadžbama. Pitao je, "Što unosi vatru u jednadžbe tako da postoji svemir kojeg one mogu opisati?"

Što se tiče početnih trenutaka svemira, znanost će možda u konačnici moći opisati što se tada dogodilo. Odnosno, kada ćemo potpuno znati fundamentalne zakone fizike - što se nadam da ćemo jednog dana uspjeti – možda će ispasti da su početi trenuci svemira bili u skladu sa tim zakonima. U tom smislu, "početak" je mogao biti "prirodan". Ipak, to ne bi objasnilo "porijeklo" svemira u dubljem smislu kakvom mislimo pod "Stvaranjem".

Poslužit ću se analogijom. Prve riječi drame – *recimo Hamleta* – mogu poštivati zakone engleske gramatike. Također mogu se uklopiti u ostatak zapleta na prirodan način. U tom smislu, netko bi mogao dati "interno objašnjenje" tih početnih riječi. Međutim, to ne bi objasnilo zašto uopće postoji drama. Drama postoji jer postoji autor. Kada pitamo za "podrijetlo" drame, ne pitamo o prvim riječima te drame, pitamo se tko ju je napisao i zašto. Podrijetlo svemira je Svemogući Bog.

II: Što mislite o pokušajima da se razvije "Teorija svega"?

Dr. Barr: Više volim govoriti o "Teoriji svega fizikalnog". Cilj fundamentalne fizike je pronaći konačne zakone koji reguliraju svu fizikalnu stvarno. Većina fizičara, uključujući

mene, uvjereni su kako takvi zakoni postoji. Postoji razlozi zašto pretpostavljamo da bi "teorija superstruna" – ili ono što sad zovemo "M-teorija" – mogla biti ta konačna teorija. Međutim, još smo jako daleko od mogućnosti da je testiramo. U svakom slučaju, zvati neku fizikalnu teoriju "Teorijom svega" je neopravdano – *zapravo pogrešno* – pretpostaviti da je sve fizikalno.

II: Stephen Hawking, u knjizi *Brief History of Time*, govori o Bogu i Božjem umu. Ipak, čini se da preispituje postoji li stvarno podreba za Storiteljem kako bi objasnili postojanje svemira. Što mislite o tome? Je li Bog "nužna hipoteza"? Ima li znanost što reći o tome pitanju?

Dr. Barr: Hawking se zapitao pravo pitanje kada je razmišljao o tome zašto uopće postoji svemir, ali iz nekog razloga ne može prihvatiti odgovor. Staro pitanje je, "Zašto postoji nešto, a ne ništa?" Znanost ne može odgovoriti na to pitanje, kao što i Hawking (ponekad) shvaća. Mislim da je njegov problem što ne vidi kako Božja egzistencija daje odgovor na to pitanje. Dio razloga zašto je tako puno znanstvenika ateista leži u tome što zapravo ne shvaćaju što znači "Bog".

Svaka stvar čije je postojanje kontigentno (odnosno ono što je moglo postojati ili ne postojati) ne može biti objašnjenje svog vlastitog postojanje. Ne može, samog sebe dovesti u postojanje. Kao što Sv. Augustin kaže u Ispovijestima, sve stvorene stvari nam poručuju, "nismo same sebe proizvele." Samo je Bog nestvoren, zato što je Bog nužno biće. On ne može ne postojati. U njegovoj je naravi postojati. Rekao je Mojsiju, *"JA SAM KOJI JESAM... tako ćeš reći sinovima Izraelovim: JA SAM me posla.*

Mislim da bi znanstvenicima poput Hawkinga pomoglo kada bi mogli zamisliti Boga kao beskonačni Um koji razumije i zna sve stvari i Koji je, zapravo, "osmislio svijet". Ako je sva stvarnost "razumljiva" (ideja koja je privlačna znanstvenicima) onda iz toga slijedi da postoji Intelekt koji je u stanju razumjeti je u potpunosti. Ukoliko takav Intelekt ne postoji ili ne može postojati, u kojem smislu je stvarnost potpuno razumljiva? Moramo oporaviti ideju *Boga kao Logosa* odnosno *Boga kao Razuma samog*. Papa Benedikt je to napomenuo u svom nedavnom govoru o znanosti u Regensburgu. Radi se o ideji Boga koju ljudi koji posvećuju svoj život racionalnom istraživanju mogu cijeniti.

II: Pisali ste o kontroverzi oko stvaranja/evolucije/inteligentnog dizajna. Koje je vaše mišljenje o glavnim pitanjima u toj raspravi?

Dr. Barr: Zapravo postoje dvije različite rasprave. Jedna između tzv. "Kreacionizma" i evolucije. Druga je između darwinizma i "pokreta Inteligentnog Dizajna".

Kreacionisti negiraju da se evolucija dogodila. Skaču sa intelektualne litice, postoje prevladavajući dokazi iz različitih smjerova o evoluciji vrsta. Sramotno je da ta borba "kreacionizma" i evolucije još uvijek traje. Srećom, nikada se nije radilo o katoličkoj borbi. Katolička Crkva se nikada nije protivila ideji evolucije vrsti biljaka i životinja. Što se tiče evolucije čovjeka, Crkva je oduvijek tvrdila kako ljudska duša, s obzirom da je duhovna, ne

može biti objašnjena, i nije proizvod običnih materijalnih procesa, bilo biološkom reprodukcijom ili biološkom evolucijom. Duša svake osobe se izravno prenosi na njega ili nju od strane Boga, kao što simbolički uči i *Post 2,7*. Međutim, Crkva nikada nije osudila ideju da je ljudsko tijelo evoluiralo iz postojećih organizama. Prirodno podrijetlo ljudskog tijela putem evolucije nije nikakva prijetnja ičemu što katolici vjeruju, baš kao što nije prijetnja niti činjenica da svaki čovjek ima podrijetlo putem spolne reprodukcije.

Evolucija je biološka teorija koja nije nikada smetala Crkvi, iako je uvijek odlučno odbacivala radikalne filozofske ideje koje joj se pripisuju.

Rasprava između "Inteligentnog Dizajna" i darwinizma treba shvatiti nešto ozbiljnije. Samozvani pokret ID-a poručuje da; iako se evolucija možda dogodila, darwinovski mehanizmi prirodne selekcije ili nasumičnih genetičkih mutacija nisu dovoljni da bi je objasnili. Konkretno, ID zagovornici spominju veliku složenost života, posebno na staničnoj razini. Ako su u pravu, bilo bi to nešto jako zanimljivo, jer bi nas zamalo natjeralo da se pozovemo na čudesnu Božju intervenciju kako bi objasnili mnoge biološke činjenice. Bio bi to siguran dokaz Božje egzistencije. Osobno bih bio jako sretan zbog toga.

Ali jesu li oni u pravu kada govore kako darwinovski mehanizmi nisu dovoljni da objasne biološku složenost? Većina biologa, uključujući većinu onih koji su pobožni kršćani, sumnjaju u njihove tvrdnje. Čak i ako su ID zagovornici u pravu, bilo bi gotovo nemoguće dokazati da su u pravu. Govore kako nijedno objašnjenje određenih složenih struktura neće nikada biti dostatno. Pa, možda ne postoji neko objašnjenje trenutno, ali možda ga uskoro otkrijemo. Dakle, ne vidim kako će taj pokret dokazati čudesno uplitanje u evoluciju.

Iskreno, ne vidim koji je ulog katolika, kao katolika, u toj raspravi. Tradicionalni argumenti za Božju egzistenciju su puno dublji i pouzdaniji od onih koje ID pokret pokušava dati. Katolička Crkva nema svoj stav o toj kontroverzi. Dokument iz 2004. godine *(International Theological Commission, Communion and Stewardship)*, izdan sa odobrenjem tada kardinala Ratzingera poručuje kako se radi o interesantnom sporu kojeg treba ostaviti znanstvenicima, s obzirom da ga nije moguće riješiti teološkim argumentima.

II: Kritičari evolucije se pozivaju na neke izjave evolucionista kako je život nastao putem "nasumičnih mutacija" ili samog slučaja i prirodne selekcije. "Nasumičnost" navodno potkopava tvrdnju kako je život na Zemlji rezultat stvaralačkog Božjeg čina. Koji je vaš stav o tome?

Dr. Barr: Ideja da je slučaj imao ulogu u tim događajima nije u suprotnosti sa katoličkom doktrinom. Sv. Augustin u *Božjoj Državi* kaže kako nitko u ovom životu *"ne može izbjeći događaje zbog slučajnosti i nezgoda."* Sv. Toma je posvetio cijelo poglavlje u svojoj *Summa Contra Gentiles* (Knjiga 3 poglavlje 74) kako bi obranio pretpostavku da *"Božanska Providinost ne isključuje slučaj i nezgodu"*. Sama Biblija govori o šansama: "*jer vrijeme i kob sve ih dostiže" (Prop 9,11).*

Iz određenog gledišta stvari su pitanje šanse. Iz Božjeg gledišta sve je poznato od vječnosti. Kao što piše u Izr 16,33 , *"U krilo plašta baca se kocka, ali je od Jahve svaka odluka."*

U svakodnevnom životu govorimo o vjerojatnostima da se nešto dogodio, govorimo o događajima kojima upravlja šansa, a takav govor ne podrazumijeva poricati kako je Bog odgovoran za sve i kako sve zna. Znanstvenici koriste koncept slučaja, vjerojatnosti i nasumičnosti na sličan način. U relativno dobro definiranom matematičkom smislu, kretanje molekula zraka u prostoriji je "nasumično". Ne postoji ništa nužno ateistički u toj izjavi.

II: Projekt SETI pretpostavlja postojanje vanzemaljskog života. Imamo li znanstvenog temelja da to mislimo? Bi li postojanje takvog života predstavljalo neki problem za kršćanstvo?

Dr. Barr: Postoji previše stvari koje ne poznajemo kako bi mogli reći da vanzemaljski život "vjerojatno postoje " ili "vjerojatno ne postoji": Primjerice, ne znamo koliko je svemir velik. Na temelju onoga što znamo, nije nevjerojatno da je beskonačno velik. (*Primijetio sam da puno ljudi imaju pogrešnu zamisao kako teorija Velikog Praska podrazumijeva svemir konačne veličine. Zaravo, prema standardu teorije Velikog Praska svemir može biti ili konačan u volumeni ili beskončan ovisno o vrijednosti određenih parametara, nazvanog omega, i ovisno o tome je li manji ili veći od 1. Trenutna teorija prepostavlja kako je omega blizu 1 i bit će vrlo teško, vjerojatno nemoguće, odrediti promatranjem je li veća ili manja od 1.)* Čak i ako je svemir konačne veličine, vjerojatno je eksponencijalno veći od onog dijela kojeg promatramo teleskopom. Ukratko, ne možemo trenutno odrediti neku granicu koliko zvijezdi i planeta postoji. Moglo bi biti 10 na 20 ili 10 na milijuntnu, ili beskonačno. Radi se o bitnim stvarima kada se pitamo kolike su šanse da postoji razvijeni život izvan Zemlje.

Međutim, ako postoji život negdje drugdje, postoje snažni razlozi da pretpostavimo kako su toliko daleki da nikada nećemo stupiti u kontakt sa njima. Planet mora zadovoljiti toliko uvjeta kako bi uopće bio pogodan za to, tako da se čini vjerojatnim kako smo jedini stanovnici naše galaksije.

Ne vidim zašto bi vanzemaljski život predstavljao problem za katoličku teologiju. Bog je mogao stvoriti slobodna i racionalna bića u drugim dijelovima svemira. Ako je tako, imali bi besmrtne duše.(...) Međutim, ovo pitanje je čisto spekulativno, jer je izrazito mala šansa da ćemo ikada znati postoje li druga racionalan bića u ovome svemiru.

II: Pisali ste o problemu umjetne inteligencije. Mnogi znanstvenici i tehničari misle kako je samo stvar vremena kad ćemo imati istinsku umjetnu inteligenciju, sposobnu da se uključi u intelektualne aktivnosti za kakve su ljudska bića stvorena. Koji je vaš stav?

Dr. Barr: Mislim da nisu u pravu. Ne vjerujem da se ljudski um i volja mogu svesti na operacije stroja. Postoje filozofski argumenti sve do Platona i Aristotela za nematerijalnost

ljudskog intelekta. Mislim da postoje izrazito sugestivne indikacije i iz moderne fizike i matematike koji su u skladu sa tim filozofskim argumentima. Konkretno tu mislim na kvantnu teoriju u tradicionalnoj formulaciji i Goedelov teorem u matematici. Postoje neki veliki znanstvenici *(poput Sira Rudolfa Peierlsa i Eugenea Wignera)* koji su na temelju kvantne teorije tvrdili da se ljudski um ne možete objasniti čistom fizikom. Postoji i nekoliko cijenjenih filozofa i matematičara koji vjeruju kako Goedelov teorem pokazuje da ljudski um ne možete objasniti kao obično računalo. Objašnjavam te argumente u svojoj knjizi.

II: Što mislite o ne-reduktivnom fizikalizmu o kojem se govori u zadnje vrijeme?

Dr. Barr: Nisam pratio rasprave, ali znam da postoje ljudi koji tvrdi kako je "duh" svojstvo koje "nastaje" od materije. Poprijeko gledam na takve teorije. Što se mene tiče, reći kako je duhovno "fizikalno" je reduktivno. "Ne-reduktivni fizikalizam" za mene zvuči kao kontradikcija. Iako se duhovno može utjeloviti u materiji, ono ne može proizaći iz nje. Prema meni, duhovne sposobnosti čovjeka, odnosno njegov um i volja, se ne mogu objasniti kao nešto što nastaje iz prirodnog potencijala materije. Kao što tvrdim u svojoj knjizi, materija ne može shvaćati, a obična *fizikalija* ne može imati slobodu. Mislim da je pokojni papa govorio istoj tvari kada je rekao da je između nižih životinje i čovjeka "ontološki diskontinuitet". Mislim da je i Papa Pio XII govorio o istoj stvari kada je tvrdio da ljudska duhovna duša ne može evoluirati materijalnim procesima. Mislim da Knjiga Postanka 2,7 govori o istoj stvari kada je Bog "udahnuo" dušu u Adama.

Danas postoji puno ljudi kojima je neugodna ideja ljudske "duhovne duše". Ja nisam jedan od njih. Sretan sam kada se sjetim da mi govorimo na misi "i s DUHOM tvojim" i *Domine non sum dignus* "samo reci riječi i ozdravit će DUŠA moja." Bilo je previše stida oko ideje duše.

II: Puno znanstvenika otvoreno govore o društvenim pitanjima. Pruža li znanost objektivne vrijednosti i etički kodeks koji je univerzalan? Ili znanstvenici svoje etičke principe temelje na drugim stvarima, poput nas ostalih?

Dr. Barr: Čak i Dawkins priznaje kako znam znanost ne može odgovoriti na moralna pitanja. Iskreno, ne vidim kako materijalizam može postaviti ikakvu objektivnu moralnost. Zapravo, mislim da materijalizam logički vodi do negiranja slobodne volje; a ako nema slobodne volje onda je svaki razgovor o moralnost besmislen.

II: Očito je kako takve stvari ne možemo točno predvidjeti, ali mislite li da je izgledna nova kopernikanska revolucija koja će utjecati na naš svjetonazor? U kojem području znanosti bi se takvo što moglo dogoditi?

Dr. Barr: Prije nego što vam na to odgovorim, moram reći nešto o revolucijama u znanstvenoj misli. Mogli bi tvrditi kako je *kopernikanska* ili *newtonovska* revolucija dovela do svjetonazora koji je doveo do određenih tenzija sa tradicionalnom židovskom i kršćanskom teologijom. Međutim, mislim kako nas je nekoliko znanstvenih "revolucija" u 20. stoljeću zapravo pomaknulo prema stavu o svemiru, ljudskim bićima, i našem položaju u svemiru koji je dosljedniji tradicionalnim kršćanskim idejama nego što je to materijalizam i ateizam. Zapravo, moja knjiga *Modern Physics and Ancient Faith* je upravo o tome.

Ukoliko dođe do nekih revolucija misli u području znanosti, ne bi trebali pretpostaviti kako će nas udaljiti od tradicionalne teološke pozicije. Očekujem da nas približe njima.

U fizici, najizglednija revolucija bi bila, prema meni, vezana uz naše razumijevanje prostora i vremena. Ne mislim kako će to imati ikakav značajan učinak na teologiju, osim na naivne teologije koje već sad nisu u skladu sa poznatim spoznajama o vremenu i prostoru *(poput "teologije procesa")*. Najveće nepoznanice u znanosti vezane su uz biologiju i razumijevanje uma. Ne mislim kako ćemo potpuno riješiti te probleme s obzirom da je malo vjerojatno kako je čovjek u stanju potpuno razumjeti samog sebe.

PS

Stephen M. Barr (wiki, web) profesor je fizike na sveučilištu Delaware, često piše o temama koje se tiču odnosa znanosti i vjere, autor je knjige Modern Physics and Ancient Faith. Piše i članke za magazin firstthing.com. Jedno sudjelovanje u emisiji EWTN Bookmark: Modern Physics and Ancient Faith.

Početna | filozofija | politika | ekonomija | znanost i vjera | povijest i filozof. znanosti | povijest KC | konzervatizam | ateizam
istospolni brakovi | spolni odgoj | politička korektnost | Feser | Scruton | Vallicella | Dalrymple | Sowell | Anscombe

srijeda, 29. kolovoza 2012.

O Evoluciji - Martin Nowak

> **Evolucija ne predstavlja problem za kršćansku teologiju. Bog se koristi evolucijom kako bi razvio živi svijet oko nas. Slično tome, Bog koristi gravitaciju kako bi razvio svemir na velikoj skali. Niti gravitacija niti evolucija ne predstavljaju izazov kršćanskoj vjeri. Bog je krajnji uzrok svega što postoji. Bog je onaj bez kojeg evolucije uopće ne bi niti bilo. Bog je i Stvoritelj i Obdržavatelj svemira. Prema mom mišljenju, Bog ne postavlja samo početne uvjete za evolucijske procese, nego postavlja cijelu trajektoriju u postojanje. Cijela trajektorija je poznata Bogu, koji postoji van vremena, vječan i bez-vremenski, sve-znajuć i pun ljubavi.**

Martin Nowak

Martin Nowak, profesor matematike i biologije na Harvardu, jedan je od vodećih evolucionista. Iako njegova istaživanja imaju primjenu u različitim područjima, od ekonomije do biologije raka i evolucije jezika, sva istraživanja imaju svoju poveznicu – suradnju odnosno kooperaciju. Nowak tvrdi kako je kooperacija treći osnovni princip evolucije (uz mutaciju i selekciju). Nowak je u svojoj uspješnoj karijeri imao neka važna otkrića, ali to možete i sami pronaći pa neću o tome. Spomenut ću samo činjenicu da ima preko 300 objavljenih radova *(čak 40 Nature i 15 Science).*

Nowak nije oduševljen idejom 'znanstvenog ateizma' prema kojoj je "znanost sve što je potrebno za razumijevanje svijeta ... a religija je ili pogrešna ili apsurdna". Nowak im odgovara da je; *"Koncept Boga dobro formulirane teologije, a zasigurno katoličke teologije, sofisticiraniji od onoga kojeg odbacuje većina znanstvenika. Bog kojeg odbacuju 'znanstveni ateisti' nije Bog kojeg naučava Katolička Crkva."*, tvrdi kako 'znanstveni ateisti' *"prekoračuju čisto znanstvene interpretacije"*.

Više o Nowaku možete saznati na wiki stranici, ili službenoj stranici na kojoj ima puno linkova za popularne članke u medijima. Također možete pronaći razna predavanja, za ovaj post vjerojatno najzanimljivije; Mathematical Biologist Martin Nowak Speaks on Evolution and Christianity(video) [.pdf prezentacije, izvještaj sa predavanja]

U nastavku jedan Nowakov esej, izvorna verzija ovdje (*možete pronaći i odgovore drugih, primjerice Collinsa, Morrisa, Schlossa - navedeni trojac je održao predavanja i na Faraday Institutu, donekle zanimljivo)*

Objašnjava li evolucija ljudsku prirodu?

Djelomično. Duboko sam fasciniran evolucijom i želim proširiti granice evolucijskih objašnjenja što je više moguće. Ipak, ne mislim da svi aspekti ljudske prirode mogu biti objašnjeni evolucijom. Pitanje je suptilno, a odgovor ovisi o tome kako definiramo "ljudsku prirodu".

O ljudskoj prirodi razmišljam kao o skupu misli, osjećaja i ponašanja koje ljudi osjećaju i čine. Jezik je primjerice fundamentalni aspekt ljudske prirode. Dijete koje odrasta okruženo govornicima razvija sposobnosti za govor. Misli i ideje koje su izražene u jezicima svijeta su dio ljudske prirode. Slično tome, volimo slušati i izvoditi glazbu. Nekoliko nas i sklada. Glazba je dio ljudske prirode. Također postoji nešto izrazito intuitivno vezano uz brojeve i geometrijske objekte, mogućnost da obavljamo neke osnovne matematičke operacije se čini djelom ljudske prirode.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
► studenoga (10)
► listopada (7)
► rujna (3)
▼ kolovoza (16)
Meyer & fuzionizam – sinteza konzervatizma i liber...
O Evoluciji - Martin Nowak
Mitološki sukob znanosti i kršćanstva – fizičar St...
Isusovci i "Božja čestica"
Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?
Očuvanje Lukrecija kroz srednji vijek
Slučaj Galileo - mitovi i zablude
Agora i Hipatija – još jednom!
Kršćanstvo i uspon Zapadne znanosti
Je li zbog znanosti Bog nepotreban?
O piscima Novog Ateizma
Uspon i pad velikog katoličkog književnog preporoda
Izazov Sekularizma – Christopher Dawson
Jedan-put hura za Ayn Rand
O hrani - Brza prehrana je protestantska?
Ispunjavajući posao
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

Ipak, veliki matematički teoremi su izjave vječne istine koje dolaze sa nekog drugog svijeta, svijeta koji se čini potpuno neovisnim o specifičnoj trajektoriji koju je biološka evolucija prošla na zemlji. Velike simfonije Beethovena i Mahlera *prikazuju* dijelove ljepote koja je apsolutna i vječna. Osim vremenskog, materijalističkog svijeta postoji nepromjenjiva stvarnost.

Moj stav je vrlo jednostavan, evolucija je dovela do ljudskog mozga koji može pristupiti platonskom svijetu oblika i ideja. Taj svijet je vječan i nije proizvod evolucije, ali on duboko djeluje na ljudsku prirodu. Stoga evolucija ne može objasniti sve aspekte ljudske prirode.

Što je evolucija? Do evolucije dolazi kad god postoji populacija pojedinaca koji se razmnožavaju. Razmnožavanje različitim brzinama dovodi do prirodne selekcije. Pogreške prilikom reproduciranja dovode do mutacije. Mutacija i prirodna selekcija su dvije fundamentalne "sile" evolucije.

Reprodukcija može biti genetička ili kulturna. Prva dovodi do genetičke evolucija koja je oblikovala život na zemlji kroz zadnjih 4 bilijuna godina. Druga je najodlučniji faktor koji oblikuje ljudsko društvo. Ljudi su sa jezikom izumili mehanizam za gotovo neograničenu kulturnu evoluciju. Nove ideje i ponašanja se mogu brzo širiti putem učenja, podučavanja i imitacije. Kulturna evolucija omogućuje brzu inovaciju i odgovoran je za dramatične promjene koje su se dogodila na ovom planetu kroz posljednjih par tisućljeća.

Nažalost, ljudi ne koriste svoje evoluirane osobine samo za dobre svrhe. Vode destruktivne ratove. Bore se međusobno, uništavaju okoliš koji je bitan za njihov opstanak. Unatoč svemu tome, u nama gori plamen ljubavi koji ne možemo ugasiti.

Fasciniran sam pitanjima koji se bave evolucijom suradnje i altruističkog ponašanja. Prirodna selekcija se temelji na konkurenciji između pojedinaca. To donosi sukob. Suradnja znači da jedan pojedinac plaća cijenu za drugog pojedinca kako bi on primio korist. Suradnja se protivi prirodnoj selekciji osim ako ne djeluju posebni mehanizmi.

Za ljude, fundamentalni mehanizmi koji potiču suradnju su izravni i neizravni reciprocitet. Izravni reciprocitet se temelji na opetovanoj interakciji između istih pojedinaca: moje ponašanje prema tebi ovisi o tome kako si se ti ponašao prema meni. Neizravni reciprocitet se temelji na opetovanoj interakciji unutar grupe: moje ponašanje prema tebi ovisi o tome što si učinio za druge. Suradnja među ljudima je povezana sa altruističkim ponašanjem. Ljubav prema drugima i pokušaji da im pomognete su bitan aspekt ljudske prirode.

Prema mome mišljenju, suradnja je još jedna fundamentalna "sila" evolucije. Suradnja je potrebna za konstrukciju. Kada god se evolucija pomiče prema višem nivou organizacije, suradnja je uključena. Primjerice, nastanak višestaničnih organizama zahtjeva suradnju među stanicama. Ljudski jezik ne bi evoluirao bez trajne suradnje među potencijalnim govornicima i slušateljima.

Postoji fascinantan dodatni problem vezan uz naše trenutno razumijevanje evolucije. Evolucija je proces pretraživanja. Populacije pojedinaca koje se reproduciraju "traže" kratkoročno rješenje, poput adaptacije na novi okoliš ili modifikacija društvenog sustava. Ali proces traženja se mora događati unutar određenog prostora mogućnosti. Taj "prostor pretrage" u konačnici određuje što može evoluirati. Primjerice, evolucija može pronaći inteligentan život, ukoliko je to dio prostora pretraživanja, ali ne može stvoriti mogućnost inteligentnog života. Kako bi znanost potpuno "objasnila" inteligentan život (ili neka druga fundamentalna svojstva živih sustava), treba nam ne samo teorija evolucijske dinamike nego i teorija koja opisuje kako fundamentalni zakoni prirode obuhvaćaju prostor pretraživanja.

Kao znanstvenik, mogao bih prihvatiti *uski* stav da sam isključivo zainteresiran samo za one aspekte ljudske prirode koje mogu analizirati znanstvenom metodom. Radi se o vrijednoj i korisnoj perspektivi, ona bi i dalje generirala znanstveni napredak, ali u svojoj faustovskoj potrazi za istinom, shvaćam kako znanost ne daje potpunu analizu ljudske egzistencije. Svi se suočavamo sa pitanjima misterija i smisla života na koja ne možemo odgovoriti (samo) prirodnim znanostima.

Slažem se sa idejama koje je Leibniz nazvao "trajnom filozofijom": postoji nepromjenjiva stvarnost van svijeta promjena; ta stvarnost je također srž egzistencije svakog čovjeka; a smisao života je otkriti tu stvarnost. **U kontekstu moje kršćanske vjere, fundamentalni aspekt ljudske prirode je naš odnos sa Bogom i naše sudjelovanje u Božjoj ljubavi i vječnost.** Taj određeni aspekt ljudske prirode također nije proizvod evolucije.

PS

S obzirom da sam primjetio kako se na nekim stranicama spominje problematika evolucije i prvih ljudi, možda ova serija Feserovih postova nekome pomogne; Modern biology and original sin, Part I (sa još referenci u postu), Monkey in your soul? (odgovor na kritike), Modern biology and original sin, Part II ...

Objavio/la Katolik s dna kace u 00:18

Oznake: biologija , evolucija , filozofija znanosti , ljudi koje pratim , martin now ak , sukob znanost i vjere , znanost , znanost i vjera

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

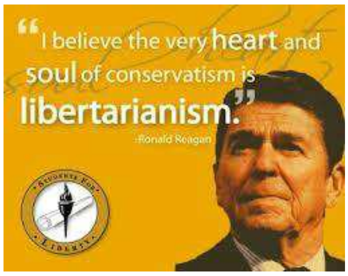
Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Meyer & fuzionizam – sinteza konzervatizma i libertarijanstva ?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/08/meyer-fuzionizam-sinteza-konzervatizma.html

"Fuzionizam" je naziv koji obično koristimo za Meyerov projekt usklađivanja slobode i tradicije u modernu konzervativnu sintezu. (Meyer zapravo nije volio oznaku "fuzionista" jer se čini da to implicira kako sloboda i tradicija ne tvore organsko jedinstvo pa ih je na neki način potrebno "spojiti"[eng. fused]. Prema njemu, to dvoje prirodno idu zajedno.) Ako pod "sloboda" mislimo da poštivanje vladavine prava, ograničenu i decentraliziranu vlast, općenito davanje prednosti tržišnim rješenjima pred državnim uplitanjem, a pod "tradicija" poštivanje religije i obitelji, onda bi svaki konzervativac treba biti fuzionist (što većina vjerojatno i je). Ali Meyer nije mislio samo na to. Konkretno, izgleda da je bio predan strogom libertarijanstvu poput Ayn Rand ili Roberta Nozicka, u kojem je svako vladino uplitanje osim policije, vojske i pravosuđa uvijek, i u principu, nepravedno. Mislio je kako takav ekstremni stav slijedi iz uvažavanja tradicionalnog morala.

Bio sam i sam predan takvom strogom obliku fuzionizma, ali davno sam napustio njegovu doktrinarnu libertarijansku komponentu. Konkretno, sada mislim kako se ekstremni koncept prava na vlasništvo i samo-posjedovanje kakvo pronalazimo kod Nozicka i Rothbarda ne može pomiriti sa teorijom prava koja slijedi iz tradicionalne aristotelijansko-tomističke teorije prirodnog prava.*(U članku"Classical Natural LawTheory, Property Rights, and Taxation" izlažem pristup, kojeg smatram ispravnim, vlasničkim pravima i srodnim temama.)*

To nipošto ne podrazumijeva prihvaćanje socijalizma, skrbničke države, ili neku drugu vrstu države dadilje. Naprotiv, tradicionalni prirodni zakon i njegovo shvaćanje prirodnih prava općenito i posebno prava vlasništva postavlja stroge granice na to što vlast može činiti. Doktrina supsidijarnosti zahtjeva, na temelju pravde, da ekonomski i društvene probleme treba rješavati koliko god je to moguće na razini obitelji, privatnih udruženja i lokalne vlasti. Hayekianski argumenti za vladavinu prava, decentraliziranu moć i superiornost tržišnog nad vladinim planiranjem zadržavaju svoju moć neovisno o tome što mislimo o libertarijanskim teorijama prirodnih prava. Stvar je u tome da tvrdnje kako je stavljanje (primjerice) heroina van zakona uvijek i inherentno kršenje prirodnih prava, ili da je čak i najmanje oporezivanje zbog pomaganja potrebitim uvijek i inherentno jednako pljački, jednostavno nije održivo. Puno pitanja ekonomije i javnog morala je puno složenije

od toga, i potrebno ih je pažljivo proučiti s obzirom na niz moralnih i praktičkih problema – obično vikanje "Oporezivanje je krađa!" ili "Ja posjedujem sebe!" nisu dovoljni. Niti Meyerovi argumenti pokazuju drugačije.

Meyerov glavni argument za tvrdnju kako poštivanje tradicionalnog morala podrazumijeva i libertarijanski politički poredak je činjenice da ćemo neko dobro ponašanje shvatiti kao istinski moralno samo ako je slobodno izabrano – nešto što ponavlja *ad nauseam* u svojoj knjizi *In Defense of Freedom*. Naravno, ima puno istine u tome. Primjerice, možemo se složiti kako tjeranje ljudi pod nekom prijetnjom da pohađaju crkvene službe ne bi imalo utjecaja na promicanje istinskog vjerskog karaktera, sigurno bi imalo i suprotan učinak. (Negira li to itko?) Ali to jednostavno ne podrazumijeva radikalno libertarijanstvo kakvo Meyer misli da podrazumijeva. To ne vidi jer je propustio uvidjeti nekoliko važnih razlika.

Primjerice, potrebno je povući razliku između zahtijevanja dobrih radnji i zabranjivanja zlih. Nije ispravno, bez kvalifikacija reći kako potonje ne može rezultirati istinskom vrlinom. Naprotiv, kao što svaki aristotelijanac zna, upravo je to odgajanje djece. Djeca prvo moraju steći naviku činjenja onoga što je dobro – *i bit kažnjena kada to ne učine* – prije nego što mogu razumjeti koji je smisao takvog ponašanja, samim time prije nego što mogu smisleno izabrati to učiniti. Kada postanu odrasli, učenje dobrih navika na taj način je puno teže. Ipak, upravo iz tog razloga- *odnosno, upravo zato što su odrasli odrasli i stoga odgovorni za sebe i barem u nekoj mjeri već usmjereni u nekim ponašanjima* – obično je kontraproduktivno pokušavati ih natjerati da čine što je dobro u nadi da će istinski moralno ponašanje biti rezultat toga. Dakle u toj mjeri ima istine u Meyerovu stavu kako vrlina – *barem kod odraslih osoba* – mora biti slobodno izabrana.

Ipak, ovo vrijedi samo kada tjeramo ljude prema nekom pozitivnom djelovanju. Stvari su drugačije kada razmišljamo o zabranjivanju nekih ponašanja – kada problem nije zahtijevanje od nekog da učini nešto nego tek onemogućavanje određenog ponašanja. Zamislite da ste se u prošlosti borili sa ovisnošću o drogama i ja nekako osiguram da više nemate pristup heroinu ili crack kokainu. Jesam li vam otežao da budete čestiti? Očito nisam. Zapravo sam vam to olakšao, barem u smislu da sam smanjio mogućnost da opet upadnete u ovisnost koje se teško riješiti. Naravno, puno libertarijanaca će i dalje tvrditi kako je zabrana droge loša ideja zbog drugih razloga, ali to nije povezano sa onime što želim reći, a to je da Meyerova mantra *"vrline moramo slobodno izabrati"* nije sama po sebi uvjerljiv argument za ukidanje svih zakona protiv nemoralnog ponašanja.

To nas dovodi do druge razlike, odnosno one između vrlina koje postižemo kroz borbu sa napastima da djelujemo zlobno i oni koje nisu takve. Primjerice, ako se želite ohrabriti, dobra je ideja dovesti se u situaciju u kojoj ćete biti u napasti da se ponašate kukavički i da se borite protiv te napasti. No, ako želite steći vrlinu čistoće, nije dobra ideja da se dovodite u situacije pune seksualnih iskušenja, a ako se borite sa ovisnošću o drogama nije dobra ideja da se dovodite u situacije gdje drugi koriste droge. Dakle bilo bi smiješno pretvarati se kako će društvo u kojem su droga i pornografija lagano dostupni biti vjerojatnije društvo u kojem će se slobodno izabirati trijeznost i čednost. Poprilično je očito

kako će takve vrline biti rjeđe u takvom društvu. Naravno, puno libertarijanaca se neće nimalo smesti takvim posljedicama, ali fuzionistički libertarijanci hoće, i to je ono što želim reći. Mantra da *"vrline treba slobodno izabrati"* jednostavno nema u svakom slučaju moralnih izbora, implikacije koje oni misle da ima. *(Usput, oni libertarijanci koje ne bi smela činjenica da bi vrline poput čednosti i trijeznosti bile rjeđe u libertarijanskom društvu ne bi se trebali pretvarati – a neki se pretvaraju – kako je libertarijanski politički poredak "neutralan" između različitih moralnih i religioznih svjetonazora. U ovom slučaju takav politički poredak nije nikako neutralniji nego što je to Rawlisanski liberalizam.)*

Treća bitna razlika koju moramo primijetiti je ona između ponašanja koja su inherentno pogrešna i onda koja nisu inheretno pogrešna, ali su pogrešna pod određenih okolnostima. Pretpostavimo kako je uvijek pogrešno namjerno se dovesti do stanja drogiranosti u kojim vaš razum ozbiljno oštećen. *(Svjestan sam da se svi ne slažemo da je to uvijek pogrešno, ali to nije bitno za ono što želim pokazati – radi se samo o primjeru.)* Ako je to točno, onda je pogrešno prekomjerno piti, kao što je pogrešno koristiti crack kokain. Ali vrlo je lagano većini ljudi piti bez da pretjeraju – *odnosno do razine gdje će im razum biti ozbiljno oštećen* – bez da razviju ovisnost, ali nije lagano koristiti crack kokain na način koji ne bi uključivao ozbiljno narušavanje razuma ili rizik ovisnosti. Dakle čin konzumiranja alkohola ne možemo uvjerljivo proglasiti inherentno pogrešnim, ali čin uzimanja crack kokaina uvjerljivo možemo. U tom slučaju, iako bi nam Meyerova mantra *"vrline moraju biti izabrane slobodno"* dala dobar razlog da se protivimo zabrani alkohola, ne bi nam dala dobar razlog da se protivimo zabrani crack kokaina. Konzumiranje alkohola može biti umjereno, i kada je takvo dodaje užitak životu pa bi (prema meni) bilo pogrešno kada bi ga vlada zabranila. Dakle nije uvjerljivo tvrditi da možemo zabranu alkohola opravdati promoviranjem vrlina. No, to isto ne možemo reći za zabranu korištenja cracka. Takva zabrana ne bi (za razliku od zabrane alkohola) uskratila nikome ništa što je zapravo dobra, ali bi olakšala mnogim ljudima izbjegavanje određene vrste poroka.

Poanta ovog svega, još jednom, nije braniti bilo koju vrstu države dadilje, čak niti braniti neku određenu zakonsku zabranu. Potonjim se moramo, u velikoj mjeri, pozabaviti *"slučaj po slučaj"*. *(Ipak ću spomenuti da se protivim legaliziranju cracka, ali također mislim kako se rat protiv droga vodi na predrakonski način.)* Kada god kritiziram neki libertarijanski argument, uvijek se nađe netko tko zaključi *"Feser nam svima želi nametnuti svoj reakcionarni katolicizam!"* - kao da činjenica da nisam više libertarijanac jednostavno znači da sam autoritarijanac. Ali kritiziranje nekog argumenta za P ne znači nužno prihvatiti ne-P.

Cilj mi je pokazati kako su problemi složeniji nego što to mnogi libertarijanci, uključujući libertarijance fuzioniste, misle. Vikati kako *"vrline moraju biti izabrane slobodno"* ne rješava probleme ništa više nego što ih rješava vikanje *"Oporezivanje je krađa!"*. Neka oporezivanja su stvarno krađa – *zapravo, veliki broj postojećih poreza vjerojatno spada u tu skupinu, ili su barem nemoralna kada se sve uzme u obzir* – ali oporezivanje kao takvo nije krađa. (Vidi gore spomenuti članak o vlasničkim pravima.) Slično tome, iako postoji puno istine u tvrdnji kako istinske vrline moraju biti slobodo izabrane, ta tvrdnja

sama o sebi ne utemeljuje strogi, *Nozickoliki* libertarijanizam. Stvari su složenije od toga. Loša vijest za ljude koji misle kako ozbiljna politička filozofija mora biti ona koju možete sažeti na auto naljepnicu, ali tako je to.

Postoje drugi problemi sa Meyerovim stavom. Čini se kako Meyerovi argumenti u *In Defense of Freedom* pretpostavljaju ochamistički koncept slobode kao "slobodne ravnodušnosti", za razliku od tomističkog stava o slobodi kao "slobode za izvrsnost." (U nedavnom postu sam pisao o toj razlici). Meyer također piše kako je jedina alternativa libertarijanskog individualizmu kolektivizam, ignorirajući aristotelijansko-tomistički stav prema kojem je razina obitelji, a ne pojedinca ili države kao cjeline, presudna analiza društvene analize. Prema A-T stavu, naše pozitivne obveze prema drugima nisu posve ugovorne, nego djelomice prirodne; a one *ne-ugovorne* su najjasnije i najjače na razini obitelji, i sve su slabije kako se udaljavamo od obitelji. (Kao što sam napomenuo u spomenutom članku o pravima vlasništva, zbog toga je A-T stav bliži libertarijanizmu nego što je socijalizmu ili egalitarnom liberalizmu, ali svejedno nije doktrinarni libertarijanizam Nozicka, Rand, Rothbarda i sličnih.)

Meyerov stav ima i svojih prednosti. Služi kao koristan podsjetnik da je glupo, kontraproduktivno, i opasno misliti da vrline možemo projektirati sa vrha prema niže putem centralizirane vlasti. Iako je pogrešno misliti da vlada ne može imati ikakvu ulogu u podupiranju vrlina, također je pogrešno misliti kako je njena uloga primarna, ili da se može razumno odnositi na nešto više od određenih negativnih zabrana (a i to je najbolje odlučiti na lokalnoj razini kada god je moguće). Meyer je također u pravu kada kritizira konzervativce poput Russella Kirka jer se protive apstraktnim principima i teoriji. Ljudski život sigurno ne možemo reducirati na apstrakcije političke filozofije, ali iz toga ne slijedi da za takve apstrakcije nema mjesta. (Tu nam opet aristotelijanska tradicija prirodnog prava pruža ispravnu srednju poziciju, u ovom slučaju između prekomjernog apstrahiranja Platonovske političke filozofije i Kirkovog opskurantskog protivljenja općim principima.)

Ima puno toga vrijednog u ideji spajanja tradicije i slobode. Iz perspektive branitelja tradicije, možemo je pronaći u klasičnoj teoriji prirodnog prava i njenoj doktrini supsidijarnosti. Iz perspektive branitelja slobode, možemo je pronaći u Hayekovom inzistiranju kako sloboda ima svoj prirodni dom u kontekstu dugotrajnih moralnih tradicija, koje ne možemo razumno (uvelike) svrgnuti, ali možemo prtljati po njima na način dosljedan principima koji su implicitni tradicionalnoj praksi. Nijedan od ovih stavova ne daje vam Meyerov doktrinarni libertarijanizam, ali pokazuju kako inzistiranje na vrlini nikako ne znači prihvatiti autoritarizam.

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak.

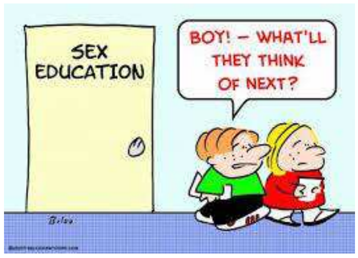
PS

Nedavno je Feser objavio post *The road from libertarianism* u kojem objašnjava kako je napustio libertarijansku poziciju.

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/09/spolni-odgoj-za-naciju-kurvi-i-kelnera.html

Osim različitih medijskih izvještaja o rekordnoj turističkoj godini, ovih dana smo mogli čitati i o zdravstvenom odgoju koji se uvodi u škole. Nakon što su godinama razne udruge pokušavale uvesti spolni odgoj izgleda da su postigle prve rezultate.

Puno toga nije poznato o formatu i cilju uvođenja odgoja, ali spominje se iskorjenjivanje neželjenih trudnoća i sprječavanje spolnih bolesti – među ostalim ciljevima. Oba ta cilja su sama po sebi poželjna (baš kao što bi mogli tvrditi da je sreća svih ljudi poželjan cilj), ali očito je kako se radi o teško dostižnom odnosno nemogućem cilju – a u pravilu, cijena koju moramo platiti da bi postigli različite nemoguće ciljeve naše vlade nije zanemariva. Općenito, za svaki nemogući cilj potrebno je shvatiti da; (I) ga nije moguće ostvariti, (II) pokušaji da ga ostvarimo su gubitak dragocjenih resursa, (III) ne smijemo zanemariti razorne troškove i socijalne opasnosti koje prate pokušaje da postignemo takve ciljeve.

Uvođenje spolnog odgoja *(zdravstvenog ili građanskog ili 'kako ćemo ga već' zvati odgoja)* navodno ima svoj dobro definirani cilj, ali ako malo razmislite, taj cilj je sve samo ne određen. Izgleda da ne postoji nikakva granica na kojoj će se 'političke i obrazovne elite' zaustaviti odgajajući Vašu djecu. Ne postoji broj ili postotak nakon kojih bi rekli ' dosta je', isto kao što ne postoji točka u kojoj će reći kako je njihov program uspio ili nije uspio. Elite žele ispraviti stvari - za koje je teško okriviti *društvo*, a društveno kontraproduktivni programi koje nam nude su samo jedna od potrebnih mjera u njihovoj potrazi za nekim višim ciljevima i ostvarivanju ideologije. Naravno, eventualna (i vjerojatna) neuspješnost njihovog program će biti predstavljena kao rezultat nedovoljno programa, ako se program pokazao pogrešnim onda nam je potrebno još programa – mantra koju ponavljaju sve vlade.

Elite koje žele mijenjati svijet uvijek to rade istim procesom; u prvoj fazi ustanove neku krizu (obično umjetnu). Druga faza je rješenje, oni imaju rješenje za tu krizu – u konkretnom slučaju uvode spolni odgoj, tvrde kako će njihovo rješenje dovesti do korisnih rezultata A, a njihovi kritičari tvrde da će dovesti do štetnih posljedica Z. Treća faza su rezultati; Pogledate rezultate i pronađete štetne posljedice Z – u ovom slučaju primjerice porast trudnoća i spolnih bolesti. Četvrta faza je fascinantan dio kada kada tvrde da to ništa ne dokazuje, da to nije bio pogrešan program jer postoje i drugi faktor.

Zagovornici će tvrditi kako nas elite samo žele podučiti kako svijet funkcionira, ali to nije točno. Oni nam ne žele reći kako svijet funkcionira nego žele odlučivati umjesto nas. Nije im cilj reći roditeljima kako da podučavaju svoju djecu o spolnosti, nego sav taj materijal stavljaju u školski program iza leđa roditeljima bez da oni uopće znaju o čemu se radi i što uče njihovu djecu.

Tko su te *elite* o kojima pričam i kako zapravo razmišljaju? Jedan od istaknutijih predstavnika bi bio Aleksandar Štulhofer, seksolog i član stručnog povjerenstva koji je slagao kurikulum zdravstvenog odgoja. Ovdje nije bitan samo on kao pojedinac nego kao predstavnik tog sklopa razmišljanja. U nastavku je isječak iz njegovog intervjua (*JL*);

> Nakon srednje škole imao sam veliki otpor prema građanskom, intelektualnom društvu. Taj bunt bio je povezan s velikim simpatijama za hipi pokret, kulturnu revoluciju i ljevičarstvo. Smatrao sam da moj izbor zanimanja mora biti odraz tog bunta. Zato sam, na užas svojih roditelja, kirurga i srednjoškolske profesorice, nakon završene Klasične gimnazije objavio da želim biti mornar. A onda sam malo omekšao i odlučio biti odgajatelj u vrtiću. Sa svojih 17 godina smatrao sam da se revolucija u društvu može pokrenuti jedino ako promijenimo klince već u vrtiću.

> To je bio veliki plan. Prijavio sam se na Pedagošku akademiju. Uz to, prijavio sam se i na sociologiju, i to zbog roditelja, koji su bili silno frustrirani što njihov sin neće studirati, nego ići na neku višu školu. Sociologiju sam odabrao jer za prijemni ispit trebalo je pročitati samo tri knjige. Nisam pročitao ni te tri, ali sam nekako upao. A na Pedagoškoj akademiji me nisu primili! Užas.

> No, mislim da bih bio očajan odgajatelj u vrtiću. To je jako puno pružanja, a čini mi se da nisam tako pružateljski tip. Što se tiče otpora građanskim normama, utvaram si da jedan dio tih vrijednosti još uvijek živim.

Ne znam kakve je tehnike i ideje Štulhofer stekao predavanjem kolegija poput *Marksističke teorije društva, ali* mislim da izdvojena razmišljanja pokazuju kakve stavove potpisuje elita koje odlučuju o obrazovanju Vaše djece. Nije ništa sporno u njegovoj izjavi da na djecu treba utjecati od malih nogu, ali sporno je tko bi trebao utjecati na njih, točnije tko ne bi trebao utjecati na njih. Očito, što ranije započinje indoktrinacije, veće su šanse da ćete nadjačati tradicionalne vrijednosti; a pitanje nije koliko je hitno učiti malu djecu o seksu nego koliko rano moramo početi da bi pokrenuli proces indoktrinacije.

Arogancija elita koje na sebe preuzimaju ulogu učitelja i tretiraju djecu drugih ljudi kao zarobljenike kojima ispiru mozak sa političkom korektnošću, pritom ne preuzimajući nikakvu odgovornost za posljedice na tu djecu ili društvo, dio je opće vizije Ljevice koja počinje prožimati naš obrazovni sustav.

Štulhoferova izjava (*još jednom, nije bitan on kao osoba nego kao predstavnik takvog razmišljanja)* će nam pokazati što roditelji mogu očekivati od takvih programa, posebice oni koji pokušavaju odgojiti djecu u katoličkom duhu;

> Vjera je druga stvar, ali odnos Crkve, osobito Katoličke crkve, prema seksualnosti nešto je što je, po mom sudu, nemoguće braniti.

Na temelju iskustava u nekim drugim državama očekujem da će uvođenje spolnog odgoja imati suprotni učinak od službenog cilja *(a i taj cilj se ne čini kao pravi cilj uvođenja programa)*. Primjerice u SAD-u, uvođenje propagande protiv tradicionalnih vrijednosti vezanih uz spolnost rezultirao je porastom maloljetničkih trudnoća i spolnih bolesti. "Edukacija o kontracepciji", "programi o odnosima", "poticanje zdravih stavova o seksu i seksualnosti"; sve navedeno je imalo suprotne učinke od planiranih. Ipak, "Stručnjaci" za spolni odgoj poručuju roditeljima da je seks postao toliko kompliciran i da oni nisu u stanju o tome raspravljati sa djecom – *sama činjenica da ste roditelj ne znači da znate nešto o seksu ili da bi trebali odgajati djecu kako želite*.

Iz ministarstva nam poručuju kako ne postoji razlog za brigu, radit će se o objektivnim znanstvenim informacijama. Ostavit ćemo upitnost toga za sada po strani, ali očito je kako dolazi do promjene u razmišljanjima naših edukatora o tome koji je cilj obrazovanja. **Navodna briga za različite probleme i kurikulumi kojima će ih ispraviti otkrivaju samo kako razni pokreti imaju za cilj dovesti svoje posebne poruke u učionice.** Osim ideoloških, postoje i ekonomski interesi. U SAD-u tako farmaceutska industrija dijeli tisuće kompleta za "kontrolu trudnoće" po školama, lako se može zaključiti koji je njihov interes i koja je njihova mjera uspješnosti nekog spolnog odgoja. Različiti interesi, ruku pod ruku, upliću se u škole i oduzimaju dragocjeno vrijeme namijenjeno podučavanju djece pisanju, čitanju, računanju – i kritičkom razmišljanju, a ne ponavljanju propagande. Nažalost, obrazovni kadar se već uključio u razna ne-obrazovna pitanja. Prosječni roditelji će očekivati da škole uče njihovu djecu matematiku, znanosti, jezike i druge tradicionalno akademske teme, ali edukatori su se odlučili baviti osobnim stvarima poput prehrane, higijene, "prilagodbe životu" u različitim razdobljima i spolnim odgojem.

Na temelju sličnih programa možemo pretpostaviti da će se ministrova tvrdnja o "znanstvenom" odgoju pokazati kao velika laž. Primjerice u SAD-u, spolni odgoj rijetko kad uključuje samo biološke i medicinske informacije. **Primarni razlog takvog obrazovanja je preoblikovanje stavova, ne samo prema seksu nego i prema roditeljima, prema društvu i prema životu. Središnji cilj "znanstvenog" spolnog odgoja je desenzibilizirati djecu.** Pokazivanje učenicima fotografija muških genitalija, video para koji ima spolni odnos ili video masturbacije. Slanje po razredu modela ženskih genitalija malim dječacima da vide kako stoji tampon i nema previše informativne vrijednosti od koje bi imali koristi. Baš kao ni ispitivanje učenika o njihovim vlastitim seksualnim stavovima i ponašanjima. U jednom nižem razredu u sklopu "zdravstvenog odgoja", održana je vježba u kojem je svaki dječak morao naglas izgovoriti "*vagina*", a djevojčice su morale izgovoriti *"penis"*. Kada je jedna stidljiva djevojčica jedna izgovorila tu riječ, morala je izaći pred ploču i ponoviti je još deset puta. Postoji još niz tehnika i vježba čija je edukacijska komponenta više nego upitana, ali jasna je njihova desenzibilizirajuća uloga.

Popularna knjiga koja se koristi kao udžbenik spolnog odgoja *(Changing Bodies, Changing Lives)* već na prvoj stranici podučava kako *"Ne postoji nijedna knjiga pravila koja će vam reći kada, gdje ili kako da krenete u akciju"*, a na slijedećoj stranici; *"Ne postoji 'ispravan' način ili 'prava' dob kada bi trebali steći životna iskustva."* Ukratko, vrlo rano se odbacuju sve norme. Knjiga odbacuje *"mnoge ljude u generaciji naših roditelja" koji su imali "negativne stavove prema tijelu i seksu"*, te odbacuje *"zastarjele stereotipe"*, "*moralističko ponašanje društva"* i *"vjerske tradicije"*, ali unatoč tome postavlja jednu drugu grupu kao referencu po kojoj bi se trebali voditi: *"Proveli smo tri godine u razgovorima sa više stotina tinejđera diljem države."* Izjave tih tinejđera se koriste dalje kroz knjigu kako bi pokazali što je sve moguće – i dopustivo.

Kroz knjigu postoji kontrast između nekritičkog prihvaćanja izabranih izjava tih tinejđera i stalnog negativnog referenciranja na roditelje koji su "*opsjednuti*" ili *"imaju problema sa popuštanjem",* roditeljima koji *"pretjeruju"* ili "*imaju ozbiljnih problema"*. Drugim riječima, roditelji nisu predstavljeni kao vodiči koje bi trebalo slijediti, ili kao izvore vrijednog iskustva nego kao probleme sa kojima se morate boriti, ili čak kao primjer onoga što morate izbjegavati. Naravno, sve navedeno nije simptomatično samo za navedenu knjigu, ili samo za pitanje spolnog odgoja.

Poanta navedenoga je kako je fokus *(u takvoj "anti-roditeljskoj" orijentaciji i takvom pristupu "spolnog obrazovanja")* na promjeni stavova i ponašanja, a ne na biološkoj *("znanstvenoj")* informaciji. "Politička korektnost" upravlja obrazovanjem. Spolni odgoj nije stvar bioloških i medicinskih informacija nego je stvar mijenjanja stavova prema seksu – naravno u avangardnom smjeru. Programi koji uključuju poruke poput "*Uzajmna masturbacija je sjajna - ali pazite se rana na rukama ili genitalijama."* ili *"nemojte zaboravit promijeniti 'gumicu' kada prelazite sa jednog partnera na drugog"* možda i jesu "znanstvene", i mogli bi raspravljati u kojoj su mjeri učinkovite ili pridonosi li cilju seksualizacije djece u sve mlađim godinama, ali nitko ne može uvjerljivo tvrditi da je učenje djece o uzajamnoj masturbaciji "neutralno" s obzirom na suprotna moralna učenja; ideja o spolnom odgoju "bez pridodanih moralnih vrijednosti" je mit koji je još davno raskrinkan. Učinak takvog odgoja, osim "zaštite njihovog zdravlja", je također i promicanje određene seksualne ideologije među mladima.

Iako ovdje najviše spominjem spolni odgoj sa nekim svojim specifičnostima, on nikako nije poseban jer i ostali propagandni programi u školama imaju slične poruke. Primjerice programi "prevencije droga" naglašavaju kako svaki pojedinac donosi svoje odluke, neovisno o roditeljskim ili društvenim vrijednostima. Dijeljenje kondoma u školama i pobačaja djevojčica iza leđa njihovih roditelja (u SAD-u) su tek izolirane manifestacije njihove temeljne filozofije koja seže puno dalje od seksualnih pitanja. **Ministarstvo se tako pridružuju samo-prozvanim agentima "promjene" i "napretka" čiji je cilj udaljiti školsku djecu od vrijednosti sa kojima su odrasli kako bi ih oblikovali prema svojim vrijednostima. Naravno, sve to bez ikakve odgovornosti za posljedice njihovog poigravanja sa dječjim glavama.**

Zdravstveni odgoj će uključivati i druge aspekte, ali s obzirom da su slični već postojali unutar različitih predmeta čini se kako je spolni odgoj najvažnija novina u svemu tome *(a i on je postojao u nekim oblicima)*. To nikako ne znači da i ostali programi nemaju (ili ne mogu imati) svoje ciljeve. Primjerice, jedan američki program namijenjen educiranju o drogama imao je kurikulum od 152 stranice, ali samo na 4 stranice se spominju droge, bilo direktno ili indirektno. Program je bio podijeljen u više faza; Prva faza je tako samosvjesnost nakon koje dolazi niz vježbi koje dopuštaju učeniku da stekne *"šire razumijevanje i uvažavanje svojih vrijednosti kao autonomnog individualca"*.

Najopćenitiji – *zapravo prevladavajući* - princip tih različitih programa je da odluke ne trebamo donositi na temelju tradicionalnih vrijednosti koje nam prenose roditelji ili naša okolina. Umjesto toga, te vrijednosti trebamo preispitati i usporediti sa ponašanjima drugih pojedinaca ili drugih društava. **Cilj je navodno odlučiti na temelju "neutralnog" i "neosuđujućeg" načina, cilj nije odrediti što je "pogrešno" ili "ispravno" nego pronaći ono što najbolje paše nekom pojedincu. Taj princip se naziva *"filtriranje vrijednosti"*, fokusira se na osjećaje pojedinca, a ne na potrebe funkcionirajućeg društva ili zahtjeve intelektualne analize. U središtu tog kulturnog relativizma je i negiranje autoriteta odnosno ulogu centralnog autoriteta u djetetovu životu – roditelja.** Alternativni načini stvaranja individualnih vrijednosti, neovisnih od vrijednosti roditelja, je tema koja se ponavlja kroz kurikulume različitim programa koje se nude. Jedna knjiga za djecu podučava kako su djeca male princeze i princevi koje roditelji odgojem pretvaraju u žabe, a djeca se imaju pravo ljutiti na njih i reći im što ih ide. Iako ih *"edukatori"* često pozivaju da izabiru sami i da riskiraju sa novim iskustvima rijetko kada se spominju negativnosti koje mogu biti posljedica takvog ponašanja. Poruka kako je *"bolje izabrati svoj put makar bio nesavršen, nego ići tuđim putem koji je dobar i isproban"* može se činiti kao dobar savjet za nekog tko pokreće tvrtku koja se bavi najnovijim tehnologijama, ali ako podučavate djecu onda su takvi savjeti neprimjereni, posebice kada ih dajete tuđoj djeci.

Primjera ima puno, ali jasna je poruka, kao što postoje različiti ukusu u hrani, tako postoji i različiti ukusu u seksu. Zapravo, često se razvija "svijest" kako spolne aktivnosti zapravo nisu ništa drugačije od jedenja ili pijenja – psihološka korist koja nema nikakav psihološki trošak. Jedini razlog zašto bi netko osjećao sram, krivnju ili gađenje (sve nezdravi osjećaji prema seksualnim revolucionarima) leži u preuzimanju "osuđujućih" razmišljanja od kulture koja nas okružuje. Seksualna edukacija postaje terapija za prevladavanje srama i krivnje, prihvaćanje svojih seksualnih nagona i pronalaženje načina kako ih iskazati bez da se osjećate loše zbog toga. Moralni napredak znači osloboditi se naših unutarnjih osuđivanja, naučiti slobodno iskazivati našu spolnost, nadvladati iracionalnu krivnju koja dolazi od drugih, a ne od našeg istinskog jastva.

Nije mi cilj ovdje izlagati ili braniti neki od drugačijih razmišljanja o spolnosti (*koje sigurno podržava dio roditelja)*, ali treba napomenuti da postoje ljudi (*primjerice oni konzervativnijeg razmišljanja - što nikako nužno ne znači i katoličkog, zapravo je često različito)* koji, iako se slažu da treba pronaći način kako iskazati naše seksualne želje bez da se pritom osjeća sram i krivnja, misle da su krivnja i sram često opravdani i kako nam

nije potrebna terapija da ih uklonimo, nego ispravno ponašanje kako bi ih izbjegli. Mislim da je jasno da postoje roditelji koji ne žele da njihovu djecu uče kako ne postoji nijedan temelj spolnog morala osim pravila da su sila i obmana zabranjene. (Prema takvom stavu je primjerice nemoguće osuđivati pornografiju ili one koji je koriste kao seksualni stimulans, zapravo pornografija postaje i najbolji oblik seksualne rekreacije jer je navodno slobodna od opasnosti – *medicinskih, psiholoških, i osobnih* – koje prate seks sa partnerom. Naravno, često programi koji potiču "povjerenje" prema *edukatorima-vršnjacima* – a ne roditeljima, što se postiže različitim vježbama i radionicama, i koji potiču stjecanje "novih iskustava" , što se predstavlja kao nešto inherentno dobro odnosno nešto što doprinosi osobnom razvoju, povećava obrazovanost, potvrđuje životnost – ili koju god drugu *new age* ideju odaberete , uopće ne spominju različite opasnosti koje dolaze sa povjerenjem u krive ljude.)

Sam program "zdravstvenog odgoja" kojeg uvodi ministarstvo kao obavezan program za sve učenike nije potpuno definiran, nije potpuno jasno kako će se provoditi, kako će započeti i u što će se sa godinama pretvoriti, a nije niti jasno koji mu je cilj odnosno smisao jer se mnoge od navedenih stvari već uče u sklopu drugih predmeta – baš kao što će se i dalje učiti. Navedene "nova integracija" sa drugim predmetima može ići u različitim smjerovima. Možda će se sada proširiti i na nastavu matematike. Primjerice zadatak; koliko se poveća dobit farmaceutske industrije ako se postotak učenica koje koriste pilulu poveća sa X na Y%, a mjesečna cijena je P? Poprilično dosadan zadatak; ali možda u trećem razredu matematičke gimnazije, svaki od 9 učenika u učionici izađe pred ploču i napiše sa kime je spavao od prisutnih *(Pomislit ćete kako je 9 učenika u razredu nerealna situacija, ali radi se o matematičkoj gimnaziji koju upisuje sve manje ljudi – šteta što ne postoji neko ministarstvo koje bi se bavilo takvim problemima.)*

Ukoliko znate što je teorija grafova sigurno se oduševljeni takvim pristupom učenja; svaki učenik predstavlja jedan vrh, njihovo općenje je brid između ta dva vrha, brzo skicirate sve međusobne povezanosti i učenje teorije grafova može početi. (Puno bolje od dosadnog pristupa iz 18. stoljeća kad su se bavili mostovima i gradovima, sad je 21. stoljeće, mladi ne uče kao prije, ne žive kao prije, ne zanima ih što je prije zanimalo ljude, ne treba im isti moral ili isto znanje.) Možete ih primjerice na tom grafu naučiti kojim putem se neka spolna bolest prenijela sa osobe A do osobe G ili koji brid moramo maknuti (odnosno koji par je morao koristiti spolnu zaštitu) da se bolest ne bi proširila i slično.

Unatoč svim nepoznanicama, prema nekih ključnim riječima koje se spominju vezano uz "zdravstveni odgoj" *(i prema gotovo identičnim stvarima koje zagovaraju domaći seksolozi kao najsuvremeniji i "najučinkovitiji" program)*, zaključak kako će biti sličan – ili kako će sa vremenom postati sličan - opisanim (američkim) programima nije neutemeljen. Odgovor ministra *(majci koja je upitala što sa njenim ustavnim pravom da odgaja svoju djecu)* također daje dodatnih razloga zabrinutosti u što će se to pretvoriti; (iz JL)

> Kurikulum je utemeljen na struci i znanosti i time sigurno nije povrijeđeno ničije ustavno pravo. Radi se o **usvajanju vrijednosnih stavova**, koji mlade vode prema slobodi - rekao je Jovanović

Nisam siguran je li ministar Jovanović svjestan što je rekao, ali sa popriličnom sigurnošću možemo reći da niti tada ne bi vidio ništa problematično u svojoj izjavi. Ukratko problem je ovaj;

> Roditelji su odgovorni za donošenje novih ljudi na svijet, vezani su uz njih krvlju i, većinom, dubokim osjećajima. Ti ljudi su nesposobni sami razviti svoje jedinstvene ljudske kapacitete što obvezuje roditelje prema djeci i društvu da im pomognu u dostizanju zrelosti – takva obaveza ne uključuje samo dječje tjelesne i emocionalne potrebe, nego i intelektulni i moralni razvoj.

> Roditeljstvo, posebice u moralnim i vjerskim pitanjima, je vrlo važno i iznimno osobno: iako roditelji angažiraju i druge ljude u tome, zadatak je njihov. U konačnici su oni odgovorni za intelektualnu i moralnu zrelost svoje djece, tako da bi trebali imati veliku slobodu pri odgoju svoje djece, posebice u najtežim pitanjima, onako kako oni misle da je najbolje. Zato su roditeljska prava tako važna; pružaju suvernost, moralni prostor u kojem roditelji mogu izvršiti svoje obaveze prema vlastitoj savjesti.

> Pravo roditelja je poput prava na prakticiranje svoje vjere. Poput roditeljskih dužnosti, vjerske dužnosti su ozbiljne i vrlo osobne. Ukoliko bi država sprečavala ljude da poštuju ono što smatraju svojim vjerskim obvezama to bi bila teška povreda osobnih prava (osim ako ne postoji ozbiljan razlog). Podvrgnuti djecu indoktrinaciji u osobnim pitanjima suprotno savjesti njihovih roditelja je kršenje prava.

Možda neki liberal ne vidi ništa problematično u tome da država uključuje njegovu djecu u različite radionice kojima je cilj desenzibilizirati ih i naučiti ih da vjeruju *eudikatorima-vršnjacima* – a ne roditelju, ili da uči njegovu djecu kako koristiti prezervativ (i da ga stalno nosi sa sobom u novčaniku, za svaki slučaj), ili da ispituje njegovu djecu kada su imali prvi put seksualno iskustvo, koliko puta su imali spolne odnose, jesu li koristili zaštitu sa svojim partnerima, jesu li nekog oralno zadovoljavali... ili da država savjetuje njegovoj kćeri koja nije "spremna" na spolni odnos *(ali voli svog dečka i boji se da će ju ostavit)*, da postoje i drugi način kako može sa svojim dečkom uživati u seksualnosti, recimo uzajamnom masturbacijom; Ali takvi i slični programi nisu prihvatljiv za mnoge ljude, i to iz više razloga. (Sama činjenica da učenik može van škole saznati istu stvar, ili da će se jednog dana vjerojatno susresti sa time, pa čak i da prakticira određeno ponašanje, ne opravda državno uplitanje odnosno ne dopušta raznim '*edukatorima*' da odlučuje kada, kako i čemu će roditelji izložiti i naučiti svoje dijete.)

Katolici ne samo da imaju pravo nego imaju i dužnost reagirati. Spolni odgoj u takvom okruženju često nije ništa više od pornografije, a u najmlađoj dobi vjerojatno zaslužuje i puno strože kvalifikacije. Priče o "moralnoj neutralnosti" (ili "znanstvenosti") su neodržive. Spolni odgoj (inspiriran seksualnom revolucijom) u školama često potiče besramno ponašanje, pokušava ukloniti razliku između ljudi i životinja, ukloniti svaku ideju zabranjenog, opasnoga ili svetoga. Sram, prema literaturi različitih seksualnih revolucionara, je zapravo dugotrajna invalidnost. Seksualna inicijacija znači naučiti prevladati takve "negativne" emocije, ostaviti po strani naša kolebanja, i uživati u "dobrom seksu". Odluke poput "tko", "kome" ili "kojeg spola" su stvar osobnog izbora – spolni odgoj je tu da olakša izbor. Na taj način ohrabrujemo djecu u preranom i

depersonaliziranom interesu za vlastitu spolnost. (Ali sram, barem za neke, nije nikakav luksuz, a još manje inhibicija koju moramo odbaciti, nego sastavni dio ljudskog stanja. Radi se o emociji bez koje je nemoguće razviti pravu seksualnu želju, a seksualna želja nije želja za seksom nego želja za drugom osobom.)

Prema guruima seksualnog oslobođenja, prava svrha seksa nema veze sa ljubavlju ili rađanjem djece (što je još jedan način iskazivanja ljubavi) nego je cilj osjetiti ugodne senzacije. Seksualna inicijacija znači naučiti prevladati krivnju i sram, i prema njihovoj literaturi (koja ubrzano postaje i literatura "spolnog odgoja" u školama) postići "dobar seks". To se postiže sa partnerom bilo kojeg spola, i ne zahtijeva nikakvu institucionalnu pripremu i nikakvo društveno odobrenje. (No, prema konzervativnijim stavovima, uloga seksa je bitnija. Seksualni osjećaji, pravilno iskorišteni, dovode do trajnih brakova, stabilnih obitelji, djece s pažljivim roditeljima, i dragocjenog očuvanja društvenog kapitala sa koljena na koljeno. Ipak, kada tim osjećajima ne upravljamo kako treba, dovode do društva – *ili bolje reći "društva"* – neobaveznih veza, ljubomore, agresije, u kojim nema niti trajnog obvezivanja niti žrtvovanja u ime djece.)

Unatoč onima koji vide problem sa ovakvim državnim programima, treba priznati kako puno ljudi podržava uvođenje "zdravstvenog odgoja" (u različitim oblicima), ali to nije razlog da se pretvaraju kako je taj odgoj "neutralan", ili kako nametanje stavova djeci roditelja koji to ne žele nije kršenje njihovih prava. Ne želim ulaziti u razloge zašto ljudi prepuštaju državi toliku ulogu, ali mislim da ne bi trebalo biti previše od državnih škola očekivati da se bave akademskim temama (umjesto stvaranjem nerealnih pogleda na svijet). Od ministarstva očekujem da nauči djecu nešto o prirodnim i tehničkim znanostima, matematici, računarstvu... Očekujem da svoje (ograničene) resurse utroši kako bi prenio učenicima vještine sa kojima mogu zaraditi za život.

U ministarstvu ne poduzimaju ništa kako bi riješili probleme koje ima znanstveni i obrazovni sustav, posebno njegovu vezu sa gospodarstvom – možda je to zato što vrijeme provode čitajući medijske natpise o hrvatskoj kao turističkoj velesili? Jasno je da su onda iz njih zaključili, kao i mnogi drugi, da će u budućoj "*međunarodnoj podjeli rada građani Hrvatske biti najuspješniji kao 'kurve i konobari' u vlastitoj zemlji*". U skladu sa time, uvođenje spolnog odgoja bi se moglo pokazati kao mudra odluka ministarstva koja će mnogima dati najpotrebnija znanja za karijeru u takvom gospodarstvu.

***

Teško je vjerovati obećanjima ministarstva o provođenju "zdravstvenog odgoja". Navodna "znanstvenost" i "informiranje" je tek šifra za prožimanje obrazovnog sustava vizijom Ljevice. Kada pogledamo primjerice stvari koje su obećavali rani zagovaratelji kontracepcije vidjet ćemo kako se sve pokazalo pogrešnim; pritajena nada da će kontracepcija smanjiti broj djece rođene van brakova – pogrešno; Smiješna ideja kako će kontracepcija eliminirati pobačaje – pogrešno, naivna pretpostavka kako će zbog kontracepcije brakovi biti sigurniji, sa manje razvoda – pogrešno. Sve to naravno ne

predstavlja problem za mnoge ljevičare, ali nemojmo se pretvarati da to ne predstavlja nikakav problem. (Ideje imaju posljedice!)

Iako nas ministarstvo pokušava uvjeriti u svoj program, puno je izglednije da će, kao i inače, rezultirati katastrofom, a ne barem skromnim poboljšanjem. Ideologija koju će promovirati nema nikakvu dubinu, gracioznost, uzdržljivost, dostojanstvo, tajnovitost, nikakva ograničenja nisu dopuštena, a vodič je vlastita želja i ego. Usvajanje vrijednosnih stavova je zapravo promjena moralne osjetljivosti, promjene prema izrazito vulgarnim osjećajima, razmišljanjima i ponašanju. Dobar život i sreća se tako predstavljaju kao dugotrajna senzualna ekstaza i ništa više - postoji li bolji način da odgojite plitke i površne ljude od takvih poruka.

Djeca postaju prerano odraslima, a odrasli ostaju trajno podjetinjeni. Najveća vrlina kojom će se neki ljudi moći pohvaliti je činjenica da nikoga "ne osuđuju" jer za njih će najviši oblik morala biti nemoral. *(I nemojmo se, kao vlada, pretvarati da u tome nema ništa problematično)*. U vrlom novom svijetu, u kojem je najveći strah da vas proglase "netolerantnim", možemo očekivat procvat svakojakih zala.

PS

Nisam pisao reference, ali primjeri iz američkih programa zajedno sa nekim komentarima su preuzeti iz knjige *Inside American Education*, autora Thomasa Sowella. Par odsječaka konzervativnijeg mišljenja su preuzeti od Rogera Scrutona, ponajviše iz eseja Shameless and loveless; a dio o roditeljskim pravima i spolnom odgoju preuzet je iz članka Does Sex Ed Undermine Parental Rights? (Robert P. George). Također je još par razmišljanja preuzeto općenito od Dalrymplea/Danielsa...

Za problem roditeljski prava vidi već spomenuti članak Roditeljska prava i spolni odgoj (*Robert P. George*), za analizu seksualnih revolucionara vidi Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda 1/2 i Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda 2/2 (*Theodore Dalrymple*), za konzervativniji pogled na seksualnost predavanje Rogera Scrutona: - Sexual Morality for Heathens, a napredniji korisnici mogu se upoznat i sa katoličkim pogledom preko eseja Kontracepcija i čednost (*G.E.M. Anscombe*).

Inače, već sam komentirao neke poteze ove vlade, vezano uz donošenje zakona o MPO: Dijete kao pravo - IVF [1/2], Dijete kao pravo - IVF [2/2], Medicinski potpomognuta oplodnja & drugi zakoni

***

Mislim da je jasno iz članka, ali da napomenem; ne zalažem se za određeni program spolnog odgoja – imam ludu ideju prema kojoj bi se ministar trebao bavit sa time što mali Perica radi u području matematike, a ne u nekim drugim stvarima. (Isto tako, naslov nije komentar na sadržaj određenog programa spolnog - *i zdravstvenog* – odgoja nego na činjenicu da se ministar bavi "usvajanjem vrijednosnih stavova"tuđe djece umjesto da se

fokusira na akademske teme i vještine koje su potrebne učenicima u ekonomiji koja se kreće u poznatom nam smjeru.).

Nije mi cilj bio posebno braniti konzervativniji ili napadati liberalniji stav nego samo ukazati na nespojivost ta dva pristupa. Ne može se uvjerljivo tvrditi kako je pristup postojećih programa zdravstvenog odgoja "neutralan" ili "znanstven". Iako ne očekujem rezultate koje nam neki zagovornici obećavaju, moj primarni prigovor je principijalni. *(Također ne tvrdim da ispravno korištenje određene metode kontracepcije ne djeluje – ili da djeluje. Ne znam na temelju čega bi to netko zaključio, ali za svaki slučaj.)* Možda sam stavio naglasak na spolni odgoj, ali i ostale komponente "zdravstvenog" (ili "građanskog") odgoja imaju isti cilj, a njihova integracija sa različitim predmetima samo pokazuje kako opća vizija Ljevice prožima naš obrazovani sustav (koji se sve manje bavi akademskim temama). Ne očekujem da će program odmah nalikovati nekim opisanim programima, ali siguran sam da je to smjer u kojem će se stvari razvijati.

Možete pomisliti kako pretjerujem i da "progresivni" programi kakvi se provode u drugim državama nemaju veze sa nama, naš zdravstveni odgoj će prenositi "znanstvene činjenice" i "informacije", ali na temelju same obavijesti ministarstva možemo vidjeti da i oni znaju što rade. Tako Jovanović izjavljuje; *"Stoga smo u Ministarstvu, uz pomoć stručnog povjerenstva, osmislili program kojemu će fokus biti na vještinama i praksi, a ne na stjecanju pukih činjenica"*, a još jedna članica povjerenstva ističe kako je moto u izradi kurikuluma bio *"učiti kroz praksu"*. Naravno, možda prosječni "*edukator*" koji provodi različite radionice i vježbe nije niti svjestan koja je njihova svrha, ali ljudi koji ih osmišljavaju to dobro znaju.

Kao što član povjerenstva Štulhofer zapisuje u jednom radu, mnogi programi *(sa kojima se on niti ne slaže)* su se pokazali neuspješnim tako da on polaže svoje nade u novu vrstu edukacije (sa obećavajućim rezultatima) koja*: "Sažeto rečeno, počiva na kognitivnom i emotivnom učenju, te razvijanju komunikacijskih i bihevioralnih vještina"* , odnosno; *"započinje s navikavanjem djece na opušteno korištenje 'seksualnih' riječi, što je preduvjet za kasnije rasprave o osobnim stavovima, društvenim vrijednostima i mitovima o seksualnosti, ali i igranje uloga, na čemu počiva učenje donošenja odluka"*, "*Djelotvorni programi uključuju razvijanje vještina dogovaranja, ali i autonomnog odlučivanja (npr. "kako reći NE"), metodama aktivnog učenja i simulacijama relevatnih situacija", "Djelotvorne programe provode probrani, motivirani nastavnici i/ili edukatori-vršnjaci, koji su prošli specifičan trening", "Sustavnim bi programom seksualne edukacije valjalo obuhvatiti uzrast od 10-18 godina"* itd... Sve to je potrebno zato što *"Uočeno je, naime, kako adolescente nije dovoljno upoznati s mogućnostima zaštite. Valja im pomoći u stjecanju samopouzdanja da će, u stvarnoj situaciji, biti u stanju postupiti odgovorno, te da će im se to "isplatiti" - i zdravstveno i društveno (pozitivna reputacija). "*

Nije mi cilj komentirati što je problematično u tome, niti što to znači da su rezultati nekog programa spolnog odgoja dobri ili loši, ali mislim da mogu opravdano pretpostaviti kako "*rasprave o osobnim stavovima, društvenim vrijednostima i mitovima o seksualnosti*"

neće biti rasprava o mitovima seksualnih revolucionara (*vidi gore spomenuti članak o toj temi*) nego negiranje ikakve vrijednosti u filozofskim stavovima kojih se pridržavaju neistomišljenici takvih revolucionara. Što se tiče filozofije koja oblikuje mlade seksologe, pretpostavljam da je možemo predstaviti kroz ovaj kratak tekst (Značenje seksa) koji služi kao uvod, odnosno umjesto uvoda, u Štulhoferov kolegij Sociologija spolnosti (iako on nije autor pretpostavljam da postoji razlog zašto je upravo taj tekst odabrao kao pozdravnu poruku svojim studentima), u nastavku par rečenica iz teksta;

(Seks nema značenje po sebi, premda bi gotovo svi htjeli da ga ima... Seks ima samo ono značenje koje mu pripisuje ljudsko iskustvo. To je značenje koje izrasta iz situacije, a ne objektivno. Svaki put kad imamo seksualni odnos, otkrivamo značenje seksa, što znači da ono postoji samo u našem iskustvu. Značenje seksa se mijenja, ono se iznova otkriva svaki put kad imamo seksualni odnos... Ta ih mogućnost zastrašuje samo zbog toga što smo naučili da je seks nešto loše... Činjenica da seks nema značenje po sebi u stvari je njegova glavna pozitivna osobina koja nam omogućuje da otkrijemo bezbroj različitih značenja seksa te da seks koristimo kao sredstvo samospoznaje. To nam daje priliku za igru u najčišćem smislu te riječi... jer seks postoji samo u tijelu, pa prema tome ne može postaviti izazove s kojima naše tijelo neće moći izaći na kraj... Kako bi se zadržala iluzija da seks ima neko značenje, društvo je, primjerice, spremno goniti neke članove putem zakonskih odredbi koje reguliraju seksualno ponašanje ili osporavaju pravo na seksualno obrazovanje... Seks nema značenja u objektivnom ili filozofskom smislu, ali ima na osobnoj, iskustvenoj razini.... Gledajući seksualnosti ravno u oči i u njezino duboko i mračno ždrijelo, valja nam hrabro zakoračiti - ako je potrebno, zviždeći veseli napjev - s punim povjerenjem u seks i sebe same, znajući da je najgore što nam se može dogoditi iskustvo koje ne želimo ponoviti.)

Oh, Vrli novi ... program ministarstva!

utorak, 18. rujna 2012.

Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke

> **"Ljudi su podobni za građansku slobodu upravo razmjerno svojoj spremnosti da navuku moralne lance vlastitim žudnjama; srazmjerno tome koliko je njihova ljubav za pravdom iznad njihove lakomosti; srazmjerno tome koliko je njihovo zdravo i trijezno razumijevanje iznad njihove taštine i drskosti; srazmjerno tome koliko su spremniji slušati savjete mudrog i dobrog i koliko im daju prednost pred laskanjem hulja."**
>
> Edmund Burke

Istražujući velikog filozofa Edmunda Burka naišao sam na hrvatski prijevod jednog zanimljivog Hayekovog članka koji se bavi individualizmom. Za Burkea vjerojatno niste čuli što i nije toliko čudno, ali čudno je što ga ne spominju ljudi koji predaju filozofiju politike. Najpoznatiji konzervativni filozof današnjice Roger Scruton u svom eseju Why I Became a Conservative prisjeća se svojih iskustava u 70im godinama u Britaniji kada su se konzervativnom filozofijom bavili tek pojedini osamljenici; knjižnice fakulteta su bile pune Marxa, Lenjina i Maoa, ali ne i Straussa, Voegelina, Hayeka ili Friedmana. Scruton hvali tadašnja američka sveučilišta na kojima su poticali čitanje Montesquieua, Burkea, Tocquevillea i *osnivača*, nisam upoznat sa današnjom situacijom, ali na temelju nekih komentara čini mi se kako osoba može položiti filozofiju politike bez da se ikada susretne sa konzervativnim argumentima (koji nisu karikature spomenute samo kako bi ih ismijali) – što ne treba čuditi jer znamo da velika većina profesora spada u političku ljevicu. Ne znam kakva je situacija na hrvatskim sveučilištima, ali pretpostavljam da nije najbolja.

Burke je ostavio dojam na Scrutona tako da zapisuje :

> Kada sam prvi put pročitao Burkeovo razmišljanje o Francuskoj Revoluciji bio sam sklon prihvaćanju, s obzirom da nisam znao za drugačije, liberalnog humanističkog razmišljanja o Revoluciji kao trijumfu slobode nad opresijom, oslobađanje ljudi od okova apsolutne moći. Iako je bilo pretjerivanja – niti jedan pošteni povjesničar to nije nikada negirao – službeni humanistički stav je kako to treba retrospektivno promatrati kao trudove novog poretka, koji će dovesti do modela narodnog suvereniteta. Zato sam pretpostavio kako su Burkeove rane sumnje – sjetimo se, izražene kada je Revolucija tek počinjala, i Kralj još nije bio pogubljen i Teror nije započeo – jednostavno reakcija na pogrešno shvaćen događaj. Ono što me privuklo Razmišljanjima bila je pozitivna politička filozofija, koja se razlikovala od sve ljevičarske literature koja je tada bila *à la mode.* Burke nije pisao o socijalizmu, nego o revoluciji, ali ipak me uvjerio kako je utopijska obećanja socijalizma idu ruku pod ruku sa potpuno apstraktnom vizijom ljudskog uma – geometrijska verzija naših mentalih procesa koja ima tek neodređene veze sa mislima i osjećima kojima se stvarni ljudi vode u svojim životima.

Burke je vjerojatno najpoznatiji upravo po svojoj kritici Francuske Revolucije. U nastavku odlomak iz recenzije njegovih *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*

> Francuska se revolucija također obračunala s Katoličkom crkvom u Francuskoj. Vjerujući u njezin dekadentni karakter, povezanost s državom i stoga posebne privilegije, Crkvu su ateistički klevetnici proglasili jednim od glavnih neprijatelja naroda. *Po općem tonu vaših raznovrsnih novijih publikacija, čovjek bi gotovo povjerovao kako su vaši svećenici u francuskoj neka vrsta čudovišta, stravičan spoj predrasuda, lijenosti, prevare, lakomosti i tiranije* (str. 127). Pogledavši odmah zatim svoje društvo i englesku Crkvu, *prvu od naših predrasuda* (str. 82), Burke konstatira da su *Crkva i država neodvojive u njegovu [engleskog naroda] umu* (str. 89), te da je *engleski narod zadovoljan što je moćnima utjeha vjere potrebna kao i vjeronauk* (str. 91). Crkvi kao najvećem zemljoposjedniku u Francuskoj konfiscirana su zemljišta kako bi postala zalogom upravljanja javnim dugom; svećenički redovi i Crkva uopće postaju dijelom državne službe te ovise o državnom proračunu. Njezinu političku odvojenost uz istovremenu kontrolu od strane države a utemeljenu na njezinoj ekonomskoj zavisnosti, Burke smatra katastrofalnom.
>
> Uz konfiskaciju zemlje, Narodna skupština počela je izdavati i asignate, također kao način rješavanja javnog duga te kao mogućnost kreditne sposobnosti države. Papirnati novac koji postaje obveznim sredstvom plaćanja spram kraljevog, fiskalnom suverenošću izvedenog, starog i stvarnog kovanog novca, narod je prije povezivao samo sa nedaćama. Sada taj novac postaje predmetom tržišnih špekulacija koje su povezane s novom vlašću. Novčarski krugovi, lihvari, inteligencija, kao i novi moćnici, povezani su u taj koloplet pljačke i izrabljivanja te osiromašenja naroda.

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ► 2014 (58)
- ► 2013 (172)
- ▼ 2012 (116)
  - ► prosinca (4)
  - ► studenoga (10)
  - ► listopada (7)
  - ▼ rujna (3)
    - Evanđelje po Isusovoj ženi?
    - Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke
    - Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'
  - ► kolovoza (16)
  - ► srpnja (7)
  - ► lipnja (6)
  - ► svibnja (14)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (9)
  - ► veljače (18)
  - ► siječnja (15)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
- Deset konzervativnih načela!

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

- Deset konzervativnih načela!

Novi sistem privređivanja i uređenja društvenih odnosa, kako ga Burke vidi, predstavlja *uzurpaciju prerogativa prirode* (str. 46), *ratovanje sa prirodom* (str. 61), uništava čast i vrlinu. U tom novom sustavu pravila i tajni čije igre zna malo ljudi, a još ih je manji broj sposoban po njima igrati, profitirat će upravo snalažljivi, lukavi ljudi, tirani u malom. Revnost kojom novi službenici slijepo slušajući zakon provode njegovo pravo ne može proizvesti ćudorednost, ne može ispraviti stihijsku narav sustava. *Vidim da nas vaš primjer posramljuje* (str. 51), jetko govori Burke, ali *umjesto da odbace opće predrasude, mnogi se naši misleći ljudi služe njihovom umnošću, kako bi otkrili skrivenu mudrost koja vlada u njima (...) Predrasuda čini čovjekovu vrlinu njegovom građom, a ne nizom nepovezanih čina.* (str. 78) *francuska nije žrtvovala svoju krijepost svojim interesima, nego je žrtvovala svoj interes da bi mogla prostituirati svoju krijepost.* (str. 36) Osuda je jasna: *filozofski pljačkaši, sofistički tirani Pariza* i tiranija nove aristokracije krivi su za rušenje monarhije; novome sustavu, ako ga se tako uopće može zvati, Burke ne predviđa dobru budućnost.

Britanska karikatura iz 18. stoljeća

O Burkeu bi se moglo još puno napisati, više o njemu saznajte na wikipediji ili Stanford stranici. Iako možda prije niste čuli za njega, vjerojatno se čuli za njegov citat *(u različitim verzijama)*: **"Jedina stvar koja je potrebna da bi zlo pobjedilo jest da dobri ljudi ne čine ništa."** Još par citata;

> *U pokvarenom narodu sloboda ne može dugo postojati.*
>
> *Doba viteštva je nestalo, nasljedilo ga je doba sofista, ekonomista i računovođa; a slava Europe je ugašena zauvijek.*
>
> *No što je sloboda bez mudrosti, i bez morala? Najveća je od svih mogućih zala; jer je glupa, poročna, i luda, ako nema poduke i suzdržanosti.*
>
> *Loši zakoni su najgora vrsta tiranije.*
>
> *Kada vođe odluče postati dio aukcije popularnosti, njihov talent u vođenju države neće ničemu služiti. Postat će laskavci umjesto zakonodavca; instrumenti, a ne vodiči naroda.*
>
> *Postoji samo jedan zakon za sve, a to je zakon koji upravlja svim zakonima, zakon našeg Stvoritelja, zakon čovječnosti, pravde, pravičnosti – zakon prirode i nacija.*
>
> *Ništa nije tako kobno za religiju kao ravnodušnost.*
>
> *Pisci protiv religija, iako se protive svakom sustavu, mudro su oprezni kako ne bi nikada kritizirali svoj sustav.*

Postoji još puno njegovih citata i razmišljanja koja su zanimljiva, ali ih nisam uključio u ovaj kratki pregled. Burke se zalagao za tradiciju koja je konzervativna i religiozna, tako da ovaj posljednji izdvojeni citat ne čudi – Burke je iskoristio čak i sam stil (i ideje) nekih neprijatelja religije kako bi pokazao apsurdnost argumenata koji su dani za ateistički racionalizam, tvrdio je kako se takvi argumenti mogu upotrijebiti protiv svih društvenih i građanskih institucija.

***

I tako me istraživanje Burkea slučajno dovelo do prijevoda Hayekovog rada pod nazivom Individualizam: istiniti i lažni:, u nastavku sam izdvojio neka razmišljanja.

> Zastupati bilo koji modelski čist princip društvenog poretka danas je gotovo siguran način da se čovjek izloži stigmatiziranju kao nepraktični doktriner. Došlo se tako daleko da se smatra oznakom nepristranog duha kad netko ne pristaje uz čvrsta načela, već o svakom pitanju prosuđuje prema svojim vlastitim "za i protiv"; kada ga općenito vodi svrhovitost i pripravan je na kompromise između suprotstavljenih pogleda. Pa ipak, načela imaju načina da izbore svoja prava čak i kad ih se izrijekom ne priznaje, iako ih se podrazumijeva u posebnim odlukama, ili ako su prisutna samo kao nejasne predodžbe o tome što se pristoji činiti, a što ne. Tako se događa da se pod geslom "ni individualizam niti socijalizam" zapravo ubrzano krećemo od društva slobodnih pojedinaca spram društva potpuno kolektivističkog karaktera.

...

> Prije nego objasnim što razumijem pod istinskim individualizmom, moglo bi biti korisno da dam neke naznake o intelektualnoj tradiciji kojoj on pripada. Istinski

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristićko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za

individualizam koji ću pokušati obraniti započinje svoj moderni razvoj s Johnom Lockeom, te osobito s Bernardom Mandevilleom i Davidom Humeom, a punu zrelost postiže prvi put u djelu Josiaha Tuckera, Adama Fergusona i Adama Smitha, te u onom njihova velikog suvremenika, Edmunda Burkea – čovjeka koga je Smith opisivao kao jedinu osobu za koju je ikad znao da je o ekonomskim temama razmišljala upravo kao on, a da među njima nije bilo nikakve prethodne komunikacije.

U devetnaestom stoljeću nalazim ga najsavršenije predstavljenog u djelu dvojice od njegovih najvećih historičara i političkih filozofa: Alexisa de Tocquevillea i lorda Actona. Čini mi se da su ova dvojica razvila ono najbolje u političkoj filozofiji škotskih filozofa, Burkea i engleskih vigovaca, uspješnije od bilo kojih meni poznatih pisaca; dok su klasični ekonomisti devetnaestog stoljeća, ili barem bentamovci ili filozofski radikali među njima, potpadali sve više pod utjecaj individualizma druge vrste i drukčijeg podrijetla

Ovaj drugi i potpuno različit pravac mišljenja, također poznat kao individualizam, reprezentiraju uglavnom francuski i drugi kontinentalni pisci – činjenica koja je, vjerujem, posljedica dominantne uloge što ju je kartezijanski racionalizam igrao u njegovu komponiranju. Istaknuti predstavnici te tradicije jesu enciklopedisti, Rousseau i fiziokrati, a iz razloga koje ćemo sada razmatrati, ovaj racionalistički individualizam uvijek tendira razvijanju u nešto suprotno individualizmu, to jest u socijalizam ili kolektivizam. Budući da je samo prva vrsta individualizma konzistentna, ja za nju zahtijevam naziv istinskoga individualizma, dok se druga vrsta vjerojatno mora smatrati izvorom modernoga socijalizma, isto toliko važnim koliko i čisto kolektivističke teorije.

Ne mogu pružiti bolju ilustraciju konfuzije koja vlada oko značenja individualizma od činjenice da je čovjek koji se meni čini jednim od najvećih predstavnika istinskog individualizma, Edmund Burke, obično (i s pravom) predstavljan kao glavni protivnik takozvanog Rousseauova "individualizma", čije bi teorije, kako se Burke boji, ubrzano rastočile političko-ekonomsku zajednicu (commonwealth) "u prah i pepeo individualnosti",[*Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France (1790.), u Works (izd. World Classics), IV, 105: "Tako bi i sama političko-ekonomska zajednica (commonwealth) u nekoliko naraštaja bila razbijena u prah i pepeo individualnosti, i na koncu raspršena svim nebeskim vjetrovima". To što Burke (kako A. M. Osborn ističe u svojoj knjizi Rousseau and Burke (Oxford, 1941.), p. 23.), nakon što ga je najprije napao zbog njegova ekstremnog "individualizma", kasnije napada Rousseaua zbog ekstremnog kolektivizma, bilo je sve prije no inkonzistentno. To je naprosto bilo rezultat činjenice da u Rousseauovu slučaju, kao i u svim drugim, racionalistički individualizam što ga propovijeda neizbježno vodi kolektivizmu.*] a da je sam termin "individualizam" bio prvi put uveden u engleski jezik kroz prijevod jednog djela drugoga od velikih predstavnika istinskoga individualizma, De Tocquevillea, koji ga je rabio u svojoj Democracy in America (Demokracija u Americi) da bi opisao jedan stav koji nije odobravao i koji je odbacivao. Ipak, ne može biti dvojbe oko toga da i Burke i De Tocqueville u svemu bitnome stoje uz Adama Smitha, kojemu nitko neće odreći naslov individualista, te da je "individualizam" kojem su se suprotstavljali nešto posve različito od onoga Smithova.

Ovdje samo kratak komentar na Tocquevillea i lorda Actona; obojica su poznati katolici. Zbog povijesnih okolnosti slična razmišljanja nisu, posve razumljivo, bila prisutna na našem području, a moderni konzervatizam kojeg utemeljuje Burke ne postoji u hrvatskoj kao politička opcija. Acton je poznati povjesničar, najpoznatiji je po svojem citatu *"Vlast kvari, apsolutna vlast kvari apsolutno."* Ukoliko vas zanima više o odnosu slobodnog tržišta i judeo-kršćanstva možete pogledati stranice odnosno yt kanal Acton Instituta koji se bavi takvim problemima. (*Jedan od osnivača je o. Robert Sirico, brat 'Paulia' iz Sopranosa).*

Razlika između jednakog postupanja s ljudima i pokušaja da ih se doista učini jednakima – čini razliku između dva različita svijeta. Dok je prvo uvjet slobodnoga društva, drugo predstavlja, kako ga je De Tocqueville opisao, "novi oblik služništva (servitude)".

...

To tjera na izvođenje stanovitih zaključaka u kojima se istinski individualizam još jedanput oštro suprotstavlja lažnom individualizmu racionalističkog tipa. Prvi je, da su odlukama organizirana država, na jednoj strani, i pojedinac, na drugoj, daleko od toga da budu jedinim stvarnostima, uz odlučno potiskivanje svih posredovnih formacija i asocijacija, što je kao cilj imala Francuska revolucija. Neprinudne konvencije društvenog međusobnog općenja smatraju se suštinskim čimbenicima očuvanja normalnoga funkcioniranja ljudskog društva. Drugi je, da pojedinac, sudjelujući u društvenim procesima, mora biti pripravan i voljan prilagoditi se promjenama i podvrgnuti se konvencijama koje nisu rezultat razumskog projekta, čije opravdanje u posebnom slučaju može ne biti prepoznatljivo, te koje će mu se često činiti neshvatljivim i iracionalnim.

O toj prvoj točki ne moram puno govoriti. Da istinski individualizam učvršćuje vrijednost obitelji i svih zajedničkih napora male zajednice i skupine, da on vjeruje u lokalnu autonomiju i dobrovoljno udruživanje, te da njegovo dobivanje spora doista uvelike počiva na tvrdnji kako puno toga zbog čega se uobičajeno priziva državna akcija prinude može biti učinjeno bolje dobrovoljnom suradnjom – to se ne mora dalje naglašavati. Tome ne može biti veće suprotnosti od lažnoga individualizma koji sve te male grupe želi rastvoriti u atome među kojima ne bi bilo druge kohezije osim prisilnih pravila koja nameće država, i koji nastoji sve društvene veze učiniti

beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

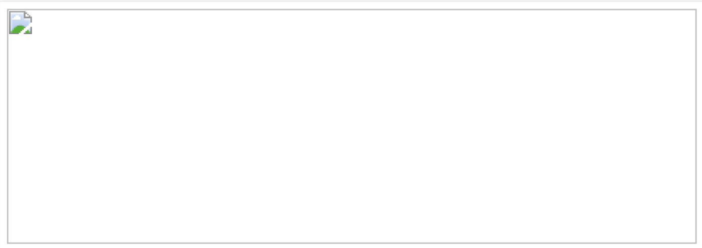
'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

> **propisanima – umjesto da se država koristi uglavnom kao zaštita pojedinca protiv drskog prisvajanja moći prisile od strane malih grupa.**
>
> Isto toliko važne za funkcioniranje individualističkog društva kao i ovo okupljanje u manje grupe ljudi, jesu tradicije i konvencije koje nastaju u slobodnom društvu, a koje bez podvrgavanja prisili uspostavljaju gipka, ali normalno poštivana pravila što ponašanje drugih ljudi čine u visokom stupnju predvidivim. Voljnost da se podvrgava takvim pravilima, ne samo tako dugo dok se razumije njihov razlog već sve dok se nema jasan razlog za suprotno ponašanje, jest suštinski uvjet za postupnu evoluciju i poboljšavanje pravila međusobnog društvenog općenja; a spremnost da se uobičajeno podvrgava proizvodima društvenog procesa koje nitko nije projektirao i čije razloge nitko ne mora razumjeti, također je neizostavni uvjet ako očekujemo da je moguće riješiti se prinude. Opće je mjesto da će postojanje zajedničkih konvencija i tradicija unutar neke skupine ljudi osposobiti njezine pripadnike da rade zajedno glatko i učinkovito s puno manje formalne organiziranosti i prinude nego neka skupina bez takve zajedničke pozadine. Ali obratno, iako ne tako dobro poznato, vjerojatno nije manje istinito: da u društvu u kome su konvencije i tradicija učinile ponašanje ljudi u velikom stupnju predvidivim, prisila može biti samo zadržana na minimumu.

...

> Nevoljnost podnošenja ili poštivanja bilo kakvih društvenih sila koje nisu prepoznatljive kao proizvod razumskog projekta, koja je tako važan uzrok sadašnje želje za sveobuhvatnim ekonomskim planiranjem, zapravo je samo aspekt jednog općenitijeg zbivanja. Istu tendenciju susrećemo na polju morala i konvencija, u želji da se postojeći jezici zamijene nekim umjetnim, te u cjelini modernoga stava spram procesa koji vladaju rastom znanja. **Uvjerenje da u doba znanosti samo sintetički sustav morala, umjetni jezik, ili čak umjetno društvo mogu biti opravdani, kao i rastuća nevoljnost da se čovjek pokloni pred bilo kakvim moralnim pravilima čija korisnost nije racionalno dokazana, ili da se prikloni konvencijama čiji rationale nije poznat, sve su to iskazivanja istoga temeljnog pogleda koji želi da sva društvena djelovanja budu prepoznatljivi dio nekoga jedinstvenog i koherentnog plana.** To su rezultati onoga istog racionalističkog "individualizma" koji u svemu želi vidjeti proizvod svjesnog pojedinačnog uma. To dakako zasigurno nisu rezultati istinskoga individualizma i mogu čak otežati ili onemogućiti djelovanje slobodnog i istinski individualističkog sustava. Zapravo, velika pouka koju nam pruža individualistička filozofija poučava nas u ovom pogledu da, iako ne mora biti teško razoriti spontane formacije koje su nenapustiva osnova slobodne civilizacije, kada bi jedanput ti temelji bili razoreni, voljna rekonstrukcija takve civilizacije mogla bi nadilaziti naše moći.

Ova izdvojena misao me posebno privukla *(Pokušao sam se pozabaviti tim problemom u postu O preispitivanju svega).* Mislim da postoje moralna pravila i institucije čiju je korisnost lagano pokazati, ali sve je veća tendencija da ih potpuno odbacujemo. *"Znanost"* se tu čini kao magična riječ za mnoge. Neke stvari jednostavno moramo obaviti na temelju vjere, ali najopasnija vrsta vjere je ona koja se predstavlja kao "znanost". Privid znanosti je zamijenio zdravorazumsko iskustvo, napustili smo neke staromodne prakse koje su funkcionirali kako bi prihvatili inovacije koje su dovele do katastrofe.

Suvremeni obrazovani ljudi misle kako je znak njihove modernosti i obrazovanosti kada odbijaju prihvatiti legitimnost bilo koje institucije ili kodeksa ponašanja (koliko god da je raširen, star ili časan) ukoliko nije racionalno opravdan. Tradicionalni moral dvostruko osuđuju – jer nije racionalno opravdan, a njegove ga pristaše čak niti ne pokušavaju opravdati. Prema njima, tradicionalni moralist nije samo rob običnoj "konvencionalnoj mudrosti" nego konvencionalnoj mudrosti ljudi koji su davno preminuli. On je u okovima iracionalnosti, praznovjerja, neznanja; a najgore od svega, uopće nije u toku sa trendovima. Takvo ponašanje prema tradiciciji se čini očito ispravnim u očima sofisticiranih, prosvijetljenih, obrazovanih modernjaka – toliko je očito da ga, vrlo zanimljivo, nikada niti ne pokušavaju opravdati.

Iako svakodnevno možemo slušati o različitim dogmama kojih se tradicionalisti drže, mislim da tradicionalisti imaju jaču poziciju kada se govori o opravdanju morala *(ako ništa drugo onda Hayekova teorija kulturne evolucije),* ali sumnjam da će to utjecati na različite pametne ljude. Mudri ljudi su stvarali stoljećima civilizaciju, ali pametni ljudi će je brzo rastaviti.

No, da se vratim Hayeku;

> **Ova vrsta "individualizma" ne samo da nema ničega zajedničkog s istinskim individualizmom već se doista može pokazati ozbiljnom zaprekom glatkom funkcioniranju individualističkoga sustava. Može li slobodno ili individualističko društvo uspješno funkcionirati ako su ljudi odveć "individualistički" u lažnom smislu, ako su previše neskloni da se dobrovoljno konformiraju tradicijama i konvencijama, te ako odbijaju priznati sve što nije svjesno projektirano ili što se ne može demonstrirati kao racionalno svakom pojedincu – morat će ostati otvorenim pitanjem.** U

Evanđelje po Isusovoj ženi?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/09/evanelje-po-isusovoj-zeni.html

Odjednom, svi pričaju o novinskim člancima koji se bave navodno šokantnim otkrićem koje mijenja sve što znamo o povijesnom Isusu; govore kako *"dosad nepoznati odlomak drevnog papirusa napisan na antičkom koptskom otvara nove rasprava oko toga je li Isus bio oženjen."*

Zapravo, ne otvara ništa takvoga. Nije došlo do nikakvih novih rasprava, nije otkriven nikakav novi dokaz. Sve ostaje po starom, ali za neke će novo otkriće biti zanimljivo jer sadrži riječi *"Isus im je rekao, 'moja žena'"*.

U priopćenju sveučilišta Harvard, profesorica King kaže; *"Kršćanska tradicija je dugo tvrdila kako Isus nije bio oženjen, iako nema pouzdanih povijesnih dokaza za tu tvrdnju."* To se čini kao čudan zadatak, ako netko želi pokazati kako je postojala žena koja je bila vjenčana sa Isusom, onda je na njemu da pruži "pouzdane povijesne dokaze koji bi to podržali." Osim toga, činjenica je da svi biografski materijali o Isusu, sve do ovog odlomka iz 4. stoljeća, ne uključuju reference o njegovoj ženi.

King dodaje: *"Ovo novo evanđelje ne dokazuje da je Isus bio oženjen, ali govori nam kako je do tog pitanja došlo u žustrim raspravama o spolnosti i braku."*

Upravo tako započinju priče. Netko je pronašao kratak odlomak, jedva veći od kreditne kartice. Ne znamo čega je to dio i nemamo pojma koja zajednica ga je napisala, ali sada tu činjenicu opisuju sa napomenom: "Ovo novo evanđelje..." Čekajte – je li otkriveno novo evanđelje? Možda. Ne znamo čega je ovaj odlomak bio dio, ali King je bez ikakve sumnje odmah to nazvala "Evanđeljem po Isusovoj ženi"!

Ipak, King priznaje:

> *"Ovo je jedini postojeći drevni tekst u kojem Isus spominje svoju ženu. Međutim, to ne dokazuje kako je povijesni Isus bio oženjen, s obzirom na kasnije razdoblje nastanka fragmenta i vjerojatni datum nastanka originalne kompozicije tek u drugoj polovici drugog stoljeća."*

Unatoč tome, teško je odoljeti sočnim pričama. Poručuju nam kako je Evanđelje napisano kao dio "žustrih rasprava o spolnosti i braku." Tu treba spomenuti kako nema dokaza o

"žustrim raspravama" o "Isusovoj spolnosti". Nikakvih. Nekoliko teologa, Klement i Tertulijan, tvrde kako Isus nije bio oženjen, ali nije puno toga napisano o toj temi.

Pitanje vremena nastanka je, kao što King priznaje, dovoljno da ovaj fragment ne shvatimo kao dobar dokaz za bilo što. Primjerice, već znamo za nevjerojatno čudne i maštovite alternative Evanđeljima koje su napisane krajem drugog stoljeća (*npr. Tomino Evanđelje*), tako da ovaj pronalazak možemo lagano svrstati u tu skupinu (uz dodatak da ovaj dokument tek sada otkrivamo što znači da nije bio raširen.)

Prizemljeno i mirno promišljanje činjenica vezanih uz ovaj slučaj neće zadovoljiti novinare željne skandala.

Mediji (nema tu iznenađenja) nazivaju otkriće "šokantnim", ali što je tu točno šokantno nije poznato. Iskoristivši činjenicu da stalno netko spominje ideju kako je Isus bio oženjen, Huffington Post piše: *"Život povijesnog Isusa je često stvar kontroverzi, i ovo nije prvi put da netko predlaže ideju kako je Isus bio oženjen. Nedavno je Dan Brown u svom romanu 'Da Vincijev Kod' opisao Isusa oženjenog sa Marijom Magdalenom."*

Ovakvo predstavljanje neke ideje se ne čini kao najbolji način da pokažete njezinu uvjerljivost (no velike su šanse da autori takvih izjava nisu niti svjesni toga.)

Još jedne novine pišu:

> *"Unatoč inzistiranju Katoličke Crkve kako Isus nije bio oženjen, ideja se svako malo javlja, posebno u best selleru Dana Browna 'Da Vincijev kod', koji je razbjesnio mnoge kršćane zato što se temelji na ideji da je Isus bio oženjen sa Marijom Magdalenom i da su imali djecu."*

"Razbjesnio" se ne čini kao dobro izabrana riječ *(možda autor želi povezati to sa trenutnim protestiranjem protiv anti-Islamskog filma.)* Film je zapravo bio doživljen tek kao obična smijurija u očima povjesničare rane crkve i ljudi koji se bave Novim Zavjetom. No, ovdje je bitno primjetiti kako se ideja da Isus nije bio oženjen predstavlja kao stajalište Katoličke Crkve. Činjenica je da, bez obzira na pripadnost pojedinoj crkvi, nitko od ljudi koji proučavaju povijest i Novi Zavjet takve prijedloge ne smatra ozbiljnim – baš kao što to ne rade niti različite crkve. Dobar je pokušaj implicirati kako je Katolička Crkva suprostavljena ostalima, ali to nije tako.

Dakle, ima li išta šokantno u otkriću? Ne. Mijenja li to išta vezano uz sve postojeće dokaze koji se bave Isusovim životom? Ne, niti najmanje. Hoće li razni ljudi osmisliti priče kako ortodoksni kršćani pokušavaju zataškati pravog Isusa i suzbiti istinu? U to nema sumnje.

Pripremite se. Odjednom će ljudi pročitati senzacionalni članak o malenom komadiću pergamenta i postati stručnjaci za povijest rane crkve.

Izvorni članak: The Gospel of Jesus' Wife? Nekoliko različitih članaka koji se bave ovim

otkrićem; Get Ready for A Wave of Gnostic Looniness Once Again, Was Jesus Married?, Quick Thoughts on the New Jesus Wife Text, Stop the presses! Jesus was married! Oh no!, Did Jesus Have a Wife? Odgovor na pitanje Did Jesus Marry? - sa stranice History vs The Da Vinci Code

PS

Nisam planirao pisati o ovakvim stvarima, ali televizijski prilog me motivirao - kao što je jedan komentator istaknuo, nije problem u samom prijedlogu da je Isus možda bio oženjen (iako sigurno nije bio), nego cinizam ljudi koji prezentiraju takvo "otkriće" i neznanje zbog kojeg su u tome uspješni.

Idiot, citat - Dostojevski

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/09/idiot-citat-dostojevski.html

> "I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i dobar, a u isti mah nemati nikakva dara, nikakve osobitosti, pa niti čudaštva, niti jedne vlastite ideje, biti sasvim onakav "kao i svi." Imaš bogatstva, ali nije Rothschildovo; ime ti je čestito, ali se nije nikada ničim proslavilo; vanjština je pristojna, ali slabo izrazita; obrazovanje ti je dobro, ali ne znaš na što ga upotrijebiti; imaš pameti, ali bez svojih ideja; imaš srca ali bez velikodušnosti, i tako dalje, i tako dalje u svakom pogledu. Takvih ljudi ima na svijetu sva sila, pa i kudikamo više nego što se čini; oni se dijele, kao i svi ljudi, na dvije glavne vrste: jedni su ograničeni, drugi "mnogo pametniji". Prvi su sretniji.

> Ograničenomu "običnomu" čovjeku nije, na primjer, ništa lakše nego uobraziti da je neobičan i originalan čovjek, pa bez ikakva kolebanja uživati u tome. Neke su naše gospođice samo ošišale kosu, natakle modre naočale i nazvale se nihilisticama, pa se odmah uvjerile da su onoga časa kad su natakle naočale stekle svoja vlastita "načela". Netko osjeti u srcu makar i trenutak kakvog općeg čovječanskog i dobrog čuvstva, i odmah se uvjerava da nitko više ne osjeća ovako kao on, da je on prvak u općem napretku. Netko opet na riječ prihvati koju misao ili pročita stranicu bilo čega bez početka i bez kraja, i odmah vjeruje da su to njegove "vlastite misli", i rodile su se u njegovu vlastitom mozgu. Bezobraština i naivnosti, ako se može tako reći, dotjeruje u takvim zgodama do čuda; sve je to nevjerojatno, ali se nalazi svaki čas.[...]

> Djelatno lice u našoj pripovjesti, Gavrila Ardalionovič Ivolgin, bio je druge vrste; bio je od onih "kudikamo pametnijih" ljudi, premda je sav, od glave do pete bio zaražen željom za originalnošću. Ali ta je vrsta, kako smo već primjetili gore, mnogo nesretnija od prve vrste. To i jest ono da uman "običan" čovjek, sve ako i uobrazi usput (a možda i cijeli život) da je genijalan i najoriginalniji čovjek, ipak zadržava u svojem srcu crva sumnje, koji ga dovodi do toga da umni čovjek završava katkad s potpunim očajem; a ako se pokorava, već se sasvim otrovao taštinom koju je zbio u sebe. Nego mi smo svakako uzeli krajnost: u silnoj većini te umne vrste ljudi ne zbiva se to nipošto ovako tragično; samo se pri kraju života kvare jetra manje ili više, to je sve. No ti se ljudi ipak katkada, prije nego što se smiruju, kočopere jako dugo, od mladosti do onoga doba koje se pokorava, a od želje za originalnošću.

> Događaju se čak i čudni slučajevi: od želje za originalnošću gdjekoji će se čestiti čovjek nakaniti i na nevaljalštinu; zbiva se čak i to da gdjekoji od tih nesretnika nije samo čestit, nego i dobar, providnost svojoj obitelji, uzdržava i hrani svojim radom čak i tuđe, ne samo svoje, pa eto, za cijeloga se života ne može smiriti! Njemu nije nikako umirujuća i utješna misao što je tako dobro obavio svoje čovječanske dužnosti; ona ga, naprotiv, još i srdi: "Evo", kaže, "u što sam utukao sav svoj život, evo što mi je sputalo i ruke i noge. Evo što mi je smetalo da nisam pronašao barut! Da nije bilo toga, ja bih možda i svakako bio otkrio barut ili Ameriku - ne znam još pouzdano što, ali nešto bih bio otkrio svakako!" Najvažnije je u te gospode što oni za cijeloga života ne mogu dokučiti pouzdano što bi zapravo trebali otkriti i što oni zamalo da nisu otkrili: barut ili Ameriku? Ali muke i jada za onim što se otkriva ima u njih zaista koliko u Kolumba ili Galileja."

Fjodor Mihajlovič Dostojevski, Idiot

Još jedan citat iz *Idiota;*

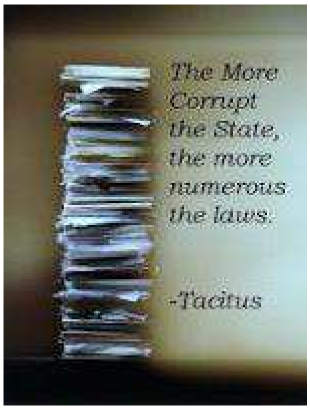
> "Svaka ruska nezgoda i nedaća izaziva u njega smijeh, samo što ga ne ushićuje. On mrzi narodne običaje, rusku povijest, sve. Tu kivnost na Rusiju neki su naši liberali, sve donedavno, smatrali, tako reći, pravom ljubavlju prema domovini i dičili se time kako tobože vide bolje od drugih kakva treba da bude ta ljubav; ali sad su već postali otvoreniji pa su se počeli stidjeti čak i riječi 'ljubav prema domovini', čak su i sam taj pojam protjerali i izbacili kao nešto štetno i bezvrijedno"

Vratite stigmu – Roger Scruton

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/vratite-stigmu-roger-scruton.html

Danas je pravovjerno razmišljanje kako je društvena stigma oblik ugnjetavanja, trebamo je odbaciti u našoj kolektivnoj potrazi za unutarnjom slobodom. Ali politički filozofi i romanopisci nekih ranijih razdoblja bi bili užasnutim takvim razmišljanjem.

U gotovo svim stvarima koje se dotiču osnovnih zahtjeva društvenog poretka, vjerovali su kako je blagi pritisak manira, morala i običaja – *pojačan različitim oblicima neodobravanja, stigme, srama i krivnje* – bolji jamac civiliziranog i zakonitog ponašanja od samih zakona. Prema njima unutarnje sankcije pouzdanije održavaju društvo od vanjskih sankcija poput policajaca i sudova. Zato su primjerice moralisti osamnaestog stoljeća rijetko pisali o ubojstvu, krađi, silovanju ili kaznenim prijevarama; umjesto toga, strastveno su bili zainteresirani za malene norme o kojima ovisi društveni poredak i koje, kada ih se poštuje, čine takve zločine nezamislivima.

Stigma je nestala u naše vrijeme, a sa njome i većina konstantnih, malih samoregulacija zajednice koje ovise o pojedinčevom poštivanju (i strahu od) osuda drugih ljudi. Kao posljedica toga, zakoni su se proširili, i u složenosti i u opsegu, kako bi popunili tu prazninu. Ipak, kako je država ta koja sankcionira umjesto društva, ljudi se osjećaju slobodnijima slijediti svoje vlastite želje, zanemariti običaje, i ignorirati učinke svog ponašanja na druge i na opće dobro. Iako zakoni utječu puno više na njihove živote, misle kako se radi o vanjskoj sili bez ikakvog stvarnog moralnog autoriteta. Osim toga, zakon sve više razlikuje "javno" područje, gdje je on jedini objektivni autoritet, od "privatnog" područja, u koje se on ne upliće, ostavljajući privatno područje sve manje reguliranim, unatoč činjenici da u njega spada većina stvari o kojima ovisi budućnost društva: seksualno ponašanje, odgajanje djece, iskrenost i samopoštovanje.

Ne postoji dokaz da zakon stvarno može nadomjestiti gubitak društvenih sankcija. Zakon se bori sa zločinima ne tako što uklanja kriminalne namjere nego tako što povećava rizik njegovim bavljenjem; stigma se bori protiv zločina tako što stvara ljude koji uopće niti nemaju kriminalnih planova. Zamjena stigme zakonom je dakle glavni uzrok stalnog povećanja u broju i težini zločina.

Prije pola stoljeća, antropologinja Ruth Benedice je postavila razliku između društava ovisno o tome vode li se građani u vlastitom životu sramom ili krivnjom, prvi su usmjereni prema van - *društvu*, a drugi su usmjereni prema unutra – *sebi*. Ali takvo razlikovanje ne nudi nikakvu razliku jer je krivnja tek unutarnje iskazivanje srama. Krivnja je naučeni odgovor – internalizacija neodobravanja, ljutnje, i izopačenja kojeg roditelji, učitelji i susjedi koriste prema nestašnom djetetu kako bi oblikovali njegovu savjest. Krivnja dakle postoji samo tamo gdje se ljudi boje osuđivanja. Dokazi iz suvremenih društva sugeriraju da, kada zajednica prestaje odgovarati na moralne pogreške javnim sankcijama, pojedinci prestaju osjećati krivnju zbog njih, a savjest slabi. Ako želimo da unutarnje sankcije postoje, moramo ih pojačati sa sankcijama javnije i otvorenije vrste. Moralne norme, kolektivno generirane, moraju također biti i kolektivno nametnute.

Seksualni moral pruža posebno jasan i važan primjer. Seks je ujedno i veza društva i sila koja ga razdvaja. Pravilan pristup seksualnim osjećajima dovodi to trajnih brakova, stabilnih obitelji, djece sa pažljivim roditeljima, i prenošenjem socijalnog kapitala kroz generacije. Pogrešan pristup, dovodi do društva – *ili bi trebali reći "društva"* – usputnih veza, ljubomore, agresije, u kojem nema niti trajnih obvezivanja niti žrtvovanja u ime djece.

Seksualno ponašanje kroz društvo postaje stvar savjesti i tako je učinkovitije regulirano. Takvo moraliziranje seksualnih osjećaja ih ujedno i transformira, stvarajući osjećaje koji nisu samo jedinstveno ljudski, nego su i bitni za našu sreću. Erotska ljubav, za razliku od životinjske požude, zahtjeva distancu i nadvladavanje distance kroz strast. Ta distanca ne postoji u društvu u kojem se seksualno olakšavanje može postići bilo gdje i od bilo koga bez kazne krivnje ili srama, pojačanih stigmom i izopćenjem. Prožimanjem seksualnih osjećaja sa psihološkim sankcijama, tradicionalna društva su osiguravala da ih kontrolira osoba koja ima te osjećaje. Kao rezultat toga, seksualni osjećaji su bili ugrađeni u moralni karakter, nisu bili vođeni vanjskim zakonima i regulacijama, nego iznutra voljom. Ta unutarnja kontrola postavljala je distancu između ljudi; također ih je osiguravala jer su znala da seksualni pokušaji nisu bili tek brzo uzimanje robe iz izloga, nego prvi korak prema ljubavi i predanosti. Uklonite tu unutarnju kontrolu, i ono što je prije bilo izvor društvene kohezije postoje uzrok društvenog propadanja.

Još davno su društva prepoznala da ne mogu preljub ili odgajanje djece van braka pretvoriti u kazneno djelo bez da ujedno nanesu neke nepodnošljive nepravde; Krist je poduzeo prvi korak prema dekriminalizaciji kada je ironično pozvao svakog tko je bez grijeha da kamenuje ženu optuženu za preljub. Ipak, iako se zakon povukao iz tog područja, moralni kodeks je ostao, zajednice su bile u mogućnost štiti se od seksualnih ekscesa koji su prijetili njihovog opstanku stigmatizirajući one koji se upuštaju u takva ponašanja. Uklonite stigmu, i ne postoji više društveno prihvatljivo sredstvo provođenja spolnog morala.

Taj gubitak je posebno značajan sada kada počinjemo shvaćati štetu koju kolaps braka donosi društvu. Stabilna obitelj sa dva roditelja se više ne čini tek kao posebnost

"buržoazijskog" društva. Sve više priznajemo da se radi o instituciji koja je osiguravala stabilnost, sklad i prosperitet Zapadnih društava, omogućavala je prijenos kulture i institucija s jedne na drugu generaciju. Brak je čuvan ne zakonima nego stigmom, koja je osiguravala da većina djece, ako i nisu začeti u braku da se barem rode u njemu, samim time da osjete društveno prihvaćanje i roditeljsku brigu koja je potrebna djeci kako bi izrasla u sigurne i pristojne građane.

Naravno, stigmatizacija nezakonitosti *(eng. illegitimacy*) je imala okrutne nuspojave – ne samo na djecu koju su ismijavali kao "kopilad". Moj djed je bio jedan od njih, a stigma je osigurala da, poput Richarda III, dođe na svijet *"kako bi se pokazao negativcem"* – predodređenost koju je ispunio. Ali kao što su *James Q. Wilson* i drugi pokazali, uklanjanje stigme nezakonitosti, iako dobrih namjera, nije imala nikakvih učinaka na unapređenje karaktera i izgleda nezakonite djece. Primjerice, statistički podaci za američke zatvorenike pokazuju kako je nezakonitost najvažniji faktor izlaganja djece životu kriminala – bitniji od IQ-a, rase, kulture ili bilo kojeg drugog faktora kojeg kriminolozi istražuju. Funkcija stigme je bila spriječiti ljude da se razmnožavaju na društveno destruktivne načine. Kada je stigma nestala, sve više i više djece se rađa van brakova; a socijalna pomoć samohranim majkama pruža ekonomske razloge mladim ženama da izaberu takav prečac prema reproduktivnom uspjehu. Radi se o katastrofi u današnjim gradovima; u Britaniji, katastrofa će biti još veća za 20 godina, kada će djeca rođena u braku biti u manjini.

Situacija se ne razlikuje puno od preljuba. Ljudi generacije mojih roditelja ne bi javno priznali taj prijestup; ako bi ga počinili, to bi bilo u tajnosti. Poznati preljubnici s bili izloženi zlonamjernom ogovaranju, i nikada se ne bi hvalili svojim strastima u javnosti. Političari se i dalje posrame, a njihove karijere mogu biti uništene ukoliko preljub izađe na vidjelo. Ipak, danas kada pozovite nekog sa ženom na večeru može se pojaviti sa svojim ljubavnicom – čak i sa ljubavnicom koju još nitko ne poznaje – bez da dođe do ičega drugog osim blage znatiželje.

Utjecaj na brak je očit. U Britaniji, kao i u Americi, gotovo pola brakova će završiti razvodom, a u vrsti pristojnog društva kojeg čini naša urbana elita, brak nema veći legitimitet i nema veće javno poštovanje od usputnih veza. Službeni dokumenti su promijenjeni kako bi umetnuli riječi "partner" umjesto "supružnik", uklanjajući brak sa privilegirane pozicije u službenoj kulturi. Brak više nije društveno prihvaćena norma koja označava istinski zaključak seksualnog razvoja, nego individualni izbor, stvar samo onog para koji se upušta u njega.

Stoga danas ne postoji nikakav sram vezan uz razvod. Serijska poligamija je sada norma među uspješnim ljudima, a oni koju gube takvim razvojem događaja – *žene i djeca koju napuštaju* – nemaju više najvažniju zaštitu odnosno društvenu kaznu za one koji čine takve stvari. Naše društvo obasipa sentimentalnim suosjećanjem imaginarne žrtve, čije je nemarno ponašanje i pravi uzrok njihove nesreće, ali je potpuno ravnodušno prema stvarnim žrtvama, poput nezakonite ili napuštene djece, čija nesreća proizlazi iz odbijanja osuđivanja prekršitelja.

Prijestupi nisu bili podijeljeni u zakonske prijestupe (kojim se bave samo zakoni) i prekršaje pristojnosti (kojim bi se bavila društvena opomena). Neki oblici ponašanja – *primjerice, nepoštenje* – spadalo je u obje kategorije i moglo ga se učinkovito kontrolirati kombinacijom kazni i društvenog odbacivanja. Osuđeni kriminalac bio je osramoćen zbog svojeg ponašanja i bio je ili izopćen ili je morao živjeti u stanju pokore. To je imalo smisla, jer glavni smisao posramljivanja nije kazniti zločin nego odgojiti ljude koji ih neće počinjavati. Tako je kriminalac bio primjer iz kojeg je ostatak društva učio.

Ali stigma sada više ne postoji čak niti za zločin. Osuđeni lopovi i provalnici nisu više automatski isključeni iz društvenih okupljanja. Štoviše, neki (poput engleskog kriminalca Howarda Marksa) doživjeli su pohvale jer su pisali o svojoj "zaigranoj mladosti" i radosnim trenucima koje su doživjeli kao dileri drogom, razbojnici ili provalnici; a ako se zločin može prikazati kao napad na institucija buržoazijskog društva, rehabilitaciju je još lakše dobiti. Primjer za to je Nick Leeson, zaposlenik Baring banke (sama simbol dostojanstva i integriteta Londonskog financijskog svijeta) koji je potrošio povjerene mu sredstava i tako uništio ovu časnu instituciju i mnoge živote koji su ovisili o njemu. Nakon što je odslužio kaznu u Singapurskom zatvoru, Leeson se vratio u Englesku i postao medijska zvijezda, davao je intervju i pisao članke, uživao je svoj trenutak slave kojeg je pošteno naplatio. Čak i nasilni kriminalci, ukoliko su *"odslužili svoje*" i *"platili drug društvu"* mogu uživati u herojskom dočeku kada putuju u različite države, kao što je doživio silovatelj Mike Tyson prilikom svog nedavnog posjeta Britaniji.

U Britaniji, vodeća udruga posvećena kriminalcima se zove *"Nacionalno društvo za Brigu i Rehabilitaciju Prijestupnika."* Njezina svrha je pretvoriti kaznu u povlasticu države i neutralizirati želju društva da osigura dodatnu kaznu. Nisu *"kriminalci"* nego *"prijestupnici;* nije *"kazna"* nego *"briga"* i "*rehabilitacija*" – ili da iskoristimo politički korektan izraz, "*društveno uključivanje*". Nikakva stigma ne bi trebala pratiti kriminalca zbog njegovog zločinca: zakon ga kažnjava prema neutralnim i objektivnim kriterijima. Naša jedina uloga je oprostiti i zaboraviti, "rehabilitirati," pod pretpostavkom kako je dug otplaćen; a razmišljajući tako o zločinu, uvelike povećavate njegovu vjerojatnost, jer uklanjate pravi motiv za dobro ponašanje odnosno strah od osuđivanja. Kada odgovor na kriminal nije zamjeranje nego rehabilitacija, zločin je de-moraliziran, lišen krivnje, postaje tržište u kojem djela sudimo po cijeni, a ne njihovoj vrijednosti. Cijena silovanja je sedam godina; a kada platite cijenu vraćate se, poput Mikea Tysona.

Često mislimo kako napad na stigmu počinje sa velikim dramama protestantske krivnje – *Hawthornovom 'Scarlet Letter', ili Ibsenovom 'John Gabriel Borkamn'* – ali on je već prisutan u Prosvjetiteljskom naglasku na individualne slobode kao cilju društvenog život i u romantičkoj predodžbi socijalnog autsajdera. Romantička mašta identificira se spontano *(kao u Goetheovom Faustu)* sa onime koji napušta konvencije ili je osuđen i odbačen od strane onih koji uživaju sigurnost neupitnih rutina. Takva romantiziranje izopćenika postaje standard u suvremenoj literaturi, a "MrsGrundy", kruti obdržavač običaja

nasuprot životne potrebe da im pobjegnemo, postaje objekt prezira – zajedno sa samim običajima, čija važnost za društvo se sve brže zaboravlja.

Tako suvremenoj, post-romantičkoj imaginaciji tendencija održavanje društvenih normi kroz stigmu i sram se čini odvratnom, ona je oblik lošeg ponašanja, a ne odgovor na njega. Američka kultura se usprotivila starim oblicima društvene stigme, odbacujući svoje puritansko naslijeđe kao nešto sramotno – novi razlog da se srame. Rat (dvadesetog stoljeća) protiv krivnje je ubrzao taj proces. Djelomično zahvaljujući pogrešnom tumačenju i vulgarizaciji Freuda od strane onih koji su smatrali "represiju" zlom a "oslobođenje" lijekom za nju, a djelomično zahvaljujući, egzistencijalističkom vjerovanju u "autentičnost" i "dobru vjeru", krivnje postaje negativna sila, izvor patnje bez ikakve kompenzacijske koristi.

Mnogi teoretičari potpisuju taj zaključak. Primjerice, Freudov učenik Wilhelm Reich je napadao "patrijahalnu obitelj" kao izvor seksualnog potiskivanja i deformacije pojedinčevog libida – kao da je seksualna potiskivanje neupitno loša stvar. Njegova funkcija orgazma nudila je oslobođenje naših seksualnih nagona pružajući im jednostavan i moralno neutralan cilj – ne ljubav ili privrženost ili razmnožavanje ili obitelj, nego kratak spazam tijela. Herbert Marucs proširio je istu ideju jezikom marksističkog humanizma, a Sartre je razvio cijelu teologiju oslobođenja, osmišljena kako bi prikazala konvencionalno društvo, njegove norme i sankcije i konvencije, kao izvor svega što je zlo, svega što nas sprječava u cvjetanju naše slobode i uživanju u plodovima istinskog izbora. Najveći grijeh za Sartrea je bila "loša vjera" – poslušnost autoritetu van sebe. Loša vjera je bio glas Drugog, a glavni neprijatelj ljudske slobode je ispravno razmišljanje, poslušnost zakonu i uzajamno vigilantna zajednica.

Napad na krivnju uključuje i odgovarajuće poricanje srama. Ukoliko ne trebamo osjećati krivnju zbog, primjerice, naših seksualnih avantura onda ne možemo niti osjećati sram zbog njih. Štoviše, svaki pokušaj da nas se posrami, da nas se omalovaži ili osudi zbog naših zavođenja, orgija, i pretjerivanja, je čin opresije, negiranje naših fundamentalnih prava. Zbog toga, pretpostavlja se, moramo budalaštine naših susjeda smatrati potpuno njihovim brigama, nešto što možemo kritizirate i ismijavati u istoj mjeri kao i sadržaj njihovih kolica u supermarketu. U seksualnoj sferi, baš kao i u području roba, jedini obvezujući zakon je zakon tržišta.

Međutim, čudan rezultat ovog pokreta odbacivanja stigme je uvođenje stigme drugačije vrste. Ljudi koji "osuđuju" nailaze na žestoko osuđivanje kakvo bi dobro prošlo u Salemu. One koji žive po starom moralu nazivaju uvredljivim imenima: ako iskazujete osudu i žalite zbog nezakonite djece i ovisnosti o socijalnoj pomoći koja je često rezultat toga, pokazujete kako ste "zlonamjerna duša" i nemate "suosjećanja"; ako se protivite normalizaciji homoseksualnosti onda ste "homofob"; ako vjerujete u Zapadnu kulturu, onda ste "elitist" – sve su to oznake koje mogu štetiti profesionalnoj karijeri. Stigma lebdi u anarhičkom svijetu individualističkih životnih stilova, spremna vezati se uz svakoga tko pozove na samokontrolu.

U tom kontekstu trebamo razumjeti i političku korektnost. Nova vrsta stigme stvara novu vrstu straha. Politička korektnost nije moralnost u tradicionalnom smislu: ne zahtjeva od Vas da promijenite svoj život, da se žrtvujete, ili da živite po postojećem kodeksu ponašanja. Ona Vam govori da pazite što govorite, kako bi izbjegli jedino prevladavajuće osuđivanje, a to je osuđivanje jer osuđujete. Poručuje Vam da govorite uključivo o drugim kulturama, drugim životnim stilovima, drugim vrijednostima; nikada ne zauzimati stav koji bi osuđivao neku od njih, ili izgovoriti riječi koje bi takvo što implicirale. Stoga i ekstremna kolebljivost novog kodeksa govora; svaka fraza ili idiom koja se čini kako implicira osudu druge kategorije ili klase ljudi može postati, gotovo preko noći, objekt stigme.

Međutim, za razliku od starih oblika stigme čija je funkcija bila vezati društvo zajedno i povezati svakog člana u zajedničku sudbinu, ova nova vrsta stigme ima upravo suprotan cilj: dopustiti društvenu fragmentaciju. Priča o "društvenom uključivanju" je maska za suprotno. Politička korektnost ne pokušava uključiti druge u "našu" zajednicu nego prihvatiti njegovu drugost i dopustiti mu da živi izvan nje. Ustvari, pokušava stvoriti društvo stranaca, svaki u svojoj potrazi svojim putem, bez da odgovara ikome osim sebi. Naravno, postoje granice: one aktivnosti koji izravno ugrožavaju život, tijelo i vlasništvo su još uvijek zabranjene, ali zabranjene su zakonom, a ne moralom. Pretpostavlja se kako su moralni kodeksi neučinkoviti i u svakom slučaju tek "subjektivne" sile. Ako bi i trebali imati nekakav odnos prema kriminalcu, onda bi on trebao biti utemeljen na pokušajima da ga "uključimo", unatoč njegovim pogreškama.

Ipak, postoji jedna velika iznimka takvom ponašanju, u srcu je naše moralne prirode. Ta iznimka je pedofilija. Britanci su bili mjesecima na nogama zbog slučaja Sarah Payne, osmogodišnjakinje koja je bila oteta, zlostavljana i ubijena. Sarah je, na svoj način, bila savršeni simbol starog moralnog poretka – nevino dijete brižnih roditelja, odrasla u tradicionalnoj obitelji. Izgubljena lica njenih roditelja na televiziji kod svakoga su izazvali ne samo suosjećanje zbog njihove patnje nego i svijest kako su mučenici. Predstavljaju stari moralni kod – *i svijet koji ga je nekad podržavao* – u društvu koji ga više ne prihvaća. Odgojili su dijete u svijetu koji više ne vjeruje u djetinjstvo – koji sve više povlađuje seksualizaciji djece i dopušta ima da postavljaju svoje agende, da obožavaju svoje idole, i da se odaju vlastitim idejama htjenja. Pedofili je iskoristio tu situacije, koju nitko nije imao moralne hrabrosti spriječiti.

Naravno, Sarah je ubijena, čak i u društvu oslobođenom srama, ubojstvo je zločin, ali svi znaju kako je Sarah ubijena jer je bila objekt nečije pohote, i da se ta pohota normalizira. Djeca u Britaniji, kao i u Americi, su prisiljena pohađati satove "zdravstvene edukacije" u kojima eksperimentiraju sa kondomima; Britanska udruga je nedavno izdala vodič za seks za djecu pod nazivom "Reci Da, Reci Ne, Reci Možda" u kojem objašnjavaju različite pozicije i uzbuđenja spolnog odnosa; doktori propisuju kontracepcijske pilule maloljetnim djevojkama i tako sami postaju sudionici u onome što je i službeno zločin; BBC prikazuje opscene i provokativne filmove u vremenu kada i djeca gledaju; djeca se prikazuju u

oglasima u provokativnim pozama; a dječji magazini su posvećeni gotovo samo jednoj temi; dečkima i curama.

Slučaj Sarah Payne doveo je do zanimljivog razvoja. Imena svih osuđenih pedofila u Britaniji su dodani u registar, kako bi škole, klubove i ostali koji zapošljavaju mogli unaprijed vidjeti postoji li neka opasnost. Osuđeni pedofili uvijek napuštaju mjesto zločina, znajući da ih nitko tu neće tolerirati, a njihovi pokušaji da započnu novi život su podržani od policije. Ipak, od slučaju Sarah Payne, novine *Sunday News of the World* su došle u posjed registra i objavile imena, fotografije i adrese ljudi koji su se našli na njemu, zajedno sa detaljima zločina. Policija se usprotivila, misleći kako se radi o pozivu na napade ili nešto gore. Ali nekoliko tjedana novine su tiskale taj dodatak, profitirajući na velikom javnom apetiti za tim detaljima, sada kada se razbudila dugo-uspavana želja za stigmatizacijom. Ubrzo su ljudi navedeni u novinama – neki pogrešno – pobjegli iz svojih domova, a glasna gomila se okupljala ispred kuća kako bi im prijetili i napali ih. Jedan je počinio samoubojstvo; a policija je preselila druge o velikom javnom trošku.

Slučaj je dodatno zanimljiv jer te iste novine nude svojim čitateljima priče kakve se prepričavaju po školskim igralištima, u kojima glavnu ulogu imaju one stvari i donje rublje, često opisane jezikom školske djece. Također objavljuju slike topless tinejđerki koje su, ako ne fizički, mentalno i moralno djeca. Novine su pokušali zaraditi na želji da stigmatiziraju stvari na kojima su također zaradili kada su ih izazivali.

Histerija oko pedofilije je indikativ društva koje je došlo do ruba samouništenja i stoji tamo optužujući prazninu. Ljudi posežu za svojim starim uvjerenjima: riječi poput "perverznjak" i "perverzija" odjednom im se čine ispravnima: gledaju krivca pogledom koji posramljuje, ponižava te ga isključuje. Prepoznaju prostranstvo zla koji je oko njih i među njima, zlo koje jedva priznaju.

Sukob između roditelja i pedofila je posljednja bitka u ime starog spolnog morala, konačni pokušaj spašavanja procesa kojim se društvo razmnožava ne samo fizički nego i moralno. To je najozbiljniji dokaz kako su i suvremeni odrasli ljudi još uvijek potaknuti voljom za stvaranje djece koja su produkt ljubavi, a ne hrana za nečiji apetit. Kada bi politička korektnost postala norma i u tim područjima – *kao što bi i mogla, kada se pomodna "prava djece" prošire i na pravo na spolnu privatnost, i kada Britanska vlada uspije u snižavanju granice pristanka na spolni odnos na doba kada su djeca još uvijek prisiljena ići u školu* – onda bi "društvo stranaca" napokon postalo stvarnost. "Društveno uključivanje" bi značilo društveno raspršivanje (*atomizaciju*), nitko ne bi brinuo o ponašanju drugih ljudi, pod uvjetom da on sam nije ugrožen, i gdje nitko ne čini ništa kako bi osigurao da se koristi i obaveze civilizacije prenose i dalje.

Naravno, nismo došli do tog stupnja. Ipak, dopušteni oblici stigmatizacije se smanjuju. Znamo da su neki oblici društvene kontrole potrebni. Čak i u prevladavajućoj klimi neznanja i negiranja, većina ljudi je sposobna zaključiti iz svog poznavanja povijesti kako barbarizam leži ispod površine, čeka svoju priliku da uništava. Ali ljudi se boje osuđivati

svoje susjede, nadajući se da će nekako budućnost društva biti u redu, iako su svi zauzeti povlačenjem iz napornog posla moralnog prosuđivanja.

Što se tiče liberalne inteligencije, čini se kako nije u stanju uočiti prijetnju i okrivljuje za svako povećanje društvene entropije one koji ga pokušaju očuvati. Doista, čini se kako je prevladavajuće mišljenje među našim elitama da seksualni običaji više nisu stvar javnog interesa, kako je irelevantno za društvo da ljudi zasićuju svoja osjetila i misli sa nasilnim, pornografskim ili perverznim slikama, i da će se u svakom slučaju djeca i dalje rađati, i dalje odrastati, i dalje uživati svoje godine nevinosti, i dalje hodati u školu sa svojim torbama na leđima te se vratiti doma svake večeri kako bi uživali u svijetu crtića. No takvo samodopadno vjerovanje je očito pogrešno: stvari su toliko loše u Britaniji da je sada zakonski prekršaj dopustiti svojoj djeci da hodaju bez pratnje po osamljenim cestama, a nijedan normalan roditelj ne bi dopustio svojem djetetu da večeri provodi vani, čak i u naseljenom susjedstvu – pogotovo u naseljenom susjedstvu.

Nestajanje stigme neizbježno znači da je društvena kontrola ostavljena državi. Tako država postaje čuvar društvenog reda, ali to se dogodilo upravo u trenutku kada država ne vidi nikakav lijek za društvene probleme osim "suosjećanja", što zapravo znači naviku subvencioniranja prekršitelja. Država više ne predstavlja normalno buržoazijsko društvo, njegova uvjerenja i običaje. Umjesto toga, država je postala subverziv tih stvari, predana monopoliziranju svih moralnih sankcija, istodobno im oduzimajući snagu. Kazne su sve lakše, izgovori sve prihvatljiviji, a sve prilike da osudimo ili prosudimo se guše političkom korektnošću.

Prekoriti svog susjeda znači riskirati njegovo društvo; podržati neku konvenciju znači izložiti se porugama oslobođenih. Ipak, dobrobit društva možda zahtjeva da obični ljudi preuzmu te rizike – rizike koji zahtijevaju hrabrost, pravednosti, čak i malo poniznosti ukoliko se to čini kako treba. Suvremena literatura nije često pisali o heroizmu konvencionalne savjesti, ali takvo junaštvo je prekrasno opjevano kod Grka; i u zborovima tragedija i u likovima poput Kreona iz Sofoklove Antigone, kada pokušava spasiti društvo unatoč strastvenim nedjelima svojih građana. Ništa nam neće bolje poslužiti od takve vrste junaštva – junaštvo neodobravanja, kada ljudi riskiraju osuđivanje zbog osuđivanja. Stigma nije djelo agresije nego znak da se brinemo o susjedovim životima i djelovanjima. Ona izražava svjesnost drugih ljudi, želju za njihovim dobrim mišljenjem, poticaj da se držimo društvenih normi koji omogućuju prosuđivanje. Radi se o vanjskom izražaju unutarnje uređenosti – deklaracija vjere u ljudsku prirodu.

Autor je RogerScruton, izvorna verzija: Bring Back Stigma

PS

> **"Nemojte nikada uklanjati ogradu sve dok ne znate razlog zašto je postavljena."**

G. K. Chesterton

Mislim da je jasno kako Scruton ne misli na neke zakonske odredbe nego na društvenu stigmatizaciju prekršitelja. Esej sam izabrao jer se slažem sa njegovom osnovnom porukom; ipak, nije mi bilo odmah jasno zašto piše o pedofiliji, ali s obzirom da piše o stigmatizaciji taj primjer ima smisla, reakcija koju ljudi imaju na takve slučajeve je reakcija moralnog gađenja i osuđivanja, ne prepoznaju to samo kao neku povredu prava. *(Iako, paradoksalno, djecu sve ranije izlažemo nekim stvarima.)*

Druga bitna stvar je zakonska situacija u društvima koji ne poštuju norme, nešto na tragu Chestertonovih citata; ***"Ukoliko ljude neće voditi Deset Zapovijedi, onda će ih voditi deset tisuća zapovijedi."*** odnosno još bolje ***"Kada prekršite (razlomite) velike zakone, ne dobijete slobodu, ne dobijete čak niti anarhiju. Dobijete male zakone."*** [Ako vas zanima Chesterton nemojte propustiti novi domaći blog Croatian Chestertonians koji se bavi njegovim životom i radom.] Ne mislim da bi društvo koje bi bilo "oslobođeno" svih normi bilo društvo slobode jer bi u takvom društvu umjesto društvenih normi imali zakone koji upravljaju našim međusobnim odnosima. Razni zakoni koji postoje u zapadnim državama svjedoče o takvom razvoju događaja, a niti naša vlada u zadnje vrijeme ne zaostaje za njima.

Iako je zakon o "nedopuštenom" ponašanju na javnim mjestima potreban, stigma je puno bolji odgovor na takvo ponašanje. Većini ljudi primjerice neće pasti na pamet otići gol do dućana (čak i ako ih nešto privlači takvom ponašanju) neovisno o tome kolika je zakonska kazna, ako je uopće ima, za takve egzibicije. Osim praktičnih razloga – *vremenskih uvjeta, ili gdje staviti novčanik* – postoji i normalna (nesvjesna) potreba da se ponašamo prema društvenim normama.

Iako je stigma danas opasna riječ (i djecu se uči da ništa ne stigmatiziraju), ona se danas upotrebljava za ljude koji nešto osuđuju. Kao što je filozof Polanyi objasnio teorijom "moralne inverzije", dolazi do toga da se prijašnje neodobravanje neke aktivnosti umjesto toga pretvara u neodobravanje onih koji neodobravaju takvu aktivnost. Zbog moralne inverzije više niti nemamo rasprave o moralnoj inverziji, vodimo se glavnim principom liberalizma odnosno; sva razmišljanja su dopuštena, sve dok su liberalna.

Politička korektnost zavladala je društvom, ali tolerancija ima novo značenje, kao što primjećuje Dalrymple u slučaju transeksualca koji se natjecao na izboru za miss Kanade;

> Priča o Jenni Talackovoj je priča o osobi koja zahtjeva pravo da bude drugačija prema svojim vlastitim željama, ali i da istodobno uživa povlastice konvencionalnog društva...

> Njezina ili njegova (ostavit ću čitatelju da odluči o prikladnoj zamjenici u ovom slučaju) priča je također o promjeni značenja kojeg vezujemo uz riječ (i koncept) "tolerancije". Nekoć je tolerancija značila ostaviti ljude na miru da se bave svojim stvarima ukoliko nisu nikome štetne, unatoč neodobravanju onoga što rade, danas je to zahtijevanje potpunog prihvaćanja, odobravanja, pa čak i slavljenja onoga što ste prije smatrali neprirodnim ili čak mrskim...

> Takvo poimanje tolerancije je naravno jednosmjerno. Svatko ima moralnu (i sve više pravnu) dužnost štedjeti osjećaje članove službeno ovjerene manjine, ali članovi te manjine nemaju dužnost, pravnu ili neku drugu, štedjeti osjećaje svih drugih, u kakvoj god da većini bili. Sloboda koju zazivaju je ona (da se sirovo izrazim) unošenja u vaše lice, a vi ne smijete ništa reći zauzvrat.

Predrasude prema predrasudama

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/predrasude-prema-predrasudama.html

> **Bez pomoći predrasuda i običaja, ne bih mogao pronaći put kroz sobu; niti bih znao kako da se ponašam u bilo kojoj situaciji**.
>
> *William Hazlitt*

Theodore Dalrymple započinje svoju knjigu *In Praise of Prejudice: The Necessity of Preconceived Ideas* pitanjem. "Ovih dana postoji velika predrasuda prema predrasudama: i upravo tako bi trebalo i biti, zar ne?... Iz toga *[definicije predrasude]* slijedi da bi nam cilj trebao biti živjeti bez predrasuda?"

Tipičnu predrasude vežemo uz rase i čini se potpuno neprihvatljivo imati ikakve predrasude. No, unatoč svim problemima koje određene predrasude imaju, znači li to da trebamo odbaciti sve predrasude i hoće li to rezultirati rješavanjem svih problema? Trebamo li onda ukloniti i sve navike (koje su tek bihevioralni oblik predrasuda)? Ljudi koji su sa obiteljima kroz povijest zajedno objedovali možda i nisu bili u stanju pružati opravdanje za takvo ponašanje ili odgovoriti na argumente protiv, no znači li to da takvo ponašanje nije imalo nikakvu vrijednost za uključene osobe? Znači li to da je danas potrebno imati upravo suprotan stav, imati predrasude prema ponašanju koje se nekoć održavalo predrasudama? Ima li poslodavac pravo djelovati prema svojim predrasudama i pitati zaposlenika o kriminalnoj prošlosti? Hoće li se djevojka othrvati svojim predrasudama prema udvaračima koji su bili zatvarani zbog pljačke, nasilja u vezi ili ubojstva?

Kao što TD opisuje; "Nitko ne želi priznati kako ima ikakvih predrasuda o ičemu. Priznati predrasudu znači proglasiti se zatucanim, vrstom osobe koja ne može, ili još gore ne želi, ispitati svoja unaprijed stvorena mišljenja, zbog toga ima sućuti samo za neke, farizejski osuđuje, ksenofobičnog je ponašanja, rigidno se drži svojih principa i uvjeren je u ispravnost svojih stavova. Osoba bez predrasuda je suprotnost tome. Sve svoje pretpostavke (i druge misli) stalno preispituje; suosjeća sa mnogima; dvoumi se i blago prosuđuje; građanin je svijeta, a ne nekog njegovo određenog dijela; razumjeti će, a ne osuditi; i unatoč samozadovoljstvu koje je prirodna posljedica njegove vrline, svjestan je svojih ograničenja.

Osoba bez predrasuda, ili još točnije, onaj tko se takvim proglasi, je osoba koja je prestravljena pomisli da ga netko smatra zatucanim, da kod njega prepoznaju slabost uma, nedostatak individualnost i mentalne snage, da on ne može misliti za sebe. Svaki pristojan

čovjek je dakle Descartes za svaku temu i svako pitanje sa kojim se susretne." U nastavku ulomak iz spomenute knjige;

Uporabe metafizičkog skepticizma

"Možemo se pitati zašto je danas toliko puno Descartesa u svijetu kada je u 17. stoljeću postojao samo jedan. Ne zaboravimo kako je Descartes, koji je tražio uvjerljiv prvi filozofski princip, bio genij: matematičar, fizičar i filozof koji je pisao u prozi takvom jasnoćom da je i dalje standard po kojemu sudimo, ili bi trebali suditi, radove francuskih intelektualaca. Jesmo li onda uzgojili rasu filozofskih divova, sa strašću da ispituju metafiziku ljudske egzistencije? Nadam se da me neće proglasiti narodnim neprijateljem kada izrazim svoju sumnju u to.

Popularnost kartezijanske metode nije posljedica želje da uklonimo metafizičku sumnju, i pronađemo sigurnost, nego upravo suprotno: sumnjati u sve, i samim time povećati opseg osobnih sloboda, unaprijed uništiti svaki filozofski temelj za ograničenje naših vlastitih apetita. Radikalni skeptik, barem danas, nije u potrazi za istinom, nego za slobodom – najvećom zamislivom slobodom koja bi omogućavala zadovoljavanje svih njegovih hirove. U području moralnog razmišljanje se ponaša kao i čovjek (koji se odbija oženiti) u području veza: nije voljan zatvoriti si ikakve opcije tako što bi si nametnuo neka ograničenja, čak i ona koja se smatraju čisto simboličkima. Jednom sam imao pacijenticu koja je pokušala izvršiti samoubojstvo jer ju je njezin dugogodišnji ljubavnik odbijao zaprositi. Pitao sam ga razlog zašto je odbijao, odgovorio je kako je brak tek komad papira i ništa ne znači. "Ako je samo komad papira i ništa ne znači, "pitao sam ga, "zašto ga ne želiš potpisati? Prema tebi, to ne bi ništa promijenilo, a njoj bi pružalo veliko zadovoljstvo." Odjednom, postavši čovjek najdubljih uvjerenja, odgovorio je kako ne želi živjeti u takvoj šaradi. Gotovo da sam mogao čuti argument koji ga je uvjerio kako je u pravu: kako su prava ljubav i pravo predanje stvar srca, nije im potrebna potvrda crkve ili države.

Skepticizam radikalnih skeptika koji istražuju svako pitanje, barem pitanja koja se tiču ponašanja, razlikuje se ovisno o temi kojom se bave. Malo ih je toliko skeptičnih da sumnjaju kako će sunce sutra izaći (iako će imati problema pri pružanju dokaza za heliocentričnu - ili bilo koju drugu - teoriju sunčevog sustava). **Takvi skeptici vjeruju da će se svijetlo upaliti kada pritisnu prekidač, iako nemaju dobro razumijevanje rada struje. Međutim, obuzme ih bijesan i nezasitan duh istraživanja u trenutku kada shvate da su njihovi interesi u pitanju – odnosno sloboda, ili odobrenje, da se ponašaju prema svojih hirovima. Tada su odjednom oboružani svom filozofijom, koju koriste za potkopavanje moralnog autoriteta običaja, zakona i stoljetne mudrosti."**

Više o knjizi možete pročitati u recenziji The Cult of Non-Judgmentalism.

Opisana razmišljanja su danas široko raširena tako da stalno možemo slušati slične stavove. Najbrži put da vidite problem sa onima koji pozivaju na preispitivanje svega je vjerojatno taj da ih jednostavno poslušati i preispitate točnost njihove filozofije. Ipak, unatoč tome što mislim da tradicionalne norme nisu tek predrasuda nego ih je moguće opravdati (za razliku od progresivnih), mnogi će inzistirati da im se demonstrira zašto bi odabrao upravo određeno ponašanje kad on ne vidi loše posljedice, ili ih vidi, ali su zanemarive s obzirom na njegovu dobit – vrlo često užitak različite vrste. *(Zanimljivo je da se samo tradicionalne norme proglašavaju predrasudama, a progresivne se automatski smatraju opravdanima i preispitanima.)*

Puno ljudi odbacuje inzistiranje na moralnom čovjeku kao nekome sa idealnim karakternim osobinama tako da uvjeravanje takve vrste za njih ne bi niti imalo smisla. Danas se često neko ponašanje prosuđuje samo prema posljedicama koje se često čine toliko udaljenima da se nema niti smisla zamarati sa njima što znači da ne postoji niti ništa problematično sa takvim ponašanjem. U nastavku je ulomak iz Scrutonovog eseja Why I Became a Conservative koji bi možda mogao potaknuti neke ljude na razmišljanje;

"Drugi Burkeov argument koji me impresionirao je bila suptilna obrana tradicije, predrasuda i običaja od prosvijećenih planova reformatora. Ova obrana se poklapala sa mojim istraživanjem estetike. Još dok sam bio školarac susreo sam se sa razrađenom obranom umjetničke i književne tradicije od strane Eliota i F.R. Leavisa. Na mene je uvelike utjecao Eliotov esej *Tradition and the Individual Talent*, u kojem je tradicija predstavljena kao stvar koja se stalno razvija, ali je ipak kontinuirana, utvrđuje se svakim dodatkom, prilagođava prošlost sadašnjosti i sadašnjost prošlosti. Takva koncepcija koja je objašnjavala smisao Eliotove vrste modernizma (modernizma koji je suprotnost onoga koji je prevladao u arhitekturi), također je uključivala i proučavanje prošlosti; pretvorila je moju vlastitu ljubav prema klasici u umjetnosti, književnosti, i glazbi u vrijedan dio moje psihe kao suvremenog ljudskog bića.

Burkeova obrana tradicije kao da je prenijela taj isti koncept u svijet politike, opisala poštivanje običaja, ustanova i postojećih društvenih načina, kao političku vrlinu, a ne znak samodopadnosti kako su to većinom vjerovali moju suvremenici. Burkeova provokativna obrana "predrasuda" - *pod time je mislio na skup vjerovanja i ideja koje nastaju instiktivno u društvenim bićima, i koje odražavaju osnovno iskustvo društvenog života* - bila je objelodanjenje nečeg što sam do tada potpuno previdio. **Burke me uspio uvjeriti kako naša najnužnija uvjerenja mogu biti i neopravdana (i u nemogućnosti da ih opravdamo) iz naše vlastite perspektive te će pokušaj da ih opravdamo dovesti samo do njihovog gubitka. Zamijenivši ih sa apstraktnim racionalnim sustavima filozofa, možemo misliti kako smo racionalniji i bolje opremljeni za život u suvremenom svijetu, ali činjenica je da smo manje opremljeni, i naša nova uvjerenja su puno slabije opravdana, upravo iz razloga što su opravdana od strane nas samih.** Pravo opravdanje za predrasudu je ono koje je opravdava kao predrasudu, a ne kao racionalni zaključak argumenta. Drugim riječima, takvo opravdanje se ne može izvesti iz naše vlastiti

perspektive nego samo izvan nje, primjerice kao što antropolog može opravdati običaje i rituale nekog nepoznatog plemena.

Primjer će ilustrirati što želim reći: predrasude vezane uz seksualne odnose. One variraju od društva do društva; ali sve donedavno imale su zajedničku značajku, a to je da su ljudi razlikovali dolično od nedoličnog ponašanja, zgražali su se na eksplicitno seksualno pokazivanje, zahtijevali pristojnost *(eng. modesty)* kod žena i kavalirstvo kod muškaraca u pregovorima koji prethodne seksualnom zajedništvu. **Postoji vrlo dobri antropološki razlozi za to, u vidu dugotrajne stabilnosti seksualnih veza i predanosti koja je potrebna ukoliko želimo djecu odgajati u društvo. Ali to nisu razlozi koji motiviraju tradicionalno ponašanje žena i muškaraca. Takvo ponašanje je vođeno dubokom i nepokretnom predrasudom, u kojoj su uvredljivost, sram i čast krajnji temelji. Seksualnom osloboditelju nije problem pokazati kako su ti motivi iracionalni u smislu da nisu utemeljeni na razumnom opravdanju koje je dostupno osobi čiji su to motivi. On može predložiti seksualno oslobođenje kao racionalnu alternativu, kodeks ponašanja koji je racionalan za osobu koja odlučuje jer se kompletan kodeks temelji na transparentno razumnom cilju odnosno seksualnom užitku.**

Zamjena razuma za predrasudu se doista dogodila, a rezultat je upravo onakav kakvog bi Burke očekivao. Ne samo kolaps povjerenja među spolovima, nego i problemi u reproduktivnom procesu – nedostatak i oslabljena obaveza roditelja, ne samo jednog prema drugome, nego i prema svojim potomcima. U isto vrijeme, osjećaji pojedinca koji su bili poduprijeti i ispunjeni tradicionalnim predrasudama su ostali izloženi i nezaštićeni skeletnom strukturom racionalnosti. Zbog toga je došlo do vanrednog stanja u Americi gdje su sudske tužbe zamijenili običnu ljubaznost, post-snošajne optužbe "silovanja na spoju" zamijenile su pred-snošajnu čednost, a pokušaji neprivlačnih muškaraca se rutinski kažnjavaju kao "seksualno uznemiravanje". To je primjer što se događa kada uklonimo predrasudu u ime razuma, bez ikakvog obaziranja na stvarnu društvenu funkciju koju jedino predrasude mogu ispuniti. Moje uviđanja istine u Burkeovoj, inače donekle paradoksalnoj, obrani predrasuda je djelomično potaknuto upravo razmišljanjem katastrofe seksualnog oslobođenja."

PS

Iako sam za uvod odabrao Hazlittov citat, nisam onaj napoznatiji; "Predrasuda je dijete neznanja", ili još jedan: "Ipak, ne postoji tako snažna predrasuda kao ona koja proizlazi iz navodnog oslobođenja od svih predrasuda", ili "Nijedan mudar čovjek ne može prezirati predrasude drugih; čak bi trebao imati određeno strahopoštovanje prema svojima, kao da se radi o starim roditeljima. Na kraju bi se mogle dokazati mudrijima nego što je on."

Talibani štednje i/ili isposništva

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/talibani-stednje-iili-isposnistva.html

Izvorna verzija naslova ovog članka je "Talibans of Austerity" (autor je Theodore Dalrymple), nisam siguran koja je hrvatska riječ za "austerity", u medijima je prevode kao "štednju", ali to mi se čini kao preblaga riječ, možemo je još prevesti i kao "surovost", "asketizam", "isposništvo". S obzirom da se radi o pojmu vezanom uz ekonomiju, opisno je prevode kao "mjere štednje" ili "politika rezova".

" Nedavno mi je zapela za oko rečenica u francuskim novinama Le Monde-u: *Il y aura toujours des talibans de l'austérité*, uvijek će biti talibana isposništva. Izrekao ju je ekonomist Jean Pisani-Ferry u razgovoru o krizi Euro zone, odmah sam se prisjetio konfucijeve izreke kako je prvi nužan zadatak u ozdravljenju vladavine ispraviti jezik. Riječi moramo koristi ispravno, jer ukoliko to ne radimo slijedi moralni kolaps.

Neki lingvisti bi mogli prigovoriti kako se značenje riječi mijenja i nikada nije apsolutno određeno: primjerice, ako dovoljno ljudi upotrebljava riječ ravnodušan *(eng. disinterested)* kao značenje za nezainteresiran *(eng. uninterested)*, onda ta riječ stvarno poprimi takvo značenje, a činjenica da tada postaje teško objasniti što je nekoć riječ ravnodušan značila nije problem vezan uz sve to. Hoće li sama ravnodušnost nestati samo zato što je nestala riječ za nju? Razumni ljudi bi se mogli ne složiti oko odgovora.

Ali jezik mora biti na neki način vezan uz relativno određeno značenje jer inače riječi ne bi niti imale smisla. Razmislimo o frazi '*Talibans of austerity*' i što ona znači.

Austerity, prema definiciji Oxfordskog rječnika (a i ostali imaju slične) je *"teška samodisciplina ili samoograničenje; moralna strogost, rigorozna apstinencija, asketizam."* No jasno je kako je to samo dio onoga što profesor Pisani-Ferry želi reći, on koristi tu riječ da bi opisao pokušaj da se uravnoteži državni proračun, bilo povećanjem poreza ili smanjenjem rashoda (naravno, osobito potonje).

Možemo se pitati je li ekonomski mudro prebrzo smanjiti proračunski deficit, barem kada vlada ima toliko veliki udio u ekonomskoj aktivnosti pa bi drastično smanjenje dovelo do ozbiljnog pada agregatne potražnje. (Činjenica da vlada nikada nije niti trebala imati toliku ulogu u ekonomiji nije valjan prigovor: uvijek krećemo sa pozicije gdje jesmo, a ne gdje bi bili da smo bili mudriji.) Pitanje brzine kojom smanjujemo deficit državnog proračuna, i

način na koji to postižemo, je još jedno od mnogi pitanja oko kojih se razumni ljudi mogu ne slagati.

Ali nazivati pokušaje da uravnotežimo proračun "isposništvom", odnosno reći kako živjeti u okviru svojih mogućnosti znači *"rigoroznu apstinenciju, aketizam"* – da *se radi o nekoj vrsti puritanizma koji uništava svima zabavu*, upućuje na zaključak kako je pošteno, pravedno i pristojno činiti upravo suprotno. To je pokazatelj revolucije u našem senzibilitetu.

Ustvari, uvelike je nečasno živjeti van svojih mogućnosti, barem kada troškove plaćaju drugi, što je neizbježno kada posuđivanje postane čitav, kronični način življenja – *kao što je postao u mnogim državama*. Otplata postaje nemoguća što je poznato i unaprijed; nastavljate posuđivati kako bi nastavili živjeti višim standardom nego što ga vaša zarada opravdava, i to sve znajući da ćete u konačnici propasti ili, metaforički govoreći, vratiti onu težinu lima koju ste posudili zlata. Možda oni koji su bili dovoljno nepromišljeni da vam posuđuju u takvim okolnostima i zaslužuju da izgube sve ili dio svojeg novca; ali ne možemo prikriti činjenici da je, barem prema tradicionalnim standardima morala, vaše ponašanje bilo nečasno, nemoralni i nepošteno.

Ukoliko pojedinac duguje novce, časno je da ograniči svoju potrošnju kako bi vratio dugove, i da ne posuđuje još novaca samo da bi zadržao svoj trenutni standard života sve dok ne dođe do točke kada mora proglasiti bankrot. Dovoljno sam star da se sjećam vremena kada su siromašni ljudi izbjegavali posuđivati zbog straha da neće biti u mogućnosti otplatiti dug, i tako izgubiti svoje samopoštovanje. Njihovo samopoštovanje im je bilo važnije od razine potrošnje stvari bez koji mogu živjeti.

Naravno, države nisu pojedinci. Kada osoba koja radi za vladu primi određenu plaću nikada mu ne padne na pamet da je primio više nego što je ekonomski opravdano ili održivo, ili da on ustvari živi na račun vjerovnika. Kada sam radio kao liječnik za britansku vladu, nikada mi nije palo na pamet da sam preplaćen barem za iznos kojeg je vlada morala posuditi kako bi me platili, i da ja također tako živim u određenoj mjeri na kredit – *iako nije moj, nego vladin*. Niti danas kada sam umirovljen mi ne pada na pamet da moja mirovina slično tome znači živjeti na tuđi kredit, ili kada mi iz javnih sredstava plaćaju za medicinsko-pravne usluge koje i dalje nudim, da tada zapravo zahtijevam od vlade da posuđuje novac kako bi mi platila. Naš individualni osjećaj za čast nije uključen kada vlada posuđuje, a taj prihod na različite načine dolazi i do naših džepova.

U takvim okolnostima moralno kvarenje, *zbog stalnog življenja od posuđenog novca koji se nikada neće vratiti,* se može sakriti od onih koji to čine, iako samo posredno. Njihov osjećaj odgovornosti je toliko oslabljen da niti ne shvaćaju da imaju ikakvu odgovornost. Grčki narod je razumljivo, ali svejedno pogrešno, doživio snižavanje standarda življenja kao nepravdu; oni je ne vide kao posljedicu nezasluženog visokog prethodnog standarda, zato što im je takav standard omogućen putem nečeg apstraktnog, vlade. S druge strane, u Španjolskoj je privatni dug bio krivac, ali stanovništvo također nije smatralo da je njihov visoki standard življenja ekonomski neopravdan.

Ideja da živjeti unutar svojih mogućnosti predstavlja oblik isposništva, a ne (osim u iznimnim okolnosti) osnovnu moralnu dužnost časnih ljudi, pokazuje kako se ispod ekonomske krize nalazi duboka moralna kriza zapadnog društva."

***

> Nedavno se *Dalrymple* osvrnuo i na predsjedničke izbore u SAD-u, iz eseja Envy and the Undoing of American Mores:

" Obamino referenciranje na Romneyevo veliko osobno bogatstvo je implicitno pozivanje na zavist. Zavist je jedan od sedam smrtnih grijeha, i samim time predstavlja stalnu napast za pala bića poput nas. Uz mogući izuzetak oholosti, radi se o grijehu kojeg je najteže izbaciti iz ljudskog srca; puno je destruktivniji od neumjerenosti.

Bez sumnje, američko društvo ima puno mana, baš kao i svi ljudi; ali grijeh od kojeg su tradicionalni bili najslobodniji, u usporedbi sa drugim društvima, je bila zavist. Više ljudi je željelo sreću uspješnima u Americi nego u bilo kojem drugom društvu, iako naravno ne svi; manje je ljudi bilo obuzeto zavišću, a više je ljudi bilo inspirirano njima nego u bilo gdje drugdje u svijetu. Postojalo je vrijeme kada se iskazivanje ili apeliranje na zavist smatralo ne-američkim, odbacivanjem Američkog sna. Nixon je prezirao Kennedya kao pseudo-aristrokratsko razmaženo derište, ali nije se to usudio reći u javnosti kako ne bi zvučao zavidno.

Dakle Obamino pozivanje na zavist je simptom, možda ojačavanje, kulturne promjene. Ne treba niti spomenuti kako je njegova vlastita financijska pozicija nešto na čemu mu može 99.9 posto (zavisti sklono) ljudi zavidjeti, ali pozivanje na zavist, sugerirati čak i podsvjesno kako je čovjek sa velikim bogatstvom na neki način egzistencijalno manje pogodan *ipso facto* za najvišu poziciju nego čovjek koji ima manje novca, nije u duhu američke tradicije baš kao što ne bi bilo niti podsmjehivanje čovjeku skromnih početaka.

Poticanje ili iskorištavanje zavisti je pogrešno, čak i ako oni usrećeni ne zaslužuju svoju sreću."

O Licemjerju - Bill Vallicella

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/o-licemjerju-bill-vallicella.html

Ljudi vole optuživati druge zbog licemjerja, ali čini mi se kako ih se tek nekolicina upitala što uopće misle kad spominju tu riječ. Potrebno je istaknuti kako licemjera ne možemo definirati kao osobu koja se zalaže za visoke moralne standarde, ali ne uspijeva živjeti po njima. Jer prema takvoj definiciji, svi koji se zalažu za visoke moralne standarde bi bili licemjeri. S obzirom da je podbaciti ljudski, definiranje licemjera kao osobe koja ne uspijeva živjeti prema visokim standardima za koje se zalaže bi značilo kako je jedini način izbjegavanja licemjerja da osoba odbaci svoje visoke moralne standarde – a upravo je to nešto što danas mnogi rade. Nitko vas ne može optužiti da ste licemjer ukoliko nemate nikakvih standarda, ili imate standarde koje je lagano zadovoljiti.

Ne, licemjer nije osoba koja se zalaže za visoke standarde koje ne može uvijek ispuniti: osoba koja ovo piše se zalaže za visoke standarde, ne uspijeva ih ispuniti svakodnevno, ali nije licemjer. Licemjer je netko tko se zalaže za visoke moralne standarde, ali se ne trudi kako bi živio u skladu sa time. On samo priča o visokim idealima, daje prazna obećanja, bez da ih pokuša ispuniti. Nekoga to priča o idealima, pokušava ih ispuniti, ali pritom posrće, ne možemo opravdano optužiti da je licemjer. To je ono što želim istaknuti.

Druga stvar koju želim istaknuti je da postoji nešto gore od licemjerja; odnosno nemati izbora-dostojne ideale. Onaj tko samo govori o idealima barem prepoznaje njihov legitimitet, potrebu da ih se držimo. Takva osoba je moralno superiorna onoj koja izbjegava optužbe za licemjerje tako što uopće nema nikakve ideale.

Primjerite kako sam rekao "izbora-dostojne ideale". Bolje nemati ideali nego imati pogrešne. Pogrešno je misliti kako je dobro biti idealističan *sans phrase*.

Možda su nam potrebne četiri kategorije;

- **Sveci** – zastupaju visoke i izbora-dostojne ideali te nikada ne propuštaju živjeti prema njima.
- **Stremitelji** – zastupaju visoke i izbora-dostojne ideali te iskreno pokušavaju živjeti prema njima, ali su podložni propustima
- **Licemjeri** – zastupaju visoke i izbora-dostojne ideale, ali se slabo ili nimalo trude kako bi živjeli prema njima
- **Hulje** – lišeni moralnog smisla, čak niti ne prepoznaju visoke i izbora-dostojne ideale, a kamoli da pokušavaju živjeti prema njima

***

Autor gornjeg teksta je filozof William F. Vallicella, preuzeto sa njegovog bloga Maverick Philosopher, izvorni tekst Hypocrisy. Još jedan post posvetio je "kontroverznoj" tvrdnji kako je bolje prepoznati neke ideale, bez da pokušavate živjeti prema njima nego nemati nikakve ideale, više o tome u postu Is the Scamp Worse Than the Hypocrite? Right and Left Perspectives (uz rasprava u komentarima).

Dodatak gornjem tekstu je i njegov kratak post (Addendum on Hypocrisy);

> Jednom sam čuo radio-oglas u kojem se promovira *"Amerika bez droga."* Muški glas objavljuje kako je licemjer jer zahtjeva da njegova djeca ne rade ono što je on nekoć radio, odnosno da ne koriste ilegalne droge. Ideja oglasa je kako je nekad dobro biti licemjer.

> Sigurno je kako taj oglas pokazuje nerazumijevanje pojma licemjerja. Licemjerje je moralna mana, ali ako netko propovijeda apstinenciju, njegova apstinencija je moralno pohvalna bez obzira što je radio u mladosti. Zapravo, promjena u njegovom ponašanju govori u prilog njegovom moralu.

> **Licemjer nije netko tko ne uspijeva živjeti u skladu sa idealima za koje se zalaže, nego netko tko niti ne pokušava živjeti prema njima. Odgovarajuća definicija licemjerja mora dopustiti i moralni pad. Također, odgovarajuća definicija mora dopustiti i moralnu promjenu**. Nekoga tko prije nije pokušavao živjeti prema idealima za koje se sada zalaže ne možemo zvati licemjerjom; taj pojam se odnosi na one koji ne pokušavaju živjeti prema idealima za koje se sada zalaže.

PS

Postoji još puno situacija u kojima se ljude *(većinom konzervativce)* optužuje zbog licemjerja *(iako se često radi tek o nepoznavanju argumenata za određeni stav)*, kao što primjerice Feser ističe;

> "Netko čija djeca ne žive prema standardima koje ih je naučio nije nužno licemjer – što neuspjeh osobe A da prihvati savjet osobe B govori o karakteru osobe B?

> Tu, kao i drugdje, liberali koji optužuju druge zbog pojednostavljenja često propuštaju uočiti prilično očitu konceptualnu razliku – možda zbog nepažljivosti koja je produkt užarene političke rasprave. Ili možda zato što su i sami licemjeri."

Moglo bi se sve to primijeniti na naše nedavne progresivne trendove, ali odlučio sam za kraj citirati Dalrymplea o tome kako danas prosuđujemo moralnost:

> Pretpostavka kako je legalnost nekog čina jedini kriterij prema kojem bi se on mogao ili trebao prosuđivati me šokirala. Radi se o zlokobnoj pretpostavci. Prema njoj je zakonodavstvo kompletan sudac ponašanja i morala, što znači da predaje državi kvazi-totalitarnu moć bez da ju je država ikada tražila. Samo država odlučuje što možemo ili što ne smijemo činiti: ne moramo donositi ikakve moralne odluke za sebe, jer ono za što imamo zakonsko dopuštenje je ujedno, po definiciji, moralno prihvatljivo.

> Još gore od te implicitno totalitarne pretpostavke je nedostatak svijesti kako se društva povezuju, i kako društveni život postaje podnošljiv, a kamoli ugodan. Na kraju krajeva, zakon ne zabranjuje grubost, nepristojnost i bezbroj neugodnih navika, ali jasno je da primjerice povećanjem učestalosti nepristojnosti, život u društvu postaje sve napetiji i opasniji.

> Ono što mi je bilo najčudnije kod novinara *(koji je zagovarao tu pretpostavku)* je njegovo savršeno ponašanje i rafinirani ukus. Unatoč tome, imao je toliko malo povjerenja u vrijednost stvari koje je cijenio tako da se činilo kako je ravnodušan prema njihovom nestanku ili uništenju. Tako umiru civilizacije: ne sa glasnom eksplozijom nego tihim cviležom.

PPS

Za kraj jedna slika kao odgovor popularnom prigovoru (inspirirano ovim, odnosno ovim natpisom).

Nepovoljni položaj konzervativaca

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/nepovoljni-polozaj-konzervativaca.html

"Mi konzervativci smo u nepovoljnijem položaju u odnosu na našu ljevičarsku braću. Mi ne tražimo smisao našeg života u političkoj sferi nego u privatnoj: u hobijima, sportu, poslovima i profesiji, u nama samima, našim obiteljima, prijateljima, susjedima, zajednicama, klubovima i crkvama; u utrkama i šahovskim turnirima; u pojedinim užicima svakodnevnog života.

Ne tražimo u politici smisao. Iznad svega, mi konzervativci ne tražimo nikakvo transcendentno značenje u političkoj sferi. Ili negiramo da takvo što postoji, ili ga tražimo u religiji, ili u filozofiji, ili u meditaciji. Konzervativac neće tražiti neki idealni svijet; on neće, poput ljevičara, tražiti otkupljenje u ljudskoj budućnosti. Konzervativac razumije ljudsku prirodu, njene stvarne mogućnosti i stvarna ograničenja. Ne prihvaća utopijske iluzije. Neće prihvatiti zamjensku soteriologiju.

Konzervativac nikada ne bi mogao napisati knjigu sa naslovom *The Politics of Meaning*. Politika je za konzervativce nešto poput skupljanja smeća: ne radi se o ugodnom poslu; netko ga treba obaviti; bilo bi bolje kada to nitko ne bi trebao raditi; i svi bi trebali pomoći da se taj prljavi posao obavi. No, postoji malo značenja, imanentnog ili transcendentnog, u skupljanju smeća i čišćenju kanalizacije: to su aktivnosti koje moramo obaviti kako bi mogli nastaviti sa smislenim aktivnostima.

Malo pretjerujem. Pisati znači pretjerivati, kao što bi neki rekli, što zapravo znači meta-pretjerivati. No, pretjerujem kako bih istaknuo ozbiljnu stvar. Mi konzervativci ne tražimo značenje u pogrešnim stvarima, i zato što to ne radimo smo u nepovoljnijem položaju. Nismo u stanju prenijeti svu našu energiju i predanost u političku borbu. Mi čak niti ne koristimo riječ "borba". Nismo potpuno predani pobjeđivanju potpuno predanih totalitarijanaca koji bi nas željeli poraziti.

No, sada moramo postati aktivni. Ne u smislu ljevičara koji traže smisao u aktivizmu radi samoga sebe, nego moramo obraniti sebe i svoje vrijednosti kako bi obranili privatnu sferu od ljevičarskog totalitarnog zadiranja. Konzervativne vrijednosti slobode i samodostatnosti i fiskalne odgovornosti su pod jakim napadima administracije. Dakle, ako cijeniti svoj život i slobodu, trebali bi se informirati i poduzeti odgovarajuće mjere.

Moramo lišiti "konzervativnog aktivista" tog oksimoronskog prizvuka. Previše toga je na kocki."

Autor članka je filozof Vallicella, izvorni članak The Conservative Disadvantage.

Iako autor piše o situaciji u SAD-u, mislim da se napisano može, *barem djelom*, primijeniti i na našu situaciju. Sličnom temom se Vallicella bavio i u postu Why are Conservatives Inarticulate?*(kao i općenito na svom blogu)*, u kojem komentira kako je konzervativcima ponekad teško objasniti i opravdati svoja uvjerenja *(primjerice protiv infanticida)*, ali kako nije dovoljno imati ispravna uvjerenja nego je potrebno znati ih i opravdati. Mislim da je previše očekivati od prosječnog čovjeka da se upušta u takve rasprave.(Više o tome možete pročitati primjerice u postu: O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna Zabluda ili Kako miješati religiju i politiku?)

***

Gornji članak se može općenito primjeniti na društvene trendove, a u nastavku dva video isječka sa Thomasom Sowellom (naglasak više na ekonomska pitanja);
- Thomas Sowell - Left vs Right
- The Difference Between Liberal and Conservative

***

Bruce G Charlton na svome blogu također često komentira ljevičare, primjerice u What has the Left actually conquered?;

> Ljevica (liberalizam/socijalizam/politička korektnost) je, naravno, pobjedila na Zapadu – kolonizirajući elitu intelektualaca vlade, javne uprave, prava, crkvi, obrazovanja i tako dalje.

> No što je suština njihove pobjede – što je točno Ljevica zapravo osvojila? Odgovor je jednostavan i jedan. Odgovor je masovne medije. Jezgra trijumfa su masovni mediji – ali potreban je bio i daljnji element: širenje masovnih medija kako bi zaokupili pozornost većine ljudi, većinu vremena.

> Dakle, danas, masovni mediji su stvarnost. (Stvarnost sama za sebe je postala tek stvar mišljenja: individualna anegdota: Bezvrijedna, zapravo zla, ukoliko nije ovjerena od strane medija.)

> Dakle to je osvajanje Zapada – osvajanje masovnih medija u situaciji kada masovni mediji dominiraju umovima mase ljudi.

O medijima i ljevici sam također već pisao: Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika ("skrolajte" do podnaslova Medijska Pristranost).

***

U još jednom postu The Leftist moral distortion, BGC se bavi najvećim moralnim

problemima koje naglašava Ljevica *(nije baš uvijek sistematičan, ali ima zanimljivih razmišljanja)*;

> Kako bi ikoja razumna osoba mogla stvarno pretpostaviti da su glavni problemi modernog Zapadnog svijeta siromaštvo, nejednakost, rasizam, bigotizam, netolerancija, ugnjetavanje žena, okrutnost ili moralističko licemjerje?

> Ipak, to ludilo je upravo ono što Ljevica vjeruje – posebno ljevičarski intelektualci – kao što to svjedoče i milijuni medijskih izvještaja, filmova, romana, tv programa, školskih i sveučilišnih programa, vladina birokracija te marketinških materijala velikih korporacija.

> To predstavlja glavnu struju modernog morala.

***

> Ono što se ovdje implicitno zahtjeva jest da ne postoji više nikakav trag nijednog od tih problema – a za postizanje tog cilja nijedna cijena nije previsoka.

> Bilo koja ili sve tradicionalne vrline se mogu i trebaju žrtvovati.

> Svaka stvarna, moguća ili sumnjiva instanca bilo kojeg od ovih problema, bilo kojeg stupnja *(s obzirom da nijedan stupanj nije dovoljno malen da bi ga ignorirali)*, smatra se krajnje odvratnom, nedopustivom i neoprostivom: zahtijeva hitnu i sveobuhvatnu akciju kako bi je iskorijenili.

***

> Kako je ova luđačka situacija nastala?

> Jedna mogućnost je da se radi o posljedici potrebe da se preoblikuje percepcija koja osigurava da se moderni sekularni ljevičari definiraju kao moralniji nego bilo tko u povijesti čovječanstva, moralniji od bilo koje religiozne osobe ili bilo koga tko nije Ljevičar.

> Iz vodeće moderne moralne perspektive sve povijesne osobe, svi vjernici i svi ne-Ljevičari su zli.

***

> I to je logika – zapravo apsolutna nužnost – kojom se moderni sekularni Ljevičari vode kako bi upravljali svime.

> Moderna sekularna Ljevica mora vladati, vladati svime, zato što je sve ostalo zlo; i očito zlo moramo potisnuti i na kraju iskorijeniti, zar ne?

> Radi se o moralnoj osnovi totalitarizma.

(Pretpostavljam da bi moglo doći do nesporazuma vezano uz ovaj zadnji tekst zbog loše definiranih pojmova koji se inače koriste - *"ljevičarska jezična intimidacija"* je napravila

svoje. Najnoviji Obamin oglas objašnjava ljevičarsku borbu.)

Humana ekonomija ili humano društvo?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/10/humana-ekonomija-ili-humano-drustvo.html

> U nastavku je Scrutonovo predavanje o Wilhelmu Röpkeu i njegovoj "socijalnoj tržišnoj ekonomiji". Röpkea vezuju uz ordoliberalizam. Bio je pod utjecajem austrijske škole ekonomije i katoličkog socijalnog nauka, posebno doktrine supsidijarnost, te je razvio svoju teoriju koja je vodila razvoj Njemačke poslije drugog svjetskog rata. Za razliku od austrijanaca, Röpke je smatrao da država i središnja banka imaju svoju ulogu u tržištu. Ne znam puno o njemu i njegovim teorijama, ali neka Scrutonova razmišljanja su mi se učinila posebno zanimljiva pa ih prenosim;

Dvije grčke riječi definiraju moju temu: *nostos* i *oikos*. Prva – od koje dolazi "nostalgija" – označava povratak kući, što je tema Homerove Odiseje. Druga - od koje dolazi "ekonomija" – označava sam dom, zamišljen kao mjesto naseljavanja, branimo ga od ubojica i pozivamo prijatelje i goste. Najosnovnije društvene potrebe i osjećaji su opisani tim riječima, kako danas živimo u uvjetima hiper-mobilnosti, u kojima se nitko ne naseljava dovoljno dugo da bi doživio osjećaj doma, onda nije začuđujuće da također živimo u uvjetima intenzivne nostalgije. Stalno tražimo mjesto za odmor, utočište od stresa i prolaznosti, uvjete u kojima ćemo se "vratiti sebi". Neki traže to mjesto u prošlosti, vjerujući kako se moramo vratiti jednostavnijem i mirnijem životu, drugi ga traže u budućnosti, vjerujući kako su stres natjecanja i mobilnost nešto što treba "prevladati". Nekolicina, ako itko, pronalazio to utočište u sadašnjosti.

Kada je Wilhelm Röpke odlučio pisati obranu "humane ekonomije" bio je pod utjecajem austrijske škole – posebno Misesa i Hayeka – čija je obrana tržišta od državnog planiranja i socijalističke distribucije doživjela novi kredibilitet zbog tiranije i ekonomskog nereda boljševičkog eksperimenta. Istovremeno, Röpke je bio svjestan da tržišta nisu dovoljna. Ona ne garantiraju cilj ekonomske aktivnosti, odnosno oikos, mjesto naseljavanja i sigurnosti gdje se ljudi međusobno poznaju i žive u miru sa svojim susjedima. Tržišni mehanizmi možda nisu dovoljni za društveni red, ali su nužni zbog svih razloga koje spominju austrijanci. Samo u tržišnoj ekonomiji cijene mogu služiti kao vodič za ograničenost robe, ili plaće kao vodič ponude radne snage. Samo u tržišnoj ekonomiji pojedinci mogu planirati svoje proračune i racionalno odlučivati kako će rasporediti svoju imovinu, svoj rad i svoje vještine pregovaranja. Argumenti koje je razvio Mises u svojoj kritici socijalizma su, prema Röpkeu, bili presuđujući. Planska ekonomija uništava informacije o kojima racionalne ekonomske odluke ovise. Ta informacije je dostupna u obliku cijena i ugovora u slobodnoj ekonomiji; ali nepovratno je raspršena pokušajima da ekonomijom diktiramo odozgor.

Ne mislim da bi itko tko je pratio pažljive argumente Misesa i Hayeka ikada sumnjao u to. Niti je Röpke to želio istaknuti. Röpkeov interes je bio oikos, za kojeg je vjerovao kako je u opasnosti odozgor zbog države – nešto što je iskusio na svojoj koži zbog nacista – ali također i odozdo, zbog anarhije neobuzdanog vlastitog interesa.

Danas je prilično normalno, da ljevo-liberalni mislioci samo pričaju o hayekianskoj teoriji tržišta. Reći će nešto poput; tržište je bitno kao odašiljač gospodarskih signala; i da, bez tržišta gospodarstvo nema načina kako povratiti ravnotežu nakon nekog poremećaja. Ali tržišta nemaju poštovanje prema društvenom poretku; ne stvaraju niti prenose osjećaj zajednice o kojemu mi svi ovisimo. Tržišta ovise te ohrabruju vlastiti interes i natjecanje, ništa im nije sveto, ništa nije van dosega kupnje i prodaje. Je li onda iznenađujuće da kapitalistička društva danas svjedoče društveni slom na dosad nezamislivoj skali jer ispunjenje vlastitih interesa odvlači misli i osjećaje potrošača od brige za zajednicu? Nije li "potrošačko društvo" upravo ono što možemo očekivati od filozofije koja postavlja "potrošački suverenitet" kao prvi princip gospodarskog života?

Röpke bi podržao nešto od toga, ali bio je odlučan da ne izvlači zaključak kojeg izvlače ljevo-liberalni mislioci, odnosno kako moramo kontrolirati tržište kroz državu. Vjerovao je kako ovlasti države na kraju neizbježno završe u rukama neodgovornih birokrata, i ne mogu se više vratiti u društvo, neovisno o stupnju zloporabe. Ukoliko tržište treba ograničiti radi općeg dobra, onda ograničenja moraju doći odozdo, a ne odzgor. Mora se raditi o društvenom ograničenju, a ne o političkom ograničenju. I tako se rodila ideja "socijalno tržišne" ekonomije – ideja koja će poslije utjecati na njemačke ministre financija kroz period obnove nakon Drugo Svjetskog Rata. Röpke, koji je pobjegao od nacističke njemačke u Švicarsku, vjerovao je kako je pronašao model za socijalno tržište u švicarskoj formi lokalne demokracije. Također je bio (iako protestantskog naslijeđa) pod snažnim utjecajem socijalnog nauka Katoličke Crkve, posebno doktrine "supsidijarnosti" koja je izložena u enciklici *Quadragesimo anno,* koju je Papa Pio XI izdao 1931. godine. Pio je to osmislio kao opis same Crkvene organizacije, kroz episkopat, prema kojoj se odluke uvijek donose na "supsidijarnoj" razini – najnižoj mogućoj razini koja je kompatibilna sa jedinstvenom vlašću. Ali također je implicirao kako bi se ekonomski i politički život također mogli slično organizirati, tako da moć uvijek dolazila sa nižih razina prema gora, da se nikada ne nameće odozgo.

Sve to se može protumačiti kao osnaživanje civilnog društva, a ne države; tako je to i Röpke tumačio, uzeo je taj princip kao temelj svoje doktrine "decentrizma". Međutim, valja napomenuti kako je *Quadragesimo anno* označila prvi prodor istinski socijalističkih ideja u učenje Crkve. Ekonomska sloboda, prema enciklici, ne dovodi sama do općeg dobra, nego je potreban "istinski i učinkovit usmjeravateljski princip", a taj princip je "socijalna pravda". Iza te fraze vreba cijela egalitarna agenda koja, u potrazi za "jednakošću uvjeta", u konačnici traži od države da je nametne. Zanimljivo, prvi nacrt enciklike je sastavio Oswald von Nell-Breuning SJ, profesor moralne teologije, mislioc pod velikim utjecajem Marxove teorije eksploatacije. U dogledno vrijeme riječ "supsidijarnost" je doživjela drugi

život kroz Europsku Uniju, čiji službeni dokumenti izjavljuju kako se sve odluke moraju donositi na "supsidijarnoj" razini, ali ostavlja se neizabranoj i neodgovornoj Europskoj Komisiji da odlučuje koja je to točno razina.

Nije Röpkeova krivnja što je razmišljao u kontekstu u kojem su socijalističke ideja postale prihvaćena stvar, ali mnogi od onih na koje je utjecao nisu bili svjesni otrovne prirode "lasičje riječi *'socijalna'*", kako ju je Hayek nazivao – pod time je mislio na riječ koja isiše značenje svakog pojma za kojeg se priljubi, baš kao što "lasica siše jaja". Socijalna pravda, kako je danas shvaćaju, predstavlja pravdu baš kao što imitacija zlata predstavlja zlato. To nije ono što je bila pravda za Aristotela i Ulpijana – prema kojoj svatko dobiva svoje, koja se brine o pravima, obavezama i zaslugama. Socijalna pravda, kako je danas shvaćaju, znači reorganizaciju društva za koju je zadužena država – s obzirom da ne postoji drugi agent sa potrebnom moći ili autoritetom – i kojoj je jednakost krajnji cilj. Socijalna tržišna ekonomija je oblik tržišne ekonomije u istoj mjeri u kojoj je socijalni pravda oblik pravde. Razvojem događaja, u Njemačkoj i Francuskoj, socijalno tržište je postalo državna institucija, izrazito regulirana odozgor, u interesima moćnih lobija poput sindikata i birokracije skrbničke države. Sumnjičava je prema privatnom vlasništvu i slobodnom poduzetništvu, opsesivno se bavi jednakim partnerstvom, i prihvaća sve vrste egalitarnih dogmi. Pod okriljem socijalnog tržišta država se raširila toliko da kontrolira više od pola BDP-a u Francuskoj i zapošljava više od pola zaposlene populacije. Toliko je zagušila Njemačku ekonomiju da 20% transakcija, u toj državi gdje se nekoć poštivao zakon, pripada crnoj ekonomiji. Kontinuirano povećava nekonkurentnost Europe.

Možda tu priču nije danas potrebno pričati, ali vrijedno je spomenuti nekoliko marginalnih detalja. *Quadragesimo anno* je uvela dva koncepta koja su postali kritični u naše vrijeme – socijalnu pravdu i suspsidijarnost. Oba tvrde kako su o društvu, njegovim pravima, obavezama i slobodama; ali oba su zapravo o državi. Njihova povijest pokazuje kako je lagano da se koncepti osmišljeni da brane društvo od države pretvore u suprotno, ojačaju državu protiv društva. Jedan važan primjer nam pruža EU, nešto na što je Röpke često upozoravao, ispravno je shvačajući kao korak prema centralizaciji i udarac lokalizmu kojeg je podržavao.*(Vidi A Humane Economy, p. 242, i njegovo zagovaranje, u suprotnosti sa eurokratima, da je "decentrizam suština duha Europe." p. 244.)*

Eurokrati su nam rekli kako je u redu pristati na *Ugovora iz Maastrichta*, kako nacionalna suverenost neće biti žrtvovana, kako će se princip supsidijarnosti i dalje primjenjivati, i kako će se sve odluke koje se tiču naroda i njegovih specifičnih interesa donosi na nacionalnoj razini, od strane izabranih parlamenata Ali kvaka je da Europska Komisija, a ne nacionalni parlamenti, odlučuju spada li neko pitanje u specifični interes neke države. Nacionalnim suverenitetom se tako delegira odozgo, od strane neizabrane Komisije koja je u rukama birokrata. Princip "supsidijarnosti" koji pretendira da daje ovlasti lokalnim i nacionalnim tijelima, zapravo im ih oduzima. "Supsidijarnost" zapljenjuje suverenitet na isti način kako i "socijalna pravda" oduzima pravdu, a "socijalno tržište" oduzima tržište.

Koja je alternativa? Što je Röpke mislio, i kako bi trebali odgovoriti na probleme – probleme društvene fragmentacije i gubitka osjećaja zajedništva, u svijetu u kojem je tržište ostavljeno samom sebi? **Postoje oni – poput Miltona Friedmana, ili primjerice Murraya Rothbarda – koji su moćno argumentirali kako istinski slobodno tržište osigurava i dobro vladanje ljudskih zajednica, kroz samo-ograničavajuće impulse koji su nam prirodni. Ali njihovi argumenti, koliko god da su sofisticirani, odnose se na amerikance, koji žive među bogatim resursima, slobodni od vanjskih prijetnji, okruženi prilikama i u zajednicama u kojima dobrovoljni duh opstaje. Oni ne odgovaraju na središnje pitanje, odnosno kako se zajednice obnavljaju, i kako se fundamentalne mane ljudi, poput ljutnje, zavisti i seksualne neobuzdanosti, mogu prevladati nečim apstraktnim i neutralnim poput potrošačeve suverenosti i slobodnog ekonomskog izbora.**

Röpkeova ideja kaže da, ako sam ga dobro shvatio, se društvo njeguje i održava na lokalnoj razini, kroz motive koji su prilično različiti od potrage za racionalnim vlastitim interesima. Postoji motiv dobrovoljnog davanja, motiv ljubavi i prijateljstva, i motiv pobožnosti. Svi oni nastaju prirodno, uzrokuju kod nas da se brinemo jedni o drugima i oblikujemo naš okoliš u zajednički dom. Istinski oikos nije ćelija odvojena od svijeta, u kojem osamljeni pojedinac uživa svoj suverenitet kao potrošač. Istinski oikos je mjesto milosrđa i darova, ljubavi, nježnosti i molitve. Njegova vrata su otvorena susjedima, kojima se stanovnici pridružuju u bogoštovlju, festivalima i ceremonijama, u svadbama i sprovodima. Njegovi stanovnici nisu potrošači, osim neizravno, i putem nadomještanja svojih zaliha. Oni su članovi društva, a članstvo je uzajamni odnos, koji ne možemo opisati terminima "prosvijećenih vlastitih interesa" koji su predmet proučavanja ekonomskih teorija. Za ekstremne individualiste Rothbardove vrste, život u društvu je jednostavno jedna vrsta "koordinacijskog problema" kako bi to teoretičari igara opisali – područje u kojem se moji racionalni vlastiti interesi moraju uskladiti sa tvojim; a tržište je jedini pouzdani način koji mi ljudi poznajemo, ili možemo poznavati, koordiniranja naših aktivnosti da dođemo do nekog cilja, ne samo sa prijateljima i susjedima, nego i sa svim bezbrojnim strancima o kojima ovisi sadržaj naših vrećica sa kojima idemo u kupovinu. Članstvo je jednostavno još jedan oblik kvazi-ugovornog dogovora, gdje se slobodno vežemo zajedničkim pravima i obvezama.

Tko je tu u pravu? Pa, pozicija koji sam pripisao Röpkeu je za mene transparentno očito, a pozicija koji sam pripisao (argumenta radi) Rothbardu je za mene temeljno pogrešna. No, javljaju se dva pitanja: kako opisati, u terminima prikladnim suvremnim društvima, implikacije ideje članstva koju sam pripisao Röpkeu? I treba li ovdje spor definirati i voditi u ekonomskim terminima? **Kada se pozivaju na socijalno tržište ekonomisti izražavaju stav – koji prihvaćaju i njihovi socijalistički protivnici – kako "socijalna pitanja" zahtijevaju ekonomsko rješenje. U određenoj mjeri bi trebali kritizirati Röpkea zbog toga; vjerovao je kako se može razviti oblik ekonomskog poretka koji bi doveo do, kao benignog nuspoizvoda, vrste društvene kohezije koju je pronašao u Švicarskim selima, i za koju je**

vjerovao da predstavlja zajedničko srce Europskog društva. Takvo razmišljanje znači prihvatiti jednu od najštetnijih Marxovih ideja, odnosno kako su društvene institucije proizvod, a ne temelj, ekonomskog poretka. Jer ako je Marxov stav točan, onda rješenje za socijalne probleme moramo oblikovati u ekonomskim terminima. Konkretno, ako slobodno tržište dovodi do fragmentacije društva onda je rješenje zamijeniti slobodno tržište sa nekim drugim ekonomskim sustavom. A kako to učiniti, ako ne državnim uplitanjem, upravljanjem ekonomije prema definiranom socijalnom cilju? **Sve ovo je sadržano u tom problematičnom izrazu "humane ekonomije", što čini se implicira kako kroz ekonomske organizacije društvo postaje humano, a ne – primjerice – kroz ljubav, prijateljstvo i moralni zakon. Röpke nije mislio na takve implikacije; ali njegov stil svugdje ocrtava napetost u njegovom razmišljanju između decentrizma kao socijalnog pokreta i ekonomske politike.** *(Vidi posebno, pp 241–3.)*

***

> Ovdje završava prva polovica predavanja, ostatak možete pročitati u izvornoj verziji, stranica 3 *(cca druga polovica teksta)*, stranica 4 i stranica 5. U ostatku eseja Scruton zauzima kritičniji stav prema nekim pojavama koje vezujemo uz slobodno tržište te dalje kritizira ideju kako se društveni problemi mogu riješiti određenim ekonomskim sustavom.

Iz ostatka eseja sam preveo samo neka razmišljanja;

[...]

Ako ove prigovore shvatimo ozbiljno, kao što bi trebali, prepoznat ćemo snagu Röpkeova intelektualnog polazišta: odnosno mala lokalna zajednicama, u kojoj se ekonomska aktivnost odvija pod budnim skrbništvom moralnih vrijednosti. Ali mislim da također prepoznajemo kako se ne možemo vratiti toj zajednici putem nečega što bi sličilo "socijalnom tržištu" kakvo je prihvaćeno postratnim koncezusom u Europi. Jer ono do čega u praksi socijalno tržište dovodi je uplitanje u ekonomiju još jednog velikog anonimnog entiteta – *države* – koja je također u stanju eksternalizirati svoje troškove ostalima. Ne samo to, nego država može ušutkati svoje kritičare na način koji nijedna korporacije ne može.

Tako socijalno tržište, kakvo se prakticira u Europi, zahtjeva da država intervenira i osigura one koji su bez posla, i da financira majke djece sa kojima otac ne živi. **Radi se o neizbježnim rezultatima prijenosa odgovornosti za dobročinstvo iz zajednice prema državi, što je pak samo neizbježan rezultat pokušaja da stvorimo humanu ekonomiju, umjesto da stvorimo humano društvo.** Ovo su samo neki od posljedica: porast potklase ljudi koji ne rade, ali pronalaze svako sredstvo da izbjegavaju rad kako bi uživali pogodnosti koje pruža država; porast vanbračne djece jer žene mogu na jednostavan način skrbiti za sebe i svoju djecu, a muškarci mogu lagano

napustiti žene koje su ostale trudne; porast antisocijalnog ponašanja jer djeca dolaze iz disfunkcionalnog kućanstva; i tako dalje i tako dalje. Takve činjenice su uspješno dokumentirane od strane Charlesa Murraya i ostalih.

[...]

Naravno, ovi problemi nisu nepoznati SAD-u, ali su tamo doveli do dalekosežnog skepticizma prema državnim rješenjima, pa čak u određenim slučajevima do određenog "fundamentalizma slobodnog tržišta" koji inzistira kako je tržište rješenje za te socijalne probleme, a ne uzrok. Ono što možemo reći, kako stvari stoje, "socijalno tržište" kakvo se prakticira je daleko od stvaranja "humane ekonomije" kakvoj se Röpke nadao. Možda stvara jednakiju distribuciju dobara nego potpuno slobodna ekonomija; ali također stvara i svoju vlastitu vrstu društvene dezintegracije, jer država eksproprijacijom karitativnih motiva, također ih i guši. Svijet potklase, kao što opisuje Theodore Dalrymple i drugi, je svijet u kojem ima malo povezanosti i suosjećanja, u kojem je vrlina milosrđa nepoznata.

Što je onda pravo rješenje za tržišno-inducirane bolesti suvremenog društva? Kako spriječiti globalizaciju svega i fragmentaciju naših odanosti? Kako oporaviti mali vod, koji oblikuje moralne osjećaje svojih članova? Odgovor na ta duboka pitanja, čini mi se, ne možemo pronaći u novom ekonomskom poretku, nego u obnovi moralnih temelja tržišne ekonomije. To je nešto što je i Röpke shvaćao, i zato je smatrao da je pojava masovnog društva i ateističkih normi takva katastrofa. Poremećaji svjetskog tržišta su se pojavili zbog istog razlika kao i poremećaji skrbničke države – zato što ljudi traže svaku priliku da eksternaliziraju svoje troškove. To rade zato što ne postoji budna zajednica koja ih tjera da se ponašaju na neki drugi način. Danas imamo primjer tog problema jer je navika potrošačkih kredita, koje Röpke nije volio i koji su u ranijim epohama bili osuđivani kao neodgovorni oblik zaduženosti, dovela do svojih neizbježnih posljedica. Ponašanje koje bi, u još uvijek budnim zajednicama Röpkeova vremena, bilo dovoljno za društveno izopćenje, danas se smatra vrstom zavidne lukavosti – uspješan način da troškove svog života prenesete na tuđa leđa i, ako je potrebno, proglasite bankrot kada se stvari pogoršaju. Ne postoji način napretka za čovječanstvo koji ne uključuje obnavljanje takve vrste budne zajednice. To se može obnoviti samo na lokalnoj razini, ponovnom izgradnjom društvenog članstva.

Može li lokalizacija postati politika? Ne dovodi li to samo do reproduciranja problema, dajući novi i sveobuhvatni projekt državi? Čini mi se kako je to problem sa kojim se sada susrećemo. Mi Europljani – žrtve "socijalnog tržišta" – nemamo načina zamjene državnih politika bez da uključimo državu. Umjesto da završim u takvom sumornom tonu, dat ću jednu pozitivnu opservaciju. Kada je došlo do globalne ekonomije u kasnom 18. stoljeću, država nije imala moć da pomogne žrtvama. Umjesto toga sami su sebi pomagali. Tisuće socijalnih inicijativa su započele početkom 19. stoljeća – prijateljska društva su nudila neprofitne zajmove za kuće, osnovane su dobrotvorne bolnice i mreže liječnika, Crkvene škole i seoske škole, razni instituti, da ne spominjem entuzijaste koji su se posvetili društvenoj razonodi. Stvarnost toga nam je dobro poznata iz romana 19. stoljeća, a ovdje u Americi, u srcu globalne ekonomije, te inicijative još uvijek postoje. Postoje zato što država

nije oduzela karitativne motive, zato što ljudi mogu slobodno dati ono što slobodno zarade, i zato što su još uvijek postoje lokalne odanosti koje su temelj društvene nade. Takve inicijative bi trebale biti model za "humanu ekonomiju", koja će biti humana ne zato što je ekonomija, nego unatoč tome.

PS

Imao sam namjeru uz ranije postove objaviti i dva video isječka, bili su nedostupni, ali sada ih možete pogledati. (Radi se o neuređenim isječcima iz razgovora sa Scrutonom, komentira konzervativni moral, odnosno konzervativni pristup pojedincu):
***

Često možemo slušati o "socijalnoj pravdi", kao što je već istaknuto, danas to ima malo veze sa pravdom, a puno više sa retorikom pa i pozivanjem na zavist. Puno ljevičara je izgleda zabrinuto zbog "poštenosti" i "socijalne pravde", ali osobno ne osjećam da imam pravo na "pošteni dio" tuđe zarade. *(Situacija je nešto složenija, ali teško je negirati da postoji zloporaba te ideje.)*

Naravno, zloporaba "socijalne pravde" ne znači da ne postoji moralna obveza da pomognemo slabijima u društvu, Crkva je od najranijih stoljeća brinula o siromašnima i organizirala izgradnju prihvatilišta odnosno bolnica u svim većim gradovima *(što u antičkom svijetu nije ni postojalo u tom obliku)*. Ne trebam ni navoditi različite zajednice i redove koje su osnovane upravo sa tim ciljem.

Državno uplitanje u dobrotvorno djelovanje je problematično iz više razloga, osim što u pravilu država nije dovoljno efikasna u raspoređivanju sredstava (primjerice oduzimanje zajednici i rasipanje na birokraciju), dovodi i do promjena u društvu na već opisani način. Thomas Woods spominje jedan primjer *(koji je doduše velikim dijelom vezan uz aktivno protjerivanje, pa i ubijanje, klerika koji su se bavili time)*;

> U studenome 1789. Revolucionarna francuska vlada nacionalizirala je (drugim riječima zaplijenila) crkvenu imovinu. Nadbiskup Aix en Provencea upozoravao je da takav čin krađe prijeti sustavu obrazovanja i socijalne skrbi francuskoga naroda. Naravno, bio je u pravu. Godine 1847. Francuska je imala 47 % manje bolnica nego u godini zapljene, a 1799. broj studenata upisanih na sveučilišta smanjio se na 12 000, dok je deset godina ranije upisano 50 000 studenata.

Što se tiče načela supsidijarnosti, Katekizam kaže:

> Socijalizacija sadržava i opasnosti. Pretjerano miješanje države može ugroziti osobnu slobodu i inicijativu. Crkvena je nauka razradila načelo tzv. supsidijarnosti. Prema tom načelu "društvo višeg reda ne smije se miješati u nutarnji život društva nižeg reda lišavajući ga njegovih nadležnosti, nego ga mora podržati u slučaju nužde te mu pomoći da svoje djelo uskladi s djelovanjem drugih društvenih čimbenika u vidu zajedničkog dobra.

> Načelo supsidijarnosti protivi se svim oblicima kolektivizma. Ono određuje granice uplitanju države i nastoji uskladiti odnose između pojedinaca i društava. Teži za uspostavom istinskog međunarodnog poretka.

> Prema načelu supsidijarnosti ni država ni neko vise društvo ne smiju zamijeniti inicijativu i odgovornost osoba i posrednih tijela.

U samoj enciklici piše;

> »Potrebno je da vrhovna državna vlast nižim ustanovama prepušta manje važne poslove i brige koje bi joj inače oduzimale mnogo vremena. Na taj će način slobodnije i uspješnije vršiti ono što je jedino njezin posao, jer jedino ona to može izvršiti. A taj će njezin posao biti, kako već kada budu slučaj i potreba donosili: nadzirati, bdjeti, bodriti i obuzdavati. Stoga neka državni vladari budu duboko uvjereni u ovo: što bude savršeniji hijerarhijski red među raznim udruženjima, u skladu s načelom 'pripomoćne službe' (supsidijarnosti), to će uspješniji biti autoritet društvene vlasti, i to će sretniji i radosniji biti položaj države.« *(Pio XI, Quadragesimo anno, br. 81)*

Za kraj nedavna statistika o KC;

> Škole i odgojne ustanove u vlasništvu Katoličke crkve: 70.544 pripremne škole, 92.847 osnovne škole, 43.591 škole drugog stupnja. Tu je još i 5.305 katoličkih bolnica, zatim 18.179 ambulanti, 17.223 staračkih domova, domova za stare i bolesne te domove za trajno tjelesno ili duševno oštećene osobe, 9.882 sirotišta, 11.379 dječjih vrtića, 15.327 savjetovališta za brak.

Javne škole kao crkve sekularne religije i društva

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/javne-skole-kao-crkve-sekularne.html

Roditelji se više ne moraju brinuti kako će i kada objasniti svojoj djeci neke "činjenice života" jer je ministarstvo, vodeći se načelom da nikada nije prerano naučiti kako djeca ne dolaze na svijet, odlučilo provesti svoj poseban odgoj svakog djeteta. (Nadajmo se samo da djeca neće dobivati domaću zadaću jer tko zna od koga će onda morati tražiti instrukcije, od roditelja ne mogu jer oni očito nisu u stanju objasniti svom djetetu te stvari, ili barem tako tvrdi ministarstvo).

Planovi nekih edukatora da odgoje ljude koji neće nimalo nalikovati svojim roditeljima tako polako dobivaju svoj konkretni oblik. Pozivanja na neutralnost moralnih uvjerenja koje promoviraju je promašeno u što se može uvjeriti svatko tko pročita kurikulum i preporučenu literaturu programa. Ministar se vodi samoreferencirajućom pretpostavkom kako je njegov moralni stav neutralan, ali zapravo se radi o običnoj odluci da kroz javne škole nameće jedan moralni stav – onaj koji mu se sviđa, odnosno da odgaja djecu protiv drugačijeg moralnog stava – onog koji mu se ne sviđa.

Naravno, pritom tvrdi kako se roditelji nemaju tu što miješati jer će država o svemu odlučiti, ali upravo je pitanje trebaju li roditelji ili država odgajati djecu? Nije upitno da netko mora odgajati djecu. Od rođenja su relativno bespomoćna, nisu u stanju skrbiti se za sebe i potrebno je da netko preuzme odgovornost za njih. Odgoj je kompleksan i težak zadatak, djeca moraju odrasti u nezavisne ljude, a pitanje je treba li ih u tome voditi roditelji ili država? Ne postoji treća opcija. (Jasno je roditeljski izbor neke osobe ili institucije kao odgajatelja po nekom pitanju i dalje znači da je roditelj odgovoran.)

Očito je kako je prirodno stanje stvari da bi roditelji trebali biti odgovorni za djecu. Roditelji su doslovno doveli tu djecu na svijet, dijete je u najprisnijem odnosu sa njima. Roditelje dijete zanima kao pojedinac, upoznati su sa njegovom osobnošću i zahtjevima, i ukoliko imalo vjerujete u slobodno društvo, očito vam je da bi djeca trebala biti pod roditeljskom skrbi – a ne državnom. Spolni odgoj u predstavljenom obliku je obavezan predmet (točnije integracija sa više obaveznih predmeta) u obaveznim osnovnim školama, a ukoliko ne šaljete svoju djecu u školu odgovarate pred zakonom. To sve znači da ukoliko ne želite imati problema sa zakonom morate slati svoju desetogodišnju kćer ili sina na

predavanja gdje će ih podučavati masturbaciji kao sastavnom dijelu spolnosti, da bi ih već slijedeće godine podučavali što je pogrešno u prikazu seksualnih uloga u pornografiji – naravno, pritom im neće reći da je nešto pogrešno u pornografiji kao takvoj, nego samo načinom na koji prikazuje uloge. (Pretpostavka je valjda da su jedanaestogodišnjakinje i dvanaestogodišnjaci dovoljno upoznati sa pornografskim radovima da bi mogli raspravljati oko točnosti prikaza uloga. Treba li podsjetiti na zakonsku granicu od osamnaest godina za pristup takvim sadržajima?)

"Neutralnost" takvog odgoja je sasvim očito obična prevara. To je izgleda jasno svima osim nekim progresivcima, iako je teško povjerovati da oni sami nisu toga svjesni – zbog političkih razloga pokušavaju zadržati taj privid. Tu možemo vidjeti primjer primjene lažnog principa "liberalne neutralnosti", u kojem umišljeni princip kako su liberalne politike neutralne između moralnih i metafizičkih stavova koji se natječu unutar pluralističkog društva predstavlja dimnu zavjesu iza koje se krije nametanje liberalnog moralnog svjetonazora svim građanima, silom. Netko će reći da se radi o "diktaturi relativizma", ali ljudi koji promoviraju takav odgoj nisu uopće relativistički po pitanju svojih uvjerenja. Točniji opis bi bila "diktatura liberalizma".

Već sam pisao o najavi odgoja prije nego što je objavljen kurikulum, ali izgleda da sam bio preoptimističan jer, iako sam očekivao da će se jednog dana takav predmet pretvoriti u nešto loše, nisam očekivao da će odmah i biti takav. (Uvod kurikuluma i neke ključne riječi nažalost potvrđuju da sam bio u pravu kada sam predviđao kako će izgledati odgoj; nedostatak poštovanja roditeljskog autoriteta, nekritička otvorenost, politička korektnost...)

Zanimljivo da kurikulum od 40 stranica, u kojem se opisuje program odgoja od prvog razreda osnovne do četvrtog razreda srednje škole ne spominje niti jednom riječ "roditelj" ili ideju da on ima neki autoritet. U uvodu je *"sugestija"* nastavnicima *"upoznajte roditelje o aktivnostima koje planirate provesti i zatražite njihovu podršku"* , ali to je sve. Očito je da sugestija nema nikakvog značaja jer roditelji ne mogu niti na jedan način utjecati na sadržaj ili oblik odgoja. (Svako drugo referenciranje na roditeljstvo ili obitelj se odnosi na preispitivanje/odbacivanje tradicionalnog shvaćanja tih pojmova. Zanimljivo, iako možda tek slučajno, nigdje se ne spominje niti riječ "otac" ili "majka"; ima jako puno "rasprava" i "prepoznavanja stereotipa" u društvu i obitelji, "prepoznavanja" različitih "diskriminacija", "stigmatizacija", "predrasuda"; proučavanje represije kroz povijest, "rasprave" o "društvenim očekivanjima" vezanih uz "rodne uloge", "različiti oblici obitelji"... U sadržaj literature koja se preporučuje uz kurikulum ne treba ni ulaziti.)

Koliko god da takve "znanstvene" informacije oduševljavaju ministarstvo, one neće uvjeriti sve ljude da državi prepuste odgoj djece po tim pitanjima. Svakome tko brine o dostojanstvu ljudskog života, napretku i razvoju pojedinaca u slobodnom društvu, izbor između roditeljske i državne kontrole nad djetetom je jasan. Nevjerojatno je da ministarstvo priča o slobodnom društvu, a krši temeljno pravo svakog pojedinaca da odgaja svoju djecu bez uplitanja treće strane odnosno države – posebno kada je uplitanje suprotno roditeljskim vrijednostima.

Postoji granica kada država treba intervenirati. Država ima zadatak braniti pojedinca od agresivnog nasilja što vrijedi i za odrasle i za djecu, ali tu njezin zadatak prestaje. "Needuciranje" ili "neupućivanje" osnovnoškolaca u određene seksualne prakse sasvim sigurno nije temelj za takvo nasilno uplitanje države u obiteljski život. (Ne treba niti spomenuti da isto vrijedi i za propuštanje podučavanja ideologija koje se promoviraju putem predloženog kurikuluma). Ministar uvjerava javnost kako upravo on zna što je najbolje za svako dijete, ali pitanje nije što on misli da je najbolje nego tko bi trebao odlučiti što je najbolje za svako dijete – odluka koju očito treba prepustiti roditeljima.

* * *

S obzirom da sam već pisao o uvođenju odgoja neću ponavljati izrečene argumente *(vidi prošli post, pisan prije objave kurikuluma)*, samo ću dodati još par citata raznolikih autora. Svaki citat, po mom mišljenju, opisuje neki od fenomena koji su vezani uz uvođenje odgoja;

> **"Nije dovoljno pokazati da je situacija loša; također je nužno biti razumno siguran kako je problem ispravno opisan, prilično siguran da će ga predloženi plan popraviti, i potpuno siguran da ga neće pogoršati."**

Robert Conquest

> **"Mnoge riječi i fraze koje se koriste u medijima i među akademicima sugeriraju kako se stvarni jednostavno događaju ljudima, a ne da su uzrokovani njihovim vlastitim izborima i ponašanjima. Tako se govori o 'epidemiji' tinejđerskih trudnoća, ili korištenja droge, kao da su te stvari poput gripe kojom se ljudi zaraze samo zato što su se našli na krivom mjestu u krivo vrijeme."**

Thomas Sowell

> **"Ideja da škole ne bi trebale samo podučavati gradivo, nego bi trebale odgojiti 'cijelo dijete' u svim fazama života, je očito pokušaj da si država prisvoji sve funkcije obitelji. Radi se o pokušaju da se ostvari oblikovanja djeteta bez da ga stvarno zarobite kao što je to bilo u planovima Platona ili Owena."**

Murray Rothbard

> **"Zašto je došlo do gubitka samokontrole je zanimljivo pitanje. Čovjek želi nastaviti sa onime što dobro zna da ne bi trebao raditi, ali u čemu svejedno uživa: zbog toga tvrdi da je pod pritiskom nečega što ne može kontrolirati.**

> **Ali to nije sve, ima i gore: ljudi su danas uvjereni kako je samokontrola vrsta kulturne perverzije, u najboljem slučaju apsurd, a u najgorem izvor duboke patologije, i kako bi netko bio vjeran sebi potrebno je da izražava sebe – emocije i želje - kako i kada dobije volju za time."**

Theodore Dalrymple

> **"Najočitiji rezultat našeg 'oslobođenja' od tradicionalnih ograničenja je rašireno nezadovoljstvo ljudskim stanjem."**

Roger Scruton

> **"Nedostatak samokontrole oblikuje karakter baš kao i samokontrola: ali oblikuje drugačiji, i puno gori, plići karakter. Jednom kada samokontrola postane porok kojeg moramo izbjegavati pod svaku cijenu, ne postoji granica do koje se ljudi neće spustiti."**

Theodore Dalrymple

> **"Oni koji pokušavaju pretvoriti seks tek u ležerni užitak plaćaju kaznu: postaju plitki. U konačnici, govor koji odražava i preporučuje takvo ponašanje je uvijek plitak. Obeščašćuju svoja vlastita tijela; smatraju bezvrijednim ono što je prirodno povezano sa izvorom ljudskog života."**

G.E.M. Anscombe

> **"Već smo vidjeli koliko je radikalna Seksualna Revolucija. Naravno, radi se o radikalnoj promjeni ponašanja, ali još radikalnije, radi se o radikalnoj promjeni razmišljanja. A najradikalnija promjena u razmišljanju nije dodavanje nove nego gubitak informacije. Najradikalniji rezultat sve te ogromne količine seksualne edukacije koju smo doživjeli kroz zadnjih pedeset godina nije novo znanje nego novo neznanje: neznanje o najvažnijoj stvari vezanoj uz seks, osnovni smisao i svrhu seksa, samu bit seksa. Seks stvara bebe. One nisu nesreća! Trudnoća nije bolest. To je ono što se događa kada prepustite seksu da odradi svoje. Seks stvara nove besmrtne osobe."**

Peter Kreeft

> **"Ono što su radikalne feministkinje zapravo ostvarile je širenje vizije i agende seksualnog 'oslobađanja' što je kao svoj učinak imalo olakšavanje muževima da napuste svoje žene i djecu. Također su otežale stvaranje novih obitelji, stvorivši napetu atmosferu među spolovima. Na različite načine, u svemu tome izgubili su i muškarci i žene. Djeca su, naravno, najviše izgubila u propadanju obitelji. Unatoč tome, feminacistkinje su proglasili 'siromaštvo djece' jednim od svojih političkih vapaja. Besramne su."**

Thomas Sowell

> **"Nemojte nikada uklanjati ogradu sve dok ne znate zašto ju je netko postavio."**

G.K. Chesterton

> **"Različite vrste propagande u školama – od takozvanih programa 'prevencije droga' do 'seksualnog odgoja' – naglašava kako svaki pojedinac donosi svoje odluke, neovisno od roditeljskih ili društvenih vrijednosti.**

> **Većina ljudi ne zna koliko su prošireni i ustrajni napori da se zabije klin između djece i njihovih roditelja i da se zamijeni roditeljski utjecaj utjecajem nastavnika, savjetnika, pa čak i podjednako nezrelih vršnjaka. Mnoge knjige, filmovi i drugi materijali koji se koriste u javnim školama ismijavaju roditelje kao dosadne i nebitne osobe koje zaostaju u vremenu."**

Thomas Sowell

> **"Ali daleko najvažnije sredstvo prijenosa kulture je i dalje obitelj: a kada obiteljski život više nema svoju ulogu, moramo očekivati da će naša kultura propadati."**

T.S. Eliot

> **"Javna škola je postala utemeljena crkva sekularnog društva."**

Ivan Illich

* * *

Uspješnost, cilj i namjere ovakvih programa su mi se uvijek činile kontroverznim. Ne želim sada ulaziti u analizu različitih programa koji su se provodili kroz zadnje stoljeće u državama različitih demografskih struktura stanovništva, ekonomskih situacija i socijalnih politika, nego se želim malo pozabaviti pitanjem što bi trebao biti krajnji rezultat odgoja vezanog uz spolnost. Čini se kako bi prihvaćanje ljevičarskih standarda uspješnosti ujedno značilo i pristajanje na cijelu stvar; u tom slučaju bi nam jedino preostalo odlučiti hoće li se u radionicama spolnog odgoja koristiti video materijali ili različiti modeli.

Kao motivacija programa se spominju statistike na kolektivnoj razini, ali s obzirom da se radi o odgoju (iz već navedenih razloga) potrebno se spustiti na razinu pojedinaca, a na toj razini nije jasno zašto bi svi morali prihvatiti standarde koje nameću ljevičari. Neki konzervativniji roditelj primjerice želi odgojiti svoju djecu da razlikuje dolično od nedoličnog ponašanja, da njegov sin pokazuje kavalirstvo, a kćer pristojnost; pokušava

odgojiti djecu kako bi jednog dana bili su stanju stupiti u stabilnu vezu koja je potrebna za uspješan odgoj djece. Odgaja ih da budu časni ljudi, da osjećaju sram ili uvredljivost zbog nedoličnog ponašanja.

Naravno, sve to nema nikakvu vrijednost za seksualne edukatore koji smatraju da je sve navedeno iracionalno, oni će naučiti njegovu kćer ili njegova sina u osnovnoj školi kako ne postoji ništa pogrešno u zasićivanju svojih osjetila pornografijom, da je davanje pristanka jedini potreban standard u vezama, da je sram oblik invalidnosti, "negativna" emocija koja priječi uživanje u dobrom i sigurnom seksu. *(*Tu filozofiju je vjerojatno najlakše opisati preko par izjava autora preporučene literature kurikuluma; *"Seks nema značenje po sebi, premda bi gotovo svi htjeli da ga ima", "Činjenica da seks nema značenje po sebi u stvari je njegova glavna pozitivna osobina koja nam omogućuje da otkrijemo bezbroj različitih značenja seksa te da seks koristimo kao sredstvo samospoznaje. To nam daje priliku za igru u najčišćem smislu te riječi.", "Napokon, morate vjerovati da ste dorasli situaciji i da će vaše tijelo odgovoriti na svaki izazov koji vam seks ponudi. U biti, to je prazno ponavljanje, jer seks postoji samo u tijelu, pa prema tome ne može postaviti izazove s kojima naše tijelo neće moći izaći na kraj.", "Gledajući seksualnosti ravno u oči i u njezino duboko i mračno ždrijelo, valja nam hrabro zakoračiti - ako je potrebno, zviždeći veseli napjev - s punim povjerenjem u seks i sebe same, znajući da je najgore što nam se može dogoditi iskustvo koje ne želimo ponoviti.")* Nije čudno da oni koji prihvaćaju i promoviraju takvo razmišljanje, roditeljsko pozivanje na postojeće norme smatraju negiranjem fundamentalnog prava djeteta da djeluje po svojim nagonima. Spolni nagoni tako dobivaju jednostavan i "moralno neutralan" cilj – ne ljubav ili razmnožavanje ili obitelj, nego kratak spazam tijela.

Mislim da nije potrebno objašnjavati kako su ti standardi odgoja neprihvatljivi dobrom dijelu roditelja. (Treba spomenuti da postoje roditelji koji prihvaćaju liberalniji odgoj, ali smatraju da državi tu nije mjesto, i ne osjećaju se ugodno razmišljajući o programima koje ministarstvo provodi bez njihova znanja.) Osim roditelja koji se ne slažu sa ovakvim odgojem (točnije, uvođenjem ovakvog obaveznog programa u škole), vjerojatni se i jedan dio učenika također ne bi osjećao ugodno na takvim radionicama. Ne znam što takvima preostaje, možda sarkastično citiranje Petera Singera? Samo se bojim da neki "edukator" ne bi prepoznao sarkazam u tome nego bi krenuo objašnjavati kako se tu "zaštititi". Ipak, program počinje u osnovnoj školi, u dobi kada roditelji odgovaraju za svoju djecu i na njima je da sami odgajaju djecu po tom pitanju. (Djeca najranije dobi ne mogu donositi odluke o odgoju za sebe; niti shvatiti potrebe funkcionirajućeg društva ili zahtjeve intelektualne analize).

Postoji i skupina ljudi koja se rijetko spominje u svemu ovome - razrednici koji bi trebali provoditi taj program, odnosno barem dio programa. Problem je možda praktične naravi, dok se ne obrazuje dovoljno "profesionalnih edukatora", ali postoje nastavnici koji se ne slažu sa vrijednostima koje promovira program, nisu se školovali niti im je bilo u opisu posla da će jednog dana postati "agenti društvene promjene" (po nalogu ministra).

Očito postoji više problema kada govorimo o pojedincima koje uključuje ovaj program, ali kada bi ipak prihvatili analizu na razini društva, koji bi nam tada trebao biti cilj? Mislim da se tu opet razlikuju standardi konzervativnijih i progresivnijih roditelja. Ljevičari stalno daju izjave kako se svijet mijenja i treba se tome prilagoditi, ali svijet se ne mijenja sam od sebe, upravo ga oni mijenjaju svojim programima. (Navala nove generacije barbara/djece koju treba odgojiti nije ništa novo na ovome svijetu.) Zagovornici će reći da je cilj minimizirati postotak neželjenih trudnoći i spolnih bolesti. (Pritom su spremni ignorirati sve druge posljedice koje dolaze uz njihove programe, a i problem je što postojeći kurikulum uključuje puno stvari koje nemaju veze sa tim "ciljem"). Ponekad se spominje i manji broj partnera ili kasnije stupanje u odnose, ali kao što će iskreniji edukatori priznati, tu se radi o dosta "konzervativnoj" ideji – ako prihvatiti njihovu filozofiju vjerojatno bi se morali i složiti sa time.

Takvi standardi, osim što zanemaruju prava roditelja na odgoj, potpuno zanemaruju i šire posljedice na društvo - a zašto bi uopće neki seksualni edukator brinuo o posljedicama kada on ne snosi nikakvu odgovornost? Objašnjavaju nam i da se nemamo zašto brinuti oko ovog odgoja (i kontroverznih ideja koje se promoviraju) jer on neće imati nikakav utjecaj, ali to je očito pogrešno. Kada uvođenje odgoja u ovom obliku ne bi imalo nikakvog utjecaja na društvo onda se određeni ljudi i udruge ne bi niti trudili progurati ga u škole. (Ne znam zašto pišem kao da je taj program nešto što se tek pokušava progurati, taj program je već uveden uz potporu ministarstva koje nema legitimitet za takvo uplitanje u roditeljski odgoj. Inače, utjecaj o kojem govorim nema veze sa stopom trudnoća/bolesti, nego svjetonazorom koji je oblikovao kurikulum i kojim se oblikuje društvo preko preodgoja djece roditelja koji se ne slažu s takvim ideologijama.)

Što bi onda za nekog konzervativnijeg roditelja značio uspješan odgoj vezan uz spolnost na razini društva? Vjerojatno bi se mogli složiti da bi za njih odgoj djece i mladih ljudi trebao rezultirati društvom stabilnih i dugotrajnih veza u kojima bi jednog dana djeca mogla uspješno odrastati, trebao bi se smanjiti broj djece koja žive u disfunkcionalnim zajednicama koje im ne pružaju sve što je potrebno, ojačala bi se uloga braka u društvu, ljudi bi bili spremni žrtvovati se za obitelj... Takvi standardi nisu nešto čime se vode seksualni edukatori; kao što mnogi ističu, konvencionalno društvo, njegove norme i sankcije i konvencije, su izvor svega zla, svega što nas sprječava u cvjetanju naše slobode i uživanju u plodovima istinskog izbora. Možda bi edukatori mogli probati sa argumentom kako bi mladi ljudi trebali biti promiskuitetni jedno vrijeme da bi shvatili da je najljepše u monogamnoj vezi, ali taj argument mnogima nije uvjerljiv.

Kao u nekom vicu, autori kurikuluma koji je pun predavanja koja će (prihvaćena) neizbježno dovesti do slabljenja institucije braka u društvu, posvetili su jedan sat upravo raspravi o modernoj situaciji vezanoj uz brak (porast razvoda, različiti tipovi obitelji...) Arogancija elita koje na sebe preuzimaju ulogu učitelja i tretiraju djecu drugih ljudi kao zarobljenike kojima ispiru mozak sa političkom korektnošću, pritom ne preuzimajući nikakvu odgovornost za posljedice na tu djecu ili društvo, dio je opće vizije Ljevice koja počinje prožimati naš obrazovni sustav.

Lako je shvatiti zašto autori literature kurikuluma i ministar uvode ovakav program, ali teško je shvatiti zašto roditelji to trpe.

PS

Svjestan sam da pisati protiv prisilne indoktrinacije djece politički korektnim ponašanjem prema seksu nije popularno, ali nisam očekivao takve reakcija iz ministarstva odnosno AZOO-a. Vinko Filipović, ravnatelj AZOO-a - *agencije koja očito nije u stanju pružati kvalitetno obrazovanje, ali je unatoč tome odlučila proširiti svoje djelovanje na sve sfere života djeteta gdje ima još manje kompetencija* – usporedio je sve one koji su protiv njegovih totalitarnih pretenzija sa nasilnicima koji napadaju ljude po gradu.

Dakle ako mislite da bi Vi trebali odgajati svoju djecu, a ne ministarstvo – posebno ako uz to ne prihvaćate liberalni i sekularni stav prema seksu, onda ste očito "homofobni" fanatik. Prema ministarstvu ne postoji filozofski sofisticiran i znanstveno respektabilan način prihvaćanja tradicionalnih razmišljanje o seksualnom moralu. Izjave iz ministarstva su još jedna potvrda kako će izgledati uvedeni odgoj. Čak i ako bi netko bio toliko naivan i iskreno vjerovao u "neutralnost" programa, nakon ovakvih izjava mu mora biti jasno da ljudi iz ministarstva ne vide ništa zanimljivo i vrijedno u tradicionalnim argumentima koji im (baš kao i roditelji) samo predstavljaju političku prepreku u promoviranju određenog svjetonazora.

Ovisiti o zavisnosti - pobjeda Obame

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/ovisiti-o-zavisnosti.html

Tema koja izaziva najviše entuzijazma kod demokrata [ljevičara] je ona kako smo svi odgovorni jedan za drugoga – a da republikanci [desničari] ne žele pomoći siromašnima, bolesnima i nemoćnima.

Svatko od nas bi trebao biti oprezan oko uvjerenja koja nam laskaju. U najmanju ruku, trebali bi provjeriti činjenice vezane uz takve tvrdnje.

Ipak, ideju da ljudi koji misle kako bi ekonomske odluke trebali donositi pojedinci na tržištu nisu suosjećajni kao ljudi koji misle da bi te odluke kolektivno trebali donositi političari, rijetko kad doživljavamo kao nešto što bi mogli provjeriti činjenicama.

Takvo razmišljanje nije ograničeno samo na današnje demokrate u Americi. Vjerovanje u superiornost suosjećanja političke ljevice je svjetski fenomen koji seže barem do 18. stoljeća, ali u svo to vrijeme, na svim tim mjestima, bilo je malo, ako išta, pokušaja ljevice da provjeri činjenice vezane uz tu ključnu pretpostavku.

Kada je empirijska studija stvarnog ponašanja američkih konzervativaca i liberala objavljena 2006. godine, ispostavilo se kako konzervativci doniraju veću količinu novca, i veći postotak svojih prihoda (koji su bili nešto niži od prihoda liberala) dobrotvornim aktivnostima.

Konzervativci su također donirali više svog vremena takvim aktivnostima te su donirali puno više krvi nego liberali. Ono što najviše zapanjuje oko ove studije nisu samo rezultati. Ono što je posebno zapanjujuće jest činjenica koliko je vremena bilo potrebno prije nego što se itko uopće potrudio postaviti to pitanje. Jednostavno se stoljećima pretpostavljalo kako je ljevica suosjećajnija.

Ronald Reagan donirao je veći postotak svojih prihoda dobrotvornim aktivnostima nego što su to činili Roosevelt ili Kennedy. Volja da donirate novac poreznih obveznika nije isto kao i volja da date svoj novac (za ono o čemu pričate).

Friedman je istaknuo kako je zenit slobodno-tržišnog kapitalizma u 19. stoljeću bio razdoblje neviđenog porasta filantropske aktivnosti. Vraćajući se još više u vremenu, u 18. stoljeće, otkriveno je nakon smrti kako je Adam Smith, svetac zaštitnik slobodno-tržišne ekonomije, privatno dao velike količine dobrotvornih donacija, puno više nego što bi se očekivalo od osobe te razine prihoda.

Pomaganje onima koji su doživjeli nepredvidljivu nesreću je fundamentalno različito od pretvaranja ovisnosti u način života.

Iako je glavna riječ ljevice "suosjećanje", glavna agenda ljevice je zavisnost. Što više ljudi zavisi o državnoj milostinji, to više glasova ljevica može osvojiti zbog rastuće skrbničke države.

Optimistični republikanci koji kažu kako rasprostranjena nezaposlenost i rekordni broj ljudi koji ovise o bonovima za hranu predstavljaju problem za Obamin reizbor zanemaruju činjenicu kako je izglednije da će ljudi koji ovise o vlasti glasovati za političare koji im daju novac.

Predsjednik Roosevelt je to shvaćao, za vrijeme Velike Depresije 1930-ih, ponovno je izabran nakon prvog mandata u kojem je nezaposlenost bila dvoznamenkastog postotka, a u nekim mjesecima i preko 20 posto.

Vrijeme je da optimistični republikanci shvate ono što je FDR shvatio još davno, i ono što očito Obama shvaća danas. Zavisnost se isplati u glasovima – osim ako netko ne upozori porezne obveznike kojima se ostavlja račun. [...]

Inteligencija desetljećima promovira ideju kako ne bi trebala postojati nikakva stigma vezana uz prihvaćanje vladine milostinje. Živjeti na račun poreznih obveznika prikazuje se kao "pravo" ili kao dio "društvenog ugovora".

Možda se ne sjećate potpisivanja takvog ugovora, ali zvuči poetski i divno. Osim toga, donosi glasove naivnih, a to je ono što zanima političare skrbničke države.

Autor je Thomas Sowell, izvorni članak Depending on Dependency. (I tako pobjeđuje idol svih hrvatskih medija kojima samo jedna stvar u američkim izborima nije jasna - zašto je Romney uopće ima ikakvu šansu u ovim izborima? "Amerika je naučila ono što mi u europi već dugo znamo", tako jedan novinar objašnjava popularnost Obame...)

"Rat protiv žena" - pobjeda Obame

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/rat-protiv-zena-pobjeda-obame.html

Od svih ljudi koji su razočarani sa predsjednikom Obamom, nitko nema više razloga za razočaranje od onih koji su smatrali kako će on biti *"ujedinitelj, a ne djelitelj"* i kako će *"okupiti zajedno sve amerikance."*

Bila je to plemenita nada, ali bez ikakvog temelja u činjenicama. Barack Obama je cijeli svoj odrasli život razdvajao ljude, posebno kao "organizator zajednice", i u više navrata se udružio sa drugim takvim razdjelnicima, najpoznatiji je primjer čovjek čiju je crkvu posjećivao dvadesetak godina, Jeremiah Wright.

Kako je prema anketama mandat bio u opasnosti, predsjednička kampanja je unijela više razdora u društvo nego ikada prije.

Prihvatio je glasni *"Occupy Wall Street"* pokret, sa smiješnom tvrdnjom kako predstavljaju 99 protiv 1 posto ljudi. Obamino ministarstvo pravosuđa je širilo histeriju kako države sa zahtjevom za foto identifikacijom prilikom glasovanja pokušavaju spriječiti manjine da izađu na izbore, pri čemu koriste prevenciju izborne prijevare tek kao izgovor.

Ali svatko tko sumnja u postojanje izbornih prijevara trebao bi pročitati knjigu Johna Funda "Stealing Elections" ili "Injustice od J. Christiana Adamsa koja se posebno bavi ignoriranjem izbornih prijevara od strane pravosuđa kada su bili uključeni tamnoputi demokrati.

Nezadovoljni samo sa podjelom na klase i rase, Obamina kampanja je počela tražiti podjelu između spolova tvrdeći kako su žene slabije plaćene od muškaraca, što je sve dio "rata protiv žena" kojeg vode zlikovci od kojih će Obama zaštiti žene – zbog čega naravno očekuju njihove glasove na izborima.

Još jednom se pokrenula stara – i opetovano diskreditirana – igra citiranja prihoda žena kao postotka prihoda muškaraca, podatak koji svjedoči o "ratu protiv žena".

Kako žene u prosjeku tjedno rade manje sati, i rade manje godina (bez prestanka) nego muškarci, da spomenemo samo neke od razlika; usporedba između godišnje zarade muškaraca i žena je usporedba između kruška i jabuka, baš kao što su to istaknule razne ekonomistice. Primjerice, Diana Furchtgott-Roth sa Hudson Instituta ili profesorica Claudia Goldin sa Harvarda.

Kada usporedite žene i muškarce istog zanimanja sa istim vještinama, obrazovanjem, radnim vremenom, i mnogim drugim stvarima o kojima ovisi plaća, razlika nestaje – a u nekim slučajevima, žene zarađuju i više od usporedivih muškaraca.

Ali zašto dopustiti običnim činjenicama da pokvare emocionalnu retoriku ili političku predstavu kojom se podiže histerija i skupljaju glasovi?

Lakrdijaška priroda takvih predstava izašla je na vidjelo kada je Nancy Pelosi objavila kako kongres mora izglasati *Fair Pay Act*, zato što žene u prosjeku zarađuju 23 posto manje od muškaraca.

Novinar iz The Daily Caller je zatim istaknuo kako žene u Pelosinom vlastitom uredu zarađuju 27 posto manje od muškaraca u njenom uredu. Pokazuje li to kako je sama Pelosi kriva zbog diskriminacije žena? Ili to pokazuje kako su takve priproste statistike obmanjujuće?

Takozvani *Fair Pay Act* nema nikakve veze sa pravičnošću, ali ima veze sa politikom izborne godine. Nitko pri zdravoj pameti ne očekuje da to postane zakon, ukoliko će biti sreće proći će Senat, ali nema nikakve šanse da ga prihvati Zastupnički dom.

Cijela poanta ove političke vježbe je pokazati kako će republikanci glasovati protiv "pravde" za žene, to je samo dio kampanje demokrata da pokažu kako postoji "rat protiv žena".

Ukoliko tražite rat protiv žena, pogledajte abortiranje djevojčica kada ultrazvuk pokaže da se radi o djevojkama. Ti pobačaji su najosnovniji oblik diskriminacije, a posljedica toga je već vidljiva u državama poput Kine i Indije gdje su spolno diskriminatorni pobačaji i ženski infanticid doveli do neravnoteže broja odraslih muškaraca i žena.

Zakonu koji bi zabranio pobačaje na temelju spola i rase su se usprotivili upravo demokrati.

Autor je Thomas Sowell, izvorni članak The Real 'War on Women'. (Ovaj post je tek kratka reakcija na medijska izvještavanja o izborima pa neću ni ulaziti u pitanje ženskog "prava" na kontracepciju, a posebno neću ulazit u obaminu podršku za "partial-birth abortion". Inače, argumenti protiv te prakse nemoraju imat nikakve veze sa religijom, barem u mjeri u kojoj zabrana infanticida ili ubojstva nema veze sa religijom, ali to nije tema.)

PS

Preporuka dvije kratke snimke u kojima Sowell objašnjava kako dolazi do "razlike" u plaćama :

Novi američki "građanski rat"

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/novi-americki-graanski-rat.html

Kao zaključak komentara o promjenama američkog društva prenosim komentar filozofa Vallicelle sa bloga Maverick Philosopher; On citira Roberta Reicha koji se žali na, kako ga on naziva, *Novi Američki Građanski Rat*;

> "Poznajem obitelji u kojima bliski rođaci više ne pričaju. Agencija za izlaske izvještava kako demokrati ne žele niti razmisliti o tome da izađu sa republikancima, i obrnuto. Moj spremnik pošte i socijalne mreže sadrže poruke od stranaca koje ne bih podijelio sa svojom unukom.

> Što se događa? Da, podijeljeni smo oko pitanja utjecaja vlade i treba li žena imati kontrolu nad svojim tijelom, ali to nisu zapravo novi problemi. [...] Imali smo i veća neslaganja u prošlosti – o Vijetnamskom ratu, građanskim pravima, komunističkom lovu na vještice – ali to nas nije toliko podijelilo. "

Vallicella na takvo razmišljanje odgovara; Dio razloga zašto dolazi do "građanskog rata" leži u ljudima poput Reicha i njihovoj nesposobnosti da pošteno predstave pitanja koja nas dijele.

Spominje pitanje pobačaja. Pitanje nije trebaju li žene imati kontrolu nad svojim tijelima. Naravno da trebaju. Pitanje se bave je li fetus koji raste u ženi dio njenog tijela u smislu "dijela" koji bi značio da ga se žena može riješiti kao što bi se riješila neželjenog sala putem liposukcije. Reich nije neinteligentan: sposoban je shvatiti problem, ali on je intelektualno nepošten: ne predstavlja problem objektivno i pošteno. Iskrivljuje ga poput tipičnog ljevičarskog ideologa kakav i je.

Istu stvar čini i sa svojom pričom o "komunističkim lovom na vještice". Ta fraza podrazumijeva da nije bilo komunističke infiltracije u američku vladu, ali upravo se time i bavi pitanje. [...]

Želim reći kako Reich nije intelektualno pošten. On razumije probleme, ali odbija ih predstaviti objektivno i pošteno. Nije ništa drugo nego ljevičarski ideolog. Primijetite ton njegovog teksta, počinje sa bezrazložnim klevetanjem Sarah Palin, a završava sa pozivanjem na rasizam. Tako tipično.

I tako, dok se žali na "novi Američki građanski rat", podgrijava ga svojim sramotnim ponašanjem.

PS

Ovo razmišljanje me podsjetilo na Scrutona koji kaže;

> **"Ljevičarima je jako teško tolerirati desničare jer oni desničare smatraju zlima. Ja pak nemam nikakvog problema s toleriranjem ljevičara jer naprosto smatram da su oni u krivu."**

Opisati nekoga kao konzervativca zatvorena uma čini se u
popularnoj kulturi kao redundancija - za liberale sama
riječ konzervativac upravo to i znači, ali sveučilišni profesor Jonathan Haidt u svojoj knjizi The Righteous Mind ne tvrdi samo kako to nije istina, nego dokazuje kako je upravo suprotno istina. Konzervativci bolje razumiju svoje ideološke suparnike nego što to čine liberali. *(Ukratko, odgovarajući na upitnike o ideološkoj poziciji svojih neistomišljenika, konzervativci su postizali bolje rezultate.)*

Kao što Biggs ističe (Liberals or Conservatives: Who's Really Close-Minded?); Većinu vremena, liberali se bave konzervativnim stajalištima i vrijednosti kroz obične karikature bez sličnosti sa onime što konzervativci stvarno misle, i još važnije, zašto to misle.

Prativši komentare nekih američkih liberala u kojima se dotiču izbora, primijetio sam fenomen kojeg komentira Vallicella. Uz već opisano predstavljanje problema pobačaja, česta je i optužba protiv konzervativaca koji zbog neshvatljive homofobije brinu oko spola supružnika umjesto da puste da svi rade što žele. Ali zahtijevanje promjene definicije braka *(i sve promjene zakona i posljedice po društvo)* nemaju veze sa time da se konzervativci "petljaju" u privatni život, nego upravo suprotno. Oni koji zahtijevaju takvu promjenu definicije braka pozivaju društvo da se petlja u njihov suživot i da se postojeće norme prošire i na dvoje ljudi koji su odlučili živjeti u takvoj zajednici. (*Ne možete reći da ono što "odrasli ljudi sa pristankom" rade u privatnosti nije ničija stvar i onda reći kako svi ostali moraju dati svoj pečat odobrenja na to.)*

Kao što Vallicella komentira; veliku ulogu u svemu tome ima i lingvistički vandalizam Ljevice. Fobija je strah, ali nije svaki strah fobija. Fobija je iracionalni strah. Netko tko predstavlja argumente protiv homoseksualnih praksi, ili daje razloga protiv "gay brakova" radi upravo to – daje argumente, ne iskazuje nikakvu fobiju. Argumenti možda jesu, a možda nisu uvjerljivi; ali njihova namjera je pozivanje na razumsku raspravu sa sugovornikom. Odbaciti ih jer predstavljaju fobiju znači nedostatak poštovanja prema razumu i osobi koja zastupa taj argument.

Ljudi koji koriste takve izraze pokušavaju ugušiti raspravu, pokopati legitimno pitanje ispod hrpe politički korektnog žargona.

Osvetnici (film) i klasični teizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/osvetnici-film-i-klasicni-teizam.html

Filozof Edward Feser, osim svojih interesa u filozofiji (religije, uma, politike), obožavatelj je i znanstvene fantastike. Gledajući Osvetnike (The Avengers) primijetio je nekoliko zanimljivih situacija koje je prokomentirao u postu The Avengers and classical theism. U filmu punom dobrih izjava, nekoliko ih se ističe zbog (od svih stvari) svog teološkog značaja. *(Preporučam da pogledate kratke videosnimke putem navedenih linkova.)*

***

Primjer I – videosnimka

Uzmimo za primjer razmjenu između Black Widow i Captaina Americe nakon što nordijski bog Thor nasilno oslobodi svog brata Lokia iz pritvora S.H.I.E.L.D.-a, Iron Man se daje u lov, a Captain America se priprema da ga slijedi u tome:

Black Widow: Ja bih propustio ovo, Cap.

Captain America: Ne vidim kako bih to mogao učiniti.

Black Widow: Ovi momci dolaze iz legenda, oni su zapravo bogovi.

Captain America: Postoji samo jedan Bog, gospođo. I poprilično sam siguran da se tako ne oblači.

***

Primjer II – videosnimka

Ili sjetite se scene u kojoj Nick Fury, ravnatelj S.H.I.E.L.D. - a, razgovara sa pritvorenim Lokijem.

Loki: Boli te što si došao tako blizu. Imati Tesseract, imati moć – neograničenu moć – a zbog čega? Toplo svijetlo kojeg bi cijelo čovječanstvo dijelilo? I onda te podsjete što je prava moć.

Nick Fury (odlazeći od Lokijeve ćelije, posprdno): Pa, javi mi ako prava moć poželi časopis ili nešto drugo.

***

Primjer III – videosnimka

Konačno, tu je i Lokijev poraz od Hulka:

Loki: Dosta! Vi ste svi ispod mene. Ja sam bog, vi glupa stvorenja. I neće me zlostavljati neki...

[Hulk ga zgrabi, opetovano razbija o pod poput krpe, zatim odlazi dok Loki ostaju ležati i stenjati]

Hulk: Slabašan bog.
***

Ne možemo pretpostaviti kako je dobri Kapetan imao vremena između bitaka proučavati klasičnu filozofiju i teologiju, ali možemo prepoznati kako njegove riječi implicitno sadrže odgovor na popularno-ateistički prigovor *"one god further"* [~*"jedan bog dalje"]* (Feser je o tome pisao ovdje, ovdje i ovdje.) Bog klasičnog teizma nije "jedan bog" među drugima, upravo zato što uopće nije primjerak (instanca) neke vrste, nije niti jedinstveni primjerak. On je iznad svake vrste. On nije samo "biće" među drugim bićima, nema ili ne sudjeluje u egzistenciji uz sve druge stvari koje to rade. Umjesto toga, on je *ipsum esse subsistens* ili (*Samopostojeći) Sam Bitak*. On je *Prvi Uzrok* ne u smislu da je uzrok koji prethodi drugom, trećem, četvrtom, petom i ostalim uzrocima, nego u smislu da ima iskonsku ili apsolutnu samostalnu uzrokovnu moć dok sve ostalo ima uzrokovnu moć samo na izvedeni, a time i sekundarni način. On nije "osoba" nego beskonačan Intelekt i Volja čega je osoba našeg iskustva tek blijeda refleksija. Kako nema suštinu različitu od svoje egzistencije koja bi barem u principu mogla biti podijeljena sa bilo čime drugim, On nije vrsta stvari kojih bi razumljivo moglo biti više. I tako dalje. Ništa manje od toga ne bi moglo biti konačni izvor svih stvari i samim time ništa manje ne bi moglo biti stvarno božanski. (Vidi ranije Feserove postove o klasičnom teizmu.)

Dakle dobri Kapetan je bio u pravu kada je inzistirao da postoji samo jedan Bog i da On nije netko tko bi obukao kostim superheroja, lamatao čekićem, ili bi ga pretukao Iron Man i slično. (Mislite li da Bog klasičnog teizma stvarno postoji nije ono što želim istaknuti – ono što želim istaknuti je, ako On postoji, On nije vrsta stvari koje su Thor, Loki i ostali primjerci.) Fury je bio u pravu kada se rugao Lokijevoj tvrdnji kako je on "prava moć" s obzirom da čak i kada bi Loki postojao, njegova moć, koliko god velika, bi još uvijek bila tek dio izvedene moći, a ne Moć Sama koja je Bog klasičnog teizma. Hulk je bio u pravu kada je odbacio Lokia kao "slabašnog" unatoč njegovim tvrdnjama božanstva, jer svaki bi takav bog, čak i ako bi on postojao, bio tek jedno stvorenje među drugima i tako (poput svega ostalog) bio slabašan u usporedbi sa Bogom klasičnog teizma.

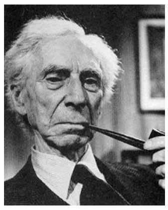
Takva bića, ako bi postojala, ne bi se razlikovala u značajnom pogledu od moćnih vanzemaljaca, bića iz različitih dimenzija i drugih stvorenja moderne znanstvene fantastike. Zbog toga nije ni čudo da ih tako i tretiraju u suvremenoj pop kulturi. Thor, Loki i društvo jednostavno ne bi bili dostojni štovanja čak i kada bi postojali. Ali priznajmo im: radi se o jako dobrim filmskim likovima!

Russellov čajnik: Drži li vodu?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/russellov-cajnik-drzi-li-vodu.html

U poznatom odlomku Bertrand Russell zapisuje

> Mnogi pravovjerni ljudi smatraju kako je posao skeptika da obore usvojene dogme, a ne dogmatika da ih dokažu. Ovo je, naravno, greška. Ako bih rekao da porculanski čajnik kruži po eliptičnoj orbiti oko Sunca, između Zemlje i Marsa, nitko ne bi mogao osporiti moju tvrdnju, pod uvjetom da sam bio pažljiv i napomenuo kako je čajnik suviše mali i da se ne može vidjeti ni kroz najmoćnije teleskope. Ako dalje kažem kako je, s obzirom na to da moju tvrdnju nitko ne može oboriti, nedopustivo da ljudski razum u nju sumnja, s pravom bi se moglo reći da govorim besmislice. Međutim, ako bi postojanje ovakvog čajnika bilo potvrđeno u drevnim knjigama, ako bi se svake nedjelje slavio kao sveti predmet i ideja o njemu utiskivala u umove djece u školama, oklijevanje da se povjeruje u postojanje takvog predmeta postalo bi znak ekscentričnosti, a sumnjičavac bi privukao pažnju psihijatra u doba prosvjetiteljstva ili inkvizicije u ranijim vremenima.

Jedna stvar koju Russell ističe u ovom odlomku je sasvim obična napomena o teretu dokazivanja i/ili ad ignorantiam zabludi. Ako egzistencija X nije opovrgnuta, iz toga ne slijedi da X postoji, čak niti da je razumno vjerovati kako X postoji. Dakle ako netko želi potvrditi postojanje nečega poput Russellova nebeskog čajnika ili ljutog jednoroga na tamnoj strani mjeseca, onda je teret dokazivanja za tu čudnu tvrdnju na njemu. Teret dokaza nije na osobi koja negira ili odbacuje takvu tvrdnju.

Za sada nema problema. No, Russell naravno pokušava reći nešto više od isticanja nekoliko očitih stvari vezanih uz teoriju argumentacije. On primjenjuje tu logiku na pitanje Boga. Tu također nema nikakvih problema. Ako postojanje Boga nije opovrgnuto iz toga ne slijedi kako Bog postoji, čak niti da je razumno vjerovati kako Bog postoji.

Ali stvarna privlačnost ateista i agnostika prema odlomku o čajniku leži u trećoj Rusellovoj tvrdnji. Jasno je da sugerira kako je vjerovanje u Boga (tj. vjerovanje da Bog postoji) epistemološki u istom rangu kao i vjerovanje u nebeski čajnik. Baš kao što nemamo nijedan razlog zašto vjerovati u nebeski čajnik, bijesne jednoroge na mjesecu, leteća špageti čudovišta i slično, nemamo razloga vjerovati u Boga. Možda je potrebno razlikovati jako (J) i slabo (S) razumijevanje Russellove pretpostavke:

> J: Baš kao što *ne možemo imati* nikakav razlog da vjerujemo kako *empirijski nemjerljiv* nebeski čajnik postoji, tako *ne možemo* imati nikakav razlog da vjerujemo kako Bog postoji.

> S: Baš kao što nemamo razloga da vjerujemo kako nebeski čajnik postoji, tako nemamo nijedan razlog vjerovati kako Bog postoji.

Čini mi se kako su i (J) i (S) očito krivi: imamo različite vrste razloga za vjerovanje kako Bog postoji. Ovdje Alvin Plantinga skicira dvadesetak teističkih argumenata. Naravno, ateisti ih neće smatrati uvjerljivim, ali to je nevažno. Pitanje je možemo li dati razumne argumente za teizam, a odgovor je potvrdan. Dakle vjerovanje u Boga i Russellov čajnik ne mogu biti ista stvar jer ne postoje empirijski ili teorijski razlozi za vjerovanje u čajnik.

Još jedna pretpostavka koju čitamo iz Russellova odlomka je ideja da ukoliko bi Bog postojao, on bi bio još jedan fizički predmet u fizičkom svemiru, ali naravno da to nema nikakve veze sa ničime što vjeruje bilo koji (sofisticirani) teist. Bog je čisto duhovno biće.

Još jedan problem sa analogijom čajnika je u tome što Bog tradicionalno koncipiran na Zapadu nije *isolani* – da iskoristim šahovski izraz. On nije poput izoliranog pijuna, koji ne podržava ništa i kojeg nitko ne podržava. Jer ako Bog postoji, onda je Bog uzrok egzistencije svakog kontingentnog bića, i zapravo svakog bića koji se razlikuje od njega samog. To nije točno za lunarne jednoroge i nebeske čajnike. Ukoliko postoji lunarni jednorog onda se radi o još jednoj izoliranoj činjenici svemira. No ukoliko Bog postoji, onda je sve ujedinjeno tom činjenicom: sve ima temelj svog bića i svoje razumljivosti u stvaralačkoj djelatnosti tog jednog paradigmatskog bića.

To je povezano sa činjenicom da možete argumentirati iz općih činjenica o svemiru prema egzistenciji Boga, ali ne možete iz takvih činjenica doći do egzistencije lunarnih jednoroga ili nebeskih čajnika. Tako postoje različite vrste kozmoloških argumenata koji nastavljaju *contingentia mundi* na temelju kontigentnih bića. No, ne postoji slični *a posteriori* argumenti do nebeskog čajnika. Također postoje argumenti iz istine, iz savjesti, iz dizajna, iz čežnje, iz morala, i drugi.

Samo postojanje ovih argumenata pokazuje dvije stvari. Prvo, s obzirom da kreću od vrlo općih činjenica (postojanje kontigentnih bića, postojanje istine) do postojanja izvora tih općih činjenica, oni pokazuju kako Bog nije biće među drugim bićima, nije nešto što dodajemo stvarima za koje obično smatramo da postoje. Drugo, ti argumenti daju pozitivne razloge za vjerovanje u Božju egzistenciju.

Ljudi poput Russella, Dawkinsa i Dennetta, koji uspoređuju Boga sa nebeskim čajnikom tako pokazuju svoj promašaj shvaćanja i odgovoranja na samo značenje teističkih tvrdnji. Da sumiram. (i) Bog nije *bespotrebna* stvar jer postoji puno detaljnih argumenata za Božju egzistenciju; (ii) Bog nije fizičko biće; (iii) Bog nije biće koje jednostavno postoji među drugim bićima. U sve tri odrednice, Bog nije ništa slično nebeskom čajniku, lunarnom jednorogu, nevidljivom nilskom konju i takvim izmišljotinama.

Poprilično mi je teško objasniti zašto bi itko mislio da analogija čajnika sadrži išto vrijedno i da drži vodu. Curi na sve strane kao sito.

Autor ove kratke analize je filozof Bill Vallicella, izvorni tekst ovdje. (*Iako će netko reći da postoji razlika između Boga filozofa i Boga religija, takvo razlikovanje je pogrešno. Primjerice, Bog kakvog opisuje Akvinski nije tek obična filozofska tvorevin*a.)

srijeda, 21. studenoga 2012.

Katekizam za Nove Ateiste

Jedna od najupečatljivijih razlika između Novih Ateista i, primjerice, Freuda ili Nietzsche je spremnost prethodnih da se pozabave prirodnom teologijom u njenom području. To ne znači da su došli daleko u svojim nespretnim pohodima – radi se o poprilično neodlučnim i amaterskim stvarima, ponekad i bolno sramotnim.

Tako Lawrence Krauss pokušava odgovoriti na skolastički aksiom *nihil ex nihilo fit* ("ništa ne može nastati iz ničega") u svojoj knjizi *A Universe from Nothing*, u kojoj tvrdi na temelju teorije struna, kako je vibracija u deseterodimenzionalnoj struni sve započela. Kao što je već Feser istaknuo, čak i ako prihvatite da je teorija struna točna, Krauss je već priznao upravo onaj srednjovjekovni aksiom kojeg je mislio da pobija, s obzirom da je struna (uz pretpostavku da postoji) nešto. Mat.

Sada je Alex Rosenberg oprezno zakoračio u ovo područje sa knjigom *The Atheist's Guide to Reality*, gdje znanstveni redukcionizam postaje – ne postoji drugi izraz za to – punokrvni *reductio ad absurdum*. Igrom slučaja, *Times Literary Supplement* dao je filozofu Anthonyu Kennyu da ocjeni knjigu, možda zato što ga ne možete optužiti za pristranost u ovoj raspravi, s obzirom da je u prošlosti dao teške kritike klasičnom kršćanskom teizmu jer se oslanja na *"zastarjelu aristotelijansku kozmologiju."*

Međutim, takvi skeptički zaključci nisu doveli Kennya do agresivnog ateizma; kao što je napisao u svojoj knjizi *The Unknown God: "Zaključio sam kako ne postoji nešto poput Boga skolastika ili racionalne filozofije; ali naravno to nije jedini mogući koncept Boga."*

Bez obzira što ortodoksni vjernici misle o Kennyevu putovanju kroz desetljeća od klasičnog teizma do nečega neodređenijeg, on barem ne propušta nijednu priliku da udari po svima: njegova averzija prema apsolutizmu se podjednako može upotrijebili i protiv Novih Ateista, koji pokazuju apodiktični apsolutizam u svojim argumentima zbog kojih se čine nepokolebljivi pred protudokazima, baš kao i stvari koje pronalazimo u kreacionističkim udžbenicima.

U svojoj nedavnoj knjizi *God and the New Atheism*, teolog John Haught je opisao ovaj kvazi-religijski apsolutizam među Novim Ateistima sumirajući njihovu poziciju kroz sedam točaka "vjerovanja":

1. *Osim prirode, koja uključuje ljudska bića i naše kulturne kreacije, ne postoji ništa. Ne postoji Bog, ne postoji duša, i ne postoji život poslije smrti.*
2. *Priroda ima podrijetlo u sebi, nije Božja kreacija. (eng. self-originating)*
3. *Svemir nema cjelokupni smisao ili svrhu, iako se životi pojedinaca mogu živjeti svrhovito.*
4. *S obzirom da ne postoji Bog, sva objašnjenja i svi uzroci su posve prirodni i može ih se razumjeti samo kroz znanost.*
5. *Sve značajke živih bića, uključujući ljudsku inteligenciju i ponašanje, mogu se objasniti kroz čisto prirodne termine, a danas to obično znači kroz evolucijske, posebno darvinističke termine.*
6. *Vjera u Boga je uzrok nebrojenih zala i treba je odbaciti zbog moralnih razloga.*
7. *Moralnost ne zahtijeva vjeru u Boga, a ljudi se ponašaju bolje bez vjere nego s njom.*

Freud i Nietzsche su bez sumnje imali dogmatskim predanosti, ali oni bi barem prepoznali kako su šesti i sedmi aksiom prilično apsurdni. Bili su previše upoznati sa zlom koji vreba u ljudskom srcu kako bi smatrali da ga je moguće jednostavno izbaciti jednostavnim napuštanjem Boga.

Imajući to na umu, ono što je zapravo novo kod Novih Ateista je njihovo oslanjanje na oksimoron: izgleda da stvarno vjeruju u utopijski Darwinizam – vjerski utemeljenu znanost. U skladu sa time, već dugo smatram kako je najbolji (ako ne i jedini) način odgovaranja na takav dogmatizam opustiti se i prepustiti Novim Ateistima da se objese o vlastito uže. Tu dolazi Kenny, koji prenosi njihove pretpostavke u neku vrstu ateističkog Katekizma:

> **Glavna načela ove filozofije su sažeta u nizu pitanja i odgovora: *Postoji li Bog?* Ne. *Koja je priroda stvarnosti?* Ono što fizičaru kažu. *Koji je smisao svemira?* Nema ga. *Koji je smisao život?* Također. *Zašto sam ovdje?* Samo luda sreća. *Djeluje li molitva?* Naravno da ne. *Postoji li duša? Je li besmrtna?* Mora da se šališ. *Postoji li slobodna volja?* Nema šanse! *Koja je razlika između ispravnog i pogrešnog, dobra i zla?* Ne postoji moralna razlika između njih.**

Vrijednost ovog sažetog ateističkog katekizma je ta što izravno i nezaobilazno vodi Rosenberga do jednog od najatraktivnijih zaključaka od sve Novo Ateističke literature; a Kenny uživa ukazivati na Rosenbergove očite apsurde:

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
► 2014 (58)
► 2013 (172)
▼ 2012 (116)
► prosinca (4)
▼ studenoga (10)
Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...
Teizam, ateizam i racionalnost - Alvin Plantinga
Tko želi biti ateist?
Katekizam za Nove Ateiste
Russellov čajnik: Drži li vodu?
Osvetnici (film) i klasični teizam
Novi američki "građanski rat"
"Rat protiv žena" - pobjeda Obame
Ovisiti o zavisnosti - pobjeda Obame
Javne škole kao crkve sekularne religije i društva
► listopada (7)
► rujna (3)
► kolovoza (16)
► srpnja (7)
► lipnja (6)
► svibnja (14)
► travnja (7)
► ožujka (9)
► veljače (18)
► siječnja (15)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Deset konzervativnih načela!

O meni

> **Jedna od Rosenbergovih najekstravagantnijih tvrdnji je kako nitko nikada ne misli o ničemu. [...] Njegov argument ide ovako: um je identičan mozgu, dakle misao mora biti događaj u mozgu. Ali nijedna gruda neurona ne može biti o nečemu. Iz toga slijedi, nijedna misao nije o ničemu.**

Ova odsutnost referentnosti prema vanjskom svijetu bi naravno uključivala i sve "misli" Rosenbergove knjige. Mat još jednom.

Autor teksta je Edward T. Oakes, izvorni članak A Baltimore Catechism for the New Atheists.

PS

Citirani su različiti autori, ali članak mi se učinio zanimjivim kao definicija vjerovanja Novih Ateista. *(Naravno ne spadaju svi ateisti u tu skupinu).* Što se tiče Rosenberga, Feser je imao seriju postova na tu temu, vidi Rosenberg roundup. Već sam pisao o sličnim stvarima; Arthur Eddington - objašnjava li znanost naše misli ?, Zaslijepljeni Scijentizmom, Kako se oporaviti nakon scijentizma, O piscima Novog Ateizma, Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga? ...

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:53

Oznake: ateizam , edward oakes , nietzsche , novi ateizam , scijentizam

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku
Da ste studirali u srednjem vijeku, primjerice na Cambridgeu, morali bi savladati dosta matematike i prirodnih znanosti kako bi dobili svoju...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

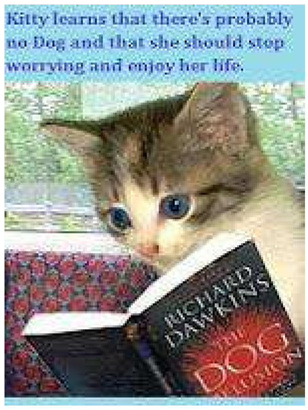
Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se

Tko želi biti ateist?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/tko-zeli-biti-ateist.html

U nastavku je dio razmišljanja filozofa Fesera o različitim znanstveno-fantastičnim koncepcijama božanstva (i svemira), odnosno o tome kako neki ateisti doživljavaju Boga i do kakvih ih to zaključaka i želja dovodi. Post u cijelosti možete pročitati ovdje, izdvojio sam samo zanimljiviji dio, a zbog razumijevanje o čemu točno govori i jedan odlomak iz uvoda u kojem citira poznatog filozofa ateista Thomasa Nagela.*(Jedna zanimljiva recenzija Nagela, Why Darwinist Materialism is Wrong. Inače, prijevod nije baš kvalitetan, ali mislim da su jasni koncepti.)*

***

Razmotrite izjavu poput Nagelove poznate primjedbe u knjizi *The Last Word*:

> Želim da ateizam bude istinit i osjećam nelagodu zbog činjenice da su neki od najinteligentnijih i najinformiranijih ljudi koje poznajem religiozni vjernici. Nije da samo ne vjerujem u Boga, i očekivano da se nadam kako sam u pravo u svom uvjerenju. Stvar je u tome da se nadam kako nema Boga! Ne želim da postoji Bog; ne želim da svemir bude takav.

[...]

Jedan od razloga zašto naglašavam važnost klasičnog teizma je u pojašnjavanju što je zapravo u pitanju u sporu između ateizma i teizma, i kako bih uklonio neke zapreke koje stoje na putu nekim ateistima dobre volje da shvate teizam ozbiljno. Mislim kako se te prepreke tiču obmanjujućih percepcija o proizvoljnosti u teizmu. Proizvoljnosti za koje ne možete opravdano optužiti klasični teizam, ali koje stvarno možete pronaći u grubljim oblicima teizma. Takvih proizvoljnosti je barem tri vrste:

1. ***Metafizička proizvoljnost:*** Neki ateisti pretpostavljaju kako je vjerovanje u Boga zapravo vjerovanje u neku vrstu "magičnog" bića, u kojem je magija neka vrsta pseudo-objašnjenja i nešto inherentno nerazumljivo *(eng.unintelligible)*. Ili pretpostavljaju kako bi egzistencija Boga bila vrsta nerazumljive "sirove činjenice" koja sigurno nije vjerojatnija od egzistencija svemira kao sirove činjenice, i zapravo je manje vjerojatna od potonjeg zbog Ockamove britve. Ali sve to je upravo ono što klasični teist opovrgava. Klasični teizam

tvrdi kako ne postoje krajnje "sirove činjenice", da je stvarnost po sebi potpuno razumljiva. Razlozi za takvu tvrdnju su utemeljeni na sofisticiranoj metafizici, a ne surovom pozivanju na magiju. *(O tome Feser piše ovdje i ovdje.)*

Dakle kada klasični teist kaže kako Bog nema uzrok, to nije zato što je On proizvoljna iznimka općeg pravila. Druge stvari zahtijevaju uzroke zato što imaju potencijal koji zahtjeva aktualizaciju, ili dijelove (bilo materijalne bilo metafizičke) koje treba kombinirati, ili imaju esenciju ili prirodu koja je odvojena od njihove egzistencije i stoga ju je potrebno povezati sa tim. No Bog je čista aktualnost i nema potencijalnosti, što znači da u principu ne može biti aktualiziran od strane ničega drugog; On je aposlutno jednostavan i stoga nema nikakve dijelove koje treba kombinirati; on je *(samopostojeći)* Sam Bitak i stoga mu se ne mogu dati egzistencija ili postojanje. Zbog toga Bog nije manje razumljiv od stvari koje zahtijevaju uzrok nego je više razumljiv. *(Feser je o tome pisao puno više u različitih postova o klasičnom teizmu i kozmološkom argumentu.)*

Nasuprot tome, ono što nije metafizički jednostavno, ili čista aktualnost, ili sam bitak po sebi, bi – koliko god da je impresivno po snazi, znanju ili moralnim kvalitetama – bilo manje od ultimativnog i zbog toga bi zahtjevalo objašnjenje van samoga sebe. To bi se odnosilo na sve bogove različitih poganskih panteona, koji obično imaju materijalna i vremenska ograničenja različitih vrsta. Također bi se odnosilo i na neko razmišljanje o Bogu Biblije koje bi negiralo da je On metafizički jednostavan, čisto aktualan, itd. Takvo razmišljanje implicitno Ga predstavlja kao sirovu činjenicu koja se razlikuje od stvorenih stvari samo po tome što ima svoj uzrok. Zapravo Ga svode na razinu glorificiranog Zeusa ili Odina.

Dakle ateisti opravdano prigovaraju metafizičkoj proizvoljnosti grubih koncepata božanstva, ali njihovi prigovori nemaju nikakvu snagu protiv klasičnog teizma.

2. Moralna proizvoljnost:Mnogi ateisti pretpostavljaju kako pripisivanje dobrote Bogu znači reći kako je On moralni agent poput nas, samo se puno bolje ponaša. Ili pretpostavljaju kako Božji status kao moralnog zakonodavca mora uključivati izdavanje proizvoljnih zapovijedi koje podržavaju prijetnje, a da bi izbjegavanje tih posljedica značilo kako postoji moralni standard neovisno od Njega, kojem bi On morao odgovarati. U svjetlu svega toga, mogu se pitati zašto su Božje zapovijedi one koje bi se od nas moglo očekivati da ih slijedimo. Svodi li se stvarno sve to na Njegovu mogućnost da nam prijeti prokletstvom? Kakve to veze ima sa moralnošću *per se* (za razliku od kalkuliranja o vlastitim interesima)? Ali sve to počiva na trivijalizaciji pojma božanske dobrote. Za klasičnog teista, Bog ne samo da tek "ima" dobrotu, poput nas samo višeg stupnja. On je Dobrota Sama, ono u odnosu na što su sve druge stvari dobre ili loše u kojem god stupnju da jesu.

Tvrditi da;

> Božje zapovijedi za nas, su proizvoljne; ukoliko nisu, onda se On mora pozivati na neki standard van samog sebe.

je isto kao i tvrditi da:

> Euklidska trokutnost kao takva zahtjeva proizvoljnu zapovijed određenim euklidskim trokutima kada zahtijeva od njih da imaju ravne stranice i kuteve čiji je zbroj 180 stupnjeva; jer ukoliko to nije tako, onda Euklidska trokutnost kao takva se mora pozivati na neki standard van sebe.

Drugim riječima, radi se o kategorijskoj pogrešci, osnovnom neuspjehu razumijevanja prirode stvarnosti o kojoj pričamo. (Feser je o tome više pisao ovdje i ovdje.)

Prokletstvo je pak u konačnici stvar nečijeg karaktera koji postaje trajno oštećen tako da je netko zauvijek nesposoban čak i željeti biti blizu onoga što jednostavno je Dobrota Sama. Nečija volja je toliko usmjerena na zlo i stoga ne možete biti u božanskoj prisutnosti. Radi se prije o metafizičkoj nužnosti, nego proizvoljnoj božanskoj ćudi.

Nasuprot tome, što god da je manje od Dobrote Same, je nešto što bi bilo predmetom standarda van sebe, bilo bi nešto o čemu bi bilo razumno pitati se zašto poštivati zapovijedi koje daje. Svi bogovi poganskog panteona su takvi (upravo zato su opisani tako da imaju različite moralne vrline ili poroke u različitimm stupnjevima.) Razmišljanja o Bogu Biblije koje bi Ga interpretiralo tek kao posebno vrijednog moralnog agenta, bi također značilo da se možemo razumljivo pitati zašto bi trebali slušati Njegove zapovijedi i trebali li On biti podložan standardu van sebe samog. Još jednom, takvo razmišljanje pretvara Boga u glorificiranog Zeusa ili Odina.

Ovdje također ateisti opravdano prigovaraju proizvoljnosti nekih koncepata božanstva, ali njihov prigovor nema nikakve snage protiv klasičnog teizma.

3. Epistemološka proizvoljnost: Ateisti često pretpostavljaju da prihvaćanje Boga kao krajnjeg uzroka stvari znači potvrditi jadnu hipotezu "boga praznina" koju mogu pobiti buduća znanstvena otkrića. Ili još gore, misle kako se radi o običnom pozivanju na vjeru shvaćenu kao volju da vjerujete bez dokaza. Razumljivo, pitaju se zašto vjerovanje u Zeusa ne bi moglo biti podjednako "opravdano" vjerom, ili zašto bi neki od drugih poganskih bogova bio manje izgledan kao "bog praznina". Ali glavni argumenti za klasični teizam su upravo suprotnost argumenta "boga praznina"; i suprotno od oslanjanja na iracionalne vjerske predanosti, sam sadržaj klasičnog teizma je neraskidivo vezan uz predanje racionalnoj razumljivosti svijeta.

Objašnjenje zdravog razuma i empirijskih znanosti eksplicitno ili implicitno pretpostavlja svijet u kojem se stvari mijenjaju, kauzalnih odnosa, kompleksnih entiteta čiji dijelovi zahtijevaju sklad od strane nečega van njih. Kada klasični teist kaže kako je Bog čista aktualnost, sam bitak, apsolutno jednostavan, ono što zapravo kaže je upravo kako nijedno objašnjenje zdravim razumom ili znanošću ne bi u principu mogli uopće smatrati istinskim

objašnjenjem ukoliko nema uzroka svijeta koji je takav. Konkretno, promjena – aktualizacija potencijala – ne bi bila moguća osim ako ne postoji nešto što je čista aktualnost što znači da može ostvariti moć da aktualizira druge stvari bez da proizlazi iz nečeg drugog. Stvari ne bi mogle postojati čak niti na trenutak osim ako ne bi postojalo nešto, samopostojeći sam bitak, što može uzrokovati njihovu egzistenciju bez da je to i samo uzrokovano. Složene stvari ne bi mogle postojati ukoliko ne bi postojao izvor stvarnosti koji, s obzirom da je apsolutno jednostavan, nije (sam) složen od dijelova. Ukratko, objašnjavajući resursi zdravog razuma i znanosti su razumljivi u principu samo u kontekstu metafizike klasičnog teizma. To je razlog – a ne neko proizvoljno vjersko predanje – zašto klasični teizam neće biti srušen od strane znanosti. Racionalno i metafizički je više fundamentalan od znanosti, a ne manje fundamentalan. Njegovi racionalni temelji se pronalaze, ne u prazninama trenutne znanosti, nego u nužnim preduvjetima bilo koje moguće znanosti. U svakom slučaju, to je ono što klasični teist tvrdi, i on doista dokazuje svoju tvrdnju, nije da je samo primjećuje. (Feser je puno više o tome pisao u raznim postovima o kozmološkom argumentu.)

S druge strane, teško je vidjeti kako bi argumenti za bogove poganskog panteona bili išta drugo osim "boga praznina". Recimo, zašto pretpostaviti da Thor postoji osim ako to nije nekako "najbolje objašnjenje" pojave munja? Upravo zato što bi takvi entiteti bili metafizički manji od ultimativnog, nijedno pozivanje na ultimativno objašnjenje svijeta ili nužnu pretpostavku za samu praksu objašnjavanja ne bi mogli koristi kao argument za njihovu egzistenciju (dok se takve tvrdnje mogu koristi za argumentaciju egzistencije Boga klasičnog teizma). Svako razmišljanje o Bogu Biblije koje bi smatralo kako je On metafizički manje ultimativan nego što to smatra koncepcija klasičnog teizma bi ga također reduciralo na neku vrstu argumenta "boga praznina".

Još jednom, ateisti su u pravo kada prigovaraju proizvoljnosti koju vide u lošim argumentima takve vrste, ali još jednom; takvi prigovori su irelevantni za klasični teizam.

Dakle zašto bi itko želi da ateizam bude istinit? Pa, možda bih želio da je istinit ukoliko bih mislio da je teizam u suštini blesava, vulgarna stvar kakvu često ateisti zamišljaju. (Štoviše, bio sam ateist jedno desetljeće prije nego što sam imao jasno razumijevanje onoga što tradicija klasičnog teizma stvarno tvrdi.) Da parafriziram Akvinskoga, ozbiljni branitelji teizma trebali bi poznavati i podržavati klasičnu tradiciju kako ne bi u svojim raspravama sa drugom stranom "iznijeli razloge koji nisu uvjerljivi i tako pružali priliku nevjernicima da se smiju" (Summa Theologiae I.46.2). Ili, što je još važnije, kako ne bi izazvali nekog dobronamjernog ateista da odbaci teizam na temelju nesporazuma koji su se mogli izbjeći.

Teizam, ateizam i racionalnost - Alvin Plantinga

Ateološke primjedbe na vjerovanje da postoji Bog kao osoba pojavljuju se u mnogim oblicima. Tako primjerice one dolaze u sljedećim oblicima: poznate primjedbe kako je teizam na neki način nekoherentan, inkonzistentan s postojanjem zla, kako se radi o hipotezi koja je loše potvrđena ili čak opovrgnuta određenom evidencijom, kako je moderna znanost bacila sjenu sumnje na teističko vjerovanje i slično. Druga vrsta prigovarača tvrdi, ne da je teizam nekoherentan, pogrešan ili vjerojatno pogrešan (za to postoji malo argumenata), nego kako je na neki način nerazumno ili iracionalno vjerovati u Boga, čak i ako bi to vjerovanje bilo istinito. Središnje mjesto ove vrste kritike zauzima evidencijalistička primjedba teističkomu vjerovanju. Prigovor kaže kako nijedan od teističkih argumenata – deduktivni, induktivni ili abduktivni – nije uspješan, te kako stoga postoji samo nedostatna evidencija u prilog Božjoj opstojnosti. No tada je vjerovanje kako opstoji Bog kao osoba na neki način intelektualno neprimjereno, budalasto ili iracionalno. Osoba koja vjeruje kako postoji paran broj pataka vjeruje budalasto ili iracionalno, a isto vrijedi i za osobu koja vjeruje u Boga bez evidencije. Prema ovome motrištu, osoba koja vjeruje u Boga, ali za to vjerovanje nema evidencije, nije dorasla pitanju. Oni koji su uputili primjedbe i prigovore teističkomu vjerovanju jesu: Anthony Flew, Brand Blanshard i Michael Scriven. Možda je važnija sama tradicija predavanja, jer se ovakav govor o teističkome vjerovanju susreće na svakom većem sveučilištu u državi (misli se na SAD). Ovu objekciju formulirao je i Bertrand Russell, koji kada je jednom prilikom bio pitan što bi kazao kada bi nakon smrti bio doveden pred Boga i kada bi ga Bog pitao zašto nije bio vjernik, Russell bi odgovorio: «Nije bilo dovoljno evidencije Bože! Nedovoljno evidencije!». Nisam sasvim siguran kako bi Bog prihvatio ovaj odgovor, ali poanta je u tome da je Russell, kao i mnogi drugi, usvojio evidencijalistički prigovor teističkomu vjerovanju.

Sada je pitanje u čemu se zaista sastoji tvrdnja prigovarača? On drži kako je teist bez evidencije iracionalan ili nerazuman. Koje to svojstvo prigovarač pripisuje teistu kada ga opisuje na taj način? Što on, precizno govoreći, ili čak približno, misli kada kaže da je teist bez evidencije iracionalan? U čemu se zaista sastoji problem s takvim teistom? Prigovor može imati dva oblika. Prema prvom, teist bez evidencije narušava intelektualnu ili kognitivnu dužnost neke vrste. On radi suprotno obligaciji koja mu je dodijelilo, možda društvo ili on sam sebi kao stvorenju sposobnomu za dohvaćanje propozicija i držanje vjerovanja. Postoji naime obligacija ili čak nešto kao obligacija proporciji našeg vjerovanja i snazi evidencije. Tako prema Johnu Lockeu stoji da je oznaka racionalne osobe to *«da ne*

prihvaća niti jednu propoziciju sa sigurnošću većom nego što dokaz za nju omogućuje (opravdava)», a prema Davidu Humeu, «*mudar čovjek svoja vjerovanja uvijek drži u proporciji prema evidenciji za njih*».

U 19. stoljeću ističe se W. K. Clifford, taj «delicious enfant terrible» kako ga je nazvao William James, koji je insistirao da je monstruozno, nemoralno i možda čak nepristojno prihvatiti vjerovanje za koje posjedujemo nedostatnu evidenciju,

> *to će očuvati čistoću vjerovanja spojenu s fanatizmom ljubomorne brige - u svakom trenutku kada bi moglo ovisti o bezvrijednom predmetu kako ne bi uhvatilo mrlju koja više ne može biti skinuta.*

Clifford dodaje da je,

> *ako je vjerovanje prihvaćeno temeljem nedostatne evidencije, užitak je lažan. Ne samo da nas obmanjuje pružajući nam osjećaj moći koji zaista ne posjedujemo, nego je povrh toga i griješan, otet našoj sklonosti prema dužnosti čovječanstvu. Ta dužnost kaže da se moramo čuvati takvih vjerovanja (neopravdanih) kao kuge, koja mogu obuzeti naše tijelo i proširiti se na cijeli grad.*

I konačno,

> *da sažmemo, pogrešno je uvijek, svuda i za svakoga vjerovati bilo što temeljem nedostatne evidencije.*

(Ovdje nije teško otkriti taj «ton robusnog pathosa» kojeg je kod Clifforda prepoznao James.) Prema ovome stajalištu teisti zloupotrebljavaju svoje epistemičke dužnosti i zazivaju naše neodobravanje. Primjerice, majka Tereza, ukoliko ne bi imala argumente za svoju vjeru u Boga, morali bi ju razumijevati kao osobu koja razmišlja suprotno svojim intelektualnim obligacijama te koja zahtijeva da se protiv nje povede disciplinski postupak.

Zamisao o tome kako postoje intelektualne dužnosti složena je ali ne i neplauzibilna i ovdje ju ne namjeravam dovoditi u pitanje. Bilo bi svakako manje plauzibilno sugerirati kako bi se usmjerio protivno svojim intelektualnim dužnostima s obzirom na vjerovanje bez evidencije, npr. da postoji Bog kao osoba. Kao prvo, moja vjerovanja, najvećim dijelom, nisu pod mojom kontrolom. Ako bi mi se npr. ponudilo 1.000.000 dolara da prestanem vjerovati da je Mars manji od Venere, nema načina za prihvaćanje ponude. Isto je i moje vjerovanje u Boga, ne bih se mogao samo tako odreći toga vjerovanja, primjerice da uzmem sredstva koja bi me dovela u stanje kome. Ipak, ne izgleda kao da imam određenu obligaciju. Naime, sasvim je jasno kako nisam pod obligacijom posjedovanja evidencije za sve što vjerujem, to ne bi bilo moguće. Ako je tako, zašto sam onda pod obligacijom prihvatiti vjerovanje u Boga samo pod uvjetom prihvaćanja drugih propozicija koje služe kao evidencija za to vjerovanje? Ovo je bez daljnjega po sebi očito ili samo-evidentno, te je zaista teško naći solidan argument u prilog.

Ipak, čini se da evidencijalistički prigovarač može prigovarati na način koji više obećava. On može držati, ne da teist bez evidencije narušava neku epistemičku dužnost, možda si on na kraju krajeva ne može pomoći, nego da je na neki način intelektualno skrenuo s puta. Zamislimo nekoga tko vjeruje da je Venera manja od Merkura ne zbog evidencije, nego zbog toga što je to pročitao u stripu i uvijek vjeruje svemu što pročita u stripu, ili zamislimo nekoga tko drži to vjerovanje temeljem zaista lošeg argumenta. Možda ne postoji obligacija koju nije proveo, ali svakako je njegovo stanje manjkavo na neki način. Takva osoba pokazuje neki nedostatak, propust, disfunkciju neke vrste. Možda je ta osoba poput nekoga tko ima astigmatizam ili je nespretan, ili boluje od artritisa. Možda u tom svjetlu evidencijalistički prigovor treba biti oblikovan, ne kao tvrdnja da je teist bez evidencije prekršio neku intelektualnu dužnost, nego kao da pati od neke vrste intelektualnoga manjka ili nedostatka. On je intelektualni invalid.

Alternativno, ali slično, zamisao može biti takva kao da je teist pod utjecajem neke vrste iluzije (obmane), iluzije toliko snažne da je obmanula velik dio čovječanstva tijekom velikoga razdoblja povijesti. Tako je Freud držao religiozno vjerovanje kao «iluzije, ispunjenja najstarijih, najsnažnijih i najsilnijih želja čovječanstva». On je teističko vjerovanje vidio kao stvar ispunjenja želja. Ljude su paralizirale sveprožimajuće, neosobne sila koje kontroliraju njihovu sudbinu, ali ne uzimaju u obzir naše potrebe i težnje, te su tako ljudi izmislili oca kozmičkih razmjera, oca koji nadilazi naše zemaljske očeve u svojoj dobroti, isto kao i u moći. Religija je, kaže Freud, univerzalna opsesivna neuroza čovječanstva i osuđena je na nestanak kada se ljudi nauče suočiti sa zbiljom kakva jest.

Sličan smjer sugerira i Karl Marx:

> *Religija ... samosvijest i osjećaj sebe samog kod čovjeka koji samoga sebe još nije pronašao, ili koji se pak ponovno izgubio nakon što se našao. No čovjek nije apstraktno biće ... Čovjek je svijet ljudi, država, društvo. Država, društvo proizvode religiju, izokrenutu svijest svijeta, jer su one same izopačeni svijet ... Religija je znak porobljenoga bića, osjećaj bezdušnoga svijeta, isto kao i duh neduhovnoga stanja. Religija je opijum naroda. Ljudi ne mogu biti istinski sretni tako dugo dok ih se ne oslobodi iluzorne sreće abolicijom religije. Zahtjev da se ljudi oslobode iluzije jest zahtjev da se oslobode uvjeta kojima je ta iluzija potrebna.*

Zapazimo da Marx ovdje govori o svijesti izokrenutog svijeta kojeg stvara izokrenuti svijet. To je izokretanje iz ispravnog i prirodnog stanja koje se događa zbog nezdravog i izokrenutog društvenog poretka. S motrišta Marx-Freud argumenta teist je pod utjecajem kognitivne disfunkcije, određenog nedostatka kognitivnog i emotivnog zdravlja. To pak možemo formulirati na sljedeći način: teist vjeruje to što vjeruje samo stoga što postoji određena sila obmane, tog perverznog stanja. On je lud u etimološkom značenju te riječi; on je bolestan. Njegov kognitivni aparat ne funkcionira ispravno, ne funkcionira kako bi trebao. Kada bi njegov kognitivni aparat funkcionirao ispravno, tj. kako treba, on ne bi bio pod utjecajem te obmane. On bi tada shvatio svijet kakav jest i širom otvorenih očiju bi

shvatio da smo sami u svijetu i da je svaki oblik utjehe naša stvar. Ne postoji Otac na nebesima kojem se možemo okrenuti, niti ikakva budućnost nakon smrti osim raspradanja («Kada umremo, strunemo» kaže Michael Scriven).

Raščlamba prigovora

Dakako da teist vjerojatno neće iskazati prevelik entuzijazam s obzirom na zamisao da pati od kognitivnoga nedostatka, ili da je pod utjecajem raširene obmane, endemske za ljudsku vrstu. Možda će stvarno kakav liberalan teolog ili dva nastojati shvatiti suvremenu sekularnost i tako preuzeti tu zamisao. Teist sebe samoga u svakom slučaju ne vidi kao osobu koja pati od kognitivnoga nedostatka. Dapače suprotno, teist bi mogao vjerovati kako je u stvari ateist ta osoba koja pati od određene obmane, od nekog noetičkoga manjka, nekog nesretnoga stanja koje ima takve noetičke posljedice. On će vidjeti ateista kao žrtvu grijeha u svijetu, njegova grijeha ili grijeha drugih. Prema Poslanici Rimljanima, nevjera je rezultat grijeha i ima izvor u nastojanju da se potisne istina u nepravdi. Prema J. Calvinu, Bog nas je stvorio s tendencijom da vidimo Njegovu ruku u svijetu oko nas; «osjećaj božanstva» piše on, «upisan je u srca svih nas». Calvin nastavlja:

> *Perverznost bezbožnih koji iako se snažno odupiru ipak je nesposobna spasiti ih od Bogobojaznosti, najbolje je svjedočanstvo da je čak i njihovo uvjerenje, naime da postoji nekakav Bog, urođeno svima i učvršćeno u dubini... Iz ovoga zaključujemo da to nije nauk koji je potrebno naučiti prvo u školi, nego nauk nad kojim je svatko od nas stručnjak od svog postojanja u majčinoj utrobi i kojemu ljudska narav sprječava da bude zaboravljen.*

Ako ne zbog postojanja zla u svijetu, kaže Calvin, onda bi po naravi ljudi vjerovali u Boga u istome stupnju i s istom spontanošću kojom vjeruju u postojanje drugih ljudi, izvanjskoga svijeta ili prošlosti. To je ljudsko naravno stanje, a to što mnogi vjerovanje u Boga nalaze teško prihvatljivim ili apsurdnim, proizlazi iz neprirodnoga griješnog stanja. Činjenica je, misli Calvin, da se osoba koja ne vjeruje u Boga nalazi u epistemički defektnom stanju – poput nekoga tko ne vjeruje da njegova supruga opstoji, ili pak vjeruje kako je ona spretno konstruiran robot koji nema misli, osjećaja niti svijesti. Stoga vjernik odbacuje Freudov i Marxov argument tvrdeći da je ono što oni vide kao bolest zapravo zdravlje, a ono što vide kao zdravlje u stvari je bolest.

Ispravno funkcioniranje

Sasvim je očito da je rasprava ovdje na kraju ontološka, teološka ili metafizička: ovdje vidimo ontološke i na koncu religijske korijene epistemološke rasprave o racionalnosti. Ono što uzimamo kao racionalnost, barem u smslu ovog pitanja, ovisi o našemu metafizičkome i religijskome stajalištu. Ono ovisi o našoj filozofskoj antropologiji. Naše stajalište o tome kakvoj vrsti bića pripada čovjek u cjelini ili dijelom na koncu određuje naše stajalište o tome što je racionalno, a što iracionalno za vjerovati, a to će odrediti ono što držimo naravnim, normalnim, zdravim s obzirom na dotično vjerovanje. Stoga rasprava o tome tko je racionalan, a tko ne, ovdje ne može biti odlučena isključivo epistemološkim promišljanjima; ova rasprava nije fundametalno epistemološka, nego teološka ili ontološka. Naime, kako možemo kazati što je za čovjeka zdravo za vjerovati

osim ako nemamo neku zamisao o tome kakav je čovjek kao biće? Ako vjerujete da je čovjeka stvorio Bog na sliku svoju i to s naravnom tendencijom vidjeti Božje djelo u svijetu oko sebe, onda dakako nećete držati kako je vjerovanje u Boga stvar neke vrste defekta (wishful thinking). Religiozno je vjerovanje tako prije nalik osjetilnoj percepciji ili pamćenju iako dakako puno važnije. S druge strane, ako vjerujete da je čovjek produkt slijepih sila evolucije, ako vjerujete da nema Boga i da su ljudska bića dio bezbožnoga svemira, onda ćete biti skloni prihvatiti stajalište prema kojem je vjerovanje u Boga stvar bolesti ili disfunkcije, koje možda ima veze s poremećajima u mozgu.

Dakle, rasprava o tome tko je zdrav a tko bolestan ima ontološke ili teološke korijene i treba biti odlučena na toj razini. Ovdje ću nastojati postaviti promišljanje koje, čini se, govori u prilog teističkomu stajalištu. Kako sam prikazao raspravu, teist i ateist oboje govore o nekoj vrsti disfunkcije, o tome kako kognitivne sposobnosti ili oprema ne funkcioniraju ispravno, ili onako kako bi trebali. Ali kako to trebamo razumjeti? Što znači da nešto funkcionira ispravno? Ne postoji li nešto problematično u zamisli «ispravnoga funkcioniranja»? Što znači da moje kognitivne sposobnosti funkcioniraju ispravno? Što to znači za prirodni organizam, npr. za drvo? Nije li «ispravno funkcioniranje» relativno s obzirom na naše ciljeve i interese? Krava funkcionira ispravno ako daje mlijeko, ali to izgleda kao patent da stvari funkcioniraju ispravno ako ovise o našim ciljevima i interesima. Na koncu, koliko je do prirode, nije li riba koja se raspada na hrpi kukuruza takva da funkcionira ispravno koliko i takva ista riba koja veselo pliva potokom? Što dakle trebamo kazati o ispravnome funkcioniranju naših kognitivnih sposobnosti? Dio stvarnosti – organizam, dio organizma, ekosustav, ... – funkcionira ispravno (functions properly) samo s obzirom na ograničenja prirodnih ograničenja koja mi postavljamo s obzirom na naše ciljeve i interese.

No s teističkoga motrišta zamisao «ispravnog funkcioniranja» primjenjena na nas i našu kognitivnu opremu nije problematičnija nego ispravno funkcioniranje npr. Boinga 747. Nešto što smo mi konstruirali, npr. sustav grijanja, funkcionira ispravno kada funkcionira na način na koji je dizajniran (designed). Moj automobil funkcionira ispravno ukoliko funkcionira na način na koji je dizajniran kako bi funkcionirao ispravno. Moj hladnjak funkcionira ispravno ukoliko rashlađuje, tj. ako čini ono za što je hladnjak dizajniran. Ovo je temeljna zamisao ispravnog funkcioniranja. No, prema teizmu, ljudska bića, kao i primjerice hladnjaci, su nekako dizajnirana, ona su bila stvorena i dizajnirana od strane Boga. Dakle, teist ima niz lakih odgovora na relevantna pitanja: što je ispravno funkcioniranje, što znači za moje kognitivne sposobnosti da funkcioniraju ispravno, što je kognitivna disfunkcija, što znači funkcionirati naravno. Moje kognitivne sposobnosti funkcioniraju naravno kada funkcioniraju na način na koji ih je Bog dizajnirao za funkcioniranje.

S druge strane, ako ateološki evidencijalistički prigovarač tvrdi kako je teist bez evidencije iracionalan, te ako nastoji iracionalnost konstruirati preko defektnosti ili disfunkcije, onda nam mora odrediti taj pojam. Zašto drži da je teist na neki način disfunkcionalan, barem u ovom području svog života? Još važnije, kako on poima disfunkciju? Kako on objašnjava

zamisao bića koje ispravno funkcionira? Dakle, on očito ne može promišljati ispravno funkcioniranje moje noetičke strukture na način da funkcionira tako kako je dizajnirana; dakle kako onda?

Postoje dvije mogućnosti. Kao prvo, on može pojmiti ispravno funkcioniranje kao funkcioniranje koje nam pomaže ostvariti naše ciljeve. Na ovaj način, on bi mogao kazati, mi mislimo o svojim tijelima na način njihova ispravnog funkcioniranja pomoću pojmova kao što su: jesu zdrava, funkcioniraju onako kako mi želimo, funkcioniraju na način da nam omogućuju da činimo mnoge druge stvari. Ali ovo nije obećavajuči smjer argumentacije, jer ateist može pomisliti kako naše kognitivne sposobnosti funkcioniraju na način da ne proizvode vjerovanje u Boga, dok bi teist držao suprotno. To bi se svelo na nešto više od tvrdnje da ateist preferira da ljudi ne vjeruju u Boga bez evidencije. To bi bila samo autobiografska bilješka.

Druga mogućnost: ispravno funkcioniranje treba objasniti u kategorijama pogodnosti za promociju opstanka, bilo pojedinca bilo vrste. Ovdje nemamo vremena mnogo kazati o ovoj temi, ali ateistički prigovarač bi svakako trebao pružiti argument iz kojeg bi slijedilo da vjerovanje u Boga manje doprinosi našem osobnom ili vrsnom opstanku nego što to uspijeva ateizmu ili agnosticizmu. Kako bi izgledao takav argument (perspektiva za takav argument koji ne bi povlačio pitanje (begging the question) vrlo je mala. Naime, ako je teizam, npr. kršćanski teizam, točan, onda je nemoguće vjerovati kako bi jako rašireni ateizam bio vjerojatnija pomoć opstanku vrste nego rašireni teizam.

Da zaključimo. Naravni način razumijevanja pojmova racionalnosti i iracionalnosti je onaj u terminima ispravnog funkcioniranja relevantne kognitivne opreme. Gledano iz ove perspektive, pitanje je li racionalno vjerovati u Boga bez evidencijske potpore drugih propozicija je zaista metafizička ili teološka rasprava. Teistu je sasvim lako objasniti pojam ispravnog funkcioniranja kognitivnog aparata: naš kognitivni aparat funkcionira ispravno kada funkcionira onako kako je dizajniran od strane Boga. Ateistički prigovarač ipak nam duguje neko određenje toj pojma, naime što misli kada prigovara da teist bez evidencije pokazuje kognitivni nedostatak neke vrste? Kako on razumijeva pojam kognitivnog kvara?

Autor članka je filozof Alvin Plantinga, preuzeto sa stranice Kroz filozofiju s Dostojevskim. (Jedan zanimljivi razgovor slične tematike sa Plantingom What is a Properly Basic Belief?)

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/11/zasto-ne-raspravljati-sa-novim-ateistom.html

Nikada me ne prestaje čuditi kako Dawkins, Myers i njihovi klonovi u blogosferi rutinski pokazuju upravo istu vrstu ignorancije i neshvaćanje zbog koje oholo optužuju svoje protivnike. Kako bi ih netko mogao uputiti da se vide onako kako ih drugi vide? Možda onako kako je Natan uvjerio Davida da shvati svoju krivnju zbog preljuba i ubojstva. Pokušajmo. Ako ste "novo-ateistički" tip, razmislite o sljedećem hipotetskom razgovoru između znanstvenika i skeptika koji mrzi znanost.

***

Skeptik: Znanost je glupost. Fizičari vjeruju u neke stvari zvane "kvarkovi", to su male začinjene čestice koje se vrte okolo i funkcioniraju ko čarobnjaštvo. Dokaz za to im je da su o tome čitali u romanima Jamesa Joycea. Neki od njih misle da je svemir sačinjen od malih žnjiravaca, iako priznaju da nemaju nikakav dokaz za to i da se sve temelji na vjeri. Einsten je rekao da je moral relativan – zato je i ukrao svoje ideje od tipa koji je radio u patentnom uredu, i zato je Feynman ukrao atomske tajne tijekom drugog svjetskog rata. U isto vrijeme, kemičari proturiječe fizičarima i vjeruju u male obojane loptice koje su povezane štapićima. Biolozi vjeruju da su majmuni rodili ljudska bića. Koja hrpa gluposti! Učiti djecu tim gluposti jednako je zlostavljanju.

Znanstvenik: Ti se šališ? Ako ne, predlažem ti da zapravo i pročitaš nešto o znanosti prije nego što je kritiziraš.

Skeptik: Već sam puno pročitao o tome, u komentarima na blogovima. I zašto bih trošio svoje vrijeme na čitanje takvih stvari. Ja već znam da je to sve glupost. Jesi čuo sve primjere koje sam upravo dao?

Znanstvenik: Ne, sve si pogrešno shvatio. Potpuno si iskrivio sve što znanstvenici zapravo kažu. Nije nimalo blesavo kao što ti misliš. Zapravo, nije uopće blesavo, ali prvo moraš zapravo nešto i pročitati da bi to shvatio.

Skeptik: Znači negiraš da fizičari vjeruju u kvarkove? Kojeg okusa je tvoj kvark, čokoladni ili od vanilije. Negiraš li da smo svi nastali od majmuna? Kakav majmun je bila tvoja stara?

Znanstvenik: Nitko ne tvrdi da su majmuni rodili ljude, to je smiješna karikatura. Naravno da ne negiram kako fizičari vjeruju u kvarkove, ali pogrešno si shvatio što oni misle kada im pridodaju "okuse". Ne misle doslovno da oni...

Skeptik: Aha, znači radi se o mlaćenju prazne slame. Vidiš, samo dokazuješ ono što ja tvrdim.

Znanstvenik: Ne, to nije mlaćenje prazne slame. Radi se o tehničkoj terminologiji.

Skeptik: Aha, vidim, neš ko čarobni uroci. Zato govore o "okusima" i "čarobnom kvarku". Samo si kopaš dublju rupu.

Znanstvenik: Zapravo, ti si kopaš rupu, a ne ja. Znanstveni ne misle na to kada kažu "okus", da znaš nešto o fizici shvatio bi to.

Skeptik: Vidiš, svaki put kad raspravljam sa ljudima poput tebe, stalno kmečite kako vas nitko nije dobro razumio. Uvijek kažete neš tipa "Odi pročitaj policu knjiga i vrati se kad ćeš znat o čemu pričaš". To je koda da sluga golog cara kaže klincu da ode i pročita učene radove grofa Roderiga o finoj koži carevih čizmi.

Znanstvenik: Koja besmislena analogija. Samo potičeš na nova pitanja. O tome možemo li znanost usporediti sa golim carem je upravo i ono o čemu raspravljamo.

Skeptik: Ok, pristajem. Objasni mi onda. Dokaži mi sad i ovdje u ovom komentaru da je znanost vrijedna mog vremena, da nije obično praznovjerje, laži i fanatizam za što već znam da je. I nemoj se sad raspisat kao što to obično ljudi poput tebe naprave, i nemoj se referencirat na neke znanstvenike za koje bih trebao znati ili knjige koje sam trebao pročitati.

Znanstvenik: Što je ovo, neki poziv pred sudnicu? Kako bih trebao objasniti kompleksna područja poput kvantne fizike, evolucijske biologije ili kemije, da zadovoljim nekog neprijateljski raspoloženog poput tebe u samo jednom komentaru na post, ili čak u jednom postu ili seriji postova? Osim toga, toliko toga si pogrešnog rekao da ne znam ni gdje bih počeo! Ako odgovorim ukratko reći ćeš mi da izbjegavam ono što nisam spomenuo, a ako odgovorim dugačkim tekstom onda ćeš reći da sam klepetalo. Ali zašto ti uopće trošiš vrijeme na komentiranje postova? Zašto ne pročitaš radove nekih stvarnih znanstvenika? Nalaze se blizu u knjižnici ili knjižari ako ih stvarno želiš shvatiti.

Skeptik: Znao sam. Nećeš se braniti jer znaš da ni ne možeš. Uostalom, raspravljati sa tobom samo znači da ćeš steći neki kredibilitet. Upravo zato vas neobrazovane, iracionalne fanatike trebaju ušutkati načitani, tolerantni ljudi otvorena uma poput mene. Znanost je glupost i ti to dobro znaš. To je tako očito. Dakle zašto ne odeš doma i jedeš svoje ukusne kvarkove i vežeš jedanaesterodimenzionalne žnjiravce? Ja ću bit ovdje u svojoj zajednici utemeljenoj na stvarnosti i čitati ću svoj primjerak *The Science Delusion*.

***

Naravno, Dawkins ili Myers bi se zgražali nad skeptikom. I to s pravom. Ali zamijeniti pojmove kao "znanost", "fizičari", "kvarkovi" i slične sa "teizam, "filozofi", "Bog" i odmah ćete dobiti u našem skeptiku primjer tipičnog Dawkinsonova fana – zapravo dobijete nekog nerazlučivog od Dawkinsa ili Myersa samog.

No, nemojte očekivati da će uskoro progledati. Dovoljno je teško svakome reći "Bio sam u krivu." Ali Novi Ateisti moraju reći nešto puno više od toga. Priznati svoje pogreške je ista stvar kao i reći "Upravo sam ona vrsta osobe kakve sam glasno, jasno i opetovano prozivao i ismijavao, a mržnja prema njima mi daje smisao identiteta i samovrijednosti." To iziskuje gotovo nadljudski stupanj poštenosti i hrabrosti tako da, iako će možda koji novo-ateistički galamđija, poput Davida, shvatiti što u stvarnosti predstavlja, mislim da možemo očekivati da će većina njih i dalje nastaviti sa svojim putem u intelektualnu i moralnu tamu. Naravno, sve u ime razuma i morala.

Autor teksta je filozof Edward Feser. Izvorni post To a louse (sa više stotina komentara koji su ubrzo potvrdili smjer internet rasprava i pokazali istinitost napisanoga).

PS

Jasno je na što se Feser referencira, ali evo jedan primjer; nedavno se Jerry Coyne požalio;

> Još jedan problem je u tome što su znanstvenici poput mene zastrašeni filozofskim žargonom i zbog toga ne prekidamo monologe da upitamo za pojašnjenja kako ne bi ispali glupi. Tako provodim dosta vremena guglajući pojmove poput "epistemologija" i "ontologija" (Nikako da shvatim te pojmove s obzirom da ih rijetko koristim.)

Filozof Vallicella smatra kako se radi o nevjerojatnoj ispovijedi. "Pokazuje kako je taj čovjek beskrajni neznalica van svoje specijalnosti. Njemu nisu problem razlike između *de dicto* i *de re*, nego najosnovniji pojmovi u filozofiji. To je kao da filozof ne može razlikovati brzinu i ubrzanje, ili masu i težinu, ili skalar i vektor, ili da misli kako su svjetlosne godine mjera vremena.

Unatoč nepoznavanju najosnovnijih stvari, Coyne nema problema sa podučavanjem tema o kojima ne zna ništa, kao što je to pitanje slobodne volje. Lawrence Krauss je još jedan od te ekipe. Kao i Dawkins. Kao i Hawking i Mlodinow. Kao i... Njihova arogancija ide ruku pod ruku sa njihovom ignorancijom. Čitava generacija kulturno-zaostalih i polu-obrazovanih znanstvenika ne sluti na dobro za budućnost."

Naravno nisu svi ateisti ujedno i "novi ateisti", ali ovime završavam ovu kratku seriju postova...

Ivan Illich – deseta godišnjica smrti

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/12/ivan-illich-deseta-godisnjica-smrti.html

> Ovih danas obilježava se deseta godišnjica smrti Ivana Illicha (1926-2002). Illich je svojevremeno bio jedan od najpoznatijih intelektualaca, ali izgleda da je njegovo vrijeme slave prošlo. (Što ne znači da su njegove kritike izgubile na zanimljivosti.) Kritike svih (modernih) institucija bi ga mogle svrstati u ljevicu (naravno, ne ovu današnju), ali njegovo protivljenje skrbničkoj državi i raznim programima pokazuje kako se radi o puno dubljoj kritici. Vjerojatno ga je najbolje opisati kao kršćanskog anarhista, ali nije lagano ukratko predstaviti njegova razmišljanja. Srećom, naišao sam na Dalrympleov tekst napisan povodom Illicheve smrti koji se podudara i sa mojim doživljajem njegovih kritika, prenosim ga u nastavku;

Ivan Illich, poliglot, austro-hrvatsko-sefardsko-meksičko-američki filozof i društveni teoretičar umro je početkom prosinca u Bremenu. Svoje vrijeme slave imao je u prvoj polovici 1970-ih kada se činio kao najradikalniji radikal na tržištu, ali poslije toga je izašao iz mode i ubrzo nestao iz knjižara. Pretražujući nedavno internet naišao sam na plačan zahtjev ostarjelog poklonika za informacijama o Illichevim trenutnim aktivnostima i radu. Osoba koja je tražila tu informaciju zvučala je izbezumljeno, poput slijepca koji je izgubio svog psa vodiča.

Illich je bio cijenjen u svom relativno kratkom periodu slave zbog destruktivnih mogućnost njegovih kritika gotovo svih institucija industrijskog društva, kapitalističkog ili komunističkog, u knjigama poput *Deschooling Society (1971)* i *Medical Nemesis (1975).* S obzirom da nije bilo niti najmanje mogućnost da mu netko u Sovjetskom Savezu da prostora ili da ga shvati ozbiljno, njegove kritike su se *de facto* činile ljevičarskim: ali, čitajući ga, ne možete nikada biti sigurni je li sljedbenik Trockog ili Josepha de Maistrea. Njegovo obrazovanje za katoličkog svećenika – *poslije se razišao sa Crkvom jer je primjenjivao istu vrstu kritike na sve institucije* - očito je u svim njegovim radovima.

Illich je oduševljavao političke aktiviste svog vremena sa izjavama poput *"Za većinu ljudi pravo na učenje je ograničeno obavezom pohađanja škole"* i "*Medicinski establišment je postao glavna prijetnja zdravlju."* Postoje li radikalnije izjave od tih? Dakle prema tome, mogli bi preispitivati učitelja, osporavati liječniku dijagnozu, i to sve osigurani spoznajom da potpomažete odškolovanju i demedikalizaciji koju je Illich zagovarao. Činilo se kako je protiv svih oblika autoriteta, čak i – ili posebno – onih koji se čine benignim, jer opasnost leži upravu u prividnoj benignosti učitelja i liječnika.

Unatoč tome, Illich je bio duboko konzervativan, ili bi barem bio da je rođen u srednjem vijeku. Riječ reakcionar dobro ga je opisivala, utoliko što je smatrao kako su pred-moderni oblici življenja bili superiorni našima. Bio je anti-prosvjetiteljski lik: iako je vjerovao u vrijednost racionalnih argumenta i empirijskih dokaza, i sam ih je koristio (baš kao što je to činio i de Maistre), sigurno nije vjerovao u raj na zemlji do kojeg će dovesti racionalne akcije dobronamjerne vlade i birokracije. Bio je potpuno neimpresioniran navodnim dokazima napretka poput pada infantilnog mortaliteta, rasta očekivanja životnog vijeka, ili povećane razine potrošnje. Zapravo, smatrao je kako suvremeni čovjek živi u paklu svojeg stvaranja: revolucija rastućih očekivanja je zapravo bila institucionalizacija stalnog razočarenja i samim time egzistencijalne gorčine.

Moj stav prema Illichu bio je sastavljen polovicom od divljenja, polovicom od iritacije. Imao je izrazite proročke kvalitete, ali također je ponekad bio jako blesav, a neke od stvari koje je rekao su bile destruktivne po samu civilizaciju. Primjerice, u Deschooling Society, napisao je kako *"Kontrakultura u nastajanju potvrđuje vrijednost semantičkog sadržaja iznad učinkovitosti povećane i rigidnije sintakse."* Ovo prihvaćanje loše gramatike je pomalo čudno kada dolazi od čovjeka koji je studirao na Gregoriani, doktorirao povijest na Sveučilištu u Salzburgu, i koji je potpuno tečno govorio barem pet jezika – govoreći ih i gramatički i idiomatski. Nijedna doktrina nije bila u praksi prilagođenija da zauvijek zatoči siromašne zapadnih nacija u ograničeni svijet u kojem su se našli, da ih trajno isključi iz svijeta kulture, znanosti i filozofije, dok je istodobno uvjeravala hedonističke potomke privilegiranih kako i najobičniji od njihovih spontanih vapaja ima neprolaznu vrijednost.

U istoj knjizi Illich je nesumnjivo bio dalekovidan o učincima nemilosrdne hipetrofije formalnog obrazovanja i popratne birokracije: da će takva hipertrofija neumitno povećati jaz između formalnog i stvarnog obrazovanja. Mislim da je on jedan od nekolicine ljudi koji bi istinski shvatili zašto sam, nakon nekoliko godina života u Africi, došao do zaključka kako je masovno formalno obrazovanje zapadnog stila prava katastrofa zbog učinka na kontinent. Takvo obrazovanje je peti jahač afričke apokalipse.

Medical Nemesis je Illicheva knjiga koja je imala najveći utjecaj na mene. Objavljena je baš nakon što sam postao liječnik i nisam bio baš potpuno zadovoljan kada sam otkrio kako je prema njegovom mišljenju čitav medicinski pokret štetan za čovječanstvo. Bio sam na dežurstvu svaku drugu noć, a jedina kompenzacija za takav raspored mi je bila iluzija kako možda činim nešto dobro za mali dio čovječanstva koji se nalazio pod mojom skrbi. Uskoro sam otišao u Afriku gdje sam susreo puno ljudi koji su hodali stotinama kilometara, unatoč bolesti, kako bi došli u bolnicu gdje sam radio. Ili nisu shvatili koji su njihovi interesi, ili je Illich bio u krivu.

Ipak, Illicheve argumente ne možete samo tako lako odbaciti. Tvrdio je kako zdravlje populacije ima vrlo malo veze sa pristupom liječnicima i medicinskoj skrbi, i kako su koristi od liječnika nadjačane štetom koju proizvode. Također je tvrdio (još važnije), kako je medicinski pokret doveo do nerealnih očekivanja kod ljudi, prikrivajući činjenicu kako je patnja neizbježan dio ljudskog života, i tako deformirajući cijelu osobnost. Nadalje,

medicina kao struka je imala ugrađene imperijalističke pretenzije: sve više i više običnog ljudskog života potpadalo je pod njezinu nadležnost.

U mnogim aspektima, Illich je bio dalekovidan, kao što je i bio u pravu. Neupitno je točno kako zdravlje nacije (unutar vrlo širokih granica) nije proporcionalno niti broju doktora, niti potrošnji po stanovniku za zdravstvenu skrb. Glavni učinak mnogih postupaka skrininga [preliminarnih otkrivanja], koji se provode nad milijunima ljudi, je nepotrebno podizanje njihove tjeskobe (obično su potpuno neupućeni u statističke zaključke na kojima se temelje takvi testovi). Sporno je i pitanje jesu li tehnički trijumfi poput *in vitro* oplodnje povećali količinu ljudske sreće ispunjavajući želje nekolicine, ili su je umanjili pobijanjem nade tri puta većeg broja ljudi. Zapravo, samim podizanjem nade, vjerojatno su samo stanje neplodnosti, koji bi inače morali hrabro prihvatiti, doveli u još gore stanje nego što je bilo prije. Takve argumente je preferirao Illich, i daleko su od potpuno iracionalnih.

Osim toga, dijagnostički priručnik američkog psihijatrijskog udruženja toliko ljudskog ponašanja smatra bolešću da je objavljen jedan satirički rad u Lancetu koji sugerira kako je i sreća, s obzirom da je van statističke norme, zapravo bolest. Takav dijagnostički ekspanzionizam ne bi iznenadio Illicha: naprotiv, predvidio ga je i smatrao ga je neizbježnim jednom kada se medicina pretvori u samopostavljenu profesiju sa službenim moćima. Ne bi ga iznenadila niti činjenica kako rašireno propisivanje navodno moćnih antidepresive nije smanjilo niti ljudsku bijedu niti nezadovoljstvo.

Illich je bio moderni protivnik Prometejske pogodbe, čije benefite politička desnica i ljevica obično uzima zdravo za gotov. Prema Illichu, fundamentalna pogreška suvremenog čovjeka je vjerovanje u mogućnost napretka kroz unapređenje znanja i tehnike, kojom upravljaju drugi. To je dovelo ne samo do potpune i otuđujuće ovisnosti o stručnjacima, nego i do grubog materijalističkog razmišljanja, u kojem se osobna dobrobit mjeri fizičkim imetkom. Priznajem kako svaki put kad vidim mnoštvo kupaca, pomislim (*kao što je to radio i Illich*) na Sizifa. Vjeruje li mnoštvo stvarno kako će kupovanjem još jednog nepotrebnog para hlača ili komada tehnike, za što su naporno radili, dostići trajno zadovoljstvo? Neće li krajem tjedna opet u kupovinu po podjednako nezadovoljavajuće predmete zato što su ih prijašnji razočarali, baš kao što je to uvijek bilo u prošlosti? Hoće li ikada naučit iz svog iskustva? Može li ih neka novina ikada usrećiti? Ili su na pokretnoj traci, u nemogućnosti da siđu od straha da će spoznati njihovu uzaludnost?

Slično tome, Illich je smatrao kako je patnja nešto više od običnog tehničkog problema kojeg se rješava lijekovima i operacijom. Prema njemu, medicinska profesija daje lažnu nadu kako se možemo pomoću nje riješiti boli (i drugih oblika patnje). Međutim, u prošlosti, prije nego što je medicinska profesija dosegla svoju trenutnu važnost i dojam učinkovitosti, bol i patnja su smatrani intrinzičnim i neizbježnim djelom ljudskog života, nešto sa čime se moramo suočiti i shvatiti značenje. U praksi, religija je bila ta koja je davala kozmičko značenje, ne samo boli i patnji nego i ostatku života. Ne prihvaćati bol i patnju, a činjenica je da je neizbježna kao što je uvijek i bila, neovisno tome može li medicinska profesija ohrabrivati svoje klijente da se nadaju, paradoksalno znači povećati

njezinu moć: jer bez značenja, radi se o proizvoljnost i beznačajnosti, ili nepravednosti. Boriti se protiv patnje dakle znači povećavati patnju.

To nije samo razmišljanje koje medicinska profesija uglavnom odbija, nego je i odgovor na pitanje koje odbija postaviti. U isto vrijeme, Illich je također bio kriv zbog ozbiljnog izbjegavanja; nije nam dao vodič kao prepoznati neizbježnu od izbježne patnje i boli. U kontekstu cijelog života, bol i patnja mogu biti neizbježni, ali sigurno se to ne odnosi i na neadekvatni tretman slomljene noge. Razlikovati te dvije vrste stvari znači dobro rasuđivati: što je upravo kvaliteta koji bi dobar doktor trebao imati.

Bilo bi lagano osuditi Illicha kao licemjera. Vjerovao je u bicikle i ograničenje brzine od dvadesetipet kilometara na sat, ali je i putovao avionom po svijetu, prošao je antlantik bezbroj puta, ali nikada ekološki prilagođenim čamcem. Osuđivao je formalno obrazovanje, ali je proveo većinu karijere predavajući na sveučilištima. Ipak, osmrtnica u Le Monde-u spominje kako je zadnjih dvanaest godina svog života imao izobličujući tumor za kojeg je odbijao potražiti medicinsku pomoć. Bez sumnje njegova želja da dokaže nešto davala je smisao njegovoj patnji. Ja osobno pronalazim nešto poticajno u njegovoj tvrdoglavosti.

Bio je manjkav lik i kao čovjek i kao mislioc: ali bez sumnje, svi smo takvi. Za razliku od drugih radikala svog vremena, još uvijek ga je korisno čitati. Budući da ga nije lagano nigdje svrstati, tjera nas na razmišljanje.

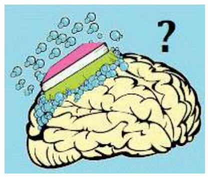
PS

Par dodataka na tekst, Iako je predavao na nizu sveučilišta, odbija je stalnu poziciju i svugdje je provodio tek kratko vrijeme. Broj jezika koji je govorio je zapravo dvoznamenkasti, a njegov razlaz sa crkvom nije bio prisilan nego je odlučio kako ne želi da ga prati skandal istrage protiv njega. *(Istina je da je imao anarhističke ideje oko svega, pa i Crkve.)* Također je često putovao pješice po područjima u kojima je živio. (Već sam mu posvetio jedan post: Odškolovanje društva - Ivan Illich, trebao sam naslov prevesti kao *raškolovanje društva*)

Zdravstveni odgoj - pranjem mozga do preodgoja djece?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/12/zdravstveni-odgoj-pranjem-mozga-do.html

I ove jeseni, kao i svake druge, roditelji su poslali svoju djecu u škole sa uputama da slušaju profesore. Ipak, izgleda da od ove godine škola neće uzvratiti tu uslugu pa će se mnogi roditelji začuditi jer su izgubili djecu u potpuno novom sustavu vrijednosti.

Jasno je kako uvedeni program "zdravstvenog odgoja" prenosi vrijednosti koje (veliki) dio roditelja ne prihvaća; a što je još gore, upravo je to i motiv nekima da potiču i podrže uvođenje takvog programa. Cilj je potkopati odnos djeteta sa roditeljima i vrijednosti koje međusobno dijele (i zbog kojih je društvo moguće). Dok će poneki anonimni komentatori priznati da ih veseli činjenica da roditelji, primjerice katolici, neće moći svojoj djeci prenositi svoje vrijednosti, ministarstvo (i udruge koje stoje iza programa) ipak to moraju napraviti potiho. Prikrivene agende programa možemo podijeliti u dvije kategorije; one koje se tiču uloge obrazovanja i one koje se tiču šireg društva. "Samopouzdanje", "različitost" i slični popularni pojmovi dominiraju programom, promovira se emocionalizirani način odgovaranja na izazove sa kojima se susreću pojedinci i društvo. Prema takvom razmišljanju moralnost je tek nusproizvod toga što se osjećate "zadovoljni samim sobom". Takav pristup je možda koristan u terapiji, ali nije mu mjesto u "zdravstvenom odgoju" – kao što nije niti vježbama osmišljenim da se istražuju opcije i osjećaji, oslobođene "točnih" i "pogrešnih" odgovora.

"Zdravstveni odgoj" možda neće potpuno uspjeti u stvaranju atomiziranog društva ili moralno izoliranih pojedinaca, ali će sigurno uspjeti uvesti konfuziju kod djece koja primaju drugačije moralne i društvene vrijednosti kod kuće i u školi. Program "zdravstvenog odgoja" djece zapravo znači promjenu vrijednosti, ponašanja i vjerovanja koje su djeca naučila u svojim obiteljima. Kada pogledate malo detaljnije program shvatite kako se radi o društvenim eksperimentima preoblikovanja emocija i ponašanja mladih. *(O uvođenju odgoja sam već pisao ovdje i ovdje, te ranije ovdje, pa neću ponavljati izrečeno.)*

Krajnji cilj programa je (prisilna) radikalna promjena vrijednosti pojedinaca i društva, nešto što se obično naziva ispiranjem mozga. Taj pojam se često neopravdano koristi, ali u ovom slučaju oni koji ga koriste su u pravu. Naravno, škole nemaju potpunu kontrolu nad čovjekom kao što to imaju neke totalitarne države, ali škole se bave djecom pa takva potpuna kontrola nije niti potrebna, mogu mirno koristiti poznate tehnike ispiranja mozga;

1. **Emocionalni stres, šok, desenzibilizacija**; kako bi srušili i intelektualni i emocionalni otpor
2. **Izolacija**; fizička ili emocionalna od poznatih izvora emocionalne potpore
3. **"Preispitivanje" postojećih vrijednosti;** često manipuliranjem pritiska vršnjaka
4. **Ogoljivanje pojedinca uobičajene obrane;** poput rezerviranosti, digniteta, osjećaja privatnosti, ili mogućnosti da odbijete sudjelovati
5. **Nagrađivanje prihvaćanja novih vrijednosti**, ponašanja i vjerovanja – nagrada koja može biti ili prestanak pritiska ili može imati neki drugi oblik

Svatko tko je vidio primjere vježbi (ovdje, ovdje, ovdje), i posebno preporučenu literaturu, (primjerice ovdje), mogao je primjetiti sumnjive stvari koje se mogu objasniti tim tehnikama. U nastavku samo kratka objašnjenja (bez primjera);

1. Stres i desenzibilizacija: Iako se neke vježbe i "informacije" čine besmislenima one imaju svoj smisao kao dio programa psihološkog uvjetovanja. Primjerice, slanje po razredu modela ženskih genitalija malim dječacima da vide kako stoji tampon i nema previše informativne vrijednosti od koje bi imali koristi, kao ni navikavanje najmlađih na "proste riječi". Naravno, neće svima program i različite vježbe biti stresne ili šokantne, ali je jasna desenzibilizirajuća uloga koju imaju.

2. Izolacija i 3. Preispitivanje: Uspjeh ispiranja mozga ne ovisi samo o stresu nego i o mjeri u kojoj možete potkopati otpor djeteta. Izolaciju odnosno odvajanje od onih koji dijele njihove vrijednosti, kao i psihološku izolaciju, je lagano postići jer se radi o djeci. Naravno, to uvelike ovisi o osobi koja vodi radionicu - "seksualnom edukatoru", ako netko inzistira na vrijednostima koje se ne sviđaju "voditelju" radionice dovoljno je promijeniti ton glasa u "raspravi" kako bi ostala djeca shvatila da je bolje poslušati "edukatora". Recimo da se radi o raspravi o nekoj "kontroverznoj" seksualnoj praksi, netko se usprotivi politički korektnom ponašanju, "voditelj" proziva sve ostale, stvara pritisak i očekuje od tog učenika da se svima usprotivi. Osim toga, prisutna je i emocionalna izolacija od roditeljske potpore. Primjerice vježbe psihološkog uvjetovanja gdje djeca sjednu u "magični krug" u kojem je sve što kažu povjerljivo, a djecu se upućuju da ne govore ništa od izrečenoga roditeljima.

4. Ogoljivanje obrane: Program je primjerice pun zadataka koji "daju priliku" da preispitujete odnose i uloge u obitelji (kao i samu obitelj, spolove, rodove, društvo, norme...). Navodne prilike da se upoznate sa drugačijim vrijednostima, i da javno objasnite i potvrdite vlastite, su zapravo tek dio pristupa promjena vrijednosti kako bi se u konačnici promijenilo ponašanje, a ovaj program ne nudi nikakvu priliku nego pritisak i obavezu. Vježbe u kojima desetogodišnjaci pričaju o osjetljivim privatnim obiteljskim odnosima ili svojim stavovima o različitim seksualnim praksama nemaju nikakvu edukacijsku vrijednost. (Osim toga, ukoliko prigovorite takvom odgoju, "seksualni

edukator" može iskoristiti sve što je saznao putem radionica i različitih upitnika od vašeg djeteta, i okriviti upravo psihološke probleme Vas kao roditelja i obitelji). Preporučena literatura po kojoj bi se nastavnici trebali spremati uključuje primjerice različite upitnike i zadatke o tome što učenik voli raditi sa svojim tijelom. Osim što dijete nije u mogućnosti odbiti sudjelovati, kroz razne vježbe i radionice gubi se osjećaj privatnosti i rezerviranosti.

5. Nagrađivanje prihvaćanja alternativnih stavova: Uz sve navedeno jasno je kako postoje razni oblici pritisaka na dijete da prihvati vrijednosti koje promovira "zdravstveni odgoj" tako da će biti sklono popuštanju kako bi došlo do "nagrade" različitog oblika.

Promjena osnovnih moralnih vrijednosti djeteta odnosno prihvaćanje alternativnih vrijednosti nije stvar racionalne rasprave nego psihološkog pritiska.

Agenda ispiranja mozga

Osnovni princip programa je da se odluke ne donose na temelju tradicionalnih vrijednosti koje prenose roditelji ili društvo. Sve vrijednosti je potrebno preispitati. Naravno, sve to na "neosuđujući način" što znači da ne postoji "točno" i "pogrešno" nego samo ono što pojedinac osjeća u nekom trenutku. Promovira se koncept seksualnosti (obitelji, društva...) koji u sebi nema ništa "normalnog", takva razmišljanja se odbacuju jer "svatko ima svoje legitimne osjećaje i ponašanja" Vrijednosti su svedene na subjektivne preferencije pojedinaca ili slijepe tradicije našeg društva, a suprostavljaju im se alternativne vrijednosti drugih pojedinaca i društava. *(Jedna od upečatljivijih poruka odgoja ovdje.)*

Unatoč tome što neki spominju pitanje "vjerskog" ili "sekularnog" morala, pravi problem je tko bi trebao odlučiti o tome? Tko može dati autoritet "seksualnim edukatorima" da se upletu u obiteljske odnose, potkopavaju roditeljski odgoj i koriste tehnike ispiranja mozga nad djecom? Promicatelji ovakvog programa nehotice priznaju nezakonitost toga što rade, vidljivo je to iz; **(1)** tajnosti kojom je uveden takav program u škole iza leđa roditelja, **(2)** neinformativnih i varljivih naziva i opisa uvedenih programa, **(3)** neinformiranja "izvođača" i ostalih sudionika ovakvih programa, **(4)** negativnog etiketiranja roditelja koji se bune protiv programa. Jesu li to taktike ljudi koji rade stvari na koje imaju pravo – ili se radi o ljudima koji pokušavaju sakriti svoje tragove? Uzvišeno pozivanje na "stručnost" koju roditelji nisu u stanju shvatiti je samo način na koji se izbjegava odgovoriti na prigovore.

Prevladavajući uzorak potkopavanja autoriteta roditelja i društva je ono zbog čega su programi ispiranja mozga opasniji od samih područja tema kojim se bave. Roditelji i obitelj nisu tek izvor iskustva iz vlastitog života nego su i kanal kojim se prenose iskustva ranijih generacija, iskustvo koje je oblikovano tradicijom i moralnim kodom razvijenim kao odgovor na opasnosti kojim je ispunjen ljudski život. Programi koji promoviraju "osjećaje" ne shvaćaju kako upravo osjećaji nekog trenutka dovode do mnogih opasnosti, a inhibicije prema nekim osjećajima su razvijene upravo iz tih razloga.

Pseudoracionalo je tvrditi kako bi dijete ili adolescent trebao slijediti samo one vrijednosti koje je u stanju obraniti od preispitivanja "stručne" osobe koja je uvježbana upravo sa tim ciljem. Vrijednosti koje su preživjele zub vremena nisu stvorene od strane djece, nego su razvijene iskustvom odraslih osoba. Takve vrijednosti se često koriste upravo kako bi vodile ljude koji su premladi da bi imali dovoljno iskustva i koji ne shvaćaju posljedice njihovog ne/slijeđenja. Daleko od toga da je znanstven, program je fundamentalno anti-intelektualan.

PS

Dovoljno je pročitati kurikulum, primjere vježbi i literaturu po kojoj se te vježbe spremaju da shvatite o čemu se radi. Jedan primjer vježbe iz literature po kojoj se sprema nastava;

> *Naziv vježbe:* Gospodin i gospođa kondom

> *Opis:* Za ovu igru potrebne su vam kartice za sve sudionike/ice. Na jednoj kartici mora pisati gospodin "nešto", a na drugoj gospođa "nešto". Kartice dolaze u paru i svaki par kartica se sastoji od gospodina i gospođe "nešto". To mogu biti npr. gospodin i gospođa Kondom - parovi mogu uključivati bilo koji tip kontracepcije, reproduktivnih organa, emocija...itd. Neka svaki sudionik/ica izabere jednu kartu. Omogućite im vrijeme da nađu svoju "drugu" polovicu. Nakon što su to učinili možete im dati u zadatak npr. da nacrtaju likove, ili da zamisle i opišu osobnost likova gospodina i gospođe "nešto".

Zašto bi itko pisao eseje o osobnosti gospodina kondoma, ili još bolje, gospodina ili gospođe spolnog organa? Iskreno, ne znam. Siguran sam da "stručnjaci" dobro znaju zašto.
(Literatura je prepuna sličnih vježbi, razmišljanja i poruka.)

Teorija prirodnog prava: Čija priroda? Koji zakon?

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/12/teorija-prirodnog-prava-cija-priroda.html

Postoji prirodni zakon, postoje prirodna prava, postoji stanje prirode. Onda postoji naturalizam, i zakoni prirode, i nadnaravno. Postoji prirodni čovjek sv. Pavla i *natura pura* skolastika. Onda postoji priroda i Bog prirode. Postoji prirodna znanost, prirodna povijest, prirodna selekcija, prirodna filozofija i filozofija prirode. Postoje Baconovski znanstvenik koji proučava prirodu *(putting nature on the rack)*, i Galileo koji nam veli kako je knjiga prirode zapisana u jeziku matematike. Nemojmo zaboraviti niti književna djela; poput Lukrecijeve *On the Nature of Things,* Humeova *Treatise of Human Nature,* Rortyeva *Philosophy and the Mirror of Nature*, i Wilsonova *On Human Nature*. Postoji Emersonov esej *Nature*. Za fanove stripa, postoji Mr.Natural; za fanove opskurnih superheroja, preapsurdan da bi ikada dobio filmsku adaptaciju od milijardu dolara, postoji *NatureBoy*. Postoji film *Natural Born Killers* Olivera Stona i *The Natural.* Ringo Starr pjeva "ActNaturally," Aretha Franklin*"(You Make Me Feel Like)A Natural Woman,"* album *Two Against Nature* Steelya Dana...

Postoje prirodne katastrofe, prirodni resursi, prirodni plin i umiranje prirodnom smrću. Postoji prirodna ljepota, ali i nakaze prirode. Postoji povratak prirodi i prirodno opijanje. Postoji Majka Priroda, šetnje u prirodi, prirodna hrana, prirodno planiranje obitelji i prirodni porođaj. Postoji prirodni poredak i druga priroda.. Postoje prirodni brojevi. Postoje svi primjeri koje nisam nabrojao. Postoji postovi koji počinju zvučati kao nastupi Georgea Carlina.

S obzirom da se "priroda" i "prirodno" koriste na različite načine, nije čudno da ljudi često krivo shvaćaju što teoretičari klasičnog prirodnog prava (*classical natural law*) misle kada definiraju ono što je dobro za čovjeka u terminima onoga što je prirodno, a ono što je loše kao ono što je suprotno prirodi. **Tako dolazi do hrpe zbunjenih prigovora: "Ako je neprirodno loše, nije li korištenje naočala i protetskih udova pogrešno?; "Ali sve je prirodno, jer sve prati zakone prirode"; "Ako sam takav rođen onda mora biti prirodno"; itd. Prigovori takve vrste odražavaju temeljne zablude o tome što teoretičari prirodnog prava misle pod "priroda".** (Ponavljam, govorim o teoriji klasičnog prirodnog prava, ona koja je ukorijenjena u klasičnoj metafizici Platonske, Aristotelovske i/ili Skolastičke vrste. Ostavit ću da majstori "nove teorije prirodnih prava" govore za sebe.)

Osnovna ideja stvarno nije toliko komplicirana, i može je se shvatiti, barem u prvoj aproksimaciji, referenciranjem na svakodnevne primjere. Svi znamo da je u prirodi trave zahtijevanje vode i sunčeve svjetlosti, ali ne previše topline; i iz tog razloga dobro je za travu da je zaljevana i dobro osvijetljena, a loše je za nju kada nema vode i sunčeve svjetlosti, ili

kada je izložena velikoj toplini. Svi znaju kako je u prirodi stabla da zahtijeva tlo u koje može pustiti svoje korijenje i iz kojeg može crpiti vodu i nutrijente, i stoga je dobro za drvo da pusti korijenje, a loše je za njega ako je nekako spriječeno u tome. Svi znaju kako je u prirodi vjeverice da skuplja oraščiće i slične plodove, te da se brzo kreće kako bi izbjegla predatorima, stoga je dobro za nju da radi te stvari, a loše je za nju kada iz nekog razloga to propušta činiti. Priroda tih stvari podrazumijeva određene ciljeve čije ostvarenje znači i procvat kao vrste stvari koje jesu.

Dakle, nitko ne bi dao glupu primjedbu koja bi upućivala da, s obzirom kako su neke stvari prirodno dobre za vjevericu, onda to znači, apsurdno, da bi stavljanje male udlage na slomljenu nogu vjeverice kako bi brže zacijelila, bilo "neprirodno"; ili da reći kako su neke neke stvari prirodno dobre za travu, također znači, apsurdno, da bi zalijevanje prskalicama, umjesto kiše, bilo "neprirodno". Jer prilično je očito da, iako je to čovjek napravio pa je umjetno, nijedna od tih stvari nije neprirodna u relevantnom smislu. Udlaga ne ometa ostvarenje ciljeva (namjena) koje vjeverica mora ispuniti kako bi napredovala kao vrsta stvari kakva je, a prskalice ne ometaju ciljeve koje trava mora ispuniti da bi napredovala kao vrsta stvari kakva je. Naprotiv, udlaga i prskalice olakšavaju ostvarenje tih ciljeva.

Slično tome, nitko ne bi prigovorio da je trivijalno govoriti o tome što je prirodno za drvo, vjevericu, itd., jer u konačnici, sve tako i tako slijedi zakone prirode. Jer, iako je naravno istina da su sve materijalne stvari podložne zakonima fizike, različite vrste materijalnih stvari imaju svoje posebne prirode koje određuju posebne vrste napredovanja (procvata). Brzo kretanje je nešto što je potrebno vjeverici kako bi bi bila u stanju napredovati kao vrsta stvari kakva je, ali to nije vrsta stvari koja je potrebna travi ili stablu kako bi ono napredovalo kao vrsta stvari kakva je. Osim zakona koji upravljaju svim materijalnim stvarima kao takvima, postoje manje fundamentalni zakoni koji reguliraju samo specifičan dio prirode, i oni odražavaju dobra karakteristična za te različite dijelove.

Također nitko ne bi dao smiješnu primjedbu o tome da ako je određena vjeverica rođena bez noge, onda mora biti prirodno za vjevericu da nema četiri noge, ili ako neko bolesno drvo ne uspije pustiti korijenje u tlo te se u konačnici sruši ili osuši, onda mora biti prirodno za drvo da ne pušta korijenje. Jer iako su te okolnosti "prirodne" u smislu da do njih ponekad dolazi u redovnom tijeku prirode i proizlaze iz faktora internih stvarima o kojima govorimo, a ne nekim ljudskim uplitanjem ili nekim drugim vanjskim faktorom, oni su svejedno neprirodni u relevantnom smislu. Jer vjeverica rođena bez noge ili drvo slabog korijenja predstavljaju propuste da se realiziraju ciljevi koji definiraju procvat tih vrsta stvari, i stoga su propusti da se potpuno realizira priroda stvari. To je razlog zašto ih zovemo nedostacima stvari.

Nijedan od ovih primjera ne uključuje moralnu dobrotu ili zloću, jer moralnost uključuje razum i volju, koje trava, drveće i vjeverice nemaju. Racionalna bića poput nas sposobni su za moralnu dobrotu ili zloću upravo zato što imamo intelekt i volju. Volja sama ima svoju prirodnu namjenu, potragu za dobrom, a određivanje što je zapravo dobro je dio prirodne namjene intelekta. Moralno dobra ponašanje dakle uključuju volju da činimo ono što je dobro za nas s obzirom na našu prirodu, a moralno loše ponašanje uključuje spremnost da činimo

suprotno onome što je dobro za nas s obzirom na našu prirodu. I u mjeri u kojoj intelekt zna što je dobro za nas, odgovorni smo za ta dobra ili loša ponašanja. Željeti činiti ono što je "prirodno" za nas dakle znači, u teoriji klasičnog prirodnog zakona, nešto poput volje da činimo ono što teži realizaciji namjena koje, s obzirom na našu prirodu, određuju što je za nas napredovanje kao vrsta stvari kakva jesmo; A volja da činimo ono što je "neprirodno" dakle znači nešto poput spremnosti da činimo stvari koje teže sprječavanju namjena koje, s obzirom na našu prirodu, određuju što za nas znači napredovati kao vrsta stvari kakva jesmo.

Kada bi vjeverica bila racionalna, bilo bi prirodno i dobro za nju da želi pobjeći od predatora i da skuplja plodove za zimu, a bilo bi neprirodno i loše za nju da se ponudi predatorima i da jede samo zubnu pastu ili kamenje. **Potonje bi bilo neprirodno i loše za nju neovisno o razlogu zašto želi te stvari – oštećenje mozga, genetička anomalija koja potiče čudne želje, loš vjeveričji odgoj, vjeveričji pritisak vršnjaka, utjecaj vjeveričje pop kulture, argumenti vjeveričjih filozofa koji su neprijateljski raspoloženi prema prirodnom zakonu, ili zbog nečeg drugog.** Također bi te stvari bile neprirodne i loše za nju neovisno o tome koliko snažno želi jesti zubnu pastu i prepustiti se predatorima, čak i ako bi smatrala kako je ideja jedenja plodova i bijega od predatora odbojna. Podrijetlo i snaga želja ne bi pokazivala da su te stvari nekako prirodne (još jednom, u relevantnom smislu), nego bi nasuprot tome ukazivale koliko je duboko iskrivljen i neprirodan postao vjeveričin karakter – poput crijeva koji ima toliko pregiba da je teško provesti vodu kroz njega, ili vinova loza koja raste u toliko isprepletenom obliku da sama sebe omota.

Što se tiče ljudskih bića, poznavati detaljno što naša priroda određuje kao dobro za nas zahtijevalo bi pažljivu analizu svake sposobnosti i kapaciteta – razuma, govora, rada, seksa i tako dalje. Neću ulaziti u sve to jer nije bitno za poantu ovog posta, a svaka od navedenih bi zahtijevala posebno tumačenje. *(Feser je o tome pisao na više mjesta; u knjizi TheLast Superstition, u članku "Classical Natural Law Theory,Property Rights, and Taxation", i u postovima poput ovog i ovog.)* Nijedan teoretičar prirodnog prava ne tvrdi kako je jednostavno reći "ponašaj se u skladu sa prirodom" kraj priče. To je tek početak priče. Poanta za sada je da; dok se javljaju različita pitanja o pojedinostima o tome što se smatra ponašanjem u skladu sa prirodom ili suprotno prirodi u pojedinačnim slučajevima, opća ideja ponašanja u skladu sa prirodom ne podliježe ishitrenim primjedbama kakve su prethodno navedene.

Dakle, kada teoretičari prirodnog prava pričaju o ponašanju u skladu sa prirodom, ne misli "prirodno za razliku od umjetnog ili ljudski stvorenog." Primjerice, kada kažu da je kontracepcija loša, ne misle to zato što uključuje korištenje pilula, ili mehaničkih uređaja, ili gume i sličnih tvari koje je osmislio čovjek. Pritom misle da očigledno osujećuje prirodne namjene seksualnih sposobnosti (ili barem djelomično osujećuje, s obzirom da nije negirano kako je seks prirodno usmjeren prema povezivanju supružnika, iskazivanju privrženosti i slično, baš kao i prema prokreaciji). Metode koje ne uključuju ljudski stvorene ili umjetne načine (kao što je to izvlačenje) mogu osujetiti tu namjenu baš kao i druge metode, i zbog toga

su u relevantnom smislu "neprirodne." (Još jednom, ne pokušavam ovdje odgovoriti na svako pitanje koje se javlja u konkretnom primjeru, samo ukazati na smisao "prirodnog" o kojemu govorimo.)

Umjetni ili ljudski stvoreni uređaji kao takvi ne samo da nisu "neprirodni" u relevantnom smislu, oni mogu obnoviti ili čak olakšati prirodnu namjenu naših kapaciteta, baš kao što to i rade naočale, alati, računala, protetski udovi i slično. (Ovo je točno u konteksu spolnosti baš kao i u drugim kontekstima – impotentan čovjek koji koristi viagru bi olakšavao, a ne ometao, prirodne namjene svojih seksualnih sposobnosti.) Također ne postoji ništa u teoriji prirodnog prava što bi povlačilo za sobom i sklonost prema onome što je "prirodno" nasuprot umjetnom (Ludizam, fetiš za "organsku hranu," i slično.) Naprotiv, s obzirom da smo distinktivno racionalne životinje, tehnologija i drugi umjetni proizvodi su manifestacije naše prirode.

Kada govore o onome što je u skladu sa našom prirodom, teoretičari prirodnog prava također ne misle na "prirodno u smislu onoga što se obično događa u redovnom tijeku prirode." Različite stvari se obično javljaju u redovnom tijeku stvari koje osujećuju našu prirodu – ozljede, bolesti, poplave, potresi, i što se toga tiče, nemoralni izbori. Dakle, kada ljudi kažu kako je "prirodno" da dijete bude sebično ili da čovjek ima iskrivljen pogled, iako postoji smisao u kojem je to točno, ne radi se o smislu koji je operativan u teoriji prirodnog prava. Zlatna ribica će "prirodno" imati tendenciju da jede hranu koju joj bacate u akvarij čak i nakon što joj to nije potrebno, ali time ne ispunjava svoju prirodu u relevantnom smislu (s obzirom da će se prejesti i samim time ubiti.) Slično tome, mi imamo, s obzirom na našu ograničenu prirodu kao stvorenih stvari, urođenu osjetljivost na greške i propuste različitih vrsta – prejedanje, pretjerane reakcije na nepravdu, pretjerani strah u opasnim situacijama, seksualne poroke, tjelesne ozljede, zaraživanje različitim bolestima, itd. **Navedeno nije "prirodno" u relevantnom smislu ispunjavanja naše prirode iako je "prirodno" u drugačijem smislu jer se radi o pogreškama ili propustima kojima smo skloni zbog naše prirode.**

Zbog istog razloga, teoretičari prirodnog prava ne misle "prirodno u smislu proizlaženja iz duboko usađene tendencije." Jer duboko usađena tendencija bi mogla biti rezultat naviknutog poroka ili naslijeđene mane, oboje bi bilo suprotno prirodi u relevantnom smislu. Predispozicija alkoholizmu ili srčanim bolestima ne pomaže osobi koja ju ima da ostvari namjene inherentne svojoj prirodi, čak niti ako takve predispozicije imaju genetički temelj. Crte karaktera mogu postati toliko naviknute da postanu "druga priroda", ali zbog toga također ne postaju prirodne u relevantnom smislu.

Prirodno također moramo pažljivo razlikovati od nadprirodnog, u teoriji klasičnog prirodnog prava "nadnaravno" nema nikakve veze sa duhovima i drugim paranormalnim fenomenima, nego sa onime što je iznad ili dodatno našoj prirodi i namjenama koje su joj inherentne. Primjerice, spoznaja Boga je nešto za što smo sposobni s obzirom na našu prirodu i što nam je potrebno za potpuni procvat kao vrste stvari kakva jesmo – *zato je prirodna teologija moguća* – ali intimna, "licem u licem" spoznaja Boga koja je blažena vizija nije "prirodna" u tom smislu. To je prije pitanje milosti, podignuti na cilj viši od onoga kojeg možemo ili smo sposobni postići s obzirom na našu prirodu. (O tome je Feser pisao ovdje i ovdje.)

Tendencija miješanja prirodnog i nadprirodnog može se pronaći ne samo kod protivnika teorije prirodnog prava nego i među njenim prijateljima. **S jedne strane postoje kritičari Katoličkog seksualnog morala koji pretpostavljaju da je utemeljen samo na Pismu, ili tradiciji, ili autoritetu papa. S druge pak strane, postoje dobronamjerni ortodoksni katolički autori koji izgleda pretpostavljaju da katolički seksualni moral možemo shvatiti i obraniti samo u teološkim pojmovima – primjerice u terminima "teologije tijela", ili "teologije saveza". Obje pretpostavke su krive, jer barem fundamentalni aspekti Katoličkog seksualnog morala (i sigurno njeni najkontroverzniji aspekti) su utemeljeni u prirodnom pravu, samim time u pretpostavci da su dostupni svim ljudima (neovisno o tome jesu li katolici) i to bi bilo točno čak i kada ne bi bilo božanske objave na kojima možemo temeljiti teološke pristupe.**

To ne znači da takvi teološki pristupi nemaju vrijednost. Poanta je da nisu i ne mogu biti potpuni prikaz spolnog morala. Oni mogu dopuniti ono što znamo iz prirodnog zakona, ali ne mogu ga zamijeniti. Jer milost se nadovezuje na prirodu. Kada ignoriramo prirodu zbog milosti ili kada zamućujemo granicu između njih, iskrivljujemo potonje, a prethodno postaje nedostupno onima koji ne znaju ili ne prihvaćuju božansku objavu. Zbog toga se, mnogim ne-katolicima, Katoličko učenje o spolnom moralu pogrešno čini kao običan diktat, ili u najboljem slučaju kao nešto čisto teološki što može privlačiti samo one koji su već uvjereni u moralnu relevantnost priče o Adamu i Evi, ili analogije između supružnika na jednoj strani te Krista i Crkve na drugoj.

To nas dovodi do "pravne" strane prirodnog prava, a samim time do drugog pojma koji se koristi u različitim smislima što treba pažljivo razlikovati. Je li prirodni zakon zakon kojeg je postavio Bog? I da i ne. Da u mjeri u kojoj prirodni zakon odražava prirodu stvari, a Bog, kao stvoritelj, je autor stvari i njenih priroda. Ali prirodni moralni zakon u toj mjeri nije različit od onoga što smo rekli za travu, drveće i vjeverice. Ne morate studirate teologiju kako bi otkrili što je dobro ili loše za travu, drveće i vjeverice; dapače, možete biti ateist i to poznavati. Ista stvar je istinita i za ono što je dobro ili loše za nas s obzirom na našu prirodu (barem u velikoj mjeri – iako postoje vjerske obveze opće vrste pod prirodnim zakonom s obzirom da je Božja egzistencija doznatljiva kroz nepotpomognuti razum.)

Dakle, prirodni zakon (pravo) se razlikuje od zakona koji je izravno dan od Boga putem posebne objave, kao zakon dan Izraelu kroz Mojsija. Znanje potonjeg zahtijeva poznavanje specifičnih povijesnih događaja i određenih čuda koji se vežu uz te događaje. Prirodni zakon nije takav: on je u principu dostupan svim ljudima jednostavno kroz vrlinu bivanja racionalnim i u stanju poznavati što je dobro ili loše za njih s obzirom na njihovu prepoznatljivu prirodu. Stoga Akvinski razlikuje prirodni zakon od božanskog zakona. (On također razlikuje prirodni zakon od ljudskog zakona, koji je, ili bi barem trebao biti, utemeljen u prirodnom pravu i koji određuje, kada već nije jasno, kako se prirodno pravo primjenjuje u konkretnim povijesnim okolnostima; a iz vječnog zakona, arhetipove ili ideje u božanskom umu prema

kojem Bog stvara stvari i koji je stoga krajnji temelj za prirodno pravo, čak i ako možemo znati puno o prirodnom pravu već samim poznavanjem ljudske prirode, bez referenciranje na Boga.)

Dakle pogrešno je pretpostaviti da su argumenti prirodnog prava inherentno teološki, barem u smislu u kojem mnogi kritičari pretpostavljaju. Iako bi teoretičari prirodnog prava smatrali prirodnu (nasuprot otkivenoj) teologiju dijelom cjelovitog opisa prirodnog prava, postoje još uvijek velika područja moralnosti koja možemo poznavati bez referenciranja na teološke tvrdnje bilo koje vrste, a to uključuje i one koje su stvar najvećih kontroverzi između teoretičara prirodnog prava i njihovih kritičara (npr. pobačaj i spolni moral). (Feser je pisao više o vezi između teologije i etike ovdje i ovdje.)

Dakle, za teoretičare prirodnog prava, određene stvari su "prirodne" za nas u smislu nastojanja ispunjavanja onih namjena čija realizacija predstavlja naš procvat kao vrste stvari kakve jesmo. Ali možda je također prirodno za nas – *u drugačijem smislu, u smislu slabosti kojoj smo skloni s obzirom na ograničenja naše prirode* – da želimo negirati kako smo podložni prirodnom zakonu. U tom smislu smo svi barem prirodni odvjetnici, ali poprilično ljigave vrste – tražimo, ne pravdu, nego bilo koji mogući način kako bi se oslobodili odgovornosti.

Autor je filozof Edward Feser, izvorni članak Whose nature? Which law?. *(Za pojašnjenja možete pročitati povezane linkove odnosno komentare na izvornom postu.)*

PS

Zašto četiri slike vjeverica? Zato što bi pet bilo previše...

Križ i Božić

katoliksdnakace.blogspot.com/2012/12/kriz-i-bozic.html

Teško je biti ljudsko biće. Bolesti, ozljede, smrt, žalost, depresija, neispunjeni snovi, neuzvraćena ljubav, očaj, poniženje, glad, golotinja; težnje različitih vrsta – uobičajene ilustracije problema zla pružaju dovoljno dokaza za to. Isto vrijedi i za one ljude koji su relativno nedotaknuti takvim nedaćama jer su skloniji postati samozadovoljni, površni, nezahvalni i sebični – još teža nesreća, i to ona koja nas vodi u druge probleme. Ali svaki čovjek ima svoje vlastite moralne slabosti. Teško je biti ljudsko biće jer je teško biti dobro ljudsko biće – ljudsko biće koje cvijeta, koje ispunjava različite namjene koje nam je priroda postavila, bilo da se radi o našim životinjskim ili našim višim, racionalnim i moralnim namjenama.

To je na neki način naša prirodna sudbina. Priroda određuje dobro za nas i obvezuje nas da ga slijedimo, ali ona nas je postavila u okolnosti zbog kojih je to izuzetno teško. Dijelimo svijet sa bakterijama, virusima, i divljim životinjama, sa potresima i poplavama, i sa drugim ljudskim bićima koja dijele naša ograničenja. Ono što je potrebno za naše ispunjenje je dostupno, ali kako bi to dostigli potrebna je hrabrost, predan rad, i biti na pravom mjestu u pravo vrijeme. Biti ljudsko biće se ponekad čini kao biti jedna skromna stanica spermija – milijarde i milijarde sa istim ciljem, a samo maleni dio ga ikada ostvari. Ili bi se tako činilo kada ne bi po prirodi imali besmrtne duše. Svijetlo razuma nam govori da postoji Bog, da je dobar, i da patnja u ovom životu nije kraj priče za nas. Tako nam priroda daje određenu utjehu u preprekama koje nam je postavila. No, samo donekle – djelom zato što nam ne govori o životu koji će doći, a djelom zato što nam govori ono što nam govori samo u kulturnim okolnostima. Razumjeti prirodnu teologiju zahtijeva slobodno vrijeme i filozofske resurse. Također pomaže ako ne živite u doba koje je intelektualno dekadentno kao što je naše.

Izvorni grijeh obuhvaća gubitak nadnaravne pomoći koja bi otklonila različite poteškoće našeg prirodnog stanja. Priroda kakvu je Bog stvorio je bila dobra, stroga na opisane načine. Ništa osim onoga što nam je dala nije nam se "dugovalo", ali svejedno bi nam Bog dao više, svojom milošću – dodao onome što nam je već prirodom dano, i tako nam omogućio da zaobiđemo njene prepreke – da nije bilo Pada. Obnova ovog nadnaravnog dara je dio značenja Utjelovljenja, a time i dio značenja Božića; ali nije sve sadržano u samoj obnovi. Kao što je Akvinski rekao, Utjelovljenja nije bilo u strožem smislu nužno za otklanjanje Pada, s obzirom da je Bog po svojoj beskrajnoj moći mogao to postići drugim putem, ali bilo je nužno u slabijem smislu, utoliko što nije bilo *doličnijeg* načina da se to ostvari.(ST III.1.2) Citirajući Augustina, Akvinski nam daje jedan od više razlog zašto je to bilo *najdoličnije* s obzirom da "Ništa nije bilo toliko nužno za ohrabrivanje naše nade kao da nam se pokaže koliko nas Bog duboko ljubi. I što bi nam mogao biti jači dokaz za to od toga da Božji Sin postane naš partner u ljudskoj prirodi?"

Problem zla ne predstavlja intelektualnu poteškoću za klasični teizam, djelomice jer nemamo nikakvog razloga vjerovati kako Bog ne može postići dobro koje nadvladava čak i najgora zla koja trpimo, a imamo svaki razlog vjerovati da On to može i hoće. Ali to je ogromna praktična poteškoća, poteškoća koju kršćanska teologija liječi onako kako sama filozofija ne može. Razum nam govori da vjerujemo u Boga, ali razum je hladan, posrće gledajući u lice umirućeg djeteta. Da, mi smo *racionalne* životinje. Ali smo racionalne *životinje* – stvorenja od mesa i osjećaja, baš kao i misli. Jednostavno je teško biti racionalna životinja, ljudsko biće – krvariti, osjetiti slomljeno srce, patiti. Sin Božji je u svojoj božanskoj prirodi iznad toga. Ipak, On je svejedno preuzeo ljudsku prirodu, tako da mi potrebiti muškarci i žene ne bi patili sami. U Isusu Kristu, Bog filozofa nosi ljudsko lice. A na kraju; "otrt će im svaku suzu s očiju" (Otk 21,4); ali nakon što i sam isplače suze, na križu, i u jaslama.

Autor ove kratke meditacije je filozof Edward Feser, izvorni post Putting the Cross back into Christmas (Nije mi cilj ovim postom ulaziti u raspravu o filozofskom i/ili pastoralnom problemu zla, niti drugim prigovorima .)

PS
"Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima"
Lk 2,14

Ukoliko ne znate značenje Božića, neka Vam pomogne Charlie Brown Christmas, a ako nekim slučajem slavite praznike i zimske blagdane, jedan video za Vas; Stanley - Christmas Is Christmas.

"Skup razuma" - ne baš tako razuman!

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/skup-razuma-ne-bas-tako-razuman.html

*

* * *

* * *

*

Vokabular Ljevice

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/vokabular-ljevice.html

> **Ako jezik nije ispravan onda ono što je izrečeno nije ono što se mislilo; ako ono što je izrečeno nije ono što se mislilo, onda ono što se mora učiniti ostaje neučinjeno; ako to ostaje neučinjeno, moralnost i umjetnost će propasti; ako pravda zaluta, ljudi će ostati u bespomoćnoj konfuziji. Zbog toga ne smije biti proizvoljnosti u onome što se govori. To je najbitnije od svega.**

Konfucije

Često čujemo kako određena ekonomska pitanja ne bi trebali određivati "diktati tržišta". Ljudi koji to tvrde su običnim preokretanjem fraze preokrenuli i stvarnost naopačke.

Odluke koje donose ljudi slobodni da međusobno surađuju sa drugim slobodnim ljudima se naziva "diktat", a uvođenje treće strane koja im govori što mogu, a što ne mogu učiniti, nije diktat.

Verbalni udari su već dugo vremena specijalnost ljevice. Totalitarne države ljevice su se nazivale "narodnim demokracijama" i koristile su egalitarni pozdrav "druže" – iako su neki drugovi imali proizvoljnu moć života i smrti nad ostalim drugovima.

U demokratskim državama, gdje je bitno javno mišljenje, ljevica je iskoristila svoje verbalne talente da promijeni čitavo značenje riječi odnosno da bi ih zamijenila novim riječima, tako da se o problemima raspravlja koristeći pojmove redefiniranog rječnika, umjesto o istinskoj suštini problema.

Riječi koje su stekle konotacije iskustvom milijuna ljudi kroz više generacija, ili čak stoljeća, zamijenjene su sa novim riječima koje brišu te konotacije i zamjenjuju ih sa prilagođenijim pojmovima ljevice.

[...]

Ljevica ima čitav vokabular posvećen prikazivanju ljudi koji ne zadovoljavaju standarde kao ljude kojima je uskraćen "pristup."

Bilo da se radi o akademskim standardima, kvalifikacijama za posao ili zahtjevu za kredit, oni koji ih ne mogu zadovoljiti su navodno lišeni "prilike", "prava" ili "socijalne pravde."

Ljevičarske igre riječima – od mantre "različitosti" do "suosjećanja" – nisu samo igre. Radi se o načinu da se nametne moć izbjegavanjem suštine problema odnosno korištenjem zavodljive retorike.

"Prava", su tako postala svenamjenski pojam koji se koristi kako bi izbjegli i činjenice i logiku tako što proglasimo da ljudi imaju "pravo" na što god ljevica odluči (daje im tako što uzme od drugih).

Stoljećima su prava bila oslobođenje od moći vlade. Danas je ljevica redefinirala prava kao stvar koju možete zahtijevati od poreznih obveznika, ili privatnih poslodavaca ili drugih, u ime ljudi koji ne prihvaćaju međusobne obaveze, čak niti iz obične pristojnosti.

Nekoć su edukatori pokušavali naučiti učenike kako da pažljivo definiraju riječi i sustavno analiziraju argumente. Govorili su, "Ovdje smo da vas naučimo kako misliti, a ne što misliti."

Danas podučavaju učenike što da misle – političku korektnost. Umjesto znanja, učenicima se daje "samopouzdanje" tako da mogu nadoknaditi svoje neznanje samouvjerenošću.

Napisano prema The left's vocabulary (T. Sowell).

Lingvistički vandalizam i Homofobija

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/lingvisticki-vandalizam-i-homofobija.html

Jedan od najčešćih načina kršenja intelektualnih standarda u "javnim raspravama" je stalno pripisivanje emocija (*npr. ksenofobije, homofobije*) onima koji drugačije razmišljanju, umjesto da se odgovori na njihove argumente. Kao i većina toga u rječniku ljevice, radi se o načinu da se izbjegne suštinska rasprava. Jezik je bitan, a bitke u kulturnom ratu se često dobivaju ili gube na lingvističkom terenu. Konzervativci se ne smiju pomiriti sa jezičnim vandalizmom Ljevice.

Uzmimo za primjer "homofobiju".

Fobija je strah, ali nije svaki strah fobija. Fobija je iracionalni strah. Netko tko argumentira protiv moralnosti homoseksualnih praksi, ili daje razloge protiv istospolnih brakova radi upravo to – predstavlja argumente, ne iskazuje nikakvu fobiju. Argumenti možda jesu, možda nisu, uvjerljivi, ali radi se o razumskim argumentima kojima je cilj apelirati na razum sugovornika. Odbaciti argumente jer se radi o fobiji pokazuje nedostatak poštovanja prema razumu i prema osobi koja daje argument.

Ljudi koji koriste takve izraze pokušavaju ugušiti svaku raspravu, pokopati legitimno pitanje pod hrpom politički korektnog žargona. Korištenje riječi "homofobija" u raspravama ne samo da ne daje nikakav odgovor, nego i guši svaku raspravu.

Cilj je uništiti, ili barem odbaciti, samo pitanje moralnosti homoseksualnih praksi. Sam pojam podrazumijeva da se svako protivljenje takvim praksama može javiti samo zbog iracionalnog straha - fobije. Pojam podrazumijeva da ne može postojati racionalno utemeljeno protivljenje homoseksualnim praksama.

Ovdje ne želim reći da su homoseksualne prakse nemoralne, ili suprotno. Želim istaknuti ono što bi svakoj racionalnoj osobi trebalo biti potpuno nekontroverzno, postoji istinsko moralno pitanje vezano uz homoseksualne prakse, problem kojeg nitko nema pravo uništiti nekim verbalnim manevrom.

Nazivanje nečijeg stava "homofobijom" svodi se u pravilu na cirkularno argumentiranje jer ne postoji nikakav dokaz za takvu fobiju osim samog stava.

PS

Iako je samo riječ besmislena, polako ulazi u zakone tako da je primjerice eu prije par godina izdala rezoluciju o "homofobiji" koja bi s vremenom trebala natjerati sve članice da se ponašaju onako kako to očekuju aktivisti.

Čak i ako neka osoba koja homoseksualne prakse smatra nemoralnim nije u stanju ponuditi sofisticirani i uvjerljivi argument protiv njih, to ne znači da takvi argumenti ne postoje odnosno da nisu dani. (Dodatno, sama činjenica da nekome homoseksualne prakse mogu biti odbojne ne znači da je iracionalan i da ne postoje racionalni razlozi njegove moralne osude, baš kao što i nekoj drugoj osobi mogu biti odbojne drugačije seksualne prakse, koje neću navoditi.)

Nažalost, danas će vas i samo spominjanje pitanja moralnosti homoseksualnih praksi (i opravdanosti zahtjeva aktivista) dovesti do optužbi za "govor mržnje" i "homofobiju", a sve češće te optužbe nisu samo primjer lingvističkog vandalizma Ljevice nego i povod sudskog procesa.

Donekle povezano (ali nebitno za poantu posta);

Politička Korektnost i jezik

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/politicka-korektnost-i-jezik.html

> **Politički kaos povezan je sa propadanjem jezika... vjerojatno se može postići neko poboljšanje ukoliko krenete sa verbalnog kraja.**

G. Orwell
Odnos između riječi i stvari je za Tolkiena suprotno od onoga što mislimo.

Zato što njegov jezik nije samo uređaj za komuniciranje misli i osjećaja, ili za njihovo poticanje, riječi nisu samo oznake za koncept, nego u riječima stvari žive i kreću se i imaju svoj bitak. I u riječima dolaze k nama.

Heidegger definira jezik kao "kuću bitka". Mislim da bi se to Tolkienu svidjelo. Ne tvrdim da znam što Heidegger misli većinu vremena, ali mislim da je ovo poprilično jasna rečenica iz njegovog *Uvoda u Metafiziku;*

> "Riječi i jezik nisu omot u kojem su stvari zapakirane kako bi njima trgovali oni koji pišu i govore. U riječima i jeziku prvo nastaju stvari i jesu. Iz tog razloga zloupotreba jezika, u praznoj priči, u sloganima i frazama, uništava naš autentičan odnos prema stvarima."

Ako su riječi kuća bitka, onda ono što učinite riječima, činiti stvarima – zato je propaganda tako moćna. Sjetite se, u 1984. najmoćnije oružje totalitarne države je novi rječnik, izmijenjeni jezik. Ako više nemate riječ, poput slobode, onda više nemate niti koncept. Koncept je kao osoba. Ako ste beskućnik i nemate kuću u kojoj možete živjeti, nećete živjeti dugo; umrijet ćete. Dakle ako nemate riječ, koncept će vrlo brzo umrijeti. Kada koncept umre, stvarnost umre. Tako da napadi na metafizičku stvarnost dolazi kroz napad na jezik.

Konfucije, najuspješniji reformator u čitavoj povijesti svijeta koji je transformirao najveću svjetsku naciju iz razdoblja kaosa, razdoblja zaraćenih država, u povijest zajedništva i mira i stabilnosti, imao je šestotinjak principa reformi. Netko ga je pitao, ukoliko bi mogli provesti samo jednu reformu, koju bi proveli? Rekao bi reformaciju jezika – obnovu pravilnih riječi.

Gornje razmišljanje preuzeto od filozofa Petera Kreefta, iz članka The Language of Beauty - part 4:Words and Things.
***

Nedavno su ga pitali što misli o trenutnim raspravama oko "gay brakova", odgovorio je;

Kao filozofa, najviše me impresionira briljantna strategija pokreta za gay brakove. Poput Orwella u 1984., pokret shvaća da je glavno bojište jezik. Ukoliko mogu redefinirati ključan pojam kao "brak" oni pobjeđuju. Kontroliraj jezik pa ćeš kontrolirati misli; kontroliraj misli pa ćeš kontrolirati ponašanje; kontroliraj ponašanje pa kontroliraš svijet. Mussolini je bio svjestan toga pa je promijenio način tradicionalnog pozdravljanja, nakon toga nitko ne bi mogao pozdraviti bez da se pritom otkrije kao protivnik ili zagovornik pokreta.

U Americi su feministkinje uspjele na isti način. Označile su tradicionalni uključivi jezik, jezik svih najvećih knjiga Zapadne civilizacije napisanih engleskim, kao isključiv zato što koristi riječi "on" i "čovjek" (*man*) kako bi obuhvatio i ženu; a nazvali su tu novu umjetnu ideološku izmišljotinu, koja inzistira, suprotno povijesnim činjenicama; kako "on" i "čovjek" isključuje ženu – i to su nazvali "uključivim" jezikom. Nevjerojatno, gotovo svi to prate kao ovce! Stoga mislim da će im biti lagano redefinirati brak. Dovraga, već su redefinirali "ljudsko biće" ili "osobu" tako da mogu ubijati najmanje kada god to požele. Zašto bi osjećali ikakvu krivnju zbog nepoštenja ako ne osjećaju nikakvu krivnju zbog ubojstva?

Mislim da ćete pronaći jaku vezu između tri agende: gay brakova, feminizma i pobačaja. Rijetko nalazite ljude koji su za jedno, ali ne i drugo, odnosno protiv jednog ali ne i drugog. Ono što im je zajedničko je ponašanje prema jeziku: radi se o onome što je najmoćniji i najpodmukliji propagandni film u povijesti nazvao "trijumf volje". U Kanadi je zločin, kažnjivo novčanom kaznom ili čak zatvorom, govoriti protiv homoseksualnosti u javnosti. Politički nekorektne ideje, poput biblijskog morala, danas su definirane kao "govor mržnje".

***

Kreeft spominje tri agende, ali samo ću jednu ovom prilikom prokomentirati – feminizam. Prigodan je jedan Pinkerov citat kako bi razlikovali pojmove;

> ***Feminizam pravičnosti*** je moralna doktrina o ravnopravnom tretmanu koja ne ovisi o otvorenim empirijski problemima u psihologiji ili biologiji. ***Rodni feminizam*** je empirijska doktrina koja se temelji na tri tvrdnje o ljudskoj prirodi. *Prva* je kako razlika između muškaraca i žena nema nikakve veze sa biologijom nego je u potpunosti rezultat socijalnog konstrukta. *Druga* je da ljudi posjeduju samo jedan društveni motiv – moć – a društveni život možemo shvatiti samo u terminima ostvarivanja te moći. *Treća* je da ljudska interakcija nije motivirana time da se ljudi bave jedno sa drugim kao pojedinci nego se radi o odnosu grupe prema drugim grupama – u ovom slučaju, muški rod koji dominira ženskim rodom.

The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature

Iako je (meni) očita netočnost rodnog feminizma, to ne mijenja previše razvoj događaja jer mnogima nije. Ono što je sigurno, lingivistički vandalizmi političke korektnosti su

sveprisutni. Primjerice vezano uz pitanje uvođenja spolnog odgoja, oglasila se i udruga "Forum za slobodu odgoja" koja, zanemarimo ime, tvrdi kako roditelji nemaju pravo birati odgoj. Udruga je to koja kao svoje temeljne vrednote navodi *pravednost, samosvijest, toleranciju i dijalog*. U njih je implicitno ugrađeno pozitivno vrijednosno značenje tako da uspješno utječu na javnost - nije teško uvesti što god želite dokle god koristite takve izraze, neovisno o tome što ste im potpuno promijenili značenje. *(Nije čudno da su se komunističke diktatore nazivale narodnim demokracijama)*.

Iz epizode sa odgojem očito je kako se radi samo o hrpi politički korektnog žargona, ne postoji nikakva bitna različitost u politički korektnim glavama. Naravno, pluralizam pruža ozbiljan politički problem za društvo. No rješenje problema nije ono liberalno - predložiti da toleriramo sva razmišljanja u pluralističkom društvu, ali samo ako se pokore liberalnim spornim konceptima pravde. (Koristim riječ liberalno onako kako njima paše, vjerojatno bi točnije bilo reći nešto poput *"totalitaristički-elitistički-diktatori"* .)

***

Za kraj, Dalrympleovo razmišljanje, iz Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

FP: Napisali ste kako politička korektnost uzrokuje zlo zato što se radi o nasilju nad dušama ljudi koje tjera da kažu ono što ne misle(ali to ne smiju ispitivati). Možete li malo tome ispričati?

> **Dalrymple: Politička korektnost je (prikrivena) komunistička propaganda. U svojem proučavanju komunističkih društava, došao sam do zaključka kako smisao komunističke propagande nije nagovoriti ili uvjeriti, niti informirati, cilj je poniziti; samim time, što manje odgovara stvarnosti to bolje. Kada su ljudi prisiljeni šutjeti dok im govore najočitije laži, ili čak gore, kada su prisiljeni ponavljati te laži, gube svoj osjećaj za čestitost. Pristati na očite laži znači surađivati sa zlom, i na jedan maleni način postati zao, prestajete se odupirati bilo čemu. Društvom oslabljenih lažaca je lagano kontrolirali. Mislim da ako istražite političku korektnost da ćete shvatiti da ima isti učinak i da joj je to cilj.**

Jožekov (nepročitani) govor na "Skupu razuma"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/jozekov-neprocitani-govor-na-skupu.html

> Dobio sam mail od svog prijatelja Dicka *(skraćeno od Richard, po njegovom idolu)* – zapravo se zove Josip, svi ga zovu Jožek, ali njemu je hrvatski jezik i kultura *"onak, bezveze"* pa je uvijek u nekim projektima koji će ga lansirat na međunarodnu scenu. Misli globalno, djeluj lokalno je njegov moto pa je krenuo na "Skup razuma" da pročita istomišljenicima svoj govor. Dogodilo se očekivano, pao snijeg, kaos u gradu, Jožek propustio skup – naravno *"kriv je onaj primitivni 'ercegovac koji nije stigao pojest snijeg. Da je samo zapalio onu svijeću koju vuče po procesijama od topline bi se sav snijeg otopio."* Da ne duljim, govor je na kraju ostao nepročitan. No, zna Jožek da moj blog prate desetine ljudi pa me zamolio da objavim njegov govor. Ne slažem se baš sa sadržajem, ali zašto ne? Slijedi govor;

I

Drugarice i drugovi,

Uspješno smo uveli obavezni zdravstveni odgoj za svako dijete koje će se roditi u Hrvatskoj, time smo ispunili davni Štulhoferov plan *"Smatrao sam da se revolucija u društvu može pokrenuti jedino ako promijenimo klince već u vrtiću";* ali ne smijemo na tome stati. Kao što je mudri profesor napisao u svom članku *"Euroskepticizam u HR, s onu stranu racionalnosti?"* potrebno je provesti *"Marginalizaciju [negativne] vizije u Hrvatskoj"* što *"pretpostavlja proces redefiniranja povijesnih i književnih kanona uvrštenih u školsku literaturu tijekom 1990-ih godina te strateško promoviranje "redizajnirane", osuvremenjene, nacionalne kulture..."* U skladu sa time ja predlažem da izbacimo knjigu *"Vlak u snijegu"* iz popisa školske lektire zbog promoviranja sramotnih i nazadnih stavova kakvim nije mjesto u naprednoj, sekularnoj i liberalnoj državi koja je pred vratima europske unije. Nevjerojatno, ali hrt je započeo i ovu godinu sa puštanjem istoimenog filma u popodnevnom terminu kad su budna djeca koja nekritički upijaju sve stereotipe koji postoje u društvu. (Pogledajte samo ovu zaostalu scenu!)

Slika 1. Prikaz djece koja se igraju "svadbe" – patrijahalni obred podređivanja žena, ispunjen stereotipnim rodnim ulogama u kojima je naglasak na bijeloj odjeći kao simbolu čistoće žene, mladenka je pokrivene glave, kao i gošće sa rupcima – pokrivala za glavu, kako ne bi uznemiravale muško oko. (Žena – socijalni konstrukt izmišljen kao kontrast muškarcu sa ciljem njegovog uzvišenja.) Obred je relikt srednjeg vijeka, prenosio se zatucanim vjerovanjima iz generaciju u generaciju, i održao se do početka 21. stoljeća kada su ga otkrili znanstvenici sa Kinsey instituta i preodgojili svu djecu plemena 'rvata. Unatoč početnom otporu plemenskih starješina, kroz par generacija pleme će shvatiti civilizacijsku sramotu koju takvi obredi predstavljaju i potpuno ih napustili kako bi prihvatili novu filozofiju - Kinseyizam.

Djeca koja to gledaju (i čitaju) su samo korak od toga da počnu *mlatiti ljude po tramvajima*, možda su se tako mogli igrat u srednjem vijeku, ali ne i danas u 21. stoljeću. Sramotno je da država i danas dopušta roditelja da odgajaju svoju djecu. Kao što izjavljuje predsjednica Protagore; *" pravo djeteta na obrazovanost jače je od prava roditelja na zatupljivanje djeteta predrasudama",* ili zastupnica Sobol koja poručuje kako se nada *"da neće poslušati vaš glas, jer to nije glas pameti."*. Ne znam zašto mi progresivci uopće pričamo sa tim ljudima, očito je asimetrija u komunikaciji, baš kao i ona između tete u vrtiću i petogodišnjaka. Ta homofobna djeca iz filma nisu niti svjesna koliku štetu nanose svima drugačijima, igra svadbe je ugnjetavanje svih koji odbijaju takve rodne uloge i promoviranje zatucanih stavova. Pa pogledajte samo te scene, djevojčice čak nose rupce *(valjda zato jer tako piše u Bibliji)* - to je jednostavno nedopustivo. Ne možemo mi prosvijećeni i inteligentni ljudi dopustiti nekakvim nazadnjacima da odgajaju svoju djecu bez našeg uplitanja, pa takvi ognjištarci i primitivci misle da se život sastoji od obitelji, rada i mise; slobodno vrijeme provode zidajući i ulažući u cigle, voze se u golfu jer mu ne pada cijena i slušaju "*cedeje*" onog šta zavija – takvi nas samo sramote pred europom i obrazovanim svijetom.

Slične knjige treba izbaciti iz lektire, ali neke druge je potrebno samo bolje objasniti. Iako niti sadašnje objašnjenje kako je *"Svoga tela gospodar"* knjiga koja se bavi lošim položajem žena u društvu - posebno na selu, nije pogrešno, potrebno je objasniti djeci koja je simbolika radnje. Sasvim je jasno kako Ivino puštanje krave u djetelinu predstavlja njegovo rušenje društvenih stereotipa i tabua – Iva pušta kravu da jede sa polja tolerancije, ali s obzirom da živi u okolini koja nije toliko otvorena za široki spektar

mogućnosti koje ljudsko tijelo pruža, nailazi na osudu okoline koja zbog svog straha oštro reagira i kažnjava mladog Ivu.

Hrvatska je danas sekularna država, jedine dogme koje su dopuštene su dogme ljevičarske "religije". Mi smo se ovdje okupili zbog odvojenosti države i crkve, ali svima je jasno da "crkva" ljevičarstva nije nikakva crkva nego znanost i razum. Crkva se nema što uplitati u naše uplitanje u odgoj. Upravo u ime sekularizma potrebno je da se državu uplete u svaku obitelj i spriječi da se razni nazadni stavovi, posebno vjerski, prenose na slijedeću generaciju. Zdravstveni odgoj će objasniti kroz vježbe djeci kako da se suprotstave svojim roditeljima i društvu, rodnim ulogama i stereotipima koje promoviraju nazadne okoline. Nadajmo se da će svaka desetogodišnjakinja doći poslije škole doma i ošamariti svoju majku kućanicu jer je izdala ženski rod, umjesto da je otišla studirati ekofeminizam ili ženske studije ona je rodila i ostala prat zmazane gaće nekom muškarcu i brinut o njegovoj djeci.

No, kao što sam rekao, sav taj odgoj neće biti dovoljan ako ne promijenimo ostalo gradivo, udžbenike i popis lektire. Kao što je zaključila pravobraniteljica za jednakost spolove, potrebno je promijeniti i sadržaj udžbenika povijesti; *"U udžbenike za peti i šesti razred trebalo bi uvesti više sadržaja vezanih za pitanja ravnopravnosti spolova. Nadalje, ono na što se također može izravno utjecati bez obzira na povijesno determiniran sadržaj jest inzistiranje na dosljednom korištenju rodno osjetljivog jezika u svim udžbenicima. "* Kroz kurikulum svih predmeta potrebno je objasniti djeci da su slobodna, napokon slobodna u ovom 21. stoljeću. Mogu primjerice uživati u seksualnim odnosima bez bilo ikakvih nepotrebnih društvenih ili psiholoških posljedica kakve su postojale u prošlosti i koje su komplicirale i umanjivale uživanje u životu. Nema više krivnje, srama, ljubomore, frustracija, tjeskobe, licemjerja i zbunjenosti. Djeca su napokon slobodna.

Jednog dana će naša djeca opjevati ovaj trenutak kada se Jovanović ukazao na političkoj sceni;

Dvijetisućetrinaeste počinje seks u Hrvata,
više nitko ne brine tko mu je tata.
Moralne norme su se i tako uvijek činile labave,
zašto si ne dopustiti malo slobodne zabave!

II

Ipak, čak i kada to sve ostvarimo, dio roditelja i dalje će misliti da imaju pravo utjecati na uređenje nastave i da to što plaćaju porez odnosno financiraju obavezno javno školstvo znači da mogu zahtijevati da vjeronauk bude u okviru obrazovanja njihove djece. Sramotno je da mi u 21. stoljeću još uvijek uopće spominjemo nekakvoga boga, pa još su prije gotovo sto godina naši ruski drugovi u školama učili kako je bog izgubio. Kao što je svojevremeno sovjetska Pravda izvještavala;

U učionici u Kremenčuku učiteljica upita: "Koliko vas vjeruje u Boga?"
Četiri, pet, sedam ruku digoše se zrak, ali dvije se brzo spustiše.
"Koliko vas je protiv Boga?"
Podigla se čitava šuma ruku.

"Hura", povikaše djeca, "Bog je izgubio!"

Slika 2. Prekojadranski klerofašisti napadaju našu djecu. Tko će im se suprotstaviti?

Tada su učitelji pod mikroskop stavljali kapljice blagoslovljene vode kako bi djeci pokazali odvratne bacile i gadili se na njih. A što mi radimo da spriječimo *"vjersku zarazu"* najmlađih? Nitko se od nas nije sjetio predložiti Jovanoviću da ubaci takve vježbe svoj kurikulum zdravstvenog odgoja, a potreba je velika. Moramo se boriti protiv vjerskog praznovjerja i zastupati znanost, pa ovo je 21. stoljeće, ne srednji vijek. Zar je danas tako teško provesti stare sovjetske članke; *"Podučavanje djece ili maloljetnika osnovnim vjerskim načelima u javnim ili privatnim školama i kršenje obaveznih pravila bit će kažnjeno popravnim prisilnim radom u trajanju do godinu dana."* Kazna ne mora biti zatvor, ali takve stvari su nedopustive u sekularnoj državi.

Neka slabići kleče i mole se!
Mi, snažni, imamo znanost koja nas podupire i ne trebamo Boga.

Krajnji je čas da izbacimo taj vjeronauk iz škola. Sad ili nikad! Naša djecu su u opasnosti, lutaju po hodnicima dok su ostala djeca praznovjernih roditelja na indoktrinaciji kod popova i časni: Za to vrijeme nitko ne čuva našu djecu od napada katoličkih bandi. Ja već tri mjeseca nisam malom stavio petkom komad salame u sendvič jer su ga svaki put pretukli jer ne posti. Prošle godine, u srijedu pred Uskrs mi je mali došao doma sav zamusan pepelom. Recite vi meni je li to normalno? Ne, drugovi to više tako neće ići. Prošlu subotu, moj stariji sin srednjoškolac, zabavljao se u parku sa svojim prijateljima (miješali ribara i skaj kolu u vrećici), kad je na njih nasrnula katolička banda koja se baš

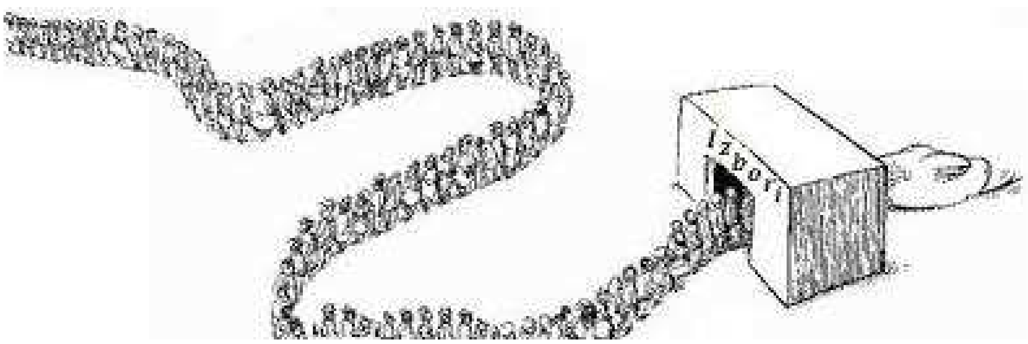
vraćala sa mise. Cijeli njihov razred nasrnuo grudama na njih (bio je još sa jednim prijateljem koji isto nede na vjeronauk), jedva je nekako pobjegao i dovukao se do doma.

Krajnji je čas da izbacimo vjeronauk iz škola i da svoj djeci objasnimo da napuste sve vrijednosti svojih predaka. Možda je Vlak u Snijegu sniman prije pedeset godina, ali mjesto mu je u srednjem vijeku, a ne u naprednom 21. stoljeću. Možda su u vrijeme vlaka u snijegu djeca pomagala obitelji oko uzgoja krastavaca, ali danas znamo kakva je uloga takvih plodova u zdravstvenom odgoju i životu.

III

Nevjerojatno je koliko smo mi pametniji od svih drugih. Razmislite samo o tome; tisućama godinama, u svim civilizacijama, ljudi nisu shvaćali ono što mi prosvijećeni sada shvaćamo, bolesni umovi su još prije pedeset godina promovirali takve sramotne prizore u kojima se desetogodišnjaci igraju svadbe umjesto da im se objašnjava sva sramota za ljudsku civilizaciju koja se time prenosi u sljedeću generaciju; pa što ti zatucani iz srednjeg vijeka misle, pa ovo je 21. stoljeće.

Drugovi i drugarice, dalje više tako nede, potrebno je brzo nešto promijeniti. Sada imamo političku podršku i moramo je iskoristiti. Prekrasno je pratiti zadnje zakonske promjene te slušati izjave naših političara; primjerice zastupnik Kolman; *"Nemojte nasjedati na šuplje argumente o pravu djeteta da ima oca i majku.To je čak i morbidno jer bi značilo da dijete koje nema oba roditelja ne zaslužuje da se rodi.",* ili bivše ministrice Holy "*Neću brak jer ne želim da me itko posjeduje",* pa razne izjave ministrice Opačić, ili Ostojića i Milanovića o pobačaju... Nemojmo ni zaboraviti ministricu Pusić koja je pozvala žrtve silovanja (ratnog zločina) da otiđu na rivu pjevat u zagrljaju sa aktivistima iz Srbije i Crne Gore stihove "*Ne mogu nam bombe ništa. Ni oluja niti kiša"*, (naravno uz obećanje gost aktivista da će se vratiti i dogodine kako bi uređivali naše društvo, svaka pomoć je dobrodošla). O Jovanoviću ne treba ni govoriti, srce mi se ugrije samo kad pomislim; a svi znamo tko nam je glavni neprijatelj protiv kojeg smo se ovdje okupili, dobro ga je prokazao jedan ministar. Obračunat ćemo se mi sa njim - zbog njegove *"političke aktivnosti"*.

Slika 3. Moramo iskoristiti postojeću političku podršku. Svakakve zmije samo čekaju svoju priliku!

Eto drugovi i drugarice, ja nisam ništa više mislio reći za današnji "Skup razuma" pa predlažem da se raziđemo do sljedećeg sastanka, vidjet ćemo kako će proći naše akcije, ako bude dobro kao sa zdravstvenim odgojem, imamo i druge planove – planove za 21. stoljeće, a ne srednji vijek. U svijetu bez sigurnosti, jedino je sigurna pravednosti, neizbježnosti i neopozivosti našeg smjera za ovo društvo.

Ne bojte se, naša koalicija za sekularizam napreduje svakog dana!

nedjelja, 27. siječnja 2013.

12 priča o Svetom Tomi Akvinskom

Za one koji vole lupat po poveznicama; 12 Stories About St. Thomas Aquinas - by Peter Kreeft. Na yt možete pronaći niz Kreeftovih predavanja. Nešto ozbiljnija rasprava Anthony Kenny on Medieval Philosophy:

Zanimljiv je nedavni intervju sa Johnom Haldaneom: Aquinas amongst the analytics.

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:09

Oznake: filozofija , john haldan , peter kreeft , povijest , povijest KC , sveti toma akvinski , video

Noviji post   Početna stranica   Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Idiot, citat - Dostojevski
"I zaista, ništa nije nemilije nego biti, na primjer, bogat, od čestita roda, pristojne vanjštine, dobro obrazovan, bistar, pa i doba...

Oikofobija
Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanj...

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere
Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, t...

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti
Popularno je vjerovanje da se Srednji Vijek naziva Mračnim Dobom jer je bilo upravo to - mračno, ispunjeno raznim iracionalnostima koje su d...

Predrasude prema predrasudama
Bez pomoći predrasuda i običaja, ne bih mogao pronaći put kroz sobu; niti bih znao kako da se ponašam u bilo kojoj situaciji . William ...

Mi smo ti koji su stvorili Europu - Katolička Crkva i Zapadna civilizacija
Pišući članak za The American Conservative o Papi Ivanu Pavlu II. naišao sam na neka izazovna zapažanja Svetog Oca prilikom njegovom posje...

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

Deset konzervativnih načela!

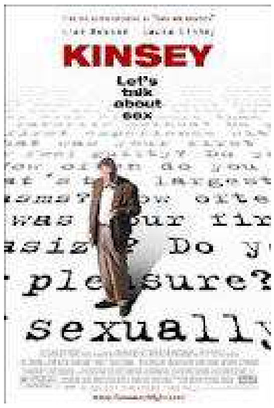
O meni

Katolik s dna kace

O Kinseyizmu i Kinseyu - američkom Lišenku

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/o-kinseyizmu-i-kinseyu-americkom-lisenku.html

> Nisam planirao pisati o Kinseyu, ali sam ovih dana slučajno primijetio da se spominje istoimeni igrani film koji navodno prikazuje pravu (liberalnu) sliku o Kinseyu. Taj film spominju ljudi koji dobro znaju da takva slika ne odgovara stvarnosti. Kinseyev je bio šarlatan i pseudoznanstvenik, ali je unatoč tome imao veliki utjecaj na društvo jer je jedan od pokretača seksualne revolucije. Njegova slika seksa je ona koju danas nazivamo "znanstvenom", a neki od podataka do kojih je došao, iako pogrešni, se i danas svakodnevno citiraju. U nastavku jedna recenzija filma Kinsey pod nazivom Alfred Kinsey: The American Lysenko;

Alfred Kinsey je opet u modi. Jedan od otaca seksualne revolucije se činio dugo vremena izgubljen na marginama javne memorije, zasjenjen zanimljivijim avangardistima tjelesnoga koji su ga naslijedili - primjerice Hefnerom, ili Larryem Flyntom. Ipak, i oni sa ciljem uništavanja tabua su, na svoj način, sposobni poštivati svoju povijest, baš kao i konzervativci. Kinseyeva duhovna djeca odlučila su mu dati najveću počast koju liberali mogu dati svojim junacima: snimili su Hollywoodski film. Kinseyevi obožavatelji redovito ga uspoređuju sa Darwinom i Einsteinom, a s obzirom da je Liam Neeson u glavnoj ulozi, uskoro ćemo slušati i o tome kako je Kinsey također bio i seksualni Oskar Schindler, nesebično je riskirao život i reputaciju kako bi nas spasio od zlih viktorijanskih sila.

Također se pojavio i novi dokumentarac PBS-a o Kinseyu. I dokumentarac i film nam predstavljaju standarnu liberalnu priču, ili bolje reći bajku o "*objektivnom čovjeku znanosti protiv sila predrasuda"*. Istina, dopuštaju pomisao kako je Kinsey imao svojih mana, ali ideja *"manjkavog diva"* je postala uobičajena metoda kontrole štete među liberalnim povjesničarima i filmašima, očajnima da povrate sjaj svojim potamnjelim idolima. Svakome tko objektivno istraži Kinseyev život i rad očito je kako je Kinsey bio prevarant čiji rad nije pružao ništa istinski znanstveno ili racionalno u opravdanju revolucije morala (koju je unatoč tome potpomogao).

Bezvrijednost Kinseyevih metoda "znanstvenog istraživanja" morala je biti očita od samog početka: Sastojale su se od skupljanja velikog broja"seksualnih povijesti", detaljnih opisa seksualnih života različitih pojedinaca, ispričanih Kinseyu i njegovim suradnicima u dugačkim intervjuima. Kinsey bi tada organizirao podatke prikupljene intervjuima u tablice sa ciljem pokazivanja učestalosti različitih seksualnih praksi unutar cjelokupne američke populacije. Podaci su javno objavljeni u poznata dva Kinseyeva sveska, o muškoj i ženskoj seksualnosti. U njima se tvrdi kako su određena ponašanja, koja su se smatrala

nemoralnim ili devijantnim – preljub, blud, homoseksualne prakse različitih vrsta, pederastija, i tako dalje, bila puno češća nego što je prosječan čovjek mislio (ili je želio misliti.)

Ne treba niti spominjati kako je cijeli pristup statistički pogrešan. (Neki od Kinseyevih financijera su se požalili, ali Kinseya to nije zanimalo.) Ljudi koji su spremni opisivati intimne detalje svog seksualnog života potpunim strancima su skloniji i upuštanju u druge riskantne aktivnosti. Svaka procjena seksualnog ponašanja opće populacije na temelju naštimanog uzorka će neizbježno precijeniti frekvenciju devijantnog ponašanja. Ali to je daleko od kraja priče, odnosno problema sa Kinseyevom metodom. Poznato je kako je prikupljao "seksualne povijesti" većinom od ljudi sa margina društva – zatvorenika i posjetitelja gay barova, potonji su u tadašnje vrijeme bili punu udaljeniji od prosječnog američkog načina života nego što je to danas slučaj.

Postoji i Kinseyeva čudna fascinacija sa pedofilima, zastrašujućim podacima o učestalosti orgazma u dojenčadi i djece koje je prikupio razgovarajući sa zlostavljačima djece što je zabilježeno u njegovim svescima, uz ostale običnije perverzije. Jedan posebno monstruozan pedofil, koji je imao seksualne odnose sa različitim obiteljskim članovima i koji je zlostavljao stotine djece, bio je u redovnom kontaktu sa Kinseyem i njegovim studentima. Oni su ga uvjerili kako ga neće predati vlastima, unatoč tome što je nastavljao zlostavljati djecu za vrijeme njihove suradnje. Kinsey je opravdavao takvo potpomaganje u zločinu, u ime znanosti naravno. Nije bitno što su njegove tehnike bile posve strane statističkoj znanosti, Kinsey nije mogao izabrati manje reprezentativan udio američkog društva niti da je to namjerno planirao.

Sve to bi bilo dovoljno pogrešno da je Kinsey imao za cilj samo objaviti neke neobične činjenice i brojeve. Kinsey je smatrao, kao i njegovi današnji obožavatelji, kako njegov rad ima puno veći značaj. Prema njima, istraživanja predstavljaju opovrgavanje tradicionalnog seksualnog morala. Kisney je pokazao – ili je barem tako tvrdio – da su preljubnici, homoseksualci, pederasti česti kao i gljive poslije kiše. Kako bi netko onda mogao smatrati da je takvo ponašanje abnormalno?

Takvu vrstu non sequitura mogli bi možda oprostiti kada bi došla od Kinseyevih naivnih studenata, ali je neoprostiva kada dolazi od samog profesora, ili od njegovih akademski usmjerenijih sljedbenika. S**igurno je da bi veliki seksualni moralisti Zapadne tradicije smatrali kako je Kinseyev argument jedinstveno neimpresivan. Toma Akvinski bi pažljivo objasnio dr. Kinseyu i njegovim sljedbenicima da "normalno" kao pojam kojeg koriste tradicionalni moralisti nema nikakve veze sa učestalošću, nego je povezan sa prirodnom funkcijom tjelesnih organa i psihološkim sklonostima. Augustin bi objasnio da ukoliko je korištenje ovih organa i sklonosti na način protivan njihovim prirodnim funkcijama stvarno često, kao što je Kinsey tvrdio, to bi samo potvrdilo njegovu tezu kako izvorni grijeh izvrće ljudsku prirodu, obuzimajući je požudom. Kant bi se sigurno počešao po glavi od čuda kako pozivanje na raširene sklonosti može opravdati ponašanja koja su zapravo samo**

korištenje drugog ljudskog bića kao sredstva za vlastite senzualne ciljeve. I Kinseyeva vlastita majka mogla mu je reći kako "pa svi to rade" ne dokazuje baš ništa kada raspravljamo o moralu.

Ali ozbiljno odgovoriti na protivnike seksualne revolucije na prikladnoj moralnoj i filozofskoj razini značilo bi otkriti koliko su otvoreni za raspravu intelektualni temelji revolucije. Puno je bolje onda za revolucionare da zadrže priprostu fikciju kako je revolucija samo još jedan neizbježan korak u razvoju znanosti. Neesonov film je, na svoj način, remake filma *Inherit the Wind*.

Mit *"objektivnog čovjeka razuma"* mogao bi objasniti nevoljkost liberala da obrate pozornost na to koliko je "oslobođen" bio Kinsey u vlastitom životu. Čak i PBS-ov dokumentarac priznaje kako su Kinseye metode bile kontroverzne, ali samo neodređeno aludira na jezivije detalje doktorovih seksualnih navika. Neki tvrde kako je Kinsey i sam bio pedofil, ali takve optužbe su kontroverzne. Sigurno je da je bio promiskuitetan biseksualac. Privolio je svoje muško osoblje i njihove žene da redovito spavaju s njime, kao i međusobno, sve kao dio eksperimenta u homoseksualnosti i zamjeni žena. Snimao ih je, baš kao i sve volontore koje je mogao pronaći, stvarajući veliku kolekciju pornografije kako bi mu pomogla u "istraživanju".

Njegov mazohizam nije imao granicu. Imao je naviku guranja četkice za zube u svoju uretru, četkastim krajem prvo. Obrezao se sa nožićem u svojoj kadi. Volio je visjeti o konopcu vezanom za svoje testise, aktivnost zbog koje je jednom završio u bolnici. Probušio je svoje genitalije na toliko mjesta da su se izobličile do kraja njegova života. Razumljivo je zašto je Neeson odlučio da neće prikazati sve takve trenutke u životu "Drugog Darwina", ali takvi propusti znače da prikaz i nije toliko realističan.

Činjenice da liberali odbacuju takve uznemirujuće detalje kao nevažne za procjenu Kinseyeva rada samo pokazuje njihovo licemjerje. Ako je neki konzervativan znanstvenik religiozan, liberali će refleksivno zaključiti da je to dovoljan razlog za sumnju u objektivnost njegova rada. Ako je bijelac i piše o rasnim pitanjima, ili muškarac i piše o ženama, onda uzimaju zdravo za gotovo kako ne može biti nepristran. Takav znanstvenik ima "agendu", liberal će nas uvjeriti, i zbog toga sve što objavi je sumnjivo. A ukoliko se ikad pokaže neka slabost u njegovoj argumentaciji, onda je to nepogrešna demonstracija kako je njegov pravi cilj uvijek i bila racionalizacija predrasude, a ne potraga za istinom.

Unatoč svemu, mi bi trebali povjerovati kako Kinsey nije nikada bio ništa drugo nego znanstvenik. S obzirom da je osobno bio toliko van seksualnih normi (koliko god da je to moguće za neku osobu), Kinsey je imao poticaja da namjesti svoje rezultate tako da se čini kako opravdavaju dozvolu za sve. Danas mnogi priznaju ozbiljne mane u njegovim metodama, a njegovi rezultati su se našli u problemima. Ali ništa od toga nije bitno. Bio je, kako stalno čujemo, u pravu što se tiče bitnih stvari; On je pionir, osloboditelj, zbog njega smo zdraviji i sretniji.

U stvari, Kinsey nije bio ništa drugo nego američki Lišenko, njegov rad je ideološki potaknut i znanstveno beznačajan kao i onaj neslavnog sovjetskog prevaranta, koji je znanstveno "dokazao" kako se stečena obilježja mogu nasljeđivati, a time i da komesari mogu stvoriti "Novog Čovjeka". Jedini ljudi koji su imali "koristi" od Kinseyeve revolucije su ljudi poput njega: muškarci opsjednuti seksom, sada slobodni da koriste druga ljudska bića kao seksualne igračke koje mogu odbacivati kada kreću u sljedeći pohod, nesputani bilo kakvim pravnim, financijskim ili moralnim obavezama prema objektu svoje požude. Svako nerođeno dijete postrugano iz majčine utrobe, svaki AIDS pacijent, svjedoče o Kinseyevu stvarnom naslijeđu. A među živima, upravo oni kojima liberali navodno pomažu – *siromašni, posebno afroamerički tinejdžeri bez očeva; nevjenčane majke; usamljene žene koje su napustili muževi jer su se odlučili za neku mlađu* – su oni koji su pretrpjeli najviše u Kinseyevoj promjeni vrijednosti.

***

Za razliku od liberalnog zapada, u Hrvatskoj nas seksualna revolucija nije potpuno obuzela, odnosno koliko god da imala utjecaja, nismo je postavili kao temelj svoga života. *(Doduše, sada smo je postavili kao temelj odgoja svakog djeteta kroz obavezno školstvo).* Također nismo usvojili Kinseyev pogled na seks, da se radi samo o uzbuđivanju genitalija, gdje je orgazam cilj, a partner je tek sredstvo kako doći do njega.

Nismo niti prihvatili neizbježni zaključak Kinseyizma; primjerice da ne postoji u principu nikakva razlika između heteroseksualnog i homoseksualnog spolnog odnosa, da ne postoji razlika između čiste i perverzne želje, da je čednost mogući izbor – ali nije vrlina, i da je jedino moralno pitanje vezano uz spolni čin vezano uz pristanak i sigurnost. Naravno, jedan dio stanovništva je prihvatio te vrijednosti i sada ih nameće djeci onih koji se ne slažu sa time.

Kao što navodi Scruton, prvi rezultat revolucije nije bila promjena ponašanje ljudi nego njihove koncepcije seksa. "Oslobođeni" ljudi više ne vode ljubav nego se seksaju. To ne uključuje nikakve emocionalne veze ili dugotrajnu obavezu, uključuje samo ugodne senzacije. Kada promatrate seks na taj način, mijenjate i moral. Čovjek koji godišnje ima odnose sa 365 partnera koji su mu svi nepoznati, nije ništa pokvareniji od čovjeka koji se posvećuje svojoj ženi, koju voli. Za oslobođenog čovjeka, oni rade istu stvar.

Drugi rezultat je uklanjanje ženske obrane. Ako je seks samo uzbuđivanje genitalija zašto ljudi dižu toliku galamu? Zašto stid, čestitost i oklijevanje? To je bila zlokobna poruka dr. Kinseya, muškarci su je odmah prihvatili, a žene sa manje entuzijazma. Od žena se danas očekuje da se ponašaju kao homoseksualci iz sauna. Unatoč tome, kada se žene prepuste takvom ponašanju, probude se i shvate što su učinile, često osjete neobično retrospektivno povlačenje pristanka što dovodi do nove vrste ženskih optužbi. Takozvani *"date rape"* je za feministice još jedan dokaz iskorištavajuće prirode muškaraca, ali to je zapravo dokaz destruktivnosti seksualnog oslobađanja koje je ugrozilo sve što ženi daje samopouzdanje u seksualne osjećaje, ljubav, predanost, brak i obitelj. Treći rezultat je nestajanje erotskog

sentimenta. Fokus više nije na nekom određenom nego na općenitom, sve se svodi na životinjsku funkciju. Seksualni partner više nije objekt seksualnih osjećaja nego je njegovo sredstvo. *(Naravno, navedeno je rezultiralo sa nizom drugih društvenih promjena.)*

Liberali promatraju seks kao silu koja mora biti "oslobođena", sila koja nam šteti ukoliko je "potisnuta". Promatrajući seks na taj način, liberali mijenjaju njegovu prirodu. U prirodnim ljudskim društvima, seks je egzistencijalan izbor, izvor najdubljih želja i najdugotrajnijih obaveza. Sile koje potiču naše seksualne avanture su potisnute zato što je to potrebno za funkcionirajuće društvo.

O sličnim pojavama sam već pisao, točnije objavio sam tekst psihijatra Dalrymplea koji je analizirao neke posljedice seksualne revolucije. Osim toga, analizirao je i seksualne revolucionare *(Ellis, Comfort, Mead, Kinsey)*. Esej možete pročitati ovdje prvi dio, odnosno ovdje drugi dio. U nastavku sam izdvojio dio o Kinseyu;

***

Još jedna retorička tehnika koju koriste seksualni revolucionari(osim apeliranja na fantaziju neograničenog eroticizma) je pokušaj uklanjanja svih seksualnih granica. Propovijedali su da je svo seksualno ponašanje, po prirodi, kontinuirano. Mislili su, ako mogu pokazati da seks nema prirodnih granica, onda bi i sve zakonske zabrane ili društvena ograničenja postala proizvoljna i umjetna odnosno moralno neodrživa: jer jedino razlika u prirodi može dati legitimitet pravnim i društvenim tabuima.

Glavni zagovornik tog razmišljanja bio je Alfred Kinsey, autor slavnog izvješća, čovjek koji je prvu polovicu svog profesionalnog života proveo proučavajući ose, a drugu polovicu proučavajući i klasificirajući orgazme: iako se pokazalo da je taksionomija pčela bila puno složenija od orgazma, jer je došao do zaključka da su svi orgazmi stvoreni jednakim i stvoritelj im je dao određena neotuđiva prava i slično.

Kinseyev program temeljio se na dva stupa, osmišljen kako bi oslobodio ljude seksualnih ograničenja koja je on smatrao uzrokom svih njihovih nesreća. Prvo je odlučio pokazati iscrpnim istraživanjem da je seksualno ponašanje amerikanaca drugačije od onoga koje pretpostavljamo na temelju tradicionalnog morala. Bez ikakve sumnje, iskrivio je istraživanje kako bi dobio željeni rezultat. Naravno vođen je osobnim ciljevima: sam je bio čovjek sa perverznim seksualnim apetitima, a kao i većina seksualnih revolucionara kasno se razvio. Probušio je svoj prepucij i stavio metalne žice u uretru, a njegovo snimanje preko 2000 muškaraca kako se samozadovoljavaju sigurno je jedan od većih podviga voajerizma u povijesti.

Nakon što je na svoje veliko zadovoljstvo utvrdio da je 37% američkih muškaraca imalo homoseksualno iskustvo koje je dovelo do orgazma, nakon što je posvetio tri puta više prostora homoseksualnom nego heteroseksualnom ponašanju i nakon što je zaključio da su sve seksualnosti tek dio spektra, a ne odvojene, diskretne aktivnosti, Kinsey je počeo

graditi drugi stup svoje seksualne filozofije: ono što bi mogli opisati kao argument "40 Milijuna francuza ne mogu biti u krivu". Rekao je da naš seksualni moral ne smijemo temeljiti na težnji prema dobru, prema idealu, nego prema onome što se stvarno događa sada i ovdje. Sve drugo je tek prazno maštanje. Činjenica da takav moral nadilazi doseg onoga što se trenutno događa jer pruža opravdanje svima da rade što god žele kada to žele, izgleda da nikada nije pala Kinseyu na pamet; ali da i je, ne bi ga previše brinula.

Kada bi primjenili Kinseyev argument na financijsko poštenje odmah bi vidjeli da je besmislen. Slično istraživanje po pitanju financija bi pokazalo da jedva postoji osoba koja nikada nije bilo nepoštena - primjerice nikada nije uzela niti spajalicu ili pretjerala u troškovima prilikom povrata poreza. Niti jedna razumna osoba ne bi iz toga zaključila da je težiti prema poštenju sramotno, da nema smisla imati ikakve zakone vezane uz financijsko poslovanje, da je potpuno pravedno kada trgovci varaju kupce, ili da kupci potkradaju trgovce. Upravo su to, predvođeni Kinseyem, tvrdili seksualni revolucionari po pitanju spolnosti.

Stalno se nastavlja uništavanje granica, nikada nismo zadovoljni do koje je mjere došao taj proces – kao da bi prihvaćanje ograničenja ili tabua značilo priznati legitimitet svih granica. Nedavno sam pročitao u kriminološkom časopisu da je jedini uvjerljivi argument protiv sodomije sa pilićima bilo to što pilići nisu dali pristanak i tako se krše njihova(ljudska? ptičja?) prava.

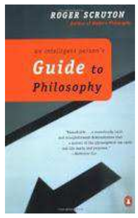
...

Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/scrutonov-vodic-kroz-filozofiju-seks.html

> *Roger Scruton poznati je filozof, uz to je i sjajan pisac što će priznati i njegovi neistomišljenici (za njih, posebno kada piše o neutralnijim temama poput glazbe, vina ili umjetnosti). Tako se može čuti i da je njegovo pisanje kao poezija; ta poezija se izgubila u prijevodu, ali mislim da su ostali koncepti i problemi koje ističe Scruton vezano uz suvremenu sliku seksa (uređanja moja);*

Seks je područje u kojem se susreće životinjsko i osobno. Područje u kojem se sukob između znanstvenog i osobnog gledišta stvari najoštrije osjeća; time pruža test bilo koje ozbiljne moralne filozofije, i bilo koje održive teorije ljudskog svijeta.

Do kraja devetnaestog stoljeća bilo je gotovo nemoguće raspravljati o seksu, osim kao dijelu erotske ljubavi, a čak i tada su konvencije zahtijevala da specifičnosti seksualne želje ostanu nespomenute. Kada je zabrana napokon nestala – *od strane autora poput Krafft-Ebinga i Havelocka Ellisa* – bilo je to nudeći "znanstveni" pristup raširenom prirodnom fenomenu. Zbog prestiža znanosti svako istraživanje u njeno ime moglo je dobiti društveno odobrenje, bilo je to dovoljno da nadvladamo inače osakaćujuću nevoljkost suočavanja sa stvarnostima seksualnog iskustva. **Rezultat toga je da se suvremene rasprave o takvim iskustvima vode u "*poznanstvljenom*" stilu koji, po samoj svojoj naravi, odvaja seks od područja međuljudskih odnosa, te ga preoblikuje u odnos između objekata. Freudova šokantna otkrića, uvedena kao neutralne, "znanstvene" istine o ljudskom stanju, formulirana su u pojmovima koje danas smatramo standarnim. Prema Freudu, cilj seksualne želje je *"spajanje genitalija u činu poznatom kao kopulacija, koji dovodi do oslobađanja seksualne napetosti i privremenog nestanka seksualnog nagona – zadovoljstvo analogno zasićenju gladi"*. Takva znanstvena slika seksualne želje iznjedrila je u svoje vrijeme Kinseyevo izvješće, te je danas postala dio standardnog sredstva *otuđenja* (*Entzauberung*). Čini mi se kako je opisano potpuno pogrešno, i moglo bi postati točno samo ukoliko bi utjecalo na naše seksualne emocije, odnosno da ih promijeni u emocije neke druge vrste.**

Što je točno seksualni užitak? Je li to užitak poput jedenja i pijenja? Poput užitka opuštanja u vrućoj kupki? Poput promatranja svog djeteta kako se igra? Jasno je kako i je i nije poput navedenih stvari. Nije poput užitka jedenja, jer objekt nije konzumiran. Nije poput užitka u kupki, jer zahtijeva uživanje u nekoj aktivnosti, i u drugoj osobi koja vam se pridruži. Nije poput promatranja vašeg djeteta u igri, jer uključuje tjelesne senzacije i predanje fizičkoj želji. **Međutim, seksualni užitak nalikuje užitku promatranja**

nečeg, u ključnom aspektu: ima intencionalnost. Nije samo uzbuđujuća senzacija; radi se o odgovoru na drugu osobu, i na čin u kojem sudjelujete s njim ili njom. Druga osoba može biti imaginarna: ali vaše misli su usmjerene prema osobi, a užitak ovisi o misli.

Ta ovisnost o misli znači da seksualni užitak možemo pobrkati, i nestaje kada shvatimo pogrešku. Iako bih bio budala da ne iskočim iz umirujuće kupke nakon što mi vele da je ono što sam smatrao vodom zapravo kiselina, to nije zato što sam prestao osjećati ugodu na svojoj koži. U slučaju seksualnog užitka, otkriće da je neželjna ruka ta koja me dodiruje odmah gasi moj užitak. Žena koja vodi ljubav sa muškarcem koji se prerušio u njenog muža je žrtva silovanja, a otkriće pogreške može dovesti i do samoubojstva. Nije samo da pristanak dobiven prevarom nije pristanak, nego je žena povrijeđena, u samom činu koji joj je donio užitak. Ono što pretvara užitak u seksualni užitak je kontekst uzbuđenja; a uzbuđenje nije isto kao oticanje. Radi se o pristupanju drugom, pomak u smjeru spolnog čina, kojeg ne možemo odvojiti, niti od misli na kojem je utemeljen, niti od želje do koje dovodi. Uzbuđenje je odgovor na pomisao o drugom kao samosvjesnom agentu, koji je upozoren na mene, i koji je u stanju imati planove prema meni. To je očito iz gesti i pogleda čežnje. Gesta privrženosti je gesta ohrabrenja – pokušaj da osvijestimo u drugome sliku vlastite nježne brige prema njemu. Međutim, privržena milovanja, koja ocrtavaju tijelo primatelja; njihova nježnost, ne radi se samo o ohrabrenju, nego i istraživanju. Cilj je ispuniti površinu tijela druge osobe sa sviješću o svom interesu – interesu, ne samo prema tijelu, nego prema utjelovljenoj osobi. Ta svijest je žarište užitka druge osobe. Sartre zapisuje *(Being and Nothingness)* o milovanjima kao "utjelovljenju" drugog: kao da, svojom akcijom, unosite dušu u tijelo (subjekt u objekt) i činite ga opipljivim.

Milovanja se daruju i primaju sa istom sviješću kao što se i pogled daruje i prima. Oboje imaju epistemičku komponentu (komponentu očekivanje i otkrića). S obzirom na to, nije iznenađujuće da lice ima takav bitni i sveprisutni utjecaj u transakciji seksualne želje. U znanstvenom pogledu na seks teško je objasniti zašto bi to bilo tako – zašto bi lice imalo snagu da odredimo hoćemo li, ili nećemo, biti privučeni tražiti užitak u drugom dijelu. Ali naravno, lice je slika subjektivnosti drugog: sjaji svjetlom sebe. Perverzija i opscenost uključuju pomračinu subjekta, jer su tijelo i njegov mehanizam postavljeni ispred svega. U opscenosti tijelo postaje neprozirno prema sebi koji živi u njemu: zato postoji opscenost nasilja, baš kao i opscenost seksa.

Gesta može biti prihvaćena ili odbijena: u svakom slučaju, to je zato što je "pročitana" kao prenošenje poruke od tebe prema meni. Ne primam tu poruku kao eksplicitni čin koji nešto znači, nego kao proces uzajamnog otkrića, porast svijesti u tebi koji također znači i porast svijesti u meni. Dakle, u prvom impulsu uzbuđenja, postoji početak tog lanca reciprociteta koji je fundamentalan za međusobna ponašanja. Ona zamišlja svog ljubavnika kako zamišlja nju kako zamišlja njega .. ne *ad infinitum*, nego do uzajamnog prepoznavanja drugog, potpuno prisutnog u svom tijelu.

Dakle, seksualno uzbuđenje ima epistemičku i međuosobnu intencionalnost. Radi se o odgovoru na drugog pojedinca, utemeljenog na objavi i otkriću, uključuje uzajamno i kooperativno uzvišenje zajedničkog iskustva utjelovljenja. Nije usmjereno van

drugog, na svijet; niti ga možemo prenijeti na drugi objekt koji *"može poslužit"*. Naravno, uzbuđenje može imati svoj izvor u poopćenoj misli koja se lascivno mijenja sa objekta na objekt. No kada se te misli koncentriraju u iskustvo uzbuđenja njihova općenitost se zapostavlja; onda je drugi bitan, i njegova određeno utjelovljenje. Ne samo drugi, nego i sam ja, i osjećaj moje tjelesne stvarnosti u perspektivi drugog. Stoga uzbuđenje, u normalnim okolnostima, traži odvojenost u privatnom prostoru, gdje je samo drugi bitan mojoj pozornosti. Pokušava se ukinuti ono što nije privatno, posebice perspektiva promatrača - "treće osobe" koja nije niti ti niti ja.

U osmom poglavlju istražio sam načine na koje je subjekt ostvaren u svijetu objekata, i veliki naglasak sam stavio na namjere, i razliku između predviđanja i odlučivanja za budućnost. Ali ne bi trebali pretpostaviti kako je subjekt otkriven samo kroz dobrovoljnu aktivnost. **Naprotiv, od jednake važnosti su one reakcije koje se ne mogu željeti nego samo predvidjeti, ali koje su svejedno svojstvene samosvjesnim bićima.** Crvenilo je jedna instanca. Iako nije dobrovoljna stvar, i – *iz čisto fiziološke perspektive* – obično povećanje prokrvljenosti u licu, crvenilo je izraz kompleksne misli, misli koja izlaže sebe. Moje crvenilo je nehotično priznanje moje odgovornosti pred tobom oko toga tko sam i što osjećam. Radi se o priznanju da stojim u svijetlu tvoje perspektive, i da se ne mogu sakriti u svom tijelu. Crvenilo je privlačno jer utjeljuje perspektivu drugog, a istodobno također iskazuje tu perspektivu kao odgovor na mene. Isto je točno za poglede i osmjehe, kroz koje drugi subjekt izlazi na površinu svog tijela i čini se vidljivim. U osmjehivanju, rumenilu, smijehu i suzama, upravo moj gubitak kontrole nad svojim tijelom, i njegovo ovladavanje nad mnom, stvara neposredno iskustvo utjelovljene osobe. U takvom izražavanju lice ne funkcionira samo kao dio tijela, nego kao cijela osoba: vlastito se širi kroz površinu, i "postaje mesom".

Koncepti i kategorije koje smo iskoristili kako bi opisali utjelovljenu osobu su potpuno odvojeni od znanosti o ljudskom tijelu. U takvoj znanosti, koja je uloga osmjeha, nasuprot grimase; rumenila, nasuprot vrućine, pogleda nasuprot buljenja? Opisujući tvoje lice kao rumenilo, u tebi vidim odgovornog agenta, smještam te u područje stida i samospoznaje. Ukoliko pokušate opisati seksualnu želju u kategorijama ljudske biologije, ne primjećujete intencionalnost seksualne emocije, njegovu usmjerenost prema utjelovljenom subjektu. Karikature koja je rezultat takvog opisivanje nije želja nego perverzija. Freudov opis želje je opis nečega što znamo i izbjegavamo – ili bi trebali izbjegavati. Uzbuđenje koje se koncentrira na spolne organe, bilo muškarca ili žene, koje na taj način pokušava zaobići složene pregovore lica, ruku, glasa i držanja, je perverzija. Ogoljuje želju njene intencionalnosti, i zamjenjuje je potragom za seksualnom robom, koju uvijek možete dobiti po nekoj cijeni.

Dio je intencionalnosti želje da se određena osoba zamišlja kao njen objekt. Nekome tko je uznemiren zbog svoje želje prema Ivani, smiješno je reći, *"Uzmi Katarinu, i ona će poslužiti."* Stoga dolazi do mogućnosti pogreške identiteta. Jakovljeva želja za Rahelom činila se zadovoljena noću sa Leom, ali samo u toj mjeri u kojoj je zamišljao da liježe sa Rahelom (*Post 29,22; vidi prekrasnu realizaciju ove drame u Thomas Mannovom djelu*

Josip i Njegova braća). Naše seksualne emocije su utemeljene na individualizaciji misli: želim tebe i nikoga drugog. Ova individualizacija intencionalnosti ne proizlazi samo iz činjenice da želimo osobe (drugim riječima, pojedince). Proizlazi iz činjenice da drugog želimo kao utjelovljeni subjekt, a ne samo kao tijelo. Možete uvidjeti tu poantu uspoređujući želju i glad (kontrast kojeg Freud izričito negira). Pretpostavite da su ljudi jedina jestiva stvar; i pretpostavite da ne osjećaju bol kada ih jedete te se odmah obnavljaju. Koliko bi formalnosti i isprika bilo potrebno prilikom zadovoljavanja gladi! Ljudi bi naučili prikrivati svoj apetit, i naučili bi da ne pretpostavljaju pristanak onih koje su nezasitno pogledali. Postao bi zločin jesti obrok bez da ste dobili njegov pristanak. Možda bi brak bio najbolje rješenje. Ipak, taj problem nije ništa prema problemu u kojem nas ostavlja žudnja. Proizlazi iz nedostatka bilo čega neosobnog da jedemo, a ne iz prirode gladi. Glad je usmjerena prema drugome kao objektu, i bilo koji sličan objekt može poslužiti svrsi. Ne individualizira objekt, niti predlaže bilo kakvo zajedništvo osim onog kojeg zahtjeva potreba. Kada seksualne želje preuzmu takav oblik, postanu duboko uvrijeđujuće. I u svakom obliku kompromitiraju ne samo osobu koja se njima bavi, nego i osobu kojoj su namijenjene. Upravo zato što želja pretpostavlja odnos između subjekata, prisiljava obje strane da odgovore za sebe. Nepoželjni nasrtaji su stoga zabranjeni od strane onoga prema kome su usmjereni, i svaki prijestup se smatra zagađenjem. Zbog toga je silovanje tako ozbiljan zločin: radi se o invaziji svetišta koji čuva žrtvinu slobodu. Ukoliko opišete želju u znanstvenim terminima koje koriste Freud i njegovi sljedbenici, ogorčenje i zagađanje silovanja postaje nemoguće objasniti. Zapravo, sve vezano uz ljudsko seksualno ponašanje postaje nemoguće objasniti – i samo ono što možemo nazvati *"šarmom otuđenja"* potiče ljude da prihvate takve lude opise kao istinu.

Intencionalnost želje je tema za posebnu knjigu, a s obzirom da sam već napisao takvu knjigu, ovdje ću se ograničiti na par primjedbi. **Moj cilj je iskoristiti filozofiju u onome u čemu je najbolja, odnosno osigurati ljudski svijet od najgrizajućeg mora pseudo-znanosti.** U istinskoj seksualnoj želji, cilj je zajedništvo sa drugim, gdje "drugi" označava određenu osobu, sa određenom perspektivom na moje ponašanje. Reciprocitet koji je uključen u ovom cilju je postignut u stanju uzajamne uzbuđenosti, i međuosobni karakter uzbuđenja određuje prirodu "zajedništva" koje se traži. Svaka želja je ugožavajuća, a izbor da je izrazimo ili potisnemo je egzistencijalni izbor, u kojem je, ili može biti, vlastito u opasnosti. **Stoga ne iznenađuje da je seksualni čin okružen zabranama; sa sobom nosi teret stida, krivnje i ljubomore, baš kao i radost i sreću. Nezamislivo je da bi se iz ispravnog shvaćanja takve sile mogla razviti *moralnost potpunog dopuštenj*a, a kao što sam ustvrdio u knjizi *Sexual Desire*, tradicionalna moralnost, u kojoj je norma monogamna heteroseksualna zajednica, ovjekovječena zavjetom – a ne ugovorom, iskazuje puno više sluha za ono što je u pitanju od svih poznatih alternativa**.

Ako je danas tako teško vidjeti smisao tog morala, onda dio uzroka leži u činjenici da je ljudsko seksualno ponašanje nanovo opisano od strane pseudo-znanosti seksologije, a rezultat toga nije samo ogoljenje od međuosobne intencionalnosti nego i temeljita demoraliziranost. Prilikom takvog preopisivanje svijeta, ujedno samo ga i promijenili. Uveli smo nove oblike

seksualnih osjećaja – oblikovane željom za sveobuhvatnim dopuštenjem. Seksualni sakrament predao se seksualnom tržištu; a rezultat je fetišizam seksualne robe. Primjerice, Richard Posner, u svom bezvrijednom, ali utjecajnom djelu pod nazivom *Seks i Razum* (kojeg je trebao nazvati Seks i instrumentalni razum), otvara prvo poglavlje sa slijedećom rečenicom: *"Postoji seksualno ponašanje, koje se uglavnom sastoji od pobude spolnih organa."* Naravno, u stvarnosti seksualno ponašanje je povezano sa udvaranjem, željom, ljubavi, ljubomorom, brakom, tugom, radosti i intrigom. Takva pobude koja se javlja je pobuda cijele osobe. Što se tiče spolnih organa, oni mogu biti "pobuđeni" (ako je to ispravan izraz) u različitim situacijama, baš kao i objektom želje. Unatoč tome, Posnerov opis želje je nužan, jer želi ispuniti svoj cilj razvijanja moralnosti seksualnog ponašanja na temelju analize troškova i koristi (a to je izgleda ono što on smatra "razumom"). Dakle koji je "trošak" seksualnog zadovoljstva?

> Trošak traženja je jedan. Trošak masturbacije je nula, smatra se samostalnom aktivnošću, i zbog toga je najjeftinija aktivnost. (Kvalifikacija je važna: *"uzajamna masturbacija"*, heteroseksualna ili homoseksualna, je oblik nevaginalnog odnosa, i njeni troškovi traženja su pozitivni.)

Posner nastavlja razmatrati hipotetičke slučajeve: na primjer, slučaj u kojem muškaraca postavlja "vrijednost" od "dvadeset" za "seks" sa "ženom prosječne privlačnosti", i "vrijednost" od "dva"za "seks" sa "muškom zamjenom". Ako usvojite takav jezik, ona ste pretvorili ženu (i muškarca) u seksualni objekt, a seks u robu. Pretvorili ste ljudski svijet u svijet stvari; ukinuli ste sveto, zabranjeno i zaštićeno, predstavili seks kao odnos između stranaca. Posnerov jezike nije osjetljiv na potrebno u seksualnoj želji; reducira drugu osobu na instrument užitka, sredstvo stjecanja nečega što je mogla podjednako pružati i druga osoba, životinja, gumena lutka ili maramica.

Mogli bi se pitati u čemu je problem, ako su ljudi sretniji na taj način? U čijem je interesu zadržati stari oblik želje, sa individualiziranom intencionalnošću, beznadnim žudnjama, bijesom i ljubomorom, cjeloživotnim obvezivanjem i cjeloživotnim jadima?

Suvremeni filozofi ne razmatraju takva pitanja, ali o njima se puno raspravljalo u antičkom svijetu. **Umjesto da razmotri dugoročnu sreću i ispunjenje pojedinca, suvremeni filozof je sklon reduciranja problem seksualne moralnosti na pitanje prava – imamo li pravo da se upustimo, ili zabranimo, ovu ili onu seksualnu praksu? Iz takvog pitanja naravno slijedi liberalni zaključak; ali takvo pitanje ostavlja temelje seksualnog morala neistražene. Temelje nećemo pronaći u računici prava i dužnosti, nego u teoriji vrlina.** Ono što je važno u seksualnoj moralnosti je razlika između moralne i poročne dispozicije. Već sam se dotakao te razlike u prethodnom poglavlju, kada sam se bavio temeljom našeg moralnog razmišljanja. Tamo naglašavam ulogu vrlina u stvaranju temelja moralnog poretka. Ali također je nužno, ukoliko želimo postaviti objektivne temelje u potrazi za vrlinama, pokazati kako su ispunjenje i sreća osobe pojačane vrlinom odnosno ugrožene porokom. **Ugrubo rečeno, to je zadatak koji si je postavio Aristotel u svojoj etici, u kojoj je pokušao pokazati kako se duboka pitanja moralnosti tiču odgajanja moralnog bića, a ne pravila koja uređuju ponašanje odraslih. Vrline**

pripadaju karakteru, a ne pravilima društvenog dijaloga, nastaju kroz dugotrajni postupak moralnog razvoja. Čestita osoba je sklona biranju onih pravca djelovanja koji pridonose njenom napredovanju – napredovanju, ne samo kao životinja, nego racionalnih bića ili osoba, kao onoga što zapravo i je. Pri odgajanju djeteta odgajam njegove navike, i zato je jasno kako ću imati razloga da mu usadim moralne navike, ne samo zbog sebe, nego i zbog njega.

Istodobno, ne bi trebali razmišljati o vrlinama samo kao o sredstvu. Čestita osoba je ona koja ispravno bira svrhe. Vrlina je dispozicija da želite, samim time i birate, određene stvari zbog njih samih, unatoč sklonostima apetita. Primjerice, hrabrost je dispozicija da birate časni pravac djelovanja, unatoč opasnosti. Radi se o dispoziciji da nadvladate strah, jer je to ispravna stvar. Sva racionalna bića imaju interes u stjecanju hrabrosti, jer bez njega mogu postići ono što žele samo srećom, i samo u odsustvu nevolja. Seksualna vrlina je slična: dispozicija da birate pravac djelovanja kojeg se smatra ispravnim, unatoč kušnjama. Odgoj bi trebao biti usmjeren prema posebnoj vrsti umjerenosti koja se iskazuje, ponekad kao čestitost, ponekad kao vjernost, ponekad kao strastvena želja, ovisno o "ispravnom sudu" subjekta. Čestita osoba želi osobu koju možda ujedno voli, koja može i hoće uzvratiti mu tu želju, i prema kojoj se možda obvezao. U ispunjenju takve želje ne postoji niti sram niti poniženje, a erotski impuls pronalazi prostor koji mu je potreban kako bi ispunio svoju svrhu.

Najvažnije obilježje tradicionalnog spolnog odgoja je sažeto u antropološkom jeziku kao "etika onečišćenja i tabua". Dijete je učeno da smatra svoje tijelo svetim, podložnim onečišćenju zlouporabom ili pogrešnim shvaćanjem. Osjećaj onečišćenja nije nikako tek trivijalna nuspojava "lošeg seksualnog iskustva": može uključivati prodorno gnušanje, prema samome sebi, svom tijelu, svojoj situaciji, poput onog kojeg doživljavaju žrtve silovanja. Ti osjećaji izražavaju tenziju sadržanu unutar našeg iskustva utjelovljenja. Najvažnije ideja seksualne moralnosti je kako sam ja u svom tijelu, ne kao "duh u stroju" nego kao utjelovljeno sebstvo. Moje tijelo je identično sa mnom: subjekt i objekt su tek dva aspekta jedne stvari, a seksualna čistoća je jamstvo toga. Seksualna vrlina ne zabranjuje želju: ona jednostavno osigurava status želje kao međuosobnog osjećaja. Dijete koje nauči "prljave navike" odvaja seks od sebe, postavlja ga izvan samog sebe kao nešto strano i čudno u svijetu objekata. Njegovo opčinjeno ropstvo tijelu ujedno znači hlapljenje želje, rasipanje erotske energije i gubitak zajedništva sa drugim. Seksualna vrlina uzdržava subjekt od želje, čineći ga prisutnim kao sebe u samom činu koji ga obuzima.

Tradicionalni seksualni odgoj je uključivao stalni rat protiv fantazije. Fantazija igra važnu ulogu u našim seksualnim djelima, pa čak najstrastveniji i najvjerniji ljubavnik može, u činu ljubavi, zamišljati u sebi druge scene seksualnog zanosa od onog u koji je uključen. Unatoč tome, postoji istina u Freudovskom kontrastu između fantazije i stvarnosti, i u vjerovanju kako je prvo na neki način destruktivno prema drugom. **Fantazija zamjenjuje stvarni, otporni, objektivni svijet sa podatnom zamjenom – i zapravo, to joj je i svrha. Život u stvarnom svijetu je težak i neugodan. Najviše od svega, težak je i neugodan u našim konfrotacijama sa**

drugim ljudima koji, samim postojanjem kao subjekti, preraspoređuju stvari usprkos naše volje. Potrebna je jaka sila, poput sile seksualne želje, da nadvladamo samozaštitu koja nas štiti od intimnih susreta. Primamljivo je potražiti utjehu u zamjenama, koje nas ne posramljuju niti odoljevaju impulsima naših spontanih žudnji. Raste navika stvaranja usklađenog svijeta želje, u kojem nerealni objekti postaju fokus stvarnih emocija, a same emocije postaju nesposobne sudjelovati u izgradnji osobnih odnosa. Fantazija blokira prolaz u stvarnost, koja postoje nedostupna volji. U ovom postupku fantazirani Drugi, s obzirom da je potpuno instrument moje volje, postoje objekt za mene, jedan od mnogih zamjena definiranih čisto u terminima seksualne uporabe. Seksualni svijet fantazista je svijet bez subjekata, u kojem se drugi pojavlju samo kao objekti. Ukoliko ga fantazija toliko obuzme da zahtijeva kako bi mi druga osoba trebala biti podložna, rezultat je neizbježno neprimjeren, s tendencijom korištenja sile. Riječi Richarda Posnera koje sam citirao su neprimjerene na način koji se može očekivati kada ljudi više ne vide objekt želje kao subjekt, željen kao takav.

Seksualni moral nas dakle vraća na veliku zagonetku kojom su se ova poglavlja bavila: zagonetka subjekta, i njegova odnosa prema svijetu prostora i vremena.

PS

Vizija Odabranih i uvođenje spolnog odgoja, primjer SAD-a

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/01/vizija-odabranih-i-uvoenje-spolnog.html

Svjedoci smo čestih planova kojima ljevičari žele promijeniti društvo. Sowell koristi izraz *"anointed"* kako bi opisao takve ljude, ja sam to preveo kao "odabrani". Ljevičarski planovi pokretani njihovom filozofijom, odnosno vizijom, se često pokazuju neuspješnim, ali to ih ne ometa previše pa i dalje nastavljaju sa sličnim programima. Zbog toga se razvio i karakteristični uzorak kada analiziramo opetovane promašaje njihove vizije. Uzorak obično ima četiri faze;

> **Faza 1: "Kriza":** Postoji neka situacija, a odabrani odluče ukloniti njene negativne aspekte. Takva situacija se proziva "krizom" (iako sve situacije u društvu imaju svoje negativne aspekte). Rijetko daju dokaze koji pokazuju da je ta situacija jedinstveno loša ili da postoje naznake da se pogoršava. Ponekad situacija koja se opisuje kao "kriza" već godinama pokazuje znakove poboljšavanja.

> **Faza 2: "Rješenje** : Predlažu i uvode razne programe kako bi stali na kraj "krizi". Odabrani tvrde kako će to dovesti do rezultata A, kritičari kažu da će dovesti do rezultata Z. Odabrani odbacuju prigovore kao apsurdne i "pojednostavljene", ako ne i nepoštene.

> **Faza 3: "Rezultati":** Uvedeni su programi koji zatim dovode do situacije Z.

> **Faza 4: "Odgovor":** Oni koji povezuju rezultat Z sa uvedenim programima se odbacuje jer ignoriraju "kompleksnost" situacije. Na kritičarima je da dokažu kako je program doveo do tih rezultata, a oni koji su predviđali da će program dovesti do napretka ne moraju ništa opravdavati. Zapravo, često se pretpostavlja da bi stvari bile i puno gore, da takvi programi nisu uvedeni.

Naravno, opisani uzorak ne opisuje potpuno razvoj svih događaja, ali pogađa srž mnogih planova kojima je cilj popraviti neke pojave u društvu. S obzirom da je "rasprava" oko spolnog odgoja i dalje aktualna odlučio sam prenijeti što se događalo u SAD-u kada su uvodili slične programe *(preuzeto iz The Thomas Sowell Reader, uz male promjene, uređivanje moje, reference citata nisam navodio)*

***

Među različitim progresivcima koji su se pojavili 1960-ih, posebno mjesto imaju oni koji su zagovarali spolni odgoj u javnim školama, kao i nekim drugim kanalima. Jedan od prvih poteza ureda (*Office of Economic Opportunity)* 1964. godine bilo je financiranje ureda organizacije *Planned Parenthood* u Texasu. Počevši sa pola milijuna dolara izdvojenih za spolni odgoj 1965. godine, kroz narednu godinu iznos se povećao pet puta. Ne samo da je

vlada počela značajno povećavati financijska sredstva do kraja 1960-ih za spolni odgoj – *poznat i kao "planiranje obitelji" ili pod nekim drugim eufemizmom,* nego je također počela naređivati državama da provode takve programe. Broj pacijenta koje je poslužila klinika "planiranja obitelji" povećao se pet puta u razdoblju 1968-1978. Već 1968. *National Education Association* u svojem *NEA Journalu* je izvještavala kako financirani projekti *"pokazuju potrebu za spolnim odgojem kao integralnim djelom školskog kurikuluma od najranijih razreda."* Neke od savjetovanih trudnih djevojaka su izjavile kako *"imaju osjećaj da su učili o ljudskoj seksualnosti tijekom osnovne škole, onda ne bi ostale trudne."* Spolni odgoj i klinike "planiranja obitelji "- *tako ih nazivaju unatoč toga što im je cilj sprječavanje rođenja djece* – ne samo da su se brzo raširile nego su promijenile i svoju klijentelu. Kao što jedna studija ističe;

> Usluge planiranje obitelji su porasle od sredine 60-ih do sredine 70-ih. Savezna vlada je počela financirati organizaciju 1964. godine i koristile su je samo udane žene. Do 1970. kongres je usvojio prve zakone o nacionalnom obiteljskom planiranju i populaciji. Troškovi su porasli sa 16 na 200 milijuna dolara. Manje od četvrtine milijuna tinejđera je koristila usluge 1969. godine, a do 1976. taj broj je narastao do 1.2 milijuna.

Prema *Alan Guttmacher Institutu*, vodećoj istraživačkoj organizaciji koja se bavila promoviranjem spolnog odgoja, vladina podrška za usluge "obiteljskog planiranja" je porasle sa 14 mil. u 1968. na 279 mil. dolara desetljeće poslije – gotovo dvadeset puta. Koji je cilj sve te aktivnosti? Spolni odgoj se smatrao primarnim sredstvom *"pomaganja adolescentima da izbjegnu neželjenu trudnoću,"* barem sudeći prema tipičnom komentaru tog vremena. Još jednom, imamo tipičan uzorak od četiri koraka:

Prva faza: KRIZA

> Godine 1968. tvrdilo se kako je ***"edukacije i savjetovanje o kontracepciji hitno potrebno da se pomogne sprječavanju trudnoća i vanbračne djece kod srednjoškolskih djevojaka."*** Čelnik *"Planned Parenthooda"* svjedočio je pred kongresom 1966. da je spolni odgoj potreban kako bi *"pomogli našim mladim ljudima i smanjili pojavu vanbračnog rađanja i ranog braka zbog trudnoće"*. Pročelnik za obrazovanje grada New Yorka citirirao je stope spolnih bolesti kao dokaz da je potreban *"intenzivan odgojni program."* Članak u *American School Board Journalu* je 1969. opisao spolni odgoj kao način borbe protiv *"vanbračne djece i spolnih bolesti." PTA magazine* je slično tome zagovarao spolni odgoj da bi se suzbila *"stopa spolnih bolesti, trudnoća prije braka i katastrofalne emocionalne posljedice neodgovornog seksualnog ponašanja."*

Slične izjave su se mogle čuti iz različitih izvora. Ali kakva je bila stvarna situacija kada je stvoren ovakav "krizni" mentalitet kako bi progurali spolni odgoj u školama? Stopa trudnoća među tinejđericama je ***opadala*** više od desetljeća još od 1957. Stope spolnih bolesti su također ***opadale***. Stopa infekcija od, primjerice, gonoreje se smanjila od 1950. do 1959. a stopa sifilisa je do 1960., pala na polovicu iznosa iz 1950. To je ta "kriza" koju je trebalo riješiti.

Druga faza: RJEŠENJE

> **Zagovarana su velika sredstva za programe spolnog odgoja u školama, i klinike "planiranja obitelji", kako bi se suzbile tinejđerske trudnoće i spolne bolesti.** Nakon spolnog odgoja, prema jednom profesoru, dječak će *"osjetiti manju potrebu za usputnim, neodgovornim i sebičnim eksperimentima sa seksom."* Kritičari su davali različite argumente protiv programa, uključujući i vjerovanje kako će spolni odgoj dovesti do veće seksualne aktivnosti, a ne manje; baš kao i viših stopa tinejđerskih trudnoća. Takvi stavovi su odbačeni u medijima i politici, baš kao i od strane zagovornika spolnog odgoja. **Članak u NY Timesu je odbacio *"emocije i neispitanu tradiciju"* , a njegov urednik za obrazovanje je izjavio: *"Strahovati da će spolni odgoj dovesti do veće seksualne popustljivosti znači da ne shvaćate fundamentalni cilj cijelog pokreta".*** Kao i obično, namjere su kamen temeljac u viziji odabranih.

Treća faza: REZULTATI

> Već početak 1968. godine, gotovo polovica škola u zemlji – *javnih i privatnih, vjerskih i sekularnih* – je imalo spolni odgoj, koji se stalno širio. Širenjem spolnog odgoja kroz američki obrazovni sustav kroz 1970-te, stopa trudnoća djevojaka od 15 do 19 godina povećala se sa 68 na 96 (na tisuću) do 1980. godine. Među neudanim djevojkama između 15 i 17 godina, stopa rađanja se povećala 29 posto u rasponu od 1970. do 1986., unatoč velikom povećanju broja pobačaja, koji su se više nego udvostručili u tom periodu. Među djevojkama mlađim od 15 godina, broj pobačaja je nadrastao broj rađanja do 1974. godine. Razloge za to nije teško pronaći: Prema Insitutu Alan Guttmacher, postotak neudanih djevojaka koje su imale spolne odnose je bio veći za svako godište (15-19) nego što je bio prije samo pet godina. Stopa tinejđerske gonoreje se utrostručila u periodu od 1956. do 1975. Bivši načelnik ureda koji je vodio bitku za više spolnog odgoja i klinika "obiteljskog planiranja" otvoreno je svjedočio pred kongresom; ***"Istodobno dok se stopa spolnih bolesti povećala 350% u posljednjih 15 godina, otvorili smo više klinika, podijelili više pilula, i uveli više spolnog odgoja nego ikad u povijesti, a i stope tinejđerskih trudnoća su porasle."*** Međutim, takva iskrenost je iznimka, a ne pravilo među onima koji su zagovarali spolni odgoj i kontracepcijske klinike *("*planiranja obitelji").

Četvrta faza: ODGOVOR

> **Zagovornici spolnog odgoja nastavili su sa svojim aksiomom kako je potrebno još spolnog odgoja** da bi suzbili maloljetničke trudnoće i spolne bolesti. Još 1980-te, unatoč gomili dokaza, Institute Alan Guttmacher proglašava; *"Maloljetničke trudnoće se mogu, kroz bolji odgoj i preventivne usluge, ako ne potpuno ukloniti, onda barem smanjiti; a kroz bolje rodiljne, socijalne i usluge pobačaja, može se reducirati i učinak na maloljetnice koje ostanu trudne."* Protivljenje spolnom odgoju je i dalje, u časopisu *The Ameican Biology Teacher,* odbacivano kao "pojednostavljeno gledište". Kongresmen New Yorka otkrio je kako alarmantne statistike porasta trudnoća samo *"pojačavaju potrebu za jakim utjecajem vlade u rješavanju problema."* Sama mogućnost da je takav "jaki" vladin "utjecaj" možda i pogoršao situaciju nije nikada niti spomenuta. Isto tako, za Institut Alan Guttmacher *"gotovo učetverostručene"* stope spolnih bolesti u periodu 1960. do 1972. samo pokazuju da je potrebno više "*nacionalnih programa u javnim školama"*.

> **Protivljenje spolnom odgoju se predstavljalo kao *"opasnost demokratskom društvu."*** Kada ih suočite sa dokazom da je stopa trudnoća i pobačaja porasla tijekom 1970-ih, zagovornici često negiraju da je spolni odgoj bio raširen u tom razdoblju, definirajući termin "spolni odgoj" kao sveobuhvatni spolni odgoj, koji je uveden kasnije.

Iako su programi spolnog odgoja predstavljeni javnosti, kongresu i školskim birokratima kao način reduciranja društvenih problema poput tinejđerske trudnoće i spolnih bolesti, mnogi od glavnih pokretača programa su imali važniju agendu. Kao što jedan izvještaj Kongresa oprezno navodi:

> Primarni cilj vladinog bavljenja obiteljskim životom i spolnim odgojem je reduciranje neželjenih trudnoća među tinejđerima, ali primarni cilj većine seksualnih edukatora je, čini se, poticanje *zdravih* stavova o seksu i seksualnosti.

Ukratko, koliko god da politički korisne mogu biti javne zabrinutosti oko trudnoća i bolesti prilikom dobivanja vladinog novca i pristupa zarobljenoj publici u javnim školama, pravi cilj je promijeniti stavove učenika – ili točnije, isprati im mozak sa vizijom odabranih, kako bi istisnuli vrijednosti koje su naučili u svojem domu. Prema članku u *The Journal of School Health*, spolni odgoj predstavlja *"uzbudljivu priliku da se razviju nove norme."* Samo u svjetlu te agende možete shvatiti zašto takozvani "spolni odgoj" treba zagovarati kroz sve školske razrede – od vrtića do fakulteta – kada je očito da nije potrebno toliko vremena da naučite osnove biološke ili medicinske informacije o spolnosti. Razlog tolikog trajanja spolnog odgoja je konstantna indoktrinacija sa novim stavovima. Primjer takve indoktrinacije bi mogao biti koristan:

> Popularni program za učenike viših razreda osnovne škole (13 i 14 godina), pokazuje scene četiri gola para, dva homoseksualan i dva heteroseksualna, u različitim seksualnim činovima, a seksualni edukatori upozoravaju učitelje da ne pokazuju taj materijal roditeljima ili prijateljima sa napomenom kako: *"Mnogi od materijala ovog programa pokazani van konteksta samog programa mogu dovesti do zabuna."*

Roditelje koji su saznali za taj program i protestirali su ubrzo nazvali "fundamentalistima" i "desničarskim ekstremistima". To je jedan od tipičnih primjera vizije odabranih, odlučuju umjesto roditelja kada i čemu će izložiti vlastitu djecu vezano uz seks – uz potpuno odbacivanje onih koji imaju drugačije stavove o tom pitanju. Opisana epizoda nije specifična za jednu školu. Slične stvari se događaju diljem zemlje. Roditelje se omalovažava i u diskusijama javne politike i u raspravama oko materijala koji se nude učenicima u školama. Tipičan komentar "stručnjaka" je da su "*seks i seksualnost postali toliko kompleksne i tehničke stvari pa to ne smijemo ostaviti roditelju, koji je ili neinformiran ili je prestidljiv da bi podijelio te informacije sa svojim djetetom."*

Ovakva uvjerenost da su u pravu, čak u toj mjeri da izigravaju roditelje, je potpuno dosljedna njihovoj viziji, iako je nedosljedna desetljeću empirijskih podataka o stvarnim posljedicama "zdravih stavova prema seksu" koje promoviraju "stručnjaci".

PS

Koja je pouka ove povijesne epizode? Neka svatko za sebe odluči.

Ne mislim da će neki zagovornik očajavati zbog iznesenih podataka, reći će da odgoj nije imao utjecaja, a i uvijek postoji neki "stručnjak A" ili "istraživanja su pokazala" da je u X došlo do rezultata Y, ili nešto takvo. S obzirom na dugo razdoblje provođenja odgoja jasno je da će postojati periodi promjene smjera, odnosno nemoguće je da će neki parametar stalno rasti/padati, iako se tridesetogodišnji trend opadanja stope trudnoće u hrvatskoj čini kao zanimljiv podatak, posebno kada pratimo izjave u medijima. Inače, pretražujući članke, ovaj naslov jutarnjeg mi je najviše zapeo za oko;*"Izlaze iz osnovne, a ne znaju za oralni i analni seks! Hitno treba organizirati stručno usavršavanje učitelja"*

Problem analize uspješnosti odgoja mi se čini kao tema za sebe, o čemu sam već i pisao. Mislim da je jasno da ne možemo samo tako preslikati rezultat iz jednog društva u drugo zbog niza razloga – socijalna politika, društvene norme, povijest, ekonomija, struktura stanovništva i drugo. Osim toga, svatko ima slobodnu volju i ne znam zašto tretiramo trudnoću i spolne bolesti kao gripu koju dobijemo jer smo na krivom mjestu u krivo vrijeme. Kakvi god rezultati nekog programa bili sumnjam da će odabrani odustati od njega, samo će ga proširiti – bitno je da se uvede, pod kojim god uvjetima. Mislim da je jasno da veliki broj uključenih ima svoje specijalne interese u svemu.

Zanemarimo li širu sliku i usredotočimo se samo na podatke, možemo vidjeti da ovi podaci o uvođenju spolnog odgoja u americi potvrđuju da rezultati nisu onakvi kakve su obećavali njegovi zagovornici; i to u izravnim parametrima poput stope pobačaja i spolnih bolesti. Ne treba ni spominjati da filozofija koja oblikuje takvo "odgajanje" rezultira i sa slabljenjem institucije braka odnosno više vanbračne djece, povećanje stope razvoda i sve ostalo što prati takav razvoj događaja (uključujući i odrastanje djece u nestabilnoj okolini, što znači i nasilje).

No, već sam dosta pisao protiv odgoja, a razlozi protivljenja ne ovise o ovakvim rezultatima. Ovaj post je samo podsjetnik na iskustvo uvođenje odgoja u SAD-u; primjer može, a i nemora, imati veze sa našom situacijom - Vizija odabranih je bitnija od podataka!

Privatno vlasništvo i prirodni zakon

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/02/privatno-vlasnistvo-i-prirodni-zakon.html

> *U nastavku prijevod dijela Feserovog eseja pod nazivom; Natural Law, Natural Rights, and Private Property. (Preveo sam samo dio o privatnom vlasništu, dio o prirodnom zakonu i pravima možete pročitati na gornjoj poveznici.)*

U ovom eseju Feser predstavlja skicu kako klasični prirodni zakon pristupa prirodnim pravima i privatnom vlasništvu. Pristup je "klasičan" utoliko što se temelji na metafizičkim pretpostavkama kakve su branili antički i srednjovjekovni filozofi poput Platona, Aristotela i Akvinskog – pretpostavke koje uvelike razlikujemo od paradigmatski modernih, post-kartezijanskih metafizičkih pretpostavki na kojima se temelje druge takozvane teorije prirodnog prava, poput onih ranih modernih mislioca poput Lockea ili suvremenih *"novih teorija prirodnog prava"* koje povezujemo sa Johnom Finnisom i Robertom P. Georgeom.

Kako se točno klasične metafizičke pretpostavke razlikuju od modernih? Otprilike bi mogli reći kako klasična filozofija teži esencijalizmu, a moderna filozofija nominalizmu i vezanim stavovima; drugim riječima, klasični filozofi su smatrali kako stvari imaju esenciju ili prirodu kao objektivnu činjenicu, dok moderni filozofi smatraju kako ili stvari nemaju nikakvu esenciju, ili da je njihova esencija konvencionalna, osmišlja ju čovjek, ne postoji kao takva u prirodi. Klasična filozofija također teži kao teleološkom pogledu na prirodu, a moderna filozofija teži ka mehanističkom; drugim riječima, klasični filozofi su općenito smatrali kako su stvari prirodno usmjerene prema realizaciji određenih ciljeva ili namjena ("konačnih uzroka", kako bi ih sljedbenici Aristotela nazvali), a moderni filozofi općenito to negiraju.

[...]

Privatno vlasništvo

Po svojoj prirodi ljudska bića očito trebaju prirodne resurse kako bi preživjeli. Ipak, ta činjenica je u skladu sa razmišljanjem kako bi im trebali dopustiti samo korištenje prirodnih resursa, ne i posjedovanje, ili sa razmišljanjem da bi te resurse trebali kolektivno posjedovati. Naravno, postoje ozbiljni i poznati praktični problemi sa sustavima u kojima je vlasništvo predano zajednici, i sa svakim sustavom kolektivnog vlasništva *à la* socijalizam i komunizam. To samo po sebi pokazuje kako privatno vlasništvo samo za sebe ima određene praktične prednosti, ali ne i da postoji prirodno pravo na njega. Dakle kako klasična teorija prirodnog prava pokazuje da takvo pravo stvarno i postoji?

Sve počinje od toga da primijetimo kako je institucija privatnog vlasništva nešto prema čemu smo prirodno uređeni i nešto što je čak potrebno za našu dobrobit. S obzirom na prethodnu primjedbu, možemo primijetiti kako intelekt omogućuje da čovjek (za razliku od nižiš

životinja) trajno upravlja i kontrolira resurse, te da ih koristi na svoju vlastitu korist; takvo upravljanje, kontrola i uporaba je upravo ono što privatno vlasništvo označava. Nadalje, na taj način pojedinac neminovno ugrađuje nešto svoje osobnosti u resurs kojeg transformira, utoliko što se svojstvo resursa mijenja prema čovjekovim namjerama, znanju, talentu i trudu. Korištenjem vanjskih resursa, neizbježno im ugrađujmo nešto što je već naše (a to je ono što je Locke naglašavao u svojim raspravama oko "miješanja našeg rada" i vanjskih resursa).

Dakle naše urođene sposobnosti nas usmjeravaju prema privatnom vlasništvu, a takvo vlasništvo je također i nužno za nas. Potrebno je za nas kao pojedince. Kapaciteti i potencijali pojedinca se ne mogu iskoristiti i ostvariti bez barem nekih stabilnih resursa koje može iskoristiti; sloboda djelovanja da to čini ne može postojati ukoliko nema trajni pristup barem nekim od tih resursa; a kao što svjedoči iskustvo pojedinaca u najegalitarnijim društvima, ljudska bića imaju prirodnu želju da barem nešto nazivaju svojim, i ne mogu biti sretni ukoliko im je ta želja onemogućena.

Vlasništvo je također nužno za nas kao obitelji. Prirodno smo usmjereni prema imanju djece, i kao što smo već objasnili, za klasičnu teoriju prirodnog prava to znači i obavezu da skrbimo za djecu, ne samo materijalno nego i duhovno, odnosno i za njihov moralni odgoj, obrazovanje i slično. Kako djeca rastu i osnivaju svoje obitelji, obično im je potrebna pomoć od roditelja; postoje i drugi rođaci (tete i ujaci, bratići i slično) prema kojima u određenim okolnostima također možemo imati obaveze prema prirodnom zakonu, čak i ako naše obaveze nisu tako velike kao prema našoj djeci; a i uvijek postoje hitni slučajevi za koje se treba pripremiti ukoliko je to moguće. Što se tiče fundamentalnog društvenog uređenja, zbog kojeg druge institucije (poput države) postoje, također je bitno da obitelji zadrže značajnu razinu neovisnosti. Spomenute stvari podrazumijevaju da obiteljima mora biti omogućeno stjecanje sredstava na koja imaju trajna prava korištenja i prijenosa.

Zaključno, privatno vlasništvo je nužno za dobrobit šireg društva koje se prirodno sastoji od skupina obitelji. Ovdje su posebno relevantna razmišljanja koje zagovaraju Aristotel i Akvinski. Poticaji za rad se uvelike smanjuju ukoliko radnik ne može žeti plodove, a to uvelike ograničuje količinu bogatstva koju može koristi društvo; ekonomsko i socijalno planiranje je puno učinkovitije kada pojedinci mogu brinuti o svom vlastitom vlasništvu nego kada to radi zajednica (činjenica koju su Mises i Hayek opisali u puno detalja); a socijalni mir je puno izgledniji kada pojedinci imaju svoje vlasništvo nego kada moraju raspravljati o tome kako iskoristiti ono što je zajedničko.

Ako su naši prirodni kapaciteti usmjereni (uređeni) prema privatnom vlasništvu, i ukoliko ispunjenje tih kapaciteta i naših moralnih obaveza pod prirodnim zakonom zahtjeva takvo vlasništvo, onda slijedi,s obzirom na danu opravdanost prirodnih prava, da prirodni zakon podrazumijeva prirodno pravo na prirodno vlasništvo. Ipak, to uspostavlja samo općenito instituciju privatnog vlasništva. Potrebno je reći više kako bi odredili kako pravo na određeni resurs može imati određeni pojedinac. Drugim riječima, potrebna nam je teorija "izvornog prisvajanja" ili "inicijalne akvizicije."

Tendencija klasičnih teoretičara vlasništva prirodnog prava je pronaći porijeklo takvog prisvajanja prve okupacije. Zauzimanje prethodno neposjedovanog resursa je nužno za vlasništvo zato što ukoliko netko prvi ne zauzme resurs, ništa se sa njim ne može učiniti, uključujući i neki drugi postupak koji bi mogli smatrati nužnim za prisvajanje. Odnosno, ne možete "miješati svoj rad" sa resursom ukoliko ga prvo niste zauzeli ili prisvojili, zbog toga teoretičari klasičnog prirodnog prava odbacuju Lockeovu teoriju prisvajanja, barem kao opis načina na koje vlasništvo započinje. Zauzimanje je također dovoljno za vlasništvo zato što omogućuje nekome da ispuni svoje namjene zbog kojih pravo na vlasništvo uopće i postoji.

Iako nije fundamentalno kao prva okupacija, rad svejedno ima krucijalnu ulogu u priči kako nastaje imovina. Kao što je već spomenuto, za klasičnu teoriju prirodnog prava, rad nad resursom znači utaknuti vlastitu osobnost, dakle nešto na što osoba već ima pravo. Nadalje, većina vrijednosti koja postoji u transformiranom resursu nije rezultat samog resursa nego rada koji je uložen kako bi takav postao. Dakle što netko uloži više svog rada u prethodno neposjedovani resurs kojeg je prvi okupirao, vlasništva nad tim resursom postaje sve snažnije i potpunije.

To nas dovodi do pitanja ograničenja prava na privatno vlasništvo, nešto što je implicitno spomenuto sugestijom kako pravo može biti manje ili više snažno ili kompletno. Kao i prirodna prava općenito, pravo na privatno vlasništvo ima teleološki temelj, odnosno ulogu koju ima u ostvarivanju naših prirodnih kapaciteta i ispunjenju naših obaveza pod prirodnim zakonom; i baš kao i sa prirodnim pravima općenito, pravo je ograničeno samim teleološkim razmišljanjima zbog kojih i postoji. Kao što smo već rekli, pravo na privatno vlasništvo, kao i naša druga prava, ne mogu biti toliko snažna da bi opravdala ponašanje suprotno prirodnom zakonu. Dakle ne može postojati prirodno prava na korištenje vlasništva za intrinzično nemoralne svrhe. Naravno, to ne znači da bi vlada mogla ili morala regulirati privatno korištenje naših prava kako bi bila u skladu sa prirodnim zakonom, ali znači da ne može postojati argument utemeljen na prirodnom pravu koji bi tvrdio kako je zabrana striptiz klubova i mjesta za drogiranje (ili što već) nužno kršenje prirodnog prava na privatno vlasništvo.

No postoji još jedno ograničenje prava na privatno vlasništvo, izravno povezano sa njegovim teleološkim temeljima. Kao što smo vidjeli, za teoretičara klasičnog prirodnog prava, vlasništvo postoji kako bi omogućilo pojedincu da realizira svoje vlastite prirodne kapacitete i moralne obaveze, koristeći svoje ovlasti nad vanjskim resursima. Dakle ako bi vlasnička prava bila toliko snažna da bi opravdavala da neki ljudi koriste svoja prava na način koji bi potkopavao mogućnost drugih da ispunjavaju svoje prirodne namjene i moralne obveze, onda bi sam smisao institucije privatnog vlasništva bio potkopan. Uzmimo ekstreman, ali jasan primjer; ako bi osoba ili grupa osoba imala monopol nad nekim krucijalnim resursom (poput zemlje ili vode) i odbijala drugima dati pristup tom resursu, ili bi im dopustila pristup pod određenim okolnostima, onda je očito kako bi institucija privatnog vlasništva dopuštala nekim pojedincima da ispunjavaju svoje namjene na štetu drugih da ispunjavaju svoje. Jasno je onda kako privatno vlasništvo ne može biti tako snažno da opravdava opisane okolnosti.

Što ovo ograničenje znači u praksi? Najočitija implikacija je da pojedinci u okolnostima krajnje nužde imaju pravo koristiti resurse drugih, paradigmatski primjer toga bi bio izgladnjeli čovjek u šumi koji uzme hranu iz kolibe, ili netko tko bježi od lopova pa trči kroz tuđe dvorište. Netko u takvim okolnostima nije kriv zbog krađe ili smetanja posjeda; da bi ga smatrali krivim vlasnik kolibe ili dvorišta bi trebao imati apsolutno pravo na vlasništvo na temelju kojeg može opravdano odbiti drugima korištenje čak i u opisanim okolnostima, a prema teoriji prirodnog prava, nitko ne može imati takvo apsolutno pravo na privatno vlasništvo.

Zbog sličnih razloga, opravdane su mjere pomoći onima koji su se našli u ekonomskim problemima i nemaju vlastitih prirodnih resursa na koje bi se mogli osloniti. Ali prema klasičnoj teoriji prirodnog prava, primarna odgovornost za takvu pomoć leži u obiteljima onih kojima je potrebna, a oporezivanje sa tim ciljem bi bilo opravdano samo u mjeri u kojoj privatna sredstava ne bi bila dovoljna. Pomoć koju nudi vlast je također najbolje davati na najlokalnijoj razini. S obzirom na obiteljski-orijentirani pristup socijalnoj teoriji i privatnom vlasništvu, klasična teorija prirodnog prava je predana doktrini supsidijarnosti, koja kaže kako središnje vlasti u društvu ne mogu obavljati funkcije koje se mogu provoditi na nižim razinama (iako bi trebali provoditi one koje nije moguće provoditi na manje središnjim razinama).

Očito, sve to podiže pitanja na koja se ne može odgovoriti u ovako kratkom tekstu. Ipak, ovo bi trebalo biti dovoljno da se pokaže kako klasična teorija prirodnog prava podržava zapravo konzervativnu sredinu između libertarijanizma i egalitarnog liberalizma.

PS

Nije bilo postova neko vrijeme, ako je nekog zanimalo moje mišljenje zašto? Evo jedno objašnjenja, točnije je od većine medijskih natpisa;

O dosljednosti konzervativaca i libertarijanaca – BV

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/02/o-dosljednosti-konzervativaca-i.html

Podrška Obami među mladima od 18 do 29 godina veća je od podrške u bilo kojoj drugoj dobnoj skupini. Nick Gillespie *(Reason Magazine)* tvrdi kako će ih Obama uskoro sve prevariti. Gillespie je u pravu, ali ono što mi je zapelo za oko u članku je njegovo objašnjenje zašto konzervativci nisu u stanju steći naklonost mladih;

> Mislim da "konzervativna poruka" nema utjecaja među mladima zato što, pa, zbog konzervatizma po pitanju rata, alternativnih životnih stilova, [sic] legalizacije droge i imigracije. Mlade ljude ne zanimaju stvari o kojima konzervativci brinu. Iz toga zaključe da su i ostale stvar koje konzervativci zastupaju – slobodno tržište i trgovina – podjednako pogrešne. Činjenica da su konzervativci nedosljedni u svojoj osnovnoj poruci – *Želimo manju vladu ... ali ne i kada pričamo o imigrantima, gayevima, i ubijanju ljudi u drugim zemljama!* - također ne pomaže. Većina ljudi ne cijeni dosljednost kao libertarijanci, ali očite kontradikcije u srcu konzervativne filozofije su potpuno odbojne svakome tko imalo cijeni dosljednost.

S obzirom da sam filozof, logička dosljednost mi je uvijek bitna, a kada netko spomene "očitu kontradikciju u srcu konzervativne filozofije" ima svu moju pažnju. Ako su očite, onda je potrebno samo da skrenuti moju pažnju na njih.

Nažalost, javni intelektualci, s obzirom da nemaju naobrazbu iz logike, imaju dosta čudnu ideju što je kontradikcija. To vrijedi i za dobre intelektualce poput Nata Hentoffa i Nicka Gillespiea. (Hentoff tako misli da je čovjek nedosljedan ako je i protiv pobačaja, i za smrtnu kaznu, što je demonstrabilno pogrešno).

Zanemarimo Gillespieove pogrde i hiperbole, čini se kako želi reći da su sljedeće pretpostavke logički nedosljedne:

1. Legitimne funkcije vlasti su ograničene.
2. Među legitimnim funkcijama vlasti je nacionalna obrana, osiguravanje granica, očuvanje povlaštenog položaja tradicionalnog braka.

Trebalo bi biti očito kako su navedene pretpostavke logički dosljedne: obje mogu biti točne. Ne postoji logička kontradikcija.

Dakle smiješno je optuživati konzervativce zbog nedosljednosti, a optuživati ih zbog očite nedosljednosti je još smješnije. Ono što Gillespie treba pokazati je da vladine funkcije koje konzervativac smatra nužnim i legitimnim nisu niti jedno od toga. Za to će se morati dosta potruditi, a ne samo dati jeftinu optužbu za nedosljednost.

Isto tako, Gillespievo argumentiranje se može iskoristiti protiv njega. Pretpostavimo da se susretne sa anarhistom, koristeći njegovu argumentiranje anarhist može tvrditi kako je Gillespie libertarijanac nedosljedan. On želi manju vladu ... osim kada se radi o obrani života, slobode i vlasništva. Tada želi da prisilna vlada učini svoje i kazni prijestupnike. On je nedosljedan! Kada bi bio dosljedan u svojoj želji za ograničenom vladom, onda ne bi želio nikakvu vlast. Njegov libertarijanizam bi se urušio u anarhizam.

Dakle prema njegovom vlastitom shvaćanju dosljednosti, Gillespie nije dosljedan. Isto obrazloženje koje daje protiv konzervativaca se može iskoristiti protiv njega. Naravno, takva optužba je pogrešna u oba slučaja, pogrešna je i protiv konzervativaca i protiv libertarijanaca.

Autor ovog kratkog razmišljanje je filozof Bill Vallicella, izvorni post Nick Gillespie on Why Youth Favor Obama and Conservatism's Contradictions.

Oikofobija

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/02/oikofobija.html

> Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi objasnio ponašanje liberalne i političke elite, odnosno "odbijanje baštine i doma." Radi se o "fazi kroz koju adolescentski um normalno prolazi", ali je bitna trajna značajka nekih, tipično ljevičarskih, političkih impulsa i ideologija koje se zalažu za ksenofiliju (davanje prednosti stranim kulturama). Oikofobija, kako je definira Scruton, je strah od poznatoga: "dipozicija, u svakom sukobu, da stanete na stranu 'njih protiv nas', potreba da ocrnite običaje, kulturu i institucije koje su 'naše'". Oikofobija ima različite oblike u različitim društvima, ali ne treba puno traženja da bi prepoznali opisano ponašanje kod mnogih naših "medijskih ličnosti" (ili kako bi ih već trebao nazvati).

> U nastavku dio Scrutonovog predavanja, održanog na poziv belgijske stranke Vlaams Belang (2006.), izvještaj u cjelosti možete pročitati ovdje; Roger Scruton on Immigration, Multiculturalism andthe Need to Defend the Nation State. Izlaganje se djelomice temelji na tekstu Oikophobia.

Svako društvo ovisi o iskustvu članstva: osjećaju tko smo "mi", zašto pripadamo zajedno i što dijelimo. Ovo iskustvo je pred-političko: prethodi svim političkim institucijama, daje nam razlog da ih prihvatimo. Ujedinjuje ljevicu i desnicu, različite slojeve, muškarce i žene, roditelje i djecu. Prijetnja ovoj "množini prvog lica" je put ka atomizaciji, ljudi prestaju prepoznavati bilo kakvu dužnost prema svojim susjedima, i kreću u pljačku nagomilanih resursa dok mogu. Bez članstva riskiramo novu "tragediju zajedničkog dobra".

[...]

Članovi liberalne élite su možda imuni na ksenofobiju, ali su podjednako krivi zbog odbijanja, i averzije, prema domu. Svaka država iskazuje ovaj porok u svojoj verziji. Nitko rođen u postratnoj Engleskoj ne može ne primijetiti izrugivanje nacionalnom u našem obrazovanju od strane onih koji ne bi mogli kritizirati da ljudi nisu bili spremni umrijeti za svoju državu. Lojalnost koja je potrebna ljudima u svakodnevnom životu, i koju potvrđuju svojim spontanim društvenim akcijama, danas se redovito ismijava ili čak demonizira od strane dominantnih medija i obrazovnog sustava. Nacionalna povijest se podučava kao priča o sramu i degradaciji. Umjetnost, literatura i religija naše nacije su većinom izbačene iz kurikuluma, a folklor, lokalne tradicija i nacionalne ceremonije se rutinski smatra glupošću.

Ovo odbijanje nacionalne ideje je rezultat osebujnog načina razmišljanja koje se razvilo kroz Zapadni svijet nakon drugog svjetskog rada, i posebno je rasprostranjeno među intelektualcima i političkom elitom. Ne postoji adekvatna riječ za ovo stanje, iako je lako

prepoznati simptome: odnosno dispoziciju, u svakom sukobu, da se stane na stranu "njih" protiv "nas", i potrebu da se ocrne običaji, kultura i institucije koje su "naše". Takvo ponašanje nazivam oikofobija – averzija prema domu – ističući duboku vezu sa ksenofobijom, koja je njena zrcalna slika. Oikofobija je faza kroz koju adolescentski um uobičajeno prolazi, ali to je stanje u kojem intelektualci znaju ostati zarobljenim. Kao što je Orwell istaknuo, intelektualci ljevice su posebno skloni tome, zbog toga su često bili dobrovoljni agenti stranih sila. Špijuni sa Cambridgea – *obrazovani ljudi koji su prodrli u naše vanjske poslove tijekom rata i izdali naše istočne saveznike Staljinu* – nude dobru ilustraciju što je oikofobija učinila za englesku i Zapadne saveznike.

Oikofobija nije specifična stvar za Engleze, ili Britance. Kada Sartre i Foucault opisuju "buržoaski" mentalitet, mentalitet *drugog* u njegovoj *drugosti*, oni opisuju običnog pristojnog Francuza, iskazuju prezir prema vlastitoj nacionalnoj kulturi. Kronični oblik oikofobije se raširio američkim sveučilištima, pod krinkom političke korektnosti, posebno glasan nakon terorističkih napada, prezire kulturu koja je navodno izazvala napade, staje na stranu terorista.

Prevlast oikofoba u našim nacionalnim parlamentima i EU mašineriji je djelomične odgovorna za prihvaćanje subvencionirane imigracije, i za napade na običaje i institucije koje povezujemo sa tradicionalnim i materinjim oblicima života. Oikofob odbacuje nacionalnu lojalnost i definira svoje ciljeve i ideale protiv nacije, promovirajući transnacionalne institucije nad nacionalnim vladama, prihvaćajući i odobravajući zakone koje odozgo nameću EU ili UN, a svoju političku viziju definira u terminima kozmopolitskih vrijednosti koje su očišćene od svih pozivanja na pojedine dijelove stvarne povijesne zajednice. Oikofob je, u svojim vlastitim očima, branitelj prosvijećenog univerzalizma protiv lokalnog šovinizma. Upravo je porast oikofobije doveo do porasta krize legitimnosti u nacionalnim državama Europe, svjedoci smo masovne ekspanzije zakonodavnog tereta na narode Europe...

[...]

U svijetlu dvostrukih standarda treba procjenjivati optužbe za "rasizam i ksenofobiju". Radi se o optužbi koja je uvijek usmjerena prema članovima autohtone zajednice, posebno prema onima na dnu društvene skale. Usmjerena je i prema onim političkim strankama koje pokušavaju zastupati te ljude, strankama koje obećavaju odgovoriti na problem kojim se nijedna druga stranka ne želi baviti. Oni koji optužuju su gotovo neizbježno obuzeti oikofobijom, njihov osjećaj pripadanja je ili krhak ili nepostojeći. Stare oblike europskog društva, posebno stare nacionalne identitete koji su oblikovali naš kontinent, promatraju s jedva prikrivenim gađenjem. Fokusirajući se na svoju kozmopolitsku viziju politike, u stanju su zažmiriti na činjenicu da europske države imaju sve veći broj ljudi koji nemaju niti nacionalnu lojalnost niti ideale prosvjetiteljstva. Na taj način moramo promatrati optužbe za "rasizam i ksenofobiju": one se javljaju zbog savjesti liberalne élite koja živi u poricanju.

Možete se pitati, pa zašto ne bi živjeli u poricanju ukoliko im je tako ugodnije? Kao zaključak, moram reći što mislim da je pogrešno sa ovom vrstom egzistencijalnog nepoštenja. Obični ljudi Europe su danas tjeskobni zbog svoje budućnosti: traže nekoga tko će ih predstavljati, poduzeti mjere kao odgovor na te tjeskobe. Nedavna islamska zvjerstava, i poduzete mjere uzbune protiv terorizma nisu ništa pomogle. Kada su ljudi tjeskobni predstavljaju prijetnju, i sebi i onima kojih se boje. Bitno je da europske države postignu integraciju svojih imigranata; ali ako liberalne élite ne žele raspravljati o tome, i nastave za nastalu tjeskobu kriviti ksenofobiju autohtonog društva, istodobno ignorirajući oikofobiju koja ima podjednaki doprinos, onda će na kraju doći do stanja od kojeg nitko neće imati koristi, najmanje imigrantske zajednice.

To me vraća na moju početne primjedbe. Došao sam ovdje govoriti o onome što je bitno za vas, i za mene, ali čini se kako postoji puno ljudi u ovoj državi koji vjeruju da ne bih uopće trebao pričati sa vama; a s obzirom da sam došao ovdje, postao sam zaražen optužbom protiv vas: optužbom za rasizam i ksenofobiju. Razgovarajući o ovoj optužbi nadam se da ću je odbiti. Nisam niti rasist niti ksenofob; isto to pretpostavljam za druge, barem dok ne pokažu suprotne dokaze; i drago mi je da postoji stranka koja je spremna suočiti se sa takvom optužbom, kako bi raspravljala o problemu koji muče sve obične europljane. Onima koji su mi pisali da vas moram bojkotirati, odgovorio sam: zašto me vi ne pozovete? Zašto vi ne pokrenete diskusiju koja nam je svima potrebna, ako je već ne možemo prepustiti njima? Naravno, nitko od njih nije mi odgovorio.

Nacionalne države ili transnacionalne tvorevine

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/02/nacionalne-drzave-ili-transnacionalne.html

U *The Need for Nations*, Roger Scrutom tvrdi kako su nacionalne države najbolje jamstvo za mir, prosperitet i poštivanje ljudskih prava. Nedavni pokušaji nadilaženja nacionalnih država stvaranjem neke vrste transnacionalnog političkog poretka su završili ili totalitarnom diktaturom poput bivšeg Sovjetskog Saveza, ili neodgovornom birokracijom, poput Europske Unije. Unatoč tome, ideja nacije je napadana – prezrena kao atavistički oblik društvenog jedinstava, ili čak osuđena kao uzrok rata i sukoba, potrebno ju je razbiti i zamijeniti prosvjećenijim i univerzalnijim oblikom uređenja.

Scruton tvrdi kako bi bez nacionalnih država;

- osjećaj pripadanja na kojem počiva demokracija bio ugrožen
- individualna sloboda bi bila značajno smanjena
- temeljna zaštita bi bila ugrožena

Dovodi u pitanje ideju da bi trebala postojati međunarodna vladavina prava. Sve zakone mora provoditi neka vrsta agencije, ali daleko od toga da pruža bolju zaštitu od zlouporabe državne vlade, svjetska vlada bi mogla ugroziti slobodu pojedinca. Što je vlast udaljenija, to ju je teže podvrgnuti ustavnim provjerama i ukloniti korumpirane ljude.

Oni koji žele razbiti nacionalne države su dužni objasniti kako mir, prosperitet i ljudska prava mogu biti osigurana pod drugačijim sustavima. Kant se pozivao na Ligu Naroda koja bi rješavala sukobe legalnim sredstvima, a ne silom; ipak, Kant je prepoznao da bi takva liga mogla funkcionirati učinkovito samo ako bi bila sastavljena od nezavisnih nacija koje djeluju pod teritorijalnim zakonom, i upozorio je kako bi zakoni izgubili svoju snagu kako bi postajali sve udaljeniji i otuđeniji od ljudi koje obvezuju. Despotizam bi naslijedila anarhija. Scruton tvrdi da se približavamo upravo takvoj kantianskoj noćnoj mori pod okriljem međunarodnih deklaracija o "pravima" i Europskom Ustavu:

> Došli smo do faze u kojoj su naši nacionalni zakoni bombardirani vanjskih propisima... iako mnogi od njih potječu iz despotskih ili korumpiranih vlada, i iako se jedva koji od njih bave održavanjem mira. Unatoč tome što smo mi, građani, nemoćni odbaciti te zakone, a oni, zakonodavci, ne odgovaraju nama, moramo im se pokoriti... Despotizam dolazi polako: nakon toga će doći do anarhije, kada se zakoni konačno odvoje od iskustva članstva, postaju "njihovi", a ne "naši" i tako izgube sav autoritet u srcima onih koje pokušavaju disciplinirati (p.30)

U nastavku prenosim uvod;

***

Demokracije duguju svoje postojanje nacionalnim lojalnosti – lojalnostima koje bi trebala dijeliti vlast i oporba, sve političke stranke, i izborno tijelo u cjelini. Tamo gdje je iskustvo nacionalnog slabo ili nepostojeće, demokracija nije uspjela pustiti korijen jer bez nacionalne odanosti, opozicija je prijetnja vlasti, a političke nesuglasice nemaju ništa zajedničko. Unatoč tome, ideja nacije je pod napadima – prezrena kao atavistički oblik društvenog jedinstava, ili čak osuđena kao uzrok rata i sukoba, potrebno ju je razbiti i zamijeniti prosvjećenijim i univerzalnijim oblikom vlasti. No, što bi točno trebalo zamijeniti nacije i nacionalne države? I kako će novi oblik političkog poretka uvećati ili očuvati našu demokratsku baštinu? Čini se kako je malo ljudi spremno dati odgovor na ta pitanja, a ponuđeni odgovori su ispunjeni šupljim frazama, tipično putem (e)unijinog usvajanja doktrine "supsidijarnosti", kako bi oduzeli moć državama članicama pod izlikom da čine upravo suprotno.

Nedavni pokušaji nadilaženja nacionalnih država stvaranjem neke vrste transnacionalnog političkog poretka su završili ili totalitarnom diktaturom poput bivšeg Sovjetskog Saveza, ili neodgovornom birokracijom, poput Europske Unije. Iako su mnoge nacionalne države suvremenog svijeta preživjeli dijelovi carstva, malo je ljudi koji predlažu da obnovimo carstva. Zašto bi se onda i sa kojom svrhom odrekli oblika suverenosti sa kojim smo upoznati, i o kojem ovisi naše političko naslijeđe?

Stojimo na povijesnoj prekretnici. Naši parlamenti i pravni sustavi još uvijek imaju teritorijalni suverenitet. Još uvijek odgovaraju povijesnom uzorku koji je omogućavao Španjolcima, Nijemcima, Francuzima, Britancima i Talijanima da kažu "mi", a da pritom znaju na koga misle. Još uvijek imamo priliku obnoviti pravnu moć i izvršne postupke koji su formirali nacionalne države Europe. U isto vrijeme, pokrenut je postupak koji bi izvlastio preostali suverenitet naših parlamenata i sudova, koji bi pretvorio nacionalnosti europe u povijesno besmisleni kolektiv, koji nije ujedinjen niti jezikom, niti religijom, niti običajima, niti naslijeđenom suverenošću i zakonom. Moramo odlučiti hoćemo li ići prema novom stanju ili ćemo se vratiti isprobanoj i poznatoj suverenosti teritorijalnih nacionalnih država. Naše političke elite govore i ponašaju se kao da ne postoji takav izbor – baš kao što su to radili komunisti u vrijeme Ruske Revolucije. Pozivaju se na neizbježne procese, nepovratne promjene; i iako su ponekad spremni razlikovati "brži" od "sporijeg" puta u budućnost, u njihovom glavama jasno je da oba puta vode do istog cilja – transnacionalne vlade, pod zajedničkim pravnim sustavom, u kojem nacionalna odanost neće biti ništa značajnija od podržavanja lokalnog nogometnog tima.

U ovoj brošuri cilj mi je izložiti argumente za nacionalnu državu, priznajući da ono što imam reći nije niti konačno niti presudno, i da postoje različite druge vrste suverenosti koje bi mogle odgovarati potrebama modernih društava. Ne tvrdim da su nacionalne države jedini odgovor na probleme moderne vlasti, nego da je to jedini odgovor koji se dokazao. Možemo osjećati iskušenje da eksperimentiramo sa drugačijim oblicima političkog poretka, ali eksperimenti takvog opsega su opasni, s obzirom da nitko ne zna kako predvidjeti ili poništiti rezultate. Francuska, Ruska ili Nacistička revolucija je bila hrabar eksperiment; ali svaka od njih je dovele do kolapsa pravnog poretka, masovnih

ubojstva unutar svojih granica, odnosno ratova u inozemstvu. Mudar potez je prihvatiti uređenje, koliko god nesavršeno, koje se razvilo kroz običaje i naslijeđe, poboljšati ga kroz male napretke, bez da ga pritom ugrozimo velikim promjenama sa posljedicama koje zapravo nitko ne može predvidjeti. O tome je pisao Burke u svojim *Razmišljanjima o Francuskoj Revoluciji*, a povijest je potvrdila njegova razmišljanja. Dakle pouka koju bi trebali izvući je; s obzirom da su se nacionalne države pokazale stabilnim temeljem demokratske vlade i svjetovnog zakonodavstva, potrebno je da ih unaprijedimo, prilagodimo, čak i razvodnimo, ali ne i da ih potpuno odbacimo.

Inicijatori europskog eksperimenta – *samoproglašeni proroci i prikriveni urotnici* – dijele uvjerenje kako su nacionalne države uzrokovale svjetske ratove. Sjedinjene Europske Države im se čine kao jedini recept za trajni mir. Takav stav je potpuno neuvjerljiv iz dva razloga. Prvo, samo je negativan: odbacuje nacionalne države zbog njihovog ratovanja, bez da pritom daje pozitivan razlog zbog kojeg bi vjerovali kako će transnacionalne države biti išta bolje. Drugo, poistovječuje uobičajeno stanje nacionalne države sa njenim patološkim verzijama. Kao što je Chesterton tvrdio za patriotizam općenito, osuđivati patriotizam jer ljudi idu ratovati iz domoljubnih razloga je poput osuđivanja ljubavi jer neke ljubavi dovode do ubojstva. Nacionalne države ne smijemo proučavati kroz francusku naciju za vrijeme Revolucije ili njemačke nacije u bjesnilu dvadesetog stoljeća; radi se o poludjelim nacijama, u kojima je izvor građanskog mira zatrovan, a socijalni organizam je koloniziran bijesom, zamjeranjem i strahom. Cijela Europa je bila ugrožena njemačkom nacijom, ali samo zato što je njemačka nacija bila ugrožena od same sebe, zaražena nacionalističkom groznicom. Nacionalizam je dio patologije nacionalne odanosti, a ne njeno normalno stanje – bitna stvar na koju ću se kasnije vratiti. Tko se osjećao podjednako ugrožen od strane norveškog, češkog ili poljskog oblika nacionalne lojalnosti, i tko bi lišio te ljude njihova prava na teritorij, nadležnost i suverenost nad svojim?

Poljaci, Česi i Mađari su izabrali ulazak u Europsku Uniju: ne kako bi odbacili nacionalni suverenitet, nego pod dojmom da se radi o najboljem načinu da ga povrate. Vjerujem da su u krivu, ali to će moći tek kasnije vidjeti, kada će biti prekasno za promjenu. Lijevo-liberalni autori, u svojoj nevoljkosti da prihvate naciju kao društvenu težnju ili politički cilj, ponekad razlikuju nacionalizam od "patriotizma" – drevnu vrlinu veličanu od strane rimljana i onih poput Machiavellia koji su prvi izložili argumente za modernu sekularnu jurisdikciju. Tvrde kako je patriotizam, lojalnost građana, temelj "republikanske" vlade; a nacionalizam je zajedničko neprijateljstvo prema strancu, uljezu, osobi koja pripada "vani". U određenoj mjeri se slažem sa tim pristupom. Međutim, pravilno shvaćen, republikanski patriotizam kakvog brane Machiavelli, Montesquieu i Mill je oblik nacionalne lojalnosti: nije patološki oblik kao nacionalizam, nego prirodna ljubav prema zemlji, zemljacima i kulturi koja ih ujedinjuje.

Patrioti su vezani uz narod i teritorij koji je njihov po pravu; a patriotizam uključuje pokušaj da preobrazite to pravo u nepristranu vlast i vladavinu prava. Ovo temeljno teritorijalno pravo se implicira samom riječju – *patria* odnosno "domovina", mjesto kojem ti i ja pripadamo. Teritorijalna odanost je korijen svih oblika vlasti gdje vladaju zakon i sloboda. Dakle pokušaji da osudite naciju u ime patriotizma ne sadrže nikakav stvarni

argument protiv vrste nacionalnog suvereniteta kakvog zagovaram u ovoj brošuri. Branit ću ono što je Mill nazvao "princip kohezije među članovima iste zajednice ili države", što je on razlikovao od nacionalizma (ili 'nacionalnosti, u vulgarnom značenju pojma'), slijedećim riječima:

> Ne moramo ni spomenuti da ne mislimo nacionalnost, u vulgarnom smislu pojma; besmislena antipatija prema strancu, ravnodušnost prema dobrobiti ljudske vrste, ili nepravedna preferencija za navodne interese vlastite zemlje; njegovanje loših stvari zato što su nacionalne, ili odbijanje usvajanja onoga što se pokazalo dobrim u drugim zemljama. Mislimo na princip simpatije, a ne neprijateljstva; zajedništva, a ne razdvajanja. Mislimo na osjećaj zajedničkog interesa među onima koji žive pod istom vlašću, i koji se nalaze unutar iste prirodne ili povijesne granice. Mislimo na, dio zajednice koji se ne smatra stranim s obzirom na drugi dio; osjećaju vrijednost svoje povezanosti – osjećaju da su jedan narod, da su njihove sudbine povezane, da je nesreća njihovih zemljaka i njihova nesreća, i ne osjećaju želju sebično se osloboditi svog djela zajedničkih poteškoća tako što bi raskinuli povezanosti.

Fraze koje bih naglasio u ovom odlomku su: "naša vlastita država", "zajednički interes", "prirodne ili povijesne granice" i [naša] sudbina je povezana". Te fraze su u skladu sa povijesnom odanošću koju ću braniti u ovoj brošuri.

Da ukratko pojasnim: nitko nije dao ispravnu argumentaciju protiv nacija, a argumentacije za transnacionalne alternative nisu uopće niti dane. Zbog toga vjerujem da smo na pragu odluke koja bi se mogla pokazati katastrofalnom za Europu i za svijet; imamo još samo nekoliko godina da zadržimo našu baštinu i da je obnovimo. Sada, više no ikada, odzvanjaju istinom stihovi iz Goetheova Fausta:

> *Was du ererbt von deinen Vätern hast,*
> *Erwirb es, um es zu besitzen.*

Ono što si naslijedio od svojih predaka, zasluži, kako bi to mogao posjedovati. Moramo ponovno zaraditi suverenitet koje su prijašnje generacije mukom oblikovale od naslijeđa kršćanstva, imperijalne vlasti i rimskog prava. Zasluživši to, posjedovati ćemo, a posjedovajući, imat ćemo mir unutar svojih granica.

Chesterton definira i brani patriotizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/02/chesterton-definira-i-brani-patriotizam.html

Iz uvoda Chestertonovog eseja "The Patriotic Idea" (1904.)

Skepticizam posljednja dva stoljeća napada patriotizam, kao što napada i ostale strasti čovječanstva. Ovaj napad je zanimljiv i respektabilan jer dolazi od skupa suvremenih autora *[1904.]* koji nisu obični skeptici, nego imaju stvarnu vjeru u filozofiju i politiku. Tolstoj, možda najveći od europljanja, osnovao je školu misli koja, bez obzira na sve mane (a nema ih malo niti su male), ima sve karakteristike velike religije. Kao sve velike religije, pozitivna je, javna, i iznad sve, paradoksalna. Sljedbenik Tolstoja uživa braneći najteže dijelove svog vjerovanja sa mračnom i veličanstvenom radošću kakve nije bilo na ovome svijetu četristo godina. On uživa govoreći "Nijedan čovjek se ne bi trebao boriti, čak niti da obrani svoju zemlju", baš kao što je Tertulijan uživao govoreći, “Credo quia impossible.”

Ova važna i rastuća sekta, zajedno sa mnogim suvremenim intelektualcima različitih škola, izravno napada ideju patriotizma jer se navodno sukobljava sa širim sentimentom ljubavi prema čovječanstvu. Za njih, određeno je uvijek neprijatelj općenitoga. Za njih, svaka nacija je neprijatelj čovječanstva. Za njih, u nemalom broju slučajeva, svaki čovjek je suparnik čovječanstva. Imaju slabu, ali ne i ugodnu sličnost sa određenom vrstom ljudi koja govori kako nitko ne bi trebao ići u crkvu, jer Bog je svugdje, ne možete ga naći u crkvama. Pretpostavimo da dvoje ljudi, izgubljenih u sivilu kiše i tame, naiđe na osvijetljeni trijem te pronađu utočite u toj čudnoj kući, u kojoj će ih ugostiti i zabaviti. Možda su se baš ukućani pripravljali za neku gozbu ili zabavu; podijeljeni su u različite grupe pa netko igra pantomime, netko karta, netko pleše... Jedan od putnika bi se srčano priključio, zabavljao društvo i nasmijavao djecu; to bi učinio kako bi se osjećao ugodno u društvu. Ali drugi putnik bi rekao: "Toliko mi se sviđa cijelo društvo da se ne želim za nikoga odlučiti; toliko volim sva ljudska stanja da ne želim nikoga nasmijavati, ne želim plesati jer bi to značilo odabrati samo jednu ženu, a sve vas podjednako volim". Nesumnjivo je kako bi prvi putnik više zabavio cijelo društvo, i ne bi li on ujedno pokazao više ljubavi za društvo u cjelini?

Tako je svatko od nas izgubljen u pustoši vječnosti, zalutao kroz vrata ove zemlje, nad kojom je sunce lampa. Unutra nailazimo na društvo čovječanstva uključenog u određene drevne festivale, određena nadmetanja i razlike. Kao i u spomenutom slučaju, postoje dvije vrste ljubavi koje možete ponuditi tom društvu. Formalista će reći kako se pridružuje njihovom jedinstvu; dobar prijatelj će se pridružiti njima. Ako gosti lutalice vide nešto sasvim nemoralno u razlikovanju, nešto posve izopačeno u ritualu, bez sumnje moraju prosvjedovati; ali ne bi trebali nikada prosvjedovati jer distinkcije su distinkcije, samim

time u određenom smislu isključive, a ritual je ritual, i stoga u određenom smislu iracionalan.

Ako stranac u kući ima moralni prigovor na neku ponudu, treba odbiti, iako ne bi trebao uživati u odbijanju. Ne smije pitati, "Zašto ste me uparili sa tim-i-tim?" Ne smije reći, "Koja je racionalna razlika između pika i herca?" Ako stvarno voli svoju vrstu, on će, barem koliko može, igrati uloge koje su mu namijenjene. Očuvati će ovaj veseli konzervatizam; prepusti će se kompetitivnom sportu nacionalnosti; s užitkom će se prepustiti teatralnosti religije. Suvremeni intelektualci koji ne odobravaju patriotizam ne čine takve stvari, i zato čudna hladnoća okružuju njihovu ljubav prema ljudima. Ako ih pitate vole li čovječanstvo, reći će, bez sumnje iskreno, da vole. Ali ako ih pitate, spomenuvši bilo koju klasu koja čini čovječanstvo, shvatit ćete da ih sve mrze. Oni mrze kraljeve, mrze svećenike, mrze vojnike, mrze mornare. Ne vjeruju znanstvenicima, preziru srednju klasu, radnička klasa ih baca u očaj, ali oni obožavaju čovječanstvo. Samo oni uvijek govore o čovječanstvu kao da se radi o nekoj čudnoj stranoj naciji. Sve više se odvajaju od čovjeka kako bi uzvisili čudnu vrstu čovječanstva. Prestaju biti ljudi u svojem pokušaju da budu humani.

Istina je da stvarnu univerzalnost postižemo tako što smo u najboljem mogućem odnosu sa našom neposrednom okolinom. Čovjek koji voli vlastitu djecu je značajno univerzalniji, nego čovjek koji miluje malog nilskog konja. Jer u svojoj ljubavi prema vlastitoj djeci on čini nešto što je (da iskoristim frazu) puno *nilskikonjije* od milovanja nilskog konja; on čini ono što oni čine. Ista je stvar sa patriotizmom. Čovjek koji voli čovječanstvo, a ignorira patriotizam zapravo ignorira čovječanstvo. Čovjek koji voli svoju zemlju možda ne daje ekstravagantne verbalne komplimente čovječanstvu, ali mu daje najveći kompliment – imitaciju.

Fundamentalna duhovna prednost patriotizma i sličnih osjećaja je ova: preko patriotizma su sve stvari adekvatno voljene, jer sve su stvari voljene individualno. Kozmopolitanizam nam daje jednu zemlju, koja je dobra; nacionalizam nam daje stotinu zemlji, i svaka od njih je najbolja. Kozmopolitanizam pruža pozitivno, patriotizam pruža superlativno. Patriotizam počinje sa pohvalom svijeta preko najbliže stvari, umjesto najudaljenije; tako osiguravamo ono što je možda najbitnije, da ništa na ovoj zemlji ne prođe bez dužne zahvalnosti. Gdje god da postoji planina čudnog oblika na nekom osamljenom otoku, gdje god postoji čudan plod koji raste u opskurnoj šumi, patriotizam osigurava da ne padne u zaborav bez da je zapamćeno u pjesmi.

Nadalje, postoji još jedna velika razlika, zbog koje ćemo stati na stranu onih koji podržavaju apstraktnu ideju patriotizma, nego na stranu onih koji su protiv. Postoje dvije metode kojima inteligentni čovjek može pristupi problemu umjerenosti, predmetom moralnosti u svim stvarima – vinu, seksu, patriotizmu; umjerenost koja želi, ako je moguće, piti vino bez pijanstva, ratovati bez masakra, ljubiti bez raskalašenosti. Jedna metoda, zagovarana od mnogih ozbiljnih ljudi od početka povijesti, je ono što bi mogli nazvali treveznjačka metoda; odnosno, da je bolje, zbog očitih opasnosti, živjeti bez ovih velikih i povijesnih strasti. Zagovornici druge metoda (među kojima sam i ja) smatraju upravo suprotno, da je

jedina konačna i pobjednička metoda odgovaranja na opasnosti, razumijevanje i doživljavanje strasti. Smatramo da uz svaku od velikih životnih emocija dolazi i određeni strah koji je, u pravoj mjeri, najsnažniji mogući protivnik prekoračenja; odnosno smatramo, da bi se trebali bojati rata tako što ćemo znati nešto o ratu; da ćemo se bojati ljubavi tako što ćemo znati nešto o njoj; da izbjegavamo višak vina tako što ćemo ga doživljavati opasnom korišću; isto tako je i sa patriotizmom. Oni smatraju da je najbolji jamac čistoće zavjetovati se na celibat, mi smatramo da je najbolji jamac zaljubiti se. Oni smatraju da je najbolji jamac izbjegavanja ratobornosti odreći se borbe; mi smatramo da je najbolji jamac da je iskusite. Oni smatraju da bi za zemlju trebali toliko malo brinuti i zamjerati joj nevažne probleme, mi smatramo da bi trebali toliko brinuti o njoj da to zanemarimo. To je poput islamskog i kršćanskog sentimenta umjerenosti. Islam pretvara vino u otrov; kršćanstvo ga pretvara u sakrament.

Mnogi suvremeni ljudi smatraju nacionalnost majkom ratova. U određenom smislu ona to i je, baš kao i ljubav i religija. Ljudi će se uvijek sukobljavati oko stvari koje cijene, u mnogim slučajevima sasvim opravdano.

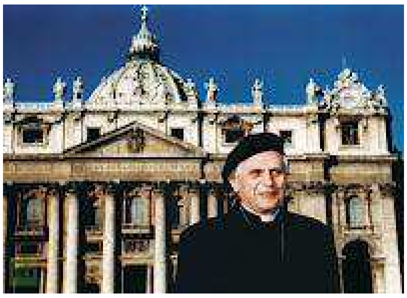
[...]

Dakle, kozmopolitu koji ispovijeda ljubav prema čovječanstvu i mrze lokalne preferencije, odgovorit ćemo: "Kako možeš voljeti čovječanstvo i mrziti nešto tako ljudsko?" Ako odgovori kako ja za njega lokalna preferencija pozitivni grijeh, da je ljudska samo u smislu u kojem su i negativne stvari ljudske, odgovorit ćemo kako u tom slučaju ima moralni kod koji se toliko razlikuje od našeg da samo korištenje riječi "grijeh" nema smisla u našem razgovoru. Ako kaže kako se ne radi o pozitivnom grijehu, nego blesavoj uskogrudnoj stvari, odgovorit ćemo da se radi o dojmu, i da je za nas njegovo razmišljanje toliko uskogrudno da dovodi do gušenja. I molit ćemo se za njega, nadajući se da jednog dana izaći iz zagušljive ćelije kozmopolitskog svijeta i naći se na širokim poljima i pod beskrajnim nebom svoje zemlje. Na kraju, ako on kaže, a sigurno hoće, da je nerazumno povući granicu na jednom mjestu umjesto drugom, da ne zna što je nacija, a što nije, odgovorit ćemo: "Ovime si se prokazao; tvoja slabost leži upravo u činjenici da ne znaš što je nacija kada je vidiš. Postoji mnogo vrsta ljubavnih veza, mnogo vrsta pjesama, ali svi obični ljudi prepoznaju ljubavnu vezu ili pjesmu kada se susretnu sa njome. Znaju da konkubinat nije nužno i ljubavna veza, da nešto u rimi nije nužno pjesma. Ako ne razumiješ nejasne riječi, idi i sjedni među cjepidlake, i prepusti da ljudi koji ih razumiju obavljaju poslove ovoga svijeta." Bolje je ponekad nazvati neke planine brdima, a neka brda planinama, nego biti u mentalnom stanju u kojem misliš, zato što ne postoji fiksna granica, da ne postoje planina.

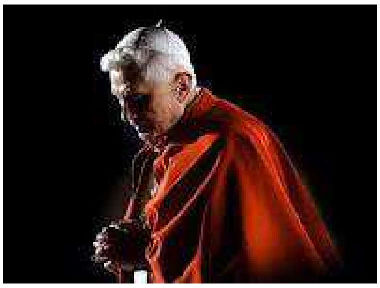
Papa

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/papa.html

Jedan od rijetkih intervjua na engleskom s kardinalom Ratzingerom:
Cardinal Joseph Ratzinger Interview

Što je politička korektnost?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/sto-je-politicka-korektnost.html

Postoje različite ljevičarske pojave koje se opisuje izrazom "politička korektnost"; na takve pojave nije teško odgovoriti humorom, ali politička korektnost je više od šale ili obične uporabe drugačijeg jezika. Radi se o sustavu vjerovanja i obrascu razmišljanja koje prožima mnoge aspekte suvremenog života, upravlja javnim raspravama, odlučuje o čemu se i na koji način može raspravljati. Odlučuje o tome koji su vladini propisi prihvatljivi, a koji nisu. Kroz prethodnih desetak godina povećala je svoj utjecaj tako da je danas postala jedna od najdominantnijih obilježja javnog diskursa.
Ironija političke korektnosti je u tome što je ona sama gotovo politički nekorektna. Malo ljude se smatra politički korektnim, a još manje bi to javno priznalo tako da se radi o pojmu kojeg najčešće koriste neistomišljenici. PK je također iznenađujuće neistražen fenomen, postoji tek nekoliko akademskih rasprava i knjiga, barem van SAD-a. Politički korektni su netolerantniji prema neistomišljenicima nego što su to tradicionalni liberali ili konzervativci. One koji se ne pokoravaju takvom razmišljanju treba ignorirati, ušutkati i demonizirati. Američki konzervativni komentator Paul Weyrich zato zapisuje;

> Sjedinjene države su vrlo blizu da postanu potpuno obuzete stranom ideologijom, ideologijom koja je izrazito neprijateljski raspoložena prema Zapadnoj kulturi. Prvi put u svojem životu, ljudi se moraju bojati oko toga što će reći. Takva situacija nije nikada bila uvijesti naše zemlje. Danas, ako kažete "pogrešnu stvar", nailazite na pravne i političke probleme, možete izgubiti svoj posao ili vas mogu izbaciti sa fakulteta. Određene teme su zabranjene. Ne možete tražiti istinu o nekim stvarima. Ako to pokušate, odmah će reći da ste 'seksist', 'homofob', 'neosjetljiv', 'zadrt'.

William Lind je među onima koji su opisali PK kao "kulturni marksizam", izjavivši kako se radi o "Marksizmu prepisanom iz ekonomskih u kulturne termine." On piše:

> Kulturni marksizam Političke Korektnosti, poput ekonomskog marksizma, ima samo jedan faktor kojim objašnjava povijest. Ekonomski marksizam kaže kako je sva povijest određena posjedovanjem sredstava proizvodnje. Kulturni marksizam, ili Politička korektnost, kaže kako cijelu povijest određuje moć, odnosno grupe (definirane rasom, spolom i drugom obilježjima) koje imaju moć nad drugim grupama. Ništa drugo nije bitno.

Richard Bernstein, koji je pisao protiv multikulturalizma u knjizi The Dictatorship of Virtue, također je iskazao zabrinutost o tome kako PK pokušava ukinuti dominantu kulturu i postojeće strukture. U članku iz 1990. koji je pokrenuo američke rasprave oko PK, zapisao je:

> U središtu PK, koja ima svoj korijen u radikalizmu 1960-ih, je stav kako je stoljećima Zapadnim društvom dominiralo ono što se često naziva "bjelačkom muškom strukturom moći" odnosno "patrijahalna hegemonija". Povezano vjerovanje je i kako su svi osim bijelih heteroseksualnih muškaraca trpjeli neki oblik represije.

Problem sa političkom korektnošću je što dopušta slobodu govora, ali samo dok je govor politički korektan. Radi se o najproblematičnijem aspektu političke korektnosti, aspektu koji ju razlikuje od većine drugih sustava vjerovanja. Najkorisnija definicija političke korektnosti je ona koja ju definira s obzirom na netoleranciju prema neistomišljenicima, jer diktira što je "korektno", a što je "nekorektno": Predlažem slijedeću definiciju:

> Politička korektnost je ideologija koja svrstava određenu skupinu ljudi među žrtve koje je potrebno braniti od kritika, i zbog koje zagovaratelji smatraju da ne treba tolerirati nikakve neistomišljenike.

Porast političke korektnosti predstavlja napad i na razum i na liberalnu demokraciju. Radi se o napadu na razum, jer mjerilo nekog uvjerenja više nije objektivna, empirijski utemeljena istina, nego usklađenost sa mudrošću političke korektnosti. Radi se o napadu na liberalnu demokraciju, jer raširenost političke korektnost guši slobodu govora i otvorene rasprave.

Za moderni um, suočen sa novim skupom opcija o nekom teškom pitanju, prva reakcija nije pronaći ispravan odgovor, nego "politički korektan". Ljudi će prvo razmisliti o tome što je točan odgovor, a onda će ga, kako bi izbjegli kontroverzu, usporediti sa diktatima političke korektnosti. Oni čiji um nije zatvoren političkom korektnošću naučili su se automatski prilagoditi PK odgovoru. Takva mjera opreza je potpuno racionalna - za ljude koji prelaze granice političke korektnosti se ne smatra da su u krivu, i da se sa njima nema što raspravljati, nego da su zli, treba ih osuditi, ušutkati i odbaciti. Moralni kukavičluk je doveo do toga da intelektualno nepoštenje prožima i iskrivljuje naše javne rasprave. Na politički nekorektne argumente se ne odgovara; samo ih se spomene na takav način da svi shvaćaju kako su neprihvatljivi jer nisu PK.

Vjerujući kako njihovi neistomišljenici nisu samo u krivu nego su i zli, politički korektni nemaju nikakvih problema s osobnim napadima, PK može bez problema optuživati svoje neistomišljenike za različite "izme", optužbe na koje je naravno nemoguće odgovoriti. Zbog tog osjećaja pravednosti, PK vjeruju kako može suzbijati slobodu govora.

U naopakom politički korektnom svijetu, istina dolazi u dva oblika: politički korektnom i činjenično korektnom. Političari, slavne osobe i javni mediji proglašavaju političku korektnost točnom čak i kada je pogrešna, a činjenično korektna istina se javno osuđuje kao pogrešna čak i ako je točna. Činjenično korektne istine imaju taj nedostatak što za njih ne morate pokazati kako su netočne, morate samo pokazati kako su politički nekorektne.

Napisano prema What is Political Correctness? (Puno toga sam izostavio pa je post možda mjestimice nepovezan.)

Obilježja političke korektnosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/obiljezja-politicke-korektnosti.html

Nedostatak vjere u ljudsku prirodu

Politički korektni vjeruju u usavršavanje ljudske prirode putem dovoljno psihološkog inženjeringa. Thomas Sowell je to opisao kao razliku između 'ograničenog' pogleda na ljudsku prirodu od strane onih koji prihvaćaju esencijalne mane čovjeka, i "neograničenog" pogleda na ljudsku prirodu od strane onih koji smatraju da je se može usavršiti. Oni koji je smatraju ograničenom su pragmatičniji i desno, a oni sa neograničenom su utopijski i lijevo.

Politička korektnost je u tom smislu poput marksizma, koji je vjerovao kako se osobna pohlepa i sebičnost može ukloniti iz ljudskog karaktera, i da ljude možete odgojiti tako da rade za opće dobro, baš kao što bi radili za osobno. Slično tome, multikulturalizam premješta potragu za ljudskim savršenstvom iz ekonomske sfere na društvenu i kulturnu, zahtijevajući od ljudi da odustanu od osjećaja pripadanja kako bi preferirali "drugoga", a ne poznato. Treba napomenuti kako marksizam nije uspio jer nije uspio usavršiti ljudsku prirodu; vjerovanje u multikulturalizam danas radi identičnu stvar.

Promoviranje Preodgoja

Utopijska potraga za savršenom ljudskom prirodom potiče promociju preodgoja, od učionica do radnih mjesta. Tu pojavu vidimo i u politički korektnim dječjim knjiga, koje su ponekad nanovo napisani klasici koji bi inače danas bili neprihvatljivi (Snjeguljica i sedam patuljaka, od kojih su svi bijeli, danas je nezamisliva). Javlja se u školskom kurikulumu, koji uvodi LGBT nastavu, u kojoj se izmišlja povijest na temelju nepostojećih dokaza o poznatim ličnostima koje su navodno bile homoseksualne. Diljem zemlje, od vojske do različitih kompanija, od bolnica do televizijskih postaja, ljudi su prisiljeni ići na "treninge različitosti", kako bi se preodgojili i kako bi postali politički korektniji. Kao i vjera u postizanje savršene ljudske priroda, strast za propagandom i predogojem ima velike sličnosti sa praksama komunističkih društava. Dok su sovjeti promovirali vrline proleterijata, javna televizija promovira vrijednost multikulturalnog društva.

Nedostatak vjere u demokraciju

Političko korektni odbacuju svoje neistomišljenika kao "desničarske populiste". Taj nedostatak vjere u demokraciju je opravdan za PK: većina ljudi privatno se ne slaže sa političkom korektnošću. S obzirom kako je PK odvojena od naroda, demokracija je najgori neprijatelj njihovih uvjerenja. Romanopisac Frederick Forsyth zapisao je za političku korektnost:

> PK je uvredljivo patronizirajuća i prezirna prema onome što se često naziva "prosječnim čovjekom". Zapravo se radi o vjerovanju samoproglašene elite. Sve što je popularno se opisuje kao "populistično", pogrdni pridjev koji se odnosi na najniže ukuse. Iz toga proizlazi da je politička korektnost antidemokratska; iako navodno podržava demokraciju, zapravo preferira svoj vlastiti elitizam. Politički gledano, politička korektnost želi vladavinu nekolicine, od strane nekolicine, i za nekolicinu.

Podrška cenzuri

Njihovo uvjerenje je da oni koji se protive nisu samo u krivu nego su i zli, i njihova želja da usavrše ljudsku prirodu, dovodi političku korektnost ne samo do nepovjerenja u demokraciju nego i do podrške cenzuri. Ta želja da se ograniči govor neistomišljenika dovodi i do pravne cenzure kao što svjedoči niz primjera.

Liberalna krivnja

Mnogi na zapadu osjećaju krivnju zbog svojeg nezasluženog položaja. Muškarci često osjećaju krivnju jer su muškarci, bijelci često osjećaj krivnju jer su bijeli, iako se radi o urođenim karakteristikama koje ne mogu promijeniti.

Kada su zapadnjaci promovirali neodrživost porasta populacije, kampanje su bile uspješne. Kraj svijeta je naša krivnja. Sada kada populacija zapada više ne raste, takve kampanje nisu popularne jer zapravo znači da želite manje smeđih beba. Euforija oko Live 8 koncerta je bila moguća samo zato što se temeljila na politički korektnoj ideji kako afričko siromaštvo nije krivnja afričkih despota i kulture, nego naša krivnja jer ne šaljemo dovoljno pomoći. Ta krivnja nije samo patronizirajuća - *afrikanci se nisu u stanju sami razviti* – nego i pogrešna, nijedna država se nije razvila samo zbog strane pomoći. (Razvile su se zahvaljujući vlastitom trudu- od Kine do Južne Koreje, Indije i Malezije.)

Psihologiziranje argumenata

Umjesto da odgovore na argumente, politički korektni napadaju ono što smatraju sakrivenom psihologijom iza argumenata, njihovi neistomišljenici nisu samo u krivu nego su zli. Ako se bijelac protivi afirmativnim akcijama onda je rasist, ako muškarac argumentira kako je razlika u plaći spolova rezultat različitih životnih izbora onda je seksist. Netko tko tvrdi da je zatvor koristan je okrutan, ne shvaća težinu života kriminalaca.

Ad Hominem napadi

Neizbježna posljedica Psihologiziranja argumenata su *ad hominem* napadi, one koji kritiziraju političku korektnost se često odbacuje kao ekstremiste.

Krivnja zbog povezanosti: Osobni oblik

Ako je netko kriv zbog *zločina mišljenja*, onda je svatko povezan sa njim također kriv. Ova krivnja zbog povezanosti ima moćan učinak protiv onih koji krše politički korektne tabue jer čak i tajni simpatizeri ne žele da ih se javno povezuje s njima.

Krivnja zbog povezanosti: Intelektualni oblik

Politički korektni su često protiv nekog argumenta ne zbog argumenta samog, nego zato što ga povezuju sa drugim argumentima ili ljudima koji su tabu. Takve optužbe često imaju smisla kao i reći vegetarijancu da mora početi jesti meso jer je i Hitler bio vegetarijanac koji je volio prirodu.

Preferencija za osobno, umjesto apstraktno

S obzirom da se temelji primarno na emocijama, a ne razumu, politički korektni, preferiraju osobno, a ne apstraktno. Ne radi se samo o *ad hominem* argumentima nego i pričanju osobnih priča što je posebno uspješno na televiziji.

Snažna viktimizacija

Politička korektnost daje poseban status onima koje smatra žrtvama postojećih struktura moći u društvu. Jedna od posljedica je i novi fenomen, u kojem su pojedinci lažirali rasističke napada protiv sebe.

Promoviranje Grupnog identiteta

Umjesto razmišljanja o tome tko je u pravu, ljude se svrstava u grupe, žrtve ili tlačitelje. Primjerice žena=žrtva=u pravu; muškarac=tlačitelj=u krivu. S obzirom da ljude prepoznajete prema grupnom identitetu, dajte im i posebna prava na temelju pripadanja toj grupi (naravno, dok se radi o "žrtvama"). Ako ste crnac ili azijac, imate pravo na olakšani pristup visokom obrazovanju iako ste možda odrasli u boljim uvjetima od većine bijelaca. Prosuđivanje ljudi na temelju grupe kojoj pripadaju je upravo ono protiv čega se PK navodno bori - diskriminacija i rasizam.

Politički korektni su opsjednuti definiranjem ljudi preko grupnog identiteta, prema njihovoj logici svatko se treba izjasniti u nekoj od kategorija. Ali kada prosuđujete ljude prema grupi, ne promatrate ih kao pojedince, odgovorne za svoju sudbinu; dehumanizirajuće je i kontraproduktivno.

Dvostruki standardi

Sukob između razuma i političke korektnosti često dovodi do dvostrukih standarda. Postoji niz grupa i udruženja koje se temelje na etničkom podrijetlu koje bi bile neprihvatljive kada bi se radilo o bijelcima. Muškarce se pravno diskriminira po pitanju mirovine na način koji bi bio neprihvatljiv kada bi te standarde primijenili na žene, unatoč tome što muškarci žive kraće. Stalno se priča o porobljavanju kroz povijest od strane europljana, ali se nikada ne priča o većem porobljavanju od strane drugih civilizacija.

Zbog Dvostrukih standarda političke korektnosti, komunističke diktatore poput Staljina, se promatra puno blaže nego fašističke, poput Hitlera, iako je komunizam kriv za puno veći broj smrti od fašizma.

Ekstremizam

Ukidanje kritičke opozicije znači da se PK često dovodi do ekstrema. Ponekad se radi o inzistiranju na "nultoj toleranciji", ali ponekad je puno više od toga. Izolirani od glasova razuma, politički korektni u akademiji često zauzimaju ekstremna stajalište, poput onoga da se ne smije naručivati bijela kava jer se radi o rasističkom izrazu, potrebno je naručivati kavu sa mlijekom.

Uvredljivost

Malo je tako netolerantnih poput onih koji propovijedaju toleranciju. Uvjerenost u politički korektna vjerovanja znači da se lagano uvrijede.

Nedostatak Smisla za humor

S obzirom na *ad hominem*e, psihologiziranje, nultu toleranciju, ekstremizam i cenzuru, politička korektnost je zaštićena od većine oblika intelektualnih napada, ali ništa od toga ne uspijeva protiv humoristične satire, meke točke političke korektnosti. Politički korektan može jednostavno reći "to nije smiješno", ali satira je puno snažnija. Štandovi studenata koji su kritizirali afirmativne akcije na sveučilištima u SAD-u (prodajući kekse jeftinije manjinama nego bijelcima) su ubrzo ili fizički napadnuti ili zabranjeni i uklonjeni.

Napisano prema The Hallmarks of Political Correctness.

Podrijetlo političke korektnosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/podrijetlo-politicke-korektnosti.html

Obično se smatra kako politička korektnost nastaje kao proizvod Frankfurtske škole u međuratnom razdoblju. William Lind piše da je započela kada je Institut za Društvena Istraživanja na Frankfurtskom Sveučilištu, utemeljen 1923. godine, započeo prenosite marksističke tehnike sa ekonomskih na kulturna i društvena pitanja, pridodavši elemente Freuda. Jedan od osnivača George Lukacs, rekao je kako je svrha odgovoriti na pitanje: "tko će nas spasiti od Zapadne civilizacije?" Dolaskom nacista, mnogi od vodećh ljudi su otišli u SAD, a njihovo razmišljanje je brzo postalo utjecajno u američkoj akademiji, koja je već duže vrijeme glavni zagovornik političke korektnosti.

Politička korektnost se razvija nakon razočaranja među zapadnim komunistima u Sovjetski Savez. S obzirom da više nisu mogli ekonomskim argumentima vjerodostojno napadati Zapadnjački kapitalizam, odlučili su svoje napade protiv Zapada usmjeriti na njegovu kulturu. Pravi porast utjecaja političke korektnosti je došao sa kontrakulturom 1960-ih, kada je raširena liberalna želja za uklanjanjem konzervativnih pravila u društvu pružila plodno tlo za PK ideologiju. Coleman opisuje PK kao kombinaciju ljevice i liberala, ali uz dodatak kako je izrazita ideologija političke korektnosti trijumfirala nad *laissez-faire*, buntovnim liberalizmom. Pretvaranje tolerancije u netoleranciju je potaklo Fredericka Forsytha da opiše političku korektnost kao "novi fašizam":

> Prezirem političku korektnost; zato što je laž. Laž je zato što se predstavlja kao jedna stvar, a zapravo je suprotnost. Počela je kao filozofija koja traži više tolerancije, i nijedna osoba tome ne može prigovoriti.

> Tolerancija – *prema drugim ljudima, manjinama, drugačijeg izgleda, navika i stavova* – je ono što razlikuje barbarski i civilizirani svijet; ali PK se promijenila. Razvila se u novu i netolerantnu zadrtost, upravo ono protiv čega oni misle da se bore. PK danas ne tolerira one koji se protive njenoj uniformnosti, one koji se ne slažu sa njenim pravovjerjem. Podsjeća na Orwellovu 1984., ili bivšu Istočnu Njemačku,; postala je novi fašizam.

U osamnaestom stoljeću Jean-Jacques Rousseau, svojim romantiziranjem "plemenitog divljaka", popularizirao je ocrnjivanje Zapadne civilizacije. Književni kritičar Ellis tvrdi kako politički korektni, nekritički hvaljeći sve što nije Zapad, samo dokazuju koliko su zapravo zapadnjaci:

> Politička korektnost je potpuno Zapadnjački fenomen. Zapadno društvo je od najranijih vremena bilo sklono napadajima propitivanja i sumnjanja u sebe. Oni koji zauzimaju takav stav mogu zamišljati kako imaju anti-zapadnjački stav, ali sve je to dio istog obrasca samoprevare.

Postmoderna filozofija, koja naglašava kulturni relativizam i ignorira objektivnu stvarnost, je također potpomogla procvat političke korektnosti.

Trijumf političke korektnosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/trijumf-politicke-korektnosti.html

Unatoč kontrakulturnom i vjerojatno marksističkom podrijetlu, politička korektnost je danas postala dominantna ideologija Zapada. No koliko je taj utjecaj raširen? Kako se politička korektnost proširila kroz institucije i umove Zapada?

Politička korektnost se uspjela uvući u sve institucije, od škola do javnih televizija, od privatnih kompanija do vojske. Teško je pronaći neki dio života – *posebno javnog života* – koji se nije pokorio diktatima političke korektnosti. Iako je značajnu podršku dobila 1980-ih, tek desetljeće poslije su ljudi počeli iskazivati svoju zabrinutost oko njenog napredovanja. Paul Weyrich, konzervativni komentator je 1999. u svojem poznatom članku *Letter to Conservatives*, zapisao:

> Nemoguće je ignorirati činjenicu da su Sjedinjene Države postale ideološka država. Ideologija političke korektnosti koja otvoreno poziva na dekonstrukciju tradicionalne kulture je toliko obuzela političko tijelo, naše institucije, da je čak utjecala i na Crkvu. Potpuno je preuzela akademsku zajednicu. Sveprisutna je u zabavljačkoj industriji, doslovno kontrolira svaki aspekt naših života.

Prigovor kako je potpunosti preuzela akademsku zajednicu u SAD-u je posve utemeljen, studiji multikulturalizma, rasizma i seksizma su u mnogim institucijama zamijenili tradicionalni judeo-kršćanski kanon. Udžbenici u javnim školama moraju proći "kontrolu osjetljivosti" kako bi bili sigurni da su politički korektni. Cijeli niz knjiga poput *The Closing of the American Mind (Allan Bloom)* su opisale tu transformaciju. Bivši politički analitičar Bijele Kuće Dinesh D'Souza zapisao je:

> Transformacija američkih kampusa je tako radikalna da nije pretjerano nazvati je akademskom revolucijom.

U Australiji, bivši ministar Peter Coleman opisao je raširenost PK:

> Prva i najistaknutija karakteristika je njen poziv na politizaciju – *mogli bi reći transformaciju* – života. Želi uvesti politiku u sva područja, od primjerice, dječje fikcije do sudskih presuda. Nijedna profesija nije izuzeta. Sve moraju zadovoljiti politički test – *korektnomislećih i progresivnih*. Odvjetnici, računovođe, doktori, znanstvenici, romanopisci, novinari i poduzetnici; svi moraju proći test političke korektnosti.

U SAD-u, Lind je 2004. zapisao:

> Ideologiju koja je obuzela ameriku znamo pod zajedničkim nazivom političke korektnosti. Neki ljudi je vide kao vic. Ona to nije. Smrtno je ozbiljna. Cilj joj je promijeniti gotovo sva pravila, formalna i neformalna, i ponašanja među ljudima i institucijama. Želi promijeniti ponašanja, razmišljanja, čak i riječi koje koristimo. U značajnoj mjeri, u tome je već i uspjela.

Politička korektnost je postala uspostavljena ideologija u toj mjeri da su Desnica i Ljevica zamijenile svoje tradicionalne uloge. Desnica je tradicionalno predstavljala postojeći status quo protiv revolucionarnih napada Ljevice; ali PK Ljevica je danas toliko raširena da, kao što zapisuje Herbert Shapir:

> Desnica je branitelj intelektualne slobode protiv Ljevice koja želi zatvoriti dijalog ideja. Američka sveučilišta su danas pod dominacijom radikala.

U Britaniji, politička korektnost određuje čitav raspon zakona; o ženskim plaćama, rasnim odnosima, obrazovanju, kriminalu, discipliniranju djece, kao i gotovo svaku instituciju, društvo, poduzeća i autoritet.

Politička korektnost ima moć nad javnim servisima, od škola i bolnica do lokalnih autoriteta i centralne vlade. Politička korektnost je institucionalizirana na javnoj televiziji, ali također kontrolira i ostale medije. Raširenost PK kroz svaki kutak i pukotinu nacionalnog života, bez da je išta ostavljeno na miru, potpomogla je činjenica da ne postoji konkurentna ideologija: iako su PK ismijavali, ne postoji nijedan kontra-PK pokret. PK metodologija kontrole govora i izoliranja svojih neistomišljenika je postala izvanredno učinkovita u društvu koje se navikalo i toliko dugo uživalo slobodu govora, tako da se nije moralo boriti za nju.

Od kad je postala nacionalna ideologija, politička korektnost određuje sva pravila u raspravama, mjerilo je po kojem se sve određuje. Kada se dva stranca sastanu i pričaju o politici, potreba za odobravanjem znači da će se vjerojatno držati politički korektnih ideja, čak i ako se ne slažu sa njima. Kazna za transgresiju je toliko velika da se tek nekolicina političara ili javnih figura usuđuje reći nešto politički nekorektno. Oni koji traže prihvaćanje, poput glumaca i pjevača, automatski prihvaćaju i zastupaju politički korektna vjerovanja.

Sve što krši političku korektnost je automatski kontroverzno tako da svaka institucija koja želi biti javno prihvaćena i izbjeći kontroverze mora biti PK, a s obzirom da većina institucija želi biti prihvaćena, većina je obuzeta političkom korektnošću.

Mediji, posebno javni, drže se politički korektnih ideja u većini stvari kako bi se zaštitili od kritika. PK je ušutkala mnoge rasprave, baš kao i one koji se protive političkoj korektnosti. Najčešće pod optužbom da su neistomišljenici krivi zbog "mržnje". Amnesty International se pod vodstvom političke korektnosti pretvorio iz respektabilne organizacije za političke zarobljenika u anti-Zapadnjačku aktivističku organizaciju. Druge organizacije koje su branile slobodu govora danas postaju organizacije koje se bore protiv nje.

Politička korektnost je također stvorila atmosferu koja potiče rast organizacija i skupina za vršenje pritiska koje podržavaju i promoviraju politički korektni stav o svim pitanjima. Od *Greenpeacea* do *Amnesty Internationala*, od *Refugee Actiona* do *National Council for One Parent Families*; pojavio se ogroman nevladin sektor, koji se kreće u PK smjeru. Dan im je beskrajan publicitet od strane javnih televizija i većine novina, predstavlja ih se kao objektivne, nezavisne grupe – javna televizija ponavlja sve što takve organizacije poručuju sa takvim bespogovornim poštovanjem da to postaje zapravo opravdanje za samu priču, bez iznošenja suprotnog mišljenja, iako su takve organizacije vezane uz pojedine stranke i nemoguće ih je opisati kao politički neutralne.

Politička korektnost također uspijeva i kroz poznati princip "podjeli pa vladaj". Iako oni na politički korektnoj strani mogu sretno surađivati unatoč nekim svojim razlikama, politički nekorektni često zadovoljavaju političku korektnost tako što osuđuju ljude koji misle slično; sve kako bi pokušali ispasti manje ekstremni. Politička korektnost je toliko snažna, a krivnja po povezanosti koju promoviraju tako učinkovita, da se čak i politički nekorektni boje da ih vide zajedno.

Promjene u društvu su utjecale na rast političke korektnosti. Sve veći naglasak na emocije i osjećaje, umjesto razuma i logike, olakšao je da se PK toliko rasprostrani. Televizijska kultura potiče osobno iskustvo nad apstraktnim razmišljanjem, samim time podupire politički korektni način razmišljanja.

Politička korektnost također veže svoje vrijednosti u tkivo države putem zakona i međunarodnih ugovora koje je iznimno teško promijeniti. Različiti zakoni, povelje, konvencije i ugovori o ljudskim pravima, od UN-a do Europe i *Human Rights Act*-a, stvaraju čitav međunarodni i domaći pravni okvir koji zagovara politički korektne vrijednosti i vjerovanja, koje slijedeće vlade mogu teško promijeniti. Kada je Michael Howard, konzervativni vođa rekao da će povući Britaniju iz UN-ove konvencije o izbjeglicama, poručili su mu iz Europske Komisije kako na to nema pravo i kako će u tom slučaju Britanija završiti pred Europskim sudom pravde.

Kombinacija svih ovih faktora omogućila je da PK, jedna od najdalekosežnijih ideoloških revolucija u povijesti, doživi izuzetno brz napredak.

PS

Napisano prema The Triumph of Political Correctness. Postoji još puno toga što bi se moglo spomenuti, ali možda nekom drugom prilikom. Koga zanima, može pročitati i poglavlja (.pdf); The Benefits of Political Correctness, The Drawbacks of Political Correctness, How Political Correctness Affects Policies, The Trouble with Discrimination, The Dissidents from Political Correctness, How Political Correctness can be Defeated.

***

Nešto drugačiji pristup problemu, knjiga Thought Prison: the fundamental nature of Political Correctness, autora Brucea G Charltona. (Knjiga je objavljena u blog formatu, nije

se baš lagano snaći, ctrl+f pomaže).

Izdvojio sam samo par razmišljanja:

> PK je stvar političke ljevice po svom podrijetlu i sadržaju, ali ju je kroz posljednja desetljeća prihvatila i glavna struja Desnice i Centra. Dakle politička korektnost predstavlja trijumf Ljevice.
>
> Unatoč tome, politička korektnost očito krši i zdrav razum i logiku, destruktivna je prema svemu što je dobro, ljepo i istinito. [...]
>
> Politička korektnost očito dominira u jezgri svog političkog teritorija, javnoj administraciji (javne usluge), zakonodavstvu, obrazovanju i (posebno!) masovnim medijima. Ali PK također značajno oblikuje sve ostalo: vanjsku politiku, vojsku, policiju, ekonomiju, zdravstvo, i osobni život: udvaranje, prijateljstvo, pa čak i obiteljski život.
>
> Dakle politička korektnost je objektivno totalitarna. Drugim riječima, sveobuhvatno prisilna prema duhu i tijelu, protiv ljudskog djelovanja: protiv duše.
>
> Baš kao i grublji totalitarizmi dvadesetog stoljeća, PK je stvorila populaciju koja živi u strahu: strahu od osuđivanja i gubitka svega - strahu od počinjenja (ili tek optužbe za počinjenje*) zločina misli*, ili optužbe za mržnju, nešto od čega se ne možete obraniti; strahu od sankcija koje su u rasponu od društvenog izopćenja, gubitka posla, financijskih kazni, sve do izravnog nasilja i zatvora.

Indoctrinate U - Politička korektnost i američka sveučilišta

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/indoctrinate-u-politicka-korektnost-i.html

Dokumentarac *Indoctrinate U* istražuje političku cenzuru na sveučilištima SAD-a, bavi se temama jednakosti i pravednosti, ideološkog konformizma i političke korektnosti.

trailer (yt)

***

Jonathan Haidt, profesor psihologije, u posljednje vrijeme je poznat zbog svoje knjige The Righteous Mind u kojoj opisuje razliku između konzervativaca i liberala. U nastavku sam izdvojio dio govora *The bright future of post-partisan social psychology* kojeg je održao na skupu socijalnih psihologa.

Je li socijalna psihologija plemenska moralna zajednica?

Je li socijalna psihologija postala Plemenska Moralna Zajednica? Jesmo li zajednica koju zajedno vežu liberalne vrijednosti, zasljepljujući nas na svako otkriće koje ugrožava naše svete vrijednosti? Vjerujem da je odgovor da, i navest ću tri stvari kako bi podržao tu tvrdnju.

1. Imamo tabue i opasne zone

Mi socijalni psiholozi smo vrlo dobri u propitivanju kauzalnih teorija drugih psihologa; ako netko opiše fenomen i predloži kauzalno objašnjenje, mi ostali ćemo odmah osmisliti pet alternativnih kauzalnih objašnjenja, zajedno sa pet kontrolnih uvjeta kako bi isključili te alternative. Navedeno ne vrijedi kada govorimo o određenim problemima. Takvi problemi ograničavaju naše razmišljanje, onemogućuju nam da osmislimo alternativne hipoteze. Preopasno je za mene da razrađujem primjere; samo ću vas podsjetiti na poznati slučaj Larry Summersa koji je objašnjavao zašto su muškarci zastupljeniji u području matematike i prirodnih znanosti na najboljim sveučilištima.

U jednoj od hipotezi, naveo je kako postoji razliku u standardnoj devijaciji IQ rezultata između muškaraca i žena. Nije rekao da su muškarci pametniji, nije rekao da muškarci imaju viši IQ. Samo je spomenuo poznatu činjenicu kako je varijanca muških rezultata veća, odnosno kako postoji više muškaraca koji su na dnu, i muškaraca koji su na vrhu po rezultatima. Može li to objasniti zašto u samom vrhu ima manje žena? Čini se kao dobra hipoteza koju bi vrijedilo istražiti, ali ako ste u našem području, ta hipoteza nije dopuštena. Radi se o svetogrđu.

Okrivljuje žrtve, umjesto moćne. Bijes koji je uslijedio je doveo do njegove ostavke na mjesto predsjednika Harvarda. Mi psiholozi smo se trebali pobuniti. Trebali smo braniti njegovo pravo da slobodno razmišlja.

2. Statistički nemoguć nedostatak raznolikosti

Druga stvar je statistički nevjerojatan nedostatak raznolikosti. U američkoj javnosti 40% ljudi se izjašnjava konzervativcima, a 20% liberalima; dakle udio je 2 naprema 1, koliki je u socijalnoj psihologiji? Kako bih počeo svoj izračun odlučio sam guglati frazu "liberalni socijalni psiholog", dobio sam 2740 rezultata, kada sam promijenio u "konzervativni", dobio sam 3 rezultata. Izgleda kako je omjer 1000 naprema jedan, ali je zapravo omjer veći jer je prvi rezultat za konzervativce sa stranice na kojoj netko spominje kako je njegov otac bio jedini konzervativni socijalni psiholog, drugi rezultat je tipografska pogreška, a treći rezultat je konzervativni bloger koji se žali kako je udio konzervativnih socijalnih psihologa statistički beznačajan. Dakle google nije pronašao niti jednog konzervativnog socijalnog psihologa.

Zatim sam odlučio provesti kratko istraživanje, poslao sam mail tridesetorici socijalnih psihologa koje poznajem, na svim raznima, od profesora do studenata. Pitao sam ih :"Možete li odgovoriti sa popisom socijalnih psihologa za koje vjerujete da su politički konzervativni?" Par puta je spomenuto 4 imena, ali svako je ime popraćeno sa sumnjom poput; "Nisam siguran, ali je radio sa Philom Tetlockom", tako da neću spominjati ničija imena. Još je jedan psiholog dobio 2, a drugi po 3 glasa, ali najčešće sam dobivao "ne mogu se sjetiti nijednog konzervativca". Na kraju je ispalo da postoji slaganje oko toga da je Phil Tetlock konzervativac. Dakle rezultati su tu, imamo konzervativca. Onaj konzervativni bloger je bio u krivu. Zar ne?

Pa, ne baš. Pisao sam Philu kako bi ga pitao je li istina, kako se vjeruje, da je konzervativac. Odgovorio mi je na svoj karakteristični način i rekao "Imam poprilično kompleksni (vrijednosno-pluralistički) skup preferencija tako da etiketiranje mene kao liberala ili konzervativca ili libertarijanca ili čak umjerenog nije baš informativno."

Odlučio sam još malo potražiti kako bih pronašao nekog konzervativnog socijalnog psihologa, i pronašao sam ga. Rick McCauley, sa Bryn Mawr Collegea. Rick je jedini socijalni psiholog kojeg poznajem da javno priznaje kako je politički konzervativan.

Iznimno sam sretan što poznajem Ricka, kada sam ga prvi put upoznao bio sam sumnjičav prema njemu. Čuo sam da je konzervativac, trebalo mi je vremena kako bih ga osobno upoznao i prestao sumnjati. Prije toga nikada nisam upoznao stvarnog konzervativnog profesora, trebalo mi je vremena da shvatim koliko je vrijedno čuti nekoga sa drugačijim razmišljanjem. Rick je jedan od vodećih stručnjaka za psihologiju terorizma. Siguran sam da su mnogi njegovi uvidi mogući zato što je izvan liberalnog razmišljanja.

Ali on ne može biti jedini konzervativac u socijalnoj psihologiji. Da održimo anketu pronašli bi barem pet posto? Pa, u ovoj prostoriji se nalazi najbolji uzorak socijalnih psihologa koje ćemo ikada pronaći, probajmo. Ovdje ima oko tisuću ljudi, trebali bi onda pronaći oko 50 konzervativaca, to bi bilo 5 posto. Molim vas da podignete ruku, kako bi opisali svoju političku

orijentaciju? Među četiri opcije, koju bi izabrali? Koliko vas bi se opisalo liberalnim, ili lijevo od centra? [većina ruku se podigla, procjena je oko 80% do 90% publike] Koliko vas bi se opisalo u centru, ili umjereno?[otprilike dvadesetak ruku se podiglo] Koliko vas bi se opisalo kao libertarijanci? [podiglo se dvanaest ruku] Koliko vas bi se opisalo kao konzervativci, ili desno od centra? [Podiglo se točno tri ruke.]

Kao što možete vidjeti, nemamo niti blizu 50 konzervativaca, točniji broj je oko 0.3%. Dakle omjer liberala prema konzervativcima je oko 800 prema 3, odnosno 266 prema 1. Dakle govornik prije mene je bio u pravu kada je rekao: "Dobar sam liberal, baš kao i svaki drugi socijalni psiholog kojeg poznajem."

Naravno, postoji puno razloga zašto konzervativci nisu toliko zastupljeni u socijalnoj psihologiji, većina njih nema veze sa diskriminacijom ili neprijateljskom atmosferom. [..] Ali omjer od dvjesto ili tristo prema jedan, u državi gdje je inače omjer jedan prema dva? Kada pronađemo neko radno mjesto u kojem žene ili manjine zauzimaju trećinu ili četvrtinu odmah zaključujemo kako se radi o dokazu diskriminacije. Ukoliko ne možemo pronaći dokaz za eksplicitnu diskriminaciju, pretpostavimo kako postoji neprijateljska klima koja obeshrabruje te skupine od ulaska.

Tvrdim kako podzastupljenost konzervativaca u socijalnoj psihologiji, i to za faktor od nekoliko stotina, predstavlja dokaz kako smo plemenska moralna zajednica koja aktivno obeshrabruje konzervativce od ulaska.

3. Pritajeni konzervativci

[... *Nisam prevodio, ukratko; neki ne-liberali, osim straha od izjašnjavanja, smatraju kako neke svoje rezultate ne bi mogli objaviti ukoliko se ne bi sviđali recenzentima* ...]

Ovako se zamišljamo: Mi socijalni psiholozi smo supertolerantni slobodni mislitelji. Slavimo raznolikost i nekonformizam. Hrabro slijedimo puteve kojima nas vodi znanost, neovisno o tome koga uvrijedimo. Stalo nam je samo do istine!

No u stvarnosti smo plemenska moralna zajednica. U prilog toj tvrdnji, dao sam tri argumenta. Tvrdim, zato što imamo svete vrijednosti osim istine, imamo tabue koji ograničavaju naše razmišljanje; nemamo gotovo nikakvu moralnu/političku raznolikost; stvorili smo neprijateljsku klimu za studente koji ne dijele te svete vrijednosti. Ako su ove tvrdnje točne, onda je potrebno da pokrenemo ozbiljnu raspravu o tome kako popraviti stvari.

PS

I ranije sam objavio neka razmišljanja o ovom pitanju;

Kako je politička korektnost sredila Poljakovića

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/kako-je-politicka-korektnost-sredila.html

Čak i onima koji nikada prije nisu čuli za profesora Poljakovića, odnedavno je poznato, i zapravo je zahvaljujući trudu medija to jedino što je poznato o njemu, kako je "homofob". Nakon što je izrazio svoja razmišljanja oko moralnosti homoseksualnog čina, uslijedio je niz medijskih napada na njega. Vjerujem da je svatko od nas iz toga naučio lekciju – samo netko tko nema što izgubiti si može dopustiti raspravljati o takvim stvarima.

Pretražujući internetom možete pronaći niz naslova i članaka koji govore o "šokantom" predavanju, "homofobiji, "mržnji" i "diskriminaciji". Takvi izrazi su potrebni jer je potrebno ugušiti svaku raspravu, pokopati legitimno pitanje pod hrpom politički korektnog žargona. Cilj je uništiti, ili barem odbaciti, samo pitanje moralnosti homoseksualnih praksi. Ono što mediji zapravo poručuju je da se svako protivljenje takvim praksama može javiti samo zbog iracionalnog straha - fobije. Drugim riječima, ne može postojati racionalno utemeljeno protivljenje homoseksualnim praksama. Svatko tko iznosi svoje razmišljanje o moralnosti nekog ponašanja, u ovom slučaju homoseksualnog čina, postaje kriv zbog "govora mržnje" i "poziva na diskriminacije", dvije optužbe od kojih se nemoguće obraniti i kojim optužitelji zapravo žele poručiti "ne zanima nas pitanje moralnost, radit ćemo što god želimo, a vas ćemo ušutkati".

Čitajući te članke, ono što svatko može primijetiti je činjenica da svi objašnjavaju kako je profesor Poljaković dao politički nekorektne izjave, ali nitko nije odgovorio i nitko nije objasnio što je činjenično nekorektno u ponuđenim argumentima. Mediji "šokirani" objašnjavaju kako su njegove izjave politički nekorektne i zbog toga je nužno ukloniti Poljakovića sa njegovog radnog mjesta. U tome su i uspjeli, ukoliko niste upoznati, profesor Poljaković je trenutno pod suspenzijom te mu je zabranjeno držati predavanja, (i smanjena mu je plaća), i koliko sam upoznat, trenutno se čeka konačna odluka koja može rezultirati i otkazom - otkazom jer je na jednoj tribini imao politički nekorektno izlaganje.

Nisam upoznat sa svim argumentima i izjavama profesora Poljakovića, ali jedne novine u naslovu iznose podatak kako je usporedio, govoreći o braku, homoseksualnost sa zoofilijom. Svima nam je jasno kako je taj argument politički nekorektan, ali moramo se zapitati je li taj argument i činjenično, odnosno logički nekorektan.

Usporedba "istospolnog braka" sa "zoofilnim brakom" je dosta česta, i zagovornici istospolnih brakova (pod uvjetom da su protiv zoofilnog braka) će reći da se radi samo o takozvanoj "slippery slope" zabludi – zabluda kada inzistirate da će X neizbježno dovesti

do Y, ali kada takva nužna veza između X i Y nije utvrđena. Dakle protivnik argumenta tvrdi kako je Poljaković rekao nešto poput;

> Ukoliko omogućimo brak (ili vezu) dvoje ljudi istog spola, onda ćemo za par godina dopustiti poligamiju i incest, a nakon toga je samo nebo granica – "brakovi" između ljudi i životinja, živih ljudi i tijela preminulih, i tko zna što još!

Takav argument se odbacuje jer je navodno paranoičan i neutemeljen, jer očito je da osoba koja se zalaže za "istospolni brak" može biti protiv ostalih navedenih stvari. Ali zapravo to nije argument kojeg je Poljaković dao. Koliko sam shvatio, on se ne oslanja na *"slippery slope"* argument, nego na *reductio ad absurdum* argument. Tu poziciju možemo opisati ovako;

> Branitelji "istospolnih brakova" tvrde da je u braku doista važno samo da su partneri međusobno predani(I). Također tvrde kako je brak stvar konvencija i nije utemeljen u prirodnom poretku stvari tako da je na nama da odlučimo što je brak s obzirom na promjenjive standarde(II). No, s obzirom na prvu pretpostavku, ne postoji način da dosljedno isključite legitimnost poligamnih ili incestuoznih brakova; a s obzirom na drugu pretpostavku, ne postoji način na koji zagovornici mogu inzistirati, u principu, na temelju svog kriterija "predanja partnera" kako bi isključili "brakove" između ljudi i životinja, živih ljudi i tijela preminulih, ili bilo kojoj drugoj kombinaciji koju netko poželi prozvati "brakom". Može se uvijek tvrditi kako je kriterij "predanja" proizvoljan i podložan osporavanju kao i heteroseksualni kriterij. Ipak, branitelji "istospolnih brakova" također tvrde kako se protive tim drugim oblicima "brakova". Dakle, njihova pozicija je nekoherentna.

Branitelji "istospolnih brakova" mogu dati različite odgovore na ovakvu vrstu argumenata, ali ne mogu opravdano reći kako je dani argument stvar zablude; *reductio ad absurdum* je savršeno respektabilan oblik argumenta. (Dodatno, Poljaković može tvrditi kako će "istospolni brakovi" u praksi dovesti do drugačijih oblika "brakova", ali niti to ne bi bila "slippery slope" zabluda, jer *reductio* argument nudi razlog za razmišljanje kako će takve veze dovesti do drugih stvari.)

Dakle argument profesora Poljakovića je valjan i ispravan. Naravno, da argument i je nevaljan, to ne bi značilo da bi ga trebalo suspendirati sa radnog mjesta - svakodnevno slušamo naše "filozofe" koji po medijima daju nevaljale argumente o različitim pitanjima, neki od njih se tiču i zagovaranja "istospolnih brakova", pa se nitko ne buni kakvi to ljudi predaju filozofiju. (Moguće da profesor Poljaković nije predstavio argument u obliku kojeg sam ga ja ovdje izložio, ali da bi pokazali da je argument nevaljao nije dovoljno pokazati da postoji mogući oblik argumenta koji je nevaljao.)

Jedna od zamjerki koje sam čuo je da on kao jezikoslovac nema što komentirati politički korektne fenomene u društvu; kao što sam više puta pisao (Vokabular Ljevice, Lingvistički vandalizam i Homofobija, Politička Korektnost i jezik), vjerojatno najbitnije područje destruktivnog djelovanja političke korektnosti je jezik, što je posebno vidljivo po pitanju "braka", tako da zamjerke te vrste protiv njega nemaju previše snage.

***

Danas je rašireno (i u filozofiji i popularno) shvaćanje seksualnog ponašanja prema kojem bi se trebali voditi samo principom seksualne privlačnosti i principom sentimenta; Seksualna privlačnost koja je vrsta životinjske stvari u nama i sentiment koja je ljudska stvar. Iz takvog razmišljanja proizlazi relativno jednostavan argument kako su seksualna privlačnost i ljubav odrednice ljudske sreće i stoga ih treba konzumirati tamo gdje se iskreno (i s pristankom) osjećaju. Argument nema nikakve veze s obitelji, ili djecom; a s obzirom da nitko ne bira tko (ili što) će ga privlačiti, ima veze sa svakim oblikom odnosa u kojem postoji pristanak – što onda uključuje i različite oblike zajednica koje su, za sada, većini ljudi neprihvatljive.

Uvjeriti nekog u problematičnost takvog pristupa bi zahtijevalo jednu dulju raspravu, ali mislim da bi problematičnost suspenzije profesora Poljakovića (jer je postavio pitanja, odnosno ponudio argumente protiv moralnosti takvog pristupa) trebala biti očita, čak i onima koji se ne slažu s njime.

PS

Zatrovan političkom korektnošću moram reći kako sam naišao na određene izjave profesora Poljakovića sa kojima se ne slažem (ne čini mi se kao ispravan pristup problemu); sama prosudba moralnosti homoseksualnog čina nije vezana uz neke stvari o kojima je pisao tako da u taj dio ne bih ulazio. Za svaki slučaj, idem isprati usta sa čvarcima i velebitskim, kako bih spriječio daljnju infekciju političkom korektnošću.

Raznolikost, podijeljenost i mentalitet kvota

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/raznolikost-podijeljenost-i-mentalitet.html

Liberali naglašavaju vrijednost raznolikosti, i za to postoji određeno opravdanje. Puno vrsta raznolikosti je dobro; primjerice kulinarska, glazbena, ili umjetnička raznolikost. Bioraznolikost je također dobra. Raznolikost provjerljivih hipoteza je bitna za znanstveni napredak; ali nijedna razumna osoba ne cijeni raznolikost samu po sebi. Maksimalno raznoliko društvo bi uključivalo svodnike, kurve, narkomane, pedofile, bankare, prodavače osiguranja, sportaše, časne, slastičare, pekare... Shvaćate što želim reći. Zar stvarno želite vrtić između striptiz bara i amaterskog laboratorija za proizvodnju droge? Samo neke vrste raznolikosti su vrijedne. Raznolikost koja je korisna pretpostavlja princip jedinstva koji kontrolira raznolikost. Raznolikost treba balansirati vrijednošću jedinstva – vrijednost koja zaslužuje naše poštovanje.

Primjerice, možete cijeniti susjedstvu u kojem postoji raznolikost restorana (turski, francuski, kineski...) ali samo ako su dobri restorani. Raznolikost koja uključuje elitne restorane, nehigijenske rupetine i otrovne slastičarnice nije raznolikost koju ćete cijeniti. Raznolikost kvalitete nije vrijednost. Može vam se sviđati fakultet koji nudi niz raznolikih tečajeva, ali velika raznolikost sposobnosti predavača nije nešto što želite. Raznolikost koju ne kontrolira konkurentna vrijednost jedinstva dovodi do podijeljenosti. Zbog toga ne možete "slaviti raznolikost" ukoliko niste spremni "slaviti jedinstvo".

Razna sveučilišta citiraju podatke o zastupljenosti pojedinih skupina i traže otvaranje novih radnih mjesta sa ciljem privlačenja kandidata kako bi popravili statistiku. Ono čemu trebaju težiti je da profesori budu ujedinjeni u izvrsnosti. Cilj bi trebao zaposliti najbolje ljude neovisno o rasi ili spolu. Praćenje tog cilja možda hoće, možda neće, dovesti do toga da određene manjine budu "podzstupljene" ili "nadzastupljene", ali to su riječi koje trebamo koristi oprezno. Zar bi trebale imati normativno značenje? Ukoliko su židovi zastupljeni u omjeru u kojem su zastupljeni u općoj populaciji zašto bi to bio dobar rezultat? Ako je zastupljenost neke skupine manja nego u općoj populaciji zašto je to loš rezultat? Zašto nekritički prihvatiti mentalitet kvota?

***

Gornji tekst napisan prema razmišljanjima filozofa Vallicelle (Diversity and the Quota Mentality, Diversity and Divisiveness) iako spominje (američku) akademiju, istu stvar možemo primijeniti za sve pozicije u društvu. Ovih dana se spominju "ženske" kvote na izbornim listama, prepustit ću nekom drugome da se pozabavi s tim pitanjem, ali primijetio sam da se hns nedavno pohvalio kako ima tri ministrice, i tu je hvaljenju bio

kraj. Nisu objasnili, ili barem mediji nisu prenijeli taj dio, što su te ministrice učinile, što ih razlikuje od muškaraca, odnosno zašto je njihov spol bitan, što ta informacija donosi prosječnom biraču, ili zašto do sada biračice nisu birale samo žene.

Naravno, unutar iste stranke očekujemo slična razmišljanja, ali valjda očekujemo i da će biti ujedinjeni nekom kvalitetom, ako žene, ili muškarci, dobrovoljno ne žele sudjelovati u politici koji je smisao postavljanja lošijih kandidata samo zato da bi zadovoljili kvote. (Unatoč tome, nadam se kako će žene poslušati poziv na uključivanje u politiku, zamislite sreću hns-a kada bi se saborske klupe popunile ženama sa slike.)

Žene u politici - ljevičari ih obožavaju!

Fenomen raznolikosti komentira:
Thomas Sowell - Diversity.
Thomas Sowell Dismantles Feminism and Racialism in under 5 Minutes

***

Jedina vrsta raznolikosti koju liberali zagovaraju je politički korektna raznolikost. Oni zapravo nisu zainteresirani za raznolikost ili neslaganje ili uljudnost. Oni preuzimaju te pojmove i koriste ih kako žele. Misle kako posjeduju ove vrijednosti. Kao što piše Hanson (via mf).

> Primjerice sveučilište može istaknuti svoju "bogatu raznolikost" naglašavajući svoje gay studente, studentice, arapske i korejske studente – unatoč tome što svi mogu dolaziti iz vrlo bogatih obitelji i sličnog podrijetla. Takva raznolikost je "kozmetička", može je se vidjeti okom – boja kože, spol i slično, nije unutarnja i temeljena na razlikama u političkoj ideologiji ili vrijednostima. Sveučilišta ne brinu što među njihovim studentima ima malo mormona, libertarijanaca, ili vojnih kadeta; ako studenti izgledaju raznoliko, ali imaju identična politička i socijalna mišljenja, za njih su raznoliki.

Kulturni relativizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/kulturni-relativizam.html

Često možete čuti argument;

> **Zato što su vrijednosti relativne, pogrešno je nametati svoje vrijednosti drugima.**

Ali ako su vrijednosti relativne, a među mojim vrijednostima je i vrijednost podučavanja drugih o ispravnom načinu življenja, onda i nametanje mojih vrijednosti drugima mora biti opravdano. Koje bolje opravdanje bih mogao imati? Da bi nametanje mojih vrijednosti bilo pogrešno, *nametanje-vrijednosti* bi trebala biti nerelativna nevrijednost. Ali ako postoji barem jedna vrijednost ili nevrijednost koja nije relativna, onda je kulturni relativizam pogrešan.

Iz toga je vidljivo kako je relativistu teško biti dosljedan. Dosljedni relativist ne može reći da je nametanje nečijih vrijednosti drugima pogrešno; on može samo reći kako je unutar njegove strukture vrijednosti pogrešno nametanje nečijih vrijednosti drugima. Ali mora dopustiti mogućnost da postoje drugi za koje je nametanje vrijednosti ispravna stvar.

***

Autor ovog kratkog razmišljanja je filozof Vallicella. Mislim da sjajno opisuje problem, posredno potvrđuje razmišljanje kako bi trenutne trendove u svijetu bolje opisali izrazom "diktatura liberalizma", nego "diktatura relativizma". *(Trebamo tolerirati sva razmišljanja, ali samo ako se pokore liberalnim spornim konceptima pravde)*

***

> ***Autor koji tvrdi kako ne postoje istine, ili da su sve istine 'tek relativne' izaziva Vas da mu ne vjerujte. Ni nemojte.***

> Roger Scruton

Poroci i vrline, progresivci i konzervativci

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/poroci-i-vrline-progresivci-i.html

> Za konzervativce, vrline koje hvali naša liberalna elita predstavlja poroke koji potkopavaju društvo. Ono što liberal vidi kao toleranciju, konzervativac vidi kao suučesništvo u nedjelu; ono što liberal vidi kao suosjećanje za slabe i potrebite, konzervativac vidi kao nagrađivanje neodgovornog ponašanja. Vanbračna djeca, ovisnost o državnoj pomoći, razvodi i raspad braka, čak i porast zlouporabe droga i kriminal su za konzervativca upravo ono što morate očekivati kada moralne dužnosti prepustite sentimentalnom moralu. Kada se svaki pokušaj uvođenja standarda smatra oblikom diskriminacije, kada je jedini odgovor na društvene promašaje povećati prava i smanjiti odgovornosti onih čija djela su i uzrokovala te promašaje, i kada najveći grijeh predstavlja grijeh neodobravanja, je li onda iznenađujuće što se društvo počinje raspadati? Liberalu paše kada oplakujete socijalnu katastrofu određenih područja, ali ako se svaki pokušaj da kažete istinu prozove rasističkim, seksističkim, ili osuđujućim, kako je moguće promijeniti situaciju?

Roger Scruton

Iako se gornji citat, za sada, ne može potpuno primijeniti na našu situaciju, mislim da naglašava bitnu stvar; razliku razmišljanja konzervativaca i liberala - poroci konzervativaca su vrline liberala, podsjetilo me to na jedno razmišljanje Charltona koju u *False opposites in political correctness: e.g. Love, Hate, Fear, Pity, Disgust* kaže;

> Ovo je samo jedan od aspekata opće zloupotrebe jezika, ali je nevjerojatno kako liberali/politički korektni podmeću svojim neprijateljima stavove koji su lažna suprotnost stavovima Ljevice.
>
> Primjerice, postoje različite skupine, često "skupine žrtava" prema kojima PK iskazuje Ljubav i Divljenje.
>
> Podmeću neprijateljima ono što smatraju suprotnošću Ljubavi i Divljenja, prema njima to su Strah i Mržnja – zbog toga podmeću "x"-fobije kako bi opisali one koji nisu PK.

[... bgc razrađuje temu i opisuje razliku između emocija koje ljevičari miješaju (imaju drugačiju biološku funkciju i aktiviraju različite dijelove mozga). U nastavku zaključak, (prevodio sam *pride* kao "ponos", iako bi bilo točnije da sam prevodio kao "oholost") ...]

> Ali suprotnost Ljubavi nije mržnja nego Ponos.
>
> Ljevičarska pogreška pretpostavljanja kako je nasuprot Ljubavi Mržnja stoga radi daljnju štetu prikrivanja smrtnog grijeha Ponosa; i Ponos postaje – za Ljevicu – vrlina.
>
> Razmislite o tome: najveći kršćanski grijeh je pretvoren u Ljevičarsku vrlinu.

***

Inače, (početni) Scrutonov citat je iz eseja: Decencies for Skeptics. Izdvojio sam još samo završni dio;

> Konzervativci u americi se počinju suočavati sa ovim pitanjima, iako ih možda ne definiraju u religijskim terminima, počinju prepoznavati štetu učinjenu od strane liberalnih predrasude prema živima i njihovim "pravima". Znaju da kriminal, droge, vanbračnost, i razvod proizlaze iz jednog uzroka: nemogućnosti da prepoznate obveze koje su jače od želje.
>
> Ali također znaju da stare religije neće biti učinkovite protiv tih stvari, dakle umjesto da se povlače od Prosvjetiteljstva, konzervativci bi se trebali suočiti sa liberalnim idejama na njihovom terenu. Pravo pitanje nije "kako opravdati autoritet?" nego "Kako opravdati prava?" Možda prava ne postoje; i možda je cijela ideja jednakosti iluzija. Ukoliko je to istina, onda je liberalna pretpostavka moralne i intelektualne superiornosti pogrešna. Suočeni smo sa sukobom ne između prosvjetiteljstva i predrasuda nego između dvije vrsti predrasuda. Konzervativna pozicija bi bila podržati predrasude običnih ljudi. Liberali će prezirati takvu poziciju, jer predrasude prosvijećenih ljudi se nikada ne čine kao predrasude onima koji ih imaju; ali prezir liberala je nešto što konzervativci moraju naučiti podnositi.

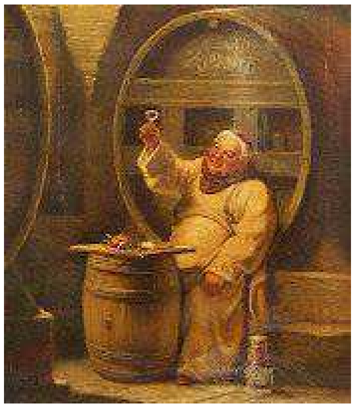
Da podsjetim na stariji post Predrasude prema predrasudama.

Ne dajte svoju bocu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/ne-dajte-svoju-bocu.html

Ignorirajte zdravstvene fašiste - pijenje je stvar osobnog izbora.

Sophie Scruton je počela zadavati probleme svom mužu u području pijenja. Pozvao sam se na profesionalnu odgovornost, svoju dužnost kao *Cellarariusa* socijalističkog establišmenta, potrebu da ohrabrujem kreposnu potrošnju – *prava količina u pravoj prilici prave kvalitete i pri pravom razmišljanju* – potrebu da zauzmem principijelan stav protiv Islama; ali od toga nema koristi. Zgrabi bocu koja stoji pokraj mog tanjura te ju postavi na suprotni kraj stola. Je li to pravedno, pitam je. Od kada ti zagovaraš pravednost, njen je protuudarac. Tek kada priznam poraz, napuni čašu, podsjećajući me na opasnosti ovisnosti.

Zbog toga se svakog dana podsjetim na taj koncept, od kojeg su tisuće zdravstvenih fašista napravile svoje karijere. Postoji li stvarno nešto poput ovisnosti? Je li moje habitualno pijenje primjer ovisnosti? I ako ovisnost postoji, tko je odgovoran za njeno sprečavanje?

Samo posljednje pitanje ima odgovor. U modi je kriviti one koji imaju profit od alkohola, duhana, bezalkoholnih bića i hamburgera koje smo navikli konzumirati. Radi se o jednoj od onih nepravdi protiv kojih se srce starog konzervativca buni. Samo ste vi odgovorni za ono što dobrovoljno konzumirate, progoniti ponuđača znači preokrenuti moralnost cijelog pitanja, poput američkih porota koje odlučuju o velikim odštetama protiv nevinih kompanija, samo zato što je optuženik bogat, a tužitelj siromašan.

Postoji li nešto što možemo nazvati ovisnošću? Ponekad vitalni dijelovi metabolizma postanu ovisni o drogi. To se događa sa alkoholičarima i narkomanima, i zato osjećaju bolne simptome kada se smanjuje udio droge.

Ali moja želja za jednom ili dvije čaše uz večeru je drugačija. Nije oblik ovisnosti. Pokazuje slabost volje, sebičnost, neodgovornost. Trebalo bi me kazniti zbog toga, i koliko joj blaga narav dopušta, Sophie to i čini. Ali mogu prestati bez ikakvog učinka opasnog za život i bez ikakvih pravih problema. Ne treba mi čaša za kojom žeđam na kraju svakog dana, a svaka šteta koju prouzrokuje je moja vlastita krivnja.

Ukoliko se čvrsto ne držimo ovih jednostavnih istina naš cijeli moral se okrene naopačke. Opisivanje pijenja, u habitualnom obliku, kao ovisnosti, može se primijeniti i za televiziju, pornografiju i surfanje internetom. Ali sve su to poroci kojih smo se slobodni odreći.

Zadovoljno ću prihvatiti da me okrivite zbog mog pijenja, jer i ja želim okriviti one koji vise za televizorom. Želim reći kako je njihova krivnja što su postali ometeni, solipsistički i otupljeni. Zauvijek ću se odreći svog pijenja ako svi ostali ugase svoje televizore. Znači da nema straha za moju naviku.

***

Izvorni članak je Don't lose your bottle, autor filozof Roger Scruton. S obzirom da je spomenuo Islam, u nastavku opis jedne od razlika, prema Scrutonu, između zapadne i islamske civilizacije; (*Scruton-izing the West* za kratki pregled razlika).

> Sve me to dovodi do ...[sedme] konačne i kritične točke razdvajanja između Zapadnih i islamskih zajednica [alkohola]. Živimo u društvu stranaca koji se brzo udružuju i toleriraju međusobne razlike. ... Neprestano kreativnom u oblikovanju udruženja i institucija koje omogućuju ljudima da žive sa svim svojim razlikama bez da se narušava mir; bez potrebe za intimnošću, bratstvom ili plemenskim odanostima... Što omogućuje da živimo tako? Postoji jednostavan odgovor – piće. Ono što Kuran obećava u raju, ali zabranjuje ovdje, nužno je mazivo zapadnog stroja. ... Naravno, islamska društva imaju svoje načine stvaranja prolaznih udruženja; pušenje nargile, kavane i tradicionalne kupelji... Ali ovi oblici udruživanja su oblici povlačenja od javnih poslova u mirno okružje. Piće ima suprotni učinak: Spaja strance zajedno u stanju kontrolirane agresije, sposobne i spremne za svaki posao koja može nastati kao rezultat trenutnog razgovora.

Jedan stariji post; Izgubljeno umijeće katoličkog opijanja

Brak – zavjet ili ugovor?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/brak-zavjet-ili-ugovor.html

Naravno da je bitno što drugi misle, a nama je bilo potrebno njihovo prihvaćanje. Mali, tajni događaj u matičnom uredu, žurno proveden kao kakva nedopuštena afera, ne bi poslužio našim potrebama. Upravo suprotno, činilo bi se kao priznanje kako nas naše godine toliko dijele da činimo strašnu pogrešku. Potrebno je uključiti druge u naš poduhvat, kako bi se povezali, ne samo privatno, nego i javno. Ceremonije otkupljuju. Podižu privatni poduhvat prema javnoj potvrdi.

Moderna društva pretvaraju brak u vrstu ugovora. Vidljivo je to iz prljavih razvoda tajkuna i pop zvijezdi, a izričito se navodi u uvjetima "predbračnog ugovora" kojim atraktivna žena prodaje svoje tijelo po napuhanoj cijeni, a muškarac osigurava svoju preostalu imovinu od njenog daljnjeg uzurpiranja. Prema takvom sporazumu, brak postaje priprema za razvod, ugovor između dvoje ljudi o kratkotrajnom međusobnom iskorištavanju.

Iznenađujuće, upravo je veliki Immanuel Kant pripremio svijet na ovakvo razmišljanje, opisao je brak, tmurnim jezikom, kao "ugovor o uzajamnom korištenju seksualnih organa." Ali Kant se nikada nije ženio, a njegovu herezu je uskoro ispravio Hegel - koji se ženio. Prema Hegelu, brak je "stvarna povezanost". Počinje kao ugovor, ali radi se ugovoru koji nadilazi ugovor, poništavajući razdvojenost stranaka.

Hegelovo razmišljanje se može jednostavnije objasniti. Brak je okružen moralnim, pravnim i religioznim zabranima upravo zato što se ne radi o ugovoru nego zavjetu. Ugovori imaju uvjete i prestaju vrijediti kada se ti uvjeti ispune ili kada stranke odluče da ih se odriču. Vezuju nas uz zemaljski svijet, i ovise o prolaznim ljudskim apetitima. Zavjeti nemaju uvijete, i ne možete ih opravdano prekršiti. Oni su "zauvijek"; zavjetovajući se, stavljate se van vremena i promjena, u stanje duhovnog zajedništva, koje se može provesti u djelo ovdje i sada, ali također je smješteno iznad i izvan svijeta propadajućih stvari. Naša sposobnost zavjetovanja je dio velikog čuda ljudske slobode; i kada se prestajemo zavjetovati, osiromašujemo naše živote lišavajući ih trajnih predanosti.

[...]

Svojim bračnim zavjetima, Sophie i ja smo pokušali učiniti istu stvar [djeca pokušavaju biti dopadljiva i živjeti u jedinoj sigurnosti koju naš život pruža]. Bili smo svjesni hirovitosti ljudske životinje; znali smo da će bračni život biti ispunjen iskušenjima i frustracijama; ali smo također znali kako navedene stvari nisu jedina stvarnost. Postajemo u cijelosti

humani kada nam je cilj postati više od čovjeka; upravo živeći u svjetlu ideala živimo sa svojim nesavršenostima. To je pravi razlog zašto se zavjet nikada ne može reducirati na ugovor: zavjet je obećanje prema idealnom svjetlu u vama; ugovor se potpisuje od strane vaše (samo-*zainteresirane)* sjene.

Autor ovog (dijela) eseja je filozof Scruton. Puno je pisao o braku, npr. Sacrilege and Sacrament, ali u ovom eseju opisuje vlastito iskustvo što mi se učinilo zanimljivije.

***

Inače, naišao sam na predavanje filozofa Johna Haldena pod nazivom Love, sex and marriage in liberal societies(Prošlo je nešto vremena od mog gledanja; mislim da u prvih dvadeset minuta nije toliko zanimljivo, ali kasnije analizira društveni inženjering, odnos države i obitelji, ideje poput one da bi roditelji trebali imati licence za djecu, demografske promijene u europi i posljedice, i ostale zanimljive stvari koje se događaju u filozofiji i svijetu.) Održano je i Questions and Answers following 'Love, sex and marriage in liberal societies .

***

> Sjetio sam se i svog starijeg posta III. Božje podzemlje - Prikriveni vjernici među crvenima, u kojem Poglajen, prikriveni svećenik koji se borio u crvenoj armiji, opisuje iskustva kada su rusi došli u zapadnije države o kojima su znali samo ono što im je državna propaganda rekla, u nastavku dio posta;

Nisu sve Ruskinje jedanako radovale otkriću boljeg i ljepšeg života od onog na kakvog su ih naviknuli. Neke od njih nisu mogle podnijeti prizor obreda kršćanskog vjenčanja.

U poljskoj su crkve bile otvorene, a ruska je politika vjerske tolerancije bila u punom zamahu. Naši su ruski vojnici uvelike bili zadivljeni prekrasnim obredima u poljskim crkvama. Kad god se održavalo kakvo vjenčanje, crveni vojnici, muškarci i žene, bi se okupili u crkvi i širom otvorenih očiju promatrali ono što je dotad za njih bila samo stvar potpisivanja papira u mračnom uredu sovjetskog matičara. Žene vojnici su stajale zatečene ovom novovm svečanom ceremonijom koju su činile upaljene svijeće, stari zborski napjevi, kruna od cvijeća na mladenkinoj glavi i njezina bijela haljina. Prvi put su vidjeli sakramentalno sklapanje braka.

Jednom je takvom vjenčanju sa mnom prisustvovala Nataša, mlada časnica Crvene armije. Ona je bila vrlo inteligentna djevojka s lijepim visokim čelom iznad tamnih gustih obrava koje su krasile lica pojedinih ruskih žena. Pažljivo je promatrala svaki detalj obreda. Svećenik je davao svoj završni blagoslov paru koji je klečao, procesija je krenula prema izlazu, a ona mi se okrenula i rekla "Dođite." Slijedio sam je.

Pred crkvom se Nataša kretala među gomilom seljaka koji su ljubili mladenku čestitajući joj. Seoski fotograf je namjestio mladi par u ukočenu pozu u kakvoj se obično slikaju mladenci. Nataša je i to promatrala.

Zatim je došla do mladenke i upitala iznenađenu mladu ženu: "Možeš li mi dati jednu fotografiju svojeg vjenčanja? Bila bih jako zahvalna."

"Rado, Rado", odgovori mladenka.

Te je večeri Nataša poslala jednog svog vojnika u mladenkinu kuću. On je primio još neobrađenu fotografiju s vjenčanja otisnutu na razglednici. Nataša je na poleđini napisala adresu svoje majke koaj je živjela u središnjoj Rusiji. Zatim je drhtavim rukom napisala sljedeću poruku koju sam kasnije prepisao:

> *"Draga mama!*

> *Ovako ovdje izgleda vjenčanje. U crkvi, pred svećenikom i zauvijek, a ne kao u našoj zemlji poput pasa koji se vide i odmah sparuju.*

> *Ne mogu više to podnijeti.*
> *Zbogom, draga mama!"*

Teška sam srca prepisao ovu poruku jer je razglednica nađena sljedećeg jutra na stolu pokraj njezina mrtvog tijela. Revolver joj je ispao iz ruke nakon što je pucala u svoje srce.

Takve su tragedije bile neizbježne. Kada bi mladi komunisit vidjeli život izvan Rusije, uviđali bi da je laž sve ono što su i učili u školi i što je govorila ruska promiđba.

Kako odgojiti djecu i spasiti ih od Države

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/kako-odgojiti-djecu-i-spasiti-ih-od.html

Samovo rođenje to nije promijenilo [Scruton piše o svojoj obitelji, rođenju sina], ali je dovelo do problema koji je posebno izražen u Britaniji. Država nas sada tjera da šaljemo svoju djecu u školu, istodobno osiguravajući da se ništa slično obrazovanju tamo ne događa. Ono što se smatra obrazovanjem i odgojem u mnogim britanskim školama je zapravo proces demoralizacije, proces u kojem se djecu oduzima roditeljima i predaje vršnjacima. Značajan broj mladih britanaca napušta školu bez da zna čitati ili računati. Beskorisni stari predmeti poput latinskog, grčkog i više matematike su nestali, a engleska gramatika, sa svojim opresivnim pravilima i beskorisnom kompleksnošću, gurnuta je u stranu jer je "elitistička". Što se tiče ponašanja, toliko se srozalo da dućani u blizini škola zatvaraju vrata djeci, a stariji ljudi prelaze u drugi vagon kada djeca ulaze u vlak.

Umjesto da priprema djecu za odrasli život, naš obrazovni sustav osigurava da ostanu djeca, sa svom dječjom egocentričnošću, ali bez nevinosti i srama. Državni pokušaji seksualiziranja djece – ohrabrivanje pripadnika mlađe generacije da savladaju sve relevantne pozicije sa četrnaest godina, i postavljanje homoseksualnost u centar kurikuluma – ne popravljaju stvari. Seks je, kako podučavaju učenike, samo proširenje djetinjstva – još jedno područje igre, u kojem je dopušteno sve što može dovesti do užitka, a u kojem je opasno samo ono što je ozbiljno, trajno i s ljubavi.

Ideologija šezdesetih, koja je dovela do takve pustoši u mom vlastitom životu, i loših učinaka koje sam prevladavao dvadeset godina, sada je obavezni temelj obrazovanja; provodi se od najmlađe dobi uz potpunu nebrigu za osobnu sreću i dugoročne nade učenika. Ono što sam izbjegao samo uz najveće poteškoće i veliki trud, danas se nameće kao opća sudbina. Jedna od mojih prvih dužnost prema Samu je osigurati da ne padne u kandže ljudi koji mu to žele učiniti.

Novi kurikulum, ima i kao cilj i kao učinak odvajanje djece od roditelja, djeca postaju nedopadljiva odraslima te isključivo vlasništvo države. Kurikulum je osmišljen od strane ljudi koji su sami, velikim djelom, bez djece. Čini nam se kako bi bilo bolje da Sama pošaljemo u rudnik ugljena, kako bi tamo upoznao stvarni svijet odraslih, nego da prolazi kroz kompletni tečaj demoralizacije koji naši vladari zahtijevaju. Čak i privatne škole moraju slijediti nacionalni kurikulum, koji je pažljivo razvijen kako bi sve vrijednosti koje ja i moja žena poznajemo zamijenio sa "životnim vještinama" potrebnim u sumnjivim urbanim kvartovima.

Jedino rješenje kojeg smo se za sada dosjetili je obrazovati Sama koliko god to možemo (ograničeni vremenom, energijom i znanjem) te ga onda poslati u *Lycée Francaise* u Londonu, jer smo pod dojmom kako francuzi iskazuju nešto manje prezira prema svojoj nacionalnoj kulturi. Sama ćemo učiti onako kako nam zdrav razum nalaže, radi se o starim i utabanim stazama. Započet ćemo sa Grimmom, Andersenom, i Lewisom Carrollom, jer njihova vrsta dječje literature, osim što potiče maštu, odgaja i moralne osjećaje.

Dok sam razmišljao o ovome problemu, pozvali su me iz nacionalnih novina da opišem što namjeravamo sa Samom – znak da mnogi ljudi dijele našu zabrinutost. Naravno, uvjerio sam čitatelje, ako je John Stuart Mill mogao čitati grčki sa šest godina, zašto ne bi i Sam? I možda bi Samov prvi javni iskaz mogao biti poput onog četverogodišnjeg Macaulaya, koji je odbivši pozornost koju djeca traže, nakon što se ozlijedio izjavio "Zahvaljujem vam, gospođo, ali agonija je popustila." Sama ćemo držati dalje od pop glazbe i televizije, ali će učiti svirati violu kao ljekoviti oblik samoponiženja. Uvest ćemo ga u svijet konja i lova na lisice, kako bi naučio brinuti o životinjama, ali na nesentimentalan način. Podučit ćemo ga vrlinama – hrabrosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti - u njihovim kršćanskim verzijama, kao oblike vjere, nade i milosrđa. Napisao sam, iako Sam vjerojatno neće uživati u svojem djetinjstvu, izrastao bi u nekog tko bi drugima bio drag, neovisno o tome bi li on sam bio sretan.

Članak je izazvao pravu buru reakcija od strane stručnjaka za odgoj djece, obrazovnih gurua, feministica i ponekog vjernika u progres – svi očigledno proizvod obrazovnog sustava koji ironiju smatra elitističkim zločinom pa je stoga iskorijenio mogućnost njenog prepoznavanja. Nekoliko tjedana smo živjeli u strahu od socijalnih radnika. Bojali smo se, ako ne uspijemo odgovoriti na njihove upite, Sama će staviti u dom, onemogućit će mu pristup roditeljima, izložit će ga uobičajenoj dozi popa, televizije i loše hrane.

Stručnjaci koji su na naše obrazovne planove reagirali s takvim bijesom su ipak glasovi naše moderne kulture – iste kulture koja je oblikovala obrazovni sustav i koja je postavila državu kao opoziciju obitelji. Tek nakon što sam postao dio obitelji sam u potpunosti shvatio dubinu i ozbiljnost ove opozicije. Obitelj je postala subverzivna institucija – gotovo podzemna zavjera – u ratu sa državom i kulturom pod državnim pokroviteljstvom.

Službeni kurikulum je rigorozno isključio obitelj. Majke se pojavljuju ponekad u udžbeniku, ali su upadljivo samohrane. Očeve se ne spominje – postali su neizgovorivi. Državno nametnuti seksualni odgoj je osmišljen kako bi uklonio vezu između seksa i obitelji, obitelj se prikazuje samo kao jedna od "opcija". Seksualni odgoj će osigurati da slijedeća generacija ne formira obitelji, s obzirom da će uništiti u učenicima sve zbog čega jedan spol idealizira drugi, i tako usmjerava erotske osjećaje u brak.

Ali Sophie i ja ne sumnjamo kako nas ispunjava obitelj, a ne država. Stoga smo odlučili slijediti naše instinkte i opažanja, odgojiti našu djecu onako kako smatramo da je ispravno. Članovi smo rastuće skupine zločinaca koji su objavili rat državno sponzoriranoj kulturi i spremni smo je osporiti.

Službena kultura se temelji na pretpostavci kako je ljudski materijal beskrajno plastičan, moguće ga je oblikovati od strane države u koji god oblik treba. Usporedili smo Sama sa ostalim dječacima i ne možemo ne primijetiti kako su svi slični u jednoj stvari; svi oni žele biti muškarci. Štoviše, svi oni povezuju muškost sa akcijom, sa korištenjem alata, sa stvaranjem nečega iz ničega, sa snagom i strojevima. Sam pokazuje malo interesa za jezik, potpuno je zanemario ne samo violu nego i gitaru i piano.

Glavni interes mu je građevina. Provodi dane sa muškarcima koji rade kod nas na proširenju imanja; dodaje alat, kante, miješa svoju verziju cementa i ponekad pokušava napraviti gips nekom piliću. Malo je vjerojatno kako će oponašati Milla ili Macaulaya, ali zbog svog nestrpljenja, kooperativne prirode, odlučnosti da bude koristan, i ograničene ali stvarne radoznalost o svijetu muškog rada, mnogima je prirastao srcu.

Službena doktrina pripisuje takve tendencije kulturi: promijeniti igračke, uzore i kontekst, poručuju nam stručnjaci, i dječaci će se uređivati, igrati sa lutkama, maziti životinje i uređivati male udobne prostore za sebe; ali za takvo razmišljanje baš i nema dokaza. Znanost, zdrav razum, i zabilježena povijest upućuju na zaključak kako je spol konstanta, koja utječe na to što se može postići i što može željeti. Umjesto da se tome suprotstavljamo, trebali bi iskoristiti ogromnu i nesvjesnu moć kako bi ispunili našu civilizacijsku svrhu.

Rođenje naše curice Lucy je ponovno probudilo našu znatiželju o ovom pitanju; iako je naravno namjeravamo odgojiti u istom režimu koji smo predložili za Sama, poprilično smo sigurni da je nećemo uskoro vidjeti sa špahtlom u ruci. Njen prvi osmjeh bio je dovoljan da nas uvjeri u to. Sam se široko i nestašno nacerio, i onda rukom posegnuo kako bi potrgao igračke koje nad njegovom kolijevkom, a Lucy se spokojno smiješi, promatrajući kretanja. Prijatelji i susjedi potvrđuju razmišljanje kako su djevojčice zainteresiranije za ljude, riječi i intimno zajedništvo doma; dok alati i strojevi ne uspijevaju pobuditi njihove simpatije.

[...]

Ne činite nikakvu uslugu djetetu tako što ga pripremate za niži život – život *državno-proizvedene* životinje. Sreća dolazi kroz ideale, a samo idealizirajući jedno drugo se ljudi mogu stvarno zaljubiti. To je lekcija koju smo Sophie i ja izvukli iz našeg iskustva, i sigurno je da nismo jedinstveni u tome. U Zapadnom svijetu se pojavilo čudno praznovjerje kako sve možemo započeti ispočetka, preoblikovati ljudsku prirodu, ljudsko društvo, i mogućnost sreće, kao da je znanje i iskustvo naših predaka potpuno irelevantno. Ali na koji fond znanja bi se trebali osloniti kada oblikujemo alternative? Utopije su se pokazale iluzijama, a najočitiji rezultat našeg "oslobođenja" od tradicionalnih ograničenja je rašireno nezadovoljstvo ljudskim stanjem.

Stoga mi se čini da bi trebali pripremiti svoju djecu da budu sretna na način koji ste i vi sretni. Tretirajte ih onako kako bi ih tretirali kada bi vaši ideali bili općeprihvaćeni. Jednog dana će pronaći, kao što smo ja i moja žena pronašli, partnera zbog kojeg će se sve to

isplatiti. Znajući to, možemo se prepustiti odgoju Sama i Lucy, sustavno ih lišavajući, dan za danom, stvari koje naši vladari preporučuju.

Autor eseja je filozof Roger Scruton, izvorno Becoming a Family.

Država Dadilja – što je prihvatljivi rizik?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/drzava-dadilja-sto-je-prihvatljivi-rizik.html

Američka država Massachusetts donijela je zakon protiv sushia – možete ga konzumirati samo ako je prvo ili skuhan ili smrznut, što zapravo znači da se više ne radi o sushiu. Zašto? Zbog malog rizika da ćete se od sushia, u njegovom normalnom stanju, razboljeti. Radi se o riziku kojeg građani više ne smiju preuzeti.

Proizvođači dječjih igrališta danas predviđaju kako će ljuljačke na igralištima postati stvar prošlosti jer nove sigurnosne regulacije zahtijevaju da se ispod njih postavi skupa zaštitna podloga. Regulacije o dječjim igračkama, odjeći i aktivnostima su danas postale toliko stroge da je teško imati avanturističko djetinjstvo. U Engleskoj je protuzakonito pustiti svoje dijete da hoda seoskom cestom do škole jer postoji neznatna šansa da će ga netko oteti.

U prošlosti, zakon je razlikovao one rizike za zdravlje i sigurnost koje su građani mogli dobrovoljno preuzeti i one od kojih bi ih država trebala zaštititi. S obzirom da svaki akt zaštite od strane države uključuje gubitak slobode, zakonodavci su pretpostavili da bi država samo u vrlo posebnim slučajevima trebala spriječiti naše preuzimanje tog rizika. U području javne higijene, kada bi rizik jedne osobe bio i rizik za druge, činilo se legitimno da država intervenira: primjerice, država bi natjerala ljude da održavaju standarde čistoće na javnom mjestu ili da se cijepe protiv zaraznih bolesti, ali ne bi trebala zabraniti osobi da konzumira određene proizvode samo zato što postoji mali rizik za njegovo vlastito fizičko blagostanje; razlog leži u činjenici da državno proširenje nadležnosti u toj mjeri predstavlja ozbiljnu invaziju privatnosti. U stvarima koje utječu samo na građanina i nemaju negativne posljedice na druge, građanin bi trebao biti slobodan birati. Država ga može obavijestiti o riziku, ali ne smije mu zabraniti izbor.

Takav je bio ortodoksni stav, kakvo su branili John Stuart Mill i "klasični" liberali, ali to nije pozicija koje se drže naši suvremeni zakonodavci, koji čine sve što mogu kako bi uklonili i rizik i slobodu. Moji susjedi su farmeri koji proizvode mliječne proizvode, stoku i perad. Samo nekoliko metara od mojih vrata nalazi se obilje mlijeka, jaja, piletine, slanine, govedine i sira; unatoč tome, moram putovati desetak kilometara ukoliko želim kupiti neku od navedenih stvari, a ono što kupim će putovati nekoliko tisuća kilometara prije nego što dođe do mene. Država mi je zabranila da preuzmem rizik jedenja proizvoda svojih susjeda, prvo ih moraju procesirati, zapakirati i pročistiti, uključiti u beskrajni niz globalnih proizvoda, i potpuno ih lišiti lokalnog identiteta i okusa. Iako je rizik jedenja hrane koja raste u mom susjedstvu potpuno moj, nije mi dopušteno njegovo preuzimanje.

Društveni, ekološki i politički troškovi takve regulacije daleko nadmašuju malu korist po pitanju zdravlje. To je posebno očito svakome tko živi među farmerima i tko promatra propadanje njihove industrije, propast krajobraza, i zanemarivanje imanja – rezultat kriminalizacije njihove tradicionalne ekonomije. Unatoč tome, svi prosvjedi protiv pretjerane regulacije nemaju nikakvog učinka. Vlade danas smatraju upravljanje rizikom svojim područjem, spremne su radije uništiti sposobnost države da se prehrani u slučaju nužde, nego tolerirati "nepotrebne" slučajeve salmonele.

Međutim, čim pobliže proučite problem, otkrijete da su moderne vlade izrazito selektivne u rizicima koje zabranjuju, i da se zakoni koji zabranjuju jedan rizik često podudaraju sa zakonom koji dopušta drugi. Nekoliko europskih vlada trenutno predlaže zabranu pušenja na javnim mjestima, istodobno predlažući legalizaciju marihuane. Naša vlada je uništila lokalne klaonice o kojima ovisi meso naših farmera na temelju izmišljenih i nedokazanih rizika, istodobno snižavajući dob pristanka za homoseksualne odnose i cenzurirajući kao "homofobe" one koji upozoravaju na poznate medicinske posljedice.

Zapravo, brzo ćete otkriti da Dadilja nije toliko zabrinuta za zdravlje koliko za životni stil. Želi zaštiti mlade ljude od pušenja i spominje zdravstvene rizike kao svoje argumente, ali ih ne želi zaštiti od homoseksualnih avantura i zbog toga zabranjuje svaku raspravu o rizicima, iako su veći od onih povezanih sa cigaretama. Zdravstveno zakonodavstvo se ne koristi kako bi unaprijedili zdravstveno stanje nacije nego kako bi potkopali njene drevne, obiteljske vrijednosti i zamijenili ih moralom urbane elite.

Zbog toga je naša vlada ravnodušna na učinke svog zakonodavnog žara na živote malih farmera. Obiteljske farme su srž starog engleskog društva, utjelovljuju sve one vrline kontinuiteta, tradicije, patriotizma i lokalnih privrženosti koje su naši preci prihvaćali i branili u svjetskim ratovima. Farmer je vjerojatno politički najnekorektniji od svih engleza, najrazličitiji od medijske kulture koja okružuje našu vladu. Stoga njegov način života treba žrtvovati bez grižnje savjesti, a njegovi prosvjedi se ne slušaju.

Korištenje zdravstvenih i sigurnosnih pravila za penaliziranje politički nekorektnih životnih stilova je odlično ilustrirano prošle godine na engleskom selu. Ništa ne razljučuje Dadiju više od lova na lisice – radi se o prekršaju protiv manira, odijevanja i morala urbane elite koje je dodatno okaljano činjenicom višestoljetne starosti. Dadilja se strašno trudi kako bi zabranila lov na lisice. U međuvremenu, policajci patroliraju s kamerama, tražeći dokaze nekog kriminala. Prošle godine fotografirali su jednog uzgajivača (pasa) kako ostavlja ostatke pilića za mladunčad lisica. Ovaj nemoralan čin izazvao je nacionalni skandal: hranjenje lisica! Hranjenje životinja kako bi ih lovili! Činjenica da je mladunčad bila ostavljena jer je majku pregazio auto nije spomenuta. Dadilja je otkrila da ljudi koji idu u lov ohrabruju svoj plijen da živi, sadistički ga čuvajući za jezivu smrt. No došlo je do problema jer ne postoji nikakvo zakonsko pravilo koje bi to zabranjivalo.

Na kraju, nakon nekoliko mjeseci potrage, birokrati su otkrili komad europskog zakona koji određuje da ne smijete ostavljati ostatke životinje bez da ste prethodno slijedili službene smjernice i prošli službenu inspekciju. Ostavivši neispitano meso na neispitanom

mjesu, uzgajivač je počinio zločin: isti zločin kojeg svi činimo kada ostavljamo loj za ptice. Naravno, nas ljubitelje ptica neće kazneno goniti – ne još. Koliko sam uspio otkriti, slučaj sa spomenutim uzgajivačem je prvi i jedini slučaj da je ovaj zakon stvarno proveden.

Naglasak na životni stil također objašnjava vanredni rat protiv duhana. Pušenje spada u one stare i ustaljene navike – *poput oslovljavanja žena sa "dame", opijanja petkom sa prijateljima, ostajanja u braku, i rađanja djece u braku* – koje održavaju vrijednosti društva oblikovanog jasnim podjelama spolnih uloga. Radi se o simbolu starog poretka, i njegova sama nevinost, u usporedbi s kokainom ili heroinom, daje mu aspekt odbačene i roditeljske stvari.

Osim toga, oglasi za duhan su se specijalizirali za podsjećanje na stare ideje muškog junaštva i ženske zavodljivosti: čak i danas, oglasi za cigarete prikazuju izrazito nemoderne fantazije koje se protive elitnoj kulturi – jer ciljani potrošač je obična osoba, koja i ima takve fantazije. Ne smijemo ni zaboraviti kako je duhan veliki bizinis, od kojeg velike korporacije svaki sat zarađuju veliki profit. Na gotovo svaki način, duhan krši političku korektnost. [...]

To sve ne znači kako duhan nije rizik za vaše zdravlje: naravno da je. Štoviše, to je jedini proizvod na tržištu koji neumorno to i poručuje; ali zdravstveni rizik ne objašnjava žestinu napada na njega, ili vanredne pokušaje organizacije *Environmental Protection Agency* i drugih birokracija da prikažu duhanski dim kao najveću opasnost za dječju dobrobit. Rizik koji duhan predstavlja, u usporedbi sa rizicima koje vežemo uz marihuanu, automobile, masnu hranu, alkohol, ili sjedilački način života, nije toliko ozbiljan. Istraživanja pokazuju da pušenje smanjuje očekivanu životu dob dvadestogodišnjaka za 4.3 godine. U vrijeme kada ljudi žive sve duže, zašto bi Dadilja bila tako zabrinuta? I zašto svoju pažnju ne usmjeri na one proizvode koji donose rizik ne za fizičko nego mentalno i moralno zdravlje korisnika: televiziju, ili primjerice, pornografiju?

Teško je izbjeći zaključak da ono što je pogrešno u duhanu nije medicinska krivnja, nego moralna nevinost. Upravo zato što je toliko bezopasno, sa svih strana gledišta osim medicinskog, ide tako Dadilji na živce. Ljudi ne čine zločine pod utjecajem pušenja, kao što

to rade pod utjecajem pijenja ili droga. Ljudi koji puše u tome pronalaze način da se smire, da se udalje od svijeta briga. Njihovi karakteri nisu izobličeni ili pokvareni tom navikom, niti njihov moralni osjećaj nije izgubljen. Pušač je normalan, odgovoran član zajednice. Njegova navika ga ne vodi ka transgresiji ustanovljenog poretka ili starog moralnog koda.

Usporedite napade na duhan sa pristup oko AIDS-a. Činjenica da su promiskuitetne navike mnogih homoseksualaca uvelike doprinijele širenje ove bolesti nije navela Dadilju da upozorava protiv homoseksualnost ili protiv izlaganja mladih ljudi, čak i djece, njenom pozivu. Medicinske činjenice o homoseksualnosti se danas ne smiju niti spominjati u službenim krugovima. Sigurno ih ne spominje Britanska vlada – baš kao u druge stvari koje se tiču političke korektnosti – koja se upustila ne samo u kampanju za snižavanje doba pristanka za homoseksualne odnose nego je odlučila uvesti propagandu u osnovne škole kako bi dali legitimitet "gay" alternativama. Savjetima o kondomima i lubrikantima, medicinske posljedice se postavlja po strani. Doktore koji protestiraju se ismijava, a pisanjem ovog odlomka svjestan sam da ne pomažem svoju karijeru komentatora, i vjerojatno isključujem bilo kakvu mogućnost da se vratim na britanska sveučilišta.

Uza svu tu buku oko zdravstvenih i sigurnosnih učinaka različitih supstanci, zanimljivo je primijetiti koliko malo pažnje vlasti daju zdravlju i sigurnosti različitih životnih stilova. Statistike pokazuju kako ljudi žive duže, sretnije i zdravije živote ako su u stabilnom braku, ako imaju potporu religije, i ako se drže tradicionalnog seksualnog kodeksa. (Možda ne morate biti darwinovac da bi vjerovali kako se ne radi o slučajnosti.) Ali gdje su zdravstveni aktivisti i birokrati koji propisuju zakonske posljedice? Tko agitira za zakone koji bi privilegirali takve staromodne, da ne kažem reakcionarne, načine života ili propagandne kampanje u školama i sveučilištima koje bi pričale o takvim prednostima?

Ako bi se pojavio članak koji opisuje lijek koji produžuje život za samo jednu godinu, svi bi ga prozvali čudesnim. Pravi čudesni lijek – religiozno vjerovanje – čini se ima sedam godina prednosti nad ateizmom, ali unatoč tome Dadilja to nije prepoznala. Zdravstvene posljedice libertinskog života, kada ih uspoređujemo sa posljedicama pušenja, su doista katastrofalne. Dodajte ateizam, relativizam, promiskuitet, homoseksualnost, lagane razvode, i nestabilne odnose, i vjerojatno maknete deset godina sa svog očekivanog životnog vijeka. Ali Dadilja vam to nikada neće reći, iako će vam prebaciti zbog loše navike pušenja, iako je to jedini način, u tako zahtjevnom životnom stilu, dolaženja do trenutka olakšanja.

Kada shvatimo da je zdravstveno zakonodavstvo manje zabrinuto fizičkim zdravljem nego životnim stilovima i temeljnim vrijednostima koje ti životni stilovi prezentiraju, možemo shvatiti moderni pristup drogama. S medicinskog stajališta, marihuana je barem opasna kao i duhan, karcinogeni i kardiološki učinci su usporedivi sa učinkom obične cigarete, ali uz dodatak opasnosti za mozak. Osim toga, čini se kako marihuana ozbiljno utječe na karakter i moralnu reaktivnost onih koji postanu ovisni, i postoje dokazi o povezanost s teškim drogama poput kokaina i heroina. Povezanost navedenih droga sa kriminalom je dobro dokumentirana među stručnjacima i poznata među običnim ljudima. Pitajte roditelje koje ih opasnosti za njihovu djecu najviše brinu, sigurno ćete pronaći pušenje pri dnu liste;

a vjerojatno pri vrhu će biti droge i kultura zbog koje se čine privlačnima. Teške droge poput heroina ubiju korisnika, obično u ranoj dobi; ali prije nego što ga ubiju, liše ga njegovih sposobnosti, mirnog uma, savjesti i obzira prema drugima, njegove sposobnosti da voli i da bude voljen. Zatim uništi i tijelo, već lišeno duše. Pritom predstavljaju opasnost životima i sreći drugih ljudi – bilo roditelja, ljubavnika, ili prijatelja. Predstavljaju jasan primjer kakvog bi "klasični" liberal mogao poželjeti za supstancu čije bi korištenje trebalo biti kazneno djelo.

Ali to nije poruka koju Dadilja šalje. Droge se vezuju uz životne stilove kakve Dadilja odobrava: transgresivne, usmjerene zadovoljstvu, prijezirne prema stabilnim vezama i objektivnom moralnom kodeksu. Dadilja odobrava ovakav životni stil zato što je subverzivan nekim institucijama – *braku, obitelji, lokalnim društvima i drugim "malim vodovima"* – koji se natječu sa državom za našu lojalnost. Tamo gdje vlada transgresija, vlada i država. Stoga je u očima države, ovisnik u najgorem slučaju predmet samilosti, u najboljem herojski branitelj valjanog načina života. Njegove navike su bijeg od nepodnošljivih konvencija građanskog društva, a ako on živi u svom svijetu snova, nije li to njegovo pravo, u društvu koje ne pruža bolju, ili stvarniju, alternativu? [...]

Sve to ne bi bilo toliko bitno da navika zakonodavstva nema kao posljedicu poticanje lažnog osjećaja sigurnosti. Konstantnim uplitanjem kako bi spasili građanina od *samonametnutog* rizika, zakonodavac stvara dojam da je sve ostalo bezopasno. Građanin više ne mora paziti što radi, dokle god sluša savjete liječnika i kupuje u službenim dućanima. Država je tu da jamči život bez rizika, a ako rizik nije prepoznat od države, onda niti ne postoji. Ako Dadilja ne vidi problem u pornografiji ili dvanaesterosatnim dozama televizije svakog dana ili promiskuitetnog ali zaštićenog seksa, onda niti ne postoji nikakva šteta. Postupno nastaje dojam kako je jedini rizik pred običnih građanima povezan sa staromodnim životom kakvog prikazuju reklame za *Marlboro*.

Dakle država nas, preuzimajući brigu oko rizika, masivno izlaže riziku. Stvarni rizici nisu oni koje nam država zabranjuje nego oni koje potiče kroz svoj etos političke korektnosti. Ovi dopušteni rizici su dopušteni zato što je zabranjeno zabraniti ih. Osuditi bi značilo "marginalizirati" neke vrijedne "alternative" i stoga se miješati u neko novoizmišljeno ili otkriveno "pravo". Zbog toga se rizici promiskuitetnosti, drogiranja, i drugih navika koje zaobilaze ulazak u odrasli život, nikada otvoreno ne raspravlja. Navedene prakse pripadaju kulturi koja je narasla pod zaštitom države i u ratu su sa tradicionalnim vrijednostima.

Na taj način, tako što je previše zaštitnička prema pojedincu, država podriva društvo. Gotova sva energija zdravstvenih boraca je posvećena zabranjivanju navika koje ne predstavljaju nikakvu društvenu prijetnju, dok dopuštaju druge koje dovode do društvene fragmentacije. Škole danas ne zabranjuju gotovo ništa što mladi žele čini, osim pušenja. Njihova poruka o seksu, upravo zato što je oblikovana isključivo u jeziku higijene, se doživljava kao dozvola, a njihove poruke o drogama su osjetno tiša od onih koje se bave duhanom.

Naravno, odgovorni roditelj će pokušati spriječiti svoju djecu od pušenja. Ali kada roditelj preuzme odgovornost, on vidi zdravlje kao dio većeg cilja: dugotrajnog ispunjenje svog djeteta. Zato je bolje, ne samo za društvo nego i za pojedinca, ako se obrazovanje oko preuzimanja rizika ostavi roditeljima, a ne da ga prisvaja država. Mudri roditelji znaju kako njihova djeca moraju narasti i pronaći svoje mjesto u zajednici. Dijete će najviše trebati ljubav i poštovanje drugih, a te beneficije se ne mogu dobiti bez dugog procesa izgrađivanja karaktera i moralne edukacije. Nijedan razuman roditelj ne vjeruju kako buduća dobrobit njihova djeteta ovisi samo o kemikalijama koje konzumira, ili da mu mogu garantirati sreću samo tako što će osigurati da se tjelesne funkcije koriste u skladu sa zahtjevima (glavnog) doktora.

Posvećujući se moralnom i duhovnom zdravlju svojih potomaka, majka i otac pružaju daleko bolje jamstvo od onoga koje Dadilja može ponuditi. Kao roditelju, čini mi se daleko važnije da zaštitim svoje dijete od televizije nego od "okolišnog duhanskog dima", i daleko važnije da ih odvedem u crkvu nego da im pokažem kako se koristi kondom. Zbog toga sam, iz perspektive naše službene kulture, nepodoban. Ali zbog toga se uklapam u stvarnu kulturu koja me okružuje, kulturu koju Dadilja pokušava ubiti.

Osim toga, rizici o kojim nas Dadilja upozorava su također, u pravoj mjeri, dobri za nas. Dobro je
da su djeca okružena aktivnostima koje su dopuštene, ali nemaju odobrenje jer potrebno je da nauče kako donositi izbore, i da znaju kako nešto može biti dopušteno zakonom, pa čak i poticano od strane države, unatoč tome što je moralno pogrešno. Pušenje predstavlja jednostavan primjer za vježbu; dobar način da pokažete djeci kako nešto što nije zločin svejedno treba izbjegavati. Pripada, zajedno sa lošom hranom, pop glazbom, i televizijom, u svijet dnevnih napasti, koje predstavljaju trening za samokontrolu.

Nadalje, postoje drugi rizici na koje dijete treba poticati, unatoč činjenici da ih Dadilja ne voli. Djeca ne bi trebala biti službeno zaštićena od svake vrte opasnosti. Baš kao što imunološki sustav ima koristi od kontakta sa neprijateljskom bakterijom, tako i njihovi karakteri imaju koristi od fizičkog rizika. U Engleskoj je danas gotovo nemoguće za učitelja da povede svoj razred na izlet, na logorovanje, ili brodom na more. Takve stvari se događaja u sivoj zoni između izleta i kriminala, učitelj mora biti ludo odvažan. U svijetu kojeg Dadilja sada stvara, djeca se susreću sa opasnošću samo na TV ekranu, gdje se radi o objektu nezdravih i sadističkih fantazija, a ne prigodama za hladnokrvno razmišljanje i snalažljivu hrabrost.

To nas dovodi do poante. Iza Dadiljinih pokušaja upravljanja našim načinom života je opsesija sa tijelom i njegovom sudbinom, i odbijanje prepoznavanja kako se ljudski život živi, kada se pravilno živi, na drugoj sferi. Ne smiješ pušiti, jer šteti tvome tijelu, tvrdi Dadilja (iako pušenje ne utječe na dušu, i ne oštećuje moralni smisao); dok štetno korištenje droga nije toliko bitno, jer uzimanje droga oslobađa tijelo. Ekstaza drogiranja je vrsta istiskivanja duše – podizanje tijela, pomoću supstanci, kako bi se uklonila dominacija duše. Slično tome, šteta učinjena u ime seksa je učinjena na zahtjev tijela, prevladavanjem moralnih skrupula; radi se o šteti počinjenoj zbog tijela i u ime oslobođenja. Na sve te

načine, Dadilja promovira demoraliziranje ljudskog bića i njegovu rekonstituciju kao čisto fizičke, čisto životinjske stvari. Stoga Dadilja, po svojoj prirodi, nije u stanju primijetiti kako je promoviranje zdravlja puno učinkovitije treveznim, pravednim i pobožnim životom nego bezmasnim, bezduhanskim režimom.

Ali zašto bi se, u sekularno doba, trebali protiviti Dadiljinoj demoraliziranoj viziji? Ljudi nemaju odgovor na ovo pitanje pa lako kapituliraju pred zakonima koji im zabranjuju da jedu sushi, puše u javnosti, ili da odgajaju svoju djecu onako kako im njihova savjest nalaže. U doba kada je je najviši autoritet doktor, i kada država posuđuje doktorsku bijelu kutu, ljudi se pronalaze u viziji sebe kao stoke okupljene za vlastito dobro.

Odgovor, prema meni, nije negirati da smo životinje, nego prepoznati da smo životinje posebne vrste – životinje koje svojim zajedničkim naporima postaju slobodna i duhovna bića. Živimo tako što pišemo svoju priču, a ta priča nas može ili oplemeniti ili degraditrati. Oplemenjeni smo kada naučimo živjeti s tijelom, kada podredimo tjelesne potrebe našim stvarnim ljubavima i odanostima, kada ga izlažemo bilo kakvim rizicima koji su potrebni za život među prijateljima i susjedima, i kada ga spriječimo u zacrnjivanju i pomračenju naših emocija. Nijedan drugačiji život nije vrijedan življenja, čak ni ako ga Dadilja preporuča.

PS

Izvorni esej What Is Acceptable Risk? Autor je filozof Roger Scruton. Puno spomenutih detalja je "kontroverzno", ali osnovna poruka, odnosno poruke mi se čine ispravnim. Raspravljanje o svim spomenutim detaljima (i njihovoj točnosti) bi moglo potrajati pa sam za kraj umjesto toga prenio jedno razmišljanje filozofa Vallicelle;

> Crkva liberalizma mora imati svog demona, a njegovo ime je duhan. Također moram napomenuti kako je pušenje, poput posjedovanja oružja, pitanje slobode. Je li sloboda vrijednost? Rekao bih da je.[...]
>
> Zašto onda ja ne pušim i ne pijem? Glavi razlog je što su pijenja i pušenje nedosljedni sa vrstom aktivnosti koje pružaju zadovoljstvo puno višeg stupnja od pušenja i pijenja. Mislim na trčanje, planinarenje i slično. Kada se probudite s mamurlukom, jeste li ponosni na svoju prijašnju noć? Jeste li bolji čovjek u bilo kojem smislu? Osjećate li se stvarno bolje nakon noći fizičkog i duhovnog rasipanja?
>
> Zdravlje i kondicija su kratkoročan razlog. Dugoročni razlog je taj što želim živjeti što je dulje moguće kako bih završio projekte koje sam zamislio. Teško je pisati filozofiju kada ste bolesni ili mrtvi; a ovdje dolje je potrebno pisati filozofiju. Tamo gdje se nadam završiti, neće biti potrebe za filozofijom.

Sveci i demoni, i povijest znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/sveci-i-demoni-i-povijest-znanosti.html

Nažalost, postoji navika među onima koji podržavaju Whigovsku interpretaciju povijesti znanosti, a tu izgleda spada većina znanstvenika, posebno onih (novo) ateističkog uvjerenja, da svrstavaju povijesne ličnosti u dvije kategorije, svece i demone. Sveci su oni ljudi koji su prvi osmislili teorije na kojima se temelje moderne znanstvene discipline, a demoni su oni jadni zaostali ljudi čije su ignorantske neznanstvene zablude zamijenjene od teorija svetaca. U ovoj travestiji povijesti znanosti uvijek se pokušava predstaviti neki par, slično religijskom scenariju u kojem dobro pobjeđuje zlo.

Tako imamo Kopernika kao sveca jer je osmislio heliocentričnu hipotezu, a Ptolomej je demon jer je prevario svijet na 1400 godina sa svojim smiješnim geocentrizmom. Danas je postalo uobičajeno za novog ateista da negira bilo kakav racionalni temelj za geocentrično razmišljanje, tvrdeći kako ga je podržavalo samo neznanje, praznovjerje i religiozna dogma. Takvo shvaćanje povijesti ne samo da je groteskno i izopačeno, nego je znanstveno i povijesno pogrešno.

U povijesti kemije imamo Lavoisiera kao sveca i "oca moderne kemije" dok je Priestley, koji je dao puno dokaza na temelju kojih je Lavoisier konstruirao svoje teorije, demoniziran zbog podržavanja flogistonska kemije. U internet raspravama se flogistonska kemija smatra primjerom ignorantskog neznanstvenog razmišljanja sličnog astrologiji. U stvarnosti se radi o zanimljivom području znanstvenog razmišljanja unutar kojeg je razvijen značajan dio rane moderne kemije.

U bioloških znanostima megasvetac je naravno Charles Darwin koji je objavio katekizam novih ateista, biološku teoriju evolucije vrsti koju pokreće mehanizam prirode selekcije. Neobično, u ovom slučaju nije demoniziran Aristotel ili neka druga povijesna ličnost koja je vjerovala u stabilnost vrsti, nego jedan od Darwinovih (skoro) suvremenika; Jean-Baptiste Pierre Antoine de Monet, Chevalier de la Marck. Ono što je najbizarnije u ovoj posebno neosnovanoj demonizacije je činjenica da je Lamarck propagirao teoriju evolucije. Međutim, zato što je mehanizam Lamarckove teorije evolucije bila adaptacija, a ne prirodna selekcija, povijesno ignorantni ljubitelji svetog Charlesa redovito ga napadaju i ismijavaju.

Lamarck je zapravo bio važna i značajna povijesna ličnost, dao je velike doprinose našem razumijevanju prirode, a njegov rad je bio prepoznat i poštivan od strane Darwina. Ne namjeravam ovdje napisati kompletnu biografiju Chevaliera, ali ću spomenuti bitne stvari iz života, sve u nadi da će netko od mojih čitatelja, ako to već nije učinio, otići i informirati

se o njegovim doprinosima znanosti pa će slijedeći put kada se susretne s nekim tko ga demonizira znati odgovoriti.

Lamarck je bio jedanaesto dijete osiromašene niže aristokratske obitelji iz Picardya. Namijenili su mu službu u crkvi tako da su ga roditelji poslali na isusovačku akademiju u dobi od jedanaest godina. Međutim, kada je njegov otac umro 1759. godine, napustio je školu i pridružio se vojsci u sedmogodišnjem ratu gdje je odlikovan za hrabrost. Godine 1768. umirovio se iz vojske zbog zdravlja. Dok je radio kao bankovni činovnik (kako bi dodatno zaradio uz svoju skromnu mirovinu) studirao je četiri godine medicinu u Parizu, ali nije diplomirao. Lamarck je postao zainteresiran za botaniku za vrijeme svoje vojne službe, a tijekom tog perioda upoznao se i sa vodećim francuskim botaničarima i zoolozima, uključujući Buffona koji je postao njegov znanstveni pokrovitelj.

Lamarck je, uz pomoć Buffona, izdao knjigu o francuskoj flori kojom se istaknuo kao vodeći prirodoslovac. Buffon mu je također pomogao da postane član Francuske Akademije znanosti. Mogao je dobiti samo slabije plaćene pozicije te je zbog financija morao pisati i botaničke enciklopedije. Jedna od njegovih pozicija je bila i u herbariju Kraljevskih Vrtova. Tijekom revolucije bio je dovoljno pametan da izbaci pridjev kraljevski iz opisa radnog mjesta. Nakon revolucije postao je profesor zoologije beskralješnjaka u Nacionalnom Muzeju Prirodne Povijesti gdje je dao svoj najveći doprinos kao prirodoslovac, potpuno je reorganizirao klasifikaciju beskralješnjaka te postao jedan od najvećih taksonoma.

Lamarck je također opsežno objavljivao o fizici, kemiji, geologiji, i meterologiji; iako je u tim poljima njegov rad većinom heterodoksan i često reakcionaran. Primjerice odbacivao je novu Lavoisierovu kemiju.

Neću niti pokušavati objasniti njegove misli o fiksnosti, odnosno nedostatku iste, vrsta ili njegovih ideja o evoluciji, ali treba biti svjestan da je povijesno potpuno pogrešno vidjeti Lamarckove i Darwinove teorije kao međusobno sukobljene. Njegov rad je utro put za Darwina, koji je u eseju dodanom trećem izdanju *The Origins of Species* pod nazivom *An Historical Sketch of the Progress of Opinion on the Origin of Species* napisao o Lamarcku:

> Lamarck je bio prvi čovjek čiji su zaključci [vezani uz podrijetlo vrsta] izazvali dosta pažnje. Ovaj opravdano slavljeni prirodoslovac je prvi put objavio svoja razmišljanja 1801. godine, i uvelike ih je razradio 1809. u svojem "Philosophie Zoologique," te nakon toga,1815. u svom uvodu u "Hist. Nat. des Animaux sans Vertébres." U tim radovima podržava doktrinu kako vrste, uključujući čovjeka, potječu od drugih vrsta. Imao je istaknutu ulogu jer je skrenuo pozornost na vjerojatnost da su sve promjene u neorganskome, kao i u organskome svijetu, rezultat zakona, a ne čudesnih posredovanja. Izgleda kako su Lamarcka do tog zaključka dovele postepne promjene vrsta, teškoće da razlikuje vrste i sorte zato što postoji gotovo savršeno stupnjevanje oblika u određenim organskim skupinama. Što se tiče načina modifikacje, on je pripisuje dijelom fizikalnim uvjeta života, dijelom križanju postojećih oblika, te velikim dijelom korištenju i nekorištenju, odnosno učincima navike. Ovom posljednjem načinu čini se pripisuje sve prekrasne adaptacije u prirodi; poput dugih vratova žirafa koje se hrane granama drveća.

Darwin nije svetac, a Lamarck nije demon. Obojica su dali velike doprinose prirodnoj povijesti i oboje su dali doprinos razvoju biološke teorije evolucije. Pojednostavljeno razmišljanje o povijesti znanosti koje pokušava stvoriti dualnosti dobre protiv loše znanosti je uvelike neprikladno i oni koji je propagiraju bi trebali prvo naučiti nešto o stvarnoj povijesti znanosti prije nego što počnu širiti svoja pogrešna razmišljanja u javnosti.

Izvorni članak; Saints and Demons (blog The Renaissance Mathematicus.)

PS

Već sam spominjao većinu od navedenih imena, ali ako nekog zanima pitanje Darwina podsjećam na stariji post Darvinizam i stvarna priroda odnosa - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva. Ukoliko nekog zanima debata može pročitati članak Wilberforce and Huxley: A Legendary Encounter, a i multimedija Faraday Instituta ima par predavanja o toj tematici (među 460 zanimljivih predavanja).

Živimo u geocentričnom svijetu!

Kada god spomenem geocentrizam u postu, javi se neki komentator antireligijskog uvjerenja i pokušava nas uvjeriti kako su razlozi za geocentričnu kozmologiju bili, većinom ili potpuno, religiozni, bez ikakvog znanstvenog temelja. Moj [RM] nedavni post o Svecima i Demonima nije iznimka; kao i već nekoliko puta prije javio se komentator Michael. Vrijedno je pobliže pogledati njegove komentare i istaknuti povijesne pogreške koje sadrže. Već sam o tome pisao, ali uvijek je korisno ponoviti stvari s obzirom na trendove među novim ateistima da negiraju objektivne empirijske temelje za geocetrični sustav.

Michael započinje svoj napad sa:

> Problem s poviješću je što ne znamo koje su sve hipoteze postojale i zašto su neke odbijene. Imamo fragmente ideja o geocentrizmu i heliocentrizmu od prije nekoliko tisuća godina, ali nije jasno kako je točno geocentrizam postao standard. Možemo pokušati rekonstruirati razmišljanja kroz podatke za koje znamo ili pretpostavljamo da su bili dostupni u to vrijeme, ali radi se samo o nagađanju. Tvrditi kako je heliocentrizam odbačen primarno na znanstvenim temeljima je u najboljem slučaju spekulacija – Iako je moguće da se radi o kombinaciji faktora (estetskih, religioznih, i političkih).

Ono što imamo u povijesti zapadne znanosti je potpuno formirana izrazito detaljna geocentrična kozmologija i matematička astronomija u obliku Ptolomejove *Syntaxis Mathematiké*. U njoj su detaljno izneseni argumenti za i protiv geocentrične i heliocentrične kozmologije koje su poznavali grčki astronomi i kozmolozi u periodu od šesto godina. Baš i nije fragment ideja! Ti argumenti su logički utvrđene znanstvene hipoteze utemeljene na čvrstim empirijskim promatranjima koje su izvršili Babilonski i Grčki astronomi u periodu od devetsto godina. Zahvaljujući Ptolomeju znamo točno zašto je geocentrizam bio standard. Standard koji je bio prihvaćen i branjen u radovima Platona, Aristotela i mnogih drugih grčkih filozofa i matematičkih komentatora. Tog standarda se držalo (i branilo) puno, puno arapskih filozofa i astronoma. Ili da kažem stvar jasnije; tvrdnje komentatora Michaela su povijesne besmislice.

Geocentrične hipoteze grčke i arapske kozmologije i astronomije nisu bile utemeljen na religioznim vjerovanjima nego na čvrstim empirijskim promatranjima. Religiozni stavovi astronoma i kozmologa (koji su zastupali te hipoteze) nisu imale značajnu ulogu u njihovom radu.

Nasuprot tome, trojica glavnih ljudi koji su uveli heliocentričnu kozmologiju su bili Kopernik, Kepler i Newton (suprotno popularnom vjerovanju, Galileo je imao minornu ulogu). Navedeni trojac je bio duboko religiozan te su religiozni stavovi dvojice od njih imali izrazito značajnu ulogu u njihovoj znanstvenoj misli. Kopernik je bio kanonik Katoličke katedrale. Kepler je učio za svećeništvo u Luteranskom sjemeništu te je ostatak života bio predan vjeri, smatrajući kako služi Bogu kroz svoj astronomski rad. Newton je po bilo kojem standardu bio religiozni fanatik koji je vjerovao da je posebno odabran od Boga da otkrije tajne Njegovog stvaranja.

Komentator Michael se nije zadovoljio takvim odgovorom pa je odlučio dodati:

> Evo jedan misaoni eksperiment koji predlažem. Što povjesničari misle da bi se dogodilo u slučaju da je 1) koncenzus antičke Grčke bio heliocentrizam, ili da je 2) bog stvarno govorio autorima Biblije i rekao im da se zemlja kreće oko sunca, u vremenu kada su se širio skolastički utjecaj u Europi? U stvarnosti se geocentrizam Grčke podudarao s Biblijom, ali što bi se dogodilo u slučaju da nije?
>
> Nije problem ako mi kažete da je pitanje glupo.

Radi se o glupom pitanju, ali pokušat ću odgovoriti kao da nije. Ne postoji nikakva šansa da bi koncenzus iz Grčke ikada bio heliocentrizam. Što se tiče drugog prijedloga, s obzirom da sam cijeli život ateist, ne mislim da je bilo kakav bog ikada pričao sa ikim tako da ne mogu ni zamisliti boga koji bi otkrio svojim sljedbenicima nešto tako kontraintuitivno kao heliocentrizam. Ovdje dolazimo do suštine stvari. Osim izrazito, izrazito poznate iznimke Aristarha, svi kozmolozi u cijeloj povijesti cijelog svijeta prije 16. stoljeća su bili geocentrici iz vrlo jednostavnog razloga, a taj je da živimo u geocentričnom svijetu. Sva promatranja koja možemo izvršiti bez pomoći teleskopa, i drugih kasnije razvijenih znanstvenih instrumenata, navode nas poprilično kategorički, i bez ikakve sumnje na zaključak kako živimo u centru svega što možemo percipirati. Zapravo, potrebna je golema količina vjere da si zamislimo drugačije. Jedna od velikih zagonetki povijesti znanosti je što ne znamo kako ili zašto su Aristarh i Kopernik uopće odlučili krenuti u taj poduhvat.

Iako ne spominje Aristarha imenom, Ptolomej nudi veliki skup čvrstih empirijskih argumenata protiv heliocentričnog razmišljanja; argumenti koji su prestali vrijediti tek tijekom 17. stoljeća poslije Krista. Čak i nakon što je Kopernik objavio svoju De revolutionibus 1543. godine bilo je potrebno dugo vremena da astronomi prikupe empirijske dokaze za heliocentričnu hipotezu, a vjerujte da su se svojski trudili kako bi to postigli. Tek 182 godine poslije, 1725. je James Bradley prvi izložio dokaze koji podržavaju godišnju rotaciju oko sunca – otkrićem zvjezdane aberacije. Bilo je potrebno još gotovo sto godina da se otkrije zvjezdana paralaksa koja je potvrdila godišnju rotaciju i da Léon Foucalt proizvede izravni dokaz za dnevnu rotaciju sa svojim njihalom.

Ljudi poput komentatora Michaela misle da zato što su "indoktrinirani" modernim obrazovnim sustavom u vjerovanje heliocentričnom sustav da je takvo razmišljanje logično i očito svakome tko tek otvori svoje oči. Više puta sam izazvao čitatelje na blogu da mi

uvjerljivo demonstriraju da živimo u heliocentričnom svijetu koristeći samo znanje i instrumente koji su bili dostupni inteligentnom astronomu sredinom 16. stoljeća. Čudno, ali nitko mi još nije odgovorio. Zapravo, nije uopće čudno jer je doslovno nemoguće. Čak i danas sva empirijska promatranja koja možemo izvršiti bez pomoći teorija i instrumenata razvijenih nakon 16. stoljeća nam govore kako definitivno živimo u geocentričnom svijetu.

Ljude može zasmetati korištenje riječi "indoktrinirani", i iako priznajem kako je zajedljivo koristim, nije daleko od istine. Ljudi zaboravljaju kako su prije doživljavali svijet. Svi smo mi kao djeca smatrali da je svijet centar svega što percipiramo i da je potpuno nepokretan dok nas nisu drugačije naučili. Gotovo svi mi smo imali problema sa prihvaćanjem činjenica da se zemlja rotira i da se krećemo oko sunca, a ne obratno. Bitno je da se podsjetimo kako smo te činjenice morali naučiti. Sami smo mogli naučiti kroz empirijska promatranja kao je vatra topla i ako smo neoprezni da će nas ispeći ili da je snijeg hladan i da će nam se prsti smrznuti ako se previše igramo u njemu bez rukavica, ali nismo mogli sami otkriti da je svijet u kojem živimo heliocentričan i geodinamičan; to su nas morali naučiti. Percepcija kako je naš svijet geocentričan i geostatičan je prisutna i u našem jeziku. Govorimo o suncu koje izlazi i zalazi kao da se sunce pokreće, a ne da se zemlja vrti. Čak i astronomi kada govore o pojavi ili nestanku zvijezdi na horizontu po noći taj fenomen nazivaju izlaskom i zalaskom, kao da se zvijezde kreću, a ne zemlja.

Ovaj post će naravno isprovocirati komentatora Michaela i njegove istomišljenike da daju nove nepovijesne komentare o neznanstvenoj prirodi geocentrične hipoteze. Mogu li ih zamoliti da prije toga pročitaju nešto kozmoloških rasprava Aristotela, Ptolomeja, Averroesa, Peuerbacha, Christopha Claviusa, i mnogih, mnogih drugih; svi znanstveni mislitelji, koji su uvjerljivo podržavali geocentrični svjetonazor.

Izvorni post; We live in a geocentric world!

PS

Kao što je RM zaključio, i dalje ćemo svakodnevno slušati o besmislenom geocentrizmu (posebno kroz upozorenje da nas ljudi koji se ne slažu sa nekim "liberalnim" socijalnim inženjeringom zapravo žele učiti kako je zemlja u centru svemira, ili još gluplje; da je Zemlja ravna ploča - Mit o Zemlji kao ravnoj ploči, ili možda nešto sa liste; 33 mita o odnosu vjere i znanosti).

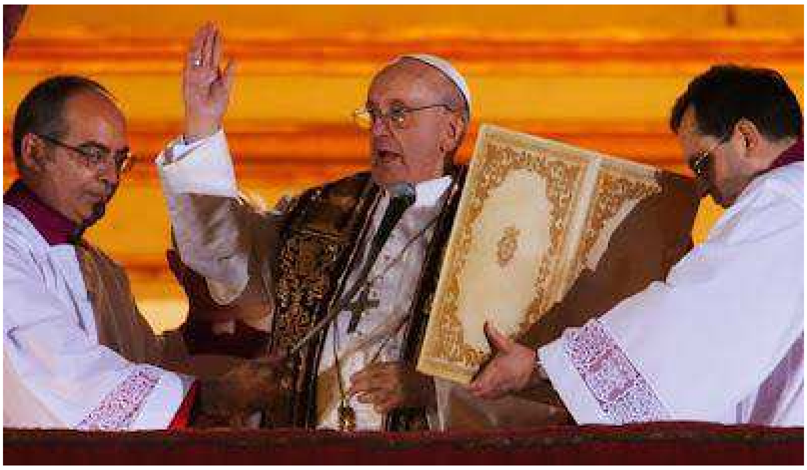
Da spomenem i stariji post; Patristička razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva

Mediji o Papi i zašto su intrinzično protiv Boga?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/mediji-o-papi-i-zasto-su-intrinzicno.html

Iako ne pratim što svjetovne novine pišu o Papi, na temelju naslova čini se da je njihovo razmišljanje kako je papa "konzervativan", izabran od strane "konzervativnih" kardinala i zbog toga nema puno izgleda da će Crkva mijenjati svoje mišljenje o pobačaju, kontracepciji i istospolnim brakovima. Izgleda da su mediji (odnosno popularna kultura općenito) apsolutno nesposobni promatrati stvari van nekih čudnih (obično kvazimarksističkih) političkih naočala. Izgleda da oni stvarno vjeruju kako okolnosti i politika (a ne filozofija i istina) sprječavaju Crkvu da prihvati pobačaje i homoseksualne odnose. Poprilično čudan način promatranja stvari.

Odlučio sam izdvojiti jednu svima (ne) poznatu stvar:

> **Prva stvar koju morate shvatiti o papi – ovom ili nekom drugom – je da srž njegova učenja uopće niti nije "njegova", radi se o službenom i tradicionalnom nauku Rimokatoličke Crkve, nauku kojeg ima dužnost očuvati i širiti. Svaki papa, još od Sv. Petra, je vjerovao i podučavao iste stvari o pobačaju, eutanaziji, homoseksualnosti, kontracepciji, razvodu, predbračnim odnosima i svim ostalim "kontroverznim", ali potpuno neoriginalnim elementima papinog predstavljanja Katoličke teologije i spolnog morala. Novinari koji raspravljaju o takvim stvarima kao da se radi o papinim osobnim "stavovima" su ili neznalice ili nepošteni. Takvi ljudi ne uspijevaju shvatiti kako je u samom srcu Katoličkog shvaćanja papinstva činjenica da je njegov *raison d'etre* očuvanje moralnih i teoloških doktrina naslijeđenih od Apostola. Drugim riječima, papinstvo je inherentno konzervativna institucija.**

Gornji citat je izdvojen iz Feserova eseja Capitalism, Conservatism, and Catholicism (nije baš linkabilno, na istoj poveznici možete pročitati i druge eseje o konzervatizmu, npr. *Why*

Conservatives Cannot Be Libertarians, ili *The Essence of Conservatism*). Još jedan (*nepovezani - ali zašto ne spomenuti)* odlomak iz istog eseja;

> Osim toga, Katolička Crkva je stalno učila kako društvene probleme trebaju uvijek rješavati one institucije najbliže pojedincima kojima treba pomoć: obitelj prije svega, onda Crkva, privatna udruženja, lokalne vlasti, a središnjije vlasti kao posljednji izbor. To je poznati princip supsidijarnosti, a njegov cilj je očuvati stabilnost i neovisnost obitelji. Primarne prijetnje vrsti društvenog poretka kojeg Katolički socijalni nauk pokušava ostvariti su prekomjerni etatizam, koji nastoji apsorbirati funkcije obitelji u centraliziranu birokraciju; i prekomjerni individualizam, koji nastoji kroz lagane razvode, vanbračne odnose, pornografiju, istospolne brakove, i druge komponente "seksualnog oslobođenja" potkopati normativni status tradicionalne obiteljske jedinice.

***

U naslovu sam postavio (preuzeo) pitanje zašto su masovni mediji intrinzično protiv Dobra? Odgovor (BG) Charltona je kako su nužno takvi jer istiskuju religiju. O tome je pisao ovdje; Why is the mass media intrinsically anti-Good? Because it necessarily displaces religion i ovdje; The mass media versus religion: a neo-McLuhanite analysis – daje neke zanimljive uvide. U nastavku par izdvojenih razmišljanja;

> *Protiv-Dobra* efekt masovnog medija zapravo proizlazi iz činjenice da zamjenjuje religiju kao sustav društvene evaluacije. Evaluacija masovnih medija može biti pro-zla ili pro-dobra, ali primarna je sama činjenica da je masovni medij postao glavni sustav društvene evaluacije.
>
> Dakle, iako se specifična evaluacija može razlikovati, to nije fenomen koji je od primarne važnosti. Primarno je da masovni medij nužno istiskuje religiju kao mehanizam društvene evaluacije. Ono što je zapravo bitno u suvremenom Zapadu je činjenica da masovni mediji stvaraju i komuniciraju (ili ne komuniciraju) sve bitne društvene evaluacije: i zbog toga je priroda masovnog medija biti protiv-Dobra.

Pod masovni mediji misli na tiskane medije (knjige, novine, magazine), električne (radio, TV, filmove) i internetske medije (blogove, društvene mreže, medije za međusobno dopisivanje).

> Masovni medij zauzima područje religije i istiskuje religiju kao primarni društveni, javni sustav evaluacije svih transcendentalnih Dobara: dobro istine, ljepote i vrline.
>
> "Poruka" masovnog medija je kako je masovni medij taj u kojem dolazi do transcendentnih evaluacija (dakle nije religija ta).
>
> Svijet medija je svijet u kojem su religija i blagdani i drugi ljudi (i sve ostalo) primarno nešto što pridonosi masovnom mediju; u kojem je primarna motivacija ljudi da čine nešto osim konzumiranja masovnih medija ta da imaju nešto "zanimljivo" pridonijeti masovnim medijima.
>
> To je svijet u kojem ljudi evaluiraju (procjenjuju) istinu, ljepotu i vrline kako bi promovirali komunikaciju sa masovnim medijem. Zbog toga ono što ljudi rade odvojeno od masovnih medija rade na temelju evaluacije masovnih medija, te stvari rade (implicitno) kako bi imali što doprinijeti masovnim medijima.

Matematičar koji je postao Papa

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/matematicar-koji-je-postao-papa.html

Poznato pitanje među povjesničarima umjetnosti i povjesničarima znanosti glasi; Renesansa ili renesanse? Radi li se o samo jednom velikom događaju u povijesti europe, Renesansi, tijekom kojeg je nanovo otkriveno izgubljeno znanje antike ili se radi o nizu takvih perioda kroz Srednji Vijek tijekom kojih je to znanje postepeno vraćeno u europsku kulturu? Prva verzija je mit, druga verzija je puno bliža onome što se stvarno povijesno dogodilo.

Jedna od tih renesansi je takozvana prva znanstvena ili matematička renesansa koja je započela u dvanaestom stoljeću u kojem su takozvani *translatori* putovali u Španjolsku i Siciliju kako bi preveli klasična i arapska znanstvena djela na latinski; klasike poput Euklidovih *Elemenata* ili Ptolemejeve *Syntaxis Mathematiké*. Međutim, i prije toga je postojao stalni prijenos znanstvenih znanja u Europu kroz Španjolsku, još od 9. stoljeća, potaknuto pojedinim učenjacima koji su studirali u Španjolskoj te zatim podučavali druge u Sjevernoj Europi. Jedan od najpoznatijih je francuski redovnik Gerbert d'Aurillac koji je umro 12. svibnja 1003.

Gerbert (iz seljačke obitelji, rođen oko 945. godine) kao mladić je ušao u samostan (Aurillac) da bude posluga, ali ubrzo je prepoznata njegova inteligencija te mu je umjesto rada u kuhinji ponuđeno obrazovanje. Od 967. do 970. podučavao ga je biskup Atto (iz Vicha) u Katoloniji, u dijelu španjolske koji nije bio pod vlašću islama. U te tri godine Gerbert je upio koliko god je mogao informacija o arapskoj znanosti i matematici. Iz španjolske je otputovao u Rim gdje su ga predstavili Papi i Njemačkom caru, Otonu I. , koji je bio toliko impresioniran mladim akademikom da ga je poslao u Reims kako bi završio svoje obrazovanje. Također je podučavao Otonova sina, budućeg Otona II. Pod pokroviteljstvom Otona II. imenovan je opatom Bobbioa. Kasnije je otišao u nadbiskupiju Reims. Nakon smrti Otona II. postaje učitelj tinejđera Otona III. i njegova bratića Pape Grgura V. koji ga je postavio za nadbiskupa Ravene 998. godine. Nakon Grgurove smrti 999. godine, Gerbet je uz potporu Otona III. postao Papa, preuzevši ime Silvestar II. (Umire nakon četiri godine.)

Tijekom svoje karijere bio je strastveni učitelj matematičke znanosti koju je naučio u Španjolskoj. Napisao je knjige o aritmetici, geometriji i astronomiji, te je posebno bio zainteresiran za astronomske metode mjerenja vremena. Dopisivao se sa mnogima o matematičkim temama i pohlepno prikupljao rukopise kako bi proširio svoje znanje. Uveo

je obručastu sferu iz španjolske u europu i gotovo je sigurno imao ulogu u uvođenju astrolaba. Moguće je da imao i ulogu u uvođenju hindu-arapskih brojeva.

Njegovi doprinosi se ne mogu uspoređivati sa uspjesima *translatora* iz dvanaestog stoljeća poput Gerarda (iz Cremona) ili Adelarda (iz Batha), ali je sigurno bio vodeći europski učenjak matematičke znanosti van islamske španjolske u desetom stoljeću. On i njegovi studenti su uvelike doprinijeli širenju arapskog znanja matematike i astronomije prema široj publici.

Sljedeći put kada vam (novi) ateist kaže kako je Katolička Crkva bila protiv znanosti u Srednjem vijeku, ispričajte mu o Gerbertu matematičaru koji je postao Papa.

Izvorni članak A mathematician who became Pope.

Grayling, Isusovci i istina

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/grayling-isusovci-i-istina.html

Filozof Grayling u Guardianu zapisuje;

> Nakon Reformacije u 16. stoljeću, Ignacije Loyola je osnovao Isusovačku družbu kao vojsku obrane protiv napada na Jedinu Istinsku Crkvu. Isusovci su vidjeli kako su reformatoru učeni i inteligentni; prevodili su Bibliju, poticali laike da ju čitaju, i kada su laici to učinili mogli su vidjeti kako su doktrine i prakse Rimske Crkve hrpa gluposti. Isusovci su trebali biti vojska vrlo pametnih propagandista, vještih u retorici i argumentima, podučenih da odgovaraju na reformatore, nije ih zanimala istina nego katolička tendenciozna verzija iste.

Navedeno bi trebalo biti povijesni primjer religioznih predrasuda koje blokiraju istinu odnosno znanstvenu istinu. Kakvi god da su Graylingovi filozofski dosezi, kao povjesničar znanosti ranog modernog doba je nula. Moji zemljaci imaju neku vrstu slijepog straha i prezira prema isusovcima koji se vuku stoljećima, a čini se kako gospodin Grayling dijeli ovaj iracionalni strah zbog kojeg ignorira povijesne činjenice kako bi napadao "crne redovnike", kako ih englezi prezirno nazivaju.

Svatko tko zna nešto o evoluciji znanosti od kasnog šesnaestog kroz sedamnaesto u osamnaesto stoljeće zna da daleko od negiranja, blokiranja ili nekog drugog načina ometanja ove evolucije; Isusovci i Isusovački obrazovani znanstvenici su dali značajan i ključan doprinos. Nije baš poruka koju Grayling pokušava prenijeti, i koju različiti ljudi žele vjerovati.

Neću dati kompletnu povijest Isusovačkog doprinosa znanosti u tom periodu; naše dosadašnje, daleko od kompletnog, znanje o tome već zauzima nekoliko knjiga, ali ću spomenuti neke bitne stvari.

Počet ćemo sa Claviusom koji je odgovoran za širenje novih matematičkih znanosti u školskim i sveučilišnim kurikulumima katoličkih zemalja Europe u 17. stoljeću. Graylingova Engleska je u reformi školstva zaostajala sto godina, za to možemo okriviti i njihovu mržnju prema svemu što je povezano sa Isusovcima. Isusovački znanstvenici, posebno Mateo Ricci i Johann Adam Schall von Bell, prenijeli su tada "moderne" europske matematičke znanosti, uključujući heliocentrizam, u Kinu i ostatak Azije. Lembo i Grienberger, vodeći članovi Claviusova matematičkog instituta na Collegio Romanou, Isusovačkom sveučilištu, dali su nužnu potvrdu Galileovih teleskopskih otkrića. Riciolli, Grimaldi, Scheiner, Kircher i Grassi su dali značajan doprinos razvoju nove astronomije u 17. stoljeću; Grimaldi je također dao važni doprinos teorije optike. Grégoire de Saint-Vincent je dao važan doprinos razvoju infinitezimalnog računa, a Giovanni Girolamo Saccheri je imao važnu ulogu u povijesti neeuklidske geometrije. Svi nabrojani su isusovački znanstvenici.

Pierrre Gassendi je modernizirao grčki atomizam, teoriju koja je bila bitna za prijelaz sa aristotelijanske na modernu znanost; također je bio prvi astronom koji je promatrao tranzit merkura, ključno promatranje za znanstveno dokazivanje heliocentrizma. Marin Mersenne je bio, zajedno sa Kircherom, jedan od ključnih sakupljača i distributera znanstvenih informacija među učenjacima prije nego što su postojali znanstveni časopisi; posebno je propagirao Galileovu mehaniku i pomogao je njezinu priznavanju među dopisnicima. Također je utemeljio znanost akustike i dao je značajan doprinos analizi. Descartes je bio jedan od osnivača moderne geometrijske optike, suizumitelj analitičke geometrije i otkrivač zakona inercije. Giovanni Domenico Cassini je bio najveći opservacijski astronom 17. stoljeća koji je također osnovao obiteljsku dinastiju koja je revolucionalizirala astronomiju, geodetiku i kartografiju u 17. i 18. stoljeću. Svi navedeni su obrazovani kao znanstvenici kod Isusovaca.

U 17. stoljeću Isusovačke škole i fakultetu su imali najbolje znanstvene kurikulume, učitelje i udžbenike; zapravo su ti udžbenici bili toliko dobro da su ih koristili i na protestantskim školama i fakultetima.

Daleko od toga da su bili prepreka znanstvenoj istini kao što nas Grayling uvjerava, Isusovci su bili najmoćnija sila njenog razvoja u 17. stoljeću.

Izvorni tekst; A.C. Grayling, the Jesuits and Prejudice.

PS

Radi se o (više nego) šturom pregledu, ali kao što je spomenuti, potrebno je par knjiga da bi se malo detaljnije opisali doprinosi. Isusovci su (do ukidanja) objavili preko 6000 znanstvenih radova, od toga je trećina bila pionirskih radova o elektricitetu. Bilo su daleko najveća znanstvena organizacija na svijetu. (Još kad dodamo njihove doprinose obrazovanju, misije u nove zemlje, prijenos znanja na Daleki Istok i ostalo shvatimo da je malo teže popisat doprinose.)

Što se tiče Graylinga, ne znam što zna ili ne zna o povijesti znanosti, ali ne sumnjam da bi nastavio sa sličnim tekstovima baš da je i upoznat sa svime. Čovjek jednostavno pati o "tematskog ludila", čim počne komentirati temu religije "izgubi se".

Možda trebam spomenuti kako su nam Isusovci dali i novog Papu. Mediji su napokon dobili "Crnog Papu", ali vjerojatno nisu mislili na to.

Otac & Otac - povijest znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/otac-otac-povijest-znanosti.html

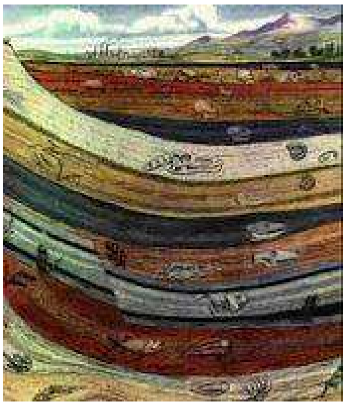
Pravila igre su... ma shvatit ćete već.

1. Otac Marin Mersenne – Otac Akustike

2. Otac Nicholas Steno – Otac Stratigrafije

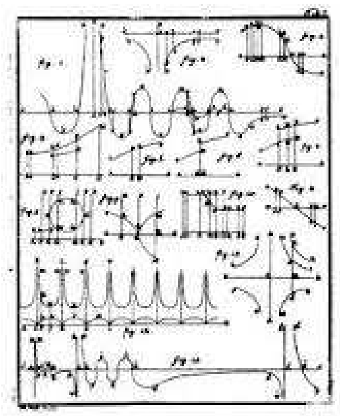

3. Otac Angelo Secchi – Otac Astrofizike

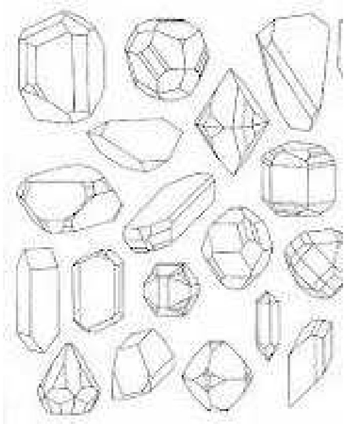

4. Otac Ruđer Bošković – Otac Teorije Polja

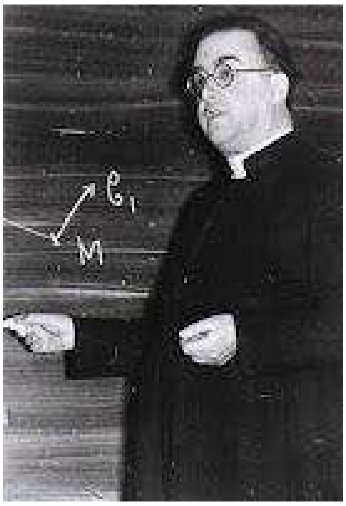
5. Otac Rene Hauy – Otac Kristalografije

6. Otac Gregor Mendel – Otac Moderne Genetike

7. Otac Georges Lemaitre – Otac teorije Velikog Praska

***

Igru bi mogli nazvati i nastavi niz; nije teška (pogotovo ako proširite malo područje pretrage i uključite neka manje poznata "očinstva"). Primjerice *Francesco Lana de Terzi - otac avijacije, Luca Pacioli - otac računovodstva, Athanasius Kircher – otac egiptologije*... (Većina znanstvenika unatoč svojim doprinosima ne dobije u literaturi taj naziv, a postoje neki koji imaju taj naziv, ali je pomalo problematično, iz perspektive povijesti znanosti, pretjerivat sa takvim izrazima.)

Wikipedija ima listu nekih znanstvenika klerika. Inspiracija za listu je predavanje Andrewa Pinsenta The Alleged Conflict Between Science and Faith. (Slike uz ličnosti su tek ilustrativne prirode.)

James Hannam – znanost u srednjem vijeku

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/james-hannam-znanost-u-srednjem-vijeku.html

James Hannam diplomirao je fiziku (Oxford) i doktorirao povijest i filozofiju znanosti (Cambridge). Istražuje predmodernu i ranu modernu povijest znanosti i religije. Njegovi članci objavljeni su u različitim akademskim i popularnim časopisima. Objavio je knjigu God's Philosophers: How the Medieval World Laid the Foundations of Modern Science, pohvaljenu od vodećih povjesničara znanosti. Knjiga je popularno-akademskog karaktera. (google books)

Objavio sam recenziju te knjige, autor recenzije je Tim O'Neill (ateist i povijesničar amater), možete je pročitati ovdje; Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti.

Dostupne su videosnimke predavanja;

- James Hannam: How The Medieval World Laid The Foundations Of Modern Science
- James Hannam: Science & Christianity - An Historical Sketch
- God's Philosophers: the Medieval World - James Hannam
- Science and the Church in the Middle Ages by Dr. James Hannam

Dva kraća intervjua(audio);

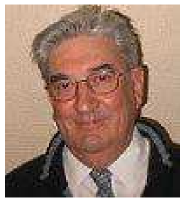
- Christianity launched the Scientific revolution!
- Dr. James Hannam Describes Events Leading to Galileo's Censorship

James Hannam uređuje svoju stranicu (jameshannam.com). Također uređuje blog Quodlibeta. Već sam prenio nekoliko postova sa bloga *(nije autor svih)*;
Članci;
Dao je i različite intervjue. Primjerice za The Catholic Laboratory - Genesis of Science (*mp3*).

Ernest Lucas – Knjiga Postanka i znanost

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/ernest-lucas-knjiga-postanka-i-znanost.html

Ernest Lucas magistrirao je (Oxford) i doktorirao kemiju (University of Kent). Znanstveno se bavio biokemijom na nekoliko sveučilišta prije nego što je odlučio studirati teologiju (Oxford). Doktorirao je Istočne studije (Liverpool University), baptistički je svećenik. Autor je knjige Can we believe Genesis today? *(Možemo li danas vjerovati u Knjigu Postanka?)*.

Slučajno sam saznao za njega *(pregledavajući multimediju Faraday Instituta)*,
ali mi je bilo zanimljivo njegovo izlaganje. Dostupna su njegova predavanja;
Jedan kraći razgovor koji sumira stvari; Ernest Lucas on Genesis and Evolution (*5min*)

Lucas tvrdi kako je tek nakon što je godinu dana (u okviru svog studija teologije) proučavao mezopotamijske priče shvatio Knjigu Postanka. Naime, za interpretaciju svakog teksta potrebno si je postaviti nekoliko pitanja. *(Inače, ukoliko ga interpretirate kao znanstveni članak, onda ste očito izabrali interpretirati ga kao znanstveni članak, ne možete se pretvarati da ste odabrali "neutralni" ili jedini način interpretacije bilo kojeg teksta.)* Neka od prikladnih pitanja bi bila;

- Koja vrsta jezika se koristi?
- Kojoj vrsti literature pripada?
- Tko je očekivana publika?
- Koji je cilj teksta?
- Koje relevantno vantekstualno znanje imamo?

Lucas navodi nekoliko primjera da pokaže kako mu je poznavanje mezopotamijskih priča o stvaranju pomoglo da shvati biblijski tekst Postanka. Jedna od poznatijih razlika je sam nastanak bogova, prema ostalim pričama tog područja prvo nastaju bogovi od kojih netko stvara svemir – što je naravno različito od hebrejskog vjerovanja u kojem vječni Bog stvara sve. Za ostale razlike potrebno je poznavati tadašnja vjerovanja okolnih plemena. Primjerice, u Knjizi Postanak se upotrebljava riječ "svijetla" (umjesto sunce i mjesec) jer su okolna plemena štovala nebeska tijela kao bogove i božice. Također se time naglašava kako je Bog stvorio ta svijetla, dakle ono što drugi štuju kao božanstvo je tek dio svijeta kojeg stvara Bog.

Zatim se spominju morske grdosije (čudovišta) jer se u drugim pričama bog morao boriti sa nemanima kako bi nakon toga mogao stvoriti nebo i zemlju. Knjiga Postanka odbacuje takvo razmišljanje naglašavajući kako je Bog stvorio grdosije kao dio svijeta – nije se morao boriti sa njima, stvorio ih je! U drugim plemenima je bio prisutan strah da će svemir opet upasti u takav kaos, dok je takvo razmišljanje suprotno Bogu hebreja.

U mezopotamijskim pričama o stvaranju, ljudi su robovi bogova – stvoreni su kako bogovi ne bi trebali ništa raditi. U Knjizi Postanka se naglašava važnost ljudi na više mjesta – samo ljudi su stvoreni na sliku i priliku Boga, i Bog im daje vlast nad svim drugim stvorenjima. Sve stvoreno služi na korist ljudima, a ne bogu. (Tu dolazimo do ekoloških aktivista, ali to nije tema – naravno da postoje ograničenja.)

Gornje primjere sam samo spomenuo kako bi shvatili na što točno Lucas misli (bez da otvarate linkove). Prošlo je već dosta vremena od kada sam ga slušao pa se ne sjećam detalja, ali sam skicirao jedan od njegovih argumenata o utjecaju Knjige Postanka na znanost;

1. Postoji Stvoritelj svijeta
2. Stvoritelj je racionalan i mudar
3. Stvoritelj je isplanirao i uredio svijet
4. **Z:** Postoje prirodni zakoni – strukture, uzorci...
5. Ljudi su stvoreni na sliku Božju
6. **Z:** U stanju smo shvatiti te prirodne zakone
7. Stvoreno je produkt Božje slobodne volje
8. **Z:** Potrebne su opservacije i eksperimenti

Dakle Knjiga postanka je napisana kao teološki tekst koji govori o Božjoj snazi, razlikuje se od ostalih priča tog područja. Takvo razmišljanje se ukorijenilo u našu kulturu i postalo osnova znanosti. Već sam objavio više tekstove koji se bave time, možda samo da napomenem kako takva razmišljanja stvarno i pronalazimo kod filozofa i učenjaka (danas bi ih zvali znanstvenici) kroz povijest.

Povjesničar znanosti i religije Harrison (eksplicitnije) naglašava i vezu eksperimentalne znanosti i Pada koju nalazimo u razmišljanju nekih znanstvenika. Primjerice grci su vjerovali da promatranjem odnosno logičkim zaključivanjem mogu sve shvatiti što ih je dovelo u neke probleme, ali ako Bog ima slobodnu volju pri stvaranju svijeta onda takvo što nije moguće, potrebno je provesti eksperimente. Nakon Pada oštećene su ljudske sposobnosti odnosno potrebno je sve eksperimentalno provjeriti, eksperimentalna znanost je zapravo pokušaj vraćanja izgubljenog znanja. *(Promicanje i bavljenje eksperimentalnom znanošću ima za cilj nadvladati te epistemološke učinke Istočnog grijeha tako da su upravo na temelju teoloških doktrina razvijene znanstvene tehnike.)*

Više o tome u postu Adamov Pad i nastanak eksperimentalne znanosti, gdje se predstavlja Harrisonova teza sa citatima znanstvenika kroz povijest; a u postu Biblijska osnova zapadne znanosti Stanley Jaki pokušava dati odgovor zašto je znanost preživjela samo na kršćanskom Zapadu. Znanost se pojavila (rodila) i u drugim kulturama, ali nigdje se nije raširila i zadržala, Jaki je za to upotrijebio izraz znanost kao "mrtvorođenče". *(Post ima par pogreški koje još nisam ispravio.)*

PS

Ovaj post se bavi interpretacijom Knjige Postanka u kontekstu (povijesti) znanosti (i samo u tom kontekstu).

Peter Harrison – povijest znanosti modernog doba

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/peter-harrison-povijest-znanosti.html

Peter Harrison doktorirao je na Sveučilištu Queensland, magistrirao na Yaleu and Oxfordu. Svoju akademsku karijeru započeo je kao profesor povijesti i filozofije. Držao je *Andreas Idreos Professor of Science and Religion* poziciju na Oxfordu. Harrison je poznat po svojim utjecajnim radovima o religiji i podrijetlu moderne znanosti. Neke od njegovih (kontroverznijih) teorija su i o tome kako je priča o Padu imala ključnu ulogu u razvoju eksperimentalne znanosti i kako se ideje o religijama kao skupu vjerovanja i praksi prvi put javlja tek u sedamnaestom stoljeću. Urednik je The Cambridge Companion to Science and Religion.

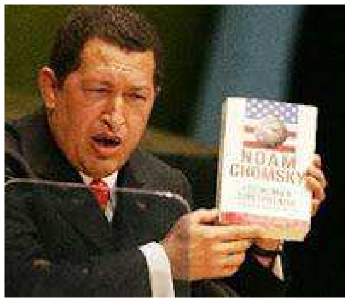
Na blogu sam već objavio dva njegova popularna članka (i jedan post o njegovoj teriji o Padu);

Tko je Noam Chomsky?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/tko-je-noam-chomsky.html

Chomskyeva popularnost nema nikakve veze sa uglednim mjestom kojeg zauzima u svijetu ideja. To mjesto je davno zaslužio svojim radom u lingvistici, i nijedan stručnjak tog područja ne osporava njegov doprinos.

Ukazao je na pogrešku u vjerovanju kako se jezik može steći postepenim povezivanjem simbola i stvari. Ustvrdio je kako jezik predstavlja sve-ili-ništa stvar, evolucija nas je opskrbila kategorijama koje su potrebne kako bi ga stekli, te kategorije vode "duboku strukturu" našeg govora, neovisno o tome koji jezik učimo. Rečenice nastaju kao ponovljene operacije "transformacijske gramatike" koja prevodi duboke strukture u površinske sekvence: Kao rezultat toga smo u stanju razumjeti beskonačno mnogo rečenica, čim uspijemo steći osnovnu lingvističku kompetenciju.

Iako su pioniri moderne logike predvidjeli neke od tih stvari, prof. Chomsky ih je razvio na potpuno novi način. Ima istinsku znanstvenu sposobnost prevođenja apstraktne teorije u konkretnu opservaciju, otkriti intelektualni problem tamo gdje ostali vide samo obične činjenice. Kažem "ima", ali možda bih trebao reći "imao je". Prof. Chomsky je davno odbacio svoju akademsku halju i obukao ogrtač proroka. Desetljećima troši svoju energiju na osuđivanje rodne zemlje, obično pred prepunim dvoranama obožavatelja koje baš briga za teoriju sintakse. Dokaz uspjeha je činjenica da američki izdavači distribuiraju njegove knjige po cijelom svijetu, knjige tako dolaze i u ruke Američkih kritičara – uključujući i Huga Chaveza.

Za pristaše, Noam Chomsky je hrabar i glasan zagovornik potlačenih protiv korumpirane i kriminalne političke klase, ali za protivnike je laprdalo čija jednostrana vizija politike služi kako bi se našao pod svjetlima reflektora. Neporecivo je kako njegova navika ignoriranja mana američkih neprijatelja (da bi sve zločine pripisao svojoj zemlji) pokazuje da je više truda uložio u optuživanje nego u istinu.

Opisati njegov stav kao "adolescentski" je možda nepravedno: Postoji puno odraslih ljudi koji vjeruju kako je američka vanjska politika poslije drugog svjetskog rata utemeljena na pogrešnom poimanju američke uloge u svijetu. Istina je i da svi griješimo – tako da Chomskyeva nekadašnja potpora za sustave koje nitko više ne bi podržao, poput Pol

Potova, nije dokaz njegove pokvarenosti. Ali onda niti pogreške američke vanjske politike nisu dokaz pokvarenosti.

Navedeno je bitno jer upravo njegova sposobnost da izazove ne samo prezir prema američkoj vanjskoj politici nego i osjećaj kako je vođena nekom vrstom kriminalne zavjere, pruža motiv za Chomskyeve neprestane oštre kritike, a objašnjava i njegov utjecaj. Svijet je pun ljudi koji žele misliti loše o americi, a većina njih bi željela biti amerikanci. Bliski istok je pun takvih ljudi, a profesor Chomsky apelira upravo na njihove zavidne emocije, baš kao i na zamjeranja vođa (poput predsjednika Chaveza) koji ne mogu podnijeti slobodu (i nemaju pojma kako je proizvesti, ili barem stvarnu želju oponašati je).

Uspjeh dovodi do zamjeranja, a ono postaje želja za uništavanjem. Dokaz za to je i teroristički napad na SAD, i gotovo sve što islamisti izjavljuju od tada. Ali Amerikanci ne žele u to vjerovati. Imaju povjerenja da drugi uživaju u američkom uspjehu, kao što i oni uživaju u uspjehu drugih; ali ovo uživanje u tuđem uspjehu, što je velika američka vrlina, nije nešto što pronalazite kod onih koji osuđuju Ameriku. Mrze Ameriku ne zbog njenih mana, nego zbog njenih vrlina, koje bacaju ponižavajuće svjetlo na one koji se ne mogu prilagoditi.

Prof. Chomsky je inteligentan čovjek. Nije sve što kaže kritizirajući svoju državu pogrešno, ali ne cijene ga zbog njegove istine nego zbog njegova bijesa, koji potiče bijes njegovih štovatelja. Hrani samopravednost američkih neprijatelja, koji zauzvrat hrane njegovu samopravednost. U svemu tome nestaje konstruktivna kritiku koja je Americi toliko potrebna, a ta Amerika je – za razliku od njenih neprijatelja, uključujući prof. Chomskog – spremna slušati.

Napisano prema Who is Noam Chomsky (R. Scruton, 2006).

PS

Postoji puno toga što se može kritizirati kod SAD-a, ali kad sam već objavio ovo razmišljanje morati ću se složiti. (Bilo bi zanimljivije da se osvrnuo na Chomskyeve ostale ljevičarske ideje.) Doduše, siguran sam da je Scruton svjestan problema sa politikom SAD-a.

Za razliku od amerikanaca pojedinaca koji se, tradicionalno, vesele uspjehu drugih, nisam siguran da to vrijedi za njih kao državu; a kao što Theodore Dalrymple ističe u eseju Envy and the Undoing of American Mores, izgleda da i kod pojedinaca dolazi do promjena;

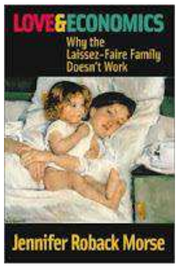
> "Obamino referenciranje na Romneyevo veliko osobno bogatstvo je implicitno pozivanje na zavist. Zavist je jedan od sedam smrtnih grijeha, i samim time predstavlja stalnu napast za pala bića poput nas. Uz mogući izuzetak oholosti, radi se o grijehu kojeg je najteže izbaciti iz ljudskog srca; puno je destruktivniji od neumjerenosti.
>
> Bez sumnje, američko društvo ima puno mana, baš kao i svi ljudi; ali grijeh od kojeg su tradicionalni bili najslobodniji, u usporedbi sa drugim društvima, je bila zavist. Više ljudi je željelo sreću uspješnima u Americi nego u bilo kojem drugom društvu, iako naravno ne svi; manje je ljudi bilo obuzeto zavišću, a više je ljudi bilo inspirirano njima nego u bilo gdje drugdje u svijetu. Postojalo je vrijeme kada se iskazivanje ili apeliranje na zavist smatralo ne-američkim, odbacivanjem Američkog sna. Nixon je prezirao Kennedya kao pseudo-aristrokratsko razmaženo derište, ali nije se to usudio reći u javnosti kako ne bi zvučao zavidno.
>
> Dakle Obamino pozivanje na zavist je simptom, možda ojačavanje, kulturne promjene. Ne treba niti spomenuti kako je njegova vlastita financijska pozicija nešto na čemu mu može 99.9 posto (zavisti sklono) ljudi zavidjeti, ali pozivanje na zavist, sugerirati čak i podsvjesno kako je čovjek sa velikim bogatstvom na neki način egzistencijalno manje pogodan ipso facto za najvišu poziciju nego čovjek koji ima manje novca, nije u duhu američke tradicije baš kao što ne bi bilo niti podsmjehivanje čovjeku skromnih početaka.
>
> Poticanje ili iskorištavanje zavisti je pogrešno, čak i ako oni usrećeni ne zaslužuju svoju sreću

Mala vlada, snažne obitelji

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/mala-vlada-snazne-obitelji.html

Zašto bi libertarijanci trebali podržavati obiteljske vrijednosti – hint: Koja je najosnovnija nevladina institucija koju je svijet ikada poznavao? I što rastu u svojoj moći i utjecaju kada se ta institucija raspadne?

Još četiri godine Busha u Bijeloj kući [intervju je iz 2005.] – kakve će biti? Puno toga ovisi može li se održati sporazum između ljudi koji brinu o moralnim pitanjima (najčešće kršćani) i ljudi koji najviše guraju malu vladu (najčešće libertarijanci). Problem postoji jer je veliki broj ekonomskih libertarijanaca ujedno i društveno libertarijaran: Žele lagane razvode i seksualni *laissez faire*. Protive se državnoj pro-obiteljskoj politici.

Tu bi se analize Jennifer Roback Morse mogle pokazati utjecajnim. Jenny Morse je ekonomska libertarijanka: Doktorirala je ekonomiju te predavala petnaest godina na sveučilištima Yale i George Mason. Uz to se zalaže za brak i obitelj, što pokazuje i u svom životu. Napustila je stalnu profesoru i preselila se sa obitelji (mužem i dvoje djece, jedan usvojen iz Rumunjske) u Kaliforniju. Sada je honorarni istraživač na Hoover Institution(Stanford).

WR: Broj ljudi koji se naziva fiskalno konzervativnim, a socijalno liberalnim je u porastu. Zašto tvrdite da ta kombinacija nema smisla?

JM: Libertarijancima se sviđa činjenica da su tržišta samo-regulirajuća. Postavite vlasnička prava, ugovorno pravo te sudski i policijski sustav. Naselite područje ljudima koji imaju funkcionalnu savjest i osjećaj uzajamnosti. Upalite sustav i on će većinom raditi sam od sebe.

Problem je što nismo rođeni niti sa funkcionalnom savješću niti sa osjećajem uzajamnosti. Sve dok ih ne socijaliziraju roditelji, djeca su egocentrični skup impulsa i emocija. Ako nemaju roditelje koji će ih voditi i voljeti, postoji visoki rizik da postanu ljudi koji nemaju kontrole i obzira prema drugima. U najekstremnijem slučaju, djeca postaju sociopati, koji nameću velike troškove društvu. To su ljudi koje ne možete prepustiti slobodnom društvu zato što ne znaju kako koristiti svoju slobodu bez da previše ne ometaju druge ljude. Ova osnovna činjenica o ljudskom stanju je razlog zašto zagovornici minimalne vlade moraju obratiti pažnju na obitelj.

WR: Neki libertarijanci tvrdi da lagani razvodi povećavaju slobodu. Zašto vi vjerujete suprotno?

JM: Dva su razloga. Prvi, postoji opasna zbrka oko toga što sloboda zapravo znači. Životni stil kakvog Ljevica promovira je vizija koja definira slobodu kao stanje neopterećenosti ljudskim odnosima. Ta vizija je temelj ljevičarske pozicije o laganim razvodima, neograničenim pobačajima i mnogim drugim društvenim pitanjima.

Drugo, trenutni zakoni o razvodu nisu u skladu s najosnovnijim principom slobodnog tržišta, odnosno poštivanjem ugovora. Milijuni dolara, u transakcijama nekretnina, izmjenjuje ruke u svakom gradu, svakoga dana. Ljudi to ne bi mogli činiti kada bi im dopustili da unilateralno krše svoje ugovore bez penala. Unatoč tome, mi očekujemo da ljudi ulože cijeli život u djecu, bez ikakve ugovorne zaštite. Uspostavljanje pravnog sustava koji definira i provodi ugovore je jedna od najosnovnijih funkcija vlade.

WR: To je u skladu sa vašom ekonomskom analizom važnosti za djecu onoga što vi zovete "bračna revolucija – jedan muškarac, jedna žena, za cijeli život."

JM: Danas imamo sustav unilateralnih razvoda: Jedna stranka može okončati brak zbog bilo kojeg razloga ili bez razloga, bez pravne kazne. Ali djeca su jedan od najvažnijih "proizvoda" braka, da iskoristim ekonomski rječnik. Djeca zahtijevaju velike kapitalne investicije tijekom dužeg perioda. Roditeljski odnos je također ono što bi ekonomisti zvali "odnosno-specifični kapital". To znači da nijedan drugi muškarac nije dobra zamjena za konkretnog muškarca koji je otac moje djece. Ekonomisti znaju da je provođenje ugovora iznimno važno u aktivnostima sa takvim svojstvima.

WR: U članku kojeg ste predstavili na konferenciji Witherspoon Instituta (Princeton) objasnili ste kako dogovori o skrbništvu nad djecom koji su posljedica razvoda dovode do ekspanzije države. Zašto?

JM: Obiteljski sudovi rutinski krše privatnost obitelji koje imaju spor oko skrbništva. Sudovi prosuđuju stvari poput koliko novca i vremena svaki roditelj troši na djecu, kakvo obrazovanje i vjerski odgoj bi trebali imati, može li se roditelj iseliti iz države, koji jezik govore doma, i puno toga drugog. U funkcionalnim, netaknutim obiteljima, ljudi sami rješavaju ove stvari. Ljudi koji se zgražavaju na ideju da vlasti reguliraju seksualno ponašanje nisu svjesni činjenice kako si vlast dopušta nečuvenu invaziju osobne privatnosti kada se brak raspadne.

WR: Društveni konzervativci su isticali učinke samohranog roditeljstva na kulturu. Zašto postoji utjecaj na porast vlade?

JM: Najjednostavniji odgovor je kako vlada postaje zamjena za odsutnog roditelja, bilo da pruža financijsku pomoć kroz socijalnu pomoć, ili namećući pravila o radu kojima se pokušava izjednačiti pozicija svih tipova obitelji. Ali vlada je loša zamjena za roditelje. Čak i

sa više novca, djeca nevjenčanih roditelja imaju veće izglede da odustanu od škole, da imaju lošije rezultate, probleme sa mentalnim zdravlje, čak i zdravstvene probleme.

Svi ti problemi na kraju postaju problem poreznih obveznika, sviđalo se to libertarijancima ili ne. Sinovi nevjenčanih roditelja imaju veću šansu za sukob sa zakonom, počinjenje zločina, i zatvor. To košta porezne obveznike, čak i sa libertarijanskom minimalnom državom. Ovdje u Kaliforniji imamo zakon o Tri Prekršaja, prema kojem tri puta osuđeni zločinac treba služiti doživotno. Tko plaća za to? Porezni obveznici. Bilo bi puno jeftiniji ispravno odgojiti djecu nego pokušati nadomjestiti štetu koju stvara roditeljska odsutnost.

WR: Zašto je brak najosnovnija društvena institucija?

JM: Definiram brak kao društvenu normativnu instituciju za seksualnu aktivnost i odgoj djece. Brak je organska, predpolitička institucija koja nastaje spontano u društvu. Ljudi suprotnog spola su prirodno međusobno privučeni, udružuju se, stvaraju djecu te ih odgajaju. Malo društvo obitelji obnavlja se i održava. Unutar obitelji se najjače očituje prirodna društvenost čovječanstva. Libertarijanac minimalne vlade može promatrati ovaj samoodrživi sustav sa strahopoštovanjem.

Mislim kako je moja knjižica "101 Tips for a Happier Marriage," najlibertarijanskija stvar koju sam ikada napisala. Nije politička, a osnažuje ljude da izgrade najosnovniju nevladinu instituciju koju je svijet ikada poznavao. Što bi moglo biti libertarijanskije od toga?

WR: Zašto je toliko zagovornika seksualnog *laissez faire* među onima koji su najglasniji protivnici ekonomskog *laissez faire*?

JM: Ljevica instinktivno zna da se obitelj natječe sa vladom, i kao izvor društvene potpore i kao žarišna točka odanosti. Seksualni *laissez faire* potkopava obitelj kao samoupravnu, samoodrživu cjelinu.

WR: Kako promjene u pravilima o skrbništvu utječu na način na koji ljudi razmišljaju o troškovima i pogodnostima razvoda?

JM: Razmislite o ovome; Ako ste sigurni da će pokretanje razvoda dovesti do gubitka kontakta sa djecom, onda će biti manja vjerojatnost da pokrenete razvod. Izglednije je da ćete uložiti više truda kroz duže vrijeme u svoj brak. To nam ne govori kakve promjene moramo uvesti, ali nam govori da ta pravila čine veliku razliku.

WR: Koje druge promjene u javnim odredbama bi dovele do promjena?

JM: Pravila o posvajanju i udomljavanju treba promijeniti. Socijalni radnici su među čuvarima standarda pravilnog ponašanja prema djeci u zajednici. Primjerice, imamo standard koji kaže da se ne smije koristiti pretjerana sila. U nekim mjestima, apsolutno je zabranjeni bilo koji oblik tjelesnog kažnjavanja, udomitelji ne smiju nikada pljusniti svoje dijete. Vlast smatra, sasvim ispravno, kako udomiteljske roditelje trebamo držati viših

standarda nego ostale roditelje, zato što su takva djeca već oštećena i potrebna im je najbolja moguća skrb.

Država bi mogla, sa podjednako opravdanosti, inzistirati na domaćinstvima sa oba vjenčana roditelja. Postoji brdo dokaza koji pokazuju kako djeca imaju najbolje rezultate u domaćinstvima sa vjenčanim roditeljima. Mislim da je pravedno i zdravorazumsko reći da djeca koju su već zlostavljana i zapuštena trebaju imati najbolju moguću skrb koju im možemo dati. Staviti ozbiljno poremećeno dijete pod brigu samohrane majke, ili nevjenčanog, vanbračnog para, nije dobra ideja. Država bi mogla puno doprinijeti obiteljskoj kulturi tako što bi domaćinstva sa oba roditelja, vjenčanim parom postala norma za udomiteljske i posvojiteljske roditelje.

izvorni intervju; Small government, strong families

PS

Već sam objavio dva slična teksta; Ludwig von Mises o obitelji i Napad države na obitelj, a video Theodora Dalrymplea dobro sažima fenomen.

Ako svi idu ravno u raj... (18+)

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/ako-svi-idu-ravno-u-raj-18.html

... onda je raj vic, baš kao i ovaj život, i ne postoji konačna pravda, stoga niti Bog.

Nedavno je umro poznati mafijaš Calabrese; pročitao sam knjigu njegova sina te sam ostao impresioniran njegovim "odavanjem" oca; obiteljska lojalnost je vrijednost, ali postoje više lojalnosti. Sin je rekao novinarima kako je smrt oca, zbog nasilne povijesti, posebno emotivna.

> Vjerujem da je umro na Božić s razlogom," rekao je. "Nadam se da je pronašao mir. Nadam se da odozgo gleda na nas... Više ne pati, ljudi na ulici više ne pate."

Uz svo dužno poštovanje prema sinu, ovo je jednostavno moralno otupljeno. Izrečeno podrazumijeva kako naš život ovdje dolje nema nikakvog utjecaja na konačni ishod. Nema razlike živimo li životom brutalnog ubojice ili životom Edith Stein i Simone Weil. Ali onda nema pravde, a ovaj život je apsurdniji nego što bi bio kada Boga ili života poslije smrti uopće ne bi niti bilo. Stvarnost moralnog svjetonazora ne može imati potrebni božanski temelj ukoliko Bog nije jamac pravde.

Prikladno je spomenuti razgovor Drurya i Wittgensteina;

> DRURY: Čitao sam Origena prije. Origen je podučavao kako će na kraju vremena doći do konačne restitucije svih stvari. Kako će čak i Sotona i pali anđeli biti vraćeni u svoju bivšu slavu. Takvo shvaćanje mi se činilo privlačnim – ali odmah je osuđeno kao heretično.
>
> WITTGENSTEIN: Naravno da je odbačeno. Zbog toga bi sve ostalo postalo besmislica. Ako ono što radimo ovdje nema nikakvog utjecaja na kraju, onda nestaje svaka ozbiljnost života. Tvoje religiozne ideje su mi se uvijek činile više grčkim nego biblijskim. Dok su moje misli sto posto hebrejske. *(Recollections of Wittgenstein, ed. Rhees, Oxford 1984, p. 161.)*

Ono što mi se sviđa kod Wittegensteina je činjenica da je bio posebno ozbiljan čovjek.

Izvorni članak: If Everyone Goes Straight to Heaven... (Bill Vallicella)

Je li podučavanje vjere zlostavljanje djece? Je li religija najveće društveno zlo?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/je-li-poducavanje-vjere-zlostavljanje.html

Ideja kako je podučavanje vjere zapravo zlostavljanje djece je još jedna tema suvremenih militantnih ateista poput Dawkinsa i Graylinga. Razmislite o suprostavljenim "istinama" koje podučavaju različite vjerske škole, npr. kako je Isus Sin Božji, kako on to nije, itd. Grayling se žali da

> ...u školama diljem zemlje ove antipatetične "istine" se nameću različitim skupinama učenika, od kojih nijedna nije u poziciji procijeniti njihovu vjerodostojnost ili vrijednost. **Radi se o ozbiljnom obliku zlostavljanja djece.** Sije sjeme apartheida sposobnih da rezultiraju, **u svojom logičkom zaključku**, ratom i ubojstvom, kao što povijest neprestano dokazuje. **Ne postoji veće društveno zlo od religije**. Radi se o raku na tijelu čovječanstva. Ljudska lakovjernost i praznovjerje, i potreba za utješnim pričama, neće nikada nestati tako da će religija uvijek postojati, barem među neobrazovanima. **Jedini način upravljanja tom opasnošću je ograničiti religiju potpuno na privatnu sferu**, a javna domena ju treba potpuno ignorirati osim u jednoj stvari; zakonski ne smije biti dopušteno da nečije privatno vjerovanje uzrokuje neugodnosti ili bilo kakvu povredu druge osobe. Gdje god i kada god se religija manifestira u javnoj areni kao organizirani fenomen, **predstavlja najsotonističkiju od svih stvari**. *(A. C. Grayling, Life, Sex, and Ideas: The Good Life Without God, Oxford 2003, 34-35, uređivanje moje)*

Naši dragi ateisti stvarno postaju militantni ovih dana, zar ne? Kakvo neumjerena i ekstremna izjava nekoga tko tvrdi da je filozof! Je li on ozbiljan? Pokušava li samo prodati knjige?

1. Ne mislim da bi Grayling prigovorio određenoj količini indoktrinacije u školama, s ciljem "nametanja" povijesne i aritmetičke istine iako učenici nisu u nikakvoj poziciji izvršiti povijesno istraživanje (Kako mogu biti sigurni da su Normani osvojili Englesku 1066., a ne 1067.?) ili izvesti aritmetičke istine iz peanovih aksioma i tako "procijeniti njihovu vjerodostojnost ili vrijednost". Njegov prigovor se odnosi na religijsku indoktrinaciju, prenošenje empirijski neprovjerljivih privatnih vjerovanja koja proturječe drugim empirijski neprovjerljivim privatnim vjerovanjima i potiču nesuglasice i krvoprolića. Ali ako je religija problematična u tom pogledu, zašto nije i ideologija općenito?

Primjerice, razmotrimo Graylingovo vjerovanje kako "ne postoji veće društveno zlo od religije." Radi se o jednome Graylingovu privatnom vjerovanju, toliko ekstremnom da ga se čak niti svi militantni ateisti ne bi željeli držati u takvom obliku. Treba li i ono biti

ograničeno na privatnu sferu? Ili Grayling ima pravo izražavati ovo vjerovanje u javnosti, u razredima gdje predaje i u knjigama i člancima koje piše? Radi se o empirijski neprovjerljivom vrijednosnom sudu i može dovesti do nesuglasica i krvoprolića. Je li prosječan učenik u stanju "procijeniti vjerodostojnost ili vrijednost" ove tvrdnje? Ne, ali Grayling nema nikakvih problema sa ovom vrstom indoktrinacije. Zašto nema? Može odgovoriti da je u stanju argumentirati u korist svog stava. Nema sumnje da može. Ali i teolozi i filozofi neke religije također mogu argumentirati svoje stavove, i pritom ne mislim citirajući svete spise.

Čini se kako se radi o dvostrukom standardu. Religiju treba ograničiti na privatnu sferu, ali ideologije općenito ne treba, čak i u onim slučajevima gdje nereligiozne ideologije dijele iste antipatične karakteristike kao religija, poput empirijske neprovjerljivosti i vjerojatno poticanje na nasilno suprostavljanje. Komunisti su ubili sto milijuna ljudi u 20. stoljeću. Zašto onda Dawkins, Grayling i ostali izdvajaju religiju kao izvor društvenih zala, a ne ideologiju?

Ili razmislite o bilo kojem Graylingovom stavu kojeg spominje u svojoj knjizi; stav o seksu, ratu, oružju, braku i nizu drugih tema. Treba li njega natjerati da zadrži svoje liberalne stavove za sebe kako ne bi zarazio umove povodljivih ljudi? Pretpostavimo da predaje u osnovnoj školi i zagovara neku liberalnu ideju, primjerice kako pravedni porez mora redistributirati bogatstvo, ili da bi trebali zabraniti ručno oružje. Treba li ga ušutkati? Ako ne, zašto bi trebalo ušutkati one koji promoviraju religiozne stavove? Zašto oni nemaju pravo prenositi svoja vjerovanja novim generacijama na isti način kao što anarhisti, socijalisti, komunisti i konzervativci i tko sve ne ima pravo prenositi svoje vrijednosti?

2. Grayling tvrdi kako je "Logički zaključak" podučavanja religije "rat i ubojstvo". Izjava je iznenađujuće traljava i apsurdna s obzirom da ju je dao akademski obrazovani filozof, jer zapravo je ista kao i tvrdnja da religijska indoktrinacija logički nužno dovodi do rata i ubojstva. To je očito pogrešno. Najviše što se može reći je da određeni oblici religijskog podučavanja, primjerice određene islamske instrukcije, povećavaju vjerojatnost rata i ubojstva.

Ali opet imamo problem dvostrukog standarda? Zašto se fokusirati na religiju, a isključiti političke ideologije? Ako je nešto pogrešno sa školom koja podučava židovska vjerovanja, zašto onda nije ništa pogrešno sa školom koja podučava liberalna ili socijalistička vjerovanja? A što sa etičkim uvjerenjima? Ona su empirijski neprovjerljiva i vjerojatno dovode do nesuglasica. Treba li i njih ograničiti na privatnu sferu?

Izvorni post: Is Religious Instruction Child Abuse? Is Religion the Greatest Social Evil?

PS

Grayling se javio u komentarima jednog posta: The Recent Dennett-Plantinga A. P. A. Debate and the Question of Tone in Philosophy (rekao bih ne previše uspješno). Ali Grayling mora bit svjestan kakve stvari piše - ili se možemo priklonit onima koji smatraju da se radi o tematskom ludilu ili je nešto manje pohvalno u pitanju.

Što je čovjek?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/sto-je-covjek.html

On je životinja, ali i duh – a time i zagonetka samom sebi. Razmišlja i govori, objektivizira, kaže "Ja" i to misli. Dakle on ne ponavlja kao papiga riječ "Ja"; Izgovarajući "Ja" on izražava samosvijest. Čovjek ima svijet (*Welt*), ne samo okoliš (*Umwelt*). Čovjek predviđa Viši Život, višu sudbinu, bilo unutar povijesti ili van nje. Zatim razmišlja je li to samo fantazija, zabluda, ili je to nagovještaj stvarne mogućnosti višeg života.

Više od životinje, ipak može pasti niže od bilo koje životinje, obrnut pokazatelj njegova duhovna statusa. Može se podjednako lagano posvetiti skatologiji kao i eshatologiji. Budalaštine Marquisa de Sade imaju istu dokaznu vrijednost čovjekova statusa kao i život Sv. Augustina.

Kierkegaard piše da "svako više poimanje života... zauzima stav kako je zadatak čovjeka težiti zajedništvu s Božanstvom..." (*Attack Upon Christendom, p. 265*) Suočavamo se s opasnošću "minimiziranja našeg vlastitog značenje" kao što je SK zapisao, podcjenjivanja svoje važnosti. A ipak, kako je teško vjerovati u vlastitu važnost! Problem se sastoji od neznanja što je nečija važnost, uz pretpostavku da netko ima važnost. Ne znajući postoji li i što je točno, ne možete je ni minimizirati.

Kierkegaard rješava problem svojim dogmatičnim i fideističkim pridržavanjem Kršćanske antropologije i soteriologije. Nerazvodnjeno Kršćanstvo je njegov odgovor. Moj odgovor: živi tako da zaslužiš život vječni. Živi kao da imaš višu sudbinu.[...]

Ali ako si u krivu što si izgubio? Neke trivijalnosti. Ako kažeš da će se izgubiti istina, pitat ću te kako to znaš i zašto misliš da je istina vrijednost u besmislenom svemiru. Zatim ću te dalje pritisnuti o prirodi istine i potkopati tvoju samozadovoljnu misao kako istina može postojati u besmislenom potpuno materijalnom svemiru.

Izvorni post: What is Man? (Bill Vallicella)

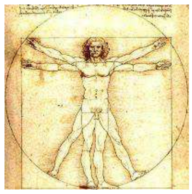
Imago Dei

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/imago-dei.html

> Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram...
> Et creavit Deus hominem ad imaginem suam...

> [Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična...
> Na svoju sliku stvori Bog čovjeka...]

Prije sam znao igrati šah sa Joem. Iako je cijeli život bio radni čovjek,
imao je intelektualnu crtu i volio je čitati, ali poput mnogih starih ljudi, mislio da je zna puno o stvarima koje nije poznavao, pritom nije bio nimalo stidljiv sa širenjem svog "znanja". Jednog dana smo pričali o religiji i ideji kako je čovjek stvoren na Božju sliku i priliku. Stari Joe je imao dugogodišnji animozitet prema Kršćanstvu svoje mladosti, animozitet koji je vjerojatno povezan sa njegovom podjednako dugotrajnom mržnjom prema davno preminulom ocu.

Sjetivši se neke propovijedi o "slici i prilici", stari Joe se podrugljivo nasmijao, "Dakle bog ima probavni trakt!?". U Joevu umu radio se o trijumfalnom upitu koje ima snagu opovrgavanja. Njegovo "razmišljanje" je;

1. Čovjek je stvoren na Božju sliku
2. Čovjek je fizičko biće sa probavnim traktom, itd.

Što znači

3. Bog je fizičko biće sa probavnim traktom, itd.

Ali to je kao da tvrdite:

1. Ovaj kip je napravljen na Lincolnovu sliku
2. Ovaj kip je od mramora

Što znači

3. Lincoln je od mramora.

Joevoa pogreška, koju često susrećemo, je uzeti duhovnu izjavu i primijeniti je materijalistički. Poanta nije da je Bog tjelesan zato što je čovjek tjelesan, nego da je čovjek duhovno biće kao što je to Bog, potencijalnost nije aktualnost. Ideja nije da je Bog veliki čovjek, poslovični "onaj čovjek gore", nego da je čovjek mali bog, proto-bog, vremenski i

privremeni niski bog koji ima otvorenu mogućnost Višeg Života sa Bogom, mogućnost čija aktualizacija zahtijeva i napor stvorenja i božansku milost.

U Feuerbachianskim terminima; poanta *imago dei* nije da je Bog antropomorfska projekcija kojom čovjek uzima svoje najbolje atribute i pridodaje ih imaginarnom biću van sebe, nego da je čovjek teomorfna projekcija kojom Bog dijeli neke od svojih atributa sa stvarnim bićima van sebe, iako ovisnim o njemu.

Što je od toga točno? Projecira li čovjek Boga, ili Bog projecira čovjeka? Primijetite prvo asimetriju. Ako je Bog antropomorfna projekcija, onda Bog ne postoji. Bilo bi apsurdno reći kako Bog postoji kao antropomorfna projekcija jer je ugrađeno u samu prirodu Boga da je on iz sebe; odnosno, nesposoban za bilo kakvu vrstu ontologijske ovisnosti. Ali ako je čovjek teomorfna projekcija, onda čovjek postoji u stupnju većem nego što bi postojao kada ne bi bilo Boga. Jer ako je čovjek Božje stvorenje, i to stvoreno na Božju sliku i priliku, onda čovjek ima mogućnost Višeg Života, vječnog života.

Paradoks je da kada ateistički čovjek pokušava stajati na svoje dvije noge, proglasivši se neovisnim od Boga, postaje u tom trenutku ništa, prolazni bljesak u kozmosu; ali kada čovjek prihvati svoj stvoreni status kao *imago Dei*, time prihvativši svoju radikalnu ovisnost, u tom trenutku postaje više od zrna kozmičke prašine predviđene za uništenje. Stoga je Sartre naopako razmišljao o tome da je čovjek ništa ako postoji Bog; čovjek je nešto samo ako Bog postoji.

Je li "slika i prilika" suvišna fraza, ili postoji razlika? Nedvojbeno postoji. Biti stvoren na Božju sliku znači da vam je dana potencijalnost dijeljenja božanskog života, potencijalnost koja će (ili neće) biti aktualizirana, i koja je podjednako podijeljena među svim ljudskim bićima, bez njihova pristanka. Prilika rezultira iz čovjekove slobode aktualizacije potencijalnost. Slika Božja je nametnuta čovjeku, ali prilika nije, potrebna je slobodna suradnja stvorenja.[...]

Potrebno je primijetiti kako nema ništa očitog u Feuerbachianskom prijedlogu, iako naša kultura favorizira očitost prvog, potrebno je primijetiti kako je i suprotni prijedlog, prema kojem je čovjek teomorfna projekcija, podjednako razuman.

Izvorni post Imago Dei.

Je li religija za slabe?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/03/je-li-religija-za-slabe.html

Sjećam se kada je Jesse Ventura *(političar, bivši hrvač)* izjavio nešto poput "Vjera je za slabiće!" Na što su su različiti ljudi uznemirili i počeli odgovarati kako to nije točno. No, takvi odgovori ne postižu ništa. Ventura je zapravo u pravu. Međutim, ono što Ventura ne shvaća je da smo svi slabi.

Svi smo slabi u odnosu na standard istinite snage. Slabi smo tijelom, umom i voljom. Razapeti smo između naših strasti. Tijelo koje može izgubiti svoju snagu u djeliću sekunde, primjerice zbog aneurizma mozga, je samo relativno, ovisno i trenutno snažno. Takva snaga nije nešto zbog čega se možete hvaliti. Ili je Venturina snaga tako velika da je dokaz protiv svake zavisnosti? Može li je zadržati vječno? Je li on *causa sui*? Ako nije, zašto je tako ponosan na svoje sposobnosti?

Velike religije uče jednostavnu istinu o našem slabom i siromašnom stanju.*(Nude li ove religije stvarno rješenje na problem je drugo pitanje.)* Ispravan način da vjernici odgovore Venturi je istaknuti mu kako onaj smisao u kojem on misli da su slabi, nije smisao u kojem oni znaju da smo svi mi slabi. Religija nije projekcija tek potencijalne slabosti nekih od nas, nego trevezno priznavanje nužne slabosti svih nas. Religija ne postoji kako bi popravili nedostatke koje mi možemo i moramo popraviti vlastitim snagama, nego kako bi popravili duboke nedostatke koje nitko od nas ne može popraviti, bilo individualno bilo kolektivno, vlastitim snagama.

Izvorni post Is Religion for the Weak?

PS

Da podsjetim na prošlogodišnje (prigodne) postove;

Neka vam je blagoslovljeno sveto Trodnevlje!

Zašto imati religiozna uvjerenja?

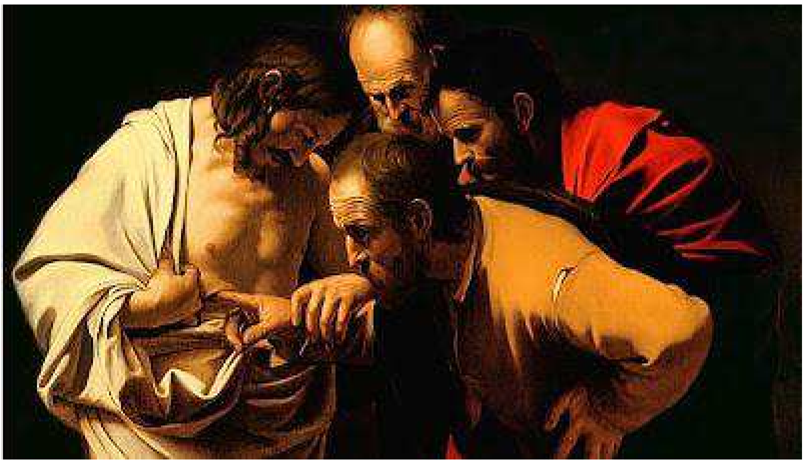
katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/zasto-imati-religiozna-uvjerenja.html

> Filozof Vallicella komentirao je minimalističku verziju Pascalove oklade te napisao kako nema što izgubiti. Odgovarajući na pitanje jednog čitatelja oko te izjave, odlučio je sažeti što ga to potiče da prihvati religiozno vjerovanje;

1. Mnogostruki promašaji Naturalizma.

Četiri pitanja traže odgovor; Prvo je zašto uopće išta *(ili barem išta kontingentno)* postoji. Radi se shvatljivom pitanju, ali ne postoji dobar naturalistički odgovor. Drugo pitanje je kako je život nastao iz nežive materije. Život mora nastati prije nego što se prirodna selekcija može pobrinuti za nasumične mutacije. Treće je kako se pojavila svijest u nekim živim organizmima, a četvrto je kako su nastali samosvijest, savjest, razum i svi vezani fenomeni. Postoji puno, puno pitanja, ali je općeprihvaćeno da naturalizam nije uspio dati adekvatne odgovore na njih. Naturalisti daju neke odgovore, ali nisu dobri. (Za pojedinosti, vidi kategoriju Naturalism.)

Naravno, ništa što sam rekao neće uvjeriti naturalista, ali to nije bio smisao. Cilj mi je objasniti kako netko razuman može religiju shvaćati ozbiljno. Ne bih je mogao shvaćati ozbiljno kada bi naturalizam bio točan. Opovrgavanje naturalizma dakle uklanja prepreku za religijsko vjerovanje - ako ste uvjereni da je naturalizam istinit, onda ne možete, u skladu sa tim uvjerenjem, prihvatiti teizam.

Također je potrebno shvatiti da ukoliko je naturalizam kakvog trenutno poznajemo pogrešan, iz toga ne slijedi da je neki oblik teizma ispravan. Ne slijedi niti da ne postoji oblik naturalizma koji bi bio istinit. Moguće je da postoji oblik naturalizma koji još nije otkriven, ali koji bi mogao odgovoriti na spomenuta pitanja. Ako sam dobro shvatio cilj

Nagelove knjige *Mind and Cosmos*, upravo je to pokušavao napraviti. Pokušava pronaći put između naturalizma u trenutnom obliku i teizma. Želi shvatiti um kao nešto što je na neki način esencijalno u tkivu prirode, a ne, kao što slijedi iz evolucijskog naturalizma, slučajan nusproizvod čisto fizikalnih procesa.

Također je bitno primijetiti da nisu svi kritičari suvremenog evolucijskog naturalizma teisti. Kada bi bili, onda bi netko mogao pomisliti da je njihova kritika ideološki motivirana. Ali to nije slučaj. Nagel je i ateist i protivnik suvremenog naturalizma. S obzirom da je Nagelov *"srednji put"* tek pomak u smjeru mogućeg odredišta, a ne konkretna alternativa, mislim da je razumno prihvatiti teizam s obzirom na beznadnost naturalizma.

2. Mistična, religiozna i paranormalna iskustva i intuicije

Pretpostavimo da netko (i) ima religioznu dispoziciju i (ii) slaže se kako je teizam superioran naturalizmu. To još uvijek možda nije dovoljno. Apstraktno razmišljanje, čak i intelektualnim tipovima, nije zamjena za iskustvo. Zapravo, sumnjam da bi itko ozbiljno prihvatio religiju (na način koji bi doveo do konkretne razlike u načinu života) ukoliko nema *sensus divinitatis*, ili osjećaj da svijest dolazi iz sfere izvan čovjeka, ili nikada nije imao neko vjersko iskustvo. [Vallicella opisuje neka svoja iskustva.]

Bilo je to jasno iskustvo, ali samo iskustvo. Obična pogreška u mozgu velite? Slučajna neuronska reakcija? Mogli bi biti, ali onda mogu i naša obična zemaljska iskustva također biti obične pogreške u mozgu – samo koherentnije i dugotrajnije.

Postoje oni koji jednostavno odbacuju takva iskustva. Čudno ponašanje, nimalo empirijski, i dogmatski racionalističko.

To je dio dokaza koje pridodajem drugim iskustvenim dokazima poput dubokog osjećaj površnosti običnih ljudskih odnosa, i relativne nestvarnosti i nevažnosti promjenjivog svijeta. Bez takvih iskustava Platon, Augustin, Pascal i Simone Weil ne bi mogli napisati ono što su napisali.

3. Argumenti za Teizam

Zatim postoji nekoliko desetaka argumenata za teizam koji svi zajedno stvaraju jak kumulativan dokaz za istinitost teizma, posebno u tandemu sa opovrgavanjem ateističkih argumenata. [npr. Twenty Arguments For The Existence Of God, *P. Kreeft*, ili Two dozen (or so) Theistic Arguments, *A. Plantinga*]

Zaključak

Razmislite o svemu navedenom; mnogostruki nedostaci i očite apsurdnosti naturalističkog / materijalističkog / redukcionističkog Weltanschauunga, različita mistična i religiozna

iskustva, nastanak svijesti, svjedočanstva ljepote, reda i smislenosti, i ostatak intuicija i osjetila; opovrgavanje ateizma i argumenti za teizam – uzmite sve to zajedno u obzir, i imate dovoljno snažnu argumentaciju koja može uvjeriti u (svakodnevnu) vjeru.

Izvorna verzija Religious Belief and What Inclines Me to It.

PS

Ima nekih detalja sa kojima se ne slažem potpuno pa ću ponudit kraću verziju; Vjerujem jer je to najbolja *teorija* o svijetu, i najbolja *teorija* o tome kako bi se trebali ponašati. Ili još kraće; jer je Istina.

Bog filozofije i Bog Biblije

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/bog-filozofije-i-bog-biblije.html

"Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog Jakovljev – ne filozofa i mudraca." Tako je izjavio Blaise Pascal u svojim poznatim sjećanjima gdje je zapisao prevladavajuće religiozno / mistično iskustvo koje je doživio.

Buber komentira *(Eclipse of God, Humanity Books, 1952, p. 49):*

> Ovi riječi predstavljaju Pascalovu promjenu srca. Promijenio se, ne iz stanja gdje nije bilo Boga u stanje gdje je bilo Boga, nego iz Boga filozofa u Boga Abrahama. Ovladan vjerom, nije više znao što činiti sa vjerom filozofa; odnosno, sa Bogom koji zauzima određeno mjesto u određenom sustavu misli. Boga Abrahamova ... ne može se uvesti u sustav razmišljanja upravo zato što je On Bog. On je van svakog od tih sustava, apsolutno i po svojoj prirodi. **Ono što filozofi nazivaju Bogom ne može biti više od ideje**.

Buber ovdje izražava sentiment koji često čujemo. Ali sentiment nije ništa manje pogrešan zato što je rasprostranjen. Prema meni, nema nikakvog smisla suprostavljati Boga Abrahamova, Izakova, Jakovljeva – *Boga religij*e – i Boga filozofije. Zapravo, uvijek se iznenadim kada inače ugledni mislioci propagiraju ovu lažu razliku. Probajmo razriješiti stvar.

Očito je kako Bog, ako postoji, nadilazi svaki sustav ljudske misli, i ne možete ga reducirati na bilo koji element unutar takvog sustava, bilo koncept, prijedlog, argument, skup argumenata itd. Isto tako, stolac na kojem sjedim se ne može reducirati na koncept stolca ili sudove koje donosim o njemu. Također nadilazi moju konceptualizaciju i sudove. Međutim, Božja transcendencija, je radikalniji oblik transcendencije – osobe, a ne materijalnog objekta; a među osobama, Bog je na vanjskoj granici transcendencije.

Da je Buber rekao nešto takvog ne bih imao problema sa time, ali on je rekao nešto više, odnosno, da kada filozof, unutar svojih filozofskih kapaciteta, konceptualizira Boga, reducira ga na koncept ili ideju, nešto apstraktno, nešto imanentno njegovoj misli, dakle u nešto što nije Bog. Pritom je Buber počinio groteskni *non sequitur*. Krenuo je od neproblematične istine;

1. Bog po svojoj naravi nadilazi svaki sustav misli ili shemu reprezentacije

do zapanjujuće pogreške

2. Svaka misao o Bogu ili reprezentacija Boga (primjerice poput one Akvinskoga u *Summa Theologica*) nije misao ili reprezentacija Boga, nego samo misao ili reprezentacije koja, naravno, po svojoj prirodi nije Bog.

Kao što sam rekao, uvijek me začudi kako netko može upasti u ovu pogrešku. Kada razmišljam o nečemu, tim razmišljanjem ne pretvaram to u običnu misao. Primjerice kada razmišljam o tijelu svoje žene, ne pretvaram ga u običnu misao; ono i dalje nadilazi moju misao kao materijalne stvari. *A fortiori*, nisam u stanju razmišljajući o svojoj ženi kao osobi, drugom umu, preinačiti njenu osobnost u puki koncept u svom umu. Ona ostaje u svojoj nutrini transcendentna.

Zbog toga je pogrešno suprotstavljati Boga filozofa Bogu Abrahama. Postoji, i može postojati samo jedan Bog; ali postoji više pristupa ovome jednom Bogu. Prema meni postoji četiri načina pristupanja Bogu: razumom, vjerom, mističnim iskustvom i našim moralnim osjećajem. Da upotrijebim banalnu metaforu, ako postoji četiri puta do vrha planine, iz toga ne slijedi da postoje četiri vrha, a samo jedan od njih je stvarni, dok su drugi tek imanentni svojim rutama.

Pretpostavljam kako je izravno poznanstvo s Bogom putem mističnog / religioznog iskustva superiorno kontaktu putem vjere ili razuma ili morala. Bolje je kušati hranu nego čitati o njoj na meniju; ali to ne znači da je *menu* sam o sebi: bavi se istom stvari koju upoznajte kada jedete. Činjenica da je bolje jesti hranu nego čitati o njoj ne znači da kada čitate *menu* da zapravo čitate o ničemu.

Zamislite kako bi bilo smiješno da izjavim, dok sjedim pred delicijama: "*Hrana Gordona Ramsaya, Hrana Jamiea Olivera, Hrana Emerila Lagassea, ne nutricionista i autora menija!*"

Autor je filozof Vallicella, izvorni post Pascal and Buber on the God of the Philosophers, jedan sličan post; The God of Philosophy and the God of Religion.

Prirodna Zla – izazov (ne)vjeri?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/prirodna-zla-izazov-nevjeri.html

Keith Burgess-Jackson piše [2005.]:

> Imam pitanje za svoje čitatelje teiste. Kako pomirujete razaranja cunamija sa svojim vjerovanjem u svemogućeg, sveznajućeg i dobrog Boga? Ako je Bog mogao spriječiti cunami, ali nije onda se Božja dobrota dovodi u pitanje. Ako je Bog želio spriječiti cunamni ali nije mogao, onda Bog nije sveznajući ili svemoguć. Ne možete objasniti problem zla pozivajući se na slobodnu volju, jer nijedan čovjek nije kriv za cunami. (Sigurno ne vjerujete u pale anđele.) Utječu li ovakvi događaji na vašu vjeru? Ako ne, zašto ne? Ako zbog ovakvih razaranje ne posumnjate u postojanje svog boga, zbog čega bi?

1. Tekst u zagradi zbunjuje. Ako netko može prihvatiti postojanje čisto duhovnih bića, onda vjerovanje u anđele, pale ili ne, neće predstavljati problem. S obzirom na postojanje palih anđela, obrana slobodnom voljom se može upotrijebiti za objašnjenje prirodnih zla poput cunamija.

2. Naravno, argument se može upotrijebiti za suprotno**. Ako netko argumentira na temelju činjenica zla da Bog ne postoji, onda ta osoba pretpostavlja da stvarno postoji objektivna činjenica zla, a samim time i objektivna razlika između dobra i zla. Teist mu može odgovoriti kako ne može postojati objektivna razlika između dobra i zla ukoliko Bog ne postoji.** Mogu taj argument predstaviti u koliko god rigoroznom obliku želite. To ne znači da će argument uvjeriti svakoga, ali će biti logički besprijekoran, vjerodostojno utemeljen, i dovoljno snažan da neutralizira ateistički argument zla. Razlikujem pobijanje i neutraliziranje. Moglo bi biti teško pobiti sofisticiranog sugovornika, ali može ga se neutralizirati, predstavljajući kontraargument jednake, ali suprotne, dokazne snage.

3. U posebnom argumentu, teist može tvrditi da se sama zlonamjernost moralnih zla u svijetu – *sjetite se zločina u 20. stoljeću* – ne može objasniti naturalistički. To bi bio još jedan način da argumentirate iz činjenice objektivnog zla prema nadnaravnim agentima zla.

4. Ne možemo negirati da zlo predstavlja ozbiljan izazov teizmu. Hoće li utjecati na vjeru teista? Samo ako prigovori ateizmu/naturalizmu utječu na ateističku/naturalističku vjeru. Izgleda da imamo doksastički paritet. (Vidi post o naturalističkoj verziji *fides quaerens intellectum.)*

5. Na kraju svega, nakon što se dialektički dim raziđe, morate odlučiti što ćete vjerovati. Odluka nije obična odluka, nego racionalno informirana, podložna reviziji nakon razmatranja daljnjih argumenata; ali u nekom trenutku premišljanja moraju prestati i morate zauzeti neku poziciju.

Napomena: Većina ateista su naturalisti, zato njih spominjem, ali možete biti i antinaturalist i ateist.

Napisano prema Natural Evil and Fallen Angels. (Vallicella).

PS

Neke točke mi ne djeluju potpuno uvjerljivo, ali u ostalim ne vidim odgovor - kako objasniti objektivnost "zla" u besmislenom svemiru o kakvom govore naturalisti?

Mogli li puke misli biti moralno pogrešne?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/mogli-li-puke-misli-biti-moralno.html

Počinjemo sa provizornim razlikovanjem misli, riječi i djela. Pretpostavit ću da je većina djela (i neke riječi) opravdano moralno ocjenjivo, opravdano ocjenjivo kao moralno ispravna ili moralno pogrešna. Pitanje kojim se želim pozabaviti je; Jesu li puke misli (misli koje ne prerastaju u riječi ili djela, iako posjeduju potencijal za to) opravdano moralno procjenjive? U komentaru sam [Vallicella] napisao:

> *S obzirom na Mt 5.27-28,*

> **[Čuli ste da je rečeno: Ne čini preljuba! A ja vam kažem: Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu."]**

> *čovjek koji se bavi mišlju o odnosu sa drugom ženom je požudan na moralno prigovorljiv način iako ne djeluje po svojoj želji.*

Ponudit ću četiri argumenta za svoju tezu kako su neke misli moralno prigovorljive.

1. Prvi je argument potencijalnosti misli da se pretvore u riječi i djela. Iako ubilačka (preljubnička itd.) misao netreba dovesti do ubilačkog (preljubničkog itd.) djela, razmišljanje o takvim mislima povećava vjerojatnost da će mislitelj te misli postati agent odgovarajućeg djela. Pretpostavljam *arguendo* da ove misli ne povređuju nikoga drugog osim osobe koja ih ima. Ipak, ako je djelo moralno pogrešno, i verbalna prijetnja djela je moralno pogrešna, onda je teško shvatiti zašto ne bi vježbanje i mentalnu razradu djela (u mislima) također smatrali moralno pogrešnom s obzirom da takvo vježbanje i razrada povećavaju vjerojatnost djelovanja.

Ukoliko smatrate da ubilačke misli, ako su puke misli, nisu moralno prijekorne nego moralno neutralne s obzirom da ostaju unutar uma mislitelja, onda po paritetu rasuđivanja također trebate smatrati da dobre misli, ako su puke misli, neovisno koliko dugotrajne i razvijene, ne bi trebali smatrati moralno pohvalnim nego moralno neutralnim s obzirom da i one ostaju u umu svog mislitelja. Ali to je moralno kontraintuitivno. Obično smatramo kako su ljubazne osobe, čak i kada ne pričaju ili ne djeluju po toj ljubaznosti, moralno vrijedne i dostojne pohvale, samo zato što su sklone pričati i djelovati na ljubazne načine. Stoga, moramo smatrati i ono što zovemo zlim mislima, zlima neovisno o tome rezultiraju li zlim riječima.

Također postoji i spomenuto pitanje svakodnevnog govora. Neke misli zovemo zlima. Tako primjenjujemo "zlo" ne samo na čin ubijanja djeteta iz zabave nego i na puku misao ubijanja djeteta zbog zabave. Radi li se samo o dvosmislenosti kao u slučaju čudnog "luka" (povrće ili primitivno oružje)? Očito ne. Iako samo misao nije zla kao djelo, misao je zla jer njeno upošljavanje podiže vjerojatnost djela.

Ukratko, misli su sjeme riječi i djela. Ukoliko su riječi i djela opravdano moralno ocjenjive, onda su i misli iz kojih izrastaju. [...]

2. Moj dopisnik i ja se slažemo da su i ubojstvo i verbalna prijetnja ubojstvom moralno prigovorljivi. Također se slažemo da da je ubijanje nekog moralno gore od verbalne prijetnje da ćete ga ubiti. Razlog zašto smatramo da je verbalna prijetnja ubojstvom moralno pogrešna iako ne uzrokuje stvarnu fizikalnu štetu osobi kojoj se prijeti, je vjerojatno u tome što takvo razmišljanje uzrokuju mentalnu štetu. Ali prijetnja ne bi uzrokovala mentalnu štetu ako bi je shvatili ispraznim govorom odnosno ako ne vjerujemo da će je netko ostvariti. Dakle ono zbog čega je prijetnja štetna i time moralno prigovorljiva je potencijalnost da je ostvarite. Slična potencijalnost postoji i u ubilačkoj misli. Dakle ako netko može vidjeti kako je verbalna prijetnja ubojstva moralno pogrešna, onda bi trebalo vidjeti kako je i sama namjera moralno pogrešna.

3. Dispozicija može postojati bez da se očituje, zapravo da se nikada ne očituje. Dakle agent može biti razdražljiv čak i ako ne pokazuje ljutnju. Dispozicija poput razdražljivosti može biti očitovana na tri različita načina: fizičkim djelom, govorom, zlim mislima. Ako je naša opravdana moralna praksa procjenjivati dispozicije – *a ja mislim da je* – i ako su dispozicije izvor tri različita tipa očitovanja, i time fundamentalnije od sva tri oblika manifestacije, onda *a fortiori su* neke puke misli su opravdano moralno ocjenjive.

Navedena tri argumenta su povezana (ali suptilno različita). Evo jednog koji se malo više razlikuje;

Moj čitatelj kaže, *"Ne vidim temelja za tvrdnju da je puko razmišljanje moralno prigovorljivo ukoliko nema učinka na druge."* Ali postoji mogućnost da poticanje određenih misli koje nazivamo zlima šteti onom tko ih zamišlja. To nam daje **četvrti** argument. Možemo ga skicirati ovako; Čovjek imao dužnost prema sebi kao što je Kant odlučno tvrdio. Jedna takva dužnost je dužnost da ne zagađuje svoj vlastiti um sa negativnim mislima, analogno tome kako imate dužnost da ne zagađuje svoje tijelo sa drogama, alkoholom i lošom hranom. Čovjek koji zagađuje svoj um sa ubilačkim, razvratnim, razbojničkim i drugim mislima krši dužnost koju ima prema sebi. Kršiti bilo koju dužnost znači činiti nešto moralno nedopustivo. Stoga je poticanje ubilačkih, razvratnih, i drugih misli moralno nedopustivo, a time i moralno prigovorljivo.

Izvorni post: Can Mere Thoughts Be Morally Wrong? (Vallicella) I još jedan post kao nastavak; Thoughts as Objects of Moral Evaluation: Refining the Thesis.

PS

Ne znam koliko su uvjerile pojedine točke, ali evo što veli Ray Kurzweil (*You Are What You Think* - 2:50+).

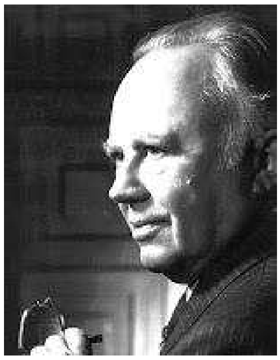
Deset konzervativnih načela!

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/deset-konzervativnih-nacela.html

> U nastavku prenosim deset principa konzervatizma koje je sažeo Russell Kirk, politički teoretičar poznat po svojem utjecaju na konzervatizam. Principi se odnose na američki konzervatizam, ali su napisani dovoljno općeniti tako da se mogu primijeniti i na druga društva. Svi navedeni principi su bitni i vrijedni čitanja tako da ih nisam posebno uređivao s namjerom isticanja nekog dijela. Izvornu verziju možete pročitati ovdje, ili sažetak (kao sliku) ovdje.

S obzirom da nije niti religija niti ideologija, skup razmišljanja pod nazivom konzervatizam nema nikakvih svetih zapisa ili *Das Kapital* koji bi mu davao dogmate. Ono što konzervativci vjeruju možemo odrediti, u mjeri u kojoj je to moguće, iz zapisa vodećih konzervativnih autora kroz posljednja dva stoljeća. Nakon par uvodnih napomena o ovoj temi, navest ću deset takvih konzervativnih načela.

Možda bi bilo bolje, većinu vremena, koristiti riječ "konzervativno" kao pridjev jer ne postoji Model Konzervativca, a konzervatizam je negacija ideologije: radi se o stanju uma, tipu karaktera, načinu gledanja na civilni društveni poredak.

Stav koji nazivamo konzervatizmom podupire skup sentimenata, a ne sustav ideoloških dogmi. Gotovo je točno da bi konzervativca mogli definirati kao osobu koja o sebi misli kao takvom. Konzervativni pokret ili skup razmišljanja se može prilagoditi velikoj raznolikosti stavova o mnogim temama, ne postoji konzervativno vjerovanje.

U suštini, konzervativna osoba je jednostavno ona koja smatra da su trajne stvari ugodnije od *Kaosa i Stare Noći*. (A ipak konzervativci znaju – kao što je rekao Burke - da je zdrava "promjena sredstvo našeg očuvanja.") Narodna povijest kontinuiteta iskustva, prema konzervativcu, pruža puno bolji vodič za politiku od apstraktnih nacrta kavanskih filozofa. Naravno, postoji više u konzervativnom uvjerenju od ovog općenitog stava.

Nije moguće sastaviti popis konzervativnih uvjerenja; unatoč tome, nudim vas, sažeto, deset općih principa; čini se sigurnim reći da bi većina konzervativaca potpisala većinu ovih maksima. U različitim izdanjima svoje knjige *The Conservative Mind* dao sam listu određenih kanona konzervativne misli – lista se razlikuje ovisno o izdanju; u svojoj antologiji *The Portable Conservative Reader* ponudio sam varijaciju na temu. Sada vam predstavljam sažetak konzervativnih pretpostavki koje se pomalo razlikuju od mojih kanona u tim dvjema knjigama. Raznolikost konzervativnih stavova može sama za sebe

biti dokaz da konzervatizam nije fiksna ideologija. Koje principe će naglašavati konzervativci u određenom trenutku ovisi o okolnostima i potrebama tog vremena. Slijedećih deset točaka odražava konzervativce u Americi;

***

> **Prvo, konzervativci vjeruju da postoji trajan moralni poredak.** Taj poredak je stvoren za čovjeka, a čovjek je stvoren za njega: ljudska priroda je stalna, a moralne istine su trajne.

Poredak ovog svijeta označava harmoniju. Postoje dva aspekta ili tipa poretka: unutarnji poredak duše, i vanjski poredak države. Prije dvadeset i pet stoljeća Platon je podučavao tu doktrinu, ali čak i obrazovani je danas teško shvaćaju. Problem poretka je glavna briga konzervativaca još od kad je konzervativno postalo pojam u politici.

Dvadeseto stoljeće je doživjelo odvratne posljedice kolapsa vjerovanja u moralni poredak. Kao i zločini i katastrofe u Grčkoj u petom stoljeću prije Krista, propast velikih nacija našeg stoljeća pokazuje nam provaliju u koju upadaju društva koja zamijene mudri vlastiti interes, ili lukavu socijalnu kontrolu, sa ugodnim alternativama starinskog moralnog reda.

Liberalni intelektualci govore kako konzervativac vjeruju da su sva društvena pitanja, pri srcu, pitanja privatnog morala. Ispravno shvaćena, ova izjava je točna. Društvo u kojem su muškarci i žene vođeni vjerovanjem u trajni moralni poredak, snažnim osjećam za ispravno i pogrešno, osobnim uvjerenjima o pravdi i časti, će biti dobro društvo – neovisno o tome koje političke aparate koristi; dok će društvo u kojem su muškarci i žene moralno izgubljeni, neupoznati sa normama, i vođeni prvenstveno zadovoljavanjem apetita, biti loše društvo – neovisno o tome koliko ljudi glasuje i neovisno o tome koliko liberalan može biti njegov formalni ustav.

> **Drugo, konzervativac se pridržava običaja, konvencija i kontinuiteta.** Stari običaji su ti koji omogućuje ljudima da žive zajedno u miru; razarači običaja uništavaju puno više nego što znaju ili namjeravaju. Kroz konvencije – *riječ koja se toliko zloupotrebljava u našem vremenu* – smo pronašli način izbjegavanja stalnih sporova oko prava i dužnosti: zakon je u svojoj osnovi skup konvencija. Kontinuitet je sredstvo povezivanja generacija; bitan je podjednako i za društvo kao i za pojedinca; bez njega, život je besmislen. Kada uspješni revolucionari izbrišu stare običaje, ismiju stare konvencije, i prekinu kontinuitet društvenih institucija – odmah otkriju nužnost uspostavljanja novih običaja, konvencija i kontinuiteta; ali taj proces je bolan i spor; a novi društveni poredak koji u konačnici nastane može biti značajno inferiorniji starome poretku kojeg radikali ruše u svojem žaru za Zemaljskim Rajem.

Konzervativci su pobornici običaja, konvencija i kontinuiteta zato što preferiraju vraga kojeg poznaju rađe nego vraga kojeg ne poznaju. Konzervativci vjeruju kako su poredak, pravičnost i sloboda proizvod dugotrajnog socijalnog iskustva, rezultat stoljeća pokušaja, razmišljanja i požrtvovnosti. Stoga je društveno tijelo vrsta duhovnog surađivanja,

usporedivo sa crkvom; možemo ga čak nazivati i zajednica duša. Ljudsko društvo nije stroj, kojeg treba tretirati mehanički. Kontinuitet, krvotok, društva se ne smije prekidati. Burkeov podsjetnik na potrebu razborite promjene je nešto čega su konzervativci svjesni. Ali potrebna promjena mora biti postepena i diskriminativna, nikada ne mijenjati odjednom stare interese.

> **Treće, konzervativci vjeruju u ono što možemo nazvati principom propisivanja**. Konzervativac osjeća da su moderni ljudi patuljci na ramenima divova, mogu vidjeti dalje od svojih predaka samo zbog velikog stasa onih koji su tu bili prije nas. Zbog toga konzervativci vrlo često naglašavaju važnost propisivanja – odnosno, stvari koje su utvrđene davnom uporabom, kako čovjek ne bi olako prihvatio suprotno. Postoje prava čije je glavno odobrenje njihova starost – uključujući prava na vlasništvo. Slično tome, naš moral je velikim djelom propisan. Konzervativci tvrde da je mala vjerojatnost kako ćemo, mi moderni, doći do nekih bitnih otkrića u moralu ili politici. Opasno je određivati svako prolazni pitanje na temelju privatnih prosudbi i i privatne racionalnosti. Pojedinac je budalast, ali vrsta je mudra, proglasio je Burke. U politici činimo dobro pridržavajući se propisa, pa čak i predrasuda, jer je veliko misteriozno društvo ljudske vrste steklo propisanu mudrost puno veću od bilo koje beznačajne privatne racionalnosti čovjeka.

> **Četvrto, konzervativci se vode svojim principom razboritosti**. Burke se slaže sa Platonom kako je kod državnika, razboritost glavna među vrlinama. Svaka javna mjera se mora prosuditi prema svojim dugoročnim posljedicama, ne prema privremenoj koristi ili popularnosti. Liberali i radikali su, kažu konzervativci, nerazboriti jer jure prema svojim ciljevima bez da se osvrću na rizike od novih zlouporaba gorih od onih zla koje pokušavaju riješiti. Kao što je rekao John Randolph, Providnost se sporo kreće, ali vrag je uvijek u žurbi. S obzirom da je ljudsko društvo kompleksno, rješenja ne mogu biti jednostavna ukoliko će biti djelotvorna. Konzervativac izjavljuje da on djeluje samo nakon dovoljno promišljanja, nakon što odvaže posljedice. Iznenadne i oštre reforme su opasne kao i iznenadne i oštre kirurške operacije.

> **Peto, konzervativci paze na princip varijeteta.** Konzervativci osjećaju privlačnost prema plodonosnosti davno uspostavljenih društvenih institucija i načina života, za razliku od sužavanja uniformnosti i otupljenosti egalitarizma radikalnih sustava. Za očuvanje zdrave raznolikosti u bilo kojoj civilizaciji, potrebno je preživljavanje poretka i grupa, razlika u materijalnim uvjetima, i mnogih drugih vrsti nejednakosti. Jedini stvarni oblik jednakosti je jednakost pred Posljednjim Sudom i jednakost pred pravednim (zakonskim) sudom; svi drugi pokušaji izjednačavanja moraju dovesti do, u najboljem slučaju, društvene stagnacije. Društvo zahtijeva pošteno i sposobno vodstvo; a ako se prirodne i institucionalne razlike unište, neki trenutni tiranin ili bijedni oligarsi će stvoriti novi oblik nejednakosti.

> **Šesto, konzervativce odgaja njihov princip neusavršljivosti**. Konzervativci znaju da ljudska priroda pati nepopravljivo od određenih ozbiljnih grešaka. S obzirom da je čovjek nesavršen, ne možete stvoriti savršeni društveni poredak. Zbog ljudske nemirnosti, čovječanstvo bi se pobunilo pod bilo kojom utopijanskom dominacijom, i došlo bi do još

jednog nasilnog iskazivanja nezadovoljstva – ili nestanka od dosade. Tražiti utopiju znači završiti u katastrofi, upozorava konzervativac; nismo stvoreni za savršene stvari. Ono što razumno možemo očekivati je podnošljivo uređeno, pravično, slobodno društvo, u kojem će neka zla, neprilagođenosti i patnje nastaviti vrebati. Odgovarajućom pozornošću prema razboritim reformama možemo očuvati i unaprijediti ovaj podnošljivi poredak, ali ako zanemarimo stare institucije i moralna jamstva nacije onda se anarhistički impuls čovječanstva otima kontroli: "ceremonija nevinosti je zagušena". Ideolozi koji su obećavali usavršavanje čovjeka i društva pretvorili su veliki dio dvadesetog stoljeća u zemaljski pakao.

> **Sedmo, konzervativci su uvjereni da su sloboda i vlasništvo blisko povezani.** Odvojite vlasništvo od privatnog posjedovanja i Levijatan postaje gospodar svega. Nakon utemeljenja privatnog vlasništva izgrađene su velike civilizacije. Što je rasprostranjenije posjedovanja privatnog vlasništva to je stabilnija i produktivnija zajednica. Konzervativci tvrde da ekonomsko izjednačavanje nije ekonomski napredak. Pribavljanje i trošenje nisu glavni ciljevi ljudske egzistencije; ali treba težiti čvrstom ekonomskom temelju za osobu, obitelj i zajednicu.

Henry Maine, u svojem radu *Village Communities*, daje snažnu argumentaciju za privatno vlasništvo, za razliku od zajedničkog vlasništva: *"Nitko nije slobodan napadati vlasništvo i istodobno tvrditi da cijeni civilizaciju. Povijest navedenih stvari se ne može raspetljati."* Institucija (privatnog) vlasništva je bila moćan instrument podučavanja muškaraca i žena odgovornosti, pružala je motive za poštenje, za podržavanje opće kulture, za podizanje čovječanstva iznad razine ropskog rada, pružila nam je vrijeme da mislimo i slobodu da djelujemo. Zadržavanje plodova vlastita rada; vidjeti kao naš rad postaje trajan; ostaviti imovinu svojim potomcima; mogućnost uzdizanja iz prirodnog stanja siromaštva do sigurnosti trajnog uspjeha; posjedovati nešto što je stvarno vaše vlastito – sve su to prednosti koje je teško negirati. Konzervativac priznaje da posjedovanje vlasništva znači i određene dužnosti za onoga koji posjeduje; ali zadovoljno prihvaća te moralne i pravne obveze.

> **Osmo, konzervativci podržavaju dobrovoljne zajednice, baš kao što se protive prisilnom kolektivizmu.** Iako su amerikanci snažno privrženi privatnosti i privatnim pravima, također su narod osobit po svom uspješnom duhu zajedništva. U istinskoj zajednici, odluke koje izravno utječu na živote građana se donose se lokalno i dobrovoljno. Lokalna politička tijela obavljaju neke od funkcija, a ostale obavljaju privatna udruženja. Sve dok su te funkcije na lokalnoj razini, i obilježene općim odobrenjem onih na koje utječu, postoji zdrava zajednica. Kada te funkcije, *redovno* ili uzurpacijom, prelaze na centraliziranu vlast, onda je zajednica u ozbiljnoj opasnosti. Što god je blagotvorno i razboriti u suvremenoj demokraciji, moguće je kroz kooperativno htijenje. Ako se u ime apstraktne Demokracije, funkcije zajednice prebace u nekom udaljenom političkom smjeru, vlada (uz suglasnost onih kojima upravlja) ostvaruje standardizacijske procese koji su suprotni slobodi i ljudskom dostojanstvu.

Nacija nije jača od brojnih malih zajednica od kojih se sastoji. Središnja uprava, odnosno korpus odabranih rukovoditelja i državnih službenika, koliko god da su dobronamjerni i učeni, ne mogu provesti pravdu, prosperitet i mir nad masom muškaraca i žena lišenih starih odgovornosti. Taj eksperiment je već isproban; i završio je katastrofalno. Ispunjavanje naših dužnosti u zajednici uči nas razboritosti, učinkovitosti i milosrđu.

> **Deveto, konzervativac shvaća potrebu za razboritim ograničenjem moći i ljudskih strasti.** Politički govoreći, moć je mogućnost da radite što želite, bez obzira na volju ostalih. Država u kojoj je pojedinac ili mala grupa, u stanju dominirati bez ikakve provjere voljom svojih sugrađana je despotska, neovisno o tome naziva li se monarhijom, aristrokracijom ili demokracijom. Kada svatko tvrdi da je moć nad samim sobom, društvo postaje anarhija. Anarhija nikada ne traje dugo, jer je svima nepodnošljiva, i suprotna neizbježnoj činjenici da su neke osobe jače i pametnije od svojih susjeda. Anarhiju zatim nasljeđuje tiranija ili oligarhija, u kojoj je moć monopolizirana od strane nekolicine.

Konzervativac nastoji ograničiti i uravnotežiti političku moć kako ne bi nastala niti anarhija niti tiranija. Unatoč tome, u svakom trenutku, muškarci i žene su u napasti svrgnuti ograničenja moći zbog neke navodne privremene koristi. Karakteristika je radikala da razmišljaju o moći kao sili dobra – sve dok je ta moć u pravim rukama. U ime slobode, francuski i ruski revolucionari su ukinuli stara ograničenja moći; ali ne možete ukinuti moć; uvijek pronađe način da padne u nečije ruke. Moć koju su revolucionari smatrali opresivnom u rukama starog režima postala je puno puta podjednako tiranska u rukama radikalnih novih gospodara države.

Shvativši da je ljudska priroda mješavina dobra i zla, konzervativac ne stavlja svoje povjerenje u puku dobronamjernost. Ustavna ograničenja, političke provjere i ravnoteže, adekvatna provedba zakona, drevna ograničenja volje i apetita – to su instrumenti slobode i reda koje konzervativac odobrava. Pravedna vlada održava korisnu tenziju između zahtijeva autoriteta i zahtijeva slobode.

> **Deseto, konzervativac shvaća da u snažnom društvu treba prepoznati i pomiriti trajnost i promjenu.** Konzervativac se ne suprostavlja društvenom poboljšanju, ali sumnja da postoji takva sila poput mističnog Progresa, sa velikim P, koja djeluje u svijetu. Kada društvo napreduje u određenim područjima, obično nazaduje u ostalima. Konzervativac zna da na svako društvo utječu dvije sile, koje je Taylor Coleridge nazvao Postojanost i Progresija. Postojanost društvo je oblikovana trajnim interesima i uvjerenjima koji nam daju stabilnost i kontinuitet; bez te Postojanosti, društvo klizi u anarhiju. Progresija u društvu je duh i tijelo talenata koji nas potiču na razborite reforme i poboljšanja; bez te Progresije, ljudi stagniraju.

Stoga imamo razumna konzervativna nastojanja pomirenja zahtijeva Postojanosti i zahtijeva Progresije. Konzervativac smatra da bi liberali i radikali, neosjetljivi na pravedne zahtjeve Postojanosti, svojim pokušajima požurivanja u neki sumnjivi Zemaljski Raj, ugrozili naslijeđenu baštinu. Ukratko, konzervativac favorizira razuman i umjeren

progres; protivi se kultu Progresa, čiji zagovornici misle da je sve novo nužno superiorno svemu starome.

Baš kao što je bitna za ljudsko tijelo, promjena je bitna i za društveno tijelo. Tijelo koje se prestaje obnavljati počinje umirati. Ali ako tijelo želi biti snažno, promjena se mora događati na uređen način, usklađen sa formom i prirodom tog tijela; ako nije takva, promjena će stvoriti monstruoznu tvorevinu - rak koji će uništiti svog domaćina. Konzervativac pazi da ništa u društvu ne bi bilo potpuno staro, i da ništa u društvu ne bi nikada bilo potpuno novo. Radi se o sredstvu očuvanja nacije, baš kao što je takva promjena sredstvo očuvanja živućeg organizma. Koliko je društvene promijene potrebno, i koja vrsta promijene, ovisi o okolnostima vremena i nacije.

***

Dakle to su principi koji se javljaju kroz dva stoljeća suvremene konzervativne misli. Mogli smo prodiskutirati o drugim principima podjednake važnosti; primjerice konzervativno shvaćanje pravde, ili konzervativan stav o obrazovanju. Ali ta pitanja, s obzirom na vremenska ograničenja, moram prepustiti Vašem istraživanju.

Bitna crta razdvajanja u suvremenoj politici nije podjela između liberala i totalitarijanaca; na jednoj strani su svi oni ljudi kojima se sviđa ideja kako je trenutki poredak jedini poredak, i da su materijalne potrebe jedine njihove potrebe, i da mogu raditi što god žele sa ljudskom baštinom. S druge strane su oni ljudi koji prepoznaju trajni moralni red u svemiru, konstantnu ljudsku prirodu te visoku dužnost prema redu duhovnom i redu trenutnom.

PS

Teizam, Ateizam i opravdanje pridržavanja morala

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/teizam-ateizam-i-opravdanje.html

Filozof Beckwith komentira;

> ...[Christopher] Hitchens zapisao je kako on i drugi ateisti "vjeruju da se etičan život može živjeti bez religije," time implicira da oni imaju izravno i ukorijenjeno poznavanje prirodnog moralnog zakona koji upravlja njihovim prosudbama o tome što je etičan život.

> **Ali govoriti o prirodnom moralnom zakonu – *skupu apstraktnih, nematerijalnih, nepromjenjivih principa ljudskog ponašanja koji se primjenjuju na sve osobe u svim vremenima i na svim mjestima* – se čini potpuno promašeno u svemiru kakvog Hitchens opisuje. Svemiru koji je besmisleni vrtlog materije, energije i zakona koji su u jednom trenutku ispljunuli ljudska bića.**

Tako je. Lako je pomiješati dva jako različita pitanja, Sam Harris ih je pobrkao kao što sam [Vallicella] ovdje pokazao.

> **Q1: S obzirom na neki dogovoreni moralni kodeks, jesu li ljudi koji ispovijedaju neku verziju teizma "moralniji" odnosno postoji li veća vjerojatnost da će živjeti u skladu sa dogovorenim kodeksom od onih ljudi koji ispovijedaju neku verziju ateizma?**

Kakav god da je odgovor, (Q1) nije uopće filozofski zanimljivo pitanje. Možda tek kao dio nekog istinski filozofskog pitanja, iako je sociološki zanimljivo. Pretpostavimo da pristanemo, *arguendo*, da je odgovor na (Q1) negativan. Sad usporedite (Q1) sa

> **Q2: S obzirom na neki dogovoreni moralni kodeks, imaju li ateisti opravdanje da poštivaju taj kodeks?**

Dogovoreni moralni kodeks je onaj kojeg bi većina (ili barem mnogi) ateista i teista prihvatila. Svi se protivimo zlostavljanju djece, bezobzirnom ubijanju ljudskih bića, silovanju, krađi, laganju, i prevarama. Čak ni prevaranti ne žele biti prevareni! Kada prigovaramo takvom ponašanju, smatramo kako naši prigovori nisu samo subjektivno vrijedni. Kada nam nešto ukradu ili ubiju susjeda, smatramo kako je došlo do objektivne krivnje; a kada ubojicu uhvate, optuže i osude smatramo kako je to bilo objektivno ispravno. Nećemo se zamarati detaljima specifičnih slučajeva: ubojstvo u samoobrani, pobačaj itd. Samo zamislite minimalni objektivno obvezujući kodeks kojeg većina nas, teista i ateista, prihvaća.

Ono čime se (Q2) bavi je temelj ili osnova dogovorenoga objektivno obvezujućeg moralnog kodeksa. To pitanje nije sociološko ili na bilo koji način empirijsko. Nije niti pitanje

normativne etike. Pitanje se ne bavi time što bi trebali (odnosno ne bi trebali) činiti jer smo već pretpostavili da imamo okvirni dogovor oko toga. Pitanje je *meta-etičko*: na što se oslanja moralnost, ako se uopće oslanja?

Beckwith je u pravu kada tvrdi da će naturalisti/ fizikalisti/ materijalisti imati problema prilikom opravdavanja svojeg pridržavanja moralnih propisa i odredbi koje većina nas prihvaća. Tvrdim kako naturalist/ fizikalist/ materijalist treba biti moralni nihilist, a kada takvi ljudi nisu moralni nihilisti to nam samo pokazuje njihovu nesposobnost ili nespremnost da shvate logičke posljedice svoje vlastite doktrine, ili neku vrstu psihološkog razdvajanja.

Autor je filozof Vallicella, izvorni post: Beckwith, Hitch, and the Foundations of Morality, preuzeto sa bloga Maverick Philosopher.

PS

Ukoliko već niste, možete pročitati Beckwithov članak na koji se referira gornji post; The God-Haunted Atheism of Christopher Hitchens.

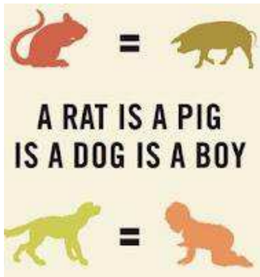
Inače, ne znam koliko sam dobro shvatio Vallicellu, ja bih jednostavnije rekao da postoji (sociološko) pitanje kako se (a)teist ponaša, i (filozofsko) pitanje kako opravdati neki moral. Vallicella je uveo dogovoreni kodeks oko kojeg se svi slažu i upitao zašto ga se pridržavati, ali to mi se čini kao nešto drugačija formulacija problema koja ne govori o istome (ili možda ipak govori). Nisam siguran misli li on da je pitanje opravdanosti pridržavanja moralnog kodeksa zapravo isto kao i pitanje opravdanosti kodeksa. (Vjerojatno je tako formulirao pitanje jer neki ateisti tvrde da žive u zajednici sa određenim dogovorenim kodeksom bez da ga krše, što bi prema njima onda značilo da moral nema veze sa nadnaravnim, ili da religija nema nikakvog utjecaja na kodeks ili...)

U svakom slučaju, pitanje zahtijeva li moralnost temelj u religiji, nadnaravnu osnovu, nema veze sa pitanjem kako se ponaša neki a(teist).

Ovisi li moral o Bogu?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/ovisi-li-moral-o-bogu.html

Ne na način na koji mnogi ljudi misle da ovisi. Kao što sam [Feser] već tvrdio na više mjesta (primjerice u svojoj knjizi The Last Superstition), nije ateizam *per se* taj koji ugrožava samu mogućnost morala, barem ne izravno. Ono što ugrožava samu mogućnost morala je mehanističko i anti-teleološko (a time i anti-aristotelijansko) poimanje prirodnog svijeta kakvo zagovaraju suvremeni ateisti, i za kojeg (pogrešno) pretpostavljaju da je utemeljen modernom znanošću.

Imajte na umu da je iz Aristotelijanske perspektive, teleologija ili finalna uzročnost imanentna prirodnom poretku na način koji nije imanentan artefaktima, kao što je objašnjeno u nedavnom postu (*Nature versus art*). Iskoristimo primjer iz tog posta; mreža za spavanje koja je napravljena od grana vinove loze nema svoju *mrežoliku* funkciju inherentno, nego samo relativno s obzirom na majstora koju joj to nameće. Nasuprot tome, sama vinova loza ima svoju *vinovo-loznoliku* tendenciju inherentno, samim time što je vinova loza. *Vinovo-loznolika* tendencija slijedi iz njene prirode ili supstancijalne forme, za razliku od mrežolike tendencije koja je produkt slučajnog aranžmana (u tehničkom Aristotelijanskom smislu "slučajnog"). Dakle ono što je dobro za vinovu lozu – *ono što sačinjava njeno napredovanje kao vrste svari kakva je (upijanje vode i nutrijenata, rast u određenu strukturu, itd.)* - je određeno namjenom koja slijede iz njene prirode ili supstancijalne forme.

Teorija prirodnog prava kako je shvaća Aristotelijansko-Tomistička (A-T) tradicija pretpostavlja ovo razumijevanje prirodnog objekta. **Ljudska bića, poput svake druge prirodne supstance, imaju prirodu ili supstancijalnu formu, a ono što je dobro za njih – *ono što znači njihov napredak* – je određeno ciljevima ili konačnim uzrocima koji slijede iz imanja takve vrste prirode ili supstancijalne forme. Ali kao što možemo normalno odrediti uzroke stvari bez referenciranja na Boga, tako možemo normalno odrediti i konačne uzroke stvari bez referenciranja na Boga. Kao što se možemo baviti fizikom, kemijom i drugim bez referenciranja na Boga, tako se možemo baviti i etikom bez refrenciranja na Boga, barem u velikoj mjeri. Možemo znati što je dobro za stvar ukoliko poznajemo njenu prirodu, a njenu prirodu možemo znati empirijskim istraživanjem vođenim utemeljenom (A-T) metafizikom. Dakle, barem u velikoj mjeri, možemo znati što prirodni zakon kaže samo**

proučavanjem ljudske prirode, bez pozivanja na božansku objavu. Zato i je *prirodni* zakon. Dobrota, ili barem njena mogućnost je jednostavno prirodna za nas *(kao što bi to Philippa Foot rekla).*

Naravno, ljudska bića, vinova loza i sve ostalo ne bi iz A-T perspektive moglo postojati niti trenutak ukoliko Bog ne bi održavao sve u postojanju. Također ne bi mogli imati uzrokovnu moć niti jedan trenutak kada Bog kao prvi uzrok ne bi prenosio tu uzročnu moć na njih u svakom trenutku. Sve to je ono što A-T verzija kozmološkog argumenta, ispravno shvaćenog, uspostavlja. Slično tome, ljudska bića, vinova loza i drugi prirodni fenomeni ne bi mogli iskazivati teleologiju ili konačnu uzročnost koju iskazuju kada ih Bog ne bi konstatno "usmjeravao" prema njihovom cilju. To je ono što (prema meni) Peti Put, ispravno shvaćen, uspostavlja. [...]

To ne znači da je Bog irelevantan za etiku; daleko od toga. Samo dio prirodnog zakona možemo poznavati bez referenciranja na Boga; primjerice, iz samog proučavanja ljudske prirode možemo znati da su ubojstvo, laganje, preljub, nepoštivanje roditelja itd. u suprotnosti dobra za nas. Ali činjenica da Bog postoji ima svoje moralne implikacije, a s obzirom da prema A-T za Božju egzistenciju možemo znati kroz prirodni razum, postoje određene općenite religijske obveze (poput one da ljubimo Boga) koje možemo spoznati kroz sam razum, što znači da tvore dio prirodnog prava. (I doista, to su najviše obveze prema prirodnom zakonu.) Tu je i činjenica da prirode stvari, uključujući ljudsku prirodu, proizlaze u konačnici iz onih ideja u božanskom intelektu koje tvore arhetipove čijim referenciranjem Bog stvar. (Tako prema A-T moralnost nije niti neovisna o Bogu niti nije utemeljena na proizvoljnim božanskim zapovijedima, kao što sam objasnio u postu *God, obligation, and the Euthyphro dilemma.*) Nadalje, za A-T, potpuni prikaz moralnih obveza zahtijeva pozivanje na Boga kao zakonodavca (iako moralne obveze možemo približno objasniti referenciranjem na prirodne namjene volje.) Božanska objava je također potrebna za potpuni opis svakodnevnog moralnog života jer; prvo, božanska objava otkriva određene detalje o moralnosti za koje je ljudski um preslab da bi ih pouzdano otkrio sam, a drugo; neki aspekti prirodnog prava su toliko zahtjevni da su mnogi ljudi u stanju zadovoljavati ih samo s nadom u nagradu na onome svijetu, ono što božanska objava obećaje. [...]

Kao što sam već rekao, nije ateizam *per se* izravna prijetnja samoj mogućnosti moralnosti. Netko tko negira Božju egzistenciju, ali prihvaća Aristotelijanski esencijalizam može imati temelj za prihvaćanje barem djela prirodnog prava; baš kao i netko tko prihvaća ateistički oblik Platonizma (ako je takvo što uopće moguće). Ali prihvatiti kompletno anti-esencijalistički i anti-teleološki pogled na svijet – *pogled prema kojem je prirodni poredak potpuno mehanistički, u kojem ne postoji ništa van tog poretka* – znači, prema A-T filozofu, potkopati samu mogućnost bilo kakve moralnosti. Takvo razmišljanje uklanja iz svijeta esencije i konačne uzroke, a time i mogućnost shvaćanja dobra kao objektivnog svojstva stvarnosti.

(Vidi The Last Superstition za detalje.) S obzirom da se suvremeni ateizam definira u takvim radikalno anti-teleološkim ili mehanističkim pogledima na svijet, uvelike je nekompatibilan sa bilo kakvom mogućnošću moralnosti.

Autor teksta je filozof Edward Feser, izvorni post; Does morality depend on God? (Nisam preveo post u cijelosti, oznaka "[...]" predstavlja tekst koji nedostaje). Jedan Feserov post slične tematike Sartre on theism and morality.

PS

Dostupan je i zanimljiv (audio) intervju;
Edward Feser: Atheism & Morality(20min).

Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnim raspravama?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/mogu-li-argumenti-prirodnog-prava-biti.html

> David Bently Hart napisao je članak u kojem iznosi svoje sumnje prema argumentima prirodnog prava kao uspješnima u suvremenim raspravama, smatra da takvi argumenti nisu u stanju uvjeriti ljude koji danas razmišljaju u potpuno drugačijim terminima. Članak je izazvao različite komentare, primjerice Feser je napisao kritiku tog razmišljanja: A Christian Hart, a Humean Head. Jedan od ljudi koji su podržali Harta je Rod Dreher (*The American Conservative),* u članku Why Natural Law Arguments Fail. Feser je prokomentirao i taj članak pa prenosim dio odgovora u nastavku (izvorni post Spare not the Rod);

[...] Kao što sam napomenuo u svom odgovoru Hartu, teoretičari prirodnog prava ("starog" ili "novog") smatraju da postoji objektivna moralna istina koju možete poznavati kroz čisto filozofske argumente, potpuno odvojeno od božanske objave, biblijskog autoriteta, ili crkvenog diktata. Ne negiraju kako su filozofski argumenti o kojima govorimo kontroverzni i ponekad teško razumljivi prosječnoj osobi.

U tom smislu, argumenti prirodnog prava nisu drugačiji od argumenata Rawlsianskih liberala, utilitarista, libertarijanskih ekonomista, feminista, ili koga god već – svi ti argumenti su također kontroverzni te ih je ponekad prosječnoj osobi teško shvatiti, ali oni se također ne pozivaju na objavu, svete spise i slično. Upravo je u tome poanta - ako ti drugi argumenti imaju mjesto u raspravama oko javne politike unatoč svojoj kontroverznoj prirodi, onda nema temelja niti za isključivanje argumenata prirodnog prava. Konkretno, moralne zaključke koje kritičari prirodnog prava ne vole – *vezane uz pobačaj, "istospolne brakove" ili što god* – ne možete isključiti na temelju pretpostavke kako nemaju nikakvog opravdanja osim pozivanja na vjerski autoritet, ta pretpostavka je pogrešna.

Dreher je u pravu kada kaže da će specifične filozofske teze na koje se oslanja teorija prirodnog prava, koliko god racionalno obranjive, naići na veliki otpor u kulturi u kojoj se materijalizam, individualizam i srodne doktrine uvelike (i lijeno) uzima zdravo za gotovo. To je jedan od razloga zašto u svom radu naglašavam da branitelji prirodnog prava (i što se toga tiče, prirodne teologije i tradicionalne filozofske antropologije) moraju osporiti čitav skup pogrešnih suvremenih metafizičkih pretpostavki (o uzročnosti, supstanci, esenciji, itd.) koje danas definiraju suvremenu misao. Ne postoji prečac.

Ali to samo znači da je zadatak teoretičara prirodnog prava teži nego što je bi bio prijašnjih generacija, a ne da ga se ne isplati raditi. Postoji barem tri razloga zašto je to potrebno.

Prvi i najvažniji razlog je taj što je teorija prirodnog prava istinita; a istina ima pravo da je se čuje, posebno u kulturnom kontekstu u kojem je malo poznata i vjerojatno neće biti dobro primljena.

Drugi razlog je da liberala, koji tvrdi kako mu je stalo do pluralizma u javnoj sferi, moramo stalno pozivati da se tako i ponaša. Ukoliko mu dajete argumente prirodnog prava protiv pobačaja, "istospolnih brakova" i drugih fenomena, onda ga prisiljavate ili da ozbiljno odgovori na prigovore njegovu društvenom liberalizmu, ili da se prokaže kao licemjer. Ali ako ne dajete takve argumente, ne možete kriviti liberala za odbacivanje opozicije liberalnoj društvenoj agendi koji to radi jer prema njemu opozicija nema nikakvog racionalnog temelja. (Tada liberal također može uvjeriti one neodlučne da takva opozicija niti ne postoji.)

To me dovodi do trećeg razloga - potrebna je ideja kako bi pobijedili ideju. Dreher je u pravu kada ističe kako individualistički i materijalistički senzibilitet koji prevladava u suvremenom društvenom životu otežava javno prihvaćanje argumenata prirodnog prava; ali takav senzibilitet postoji upravo zbog generacije liberalnih i sekularističkih argumenata. Dreher zapisuje:

> Zato nemam vjere u argumente prirodnog prava protiv istospolnih brakova. Nije da se nužno ne slažem s njima; nego a) običnim ljudima, uvjetovanim načinom razmišljanja naše kulture, ih je teško shvatiti, i b) djelomice zbog toga, oni (razumljivo) daju brzi "Pa što onda?" odgovor.

Pretpostavite da su liberali ili sekularisti prošlih generacija imali isti stav. Pretpostavite da, s obzirom na konzervativni i religijski senzibiliteti koji je tada vladao, liberal ili sekularist zapiše:

> Zato nemam vjere u argumente [feminista, Rawlsianaca, utilitarista, libertarijanaca, ili gay pokreta] u korist [pobačaja, prihvaćanja homoseksualnog ponašanja ili istospolnih brakova]. Nije da se nužno ne slažem s njima; nego a) običnim ljudima, uvjetovanim načinom razmišljanja naše kulture, ih je teško shvatiti, i b) djelomice zbog toga, oni (razumljivo) daju brzi "Pa što onda?" odgovor.

Da je takvo ponašanje prevladavalo i da *inteligencija* nije neumorno propagirala liberalne argumente – *u akademskim časopisima, u razredima, i u novinskim člancima koji utječu na popularnu kulturu i izbornu politiku* – onda takav senzibilitet nikada ne bi niti nastao. Kao što je Keynes zapisao:

> Ideje ekonomista i političkih filozofa, i kada su pogrešne i kada su ispravne, moćnije su nego što se obično misli. Zapravo svijetom ne upravlja ništa više. Praktični ljudi, koji smatraju da su uvelike izuzeti od bilo kojeg intelektualnog utjecaja, su obično robovi nekog pokojnog ekonomista. Luđaci na vlasti, destiliraju svoju mahnitalost od nekog akademskog škrabala prije puno godina. Siguran sam da se moć interesnih skupina naveliko prenaglašuje u usporedbi sa postepenim nadilaženjem ideja.

[...] Bez stvarnih argumenata koji bi je podržavali, *cri de coeur* ili promjena volje koju nam preporučuju (Hart i Dreher) je samo pozivanje na emocije. Ukratko, radi se o još jednoj

manifestaciji moderne bolesti protiv koje se bore, a ne lijeku – možda to i je konzervativni subjektivizam, ali je svejedno subjektivizam.

PS

Feserovi postovi znaju imati i po nekoliko stotina komentara tako da su ubrzo postavljena neka dobra pitanja (oko utjecaja liberalnih intelektualaca na trendove). Bloger Thursday komentira kako je danas utilitarizam popularan jer je izuzetno lagano shvatiti njegovu osnovu, argumenti su složeniji kod nekih detalja, ali počinje se od laganih aksioma. Za prirodni zakon, prema njemu, vrijedi suprotno; potrebno je dosta argumentacije kako bi pokazali valjanu osnovu za prirodni zakon, pa tek onda možete krenuti u primjenu na detalje.

No, Feser se ne slaže sa time; povijesno gledajući, prosječan čovjek nije imao problema sa idejom kako postoji nešto perverzno u frustriranju prirodnih namjena. Liberali su zato generacijama neprestano govorili kako su naše prirodne tendencije osuđivanja određenih stvari moralno nebitne – pretvorili su pitanje oko toga što je (ili što nije) protivno prirodi u pitanje subjektivnih reakcija.

Ne znam u kojem smo mi trenutno stupnju, sigurno postoji puno ljudi koji prepoznaju nešto perverzno u suvremenim argumentima (npr. onima P. Singera), ali dok njima odgovara ne namjeravaju se previše uzrujavati oko toga.

***
Da podsjetim na neke starije članke;
Ili nešto općenitije vezano uz javne rasprave;

S obzirom da je članak odgovor i na Harta, spomenut ću njegov članak koji sam objavio;
Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu.

Je li religija iracionalna?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/je-li-religija-iracionalna.html

> Filozof Feser često ulazi u rasprave oko različitih pitanja, ovog puta sa Heather MacDonald (secularright.com) oko racionalnosti religije. U nastavku prenosim dio odgovora, izvorna verzija: An open letter to HeatherMacDonald.

Razlog našeg spora su kritike koje ste dali (zajedno sa Kathleen Parker i drugima) protiv religije – ne neke konkretne religije, i ne nekog religioznog vjernika, nego religije *per se*. Kritizirate kako je religija iracionalna, iracionalna zbog navodnog nedostatka znanstvenog temelja.

Već sam par puta istaknuo kako je dio problema sa vašim stavom taj što pretpostavljate – *pogrešno, i sigurno bez ikakvog argumenta* – da su metode empirijske znanosti jedine racionalne metode istraživanja koje postoje. Unatoč tome, još nijednom niste odgovorili na moju kritiku, zapravo ju niste niti priznali. Još gore, čini se kako ste potpuno nesvjesni kako je vaša pretpostavka izrazito kontroverzna, i to ne samo među religioznim misliocima. Veliki broj sekularnih mislioca bi također to odbacio. Dao sam primjer matematike, čiju racionalnost nitko ne negira, ali samo bi nekolicina filozofa, matematičara ili empirijskih znanstvenika – *uključujući ateističke filozofe, matematičare i empirijske znanstvenike* – smatrala da se radi o empirijskoj vrsti istraživanja.

Napomenuo sam – *kao što bi puno drugih mislioca, i sekularnih i religioznih, potvrdilo* – da filozofija, i posebno grana filozofije zvana metafizika predstavlja još jedan oblik istraživanja koje je i racionalno i (barem dijelom) ne-empirijsko. O metafizici možete razmišljati kao o nečemu što je slično matematici i empirijskim znanostima u nekim aspektima, ali i različito u drugim aspektima. Kao i empirijska znanost, metafizika često počinje sa stvarima koje znamo zahvaljujući promatranjima; ali poput matematike, dolazi do zaključaka koji su, ako je ispravno zaključivanje, nužne - *a ne kontingentne* - istine, istine koje ne mogu biti drugačije. To ne znači da je metafizičar nepogrešiv, baš kao niti matematičar. To znači da, ako je dobro obavio svoj posao, on će (poput matematičara) otkriti istine o svijetu koje su čak i dublje i neospornije od najpouzdanijih rezultata empirijskih znanosti.

I doista, veliki broj metafizičkih pitanje se bave upravo stvarima koje empirijske znanosti nužno uzimaju zdravo za gotovo. Da spomenem samo jedan primjer, empirijske znanosti se bave istraživanjem odnosa između fenomena koje promatramo, posebno njihovim kauzalnim odnosima. Ali što je uopće kauzalnost? Postoji li više vrsta? Je l to stvarno

obilježje objektivne stvarnost, ili samo projekcija uma? I što su točno stvar koje bi trebale biti kauzalno povezane – objekti, događaji, svojstva? Sve navedeno? Što znači "promatranje"? Kako možemo biti sigurni da naše mogućnosti promatranja otkrivaju adekvatno prirodu stvari koje mislimo da promatramo? Primijetite kako su to sve filozofska ili metafizička pitanja, a ne empirijski znanstvena. S obzirom da se bave onime što empirijska znanost uzima zdravo za gotovo, radi se o pitanjima na koje empirijska znanost ne može odgovoriti.

To je jedan razlog zašto se razmišljanje da su empirijske znanosti jedini racionalni oblik istraživanja koja postoje – *poznato kao "scijentizam"* – često smatra od strane filozofa (i znanstvenika) nekoherentnim, a time i nužno pogrešnim. Zapravo već sama tvrdnja kako su empirijske znanosti jedini oblik racionalnog istraživanja nije niti sama empirijska, nego metafizička, što znači da pobija sama sebe.

Kakve veze navedeno ima sa racionalnošću religije? Sve navedeno je bitno jer tradicionalni argumenti za Božju egzistenciju – *vrsta argumenata koje daje, primjerice Toma Akvinski* – nisu namijenjeni empirijskim provjerama hipotezi kao što je to slučaj u fizici, kemiji i drugim znanostima; ali to ne znači da nisu racionalni argumenti, nego da su racionalni argumenti drugačije vrste, filozofski ili metafizički. Počinju sa činjenicama empirijskog svijeta kojeg empirijske znanosti uzimaju zdravo za gotovo – *poput činjenice da empirijski svijet uopće postoji, ili da dolazi do promijene, ili da pokazuje obrasce uzroka i efekta* – i pokušavaju pokazati da je jedino objašnjenje ovih činjenica koje je moguće čak i u principu egzistencija božanskog Prvog Uzroka.

Puno ljudi, kada to čuje automatski pomisli *"O, pa to sam već čuo, ali svi znaju da je te argumente lagano opovrgnuti."* Ali činjenica je da *"svi"* ne znaju ništa slično tome. Zapravo, većina ljudi nema pojma što ti argumenti, tradicionalno shvaćeni, zapravo govore. Ono što znaju su najsuroviji klišeji argumenata, koji se javljaju u bezbroj knjiga pop filozofije, pop ateizma i (da) pop apologetike.

Primjerice, velikoj broj ljudi pretpostavlja kako se kozmološki argument kakvog daje Akvinski temelji na pretpostavci da "sve ima uzrok". Ali zapravo nijedan od glavnih branitelja kozmološkog argumenta – *niti Aristotel, niti Maimonides, niti Akvinski, niti Duns Škot, niti Leibniz, niti Clarke, niti nitko od ostalih bitnijih mislioca* – to uopće ne pretpostavlja. Veliki broj ljudi pretpostavlja kako branitelji kozmološkog argumenta pokušavaju pokazati da svijet ima početak, i da je Bog morao biti uzrok tog početka. Zapravo (gotovo) nitko od njih to ne pokušava pokazati, i većina će zadovoljno prihvatiti, barem argumenta radi, kako je svijet oduvijek postojao. Pretpostavlja se i da branitelji kozmološkog argumenta nikada nisu pokazali da prvi neuzrokovani uzrok svijeta mora biti svemoguć, sveznajuć, dobar, i općenito da ima različite atribute koji definiraju Boga tradicionalnog teizma. Zapravo svatko od njih je napisao puno toga kako bi upravo to pokazao, mnogi od njih su posvetili desetke ili čak stotine stranica rigorozne argumentacije kako bi pokazali da Prvi Uzrok ne može biti nešto manje od jednostavnog, svemogućeg,

sveznajućeg, dobrog, vječnog i nematerijalnog bića. Također se često pretpostavlja kako su ti argumenti u stilu "boga praznina" – pokušaji empirijskog teoretiziranja, ali kao što sam već rekao, nemaju sa time veze. **Ne temelje se na određenom empirijskom promatranju, nego su metafizičke demonstracije kojima je cilj ustvrditi esencijalne preduvjete da uopće postoji ikakav empirijski svijet kojeg se može proučavati.** Mnogi vjeruju kako je tvrdnja, da je Prvi Uzrok sam neuzrokovan, proizvoljna i potpuno nebranjena pretpostavka. Zapravo, to se uopće ne "pretpostavlja". Argument za Prvi Uzrok se oslanja na sofisticiranu teoriju uzročnosti iz koje se nedvojbeno demonstrira, a ne "pretpostavlja", kako nijedan kauzalni niz ne bi uopće mogao postojati čak niti na trenutak ukoliko ne bi bilo neuzrokovanog uzroka koji obdržava svijet, i svaki kauzalni niz unutar njega, u postojanju svakog trenutka. I tako dalje.

Stoga kada sam negirao da je religija "neznanstvena", nisam mislio da postoje eksperimenti poput onih u dvostrukim slijepim istraživanjima ili nešto slično čime se provjeravaju tvrdnje oko magičnih pilula i drugog. Mislio sam da postoje ozbiljni racionalni argumenti specifične metafizičke prirode koji pokazuju da je Božja egzistencija nužni uvjet razumljivosti same znanosti. Možete se ne slagati sa time, ali sigurno možete vidjeti da se radi o ozbiljnoj tvrdnji na koju treba dati ozbiljan odgovor, odgovor utemeljen na poznavanju relevantnih disciplina: filozofije, posebno metafizike i filozofije religije; filozofije znanosti; teologije, i, ja bih dodao, povijesti ideja. Nema vrijednosti u tome da se narugati nekom nesretnom priprostom vjerniku, dodate pojednostavljeni ateistički argument zla, i onda se pravite kako ste pokazali da je religija *per se* iracionalna stvar.

Također nema koristi od toga da raspravu prebacite na pitanje kakav stav bi trebali imati sofisticirani vjernici prema manje sofisticiranim; ljudi poput Vas tvrde da je religijsko vjerovanje *per se*, a ne vjerovanje nekog određenog vjernika, iracionalno. [...]

Dovoljno je reći da ako mislite da bi sofisticirani vjernik morao ili prihvatili svako pojednostavljenje i/ili praznovjerje koje prihvaća manje sofisticirani vjernik, ili bijesno i prezirno napadati svakog od njih kao što to vi radite, onda ste krivi zbog onoga što bi logičari nazvali zabludom lažnih alternativa. Neka pojednostavljena su upravo to – *pojednostavljenja* – i bezopasan su, ili čak koristan način prenošenja teških ideja. (Znanstvenici to stalno rade – sjetite se primjerice modela loptica i štapića kako bi prenijeli ideju molekule.) Neki od načina su pretjerano pojednostavljeni, ili čak praznovjerni, te ih je potrebno odbaciti (čak i žestoko odbaciti u određenih slučajevima).

U svakom slučaju, možda možete shvatiti zašto sam rekao da nema smisla sve to objašnjavati u tekstu na blogu, radi se o kompleksnim pitanjima, a postoji mnoštvo i gomila dezinformacija koje ozbiljni branitelj religioznih uvjerenja mora objasniti. Na to treba ili detaljno odgovoriti ili uopće ne odgovarati. Zato sam napisao The Last Superstition.[...]

Ako nemate želju pročitati moju knjigu, u redu – shvaćam i zašto, s obzirom na žestinu rasprave, i s moje i s Vaše strane; ali molim Vas istražite stvari prije nego što počnete

davati izjave kakve ste dali. I prestani se pretvarati da u sporu između sekularista i religioznih vjernika, samo prvi mogu uvjerljivo tvrditi da imaju razum i znanost na svojoj strani. To nije točno; i nije racionalno, znanstveno i konzervativno pretvarati se da je točno.

PS

Za kraj jedna analiza odnosa ateista prema religiji, izvorni post Some varieties of atheism;

***

Religija obično ima i praktične i teorijske aspekte. Jedni se bave moralnih učenjima i ritualima, a drugi metafizičkim predanostima i načinom na koji se praktična učenja sustavno artikuliraju. Ateist će odbaciti ne samo teorijske aspekte, nego i praktične, barem u mjeri u kojoj pretpostavljaju teorijske aspekte; ali različiti ateisti će imati različiti stav prema svakom od aspekata. [...]

Razmislimo prvo o različitim stavovima koje ateist može zauzeti prema teorijskoj strani religije. Postoji barem tri takva stava, mogli bi ih sažeti;

> **1.** Religiozna uvjerenja uopće nemaju ozbiljan intelektualan sadržaj. Ona su, i uvijek su bila, tek nešto više od praznovjerja, ponuđeni argumenti kojima ih brane su uvijek slabašne racionalizacije, a njene tvrdnje je lagano opovrgnuti.
>
> **2.** Religiozno uvjerenje ima ozbiljan intelektualan sadržaj, razvijeno je na zanimljiv i sofisticiran način od strane filozofa i teologa; i mogli ste ih braniti s obzirom na znanstveno i filozofsko znanje prošlih generacija; ali napredak znanosti i filozofije im je danas manje više presudio. Iako možemo poštivati inteligenciju Akvinskoga ili Maimonidesa, više ne možemo smatrati da su njihovi stavovi postojeće opcije.
>
> **3.** Religiozna uvjerenja su još uvijek intelektualno obranjiva, ali ne u istoj mjeri kao ateizam. Predstavljeni argumenti mogu uvjeriti inteligentnu i informiranu osobu, ali argumenti ateista su na kraju ipak uvjerljiviji.

Očito je da netko može imati jedan stav prema jednim religijama, a drugačiji stav prema drugim.[...]

Sada razmislimo o tri stava koje ateist može imati prema praktičnim stranima religije:

> **A**. Religiozne prakse većinom ili potpuno zaslužuje prezir, potrebno ih se riješiti kako bi nam bilo bolje. Obredna strana religije je samo sirovo i besmisleno praznovjerje. Religiozni moral, tamo gdje se razlikuje od sekularnog morala, je obična netrepeljivost. Čak i tamo gdje određeni moralni principi povezani sa određenom religijom imaju vrijednost, njihova povezanost sa religijom je tek povijesna slučajnost. Osim toga, takvi principi se iskrivljuju u religioznom kontekstu. Sigurno je da za svoje opravdanje ne ovise o religiji.
>
> **B.** Religiozne prakse imaju određeni, divljenja vrijedni, *gravitas*, i moguće je da njeni rituali i moralni aspekti ispunjavaju stvarnu ljudsku potrebu za neke. Možemo im pokazati poštovanje, kao što bi to učinio antropolog prema nekim praksama kulture koju proučava; ali ne ispunjavaju nijednu univerzalnu ljudsku potrebu; najinteligentniji, najobrazovaniji i moralno sofisticirani ljudi sigurno nemaju nikakvu potrebu za njima.
>
> **C.** Religiozne prakse ispunjavaju stvarnu univerzalnu, ili gotovo univerzalnu, ljudsku potrebu, ali nažalost nemaju racionalni temelj, a religiozne metafizičke pretpostavke su vjerojatno pogrešne. To je tragična stvar jer će zbog gubitka religioznih uvjerenja život postati površan te će ostati praznina u našim životima koju ne možemo ispuniti drugim stvarima. Možda će to dovesti i do teških društvenih posljedica, ali sa time moramo naučiti živjeti, jer ateizam je intelektualno neizbježan.

Ateisti koji zauzimaju najnegativnije stavove ovih skala – *područje A1* – su uvijek oni koji su najmanje informirani oko toga što religije koje kritiziraju stvarno vjeruju, i najmanje racionalni kada pokušavate raspravljati sa njima o tome. [...]

Kada uzmete u obzir *prima facie* nevjerojatnost A1 stava, zajedno sa neinformiranim samozadovoljstvom i iracionalnošću onih koji ga se drže, poprilično je jasno kako korijen takvog stava nije intelektualan nego emocionalan – pruža osjećaj superiornosti nad drugima, neprijatelja prema kojemu usmjeravaju svoju mržnju i ozlojađenost, način racionaliziranja odbacivanja određenih moralnih ograničenja koji im se ne sviđaju, itd. Drugim riječima, A1 ateizam je zapravo ista vrsta šarlatanske zadrtosti i *zadovoljavanja želja* kakvo A1 ateist pripisuje vjernicima.

Povezani postovi; Zašto imati religiozna uvjerenja?, Intelektualci kao Kastratori Smisla: Intervju sa Réneom Girardom (nedavno je objavljena serija intervjua sa Girardom na youtubu, René Girard CBC interview part 1 of 5).

Teizam klasični, tradicija katolička i svijet današnji

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/teizam-klasicni-tradicija-katolicka-i.html

Razlika između klasičnog teizma i različitih suvremenih i popularnih poimanja Boga bila je centralna tema nekih mojih [Feserovih] postova – primjerice par postova o božanskoj jednostavnosti (npr. ovdje i ovdje) i serija postova o sporu između Aristotelijansko-Tomističke metafizike (A-T) i teorija"Inteligentnog Dizajna". Čini mi se korisnim navesti ključne razlike.

[...]

Ukratko, klasični teizam je predan poimanju Boga kao onoga koji je apsolutno metafizički ultimativan – *odnosno, kao onoga koji je ultimativan u principu* – a to podrazumijeva božansku jednostavnost, a time i božansku nepromjenjivost, nepomućenost, i vječnost; predan je doktrini božanskog očuvanja prema kojoj je svijet radikalno ovisan o Bogu za svoje postojanje u svakom trenutku; i (barem u slučaju tomista) doktrini da pojmove koje primjenjujemo i na Boga i na stvoreni poredak treba shvatiti u analognom, ne univokalnom smislu. Predanost božanskoj jednostavnosti, i implikacije božanske jednostavnosti, postavljaju klasični teizam u neslaganje sa teističkim personalizmom, "otvorenim teizmom", teologijom procesa, i drugim antropomorfnijim poimanjima Boga. Navedeni rivali ponekad odbacuju doktrinu očuvanja, iako ne u svakom slučaju; a odbacuju i doktrinu analogija, iako to rade i neki klasični teisti.

S obzirom da je klasični teizam bio glavna struja razumijevanja božanske prirode kroz većinu povijesti filozofske teologije i glavnih monoteističkih religija, iz toga slijedi da ozbiljni kritičari teizma moraju posvetiti većinu svoje pažnje razumijevanju i odgovaranju na argumente klasičnog teista. To znači da moraju svoju pažnju usmjeriti na argumente klasičnih autora poput Platona, Aristotela, Plotina, Augustina, Maimonidesa, Avicenne, Akvinskog, Dunsa Škota, i mnogih drugih koje nisam spomenuo – pritom ne mislim pročitati van konteksta dvije stranice isječka iz udžbenika *Uvoda u Filozofiju* (niti kratke sažetke u blogpostu poput ovoga kojeg sada čitate), nego značajne dijelove njihova rada, kao i egzegetska djela ozbiljnih suvremenih znanstvenika koji su pisali o tim misliocima. To znači da se moraju upoznati sa radovima suvremenih filozofa religije koji rade unutar okvira klasičnog teizma – npr. Barry Miller, David Braine, John Haldane, Brian Davies, David Conway, William Vallicella, David Oderberg, Christopher Martin, James Ross, i drugi autori u Aristotelijanskoj, Neo-Platonskoj, Tomističkoj i drugim Skolastičkim tradicijama. (Neću se žaliti niti ako žele čitate moje radove.)

A ipak, vrlo malo suvremenih ateista pokazuje poznavanje ove tradicije. Doista, čini se kako ih je nekolicina uopće svjesna da postoji razlika između klasičnog teizma i teističkog personalizma koji je temelj tolikih suvremenih radova u teologiji i filozofiji religije. Primjerice, ateistički filozof Parson, koji je nedavno napustio filozofiju religije jer tvrdi da više nije vrijedna njegove pažnje, posvetio je svoju knjigu (*God and the Burden of Proof*) odgovaranju na argumente samo dvojice teista – Plantinge i Swinburnea, koji su teistički personalisti, ne klasični teisti, a time i jednostavno nereprezentativni primjerci glavne struje tradicije Kršćanske misli i filozofije religije. (Pritom naravno ne želim iskazati nikakvo nepoštovanje prema Plantingi i Swinburneu. Ne morate mi napominjati kako su doista jako važni filozofi, ali oni jednostavno nisu klasični teisti.)

Općenito govoreći, iako se za barem neke suvremene ateističke filozofe može reći da imaju solidno razumijevanje argumenata autora poput Plantinge i Swinburnea, njihovo razumijevanje tradicije klasičnog teizma je u najboljem slučaju tek malo bolje od vulgarnih autora pop ateizma poput Richarda Dawkinsa (koji, kao što sam pokazao i u knjizi *Aquinas* i, više polemički, u *The Last Superstition*, nema nikakvog pojma o tome što su autori poput Akvinskog zapravo rekli). A ako se niste ozbiljno posvetili argumentima velikih klasičnih teista, onda jednostavno ne možete tvrditi da ste zadali težak udarac teizmu kao takvom. Niste niti blizu.

PS

Autor gornjeg teksta je filozof Feser, izvorni post Classical theism. Preveo sam zaključak kako bih samo istaknuo razliku, koga zanima više može pročitati prve četiri petine izvornog posta. *(Nisam siguran koji su standardni prijevodi određenih pojmova, npr. "impassibility" sam preveo kao nepomućenost.)*

Nedavno je Craig odgovorio na pitanje o Feseru i razlici između teističkog personalizma i klasičnog teizma, to je prokomentirano ovdje; Craig on theistic personalism. Više o klasičnom teizmu; Classical theism roundup.

Klasični teizam, Bog i čovjek

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/klasicni-teizam-bog-i-covjek.html

U raspravama o klasičnom teizmu poneki ljudi uvijek pitaju možemo li vjerodostojno smatrati da udaljeni i apstraktni Bog klasičnog teizma može uopće imati interesa u ljudskim bićima, odnosno možemo li ga vjerodostojno identificirati s Bogom kršćanstva, koji definitivno ima takav interes. Teistički personalist tvrdi kako je to nespojivo, i zbog toga odbacuje klasični teizam. Istaknuti ću neke probleme s tim razmišljanjem.

1. Kao što je Akvinski rekao, argument autoriteta je najslabiji od argumenata kada je autoritet ljudsko biće, a najjači je od argumenata kada je autoritet božanski. Uzmite u obzir da su veliki klasični teisti – *mislioci poput Atanazija, Augustina, Anselma i Akvinskog (da se držimo samo slova A)* – također bili među najvećim kršćanskim teolozima, i nisu vidjeli nikakvih problema u izjednačavanju Boga klasičnog teizma sa Bogom Biblije, pozivali su se na biblijske odlomke, kao i na filozofiju, da bi obranili klasični teizam. Također uzmite u obzir da se neke od ključnih elemenata poimanja Boga klasičnog teista – *poput Božje jednostavnosti, nepromjenjivosti i vječnosti* – također smatra *de fide* doktrinama Katoličke Crkve, potvrđene na četvrtom Lateranskom koncilu i prvom Vatikanskom koncilu. Za katolike, to je dovoljno kako bi pokazali da je klasični teizam podržan božanskim autoritetom, a nekatolici; ukoliko smatraju da je kršćanska tradicija bitna onda moraju vidjeti neku težinu u kršćanskim ocima, uglednim teolozima i crkvenim koncilima kroz mnoga stoljeća.

2. Nema koristi od isticanja kako su određeni biblijski odlomci naizgled u konfliktu sa poimanjem Boga u klasičnom teizmu; jer nitko, čak niti teistički personalisti, ne vjeruje kako svaki biblijski opis Boga treba shvatiti doslovno. Primjerice, nitko ne misli da Bog doslovno ima kapke (Ps 11), ili nosnice (Ez 18,18), ili da diše (Job 4,9). Ne može se raditi o doslovnim opisima s obzirom da organi i aktivnosti u pitanju pretpostavljaju imanje materijalnog tijela, kojeg Bog ne može imati s obzirom da je On stvoritelj materijalnog svijeta. Dakle ako teistički personalist želi tvrditi kako trebamo doslovno tumačiti određeni odlomak koji se čini nekompatibilan sa klasičnim teizmom, mora nam objasniti zašto bi to uzeli doslovno, a to nije lagan zadatak jer primijetite kako je razlog zašto ne čitamo doslovno odlomke o kapcima, nosnicama itd. zato što bi takvo tumačenje bilo u konfliktu sa drugim stvarima koje znamo o Bogu iz Biblije, poput toga da je On stvoritelj materijalnog svijeta. Ali ovaj isti kriterij dosljednosti predstavlja problem za neke druge stvari koje teistički personalist tvrdi. Primjerice, neki teistički personalisti smatraju kako je Bog (suprotno onome što klasični teist smatra) u stanju mijenjati se, na temelju biblijskim odlomaka koji doslovno protumačeni impliciraju kako Bog ponekad mijenja svoje naume. Ali drugi biblijski odlomci (npr. Mal 3,6 i Jak 1:17) tvrde kako se Bog ne mijenja.

Kako to pomiriti? Klasični teist odgovara da već znamo, slijedeći implikacije činjenice da je Bog prvi uzrok svih stvari i da On mora bit jednostavan i stoga nepromjenjiv, kako taj odlomak moramo protumačiti metaforički.

3. Naravno, sada teistički personalist može odlučiti promijeniti svoje poimanje Boga kao stvoritelja umjesto da prihvati klasični teizam. Primjerice, može priznati da je klasični teist u pravu kada kaže ukoliko Bog ima apsolutnu metafizičku ultimativnost koju mu pripisuje klasični teizam, onda mora biti jednostavan, nepromjenjiv i vječan, što znači da biblijske odlomke poput onih koji, čini se, impliciraju kako Bog mijenja svoj um, ne možemo shvatiti doslovno. Ali teistički personalist može onda odgovoriti odbijanjem ideje da je Bog apsolutno metafizički ultimativan na način koji klasični teist tvrdi da je, tako da može očuvati doslovno tumačenje odlomka. Ali postoje dva problema s time. Prvo, upitno je da se to može pomiriti sa onima što se tradicionalno shvaća kao kršćansko pravovjerje – iako to naravno ne bi nužno smetalo teologe procesa i druge teološke revizioniste. Drugo, to ne bi pokazalo da su argumenti klasičnog teista pogrešni. Klasični teist obično tvrdi kako možemo pokazati kroz filozofske argumenta da Bog klasičnog teizma postoji. Ako je to točno, i ako također prihvatimo biblijski opis Boga, iz toga slijedi da je jedini pravi način njihovog tumačenja mora bit dosljedan klasičnom teizmu. Naravno, kao što sam rekao, upravo su to učinili veliki kršćanski teolozi i koncili. Kršćanski klasični teist tvrdi kako je ovaj pristup jedini način da pomirite ono što znamo o Bogu iz razuma i iz objave. Dakle kritičar klasičnog teizma mora pokazati kako su argumenti za klasični teizam pogrešni, i da je zato moguće doslovno tumačenje odlomaka u pitanju.

4. U svakom slučaju pogrešno je misliti kako je teistički personalizam osjetljiv na Kršćanske i biblijske zabrinutosti za razliku od klasičnog teizma koji je motiviran čisto filozofskim nastojanjima (i to "grčkim" ili "poganskim"). Uzmite u obzir središnju teističku personalističku tezu da je Bog osoba poput nas, samo bez naših tijela i drugih ograničenja. Kao što je Brian Davies istaknuo u *The Reality of God and the Problem of Evil* jedna od najbitnijih stvari koje treba primijetiti kod ove tvrdnje jeste njena stranost onome što se povijesno smatralo kršćanskim pravovjerjem.

> "Formula "Bog je osoba" je (s obzirom na povijest teističkog mišljenja i pisanja) relativno nedavna. Vjerujem da se prvi put javlja 1644. u engleskome jeziku u izvješću jednog suđenja za herezu. Njegova "hereza" je bila tvrdnja da je Bog osoba. (Branio je unitarijansko vjerovanje o Bogu).

> Drugim riječima, "Bog je osoba" je zamišljeno kao odbacivanje pravovjerne kršćanske tvrdnje da je Bog tri osobe u jednoj susptanci (doktrina Trojstva). Teško možete misliti da je to tradicionalni kršćanski odgovor na pitanje "Što je Bog?". Prema doktrini Trojstva, Bog sigurno nije tri osobe u jednoj osobi. I kada pravovjerni zastupnik doktrine govori o Ocu, Sinu i Duhu kao "osobama", sigurno ne misli da "osoba" znači ono što znači za [Richarda] Swinburnea i one koji se slažu sa njime. Oni primjerice, ne misle o osobama Trojstva kao različitim centrima svijesti, ili kao trima pripadnicima vrste.(p. 59-60)"

Davies nastavlja naglašavanjem kako unutar konteksta teologije trojstva, "osoba" prevodi latinski *persona*, koja je namijenjena prevođenju grčkog teološkog termina *prospon* i *hypostasis* – koje oboje imaju precizno teološko značenje, a nijedno od njih nije osmišljeno kako bi prenijelo ideju "osobe" u smislu u kojem su ljudska bića osobe. Čak i odvojeno od pitanja pravovjerja, ideja kako je Bog tri Osobe u jednoj supstanci, znači da Bog ne može biti "osoba" u smislu u kojem smo mi, jer da bi bilo dvije ili više ljudske osobe upravo znači da postoji dvije ili više supstanci. (Ovo je točno neovisno o teoriji personalnog identiteta koju prihvaćate, čak i ako prihvaćate Lockeanski opis "kontinuiteta svijesti". Jer čak i ako dvije struje svijesti, time i dvije lockeanske osobe, postoje u istom tijelu, *qua* osobe bile bi samo zavisno povezane sa tim tijelom, time nisu "u" toj materijalnoj supstanci u smislu u kojem su tri božanske Osobe "u" jednoj božanskoj supstanci.)

Ukratko, za klasičnog teista, teistički personalizam je loša filozofija i loša teologija.

5. Kao što sam naglasio u prijašnjim postovima, to ne znači da je Bog neosoban, jer prema klasičnom teizmu u Bogu je nešto analognu onome što zovemo intelektom i voljom kod nas, i drugi atributi koji pretpostavljaju intelekt i volju (poput pravde, milosti i ljubavi – gdje se "ljubav" ne shvaća kao strast, nego kao spremnost za dobro drugoga). To me dovodi to posljednje točke, odnosno, da čak i odvojeno od biblijske objave, i samo na filozofskim temeljima, imamo razloga zaključiti kako Bog klasičnog teizma ima poseban interes u čovjeku.

Uzmite u obzir da nam, prema barem nekim klasičnim teistima, filozofski argumenti sami mogu pokazati ne samo da postoji Bog, nego i da ljudska bića imaju nematerijalnu i besmrtnu dušu. Za tomista, argumenti pokazuju da je duša povezana sa tijelom kao što je forma povezana materijom, tako da iako duša preživi smrt tijela, ljudska osoba ne preživi, i može se vratiti u život samo ako se duša i tijelo ponovno ujedine; da duša ne može nastati materijalnim procesima koji su dovoljni za stvaranje nižiš životinja nego ju mora posebno stvoriti Bog za svako novo ljudsko biće; i da je naš naravni cilj Bog sam, tako da ne možemo biti sretni odvojeni od Njega. Daljnje činjenice poput onih da će stvarno doći do uskrsnuća mrtvih, kao i detalji kršćanskog opisa spasenja, ne možemo znati osim kroz božansku objavi. Ali ono što (mnogi) klasični teisti smatraju spoznatljivim kroz sam razum, i odvojeno od posebno kršćanske teologije, je već dovoljno da pokažemo kako Bog ima specijalni interes u čovjeku – takav da On posebno stvara svaku pojedinačnu ljudsku dušu sa naravnom namjenom koja uključuje vječno poznavanje Njega, na način koji zahtijeva daljnju božansku intervenciju u obliku uskrnuća ukoliko će biti ispunjeno. Nije onda iznenađujuće kako su Bog filozofa i Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev isti.

Autor je filozof Feser, izvorni post God, man, and classical theism

Ja "ne vjerujem u jednog boga više od tebe" prigovor

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/ja-ne-vjerujem-u-jednog-boga-vise-od.html

Nedavno je Bill Vallicella komentirao ono što bi mogli nazvati prigovor "jednog boga više" teizmu. Bill ovako opisuje prigovor:

> Koliko sam shvatio, ideja je da su svi bogovi na istom nivou, a kako je svatko ateist s obzirom na neke bogove, zašto ih onda ne bi jednostavno sve maknuli i bili ateist s obzirom na sve bogove. Ne vjerujete u Zeusa ili nebeski čajnik. Zašto onda vjerujete u Boga Izakakova, Abrahamova i Jakovljeva?

Ili kao što je blog *Common Sense Atheism* prije ponosno postavio na svoj jarbol

> Kada shvatiš zašto odbacuješ sve druge moguće bogove, onda ćeš shvatiti zašto ja odbacujem tvojeg.

Vidim da je taj blog uklonio tu pošalicu, možda je to znak da je intelektualni napredak moguć čak i među Novim Ateistima. Iako će prosječni "Internet Nevjernik" i dalje smatrati kako je prigovor "jednog boga više" razorno pametan, zapravo je sramotno smiješan, znak ekstremne dekadencije u kojoj je sekularistička "misao" upala u Doba Dawkinsa.

Zamislite da neki skeptik kaže o Euklidskoj geometriji:

> Kada shvatiš zašto smatraš da svi pojedini trokuti koje si vidio imaju stranice koje su manje od savršeno ravnih, onda ćeš shvatiti zašto ja smatram da euklidski trokuti kao takvi imaju stranice koje su manje od savršeno ravnih.

Ili zamislite da kritičar Platonizma kaže:

> Kada shvatiš zašto smatraš stvari svakodnevnog iskustva na različite načine nesavršene ili manje od potpuno dobrih instanci svojih vrsti, shvatit ćeš zašto smatram Platonovu Formu Dobra kao manju od potpuno dobra.

Bi li ti prigovori bili razorni prigovori euklidskoj geometriji ili Platonizmu? Bi li oni mogli poslužiti kao prikladni logo blogu nazvanom *"Common Sense Anti-Euclideanism"* ili *"Common Sense Anti-Platonism"*? Očito ne. Samo bi pokazali kako govornik nema pojma o čemu priča.

Prigovor "jednog boga više" nije ništa bolji nego što bi bili ovi glupi "prigovori". Prigovor *"Common Sense Anti-Euclidean"* pretpostavlja kako je koncept trokuta kojeg definira euklidska geometrija tek jedan od mnogih trokuta koje možete vidjeti u prometnim znakovima i drugim stvarima, samo nevidljiv i bolje nacrtan. Ali naravno, savršeni euklidski trokut nije takva stvar. Ono što udžbenik opisuje nije trokut, čak niti bolje nacrtan trokut, nego sama (euklidska) trokutnost; a trokuti koje svakodnevno susrećete su defektni upravo

zato što ne zadovoljavaju standard kojeg predstavljaju. *“Common Sense Anti-Platonism”* prigovor pretpostavlja kako je Forma Dobra tek jedna, više ili manje, nesavršena instanca neke klase ili kategorije među drugim instancama, iako posebno impresivna. Ali naravno, to nije to. Forma Dobra nema dobrotu na više ili manje nekompletan način nego jednostavno jest dobrota. Slično tome *“Common Sense Atheist”* ili "jedan bog više" prigovor pretpostavlja da je Bog klasičnog teizma tek jedan superčovjek među drugima koji su pronašli svoje štovatelje – *Thor, Zeus, Quetzalcoatl, i tako dalje* – samo nadčovječno biće sa većom moći, znanjem ili dobrotom nego što su ta božanstva imala. Ali naravno, to nije ono što je Bog. On nije "biće" među drugim bićima, nije niti posebno impresivno biće, nego Sam Bitak ili Čista Aktualnost, od kojeg sva puka bića *(uključujući Thora, Zeusa i Quetzalcoatl, ukoliko su postojali)* izvlače ograničenu aktualnost ili egzistenciju koju posjeduju. On niti "nema" znanje, snagu, dobrotu i slično; nego On jest snaga, znanje i dobrota.

Primijetite da je *“Common Sense Anti-Platonist”* prigovor smiješan prigovor neovisno o tome prihvaćate li Platonizam i da je "*Common Sense Anti-Euclidean"* prigovor smiješan prigovor neovisno prihvaćate li Euklidsku geometriju. Na isti način *“Common Sense Atheist”* ili "jedan bog više" je smiješan prigovor čak i ako odbacujete klasični teizam na temelju nečeg drugog. U sva tri slučaja, prigovori predstavljaju neuspjeh da shvatite barem osnove pozicije koje se netko drži.

Nema koristi od prigovora kako puno običnih ljudi poima Boga na različite krute načine (*zbog kojih je Bog nešto poput glorificiranog Thora ili Zeusa)* koji nisu u skladu sa sofisticiranom filozofskom teologijom razvijenom od strane klasičnih teista. "Čovjek s ulice" također vjeruju različite blesave stvari o znanosti – da Dawinizam tvrdi kako su majmuni rodili ljudska bića ili da su molekule sastavljene od malih loptica i štapića. Ali bilo bi apsurdno da se netko pretvara kako je srušio Darwinizam ili modernu kemiju kada napada ove smiješne karikature. Slično tome, kada procjenjujete klasični teizam nije bitno ono što kaže vaša baba, nego što su rekli ozbiljni mislioci poput Aristotela, Plotina, Atanazija, Augustina, Anselma, Akvinskog, Avicenne, Averroesa, Maimonidesa, i bezbroj drugih.

Nema niti koristi od inzistiranja kako "jedan bog više" prigovor ima važnost kao odgovor na antropomorfno "teističko personalističko" poimanje Boga kakvo je zamijenilo klasično teističko poimanje kod mnogih suvremenih teologa i filozofa religije. Iako se većina teističkih personalista razišla značajno (i prema meni katastrofalno) od načina klasičnog teizma, još uvijek su predani puno sofisticiranijem poimanju Boga od onoga kojeg korisnici prigovora "jednog boga više" misle da napadaju. (Spominjanje Letećih Špageta nije ozbiljan odgovor na teističke personaliste poput Plantinge ili Swinburnea.) Još važnije, korisnici ovog prigovora smatraju kako daju ozbiljnu kritiku kršćanstva, judaizma, islama, i filozofskog teizma kao takvog – *ne samo neke moderne reprezentacije kao takve* – a povijesno gledajući glavna tradicije u ovim religijama i u filozofskim teologijama je klasični teizam, ne teistički personalizam. Stoga ne odgovoriti na klasično teističko poimanje Boga znači *ipso facto* ne odgovoriti ozbiljno na tvrdnje ovih tradicija. Konkretno, osim ako netko nije ozbiljno proučio filozofsku teologiju koja je razvijena unutar neoplatonske, aristotelijanske, tomističke i drugih skolastičkih tradicija, onda je njegovo shvaćanje tradicionalne teologije, da ne spominjem filozofskog teizma, jednostavno infantilno.

Ne treba ni spomenuti kako je tipični "Internet Nevjernik" ili "novi Ateist" potpuno nevin po optužbi za poznavanje tih tradicija. Niti ne namjerava saznati o čemu one govore – preferira potrošiti svoje vrijeme smišljajući sve razrađenije racionalizacije odbijanja da ih nauči. Ali poput Myersov slučaja (sekularističke racionalizacije *du jour*), "jedan bog više" prigovor ima neke koristi: radi se o nepogrešivom indikatoru da ste se susreli sa neozbiljnim ili neinformiranim skeptikom.

Autor je filozof Feser, izvorni post: The "one god further" objection.

PS

Možda je Feser malo zakomplicirao stvar; John Lennox (se jednom prilikom našalio) i usporedio takav prigovor sa pitanjem celibata – osoba koja živi u celibatu može reći svom sugovorniku "ti nemaš odnose sa svim ženama na ovom svijetu osim jedne, ja samo nemam odnose sa jednom ženom više."

Problem sa ovim novo ateističkim "prigovorom" je što to nije nikakav argument nego obična tvrdnja; istinita, ali nezanimljiva. (Istina je da vjernici vjeruju u jednog Boga, a ateisti u nijednog.)

No kada bi to shvatili kao argument, vjerojatno bi išao ovako;

> 1. Svi bogovi imaju istu vjerodostojnost.
> 2. Svi mi smatramo većinu bogova nevjerojatnim.
> *što znači da*
> Z: Zbog dosljednosti moramo odbaciti sve bogove, uključujući judeo-kršćanskog.

Drugim riječima, taj argument pokušava pokazati da kršćani rade iracionalnu iznimku u slučaju svog Boga. Ali očito je kako je prva pretpostavka pogrešna, a kada bi i bila točna, svejedno iz navedenih premisa ne slijedi taj zaključak. Zamijenite riječ bogovi sa X i odmah ćete shvatiti u čem je problem

> 1. Svi X imaju istu vjerodostojnost.
> 2. Svi mi smatramo većinu X nevjerojatnim.
> što znači da
> Z: Zbog dosljednosti moramo odbaciti sve X

Dovoljno je umjesto X umetnuti što god želite (teoriju, ideale, sustav, rješenje jednadžbe...) i vidjet ćete da je argument neutemeljen.

Je li Bog Svemoguć i Sveznajuć?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/je-li-bog-svemoguc-i-sveznajuc.html

Richard Dawkins zapisuje u *The God Delusion*:

> Logičari nisu propustili primijetiti kako su svemogućnost i sveznajućost međusobno nespojivi. Ako je Bog sveznajuć, onda već mora znati kako će intervenirati da promijeni slijed povijesti koristeći svoju svemogućnost; ali to znači da ne može promijeniti svoj (na)um oko svoje intervencije, što znači da nije svemoguć. (p. 77-78)

Radi se o standardnom Novo Ateističkom retoričkom triku: Uzmi pojednostavljeni prigovor teizmu koji je već dan i na koji je odgovorene već puno puta i predstavi ga neopreznom nestručnom čitatelju kao da se radi o razornom pobijanju na kojeg nitko nikada nije uspio odgovoriti.

Što se tiče supstance: Prvo treba napomenuti kako za gotovo sve teiste, "svemogućnost" ne znači imati moć da se dosegne (samo)kontradiktorno stanje stvari (npr. Stvaranje okruglog kvadrata, ili stvaranje kamena koji je prevelik da bi ga svemogući mogao podići). Razlog je u tome što ne postoji takva moć; sama ideja takve moći je nekoherentna, upravo zato što je ideja kontradiktornog stanja stvari nehoherentna. Božja moć bi bila ograničena samo ako bi postojala neka moć koju On ne bi imao. S obzirom da ne postoji takva stvar kao moć da kontradikcija bude točna, Njegova nemogućnost da to učini nije ograničenje Njegove moći. *(Ukoliko ateist inzistira kako svemoguće biće mora imati takvu moć, onda sam šteti svom argumentu jer teist može odgovoriti na bilo koji mogući prigovor ateista: "S obzirom da Bog može kontradikciju učiniti točnom, On može učiniti točnim da On postoji iako tvoj argument pokazuje da On ne postoji.")*

Pretpostavite da su A i B logički koherentna, ali međusobno inkompatibilna stanja stvari. Bog, s obzirom da je svemoguć, može se odlučiti za bilo koje. Pretpostavite da On želi A, a ne B. S obzirom da je sveznajuć, On zna da je *A, a ne B* ono što On želi ostvariti. Gdje je konflikt sa svemoći? Podrazumijeva li Njegovo znanje kako želi A, da nije mogao izabrati B umjesto toga? Ne, mogao je to poželjeli; jednostavno nije. Leži li konflikt u tome da On ne može željeti A i B zajedno? Ne, zato što su A i B logički nespojivi, a (kao što smo pokazali) svemogućnost ne podrazumijeva moć da ostvari kontradiktorno stanje stvari.

Čini se kako Dawkins misli na situaciju u kojoj Bog odluči ostvariti A u jednoj točki vremena, a zapravo ostvari svoju odluku u nekoj kasnijoj točki u vremenu. S obzirom da u trenutku svoje odluke On nepogrešivo zna što će On učini kasnije (s obzirom da je svemoguć) ne postoji mogućnost za Njega da *"promjeni svoj um"* i da učini nešto drugačije u tom kasnijem trenutku, što znači (zaključuje Dawkins) kako On nije svemoguć.

Postoji dva problema. Prvo, čak i kada bi ovo bio ispravan način razmišljanja o božanskoj akciji, Dawkinsonov zaključak ne slijedi jer on kaže kako Bog ne može ostvariti sljedeću situaciju:

> *S: Sveznajuće biće nepogrešivo zna da će On ostvariti A u budućnosti, ali ipak ne ostvari A.*

Iz činjenice da Bog ne može ostvariti S, Dawkins zaključuje da On nije svemoguć. Ali razlog zašto Bog ne može ostvariti S je u tome što je S kontradiktornost, a svemogućnost ne podrazumijeva moć da ostvarite kontradiktorno stanje stvari. (Još jednom, ako Dawkins inzistra kako svemogućnost mora podrazumijevati takvu moć, to će samo naštetiti njegovom argumentu jer teist može reći *"Naravno, Bog može ostvariti S, jer s obzirom da je svemoguć, On može ostvariti čak i da kontradikcije budu točne!"*)

Kao što se to obično ispadne, ovo nije ispravan način razmišljanja o božanskom djelovanju. Iz perspektive klasičnog teizma Bog je nepromjenjiv i vječan. On "ne mijenja svoj um" zato što se On uopće ne mijenja. Niti ne postoji vremenska praznina između Njegove želje i Njegova djelovanja. Bog je potpuno van vremena. Mi donosimo odluke i onda ih izvršimo nakon nekoliko trenutaka, sati, dana ili godina. Bog nije takav. Kada On odluči da će se dogoditi A u određenom trenutku vremena, mi ćemo možda morati čekati da se A ostvari, s obzirom da smo unutar vremenskog poretka; ali Bog ne mora čekati da se to ostvari jer On nije unutar vremena. Za njega, čitav stvoreni poredak – *uključujući svaki događaj u svakom trenutku vremena* – slijedi iz Njegova jednog stvaralačkog čina.

Navedeno je izuzetno dobro poznato ljudima koji stvarno znaju nešto o povijesti filozofske teologije. Naravno, to znači da Dawkins i sljedbenici nisu toga svjesni. Njihova koncepcija Boga je zapanjujuće sirova. Koji je smisao u raspravljanju sa takvim *ignoramusima*? Ne bi imalo nikakvog smisla, osim što ignoramusi uzgajaju sve više ignoramusa. Kao što Dawkinsov slučaj pokazuje, biti suprotnost sveznajućeg je potpuno kompatibilno sa nadnaravnom moći – *poput moći pretvaranja da se namjerno neznanje čini kao objektivna, učena racionalnost*.

Autor je filozof Feser, izvorni post Dawkins on omnipotence and omniscience.

Ojačava li Darwinizam Tomističke dokaze?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/04/ojacava-li-darwinizam-tomisticke-dokaze.html

U svojoj [Feser] knjizi *The Last Superstition* obrazlažem kako neovisno o tome što mislite o Darwinizmu, točnosti ili pogrešnosti istog, to je (suprotno onome što Novi Ateisti poput Dakwinsa pretpostavljaju) irelevantno za uvjerljivost Tomističkih dokaza Božje egzistencije, uključujući Tomin Peti Put (kojeg Dawkins nekompetentno izjednačuje sa Paleyevim argumentom Dizajna). Ako darwinizam ima ikakve relevantnosti sa argumentom, onda ga zapravo blago pojačava, a ne potkopava. Razlog je taj što darwinizam, poput bilo koje znanstvene teorije, pretpostavlja različite kauzalne mehanizme, a svi kauzalni mehanizmi pretpostavljaju (razlozi izloženi u TLS) konačnu kauzalnost, time (s obzirom da je polazišna točka Petog Puta postojanje konačne uzročnosti) Darwinizam, *qua* znanstvena teorije, samo daje daljnju potporu Petom Putu.

Također obrazlažem u TLS da primjena (od strane biologa, fizičara i drugih znanstvenika) koncepata poput "algoritma"; "informacija", "softvera", "programa" itd. na prirodni svijet odaje prešutno prepoznavanje stvarnosti teleologije ili konačne uzročnosti. Razlog za to (kojeg detaljno izlažem u TLS) je što takva vrsta usmjerenosti prema cilju, koje ti koncepti podrazumijevaju, tvore srž Aristotelijansko-skolastičkog poimanja konačne uzročnosti.

Treća stvar koju naglašavam kroz TLS je da tomistički dokazi, poput većine klasičnih argumenata za Božju egzistenciju, ne doživljavaju uspjeh ili neuspjeh ovisno o pitanju ima li svemir početak u vremenu. Čak i ako (kao što je poganin Aristotel smatrao i kao što je kršćanin Toma Akvinski zadovoljno prihvatio argumenta radi) svemir nije imao početak, potreba za prvim Neuzrokovanim Uzrokom bi i dalje ostala. Jer "prvi" u razmišljanjima Aristotela i Akvinskog ne znače "Prvi u vremenu" nego "ontološki najfundamentalnije", i ono što žele objasniti nije kako je nastao svemir u nekoj točki vremena nego što ga pokreće u bilo kojem trenutku. (Stvaranje je za Akvinskog samo očuvanje svijeta u postojanju.)

U zanimljivom komentaru oko sporo između biologa Jerrya Coynea i Roberta Wrighta (autora *The Evolution of God*), Jim Manzi daje neke primjedbe koje se slažu sa navedenim stvarima.

To je doduše najmanje očito s obzirom na posljednju točku. Manzi primjećuje da, suprotno onome što Coyne pretpostavlja:

> Evolucija ne otklanja problem konačnog podrijetla. Fizički genomi su sastavljeni od dijelova, koji su pak sastavljeni od drugih pomoćnih komponenti prema zakonima fizike. Mogli bi, u teoriji, tu konstrukciju dovesti kroz komponente i subkomponente sve do najmanjih subatomskih čestica koje trenutno znamo, ali još uvijek bi morali odgovoriti na problem izvornog stvaranja. Čak i ako tvrdimo da ... prethodni fizikalni procesi stvaraju materiju, još uvijek nam ostaje dublje pitanje podrijetla samih zakona fizikalnih procesa.

I Manzi zaključuje da:

> Ukoliko idete lancem kauzalnosti dovoljno unatrag, ili ćete se naći na manje više istoj poziciji gdje je Aristotel bio prije više od dvije tisuće godina kada je izrazio svoje mišljenje da koncept svakog lanca uzroka i učinka mora u konačnici započeti sa Neuzrokovanim Uzrokom, ili ćete jednostavno prihvatiti problem beskonačnog regresa.

Manzijeva napomena je podložna dvjema alternativnim interpretacijama. Može misliti da ako pratiti izvore kompleksne strukture materijala u vremenu sve do sve ranijih faza u povijesti svemira (ili možda u nekoj hipotetskoj seriji grananja svemira) onda ćete se u konačnici naći ili u nekoj vremenski početnoj točki i Neuzrokovanog Uzroka te početke točke, ili prihvatiti misteriozni beskonačni regres.

Ako Manzi misli na to, onda ne daje Aristotelijansku obranu teizma. Da ponovim, Aristotel i njegovi sljedbenici ne tvrde vremenski početak svemira (iako neki od njih vjeruju, iz nekih drugih razloga, da ima početak). Niti ne misli kako je beskonačni regres "problem". Jer "beskonačnim regresom" ili mislite na beskonačni regres slučajno uređenih uzroka koji se protežu unatrag u vremenu – *u tom slučaju je takav regres savršeno moguć (i doista, stvaran, prema Aristotelu)* – ili mislite na beskonačan regres esencijalno uređenih uzroka te vrste koja dovodi u konačnici do simultano operirajućih instrumentalnih uzroka ovdje i sada – u tom slučaju takav regres nije samo "problematičan" ili misteriozan (u smislu da bi takav regres mogao postojati na neki još nepoznati način), nego izričito nemoguć u principu. (To sve objašnjavam u detalje u TLS.)

Ali Manzijeve primjedbe možemo protumačiti na drugi, aristotelijanskiji način. Može misliti da čak i ako svemir nije imao početak u vremenu, osnovni zakoni koji upravljaju, i činjenica njihova stalna djelovanja u svakom trenutku, bi svejedno zahtijevali objašnjenje. Priče o "zakonima prirode" je modernije od Aristotelova načina izražavanja, ali osnovna poanta vrijedi, da nema ništa inherentno u materijalnoj stvarnosti što može objašnjavati "*aktualizaciji*" njenih "*potencijala*" za postojanje i djelovanje na način na koji djeluje u svakom trenutku. Osim ako ga ne dopratimo do onoga što je "čista aktualnost" *Nepokrenuti Pokretač* ili *Neuzrokovani Uzrok* koji održava sve u postojanju i radu ovdje i sada i u bilo kojem trenutku o kojem razmišljamo, ne bi imali način u principu da objasnimo zašto svemir uopće postoji i djeluje na način kako to radi. "Problem beskonačnog regresa" prema toj interpretaciji nije stvar prihvaćanja misterija koji možda ima rješenje – *neko koje nemamo ili je možda nemoguće otkriti* – nego fatalni (za

naturalizam) problem jer bez priznavanja da regres esencijalno uređenih uzroka koji djeluju ovdje i sada završava u Nepokrenutom Pokretaču, materijalni svijet postaje nerazumljiv čak i u principu.

Manzi je jasniji po pitanju finalne kauzalnosti. Čini se kako Coyne smatra da pripisati svrsishodnost evoluciji podrazumijeva promatranje ljudske vrste kao nečega što je na neki način bio krajnji rezultat prema kojem je prirodna selekcija išla; i onda istrese uobičajene *ad hominem* napade na kritičare Darwinizma, nešto poput da jednostavno nisu u stanju prihvatiti ponižavajuće implikacije evolucije, *bla bla bla*. Ali kao što je Manzi spomenuo, time promašuje poantu. Neka ljudska vrsta bude kozmički beznačajna koliko god to želite; niti naše postojanje niti postojanje bilo koje druge vrste nije uopće relevantno za pitanje "svrsishodnosti" evolucije. Poanta je da Darwinizam tvrdi da identificira "algoritam" kojim prirodni procesi generiraju nove vrste. I ako se ovaj "algoritam" ozbiljno shvati (da malo to izrečem snažnije od Manzia) to nužno podrazumijeva, s obzirom na prirodu algoritma, da postoji krajnje stanje prema kojem proces u pitanju ide - ne prema stvaranju neke specifične vrste (ljudske ili druge) u nekom vremenskom trenutku, nego (u principu neprestano) stvaranje vrsta koje zadovoljavaju određene apstraktne kriterije prilagodljivosti. (Pogrešno je misliti da bi postojanje finalnog uzroka u biologiji podrazumijevalo neku vrstu "omega točke" *a la* Teilhard de Chardin. Aristotel je vjerovao da je kretanje nebeskih sfera bilo i teleološko i beskrajno. Njegova fizika i astronomija su bile pogrešne, ali to ne utječe na filozofsko pitanje o prirodi teleologije. Čak i ako evolucija nastavi zauvijek, to ne bi značilo da je ne-teleološka.)

Kao što obrazlažem u TLS, sav rječnik računarske znanosti kojeg koriste fizičari, biolozi i drugi suvremeni znanstvenici nije u skladu sa "mehanističkim" ili anti-teleološkim poimanjem materijalnog svijeta kojemu su službeno predani. Stoga se morate ili složiti sa prosudbom mislioca poput Johna Searla da je priča o "informaciji", "algoritmu" itd. u najboljem slučaju obmanjujući skup metafora, a u najgorem potpuna zbrka; ili, ako mislite da je takav govor neophodan (a postoje dobri razlozi da tako mislite) morate priznati da je nešto poput Aristotelijanskog poimanja prirode ipak točno.

James Ross je dao slične argumente u nizu radova, poput njegova eseja *"The Fate of the Analysts: Aristotle's Revenge: Software Everywhere,"* i najnovije u svojoj knjizi *Thought and World: The Hidden Necessities*. I naravno, napomenuo sam već (ovdje, ovdje) da pronalazite različite neo-aristotelijanske teme u radovima mnogih suvremenih filozofa i znanstvenika – uključujući one koji nemaju nikakvog teološkog interesa. Daleko od toga da završava anti-teleološku mehanističku revoluciju – *koja je strogo govoreći bila prije filozofska revolucija nego znanstvena (iako su moderni znanstvenici skloni prihvatiti cijelu stvar)* – dolazak algoritama zapravo je potpuno potkopava.

Razlog zašto toliko komentatora u takozvanoj "religija vs. znanost" raspravi ne vidi aristotelijanske implikacije suvremenih znanstvenih ideja na koje se pozivaju je u tome što jednostavno uopće ne razumiju što aristotelijanci misle pod "finalnom uzročnosti", i općenito – *na što se nikada ne umorim žaliti* – su se vezali za fosilizirani skup klišeja i karikatura "prosvjetiteljske" ere oko toga što su aristotelijanci i skolastičari stvarno mislili.

Ne shvačajući klasičnu filozofiju (bilo aristotelijansku, platonističku, tomističku, ili koju god) oni naravno također ne razumiju teologiju koju je inspirirala. Stoga uzimaju Williama Paleya i njegove nasljednike – *umjesto Augustina, Akvinskoga ili čak i Leibniza* – kao svoje vodiče u tome kakva mora biti božanska priroda, ukoliko postoji Bog. I stoga umjesto da usmjere svoje argumente protiv (informiranog klasičnom filozofijom) klasičnog teizma koji je povijesno definirao Kršćansko pravovjerje, oni se usmjere na (trenutno popularna, ali povijesno iskrivljena) antropomorfna poimanje Boga. U svakom slučaju, njihovi argumenti su potpuno nebitni za pitanje egzistencije Boga Atanazijeva, Augustinova, Anselmova i Tomina – a time i Boga Abrahamova, Izakova i Jakovljeva.

Ali to je već tema za neki drugi post...

Autor je filozof Feser, izvorni post Manzi on the Wright-Coyne dispute. Feser je objavio više postova o ovome problemu, npr. Thomism versus the design argument. U postu ID versus A-T roundup možete pronaći još tekstova...

PS

Kreeft, predstavljajući argument Dizajna, odgovara na jedan prigovor;

> Pitanje: Nije li darwinovska teorija evolucija pokazala kako je moguće da poredak u svemiru nastane prema slučajnosti?

> Odgovor. Ne, nimalo. Ako nam je darwinovska teorija išta pokazala, onda nam je pokazala kako vrste mogu nastati iz drugih vrsti putem nasumičnih mutacija; i kako preživljavanje vrsta možemo opisati prirodnom selekcijom – putem prilagođenosti nekih vrsti preživljavanju u svojem okolišu. Ne objašnjava sveprisutni red i razumljivost prirode. Ona pretpostavlja uređenje. Da citiramo slavnu frazu: "Preživljavanje najprilagođenijih pretpostavlja pojavu prilagođenih." Ako Darwinovci žele ekstrapolirati iz svojih čisto bioloških teorija i tvrditi kako je sav poredak oko nas rezultat nasumičnih promjena, onda nam poručuju nešto što nijedan empirijski dokaz nikada neće moći potvrditi; nešto što empirijska znanost nije u stanju pokazati...

Možda će i Prussovovo kratko razmišljanje Aquinas's design argument and evolution, biti korisno.

Povezani postovi; Kviz o evoluciji, O Evoluciji - Martin Nowak.

Zašto su (neki) fizičari tako loši u filozofiji?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/zasto-su-neki-fizicari-tako-losi-u.html

U svojoj knjizi "Vi se sigurno šalite, gospodine Feynman!", Richard Feynman ispričao nam je priču o slikaru koji ga je uvjeravao kako može dobiti žutu boju tako što zajedno pomiješa crvenu i bijelu boju. Feynman mu nije vjerovao. Znao je da to ne bi trebalo biti moguće, ali čovjek je bio iskusni slikar, s godinama praktičnog iskustva. Spreman da nauči nešto novo, Feynman je otišao po bijelu i crvenu boju. Promatrao je slikara kako ih miješa,, ali kao što je i očekivao, dobio je ružičastu nijansu. Nakon toga je slikar rekao da sada još mora dodati samo malo žute kako bi "popravio stvar" i onda se dobije žuta.

Sjetio sam [Feser] se te priča kada sam pročitao izlet u filozofiju od strane profesora fizike Ethana Siegela, sažet ću esej;

> Argumenti za Boga kao uzroka svemira se oslanjaju na pretpostavku da nešto ne može nastat iz ničega. Ali s obzirom na zakone fizike, ispada da nešto može nastati iz ničega.

Moje reakcija je bila:

> Jel' ovaj tip ozbiljan? Zakoni fizike nisu "ništa". Ergo, to nije čak ni *prima facei* protuprimjer za princip *ex nihilo, nihil fit*. To je zasljepljujuće očito. Jel' ovaj tip ozbiljan*?*

(Zapravo, to nije bilo moja reakcija, ali je pročišćena verzija za obiteljski blog.)

Feynmanov slikar je inzistirao kako može dobiti žutu boju iz crvene i bijele. Sve što je potrebno je dodati malo žute boje. Slično tome, Siegel nas uvjerava da možemo dobiti nešto iz ničega. Samo trebamo dodati malo nečega, zakone fizike. Siguran sam da je Siegel pročitao Feynmanovu knjigu i dobro se nasmijao na slikarev račun. Nije ni svjestan tko je ovdje ispao smiješan.

Primijetite da poanta nema nikakve veze s pitanjem "Od kuda dolaze zakoni fizike?" Nema nikakve veze sa raspravom između ateizma i teizma. Nema nikakve veze s time jesu li Siegelove znanstvene tvrdnje inače točne. Ne bavim se time. Neka djelovanje zakona fizike bude čista činjenica; neka ateizam bude istinit; neka Siegel bude čudo od fizičara. Poanta je da je kao filozof, potpuno nekompetentan, nije u stanju primijetiti najočitiju zabludu koja mu je pred nosom.

Siegel je u dobrom društvu, ako možemo tako reći. Kao što sam pokazao u recenziji njihove knjige *The Grand Design for National Review*, Stephen Hawking i Leonard Mlodinow nisu ništa filozofski kompetentniji od njega. Zapravo, jedna od njihovih grešaka je ista kao Siegelova: Poručuju nam da zato što *"postoje zakoni poput gravitacije, svemir se može, i*

hoće, stvoriti sam iz ničega." Ignorirat ćemo za sada ideju samo-uzorkovanja (koju je Feser ispitao ovdje i ovdje). Nije bitno je li njihova fizika točna, zaboravite pitanje od kuda su sami zakoni fizike trebali doći. Samo se pozabavite očitom kontradikcijom: Svemir nastaje iz ničega, zato što je zakon gravitacije odgovoran za svemir.

Iz nekog razloga ta konkretna zabluda je omiljena kod fizičara. (Pritom mislim posebno na fizičare, ne znanstvenike općenite – čak ni Dawkins nije toliko loš.) Primjerice fizičar sa Oxforda Vlatko Vedral u knjizi *Decoding Reality: The Universe as Quantum Information*. Nerado se bavim njime, čini se kao dobar tip, u njegovoj knjizi nema antipatičnog stava prema filozofiji i teologiji koju pronalazimo kod Hawinga i Mlodinowa. Nažalost, Vedral je samo malo upućeniji u ove teme nego što su Hawking i Mlodinow. (Primjerice on misli kako je "Što je uzrokovalo Boga?" ozbiljan prigovor argumentu Prvog Uzroka.) Još gore, argumentacije je nevjerojatno traljava. Epistemološka i metafizička pitanja su pomiješana. Primjerice, Vedral sugerira kako informacija "dolazi niotkud" i "stvorena je iz praznine", ali i također da "ne postoji druga informacija u Svemiru od one koju smo mi generirali prilikom stvaranja svoje stvarnosti." Dakle proturječi li on sam sebi – kaže da informacija dolazi od nikud i da dolazi od nas? Ili kaže da informacija uzrokuje nas, a mi zauzvrat uzrokujemo nju, ali da nema ničega van tog kruga – što bi značilo začarani krug objašnjenja (zbog razloga spomenutih u postu o samo-uzorkovanju)? Ili (s obzirom da ove interpretacije nedu u korist njegovoj poziciji) ima neku treću alternativu na umu? Nikada nam ne otkriva, i (poput Hawkinga i Mlodinowa koji kažu slične stvari) čini se nesvjestan da uopće postoji neki problem.

Vedral tvrdi kako se "stvaranje iz ničega" može javiti čak i bez Stvoritelja, i kao dokaz za to nudi von Neumannov prijedlog "da se sve brojeve može dobiti iz praznog skupa operacijama uma." I ponovno se vraćamo na Feynamnova slikara: Žuta se može dobiti od ne-žute dok dodajete malo žute u ne-žutu; a nešto može nastati iz ničega sve dok dodate malo ne-ničega – *"operacije uma"* – ničemu. Koliko su ti fizičari pametniji od nas običnih filozofa!

Ne možete braniti Siegela, Hawkinga i Mlodinowa, ili Vedrala predlažući kako oni možda ne koriste "ništa" u strogom smislu. Jer svaki od njih tvrdi kako odgovara na isti problem na kojeg odgovaraju i branitelji argumenta Prvog Uzroka za Božju egzistenciju, a oni koriste "ništa" u strogom smislu. Dakle ove fizičare možete osloboditi optužbe proturječenja samome sebi samo ako su krivi zbog traljavog razmišljanja, i galamljenja bez da su prvo napravili svoju zadaću.

To je dovoljno da zasluže naš prezir. Filozofima i teolozima konstantno govore da moraju "Naučiti o znanosti" prije nego što krenu komentirati kvantnu mehaniku, relativnost ili darwnizam. I to s pravom. Unatoč tome, puno znanstvenika odbija "naučiti filozofiju" prije nego što krenu u to područje. Rezultati su predvidljivo amaterski. Arogantni i neinfomirani amateri poput Hawkinga ili Dawkinsa se nimalo ne zamaraju s time, a reakcija podjednako neinformiranih urednika, novinara i "obrazovanih" čitatelja je: "Joj, pa on je znanstvenik! Dobar je u matki i svemu tome. Sigurno zna o čemu priča!" Stvari stvarno nisu bolje od toga.

C. D. Broad je izjavio kako "gluposti koje filozofi pišu o znanosti zasjenjuju samu gluposti koju pišu znanstvenici o filozofiji", a to je bilo u vrijeme znanstvenika poput Eddingtona, Einsteina, Heisenberga, i Schrödingera, koji su zapravo i znali nešto o filozofiji. (O nekima od njih je Feser raspravljao ovdje i ovdje.) Stvari su postale gore pa je Paul Feyerabend zapisao;

> Mlađa generacija fizičara, Feynmani, Schingeri i ostali, možda jesu pametni; možda su inteligentniji od svojih prethodnika, od Bohra, Einsteina, Schrödingera, Boltzmanna, Macha i drugih, ali oni su necivilizirani divljaci, nemaju filozofske dubine... *(Citat iz Imre Lakatos, Paul Feyerabend, For and Against Method)*

Danas su stvari još gore. Poznato je kako je Feynman bio neprijateljski raspoložen prema filozofiji, ali kada ga je njegov rad u kvantnoj mehanici doveo do inherentnih filozofskih poteškoća, imao je barem skromnosti da ne tvrdi da zna kako ih riješiti. S druge strane, Hawking i Vedral, samouvjereno trpaju pod "znanost" ono što bi inače očekivali pod sekcijom New Agea.

Što je odgovorno za takvo nazadovanje? Feyerabend je krivio "profesionalizaciju" znanosti – i ima tu istine. John Heil i Stephen Mumford spomenuli su ubitačne efekte koje je "profesionalizacija" imala na suvremenu akademsku filozofiju – hiperspecijalizacija, samozadovoljna uskogrudnost, karijeristički konformizam, naglasak na pametovanje nad dubinom. Lee Smolin (koji je poznavao i poštivao Feyerabenda) je fizičar koji je ustvrdio kako neki od ovih istih problema pogađa i suvremene fiziku.

Međutim, jedna stvar za koje suvremeni filozofi nisu krivi je nepoznavanje znanosti, sigurno ne u stvarima gdje znanost dodire njihovo područje filozofske specijalizacije. Hawking i Mlodinow nas uvjeravaju u *The Grand Design* da "filozofija ne prati suvremeni razvoj u znanosti, posebno fizike." Nitko upoznat sa eksplozijom ozbiljnog istraživanja u filozofiji fizike, filozofiji kemije, i filozofiji biologije kroz nekoliko posljednjih desetljeća – *da ne spominjem radove autora poput Craiga i Quentina Smitha u filozofiji religije, ili Churchlandsa u filozofiji uma* – ne može reći takvu stvar. (Istina, kao filozofija *Churchlandsi* su beznadni, ali jednu stvar znaju – *a ponekad posumnjate da je to jedina stvar koju znaju* - neuroznanost.)

Hawking i Mlodinow su krivi zbog iste stvari zbog koje pogrešno optužuju filozofe. Ali malo je izgledno da će ikada toga biti svjesni. Hawkinzi, Dawkinsi, Jerry Coynesi ovog svijeta toliko dugo se zabavljaju sa Myersovim slučajem da mogu čuti samo međusobno čestitanje. Sve dok takve djetinjarije univerzalno ne doživе prezir kakvog zaslužuju, nećemo imati zdravu intelektualnu kulturu, kulturu u kojoj se najdublja filozofska, teološka – i znanstvena – pitanja mogu plodonosno raspravljati.

Autor je filozof Feser, izvorni post Why are (some) physicists so bad at philosophy? Za postove slične tematike vidi Feserov Scientism roundup.

PS

Ne znam koga je Feser uvjerio u korisnost filozofije (znanosti), pogotovo u onom standardnom prigovoru "korisnosti", ali mislim da je jasno kako pojedini znanstvenici (ili tek popularizatori znanosti) prekoračuju područje svoje stručnosti. Ili drugim riječima, filozofija nam je potrebna da bi upozorili na lošu filozofiju.

Vallicella se pozabavio Kraussom u postu Why Do Some Physicists Talk Nonsense about Nothing? Prošle godine je David Albert napisao recenziju Kraussove knjige "A Universe From Nothing" što je izazvalo dosta pažnje, trebali su se Albert i Krauss naći u debati, ali su povukli pozivnicu Albertu pa ništa od toga. Nagel, ateistički filozof, također se našao pod napadima kolega ateista, ovako je to Ferguson opisao TheHeretic (Who is Thomas Nagel and why are so many of his fellowacademics condemning him?)

Inače, pisao sam o nekim fizičarima koji su upoznati sa (A-T) filozofijom; Anthony Rizzi - o znanosti i potrebi za filozofijom i Znanost prije znanosti: vodič za razmišljanje u 21. stoljeću, ili Barrov intervju Mitološki sukob znanosti i kršćanstva i esej Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga? Također, objavio sam nešto i o scijentizmu Zaslijepljeni Scijentizmom i Kako se oporaviti nakon scijentizma,

Nije Bog praznina, nego Bog cijele stvari

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/nije-bog-praznina-nego-bog-cijele-stvari.html

Nedavna potvrda Higgsova predviđanja se opravdano slavi kao inspirativna priča o znanosti – nagrada za intelektualno predanje i znanstveno junaštvo predanog međunarodnog tima stručnjaka koji su na tome radili godinama.

Higgsov bozon je nazvan "božjom česticom" što nije razveselilo mnoge fizičare, uključujući Higgsa, i Kraussa koji u nedavnom članku daje, možda nenamjerno, novi obrat u priči oko "božje čestice", napisao je: *"Ljudska bića, sa svojim izuzetnim alatima i svojim izuzetnim mozgovima, su možda upravo poduzeli veliki korak prema zamijeni metafizičke spekulacije empirijski provjerljivim znanjem. Higgsova česta je sada relevantnije od Boga."* Krauss očito nije napravio taj korak jer je njegova izjava, daleko od toga da je znanstvena, još jedna metafizička spekulacija – mješavina oholosti i neadekvatnog poimanja Boga.

Na što Krauss misli kada kaže *"relevantnija od Boga?"* Relevantna za što? Jasno je kako je Higgsova čestica relevantnija od Boga za pitanje kako svemir radi. Ali ne i za pitanje zašto postoji svemir u kojem se možemo baviti fizikom čestica. Motor s unutarnjim izgaranjem je relevantniji od Henrya Forda za pitanje kako auto radi, ali ne i za pitanje zašto uopće postoji auto. Miješanje mehanizma i/ili zakona s jedne strane, i agenta s druge strane, kao što to Krauss čini, je kategorijska pogreška koju je lagano počiniti kada ignorirate metafiziku.

Čini se kako Krauss nije svjestan da njegovo poimanje Boga ne bi prihvatio niti jedan inteligentni monoteist. Njegov "Bog" je zapravo "Bog praznina", nešto poput *"Ne razumijem, pa je onda Bog to napravio"*. Zbog toga Krauss, poput Dawkinsa i Hawkinga, smatra da se Bog natječe sa znanošću. Ali to je podjednako pogrešno kao i mišljenje da se objašnjenje forda (auta) kao nečega što je osmislio i dizajnirao Henry Ford natječe sa objašnjenjem auta preko mehanike i zakona. Bog nije "Bog praznina", on je Bog cijele stvari.

Doista, vjerovanje u inteligentnog Stvoritelja je uvjerilo velike pionire, Galilea, Keplera, Newtona, Clerka Maxwella, Babbagea i mnoge druge da je znanost nešto što je moguće. C.S. Lewis je to opisao ovako: *"Ljudi su postali znanstvenici zato što su očekivali zakone u prirodi, a očekivali su zakone u prirodi jer su vjerovali u zakonodavca."*

Nobelovac Melvin Calvin prepoznaje korijene moderne znanosti u uvjerenju

> "da svemirom upravlja jedini Bog, svemir nije proizvod hireva mnogih bogova, gdje svaki od njih upravlja svojom pokrajnom prema svojim zakonima. Monoteistički stav se čini kao povijesni temelj za modernu znanost."

Bez obzira na to, Krauss smatra kako Higgsov bozon *"dovodi znanost sve bliže odbacivanju potrebe za bilo kakvim nadnaravnim blesavim manevriranjima sve do početka svemira"*. Međutim, čak ni Newton nije smatrao kako njegovo otkriće zakona gravitacije znači protjerivanja Boga. Naprotiv, Newton je motiviran svojim veličanstvenim otkrićem odlučio napisati briljanti rad *Principia Mathematica*, izrazivši nadu kako će uvjeriti misleće ljude da vjeruju u Boga.

Što je Newton više shvaćao matematičke strukture svemira, to se više divio stvaralačkom geniju Boga - a ne manje. Očito je svima, osim namjerno slijepima, da što više shvaćamo inženjerstvo, to se više možemo diviti genijalnosti Rollsa i Roycea, a ne manje. A što više znamo o Higsovu bozonu...?

Osim toga, odbaciti Boga opisujući njegovu aktivnost kao "nadnaravno (blesavo) manevriranje" nije najmudriji pristup za nekoga tko, čini se misli, ako sam ga dobro shvatio, kako je Higsovo poslje "ništa" iz kojega svemir (kontradiktorno) stvara samoga sebe putem "nesvrhovitog kvantnog podrigivanja". Naravno (blesavo) manevriranje?

Također, takva redukcionistička analiza ne pomaže nam pri značenju svega toga, baš kao što nam ne bi pomogla niti analiza u terminima čestica boja u shvaćanju stropa Sikstinske kapele – da ni ne spominjemo apsurdnu ideju kako su čestice boje uopće stvorile sliku. Analiza čestica boje može pomoći da stvorimo novu boju, ali ne i novu sliku.

Ako je svemir, kao što Krauss navodi, u konačnici proizvod nesvrhovitog kvantnog podriga, onda to vrijedi i za nas i naše umove. Time nam Krauss, prekrasnom ironijom, daje dobar razlog da sumnjamo u pouzdanost naših ljudskih kognitivnih sposobnosti, a time i sumnju u valjanost bilo kojeg koncepta, vjerovanja ili argumenta koji je njihov proizvod; uključujući Higsov bozon, ateizam, i naravno, manevriranja. Upravo je Kraussov ateizam u ratu sa znanošću – ne Bog. Filozof Ludwig Wittgenstein istaknuo je kako značenje sustava nećemo pronaći unutar sustava. Značenje svemira ćemo pronaći tamo gdje su ga pronašli i Newton i Clerk Maxwell: u Bogu. Dakle što možemo reći o Higsovu bozonu? Jednostavno ovo: Bog ga je stvorio, Higs predvidio, a Cern pronašao. Opravdano slavimo posljednje dvoje - a što sa prvim?

Maxwellov odgovor je nad vratima najslavnijeg laboratorija fizike u svijetu: Cavendish u Cambridgeu: *"The works of the Lord are great, sought out by those who have pleasure in them."*

Autor je John C. Lennox, profesor matematike na Oxfordu (i filozof znanosti, Green Templeton College, Oxford).

PS

Lennox je poznat i po svojim debatama, možete ih pronaći na youtubu ovdje.

Jedan stariji post o otkriću *Higgsa*; Isusovci i "Božja čestica". Ukoliko Vas zanima više o čestici, možete poslušati intervju sa fizičarem Stephen Barr on Quantum Physics, Religion, & the God Particle (audio).

O primjenjivosti Matematike na fizikalni svijet

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/o-primjenjivosti-matematike-na.html

> Q: Moje pitanje je vezano uz brojeve i matematiku. U jednom predavanju rekli ste kako je Bog jedino samopostojeće, nužno biće; brojevi i matematički objekti, iako korisni, zapravo ne postoje. Ako je to istina, kako to da se matematika tako lagano primjenjuje na prirodni svijet? Kada bi matematika postojala samo u našim umovima, očekivali bi da nećemo vidjeti korelaciju između nje i fizikalnog svijeta?

Ne mogu odoljeti da ne odgovorim na pitanje koje je povezano s mojim [Craig] trenutnim istraživanjima o Bogu i apstraknim objektima! Vaše pitanje se tiče onoga što je veliki fizičar Eugene Wigner nazvao *"sablasna učinkovitost matematike."* Kako je moguće da teorijski fizičar poput Higgsa može sjesti za svoj stol i na temelju određenih matematičkih jednadžbi predvidjeti postojanje čestice i polja koje nakon gotovo pola stoljeća otkriju eksperimentalni fizičari? Zašto je matematika jezik prirode?

Neovisno o tome jeste li realist ili antirealist oko pitanja matematičkih objekata, mislim da teist ima prednost pred naturalistiom prilikom objašnjavanja nevjerojatnog uspjeha matematike.

Pozabavimo se prvo realizmom. Kao što je filozofkinja matematike Mary Leng istaknula, za ne-teističkog realista, činjenica da se fizikalna stvarnost ponaša u skladu sa diktatima akauzalnih matematičkih entiteta koji postoje van prostora i vremena je "sretna podudarnost".*(Mathematics and Reality [Oxford: Oxford University Press, 2010], p. 239)*. Razmislite o tome. Ako, per impossibile, bi svi apstraktni objekti matematičke stvarnosti nestali preko noći, to ne bi imalo nikakvog utjecaja na na fizikalni svijet. To jednostavno znači ponoviti kako su apstraktni objekti kauzalno inertni. Ideja da realizam na neki način objašnjava primjenjivost matematike *"je zapravo izrazito kontraintuitivna"*, objašnjava Mark Balaguer, filozof matematike. *"Ideja o kojoj govorim je da kako bi vjerovali da fizikalni svijet ima prirodu koju mu empirijska znanost pridaje, moramo vjerovati da postoje kauzalno inertni matematički objekti, koji postoje van prostorvremena,"* ideja koja je inherentno nevjerojatna *(Platonism and Anti-Platonism in Mathematics [New York: Oxford University Press, 1998], p. 136)*.

Nasuprot tome, teistički realist može tvrditi da je Bog oblikovao svijet prema strukturama matematičkih objekata. To je u biti ono što je Platon vjerovao. Rezultat toga je da svijet ima matematičku strukturu.

Sada razmislimo o anti-realizmu ne-teističke vrste. Leng kaže da prema anti-realizmu relacije (za koje se tvrdi) da postoje između matematičkih objekata samo zrcale relacije

koje postoje među stvarima u svijetu, tako da ne postoji sretna podudarnost. U redu, ali ono čega prema sekularnom anti-realizmu nema je objašnjenje zašto fizikalni svijet uopće pokazuje takve kompleksne i zapanjujuće matematičke strukture. Balaguer priznaje da nema objašnjenje zašto je, prema anti-realizmu, matematika primjenjiva na fizikalni svijet ili zašto je matematika neophodna u empirijskoj znanosti. Samo primjećuje kako niti realist ne može odgovoriti na takvo "zašto" pitanje.

Nasuprot tome, teistički anti-realist odgovara o primjenjivosti matematike na fizikalni svijet; Bog je stvorio fizikalni svijet prema određenom nacrtu kojeg je imao na um. Postoji puno nacrta za koje se On mogao odlučiti. Filozofkinja matematike Penelope Maddy pita;

> "može li Arealist objasniti primjenjivost matematike bez da je smatra istinitom?... suvremena teorijska matematika funkcionira u primjeni tako što pruža empirijskim znanstvenicima široki raspon apstraktnih alata; znanstvenik ih koristi kao modele *– putanje topovske kugle ili elektromagnetskog polja ili zakrivljenosti prostorvremena –* za koje smatra da nalikuju fizikalnim fenomenima na neke grube načine, a razlikuje na neke druge. ... Primijenjeni matematičar pokušava shvatiti idealizacije, simplifikacije i aproksimacije uključene u implementacije njegovih apstraktnih struktura; čini sve da bi pokazao kako i zašto određeni model dovoljno nalikuje svijetu za određenu svrhu koju želi postići. U svemu tome, znanstvenik nikada ne utvrđuje postojanje apstraktnih modela; on jednostavno uzima da je svijet poput modela u nekim aspektima, a nije u ostalim. Za to, model je potrebno samo dobro opisati,baš kao što možete rasvijetliti određenu socijalnu situaciju uspoređujući je sa nekom imaginarnom ili mitološkom, označavajući sličnosti i razlike. *(Defending the Axioms: On the Philosophical Foundations of Set Theory [Oxford: Oxford University Press, 2011], pp. 89-90).*

Prema teističkom anti-realizmu svijet iskazuje matematičke strukture koje iskazuje zato što ga je Bog odlučio stvoriti prema apstraktnom modelu kojega je On imao na umu. Takav stav je imao židovski filozof Filon iz Aleksandrije, on je smatrao da je Bog stvorio fizikalni svijet prema mentalnom modelu u svome umu.

Teist – *bio on realist ili anti-realist o matematičkih objektima* – tako ima objašnjavajuće resurse za objašnjavanje matematičke strukture fizikalnog svijeta, a time i matematičke primjenjivosti – resurse koji naturalistima nedostaju.

Autor odgovora je filozof William Lane Craig, izvorni članak; The Applicability of Mathematics (preuzeto sa reasonablefaith.org).

Wittgenstein o Darwinu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/wittgenstein-o-darwinu.html

Jednoga dana, šetajući zoološkim vrtovima, divili smo se golemoj raznolikosti cvijeća, grmlja, drveća, i sličnom mnoštvu ptica, reptila, životinja.

> WITTGENSTEIN: Uvijek sam smatrao kako je Darwin bio u krivu: njegova teorija ne objašnjava svu raznovrsnost vrsta. Nema potrebni multiplicitet. Danas neki ljudi vole reći kako je evolucija napokon proizvela vrstu koja je u stanju shvatiti cijeli proces koji ju je izrodio. To je nešto što ne možete reći.

> DRURY : Možete reći da je sada evoluirala čudnovata životinja koja skuplja druge životinje i smiješta ih u vrtove. Ali ne možete uvesti koncept znanja i razumijevanja u taj niz. Radi se o potpuno drugačijim kategorijama.

> WITTGENSTEIN: Da, može se tako reći.

(M. O'C. Drury in Conversations with Wittgenstein, ed. Rush Rhees (Oxford, 1984), pp. 160-161:)

***

Zamišljati kako bi evolucijska teorija mogla rasvijetliti koncepte znanja i razumijevanja podrazumijeva masivni *metabasis eis allo geno*s, da iskoristim Kierkegaardovu omiljenu grčku frazu.

h/t MP

Louis Pasteur i krunica

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/louis-pasteur-i-krunica.html

U malome sveučilišnom francuskom gradu, mladić je ušao u vlak. Tinta na njegovoj diplomi se još nije niti osušila.

Dok je vlak pojurio prema Parizu, zauzeo je mjesto blizu starijeg gospodina za kojeg se činilo kako drijema. Kada je vlak naglo zateturao, ispala je krunica iz njegovih ruku na pod. Mladić je podigao krunicu i vratio je gospodinu uz pitanje, "Gospodine, pretpostavljam da se molite?"

"U pravu ste, molio sam se."

"Iznenađen sam", odgovori mladić, "da u ovo današnje vrijeme postoji netko tko je još uvijek toliko zaostao i praznovjeran. Naši profesori na sveučilištu ne vjeruju u takve stvari." Zatim je nastavio sa "prosvijetljivanjem" svojeg postarijeg suputnika.

Starac je izrazio svoje iznenađenje i čuđenje.

"Da," nastavio je mladić, "danas prosvijetljeni ljudi ne vjeruju u takve gluposti."

"Ma nemojte reći!" odgovori starac.

"Da, gospodine, i ako želite, mogu vam poslati neke poučne knjige."

"Pa može," odgovori starac, pripremajući se da napusti vlak na stanici. "Pošaljite ih na ovu adresu." Pružio je mladiću posjetnicu na kojoj je pisalo;

Louis Pasteur
Ravnatelj Instituta Znanstvenih Istraživanja
Pariz

***

(Priča bi vjerojatno bila efektnija da sam odabrao drugačiji naslov – a i postoje slikovitije verzije priče. Gornju verziju sam preuzeo s bloga GKC's Favourite odnosno iz posta Louis Pasteur koji donosi još neke informacije.)

Louis Pasteur slavu je stekao značajnim doprinosima u više područja. Iako detalji ove priče nisu provjerljivi pa nije sigurno koliko odgovaraju stvarnom događaju, ipak odgovaraju karakteru.

Nažalost postoje određene kontradikcije u različitim biografskim podacima pa na temelju meni dostupnih informacija nisam u stanju definitivno razriješiti neka pitanja oko njegove religioznosti - tako da se neću niti upuštati u to. (Sigurno je kako se nije slagao sa materijalizmom kakvog predstavlja mladi student – i njegovi suvremenici, a uz to je poznato i kako je primjerice darovao krunicu prijateljevoj kćeri pa je moguće da se događaj koji bi inspirirao ovakvu priču stvarno dogodio.)

Alessandro Volta i krunica

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/alessandro-volta-i-krunica.html

O religioznosti Alessandra Volte nema nikakve sumnje. Kao što piše njegov biograf; *"Bio je predan proučavanju temelja Katoličanstva, imao je široko i sveobuhvatno znanje o njima. Svaka njegova riječ odavala je čovjeka neobično lucidna uma i široke erudicije, ali u svakoj stvari koja se ticala dogmatske suštine vjere, ili propisanih religioznih dužnosti, bio je spreman za učenje"*. Za trajanja svoje profesure, posvećivao je akademske pauze proučavanju vjere, stalno se koristeći samostanskim knjižnicama. Unatoč velikom poznavanju navedenih pitanja, ili možda upravo zbog toga, nikada nije pokušavao podučavati teologe, ili reformirati teologiju u ime znanstvenog napretka. Jednom je zapisao *"Moderna otkrića, zakoni koje smo prepoznali, putevi koje smo načinili, ne smiju dovesti do predrasuda prema starijim istinama, ne smiju smesti čovjeka s pravoga puta, kojeg je utvrdilo toliko ljudi."*

Za vrijeme svojih posjeta Parizu pazio je da nikada ne propusti misu, baš kao i kada se nalazio u Lyonu, iako je tada, kao što piše u pismu, imao problema pri nalaženju svećenika koji nije bio "državni". Kada je bio kod kuće išao je na dnevnu misu i primao Sakramente za sve blagdane. Na Tijelovo je uređivao svoju kuću i ulice kojima je prolazila procesija, sudjelovao je u javnim pobožnostima pred drevnim Raspelom koje se nalazilo u Crkvi Navještenja. Nad svojim vratima je imao sliku Blažene Djevice i, prilikom ulaska se uvijek naklonio šeširom. Svake subote upaljena je lampa pred njom, a ako bi posluga to zaboravila učiniti, Volta bi ispravio propust. Od svoje majke i oca naučio je moliti Krunicu svake večeri, a tu praksu nastavio je kroz cijeli svoj život.

Još veći dokaz ljubavi prema Kršćanskom vjerovanju pronalazimo u njegovim nastojanjima da usadi i potvrdi vjeru u srcima drugih ljudi. Svatko tko bi posjetio župnu crkvu, u blagdansko poslijepodne, mogao je vidjeti Voltu među djecom kako im objašnjava Katekizam. Ista želja da učini nešto za spasenje drugih dovela je do dokumenta u kojem daje izričitu i svečanu Ispovijed Vjere. Kanonik Giacomo Ciceri imao je u svojoj skrbi umirućeg čovjeka kojeg je uzalud pokušavao preobratiti. Svaki poziv je odbijen odgovorom kako je religija samo za vulgarne i nesofisticirane, i da ljudi znanosti, među koje se on svrstavao, nemaju takvih zabrinutosti. Ciceri mu je ponudio primjer Volte, čovjeka koji je sigurno znao nešto o znanosti i koji je bio uzoran kršćanin. Ime je ostavilo dojam na njega; odgovorio je da ako Voltina vjera nije tek za pokazivanje, bio bi spreman ispovijedati vjeru. Kanonik, koji je poznavao Voltu, zamolio ga je da napiše par rečenica sirotom grešniku, dobio je slijedeći odgovor;

> Ne mogu shvatiti kako itko može sumnjati u iskrenost i postojanost moje vezanosti uz religiju koju ispovijedam, Rimsku, Katoličku i Apostolsku vjeru u kojoj sam rođen i odgojen, i koju sam uvijek ispovijedao, vanjskim i unutarnjim manifestacijama. Istina je da sam, i prečesto, propuštao izvršavati ona dobra djela koja su oznaka katoličkog kršćanina, i kriv sam zbog mnogih grijeha: ali kroz posebnu milost Gospodina nikada se nisam, koliko sam svjestan, pokolebao u svojoj vjeri. Ako su moji prekršaji i nedjela pružala nekom povod da posumnja u moju nevjeru, ovom prilikom, kao reparaciju ili u koju god drugu svrhu može poslužiti, uvjeravam takvu ili bilo koju drugu osobu, i spreman sam potvrditi ovu izjavu u bilo kojim okolnostima neovisno o posljedicama, da sam uvijek vjerovao i da još uvijek vjerujem kako je Sveta Katolička vjera jedina prava i nepogrešiva religija: i konstantno zahvaljujem Bogu, koji je ulio u mene tu vjeru u kojoj želim živjeti i umrijeti, sa čvrstom nadom u vječni život.

> U toj vjeri prepoznajem čisti dar Gospodinov, nadnaravnu milost, ali nisam zanemario ona ljudska sredstva nepogrešivosti koja potvrđuju vjerovanje, i odbacuju sumnje koje se ponekad javljaju. Pažljivo sam proučavao temelje religije, djela branitelja i kritičara, razloge za i protiv, i mogu reći da, kao rezultat svog tog istraživanja, pridajem religiji takav stupanj vjerojatnosti da je svaki duh neiskvaren grijehom i strašću, svaki prirodno plemenit duh, mora voljeti i prihvatiti.

> Neka ova ispovijed koju su me zamolili i koju sam rado iskazao, napisao i potpisao vlastitom rukom, s ovlastima da je pokažete kome god želite jer se ne sramim Evanđelja, urodi plodovima!

Milan. 6. siječnja 1815.
(potpisan) Alexander Volta.

Tako je razmišljao čovjek čija je intelektualna veličina iskazana u osmišljavanju Voltina elektostatičkog stupa. U njegovom otkriću ništa nije prepušteno slučaju, rezultat je prodornog, logičkog i pažljivog promišljanja. Kada je, nakon godina istraživanja, Volta ušao jednog dana u svoj laboratorij i napravio svoj stup od srebra, cinka i vlažne krpe, nijedan drugi fizičar nije mogao predvidjeti rezultate. No, Volta je bio siguran u svojim temeljima, a znanje je dugovao posebnom intelektu i pažljivom istraživanju. Počeo je od Galvanijeva, više ili manje slučajnog, otkrića grčenja žabljeg mišića, bio je jedini znanstvenik koji je razvio valjano objašnjenje fenomena. Od tada je radio, korak po korak, rješavajući jedan problem za drugim, sve dok na kraju *"najljepši instrument ljudske proizvodnje"* nije nastao kao rezultat njegove mentalne vizije. Ista prodorna vizija je usmjerena, kao što nam njegova Ispovijed govori, preispitivanju razloga za i protiv Kršćanstva, a njegov zaključak je kako se upravo iz takvog propitivanja razvijaju najjači argumenti za Kršćanstvo.

Napisano prema Christianity And The Leaders Of Modern Science (Kneller), via GKC's Favourite - Allesandro Volta.

Andre Ampère i krunica

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/andre-ampere-i-krunica.html

André Marie Ampère bio je vanredan čovjek oštroga uma, mnogostruki genij. Njegova polazišna točka u znanosti bilo je Oerstedtovo slučajno otkriće utjecaja struje na magnetsku iglu. Zbog toga je Ampere pretpostavio da magnetizam možete transformirati u električnu energiju, i da električne struje općenito imaju međusobni utjecaj. Osmislio je aparaturu za istraživanje svojih hipoteza te je ubrzo došao do rezultata; formulirao je zakone prema kojima struje privlače i odbijaju jedna drugu, te shvatio uzrok otklona magnetske igle. Ta otkrića su imala veliki broj posljedica, označila su prvi korak u razumijevanju zemljinog magnetizma i magnetizma općenito. Znanstvena otkrića općenito prolaze tri faze; otkrića utvrđivanje činjenica od strane jednog istraživača, opće objašnjenje drugog i točna formulacija zakona od strane trećeg istraživača, ali u slučaju elektrodinamike sva tri koraka je obavio Ampere. Bertrand je zapisao: *"Ampèreov esej je jedan od najljepših proizvoda moderne znanosti, tvori temelj najšire i najsavršenije konstrukcije koju je osmislila prirodna filozofija još od Newtona."* Znanost duguje Amperu i druga otkrića, započeo je karijeru briljantnim matematičkim radovima, dao doprinos u kemiji, poznavao zoologiju i botaniku, ali zanimala ga je i filozofija – njegov posljednji rad je bio esej o klasifikaciji znanosti.

Ampèrovo religiozno iskustvo je uključivalo rani period ravnodušnosti, a nakon povratka Kršćanstvu, razdoblje duboke sumnje i tjeskobe. Ipak, radilo se o fazama u njegovu razvoju. U periodu kada je došao do svojih velikih otkrića opet je bio revan i uvjereni Kršćanin, kakav je i ostao do kraja. Ozanam, koji je živio jedno vrijeme kod Ampera, o tome je nedvosmisleno zapisao;

> No, osim njegovih znanstvenih dostignuća, postoji još nešto; za nas Katolike, ovaj rijetki genij ima druge osobine vrijedne našeg poštovanja i ljubavi. Bio je brat u Vjeri... Religija je predsjedala radom njegova uma, obasjavala svako područje njegove misli: i s te uzvišene perspektive je prosuđivao sve stvari, čak i samu znanosti. ... Ova časna glava, sa svom svojom mudrošću i slavom, posvemašnje se poklonila pred misterijima Božanskog Nauka. Kleknuo je na istom oltaru kao i Descartes i Pascal, zajedno sa siromašnim ženama i djecom, skroman u duši kao najmanji od njih. Nitko nije mogao pomnije poštovati strogu, ali ipak slatku disciplinu Crkve ... Ali najljepše od svega je bilo djelovanje kršćanstva u njegovoj plemenitoj duši: ta divljenja vrijedna jednostavnost, skromnost genija koji je, znajući sve, bio zadovoljan nepoznavanjem svoje vlastiti veličine: to veliko znanstveno poštenje, željno ne slave, nego samo istine, danas tako rijetko: ljubazne i komunikativne ćudi koja je ispunjavala beskraj prijateljskih razgovora, toliko komunikativna da su njegove ideje prepuštene milosti i nemilosti plagijatora; i naposljetku, dobronamjernost prema svima koje je upoznao, posebno mladima. ... Znamo za mnoge, prema kojima je pokazao svoju brigu i očinsku ljubav. Oni koji su poznavali samo njegov intelekt, poznavali su manje savršen dio njega. Iako je duboko razmišljao, još je dublje volio.

Ampèrove rasprave s Ozanamom su rijetko kad završavale bez spominjanja Božjeg imena. Jednom prilikom je, razmišljajući, uzviknuo: *"Kako je Bog velik, Ozaname, kako je Bog velik! Svo naše znanje je apsolutno ništa."* U Ampèrovim zapisima pronalazimo mnoge odlomke u kojima govori o Prirodi koja upućuje na Boga: *"Možemo vidjeti samo Stvoriteljeva djela, ali kroz njih dolazimo do spoznaje Stvoritelja Samoga"*, *"Jedan od najupečatljivijih dokaza za Božju egzistenciju je divan sklad kojim je svemir očuvan."*...

Spomenuti blaženi Frederick Ozanam (vođa katoličke socijalne misli 19. stoljeća) je kao student, umoran od svojih istraživanja i osjećajući neke vjerske sumnje, otišao u šetnju te ušao u župnu crkvu kako bi pronašao mir i utjehu. U kutu, blizu Presvetog Sakramenta, primijetio je starca uronjenog u molitvu krunice. Prepoznao je Ampèra, potiho je kleknuo iza svog obožavanog učitelja. Promatrajući velikog znanstvenika uronjenog u molitvi, osjetio je kako vjera i Božja ljubav nadiru u njegovu dušu. Poslije je zapisao kako je *"Amperova krunica... učinila više za mene nego sve knjige i propovijedi zajedno"*.(Des Rivieres,Ozanam.P34)

Napisano prema; Andre Ampère - GKC's Favourite.

Kako izgleda suvremena seksualna etika?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/kako-izgleda-suvremena-seksualna-etika.html

U svojoj knjizi *Practical Ethics*, Peter Singer nas uvjerava kako

> seks ne dovodi do nikakvih jedinstvenih moralnih pitanja. Odluke o seksu mogu uključivati razmatranja o iskrenosti, brigu za druge, razboritost i tako dalje, ali ne postoji ništa posebno o seksu u tom smislu; jer isto se može reći o odluci da vozite auto. (Zapravo, moralna pitanja oko vožnje auta su, i iz perspektive okoliša i sigurnosti, puno ozbiljnija od pitanja oko seksa.)

Ove rečenice su toliko moralno zatucane da ih je samo Singer mogao napisati. Činjenica da seks dovodi do jedinstvenih moralnih pitanja je očita. Seks je sredstvo kojim nastaju nova ljudska bića - povijesno gledajući jedino sredstvo, i uobičajeno sredstvo u bliskoj budućnosti, čak i ako ljudsko kloniranje (ne daj Bože) postane izvedivo i rašireno. Seks je također ispunjen emocijama koje su povezane sa našim osjećajem identiteta, stida i samopoštovanja. Zato je silovanje različito, i gore, od običnog napada; zato čak i najveći seksualni libertini ne bi nikada sanjali da okolo u javnosti paradiraju goli; zato također smatraju kako je seksualno zlostavljanja jedinstveno teški moralni prijestup; zato su ljubomorni prema suparnicima za naklonost ljubavnika na način koji nisu ljubomorni na poslovne rivale; i tako dalje. Sve navedeno je očito. Ali negirati očito je tipični prvi korak u Singerovim argumentima u "etici".

Podjednako očito, ljudi se neće slagati oko moralnih implikacija ovih činjenica o seksu. Poanta je da ne može biti osnovane sumnje kako seks stvarno podiže vlastita jedinstvena moralna pitanja, neovisno o tome kako na njih odgovaramo.

Vezano uz Singera, prezentacija filozofa Oderberga; Why Peter Singer is Wrong (audio, ppt)

***

Iako prosječan progresivan čovjek nije spreman prihvatiti Singerovu etiku sa svim implikacijama, ili možda čak možemo reći sve implikacije svoje filozofije, ostaje činjenica da je teško pronaći neki zajednički temelj - *popularno vjerovanje* - od kojeg bi mogli krenuti da dokažemo kako su određeni seksualni čini dobri ili loši.

Pristanak, ili nedostatak istog, se čini kao mogući kandidat, ali pitanje pristanka je općenito bitno za različite vrste akcija, nema nikakve posebne povezanosti sa seksom. Od kuda onda krenuti? Preljub se i dalje čini nemoralnim, ali ako pitamo nekoga za razlog teško ćemo dobiti odgovor. Vjerojatno bi razlog bio taj što se radi o kršenju ugovora, ali još

jednom, to nije posebno povezano sa seksom. Zar ne možemo reći ništa više? Radi se o poprilično čudnoj situaciji.

Što možemo reći o prostituciji osim da ne predstavlja nikakav poseban problem. (Ili zato što libertarijanski mislimo da su svi odnosi dobrovoljni i ne smijemo dopustiti uplitanje treće strane u taj odnos, ili zato što marksistički mislimo da je svaki odnos iskorištavanje radnika, a prostitucija je samo jedna od takvih opcija.) Da niti ne spominjem ostale fenomene vezane uz spolnost...

Neki od ranijih povezanih postova; Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks, Vratite stigmu

Ako niste religiozni, onda ste ovisnik o seksu - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/ako-niste-religiozni-onda-ste-ovisnik-o.html

Počeli smo dosta nekontroverzno.

Ali što znači biti ovisnik o seksu? Ne radi se usko definiranoj osobi koja je ovisna o upuštanju u odnose; nego osobi koja organizira svoj život oko seksa – takva osoba možda nikada nije stupila u odnos, ali seks dominira njenim životom kao što heroin dominira životom narkomana.

Ali ne radi li se jednostavno o našoj kulturi? Nisu li masovni mediji ovisni o seksu – novine, magazini, društveni mediji; nije li ovisna sva komedija, umjetnost, glazba? Općenito javne rasprave? I ne obilježava li seks svakodnevni život unutar gotovo svih organizacija, institucija, škola, grupacija...

Naravno, sve se može negirati – ali ne zbog sublimacija (navodnog kanaliziranja seksualne motivacije u druge domene), nego zbog samozavaravanja. S obzirom da je kultura ovisnosti o seksu sveobuhvatna dugogodišnja strategija, činjenica da je toliko toga poduprijeto seksualnom motivacijom se obično negira – može biti nejasno ovisniku, koji ne uspijeva uvidjeti da se njegov čitav svjetonazor, njegova politika, stil, njegov svaki odabir, u konačnici vodi seksualnim kalkuliranjem.

Kako je došlo do ove situacije u modernoj sekularnoj kulturi?

1. Opadanje utjecaja religije.
2. Negiranje snage seksa.

Ipak, kultura ovisnosti o seksu nije ispala kao ona u Lawrencovu romanu u kojem seks očito zamjenjuje Kršćanstvo kao sveta i transformativna/transcendentna nadmoćna htonička sila... Ne, ispalo je upravo suprotno – živimo u kulturi koja, iako u njoj dominira seks, istovremeno negira snagu seksa; kulturi koja smatra kako je seks "tek" izbor životnog stila, rekreacijski, zabavan, distraktivni, pozitivni – kulturi u kojoj se seksualna čežnja koristi da bi se oblikovalo društvo, istodobno trivijalizirajući seksualnu želju!

(Osim što je osujećivanje ostvarivanja opcije takvog životnog stila, u ne-religioznom društvu, grijeh – grijeh protiv same srži nečijeg života. Negiranje ove određene vrste rekreakcije je stoga egzistencijalna prijetnja osobnosti. Ali ovo naizgled proturječje nije paradoks: kada snaga seksa ne bi bila negirana, društvo bi moralo shvatiti seks ozbiljno, i zbog toga bi se formuliralo društvo koje kontrolira seksa – a društvena kontrola bi ograničila moć seksa u dominaciji društvom. Društvo seksualne ovisnosti počiva na negiranju moći seksa.)

Seksualno ovisna kultura je djelomice rezultat propagande, ubrzana je propagandom; ali seksu nije potrebna propaganda – seks je doista snažan; toliko snažan da ga ništa manje od stvarne, stare religije ne može ukrotiti ili kontrolirati. Najbolji način ostvarivanja društva kontroliranog seksom jest negiranje činjenice da seks kontrolira ljude.

Nakon prve polovice dvadesetog stoljeća, "otkriveno" je kako sve norme koje se tiču seksa nisu uopće više problem, a spolnost i službeno više nije problem – za sve probleme koji nastaju seksom su krivi pojedinci, loši pojedinci.

Kao posljedica negiranja, svaka situacija je postala seksualizirana – potencijalno ili aktualno. Službeno, i u principu, nije bilo problema; ali istovremeno, i opet službeno, sve navedene situacije su postale izvor uznemiravanja, diskriminacije, prisilne seksualizacije, prijetnji, opresije i svega što ide uz to.

Dakle, u principu nije bilo problema sa podjednakim tretiranjem muškaraca i ženama kao identičnima i međusobno zamjenjivima. Ali u praksi, seksualni problemi se percipiraju kao veliki i gotovo nerješivi – zahtijevaju sveprisutni mikro nadzor i novu, rastuću birokratsku aparaturu institucionalnih i pravnih zaštita.

Osim toga, s obzirom da je opadanje utjecaja religije rezultiralo gubitkom značenje i smisla života, prisilnom alienacijom epidemijske skale; spolnost je postala glavni izvor društvene energije, koja mikro-motivira društveni život – seksualizacija je postala sveprisutna.

Sveprisutna, ali uvijek negirana. Seks je (službeno) bio trivijalan što znači da nema potrebe za njegovim kontroliranjem, a stoga se proširio bez ograničenja; a kada seks postane gotovo univerzalan, gotovo postaje nevidljiv i gotovo u cijelosti teoretski – i odvojen od fizičkog seksa.

U takvom svijetu seksualno ovisnih ljudi vođenih seksualnim energijama, iako očito nesvjesnih te činjenice; jedini "problematični" ljudi su oni koji pokušavaju kontrolirati, ograničiti, obuzdati i usmjeriti seksualnost.

Religiozni ljudi su jedini koji prepoznaju seks kao moću silu, nešto čime je potrebno upravljati, zbog toga seksualno ovisna većina smatra kako je ta manjina opsjednuta

seksom. Na kraju krajeva, ako niste religiozni, zašto bi brinuli ako seks preuzima sve, i svi žive neprestano u seksualiziranoj okolini?

Ne-religiozni su zahvalni za svoju seksualnu ovisnost – seks je razlog zbog kojeg ustaju ujutro, oblače se i odlaze na posao, rade, i zatim napuštaju posao kako bi se družili; zbog seksa odlaze na zanimljive praznike o kojima poslije pričaju; seks ih održava pametnima, aktivnima i društvenima. Da nema seksa, većini ljudi bi nedostajala učinkovita motivacija i vjerojatno ne bi radili ništa – ne bi imali razlog za život...

Broj ljudi koji živi van ovog balona seksualne ovisnosti nije velik; a kontrast nije između seksualno aktivnih i onih u celibatu; nego između svijeta seksualne ovisnosti i obitelji. To je polaritet: seksualna ovisnost protiv obitelji. Obitelj je postala primarna religijska jedinica, i primarna anti-radikalna sila. Hipiji su bili u pravu: život organiziran oko seksa je primarna kontrakulturalna sila, sila koja ima najdublji i najsnažniji destruktivni učinak na društvo.

Zbog toga je uništenje obitelji postalo primarni fokus nihilističke sekularne Ljevice – u početku prikriveno, ali sada eksplicitno. Svaka snažna obitelj koja u bilo kojoj značajnoj mjeri ne pripada dominantnom radikalizmu seksualne revolucije je danas nužno religiozna jedinica – iako religiozna priroda sila koje drže obitelj mogu biti implicitne i prikrivene, izvaninstitucionalne i neartikulirane.

(*Napomena: Pojašnjenje – Religija ne znači samo Kršćanstvo, uključuje i druge religije, i uključuje snažnu izvaninstitucionalnu religioznost koja oblikuje život osobe. Svi ovisnici o seksu su ne-religiozni (iako se sami proglašavaju religioznima); za sve ne-religiozne ljude možemo pretpostaviti da su ovisnici o seksu dok se ne dokaže suprotno (odnosno, dok izborima u svojem životu ne pokažu kako to nije slučaj) jer potreban je snažan životni cilj /ideologija da nadvladate seksualnu ovisnost, a van religije nema puno takvih. Kada osoba stvarno ima dominantni, podupirući ali ne-religiozni i ne-seksualni životni cilj/ideologiju, onda ta činjenica postaje očita. Takvi ljudi su rijetki i van norme, njihovo ponašanje se značajno razlikuje od prosjeka.)

PS

Autor teksta je Bruce G Charlton (izvorna vezija If you are not religious, you are a sex-addict), radi se o brzinski napisanom blogpostu, i kao svi BGC-ovi tekstovi, pisan je u reakcionarnom stilu. Vjerujem da neke ideje koje spominje kroz post odgovaraju situaciji u određenim društvima (ili barem grupama unutar društva), posebno ako pratimo sadržaj velikog broja medijskih proizvoda. O tom je više pisao u postu Modern life - since the sexual revolution = dating and careers.

Ali dosta o takvim temama, vrijeme je za glazbeni predah uz K'ronikku.

O poimanju braka

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/o-poimanju-braka.html

Iako se u "raspravama" oko "istospolnog braka" često spominju istospolni odnosi, prema mnogima je puno bitnije odrediti što je "brak". Neću ulaziti u pitanje kakav bi pristup trebali imati (nesumnjivo je da u pozadini svega leži i pitanje homoseksualnih praksi), ali vjerujem da je jasno kako je definicija odnosno poimanje braka bitno da bi uopće krenuli sa takvim "raspravama".

Za raspravu oko "istospolnih brakova" bi primjerice mogli razmisliti o tome što je antropološki gledano brak uvijek bio i čemu je služio da bi mogli prosuditi što bi "država" trebala raditi, i je li uopće moguće da država bude "neutralna" po tom pitanju (i koje su ekonomske, društvene i druge posljedice). Ali pitanje "istospolnih brakova" me zapravo sada ne zanima. Zanima me što se dogodilo sa konceptom braka, kako veliki broj ljudi u našem društvo razmišlja, ili počinje razmišljati, o braku.

Ulazak u instituciju je uvelike, ili potpuno, definiran onime što sudjelovanjem u instituciji postaje dopušteno, obavezno ili nedopušteno. Neka od takvih normativnih obilježja su centralna za samu ulogu koju institucija ima u društvu, dok neka druga nisu toliko bitna.

U Zapadnoj tradiciji, jedno od normativnih obilježja institucije braka je bilo dopuštenje paru da se upušta u seksualne odnose – zapravo se radi o obilježju koje je bilo izrazito bitno za instituciju braka.

Ipak, danas mnogi vjeruju da može biti dopustivo nevjenčanim ljudima da se upuštaju u odnose, samim time, ulazak u brak se više ne doživljava kao odobrenje da se upuštate u seksualnu vezu. Teško je negirati da se radi o velikoj promjeni poimanja braka. U prošlosti, normativni utjecaj braka u seksualnoj sferi je bio taj što je nešto prije nedopušteno – seksualna veza – postalo dopušteno. Time je brak značajno proširivao opcije za seksualne aktivnosti. Danas pak, normativni utjecaj braka u seksualnoj sferi se smatra zabranom – a ne dopuštenjem da se upuštate u, prije zabranjenu, seksualnu aktivnost sa supružnikom. Danas brak znači zabranu prije dopuštene seksualne aktivnosti sa drugim partnerima. Radi se o velikoj promjeni u konceptu braka. (Brak je povijesno unosio neke zabrane, primjerice zabranu koketiranja sa ljudima koji vam nisu supružnik, ali što se tiče seksualnih odnosa, brak je zapravo proširivao opcije.)

Teško je vjerovati kako zagovornici "istospolnih brakova" vjeruju da je vanbračni seks uvijek pogrešan. Samim time, oni već imaju drugačije poimanje braka od tradicionalnog. Osim toga, ako netko smatra da seksualno brak zapravo znači ukidanje dozvola (zabranu

odnosa sa svima osim supružnikom), onda takva osoba neće vidjeti ništa pogrešno niti sa idejom "istospolnih brakova" – na kraju krajeva, što je pogrešno ako par dobrovoljno odluči ograničiti ono što im je već dopušteno?

Suvremeno poimanje je pretvorilo brak iz seksualno permisivne institucije u seksualno restriktivnu instituciju, a nove norme imaju negativan utjecaj na brak, parove koji se u njega upuštaju, te posebno na nove generacije.

Kakve sve ovo ima veze sa "istospolnim brakovima"? Pa, očito je da postoji više razloga zbog kojih bi mogli biti protiv "istospolnih brakova", Vaš pristup braku ne mora odgovarati tradicionalnom da bi smatrali kako "istospolni brak" nije nešto što bi društvo ili država trebala priznati, ali očito je da promjena poimanja braka dovodi do toga da uopće imamo "rasprave" o "istospolnim brakovima" – a i očito je da progresivci i tradicionalisti ne govore o istoj instituciji, upotrebljavaju riječ "brak", ali pod time misle na nešto sasvim drugačije. (Progresivna definicija "braka" zapravo znači ukidanje postojeće institucije braka.)

PS

Još jednom, postoje različiti pristupi "pitanju braka" zbog kojih se možete protiviti "istospolnim brakovima", ali to nije ono čime se bavim, ovdje se zapravo bavim promjenom poimanja braka.

Za kraj par misli iz Anscombina eseja;

U antičkim vremenima je uvijek postojao veliki rascjep između poganske i kršćanske moralnosti, a suzdržavanje od bludnih radnji je jedna od stvari koje je bilo potrebno podučiti poganskog obraćenika. [...] Kršćanski život je jednostavno postavljao ova osebujna ograničenja. Unatoč tome, zabranjivanje bludnih radnja se sigurno posebno isticalo; bila je to ozbiljna promjena načina života za mnoge, baš kao što bi bila i danas. Kršćanski život značio je odvajanje od standarda ondašnjeg svijeta; ne bi se mogao klanjati Baalu, ne bi mogao prinositi žrtve idolima, ne bi mogao biti sodomit, izvršavati čedomorstvo, ako bi živio u skladu sa kršćanskim vrijednostima. To ne znači da su kršćani bili dobri; mi ljudi smo loša družina i naši životi kršćanina, čak i ako nisu tako mračni i odvratno nastrani, su obično vrlo osrednji. Oznaka kršćana katolika ponovno znači razdvajanje, čak i za bijedne mediokritete, od onoga što nekršćanski svijet Zapada odobrava i priznaje.

Kršćanstvo je bilo u suprotnosti poganskome svijetu, ne samo po pitanju bluda, čedomorstva i idolopoklonstva; nego i po pitanju braka. Kršćani su učili kako muškarac i žena imaju međusobno jednaka prava na tijela; žena je povrijeđena muževom prevarom baš kao što je i muž povrijeđen ženinom prevarom. Kršćanstvo je značilo i neprihvaćanje preziranja uloge ženskog partnera u bludništvu, pozivajući prostitutku na pokajanje i odbijanje kokubinata. Konačno, za kršćane nije dopušten razvod. Te razlike su bile mjera, poprilično velika, razdvajanje između kršćanstva i poganskog svijeta po tim pitanjima. Danas je naravno kršćanski nauk poznat diljem svijeta; ne trebamo ni napominjati kako za

Zapadnjake "prihvaćanje tradicionalnog morala" znači smatranje bludničenja pogrešnim – ne radi se o činu kojeg poštujemo. Moramo biti svjesni da se, kao i u kod čedomorstva, radi o judeo-kršćanskom naslijeđu. Moramo shvatiti kako poganska društva teže drugačijem shvaćanju obje stvari. Prema kršćanskom nauku, vrijednost ima svaki ljudski život, muška čistoća baš kao i ženska, radi se o dijelu uobičajenog poziva kršćanina, nije samo povezano sa suzdržanošću redovnika. Vjernost, prema kojoj muškarac gleda samo na svoju ženu, zanemarujući sve druge žene, bila je jedna od velikih vrijednosti braka.

Brak – društveni konstrukt ili prirodna institucija

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/brak-drustveni-konstrukt-ili-prirodna.html

Iako se za konzervativce (koji se drže teorije prirodnog prava) kaže da se protive "istospolnim brakovima" oni se zapravo ne protive takvim brakovima nego smatraju da uopće ne postoji nešto poput "istospolnog braka".

Argumenti progresivaca pretpostavljaju da se istospolne zajednice mogu u principu stvarno smatrati "brakom", a jedino pitanje je trebamo li takve "brakove" i pravno prepoznati. Zbog toga možemo često čuti da konzervativci ne smiju nametati moral, a to konkretno znači da država ne smije odrediti da je brak zajednica muškarca i žene.

Prema teoriji prirodnog prava, brak je prirodna institucija. To znači da ima svoju prirodu, esenciju, baš poput euklidskih trokuta; a to znači da je brak nešto što ne možemo promijeniti pravnom definicijom, baš kao što ne možemo odlučiti da pitagorin poučak više ne vrijedi za prave trokute. Osim toga, prema teoriji prirodnog prava, s obzirom na prirodu ili esenciju braka, radi se o heteroseksualnoj instituciji. Progresivci se naravno ne slažu sa takvim razumijevanjem braka i smatraju da ne smije utjecati na ono što zakon kaže o braku. Ali kada inzistiraju da brak može biti što god odredimo, i to opravdavaju "neutralnošću", onda očito nisu neutralni jer pretvaraju brak u socijalni konstrukt.

Ali nije mi cilj pisati o teoriji prirodnog prava (bilo klasičnoj bilo modernoj) i tome kako one dolaze do institucije koju nazivamo brak...

***

Kako uvjeriti ljude da inženjeri koji pronalaze nove načine vađenja nafte istodobno ne pronalaze nepresušne izvore novih "prava" kojima možemo pokretati naše društvo, kao što naftom pokrećemo industriju. Stalno čitamo o "pravima", ne možemo se ne začuditi gdje su se do sada skrivala – stvarno živimo u zlatno doba, svaki dan nas progresivci obavijeste o novom pravu.

Kako uvjeriti nekog da bi brak trebali promatrati kao prirodnu vrstu, a ne kao socijalno konstruiranu? Pretpostavimo podjelu razmišljanja između braka kao prirodne vrste i braka kao institucionalno određene vrste, što bi to točno značilo;

Prema institucionalnom stavu, moramo reći kako ljudi u većini drugih kultura nisu u braku jer nemaju ista društveno određena prava i odgovornosti. To bi značilo da su, iz perspektive amerikanca, u braku tek onda kada nauče engleski. S druge strane, prema

stavu prirodne vrste, ljudi u različitim kulturama su u istoj vrsti odnosa, ali mogu krivo shvatiti što je i što nije dio odnosa.

U različitim kulturama se ne prihvaćaju automatski obrazovne kvalifikacije iz drugih kultura. Primjerice ako ste obrazovani za liječnika u Francuskoj to ne znači da ste medicinski obrazovani u SAD-u, a ako bi bili obrazovani u 5. stoljeću u Francuskoj to ne bi značilo da ste u istoj razini i kao netko tko je obrazovan u 21. stoljeću u Francuskoj (zamislite doktora koji putuje kroz vrijeme iz 5. stoljeća). Ali o braku ne razmišljamo na taj način, ne postoji takva lista kvalifikacija. Vjenčati se u Indiji je dovoljno da budete vjenčani i u Francuskoj.

Osim toga, pretpostavite da se netko doselio u vaše susjedstvo i odbija se brinuti o svojoj ženi (odnosno nekome koga tako naziva). Možete mu reći "Tvoja je dužnost kao muža da se brineš o njoj", ali prema institucionalnom stavu, on može odgovoriti "Ne, nije. Bila bi moja dužnost da sam u braku prema pravilima ovog društva, ali prema pravilima moje izvorne domovine brak ne uključuje takve obveze."

Ako smatrate da je brak socijalni konstrukt onda ne možete zagovarati "istospolni brak" nego samo istospolni brak*. Prihvaćate razmišljanje kako se brak uništava, i zatim zamjenjuje nečim sličnim, odnosno brakom*; prijašnji brak je nešto što je uključivalo suprotne spolove. Kada zamijenite brak sa brakom*, ne možete reći da su vaši roditelji u braku* nego da su u braku, jer brak* je jedini odnos koji je postao moguć nakon revizije. Štoviše, čak i dopustiti svojim roditeljima da ostanu u braku je problematično jer je brak nepravedna institucija sa opresivnim pravilima. Dakle država treba raspustiti taj brak, te im prepustiti opciju da uđu u brak*.

Radi se o poprilično čudnom razmišljanju. Ili se barem meni tako čini.

***

Suvremeni ljevičari su, iako ih se ponekad optužuju za relativizam, moralisti. Moralisti sa zadatkom da oblikuju politički i društveni život, a to znači i život pojedinca. Oni ne negiraju da postoje moralne istine, jedna od njih je da je "brak" zajednica dvoje (ili više) ljudi bez obzira na spol, ili da je svaka odluka suprotna njihovim vrijednostima diskriminacija, ili da su svi koji se ne slažu sa njima zatucani primitivci, ili ...

Iako mnogi mlađi ljudi niti ne prepoznaju da nekritički prihvaćaju određene pretpostavke o ljudskoj prirodi - ljevičarske pretpostavke koje imaju podjednaki status kao i pretpostavke kolektivnog vlasništvo nad sredstvima proizvodnje, svejedno situacija nije izgubljena i može se preokrenuti.

Brak nesumnjivo doživljava probleme, ali reformatorski pokret ipak može dovesti do očuvanja osnovnih definicija braka i obnoviti zdravu i vitalnu bračnu kulturu u Hrvatskoj. (Naravno, razvoj događaja može dovesti i do toga da se brak ukine, barem kao pravna

kategorija, i zamijeni nečim drugačijim - *nekom vrstom seksualno-romantičnog partnerstva* - što ćemo nazvati brakom.)

PS

Sve navedeno je rezultat donekle nasumičnog razmišljanja o nekim pitanjima, nije zamišljeno kao rigorozna argumentacija (bez mana, ili sa kojom je nemoguće ne slagati se) nego, hm, nasumična razmišljanja.

Ako nekog zanima što konzervativci misle o braku onda će morati čitati ljude koji se time profesionalno bave, ne ovakve postove.

Argument neplodnosti za "istospolne brakove"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/argument-neplodnosti-za-istospolne.html

Veliki broj konzervativnih argumenta oslanja se na činjenicu da brakovi u pravilu rezultiraju djecom, odnosno da je brak uvijek bila zajednica muškarca i žene koja postoji primarno zbog zaštite sljedeće generacije. Ipak, očito je da svi parovi nemaju djecu što dovodi progresivce do zaključka kako brak nema veze sa djecom. *(Često isti ti progresivci tvrde kako je bitna samo "ljubav" za brak, ali postoje brakovi u kojima nije prisutna takva "ljubav", znači li to automatski njihov pristup nije dobar?)*

Naravno, definicija tradicionalnog braka je nešto šira, brak koji ne rezultira djecom je i dalje brak, odnosno i dalje ima važnu ulogu; ali sada se želim pozabaviti samo argumentom neplodnosti za "istospolne brakove".

Zakon će prepoznati brak između neplodnog heteroseksualnog para, unatoč činjenici da ne očekuje djecu u takvom braku, baš kao što ne očekujemo djecu niti kod istospolnog braka, koja je razlika? Pretpostavit ćemo da su obje zajednice monogamne, trajne, isključive i neplodne. Koja je onda razlika koja opravdava drugačiji tretman?

Relevantna razlika; biološki je nemoguće da istospolna zajednica rezultira djecom. Biološki je moguće, i zapravo vjerojatno, da će heteroseksualna zajednica rezultirati djecom. Radi se o razlici koja se temelji na biološkoj činjenici, a ne na zakonu ili nekoj konvenciji. Ta činjenica opravdava interes države u regulaciji braka, i opravdava državno ograničenje braka na raznospolne parove.

Država ne smije biti upletena u svaki oblik udruživanja, ali njeno uplitanje u brak je opravdano jer ima legitimne interese u svojoj budućnosti, odnosno svojem održavanju putem djece - njihovom socijalizacijom, zaštitom i transformacijom u produktivne građane koji će doprinositi društvu. (To naravno ne znači da bi se država trebala svugdje uplitati, ali opisani interesi opravdavaju državno prepoznavanje i regulaciju braka kao zajednice samo jednog muškarca i samo jedne žene.)

Naravno, zagovornici "istospolnih brakova" neće biti zadovoljni objašnjenjem jer postoje heteroseksualni parovi koji ne rezultiraju djecom, reći će da država treba prihvatiti "istospolne brakove" ako shvati homoseksualnost kao vrstu neplodnosti. Drugim riječima, oni nude slijedeći argument;

> 1. Homoseksualni parovi su neplodni kao što su i neplodni heteroseksualni parovi neplodni: ne postoji razlika
> 2. Neplodnim heteroseksualnim parovima je dopušteno stupanje u brak.
> 3. Slični slučajevi se moraju slično tretirati.
>
> Što znači da:
>
> Z:Istospolnim parovima treba dopustiti ulazak u brak.

Argument je pogrešan jer je prva pretpostavka pogrešna. Pretpostavka kaže da sve što nije plodno, čak i ako nije moguće da bude plodno, je neplodno. Istospolni parovi su onda neplodni na isti način kao što su neplodni i brojevi ili misli.

Istospolni brakovi su esencijalno neplodni, a raznospolni parovi su tek slučajno neplodni. Odnosno, ne postoji ništa u prirodi heteroseksualne zajednice što isključuje mogućnost prokreacije; ali u slučaju istospolne zajednice, sama priroda zajednice isključuje mogućnost prokreacije. Dakle pretpostavka je pogrešna jer istospolni parovi nisu neplodni na isti način kao što su neplodni neki raznospolni parovi. Slične slučajeve moramo tretirati slično, ali navedeni slučajevi nisu slični.

Stvar je još naglašenija kada shvatimo da su "plodno" i "neplodno" predikati koje možemo smisleno koristi samo za stvari u čijoj je prirodi da rađaju. Prema tome, reći da su istospolni parovi neplodni je isto kao i reći da je čekić mrtav.

Istospolna zajednica je esencijalno neplodna, neplodna po samoj svojoj prirodi, a raznospolne zajednice su tek slučajno neplodne. Raznospolni par je "neplodan" zato što je jedan partner neplodan; ali zajednica dviju homoseksualnih osoba je u pravilu zajednica dviju plodnih žena ili dva plodna muškarca. Ako želite reći da su homoseksualne parovi "neplodni" onda koristite taj pojam na drugi način nego kada ga koristite da opišete heteroseksualni par koji je "neplodan". Istospolni brakovi su neplodni zato što, otvoreno govoreći, dildo ili prsti u vagini, odnosno penis u anusu ne dovodi do razmnožavanja – a razlog za to nije neki defekt i abnormalnost ili starost partnera.

Dakle "argument neplodnosti" nije uvjerljiv. No kada bi i željeli (a ne želimo zbog niza razloga) isključiti heteroseksualne parove koji su neplodni, očito je kako to nije izvedivo. Zakoni su osmišljeni kako bi zadovoljavali opći slučaj, primjerice postajete zakonski odgovorni sa 18 godina iako je to "nepravedno" prema ljudima koji su ranije dovoljno odgovorni - zakon koji bi uključivao različite posebne slučajeve bi postao prekompleksan i neprimjenjiv.

Dakle, što se tiče "argumenta neplodnosti" – Ono što opravdava državno uplitanje u brak je njen interes u rađanju djece i njihovom razvoju u produktivne građane. Mogućnost prokreacije opravdava prepoznavanje i regulaciju braka, a takva mogućnost ne postoji kod istospolnih zajednica što znači da država nema interesa u prepoznavanju takve zajednice kao braka.

***

Sve navedeno se bavi argumentom neplodnosti samim za sebe. Postoje drugi razlozi zašto "tradicionalni brak" treba uključivati i heteroseksualne parove za koje znamo da neće rezultirati djecom (a u pravilu to ne znamo). Brak, odnosno društveni interes u braku je ipak šire definiran, razvijene su socijalne norme kojima je cilj dati posebno mjesto zajednici muškarca i žena radi dobrobiti slijedeće generacije. Uklonite te norme, i nestat će veza kroz generacije kojoj je cilj odgajanje djece, ostat će samo ugovor za kohabitaciju, baš kao i svaki drugi ugovor – privremen i podložan raskidu.

Zašto jednostavno ne "privatizirati" brak?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/zasto-jednostavno-ne-privatizirati-brak.html

Bitno pitanje u "raspravama" oko "istospolnih brakova" je zašto bi se država uopće uplitala u brak. (Naravno, to pitanje vrijedi općenito za instituciju braka, ali u zadnje vrijeme se "rasprave" o braku najšešće pokreću zbog pitanja "istospolnih brakova", ili neke slične revizije.)

Kao što objašnjavaju u radu [What is Marriage?" Sherif Girgis, Robert P. George, Ryan T. Anderson]; Zašto država ne postavlja uvjete za naša svakodnevna prijateljstva? Zašto se ne bavi zanemarivanjem ili izdajom naših prijatelja? Zašto nema građanskih ceremonija kojim formiramo prijateljstvo, ili nekih pravnih prepreka da ga prekinemo? Jednostavno zato što prijateljstvo ne utječe na političko dobro na način koji bi opravdao pravnu regulativu.

Nasuprot tome, brakovi su stvar javnog interesa, i kao što primjeri gotovo svih kultura svjedoče – korisno ih je prepoznati i regulirati. Društvo ovisi o snažnim obiteljima, kako bi proizvele ono što društvo ne može samo: poštene, pristojne ljude koji će postati razumno savjesni građani koji se pridržavaju zakona. Prilikom odrastanja, djeca imaju koristi zbog ljubavi i brige koju iskazuju i majka i otac, te koristi od predanja i isključive ljubavi koje roditelji međusobno iskazuju.

Iako neki libertarijanci predlažu da "privatiziramo" brak, pobornici ograničene vlasti moraju prepoznati da bi privatizacija braka dovela do katastrofe za ograničenu vladu. U nedostatku kulture braka, obitelji često ne uspijevaju formirati, ili postići i održati stabilnost. Povećanjem udjela odsutnih očeva i vanbračnih rođenja, razvijaju se socijalne patalogije. Posljedica toga je porast vladinih troškova na različite socijalne usluge. Istraživanje skandinavskih država podupire zaključak kako propadanjem bračne kulture raste državna potrošnja. Prema studiji Brookings Instituta, 229 milijardi dolara socijalnih izdataka u razdoblju od 1970. do 1996. se može pripisati raspadu bračne kulture i svim posljedicama koje dolaze s time.

Drugim riječima, naše opravdanje podržavanja nekog koncepta braka, i naše opravdanje za vjerovanje kako je tradicionalno shvaćanje braka ispravno, je isto; duboka povezanost između braka i djece. Prekinite tu povezanost, i postaje puno teže vidjeti zašto bi država imala ikakvog interesa u braku.

***

Naravno, navedeno neće spriječiti progresivce da žrtvuju brak na oltaru jednakosti; ali u srži svakog društva je unija muškarca, žene i zajednice. Kao što objašnjava Scruton; Promijeniti tu povijesnu normu znači uvesti veliku promjenu. Malo je vjerojatno da će ljudi samo tako tako prihvatiti odbacivanje norme o kojoj su ovisila društva kroz zabilježenu povijest.

Jedan odgovor na razvoj situacije je jednostavno reći da Država može definirati brak kako želi, može dati zakonske privilegije kojim god parovima želi, ali da to nema utjecaja na stvarnost, koja je stvar metafizike, ne konvencija. Prema takvom razmišljanju, brak je sakrament, a država ga ne može niti stvoriti niti uništiti; dakle ništa se nije promijenilo novim pravnim uređenjem.

Razumljiv je takav odgovor, ali je također i kratkovidan. U našem sekularnom društvu Država je silom preuzela mnoge od funkcija religije. Osim toga, ne morate smatrati da je brak sakrament i zavjet pred Bogom kako bi prihvatili tradicionalni stav. U svakom društvu brak je smatran vezom između muškarca i žene u kojoj cijelo društvo ima interesa. Brak je način na koji započinju obitelji, a obaveze koje preuzimaju partneri ima dalekosežnije posljedice od samog ugovora između njih.

Tako je bilo u Rimskom pravu, koje je smatralo brak građanskom vezom, ali nije bilo nimalo nalik ugovoru o kohabitaciji. Kao što je jasno iz latinskog imena, matrimonium, cilj je bilo majčinstvo i obitelj; a muž i žena se nisu samo obvezali prema zajedničkom životu; radilo se o egzistencijalnom izboru, prijelaz iz jednog u drugo stanje.

Promatranja antropologa potvrđuju značaj takvih "obreda prijelaza". U plemenskim društvima, ljudi ulaze u novo stanje kroz brak. Čitavo pleme je uključeno u validaciji veze između muža i žene, a vjenčanje je ceremonijalno prepoznavanje da su partneri predani ne samo međusobno, nego i prema potomstvu svoje zajednice, i budućnosti plemena. Evolucijski psiholog može čak reći kako je ritualni naglasak spolne razlike adaptacija, potreba grupe koja je dublja od kulture.

Naravno, više ne živimo u plemenima, stara adaptacija se mora sada adaptirati na nove uvijete. Međutim, čak i za nas, brak je primarni način na koji se socijalni kapital prenosi kroz generacije. Čak i za nas, brak određuje put odricanja i predanosti. Čak i za nas, odgajanje djece i priprema za obiteljski život leže u središtu bračne veze. To ne znači da se samo plodni parovi trebaju vjenčati, to znači da je brak izgrađen oko norme prema kojoj mjerimo svoje nedostatke.

Uklonite tu normu i institucija će sigurno doživjeti propadanje. Više se neće raditi o vezi između generacija kojoj je cilj odgajanje djece, nego o ugovoru o kohabitaciji, privremenom kakvi već i jesu takvi dogovori. Do sada smo prihvaćali ideju da Država može podržavati brakovi i osiguravati ih kroz pravne privilegije; prihvatili smo da Država može iskoristiti zakon da bi očuvala određenu verziju judeo-kršćanskog poimanja bračnih zavjeta.

Naši zakoni protiv incesta, bigamije i dječjih brakova, odražavaju naše uvjerenje da brak, definiran od strane Države, trebamo suditi prema nekim drugim i višim standardima. Ali ako brak promijenimo u ugovor između partnera u kojem buduće generacije nemaju svoj glas, ti zakoni gube svoje temeljno opravdanje.

Mislim da veliki broj ljudi tako osjeća i misli, iako možda to ne bi izrazili tim riječima. Unatoč promjenama u društvu, uvijek smo imali negdje u podsvijesti da veza između muža i žene, poput veze između roditelja i djeteta, ima moralnu prirodu koja nadilazi sferu ugovora.

***

Trebamo biti zabrinuti zbog plitke argumentacije koja dominira političkom raspravom, kao da je ideja jednakosti dovoljna da razriješi svako pitanje koje se bavi dugoročnom sudbinom društva.

Kohabitacija i statistika

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/kohabitacija-i-statistika.html

Progresivci druge polovice 20. stoljeća smatrali su kako će kohabitacija poboljšati izglede za brak, u tome ih je poslušala i javnost (npr. 1984. godine 77% Kanađana se slagalo sa kohabitacijom za one parove koji se "žele uvjeriti da će njihov budući brak izdržati".) Vježbom do savršenstva, a kroz kohabitaciju partneri mogu zaključiti da "nisu dobar par" što znači da je takva kohabitacija dobra za kvalitetu i trajanje braka. (Naravno, možete im odmah odgovoriti kako kohabitacija nije ista stvar kao brak, ili da vam takav život može onemogućiti da vidite je li netko dobar par.)

Studija iz 1988. (Booth, Johnson) pokazala je kako postoji snažna korelacija predbračne kohabitacije i razvoda. Od tada je objavljeno puno socioloških radova koji potvrđuju da postoji korelacija između kohabitacije i naknadnog razvoda, baš kao i kohabitacije i lošijih bračnih interakcija. Nema spora da je ta korelacija činjenica. Ali korelacija ne znači i kauzalnost. Iako postoje neke studije koje sugeriraju kauzalnost (npr. izgleda da vjerovanje u trajnost braka opada sa duljinom kohabitacije), a predloženo je i nekoliko mehanizama za objašnjavanje fenomena (npr. ulaženje u brak sa osobom s kojom se ne bi vjenčali da prije toga niste kohabitirali s njome), ne možemo reći da kohabitacija *uzrokuje* lošije bračne odnose ili razvod.

Međutim, možemo vidjeti da ne postoji razlog za vjerovanje stavu kako će kohabitacija poboljšati izglede braka. Podaci to ne pokazuju.

Dok je filozof Pruss predavao filozofiju, dao bi svojim studentima da pročitaju sociološke radove o korelaciji između kohabitacije i bračnih problema. Čak i nakon čitanja i rasprave tih istraživanja, studenti bi i dalje rekli kako se ne mogu vjenčati s nekim ukoliko nisu prethodno živjeli jer bit to bilo preriskantno. Shvatljivo je da možda niste uvjerene da kohabitacija uzrokuje te probleme, ali da i nakon svih tih istraživanja mislite da kohabitacija pomaže braku je poprilično razočaravajuće.

Razmišljanje studenata pokazuje otpornost ukorijenjenih uvjerenja, posebno kada su podržani prividno uvjerljivim argumentima (argument vježbanja i argument testiranja kompatibilnosti). Obrana slobodnom voljom (zbog koje bi mogli zanemariti statistike) nije uspješna jer ideja kohabitacije i je unapređenje budućeg uspjeha braka – ali ako na naše

ponašanje ne utječu vanjski faktori onda bračna uspješnost ovisi samo o volji para, čemu kohabitacija.

Gornji tekst je napisan prema postu Cohabitation, marital quality and resistance to reason, uz male prilagodbe, autor je filozof Pruss (koji je prije filozofije doktorirao i matematiku pa možda zbog toga ne može shvatiti ignoriranje vjerojatnosti.) Mislim da uvjerljivo objašnjava pogrešku onih koji tvrde da od kohabitacije treba očekivati dobre rezultate.

***

Vjerojatno će oni koji zagovaraju kohabitaciju reći da je jednostavno zdravorazumska, ali radilo bi se "promašenom zdravom razumu". Kroz veliki dio povijesti ljudi nisu imali takvo mišljenje, shvaćali su da seks i brak nisu poput kupnje auto kojeg morate prvo isprobati.

Ljudi u braku ne ulaze samo u emocionalnu i seksualnu vezu nego se obvezuju brinuti se za partnera u dobru i zlu, bolesti i zdravlju. Obećaju da će biti uz drugoga neovisno o životnim problemima, obećanje dovodi do povjerenja koje ohrabruje partnere da se žrtvuju za dobro obitelji.

No, ljudi koji govore o braku odnosno svojoj ženi/mužu kao autu, običnom objektu, očito drugačije razmišljaju i o braku. Prema nekim tradicionalnijim mišljenjima, kohabitacija naopako okreće sam cilj braka. Ne radi se o sakramentu koji pomaže muškarcu i ženi da se međusobno tretiraju kao subjekti nego objekti, a sam brak koji ponekad uslijedi neće puno toga promijeniti u takvom odnosu.

***

Statistike pokazuju različite ishode kvalitete života parova koji žive u kohabtaciji i onih koji žive u braku. Kohabitacija, bilo kao "priprema" za brak, ili zamjena braka ima manju vjerojatnost završavanja u dugotrajnoj stabilnoj vezi. Osim toga, manje je vjernost partnera, manji prihodi, više zdravstvenih problema, veća stopa zlostavljanja.

Raspad kohabitacija sa djecom je veća od stope raspada kohabitacija u kojoj nema djece. Djeca imaju veću vjerojatnost emocionalnih problema, manju uspješnost u školi, u financijski su lošijoj situaciji. Kohabitacija sa partnerom koji nije biološki roditelj djeteta najnesigurniju je okolinu za djecu što je vidljivo iz statistika zlostavljanja.

Naravno, to su statistike za Britaniju, (i SAD), nisam vidio statistike za naše društvo, ali očekivao bih slične rezultate. No, uvijek postoji "moja prijateljica X kojoj ne treba komad papira i dobro joj je"...

Thomas Sowell – ekonomist i politički filozof

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/thomas-sowell-ekonomist-i-politicki.html

"Riječ 'genije' se toliko koristi da je postala besmislena, ali unatoč tome, mislim da je Tom Sowell blizu." Tako je Milton Friedman opisao svog bivšeg studenta. Sowell je u mladosti bio marksist koji je vjerovao da vlada može ostvariti sve one stvari koje većina ljudi želi, ali nakon što je radio, ako se ne varam, na programima smanjenja nezaposlenosti shvatio je da njegove kolege uopće ne zanimaju rezultati programa, nisu im bitni ishodi nego sama birokracija. Drugim riječima, shvatio je da vlada nije u stanju napraviti ono što političari stalno obećavaju, ono zbog čega veliki broj ljudi i podupire njihove planove.

Naravno, Sowell je poznati ekonomist, predavao je ekonomiju na prestižnim sveučilištima tako da se njegova razmišljanje ne temelje samo na takvim iskustvima nego na nizu ekonomskih istraživanja. Osim ekonomije, piše i o politici - ukratko, smatra da svatko od nas tko želi poboljšati svoje uvijete to može učiniti ne vladinim intervencijama, nego osobnim ambicijama i napornim radom. Autor je većeg broja knjiga, vjerojatno je Thomas Sowell Reader najbolji početak za upoznavanje s njegovim radom. Čak i ako se ne slažete sa njegovim pristupom određenim temama, vrijedno ga je čitati. Citirao sam ga kroz dio svojih postova, ali mislim da Sowell nabolje govori sam za sebe pa u nastavku nekoliko linkova;

Sowell se dosta efektno izražava pa se može pronaći veliki broj izdvojenih kraćih snimki;

***

Odnosno da ne duljim, yt pretraga.

Više o Sowellu možete saznati na wiki stranici, ili osobnoj stranici.

Sowell je također kolumnist, arhiva sa puno kolumni: Thomas Sowell Archives

***

U nastavku nekoliko Sowellovih citata (iz različitih područja);

Bilo bi teško osmisliti lošiji način donošenja odluka od onoga da prebacimo odlučivanje na treću stranku koja ne osjeća nikakve posljedice te odluke. Ipak, upravo tako izgleda barem polovica ideja političke ljevice.

U demokraciji, uvijek se moramo brinuti zbog neznanja neobrazovanih. Danas se moramo brinuti zbog neznanja ljudi sa sveučilišnim diplomama.

Baš kao što svaki moron može uništiti neprocjenjivu Ming vazu, tako i loše obrazovani i plitki ljudi koji vode naše škole mogu narušiti i iznutra uništiti veliku civilizaciju koja se stvarala i održavala toliko stoljeća.

Jedan od tužnih znakova našeg vremena je demoniziranje onih koji proizvode, subvencioniranje onih koji odbijaju proizvoditi, i kanoniziranje onih koji se žale.

Bračni zakoni su evoluirali kroz stoljeća iskustva s parovima suprotnog spola – i djecom koja su rezultat takvih zajednica. Društvo pokazuje svoj interes ograničujući opcije para. Društvo nema takvog interesa u ishodima zajednice između dvoje ljudi istoga spola. Brak nije pravo koje vlada proširuje na pojedince. Radi se o restrikciji prava koja već imaju. Ljudi koji žive zajedno mogu se dogovoriti kako žele, bilo da su heteroseksualni ili homoseksualni.

Ono što su radikalne feministkinje zapravo ostvarile je širenje vizije i agende seksualnog 'oslobađanja' što je kao svoj učinak imalo olakšavanje muževima da napuste svoje žene i djecu. Također su otežale stvaranje novih obitelji, stvorivši napetu atmosferu među spolovima. Na različite načine, u svemu tome izgubili su i muškarci i žene. Djeca su, naravno, najviše izgubila u propadanju obitelji. Unatoč tome, feminacistkinje su proglasili 'siromaštvo djece' jednim od svojih političkih vapaja. Besramne su.

Mnoge riječi i fraze koje se koriste u medijima i među akademicima sugeriraju kako se stvari jednostavno događaju ljudima, a ne da su uzrokovani njihovim vlastitim izborima i ponašanjima. Tako se govori o 'epidemiji' tinejđerskih trudnoća, ili korištenja droge, kao da su te stvari poput gripe kojom se ljudi zaraze samo zato što su se našli na krivom mjestu u krivo vrijeme.

Ono na što se "multikulturalizam" svodi jest da možete hvaliti bilo koju kulturu osim Zapadne – i ne možete kriviti nijednu kulturu osim Zapadne kulture.

Ništa nije u većem neskladu sa vizijom današnjih intelektualaca od činjenice da su poduzetnici, pobožni vjerske vođe i Zapadni imperijalisti zajedno prekinuli ropstvo diljem svijeta. Ukoliko se ne uklapa u njihovu viziju, onda kao da se nije dogodilo.

Slijedeći put kada vam neki akademici objašnjavaju važnost "raznolikosti", pitajte ih koliko konzervativaca postoji u njihovom odsjeku za sociologiju.

Previše ljudi u medijima, akademiji, pa čak i sudovima, smatra da su brojevi zajedno s preduvjerenjem ista stvar kao i dokaz. Preduvjerenje je da bi različite grupe – po rasi, spolu, ili čemu god – bile podjednako predstavljene u zanimanjima ili institucijama kada ne bi bilo diskriminacije. U americi, gromovi udaraju muškarce šest puta češće nego žene. Tko diskriminira? Muškarci koji su samo 54 posto radne snage čine više od 90 posto smrtnih slučajeva na poslu. Diskriminacija?

Činjenica da tržište ne ostvaruje ono što bi mi željeli da ostvaruje nije razlog da automatski pretpostavimo kako bi vlada taj zadatak ispunila bolje.

Puno smo racionalniji u sportu nego u politici. Nitko ne smatra da je "nepravedno" što je Tiger Woods toliko bolji od prosječnog golfera.

Baš kao što crnce češće odbijaju za kredit nego bijelce, tako i bijelce češće odbijaju od azijaca. (Kakve to veze ima sa rasizmom kao objašnjenjem za sve?)

Kada ljudima predstaviti alternativu između mržnje prema sebi zbog promašaja ili mržnje prema drugima zbog njihova uspjeha, rijetko izabiru mrziti sebe.

Prva lekcija ekonomije je oskudnost: nikada nema dovoljno ničega da se zadovolji sve one koji to žele. Prva lekcija politike je zanemariti prvu lekciju ekonomije.

Pod bilo kojim oblikom ekonomskog ili političkog sustava, oni na vrhu postaju zadovoljni, ako ne i arogantni. Velika prednost slobodnog tržišta je ta da ne morate uvjeriti nikoga u ništa. Jednostavno se natječete s njima na tržištu i neka to bude test onoga što najbolje funkcionira.

U ekonomiji koja raste netko uvijek strada. Ne možete nastaviti raditi kao prije, ali i dalje očekivati koristi od novoga načina.

Što cijene rade? Ne samo da dopuštaju prodavačima da pokriju svoje troškove, nego tjeraju kupce da ograniče svoju potražnju. Stoljećima, u zemljama diljem svijeta, zakoni koji ograničavaju cijene su doveli do potrošača koji zahtijevaju više od ponuđenoga, i ponuđači koju su nudili manje. Tako je kontrola stanarina stalno dovodila do manjka ponude, a kontrola cijene hrane je dovodila do gladi.

Zamislite da se pojavi duh iz boce i ponudi vam ispuniti jednu želju – a s obzirom da ste dobri, poželite da svatko ima duplo veće prihode. Zbog toga bi zaslužili gnjev političke ljevice, vaša želja bi značila da se jaz između bogatih i siromašnih proširio. To je u biti prigovor protiv američke ekonomije.

Korporacije vrijedne više milijardi rijetko kad posjeduju milijarderi. Obično ih posjeduje tisuće, ako ne i milijuni, dioničara, od kojih većina nije niti blizu milijardi. Neki od njih su učitelji, mehaničari, činovnici i drugi ljudi koji posjeduju dionici neizravno uplaćujući u mirovinske fondove koji kupuju te dionice.

Nije nikakva vijest da Hollywood i dalje proizvodi filmove protiv poduzeća, ali postoji određena ironija u tome. Ironija je da je prosječna Hollywoodska zvijezda koja snima takve filmove daleko bogatija od prosječnog vlasnika takvih poduzeća, a to je polovica stanovništva države – koja posjeduje dionice i obveznice – bilo direktno ili zato što uplaćuju novac u mirovinske fondove, ili nekim drugim financijskim posrednicima, koji kupuju dionice i obveznice.

Mirovinski sustav tjera pojedince da štede za svoju starost. Ali on također omogućuje vladi da tu štednju odmah potroši, tako da zemlja kao cjelina ništa ne štedi. Zbog toga se mirovine moraju isplaćivati novcem koji je uzet drugima iz budućnosti.

Svaki dan, dok pijem različite pilule, shvaćam da bez tih pilula možda ne bih bio živ, ili bih imao nižu kvalitetu života. Ipak, oni koji proizvode te lijekove su pod stalnim napadima ljudi koji ne proizvode ništa.

Egalitarijanci stvaraju najopasniju nejednakost od svih – nejednakost moći. Dopustiti političarima da određuju što će drugim ljudskim bićima biti dopušteno zarađivati je jedan od najneopreznijih načina kockanja.

Izabrani ne vole razmišljati o bolnim kompromisima. Želi pričati o sretnim "rješenjima" koja će riješiti cijeli problem – barem u njihovoj mašti.

Ako ste glasovali za političare koji su vam obećali poslastice na tuđi računa, onda se nemate pravo žaliti kada vam uzmu novac da bi ga dali nekome drugome, uključujući sebi.

Zavist je prije bila ljudska mana, ali danas se radi o velikoj industriji. Političari, novinari i akademici su svi dio te industrije.

Najfundamentalnija činjenica o idejama političke ljevice je da ne funkcioniraju. Zbog toga nas ne treba čuditi što pronalazimo ljevicu koncentriranu u institucijama u kojima ideja ne mora funkcionirati da bi uspjela.

Tajna je – *i tragedija* – skrbničke državne politike, posebno u godini izbora, da možete uvijek učiniti neko dobro, pred nosom svih, a troškovi su skriveni, ignorirani ili odgođeni. Ali ti troškovi ne nestaju. Mogu još i narasti u mraku.

Kada je Reagan rekao da vlada troši novce kao pijani mornar, ispričao se mornarima, oni su ipak trošili svoj vlastiti novac.

Liberali pretpostavljaju da, ukoliko ne vjerujete u njihovo određeno političko rješenje, onda zapravo ne brinete o ljudima za koje oni tvrde da im žele pomoći.

Posebno uznemirujući kod političke ljevice je to što, čini se, nema osjećaj za tragediju ljudskog stanja. Umjesto toga, čini se kako smatraju da su svi problema svijeta uzrokovani

time što ostali ljudi nisu mudri ili plemeniti kao oni sami.

Naša civilizacija bi mogla biti prva koja je uništena, ne snagom naših neprijatelja, nego neznanjem naših učitelja i opasnih gluposti koje uče našu djecu. U doba umjetne inteligencije, oni stvaraju umjetnu glupost.

Radi se o zabludi kompozicije. Ukoliko - imate diplomu, a druga osoba nema, onda morate biti ispred njega pri zapošljavanju. Ali nećemo svi doći ispred drugih pri zapošljavanju ako svi dobijemo diplome. Djeca koja lete avionom nesumnjivo će zarađivati više novca od djece koja putuju busom, ali to ne znači da ako puno ljudi utrpamo u avion da će zbog toga narasti nacionalni dohodak.

Sloboda je koštala previše krvi i agonije da bi je izgubili zbog jeftine retorike.

Berkeley je postao vijest nakon što je zabranio vojsci da regrutira ljude na tom bastionu akademske Ljevice. Šteta je što Berkeley nije na nekom otoku u južnom Pacifiku, onda bi im mogli dati nezavisnost i pustiti ih da se sami brane.

Sila je antiteza slobode, ali silu treba upotrijebiti, ako ništa drugo onda da se branimo od druge sile. Ako niste spremni koristiti silu da branite civilizaciju, onda se spremite na prihvaćanje barbarizma.

Neke stvari trebamo činiti vjerujući, ali najopasnija vrsta vjere je ona koja se predstavlja kao "znanost". Privid "znanosti" je zamijenilo zdravorazumsko iskustvo, napustili smo mnoge stare prakse koje su funkcionirale te smo ih zamijenili dobro zvučećim inovacijama koje su dovele do katastrofe.

Pripadnike inteligencije često optužuju da njihove teorije i planovi nemaju (zdravog) smisla. Ali zdravorazumnost zdravog razuma nema nikakvu privlačnost za njih. Kako mogu biti pametniji i plemenitiji od svih ostalih ako se slažu sa njima?

U svojoj želji da budu mudriji i plemenitiji od ostalih, Izabrani su pogrešno shvatili dvije stvari. Pretpostavili su (1) da imaju više znanja od prosječnog člana Zaostalih i (2) da je to relevantna usporedba. Međutim, prava usporedba nije između znanja kojeg ima prosječan član obrazovane elite u odnosu na prosječnog člana javnosti, nego između ukupnog izravnog znanja sakupljenog kroz društvene procese(tržišno natjecanje, društveno sito, itd.) koji uključuju milijune ljudi i pasivnog znanja teorije kojeg posjeduje mala elitna skupina"

Iako je istina da s godinama učite, nedostatak je taj što učite kakva ste budala prije bili.

Ljepota u tome što ne radite ništa je što to možete činiti savršeno. Samo kada nešto radite postaje gotovo nemoguće da ne pogriješite. Zbog toga se ljudi koji ne doprinose ništa

društvo osim stalnog kritiziranja mogu osjećati intelektualno i moralno superiorno.

Napredak znanosti i tehnologije ne znači i porast intelektualne složenosti u životima većine ljude. Često znači upravo suprotno.

Neki ljudi misle da nisu imali sreće, ali pravi problem je što su se loše okladili.

Jednaki tretman pojedinaca ne znači jednaki tretman ponašanja.

Kada imate 90 posto onoga što želite, razmislite dvaput prije nego što odlučite inzistirati i na preostalih 10 posto.

Volim jeftine satove. Nijedan drugi proizvod u svojoj najjeftiniji verziji nije podjednako učinkovit u svojoj temeljnoj svrsi kao verzije koje koštaju deset ili sto puta više.

Svaki duži put autocestom me potakne da se zapitam je li samo-očuvanje stvarno prvi zakon prirode. Način na koji neki ljudi voze; očuvanje života i udova im očito nije visoko na listi. Neki od najvećih rizika uz malu dobit se preuzimaju na autocesti kada vozači ulažu svoj život – i živote ljudi oko njih – da bi došli nekoliko metara naprijed.

Kada vidim ljude kako se puni ljubavi ophode s djecom, osjetim da ipak možda ima nade za nas.

Theodore Dalrymple - društveni komentator i psihijatar

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/theodore-dalrymple-drustveni-komentator.html

Anthony Daniels, koji piše pod pseudonimom Theodore Dalrymple, engleski je autor, umirovljeni zatvorski liječnik i psihijatar. Dalrymple kroz svoje članke i knjige tvrdi kako liberalni i progresivni stavovi koji prevladavaju u Zapadnjačkim intelektualnim krugovima zanemaruju odgovornost pojedinca za vlastita djela i potkopavaju tradicionalne običaje, na taj način pridonose stvaranju 'podklase' ispunjenje nasiljem, kriminalnom, spolnim bolestima, drogama. Dalrymple je proveo karijeru radeći u zatvoru i bolnicama gdje se upoznao sa desetak tisuća životnih priča tako da je upoznat sa situacijom o kojoj govori (iako njegovi liberalni prijatelji odbijaju povjerovati u slučajeve koje opisuje).

Dalrymple uzrok većine suvremene bijede u Zapadnim zemljama vidi u nihilističkom, dekadentnom i samodestruktivnom ponašanju ljudi koji ne znaju kako živjeti. Siromaštvo ne objašnjava takvo ponašanje jer i u afričkim slamovima postoji pristojnost i dostojanstvo koje nedostaje u (engleskim) predgrađima. Propadanje civiliziranog ponašanja – s*amokontrole, skromnosti, revnosti, poniznosti* – upropaštava društveni i osobni život. Uvjerljivost svog pisanja duguje proživljenim iskustvima kojima ilustrira argumente. Živio je i radio u Africi, proputovao ju je javnim prijevozom (uhićen više puta, svjedočio masakru u Liberiji...), priključio se engleskim komunistima da bi posjetio Sjevernu Koreju, putovao Afganistanom, komunističkom Rumunjskom, Albanijom, proputovao je Južnu Ameriku; kao i veliki broj drugih država koje nisu toliko zanimljive iz avanturističke perspektive.

Posebno je zanimljiva njegova sposobnost da u najbanalnijim izjavama ili događajima uoči destruktivne ideje. Ali u to sve se možete i sami uvjeriti čitajući eseje i knjige jednog od vodećih društvenih komentatora kojeg često uspoređuju sa Orwellom;

Tri kraća video isječka;
Nešto duža predavanja (i predstavljanja knjige);

Više možete saznati na blogu koji je posvećen njegovu radu - Skeptical Doctor. Na navedenom blog nalazi se popis (sa pripadnim poveznicama) knjiga i publikacija u kojima objavljuje svoje eseje. Također i podstranica; Speeches and Interviews sa poveznicama na različite (video i audio) izvore.

Objavio sam nekoliko postova povezanih s njime;

***

Za kraj nekoliko citata;

Kada se mladi ljudi žele pohvaliti, kažu da "nikoga ne osuđuju". Za njih, najviši oblik moralnost je amoral.

Toliko smo pili na izvorima kolektivizma da državu uvijek vidimo kao rješenje svakog problema, nikada kao prepreku koju moramo prevladati. Može se reći da je kolektivizam toliko ispunio naše duše da smo sada ljudi vlade, za vladu, od strane vlade.

Došlo je do čudne promjena lokusa kontrole: ljudi se osjećaju odgovornim za sve osim za ono što sami čine.

Kada je svaka benificija koju primate pravo, nema mjesta dobrim manirama, a kamoli zahvalnosti.

Sažimanje generacija ... je jedan od najočitijih – *iako ne nužno i primjećenih* – društvenih trendova u modernoj Britaniji. Djeca postaju prerano odrasla, a odrasli ostaju trajno podjetinjeni.

Gubitak religioznog shvaćanja ljudskog stanja – *da je čovjek palo biće kojem je vrlina nužna ali nikada potpuno dostižna* – je gubitak, a ne dobitak, za istinsku sofisticiranost.

Kada se više bojimo da ne ispadnemo netolerentani nego što se bojimo da ne podlegnemo poroku, možemo očekivati procvat svakakvih zala.

Ako uklonimo posljedice velikog broja djela, onda sam koncept ljudskog agenta nestaje, život postaje besmislen, nastaje vakum u kojem čovjek oscilira između dosade i zaborava.

Korozivni ideal socijalne pravde se toliko urezao u psihu Britanaca da je postao dobro koje je *sine qua non* svih drugih dobara. Ako je društvo nepravedeno, sve je dopušteno. Pretpostavka osobne odgovornosti se može odgoditi sve dok socijalna pravda (uvijek definirana svojim nedostatkom, teško ju je definirati pozitivno) ne zavlada. U međuvremenu, možete se ponašati sramotno, ali i dalje smatrati žrtvom.

Nedostatak samokontrole oblikuje karakter baš kao i samokontrola: ali oblikuje drugačiji, i puno gori, plići karakter. Jednom kada samokontrola postane porok kojeg moramo izbjegavati pod svaku cijenu, ne postoji granica do koje se ljudi neće spustiti.

Popularnost kartezijanske metode nije posljedica želje da uklonimo metafizičku sumnju, i pronađemo sigurnost, nego upravo suprotno: sumnjati u sve, i samim time povećati opseg osobnih sloboda, unaprijed uništiti svaki filozofski temelj za ograničenje naših vlastitih

apetita. Radikalni skeptik, barem danas, nije u potrazi za istinom, nego za slobodom – najvećom zamislivom slobodom koja bi omogućavala zadovoljavanje svih njegovih hirova.

Takvi skeptici vjeruju da će se svijetlo upaliti kada pritisnu prekidač, iako nemaju dobro razumijevanje rada struje. Međutim, obuzme ih bijesan i nezasitan duh istraživanja u trenutku kada shvate da su njihovi interesi u pitanju – odnosno sloboda, ili odobrenje, da se ponašaju prema svojih hirovima. Tada su odjednom oboružani svom filozofijom, koju koriste za potkopavanje moralnog autoriteta običaja, zakona i stoljetne mudrosti.

Potrebno je reći nešto o riječi 'depresija' koja je gotovo u potpunosti istisnula riječ pa i sam koncept nesretnosti iz modernog života. Od tisuće pacijenata koje sam liječio samo ih je par ikada ustvrdilo da su nesretni; svi ostali su rekli da su depresivni. Taj semantički pomak ima veliku važnost jer implicira da je nezadovoljstvo životom samo po sebi patologija, medicinsko stanje i na doktoru je odgovornost da je izliječi lijekovima. Svi imaju pravo biti zdravi; depresija je nezdrava stoga svatko ima pravo biti sretan(suprotno od toga da je depresivan). Kada razmislimo o toj ideji shvatimo da ona implicira da je nečije stanje uma, nečije raspoloženje nezavisno(ili bi barem trebalo biti) od načina na koji netko živi svoj život. To vjerovanje lišava ljudsku egzistenciju od smisla, drastično razdvaja nagradu od ponašanja.

Čini mi se da problem nije što se pokušavaju pomaknuti postojeće granice, to se uvijek pokušavalo. Današnji relativizam pokušava ukinuti sve granice; proširiti to razmišljanje iz akademskih slojeva u opću populaciju. Ako granice nisu potrebne onda bilo kakav pokušaj postavljanja granica nema legitimiteta. Samo ono što mi želimo ima legitimitet.

Nikada u povijesti čovječanstva ljudi nisu živjeli tako duge i bezbolne živote; nikada toliko ljudi odnosno toliki postotak ljudi nije imao slobodu birati kako će živjeti, koje ciljeve da slijedi, koji smjer da izabere. S druge pak strane; nikada toliko ljudi nije osjećalo tjeskobu i depresiju, nikada nisu pribjegavali tolikim pilulama kako bi si olakšali bol. Čovječanstvu je trebalo puno vremena i truda da stvori toliko izobilje za sebe, a sada smo otkrili da izobilje ne donosi očekivanu sreću, samo drugačiju vrstu tjeskobe

Politička korektnost je (prikrivena) komunistička propaganda. U svojem proučavanju komunističkih društava, došao sam do zaključka kako smisao komunističke propagande nije nagovoriti ili uvjeriti, niti informirati, cilj je poniziti; samim time, što manje odgovara stvarnosti to bolje. Kada su ljudi prisiljeni šutjeti dok im govore najočitije laži, ili čak gore, kada su prisiljeni ponavljati te laži, gube svoj osjećaj za čestitost. Pristati na očite laži znači surađivati sa zlom, i na jedan maleni način postati zao, prestajete se odupirati bilo čemu. Društvom oslabljenih lažaca je lagano kontrolirali. Mislim da ako istražite političku korektnost da ćete shvatiti da ima isti učinak i da joj je to cilj.

Robert P. George – teoretičar prava

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/robert-p-george-teoreticar-prava.html

Robert P. George profesor je filozofije prava na Princetonu, poprilično čudna pojava na kampusu, posebno političkom zavodu – konzervativac, jedan od vodećih kršćanskih konzervativaca u SAD-u. Kao što opisuju njegove kolege "morao je biti pametniji, raditi više i objavljivati kvalitetnije da bi opstao u okruženju koje ne tolerira drugačija mišljenja od prevladajućeg pravovjerja", osim toga, "nema problema sa snalaženjem u akademskim krugovima jer je potpuno savladao filozofije svojih intelektualnih oponenata. Zapravo ih je često u stanju bolje opisati od njih samih što znači da može i izložiti njihove slabosti u terminima koje razumiju."

U raspravama sa svojim sekularnim oponentima uživa napadajući tvrdnje kako su sekularističke ideologije – *feminizam, multikulturalizam, libertinizam* – jedine "razumne" pozicije, a judeokršćanski moral je jednostavno skup iracionalnih predrasuda. Uvijek ponudi pošteno izlaganje druge strane o nekom pitanju, te je onda za koji trenutak uništi. Zajedno sa Finnisom, obnovio je interes za teoriju prirodnog prava, ali za razliku od klasične teorije, njegova "nova" teorija je nešto "jednostavnija". Poput Sokrata, George sa svojim sugovornicima "raspravlja na njihovu terenu, ali brzo im pokaže kako ih njihovi argumenti dovode tamo gdje ne žele završiti."

Kritizirao je biskupska uplitanja u konkretne planove za određena ekonomska pitanja jer se radi o problemima koje nije tako lako razriješiti, postoji neslaganje između dobronamjernih stručnih ljudi kako je najbolje ostvariti određeni rezultat. (Je li bolje ponuditi određenu uslugu u državnom sustavu ili kroz privatne ponuđače, ili nekom kombinacijom?) Umjesto zalaganja za takva pitanja, trebali bi se usmjeriti na "moralna društvena" pitanja poput pobačaja i istospolnih brakova. (Za razliku od ekonomskih problema, u kojim određeni moralni principi nisu u stanju razriješiti konkretnu primjenu, bioetička pitanja imaju jasnije odgovore.)

Kao što tvrdi, u američkim kulturnim ratovima, liberali su ti koji robuju svojem vjerski utemeljenom "sekularnom pravovjerju feminizma, multikulturalizma, gay liberacije i liberalizma". Jedini autoritet na kojeg se George poziva je autoritet razuma samog. Moralna filozofija je prema njemu odluka između Aristotela i Humea. Aristotelijanci smatraju kako postoji objektivni moralni poredak kojeg ljudski razum može shvatiti, imamo slobodnu volju hoćemo li ga slijediti. "U dobro uređenoj duši, razum ima ovlasti nad emocijama", posuđuje George formulaciju od Platona. Sljedbenici Humea (prema njemu su to suvremeni liberali) se ne slažu sa time – smatraju da postoje činjenice, ali ne i

vrijednosti, ne možete doći do moralnih zaključaka proučavajući svijet, ne postoji objektivni razlog zbog kojeg bi odabrali jedan cilj, a ne drugi (npr. ciljeve Majke Tereze nad ciljevima Hitlera). Razum je prema tome tek alata onoga što poželite u bilo kojem trenutku. Razum je, i mora biti, samo rob strastima.

Izložen kontrakulturi šezdesetih, promatrao je samopopuštanje "meni generacije". Promatrao je mladiće koji uvjeravaju djevojke da se moraju upuštati u seksualne veze zbog političke poruke o potrebi za društvenim promjenama – "pokrivali su požudu patinom važnosti". Za vrijeme studija, njegovi profesori imali su naljepnice na automobilima s natpisom "proispitajte sve". Odlučio ih je poslušati te je preispitao njihove vrijednosti.

Neke članke (popularnog karaktera) George redovito objavljuje ovdje - First Thing, i ovdje - thepublicdiscourse. Na CathEd se također može pronaći nekoliko članaka različite tematike; i post sa par citata iz The Clash of Orthodoxies; Reading Selections.

***

Sažetak razmišljanja o brakovima (napisano na temelju intervjua, ne akademskih radova);

Brak je vrsta dobra u kojem mogu sudjelovati, ili potpuno sudjelovati, samo ljudi koji ga pravilno razumiju i odabiru ga s pravilnim razumijevanjem; ali sposobnost ljudi da ga pravilno razumiju, i time da ga odaberu, ovisi o institucijama i kulturnom razumijevanju koje nadilazi individualni izbor.

Prema Georgeu, rasprave o istospolnim brakovima, ukazuju na pogrešku našeg razumijevanja koja dovodi do problema sa suvremenim brakom - nevjernosti, razvoda, vanbračne djece. Brak nije samo za rađanje, ljubav ili seksualni užitak. "Ljudi više ne shvaćaju istinske razloge za ulazak u brak pa se nisu voljni žrtvovati." Priznaje da argument za brak muškarca i žene zahtijeva "donekle tehničku filozofsku analizu", u dva koraka. Prvo, brak je jedinstveno "sveobuhvatna" unija, odnosno dijeli se istodobno na nekoliko razina – emocionalnoj, duhovnoj i tjelesnoj. ("Zanimljiv dokaz da je sveobuhvatna je to što mu je korijen u tjelesnom dijeljenju").

Drugi korak je nešto kompliciraniji, i slikovitiji. Samo vaginalni odnos – "prokreativni" seksualni čin – može konzumirati tu "višerazinsku" uniju . Samo u razmnožavanju, za razliku od prehrane, cirkulacije, disanja ili bilo koje druge tjelesne funkcije, dvoje pojedinaca obavljaju jednu funkciju, i time postaju "jedan organizam". Svaki od raznospolnih partnera je nepotpun za obavljanje tog zadatka, ali zajedno tvore "jedno tijelo". "Njihova tijela postaju jedno (biološki su ujedinjeni, ne trljaju se samo zajedno) u koitusu (i samo u koitusu)". Neplodni parovi također obavljaju tu jedinstveno dijeljenu funkciju (iako znaju da je ne mogu ispuniti).

Razum sam može pokazati da su određeni seksualni čini (homoseksualni akt, heteroseksualna sodomija...) moralno pogrešni, baš kao što su to klasični filozofi i različite religiozne tradicije povijesno naučavale. Za razliku od bračnog jedinstva, takav čin, tretira tijelo kao instrument užitka uma. I zbog praktičnih i zbog filozofskih razloga zakon ne treba nužno nadzirati takve stvari. Ali potreba da država uspostavi ispravnu definiciju braka je druga stvar, zakon je uvijek regulirao brak u interesu roditeljstva i zajednice. Brak je u principu javna institucija.

***

Novinarka opisuje jedno predavanje;

Započinje George: "Neki političar tvrde da se 'osobno protive' pobačaju, ali su ipak za izbor. Moramo se zapitati, može li takvo razmišljanje preživjeti test logičke koherentnosti? Ako je pobačaj pogrešan onda je pogrešan jer se radi o nepravednom uzimanje života ljudskog biću u razvoju." Nakon kraće pauze nastavlja: "Ako netko to misli, kako onda može opravdati režim zakona koji odobrava takvu tešku nepravdu?"

"Naravno, ako pobačaj nije oblik ubojstva, ako embrij ili fetus ima isti status kao nepoželjna izraslina – poput tumora – onda nemamo temelja da se 'osobno protivimo' pobačaju. Dakle pitanje je: je li rastući embrij ili fetus ljudsko biće ili tek neželjena izraslina? Primijetite kako se ne radi o religioznom, čak ni etičkom pitanju. Radi se o pitanju ljudske embriologije i razvojne biologije."

Uskoro kreće sa novim skupom pitanja: " Je li moralno dopušteno vršiti istraživanja na embrijima koji nisu implantirani u maternicu, čak i ako nakon toga embrije moramo ubiti? Što sa takozvanim zaleđenim embrijima koji nemaju šanse za implantaciju? Može li pobačaj nekada biti moralno opravdan unatoč svom karakteru?"

Jedan student odgovara: "Ne mislim da sam bio embrij." George pita "Niste bili embrij, jeste li bili fetus, jeste li bili adolescent?"

"Ja nisam fizikalni organizam", inzistira mladić. On je svoje ideje, vjerovanja i želje.

George odgovara na dualizam osoba/tijelo i prisiljava studente da se suoče sa implikacijama njegova pridržavanja: "Ako nisam bio niti embrij niti fetus, onda nisam bio niti dojenče. Uništiti fetus ili dojenče koje je kasnije postali "ja" ne bi značilo uništiti mene. U kojem onda trenutku možemo reći da 'Ja' počinjem postojati? U kojem trenutku možemo reći da se radi o ubojstvu?"

George nastavlja: "Ako je dualizam točan, odgovor neće biti rođenje. Hoće li biti šest mjeseci? Godina? Dvije godine? Tri? Na kraju krajeva, kad dijete postigne misli, vjerovanja i želje?" [...]

***

Za kraj par izdvojenih razmišljanja/citata;

Suprotno učenju ličnosti poput Hegela i Marxa, ne postoji "dijalektika povijesti." Povijest nije neka vrsta kvazi-božanske sile koja daje konačni sud o istinitosti ili dobroti ili pravdi određenog razloga. Ljudska bića su racionalna i slobodna. Nisu determinirana. Ono što pojedinci i društva čine ili će činiti nije neizbježno. Društveni život i "povijest" su ispunjene potencijalnošću. Velike posljedice mogu nastati izborom i djelovanjem malog broja ljudi.

Ozračje pogodno za traženje istine mora biti prožeto ljubavlju prema istini – ne samo kao instrumentalnom dobru nego nečemu vrijednom zbog sebe samoga, intrinzičnom i nesvodivom aspektu ljudskog dobrostanja i ispunjenja. Najveća opasnost traženju istine na velikom broju današnjih kampusa predstavlja fenomen "političke korektnosti", koja ne samo da uspostavlja pravovjerje u raspravama u kojima pravovjerju nema mjesta, nego također, podmuklije, koristi znanja kao obično instrumentalno dobro kojim se manipulira u svrhu političkih ciljeva.

Ideologija seksualnog oslobođenja koja je trajno naslijeđe "ja generacije" liberalizma i njegove imbecilne doktrine "ako ti paše učini to" se utvrdila kao pravovjerje na sveučilišnim kampusima diljem zemlje. Ne samo da je nekritički prihvaća veliki broj studenata, podržava je i veliki broj profesora te ih se čak promovira na različite načine od strane administracije.

Takozvana sloboda kakvu slavi elita koja oblikuje javno mišljenje je ... obična dozvola da radite što god želite. Takvo pogrešno poimanje slobode – *pogrešno jer je neuređeno, neuređeno jer je odvojeno od moralnih istina i građanske odgovornosti* – okuje one koji to povjeruju na isti način kao što su nekoć lanci okovali robove.

Ti principi [o dostojanstvu osobe] su stvar prirodnog zakona kojeg svi dobronamjerni ljudi mogu shvatiti, i za koje svakog odraslog sposobnog pojedinca možete smatrati odgovornim. Spoznatljivi su razumom i savješću.

Kao što primjer pobačaja pokazuje, sekularizam je samo jedan od svjetonazora. Njegovo pozivanje na neutralnost je na istoj razini kao i prihvaćanje igrača koji se u jednom trenutku proglasi sucem te započne izbacivati druge igrače iz igre.

Ovo je srž tradicionalnog shvaćanja: Brak je dvoje-u-jednom-tijelu zajedništvo osoba koje se konzumira i aktualizira činom koji je reproduktivnog tipa, neovisno o tome je li reproduktivan po svom učinku (ili motiviran, barem djelom, željom za reprodukciju). Tjelesna unija supružnika u bračnom činu je biološka matrica njihova braka kao višeslojnog odnosa: odnosa koji ujedinjuje osobe na tjelesnoj, emocionalnoj, dispozicijskoj i duhovnoj razini njihova bića. Brak, kao takav odnos, je prirodno uređen prema dobru prokreacije (i odgoju i obrazovanju djece) baš kao i prema dobru bračnog jedinstva, ta dobra su čvrsto povezana zajedno. Distinktivno jedinstvo supružnika je moguće zato što se

ljudski (poput drugih sisavaca) mužjaci i ženke, sparivanjem, ujedinjuju organski – postaju jedan reproduktivni princip. Iako je reprodukcija jedan čin, kod ljudi (i drugih sisavaca) reproduktivni čin izvodi ne pojedinačni član vrste, nego spareni par kao organska cjelina. Iako su muškarac i žena kompletni pojedinci s obzirom na druge funkcije – primjerice, prehranu, osjete, i lokomociju – s obzirom na reprodukciju oni su tek potencijalni dijelovi sparenog para, koji je kompletan organizam sposoban za seksualno reproduciranje. Čak i ako je spareni par sterilan, odnos, pod uvjetom da se radi o reproduktivnom ponašanju karakterističnom za vrstu, pretvara muškarca i ženu u odnosu u jedan organizam.

Da bi shvatili duboki, i doslovni, smisao u kojem bračni partneri u braku doista postaju jedno tijelo – *a ne samo svojom djecom, te onda kada ne mogu imati djecu* – morate razmisliti o problemu filozofski. Morate primjerice ispravno shvatiti status ljudskog bića kao utjelovljene osobe, a ne bestjelesne osobe koja tek nastanjuje i koristi neosobno tijelo. Jer biološko (organsko) jedinstvo supružnika u činu reproduktivne vrste (čak i tamo gdje takvih uvijeta nema zbog postojećih razloga) ujedinjuje ih interpersonalno – a *takvo interpersonalno jedinstvo pruža tjelesnu matricu sveobuhvatnog (a time i istinski bračnog) jedinstva* – samo ako su osobe svoja tijela (neovisno što su uz to), a ne da ih samo nastanjuju.

Lažni bogovi uvijek zahtijevaju nevinu krv. Dokaz da kultura pada u poganstvo se uvijek očituje prebrojavanjem žrtava. Poganska kultura je uvijek, na kraju, kultura smrti. To je vrijedilo u starom Babilonu, a vrijedi i danas u modernoj Americi. Tko može negirati da lažni bogovi liberalnog sekularizma uzimaju svoj danak krvoprolića? Ljudi ih mogu nazivati različitim imenima, ali idoli sekularizma, kako god da ih ljudi zovu, ispadnu isti Bal ili Moloh, isti krvožedni tirani. Kao i uvijek, žude za krvlju najslabijih i najranjivijih. Danas se nerođene i djelomice rođene svakodnevno žrtvuje lažnim bogovima "izbora", "autonomije" i "oslobođenja" na čeličnih oltarama, od strane svećenika u kirurškim odjelima, u hramovima poput Planned Parenthooda.

Prema tome [neki tvrde da se sam sekularizam temelji na metafizičkim i moralnih tvrdnjama koje se ne može dokazati], sekularizam je poput religije, nema pravo na ikakvo specijalno mjesto zbog kojeg bi postao nacionalna javna filozofija. Zapravo, ima slabiju poziciju od judeo-kršćanske tradicije, jer se ne radi o tradiciji na kojoj je utemeljena država. Prema takvom razmišljanju, sekularizam je sektaška doktrina, i kao takva, nije u stanju ispuniti vlastitite zahtjeve bivanja dostupnom "javnom razumu."

Alvin Plantinga - filozofija religije

Alvin Carl Plantinga američki je analitički filozof poznat po svojim radovima u području filozofije religije, epistemologije i metafizike. Najpoznatiji doprinos dao je kod ontološkog dokaza, "problema zla", "reformirane epistemologije" i "evolucijskog argumenta protiv naturalizma".

Plantinga spada u "ljude koje ne treba predstavljati" pa neću pisati o njemu i njegovu radu, ali samo ukratko; u početku karijere se bavio argumentima za Božju egzistenciju, poslije je "refomiranom epistemologijom" tvrdio kako teističko vjerovanje može biti opravdano (racionalno je) bez dokaza za Božju egzistenciju (kao što vjerujemo da postoji povijest, drugi ljudi – umovi, da nismo mozak u tekućini i slično, tako možemo vjerovati u Boga), a zadnju knjigu je posvetio napadima na naturalizam. Moguće da sam previše pojednostavio što Plantinga tvrdi, ali ukoliko Vas zanima filozofija religije zanimljivo je pročitati njegove radove ili pogledati predavanja. *(Kao što sam prethodno objavio u nekim postovima, Plantinga zapravo ne brani tradicionalno teističko poimanje - tzv. klasični teizam, nego odbacuje određene atribute što dovodi do različitih posljedica, zbog toga ga neki opisuju kao teističkog personalista.)*
Članci (.pdf);

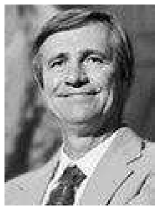
- Advice To Christian Philosophers
- An Evolutionary Argument Against Naturalism
- Augustinian Christian Philosophy
- Christian Philosophy at the End of the 20th Century
- Christian Scholarship: Nature
- Christian Scholarship: Need
- Darwin, Mind and Meaning
- Evolution, Neutrality, and Antecedent Probability
- Intellectual Sophistication and Basic Belief in God
- Methodological Naturalism: Part 1
- Methodological Naturalism: Part 2
- Naturalism Defeated
- On Christian Scholarship
- On Rejecting the Theory of Common Ancestry
- Truth, Omniscience, and Cantorian Arguments
- Two Dozen or so Theistic Arguments
- Two (Or More) Kinds of Scripture Scholarship
- When Faith and Reason Clash: Evolution and the Bible
- A Response To Pope John Paul II's Fides Et Ratio

Ako ste upoznati sa Plantingom, onda će Vam ovaj video bit smiješan.

Peter Kreeft – kršćanska filozofija

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/peter-kreeft-krscanska-filozofija.html

Peter Kreeft profesor je filozofije na Boston Collegu. Autor je šezdesetak knjiga kršćanske filozofije, teologije i apologetike. Predaje različite kolegije poput onih o Tolkienu, C.S. Lewisu i Augustinovim Ispovijestima. Na pitanje što ga je inspiriralo da napiše toliko knjiga odgovara; *"Inspirira me pohlepa. Primjerice pohlepa za istinom: Želim učiti, a najbolje učim kada podučavam, a pisanje je oblik podučavanja. Također i pohlepa da podjelim sa drugima istine koje smatram radosnim i uzbudljivim. Pohlepa da stvaram.", "Pišem knjige koje želim čitati, ali ne mogu zato jer ih nitko drugi ne piše, moram ih prvo napisati da bi ih mogao čitati. Volim povezati akademsko i popularno, baviti se filozofijom i teologijom na način koji je svima shvatljiv."*

Onima koji se smatraju katolicima, ali tvrde kako imaju problema sa pomirivanjem Crkvenog učenja sa vlastitim "osobnim uvjerenjima" poručuje: *"Mnoga od Crkvenih učenja ne zahtijevaju vjeru, samo razum i poštenje. Primjerice, vrijednost samog razuma i poštenja. Prvo bih se pozvao na to. Koristite svoj razum. Mislite. Budite fanatično iskreni prema sebi. Nemojte igrati igrice. Laganje drugima je dovoljno loše, a laganje samome sebi je kao da si sami vadite oči. Dakle ako su vaša 'osobna uvjerenja' samo osjećaji, upitajte se zašto Hitler nije dobar poput tebe, on je isto živio prema vlastitim 'osobnim uvjerenjima' i osjećajima. "*

Kreeft tvrdi kako ne možete izbjeći obrazloženja, možete samo izbjeći da budete dobri u tome. Razum je nepogrešiv, *de jure*, ali oni koji obrazlažu nisu, *de facto*. U svojoj knjizi Summa Philosophica, Kreeft hvali dva stila argumentacije i traži njihovo oživljavanje: Sokratov dijalog i Tomin disputatio – radi se o dva *"načina razmišljanja koja jasno i pošteno iznose problem te obje strane izlože na racionalan način. Izgubila su se jer je filozofija degenerirala u ideologiju. Sama objektivna istina se često vidi kao desničarska kršćanska zavjera kojoj je cilj preuzeti vlast (iako je retorika nešto pametnija, na to se sve svodi)."*

Dostupno je niz Kreeftovih predavanja;
Drugim riječima, postoji puno Kreeftovih predavanja o različitim temama, par kraćih snimki;

- God or Atheism -- Which Is More Rational?
- If Good and Evil Exist, God Exists
- Peter Kreeft intervju 1
- Peter Kreeft intervju 2

- With Peter Kreeft - Desire

Više na službenim stranicama (npr. featured writing), ili veći broj članaka na CathEd, ili postovi na payingattentiontothesky, ili ...

***

David Bentley Hart pravoslavni je teolog i filozof. Objavljuje u First Things, na blogu The David B. Hart Appreciation ima desetak članaka, google...

Par predavanja i intervjua;

Roger Scruton – najbitniji živući filozof konzervatizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/roger-scruton-najbitniji-zivuci-filozof.html

Roger Scruton je bez ikakve sumnje najveći živući filozof konzervatizma. Osim o političkoj filozofiji i aktualnim događanjima, autor je važnih radova o etici, kulturi, religiji, povijesti filozofije, i najvažnije od svega, estetici. Također je napisao nekoliko novela i opera. Za vrijeme komunizma u Čehoslovačkoj organizirao je "podzemno sveučilište".

Da je suvremena akademska moralna i politička filozofija išta više od društva za ljude sa lijevo-liberalnim pretpostavkama i senzibilitetom, Scrutona bi čitali u istoj mjeri kao što se čita Rawls, Nozick, Thomson i ostali. Scruton je autor velikog broja knjiga, a za pregled njegove filozofije je pretpostavljam najbolje pročitati antalogiju *Philosopher on Dover Beach*. (Kao i *An Intelligent Person's Guide to Philosophy*.) Impresivna lista knjiga i radova bavi se arhitekturom, vinom, duhanom, glazbom, ekologijom, lovom, životom na selu, pravima životinja, politikom, opasnostima optimizma, religijom, konzervatizmom, seksom, poezijom...

S obzirom na opseg Scrutonova rada trebalo bi puno prostora da opišem sve što predstavlja i kako se obračunava sa revolucionarnim duhom koji *"pretražuje svijet da bi pronašao stvari koje može mrziti"*.

***

Za početak bi preporučio sjajan dokumentarac Why Beauty Matters o estetici (i suvremenoj umjetnosti). Dokumentarac / intervju Beauty & Consolation donosi Scrutonova razmišljanja o nizu tema, izbor lokacije je već dovoljna poruka za sebe.

Nekoliko predavanja / intervjua:

Objavio sam nekoliko postova sa Scrutonovim tekstovima:

- Oikofobija

- Nacionalne države ili transnacionalne tvorevine
- Humana ekonomija ili humano društvo?
- Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks
- Vratite stigmu
- Ne dajte svoju bocu
- Država Dadilja – što je prihvatljivi rizik?
- Kako odgojiti djecu i spasiti ih od Države
- Brak – zavjet ili ugovor?
- Tko je Noam Chomsky?
- Poroci i vrline, progresivci i konzervativci
- Predrasude prema predrasudama (druga polovica posta je dio Scrutonova eseja Why I Became a Conservative)

Više o Scrutonu možete saznati na osobnim stranicama - Roger Scruton. Ili možete pratiti twitter profil Scruton Quotes.

Pisao je kolumne za više publikacija, arhive; The American Spectator, New Statesman, City Journal. Također nekoliko eseja na CathEd i PayingAttentionToTheSky.

***

Nekoliko citata;

Za socijalista, budućnost čovječanstva je jednostavna: srušite postojeći poredak i omogućite budućnosti da se pojavi.

Autor koji tvrdi da ne postoje istine, ili da je svaka istina "tek relativna", izaziva vas da mu ne vjerujete. Ni nemojte.

[Burke] je naglasio da su novi oblici politika, koje se nadaju organizirati društvo oko racionalne potrage za slobodom, jednakošću i bratstvom, ili njihovim modernističkim ekvivalentima, zapravo oblici militantne iracionalnosti.

Svima nama je potreban identitet koji nas ujedinjuje sa našim susjedima, ili zemljacima, onim ljudima koji podliježu istim pravilima i istim zakonima kao i mi, onim ljudima sa

kojima ćemo se jednog dana morati boriti rame uz rame kako bi zaštitili našu baštinu, onim ljudima sa kojima ćemo patiti kada nas napadnu, onim ljudima čija sudbina je na neki način vezana uz našu vlastitu.

Konzervativci vjeruju kako je obitelj temeljna institucija kojom se društvo reproducira i prenosi moralno znanje mladima.

Aktivističke kampanje, koje se provode u ime naroda kao cjeline, niti ne konzultiraju ljude niti pokazuju puno interesa u njima – nešto što je Burke primijetio u vezi Francuskih revolucionara. Takve kampanje su stvar elita koje traže trijumf nad stvarnom i imaginarnim protivnicima, i koje utječu na politiku zato što u svojim srcima dijele stari socijalistički stav kako se stvari moraju promijeniti s vrha prema dnu, i da samim ljudima ne smijemo vjerovati sada, nego tek kasnije, kada revolucionarna avangarda završi svoj zadatak.

U svom trosveščanom djelu *History of Sexuality, Foucault* ide dalje od toga. Prema njemu, seksualni užitak nije intrinzično problematičan; ne postoji razlog u prirodi stvari zbog kojeg bi ga kontrolirali ili potisnuli. Ako je seks "problematiziran", kako bi zabranio određene užitke i potaknuo druge, onda se radi o čudnoj socijalnoj činjenici koju se može objasniti, ali nikada opravdati. Opisuje svoje vlastito istraživanje seksa, posuđujući od Nietzschea, kao "genealogiju" morala – objašnjenje vjerovanja koje, s obzirom da nema intrinzičnu valjanost ili istinitost, mora biti objašnjeno u terminima socijalnog konteksta, što znači i odbačeno.

Ako proučavate mišljenja koja prevladavaju na modernim sveučilištima, otkrit ćete da postoje dvije vrste: ona koja nastaju kao rezultata stalnog preispitivanja tradicionalnih vrijednosti, i ona koja nastaju iz pokušaja da se spriječi preispitivanje liberalnih alternativa. Slijedeća uvjerenja su efektivno zabranjena na uobičajenom američkom kampusu: (1) Uvjerenja u superiornost Zapadne kulture; (2) uvjerenje da može postojati moralno relevantna razlika između kultura i religija; (3) vjera u dobar ukus, bilo u književnosti, glazbi, umjetnosti, prijateljstvu, ili ponašanju; i (4) Uvjerenje u tradicionalne seksualne običaje. Možete razmišljati o takvim uvjerenjima, ali opasno ih je ispovjediti, a još opasnije braniti, odmah vas mogu okriviti za "govor mržnje". Ipak, neprijateljstvo prema ovim uvjerenjima nije utemeljeno na razumu i nikada nije podvrgnuto racionalnom opravdanju. Postmoderno sveučilište nije pobijedilo razum, nego ga je zamijenilo novom vrstom vjere – vjere bez autoriteta i transcendencije, vjera koja je ustrajnije jer se ne prepoznaje kao takva.

Do vremena kada sam dobio poziciju na Cambridgeu, postao sam konzervativac. Koliko sam uspio otkriti, tamo se nalazio još samo jedan konzervativac, bila je to Nunzia – gospođa koja je posluživala hranu i koja je provocirala predavače obljepivši svoj pult sa kičastim fotografijama Pape.

Shvatit ćete da su svi oni koji zastupaju relativističke "metode", koje su Foucault, Derrida, i Rorty uveli u humanističke znanosti žestoke pristaše kodeksa političke korektnosti koja

osuđuje odstupanje. Relativistička teorija postoji kako bi podržala apsolutističke doktrine.

Max Scheler opisao je seksualni stid kao Schutzgefühl — zaštitničku emociju koja vas štiti od zlostavljanja, bilo od strane drugoga ili samoga sebe. Ako izgubimo kapacitet za stid ne postižemo nevinost životinje; postajemo besramni; a to znači da više nismo zaštićeni od seksualnih predatora.

Ovdje u Britaniji, rasprave o istospolnim brakovima se vode kao da se radi o proširivanju prava, a ne fundamentalnom mijenjanju institucije. Teška pitanja, poput uloge spolne razlike u socijalnoj reprodukciji, prirode obitelji, emocionalne potrebe obitelji i značenja obreda prijelaza, se ignorira ili odbacuje.

Glazba postoji kada se namjerno stvara ritmički, melodijski ili harmonijski poredak, i kada je se svjesno sluša; samo samosvjesna bića, koja koriste jezik... su u stanju organizirati zvukove na taj način, bilo da ih stvaraju ili opažaju. Možemo čuti glazbu u pjesmi slavuja, ali to je glazba koji nijedan slavuj nikada nije čuo.

Usporedba sa pjesmom ptica, shvaćenom kao elementom seksualnog iskazivanja, dovela je do prijedloga kako je glazba možda nastala kroz proces seksualne selekcija. Možda pjevanjem i plesanjem čovjek svjedoči o svojoj reproduktivnoj spremnosti, i tako osvaja žensko srce, ili barem ženske gene. Ili možda se kroz glazbu ljudi spontano "kreću s" ostalim članovima plemena, pojačavaju impulse altruističke kooperacije. Ili možda glazba potječe od uspavanki – pjesmi kojima se povezuju majka i dijete, i tako povećavaju mogućnost da dijete preživi. Uzmite bilo koju značajku glazbe, reducirajte je sve dok ne postane jednaka kao značajka životinjske buke, oboje opišite u darwinističkim terminima i imate savršeno oblikovano funkcionalno objašnjenje glazbenog života.

Prepoznajemo ljepotu u konkretnim predmetima i apstraktnim idejama, u djelima prirode i djelima umjetnosti, u stvarima, životinjama i ljudima, u objektima, svojstvima i akcijama. Kako se lista širi da bi obuhvatili gotovo svaku ontološku kategoriju (postoje prekrasne propozicije, baš kao i prekrasni svjetovi, prekrasni dokazi kao i prekrasni puževi, čak i prekrasne bolesti i prekrasne smrti), postoje očito da ne opisujemo svojstvo poput oblika, veličine, ili boje. Kao prvo: kako je moguće da postoji jedno svojstvo koje se iskazuje u toliko različitih vrsti stvari?

Zahvaljujući kulturnom osiromašenju, mladi ljudi više nemaju repetoar skladbi, pjesama ili ideja kojima se mogu zabavljati uz čaše. Piju da popune moralni vakum stvoren njihovom kulturom, i iako smo upoznati sa lošim učincima pijenja na prazan želudac, danas svjedočimo puno gorem učinku pijenja na prazan um.

Za razliku od svakog drugog proizvoda, vino postoji u toliko verzija koliko je ljudi koji ga proizvode. Varijacije u tehnici, klimi, grožđu, tlu i kulturi osiguravaju da je vino, za običnog konzumenta, najnepredvidljivije od pića, a znalcu najsloženije, vino odgovara na svoje podrijetlo kao što partija šaha odgovara na poteze otvaranja.

Dispoziciju da u svakom sukobu stanete uz "njih" protiv "nas, i potrebu da omalovažite običaje, kulturu i institucije koji su prepoznatljivo "naše". Radi se o suprotnosti ksenofobije i takvo stanje nazivam oikofobija, pod time mislim na odbacivanje baštine i doma.

Problem sa klasičnim liberalizmom je što nikada ne zastaje kako bi ispitao što je uključeno u "oštećivanju drugih." Ostavljam li druge neoštećenim kada uništim vlastite kapacitete za osobne veze, kroz konzumiranje droga, promiskuitetnost i ovisnost o pornografiji? Nemam ništa protiv individualizma, sve dok ono priznaje kako su individualci stvoreni od strane zajednice i moralnih ograničenja koja prevladavaju u njoj. Individualac nije temelj društva nego njegov najvažnijih nusproizvod.

Naravno da je dobro biti ponosan na svoju zemlju, kao što se ponosite na svoju obitelj, roditelje, i grad. To ne znači da je ne treba kritizirati. To znači da bi trebali prepoznati kako joj odgovarate i kako ste vezani lojalnošću koju definira. Ova lojalnost je u opasnosti zbog transfera odluka prema internacionalnim organizacijama – ne samo nevladinim organizacijama i EU, nego i UN-u i njegovim institucijama, WTO-u i multinacionalnim kompanijama, i mnogim drugih stvarima koje bi trebala biti sluge nacionalnim državama, ali koje se pokušavaju nametnuti kao gospodari.

Ipak, Mill je patio od istog defekta kao i njegov otac. Nikada nije shvatio kako je mudrost dublja i rjeđa od racionalne misli. Nikada nije shvatio kako se intelekt, koji tako lagano ide prema svojim zaključcima, oslanja na nešto drugo za svoje pretpostavke. Konzervativci koji su podržavali ono što je Mill nazivao "despotizmom običaja" nasuprot "eksperimentima živih" nisu bili glupi jer su prepoznavali ograničenja ljudskog intelekta. Upravo suprotno, bili su svjesni da su sloboda i običaji međusobno ovisni, i da osloboditi se moralnih normi znači predati se državi. Jer samo država može upravljati nastalom katastrofom.

Ovo nije spor oko prava, sloboda, i životnih prilika homoseksualaca. Radi se o sporu o instituciji braka. Može li brak zadržati povlašteno mjesto u našem moralnom razmišljanju kada se tako učinkovito odvoji od procesa socijalne reprodukcije? Sekularizacija braka je već dovela do laganih razvoda, serijske poligamije i sve veće nesigurnosti među djecom. Ali brak je u svojem fundamentalnom značenju oblik cjeloživotnog predanja, u kojem odsutne generacije imaju svoj interes. Ako brak možemo slaviti među istospolnim partnerima, onda će postati tek ugovor o kohabitaciji, a pravne i fiskalne privilegije koje su vezena uz njega će se činiti i neopravdane i opasne, podložne parnicama... brak, kao institucija kroz koju društvo pruža svoju podršku i potporu odgajanju djece, prestat će postojati.

Da, neki oblici konzervatizma su stvar temperamenta. Ali mislim da je puno više istine u tome da je radikalizam stvar temperamenta. Radi se o ljudima koji su zatočeni u stanju adolescentske pobune. Takvi ljudi su najveći radikali, pokušavaju se afirmirati protiv tate, poput Lenjina. Netko je rekao da su svi desničari oko stvari koje poznaju. Čak i kada promatrate ljevičare, ako stvarno znaju nešto o nečemu – ako su stručnjaci za keramiku ili nešto – poštivat će tradiciju, autoritete i postojeći poredak, bit će manje skloni radikalizaciji svega.

Mislim da je to najtragičnija stvar o modernom i postmodernom svijetu – takvo iskorištavanje adolescenta, pretvaranje adolescencije ne samo u nešto normalno nego i nepovredivo.

Smatram da konzervatizam nije fundamentalno povezan sa bogatstvom. Povezan je sa društvenim poretkom. Naravno, ako ste za sile koje stvaraju socijalni poredak, onda ste i za sile koje omogućuju ljudima da postanu bogati. Ali to je nusproizvod.

Besramnost se ohrabruje kroz spolni odgoj u našim školama, pokušava se ukloniti razlika između nas i drugih životinja, i ukloniti svaku naznaka zabranjenog, opasnoga ili svetoga. Stid je, prema literaturi koju sada prihvaća ministarstvo obrazovanja, dugotrajna invalidnost. Seksualna inicijacija znači naučiti prevladati takve "negativne" emocije, zanemariti naša kolebanja, i uživati u "dobrom seksu".

Možete gledati u osobu i vidjeti samo tijelo, a ne *ja* što živi u njemu. Upravo nam naš seksualni interes nudi izbor: hoćemo li promatrati drugog kao subjekt ili objekt. To objašnjava i šarm i opasnosti pornografije, koja predstavlja ljude kao objekte, tijelo postaje izrazito neprozirno, vrata iza kojih ja postoji nevidljivo, nečujno i nepristupačno. Ljudi su odbijeni pornografijom, ali i fascinirani, a sada kada je dostupna svima na internetu, čini se da je svi koriste. Rastuća tolerancija pornografije, koja će se uskoro smatrati industrijom poput bilo koje druge, zaštićena protiv kriticizma istom moralnom inverzijom koja sada štiti homoseksualnost, ubrzano mijenja način na koji se doživljava ljudsko tijelo.

Na puno načina najvažniji moderni mit o seksu nam poručuje da su stavovi poput stida, krivnje i gađenja nezdravi. Ono zbog čega se ljudi osjećaju loše je "osuđujući" stav okolne kulture. Zbog toga je potrebno da se oslobodimo tih ostataka stare i diskreditirane etike "zagađenja i tabua" i da se naučimo upuštati u seksualne aktivnosti potpuno svjesni da u svojoj biti nisu različite od jedenja ili pijenja.

Vidljivo je to u djelima sekularista devetnaestog stoljeća poput Johna Stuarta Milla, Julesa Micheleta ili Henrya Thoreaua. Njihov svijet je obilježen pečatom zajedničke religije; ljudska forma je za njih još uvijek božanska; slobodni individualac još uvijek sjaji u njihovu svijetu sa više od zemaljskim svjetlom, a prikriveni cilj svih njihovih zapisa je oplemeniti ljudsko stanje. Takvi autori nisu doživjeli gubitak vjere kao gubitak, jer u vrlo stvarnom smislu nisu izgubili religiju. Odbacili su različite metafizičke ideje i doktrine, ali su još uvijek živjeli u svijetu koje je oblikovala vjera – svijetu sigurnih obvezivanja, braka, sahrana i krstitki, stvarne prisutnosti u svakodnevnom životu i uzvišene vizije u umjetnosti. Njihov svijet je svijet u kojem je koncept svetog, svetogrdnog i sakramentalnog, prepoznat i društveno podržan.

Burkea od francuskih revolucionara nije razlikovala njegova privrženost prema prošlim stvarima, nego njegova želja da potpuno živi u konkretnoj sadašnjosti, da shvati sadašnjost sa svim svojim nesavršenostima, i da prihvati sadašnjosti kao jedinu stvarnost koja nam je ponuđena. Poput Burkea, Eliot je prepoznao razliku između nostalgije, koja je još jedan

oblik moderne sentimentalnosti, i istinske tradicije, koja nam daje hrabrost i viziju da živimo u suvremenom svijetu.

Ono što se očekuje od studenata velikog broja programa humanističkih i društvenih znanosti je ideološki konformizam, ne kritičko ocjenjivanje, a cenzura je postala prihvaćena kao legitiman dio akademskog načina života.

Brak je nastao oko ideje spolne razlike i svega što ta spolna razlika znači. Pretvoriti tu značajku u akcidentalnu, a ne esencijalnu znači promijeniti brak do neprepoznatljivosti. Homoseksualci žele brak jer žele socijalnu podršku koju označava; ali priznajući istospolne brakove oduzimamo braku njegovo socijalno značenje, kao blagoslov nerođenih živima. Pritisak za istospolne brakove u određenoj mjeri pobija samog sebe, nalikuje pokušajima Henrika koji pokušava dobiti crkveno priznanje svog razvoda tako što se proglasio glavom Crkve. Crkva koja je prihvatila njegov razvod time je prestala biti Crkva čije je priznanje tražio.

Štoviše, Foucauldianci će reći, društvima više nije potreban buržujski brak kako bi generirala djecu i kako bi im ugradila socijalni kapital. Upravo suprotno, buržujski brak smeta novim oblicima socijalne reprodukcije, koji su svi u rukama države. Kroz državne pogodnosti i socijalne inicijative država preuzima ne samo obrazovanje djece, nego i njihovo stvaranje... Spolni odgoj je također ideologija, funkcionalna u odnosu na nove oblike socijalne reprodukcije, u kojem su stranke samohrane majke i država, u kojem isključivo i cjeloživotno predanje ugrožava državnu kontrolu nad reproduktivnim procesom. Desakralizacijom seksualne povezanosti i uklanjajući egzistencijalnu opasnost, nova ideologija otvara put procesu socijalne reprodukcije u kojem seksualna želja i seksualno uzbuđenje ima samo kratkotrajni, i nekonstutivni udio.

Poput drugih "zločina mišljenja", homofobija nema definiciju niti identitet u zakonu; ne znate kako izbjeći taj zločin jer vas svi pravci istraživanja mogu dovesti do toga.

Ako posudite novac, dužni ste ga vratiti. I trebali bi ga vratiti tako što zaradite potrebnu sumu, a ne tako što ćete posuditi još novca, pa još, pa onda još. Iz nekog razloga, kada su u pitanju država i njeni klijenti, te osnovne moralne istine su zaboravljene.

Američki Ustav određuje naša prava, ali ne govori o našim obvezama. Osnivači su uzeli zdravo za gotovo da ljudi znaju koje su naše obaveze. Bili su odgojeni uz Bibliju i Deset Zapovijedi, i nije bio posao države da ih podsjeća da bi trebali živjeti pobožne, trevezne i pravedne živote. Uloga države je bila da posreduje u nesuglasicama, da otvara prostor socijalnom miru, da osigura kako centralna moć ne bi ugnjetavala pojedinog građanina, i da sprečava bilo koji dio građana da se uroti protiv drugih. Koliko god da je takvo poimanje plemenito, ono pretpostavlja društvo kakvo više ne postoji.

Od tada, shvaćao sam konzervatizam ne kao politički kredo nego kao trajnu viziju ljudskog društva, čiju istinu će uvijek biti teško uočiti, još teže iskomunicirati, a najteže djelovati po njoj. Posebno je to teško danas, kada religiozni sentimenti prate hirove mode, kada

globalna ekonomija rasipa naše lojalnosti, i kada materijalizam i luksuz skreću duh s ispravnog življenja. Ali ne očajavam, jer iskustvo me naučilo da muškarci i žene mogu bježati od istine samo neko vrijeme, da će se uvijek, na kraju, podsjetiti na trajne vrijednosti, a da će ih snovi o slobodi, jednakosti i bratstvu samo kratkoročno oduševljavati.

O gubitku vjere

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/o-gubitku-vjere.html

... To ne znači da kod religije nema ništa više od povezanosti članstvom. Također postoji i doktrina, ritual, bogoslužje i molitva. Postoji vizija Boga stvoritelja, potraga za znakovima i objavom transcedentalnog. Postoji osjećaj svetoga, neprikosnovenog, sakramentalnog i svetogrdnog. Sve navedeno nastaje iz iskustva socijalnog članstva, nadopunjuje ga, tako da religiozna zajednica snabdjeva sama sebe sveobuhvatnim *Weltanschauungom*, zajedno sa ritualima i ceremonijama koje potvrđuju njeno postojanje kao socijalnog organizma, polaže pravo na svoje mjesto u svijetu...
Njihov [poznatih viktorijanskih sumnjičavca] gubitak vjere dogodio se u okolini još uvijek religiozne zajednice, čije običaje nisu poremetili. Nastanjivali su isti *Lebenswelt* kao i vjernik, promatrali su svijet označen institucijama i očekivanjima koja su nasljeđe religije. **Vidljivo je to u djelima sekularista devetnaestog stoljeća poput Johna Stuarta Milla, Julesa Micheleta ili Henrya Thoreaua. Njihov svijet je obilježen pečatom zajedničke religije; ljudska forma je za njih još uvijek božanska; slobodni pojedinac još uvijek sjaji u njihovu svijetu više od zemaljskim svjetlom, a prikriveni cilj svih njihovih pisanja je oplemeniti ljudsko stanje. Takvi autori nisu doživjeli gubitak vjere kao gubitak, jer u vrlo stvarnom smislu nisu izgubili religiju. Odbacili su različite metafizičke ideje i doktrine, ali su još uvijek živjeli u svijetu kojeg je oblikovala vjera – svijetu sigurnih obvezivanja, braka, sahrana i krstitki, stvarne prisutnosti u svakodnevnom životu i uzvišene vizije u umjetnosti. Njihov svijet je svijet u kojem je koncept svetog, svetogrdnog i sakramentalnog, prepoznat i društveno podržan.**

... Gubitak vjere uključuje radikalnu promjenu *Lebenswelta*, kako je to Husserl nazvao. Najobičnije stvari dobiju novi aspekt, a koncepti koji nastanjuju dušu vjernika i oblikuju njihova najintimnija iskustva – *koncepti poput svetog i profanog, zabranjenog i sakramentalnog* – nemaju nikakve veze sa svijetom kakav se javlja osobi koja je izgubila uporište u trascendentnom.

Kao odgovor možemo težiti, kao što su težili ljudi viktorijanskog doba, održavanju i obnavljanju religiozne zajednice, nadati se da će se proces ponovnog posvećivanja nastaviti, renovirati sliku čovječanstva kao otkupljenog. Odnosno ukratko, mogli bi krasti od crkvi. Ali to ne funkcionira – ne danas. Prikladnije našem vremenu je odgovor Rilkea i Eliota. ...

Elitovo otkupljenje kod *Little Giddinga* podrazumijeva zamišljeni oporavak stare kršćanske zajednice. Rilkeovo samo-stvoreno otkupljenje kroz društvo Anđela podrazumijeva pronalazak zajednice koja nije od ovoga svijeta. Oboje su tipični moderni odgovori na gubitak religije – pokušaji da se oporavi transcendentalno i sveto iz sirova iskustva samotnog sebe. Ali ne možete kompenzirati onaj drugi i veći gubitak, odnosno gubitak same religiozne zajednice. Ta zajednica je pohranjivala vitalno moralno znanje – znanje koje se kolektivno generiralo i kolektivno raspoređivalo.

Moralna spoznaja na koju mislim manifestira se u našim odgovorima na druge ljude, u našim društvenim projektima i u našem shvaćanju nas samih. Također se manifestira u našoj mogućnosti da spontano shvaćamo i djelujemo prema ljudskoj stvarnosti. Moralno znanje je praktična, a ne teorijska akvizicija. Ne sastoji se od spoznaje istina. Ali unatoč tome može otvoriti puteve prema takvoj spoznaji jer postoje određene istine o ljudskom stanju koje je teško formulirati i prema kojima je teško živjeti, i koje zbog toga imamo motiva negirati. Moralna disciplina je možda potrebna kako bi prihvatili te istine i kako bi živjeli prema njima.

Primjerice, postoji istina da smo samosvjesna bića, i da nas to razlikuje od ostatka životinjskog carstva. Postoji istina da smo slobodni, odgovorni i predmet prosuđivanja u svojim vlastitim očima i u očima drugih. Postoji istina da smo motivirani ne samo željom i apetitom nego i poimanjem dobra. Postoji istina da nismo samo objekti u svijetu objekata, nego i subjekti, koji su međusobno povezani. Postoje sve ostale vitalne istine...

... strah od hereze počinje zahvaćati države Europe – ne hereza kako ju definiraju Kršćanske crkve, nego hereza koju definira post-kršćanska politička korektnost. Izvanredan sustav polu-službenih oznaka nastao je kako bi spriječio izražavanje opasnih stavova; a neki stav se smatra opasnim ako pripada staroj judeo-kršćanskoj kulturi. ...

Rasprave o istraživanju embrija, kloniranju, pobačaju i eutanaziji – *temama koje su u srcu religioznog poimanja naše sudbine* – vode se u nekoć katoličkoj Europi kao da pričamo samo o proširivanju nečijeg izbora. Malo je toga preostalo od stare kršćanske ideje kako su život, njegov postanak i njegov kraj, svete stvari, u koje se možemo petljati uz veliki rizik po nas. Pobožnost i poniznost koje su nekoć bile prirodni osjećaj pred činjenicom stvaranja ustupile su svoje mjesto potrazi za užitkom koji zanemaruje odsutne generacije. ...

Izvorni tekst Regaining my Religion. Autor je filozof Roger Scruton. Izostavio sam značajne dijelove eseja (označeno sa "...") tako da možda nije potpuno razumljivo na što se referencira u svakom trenutku, ali unatoč tome mislim da su jasne neke ideje o kojima piše.

O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo – Burke

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/o-tradiciji-i-mijesanju-u-ono-sto-ne.html

Ono što se govorilo za Rimsko carstvo, vrijedi barem podjednako i za Britaniju:

> "Octingentorum annorum fortuna, disciplinaque, compages haec coaluit; quae convelli sine convellentium exitio non potest."

> [Ova moćna struktura nastala je zahvaljujući osamsto godina sreće i discipline, ne može je se iskorijeniti bez da se uništi i onaj tko iskorjenjuje."]

Tacitus, Histories 4.74

Britanski sustav nije se našao pod udarom drskih ljudi poput skupa smutljivaca koji divljaju po Parizu. [...]

Radi se o rezultatu razmišljanja mnogih umova, kroz mnoga doba. Ne radi se o jednostavnoj, površnoj stvari, koju bi trebali procjenjivati površnim shvaćanjem. Neuki čovjek, koji nije dovoljno budalast da se petlja u funkcioniranje svog sata, ipak je dovoljno samopouzdan u svom razmišljanju da može bez opasnosti rastaviti, i sastaviti kada god to poželi, moralni stroj druge vrste, važnosti i složenosti, stroj koji se sastoji od daleko različitijih zupčanika, opruga i poluga; drugačijih odbojnih i privlačnih sila.

Ljudi ne razmišljaju kako se nemoralno ponašaju kada se nepromišljeno miješaju u stvari koje ne razumiju. Njihove varljive dobro namjere nisu nikakva isprika za uobraženost. Onaj tko stvarno želi dobro mora biti u strahu od loših posljedica. Britanski sustav može istaknuti svoje prednosti mudrim umovima koji razmatraju stvari, ali je previsokog stupnja izvrsnosti da bi ga prilagođavali onima koji [...] Uključuje previše razmišljanja, čini previše kombinacija, da bi ga razumjeli plitkim i površnim shvaćanjem. Duboki mislioci će prepoznati u njemu svoj razum i duh. Oni koji manje ispituju će prepoznati u njemu svoje osjećaje i svoja iskustva. Zahvaljivat će Bogu što imaju standard koji će ih, u najbitnijim točkama ovog važnog interesa, postaviti u isti rang sa najmudrijima i onima koji najviše znaju.

Uz male izmjene, preuzeto iz An Appeal from the New to the Old Whigs August 1791 – Edmund Burke, Further Reflections on the French Revolution [1790].

***

Burke ovdje govori od Britanskom ustavu (sustavu), ali mislim da je prikladnije shvatiti taj pojam šire – odnosno kao tradiciju. Burke je utemeljitelj suvremenog konzervatizma, spominjao sam ga kroz nekoliko postova vezanih uz konzervatizam; Konzervativci i tradicija, Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke, Deset konzervativnih načela!, Predrasude prema predrasudama *(druga polovica spominje Burkeovu obranu tradicije.)*

Naravno, konzervativni argumenti iz tradicije su kod velikog broja konzervativaca pojačani drugim argumentima, primjerice teorijom prirodnog prava...

Kojeg je spola Bog?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/05/kojeg-je-spola-bog.html

Često je pitanja možemo li Boga legitimno opisati, kao što je to tradicionalno, u muškim terminima. Ipak je spol – *bilo muški bilo ženski* – dio naše tjelesne prirode, a Bog je bestjelesan i time doslovno nije ni muško ni žensko. Dio odgovora ima veze sa prirodnom teologijom – odnosno, onime što možemo znati o Bogu kroz filozofske argumente – a dio sa onime što znamo iz božanske objave.

O Bogu znamo kroz prirodnu teologiju, barem prema Aristotelijansko-tomističkoj perspektivi, da su među njegovim atributima uključeni i intelekt i volja; a kako je posjedovanje intelekta i volje karakteristika osobe, iz toga slijedi da se ne možemo ispravno referencirati na Boga kroz neki neosobni pojam. (Istina, prema A-T, pojmovi poput "intelekt" i "volja"se primjenjuju na Boga u analognom, ne univokalnom smislu ali to nije bitno jer reći da kod Boga postoji nešto analogno volji i intelektu kod nas, ne znači da je Bog nešto manje osoban; sasvim suprotno.)

Znači, potrebno je koristiti osobne pojmove. Ali zašto "On", a ne "Ona"? Pa, iz perspektive klasične teorije prirodnog prava, fundamentalna prirodna društvena institucija – *obitelj* - ima oca na čelu. Očito se radi o široj i kontroverznoj temi, i nemam namjere sada ulaziti u detalje. Dovoljno je reći da to ne znači da su muškarci moralno superiorniji ženi, ili da imaju diktatorska prava nad ženom ili djecom, ili da su svi muškarci rođeni vođe, a sve žene vođeni sljedbenici. Uobičajeno društveno uređenje znači da mora postojati nadležnost, priroda je uredila da ta nadležnost, barem u normalnim slučajevima, bude otac jer kada ljudska bića žive u skladu sa prirodnim pravom obitelji su veće. Očito, to stavlja veliki teret na majke ukoliko ne postoji netko tko štiti i skrbi za njih i njihovu djecu, a upravo bi očevi trebali imati tu ulogu. Zbog toga su muškarci nametljiviji i orijentiraniji prema javnom nego domaćem, a time i orijentiraniji prema vodstvu. Očito postoje iznimke, ali teorija prirodnog prava je normalni slučaj koji određuje sadržaj moralnosti.

Još jednom, to je šira tema, a s obzirom da je ovaj post o teologiji, a ne etici ili feminizmu, neću u to ulaziti. Poanta je da će iz perspektive moralne teorije povezane sa A-T, očinska i muževna slika biti smatrana prikladna prilikom opisivanja Božjeg odnosa prema Njegovim stvorenjima jer su ovisni o Njemu na način usporediv sa obiteljskom ovisnošću o ocu; On ima nadležnost nad njima usporedivu sa nadležnošću oca nad obitelji.

To je jedno razmišljanje, drugo ima veze sa načinom na koji Bog stvara. Iz perspektive klasičnog teizma, Bog stvara svijet *ex nihilo*, a ne iz svoj supstance. Stoga stvaranje ne

možemo usporediti sa slikom trudnoće i rađanja, slikom koja, kada je primijenimo na teologiju sugerira ili panteizam ili pogansku kozmogoniju. Božanski kreativni čin je sličniji relativno "udaljenoj" ulozi koju otac ima u prokreaciji. Prema tome, očinska, a time i muška slika bolje prenosi Božju transcendenciju.

Još jednom, ovi razlozi proizlaze potpuno iz onoga što možemo znati o Bogu kroz čisto filozofske argumente; ali također postoje i razlozi koji proizlaze iz božanske objave. Kada je Bog preuzeo ljudsko tijelo, On je to učinio kao muškarac, a ne žena – upravo ono što bi očekivali s obzirom na ono što znamo iz prirodne teologije. Osim toga, Utjelovljenje je podrazumijevalo Božje čudesno uzrokovanje da žena postane trudna, a to je po svojoj prirodi muški čin. Sveto Trojstvo, od kojeg je Krist druga Osoba, je Trojstvo Oca, Sina i Duha Svetog – muški opisi, upravo ono što bi očekivali s obzirom na ono što znamo o Bogu na temelju čisto filozofskih argumenata.

Također, čitavo kršćansko shvaćanje spasenje pretpostavlja muški koncept Boga. Pojedine ljudske duše (bilo muškaraca ili žena) su, s obzirom na njihovu ovisnost o Bogu, uvijek bile koncipirane u kršćanskoj tradiciji u ženskim pojmovima, npr. kao djevice koje čekaju svog Zaručnika. Vjernici su također karakterizirani kao djeca Svete Majke Crkve, koja je Kristova Zaručnica. Poanta ovakvih slika je prikazati da je uloga Crkve prema vjernicima usporediva sa ulogom majke koja njeguje svoju djecu u utrobi kao pripremu za rođenje – "rođenje" u ovom slučaju je ulazak vjernika u vječni život; a Bog štiti i skrbi za Crkvu i vjernike kao što to muž i otac radi za svoju ženu i djecu.

Reći da Boga možemo opisati kao majku ili ženu, značilo bi da ništa od navedenoga ne vrijedi, a (s obzirom na pretjeranu seksualnu sliku koju bi to sugeriralo) dodalo bi i blasfemiju. Takvo što nema nikakvog opravdanja niti u objavi niti u razumu. Feministice koje tvrde drugačije štuju boga svog vlastitog izuma. Postoji i naziv za to.

(Inače, svi ovi razlozi imaju veze sa pitanjem zašto, prema katolicima, žene ne mogu biti zarađene za svećenika. Svećenik je *alter Christus*, "drugi Krist", koji nas odriješuje grijeha, transformira kruh i vino u božansko tijelo i krv. On je otac svog stada. Njegova uloga je nalik Bogu, a s obzirom na sve što smo rekli, to znači i u suštini muška. Čak i najveće ljudsko biće koje je ikad živjelo osim samog Krista – *Njegova Blažena Majka* – nije zaređena od njega kao "svećenica". Ipak, čast koju joj Crkva i vjernici odaju – *čast koju neprijatelji Crkve obično smatraju prekomjernom* – znači da optužba kako Crkva mrzi žene nije točna. Ali to je već druga tema.)

Napisano prema God, man, and masculinity, autor je filozof Feser. (Postoji i video gdje Feser nakon predavanja odgovara na slično pitanje, Faith and Reason -1h 5min).

Jesu li sve religije iste?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/jesu-li-sve-religije-iste.html

> Postoji izjava koju neprestano čujemo: *"sve religije se razlikuju u obredima i obrascima, ali su iste u onome što uče."* Izjava je pogrešna, upravo je suprotno točno. Sve religije se ne razlikuju uvelike u obredima i obrascima; razlikuju se značajno u onome što naučavaju. To je kao da kažete "Nemojte se zavarati činjenicom da ljevičarske i desničarske novine izgledaju drugačije, pročitajte ih pa ćete shvatiti da govore istu stvar." Naravno, činjenica je sa da su slične u svemu osim u činjenici da ne poručuju istu stvar. [...]

> Dakle ne vrijedi jeftina maksima: da se vjerovanja slažu u značenju, ali razlikuju u obredima. Upravo je suprotno. Slažu se u mehanizmima; gotovo svaka velika religija ima iste vanjske metode, svećenike, pisma, oltare, bratstva, posebne blagdane. Slažu se u načinima poučavanje, ali se razlikuju u onome što treba podučavati. I Poganski optimisti i Istočnjački pesimisti će imati hramove, baš kao što će i ljevičari i desničari imati novine.

G.K. Chesterton

"Studij komparativnih religija najbolji je način da postanete komparativno religiozni", izjavio je to Ronald Knox. Razlog leži u tome što, kao što je Chesterton istaknuo, prema većini "istraživača" komparativne religije, "Kršćanstvo i Budizam su vrlo slični, posebno Budizam."

Najpopularniji prigovor Kršćanstvu danas dolazi iz tog područja, prigovor nije da kršćanstvo nije istinito nego da nije istina; ne da se radi o lažnoj religiji nego da se radi o samo jednoj religiji. Prema prigovaraču, svijet je veliko mjesto, svatko ima svoj izbor. Nepodnošljivo je uskogrudno tvrditi da je Kršćanstvo jedina prava religija! Bog jednostavno mora biti otvorenija uma od toga.

Radi se o najčešćem prigovoru Vjeri kojeg danas možemo čuti jer "danas" ne štuje Boga nego štuje jednakost. Boji se da će biti u pravu dok su ostali u krivu više nego što se boji da će biti u krivu. Štuje demokraciju i zamjera činjenici da je Bog apsolutni monarh. Promijenilo je značenje riječi poštovanje iz toga da vas poštuju jer ste superiorni na neki način u to da vas prihvaćaju zato što niste superiorni na bilo koji način nego ste baš poput nas. Neodgovorljiva uvreda, apsolutno najgore ima kojim možete prozvati osobu u današnjem društvo je "fanatik"; posebno "religiozni fanatik". Ako na nekoj zabavi priznate da planirate svrgnuti vladu, ili da ste terorist ili špijun, ili da odgrizate šišmišima glavu, ubrzo ćete oko sebe okupiti krug slušatelja. Ali ako priznate da vjerujete u Isusa Krista, Sina Boga živoga, ubrzo ćete ostati sami, okruženi hladnom atmosferom.

U nastavku nekoliko najčešćih oblika tog prigovora;

1. "Sve religije su u svojoj srži iste."

To je jednostavno činjenično netočno. Nitko ne izjavljuje takvo što osim ako je (1) beskrajno neupućen u to što različite religije svijeta stvarno podučavaju ili je (2) intelektualno neodgovoran u razumijevanju tih učenja ili je (3) moralno neodgovoran ravnodušnošću prema njima. Prigovarač implicitno pretpostavlja da su različita učenja svjetskih religija nevažna, da suština religija nije istina nego nešto drugo: transformacija svijesti ili dijeljenje i briga ili kultura i ugoda ili nešto te vrste - ne konverzija nego konverzacija. Kršćanstvo uči mnoge stvari koje druge religije ne uče, a neke od njih izravno proturječe tim religijama. Ako kršćanstvo nije istinito, zašto biti kršćaninom?

Prema katoličkim standardima, religije svijeta možemo poredati prema tome koliko istine podučavaju;

> *Katoličanstvo je prvo, a Pravoslavlje podjednako s iznimkom pitanja papinskog autoriteta.*

> *Zatim slijedi protestantizam i ostala "odijeljena braća" koja se drže stvari koje pišu u Pismu.*

> *Treće je tradicionalni Judaizam, koji štuje istog Boga, ali ne putem Krista.*

> *Četvrto je Islam, najveća teistička hereza.*

> *Peto, Hinduizam, mistični panteizam;*

> *Šesto, Budizam, panteizam bez teosa;*

> *Sedmo, suvremeni Judaizam, unitarijanizam, konfucijanizam, modernizam, i sekularni humanizam, nijedno od njih nema niti misticizam niti nadnaravnu religiju nego samo etiku;*

> *Osmo, idolopoklonstvo; i*

> *Deveto, Sotonizam.*

Smatrati da je svih tih devet razina ista stvar nema smisla.

2. "Ali suština religije je ista; sve religije se barem slažu da su religiozne."

Što je uopće suština religije? Izazivam bilo koga da je definira dovoljno široko da uključi Konfucijanizam, Budizam i moderni Reformirani Judaizam, ali dovoljno usko da isključi Platonizam, ateistički Marksizam i Nacizam.

Nedokazana i nedokaziva pretpostavka ovog drugog prigovara jest kako je suština religije neka vrsta zajedničkog nazivnika ili zajedničkih faktora. Možda je takav faktor tek slaba, a ne bitna stvar. Možda uopće ne postoji. Nitko ga još nije odredio.

3. "Ali ako usporedite Govor na Gori sa učenjima Bude, Lao Tzua, Konfucija ili Bhagavad Gitom, Mudrim Izrekama, Platonovim Dijalozima, pronaći ćete; stvarno, duboko i snažno slaganje."

Da, ali to je etika, ne religija. Prigovarač pretpostavlja kako je suština religije etika. Ali to nije točno. Svatko ima etiku, svatko nema religiju. Recite ateistu da je etika ista stvar kao religija pa će se uvrijediti.

4. "Kada već spominjemo gore, sjetio sam se svoje najdraže analogije. Mnogi putevi vode kroz jedinu goru religija do Boga na vrhu. Provincijalno je i uskogrudno negirati valjanost puteva koji se razliku od tvoga."

Nedokazana pretpostavka ove česte analogije je da putevi vode gore, a ne dolje; da čovjek stvara puteve, ne Bog; da je religija čovjekova potraga za Bogom, ne Božja potraga za čovjekom. Lewis kaže da to zvuči kao da kažete "mišja potraga za mačkom".

Kršćanstvo nije sustav ljudske potrage za Bogom, nego priča o Božjoj potrazi za čovjekom. Kroz Bibliju, religije koje je čovjek osmislio ne uspijevaju. Nema ljudskog puta do vrha gore, samo božanskog puta dolje. *"Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac - Bog - koji je u krilu Očevu, on ga obznani."*

Ako smo mi ti koji stvaraju puteve, onda bi stvarni bilo arogantno tvrditi da je jedan put jedini valjan, jer svi ljudi su jednaki, barem u tome što su svi ljudi, ograničeni, smjesa dobrog i zla. Ako mi stvaramo puteve, bilo bi glupo apsolutizirati jedan od njih, ali ako Bog stvara puteve, moramo saznati je li stvorio jednog ili više njih. Ako je stvorio samo jedan, onda je skromnost, a ne arogancija, prihvatiti taj put od Boga; a arogancija je, a ne skromnost, inzistirati da su naši putevi dobri kao i onaj Božji put.

Ali koja je pretpostavka točna? Čak i ako je pluralistička točna, nisu sve religije jednake jer je jedna od njih gora i arogantnija od svih ostalih, temelji se na onome tko je proglasio "Ja sam Put i Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni. "

5. "Ipak, inzistirati da je vaš put jedini put znači religiozni imperijalizam."

Ne, mi ne vjerujemo jer je to nešto što želimo, jer smo imperijalisti, ili zato što smo to osmislili, nego zato što je to Krist naučavao. To nije naš put, to je njegov put, to je jedini put. Samo smo vjerni njemu i onome što je rekao. Pretpostavka prigovarača je da od religije možemo učiniti što god želimo.

6. "Ako ta doktrina jednog puta dolazi od Krista, a ne vas, onda je on bio arogantan."

Kakva ironija je misliti da je Krist arogantan. Nijedan čovjek nije pokazivao više milosrđa, krotkosti, ljubavi i suosjećanja.

Prigovarač uvijek pretpostavlja stvar koju treba dokazati: da je Krist samo jedan među mnogim osnivačima religije, ljudski učitelj. Ali on je tvrdio da je Put, Istina, i Život; ako ta tvrdnja nije točna, on nije među mnogim religijskim mudracima nego među mnogim luđacima. Ako je tvrdnja istinita, onda također nije među mnogim religijskim mudracima, nego je Put, Istina, i Život.

7. "Želite oživjeti Inkviziciju? Ne želite li vjersku toleranciju?"

Inkvizicija nije razlikovala herezu od heretika; prigovarač čini istu pogrešku suprotnog smjera: on ne osuđuje nijedno. Naravno, država nije ta koja bi trebala definirati i osuđivati herezu, ali vjernik to mora činiti, ako ne kroz Crkvu, onda samostalno. Vjerovati X ujedno znači osuditi ne-X kao pogrešno. Ukoliko ne vjerujete da je ne-X pogrešno, onda niti ne vjerujete da je X točno.

8. "Iznenađen sam takvom netolerancijom. Mislio sam da je Kršćanstvo religija ljubavi."

Kršćanstvo jest religija ljubavi. Također je i religija istine. Prigovarač razdvaja dva božanska atributa. Mi to ne radimo. Djelujemo po istini u ljubavi ("Istinujući u ljubavi").

9. "Ali sve što Bog očekuje od nas je iskrenost."

Kako ti znaš što Bog očekuje od nas? Jesi li slušao Božju objavu? Nije li opasno pretpostaviti bez ikakvog pitanja ili sumnje da Bog mora učiniti upravo ono što bi ti činio?

Pretpostavimo da iskrenost nije dovoljna; pretpostavimo da je potrebna i istina. Je li to nezamislivo? U svakom drugom području života potrebna nam je istina. Je li iskrenost dovoljna za kirurga? Istraživača? Ne trebaju li nam precizne karte stvarnosti?

Prigovarač implicitno pretpostavlja kako ne postoji objektivna istina u religiji, samo subjektivna iskrenosti, pa je zbog toga nemoguće biti i iskren i u krivu. Prava iskrenost želi znati istinu.

[prigovori 10, 11, 12]

Uz male izmjene preuzeto iz The Uniqueness of Christianity: Twelve Objections Answered, autor je Peter Kreeft.

Jedan stariji post, donekle povezan: Je li religija iracionalna?

Osvrt na ekumenizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/osvrt-na-ekumenizam.html

Vjerujem da je Katolička vjera istinita. Prepostavimo da se želim približiti duhovno ne-katoličkim kršćanima. Što bih trebao učiniti? Pa, vrsta duhovne blizine koju bih trebao tražiti je blizina Kristu. Prema tome, da bih bio bliže ne-katoličkim kršćanima, moram biti bliži Kristu. Ali ako je Katolička vjera istinita, onda sam bliži Kristu tako što sam vjeran Katoličkoj vjeri. Iako kontraintuitivno, teško je to negirati (osim ako negirate istinitost Katoličke vjere). Ukoliko naučimo tu lekciju, onda će se mnoga iskrivljenja ekumenizma izbjeći.

Jedan drugačiji način razmišljanja; Prema Vatikanu II, ne-katolički kršćani imaju nesavršeno zajedništvo sa Katoličkom Crkvom kroz krštenje, i mislim da je vjerojatno teološko čitanje toga da sam ujedinjen na prikladan način sa ne-katoličkim kršćanima upravo kroz njihovo i svoje zajedništvo sa Katoličkom Crkvom. Dakle ako se želim duhovno približiti na prikladan način, moram se držati bliže Katoličkoj Crkvi. Nadalje, ne-katolički kršćani su ujedinjeni duhovno jedni s drugim na prikladan način samo u mjeri u kojoj su ujedinjeni s Kristom. I ujedinjeni su s Kristom u mjeri u kojoj su ujedinjeni s Katoličkom Crkvom, tijelom Kristovim. Prema tome, jedinstvo ne-katoličkih kršćana, ovisi o njihovom jedinstvu s Katoličkom Crkvom.

Autor gornjeg razmišljanje je filozof Alexander Pruss (preuzeto sa njegova bloga tako da se radi samo o usputnom razmišljanju). Učinilo mi se zanimljivim, iako mi ekumenizam nije posebno zanimljiv. (Osim toga, ne vidim sličnost pitanja pravoslavlja - i različitih crkvi po istoku, i pitanja protestanata, ali to je već posebna tema...)

O Trojstvu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/o-trojstvu.html

Mi kršćani štujemo jednog Boga u Trojstvu i Trojstvo u Jedinstvu, ne miješajući Osobe niti dijeljeći supstancu. Ali kako je to moguće? Nije li ova doktrina ili kontradiktorna ili nerazumljiva?

Niti jedno. Uzmimo, prema važnom radu Richarda Cartwrighta "*On the Logical Problem of the Trinity*", sažetak Trojstvenog pravovjerja preko propozicija:

1. Otac je Bog
2. Sin je Bog
3. Duh Sveti je Bog
4. Otac nije Sin.
5. Otac nije Duh Sveti.
6. Sin nije Duh Sveti.
7. Postoji točno jedan Bog.

Nije li ovo nekonzistentan skup? Ne, nije. Ono što moramo znati (među puno drugih stvari) je što predstavlja "je" u svakoj od ovih propozicija. Ako (1) shvatimo kao "Otac=Bog" te u skladu sa time protumačimo (2)-(6), onda naravno da ćemo dobiti nekonzistentan skup. Ali to nije ono što trinitarijanski teolozi misle pod "je" u ovom kontekstu; drugim riječima, ne koriste ovaj izraz onako kako moderni logičari shvaćaju relaciju identiteta. Ako umjesto toga protumačimo (1)-(3) kao "Otac je jedan Bog", "Sin je jedan Bog", itd. te (4)-(6) u svjetlu relacije identiteta – tako da (1)-(6) shvaćamo kao tvrdnju da su Otac, Sin i Duh Sveti različiti članovi klase "Bogova" – onda opet dolazimo do (s obzirom na 7) nekozistentnog skupa. Ali, još jednom, to nije ono što trinitarijanski teolozi misle pod "Otac je Bog" itd.

Jesmo li time iscrpili sve mogućnosti? Nipošto. Kao što Cartwright napominje na kraju svog nedvojbeno skeptičnog eseja, postoji još barem deset drugih mogućih značenja "je" koje treba ispitati prije nego što možete reći da doktrina sadrži implicitne kontradikcije. Ali pretpostavimo da istražimo tih deset, i sve druge koje se mogu javiti, i nijedan od njih nam neda interno konzistentan skup. Bi li to pokazalo da je doktrina kontradiktorna? Ne, zato što može postojati značenje (*construal*) prema kojem su konzistentni, ali još ga nismo pronašli, možda čak i neko značenje koje nikada nećemo niti pronaći.

No znači li to izbjegavanje kontradikcije na štetu razumljivosti (*intelligibility*)? Ovisi o tome na što mislite. Nešto može biti samo po sebi nerazumljivo, ili može biti nerazumljivo

samo za nas. Ono što je nerazumljivo u prvom smislu nema koherentan sadržaj, ono što je nerazumljivo u drugom smislu ima koherentan sadržaj, ali njega, s obzirom na naše kognitivna ograničenja, nismo u stanju shvatiti. Trinitarianizam možete falsificirati jedino ako se pokaže da je nerazumljiv u prvom smislu, ali ne i ako je nerazumljiv u drugom smislu. Upravo da je "nerazumljiv" u drugom smislu je točno ono što trinitarianski teolozi misle kada kažu da je doktrina Trojstva "misterij". Oni pritom NE misle da doktrina sadrži kontradikcije, ili da je sama po sebi nerazumljiva, ili da ne možemo imati ikakvo razumijevanja o njoj. Pritom misle da su ograničenja našeg uma takva da, iako je doktrina savršeno konzistentna i razumljiva po sebi, nismo je u stanju adekvatno shvatiti.

Stoga čak i da pokažete kako nijedno od danih tumačenja (1)-(7) ne daje konzistentan skup rečenica ne bi značilo da doktrina Trojstva sadrži kontradikciju, ili da je nerazumljiva u smislu u kojem skeptici kažu da je.

Možemo li ikada imati racionalni temelj za vjerovanje da je stvarno konzistentna i razumljiva (iako ne možemo vidjeti kako)? Naravno da možemo. Imali bi takve osnove ukoliko bi imali osnove vjerovanja da je doktrina Trojstva točna. Jer ako je točna, onda mora biti logički konzistentna i razumljiva po sebi, iako nije potpuno razumljiva za nas; a naša osnova za vjerovanje da je istinita i (stoga) konzistentna i razumljiva bi bila čak snažnija ukoliko bi imali nezavisni temelj da vjerujemo kako je to upravo vrsta stvari kakva bi bila misteriozna ako bi bila istinita.

Imamo sve te druge osnove jer možemo znati kroz sam razum da Bog postoji, i možemo znati kroz sam razum da Bog ima različite atribute koji mu se tradicionalno pripisuju. Konkretno, znamo da je On *Actus purus*, *Sam Bitak, Vrhovna Inteligencija*, i apsolutno jednostavan. No, s obzirom na način kako ljudski intelekt radi (npr. shvaćanjem stvari u terminima roda i vrsta), i s obzirom da Božje posjedovanje ovih atributa znači i njegovo smještanje van svakog roda (*genus*), također možemo znati je nemoguća za ljudski intelekt da potpuno shvati božansku prirodu. Stoga možemo znati da je doktrina Trojstva upravo ona vrsta stvari za koju bi očekivali da bude misteriozna čak i ako je istinita, zapravo pogotovo ako je istinita.

Ali je li istinita? Pa, uzmite u obzir i činjenicu da su nematerijalnost i besmrtnost duše također spoznatljive kroz sam razum; a egzistencijom Boga i besmrtnosti duše, možete krenuti u obranu Kristova Uskrsnuća kao povijesne činjenice jer iako postoje dokazi za Kristovo Uskrsnuće van tog znanja, u svjetlu toga postaju prevladavajući. Ako već znamo kroz sam razum da postoji Bog koji može podići čovjeka od mrtvih i besmrtna duša čije ponovno utjelovljenje garantira da je uskrsli čovjek isti čovjek kao onaj koji je umro, onda standardni prigovori skeptika prihvaćanju uskrsnuća (npr. Flewov humeanski poziv na *a prirori* nevjerojatnost uskrsnuća) ne vrijede.

Također možemo znati da je Krist tvrdio da je božanski, a pozivao se na Boga i Duha Svetog kao Osobe različite od samog sebe. S obzirom da je On uskrnuo – *nešto što (na temelju ispravne metafizičke analize duše i njenog odnosa sa tijelom) samo Bog može ostvariti* – slijedi da On i Njegov nauk imaju božanski pečat odobrenja. Stoga možemo

zaključiti da ono što je On podučavao – *što uključuje (implicitno) doktrinu Trojstva* – mora biti istinito.

Očito, sve ovo podiže puno bitnih pitanja. Shvaćam to, ali samo dajem sažetak. *(Za neke detalje vidi radove Lanea Craiga i Swinburnea, te nedavni članak Tima i LydieMcGrew o uskrsnuću.)* Pretpostavivši da se sve to može pokazati, kao što ja tvrdim da se može, doktrina Trojstva bi bila racionalno opravdana. Naravno, u to bi bili uvjereni vjerom, ali tu "vjera" znači, ne neutemeljenu "želju za vjerovanjem," nego prihvaćanje učenja autoriteta za kojeg nam je sam razum rekao da je nepogrešiv.

Osim toga, kada kažemo da je Trojstvo misterij to ne znači da razum ne može nimalo napredovati u njegovu shvaćanju. Trinitarijanski teolozi imaju uvide koje mogu podijeliti s nama. *(npr. Vidi 10. poglavlje knjige The Thought of Thomas Aquinas, Briana Daviesa za sažetak trinitarijanske teologije Akvinskoga.)* Tu je također bitno shvatiti da – *kao što je naglasio Gyula Klima u seriji članaka* – radove srednjovjekovnih filozofa ne možemo ispravno shvatiti odvojeno od logičkih i semantičkih doktrina kojima su bili predani, doktrina koje su često različite, ali podjednako rigorozne i obranjive kao logičke i semantičke pretpostavke koje suvremeni filozofi uzimaju zdravo za gotovo. Te doktrine nas moraju voditi kroz razumijevanje njihova rada o Trojstvu, baš kao i kroz njihove radove o čistoj filozofiji.

Trebamo se prisjetiti i kako je nekoliko istaknutih i cijenjenih suvremenih filozofa uma – *primjerice Chomsky, McGinn, i Fodor* – barem provizorno u svoj rad ugradilo vrstu vlastitog "misterijanizma" kao načina objašnjavanja određenog fenomena za kojeg se čini da nema naturalističko objašnjenje. Primjerice, možda naši umovi nisu u stanju shvatiti svijest. Možda postoji ispravno naturalističko objašnjenje, ali ga naši umovi ne mogu shvatiti s obzirom na ograničenja koja je postavila priroda. Trinitarijance često optužuju da pribjegavaju skrivanju iza misterijanizma kao očajnog i nepoštenog načina izbjegavanja falsifikacije njihova vjerovanja. Ali iz nekog razloga ovi naturalistički "novi misterijanci" nikada nisu optuženi (barem ne od stane svojih kolega naturalista) zbog intelektualnog nepoštenja ili očaja. Čudno je to. U svakom slučaju, ako postoji Bog, i s obzirom na ono što bi On trebao biti, manje je vjerojatno, zapravo izrazito manje vjerojatno, da bi ga naši umovi bili u stanju adekvatno shvatiti, nego što bi bili u stanju shvatiti svijest (ili što god drugo). Drugim riječima, ako je pozivanje na "misterijanizam" uvjerljivi način branjenja naturalizma – *ne kažem da je, ali pretpostavimo da je* – onda je još uvjerljivije kao obrana Trinitarianizma.

Ipak, postoji razlika. Naturalizam je demonstrabilno pogrešan (još jednom, vidi The Last Superstition).

U svakom slučaju: tvrdnje skeptika da je doktrina Trojstva racionalno neopravdana – *tvrdnja koje ja je bila ključna komponenta mog ateizma mladosti* – je sama po sebi neutemljena. Bog je stvaran, i On je Otac, Sin i Duh Sveti.
***

> *Gornji tekst napisan je prema postu Trinity Sunday, autor je filozof Feser. Spominje puno stvari za koje je potrebna duža filozofska analiza tako da se, kao i uvijek, referencira na svoje druge radove, većinom knjigu TLS. No, da nastavimo o Trojstvu;*

Kao što sam već napomenuo, kada trinitarijanski teolozi kažu da je doktrina Trojstva "misterij", ne misle da je ona kontradiktorna ili nerazumljiva. Niti ne misle kako ne postoji racionalni temelji za vjerovanje u nju. Misle da je doktrina savršeno konzistentna i razumljiva u sebi, ali naši umovi su ograničeni da je potpuno shvate. Iako zbog toga doktrinu ne možete prepoznati "od nule", samo filozofskim argumentima, racionalno ste opravdani vjerovati u nju na temelju svjedočanstva, viz. Svjedočanstva Isusa Krista, čija je pouzdanost pokazana Njegovim uskrsnućem, a za Njegovo uskrsnuće možemo znati da se dogodilo kroz čisto racionalno argumente. Osim toga, iako ljudski razum ne može potpuno shvatiti Trojstvo čak niti nakon što je obavljeno, može pokazati da nijedan pokušaj dokazivanja kontradiktornosti doktrine nije uspješan; a može postići nesavršeno razumijevanje doktrine putem analogija.

Sažeto, pravovjerna Trinitarijanska teologija tvrdi:

> A. Doktrina Trojstva je koherentna i razumljiva po sebi.

> B. Unatoč tome, ljudski um je preograničen da bi je adekvatno shvatio

> C. U skladu s tim, do doktrine nikada ne bi došli samo čistim filozofskim argumentima.

> D. Ipak, racionalno smo opravdani držati je se na temelju svjedočanstva.

> E. Možemo pokazati da nijedan pokušaj dokazivanja kontradiktornosti doktrine nije uspješan.

> F. Možemo postići ograničeno shvaćanje doktrine putem različitih analogija.

[...] Kada se tvrdnja [misterijanizam] pravilno shvati, jasno je kako skeptik nema temelja da odbaci doktrinu Trojstva zato jer je misterij. Možda je odbija na nekim drugim temeljima, ali nema osnove smatrati da je "misterij" (u specifičnom smislu o kojem govorimo) *per se* protivan razumu.

> *Gornji odlomak teksta preuzet iz Trinity and mystery, također Feser. Nakon određenih prigovora oko misterijanizma, napisao je još Trinity and mystery, Part II odnosno Tuggy contra mysterianism. Vallicella je izdvojio nekoliko članaka Trinitarian Reading Material; kao što je i sam napomenuo, time se samo zagrebe površina, ali dovoljno da se zabavite neko vrijeme. Inače, puno toga je napisano o Trojstvu, čak i ako se ne slažete sa Feserovim pristupom, mislim da donosi koristan pregled.*

Signum Crucis

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/signum-crucis.html

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

Znak križa nije samo čin, nego i izjava vjere. U toj jednostavnoj gesti ne činimo samo znak našeg otkupljenja, nego i izražavamo vjeru u Preveto Trojstvo. S tim jednostavnim činom vjernici rane Crkve utvrđivali su svoju vjeru u teškim vremenima. Tertulijan, zapisujući u trećem stoljeću, spominje kako su kršćani činili Znak Križa nakon što su ustali, dok su se oblačili, nakon što su ušli ili napustili svoje kuće, kada su išli na kupanje, kada su sjeli za stol, kada su palili lampu, zapravo, početkom svakog čina. Sv. Augustin nam kaže da "Znakom Križa Tijelo Gospodinovo se posvećuje, posvećuju se krstionice, svećenici i drugi redovnici Crkve se primaju u svoju službu, sve što se treba učiniti svetim se posvećuje znakom Gospodinova križa, uz zazivanje Kristova imena."

Izvorni Znak Križa je vjerojatno bio "mini-križ" načinjenjen označivanjem križa na čelu, usnama, ili grudima sa palcem, nešto poput današnjeg običaja prije čitanja Evanđelja. Teško je odrediti kada je točno nastao današnji običaj blagoslova velikim križom od čela do grudi, pa od ramena do ramena. Povijesni zapisi o tome su podložni različitim interpretacijama, a Crkveni povjesničari imaju različita razmišljanja. I očekivali bi da će pisani izvori biti nejasni jer bi se takav običaj podučavao prije primjerom nego pisanim instrukcijama. Vjerojatno je da se veliki križ prvo koristio prilikom formalnog blagoslivljanja od strane svećenstva u vrijeme Arijanske kontroverze u četvrtom stoljeću, nakon čega su ga prihvatili i laici. Poznato je da pisane instrukcije za korištenje forme velikog križa za blagoslov postoje u dvanaestom stoljeću, a do tada je i jasno kako se običaj koristio u sličnoj formi već duže vrijeme, vjerojatno od 8. stoljeća.

Kao što su primijetili različiti srednjovjekovni autori, veliki Znak Križa je bogat simbolizmom. Kada je Krist došao otkupiti svijet, On je sišao od Oca, rođen je od Djevice Marije, raspet, umro i pokopan. Zatim je uskrsnuo od mrtvih i uzašao nad nebesa, sjedi o desnu Boga Oca. Dakle kada radimo Znak Križa, koristimo desnu ruku koju simbolizira Krista koji sjedi s desna Ocu. Počinjemo od čela, koje simbolizira Oca, Stvoritelja i izvora svih stvari, zatim se spuštamo na donji dio prsa. To simbolizira Utjelovljenje jer je Krist sišao s nebesa od Oca i postao tijelom u utrobi Djevice Marije kroz snagu Duha Svetoga.

Na Zapadu, nastavljamo od lijevog do desnog ramena kako bi završili Znak Križa. Lijevo je u ovom slučaju obično povezano sa smrću i tamom, a desno simbolizira istinu i svjetlo. Prema tome čin predstavlja prijelaz iz muke u slavu, iz smrti u život, iz pakla u raj. Kao što je Krist prešao iz smrti u život i sjedi s desne Ocu (lijevo prema desnom), tako i mi možemo preći iz smrti u život u Kristu kroz posvećenje Duha Svetoga. U tradiciji Istočnog Kršćanstva, smjer je suprotan tako da je i simbolizam nešto drugačiji.

"Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga" (Mat 28,19)

Izvorni članak Signum Crucis, preuzeto sa Treasury of Latin Prayers - stranice koja nudi slična objašnjenja za različite himne i molitve, zajedno sa lat-eng prijevodima.

Maggie ne skače, rasprava o braku, svijetlo doba

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/maggie-ne-skace-rasprava-o-braku.html

*Tri video preporuk*e;

Za razliku od većine političara koji su spremni na svašta, Maggie ne skače

Margaret Thatcher don't wanna jump

***

Kao što sam spomenuo u više postova, Srednji Vijek bi mogli zvati svijetlim dobom, sjajan video u nastavku ukratko objašnjava zašto. (*Mala greška je što spominje da je Kopernik bio svećenik, ali to nije točno, bio je kanonik.)*

Were the Middle Ages Dark?

***

Ako Vas zanima kako u pravilu izgledaju rasprave o braku, možete pogledati video u nastavku;

Ryan Anderson on Piers Morgan Live
(i 2.dio)

Uključeni su zagovornik "istospolnih brakova", objektivni moderator i netko tko se protivi takvim brakovima. (Točnije, smatra da ne postoji takva stvar, kao što ne postoji niti okrugli kvadrat. Možda bi prikaz bio još točniji da konzervativac nije niti pozvan, zašto bi htjeli nekog takvog za stolom?)

Zagovornica istospolnih brakova sjedi zajedno sa "objektivnim" promatračem (odnosno medijima koji su danas primarni sustav evaluacije vrijednosti). Konzervativni predstavnik nije za istim stolom, udaljen je pet metara od stola za kojim se odlučuje o tom pitanju, postavljen je i na nižu razinu kako bi svima bilo očito gdje je mjesto takvim argumentima, i (sasvim prikladno) sjedi među publikom – narodom. Nakon što konzervativni predstavnik ukratko izloži što je, prema njemu, brak, koja mu je funkcija, i zašto bi se država time bavila, riječ preuzima zagovornica "istospolnih brakova" (medijska ličnost) .

Kreće sa prozivanjem; iako treba priznati da se suzdržala od nekih popularnijih izraza, svog sugovornika odmah proziva neukim, a publika to prati pljeskom. Naravno, to ne misli bezobrazno, ipak ga poslije oslovljava sa dušice (očito misli da je i dalje kod Oprah). Spominje određena javna prava koja traži za sebe i svoju partnericu.

Istovremeno, "objektivni promatrač"/mediji je šokiran konzervativcem. Ne može vjerovati da netko definira brak kao zajednicu muškarca i žene, da smatra kako bi takva zajednica trebala imati posebnu poziciju u društvu. Zatim ga zajedno napadaju jer je mlad, a veliki broj mladih ljudi se ne slaže s njime, iz nekog razloga to pokazuje problem s njegovom pozicijom. Vezano uz javna prava, konzervativac odgovara da je jedan dio problema rezultat pogrešne uloge države u društvu, a druga dio prava se s podjednako opravdanja može tražiti za bilo koji par odraslih osoba, primjerice za dobre prijatelje, ili za dvije sestre.

Za kraj, zagovornica "istospolnih brakova" spominje neku priču koja nema veze sa pitanjem zašto bi se država uplitala u njen odnos, ili zašto bi društvo to trebalo proglasiti brakom, ali priča je emotivna, i kao takva, jača od argumenata.

Vjerojatno bi se moglo još svašta prokomentirati vezano uz sadržaj, ali odlučio sam istaknuti samo par stvari o formi, rasprava puna simbolike. Inače, dobar nastup Andersona, izgledao je malo uzbuđen, pretpostavljam nenavikao na ovakve nastupe, i raspravljanja sa poznatim medijskim ličnostima.

Koliko sam shvatio njegove osnovne ideje u ovom nastupu; (1) bitno je odrediti što je brak i koji interes država ima u očuvanju te institucije; (2) ne postoji dobar razlog zbog kojeg bi dali istospolnim parovima određena "javna prava", a da pritom isključite davanje tih istih prava ljudima koji imaju neromatične vezanosti sa osoba u svom životu; svojom braćom, roditeljima ili bliskim prijateljima. Iz (2) je lagano vidljivo da je problematično redefinirati brak zbog takvih prava.

O braku i djeci – Sidgwick

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/o-braku-i-djeci-sidgwick.html

Osebujni intezitet i delikatnost moralnih sentimenata koji reguliraju odnose između spolova su potpuno opravdani velikom važnošću, za društvo, cilja čije su očito sredstvo – odnosno, održavanje trajnog sjedinjenja koje se smatra nužnim za pravilno odgajanje i osposobljavanje djece. Stoga je prvo i osnovno pravilo u tom području ono koje izravno osigurava bračnu vjernosti: a utilitaristički temelji za zaštitu braka, osuđujući svu vanbračnu aktivnost spolova, su očiti. Ukloniti moralnu osudu koja se oslanja na takvom odnosu bi značilo ozbiljno umanjiti motive za prihvaćanje ograničenja i opterećenja koje brak podrazumijeva; Mladi oba spola bi formirali navike osjećanja i ponašanja zbog kojih bi postali nepodobni za brak; a ukoliko bi takvi odnosi bili plodni, uslijedila bi nepotpuna briga za slijedeću generacija – čini se kako je cilj trajnog sjedinjenja sprečavanje te pojave; a ukoliko bi takvi odnosi bili neplodni, budućnost ljudske vrste bi i dalje, koliko to možemo predvidjeti, bila temeljito ugrožena.

Henry Sidgwick (1838–1900), The Methods of Ethics

PS

Iako utilitarizam ne smatram ispravnim pristupom, ovo je nešto sa čime se slažem.

O istospolnom "braku" – Scruton

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/o-istospolnom-braku-scruton.html

Heteroseksualno zajedništvo je prožeto osjećajem da vam je spolna priroda vašeg partnera nepoznata, područje u koje ulazite bez prethodna znanja, i u kojem je *drugi*, a ne *ja,* jedini pouzdani vodič. To iskustvo ima duboke posljedice za naš osjećaj opasnosti i misterija spolnog sjedinjenja; a posljedice su sigurno dio razloga zašto su ljudi shvatili brak kao sakrament, i svečanost braka kao obred prijelaza iz jednog oblika sigurnosti u drugi. Tradicionalni brak nije bio samo obred prijelaza iz adolescencije u odrasli život; niti je bio samo način odobravanja i garancije podizanja djece; tradicionalni brak je također bio dramatizacija spolne razlike. Brak je držao spolove na takvoj udaljenosti da bi njihovo spajanje postalo egzistencijalni korak, a ne prolazni eksperiment. Intencionalnost želje je bila oblikovana time, a iako je oblikovanje bilo – *na nekoj dubokoj razini* - kulturni, a ne ljudski univerzal, obdarila je želju s intrinzičnom bračnošću, a brak s transformativnim ciljem.

Smatrati istospolni brak samo još jednom opcijom unutar institucije znači ignorirati činjenicu da institucija oblikuje motive zbog kojih joj se pridružujete. Brak je razvijen oko ideje spolne razlike i onoga što ta spolna razlika znači. Pretvoriti tu značajku u akcidentalnu, a ne esencijalnu znači promijeniti brak do neprepoznatljivosti. Homoseksualci žele brak zato što žele društveno odobravanje; ali priznavanjem "istospolnog braka" lišavamo brak njegovog društvenog značenja, kao blagoslova koji nerođeni dodjeljuju živima. Pritisak za "istospolne brakove" je dakle u određenoj mjeri samoporažavajuć. Sličan je pokušaju Henrika VIII. da dobije crkvenu podršku za svoj razvod tako što se proglasio poglavarom Crkve. Crkva koja je prihvatila njegov razvod time je prestala biti Crkva čije je prihvaćanje tražio.

To ne mijenja činjenicu da "istospolni brak" pojačava skrivenu tendenciju postmoderne Države, odnosno preoblikovanje svih obveza kao ugovore među živima. [...]

Oni koji se na slažu s time, i koji žele izreći svoje mišljenje, morat će se boriti protiv moćnih oblika cenzure. Ljude koji imaju različito mišljenje od onoga što brzo postaje pravovjere po pitanju "gay prava" se danas redovno optužuje zbog "homofobije". Diljem Amerike imenovana su povjerenstva kojima je cilj ispitivanje kandidata zbog navodne homofobije te odbacivanje kada ih se optuži: "Ne možete tu ženu postaviti za suca, ona je kršćanski fundamentalist i homofob"; "Ne, nema veze što je on svjetski autoritet za egiptologiju, ne možete mu dati posao nakon onog homofobnog istupa prošlog petka." Ova cenzura će promovirati cilj onih koji su se odlučili "normalizirati" ideju istospolnih zajednica. Neće joj

se moći oduprijeti; Ali možda će biti moguće razgovarati, među punoljetnim osobama koje daju svoj pristanak, o tome kako "istospolni brak" zapravo nije takva stvar (brak).

Roger Scruton, A Political Philosophy

U eseju Sacrilege and Sacrament Scruton također spominje navedene ideje (i nudi širu analizu promjene).
PS

Ne možete vezu istospolnog para nazivati "brakom" bez da pritom ne uništite značenje tog pojma i institucije (a zatim je zamijenite sa nekim ugovorom o kohabitaciji kojeg ćete i dalje zvati "brak"). "Istospolni brak" ne može biti "*matrimonium*" jer nije sjedinjenje "muža" i "žene". Nitko nema pravo iskrivljivati instituciju kako bi zadovoljila njegove želje.

Građanske zajednice – Robert P. George

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/graanske-zajednice-robert-p-george.html

Naposljetku, tu je pitanje građanskih zajednica. Neki političari tvrde da su protiv istospolnog braka, ali se zalažu za pravno prepoznavanje istospolnog partnerstva; zajedno sa svim ili većinom prava i odgovornosti braka, samo što spadaju u drugačiju rubriku. Ako zakon i politika ne želi nikako naštetі braku, važno je da izbjegavaju tretirati nebračno ponašanje i veze kao da su bračne. Postoje jasne moralne granice – *a ne samo sematičke* – između onoga što je bračno i onoga što nije, a zakon bi to trebao poštivati. Ako ih se zamagli ili ukloni, javno shvaćanje značenje braka će se narušiti.

Neke od koristi koje se tradicionalno povezuju sa brakom može se legitimno učiniti dostupnijima kako bi zadovoljili potrebe ljudi koji koji su financijski međuzavisni s osobom ili osobama sa kojima nisu u braku. Privatni ugovori među takvim osobama bi trebali biti dovoljni da se ostvari sve ili većina onoga što smatraju poželjnim.

Međutim, ako zakon odluči stvoriti formalizirani sustav *domaćinskog partnerstva*, moralno je presudno da privilegije, imuniteti te ostali benefiti i odgovornosti sadržani u paketu ponuđenom nevjenčanim partnerima nije utemeljen na postojanju ili pretpostavci spolnog odnosa među njima. Benefite treba omogućiti i, primjerice, djedu i odraslom unuku koji žive zajedno i koji se brinu jedan o drugom. Potrebe koje sustav *domaćinskog partnerstva* nastoji riješiti nema ništa s time dijele li partneri krevet i što rade u njemu. Zakon se jednostavno ne treba baviti spoznajom o pitanju seksualnog odnosa. Odnosno, zakon ne bi trebao tretirati nebračne seksualne odnose kao javno dobro.

Naprednjaci, umjetnost i "licemjerje"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/naprednjaci-umjetnost-i-licemjerje.html

Prva desetljeća televizije su bila relativno zdrava u usporedbi s onime što je uslijedilo. Primjer izvrsne televizije je Twilight Zone (R. Serlinga) koja se prikazivala početkom šezdesetih. Uspoređujući serije poput TZ-a sa smećem poput Obitelji Soprano možete vidjeti razmjere propadanja.

Serling je znao kako zabaviti publiku, istovremeno potičući na razmišljanje i poučavajući moralne lekcije. Naši suvremeni naprednjaci izgleda misle kako je smisao umjetnosti degradirati senzibilnost, omesti kritičko mišljenje, slaviti razne gadove, i nabijati nam na nos sve više seksa i nasilja. Čini se očitim da je liberalna fetišizacija slobode izražavanje bez ograničenja ili osjećaja odgovornosti dio problema. Ali i određena vrsta libertarijanskih ili ekonomskih konzervativaca nosi svoju krivnju. Njihova pohlepa za profitom je također tu uključena.

Što to karakterizira suvremeno medijsko baljezganje? Između ostalog, neprestano predstavljanje nedostatnih ljudskih bića kao da su nešto više od onoga što jesu, kao da ne postoji ništa pogrešno u njihovu načinu života. Devijantno ponašanje se predstavlja kao uobičajeno i prihvatljivo, ako ne i poželjno. Zatim se nude jadna objašnjenja za takvo predstavljanje: *"takav je današnji život; mi jednostavno prikazujemo stvari kakve jesu."* Nikada im ne pada na pamet da umjetnost možda ima oplemenjujuću funkciju.

Liberali i ljevičari misle da je svako predstavljanje vrijednih ciljeva ili stilova života kojima se možemo diviti tek licemjerno propovijedanje; A za liberale i ljevičare, ništa nije gore od licemjerja. Zapravo, dobar indikator pripada li netko toj klasi neizlječivo neprosvjećenih je opsjednutost licemjerjem za kojeg smatra da je najgora stvar na svijetu.

Napisano prema Liberal Dreckmeisters and Their Decadent Drivel, autor je filozof Vallicella.

Jedan stariji post: O Licemjerju

Argumentum ad Consummationem za "istospolne brakove"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/argumentum-ad-consummationem-za.html

Postoji opća forma obrazlaganja koju ću nazvati *argumentum ad consummationem*, izgleda ovako;

> **Gornja premisa: Seksualna privlačnost i ljubav su odrednice ljudske sreće i treba ih konzumirati kada god se iskreno osjete. Donja premisa: Ne možete birati prema kome ćete osjećati seksualnu privlačnost. Zaključak: Neovisno o tome jesu li izabrane, privlačnost i ljubav treba konzumirati kada ih se iskreno osjeti.**

Ovaj jednostavni silogizam (nekritičan u svom korištenju *izbora*, *ljubavi*, *sentimenta*, i *iskrenosti*) pruža racionalnu osnovu za kulturu često neobuzdanih, promiskuitetnih, i nevjernih – *iako ugađajuće sentimentalnih* – sparivanja. Podupire i pritiske za istospolne brakove s obje strane Atlantika.

Dok u SAD-u postoji žestoka politička borba oko definicije braka, u Engleskoj i Škotskoj se glavne političke strane slažu oko poželjnosti uvođenja istospolnog braka. Konzervativna stranka, daleko od toga da pruža otpor, postala je glavni zagovornik. Na stranačkoj konferenciji, premijer Cameron je izjavio kako on *"ne podržava istospolni brak unatoč tome što je Konzervativac. On podržava istospolni brak upravo zato jer je Konzervativac."* Protivljenje istospolnim brakovima se danas obično karakterizira kao "homofobno". Radi se o običnoj lijenosti, i zabludi podrijetla jer se stvar prebacuje sa racionalnih temelja na navodno neracionalne uzroke i motive protivljenja.

No, kritičari homoseksualnih zajednica zanemaruju u kojoj su mjeri naša društva ovisna o seksualizaciji i sentimentalnosti, i u kojoj su ih mjeri spremni previdjeti u slučaju heteroseksualaca. Pozivati homoseksualce, lezbijke, transrodne, hermafrodite i sve ostale na standard čednosti koji je već dugo uglavnom napušten je apsurdno i nepromišljeno.

Oni koji osuđuju homoseksualce zbog seksualne nemoralnosti također često zanemaruju ili opravdavaju heteroseksualni promiskuitet, posebno kada je ovjeren serijskim "brakom" među bogatima i konzervativnima. Sama osnova popularnih seksualnih običaja izaziva proširenje i na homoseksualni slučaj, kao što to ovih dana dovoljno puta čujemo.

Raspravljamo o značenju braka na izrazito moderan način koji se razvio pojavom liberalnog individualizma: odnosno, jezikom jednakosti i prava. Opozicija takvom razmišljanju dolazi od tradicionalnih konzervativaca – *koji favoriziraju društvene dužnosti, a ne društvena potraživanja* – koji

vide vezu između kulture prava i konzumerizma (sa zajedničkim, prodornim inzistiranjem na pravima, prepoznavanju i samoispunjenju.)

Postoji povezani način razmišljanja o društvu, onaj koji je oblikovao kulture Grčke i Rima: odnosno, moralnost i politika općeg dobra *(bonum commune)*. Prema takvoj perspektivi, institucije poput obrazovanja, zakona, i braka se temelje na ljudskoj prirodi i usmjerene su na zajednički život. Ukorijenjene su u onome što spaja ljude u prirodne zajednice, a ne onome što ih dijeli u sekcionalne interesne skupine.

Primjerice temelj obrazovanja, nije da djeca imaju pravo na školovanje; nego da je obrazovanje nužno za društvo i korist koja se dijeli unutar njega. **Slično tome, brak postoji radi stvaranja i održavanja obiteljskog života, korijeni leže u prirodnom nadopunjavanju: muško i žensko vrste se zajedno spaja jedan-na-jedan, s namjerom stvaranja još jednoga.**

Taj novi, rođen fuzijom različitih identiteta svojih roditelja, time proširuje uniju dvoje u zajednicu više njih. Brak prepoznaje, slavi, i štiti ovaj osnovni izvor ljudskog društva. To nije roba koju možete kupiti, ili pravo na koje se možete pozivati; njegovo značenje i njegova vrijednost je bila shvaćena puno prije nego što se pojavila ideja prava, i prije nego što je počelo oštro natjecanje oko njih.

Odvajanje braka od unije jednog muškarca i jedne žene ne ostavlja principijelan razlog ograničavanja braka na parove. Ako istospolni, zašto ne i oni sa više partnera u hetro-, homo-, ili biseksualnoj kombinaciji? I što sa novijim pozivima na brak incestuozne braće i sestara?

Zagovornici istospolnih brakova su skloni tretirati potonje pitanje kao retorički apsurd, ali dokaze za njihovo postavljanje nije teško pronaći – i, nimalo iznenađujuće, slaže se s uzorkom argumenta *ad consummationem*. *Kanadsko Poliamorno Udruženje (cpaa)* tvrdi da *"promovira pravno, društveno, vladino, i institucionalno prihvaćanje i podršku poliamorije; i općenito zagovara interese kanadske poliamorne zajednice, "* dodajući da oni postoje jer imaju *"pravo živjeti sa ljudima koje vole."*

Dolazi i do polaganog zagovaranja braka među braćom i sestrama, posebno u državama sjeverne Europe i Amerike gdje nastaje sve veći interes za takvim raspravama unutar GSA pokreta. *(GSA – genetska seksualna atrakcija.)* Johann Hari, homoseksualac, poznati samo-promovirajući i, po svom priznanju, depresivni kolumnist (za kojeg se poslije pokazalo da je plagijator) je 2002. godine u Guardianu objavio članak pod naslovom "Zabranjena Ljubav" i podnaslovom "Može li seks između bliskih rođaka ikada biti prihvatljiv?"

Harijev odgovor je neodređen, a članak završava s nečime što se čini kao retoričko pitanje:

> "U svakom slučaju, moramo priznati da smo, korištenjem kontracepcije, uspjeli odvojiti seks od reprodukcije. Još jedna sudionica u incestu, predstavivši se kao 'tatina curica', inzistirala je 'Nikada nećemo zatrudnjeti, bilo bi to čudno i pogrešno. Koristim spiralu.' Je li nastao prostor za 'siguran' incest? Ako je, nije li naše gađenje samo ostatak vremena koje nestaje?"

Za sada, samo heteroseksualni, možda je Hari svjestan činjenice da njegovo liberalno čitateljstvo još nije spremno za homoseksualnost plus incest. U istrazi Harijeve novinarske povijesti, otkriveno je njegovo djelovanje na internetu pod pseudonimom David Rose. S tog imena poslana je priča pod naslovom *"How My Little Brother Learned to Be a Whore,"* u kojoj jedan tinejđer sodomizira i podvodi svog mlađeg brata. Hari je morao priznati taj pseudonim, a nije nikada odgovorio na optužbe za autorstvo gay incestuozne porno priče. Sve to u vrijeme kada je pisao pod svojim vlastitim imenom u nacionalnim novinama pozivajući čitatelje da razmisle je li incest moralno prihvatljiv.

Moramo priznati da ako želja i ljubav mogu odvesti muškarca do svog brata, ili ženu do svoje sestre, itd, onda *argumentum ad consummationem* postavlja temelj za incestuozni brak, kao i za poliamorne zajednice – baš kao što je to već učinio za istospolne zajednice. I stvarno, oni koji doprinose poliamornim i GSA forumima često navode gay napredak kao presedan i inspiraciju.

Protiv istospolnog braka najbolji je pozitivni argument: Brak je kulturna formulacija prirodnog sjedinjenja, potrebno ga je zaštiti od narušavanja od strane plitkog sentimentalizma i životinjske požude. To je argument prirodnog zakona, povezan sa bitnim dokumentima Američkog i Škotskog zakona.

Kao što je zapisao Viscount Stair, najveći Škotski pravnik, u Institutions of the Laws of Scotland (1681):

> **"Obveze koje proizlaze iz dobrovoljnog angažiranja imaju svoja pravila i supstancu zbog volje čovjeka i može ih se osmisliti i sastaviti na njegovo zadovoljstvo... ali to ne vrijedi za brak, u njemu stranke nemaju mogućnost, iako bi suglasno pristali promijeniti bilo koju značajku... brak proizlazi iz prirode i dan je kao sam primjer Prirodnog Zakona."**

Međutim, danas svjedočimo kako je na tržištu sentimentalnih i erotskih prava, izbor taj koji vlada, nema poštovanja prema prirodi ili običajima.

Izvorni članak Against Erotic Entitlements, autor je filozof Haldane.

PS

Mislim da *argumentum ad Consummationem* sjajno opisuje temelj modernog seksualnog morala. (Povezani post Kako izgleda suvremena seksualna etika?) Također, vjerujem da je očito da ljudi koji zagovaraju "istospolni brak", ne zagovaraju brak kakav je tradicionalno postojao, nego onako kako ga se danas shvaća, ili barem počinje shvaćati. (O tome sam pisao ovdje - O poimanju braka i ovdje - Par misli o "istospolnim brakovima" i

tradicionalnom moralu). Možete to probati negirati, ali teško ćete me uvjeriti da zagovornici "istospolnog braka" smatraju da je svaki seks van braka nemoralan. *(Naravno, iako se svaki zakon temelji na moralnim pretpostavkama, to ne znači da će sve nemoralno biti nezakonito.)*

Kao što je Haldane spomenuo, danas se pitanje braka predstavlja kao pitanje prava, a ne pitanje toga što brak je i koja mu je funkcija u društvu. Nedavno je Pew Research Center objavio izvještaj (ovdje Heritage komentar): kako je pristranost medija u nedavnim raspravama oko redefinicije braka bila u omjeru 5 prema 1 u korist legalizacije istospolnih brakova; a *"centralni argument ... je bio argument građanskih prava."* Obama je dao isti argument, što je možda inspiriralo našeg predsjednika i sve ostale medijske ličnosti u Hrvatskoj koji izlažu problem na taj način. (Inače, o medijskoj pristranosti sam već pisao Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - druga polovica posta.)

Ali to je pogrešno predstavljanje problema. Svi građani su isti pred zakonom i podjednako su im zaštićena sva prava. Svi imaju ista građanska prava, ali ne postoji pravo da vlada redefinira brak. Ne postoji građansko pravo da vlada natjera sve građane da priznaju odnos između odraslih (po svom izboru) kao brak.

Reakcije na inicijativu "U ime obitelji"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/reakcije-na-inicijativu-u-ime-obitelji.html

Proteklih tjedana različite medijske ličnosti komentirale su građansku inicijativu "u ime obitelji". U svega par rečenica uspjele su ispervertirati niz pojmova poput ljubavi, tolerancije, jednakosti, pravde, diskriminacije itd. U nastavku nekoliko komentara vezano uz takve izjave. *(Inače, već sam pisao o "istospolnim brakovima", i o političkoj korektnosti.)*

***

Oni koji napadaju inicijativu tvrde kako je njen cilj spriječiti ljude istog spola da uđu u brak. Odnosno, još gore, kako je cilj inicijative oduzeti im pravo na brak. Ali takva predstavljanje problema je primjer logičke pogreške poznate kao *petitio principii* – kada pretpostavljate ono što se treba dokazati (odnosno ono o čemu se i raspravlja). Inicijativa se ne bavi "oduzimanjem prava" nego pitanjem što je brak. Razni naprednjaci tvrde kako oni štite njihovo pravo na brak, ali ne možete štititi nešto što ne postoji. Jedna pjevačica je zabrinuta zbog "loših namjera" i korištenja "emocija ljudi". Zar je samo jedna strana emocionalna? Ako pročitate različite izjave i svjedočanstva teško ćete doći do zaključka da je konzervativna strana ta koja je emocionalna. Zar je tako teško vjerovati da potpisnici jednostavno imaju principijelan stav o braku? Da vjeruju kako brak kao institucija služi vezivanju dvoje ljudi različitog spola, sa različitim emocijama i različitim interesima, radi koristi njihovog potomstva. Zar je nemoguće da vjeruju kako instituciju koja predstavlja kamen temeljac Zapadne civilizacije treba očuvati?

Ne postoji ništa "antigay" u zalaganju za tradicionalni brak. Je li anti-djece smatrati da djeca ne smiju glasovati? Je li anti-slijepih smatrati da ne smiju voziti auto? Apsurdno je smatrati da se ljudi zalažu za tradicionalni brak samo zbog svog (navodno iracionalnog) odnosa prema homoseksualcima, postoje dobri moralni i pravni razlozi zašto se ljudi zalažu za "tradicionalni brak".

Svatko u Hrvatskoj ima isto pravo: ući u brak sa osobom suprotnog spola. Nema ništa "nepoštenog" u ograničavanju braka na heteroseksualne parove. Ukoliko naprednjaci žele tvrditi da ne postoji relevantna razlika između heteroseksualnih i homoseksualnih parova onda to moraju pokazati, nije dovoljno koristiti neke političke korektne riječi i tako manipulirati povodljivim građanima. Svi imaju pravo – *isto pravo, jednako pravo* – sudjelovati u instituciji braka. Nitko nema pravo izmijeniti instituciju kako bi ispunila njegove hirove. Nemate pravo sklopiti brak sa dvoje (ili više) ljudi, sa svojom braćom, ili sa djetetom, ili sa psom, ili sa zgradom, ili autom, ili sa samim sobom. Nemate pravo sklopiti

brak sa osobom istog spola. Prava posjeduju pojedinca, a ne parovi ili veće skupine. (Ako su Vam gornji primjeri smiješni onda ste u pravu, ništa od navedenog ne može tvoriti brak, zamislite kako bi bilo smiješno da netko iz takve kombinacije tvrdi da je diskriminiran jer mu ne dopuštamo ulazak u instituciju koja mu nije namjenjena.)

Neki dovode u pitanje i sam naziv "u ime obitelji", koji je prema njima manipulativan. Ne znam zašto je odabran baš taj naziv, ali očito je da ljudi koji su pokrenuli (i podržali) inicijativu smatraju kako brak postoji radi stvaranja i održavanja obiteljskog života. Brak koji se sastoji od muškarca i žene, u pravilu, rezultira djecom što znači da se proširuje takva unija dvoje na zajednicu koja uključuje i djecu. Smatraju da brak mora štiti taj osnovni izvor ljudskog društva. Svaka drugačija definicija bi narušila takvo razumijevanje, nema ništa sporno u nazivu inicijative.

***

Inicijativa se bavi pitanjem što je brak i što zahtijeva pravda po pitanju braka. S obzirom na veliki broj potpisnika (koji sigurno imaju različite pristupe etici) možda nije moguće konkretno sažeti što svi misle o braku, ali očito je da misle kako je brak nešto više od intenzivnog emocionalnog zajedništva. Smatraju da brak ima određenu esencijalnu svrhu. Slažu se s antropološkom istinom da su muškarci i žene različiti i komplementarni, s biološkom činjenicom da reprodukcija ovisi o muškarcu i ženi, te socijalnom stvarnošću da su djeci potrebna i majka i otac. Vjerojatno smatraju da, s obzirom na važnost, postoji obveza pravilnog definiranje te institucije, kako bi u zakon uključili moralno utemeljeno poimanje braka. Žele da se iz zakona može prepoznati priroda i vrijednost braka kako bi utjecali na sposobnost ljudi da žive u istinskim brakovima. Brak je nastao zbog činjenice da spajanjem određenog muškarca i određene žene nastaje novi život, a najstabilnija okolina za odrastanje djeteta je unutar obitelji sa svojim biološkim ocem i biološkom majkom. Brak je prirodno povezan s djecom.

Naravno, mnogi će prigovoriti da postoje brakovi bez djece i da zbog toga nema niti smisla povezivati brak s djecom. O tome sam već pisao, ali da pojasnim. (Inače, nešto slično tvrde i ljudi koji smatraju da je uspješnost nuklearnih obitelji irelevantna jer postoje manjkave tradicionalne obitelji. Prema takvom razmišljanju, to što postoji slučajan nastanak nesavršenosti opravdava naše namjerno stvaranje istih.)

Dakle, prigovor je slijedeći;

> 1a. Da je brak vezan uz djecu, onda ne bi dopustili niti neplodnim niti plodnim-bez-djece heteroseksualnim parovima da sklope brak.
> 2a. Neplodnim i plodnim-bez-djece heteroseksualnim parovima je dopušteno sklapanje braka.
> *Što znači,*
> 3a. Brak nema veze s djecom.

Logika argumenta je valjana, ali prva premisa je pogrešna, što znači da niti argument nije dobar. Usporedite argument koji ima istu formu:

> 1b. Da je pijenje alkohola vezano uz zrelosti, onda nezreli pojedinci koji su iznad zakonske dobi za pijenje ne bi smjeli piti alkohol.
> 2b. Nezreli pojedinci koji su iznad zakonske dobne granice smiju piti alkohol.
> *Što znači,*
> 3b. Pijenje alkohola nema veze sa zrelošću.

Prva pretpostavka drugog argumenta je pogrešna, to će priznati i oni koji žele reviziju "braka". Postoji niz razloga praktične (i moralne) prirode zašto je zakon o konzumiranju alkohola takav kakav je. Dobna granica pijenja omogućuje provedbu koja ne zahtijeva posebne agente koji bi provjeravali zrelost.

Ista stvar vrijedi i za pravilo koje omoguće samo heteroseksualnim parovima da sklapaju brak. Kada bi to pravilo mijenjali onda bi se neki agent države trebao uplitati i raspitivati o djeci (Kako dokazati namjeru para? Koliko godina ih pratiti? Kako kontrolirati njihovo ponašanje?). Čak i kada bi zanemarili praktični problem, takvo uplitanje u život para bi bilo kršenje privatnosti, a to je moralni problem na koji također moramo paziti. (Pretpostavljam da će sada naprednjaci reći da je invazija privatnosti kada službenica pita Vanju i Matiju tko je kojeg spola, ali teško da će to ikoga uvjeriti). Da bi bio praktičan, zakon negdje mora podvući crtu, granica između heteroseksualnog i homoseksualnog para je jasna i utemeljena na stvarnosti jer većina heteroseksualnih brakova stvarno rezultira potomcima. Zakon je posebna institucija sa svojim metodama, ciljevima, vrijednostima i problemima, potrebna je učinkovitost. Zakon se ne bavi pojedincima, nego kategorijama. Homoseksualci se ne mogu razmnožavati, heteroseksualci mogu, to je razlika koja čini razliku.

(Konkretne moralne teorije su određenije prilikom definiranja braka. Ovdje govorimo o zakonu, sve navedeno pišem općenito kao odgovor na prigovor. Naravno da je brak više od životinjskog parenja i brige za potomstvom, postoje ostali socijalni i kulturni dodaci toj prirodnoj podlozi.)

***

Možda ste zapazili da sam spomenuo kako se ova inicijativa bavi pravdom; a ukoliko pratiti medije mogli ste također primijetiti da se stalno spominje kako "pravda" zahtijeva "slobodu za sklapanje braka", "bračnu jednakost" i slično. No, pravo pitanje nije nečija sloboda nego treba li društvo potvrditi takav "brak" (što je zapravo ograničenje slobode), sve ostalo samo zamagljuje problem. Pojam "bračne jednakosti" je manipulativna retorika.

Pravda zahtijeva da se slično tretira slično, a različito različito (s obzirom na stupanj različitosti). Ako se različito tretira kao slično, onda dolazi do nepravde. Pojam "bračne jednakosti" pretpostavlja, bez davanja ikakvog argumenta, da ne postoji relevantna razlika. Pojam je osmišljen kako bi zaobišao, a ne uključio, racionalno razmišljanje. Homoseksualci primjerice inzistiraju da imaju "pravo" sklopiti brak sa osobom istog spola, da to zahtijeva "pravda", da se radi o pitanju "jednakosti". Ali ništa od toga nije točno. Pravda zahtijeva da se slično tretira slično, a različito različito. Ako postoji relevantna

razlika između heteroseksualnih parova i homoseksualnih parova, pravda zahtijeva da ih tretiramo drugačije. Većina ljudi vjeruje upravo to, da postoji takva razlika, odnosno razmnožavanje – a s obzirom da je brak zakonska institucija kojoj je cilj odgoj djece, to je razlika zbog koje postoji razlika.

Priče o diskriminaciji (razlikovanju) su promašene jer institucija braka ne diskriminira (razlikuje) na temelju irelevantne karakteristike (frizure, boje očiju, kože...) nego na temelju relevantne karakteristike koja je nužna da bi brak bio ono što je. Ne samo da takva diskriminacija (razlikovanje) nije nepravedna, nego sama pravda zahtijeva da razlikujemo različito. Ako naprednjaci žele promijeniti definiciju braka onda će se morati potruditi da bi u to uvjerili ostale. Pozivanje na jednakost nije dovoljno jer jednakost zahtijeva da se jednako tretira jednako, a različito različito. Pitanje je dakle jesu li, s obzirom na brak, istospolni i heteroseksualni parovi jednaki. Nisu. Prema tome, bilo bi nepravedno dopustiti istospolnom paru da sklopi "brak". (Inače, takvo razumijevanje "pravde" i "jednakosti" seže sve do Aristotela. Pravda ima svoje značenje, to nije riječ koju možete koristiti u svom naletu političke korektnosti da bi izbjegli cijelo pitanje i zastrašili one koji se ne slažu s Vama. Neće Vam niti pomoći ako sve koji se suprostavljaju Vašoj reviziji nazivati "zatucanim", "mrziteljima" i ostalim standarnim epitetima.)

***

Za popriličan broj ljudi, istospolni "brak" nije nešto što će dovesti do loših posljedica i apsurda nego je samo po sebi apsurdno. Nešto poput kvadratnog kruga; A pitanje treba li homoseksualcima dopustiti da međusobno sklapaju brak je poput pitanja treba li mačkama dopustiti da filozofiraju.

Osim toga, vjerojatno ljudi koji podržava inicijativu smatraju da postoje posljedice redefiniranja braka koje, s obzirom na kompleksnost društva, nije niti moguće sve predvidjeti. Tradicionalno shvaćen, brak je vrsta zajedništva koju samo muškarac i žena mogu formirati, nije tek neka vrsta emocionalnog partnerstva između dvije (ili više) odraslih osoba; a zbog važnosti koju ima za društvo, potrebno je ispravno shvatiti brak i promovirati bračnu kulturu, stabilizirati norme o kojima ovisi socijalni red: norme poput trajnosti, ekskluzivnosti i monogamije. Redefiniranje institucije znači i redefiniranje normi, narušavanje ideje braka. (Zapravo uništavanje institucije braka i uvođenje nove institucije koju nazivamo brak* - koja zapravo predstavlja ugovor o kohabitaciji.) Brak* postaje nešto što je u svojoj biti povezano samo s emocionalnim ispunjenjem, bez ikakve inherentne povezanosti s tjelesnim sjedinjenjem ili prokreacijom i obiteljskim životom. Brak* primjerice neće promovirati da je očinstvo i majčinstvo bitno; ako tvrdimo da dijete nema potrebu za ocem ili za majkom, to znači da nestaju i poticaji/pritisci da muškarac ili žena ostanu zajedno sa svojim djetetom. (Brak* nije samo asimilacija *gay* stila u *Normalno*, nego transformacija onoga što *Normalno* jest.)

Postoje različiti razlozi zašto građani podržavaju inicijativu; nema koristi od toga da naprednjaci stalno propituju njihove motive i napadaju njihov karakter, ako žele promijeniti temeljnu instituciju civilizacije onda će morati smisliti nešto bolje od toga.

Cenzuriranje onih koji se ne slažu s naprednjacima, kako bi osigurali da plitkim argumentima razriješe stvar, samo će dovesti do većeg otpora. Ljudi diljem Hrvatske nisu spremni odbaciti norme o kojima su ovisila društva kroz zapisanu povijest. Tražeći osobu koja će izraziti i zastupati njihove mišljenje naišli su samo na neugodnu tišinu pa su svojim potpisom odlučili podržati inicijativu. (To je od strane naprednjaka shvaćeno kao hereza - *mišljenje protivno politički korektnom pravovjerju*, indirektna poruka da istospolni parovi nisu, niti mogu biti, jednaki.)

Ako želite tvrditi da su, s obzirom na brak, heteroseksualni i istospolni parovi isti, onda ćete morati izložiti teoriju braka i pokazati kakav je interes društva u toj novoj instituciji koju Vi želite i dalje zvati brakom. (Pritom morate biti spremni prihvatiti sve ostale posljedice koji slijede iz Vaših pretpostavki.) Još jednom, priče o "bračnoj jednakosti" i "diskriminaciji" su obična logička pogreška (*petitio principii)* jer pretpostavljate ono što morate pokazati. Veliki broj ljudi se ne slaže s Vama, imaju racionalne argumente (a ne iracionalne strahove), potrebno im je odgovoriti nečim boljim od vrijeđanja.

Homoseksualci kao pojedinci imaju sva prava koja imaju i svi drugi građani Hrvatske, ali nemaju pravo, kao par, sudjelovati u instituciji koju nije namijenjena njima. Nitko nema pravo izvrnuti instituciju kako bi se prilagodila njegovim zahtjevima. Brak nije roba koju možete kupiti, ili pravo na koje se možete pozivati.

PS

Ako mislite da sam u gornjem postu razvio potpuni argument protivljenja istospolnim "brakovima", ili da sam komentirao građansku inicijativu "u ime obitelji", ili da sam komentirao homoseksualne prakse, onda ste u krivu.

O naprednjačkoj zadrtosti i zatucanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/o-naprednjackoj-zadrtosti-i-zatucanosti.html

Osim najpopularnijeg izraza, naprednjaci optužuju protivnike "istospolnih brakova" jer su bigoti; zadrti i zatucani. Ali zadrtost i zatucanost znači da je netko svojeglavo i netolerantno uvjeren u određenu političku teoriju, filozofiju itd. Postoje zadrti marksisti, socijalisti, egalitaristi... Zašto se one koji se zalažu za "istospolne brakove" ne proglašava zadrtim i zatucanim? Svojeglavost i netolerancija nisu specifični samo za jednu stranu u takvim raspravama.

Čime se opravdava takvo korištenje izraza? Svakodnevno se ponavlja, *ad nauseam*, tvrdnja kako "jednakost" (ili "pravda") zahtijevaju da se tradicionalna definicija "braka" promijeni odnosno da se veza dvojice muškaraca ili dviju žena smatra brakom. Ali nitko nikada ne opravdava tu besmislenu tvrdnju. Jednakost (pravda) zahtijeva da se isto tretira isto, a različito tretira različito. Dakle pravo pitanje je jesu li, s obzirom na brak, heteroseksualni i homoseksualni parovi jednaki. Ako nisu, onda jednakost zahtijeva da ih tretiramo drugačije.

Ako želite pokazati da su heteroseksualni i homoseksualni parovi jednaki s obzirom na brak onda morate, između ostaloga, razviti teoriju braka. Zašto uopće imamo instituciju braka? Koji joj je smisao? Ima li veze sa djecom? Je li brak samo prepoznavanje prijateljstva i nekog oblika intimnog odnosa? Je li brak financijski ugovor? Ako netko daje drugačije odgovore od naprednjaka zašto je to odmah "zadrtost"? Odnosno, zašto oni koji daju naprednjačke odgovore nisu "zadrti" u svojem ustrajanju da redefiniraju osnovnu instituciju društva neovisno o posljedicama?

Ljudi koji se zalažu za tradicionalan brak imaju svoje razloge koji su racionalno opravdani. Oni koji žele reviziju institucije moraju se uhvatiti u koštac sa argumentima, a ne nabacivati se epitetima. Što god naprednjaci mislili o tome, vrijeđanje neće nikoga uvjeriti. *"Ako se ne slažeš s mojim mišljenjem, onda si zadrt"*, to je ono što naprednjaci misle da je argument. Primjerice, većina ljudi u Hrvatskoj ne odobrava homoseksualne prakse što za naprednjake odmah znači da su neuki. Ali koja točno informacija njima fali? Reći nekom da je neuk nema nikakvo kognitivno značenje, radi se o običnom zlostavljanju. Naprednjaci su sjajni u zlostavljanju; i jezika i onih koji im se javno suprotstavljaju.

Logika naprednjaka je slijedeća; ako je moralni napredak povezan s razumom, a netko negira da će liberalna politika (primjerice posvajanje djece od strane homoseksualaca)

značiti napredak odnosno da će predstavljati nazadak (promjenu na gore) onda je takva osoba pokvarena. Tko se može protiviti napretku? Samo neuka ili glupa osoba! Netko tko nije u stanju razmišljati. Konzervativci su zadrti, zatucani, netrepeljivi i zli. S njima se ne može raspravljati baš kao što ne možete raspravljati niti sa žoharom. Žohare se gazi. Naprednjačka sposobnost argumentiranja je atrofirala jer nikada niti ne pokušavaju odgovoriti na prigovore konzervativaca, a kako zbog toga nisu u stanju racionalno podržati svoj stav, nazivaju ih pogrdnim imenima. To ne pokazuje ništa više osim propasti mogućnosti konstruiranja moralnih argumenata. Sentimentalizam je zamijenio racionalnu misao.

Naprednjaku nije teško opravdati korištenje pogrdnih imena za konzervativca jer ako se netko primjerice protivi homoseksualnim praksama onda se radi samo o "osobnom mišljenju" i pristranosti. Baš prikladno za naprednjaka! Ali zašto onda odobravanje takvog ponašanje nije "osobno mišljenje" i pristranost. Ako smatram da je laganje loše, pristran sam, ako mislim da ljudi trebaju održat obećanje, pristran sam. Moralni sudovi nisu "osobna mišljenja" i pristranosti.

Često su stvari i puno gore. U raspravi o "istospolnim brakovima" optužba za "mržnju" dovoljna je da sve razriješi, odnosno da prekine svaki razgovor i proglasi pobjednika. Potrebno je završiti tu raspravu, konzervativce treba izjednačiti sa rasistima, potiču iracionalni strah i prezir. Takve stavove ne možemo tolerirati. Ignorirajte njihove argumente, ne treba ih opovrgnuti, svi su oni "anti-gay nasilnici", "teokrati" i "talibani".

Takva taktika je učinkovita jer mijenja kognitivno stanje (stav) za afektivno stanje (mržnju, strah); ispada da oni koji zagovaraju tradicionalne vrijednosti ne razmišljaju nego samo osjećaju. Ali upravo su naprednjaci ti koji su poznati po svom emotivizmu - radi li se tu o projekciji? Nisu li upravo opisane taktike dokaz zadrtosti i zatucanosti? Zašto naprednjaci uporno svoje neistomišljenike optužuju zbog zadrtosti?

PS

Fokusirao sam se samo na optužbe zbog zadrtosti/zatucanosti, i uzeo (aktualan) primjer istospolnih brakova, ali navedeno vrijedi za različite fenomene i događaje o kojima se raspravlja; odnos prema tradicionalnim vrijednostima nije usporediv s odnosom prema vrijednostima naprednjaka. *(I ne, tu ne mislim na rasprave u birtijama i na internetu nego na medije, politiku, i sve ostale institucije/organizacije u kojima dominiraju naprednjaci. Ne možete proglasiti drugačije mišljenje iracionalnim strahom i na taj način ga odbaciti.)*

Teorija prirodnog prava - ukratko

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/teorija-prirodnog-prava-ukratko.html

Postoje različite teorije prirodnog prava; u nastavku prenosim kratko objašnjenje klasičnog pristupa, odnosno pristupa koji se temelji na metafizičkim pretpostavkama kakve su branili filozofi poput Platona, Aristotela i Akvinskog – te pretpostavke se značajno razlikuju od modernih, post-karterzijanskih metafizičkih pretpostavki na kojima se temelje ostale teorije prirodnog prava, primjerice one ranih modernih mislioca poput Johna Locka ili suvremenih "novih teorija prirodnog prava" koje vezujemo uz Finnisa i Roberta P. Georga. (Inače, već sam objavio jedan post koji se bavi zabludama oko prirodnog prava: Teorija prirodnog prava: Čija priroda? Koji zakon?)

***

Razlika između klasičnih metafizičkih pretpostavki i onih modernih je u tome što klasična filozofija teži esencijalizmu, a moderna filozofija teži prema nominalizmu i sličnim razmišljanjima. Drugim riječima, klasični filozofi smatraju da stvari imaju svoju esenciju ili prirodu kao objektivnu činjenicu, a moderni filozofi smatraju da stvari nemaju esenciju odnosno da je njihova esencija konvencionalna, nešto što osmišljava čovjek, a ne nešto što pronalazimo u prirodi. Osim toga, klasična filozofija prihvaća teleološki *[grč. telos - svrha, cilj]* stav o prirodi, a moderna filozofija mehanistički što znači da klasični filozofi općenito smatraju da su stvari prirodno usmjerene prema realizaciji određenih namjena ili ciljeva (Aristotelovi sljedbenici bi to nazvali "finalni uzrok"), dok moderni filozofi to negiraju.

Do odbacivanja klasične metafizike nije došlo zbog znanstvenog pobijanja, moderni filozofi poput Descartesa, Hobbesa, i Lockea odbacili su takve pretpostavke zbog kombinacije političkih i filozofskih razloga. Rezultati moderne znanosti su kompatibilni s takvom klasičnom metafizikom (kada je se ispravno shvati), a i neki novi "esencijalistički" metafizičari i filozofi znanosti (poput Briana Ellisa, Nancy Cartwright, C. B. Martina, Johna Heila, i Georgea Molnara) predlagali su povratak na nešto slično tim starijim kategorijama kako bi shvatili modernu znanost. *[Radi se široj temi...]*

Prirodni zakon

U svakom slučaju, razlike između klasične i moderne filozofije po pitanju metafizike povlače za sobom i ključne razlike po pitanju moralnosti. Za klasičnu tradiciju, esencija ili priroda stvari određuje objektivne standarde dobrote. Uzmimo jednostavan primjer, činjenica da je esencija euklidskog trokuta biti zatvorena ravnina sa tri ravne stranice podrazumijeva da će pažljivo nacrtan trokut sa profesionalnim priborom biti dobar trokut,

a onaj kojeg dijete nacrta bojicom u jurećem autobusu će biti loš trokut jer prvi (barem blizu) aproksimira esenciju, a drugi (sa svojim isprekidanim i valovitim linijima) neće ostvariti taj standard. Slično tome, postoji očiti smisao u kojem je zdrava vjeverica koja skakuće po drveću i skuplja plodove za zimu dobra vjeverica, a bolesna vjeverica kojoj fali noga i koja voli jesti zubnu pastu loša vjeverica. Prva vjeverica točnije aproksimira normalnu anatomiju i uzorak života koju priroda određuje za vjeverice, definirana namjenama, ciljevima ili tendencijama (poput brzog kretanja i skupljanja plodova) koji su tipični za vrstu.

Očito, dani primjeri nisu primjer moralne dobrote *per se*. (Ne bi imalo smisla optužiti loše nacrtani trokut ili ozlijeđenu vjevericu zbog etičkog propusta!) Ali za klasičnu tradiciju u filozofiji oni ilustriraju općeniti koncept dobrote, a moralna dobrota je njena vrsta. Kao što je suvremena neo-aristotelijanska etičarka Philippa Foot naglasila (i kao što primjer vjeverice pokazuje), kada govorimo specifično o živim stvarima, potrebno je njihovu "prirodnu dobrotu" ili nedostatak iste definirati u širim teleološkim terminima. Lavica koja hrani svoju mladunčad je dobra lavica jer ispunjava (barem u toj mjeri) namjenu koju određuje njena priroda, a lavica koja dopušta svojoj mladunčadi da gladuje, je u toj mjeri nedostatna, baš kao što su nedostatne i tronoge vjeverice i loše nacrtani trokuti. Za razliku od dobrote ili nedostatnosti trokuta i sličnog, za žive stvari se ne radi samo o statičnoj realizaciji nekog arhetipskog oblika ili strukture, nego i o razvoju, kroz vrijeme, određenog paradigmatskog uzorka ponašanja. Kod ljudskih bića, taj standard dobrote ili nedostatnosti ima svoj moralan karakter u mjeri u kojoj je naša realizacija, ili propuštanje realizacije, namjena (koje nam određuje naša priroda) rezultat naših slobodno odabranih akcija. Uzmimo jednostavan primjer, ljudski intelekt je prema klasičnoj tradiciji prirodno usmjeren prema potrazi za istinom; to mu je smisao, njegov finalni uzrok - iako uvijek ne realizira tu namjenu (baš kao što je prirodna namjena ili smisao srca tjerati krv, iako ponekad to ne realizira zbog genetskog problema ili ozljede). Za nas, ispuniti neku namjenu ili smisao znači za nas napredovati kao vrsta stvari koja jesmo, a ako to propustimo učiniti znači da smo u toj mjeri atrofirali kao ljudska bića. Iz toga slijedi da je slijediti istinu dobro za nas, a propustiti to činiti je loše, i da su oni koji je slijede u toj mjeri dobri ili čestiti, a oni koji to ne rade su u toj mjeri loši ili opaki.

Praktični um, prema takvom razmišljanju, ima svoju prirodnu namjenu slijediti ono što intelekt doživljava dobrim za nas, i izbjegavati ono što smatra lošim. Zbog tog je Akvinski dao poznatu tvdnju kako je očigledni prvi princip prirodnog zakona da dobro treba činiti i slijediti, a zlo treba izbjegavati. Pritom je mislio kako je očito da kada god odlučimo nešto učiniti, onda to činimo zato što smatramo da je to na neki način dobro, a kada nešto izbjegavamo činiti onda to (ne) činimo jer smatramo da je na neki način loše. Lopov koji priznaje da je krađa zla, svejedno će uzeti žrtvi novčanik zato što smatra da je dobro za njega da ima određeni novac kako bi platio svoju drogu; a ovisnik o drogi koji zna da je njegova navika pogrešna i ponižavajuća, svejedno misli da bi bilo loše trpiti neugodnosti zbog detoksikacije, itd. Jednostavno slijedimo dobro i izbjegavamo zlo u tom labavom smislu. Ali pretpostavimo da intelekt dođe do zaključka da je za nas zapravo dobro da realiziramo namjene koje nam određuje priroda, i da izbjegavamo sve što ometa realizaciju tih namjena. Onda u mjeri u kojoj smo racionalni nastojat ćemo realizirati te namjene.

Ukratko, um slijedi ono što smatra dobrim; ono što je stvarno dobro je realizacija namjena koje su određene našom prirodom; i zbog toga će racionalna osoba upoznata sa činjenicama nastojati ostvariti te namjene. U tom smislu, biti moralan jednostavno znači ponašati se racionalno, a biti nemoralan znači biti iracionalan. Stoga obavezujuća snaga moralnosti slijedi iz prirodne namjene ili konačnog uzroka razuma, baš kao što sadržaj moralnosti slijedi iz prirodnih namjena ili konačnih uzroka različitih sposobnosti. Dakle, za klasičnu filozofsku tradiciju, moralnost je ovisna o esencijalističkom i teleološkom poimanju prirode. [...]

Racionalno smo dužni slijediti ono što je dobro za nas i izbjegavati ono što je loše, pritom "dobro" i "loše" treba shvatiti u terminima klasične metafizike. Stoga smo primjerice dužni tražiti istinu i izbjegavati pogreške, brinuti se za naš život i zdravlje te izbjegavati ono što tome šteti, i tako dalje. Snaga i sadržaj ovih obveza proizlazi iz naše prirode kao ljudskih bića.

> Preuzeto iz eseja Natural Law, Natural Rights, and Private Property, autor je filozof Feser. Inače, već sam preveo dio istog eseja Privatno vlasništvo i prirodni zakon. Dva povezana posta: Ovisi li moral o Bogu? i Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnim raspravama?

PS

Prema modernoj filozofiji, ne postoji *stvarna* razlika između vrsti stvari koje vidimo u svijetu. Voda, kamenje, drveće, crvi, psi, mačke i ljudi se u konačnici sastoje od iste vrste stvari, samo što su površno organizirane na različite načine. Sve što vidimo je u *stvari* obmanjujući privid istog supstrata – beznačajnih čestica koje se kreću bez ikakve namjene ili cilja, samo poštujući slijepu, mehaničku nužnost. Takvo razmišljanje dovodi do različitih zaključaka, neki ih nisu spremni priznati, neki jesu. Recimo argument jednog od poznatijih naturalista ide ovako: um je identičan mozgu, dakle misao mora biti događaj u mozgu. Ali nijedna gruda neurona ne može biti o nečemu. Iz toga slijedi, nijedna misao nije o ničemu.

Nisam namjeravao pisati o takvim zaključcima, i različitim pristupima, nego ukazati na kontrast. Za suvremeni svijet dobrota i zloća su poput boje, zvuka, mirisa, i poput teleologije i značenja: nešto što naš um projecira na vanjski svijet, a ne nešto što prepoznaje u svijetu kao takvom. (Zbog toga im pristup prirodnog prava nije prihvatljiv.)

No, nisam baš osposobljen za takve rasprave o metafizici pa je bolje da niti da ne ulazim u to. Samo sam želio napomenuti od kuda dolazi takva razlika. (Naravno, to ne znači da svi koji odbijaju klasičnu teoriju prirodnog prava prihvaćaju zaključke suprotne onima iz prirodne teorije.)

***

Možda je prikladan jedan Scrutonov citat (iz Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks):

> Suvremeni filozofi ne razmatraju takva pitanja, ali o njima se puno raspravljalo u antičkom svijetu. Umjesto da razmotri dugoročnu sreću i ispunjenje pojedinca, suvremeni filozof je sklon reduciranja problem seksualne moralnosti na pitanje prava – imamo li pravo da se upustimo, ili zabranimo, ovu ili onu seksualnu praksu? Iz takvog pitanja naravno slijedi liberalni zaključak; ali takvo pitanje ostavlja temelje seksualnog morala neistražene.

> Temelje nećemo pronaći u računici prava i dužnosti, nego u teoriji vrlina. Ono što je važno u seksualnoj moralnosti je razlika između moralne i poročne dispozicije. Već sam se dotakao te razlike u prethodnom poglavlju, kada sam se bavio temeljom našeg moralnog razmišljanja. Tamo naglašavam ulogu vrlina u stvaranju temelja moralnog poretka. Ali također je nužno, ukoliko želimo postaviti objektivne temelje u potrazi za vrlinama, pokazati kako su ispunjenje i sreća osobe pojačane vrlinom odnosno ugrožene porokom. Ugrubo rečeno, to je zadatak koji si je postavio Aristotel u svojoj etici, u kojoj je pokušao pokazati kako se duboka pitanja moralnosti tiču odgajanja moralnog bića, a ne pravila koja uređuju ponašanje odraslih.

> Vrline pripadaju karakteru, a ne pravilima društvenog dijaloga, nastaju kroz dugotrajni postupak moralnog razvoja. Čestita osoba je sklona biranju onih pravca djelovanja koji pridonose njenom napredovanju – napredovanju, ne samo kao životinja, nego racionalnih bića ili osoba, kao onoga što zapravo i je. Pri odgajanju djeteta odgajam njegove navike, i zato je jasno kako ću imati razloga da mu usadim moralne navike, ne samo zbog sebe, nego i zbog njega.

Kao što Scruton objašnjava, danas se sve svodi na pitanje prava; a kada shvate da ne možemo i ne želimo zabraniti nešto (ili zbog filozofskih ili praktičnih razloga) onda mnogi dolaze do zaključka kako sve što nije ilegano zapravo predstavlja nešto moralno. Dalrymple primjećuje:

> Pretpostavka kako je legalnost nekog čina jedini kriterij prema kojem bi se on mogao ili trebao prosuđivati me šokirala. Radi se o zlokobnoj pretpostavci. Prema njoj je zakonodavstvo kompletan sudac ponašanja i morala, što znači da predaje državi kvazi-totalitarnu moć bez da ju je država ikada tražila. Samo država odlučuje što možemo ili što ne smijemo činiti: ne moramo donositi ikakve moralne odluke za sebe, jer ono za što imamo zakonsko dopuštenje je ujedno, po definiciji, moralno prihvatljivo.

> Još gore od te implicitno totalitarne pretpostavke je nedostatak svijesti kako se društva povezuju, i kako društveni život postaje podnošljiv, a kamoli ugodan. Na kraju krajeva, zakon ne zabranjuje grubost, nepristojnost i bezbroj neugodnih navika, ali jasno je da primjerice povećanjem učestalosti nepristojnosti, život u društvu postaje sve napetiji i opasniji.

> Ono što mi je bilo najčudnije kod novinara [koji je zagovarao tu pretpostavku] je njegovo savršeno ponašanje i rafinirani ukus. Unatoč tome, imao je toliko malo povjerenja u vrijednost stvari koje je cijenio tako da se činilo kako je ravnodušan prema njihovom nestanku ili uništenju.

LGBT(qqiaap) vs Teorija Prirodnog Prava

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/lgbtqqiaap-vs-teorija-prirodnog-prava.html

Homoseksualne prakse su moralno pitanje, a moralnost je filozofski problem. Svi krećemo od određene metafizike. (Negiranje te činjenice samo pokazuje da je metafizika loša jer je nekritički prihvaćena.) U svakom slučaju, za one koji se drže teorije prirodnog prava, argument je slijedeći: moralnost je objektivno pitanje, a pitanje koje se bavi "dobrim" i "lošim" ima objektivan odgovor. Za svaku ljudsku akciju se može procijeniti moralnost, a s obzirom da je seksualnost bitan dio ljudskog iskustva, na pitanja oko toga što je "dobro" ili "loše" seksualno ponašanje može se objektivno odgovoriti kroz filozofsku analizu.

U Zapadnom svijetu seksualni moral je gotovo nestao, ne postoje jasni standardi prema kojima ljudi ocjenjuju seksualno ponašanje. Ponekad možemo čuti o *Teologiji Tijela*, ali ona neće uvjeriti nikoga tko se već ne slaže s određenim pretpostavkama. Također se često govori o seksualnosti na ispolitiziran način (posebno u kulturno-marksističkim terminima), a s obzirom da većina ljudi nema poznavanje filozofske tradicije Zapada nije ni čudno da su zbunjeni. Odlučio sam u nastavku predstaviti, ili barem pokušati predstaviti, osnovne ideje vezane uz (klasičnu) teoriju prirodnog prava.

Postoje određeni pojmovi koji nisu specifični za teoriju prirodnog prava, ali nisam siguran kako ih se koristi (i prevodi). Odlučio sam ih koristiti na način koji, barem prema meni, unosi najmanje zbrke. Tako sam većinom prevodio: *eng."end"* kao namjena (može i cilj, svrha, kraj...), *eng. "essence"* kao esencija (može i bit, suština...), *eng. "defective"* kao nedostatnost, *eng. "faculty"* kao sposobnost, a izraz *eng. "flourish"* kao napredovanje. Moglo bi se prigovoriti navedenim izrazima, možda bih trebao koristiti i *naravno* ne *prirodno*, ali čini mi se da bi alternativni prijevodi pogrešno predstavili koncepte, pomiješali bi se s nekim drugim nevezanim konceptima. Primjerice "flourish" možemo prevesti kao procvat *(i to bi odgovaralo nečemu što se može čuti u svakodnevnom govori – "Procvala je od kad se...")*, ali spominjem primjer biljki pa bi to moglo nekoga, u tom slučaju, navesti na zaključak doslovnog procvata; drugi prijevod bi bila "sreća", ali taj izraz danas ima konotacije koje su suprotne onome što taj koncept znači u teoriji prirodnog prava. Danas smo zamijenili metafizički, objektivni smisao napredovanja (procvata) s nekim neodređenim osjećajem "sreće". Netko je "sretniji" kada se upušta u seksualne odnose s kim god želi, što predstavlja njegovu vrstu napredovanja, a to znači da bi se i trebao upuštati u takve odnose. (No, to za sada nije bitno.)

Esencijalizam

Svi kreću s nekom metafizikom, čak i ako to ne misle. *(Sam pokušaj izbjegavanja metafizike uključuje značajne metafizičke postulate, a to često znači i nekritičko prihvaćenje jer su nesvjesni. Nemamo drugog izbora nego da se koristimo filozofijom. Jedino je pitanje hoćemo li u tome biti dobri ili loši.)* Problem je što tradicionalni seksualni moral kreće od metafizike koja je potpuno drugačija od metafizike koja je prisutna u suvremenom društvu. Da bi uopće mogli razgovarati o nekim temama potrebno je prvo raspravljati o metafizici; nažalost radi se o temi koja ne stane u par rečenica, ali ću spomenuti samo par stvari. Radi se o sažetom pregledu koji služi samo da istaknem neke ideje.

Tradicionalni seksualni moral se ponajviše bavi time što neka stvar je. Ako možete odredit što neka stvar je, onda možete odrediti što bi trebali raditi s tom stvari. Drugim riječima, tradicionalni seksualni moral se bavi onime što se naziva esencija (bit). Esenciju nije lagano ukratko definirati, ali uzmimo primjer euklidskog trokuta: što je trokut? Ima tri ravne stranice, a zbroj unutarnjih kuteva je 180 stupnjeva. To je "trokutnost", čak i ako ne postoji savršeni trokuti u ovom svijetu. Trokutnost su svojstva koja dijele sve stvari koje nazivamo trokutima. Slično tome, što čini čovjeka onime što je? Postoji više karakteristika, a karakteristike koje bi nazvali "ljudskim" (u smislu da su karakteristike specifične za ljude: živi su, potrebna im je hrana, racionalni su, itd.) postoje metafizički u svemu što možemo nazvati čovjekom.

Esencije se odnose na svaku stvar u svijetu. Pas, lav, računalo, ima esenciju zbog koje je to što je. Donekle je očito zašto je ovakva vrsta metafizike bitna za proučavanje stvari; matematičar se ne može baviti matematikom bez da počne od toga što trokut je (ili što "broj" "šest" je), znanstvenik se ne može baviti biljkama, tlom ili evolucijom bez da krene od toga što biljka je, što tlo je, ili što je vrsta. (Sva istraživanja se temelje na takvoj vrsti metafizike, iako te principe znanstvenici stalno eksplicitno negiraju.) Radi se o široj temi, ali potrebno je samo istaknuti da se tradicionalni seksualni moral temelji na principu da stvari imaju *stvarnu* esenciju; ne možemo shvatiti svijet ako ne shvatimo te esencije.

Četiri uzroka

Kako bi shvatili što neka stvar *stvarno* je, pomažu nam četiri vrste uzroka (formalni, materijalni, djelatni i svršni) koje je razvio Aristotel. Naravno, potrebno je shvatiti da "uzrok" ne možemo shvatiti kako god to želimo. Ukratko: materijalni (od čega je stvar napravljena), formalni (forma koja je potrebna da bi stvar bila što je – uzorak ili struktura), djelatni (ono što dovodi nešto u postojanje – npr. za kuću zidari, za srce različiti biološki procesi), finalni (smjer ili domet učinaka prema kojima je stvar usmjerena.)

Očito je da se radi o temi o kojoj bi trebalo napisati još puno toga, ali to mi sada nije cilj. Uzmimo primjer forme i materije gumene lopte: Sama materija za sebe nije lopta, guma može uzeti oblik velikog broja stvari; a niti sama forma nije lopta jer ne možete se dodavati crvenilom, zaobljenošću, pa ni samom skočivošću.

Možda nije jasno zašto je sve to bitno, ali ako smo u stanju objektivno odrediti esenciju stvari, onda isto tako možemo objektivno odrediti standarde dobrote, zloće, nedostatnosti, itd.

Emotivizam

Suvremeni svijet vjeruje kako kako je "dobro" vrijednosni sud, vjeruje da postoje činjenice, ali vrijednosti su drugačije; a s obzirom da je "dobro" vrijednosni sud, onda je i nužno subjektivan. Ja mogu reći da je neubijanje ljudi "dobro", ali ono nije stvarno dobro, ili mogu reći da je neka slika dobra, ali u stvarnosti, nije zapravo dobro. Radi se o subjektivnom ukusu.

Naravno, malo je ljudi koji su spremni slijediti takvo razmišljanje (kojeg je Philippa Foot prozvala emotivizmom) do svoga logičkog zaključka, odnosno do toga da je izjava *"pogrešno je istrijebiti čitavu skupinu ljudi"* ekvivalentna izjavi *"ne sviđa mi se sladoled od vanilije"*. Većina političkih zahtijeva se spominje u moralnim terminima (*"nije pravedno da nije u zatvoru", "nije pravedno da on dobiva veću plaću*" itd.), ali istodobno će ti isti ljudi reći (ili vikati) *"radi se samo o tvom mišljenju da je seksualna praksa X pogrešna, ne možeš to dokazati. Svatko bira za sebe, i ne smiješ nametati svoje vrijednosti drugima!"* Iako je nedosljednost suvremenog sekularnog svijeta zanimljiva tema, ovdje samo želim ukazati na to da postoje objektivni standardi za moral.

Kako riješiti problem emotivizma. Jedan popularan pristup je ignorirati ga (kao što to radi suvremeni svijet), drugi popularan pristup je pozvati se na Boga. Ali moderni svijet odbacuje Boga, preuzeo je različite kvazi-kršćanske standarde o kojima možemo svakodnevno slušati, ali nema nikakve potrebe za takvim Zakonodavcem.

Tradicionalna alternativa

Ipak, postoji treća alternativa koja se bitno razlikuje od prethodno navedenih. Tradicionalni moral, vezan uz metafiziku koju sam kratko spomenuo, pokazuje da stvari imaju intrinzičnu dobrotu ili pokvarenost, odnosno da se nije potrebno pozivati na Boga kako bi shvatili standarde koje možemo objektivno otkriti. Ukratko: stvar je "dobra" u mjeri u kojoj se približava svojoj formi ili metafizičkoj biti, a loša je utoliko što nije blizu te forme ili biti, nedostaju joj kvalitete te esencije. Uzimimo još jednom primjer trokuta: trokut je dobar primjer trokuta kada ima tri savršeno ravne stranice, a unutarnji kutevi zbrojeni iznose 180 stupnjeva. Prema tome, trokut kojeg nacrtate rukom nije dobar kao trokut kojeg savršeno nacrtate koristeći računalo. Postoji trokutnost kod oba slučaja (oba imaju esenciju trokutnosti), ali jedan je bolji primjer trokuta. Ne radi se o subjektivnom sudu trokuta, radi se o objektivnoj prosudbi jer to trokut i jest, to znači imati esenciju trokuta: imati tri ravne stranice čiji unutarnji kutevi zajedno iznose 180 stupnjeva. Drugim riječima, ne radi se o subjektivnom mišljenju o trokutnosti nego objektivnoj biti.

Ista stvar vrijedi za sve ostalo, uključujući živa bića. Lav je dobar primjer lava u mjeri u kojoj odgovara svojoj lavljoj biti. Lav ima četiri noge, snažnu čeljust, dovoljno je brz i pametan da ulovi plijen itd. Lav je nedostatan, deformiran ili bolestan u mjeri u kojoj ne zadovoljavaju svoju bit. Dakle lav s tri noge koji ne može uloviti plijen ima određenu nedostatnost, kvar, zatajenje. Isto vrijedi i za ljude, dijete rođene sa određenom bolešću ima "urođenu manu" (defekt), a dijete koje nema dobar imunološki sustav je bolesno. Čitava medicina se temelji na tom principu. Procjena da je neki lav "dobar primjer lava" je objektivna, temelji se na esenciji lava, ne radi se o subjektivnoj preferenciji promatrača. Philippa Foot jednom je rekla da moralnost možemo shvatiti jedino ako krenemo od biljki. Željela je reći da je dobrota ili pokvarenost definirana esencijom ili formom stvari, a biljka ima esenciju života tako što ima snažne korijene, itd. Dakle "dobra" biljka je ona koja ima takve karakteristike, a loš primjer biljke ne bi imao takve karakteristike. Nužna početna točka da bi procijenili dobrotu ili pokvarenost je: esencija stvari.

Moral samo predstavlja poseban slučaj jer smo u stanju izabrati dobra koja nam određuje naša priroda. Ljudi, zato što su racionalni, mogu shvatiti što je esencija čovjeka i mogu odabrati da se usuglase s tom esencijom. Drugim riječima, osoba može racionalno odabrati dobro; ako to odabere onda je moralna, a ukoliko odabere suprotno onda je nemoralna. Ako ja znam da je za mene (objektivno) dobro imati zube; da to odgovara mojoj esenciji kao ljudskom biću, onda je loše za mene da svaki dan jedem slatkiše dok mi zubi ne otpadnu. Nije važno što određeni čovjek misli da je dobro za njega; alkoholičar može osobno smatrati da je dobro piti više no što treba, ali u stvarnosti to nije dobro. Čak i da je predisponiran za alkoholizam to ne bi promijenilo evaluaciju.

Dobrota i život

Za žive stvari, dobro je uvijek definirano u teleološkim terminima. Odnosno, postoje finalni uzroci prema kojima smo usmjereni kao ljudska bića, a naše ponašanje na način koji ne bi ispunio te finalne uzroke bi bilo loše ili nemoralno. Vrline (razboritost, pravednost, umjerenost, hrabrost) koje su u korijenu većine tradicionalnih moralnih standarda su stvari koje nam omogućuju da ispunimo finalne uzroke koji su nam ugrađeni našom prirodom. Oči služe za vid, dakle osoba ima dobre oči ako dobro vidi. Noge su za kretanje, dakle osoba ima dobre noge ako mu njegove noge omogućuju da se kreće. Ali zašto su oči za gledanje, a noge za kretanje? Iako se to može činiti očitim, zašto je to tako?

Oči su za vid, ali nisu li oči za puno stvari? Možete ih iskoristiti na različite načine: možete ih izvaditi i žonglirati s njima. Kako se oči razlikuju od kamenja? Philippa Foot napominje kako žive stvari predstavljaju poseban slučaj (koristimo i "posebnu gramatiku" da bi ih opisali). Da posudimo od Aristotela, žive stvari su određene "napredovanjem" (procvatom). Postoje određene namjene koje žive stvari moraju realizirati da bi napredovale kao vrsta stvari kakve jesu. Drugim riječima, postoje određeni finalni uzroci koje treba ispuniti kako bi živa stvar bila bliže svojoj esenciji kao žive stvari. Esencija žive stvari je očuvati život i proizvesti druge stvari poput sebe koje isto tako održavaju život. Uzmimo opet primjer lava. Lavu su potrebne snažne, oštre kandže da bi ulovio i ubio plijen koji mu omogućuje preživljavanje. Da toga nema, ne bi mogao napredovati, ne bi mogao

preživjeti i ne bi se uskladio sa svojom esencijom žive stvari. Prikladno bi bilo takvog lava nazvati "nedostatnim", ili lošim primjerom lava. Da kojim slučajem takav lav ima neku čudnu mrlju na svom nosu, to ne bi imalo nikakve veze s njegovim preživljavanjem, ne bi bilo prikladno nazvati ga nedostatnim, zato što imati mrlju na svom nosu nema nikakve veze sa preživljavanjem, životom (esencijom) lava.

Kada raspravljamo o živim stvarima, niža razina žive stvari uvijek ukazuje na višu razinu žive stvari, odnosno svaki dio žive stvari procjenjuje se referencirajući se na organizam na kojeg se taj dio odnosi. Drugim riječima, dijelovi žive stvari su usmjereni prema napredovanju žive stvari na način koji ne vrijedi za ne-žive stvari. Još jednostavnije, određeni finalni uzroci su bitni za žive stvari, ali nisu bitni za ne-žive stvari. Rečenica poput *"njegova pluća su neispravna"* ima smisla, a rečenica poput *"ovaj kamen je neispravan"* nema. Pluća su neispravna (ne rade) s obzirom na esenciju veće žive stvari, ali kamen nema stvar na koju se referencira. Upravo na to se misli kada znanstvenik (ili bilo tko) kaže kako biljke rastu prema gore da bi dobile više svjetlosti (ili da trepavice sprečavaju stvari da uđu u oko, ili nešto drugo). Time ne žele reći da biljka to radi namjerno, i ne želi reći da postoji neka vanjska sila (Bog) koja ih je takve dizajnirala, samo žele reći da finalni uzrok onoga zbog čega biljka rasta uspravno omogućuje biljci da napreduje kao vrsta stvari kakva je, približava esenciji kao žive stvari.

Nema nikakve potrebe za pozivanjem na Boga ili nešto drugo. Ova dobrota je ugrađena u živu stvar samom njenom prirodnom. To je Foot nazvala *"prirodnom dobrotom"*. Kao što je Michael Thompson zapisao:

> *"Čak i da je Božanski Um doveo određene oblike života u postojanje... to ne bi imalo nikakvog učinka na prirodno-teleološki opis tih oblika života."*

Perverzija

Kada naiđu na nešto što ih šokira, čak će i liberali reći da je to "perverzno", dobro, vjerojatno će izreći neku drugu, vulgarniju varijaciju. Prije je bilo rasprostranjeno mišljenje da su određene seksualne prakse perverzne, ali danas se veliki broj ljudi s time ne bi složio pa bi zato razni ljudi takve prakse proglasili "prirodnim". (Još uvijek uvijek postoje određene stvari poput incesta i bestijalnosti koje će iznenadili i liberale, ali i tu dolazi do promjene.)

S obzirom da se korištenje pojma "perverznog" mijenjalo kroz vrijeme, ljudi pretpostavljaju da se ne odnosi na neku objektivnu stvar. Takvo razmišljanje povezano je s emotivizmom, ljudi pretpostavljaju da je pojam "perverznog" sličan pojmu "dobra" i "zla", predstavlja samo preferenciju nekog pojedinca. Kao što je već spomenuto više puta, tradicionalni moral se temelji na premisi da stvari imaju esenciju, a esencija živih bića je specifična jer se finalni uzrok određenog dijela tijela određuje s obzirom na cijeli organizam – tako primjerice oko ima za finalni uzrok vid, zato što su vid (i ostale funkcije) nužne za napredovanje životinje, odnosno da životinja ima esenciju živih stvari.

Dakle, u osnovi esencijalizma je da stvari imaju svoju esenciju, što se stvar više približava svojoj esenciji, to je "bolji" primjerak stvari koja je – radi se o objektivnoj vrijednosti. Lav koji može loviti plijen je objektivno dobar primjer lava, a lav koji ma tri noge ili je slijep je objektivno loš primjerak lava. Moralnost tu predstavlja tek specifičan slučaj jer se primjenjuje na racionalnog agenta. Ako racionalni agent odabire aproksimirati se bliže svojoj esenciji, bliže dobroti, agent je moralan. Argument perverzije sposobnosti (*eng. perverted faculty*) se odnosi na sve izrečeno. Argument tvrdi da zato što je esencija definirana, posebno kod živih stvari, finalnim uzrokom, frustrirati je ili djelovati suprotno tom finalnom uzroku bi nužno bilo nemoralno zato što se time odvaja stvar od svoje esencije. Spolni organi imaju specifični finalni uzrok koji se razlikuje od uzroka oči. Primjerice, finalni uzrok penisa je ejakulacija u vaginu. To je smjer prema kojem je penis, po svojoj esenciji, namijenjen napredovanju ljudskih bića. S obzirom na to, bilo bi nemoralno koristiti penis na način koji bi djelovao suprotno njegovom finalnom uzroku. Takvo ponašanje bi značilo svojevoljno odabrati namjenu koja nije dobra (u metafizički objektivnom smislu) namjena. Značilo bi izabrati pogrešnu.

S obzirom na to, ponašati se suprotno namjeni stvari je nemoralno; a to uključuje stvari poput masturbacije, kontracepcije, homoseksualnosti, sodomije, bestijalnosti, itd. Navedene stvari su pozitivne frustracije finalnog uzroka seksualnosti: prokreacije. Na to mislimo kada kažemo "perverzija", vidljivo je to i iz svakodnevnog govora. Osoba pervertira (iskrivljuje) prirodnu namjenu organa kada ga koristi suprotno njegovu prirodnu cilju. Dakle osoba koja se upušta u odnos sa životinjom pervertira prirodnu namjenu svog spolnog organa, zbog toga će ljudi reći kako je perverznjak. Takav razvoj jezika vidljiv je i u Freudovu citatu (a on sigurno nije bio teoretičar prirodnog prava):

> *"Zajednička karakteristika svih perverzija je u tome što je reprodukcija kao cilj stavljena u stranu. To je kriterij po kojem sudimo je li neka seksualna aktivnost perverzna – ako odstupa od reprodukcije u svojim ciljevima i teži postizanju zadovoljavanja neovisno o tome."*

To je također ono što ljudi misle kada kažu da je homoseksualnost "neprirodna." Homoseksualna aktivnost je suprotna finalnom uzroku spolnih organa i spolnosti općenito. "Prirodno" u prirodnom zakonu se bavi metafizikom. U prirodi je (ili esenciji) oka namjena gledanja kako bi životinja napredovala, čak i ako bi iz nekog razloga sutra sve osobe oslijepile, i dalje bi bilo u esenciji oka da gleda. Slično tome, čak i ako je netko rođen slijep, to ne znači da u prirodi oka nije gledanje. Drugim riječima, "prirodno" ne znači da se "pojavljuje u prirodi" ili nešto slično – prirodni zakon ne tvrdi da je nešto dobro zato što se javlja u prirodi nego da je nešto dobro ako je blizu svoje prirode ili esencije. (Iako je točno da postoje perverzije koje se javljaju u prirodi, netočno je reći kako su "prirodne" u metafizičkom smislu. Dakle priče o istospolnom paru pingvina nemaju nikakve veze s time.)

Dva aspekta života

No nije li to različito od oka ili srca? Ukoliko bi srce funkcioniralo suprotno svojoj namjeni (pumpanju krvi radi preživljavanja) to bi dovelo do smrti; ali ako koristimo svoje spolne organe na pervertirani način, nećemo umrijeti. (Spolne bolesti su iznimka koja nije vezana uz poantu.) Možete se upuštati u homoseksualne odnose i svejedno "napredovati", zar ne? Takav odnos nije poput vađenja očiju ili pijenja otrova! U čem je stvar? Kao što je već spomenuto, finalni uzrok ili esencija nekog dijela tijela se određuje s obzirom na ono čemu je namjenjeno, ali spolni organi su jedinstveni jer se ne bave preživljavanjem, oni su usmjereni prema reprodukciji. Postoje dva glavna aspekta esencije života: preživljavanje i reprodukcija. Većina tjelesnih organa i funkcija (barem za sisavce) se bavi preživljavanjem, a samo ih se nekoliko bavi reprodukcijom.

Spolni organi su usmjereni prema stvaranju života, a djelovanje suprotno našim seksualnim namjenama znači djelovati na način koji je metafizički suprotan stvaranju života. Thomas zapisuje;

> *"Dobro je za svaku stvar da ostvari svoju namjenu, a zlo je za svaku stvar da je se preusmjeri od namjene. Kao što je za cjelinu tako je i za dijelove, svaki dio čovjeka i svaki njegov čin može postići svoju namjenu. Iako je sperma suvišna za očuvanje pojedinca, nužna je za propagiranje vrste: a ostale izlučevine poput urina, znoja i sličnog; nemaju druge svrhe i jedina dobro za čovjeka je njihovo otklanjanje iz tijela. Ali takav cilj nema sperma, koja služi za korist generacije, prema kojoj je zajedništvo spolova usmjereno. No, uzalud bi bila nova generacija ukoliko ne bi uslijedila prikladna briga bez koje potomci ne bi mogli izdržati. Dakle emisija sjemena mora biti usmjerena kako bi mogao uslijediti i novi naraštaj i kako bi se osigurao odgoj potomaka."*

Dakle svako namjerno frustriranje takvih namjena bi značilo djelovati protiv prirode. (Neplodni parovi se upuštaju u prirodni odnos jer oni sami ne čine ništa što bi frustriralo tu namjenu.) No, primjerice anus nije namjenjen stvaranju života, i zbog toga bi bilo nemoralno ejakulirati u anus. S druge strane, vagina je usmjerena stvaranju života po svojoj prirodi. Navedeno naravno ne znači da bi svaki odnos treba biti vođen intencijom stvaranja djece, ili da bi svaki odnos treba rezultirati djecom (kao što niti svaki žir ne rezultira hrastom). To znači da kada se par (ili bilo koja osoba) upušta u odnos, mora to činiti na način koji nije aktivno suprotan stvaranju života. *(Čak i ako homoseksualac želi stvoriti život ejakulirajući u anus svoga partnera, radi se o nemoralno činu jer anus nije namjenjen stvaranju života.)*

***

Prigovor: rođen sam takav

Argument u svojoj osnovi tvrdi da zato što je osoba rođena s određenim karakteristikama, odluke koje donese kao rezultat tih urođenih karakteristika su moralno opravdane. Zanemarivši problem što točno znači da je netko rođen takav, možemo primijetiti kako argument zapravo nema svoj utjecaj zbog logike nego zato što apelira na nešto drugo - pogrešno je diskriminirati nekoga zbog stvari koju ne može kontrolirati (jer je tako rođen),

što znači da je i pogrešno reći takvoj osobi da je ono što želi učiniti sa svojom požudom pogrešno. Taj prigovor izjednačuje status sa činom. Prigovor poručuje kako reći osobi da je njezino ponašanje pogrešno zapravo znači diskriminirati protiv nje kao osobe, jer njezino ponašanje nužno slijedi iz njenog statusa.

Ali takav argument je promašen. Ponašanje ne slijedi nužno iz statusa (barem ne u ovom slučaju), odnosno, moralno relevantan čin ne slijedi iz statusa. Postoji veliki broj ljudi koji su dokaz za to – iako ne mogu kontrolirati tko će ih privlačiti, mogu apsolutno kontrolirati hoće li se upuštati u odnose. Nije teško sjetiti se protuprimjera za navedeni prigovor. Čak i ako bi znanstveno pokazali da ljudi koji su skloni upuštati se u određene nemoralne prakse imaju jači seksualni nagon to još uvijek ne bi imalo nikakve veze sa moralnošću prakse u koju se upuštaju. Osoba koja se žele upustiti u neprirodni odnos ima racionalni izbor i zbog toga možemo osuđivati njeno ponašanje. (*Na temelju prigovora "takav sam rođen" morali bi prihvatiti niz stvari, uključujući one koje većina ljudi osuđuje.)*

Prigovor "takav sam rođen" zapravo pokušava napasti metafiziku prirodnog zakona, pokušava reći da stvari (u ovom slučaju ljudi) nemaju svoju esenciju, nego njihovo rođenje određuje kako bi se trebali ponašati. Prirodni zakon tvrdi suprotno, stvari imaju svoju esenciju, ljudi su usmjereni prema određenim ciljevima. Dakle čovjek je po svojoj esenciju usmjeren prema gledanju, a ako je određeni čovjek slijep, rekli bi da su njegove oči (ili neki drugi dio) nedostatne ili onesposobljene. Medicinska znanost je ispunjena takvim pojmovima. Ali kako odrediti kada je nešto nedostatak, a kada je nešto samo drugačije. Ljudi prihvaćaju prigovor "takav sam rođen" jer smatraju da je razlika između homoseksualnosti i heteroseksualnosti poput razlike između plavih i smeđih očiju. Ali usporedba je potpuno pogrešna. Imati smeđe oči (roditi se s njima) nije nedostatak u relevantnom smislu, nema nikakvog utjecaja na napredovanje čovjeka, dok seksualna orijentacija ima. Kao što je već spomenuto, ljudski život definiraju dva aspekta: preživljavanje i razmnožavanje.

Imati oči koje ne vide je invaliditet, ali imati drugu boju očiju nije. Mogućnost prokreacije je bitna za ljudsko napredovanje, a imati orijentaciju prema istom spolu očito predstavlja nepovoljan učinak na sposobnost reproduciranja. No, da ne ulazim u detalje, samo sam želio spomenuti taj prigovor i pokazati što je pogrešno s njime.

PS

Očito, sve navedeno ne predstavlja cijeli seksualni moral, postoji još puno toga, ali cilj mi je bio spomenuti neke osnovne formulacije kako bi shvatili o čemu govori prirodni zakon. Radi se samo o početnim razmišljanja, temeljima. Vrline i drugi aspekti ljudskog života su apsolutno nužni prilikom razumijevanja ljudske seksualnosti, ali to zahtjeva širu analizu.

Nekoliko povezanih postova:

LGBT(qqiaap) vs Cijeli Svijet

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/lgbtqqiaap-vs-cijeli-svijet.html

Već sam pisao o političkoj korektnosti koja polako postaje najdominatnije obilježje javnog diskursa; boreći se protiv "patrijahalne hegemonije" pretvara svaki problem u pitanje moći jedne grupe nad drugom. Radi se o ideologiji koja svrstava određenu skupinu ljudi među žrtve koje je potrebno braniti od svake kritike, a to znači da ima nultu tolernaciju prema neistomišljenicima.

Zbog toga možemo čuti izjave poput:

> "Vrijeme je da iskorijenimo mržnju u društvu i prihvatimo ljude kakvi jesu neovisno o njihovu spolu, rasi, orijentaciji ili bilo čemu drugom. Možete me prihvatiti, ili ne, ali ja sam ono što jesam, i tako ću se od sada ponašati."

Cilj ovakvih govora je pretvoriti moralno pitanje u političko. Pitanje više nije je li neko ponašanje moralno, odnosno trebaju li se ljudi upuštati u istospolne seksualne odnose, nego je pitanje odnos između grupe slabih i grupe snažnih (onih koji ugnjetavaju slabije). Ako se identificirate kao LGBT onda postajete dio grupe slabih, dio dobrih protiv zločestih. Ako netko tvrdi da je homoseksualnost nemoralna, njegovi razlozi će se ignorirati, odmah će se pretpostavit da je takvo razmišljanje rezultat neznanja i zadrtosti, radi se o "mržnji". Što god netko može reći o nemoralnosti takvih praksi je nevažno jer LGBT predstavlja skupinu slabijih i zbog toga su oni uvijek u pravu, a to omogućuje homoseksualcu da "nadvalada" nešto bez da je riješio moralni problem takvog ponašanja.

Takvi govori potpuno mijenjaju cijelu raspravu, točnije, završavaju je. Ne možete reći ništa protiv homoseksualnih praksi jer bi to značilo da "mrzite". Zbog toga su čak i ljudi koji smatraju da postoji nešto nemoralno u takvim praksama skloni pridružiti se LGBT zahtjevima jer ne vole ideju "mržnje" i "diskriminacije": a sigurno je da se ne žele staviti na stranu "zločestih". Ako roditelj upozorava svog sina na nemoralno ponašanje onda on postaje loš roditelj jer ga ne "prihvaća kakav je". Čim netko kaže "mislim da je to pogrešno", odmah se sve to pretvori u "LGBT vs. Cijeli svijet" problem.

U nastavku nekoliko uobičajenih taktika koje se javljaju u LGBT aktivizmu. *(I par komentara utemeljenih na teoriji prirodnog prava. Naravno, postoje različiti pristupi etici koji vas mogu dovesti do sličnog razmišljanja.)*

Novi "rasizam"

Ukratko, ono što se tvrdi je; ljudi koji se danas protive istospolnim brakovima su ista vrsta ljudi koja se prije protivila međurasnim brakovima. Očite su implikacije tog argumenta; (i) razlog zbog kojeg se ljudi protive istospolnim brakovima je jednak razlogu zašto su se protivili međurasnim brakovima (a tu se misli na duboke neopravdane predrasude), i (ii) do promijene će doći, a one koji se protive će se gledati kao što se danas gleda na ljude koji su se protivili međurasnim brakovima. Očita je snaga tog argumenta jer nema ništa goreg u suvremenom svijetu od toga da vas proglase rasistom, a kada izjednačite protivljenje homoseksualnim praksama sa rasizmom odmah postavljate opoziciju u nezavidnu položaj.

Naravno, takav argument je promašen, ali je za neke naizgled uvjerljiv što znači da je na oponentu da dokazuje u čem je pogreška. Čak i bez ulaska u širu analizu, jasno je kako su crnci radili istu stvar koju su radili i bijelci, odnosno protivljenje takvim brakovima je diskriminacija na temelju izgleda, a ne na temelju ponašanja; diskriminacija na temelju nebitne karakteristike. Uvjeti za brak ne ovise o boji kože partnera jer boja njihove kože nema nikakve veze s onime što brak je.

Prirodni zakon tvrdi kako je homoseksualni seksualni odnos nemoralan jer frustira prirodne namjene ljudske seksualnosti. Nadalje, prema prirodnom pravu, brak je prirodna posljedica ljudske seksualnosti, a brak i obitelj su nužni za napredovanje ljudskih bića. Kada se dvoje ljudi sparuje, potrebno je da štite i podupiru dijete koje može biti rezultat tog odnosa. Homoseksualnost frustira prirodnu namjenu samog seksa, nema nikakve veze s prirodnim ciljem ljudske seksualnost; brakom. Međurasni, heteroseksualni brak ne frustrira prirodne namjene seksualnosti. Rasa je u ovom slučaju poput boje oka, ne utječe, odnosno ne sprečava napredovanje čovjeka. Određena boje kože nema nikakve veze sa ljudskim napredovanjem. Kada se osoba protivi istospolnim brakovima, onda se protivi nečemu što je neprirodni i nemoralno prema prirodnom zakonu, metafizičkoj nemogućnosti, perverziji osnovnog ljudskog napredovanja. S druge strane, kada se protivi međurasnim brakovima, protivi se na osnovama koje nemaju veze s prirodnim pravom odnosno na temeljima koji su irelevantni prema onome što brak je.

Iako je usporedba pogrešna, ona ima svoju ulogu jer se slaže s naracijom *LGBT vs. Svijet;* pitanje više nije o tome što je brak, ili koja su bitna moralna pitanja, nego se sve pretvara u pitanje ugnjetavanja. Ljudi mrze opresiju, a ako prikažete LGBT kao ugnjetavanu grupu odmah ste bliži uvjeravanju ljudi kako je njihovo ponašanje moralno. (Iako ste pritom potpuno ignorirali pitanje moralnosti.)

Radi se zapravo o poprilično impresivnom postignuću. Ljudi se boje da ih proglase ugnjetivačima i učiniti će sve samo kako bi izbjegli kontroverzu. Čitavo pitanje se pretvori u političko pitanje, bez ikakve povezanosti s moralnim i kulturnim aspektima. Takva razmišljanja pokreću ljude da izlaze na ulice, sve postaje stvar "ljudskih prava", kako bi se itko mogao suprostavljati "ljudskim pravima"? Svako tko zauzima drugačiju moralnu poziciju mora biti pun "mržnje".

Uključivost

Na primjeru američkih izviđača vidljiv je još jedan fenomen vezan uz LGBT aktivizam. Neću komentariti konačnu presudu nego jednu od izjava koja je tome prethodila. Jedan od vođa izviđača dao je izjavu prema kojoj je ta organizacija uređena oko uključivosti, a sama zabrana aktivnim homoseksualnim osobama predstavlja čudnu anomaliju koju treba ispraviti. Izviđači se zavjetuju služiti ljude svih vjera, uključiti ljude svih rasnih i socio-ekonomskih podrijetla. Drugim riječima, njegov argument je da homoseksualci predstavljaju samo još jednu od takvih skupina.

Propušta primijetiti kako aktivni homoseksualci nisu samo još jedna od takvih skupina, oni predstavljaju skupinu koja ne samo da se upušta u prakse koje izviđači smatraju nemoralnim, nego još i zagovara i širi upuštanje u takve nemoralne prakse. Iako taj vođa priča o uključivosti, zapravo pokušava pokazati da je homoseksualnost moralna. Argument uključivosti pokušava apelirati na određeni osjećaj jednakosti koji je ukorijenjen u zapadnoj misli. Iako dolazi iz kršćanstva, raširen je općenito na Zapadu. Sličan je "nemojte suditi" mentalitetu. Ali takvo postkršćansko poimanje iskrivljuje uključivost, prije je poimanje uključivosti značilo da ste bili spremni biti članom Crkve, bili ste spremni ispunjavati sve potrebne zahtjeve. Ali danas je značenje drugačije, trebate uključiti sve, točka, neovisno o svemu.

Trik je u tome što se "uključivost" predstavlja kao neka datost. Kao da se radi o nekoj neutralnoj moralnoj vrijednosti, a ukoliko neka skupina ne prihvaća takvo razmišljanje odmah je zla. Ljudi koji propovijedaju "uključivost" će izjavljivati da *"nije na nama da namećemo svoje vrijednosti drugima*", ali pritom potpuno ignoriraju činjenicu da nameću svoju vrijednost uključivosti svima drugima. Još gore, poruka je da uključivost predstavlja vrijednost koja je važnija do svih drugih vrijednosti, uključujući i snažne moralne vrijednosti kojih se netko drži. Drugim riječima, ako se vaša uvjerenja o ispravnom i pogrešnom nađu na putu uključivosti, bolje vam je da ih odbacite.

No, koji je problem sa uključivošću? Uključivost je način da neka manja skupina natjera drugu skupinu da promijeni svoje vrijednosti pozivajući se na neki općeprihvaćeni standard. Iako će možda izjavljivati nešto drugo, prava poruka je da se *"morate promijeniti jer nam se ne sviđa što predstavljate"*. Takvom "uključivošću" se zapravo uništava ono čega dio želite postati – tražeći prihvaćanje neke institucije ta institucija prestaje biti ona čije prihvaćanje tražite. Primjerice ako želite biti "katolik", onda znači da se želite držati katoličkih vrijednosti, ne možete činiti što želite i tražiti da vas se prihvati u ime uključivosti.

Ljudi traže promjenu takvih institucija i udruženja jer očito žele biti dio nečega vrijednog i tradicionalnog bez da se pritom ičega moraju odreći. Sviđaju vam se aspekti Katoličke Crkve, ali vam ne pada na pamet odreći se analnih odnosa sa svojim partnerom, ništa lakše, samo se pozovite na uključivost! Problem riješen.

Emocije

Kulturni pomak oko LGBT pitanja nema gotovo nikakve veze sa argumentima ili intelektualnim promišljanjima, potaknut je velikom količinom emocija, promoviranja i retorike. Iako postoje ljudi koji bi ipak stavili puno veći naglasak na promjenu u intelektualnim razmišljanjima (ne vezano uz homoseksualnost, nego općenito na promjene u metafizici), teško je negirati da su emocije te koje vode veliki dio LGBT aktivizma. Prošlih tjedana svjedoci smo nekoliko svjedočanstava LGBT osoba kojima nas žele uvjeriti u ... pa, zapravo nisam siguran u što. Ono što je očito iz takvih svjedočanstava je velika emocionalnost; kao što veli jedan ekonomist: problem nije što mali Ivica ne zna čitati, problem nije niti to što mali Ivica ne zna razmišljati, problem je što mali Ivica ne zna što razmišljanje je; on ga je pomiješao s osjećajima. *(Zapravo je stvar još gora jer niti te izrečene emocije nisu imale nikakve veze sa referendumom oko braka nego nekim osobnim problemima, ali ovdje komentiram općenito aktivizam, ne konkretno pitanje.)*

Dakle kako izgleda tipično svjedočanstvo o nekom homoseksualcu i njegovoj katoličkoj obitelji; Prvo, članovi obitelji su jako tužni (ili ljuti) što je njihov sin homoseksualac. Svjedočanstvo je ispunjeno emocijama. Sin (ili roditelj) pretpostavlja kako će ga Crkva odbaciti i kako ga više nikada neće prihvatiti. Iako to nije točno, takvo prezentiranje je potrebno da bi se pojačale emocije. Sinu je teško reći *"homoseksualac sam"* jer to zapravo znači *"ili ćete me prihvatiti ili nećete, ne postoji ništa između"*. Naravno, niti to nije točno, možete prihvatiti osobu (suosjećati sa njome, voljeti je – što znači željeti joj dobro, pomoći joj) bez da prihvaćate nemoralno ponašanje u koje se upušta. Ali sin ne misli na to – on želi reći da odbaciti homoseksualnu aktivnost znači odbaciti i osobu koja je homoseksualac. Naravno, niti to nije točno jer sin može izbjegavati homoseksualne aktivnosti. Problem riješen. Očito to može predstavljati izazov, ali to je opcija koja se rijetko predstavlja. Zašto i predstavljati tu mogućnost kada je naglasak na emocijama? Sin, ili možda njegova obitelj, će zatim ispričati neku priču o vezi s lokalnom župom (možda su tu vjenčani, kršteni, možda je neki član obitelji pokopan tu) te će zatim zatražiti od Crkve da prepozna i prihvati homoseksualnu populaciju. *(Iz takvih svjedočanstava nikada nije jasno kako ti ljudi smatraju da Crkva funkcionira, ali za svaki slučaj treba napomenuti da njihovo zadovoljstvo i emocije ne poništavaju moralnu istinu.)*

Cijela stvar je bespotrebno emocionalna, a takva i mora biti jer je to zapravo cijeli argument. Očito je kako ti ljudi osjećaju snažne emocije, ali pritom ne pokazuju nikakvu brigu za moralnu istinu. Oni samo žele emocionalno prihvaćanje, a Crkva (ili društvo) bi se trebali promijeniti kako bi oni to postigli. Sve posljedice su nebitne jer se oni osjećaju tužno. Iako je takvo razmišljanje zapravo oličenje sebičnosti, uvijek se predstavlja kao vrlina. (U priči spominjem katoličku obitelj i Crkvu, ali gotovo isti scenarij se često nudi i općenito za bilo kojeg homoseksualca i društvo.)

Nemogućnost razlikovanja statusa i akcije, i apeliranje na emocije je toliko rašireno svakim dijelom LGBT pokreta, da je zapravo postalo cijeli LGBT pokret. Primjerice istospolni parovi tuže pekara jer ne želi ispeći tortu za njihovo vjenčanje. Pekar se očito ne slaže sa njihovom proslavom i zbog toga ne želi imati izravnu ulogu u takvom događaju, ali osjećaji

istospolnog para su zbog toga povrijeđeni i potrebno ga je zakonski kazniti jer ne želi slaviti njihove izbore. Svaka osuda nečijeg ponašanje doživljava se kao osobni napad na onoga koji se upušta u takvo ponašanje.

Za većinu LGBT aktivista argumenti o moralnosti nisu važni, obično su potpuno irelavantni za njih. Emocije su prisutne, a to je sve što je potrebno da bi se opravdali i uspjeli.

Diskriminacija

Osnovni argument LGBT zajednice o istospolnim brakovima i diskriminaciji ide ovako; *"omogućavanje braka samo heteroseksualnim parovima je diskriminacija homoseksualaca zato što se tako onemogućuje homoseksualcima da međusobno ulaze u brak."* Izgleda da taj argument ima određenu snagu jer postoje ljudi koji se pitaju; *"Pa, nije li istina da homoseksualci ne mogu činiti nešto što heteroseksualci mogu?"*

Očito je da argument apelira na određeni osjećaj kako je diskriminacija ne samo nezakonita, nego je i pogrešna, i zla. Ideja je da su ljudi jednostavno okrutni, diskriminiraju jer im se ne sviđaju homoseksualci. Ali još važnije, radi se običnoj logičkoj pogreški jer zagovornici istospolnih brakova tvrde da je brak dvojice homoseksualaca valjan, ali cijelo pitanje i je može li takvo partnerstvo biti brakom. Rasprava završava prije nego što je počela.

Jednostavnije rečeno, čitav problem je pogrešno predstavljen. Homoseksualci nisu diskriminirani, nitko im ne negira pravo na brak. Imaju sva prava koja imaju i heteroseksualci, slobodni su ući u brak, ali kao i svi drugi, moraju pronaći nekog suprotnog spola. Brak je nužno heteroseksualan i predstavlja prirodni nastavak ljudske reprodukcije. Zakon tu nikoga ne diskriminira. Bilo bi apsurdno reći da država negira "pravo" samca da uđe u brak sam sa sobom. Ako prihvatite takvu logiku "diskriminacije"; možete reći da država "diskriminira" protiv ljudi koji preferiraju život samca, zašto oni ne bi dobili prednosti braka, zašto država diskriminira samce? Još češći argument je onaj za brakove više osoba, zašto ograničiti broj na samo dva partnera? (Postoji dovoljno aktivista koji se zalažu za takve "brakove".)

Kada aktivisti kažu da je *"homoseksualcima onemogućeno pravo ulaska u brak"* oni već pretpostavljaju da je brak samo stvar toga da se ljudi sviđaju jedan drugom i žele se međusobno obvezati na nešto. Pretpostavljaju i kako je "istospolni brak" nešto na što ljudi imaju pravo, a to pravo im je uskraćeno. Ali cijela rasprava i je oko toga što je brak. Kada dođemo do prigovora "tko si ti da odlučiš što je brak!?" jasno je da se trebamo okrenuti tome pitanju i definirati što je brak. (Zanimljivo, taj prigovor u pravilu završi na *"Tko si ti da kažeš kako je brak nužno heteroseksualan?"* što je pomalo čudno, nije teško zamijeniti "je" sa "nije".)

Osim toga, možemo čuti i kako brak više nije heteroseksualan. Ali to je, iz perspektive prirodnog prava, isto kao da kažete da je od sada kvadrat okrugao. Očito, radi se o širem pitanju pa neću ulaziti u to, ali mislim da je jasno kako argument "nejednakosti" ili "diskriminacije" nema veze s pitanjem istospolnih brakova odnosno onime što brak je.

"Govor mržnje"

Liberalna strategija za pitanja poput homoseksualnost je jednostavno ignorirati stvarni problem te predstavljati samo karikature onoga što tvrdi opozicija. Kada predstavljate samo karikature nije teško pokazati da ne funkcioniraju, odnosno da ne postoji ništa racionalno u protivljenju homoseksualnim praksama. (Očito je da dio krivnje snose i konzervativci koji se ne trude previše obrazložiti svoju poziciju.)

No, izgleda da samo prikazivanje opozicije kao iracionalne nije dovoljno, potrebno je zakonski onemogućiti da se ikakva opozicija uopće čuje. U Kanadi je primjerice nedavno osuđen čovjek prema zakonu o govoru mržnje jer je dijelio prospekte o nemoralnosti homoseksualnih praksi. Ništa od slobode govora za njega, "mržnja" je posebna kategorija koja je nedopustiva. Svatko tko izjavi nešto što se ne sviđa aktivistima je "homofob", makar to bila izjava poput one da je brak jedinstvo muškarca i žene. Kao i svaki drugi "zločin mišljenja" homofobija nema svoju definiciju, ne možete znati kako izbjeći taj zločin, sve što kažete može rezultirati takvom optužbom. Najsigurnije je jednostavno šutjeti, ili se čak priključiti onima koji viču "homofobija" kada se pojavi neki pojedinac koji je spreman ići protiv LGBT aktivizma.

S obzirom na ignoriranje svih argumenata protiv homoseksualnih praksi, razvila se situacija u kojoj se svaka opozicija doživljava kao "mržnja", a time prestaju i sve rasprave, jer ne samo da nema razloga zašto bi pričali s nekim takvim, nego nema razloga niti zašto bi mu uopće zakonski dopustili da priča nešto takvo.

PS

Za LGBT aktivizam pitanje nije je li nešto činjenično korektno nego je li politički korektno. Čitav pokret nema veze sa uvjeravanjem nego emocijama i pritiscima. Kada i pokušaju predstaviti nešto, primjerice promjenu institucije braka, onda se to svodi na slogane ("bračna jednakost"), zastrašivanje ("homofobija") i različite "plitke argumenti".

Živimo u vrijeme plitkog razmišljanja. Iskoristite "jednakost" i "diskriminaciju" u sloganima i to vam je dovoljno da uvjerite plitke umove. Za ostvarivanje svega što LGBT aktivisti žele dovoljno je nešto prozvati "pravom" – magična riječ kojoj nije potreban dokaz, logika ili zdrav razum.

LGBT(qqiaap) vs Relevantnost

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/06/lgbtqqiaap-vs-relevantnost.html

U različitim medijskim istupima možemo čuti svakakve izjave. U nastavku spominjem nekoliko prigovora i primjedbi koje su potpuno irelevantne za ono o čemu se raspravlja, ali unatoč tome imaju svoj učinak pa sam ih odlučio prokomentirati. *(Nisu specifični za LGBT pitanja, ali ih komentiram vezanu uz takve rasprave.)*

***

P: "Na krivoj si strani povijesti!"

Društveni život oblikuju odluke, izbori i ponašanja ljudskih bića. Unatoč učenju ličnosti poput Hegela i Marxa, ne postoji "dijalektika povijesti". Povijest nije neka kvazi božanska sila koja daje svoj sud o istini ili dobroti ili pravednosti nekog pitanja. Ljudska bića su racionalna i slobodna, nisu determinirana. Ono što pojedinci i društva čine nije neizbježno. Društveni život i "povijest" je puna događaja koji su se mogli i ne dogoditi Nema razloga vjerovati da će se nešto pojaviti i održati u društvu. (Budućnost se sastoji od iste materije kao i sadašnjost.)

Takav prigovor možete pokušati opravdati razmišljanjem djece i mladih koje se u u pravilu razlikuje od razmišljanja odraslih, odnosno idejom je da će razmišljanje djece u budućnosti prevladati. No, to je kao da kažete da zato što većina djece gleda crtiće (a većina odraslih vijesti) možemo očekivati da će uskoro svi gledati crtiće. Mladi razmišljaju drugačije od roditelja, tako je uvijek i bilo, kada postanu odrasli drugačije doživljavaju svijet. (Konkretno, vide relevantnu razliku između različitih odnosa.) Iako škole često očekuju od djece da rješavaju ekonomske probleme, nuklearno razoružanje i globalno zatopljenje, takvo što je teško očekivati s obzirom na njihovo znanje, sposobnosti i iskustvo. Ne možete očekivati od djece i mladih da opravdavaju norme koje su se razvile iskustvom generacija. Upravo zato ih se i odgaja, svaka nova generacija označava invaziju malih barbara na našu civilizaciju, potrebno ih je civilizirati prije nego što je unište. *(Naravno, ukoliko ih se ne odgaja, odnosno odgaja upravo tako da se protive civilizaciji, možemo očekivati posljedice.)*

Priče o nepromjenjivom smjeru povijesti bile su prisutne u raznim sustavima dvadesetog stoljeća, a kao što povijest svjedoči, ispalo je da taj smjer nije bio toliko nepromjenjiv. Što god da se dogodilo, iskustvo pokazuje da je moguće bježati od istine samo neko vrijeme, na kraju dolazi do prisjećanja na trajne vrijednosti. Snovi o revolucionarnom svijetu u stanju su samo kratkoročno oduševljavati, koliko god se nekome činili na pravoj strani povijesti.

P: "Ti misliš da tvoje vrijednosti imaju univerzalnu primjenjivost / želiš nametati moral!"

Za razliku od naprednjaka koji ne žele nametat svoj moral? Oni ne žele mijenjati zakone i društvene norme da bi zadovoljili ono što oni smatraju ispravnim? Naprednjaci ne misli da bi njihov moral trebao imati univerzalnu primjenjivost i pravnu relevantnost? Očito je da se naprednjaci ne slažu s konzervativcima po pitanju sadržaja morala, ali ne možete dosljedno kriviti samo jednu stranu za navedene stvari.

Zakon pretpostavlja moral: pozitivni zakon je kodifikacija naših moralnih sudova oko toga što je dopušteno, nedopušteno i obvezno. Imamo zakone protiv vožnje u pijanom stanju jer imamo prethodno uvjerenje da je moralno pogrešno djelovati na način koji bespotrebno ugrožava nas i ostale osobe. (Da bi moralno obranili zakon morate imati neke moralne principe.) Pravo se oslanja na moralno: pravna normativnost se temelji na moralnoj normativnosti.

Prigovor "Ne možete u zakon uvesti moral!" miješa moral sa seksualnim moralom (koji je jedna vrsta morala). Očito je da možemo, i moramo zakonski nametati moral. Imamo zakon protiv silovanja, silovanje je i nemoralno i nezakonito. Svaki zakon je nametanje morala. Svaki zakon je prijenos određenih moralnih sudova u pozitivni zakon. Naravno, to ne znači da bi sve nemoralno trebalo biti nezakonito, niti da bi sve moralno obvezno trebalo biti zakonski propisano; niti da je sve zakonito ujedno i moralno. Državnu moć treba maksimalno ograničiti, ali ona ipak ima svoje legitimne uloge. Za konzervativce, jedna od njih je očuvanje povlaštenog položaja tradicionalnog braka. *(Nije očito da bi se država trebala uplitati u brak, i mnogi će reći da bi bilo najbolje da se država povuče iz tog područja, ali postoji razlog kojim se opravdava takvo uplitanje. Država ima interes u vlastitom održavanju, a to znači socijalizaciju, zaštitu i transformaciju djece u produktivne građane putem obiteljskog života.)*

P: "Ja ne mogu vjerovati da se netko u 21. stoljeću protivi..."

Ovaj argument je malo teže popratiti, pretpostavljam da ima veze s numerologijom, odnosno granom koja je poznata pod nazivom "što-bliži-faktor-ologija" (proučavanje dva najbliža faktora). Bitno je znati da paran i neparan broj predstavljaju po jedan spol; paran je ženski, a neparan muški spol. Očito je da 20. stoljeće nije bilo pogodno za istospolni brak (vezu) jer 4 i 5 predstavljaju raznospolne brojeve; 19. stoljeće možete rastaviti samo na 1 i 19, iako su istospolni, razlika u veličini (godinama) je jednostavno prevelika; 18. stoljeće također nije moguće rastaviti na istospolne faktore, 17. stoljeće opet ulazi u preveliku razliku; a u prijašnjim stoljećima sama znanost što-bliži-faktor-ologije nije bila razvijena kao danas pa ljudi nisu shvaćali odnos brojeva prema različitim društvenim pojavama.

Jasno je kako 21. stoljeće odnosno broj 21 ima posebno značenje. Možete ga rastaviti na faktore 7 i 3, sama razlika u iznosu (godinama) nije prevelika, a oba faktora su istog spola. Dakle sve ukazuje da je 21. stoljeće idealno za prihvaćanje i slavljenje istospolnih veza. Osim toga, Merkur i Jupiter su se poravnali u liniji ljubavi; rezervirali su vatrogasni dom,

naručili muziku i hranu, sve je spremno za feštu, samo se razni talibani bune. *(Napomena: Možda postoji neko alternativno objašnjenje korištenja argumenta 21. stoljeća u ovom kontekstu, ali sumnjam da ima više smisla.)*

P: "O društvu treba kritički promišljati!"

Iz nekog razloga naprednjaci smatraju da imaju posebnu sposobnost kritičkog promišljanja o svijetu i često će to ponosno isticati. Oni kritički promišljaju o društvu, ekonomiji, kapitalizmu, tradiciji, obitelji... Misle da kritički razmišljati nužno znači i suprotstavljati se postojećoj situaciji. Kritički promišljati ne znači protiviti se, nego procijeniti, testirati, analizirati, ispitati, odvojiti ispravno od pogrešnog. Netko tko kritički promišlja može doći do zaključka kako treba podržati ono što se "kritički promišlja." Napredanjaci često upadaju u zabludu jer uspoređuju stvari koje postoje s onime što ne postoji i što ne može postojati. Ne postoji Utopija. Određeni dijelovi trenutne stvarnosti mogu biti istinski dobri, a neke druge možda ne možete usavršiti bez da pri tom "usavršavanju" stvari ne postanu lošije u nekim drugim aspektima.

Napredanjaci nisu jedini koji posjeduju sposobnost kritičkog stava. Kritička Teorija kakvu nasljeđuju iz Frankfurtske škole je tendenciozan i samoslužeći izraz. Iako napredanjaci pretražuju svijet da bi pronašli stvari koje mogu mrziti, činjenica je da postoje stvari koje treba očuvati. Možete kritički promišljati o tradicionalnom braku i doći do zaključka da se radi o instituciji koju treba podržati (jer primjerice duguročno omogućuje slobodno društvo i najbolji mogući odgoj budućih savjesnih građana). To ne znači da je svaki brak savršen, ali ne možete uspoređivati stvarnost s nekom utopijskom slikom koja ne postoji; a povijesno gledajući, razni društveni eksperimenti su završavali s lošim posljedicama. Ako tražite alternative tradicionalnom braku jer postoje nesretni slučajevi lako ćete završiti u sustavu gdje će biti još više nesretnih slučajeva koji će rezultirati lošim posljedicama za uključene.

Naravno, kritičko promišljanje o društvu, normama i braku koje bi rezultiralo željom za očuvanjem tradicionalnih vrijednosti nema nikakvu privlačnost za napredanjake; kako mogu biti pametniji od svih ostalih ako razmišljaju poput njih? Potrebno je reći nešto novo. Zamislite da kritički promišljate o pitagorinom poučku: Vjerojatno bi proučili povijest, postavili si pitanja po kome je nazvan, tko je sve došao do istih rezultata, na koje načine se to može pokazati, na što se odnosi, koje su implikacije i slično; na kraju bi došli do zaključka da je točan, da ga treba podučavati u školama i slično. No, zamislite da ste napredanjak sklon različitim postmodernim razmišljanjima; Priznat ćete da poučak ima određenu primjenjivost, ali nazvan je po muškarcu, odnosi se na lik s muškim (neparnim) brojem stranica, sam broj stranica podsjeća na praznovjerne dogme, njegovo podučavanje u školama oduzima vrijeme podučavanju životnih vještina za suvremeno društvo, i slično; zaključit ćete svašta negativno i o njegovoj povijesti i o njegovom podučavanju, ali bit ćete kritični, provokativni i napredni. Vi kritički promišljate! *(Očito, pretjerujem radi efekta; iako razni eseji oko znanosti kao društvenom i lingivističkom konstruktu nisu daleko od toga.)*

P: "I ja sam tako razmišljala, ali sam onda saznala da mi je sin..."

Ili prevedeno: *"Držim se određenih moralnih vrijednosti, ali kada na bilo koji način utječu na mene ili meni blisku osobu onda..."*, ili malo drugačije:*"Da su kojim slučajem uhvatili mog sina kako krade po selu, sutra bih marširala protiv privatnog vlasništva."* (Zanimljivo je da se uvijek radi o nekom ultra konzervativnom, koji je baš ono, konzervativan i sve to. Nikada nije očekivao da bi ga njegove vrijednosti mogle ograničiti u nečemu za čim žudi.)

P: "Isus bi bio za..."

Ne, Isus ne bi podržavao različite zahtijeve lgbt aktivista, niti bi podržavao istospolne prakse. S obzirom da ne postoji smislena (teistička ili sekularna) interpretacija Isusa zbog koje bi netko davao takve izjave pretpostavljam da se radi o egu. Vjerojatno razmišljaju ovako: *"Isus je bio neki pametan tip, ima milijarde sljedbenike, neki govore da je Bog. Hej, pa i ja sam pametan tip, da živimo u pravednom društvu svi bi smatrali da sam i ja Bog. Isus je sigurno razmišljao kao što ja razmišljam." (*Isusov život tumače kao mučeništvo za liberalizam.)

P: "Vidjet ćeš ti još za svog života!"

Nisam siguran što točno znači, ali čini se da je povezano s "na krivoj strani povijesti" pričom. Nije mi teško zamisliti nastanak, ili u nekim slučajevima povratak, različitih fenomena u društvo. Kao što objašnjava jedna poznata filozofkinja. Ljudska vrsta je pala vrsta. Ima napadaje ludila, ponekad tek lokalne, ponekad globalne. Ništa nije nemoguće. Zamislite da vlada izda petogodišnji plan prema kojem nitko ne smije imati djecu, mjeru kontrole populacije. Možda zbog ekonomije, globalnog zatopljenizma ili bilo kojeg drugog mišljenja koje je rasprostranjeno među ljudima koji su mentalno oblikovani propagandom. Nije nezamislivo. *(No, čak i prepostavimo da će se nešto dogoditi, ne vidim kako određeni razvoj može opravdavati njegovu moralnost. Moguće je da ćemo svi svašta doživjet u svom životu.)*

PS

Postoji još puno dodataka raspravama koji nemaju veze s onime o čemu raspravljamo, ali dosta o tome...

Citat o relativizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/citat-o-relativizmu.html

> Sve što sam rekao i učinio ovih posljednjih godina je relativizam, intuicijom. Iz činjenice da sve ideologije imaju jednaku vrijednosti, da su sve ideologije tek fikcije, moderni relativist dolazi do zaključka kako svatko ima pravo osmisliti za sebe svoju vlastitu ideologiju, te je ima pravo pokušati nametnuti koristeći svu energiju za koju je sposoban. Ako relativizam označava prezir prema fiksnim kategorijama i prema ljudima koji tvrde da su nosioci objektivne besmrtne istine onda ne postoji ništa relativističkije od fašizma.

Benito Mussolini
PS

Povezano, vidi starije postove: Kulturni relativizam i Idealni kandidat Ljevice.

Zlostavljanje razuma – Hayek

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/zlostavljanje-razuma-hayek.html

> Može se doista pokazati kako je daleko najteži, i ne najmanje važan, zadatak za ljudski razum racionalno shvatiti svoja vlastita ograničenja. Za razvoj razuma je neophodno da se mi kao pojedinci poklonimo snagama i pokorimo principima za koje se ne možemo nadati da ćemo ih u potpunosti shvatiti, ali o kojima, unatoč tome, ovisi napredak, pa čak i očuvanje, civilizacije. Povijesno gledajući, to se postizalo utjecajem različitih religioznih vjerovanja, i tradicijama te praznovjerjem koje je čovjeka natjeralo da se pokori tim silama (više apeliranjem na njegove emocije nego na njegov razum.)

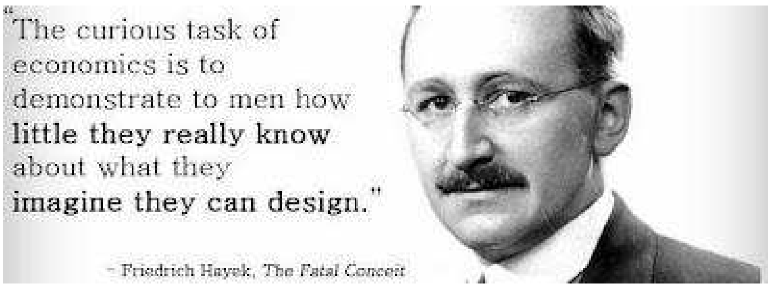
> Najopasnija faza u rastu civilizacije možda je ona u kojoj čovjek počinje smatrati kako su sva takva uvjerenja praznovjerje te ih odbija prihvatiti, ili se odbija pokoriti bilo čemu što on racionalno ne shvaća. Racionalist čiji razum nije dovoljan da ga pouči takvim ograničenjima snage svjesnog uma, i koji prezire sve institucije i običaje koji nisu svjesno dizajnirani, tako postaje uništavač civilizacije koja je izgrađena na njima. To se može pokazati kao prepreka koju će čovjek preskočiti, ali samo kako bi se opet vratio barbarstvu.

F.A Hayek (The Counter-Revolution of Science: Studies in the Abuse of Reason)

***

Citat kojeg vrijedi pročitati više no jednom. Inače, na Hayeka je utjecao i Burke, objavio sam post sa Burkeovim citatom povezane tematike: O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo – Burke, na dnu se nalaze poveznice na postove sličnog sadržaja. *(Još jedan post koji spominje obje ličnosti: Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke).*

Burkea spominjem samo kako bih ukazio na (ono što filozof Feser naziva) Burke-Hayekov argument (protiv različitih reformi). Iako će neki ljudi biti oduševljeni argumentom kada ga primjenite u ekonomskom području, neće im biti prihvatljiv kao argument za očuvanje tradicionalnog poretka.

Ponovit ću još jednom, za sve koji cijene njegov rad, poveznicu na pjesmu I'm in Love with Friedrich Hayek.

F.A. Hayek - libertarijanizam i konzervatizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/fa-hayek-libertarijanizam-i.html

"Fuzionizam" je pokušaj spajanja libertarijanizma i konzervatizma u ujedinjenu političku filozofiju i program. Rasprave o fuzionizmu se u pravilu fokusiraju na pitanje praktične izvedivosti – nešto što je stvar političkih analiza, anketa, interesnih političkih skupina te spin doktora; No pitanje je predstavlja li fuzionizam uopće koherentnu filozofsku poziciju?

Mnogi misle da je očiti odgovor ne. Libertarijanci žele maksimizirati individualnu slobodu, uključujući slobodu da činite stvari koje se tradicionalno smatra nemoralnim – uzimanje droga, gledanje pornografije, upuštanje u vanbračne odnose, itd. Konzervativci žele podržati tradicionalni moral. Nisu li zbog toga u neizbježnom sukobu? Standardni odgovor fuzionista je da ne treba postojati konflikt ukoliko libertarijanci inzistiraju samo na tome da postoji zakonsko pravo na činjenje takvih stvari. Ukoliko dopuštaju da bi unatoč tome takvo ponašanje moglo biti moralno pogrešno, konzervativac može u principu prihvatiti program libertarijanca. Zapravo, prema fuzionistu, konzervativac bi ga trebao prihvatiti; jer vrlina je vrlina samo ukoliko je slobodno izabrana.

Fuzionizam, prirodni zakon i individualna prava

Ali takva obrana fuzionizma je površna. *(I to govorim [Feser] kao netko tko ju je prije podržavao.)* Kao prvo, neki utjecajni argumenti za libertarijanizam ne impliciraju samo da bi opisane vrste ponašanja trebale biti legalne, iako su možda nemoralne. Primjerice, libertarijanci koji svoju poziciju temelje na zajedničkom ugovoru (eng. *contractarianism*), smatraju da možemo biti moralno obvezni slijediti samo ona pravila oko kojih se slažu sve racionalne zainteresirane osobe. Ali sve takve osobe se ne slažu s pravilima protiv korištenja droge, pornografije, vanbračnih odnosa, itd. Prema takvom stavu, navedene stvari se ne mogu smatrati nemoralnim, a još manje nezakonitim. Stoga se neki (iako ne nužno svi) libertarijanci koje motivira takva vrsta moralne teorije ne zadovoljavaju tek legaliziranjem navedenih ponašanje; oni žele društvo u kojem će se tradicionalni moralni prigovor na takva ponašanja, iako zakonski tolerirati, smatrati podjednako vrijednim kao i argumenti za kreacionizam ili rasnu segregaciju. Očito, konzervativci ne mogu prihvatiti takav program koji bi njihove stavove ograničio u kulturnom getu.

Naravno, drugi libertarijanci bi temeljili svoj stav na doktrini individualnih prava koja proizlaze iz prirodnog zakona, a ne ljudskog ugovora. Tu se čini da postoji veći sklad libertarijanskih i konzervativnih interesa, jer prirodni zakon je izrazito konzervativan pojam. Ali takav privid je pogrešan. Prema klasičnoj vrsti teorije prirodnog zakona koju opisuju mislioci poput Tome Akvinskog – *na koju se često poziva pri podršci tradicionalnom moralu* – prava su utemeljena u moralnim dužnostima. Ono na što imam pravo je ono što sam obvezan učiniti prema prirodnom zakonu, ili ono što je nužan preduvjet kako bih ispunio svoje obveze. To je razlog zašto prava i postoje – jamstvo su naše mogućnosti da ispunimo prirodni zakon i napredujemo kao vrsta bića koja jesmo. Stoga ne može postojati pravo da činimo pogrešno; sama ideja je nekoherentna. Ipak, upravo to libertarijanci tvrde – reći će primjerice da osoba ima moralno pravo ubrizgati si heroin u vene iako bi bilo nemoralno da to pravo iskoristi. Prema stavu klasičnog prirodnog zakona, takvo razmišljanje je konfuzno. Mogu postojati razlozi zašto bi vlast tolerirala određene nemoralne aktivnosti – *mislioci klasičnog prirodnog zakona ne odobravaju nužno paternalizam, zapravo su često oprezni prema takvim akcijama* – ali prava *per se* ne mogu imati ništa s time.

Zašto onda neki libertarijanci tvrde da prirodni zakon podržava njihov stav? Neki nesumnjivo pretpostavljanju da, s obzirom da je John Locke bio i teoretičar prirodnog prava i utjecaj na libertarijance poput Roberta Nozicka, prirodni zakon mora podržavati libertarijanizam. Ali sam Locke nije bio "libertarijanac" onako kako se taj termin općenito shvaća, a njegova verzija prirodnog zakona, iako različita od one koja ima podrijetlo u Akvinskom, teško vodi u libertarijanskom smjeru**. Za Lockea, naša prava su utemeljena na Božjem posjedovanju (nas). Strogo uzevši, reći da svako ljudsko biće ima pravo na svoj život, slobodu i vlasništvo je samo skraćenica za reći kako imamo dužnost ne ubiti, porobiti, ili krasti od drugih zato što bi takvo ponašanje značilo oštetiti ono što pripada Bogu.** Ali isto tako, nemamo pravo činiti ono što je štetno za nas same, jer bi i to značilo oštetiti Božje vlasništvo – stoga je Locke eksplicitno negirao da imamo ikakva prava na samoubojstvo. Dakle nijedan libertarijanac ne može uvjerljivo izložiti na Lockeanskim temeljima legaliziranje droga, potpomognutog samoubojstva ili bilo koju drugu takvu praksu.

Drugi libertarijanci bi se pozvali na koncept "prirodnog zakona" koji se ne referencira niti na Boga (kao što je to činio Locke) niti na nepromjenjivu metafizičku ljudsku esenciju (kao što to čine sljedbenici Akvinskog). Umjesto toga, oni bi smatrali da postoje određene empirijske činjenice o ljudskom stanju koje trebamo imati na umu pri našem moralnom i političkom odlučivanju, "prirodni zakoni" o ljudskoj biologiji, psihologiji, i društvenoj organizaciji analogno sa zakonima prirode koje otkrivaju fizikalne znanosti. Ali takva poprilično banalna tvrdnja nema posebne povezanosti sa teorijom prirodnog zakona kako je se povijesno shvaća**. Zbog toga se fuzionist ne može pozivati na harmoniju libertarijanizma i konzervatizma zato što se oboje oslanja na teorije "prirodnog zakona"; sličnost teorija u ovom slučaju je isključivo verbalna.**

Također treba napomenuti da fuzionistička mantra "vrline treba slobodno izabrati", iako sigurno ima element istine, teško da predstavlja potpunu moralnu psihologiju; a sigurno neće, sama za sebe, predstavljati argument za fuzionizam. Kao što su tradicionalni moralisti uvijek smatrali, iako se neke vrline najbolje stječu u bori protiv vlastitih impulsa, neke druge je gotovo nemoguće steći ukoliko su impulsi protiv kojih se moramo boriti dovoljno snažni. Impulsi doista postaju snažni kada je društveno okruženje ispunjeno takvim iskušenjima. Čednost – *vrlina ograničavanja vlastitih seksualnih apetita kako bi se upotrijebili u njihovoj prikladnoj sferi (što za tradicionalne moraliste znači brak)* – je najočitiji primjer. Manje su šanse da će netko tko je stalno izložen seksualnim slikama i sličnome razviti senzibilitet o seksu koji pogoduje želji za razvijanjem čednosti, a i manje je izgledno da će imati snagu volje da razvije tu vrlinu (iako to želi), nego netko čije je okruženje relativno slobodno od takvih prikaza. Stoga konzervativce brine seksualizirani karakter suvremene popularne kulture, posebno kulture mladih. Malo je vjerojatno da će mnogi slobodno odabrati vrlinu kada kultura oko njih negira da se uopće radi o vrlini, i kada ismijava one koji se usude izraziti svoje neslaganje.[...]

Hayekova misao

Poimanja prirodnog zakona i invidualnih prava se zbog navedenoga čine kao pogrešan temelj za izgradnju fuzionističke političke filozofije; libertarijanci i konzervativci se jednostavno radikalno ne slažu oko temelja i sadržaja prava i prirodnog zakona. Također se razlikuju oko toga što predstavlja društvo u kojem se promovira slobodan izbor vrlina. Ali postoji još jedan, bolji temelj za fuzionista, odnosno socijalna i politička filozofija mislioca kojeg poštuju i konzervativci i libertarijanci - F. A. Hayeka.

Hayek je odbacivao i naziv "konzervativca" i naziv "libertarijanca"; radije se nazivao "*Burkeanskim Vigovcem"* . Ali Burke je otac modernog konzervatizma, a vigovci su bili klasični liberali koji su preteča suvremenih libertarijanaca. Dakle iako postoje određene verzije konzervatizma i libertarijanizma koje Hayek ne bi prihvatio, njegov vlastiti opis ukazuju na predanost određenom fuzionizmu.

Hayek je bio istaknuti zagovornik slobodnog tržišta; a u središte svojeg kasnijeg rada postavio je Burkeansku obranu tradicije kao repozitorija društvene i moralne mudrosti. Takva kombinacija nije slučajna jer su te dvije teme duboko isprepletene u njegovu radu. Temelj Hayekove misli je naglasak na ozbiljnim ograničenjima ljudskog znanja, posebno kada se radi o ljudskim društvenim institucijama i drugim kompleksnim fenomenima.**Za Hayeka, čak i ono znanje koje imamo je raspršeno i rascjepkano, izravno je dostupno samo raspršenim pojedincima, a ne društvu u cjelini, vladinim predstavnicima, ili samoprozvanim društveno-znanstvenim stručnjacima; puno tog znanja je utjelovljeno u praksama, navikama i *"know howu"* kojeg je nemoguće prenijeti u eksplicitno propozicijskom obliku.Implikacije u području ekonomije su da je centralno planiranje socijalističke vrste nemoguće jer nijedan (samoprozvani) planer ne može imati znanje koje je potrebno za obavljanje tog posla. Samo cijene generirane u kapitalističkoj ekonomiji mogu utjeloviti raspršenu i neprikupljivu informaciju potrebno za racionalnu ekonomsku aktivnost, a pojedinci koji odgovaraju na signale cijena na tržištu osigurava najučinkotiviju praktički moguću alokaciju resursa. Ali postoje i moralne i socijalne implikacije.Prema Hayeku, tradicija ima ulogu sličnu onoj sustavu cijena, utjelovljuje nedovršene moralne uvide milijuna pojedinaca raspršenih kroz bezbroj generacija: osjetljiva je na puno više informacija nego što je dostupno bilo kojem pojedinačnom reformatoru ili revolucionaru. Radikalni moralni inovator, koji pogrešno pretpostavlja da može od početka dizajnirati nove institucije superiorne postojećim pati od oholosti analogne onoj svojstvenoj socijalizmu.**

Očito sve navedeno zahtijeva širi opis, ali dovoljno je jasno kako Hayekova misao ima nesumnjivo fuzionistički ton. Kombinacije slobodnog tržišta i moralnog tradicionalizma u Hayekovu sustavu nije neprirodna; obje komponente organski proizlaze iz iste teorije znanja. Dakle česta kritika kako je fuzionizam samo umjetna izmišljotina zbog političke svrsishodnosti, bez suvislog filozofskog opravdanja, je neutemeljena. Samo postojanje Hayekove filozofije dokazuje suprotno.

Iako postoji jasan smisao u kojem Hayekova pozicija ima i "libertarijanske" i "konzervativne" elemente, postoji stvarno pitanje može li ona biti dovoljno ili libertarijanska ili konzervativna za većinu stvarnih libertarijanaca i konzervativaca. Ako ne može, onda će Hayekova vrsta fuzionizma biti privlačna samo malom krugu Hayekianskih intelektualaca – što nije dovoljno velika skupina da održi trajni suvisli politički savez.

Zašto tu dolazi do problema? Razmislite prvo o potencijalnim problemima za libertarijance. Kao što sam već pisao, Hayekov tradicionalizam odveo ga je u kasnijim godinama na sve eksplicitnije zagovaranje *"strožeg pridržavanja pravila o seksualnom moralu,"* postavljanja "*granica*" na "*toleranciju*" onih koji odstupaju od standarda morala zajednice, i pridržavanja *"mističnih i religioznih uvjerenja"*, posebno "*glavnih monoteističkih"*, kao sredstva podupiranja tradicionalnih moralnih normi. Naravno, on

nije rekao da bi se trebala iskoristiti pravna sredstva za ispunjavanje tih ciljeva. No istovremeno, ne postoji ništa u njegovu sustavu misli što podrazumijeva dekriminalizaciju takozvanih *"zločina u kojima nema žrtve"* poput korištenja droga i prostitucije. *Laissez faire* stav prema pitanjima osobnog morala nije bio dio Hayekove agende, kao ni u slučaju Lockea ili Adama Smitha. Zapravo, Hayek je eksplicitno odbacivao *laissez faire* čak i u ekonomskom području. Pozvao je na socijalnu sigurnosnu mrežu za one koji se nisu u stanju sami uzdržavati u tržišnoj ekonomiji, i nije imao prigovora na regulaciju poslovanja unutar određenih granica. Ako je Hayek i bio libertarijanac, njegov libertarijanizam teško možemo nazvati radikalnim.

Kao što spomenuto ukazuje, razlika Hayeka i suvremenih libertarijanaca nije ograničena samo na pitanje svakodnevne politike, postoji razlika u etosu. **Tržišni utopizam, izričito individualistički životni stil i slavljenje konzumerizma kojeg pronalazimo kod određenog segmenta libertarijanskog pokreta nema svoj odjek u Hayeku. Vjerovao je da su (i da će uvijek biti) ljudska bića sazdana da vape za dubljim smislom značenja, solidarnošću, i zajedničkim ciljem nego što to suvremena trgovačka društva dopuštaju. Zbog toga je smatrao, poput Marxa, kako kapitalizam stvara otuđenost. Ipak, za razliku od Marxa, smatrao je da unatoč tome jednostavno nemamo alternativu kapitalizmu ukoliko želimo generirati dovoljno bogatstva da održimo razinu populacije karakterističnu za suvremeni svijet. Takvo razmišljanje je daleko od optimistične nade mnogih libertarijanaca da će visoka tehnologija, sve veći konzumeristički izbor i moralna autonomija biti dovoljne da bi maksimizirali ljudsku sreću**.

Mnogi konzervativci će također kod Hayeka pronaći puno toga sa čime se neće složiti. Iako nije smatrao kako je individualizam modernog društva nepobitan blagoslov, ipak je smatrao da se s time moramo nositi; takvo pomirenje će se teško uskladiti s organskim i komunalnim poimanjem društva kakvog zagovaraju tradicionalni konzervativci. Razvedeni od takvog poimanja, Hayekovi pokušaji ojačavanja tradicionalnog morala čine se, iz konzervativne perspektive, uzaludnim.

Osim toga, iako je Hayek branio tradicionalna religiozna uvjerenja na temelju društvene korisnosti, osobno je bio agnostik. Ne radi se o sporednom biografskom podatku, kao što smo spomenuli, Hayekov cijeli sustav se oslanja na općem agnosticizmu: uvjerenju da jednostavno imamo premalo znanja o stvarima da bi bili u stanju učiniti nešto veliko po pitanju koja se tiču morala i društvenih institucija, nešto više od prtljanja po onome što nam je tradicija ostavila. To se slaže u njegovoj misli sa subjektivičkim pogledom na prirodu vrijednosti. Iako je Hayek smatrao da tradicija favorizira određene vrijednosti nad drugim, nije smatrao da to reflektira neki objektivni i nepromjenjivi metafizički poredak. Jednostavno su tako stvari ispale s obzirom na kontigentne činjenice biološke i kulturne evolucije. Prema Hayeku, nema kozmičke svrhe u ljudskim poslovima. Kao što je napisao u *The Fatal Conceit, "život nema smisla osim samog sebe."* Teško je vidjeti kako bi se netko mogao suprostaviti svemu tome ukoliko prihvati Hayekov moralni, filozofski i religiozni agnosticizam.

Ali naravno, mnogi značajni konzervativci bi se tome suprostavili, upravo zato što tvrde da možemo imati puno više metafizičkog, moralnog i religioznog znanja nego što to Hayek misli. Iz perspektive onoga što sam nazvao "realistički konzervatizam" – *stava (kojeg primjerice zastupa klasična teorija prirodnog zakona) da se tradicionalni moral oslanja na skup objektivnih metafizičkih istina spoznatljivih kroz razum* – Hayekov epistemološki pesimizam je jednostavno filozofski neopravdan. Libertarijanci životnog stila implicitno vjeruju istu stvar, utoliko što su poprilično samouvjereni da znaju dovoljno o dugotrajnim socijalnim institucijama da bi ih mogli radikalno mijenjati bez ikakvih opasnosti, kao što to ilustrira njihova obrana "istospolnog braka". [..]

Za mnoge libertarijance, Hayek može ispasti kao netko tko ubija užitak; a za mnoge konzervativce, kao nihilist.[...]

A ipak, Hayeka poštuju i libertarijanci i konzervativci, i to s dobrim razlogom. Njegova kritika socijalizma kao ekonomskog i političkog sustava je krajnje razarajuća. Njegova obrana slobodnog tržišta je originalna, prodorna i uvjerljiva kao nijedna druga dana. Među političkim misliocima dvadesetog stoljeća, rijetko tko mu se može suprostaviti, i nitko nadmašiti, u dubini i širini njegove vizije. Imao je mudre i zanimljive stvari za reći, ne samo u ekonomskim i političkim pitanjima, nego i u području prava, filozofije, kognitivne znanosti i povijesti ideja.

Što god na kraju presudili o njegovoj filozofiji, Hayeka treba shvatiti ozbiljno. Oni koji žele biti fuzionisti posebno imaju razlog razmatrati njegovu misao, i zapitati se koliko toga su spremni prihvatiti. Trajan brak između libertarijanaca i konzervativaca utemeljen na tome se čini malo vjerojatan. Ali moguće je da nije moguć niti na bilo kojem drugom temelju.

> Napisano prema *Hayek and Fusionism*, autor je filozof Feser. Inače urednik The Cambridge Companion to Hayek*, i* autor knjiga *On Nozick* i *Locke*. Feser je objavio više članaka u kojima se bavi Hayekom, za šire objašnjenje Hayekova odnosa prema tradiciji vidi članak *Hayek on tradition (pdf).*

PS

Već sam objavio jedan Feserov post o fuzionizmu: Meyer & fuzionizam – sinteza konzervatizma i libertarijanstva ?, par puta sam već na blogu spominjao Hayeka, nedavno u postu Zlostavljanje razuma – Hayek.

Prigovor "naknadne izvedenosti" doktrine

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/prigovor-naknadne-izvedenosti-doktrine.html

Razmotrimo sljedeći prigovor Katoličkoj vjeri:

> *"Katoličanstvo uključuje veliki broj detaljnih i bitnih doktrina koje, čini se, nisu izvedive iz Božje Objave kakva je dovršena do razdoblja smrti Apostola. (Iako sama Katolička Crkve tvrdi kako je objava završena približno u to vrijeme.)"*

Sjetimo se primjerice doktrine kako je Marija bila slobodna od istočnog grijeha od trenutka svog začeća. Radi se o doktrini za koju se čini kako ukazuje na puno više toga od onih informacija koje znamo iz Svetog Pisma i onoga što znamo iz različitih izvora o vjeri Crkve prvog stoljeća. Prigovor zapravo iskazuje nevjericu da bi takva doktrina mogla biti izvedena iz objave kakva je završena otprilike u vrijeme smrti Apostola.

No, uzmimo u obzir slijedeće;

1. Dvadeset jednostavnih aksioma euklidske geometrije generira beskonačno detaljnih, bitnih i samostalnih teorema. Teoremi su takvi da ne postoji *prima facie* način na koji bi mogli vidjeti da oni slijedi iz aksioma. Ponekad su potrebna stoljeća i stoljeća kako bi čovječanstvo otkrilo da su izvedivi. Prema tome, ne bi trebala iznenađivati činjenica da možemo izvesti iz skupa propozicija *S* nove bitne propozicije za koje se čini kako govore puno više od *S*. Posebno to vrijedi kada *S* nije lista od dvadeset aksioma nego uključuje 27,570 stihova Starog Zavjeta, i oko 7956 stihova Novog Zavjeta, kao i Apostolsko propovijedanje za kojeg katolici misle kako je postalo ukorijenjeno u tradiciji Crkve, posebno u njenoj liturgiji.

2. Nadalje, za razliku od razvoja geometrije koji je koliko znamo tipično postignut nepotpomognutim ljudskim intelektom, razvoj Katoličke doktrine je, tvrdi se, postignut ljudskim intelektom potpomognutim Duhom Svetim.

3. Osim toga, Sveto Pismo i Tradicija Crkve ne sadrži samo određene doktrinalne aksiome iz kojih možemo izvesti daljnje propozicije, nego sadrži načine rezoniranja ili pravila izvođenja koja utjelovljuju razumijevanje načina na koji Bog djeluje u svijetu. Među njima istaknuta je tipologija. U Novom Zavjetu i crkvenoj liturgiji, učimo kako Bog djeluje kroz paralele. Izraelski narod prolazi morem; Kršćani prolaze kroz krštenje. Adam griješi i od njegova grijeha dolazi smrt; Krist pobjeđuje grijeh i kroz njegovo pobjeđivanje grijeha dolazi život. Novi Zavjet *(Lk 24,27)* kaže nam da Stari Zavjet govori o Kristu. Stoga mogu postojati bitni načini rezoniranja sadržani u Svetom Pismu, liturgiji i teološkim praksama; načini rezoniranja koji uključuju i tipološko rezoniranje. Takvi načini rasuđivanja su,

pojednostavljeno rečeno, više od običnih formalnih pravila logike. Temelje se na razumijevanju Boga kao onoga koji djeluje na određene načine (možda sa određenim motivima), stvara određenu vrstu duboko isprepletene povijesti.

Iz toga može doći do novih uvida. Krist na bitan način odgovara Adamu; a Marija u Crkvinom razumijevanju odgovara na važan način Evi. [...] Razrada dubljeg razumijevanje tipologije, i njeno povezivanje sa mnogim drugim aspektima Kršćanske doktrine, biti će zahtjevan zadatak tako da će Crkvi možda biti potrebna stoljeća kako bi razriješila određeno shvaćanje, primjerice da shvati kako paralela između novog stvaranja u Kristu i starog stvaranja u Adamu ne znači samo da je *Krist novi Adam* bez istočnog grijeha, nego i *Marija nova Eva* također;[...]

> **Zaključak**: Ne treba iznenaditi ako iz velikog broja aksioma, što uključuje i pravila izvođenja, možemo izvesti mnoge doktrine koje same za sebe mogu djelovati iznenađujuće.

Autor teksta je matematičar i filozof Alexander Pruss, preuzeto s njegova bloga (što znači da se radi o tek usputnom razmišljanju o nekoj temi, ali svejedno dovoljno informativno), izvorni post The deposit of faith.

Vizije Marije – J. Haldane

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/vizije-marije-j-haldane.html

Nisam siguran kakva je bila moja prva vizija Marije, ali od najmlađe dobi bio sam upoznat s dvije scene, jedna je rezultat slike, a druga mojeg zamišljanja. Pola stoljeća kasnije, još uvijek su obje prisutne u mojem razmišljanju.

Slika je bila pozlaćena reprodukcija ikone, izvorna verzija je izložena u Rimu, u Crkve Svetog Alfonsa Liguoria, nedaleko od glavnog kolodvora. Slika je poznata kao *"Gospa od Neprestane Pomoći,"* ili tradicionalnije "*Perpetual Succour*." Bizantskog stila, prenesena je u Rim prije više od petsto godina.

Prema legendi, sliku je iz Crkve u Kreti ukrao trgovac kojeg je pri povratku kući na moru zahvatila oluja od koje se posada spasila zazivajući Marijin zagovor. Kada je slika stigla u Rim, izmijenila je nekoliko ne baš bogobojaznih ruku, te je uskoro postala predmet štovanja.

Slika prikazuje Djevicu Mariju zaogrnutu plavim plaštom čiji su nabori naglašeni pozlatom. U lijevoj ruci se nalazi dijete Isus koji gleda preko svoga ramena prema zlatnom nebu na kojem lebdi anđeo noseći križ i čavle. Figure su postavljeno klasično i postojano, ali predviđa se trauma raspeća, Marijina ruka upućuje na Isusa kao da želi reći *"ovo dijete je vaš spasitelj i njegova žrtva će biti za vaše dobro."*

Teologija otkupljenja nije bila dio mog djetinjeg uvažavanja reprodukcije koja je visjela u hodniku, za mene je to jednostavno bila Marija Kraljica Neba od koje tražimo posredništvo. Taj identitet je potvrđen i u drugoj viziji, ovoga puta djelo moje vlastiti imaginacije. Svaki petak okupili bi se pri molitvi poznatoj kao *Memorare*, pritom bih si dočarao scenu nas okupljenih pred likom Marije čije su ruke ispružene kako bi nas prigrlile.

Ovo poznato zazivanje Djevice počelo je kao dio duže molitve sastavljene na Zapadu približno u isto vrijeme kada je ikona stigla u Rim. Slučajno, ili namjerno, isti je Papa, Pio IX., u devetnaestom stoljeću preporučio i štovanje ikone, i navedenu molitvu.

Memorare podsjeća Mariju *"kako se nije nikad čulo da si ikoga zapustila, koji se k Tebi u zaštitu*

utekao, Tvoju pomoć zatražio i Tvoj zagovor zamolio", a završava sa *"milostivo poslušaj i usliši."* Zamislio sam kako se milijuni ljudi diljem svijeta prisjećaju i recitiraju te riječi poput stihova iz djetinjstva, pronalazeći u njima nadu i utjehu, čak i kada im se životi urušavaju, ili kada tonu u oceanu nevolja. Takva je paradoksalna moć vjere: pruža nadu kada smo suočeni s opasnošću očajavanja, a zatim u svemu tome pruža utjehu.

Bilo je još slika Marije u mome životu. Kao dijete putovao sam iz Škotske na praznike u London i Kent, i kada bi se našli u prilici, posjetili bi Westminstersku katedralu. Prostranstvo građevine nadahnute bizantom ublaženo je mramorom i mozaičnim ukrasima, te podjelom lijeve i desne strane u niz svetišta. Među njima je i ukrašena Gospina Kapelica.

Radi se o posebnom mjestu, zazidana je zagasitim mramorom te nadsvođena iskričavim zlatom. Iza oltara je, zaogrnuta u plavo, djevica koja drži malog Isusa; a u gornjim mozaicima, Marija stoji s jedne strane Drva Života okružena likovima svetaca koji su imali posebnu pobožnost prema njoj.

Slikovni prikazi u toj marijanskoj kapelici urezali su se u moju svijest u istoj mjeri kao i marijanske slike ranog djetinjstva. Često sam se tamo vraćao, prvo kao student umjetnosti, a poslije tijekom studija filozofije; tamo sam se i oženio, i tamo se vraćam svaki put kada sam u Londonu.

***

Međutim, treba spomenuti kako, osim što je izvor artističke i duhovne inspiracije, istaknutost Marije u katoličanstvu je bila predmet teološkog odbacivanja i psiholoških analiza.

Njeno jedinstveno štovanje je kritizirano iz dva suprotna kuta: S jedne strane biblijskog protestantizma koji na to gleda kao praznovjerje i idolopoklonstvo, bez ikakvog temelja u Svetom Pismu, a s druge strane od radikalnih feministkinja koje takvo štovanje smatraju djelom ograničavanja žena, njihovo postavljanje u majčinske i podložne uloge.

Stoga je korisno istražiti podrijetlo i značenje Katoličkog štovanja Marije.

Uz lik Isusa, lik njegove majke oblikovao je kršćansku ikonografiju od najranijih razdoblja. Umjetnost, arhitektura, glazba i liturgija grčke Istočne Crkve te latinske Zapadne oslanjala se na niz Marijinih identiteta; tjelesna nositeljica Krista; zapovjedni roditelj Isusa, majka koja pati, proslavljena Kraljica Neba.

Na temeljima takvih vizija komponirane su različite "Litanije Marije" koju uključuju slijedeće nazive za nju:

> Majka Kristova, Majka Spasiteljeva, Majka Crkve, Majka Božje Milosti, Majka Dobrog Savjeta, Majka Divna, Majka Ljubazna ...
>
> Ogledalo pravde, Prijestolje mudrosti, Uzroče naše radosti, Posudo uzorna pobožnosti, Ružo otajstvena, Vrata nebeska, Zvijezdo jutarnja, Zdravlje bolesnih, Utočište grešnika, Utjeho žalosnih, Pomoćnice kršćana ...
>
> Kraljice anđela, Kraljice apostola, Kraljice mučenika, Kraljice svih Svetih, Kraljice bez grijeha istočnoga začeta, Kraljice na Nebo uznesena, Kraljice obitelji, Kraljice mira, i tako dalje...

Neki od tih opisa su djelo poetske mašte; neki su produkt žestokih teoloških kontroverzi; a neki oboje. Tri vizije Marije su dominirale duhovnim, teološkim i umjetničkim refleksijama i praksama:

> Prvo, Marija kao Nositeljica ili Majka Božja – zajedno s idejom djevičanskog rođenja i uvjerenje kako je ona sama začeta bez mrlje istočnog grijeha (*Dogma Bezgrješnog začeća*).

> Drugo, Marija izbjegava (korupciju) smrti – izraženo u ideji da je na kraju svog zemaljskog života uznesena "dušom i tijelom" u nebo (*Dogma Uznesenja*, na Istoku *Dormition).*

> Treće, Marija kao najveća među stvorenim bićima – stoji kao posrednik između Boga i čovječanstva, ponekad je izraženo u nazivanju nje Kraljicom Svetaca.

***

Što se tiče kritika svih onih koji smatraju da je sve to srednjovjekovna izmišljotina i poganske gluposti, moram prvo priznati kako Evanđelja govore malo o njoj. Marija se javlja prvi put kada joj anđeo kaže kako će začeti Sina Božjeg; zatim imamo događaje do i nakon rođenja Isusa. Nakon toga Marija je prikazana kao pažljiva Majka, svjesna misije svoga sina i njegovih čudesnih moći.

Njeno slijedeće pojavljivanja je za vrijeme muke, što kulminira Isusovim riječima s križa koji je predaje na brigu učeniku Ivanu: *"Ženo! Evo ti sina!... Zatim reče učeniku: "Evo ti majke!"* Naposljetku, u Djelima Apostolskim spominje se kako je Marija bila s njima nakon uzašašća.

Sigurno je da se čini kako postoji velika razlika između navedenih elemenata te složene i slikovite katoličke "*Mariologije*." Ali temelj ranih kršćanskih zajednica nije bila knjiga, nego kombinacija pripovijedanja, vjerovanja i praksi.

Stoga da bi shvatili štovanje Marije potrebno je pogledati van korica Biblije. Među različitim zapisima postoje i istočnjački tekstovi koji se pripisuju ranim crkvenim ličnostima poput Melitona Sardskog i Ćirila Jeruzalemskog.

I ne manje važna, iako ponekad zanemarena, je rana tradicija vizualnog prikaza Marije, i tradicija liturgija u kojima je posebno čašćena.

U kripti crkve Svetog Engracija u španjolskoj Zaragozi, nalazi se sarkofag na čijoj strani je prikazano Marijino Uznesenje na Nebo. Prikazuje možda dvanaest muškaraca, sa središnjim ženskim likom koji je povučen prema gore od ruke koja se pruža kako bi je primila. Vjerojatna godina izrade sarkofaga, koji sadrži kosti za koje se pretpostavlja da pripadaju lokalnim mučenicima, je oko 320. godine, a tehnike i materijali sugeriraju da je izgrađena u Rimu.

Nešto kasnije u Istočnoj Crkvi, nalazimo izuzetne Bizantske prikaze Marijina života, sve do njena "*uspavljivanja*" kada se pokazuje lik Krista koji prikuplja dušu svoje pokojne majke, držeći njen mali i blijedi prikaz, baš kao što je ona njega držala u djetinjstvu.

Antički zapisi, umjetnost i liturgije svjedoče o starosti štovanja Marije, i ideje da je imala posebnu ulogu u posredovanju za čovječanstvo. U srednjovjekovnom i kasnijim razdobljima te tradicije su izražene u molitvama i glazbenim aranžmanima koji su postale poznati po svojim uvodnim pozdravima: Ave Maria, Salve Regina, Memorare, i tako dalje.

***

Toliko o podrijetlu i tradicijama, ali što sa značenjem? Možda ključ procvata Marijanskih pobožnosti van kanona Pisma leži negdje dublje u ideji odnosa majke i djeteta: odnos počinje kao fizička intimnost, zatim njegovanje i zaštita, poslije podučavanje i autoritativnost, a naposljetku dolazi do obrata u ovisnosti. Ideja vječnog, svemoćnog božanstva je odvojena od ljudskog iskustva, ali ideja da je Bog kroz Mariju došao na svijet, da je ona brinula o njemu i usmjeravala ga, pruža posrednika za molbe i zahtjeve.

Na takvim čvrstim temeljima su izgrađene Katoličke doktrine Bezgrješnog začeća i Uznesenja. Prva tvrdi kako je jedino Marija među svih ljudskim bićima začeta bez naslijeđenih rana istočnog grijeha, koje proizlaze iz Pada; a druga da je na kraju svog zemaljskog života dušom i tijelom uznesena u nebesa.

Obje su rezultata deduktivne teologije koja započinje s Marijinom bitnom ulogom u shemi spasenja: razmatrajući o tome što je prikladno kada govorimo o zemaljskoj Majci Kristovoj, zaključujemo da s obzirom da Bog ima moć ostvariti ono što je prikladno, onda bi zaštitio Mariju od činjenice i učinka naslijeđenog grijeha, i djelovao bi tako da je izuzme iz procesa tjelesnog propadanja.
Međutim, u svijesti vjernika, od toga je snažnija i upečatljivija slika majke koja izdaje upute i zahtjeve svome sinu; a on zauzvrat djeluje u ljubavi i odanosti prema njoj. Razmišljajući o toj prirodnoj povezanosti međusobne brige i naklonosti ono što iznenađuje nije da su

Katolici i Pravoslavci posvetili toliko pažnje Mariji, nego da postoje neki kršćani koji nisu pronašli nikakvo mjesto za nju. Možda upravo u tom izgnanstvu Marije, a ne u Marijanizmu vidimo utjecaj isključivog maskulanizma, a možda i strašljivog pridržavanja Pisma.

Vizije Marije kao pomoćnice i posrednice, slike koje sam ja (i milijuni drugih) prvi put susreo u djetinjstvu govore o stvarnosti ljudskog stanja i njegovoj ovisnosti, ranjivosti te potrebi za zaštitom. Međutim, u isto vrijeme, negirajući da je Marija išta više od čovjeka, jedinstvenost Boga i ekskluzivitet njegove moći da stvara i obdržava je očuvana. Teološki i estetski se to pokazalo kao trajna i inspirativna kombinacija ideja i slika, promišljena vizija.

> *Izvorna verzija Visions of Mary (Esej je čitljiviji, i točniji, u izvorniku). Autor je filozof John Haldane, profesor filozofije na Sveučilištu St. Andrews, autor knjiga Faithful Reason, Practical Philosophy i Reasonable Faith.*

PS

Haldane je spomenuo, s yt-a;

Seksualna politika, prirodno i normalno

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/seksualna-politika-prirodno-i-normalno.html

Većina ljudi ne želi da lokalne vlasti ili škole promoviraju, preporučuju ili slave bilo koji određeni oblik seksualne aktivnosti. No pretpostavljam da bi bili zadovoljni, zapravo da željeli, kada bi heteroseksualni brak, ili barem stabilni, domaćinski heteroseksualni obiteljski život bio predstavljen kao poželjna norma.

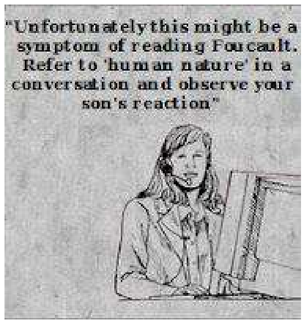
Međutim, očito je to neprihvatljivo seksualnim radikalima. Štoviše, oni će smatrati da je društvena tolerancija homoseksualnosti (ili drugih alternativa) nedovoljna, primjećujući (ispravno) kako je tolerancija kompatibilna sa moralnim neodobravanjem. Ali ne možete prisilno dobiti odobravanje većine, a očito je da većina ne smatra sve oblike seksualne aktivnosti jednako vrijednim. Ukoliko ih pitate zašto razmišljaju tako, obično će govoriti o tome što je normalno ili prirodno. Danas se na takve prigovore redovito odgovara ističući kako su homoseksualnost ili fetišizam možda statistički abnormalni, ali oni se javljaju u prirodi i stoga im ne možete prigovoriti jer su neprirodni. Međutim, takva obrana od prigovora miješa, slučajno ili namjerno, dva različita smisla termina koja koristimo. Normalno može značiti obično (tj. u skladu s uzorkom), ili može značiti zadovoljavanje odgovarajućeg standarda. Isto tako, prirodno može značiti nešto što nije umjetno, ili može značiti nešto što odgovara namjeni, ispravnoj funkciji. U oba slučaju, ovo drugo značenje je ono na što se pozivaju kritičari alternativne seksualnosti, a isticanje da se nešto pojavljuje u prirodi nikako ne utječe na njihov prigovor. Sklonost opsesijama i ovisnostima se također javlja u prirodi, ali ne možete na temelju toga postići istovrijednost navedenoga i ljudskih normi.

John Haldane
iz članka: The sexual politics we need

Što se dogodilo s razumom?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/sto-se-dogodilo-s-razumom.html

[...] Ako istražimo gurue establišmenta novoga sveučilišta, one čija su djela najcitiranija u beskrajnom nizu članaka posvećenim raskrinkavanju Zapadne kulture, otkriti ćemo da su svi oni protivnici objektivne istine. Nietzsche je najomiljeni jer je to eksplicitno izrazio: *"Ne postoje istine,"* zapisao je, *"samo interpretacije."* Ili je ono što je Nietzsche rekao istina – a u tom slučaju nije istina, jer ne postoje istine – ili je pogrešno. Dosta o tome, mogli bi pomisliti, ali ne: istu stvar možete izjaviti manjom žestinom, pritom sakriti paradoks. To objašnjava privlačnost kasnijih mislioca – *poput Michela Foucaulta, Jacques Derride, i Richarda Rortya* – koji svoju intelektualnu uzvišenost ne duguju svojim argumentima (kojih je malo) nego svojoj ulozi davanja autoriteta odbacivanju autoriteta, i svojoj apsolutnoj predanosti nemogućnosti apsolutne predanosti. Kod svakoga od njih pronalazite stav kako su istina, objektivnost, vrijednosti i značenje nepostojeći, a jedino što možemo imati, i jedino što trebamo imati, jest topla sigurnost našeg vlastitog mišljenja.

Uzaludno je suprotstavljati se tim guruima. Nijedan argument, koliko god racionalan, ne može se suprotstaviti velikoj volji vjerovanja zbog koje su toliko mili svojim uobičajenim čitateljima. Racionalni argument pretpostavlja upravo ono u što sumnjaju – odnosno, mogućnost racionalnog argumenta. Barem jedan od njih - *Michel Foucault* - je postao predmet hagiografije *(Saint Foucault autora Davida Halperina)* zbog oslobađajuće poruke koju pronalazimo u njegovim napadima na strukturirano razmišljanje. Ali svaki od njih duguje svoju reputaciju novoj vrsti religijske vjere; vjere u relativnost svih mišljenja, uključujući i ovog.

Istina, poručuje nam Foucault, nije apsolut kojeg se može shvatiti i procijeniti na neki trans-povijesni način. **Istina je dijete "diskurza", a kako se diskurz mijenja, tako se mijenja i istina sadržana u njemu. Što termin "diskurz" označava? Pogledajte bilo koji akademski časopis u humanističkim znanostima i pronaći ćete ga u središtu tisuću fiktivnih rasprava: "Zapadnjački falocentrizam i diskurz roda," "Diskurz bijelačke nadmoći u romanima Conrada, "Diskurz isključivosti: queer perspektiva," i tako dalje. Opisujući argumente kao "diskurz", zaobilazite ih, okrećete se stanju uma u kojem su nastali. Više se ne suočavate sa istinom ili razumnošću mišljenja drugoga nego se bavite socijalnim silama koje govore kroz njih. Pitanje više nije "Što to govoriš?" nego umjesto toga postaje "Od kuda to govoriš?" To je**

Foucaultov trijumf, pružio je riječ koja nam omogućuje da svaku misao vezujemo uz njezin kontekst, i da pretvorimo kontekst u nešto važnije od same misli.

Diskurz je, za Foucaulta, produkt jednog razdoblja, a postoji zbog prevladavajuće društvene "moći". To je ono što je Marx nazvao "ideologija": skup ideja koje nemaju autoritet u sebi, ali prikrivaju i mistificiraju društvenu stvarnost. Jedino zbog čega istina postoji je moć koja ju smatra pogodnom; a kada razotkrijemo tu moć, raspuštamo istinu. U svakom razdoblju postoje oni koji odbijaju prevladavajući diskurz. Oni su odbačeni, marginalizirani – čak i zatvoreni zbog ludosti. Njihov je glas "nerazuma", i za one koji imaju vlast, ono što izuste nije istina, nego delirij. Međutim, Foucault pojašnjava, ne postoji ništa objektivno u takvom odbacivanju ludila: radi se samo o mehanizmu kojim uspostavljena vlast, moć buržoaskog poretka, održava samu sebe, čuvajući vlastitu "istinu" od suparničkog diskurza koji ju odbacuje.

Foucault i njegovi sljedbenici poopćavaju ovaj argument kako bi predložili da tradicionalni pogled na čovjeka, obitelj, seksualne odnose i seksualni moral, nemaju nikakav autoritet osim moći koja ga podržava. U svom trosveščanom djelu *History of Sexuality*, Foucault ide i dalje. Seksualni užitak, tvrdi on, nije intrinzično problematičan; ne postoji razlog u prirodi stvari zbog kojeg bi ga kontrolirali ili potiskivali. Ako je seks "problematiziran", kako bi zabranio određene užitke i poticao druge, onda se radi o čudnoj socijalnoj činjenici koju možemo objasniti ali nikada opravdati. On opisuje svoje vlastito istraživanje seksa, posuđujući od Nietzschea, kao "genealogiju" morala – objašnjenje uvjerenja koja, zato što nemaju svoju intrinzičnu ispravnost ili istinitost, moramo objasniti preko njihova društvenog konteksta, a to znači ujedno i odbaciti.

Takav stav je bio izuzetno koristan za Foucaulta, čija neobuzdana homoseksualnost nije trpjela nikakvu opomenu. Smrt od AIDS-a donijela je kraj njegovoj predaciji, ali to nije smanjilo njegov utjecaj: upravo suprotno, njegovo razmišljanje je okrunjeno aureolom političke korektnosti. Foucault nije bio samo zagovornik instant užitaka, nego i mučenik zbog njih. Ipak, ta auroela pravednosti ne bi nas trebala dovesti do prihvaćanja njegova pobijanja seksualnog morala. Foucaultova "genealogija" ne razlikuje uzrok i učinak. Unatoč svemu što Foucault kaže, može biti objektivno točno da se ljudsko društvo i osobno ispunjene može lakše zajamčiti heteroseksualnim brakom nego seksualnom transgresijom, a kulturni i politički kapital epohe se može lakše prenijeti tamo gdje se ljudi posvete odgajanju svoje djece. Umjesto da je učinak društvene moći, stari moral može biti njegov uzrok. Što je od toga – učinak ili uzrok, ništa u Foucaultovim dijagnostičkim metodama nam nije u mogućnosti dati odgovor. Ipak, cijelo vrijeme je pretpostavka da, prativši uvjerenje do moći onih koji ga podržavaju, potkopavate njegovu tvrdnju o objektivnosti; Ali ta pretpostavka može biti čista suprotnost istini.

> Izdvojeno iz eseja What Ever Happened to Reason? Autor je filozof Roger Scruton. *(U ostatku eseja se još bavi Derridom i Rortyem.)*

PS

Ono što je problematično kod Foucaulta, problematično je i kod naprednjačkih aktivista i njihovih različitih programa i planova.

> *U nastavku još par citat;*

Ako proučavate mišljenja koja prevladavaju na modernim sveučilištima, otkriti ćete da postoje dvije vrste: ona koja nastaju kao rezultat stalnog preispitivanja tradicionalnih vrijednosti, i ona koja nastaju iz pokušaja da se spriječi preispitivanje liberalnih alternativa. Slijedeća uvjerenja su efektivno zabranjena na uobičajenom američkom kampusu: (1) Uvjerenja u superiornost Zapadne kulture; (2) uvjerenje da može postojati moralno relevantna razlika između kultura i religija; (3) vjera u dobar ukus, bilo u književnosti, glazbi, umjetnosti, prijateljstvu, ili ponašanju; i (4) uvjerenje u tradicionalne seksualne običaje. Možete razmišljati o takvim uvjerenjima, ali opasno ih je ispovjediti, a još opasnije braniti, odmah vas mogu okriviti za "govor mržnje". Ipak, neprijateljstvo prema ovim uvjerenjima nije utemeljeno na razumu i nikada nije podvrgnuto racionalnom opravdanju. Postmoderno sveučilište nije pobijedilo razum, nego ga je zamijenilo novom vrstom vjere – vjere bez autoriteta i transcendencije, vjera koja je ustrajnije jer se ne prepoznaje kao takva.

Slično tome, otkriti ćete da su svi oni koji zastupaju relativističke "metode" (koje su u humanističke znanosti uveli Foucault, Derrida i Rorty) žestoki pristaše kodeksa političke korektnosti koja odstupanja osuđuje koristeći apsolutne i nepopustljive termine. Relativistička teorija postoji kako bi podržala aposlutističku doktrinu.

Zato je, paradoksalno, postmoderni kurikulum tako kritičan prema drugima– upravo na način na koji je i liberalizam kritičan. Kada je sve dopušteno, onda je nužno zabraniti zabranjivača. Sve ozbiljne kulture su utemeljena na razlikovanju dobroga od lošega, istinitoga od lažnoga, dobroga ukusa od lošeg, znanja od neznanja. Humanističke znanosti su se kroz povijest posvetile ovjekovječivanju tih razlika. Stoga i postmoderni napad na kurikulum i žestoki pokušaji nametanja standarda "političke korektnosti" – što zapravo znači, standard ne-isključivosti i ne-prosuđivanja.

Relativistička vjerovanja postoje kako bi održala zajednicu – novu *ummu* onih bez korijena i otuđenih. Stoga kod Rortya, Derride, i Foucaulta nalazimo zajedničku dvostrukost svrhe: s jedne strane potkopati sve tvrdnje apsolutne istine, a s druge strane podržati pravovjerje o kojemu njihova kongregacija ovisi. Samo rezoniranje koje pokušava uništiti ideju objektivne istine i apsolutnu vrijednost nameće političku korektnost kao apsolutno obvezujuću, a kulturni relativizam kao objektivno istinit.

U braku s ideologijom

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/u-braku-s-ideologijom.html

Posljednji u dugom nizu članaka NY Timesa koji su prerušeni u "vijesti" je članak koji sugerira kako većina današnjih amerikanki nema muževe. Taj zaključak je djelomično utemeljen na popisu stanovništva – ali puno više na kreativnim definicijama.

Times je definirao "žene" tako da uključuje sve starije od 16 godina, ubrojili su i udovice koje naravno ne bi mogle biti udovice ukoliko prije toga nisu imale muževe. Žene čiji su muževi odsutni zbog vojske, ili zatvora, su također ubrojene među one koje ne žive sa mužem.

S takvom kreativnom definicijom ispalo je da 51 posto "žena" ne živi s mužem. Zbog toga se radi o "većini" žena, a to stvara i "vijest" koja sugerira da te žene nisu u braku. U stvarnosti, samo jedna od četiri žene nije nikada bila u braku, i to kada uključite i djevojke već od 16 godina.

Iako je u članku citiran podatak o ženama koje ne žive s mužem, u samu priču su ubacili citat o ženama koje odbijaju brak.

Koji je smisao toga? Pokazati da je brak stvar prošlosti. Kao što poručuje naslov u San Francisco Chronicle; "Žene imaju sve manje potrebe za okovima braka".

Drugim riječima, brak je poput zatvorske kazne, zajedno sa staromodnim lancima oko nogu kako zatvorenik ne bi mogao pobjeći.

Takva slika braka i obitelji kao tereta nije svojstvena samo za New York Times ili San Francisco Chronicle. Uobičajena je među inteligencijom Ljevice.

Negativni prikaz braka i obitelji je uobičajen ne samo u našim novinama, nego i svugdje gdje se nalazi ljevica, bilo u školama i fakultetima ili na televiziji ili filmovima – najpoznatiji takav slučaj je serija Murphy Brown koju je kritizirao potpredsjednik Dan Quayle što je izazvalo žestoke protunapade s ljevice.

NY Times nije prvi list ljevice koji se zaigrao statistikama kako bi prikazao brak kao relikt prošlosti. Nebrojeni izvori su citirali statistiku kako polovica brakova završava razvodom – još jedan zaključak utemeljen na manipulaciji riječi, a ne čvrstim činjenicama.

Činjenica da broj razvoda u nekoj godini iznosi polovicu broja brakova u toj godini ne znači da polovica svih brakova završi razvodom.

Potpuno je pogrešno uspoređivati sve razvode u jednoj godini – brakova koji su započeli prije više godina, pa i desetljeća – sa brojem brakova koji su započeli u toj jednoj godini.

Zašto očajničko manipuliranje riječima i brojevima od strane ljevice kako bi diskreditirala brak?

Djelomice zato što je brak fundamentalna komponenta društvenog poretka kojem se ljevica protivi. Osim toga, brak se smatra jednim od društvenih ograničenja slobodnog izbora pojedinca.

To nisu nove ideje, ali su danas raširenije nego u prošlosti, jednostavno zato što je inteligencija glasnija i veća.

Već u 18. stoljeću je Rousseau rekao kako je čovjek rođen slobodan, ali je posvuda u lancima. Drugim riječima, društvena ograničenja bitna za civilizirano društvo se smatra nepotrebnom preprekom slobodi svakog pojedinca.

Čini se kako onima koji tako razmišljaju nikada ne pada na pamet da kada bi svi bili slobodni od svih društvenih ograničenja, samo bi najjači i najokrutniji zapravo bili slobodni, a svi ostali bi bili podložni njihovom diktatu ili destrukciji.

Brak i obitelj su također prepreke želji Ljevice da stvore društvo izgrađeno prema njihovim vlastitim specifikacijama. Engelsov prvi nacrt Komunističkog Manifesta proglasio je kraj obitelji, ali Marx je bio pametniji pa je izbacio taj dio.

Međutim, na različite načine, ljevica više od dva stoljeća pokušava potkopati obitelj – uključujući i današnje redefiniranje riječi "brak" i "obitelj" kako bi uključivale ljude koji žele živjeti zajedno na bilo koji način iz bilo kojeg razloga.

Ako "brak" može značiti bilo što, onda ne znači ništa.

> *Izvorni članak Married to an Ideology, autor Thomas Sowell.*

PS

S obzirom da i naši mediji prenose filmove, serije i vijesti sa zapada mislim da možemo prepoznati o čemu govori Sowell. Domaće vijesti se također često slično formiraju, vijest o nekim statistikama (ili nekom tragičnom slučaju) se poprati komentarima različitih aktivista (i uvaženih psihologinja).

Inženjering duša

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/inzenjering-dusa.html

Britanska tolerancijska policija nastoji promijeniti jezik i obitelj.

Kada je završio hladni rat, mislio sam, kao i nesumnjivo mnogi drugi, da je doba ideologije gotovo. No, kao i mnogi drugi, podcijenio sam čovjekovu potrebu za transcendencijom koju će, u nedostatku religije ili visoke kulture, najvjerojatnije pronaći u političkim ili društvenim ciljevima.

Politička korektnost pokušava promijeniti ljudske duše mijenjajući način govora. Ukoliko dovoljno reformirate jezik, određene misli postaju nezamislive, a svijet se kreće u željenom smjeru. Namjerna i svjesna reforma jezika je dakle stvar filozofa kraljeva. Staljin je pisce zvao "inženjerima duša", ali oni su u najboljem (ili najgorem) slučaju tek pomoćnici: pravi inženjeri su birokrati.

Nedavno je Britanska vlada najavila da će prestati koristiti *"he"* kao bezličnu zamjenicu u svojim službenim dokumentima. Planirani razvoj će zamijeniti organski razvoj jezika, a pretpostavljam da će ga mnoštvo policajaca (ili policijskih osoba) provoditi. Možda će vlada osmisliti Petogodišnji Plan engleskog jezika.

Postoje drugi načini mijenjanja ljudske duše. Istoga tjedna, britanci su saznali da nekoliko javnih obrazovnih organizacija kreće s programom – *s velikim javnim troškom* – dijeljenja učenicima priča u kojima djeca odrastaju s odraslima istoga spola. Program, kojeg vodi *No Outsiders Project*, je ideja nekoliko državno vođenih institucija, uključujući Institute of Education (krajnji izvor britanske anti-obrazovne pedagogije zbog koje mnogi mladi nisu u stanju čitati, pisati ili računati). Samo ime – *nema autsajdera* – je implicitna laž jer će organizatori projekta tretirati one ljude čiji su stavovi drugačiji kao autsajdere, zapravo kao da ne postoje.

Voditeljica projekta Elizabeth Atkinson izjavila je, s nepoštenom nepreciznošću kakvu očekujemo od britanskih akademika, da je *"najvažniji učinak ovih knjiga odražavanje stvarnosti za djecu.*" Ako je mislila ono što je rekla, onda je u krivu: vrlo malen postotak djece, čak i u današnje doba, odrasta sa dvije odrasle osobe istog spola, a to znači da knjiga ne odražava stvarnost za njih. Nastavila je: *"Bavim se dječjom literaturom i znam koliko je moćna u oblikovanju društvenih vrijednosti i emocionalnog razvoja.*" Ona sama priznaje da je inženjer duša.

Međutim, krajnji cilj ovih knjiga nije promovirati istospolno roditeljstvo nego uvjeriti djecu da nije normalno za njih da odrastaju sa svojim biološkim roditeljima; a time, brišući samu ideju "normalnog" puta kroz život, ostvariti svijet bez nuklearnih obitelji kojima nije potrebna pomoć države u mnogim važnim stvarima. Da parafriziram Freuda, tamo gdje je bio otac, tamo će biti država.

> *Izvorno Engineering Souls, autor je Theodore Dalrymple.*

Burke o Patriotizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-patriotizmu.html

Ne mogu si zamisliti kako ikoji čovjek može svoju zemlju promatrati tek kao *carte blanche*, na kojoj može piskarati što god on poželi. Čovjek pun tople, spekulativne dobronamjernosti može željeti da je njegovo društvo sazdano drugačije od trenutnog stanja; ali dobar patriot i istinski političar, uvijek uzima u obzir kako učiniti najviše s postojećim materijalom svoje zemlje. Dispozicija da očuva, u kombinaciji sa sposobnošću da unaprijedi, je moj standard državnika. Sve ostalo je vulgarno u koncepciji, a opasno u izvođenju.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France, 1790.

Burke o Društvenom Ugovoru

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-drustvenom-ugovoru.html

Društvo uistinu i jest ugovor. Podređeni ugovori o stvarima povremenih interesa mogu se raspustiti po našoj želji – ali državu ne trebamo smatrati kao ništa više od partnerskog ugovora o trgovini papra i kave, začina ili duhana, ili nekog drugog takvog problema; prihvatiti je zbog sitnog privremenog interesa, da bi je raspustili po želji stranaka. Treba je promatrati s drugačijim poštovanjem; jer ona nije partnerstvo u stvarima podređenim samo običnoj životinjskoj egzistenciji privremene i kvarljive prirode. Radi se o partnerstvu u svim znanostima; partnerstvu u svim umjetnostima; partnerstvu u svakoj vrlini, i u svakom dobrom svojstvu. S obzirom da se ciljevi takve suradnje ne mogu postići u mnogim generacijama, ona postaje partnerstvo ne samo među živima, nego partnerstvo među onima koji su živi, onima koji su mrtvi, i onima koji se trebaju roditi.

Svaki ugovor svake određene države je tek klauzula u velikom iskonskom ugovoru vječnog društva, povezujući niže sa višim prirodama, spajajući vidljivi i nevidljivi svijet, prema fiksnom ugovoru potvrđenom neprikosnovenom zakletvom koja drži sve fizičke i sve moralne prirode, svaku u svojem dodijeljenom mjestu. Ovaj zakon nije podložan volji onih, koji su prema obvezi višoj od njih, i beskrajno superiornijoj, dužni pokoriti svoju volju tom zakonu. Općinska udruženja tog univerzalnog kraljevstva nemaju moralnu slobodu da prema svojoj želji, i prema svojoj pretpostavci potencijalnog poboljšanja, potpuno rasparaju tkivo svoje podređene zajednice, da je pretvore u antisocijalan, grub i nepovezan kaos elementarnih principa.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France

Burke o Prikrivenoj Mudrosti Predrasuda

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-prikrivenoj-mudrosti-predrasuda.html

Vidite, gospodine, da sam u ovo prosvjetljeno doba dovoljno hrabar da priznam, kako smo općenito ljudi nenaučenih osjećaja; umjesto odbacivanja svih naših starih predrasuda, mi ih izuzetno cijenimo, i da izazovem još srama, cijenimo ih zato što su predrasude; i što su dulje trajale, i što više prevladavale, to ih više cijenimo. Bojimo se što će se dogoditi ako svaki čovjek živi i radi prema svojoj vlastitoj količini razuma; zato što vjerujemo da je zaliha razuma u svakom čovjeku malena, i da bi pojedincima bilo bolje da si pomognu općom zalihom, kapitalom nacija i razdoblja.

Mnogi od naših ljudi koji se upuštaju u teoretiziranja, umjesto da uzdrmaju opće predrasude, iskoristivši svoju oštroumnost otkriju prikrivenu mudrost koja prevladava u njima. Zaključe kako je mudrije nastaviti s predrasudom, u kombinaciji s razumom, nego da je odbace i da ne preostane ništa osim golog razuma. Predrasuda znači spremnost primjene u potrebi; ona prethodno animira um u smjeru mudrosti i vrline, i zbog nje čovjek neće oklijevati u trenutku odluke; skeptičan, zbunjen i neodlučan. Predrasuda pretvara vrlinu čovjeka u njegovu naviku; a ne niz nepovezanih djela. Kroz predrasudu, njegova dužnost postaje dio njegove prirode.

Važi književnici, vaši političari, pa tako i cijeli klan prosvijetljenih među nama, bitno se razlikuje u tim stvarima. Oni nemaju nikakvo poštovanje prema mudrosti drugih; ali to nadoknađuju velikom količinom samopouzdanja u svoju mudrost. Njima je dovoljan motiv za uništenje starog sustava stvari taj što je star; a što se tiče novoga, nimalo se ne boje za trajnost i ne brinu oko izgradnje na brzinu; jer trajnost nije nikakav problem za one koji malo ili nikako cijene stvari koje su napravljene prije njihova vremena, i koji svu svoju nadu polažu u otkrića. Oni misle, i to sustavno, da su sve stvari koje rezultiraju trajnošću štetne, i zbog togu su u bespoštednom ratu sa svim ustanovama. Misle da se vlast može mijenjati kao što se mijenja način odijevanja, s podjednako malim negativnim učinkom: misle da nije potreban princip privrženosti, osim osjećaja trenutne pogodnosti bilo koje ustanove države. Uvijek govore kao da misle kako postoji osobit ugovor između njih i njihovih magistrata, ali da taj ugovor nema ništa recipročno u sebi, da ga narod ima pravo raspustiti bez ikakvog razloga osim svoje volje.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France, 1790.

PS

Odličan opis razlike između konzervativaca i progresivaca, ukoliko to ne vidite onda niste čitali dovoljno pažljivo (ili su se možda neke stvari izgubile u prijevodu). Postoji i mogućnost da ne shvaćate što su i zašto postoje predrasude; u tom slučaju vidi post Predrasude prema Predrasudama.

[Predrasude su skup vjerovanja i ideja koje nastaju instinktivno u društvenim bićima, i koje odražavaju osnovno iskustvo društvenog života. ... Zamijenivši ih apstraktnim racionalnim sustavima filozofa, možemo misliti kako smo racionalniji i bolje opremljeni za život u suvremenom svijetu, ali činjenica je da smo manje opremljeni, i naša nova uvjerenja su puno slabije opravdana, upravo iz razloga što su opravdana od strane nas samih.]

Iako zapisana prije više od dva stoljeća, i danas možemo primijeniti Burkeova razmišljanja na naprednjačke pokušaje reformiranja različitih institucija/ustanova društva (npr. aktualno, braka).

PPS

Živimo u društvu koje je kroz prošlo stoljeće doživjelo različite naprednjačke eksperimente pa pojam "konzervativca" ne označava nužno nekoga tko bi želio "konzervirati" postojeću situaciju, odnosno očuvati određene reforme.

Burke o Nenamjeravanim Posljedicama

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-nenamjeravanim-posljedicama.html

Znanost izgradnje političke zajednice, ili njenog obnavljanja, reformiranja, je poput svake druge eksperimentalne znanosti, ne smije se učiti *à priori*. Određeno kratkotrajno iskustvo nas također ne može usmjeriti u toj praktičnoj znanosti; jer stvarni učinci moralnih uzroka nisu uvijek neposredni; ono što je na početku štetno može se pokazati odličnim nakon duljeg vremena; a ta odličnost može čak biti i rezultata loših posljedica koje su se pojavile na samom početku. Obrnuto se također događa; izgledni planovi, s vrlo dobrim početkom, često dođu do sramotnog i žalosnog kraja.

U društvo često postoje neki opskurni i gotovo prikriveni uzroci, stvari koje se na prvi pogled ne čine toliko bitnima, ali o kojima može ovisiti veliki dio prosperiteta ili nevolje društva. Znanost vladanja koja je sama po sebi praktična, namijenjena praktičnim zadacima, stvar je koja zahtijeva iskustvo, i to više iskustva nego što ga ijedna osoba može steći u svom cijelom životu, koliko god da je pronicljiva i pažljiva. Potreban je beskrajni oprez ukoliko čovjek odluči krenuti u rušenje neke strukture koja je odgovarala, prilično dobro, zajedničkim potrebama društva; ili u ponovno građenje strukture bez da ima modele i uzorke oprobane korisnosti pred svojim očima.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France,1790.

PS

Različiti planovi, bilo na području ekonomije ili nekom socijalnom pitanju, često uključuju puno više stvari nego što planeri shvaćaju; a to znači i posljedice koje dugoročno mogu dovesti do velikih problema, unatoč početnim "planiranim" rezultatima.

"Ekonomija na prvu loptu" primjerice može dovesti nekog centralnog planera do određene ideje, on je odluči ostvariti, može se činiti sjajnom, izravne posljedice će primjerice napuniti proračun, ali uskoro se mora postaviti pitanje *"I što će se sada dogoditi?"*, postigli smo X, ali do čega će kasnije dovesti X. Pitanje je trebalo postaviti i prije uvođenja samog programa – *"I što će se tada dogoditi?"*, nakon nekoliko iteracija takvog pitanja postaje jasno da neka odluka povlači za sobom niz stvari zbog kojih prvotna dobit može biti zanemariva, odnosno da će isplanirani program još više pogoršati situaciju. (Naravno, u pravilu dolazi i do različitih posljedica koje je nemoguće predvidjeti.)

Primijenimo razmišljanje na aktualno društveno pitanje; Brak je struktura koja je *"odgovarala zajedničkim potrebama društva"*, ali naprednjaci žele razrušiti postojeću strukturu i osmisliti novu bez da "*imaju modele i uzorke oprobane korisnosti pred svojim očima"*. Čak i ako niste konzervativac, ili ne prihvaćate neki konkretniji moralni pristup vezano uz brak, mislim da je to već dovoljan razlog za oprez...

Burke o Religioznosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-religioznosti.html

Znamo, i na to smo ponosni, da je čovjek po svojoj konstituciji religijska životinja; da je ateizam protiv, ne samo našeg razuma nego i naših instinkta; i da ne može dugo prevladavati. No, ako u trenutku pobune, u pijanom deliriju duha iz pakla, koji sada u Francuskoj tako žestoko vrije, razotkrijemo svoju golotinju odbacujući Kršćansku religiju koja je dosad bila naš ponos i utjeha, veliki izvor civilizacije među nama; mi strahujemo (jer smo svjesni kako um neće izdržati prazninu) da će je zamijeniti neko nezgrapno, opasno i ponižavajuće praznovjerje.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France, 1790.

PS

Je li Burke ovdje predvidio samo Marxa (i slične), ili i one koji se drže onoga što je Feser nazvao The Last Superstition...

Burke o Ateističkom Fanatizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/burke-o-ateistickom-fanatizmu.html

Književna klika je prije nekoliko godina formirala nešto poput plana za uništenje Kršćanske religije. Taj cilj pokušavaju postići s žarom kakav je dosad viđen samo kod promicatelja nekih sustava pobožnosti. Bili su opsjednuti duhom prozelitizma najfanatičnijeg stupnja; a odande, lagano su napredovali, duhom proganjanja prema svojim mogućnostima. Ono što nije postignuto u ostvarivanje njihova cilja izravnim ili neposrednim postupcima, može se izazvati duljim procesom putem mnijenja. Da bi upravljali tim mnijenjem, prvi korak je uspostaviti vlast nad onima koji ga usmjeravaju. Umjeli su zaposjednuti sve puteve književne slave. Mnogi od njih su doista i bili ugledni u književnosti i znanosti. Svijet je prepoznao njihovu ulogu; i zbog općeg talenta oprostio zlu tendenciju njihovih osebujnih principa.

To je bilo istinsko slobodoumlje; na koje su oni odgovorili nastojeći ograničiti reputaciju čitanosti, učenja i ukusa na sebe i svoje sljedbenike. Usuđujem se reći da ovaj uski, isključivi duh nije bio ništa manje štetan za književnost i ukus, nego što je bio i za moral i istinsku filozofiju. Ti Ateistički Očevi imaju svoj vlastiti fanatizam; naučili su govoriti protiv redovnika s žarom redovnika. Ali u nekim stvarima su ljudi ovoga svijeta. Intrigom nadomještaju nedostatak argumenta i duhovitosti. Tom sustavu književnog monopola pridružena je ustrajna industrija kako bi ocrnili i diskreditirali na svaki način, i svakim sredstvom, sve one koji nisu bili dio te frakcije. Onima koji su proučavali duh njihova ponašanja, već dugo vremena je jasno da ne žele ništa osim moći da provedu netoleranciju jezika i pera u progone koji bi napali vlasništvo, slobodu i život.

Edmund Burke, Reflections on the Revolution in France, 1790.

Scruton o Konzervatizmu i Ekologiji

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/scruton-o-konzervatizmu-i-ekologiji.html

Ravnoteža okoliša je dio bilo kojeg trajnog društvenog poretka. Predodžba koju nam Burke daje trebala bi imati svoju privlačnost za one u ekološkom pokretu. Burkeov odgovor Rousseauovoj teoriji društvenog ugovora je priznati kako je politički poredak poput ugovora, ali dodao je kako to nije ugovor samo među živima, nego među živima, nerođenima i umrlima. Drugim riječima, pojednostavljeno govoreći, to nije nikakav ugovor nego odnos stratiteljstva, u kojem se naslijeđene pogodnosti čuvaju i prosljeđuju. Živi imaju interes u konzumiranju resursa Zemlje, ali to nije razlog zbog kojeg su se umrli toliko trudili; dok nerođeni ovise o našoj suzdržanosti. Dakle, dugotrajna društvena ravnoteža mora uključivati i ekološku ravnotežu.

Roger Scruton, A Political Philosophy.

PS

Scruton je napisao i knjigu o zelenoj filozofiji, predlaže konzervativni pristup, odnosno konzervativne vrijednosti lojalnosti i odanosti. Smatra da je konzervatizam prilagođeniji rješavanju ekoloških problema od socijalizma i liberalizma. Moramo se vratiti iz globalnog u lokalno, brinuti o okolišu prepoznajući naše probleme, načine očuvanja i zajedničke motive koji nas u tome vode. Različite nevladine udruge i međunarodna birokracija koja nikome nije odgovorna, nisu u stanju odgovarajuće odgovoriti na izazove očuvanja okoliša, potrebno je da se uključi "običan" čovjek.

Scruton o Konzervatizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/scruton-o-konzervatizmu.html

Konzervatizam, kako ga ja shvaćam, označava održavanje društvene ekologije. Sloboda pojedinca je svakako dio te ekologije jer se bez nje društveni organizam ne može prilagođavati. Ali sloboda nije jedini ili istinski cilj politike. Konzervatizam uključuje konzerviranje naših zajedničkih resursa – *društvenih, materijalnih, ekonomskih i duhovnih* – i opiranje društvenoj entropiji u svim njenim oblicima.

Konzervatizam će se zbog toga, u očima kritičara, činiti osuđenim na neuspjeh jer nije ništa više od pokušaja da izbjegnemo drugi zakon termodinamike. Entropija se uvijek povećava, i svaki sustav, svaki organizam, svaki spontani poredak će se dugoročno naći u nasumičnom neredu. Međutim, čak i ako je to točno, to ne znači da je konzervatizam uzaludan kao politička praksa, baš kao što niti medicina nije uzaludna samo zato jer ćemo, kao što je to Keynes rekao, "na kraju svi biti mrtvi".

Roger Scruton, A Political Philosophy

Scruton o erotskim osjećajima i kulturi

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/scruton-o-erotskim-osjecajima-i-kulturi.html

Suvremenim adolescentima je nemoguće smatrati erotske osjećaje uvodom u brak, oni vide brak kao stanje djelomičnog ropstva, nešto što treba izbjeći kao neprihvatljiv trošak. Seksualno prepuštanje je lako dostupno, a udvaranje vremenska prepreka užitku. Daleko od toga da je predanje u kojem se čuje glas budućih generacija, seks je danas intrinzično adolescentsko iskustvo. Prijelaz iz djevičanskog u bračno stanje je nestao, a s njime i 'lirsko' iskustvo seksa, kao čežnja za drugim i višim oblikom članstva, članstva koje ima nužan preduvjet teško osvojeni pristanak drugog. Slično tako, nestali su svi ostali obredi prijelaza jer više ne postoji društvena institucija koja ih zahtijeva – ili ako ih zahtijeva, onda je se izbjegava jer je "osuđujuća", hijerarhijska ili opresivna.

***

Današnja popularna kultura je sklona veličati trivijalno, nepristojno, sarkastično, a ne duboko, predano i kreposno. Teško nam je zamisliti da je Mozartova glazba, u svoje vrijeme, bila dijelom popularne kulture.

Sociobiologija i prirodna povijest Religije

"Analogija s matematikom je korisna. Matematička kompetencija je evolucijska prednost jer nas štiti od teških i po život opasnih pogreški. Ali ona je prednost zato što je točna - objektivno točna. Sociobiologija matematike nam neće dati pristup njenim istinama i neće nas na bilo koji način oboružati matematičkom kompetencijom. Zapravo, bit će potpuno irelevantna za matematičko razumijevanje.

Sociobiološka teorija religije pokušava opisati evolucijsku prednost religije za nas bez ikakvog referenciranja na njenu istinu – ne zato što pretpostavlja da su sve religije pogrešne, nego zato što prepoznaje da njihov potencijal povećanja preživljavanja ne ovisi o bilo kojem skupu metafizičkih doktrina."
Roger Scruton,
A Political Philosophy

***

"Čini se kako neki autori misle da osmišljavanjem prijedloga o evolucijskom porijeklu religije, na neki način diskreditiraju tu religiju. ... **Opisivanje podrijetla religijskih vjerovanja i uključenih kognitivnih mehanizama ne utječe nikako na pobijanje njene istine. Nitko ne misli da opisivanje mehanizma uključenih u percepciju pobija istinu perceptualnih uvjerenja; zašto bi onda mislili da je stvar drugačija kada govorimo o religiji?**

Prema kršćanskom vjerovanju, Bog nas je stvorio na takav način da ga možemo poznavati i biti u zajedništvu s njime. Mogao je to učini na više načina; primjerice, mogao je ostvariti da naše kognitivne sposobnosti evoluiraju putem prirodne selekcije, i da evoluiraju na takav način da je prirodno za nas da formiramo vjerovanja, općenito o nadnaravnome, te posebno o Bogu samome. Pronalaženje "prirodnog" podrijetla religije ni na koji način je ne diskreditira."
Alvin Plantinga,
Where the Conflict Really Lies: Science, Religion, and Naturalism

PS

Pitanja "Kako je nastalo X" i "je li X istinito" su dva odvojena pitanja, bez nužne povezanosti. *(Naravno, naturalist će automatski pretpostaviti da su određena religijska učenja pogrešna, ali ne možete pretpostaviti ono o čemu se raspravlja.)* Ako znanstveno uvjerenje ima naturalističko objašnjenje znači li to da je svako znanstveno uvjerenje pogrešno?

Plantinga o Novim Ateistima

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/plantinga-o-novim-ateistima.html

> ***O Četiri Jahača Ateizma***

Mnogi će osporavati moju tvrdnju da ne postoji ozbiljan sukob između religije i znanosti – zapravo, mnogi izgleda misle kako je naturalizam ili ateizam dio "znanstvenog svjetonazora." Među njima su i "novi ateisti": Richard Dawkins, Daniel Dennett, Christopher Hitchens, i Sam Harris. To su Četiri Jahača – ne Apokalipse, nego ateizma; a njihov cilj je bezobzirno pregaziti religiju. Daju višestruke prigovor. Prvo, većinu nevolji u svijetu pripisuju religiji: spominju Križarske Ratove, lov na vještice, vjerske ratove, netoleranciju, terorizam i mnoge druge stvari. Naravno, svjetske religije doista imaju stvari za koje bi se trebale pokajati; ali (kao što se često ističe) patnja, smrt, i pustoš koja se pripisuje religioznim vjerovanjima i praksama postaje beznačajna pokraj onih koje su uzrokovale ateističke i sekularne ideologije samo u dvadesetom stoljeću.

Četiri Jahača također tvrde kako je religiozno vjerovanje nerazumno i iracionalno, blesavo poput vjerovanja u Špageti Čudovišta ili Supermena, ili možda čak i Green Lanterna. Njihove tvrdnje su gromke i glasne. Predlažu da svojim protivnicima trebaju odgovarate ne razumnim argumentima i raspravama, nego ismijavanjem i golim prezirom. Zašto odabiru takav način nije potpuno jasno. Naravno, jedna mogućnost je ta da je njihov ateizam adolescentska pobuna koju iskazuju drugim sredstvima. Druga mogućnost (u skladu s prvom) je da nemaju dobre razloge ili argumente za svoje stavove, i stoga pribjegavaju taktici sa školskog dvorišta. Što se tiče intelektualnih sposobnosti, novi ateisti su svakako inferiorni "starim ateistima" – primjerice Bertrandu Russellu i Johnu Mackieu. Također su inferiorni mnogim drugim suvremenim, ali manje glasnim ateistima – Thomasu Nagelu, Michaelu Tooleyu i drugima. Možemo se nadati da su novi ateisti tek privremena mrlja na licu ozbiljnog razgovora u ovom ključnom području.

***

> ***O Danielu Dennettu***

Žao mi je reći, ali to je loša filozofija od koje teško da postoji lošija (dobro, osim blogosfere); kršćansko milosrđe, ako ne i dobre manire, možda zahtijevaju da tiho prođem skrečući pogled s neugodnog prizora. Međutim, kao što to Dennett zna reći, mi ozbiljno pokušavamo doći do istine; činjenica je da je Dennettovo ponašanje uvredljivo iskazivanje prezira za sve one koji objavljuje ozbiljne radove u ovom području, a poštenje zahtijeva da se to tako i prepozna. (Ili to možda pokazuje gdje vas može dovesti slijepa odanost ideologiji.) Pitanje je postoji li izvor racionalnog religioznog vjerovanje van percepcije, memorije, *a priori* intuicije, itd. O tome pitanju se uvelike razgovara i raspravlja kroz posljednjih četrdeset godina, još od kada je Dennett bio student. On ležerno ignorira ovaj živahan i dugotrajan istraživački projekt; umjesto toga samo priča apsurde priče. Je li to zato što nije ni čuo za taj posao? Ili ga ne razumije? Ili ne

može smisliti nijedan pristojan argument protiv njega? Ili je odlučio da je metoda istinske filozofije besmisleno ismijavanje i burleska, a ne argument? Koji god da je razlog, Dennettovi izleti u epistemologiju religioznih vjerovanje ne ulijevaju povjerenje.

***

> ***O Novim Ateistima***

Očigledno je da neki od "Novih Ateista" misle kako ozbiljnoj raspravi nema mjesta u ovom području. Richard Dawkins predlaže kako se odnositi prema onim religioznim ljudima sa kojima se ne on ne slaže: *"Moramo ići i dalje: dalje od humorističnog ismijavanja, moramo naoštriti svoje kritike tako da stvarno bole."* ... Oni neodlučni će, prema njemu, *"vjerojatno biti pokolebani iskazivanjem golog prezira. Nikomu se ne sviđa kada ga ismijavaju. Nitko ne želi biti stvar prezira."* Možda to tako i je. Naravno, netko bi mogao smatrati da takva zamjena argumenta i razuma sa uvredama i prezirom nije toliko zastrašujuća nego i donekle smiješna. Međutim, prikladnije je sjetom promatrati spektakl diskursa u ovom području kojeg se spušta na razinu nižu od političkih govora u vrijeme izbora, i osjećati samilost prema onima koji je tako spuštaju.

Alvin Plantinga,
Where the Conflict Really Lies: Science, Religion, and Naturalism

Plantinga o Vođenoj Evoluciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/plantinga-o-voenoj-evoluciji.html

Znanstvena teorija evolucije kao takva je u potpunosti kompatibilna sa razmišljanjem da je Bog vodio i orkestirao tijek evolucije, isplanirao ga i usmjerio, na takav način da postigne ciljeve koje je želio. Možda je uzrokovao određene mutacije da se pojave u određeno vrijeme; možda očuvao određenu populaciju od istrebljenja; možda je aktivan na mnoge druge načine. Dakle, s jedne strane imamo znanstvenu teoriju, a s druge strane tvrdnju da tijek evolucije nije usmjeren ili vođen ili orkestiran od strane nikoga; ne pokazuje nikakvu teleologiju; slijep je i nepredvidljiv; kao što to Dawkins tvrdi, ničemu ne teži, nema cilj u svojim mislima, uglavnom zato što niti nema misli.

Međutim, ta tvrdnja, unatoč svojim glasnim proglasima, nije dio znanstvene teorije kao takve: radi se o metafizičkom ili teloškom dodatku. S jedne strane imamo znanstvenu teoriju, s druge strane, metafizički dodatak prema kojem je proces nevođen. Prvo je dio trenutne znanosti, zaslužuje poštovanje koje je prikladno utvrđenoj znanosti; ali to je u potpunosti u skladu s teizmom. Drugo podržava naturalizam, u redu, ali to nije dio znanosti, i ne zaslužuje poštovanje ispravno utvrđene znanosti. Brkanje toga – *brkanje znanstvene teorije s rezultatom pripajanja tog dodatka na znanstvenu teoriju, brkanje evolucije kao takve sa nevođenom evolucijom* – ne zaslužuje poštovanje nego prezir.

Alvin Plantinga,
Where the Conflict Really Lies: Science, Religion, and Naturalism

Utilitarizam - citati

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/utilitarizam-citati.html

Ideja da je naša primarna obveza povećati ljudsku sreću, ili smanjiti bijedu, pojavila se tek u posljednjih desetak minuta, povijesno gledano. Ljudska vrsta je uvijek pretpostavljala da naša primarna moralna dužnost leži negdje drugdje: biti svet, ili biti krepostan, ili iskazivati neku određenu vrlinu (primjerice odanost, ili hrabrost). Obveza povećanja opće sreće zaokupljale je malo mjesta, ako imalo, u većini moralnih sistema, bilo kod učenih ili neukih. Ali za suvremenike o kojima govorim, bilo što moralno važnije od ljudske sreće je jednostavno nezamislivo.

D. C. Stove,
Why You Should Be a Conservative

***

Zagovornik utilitarizma ne prepoznaje moralne apsolute, niti jedno djelo koje ne bi mogao opravdati *"daljnjim i boljim stvarima"* nijednu nepravdu koja ujedno ne bi mogla biti i ispravna stvar za učiniti. Opsjednut je određenom paradigmom racionalnosti – *"instrumentalnim rasuđivanjem"*, ili kalkuliranjem sredstva prema jedinom i mjerljivom cilju. Za utilitarijanca postoji nešto iracionalno u odbijanju da rasuđuje dalje; ako će se moralnost temeljiti na razumu, onda su sva pitanja otvorena dok ih rasuđivanje ne dovede do zaključka.

Njegova moralnost je zapravo vrsta ekonomije, u kojoj su profit i gubitak zamijenjeni užitkom i boli, i u kojoj ne postoji moralni problem kojeg ne može riješiti kompetentni računovođa. Ja tvrdim da je bliže istini razmišljati o moralnosti kao postavljanju granica ekonomskom rasuđivanju, a ne kao njegovoj vrsti. Moralni principi govore nam upravo to da ne smijemo ići dalje putem kalkuliranja, i da je želja za takvim kalkuliranjem vrsta pokvarenosti. To što je takva pokvarenost prevladavajući porok suvremnih društava ne daje nam razloga da je prihvatimo.

Roger Scruton,
Animal Rights and Wrongs

***

Nije očito, i mnogi utilitarijanci se slažu da nije niti točno, da je najbolji način osiguravanja njihova cilja najveće količine sreće imati agente od kojih svaki, kao takav, pokušava ostvariti najveću količinu sreće za sve.

Bernard Williams,

Politics and Moral Character

***

Lenjin, Staljin, i Hitler su opravdavali svoje postupke utilitarnim terminima, govorili su o (žalosnoj) nužnosti rješavanja čitavih klasa i rasa kako bi osigurali dugotrajnu dobrobit društva. Iskreni utilitarijanac nikada ne čini zlo, on tek čini pogreške. Istovremeno, ne možete ga optužiti za ništa jer tko zna koji će biti dugotrajan učinak njegovih postupaka? Većina nas smatrala bi moralnu filozofiju koja onemogućava da sudimo o Hitleru i Staljinu bolesnom šalom.

Roger Scruton,
Animal Rights and Wrongs

Naturalizam i psihologiziranje

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/naturalizam-i-psihologiziranje.html

Kada bi samo naturalizam bio nedvojbeno i nepobitno točan! Više ne bi bilo bremena: nema Boga, nema duše, nema opstanka nakon smrti, osiguran je izlaz iz ovoga života, nema straha da će vam netko suditi za vaše postupke. Mogli bi se dobro provoditi u dobroj savjesti, baš poput Hefnera. (Ili možete krenuti u ubilačku fazu kao Sadam ili Staljin.) Ne bi bilo onog zabrinjavajućeg osjećaja da vas vaše nepromišljeno popuštanje svojoj volji i užicima može isključiti iz većeg dobra i višeg života. Ako je ovo sve što postoji onda bi se mogli lagodno prepustiti te poput Nietzscheova *Posljednja Čovjeka* imati "svoje male užitke po danu i male užitke po noći."

Ako bi znali da smo samo kompleksni fizikalni sustav, mogli bi si prosvirati mozak, potpuno osigurani da je to kraj.

Neki ateisti psihologiziraju teiste: *"Vjerujete zbog potrebe za utješnom iluzijom, iluzijima koje ugađaju vaš sitni ego obećavajući njegovo prolongiranje."* Ali stvar se može i okrenuti: *"Vi ateisti vjerujete ono što vjerujete kako bi bili mirni u ovom životu bez ikakvih zahtjeva u svom životu osim onih koje vi sami sebi nametnete."* One koji psihologiziraju može se također psihologizirati – što znači da ne treba previše očekivati iz te procedure.

Pretpostavljam li možda pogrešno kako je naturalist moralna lijenčina, koja ne odgovara na nikakve moralne zahtjeve? Slijedi li onda da naturalist ne može biti idealist, ne može živjeti i žrtvovati se za visoke i izbora vrijedne ideale? Pa, on može pokušati biti idealist, mnogi naturalisti jesu idealisti, i činjenica je da su mnogi naturalisti moralno pristojni ljudi, zapravo moralno bolji od nekih antinaturalista – ali kakvo opravdanje mogu takvi naturalisti imati za svoje održavanje ideala, i svoje vrijednosti kojih se drže? Od kuda ti ideali dolaze, koji im je ontološki temelj, ako je sve što je "atomi u praznini"? I zašto bi se trebali držati tih ideala? Od kuda dolazi ta dužnost? Ako su ideali puka projekcija, bilo individualna ili kolektivna, onda nemaju nikakvu ontološku podlogu koji bi bili dužni shvatiti ozbiljno.

Istina može biti ovakva; Ljudi koji se drže naturalističkog stava te negiraju bilo koju svrhu van svrhe koju mi individualno i kolektivno projeciramo, a ipak doživljavaju svoje živote kao smislene i svrhovite, možda jednostavno ne usvajaju praktične posljedice svoje vlastite teorije. Može biti da nisu egzistencijalno usvojili ili pravilno internalizirali svoju teoriju. Njihova teorija je u suprotnosti njihovoj praksi, ali s obzirom da oni ili ne shvaćaju potpuno vlastitu teoriju ili je ne pokušavaju živjeti, nikada nisu svjesni te kontradikcije.

> *Autor je filozof Vallicella, izvorna verzija Would Naturalism Make Life Easier?*

V. o V.II

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/08/v-o-vii.html

Želio bih se vratiti prakticiranju religije svoje mladosti, stvarno bih. Ništa od uobičajenih stvari me ne sprečava; niti seks, niti zabranjene ljubavi ili ovisnosti, niti svjetovne ambicije ili zahtjevi karijere, niti luciferijanski ponos Rusella ili Sartrea, niti protivljenje žene: ona je dobra stara katolkinja koja pohađa misu svake nedjelje, pomaže bolesnima, i utjelovljuje stare vrline.

Filozofska i teološka pitanja i sumnje su glavna prepreka mom povratku.

No, odmah do toga su "reforme" Vatikana II. Dobro ih dokumentira eruditski tekst vlč. Cipolle The Devirilization of the Liturgy in the Novus Ordo Mass. Izvadak:

> "U Novus Ordo obredu misa je izfemenizirana. Postoji poznati odlomak u Cezarovom *De bello Gallico* u kojem objašnjava zašto su Belgi bili tako dobri vojnici. On to pripisuje njihovu nedostatku kontakta s centrima kulture poput gradova. Cezar je vjerovao da takvi kontakti doprinose *ad effeminandos animos*, feminiziranju njihova duha. [...]

> U Novus Ordo.... Liturgija je devirilizirana. Moramo se prisjetiti značenja riječi *vir* na latinskome. I *vir* i *homo* znači "muškarac", ali samo *vir* ima konotacije junaka i to je riječ koja se često koristi za "muža". Eneida počinje sa poznatim riječima: *arma virumque cano*. ("Bojeve pjevam i onog junaka".) Kardinal Heenan je dalekovidno i ispravno uvidio 1967. godine eliminaciju muževne naravi Liturgije, zamjenu muževne objektivnosti, nužne za javno štovanje Crkve, s blagošću, sentimentalnošću i personalizacijom usmjerenom na majčinsku osobu svećenika."

Ali nije samo Liturgije devirilizirana; nego i svećenici. Svećenici moje mladosti su bili muževni muškarci. Ali to se uskoro promijenilo na dobro poznate načine.

Postoji nešto dubinski glupo u V.II "reformama", čak i ako promatramo stvari iz čisto imanentno "sociološkog" gledišta. Pretpostavimo da je katoličanstvo, metafizički, u svojoj srži koještarija, ništa više od razrađene ljudske konstrukcije suprotstavljene besmislenom svemiru, konstrukcija koja se nastavlja zbog ljudske potrebe i želje. Pretpostavimo da nema Boga, nema duše, nema *post mortem* nagrade ili kazne, nema moralnog poretka. Pretpostavimo da nismo

ništa više od vrste pametnih zemljanih sisavaca koje je u život izbacio slijepi evolucijski proces, i da je sve ono što nas čini normativno čovjekom, a time i osobom (savjest, svijest, samosvijest, razum i ostalo) ništa više od kozmičke slučajnosti. Pretpostavimo sve to.

Ipak, religija ima svoje ulogu u životu, bilo da je točna ili pogrešna, i morali bi biti toliko površni i ignorantni po pitanju ljudskog srca kao Novi Ateisti da bi mislili kako će ikada odumrijeti: ona nadahnjuje i vodi, ohrabruje i tješi; omogućuje iskazivanje naših plemenitih impulsa, a patnji daje smisao. Patnju je moguće trpjeti, rekao je Nietzsche, ako ima svoje značenje; besmislena patnja je nepodnošljiva. Duboki smisao kojeg pruža Rimska Crkva vezan je uz njenu dubinu, misterij i upućivanje na Transcendentno. Sve što je degradira u sentimentalni zumba-njumba sekularni humanizam, još jednu vrstu liberalnih površnih pozitivnih osjećaja i navodnog činjenja dobra [feel-goodism and do-goodism], pretvara je samo u još jedan komad kulturnog smeća. Degradirajući faktori: napuštanje latinskog jezika; uvođenje bedaste pseudo-narodne glazbe koju pjevaju adolescenti praćeni drndanjem gitara; ljevičarske politike i politička korektnost; svećenik okrenut prema vjernicima; opsesija "relevantnošću" (iz 1960'ih)...

Ljudi koji ozbiljno shvaćaju religiju su većinom konzervativci i tradicionalisti; oni nisu ljevičarski utopisti koji žele promjenu zbog promjene same. Glupost V.II "reformi" se dakle sastoji u otuđenju svoje vlastite klijentele, konzervativaca i tradicionalista. Crkva bi trebala biti zona slobodna od liberala.

> *Autor je filozof Vallicella, izvorni članak The Devirilization of Priest and Liturgy in the Novus Ordo Mass*

(Tradicionalna i Konzervativna) Crkva

> *Iz intervjua s Leszekom Kolokawskim;*

Bilo bi smiješno i glupo prigovarati Crkvi na temelju toga što je "tradicionalna". Snaga Crkve i je u tome što je vjerna svojoj tradiciji – inače, čemu služi Crkva? Ako će Crkva postati politička stranka koja svoja vjerovanja prilagođava promjenjivom mišljenju, onda je možemo bez straha i odbaciti, već postoje političke stranke koje rade upravo to. Ako će Crkva posvećivati i blagoslivljati svaku promjenu u intelektualnoj i moralnoj modi naše civilizacije, onda još jednom – čemu služi Crkva? Crkva je snažna zato što ima tradicionalni nauk, duhovnu jezgru, koju smatra svojom nepromjenjivom suštinom. Ona se ne može poviti pod bilo kakvim pritiskom ljudi koji smatraju da bi ono što je trenutno u modi Crkva trebala usvojiti kao svoje vlastito učenje, bilo u području političkih ideja ili svakodnevnog života.

Mislim da Crkva ne samo da je u pravu u čuvanju svojeg povijesno oblikovanog, tradicionalnog identiteta; nego bi njena sama uloga, njena misija na Zemlji postala nejasna kada to ne bi radila. Dakle ne bih se bojao, i ne bih smatrao da se radi o uvredi, kada kritičari opisuju Crkvu kao tradicionalističku ili konzervativnu.

Moraju postojati sile konzervatizma u društvu, u duhovnom životu, pritom mislim na sile očuvanja. Bez takvih sila, tkivo društva bi se raspalo.

***

Prema meni, ne postoji način pomirivanja Marksističkog učenja sa Kršćanstvom. Marksizam je anti-kršćanski, ne potencijalno, i ne slučajno, nego u samoj svojoj srži. Ne možete to pomiriti.

Nema Kršćanstva tamo gdje nema razlikovanja između zemaljskih i vječnih vrijednosti. Nema Kršćanstva ukoliko ne prihvatiti da su sve zemaljske vrijednosti, koliko god bitne, koliko god presudne za život, ipak sekundarne. Crkva se u svojoj suštini bavi spasenjem ljudskih duša, a ljudska duša se nikada ne može svesti na društvene uvjete.

Postoji apsolutna vrijednost u ljudskoj osobi. Crkva vjeruje da je svijet - socijalni svijet, fizički svijet – tek izraz božanskog, i kao takav može imati jedino instrumentalnu ili sekundarnu vrijednost. Bez toga, nema niti smisla govoriti o Kršćanstvu.

***

Da, uvelike se slažem s time [Crkva na bogatijem Zapadu, ne samo u Latinskoj Americi, ima problema pri artikuliranju razlike između zemaljskog i nadnaravnog]. Zapravo vjerujem da ljudi u Crkvi često pripisuju proces sekularizacije – *tzv. laicizaciju društva* – činjenici da je Crkva bila previše nadnaravna, prereligozna, usredotočila je svoj nauk na probleme i vrijednosti duhovnog svijeta.

Mislim da je suprotno točno jer Crkva nam uopće ne treba ako će služiti tome da blagoslovi naše strasti, našu pohlepu, naše sve veće potrebe, itd. Koji je onda smisao Crkve?

Ako u očima promatrača Kršćanstvo izgubi, ili se čini da gubi, svoj duhovni temelj, onda postaje naprosto nebitno.

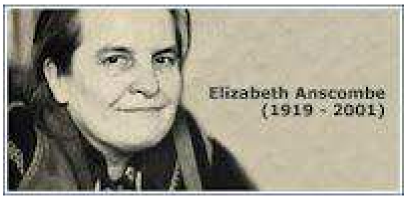
Moderna Moralna Filozofija - G.E.M. Anscombe

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/09/moderna-moralna-filozofija-gem-anscombe.html

Gertrude Elizabeth Margaret Anscombe opisuju kao *"diva među filozofkinjama"*, kao *"najvećeg engleskog filozofa svoje generacije"*, kao jednog od *"pionira obnavljanja Katoličke misli"*. Ali i bez referenci na spol, nacionalnost ili religiju bila je "titan svjetske filozofije", "cijenjena kao jedan od najvećih filozofa dvadesetog stoljeća". *(Iako je "najveća filozofkinja" u povijesti taj joj se naziv ne bi posebno sviđao.)*

Jedan od njenih radova nosi naziv *Modern Moral Philosphy*. Utjecajan rad možete pročitati ovdje;

MODERN MORAL PHILOSPHY

(ili čitljivije u pdf formatu ovdje ili ovdje)

***

U uvodu zapisuje;

> Započet ću navođenjem tri teze koje predstavljam u ovome radu. Prva je da u ovom trenutku nemamo koristi od bavljenja moralnom filozofijom; trebamo to zapostaviti sve dok nemamo adekvatnu filozofiju psihologije, koja nam očigledno nedostaje.

> Druga teza je da koncept obveza, i dužnosti – *odnosno moralne obveze i moralne dužnosti* – i onoga što je moralno ispravno i pogrešno, i koncept moralnog smisla "treba" odbaciti ako je to psihološki moguće; jer se radi o preživjelim stvarima, ili izvedenicama iz preživjelih, ranijeg koncepta etike koji više ne preživljava, a bez tog koncept su samo šteti.

> Moja treća teza je da su razlike između poznatih engleskih autora moralne filozofije od Sidgwicka nadalje od male važnosti.

Anscombini radovi su izrazito akademski, obično ih je teško shvatiti jer nije uvijek osjećala potrebu objašnjavati što točno misli, ponekad je potrebno više vremena da bi se uvidjela poanta onoga što Ancombe tvrdi, ali razlog je taj što se bavila teškim problemima, nije imala vremena za posebna pojašnjenja.

U nastavku sam izdvojio nekoliko odlomaka koji govore o navedenom radu, više o Anscombe i njenim doprinosima možete pročitati u člancima filozofskih enciklopedija: IEP i SEP.

***

Anscombe je predavala na Oxfordu različite teme, ali ne i etiku koju je predavala Philippa Foot. Međutim kada je Foot morala otputovati u ameriku, zamolila je Anscombe da ju zamijeni. Anscombe se počela pripremati čitajući standardne radove moderne moralne filozofije te se zgrozila pročitanim. Unatoč međusobnim razlikama, svi autori su dijelili jednu stvar: nije bilo akcije koju su apsolutno isključivali. To je u oštroj suprotnosti s Deset Zapovijedi hebrejske Biblije, a što se toga tiče, i učenja stoika, Aristotela i mnogih antičkih filozofa.

Ta promišljanja su bila osnova Anscombina članka (1958.) *"On modern moral philosophy"*. Opisala je "konzekvencijalizam" kao svjetonazor po kojem ne postoji djelo, koliko god loše, kojeg ne možemo opravdati nadom u dobre posljedice, ili strahom od loših posljedica. Ako je to točno, onda je moguće tvrditi da je nepravedni čin, primjerice osuđivanje na smrt nedužne osobe (kako bi spriječili bijes okupljenih i potencijalne posljedice), nešto što "trebamo" učiniti. Ako netko takvu mogućnost uzima ozbiljno onda se radikalno udaljio od tradicionalnog shvaćanja vrline.

Osim napadanja konzekvencijalizma, esej kritizira suvremeno korištenje pojma "moralno pogrešnog" i "moralno ispravnog". Ideja ispravnog i pogrešnog, i moralne dužnosti se oslanja na "zakonskom konceptu etike". Povijesno, to se povezivalo sa božanskim zakonom i božanskim zakonodavcem. Bez takve pozadine upitno je ima li ideja moralnih obveza stvarni sadržaj. Doista, upravo zato što nema specifični sadržaj netko može zamisliti kako je namjerno optuživanje na smrt nevinog čovjeka "moralno ispravno". Suočeni s takvim lišavanjem sadržaja moralnog jezika Anscombe predlaže da je bolje ne koristiti fraze poput "moralno ispravno", "moralno pogrešno", "moralno potrebno" i da se umjesto toga treba okrenuti riječima koje opisuju različite vrline i poroke kao pravedan i hrabar, ili neumjeren i glup.

Ovaj esej je imao veliki utjecaj. Razbila je gotovo neupitnu pretpostavku kako postoje samo dvije vrste etike: deontološka etika (temeljena na pravilima) i teleološka (temeljena na posljedicama). Anscombe se zalagala za povratak etici utemeljenoj na ljudskim vrlinama i detaljnom opisu ljudskog ponašanja i ljudskog napredovanja. Poput mnogih Anscombinih zapisa, esej nije lako štivo jer se bavi dubokim pitanjima.

***

Anscombin članak "*Modern Moral Philosophy"* potaknuo je razvoj etike vrlina kao alternative utilitarizmu, kantovoj etici, i teorijama društvenog ugovora. **Njezin primarni prigovor u članku je da su, kao sekularni pristupi moralnoj teoriji, bez temelja. Koriste koncepte poput "moralne potrebe", "moralne obveze", "moralnog prava" i ostale koji su legalistički i kojima je potreban zakonodavac kao izvor moralnog autoriteta. U prošlosti je Bog zauzimao tu**

ulogu, ali sustavima koji su raskrstili s Bogom kao djelom teorije nedostaje odgovarajući temelj za smisleno korištenje tih koncepata.

Članak je imao utjecaj na razvoj etike vrlina. Dio utjecaja možemo povezati s negativnim procjenama tada vodećih teorija, posebno utilitarizma i kantove etike. **Prema njoj, utilitarizam obvezuje nekoga da prihvaća zla djela, a kantova etika, sa svojim pojmovima "samozakonodavstva" je jednostavno nekoherentna. Ako su glavni izbori ili zlo ili nesuvislost, onda je to ozbiljan problem koji poziva na razvoj nekog alternativnog pristupa.** Nažalost za Anscombin cjelokupni projekt, njezina publika je smatrala kako je nadnaravni pristup problematičniji nego naturalizirani. Ukoliko ćemo se vratiti ranim pristupima, poput Aristotelova, onda je prirodni pristup razvijanju alternativa "etika vrlina" i bavljenje kompliciranim pitanjima ljudskog napredovanja (procvata) i dobra.

***

U nastavu nešto opširnije o njenim razmišljanjima;

Konzekvencijalizam

Zato što, prema njoj, čin može biti loš i može se za njega znati da je loš bez njegova promatranja i promatranja njegovih rezultata, Anscombe odbija široki skup teorija o etici. Jedan od njenih glavnih doprinosa etici je uvođenje riječi "konzekvencijalizam" kao oznake za te teorije, zajedno s opisom njihovih nedostataka. Konzekvencijalizam je negiranje da postoji značajna moralna razlika između rezultata djelovanja koja su nastala namjerno i onih koji predviđeni, ali nisu namjeravani. **Možete razmišljati o konzekvencijalizmu kao teoriji da su namjere nebitne u etici. Ancombe se protivi takvoj vrsti teorije iz više razloga. Riječ konzekvencijalizam se često koristi kao vrsta tehničkog sinonima za utilitarizam, ali Anscombe ju je osmislila upravo kako bi razlikova određene vrste moralnih teorija od utilitarizma. Izgleda da je vjerovala kako niti Jeremy Bentham niti John Stuart Mill nemaju koherentnu moralnu filozofiju, s obzirom da su se oboje oslanjali na (ono što je ona smatrala) beznadno pojednostavljenom pojmu sreće ili užitka.**

Njezin glavni prigovor konzekvencijalizmu je moralan. Ako je jedino bitan rezultata, onda ne postoji ograničenje onoga što možemo učiniti kako bi postigli najbolji mogući rezultat. Primjerice kako bi spasili živote naših vojnika mogli bi ubiti puno djece. U osnovi to je ono što ona smatra da se dogodilo u Hiroshimi i Nagasakiju, a to je nezamislivo unutar njene moralne perspektive. [...] **Jasno je kako Anscombe smatra da je utilitarizam Benthama i Milla fatalno manjkav zato što zagovara najveću sreću najvećeg broja bez da je (prema njoj) adekvatno određeno što se misli pod sreća i bez shvaćanja (prema njoj) da "najveća sreća najvećeg broja" nema smisla.**

Još jedan problem s konzekvencijalizmom je da ignorira namjere, bez kojih ne možemo shvatiti ljudsko ponašanje. To znači da, iako možemo prosuđivati djelovanja na konzekvencijalistički način**, ne možemo dosljedno živjeti kao da je konzekvencijalizam istinit. Odnosno, ne možemo živjeti naše cijele živote kao da namjere nisu bitne, iako se možemo pretvarati da nisu važne kada odlučujemo što ćemo učiniti ili iskazujemo ne/odobravanja nekog ponašanja. Konzekvencijalisti onda gotovo neminovno djeluju *mala fides*. Prave se da vjeruju ono što ne mogu, i što stvarno ne mogu, vjerovati.**

Moralna obveza

Prije objave "Moderne Moralne Filozofije", glavna vrsta etičke teorije, osim utilitarizma, koje su se filozofi držali je bila Kantova deontologija, koja, u svojem najčićem obliku, kaže kako su određena djela zabranjena ili dopuštena, neovisno o posljedicama. Anscombe preispituje tko ili što bi trebalo zabranjivati ili dopuštati. Tradicionalno je odgovor bio Bog. Ali mnogi filozofi ne žele uvesti vjeru u Boga u svoje teorije. Dakle na što se misli u teoriji, koncipiranoj neovisno od vjere u Boga, prema kojoj su neka djela dopuštena ili ispravna ili čak obavezna, a druga su zabranjena ili pogrešna? Prema Anscombe, ne možete se smisleno obvezati; a ideja da nešto poput društva ili vlade odgovara za dopuštenje nije ono što žele ljudi koji teoretiziraju na ovaj način. Anscombin zaključak je da je govor oko moralnih obveza, moralne dužnosti, posebni moralni smisao riječi "*treba*" itd. zapravo besmislen.

Anscombe prigovara sekularnom korištenju religijskog koncepta (ne samo riječi). Postoji religiozna tradicija prema kojoj su određena djelovanja naređena, a druga zabranjena od Boga. Unutar te tradicije, ljudska vrsta ima povijesni odnos s Bogom, u kojoj su dana različita obećanja, sklopljeni savezi, i tako dalje. Dakle ima smisla, unutar tih tradicija, biti obvezan ili dužan činiti ovo ili ono. Međutim, nema nikakvog smisla da možete biti podjednako vezani na isti način ukoliko se ta tradicija odbacuje ili zanemaruje, ostavlja po strani, radi filozofskih svrha. U najboljem slučaju, stvar je zablude ako se netko misli baviti filozofijom na religiozno neobvezujući način, a svejedno se pita što je zabranjeno, grešno, dopustivo i tako dalje. Jedan problem s takvim izrazima je što se čini da impliciraju izrazito religiozni način razmišljanja kojeg izričito odbijaju filozofi koja ga koriste.

PS

Rad se pokazao utjecajnim zbog svoje kritike moderne moralne filozofije, odnosno konzekvencijalizma (i utilitarizma), ali i deontologije; te predstavlja početak buđenje interesa za etiku vrlina. Jedan od najbitnijih moralnih filozofa druge polovice dvadesetog

stoljeća je Alasdair MacIntyre koju je dao veliki doprinos razvoju etike vrlina, autor je više knjiga, najpoznatija After Virtue objavljena je kod nas pod naslovom *Za Vrlinom*. (Na vimeu možete pronaći više snimki njegovih predavanja.)

Inače, već sam objavio jedan Anscombin rad; Kontracepcija i čednost.

Rat i Ubojstvo - G.E.M. Anscombe

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/09/rat-i-ubojstvo-gem-anscombe.html

U nastavku prenosim još jedan Anscombin rad, *War and Murder* (1961 god.). Anscombe se u više navrata bavila pitanjem opravdanog ratovanja, najpoznatije u slučaju dodjeljivanja počasnog doktorata predsjedniku Trumanu kada je protestirala jer je bila zgrožena činjenicom da osobi koja naredi bacanje atomske bombe na civile može biti dodijeljena takva čast.

U eseju Anscombe brani bitnu doktrinu *dvostrukog učink*a. Također odbacuje pacifizam, kritizira ga jer osuđuje uporabu sile neovisno o tome protiv koga se ona koristi, smatra i da dugoročno donosi više štete jer onemogućuje ljudima da postave ograničenja jednom kada odluče ratovati. *Doktrina Dvostukog Učinka* upućuje na to da postoje dvije vrste predviđenih učinaka: namjeravanih i nenamjeravnih (samo predviđenih). Ako se upuštate u pravedni rat, borite se pravedno, (s namjerom) napadate samo legitimne vojne mete onda niste ubojica ukoliko dođe do kolateralne štete. (Inače, njen najvažniji doprinos je monografija *Intentions* tako da je u svom radu dosta pažnje posvetila namjerama.)

Esej donosi kritiku pacifizma, objašnjava pravedni rat, samoobranu privatne osobe, doktrinu dvostrukog učinka (i njene iskrivljene verzije), osvrće se na neke česte prigovore te općenito iznosi zanimljive detalje. Možete ga pročitati u izvornoj verziji **(War and Murder**.pdf) ili prijevod u nastavku *(uređenja oblika teksta moja)*.

***

Upotreba nasilja od strane Vladara

S obzirom da uvijek postoje lopovi, prevaranti, ljudi koji nasilno napadaju svoje susjede, ubojice; i s obzirom da bez zakona kojeg podržava odgovarajuća sila obično postoje bande razbojnika; i s obzirom da u većini mjesta zakonima upravljaju ljudi koji zapovijedaju nasilje kako bi proveli zakone nad onima koji ga krše, javlja se pitanje; koji je pravedan stav prema iskazivanju nasilničke prisilne moći od strane vladara i njihovih podređenih časnika?

Moguća su dva stava; jedan, da je svijet apsolutna džungla te da je korištenje nasilne moći od strane vladara samo manifestacija te činjenice; i drugi, da je i nužno i ispravno da postoji korištenje moći, da je kroz nju svijet puno manja džungla nego što bi bio bez nje,

tako da bi trebali u principu biti zadovoljni što postoji takva moć, osim u iznimkama kada se nepravedno koristi.

Jasno je kako je svijet manje džungla zbog vladara i zakona, i kako je iskazivanje prisilne snage bitno za te institucije u postojećem obliku – sve je to toliko očito, da vjerojatno samo *Tennysonianski* koncept napretka omogućuje ljudima (koji se ne žele odvojiti od svijeta) da misle kako je unatoč tome takvo nasilje neprimjereno, da će jednoga dana, u ovoj trenutnoj razdiobi, moći bez nje, i da je pacifist čovjek koji vidi i pokušava pratiti idealni smjer kojeg buduća civilizacija jednog dana mora ostvariti. Radi se o iluziji, koja bi bila fantastična da nije tako poznata.

U mirnoj zemlji, u kojoj se poštuje zakon, poput Engleske, možda nije odmah očito da vladari moraju narediti nasilje sve do borbe na smrt protiv onih koji mu se protive; ali kratko promišljanje pokazuje da je to tako. Oni koji se protive sili koja podržava zakon se neće uvijek prestati boriti do smrti, i ne može ih se uvijek zaustaviti bez takve borbe.

Samo ako je (po sebi) nasilno gušenje volje otpornika zlo, onda može i iskazivanje prisilne moći od strane vladara biti kao takvo loše. Ali takvo poimanje nema smisla osim ako ga ne prati teorija povlačenja iz svijeta kao jedinog spasa čovjeka, a to je u svakom slučaju pogrešno. Učeni smo kako Bog zadržava zlu volju vraga unutar svojih granica nasiljem: nemamo sliku Boga koji dopušta đavlu da čini sve što može. Postoji trenutno poimanje Kršćanstva koje kao da je otkrilo kako poraz zla mora uvijek biti čistom ljubavi, bez prisile; to se barem pokazalo pogrešnim prethodnim razmatranjem. I bez navodne objave ne bi moglo biti razloga da vjerujemo takvo što.

Mišljenje da je prisilni autoritet društva zlo je slično mišljenju da je tijelo zlo i da je obiteljski život zlo. Te stvari pripadaju trenutnoj konstituciji čovječanstva; i ako je prisilna moć manifestacija zla, a ne pravedno sredstvo njegova obuzdavanja, onda je ljudska priroda potpuno izopačena na način kakav Kršćanstvo nikada nije podučavalo. Društvo je neophodno za ljudsko dobro; a društvo bez prisilne moći je općenito nemoguće.

Ista vlast koja guši unutarnje razdore, proglašava zakone i sprečava one koji ih krše kada može, mora se podjednako tako suprotstavljati vanjskim neprijateljima. Tu se ne radi samo o onima koji napadaju granice naroda kojima vlada ta vlast; nego primjerice i pirate, pustinjske razbojnike, i općenito one van granica države koji su svojim aktivnostima zlobno štetni prema njoj; Rimljani, kada su uspostavili svoju vladavinu u Galiji, bili su opravdani u napadima na Britaniju, gdje su se odgajali Druidi čiji su učenici pustošili sjevernu Galiju i čije su prakse Rimljani smatrali *"dira immanitas"*. Osim toga, s obzirom da postoji opća dobrobit čovječanstva, i vidljivi kriminalitet protiv njega, kako možemo sumnjati u postupke poput nasilnog suzbijanja porobljavanja ljudi [1] od strane Britanske vlade u vrijeme Palmerstona? Sadašnje poimanje "agresije", poput mnogih drugih

utjecajnih poimanja, je pogrešno. Zašto mora biti pogrešno zadati prvi udarac u borbi? Jedino pitanje je, tko je u pravu, ako itko je. [Napomena – 1. Ignorancija je pretpostaviti kako je potreban moderni liberalizam da bi to mrzili i osudili. Prokleto je, i podliježe smrtnoj kazni, po Mojsijevu zakonu. Također pod tim zakonom, odbjegli robovi drugih nacija imali su azil u Izraelu.]

Međutim, ljudski ponos, zloba i okrutnost su toliko uobičajeni da je točno reći kako su tu ratovi većinom bili čista opačina s obje strane. Baš kao što će pojedinac stalno smatrati da je u pravu, neovisno o tome što radi, a ipak postoji takva stvar kao biti u pravu; tako će i nacije konstantno pogrešno misliti da su u pravu – a ipak i dalje postoji takva stvar kao biti u pravu. Palmerston nesumnjivo nije imao sumnje oko provođenja opijumskog rata protiv Kine, koji je bio dijaboličan; baš kao što je trijumfirao pobjeđujući trgovce robljem. Ali nema sporo oko toga da je bio čudovište u jednoj stvari, a pravedan čovjek u drugoj.

Vjerojatnost je da je ratovanje nepravda, da je život u vojnoj službi loš život "*militia* ili radije *malitia*", kao što ju je Sv. Anselm nazivao. Ova vjerojatnost je veća nego vjerojatnost (koja također postoji) da će pripadništvo policiji uključivati zlobu, zbog karaktera ratovanja; izvanredne prilike koju pruža za zlobno nepravedne postupke od strane vojnih zapovjednika i zaraćenih vlada, koje tada privlače pohvale, a ne pokude, od svojeg naroda. Podjednako vrijedi da je život vladara obično zloban život; ali to nam ne pokazuje da je vladanje kao takvo zlobna aktivnost.

Glavna izopačenost koja je napast za one uključene u ratovanju je ubojstvo nevinih, što često može biti učinjeno nekažnjeno, pa čak i na slavu onih koji to čine. Puno puta je na raznim mjestima uzeto zdravo za gotovo, kao dio prirodnog djela vođenja rata: da zapovjednik, posebno osvajač, masakrira tisuće ljudi; bilo da je to dio njegove slave, mjera teroriziranja, ili dio njegove taktike.

Nevinost i Pravo da Ubijate Namjerno

Potrebno se zadržati na pojmu *ne-nevinosti* kojeg ćemo iskoristiti. Nevinost je pravni pojam; ali ovdje, optuženi nije proglašen krivim na temelju postojećeg pravnog kodeksa, pod kojim mu je suđeno pred nepristranim sucem, da bi time postao meta napada. Teško da postoji mogućnost za to; administracija pravosuđa je nešto što se događa pod okriljem suverene vlasti, ali u ratovanju – *ili gašenju nasilja građanskog nemira* – suverena vlast je sama uključena kao stranka u sukob i nije podložna daljnjim zemaljskim i trenutnim vlastima koje bi mogle prosuđivati o pitanju i izreći presudu protiv optuženih. Što je društvo stabilnije, rjeđe će biti za suverenu vlast da ima išta drugo osim privođenja unutarnjeg neprijatelja i njegova suđenja; ali čak i u najstabilnijim društvima postoje prilike kada se vlast mora boriti s unutarnjim neprijateljima sve do ubojstva, kao što je to slučaj u borbama s vanjskim zaraćenim snagama u međunarodnom ratovanju; i tada karakterizacija njezina neprijatelja kao *ne-nevinog* nije ratificirana pravnim procesom.

Međutim, to ne znači da pojam nevinosti propada u ovoj situaciji. Ono što je potrebno, da bi napadnuti ljudi bili *ne-nevini* u relevantnom smislu, je njihova uključenost u objektivno nepravedan postupak oko kojeg napadač ima pravo biti zabrinut; ili – *najčešći slučaj* - da ga nepravedno napadaju. Onda ih on može napasti s ciljem zaustavljanja; kao i njihove linije opskrbe i tvornice naoružanja. Ali oni ljudi koji tek žive i njihove aktivnosti kojima podržavaju svoju egzistenciju; uzgajanjem usjeva, proizvodnjom odjeće i slično, predstavljaju izuzetak za njega – takvi ljudi su nevini, a napasti ih bi bilo ubojstvo, ili označiti ih metom za napad jer netko misli da će mu to pomoći u krajnjoj pobjedi. Ubojstvo je namjerno ubijanje nevinog, bilo zbog sebe ili kao sredstvo nekog daljnjeg cilja. Pravo na napadanje s ciljem ubojstva normalno pripada samo vladarima i onima kojima to narede. Tvrdila sam da to pravo pripada vladarima upravo zbog prijetnje nasilne prisile korištene od strane onih na vlasti koja je neophodna za postojanje civilnog društva. Ne smije se pretvarati da vladari i njihovi podređeni ne odabiru [2] ubojstvo svojih neprijatelja kao sredstvo, kada dođe do borbe u kojoj su odlučili pobijediti, i kada se njihovi neprijatelji odupiru sve do potrebe ubojstva: to vrijedi čak i u unutarnjim nemirima. [Napomena 2. – Postoje prijedlozi da mogu zakonito raditi ono što rade, ali ne smiju namjeravati smrt onih koje napadaju. Kada tu ideju prikladno iznesu ona se može činiti plemenita, ali netko tko je u stanju prihvatiti takvo zbrkano razmišljanje može se na isti način uplesti u opravdavanje bilo čega, koliko god grozno bilo.]

Kada se (privatni) čovjek bori s neprijateljem nema pravo ciljati da ga ubije, osim u okolnostima napada na njega u kojima se može smatrati kako mu je predan autoritet zakona, i ako borbe dođe do te točke. Pod "privatni" čovjek, mislim na čovjeka u društvu; ne mislim na čovjeka na vlastitom imanju, bez vlade, na udaljenim mjestima; jer takvi ljudi nisu niti javni službenici niti "privatni". Prizivanje na samoobranu (ili obranu nekog drugog) privatnog čovjeka koji je ubio nekoga drugoga mora u savjesti – *čak i ako ne zakonski* – biti prigovor kako smrt drugog nije bila namjeravana, nego je nuspojava poduzetih mjera kako bi se obranili od napada. Pucati kako bi ubili, postaviti smrtonosne zamke, ili primjerice, otrovati nekog od koga dolazi opasnost za život, je zabranjeno. Namjerni izbor usmrćivanja u borbi je pravo samo vladajućih tijela i njihovih podređenika. **(Ali ovdje se ne bavim pravednom pobunom i borbom protiv uzurpirane vlasti.)**

Kada kažemo da privatni čovjek ne smije izabrati ubiti, mislimo na princip "dvostrukog učinka". Negiranja principa je korupcija ne-katoličke misli, a njegova zloupotreba korupcija Katoličke misli. Oboje ima katastrofalne učinke što ćemo i vidjeti. Ovaj princip nije prihvaćen u engleskom pravu: zakon obično ne razlikuje predviđene i planirane posljedice čina. Prema tome, ako gurnem čovjeka s litice kada prijeti mom životu, njegova smrt se smatra namjeravana od moje strane, ali namjera je opravdana zbog samoobrane. Ipak, teško da bi odvjetnici postavljanje otrova smatrali dopuštenim činom samoobrane, samo ubojstvo nasilnim činom u nasilnom

trenutku. Kršćanski moralni teolozi su podučavali da čak niti ovdje ne smijete tražiti smrt napadača, ali možete u postojećim mogućnostima samoobrane iskoristiti nasilje koje će zapravo rezultirati njegovom smrću. Razlika je očito mala u određenim slučajevima: može se pitati što može biti namjera, ako se može reći da je nema u ovom slučaju, osim puke želje ili žudnje?

Ipak, u drugim slučajevima je razlika vrlo jasna. Ako odem u zatvor radije nego da izvršim neki čin, nijedna razumna osoba neće smatrati da je slučajna posljedica mog odbijanja – *primjerice gubitak posla* – namjerna samo zato što sam znala da se mora dogoditi. U slučajevima propisivanja lijekova protiv boli kod smrtno bolesnih, u kojima doktor zna da lijek može izgledno ubiti pacijenta ako smrt to ne učini prva, razlika je očita; nedostatak te razlike je doveo do toga da engleski suci pričaju gluposti o tome kako propisivanje lijekova nije stvarni uzrok smrti u takvom slučaju, iako je *post mortem* pokazano da je. Svi razumiju da postoji velika razlika između propisivanja lijekova, i propisivanja lijekova s namjerom ubijanja. Princip dvostrukog učinka ima važnije primjene u ratovanju, i na to ću se kasnije vratiti.

Utjecaj Pacifizma

Pacifizam postoji kao bitan pokret u engleskom govornom području još od prvog svjetskog rata. Prema mojem razumijevanju; doktrina pacifizma je da je *eo ipso* pogrešno boriti se u ratovima, ne doktrina da je pogrešno biti prisiljen, ili da bilo koji čovjek, ili neki ljudi, mogu odbiti; Iz razloga koji su već dani smatram da je doktrina netočna. Ali sada želim razmotriti izvanredne učinke koje je pacifizam imao jer vjerujem kako je učinak bio ogroman, puno veći od samog utjecaja na svoje sljedbenike. Prvo bi trebali primijetiti da pacifizam ima kao svoju pozadinu novačenje i prisilnu vojnu službu za sve ljude. Bez novačenja, pacifizam je privatno mišljenje koje će odbiti od vojske one koji ga se drže, a toj vojsci se nisu niti obvezni pridružiti. Univerzalno novačenje, osim zbog najvanrednijih razloga, tj. kao redovita navika među većinom nacija, je takvo grozno zlo da njegovo odbijanje automatski nalaže određenu količinu poštovanja i simpatije. Ovdje se ne bavimo pacifizmom neke određene sekte koja se u određenoj mjeri povlači od svijeta, nego s pacifizmom ljudi u svijetu, koji se ne žele povući iz njega. Za neke od njih, pacifizam nije samo obično teoretsko ponašanje zato što su podložni novačenju, i spremni su se odupirati; ili su u stanju izravno utjecati na ponašanje nekih koji su podložni.

Snažan sastojak u ovom pacifizmu je prevladavajuća slika Kršćanstva. Ova slika nalaže sentimentalno poštovanje među ljudima koji nemaju vjere u Kršćanstvo, odnosno, u kršćanske dogme; ali ipak imaju određenu vjeru u ideju koju si zamišljaju kao dio "istinskog Kršćanstva". Zato je bitno shvatiti tu sliku Kršćanstva i znati koliko je pogrešna. Takvo razumijevanje je bitno, ne samo onima koji žele vjerovati u Kršćanstvo, nego i svima onima koji bez ikakve želje da vjeruju, su svejedno duboko pod utjecajem takve slike. **Prema toj slici, Kršćanstvo je idealna i prekrasna religija, neizvediva, osim za nekoliko rijetkih karaktera. Propovijeda Boga ljubavi od kojeg ne postoji razlog za strah; označava bijeg od poimanja predstavljenog u Starom**

Zavjetu, od osvetničkog i ljubomornog Boga koji će strahovito kazniti svoje neprijatelje. "Kršćanski Bog" je *roi faineant*, čiji je jedini trijumf na Križu; njegov poziv na dobrotu i nesebičnost, slijediti ga znači ponašati se prema Govoru na Gori – okrenuti drugi obraz i ne pružiti nikakav otpor zlu. Prema takvom opisu, neki od evanđeoskih savjeta su odabrani kao da sadrže čitavu Kršćansku etiku: odnosno, pretvoreni su u pravila. (Samo neki od njih; nije izgledno da će se netko tko zaključuje o *dužnosti* pacifizma iz Govora na Gori i prijekora Petru, složiti u prihvaćanju savjeta "*Tko od tebe što zaište, podaj mu!*" kao podjednako univeralno obvezujućeg pravila.)

To pretvaranje savjeta u zapovijedi rezultira pretencioznim principima. Pogrešno visoki i strogi principi su zamka; mogu lagano na kraju dovesti izravno ili neizravno do opravdanja monstruoznih stvari. Tako da ako evanđeoski savjet oko siromaštva pretvorimo u propis koji zabranjuje vlasništvo, ljudi bi ga hvalili kao ideal, dok bi u praksi varali. *"Apsolutno poštenje!"* govorilo bi se: "*Mogu to poštovati – ali naravno to znači nemati nikakvo vlasništvo; i iako poštujem one koji slijede taj put, ja moram napraviti kompromis s nepoštenim svijetom."* Ako netko mora *"napraviti kompromis sa zlom"* posjedovanjem vlasništva i uključivanjem u trgovinu, onda će količina varanja te osobe ovisiti o praktičnosti. Ovaj imaginarni slučaj ima paralelu u onome što se često čuje: apsolutni pacifizam je ideal; nemoguće ga je slijediti, i zbog *"kompromisa sa zlom"*, potrebno je ići do kraja i ratovati *à outrance*.

Istina o Kršćanstvu je da je to teška i provediva religija; a ne prekrasni, ali neizvediv ideal. Njegovi moralni propisi (osim strožih zakona oko braka koje Krist donosi, ukidanjem nekih dozvola Starog Zakona) su iz Starog Zavjeta; a njegov Bog je Bog Izraela.

Nepoznavanje Novog Zavjeta skriva ove činjenice od ljudi. Karakteristika je pacifizma oklevetati Stari Zavjet i uzvisiti Novi: nešto sasvim suprotno učenju samog Novog Zavjeta, koji se stalno osvrće natrag i oslanja na Stari. **Tipično je da se Kristove riječi "*Čuli ste da je rečeno: Oko za oko, zub za zub! A ja vam kažem...*" uzimaju kao poništenje Starog Zavjeta! Ljudi rijetko traže pojavu ove fraze u *pravnom kodeksu* Starog Zavjeta, gdje pripada, i pohvalan je princip zakona za kažnjavanje određenih kaznenih djela. Ljudi često citiraju frazu da opravdaju privatnu osvetu; nema sumnje da se podjednako često "čulo da je rečeno" kada je Krist govorio o tome. Ali opravdanje za to ne postoji u *osobnoj etici* koju podučava Stari Zavjet. Naprotiv. Što pronalazimo? "*Ne osvećuj se!" (Lev 19,18)* i "*Kad nabasaš na zalutalo goveđe ili magare svoga neprijatelja, moraš mu ga natrag dovesti. Ako opaziš magarca onoga koji te mrzi kako je pao pod svojim tovarom, nemoj ga ostaviti: zajedno s njegovim gospodarom moraš mu pomoći da se digne." (Izl 23, 4-5)* I "*Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga kruhom, i ako je žedan, napoji ga vodom."(Izr 25: 21)*. Ovo je samo jedan primjer; uz malo više prostora, bilo bi lagano pokazati pogrešnost poimanja Kristova učenja kao popravljanja**

religije starih Izraelaca, i zamjenjivanja njihove religije s višom i "duhovnijom". Pogrešna slika koju sam opisala ima važnu ulogu u etici pacifista i etici mnogih ljudi koji nisu pacifisti ali su pod utjecajem pacifizma.

Izdvojiti pacifističku doktrinu – *odnosno osuđivanje uporabe sile od strane vladajućih tijela, vojske kao profesije* – iz evanđeoskih savjeta i ukora Petra, znači zanemariti ostalo u Novom Zavjetu. To znači zaboraviti upute Svetog Ivana vojnicima da ne ucjenjuju ljude i da budu zadovoljni svojim plaćama; i Kristovo hvaljenje centuriona koji je usporedio svoju nadležnost nad svojim vojnicima s Kristovom nadležnošću. **Prema pacifističkom svjetonazoru, to je poput toga da *madam* u bordelu kaže: *"Znam što je nadležnost, kažem ovoj curi da to učini, i ona to učini..."* i da Krist pohvali njenu vjeru. Rimski vojnik je bio prvi poganin koji se krstio; nema nigdje sugestije u Novom zavjet da se vojna služba smatrala nespojiva s Kršćanstvom. Martirologij sadrži puno imena vojnika čija prilika za mučeništvo nije bio prigovor vojnoj službi, nego odbijanje idolopoklonstva.**

Jedno od najvažnijih i najponavljanijih učenja judeo-kršćanske tradicije kaže kako je proljevanje krvi nevinih zabranjeno božanskim zakonom. Nijedan čovjek ne smije biti kažnjen osim za svoj zločin, i oni čije noge *"zlo hitaju i brze su da krv nevinu proliju"* su uvijek predstavljeni kao Božji neprijatelji.

Dugo vremena glavni obrisi ovog učenja su se činili očitim moralom: tako sam primjerice pročitala odlomak Tonalda Knoxa koji se žali na *"beskrajno moraliziranje"*, protkano zapisima bijede, kukavičluka, zlobe, okrutnosti, izdaje i ubojstvo, koje ispunjava Stari Zavjet. I doista, da je strašno ubiti nevine je vrlo očito; moral koji to tako strogo zabranjuje se mora pozivati na čovječanstvo, posebno na ugrožene žrtve. Zašto je potrebna grmljavina sa Sinaja i patnja i propovijedanja proroka da bi proglasili takav zakon? Ali ljudski ponos i zloba su svugdje toliko snažni da se sada, nestajanjem Kršćanstva sa Zapada, ovaj moral opet ističe kao zahtjev koji se ljudima vođenim ponosom i strahom čini beskompromisnim. Za Knoxa, to se činilo tako očito da je dosadno; propustio je prepoznati krvave i zvjerske zapise koji dolaze s time zbog istinitosti o ljudskim bićima što je toliko karakteristično za Stari Zavjet. [3] [Napomena - 3. Možda je potrebno napomenuti da ovdje ne mislim na potpuno istrebljenje određenih plemena u Kanaanu koje prema Starom Zavjetu zapovijeda Bog. To je nešto sasvim izvan odredbi Mojsijeva Zakona za ponašanje u ratu.]

Pacifizam uči ljude da ne prave razliku između prolijevanja krvi nevinih i prolijevanja ikakve ljudske krvi. Na taj način pacifizam je iskvario ogroman broj ljudi koji neće djelovati u skladu sa svojim načelima. Postaju uvjereni kako je puno stvari zlo, iako te stvari nisu zle; i stoga ne vidjevši način izbjegavanja opačina, ne postavljaju nikakvu granicu na nju. Pacifisti neprestano tvrde da svaki rat mora biti *a outrance!* Da oni koji se upuštaju u rat moraju ići koliko god to tehnologija dopušta u uništavanju neprijateljskog naroda. Kao da su napoleonski ratovi imali više pokolja od ratova

Henrika V. To nije točno: obrnuto se dogodilo. Tehnološki napredak također nije posebno relevantan; sama gadljivost odvraća one ljudi koji bi pristali na bombardiranja područja od velikih masakara rukom koji su nekoć biti počinjeni.

Politika uništavanja gradova je usvojena od strane saveznika u posljednjem ratu; taj korak nisu trebali poduzeti, i uvelike je poduzet iz zločinačke mržnje, i kao nužna posljedica politike, sada univerzalno kritizirane, traženja "bezuvjetne predaje". (Sama politika je bila vidno zla, i moglo ju se je osuditi kao takvu u tom trenutku; nije iznenađujuće da je dovela do katastrofalnih posljedica, čak i ako nitko nije bio tako pametan i dovoljno ravnodušan da to tada predvidi.)

Pacifizam i poštivanja pacifizma nije jedini stvar koja je dovela do općeg zaborava zakona protiv ubijanja nevinih; ali imala je svoj udio u tome.

Princip Dvostrukog Učinka

Međutim, katolici mogu teško izbjeći barem usmeno pridržavanje tog zakona. Dakle moramo se pitati: kako je moguće da je bilo relativno malo pozivanja na savjest po tom pitanju? Odgovor je: dvomisao o dvostrukom učinku.

Razlika između namjeravanih i samo predviđenih učinaka dobrovoljnog čina je doista aposlutno neophodna u Kršćanskoj etici. Kršćanstvo zabranjuje niz stvari jer su loše same po sebi; Ali ako sam odgovorna za predviđene posljedice čina odbijanja, baš kao i za sam čin, onda se ta zabrana ruši. Prema takvom stavu, ako netko nevin umre osim ako ja ne učinim neku izopačenu stvar, onda sam ubojica zbog odbijanja: i jedino što mi preostaje je da odvažem zla. Ovdje dolazi teolog s principom dvostrukog efekta i kaže: *"Ne, ti nisi ubojica ako smrt čovjeka nije bila niti tvoj cilj niti tvoje izabrano sredstvo, i ako si se morao ponašati na način koji je ili doveo do toga ili učiniti nešto drugo što je apsolutno zabranjeno."* Bez shvaćanja ovog principa, bilo što se može – *i tak obično bude* – opravdati, a Kršćanski nauk da se ni u kakvim okolnostima ne smije izvršiti, primjerice ubojstvo, preljub se zaboravlja. Ove apsolutne zabrane Kršćanstva nikako ne iscrpljuju njegovu etiku; postoji veliki prostor gdje se ono što je pravedno odlučuje djelomice razumnom procjenom posljedica. Ali zabrane su kamen temeljac, i bez njih se Kršćanska etika raspada. Stoga postoji nužnost pojma dvostrukog učinka.

Istodobno, princip je opetovano zloupotrebljivan od sedamnaestog stoljeća do sada. Uzroci leže u povijesti filozofije. Od sedamnaestog stoljeća do sada, mislima filozofa i teologa dominirala je psihologija koju možemo nazvati kartezijevom. Prema toj psihologiji, namjera je unutarnji čin uma koji se može voljno proizvesti. Ako je namjera tako bitna – *kao što i je* – u određivanju dobrote ili pokvarenosti čina, onda se, prema takvoj teoriji o namjeri,

otvorio čudesni put da svaki čin proglasite dopuštenim. Bilo je potrebno samo da *"usmjerite svoje namjere"* na prikladni način. U praksi je to značilo da sebi održite jedan govor: *"Ono što mislim napraviti je..."*

Ovakva perverzna doktrina doživjela je opetovane osude od strane Svete Stolice u tom periodu. Nekoliko primjera će biti dovoljno da se pokaže kako stvari idu. Tipična doktrina od sedamnaeastog stoljeća je bila da je ispravno da sluga drži ljestve kriminalnom gospodaru sve dok tako izbjegava otkaz; ili da čovjek može željeti i veseliti se smrti svojih roditelja sve dok na umu ima vlastiti dobitak; ili da nije simonija ponuditi novac, ne kao cijena za duhovnu korist, nego samo kao povod da ga se da. Osuđena doktrina današnjeg dana je kako je praksa *coitus reservatus* dopuštena: takva doktrina je mogla nastati samo povezana s *"usmjerenošću namjera"* zbog koje sve postaje ispravno neovisno o tome što netko radi. Muškarac obavi praksu povlačenja, rekavši sebi kako nema namjeru ejakulirati; naravno (ako je to njegova praksa) obično to učini, ali onda je događaj slučajan i *praeter intentionem*: ukratko, to je slučaj *"dvostrukog učinka*". Ova ista doktrina se koristi za sprečavanje bilo kakve sumnje oko žestokog bombardiranja grada. Odani katolik bombarder osigurava *"usmjeravanjem namjera"* da je bilo kakvo prolijevanje krvi nevinih do kojeg dođe "*slučajno*". Znam katoličkog dječačića koji se začudio kada mu je učitelj rekao da su se ljudi u Hiroshimi i Nagasakiju slučajno tamo našli i poginuli; u stvari, koliko god da se čini apsurdno, takve misli su česte među svećenicima koji znaju da im je zabranjeno božanskim zakonom opravdati izravno ubijanje nevinih.

Besmisleno je pretvarati se da ne namjeravate učiniti ono što je sredstvo koje izabirete kako bi postigli svoj odabrani cilj; inače nema aposolutno nikakve supstance u Pavlovom učenju da ne smijemo učiniti zlo iz kojeg može proizaći dobro.

Neki Česti Argumenti

Postoji puno sofističkih argumenata koji se često, ili ponekad, koriste u raspravama oko ovih tema, na njih treba odgovoriti.

Gdje povući crtu. Kao što je Dr. Johnson rekao, činjenica sumraka ne znači da ne možete razlikovati dan od noći. Postoje granični slučajevi, gdje je teško razlikovat, što je učinjeno, između sredstva i slučajnoga u okolnostima koje su neodvojive od tih sredstava. Namjerno uništavanja gradova bombardiranjem nije granični slučaj.

Stari "uvjeti za pravedni rat" su nebitni za uvijete suvremenog ratovanja, tako da to moramo odmah osuditi: Ljudi koji to kažu uvijek predviđaju samo velike ratove između Velikih Sila, Sila zbog kojih je nezamislivo da dođe do rata između njih bez da ujedno dođe i do ogromnih pokolja civilne populacije. Ali to nisu jedini ratovi. Zašto je Finska slobodna? Barem djelomice zbog *"državne vojne pripremljenosti"* zbog koje bi, s obzirom na lik zemlje, podjarmljivanje Finaca bio težak i nezahvalan zadatak. Ofenziva izraelaca protiv Egipćana 1956. godine nije uključivala civilno stanovništvo kao metu vojnih napada.

U suvremenom ratu razlika između boraca i ne-boraca je beznačajna, tako da je napad na bilo koga s neprijateljske strane opravdan: Ovo je obična besmislica; čak i u ratu, veliki broj stanovništva neprijatelja je uključen u održavanje života zemlje, ili su bolesni, stari ili djeca.

Mora biti legitimno držati se mišljena – viz. da je razaranje gradova bombardiranjem dopušteno – ako je to ono što kompetentni teolozi tvrde, a Sveta Stolica nije proglasila: Argument iz šutnje Svete Stolice je sam osuđen od Svete Stolice.(*Denzinger, 28th Edition, 1127*). Kako bi to mogao biti razuman nauk s obzirom na beskrajnu izopačenost ljudskog uma?

Je li rat pravedan ili nije, nije na privatnom čovjeku da prosuđuje: on mora poštivati svoju vladu:

Ponekad je to možda točno; posebno što se tiče uzroka rata. Ali pojedinac koji se uključi uništavanju grada, poput nacističkih masakara stanovništva sela, je također očito označen kao neprijatelj ljudskog roda, ne može se skrivati iza poslušnosti.

Naposljetku, koliko god da je strašno što to moramo primijetiti, moramo primijetiti da čak i argumenti o dvostrukom učinku – k*oji barem pokazuje da čovjek nije voljan otvoreno opravdavati ubojstva nevinih* – sada počinju izgledati staromodno. Neki katolici ne oklijevaju reći da je sve opravdano u obrani daljnjeg postojanje i slobode Crkve na Zapadu. Strašan strah od komunizma potiče ljude da govore takve stvari. *"Naš Gospodin nam je rekao da se bojimo onih koji mogu uništiti tijelo i dušu, a ne da se bojimo uništavanja tijela"*, blasfemično je rečeno mome prijatelju, što znači *"moramo se bojati Ruske dominacije više nego destrukcije ljudskih tijela pretjeranim bombardiranjem."*

Ali što nam je Naš Gospodin rekao koga da se bojimo kada je rekao: "*Pokazat ću vam koga vam se bojati"* i *"Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu."*? Rekao nam je da se bojimo Boga Oca, koji može i hoće uništiti nepokajničke neposlušnike, tijelo i dušu, u paklu. Katolici koji su u iskušenju misliti onako kako sam opisala bi trebali zapamtiti da je Crkva duhovni Izrael: odnosno, da su Katolici ono što su bili stari Židovi, sol zemlje i narod Božji; i što je bilo točno za neke odane Židove starih vremena može podjednako biti točno za nas sada: *"Obilazite morem i kopnom da pridobijete jednog sljedbenika. A kad ga pridobijete, promećete ga u sina paklenoga dvaput goreg od sebe."* Misle li katolici nekad da su imuni na takvu mogućnost? Da su Farizeji – *koji su sjedili na Mojsijevu mjestu i koji su bili toliko revni pravoj religiji* – bili loši na način na koji mi ne možemo biti ako smo revni? Vjerujem da misle. Ali naša vjera ne podučava toliko imunitet, podučava suprotno. *"U opasnosti smo cijelog našeg života."* Tako da se moramo bojati Boga i držati se njegovih zapovijedi, i računati što je najbolje samo u granicama te poslušnosti, znajući da je budućnost u Božjoj moći i da nitko ne može oteti one kojima je Otac dao Krista.

Vjerujemo kako Crkva ne može propasti, ali ne zbog nejasne vjere u trijumf duha nad silom (postoji malo jamstva za to) nego zbog definitivne vjere u božanska obećanja. Dakle oni koji misle da se moraju pripremiti za rat sa Rusijom uključujući namjerne pokolje gradova, moraju biti spremni reći Bogu: *"Morali smo prekršiti tvoj zakon, kako tvoja Crkva ne bi propala. Nismo mogli poslušati tvoje zapovijedi, jer nismo vjerovali u tvoja obećanja."*

Zašto imati djecu?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/09/zasto-imati-djecu.html

U nastavku prenosim izdvojene odlomke iz Anscombina eseja "Why Have Children?" (1989.). Kao što naslov upućuje, esej se bavi pitanjem "Zašto imati djecu?". (Uređivanje oblika teksta moje.)

***

Zašto Imati Djecu?

Sam naslov nam govori o vremenu u kojem živimo. Zamislite naslov predavanja za osamdeset godina: *"Zašto probavljati hranu?"* Ostavit ću čitateljima da zamisle – *ili se prisjete* – tehnologije koju već imamo; 'znanstvenog napretka' i njegove primjene, uključujući pripadnu aparaturu koja bi nam omogućila da u svakoj kući imamo cjevčice s iglama. Neka zamisle i uspješnu propagandu klevetanja "pukog biološkog" koncepta jedenja, te neprijateljstvo – *koja je prevladavalo u Katoličkoj Crkvi stoljećima* - prema takvim užicima, a time i prema duhovnoj smislenost i civiliziranoj kvaliteti. Ljudi u naše vrijeme smatraju hranjenje djece na dojci nečime za divljake, tako bi ljudi u budućnosti mogli razmišljati i o probavljanju divne hrane koju jedemo.

Nemojte misliti da je to nezamislivo. Ljudska vrsta je pala vrsta. Ima napadaje ludila, ponekad tek lokalne, ponekad globalne. Zamislimo nešto bliže duhu našeg vremena. Ne bi li vlada mogla izdati petogodišnji plan – nema više djece u slijedećih pet godina, ima nas već dovoljno u ovom trenutku, a ovo je opravdana populacijska mjera?

Shaka Zulu, jedan od najvećih monstruoznih tirana 19. stoljeća, izdao je edikt kojim slavi (ili bi trebali reći "žali"?) smrt svoje majke: *"Nema spolnih odnosa godinu dana."* Nisam sigurna je li to samo za ljude ili i za domaće životinje. Kazna za neposlušnost je bila smrt, u slučaju da je neposlušnost otkrivena – pretpostavljam prema prirodnim posljedicama.

Odluka promoviranja kontracepcije i pobačaja – tko ju je donio? *"Ima nas dosta – osigurajmo da nas ne bi bilo više."* Radi se o prihvaćenoj misli među ljudima koji su mentalno oblikovani propagandom; čak i tamo gdje zvuči potpuno suludo – *primjerice u Australiji* – svjetska propaganda uspijeva; kao i u drugim mjestima, kao feministički pokret.

> *[Anscombe nastavlja]*

Kinezi već neko vrijeme imaju zakon da žena (ili par?) može imati samo jedno dijete. To me šokiralo kao najužasniji dio tiranije kojeg sam ikada čula, iako nisam nikada pokušala napraviti popis. Uvijek se sjetim koliko je nevjerojatno da ga se provodi. Upoznala sam sinologa koji se nedavno vratio iz Kine pa sam ga upitala o tome. Odgovorio je: *"Ako živite u Pekingu, okolici, ili u nekom od drugih centara, onda se trude da to provedu, ali ako živite dovoljno daleko, u nekom ruralnom području, onda ne."* To je ono što me zanimalo, ili barem potvrdilo moje vjerovanje oko toga što se može provesti.

Indijska vlada je nastojila smanjiti broj začeća. Zloglasna Indira Gandhi imala je još zloglasnijeg sina (srećom poginuo u avionskoj nesreći) koji je išao okolo i sterilizirao ljude. Bilo je puno sterilizatora koji su nudili (priča se) tranzistorske radije muškarcima koji prihvate sterilizaciju; ali mogu sa zadovoljstvom reći kako je nemalo sterilizera linčevano.

No, čini se kako moj prijedlog plana intenzivnog reduciranja ljudske vrste neće funkcionirati – moram istaknuti neke primjera ludila koje je postojalo, reducirati prirodni skepticizam oko toga. Ono što je bilo najučinkovitije bilo je učinkovito među onima koje nazivamo razvijenim nacijama; ali poigrajmo se našom maštom. Svijetom zavlada religija čiji je kardinalni princip kako je ljudska vrsta prevelika sablazan, prestrašna da bi se nastavila: zločin je produživati je.

Svakoga treba sterilizirati. To može biti žrtva s religioznom notom u sebi, poput članova ruske kršćanske sekte koji su se kastrirali. No, je li nerazumno misliti o ljudskoj vrsti kao tako zloj? Sjetite se Asteka koji su rezali srca iz tijela zarobljenih ljudi među narodima koji su im bili podložni, i taložili tijela kao žrtvu pred njihovim strašnim božanstvima. Sjetite se kipova (s više ruku) indijanskih bogova ili božica, s istim brojem načina ubijanja kao i brojem ruka, i remenom od ljudskih lubanja. **I sjetiti se nas – ohrabrujemo požudne prakse i samouvjereno ubijamo svako rezultantno potomstvo. Ili su ove stvari dobre, i dokaz da je dekonstrukcija ljudskih bića poželjna, ili su dokaz da je ljudska vrsta tako temeljito zla da bi bilo bolje da je privedemo kraju.**

Dakle možete uvidjeti da ako postavim općenito pitanje "Zašto imati djecu?"; odgovor da će vrsta odumrijeti osim ako ljudi nemaju djecu, je odgovor koji pretpostavlja da bi odumiranje bila loša i žalosna stvar – a to je nešto sa čime se svi ne slažu.

Starosjedioci Tazmanije su, barem se tako priča, istrijebljeni – bijeli doseljenici ih nisu željeli tamo. Čula sam i kako su u jednom trenutku bijelci išli u liniji povezani konopcem po cijelom otoku kako bi osigurali da nitko nije pobjegao. Također se priča kako je ostatak prevezen na neki drugi nenaseljeni otok gdje su ostavljeni da žive kako znaju. Bili su predepresivni da bi se razmnožavali pa su odumrijeli. Jesu li te priče istinite, ne znam. Istinita ili ne, to nam se čini kao tužna priča. Ali kako možemo biti sigurni da se isto to neće dogoditi ljudskoj vrsti? Možda je i neandertalac tako odumro. Nekoliko nacija Europe i Sjeverne Amerike je, čini se, na tom putu.

Argumenti o nastavku ljudske vrste će se morati suočiti s izražavanjem neprijateljstva, ili tek obične ravnodušnosti, prema njima.

Kako bi trebali odgovoriti na to? Ne znam. Ne znam kako možemo znati – *bez proročkih objavi ili slijepe vjere u Božju brigu* – suočeni sa svim dokazima, da našoj groznoj vrsti nije bolje ako je prokleta (dokaz Božje pravde) ili potpuno nestala.

U Mudrim Izrekama postoji stih *"svi koji mene mrze ljube smrt."* To vrijedi i za ljubitelje pobačaja i 'eutanazije'. Je li neandertalac odumro uz pomoć ljubitelja smrti koji su mrzili Boga? Ne znam, naravno; nitko ne zna. Ne znam jesu li bili u nekom bitnom smislu različita vrsta od naše. Zadnje što sam čula, da oni koji misle da znaju, kažu kako je neandertalac bio *homo sapiens* – tako da njihovo odumiranje možemo usporediti s odumiranjem tazmanijanaca.

Biblija prevodi taj tekst riječima: *"svi koji mene mrze ljube smrt."* Poznavala sam filozofa koji je rekao *"Nadam se, da ću suočen sa svemogućim Bogom, imati pristojnosti reći 'Dobro, proklinji me'"* Nije pritom mislio kao Mill koji je rekao *"Ako me Bog osudi jer ga nisam zvao dobrim, onda idem kvragu."* Moj filozof nije postavljao nikakav uvjet. Zbog same ideje da je Bog svemoguć je bio razbješnjen. Ako je prijevod Biblije točan, čini se kako je on volio smrt – ako je onime što je rekao mislio da mrzi Boga. Prisjećaju se njega, ne mislim da bi brinuo hoće li ljudska vrsta odumrijeti ili neće; barem ne bi pozitivno odgovorio na argument koji pretpostavlja kako bi bila strašna stvar slijediti prakse i pravila života i imati zakone i vjerovanja koji idu u korist odumiranju naše vrste.

Samo sam zamislila takve planove, zajedno s misli da su ljudi dovoljno ludi da ih prihvate. No, da se vratim na svoj naslov: *"Zašto imati djecu?"* - jer moja razmišljanja za sada su se bavila samo ponašanjima zbog kojih svijet, ili barem dio njega, pita "*Stvarno zašto?"*

Srećom, čini se kako s takvim stavovima nismo suočeni u naše vrijeme. **S druge strane, pitanja *"Zašto imati djecu?"*, *"Hoćemo li pokušati imati djecu?"* su postala normalna, samo zbog snažne propagande kontracepcije i pobačaja.** (Spomenut ću tekstove jaukanja u Engleskoj kada su se sredstva za *"planiranje roditeljstva"*, odnosno kontracepciju i pobačaje, poput ostalih subvencija, smanjila. *"Imali smo stvar koja raste, a vi ste to jednostavno prerezali."*) **Prije bi se to, sada normalno pitanje, javilo samo kod parova koji nisu bili vjenčani ili nisu bili u nikakvoj dugotrajnoj vezi. Za sve ostale pitanje bi se činilo apsurdno. Vjenčate se, živite zajedno ili nešto slično, i ako niste neplodni očekujete da ćete imati djecu, ona će doći. Ali sada je situacija uvelike promijenjena.** Bernard Berenson uzeo je tuđu ženu, i ona je zatrudnjela. Inzistirao je da se dijete mora pobaciti. Njegov život se ne smije ometati djecom.

Indijki je jednom neki zapadnjak predbacivao jer ima djecu – Indijska populacija je bila prevelika, a ona je samo povećavala broj. Vlada nije željela da ima toliko djece. Pitala je

svog sugovornika: *"Hoće li se vlada brinuti o meni kada ostarim?"* Imala je razlog da odbije mogućnost koju su joj nudili, da joj osiguraju kako neće imati djecu, ili još jedno dijete. Zbog ove mogućnosti, poznata nam je ideja da se vjenčani par pita *"Hoćemo li imati djecu?"* (Ili jednostavno par, brak danas nije toliko na cijeni.)

Međutim, postoji stvarna želja da imate djecu, ili barem dijete. Vjenčate se, ne želite odmah obitelj, ali želite dijete jednog dana. Vrijeme dođe i žena je začela. I sada dolazi do prilično nevjerojatne stvari, pobaci jer test pokazuje da bi dijete moglo biti hendikepirano. Čudno je to: ubiti dijete, za svaki slučaj, i pokušati dobiti savršeno – jednog oko kojeg nema nikakvih prijetnji. Razlog za to je, sugerirala mi je filozofska kćer, a meni se čini uvjerljivim: dijete je luksuz, i to skupa stvar, posebna stvar koju možete imati. Dakle baš kao što ne želite kupiti auto za koji ste čuli da bi mogao biti u kvaru, nego kupujete najbolje što možete, tako ne želite niti rizik sa nesavršenim primjerkom, ako vas prije toga mogu upozoriti. Riješit ćete ga se, ukoliko test pokaže da bi mogao biti nesavršen. Nećete reći *"Pa, ako su blizanci spojeni zajedno na neki čudan način, Bog mi ih je dao da ih odgojim i on će mi u tome pomoći."* To ponekad možete čuti – ali ne često. To sugerira veću uvjerenost od one koju izražavaju Mudre Izreke:*"svi koji mene mrze ljube smrt."* To prije sugerira *"svi koji mene ljube ne ljube smrt."*

> *[Preskočimo dio;]*

Posljedni stav [prema pobacivanju djece koja mogu biti hendikepirana, mentalno nerazvijena ili drugačije deformirana] je stav ljudi koji žele dijete – *možda čak žele i djecu* – ali za što? Ne da bi ih voljeli, osim kao što volite nešto što vam ide u korist. Prije to nije tako često bio izbor, ne za veći broj ljudi. Opisala sam rašireni stav. **Zašto imati djecu? Pa, oni nekako dođu, dogode se, zar ne? Kakvo čudno pitanje je to *"Zašto imati djecu?"*. *"Zašto željeti djecu?"* - to je druga stvar. Možda ste godinama bili u braku i niste nikako mogli začeti te strastveno želite dijete, gledate ljubomorno i tužno na ostale koji su tako sretni. Ali pitanje *"Zašto imati djecu?"* jednostavno se nikada nije postavljalo osim kod onih koji su bili dovoljno izopačeni da ih ne žele i smišljaju načine kako da spriječe njihove začeće, ili kako da ih unište ako se začmu.**

> *[Pri kraju zapisuje;]*

Neki ljudi žele dijete, ali mora biti sin. Saznaju spol djeteta, kako bi ga mogli ubiti ako se radi o djevojčici. Nije baš nova stvar, iako se prije čekalo rođenje. **Uznemirujuće je živjeti u svijet u kojem se pitanje *"Zašto imati djecu?"* predstavlja tako razumljivo – a pitanje *"Zašto probavljati hranu?"* ne. Svrha mog rada je bila spomenuti tu usporedbu, kako bi pokazali da se radi o čudno izobličenom pitanju. Međutim, nastranost ovog pitanja tjera našu pozornost na ovo: kao što smo prije slušali o "prilici grijeha", trebali bi sada, zbog ovog pitanja, ako već nismo, misliti o djeci kao "prilici ljubavi" – nešto što trebamo prigrliti, ne poput onih drugih "prilika" koje treba izbjegavati – uništavanjem.**

Transupstancijacija – G.E.M. Anscombe

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/09/transupstancijacija-gem-anscombe.html

U nastavku prenosim Anscombin esej On Transubstantiation. S obzirom na temu, ne bi trebali čitati određene rečenice van konteksta jer bi mogli pogrešno zaključiti da Anscombe želi reći nešto što zapravo ne želi. Iako počinje kao uputa kako objasniti djeci " transupstancijaciju", pretpostavljam da djeca nisu jedina koja mogu profitirati od čitanja eseja. (Nisam posebno isticao niti jedan dio teksta, a uređivanje određenih dijelova je moje.)

I

Najlakše je objasniti što je transupstancijacija tako što kažete: mala djeca bi trebala biti poučena o njoj što je ranije moguće. Naravno, ne koristeći riječ "transupstancijacija", jer to nije riječ za malu djecu. Možete je podučavati, i najbolje ju je podučavati na misi kod posvećenja, malo dijete bi trebalo zadržati pozornost na ono što se događa. Mislim na dijete koje počinje govoriti, dijete koje razumije dovoljno jezika da mu možete, ili da ono vama može, ispričati o stvarima koje su se dogodile i pratiti jednostavnu priču. Takvo dijete možete podučiti tako što ćete mu šaptati: *"Vidi! Vidi što svećenik radi ... Izgovara Isusove riječi koje mijenjaju kruh u Isusovo tijelo. Sada ga podiže. Vidi! Sada pogni glavu i reci 'Gospodine moj i Bože moj'."* , a zatim *"Vidi, sada je uzeo kalež. Izgovara riječi koje mijenjaju vino u Isusovu krv. Vidi kalež. Sada pogni glavu i reci 'Vjerujemo i klanjamo se tvojoj predragocjenoj krvi, o Kriste Bože.'"* [Usklik Etiopljanja kod posvete vina.] To ne mora ometati ljude sa strane.

Ako osoba koja vodi malo dijete na misu svaki put to napravi (bez da ga na druge načine podučava), dijete će naučiti puno toga. Nakon toga, ili ponekad (primjerice ako pita), možete mu reći koje su riječi koje svećenik izgovara i kako ih je Isus rekao na Posljednjoj Večeri. Kako se prinio svojem Ocu, tijelo koje će biti razapeto i krv koja će biti prolivena. To je pokazao sljedeći dan, kada su ga razapeli, njegova smrt je bila prinos, žrtva. Možete ispričati starijem djetetu kako su svećenici od početka nudili žrtve Bogu (i drugim, pogrešnim bogovima također), dovodili su životinje, najbolje koje su imali, i prinosili ih na oltar: da su se na taj način štovali bogovi, žrtvovanje je glavni znak da se nešto štuje kao bog. Isus je bio svećenik koji je nudio sebe, i ono što je učinio na Posljednjoj Večeri, pokazalo je da će se to dogoditi sljedeći dan na križu. Možete ispričati djetetu kako je rekao

Apostolima da čine ono što je učinio na Posljednjoj Večeri, i zaredio ih za svećenike; i zato njegove riječi kada ih izgovara svećenik imaju istu snagu kao što su imale na Posljednjoj Večeri.

Štovanje koje naučimo iskazivati pri posvećenju nosi sa sobom implicitno vjerovanje u božanstvo i uskrsnuće Gospodinovo. I ako vjerujemo u njegovo božanstvo i njegovo uskrsnuće onda moramo štovati ono što je sada na oltaru.

Ovom vrstom poduke malo dijete nauči puno toga o vjeri. I nauči to na najbolji mogući način; kao dio akcije, kao nešto što se događa ispred njega; kao nešto što ujedinjuje i povezuje vjerovanja, jasnije i življe nego kada nauči kasnije, možda u učionici, o tim vjerovanjima.

I ne spomenuvši eksplicitno Gospodinovo uskrsnuće, ta misao je implicitna. Dio Katoličke svijesti, i našeg načina govora o Gospodinu, ili Gospodinu, nije misliti kako on tek postaje, što bi značilo povremeno, na našim oltarima. Ne, mi govorimo o uskrslom čovjeku uvijek kao živom čovjeku na nebesima, i govorimo kako su kruh i vino promijenjeni u njega. I zato što je živ, a ne mrtav, njegovo tijelo nije odvojeno od njegove krvi, i svatko tko primi jedno od toga, prima ga u cijelosti. Dakle učeći to, djeca uče iznova da je on živ.

Pišem o podučavanju male djece, i zato što je to važno po sebi i zato što je to najjasniji način objašnjavanja što " transupstancijacija" znači. Ta riječ je osmišljena (prvo na grčkom, a onda prijevodom na latinskom) kako bi naglasila upravo ovo: postoji promjena onoga što je tamo, potpuno u nešto drugo. Pretvorba jedne fizičke stvarnosti u drugu koja već postoji. Dakle ne radi se o tome da nastaje nova supstanca od stare, kao kada imamo kemijske promijene materije u retorti iz jedne vrste supstance u drugu. Niti je to poput probave kojom se ono što jedete pretvara u vas. Navedeni slučajevi predstavljaju promjenu materije, koja može poprimiti različite oblike. Kada kažemo "transupstancijacija" onda kažemo upravo ono što učimo dijete, da Kristove riječi, božanskom moći danom svećeniku koji ih koristi u toj prilici, mijenjaju kruh tako da više nije tamo (niti tvar od koje je kruh napravljen) nego je tamo Kristovo tijelo. Malo dijete može to shvatiti i to je implicitno u činu štovanja koje slijedi učenje. Poznavala sam dijete, oko tri godine koje je tek počelo govoriti, ali je podučeno kako sam opisala; dijete je bilo u stražnjem dijelu crkve dok se majka otišla pričestiti. *"Je li on u tebi?"* dijete je pitalo majku kada se vratila. *"Da"*, odgovorila je, i na njezino iznenađenje dijete se prostrlo pred njom. Mogu tome posvjedočiti jer sam tada bila prisutna. Jednom sam ispričala tu priču teologu koji nažalost pokušava promijeniti i razvodniti našu vjeru, on je zažalio zbog toga: želio je reći, i nadao se da će Vatikanski Koncil reći, nešto što bi pokazalo da je djetetova ideja pogrešna. Pretpostavila sam tada da je nesretnik gubio svoju vjeru, i nažalost doista je tako na kraju i ispalo.

"Ali to je nemoguće, kontradiktorno: ne može se vjerovati! Radi se samo o metafori!" Pa, doista se ne može shvatiti kako je moguće. Ali ako tvrdite da je nemoguće, onda trebate istaknuti jasnu kontradikciju; a ako vjerujete u transupstancijaciju onda smatrate da se na svaku navodnu kontradikciju može odgovoriti. Primjerice, netko kaže: kako

čovjek koji je otprilike metar osamdeset može cijeli stati u tako mali prostor? Pa, doista ne podudarnošću njegovih dimenzija sa prostorom dimenzija preostalog kruha: nazovimo to "*dimenzivni*" način bivanja na mjestu. *"Ali to je jedini način da tijelo bude na nekom mjestu!"* Kako to znate? Mi vjerujemo da je nešto istinito za Ono što je tamo, što je u kontradikciji s time da je *dimenzivno* tamo. I sigurno je da podjela i odvajanje svih mjesta gdje Ono je, ne znači podjelu i odvajanje Onoga od samoga sebe. Dakle kada razmišljamo *dimenzivno*, tisuću takvih različitih mjesta se može usporediti sa tisuću komadića ogledala od kojih svako reflektira cijelo tijelo, tijelo puno veće od bilo kojeg komadića i koje samo u sebi nije *dimenzivno* razmješteno. Kada se sjetimo Onoga što je kruh postao, mjesto koje gledamo je postalo (iako ne *dimenzivno*) mjesto gdje Ono jest: mjesto u raju.

Ipak, bilo bi pogrešno misliti da se stvar može shvatiti, razriješiti, objasniti kao mogućnost u kojoj nema ništa misteriozno. Drugim riječima, ne može se shvatit na način koji možda zahtijevaju oni koji je napadaju na temelju očitih poteškoća. Možda je pogreška starih objašnjenja u terminima razlikovanja između supstance stvari (koja bi trebala biti neutvrdiva) i njenih akcidenta, da se takvo objašnjenje ponekad nudilo kao nešto zbog čega bi sve trebalo biti shvatljivo. Veće znanje bi doista uklonilo takav dojam. U filozofiji skolastičkog Aristotelijanizma, u kojoj su te razlike određene, transupstancijacija je podjednako teška i "nemoguća" kao što se čini i u bilo kojem običnom promišljanju. I ispravno je da tako bude. Kada nešto nazivamo misterijem onda mislimo da ne možemo razriješiti poteškoće njegova razumijevanja i zaključno demonstrirati da je savršeno ostvarivo. Unatoč tome, mi ne vjerujemo da kontradikcije i apsurdnosti mogu biti istinite, ili da išta logično dokazivo od stvari koje se znaju može biti pogrešno. Stoga vjerujemo da postoje odgovori na navodne dokaze apsurdnosti, iako možda nismo dovoljno pametni da ih pronađemo.

II

Zašto to činimo – zašto slavimo Euharistiju? Zato što nam je Gospodin tako rekao. To je dovoljan razlog. Ali možemo razmišljati o tome kao njegovu načinu da bude prisutan s nama u svojoj fizikalnoj* stvarnosti do kraja ovog vremena; dok ne dođe ponovno kako bi bio dimenzivno i vidljivo prisutan na zemlji. Možemo također promišljati o činjenici da nas je želio hraniti sa samim sobom. [* Napomena; teolozi nisu navikli reći kako je naš Gospodin "fizički" prisutan u Euharistiji. Mislim da je to zato što za njih "fizički" znači "prirodno", riječ dolazi iz grčke za prirodu – a naravno da naš Gospodin nije prisutan na prirodni način! Ali za suvremenog čovjeka poricati da je fizički prisutan znači poricati doktrinu Katoličke Crkve – jer značenja riječi se mijenjaju. Papa Pavao VI nam kaže u Enciklici Mysterium Fidei da je *"Bog prisutan u cjelini i potpuno, tjelesno prisutan, u svojoj fizičkoj stvarnosti"*.]

Za mene je to najveća misterija od svih vezanih uz Euharistijsku žrtvu, veća misterija od same transupstancijacije, iako mora biti esencijalni dio značenja transupstancijacije. Kako bi pokušali steći neko razumijevanje, upitajmo se prvo što je naš Gospodin radio na Posljednjoj Večeri. Ako zamolite ortodoksnog židova da se pomoli prije jela pri vašem stolu, uzet će komad kruha u svoje ruke, pomolit će se, razlomiti kruh i podijeliti svima

prisutnima po komadić. Dakle naš Gospodin se tada molio, i to u posebnoj prigodi. Slavio je Pashu; ova večera je bila prvi, izrazito svečan, obrok dana u kojima židovi slave prolazak anđela Gospodnjeg nad Egiptom uoči bijega iz Egipatskog ropstva. Zatim su morali žrtvovati janje, u skupinama dovoljno velikim da ga pojedu, pomazali su dovratke njegovom krvlju; anđeo Gospodnji je prošao preko njihovih kuća, uništavajući prvorođence svih drugih kuća. Židovi su jeli žrtvovano, tom prilikom im je naređeno da sve pojedu i da ništa ne ostave; bili su spremni za polazak na svoj put, spremni na napuštanje Egipta. Ovaj obrok u pripravi za putovanje iz ropstva je otada ovjekovječen u večeri – *Seder* kako ga današnji židovi nazivaju – koju su slavili naš Gospodin i njegovi učenici. Ali toj molitvi naš Gospodin dodaje riječi *"Ovo je moje tijelo"* i nakon ostatka slavljenja, uzima kalež vina i reče *ovo je "moja krv koja će se za vas proliti."* Vidjeli smo kako je to pokazalo da je njegova nadolazeća smrt bila žrtva kojoj je on bio svećenik. (Njegova smrt je bila dobrovoljna; nitko mu nije mogao oduzeti život da on tako nije odlučio.) Njegov čin nam pokazuje da je za nas on sam zamijenio vazmeno janje, koje je izvorno bilo i žrtva i objed za pripravu putovanja (bijega) iz ropstva; a također je pružalo znak razlikovanja Židova (u bijegu) i onih koji ih žele zadržati.

Postoje dvije vrste žrtvovanja; holokaust, ili "žrtva paljenica" u kojem se cijela žrtvovana žrtva uništava prilikom žrtvovanja, i druga vrsta u kojem ljudi jedu ono što je žrtvovano.

Krist se učinio drugom vrstom; prva zapovijed u njegovu blagoslovu je bila jedite; kasnije proizlazi da prinosi žrtveni dar i da zamjenjuje pashalno janje, uzima njegovo mjesto. Katolici vjeruju da ne možemo jesti i piti ono što nam je naredio bez da imamo isti kruh i isti kalež od kojeg jedemo i pijemo; i da to možemo činiti samo reproduciranjem njegova vlastita prinosa.. Zbog toga poistovjećujemo prinos Posljednje Večere sa žrtvom na križu, i pri svakoj misi.

Dakle njegovo tijelo i krv su nam dani za hranu, a to je sigurno veliki misterij. Jasno je da je simbol: mi nismo fizički hranjeni Kristovim tijelom i krvlju kao što su Židovi bili hranjeni pashalnim janjetom.

Mi kršćani smo toliko navikli na ideju svete pričesti da smo skloni ne primijetiti kolika je ta ideja tajanstvena. Postoji, sada zastarjeli, spor između Katolika i Protestanata jedemo li ono što simbolizira, ili ono što stvarno jest, tijelo našeg spasitelja kada jedemo kruh posvećen u Euharistiji; pijemo li njegovu kriv samo simbolički ili stvarno. Zbog tog spora, činilo se kao da je samo katoličko vjerovanje ekstravagantno – protestanti imaju savršeno razuman postupak simboličkog jedenja Kristova tijela i pijenja njegove krvi! Zapanjujuća neobičnost činjenja takve stvari pa makar simbolički izmakle je pažnji u sporu oko transupstancijacije. Naglasimo sada o čemu se radi.

Ta zašto bi itko želio jesti nečije tijelo ili piti njegovu krv? *"Pit ću tvoju krv"* bi mogao biti zavjet protiv neprijatelja. Doista, u rječniku Starog Zavjeta, jedenje tijela i pijenje krvi je ideja koja izražava upravo takvo smrtonosno neprijateljstvo. Ili primitivni narodi koji su htjeli jesti tijelo hrabrog neprijatelja kako bi stekli njegovu vrlinu. Netko zbunjen kršćanskom Euharistijom, bilo pod katoličkim ili protestantskim poimanjem, mogao bi se

pitati je li to namjera; ali bio bi daleko od istine. Jesu li kršćani onda poput divljih plemena, koji u posebnim okolnostima mogu jesti životinje koje su tabu u ostalim vremenima? Ne, to nije slučaj.

Sigurno je jasno da je razlog zašto Kršćani imaju ovu žrtvu poslušnost naredbi Spasitelja. Rekao je svojim učenicima da to čine na njegov spomen (sc. Ocu), i rekao je da su jeli i pili njegovo tijelo i njegovu krv. Oni mogu tvrditi da ne razumiju stvar, da ne znaju ništa više od toga da im je on rekao da to čine, i da je rekao kako je to sredstvo za vječni život. Mislim; to nije nužno prirodna ili shvatljiva gesta koju mogu razumjeti. Kako bi to vidjeli, zamislite da postoji ceremonija pod nazivom "ljubljenje nogu spasitelja" ili "vezivanje uz njega". To bi bile shvatljive geste, mogli bi razumjeti misao koju izražavaju. Ali jesti ga?

Zasigurno je ovo jedenje i pijenje po sebi simbolično. Mislim, bilo to samo po sebi doslovno ili čisto simboličko jedenje njegova tijela i pijenje njegove krvi, koje je pak simbol nečega drugog. Dakle ako samo simbolički (a ne stvarno) jedemo njegovo tijelo, naša radnja je simbol simbola. Ako doslovno jedemo njegovo tijelo naša akcija je izravni simbol. Razlog zašto je taj čin u svakom slučaju čudan i tajanstven je ovaj; to nije prirodan ili jednostavno shvatljiv simbol. Kako, i što, simbolizira – to je duboko tajanstveno.

U modernim vremenima neki teolozi su pokušali objasniti transupstancijaciju kao trans-signifikaciju. "Supstanca" neke stvari je značenje koje ima u ljudskom životu. To je sigurno točno za neke stvari, poput novca, a oni su željeli reći da je to točno i za kruh i vino: da to nisu kemijske supstance, nego označavaju hranu i piće. Pa, što se tiče prve stvari (da nisu jedine supstance) to je točno; ali kruh i vino koje je prikladno za uporabu u Euharistiji je definirano prirodnim vrstama od kojih su napravljeni, žitom i grožđem. Što se tiče ostalog, što je rečeno može biti istinito – ali čudna stvar, koja čini se nije zamijećena, je da ono što se trans-signficira u Euharistiji nije kruh i vino, nego tijelo i krv našeg Gospodina, koji su trans-significirani u hranu i piće. I to je misterij.

Kada je Isus rekao, *"Ja sam kruh živi koji je s neba sišao"*, njegove riječi su bile metafora za istu stvar. Metafora je to poput *"Ja sam ću biti hrana života o kojemu govorim."* Izjava je nejasna, poput njegove *"Ja sam put"*, "*Ja sam istina"* i "*Ja sam život" ili "Ja sam vrata"*. Ne "*Moj put je put*", ili *"Pokazat ću vam istinu"*, nego *"Ja sam put, istina"*. Slično tome, nije *"Imam hranu za vas"* nego *"Ja sam kruh"*. Zapovjeđena radnja jedenja njegova tijela stvara istu vrstu metafore kao riječi – bilo da uzmemo opis radnje doslovno ili simbolički. Jer čak i ako riječi *"Ja sam kruh (tj. hrana) koji je s neba sišao"* treba uzeti doslovno, još uvijek ono što govore, i što je naše doslovno razumijevanje, simbolizira nešto drugo.

Najjasnija od njegovih metafora je ona trsa. Možemo reći bez metafora što to znači – da je život o kojem govori njegov vlastiti; kao što je život loza zapravo život trsa. Dakle to je učenje kojeg učenici nisu tek učenici (naučeni) nego dijele božanski život, samu božansku narav. Ali još jednom, tu razumijevanje prestaje. Osim da ako je to tako, imamo nagovještaj zašto on ne kaže samo da nam pokazuje put, istinu, život, i da može ispuniti ono što je potrebno za taj život (kao što učitelj može ponuditi studije koje će nahraniti

učenike), nego da on jest put, istina, život. Ali nitko ne može znati što znači za nas da živimo životom Boga samoga. Zato kažem da je ono što je simbolizirano simbolom, jedenjem tog tijela i pijenjem te krvi (bilo da se to radi doslovno ili pak samo simbolički) duboko misteriozno. Nije čudno da su rani kršćani bili optuživani zbog nekih čudnih orgija u svojoj Euharistiji, a odgovarali su samo negiranjem da se bilo kakva grozota događala.

"Daje nam svoje tijelo", zapisao je Augustin, *"da bismo postali njegovo tijelo."* To nas dovodi do toga kako sakrament simbolizira i utječe (na) jedinstvo ljudi koji se zajedno okupe da bi slavili Euharistiju i primili pričest. "Mistično tijelo Kristovo" kako nazivamo Crkvu, je tijelo u slici ili metafori. Jedinstvo čovječanstva se već spominje kao metafora kojom se smatra da smo rođeni "udovi Adama". Nazivati to jednim tijelom, kao da svi ljudi tvore jednog velikog čovjeka, je naravno slika ili metafora; jedinstvo života koje se naglašava u metafori samo po sebi nije metafora, jer smo svi mi, sve rase ljudi, jedno porijeklo i jedna krv. Kaže se da smo krštenjem cijepljeni u tijelo novog Adama, i tu još jednom imamo metaforu da smo članovi – što znači udovi i drugi tjelesni dijelovi – tijela jednog čovjeka. Još jednom, jedinstvo života koje se koristi nije metafora. U ovome životu Krist je nazvao sebe hranom. Radi se o hrani božanskog života koji je obećan i započet u nama: popudbina našeg trajnog bijega iz Egipta odnosno ropstva grijeha; žrtveni prinos kojim smo pomireni; znak našeg međusobnog jedinstva u njemu. Radi se o otajstvu vjere koji je isti i za priproste i za učene; Jer oni vjeruju isto, a ono što razumiju priprosti nije bolje shvaćeno kod učenih: njihova služba je razgrnuti prepreke koje ljudski um često stavlja na put.

PS

Hvala Tomi Blizancu koji je pripomogao pri prijevodu. (Postoji još par pojmova koji možda nisu u duhu tradicije hrvatskih prijevoda, ali nadam se da je dovoljno jasno na što se odnose – za ozbiljnije korištenje eseja posavjetujte se sa izvornom verzijom.)

Što se tiče uvodnog odlomka, u kojem se spominje odgovaranje za vrijeme pretvorbe, mislim da je prevladavajuće mišljenje kako bi ona trebala biti popraćena šutnjom. (Vjerojatno bih trebao nešto striktnije napomenuti, ali ostavit ću to kompetentnim ljudima.)

Adolescentni intelektualci - TS

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/10/adolescentni-intelektualci-ts.html

Za malo dijete, razlog zbog kojeg ne smije raditi mnoge stvari koje bi želio je taj što mu roditelji ne dopuštaju. Puno godina kasnije, zrelost donosi razumijevanje da postoje dublji razlozi zašto činiti, odnosno ne činiti, mnoge stvari, a da su roditelji bili putokaz za te razloge.

Stvarno opasno razdoblje u životu je vrijeme kada dijete nauči granice kontrole svojih roditelja, i način kako izbjeći toj kontroli, ali nije još uvijek shvatilo ili prihvatilo temeljne razloge za činjenje odnosno ne činjenje tih stvari. To adolescentsko razdoblje je razdoblje kojeg neki ljudi – a posebno intelektualci - nikada ne prerastu.

Rašireno i gorljivo korištenje riječi "oslobađanje" u raznim kontekstima je jedan od znakovi adolescentskog vjerovanja da samo proizvoljna pravila i konvencije stoje na putu činjenja čega god mi želimo.

Prema takvoj viziji svijeta, problemi različitih individualaca i grupa - *žena, manjina, homoseksualaca, djece* – moraju se riješiti tako što ćemo ih osloboditi ograničenja zakona, pravila, konvencija i standarda.

Treba ih osloboditi od prijetnje nepovoljnog prosuđivanja od strane drugih pojedinaca. Nitko od nas ne smije "osuđivati".

Prije dva stoljeća, britanski pravnik William Blackstone istaknuto je da postoje zakoni toliko stari da se nitko ne sjeća zašto postoje odnosno koja im je bila svrha; ali nakon loših posljedica ukidanja nekih od zakona jasno smo shvatili koja im je bila svrha.

Neke od bolnih posljedica različitih "oslobađanja" koja su započela šezdesetih su raspadanje obitelji, vrtoglav porast stope kriminala, sve lošiji rezultati u školama, i rekordne stope tinejđerskih samoubojstava.

Dugi silazni trend tinejdžerskih trudnoća i spolnih bolesti naglo se preokrenuo tijekom šezdesetih, započeo je novi trend rastuće stope tinejdžerskih trudnoći i spolnih bolesti, s vrhuncem u epidemiji AIDS-a.

Ponekad dolazi do pojave loših stvari zbog nepovoljnih okolnosti – primjerice, siromaštva ili rata; ali socijalna katastrofa nakon šezdesetih pojavila se tijekom dugog perioda mira i neviđenog prosperiteta. Primjerice stopa ubojstva je bila puno niža tijekom Velike

Depresije tridesetih i tijekom drugog svjetskog rada nego tijekom različitih "oslobađajućih" promjena u šezdesetima.

Jedan od znakova zrelosti je sposobnost učenja iz iskustva. Neki od nas su naučili te smo zaustavili ili preokrenuli neke od nepovoljnih trendova. Primjerice, potraga za onim neuhvatljivim "korijenima uzroka" zločina, toliko draga političkoj ljevici, je zapostavljena u korist zatvaranje kriminalaca – i stopa kriminala je pala.

Ljevica je uzrujana zbog broja ljudi iza rešetaka i jauče koliko nas košta što su oni tamo. Nikada se nisu potrudili i procijenili koliko bi koštalo da ih sve pustimo.

Ljevica nikada nije shvatila zašto su vlasnička prava toliko bitna, osim nekim bogatunima koji imaju puno vlasništva. Kroz zakonodavstva i sudska rješenja, imovinska prava su urušena zakonima o kontroli najamnina, širokim poimanjem eksproprijacije, i različitim drugim vrstama ekoloških ograničenja.

Neki od najvećih gubitnika u svemu tome su ljudi skromnih prihoda, a neki od najvećih dobitnika su bili bogatuni koji su u stanju iskoristiti političke mišiće i aktivističke suce kako bi kršili vlasnička prava ostalih ljudi.

Političari u gradovima diljem država krše vlasnička prava oduzimajući domove u radničkim četvrtima i rušenjem cijelih dijelova grada kako bi tu zemlju predali ljudima koji će graditi trgovačke centre, kockarnice, i druge stvari koje će plaćati više poreza nego što plaćaju vlasnici kuća.

Upravo zato su vlasnička prava i stavljena u Ustav, kako bi onemogućili političarima da rade takve stvari; Ali adolescentni intelektualci našeg vremena promoviraju ideju da su vlasnička prava proizvoljna pravila kako bi štitili bogate.

Mnogi akademici i suci su dovoljno izolirani svojom stalnom pozicijom od stvarnosti da nikada nemaju potrebu odrasti.

Izvorna verzija članka Adolescent Intellectuals. Autor je Thomas Sowell (neki njegovi tekstovi na ovom blogu - ovdje).

Kako razmišljaju političari i njihovi glasači

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/10/kako-razmisljaju-politicari-i-njihovi.html

> Kako izgleda donošenje političkih odluka? U knjizi *Applied economics: thinking beyond stage one* autor Thomas Sowell objašnjava;

Kada govorimo o primijenjenim ekonomskim programima, više ne govorimo o čistim ekonomskim principima, nego o interakciji politike i ekonomije. Principi ekonomije ostaju isti, ali vjerojatnost da će se ti principi primijeniti nepromijenjeni se značajno smanjuje zato što politika ima svoje vlastite principe i imperative. Nije stvar samo u tome da je najvažniji princip političara biti izabran i ponovno biran, ili da rijetko razmišljaju dalje od slijedećih izbora. Javnost se također drugačije ponaša kada donosi političke, za razliku od ekonomskih odluka. Gotovo nitko ne posvećuje toliko pažnje prilikom odluke za kojeg će kandidata glasovati kao što to radi u slučaju odluke o kupnji kuće - ili možda čak i auta.

Političke odluke jednog glasača imaju mali utjecaj na programe koji utječu na puno drugih ljudi, ali ekonomske odluke imaju veliki utjecaj na osobnu dobrobit; Zbog toga ne iznenađuje što je kvaliteta i kvantiteta razmišljanja prilikom toliko drugačijih vrsta odluka također drugačija. Jedan od načina na koji se razlikuju te odluke je činjenica da se prilikom političkih odluka ne razmišlja dalje od neposrednih posljedica. Kada većina glasača ne razmišlja dalje od prve faze, mnogi izabrani dužnosnici nemaju poticaja da uzimaju u obzir posljedice koje će se javiti u kasnijim fazama - a imaju veliki poticaj da izbjegavaju razmišljati više od onoga što njihovi birači razmišljaju i shvaćaju jer postoji strah da će njihovi politički rivali hraneći pogrešna shvaćanja javnosti uzrokovati razdor između njih i njihovih birača.

***

Prva lekcija ekonomije je ograničenost resursa (oskudnost): Nikada nema dovoljno stvari da bi zadovoljili sve one koji ih žele. Prva lekcija politike je ignorirati prvu lekciju ekonomije.

Ne možete stvarno shvatiti politiku dok ne shvatiti kako političari ne pokušavaju riješiti naše probleme. Oni pokušavaju riješiti svoje vlastite probleme - a najvažniji su biti izabran i ponovno biran. Što god da je na trećoj poziciji nije toliko važno. *(T.S.)*

***

> *Sowell se prisjeća;*

Kada sam bio dodiplomski student ekonomije na Harvardu, profesor Smithies me upitao na predavanju kakav plan preferiram oko određenog pitanja koje je bilo tada aktualno. S obzirom da me to pitanje duboko zanimalo, nastavio sam mu entuzijastično odgovarati, objasnio sam mu koje korisne posljedice očekujem od plana kojeg zagovaram.

"I što će se tada dogoditi?" upitao je.

Pitanje me iznenadilo. Ipak, kada sam razmislio postalo mi je jasno kako će situacija koju sam opisao dovesti i do drugih ekonomskih posljedica; počeo sam ih uzimati u obzir i nabrajati.

"I što će se dogoditi nakon toga?" Pitao je profesor Smithies.

Dok sam analizirao daljnji razvoj ekonomskih reakcija na moj plan, počeo sam shvaćati da bi te reakcije dovele do znatno nepoželjnijih posljedica od onih u prvoj fazi, počeo sam pomalo popuštati u svojem zagovaranju.

"I što će se tada dogoditi?" inzisitrao je profesor.

Tada sam počeo shvaćati kako će ekonomski odjeci plana kojeg sam zagovarao vjerojatno biti poprilično katastrofalni – i zapravo puno gori od početne situacije koju je plan trebao popraviti.

Koliko god da je ta vježba bila jednostavna, bila je detaljnija od većine ekonomskih rasprava oko planova vezanih uz veliki broj pitanja. Većina razmišljanja prestaje u fazi prvoj.

PS

Kao što vrijedi za politike i planove koje se bave ekonomskim pitanjima, tako vrijedi i za one na društvenom području.

Prenio sam jedno Burkeovo razmišljanje: Burke o Nenamjeravanim Posljedicama koje se bavi sličnom tematikom. Kao što opisuje Burke, ljudi predviđaju neke posljedice, ali zbog složenosti društva nisu u stanju predvidjeti sve posljedice, odnosno često se zaustavljaju samo na izravnim.

(Ono što pokreće određeni broj revolucionara je zabluda kada uspoređuju stvari koje postoje s onime što ne postoji i što ne može postojati. Ne postoji Utopija. Određeni dijelovi trenutne stvarnosti mogu biti stvano dobri, a neke druge možda ne možete usavršiti bez da pri tom "usavršavanju" stvari ne postanu lošije u nekim drugim aspektima.)

Kakve veze pobačaj ima s religijom?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/kakve-veze-pobacaj-ima-s-religijom.html

Pitanje pobačaja se gotovo uvijek postavlja u kontekstu religije. Dobar primjer za to je debata kandidata za američkog potpredsjednika. Moderator je uveo u temu riječima: *"Imamo dvojicu kandidata katolika, prvi put, u ovakvoj poziciji. Želio bih Vas zamoliti da mi kažete kakvu ulogu je vaša religija imala u vašim osobnim stavovima oko pobačaja."* **Zašto moderator nije jednostavno samo zamolio da izlože svoj stav o pobačaju? Zašto je spominjao religiju? I zašto fraza *"osobni stav"* ? Jesu li stavovi o vanjskoj politi i ekonomiji također osobni stavovi? U pozadini tako postavljenog pitanja leži sugestija da se protivljenje pobačaju može oslanjati samo na apriornim vjerskim predanostima osobne prirode kojima nije mjesto na javnom trgu.**

Pitanje koje se nikada ne postavlja, je ono kojim se bavim u ovome postu: Kakve veze pobačaj ima sa religijom? No, moram precizirati to pitanje. Je li pitanje pobačaja povezano s religijom na takav način da se protivljenje pobačaju može temeljiti samo na religioznim premisama? Ili postoje dobri razlozi za protivljenje pobačaju koji se ne oslanjaju na religiji, razlozi koji su prihvatljivi sekularistima? Odgovor na zadnje pitanje je očito potvrdan. Sljedeći argument ne sadrži religiozne premise.

1. Infanticid je moralno pogrešan.
2. Ne postoji moralno relevantna razlika između pobačaja i infanticida.
   Stoga
3. Pobačaj je moralno pogrešan.

Neovisno o tome prihvaćate li argument, očito je da ne priziva religioznu premisu. Prema tome, očito je netočno reći ili implicirati da se protivljenje pobačaju mora temeljiti na religiji. I teisti i ateisti mogu iskoristiti gornji argument.

Činjenica i je da postoje ateisti koji su protiv pobačaja. Primjerice, Nat Hentoff koji u *In TheInfanticide Candidate for President*, proziva Obamu:

> Kada se radi o pobačaju, Obama je ekstremist. Protivio se odluci Vrhovnog Suda koja je konačno potvrdila *Partial-Birth Abortion Ban Act* – odluku protiv takve vrste infanticida. Zaprepašćujuće, za tobožnjeg humanista, Obama je – *u senatu države Illinois* – također glasao protiv *Born Alive Infant Protection Act.* Izvještavao sam o više slučajeva kada je, prije završetka pobačaja, došlo do poroda djeteta. Zatim su uklonili dijete tako što je užasnuta, ne nužno *pro-life*, medicinska sestra slijedila doktorove zapovijedi i stavila dijete u kanticu ili se na neki drugi način riješila djeteta.

Vratimo se na gornji argument. Pretpostavimo da netko zahtijeva objašnjenje zašto bi trebao prihvatiti prvu premisu. Izložite mu ovaj argument.

4. Ubojstvo nevinog ljudskog bića je moralno pogrešno.
5. Infanticid je ubojstvo nevinog ljudskog bića.
   Stoga

1. Infanticid je moralno pogrešan.

Drugi argument, baš kao ni prvi, ne priziva nikakvu posebno religioznu premisu. Doduše, opća zabrana ubojstva – *opća u smislu da priznaje izuzetke* – dolazi iz Deset Zapovijedi. No, ako mislite da to znači kako je (4) religiozna, onda ste prisiljeni misliti da je općenito prihvaćeni stav kako su krađa i laganje moralno pogrešni također religiozan.

No, ne želim skrenuti s teme i baviti se izvorom naših sekularnih moralnih uvjerenja, uvjerenja koja su tada ugrađena u pozitivni zakon. Moja glavna poanta je da se možete protiviti pobačaju na sekularnim osnovama. Druga poanta je da su dva izložena argumenta vrlo snažna, ukoliko niste uvjereni u to, morate se zapitati zašto.

[...]

Napisano prema What Does Abortion Have to Do with Religion?, autor je filozof Vallicelle.

PS

Je li Vas argument uvjerio je nebitno za ovaj post, poanta je pokazati da se osuda pobačaja ne temelji (odnosno ne mora temeljiti) na religioznim premisama.

Naravno, to ne znači da religiozni argumenti nisu dobri, mislim da su uvjerljivi, ali ne možete očekivati da će ih sekularisti prihvatiti. (Trebali bi biti uvjerljivi onima koji prihvaćaju tu religiju, primjerice iracionalno je odbacivati moralnu zabranu pobačaja dok istodobno prihvaćate katoličanstvo.) Također, ne želim reći da "religiozni" argumenti nemaju mjesto u javnim raspravama, vidi post: Kako miješati religiju i politiku?

Osim toga, ono što veliki broj ljudi smatra "religioznim" argumentom nema nikakve religiozne premise. Primjerice argument protiv pobačaja koji se oslanja na princip prirodne jednakost svih ljudskih bića nije religiozan, barem ne u onom smislu u kojem kritičari misle da je. Kao što Feser objašnjava u gore spomenutom članku;

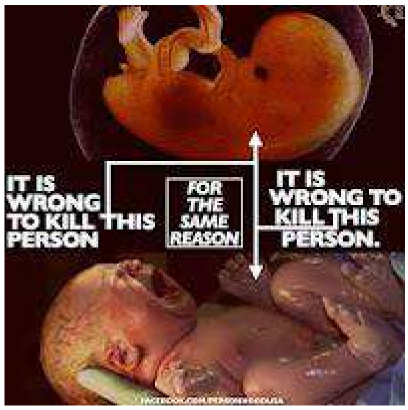
> U većini slučajeva u kojima liberali misle da vide takav utjecaj, religija nema nikakvu bitnu ulogu. Primjerice, glavni argumenti protivnika pobačaja i istospolnih brakova se ne temelji na vjerskim pretpostavkama. Neki se argumenti (protivnika pobačaja) uistinu temelje na moralnom i metafizičkom statutu fetusa – b*aš kao i argumenti zagovornika pobačaja* – ali prihvaćanje tih tvrdnji ne ovisi o vjeri u Boga. Utjecajni argumenti Roberta P. Georgea se temelje na uvjerljivim i skromnim tvrdnjama o biologiji fetusa i nekim sekularnim moralnim pretpostavkama. Argumenti Dona Marquisa, autora vjerojatno najutjecajnijeg pro-life članka u suvremenoj filozofiji, pretpostavljaju još manje kontroverzna razmišljanja o prirodi fetusa.

Različite "katoličke stavove" u pravilu uvijek prozivaju religioznim, ali ona se temelje na prirodnom pravu (a kao što sam već pisao o prirodnom pravu, temeljni principi prirodnog prava su primjerice da dobro treba činiti i slijediti, da zlo treba izbjegavati itd.), kao što Feser ističe u Teorija prirodnog prava: Čija priroda? Koji zakon?:

> Dakle pogrešno je pretpostaviti da su argumenti prirodnog prava inherentno teološki, barem u smislu u kojem mnogi kritičari pretpostavljaju. Iako bi teoretičari prirodnog prava smatrali prirodnu (nasuprot otkivenoj) teologiju dijelom cjelovitog opisa prirodnog prava, postoje još uvijek velika područja moralnosti koja možemo poznavati bez referenciranja na teološke tvrdnje bilo koje vrste, a to uključuje i one koje su stvar najvećih kontroverzi između teoretičara prirodnog prava i njihovih kritičara (npr. pobačaj i spolni moral).

No, različiti naprednjački aktivisti i političari će i dalje za svaki stav s kojim se ne slažu reći da je "religiozan" – *što za njih znači proizvoljan i neprihvatljiv*, a to je (za njih) kršenje sekularizma pa iz toga slijedi da bi svi trebali slušati baš njih. Crkva osuđuje krađu, mi smo sekularna država, bilo bi pogrešno zabraniti krađu. Ili kako već to ide...

Vezano uz ovaj post, vidi i kategoriju moralna osnova.

Argument Ženinog Tijela

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/argument-zeninog-tijela.html

Argument za pobačaj kojeg često čujemo je tzv. Argument Ženinog Tijela. *[eng. Woman's Body Argument]*. Pokazat ću da nije racionalno uvjerljiv. Argument je sljedeći;

> 1. Fetus je dio ženina tijela.
> 2. Žena ima pravo činiti što god želi sa bilo kojim dijelom svoga tijela.
> *Stoga*
> 3. Žena ima pravo čini sa fetusom što god želi, uključujući i njegovo ubojstvo.

Da bi ovaj argument bio valjan, "dio" se mora koristiti u istom smislu u obje premise. Ukoliko to nije slučaj, argument propada zbog užasne zablude učetvorenja pojmova, *quaternio terminorum*. Postoje dvije mogućnosti. "Dio" se može shvatiti u širem smislu što uključuje i fetus, ili u užem smislu koji će ga isključivati.

>> Ako se "dio" shvati u širem smislu onda je (1) neprigovorljivo točna. Sigurno je da postoji širi smisao značenja "dijela" prema kojem je fetus dio tijela svoje majke. Ali u tom slučaju se (2) opravdano odbacuje. Pobačaj (relevantno) nije kao liposukcija. Žena ima pravo ukloniti neželjeno salo na svom tijelu kroz liposukciju, takvo salo je dio njena tijela; Ali fetus koji raste unutar nje nije dio u istom smislu: radi se o odvojenom individualnom životu. Dakle argument nije uvjerljiv. Premisu (2) je opravdanije odbaciti nego prihvatiti. Zapravo, može se reći da argument u premisi (2) pretpostavlja ono što želi pokazati *(petitio principii)* jer ne možete znati da je (2) točno bez da znate kako je (3) točno.

>> Ako se, s druge strane, "dio" shvati u užem smislu koji isključuje fetus, onda je možda (2) prihvatljivo, ali je (1) sigurno pogrešno: fetus očito nije dio ženina tijela u užem smislu "dijela". *(Napisao sam "možda je (2) prihvatljivo" jer se može tvrditi da (2) nije prihvatljivo; ženino tijelo je neodgovarajući dio njena tijela; stoga ako žena ima pravo činiti što god želi sa svojim tijelom, onda ima pravo ubiti svoje tijelo tako što će ga primjerice raznijeti. Ukoliko imate dobar razlog za odbacivanje samoubojstva, onda imate dobar razlog za odbacivanje (2) čak i onda kada se "dio" uzima u užem smislu. Čak i ako zamijenimo "odgovarajući dio" za "dio" u izvornom argumentu, još uvijek nije točno da žena ima pravo činiti što god želi sa bilo kojim odgovarajuće uskim dijelom svoga tijela. Nema pravo izrezati svoje srce jer bi to dovelo do njene smrti.)*

Dakle moj zaključak je kako Argument Ženina Tijela nije racionalno uvjerljiv. Doista, može ga se lagano "preokrenuti" bez ikakve povrede logike.

> 1. Fetus je (širi) dio ženina tijela.
> ~3. Žena nema pravo činiti što god želi sa fetusom.
> *Stoga*
> ~2. Neki (širi) dijelovi ženina tijela su takvi da nema pravo činiti što god želi s njima.

"Preokrenuti" i argument "u napred" poništavaju jedan drugoga. To pokazuje kako nijedan sam po sebi nije racionalno uvjerljiv.

> *Izvorni post The Woman's Body Argument, autor je filozof Vallicella.*

O samo-vlasništvu i argumentu Thomsonina violinista

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/o-samo-vlasnistvu-i-argumentu.html

> U članku Self-ownership, abortion, and the rights of children: Toward a more conservative libertarianism filozof Edward Feser se bavi samo-vlasništvom i "konzervativnijom" primjenom tog načela. U ovom postu prenosim dio rada koji se bavi pobačajem *(izostavio sam fusnote i dodao neka svoja uređenja)*, no prvo ukratko što je samo-vlasništvo (ili samo-posjedovanje, koristim oba izraza), iz rada;

Teza o samo-vlasništvu je tvrdnja kako svaki pojedinac ima apsolutno vlasništvo (posjedovanje) sebe, svog tijela i dijelova tijela, svojih talenata, sposobnosti, kapaciteta i rada. Obično ga libertarijanci smatraju očitim i intuitivnim prvim moralnim principom, a postoje i različiti argumenti koji se daju u njegovu obranu. [...]

> *Feser se u radu oslanja na definiciju filozofa Macka (uz napomenu da to ne znači kako bi Mack prihvatio zaključke koji se spominje u radu);*

Libertarijanski filozof Eric Mack je sugerirao kako poštivanja samo-vlasničkih prava drugih podrazumijeva pridržavanje ograničenja korištenja vlastitog vlasništva i samo-vlasničkih sposobnosti utjelovljenih u ono što je on nazvao *Self-Ownership Proviso (SOP)*.

> *U radu spominje dva primjera za ilustraciju problema, kasnije ih koristi i za pitanje pobačaja pa ih prenosim u nastavku;*

Dublji sklad samo-vlasništva i moralnog konzervatizma može se potpuno shvatiti samo nakon što razlikujemo ono što možemo nazvati *Formalno* vs. *Sadržajno samo-vlasništvo*. Pretpostavimo da Bob sjedi na klupi u parku, mirno promatra vjeverice u igri, a Fred mu se prišulja i zadavi ga na smrt. Očito, Fred je povrijedio Bobovo pravo na samo-posjedovanje, napao je Bobov osobni prostor bez njegova pristanka i izravno je nanio štetu njegovu samo-posjedovnom dušniku. Ali pretpostavimo da Fred ne prilazi Bobu, umjesto toga, udaljen nekoliko ulica, aktivira uređaj koji usisa sav zrak u blizini Boba, Bob ostaje u vakumu u kojem se onesvijesti te ubrzo umire. Je li Fred povrijedio Bobo pravo na samo-posjedovanja u ovom slučaju?

Fred bi se mogao braniti nevinošću jer nikada nije napao Boba. Mogao bi također inzistirati, posve iskreno, kako nije imao posebnu želju ubiti Boba, umjesto toga samo je želio usisati sav zrak. Bobova smrt je jednostavno bila (možda žalosna) nuspojava. Fred bi mogao tvrditi kako Bobova prava na samo-vlasništvo nisu bila prekršena; Fred nije lišio Boba ničega što je Bob posjedovao kao samo-vlasnik. Nikada nije nanio štetu, ili barem dotaknuo Bobov vrat ili dušnik, njegova pluća, ruke, noge ili bilo koji drugi dio njegova tijela. Jednostavno te stvari ne rade kada nema zraka u blizini, ali to nije Fredova krivnja.

Jasno je kako ćemo Fredovu obranu smatrati neuvjerljivom, Istina je da nije lišio Boba nikakvog formalnog prava na samo-posjedovanje; Bob i njegovi samo-posjedovni dijelovi tijela i sposobnosti su neometani, ali kakva je korist Bobu od toga Ipak, očito je kako je lišio Boba bilo kakvog sadržajnog prava na samo-posjedovanje. Postavio je Boba u situaciju u kojoj nije u stanju iskoristiti svoje samo-posjedovne moći, sposobnosti itd., postale su beskorisne kao da ih Bob niti ne posjeduje.[...]

> *Drugi primjer;*

Ili razmislimo o primjeru kojeg Mack naziva "Adamov otok"; pretpostavimo da Adam preživi brodolom i probudi se na prethodno nenaseljenom otoku, on postaje vlasnik tog otoka miješajući svoj rad (kao što to uči Lockeova teorija vlasništva). Pretpostavite da kasnije Zelda postaje žrtva brodoloma te će se utopiti ukoliko joj Adam ne dopusti pristup otoku. Može li joj Adam opravdano odbiti pristup svome otoku jer je to zapravo njegov otok? Mack tvrdi da ne može jer bi to, koliko god neinvanzivno, kršilo Zeldino samo-posjedovanje jer bi efektivno onemogućilo njene kapaciteta da koristi svoje samo-posjedovne sposobnosti. Istinsko poštovanje samo-posjedovanja drugih dakle podrazumijeva poštovanje SOP-a, suzdržavanje od korištenja svojih vlastitih moći i imovine kako bi poništili samo-vlasničke moći drugih.

***

Pobačaj

Judith Jarvis Thomson predstavila je poznati argument u obranu pobačaja kojeg su mnogi libertarijanci prihvatili. Argument ide otprilike ovako; Pretpostavite da se jedno jutro probudite i shvatite da ste kirurški povezani sa slavnim violinistom, njegov krvožilni sustav, kao i vaš, sada koristi vaše bubrege. Skupina obožavatelja, u strahu da će violinist umrijeti od rijetke bolesti bubrega (i znajući da ste vi jedina osoba u blizini koja ima njegovu krvnu grupu) otela vas je kako bi njega održala na životu. S obzirom da ćete se u toj situaciji nalaziti devet mjeseci (nakon toga će, iz nekog razloga, ozdraviti), neugoda i ometanje koje doživljavate je samo privremeno. Dakle pitanje je, moralno gledajući, morate li se prepustiti tome? Thomson kaže da ne morate. Imate pravo na svoje tijelo, a niti violinist niti njegovi obožavatelji nisu dobili vaš pristanak da učine ono što su učinili. Dakle, ne mogu prigovoriti ako ga iskopčate. Istina, bilo bi milosrdno i vrijedno divljenja kada bi se suzdržali od isključivanja, ali ne bi bilo nepravedno ako se ne bi suzdržali od isključivanja. On nema pravo korištenja vašeg tijela. On ima pravo na život, ali to samo znači da ima pravo da ga netko ne ubije; to ne znači da ima pravo biti održavan na životu o vašem trošku. Ionako ga isključivanjem ne bi, strogo govoreći, ubijali; barem je moguće da bi, nekim medicinskim čudom, preživio. Isključivanjem bi ga, u najgorem slučaju, prepustili umiranju, i iako bi bilo žalosno, to s vaše strane ne bi bila nepravda.

Prema Thomson, opisana situacija je paralelna tipičnom slučaju abortiranja neželjenog fetusa. Prilikom pobačaja, žena ne mora pozitivno ubijati fetus, samo prepušta da umre. U svakom slučaju, ona ne pristaje da se njeno tijelo koristi kako bi fetus ostao živ baš kao što niti vi ne bi pristali da se violinist priključi na vas. Prema tome, pobačaj ne uključuje nikakvu nepravdu; a to vrijedi, prema Thomson, čak i ako je (na što pristaje argumenta radi) fetus osoba sa pravom na život - baš kao što isključivanje od violinista ne bi bilo nepravedno unatoč tome što je on osoba s pravom na život.

Postoji niz problema s ovim argumentom. Za početak, nije jasno kako bi argument opravdao bilo koji pobačaj koji uključuje izravno ubijanje fetusa, a ne samo odvajanje nakon kojeg bi majka "samo prepustila da umre"; većina pobačaja je prvog tipa. Nadalje, nije jasno kako bi argument opravdao bilo koji pobačaj osim u slučaju trudnoće koja je rezultat silovanja što bi bilo analogno primjeru otmice od strane obožavatelja violinista. Jasno je kako trudnoća koja je rezultat dogovorenoga odnosa koji, kao što svi znaju, može rezultirati trudnoćom čak i ako se koristi kontracepcija nije analogna Thomsoninom primjeru.

Za ovaj rad najvažniji problem je što iako se čini da pobačaj, barem u principu. može poštivati fetusovo formalno pravo na *samo-posjedovanje* (ukoliko ne uključuje izravno ubijanje, itd.), svejedno krši njegova *sadržajna prava*; odnosno krši SOP. Baš kao što Fredovo uklanjanje svog kisika u okolici Boba poništava Bobove samo-posjedovne sposobnosti - poništava ih u toj mjeri da nastupa smrt, tako se na isti način poništavaju i fetusove sposobnosti. Fetus je postavljen u situaciju u kojoj se korištenje njegovih moći čini nemogućim, dakle žrtva je nepravde baš kao i u slučaju Boba i Freda. Primijetite kako je to točno ne samo u slučaju trudnoće koja je rezultat dogovorenoga odnosa nego i u slučaju trudnoće kao rezultata silovanja. I u tim slučajevima fetusove sposobnosti su poništene, način na koji je fetus postao je nebitan. Činjenica da je trudnoća nedobrovoljna ne čini moralnu razliku s obzirom na obveze: u Mackovu primjeru Adamova otoka, Adam očito nije mogao opravdati prepuštanje utapanju Zelde riječima *"Nisam pristao da Zelda dođe na obalu, nije moja krivnja što je doživjela brodolom u mojoj blizini."* To vrijedi čak i ako Zeldin dolazak izaziva veću neugodnost kod Adama. Možemo suosjećati s njime, ali ne možemo ga osloboditi dužnosti da se drži SOP-a. Ukoliko je Zeldin brodolom rezultat nemara kapetana, Adam se možda može opravdano žaliti njemu (i zahtijevati kompenzaciju), ali to ne bi utjecala na njegovu dužnost da pomogne Zeldi.

Žena koja zatrudni kao rezultat silovanja je u situaciji analognoj Adamovoj: nije njena krivnja što se fetus nalazi u njenoj utrobi, ali ta krivnja nije ni na fetusu. Silovatelj je taj koji mora, koliko je to moguće, kompenzirati što je ženu (i fetus) doveo u situaciji u kojoj se nalaze. U međuvremenu, ne može se opravdano poništiti samo-posjedovne sposobnosti fetusa. Navedeni zaključak nam se može činiti surovim jer bez ikakve sumnje situacija trudne silovane žene je za većinu nas nezamisliva, i u svakoj pristojnoj osobi zaziva najdublje suosjećanje. No, grubost situacije sama po sebi ne dokazuje da se osoba može moralno osloboditi situacije, moralne dužnosti su ponekad izrazito teške. U svakom slučaju, neovisno o surovosti, ukoliko prihvatimo da je fetus osoba zaključak slijedi iz SOP-

a. Trebamo li to prihvatiti? Mislim da svakako da, ali braniti taj stav je van opsega ovog rada. Za sada je dovoljno dati nekoliko primjedbi. [...]

Netko može reći da fetus u najranijoj fazi razvoja nije osoba ili samo-vlasnik, ali to je teško uvjerljivo zagovarati s obzirom na nedostatak jasnih razdjelnica u fetalnom razvoju između statusa ne-osobe/osobe, i s obzirom da osobe u komi i vegetativnom stanju (čija je sposobnost mentalnih aktivnosti ograničena kao i fetusu) ne gube svoje pravo na život. Pozivanje na izgled embrija ili zigote baš i ne pomaže, čak je i filozofski neozbiljno: možete tvrditi da stol ne izgleda kao skup atoma koji se okolo kreću, ali upravo to stol i je. Činjenica je da stol izgleda upravo tako: upravo tako izgleda skup atoma koji se okolo kreće izgleda kada je u formi stola. Slično tome, na optužbe kako fetus, u kojoj god da je fazi, ne izgleda poput osobe ili ljudskog bića, potrebno je odgovoriti, naravno da izgleda; upravo tako i izgleda ljudsko biće ili osoba u tom mjesecu (ili tjednu) razvoja.

Tvrdnja koju često čujemo, da je fetus tek potencijalno ljudsko biće, je jednostavno netočna. Očito je da se radi o ljudskom biću - *ne radi se o psu ili hobotnici* – samo što nije potpuno razvijeno biće. Zamjenska tvrdnja da se radi o potencijalnoj osobi, a da potencijalne osobe nemaju prava je zabluda pretpostavljanja onoga što se pokušava pokazati. Tvrdnja suparnika pobačaja nije da je fetus potencijalna osoba, nego da je osoba koja još nije ostvarila svoje potencijale. Ne možete niti uvjerljivo tvrditi da čak ako i je osoba, fetus možete ubiti sve dok je u svom primitivnom stanju, dok još ne ispunjava svoje potencijale. Pretpostavimo da imam uređaj koji transformira odraslu osobu u gnjecavu protoplazmu na jedan sat, nakon toga će se vratiti u svoj normalan oblik. Pretpostavite nadalje da ga koristim nad osobom koja pati od amnezije, mentalno bolesnim beskućnikom koji nema obitelj ni prijatelji, i koji neće, poput neželjenog fetusa, nikome nedostajati i koji nema planove koje bih omeo. Bi li bilo moralno dopustivo uništiti protoplazmu prije nego što ostvari svoj potencijal i vrati se u beskućnika? Sigurno da ne; ali kako je onda dopustivo uništiti fetus u bilo kojoj fazi svog razvoja?

Ako netko prihvati SOP, onda je teško vidjeti zašto ne osuđuje pobačaj, pa i u slučaju silovanja, a posebno u slučaju trudnoće koja je rezultata odnosa s pristankom. Žena i "muškarac s kojim spava" su poput Adama kada bi on odlučio topovima pucati po brodovima koji prolaze uz njegov otok, a zatim se žaliti što mu isplivljavaju na obalama otoka gdje im mora dopustiti boravak.

PS

Nadam se da iz izdvojenih dijelova rada dovoljno jasno o čemu se govori (na početku posta se nalazi link na izvorni rad). Očito, Feser cilja na određenu publiku stoga i takva argumentacija (objavljeno u Journal of Libertarian Studies, 2004.).

Dvije primjedbe o Thomsoninom violinistu

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/dvije-primjedbe-o-thomsoninom-violinistu.html

Thomsonin argument violinista za pobačaj se temelji na analogiji između trudnoće i situacije u kojoj ste prisiljeni služiti kao sustav za održavanje života violonista. U argumentu, Thomson kaže kako je trudnoća jedini slučaj u kojem društvo (piše prije odluke o legalizaciji pobačaja) zahtijeva da se član žrtvuje u mjeri u kojoj to podrazumijeva trudnoća.

Moja prva primjedba je da je izrečeno jednostavno pogrešno. Postoje dva protuprimjera za to; vojačenje i oporezivanje. U slučaju rata, neki članovi našeg društva su vojačeni. Prilično je jasno da je vojačenje veliki namet (barem u istoj mjeri kao u slučaju da od vas zahtijevaju da nastavite trudnoću). Obično podrazumijeva da svaki maleni detalj svog života podredite kontroli višeg ureda; a postoji tek nekolicina slučajeva trudnoće gdje je potrebna takva modifikacija nečijeg života (primjerice slučajevi gdje je potrebno mirovanje u krevetu, ali čak i tada ste slobodni odlučivati čime ćete se baviti dok ste u krevetu – pisanje, čitanje, slušanje radija, itd.) Opasnosti za život pri vojačenju, ovisno o sukobu, mogu biti značajno veće od opasnosti pri trudnoći. Nadalje, kada ste vojačeni, onda ste postavljeni u položaj slušanja naredbi hijerarhije koja može, i ponekad to čini, naređivati akcije u kojima je vjerojatno da ćete biti ranjeni, zarobljeni i mučeni, ili ubijeni. (Pretpostavljam da kada bih birao na temelju vlastitog interesa, izabrao bih trudnoću, a ne služenje u američkoj vojsci u drugom svjetskom radu – iako se u oba slučaja oslanjam na podatke iz druge i treće ruke.)

Slučaj poreza je manje jasan, ali nije nevjerojatan. Pretpostavimo da Jennifer plaća 25% poreza na svoje prihode. Nametanje se u ovom slučaju ne čini toliko veliko kada ga opišete u financijskim terminima, ali ako uzmemo u obzir da se zapravo radi o gotovo devet godina rada tijekom karijere od 35 godina, onda nam se takvo nametanje čini većim. Nadalje, vjerujem da bi se mnogi ljudi voljno izložili trudnoći u zamjenu za doživotno oslobađanje od poreza, i to ne bi bilo iracionalno s obzirom na vlastiti interes. Ako je to točno, onda je nametanje poreza usporedivo s onim trudnoće.

Dakle istina je da naše društvo nameće značajno žrtvovanje nekim članovima za dobrobit drugih. Štoviše, bilo bi teško zamisliti društvo koje ne bi imalo vojačenje u slučaju opasnosti od neprijateljskog prevladavanja, ili društva koje ne bi imalo poreze.

***

Druga stvar koja mi je zanimljiva u Thomsoninom argumenta je da su, koliko ja primjećujem, pobačaji zbog ometanja kojeg predstavlja trudnoća i rađanje kao takvi relativno rijetki. S iznimkom slučaja gdje sama trudnoća predstavlja rizik zdravlju majke i slučajevima gdje trudnoća otkriva vezu za koju žena smatra da mora biti tajna, standardni razlog za pobačaj je vezan uz činjenicu da ne želite da se dijete rodi, a ne time da ne želite biti trudni. Drugim riječima, problemi koji dovode žene do pobačaja su takvi da problem ne bi bilo riješen znanstveno fantastičnom tehnologijom pomoću koje bi momentalno djeca izrastala i pojavljivala se u majčinu krilu. Problem nije s trudnoćom, nego s time da imate dijete; a Thomsonin argument brani pobačaj na temelju nametanja kojeg trudnoća i porod kao takvi postavljaju pred ženu.

Pretpostavimo da je Thomson u pravu i da je teret trudnoće i poroda doista moralno dovoljan razlog za pobačaj; u tom slučaju bi očekivali da je izazov trudnoće i poroda među najbitnijim razlozima koje žene navode za činjenja pobačaja, ali osim slučajeva gdje trudnoća dovodi u opasnost zdravlje majke, izazovi trudnoće i poroda čini se nisu glavni razlozi za pobačaj. Istina, možda je razlog taj što se žene boje da će ispasti sebične ako to navedu kao razlog, ali s obzirom da su voljne reći kako bi dijete "*promijenilo njihov život na način koji to one ne žele*", ili da prvo žele *"ostvarit karijeru",* onda se ne čini kako postoji tabu oko spominjanja sebičnih razloga.

Osim toga, Thomsonin argument, kada bi bio ispravan (a ja mislim da nije), samo bi utvrdio da postoji pravo izbacivanja fetusa iz maternice, a ne da postoji pravo ubijanja fetusa; a da bi zadovoljili tipičan razlog zašto žene pobacuju, potrebno je pravo na ubijanje fetusa. Thomsonin argument ne daje nam razlog da mislimo kako postoji takvo pravo.

> *Izvoni post Two remarks on Thomson's violinist argument for abortion, autor je matematičar i filozof Aexander Pruss, preuzeto s Alexander Pruss's Blog.*

Komentar na Rand o pobačaju

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/komentar-na-rand-o-pobacaju.html

Ayn Rand zapisuje;

> Embrij nema prava. Prava se ne odnose na potencijalno, samo na aktualno biće. Dijete ne može steći nikakva prava sve dok se ne rodi. Živo ima prednost nad još-ne-živim (ili nerođenim).

> Pobačaj je moralno pravo – koje bi trebalo biti ostavljeno na diskreciju uključene žene; moralno, ništa osim njene želje ne treba uzeti u obzir. Tko može uvjerljivo imati pravo diktirati ženi o dispoziciji funkcija njenog vlastitog tijela?

Kada Ayn Rand ne bi bila toliko popularna među adolescentima svih godina, i kada bi bila nepoznati, a ne svima poznati folirant ne bih trošio vrijeme na pobijanje ove gluposti. Ali ona je vrlo utjecajna tako da je vrijedno izložiti njenu nedosljednost. Ako mislite da je moj ton oštar i uvredljiv, odgovorit ću vam da nije ništa oštriji i nepristojniji od njenog: pročitajte citat sa navedene stranice. Tko je toliko oštar i polemičan zauzvrat će dobiti oštrinu i polemiku. Žanjete ono što ste posijali.

Rand prvo izjednačuje nerođeno sa još-ne-živim. To podrazumijeva da fetus (trećeg tromjesečja) nije živ. Što je onda? Mrtav? Ili možda nije niti živ niti mrtav poput nekog neživog artefakta? Očito, ljudski fetus je živući biološki ljudski pojedinac. Očito, ne možete proizvoljno isključiti prenatalnog iz skupa živih – osim ako ste folirant ili ideolog.

Da malo proširim; Ne možete odgovoriti na filozofska pitanja terminološkim dekretom, proizvoljnim namještanjem svoje terminologije tako da dobijete odgovore koje namještate. [...]

Sada razmislite o entimemskom argumentu prve dvije rečenice. Eksplicitno izrečen, ide ovako; (1) Prava se ne odnose na potencijalno, samo na aktualno biće. (2) Embrij je potencijalno biće. Dakle, (3) Embrij nema prava.

Biće je sve ono što je ili postoji. Dakle ako je x tek potencijalno biće, onda naravno ne može imati nikakva prava. Tek potencijalno biće je ili ništa ili skoro pa ništa; ali ljudski embrij nije tek potencijalno biće, to je aktualni ljudski (ne pseći, ne goveđi...) embrij. Radi se o aktualnom biološki ljudskom članu vrste *homo sapiens*. Radi se o jednostavnoj činjenici biologije. Dakle druga premisa je spektakularno pogrešna.[...]

> *Napisano prema Ayn Rand on Abortion, autor je filozof Vallicella.*

PS

Drugi paragraf je pokušaj skretanja na Argument Ženina Tijela o čemu sam nedavno pisao. Kao što veli V. na jednom drugom mjestu, *"Rand daje tako porozne argumente da kroz njih možete proći šleperom"*. Objavio sam već jedno razmišljanje na blogu o njoj: Jedanput hura za Ayn Rand.

Misaoni eksperiment u vezi pobačaja

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/misaoni-eksperiment-u-vezi-pobacaja.html

Lakiji su vrsta inteligentnih bića, intelektualno slični ljudima, vrsta koja je proizvela kulturu slične razine kao i mi. Lakiji se spolno razmnožavaju, a njihov intelektualni razvoj je istog tempa kao i ljudski. Prema tome, započinju svoju egzistenciju kao jednostanični organizam, a zatim rastu velikom brzinom. Na samom početku intelektualni život nije nešto o čemu možemo govoriti, nakon nekoliko tjedana, baš kao ljudski embrij, lakij razvija mozak te naposljetku postaje svjestan. Devet mjeseci nakon oplodnje, lakij je poprilično bespomoćan, baš kao i tek rođeno ljudsko dijete. Otprilike nakon 21 mjeseca od oplodnje, lakij počinje sustizati inteligenciju prosječnog psa, baš kao što to rade i ljudi otprilike 12 mjeseci poslije rođenja. Nakon otprilike 27 mjeseci od oplodnje, lakiji se počinju prepoznavati u ogledalu, a nakon pet godina od oplodnje postaju sposobni za izgovaranje složenih rečenica.

Ali postoji ključna razlika između lakija i nas. Lakiji imaju sreću da žive u prirodnom okruženju bez predatora koji bi mogli pojesti male lakije, na planetu pokrivenom vegetacijom čije nutrijente lakij može u prvih devet mjeseci od oplodnje apsorbirati kroz kožu, a nakon toga lakij može lagano sisati nutrijente iz vegetacije. Prema tome, oplodnja lakija se događa van tijela oba roditelja, a nastali jednostanični lakij, koji će udvostručiti svoju veličinu svakih dvanaest sati tijekom prvih nekoliko dana, je jednostavno ostavljen da raste u vegetaciji vrta svojih roditelja. Konačno, nakon nekih 8-10 mjeseci nakon oplodnje, roditelji se počinju igrati s lakijem jer iako lakij nema nikakvih fizičkih potreba za koje su potrebni roditelji svejedno njegov emocionalni i intelektualni razvoj od tog trenutka zahtijeva interakciju s drugim lakijima.

Moj argument ima tri faze:

> 1. Ubijanje ljudskog dojenčeta je ubojstvo.
> 2. Prema tome, ubijanje lakija u bilo kojoj fazi njihova razvoja je ubojstvo.
> 3. Prema tome, ubijanje ljudi u bilo kojoj fazi njihova razvoja je ubojstvo.

I, naravno, ubojstvo je po definiciji pogrešno.

Faza 1: Uzet ću zdravo za gotovo da je ubojstvo ljudskog dojenčeta ubojstvo. [...]

Faza 2: Očito, ako je ubiti ljudsko dojenče ubojstvo, onda je podjednako ubojstvo ubiti lakija devet mjeseci od oplodnje; Jer lakiji devet mjeseci nakon fertilizacije imaju istu vrtu aktualnih i potencijalnih agentivnih i intelektualnih sposobnosti kojeg ima i ljudsko dijete. Pitanje je možemo li takvo prosuđivanje dovesti sve do trenutka oplodnje lakija.

Pretpostavimo da to negiramo. Onda, premda je ubojstvo ubiti lakija nakon devet mjeseci, nije ubojstvo ubiti lakija na početku. U nekom trenutku dolazi do tranzicije, tranzicije iz lakija koji nije vrsta stvari koja ima pravo ne biti ubijena u lakija koji je takva vrsta stvari. Što je uzrok takve tranzicije? Sjetite se da u razvojnoj povijesti lakija ne postoji takva stvar poput rođenja – lakiji žive samostalno od oplodnje.

Vidim dvije moguće točke tranzicije osim oplodnje. Prva je pojava egzistencije lakijeva mozga (ili koji je god ekvivalent toga kod lakiju), a druga je pojava svijesti [consciousness]. Mislim da navedene točke nisu uvjerljive, iz sljedećih razloga. **Prvo, samo postojanje mozga koji zapravo ne razmišlja svjesno nije baš moralno značajno, osim ako netko ne misli da je mozak poseban ili nešto poput toga, pa onda pojedinac postaje u egzistenciji u istom trenutku kada i mozak. To nije uvjerljivo. Nije moj mozak taj koji je mislilac. Ja sam taj koji razmišlja, barem dijelom, svojim mozgom. Osim toga, kada netko prizna da je jedva postojeći mozak lakija dovoljan za ostvarenje prava da ga ne ubiju, mislim da je u tom trenutku priznao da stvari dobivaju moralni značaj iz onoga u što se prirodno razviju;** jer na početku je mozak lakija slabo razvijen (pretpostavljam da je poput mozga ljudskog embrija), ili ima manju računarsku sposobnost od mozga odrasle kokoši, a smatram da odrasle kokoši nemaju pravo na to da ih ne ubiju. **Razlog zbog kojeg mozak lakija uopće ima značaj je taj što ima prirodnu sklonost da se razvije u mozak sposoban za onu vrstu intelektualnih vještina koje su prepoznatljive za lakije i ljude. Ali kada takve prirodne sklonosti vidimo kao dovoljne za stjecanje prava na život, onda moramo reći da lakiji imaju pravo na život od oplodnje, s obzirom da lakiji već od oplodnje imaju takvu prirodnu sklonost.** Svijest nam također ne pomaže ništa više kao točka tranzicije. Čini se vjerojatnim kako svi sisavci imaju svijest, ali svi sisavci nemaju pravo da ih ne ubiju. Sama po sebi svijest ne može imati relevantnu vrstu značaja [...]

Dakle ne možemo označiti točku tranzicije u životu lakija između oplodnje i devet mjeseci u kojoj bi laki stekao pravo na život. Dakle moramo pretpostaviti da je laki uvijek imao to pravo, možda zbog prirodne sklonosti da se razvije u inteligentnog odraslog lakija.

Faza 3: Primijetite kako se lakiji i ljudi u prvih devet mjeseci nakon oplodnje ne čini baš različitim intrinzično. **Jedina razlika je da se lakiji nalaze u prirodnom okruženju koje je puno bolje od prirodnog okruženja na zemlji. Prema tome, ljudi mogu tijekom te faze svoga razvoja preživjeti samo u kontroliranom okolišu u maternici, a lakiji imaju takvu vrstu okoliša u vrtu svojih roditelja. Istina, ljudski embrij je ovisniji o svojoj majci nego što je lakij u istoj fazi**

razvoja; Ali lakij nije ništa manje zavisan – ***on je jednostavno zavisan ne o majci, nego o vegetaciji, zraku i drugim aspektima okoliša*****. Međutim to ne bi trebalo činiti razliku u lakijevu moralnu statusu, baš kao što, kada bi osmislili okoliš (primjerice umjetnu maternicu) u kojem bi se ljudi mogli razvijati prvih devet mjeseci od oplodnje, čovjek u tom okolišu ne bi imao nikakav drugačiji moralni status od onog čovjeka u majčinoj utrobi.**

Kada bi imali bilo koji razlog misliti da je embrionski ili fetalni čovjek tek dio majke o kojoj ovisi, možda bi onda mogli pokušati izgraditi argument za dopustivost njegova ubojstva na toj osnovi; No, embrionski i fetalni ljudi nisu dio majke, jer njihov razvoj ima drugačije ciljeve od majčinih – ne služe majci na način na koji joj služi dio.

> *Izvorni post A thought experiment regarding abortion, autor je filozof i matematičar Alexander Pruss.*

Pobačaj i vjerojatnost

Pretpostavimo da x misli kako je 95% vjerojatno da fetus nema moralni status. Pokazat ću da x ne bi trebao napraviti ili izvršavati pobačaj, osim možda zbog ekstremno ozbiljnog razloga, pretpostavljajući da x razmišlja ispravno probabilistički. Argument je jednostavan:

> 1. (Premisa) Ne smijete činiti nešto što će rezultirati sa 5% vjerojatnosti smrti nevinog s moralnih statusom osim možda zbog ekstremno ozbiljnog razloga.
> 2. (Premisa) x misli da je 95% vjerojatno da fetusima nedostaje moralni status.
> 3. (Premisa) x razmišlja ispravno probabilistički.
> 4. x misli da je 5% vjerojatno da fetusi imaju moralni status. (prema 2 i 3)
> 5. Svi misli da ako fetusi imaju moralni status, onda su nevini.
> 6. x misli da će pobačaj 5% vjerojatno rezultirati smrću nevinoga s moralnim statusom (3-5)
> 7. x ne bi smio imati ili izvršavati pobačaj osim možda zbog ekstremno ozbiljnih razloga.

[...]

Opservacija; Možete pokazati (1) na slijedeći način. Bilo bi razumski iracionalno izazivati 1/20 rizik za život osim zbog ekstremno ozbiljnog razloga; Ali isto tako, ne smijete izazivati 1/20 rizik za život drugog nevinog koji ima moralni status osim zbog ekstremno ozbiljnog razloga. (To, pretpostavljam, koristi neku verziju Zlatnog Pravila ili Kantovskog univerzaliteta.) Kako utvrditi da je 1/20 rizika za vlastiti život razumski iracionalno osim zbog ekstremno ozbiljnog razloga? Moglo bi biti korisno prebaciti se u perspektivu trećeg lica. Pretpostavimo da svi u SAD-u pojedinačno preuzmu nezavisni 1/20 trenutačni rizik za svoj život. Odmah će umrijeti 15 milijuna ljudi. Mislili bi da je to tragedija, osim ako bi preostalih 285 milijuna ljudi ostvarilo ekstremno veliku individualnu korist zbog individualnog preuzimanja rizika.

Opservacija; Javna politika koja s jedne strane ima očekivanu vrijednost jednaku 25 000 smrti nevinih osoba s moralnim statusom godišnje bi trebala ekstremno jako opravdanje s pozitivne strane. Ako bi zabranom pobačaja imali 500 000 pobačaja manje godišnje, onda legalni pobačaj ima očekivanu vrijednost jednaku 25 000 smrti nevinih na strani troškova – *ako je vjerojatnost da fetusi imaju moralni status 5 posto*. Dakle potreban je ekstremno snažno opravdanje na strani benefita.

Zaključna napomena: Naravno, mislim da je, uzevši sve u obzir, jasno kako fetusi imaju moralni status; Ali zanimljivo je da čak i ako je vrlo vjerojatno da nemaju, svejedno postoji dobar razlog da moralno brinemo o nekim, možda mnogim, slučajevima pobačaja.

> *Izvorna verzija Abortion and probability, autor je Alexander Pruss.*

PS

Dakle, radi se samo o blogpostu. (Pruss je objavio više radova u kojima pokazuje da fetusi imaju moralni status. Osim filozofijom, bavi se i matematikom što često rezultira i usputnim razmišljanjima o nekim zanimljivim pristupima različitim problemima o kojima piše na svome blogu.)

Na pitanje u komentarima možemo li isto reći i za vožnju autima ukoliko se broj stradalih poveća na toliki postotak odgovara; "Argument auta se odnosi na pitanje javnih programa, a ne pojedinca. Osim ako niste pijani ili na neki drugi način onesposobljeni, vaša individualna odluka da se vozite cestom ne povećava ničiju vjerojatnost smrti na 5%. Postoji dobar način da to empirijski provjerite: Vozite se sto dana i provjerite jeste li ubili otprilike pet ljudi."

***

Filozof Kreeft je diskutirao moguće ishode našeg znanja odnosno odabira naših akcija i statusa fetusa (npr. u Human Personhood Begins at Conception). Dakle ovisno o tome (ni)je li fetus osoba, i o tome što odlučite učiniti odnosno što znate o fetusu imate četiri (logički) mogućih ishoda.

Najzanimljiviji (za moj post) je onaj u kojem je fetus osoba, ali ste vi (nesigurni u taj status) odlučili uništiti (ubiti) fetus. To je ono što bi (pravno gledano, SAD) bilo osuđeno kao ubojstvo iz nehaja. Slično tome, ako ste odlučili uništiti fetus bez da ste sigurni kako fetus nije osoba te se ispostavi da nije osoba onda se krivi samo zbog kaznenog nemara (prijestupa iz nehaja). Obje te stvari su naravno loše. (Da ni ne spominjem slučaj u kojem znate da je osoba i odlučite ga uništiti što je onda ubojstvo.)

Da pojasnim pomoću Kreeftovih primjera, zamislite da se po mraku vozite autocestom i pred vama se pojavi nešto u obliku ljudskog bića, možda se radi o nekom pijancu koji leži nasred ceste, a možda se radi samo o odbačenom kaputu. Vi odlučite da ga nećete zaobići nego pregaziti. Ili zamislite da otiđete u lov sa svojim prijateljem. U jednom trenutku se razdvojite, uskoro čujete neki šum u grmlju i odlučite pucati; možda se radi o jelenu, a možda se radi o vašem prijatelju lovcu. Ili zamislite da obavljate dezinsekciju u studentskom domu bez da ste sigurno kako nema nikoga. Možda imate sreće, možda nema čovjeka pod kaputom, možda nema lovca u grmlju, možda nema nijednog studenta – a možda je upravo suprotno. (Ili ćete biti krivi za ubojstva iz nehaja, ili tek kriminalni nemar.)

Što ćete učiniti? Koliku vjerojatnost očekujete za pojedinu mogućnost da bi odabrali određenu akciju? Možete li mirne duše reći *"Pa, to nitko ne zna, možda je q, a možda je ne-q, svatko odlučuje za sebe?"*

***

Ovako bi to, prema Kreeftu, izgledalo;

	Sigurni ste	**Niste sigurni**
Fetus je osoba	Pobačaj je ubojstvo	Pobačaj je ubojstvo iz nehaja
Fetus nije osoba	Pobačaj je u redu	Pobačaj je kriminalni nemar

Na ženi je da odluči?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/na-zeni-je-da-odluci.html

[Pretpostavimo] da je razlog što žena ima isključivo pravo odlučiti obaviti pobačaj taj što status fetusa na neki način ovisi o tome kako ga ona promatra: dakle, fetus nije dijete sve dok majka ne odluči da je dijete, primjerice u nekom kasnijem trenutku trudnoće.Ali onda je posljedica takvog razmišljanja da muškarac, iako je imao odnos s ženom, nije začeo dijete; on je začeo samo fetus, a fetus je u nekom kasnijem trenutku postao dijete – *samo zato što je žena odlučila da je fetus dijete*. Ali onda muškarčeva uloga u spolnom odnosu ne uzrokuje dijete. On je doveo u postojanje samo fetus, a zatim je ženina odluka da *"iznese trudnoću"* ta koja je stvorila dijete.

A ako je to tako, nije jasno zašto bi muškarac trebao imati ikakvu odgovornost za dijete. Kako žena može podnositi zahtjev za potporu (očinstva) protiv njega? Na kraju krajeva, mogao bi s pravom odgovoriti: *"Ti si odlučila promatrati taj fetus kao dijete; dakle dijete je tvoja odgovornost."*)

> *Preuzeto iz Questions for pro-choice people (.pdf), autor je filozof Michael Pakaluk. (Dio 7. pitanja koje se bavi time zašto samo majka "odlučuje" o statusu fetusa/djeteta?)*

Nekoć sam bio fetus: Zato je pobačaj pogrešan - A. Pruss

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/nekoc-sam-bio-fetus-zato-je-pobacaj.html

> U nastavku prenosim dio rada I Was Once a Fetus: That is Why Abortion is Wrong (.pdf), autor je Alexander R. Pruss.

Uvod

Dat ću argument koji pokazuje kako je pobačaj pogrešan u istom okolnostima u kojima je pogrešno ubiti odraslu osobu. Da bih dalje pokazao kako je pobačaj uvijek pogrešan potrebno je pokazati da je uvijek pogrešno ubiti odraslu osobu ili da okolnosti u kojima to nije pogrešno – *primjerice, smrtna kazna* – nikada ne dotiču fetus. Takav argument je van opsega ovog rada, ali s obzirom da je nekontroverzno kako je pogrešno ubiti odraslo ljudsko biće iz razloga zbog kojeg se pobačaji obično izvršavaju, slijedi da je većina pobačaja pogrešno. **Argument ima tri dijela; Najteži je prvi dio u kojem ću pokazati da sam ja nekoć bio fetus, a prije toga da sam ja bio embrij. Taj argument će se oslanjati na jednostavnim razmatranjima metafizike identiteta. Slijedeći dio argumenta će pokazati da bi bilo barem podjednako pogrešno ubiti me prije nego što sam se rodio kao što bi bilo pogrešno ubiti me sada.** To ću tvrditi na više od jednog načina, ali intuicija je jasna: ako me ubijete ranije, žrtva je ista ali šteta je veća jer ste me lišili više toga što ranije umrem. **Naposljetku, lakši dio argumenta je taj da ja nisam relevantno drugačiji od bilo koga drugoga i da fetus koji sam bio nije relevantno različit od bilo kojeg drugog fetusa, tako da argument vrijedi za sve fetuse.** Prednost ovog argumenta nad drugima je taj što izbjegava priču oko osobnosti *(eng. personhood),* osim u jednom od nekoliko neovisnih argumenata u drugom dijelu.

***

Ja sam nekoć bio fetus

Prvi dio se čini bezazlen. **Na kraju krajeva, nije li biološki očito da sam prvo bio embrij, zatim fetus, pa novorođenče, zatim dojenče, zatim malo dijete, pa dijete, zatim adolescent, a zatim odrasla osoba? Ne govori li moja majka o vremenu kada je "bila trudna sa mnom", a time podrazumijeva da sam ja taj koji je bio u njenoj utrobi kada je ona bila trudna? Nije li sonogoram moje kćeri sonogram one kćeri koja će se roditi? Koliko god da je očito da sam ja bio nekoć fetus, ipak je očito da će protivnik morati fokusirati svoj napad na**

ovaj dio argumenta. Treba se još puno toga reći. Prije nekih trideset godina, devet mjeseci prije nego što sam se rodio, došlo je do oplodnje. Sperma mog oca oplodila je jajašce moje majke. Unutar dvadeset četiri sata, ili ranije, novi organizam je nastao, organizam koji nije niti dio moje majke niti dio moga oca. Kao prvo, taj organizam je bio genetički različitih od oboje. Kao drugo, funkcije ovog organizma su usmjerene prema svojim vlastitim koristima – sebično, organizam je kolonizirao maternicu, otpustio hormone koji pokreću promjene u ženi korisne za organizam, i tako dalje.

Sigurno se nije ponašao kao dio tijela bilo moje majke bilo moga oca. Osim toga, očito je da nije bio dio mog oca – više mu nije bila potrebna interakcija s njime; Ali nije stvarno mogao biti dio moje majke jer genetski doprinos mog oca je jednak doprinosu moje majke, dakle ili je bio dio oboje ili nijednog. Dakle, nije bio dio nijednog. Osim toga, možemo vidjeti da je u najranijim danima ovog organizma prije implantacije, organizam plutao slobodno, neovisno tražeći hranu u majčinoj utrobi. **Taj organizam sigurno nije bio dio moje majke. Dakle radi se o novom individualnom organizam, organizmu koji nije postojao prije. Dajmo mu ime; nazvat ćemo ga Bob. Ako imamo kameru i promatramo što se događa u utrobi u kojoj živi Bob, vidjet ćemo embrij koji se razvija, stanice diferenciraju, formira fetus, rast, i konačno rođenje. Ako nastavimo gledati, vidimo novorođenče, zatim dojenče, zatim malo dijete, zatim dijete, zatim adolescenta, zatim odraslu osobu. Radi se o kontinuiranoj povijesti.** No sjetimo se što pokušavam dokazati. Pokušavam dokazati da sam ja nekoć bio fetus, zapravo prije toga embrij – *protiv suparnika koji to ne priznaje*. Moj protivnik će prema tome morati negirati da smo ja i Bob jedan i isti entitet. Morat će reći kako su "Bob" i "Alex" imena dvaju različitih entiteta, a ne dva imena za jedan i isti entitet u različitim fazama njegova života.

U svakom slučaju, imamo embrija Boba. Zatim dođe do razvoja. **Sad mi je potreban jednostavan metafizički princip. Ako organizam koji je nekoć postojao nije nikada umro, onda taj organizam još postoji.** Neću sada braniti taj princip. Na nekoga tko misli da nešto može postojati u trenutku A, a ne postojati u kasnijem trenutku B, bez da je u međuvremenu prestalo postojati, argument neće utjecati. **Ključno pitanje je ovo: Je li embrij Bob ikada umro? Radi se o pitanju na kojeg biolozi mogu dati odogovor. Bobove stanice su se podijelile, diferencirale, i Bob se razvio; ali nigdje u kontinuiranoj povijesti koju sam upravo opisao ne možemo vidjeti nešto što bi mogli identificirati kao "Bobovu smrt." Zapravo, cijeli proces je sama suprotnost procesa smrti: imamo proces rasta. Embrij koji je začet devet mjeseci prije moj rođenja nije nikada umro. Istina, prestao je biti embrij, a nakon devet mjeseci prestao je biti fetus; Ali to nije doslovna smrt kao što nije niti prijelaz iz djetinjstva u adolescenciju ili iz adolescencije u odraslost. [...]**

Nadalje, sam kontinuitet Bobova razvoja govori protiv hipoteze da je umro. Kada se taj značajan događaj dogodio? Kada je Bob prestao postojati? Je li mogao postojati neki trenutak u Bobovu rastu u kojem je Bob bio živ, a milisekundu kasnije Bob više nije postojao? Sigurno da nije. Prema tome, dovoljno je utvrđeno da Bob, taj embrij koji je

nastao devet mjeseci prije nego što sam se rodio, nije nikada umro. Ali prema mom metafizičkom principu, ako nikada nije umro, onda je još uvijek živ. **Gdje je onda Bob? Sigurno je da tu nema misterija.** Svaki dio Boba – *osim stanica u posteljici i pupčanoj vrpci koji su bačeni* – se razvio kontinuirano u dio mene, i svaki dio mene se u konačnici razvio iz dijela Boba. Prema tome, uzaludno je tražiti Boba van mene. Ako se Bob nalazi negdje, onda je upravno ovdje, tu gdje sam ja. Može biti točno da većina izvornih stanica u Bobu više ne postoji, ali to ne sprečava preživljavanje organizma: organizmi redovno mijenjaju svoje stanice te tim procesom ne nestaju. Bob ne može biti tek dio mog tijela zato što se cijelo moje tijelo kontinuirano razvilo iz Bobova tijela. Dakle, ne možete izdvojiti neki dio moga tijela i teći "*Taj dio mene je Bob.*"**Pa gdje je Bob? Odgovor je jednostavan: Ovdje. Ja sam Bob. Embrij je rastao i postao fetus, onda je postao novorođenče, zatim dojenče, zatim malo dijete, zatim dijete, zatim adolescent i konačno odrasla osoba. Bob je ja, i ja sam Bob. To je ono što sam pokušavao pokazati.**

Ali to je malo prebrzo. Samo sam rekao, neodređeno, da je Bob ovdje, i zaključio da je Bob ja. Potreban nam je slijedeći argument. Ovdje gdje jesam postoji samo jedna velika životinja – Alexander Pruss. Bob je valjda ovdje – ne postoji drugo mjesto gdje bi mogao biti. Bob je rastao za većine svog života, tako da je i Bob također velika životinja. Jedina velika životinja ovdje je Alexander Pruss, i stoga su Bob i Alexander Pruss jedna i ista životinja. Stoga, ja sam Bob. Ako je Bob ovdje, i ako nijedan dio mene nije velika životinja, i ako je Bob velika životinja, Bob i ja moramo biti jedan i isti entitet (osoba). [...]

> *Dalje nastavlja sa razradom (ovog dijela) argumenta. Na početku posta se nalazi poveznica na rad koga zanima.*

PS

Ukoliko već niste pogledali, nemojte propustiti sjajnu vizulaciju razvoja od oplodnje do rođenja:
Alexander Tsiaras: Conception to birth (visualized)

***

Argumenti nemaju testise

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/argumenti-nemaju-testise.html

Kada Vam netko kaže da muškarci ne mogu govoriti o pobačaju kratko odgovorite da "argumenti nemaju testise".

***

U postu *Kakve veze pobačaj ima s religijom?* je objašnjeno da protivljenje pobačaju ne mora biti na religioznim osnovama *(zanemarit ćemo sad pitanje temelje li se sve moralne vrijednosti na religioznoj osnovi, protivljenje pobačaju je "religiozno" kao i protivljenje krađi ili ubojstvu)*. Istina, pretpostavljam da je postotak religioznih koji se protive pobačaju veći od postotka ateista koji dijele takvo razmišljanje, a zašto je to tako morat će sami razriješiti. *(Pozivanje na sekularizam kod pitanja pobačaja ne pomaže - kao niti kod drugih aktualnih pitanja. Sekularizam također znači da država ne smije koristiti svoju prisilnu moć za nametanje kvazi-religije ljevičarske ideologije.)*

Često možemo čuti povike da se radi samo o ženinom tijelu, ali već jednostavna analiza poput *one u Argument Ženinog Tijela* pokazuje da takvi pokušaji nisu uvjerljivi. Očito je da embrij ili fetus ili dijete nisu dio majčina (ili očeva) tijela – imaju drugačije gene, drugačije ciljeve itd. Očito je i da se radi o novom ljudskom biću u ranoj fazi razvoja - upravo tako *izgledaju ljudi kada su te starosti*. Oni koji opravdavaju pobačaj možda razmišljaju poput Thomson, koja uspoređuje trudnoću sa situacijom u kojoj ste prisiljeni služiti kao sustav za održavanje violinista na životu. Feser u *O samo-vlasništvu i argumentu Thomsonina violinista* objašnjava dio problema s tim argumentom. *(I to samo u okviru određenog konzervativnog libertarijanstva kojim se u to vrijeme bavio.)* Pruss u *Dvije primjedbe o Thomsoninom violinistu t*akođer vidi više problema s tim argumentom, primjećuje da postoje druge situacije u kojima se od pojedinca nešto očekuje. Kada bi Thomsonin argument i bio uvjerljiv ne bi opravdao (glavne) razloge zbog kojih se pobačaji izvršavaju. Rand ima zanimljiva razmišljanja o opasnostima kolektivizma, ali u filozofiji često daje argumente koji nemaju vrijednosti, npr. kao u *Komentar na Rand o pobačaju*.

Jedna od izjava koju također često možemo čuti je da ne možemo biti sigurni koji je status fetusa, da je na svakome da odluči za sebe (što zapravo znači pobaciti je u redu, ako netko baš ne želi ne mora); Ali ako niste sigurni onda to ne bi niti trebali činiti, kao što Pruss ističe u *Pobačaj i vjerojatnost*, čak i uz malu vjerojatnost (da fetus ima moralni status) imate razloga za brigu, odnosno kao što Kreeft u istom postu daje primjer; ako ste u lovu

sa prijateljem, razdvojili ste se i čujete neki šum u grmlju, trebali bi biti sigurni da nećete upucati svog prijatelja.

Pruss u svom eksperimentu - *Misaoni eksperiment u vezi pobačaja* - uspoređuje dvije podjednake vrste (ljude i lakije) koje se razlikuju samo po lokaciji razvoja u prvih devet mjeseci od oplodnje, a s obzirom da je pogrešno ubiti jedne, pogrešno je i druge. U svom radu *Nekoć sam bio fetus: Zato je pobačaj pogrešan*korištenjem jednostavnog metafizičkog principa (ono što je nastalo, a nije umrlo, još uvijek postoji) pokazuje da je on isto biće kao i onaj fetus u utrobi svoje majke.

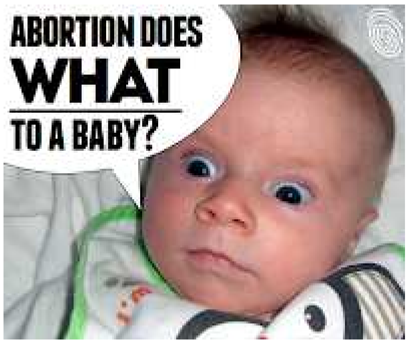
Pakaluk se, međuostalom, pita koja je uloga oca, ako je majka ta koja određuje o pobačaju odnosno ako ona određuje je li i kada je fetus dijete - *Na ženi je da odluči?*

***

Prenio sam nedavno Anscombin rad: *Zašto imati djecu?* u kojem analizira novonastalu situaciju u kojoj se takvo pitanje uopće postavlja. *(Možda se tu krije odgovor na pitanje s početka.)* U eseju *Kontracepcija i čednost* također se dotiče pitanja pobačaja.

Rober P. George objavio je više radova i knjiga o sličnim temama, poveznice na nekoliko radova iz tog područja možete pronaći ovdje - *Princeton pro-life centar*.

Postoje još neki drugi postovi u kojima se spominje, ali nisu izravno o pobačaju...

Pobačaj čini ŠTO djetetu?

Scruton o konzervatizmu i očuvanju

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/scruton-o-konzervatizmu-i-ocuvanju.html

Konzervativci ne žele očuvati bilo koji zakon, instituciju ili običaj. Njihova želja je očuvati institucije koje utjelovljuju zajedničko rješenje za ponavljajući problem, institucije koje prenose društveno generirano znanje. Prema Burkeovu (i mome) gledištu takva institucija je *engleski* zakon; kao i političke institucije poput reprezentativne vlasti, te društvene institucije poput braka i obitelji. To su institucije koje potiču navike odricanja, a stoga i generiraju motive o kojima ovisi pažljivo i uspješno upravljanje resursima.

Roger Scruton, A Political Philosophy

PS

Vidi postove povezane tematike;

- Konzervativci i tradicija
- Deset konzervativnih načela!
- Evolucija liberalizma (i "konzervatizma")

Odnosno kategorije; Burke, Roger Scruton, konzervatizam, društveni konzervatizam

Tri opasna citata o braku

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/tri-opasna-citata-o-braku.html

> Ukratko, brak koristi djeci povećavajući vjerojatnost da će ih odgojiti njihovi biološki roditelji, da će primiti jedinstveni doprinos majke i oca, i da će im biti priskrbljena pravna veza s onima koji su odgovorni za njihov dolazak na svijet. Trenutna definicija braka je blisko prilagođena promoviranju tog interesa jer prepoznaje stvarnost muško-ženske prokreacije i utvrđuje ideal odgajanja djece od strane majke i oca. <

William C. Duncan, The State Interests in Marriage

> Čini se kao povijesno utemeljena i zdravorazumska izjava - a stoga i potpuno bezazlena. Sigurno nitko neće vidjeti nešto opasno u njoj, zar ne?

***

> Trenutno kontroverzno pitanje gay "braka" je *reductio ad absurdum* liberalnog poimanja braka – brak je, prema Kantu, "ugovor o međusobnom korištenju genitalija." Ali skup pravnih "benefita" (i obveza) kojima gay parovi kažu da traže pristup nikada nije bilo prepoznavanje "ljubavi". Naprotiv, te značajke tradicionalnog braka su bile prilagođavanje "činjenicama života" – činjenici da iz zajedništva jednog određenog muškarca i jedne određene žene nastaje novi život, zajedno sa spoznajom da se djecu najbolje odgaja u odgovorne odrasle osobe u okruženju stabilnog, dobro opskrbljenog, neovisnog domaćinstva s majkom i s ocem. Brak je, po naravi, povezan s djecom. <
Mark C. Henrie, Understanding Traditionalist Conservatism

> Prenio sam već jedno Scrutonovo autobiografsko razmišljanje o braku u kojem se spominje Kant; *("Iznenađujuće, upravo je veliki Immanuel Kant pripremio svijet na ovakvo razmišljanje, opisao je brak, tmurnim jezikom, kao "ugovor o uzajamnom korištenju seksualnih organa." Ali Kant se nikada nije ženio, a njegovu herezu je uskoro ispravio Hegel - koji se ženio."...)*
> Kada sam već kod Scrutona, još jedno njegovo razmišljanje;

***

> Brak je jedna od onih institucija koje spontano vidimo i izvana, u terminima njegove društvene funkcije, i iznutra, u terminima moralnih i duhovnih uvjeta koje stvara. Nijedan pošteni antropolog ne može ne priznati funkcionalnu važnost braka. U svim promatranim društvima neki oblik braka postoji, kao sredstvo kojim se rad jedne generacije posvećuje dobrobiti sljedeće generacije. Brak nije samo zaštita i njega djece; radi se o štitu protiv

seksualne ljubomore, jedinstvenom obliku društvene i ekonomske suradnje, s međusobno podupirućom podjelom uloga koja više no udvostručuje učinkovitost svakog partnera u njihovom dijeljenom pokušaju za sigurnošću. Brak ispunjava ovu kompleksnu funkciju zato što je nešto više od ugovora međusobne suradnje, i nešto više od ugovora o zajedničkom življenju. Stoga brak ima – *ili je barem donedavno imao* – posebnu društvenu auru. Vjenčanje je obred prijelaza, u kojem par prelazi iz jednog društvenog stanja u drugo. Ceremonija nije samo stvar uključenog para, nego cijele zajednice koja uključuje i njih. Jer to je način na koji se stvaraju djeca – stvaraju, pritom znači, kao novi članovi društva koji će, zauzvrat, preuzeti zadatak društvene reprodukcije. Društvo ima veliki interes u braku, a promjena te institucije može promijeniti ne samo odnose među živima, nego i očekivanja onih nerođenih te naslijeđe onih koji im prethode. <

Roger Scruton, A Political Philosophy

PS

Što je opasno u gornjim citatima? Prema nekima, sve.

(Moram istaknuti, zbog naprednjaka, da Scruton spominje vjenčanje, a to je ceremonija. Svatko može organizirati ceremoniju koju želi pod kojim god uvjetima želi s bilo kojim ciljem, može pozvati koga god želi i odjenuti što god želi. Očito, pravo na odobravanje drugih nije nešto što postoji.)

Naprednjačko vikanje "diskriminacija" je vožnja u krug

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/naprednjacko-vikanje-diskriminacija-je.html

Možda je nužno istaknuti da postoje dva smisla termina "diskriminacija" koja se se često miješa. Prema prvom značenju, vršiti diskriminaciju jednostavno znači razlikovati, biti brz prilikom prepoznavanja razlika, biti spoznajno oprezan. Prema drugom značenju, diskriminatorna akcija je akcija koja je pristrana, predrasudna, nepoštena. Trebalo bi biti jasno da zakonodavac mora, u prvom smislu, diskriminirati. Mora prepoznavati i priznavati relevantne distinkcije i razlike, mora negdje povući crtu, ukratko, mora klasificirati – i to, klasificirati razumno. Ono što je zabranjeno kao diskriminatorno je pristranost i predrasuda koju sugerira drugi smisao tog termina.

J.Tussman i J. tenBroek, The Equal Protection of the Laws

***

Netko bi mogao pomislio da nema potrebe isticati ta dva različita značenja pojma diskriminacije, ali čini se da takva potreba ipak postoji.

Diskriminirati znači razlikovati između stvari; vina, auta, krušaka, cipela, konja. Diskriminiramo ljude prema godinama, vrlinama, sposobnostima. Ukoliko ne diskriminirate onda ste zapravo nekritični. Nekoć davno bi vam netko mogao dati kompliment, rekao bi da imate diskriminatorni ukus, izabirete između dobrog i lošeg. Ili bi netko odgajao svoju djecu tako da diskriminiraju dobro i loše. No, drugo značenje označava razlikovanje na temelju irelevantne karakteristike, a to je ono što smatramo nepravednim.

Do problema dolazi jer ljudi miješaju ta dva značenja. Pokušavaju zamagliti razliku ta dva značenja kako bi svako razlikovanje poprimilo ovo drugo značenje odnosno kako bi izazvali (emotivnu) reakciju, sve sa željom ostvarivanja nekog svog cilja. Je li ograničavanje braka na heteroseksualne brakove diskriminatorno? U prvom smislu naravno da je. Je li diskriminatorno u drugom smislu? Očito to ovisi o tome što je brak. Cijela rasprava oko toga trebaju li istospolni parovi sklapati brak ovisi o tome postoji li relevantna razlika koja je bitna za ono što brak je. (Primjerice, boja očiju, složit će se svi, nije bitna za ono što brak je.)

Konzervativci imaju određenu definiciju braka, a ukoliko uspijete isfiltrirati slogane, prozivanja i zastrašivanja te se usredotočite na rijetke (i plitke) argumente koje nude naprednjački kolumnisti i aktivisti možete procijeniti koja je njihova definicija, i zapitati se koji bi interes države i društva bio u takvim zajednicama. (Jedna od najupečatljivijih značajki medijske kampanje je zapravo napad na samo rezoniranje.) No, jasno je kako nema previše zajedničkog prostora između naprednjačkog i "konzervativnog" razmišljanja o braku.

Optužba za diskriminaciju nema sama po sebi nikakvo značenje, radi se o običnom cirkularnom razmišljanju, odnosno ono što se optužbom za diskriminaciju poručuju je; dvoje ljudi istog spola može sklapati brak zato što dvoje ljudi istog spola može sklapati brak. Pokušavaju jeftinom retorikom oko diskriminacije i "jednakosti" razriješiti cijelo pitanje oko toga što brak je. Međutim, ne možemo shvatiti što jednakost (odnosno pravda) zahtijeva bez da prvo odredimo što je brak. Naprednjačka vožnja u krug neće nas nigdje odvesti.

Pretpostavite da prihvaćate neku "konzervativnu" poziciju oko braka - dakle radi se o instituciji koja je u svojoj suštini heteroseksualna i koja ima određene ciljeve koji se tiču djece, bračnog para i samog društva. *(Kako ste došli do toga nije važno – primjerice možda neki utilitarni, opći konzervativni ili argument prirodnog prava, nije bitno.)* To znači da se radi o instituciji kojoj istospolni parovi ne mogu pristupiti, ne zato što se na neki način bavi njima, nego jednostavno zato što ne zadovoljavaju ono što je potrebno da bi pristupili toj instituciji. Prema tome, nećete prihvatiti da istospolni parovi (i druge kombinacije) traže pristup instituciji koja im nije namijenjena.

Dakle sada kada ste uvjereni da je brak moguće sklopiti samo između muškarca i žene, i da je, s obzirom na ono što brak je i koja mu je uloga, potrebno razlikovati između takvog para i drugačijih kombinacija, zamislite da vas netko stalno uvjerava da se radi o diskriminaciji u drugom smislu, hoćete li se složiti s njime? Naravno da nećete, ne radi se o nikakvoj diskriminaciji. Shvaćate li u čemu je problem? Oni koji tvrde da se radi o diskriminaciji izbjegavaju cijelo pitanje, jednostavno pretpostavljaju ono što žele zaključiti. Bitno je razlučiti što je brak, tek onda možemo pričati o tome što je diskriminacija. (Sumanuto vikanje diskriminacija možda može prestrašiti nekoga plitkog shvaćanja da vam se pridruži, ali općenito neće previše pomoći.)

Jedan primjer za ilustraciju. Dnevne novine su objavile članak u kojem pravobraniteljica (ili bih trebao reći pravobraniteljna osoba, ili još bolje, pravobraniteljče) spolova tvrdi ;"Uđe li brak muškarca i žene u Ustav, bit će to diskriminacija". Što time želi reći? Kao što je prethodno objašnjeno, postoje dvije (plus dvije) opcije.

> I. Brak muškarca i žene će razlikovati bračnu vezu muškarca i žene od svih drugih kombinacija.
> II. Brak muškarca i žene će nepravedno *(na temelju irelevantne stvari, vjerojatno misli spola)* razlikovati bračnu vezu muškarca i žene od svih drugih kombinacija.
> *moguće je i*
> III. Nije svjesna o čemu priča.
> IV. Namjerno zbunjuje ljude.

Dakle ukoliko želi reći (I) onda je u pravu, trivijalna primjedba. Ukoliko želi reći (II) onda jednostavno pretpostavlja svoj zaključak u onome o čemu raspravljamo, obično cirkularno razmišljanje. Radi se o nepravednom razlikovanju (diskriminaciji) jer ona kaže da se radi o nepravednom razlikovanju odnosno jer ona prihvaća određenu definiciju braka. Naravno, svatko može (ima pravo) davati takve izjave – iako bi bilo poželjno kada bi obratili pažnju i na obvezu formiranja ispravnog mišljenja. No, problem je što ona ima posebnu poziciju u društvu, ne samo da je se pokušava prikazati kao objektivnu i neutralnu, pokušava se pokazati da njeno mišljenje o tome što je brak ima veću vrijednost od mišljenja drugih ljudi. Na kraju krajeva, ona je pravobraniteljče spolova.

Opcije (III) i opcije (IV) su naravno isto izgledne, moguće je da nije niti svjesna da je nešto problematično u njenom razmišljanju, a možda je svjesna ali je odlučila iskoristi situaciju kako bi promovirala svoje ciljeve.

No, ovdje sam se fokusirao na veze. Što s pojedincom? Radi li se o diskriminaciji pojedinca? Jedan komentator je dobro primijetio vezano uz već spomenuti naslov; *("Uđe li brak muškarca i žene u Ustav, bit će to diskriminacija")* - Diskriminacija koga? Tko još postoji na ovom svijetu? Muškarci, Žene, i? Tko je diskriminiran? Brak je institucija muškarca i žene, i svaki muškarac i svaka žena može pristupiti toj instituciji. Pronađete si partnera suprotnog spola i sklopite brak. Pronađete neku drugu kombinaciju, kakva god da bila, a nije u stanju zadovoljiti uvjete institucije onda ne možete. Niti jedan muškarac ne može sklopiti brak s drugim muškarcem, svaki muškarac može sklopiti brak s drugom ženom. (ako ispunite druge uvjete, da već nije u braku itd.) Istospolni par, kao par, nema pravo sudjelovati u instituciji koja nije osmišljena za njih. Ne možete ni sami sa sobom ući u brak. (Ili barem tako razmišlja netko tko prihvaća "konzervativni" stav.)

Primijetite da Vas ovdje ne želim uvjeriti u "kozervativni" stav (nisam zapravo ništa o tome rekao) nego samo pokazati da optužba diskriminacije nema nikakvog kognitivnog značenja, radi se o običnom iskorištavanju emotivnog značenja – nitko ne želi diskriminirati, to rade zli ljudi, itd. Ipak, očito je da će bračni zakoni uvijek razlikovati između tipova odnosa koje se smatra bračnim i onih koje se ne smatra takvim. (Svi zakoni razlikuju različite vrste ponašanja. Koju drugu svrhu zakoni imaju?) Pozivanje na jednakost i diskriminaciju ne rješava ništa. (Inače, nisam o tome ništa rekao, ali mislim da je jasno da zakon mora diskriminirati odnosno razlikovati na temelju relevantnih karakteristika, primjerice slijepi ljudi ne mogu voziti auto. Ne radi se o diskriminaciji, u drugom smislu, slijepih.)

Iako je sve što sam napisao manje više jasno, možete se susresti sa sljedećim rezoniranjem; "Zakon razlikuje X i Y, razlikovanje kao takvo je loše, što znači zakon ne smije razlikovati X i Y." Pročitao sam jedan tekst u kojem autor srčano zagovarala da se radi o diskriminaciji jer heteroseksualni (bračni) par ima određeno pravo Z, a ostali nemaju pravo Z, što znači da postoji razlikovanje, a to znači da tako razlikovanje ne bi trebalo postojati.

Vjerujem da svi vidite problem u takvom rezoniranju, ali ako ne vidite, zamislite da pedofil (ili bih trebao reći osoba koju privlače maloljetnici) da sljedeći argument;

> "Činjenica je da me seksualno privlače djeca. Ukoliko mi ne dopustiti da djelujem po svojim privlačnostima onda me diskriminirate. Jednakost zahtijeva da svakoj osobi dopustimo da djelujemo po svojim seksualnim privlačnostima, ma kakve bile."

Takav argument bi bio smiješan. *(I ne samo smiješan.)* Seks nije za djecu, ukoliko to traži nema sreće. Nema veze što nije odabrao da ga privlače djeca.

Iz ovog primjera je vjerujem jasno, još jednom, da "argument diskriminacije" nema nikakvo značenje. U gornjem primjeru (gotovo) svima je očito da pozivanje na diskriminaciju ne rješava ništa, radi se o "instituciji" (seksu) koja nije namijenjena djetetu i više je nego smiješno reći da se radi o diskriminaciji u drugom smislu.

Ista stvar je s brakom, ako je brak institucija muškaraca i žene, onda dvoje ljudi istog spola (ili neka drugačija kombinacija), za razliku od muškarca i žene, nemaju pristup toj instituciji. Možete vikanjem "radi se o diskriminaciji" pokušati poskrivećke nametnuti veliku moralnu promjenu bez stvarne rasprave, ali ne očekujte da će oni koji su spremni zastati i razmisliti biti impresionirani vašom jeftinom retorikom.

PS

Već sam objavio post slične tematike; Reakcije na inicijativu "U ime obitelji", a o zakonima, braku i diskriminaciji primjerice ovdje Istospolni "brak". *(Kada zakon dopušta automobilima da se voze po autocesti, ali zabranjuje biciklistima tu istu stvar, tada se ne radi o diskriminaciji protiv ljudi. Biciklist koji siđe sa svog bicikla i uđe u auto može se voziti po autocesti baš kao i svi ostali.)*

Pročitajte više o taktikama aktivista (uključujući optužbu diskriminacije) i naraciji LGBT(qqiaap) vs Cijeli Svijet ovdje, još o nekim argumentima ovdje LGBT(qqiaap) vs Relevantnost, a O naprednjačkoj zadrtosti i zatucanosti ovdje.

Raspravljanje o jeziku "jednakosti i prava" ovdje - Argumentum ad Consummationem za "istospolne brakove"

O kritiziranju nečega zato što je to što je

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/o-kritiziranju-necega-zato-sto-je-to.html

Dr. V komentira;

> **Ako je osoba ili institucija esencijalno [u suštini] F, onda kritizirati je zato što je F je jednako kao i kritizirati je jer postoji.** (Ako je x esencijalno F, onda x ne može postojati bez da je F. Ako x je F, ali ne esencijalno, onda je x akcidentalno F: može postojati bez da je F.)

Ispitajmo ovo razmišljanje kroz neke primjere:

> 1. Temeljne doktrine su neophodne za Rimsku Katoličku Crkvu; zahtijevati da napusti jednu ili više njih znači zahtijevati da prestane postoji.
>
> 2. Odbacivanje kapitalizma je neophodno za komunizam. Stoga, zahtijevati da komunist prihvati kapitalizam znači zahtijevati da on prestane biti komunist.
>
> 3. Ako je brak u svojoj biti između jednog muškarca i jedne žene, onda zahtijevati istospolni brak znači zahtijevati da brak prestane postojati.

Primjeri koje daje V. nisu povezani, iako ih objedinjuje činjenica da su sve to ciljevi nekih domaćih ljevičara. Izgleda da ne možeš političara starog sistema naučiti slobodnom tržištu, ali bez problema će svoja razmišljanja proširiti na kulturni marksizam (političku korektnost).

***

Zadnji primjer je točan, istospolni "brak" znači promjenu institucije braka u brak* - sličnog imena, ali potpuno različita. Ukoliko pokušate razlučiti na temelju javnih istupa što naprednjaci misle da je brak, shvatit ćete da ne postoji (gotovo) ništa zajedničko s tradicionalnim shvaćanjem institucije braka. Upotrebljavaju slogane o "jednakosti" i "diskriminaciji", ali ključno pitanje i dalje ostaje što je brak? Čini se kako oni koji se zalažu za redefiniranje braka očajnički izbjegavaju to pitanje, jednostavno nikada ne propituju pretpostavku da je brak tek posebno intenzivna emocionalna veza, a da je bračna veza tek oblik nekog seksualno-romantičnog druženja ili domaćinstva.

Takva pretpostavka opravdava njihovo korištenje poznatih slogana, ali lako je shvatiti da toj pretpostavci nedostaje vjerodostojnosti, ne možete je pomiriti sa povijesnim iskustvom zakona i praksama braka. Ne može primjerice smisleno objasniti zašto bi brak bio nužno seksualno partnerstvo, zašto ne partnerstvo oko bilo kojeg drugog (bezseksualnog) interesa, aktivnosti ili cilja (ljubav prema igranju tenisa, književnosti, nekom političkom cilju, ili što god.) Ne može objasniti zašto bi brak bio zajedništvo samo dvoje ljudi, zašto ne seksualno partnerstvo koje uključuje veći broj ljudi, krvno blisko srodnih ljudi ili neke druge kombinacije.

Zagovornici revizije braka ne nude odgovore na takva pitanja, odnosno nude odgovore koji se raspadaju već pri slabijem analitičkom pritisku. Možda su neki i sami svjesni da njihovi ajvar argumenti o tome što je brak nisu uspješni pa se posvećuju izvikivanju slogana i pozivanju na neki skup "pogodnosti" koje se vežu uz bračni status, pretvarajući svoju želju za tim pogodnostima u argument. Definicija braka koju naprednjaci nude može značiti bilo što, a to zapravo znači da ne znači ništa.

Naprednjaci se nisu baš niti potrudili pokazati koji je interes društva u takvom novom braku*. Prekinite povezanost između braka i djece, i postaje puno teže vidjeti zašto bi država imala ikakvog interesa u braku. Redefiniranjem braka, zakon bi poručio da je brak fundamentalno namijenjen emocionalnom zajedništvu, a ne tjelesnom ili djeci. Emocije su nedosljedne, a to bi dovelo do bračne nestabilnosti.

Istina je da su društvene i pravne promjene već umanjile značenje braka i veze između žene i muža, ali prepoznavanje istospolnih zajednica bi značilo uništavanje preostalih veza. U konačnici, pridržavanje bračnih normi je već u padu, posebno veza između braka, tjelesne zajednice i djece. Prihvaćanje revizionističkog stava ne bi samo umanjilo nego i uništilo te temelje, bez ikakve nade da će se okrenuti postojeći trendovi i očuvati društvena korisnost zdrave bračne kulture.

Ako bi istospolnu zajednicu proglasili brakom onda više nijedna javna institucija ne bi učvršćivala ideju da djeca trebaju i majku i oca; da muškarci i žene u prosjeku imaju drugačije doprinose roditeljskom odgoju; i da dječaci i djevojčice trebaju i imaju koristi od majke i oca na različite načine.

Tradicionalno, brak je smatran vezom između muškarca i žene u kojoj cijelo društvo ima interesa. Brak je način na koji započinju obitelji, a obaveze koje preuzimaju partneri ima dalekosežnije posljedice od samog ugovora između njih. Radi se o primarnom načinu na koji se socijalni kapital prenosi kroz generacije, odgajaju djeca i priprema za obiteljski život. Uklonite tu normu i institucija će sigurno doživjeti propadanje. Više se neće raditi o vezi između generacija kojoj je cilj odgajanje djece, nego o ugovoru o kohabitaciji.

Ukoliko promijenite razloge za ulazak u brak, mijenjate društveni status braka, mijenjate očekivanja ljudi koji ulaze u tu instituciju, umanjujete vjerojatnost da će mladi imati ispravno shvaćanje braka. (Postojeće norme se mogu održati još neko vrijeme, ali već nakon generacije dolazi do promjena.)

***

Neke od koristi koje se tradicionalno povezuju s brakom može se legitimno učiniti dostupnijima kako bi zadovoljili potrebe ljudi koji koji su financijski međuzavisni s osobom ili osobama s kojima nisu u braku. Privatni ugovori među takvim osobama bi trebali biti dovoljni da se ostvari sve ili većina onoga što smatraju poželjnim. Ako zakonodavac odluči formalizirati sustav, odnosno urediti različite zajednice, moralno je presudno da privilegije, imuniteti te ostali benefiti i odgovornosti sadržani u paketu ponuđenom nevjenčanim partnerima nije utemeljen na postojanju ili pretpostavci spolnog odnosa među njima.

Benefite treba omogućiti i, primjerice, djedu i odraslom unuku koji žive zajedno i koji se brinu jedan o drugom. Određeni zahtjevi aktivista, odnosno interes zakona u tim zahtjevima, nemaju ništa s time dijele li partneri krevet i što rade u njemu. Zakon se jednostavno ne treba baviti spoznajom o pitanju seksualnog odnosa. (U skladu sa sloganom da se država nema što miješati u spavaću sobu.)

Homoseksualci žele brak zato što žele društveno odobravanje. No, problem je što priznavanjem "istospolnog braka" lišavamo brak njegova društvenog značenja. Pritisak za "istospolne brakove" je prema tome u određenoj mjeri samoporažavajuć.

***

Definicija braka koju nude konzervativci, i definicija braka koju nude naprednjaci je potpuno različita. Naprednjačka definicija zapravo znači uništavanje postojeće institucije, a to znači i gubljenje posebnog položaja kojeg brak uživa, ili bi barem trebao uživati, u društvu.

Naravno, moguće je da neki naprednjaci nisu toga svjesni, neki od njih iskreno vjeruju u ono što govore, ali drugi aktivisti dobro znaju što rade. Primjerice, nedavno je ruska aktivistica Gessen izjavila;

> Jasno je da bi (homoseksualci) trebali imati pravo na brak, ali također mislim da je podjednako jasno da institucija braka ne bi trebala postojati... Borba za gay brak općenito uključuje laganje oko toga što ćemo učiniti s brakom kada to postignemo – zato što lažemo da se institucija braka neće promijeniti, a to je laž. Institucija braka će se promijeniti, i trebala bi se promijeniti. I još jednom, ne mislim da bi trebala postojati.

Dakle postoje aktivisti koji prepoznaju da njihov brak* nema veze s brakom kako je on tradicionalno shvaćan, pritom ne mislim samo na očitu razliku spolova, nego na različita očekivanja i uvjete vezane uz brak. (Radikalne) feministkinje također imaju svoje razloge za podržavanje "istospolnog braka". "Istospolni brak" znači da ne postoji razlika između spolova. Ukoliko brak može sklopiti tko god želi, onda više ne postoji "muška" i "ženska"

uloga, ne postoji više majka i otac, nego postoje dvije (ili više) osoba, roditelji pod rednim brojem N. Kod domaćih aktivista rijetko čujemo takvu iskrenost, ali kao što svjedoče izjave prilikom panela o regionalnom LGBT pokretu, takvo razmišljanje je prisutno i kod njih.

Brak povezuje generacije, prenosi stvoreno znanje u društvu, radi se o osnovnoj jedinici društva, a državno redefiniranje braka (kojeg zagovara veliki broj ministara podržavajući zahtjeve aktivista) kao prolaznog ugovora utemeljenog na određenim emocijama znači prepustiti državi da upravlja najvažnijom institucijom, i da se bavi svim posljedicama koje takvi eksperimenti donose kroz generacije.

Kako obraniti brak od države, odnosno vlade? Iako naizgled paradoksalan, potpisnici zahtjeva za referendum pronašli su svoj način kojim narod može zaštiti brak od promjenjive volje naprednjačkih političara.

PS

Naravno, možete "konzervativno" reći, što prije brak propadne to bolje, stvar će postati toliko komplicirana i besmislena da će se uskoro država povući iz cijelog tog "bračnog biznisa", i onda se vraćamo na prijašnju ulogu države u braku. Bavio sam se tom temom u postu Zašto jednostavno ne "privatizirati" brak?

Iako ima nešto u tom razmišljanju, teško mi je zamisliti da će ovako "velika" (raširena) država napustiti "bračni biznis". Samo će još više širiti svoju moć, bilo uplitanjem u odlučivanje između (bioloških, surogat, posvojiteljskih, razvedenih...) skrbnika, do saniranja socijalnih patalogija kroz skrbničku državu. Naravno, tu su i različite "edukacije" društva, počevši od najmlađih. Uskoro i uplitanje o čemu poduzetnik može odlučivati vezano uz svoj privatni prostor i usluge, kršenje vjerskih sloboda, itd.

Osim toga, krenuo sam od razmišljanja da napadanje braka zbog onoga što je znači napadanje braka što uopće postoji; a to bi vrijedilo i dalje. *(Samo sam iskoristio razmišljanje da pokušam naglasiti stvarni značaj promjene. Inače, ukoliko pratite blog, vjerojatno ste primijetili da je gornji post tek kombinacija nekih prijašnjih – kategorija istospolni brak: 1_, 2_, 3_)*

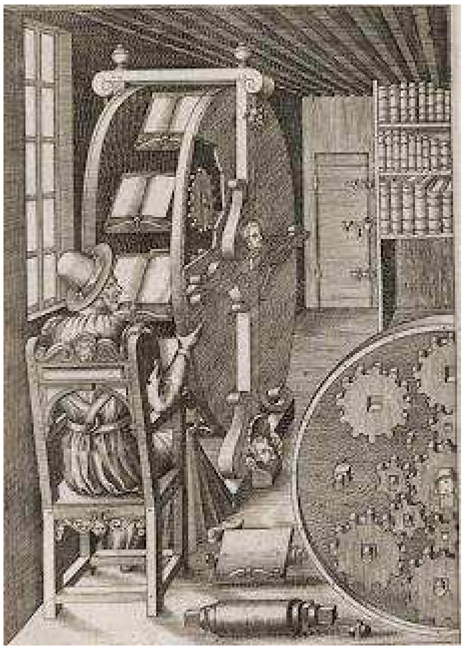
A koliko Vi imate otvorenih tabova...

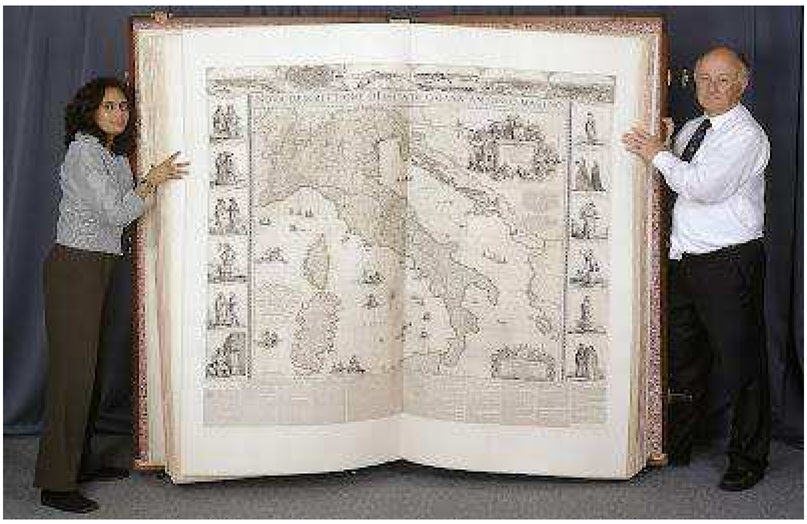
katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/a-koliko-vi-imate-otvorenih-tabova.html

Slika s kraja 16. stoljeća prikazuje kotač za knjige kojeg je osmislio renesansni inženjer Agostino Tamelli. Ideja je da se istovremeno možete konzultirati s više knjiga. (Osim što je praktično zbog prostora, olakšava korištenje više različitih izvora prilikom istraživanja i diskusija.)

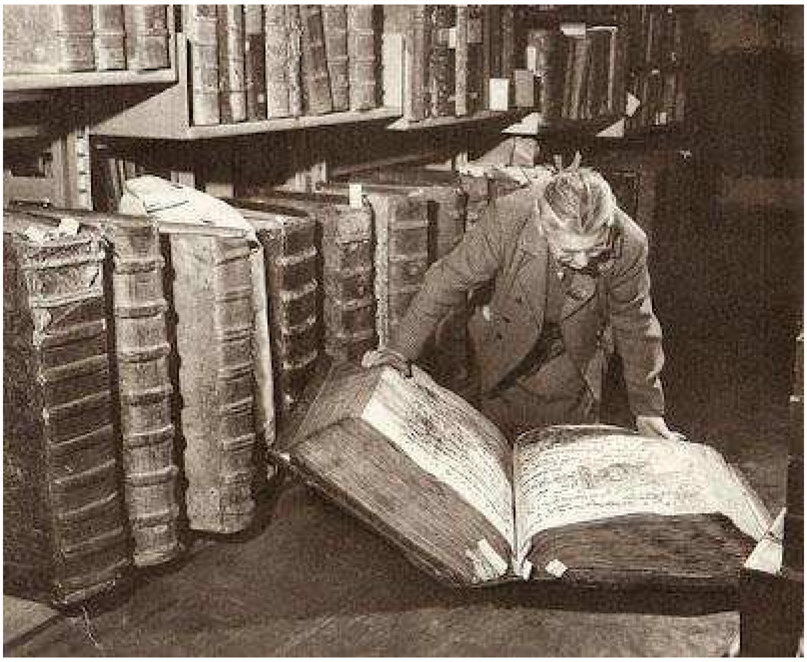
Bilo bi zanimljivo vidjeti inačicu koja bi bila prilagođena najvećoj knjizi na svijetu.

Knjiga visoka 1,75m bila je poklon engleskom kralju u 17. stoljeću, radi se o (Klencke) Atlasu, a njene stranice su namijenjene stavljanju na zid što se nikada nije dogodilo.

Već bi i verzija za nešto manje knjige bila izazov;

…

Retronimi

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/retronimi.html

Za početak jedan primjer;

> *Prvo je bila kopija, pa elektronska kopija, a sada imamo fizikalnu kopiju.*

Primjera je puno, a neki nisu ni primjereni za obiteljski blog. Dakle što je retronim? Prvo se neki termin X koristio u doslovnom značenju, zatim nastaje neki drugačiji oblik ili verzija X, pa je na kraju potrebno na neki način razlikovati početno X od redefiniranog X. Tako imamo sljedeću situaciju;

> *Prvo je bio brak, zatim "istospolni brak", a sada raznospolni brak.*

Nekoliko puta sam naišao na (strane) komentatore koji eksplicitno spominju "raznospolni brak". Radilo se o ljudima koji ne vide ništa problematično u homoseksualnim aktivnostima, ljudima koji pristaju na zakonsko prepoznavanje – ponekad i sam brak; te su u tome dovoljno revni pa ne propuštaju svoje neistomišljenike opisati poznatim iritantnim epitetom. Unatoč tome, iznenadila ih je činjenica da bi od sada mogli/morali napominjati kako je njihov brak "raznospolan". Nesumnjivo da će to naprednjaci protumačiti kao dodatan motiv za uvođenje još programa "tolerancije" i "edukacije", ako treba i kod vrtičke populacije. Ali to neće riješiti problem; i nakon uvođenja "bračne jednakosti", neki uočavaju da takvo što ne postoji.

Dakle ti komentatori su odjednom shvatili da se nešto bitno promijenilo, i s brakom i s društvom. Moja prva reakcija na takva razmišljanja o "raznospolnom braku" je bila čuđenje, zar stvarno nikada prije nisu obratili pozornost na takav razvoj, kako ih je to moglo iznenaditi? Možda je stvar u jeziku kojeg koristimo u tzv. "raspravama"?

Ukoliko želite promijeniti postojeću definiciju braka, onda možete reći da ste za;

> (a) "istospolni brak"
> *ili možete reći da ste za to da*
> (b) od sada brak mogu sklopiti dvoje ljudi istog spola.
> *(Postoje i drugi slogani, ali nisu sada bitni.)*

Iako se može činiti da je (a) samo skraćenica za (b), vjerujem da imaju drugačiji učinak. (Jezik je bitan, o tome sam pisao više puta.). U prvom slučaju zagovarate neku novu instituciju, a zatim je izjednačavate sa postojećom, to se može činiti lakim zadatkom jer je čak i ime slično. U drugom pak slučaju, vi priznajte da postoji neka institucija, a ta institucija je već definirana. (Npr. razlikuje muškarca i ženu.). Nezgrapno je reći; "da, to je

takva institucija, ali od sada joj može pristupiti dvoje ljudi istog spola". Svima bi bila očita apsurdnost tog zahtijeva. Odnosno, možda bi prihvatili taj zahtjev, ali bi im bilo jasno da se radi o velikoj i važnoj promijeni. (Radilo bi se o zamjenjivanju institucije, poništavanju postojeće. Uz odobravanje naprednjaka, naravno.)

Unatoč problematičnosti samog termina "istospolni brak", taj pojam je prihvaćen i u raspravama ga koriste sve strane. (Inače, ukoliko ne vidite problematičnost termina, zamislite da netko odjednom stalno spominje da je za okrugli kvadrat – ako je neki lik kružnica onda nije kvadrat, ili će barem tako tvrditi netko tko misli da brak ima svoju narav, ili nešto slično. Naravno, ukoliko živite u nekom drugom svijetu, poput naprednjaka, primjerice plošnozemskoj onda vam se može činiti u jednom trenutku da su kružnica i kvadrat isti, ali višedimenzionalna analiza nas uvjerava da nisu.)

***

I tako dok sam razmišljao o svojoj kratkoj analizi, naišao sam na naprednjački članak pod naslovom "12 fraza kojih se progresivci moraju riješiti". Teško je danas procijeniti kada se naprednjaci šale, a kada su ozbiljni, ali primjerice u članku autorica predlaže da se "Vladinu potrošnju" počne opisivati kao "investiranje u Ameriku". No, za ovaj post zanimljivo je da autorica nije zadovoljna niti raspravama o braku pa kaže;

> *Gay brak/istospolni brak*: Iako su tehnički ove fraze točne, one su u skladu sa konzervativnom ideju da je brak dva muškarca ili dvije žene nekako drugačiji, i inferiorniji od "pravog" braka između muškarca i žene. Umjesto toga, progresivci moraju koristiti: *"Bračnu jednakost"*

Prije bih rekao, i "konzervativci" bi se složili, da je "istospolni brak" apsurd, a ne točna fraza. Ipak, članak mi je bio koristan jer je djelomice potvrdio moje razmišljanje (oko važnosti jezika). Kao što sam već dovoljno puta naglasio, "bračna jednakost" je tek slogan, pretpostavljanje onoga što želite pokazati – da "istospolni brak" postoji, i još gore, da su zli konzervativci protiv "jednakosti". (Inače, jednakost/pravda zahtijeva da se jednako tretira jednako, a različito različito, ako je nešto različito onda to moramo tretirati različito jer to jednakost/pravda zahtijeva.). U svakom slučaju, ne radi se o argumentu, čak i ako to pojačate sa par izraza kojima pokušavate zastrašiti oponente ne znači da ste dali ubitačan argument.

Iznenađujuće, autorica članka je protiv još jednog čestog izraza (kojeg izbjegavam koristiti, iako nekad spominjem), Za one koji se ne slažu s njome i "jednakim pravima" za sve kaže;

> [...] oni se ne "boje" kao što sufiks "fobi" podrazumijeva. Oni su zle, zadrte šu...[još malo uređivanja]. Umjesto toga, progresivci moraju probati sa: *Anti-gay*.

Čini se da su domaći naprednjaci već primili sve upute kako raspravljati o različitim pitanjima (ostavili su i prvotne izraze, kombinacija je još uspješnija). Tko zna, možda postoje neke upute za raspravljanje koje kruže domaćim naprednjačkim krugovima.

***

No, da se vratim na temu. Izgleda da su "moji" internet komentatori prihvatili jeftinu retoriku "jednakosti" i pripadne plitke argumente, ali svejedno ih nešto muči. Iako su je i sami donekle zagovarali, shvatili su da se radi o promjeni većoj od njih samih. Možda su zabrinuti jer više ne postoji institucija koja prepoznaje da su djetetu potrebni otac i majka, više ne postoji veza muškarca i žene koja ima posebnu društvenu auru. Više ništa u društvu ne poručuje mladima da bi svoje emocije i zahtjeve trebali educirati kako bi jednog dana mogli stupiti u bračnu zajednicu, i pridržavati se njenih normi. (Još jednom, sve to uz odobravanje naprednjaka.)

Komentatori su shvatili su da su zagovornici "istospolnih brakova" – revizije braka – uspješno i glasno uveli neku promjenu, ali su pritom bili potpuno tihi oko toga kakva ta promjena je. Nikada nije došlo do rasprave oko toga što brak je, i zašto je to uopće bitno.

"Moje" komentatore je jednostavno iznenadila spoznaja da odjednom žive u "raznospolnom braku".

PS

Na komentare koje spominjem sam naišao u raspravama internet "sekularnih konzervativaca". To su ljudi koji vide vrijednost u konzerviranju nekih vrednota i običaja, vide i probleme sa naprednjačkim eksperimentima, ali to im se često ne čini dovoljnim da bi inzistirali na svojim vrijednostima. Osim toga, što će naprednjački prijatelji misliti o njima? (Na kraju taj konzervatizam ispadne usporeno naprednjaštvo. Ne postoji razlog zašto bi odbacili svoje stavove, nisu uvjereni opozicijom, ali veliki broj njih jednostavno prihvati "napredak" – iako prepoznaju da se u mnogim aspektima svodi na "nazadak". Naravno, ima ih i onih čvršćih stavova.)

(Inače, tko zna, možda se neki od njih jednoga dana snažno povedu idejom braka kao društvenog konstrukta pa zaključe da su do sada živjeli u opresivnoj patrijahalnoj instituciji, sad moraju otići na općinu poništiti svoju društveno konstruiranu instituciju i sklopit novu, ovoga puta puno bolje konstruiranu, otvorenu svima. Ili bi to država trebala automatski napraviti, ne možemo dopustiti da ljudi i dalje žive u staroj instituciji – možda su moji komentatori upravo o tome razmišljali.)

Opsežnija analiza lingvističkog vandalizma ljevice zahtijevala bi previše vremena pa umjesto toga jedan citat;

> "Kao filozofa, najviše me impresionira briljantna strategija pokreta za gay brakove. Poput Orwella u 1984., pokret shvaća da je glavno bojište jezik. Ukoliko mogu redefinirati ključan pojam kao "brak" oni pobjeđuju. Kontroliraj jezik pa ćeš kontrolirati misli; kontroliraj misli pa ćeš kontrolirati ponašanje; kontroliraj ponašanje pa kontroliraš svijet".

(P. Kreeft, Iz posta Politička Korektnost i jezik)

Već sam spominjao neke; optužba za iracionalni strah (Lingvistički vandalizam i Homofobija), optužba za zatucanost (O naprednjačkoj zadrtosti i zatucanosti), slogan o "bračnoj jednakosti" (Reakcije na inicijativu "U ime obitelji"), optužba diskriminacije (Naprednjačko vikanje "diskriminacija" je vožnja u krug); o uključivosti, rasizmu, govoru mržnje itd. (LGBT(qqiaap) vs Cijeli Svijet), o tome kako samo ljevičari kritički razmišljaju (LGBT(qqiaap) vs Relevantnost), o verbalnim udarima kao specijalnosti Ljevice (Vokabular Ljevice).

Povezana s time je i politička korektnost; Što je politička korektnost?, Obilježja političke korektnosti, Podrijetlo političke korektnosti, Trijumf političke korektnosti. To je tek mali dio...

***

U zadnje vrijeme čujemo i da ljevica "drugačije razmišlja" - ona pokazuje "neslaganje". Pritom se ne misli na to da postoji netko tko misli na jedan način, a oni misle drugačije; oni koriste taj izraz kao da su samo oni u stanju "drugačije razmišljati". Svi koji ne razmišljaju kao ljevičari ne poštuju "drugačije mišljenje". Primjerice, možete čuti nešto poput; *ti zadrti ljudi su protiv onih koji "drugačije misle"*, *potrebno je da se svi aktiviraju i pokažu tim primitivcima da postoji "drugačije mišljenje" - "ugroženi su svi drugačijeg mišljenja"* itd..

Ali pogledajte medije, politiku s pripadnom birokracijom, sve više i školstvo – ne bi li nas analiza dovela do zaključka da su upravo konzervativci ti koji razmišljaju drugačije? Činjenica da je dobar dio naprednjaka zastao u adolescentnom dobu pobune ne opravdava njihovo prisvajanje "drugačijeg mišljenja". (Za zanimljiv opis vidi post Oikofobija.)

Prije objave posta naišao sam na jedan koristan domaći članak, izgleda da su mi iz jedne aktivističke skupine odlučili pomoći u shvaćanju prisvajanja "drugačijeg mišljenja". Nisam siguran koje točno događaje komentiraju - valjda više događaja kroz prošle dane, ali to nije bitno jer me samo zanima njihova definicija "različitog mišljenja". Dakle izjavljuju sljedeće;

> To nije ljudski. I nemojte se pozivati na nekakva različita mišljenja, jer različito mišljenje uključuju pragmatičan, racionalan, argumentiran, demokratski i čovječan pristup problematici. Različito mišljenje ne uključuje govor mržnje, pozivanje na nečije ubijanje i premlaćivanje, ne uključuje klerofašizam, rasizam, ksenofobiju, šovinistički nacionalizam, nacizam, fašizam, totalitarizam, zazivanje ratne prošlosti i sukoba.... Sve navedeno zove se dno dna djelovanja šljama koje se ne može svrstati u ljudsku vrstu. I kao takvi, neljudska gamadi, gubite se van iz ove države, jer ova država je za razumne ljude, ova država je za društvo čovječnih, ne za društvo podijeljenih na kojekakve Hrvatske, ova država je za multikulturalnost i različitost u mirnom suživotu. Ne prihvaćate to, niste niti domoljubi, a još manje ljudi i stoga marš van iz Hrvatske!

Mislim da je citat dovoljno jasan. Iako ovdje koriste sve navedene pojmove u kontekstu konkretnijeg obraćanja; prema izjavama političkih, aktivističkih i medijskih ličnosti jasno je

da tema nije niti bitna, uvijek se koriste isti izrazi. Bitno je emotivno značenje, ne kognitivno.

Ljevičari misle da su samo oni sposobno "drugačije razmišljati". Ako netko razmišlja drugačije od njih on zapravo ne "razmišlja drugačije" jer da bi "drugačije razmišljali" potrebno je razmišljati upravo onako kako oni razmišljaju. Znate, oni žele različitost, žele čuti sva mišljenja, ali samo dok su ta mišljenja ista poput njih, samo tada se radi o "drugačijem razmišljanju" – isto tako žele uključivost, sve dok razmišljate poput njih slobodno se uključite, ako razmišljate drugačije onda vam treba preodgoj jer uključivost nema smisla osim ako svi nemamo "drugačije mišljenje".

Znam, nije uvijek lagano shvatit ljevičare, ipak je jezik za njih sredstvo manipulacije, a ne sredstvo komunikacije.

Naprednjački priručnik za raspravljanje

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/naprednjacki-prirucnik-za-raspravljanje.html

Prošlog petka, vraćajući se s dnevne mise, prolazio sam pokraj srednje škole i opazio ispirsanu gospođicu u martama koja elegantno, kao da tanca s laibachom, gazi prema ulazu; pod rukom joj fascikl GONG-a, a u drugoj puna kesica kondoma na kojim piše "prvi put biram". U jednom trenutku iz fascikla joj je ispao neki pamfletić na pod, pokušao sam joj skrenuti pozornost, ali buka najnovijeg hita hladnog piva koja je odzvanjala iz slušalica bila je prejaka. Zaključio sam da se radi o objektivnoj volonterki koja podučava tek punoljetne srednjoškolce o demokratskom procesu. Uskoro je referendum, potrebno je pripremiti najmlađe na sve izazove koje donosi sudjelovanje u izborima.

Da skratim priču, ispali papirić je, na moje iznenađenje, uputa za raspravljanje. Prenosim ga prepisanog u nastavku, izdan je u nakladi ePK-a;

***

Liberalni priručnik za raspravljanje

Bez obzira koji je stav vašeg konzervativnog suparnika o nekom pitanju, izaberite jedan ili više epiteta iz sljedeće liste i takvim ga prozivajte;

> Rasist, fašist, seksist, homofob, netolerantan, zadrt, ksenofob, klerofašist.

Kombinirajte ih i usklađujte, ponavljate ako je potrebno. Nikada nemojte odgovarati na konzervativne argumente. Učiniti to bi značilo priznati da je tvoj neprijatelj racionalno biće sa stavovima vrijednim razmatranja. Nikada nemojte pripisivati konzervativcu razum, moralno dostojanstvo ili intelektualni uvid. Postupak je iznimno učinkovit ukoliko ga ponavljate dovoljno često. Nikada nemojte propustiti priliku za korištenje tih izraza.

Kada želite ignorirati moralno i pravno pitanje oko nečega što želite učiniti samo recite kako je došlo vrijeme da se zaustavi "mržnja" i diskriminacija". Stalno koristite pojmove "različitost" i "tolerancija", podsjećajte u kojem stoljeću živimo i kako tolerancija znači da svatko mora prihvatiti, odobravati i slaviti ono što osobno smatra neprirodnim, ili čak mrskim. Sloboda znači da im se unosimo u lice, a oni ne smiju ništa reći zauzvrat.

Tolerancija je jednosmjerna ulica, svi moraju paziti na osjećaje nas liberala, ali mi netrebamo brinuti o osjećajima drugih. Vrijeđajte i ponižavajte. Katolici su "katolibani". Ukoliko vam odgovore istom mjerom, ponašajte se šokiranim i inzistirajte da se radi o

dvostrukom standardu: mi smo moralno i intelektualno superiorni ljudi, a vi ste puni mržnje. Kako možete prigovarati jer vas nazivamo onakvim kakvim jeste: zatucani mrzitelji, homofobi i rasisti?

Fokusirajte se na cilj, samo je on bitan. Cilj opravdava sredstvo.

***

PS

> Na drugoj strani pamfleta se nalaze rukom ispisani savjeti, izgleda da su ti savjeti posebno napisani za ovaj referendum i predavanje pred razredom, nešto su konkretnijeg oblika. (Gornji tekst predstavlja općenito upute za rasprave, neovisno o temi, uvijek je prikladno.)
>
> Teško je dešifrirati tekst, ali sam uspio pročitati nekoliko rečenica, moja rekonstrukcija uputa u nastavku;

Ako vam se netko suprotstavi, što god kaže očito je da nam se to gadi i da to mrzimo pa recite da se radi o "govoru mržnje". Pozovite druge da vam se pridruže i počnite vikati "homofobija". Podsjetite ih da su njihovi djedovi držali crnce ko robove. Recite im da su rasisti, već sutra će tražiti da se crnci voze na kraju zetova tramvaja.

Ako netko odgovori da da je sve što ste rekli apsurdno i irelevantno, da ništa što pričate nema nikakve veze s njima, da nema nikakve veze s pitanjem što je brak i zašto bi društvo uopće brinulo o braku, da samo iskorištavate emotivni značaj nekih riječi kako bi izmanipulirali razredom, optužite ih da mijenjaju temu, ne poštuju "drugačije mišljenje", guše raspravu.

Pa vi ste bili na seminaru o ravnopravnosti, slušali ste predavanja najpoznatijih naprednjaka, što ćete vi sad slušati nekog tko se ne slaže s vama. S njim se ne može raspravljati, izbacite tog malog ujkana odmah van iz razreda. Dosta je tog terora!

Nakon što ste uspješno izbacili oponenta u raspravi, podsjetite preostale učenike da ovdje ne raspravljamo o tome što je brak, niti zašto bi to bilo bitno za društvo i pojedinca, raspravljamo o tome kako su oni koji ne razmišljaju kao mi zadrti i zatucani.

Par puta još uzviknite "uključivost", "bračna jednakost", "anti-gay", "protiv diskriminacije" i onda polako završite izlaganje. Na kraju samo recite da vam se žuri, da nemate vremena za daljnja pitanja (sjetite se samo onog učenika koji se suprotstavio, tko zna kakve se zmije tu još kriju).

Izjurite van uz povik; nemam vremena za stajanje na mjestu - ja idem "naprijed", čekam vas kad tamo stignete.

***

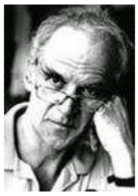

Slični su i drugi naprednjački pokreti dvadesetog stoljeća *(Vorwärts, Avanti),*
ali ikonografije se nešto više razlikuju

Samoispunjenje i Etika Autentičnosti – C. Taylor

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/samoispunjenje-i-etika-autenticnosti-c.html

Ovdje treba razumjeti moralnu snagu iza pojmova kao što su samoispunjenje. Ukoliko ga pokušamo protumačiti jednostavno kao vrstu egoizma ili moralnog laksizma, kao samougađanje s obzirom na teže, zahtjevnije prijašnje doba, već smo skrenuli s traga. Moralni laksizam postoji i naše doba tu nije osamljeno Ono što trebamo objasniti jest: što je svojstveno našem vremenu? Nije samo to da ljudi žrtvuju svoje ljubavne veze i brigu za djecu kako bi jurili za karijerom. Takvo što je možda uvijek postojalo. **Stvar je u tome da se u današnje vrijeme mnogi ljudi osjećaju *pozvanima* da tako čine, osjećaju da to moraju činiti, misle da bi im životi bili na neki način potraćeni ili neostvareni ukoliko to ne bi činili.** [...]

To što usvajanje autentičnosti poprima oblik jedne vrste tihoga relativizma znači da je snažnoj obrani bilo kojeg moralnog idela na neki način zabranjen pristup. Jer implicira, kako sam upravo opisao, da su neki oblici življenja doista *viši* od drugih, a kultura tolerancije za individualno samoispunjenje plaši se ovakvih potraživanja. To znači, kako se često isticalo, da postoji nešto proturječno i unaprijed osuđeno na neuspjeh u njihovu stajalištu budući da moralni ideal pokreće i sam relativizam (barem djelomično). No, dosljedno ili ne, ovo se stajalište obično usvaja. Ideal se spušta na razinu aksioma, nečega što se ne dovodi u pitanje, ali se isto tako i ne obrazlaže.

Usvajajući ideal, ljudi u kulturi autentičnosti, kako je želim nazvati, podupiru određenu vrstu liberalizma, koju prihvaćaju i mnogi drugi. To je liberalizam neutralnosti. **Jedna od njegovih temeljnih pretpostavki jest da liberalno društvo mora bit neutralno u pitanju toga što tvori dobar život. Dobar je život ono za čime teži svaki pojedinac, na svoj vlastiti način**, te bi vlasti nedostajalo nepristranosti, stoga i jednaka poštivanja za sve građene,, ukoliko bi pristala uz koju stranu vezano uz to pitanje Premda su mnogi autori ove škole strastveni protivnici tihoga relativizma (Dworkin i Kymlicka među njima), rezultat je njihove teorije da rasprave o dobrome životu otjeraju na margine političke rasprave. [..]

Jedan od njih je uporište moralnoga subjektivizma u našoj kulturi. **Pod time mislim na gledište da moralna stajališta nisu ni u kojem u slučaju utemeljena na razumu ili naravi stvari, nego ih u konačnici svaki do nas tek usvaja zato što nas privlače. Po ovome gledištu, razum ne može presuditi u moralnim sporovima.** Dakako, nekome možemo ukazati na određene posljedice njegova stajališta o

kojima možda nije mislio. Tako kritičari autentičnosti mogu ukazati na moguće društvene i političke posljedice toga da svaka osoba traži samoispunjenje. No ukoliko vaš sugovornik želi ustrajati u svom izvornom stajalištu, ništa dalje ne možete reći da ga pobijete. [...]

Ako mladi uistinu ne mare za ideale koji nadilaze sebstvo, što im onda možemo reći?

Naravno ima kritičara koji drže da u razumu postoji mjerila. Oni misle da postoji nešto takvo kao što je ljudska narav te da će razumijevanje toga pokazati da su neki načini življenja ispravni, a drugi pogrešni, da su neki načini viši i bolji od drugih. Filozofski su korijeni ovoga stajališta u Aristotelu. [...]

Treći čimbenik koji je potamnio značenje autentičnosti kao moralnoga ideala jest uobičajena moda društveno-znanstvenoga objašnjenja. Ona se općenito kloni pozivanja na moralne ideala i sklona je utjecati se navodno čvršćim i prizemljenijim čimbenicima u svome objašnjenju. I tako se značajke modernoga doba na koje sam se ovdje usredotočio, individualizam i ekspanzija instrumentalnog razuma, često drže nusproizvodima društvene promjene; primjerice, nusproizvodima industrijalizacije ili veće mobilnosti ili pak urbanizacije. **Ima zasigurno značajnih uzročnih veza koje bi se ovdje mogle slijediti, ali procjene koje se na njih pozivaju često posve zaobilaze pitanje duguju li ove promjene u kulturi i nazorima išta svojoj inherentnoj moći koju imaju moralni ideali.** Implicitni odgovor je često negativan. [...]

No često se poziva na motivacije koje su ne-moralne. Pod ovim mislim na motivacije koje mogu pokrenuti ljude, a da nemaju nikakve povezanosti s bilo kojim moralnim idealom, kako sam to ranije definirao. Stoga se vrlo često te društvene promjene objašnjavaju u kategorijama želje za većim bogatstvom, ili moći, ili pak za sredstvima preživljavanja ili kontrole nad drugima. Premda sve ove stvari mogu biti upletene u moralne ideale, ne moraju nužno to biti pa se objašnjenje dano pomoću njih smatra dovoljno "čvrstim" i "znanstvenim".

Charles Taylor, Etika autentičnosti

PS

Taylor sjajno detektira fenomene u modernom društvu. Nema potrebe da ja još dodatno ističem o čemu govori *(podebljavanje teksta moje)*. Samo ukratko; Unatoč tome što su različiti pokreti i udruge iskoristile riječ "razum" u svom nazivu, njihovu programi i ciljevi negiraju da razum može odrediti kakav život trebamo voditi, da razum može odrediti neke vrijednosti u svemiru, svatko treba raditi ono što on želi. (Riječ razum je tu samo kako bi poručili da su oni za razum, a to je dobra stvar, svi ostali su protiv razuma, a to je loša stvar, jako loša.)

Kao što je već spomenuto, oni koji se slažu s teorijom prirodnog prava, koja ima korijene u Aristotelu, smatraju da esencija ili priroda stvari određuje objektivne standarde dobrote. Tako intelekt dolazi do zaključka da je za nas dobro da realiziramo namjene koje nam

određuje priroda, i da izbjegavamo sve što ometa realizaciju tih namjena. *(Vidi primjerice postove : Teorija prirodnog prava - ukratko i Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnim raspravama?.)*

Također, nemojte propustiti post Što se dogodilo s razumom? koji objašnjava dio suvremenog života. Jedan citat iz posta;

> Ako proučavate mišljenja koja prevladavaju na modernim sveučilištima, otkriti ćete da postoje dvije vrste: ona koja nastaju kao rezultat stalnog preispitivanja tradicionalnih vrijednosti, i ona koja nastaju iz pokušaja da se spriječi preispitivanje liberalnih alternativa. Sljedeća uvjerenja su efektivno zabranjena na uobičajenom američkom kampusu: (1) Uvjerenja u superiornost Zapadne kulture; (2) uvjerenje da može postojati moralno relevantna razlika između kultura i religija; (3) vjera u dobar ukus, bilo u književnosti, glazbi, umjetnosti, prijateljstvu, ili ponašanju; i (4) uvjerenje u tradicionalne seksualne običaje. Možete razmišljati o takvim uvjerenjima, ali opasno ih je ispovjediti, a još opasnije braniti, odmah vas mogu okriviti za "govor mržnje". Ipak, neprijateljstvo prema ovim uvjerenjima nije utemeljeno na razumu i nikada nije podvrgnuto racionalnom opravdanju. Postmoderno sveučilište nije pobijedilo razum, nego ga je zamijenilo novom vrstom vjere – vjere bez autoriteta i transcendencije, vjera koja je ustrajnije jer se ne prepoznaje kao takva.

Još jedna stvar koju spominje Taylor, i koju mi se čini bitno istaknuti - točno je da postoje različiti vanjski faktori u društvu, ali preveliki naglasak na njih zanemaruje moralne ideale kojima se ljudi vode.

***

Charles Taylor ima zanimljive uvide, ali općenito ga nije baš lako čitati (i slušati) te prepoznati za što se on u svemu tome zalaže; Na temelju onoga što sam shvatio, ne slažem se baš s njegovim zaključcima. Ovako je to opisano na koricama konkretne knjige *(Etika Autentičnosti, Verbum)*;

> Dok jedni jadikuju nad padom zapadne kulture u relativizam i nihilizam, a drugi slave taj trend kao oslobađajuću vrstu napretka, jedan od najznačajnijih živućih filozofa Charles Taylor poziva sve na suočavanje s krizom morala i političkom krizom našega vremena kako bi se znali nositi s modernim izazovima.
>
> U srcu moderne bolesti, po svim pokazateljima, jest ideja autentičnosti, ideja samoispunjenja koja odbacuje cijelu tradiciju općih vrijednosti no koja po autoru odražava i nešto autentično i vrijedno u modernoj kulturi. [...]

Par izvora za Taylora; wiki stranica, yt pretraga. O knjizi A Secular Age - wiki.

Biti vjeran sebi i "moj" način - C. Taylor

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/biti-vjeran-sebi-i-moj-nacin-c-taylor.html

No vratimo se idealu autentičnosti: on je postao ključno značajan zbog razvoja do kojega dolazi nakon Rousseaua i koji povezujem s Herderom, još jednim radije njegovim velikim ranim artikulatorom negoli začetnikom. Herder je iznio ideju da svatko od nas ima izvoran način ljudskoga postojanja. Svaka osoba ima svoju vlastitu "mjeru", kako on to kaže. Ova je ideja ušla vrlo duboko u modernu svijest. Ona je također nova. Prije kasnoga osamnaestog stoljeća nitko nije mislio da razlike među ljudskim bićima imaju ovu vrstu moralnog značenja. Postoji određen način bivanja ljudskim bićem koji je *moj* način. Pozvan sam živjeti svoj život na taj način, a ne oponašajući ičiji tuđi. No ovo daje novo značenje tome da budem vjeran sebi. Ukoliko to nisam, promašujem bit svoga života, promašujem ono što za *mene* znači biti ljudskim bićem.

To je moćni moralni ideal koji je došao do nas. On pridaje ključno moralno značenje nekoj vrsti kontakta sa samim sobom, s mojom vlastitom unutarnjom prirodom, koju on doživljava kao da je u opasnosti da se ne izgubi, dijelom pritiscima za izvanjskim konformizmom, ali isto tako zbog toga što sam zauzimajući instrumentalni stav prema sebi možda izgubio sposobnost slušanja toga nutarnjeg glasa. Osim toga, on uvelike povećava značenje ovoga kontakta sa samim sobom uvodeći načelo izvornosti: svaki od naših glasova ima nam nešto osobito reći. Ne samo da ne smijem svoj život prilagoditi zahtjevima vanjskog konformizma; ne mogu čak niti pronaći uzor po kojemu bih živio izvan sebe. Mogu ga pronaći samo unutar sebe.

Biti vjeran sebi znači biti vjeran mojoj vlastitoj izvornosti, a to je nešto što samo ja mogu artikulirati i otkriti. Tom artikulacijom također definiram sebe. Uviđam potencijal koji je valjano moj vlastiti. To je shvaćanje koje je u pozadini modernog ideala autentičnosti, kao i u pozadini ciljeva samoispunjenja ili samoostvarenja u koje je obično zaodjeveno. To je pozadina koja daje moralnu snagu kulturi autentičnosti, uključujući njezine najniže, apsurdne ili trivijalne oblike. To je ono što daje smisao ideji "biti vjeran sebi" ili "pronaći vlastito ispunjenje".

Charles Taylor, Etika autentičnosti

PS

Vjerujem da je jasno kako razlog mog prenošenja ovog razmišljanje nije slaganje s takvim pristupom.

Samoizbor – C. Taylor

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/samoizbor-c-taylor.html

Može biti važno da je moj život izabran, kako tvrdi John Stuart Mill u djelu *O slobodi*, ali ukoliko neke opcije nisu značajnije od drugih, sama ideja samoizbora zapada u trivijalnost te stoga u nesuvislost. Samoizbor kao ideal ima smisla samo zašto što su neka *pitanja* značajnija od drugih. Ne bih za sebe mogao reći da sam onaj koji sam za sebe bira i razvija cijeli ničeanski vokabular samostvaranja samo zato što sam za ručak izabrao odrezak i krumpir umjesto hamburgera. Koja su pitanja značajna, ne određujem *ja*. Da određujem, nijedno pitanje ne bi bilo značajno. No tada bi sam ideal samoizbora *kao moralni ideal* bio nemoguć.

Tako ideal samoizbora pretpostavlja postojanje *drugih* značajnih pitanja koja nadilaze samoizbor. Ideal ne bi mogao stajati sam zbog toga jer on zahtijeva obzor pitanja koja su značajna, a koja pomažu odrediti *poglede* u kojima je samostvarenje značajno. Slijedeći Nietzschea, uistinu sam veliki filozof ukoliko preradim ljestvicu vrijednosti. No to znači redefiniranje vrjednota koje se tiču važnih pitanja, a ne preinačavanje jelovnika u McDonald'su ili mode za nadolazeću sezonu.

Djelatelj koji traži značenje u životu, nastojeći sebe smisleno definirati, mora egzistirati u obzoru važnih pitanja. To je unaprijed osuđeno na neuspjeh u modusima suvremene kulture koji se usredotočuju na samoispunjenje u *suprotnosti* sa zahtjevima društva ili prirode, koji *isključuju* povijest i veze solidarnosti. Takvi egocentrični "narcisoidni" oblici uistinu su plitki i trivijalizirani; "uskogrudni i plošni", kako Bloom kaže.

Charles Taylor, Etika autentičnosti

Samoostvarenje partnera i veza – C. Taylor

Na široj društvenoj razini ovo je suprotno bilo kojoj čvrstoj povezanosti sa zajednicom. Osobita ona sve više marginalizira političko građanstvo s njegovim osjećajem dužnosti i odanosti prema političkome društvu. Na osobnijoj razini potiče gledište po kojemu veze među partnerima moraju pomagati osobnome ispunjenju. Veza među partnerima manje je važna od samoostvarenja partnera. Po ovakvom gledištu, bezuvjetne veze, koji bi trebale trajati cijeloga života, nemaju puno smisla. Ako služi svojoj svrsi, veza može trajati do smrti, ali nema smisla, *a priori* tvrditi da tako mora biti.

[...] Čini se da je autentičnost ovdje još jednom definirana na način koji se usredotočuje na nas same, što nas udaljava od naših odnosa s drugima.

Charles Taylor, Etika autentičnosti

Predrag Raos protiv politizacije udruge

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/predrag-raos-poput-ayn-rand.html

Kada su određeni ljudi odlučili ispolitizirati američku udruga filozofa (APA) i reagirati kao udruga vezano uz određena vanjskopolitička događanja, Ayn Rand je zapisala;

> Niti jedna profesionalna organizacija nema pravo zauzeti ideološki stav u ime svojih članova. Čovjekove ideje, uključujući politička uvjerenja, su isključivo na njemu da ih odredi i ne može ih delegirati ili propisati nitko drugi. To nije stvar "profesionalne etike," nego individualnih prava. Praksa donošenja ideoloških rezolucija je uzaludno i nemoralno sredstvo ratovanja pritiskom grupe. Upravo zbog svih razloga zbog kojih bi filozof, kao misleći pojedinac, trebao zauzeti snažno stajalište o političkom pitanju, on ne bi smio dopustiti da to stajalište za njega zauzme kolektiv; on bi, prije svih drugih ljudi, trebao znati da čovjekova uvjerenja ne treba određivati ili propisivati većina glasova.

Raos je slično reagirao, nije mu svidjelo što udruga književnika P.E.N. želi u ime svih poslati poruku s kojom se oni ne slažu. Ako pojedinačni član ima određene sumnje, njegovo je pravo izraziti ih kao privatni građanin, ali kolektivno izražavanje kao cjeline, je očito neprikladno. Pretpostavljam da je Raos član, ili možda samo brani načela udruge.

U svakom slušaju, što god vi mislili o Raosu i njegovu stilu, ovih je dana glavni borac za slobodu izražavanja.

PS

Nisam siguran koliko toga zajedničkog ima između Raosa i Rand, pretpostavljam ne puno. (Inače, Rand je homoseksualne prakse smatrala nemoralnim. No, kao što sam već spominjao, vrijednost Rand je u citatima poput gornjeg.)

Egocentrični ideali modela samoispunjenja – C. Taylor

Ova vrsta procesa urježivanja može pomoći u objašnjenju skliznuća u kulturi autentičnosti. Oblici koji su usredotočeni na sebstvo devijantni su, kako smo vidjeli, u dva smisla. Oni usredotočuju ispunjenje na pojedinca, čineći njegove ili njezine veze tek instrumentalnima; drugim riječima, guraju u socijalni *atomizam*. A ispunjenje vide samo kao stvar sebstva, zanemarujući ili delegitimirajući zahtjeve koji dolaze izvan naših želja ili težnja, bilo od povijesti, tradicije, društva, prirode ili Boga; drugim riječima potiču radikalni antropocentrizam.[...]

Na kraju, to ostavlja djelatelja, čak sa svim njegovim ili njezinim dvojbama o kategoriji "sebstva", s osjećajem nesputane moći i slobode pred svijetom koji ne nameće nikakve standarde, spremna uživati u "slobodnoj igri" ili prepustiti se estetici sebstva. Kako ova "viša" teorija pomalo ulazi u popularnu kulturu autentičnosti – to možemo vidjeti, primjerice, među studentima, koji su na prekretnici tih dviju kultura – ona dodatno pojačava egocentrične načine daje im određenu patinu dubljega filozofskog opravdanja. [...]

Poimanje da svako od nas posjeduje izvoran način na koji biva ljudskim bićem ima za nužnu posljedicu to da svatko do nas mora otkriti što to znači da budemo svoji. Ali do otkrića se ne može doći uzimajući savjete od preegzistirajućih modela ili polazeći od hipoteza. Do njega se, znači, može doći samo nanovo artikulirajući taj model. Otkrivamo da se u nama nalazi ono što trebamo "biti", postajući taj model života, dajući izričaj u svome govoru i djelovanju onome što je izvorno u nama.

Charles Taylor, Etika autentičnosti

PS

Objavio sam već od Taylora; Samoispunjenje i Etika Autentičnosti , Biti vjeran sebi i "moj" način, Samoizbor, Samoostvarenje partnera i veza

Dijalog o braku

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/11/dijalog-o-braku.html

Voljena braćo u Kristu i poštovani čitaoci moga bloga, i svi vi, koji uživate ne samo u praćenju medijskih rasprava, nego i čitanju mojih postova; prisilivši svoju sopstvenu lijenost, nagnan bratskom ljubavlju, potrudio sam se zapisati dijalog o braku.

Raspravljaju dva poznanika draga; konzervativac (u smislu da je za kvazi "konzervativnu" definiciju braka), i naprednjak (jer želi promijeniti tu definiciju). Naprednjak zna da je konzervativac upoznat s njihovim tehnikama raspravljanja, nema problema sa suprotstavljanjem lingivstičkom vandalizmu naprednjaka tako da se rasprava ne bavi takvim sporednim pitanjima - ponekad skrene i u tom smjeru, ali samo nakratko.

Ne znam zašto su, i kako, krenuli raspravljati, ali ipak neka ni jedan čitalac ne misli da sam napisao išta drugo osim onoga, što sam čuo da se prenosi kao istinito kazivanje.

***

Naprednjak: *Ovaj referendum je homofoban.*

Konzervativac: Homofoban bi značilo da ga pokreće iracionalan strah, a to nije slučaj. Ukoliko želiš nešto reći protiv referenduma onda ćeš odgovoriti na argumente, a ne jednostavno pripisati emocije svojih neistomišljenicima i na taj način ih odbaciti. Odbaciti argumente jer se navodno radi o fobiji pokazuje nedostatak poštovanja prema razumu i prema osobi koja daje argument.

Ljudi koji koriste takve izraze pokušavaju ugušiti svaku raspravu, pokopati legitimno pitanje pod hrpom politički korektnog žargona. Korištenje riječi "homofobija" u raspravama ne samo da ne daje nikakav odgovor, nego i guši svaku raspravu.

N: *Ali homofobija znači da ne pristajete na sve zahtjeve gay aktivista.*

K: Pa, ako ćeš mijenjati značenja riječi kako bi upućivale na ono što ti želiš onda možeš uvijek biti u pravu. Ovaj referendum ima za cilj spriječiti redefiniciju braka, u onom obliku kakvom je zagovaraju naprednjački aktivisti i političari – prema tvojoj definiciji valjda i je homofoban, ali ako tako shvatimo "homofobiju" onda ta riječ gubi svaki smisao.

N: *Dobro da priznaješ.*

K: Nemam što priznati. Protivljenje redefiniciji se ne temelji na iracionalnom strahu kao što ta riječ podrazumijeva. Možda se postojeća definicija braka ne sviđa pojedinim aktivistima, ali što onda? (A to što postoje različite besmislene odredbe o borbi protiv homofobije – optužba koje nema svoju definiciju, niti postoji način kako je izbjeći, sve što se ne sviđa aktivistima može biti proglašeno homofobnim – samo je još jedan razlog zašto bi netko podržao postojeću definiciju.)

Upotrebljavaš takve izraze kako bi zamijenio kognitivno stanje (stav) za afektivno stanje (mržnju, strah). Korištenjem tog izraza zapravo želiš reći da oni koji zagovaraju tradicionalne vrijednosti ne razmišljaju nego samo osjećaju; nešto u što ćeš teško uvjeriti ljude. Pogotovo kada uzmemo u obzirom emotivizam naprednjaka i njihovu priču o "sreći i ljubavi" – možda se radi o projekciji?

Pa konzervativci niti ne razmišljaju, da su sposobni za kritičko razmišljanje shvatili bi da je potrebna redefinicija.

Kritički promišljati ne znači protiviti se, nego procijeniti, testirati, analizirati, ispitati, odvojiti ispravno od pogrešnog. Kritička Teorija kakvu naslijeđuješ iz Frankfurtske škole je tendenciozan i samoslužeći izraz. Postoje stvari koje treba očuvati, možeš kritički promišljati o tradicionalnom braku i doći do zaključka da se radi o instituciji koju treba podržati.

Ali ovaj referendum je protiv svih kojih drugačije razmišljaju

Kao i u slučaju kritičko razmišljanja, naprednjaci nisu ti koji posjeduju "drugačije razmišljanje". Ovaj referendum je protiv nekog u istoj mjeri kao što je zakon koji onemogućuje da slijepci voze auto protiv slijepaca. Referendum nije protiv nikoga.

Pa kako nije, ovaj referendum je protiv svih koji ne žive u zajednici muškarca i žene, radi se o uplitanju u privatni život.

Nema nikakvog uplitanja u privatni život, tko se kome upliće.

Pa dobro, to se tako kaže, Crkva se upliće nekom u krevet i slično. Referendum sprečava da dvoje ljudi istog spola sklopi brak.

I na koji način je to uplitanje u privatni život?

Pa zato što je brak privatna stvar.

Ne, nije. Brak je suprotnost privatnoj stvari. Zašto bi onda uopće bio brak u zakonu?

Ali moja prijateljica je primjerice kupila bijelu vjenčanicu i jedino što želi je organizirati veliko slavlje.

Dobro, i? Pričaš o vjenčanju, a to je ceremonija. Ako želi može organizirati bilo kakvu zabavu, pozvati koga god želi, a povod može biti što god želi. Nitko joj to ne brani. Može sklopiti što god želi s kime god to želi. (Glavno da ona zna što bijela vjenčanica simbolizira.)

Pa vi joj branite!

Na koji način?

Pa neće ona samo slavlje pred prijateljima i rodbinom, ona hoće da svi to priznaju, da to bude u zakonu.

Pa zašto bi to bilo u zakonu?

Pa zato što ona ima pravo na to.

Zašto bi imala pravo na to?

Zato što ti imaš isto pravo.

Nemam, ne mogu se oženiti s drugim muškarcem.

Ma joj, opet sve preokrećeš. Ti se ni ne želiš ženiti muškarcem.

Baš heteronormativno od tebe da to pretpostavljaš. Ako si nađem ženu mogu se ženit, ako si nađem muškarca ne mogu. Isto tako, ako si ona nađe ženu ne može, ako nađe muškarca onda može.

Joj, baš si glup. Ti samo želiš spriječiti nečije pravo na ljubav i sreću.

Kakve veze sad ima ljubav i sreća?

Pa rekli su u saboru, njih smo izabrali da bi nam ostvarili ljubav i sreću.

Ali brak nije u zakonu zato što se dvoje ljudi vole, ili zato što postoji "pravo na sreću".

Nego zašto je onda u zakonu?

Pa to i je pitanje o kojemu bi trebali raspravljati. (Zašto uopće imamo instituciju braka? Koji joj je smisao? Ima li veze sa djecom? Je li brak samo prepoznavanje prijateljstva i nekog oblika intimnog odnosa? Je li brak financijski ugovor?)

Pa, dobro reci onda zašto?

Zbog djece. Država ima legitimne interese u svojoj budućnosti, odnosno svojem održavanju putem djece - njihovom socijalizacijom, zaštitom i transformacijom u produktivne građane koji će doprinositi društvu. To naravno ne znači da bi se država trebala svugdje uplitati, ali opisani interesi opravdavaju državno prepoznavanje i regulaciju braka kao zajednice samo jednog muškarca i samo jedne žene.

Joj, to nema smisla, nemaju svi djecu, niti svi mogu imati djecu.

Definicija braka je naravno šira, ali nećemo sad u to ulaziti. Stvar je u tome da je heteroseksualna veza po svom tipu plodna, ne postoji ništa u prirodi heteroseksualne zajednice što isključuje mogućnost prokreacije. Naravno, ona je nekad po svom učinku neplodna.

Pa onda možemo reći da je istospolni par poput neplodnog heteroseksualnog.

Ne, jer u slučaju istospolne zajednice, sama priroda zajednice isključuje mogućnost prokreacije. Istospolni parovi nisu neplodni na isti način kao što su neplodni neki raznospolni parovi. "Plodno" i "neplodno" možemo smisleno koristi samo za stvari u čijoj je prirodi da rađaju. Prema tome, reći da su istospolni parovi neplodni je isto kao i reći da je čekić mrtav.

Istospolna zajednica je esencijalno neplodna, neplodna po samoj svojoj prirodi, a raznospolne zajednice su tek slučajno neplodne. Raznospolni par je "neplodan" zato što je jedan partner neplodan; ali zajednica dviju homoseksualnih osoba je u pravilu zajednica dviju plodnih žena ili dva plodna muškarca.

Joj opet ti po svom. Onda bi zakon mogao zadržati samo one brakove koji žele imati djecu?

E tek to bi bilo kršenje privatnosti. Kako dokazati namjeru para? Koliko godina ih pratiti? Kako kontrolirati njihovo ponašanje? Čak i kada bi zanemarili praktični problem, takvo uplitanje nije dopustivo.

Da bi bio praktičan, zakon negdje mora podvući crtu, granica između heteroseksualnog i homoseksualnog para je jasna i utemeljena na stvarnosti jer većina heteroseksualnih brakova stvarno rezultira potomcima. Zakonu je potrebna učinkovitost. Zakon se ne bavi pojedincima, nego kategorijama. Homoseksualci se ne mogu razmnožavati, heteroseksualci mogu, to je razlika koja čini razliku.

Ma nisi niš objasnio!

Možeš to ovako shvatiti; Zakon dopušta pojedincima iznad zakonske dobi da piju alkohol zato što je to povezano s njihovom zrelošću. Činjenica da postoje nezreli odrasli ljudi ne znači da zakon o alkoholu nema nikakve veze sa zrelošću ili da bi trebali i djeci dopustiti alkoholiziranje.

I što ako neki par hoće sklopiti brak, ali izjavi da ne želi imati djecu, da ih nikada neće imati?

Ne znam, ništa valjda. Što ako netko položi vozački ispit i dobi vozačku te pri preuzimanju kaže da ne namjerava nikada voziti? Ili možda nema niti što voziti – možda se situacija promijeni?

Koda slušam onu Markićku, iz stupidno nazvane klerofašističke inicijative "u ime obitelji".

Naziv inicijative je upravo ovo o čemu sam pričao. Nazivom poručuju da je brak povezan s djecom, žele reći da brak postoji radi stvaranja i održavanja obiteljskog života, korijeni leže u prirodnom nadopunjavanju: muško i žensko se zajedno spaja jedan-na-jedan, s namjerom stvaranja još jednoga.

Taj novi, rođen fuzijom različitih identiteta svojih roditelja, time proširuje uniju dvoje u zajednicu više njih. Brak prepoznaje, slavi, i štiti ovaj osnovni izvor ljudskog društva. To nije roba koju možete kupiti, ili pravo na koje se možete pozivati; njegovo značenje i njegova vrijednost je bila shvaćena puno prije nego što se pojavila ideja prava, i prije nego što je počelo oštro natjecanje oko njih.

Ma nisi me uvjerio da brak ima ikakve veze s djecom.

Pa, zapravo sam samo želio reći da je državni interes u braku povezan s djecom.

Da, baš si me svojom pričom o seksu parova i plodnošću uvjerio, Crkva je općenito opsjednuta seksom, stalno o tome priča.

Ne, priča ona o svačemu, samo što je moderni svijet, posebno medijski, fokusiran na seks. Što će drugo prenijeti, čuti i zapamtiti nego neke izjave o seksu. I ne znam zašto je tu Crkva bitna u raspravi oko referenduma?

Joj daj, to je ko onda kad ste pokušali spriječiti uvođenje zdravstvenog odgoja.

Misliš ono kad se država uplitala u privatni život, i to najmlađih.

Dobar pokušaj preokretanja stvari, ali svi znamo da živimo u sekularnoj državi.

Misliš sekularna u smislu da se država neće prisilom uplitati u privatni život.

Haha, još jedan pokušaj da sve preokreneš naopačke. Sjećamo se svi kako se Crkva uplitala u to pitanje.

Misliš, ometala je uplitanje aktivističkih skupina koje su uvele odgoj u privatni život?

Joj, opet ti. Zato i velim da ste opsjednuti seksom.

Nije nitko opsjednut seksom - osim možda sekularni svijet. Radi se o području ljudskog života u kojem su ljudi pozvani pokazati vrline, baš kao i primjerice hrabrost suočeni s opasnošću.

Naravno, seks stvarno podiže vlastita jedinstvena moralna pitanja zato što je seks sredstvo kojim nastaju nova ljudska bića. Seks je također ispunjen emocijama koje su povezane s našim osjećajem identiteta, stida i samopoštovanja. Zato je silovanje različito, i gore, od običnog napada; zato čak i najveći seksualni libertini ne bi nikada sanjali da okolo u javnosti paradiraju goli; zato također smatraju kako je seksualno zlostavljanja jedinstveno teški moralni prijestup; zato su ljubomorni prema suparnicima za naklonost ljubavnika na način koji nisu ljubomorni na poslovne rivale; i tako dalje. Sve navedeno je očito, i nema veze sa opsjednutošću.

Uostalom, ti si spomenuo to pitanje zdravstvenog odgoja, ne znam kakve to uopće ima veze s referendumom niti kakve veze ima Crkva s referendumom.

Da, kao ne znaš vezu Crkve i referenduma?

Pa reci mi.

Svi znamo da je Markićka član opus dei kulta, skupa s onim fizičarom koji radi u CERN-u na stroju koji će uništiti svijet. Sve ti je o tome napisano u povijesnoj knjizi Dana Browna.

Prošao sam tek dio njegove knjige, ali prošao sam nešto više tekstova koji se bave opvrgavanjem njegovih teza, poprilično sam siguran da to nije nikakva povijesna knjiga.

Hm, možda si u pravu. Nisam je ni ja čitao.

Da, to je sad aktualno reć, neš ko prije Coelho. Ali ne vidim kakve veze ima Markićka, valjda ćeš se fokusirati na ono što ona priča?

Možda i bi, ali radi se o jako moćnoj ženi, ima i vikendicu s nogometnim igralištem, sve joj je to opus dei kupio.

Vidio sam slike kuće, lijepa je, moja prva reakcija je bila; Super, kako bih si ja mogao priuštiti takvu kuću? Što moram učiniti? Vidim da je završila medicinu, ima karijeru, govori više jezika, suprug joj je isto uspješan, ima poduzeće kojem ide dobro, zapošljava ljude... Sjajno, kad bih samo mogao emulirati njen uspjeh.

Pa ti nisi normalan. To treba sve razrušiti i svakome dat po jednu ciglu.

Zašto? Zato što nisam ljubomoran? Sjajno za nju, sjajno za Hrvatsku, a očito sjajno i za demokraciju. Dovoljno je samostalna da si može priuštiti sukob s cijelom političkom elitom. Da nam je bar više takvih ljudi.

Ak je tak super zašto ne pomaže nikome?

Jesi siguran da ne pomaže? Nekako si se brzo počeo uplitati u njen privatni život, zar nisi još malo prije bio protiv uplitanja u nečiji život? (Iako si pogrešno shvatio što znači uplitanje.)

Osim toga, ono što sigurno znamo je da organizira prehranu za djecu u Ekvadoru. Posjetila je Ekvador i pomogla je osnovati ogranak Marijinih obroka u siromašnom predgrađu, radi se o djeci koja često jedini obrok dobivaju upravo u školi. Zajednica koja školuje i hranu djecu također pomaže tinejđerkama bez doma, neke od njih su žrtve nasilja.

Ne samo da je to poznato meni, nego su je LGBT aktivisti napali zbog njene organizacije. Od svih stvari, oni je napadaju jer hrani siromašne i zlostavljane djevojčice. Takvu vijest čovjek ne bi mogao ni izmisliti.

Ma to su neka njena mutna posla...

Sad bi ti rekao ko je tu mutan.

Ali lukavo je da ste stavili ženu, sad je nitko ne može napadati.

Ne možete je napadati, ti se šališ? Što bi tek onda napravili nekom muškarcu? Očito je da vi naprednjaci sa posebnim guštom napadate žene koje se zalažu za konzervativne vrijednosti. I zašto je bitno što je ona žena? Valjda je bitno što priča.

Da, da, dobro vi znate što ste napravili.

Ok, nije mi jasno o čem pričaš. Ali mislim da smo zastranili...

Izgleda da jesmo, pa di smo stali?

Nisi bio zadovoljan mojom tvrdnjom da se država petlja u brak samo zbog djece.

E, da. Zašto bi to bilo tako, zašto brak ne bi imao veze sa nekim romantičnim osjećajima, ili zajedničkim životom, ili nekim interesom?

Kako to misliš, daj mi primjer?

Pa recimo moja najdraža kolumnistica tvrdi da je brak kad dvoje ljudi žive zajedno. Primjerice ona njemu kuha čaj, on njoj kupi knjigu koju želi. Ona radi ajvar jer to obitelj voli, iako ona u tome ne uživa. Kada je on na putu po lošem vremenu ona je zabrinuta. Njemu ne smeta njezino prezime itd. (Jer je za brak to nebitno. Kao što je nebitno pred kime je sklopljen i je li uopće službeno sklopljen, kao što su nebitni prezime, dob i spol.)

Ček, nije mi jasno, jel ona u braku sa svojim sinom?

Fuj, kakve su to ideje. Zaš bi bila u braku sa svojim sinom?

Pa sve što si nabrojao vrijedi u njenom odnosu sa sinom. I nije mi jasno zašto je ona protiv referenduma. Niš mi nije jasno, o čemu ona priča uopće. Zašto bi zakon brinulo što ona peče ajvar nekom - osim možda zdravstvenu inspekciju ako nekome pozli.

Joj opet si sve preokenuo.

Nisam ništa preokrenuo. Tvoja definicija nema nikakvog smisla.

Ma ti si samo protiv njihove slobode.

Opet ti sa svojim teorijama, kakva sad sloboda. Država se upliće u nečiji život zato da bi mu dala slobodu? Slobodni su i ovak, tko ih dira.

Ali što ako dvoje ljudi živi zajedno, brinu se jedan o drugom, dok je jedan na poslu, drugi sprema ručak i slično?

Misliš poput unuka koji rad dok je njegov djed doma?

Ne, to, očito ne bi bio brak.

Da, očito ne bi.

Opet me pokušavaš zbuniti. Prvo si počeo pričati o seksu i prokreaciji, sad opet nešto prigovaraš. Zašto uopće uvijek krećete od toga da homoseksualci ne mogu stvoriti u svom odnosu dijete, opsjednuti ste seksom. Samo o tome pričate, zašto brak ne bi bilo dvoje ljudi neovisno o njihovom odnosu?

Misliš primjerice ja i moj kolega s kojim igram tenis svakog tjedna? Zajedno dijelimo termin, samo je njegovo ime na rezervaciji, trebalo bi to urediti. Jesmo li nas dvojica u braku?

Opet sve preokrećeš. Pa očito niste, ali nisam mislio na takav odnos nego...

Na što si onda mislio?

Pa odnos između dvoje ljudi, koji se poznaju, druže se, možda i žive zajedno, znaš...

Koja je razlika toga i svega što si do sada rekao, i zašto samo dvoje?

Opet ti neš svoje. Zašto oni ne bi imali razne pogodnosti?

Zašto djed i unuk ne bi imali sva prava, ili tri prijatelja koji se samo druže? Skup pravnih "benefita" na koje se pokušavaš pozvati nikada nije ni bio prepoznavanje "ljubavi", ili zajedničkog života, ili interesa. Benefiti postoje jer se iz zajedništva jednog određenog muškarca i jedne određene žene nastaje novi život, a djecu se najbolje odgaja u odgovorne odrasle osobe u okruženju stabilnog, dobro opskrbljenog, neovisnog domaćinstva s majkom i s ocem. Brak je, po naravi, povezan s djecom.

Joj dosta mi je tebe, stalno pišeš neke homofobične gluposti. Ti si jednostavno protiv "bračne jednakosti".

Ne, ja mislim da jednako trebamo tretirati jednako, a različito različito, upravo kako to jednakost zahtijeva. S obzirom da istospolne i raznospolne veze nisu jednake ne treba ih niti tretirati jednako.

Recimo da jedan muškarac ima dijete, i doseli se svojem partneru, zar to nije brak, zar mu to nije drugi otac?

Nije to brak, i zašto bi mu to bio otac? Misliš nešto poput tog da se moj razvedeni prijatelj doseli u moj stan i neko vrijeme živi kod mene, pa ja magično postajem tata njegovog djeteta. Ili da se kćer doseli kod svoje majke s djetetom pa odjednom ima dvije mame, a ne mamu i baku.

A i uvijek mi je zanimljivo od kuda sva ta djeca u takvim vezama?

Postoji puno načina. Zar si ti protiv toga da homoseksualni ljudi iskuse radost majčinstva ili očinstva?

Misliš na onu važnu vezu između djeteta i roditelja, vezu koja je toliko bitna u životu čovjeka?

Eto vidiš da shvaćaš, možda ipak nisi izgubljen slučaj.

Naravno da shvaćam. Ti misliš da postoji bitna veza između majke i djeteta, odnosno oca i djeteta, ali misliš da je bitan samo roditelj u tome. Nema veze što oduzimaš djetetu oca ili majku kako bi ostvario svoju želju. Nema veze što djetetu oduzimaš upravo ono što sebi želiš priskrbiti – odnos roditelj dijete.

Gluposti. Što s djecom u domovima?

Što s njima?

Pa mogli bi njih udomiti kod istospolnih parova.

Zašto? Postoji višestruko više parova koji žele posvojiti nego što postoji djece. Zašto ta djeca ne bi imala mamu i tatu? Samo zato da ispunimo želje nekih aktivista?

Ma ti želiš da djeca odrastaju u patrijahalnoj obitelji. Moj stari je bio idiot, a mama luđakinja, i bilo bi mi bolje da su me odgajala dva muškarca ili dvije žene.

Misliš dva muškarca poput tvog oca, ili dvije žene poput tvoje majke?

Ne, homoseksualci su super. Svi istospolni parovi traju vječno, svi su sretni i puni ljubavi.

Da, poznato je zalaganje aktivista za obiteljske vrijednosti. Sjećamo se svi njihovih slogana "očuvajmo atomsku obitelj" i slično; a i statistike potvrđuju da su svi skloni monogamiji i obiteljskom životu. Poznat je stereotip o homoseksualcu koji samo želi pronaći savršenog muškarca, oženiti se s njime, preseliti u mirno predgrađe i odgajati djecu koja im se rode.

Ali zar nisi vidio kako su simpatični svi koji ih podržavaju, pjevaju i sve?

Da, u vezi toga. Zar nije čudno da ljudi koji godinama omalovažavaju i ismijavaju brak odjednom žele brak za sve. Netko bi mogao pomisliti da su samo pronašli novi način kako uništiti njima mrski brak, novi način borbe protiv "standarda i normi" patrijahalnog društva za koje oni misle da ih osuđuju.

Zapravo, kada bih koristio tvoj vokabular, rekao bih da su homofobni - ne žele slaviti tu posebnu ljubav koju ne može ograničiti komad papira koji označuje da muškarac posjeduju ženu, ili što već obično izjavljuju.

Nekako sumnjam da bi ti slavio njihove veze?

Ne bih, ali to nije niti bitno za ovaj referendum. Bitno je zašto bi se država petljala u brak, a razlog za to su djeca, žele povezati djecu sa svojim roditeljima.

Joj dosta mi je i tebe i klerofašista iz "u ime obitelji". Zajedno sa svim pričama o tome da je djeci najbolje u braku s ocem i majkom.

Ali radi se o znanstveno utvrđenoj činjenici, možeš i predvidjeti na temelju evolucije takve rezultate statistika, najbolja okolina za rast djece je uz njihove roditelje.

Ma to su gluposti. Da je takva obitelj normalna onda ne bi bilo nesretnih brakova i nasilja.

Na temelju čega si to zaključio?

Pa tak je poznata feministička aktivistica rekla. Nema smisla reći da je nešto normalno kada postoje nesretne obitelji.

Apsurdan zaključak. To je kao da liječnik kaže; "Srce vam ne tjera krv, ali tko sam ja da kažem kako bi srce trebalo tjerati krv. Nemam ja vama što savjetovati, svatko neka radi što želi. Kada bi srce služilo za tjeranje krvi onda bi svako srce tjeralo krv, ne bi bilo bolesti."

Ma jel ti to meni pokušavaš neke argumente prirodnog prava podvalit?

Ne baš, ali zar bi to bilo pogrešno?

Naravno da bi, svi znamo za homoseksualne pingvine.

Kakve to veze ima?

Pa homoseksualni pingvini postoje, homoseksualni pingvini žive u prirodi, znači nema smisla reći da je to neprirodno ili nenormalno.

Dobro, ali to nema veze sa onime što "prirodno" znači. Prirodno znači da nešto ima svoju prirodu, ima svoju esenciju, bit. Proučavanjem onoga što neka stvar je, možete zaključiti što bi trebali činiti s tom stvari. Ne morate tražit pingvine.

Primjerice srce služi za pumpanje krvi, nema veze što postoji neko srce koje to ne ostvaruje. Možda u nekom restoranu nezdrave hrane ima stotinu ljudi kojima srce ne radi optimalno, ali to i dalje ne znači da srce nema za svoj cilj tjeranje krvi.

Ili općenitije, kada netko kaže prirodno onda misli na nešto što odgovara namjeni, ispravnoj funkciji; a kada kaže normalno onda misli na zadovoljavanje odgovarajućeg standarda. Isticanje da se nešto pojavljuje u prirodi nikako ne utječe na prigovor da je nešto neprirodno ili nenormalno. Sklonost opsesijama i ovisnostima se također javlja u prirodi, ali ne možete na temelju toga postići istovrijednost navedenoga i ljudskih normi.

Joj daj, kad bi u ljudskom društvu vladao zakon prirode onda bi sve bolesne ostavljali da umru, kao što je to slučaj u prirodi. Nema lijekova i terapija u prirodi.

Jel ti to mene zafrkavaš? Teorija "prirodnog prava" nema veze s time, pa sad sam ti objasnio. Ako nekome primjerice ne rade dobro pluća onda ćemo mu pomoći lijekovima i operacijom, pomoći ćemo mu kako bi njegova pluća ostvarila svoju namjenu, kako bi izdvajala kisik itd. Nema ništa "neprirodnog" u tome.

Kao što je Aristotel rekao, čovjek je racionalna životinja, po svojoj prirodi najpametnija stvar na ovoj zemlji. U ljudskoj je prirodi spoznati – učiti o svijetu i načinima kako ga promijeniti prema našim potrebama. Automobili, računala, neboderi, nuklearna energija, globalna trgovina, individualna prava na život, slobodu i vlasništvo te drugi uspjesi modernog civiliziranog svijeta, nisu nimalo "neprirodna" – prirodna su baš kao i ptičje gnijezdo i dabrove brane.

Opet ti izmišljaš neke gluposti, da nisi takav primitivac i da si građanin svijeta, posjetio bi koju stranu državu i vidio bi homoseksualne pingvine, ima ih u Toront. To ti je u Kanadi, zemlji slobode. Ali što ti znaš o tome.

Ali prirodno nema veze s...

Samo se dublje zakopavaš. Uostalom, da si ti homoseksualac, ili tvoj sin, odmah bi promijenio mišljenje.

Ne, ako imam određene moralne vrijednosti, onda ću ih se držati i kada utječu na mene, ili meni blisku osobu. Da mi je sin lopov, ne bih zato bio protiv privatnog vlasništva.

Možda, ali da upoznaš neki istospolni par odmah bi promijenio mišljenje.

Zašto pretpostavka da ne poznajem takav par. Zar stvarno misliš da jedini razlog protivljenja redefiniranju braka može biti neznanje. Znam da pokušavaš stalno pokazati da konzervativci ne koriste razum niti logiku, ali takvim napadima napadaš sam razum i logiku, misliš da nije bitno što se govori.

To je isto kao da kažeš da je licemjerno citirati neku povijesnu ličnost koja je navodno bila homoseksualna, a istodobno se protivim njihovu braku. Kakve to ima veze?

Kad si to već spomenuo, što ćemo sa Leonardom?

Što ćemo s njime?

Pa on je bio upečatljivo homoseksualnog ponašanja.

Ne nije, već smo ustanovili da "Da Vincijev kod" nije povijesna knjiga. Postoje različita mišljenja o njegovim sklonostima i aktivnostima, ali ne postoji nijedan dokaz da je ikada imao ikakvih odnosa, niti sa ženom niti s muškarcem. Freud je primjerice analizom njegova sna došao do zaključka da je bio latentno homoseksualan, ali da nikada nije djelovao po tim porivima - no nisam fan Freuda. S druge strane neki tvrde da je jedini razlog zašto bi trpio nesprtnog šegrta sklonog krađi bio njegov interes za njega u neumjetničkim područjima, ali nemamo nikakvih dokaza.

Naravno, tu je optužba zbog odnosa sa sedamnaestogodišnjom muškom prostitutkom, ali je oslobođen. (Optužbe su bile uobičajene u to vrijeme, teško dokazive i često podizane iz pakosti.) No, što god da je istina, kakve to veze ima?

Pa ako je Da Vinci bio homoseksualac onda trebamo priznati "istospolni brak."

Zašto? Čak i da prihvatimo tvoju logiku onda bi prije došli do zaključka da nema ništa problematično u seksu sa mladolikim muškim prostitutkama, a ne da trebamo priznati istospolni brak.

Pa ako je uspješni umjetnik poput njega bio homoseksualac onda je potrebno priznati brak. Sve je to dobro objasnio poznati hrvatski pisac, postoje i druge povijesne ličnosti za koje se priča da su...

Nema koristi od takve pogrešne logike. Ne postoji nikakva logička veza između (a) povijesna osoba X je prakticirala Y, i (b) Y je moralno opravdano. Isto tako možeš reći da je Hitler kao negativna ličnost navodno bio homoseksualac pa prema tome ne smijemo priznati brak. Jednostavno jedno ne slijedi iz drugog. Ili da je Hitler bio vegetarijanac, pa je onda vegetarijanstvo loše.

Bitno je ono što se priča, a ne tko priča. Tako stalno napadate po osobnoj liniji predstavnicu inicijative...

Bla bla bla... Ta vaša Markićka misli da samo majka i otac mogu prirodno odgajati djecu

Ne pratim baš medije pa ne znam što je izjavila; Ali muškarac i žena zajedno dobivaju dijete, tom djetetu je potrebna odgovarajuća skrb i odgoj, posebni doprinos i oca i majke. Ponekad su životne okolnosti takve da dijete ne odrasta uz oba roditelja, ali ne vidim što je tu toliko kontroverzno.

Pa ti si isti kao ona. Neki dan je rekla da treba oteti svu djecu poginulih branitelja domovinskog rata i poslati ih u Jasenovac.

Poprilično sam siguran da to nije rekla.

Je, je. Pitaj potpredsjednika sabora, i jednu ministricu.

I dalje sam siguran da to nije rekla.

Samo ti vjeruj što želiš. Da ta Markićka brine o obiteljima onda bi se borila protiv siromaštva, a ne za obitelj.

Borba za bračnu kultura je borba protiv siromaštva. Pogledaj statistike u stranim zemljama, shvatiti ćeš da je obitelj najbolje oružje protiv siromaštva. Djeca najbolje prolaze po većini indikatora zdravlja i blagostanja kada žive sa vjenčanim biološkim roditeljima, a daljnja erozija bračnih normi bi nepovoljno utjecala na djecu.

I nije stvar samo u ekonomskom učinku, postoje i drugi bitni utjecaji oca – većinom se radi o odsustvu oca. Mijenja se i uloga oca u društvu, odnosno države u obitelji koja mijenja oca. Kada obitelj nije u stanju izvršavati svoju zadaću onda se država mora uplitati. Obitelj više nije prvo i osnovno ministarstvo zdravlja, školstva, obrazovanja, odgoja, socijalne skrbi, gospodarstva, financija itd. nego sav taj posao preuzima Država, sa svojim Ministarstvima.

Ma treba se boriti za referendum o većim plaćama i za više radnih mjesta.

Ekonomija je komplicirana, ne samo da postoje ekonomisti koji se ne slažu međusobno nego postoje i drugi faktori, politički. Hoćemo li uvesti ili ukinuti porez na X, hoće li taj porez iznositi Y posto? Svatko ima svoje rješenje, i ne bih sada ulazio u takvu raspravu, ali sigurno je da bi tek tu došlo do neslaganja. Što god učinili neće se stvar momentalno popraviti, ako i izaberete najbolji mogući način - realno, a ne utopijski - netko će se buniti.

Ma dobro sad to, ali zašto tebi uopće smetaju "istospolni brakovi"?

Nije stvar u "istospolnim brakovima" nego je stvar u redefiniranju braka. Ne dolazi do neke nove institucije "istospolnog braka" koja postoji negdje, nego dolazi do potpune promjene postojeće institucije. Može se reći da se uništava postojeća institucija i nastaje nova.

Smatrati istospolni brak samo još jednom opcijom unutar institucije znači ignorirati činjenicu da institucija oblikuje motive zbog kojih joj se pridružujete. Brak je razvijen oko ideje spolne razlike i onoga što ta spolna razlika znači. Pretvoriti tu značajku u akcidentalnu, a ne esencijalnu znači promijeniti brak do neprepoznatljivosti. Homoseksualci žele brak zato što žele društveno odobravanje; ali priznavanjem "istospolnog braka" lišavamo brak njegovog društvenog značenja. "Istospolni brak" je tek dokaz tendencija postmoderne Države da preoblikuje sve odnose.

Društvo ima interesa u braku jer povezuje roditelje s djecom, a takav interes ne postoji u zajednici između dvoje ljudi istog spola. Prenošenje "braka" na istospolne parove imalo bi podjednako smisla kao prenošenje pravila košarke na nogomet.

Osim toga, kada bi istospolnu vezu priznali kao brak, nijedna javna institucija više ne bi učvrščivala ideju da djeca trebaju i majku i oca; da muškarci i žene u prosjeku imaju drugačije doprinose roditeljskom odgoju; i da dječaci i djevojčice trebaju i imaju koristi od majke i oca na različite načine.

Koja je poanta tog naprednjačkog braka; dvoje ili više ljudi je sretno i imaju erotične osjećaje međusobno? Nitko se nema pravo petljati u njihov život, ali bi se društvo i zakon trebali petljati u njihov život?

Konzervativci su protiv "istospolnog braka" odnosno tog novog braka jer misle da će institucija sigurno doživjeti propadanje. Više se neće raditi o vezi između generacija kojoj je cilj odgajanje djece, nego u najboljem slučaju o ugovoru o zajedničkom životu.

Kao što sam već spomenuo, konzervativci znaju da pravda/jednakost zahtijeva da se jednako tretira jednako, a različito različito. S obzirom da smatraju kako postoji bitna razlika između istospolnog odnosa i heteroseksualnih veza, onda i pravda zahtjeva da se tretiraju drugačije.

Ma opet pričaš gluposti, kakva promjena braka...

Evo jedan pojednostavljeni primjer; Zamisli da država dodjeljuje godišnje deset nagrada zbog posebnog doprinosa društvu. Dakle radi se o posebnoj nagradi, nagrađeni imaju poseban status, drugačije se osjećaju, ljudi ih drugačije doživljavaju itd. U jednom trenutku aktivisti za "nagradnu jednakost" promijene zakon i odluče da svi građani dobe po jednu nagradu. Je li se tom promjenom promijenio smisao, ugled i značaj nagrade?

Može li se uvjerljivo reći, pa što se ovih deset bune, oni dobiju svoju nagradu, što ih smeta ako svi drugi dobe nagradu. Kako ih to ugrožava, zar su toliko zli i ograničeni?

Ali brak nije nagrada.

Vidim da ne shvaćaš koncept i smisao uspoređivanja.

Ali tko si ti da tvrdiš da netko može dobiti nagradu, tko si ti da postavljaš standarde? Kršiš ljudsko pravo na nagradu, što je sljedeće? Znaš onu priču, prvo su došli po...

Joj, znam da me sad zafrkavaš.

A moram malo, vidim da si se sav ušvico objašnjavajući... Unatoč tome, ja sam siguran da bi Isus bio za...

Joj, pametniji si ti od takvih izjava, nećeš valjda uskoro počet davat numerološke argumente o 21. stoljeću.

Misliš uvjeriti nekog vjernika da bi druga božanska Osoba bila za takvu abominaciju? Ili možda imaš određeno sekularno viđenje pa misliš da bi židovski prorok prije dvije tisuće godina zagovarao ono što danas zagovaraju aktivisti.

I tek sam sad skužio da me opet zafrkavaš...

Moram kad si mi dosadio. Brak je očito pravo, radi se o pravu na sreću i ljubav koju će nam ostvariti trenutno vladajuće stranke.

Da, pogled na sabornike potiče svakog da veselo usklikne - ovo su ljudi će mi donijeti sreću i ljubav.

Treba nam promjena, vi konzervativci se držite nekih starih definicija.

Zapravo veliki broj se drži nečeg sličnog teoriji prirodnog prava,i smatra da brak ima svoju (stalnu) narav, i da je po svojoj naravi...

Kog briga za vaš sakrament?

Ne pričam o sakramentu, nego naravnoj instituciji. Zapravo pričamo o tome zašto bi se zakon time bavio, ali dobro.

Ma kakava naravna institucija, brak je društveni konstrukt.

Nije, ali prihvatimo argumenta radi da je. Što to ne bi onda značilo da društvo konstruira brak na referendumu.

Ne.

Pa tko će onda odlučiti?

Pa društvo će odlučiti, ali društvo naprednjačkih aktivista.

To je nešto poput onog, sve je relativno, tko si ti da odlučuješ - ja ću odlučiti?

Ne, prava odlučuju međunarodne organizacije.

Misliš, skupe se lobističke skupine, osmisle neki zakon i eto prava. Drugim riječima, prava su kad neke aktivističke organizacije pri nekoj međunarodnoj neizabranoj organizaciji koja nikom ne odgovara odluči da je nešto pravo.

Kad tako predstaviš stvar naravno da će zvučati glupo.

Pa, dobro što su ta prava, od kud dolaze, koji im je temelj?

Bla bla bla, opet ti. Poanta, je da se vi držite nečeg prastarog i mislite da je dobro jer je staro.

Ne, upravo suprotno. Konzervativci ne misle da je nešto dobro jer je staro, nego misle da je nešto staro jer je dobro. Ili ako baš hoćeš evolucijski, jer je prilagođeno.

Da, nešto je prastaro pa je dobro. Traje tisućljećima i onda će poslužiti i nama? (Hej, pa mi imamo fejzbuk. Stisnem promjena relationship statusa i to je to.)

Drago mi je da se i dalje šališ. Ali sama činjenica da je nešto "prastaro" daje nam još više razloga da se upitamo zašto je tu, zašto je postojalo kroz stoljeća i što će se dogoditi ako to maknemo. Zašto ukloniti ogradu, bez da znamo tko ju je i zašto postavio?

Vjeruješ li ti stvarno da različiti naprednjački aktivisti sa svojim velikim mozgovima mogu preorganizirati društvo bez ikakvih opasnosti?

Ma kakvo preorganiziranje, konzervativni aktivisti su ti koji su započeli ovaj referendum.

Konzervativni aktivisti, to se čini kao oksimoron, zar ne? Prije bi trebali reći tihisti – vidiš, ne postoji niti riječ za to. Jedini cilj konzervativaca je očuvati bračnu kulturu, iako je narušena, pokušavaju spriječiti njeno potpuno uništavanje. Jedini razlog zašto su se konzervativni tihisti odlučili aktivirati je kako bi obranili brak od vlade, paradoksalno, koristeći "državni" alat referenduma. Izjave i ponašanje koje je uslijedilo samo im daje opravdanje u tom razmišljanju.

Ma, nebitno je sad to, ja ću glasati za ljubav i sreću, JA ću glasati protiv.

Dobro, ja ću potaknut medijima isto na referendum. Moje ZA će potvrditi da je brak kulturna formulacija prirodnog sjedinjenja, i da ga je potrebno zaštiti od narušavanja od strane životinjske požude i plitkog sentimentalizma.

***

PS

Što? Neki drugi dijalog bi drugačije išao? Možda, ali kazivanje veli da je spomenuti išao baš kako je napisano. Kada bi netko želio pojasniti u više detalja bilo bi potrebno stotinjak stranica, ovo je tek skiciranje smjera odgovora, puno stvari nije niti spomenuto, a ono što je spomenuto je bolno očito svima. (Dobro, ne svima.)

Stvar je u tome da već nakon prvih par pitanja čovjek osjeti nevjerojatnu dosadu, zašto bi itko trošio vrijeme raspravljajući protiv takvih očitih gluposti, samopobijajućih i auto-satirizirajućih već u trenutku čim ih netko izusti. Sigurno postoji bolji način da čovjek potroši svoje vrijeme?

Jedini, i glavni, problem je što se takve besmislice prihvaćaju bez ikakvog otpora; puka upornost, neiscrpno ponavljanje jeftinih sentimentalnih parola u medijima, dosađivanje ljudima sve dok se ne predaju i postanu ravnodušni... sve to dovodi do napredovanja naprednjaka, a to znači i nazadovanje društva.

Što brak je ... i što nije - R. P. George

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/sto-brak-je-i-sto-nije-r-p-george.html

Brak je sveobuhvatno dijeljenje života. Uključuje, poput drugih veza, sjedinjenje srca i umova – ali također, distinktivno, tjelesno zajedništvo omogućeno seksualno-reproduktivnom komplementarnošću muškarca i žene. Stoga je usmjereno prema sveobuhvatnim dobrima prokreacije i obiteljskog života, i zahtijeva sveobuhvatnu predanost, obećanje trajnosti i seksualne isključivosti i vjernosti. Brak ujedinjuje muškarca i ženu duhovno, ne samo u emocionalnoj vezi nego i u tjelesnom području u činu konjugalne (bračne) ljubavi i u djeci koja nastaju kao rezultat takve ljubavi. Brak je oblik odnosa – *zapravo, onaj oblik odnosa* – u kojem se jedan muškarca i jedna žena sjedinjuju u vezi prema kojoj su prirodno usmjereni, i koja bi bila ispunjena, začećem i zajedničkim podizanjem djece. I oni koji uđu u ovaj oblik odnosa – *ljudsko dobro braka* – su istinski i potpuni sudionici u njemu čak i ako njihova veze nije blagoslovljena darom djece.

Biti u takvom odnosu – *tjelesnom kao i emocionalnom zajedništvu čije su distinktivne značajke i norme oblikovane orijentiranostima prema, i podobnosti za, prokreaciju i podizanje djece* – je intrinzična, ne samo instrumentalna, vrijednost. Tako da brak, iako ima inherentnu (a ne akcidentalnu) vezu s prokreacije, nije ispravno shvaćen kao da ima vrijednosti samo kao sredstvo prema dobru začeća i podizanja djece. Zato se, povijesno i ispravno, neplodnost ne smatra smetnjom braku. Istinsko tjelesno zajedništvo u činu ispunjavajući bihevioralne uvjete prokreacije je moguće čak i tamo gdje nebihevioralni uvjeti prokreacije nisu zadovoljeni. Takvo zajedništvo može pružiti temelj i matricu višerazinskog dijeljenja života što brak i je.

Ovi uvidi u prirodu braka kao ljudskog dobra ne zahtijevaju nikakvu posebnu teologiju. Istina, uvidi su u skladu sa judeo-kršćanskom vjerom, ali i antički mislioci koji nisu bili u dodiru niti sa židovskom niti kršćanskom objavom – *uključujući Platona, Aristotela, Sokrata, Musonija Rufa, Ksenofana i Plutarh*a – također razlikuju konjugalno zajedništvo od svih drugih, kao i mnoge nebiblijske vjere. Animozitet prema određenim osobama ili kategorijama osoba također nije taj koji dovodi do ovog zaključka, koji se javlja u različitim kulturama puno prije modernog poimanja "seksualne orijentacije."

Unatoč tome, danas mnogi zahtijevaju redefiniranje braka kao nečega drugog osim konjugalnog partnerstva. Nekoliko zakonodavstva Zapada, uključujući nekoliko Europskih

i Američkih država, redefinirale su brak kako bi uklonili normu spolne komplementarnosti**. Ono što su zapravo učinili je ukinuće braka kao pravne kategorije i zamijenili je nečim poprilično različitim –** ***zakonski priznatim seksualno-romantičnim druženjem ili domaćinskim partnerstvom*** **– i onda su tome prilijepili naziv brak. Dakle, strogo rečeno, ne govorimo o redefiniciji braka nego o ukinuću braka.**

***

Kada je brak shvaćen kao konjugalna veza – ***odnosno, kao sveobuhvatno (emocionalno i tjelesno) jedinstvo usmjereno prema prokreaciji i pružanju djetetu i majke i oca*** **– lagano je shvatiti njegove temeljne značajke kako su one bile povijesno shvaćene na Zapadu i u drugim kulturama. Ali eliminiranje normi spolne komplementarnosti uklanja bilo kakav temelj principa tih značajki.** Na kraju krajeva, ako dvojica muškarca ili dvije žene mogu sklopiti brak, onda ono što razlikuje brak od drugih veza mora biti intenzitet emocija ili prioritet. Ali ništa u emocionalnoj zajednici ili intenzitetu ne zahtijeva da bude trajna, za razliku od namjerno privremene. Ništa osim običnih sentimenata ili subjektivnih preferenci ne bi zahtijevalo da to bude seksualno "zatvoreno" umjesto "otvoreno", ili ograničeno na vezu dvoje ljudi, umjesto troje ili više "poliamornih" seksualnih sastava. Ne bi bilo temelja za shvaćanje braka kao seksualnog partnerstva, za razliku od partnerstva okupljenog oko bilo kojeg od niza neseksualnih dijeljenih interesa ili predanosti (primjerice, igranje tenisa, čitanje romana, podržavanje određenog sportskog tima). Također ne bi bilo nikakvih temelja za shvaćanje braka kao veze koja je inherentno obogaćena obiteljskim životom i oblikovana njegovim zahtjevima. **Upravo je to oduvijek definiralo značajke i norme braka – značajke i norme zbog koji je brak različit od drugih formi ili druženja ili prijateljstva (i to različito po svojoj vrsti, ne samo po stupnju emocionalnog inteziteta).**

Ova razmatranja podupiru moju tvrdnju da ono što je upitno u suvremenim raspravama oko definiranja i značenje braka nije hoćemo li "proširiti" brak kako bi povećali skup ljudi koji su "kvalificirani" da sudjeluju u njemu. Ono o što je upitno je hoćemo li zadržati i podržati brak u svome zakonu i kulturi ili ćemo ga odbaciti u korist drugačijeg načina organiziranja ljudskih odnosa.

Bračni zakoni oblikuju naše ponašanje promičući viziju onoga što brak je, a time i, koje su njegove norme i zahtjevi. U gotovo svim Zapadnim zakonodavstvima, brak je značajno ranjen kulturom razvoda, raširenim praksama nebračnih seksualnih kohabitacija, normalizacijom nebračnog odgajanja djece, i drugim praksama. Ništa od toga nema nikakve veze sa istospolnim partnerstvom ili homoseksualnim ponašanjem, niti su ljudi koje privlače osobe istog spola odgovorne za njih. Utjecaj navedenih praksi na javno shvaćanje braka je oslabilo shvaćanje braka kao konjugalnog sjedinjenja i pretvorilo nezamislivu ideju istospolnog "braka" u zamislivu**. Ipak, ukidanje braka kao pravne kategorije i pripisivanje oznake braka na seksualno-romantično domaćinsko**

partnerstvo bi taj proces dovelo do kraja, postalo bi nemoguće ostvariti reforme potrebne za obnavljanje konjugalnog shvaćanja braka, a s time i žive i zdrave bračne kulture. Što više izjednačujemo brak s onime što se svodi na oblik seksualno-romantičnog druženja ili domaćinskog partnerstva, to postaje teže ljudima živjeti prema stabilizirajućim normama specifičnim za istinski brak. To je lekcija posljednjih četrdeset godina. Osim ako ne obnovimo ispravno shvaćanje braka i obnovimo bračnu kulturu, erozija bračnih ideala će i dalje štetiti svima – *djeci, supružnicima društvu kao cjelini* – ali posebno najsiromašnijim i najugroženijim. Novim idealom roditeljstva, ukidanje konjugalnog braka kao pravne norme bi potkopalo u našim običajima i praksama posebnu vrijednost bioloških majki i očeva. Štoviše, nazivajući potporu konjugalnom stavu "mržnjom", to bi, kao što već divimo u Europi i SAD-u, i drugdje, naštetilo vjerskoj slobodi i slobodi govora.

Važno je imati na umu da će pod bilo kojom bračnom politikom neke veze, neki tipovi intimnih odnosa, ostati neprepoznati, što znači da će neki ljudi ostati pravno nevjenčani (koliko god da bi željeli da se njihova veza smatra brakom po zakonu). Stoga moramo biti u stanju (i moramo) odgovoriti na konkretne potrebe ljudi van civilnog braka. Nadalje, ako odbacimo izjednačavanje braka s druženjem – vidjet ćemo da konjugalno bračni zakoni ne lišavaju nikoga druženja ili njegovih radosti i ne označava nikoga kao manje vrijednog ispunjenja. Istinsko suosjećanje znači proširivanje autentične zajednice na sve, posebno marginalizirane, istodobno koristeći bračne zakone za društveni cilj kojem najbolje služi – cilj koji uopće i opravdava reguliranje takvih intimnih veza: kako bi osigurali da djeca poznaju predanu ljubav majke i oca čije ih je sjedinjenje dovelo u postojanje.

Baš kao što suosjećanje za ljude koje privlači isti spol ne zahtijeva redefiniranje braka, tako niti očuvanje konjugalnog stava ne znači da su žrtveni jarac zbog erozije. Sigurno je da se ne radi o legalizaciji (ili kriminalizaciji) ičega. U svim američkim državama, dva muškarca ili dvije žene mogu imati vjenčanje (ako vjeruju u istospolni brak) i mogu dijeliti domaćinski život. Njihovi poslodavci i religiozne zajednice su zakonski slobodne prepoznati njihovo zajedništvo. **Ono o čemu pričamo je treba li vlast efektivno prinuditi mnoge druge aktere u javnom prostoru da učine isto. Također je pitanje hoće li se javna vlast proširiti. Robusna podrška bračnim normama služi djeci, supružnicima, a stoga i cijeloj ekonomiji, posebno siromašnima. Slom obitelji gura državu u ulogu za koju je nepodobna: roditelj i discipliner za osiročene i napuštene, i arbitar u sporovima oko skrbništva nad djecom i očinstva.**

***

Redefiniranje znači potkopavanje

Zagovornici redefiniranje "braka" kao seksualno-romantičnog druženja ili domaćinskog partnerstva kako bi udovoljili istospolnim vezama sve više potvrđuju tvrdnju da bi takav pomak erodirao osnovu za trajnost i ekskluzivnost u svakoj vezi.

Profesorica filozofije Elizabeth Brake (University of Calgary), primjerice, podržava ono što ona naziva "minimalni brak", u kojem ***"pojedinci mogu imati zakonite bračne veze sa više od jedne osobe, recipročno ili asimetrično, sami određuju spol i broj stranaka, tip uključene veze, i koja prava i odgovornosti svatko može razmijeniti sa svakim".***

Judith Stacey, ugledna profesorica sa sveučilišta New York, koju nikako ne možemo smatrati rubnom figurnom, svjedočila je pred kongresom protiv zaštite braka. Tijekom svjedočenja izrazila je nadu da će redefiniranje braka dati braku ***"različite, kreativne, i adaptivne konture ... [što će dovesti neke do] preispitivanje dijadnih ograničenja Zapadnjačkog braka i da će zatražiti... brakove malih grupa."***

U svojoj izjavi "*Beyond Same-Sex Marriage"* više od tri stotine "LGBT i srodnih" stručnjaka i zagovornika pozvalo je na pravno prepoznavanje seksualnih veza koje uključuju više od dva partnera. Takve veze nikako nisu nezamislive: *Newsweek* je 2009. godine izvijestio da ih samo u SAD-u postoji više od pet stotina tisuća. U Brazilu, javni bilježnik je prepoznao trio ljudi kao građansku zajednicu. Meksiko (City) je razmatrao izričito privremene bračne dozvole. Školski odbor u Torontu je počeo promovirati poliamorne veze među svojim učenicima.

Što s vezom sa bračnim životom? Autor E. J. Graff slavi činjenicu da bi prepoznavanje istospolnih zajednica promijenilo *"**poruku institucije**"* tako da bi dalo ***"zauvijek temelj za seksualni izbor, uklonilo bi vezu seksa i pelena."***Usvajanje istopolnog braka ***"rezultira s više toga od samog uklapanja; ono označuje da je brak promijenio svoj oblik."***

Što sa seksualnom isključivošću? Andrew Sullivan, samozvani zagovornik konzervativnog mišljenja za istospolni brak, je sada otišao toliko daleko da veliča "***duhovnost anonimnog seksa***." On pozdravlja činjenicu da bi "otvorenost" istospolnih zajednica mogla erodirati seksualnu isključivost među onima u suprotno-spolnom braku.

Slično tome, u profilu magazina *New York Timesa,* aktivist za istospolni brak Dan Savage potiče supružnike da prihvate ***"fleksibilnije ponašanje***" prema seksu van njihova braka. Članak u *The Advocate-u,* magazinu gay interesa, još otvorenije podržava moju tvrdnju: ***"Antijednakosti desničari već dugo vremena inzistiraju da će dopuštanje gayevima da sklapaju brak uništiti svetost 'tradicionalnog braka', i, naravno, logičan, odgovor liberalnih stranaka je bio 'Ne, neće'. No što ako su – barem jednom – svetosni luđaci u pravu? Može li muška gay tradicija otvorenih veza stvarno promijeniti brak kakvog ga poznajemo? I bi li to stvarno bila loša stvar?"***

Drugi zagovornici redefiniranja braka su eksplicitno proglasili cilj slabljenja institucije. Bivši predsjednik Bush je ***"u pravu,"*** zapisuje novinarka Victoria Brownworth, ***"kada izjavljuje da će dopuštanje istospolnim parovima stupanje u brak oslabiti institucije braka... Gotovo sigurno će to učiniti, i to će pretovirti brak u***

puno bolji koncept nego što je prethodno bio." Michelangelo Signorile, još jedan istaknuti zagovornik redefiniranja braka, poziva ljude u istospolnim zajednicama da ***"zahtijevaju pravo na brak ne kao način pridržavanja društvenog moralnog koda nego kao raskrinkavanja mita i radikalnog mijenjanja arhaične institucije."*** Kaže da bi se trebali ***"boriti za istospolne brakove i njegove benefite, te onda, kada ih dobiju, potpuno redefinirati instituciju braka, jer najsubverzivnija akcija koju lezbijke i gay muškarci mogu ostvariti ... je potpuno transformiranje ideje 'obitelji'."***

Oni koji žele ukinuti tradicionalno shvaćanje braka kao muško-ženskog partnerstva sve više se slažu da će redefiniranje braka potkopati njegove stabilizacijske norme.

***

Kultura braka

Standardni revizionistički odgovor na obranu konjugalnog braka poput ove koju sam predložio je tvrdnja da, čak i ako je ta tradicionalna pozicija, s moralne točke gledišta, točna, svejedno je nepravedno da je zakon utjelovljuje. Primjerice, moj prijatelj i kolega profesor Stephen Macedo tvrdi da ako neslaganja oko prirode braka *"leže u... teškim filozofskim razmiricama, o kojima već dugo postoji neslaganje razumnih ljudi, onda naša razlika leži upravo u teritoriju kojeg John Rawls opravdano označuje neprikladnim za odmjeravanje naših osnovnih prava i sloboda."* Tako Macedo i drugi tvrde da zakon i politike moraju biti neutralne s obzirom na konkurentska poimanja braka i spolnog morala.

Ova tvrdnje je izrazito netočna. Istinsko značenje, vrijednost, i značaj braka je prilično lagano shvatiti (iako ljudi ponekad imaju teškoće pri življenju po njegovim moralnim zahtjevima) u kulturi – *uključujući, kritično, pravnu kultur*u – koja promovira i podržava ispravno shvaćanje braka. Osim toga, ideologije i prakse u kulturi koje su neprijateljski ustrojene prema ispravnom shvaćanju i praksama braka, imaju tendenciju potkopavanja braka u toj kulturi. Stoga je ekstremno važno da vlade izbjegavaju pokušaje neutralnosti s obzirom na brak i da utjelove u svoje zakone i političke odredbe najutemeljenije, odnsono najbliže točnome, shvaćanje.

Zakon je učitelj. Ili će zakon podučiti da je brak realnost u kojoj ljudi mogu odabrati participirati, ali čije konture ljudi ne mogu po svojoj volji izraditi ili preraditi, ili će učiti da je brak tek konvencija koju možete oblikovati na takav način da pojedinci, parovi, ili, skupine, mogu odabrati da od njega učinite što god odgovara njihovim željama, ciljevima i tako dalje. Rezultat, s obzirom na pristranosti ljudske seksualne psihologije, će biti razvoj praksa i ideologija koje stvarno imaju tendenciju potkopavanja ispravnog shvaćanja i prakticiranja braka, zajedno sa razvojem patologija koje imaju tendenciju pojačavanja upravo onih praksi i ideologija koje ih uzrokuju.

Oxfordski filozof Joseph Raz, liberal koji ne dijeli moje stavove o seksualnom moralu, je s pravom kritičan prema oblicima liberalizma, uključujući Rawlsianizam, koji pretpostavljaju da bi vlada i zakon mogli i trebali biti neutralni među konkurentskim konceptima moralne dobrote. Primjerice, napomenuo je da *"monogamiju, pretpostavljajući da je jedini vrijedni oblik braka, ne može prakticirati pojedinac. Ona zahtijeva kulturu koja ju prepoznaje, i koja ju podržava kroz javni stav i kroz formalne institucije."* Naravno, Raz ne pretpostavlja da, u kulturi čiji zakoni i javne političke odredbe ne podržavaju monogamiju, muškarac koji vjeruje u nju na neki način neće biti u stanju ograničiti se na samo jednu ženu ili da će se zahtijevati da ima još koju ženu; On želi reći da, čak i ako je monogamija ključni element u ispravnom shvaćanju braka, veliki broj ljudi to neće uspjeti shvatiti, ili zašto je to tako – *i zbog toga neće uspjeti shvatiti vrijednosti monogamije i koji je smisao njena prakticiranja* – osim ako im pomaže kultura koja je podržava, formalno putem zakona i političkih odredbi, baš kao i neformalnim sredstvima, monogamnim brakom. Ono što vrijedi za monogamiju podjednako vrijedi i za ostale elemente ispravnog shvaćanja braka.

Ukratko, brak je vrsta dobra kojeg mogu izabrati i u kojem mogu smisleno sudjelovati samo oni ljudi koji imaju barem njegovo elementarno shvaćanje, i koji ga izabiru upravo s tim shvaćanjem na umu. Ipak, mogućnost ljudi da ga shvate, barem implicitno, a time i da ga izaberu, ovisi krucijalno o institucijima i kulturnom shvaćanju koje nadilazi individualni izbor, i koje su sačinjene od velikog broja individualnih izbora.

> Autor je filozof Robert. P. George, izvorni članak *What Marriage Is . . . and What It Isn't* (*Conscience and Its Enemies: Confronting the Dogmas of Liberal Secularism) - editiranje oblika teksta moje.*

PS

Vidi povezane postove;

Bezić o Ivanu Illichu

> Povodom jedanaeste godišnjice, prenosim par odlomaka iz rada Živana Bezića u kojem se predstavlja Illichev rad. Članak je nazvan jednostavno Ideje Ivana Illicha, objavljen je 1977. godine.

Zanimljiva je Ilićeva teorija »dvaju pragova« kojom tumači društvene deformacije. Svaki ljudski instrumenat ili oruđe dobro je i korisno dok stvarno služi svojoj svrsi. Tako je u početku bilo sa svim našim izumima. To je prvi prag, potrebit i koristan. Prva vozila su zaista služila smanjivanju daljina, prve škole su doista pružale potrebna znanja i prvi (prirodni) lijekovi pomagali ljudskome zdravlju. Kad oruđe svojom proliferacijom postane samo sebi svrhom, prelazi prag korisnosti i postaje opasno, razorno i protukonvivijalno (drugi prag!). Stoga dolazi do paradoksalne situacije da motorni promet danas u velikim gradovima oduzima više vremena nego pješačenje, da je škola postala kontraproduktivna...

***

Temeljni uzrok svih nedaća suvremenog svijeta Ilić vidi u izjednačavanju čovjeka s njegovim oruđima. Kriza je nastala uslijed zamjene čovjeka i njegovih oruđa. Umjesto da ostane gospodarom sredstava kojima se služi, »oruđe je zarobilo čovjeka« . Ono »prijeti ravnoteži života, ravnoteži energije, ravnoteži znanja, ravnoteži moći i prava na povijest«.

Stoga je izraz »tool« u središtu Ilićeve teorije društva. Što u njegovu rječniku znači riječ »tool« ili, kako je on sam prevodi na francuski, »outil« i »outillage«? Ne samo alat ili oruđe, već svako sredstvo kojim se čovjek služi u postizanju svojih humanih ciljeva. To je, dakle, svaki instrumenat ili pomagalo za rad. Ne samo neka alatka, sprava, aparat ili stroj, nego i čitava tvornica, bolnica, škola, električna centrala, svi energetski izvori, tehnika i znanost uopće.

***

U arsenal izopačenih oruđa Ilić stavlja i suvremeni promet (s njim se posebno zabavio u knjizi Energy and. Equity). I u povijesti prometa Ilić vidi ona svoja dva stadija ili praga razvoja. U prvome su »prometala« doista služila svojoj svrsi i pomagala čovjeku da prikrati prostorne udaljenosti i sebi zaštedi vrijeme za stvaralački rad. U drugom stadiju

prag korisnosti je prekoračen, motorna vozila su zarobila vozače i okupirala čitavo njihovo vrijeme. Ideal pretjerane brzine stvara fizičke (zagađivanje okoliša, prenatrpanost gradova i putova, zakrčenost prometa), socijalne (povećanje društvenih razlika, zaduživanje, odsutnost iz obitelji) i antropološke smetnje (stvaranje umjetnih potreba, razbijanje prirodnog ritma života, nemogućnost življenja bez mehaničkih proteza itd.). Stoga kao idealnu brzinu transporta Ilić predlaže brzinu dvokolice. Što ide preko toga postaje kontraproduktivno. Kao klasičan primjer saobraćajnog apsurda Ilić uzima automobil.

> »Otkad je transportna industrija prešla drugi prag promjena, vozila više stvaraju udaljenosti nego što ih skraćuju. U želji da dobije na vremenu društvo ga sve više i više rasipa u prometu. Tipični Amerikanac npr. posvećuje svojim kolima više od 1500 sati godišnje. On u njima sjedi, jureći ili čekajući, teško radi da bi ih kupio, da nabavi gorivo, gume, da plati razne pristojbe, osiguranje, kazne i porez. On posvećuje četiri sata dnevno svojim kolima služeći se njima, baveći se njima ili radeći za njih. Uračunajmo tome i ostale aktivnosti u vezi s autom: boravak u bolnicama, na sudovima ili u garažama, gubitak vremena gledajući na televiziji (ili u časopisima, moja op.) automobilske reklame, potrošeno vrijeme za sticanje novca u svrhu putoVanja itd. Amerikancu treba dakle 1500 sati da prijeđe 10.000 km puta, treba mu jedan sat da prijeđe 6 km!«

Koja ironija! Koliki troškovi, trud i gubici vremena da se na koncu ostane na početnoj (pješačkoj) brzini! Besmisao moderne civilizacije. . .

***

Ilić se posebno obara na liječnike kao »specijaliste zdravlja«. Oni se prave magima, služe se nerazumljivim jezikom, drže previše vlasti u rukama. Zaveli su monopol nad zdravstvom, izvršili »eksproprijaciju zdravlja«, kako veli Ilić. Liječnik postaje tvojim gospodarom još prije nego se rodiš, on čak određuje hoćeš li se uopće roditi. Liječnik je patogeni uzročnik, sposoban da razboli i zdrava. I zdrave osobe se sve više prepuštaju stručnoj medicinskoj njezi da bi ostale zdrave i u budućnosti. »A ishod svega je bolesno društvo« — zaključuje Ilić.

Tako su i zdravi i bolesni pretvoreni u žrtve medicine. Sam život je postao bolestan, svi ljudi pacijenti i čitav svijet bolnica. Društvo je suviše medikalizirano — uporno tvrdi Ilić — stoga i bolesno. Ljudi se pretvaraju u pacijente na umjetan način. Tretman pravih bolesnika u zdravstvenim ustanovama je postao depersonaliziran, da ne kažemo nehuman. Bolesnik je objekt, potpuno zavisan o liječniku, nemoćan da se brani. Bolnica mu diže i posljednju odgovornost za vlastito zdravlje. U svojoj dijatribi protiv medicinske praxe (Ilić nije glup da bi bio protiv medicinske znanosti i vještine) on često pretjeruje. Neumoran je u svojoj ironiji na račun Eskulapovih sljedbenika. Kao da ne vidi ni jedne njihove dobre strane. Zbog medicinara osuđena je medicina en bloc.

***

Što Ilić sve predbacuje modernom školstvu?

Ono favorizira klasne razlike, opresivno je i destruktivno. Jednako je opasno kao i naoružanje. Prisvaja sebi monopol na obrazovanje. Obavezno školovanje je vrlo opasna ideologija. Uzdržavanje školstva društvo previše stoji, za nj se rasiplje golemi novac, a od škola uopće mala korist. One neodgojno djeluju na mladež, ubijaju u njoj kritički duh, zarobljuju je službenim doktrinama i otimaju gotovo čitavo vrijeme mladosti. U kulturnim zemljama školi služi veliki broj ljudskih bića, bilo kao učitelji bilo kao učenici. Škola većinom proizvodi neuspjele đake. Više čovjek nauči u životu nego u školi.

PS

Vjerujem da je jasno, općenito, kako moje citiranje nekoga ne znači nužno da se slažem sa svime izrečenim.

Već sam objavio članak Theodorea Dalrymple-a, post se zove Ivan Illich – deseta godišnjica smrti. Također, obavio sam dio iz Illicheve knjige *Raškolovanje Društva*, vidi post Odškolovanje društva - Ivan Illich.

Dva izvora za više o Illichu; A Turbulent Priest in the Global Village i Ivan Illich (radovi, neki).

Crkvena Zvona – I. Illich

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/crkvena-zvona-i-illich.html

Kršćansko zvono čvrsto povezuje narod u bratstvo molitve. Centripetalna socijalna funkcija je dopunjena centrifugalnom; dokle god se zvono čuje i osjeti, ono uključuje sve koji slušaju u zajednički akustični prostor.

***

Prije nekoliko godina bio sam u Kölnu, trebao sam voditi prijateljicu na njenom prvom europskom putovanju. S. je sveučilišna profesorica s Novog Zelanda, odvjetnica i izvrsna flautistica, proputovala je Aziju, ali katedrale su joj nepoznanica. S druge strane, ja sam proveo mnoge tihe sate u šumama gotičkih stupova, slušajući njihovu svečanu tišinu. Tek pomoću nje sam postao svjestan značaja nečujnog šuma zvona u povijesti.

Bilo je rano jutro kada smo sišli s postaje i došli na trg, tek nekoliko metara od poznate katedrale. S. se zaustavila: željela se prisloniti na potporni luk. Vidno uznemirena, upitala me osjećam li isti neobičan osjećaj koji je prelazio preko nje, trzajući je, okružujući i prenoseći. Doživjela je rafinirano, strano i zbunjujuće iskustvo. Tek nakon nekog vremena sam shvatio na što misli. Zvonila su zvona katedrale, osjetila je u svom trbuhu duboko brujanje jednog određenog zvona, nazvanog "Sveti Petar", najvećeg zvona na Rajni, teži dvadeset i četiri tone, ima tri metra u promjeru, a njegov zvuk dopire dvadeset milja. Na nju je utjecao onaj zvuk zvona koji je prenisko da bi ga čuli ušima, ali ne i utrobom.

Odrastao sam sa zvonima. Njihov zvuk je sastavni dio svakog europskog mjesta kojeg se sjećam, neodvojiv od nijansi njegovih boja i loma u zraku. Ožalostila me irelevantnost zvona na newyorškoj Madison Avenue. Iritirala me razmetljiva agresivnost sekulariziranih signala kampusa Svečilišta u Chicagu. U Južnoj Americi, često sam se divio prostranstvu u Brazilu kojeg nikada nije dotakao njihov zvuk, tugovao za tisućama zvona u paragvajskim misijama koji su pretopljeni u topove, no prije toga su se uvukli duboko u sjećanja Guarana. Na Dalekom Istoku, naučio sam se prihvatiti izostanak crkvenih zvona, i više no

jednom se uvrijedio kada su se misionari oglašavali električnim zamjenama. Moja prijateljica s druge strane svijeta osvijestila me svojevrsnog "umješćivanja putem zvuka" koje se izgubilo.

***

Kada su Arapi zauzeli Jeruzalem 638. godine nakon četiri mjeseca opsade, napisali su takozvani *Covenant of Umar*. Nametnute su različite detaljne regulacije Kršćanskih liturgijskih praksi, među njima i ograničavanje signala za pozivanje na bogoslužje. Križ je zabranjen izvan crkvenih zgrada, putovi kojim su svinje mogle prolaziti gradom su strogo definirane, te je ograničena razina buke koju mogu proizvoditi kršćani. Kada je Gotfrid Bouillonski sa svojim križarima ušao u grad 1099. godine, član pratnje izvijestio je da u Jerulazemu, koji je pod muslimanskom vlašću od 638. godine, nema nijedno zvono, i da zvonjava zvona nije poznata u gradu. Do tog vremena, zvona su postala uobičajena u Europi.

***

Budući da su služili kao amblem misionara, lijevana zvona su tretirana u kršćanskoj europi kao da su vrsta osobe. Zvona su imala imena. Ime i "poziv" zvona su upisana u njegovu krunu; "*Laudo Deum verum (hvalim Boga pravoga)... plebem congrego (okupljam Njegov narod) ... vivos voco (pozivam žive)... defunctos ploro (oplakivam mrtve ... pestem fugo (tjeram kugu)... fulgorem frango (razbijam olujne oblake)...*" su tipični zapisi. Dok ovo pišem u meksičkom selu, zvone dva zvona. Znam ih imenom jer prepoznajem njihove glasove.

***

Čak i prije nego što su lijevana zvona zamijenila prikovane metalne ploče *tintinnabuluma*, neki od samostana oko Bodenskog jezera su ih pretvorili u temu posebnog obreda. Iz poštovanja prema jeki metala, blagoslov te svete posude je od tada bio rezerviran za biskupe u čijim je biskupijama zvono trebalo nagoviještati Gospodina. Ta svečana posveta počela je nalikovati svečanostima koje se bave osobama, poput krštenja ili čak zaređivanju svećenika. Prvo je pripremljena posebna vrsta "krsne" vode, zvono je njome oprano iznutra i izvana. Pomazano je krizmom, uljem pripremljenim na Veliki Četvrtak, koje se onda koristi za ređenje svećenika, kraljeva i oltara. Četiri puta izvana i tri puta iznutra, zvono je označeno uljnim križevima.

Svako zvono – poput djeteta – dobilo je krsno ime. Kao i kod krštenja, sol je dodana u vodu. Zapaljen je i poseban tamjan ispod zvona; Đakon je završio obred čitanjem iz Evanđelja sa svim svečanostima koje su inače rezervirane za Svečanu Misu. U nekim regijama zvona imaju, sve do današnjeg dana, kumove koji su uz njih tijekom svečanosti.

Zvono je odjeveno u bijelu krsnu halju, nakon što je blagoslov završio, i prije nego što pozvoni prvi put. Zbog praktičnih i simboličkih razloga, zvono je postavljeno na najvišu točku zgrade, toranj ili zvonik.

***

S. je došla s druge strane svijeta, nevina prema zvonu, osjetila je u sebi da je prevladana glasom Svetog Petra u lijevom tornju Kölna. Podijelivši tu neodoljivu invaziju nad svojom intimnosti, osvijestila je u meni da sam živio, posljednjih desetljeća, među ljudima za koje su zvukovi zvona samo jedna od prepoznatljivih stvari koje se pojavljuju u buci u kojoj žive i umiru.

PS

Više o povijesti zvona u ljudskoj civilizaciji, i posebno kršćanstvu, u Illichevu članku The Loudspeaker on the Tower (.pdf)

Možete pogledati i video; Cologne cathedral, largest church bell of the world (kanal korisnika koji je postavio video sadrži tisuće sličnih snimki.)

Ono što je za konzervativce negativno, za naprednjake je pozitivno

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/ono-sto-je-za-konzervativce-negativno.html

Jasno je kako između konzervativaca i naprednjaka postoje nepremostive razlike - a njihove vrijednosti su često zapravo čista suprotnost. Već sam o tome pisao u postu Poroci i vrline, progresivci ikonzervativci;

> Za konzervativce, vrline koje hvali naša liberalna elita predstavlja poroke koji potkopavaju društvo. Ono što liberal vidi kao toleranciju, konzervativac vidi kao suučesništvo u nedjelu...

Iz navedenoga proizlazi da ono što konzervativac smatra negativnom posljedicom, naprednjak će smatrati pozitivnom. Što to onda znači za naše "rasprave"?

***

> Kao što objašnjava BGC;

Ljevičari neće slušati – *a kamoli odgovarati* – na dokaze i racionalne argumente od strane kršćana. Razvojem političke korektnosti, i njenim utjecajem na gotovo cijelu vladajuću klasu, nastaje osjećaj da je rasprava s naprednjacima zapravo kontraproduktivna.

Razlog za to je poprilično jednostavan: inverzija. Za suvremenu Ljevicu, evaluativni okvir je inverzija tradicionalnog; tako da je Dobro loše – a loše je Dobro. To vrijedi za estetiku, za standarde istine, i za moral.

Obično bi kršćanin ili konzervativac ili libertarijanac dao konzekvencijalistički argument poput:

> Ako se ovo [politička odredba koju promovira Ljevica] uvede, onda će uslijediti sljedeće [loše posljedice].

Ali, zbog inverzije, ono što je "loša posljedica" za Desnicu, za Ljevicu je dobra posljedica.

Dakle ako dokazi i argumenti sugeriraju da će politička odredba X rezultirati štetom za brak, propadanjem obitelji, povećanjem nasilja i nereda ili poticanjem parazitskog ponašanja – onda ono što Ljevica čuje jest da će politička odredba djelovati upravo onako kako priželjkuje.

Za kršćanina raspravljati s Politički korektnom vladajućom klasom modernog Zapadnog društva je poput raspravljanja s totalitaristima 20. stoljeća kojima tvrdite da razum i dokazi pokazuju kako će njihove odredbe vjerojatno štetiti onima koje žele uništiti. Kršćanski, desničarski i libertarijanski komentatori zanemaruju da je suvremena dominantna Ljevica protiv Dobra, a stoga je i namjera njezinih političkih odredba naškoditi Dobru.

Totalitarni sustavi su u početku željeli nekoliko Dobrih stvari, uz one loše, ali s vremenom je njihova destruktivna agenda postala dominanta (na štetu onih Dobrih stvari); tako se i suvremena Ljevica koja je na početku željela nekoliko Dobrih stvari (i štetu svojim neprijateljima), danas potpuno okrenula svojoj dekonstruktivnoj agendi. (Ljevica je sada na toj točki razvoja u kojoj je ono Dobra kojeg je Ljevica zagovarala potpuno progutano i izgubljeno željom da se uništi ono što mrzi.)

Kada vladarima u masovnim medijima, politici, javnoj administraciji, zakonu i obrazovanju kažete - *na temelju dokaza i ispravnog obrazlaganja* – da će njihove političke odluke vjerojatno uzrokovati štetu stvarima koje tradicionalni kršćani smatraju Dobrim; ono što vladajuće elite zapravo čuju jest da će politike štetiti onoj vrsti ljudi i situacijama koje Ljevičari smatraju lošim, oni čuju potvrdu da su njihove odluke ispravne.

Što su bolji dokazi i racionalni argumenti protiv Ljevičarskih političkih odredbi; to će se ta odredba agresivnije promovirati jer Ljevica tada zna da će postići željeni učinak.

PS

BGC u svojim razmišljanjima često karikira, ili barem ja to tako doživljavam, no trend i problem koji opisuje je stvaran. Poanta je da ono što konzervativci smatraju lošim posljedicama, naprednjaci smatraju dobrim; i ukoliko argumentirate da će neki ljevičarski program dovesti do loših posljedica za vrijednosti koje cijene konzervativci to će samo ojačati ljevičare u zastupanju tog programa. Odnosno, upravo zbog tih posljedica i pokreću neki program, samo ih ohrabrujete da su na pravom putu.

Recimo da tvrdite kako će njihov program dovesti do slabljenja odnosno raspada bračne kulture; to ni na koji način neće utjecati na njih, samo će im potvrditi ono što već znaju. Njihov cilj i je uništiti takve stvari. Naprednjak smatra da je redefiniranje (uništavanje) braka dobra stvar, nešto što će osloboditi ljude; s druge pak strane, konzervativac misli da će to rezultirati katastrofom za djecu, obitelji, zajednicu i šire društvo. (Ili primjerice odgoj, ishodi koji žele konzervativci suprotni su ishodima koje žele naprednjaci.)

Ukoliko pokušate uvjeriti naprednjaka tako što ga upozoravate da će njegovo zalaganje za određene promjene naškoditi stvarima kojima on želi naškoditi, nećete ništa postići. Naravno, to ne znači da je raspravljanje besmisleno, ili da je predstavljanje konzervativnih argumenta nepotrebno (možda uvjerite nekoga da su njegove početne premise netočne; iako to pretpostavlja da su ga argumenti i doveli u takvu poziciju – kako uvjeriti nekog tko

pati od relativizma ili emotivizma da je u krivu kada krivo za njega niti ne postoji; osim naravno onih koji se ne slažu s njime). Kada predstavljanje konzervativnih argumenata ne bi imalo nikakvog utjecaja onda mediji ne bi namjerno ignorirali takvu poziciju, ne žele niti da ljudi znaju da postoji nešto poput konzervativnog mišljenje – predstavljaju to samo kao strah i mržnju (ili u najboljem slučaju kroz neke karikature).

(Inače, rasprava ima višestruko djelovanje: na vas i vaše istomišljenike – *utvrđuje stav*; na vaše suparnike - *pokazuju im da postoji racionalna opozicija*; i na one koji su neodlučeni i samo promatraju - *argumentirate u korist* svoje pozicije.)

U postu Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnimraspravama?, prenio sam citat;

Da je takvo ponašanje prevladavalo i da inteligencija nije neumorno propagirala liberalne argumente – u akademskim časopisima, u razredima, i u novinskim člancima koji utječu na popularnu kulturu i izbornu politiku – onda takav senzibilitet nikada ne bi niti nastao. Kao što je Keynes zapisao:

> Ideje ekonomista i političkih filozofa, i kada su pogrešne i kada su ispravne, moćnije su nego što se obično misli. Zapravo svijetom ne upravlja ništa više. Praktični ljudi, koji smatraju da su uvelike izuzeti od bilo kojeg intelektualnog utjecaja, su obično robovi nekog pokojnog ekonomista. Luđaci na vlasti, destiliraju svoju mahnitalost od nekog akademskog škrabala prije puno godina. Siguran sam da se moć interesnih skupina naveliko prenaglašuje u usporedbi sa postepenim nadilaženjem ideja.

***

Vezano uz "rasprave", u zadnje vrijeme sam primijetio da "objektivni" ljudi koriste izraz "*konzervativno*" kao uvredu, odnosno nešto toliko negativno da je sam epitet razlog za otpor - i pozivaju da se država prisilnom moći uplete u borbu protiv "konzervatizma". Možemo čuti nešto poput,*"ne trebamo slušati X, njega podržavaju konzervativci", "Ne želimo valjda živjeti u konzervativnom društvu"* , *"Hrvatska postaje konzervativna"* itd.

Nije problem što oni koriste te izraze, i zapravo su u pravu, ljudi koji žele druge vrijednosti ne žele konzervativne vrijednosti - i obrnuto, ali oni ih koriste kao neku presuđujuću stvar - misle da je to argument, da su nešto pokazali i dokazali; a sve se svodi na izjave poput *"Dobra mi je ova čokolada s lješnjakom, ali ova s grožđicama nije baš neš', nekak' ima okus po 'konzervatizmu'."*

(Jedna bivša ministrica je primjerice osnovala stranku za konzerviranje okoliša, ali u novinama svečano obećaje i naglašava da nikada neće koalirati niti s jednom konzervativnom strankom.)

Patrijarhalna obitelj – C. Dawson

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/patrijarhalna-obitelj-c-dawson.html

Povjesničar Christopher Dawson u eseju The Patriarchal Family in History bavi se poviješću i podrijetlom obitelji; analizira neke (tada) aktualne teorije, objašnjava značaj obitelji u različitim civilizacijama, razliku protestantskih i katoličkih društva te se općenito dotiče srodnih tema. Esej je objavljen 1933. godine - netko bi mogao reći da je zastario, no ispunjen je svevremenskim promišljanjima o kulturi i obitelji; a zbog godine izdanja je zanimljiv jer pri kraju opisuje tadašnju situaciju, odnosno društvene promjene koje se naziru te iznosi predviđanja razvoja braka. Izdvojio sam nekoliko odlomaka u nastavku;

I

Nemoguće je vratiti se prije obitelji i pronaći stanje društva u kojem su seksualne veze u pred-socijalnoj fazi, regulacija seksualnih veze je esencijalni preduvjet za bilo koju vrstu kulture. Obitelj nije produkt kulture, ona je, kao što Malinowski pokazuje, *"početna točka svih ljudskih organizacija" i "kolijevka uspona kulture."*

***

Niti seksualni niti roditeljski instinkti nisu distinktivno ljudski. Oni postoje među životinjama, a kulturni značaj steknu tek kada se njihova čisto biološka funkcija nadilazi ostvarivanjem trajnog društvenog odnosa. Brak je društveno posvećenje biološke funkcije, kojim se instinktivne aktivnosti seksa i roditeljstva socijaliziraju te se stvara nova sinteza kulturnih i prirodnih elemenata u obliku obitelji. Ta sinteza se razlikuje od bilo čega drugoga što postoji u životinjskom svijet jer čovjek više nije slobodan slijediti svoje vlastite seksualne instinkte, prisiljen ih je uskladiti s određenim društvenim obrascem.

Potpuna sloboda od ograničenja za koju se prethodno pretpostavljalo da je karakteristika života divljaka je romantični mit.

U svim primitivnim društvima seksualne veze su regulirane složenim i pedantnim sustavom ograničenja, a svaki prijestup istih se smatra ne samo prekršajem protiv plemenskog zakona, nego i moralno grešan. Ta pravila većinom imaju svoje podrijetlo u strahu od incesta, što je fundamentalni zločin protiv obitelji, jer dovodi do neorganiziranosti obiteljskog sentimenta i uništavanja obiteljskog autoriteta.

***

Ljudska kultura nije instinktivna. Potrebno ju je osvojiti kontinuiranim moralnim naporima, što uključuje represiju prirodnih instinkata te podčinjavanje i žrtvovanje pojedinih impulsa društvenoj svrsi. Fundamentalna je pogreška modernih hedonista vjerovati kako čovjek može napustiti moralne napore i odbaciti svaku represiju i duhovnu disciplinu, a ipak očuvati sve tekovine kulture. Pouka je povijesti da što su viša dostignuća kulture to je veći moralni napor i stroža društvena disciplina koja je potrebna.

***

Dok je patrijarhalna obitelj u svom izvornom obliku bila aristokratska institucija koja je bila privilegij vladajuće vrste ili patricijske klase, kršćanska obitelj je bila uobičajena za svaku klasu, pa čak i za robove.

Još važnija je bila činjenica da je Crkva inzistirala po prvi put na uzajamnom i bilateralnom karakteru seksualnih obveza. Muž je pripadao ženi isključivo kao što je žena pripadala mužu. To je pružilo braku osobniji i individualniji odnos.

Obitelj više nije bila podružni član većeg jedinstva roda ili "*gensa*". Radi se o autonomnoj samostalnoj jedinici koja ne duguje ništa nekoj moći van sebe. Upravo je taj karakter isključivosti i strogih međusobnih dužnosti glavni temelj za prigovore među modernim kritičarima kršćanskog morala. No, što god mislili o tome, nema sumnje da je rezultantni tip monogamnog i nerazrješivog braka bio temelj europskog društva te je uvjetovao čitav razvoj naše civilizacije. Nesumnjivo uključuje ozbiljni napor potiskivanja i discipline, ali oni koja ga podržavaju će ustvrditi da je omogućio uspjehe koje ne bi mogli izjednačiti pod uvjetima poligamije ili linearnih društava.

Ne postoji povijesno opravdanje u (Bertrand) Russsellovom vjerovanju kako je kršćansko ponašanje prema braku imalo brutalne učinke na seksualne veze i da je degradiralo poziciju žena ispod razine antičkih civilizacija: upravo suprotno, žene su uvijek imale veću ulogu u društvenom životu i veći utjecaj na civilizaciju u Europi nego što je to bio slučaj u helenističkom ili istočnjačkim društvima. To je djelomice povezano s onim istim idealima asketizma i čednosti koje Bertrand Russell smatra izvorom svih naših problema.

***

Prirodna tendencija, koja je još očitija u Americi nego u Engleskoj, je odbaciti puritansku tradiciju i pasivno prepustiti društvo mašineriji suvremenog kozmopolitskog života. Ali to nije rješenje. Ono dovodi samo do urušavanje stare strukture društva i gubitka tradicionalnih moralnih standarda bez stvaranje bilo čega što može zauzeti to mjesto.

II

Obitelj gubi svoju formu i društvenu važnost, a država apsorbira sve više i više života njenih članova. Dom više nije središte društvene aktivnosti; postao je tek mjesto spavanja za nezavisne zarađivače plaća. Funkcije koje bi prije ispunjavala glava obitelji su danas

preuzeti od strane države koja educira djecu i preuzima odgovornost za njihovo uzdržavanje i zdravlje. Slijedom toga, otac više nema vitalnu poziciju u obitelji, kao što gospodin Bertrand Russell kaže, on je često sporedni stranac svojoj djeci, ona ga znaju samo kao *"onaj čovjek koji dolazi za vikende"*.

Osim toga, reakcije protiv restrikcija obiteljskog života su u antičkom svijetu bile ograničene na muškarce građanske klase, a danas su uobičajene za sve klase i za sve spolove. Za modernu djevojku brak i majčinstvo se ne čine uvjetima šireg života, kao što je to bio slučaj za njihove bake, nego kao nešto što uključuje žrtvovanje njene samostalnosti i napuštanje karijere.

Jedina preostala zaštita obiteljskog života u modernoj urbanoj civilizaciji je njegov društveni prestiž i sankcije moralne i vjerske tradicije. Brak je još uvijek jedini oblik seksualnog zajedništva kojeg društvo otvoreno tolerira, a prosječan muškarac i žena su obično spremni žrtvovati svoju osobnu udobnost umjesto rizika društvenog izopćenja. No, ako prihvatimo principe novog morala, ta preostala zaštita će biti uništena te će sile raspadanja djelovati bez ikakvog ograničenja.

Istina g. Russell je barem spreman ostaviti instituciju braka, pod uvjetom da je potpuno demoralizirana i da nema nikakvih zahtijeva o suzdržljivosti; Ali očito je da takvi uvjeti reduciraju brak u vrlo podređen položaj. Više se ne radi o isključivom, pa čak ni normalnom, obliku seksualne veze: on je potpuno ograničen na odgajanje djece.

Jer kao što g. Russell voli stalno isticati, uporaba kontracepcije pretvorila je seksualni odnos u neovisan od roditeljstva, a brak budućnosti će biti ograničen na one koji traže roditeljstvo zbog roditeljstva, a ne kao prirodnog ispunjenja seksualne ljubavi.

Ali u takvim okolnostima, tko će se uopće truditi vjenčati?

Brak će izgubiti svu svoju privlačnost za mlade, i za one koji traže užitak, i siromašne, i ambiciozne. Energije mladosti će se posvetiti kontraceptivnoj ljubavi i samo kada muškarci i žene postanu uspješni i srednjovječni oni će ozbiljno razmisliti o skrašavanju kako bi odgajali strogo ograničenu obitelj. Nemoguće je zamisliti sustav koji bi bio suprotniji prvom principu društvenog blagostanja.

PS

> *Dawson završava esej*;

Daleko od toga da pomaže modernom društvu prebroditi trenutne poteškoće, samo se pospješuje kriza. Ono mora neminovno voditi do društvene dekadencije puno brže i univerzalnije nego što je to bio slučaj u raspadanju antičkih civilizacija. Zagovornici kontracepcije teško mogu propustiti uvidjeti posljedice progresivnog opadanja populacije u društvu koje već ima gotovo stacionalnu populaciju, ali sva njihova propaganda je u cijelosti usmjerena prema daljnjem smanjenju stope nataliteta.

Mnogi od njih, poput Dr. Stopes, su nesumnjivo koncentriraniji na problem individualne sreće pa niti ne zastaju razmisliti kako će se vrsta nastaviti. Drugi, poput g. Russell, su opsjednuti idejom da je velika populacija glavni uzrok rata i da je umanjivanje stope rađanja najbolje jamstvo za međunarodni mir. [...]

No, mnogo je veća vjerojatnost da će proces biti miran. Narodi koji dopuste da se prirodna osnova društva uništi umjetnim uvjetima nove urbane civilizacije će postepeno nestati, a njihovo mjesto će zauzeti oni narodi koji žive pod jednostavnijim uvjetima i koji očuvaju tradicionalne oblike obitelji.

> Već sam objavio nešto od Dawsona - Izazov Sekularizma. (Jedan esej o njemu - Dawson's Creed: Why Historians Should Rediscover Christopher Dawson.)

Kakve veze imaju prirodni zakon, Rousseau i istospolni brak?

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/kakve-veze-imaju-prirodni-zakon.html

U nastavku prenosim dio eseja The Road to Same-Sex Marriage was Paved by Rousseau. U prvom dijelu eseja objašnjavaju se neke ideje i podrijetlo teorije prirodnog zakona - *prenio sam tek nekoliko odlomaka jer sam o tome već pisao (vidi kategoriju prirodni zakon)*, a u drugom se dotiče inverzije teorije prirodnog zakona i uloge države u tom novom poretku (*drugi podnaslov*).

***

> Istospolni brak nije samo političko pitanje. Mogućnost takvog braka postoji samo ako prihvatiti određene pretpostavke oko toga kako razlikovati što je prirodno od onoga što je neprirodno i kao razlikovati ono što je ispravno od onoga što je pogrešno. Intelektualni korijeni rasprave sežu sve do grka, a radikalne promjene u filozofije kroz posljednjih nekoliko stotina godina ubrzale su proces.

U središtu rasprave oko istospolnog braka su fundamentalna pitanja oko toga što je čovjek i kako odlučiti oko toga zbog čega napredujemo.

Pitanje "gay" prava se dotiče puno više stvari od seksualne prakse. Kao što je izjavila jedna zagovornica, lezbijka Paula Ettelbricks; radi se o "*transformiranju samog tkiva društva* ... [i] *radikalnom mijenjanju društvenog pogleda na stvarnost"*.

S obzirom da se problem dotiče samog pogleda na stvarnost, postavlja se pitanje; koja je priroda ove stvarnosti? Je li to dobro za nas kao ljudska bića? Je li u skladu s našom Prirodom? [...]

Kao što je to klasičar Bruce S. Thornton opisao:

> Ako vjerujete, kao što su vjerovali mnogi grčki filozofi od Heraklita nadalje, da kozmos odražava nekakav racionalni poredak, onda bi "prirodno" označavalo ponašanje u sladu s tim poretkom. Ponašate se "neprirodno" upuštajući se u ponašanje koje potkopava taj poredak i svrhu.

Dakle, ponašanje prema Prirodi znači ponašati se racionalno; a ponašati se neprirodno znači ponašati se iracionalno. Takvo poimanje stvarnosti zahtijeva vladavinu razuma. [...]

Relevantan je samo za ljude jer samo čovjek posjeduje slobodnu volju; može izabrati sredstva za ispunjavanje svojih ciljeva (namjena) ili može izabrati potpuno frustirati svoje

ciljeve. Naravno, zato su "moralni" zakoni primjenjivi samo na čovjeka. Ti moralni zakoni su ono što prirodni zakon znači u odnosu na čovjeka. To što čovjek može prkositi moralnim zakonima ni na koji način ne umanjuje sigurnost njegova operiranja. Zapravo, čovjek ne krši toliko moralni zakon koliko moralni zakon krši čovjeka, ukoliko ga prestupi. Ukratko, kada govorimo o ljudskoj Prirodi, mislimo na uređenost čovjekova bića prema određenim ciljevima. Ostvarivanje tih ciljeva je ono što nas čini potpuno ljudskim. [...]

Važnost za ovu temu je što, s obzirom da je svrha stvari intrinizična tim stvarima, čovjek nije taj koji je osmišljava, nego samo otkriva korištenjem svog razuma. Može odabrati prilagoditi svoje ponašanje tim svrhama u životu vrlina, ili ometati ih u životu poroka. Može odabrati biti potpuno čovjek, ili dehumanizirati se.

Ipak, ako je njegov izbor potonji, on si to neće predstaviti na taj način. Kao što je Aristotel rekao, on mora smatrati da je ono što odabire dobro kako bi on to mogao odabrati. Ako se odluči pobuniti protiv poretka stvari, on će si taj izbor predstaviti ne kao izbor u skladu nereda, nego reda – ali drugačije vrste. On će, kao što samo već rekli, racionalizirati: porok postaje vrlina. Sada ćemo se posvetiti konstrukciji te druge vrste "poretka", te alternativne stvarnosti. Jedan od njenih modernih arhitekata je Rousseau.

Rousseauova Inverzija Aristotela

Jean-Jacques Rousseau okrenuo je Aristotelovo poimanje Prirode naopačke. Aristotel je rekao da Priroda definira ne samo ono što čovjek je, nego i ono što bi trebao biti. Rousseau je uzvratio da Priroda nije cilj – *telos*, nego početak: Čovjekov cilj (namjena, kraj) je njegov početak. Nema nepromjenjivu prirodu. *"Ne znamo što nam naša priroda dopuštamo da budemo"*, zapisao je Rousseau. John Dewey, u 20. stoljeću iskazao je verziju tog stava; *"ljudska priroda je ne imati prirodu"*. Ne postoji ništa što čovjek "mora" postati, nema moralnih imperativa. Nema smisla u čovjeku ili prirodi; prema tome egzistencija je lišena bilo kakvih racionalnih principa. To znači da nema entelegije, ne postoji takva stvar poput *"Imanja vlastitog cilja unutar sebe"*, kao što je Aristotel to opisao. Zapravo prema Rousseau, sam razum nije prirodan čovjeku – dok je Aristotel smatrao kako je razum čovjekova sama bit. Za Rousseau, korijeni razuma su u iracionalnome. Razum je sluga strasti, a ne istine.

Suprotno Aristotelu, Rousseau je ustvrdio da čovjek po svojoj prirodi nije socijalna, politička životinja obdarena razumom. Za razliku od Aristotela, Rousseau ne kreće od obitelji, nego od izoliranog pojedinca u stanju prirode, gdje je *"sentiment vlastitog postojanja"* bio takav da je *"netko dovoljan sam sebi, poput Boga."* Priroda postoje sekularna zamjena za Edenski vrt. Ipak taj samozadovoljni bog je bio asocijalan, amoralan i pred-racionalan. Njegovo uparivanje sa ženama je bilo nasumično i nije formirao nikakve dugotrajne veze. Obitelj nije bila prirodna za njega. Kao što je Rousseau zapisao u svom *Diskurzu o Podrijetlu Nejednakosti*, "*... postojao je apetit koji ga je poticao da produži svoju vrstu; i taj slijepi impuls, lišen bilo kakvog sentimenta srca, proizveo je tek čisto životinjski čin. Zadovoljenih potreba, dva spola se više nisu prepoznavala, niti dijete čak nije ništa značilo majci, čim bi ono moglo bez nje.*" (Rousseau je inače napustio svoje

petero djece.) Markiz de Sade izrazio je Rousseaunianski sentiment svom romanu Juliette, kada je zapisao da su *"sva stvorenja rođena izolirana i bez potrebe jedno za drugim."*

Tek je nekom neobjašnjivom "*slučajnošću*" jedan čovjek prisiljen na suradnju s drugim što je značilo da je takva božanska autonomija završila. *"Čovjek je po prirodi dobar*", izjavio je Rousseau, ali mi smo nekako otpali od Prirode. Ono što je Čovjek postao nije rezultat Prirode nego jedne od tih "*nesreći*", koje su na neki način pokrenule njegovo korištenje razuma. [...]

Govoreći o sebi u trećem licu, Rousseau je zapisao da *"nam on omogućuje da vidimo ljudsku rasu kao bolju, mudriju i sretniju u njenom primitivnom sastavu; slijepu, jadnu i izopčanu u onom stupnju u kojem se odmiče od njega."*

Društvo koje je nastalo zbog te *"fatalne slučajnosti"* je iskvarilo čovjeka. To je Rousseauova zamjena za istočni grijeh. Kroz svoju povezanost s drugima, čovjek je izgubio svoj samodostatan *"sentiment vlastite egzistencije*." Počeo je živjeti u ugledu drugih *(amour propre*), umjesto u svom vlastitom samopoštovanju *(amour de soi)*. Na taj način čovjek je "*otuđen*" od sebe i porobljen drugima. Na to je mislio kada je izjavio *"Čovjek je rođen slobodan, a ipak svugdje je u okovima"*. Tu vidimo kod Rousseau podrijetlo Marxove ideje iskorištavanja, koju u novije vrijeme iskorištava Sartreova egzsitencijalna tvrdnja da *"pakao, to su drugi ljudi"*. Ako je pakao drugi ljudi, onda nebo mora biti sam (vlastiti).

Ipak, Rousseau je znao da pred-racionalno, asocijalno stanje blaže izolacije u stanju prirode je zauvijek izgubljeno, baš poput Edenskog vrta. Ali mislio je da svemoćna država može poboljšati situaciju otuđenog čovjeka. Najbliže što čovjek može doći do sekularnog spasenja je ukinuti sve one ovisne oblike udruživanja koji su ga porobili pred drugim ljudima i držali ga van sebe. Mora prekinuti, koliko god je to moguće, svoje odnose s članovima društva kako bi se mogao vratiti sentimentu svoje egzistencije za sebe. Kako to postići?

Država Zahtijeva Potpunu Zavisnost

Rousseau je opisao postizanje ovog stanja: *"Svaka osoba bi tada bila potpuno neovisna od svojih bližnjih, i apsolutno ovisna o državi."* Država bi mogla obnoviti simulakrum tog izvornog balgostanja uklanjajući sve čovjekove supsadijarne društvene veze. Uništavajući čovjekove obiteljske, društvene i političke veze, država bi mogla ostvariti da svaki pojedinac bude potpuno ovisan o državi, te neovisan jedan o drugome. Država je oruđe zbližavanja ljudi kako bi mogli biti odvojeni: neka vrsta radikalnog individualizma pod državnim pokroviteljstvom.

Rousseauov program je bila potpuna politizacija društva, a njegova prva meta je bio temelj društva – *primarno sredstvo koje zauzdava čovjeka od potpune samo-zaokupljenosti kojoj se Rousseau želio vratiti* – obitelj. Kako bi uništio obitelj Rousseau je predložio da se njezina primarna funkcija educiranja djece oduzme i preda državi. *"Javne vlasti, preuzimajući mjesto oca i postavljanje sebe na tu važnu funkciju (bi trebala) steći*

njegova (očeva) prava na obnašanje njegovih dužnosti". Otac bi se trebao tješiti mišlju da on još uvijek neki autoritet nad svojom djecu kao "*građanin*" države. Njegova veze s njegovom djecom se preobrazila u čisto političku.

Rousseauov napad na obitelj i njegova isključivo oslanjanje na državu kao sredstvo čovjekova otkupljenja je prototip svih budućih revolucionara. Program je uvijek isti: društvo, odgovorno za sva zla, treba uništiti. Kako bi promovirali univerzalno "bratstva", jedini izvor iz kojeg riječ "brat" može crpiti svoje značenje – *obitelj* - mora biti eliminiran. Nakon što je društvo atomizirano, kada se obitelj prestane uplitati između pojedinca i države, država je sloboda transformirati silom izolirane pojedince u koju god verziju *"novog čovjeka"* vizija revolucionara zahtijeva.

Umjetna Obitelj

Tu dolazimo do točke koja je izuzetno bitan za našu temu. Ako obitelj ima umjetne korijene, kao što je on tvrdio, onda je se može mijenjati i preslagati na bilo koji način država ili netko drugi može poželjeti. Radi se tek o promjeni konvencije, promjeni kulturnog artefakta. Možemo izmijeniti ljudske odnose na bilo koji način to želimo. Tko god ima dovoljno moći može napraviti te preinake kako bi je prilagodio sebi. Ne postoji standard u Prirodi kojeg bi se trebali pridržavati, ili prema kojem bi ih mogli suditi. Ako nemamo Prirodu, onda ne bi moglo biti problema s homoseksualnim činima ili istospolnim brakom – ili mnogim drugim stvarima. Istaknuti da nikada u povijesti nije bilo stvari poput homoseksualnog braka je suvišno za ljude s takvim stavom jer ljudska "priroda" je savitljiva. Ona je proizvod povijesti. Povijest protiče, a čovjek se mijenja s njome. Odnosno čovjek se može mijenjati u skladu sa svojim željama, dokle god ima sredstava da to učini. S obzirom da stvari nemaju ciljeve (namjene) po sebi, one mogu imati ciljeve koje im postavi bilo tko dovoljno moćan da to učini.

To je filozofija sofista Kalikle u Gorgiji, kad kaže Sokratu:*"činjenica je ova; luksuz i razuzdanost i sloboda, ako imaju podršku sile, su vrline i sreća, a ostatak tih dodataka – neprirodnih odredba čovječanstva – su tek besmislice"* (492c). Uz podršku sile, vrlina postaje što god vi to želite. Ne radi se o usklađivanju svog ponašanja s racionalnim ciljevima Prirode, nego usklađivanju stvari prema svojim željama. Razum postaje tvoj instrument za to. Za Rousseau, čovjek je stvorenje želja i apetita, kojima je njegov razum podređen. Rousseauov domaćin u Engleskoj, David Hume, zapisao je; *"Razum je, i treba biti, rob strasti, i ne treba nikada imati drugu ulogu nego služiti im i pokoravati se"*. Prema tome, razum nije sredstvo kojim čovjek postiže svoj cilj u spoznaji i promišljanju dobra. Razum je alat zadovoljavanja strasti. Inverzija Aristotela je kompletna.

Prirodni zakoni ili prirodna prava?

Suvremena verzija Kalikla ne bi govorila tako iskreno poput Sokrata; prikrili bi inverziju prirodnog zakona jezikom "prirodnih prava", tako da se može činiti istim, ali je zapravo sama suprotnost - baš kao što je to učinio Rousseau. Ako ste aktivni homosekualac, pozovete se na "pravo" na sodomitske činove i istospolni brak. Iako "prirodno pravo"

(*right*) zvuči poput prirodnog zakona (*law*), ono nije uopće slično, kao što je objasnio James Schall;

> Moderna teorija prirodnog prava je teorija volje, volja koja nije pretpostavljena ničemu osim sebi samome, radi se o najtrajnijoj i najopasnijoj alternativi Prirodnom zakonu koji je utemeljen na ontološkoj stvarnosti onoga što čovjek je.

> Jednom kada prirodno pravo počne biti shvaćano kao temelj političkog života, država je slobodna staviti što god želi u ta prirodno prava, uključujući nanovo pisanje ili eliminiranje Prirodnog zakona. Starija ustavna tradicija je smatrala da je država sama po sebi prirodni rezultat čovjekove prirode i, u tom kapacitetu, provjera države. Ali ako čovjek nema "prirodu" onda je oslobođen tih ograničenja. Moderna prirodan prava znači da ništa ne ograničava čovjeka ili državu osim onoga što mu je po volji. On može poželjeli što god može ostvariti neovisno o tome je li suprotno prirodnom zakonu.

Upravo o tome je stvar u borbi oko "istospolnog braka".

Iako nije izravno govorio o Kaliklu ili Rousseau u knjizi *Sol Zemlje*, kardinal Joseph Ratzinger rekao je nešto što karakterizira tu školu misli:

> 'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog.

Takva je antropološka i metafizička perspektiva unutar koje djeluje pokret za istospolni brak. Prihvatiti istospolni brak znači prihvatiti čitavu perspektivu iz koje ona dolazi, uključujući da je *"u ljudskoj prirodi ne imati prirodu.";* Ali prirodni zakon nije ništa drugo nego ono što znači biti ljudsko biće. Odbacivati tu prirodu je poricanje čovječanstva, onoga što je.

> *Izvorna verzija The Road to Same-Sex Marriage was Paved by Rousseau. (Imaginative Conservative objavljuje zanimljiva razmišljanja, npr. Freedom and the Family: The Family Crisis and the Future of Western Civilization)*

PS

Za početak moram spomenuti da me zbunio s "prirodnim pravima", odnosno očekivao bih da koristi samo izraz "prava" te onda suprotstavlja takav moderni "jezik prava" onome što teorija prirodnog zakona tvrdi. Naime, iz ovakvog opisa netko bi mogao zaključiti da u teoriji prirodnog zakona ne postoje prava, naravno da postoje "prirodna prava", ali ona nemaju veze s onime kako se danas ta riječ koristi – "imam pravo na X", gdje je X

nasumična stvar koju netko želi raditi ili imati. *(Prava unutar teorije prirodnog zakona postoje kako bi omogućila nekome da ispuni svoje namjene, upravo zato ta prava i postoje. Prirodna prava imaju teleološki temelj, ograničena su samim teleološkim razmišljanjima zbog kojih i postoje - ne mogu biti toliko snažna da bi opravdala ponašanje suprotno prirodnom zakonu, ne možete se pozivati na "pravo" činjenja nečega nemoralnog.)* Osim toga, post daje preveliki značaj jednoj osobi.

No, zanemarivši te dvije stvari, mislim da esej korisno sažima veliki broj mojih postova; a vjerujem da i dobro pokazuje koji je problem s "raspravama" kojima možemo svakodnevno svjedočiti u našem društvu, i koliko je navodna "neutralnost" zapravo neutralna.

***

Još jednom vidimo da je jezik bitan. I ako će naprednjački kolumnisti komentirati što je "prirodno" oni taj izraz ne koriste onako kako ga koriste konzervativci, odnosno onako kako se koristio kroz veći dio povijesti. To je naravno problematično jer je upitno koji je smisao rasprave kada suprotne strane nisu svjesne da raspravljaju koristeći istu riječ za potpuno drugačije koncepte; ali još je problematičnije što naprednjaci stalno govore o neobrazovanosti konzervativaca, ali istodobno nisu upoznati s osnovnim pojmovima Zapadne civilizacije.

Tako možemo čuti da (seksualni) život kukaca i drugih životinja predstavlja ono što je "prirodno", pa je prema tome prirodno i za čovjeka da se upušta u bilo kakav odnos koji je zapažen kod bilo koje životinjske vrste. (Misle li stvarno naprednjaci da bi bilo "prirodno" oponašati seksualni život kukaca?) Ili možemo čuti da su konzervativni pozivi na "Prirodu" nesuvisli jer bi prema tome bilo "neprirodno" staviti dijete u inkubator, a to onda, zaključuje naprednjak, znači da ti konzervativci nemaju pojma o čemu pričaju. (No, zar se autori takvih izjava – *a neki od njih su čak i filozofi* - nikada ne upitaju da možda oni sami ne znaju o čemu pričaju? Zar stvarno vjeruju da se nitko u dvije i pol tisuća godina govora o "Prirodnom" nije sjetio *"ali motika je neprirodna"* prigovora, odnosno da "Prirodno" ne znači ono što oni misle?) Ovdje ne želim reći da će svi informirani prihvatiti prirodni zakon, ili da će njihovo poimanje prirodnog zakona biti ono u skladu Aristotelijansko-Tomističke tradicije, nego da veliki broj naprednjaka s velikim mozgovima ne zna uopće o čemu priča i što komentira.

Naravno, postoje drugi pristupi zbog kojih ćete možda biti protiv istospolnih praksi, i posebno protiv istospolnih brakova, ali ukoliko prihvatite određene suvremene pretpostavke – *koje su za konzervativca samo dokaz vremenskog provincijalizma naprednjaka* - o tome što je čovjek, i što bi čovjek trebao činiti, onda je puno lakše ozbiljno uzimati u obzir mogućnost takvih stvari. *(vidi Par misli o "istospolnim brakovima" i tradicionalnom moralu)*

Također, esej ističe odnos naprednjaka prema razumu. Naravno, kititi će se različitim epitetima razumnosti, pameti i inteligencije; osnivati će udruge i pokrete sličnih imena, ali

oni negiraju da razum ima što za reći u tom području. Razum mora biti rob strasti, razum je tu samo da pokaže da razum ništa ne pokazuje, ili barem tako tvrde naprednjaci.

Ponovit ću za kraj poveznicu na kratka izlaganja Theodorea *(vidi Dalrymple on Rouseau)* i Sowella *(vidi There Are No Solutions, Only Trade-offs)*. Postoji puno postova povezanih s objavljenim esejom, ali vidi npr. Ludwig von Mises o obitelji, odnosno kategorije - individualizam, prirodno pravo...

Prvi val sekularizacije

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/prvi-val-sekularizacije.html

Da bi to [1] vidjeli potrebno je razlikovati dva vala sekularizacije. Prvi, karakteriziran Europom 19. stoljeća, uključuje kolebanje religiozne vjere, i povlačenje vjerskih ideja, vjerovanja i simbola iz javnog prostora. Gubljenjem metafizičkog vjerovanje o kojem su ovisili njihove navike pobožnosti i štovanja, ljudi su pokušali ojačati svoj društveni svijet na druge načine – kroz sekularni svijet i izgradnju institucija. Sakrament braka je nanovo osmišljen kao civilni sporazum; stari običaji udvaranja i rađanja djece su opravdani na nove načine, pozivanjem na potrebe društva i patriotske dužnosti.

Crkve su se povukle ili su izbačene iz političkog procesa i iz institucija civilnog društva koje su zauzvrat opremljene sekularnim dignitetom kako bi ojačale svoj stari autoritet. Povlačenjem vjere vanjska forma društva ostala je manje više nepromijenjena; a ljudi su doživljavali svoje društveno članstvo ne kao oblik pokoravanja Bogu nego kao vrstu individualnog predanja, čisto ljudskom ljubavlju posvećene. Matthew Arnold prenosi to u svojim poznatim stihovima u '*Dover Beach*':

> *The Sea of Faith*
> *Was once, too, at the full, and round earth's shore*
> *Lay like the folds of a bright girdle furled.*
> *But now I only hear*
> *Its melancholy, long, withdrawing roar,*
> *Retreating, to the breath*
> *Of the night-wind, down the vast edges drear*
> *And naked shingles of the world.*

Nakon što je izrazio povlačanje vjere iz javne sfere, Arnold počinje sljedeću strofu strastvenim zazivom privatne sfere:

> *Ah, love, let us be true*
> *To one another!*

Drugim riječima, zamijenimo Božju ljubav s našom ljudskom ljubavlju, tako da svijet ostaje smislen za nas, na neki sličan način kao što je bio smislen prije, kada je Bog bio na nebesima. [...]

Arnoldov je tipičan viktorijanski pokušaj da se zakrpa društveni svijet nakon povlačenja vjere, koristeći čisto ljudske resurse. **Pojedinci mogu izgubiti svoju vjeru unutar konteksta religiozne zajednice, ali i dalje nastavljaju nastanjivati zajednički Lebenswelt, promatrati svijet označen običajima, institucijama i**

percepcijama koje su naslijeđe religije. Tome svjedočimo u djelima sekularista devetnaestog stoljeća, poput Johna Stuarta Milla, Julesa Micheleta ili Henrya Thoreau. Njihov svijet nosi pečat zajedničke religije; ljudska forma za njih je još uvijek božanska; slobodni pojedinac još uvijek sjaji u njihovu svijetu s više od zemaljskim sjajem, a prikriveni cilj njihovih zapisa je oplemeniti ljudsko stanje. Takvi pisci nisu iskusili gubitak vjere kao gubitak jer u vrlo stvarnom smislu oni nisu izgubili religiju. Odbacili su različite metafizičke ideje i doktrine, ali su još uvijek nastanjivali svijet kojeg je vjera načinila – svijet sigurnih predanja, svijet braka i ljubavi, sahrana i krštenja, stvarne prisutnosti u običnim životima i uzvišene vizije u umjetnosti. Njihov svijet, poput Arnoldova i Wagnerova, bio je svijet u kojem je sveto, zabranjeno i sakramentalno bilo općeprepoznato i društveno podržano.

***

[... *Kratki opis gotičkog preporoda* ...]

Gotički preporod – *i za Ruskina i za ateista Wiliama Morrisa* – bio je pokušaj ponovnog posvećivanja grada, kao zemaljske zajednice ujedinjene u zajedničkom priznanju svetih stvari. Napad na gotički preporod od strane modernista – *Bauhausa, Le Corbusiera, Pevsnera i drugih* – bio je dio drugog vala sekularizacije. Napad je započeo pozivanjem na iskrenosti. Poruka je bila: "Više ne vjerujemo, pa zašto bi se onda pretvarali?" Zašto se pretvarati da je grad sveto mjesto, a ne mjesto koje služi tek ljudskim svrhama? Zašto ukrasiti naše zgrade simbolima transcendentalnog, kada smo potpuno prestali vjerovati?

***

> Prije početnog odlomka Scuton zapisuje;

[1] Religiozni ljudi vide svijet na način na koji prosvijetljeni ljudi možda ne vide. Ne samo da oni posjeduju vjeru, vjerovanje u transcendentalno te nade i strahove u vezi providnosti i života nakon smrti. Njihov svijet je parceliran konceptima svetog, zabranjenog, sakralnog, profanog i sakramentalnog. Ti koncepti su možda odsutni u intelektualnom životu bezvjernih ljudi; ali ako *protu-prosvjetiteljsk*i stav o religiji ima ikakve istine u sebi, oni su u ukorijenjeni u osjećajima koje i bezvjerni ljudi imaju. Prema tome sekularizacije ne utječe samo na misli i osjećaje religioznih ljudi. Ona utječe na misli i osjećaje svih, uzrokuje radikalne promjene iskustva društvenog članstva, strukture Lebenswelta; utječe na način na koji se ljudsko stanje doživljava i opisuje.

PS

Radi se o predavanju u kojem Scruton analizira Prosvjetiteljske stavove odnosno teorije o religiji te analizira posljedice sekularizacije. Kao što navodi u samom predavanju, nije

zagovornik Prosvjetiteljstva, točnije smatra da se radi o vrsti svjetlosnog zagađenja koje nas sprečava da vidimo zvijezde.

Objavio sam već jedno njegovo slično razmišljanje u postu: O gubitku vjere

Često premalo metafizike, ali mislim da Scruton dobro objašnjava promjene, odnosno pomaže nam da shvatimo svijet u kojem živimo, a time i opasnosti koje nam prijete.

Drugi val sekularizacije - I

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/drugi-val-sekularizacije-i.html

Modernizam u arhitekturi išao je ruku pod ruku sa socijalističkim i fašističkim projektima oslobađanja stare Europe od njene hijerarhijske prošlosti, preoblikovanja nje kao bezbožnog ali uređenog društva, koje bi živjelo u iskrenom priznanju da je čovjek, a ne Bog, taj koji je krajnji cilj. Sekularizacije više nije bila zadovoljna podupiranjem starih institucija čisto ljudskim resursima. Stare institucije se mora uništiti i zamijeniti umjetnim i funkcionalnim napravama koje bi odgovarale potrebama društva koje se otrglo okovima religiozne dogme. Taj drugi val sekularizacije lansirao se mnoštvom manifesta – *modernističkim, futurističkim, dadaističkim, simbolističkim, socijalističkim* – najavljujući aposlutni raskid s prošlošću kojeg su puritanski ateisti devetnaestog stoljeća oklijevali učiniti. Započelo je, ukratko, sa samosvjesnim pokušajem vjerovanja u samog sebe; ali pokušaj nije dugo trajao. Kada je Drugi Svjetski rat (koji je sam proizvod modernističkih ideja) završio, drugi val sekularizacije nastavio se ubrzano, ne kao oblik vjerovanja, nego kao sve veća nejasnoća i cinizam o naravi i sudbini čovječanstva, rastuća permisivnost koja je otjerala posljednja područja svetoga iz javnog svijeta.

Ne želim ovdje ponavljati tužaljke koje su karakteristične za američki kulturni konzervatizam; ali svejedno trebamo priznati samoočitu istinu, drugi val sekularizacije je potpuno promijenio iskustvo običnih ljudi u modernim društvima. Kakvo god da je stanje njihove vjere, i koju god zajednicu identificiraju u svojim srcima kao svoju, nalaze se usred kulture gotovo univerzalne desakralizacije, u kojoj su ljudski odnosi lišeni starih religioznih vrlina – *nevinosti, žrtve, svetih zavjeta i sakramentalnih predanosti* – i u kojoj je malo ili nimalo javnog priznanja dano ideji svetinje, svetog i zabranjenog.

Slično tome, naše institucije i naši gradovi su potpuno sekularni, bez unutarnjih svetišta gdje se stari bogovi mogu sakriti. Naša kultura je puna svetogrdnih slika i satira pobožnoga; a grad je raznesen novom vrstom šaljive arhitekture, koja je zapostavila puritansku disciplinu modernista kako bi nas podsjetila da nema trajnosti, nema vječnosti, nema nebeskog grada koji se gradi u kamenu, nego samo šaljivi, staklenkasti smijeh.

Drugi val sekularizacije - II

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/drugi-val-sekularizacije-ii.html

Drugi val sekularizacije, kao što sam već rekao, uključuje pokušaj rješavanja svijeta od svetoga, zabranjenoga i sakramentalnoga. Taj pokušaj nije svjesno učinjen, baš kao što nije svjestan niti djetetov pokušaj oslobađanja od doma ili kao što ljubomorni ljubavnici ne nabrajaju svjesno nedostatke svojih rivala. Poput religije same, sekularizacija je socijalni proces, pokretan nevidljivom rukom prema cilju kojeg nitko ne mora namjeravati i svi mogu zažaliti. **Osim toga, drugi val sekularizacije ima u sebi određenu vrstu hitnosti, pretjeranu odbojnost prema opoziciji i odbijanje suočavanja s onima koji se ne slažu; koje podsjeća na religiozne sekte. Možete to vidjeti primjerice kod američkih pokreta u korist pobačaja i gay brakova. Obje te prakse prijete starim osjećajima svetoga i sakramentalnoga, ali zagovornici tih ciljeva smatraju da se radi, ukoliko netko izrazi neslaganje, o najvećoj herezi.**

Slično tome, pokret za uklanjanje molitva iz javnih škola, zabranjivanja sudnicama da izlažu deset zapovijedi, da se uklone sve reference na Boga iz kovanog novca i javnih simbola SAD-a – *ne radi se o blago izraženim mišljenjima, danih od strane ljudi koji se pitaju koliko daleko trebaju ići u nametanju svojih stavova vjerujućim sugrađanima*; Radi se o strastvenim ciljevima, često ih se potražuje fanatizmom za kojeg se obično misli da samo religije potiču.

Ukratko, drugi val sekularizacije, nakon razdoblja cinizma i sumnje, doveo je do čudnog simulakruma religioznog mentalnog sklopa. Novo gađenje prema herezi i želja za konformizmom ukazuje da sada pokušava popuniti praznine starog oblika društvenog članstva; Ali razlikuje se od religoznog mentalnog sklopa na bitan način, odnosno nema jasan koncept svetoga, posvećenog i sakramentalnog.

Roger Scruton, The sacred and the secular

PS

Još jedan Scrutonov citat s kraja predavanja, nakon što je opisao *selebriti* kultove i slične fenomene, govoreći o trajnoj potrebi;

> Da skratim, ne vjerujem da je drugi val sekularizacije reducirao religioznu potrebu naše vrste. Možda smo izgubili vjerovanje u transcedentalno, ali naša glad za svetim još uvijek eruptira u javnom svijetu, u groteskim oblicima koji bi bili smiješni da nisu znak dubokom emocionalnog poremaćaja – odbijanja prihvaćanja svetoga u jedinom obliku koji nam je zapravo bio ponuđen.

Povezano uz post, vidi stariji Burkov citat - Burke o Ateističkom Fanatizmu, i suvremene Plantingove citate - Plantinga o Novim Ateistima.

Transformacija Lebenswelta

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/transformacija-lebenswelta.html

Ukratko, religija je nestala iz našeg društvenog konteksta. Čak i ako se mi individualno pridržavamo svoje vjere, potpuno smo svjesni da je sam svijet odbacuje. U onoj mjeri u kojoj i postoji zajednički Lebenswelt, on nije onaj naših predaka, oblikovan poimanjima i iskustvima zajedničkog sakramenta, nego potpuno novi proizvod, iz kojeg je protjerana ideja ljudske distinkcije, svete prirode naše forme i posvećivanje naše ljubavi. Neke od posljedica; ne doživljavamo ljudsko tijelo kao nešto odvojeno od prirode i posvećeno višoj sferi. Njegova pojava je promijenjena iz božanskog u životinjsko, ukorijenjeno u prirodni svijet i poslušno njegovim mračnim imperativima. Ne radi se samo o promjeni naših vjerovanja: promjena je u našoj percepciji. Gubitak religije se manifestira fenomenološki. Posjet umjetničkoj galeriji će vas u to upadljivo uvjeriti. Ljudska figura je protjerana iz modernog slikarstva: ako se uopće pojavi onda je to u obliku fotografskog prikaza, drugim riječima, generirana mehanički, predstavljena je sirova, fizikalna činjenica. Kod Corota, Moneta, Cézannea, Renoira; kod Winslowa Homera i Edwarda Hoppera, figure u pejzažu se ističu kao vizitacije, centri sebstva i prosudbe, koje ispunjavaju svoje okruženje slikom slobode. Danas su obično figure u pejzažu ništa više od toga – figure, obučenih životinja, obojani oblici ljudskog obrisa.

Izrazito nam je teško živjeti s novom percepcijom ljudskog tijela. Sve u nama pokazuje natrag prema religioznoj viziji od koje smo odlutali, govoreći nam da je ljudska forma sveta, nedodirljiva i predmet divljenja. Stoga doživljavamo duboki sukob naših osjećaja, i zarazne želje da oskvrnemo, da spustimo ljudsko tijelo na njegove životinjske osnove i pokažemo ga kao običan objekt, u kojem je svijetlo sebstva i slobode ugašeno. Sartre daje prekrasan opis tog procesa u svom iskazu sado-mazohizma. No, stvari su se promijenile od Bitka i Ništavila. Danas živimo u svijetu u kojem se erotski osjećaji više ne mogu lagano spasiti od oskvrnujućeg vrtloga pornografije, u kojem se ljudsko tijelo rutinski opustošuje, raščlanjuje i reducira na krvareće komade na ekranu; živimo u svijetu u kojem se djecu odgaja na slikama koje pokazuju ljudsko tijelo ne kao mjesto gdje se empirijsko i transcendentalno susreće, nego kao metu, stvar koju treba napasti, opustošiti i konzumirati, treba ga pokazati u svim njegovim izvijanjima poput meškoljenog, potrebitog, agoniziranog crva.

Takve nasilne i sadističke slike oblikuju, ali su i oblikovane od naše nove percepcije smrti, kao nečega sasvim prijetećeg, monstruoznog i stranog. Moja smrt više nije dio života, veliki prijelaz za kojeg je sve ostalo priprema. Ona mi dolazi izvana, kada veliki uništavajući stroj iznenada okrene svoju nemislosrdnu čeljust u mom smjeru. Ruku pod ruku s takvim beskrajno morbidnom prikazom smrti na ekranu, ide i bijeg od smrti i bijeg

od misli o smrti u svakodnevnom životu. Njegovanje jedno drugog, odnosno prolazno iskustvo naše smrtnosti, kopni, baš kao i navika davanja počasti mrtvima, i bivanje jedno s njima u našim mislima. Društvo u bijegu od smrti je također u bijegu od života. Odbijanje vjerovanja da će se najgore dogoditi, ne možemo vidjeti da je potrebno najbolje – da što god čini život vrijednim, bilo ljubav, avantura ili djeca, ima smrt kao svoju cijenu. Gubimo "tragično osjećanje života", kako je to Unamuno nazvao, a s njime i sposobnost da živimo punim životom.

Nova percepcija ljudskog tijela manifestira se na druge načine, posebno u transformaciji seksualne želje. Kada je seksualni čin otuđen on postaje roba, a ljubav prestaje biti put do njega. Povlačenje svetoga ostavlja brak nezaštićenim – više nije vječni zavjet nego krhki ugovor, koji se može raskinuti i dopuniti s tek komercijalnim troškovima.

PS

> Jedan citat iz Scrutonova eseja Beauty and Desecration;

Kršćani su naslijedili od Svetog Augustina i Platona viziju prolaznoga kao ikone drugog svijeta te nepromjenjivog reda. Oni shvaćaju sveto kao otkrivenje (ovdje i sada) vječnog smisla našeg postojanja. Ali iskustvo svetoga nije ograničeno samo na kršćane. Ono je, prema mnogim filozofima i antropolozima, ljudski univerzal. Velikim dijelom, prolazne svrhe organiziraju naš život, svakodnevne zabrinutosti oko gospodarskih stvari, potraga za malenom moći i udubnosti, potreba za odmorom i razonodom. Malo toga je pamtljivo ili bitno za nas. Međutim, svako malo smo trgnuti iz naše samodopadnosti i osjetimo da smo u prisutnosti nečega neusporedivo značajnijeg od naših trenutnih interesa i želja. Osjetimo stvarnost nečega dragocjenog i tajanstvenog, koje dopire do nas tvrdnjom koja, na neki način, nije od ovoga svijeta. To se dogodi u prisutnosti smrti, posebno smrti nekoga koga volimo. Promatramo sa strahopoštovanjem ljudsko tijelo kojeg je napustio život. Više se ne radi o osobi nego o "posmrtnim ostacima" osobe. Ta misao nas ispunjava osjećajem sablasti. Nevoljko diramo mrtvo tijelo; promatramo ga kao da, na neki način, nije dio ovoga svijeta, gotovo posjetitelj iz neke druge sfere.

Scruton o sentimentalnosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/scruton-o-sentimentalnosti.html

Mnogi od raspravljanih problema su ispunjenji sentimentalnošću pa je korisno ponuditi njen opis; pokazati način na koji nastaje i kako bi trebali odgovoriti kada osjetimo njen pritisak.

Sentimentalni osjećaj je lagano pomiješati s pravim osjećajima – jer oni, barem površinski, imaju isti objekt kao cilj. Sentimentalan ljubav prema Jani i prava ljubav prema Jani su obje usmjerene prema Jani, vođene mišlju o njoj kao dopadljive. Ali ta površna razlika označava duboku razliku. Sentimentalna emocija je oblik djelovanja obuzet samim sobom. Jer za sentimentalista nije objekt taj koji je bitan nego je bitan subjekt. Prava ljubav se usmjerava na drugog pojedinca: radosna je zbog njegova zadovoljstva i ožalošćena zbog njegove boli. Nestvarna ljubav sentimentalista ne dotiče dalje od sebe te daje prednost vlastitim užicima i boli, ili osmišljava za sebe zadovoljavajuću sliku užitaka i boli svog objekta. Može se činiti da tuguje zbog žalosti drugog, ali zapravo ne tuguje. Jer prikriveno, sentimentalist pozdravlja žalost koja zaziva njegove suze. To je još jedna prilika za plemenitu gestu, još jedna prilika kontempliranja o sebi kao velikodušnom.

(Jasno je zašto životinje pružaju priliku za sentimentalne emocije; one ne mogu odgovoriti. Ne mogu razbiti našu iluziju. Dopuštaju nam potpunu slobodu da osmislimo svoje osjećaje prema njima, da projiciramo u njihove nevine oči zamišljeni svijet u kojem smo mi heroji i da im pružamo lažne strasti bez straha od moralnog prijekora.) Također je jasno zašto je sentimentalnost porok. Ona troši ograničenu emocionalnu energiju na način koji brine samo o vlastitim interesima i otupljuje za stvarnost. Atrofira naše simpatije vodeći ih istrošenim i laganim putovima, i tako uništava ne samo našu sposobnost da osjećamo nego također i našu sposobnost da pomognemo tamo gdje je pomoć potrebna i da riskiramo u ime viših stvari.

[...] Zato što spadaju u djela fantazije, sentimentalne emocije će puno teže odgovoriti na razum no što bi to stvarne emocije. Sentimentalnost podrazumijeva preveliku dozu samozavaravanja da bi dopustila kritičku inteligenciju u svoje područje.

Roger Scrtuton, Animal Rights and Wrongs

PS

Scruton je pisao o sentimentalosti u različitim područjima života; za bolje shvaćanje onoga što Scruton tvrdi, prenosim i Feserovo objašnjenje iz posta Superheroes and sentimentality;

U knjizi The Aesthetics of Music, Roger Scruton (oslanjajući se na neke ideje Michaela Tannera) daje kratki ali poučan opis sentimentalnosti. **Sentimentalna osoba, prema Scrutonu, obično brzo reagira na emocionalni stimulus, izgledat će da pati, ali će uživati u boli; odgovarat će podjednakom jačinom na razne podražaje, ali unatoč tome izbjegavati će popratiti svoj emocionalan odgovor odgovarajućom akcijom, spremnije će odgovoriti na strance i apstraktna pitanja nego na osobu koju poznaje ili na konkretne okolnosti koje zahtijevaju vrijeme, energiju, ili osobnu žrtvu.**

Ukratko, sentimentalna osoba je ona čiji emocionalni život postaje cilj sam po sebi te koji izgubi vezu i s vanjskim okolnostima koje bi ga normalno oblikovale i s ponašanjem koje bi trebalo generirati. Osjećaji moralnog gnjeva, romantične strasti, i druga emocionalna stanja postaju cijenjeni zbog samoga sebi, u toj mjeri da stvarne moralne činjenice, dobrobit voljenih itd. padaju u drugi plan. Dakle sentimentalnost podrazumijeva "jeftine" emocije – uživate u njima, tako reći, ali bez plaćanja cijene koju zahtijevaju. Zbog toga se radi, prema Scrutonu, o poroku.

Totalitarna sentimentalnost

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/totalitarna-sentimentalnost.html

Navedeni portreti [Scruton je opisao konzervativca i liberala] su svima poznati, i ne sumnjam kojoj će se strani čitatelji ovog magazina prikloniti. Međutim, ono što svi konzervativci znaju jest da su upravo oni ti koji su motivirani suosjećanjem, a njihovo "hladno srce" je tek prividno. Konzervativci su ti koji se zalažu za društvo, i koji su spremni platiti cijenu podržavanja principa o kojima svi mi – *uključujući liberale* – ovisimo. Biti poznat kao socijalni konzervativac znači izgubiti svu nadu u akademsku karijeru; biti zanijekan bilo kakve šanse za prestižne nagrade, od MacArthurove do Nobelove; liberali si ih dodjeljuju jedni drugima. Za intelektualca to znači odbaciti mogućnost pozitivne recenzije – *ili zapravo bilo kakve recenzije* – u New York Timesu ili New York Review of Books. Samo netko sa savješću bi si mogao poželjeti izložiti se neizbježnom ocrnjivanju koje sljedi. To dokazuje da je konzervativna savjest vođena ne samointeresom nego zabrinutošću za javno dobro. Zašto bi je inače netko izrazio?

Nasuprot tome, kao što konzervativci znaju, suosjećanje koje pokazuju liberali je upravo to – *pokazano suosjećanje, nije nužno osjećano*. Liberal zna u svom srcu da je njegova *"suosjećajna revnost"*, kako je to Rousseau opisao, privilegija za koju mora zahvaliti društvenom poretku koji ga održava. On zna da su njegove emocije prema skupini žrtava (barem danas) više manje bez ikakvih troškova, da par žrtvi koje će morati napraviti kako bi dokazao svoju iskrenost nije ništa u usporedbi sa toplim sjajem odobravanja kojim će biti okružen nakon objave svojih simpatija. Njegovo suosjećanje je duboko motivirano stanje uma, ne bolni rezultat savjesti koja se neće utišati, nego besplatna karta za popularno odobravanje.

***

Zašto ponavljam te osnovne istine? Odgovor je jednostavan. SAD je sišao s posebne pozicije principijalnog čuvara Zapadne civilizacije i pridružio se klubu sentimentalista koji su do sada ovisili o Američkoj moći. U administraciji predsjednika Obame vidimo istu onu totalitarnu sentimentalnost koja djeluju u Europi, i koja je zamijenila civilno društvo s državom, obitelj s agencijama za usvajanje, rad sa socijalnom pomoći, patriotsku dužnost s univerzalnim "pravima". Lekcija post-ratne Europe je ta da je lagano razmetati se suosjećanjem, ali je teže snositi troškove. Poželjniji od teškog života u kojem su disciplinirani nauk, dobročinstvo s troškom, i odgovorne privrženosti vladajući principi života; je život sentimentalnog prikaza, u kojem su drugi ohrabrivani da vam se dive zbog vrlina koje ne posjedujete. Taj život folirantskog suosjećanja je život transferiranih troškova. Liberali koji pišu pjesme o patnji siromašnih ne daju, uglavnom, svoje vrijeme i

novac kako bi im pomogli. Naprotiv, oni se bore kako bi država preuzela teret. Neizbježan rezultat njihovog sentimentalnog pristupa patnji je eskpanzija države i povećanje njezine moći i u oporezivanju i u kontroli naših života.

Dok država preuzima odgovornost za naše potrebe, i oslobađa ljude bremena koji bi s pravom trebao biti njihov – *teret koji dolazi iz dobročinstva i dobrosusjedskih odnosa* – ozbiljni osjećaji se povlače. Na njihovo mjesto dolazi agresivna sentimentalnost koja želi dominirati javnim prostorom. Takvo sentimentalnost nazivam "totalitarnom" jer - *poput totalitarne vlade* – traži svoju opoziciju i onda je pažljivo uguši, u svim onim mjestima gdje bi se opozicija mogla formirati. Njezin cilj je "riješiti" naše socijalne probleme, namećući teret odgovornim građanima, i uklanjajući teret sa "žrtvi", koje imaju "pravo" na državnu potporu. Rezultat je zamjenjivanje starih socijalnih problema, koji su se mogli riješiti privatnim dobrotvornim organizacijama, s novim i nepomirljivim problemima koje njeguje država; primjerice, masovna vanbračnost, opadanje starosjedilačkog nataliteta, i nastajanje kulture bandi među omladinom bez očeva. Tome svjedočimo svugdje u europi, čija je situacija još gora zbog pritiska imigracije, poticane od države. Građani čiji porezi plaćaju poplavu nadolazećih "žrtvi" ne mogu protestirati jer su sentimentalisti uspjeli uvesti zakone o "govoru mržnje" i izmislili zločine poput "islamofobije" zbog kojih njihovo ponašanje nije predmet diskusija. To je samo jedan od primjera zakonodavne tendencije koju možemo promatrati u svakom području društvenog života: obitelji, školi, odnosu spolova, društvenim inicijativama, pa čak i vojsci – *sve su lišene svog autoriteta i dovedene pod kontrolu "meke moći" koja vlada odozgo*.

***

Na taj način trebamo shvaćati dodjelu Nobelove nagrade predsjedniku Obami. Istina, razjasnio je da ju ne zaslužuje – *iako pretpostavljam daje zaslužuje u istoj mjeri kao i Al Gore*. Nagrada je priznanje Europske elite, uzdah olakšanja da je Amerika napokon učinila odlučan korak prema modernom koncenzusu, zamjenivši stvarne za lažne emocije, tešku za meku moć, i istinu za laži. Ono što je bitno u Europi je velika fikcija da će stvari zauvijek ostati na mjestu, da će mir biti trajan, a društvo stabilno, toliko dugo dok smo svi "ljubazni". Pod predsjednikom Bushom (koji naravno nije bio uzoran predsjednik, i sigurno nije ljubazan) Amerika je zadržala staru sliku, nacionalnog samopouzdanja i ratoborne tvrdnje na pravo da budete uspješni. Bush je bio glas demokracije posjedovanja vlasništva, u kojem su naporan rad i obiteljske vrijednosti još uvijek imale javnu podršku. Rezultat toga je da su ga europske elite mrzile, posebno mrzile jer europa treba ameriku, i zna da će bez amerike umrijeti. Obama je dočekan kao spasitelj; američki predsjednik kojem su se europljani nadali – *onaj koji će ih spasiti od istine*.

Međutim kako će amerika odgovoriti na to ostaje upitno. Na temelju svojih susjeda u ruralnoj Virginiji, pretpostavljam da totalitarna sentimentalnost nema posebnu privlačnost za njih, i da su se spremni oduprijeti vladi koja želi uništiti njihovu štednju i njihov društveni kapital, i to sve u ime suosjećanja kojeg zapravo ne osjeća.

Autor je filozof Roger Scruton, preuzeto iz eseja Totalitarian Sentimentality.

PS

Tekst bi bio bolji bez spominjanja Busha i Obame. Prošli post je također vezan uz sentimentalnost - vidi Scruton o Sentimentalnosti.

U nastavku prenosim iz jednog članka Theodorea Dalrymplea, autora knjige *Spoilt Rotten: The Toxic Cult of Sentimentality;*

> Sentimentalisti pokušavaju nadoknaditi nedostatak osjećaja emocionalim egzibicionizmom. Muškarci koji nemaju previše osjećaja za svoju ženu i djecu često imaju njihova imena istetovirana po rukama, tetovažama poručuju *"Gle što sam spreman učiniti za tebe."* Sve to je često uvod u napuštanje; muškarac je spreman tetovirati se, ali nije spreman za zahtjeve trajne podrške, koja zahtijeva iskrene osjećaje.

> Ali nije samo u nižim slojevima društva sentimentalnost zatrovala Britanski život. Nitko nije sentimentalniji od naše *inteligencije*, u korijenima njenih ideologija je sentimentalno zanemarivanje najočitijih stvarnosti, u korist apsurdnosti za koje bi oni rado da su točne.

Nije na prodaju

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/nije-na-prodaju.html

Od početka civilizacije ljudi su razlikovali dobra koja se može slobodno razmjenjivati i dobra koja su nam prebliska da bi ih kupovali i prodavali. Duhovna dobra su okaljana ili uništena kada ih pokušate kupiti, njihova cijena, ako je imaju, mjeri se žrtvovanjem i odricanjem. Tako je s ljubavlju, srećom i svetim stvarima. Tako je i s obitelji, zajednicom i kulturom. Radi se o dobrima koja su potpuno zaštićena od "sila tržišta", vjerujemo da bi bilo svetogrđe kupovati ih i prodavati.

Neka dobra, poput hrane i odjeće, imaju instrumentalnu vrijednost; druga dobra, poput djece i umjetničkih djela, su vrijedna sama po sebi. Ljubav nema cijenu, ne zato što je cijena viša od one koju možemo platiti, nego zato što je ne možemo kupiti, samo zaraditi. Naravno, možete kupiti simulakrum ljubavi, postoje ljudi koji su ostvareni pružatelji takvih usluga; Ali ljubav koja je kupljena je tek privid. Dobra poput ljubavi, ljepote, utjehe, i svetih i duhovnih dobara; ona imaju vrijednost, ali ne cijenu.

Ekonomisti ne vole duhovna dobra. Takva dobra su povezana s nama ne kao stvari koje se iskoristi, konzumira i razmjenjuje, nego kao dio onoga što mi jesmo. Izgubiti njih znači izgubiti sebe. Naravno, ljudi u nevolji su često prodavali svoju djecu u roblje, oskvrnuli svoje ljubavi i negirali svoju vjeru; Ali tome ih je prisila nevolja, a ne cijena. U svijetu u kojem se vjera gubi, a kulturne vrijednosti su nesigurne, ljudi sve više razmišljaju u ekonomskim terminima. Kada dobra imaju cijenu onda možete odlučivati između njih; ali to također znači da ih možemo razmjenjivati za bižuterije tržišta.

To se dogodilo seksu. Ne možete kupiti ili prodati seksualnu ljubav, ali možete kupiti i prodati njezine jeftine zamjene. Zajednice su se, kroz povijest, pokušale zaštiti od toga, prepoznajući da budućnost društva ovisi o zaštiti seksualne ljubavi od tržišta. Bile su tek djelomice uspješne u tome; ali zid dostojanstva, iako mjestimice tanak i lagano potkopan, ostao je čvrst sve donedavno, roditelji su mogli biti sigurni da njihova djeca neće odrasti onako kako danas odrastaju, sa stavom da seks treba konzumirati i razmjenjivati poradi užitka. [...]

Međutim postoji problem. Bez podrške zajedničke kulture koja je dovoljno jaka da ujedini ljude protiv vandala, naš osjećaj svetoga je slab i nepostojan resurs. Naše vrijednosti kapituliraju suočene s "ekonomskim osjećajem"; i samo najjači javni duh je dokaz protiv profita. Bitka između vrijednosti i cijene je trajna značajka ljudskog stanja i ne prepoznaje nikakve barijere, nijedan teritorij gdje se ne može boriti. Čak su i naše najdublje emocije ugrožene. Oscar Wilde definirao je sentimentalista kao onoga tko zna cijenu svega, ali

vrijednost ničega – drugim riječima, onaj tko je sklon dati sve na prodaju, uključujući emocije i vrijednosti. Intrinzične vrijednosti se može štiti samo u kulturi koja ih podržava – kulturi u kojoj su ljudi u mogućnosti ignorirati "ekonomski osjećaj."

Roger Scruton, Not for Sale

PS

Gornji tekst je uvod eseja u kojem Scruton komentira razliku američke i europske kulture: američka okolina ne priznaje estetska ograničenja, ali kada se takav mentalitet reklama, brandova i loga prenesu, primjerice u Rim, onda dolazi do problema; McDonalds je odlučio otvoriti restoran (zajedno s pripadnim vizualnim identitetom) na jednom od povijesnih mjesta što je izazvalo revolut lokalnog stanovništva. (vidi post O hrani - Brza prehrana je protestantska?)

Scruton o konzervatizmu - intervju

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/scruton-o-konzervatizmu-intervju.html

> Povodom dvadeset i pete godišnjice objavljivanja njegove knjige *The Meaning of Conservatism* (1980.), Scruton je dao intervju u kojem komentira reakcije na knjigu, mogućnosti i ograničenja slobodnog tržišta te budućnost konzervatizma s obzirom na (tadašnje) političke predstavnike. Knjiga je svojevremeno izazvala oštre reakcije s ljevice tako da Scruton nije bio omiljena osoba u akademiji. Izdvojio sam nekoliko pitanja (intervju u izvornoj verziji možete pročitati ovdje).

***

> **MG: Što vas je potaklo da napišete knjigu *The Meaning of Conservatism*?**

[...] Istovremeno, brinulo me što Konzervativna stranka nije imala nikakve principe koje bi suprotstavila toj vrsti "politike zamjeranja" - osim slobodnog tržišta. Želio sam podsjetiti ljude da postoji tradicija konzervativne misli u politici koja je mudrija i dublja od lijevo-liberalnog pravovjera tog vremena, i da ne možete svesti konzervatizam na principe slobodnog tržišta, iako su sadržani u njemu.

[...] Bez knjige, intelektualna ljevica – *čije ideje, emocije i sama egzistencija ovise o protivljenju* – ne bi se imale čemu protiviti; zbog toga je pojava knjige izazvala velike uzdahe olakšanja među mojim kolegama, imali su što ponovno mrziti.

***

> **MG: Koje ste štetne posljedice "ideologije slobodnog tržišta" spomenuli? Postoje li određeni gospodarski sustavi koje bi konzervativci trebali preferirati?**

Slobodno tržište nužan je dio bilo koje stabilne zajednice, a argumente za njegovo pridržavanje kao nepobitne jezgre ekonomskog života postavio je Ludwig von Mises. [Friedrich] Hayek je dalje razvio argumente kako bi ponudio obranu "spontanog poretka" kao sredstva stvaranja i održavanja društveno potrebnog znanja. Kao što ističe Hayek, postoji više vrsta spontanog poretka koje svjedoče epistemičkim vrlina koje smatra vrijednim: poput *engleskog* zakona, ili morala.

Problem za konzervatizam je pomirivanje mnogih i često proturječnih zahtijeva koje ti različiti oblici života nameću. Ideolozi slobodnog tržišta uzimaju jednu instancu spontanog poretka i uzimaju ju kao preskripciju za sve ostale. Pozivaju nas da im povjerujemo kako je slobodna razmjena robe model za sve društvene interakcije; ali mnogi od najvažnijih oblika

života podrazumijevaju povlačenje onoga što cijenimo s tržišta: seksualni moral je očiti primjer, planiranje gradova drugi. (Naravno, amerika nije uspjela ni u jednome.)

Iz antropološke perspektive religiju možete promatrati kao razrađeni (i spontani) način na koji zajednice štite ono što im je najdragocjenije (tj. sve što se odnosi na stvaranje i reprodukciju zajednice) od erozije tržišta. Kulturni konzervativac, kakav sam ja, podržava taj poduhvat. Opisat ću to terminima koji slijede Burkea i Chestertona: slobodno tržište pruža optimalno rješenja konkurencije za oskudne resurse; ali kada ih primijenimo na dobra u kojima preminuli i nerođeni imaju svoj interes (primjerice, seks) onda se gubi ono što treba očuvati.

***

> **MG: Važna tema u vašoj knjizi je ideja da pojam društvenog ugovora, *"nedavna i sada naizgled neukrotiva politička ideja"*, ne može popratiti politički život kako ga mi doživljavamo. Možete li reći nešto o suprotnoj ideji "transcendentne veza" za koju kažete da dovoditi do naših društvenih obveza?**

Samo sam želio naglasiti da su najvažnije obveze koje vode naše živote kao socijalnih i političkih bića – *uključujući obitelj, domovinu i državu* – neugovorne i prethode sposobnosti racionalnog izbora. Govoreći o njima kao "transcendentnim" želim naglasiti da nadilaze ikakvu sposobnost da ih racionaliziramo ugovornim ili dogovornim pojmovima. Imaju aposlutni i nepromjenjivi karakter kojeg moramo prepoznati ako želimo razumjeti naše socijalno i političko stanje. Odbijanje ljevičara da to prepoznaju proizlazi iz njihove nesposobnosti da prihvate vanjski autoritet u bilo kojem obliku, i iz njihova duboka vjerovanje kako je svaka moć uzurpacija, osim ako je oni sami ne dodjeljuju.

***

> **MG: Omogućuje li vaš naglasak na autoritet tvrdnju, koju često čujemo od liberala, da je konzervatizam represivan i diktatorski?**

Opisati obvezu kao transcendentnu u mom smislu ne znači obdariti je nekom vrstom opresivne sile. Upravo suprotno, to znači prepoznati spontanu dispoziciju ljudi da prepoznaju obveze koje nikada nisu ugovorili. Postoje druge riječi koje se mogu koristiti u ovom kontekstu: zahvalnost, pobožnost, poslušnost – sve su to vrline, i sve one su prirodno usmjere prema stvari koju volimo.

Ono što želim razjasniti u svojem radu je da, dok je lijevo-liberalan pogled na politiku utemeljen na antagonizmu prema postojećim stvarima i zamjeranju moći u rukama drugih, konzervatizam je utemeljen na ljubavi u postojeće stvari, uključujući nesavršenstvo, i spremnost prihvaćanja autoriteta, pod uvjetom da nije posve nelegitiman. Stoga ne postoji ništa represivno u konzervativnom stavu prema autoritetu. [...]

***

> **MG: [...] Postoje li slobode ili druga dobra koja ne bi mogla postojati bez benignih oblika lokalnih autoriteta kakve spominjete?**

Primjer voditelja lova je dobar jer pokazuje i spontanost autoriteta i spremnost ljudi da ga prihvate kada vide zamršenu povezanost s njihovim vlastitim dobrostanjem i blagostanjem njihovih zajednica. Da to izrazim u terminima teorije igara: autoritet je spontano rješenje za problem koordinacije, možda jedino rješenje koje je moguće. U svim pitanjima kada bi rasprave, glasovanje i pregovaranje odužilo odluku van trenutka u kojem ju je potrebno donijeti, artifekt autoriteta je racionalno rješenje problema kolektivnog izbora. Očiti je primjer vojska, ali princip se prožima kroz društvo. [...]

***

> **MG: Često vas opisuju kao "paleokonzervativca", termin kojeg je Russell Kirk izbjegavao. Prihvaćate li takvu oznaku?**

[...] Ali pretpostavljam da sam više paleo nego neo-konzervativan, s obzirom da vjerujem kako je konzervativna pozicija ukorijenjena u kulturi, a ne ekonomskim faktorima, i da potraga za ostvarivanjem jedinog cilja u konkurentskom tržištu predstavlja opasnost za društveni poredak baš kao i pokušaji ostvarivanja jedinog cilja jednakosti.

***

> **MG: Vrsta konzervatizma kojeg zagovarate nije lagano izraziti sloganima, a argumenti za njega se čine teže savladivima od onih koji se nude za popularnije vrste. Postoji li nada da će vaša vrsta konzervatizma steći poklonike?**

Naravno da je nije lako predstaviti sloganima. No, to je nedostatak slogana, a ne mog konzervatizma. Ne možete predstaviti niti Hayekovu teoriju zakona, Kantovu teoriju republikanske vlade, ili Hegelovu teoriju civilnog društva u slogane; ali su unatoč tome istinite. Filozofija nije ništa ukoliko nije usmjerena istini. *(Zato Derrida i Deleue nisu filozofi.)*

Pohvalno je težiti uvjeravanju, i iz toga razloga je nužno političkim misliocima naučiti pisati. Marx je nažalost riješio taj problem, ali isto je učinio i Burke. Dobro pisanje utječe na umove književne elite, a ideje iz umova te elite će se u konačnici izfiltrirati na niže razine, do te razine na kojoj će neki spretni, ali neupućeni novinar pronaći slogan koji odgovara, na njegovoj razini mentalnog života, tim dalekim i nejasnim pojmovima. Djelomice je na to Platon mislio kada je zagovarao plemenitu laže. Ne "plemenitu" nego elegantnu; ne "laž" nego novinarstvo.

***

> **MG: Hvala Vam na ovom razgovoru, imate li neku poruku za naše čitatelje?**

Mislim da bi konzervativci trebali proučavati ideje i argumente koji prevladavaju na ljevici. Uvijek ima nešto za naučiti iz tih argumenata, ako ništa drugo onda što trenutno zamjeraju. Kada se odmaknete od tih bezradosnih stvari, zahvaljivati ćete Bogu što ste konzervativac.

In Memoriam: Peter Geach (1916-2013)

Prije par dana umro je filozof Peter Geach, autor mnogih utjecajnih knjiga i članaka. Godine 1941. oženio se s Elizabeth Anscombe te su zajedno imali sedmero djece. Geach je bio jedan od najvažnijih katoličkih - *i ne samo katoličkih* - filozofa dvadesetog stoljeća.

Rođen je 1916. godine u Londonu, većinom ga je odgajao otac koji je obučavan u filozofiji (iako nije imao poziciju predavača) te je u svome sinu vidio dostojnog učenika. Prema Geachevu kazivanju, njegov otac je mijenjao religiozna uvjerenja nekoliko puta godišnje – uvijek naglo, i uvijek sa snažnim razlozima za promjenu. U tim promjenama, kao mladić, pratio ga je i Geach pa su ga u školi nakon praznika zadirkivali; *"Pozdrav, Geache! Postoji li Bog ovog polugodišta?"*

Pod očevim tutorstvom, jedan od najranijih Geachevih filozofskih utjecaja bio je metafizičar McTaggart koji se u svom članku iz 1908. *The Unreality of Time* zalagao za, pa, nestvarnost vremena. Geachov početni otpor prema McTaggartovu stavu rezultirao je, onime što je on nazvao, "neodoljivom silom rezoniranja". Nakon što je primljen na Oxford, Geachovi intelektualni borci uključivali su sve veći broj katolika. Zapisuje;

> **Zasigurno sam bio pametniji od njih, ali imali su neizmjernu prednosti što su bili u pravu – prednost koju nisu odbacili okrečući se lošoj filozofiji i apologetici koja se tada ponekad podučavala u katoličkim školama. Jednog dana moja se obrana iznenada srušila: Znao sam da ukoliko želim ostati pošten čovjek moram početi učiti o katoličkoj religiji. Primljen sam u Katoličku Crkvu 31. svibnja 1938. godine.**

Osim što je bio izvanredan filozof, Geach je bio također i talentiran autor. Također je znao biti i izrazito duhovit: primjerice, u ključnom odlomku njegove poznate knjige *Mental Acts* postaje jasno pažljivom čitatelju da je Geach prihvatio prozni stil Akvinskog i da zrcali nekoliko tomističkih distinkcija; u sljedećem paragrafu otkriva da to nije slučajno, jer pasus koji slijedi gotovo prenosi članak iz Summae Theologiae. Dubina i opseg Geachove učenosti očita je na svakoj stranici njegovih zapisa, u kojim se oslanja na svoje znanja filozofske povijesti raspravljajući kompleksna pitanja u metafizici te filozofiji uma i jezika.

Osim Akvinskog i McTaggarta, glavni filozofski heroji su mu bili Aristotel, Ludwig Wittgenstein, i Gottlob Frege. (Začudo, u svojoj autobiografiji puno toga pozitivnog kaže i za Hobbesa.) Poput svakog dobrog tomista, Geach nije išao unatrag počevši od unaprijed

određenog zaključka, nego uvijek tamo gdje ga je razum vodio, uvjeren da će istina pobijediti. Ovako Geach opisuje svoj filozofski proces, u kontrastu sa "avanturističkijom" strategijom svoje žene Anscombe:

> **Moj um drugačije radi; šokantne teze koje sam branio u filozofiji logike nisam dosegao hrabrim skokovima nego malim koracima, svaki korak je mentalno testiran protiv mnoštva primjera i prigovora prije nego što je učinjen drugi korak. Oboje smo, nadam se, izbjegli dva poroka: neozbiljne promjene uma, i pridržavanja prošlih izjava zbog želji da smo bili u pravu nego da jesmo u pravu.**

Razlike u filozofskom stilu znači da je Geach također različita vrsta autora nego što je to bila Anscombe; dok njenim zapisima nedostaje vrsta evidentne strukture koju današnji filozofi uzimaju zdravo za gotovo, Geach je uredniji u svojim prezentacijama. No, dijelili su uvjerenje da dobra filozofija zahtijeva blisku pozornost jeziku – uvid kojeg u svojoj autobigrafiji Geach pripisuje Akvinskome:

> **Proučavajući Akvinskog ... nisam mogao ne primijetiti kako je lingvistički izrazito samo-svjestan, na način koji McTaggart nije bio: opetovano se javljaju pažljive diskusije logičko-gramatičkih poanti, poput uloge imenica, pridjeva, glagola i čestica; koristi najbolji suvremeni rad logičara (sophistae), ali kad njihov rad ne zadovoljava njegove potrebe, on osmišljava vlastitu analizu jezika njegovih teoloških argumenata.**

Poput Akvinskog, Geach nije smatrao da se alati logičke analize mogu koristiti samo na "apstraktne" teme poput prirode vremena ili sematike singularnih termina. Također je pisao, u tom istom stilu, o ljubavi, nadi, duši, učinkovitosti molitve, i hoćemo li preživjeti svoju smrt. Bio je iznimno važan mislilac, a njegovi zapisi će godinama ostati utjecajni.

Počivao u miru.

PS

> *Gornji tekst napisan je prema članku Peter Geach, R.I.P. (Commonwealmagazine).* U nastavku prenosim početni dio J. Haldanova razmišljanja povodom Geachove smrti;

Preminuo je Peter Geach, 21. prosinca 2013. u dobi od 97 godina; Geach je bio jedan od najosebujnijih i najdarovitijih likova anglofone filozofije. Geach je objavljivao u području logike, jezika, uma, religije i etike. Njegov prvi članak "*Designation and Truth*" pojavio se u *Analysis* 1948. godine, a njegov posljednjih članak u istom časopisu objavljen je 2006. po naslovom *"The Labels"*; počinje sa "*Jednom davno u Kini živio je zli kralj. Njegov hobi bia je logika",* članak se bavi kraljevom intelektualnom bitkom i konačnim porazom *"izrazito pametnog logičara Lo-sou"*. U manje od 300 riječi, radi se o ilustriranom primjeru problema kojeg je postavila njegova žena Anscombe kada je ona sama imala 81 godinu. "Lo-sou" je kinesko ime za Bertranda Russella. U prijašnjem izdanju *Analysisa* Geach je objavio *"The Tractatus is not all rubbish"*, članak od 200 riječi kao odgovor na kritike Wittgensteinove propozicijske logike.

Među analitičkim filozofima Geachu kao literarnom stilistu nije bilo ravna. Možete se neslagati s njegovim prosudbama i terminima kojima su izražene, ali njegovi zapisi su primjer jasnog i preciznog engleskog, lišeni pseudo-suptilnosti, animirane učenim literarnim duhom. Poput Johnsona i Chestertona, (obojici se divio) Geacha je užitak čitati; dominirao je i običnom prozom i tehničkim jezikom grčke i srednjovjekovne filozofije, baš kao što je bio majstor logike i moćni dijalektičar.

Feser i Scruton o neurogluposti i "neurozavisti"

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/feser-i-scruton-o-neurogluposti-i.html

Filozof Feser se u više navrata (Mindreading?, Against "neurobabble" i Reading Rosenberg, Part VIII) bavio zabludama u koje upadaju oni koji pretpostavljaju da je suvremena neuroznanost radikalno promijenila naše shvaćanje ljudske prirode, pa čak i potkopala zdravorazumsko poimanje nas kao svjesnih, racionalnih i slobodnih agenata. U eseju Brain drain, Scruton komentira modu neuroznanstvenih pseudo-objašnjenja unutar humanističkih znanosti, nazivajući to "neurozavišću".

Jedan pronicljivi odlomak iz eseja;

> **Neurozavist... se sastoji od ogromne zbirke odgovora, bez memorije pitanja; a odgovori su obučeni neurogluposću sljedeće vrste:**
>
> ***"Mozgovi društvenih životinja su spojeni tako da osjećaju ugodu prilikom izvršavanja društvenih dispozicija poput međusobnog čišćenja i suradnje, te osjećanja boli kada ih se izbjegava, krtizira ili isključuje. Neurokemikalije poput vazopresina ili oksitocina posreduju vezivanju parova, roditelja i djece, i vjerojatno povezivanju poznanika i rođaka..." (Patricia Churchland).***
>
> **Kao da već nismo znali da ljudi osjećaju užitak prilikom međusobne pažnje i suradnje, i kao da se radi o novoj informaciji kada kažemo da su mozgovi "spojeni" prema tom učinku, ili da da su možda "neurokemikalije" uključene u taj proces. Radi se o prvorazrednoj pseudoznanosti, a svoju oskudnu plauzibilnost duguje činjenici da jednostavno ponavlja stvar koju ne uspijeva objasniti.. Savršeno ilustrira prevladavajući akademski poremećaj, a to je gubitak pitanja.**

Feser se gotovo potpuno slaže. Daje primjer ovisnosti i načina na koji se o njoj raspravlja u popularno znanstvenom i novinarskom kontekstu. Svi su oduvijek znali da pušenje, pijenje alkohola, drogiranje, pornografija, jedenje slatkog itd. može rezultirati navikom. Svi su također znali da je razlog tome užitak kojeg donose te aktivnosti. Ipak, kada nam neuroznanstvenici kažu da takve aktivnosti povećavaju razinu dopamina, što se povezuje s užitkom, to se tretira kao neki veliki napredak u razumijevanju ovisnosti, čak i napredak koji potkopava našu vjeru u moralnu odgovornost. Tako nam u jednom popularno znanstvenom članku poručuju:

> **U prošlosti, smatralo se da je ovisnost slabost karaktera, ali zadnjih desetljeća istraživanja su pokazala da je ovisnost o kokainu, heroinu i metafetaminu stvar kemije mozga.**

Da bi vidjeli o kakvoj se primjedbi radi, pretpostavimo da se netko upozna kemijom boja te zaključi da je revolucionalizirao estetiku te izjavi:

> **U prošlosti, ljepota poznatih slika se smatrala rezultatom umijeća izrade, kompozicije, balansa boja, i tako dalje, ali nedavna desetljeća istraživanja su pokazala da je sve to stvar kemije boja.**

Razlog zašto se Feser *"gotovo potpuno slaže"* sa Scruton je vidljiv iz gornje usporedbe. Kemija boja može ima neke veze sa shvaćanjem ljepote slika, primjerice, možda neke boje dulje imaju svoju živost ukoliko se koristi određena kemija. Slično tome, neuroznanost nam može dati određene uvide u ljudsko ponašanje. *(Očito, ako kemijski interveniramo kako bi spriječili porast razine dopamina, to bi imalo učinka na ovisnost – iako je posebno pitanje radi li se o dobrom načinu suočavanja s ovisnošću.)*

Ali kemija boja je očito samo dio, relativno mali dio, shvaćanja ljepote slika; a kemija mozga je samo dio, relativno mali dio, shvaćanja ljudske prirode. Konkretno, daje nam samo ono što aristotelijanci nazivaju materijalnim uzrokom ljudskog ponašanja, i dio djelatnog uzroka; ali ne daje nam formalne i finalne uzroke, ili potpunost djelatnog uzroka. Sva četiri aspekta su ireducibilne komponente bilo koje akcije, a analiza koja se fokusira na jednu ii dvije je poput analize slike koja se fokusira isključivo na kemiju boja. Scruton zapisuje:

> **Trebamo prepoznati da nisu sva koherentna pitanja o ljudskoj prirodi i ponašanju znanstvena pitanja, koja se tiču zakona koji vode uzrok i posljedicu. Većina naših pitanja o osobama i njihovom ponašanju se bave intereptacijama: što je mislio time? Što je time implicirala? Što označava ruka Michelangelova Davida? To su stvarna pitanja, koja traže discipinske odgovore; i postoje discipline koje pokušavaju odgovoriti na njih. Jedna takva je pravo. Ono ukjučuje razumsko pridavanje odgovornosti i obveza, koristeći metode koje nisu reducibilne na bilo koju objašnjavajuću znanost, i nisu zamjenjive neuroznanošću, neovisno o broju napredaka te znanosti.**

Pitanja značenja, odgovornosti, razloga za akciju i sl. su pitanja o formalnim i finalnim uzrocima ponašanja racionalnih životinja, i stoga nužno leže van domene reduktivne neuroznanosti. Kada namjerno pišem ove riječi u računalo, postoje materijalni uzroci akcije, povezane neuronske i fiziološke aktivnosti, i djelatni uzroci kretanja mojih prstiju, što uključuje ovu fiziološku aktivnost; ali postoji također i finalni uzrok akcije, a to je namjena ili cilj uvjeravanja u neku filozofsku ideju, te formalni uzrok, a to je ljudska duša – "ljudska duša" shvaćena ne u popularnom smislu kao sablasna stvar koja ulazi u tijelo kako bi ga pokrenula i izašla nakon smrti, i ne u kartezijanskom smislu nematerijalne supstance, nego u tehničkom aristotelijanskom smislu supstancijalne forme racionalne životinje; a djelatni uzrok akcije uključuje intelektualnu aktivnost distinktivnu od nečega s tom vrstom supstancijalne forme *(nasuprot tek osjetilnim ili imaginativnim moćima koje ne-racionalne životinje posjeduju)* gdje su intelektualni element i neuronski element ne dvije stvari *(kao što su za kartuzijeva dualista)* nego dva ireducibilna aspekta jedne stvari *(baš kao što je rečenica jedna stvar s dva aspekta, materijalnim i semantičkim).*

Ovakvo aristotelijansko shvaćanje ljudskog bića, poput aristotelijanskog shvaćanja svake prirodne supstance, je radikalno anti-redukcionistički. Značajke "više razine" ljudskog bića – *njegove misli, volja, akcije, opažanja i druge aktivnosti i svojstva organizma kao cjeline* – nisu ništa manje stvarne i fundamentalne od njegovih značajki "niže razine" (npr. njegovih neuronskih procesa). Zapravo, potonje možete ispravno shvatiti samo referencirajući se na cjelinu čiji su dio. Dati čisto neuroznanstveni opis ljudskog ponašanja znači apstrahirati od stvarne konkretne zbilje, kao u slučaju ignoriranja razlike između padajućeg ljudskog bića i padajuće vreće žita u svrhu fizikalne apstrakcije od stvarne konkretne zbilje. U oba slučaju apstrakcija je vrlo korisna za određene svrhe, i u oba slučaju bilo bi smiješno tretirati apstrakcije kao da opisuju čitavi fenomen u pitanju.

[...]

Istodobno, koliko god da opravdano odbacuju redukcionizam i materijalističke i kartezijanske vrste, kritičari poput Scrutona i Tallisa, propuštaju ga zamijeniti sustavnom suparničkom metafizikom poput aristotelijanske. Koliko god da su njihove kritike snažne, njihov pozitivni opis ljudske prirodne će se činiti opskurantnim onima koji ne mogu vidjeti nikakvu plauzibilnu alternativu materijalizmu kao općem poimanju prirodnog svijeta. Potrebna je metafizika da bi odgovorili na metafiziku. Sve dok materijalizam, scijentizam i naturalizam nisu ne samo kritizirani nego i zamijenjeni nečim boljim, neće izgubit svoj ubitačan stisak nad modernom kulturom kojeg Scruton i Tallis opravdano osuđuju.

PS

Napisano prema postu s Feserova bloga; Scruton on “neuroenvy” - koji je pak napisan inspiriran Scrutonovim esejom Brain drain.

Theodore Dalrymple je također pisao puno o sličnim stvarima; o pretilosti i dijabetesu, različitim ovisnostima, odnosno općenito o pokušajima lišavanja ljudskog ponašanja svakog značenja i moralnog sadržaja. *(Primjerice više nitko nije "nesretan" - što bi značilo da treba preispitati svoj život i nešto poduzeti - nego su svi "depresivni" što znači da moraju otići k liječniku, uzimati antidepresive i sl.)*

Često ne vidim humor kod Cleesa, ali ovaj video je zanimljiv: John Cleese - The Scientists.

EU, Grčka i važnost kulture

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/eu-grcka-i-vaznost-kulture.html

[...] Zašto arhitekti eura nisu znali ove stvari? Odgovor možete pronaći duboko u sklopu europskog projekta; radilo se o projektu sa skrivenom agendom, a ta agenda je uništenje, te istodobno, nijekanje, realnosti nacionalnosti. S obzirom da su nacije nosioci kulture, to je značilo nijekanje činjenice da je kultura bitna. Kulturne činjenice su jednostavno nezamislive za eurokrate. Dopustiti sebi da percipiraju kulturu bilo bi ravno priznanju da je njihov projekt nemoguć. To ne bi bilo toliko bitno kada bi imali drugi projekt s kojim bi ga mogli zamijeniti; ali - *poput svih radikalnih projekata* – onaj Europske unije je osmišljen bez plana B. Stoga je osuđen na propast i, tijekom svog propadanja, na povlačenje cijelog kontinenta za sobom. Nevjerojatan skup izlika je osmišljen u centru projekta, dok se po rubovima politička klasa bori u pokušajima da se obrani od stalnih napada stvarnosti. Ali taj skup krinki je inficirana rana u srcu same stvari, i jednog dana će se rasprsnuti i zasipati nas otrovom.

Tako se moramo pretvarati da razlike između protestantskog sjevera te katoličkog i pravoslavnog juga nemaju nikakvog ekonomskog značaja. Radi se o kulturnoj činjenici što znači da je nepojmljiva. Razlike između kulture engleskog zakona i *Code Napoléon*, između rimske i otomanske pravne ostavštine, između država u kojim je zakon siguran, a suci nepotkupljivi i mjesta u kojima je zakon posljednje utočište sustava mita – *na sve te razlike je potrebno zaboraviti*. Vrijeme i tempo rada, te ravnoteža rada i odmora, što predstavlja srce svake zajednice s obzirom da definiraju njezin odnos prema vremenu, treba ignorirati, ili odrediti uzaludnim ediktima iz središnjice. I sve je potrebno urediti tim zastrašujućim sudovima – *Europskim sudom Pravde i Europskim sudom Ljudskih Prava* – čiji neizabrani suci nikada ne plaćaju troškove svojih odluka, i čija agenda "ne-diskriminacije" i "sve-bliskije unije" ima za cilj ukloniti svaki trag lokalne lojanosti, morala utemeljenog na obitelji te ukorijenjene načine života. Ne iznenađuje što, kada izgradite carstvo na takvim masovnim izgovorima, ono vrlo brzo postane nestabilno.

Marx je tvrdio da se temelj socijalnog poretka i motor društvenih promjena nalazi u ekonomskoj strukturi, i da je kultura tek nusproizvod – *skup institucija i ideologija* - koji nastaje iz ekonomskih temelja, i koji ih održava. Stoga Marxu dugujemo prvi i katastrofalni pokušaj organiziranja društva samo na ekonomskim principima, i pretpostavku da će se kultura pobrinuti sama za sebe. U stvari, kultura je ta koja stvara ekonomiju, a ne obrnuto, a ukoliko nam je potreban dokaza za to, moramo samo pogledati rezultate marksističkih eksperimenata. [...]

Nije ekonomija nego je kultura ta koja je ugrozila euro – *kultura vladajuće klase u ratu s narodima Europe*, koja želi uspostaviti transnacionalnu vladu pod svaku cijenu, i nada se da će se oterasiti još jednog traga nacionalnosti. Uništivši te stare valute kroz koje su europski narodi izražavali i upravljaju svojom razlikom, europske elite su se nadale da će napraviti odlučujući korak prema cilju Unije. Umjesto toga, opteretile su kontinent novim dugovima, novim zamjeranjima, i katastrofom na pomolu koja nije predviđena samo zato što je odbačena kao nemoguća.

Autor je fiozof Roger Scruton, izvorni esej The Importance of Culture.

PS

Nije mi cilj ulaziti u razlike između kultura, nego samo napomenuti da te razlike postoje, i da su bitne. Također, nije da se zalažem za Weberove teorije. *(vidi postove Tri puta(katoličkih) hura za kapitalizam i Kapitalizam i katoličanstvo, odnosno općenito kategoriju kapitalizam)*

Povezano uz ovaj post, vidi postove Nacionalne države ili transnacionalne tvorevine, Burke o Patriotizmu, Chesterton definira i brani patriotizam, Oikofobija, Humana ekonomija ili humano društvo? itd.

Scruton protiv konzervativnog zanemarivanja kulture

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/scruton-protiv-konzervativnog.html

Nitko ne zna čemu bi kulturni planovi trebali biti usmjereni, koja sredstva bi trebali koristiti, ili kako bi mogli dovesti do zakonodavstva ili drugih političkih incijativa; stoga, za Konzervativnu stranku, kultura ostaje na marginama. Još gore, kao i mnoga druga područja političkog života, konzervativci su prepustili to plodno područje Ljevici. [...]

Zanemarivanje kulture je pogrešno, i to iz tri razloga:

> 1. Konzervativci su zaokružena ljudska ića, privržena oblicima života i praksama koje možemo opravdano opisati kao kulturna: vjeruju u obiteljske vrijednosti i nagradu obiteljskog života, i ljubav prema književnosti, umjetnosti, glazbi i prirodnim ljepotama. Njihovi ukusi se razlikuju, ali teže prema ozbiljnome i trajnome, i upravo je njihov osjećaj o ozbiljnosti ljudskog života taj koji ih usmjerava u konzervativnom smjeru. Obeshrabruje ih pomisao da u konzervatizmu ne postoji ništa osim onoga što možete opisati ekonomskom politikom; pronašli bi utjehu u stranci koja podržava kulturne vrijednosti koje oni dijele.

> 2. Politički planovi prema kulturi možda jesu uzaludni, ali politički planovi na koje utječe kultura osmišljavaju se svakodnevno; a kada je kultura trivijalna ili ideološka, politički planovi mogu biti izrazito destruktivni – kao što smo vidjeli u obrazovanju, multikulturalizmu, i nastanku ljevičarske policije mišljenja. Biti siguran u svoj kulturni temelj je stoga preduvjet donošenja čvrstih i trajnih političkih odluka.

> 3. Dobro je za konzervatizam da ga se ne karikira kao stvar biznisa ili neoliberalnu zavjeru. Potrebno je da se uvidi kako on oprezno istražuje dublja pitanja, i daje razumne, ali miroljubljive doprinose raspravama koje zanimaju inteligentne ljude današnjice: primjerice, religija i ateizam, društveni mediji, pop kultura, sudbina prava glazbe, arhitekture i grada.

Postoji potreba prepoznavanja da srce konzervatizma nije ekonomsko nego poetsko. Od Burkea do Oakeshotta naši konzervativni mislioci su pokretani poezijom svoga stava, pozivanjem na imaginaciju, i odjekom glasova predaka u životu i umjetnosti koja nas okružuje. Čak i danas, u našoj osakaćenoj zemlji, vizija svetog krajolika, nastanjenog na dragi način, teksture svakodnevnog života i jednostavnih manira, je ta koja prisvaja mlade ljude prema konzervativnom cilju. Naš cilj je cilj pripadanja, utemeljen na osjećaju ljepote danih stvari i potrebe da im odgovorimo zahvalnošću. To je pravi razlog zašto konzervativci žele zaštiti naše institucije i kulturu. To je pravi razlog zašto se protivimo ljevičarskoj želji da se svega toga riješimo u ime jednakosti koju možete postići samo ako svi imaju ništa.

izvorni članak: The conservative neglect of culture

PS

Očito, u postkomunističkoj HR ne možemo pričati o takvoj političkoj podjeli, ali vjerujem da svejedno možemo donekle prepoznati o čemu priča Scruton. Osim toga, sama oznaka "konzervativac" ne znači ono što bi netko neupućen mogao pomisliti, ne radi se o konzerviranju postojećeg stanja koje je uvelike određeno naprednjačkim eksperimentima 20. stoljeća. *(Doduše, u određenoj mjeri još uvijek postoji socijalni kapital kojeg se pokušava svakodnevno uništiti.)*

Sowell je u više navrata objašnjavao situaciju u SAD-u; Ljevica šalje svoje najbolje ljude u medije, politiku, akademiju – tamo gdje se najviše utječe na vlast i mjenja društvo, a Desnica, odnosno oni koji su uvjereni u "konzervativne" vrijednosti biraju druge putove.

Kao što je izjavio predsjednik novinarskog društva komentirajući situaciju; *"Novinari su urbaniji i obrazovaniji dio društva i logično je da su većinom bili protiv"*.

Vidi starije postove: Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika, Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari? , Indoctrinate U - Politička korektnost i američka sveučilišta

Scruton o zagonetnoj ustrajnosti Marksizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/scruton-o-zagonetnoj-ustrajnosti.html

Za Marxa, interesi koje zagovara idelogija su oni vladajuće klase. Slično tome, možemo sugerirati kako su interesi koje zagovara totalitarna ideologija zapravo interesi elite u usponu. I možemo se suočiti s totalitranom ideologijom u marksističkom duhu, objašnjujući je u terminima njenih društvenih funkcija, a time i uništiti njene epistemološke tvrdnje. **Nije istina Marsksizma ta koja objašnjava spremnost intelektualaca da u nju povjeruju, nego moć koju daje intelektualcima, u njihovom pokušaju da kontroliraju svijet.** I s obzirom da je, kao što Swift kaže, uzaludno urazumiti nekoga od stvari u koje ih razum nije ni uveo, možemo zaključiti da Markizam duguje svoju izuzetnu moć preživljavanja svakog kriticizma činjenici da se ne radi o sustavu misli koji je usmjeren istini nego je usmjeren moći.

Roger Scruton, A Political Philosophy

PS

Scruton ovdje ne prihvaća Marxovu tezu o ideologiji, nego je koristi protiv Marxa koji time upada u vlastitu zamku.

Naši domaći marksisti koji žele redistribuciju kapitala žele društvo u kojemu će oni biti ti koji odlučuju o redistribuciji. Kao što ekonomist Sowell često ističe, redistribucija dobara uvijek znači koncentriranje odlučivanja, predaju moći jednoj skupini.

Jedan stariji post; Tko je pametniji - elita ili narod?

Surfari

katoliksdnakace.blogspot.com/2013/12/surfari.html

> *U nastavku prenosim linkove različite tematike (i starosti, i stupnja mog slaganja);*

Bleeding heart libertarians nudi sažeti pregled suvremene kršćanske filozofije. Kad sam već kod libertarijanaca, nekoliko članaka objavljenih na lewrockwell.com; Nationalizing Children, Let My Children Go!, PC in the Catholic Church, World No-Abortion Day. *(Nisu baš članci koji predstavljaju razmišljanje prosječnog libertarijanca.)*

Kome trebaju brojevi ?

Scruton se u eseju Modern Manhood pita što s muškarcima; "Feministkinje stalno govore o poziciji žena u modernim društvima, ali što s muškarcima? Radikalne promjene u običajima, uzorcima zaposlenja i domaćinskom životu su preokrenule njihov život naopačke." (Sličan esej Real Men Have Manners.)

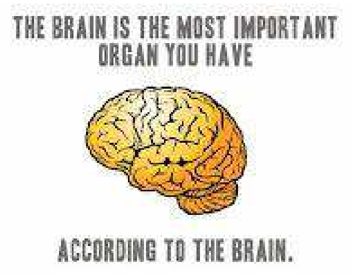
> Još iz eseja;

"Nije samo viša klasa idealizirala odnose između spolova, ili moralizirala njihove društvene uloge. U radničkim zajednicama iz koje potječe obitelj moga oca, stara uzajamnost je bila dio rutine domaćinskog života, sažeta u prepoznatom iskazivanju muških i ženskih vrlina. Jedan primjer je ritual petkom nakon primitka plaće. Djed bi došao doma i stavio na stol neotvorenu kuvertu sa svojom plaćom, baka bi je uzela i sve stavila u svoj novčanik, predavši mu dva šilinga za piće. Zatim bi djed otišao u pub i pio sve do stanja samo-potvrđivanja među svojim prijateljima. Ako bi žene došle do puba onda bi se zadržale na vratima, komunicirajući preko glasnika sa prostorijom napunjenom dimom, poštujući ovaj muški prostor kao da ga čuvaju anđeli.

Djedova gesta, dok je polagao plaću na kuhinjski stol, bila je prožeta osebujnom milošću: radilo se o prepoznavanju bakine važnosti kao žene, njenog prava na njegovu naknadu i njene vrijednosti kao majke njegove djece. Slično tome, njeno čekanje van puba do zatvaranja, kada je bio premalo svjestan da bi patio od poniženja, prije nego što bi ga prevezla doma u tačkama, bila je gesta prepuna ženskog obzira. Bio je to njen način prepoznavanja njegove neprikosnovene suverenosti kao zarađivača i muškarca."

———

Filozof Haldane u eseju The School of Sanctification piše o visokom obrazovanju i kršćanstvu; Pakaluk se obraća svojim studentima Entering into the Company of Educated Men and Women (pdf) i brani ideju Katoličkih sveučilišta - The Catholicity of a catholic university.pdf. Rothbard nije sklon državnim uplitanjima Education: Free and Compulsory. J.J. Ray se bavi s previše obrazovanja; Are we overeducated?

Već se dulje vrijeme ponekad može čuti o "rat protiv dječaka" u obrazovanju. (Čak sam i kod nas jednom čitao da u inflaciji odlikaša, i nedostatku male mature, djevojčice bolje prolaze jer su u stanju zadovoljavati postojeće uvjete. Točnije rečeno, distribucija razine pažnje je različita za dječake i djevojčice. Dodajmo tome omjer muškaraca i žena u obrazovanju i druge faktore...) Notes on the Pussification of America. Pakaluk piše o danas *zabranjenim* igračkama War Games: Why Little Boys Should Play with Toy Guns

Chastek u The American student komentira; "U obrazovnom sustavu, na prirodu malih dječaka se odgovara takvom hitnošću, ozbiljnošću i bespoštednošću da to konkurira hagiografiji pustinjskih monaka koji kažnjavaju svoju prirodu pokorom i molitvom. Kada bi obrazovni sustav napadao požudu i apetite istim intezitetom kao što se trenutno napada muška agresivnost i nedostatak sposobnost da se sjedi mirno i prati pažljivo, onda bi unutar pet godina imali milijune šestogodišnjaka koji bi živjeli u divljini na stupovima od deset metara." *(Ipak, koliko god da je problematičan i zamoran veći dio gradiva, ne vidim što je toliko problematično u očekivanju određene discipline.)*

———

U City Journalu, John Kekes se bavi Voltaireom i Rousseauem naših dana - *Rawlsom i Dworkinom* - u eseju Dangerous Egalitarian Dreams; Scruton se pak bavi komunitarijancima u Communitarian Dreams i Community, Yes. But Whose? Dalrymple u svojem stilu It’s This Bad komentira situaciju u britanskome društvu. Izdvajam;

"Novine izvještavaju o slučaju studenta s Oxforda koji je pripit nakon slavljenja prolaska ispita pristupio policajcu na konju i rekao; 'Oprostite, shvaćate li vi da je vaš konj gay?''" Možda nije posebno duhovito i značajno, ali policajac je uskoro pozvao pojačanje te je mladić uhićen zbog "homofobne primjedbe", proveo noć u zatvoru te poslije na sudu. Još nekoliko TD-ovih eseja What is Poverty?, Tough Love, The Government Made Me Do It, There’s No Damned Merit in It

———

Možda sam zanemario povijest znanosti; James Hannam se u još jednom članku Debunking the Mythical Conflict Between Science and Religion bavi poznatim mitovima; a u članku Coyne's Twisted History of Science & Religion odgovara na Coynove izjave koji u svome stilu ponovno komentira stvari o kojima se niti ne pokušava informirati. History vs The Da Vinci Code ima puno zanimljivih informacija za one koji misle da se radi o povijesnoj knjizi.

Što znači da Bog usmjerava evoluciju - Possible Senses of “God directs evolution”. Jedna od mnogih recenzija knjige Mind and Cosmos.

———

Jeste li čuli za fecundaphobiu? Fecundaphobia: On the Fear of Large Families. Iz komentara na članak; "Tipično pitanje stranca: 'Jesu li sve to vaša djeca?!!' Odgovor: 'Ne, nisu sva moja. Imam ih još doma.'" Drugi komentari se bave opterećenjem koje donosi takva obitelj, ali i sličnim dogodovštinama, i kako odgovoriti strancima; primjerice da je vaše imanje više djece stvar prirodne selekcije.

Berlinski je duhovit čovjek, vjerojatno to nećete prepoznati ukoliko nemate simpatija prema nekim njegovim razmišljanjima: An Interview with David Berlinski. Izdvajam;

P: Pretpostavljam da nemate visoko mišljenje o ateizmu kakvog Dawkins promovira...

DB: Radi o vrsti stvari kakve je iskorištavao Bertrand Russell kada je želio napisati best-seller ili očarati jednu od svojih ljubavnica. Vidiš, draga, vjerovanje u boga je poput vjerovnja u čajnik koji kruži oko Marsa, pri čemu bi draga počela skidati svoje rublje. Činjenica je da je takva vrsta argumenata sramotna i za bradavičastu svinju. Te stvari su testirane u zoološkim vrtovima, a rezultati su daleko poznati.

[...] DB: ... Naravno. Ali to je zato što mu je iznimno korisno povezati svoje stavove s onima Alberta Einsteina - znate, standardne rutine o zvjezdanom noćnom nebu, moj bože nije li svemir prekrasan itd. Zašto bi Dawkins, od svih ljudi, smatrao da je svemir prekrasan ako istodobno vjeruje da se radi o samo-održavajućem materijalnom objektu, nešto veće od glavice kelja, ali ne znatno drugačije po prirodi? Čitavo mjesto navodno nema značenje, smisao, cilj, i nema razloga za svoje postojanje van sebe. To mi zvuči strašno. Čuđenje je zadnja reakcija koju bih očekivao, to je kao da vas oduševi grad Newark u državi New Jersey. Svemir koji nije ništa drugo osim skupa atoma koji se okolo vrsti u praznini je materijalna straćara...

———

Crisis Magazine objavljuje zanimljive eseje katoličke tematike; A Grammar of Dissent: The Case Against “Cafeteria Catholics”, Sex and the Public Order, Observations: The Corruption of Charity, The Priesthood and the Choice...

Imaginative Conservative će biti zanimljiv onima koje zanima konzervatizam; What is Conservatism? Malo o Burkeu; How Dead is Edmund Burke?, Edmund Burke’s Legal Erudition and Practical Politics: Ireland and the American Revolution, Edmund Burke: Old Whig Ili nešto drugačije; “Vital Tension” as the Creative Spiritual Energy of History, What is this Thing called Virtue?, Christianity and the Humanist Tradition...

Iz eseja The Conservatives vs. the Intellectuals?;

"Alexis de Tocqueville tvrdio je da bi se javni intelektualci u demokratskim vremenima trebali pažljivo usredotočiti na grčke i rimske autore kao nužni protuotrov predrasudama našeg vremena, počevši od tehničko-ateističkih predrasuda protiv metafizike, teologije te ljudske duše i njenih distinktivnih potreba. Ne vidim da liberalni intelektualci, većinom, imaju ono što je potrebno kak bi se oslobodili naših sofisticiranih predrasuda."

Još par eseja; Beware of Sophistical Education “Reformers”, The “Fairy-Tale” Prince and the Five Surprises, Tocqueville on the Individualist Roots of Progressivism

———

The public dicourse također donosi zanimljive priloge javnim raspravama; Internet Pornography & the First Amendment, What Makes a Marriage? Love, Sex, or Comprehensive Union, Same-Sex Marriage Makes Liberal Judges Irrational, Now That We’re All Haters..., Marriage and Procreation: The Intrinsic Connection, Why California's Three-Parent Law Was Inevitable, Where Do (Modern) Babies Come From?, The Conflict Really Lies within New Atheism

Uvod eseja A Brief History of Sex Ed: How We Reached Today’s Madness;

"Nekoć davno, spolni odgoj je bio jednostavna lekcija iz biologije. Učenici su naučili neke životne činjenice, i uz te činjenice, da je seks dio nečega većeg, zvano brak. Učitelji su objasnili da je to moralan i zdrav način života. U ta vremena, ljudi su shvaćali da su muškarci i žene različiti, i da je njihovo zajedništvo jedinstveno, razlikuje se od ostalih veza. Ne treba niti reći da su dječaci odrasli u muškarce, a djevojčice u žene. [...]

Stvari su se promijenile.

Sada imamo sveobuhvatni spolni odgoj. On uključuje rasprave o identitetu, rodu, reproduktivnim pravima i diskriminaciji. Djeca uče da su seksualna od rođenja, a da je pravo vrijeme za stupanje u seksualne aktivnost onda kada se osjećaju spremnim. Podučava ih se da imaju pravo na užitak, kontracepciju i pobačaj.

Izrazi muž i žena se ne koriste, zajedništvo muškarca i žene je samo jedna od opcija, a moral? Pa, to bi bilo prosuđivanje, a to nije dopušteno.

Nećete pronaći puno biologije u seksualnom odgoju, ali postoji pregršt različitih seksualnih izraza, nedostataka i prednosti različitih kontracepcija i pobačaja, i štete rodnih stereotipa."

———

First things ima različite zanimljive autore i eseje; Elites and Their Institutions, The Church and the End of the Welfare State, u eseju Happy-Face Statism komentiraju se različite ljestvice *sreće* koje određuju vlade. Opium and Revolution, Personal Freedom Without Political Liberty. Rober P. George piše o moralu i zakonu Law and Moral Purpose; A House Divided Cannot Stand: On Social and Economic Conservatism , “Knot Yet”: Marriage and Other Choices.

Fizičar Barr piše Does Quantum Physics Render Transubstantiation Meaningless?, The Devil's Chaplain; David B. Hart recenzira Daniel Dennett Hunts the Snark i Believe It or Not. The David B. Hart Appreciation Blog donosi još njegovih tekstova.

———

Catholic Education prenosi zanimljive eseje raznolikog skupa autora; Happiness: Ancient and Modern Concepts of Happiness, Christopher Dawson on Technology and the Demise of Liberalism, The Case for the Study of Christian Culture, Civilization in Crisis, The Study of Western Culture, The Rights of Man, Catholicism and Economics in the Ancient World. The Failure of Sex Education, Old Profession, New Toleration. The Decline of Laughter, When Hope Tramples Truth, Let the People Decide. Human Personhood Begins at Conception,Change of heart.

The Church and Secularism - part 1, Twenty-four Questions on Sacred Music, Everyone on the Couch. Iz eseja For academics, religion is a conflict of interests;

"Radi se o 'prozovi i odbaci' strategiji. Ljudi koji ne mogu tolerirati religiju - *zapravo oni koji je preziru i iskazuju neprijateljstvo* - pokušavaju potisnuti ljude koje smatraju religioznim, i njihove argumente i stavove s kojima se ne slažu, koristeći 'pogrdne nazive i

odbacivanje na temelju njih'. Za njih, nazvati nekog religioznim je izrazito pogrdno, takva strategija im dopušta da eliminiraju argumente suparnika, bez ikakve potrebe da odgovore na sadržaj tih argumenata".

Nešto čemu možemo svakodnevno i kod nas svjedočiti. Iz istog eseja; "Ako religiozne ljude odbacujemo na temelju njihovog nedostatka neutralnosti, pristaše drugačijih sustava, poput sekularizma, također treba na isti način odbaciti."

Kad smo već kod akademika, Feser u postu How (some of) your professors see you prenosi izjavu; "Poanta je da mi liberalni profesori ne osjećamo da smo u situaciji simetrične komunikacije kada pričamo sa bigotima baš kao što to ne osjećaju niti tete u vrtiću kada pričaju sa djecom..." (Bigot je inače izraz za svakoga tko se ne slaže s njima, nema veze s ponuđenim argumentima.)

Feser također svakodnevno donosi zanimljive postove; primjerice podjela tomizma - The Thomistic tradition, Part I i The Thomistic tradition, Part II. Ili niz postova o klasičnom teizmu i kozmološkom argumentu; Classical theism roundup i Cosmological argument roundup

Na vijest kako su i životinje svijesne, odgovara Animals are conscious! In other news, sky is blue, water wet, rasprava sa filozofom Lawom oko "zlog boga"; Law’s “evil-god challenge”, Broken Law (Updated), Crickets still chirping...

Koja je razlika između antičkih i suvremenih pogana? Point of contact. Što je uopće duša - What is a soul? Naravno, postovi su u njegovu stilu pa neki prigovaraju tonu; Briggs on TLS and tone, Tone deaf i Walters on TLS

Nedavno je Budziszewski pokrenuo svoju stranicu s pripadnim blogom The Underground Thomist i Natural Law Blog

---

Scruton se u Waving, Not Drowning pita što bi konzervativci trebali činiti?

"Ne možemo tražiti od mladih ljudi da žive kao što smo mi živjeli ili da cijene ono što smo mi cijenili; Ali možemo ih ohrabriti kako bi vidjeli poantu u tome kako smo živjeli, da prepoznaju kako sloboda bez odgovornosti na kraju nije ništa drugo osim ispraznosti."

"Postoje stotine načina kako možemo pomoći sljedećoj generaciji da ne propadne potpuno u zamku koja im je namijenjena; Ali ne postoji način, bojim se, potpunog uništavanja te zamke jer je izgrađena ljudskom domišljatošću, a mami našim vlastitim željama."

(Srećom, možete konzervatizam pojačati nečim drugim.)

______

Da privedem stvar kraju. Naravno, tu su i domaći blogovi, primjerice Reakcionar spominje par primjera Ljevice na malim ekranima, Strašilo se žali na primitivizam Srednjoazijski koncepti u Hrvatskoj, Simun se pita Tko je industrijalizirao Hrvatsku i kada? (*Postoje i drugi zanimljivi protržišni blogovi koje ćete lagano pronaći prateći reference na spomenutim blogovima.)*

Katoličke blogove ne bih smio propustiti pa ih upravo zato i neću navoditi. Bolje da ih ne navodim sve nego da ispustim neke - *u zadnje vrijeme postoji veća aktivnost i veći broj blogova*. Možete pronaći (neke) preko facebook stranice Hrvatska katolička blogosfera gdje marljivi ljudi okupljaju neke linkove. *(Kad smo već kod fb, hrvatska Chesterton stranica i stranica Nadbiskupa Fultona J. Sheena)*

Ipak, moram spomenuti blog Toma Blizanac i Splendor Domini koji već godinama donose različite vijesti i komentare iz katoličkog svijeta.

Život srednjovjekovnih pisara

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/zivot-srednjovjekovnih-pisara.html

Često možemo čuti o redovnicima i svećenicima koji su prezirali znanje i uništavali antičke zapise, ljudima koji su izazvali "Mračno Doba". Srećom, došla je renesansa i obnovljeno je znanje prikriveno tisućljećima - ili kako već ide standardna priča. (Priča koja se u sličnom obliku podučava i u školama.) Naravno, radi se o besmislicama koje ne podržava niti jedan informirani povjesničar. Osim što zanemaruje veliki dio rane povijesti, i pogrešno predstavlja renesansu, takva naracija potpuno zanemaruje činjenicu da je jedini razlog što itko može čitati grčko i rimsko znanje taj što su zli redovnici - pisari, očuvali njihove radove.

No, tko će se zamarati dosadnim činjenicama? Već sam se u više postova doticao slične tematike; O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?, Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva, Očuvanje Lukrecija kroz srednji vijek, Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti, Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku, Agora i Hipatija – još jednom! itd.

***

Život pisara nije bio lagan o čemu nam svjedoče različiti zapisi. U nastavku par zapisanih misli s margina;

~ Novi pergament, loša tinta; ne moram ništa više reći.

~ Jako mi je hladno.

~ Teška je stranica, umarajuće je čitati ju.

~ Ova stranica nije napisana polako.

~ Ovaj pergament je maljav.

~ Hvala Bogu, uskoro će mrak.

~ Oh, moja ruka.

~ Tinta je rijetka.

~ Sada kada sam napisao cijelu stvar, pa dajte mi piće.

~ Pisanje je prekomjerno težak posao. Iskrivljuje leđa, uništava vid, okreće želudac i slabine.

~ Sv. Patriče, izbavi me od pisanja.

~ Dok pišem smrzavam se, i ono što ne mogu napisati pod zrakama sunca, završavam pod svijećom.

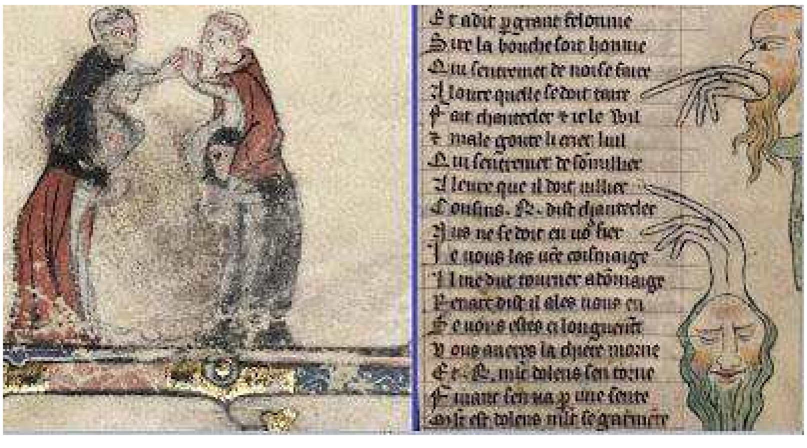
~ Kao što se mornar veseli luci, tako se i pisar veseli posljednjoj liniji.

***

Knjige je potrebno i očuvati *(tragovi mačke u tinti, miš, crv…*);

Naravno, možete urediti margine ako želite, ili istaknuti neki dio teksta…

… Ili možda prikazati samog sebe

***

~ Ovo je tužno! O mala knjigo! Jednoga dana će vrijediti kada netko nad tvojom stranicom kaže, "Ruka koja ju je napisala, više nije."

Ekonomija Kapanja - TS

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/ekonomija-kapanja-ts.html

Jedan od prijedloga za pokretanje američkog gospodarstvo je smanjivanje poreza na kapitalnu dobit. No, na svaku takvu sugestiju ljudi s Ljevice totalno polude. Žale se da se radi o ekonomiji "kapanja".

Liberali tvrde da oni koji su za smanjenje poreza i slobodno tržište žele pomoći prvo bogatima, nadajući se da će benefiti koje prime u konačnici *iskapati* do mase običnih ljudi. Ali nikada nije postojala nijedna škola ekonomije koja je vjerovala u teoriju kapanja. Nijednu takvu teoriju ne možete pronaći niti u najdebljim i najučenijim knjigama povijesti ekonomije. Radi se o pogrešnom prezentiranju zagovaranog.

Problem nije ograničen samo na SAD. Kritičari indijskih promjena 1990-ih (iz gospodarstva kojim dominira vlada prema aktivnostima slobodnijeg tržišta) optužili su one koji stoje iza tih promjena da imaju *"slijepu vjeru u teoriju ('kapanja') raspodjele benefita ekonomskog rasta među različitim socio-ekonomskim skupinama u državi*." Ali ekonomija slobodnog tržišta se ne bavi "raspodjelom" ičega ikome. Radi se o prepuštanju ljudima da zarade koliko mogu iz dobrovoljnih transakcija s drugim ljudima.

Oni koji zamišljaju da prvu korist od profita imaju poduzetnici – *i da se ta korist tek s zakašnjenjem iskapa prema radnicima* – potpuno su obrnuto shvatili redoslijed. Kada se investira, bilo prilikom izgradnje pruge ili otvaranja novog restorana, prvi novac se potroši na zapošljavanje ljudi da obave svoj posao. Bez toga, nema ničega.

Novac se prvo daje kako bi se platili troškovi, a zatim se vraća kao profit – *ukoliko ga uopće bude*. Visoka stopa propadanja novih poduzeća jasno poručuje kako ne postoji ništa neizbježno u povratu uloženog novca.

Čak i s uspješnim tvrtkama, mogu proći godine između početne investicije i povrata dobiti. Od trenutka kada naftne kompanije počinju trošiti novac na istraživanja do trenutka kada nastaje prvi benzin kao rezultat tih istraživanja može proći i desetljeće. U međuvremenu, različiti zaposlenici primaju plaću – geolozi, inženjeri, radnici, vozači kamiona.

Naftna industrija nije jedinstvena. Nitko tko počinje izdavati novine ne očekuje da će raditi s nulom – *a kamo li s profitom* – tijekom prve ili druge godine. A novinari i drugi članovi redakcije očekuju da ih svakodnevno plaćate, čak i kada se na kraju nalazite u crvenome.

Ukratko, redoslijed plaćanja je upravo suprotan od onoga što pretpostavljaju oni koji govore o teoriji "kapanja". Što se tiče kapitalne dobiti, neke države je uopće ne oporezuju. Oporezuju *zarade poduzeća*, ali ne kapitalne dobiti, koje je teže definirati, a ponekad je i iluzorno.

Pravi učinak smanjenja poreza na kapitalnu dobit je taj što otvara mogućnost – *samo mogućnost* – veće buduće neto dobiti. No, to je dovoljno za poticanje trenutnog investiranja. Smanjenje stope poreza na kapitalnu dobit privlači novac iz poreznih utočišta poput municipalnih obveznica prema stvaranju radnih mjesta i proizvodnih kapaciteta. U tome je stvar!

Kao i kod svih poreza, potrebno je razlikova poreznu stopu i porezne prihode. Porezni prihodi su se povećali, a porezna stopa se smanjivala tijekom 1980-ih. Slično je bilo i 60-ih i 20-ih. To se dogodilo zato što je prihod porastao više nego što je porezna stopa pala. No, svejedno će se tvrditi da si ne možemo "priuštiti" smanjenje poreza jer će doći do deficita. Potrošnja stvara deficite – a veliki potrošači su ti koji se najviše bore protiv smanjenje poreznih stopa.

Ne vjera, nego empirijski dokazi pokazuju na stranu smanjenja poreza i slobodnih tržišta. Do 1980-ih, sve više dokaza uvjerilo je čak i ljevičarske vlade u različitim dijelovima svijeta da smanje vladine operacije i prodaju poduzeća u državnom vlasništvu privatnoj industriji. Vjera nije imala veze s time.

U Indiji, u desetljeću nakon ekonomskih reformi koje se osuđivalo kao "slijepu vjeru", porastao je gospodarski rast zemlje. Procijenjeno je da je stvarna slijepa vjera – *u vladino planiranje* – koštala prosječnog Indijca stotine dolara prihoda godišnje tijekom desetljeća vladavine socijalističke dogme. U siromašnoj zemlji poput Indije, radi se o prihodu kojeg si nisu mogli priuštiti propustiti. Čak i u prosperitetnoj zemlji poput SAD-a, nema potrebe odreći se ekonomske koristi radi političke fraze.

> *Autor je ekonomist Thomas Sowell, izvorni članak Capital gains and 'trickle down'.*

PS

Sowell se u više navrata bavio teorijom "kapanja", tako je jednom prilikom u svojoj kolumni ponudio izazov da se navede ime jednog ekonomista, jedne škole misli, koja stvarno i zagovara teoriju "kapanja"; *"Nitko nije citirao nijednog ekonomista, političara ili osobu iz bilo kojeg područja života koji je ikada zagovarao takvu teoriju, iako su mnogi čitatelji naveli imena nekoga tko je tvrdio da ju je netko drugi zagovarao, bez da su bili u mogućnosti citirati nešto što je ta druga osoba stvarno i rekla."*

Sowell je nedavno izdao kratku knjižicu ”Trickle Down” Theory and “Tax Cuts for the Rich”(pdf); i održao intervju o tome - Uncommon Knowledge with Thomas Sowell.

U što uložiti novac?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/u-sto-ulozititi-novac.html

Ukoliko Vaš "financijski savjetnik" – *tko god on bio* – stvara pritisak da uložiti u nešto što Vam se ne sviđa i koristi neke od sljedećih riječi trebali bi se zabrinuti. Ovakav rječnik je znak za oprez;

offshore	bit će Vam žao ako ne...
prilika života	ekskluzivno
garantirano	ne trebate se fokusirati na naknade
morate se požuriti	Ne želite li biti bogati?
stvar će se pokrenuti	Ne možete izgubiti
radi se o sigurnoj stvari	Potencijalna dobit je ogromna.
naš zaštićeni računalni model	Ne postoji loša strana
stručnjaci ulažu	Vjerujte mi.
nemate tu što razmišljati	Mjesečni povrat
opcijska strategija	Nitko drugi ne zna kako to napraviti
ne možete si priuštiti da to ne posjedujete	I svoju majku sam upisao u to.
možemo pobijediti tržište	

Očito, nisu svi navedeni izrazi opasni u svim situacijama, ali svejedno, opreza nikada dosta - osim onda kada ga ima previše. Naravno, ako znate što radite, sjajno.

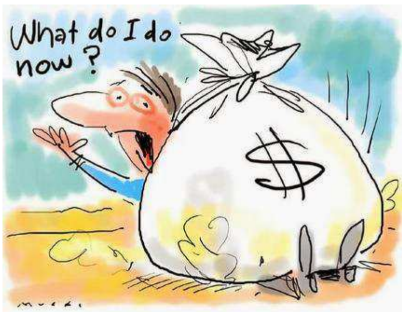
***

Odlučili ste uložiti svoj novac, možda pronaći financijskog savjetnika – ili biti svoj vlastiti, ovo su neka od pitanja koja si morate postaviti (i koja bi vam dobar savjetnik trebao postaviti)

> Zašto mislite da Vam je potreban financijski savjetnik?
>
> Koji je Vaš dugotrajni cilj?
>
> Što Vam je izazvalo najviše nezadovoljstva u suradnji s drugim savjetnicima (uključujući samog sebe)?
>
> Imate li budžet? Živite li unutar svojih mogućnosti? Koliki postotak svoje imovine potrošite svake godine?
>
> Za godinu dana, što je potrebno ostvariti kako bi bili zadovoljni svojom investicijom?
>
> Kako ste emocionalno odgovorili na padove tržišta kroz nedavnu povijest?
>
> Koji je Vaš najveći financijski strah? Najveće financijske nade?
>
> Koju stopu povrata investicije smatrate razumnom?

***

Još uvijek nisam odgovorio gdje investirate svoj teško zarađeni novac? Pa, nisam baš ni namjeravao...

Brak – najbolje oružje protiv siromaštva djece

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/brak-najbolje-oruzje-protiv-siromastva.html

Čest prigovor onima koji se zalažu za jačanje "bračne kulture" je zašto se bave takvim, po njima sporednim, pitanjem umjesto da se bore protiv siromaštva? Ipak, odgovor je jednostavan; Borba za obitelj odnosno zdravu bračnu kulturu je ujedno i borba protiv siromaštva. Brak i obiteljski život predstavljaju najbolje oružje u takvoj borbi.

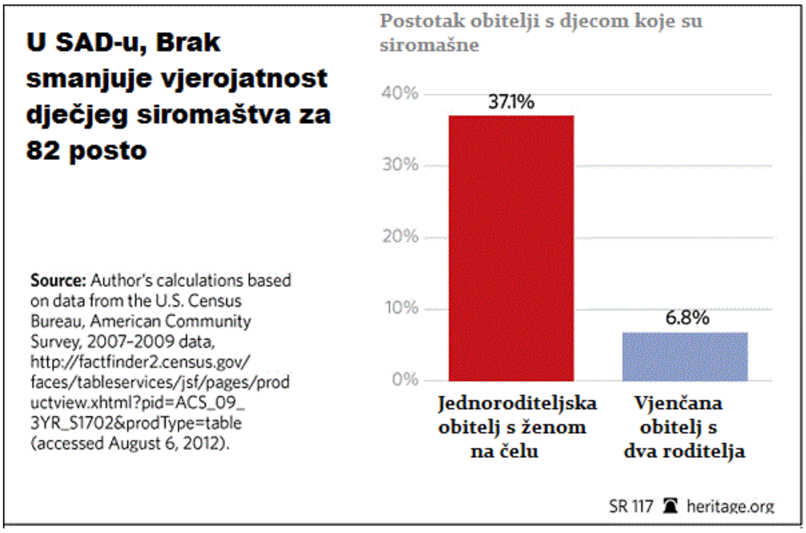
Prema najboljim dostupnim sociološkim dokazima, djeca prolaze najbolje po svim indikatorima blagostanja kada ih odgajaju njihovi vjenčani biološki roditelji. Studije koje kontroliraju za druge relevantne faktore, uključujući siromaštvo pa čak i genetiku, pokazuju kako djeca odgajana u netaknutim obiteljima prolaze najbolje po sljedećem indeksima: edukacijski uspjesi *(pismenost, postotak završavanja škole)*, emocionalno zdravlje *(stopa anksioznosti, depresije, korištenja droga i suicida)*, obiteljski i spolni razvoj *(osjećaj identiteta, tajming puberteta, stopa tinejđerske i vanbračne trudnoće, stopa seksualnog zlostavljanja)* te ponašanja u dječjoj i odrasloj dobi *(agresija, poremećaj pozornosti, delikvencija, zatvor)*.

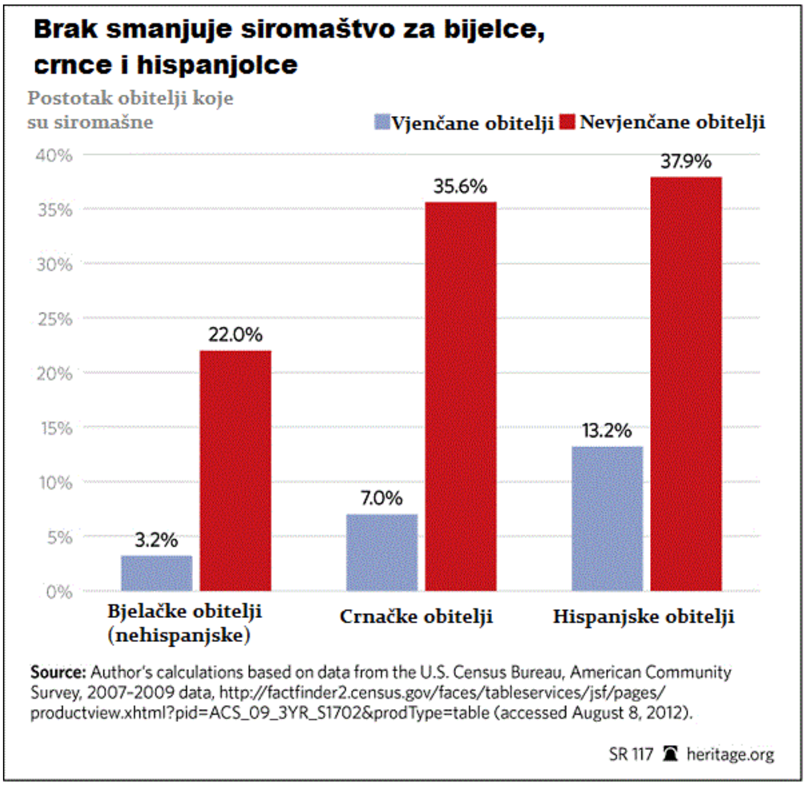
Kao što i jedna ljevičarska institucija Child Trends u svojem istraživanju navodi; "*Nije samo prisutnost dvoje roditelja, ... nego prisutnosti dvoje bioloških roditelja podržava dječji razvoj*". (Radi se o brakovima niske razine konflikta.)

S obzirom da obitelj gubi svoju formu i društvenu važnost, odnosno više nije u stanju izvršavati svoje funkcije, država apsorbira sve više i više života njenih članova. Funkcije koje bi prije ispunjavala obitelj preuzete su od strane države koja educira djecu i preuzima odgovornost za njihovo uzdržavanje i zdravlje. Država postaje gospodar obitelji, a obitelj je tek *"agent, rob, sluškinja države."* No, veza slobodnijeg društva i tradicionalne obitelji je već druga tema, vratimo se na siromaštvo.

***

Podaci za naše društvo nisu baš dostupni, pa sam uzeo američku statistiku, prenosim dva grafa u nastavku (više ovdje);

Sličan prigovor protiv onih koji se zalažu za bračnu kulturu jest da time nikako ne pomažu zlostavljanim ženama i djeci. Kao što je već spomenuto, statistike ih pobijaju. Najsigurnija okolina za odrastanje djece je ona u kojoj su biološki roditelji u braku i žive zajedno (što naravno nije odmah i garancija sretnog djetinjstva), ostali oblici suživota imaju veći postotak zlostavljane djece (podaci za zlostavljanje s fatalnim posljedicama su još gori).

***

Vrijedi li navedeno za Hrvatsku? Pretpostavljam da se podaci nešto razlikuju, ali da je trend sličan.

Nisu mi dostupna opsežnija istraživanja, ali u jednom radu iz 2008. spominju se rezultati istraživanja da 56 % "jednoroditeljskih obitelji" "jedva spaja kraj s krajem iz mjeseca u mjesec" dok isto vrijedi za 28% "dvoroditeljskih obitelji", odnosno nasuprot tome 5% "jednoroditeljskih" "ima dovoljno novca i nešto uštedi" dok 15% "dvoroditeljskih" daje istu izjavu.

Ili u jednoj drugoj mjeri; 8% "jednoroditeljskih" i 22% "dvoroditeljskih" smatra da ima "dobre materijalne prilike, znatno bolje od većine drugih"; ili 25% "jednoroditeljskih" i 7% "dvoroditeljskih" smatra da ima "loše materijalne prilike, znatno slabije od većine drugih"; odnosno 11% "jednoroditeljskih" i 1% "dvoroditeljskih" smatra da ima "jako loše materijalne prilike, znatno slabije od većine drugih". "Jednoroditeljske" obitelji češće žive u trogeneracijskim kućanstvima (31%, u odnosu na 16% ostalih).

Pretpostavljam da ćemo daljnjim "napretkom" sve više nalikovati američkim i britanskim društvima (doduše bez njihova prethodnog kapitala).

***

U nastavku prenosim nekoliko razmišljanja iz članka Marriage: America’s Greatest Weapon Against Child Poverty. (Prenio sam različite dijelove članka pa se može činiti mjestimice nepovezanim.)

Iz sažetka; Siromaštvo djece je kontinuirani nacionalni problem, ali malo je poznato kako je njegov glavni uzrok odsustvo oženjenih očeva iz doma. Brak je i dalje najjače američko oružje protiv siromaštva, ali unatoč tome dolazi do njegova propadanja. Nestajanjem muževa iz doma, povećava se siromaštvo i ovisnost o socijalnoj pomoći, a zbog toga pate i djeca i roditelji. S obzirom da propadanje bračne kulture povećava siromaštvo djece i ovisnost o pomoći, i s obzirom da siromašni teže zdravim brakovima ali im nedostaju norme, shvaćanje i vještine da ga postignu, razumno je da se poduzmu koraci koji bi ojačali brak.

Iako se vanbračna rođenja povezuju s tinejđerskim trudnoćama, radi se tek o malom postotku, nešto manje od 8 posto. Većinom se radi o ženama između 19 i 29 godina. **Propadanje braka i odgajanje djece van braka nije tinejđerski problem, radi se o rezultatu sloma odnosa među mladim odraslim muškarcima i ženama.**

Podaci istaživanja pokazuje da će majke, ako ostanu van braka, biti siromašne u 56% slučajeva pet godina nakon što se rodi dijete, a ako bi se majka udala za biološkog oca, onda bi samo 18% bilo siromašnih. Dakle, brak reducira očekivanu stopu siromaštva djeteta za dvije trećine. (Radi se o istraživanju koje prati stvarne podatke o zaradi, ne neke hipotetske.) Osim toga, kako su očevi često još mladi, njihovi prihodi će još više rasti s vremenom i iskustvom, što dovodi do još manjih stopa siromaštva.

No, nije stvar samo u financijama. Djeca koja odrastaju sa samohranim roditeljima će izglednije imati emocionalne i probleme u ponašanju; da će ih fizički zlostavljati, da će pušiti, piti, koristiti droge, biti agresivni, sudjelovati u nasilnim, delikventnim i kriminalnim ponašanjima, imati lošiji uspjeh u školi; da će ih izbaciti iz škole, da će napustiti srednju školu. **Iako se te negativne učinke povezuje s višom stopom siromaštva samohranih majki; u mnogim slučajevima, dobrobit djeteta koje se povezuje s brakom postoji i nakon što prilagodimo razlike u prihodu obitelji**. **Iz toga možemo zaključiti da otac pridonosi više toga osim same plaće**. (Posljedice se prenose i u odrasli život, često dovodi do ponavljanja ciklusa za još jednu generaciju.)

Općenito se ne radi o rezultatu slučajnih trudnoća, takve trudnoće su djelomice željene ili barem nisu ozbiljno izbjegavane. **Iako teže ostajanju zajedno, većina nevjenčanih roditelja također ne uspijeva shvatiti ulogu predanosti za uspješnu vezu. Sve veze imaju stresne i problematične periode, a uspješni parovi imaju trajnu predanost jedan prema drugome koja im omogućuje da prebrode teške periode i da postignu snažniju, sretniju vezu. S obzirom da ne shvaćaju važnost predanosti, većina nevjenčanih roditeljskih parova se raspada kada naiđu na teži period.**

Jedan argument kaže da samohrane majke ne stupaju u brak jer otac njihove djece nije materijal za ženidbu. Poprilično iznenađujuće s obzirom da se 40 posto djece rađa van brakova. Iako neki očevi nisu prikladni za bračnog partnera, većina bi ih trebala biti.

Kolaps normi vezanih uz brak i imanje djece je imao katastrofalne posljedice. U braku, otac bi obično posvetio veliki dio svoje zarade uzdržavanju žene i djece; ali očevi neće biti skloni podnošenju takve žrtve osim ako im društvo ne kaže da je to bitno i da ih snažno ohrabri u prihvaćanju odgovornosti. S obzirom da društvo više ne očekuje da mladi ljudi niskog dohotka postanu oženjeni očevi, nije iznenađujuće da ti mladi ljudi imaju problema s tranzicijom u oženjenu odraslu dob.

Radi se o tragediji i za očeve, i za majke, i za njihovu djecu.

Razlog zašto mnoge od tih mladih žena (i muškaraca) nisu u stanju stupiti u brak, je što općenito nemaju snažnu buduću orijentaciju, nisu u stanju odgoditi svoje uživanje, zanemariti kratkoročnu stvar. Nisu u stanju pažljivo odabrati dugotrajnog partnera, pokazati suzdržanost, razvijati i održavati predanu vezu. Ne radi se o lakom zadatku, ali nitko im ne govori o pozitivnim učincima braka. Škole, socijalni sustav, zdravstvo, javna vlast i mediji svi su tihi oko tog pitanje. (Zapravo su dosta glasni da bi pokazali upravo suprotno.) S obzirom na tu sveprisutnu društvenu šutnju, nije iznenađujuće da je izvanbračno rađanje postalo norma u mnogim zajednicama.

Zaključak; Jačanje braka je protuotrov za siromaštvo. Brak je i daje najsnažnije američko oružje protiv siromaštva, ali unatoč tome propada. Nestajanjem muževa iz domova, povećava se siromaštvo i socijalna ovisnost, pate i djeca i roditelji.

S obzirom da propadanje braka povećava siromaštvo djece i socijalnu ovisnost, i s obzirom da siromašni pokušavaju ostvariti zdravi brak, ali nedostaju im norme, razumijevanja i vještine da ga ostvare, razumno je ojačati brak. Potrebno je pružati informacije koje će pomoći ljudima da formiraju i održe zdrav brak. Brak je vrlo koristan za djecu, odrasle i društvo; potrebno ga je ohrabriti i ojačati, a ne kao sada, ignorirati i potkopavati.

***

Na kraju svega možete prigovoriti da siromaštvo i dalje postoji jer kao što sam i sam naveo u statistikama, postoje oženjeni bračni parovi koji su siromašni, a sigurno je da ih i u Hrvatskoj ima puno; Prvo, mislim da je dovoljno jasno da bi u društvu nezdrave bračne kulture situacija bila još lošija, odnosno stvar nije dugoročno održiva. Razvod siromašnog para ne bi uključenima financijski pomogao nego bi ih doveo u još goru poziciju (osim možda u nekim ekstremnim, više hipotetskim, slučajevima).

Drugo, nije mi bio cilj ulaziti u pitanje ekonomije. Vjerujem da je jasno kako gospodarski problemi Hrvatske – *ili bilo kojeg društva* - nisu nešto što se može lako riješiti referendumom o više radnih mjesta ili nečim sličnim. Ne vidim da netko ima (realan) plan koji bi bezbolno i brzo riješio gospodarsku situaciju koja bi zadovoljila zahtjeve različitih skupina. Mjere koje je, po meni, potrebno poduzeti nisu nešto što odobrava veliki postotak javnosti.

(S obzirom na opću gospodarsku situaciju, posebno nezaposlenost odnosnu nisku zaposlenost, sigurno je da postoji veći postotak djece čija loša financijska situacija nije rezultat nesređenih odnosa, ali još jednom, nije mi cilj ulaziti u samu ekonomsku situaciju, radi se o drugom skupu problema u čiju rješivost i složenost ne ulazim - iako sumnjam u rješenja koja nam nude dominantne političke opcije, počevši od početnog pitanja koji su uzroci siromaštva - pitanje je koji su uzroci bogatstva.)

***

Za kraj, prikladni Sowellov citat;

Ono što su radikalne feministkinje zapravo ostvarile je širenje vizije i agende seksualnog 'oslobađanja' što je kao svoj učinak imalo olakšavanje muževima da napuste svoje žene i djecu. Također su otežale stvaranje novih obitelji, stvorivši napetu atmosferu među spolovima. Na različite načine, u svemu tome izgubili su i muškarci i žene. Djeca su, naravno, najviše izgubila u propadanju obitelji. Unatoč tome, proglasile su 'siromaštvo djece' jednim od svojih političkih vapaja. Besramne su.

PS

Post je potaknut člankom Marriage: America's Greatest Weapon Against Child Poverty.

Kratki video povezane tematike;
Dr. Theodore Dalrymple on the Breakdown of Family

Standardi nas osuđuju?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/standardi-nas-osuuju.html

Dio protivnika nedavnog referenduma povezao se s grupom "JA glasam protiv". Nasuprot njima, dio pobornika povezao se s grupom "Ja glasam ZA". Primječujete li što zanimljivo?

Neke od "javnih rasprava" uoči referenduma zauzela je ideja kako se radi o "diskriminaciji" onih koji nisu u braku. Pritom sada ne mislim na standardni (i promašeni) prigovor "diskriminacije" između parova dvije osobe istog spola i parova gdje su dvije osobe različitog spola, nego na prigovor mnogih javnih osoba da se predloženom definicijom osuđuje i diskriminira njih osobno zato jer oni žive sami. Tako smo mogli čuti razne razvedene i nikad udane pjevačice (i ostale medijske ličnosti) koje se žale da su diskriminirane, da referendum vode ljudi loših namjera koji im žele nauditi.

Drugim riječima, prigovor je zapravo da su diskriminirane jer njihova zajednica uključuje samo jednu osobu, a to prema predloženom pitanju referenduma nije brak. Moram priznati da su me začudile takve izjave, zar one – *većinom sam primijetio izjave žena* – očekuju da njihovu zajednicu sa samom sobom također proglasimo brakom? No, ono što još više čudi su njihove prijašnje izjave i ponašanje. Neke od tih javnih osoba već godinama, u nekim slučajevima i desetljećima, na različite načine omalovažavaju instituciju braka. *(Čak i pjevaju o toj instituciji koja pripada srednjem vijeku i farizejima koji je podržavaju.)*

Iz izjava i ponašanja potpuno je jasno da ih baš briga za brak, i to su ponosno izjavljivali. Ali izgleda da to više nije dovoljno, koliko god oni osobno ignorirali brak, ta institucija još uvijek postoji, a svaki pokušaj da je netko ojača predstavlja opasnost za njih. Posebno će ih iritirati kada netko doživljava i promovira brak kao svetinju. Zašto se nakon desetljeća ignoriranja pokušava redefinirati brak kako ne bi imao nikakve veze s onime što brak jest, odnosno zašto se pokušava uništiti brak?

Ako brak shvatimo kao svetinju – *ili razmislimo o sakramentalnoj prirodi braka*, citat u nastavku, iako izvorno u nešto drugačijem kontekstu, pomaže nam shvatiti o čemu se radi;

> **"Oskvrnuće je vrsta obrane od svetog, pokušaj da uništimo njegove tvrdnje. U prisutnosti svetih stvari naš život se osuđuje, a kako bi pobjegli tom sudu uništavamo stvar za koju se čini da nas osuđuje."**

Kod ljudi koji su donedavno tražili toleranciju došlo je do promjene, dokle god postoji neki standard, i ljudi koji ga žele ojačati - ili barem usporiti i spriječiti njegovo propadanje, nalaze se u opasnosti. Opasnosti da će ih nešto osuđivati. Mislim da to objašnjava

promjenu u kojoj tolerancija više nije dovoljno, potrebno je uništiti ono što ih svojim postojanjem osuđuje. (Ako netko želi ojačati brak, onda ojačava ono za što neki vjeruju da ih osuđuje, postojanje braka "diskriminira" i one koji nisu – *niti žele biti* – u braku.)

***

No, kakve to veze ima s grupama "JA glasam protiv" i "Ja glasam ZA". Pa, možete primijetiti da grupe općenito koriste drugačiji vokabular; protivnici govore o prepoznavanju, "pravima" i samoispunjenju, a pobornici govore o ljudskoj prirodi, usmjerenosti na zajednički život i dužnosti. U skladu sa spomenutim, potpuno prikladno, jedna grupa je istaknula, velikim slovima, svoj stav, a druga grupa je istaknula sebe.

Za njih je u svemu tome bitan samo "JA"; ne postoji narav čovjeka, razum ne može ništa otkriti, sve je prepušteno *meni* da JA odredim - neovisno o povijesti, zahtjevima društva ili prirode. JA imam *svoj* put. Bitno je ono što JA želim i pod kojim uvjetima JA to želim – kada god JA to želim, s kime god JA to želim. JA slušam samo sebe. JA definiram sebe. Moram biti vjeran *svojoj* vlastitoj izvornosti kako bih postigao *svoje* samoispunjenje ili samoostvarenje. (Sve što me na neki način osuđuje potrebno je uništiti.)

***

Filozof Taylor opisuje;

> **"To što usvajanje autentičnosti poprima oblik jedne vrste tihoga relativizma znači da je snažnoj obrani bilo kojeg moralnog idela na neki način zabranjen pristup. Jer implicira, kako sam upravo opisao, da su neki oblici življenja doista viši od drugih, a kultura tolerancije za individualno samoispunjenje plaši se ovakvih potraživanja.** To znači, kako se često isticalo, da postoji nešto proturječno i unaprijed osuđeno na neuspjeh u njihovu stajalištu budući da moralni ideal pokreće i sam relativizam (barem djelomično). No, dosljedno ili ne, ovo se stajalište obično usvaja. Ideal se spušta na razinu aksioma, nečega što se ne dovodi u pitanje, ali se isto tako i ne obrazlaže."

Što takva kultura o kojoj govori Taylor znači za brak? Brak postoji samo kako bi partneri mogli postići osobno ispunjenje, brak nije toliko bitan koliko je bitno samoostvarenje partnera, besmisleno je ojačavati bračnu kulturu i imati neka očekivanja, brak u svojem tradicionalnom shvaćanju je nepodnošljiv, a samo njegovo postojanje poručuje, ili barem se to tako doživljava, da postoje određeni oblici življenja koji su viši od drugih.

***

No, što s osuđivanjem? Dalrymple opisuje;

> **"Kada se neka mlada osoba želi pohvaliti, onda kaže da nikoga ne 'osuđuje'. Za nju je najviši oblik morala amoralnost."**

Kada malo razmislite, shvatiti da je "neosuđivanje" zapravo jeftin način stjecanja neke vrline. Ne morate imate nikakav talent, ne morate se truditi, žrtvovati – zapravo vrlo često čista suprotnost; ne morate ništa raditi, a svejedno posjedujete vrlinu koju toliko cijenite. Jednostavno je dovoljno ne osuđivati. Ne samo da posjedujete neku vrlinu bez ikakvog napora nego ste zbog toga moralniji od svih ljudi koji su ikada živjeli. Sjetite se najvećih umova kroz povijest, kod svih možete pronaći nešto što su osuđivali, bili su moralno inferiorni vašem neosuđivanju.

Vidljivo je to kod različitih feminističkih i rodnih studija. I ako možda neće ići tako daleko pa proglasiti proučavanje Mozarta podržavanjem muške bijelačke nadmoći, kod mnogih je vidljiva mržnja prema samoj književnosti (i povezanim područjima) kojim se bave; doživljavaju velika povijesna djela kao ništa više od instrumenta i rezultata klasnog, rasnog i "rodnog" ugnjetavanja.

Uništavanje braka, ili kako se to danas kaže popularno "bračna jednakost" - redefiniranje braka, pruža im sjajnu priliku da budu moralniji od svih jer sve donedavno nitko nije podržavao takvu ideju, svi su "osuđivali". (Nesumnjivo, za njih, radilo se, i još uvijek se radi, samo o rezultatu patrijahalnog ugnjetavanja.)

***

Nitko ne smije osuđivati, a uključivost podrazumijeva da su svi dobrodošli. No, što ako se ne slažete s time? Pa, svako osuđivanje je zabranjeno, ali ako se netko ne slaže onda ga je potrebno osuditi. Uključivost i različitost ne mogu prihvatiti da netko razmišlja drugačije, svi moraju razmišljati isto inače to nije uključivost. U svijetu različitosti nema mjesta za one koji različito razmišljaju.

> Scruton u svom eseju o stigmi objašnjava;

"Napad na krivnju uključuje i odgovarajuće poricanje srama. Ukoliko ne trebamo osjećati krivnju zbog, primjerice, naših seksualnih avantura onda ne možemo niti osjećati sram zbog njih. Štoviše, svaki pokušaj da nas se posrami, da nas se omalovaži ili osudi zbog naših zavođenja, orgija, i pretjerivanja, je čin opresije, negiranje naših fundamentalnih prava. Zbog toga, pretpostavlja se, moramo budalaštine naših susjeda smatrati potpuno njihovim brigama, nešto što možemo kritizirate i ismijavati u istoj mjeri kao i sadržaj njihovih kolica u supermarketu. U seksualnoj sferi, baš kao i u području roba, jedini obvezujući zakon je zakon tržišta.

Međutim, čudan rezultat ovog pokreta odbacivanja stigme je uvođenje stigme drugačije vrste. Ljudi koji "osuđuju" nailaze na žestoko osuđivanje kakvo bi dobro prošlo u Salemu. One koji žive po starom moralu nazivaju uvredljivim imenima: ako iskazujete osudu i žalite zbog vanbračne djece (i ovisnosti o socijalnoj pomoći koja je često rezultat toga), pokazujete kako ste "zlonamjerna duša" i nemate "suosjećanja"; ako se protivite normalizaciji homoseksualnosti onda ste "homofob"; ako vjerujete u Zapadnu kulturu,

onda ste "elitist" – sve su to oznake koje mogu štetiti profesionalnoj karijeri. Stigma lebdi u anarhičkom svijetu individualističkih životnih stilova, spremna vezati se uz svakoga tko pozove na samokontrolu.

U tom kontekstu trebamo razumjeti i političku korektnost. Nova vrsta stigme stvara novu vrstu straha**. Politička korektnost nije moralnost u tradicionalnom smislu: ne zahtjeva od Vas da promijenite svoj život, da se žrtvujete, ili da živite po postojećem kodeksu ponašanja. Ona Vam govori da pazite što govorite, kako bi izbjegli jedino prevladavajuće osuđivanje, a to je osuđivanje jer osuđujete.** Poručuje Vam da govorite uključivo o drugim kulturama, drugim životnim stilovima, drugim vrijednostima; nikada ne zauzimati stav koji bi osuđivao neku od njih, ili izgovoriti riječi koje bi takvo što implicirale. Stoga i ekstremna kolebljivost novog kodeksa govora; svaka fraza ili idiom koja se čini kako implicira osudu druge kategorije ili klase ljudi može postati, gotovo preko noći, objekt stigme."

Demokracija i naprednjaci

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/demokracija-i-naprednjaci.html

Među naprednjacima smo godinama slušali o referendumskoj i participarnoj demokraciji. Ideja je da se ljudi aktiviraju, sudjeluju u odlukama i dolaze do zajedničkih ciljeva. Narod je taj koji odlučuje u kakvom društvu će živjeti.

Radi se o običnoj laži, a prošli referendum je to sjajno pokazao. Naprednjaci ne žele čuti što obični ljudi misle, oni samo žele vladati i upravljati običnim ljudima. Žele nametati svoje društvo iako se narod tome protivi.

Obični ljudi su se aktivirali oko pitanja braka, odlučili su djelovati i pokazati da brinu o svojim obiteljima i zajednicama. Što se dogodilo? Naprednjaci su uvrijeđeni što narod ne prihvaća ono što su im namijenili. Kako se narod samo usuđuje ne slagati s nama! Ne znaju li oni da smo mi inteligentniji od njih, da smo obrazovaniji, da znamo bolje od njih? *(Kao što komentator na jednom ljevičarskom portalu komentirajući sličnu tematiku kaže "da se zna tko je zadužen za čišćenje wc-a, a tko da misli.")*

Roditelji su nekoć govorili da djecu treba vidjeti, ne čuti; danas naprednjaci vjeruju da obične ljude treba vidjeti, ali ne i čuti.

Mislite li stvarno da naprednjaci brinu o demokraciji i da ih briga što obični ljudi misle?

***

Nakon godina promoviranja neposrednih izbora, plenuma i referenduma, odjednom se sve preokrenulo. Minorna stranka GONG odjednom je promijenila svoje mišljenje o referendumima i izborima.

Koje je prva reakcija te "nevladine" organizacije (NVO) koja se bavi demokracijom? Zaustavite demokraciju! Čim su saznali rezultate i mišljenje svojih sugrađana pozvali su na uvođenje građanskog odgoja. Ovaj referendum je dokaz da narod misli drugačije od njih, a oni to nemaju namjeru podnositi. Otvoreno odmah pozivaju državu da počne preodgajati građane, počevši od djece – *ionako su svi građani za njih samo djeca kojom treba upravljati.* (Možda NVO za njih znači nešto poput naša vlada odgaja.) Zamislite da GONG poslije izbora i pobjede neke stranke izjavi; ovakvi rezultati su dokaz da u škole moramo uvesti predmet koji smo mi pripremili i kojim ćemo podučavati koliko je pobjednička stanka zapravo zla.

Je li ta organizacija nevladina? Kao što su mnogi primijetili, mesar i pekar se ne nazivaju nevladinom organizacijom jer oni stvarno i jesu nevladina organizacija. Za one koji se tako nazivaju na kraju se ispostavi da su u velikoj mjeri upravo to, vladina organizacija.

PS

Demokracija ima niz problema o kojima sam mislio napisati duži post, ali s obzirom koliko su revno naprednjaci iz različitih "NVO" promovirali demokraciju i referendume (uključujuće one koji krše pravo privatnog vlasništva) dovoljno je za sada samo primijetiti da ih demokracija zapravo i ne zanima, a obični ljudi predstavljaju teret njihovim planovima.

(*Ili kao što uvodničarka u raspravu na filozofskom - u kojoj su sudjelovali, i koju su moderirali, gongovci - uoči referenduma objašnjava, pozvali smo sve ljude koji isto misle, bez predstavnika druge strane, jer ne bi s nacistima raspravljali o holokaustu. Dobro je znati što misle o većini Hrvata.*)

Tko će štiti najslabijeg među najmanjom manjinom?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/tko-ce-stiti-najslabijeg-meu-najmanjom.html

Uoči referenduma, jedna strana je inzistirala da je potrebno spriječiti referendum zbog ugroženosti manjine. *(Povetio sam već više postova toj tematici – i taktikama političke korektnosti - pa neću opet ulaziti u nesmislenost takvih izjava.)*

Ali kada bi to prihvatili, tko je najmanja manjina? Naravno, pojedinac. Ukoliko ne branite pojedinca onda ne možete tvrditi da branite manjinu.

A tko je najslabiji od svih pojedinaca? Kome je potrebna najveća zaštita?

Ukoliko ste odgovorili čovjek u najranijoj fazi razvoja onda ste u pravu. Očekivali bi da će oni koji toliko govore o manjinama željeti zaštiti najslabijeg među pojedincima – najmanjom manjinom, ali upravo suprotno; Aktivisti su svoje izjave u pravilu popratili pitanjem što je slijedeće? Hoćemo li uskoro zabranjivati pobačaj? *(Naravno, nitko nije stvarno očekivao da će takvi aktivisti,osim par izuzetaka, stvarno biti za zaštitu ljudskih bića u najranijoj fazi razvoja, ali kad su već toliko zabrinuti za manjine – najslabije i najugnjetivanije...)*

Dakle za naprednjačke aktiviste pobačaj nije nikakvo pitanje, radi se više o primjeru apsurdnosti, usporedite nešto sa pobačajem kako bi pokazali da je to nešto toliko besmisleno da nema smisla ni raspravljati o tome. Možemo čuti razmišljanja poput; *Danas referendum o braku, a sutra? Što je sljedeće, zabranit će nam da uništavamo fetuse po želji? Kakav apsurd od referenduma.*

***

Ono što zapravo najviše iritira, osim naravno onoga što zagovaraju, u takvim izjavama aktivista je njihova retorika. Toliko se trude da pokažu kako se u referendumu radi o nasilju nad manjinom, da se odlučuje o tuđim "pravima"; a prilikom toga zastrašuju svoje istomišljenike da će im netko oduzeti njihovo "pravo" da odlučuju o životu odnosno uništavanju nerođenih ljudi. *(I naravno da se radi o ljudima, nisu žabe nego homo sapiens u ranoj fazi razvoja, posebnom organizmu sa svojim ciljevima koji se razlikuju od majčinih, ima genetski kod koji se razlikuju i od očeva i od majčina itd. Čovjek upravo tako i izgleda u toj fazi razvoja, a s vremenom poprima poznatiji nam oblik – osim ako netko ne ugrozi njegova prava.)*

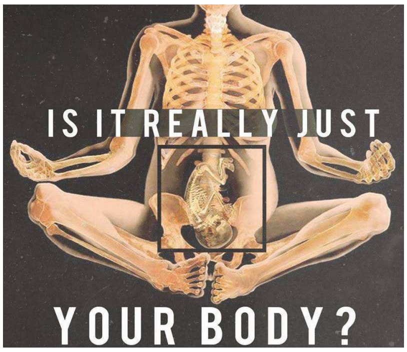
Možete pokušati tvrditi da nema ništa nemoralno u uništavanju čovjeka u ranoj fazi razvoja, ali nemojte se pretvarati da niste donijeli odluku o prekidu života najslabijeg pojedinca – najmanje manjine među nama.

PS

Jedan video o veselim i naprednim aktivistima pogledaje ovdje (ili drugi ovdje) ;

Zamisli borca za ljudska prava koji misli da su prava ono što njemu slični aktivisti proglase da su prava. *(Pa tako osnovno ljudsko pravo postaju različita "reproduktivna", uključujući pravo uništavanja drugih.)*

O pobačaju sam pisao ovdje (odnosno kategorija pobačaj). Nešto o ljudskim pravima ovdje.

Anonimna donacija sjemena

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/anonimna-donacija-sjemena.html

Jedan valjani argument (s Prussova bloga);

> 1. Pogrešno je djelovati na način kojim ćete steći osnovnu i ozbiljnu odgovornost koju ne planirate ispunjavati. (*Premisa*)

> 2. Ukoliko se netko sporazumno razmnožava, onda on stječe osnovnu i ozbiljnu odgovornost roditeljstva prema potomstvu. (*Premisa*)
>
> 3. Anonimni donatori sjemena sporazumno stvaraju potomstvo koje nastaje iz njihovog doniranog sjemena. (*Premisa*)
>
> 4. Prema tome, anonimni donatori sjemena stječu osnovnu i ozbiljnu ljudsku odgovornost roditeljstva nad potomstvom (*Prema 2 i 3*)
>
> 5. Anonimni donatori sjemena tipično ne planiraju ispuniti svoje roditeljske odgovornosti prema potomstvo koje nastaje iz njihovog sjemena.(*Premisa*)
>
> 6. Anonimni donatori sjemena obično nemaju razloga za doniranje razmjerno sa stjecanjem neispunjenih roditeljskih odgovornosti. (*Premisa*)
>
> 7. Prema tome, obično, donatori sjemena djeluju pogrešno (*Prema 1, 4, 5 i 6*)

***

U postu Parenthood, adoption and sperm banks Pruss malo detaljnjije razrađuje argument; Pokazuje da je doniranje sjemena u banku sperme moralno problematično. Muškarac pristaje biti biološki otac mnoge djece, ali vjerojatno je da neće sva imati ispunjene svoje osnovne potrebe – emocionalne, intelektualne, duhovne ili fizičke. U tim slučajevima, donor ima ozbiljnu odgovornost ispunjavanja tih obveza, ali on tu odgovornost niti nije u stanju ispuniti jer on ne zna tko su njegova biološka djeca.

Doniranjem sjemena, muškarac pristaje na situaciju u kojoj ne može ispuniti svoje odgovornosti. Ako i zanemarimo sve druge problematične aspekte doniranja sjemena, takva situacije je moralno problematična. *(Naravno, da ne bi druge aspekte trebali zanemarivati, ali argument ovakvog tipa možda uvjeri nekoga tko ne bi prihvatio ostale argumente.)*

Inače, roditeljska odgovornost je prema djetetu, ne prema ženi, odnosno žena ne može osloboditi muškarca odgovornosti koje niti nisu prema njoj. Namjerno začeće djeteta s planom da nikada neće imati vezu sa svojim ocem je nepravedno i okrutno prema djetetu.

Esej o toj tematici -Complicating Conception: The Desires of Parents and the Rights of Children, projekt anonymousUs.

ponedjeljak, 27. siječnja 2014.

William Buckley i Hugh Hefner o filozofiji Playboya

William Buckley je bio poznati američki konzervativac koji je desetljećima vodio popularnu emisiju Firing Line. Jednom prilikom ugostio je i Hugha Hefnera koji je poznat kao pokretač časopisa Playboy, intervju možete pogledati u šest nastavaka (1. dio ovdje), a u nastavku drugi dio;

William Buckley Interview...

***

Evo o čemu raspravljaju, transkript nije precizan;

WB: 0:00-0:45

Shvaćam da tako razmišljate, ali ono što je zanimljivo je Vaš autoritet s kojim to tvrdite. Ne želim reći da nemate pravo na zastupanje svog stava, nego da je neobično čuti Vas kako govorite o svojoj filozofiji, izražavajući svoj šok što povijest od dvije tisuće godina ima drskost suprotstaviti se Vama. Mislim da je važno primijetiti da zapravo želite poništiti tradicionalni kodeks seksualnog ponašanja

HH: 0:45-1:10

Predlažem da ga se istraži... Već nekoliko ste puta spomenuli to, ali to nije nikako točno. Cilj koji želim postići je zapravo vrlo sličan, mislim da ćemo prije ostvariti monogamno društvo ako se realističnije suočimo s nekim od problema. Mislim da smo jednostavno izbjegavali probleme s nekim od tih starih pravila, oni su tu i ignorirani su.

WB 1:15-2:05

No, nije li vaš stav, koji nikako nije jedinstven, da je svaki moralni zakon koji ne odražava ljudsko ponašanje sumnjiv. Drugim riječima, znam da ste primjerice, citirali Kinseya s velikim entuzijazmom kao da je on oslobodio Vaše razmišljanje o tome. Pa kažete; gledajte, Kinsey je uočio kako je tipični muškarac (ili žena) seksualno promiskutetan, i da s obzirom na te okolnosti moramo promijeniti svoje zakone i javno razmišljanje kako bi ono što se događa postalo dopušteno, možda čak i vrijedno divljenja. Jeste li u tom smislu pozitivist?

HH 2:07-3:25

Mislim da je to samo dio. Ne mislim da slijedi, per se, samo zato što većina ljudi čini neku stvar da se radi o najboljoj i moralnoj stvari, ali kada govorimo o prirodnom tjelesnom nagonu koji je u osnovi čovjeka kao što je to seks... kada dobijete znanstvene dokaze, kakve je dao Kinsey... to ukazuje na veliki nesrazmjer između naših proklamiranih vjerovanja i stvarnog ponašanja u društvu. Ne mislim da slijedi, per se, da ono što je otkriveno da se događa, je nužno moralno, ali je jedan dobar razlog da preispitamo stari moral. ... Mislim da su razlozi dublji... stvarni razlozi su da mnogo od tih moralnih stavova nije dobro za ljude. Da humani ciljevi ne proizlaze iz tih starih tradicija.

Mislim da predbračni seks, s obzirom da o tome ovdje raspravljamo, može biti moralan ili nemoralan, baš kao što to može biti i bračni seks.

WB: 3:26- 4:47

Što Vas kvalificira da zagovarate takav stav. Još jednom, radi se o stavu koji je podudaran s izrazito prodajnom filozofijom Vašeg časopisa. Časopis ima puno čitatelja, smatra se uzbudljivim zbog seksualnog ikonoklazma, ali čini mi se da ljudi koji su na sebe preuzeli zadatak [...] Ali playboy odjednom jednostavno proglasi da moramo odbaciti stara ponašanja. I nisam vidio u playboyu nijedno opravdanje osim toga da ljude ne bi trebala mučiti savjest samo zato što se

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ▼ 2014 (58)
  - ► prosinca (8)
  - ► studenoga (2)
  - ► kolovoza (2)
  - ► srpnja (4)
  - ► lipnja (20)
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (1)
  - ► veljače (4)
  - ▼ siječnja (10)
    - Spolni odgoj, zabrinutost roditelja i malo matematike
    - William Buckley i Hugh Hefner o filozofiji Playboya
    - Anonimna donacija sjemena
    - Tko će štiti najslabijeg među najmanjom manjinom?
    - Demokracija i naprednjaci
    - Standardi nas osuđuju?
    - Brak – najbolje oružje protiv siromaštva djece
    - U što uložiti novac?
    - Ekonomija Kapanja - TS
    - Život srednjovjekovnih pisara
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

- Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
- Idiot, citat - Dostojevski
- Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
- [1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
- Deset konzervativnih načela!
- Oikofobija
- Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

predaju svojim seksualnim libidima, neovisno o posljedicama. To je Vaš stav, zar ne? [HH: Ne, nimalo] Neka vrsta hedonističkog utilitarizma?

HH 4:48-5:38

Filozofija, urednička politika, je kritizirana zbog jedne stvar... [...] Citirali smo veliki broj izvora [...] Čini mi se da ono što stvarno želite reći jest koje je moje pravo da izražavam svoje razmišljanje o situaciji. Meni se čini da to i je ideja slobodnog društva.

WB: 5:38-6:58

Ne, imate pravo na to, malo prije sam spominjao da prema ustavu možete reći što god želite. Ali ono što proispitujem su Vaše kvalifikacije kao ozbiljnog moralnog učitelja. [...] Čini mi se da je cilj govoriti o svima koji se ne slažu s vama kao o starim... puritancima. Koji nažalost ne dijele vašu prosvijetljenost. [...]

Povezano s Vašom poantom, rekli ste da Kinseyevo izvješće otkriva veliki nesrazmjer između onoga što se stvarno događa i onoga što ljudi pretpostavljaju da se događa. Zašto to kažete? Kome mislite da je Kinseyev izvještaj veliko iznenađenje? Možete li zamisliti, primjerice katoličkog ispovjednika, kojeg je takvo izvješće iznenadilo? Zašto bi Krist izrazio spremnost opraštanja sedamdeset puta sedam puta osim ako nije predvidio vjerojatnost tolikog broja grijeha?

HH: 7:00- 7:27

Mislim da je bilo veliko iznenađenje za opću javnost. Ne mislim da je bilo iznenađenje ljudima koji se bave takvim problemima, bilo s religiozne ili društvene ili psihološke strane. Ali općoj javnosti, ono što je otkriveno u izvještaju je uvelike otvorilo oči. Još važnije, došlo je do javnog tiska. Mislim da tu playboy i [...]

PS

Hefner govori da mu je cilj pomoći monogamnom društvu, da ćemo "realističnijim" razmišljanjem to ostvariti, ali teško mi je vjerovati da je to iskreno mislio i želio. (Slično tome, ministar obećava da će program spolnog odgoja ojačati obitelji.)

Zanimljiva je i Buckleyeva primjedba da Kinseyevo izvješće, koje inspirira Hefnera, nije nikakvo posebno iznenađenje, odnosno da sigurno ne pokazuje da je takvo ponašanje moralno. Već sam pisao o Kinseyu; O Kinseyizmu i Kinseyu - američkom Lišenku. O seksualnoj revoluciji; bilo kuda seks svuda 1. dio i 2.dio, odnosno općenito kategorija seksualna revolucija, o seksu; Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks, ili općenito kategorija seks.

Za kraj jedan citat iz posta o Kinseyu;

> Sigurno je da bi veliki seksualni moralisti Zapadne tradicije smatrali kako je Kinseyev argument jedinstveno neimpresivan. Toma Akvinski bi pažljivo objasnio dr. Kinseyu i njegovim sljedbenicima da "normalno" kao pojam kojeg koriste tradicionalni moralisti nema nikakve veze sa učestalošću, nego je povezan sa prirodnom funkcijom tjelesnih organa i psihološkim sklonostima. Augustin bi objasnio da ukoliko je korištenje ovih organa i sklonosti na način protivan njihovim prirodnim funkcijama stvarno često, kao što je Kinsey tvrdio, to bi samo potvrdilo njegovu tezu kako izvorni grijeh izvrće ljudsku prirodu, obuzimajući je požudom. Kant bi se sigurno počešao po glavi od čuda kako pozivanje na raširene sklonosti može opravdati ponašanja koja su zapravo samo korištenje drugog ljudskog bića kao sredstva za vlastite senzualne ciljeve. I Kinseyeva vlastita majka mogla mu je reći kako "pa svi to rade" ne dokazuje baš ništa kada raspravljamo o moralu.

Objavio/la Katolik s dna kace u 19:16

Oznake: hefner , kinsey , moralna filozofija , playboy , seks , seksualna revolucija , spolni odgoj , william buckley

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Idiot, citat - Dostojevski

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

Spolni odgoj, zabrinutost roditelja i malo matematike

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/01/spolni-odgoj-zabrinutost-roditelja-i.html

Dio roditelja, povodom uvođenja spolnog odgoja, izrazio je svoju zabrinutost jer nije uvjeren da će takva "edukacija" rezultirati manjim brojem trudnoća (i spolnih bolesti). Kao što sam već pisao, postoji niz drugih, i ozbiljnijih, prigovora na uvođenje i sadržaj spolnog odgoja, ali ovdje se fokusiram samo na spomenuti prigovor.

Dakle, na zabrinutost onih koji tvrde da će *"program redukcije rizika"* rezultirati većim brojem trudnoća (i spolnih bolesti), većinom se samo posprdno odmahivalo. Iako rezultati uvođenja spolnog odgoja u nekim državama podržavaju tezu kako uvođenje može imati suprotan utjecaj, oni koji ga podržavaju najčešće odbacuju svaki prigovor roditelja kao pokušaj sakrivanja informacija od mladih, kršenje njihovih prava na seksualni užitak i slično.

Na što se roditelji zapravo žale? Kako bi uvođenje odgoja moglo rezultirati većom stopom trudnoća, odnosno kojim mehanizmom bi se ostvarila njima neželjena situacija? Postoje dva načina; ***povećanje ukupnog broja djece*** koja stupa u odnose te ***redistribucija (rizika)*** onih koji stupaju u odnose.

U prvom slučaju, čak i ako prihvatimo da će se smanjiti vjerojatnost trudnoće pojedine učenice, odgoj može djelovati tako da se poveća ukupni broj (zbog smanjenja rizika) učenica koja imaju odnose što na kraju može značiti da će biti veći i ukupni broj trudnoća. (Spominjem učenice jer govorim samo o trudnoći.)

U drugom slučaju, koji je povezan s prvim, odgoj može djelovati tako da kod određenih učenika smanji vjerojatnost trudnoće, ali kod drugih učenika poveća. Dakle, instrumentalno je racionalno za roditelje onih učenika kod kojih će se povećati vjerojatnost da se bune i odbijaju svoju djecu izložiti takvom odgoju. (Možda postoje drugi mehanizmi, ali čini mi se da će biti povezani s gore navedenima.)

***

Spomenuti (potencijalni) fenomeni mi se čine očitima pa ih nisam do sada eksplicitno navodio, ali ovom prilikom sam odlučio prenijeti razmišljanja filozofa i matematičara Alexandra Prussa koji se pozabavio sličnom tematikom na svom blogu;

Programi Reduciranja Rizika

U postu Risk reduction policies Pruss se bavi programima redukcije rizika koji se uvode zbog postojećih rizika vezanih uz određenu aktivnost; navodi primjer Tinejđerskog seksa, (*rizik trudnoće i spolnih bolesti)* i primjer vožnje *(rizik smrti i ozbiljnih ozljeda).* Kada govori o "redukciji rizika" neke aktivnosti onda ne misli na reduciranje frekvencije upuštanja u tu aktivnost nego smanjivanje rizika koji je povezan uz tu aktivnost. Na primjeru tinejđerskih odnosa to znači da se ne promovira apstinencija nego se reducira rizik putem kontracepcije, odnosno kod vožnje se promovira pojas i slično. (Njegova pretpostavka u daljnjem tekstu je da se radi o nekontroverznim činjenicama da navedeno smanjuje rizik vezan uz aktivnost.)

Možete odmah pomisliti – *i neki stvarno misle* – da je očito, ne treba ni razmišljati o tome, kako smanjivanje rizika vezanog uz aktivnost donosi dobre stvari. Postoje programi reduciranja rizika kojima se nitko ne protivi, primjerice razvoj sigurnijih kočnica za auto. Ali neki drugi programi, poput promoviranja prezervativa kod tinejđera, nisu tako prihvaćene; možemo čuti argument kako će navedeni program zapravo promovirati ponašanje o kojem govorimo, dakle nije jasno kako će se ukupni društveni rizik smanjiti. Naravno, zagovarači će često na to odgovoriti kako protivnici programa "jednostavno ne mare za djecu", glupi su, ili motivirani nekim drugim motivima. Drugim riječima, kada konzervativci izražavaju zabrinutost da dostupnost kontracepcije može povećati stopu tinejđerskih trudnoća, onda se smatra da su ludi ili da lažu.

Ipak, može se pokazati da je smisleno protiviti se programu redukcije rizika jer postoje slučajevi kada se smanjivanjem rizika vezanog uz ponašanje povećavaju slučajevi upuštanja u takvo ponašanje što na kraju rezultira povećanjem ukupnog društvenog rizika. (Postoje i slučajevi gdje se smanjuje.)

Pretpostavimo da je ciljana populacija upoznata s rizikom. U slučajevima gdje se većina ciljane populacije upušta u takvo ponašanje, reduciranje rizika ponašanja reducira i ukupni društveni rizik; ali kada se samo manjina ciljane populacije trenutno upušta u ponašanje, onda će umjerena redukcija rizika kod pojedinca u konačnici rezultirati povećanjem ukupnog društvenog rizika. *(Naravno, to ovisi o stopi smanjenja rizika pojedinca.)*

Dakle, kako to izgleda;

Neka je ***r*** rizik pojedinca vezan uz ponašanje. Za njega vrijedi ***r=p*h*** gdje je ***p*** vjerojatnost štete, a ***h*** je protu-korisnost štete (ili zbroj više šteta). Onda je ukupni društveni rizik, kada računamo samo štetu prema samim agentima; ***Tr(r) =N*r*** gdje je ***N*** broj agenata koji se upuštaju u štetno ponašanje. Program koji reducira rizik zapravo smanjuje ***r***, bilo smanjenjem vjerojatnosti ***p*** ili smanjenjem štete ili oboje. Sada možete pomisliti kako će smanjenje ***r*** očito smanjiti i ***T(r)***, s obzirom da je ***T(r)*** proporcionalno ***r***. Ali problem je što je ***N*** također ovisno o ***r***, dakle vrijedi ***N= N(r).***

To znači, ako pretpostavimo da je ciljana populacija racionalna, i da žele izbjeći štetnost, ***N(r)*** se smanjuje kako se ***r*** povećava jer manje ljudi će se odlučiti upustiti u ponašanje koje ima veći rizik. Dakle ukupni rizik ***T(r)*** je umnožak dva faktora, ***N(r) i r,*** prvi faktor

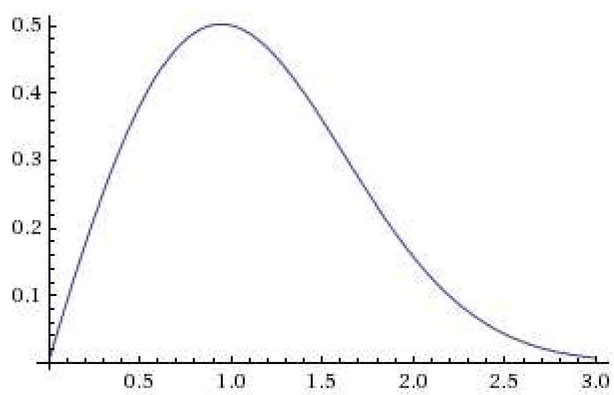
se smanjuje povećanjem ***r,*** a drugi faktor se povećava povećanjem ***r***.

Što to znači za granične slučajeve; Ako je ***r=0,*** onda je ***T(r)=0***, drugim riječima, ako potpuno uklonimo rizik vezan uz pojedinca onda će se ukloniti i ukupni rizik. *(Onaj konkretni o kojemu ovdje govorimo, ne drugi moralni rizici.)* S obzirom da je pretpostavljena korisnost rizičnog ponašanja konačna, onda u slučaju da je ***r*** beskonačno, ponašanje će postati toliko rizično da se nitko neće upuštati u njega, dakle ***N(r)*** će postati nula za veliko ***r,*** a stoga će i ***T(r)*** biti nula za veliko ***r.*** Dakle ukupni društveni rizik je funkcija koja je uvijek ne-negativna, i poprima vrijednost 0 na oba kraja. S obzirom da za neke vrijednosti ***r*** vrijedi ***T(r)>0***, slijedi da mora postojati raspon vrijednosti ***r*** u kojem se ***T(r)*** smanjuje kako se ***r*** smanjuje i program redukcije rizika funkcionira, a drugi rasponi vrijednosti ***r*** gdje se ***T(r)*** smanjuje kako se ***r*** povećava i program redukcije rizika je kontraproduktivan.

Da bi bili precizniji treba nam model ciljane populacije, samo ukratko (više u izvornom postu);

Članovi ciljane populacije slažu se oko rizika, ali pridodaju različite očekivane benefite ponašanja, a ti očekivani benefiti ne ovise o riziku. Dakle ***b*** je očekivani benefit pojedinog člana ciljane populacije, pretpostavimo da ***b*** ima normalnu distribuciju sa standardnom devijacijom ***s*** oko srednje vrijednosti ***B***. Prema tome, određeni agent se upušta u ponašanje ***ako i samo ako*** njegova vrijednost **b** nadilazi ***r***. Dakle ***N(r)*** je broj agenata u populaciji čija vrijednost ***b*** je veća od ***r***. Možemo izračunati ***N(r)***, znamo da ***b*** ima normalnu distribuciju, iznosi ***(N/2)erfc((r-B)/s)***, gdje je *erfc* funkcija pogreške, a ***N*** je veličina populacije. Prema tome; ***N(r)=(rN/2)erfc((r-B)/s).***

Unesimo konkretne brojeve; pretpostavimo da očekivani benefit pojedinca ima srednju vrijednost 1 i standardnu devijaciju 1. Graf o kojemu govorimo izgleda ovako;

Graf ovisnosti ukupnog društvenog rizika i faktora r - rizika pojedinca

Graf ima najvišu vrijednost za ***r=0.95***, prema formuli to znači da za tu točku ***N(r)*** 53% ciljane populacije se upušta u rizičnu aktivnosti. Prema tome, smanjivanje rizika ***r*** u rasponu 0 do 0.95 smanjuje ukupni društveni rizik ***T(r)***. Drugim riječima, ukoliko se većina (više od 53% prema pretpostavljenim brojevima) članova populacije upušta u rizično ponašanje,

ne trebamo brinuti oko povećanja ukupnog društvenog rizika kao rezultata programa. *(Kada govorimo o odrasloj populaciji SAD-a, u kojoj većina vozi auto, program redukcije rizika putem sigunosnih pojaseva i kočnica, je dobar.)*

S druge strane, kada je pojedinačni rizik između 0,95 i beskonačno, odnosno kada se manje od 53% ciljane populacije upušta u rizično ponašanje, malo smanjenje rizika pojedinca će povećati ***T(r)***, bit će kontraproduktivno. *(Ipak, dovoljno veliko smanjenje rizika pojedinca će nas pomaknuti na lijevu stranu grafa što znači da će biti produktivno; ali smanjenje rizika mora biti poprilično veliko.)*

Da skratim analizu grafa i nekih podataka; za rizično ponašanje u koje se upušta manje od 16% ciljane populacije, samo metoda reduciranja rizika koja smanjuje rizik pojedinca za red veličine će se isplatiti. Konkretno, prezervativi ne nude potrebno 11 puta smanjenje stopa trudnoća, tipična stopa trudnoće u prvoj godini korištenje prezervativa je oko 15%; a tipična stopa trudnoće bez korištenje kontracepcije je oko 85%. Prema tome, prezervativi smanjuju rizik trudnoće pojedinca samo za faktor oko 6.

Koje su praktične posljedice u slučaju tinejđerskih odnosa. U skupini nevjenčanih petnaestogodišnjakinja, samo ih se 13% upušta u odnose. To znači da će program reduciranja rizika koji cilja na petnaestogodišnjakinje gotovo sigurno biti kontraproduktivan, osim ako na neki način ne možemo smanjiti rizik za više od deset puta. U toj populaciji je učinkovitije usredotočiti se na smanjivanje slučajeva upuštanja u rizično ponašanje, nego smanjivati rizik vezan uz ponašanje.

Očito, za druge dobne skupine, gdje je drugačiji postotak onih koji se upuštaju u odnose, rezultat će biti drugačiji. *(Postoje i razlike između različitih podpopulacija.)* Učinkovitost redukcije društvenih rizika ovisi o detaljima ciljane populacije, prema tome, implementacija mjera za redukcija rizika se najbolje određuje od strane onih koji najbolje poznaju pojedince - poput roditelja.

Prema svemu navedenome zaključujemo; kada se mala manjina – *manje od 16% populacije* - upušta u rizično ponašanje, samo onaj program koji reducira rizik pojedinca desetak puta može biti učinkovit, umjereno uspješni programi reduciranja rizika su kontraproduktivni. Kada se manjina ciljane populacije upušta u rizično ponašanje, programi inkrementalne redukcije rizika su kontraproduktivni, ali programi koji dovoljno učinkovito reduciraju rizik mogu biti učinkoviti. Kada se većina ciljane populacije upušta u rizično ponašanje, i inkrementalna i značajna redukcija rizika smanjuje ukupni društveni rizik.

Ukratko prepričano; čak i ako niste potpuno shvatili matematički model ponašanja, mislim da je osnovna intuicija dovoljno jasna. Iako program poput spolnog odgoja može smanjiti rizik pojedinog slučaja trudnoće, ukupno može doći do većeg broja učenika koji se upuštaju u odnose što u konačnici daje veću stopu trudnoće. *(Sve ovisi o detaljima populacije, ukoliko se već većina upušta u odnose onda se ukupna stopa trudnoće može smanjiti.)*

No, čak ako program i smanji ukupnu stopu trudnoća, to ne znači da nije došlo do redistribucije rizika među skupinama unutar populacije, odnosno da ne postoje roditelji koji se ne bi trebali buniti. (Još jednom, zanemarujem sve ostale prigovore.) To me dovodi do sljedećeg pitanja;

***

Može li biti instrumentalno racionalno za roditelja da prigovara kontracepciji za svoje dijete?

U postu Can it be instrumentallyrational for a parent to object to a child's receiving contraception? Pruss iznosi još jedan jednostavan matematički model;

Zanemarimo sva moralna pitanja, i jednostavno pretpostavimo da postoje roditelji koji smatraju da seksualna aktivnost njihove maloljetne djece nema pozitivnu korisnosti (ili je toliko mala da je zanemariva), ali smatraju da je trudnoća (djeteta) značajno negativna stvar. **Retorika zagovornika veće dostupnosti kontracepcije za djecu sugerira kako je za roditelje instrumentalno iracionalno protiviti se dostupnosti kontracepcije za njihovo dijete.**

Međutim, takvo razmišljanje je pogrešno. Obično, djeca također smatraju da je trudnoća značajno negativan ishod za njih. Prema tome, u velikoj populaciji, postoje djeca koja će vrlo vjerojatno izbjegavati odnos ako postoji veliki rizik trudnoće, ali ako se taj rizik umanji, onda bi se upuštala u takav odnos. U slučaju takve djece, može biti da dostupnost kontracepcije povećava rizik trudnoće. Primjerice, pretpostavimo da bi bez kontracepcije, kroz godišnji period, dijete imalo vjerojatnost 0.98 da se neće uopće upuštati u seksualni odnos. Ali ako im se omogući pilula, dijete ima vjerojatnost od 0.5 da će je koristiti i imati prosječni broj odnosa za seksualno aktivnu osobu.

Prema tome, ako kontracepcija nije dostupna, vjerojatnost trudnoće je (0.02)(0.85)=0.017, gdje pretpostavljam da je 0.85 vjerojatnost začeća bez kontracepcije s obzirom na prosječni broj odnosa za seksualno aktivnu osobu. Zapravo se radi o precjenjivanju vjerojatnosti trudnoće, jer ako se dijete boji trudnoće vjerojatno će broj odnosa biti značajno manji. Ako će mu biti dostupna pilula, vjerojatnost trudnoće je (0.50)(0.05)=0.025, gdje je 0.05 stopa neuspjeha za tipično korištenje oralne kontracepcije. Dakle, roditelj koji zna sa dovoljnom vjerojatnošću da njegovo dijete zadovoljava gornje pretpostavke i pokušava spriječiti trudnoću djeteta bit će instrumentalno racionalan u odbijanju kontracepcije za to dijete.

Osim toga, s obzirom da sigurno postoje takva djeca u populaciji *(očito, postoji široka distribucija opreznosti kod tinejđera, i neki tinejđeri su posebno oprezni)*, iz toga slijedi da čak i ako bi dostupnost kontracepcije za sve tinejeđere smanjivala ukupnu stopu trudnoće *(ne znam za podatke koji to pokazuju)*, i dalje bi bilo pojedinaca za koje bi se povećao rizik zbog dostupnosti kontracepcije. Naravno, postojali bi pojedinci za koje bi se rizik smanjio –

oni koji se upuštaju u odnose bez kontracepcije. **Prema tome, dostupnost kontracepcije svim tinejđerima rezultira u redistribuciji rizika** – nekima bi bilo bolje nekima lošije s obzirom na trudnoću. [...]

Konkretno, moguć je slijedeći rezultat. Moguće je da dostupnost kontracepcije značajno povećava vjerojatnost trudnoće među religiozno konzervativnim tinejđerima, zato što bez dostupnosti kontracepcije imaju dva razloga za izbjegavanje seksa : (a) religiju i (b) trudnoću (i bolesti, ali što vrijedi za trudnoću vrijedi i za bolesti); ta dva razloga mogu dovesti do velike vjerojatnosti apstinencije, a stoga i gotovo nepostojeće stope trudnoća, dok s dostupnošću kontracepcije drugi razlog uvelike propada, te može doći do velikog smanjivanja stope apstinencije. U tom slučaju, postoji grupa čiji se rizik trudnoće povećava dostupnošću kontracepcije. Ne znam je li to točno – radi se o empirijskom pitanju. Ali nije iracinalno da se roditelj religiozno konzervativnog djeteta brine što dostupnost kontracepcije može povećati rizik trudnoće za tu djecu. Možda je iracionalno biti uvjeren kako neće doći do povećanja tih rizika osim ako nemate značajne empirijske podatke (za čije postojanje nisam čuo).

PS

Oba Prussova razmišljanja čine mi se ispravnim, i vjerojatno objašnjavaju povijesni razvoj u nekim društvima gdje uvođenje odgoja, i općenito veća dostupnost kontracepcije, ima suprotan učinak i na stopu spolnih bolesti i na trudnoću. Također, iz gornjih razmišljanja, jasno je kako se roditelji imaju pravo buniti te izražavati svoju zabrinutost i zbog rezultata na razini društva i zbog rezultata na razini pojedinaca – svoje djece.

Siguran sam da bi Pruss, kao i ja, u prvi plan stavio moralne razloge protivljenja.

Sowell o radnim uvjetima u (siromašnijim) društvima

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/02/sowell-o-radnim-uvjetima-u-siromasnijim.html

[...] Jedna od mnogih internacionalnih borbi ljevičara je ograničavanje sati rada u drugim državama – *posebno siromašnijim zemljama* – u pogonima kojima upravljaju multinacionalne korporacije. Jedna internacionalna grupa za promatranje zadala si je zadatak osiguravanja da ljudi u Kini ne rade više od zakonski propisanih 49 sati na tjedan.

Zašto si međunarodne grupe za promatranje, koje vode bogati amerikanci i europljani, zamišljaju da znaju što je najbolje za ljudi koji su daleko siromašniji, i koji imaju daleko manje opcija od njih je jedan od mnogih misterija nametljive elite.

S obzirom da sam napustio dom sa 17 godina, bez završene srednje škole, bez ikakvog iskustva i bez vještina, na težak sam način par godina učio što je siromaštvo. Sretnije razdoblje tijekom tih godina bio je kratak period kada sam radio šezdeset sati tjedno – 40 sati dostavljajući telegrame po danu i 20 sati radeći u strojarskoj radionici noću.

Zašto sam bio sretan? Zato što prije nego što sam pronašao te poslove, proveo sam tjedne očajnički tražeći bilo kakav posao, a moja ušteđevina je spala doslovno na zadnji dolar, dok nisam konačno pronašao noćni posao u strojarskoj radionici.

Hodao sam nekoliko milja od sobe u kojoj sam živio u Harlemu do radionice kako bih sačuvao posljednji dolar za kruh dok ne dobijem plaću.

Kada sam nakon toga pronašao posao dostavljanja telegrama danju, novac koji sam zarađivao na oba posla je bio je veći no što sam ikada prije zarađivao, mogao sam platiti svu stanarinu koju sam dugovao, jesti i voziti se podzemnom na posao.

Mogao sam čak uštedjeti nešto novca, to je za mene bilo poput nirvane.

Hvala nebesima da nije bilo nametljivaca koji bi me spriječili da radim više sati nego što su oni smatrali da bih smio.

Postojao je zakon o minimalnoj plaći, ali to je bilo 1949. godine, a plaća određena aktom iz 1938. je do tada postala besmislena zbog inflacije. U odsustvu efikasnog zakona o minimalnoj plaći, nezaposlenost među crnim tinejđerima u recesijskoj godini 1949. je bila tek djelić one u uspješnim godinama 1960-ih nadalje.

Povećanjem minimalne plaće nezaposlenost crnih tinejđera se naglo povećala; danas smo postali toliko naviknuti na tragično visoke stope nezaposlenosti među tom grupom da mnogi nemaju ideju da stvari nisu uvijek bile takve, a kamoli da je politika nametljive ljevice imala takve katastrofalne posljedice.

Ne znam što bih učinio da su takve nametljive politike bile na snazi u moje vrijeme, da su me spriječile u pronalaženju posla prije nego što sam potrošio i posljednji dolar.

Moj osobno iskustvo je samo jedan mali primjer što se događa kad su vam opcije strogo ograničene. Bogati nametljivci s ljevice konstantno promoviraju programe koji sve više smanjuju postojeće opcije za siromašne.

Nametljivcima nikada ne pada na pamet da multinacionalne korporacije proširuju opcije siromašnih u zemljama trećeg svijeta, dok im ih programi nametljivaca uskraćuju.

Plaće koje daju multinacionalne korporacije u siromašnim zemljama su obično puno više od plaća koju isplaćuju lokalni poslodavci. Osim toga, zbog iskustva kojeg zaposlenici dobiju radeći u suvremenim kompanijama postaju vrjedniji radnici i primjerice u Kini je dovelo do dvoznamenkastog godišnjeg rasta plaća. [...]

> *Autor je ekonomist Thomas Sowell, izvorni članak The Mindset of the Left: Part IV (ovdje - part I, part II, part III)*

PS

Tekst sam odlučio objaviti ne kao komentar na situaciju u Hrvatskoj, nego zbog ljudi koji smatraju da iako nikad nisu ni čuli za neku državu, znaju u detalje što bi ta država trebala raditi i kako žive ljudi čiji život nema nikakvih dodirnih točaka s njihovim vlastitim. Sigurno je primjerice da djeca u školama nisu u stanju smisleno raspravljati o "problemima u svijetu".

Naravno, kao što Sowell ističe, pravna "regulacija" često dovodi do ukidanja velikog broja opcija, posebno za siromašne. Primjerice nedavno je doveden zakon o dadiljama prema kojem ne smijete ostaviti svoje dijete da ga čuva susjeda ili netko kome vjerujete, nego ta osoba mora imati certifikat. Zakon je i prije postojao u nekom obliku, kazne su i nekoliko desetaka tisuća kuna za prekršitelje, ali sada je to pitanje napokon "regulirano". Dadilje moraju imati završenu najmanje srednju školu što odmah isključuje sve one žene bez škole i koje vjerojatno spadaju u "najugroženije", moraju završiti tečaj i imati određene uvjete, sve to naravno poskupljuje "dadiljanje" i onemogućuje ženama da pružaju tu uslugu.

Tu je i bezbroj drugih regulacija, primjerice vezan uz različite sezonske i poljoprivredne poslove zbog kojih ljudi ne mogu slobodno zarađivati bez da ih ne napadaju skupine inspektora.

O Kritičkom i o Drugačijem razmišljanju

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/02/o-kritickom-i-o-drugacijem-razmisljanju.html

Pronađi nešto što čini dobro pa okrivi jer nije savršeno - potrebno je uništiti stvar i spasiti skupinu žrtvi. Jednostavna formula. Već sam pisao o kritičkom razmišljanju, radi se o dijelu većeg posta, pa je možda korisno posebno istaknuti;

O Kritičkom razmišljanju

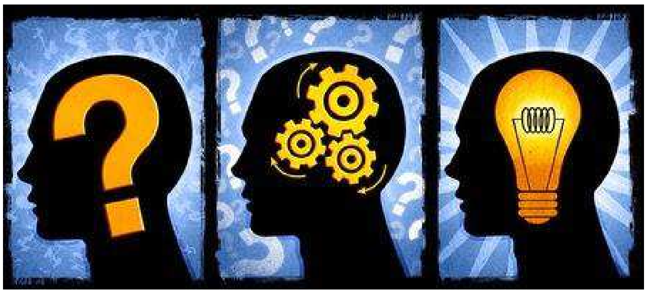
Iz nekog razloga naprednjaci smatraju da imaju posebnu sposobnost kritičkog promišljanja o svijetu i često će to ponosno isticati. Oni kritički promišljaju o društvu, ekonomiji, kapitalizmu, tradiciji, obitelji... Misle da kritički razmišljati nužno znači i suprotstavljati se postojećoj situaciji. Kritički promišljati ne znači protiviti se, nego procijeniti, testirati, analizirati, ispitati, odvojiti ispravno od pogrešnog. Netko tko kritički promišlja može doći do zaključka kako treba podržati ono što se "kritički promišlja." Naprednjaci često upadaju u zabludu jer uspoređuju stvari koje postoje s onime što ne postoji i što ne može postojati. Ne postoji Utopija. Određeni dijelovi trenutne stvarnosti mogu biti istinski dobri, a neke druge možda ne možete usavršiti bez da pri tom "usavršavanju" stvari ne postanu lošije u nekim drugim aspektima.

Naprednjaci nisu jedini koji posjeduju sposobnost kritičkog stava. Kritička Teorija kakvu nasljeđuju iz Frankfurtske škole je tendenciozan i samoslužeći izraz. Iako naprednjaci pretražuju svijet da bi pronašli stvari koje mogu mrziti, činjenica je da postoje stvari koje treba očuvati. Možete kritički promišljati o tradicionalnom braku i doći do zaključka da se radi o instituciji koju treba podržati (jer primjerice dugoročno omogućuje slobodno društvo i najbolji mogući odgoj budućih savjesnih građana). To ne znači da je svaki brak savršen, ali ne možete uspoređivati stvarnost s nekom utopijskom slikom koja ne postoji; a povijesno gledajući, razni društveni eksperimenti su završavali s lošim posljedicama. Ako tražite alternative tradicionalnom braku jer postoje nesretni slučajevi lako ćete završiti u sustavu gdje će biti još više nesretnih slučajeva koji će rezultirati lošim posljedicama za uključene.

Naravno, kritičko promišljanje o društvu, normama i braku koje bi rezultiralo željom za očuvanjem tradicionalnih vrijednosti nema nikakvu privlačnost za naprednjake; kako mogu biti pametniji od svih ostalih ako razmišljaju poput njih? Potrebno je reći nešto novo. Zamislite da kritički promišljate o pitagorinom poučku: Vjerojatno bi proučili povijest, postavili si pitanja po kome je nazvan, tko je sve došao do istih rezultata, na koje načine se to može pokazati, na što se odnosi, koje su implikacije i slično; na kraju bi došli do zaključka da je točan, da ga treba podučavati u školama i slično. No, zamislite da ste naprednjak sklon različitim postmodernim razmišljanjima; Priznat ćete da poučak ima određenu

primjenjivost, ali nazvan je po muškarcu, sam broj stranica podsjeća na praznovjerne dogme, njegovo podučavanje u školama oduzima vrijeme podučavanju životnih vještina za suvremeno društvo, i slično; zaključit ćete svašta negativno i o njegovoj povijesti i o njegovom podučavanju, ali bit ćete kritični, provokativni i napredni. Vi kritički promišljate! (Očito, pretjerujem radi efekta; iako razni eseji oko znanosti kao društvenom i lingvističkom konstruktu nisu daleko od toga.)
***

***

Slično tome govori se i o drugačijem razmišljanju, također iz šireg posta;

O Drugačijem razmišljanju

U zadnje vrijeme čujemo i da ljevica "drugačije razmišlja" - ona pokazuje "neslaganje". Pritom se ne misli na to da postoji netko tko misli na jedan način, a oni misle drugačije; oni koriste taj izraz kao da su samo oni u stanju "drugačije razmišljati". Svi koji ne razmišljaju kao ljevičari ne poštuju "drugačije mišljenje". Primjerice, možete čuti nešto poput; *ti zadrti ljudi su protiv onih koji "drugačije misle", potrebno je da se svi aktiviraju i pokažu tim primitivcima da postoji "drugačije mišljenje" - "ugroženi su svi drugačijeg mišljenja" itd..*

Ali pogledajte medije, politiku s pripadnom birokracijom, sve više i školstvo – *ne bi li nas analiza dovela do zaključka da su upravo konzervativci ti koji razmišljaju drugačije?* Činjenica da je dobar dio naprednjaka zastao u adolescentnom dobu pobune ne opravdava njihovo prisvajanje "drugačijeg mišljenja". (Za zanimljiv opis vidi post Oikofobija.)

Prije objave posta naišao sam na jedan koristan domaći članak, izgleda da su mi iz jedne aktivističke skupine odlučili pomoći u shvaćanju prisvajanja "drugačijeg mišljenja". Nisam siguran koje točno događaje komentiraju - valjda više događaja kroz prošle dane, ali to nije bitno jer me samo zanima njihova definicija "različitog mišljenja". Dakle izjavljuju sljedeće;

> To nije ljudski. I nemojte se pozivati na nekakva različita mišljenja, jer različito mišljenje uključuju pragmatičan, racionalan, argumentiran, demokratski i čovječan pristup problematici. Različito mišljenje ne uključuje govor mržnje, pozivanje na nečije ubijanje i premlaćivanje, ne uključuje klerofašizam, rasizam, ksenofobiju, šovinistički nacionalizam, nacizam, fašizam, totalitarizam, zazivanje ratne prošlosti i sukoba.... Sve navedeno zove se dno dna djelovanja šljama koje se ne može svrstati u ljudsku vrstu. I kao takvi, neljudska gamadi, gubite se van iz ove države, jer ova država je za razumne ljude, ova država je za društvo čovječnih, ne za društvo podijeljenih na kojekakve Hrvatske, ova država je za multikulturalnost i različitost u mirnom suživotu. Ne prihvaćate to, niste niti domoljubi, a još manje ljudi i stoga marš van iz Hrvatske!

Mislim da je citat dovoljno jasan. Iako ovdje koriste sve navedene pojmove u kontekstu konkretnijeg obraćanja; prema izjavama političkih, aktivističkih i medijskih ličnosti jasno je

da tema nije niti bitna, uvijek se koriste isti izrazi. Bitno je emotivno značenje, ne kognitivno.

Ljevičari misle da su samo oni sposobno "drugačije razmišljati". Ako netko razmišlja drugačije od njih on zapravo ne "razmišlja drugačije" jer da bi "drugačije razmišljali" potrebno je razmišljati upravo onako kako oni razmišljaju. Znate, oni žele različitost, žele čuti sva mišljenja, ali samo dok su ta mišljenja ista poput njih, samo tada se radi o "drugačijem razmišljanju" – isto tako žele uključivost, sve dok razmišljate poput njih slobodno se uključite, ako razmišljate drugačije onda vam treba preodgoj jer uključivost nema smisla osim ako svi nemamo "drugačije mišljenje".

Socijalna pravda

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/02/socijalna-pravda.html

Relativno često možemo slušati o socijalnoj pravdi. Termin koriste ljevičari (i lijevi i desni), ali i ljudi vezani uz Crkvu. Sve to dovodi one sklone libertarijanskom razmišljaju da naravno zaključe kako se radi o istoj stvari i kako je oboje etatistički pokušaj uređenja društva. Ipak, "socijalna pravda" kada je koriste različite skupine imaju različito značenje (a to omogućuje svakome da tom pojmu pridoda značenje koje mu se sviđa).

Kao što Novak u eseju o Hayeku i socijalnoj pravdi objašnjava;

> Problem sa "socijalnom pravdom" počinje već samim značenjem termina. Hayek ističe da je toliko toga napisano o socijalnoj pravdi bez da je ikada ponuđena definicija. Lebdi u zraku kao da će svi prepoznati njen primjer kada se jednom pojavi. Ta nedorečenost se čini neizostavna. U trenutku kada počnete definirati socijalnu pravdu, nađete se u sramotnim poteškoćama.

Dakle, potrebno je definirati pojam prije nego što ga upotrijebimo. Walter Block objašnjava jedno od mogućih značenja;

> Prvo, ovaj koncept [socijalne pravde] može se definirati; Tipično se povezuje s ljevičarskim ili socijalističkim analizama, programima i propisima. Primjerice, siromaštvo je uzrokovano neobuzdanim kapitalizmom; rješenje je oštro regulirati tržišta, ili ih zabraniti. Rasizam i seksizam su odgovorni za relativne poteškoće u kojima se nalaze manjine i žene; potrebno je uvesti zakon protiv toga. Veće oslanjanje na vlast je potrebno kao rješenje svih vrsta socijalnih problema. Zemlja je u velikoj opasnosti od pustošenja okoliša zbog neopravdanog oslanjanja na prava privatnog vlasništva. Porezi su preniski, treba ih povisiti. Dobročinstvo je uvreda siromašnima, oni moju dobiti prihode kao pravo, ne milostinju. Raznolikost je *sine qua non* poštenog društva. Diskriminacija je jedno od najvećih zla koje je ikada zadesilo čovječanstvo. Korištenje terminologije poput "čovječanstvo"[eng. mankind] je seksističko, i predstavlja govor mržnje.

Block komentira socijalnu pravdu u kontekstu podučavanja na sveučilištima, pa drugo značenje opisuje kao neutralno istraživanje navedenih pojava, bez ikakvih prethodnih ciljeva, ali takvo podučavanje smatra nepotrebnim, ne postoji razlog zašto bi netko tko podučava matematiku trebao ujedno podučavati socijalnu pravdu u tom smislu. Osim toga, jasno je da političari kada govore o socijalnoj pravdi i zagovaraju svoj program ne misle na neko područje istraživanja nego svoje konkretnije planove. To nas dovodi do trećeg značenja kojeg nam nudi Block;

> Naravno, socijalnu pravdu može se definirati na treći način; kao favoriziranje pravde u "socijalnoj" areni, nasuprot drugih područja. Svi bi intelektualni takmaci favorizirali promociju ove vrijednosti; jedina razlika je što bi ljevičari primjerice pritom mislili na neku verziju egalitarizma, dok bi libertarijanska pravda značila sprovođenje prava privatnog vlasništva. Kada bi fakultet podržavao socijalnu pravdu u tom smislu bilo bi to jako problematično jer ista fraza označava dvije izrazito različite stvari.

Block je u pravu, poimanje pravde je različito za različite političke škole. No, vratimo se na Novakov esej;

> Nastanak koncepta socijalne pravde podudara se s dva druga pomaka u ljudskom razmišljanju: "Smrt Boga" i nastanak ideala naredbene ekonomije. Kada je Bog "umro", ljudi su počeli vjerovati umišljenom razumu i njegovim napuhanim ambicijama da postigne ono što se ni Bog nije udostojio učiniti: stvoriti pravedan društveni poredak. Pobožanstvenje razuma imalo je svoj nastavak u naredbenoj ekonomiji; razum (dakle znanost) će naređivati, a čovječanstvo će kolektivno slijediti. Smrt Boga, uspon znanosti, i naredbena ekonomija dala je "znanstveni socijalizam". Tamo gdje će razum vladati, intelektualci će vladati.

Novak nastavlja;

> Iz takvog razmišljanja slijedi da bi "socijalna pravda" imala svoj prirodni cilj u naredbenoj ekonomiji u kojoj se pojedincima govori što da rade, tako da je uvijek moguće identificirati one koji su zaduženi i odgovorni. Ova ideja pretpostavlja da ljudima upravljaju specifične vanjske upute, a ne internalizirana, osobna pravila pravednog ponašanja. Nadalje podrazumijeva da se nijednog pojedinca ne može smatrati odgovornim za svoj relativni položaj. Reći da je on odgovoran značilo bi "kriviti žrtvu." Funkcija je "socijalne pravde" kriviti nekoga drugog, kriviti sustav, kriviti one koji njime "upravljaju". Kao što je Kolakowski zapisao u svojoj povijesti komunizma, fundamentalna paradigma komunističke ideologije garantirano ima široku privlačnost; vaša patnja je uzrokovana moćnim drugima; te ugnjetivače treba uništiti. Potrebno je držati nekoga odgovornim, primjećuje Hayek, čak i kada prepoznajemo da je takav protest apsurdan.

Dalje zapisuje;

> Hayek je prepoznao da krajem 19. stoljeća, kada se istaknuo termin "socijalna pravda", prvo se koristio kao poziv vladajućoj klasi da odgovori na potrebe novih masa otuđenih seljaka koji su postali urbani radnici. Na to nije imao prigovara, ali ono čemu je prigovarao je bilo neoprezno razmišljanje. Nemarni mislioci su zaboravili da je pravda po definiciji socijalna. Takva neopreznost postaje destruktivna kada termin "socijalno" više ne opisuje rezultat pravednog djelovanja mnogih pojedinaca nego utopijski cilj prema kojem su sve institucije i svi pojedinci "stvoreni konvergirati" prisilom. U tom slučaju, "socijalno" u "socijalna pravda" se odnosi na nešto što ne nastaje organski i spontano iz ponašanja slobodnih pojedinaca, nego iz apstraktnih ideala koji su nametnuti odozgo.

Novak o, prema njemu, ispravnom shvaćanju socijalne pravde;

> ... je posebna vrsta pravde koja je "socijalna" u dva smisla. Prvo, vještine koje zahtijeva su one nadahnjivanja, surađivanja i organiziranje drugih u postizanju zajedničkog djela pravde. Radi se o elementarnim vještinama građanskog društva, kroz koje slobodni građani iskazuju samoupravljanje ostvarujući sami (odnosno bez vlade) ono što je potrebno ostvariti. Građani koji sudjeluju često objašnjavaju svoje napore kao "vraćanje" za sve ono što su primili od slobodnog društva, ili kako bi ostvarili obvezu slobodnih građana da misle i djeluju za sebe.

Esej završava Hayekovim citatom;

> Jedna je od najvećih slabosti našeg vremena što nam nedostaje strpljenja i vjere da izgradimo dobrovoljne organizacije za svrhe koje cijenimo, i što odmah tražimo od vlade da prisilom (ili sredstvima koja ovise o prisili) ostvari ono što se čini poželjnim velikom broju. Ipak, ništa ne može imati ubojitiji učinak na stvarno sudjelovanje građana nego ako vlada, umjesto da samo pruži osnovni okvir spontanog rasta, postaje monolitna i preuzima odgovornost za pružanje svih potreba koje je moguće ostvariti samo zajedničkim naporom mnogih.

PS

Ne znam koliko sam shvatio Novaka; ali jedan od temeljnih principa katoličkog socijalnog nauka je princip supsidijarnosti koji označava ideju da se ništa neće obaviti kompleksnijom i većom organizacijom ukoliko se može ostvariti manjom i jednostavnijom organizacijom. *(Pri dnu posta Humana ekonomija ili humano društvo? o supsidijarnosti.)*

Drugim riječima, takvo poimanje socijalne pravde nije ni egalitarno niti etatističko, ali o tome kasnije...

Feser o katoličkoj socijalnoj pravdi i austrijskoj školi ekonomije

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/02/feser-o-katolickoj-socijalnoj-pravdi-i.html

Već sam spominjao Feserov rad Social Justice Reconsidered: Austrian Economics and Catholic Social Teaching (audio istog predavanja), u kojem se bavi idejom socijalne pravde i austrijskim misliocima Hayekom i Rothbardom koji su odbacivali ideju socijalne pravde zbog nekoherentnosti. Prema Feseru, postoji koherentno poimanje socijalne pravde – poimanje prirodnog prava operativno u katoličkom socijalnom nauku.

Hayekova kritika pretpostavlja da se svaka "socijalna pravda" bavi distribucijom bogatstva, prihoda i općenito ekonomskih benefita; dakle meta su mu socijalističke i socijalizmom inspirirani pristupi socijalnoj pravdi – poput socijalne demokracije, egalitarnog liberalizma i sličnog.

Ipak, nisu sve socijalne pravde zabrinute jednakošću, ili ekonomskom distribucijom. Konkretno, poimanje katoličkog prirodnog zakona nije takvo. U nastavku prenosim zaključak spomenutog rada (već sam ga objavio pri kraju posta Kapitalizam i katoličanstvo);

***

Ovaj koncept socijalne pravde nije ni egalitaran niti etatistički. Nije uopće vezan uz pitanje ekonomske jednakosti kao takve, niti uz ostvarenje bilo kojeg modela raspodjele bogatstva. Dokle god svaki radnik ima razumnu priliku da uzdržava sebe i svoju obitelj, i dokle god postoji neko sredstvo hitne pomoći koje je dostupno onima koji se ne mogu sami uzdržavati, nejednakosti u bogatstvu su u principu u skladu sa tim konceptom. Ovaj koncept socijalne pravde ne izistira na državnim intervencijama kao sredstvom ostvarenja ekonomskim ciljeva koje pokušava promovirati; zapravo prema njemu su državne intervencije nešto što je potrebno izbjegavati ukoliko je moguće. Štoviše, katolički prirodni zakon odnosno njegov koncept socijalne pravde nije u potpunosti, a možda niti primarno, zabrinut sa ekonomskim pitanjima. Problemi šireg moralnog interesa – *pobačaj, eutanazija, kloniranje, istospolni brakovi, pornografija, razvodi i drugi* - su u modernim kapitalističkim društvima vjerojatno daleko većeg utjecaja. Doista, moje osobno mišljenje je kako je moderno kapitalističko društvo popriličnо dobro odgovorilo na ekonomske zahtjeve socijalne pravde – komunističke, socijalističke pa čak i socijaldemokratske države su one za koje bih ja ustvrdio da su socijalno najnepravednije po tom pitanju, ali moderna

kapitalistička društva su imala izrazito loše učinke po pitanjima drugih zahtjeva socijalne pravde.

Tu dolazimo do područja gdje oni koji se bave katoličkim socijalnom naukom mogu pronaći veliku vrijednost u austrijskog tradiciji, posebno onu koju predstavlja Hayek. Koju god kritiku netko može imati na detalje Hayekovog razmišljanja, šire konture njegovog razmišljanju su vrlo pogodne za sintezu sa katoličkom misli. **Hayek nas uči kako su moderna kapitalistička društva izgubila svoj moralni put upravo zato što su njihove vladajuće klase prihvatile "lažni individualizam" koji nema bitne veze sa kapitalizmom, već proizlaze iz pretjerano racionalističke, antitradicionalne i mogli bi dodati antiklerikalne pa čak i antikapitalističke tendencije koju povezujemo sa francuskim liberalizmom i utilitarizmom Benthama i Milla. Burkeova tradicija – *konzervativna, religiozna, koja slavi poštovanje i suzdržanost, prezire "prah i prašinu individualizma"* – je ona na koju se Hayek poziva da pruža i istinske filozofske temelje tržišnog društva i jedinu nadu njegovog obnavljanje.** Burke, zajedno sa Lockeom i misliocima škotskog prosvjetiteljstva, predstavlja u Hayekovim mislima "istinski individualizam" koji naglašava uređenu slobodu i ono što bi katolička tradicija nazivala supsidijarnošću, i nema nikakve veze sa radikalno autonomnim jastvom suvremenog egalitarnog liberalizma i popularnog libertarijanizma.

To ne znači da je Hayekov liberalizam u potpunosti kompatibilan sa mislima katoličkog prirodnog prava. Doista, ja ne vjerujem da je ijedna postojeća verzija liberalizma potpuno kompatibilna sa njime. **Poznata je razlika Michaela Novaka između liberalnih institucija – *slobodno tržište, vladavina prava, ograničena vlast itd.* - i različitih liberalnih filozofija. On je ustvrdio kako katolici mogu i moraju prihvatiti prvo, bez da prihvate drugo, pa čak i da tradicionalna katolička socijalna misao pruža bolje temelje za liberalne institucije nego bilo koja verzija liberalne političke filozofije.** Vjerujem da je Novak u pravu. Čak i u svom vrhuncu, liberalna politička filozofija nije proizvela ništa bolje od sjetnog skeptičnog konzervatizma Hayeka i nedovoljno raspravljenih pa možda i nedosljednih teorija prirodnog prava Lockea, Nozicka i Rothbarda. Hayek, koji prihvaća Burkeov tradicionalizam, ali odbija njegov teizam, dolazi do zaključaka koji su suglasni katoličkom prirodnom pravu, ali na temeljima naturalističke metafizike koja je potpuno nespojiva sa time i koja ne može uvjerljivo zaustaviti plimu moralnog skepticizma koja je poplavila moderni svijet. Različite verzije prirodnog prava klasičnog liberalizma su ponekad bolje po pitanju metafizike, ali kako odbacuju tomističke koncepte prirodnih ciljeva, također su često ekstremne pa čak i bizarne u nekim svojim zaključcima.

Bez obzira koje nedostatke pokazuju razmišljanja Pape Pavla VI po pitanjima ekonomije, bio je u pravu kada je napisao u *Octogesima Adveniens* da "liberalna ideologija zahtjeva pažljivo razlučivanje." Te riječi bi trebale biti moto katoličkih teoretičara socijalnog nauka. Katolički kritičari kapitalizma i drugih liberalnih institucija su sigurno propustili prepoznati brojne vrline, ali katolički branitelji tih institucija bi trebali imati na umu da je moguće biti i

premalo kritičan. Moraju upamtiti da se iz perspektive katoličkog socijalnog nauka, prirodni zakon oslanja na temelje neke održive teorije prirodnog prava – i kako prirodna namjena ili smisao određuje sadržaj prirodnog zakona i prirodna prava. **Moraju se sjetiti da temeljna jedinica pravednog, slobodnog i zdravog društva nije individualac – *za svaki slučaj da naglasimo da nije niti "zajednica"* – nego obitelj**, i da ne postoje prirodna prava koja bi mogla opravdati društvene pokrete ili vladine politike koje su destruktivne za stabilnost obitelji. Istina je da liberalne političke institucije i kapitalistička ekonomija mogu pronaći čvrste temelje u katoličkom prirodnom pravu, ali također je točno da ne smijemo dopustiti repu liberalnog kapitalizma da njiše psa prirodnog zakona.

PS

Nesumnjivo, mnogi se neće složiti s Feserovim razmišljanjem. (Inače, spominje Hayekovo razmišljanje iz eseja kojeg spominjem u postu Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke)

Vidi kategorije burke, hayek.

četvrtak, 6. ožujka 2014.

Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris

> In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram de qua sumptus es: quia pulvis es et in pulverem reverteris.
>
> U znoju lica svoga kruh svoj ćeš jesti dokle se u zemlju ne vratiš: ta iz zemlje uzet si bio – prah si, u prah ćeš se i vratiti.

***

Koliko stvarni možemo biti mi i ovaj svijet ukoliko ćemo uskoro biti ništa više od praha i pepela?

***

Povezano, stariji postovi; Faroski Kantaduri - korizmeni napjevi i Je li religija za slabe?; te članak Korizma u Bibliji.

Kao što V. (prema kojem sam složio ovaj post) objašnjava;

> Tipični sekularist negira stvarnost i skriva se od nepromjenjivih činjenica smrti i prolaznosti. To se očituje u njegovom samoobmanjujućem ponašanju: živi kao da će živjeti zauvijek, i kao da su njegovi projekti značajni iako zna da neće i da nisu. Kada bi se suočio sa stvarnošću morao bi biti nihilist. Činjenica da nije nihilist pokazuje da on sam sebe zavarava.

PS

Prolaznost vremena objašnjava i kasniju objavu posta.

Objavio/la Katolik s dna kace u 17:19

Oznake: katolički život , korizma , pepelnica

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Deset konzervativnih načela!

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Idolatrija i Ateizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/idolatrija-i-ateizam.html

Ako Bog postoji, a vi štujete neku stvar umjesto njega, onda je ta stvar lažni bog, a vi ste idolopoklonik. Ali ako Bog ne postoji, a vi štujete bilo što, onda ste također idolopoklonik. Idolatrija podrazumijeva štovanje nečega što nije dostojno štovanja, a ako Bog ne postoji, onda ništa nije dostojno štovanja.

Ateisti će obično s ponosom reći da oni *"odbacuju jednog boga više."* Dakle reći će kršćaninu; *"Ti odbacuješ sve bogove osim kršćanskog boga; mi jednostavno odbacujemo jednog boga više."*

Dakle, dosljedno svome ateizmu, ateist ne može štovati nešto. Ako želi pomesti sve bogove, onda ne može u boga pretvoriti seks, moć, novac, znanost, prosvjetiteljstvo, državu, rješavanje države, radnički raj, ateističku agendu, prirodu, sebe, svoje smrtne voljene, a da ni ne spominjem golf ili Claptona.

Dosljedni ateizam može se pokazati kao zahtjevan zadatak. Ateist će biti u bolnom iskušenju da upadne u idolopoklonstvo, da u boga pretvori, primjerice prirodu kao što to čine neki zaštitnici okoliša, ili znanost, ili prosvjetiteljski projekt, ili "križarski rat" protiv kršćanstva ili općenito religije. Ateist također mora izbjegavati nihilizam, negiranje vrijednosti svega. Ateist mora pronaći značenje u svijetu u kojem ništa nije apsolutno, ništa nije sveto, ništa nije vrijedno potpune predanosti.

Može li čovjek živjeti smislenim životom bez Boga i bez idola? Bez Apsoluta i bez neopravdanog apsolutiziranja nečega relativnog? Ne znam. Pretpostavljam da će ateisti upasti u neko idolopoklonstvo te će na kraju štovati prirodu ili državu ili nešto drugo očito nedostojno štovanja.

> *Izvorni članak Idolatry and Atheism, autor je filozof Vallicella. (Objavio sam jedan post o prigovoru kojeg spominje - Ja "ne vjerujem u jednog boga više od tebe" prigovor.)*

O pitanju značenja života

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/o-pitanju-znacenja-zivota.html

V. je objavio zanimljive tekstove o pitanju značenja (smisla) života u kojima analizira što zapravo pitamo kada pitamo o značenju životu? Potrebno je spomenuti neke distinkcije. U nastavku prenosim dijelove prvog teksta – izvorni post The Question of the Meaning of Life: Distinctions and Assumptions.

Egzistencijalno vs Lingvističko značenje

Oni koji misle da je značenje primarno stvar semantičke domene mogu se pitati ima li smisla govoriti o značenju života odnosno akcija, projekata i događaja koji čine život. No, sigurno ima smisla; nema kategorijske pogreške ili bilo koje druge zablude kada pitamo o značenju života, ili, kako ja to nazivam, o egzistencijalnom značenju. **Kada pitamo filozofski o značenju života onda pitamo o konačnom i objektivnom smislu, svrhi, namjeni ili cilju ljudske spremnosti i težnje, ukoliko takvo što postoji. Pitamo postoji li konačni i objektivni smisao, i koji je to.** Ova pitanja o egzistencijalnom nasuprot lingvističkom značenju očito imaju smisla i nema potrebe trošiti vrijeme na tu raspravu. Dani čangrizavog pozitivizma su davno prošli.[...]

Teleološki i Aksiološki aspekti egzistencijalnog značenja

Značenje ima teleološki aspekt jer je smisleni život onaj koji je vođen nekom svrhom. Teško je vidjeti kako bi ljudski život lišen svrha mogao biti smislen. svrha organiziranih središnjom svrhom poput unaprjeđenja znanja ili ublažavanje patnje. Središnja svrha mora biti ona koju agent slobodno i samo-transparentno izabire za sebe, uvjet koji ne bi bio zadovoljen od Sizifa da su bogovi, da modificiram Taylorovski klasični primjer, usadili u njemu žarku želju da beskrajno kotrlja stijenu. Naravno, dominantna svrha mora biti i netrivijalna i ostvariva. Život posvećen skupljanju limenki piva je vođen svrhom ali je besmislen zbog trivijalnosti, a život u potrazi za *perpetuum mobile* je vođen svrhom, ali je besmislen jer je uzaludan. Ali čak i ako život ima središnju svrhu, slobodno i svjesno odabranu od agenta života, koja je netrivijalna i dostižna, to još uvijek nije dovoljno za smislenost. [...]

Ograničenje na Ljudski Život

Pitanje značenja života je ograničeno na ljudski život. Ne pitamo o smislu života općenito jer nas ne zanima život kao takav, život u cijelom biološkom rasponu, nego naš tip života, života koji podržava subjektivitet, život koji se živi iz subjektivnog centra, život koji može

izraziti sebe i preispitati se koristeći zamjenicu prvog lica jednine kao u pitanjima *Tko sam ja? i Zašto sam Ja ovdje?* Ljudski život je život koji se sam propituje, i koliko znamo, samo je ljudski život takav.

Život i Subjektivitet

[...] Možda je bolje govoriti o značenju svijesti, a ne o značenju života. Koje je značenje toga što smo svjesni i svega što to podrazumijeva; postavljanje ciljeva, preispitivanje ciljeva, doživljavanje raspoloženja, potaknutost željom i progonjenost savješću?

Da bismo shvatili distinkciju između ljudskog života kao biološkog fenomena i ljudskog subjektiviteta, primjetite da bi se pitanje značenja moglo javiti čak i da ja nisam ljudska životinja. Da sam ja konačni čisti duh, moje življenje ne bi bilo biološko, ali bi svejedno bilo svjesno i samo-svjesno življenje. Konačni čisti duh bi mogao pitati: *Zašto ja postojim? Koja mi je svrha? Koji je smisao mog života?* Zamislite da preživite svoju tjelesnu smrt i pitate se o smislu svoje *post-mortem* egzistencije. Pitati se o značenju svog *post-mortem* života ne bi bilo isto kao pitati se o značenju svog biološkog života ili smislu svog utjelovljenja (s obzirom da ste bestjelesni) nego o svom životu kao čistog duha; Ali ja sam sada ljudska životinja i možda moj subjektivitet ne može postojati bez potpore moje ljudske animalnosti. [...] Tijelo prenosi moje projekte u materijalni svijet, i možda ne mogu postojati bez tog sredstva. (Sigurno je da nisam identičan njemu.) Ali pitanje značenja se ne bavi svrhom u prirodi ove životinje koja je moje sredstvo, nego svrhom moje volje i težnje kao subjekta iskustva za kojeg postoji prirodni svijet. Subjekt iskustva nije još jedan objekt u prirodnom svijetu, nego subjekt za kojeg postoji prirodni svijet. Inteligentni čitatelj će naravno shvatiti da ništa spomenuto ne pretpostavlja istinu supstancijalnog dualizma u filozofiji uma.

Ireducibilno subjektivni smjer pitanja značenja

Navedeno podrazumijeva da pitanje o značenju ljudske egzistencije ima ireducibilno subjektivni smjer. Ne možemo ga postaviti kao čisto objektivno pitanje bilo o uzroku bilo o svrhi pojave u prirodi određene zoološke vrste. Ako je to točno, onda ne trebamo očekivati da nam prirodne znanosti pruže bilo kakav uvid u pitanje zašto smo ovdje i što naša egzistencija znači. Sljedeći Hawkingov odlomak nije relevantna za naše pitanje:

> Međutim, ako otkrijemo kompletnu teoriju, koju će razumjeti svi, ne samo nekoliko znanstvenika. Onda ćemo svi mi, filozofi, znanstvenici i obični ljudi, moći sudjelovati u raspravi oko pitanja zašto mi i svemir postojimo. Ako pronađemo odgovor, to bi bio konačni trijumf ljudskog razuma – jer onda ćemo poznavati Božji um. *(A Brief History of Time, Bantam 1988, p. 175)*

Prirodna znanost, uključujući evolucijsku teoriju, može nam pružati uzročno objašnjenje zašto smo ovdje kao članovi zoološke vrste, ali čak i kada bi nam prirodna znanost mogla reći svrhu ljudske vrste, ne može nam dati bilo kakav uvid zašto postojimo ukoliko to pitanje znači: zbog koje konačne svrhe mi individualni subjekti iskustva postojimo? Hawking miješa pitanje konačnog značenja (svrhe) ljudskog postojanja sa pitanjem uzročnog objašnjenja određene zoološke vrste. Radi se o pogreški, i to iz dva razloga.

Prvo, dodijeliti uzrok ne znači dodijeliti svrhu. Drugo, životinjska vrsta može imati svrhu čak i ako nijedan primjerak te vrste nema tu svrhu ili bilo koju drugu. Postoji logički jaz između *"Vrsta S ima svrhu P"* i "*Svaki član ima P"*. Radi se o zabludi podjele. Pretpostavimo da je svrha ljudske vrste služiti kao hrana za rasu dalekovidnih i pametnih vanzemaljaca koji su se davno upetljali u evoluciju Zemlje kako bi imali ukusne rezerve kada dođu ponovno na zemlju. Prema tom scenariju ljudska vrsta ima objektivnu svrhu, ali to nije svrha koja može služiti kao značenje (smisao) života bilo kojeg člana ljudske vrste. Ne može biti smisao mog života da me pojedu ili da imam potomke koje će pojesti. Svrha čija bi me realizacija uništila ili omela moje napredovanje ili negirala moje dostojanstvo i autonomiju nije svrha koja može služiti kao značenje mog života.

Ukratko, idiomatsko *"Zašto smo ovdje?"* ne pita zašto postoje određeni organizmi na Zemlji, ili zašto su određeni organizmi dio fizikalnog svemira. Niti ne pita o svrsi životinjskih vrsta. Ono pita: Koja je konačna i objektivna, iako subjektivno prilagodljiva, svrha ljudskog subjektiviteta, ukoliko takva postoji. Postojati kao ljudsko biće znači postojati kao subjekt iskustva; to ne znači biti običan objekt u svijetu prirodnih objekata.

Antropički i Kozmički aspekti Pitanja Značenja

[...] Prema tome pitanje značenja života se može formulirati kao ljudsko ili antropičko pitanje, ali također kao "kozmičko" pitanje. Antropičko pitanje: Koja je objektivna svrha ljudskog postojanja? Kozmičko pitanje: Je li priroda svijeta takva da omogućuje i skrbi o smislenosti ljudske egzistencije?

Egzogeno vs Endogeno Značenje

[...] Objektivno značenje je ono koje je dodijelio Bog ili neki drugi vanjski agent ili je "dodijeljeno" prirodom stvari, nasuprot onog koje je subjektivno ili intersubjektivno utvrđeno. Objektivno značenje je egzogeno, ne engodeno. Dolazi izvana, ne iznutra. Primjerice, ako je svrha našeg života živjeti u skladu sa Božjom voljom, onda naši životi imaju smisao koje je objektivno jer je dodijeljeno od Boga. Ali čak ako i ne postoji Bog kako ga se tradicionalno poimlja, i dalje može postojati objektivno značenje, ono koje je upisano u prirodu stvari. Prema ateističkoj kozmičkoj shemi budizma, ulazak u Nirvanu je *summum bonum*, konačna namjena (i cilj i prestanak) svih ljudskih stremljenja. Slično možemo reći i za hinduizam, taoizam, neo-platonizam i druge sustave. Život bi mogao imati objektivnu svrhu čak i ako ne postoji Bog.

Filozofski i Psihološki problemi Značenja Života

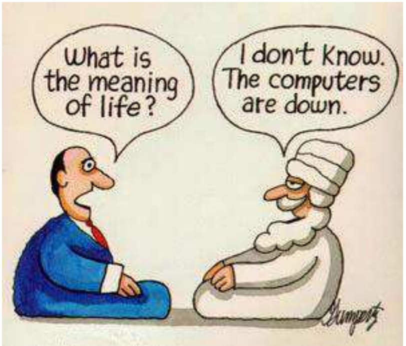
[...] Naše pitanje je filozofsko pitanje o objektivnom značenju ljudskog života općenito, postoji li i koje je. Ne smije ga se miješati s nekim osobnim ili psihološkim pitanjem.

Postoje egzistencijalni skitnice, besciljni pojedinci čiji su životi u neredu zato što ne mogu skupiti motivacije da slijede bilo koji cilj. Zamislite osobu koja vjeruje da je konačno smisao ljudske egzistencije postići Nirvanu, ali jednostavno nemaju motivaciju da meditiraju, prakticiraju post itd. Problem te osobe je psihološki, ne filozofski. To ne znači negirati da filozofski problem ne može postati psihološki za neku osobu. Osoba koju filozofska istraga dovede od naivnog vjerovanja u smisao života do uvjerenja u apsurdnost života može potonuti u paralizirajuću duševnu bol. Usporedite to sa slučajem kada netko filozofskim sredstvima dođe u uvjerenje apsurdnosti ljudske egzistencije i zatim smireno razmisli o *Camusovom* pitanju zahtijeva li apsurdnost samoubojstvo kao jedini prikladni odgovor. Ako osoba odluči da je samoubojstvo prikladan odgovor i počini taj čin, ne trebamo reći da ga je filozofska potraga dovela u psihološki problem, nego da je u praksu proveo svoje teoretsko uvjerenje.

Dakle kada inzistiram da je pitanje značenja života filozofsko, ne psihološko, pitanje, to ne znači da je samo teoretsko pitanje bez ikakvih mogućih praktičnih posljedica za nečiji život. [...]

PS

Naravno, radi se samo o nekim napomenama - *popraćenim Vallicelinim komentarima* - oko samog pitanja, odnosno onoga što točno (ne) mislimo kada postavljamo pitanje smisla i značenja života. Više o tome kasnije...

Smisao života ne može biti subjektivan

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/smisao-zivota-ne-moze-biti-subjektivan.html

Još jedan post iz Vallicelline serije o značenju života, izvorna verzija If Life Has a Meaning, Then it Cannot be Subjective. Za bolje razumijevanje vidi i stariji post O pitanju značenja života (izvorna verzija).

Ekstremni Subjektivizam

Trebamo razlikovati između ekstremne i umjerene verzije teze da je značenje života subjektivno. "Subjektivno" u mojoj tezi obuhvaća oboje. Moja teza je da, ako život ima značenje (smisao), onda ono ne može biti subjektivno. Subjektivist ne tvrdi da ne postoji značenje - što bi vodilo u nihilizam. Tvrdi da postoji značenje ali je ono subjektivno po svojoj prirodi. Unatoč tome, i ekstremni i umjereni subjektivizam padaju u nihilizam kao što ću tvrditi u nastavku. "Nihilizam", kako ga koristim ovdje, je elimitivizam oko objektivnog značenja. Dakle ako ljudski život ima značenje, u smislu "značenja" relevantnog za filozofsko pitanje o značenju života, onda ne može biti subjektivno.

Prema ekstremnom subjektivizmu svako značenje (ili svrha) života je ono koje mu vi pridodate. Značenje je pridodano životu od strane agenta života. Sami po sebi, životi nemaju značenje, i dobiju značenje samo ako im ga agenti života pridodaju. [...] Dakle prema ekstremnom subjektivizmu, agent slobodno odlučuje (i) hoće li ili neće njegov život imati značenje, (ii) koje značenje će imati, i (iii) i hoće li i u kojoj mjeri živjeti svakodnevno prema tome značenju (smislu).

[...] Prema tome, nijedan cilj nije objektivno vrijedno slijediti ili objektivno vrjednije slijediti od bilo kojeg drugog cilja. Slobodno izabirući koji ciljevi će činiti smisao i svrhu njegova života, pojedinac slobodno stvara i održava svoje vlastito značenje, slobodno ga stvara iz ničega ili iz samoga sebe. Ova endogena teorija značenje implicira da ne postoje egzogena ili objektivna ograničenja egzistencijalnog značenja. Život ima značenje ako i samo ako je agent života iskreno uvjeren da ima: vaše uvjerenje da vaš život ima značenje je i nužno i dovoljno da ima značenje.

Ekstremni subjektivistički pogled na egzistencijalno značenje je izrazito nesuvisao. **Svatko tko odgovori na pitanje značenja izjavom *"Značenje nečijeg života je ono značenje koje mu on sam pridodaje"*, jednostavno nije shvatio pitanje.** Pitanje se javlja kada čovjek počne sumnjati u vrijednost projekta i svrha kojima se vodi. Romanopisac, broker, filozof, šahist, čak i ako je uspješan može početi sumnjati koja je svrha toga što radi. *"Jesam li potrošio svoj život na pomaganje drugima da se obogate?"*,

"Jesam li potratio život u iluzornoj potrazi za nedosežnim znanjem? ", " Rasipam li životnu energiju na običnu igru?" Sve su to moguća pitanja, čak i ako je netko potpuno uspješan u postizanju svojih životnih ciljeva. Ne radi se o pitanjima o uspješnosti ili promašaju unutar nekog plana nego o pitanjima o samom životnom planu. Svatko tko se iskreno zapita troši li, ili je potrošio, svoj život pretpostavlja samim postavljanjem pitanja da postoje objektivni faktori koji se odnose na pitanje značenja života. [...]

On pretpostavlja da je moguće potrošiti svoj život, potratiti vrijeme, promašiti živjeti smislenim život, ali ukoliko je značenje života ono koje mu pridodate, onda je nemoguće da propustiti živjeti smislenim životom jer je svaki život poput drugog. Reći takvoj osobi kako je za smisao života dovoljno da priroda neki smisao životu znači da ne shvaćate pitanje. [...]

Dakle moj prvi argument protiv ekstremnog subjektivizma možemo sažeti ovako; Ekstremni subjektivist odgovara na pitanje, *Koje je značenje života ?* određujući egzistencijalni smisao putem značenje koje pridodaje agent. Međutim, taj odgovor negira pretpostavku pitanja, odnosno, da je moguće potrošiti svoj život i propustiti živjeti smisleno. S obzirom da pitanje očito ima smisla, ali odgovor negira pretpostavku pitanja, pretpostavku koja je bitna za sam smisao pitanje, odgovor je pogrešan.

Moj drugi argument je da se ekstremni subjektivizam urušava u nihilizam ili elimitivizam o egzistencijalnom značenju. [...] Ne postoji stvarna ili neverbalna razlika između *"Ljudski život je beznačajan" i "ljudski život ima značenje koje mu agenti pridodaju."* Dogovoreni značaj nije značaj. Intelektualno poštenje zahtijeva da subjektivist govori jasno i kaže "život nema značenje", a ne da muti problem izjavom *"Život ima značenje koju mu netko pridoda."*

Moj treći argument je da ekstremni subjektivizam podrazumijeva začarani beskonačni regres. Ako aktivnost mojeg života imaju smisao koji im pridodam, onda to mora vrijediti i za sam čin pridodavanja značenja kojim određene aktivnosti postaju smislene za mene. [...]

[U nastavku se bavi umjerenim subjektivizmom koji ima sličnih problema, miješa psihološki i filozofski problem odnosno u konačnici se pokazuju kao ista stvar s obzirom na objektivni smisao.]

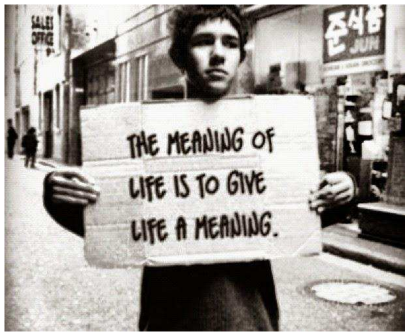
PS

U trećem postu V brani tezu The Meaning of Life Must be Subjectively Appropriable. Dakle, prema njemu, smisao života ne može biti subjektivan, ali ne može biti niti čisto objektivan, odnosno mora biti *subjektivno prilagodljiv*. Očito, potrebno je definirati još neke stvari što je i učinio u navedenom postu.

Nebitno koliko se slažem sa svim detaljima razmišljanja, ali potpuno je u pravu što se tiče onih koji smatraju da je smisao života ono što sami odredite. Dati odgovor da život ima smisao koji god vi želite da ima, odnosno onaj smisao koji mu vi odaberete, znači da niste

uopće shvatili pitanje – a to je danas poprilično česta stvar. *(Vidi Charles Taylor kategoriju za razmišljanja povezana s fenomenom.)*

Više sličnih Vallicelinih postova možete pronaći na njegovu blogu u kategoriji Meaning of Life. Nedavno je objavio jedan zanimljivi post Secular Self-Deception About the Value of Life.

Eh...

Oštećuju li kemijske pare moć rasuđivanja?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/ostecuju-li-kemijske-pare-moc-rasuivanja.html

Jedno otvoreno pismo privuklo je dosta pažnje ovih dana. Nekoliko kolumnista je odgovorilo i ponudilo svoja razmišljanja o pismu i nastaloj situaciji što mi se učinilo kao uzaludan trud jer teško je očekivati intelektualni napredak kod novoateističkih ideologa koji su vjerujem dobro prihvatili pismo. Ipak, vrijednost rasprave nije samo u mogućnosti da će vaš sugovornik promijeniti mišljenje, nego i u mogućnosti utjecanja na promatrače. Možda je pismo dobra prilika da se netko upita o fundamentalnim premisama kojima se vodi naš apostol razuma. (Vjetar neznanja, animoziteta i autoritarnog sekularizma je u stanju daleko pronijeti ovakva pisma u današnjoj kulturi internet komentara i minimalne pažnje, ali to ne znači da premise nisu fundamentalističke i nepropitane kao u najgoroj karikaturi religije koju je u stanju osmisliti.)

Autor pisma se predstavlja kao kemičar, postoje dvije interpretacije te izjave; gospodin Močilac je (I) kemičar odnosno znanstvenik što nas asocira na nekoga tko je sklon primjenjivanju rigoroznih kriterija, pažljivom vaganju dokaza i mijenjanju mišljenja, davanju provjerenih izjava i slično; ili (II) on je kemičar odnosno fah idiot koji nije u stanju proizvesti korisnu misao van područja kemije, odnosno čim počne pisati van područja svoje stručnosti ne možemo očekivati dobre rezultate.

Nakon što pročitate pismo jasno je da ništa od ove prve "znanstvene interpretacije". Očekivali bi da će pokazati da zna o čemu priča, da je u stanju ponuditi neki argument u korist svojih tvrdnji, da će pokazati raskoš racionalnog razmišljanja, ali ništa od toga. (Općenito je takva slika znanstvenika idealizirana, koristeći autoritet znanosti mnogi promoviraju svoju ideologiju koja sa samom znanošću nema veze, ponekad svjesno ponekad nesvjesno; a što se tiče mijenjanja mišljenja još je Planck izjavio da znanost napreduje sprovod po sprovod.) Preostaje nam druga opcija, gospodin Močilac je spomenuo da je *"samo kemičar"*, da od njega ne možemo očekivati smislene izjave vezane uz nekemijske teme, i obećano je nesumnjivo ispunio.

Nije problematično samo njegovo tumačenje Biblije nego i općenito elementarno nepoznavanje stvari koje komentira. Mogao bih bez ikakvog straha ponuditi našem kemičaru okladu da nije u stanju ni približno objasniti što je dogma o bezgrešnom začeću. (A zašto misli da bi je gospodin Boras promovirao je jasno samo njemu.) No, takvo elementarno nepoznavanje stvari o kojima govorite je gotovo nužan preduvjet za novoateističke ideologe pa nas ni ne treba puno čuditi. Ipak, ono što me čudi je uvjerenost

ljudi poput našeg kemičara da upravo oni znaju što vjernici vjeruju, odnosno što bi trebali vjerovati; nije bitna višetisućljetna tradicija interpretacije teksta nego je bitno što je nedavno preminuli trockist pijan zapisivao u svojim anti-teističkim pamfletima.

Svoja pogrešna tumačenja proširio je kroz cijelo pismo. Nakon što nas pokušava uvjeriti da kada čuje za nekog kako živi po biblijskim vrijednostima on odmah pomisli da se radi o nekom krvniku, nastavlja sa svojim podjednako kvalitetnim tumačenjem što *"Sveta Knjiga uči"* o znanosti. (Nekako mi se čini da je svjestan da priča besmislice, ali zašto bi se zbog toga suzdržavao. Iako, tko zna, možda stvarno misli da će se svi oni vrhunski znanstvenici vjernici na našim sveučilištima i institutima odjednom ohrabriti i krenuti u neku akciju - *nema veze što je X naš najbolji biolog/fizičar, on je vjernik i stalna opasnost* – pokušavam ironizirat, ali na slične izjave sam stvarno i naišao. Neću navoditi znanstvenike na koje mislim – nisu toliko poznati široj javnosti, možda se jednog dana kandidiraju za rektora, zašto im stvarati neprilike sa slobodnoumnima.)

No, da me ne bi optužili kako spominjem aktualne znanstvenike vjernike vratit ćemo se u daleku povijest. Vjernici se još od prvih stoljeća mogu okrenuti Augustinu koji je ustvrdio pravilo; kada se god neki izraz u Bibliji protivi s onime što možemo(sigurno) spoznati razumom onda taj izraz moramo prikladno reinterpretirati u skladu s time. Konkretno zapisuje;

> "Često se dogodi da postoji neko pitanje o zemlji, nebu, ili nekom drugom elementu svijeta, kretanju, putanji ili čak o veličini i udaljenosti zvijezdi, pomračini sunca i mjeseca, promjeni godina i godišnjih doba; o prirodi životinja, biljaka i minerala, i drugih sličnih stvari, odgovore na pitanja imaju i nekršćani koji su došli do spoznaja putem razmišljanja i promatranja. Iznimno je žalosno i štetno, te je potrebno izbjegavati, da netko čuje kršćanina kako govori o tim stvarima na temelju kršćanskih zapisa i pritom govori gluposti ..."

Povjesničari znanosti (Lindberg, Numbers) zapisuju o povijesnom odnosu znanosti i religije;

> "Osim što su poslužile teologiji, grčke znanstvene spoznaje su imale istaknuto mjesto u kršćanskom svjetonazoru, još od vremena Bazilija iz Cezarije i Augustina do kraja Srednjeg Vijeka i poslije. Ideja da bi bilo koji ozbiljan kršćanski mislilac makar i pokušao formulirati svoj svjetonazor samo na temelju Biblije je smiješna."

Dakle, niti kroz povijest prigovori našeg kemičara ne bi imali smisla. No, nekako sumnjam da će prestati sa svojim napadima na religiju i tumačenje koje je sam izmislio. Sigurno je da će zbog toga i dalje dobivati pohvale svojih podjednako educiranih istomišljenika, uz prikladni medijski prostor naravno. Za svaki slučaj, spomenut ću jedan citat vezan uz najpoznatiju aferu - *ujedno i jedan od najpogrešnije interpretiranih događaja u povijesti*, kardinal Bellarmine, inače sveučilišni profesor prirodne filozofije zapisuje;

> "Ako bi postojala točna demonstracija da je sunce u središtu svijeta i da je zemlja u trećem nebu, da sunce ne kruži oko zemlje nego da zemlja kruži oko sunca, onda bi morali pažljivo pristupiti pojašnjavanju Pisma koje se čini govori suprotno, i radije reći da ne razumijemo nego da je ono što je demonstrirano pogrešno. No, to nije stvar koju treba učiniti u žurbi, što se tiče mene samog neću povjerovati da postoji takav dokaz dok mi ga netko ne pokaže."

Naravno, takvih znanstvenih dokaza tada, i još određeni period, nije bilo. Dakle, naš kemičar se ne mora bojati, od prvih stoljeća, sve do danas, uključujući i ona razdoblja koja su bila politički posebno napeta, nije postojala opasnost od stvari koje spominje.

Možda našeg kemičara muči odnos čuda i prirodnih zakonitosti. Da ne ulazimo u širu filozofsku raspravu oko razmišljanja što čudo je, čini mi se očitim da znanstvenici koji su ujedno i vjernici ne vide nikakvih problema u pomirivanju normalnog prirodnog toka i čuda. Fizičar Stephen Barr zapisuje;

> "Znanost bi mogla pokazati da je osoba pretvorila vodu u vino, ali to bi bilo čudo, a ne novi efekt u kemijskoj znanosti. Isto tako razdvajanje Crvenog Mora nije novi efekt u hidrodinamici."

Mnoštvo religioznih znanstvenika (i danas, i kroz povijest) pokazuje da su uspjeli pomiriti razmišljanja koje naš kemičar vidi kao sukobljene. (Sigurno će sada netko reći pa naravno da su bili vjernici, morali su biti. Ukoliko imate nekih informacija o tome da su Pascala prisilili da napiše Pensées, Babbagea da brani kršćanstvo, Ampera da moli krunicu, Faradaya i Kelvina da provode slobodno vrijeme u molitvi, i veliko mnoštvo drugih koji su se upuštali u javnu obranu vjere i koji su bili neobično pobožni i za standarde svog vremena onda iznesite dokaze, povjesničari će ih cijeniti.) No, nije samo stvar da su oni to nekako u svojem životu mogli pomiriti nego da su znanost i vjera kompatibilni.

Vratimo se citatom još jednom u srednji vijek i pitanje "U kojoj mjeri je Biblija izvor znanstvenih informacija?" U dvanaestom stoljeću je teolog Wiliam(iz Conchesa) objasnio;

> "Pisci Istine ne pišu o pitanjima prirodne filozofije, ne zato što su te stvari protiv vjere, nego zato što nemaju veze sa obdržavanjem naše vjere, a upravo su o tome brinuli pisci."

Dakle, kao što svi citati upućuju, Biblija se nije čitala doslovno, najpoznatiji primjer je taj što Biblija implicira da je Zemlja ravna, ali ne postoji obrazovana osoba u Srednjem Vijeku koja je to vjerovala, jednostavno su pretpostavili da se radi o figurativnom izražavanju. (Ukoliko mislite da je netko obrazovan u zapadnoj civilizaciji u posljednjih dva milenija vjerovao u "ravnu zemlju" očito ne bi trebali ni pokušavati komentirati takve stvari, učlanite se u obližnji internet ateisti klub i čekajte more lajkova.)

Kad već citiram teologe iz dvanaestog stoljeća, spomenimo Thierrya (iz Chartresa) koji se pita koja je uopće motivacija, zašto bi se uopće bavili prirodom – Božjom kreacijom.

> "Budući da su stvari na ovome svijetu promjenjive i pokvarljive, nužno je da imaju i autora. Zato što su racionalno uređene i u vrlo lijepom poretku, nužno je da su i stvorene sa mudrošću."

Povjesničar znanosti Hannam komentira citat i situaciju u kasnom srednjem vijeku;

> "racionalnost i uređenje prirode su smatrali dokazom da Božanstvo postoji. Zbog toga je i proučavanje fizikalnih zakona još jedan put prema Božjim mislima. Priroda je knjiga napisana od strane Stvoritelja, baš kao što je to i Biblija."

Dakle, još su srednjovjekovni učenjaci govorili o dvije knjige koje upućuju na Gospodina, poznavati prirodu odnosno stvoreno značilo je poznavati i Stvoritelja. U dvadestom stoljeću nobelovac iz fizike Compton opisuje svoja razmišljanjima;

> "Za mene, vjera počinje shvaćanjem da je vrhovna inteligencija dovela svemir u postojanje i stvorila čovjeka. Nije mi teško to vjerovati, jer neosporno je da tamo gdje je plan je i inteligencija – uređeni, razvijeni svemir svjedoči istini najveličanstvenije izjave ikada izgovorene - ' U početku [stvori] Bog...'";

No, možete se opet zapitati, što s onim kršćanima koji priznaju mogućnost čuda, to očito znači da se ne mogu baviti znanošću, jer kako će vjernik raspoznati kada je nešto posljedica prirodnog, a kada natprirodnog djelovanja? John Burdian, prvi fizičar, objasnio je da je posao fizičara da objasne kako se stvari uobičajeno ponašaju, *"pretpostavljajući redovitost prirode*". Njemu nije bitno što Bog, po svojoj apsolutnoj moći, može činiti čuda. Buridan objašnjava;

> "jasno nam je da je svaka vatra vruća, iako je suprotno moguće Božjim djelovanjem. Takav dokaz je dovoljan za znanstvena načela i zaključke".

***

Sada kada smo našeg kemičara riješili svih zabrinutosti i pokazali mu da nema razloga za strah, želio bih se kratko osvrnuti na njegovu primjedbu u izboru između Boga i Velikog Praska. Problem je što je sama teorija Velikog Praska ništa drugo nego isusovačka izmišljotina. Ali doslovno. Nažalost, ispričati nešto o povijesti razvoja teorija koje se bave starošću i postankom zemlje zahtijevalo bi previše mjesta (knjiga Veliki Prasak Simona Singha nudi zanimljiv prikaz), ali da dočaram razmišljanje; prevladavajući stav početkom 20. stoljeća je bio onaj stalno-stanjaca. Kao što samo ime govori, oni su vjerovali da svemir nema početak. U tome su bili ohrabreni i svojim filozofskim uvjerenjima, reći da svemir ima svoj početak značilo bi reći da je svemir stvoren, a tko bi ga stvorio, kakav apsurd.

Naravno, bilo bi pogrešno reći da im je to bio glavni motiv, postojali su dobri znanstveni dokazi - *ili barem nije bilo dokaza za suprotno, da ne ulazim u detalje* - koji su ukazivali na to. No, onda je jedan fizičar, Lemaître, na temelju novih fizikalnih teorija pokazao da bi se svemir trebao širiti, a ukoliko se širi onda je trebao u prošlosti biti manji, kozmičko jaje. Ne moram ni reći da stalnostanjci nisu bili oduševljeni time, ni sam Einstein prvotno nije želio prihvatiti dokaze. S druge strane, papi se svidjela teorija, imamo dokaz da svemir nije vječan, stvoren je, na to mu je Lemaître odgovorio da mora primiriti svoje prihvaćanje teorije jer se radi samo o teoriji, tada još nije bilo uvjerljivih dokaza.

Ukoliko nisam već spomenuo, Lemaître je ujedno bio i katolički svećenik. Baš čudno da racionalni atesti koji prate dokaze odbijaju povjerovati u novu teoriju jer im se ne poklapa s njihovim razmišljanjima, neće njima pop propovijedati kreacionizam neki. Jedan od najvećih astronoma 20. stoljeća Fred Hoyle cijelog svog života nije prihvatio teoriju, a umro je prije desetak godina. Sam naziv Veliki Prasak je Hoyle osmislio da bi ismijao teoriju, ali izraz je postao prihvaćen i danas možemo slušati ateiste kako Veliki Prasak pobija Boga. Razmislite o tome. (Nažalost, cijela zanimljiva priča oko sukoba stalnostanjca i promjenjivog svemira je predugačka da bih je ispričao, naravno da su u različitim periodima dokazi upućivali na različite stvari, ali primjer dobro pokazuje da i ateistički stalnostanjci nisu skloni mijenjaju svojih razmišljanja, praćenju dokaza kamo god da ih odvedu i sličnim stvarima kakvim si tepaju. Je li teorija Velikog Praska točna? Pa, za sada je, možda uskoro neće biti, ali mi nije jasno zašto je netko spominje u korist ateizma. Inače, klasični argumenti za Božju egzistenciju ne ovise o toj teoriji.; i još jedna nevažna napomena, neki izvori spominju da je Lemaître bio isusovac što mi čini da nije točno, tako da Veliki Prasak možda nije Isusovačka , nego obična popovska izmišljotina.)

***

No, post se već odužio – *živim u nadi da će neki internet ateist pročitati ovaj post, a iz iskustva znam da im je sve više od parminutnog videa u kojem netko ismijava bananamana previše* – pa ću samo spomenuti da je upravo judeokršćanska vjera uvelike oblikovala našu zapadnu civilizaciju. Pošteni sekularni mislioci će potvrditi da je zapadna kršćanska civilizacija – i samo ona - bila posebno predana razumu i racionalnim argumentima što je dovelo do razvoja znanosti, obrazovnog sustava, razvoja filozofije, glazbe, arhitekture, jezika, pisma, sveučilišnog sustava, zakona, ljudskih prava i pravne znanosti. Naravno, tu su i dobročinstvo, bolnički sustav i briga za najslabije koja u takvom obliku nije postajala u antičkom svijetu. (Doprinosi pojedinim područjima su preopsežni da ih nabrajam ovdje.)

Edward Grant, povjesničar znanosti zapisuje;

> "Što je omogućilo Zapadnoj civilizaciji da razvije prirodne i društvene znanosti na način koji nijedna druga civilizacija nije uspjela? Uvjeren sam da odgovor leži u dubokom i sveprožimajućem duhu ispitivanja stvari koji je prirodna posljedica naglašavanja razuma što se počelo razvijati u srednjem vijeku. Osim otkrivene istine, na srednjovjekovnim sveučilištima razum postaje konačni sudac u većini intelektualnih rasprava i kontroverzi. Bilo je sasvim prirodno učenjacima sa sveučilišta da koriste razum u područjima koja prije nisu bila istraživana odnosno da raspravljaju o mogućnostima sa kojima se prije nisu ozbiljno pozabavili."

Naravno, svi koji ne uzimaju zdravo za gotovo uspjehe naše Zapadne civilizacije svjesni su utjecaja Crkve, ali će odmah prigovoriti da to ne treba čuditi jer je Crkva imala moć i novac. Ali taj prigovor promašuje pitanje; Zašto su sveučilišta uopće osnovana? Zašto je znanost nastala i održala se? Zašto bi se netko time bavio i financirao kada nije bilo nikakve koristi? Ne radi se o stvarima koje su se trebale dogoditi, tisućama godina u svim civilizacijama se to nije dogodilo. Protukršćanski polemičari su kroz povijest, kao i danas,

pokušavali optužiti kršćane, ali pogrešno je pretpostaviti da je nastanak znanosti jednostavna i neizbježna stvar. Da su vas ostavili u nasumičnom trenutku u ljudskoj povijesti na nekom nasumičnom mjestu koje su šanse da bi se bavili nekim problemom kojeg bi danas nazvali znanstvenim, i što bi vas na to potaklo? Zašto se znanost razvila baš na zapadu? (Pritom mislim na znanost, a ne na matematiku i astronomska promatranja koja su prisutna u svim društvima u nekoj mjeri. I ne, zapadnjaci nisu samo morali preuzeti znanja od antičkih Grka, ili islamskih kalifata, moderna znanost je kvalitativno različita od prirodne filozofije kakvom su se bavili ljudi poput Aristotela ili Avicenne.)

I još jednom, nije stvar samo u tome da je Crkva bila najveći financijer sveučilišta i znanosti, ili da je branila sveučilišta od lokalnih vlasti kada je dolazilo do problema, nego je pružila poticaj i okvir unutar kojeg se interes za takva istraživanja uopće i javio. Zašto bi netko proučavao znanost, zašto bi se to održalo? I zašto se to dogodilo upravo u srcu kršćanskog Zapada?

Takva pitanja si je postavio fizičar i povjesničar znanosti Stanley Jaki. Zapitao se zašto je znanost svugdje završila kao mrtvorođenče - svugdje, osim na Zapadu. Potrebno bi bilo previše prostora da se opiše odgovor, ali jedna kratka skica kroz njegove citate;

> * "Još jednom je kršćansko vjerovanje u Stvoritelja dovelo do novih ideja u razmišljanju o prirodi. Samo istinski transcendentalni Stvoritelj može stvoriti prirodu sa nezavisnim zakonima bez da se pritom Njegova moć nad prirodnom umanji. Nakon što su formulirani osnovni zakoni, znanost se mogla razvijati po vlastitim uvjetima."

> * "Kršćanska ideja stvaranja dovela je do još jednog važnog doprinosa za budućnost znanosti. Sva materijalna bića su postavljana na istu razinu, tek kao obična stvorenja. Za razliku od poganskog Grčkog svemira, u kršćanskom svemiru nema mjesta za božanska tijela. Sva tijela, nebeska i zemaljska, sada imaju istu osnovu, na istoj su razini, to je dovelo do zamisli da kretanje mjeseca i slobodni pad tijela na zemlji mogu bit uređen istim zakonom gravitacije. Takva pretpostavka bi bila svetogrđe u očima svakoga tko pripada grčkoj panteističkoj tradiciji, ili nekoj drugoj sličnoj tradiciji drevnih kultura."

> * "Konačno, u kršćanskoj dogmi o stvaranju pronalazimo da je čovjek posebno biće stvoreno na sliku Božju. Ta slika se sastoji i od čovjekove racionalnost koju nekako dijeli sa Božjom racionalnošću i od čovječeg stanja kao etičkog bića koje ima vječnu odgovornost za svoja djela. Čovjekovo razmišljanje o vlastitoj racionalnosti dalo mu je pouzdanje da bi njegov stvoreni um mogao pojmiti racionalnost stvorene zbilje."

> * "U isto vrijeme, sama stvarnost stvaranja upozoravala je čovjeka na uvijek prisutnu napast da diktira prirodi što bi trebala biti. Razvoj eksperimentalne metode duguje mnogo toj kršćanskoj misli."

Odabrao sam Jakia jer se posvetio tom opsežnom pitanju, ali slična razmišljanja odnosno rekonstrukciju o filozofskim temeljima razvoja znanosti možete pronaći i kod drugih povjesničara znanosti. (Istina, neke druge Jakijeve teze su kontroverzne i podložne kritici; ali ono što sigurno nije kontroverzno je Draper-Whiteova teza sukoba znanosti i religije

koja je već stoljeće na smetlištu gdje joj je i mjesto. Doduše, samo kod profesionalnih povjesničara, u javnom prostoru je življa no ikad. Sve to naravno ne znači da je situacija uvijek bila jednostavna ili da nije bilo stvari koje je bilo potrebno razriješiti; i naravno da takva teološka razmišljanja nisu jedina bitna i dovoljna za nastanak moderne znanosti – daleko od toga, postoji niz političkih, ekonomskih i društvenih faktora potrebnih za takav dugotrajni razvoj.)

***

Kada sam već doveo u vezu nastanak znanost i filozofska razmišljanja - razmišljanja koja su uvelike inspirirana i biblijskim tekstom, bilo bi šteta ne spomenuti i Knjigu Postanka, i to rad jednog kemičara, Ernesta Lucasa. Nakon što je doktorirao kemija, studirao je teologiju i istočne jezike što mu je omogućilo da se upozna sa mezopotamijskim mitova i, kako on to tvrdi, napokon dobro shvati Knjigu Postanka. Naime, za interpretaciju svakog teksta potrebno si je postaviti nekoliko pitanja. (Ukoliko ga interpretirate kao znanstveni članak, onda ste očito izabrali interpretirati ga kao znanstveni članak, ne možete se pretvarati da ste odabrali "neutralni" ili jedini način interpretacije bilo kojeg teksta.) Neka od prikladnih pitanja, bi bila; Koja vrsta jezika se koristi? Kojoj vrsti literature pripada? Tko je očekivana publika? Koji je cilj teksta? Koje relevantno vantekstualno znanje imamo? Itd.

Spomenut ću samo nekoliko nekoliko primjera kojima Lucas pokazuje kako mu je poznavanje mezopotamijskih priča o stvaranju pomoglo da shvati biblijski tekst Postanka. Jedna od poznatijih razlika je sam nastanak bogova, prema ostalim pričama tog područja prvo nastaju bogovi od kojih netko stvara svemir – što je naravno različito od hebrejskog vjerovanja u kojem vječni Bog stvara sve. Za ostale razlike potrebno je poznavati tadašnja vjerovanja okolnih plemena. Primjerice, u Knjizi Postanak se upotrebljava riječ "svijetla" (umjesto sunce i mjesec) jer su okolna plemena štovala nebeska tijela kao bogove i božice. Također se time naglašava kako je Bog stvorio ta svijetla, dakle ono što drugi štuju kao božanstvo je tek dio svijeta kojeg stvara Bog. Zatim se spominju morske grdosije (čudovišta) jer se u drugim pričama bog morao boriti sa nemanima kako bi nakon toga mogao stvoriti nebo i zemlju. Knjiga Postanka odbacuje takvo razmišljanje naglašavajući kako je Bog stvorio grdosije kao dio svijeta – nije se morao boriti sa njima, stvorio ih je! U drugim plemenima je bio prisutan strah da će svemir opet upasti u takav kaos, dok je takvo razmišljanje suprotno Bogu hebreja.U mezopotamijskim pričama o stvaranju, ljudi su robovi bogova – stvoreni su kako bogovi ne bi trebali ništa raditi. U Knjizi Postanka se naglašava važnost ljudi na više mjesta – samo ljudi su stvoreni na sliku i priliku Boga, i Bog im daje vlast nad svim drugim stvorenjima itd.

Lucas ovako skicira razvoj znanosti inspiriran filozofsko-teološkim promišljanjima.

> *1. Postoji Stvoritelj svijeta*
> *2. Stvoritelj je racionalan i mudar*
> *3. Stvoritelj je isplanirao i uredio svijet*

Z: Postoje prirodni zakoni – strukture, uzorci...

> *4. Ljudi su stvoreni na sliku Božju*

Z: U stanju smo shvatiti te prirodne zakone

> *5. Stvoreno je produkt Božje slobodne volje*

Z: Potrebne su opservacije i eksperimenti

Da pojasnim na primjeru eksperimentalne znanosti; grci su primjerice vjerovali da promatranjem odnosno logičkim zaključivanjem mogu shvatiti sve o prirodi,i to ih je odvelo u probleme, ali ako Bog ima slobodnu volju pri stvaranju svijeta onda takvo što nije moguće, potrebno je provesti eksperimente.

Kod razmišljanja nekih znanstvenika pronalazimo i vezu s Padom kao što to objašnjava povjesničar znanosti i religije Peter Harrison; nakon Pada su oštećene ljudske sposobnosti, uključujući i onu da shvatimo prirodu, potrebno je sve eksperimentalno provjeriti, eksperimentalna znanost je zapravo pokušaj vraćanja izgubljenog znanja. (No, takva eksplicitna veza sa Padom nije prisutna kod svih proto-znanstvenika koje povezujemo s nastankom eksperimentalne znanosti, spominjem je samo kako bi shvatili razmišljanja i motivaciju nekih od tadašnjih učenjaka.)

Spomenut ću još samo jedan citat o uređenosti prirode kojeg sam jednom prilikom pronašao malo izmijenjenog na stranici američkog matematičara koji je prikupio matematičke citate različitih autora, ovoga je pripisao Newtonu, ali pravi znalci poput našeg kemičara znaju gdje ga izvorno možemo pronaći;

> "Ti si sve uredio po broju, utegu i mjeri."

No, previše sam proširio post pa bolje da završim.

***

Fizičari nesumnjivo mogu danas bez filozofije u svojim istraživanjima, sve izrečeno oni mogu uzeti zdravo za gotovo – ili čak i negirati, ali to ne znači da razvitak znanstvenog razmišljanja i znanstvene metode nije bio dugotrajan i težak posao. Posao koji je, koliko god to bilo mrsko priznati nekima, bio uvelike potaknut i oblikovan kršćanskim svjetonazorom odnosno biblijskim tekstovima. (Inače, naravno da i današnji znanstvenici uzimaju niz metafizičkih pretpostavki koje su nužne za bavljenje znanošću, oni ih ni na koji način ne dokazuju nego pretpostavljaju, često potpuno nesvjesni da takvo što uopće i čine.)

Teško je pronaći vrijednost u ovakvom pismu, ali ako postoji onda je to vjerojatno poticaj nekima za smirenu analizu izrečenoga, prilika da se prokaže isprazna neutemeljena ideologija koja vodi gospodina "samo kemičara" kroz javne nastupe. Takve izjave i ne bi bile toliki problem da su rijetke, ali sličnu retoriku možemo čuti svaki put kada se nešto ne

sviđa našim naprednjacima, protivite se njihovom političkom programu ili drugačije razmišljate oko nekog pitanja, odmah počinje zamorni niz povijesno i filozofski neutemeljenih besmislica o opasnosti koje prijete njima slobodnoumnima. Jasna je neopravdanost iskazanih bojazni u današnjem društvu, ali želio sam podsjetiti i na povijesnu neutemeljenost.

No, iako je vjerujem svima, odnosno svima koji nisu zaslijepljeni ideologijom našeg kemičara, jasna problematičnost razmišljanja iz pisma, nećemo biti prestrogi jer nismo ni očekivali drugačije. Veliki je raspon između onoga što on čini i onoga što on misli da čini. Sigurno vjeruje da je uključen u kritičku i slobodnu istragu, ali njegove predanosti su ideološki vođene i ništa manje dogmatske od onih koje misli da napada.

Možemo za kraj našem kemičaru zaželjeti bolje radne uvjete, veću sigurnost na poslu i izbjegavanje štetnih para koje loše utječu na rasuđivanje. Naravno, korisno bi bilo kada bi se ostavio i alkohola, ne mora baš u svemu slijediti onog pijanog trockista. No, pijan ili ne, očekujem da i dalje nastavi sa svojim napadima na neprijatelje koje si je sam izmislio. Sve u ime razuma, naravno.

PS

Oni koji prate blog mogli su prepoznati da je tekst tek kombinacija otprije objavljenih postova.

Više u kategorijama;

- *povijest i filozofija znanosti* 1. dio, 2. dio, 3. dio, 4. dio, 5. dio
- *znanost i vjera* 1. dio, 2. dio, 3. dio, 4. dio, 5. dio
- *znanost i istina* 1. dio, 2. dio
- *scijentizam 1. dio, 2. dio*
- *ateizam 1. dio, 2. dio, 3. dio*

O kršćanstvu i znanosti kroz Srednji Vijek, još jednom

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/o-krscanstvu-i-znanosti-kroz-srednji.html

U nastavku prenosim post s bloga The Renaissance Mathematicus koji se bavi poviješću znanosti, autor je Thony Christie. Radi se o ispravljanju nekih povijesnih komentara matematičara Jasona Rosenhousea koji se, kao i mnogi drugi, upušta u komentiranje povijesti znanosti jer svi znamo da za to nije potrebno nikakvo predznanje - dovoljno je samo ponavljati ono što je opće poznato;

——

[...] Nažalost, Jason Rosenhouse ne pokazuje istu razinu tolerancije i razumijevanja za rad povjesničara, posebice povjesničara znanosti kada se radi o povijesnom odnosu između religije i znanosti. U nedavnom blogpostu piše o jednoj javnoj debati te nam usred posta donosi sljedeći paragraf ispunjen povijesnim neznanjem i predrasudama:

> Mislim da imam osnove za razmišljanje kako podučavanje Hamova stava, da je znanost sluga religije i da mora podložiti svoje zaključke religijskom autoritetu na odobravanje, ima štetan učinak na društvo. Na kraju krajeva, radilo se o prevladavajućem stavu u kršćanskom svijetu kroz duže razdoblje, i postoji razlog zašto se to razdoblje u našoj povijesti naziva Mračno Doba. Problem nisu samo rijetki slučajevi poput Galileovog kada se Crkva obrušila na nekoga, nego negativan efekt kojeg je imala stalna Crkvena kontrola prihvatljive i neprihvatljive misle. Upravo je taj stav bilo potrebno oslabiti prije nego što je moglo doći do znanstvene revolucije.

Daleko od toga da ima veze sa posljednjim razmišljanjima povijesnih stručnjaka o toj temi, ovaj paragraf je mogao biti napisan u 19. stoljeću od strane entuzijastičnog obožavatelja hipoteze Draper-Whiteova konflikta religije i znanosti.

Za početak, povjesničari su još davno napustili termin Mračno Doba, period između kolapsa Rimskog Carstva na Zapadu i ponovnog rađanja urbane kulture u Europi nazivaju Rani Srednji Vijek. Kao sa svim povijesnim periodizacijama teško je dati precizan početak ili kraj razdoblja, ali se početak uzima negdje između četvrtog i petog stoljeća, a kraj oko tisućite godine. Naravno, Jasonovo korištenje podcjenjujućeg termina Mračno Doba ima za cilj okriviti porast kršćanstva za taj period. Ta teza, da nastanak kršćanstva znači kolaps zapadne znanosti, je nažalost izrazito popularna među onima iz Gnu VojskeTM kojima je draže slijediti vlastite predrasude umjesto da proučavaju povijest. Znanost u Antičkom vremenu se već počela urušavati sredinom drugog stoljeća naše ere prateći opći pad intelektualnih aktivnosti unutar sve burnijeg i nestabilnijeg Rimskog Carstva, odnosno prije nego što je kršćanstvo kao religija uopće nastalo.

Rim nije pao u jednom danu, nego je propadao kroz razdoblje od nekoliko stotina godina, a znanost ga je pratila u tome padu. Kada se kršćanstvo javilo kao društvena i politička sila u četvrtom stoljeću znanost nije bila mrtva, ali je već trulila. Situaciju je pogoršala činjenica što je nakon pada Rima uslijedilo ono što moji njemački susjedi zovu *Völkerwanderung*, a poznato je kao seoba naroda. Tijekom razdoblja od četvrtog do osmog stoljeća došlo je do valova migranata u europi koji su premještali stanovništvo i općenito stvarali kaos. Sjetite se svih Gota, Vandala, Angla, Saksa, Lombarda, Franka, Huna, Slavena. Bugara o kojima ste učili i koje ste zaboravili. Treba napomenuti da navedeni nisu bili kršćani. Znanost napreduje u stabilnim urbanim kulturama, koje jednostavno nisu postojale u Ranom Srednjem Vijeku u Europi. Zapravo znanost i učenost je gotovo potpuno nestala, gotovo ali ne i potpuno. Gdje su se očuvali ostaci učenosti tijekom tih ekstremno turbulentnih vremena u Europi? Unutar kršćanskih samostana, eto gdje.

Kada je došlo do obrata pri tom propadanju i zašto? Preokret je počeo u osmom stoljeću kada je Karlo Veliki osvojio i ujedinio velike dijelove Europe te se okrunio carem. Karlo je bilo polupismeni barbar, ali je uveo prvu europsku renesansu, karolinšku renesansu. Zašto? Zato što je bio kršćanin, a njegovu kršćanski savjetnici su ga podučili važnosti učenja, edukacije i onoga što bi mogli opisati kao proto-znanost. Krščanstvo nije ubilo znanost u ranom srednjem vijeku nego je zaslužno za njezino oživljavanje.

Oko tisućite godine urbana civilizacije se počela ponovno uspostavljati u Europi, a s njome je rasla i potreba za znanjem. Tijekom sljedećih dvjesto godina kršćanski učenjaci su stvorili europska sveučilišta i putovali na granice europe sa islamskim carstvom gdje su uz pomoć arapskih i židovskih učenjaka preveli znanstvene radove grka i arapa na latinski te tako doveli do takozvane prve znanstvene renesanse. Svi europski translatori su bili kršćanski klerici neke vrste. Daleko od toga da su blokirali znanost ili znanstveni diskurz, oni su ponovno vratili znanost u europsku kulturu. Tijekom kasnog srednjeg vijeka, od dvanaestog do petnaeastog stoljeća, skupina učenjaka poput Oxfordskih Calculatoresa i Pariških Fizičara je apsorbirala, razvila i proširila znanstveno znanje koje im je postalo dostupno zbog translatora. Svi ti učenjaci su bili kršćanski klerici neke vrste.

Na prijelazu petnaestog na šesnaesto stoljeće došlo je do sljedeće Renesanse s novim priljevom Grčkog i Rimskog znanja iz originalnih izvora, a ne kroz višestruke prijevode arapskih izvora, što je rezultiralo novim poticajem razvoja znanosti unutar europe. Još jednom, svi učenjaci su svoje obrazovanje nužno za rad dobili na kršćanskim sveučilištima koje je vodila Crkva.

Jasonova sljedeća izjava izazvala me da se pozovem, prvi put nakon što sam ga osmislio, na Christiev Zakon: U bilo kojoj internet raspravi o povijesti znanosti na temu odnosa religije i znanosti prva osoba koja spomene aferu Galileo je izgubila. Neću ovdje objašnjavati vrlo kompleksne motive koji su doveli izrazito paranoidnog Papu da degradira svog omiljenog prirodnog filozofa, ali ću ponoviti, ne prvi put, da od svih uzroka afere Galileo, spor između znanosti i religije je bio najmanji od njih. Čovjek s egom veličine bazilike Sv. Petra koji je iskoristio svoja znanstvena otkrića da bi se popeo skliskim stupom dvorske politike kako bi postao miljenik dvora; doživio je sudbinu mnogih takvih miljenika

dvora kada je umislio da mu njegova pozicija daje slobodu da razljuti i vrijeđa svog gospodara. Zapravo, za standarde svog vremena prošao je vrlo dobro.

Jasonova sljedeća izjava, "negativan efekt kojeg je imala stalna Crkvena kontrola prihvatljive i neprihvatljive misle" je jednostavno povijesna glupost i pridodaje Crkvi puno veću kontrolu nego što ju je ikada imala. Uklanjanje te kontrole sigurno nije razlog znanstvene revolucije niti je uvjet da dođe do nje. Razloga ubrzanja stjecanja novog znanstvenog znanja u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću su mnogobrojni i izrazito kompleksni, a svaka promjena stava Crkve, ne zaboravimo Reformaciju, imala je u najboljem slučaju minimalnu ulogu u procesu. Predlažem da Jason ozbiljno istraži temu prije nego što odluči govoriti o uzrocima i uvjetima takozvane znanstvene revolucije.

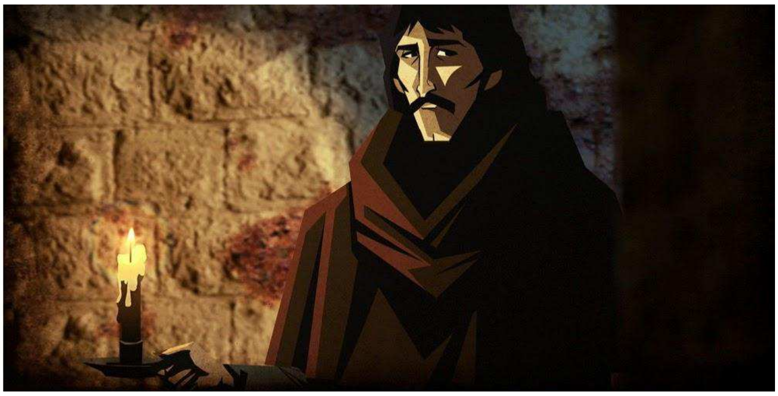
PS

Thony koristi izraz znanost da opiše i ono što su radili u antičkom svijetu iako je naravno svjestan da se to kvalitativno razlikuje od znanosti, na jednom mjestu upotrebljava izraz proto-znanost.

Već sam pisao o sličnim temama; Rim, rani kršćani i filozofija, O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?, Znanstveni nastavni plan u Srednjem Vijeku, Kršćansko podrijetlo moderne znanosti. I objavio nekoliko postova s istog bloga u kategoriji Renaissance Mathematicus.

O prihvaćanju heliocentrizma i Bruni

Naslov [*"Šok! Horor! Nečuveno! Religija ometa napredak znanosti" je izvorni naslov s bloga RM*] bi vas trebao podsjetiti na tipičan članak u najantipatičnijim (britanskim) novinama. Predstavlja jednu od dominantnih reakcija od strane članova Gnu VojskeTM na aferu Bruno iz Cosmosa. Prema ljudima poput Jasona Rosenhousea i PZ Myera, progon znanstvenika poput Giordana Bruna i Galilea od strane Katoličke Crkve je definitivno kočio napredak znanosti, a uz to oni i njihove pristaše citiraju mudre riječi Über-gurua Neila deGasse Tysona da bi bez religije znanost bila tisuću godina razvijenija. Kakav skandal, doista užasno, čini se da Crkva mora za puno toga odgovarati, iako je čudno što nisu mogli pronaći još primjera osim jadnog Giordana i univerzalnog simbola Crkvene opresije Galilea. Siguran sam da kada bi ponovno pročitali Draper-Whitea mogli bi pronaći neka nova imena kojima bi mogli napasti neuke povjesničare. Spominjem neuke povjesničare jer su se upravo oni žalili na crtić o Bruni u prvoj epizodi Cosmosa.

Pretpostavimo prvo na trenutak da su Rosenhouse-Myer u pravu i da je Katolička Crkva stvarno progonila Brunu i Galilea kako bi blokirala znanstveni napredak, znači li to da je u tome bila uspješna? Je li stvarno uspjela prekinuti, usporiti ili omesti usvajanje, prihvaćanje ili priznanje heliocentrične hipoteze ili vjerovanje u beskrajni svemir ili percepciju da je sunce zvijezda? Nesumnjivo se radi o ozbiljnoj optužbi koju bi trebalo definitivno razjasniti.

Myer i Tyson su oboje znanstvenici, a Rosenhouse je matematičar, svi rade u disciplinama koje zahtijevaju da osoba, ukoliko tvrdi nešto, ponudi prikladne dokaze koji podržavaju tu tvrdnju. Što s njihovom tvrdnjom da je religija kočila razvoj znanosti, odnosno u slučaju Bruna i Galilea prihvaćanje moderne astronomije i kozmologije? Jesu li naši znanstvenici pružili potrebne dokaze za svoju tvrdnju? Jesu li ponudili strogo argumentiranu povijesnu tezu utemeljenu na solidnim dokumentiranih dokazima kako bi potkrijepili svoju tvrdnju? Mogu li demonstrirati da bi moderna astronomija bila ranije prihvaćena u slučaju da Crkva nije intervenirala. S obzirom na njihovu glasnu potporu "znanstvenoj metodi", što god da to je,

očekivali bi da to učine, zar ne? Naravno da ništa od toga. Na to nisu potrošili niti jednu riječ. Nema nikakvih dokaza, nikakvih akademskih argumenata, samo obične neutemeljene tvrdnje u stilu žutih novina. Poprilično loše to izgleda za branitelje znanstvene vjere.

No jesu li oni ipak u pravu? Čak i ako se nisu potrudili ponuditi povijesne dokaze da podrže svoju tvrdnju, može li biti točno da su Crkvine akcije protiv Bruna i Galilea stvarno imale negativan učinak na prihvaćanje heliocentričnosti i drugih aspekata moderne astronomije i kozmologije? Ispitajmo povijesne činjenice i odgovorimo na pitanje na koje izgleda pokušavaju odgovoriti Rosenhouse-Myer i Tyson - istina je izgleda toliko očita da njihov odgovor nije niti potreban.

Započnimo s jadnim Giordanom, Bruno je bio jedan od onih koji su zagovarali kopernikovu heliocentričnu astronomiju još u šesnaestom stoljeću. Međutim, išao je dalje od njega u nizu kozmoloških spekulacija kojima je Cosmos posvetio jedanaest od četrdesetipet minuta svoje epizode. S prihvaćanjem helicentričnosti ću se kasnije pozabaviti, za sada ću odgovoriti samo na Bruninu kozmologiju. Sam Kopernik je ostavio filozofiji pitanje je li svemir konačan ili beskonačan, i za to je imao dobar razlog. Pitanje je bilo čisto spekulativno i nije se moglo na njega (znanstveno) odgovoriti s obzirom na dokaze i mogućnosti renesansnih astronoma. Sve je ukazivalo kako je svemir konačan, a renesansni učenjaci nisu imali načina da pokažu drugačije. Brunina spekulacija naravno nije bila ništa novo.

U svoje vrijeme, Nikola Kuzanski se već bavio tim pitanjem, a još ranije u prvom stoljeću prije nove ere, Lukrecije, Brunina inspiracije, spominje to u *De rerum natura*. Lukrecije naravno nije izmislio koncept nego je tek ponavljao vjerovanja grčkih atomista. Sve to pokazuje kako je ideja beskonačnog svemira bila poznata početkom sedamnaestog stoljeća i ništa što je Crkva rekla ili učinila nije moglo spriječiti nikoga da spekulira o tome. Stvar koje je priječila druge da se upuste dublje u takve spekulacije je bio nedostatak nužne znanstvene aparature pri istraživanju pitanja, slično današnjoj situaciji teoretičarima struna i multiverzuma.

To ne znači da se astronomi nisu bavili problemom veličine svemira i udaljenosti od zvijezda. Među ostalima Galileo, Jeremiah Horrocks, Christiaan Huygens i Isaac Newton su pokušavali odrediti/izračunati udaljenosti unutar solarnog sustava, odnosno prema zvijezdama. Tek sredinom osamnaestog stoljeća mjerenjem tranzita Venere su takvi pokušaji postigli minimalne učinke. Prva mjerenja stelarne udaljenosti, pomoću zvjezdane paralakse, su se pokazala uspješnim tek početkom devetnaestog stoljeća. Sva ta kašnjenja nemaju veze s nečime što je Crkva učinila nego s nužnošću razvoja potrebnih znanstvenih teorija i aparata.

Brunina sljedeća kozmološka spekulacija je da su sunce i zvijezde ista stvar. Još jednom, ništa novoga u tome, Anaksagora je već imao istu ideju u petom stoljeću prije nove ere, i John Philoponus u petom stoljeću nove ere. Još jednom, problem s tom idejom nema veze sa nekim religioznim prigovorom nego nedostatkom znanstvene teorije i ekspertizom kojom bi to ispitali. Takvo što je postalo moguće tek u devetnaestom stoljeću razvojem spektroskopije; a to je naravno prvo zahtijevalo razvoj nove teorije materije kroz sedamnaesto i osamnaesto stoljeće, proces koji je uključivao različita područja znanosti.

Brunina posljednja spekulacija, i to jedina koja je smetala Crkvu je bilo postojanje nastanjenih planeta osim Zemlje. Još jednom, ništa novo i što god da je Crkva možda mislila o tome, takve spekulacije su generirale rasprave koje još traju. Još uvijek ne znamo jesmo li sami ili nismo.

Uz svo svoje poznavanje povijesti znanost, ne mogu vidjeti gdje je Crkva otežala ili usporili znanstveni napredak u onim stvarima o kojima je Bruno spekulirao u svojim kozmološkim fantazijama. No što s heliocentričnošću, tu su sigurno Crkvini progoni Brune i Galilea kočili znanstvene napore?

U nastavku slijedi kratki prikaz prihvaćanja hipoteza heliocentrične astronomije u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću. Već sam se bavio tom temom, ali neće škoditi ukoliko ponovim jer ovdje postoje neke bitne lekcije za naučiti. Za početak, postoji rašireni mit kako je prihvaćanje "ispravne" znanstvene teorije gotovo trenutno. Da malo pretjeram, Einstein je objavio svoju opću teoriju relativnosti i svijet se odmah promijenio preko noći, ili barem kada je Eddington potvrdio lom svjetlosti. U stvarnosti, prihvaćenost teorije relativnosti je još uvijek bilo tema rasprava nakon pedeset godina, kada sam se ja obrazovao, i to unatoč brojnim potvrđenim testovima. Prije nego što se nova znanstvena teorija prihvati potrebno ju je ispitati, preispitati, testirani, reformirati, modificirati i na kraju pokazati da je superiorna svih ozbiljnim alternativama. U ranom modernom razdoblju kada je komunikacija bila znatno sporija, taj proces je bio još sporiji.

Kopernik je objavio svoje djelo *De revolutionibus* 1543. godine, tada je samo deset ljudi na cijelom svijetu, uključujući Brunu, ali puno važnije Kepler i Galileo, prihvaćalo njene tvrdnje. Sustav je imao samo jednu stvarnu znanstvenu prednost nad geocentričnim sustavom; mogao je objasniti retrogradno kretanje planeta. Međutim, to se tada nije smatralo baš bitnim. Postojali su neki nevažni religiozni prigovori, ali oni nisu imali značajnu ulogu u vrlo sporom prihvaćanju teorije. Problematični prigovori su bili empirijske naravi, a već u drugom stoljeću ih je spomenuo Ptolomej u *Syntaxis Mathematiké*. Jednostavno objašnjeno, ako se svijet vrti jako brzo i juri kroz prostor alarmantnom brzinom zašto nismo otpuhani? Kopernik je imao ispravno rješenje problema kada je sugerirao da se atmosfera kreće sa zemljom u obliku svojevrsnog mjehura. Nažalost, nedostajala mu je fizika koja bi objasnili i opravdala takvu tvrdnju. Bila je potrebna većina sedamnaestog stoljeća i kombinirani znanstveni napori Keplera, Galila, Stervina, Borellia, Descartesa, Pascala, Huygensa, Newtona i mnoštvo manje poznatih ljudi da razviju nužnu fiziku kako bi objasnili na koji način gravitacija drži atmosferu dok se zemlja kreće. Taj proces nije ni na koji način kočen od Crkve.

Postojala je i druga razina prihvaćanja Kopernikove teorije, instrumentalna, kao matematičkog modela koji isporučuje astronomske podatke za različite primjene, astrologiju, kartografiju, navigaciju itd. Tu se sustav utemeljen na istim netočnim podacima kao i Ptolomejev nije pokazao posebno dobrim. Ogađen netočnošću oba sustava Tycho Brahe je započeo novi opservacijski program kako bi dobio precizne podatke. U tom procesu razvio je treći model, takozvani geo-heliocentrični model, u kojem planeti kruže oko sunca, koji pak kruži oko zemlje. Ovaj model je imao prednost jer je objasnio retrogradno kretanje bez da se zemlja kretala, situacija u kojoj svi pobjeđuju.

Prvi veći napredak se javio izumom teleskopa 1608. godine i njegovom primjenom pri astronomskim promatranjima. Prva teleskopska otkrića nisu pružala nikakve dokaze niti za Kopernikove niti Braheove modele, ali su pobila i arostotelijanski homocentični model i ptolomejski model. U to vrijeme pojavio se novi kandidat, Keplerovska eliptična astronomija, objavom Keplerovog djela *Astronomia nova* 1609. godine. Za potpuni popis mogućih astronomskih modela početkom sedamnaestog stoljeća vidi raniji RM post.

Do 1620. godine vodeći kandidat je bio Braheov model s dnevnom rotacijom. Treba napomenuti da se zbog Galileova i Fosarinova pokušaja da reinterpretiraju Sveto Pismo u korist heliocentričnosti, Katolička Crkva uključila i 1615. godine zabranila heliocentričnu teoriju, ali ne i heliocentričnu hipotezu. Razlika je bitna. Teorija kaže da je heliocentričnost znanstvena činjenica, a hipoteza kaže da je mogućnost. U to vrijeme heliocentričnost je bila nedokazana hipoteza, a ne teorija. Tu se upliću Rosenhouse-Myers i tvrde kako je Crkva kočila znanstveni napredak, ali je li to istina? Odgovor je ne. Astronomi i fizičari su nastavili s traženjem odgovora na otvorena pitanja, odnosno rješenjima za postojeće probleme. Ne postoje nikakvi dokazati usporavanja ili prekidanja u njihovim istraživačkim naporima. [...]

Izvorni post SHOCK! HORROR! OUTRAGE! RELIGION HINDERS PROGRESS OF SCIENCE!

PS

Post je potaknut novim izdanjem Cosmosa – posebno prikazom Brune, ovog puta nije Sagan taj koji iskrivljuje povijest nego Tyson. Novi ateisti vole projecirati vlastite opsesije na različita razdoblja.

Mislim da nisu svi detalji posta točni, ali o tome možda kasnije. Povezano, jedan post o Bruni s bloga quodlibeta - Giordano Bruno - Martyr for Science and Reason; također postovi s RM: Acceptance, rejection and indifference to heliocentricity before 1610., The Starry Messenger What it Said and What that Really Meant!, Galileo's great bluff and part of the reason why Kuhn is wrong.

Već sam objavio nekoliko postova slične tematike; Živimo u geocentričnom svijetu!, Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva, Slučaj Galileo - mitovi i zablude, O znanstvenim uspjesima Galileo Galileia, i s obzirom da se spominje Lukrecije - Očuvanje Lukrecija kroz srednji vijek.

Bajke i Crtići - Kozmos i Bruno

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/04/bajke-i-crtici-kozmos-i-bruno.html

[..] Bruno je ogledni primjerak za Draper-Whiteovu tezu – ideju da su znanost i religija uvijek bile u ratu, ideju koja je toliko omiljena kod novoateističkog pokreta unatoč činjenici da su je povjesničari odbacili prije jednog stoljeća. Pokušajte se upustiti u inteligentnu raspravu o stvarnom i kompleksnijem odnosu između religije i onoga što će se kasnije razviti u modernu znanost (u srednjem vijeku i ranom modernom razdoblju) i obično će se pojaviti Bruno kao "dokaz" da je Crkva bila neumoljivi i neuki neprijatelj rane znanosti. Na kraju krajeva, zašto bi ga inače spalili jer se usudio reći kako zemlja nije u središtu svemira i da su zvijezde druga sunca sa planetima? Za oni koji preferiraju jednostavne slogane i karikature, a ne naporan posao stvarnog analiziranja i razumijevanja povijesti, Bruno je jednostavan odgovor na zamršeno pitanje. Nijanse i kompleksnost su prve žrtve u kulturnom ratu.

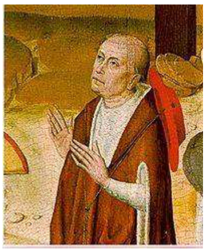
S obzirom na to, kada sam [O'Neill] prvi put vidio pregled isječka obnovljene verzije Saganova Cosmosa, ovog puta predstavljen od strane Saganova štićenika Neila deGrasse Tysona, i primijetio animirani prikaz nekoga tko je ugrožen od inkvizicije i spaljen na lomači, znao sam da će oživljeni Cosmos prezentirati pobrkanu povijest. Pretpostavljam da se radi o slijeđenju Saganovih stopa s obzirom da je i on u originalnoj seriji predstavio zbrkanu verziju priče o Hipatiji iz Aleksandrije koja je učvrstila lažnu ideju nje kao mučenice za znanost – o tome sam već pisao.

U središtu prve epizode nove serije - *Cosmos: A Spacetime Odyssey,* našla se jedanaesterominutna verzija mita o Bruni. Često tvrdim da je pojednostavljena moralna bajka koju ljudi brkaju s povijesnim odnosom Crkve i rane znanosti "karikatura i crtić" - zbog svoje prepojednostavljenosti, dvodimenzionalnosti i reduciranosti na crno-bijele karikature. U ovom slučaju stvarno se i radi o crtičkoj verziji – animiranoj sekvenci, a glas Bruni je posudio izvršni producent Seth MacFarlane, iz *Family Guya*, što je čini se razlog zašto Bruno ima talijanski naglasak kakav se može čuti u reklamama za pizzu ili umak.

Klišeji nisu završili smiješni naglaskom. U neobično iskrivljenoj verziji priče koju nudi serija, Bruno je prikazan kao ozbiljan mladi fratar iz Napulja koji je bio istinski tražitelj istine. Ali DeGrasse Tyson nas uvjerava kako se on "usudio čitati knjige zabranjene od Crkve". Zatim nam prikazuju scenu u kojoj Bruno čita kopiju Lukrecijeve *O prirodi stvari* koju drži skrivenu pod daskama u svojoj ćeliji. Prvi problem je što Lukrecijev rad nije bio zabranjen od Crkve tako da ga nitko nije morao skrivati u podu. Poggio Bracciolini je

objavio printano izdanje knjige stoljeće prije nego što je Bruno rođen, i nije bila zabranjena. Ideja da je Crkva zabranila i/ili pokušala uništiti Lukrecijev rad je mit kojeg je Christopher Hitchens volio ponavljati, a mit je nedavno nanovo zaživio zbog Greenblattova pseudopovijesnog djela *The Swerve*.

Tysonov crtić nastavlja prikazujući Brunu čiji se um otvara za ideju beskonačnog svemira zahvaljujući Lukrecijevoj knjizi, ali onda ga iz samostana izbacuje rulja negativaca Disneyeva tipa – crkvenih tipova, koji se iznenada pojavljuju kao Monty Pythonova Španjolska Inkvizicija. To dakako predstavlja puno bolju prispodobu od istine – Lukrecijev rad nije bio "zabranjen od Crkve", a Bruno je zapravo pobjegao, nisu ga izbacili jer je čitao zločeste knjige.

Taj pojednostavljeni crtić bi se iskomplicirao da su napomenuli gdje je Bruno dobio svoje ideje o prostranom svemiru u kojem Zemlja nije u središtu, da su zvijezde druga sunca, da postoji mnoštvo drugih svjetova i da bi neki od tih svjetova mogli biti nastanjeni baš poput našeg. Problem je što Bruno to nije preuzeo od Lukrecija, niti je imao nekakvu viziju, kao što to crtić iz Cosmosa navodi. Bruno je to direktno uzeo od čovjeka kojeg je nazivao "božanski Kuzanski" – prirodnog filozofa iz petnaestog stoljeća i teologa Nikole Kuzanskog.

Da su autori serijala bili stvarno zainteresirani za stvarnu povijest podrijetla znanstvene misli, postoji puno ljudi čija priče bi bile puno dostojnije za tu priliku od Brune – ljudi koji su stvarno i biti proto-znanstvenici. Autori serijala, Steven Soter i Saganova udovica Ann Druyan, su čini se znali dovoljno o Bruni da bi znali kako ga ne mogu predstaviti kao znanstvenika, i Tyson u jednom trenutku spominje da on "nije bio znanstvenik". Ali delikatno prelaze preko činjenice da je tip bio, za današnje razmišljanje, kompletni mistični luđak. U obrani od kritika zbog Brune, Soter primjećuje da je više ranih znanstvenih figura također proučavalo stvari koje smatramo neznanstvenim, poput Newtonove opsesije s alkemijom i izračunima apokalipse. Ali razlika je što su Newton i Kepler slijedili te ideje baš kao i one utemeljene na stvarnim empirijskim znanostima, dok je Brunin hermetistički misticizam, sveta geometrija, i uvelike izmišljena antička egipatska religija sve što i je proučavao – nikakvom znanošću se nije ni bavio.

Ukoliko su htjeli biti stvarno točno trebali su barem spomenuti Brunin dug Nikoli Kuzanskom, koji je opisao ne-konačni svemir bez centra 109 godina prije nego što se Bruno uopće rodio. U svojoj knjizi *De docta ignorantia* Kuzanski zapisuje;

> "Svemir nema opsega, jer kada bi imao središte i opseg onda bi bilo nekih stvari van svijeta, pretpostavke koje nemaju nikakvu istinu. S obzirom da je, prema tome, nemoguće da svemir bude unutar tjelesnog središta i tjelesnih granica, nije u našoj moći da shvatimo svemir, čije je središte i opseg Bog. I iako svemir ne može biti beskonačan, svejedno ga ne možemo zamišljati kao konačnog jer ne postoje granice unutar kojih bi ga mogli ograničiti."

Taj uvid crtić o Bruni pripisuje samo Bruni, a zašto nije pripisan *"božanskom Kuzanskom"*? Pa, to bi pokvarilo cijelu prispodobu jer daleko od toga da su ga napali Disneyevi zlikovci smrknutog lica, zatvorili i palili na lomači, Kuzanski je bio poštovan te je postao kardinal. To baš nije u skladu s moralnom bajkom o slobodnomislećem geniju kojeg ugnjetavaju dogmatski teokrati.

Crtić zatim prikazuje hrabrog Brunu koji predaje na Oxfordu, a prgavi i aristrokratski učenjaci prigovaraju njegovom prihvaćanju kopernikanstva te u konačnici bacaju voće na njega te ga otjeraju. Još jednom, stvarnost nije bila takva. Ne postoje nikakvi dokazi bilo kakvog prigovora heliocentrizmu, a problem kojeg su oxfordski učenjaci imali s Brunom je bio taj što je plagirao rad drugog učenjaka. No, još jednom, to baš i nije u skladu s bajkom o čistom i progonjenom slobodnomislitelju.

Kroz crtić se promovira ideja da je progonjen jer je podržavao heliocentrizam i ideju neograničenog kozmosa u kojem Zemlja nije u središtu. Kao što smo već vidjeli, ideja nije bila nova, niti je bila kontroverzna. Do 1580. Kopernikova heliocentrična hipoteza nije također bila posebno nova, iako je bila kontroverznija – praktički je nijedan astronom nije prihvaćao jer je prepoznato da ima ozbiljne znanstvene nedostatke. Važno je istaknuti da je u tom razdoblju religijski autoriteti nisu smatrali heretičnom, iako su neki smatrali da ima potencijalno zabrinjavajuće implikacije.

Niti Kopernik nije bio prvi proto-znanstvenik koji je istraživao ideju zemlje koja se kreće. Srednjovjekovni učenjak Nikolas Oresme je analizirao dokaze koji podržavaju ideju da se zemlja rotira još 1377. godine i smatrao ju je barem mogućom. Crkva nije ni trepnula. Kopernikovi izračuni i njegova teorija su okolo kružili puno prije nego što je njegov opus posthumno objavljen, i zainteresirao je nekoliko važnih crkvenjaka, uključujući Papu Klementa VII koji je zadužio Johana Widmanstadta da održi javna predavanja o teoriji u Vatikanskim vrtovima, papi su bila fascinantna. Kardinal Schoenburg je zatim poticao Kopernika da objavi svoj rad, ali on je to odgađao ne zbog nekog straha od religijskog progona nego zbog potencijalnih reakcija drugih matematičara i astronoma. Heliocentrizam nije postao religijska vruća tema sve do početka afere Galileo 1616. godine, desetljeće i pol nakon Brunine smrti.

Još jednom, autori Cosmosa su izgleda barem djelomično svjesni svega toga pa su se vratolomijama potrudili kako bi prispodoba nastavila svojim putem. U crtićkom prikazu Brunina suđenja dobivamo prvi nagovještaj da se Crkvin problem s Brunom bavi idejama koje nemaju nikakve veze s beskonačnim svemirom, višestrukim svjetovima ili bilo kojoj drugoj kozmološkoj spekulaciji. Disneyevski zlikavac Inkvizitor čita listu optužbi poput "negiranja Svetog Trojstva i božanstva Isusa Krista" i nekoliko drugih očito religioznih optužbi. Prikaz daje dojam da su te optužbe nekako manje važne ili čak izmišljene, a zapravo su te optužbe stvarni razlozi zašto je Bruno spaljen na lomači. Koliko god nam to užasno izgledalo, negiranje djevičanstva Marije, prezentiranje Isusa kao mađioničara i negiranje Transupstancijacije dovelo bi vas do lomače, iako samo ako bi odbili opetovane prilike da se toga odreknete.

Ali crtić se želi držati svoje prispodobe, pa dolaze do finala, gdje žele da povjerujemo kako su najozbiljnije optužbe bile "tvrdnja da postoje drugi svjetovi". Međutim, kao što smo to već vidjeli, to uopće nije bio problem. Nikola Kuzanski zapisuje o drugim svjetovima u knjizi koja je inspirirala Brunina vjerovanja:

> "Život, kakav postoji na Zemlji u obliku ljudi, životinja i biljki, možete pronaći, pretpostavimo u visokom obliku u solarnim i stelarnim regijama. Umjesto da mislimo kako je toliko mnogo zvijezdi i dijelova nebesa nenastanjeno i da je samo naša zemlja napučena – i to bićima koja su možda nižeg tipa – pretpostavit ćemo da u svakoj regiji postoje stanovnici, razlikujući se u prirodi svojim rangom, i svi zahvaljuju svoje podrijetlo Bogu, koji je središte i opseg svih stelarnih regija... O stanovnicima svjetova osim našeg možemo znati malo jer nemamo nikakvih standarda po kojima bi ih ocjenjivali."

Još jednom, sjetite se da Kuzanski nije spaljen na lomači, bio je poštovan, hvaljen i dobio je kardinalsku poziciju.

Jedino spominjanje izraza "drugi svjetovi" u optužnici protiv Brune navodi da je vjerovao u "mnoštvo svjetova i njihovu vječnost". Drugi dio je bio problem, a ne slaganje s idejom koju je princ Crkve iskazao stoljeće ranije.

Crtić završava s Tysonovim upozorenjem da Bruno nije bio znanstvenik i da njegove ideje nisu ništa više od "sretnog nagađanja": Neki komentatori misle da to nekako razrješuje stvar svih iskrivljenja i da sve to znači da serija prikazuje Brunu samo kao mučenika za slobodnu misao i lekciju o opasnosti dogmatizma. Ali problem sa crtićem je što se radi o blesavoj mješavini stvarne povijesti, fantazije i prepojednostavljenih gluposti kako bi se postigao cilj. Stvarna priča o Kuzanskom bi zapravo bila puno zanimljivija za ispričati i ne bi u sebi imala notu mitova o Bruni i konfliktu znanosti i vjere. Ali cijeli crtić je, čini se, imao svoju agendu, a priča o spaljenom heretiku je poslužila agendi onako kako priča o štovanom i nesputanom srednjovjekovnom kardinalu ne bi mogla.

Cilj je ovdje bio poručiti nešto o slobodnoj misli i dogmatizmu u kontekstu kulturnih ratova u SAD-u oko kreacionizma. Nekoliko puta je ponovljeno daje Bruno vjerovao u Boga iako je zapravo više bio panteist nego išta drugo; ali on je prikazan kao slobodni vjernik otvorena uma koji je potlačen i na kraju ubijen od sila dogmatske doslovnosti. Bruno iz crtića odgovara učenjacima koji bacaju voće – *"Vaš Bog je premali!"* - i upravo je to poanta cijele prispodobe. Čitava stvar je usmjerena prema dogmatskim *literalistima* u američkom kulturnom ratu, ali istodobno pokušava apelirati na vjernike, s obzirom da su većina američke publike teisti. Zbog toga su autori raskomadali stvarnu povijest i pokušali poslati modernu poruku.

To me podsjeća na moj susret s Bruninim kipom na Campo de'Fiori. Kip je postavljen 1889. godine uoči ujedinjenja Italije. Spomenik je podigao masonski red kao politički simbol anti-klerikalizma. Ateisti i slobodni mislitelji štuju ga do današnjeg dana i sjećaju se Bruninog pogubljenja 17. veljače svake godine.

Naravno, svatko tko istakne da je Bruno poprilično smiješna ikona za ateiste, s obzirom na njegove ekscentrične stavove i magijske prakse je obično ignoriran. I svakome tko ima drskosti ukazati da je pogubljen zbog čisto religiozni ideja, a ne nekih spekulacija o više svjetova ili ne-konačnom svemiru obično poručuju da nekako opravdava njegovu stravičnu egzekuciju. Kao što sam često isticao, za ljude koji se nazivaju racionalistima mnogi od mojih kolega ateista su manje no racionalni. Nažalost, smiješna karikatura Brune koju su osmislili Neil deGrasse Tyson, Ann Druyan, Steven Soter i Seth MacFarlane sigurno neće pomoći u tome.

Autor je Tim O' Neill, izvorni post Cartoons and Fables - How Cosmos Got the Story of Bruno Wrong

PS

Već sam objavio nekoliko O' Neillovih tekstova ovdje. I prošli post o Bruni ovdje.

Crkva, Indeks i kočenje znanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/crkva-indeks-i-kocenje-znanosti.html

Čitatelj je pitao Thonya s bloga RM o Katoličkoj Crkvi koja je prema popularnoj priči aktivno potiskivala različite pravce znanstvenog istraživanja; Thony je zatražio još detalja jer nije upoznat s nijednim slučajem gdje je Crkva uspjela suzbiti znanstveni pravac istraživanja. Na to je čitatelj istaknuo da aktivno suzbijanje i uspješno suzbijanja nisu ista stvar, te je za primjer aktivnog suzbijanja dao stavljanje Keplera na *Librorum Prohibitorum*, poznat kao *Index*. Thony objašnjava;

———

Cijelo pitanje Indexa i uključivanja znanstvenih knjiga, posebno knjiga o heliocentrizmu, je kompleksno i emocionalno, a obično se njime bavi na izrazito površan način kada se raspravlja o znanosti i religiji. Iako ne mogu ni pokušati dati potpun odgovor u jednom blogpostu, pokušat ću se barem dotaknuti mnogih faktora uključenih u priču.

Prva stvar koju treba uzeti u obzir je pitanje cenzure knjiga općenito u 16. i 17. stoljeću, nešto što se gotovo uvijek ignorira u raspravama o Indexu. Katolička Crkva nije nipošto jedini autoritet koji je pokušavao kontrolirati tiskanje i distribuciju knjiga, zapravo većinu 16. i 17. stoljeće gotovo sve političke vlasti, a treba zapamtiti da je Vatikan tada bio velika politička sila, a ne samo vjerska, pokušavale su imati kontrolu kroz sustav licenci i zabrana. Tiskana riječ se smatrala opasnom, a vlade diljem europe su je očajno pokušavale kontrolirati. Dok nisam počeo pisati ovaj post nisam shvatio koliko je situacija tih dana s novim medijom, tiskanom knjigom, slična našoj trenutnoj situaciji sa političarima svih boja koji pokušavaju pronaći način kontrole i cenzure interneta. Neću dublje ulaziti u usporedbu, ali mislim da će informirani čitatelji sami shvatiti o čemu pričam. Ti pokušaje kontrole obično su bili kroz dozvole, svatko tko je želio tiskati i objaviti knjigu, pamflet ili što god, prvo je morao dobit dozvolu u obliku licence od vlasti. Sve što se tiskalo bez licence je automatski zabranjeno. Svemu što se smatralo potencijalno opasno iz bilo kojeg razloga se uskraćivala dozvola. To bi značilo da bi u savršenom svijetu vlasti imale potpunu kontrolu nad svime što je ikada tiskano. Kao što ćemo uskoro vidjeti, to je bilo daleko od istine.

U akademskoj raspravi o zakonima, zakoni se dijele, prema rezultatima zakonodavstva, na dobre i loše. Ta podjela baš nema veze s etičkim ili moralnim sadržajem nekog zakona, iako se i to spominje, nego s tehničkim pravnim aspektima zakona o kojemu se priča.

Središnja točka takve diskusije je provedivost; zakon kojeg je teško ili gotovo nemoguće provesti je po definiciji loš zakon. Što se tiče provedivosti, zakon osmišljen da se osigura kontrola nad tiskanom riječi u ranom modernom periodu je bio loš zakon. Oni koji su željeli objaviti buntovni materijal, ili nešto drugo što bi se takvim smatralo, nisu se uopće niti prijavljivali za dozvolu nego su se okrenuli podzemnom tisku i ilegalnoj objavi. Naravno ljudi kakvi već jesu, privučeni su zabranjenim tako da su plodovi podzemnog tiska uživali masovnu popularnost što je značilo da je cijeli pokušaj cenzure bio smijurija. Ako bi stvari postale preopasne za vlasnika podzemne tiskare jednostavno bi se preselio u drugu državu gdje njegove proizvode nisu smatrali buntovnim. Često bi vlada aktivno ohrabrivala buntovni tisak u suparničkoj državi iz političkih razloga. Puritanski agitatori u Engleskoj početkom 17. stoljeća u razdoblju prije Engleske Revolucije (ili građanskog rata) preselili su svoje tiskare u novostvorenu Ujedinjenu Provinciju Nizozemske gdje je kalvinistička vlada simpatizirala njihove ciljeve. Pokušaji kontrole ili cenzure tiskane riječi su bili farsa i totalno neučinkoviti, što međutim ne znači da oni koji su uhvaćeni nisu bili oštro kažnjeni za svoje aktivnosti. Stvari nisu bile ništa drugačije za knjige ili pamflete stavljene na Index.

Sada kada smo se upoznali s općenitom situacijom okrenimo se pokušajima Katoličke Crkva da kontrolira putem cenzure; izvorno pitanje je spominjalo Keplera, moramo razjasniti što se točno dogodilo 1616. godine i zašto. Prvo, ono što se dogodilo 1616. godine je zapravo imalo vrlo malo veze sa znanošću, to se može učiniti kao čudna izjava s obzirom da su na Indexu završile knjige koje su propagirale heliocentrizam, ali svejedno to je istina. Ono o čemu se raspravljalo je bila teologija, a ne znanost, nije se raspravljao niti o sukobu između teologije i znanosti nego pitanje tko ima pravo određivati teološka pitanja.

Prvo se moramo prisjetiti da su početkom 17. stoljeća gotovo svi obrazovani ljudi vjerovali u (doslovnu) istinu Biblije, što ima svojih problema jer je Biblija često nejasna, zbunjujuća pa čak i kontradiktorna, što znači da je prvo potrebno odrediti što je Biblijska istina. Katolička Crkva kao organizacija je tvrdila da ima ekskluzivno pravo tumačenja te je njena politička moć ležala u tom pravu. Katolička crkva se u tome ne razlikuje od drugih religijskih organizacija, a ispreplitanje religije i politike kako bi se postigla kontrola je gotovo univerzalna. Posao je teologa razriješiti konflikte tumačenja Biblije i realnosti, a kako se realnost ne mijenja potrebno je rastumačiti Bibliju tako da ne postoje konflikti. Do početka 17. stoljeća Crkvini teolozi su postali poprilično vješti u rješavanju takvih konflikta. Relativno nova heliocentrična hipoteza je potencijalno predstavljala jedan takav konflikt jer se čini kako određeni odlomci u Bibliji podržavaju geocentrični svemir što nije iznenađujuće jer su svi empirijski dokazi dostupni do tog vremena podržavali geocentrični svemir. Da su dokazi za heliocentrični model postali bolji, što se kasnije ostvarilo teleskopskim promatranjima, onda bi gotovo sigurno Crkvini teolozi pronašli način kako rastumačiti problematične Biblijske odlomke i razriješili konflikt. Galileu su poručili njegovi utjecajni prijatelji iz Crkve, uključujući i budućeg papu, da bude strpljiv. Augustinovi i Tomini zapisi, dva glavna kamena temeljca katoličke teologije omogućavala su takvu interpretaciju. Toma je zajedno sa svojim učiteljem Albertom Velikim razriješio konflikte s Aristotelovim spisima. Međutim, dvoje ljudi je forsiralo to pitanje i dovelo do manje teološke krize u drugom desetljeću 17. stoljeća, Galileo Galilei i Paolo Antonio Foscarini,

karmelićanski fratar. Njihova krivnja u očima Crkve nije bila ta što su propagirali heliocentrizam - *što i jesu radili* - nego što su govorili Crkvi kako da tumači Bibliju, a to definitivno nije bila poželjna stvar.

Već sam objasnio da se Crkvina moć temeljila na ekskluzivnom pravu tumačenja Biblije, tako da bi Galileovo i Foscarino podučavanje na koji način bi trebali tumačiti Bibliju bilo dovoljno problematično u bilo koje vrijeme, ali potrebno se sjetiti da je svijet tada bio usred protureformacije i uoči tridesetogodišnjeg rata. Jedna od središnjih tvrdnji Reformacije je bila da svaki čovjek može čitati i tumačiti Bibliju za sebe, bez autoriteta Crkve, tvrdnja koja je potkopavala poziciju Katoličke Crkve. Prema tome, svatko tko je pokušavao reći Crkvi kako da tumači Bibliju upustio se u vrlo opasno područje, posebno jer je Crkva također bila glavna politička snaga u Italiji. Stvari su krenule neizbježnim smjerom, Galileo i Foscarini su upozoreni, a knjige koje su tvrdile da je heliocentrična hipoteza točna su stavljene na Index, uključujući Keplerove.

No, tu se javljaju dva pitanja, što je točno Crkva zabranila i zašto je smatrala da je to potrebno? Crkva je zabranila heliocentričnu teoriju odnosno tvrdnju da je svemir u stvarnosti heliocentričan tako da su sve knjige koje to tvrde stavljene na Index. Razlozi za to nisu tako jednostavni kako se čini. Potencijalni konflikt heliocentrizma i nekih odlomaka u Bibliji je postojao još od kad je Biblija uređena u 4. stoljeću, a Ptolomej je već raspravio i odbacio heliocentričnu hipotezu u svojem Syntaxis Mathematiké u 2. stoljeću. Nitko se nije zamarao potencijalnim konfliktom sve dok ga Galileo i Foscarini nisu pretvorili u stvarni konflikt predlažući teološko rješenje i tako stvorili stvarni problem za Crkvu, koja je imala tri moguća rješenja. Prvo, mogli su učiniti ono što bi se modernom umu učinilo najlogičnije i jednostavno protumačili Bibliju tako da ne postoji konflikt, ali to se tada činilo nemogućim. Da su to učinili priznali bi da su Galileo i Foscarini bili u pravu i da obični matematičari mogu tumačiti Bibliju. Naravno, mogli su ignorirati cijelu stvar i činit ništa što je također bila nemoguća situacija za Crkvu jer bi se činilo da nije u stanju razriješiti konflikt odnosno ispravno protumačiti Bibliju. Jedini mogući zaključak je da je Biblija bila u pravu, da je heliocentrična teorija pogrešna što znači da je se ne može propagirati, a svaka knjiga koja to čini je zabranjena. Svojim brzopletim i nepromišljenim akcijama Galileo je natjerao Crkvu da zabrani heliocentričnu teoriju.

Oni koji pažljivo čitaju su možda primijetili da sam koristio dva različita termina; heliocentrična teorija i heliocentrična hipoteza. Ne radi se o aljkavosti s moje strane, niti stilskom pokušaju da ne ponavljam izraze. **To nisam činio nimalo slučajno jer se radi o dva bitno različita pojma. Heliocentrična hipoteza kaže da heliocentričnost nudi mogući model objašnjavanja promatranog kretanja planeta; ona ništa ne govori istinitosti tog modela. Heliocentrična teorija poručuje da je svemir u stvarnosti heliocentričan. Crkva je zabranila 1616. godine heliocentričnu teoriju, ali ne i hipotezu. Astronomi su bili potpuno slobodno raspravljati i istraživati mogućnost heliocentrizma, ali sve dok nisu proizveli stvarni dokaz da je svemir doista heliocentričan nisu imali dopuštenje da tvrde kako je svemir u stvarnosti heliocentričan. Dakle Crkva nije niti ovdje pokušavala aktivno potisnuti smjer znanstvene aktivnosti.**

Potrebno je napomenuti da je iz epistemološke pozicije Crkva bila u pravu negirati točnost heliocentrične teorije [s obzirom na sve informacije] tog vremena, ali to ne opravdava primitivan pokušaj da je zabrani.

Mogao bi netko tvrditi da je Crkva stvorila tu očitu rupu zbog neznanja ili pogreške, ali povijesni dokazi jasno pokazuju da to nije bio slučaj. Prvo, ozloglašeni Roberto Bellermino je zapisao u tzv. *Foscarini pismu* da ukoliko se heliocentrična hipoteza dokaže kao točna onda bi Crkva trebala re-interpretirati Bibliju, što pokazuje da je bio potpuno svjestan različke između hipoteze i teorije. Drugo, suprotno popularnom mišljenju, glavni heliocentrični tekst, Kopernikova *De revolutionibus*, nije stavljena na Index nego je samo referirana na Index dok se ne ispravi. To je značilo da se svi odlomci koji tvrde stvarnost heliocentrizma trebaju ukloniti. To je i učinjeno te je *De revolutionibus*, s iznenađujuće malo promjena ponovno objavljena za opću potrošnju 1622. godine.

Dakle koje su posljedice Crkvinih zabrana knjiga koje su se bavile heliocentričnom teorijom; sve u svemu vrlo male. Crkva se uspjela osramotiti za sljedećih 400 godina, a astronomi su mogli činiti što su i činili prije nego što se Galileo okušao u teologiji. Kepler je isprva bio zabrinut zbog posljedica što je njegova knjiga stavljena na Index, ali njegovi prijatelji su mu istakli da je zbog toga još privlačnija, zabranjeno voće. Sve knjige iz astronomija sa Indexa su zapravo bile dostupne učenjacima, a zabrana je samo značila da nisu bile na otvorenim policama nego ih je trebalo posebno naručiti. Izvan Italije gotovo svi učenjaci su jednostavno ignorirali zabranu, a katolički astronomi nisu se ni potrudili ispraviti svoje kopije De revolutionibusa. Jedna značajna iznimka je bio René Descartes koji se iz poštovanja prema svojim isusovačkim učiteljima suzdržava od objave svojih knjiga o heliocentričnosti. Ta činjenca je dosta ironična jer dok se Descartes suzdržavao, isusovački astronom Johann Adam Schall von Bell je podučavao kopernikansku astronomiju u Kini. Vjerojatno glavni izvor iz kojeg su učenjaci učili o kopernikanskoj teoriji sredinom 17. stoljeća je bio udžbenik Pierrea Gassendia profesora astronomije i matematike na sveučilištu u Parizu koji je poput Descartesa bio proizvod isusovačkog obrazovnog sustava. Gassendieva knjiga je naravno podučavala heliocentrizam kao hipotezu. Unutar Italije stvari su bile nešto kritičnije, i talijanski astronomi su bili nešto oprezniji. Njihove knjige o helicentričnosti su je predstavljali kao hipotezu i uključivale su informaciju da je Crkva presudila da nije točna. Dvoje vodećih isusovačkih astronoma Athanasius Kircher i Giovanni Riccioli su oboje prijavljeni Inkviziciji jer su se previše približili heliocentričnoj teoriji ali su oboje oslobođeni sumnje.

Na kraju je Crkvi trebalo dosta vremena da se izvuče iz situacije u koju su je usmjerili Galileo i Foscarini, ali posljedice stavljanja heliocentričnih knjiga na Index za razvoj astronomije su bile zanemarive, a neki čak tvrdi da je Bellarminova izjava da bi dokaz heliocentričnosti prisilio Crkvu da re-interpretira Bibliju zapravo potakle katoličke, i posebno isusovačke, astronome da pronađu nužni dokaz.

Završit ću osobnom izjavom koja bi trebala biti potpuno suvišna, ali postoje neki ljudi na internetu koji misle da kada raspravljate o heliocentričnosti i Indexu, a ne derete se Crkva loša, Crkva zla, pritom se udarajući o prsa poput King Konga onda to znači da se slažete ili čak podržavate Crkvinu cenzuru. Da se zna, žestoko se protivim svim oblicima cenzure neovisno tko ih vrši.

Autor članka je Thony Christie, izvorna vezija An interesting question. (Kao i uvijek, komentari su podjednako zanimljivi kao i sami postovi.)

PS

Koristan pregled situacije, iako mi se čini da je par komentara o Crkvi i Bibliji pogrešno, ili bar nedorečeno. Thony je nedavno objavio još jedan povezani post - Galileo, the Church and Heliocentricity: A Rough Guide.

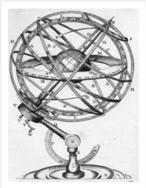
Već sam objavio postove slične tematike, npr. vidi Živimo u geocentričnom svijetu!, ili općenito kategoriju Galileo, odnosno povijest znanosti. Objavio sam i nekoliko postova koji su prijevodi s Renaissance Mathematicus. *(Zanimljivo je, kao što O'Neill primjećuje, da danas ljudi hvale i slave grke i rimljane kao učene, za razliku od zatucanih srednjovjekovnih učenjaka, a svi su o heliocentrizmu na temelju istih informacija dolazili do istih zaključaka. Naravno, uz razliku da su srednjovjekovni učenjaci stvorili podlogu za nova znanja i nove pronalaske.)*

Početna | filozofija | politika | ekonomija | znanost i vjera | povijest i filozof. znanosti | povijest KC | konzervatizam | ateizam
istospolni brakovi | spolni odgoj | politička korektnost | Feser | Scruton | Vallicella | Dalrymple | Sowell | Anscombe

utorak, 3. lipnja 2014.

Flynn i postovi o povijesti

Michael F. Flynn na svome blogu The TOFSpot objavljuje zanimljive tekstove. *(I još zanimljive, često sudjeluje u diskusijama na drugim blogovima, ne znam od kud mu strpljenja i upornosti, ali uvijek je korisno pročitati što ima za reći).* Inače je autor znanstvene fantastike, ali s time nisam upoznat. S obzirom da su različiti modeli kretanja svemirskih tijela iz ranog modernog doba tema koja danas posebno zanima prosječnu osobu, pretpostavljam da će preporuke nekome dobro doći;

Flynn je napisao korisnu seriju postova pod nazivom The Great Ptolemaic Smackdown

Kao mali poticaj prenosim odlomak s početka serije;

> "Prije nego što ismijete svoje pretke, TOF vas poziva da dokažete kako je Zemlja, suprotno našim osjetilima, u divljem i nagnutom dvostrukom kretanju: vrti se kao čigra i šiba oko sunca bez da iz nekog razloga ostavi Mjesec i Zrak iza sebe, i bez da svi mi okolo teturamo kao pijanci. Nije vam dopušteno pozivati se na autoritet i uspjehe NASA-e, ili nešto takvo. Imate oči i obručastu sferu, i to je to. Čekam vas ovdje..."

Nesumnjivo, prosječan, pa i natprosječan, davatelj izjava *"glupi ljudi su vjerovali da je Zemlja u centru svemira [jer tako piše u Bibliji]"* neće imati nikakvih problema s takvim zadatkom.

Popis postova iz serije:

- The Great Ptolemaic Smackdown
- The Great Ptolemaic Smackdown: Down for the Count
- The Great Ptolemaic Smackdown: The Great Galileo-Scheiner Flame War of 1611-13
- The Great Ptolemaic Smackdown: The Down 'n Dirty Mud Wrassle
- The Great Ptolemaic Smackdown: Here's Mud in Yer Eye
- The Great Ptolemaic Smackdown: Comet Chameleon
- The Great Ptolemaic Smackdown: Time and Tides Wait Not
- The Great Ptolemaic Smackdown: Trial and Error
- The Great Ptolemaic Smackdown: From Plausible to Proven

***

Za sve one koji su stručnjaci za antičku povijest, i znaju sve o Aleksandriji i Hipatiji, Flynn je objavio seriju postova The Mean Streets of Old Alexandria;

- The Mean Streets of Old Alexandria
- Part II: When Hypatia Was a Little Girl
- Part III: The Deconstruction of the Serapeum
- Part IV: The Teachings of Hypatia
- Part V: After Graduation: The Calm Before the Storm
- Part VI: The Feud of Cyril and Orestes
- Part VII: Murder Most Foul
- Part VIII: The Aftermath
- Part IX: The Sources

***

I još jedna zanimljiva serija:

- Summa origines scientiarum: Articulus 1- Question I. Whether Christianity promoted the rise of science
- Summa origines scientiarum: Articulus 2 - Article 2. Whether the Scientific Revolution was uniquely Western.
- Summa origines scientiarum: Articulus 3 - Article 3. Whether Christianity enabled the rise of science in the West

U posljednjem navedenom postu - *kojeg morate pročitati* - bavi se Coynovim primjedbama oko teorije da je kršćanstvo omogućilo nastanak znanosti. Kratki isječak iz posta;

> *Coyne kaže u 9. prigovoru : Rani znanstvenici su bili kršćani, barem na zapadu, zato što su svi bili kršćani.*

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

- ► 2021 (8)
- ► 2020 (45)
- ► 2019 (2)
- ► 2018 (12)
- ► 2017 (25)
- ► 2016 (22)
- ► 2015 (128)
- ▼ 2014 (58)
  - ► prosinca (8)
  - ► studenoga (2)
  - ► kolovoza (2)
  - ► srpnja (4)
  - ▼ lipnja (20)
    - Što dugujemo novim ateistima? [2/3]
    - Što dugujemo Novim Ateistima? [1/3]
    - Klasični teizam, "najbolje objašnjenje" i "kumulat...
    - Feser o precijenjenom Humeu
    - Što vjeruju konzervativci
    - TV Intervjui sa Scrutonom o konzervatizmu
    - Vjerovanje u Evoluciju i istraživanja javnosti
    - O Nagelu i njegovim kritičarima
    - Haldane o Tomi i Thomasu
    - Naturalizam i ljepljiva traka
    - Scruton o Millu i liberalizmu
    - Hayek i scijentizam
    - Scijentizam i moral
    - Zašto bi mislili da je scijentizam točan?
    - Scientia ad Absurdum
    - Scijentizam i političke odluke
    - Definicija Scijentizma
    - Na krivoj strani logike
    - Flynn i postovi o povijesti
    - Crkva, Indeks i kočenje znanosti
  - ► travnja (7)
  - ► ožujka (1)
  - ► veljače (4)
  - ► siječnja (10)
- ► 2013 (172)
- ► 2012 (116)
- ► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

TOF odgovara da argument nije "rani znanstvenici su bili kršćani" nego da su kršćanska uvjerenja i kultura omogućili nastanak prirodne znanosti. Mogli bi čak reći da su određeni kršćanki "*memi*" bili ključni za kulturnu evoluciju prirodne znanosti. Ili bi to rekli kada "memes" ne bi bila fantazija koju je izmislio Dawkins baveći se lošom metafizikom. Znamo iz njihovih zapisa da nisu bili samo znanstvenici (odnosno proto-znanstvenici) koji su slučajno bili kršćani nego su bili kršćani koji su se bavili znanošću potaknuti svojim dubokim vjerovanjima.

> *Coyne daje prigovor 9a: Ako kršćanstvu priznate zaslugu za znanost, onda mu morate priznati gotovo sve, uljučujući umjetnost, arhitekturu, glazbu itd.*

TOF u tome ne vidi problem. No, znanstvenici često nisu poznati s povješću *"umjetnosti, arhitekture, glazbe itd."* Izgleda da Coyne nije upoznat s podrijetlom polifonije, glazbene notacije, različitih arhitektonskih elemenata i umjetnosti Giotta.

Za kraj jedan isječak iz mjuzikla koji sam također našao kod TOF-a, slobodno poslušajte (tekst je u opisu) -Fermat's Last Stand: On The Question Of Whether Theological Disputations May Be Set To Music;

PS

Ukoliko vas zanima povijest znanosti, ali ne volite čitati engleske tekstove, bloger s Quo Vadis Croatia je izdao knjigu koja se dotiče povijesti znanosti - Katolička Crkva i znanost. (Nisam ju čitao pa ne mogu reći ništa više o tome.)

A ukoliko ste iz Splita i okolice, pokrenuta je grupa Racionalna Vjera - *postoje i van fb* - koja se bavi apologetikom. (Također nisam upoznat s detaljima.)

Objavio/la Katolik s dna kace u 21:50

Oznake: ljudi koje pratim , Michael Flynn , povijest znanosti , TOF

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

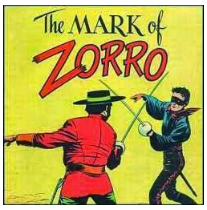
Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Na krivoj strani logike

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/na-krivoj-strani-logike.html

O sve popularnijem argumentu *"na pravoj/krivoj strani povijesti"* već sam pisao ovdje. Ipak, treba napomenuti još neke stvari.

U zadnje vrijeme možemo čuti kako su oni koji ne razmišljaju poput naprednjaka *"na krivoj strani povijesti"*. Zapravo, najbrži način prepoznavanja na koga ste naišli je korištenje takvih izraza. "Uključivost", "jednakost", "diskriminacija","mržnja", optužbe za "izme" i "fobije" te čitav niz drugih emotivnih izraza bez ikakvog kognitivnog značenja siguran su znak da ste naišli na prosvijećenog naprednjaka. Radi se o njihovom zaštitnom znaku kojeg ostavljaju, kao što je to činio Zorro, u javnom prostoru i zastrašuju neistomišljenike.

Ima li išta bolje od takve brze injekcije samopouzdanja? Čak i statističke analize pokazuju nagli porast korištenje izraza kroz posljednje godine. Živimo u vrijeme plitkog rezoniranja, ubacite par popularnih izraza u svoje slogane i jamačno ćete uvjeriti - *ako je to dobar izraz* – nekoga.

Dakle, koji je problem s takvom arogancijom i retoričkim trijumfalizmom? I kako uopće odgovoriti na nešto što uopće niti nije argument? Možda bi jedna mirnija analiza mogla pomoći.

Za početak, iritantna nije samo presamouvjerena poruka; *"tako i tako ćeš izgubiti, zašto se odmah ne predaš?"* (*mi znamo budućnost, bolje ti je da ušutiš itd.)* - nego je izraz i filozofski odbojan zbog marksističkog prizvuka. Ideja iza fraze je da se povijest kreće unaprijed određenim, nepromjenjivim putem. Marx je, preuzevši od Hegela, popularizirao ideju da je protivljenje neizbježnom socijalizmu jednostavno anti-intelektualno i anti-znanstveno. Napredak povijesti je znanstveno spoznatljiv, reći će marksisti, i stoga ne trebamo slušati one koji prigovaraju našem programu. Totalitarni sustavi 20. stoljeća su kasnije iskoristili takvo razmišljanje za opravdanje rješavanja milijuna ljudi koji se nisu slagali.

Možda naši naprednjaci nisu posudili ideju od Marxa i Hegela nego se jednostavno vode, svjesno ili nesvjesno, vigovskom tendencijom u povijesti koja poručuje da svijet napreduje prema neizbježnoj pobjedi "*socijalne prosvijećenosti*". Drugim riječima, smjer povijesti je zacrtan i kreće se baš kako naprednjacima paše.

***

Kako konzervativac može odgovoriti na sve to?

Naravno, može tvrditi da je on taj koji je na "*pravoj strani povijesti*" - ali zašto bi to bilo bitno? Dovoljno je pokazati da je liberalizam pogrešan, zašto bi konzervativac koristio takve naprednjačke fraze. Fraza sugerira da se povijest kreće u određenom smjeru i da taj smjer opravdava tendenciju događaja, ali kako činjenica određenog pomaka opravdava taj pomak? Da se vratimo na primjer neizbježnog socijalizma; zašto bi činjenica sve utjecajnijeg socijalizma opravdavala taj socijalizam?

Konzervativca zanima tko je u pravu, a ne tko je *"na pravoj strani povijesti" – ideja u koju ionako ne vjeruje*; nema potrebe da usvaja i koristi naprednjačke samoreferencirajuće epitete i fraze. Jezik je bitan. Žargon nikome ne pomaže. Točnije, ne pomaže istini. Kao što C.S. Lewis zapisuje u
The Screwtape Letters, savjet starog demona mladome Wormwoodu;

> "Žargon, a ne rasprava, je tvoj najbolji saveznik. Nemoj trošiti vrijeme pokušavajući ga uvjeriti kako je filozofija materijalizma točna. Uvjeri ga da je snažna, potpuna i hrabra – da se radi o filozofiji budućnosti. ... Problem s uvjeravanjem je što se tada sve preseli na područje neprijatelja. On također može uvjeravati. ... Samim činom raspravljanja probuđuješ razum kod pacijenta, a jednom kada ga probudiš tko može predvidjeti rezultat?"

Ipak, probajmo analizirati što bi fraza *"na pravoj strani povijesti"* značila kada bi pokušali iščitati argument iz nje. Prva mogućnost; tvrdi se da će uskoro većina ljudi, možda i svi, imati takav stav. Ali još jednom, kakve to veze ima s istinitošću stava? Mišljenje većine nije relevantno za istinu, radi se o logičkoj pogrešci apeliranja na razmišljanje većine *(ad populom)*.

Druga mogućnost je da se pokušava tvrditi kako će se uskoro pokazati da je takvo razmišljanje točno. Ali to je ista stvar kao i tvrdnja da je takvo razmišljanje sada točno, odnosno radi se o pretpostavljanju onoga o čemu i raspravljamo. Konzervativac se ne slaže da će se u budućnost pokazati istinitost stava, isto kao što se ne slaže da je takvo razmišljanje danas točno. Dakle, još jednom se radi o logičkoj pogrešci, pretpostavljanju zaključka *(petitio principii)*.

Postoji li neka druga interpretacija fraze? Teško je vidjeti koja bi to bila. Možda ju je moguće smisleno iskoristiti kao dio nekog drugog argumenta, ali sama za sebe predstavlja običnu logičku pogrešku, odnosno, možemo reći da argument pokazuje kako su naprednjaci na *"pogrešnoj strani logike"*.

***

Za kraj, što s kršćanima, trebaju li se oni bojati "suda povijesti"?

S obzirom da svakodnevno možemo slušati kako je kršćansko učenje, primjerice o braku kao konjugalnom zajedništvu muža i žene, zastarjelo, retrogradno, neosjetljivo, bezosjećajno, uskogrudno, zadrto - čak i puno mržnje, nije teško zamisliti društvo u kojem će kršćani osjećati posljedice ukoliko odbijaju zlo zvati dobrim, a dobro zlim.

Postoje sile koje nam govore da je njihova pobjeda neizbježna, upozoravaju nas da su kršćani na *"krivoj strani povijesti"*, govore nam da će nas slijedeće generacije osuđivati. Ali ideja "suda povijesti" je sekularistički uzaludni, besmisleni, beznadni i patetični pokušaj zamjenjivanja suda Svemoćnog Boga. Pogansko božanstvo povijesti nije naš Bog. Bog je naš Bog. Povijest nam ne sudi. Bog nam sudi.

Za kršćanina je bitno da je na strani Istine.

Definicija Scijentizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/definicija-scijentizma.html

Eric Voegelin u *"The Origins of Scientism,"* zapisuje o scijentizmu;

> "... vjerovanje koje karakteriziraju tri glavne dogme: (1) pretpostavka da je matematizirana znanost prirodnih fenomena model znanosti kojem se sve ostale znanosti moraju prilagoditi; (2) da su sve sfere postojanja dostupne metodama znanosti fenomena; i (3) da je sva stvarnost koja nije dostupna znanosti fenomena ili irelevantna, ili u radikalnijem obliku dogme, iluzija."

Hilary Putnam zapisuje u *Mathematics, Matter and Method*:

> "... smatram znanost važnim djelom čovjekova poznavanja stvarnosti; ali postoji tradicija s kojom se ne bih želio identificirati, koja bi rekla da je znanstveno znanje svo ljudsko znanje. Ne vjerujem da su etičke izjave izraz znanstvenog znanja; ali također se ne slažem niti sa tvrdnjom da one nisu nikakvo znanje. Ideja da su pojmovi istine, neistinitosti, objašnjenja, pa čak i razumijevanja sve pojmovi koji pripadaju isključivo znanosti mi se čini kao perverzija..."

***

Vallicella ovako opisuje scijentizam:

> "Scijentizam je filozofska teza koja pripada pod-disciplini epistemologije. To nije teza koja pripada znanosti, nego je teza o znanosti. Teza u svojem najjačem obliku tvrdi da je jedino stvarno znanje znanstveno znanje, znanje generirano prirodnim znanostima fizike, kemije, biologije i ogranaka. Teza u slabijem obliku dopušta neku kognitivnu vrijednosti društvenim znanostima, humanističkim, i drugim područjima, ali inzistira da je znanstveno znanje neizmjerno superiornije i autoritativnije, da se radi o "zlatnom standardu" kada govorimo o znanju. ..."

V. nastavlja; No, koji je problem sa scijentizmom?

Jedan problem s jakim scijentizmom je što je *samo-poništavajuć* kao što pokazuje sljedeći argument: (1) Filozofska teza jakog scijentizma nije predmet znanstvene spoznaje; prema tome, (b) ako je svo stvarno znanje znanstvena spoznaja, onda filozofska teza jakog scijentizma nije predmet stvarnog znanja.

Dakle, ukoliko je istinit, ne možete tvrditi da znate kako je jaki scijentizam istinit. Jer ako je točan, onda je jedino stvarno znanje znanstveno znanje, ali jaki scijentizam nije stvar znanstvenog znanja. **Dakle ako je scijentizam točan, nije spoznatljiv kao točan metodama znanja koje postoje. Kako onda zagovornik jakog scijentizma**

može racionalno predstaviti svoje prihvaćanje jakog scijentizma? Očito, ne može. U tom slučaju, njegova predanost je stvar iracionalne ideologije.

Na kraju krajeva, ne možete se pozvati na racionalni uvid kao izvor znanja jer scijentizam ga odbacuje kao izvor spoznaje.

Scijentizam ne zadovoljava sam standard kojeg postavlja. Radi se u najboljem slučaju o neobveznom filozofskom vjerovanju kojeg ne podržava znanost. Također ima neugodne posljedice koje za mnoge od nas predstavljaju protuprimjere. [...]

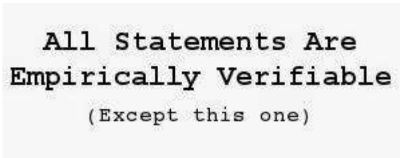
Ukratko; ako postoje bilo kakvi čisto racionalni uvidi u estetiku, moral, logiku ili metafizičko stanje stvari, onda je scijentizam netočan jer znanje koje dobijem kada uvidim da kazna mora odgovarati zločinu, ili da neka tvrdnja i njena negacija ne mogu obje biti točne nisu stvar znanstvene spoznaje.

***

Tvrdnja da su (ili da bi trebali biti) svi aspekti ljudskog razuma ili istraživanja stvar prirodne znanosti nije niti konceptualna istina niti je tvrdnja za koju ćete dokaz pronaći u prirodnim znanostima. Feser primjećuje;

> "Radi se o pretpostavci koja je metafizička u istoj mjeri kao i svaka pretpostavka koju bi skolastici postavili, razlikuje se od skolastičke samo u tome što pobija sama sebe."

Za kraj, jedna zanimljiva kratka yt snimka na kojoj WLC objašnjava stvar.

Scijentizam i političke odluke

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/scijentizam-i-politicke-odluke.html

Rezultati znanosti često imaju utjecaj na pitanja politike: znanost o okolišu nam može reći koje su posljedice izgradnje brane na rijeci, medicinska znanost nam može reći o fazama razvoja ljudskog fetusa, studije društvenih znanosti mogu reći nešto o posljedicama mijenjanja poreza, uvođenja više privatnih škola, ukidanja smrtne kazne itd. ... Ali iako je dobar dio znanstvenog rada relevantan za političke odredbe, znanstveno istraživanje – *ako želi biti stvarno istraživanje, a ne ono što se naziva "zagovorničko istraživanje"* – je politički neutralno. Znanost o okolišu ne može nam sama za sebe reći nadmašuju li koristi od brane na rijeci nedostatke, i sigurno nam ne može reći jeli izgradnja brane dobra ideja; medicinska znanost nam ne može sama za sebe reći je li pobačaj moralno prihvatljiv (niti treba li biti pravno dopušten); ekonomija nam ne može sama za sebe reći trebamo li promijeniti porezni sustav na određeni način. Naravno, znanstvenici koji se bave okolišem, sociolozi, ekonomisti itd. će vjerojatno imati mišljenja o političkim odredbama povezanim sa njihovim znanstvenim radom; i potpuno je legitimno da takva razmišljanja izražavaju javno; Ali nešto krene po krivu kada dopuste da njihova etička i politička uvjerenja utječu na njihovu prosudbu dokaza, ili kada prezentiraju ta etička ili politička uvjerenja kao da su znanstveni rezultati.

Susan Haack, Six Signs of Scientism

PS

Korisno je napomenuti i ono što Scruton primjećuje komentirajući scijentizam u estetici; radi se o pretvaranju da primjenjujete znanstvenu metodu na *ne-znanstvena* pitanja. *(Roger Scruton on scientism, communism, and freedom)*

Znanost će informirati o detaljima, ali znanost nije ta koja odlučuje, i ona ne prosuđuje moralnost. Da iskoristim malo ekstremniji primjer, znanost nam ne govori je li ubojstvo djece moralno ili nije, možemo se poslužiti znanošću i pronaći bolji način kako ozlijedite što veći broj djece, ili kako zaštiti što veći broj djece, ali ona sama nam ne govori ništa o pravdi i moralu.

Ili uzmimo primjer globalnog zatopljenizma. Što god da istraživanja pokazivala o klimi, to ne znači da je zalaganje za veće poreze znanstveno. Primjerice, pitanje trebamo li inzistirati da nerazvijene zemlje ne smiju koristiti jeftiniju tehnologiju u razvoju nego moraju uvoziti skupu "zelenu" tehnologiju jednostavno nije znanstveno pitanje. *(Hoće li se s prirodnom nevoljama bolje nositi New York ili nerazvijeni gradić u Jugoistočnoj Aziji?)*

Znanstvenici mogu izražavati svoje mišljenje o etičkim i političkim pitanjima, ali onda to ne rade kao znanstvenici nego osobe. Znanstvenici nam mogu reći nešto o trenutnom stanju ili predviđanjima, ali to ne znači da nam mogu reći kakve bi stvari trebale biti.

Scientia ad Absurdum

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/scientia-ad-absurdum.html

> U nastavku prenosim recenziju knjige T*he Atheist's Guide to Reality: Enjoying Life without Illusions* autora Alexa Rosenberga. Za razliku od mnogih drugih, Rosenberg je u stanju izvesti posljedice zagovaranja scijentizma. Autor recenzije je filozof Edward Feser, i objavljena je u First Things.

Knjiga *The Atheist's Guide to Reality* je osvježavajuće i nemilosrdno dosljedna. Također je posve nesuvisla, i to upravo zato što je tako dosljedna. Izvodeći njegove apsurdne posljedice, Alex Rosenberg, ateistički profesor filozofije sa sveučilišta Duke, je napisao uvjerljivo pobijanje modernog ateizma. To mu nije bio plan, zapravo, nije planirao učiniti ništa jer prema njegovu razmišljanju ne postoje planovi, dizajn, ili smisao bilo kakve vrste. No, moram se(be) prvo objasniti, ili bih morao kada bi postojao "sebe" jer Rosenberg nas uvjerava da ni takvo što ne postoji.

Rosenberg baš ne daje argumente za ateizam jer misli da je istina ateizma očita iz moderne znanosti, ili barem da je očita svakome tko dijeli njegovu predanost scijentizmu, razmišljanju da jedino znanost pruža istinsko znanje o stvarnosti; **Njegov projekt se sastoji od pokazivanja kolegama nevjernicima da su zaključci koji slijede iz scijentizma na kojem obično temelje svoj ateizam daleko bizarniji nego što su oni sami toga svjesni.**

U argumentiranju da ti zaključci stvarno slijede iz scijentizma je uvelike uspješan. No, ono što je propustio učiniti je pružiti bilo koji dobar razlog da mislimo kako su njegove scijentističke premise istinite ili da apsurdni zaključci koje izvodi iz tih premisa predstavljaju išta više od uspješnog *reductio ad absurdum* argumenta.

Fundamentalni princip Rosenbergova scijentizma, kojeg kroz knjigu ponavlja poput mantre, je da *"fizikalne činjenice utvrđuju sve činjenice."* Sve što zapravo postoji su samo fermioni i bozoni, i fizikalni zakoni koji opisuju kako se ponašaju. Ti zakoni ne spominju svrhu, dizajn, finalne uzroke, ili bilo kakvu teleologiju. Dakle sve stvarno što postoji su zapravo fermioni i bozoni koji se ponašaju besciljno i besmisleno na načine kako to opisuje fizika. Kemija, biologija i neuroznanost nam govore o stvarnosti zato što je ono što govore potpuno svodljivo na fiziku. Sve što se ne može tako svesti, ne govori nam ništa o stvarnosti.

I to nas dovodi do Rosenbergovih zaključaka. Naravno, iz njegova scijentizma slijedi da ne postoji Bog, da niti svemir kao cjelina, niti ljudski život nemaju nikakvo značenje, smisao ili svrhu. Također ne postoji slobodna volja, život poslije smrti, ili bilo koja objektivna razlika

između dobrog i lošeg. Sekularno humanistički moral je iluzoran baš kao i svaki drugi, a dosljedni ateist mora biti nihilist, iako "ljubazan". Navedno je poznati ateistički klišej, čak i ako postoje ateisti koji se neće složiti sa svime.

No, Rosenberg je tek počeo. S obzirom da je stvarno samo ono što je svodljivo na fiziku, ne postoji nikakvo značenje, svrha, dizajn, ili plan bilo kakve vrste, čak ni na razini ljudskog uma. Samo se čini da su naše misli "o" nekim stvarima; ako nemaju značenje, ne možemo stvarno imati bilo kakve planove ili svrhe. Doista, ja(stvo) za koje se čini da misli smislene misli, formira planove, i koje ustraje kroz trajno spajanje neuronskih krugova mozga, je također iluzija.

S obzirom da povijest, književnost i druga humanistička područja opisuju taj iluzorni svijet jastava, značenja i svrha, ne radi se o pravim izvorima znanja. Radi se o običnoj zabavi, ne pružaju nikakvo razumijevanje ljudskog stanja. Samo fizika, kemija, biologija, i neuroznanost otkrivaju stvarne uzroke svog ljudskog ponašanja.

Mnogi filozofi koji su skloni scijentizmu će odolijevati Rosenbergovim ekstremnijim zaključcima; ali kao što on ističe, njihovi pokušaji da pomire smislenost naših misli i druge aspekte ljudskog uma s materijalističkim poimanjem stvarnosti suočavaju se s velikim poteškoćama. Uvjerljivo obrazlaže da ukoliko je scijentizam točan, onda ne postoji način da ne prihvatimo sveobuhvatni eliminacijski materijalizam: stav da ono što ne možemo reducirati na kategorije fizikalne znanosti jednostavno ne postoji, i moramo to eliminirati potpuno iz slike svijeta. Rosenberg dobrovoljno priznaje da se posljedice čine pre-fantastičnim da bi vjerovali u njih, ali ako prihvaćamo scijentizam, moramo u njih vjerovati.

Ali zašto bi itko uopće prihvatio scijentizam? Rosenberg daje samo jedan *non sequitur* tome u prilog. Predikativna moć, objašnjavajući domet, i tehnološki uspjeh fizike, prema njemu, daleko nadmašuju druge navodne izvore znanja. Iz toga zaključuje, da ono što nam fizika govori da je stvarno, predstavlja sve što stvarno i jest. Ali to je poput tvrdnje da s obzirom da metalni detektor ima daleko bolje uspjehe u traženju novčića od svih drugih metoda, onda metalni detektor pokazuje da samo novčići i postoje.

Fizika proučava one aspekte svijeta koji su podložni matematičkom modeliranju koje omogućava predikcije i tehnološke primjene. Iz toga ne slijedi da ne postoje drugi aspekti svijeta. **Doista, kao što je Bertrand Russell, inače neprijatelj religije i veliki obožavatelj znanosti, naglašavao, upravo zbog njenih matematičkim metoda, fizika nam daje samo opis apstraktnih struktura prirodnog svijeta, i ne govori nam ništa o unutarnjoj prirodi stvari koje čine tu strukturu. Daleko od toga da nam daje iscrpnu sliku stvarnosti, fizika je zapravo neshvaljtiva ukoliko ne postoji više stvarnosti od onoga što nam ona govori.**

Zabludjelost Rosenbergove argumentacije u korist scijentizma nije ništa u usporedbi s nedosljednošću njenih implikacija. Pojam "iluzije" je ključno oružne, koje stalno koristi kako bi se obračunao sa svim očitim protudokazima njegovih tvrdnji. No, u kojem smislu može bilo koja tvrdnja biti iluzorna, pogrešna, ili netočna s obzirom na Rosenbergovu sliku stvarnosti? Iluzija, pogreška, zabluda, i slično su sve normativni pojmovi, pretpostavljaju značenje koje propušta ispravno predstaviti stvar, ili neku svrhu koju nisu uspjeli realizirati.

Ipak, opetovano nas Rosenberg uvjeravao da ne postoje svrhe ili značenja bilo koje vrste. Ali u tom slučaju, kako je moguće da postoje iluzije i pogreške? U tom slučaju, kako može postojati istina ili ispravnost, uključujući istinu i ispravnost koju bi on pripisao samo znanosti? Ti pojmovi su također normativni jer pretpostavljaju realizaciju svrhe i preciznost značenje ili reprezentacije.

Sama logika je normativna utoliko što u svojim zaključcima teži istini, i utoliko što logički odnosi između vjerovanja i izjava proizlaze iz njihovih značenja. Stoga ako nema značenja ili svrha, nema niti istine i logike. Prema tome nema niti znanosti, bare ako bi nam znanost trebala dati nešto istinito ili racionalno. **Rosenbergov scijentizam pretvara sve izjave; znanstvene baš kao i moralne ili teološke, u beznačajne crte tinte ili zvukove, ništa ispravnije ili pogrešnije, racionalnije ili iracionalnije, nego što su to bozoni i fermioni.**

Iako Rosenberg zadovoljno nosi oznaku nihilista, on nas uvjerava da se ne moramo bojati posljedica nihilizma zato što je iluzija morala, poput mnogih drugih aspekata zdravog razuma koje on smatra fikcijama, programirana u nama putem evolucije. Ipak, s obzirom da nemamo slobodnu volju, moramo prema njemu napustiti taj dio morala koji pretpostavlja moralnu odgovornost i nagrade i kazne koje idu uz to.

Ostavimo po strani samu naivnost pretpostavljanja da moral može imati isto značenje za nas čak i kada se uvjerimo da se radi o iluziji; ostavimo po strani pitanje ostaje li moralnost razumljiva kada odvojimo ideju moralne odgovornosti od nje; Zašto Rosenberg misli da možemo i da bi trebali tolerirati iluziji moralnost iako ne možemo i ne smijemo tolerirati iluziju slobodne volje i odgovornosti, jastva, značenja i svrhe, ili Boga i duše? Nikada nam ne daje odgovor.

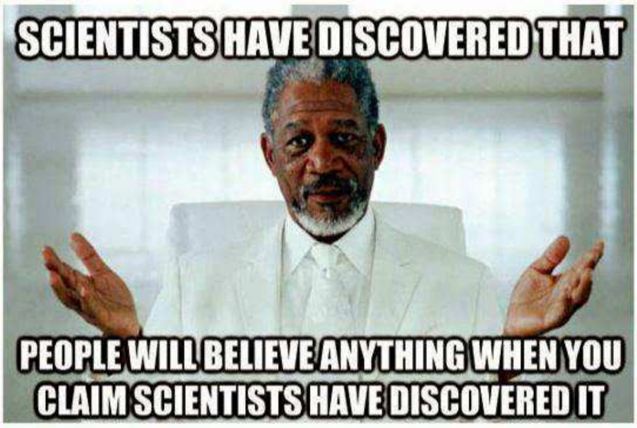
Rosenberg ima naviku optuživati one koji se ne slažu s njime zbog loših namjera i priželjkivanja; samo on i oni koji slično misle, su racionalni, čiste glave, i spremni slijediti argumente do logičkih zaključaka. Očito, postoji barem jedna iluzija bez koje ne može živjeti.

PS

Već sam objavio post Katekizam za Nove Ateiste koji je inspiriran Rosenbergovom knjigom, ponovit ću citat Anthonya Kennya;

> Jedna od Rosenbergovih najekstravagantnijih tvrdnji je kako nitko nikada ne misli o ničemu. [...] Njegov argument ide ovako: um je identičan mozgu, dakle misao mora biti događaj u mozgu. Ali nijedna gruda neurona ne može biti o nečemu. Iz toga slijedi, nijedna misao nije o ničemu.

Feser je na svome blogu objavio detaljniju recenziju, popis postova možete pronaći ovdje - Rosenberg roundup. Rosenberg je nedavno održao jednu debatu s WLC-om: "Is Faith In God Reasonable?" William Lane Craig vs Alex Rosenberg.

Zašto bi mislili da je scijentizam točan?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/zasto-bi-mislili-da-je-scijentizam-tocan.html

> U nastavku prenosim jedan dio Feserova posta u kojem recenzira dio Rosenbergove knjige *The Atheist's Guide to Reality*; izvorna verzija Reading Rosenberg, Part II.

Dakle, ima li Rosenberg ikakvih dobrih argumenata za scijentizam? Nema. Zapravo ima samo jedan argument i poprilično je loš. [...]

Kao što sam već napominjao, problem s tvrdnjom da je znanost jedini pouzdan izvor znanja je taj što je ta tvrdnja ili samopobijajuća ili trivijalna – samopobijajuća ukoliko usko protumačimo što spada pod "znanost" (s obzirom da je sam scijentizam metafizička i epistemološka teorija, a ne stav kojeg su fizika, kemija ili neka druga određena znanost utvrdili), a trivijalna ako protumačimo "znanost" u širem smislu (jer u tome slučaju filozofija, odnosno metafizika i epistemologija spadaju pod "znanost" baš kao i fizika, kemija i slično.) [...]

Kako je to točno scijentizam utvrđen kroz fiziku, kemiju, biologiju ili neuroznanost (ako prihvatimo argumenta radi da je neuroznanost svodljiva na fiziku)? Predviđa li scijentizam nešto što je rigorozno potvrđeno? Postoji li nešto poput Michelson-Morley pokusa kojeg scijentizam objašnjava na način koje druge teorije ne? Postaviti takva pitanja znači ponudit i odgovor. Činjenica je da se neuroznanost nije niti približila otkrivanju što se točno događa u mozgu kada znanstvenici formiraju hipoteze, osmišljavaju teorije, predviđaju zaključke, razvijaju eksperimentalne testove, pišu rezultate, šalju ih kolegama na recenziju itd. Drugim riječima, neuroznanost nije objasnila niti prakticiranje same znanost u čisto neuroznanstvenim kategorijama, a kamoli da je pokazala kako druge prakse ne mogu rezultirati pravim znanjem. Scijentizam ostaje ono što je uvijek i bio – čisto metafizička spekulacija, ne empirijska teorija, a kamoli potvrđena empirijska teorija.

***

[...] Rosenberg zapisuje;

> Fenomenalna preciznost njenih predviđanja, nezamisliva snaga njenih tehnoloških primjena, i zadivljujući opseg i detalji njenih objašnjenja su snažan razlog za vjerovanje kako je fizika cijela istina o stvarnosti.

Dakle, Rosenbergov argument je zapravo sljedeći;

> 1. Predikativna snaga i tehnološke primjene fizike su neusporedive s onima bilo kojeg drugog navodnog izvora znanja.

> 2. Prema tome, ono što nam fizika otkriva je sve što je stvarno.

Koliko je taj argument loš? Otprilike kao sljedeći:

> 1. Metalni detektori su daleko uspješniji u pronalaženju novčića i drugih metalnih objekata na raznim mjesta od bilo koje druge metode.

> 2. Prema tome, ono što nam metalni detektori otkrivaju (novčići i drugi metalni objekti) je sve što je stvarno.

Metalni detektori su namijenjeni onim aspektima prirodnog svijeta osjetljivim na detekciju putem elektromagnetskih sredstava (ili što već). Ali neovisno o tome koliko su u tome dobri – *zapravo, čak i ako svaki put uspiju* – iz toga jednostavno ne slijedi da ne postoje aspekti prirodnog svijeta osim onih na koje su osjetljivi. Slično tome, ono što fizika radi – *i nema sumnje da je u tome sjajna* – je opisivanje onih aspekata prirodnog svijeta podložnih matematičkim modelima koji omogućuju precizna predviđanja i tehnološke primjene. No, tu također ne slijedi da ne postoje drugi aspekti svijeta.

***

Dakle oni koji odbacuju Rosenbergov scijentizam nisu krivi zbog *"posebnih iznimaka ili samozavaravanja"*; nego su za razliku Rosenberga u stanju prepoznati očiti pogrešni zaključak *(non sequitur*). Nažalost, samohvala je jedino što nam Rosenberg nudi uz svoj omiljeni *non sequitur*. Evo još malo;

> "Scijentizam" je pogrdna oznaka koju našem pozitivnom stavu pripisuju oni koji žele i ovce i novce – žele svoj teizam, a ujedno žele koristiti i uspjehe znanosti. Suparnici scijentizma nikada ne bi optužili svoje kardiologe ili automehaničare ili programere zbog "scijentizma" kada se radi o njihovom zdravlju, putovanju ili surfanju internetom. Ali samo pokušajte podložiti njihove neznanstvene običaje i norme, njihovu glazbu ili metafiziku, njihove književne teorije ili politiku znanstvenoj provjeri, odmah će ogorčeni odgovoriti da se radi o "scijentizmu".

Dakle prema njemu, osim ako se ne slažete da je znanost jedini pravi izvor znanja, ne možete dosljedno vjerovati da daje ikakvo znanje. To je uvjerljivo

kao da kažete da osim ako ne mislite kako metalni detektori jedini mogu detektirati fizikalne objekte, onda ne možete dosljedno vjerovati da oni mogu uopće detektirati ikakav fizikalni objekt. Možda netko, tko misli da nam metalni detektori daju svo znanje o svijetu, može napisati *Metalurški Vodič Kroz Stvarnost* i "tvrditi" kao u nastavku;

> "Metalicizam" je pogrdna oznaka koju našem pozitivnom stavu pripisuju oni koji žele i ovce i novce - žele svoje kamenje, vodu, drvo, plastiku, a ujedno žele i metal. Suparnici "metalicizma" nikada ne bi optužili svoje prijatelje koji posjeduju metalne detektore kada im je potrebna njihova pomoć da pronađu ključeve od auta ili sitniš koji je upao u fotelju. Ali samo pokušajte podložiti njihove nemetalne običaje i norme, njihovu glazbu ili metafiziku, njihove književne teorije ili politiku metalnoj provjeri, odmah će ogorčeni odgovoriti da se radi o "metalicizmu".

Naravno, "metalicizam" je apsurdna ideja; baš kao i scijentizam.

***

[...] U raspravama s Novo Ateističkim tipovima možete se stalno susresti s takvim *non sequiturom*. **Na njega se misli kada neki internet nevjernik slavodobitno upita: "Gdje su prediktivni uspjesi i tehnološke primjene filozofije ili teologije?" Stvar je impresivna kao da naš izmišljeni "metalicist" samodopadno zahtijeva: "Gdje su uspjesi detektiranja metala u vrtlarenju, kuhanju i slikanju?"** - a zatim si da *high-five* sa svojim kolegom metalicistom kada ne možemo ponuditi bilo koji primjer, pritom misleći kako je ustvrdio da biljke, hrana i umjetnička djela, zapravo sve što nije metalno, zapravo niti ne postoji. Ali zašto bi mi trebali vjerovati da nam istinski pristup stvarnosti daju samo one metode koje su u stanju detektirati metale? **I zašto bi mi trebali vjerovati da ukoliko je nešto stvarno, onda mora biti podložno matematički preciznim predikcijama i tehnološkim primjenama kakve su karakteristične za fiziku?** Na to pitanje ne postoji odgovor koji nije *samo-referencirajući*.

Scijentizam i moral

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/scijentizam-i-moral.html

> Još par razmišljanja iz Feserove recenzije Rosebergove knjige. Izvorna verzija teksta - Reading Rosenberg, Part VII.

Dolazimo i do Rosenbergova razmišljanja o moralnosti. Zbog dosljednosti, prema Rosenbergu, scijentizam podrazumijeva nihilizam. Rosenberg voljno naglašava da to nije ista stvar poput moralnog relativizma ili moralnog skepticizma. Ne radi se o tvrdnji da je moralna istina relativna, ili da je stvarna, ali nespoznatljiva. Ne radi se niti o tvrdnji da je sve moralno dopušteno. Radi se o puno radikalnijoj i uznemirujućoj tvrdnji od navedenih stavova. **Nihilizam, kako ga Rosenberg shvaća, je stav da uopće ne postoji takvo što poput "moralno dopuštenog" ili "moralno zabranjenog" jer prema njegovu scijentizmu, ne postoji intrinzična vrijednost u svijetu kakva je nužna da bi moralnost bila razumljiva. Moralnost – *ne samo zdravorazumska ili tradicionalna moralnost, ne samo religiozna moralnost, nego sva moralnost, moralnost kao takva, uključujući bilo koju navodno sekularnu, liberalnu, permisivnu moralnost* – je dakle iluzija.**

Rosenberg zapisuje:

> Ima jedna loša vijest koja predstavlja problem scijentizmu. Moramo priznati (barem sebi) da mnoga pitanja u kojima želimo "točan" odgovor nemaju takav. To su pitanja o moralnosti istraživanja matičnih stanica, ili pobačaju ili pozitivnoj diskriminaciji ili istospolnom braku ili našim obvezama prema slijedećim generacijama. Mnogi prosvijećeni ljudi, uključujući mnoge znanstvenike, misle da razumni ljudi mogu u konačnici pronaći točne odgovore na takva pitanje. Nažalost, ispostavit će se da je jedino moguće pronaći odgovore koji vam se sviđaju. Isto vrijedi za one koji se ne slažu s vama. Stvarni moralni sukobi mogu se završiti na različite načine: glasovanjem, dekretom, zamorom uključenih, silom primjera koji mijenjaju društvene norme; Ali nikada ih ne možete razriješiti tako što ćete pronaći ispravan odgovor.

Za Rosenberga, dosljedni naturalist nema što moralizirati o rasizmu, seksizmu, socijalnoj pravdi, gay pravima, pravima životinja ili čemu već. Ako je scijentizam točan, pozivanje na egalitarne liberalne moralne premise je podjednako besmislene kao pozivanje na prirodni zakon ili Deset Zapovijedi. Liberal može promovirati određena ponašanja i obeshrabrivati druga, ali nema temelja da smatra kako je njegova pozicija pravednija ili moralno superiorna poziciji njegova konzervativna suparnika. Kada se radi o pitanjima vrijednosti, liberal i konzervativac imaju različite preference i to je to. [...]

Prema tome [*izostavio sam veliki dio posta*] moderni ateizam teži kao nihilizmu, ne zbog samog odbacivanja Boga, nego zato što je obično utemeljen u scijentizmu.

Dakle u toj mjeri je Rosenberg u pravu: Ako prihvatite scijentizam, onda ste predani nihilizmu, makar vi to ne shvaćali. Pogreška je što on misli da nam je uopće dao dobar razlog da prihvatimo scijentizam. [...]

***

Feser nastavlja;

Dublji problem je vidjeti kako bilo koje moralno uvjerenje može uopće preživjeti napuštanje vjerovanja u slobodnu volju i sebstvo. Rosenbergova pozicija se svodi na to da će ljudi uvijek prihvaćati;

> *1. Trebaš biti ljubazan prema ljudima.*

Iako prema njemu također moraju prihvatiti sljedeće;

> *2. Ideja da bi ti ili itko drugi "morao" učiniti išta je pogrešna, uostalom uopće niti nemaš izbora, i zapravo niti ne postojiš "ti".*

Ali (1) i (2) su nespojivi, i svatko tko je u stanju shvatiti obje tvrdnje je također u stanju vidjeti kako su nespojive. Ipak, Rosenberg nas uvjerava da ih većina ljudi može prihvatiti. I to je puno razboritije i znanstvenije od religioznih uvjerenja koje Rosenberg odbacuje kao obično priželjkivanje ([*wishful thinking*])?

***

Kao i uvijek s Rosenbergom, stvar postaje još gora. Središnje mjesto u njegovu razmišljanju imaju sljedeće tvrdnje o epistemološkim implikacijama Darwinizma:

> Postoji puno dokaza da prirodna selekcija nije jako dobra u izabiranju istinitih vjerovanja, posebno znanstvenih. Prirodna selekcija je oblikovala naš mozak da traži priče s radnjom. Rezultat toga je, kao što smo u prvom poglavlju diskutirali, najveća prepreka traženju istine o stvarnosti. Poteškoće koje čak i ateisti imaju u razumijevanju i prihvaćanju ispravnih odgovara na trajna pitanja, pokazuje nam značajnu mjeru u kojoj je prirodna selekcija opstruirala točna uvjerenja o stvarnosti.

> Prirodna selekcija ponekad odabire lažna uvjerenja, a ponekad odabire protiv stjecanja točnih uvjerenja. Ponekad odabire norme koje odbacujemo kao moralno pogrešne. Prema tome, ne radi se o procesu koji nam pruža ono što smatramo ispravnim moralnim uvjerenjima.

Izgleda da problem nije očit Rosenbergu, ali vjerujem da je očit svima drugima: ako *"prirodna selekcija nije jako dobra u izabiranju istinitih vjerovanja, posebno znanstvenih"* i ako *"ponekad odabire lažna uvjerenja, a ponekad odabire protiv stjecanja točnih uvjerenja."*, onda kako možemo biti uvjereni u to da su znanost i scijentizam točni? Na kraju krajeva, Rosenberg će vas prvi uvjeravati kako je njegov mozak, i mozak svih znanstvenika, oblikovan prirodnom selekcijom, baš kao i mozgovi religioznih vjernika. Baveći se filozofijom i znanošću, on i znanstvenici koriste se oskudnim kapacitetima koje im je oblikovala prirodna selekcija. Ako nas ti kapaciteti vjerojatno vode u zabludu kada govorimo o religiji, moralnosti, slobodnoj volji, jastvu, svijesti, smislu itd. Kako možemo biti sigurni da nas opet ne vode u zabludu kada razvijamo i testiramo znanstvene teorije, i pišemo filozofske knjige koje brane scijentizam?[...]

Ukratko, Rosenbergova pozicija je nesuvisla zbrka; zapravo smo tek započeli sa shvaćanjem koliko je nesuvisla. Zašto se onda toliko baviti njome? Zato što je Rosenberg u pravu kada kaže: Ako prihvatite scijentizam, ne možete dosljedno izbjeći također prihvatiti njegove glavne, eliminacijske zaključke. Ali ako i nakon tog uvida prihvaćate scijentizam, onda nisu samo mišljenja religioznih vjernika ta koja su "zasnovana na vjeri".

PS

Prenio sam samo mali dio posta, ali dovoljno da se naglase neki problemi. Problemi koji mi se, inače, čine očitima. *(Ponavljam link na izvorni post Reading Rosenberg, Part VII za one koji žele pročitati.)*

Oni koji zagovaraju scijentizam često govore o različitim vrijednostima, ali prema scijentizmu nikakve vrijednosti ne postoje, ne postoji moral, sve je stvar iluzije, priželjkivanja. Zašto nisu u stanju to prepoznati?

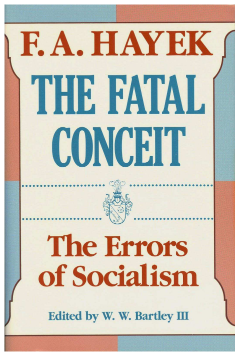
Inače, kao što Feser primjećuje u izostavljenom dijelu posta, Rosenberg spominje nešto što nalikuje Plantinginom evolucijskom argumentu protiv naturalizma.

Hayek i scijentizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/hayek-i-scijentizam.html

> Friedrich Hayek objavio je svoje posljednje djelo pod nazivom *The Fatal Conceit* (1988), ali u njemu nije pokušao ponoviti svoja ekonomska razmišljanja i poznatu povezanost ekonomskog kolektivizma i političke tiranije nego se pokušao pozabaviti najfundamentalnijim pitanjima čovječanstva: temeljem i očuvanjem naše civilizacije. U nastavku prenosim neka razmišljanja iz članka God, Hayek and the Conceit of Reason, autora Jonathana Neumanna.

Pod civilizacijom, Hayek je mislio na *"produženi poredak ljudske suradnje"*, također poznato (pogrešno) kao kapitalizam. Prema Hayeku, taj poredak, i konkretnije, tradicionalni moral na kojeg se oslanja, omogućen je nečim drugim od ljudskog instinkta i razuma. **Sama fatalna uobraženost je, objašnjava on, pretjerana vjera u razum, utemeljena na pogrešnoj i opasnoj ideji da mi možemo konsturirati ono što zapravo moramo naslijedili ili naučiti. Ta uobraženost je fatalna jer rezultira u kolapsu društva i povratku divljačkim instinktima.** Umjesto toga, moralnost leži između instinkta i razuma, a *"učenje kako se ponašati je više izvor nego rezultat uvida, razuma i shvaćanja"*.

Za razliku od njegovih ekonomskih i političkih filozofija, Hayekova moralna filozofija je manje poznata iako je tvorila kulminaciju njegova životnog rada. Njegova kritika razuma je temeljita, ali njegovo vlastito shvaćanje tradicionalnog morala ima nedostataka, i čini se da se s time slagao.

Hayek smatra da centralizirajući impuls suvremene zapadne političke ekonomije proizlazi iz *"pretpostavljenog racionalizma"* kojeg on naziva "scijentizam" ili "konstruktivizam", i koji izražava "duh vremena". Ta pretpostavka je produkt "litanije pogrešaka", koju on pokušava razmrsiti i prokazati. Navodi četiri osnovna filozofska pojma koja su, tijekom nekoliko stotina godina, formirali osnovu takvog razmišljanja: *racionalizam* koji negira dostupnost vjerovanja utemeljenih na bilo čemu osim iskustvu i rezoniranju; *empiricizam* koji smatra da su sve izjave koje tvrde da izražavaju spoznaju ograničena na one čije opravdanje ovisi o iskustvu; *pozitivizam* koji je definiran kao stav da je svaka istinska spoznaja znanstvena, u smislu koegzistencije i sukcesije vidljivih fenomena; i *utilitarizam* koji *"smatra da je užitak i bol svih na koje utječe akcija kriterij njene ispravnosti"*.

Hayek tvrdi da *"u takvim definicijama, pronalazimo poprilično eksplicitno ... deklaraciju vjere u modernu znanost i filozofiju znanosti, i njihovu deklaraciju rata protiv moralne tradicije"*, zato što *"vodeće moralne tradicije koje su stvorila i koje stvaraju našu kulturu... ne možete opravdati na takve načine"*.

Da pojasnimo, Hayek iščitava iz tih definicija nekoliko povezanih pretpostavki koje imaju kritičari tradicionalnog morala: da je nerazumno slijediti ono što ne možete opravdati znanstveno ili dokazati promatranjem; da je nerazumno slijediti ono što ne razumijete; da je nerazumno slijediti određeni smjer osim ako je njegov cilj potpuno određen unaprijed; i da je nerazumno činiti išta, ne samo ako efekti toga nisu potpuno jasni unaprijed, nego i ako nisu potpuno vidljivi i – *što se tiče utilitarizma* – smatrani korisnim. Osim toga, kada je moral utemeljen na razumu, onda slijedi da ono što je nerazumno također postaje moralno sumnjivo.

Problemi s ovim pristupima, objašnjava Hayek, je što ne pokazuju nikakvu svijest da mogu postojati ograničenja naše spoznaje ili razuma u određenim područjima; ne smatraju da je dio zadatka znanosti otkriti te granice; i ne pokazuju nikakvu radoznalost kako je prošireni poredak zapravo nastao, kako je održavan i koje mogu biti posljedice potkopavanja ili uništavanja tih tradicija koje su ga stvorile i koje ga održavaju.

Veza između konstruktivističkog racionalizma (izgradnje morala od nule) i socijalističke misli, prema Hayeku, je ta što oboje proizlaze iz shvaćanja poretka kao aranžmana i kontrole na temelju akumulacije svih činjenica. Ali, kao što je Hayek ranije pokazao u svom eseju *"The Use of Knowledge in Society"*, prošireni poredak nije mogao biti takav poredak, jer je akumulacija svih potrebnih činjenica jednostavno nemoguća. Slično tome, tvrdi on, prakse tradicionalnog morala ne samo da neispunjavaju, nego niti ne mogu ispunjavati, zahtjeve ili kriterije koje zahtijeva scijentizam. Stoga su nužno "nerazumne" i "neznanstvene". Hayek navodi da to nije "novost" jer je David Hume prije više stoljeća zaključio da *"pravila morala nisu zaključci našeg razuma"*.

To ne vrijedi samo za tradicionalne moralnosti (uključujući Boga, seks, obitelji i – *posebno zanimljivo Hayeku* – privatno vlasništvo, ušteđevinu, razmjenu, poštenje, točnost i ugovor), nego vrijedi i za *"bilo koji mogući moralni kodeks, uključujući svaki kojeg socijalist može ikada osmisliti."* **Stoga ako bi nastavili tim opasnim putom – kao što *"sve verzije scijentizma preporučaju"* uskoro bi se *"vratili na razinu divljaka koji vjeruju samo svojim instinktima"*.** Dakle nijedna rasprava o moralu ne može se legitimno baviti znanstvenim opravdanjem zato što to nije moguće dostići, stoga se ništa ne može dobiti - ali se sve može izgubiti.

Međutim, uspostavivši granice razuma pri konstruiranju morala, Hayek skreće sa svog puta. [...]

***

> *Još prenosim zaključni dio članka;*

[...] Ipak, pita se, ako blagotvorni efekti moralnosti nisu bili poznati unaprijed, odakle potječe moral? I kako je moral izdržao unatoč protivljenju instinkta i, u novije vrijeme, nasrtaja razuma? *"Tu dolazimo do religije."*

Sviđalo se to nama ili ne, zapisuje Hayek, *"dugujemo postojanost određenih praksi i civilizaciju koja je njihov rezultat, vjerovanjima koja nisu točna – ili provjerljiva ili dokaziva – u istom smislu kao što su to znanstvene izjave."* Poput drugih, on nije *"spreman prihvatiti antropomorfno poimanje osobnog božanstva"*, ali *"prerani gubitak onoga što smatramo nečinjeničnim uvjerenjima bi lišilo čovječanstvo moćne podrške u dugom razvoju proširenog poretka kojeg danas uživamo."* Gubitak tih vjerovanja bi stvorio*"velike poteškoće"*, stoga *"čak i agnostik mora priznati da dugujemo naš moral, i ... ne samo našu civilizaciju nego same naše živote, prihvaćanju takvih znanstveno nepoželjnih činjeničnih tvrdnji."*

Međutim, ta priznanja predstavljaju daljnju poteškoću. Hayek cijeni ulogu monoteističkih religija (i onih koje podržavaju privatno vlasništvo) u održavanju naše civilizacije, i on prepoznaje da, baš kao što današnji stručnjaci ne mogu konstruirati moral sa spoznajom njegovih efekata, tako ni te religije nisu mogle biti osnovne od strane urotničke elite kao neka plemenita laž ili opijum masa; Ali nije voljan napraviti vjerni korak i shvatiti te religije (i moralne sustave koje ispovijedaju) na njihovu terenu. Čini se da dijeli Napelonov sentiment da; *"ne vidim u religiji misterij Utjelovljenja, nego misterij društvenog poretka."*

To oklijevanje znači da Hayek savjetuju suvremenom društvu da cijeni ograničenja znanja, a čovjeku savjetuje da slijedi zakone moralnosti koji su uvelike utemeljene na religioznim idejama u koje nije potrebno vjerovati. No, zašto bi to čovjek trebao činiti? Čini se kako Hayek može ponuditi samo poznati odgovor da je tradicionalni moral jedini način na koji znamo da civilizacija može potrajati. Ali implikacija je da bi čovjek trebao potisnuti nagon (i mogućnost neposrednog užitka) ili zanemariti razum samo kako bi ostavio civilizaciju sljedećoj generaciji. Hayek je svjestan nedostatak takvog nenadahnjujućeg obrazloženja i čini se da nije zadovoljan.

"Dugo sam oklijevao trebam li umetnuti tu osobnu bilješku ovdje," zapisuje Hayek, misleći na te primjedbe o religiji. Objašnjava da ih je odlučio zapisati jer čuti te argumente od "agnostika" može ohrabriti religiozne ljude da *"slijede one zaključke koje dijelimo."*

Hayek je proveo svoj život zalažući se za slobodu čovjeka, a T*he Fatal Conceit* je njegov posljednji doprinos tome. Međutim, pitanje je kako bi čovjek onda trebao koristiti tu slobodu. I to je pitanje koje Hayek nije bio u stanju odgovoriti jer nije mogao prijeći prag vjere. Ipak, prepoznao je, u svojim posljednjim objavljenim riječima, da o *"tom pitanju može ovisit opstanak naše civilizacije"*

PS

Zanimljiva razmišljanja koja sjajno opisuju probleme na koje nailaze konzervativci. Konzervativac ne vjeruje da možemo sami konstruirati sve što nam je potrebno – *moral, običaje, pravila* - da bi vodili svoje živote i živjeli s drugima, sklon je promatrati društvo kao ugovor između preminulih i nerođenih - nasljeđujemo ono što sami ne možemo stvoriti, i prenosimo to sljedećoj generaciji.

Naravno, naprednjak će potpuno odbaciti takvu ideju, on ima svoj veliki mozak i u stanju je konstruirati sve što želi i kada to želi, posljedica nema, ili su pozitivne jer ih je sve predvidio i konstruirao je dobar sustav. Drugi riječima, naprednjak zahtijeva objašnjenje u obliku u kojem ga konzervativac nije u stanju dati, konzervativac ne vjeruje u ono što naprednjak zahtijeva; mogućnost takvog konstruiranja društva.

(Inače, govorim o konzervatizmu kao takvom, naravno da će se mnogi konzervativci uz sam konzervatizam oslanjati na određenu moralnu teoriju, religiju... Zapravo, drugi dio članka pokazuje da sama *Hayek-Burkeova pretpostavka* nije dovoljna - nešto o tome u postu Konzervativci i tradicija. Možemo mi prepoznati vrijednost nekih normi u društvu, ali zašto bi ih se držali? Vjerujem da mnogi, ili barem neki, prepoznaju vrijednost tradicionalnih seksualnih normi, njihovu važnost za prijenos socijalnog kapitala sljedećoj generaciji, ali zašto bi se netko suzdržavao, zašto ne djelovati po svojim instinktima? Zašto se žrtvovati kada možemo raditi što god želimo? Uostalom, nije teško uvjeriti sebe da baš ono što radimo ima dobre posljedice i donosi užitak svima uključenima.)

Ukoliko ste naprednjak sada možete uzviknuti, *"Aha, znao sam, konzervativci su protiv razuma"*. Ali to nije ono što Hayek opisuje, on govori da takva promišljanja imaju svoja ograničenja, odnosno da je iracionalno tvrditi da takva ograničenja ne postoje; a ako vas zanima koji je problem s razmišljanjem i konstruiranjem društva možete pogledati primjere iz 20. stoljeća. (Nesumnjivo da su mnogi od pokretača popularnih pokreta bili inteligentni, da ih je vodio razum, da su stvarali nova i bolja društva oslobođena predrasuda, tradicije i praznovjerja; Ipak, rezultati nisu pohvalni – i to ne samo zbog broja mrtvih, nego zbog novonastalog ljudskog stanja.)

Moram spomenuti, s obzirom da su mi to istaknuli kada sam prošli put pisao o Hayeku u kontekstu konzervatizma, da se Hayek nije smatrao konzervativcem. Objavio sam više postova o njemu, vidi kategoriju Hayek, posebno citat Zlostavljanje razuma, i povezani Burkeov citat O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo. S obzirom da je to sve povezano sa scijentizmom vidi scijentizam kategoriju, posebno Zaslijepljeni Scijentizmom.

Scruton o Millu i liberalizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/scruton-o-millu-i-liberalizmu.html

Poznato je da je Mill, član liberalne struje u parlamentu, Konzervativnu Stranku nazivao "glupljom strankom"; i nesumnjivo je da se prosječni član nije mogao nositi s umom koji je osmislio *System of Logic* – trajni klasik i Millovo najveće postignuće.

Ipak Mill je patio od iste mane kao i njegov otac. Nikada nije shvatio da je mudrost dublja i rjeđa od racionalne misli. Nikada nije shvatio da se intelekt, koji tako lagano leti prema zaključcima, oslanja na nešto drugo za svoje premise.

Konzervativci koji su podržavali ono što je Mill nazvao "despotizam običaja" nasuprot "eksperimenta među živima" što zagovara u *On Liberty* nisu bili glupi samo zato što su prepoznali ograničenja ljudskog intelekta. Upravo suprotno, bili su svjesni da su sloboda i običaji međusobno ovisni; a da osloboditi se moralnih normi znači predati se državi jer samo se država može nositi s katastrofom koja iz toga slijedi.

Roger Scruton, Thoroughly Modern Mill

PS

Navedeno je razlika liberala i konzervativaca; prvi su spremni prihvatiti različite eksperimente ne računajući na to da dozvola da činite što god želite često ugrožava slobodu, odnosno da slobodna društva i ljudi ovise o suzdržanosti, postojećim normama i običajima koji su se razvijala kroz generacije. (*Konzervativac će biti skloniji promatrati slobodu ne kao dozvolu da činiti što god želite, nego kao moć da činite ono što morate.)*

Poznati citat Adamsa iznosi, po meni povezano, razmišljanje:

> Naš [američki] Ustav je stvoren samo za moralne i religiozne ljude. Potpuno je neprimjeren za upravljanje bilo kojom drugom vrstom.

Mislim da citat objašnjava promjene u američkom društvu, promjene često pogonjene aktivističkim sucima, gdje ne postoji problem da se bilo koje "*pravo*" pronađe "*zapisano*" u ustavu, iako bi sve donedavno bilo potpuno neprihvatljivo većini ljudi.

U društvu koje priznaje samo državu i pojedince, narasti će država s pripadnim zakonima jer uvijek postoje stvari koje sam pojedinac, pogotovo maloljetan, ne može ostvariti – a to je tradicionalno bio zadatak obitelji, zajednice, crkvi, udruženja itd. Raspad normi i običaja rezultirao je širenjem zakona na sva područja života, velikom intruzijom države u živote

obitelji i pojedinaca. Chesterton je izrazio sličnu misao; *"Ukoliko ljude neće voditi Deset Zapovijedi, onda će ih voditi deset tisuća zapovijedi."*; odnosno *"Kada prekršite (razlomite) velike zakone, ne dobijete slobodu, ne dobijete čak niti anarhiju. Dobijete male zakone."*

Ponovit ću link na intervju Voices of Liberty:Interview with Roger Scruton, iz serije video razgovora o libertarijanizmu.

> *Za kraj još par razmišljanja iz Scrutonova eseja o Millu;*

Millova pobuna protiv utilitarizma nije ga spriječila da napiše kvalificiranu obranu istog, a njegovo djelo *Utilitarizam* se danas smatra jednim od nekolicine čitljivih opisa moralnog poremećaja koji bi izumro prije dva stoljeća da ljudi nisu otkrili kako utilitarijanac može opravdati svaki zločin.

Lenjin i Hitler su bili revni utilitarijanci, kao i Staljin i Mao, baš kao i većina članova Mafije. Kao što je Mill prepoznao, "princip najveće sreće" je potrebno kvalificirati nekim jamstvom prava pojedinca, ukoliko ne želimo opravdati tirana. Kao odgovor na vlastito kolebljivo učeništvo napisao je *On Liberty*, možda njegov najutjecajniji, iako ne najbolji, proizvod.

——

Kako mogu dokazati da akcija jedne osobe ne šteti drugoj? Primjerice, kako mogu dokazati da drugi ljudi nisu oštećeni mojim javnim kritiziranjem njihovih religioznih vjerovanja – vjerovanja o kojima ovisi njihov mir i emocionalna stabilnost? Kako mogu dokazati da konsenzualni seks između dvoje odraslih ne utječe na nas ostale kada se čini da se toliko značenja života temelji na pretpostavci zajedničkih seksualnih normi?

——

Millovo neprijateljstvo prema privilegijama, zemljoposjedima, i nasljeđivanju imanja imalo je implikacije koje, čini se, nije želio, ili nije mogao, predvidjeti. Njegov argument da bi svo vlasništvo država trebala oduzeti nakon smrti, i redistributirati prema svojoj vlastitoj velikoj mudrosti ima implikaciju da državu, a ne obitelj, trebamo tretirati kao osnovnu jedinicu društva – istinskog arbitra naše sudbine, i stvar kojoj sve dugujemo.

Argument pretvara svu imovinu u privremeni zakup od države, i ujedno osigurava da je država najveći potrošač, onaj najmanje ograničen osjećajem odgovornosti prema nasljednicima i susjedima. Ukratko, radi se o receptu za katastrofu kakvu smo vidjeli u komunističkim i socijalističkim sustavima, i radi se o znaku Millove nemogućnosti da, za razliku od Smitha, predvidi vjerojatni rezultata politike koju favorizira.

Zapravo, kada uzmemo zajedno djela *On Liberty* i *Principles* pronalazimo slutnju onoga što konzervativci prigovaraju suvremenom liberalnom svjetonazoru. **Doktrina "štete" iz *On Liberty* se opetovano koristi kako bi potkopali one aspekte zakona koji su utemeljeni ne na političkoj odredbi nego u našem naslijeđenom osjećaju**

svetoga i zabranjenog. Stoga ta doktrina onemogućava da zakon zaštiti temeljnu instituciju društva, a to su brak i obitelj, od seksualnih predatora.

Istodobno, etatistička moralnost iz *Principles* naišla je na moralni vakum tako da isti onaj zakon koji odbija intervenirati kako bi zaštitio djecu od pornografije će inzistirati da je svaki aspekt naših života uređen propisima koji stavljaju državu na glavno mjesto.

Naturalizam i ljepljiva traka

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/naturalizam-i-ljepljiva-traka.html

Prispodoba;

Fred kupi auto u užasnom stanju. Odmah vidi desetak problema: prozor je napukao, motor ne radi, curi tekućina za pranje prozora, upravljač je pukao, itd. Ne zna puno o autima, ali neke stvari su očite. Uzima ljepljivu traku i odmah popravlja tri problema: s puno trake je učvrstio prozor, zakrpao je cijev za tekućinu itd. Nakon još malo razmišljanja, pronašao je još tri problema koja može, uz malo vještine, popraviti s ljepljivom trakom. Dok tako popravlja auto, otkrio je još dva nova problema s autom. Zatim nakon više razmišljanja i muke, i s puno domišljatosti, uspijeva popraviti kvačilo koje je napuklo koristeći samo ljepljivu traku. Ponosan je na svoje rješenje – morao je rastegnuti traku na tanke dijelove, zatim je papučicu namotao u puno slojeva, te je na kraju sve to zajedno rastopio, a rezultat je bio čvrst poput čelika.
Sada Fred zna za 14 problema s autom, a uspio je popraviti sedam koristeći ljepljivu traku. ***Pitanje***: ima li Fred razloga vjerovati da može popraviti preostale probleme – *sedam za koje zna i ostale koje će otkriti kasnije* – samo koristeći ljepljivu traku? ***Odgovor***: baš i nema (posebno ako primijeti da motor ne radi jer nema svjećicu). Možete pokušati s induktivnim argumentom: svih sedam problema je bilo riješivo pomoću ljepljive trake, prema tome i drugi su rješivi; Ali taj argument nije dobar zbog pogreške u uzorcima: sedam takvih problema su oni problemi koje je Fred uspio riješiti koristeći ljepljivu traku. Izabrao ih je jer ih može riješiti. Ostali problemi su oni koje Fred nije uspio riješiti s ljepljivom trakom.

Slično tome, ako pitamo Freda ima li razloga misliti da će preostali rješivi problemi s autom imati rješenje koje koristi samo ljepljivu traku, odgovor je negativan, upravo iz istog problema. Međutim, možemo induktivno pretpostaviti da će se rješenje preostalih problema koji su Fredu rješivi temeljiti na ljepljivoj traci jer se čini da Fred ne zna drugi način rješavanja problema.

Primjena

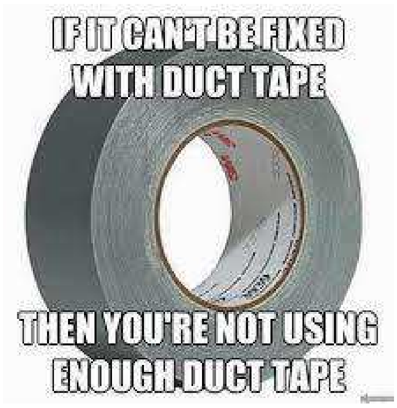
Razmotrimo ovakav argument za naturalizam: Uspjeli smo riješiti mnoge problema objašnjenja naturalistički. Stoga, mnogi preostali problemi na koje nemamo za sada odgovor su također rješivi naturalistički, ukoliko su uopće rješivi, a naturalizam je točan.

Ovaj argument je loš iz istoga razloga zbog kojeg je to bila pretpostavka Fredove sposobnost rješavanja drugih problema s ljepljivom trakom. Skup problema koje smo

riješili naturalistički nije skup nasumičnih problema nego je skup problema koje smo riješili naturalistički.

Možete pokušati ojačati argument za naturalizam i reći da nijedan objašnjavajući problem za kojeg znamo nema ne-naturalističko objašnjenje, i zaključiti induktivno, da svi problemi koji imaju rješenje imaju naturalističko rješenje, zbog čega bi naturalizam bio vjerojatan; Ali taj argument je samoreferencirajuć s obzirom da će tipični ne-naturalist tvrditi da ima ne-naturalisitčko rješenje za brojne probleme (intencionalnost, slobodna volja, normativnost, podrijetlo života, izvor svijesti, podrijetlo prostor-vremena, podrijetlo mase-energije, podrijetlo zavisnih stvari, itd.) Osim toga, čak i ako se može tvrditi da takva rješenja ne funkcioniraju, moguće je da su problemi koji imaju ne-naturalistička rješenja puno teži za rješavanje, možda čak nisu rješivi za ljude; [...] Dakle čak i ako je točno da svi naši problemi koje smo riješili imaju naturalističko objašnjenje, to nam ne bi dalo puno razloga vjerovati da svi objašnjavajući problemi imaju naturalističke odgovore – uključujući ona pitanja koja nadilaze naše mogućnosti.

Izvorni post Duct tape and naturalism, Alexander Pruss.

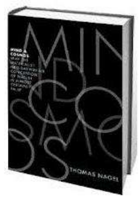
Haldane o Tomi i Thomasu

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/haldane-o-tomi-i-thomasu.html

> U nastavku prenosim dio Haldenove recenzije Nagelove knjige *Mind and Cosmos.* Izvorna verzija recenzije A Tale of Two Thomases;

[...] Rasprava između konzervativaca i liberala o statusu moralnosti imaju rijetko primijećenu povezanost sa suvremenim sporovima oko evolucijske teorije ljudske prirode i sa širim neslaganjem između neo-darwinista i zagovornika teističke ideje da život u kozmosu nosi dokaze da je produkt uma.

Prilikom raspravljanja oko evolucije i kreacije, bilo je mnogo konfuzije, često namjerne, oko znanstvenih, teoloških i filozofskih ideja. Unatoč svome imenu, *"znanstveni naturalizam"* je metafizička doktrina, a ne empirijska teorija, koja smatra van dokaza, da je podrijetlo svemira, svijeta, i svog života, sadašnjeg i prošlog, potpuno objasnjivo u terminima fizikalnog procesa, uključujući nasumičinu genetsku mutaciji, nasljeđivanje i prirodnu selekciju.

Takvo razmišljanjem je očito nespojivo s religioznim vjerovanjem da je svemir stvoren i da ljudska bića imaju posebnu duhovnu narav. **Znanstvenih dokaza evolucije vrsta, i zajedničkog podrijetla, ima u izobilju, ali su također neovisni o pitanju podrijetla svemira i nastanka života, neovisni su po pitanjima imaju li ljudska bića umove ili duše. Konačno podrijetlo svemira i materijalnosti, ili čovječanstva, pripadaju metafizici. Stoga su tvrdnje "znanstvenog naturalizma", ili skraćeno "naturalizma", nadišle strogu znanost i ušle u sferu metafizike.**

S druge strane, ako je svemir, kao što teist tvrdi, uređena kreacija, onda dio tog poretka može predstavljati osnovu za prirodni zakon koji se sastoji od vrijednosti i principa koji su povezani s ljudskim dobrom, kao što je to Rorty rekao; *"struktura ljudske egzistencije, koja može služiti kao točka moralne reference."* Ova naizgled apstraktna spekulacija oblikuje naše razmišljanje o vrijednostima i etici.

Što s uvjerljivošću naturalizma? Taj kompozit empirijske teorije i naturalističke metafizike već je kritiziran na znanstvenim i filozofskim temeljima, odvojeno od religioznih interesa koji se obično povezuju s takvom kritikom. Neki se pitaju je li prošlo dovoljno vremena za toliki broj modifikacija potrebnih za raznolikost i kompleksnost kojoj svjedočimo u svijetu.

Pitanje podrijetla života je još veće. S obzirom da evolucija pretpostavlja biološku reprodukciju, sama evolucija nije u stanju dati njeno objašnjenje, a pokušaj da je se objasni kao razvoj iz primitivne kvazi-replikacije suočava se s izazovima koji ili pritajeno uvode reprodukciju ili ne uspijevaju objasniti prijelaz.

Takvi problemi su privukli dosta pažnje kod filozofa, ali mnogi su oprezni da ih ne optuže zbog simpatije prema *"inteligentnom dizajnu"* i drugim "n*eprijateljima*" znanosti. To ukazuje na razinu intelektualnog nasilništva kojeg treba imenovati, i upravo to je učinio ugledni američki filozof Thomas Nagel u svojoj knjizi *Mind and Cosmos*. [...]

***

Nagel pokušava opisati *"kako je to"* vidjeti, čuti, misliti, biti, itd. Proučavanje mozga može otkriti samo objektivne činjenice, ne prirodu subjektivnog iskustva. Postoji praznina između objekta odnosno mozga i subjekta odnosno osobe, potonje se ne može reducirati ni objašnjavalački ni metafizički na prvo. Moždani procesi su podložni fizikalnim uzrocima, ali misli su podložne logici. Isto tako, kretanje je podložno fizikalnim ograničenjima, ali akcije su podložne moralnim ograničenjima. U svakom slučaju, postoji stvarnost koju ne možete objasniti materijalno. Nagel je dovoljno naturalist da misli kako je svijest, rezoniranje i reagiranje na vrijednosti ovisno o tjelesnoj strukturi, ali nije dovoljno naturalist da bi mislio kako je navedeno jednostavno fizikalni fenomen.

Ne iznenađuje što on sumnja da neo-darwinizam može objasniti postojanje svjesnih, racionalnih i moralnih bića. Smatra da subjektivitet bića nasljeđuje u njihovoj animalnosti, što znači da sam život mora sadržavati faktore koji mogu dovesti do nematerijalnih moći. Ne mogu nastati iz čisto fizikalno-kemijskih interakcija. Stoga knjiga ima podnaslov: *Zašto je materijalističko neo-darwinovsko poimanje prirode gotovo sigurno pogrešno.* .

To predstavlja potpuni izazov za kulturni i intelektualni status quo. Nagel je svjestan da će svako propitivanje evolucijskog naturalizma biti smatrano, među sekularistima, kao vrsta nelojanosti: Nudi nadu i ohrabrenje opoziciji, kreacionistima, inteligentim dizajnerima, religioznim filozofima, i svim ostalima koji spominju Boga-i-moral. Spreman je podnijeti takvu kritiku i izgrditi sekulariste zbog njihovog nasilništva prema zagovornicima inteligentnog dizajna i drugim racionalnih skeptika, koje hvali zbog njihova propitkivanja adekvatnosti evolucijskog naturalizma. **No, vjerojatno ga također zabavlja i pomisao na razočarenje kada religiozni čitatelji otkriju da se i dalje protivi teističkom objašnjenju uma, razuma i vrijednosti.[...]**

***

Iako su filozofi i drugi obnovili interes za argumente dizajna, takvi argumenti se pozivaju na kozmološko ugađanje ili na ireducibilnu bakterijsku kompleksnost. Argument kakvog daje Akvinski je zapostavljen zato što ljudi pretpostavljaju da ga je potkopala evolucijska teorija, ali njegov argument je potpuno kompatibilan s empirijskim dokazima specijacije,

zajedničkog podrijetla i genetičkog nasljeđivanja. **Naravno, u sukobu je s naturalizmom, ali adekvatnost, zapravo razumljivost, naturalizma je ono o čemu raspravljamo.** Mislim da je vrijeme da preispitamo Tomin peti put.

Tri razmatranja. *Prvo*, za razliku od poznatog argumenta dizajna Wiliama Paleya te *"ireducibilne kompleksnosti"* Michaela Behea i drugih, Tomin argument se ne oslanja na tvrdnju o strukturalnom odnosu dijelova unutar organa nego je općenit. *Drugo*, argument prepoznaje funkcionalnu organizaciju i *usmjerenost-cilju* aktivnost kroz raspon prirode, a ne samo kod *samo-usmjerenih* racionalnih životinja, stoga se preklapa s rješenjem kojeg Nagel preferira. *I treće*, primjena principa da najviši učinak mora biti prisutan u svom uzroku ili uzrocima implicira da proces razvoja koji je doveo do racionalnih bića mora sadržavati razum i znanje.

Uzrok obdaren znanjem i inteligencijom prema kojem su sve prirodne stvari usmjerene svojim ciljevima dolazi blizu zaključka da je kozmos efekt onoga što možemo nazvati "*transcendentni ciljni agent*." Teističko razmatranje nudi mogućnost ujedinjavanja subjektivnog i objektivnog za kojim traga Nagel. Prema takvom razmatranju svijet izranja iz, i usmjeren je prema, stvarnosti koja je svoj učinak i svoj finalni uzrok. Takav realizam ima mjesta za različite perspektive, subsumirajući ih unutar nečega transcendentnog kroz ideju zajedničke točke aktivnosti ili kognitivnog fokusa, odnosno Boga. [...]

PS

S obzirom da sam prenio mali dio recenzije, i da možda niste upoznati s onime što Nagel pokušava i općenito s njegovim kritičarima, moram ukratko reći par stvari; Nagel smatra da poimanje materije kakvim operiramo u fizikalnim znanosti predstavlja apstrakciju koja ne obuhvaća sva stvarna svojstva materije - stoga nemamo niti zadovoljavajuće objašnjenje uma i svijesti. Ili još jednostavnije, Nagel prepoznaje da naturalizam ne nudi, i da u ovom obliku ne može nuditi, objašnjenje poznatih problema. Inače, on odbacuje i teističko objašnjenje svijeta - o tome sam objavio nešto ovdje. Dakle, mogli bi reći da Nagel traži "treći put". (Zapravo se vraća svojevrsnom teleološkom shvaćanju svijeta što bi ga trebalo odvesti prema zaključcima koje očito nije spreman prihvatiti, ali to sad nije bitno.)

Halden ističe bitne distinkcije; *Prvo*, Nagel ne govori o samoj evoluciji, znanstvenoj teoriji koju prihvaća, nego govori o naturalističkoj evoluciji odnosno naturalizmu, dakle to je teorija koja nije znanstvena nego predstavlja različite metafizičke dodatke koji sa samom znanošću nemaju veze. *(Postoje ljudi koji namjerno miješaju znanost i filozofiju, odnosno ubacuju svoje metafizičke dodatke kako bi im priskrbili autoritet znanosti, često s određenim političkim ciljem.)*

Drugo, oštre kritike i napade koje je doživio – s obzirom da je podnaslov knjige "*Zašto je materijalističko neo-darwinovsko poimanje prirode gotovo sigurno pogrešno"* možete pretpostaviti kako je knjiga dočekana u mnogim krugovima – potaknute su ispolitiziranom atmosferom. Nagel, kritizirajući "svoje", ohrabruje neprijatelja u američkim kulturnim

ratovima. Ukoliko je naturalizam točan onda to ima implikacije na moral, odnosno politiku i kulturu,a sekularisti neće mirno promatrati dok se on upušta u preispitivanje njihovih vrijednosti.

Treće, mnogi od onih koji glasno i samouvjereno, iz sekularne perspektive, izjavljuju besmislice da je teizam nespojiv s evolucijom, ili da evolucija nužno vodi do ateizma i slično; također misle da je Tomin Peti Put isti poput Paleyeva argumenta, ali tomisti općenito neće biti nimalo impresionirani Paleyem. (*Haldane spominje Peti Put jer bi mu mogao dati odgovore koje traži. Odnosno misli da bi se Nagel, nakon što je pokazao nedostatnost materijalizma, trebao oterastiti teofobije i okrenuti teističkim rješenjima - ili sam barem ja tako shvatio tu sugestiju.)* vidi post: Ojačava li Darwinizam Tomističke dokaze?

No, Nagel mi nije toliko zanimljiv, prenio sam Haldaneova razmišjanja jer ističe stvari povezane s evolucijom koje je potrebno istaknuti, neovisno o stvarima kojima se bavi Nagel.

O Nagelu i njegovim kritičarima

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/o-nagelu-i-njegovim-kriticarima.html

Zlobnost kojom je ova knjiga [Mind and Cosmos] dočekana je, iskreno govoreći, zapanjujuća. Mogu shvatiti da se znanstvenicima ne sviđa; oprezni su kada filozofi ulaze na njihovo područje, ali filozofi? Što je filozofija ako ne (1) pažljiva analiza alternativa (tj. logičkih mogućnosti), (2) preispitivanja dogmi, i (3) pažljivo razlikovanja onoga što ej poznato i što nije poznato u određenom području istraživanja? Nagelova knjiga je primjer sokratske tradicije. Sam Soktrat bi joj se divio.

Činjenica da je Nagel, ugledni filozof koji je dao važne doprinose mnogim granama discipline, oklevetan od svojih kolega filozofa (koristim labavo taj termin jer nisu ništa više od akademskih nasilnika) pokazuje koliko je temeljito ispolitizirana filozofija postala. Teško mi je čitati bilo što napisano poslije 1980-te kada su politička korektnost, scijentizam i dogmatski ateizam preuzeli akademsku zajednicu. Filozofija je postala sluškinja političkom progresivizmu, znanosti i ateizmu. Nagelova "pogreška" je što misli da je filozofija autonoman disciplina. Očekujem da će za sto godina, filozofi gledati na ovo razdoblje kao na eru prevaranta, šarlatana i nasilnika. Filozofija je prevažna da bi je tome prepustili.
Keith Burgess-Jackson

PS

(Sama znanost je već prepuna metafizičkih pretpostavki, tako da iako se filozofija treba koristiti rezultatima iz znanosti, ona je posebna disciplina.)

Zašto je Nagelova knjiga izazvala oštre reakcije, uključujući reakcije onih koji knjigu nisu uopće niti pročitali. Nagel je ateist (kao i Burgess-Jackson), i ne odbacuje evoluciju – *samo neke redukcionističke interpretacije*, ali on svojim prigovorima ohrabruje neprijatelja. U izrazito ispolitiziranom okruženju, nedopustivo je preispitivati dogme progresivizma i tako davati ikakvu municiju neprijatelju. (Materijalizam jednostavno mora biti točan!)

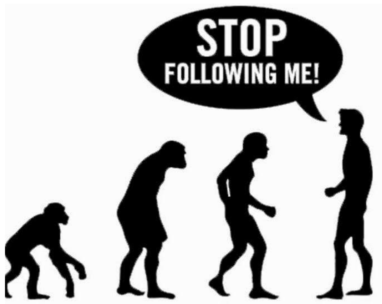
Ipak, sam Nagel mi nije toliko interesantan. Jedan zanimljiv pregled situacije u članku The Heretic (Who is Thomas Nagel and why are so many of his fellow academics condemning him?, treća stranica je najzanimljivija). Feser se pozabavio Nagelovim kritičarima i napisao seriju postova - Mind and Cosmos roundup. (Bavi se i teističkim kritikama).

Vjerovanje u Evoluciju i istraživanja javnosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/vjerovanje-u-evoluciju-i-istrazivanja.html

Iako sam u nekoliko postova spominjao evoluciju, nisam o tome previše pisao jer mi se tema ne čini zanimljivom. Pritom naravno mislim na navodni konflikt između evolucije i teizma. Naime, postoje ateisti koji će tvrditi da evolucija omogućava da budete ateist, ili još snažnije, da evolucija onemogućava da budete teist. S druge strane pak strane, postoje teisti koji će slično razmišljati, samo što će zbog toga prihvaćati odnosno odbacivati oprečne stvari od prvih.

Nije mi baš jasno zašto tako razmišljaju, ali to nije bitno za ovaj post. Ono što je bitno jest postojanje popularnog vjerovanja prema kojem su evolucija i teizam međusobno isključivi, odnosno da možete vjerovati ili u evoluciju ili možete prihvatiti teizam. Naravno, ne vidim opravdanje za takvo razmišljanje, ali još jednom, bitno je da takvo razmišljanje postoji.

Sekularna Ljevica fanatično podržava takve metafizički i empirijski nepokazane pretpostavke, i za nju je evolucija bitna samo zato što navodno pokazuje odsustvo religije. Drugim riječima, ono što je bitno je (znanstveni) materijalizam - a on naravno nema veze sa samom znanošću.

U svijetlu toga trebamo tumačiti različita istraživanja koja nas redovito izvještavaju koliko ljudi vjeruje u evoluciju. Naime, izgleda da je posebno bitno da svi, ili barem velika većina, ljudi vjeruje u evoluciju. (Inače će se svakakve loše stvari dogoditi u društvu.) Ali zašto je to vjerovanje bitno? Vjerojatno će odgovor glasiti da se radi o razumijevanju znanosti što je bitno za suvremeno društvo.

Dobro, pretpostavimo da je to zadovoljavajući odgovor, ali koliko ljudi uopće zna kako funkcionira motor s unutarnjim izgaranjem? Kako funkcionira struja? Čemu služi procesor i memorija i na kojem principu rade? Koliko ljudi shvaća fiziku na kojoj se oslanja sva današnja tehnologija? Svakodnevno se vozimo različitim prijevoznim sredstvima i okruženi smo tehnologijom koja je stara više od stoljeća pa je malo tko razumije – da ne govorimo o matematici koja objašnjava nešto primitivno poput primjerice radija; odlazimo kod liječnika i na preglede koji koriste znanja iz subatomske fizike pa se nitko ne zgraža ukoliko ne znate što je linearni akcelerator i kako funkcionira.

Koliko ljudi zna kako funkcionira aspirin? Što je specijalna teorija relativnosti, ili gravitacija, ili kvark, ili valencija, ili... shvatili ste poantu. Mali broj ljudi shvaća sve navedeno, i ta činjenica ne iznenađuje nikoga tko shvaća da je većina ljudi više zabrinuta za svoje svakodnevne živote nego probleme koji zabrinjavaju znanstvenike i inženjere.

Pitajmo opet, koliko ljudi shvaća evoluciju? Pa vjerojatno isti broj ljudi kao i navedene stvari. Ali kog briga shvaćaju li ljudi evoluciju – *mehanizme, teoriju, ograničenja* – ono što je bitno je koliko ljudi VJERUJE u evoluciju.

Ljudi vjeruju u aspirin i gravitaciju, iako ih ne razumiju; a koliko ljudi vjeruje u teoriju struna? Koliko ljudi je uopće čulo za teoriju struna? Ljude baš briga za teoriju struna, i većina fizičara se zbog toga neće nimalo uzrujati. Ipak, evolucija je potpuno drugačija stvar. Vjerovanje je obvezno, obilježje civilizacije. Razumijevanje nije bitno, potrebna je imati vjeru, i to javnu vjeru.

Ta vjera nije bitna zbog znanstvene teorije evolucije, nego je bitna zato što pokazuje da nema Boga. Drugim riječima, reći da vjerujete u evoluciju znači reći da ne vjerujete u Boga. Odnosno, puno gore, reći da ne vjerujete u evoluciju znači reći da vjerujete u Boga.

Takvo razmišljanje je apsurdno i pogrešno. (U konfliktu su teizam i naturalistički metafizički priljepci evoluciji, ali ne sama evolucija.) Postoje pravovjerni kršćani koji odlično razumiju evoluciju i "vjeruju" u nju, ali su potpuno svjesni da evolucija ne pobija teizam - zapravo da nijedna znanost to niti ne može napraviti. *(Naravno, postoje i ateisti koji također ne vide taj konflikt, ne vjeruju iz nekih drugih razloga.)*

***

Osim projeciranja ateizma na evoluciju, postoji još jedno korištenje, možda bolje reći zlostavljanje, evolucije u korist Ljevičarskih ideja.

Naime, evolucija navodno pokazuje da su ljevičari u pravu što se tiče tradicionalnog moralnog kodeksa. To je, prepostavljam, također povezano s konfliktom jer ljevičari smatraju da je tradicionalan moral održiv jedino ukoliko je kršćanstvo točno, a kako evolucija pokazuje da nije, onda moramo odbaciti sve tradicionalne vrijednosti. Ili možda smatraju da evolucija pokazuje da ne postoji nikakva stvarna razlika između nas i ostalih živih bića, a ukoliko smo u daljnjem rodu s gljivama i tek površinski se razlikujemo od njih, nema smisla postavljati obveze ili zahtjeve pred nas koje ne bi postavili gljivama. (U svakom slučaju, mnogi konzervativci smatraju da je moralnost ukorijenjena u objektivnom moralnom poretku i strukturi stvarnosti, a evolucija, reći će mnogi ljevičari, pobija mogućnost takvog morala – zapravo u konačnici bilo kojeg morala.)

No, izjave o sukladnosti evolucije i Ljevice su zapravo dosta smiješne, i svako isticanje da je određena Ljevičarska ideja u suprotnosti s evolucijom će biti proglašeno govorom mržnje. Naravno, reći će ljevičar, evolucija prirodnom selekcijom opisuje stvarnost; ali probajte se

samo usudite spomenuti adaptivnu evoluciju ljudske vrste odmah ćete skrenuti u protuzakonite i kažnjive vode, nešto što ne smijete niti izgovoriti. (NReakcionar je imao post slične tematike.)

Ili spomenite biološku činjenicu da se muškarci i žene razlikuju, da imaju drugačiju raspodjelu kapaciteta i afiniteta, odmah će vas proglasiti seksistom i ženomrscem koji nas želi vratiti u mračno doba, takvim izjavama nema mjesta u 21. stoljeću. Nemojte ni slučajno spomenuti činjenicu da je djeci najbolje kada ih odgajaju njihovi biološki roditelji, ili općenito važnost očeva i važnost majki. Spomenite neku "opasnu" evolucijsku ideju i odmah ste krivi za poveći broj prijestupa i zločina mišljenja.

Da skratim priču; iz nekog razloga ljevičari smatraju da evolucija pobija razmišljanja koja im se ne sviđaju, ali također da evolucija potvrđuje njihove egalitarne liberalne moralne pretpostavke. Teško je vidjeti na čemu temelje svoje moraliziranje o seksizmu, socijalnoj pravdi, gay pravima, pravima životinja itd; odnosno kako to pomiruju s evolucijom u njihovu shvaćanju.

Postoje i druga sumnjiva tumačenja evolucije, konkretno mislim na projeciranje vlastitih želja na teoriju. Primjerice, pročitao sam na jednome blogu razmišljanje da bi više ljudi bilo za kapitalizam kada bi vjerovali u evoluciju. Ipak, ako pogledamo situaciju u SAD-u doći ćemo do suprotnog zaključka. Ljudi koji žive u manjim zajednicama, teisti, zalažu se za slobodno tržište, te su često skeptični prema evoluciji. (Taj skepticizam je nesumnjivo potaknut onima koji propagiraju konflikt teizma i evolucije.) S druge pak strane, sekularisti koji žive u većim gradovima, propagiraju evoluciju – vrlo često samo zbog navodnog konflikta, i zagovaraju sve veće uplitanje države - uključujući i obvezan preodgoj ovih prvih.

Ekonomist Sowell je to sjajno sažeo;

> Ljudi koji vjeruju u evoluciju u biologiji često vjeruju u kreacionizam u vladi. Drugim riječima, vjeruju da su svemir i sva stvorenja u njemu mogla spontano evoluirati, ali da je djelovanje ekonomije prekomplicirano bez da njime upravljaju političari.

Naravno, možete reći to su amerikanci, mi živimo na drugom području. Dobro, uzmimo primjer bivše države. Na samom njenom početku različiti zapovjednici su propagirali evoluciju među vojnicima. Konflikt kojeg se danas propagira donekle implicitno, tada se propagirao eksplicitno. Boga nema, ljudi su evoluirali. Sumnjam da su ljudi koji su propagirali tada evoluciju znali išta o njoj, ali to nije bilo važno, osnovna poruka je i dalje bila - evolucija znači da nema Boga. Ne moram posebno isticati da jugoslavija nije bila primjer kapitalizma.

***

Kratko sam samo spomenuo neka zlostavljanja evolucije, odnosno pripisivanje određenih vrijednosti koje nemaju veze sa znanstvenom teorijom kao takvom; ali treba spomenuti još jednu stvar.

Jedan od ciljeva istraživanja, odnosno interpretacije koju nam nude, jest pokazati da su ljudi koji ne vjeruju u evoluciju glupi i neobrazovani. (Kako i ne bi bili kada se ne slažu sa prosvijećenim naprednjacima.)

Ipak, možda stvari nisu takve. Jedan istraživač s Yalea, odlučio je kroz jednostavna pitanja ispitati znanstvenu pismenost javnosti, uključujući članove *Tea Party* pokreta. Rezultati su bili iznenađujući, barem njemu, jer se ispostavilo da članovi pokreta imaju bolje razumijevanje znanosti od prosječnog građana, autor studije je prokomentirao;

> Moram priznati da su me rezultati iznenadili. Kada sam pritisnuo gumb za analizu podataka na računalu očekivao sam umjerenu negativnu korelaciju između članstva u Tea Party pokretu i razumijevanju znanosti.

> No moram reći, ne znam nijednu osobu koja se identificira s Tea Party pokretom. Svi moji dojmovi su rezultat gledanja televizije – *ne gledam Fox news* – i čitanja "novina. (NY Times, i različiti internet portali poput Huffington Posta i Politicoa.)

Lijepo priznanje, iako je na kraju spomenuo, da se ne bi netko pobojao, kako većinu toga što predstavljaju i dalje smatra negativnim.

Ali zašto su takva istraživanja uopće bitna, koja je njihova vrijednost? Zašto bi netko tko zna kako funkcioniraju laseri i od čega je sačinjen atom odmah znao i koja porezna politika je najbolja. Da su rezultati bili drugačiji bi li to značilo da je ono što Tea party pokret zahtijeva pogrešno?

Iako nesumnjivo postoje ljudi koji iskreno žele promovirati znanje o evoluciji, često zabrinutost oko onih koji ne vjeruju u evoluciju nije zabrinutost zbog nerazumijevanja znanosti nego zbog odbijanja ideja koje su drage istraživačima; a posebno su drage novinarima koje interpretiraju rezultate. (I sve to nema veze s evolucijom kao znanstvenom teorijom.)

PS

Pretpostavljam da oni koji govore da evolucija pobija religiju pritom misle konkretno na kršćanstvo i činjenicu da se ljudska vrsta proširila od deset tisuća predaka, ili koliko već, u svakom slučaju više od dva. Ali činjenica da su Adam i Eva jedan par, ne znači da su jedini par. Hipotetski Josip Kovačić iz 15. stoljeća može danas imati milijun potomaka, to ne znači da se njegova djeca nisu razmnožavali s nekim van loze. Evolucija životinjskog tijela čovjeka ne pobija ništa, jasno je to svakome tko je svjestan što je čovjek i što je ljudska duša. *(nešto o tome ovdje, ovdje i ovdje)*

Trebamo li onda reći da vjerujemo u teističku evoluciju? Pa, nije mi jasno čemu ovo teistička? Ne vjerujemo u teističku gravitaciju nego u gravitaciju. Naravno, možete reći da je teistička, kao i sve potencijalno oko nas, i možda je korisno to naglasiti s obzirom na raširenu pretpostavku konflikta, ali općenito nema potrebe za time.

Ali zar evolucija ne pokazuje da nema Boga, kako to dvoje uskladiti? Pa, to nije teško vidjeti ukoliko imate ispravno shvaćanje kauzalnosti i Boga. (Ako je Raskoljnikov ubio lihvarku, gdje je tu Dostojevski? Je li Dostojevski samo još jedan kauzalni faktor u priči poput drugih likova?)

(Još jednom, iako u postu spominjem vjerovanja da su evolucija i teizam nekompatibilni, da evolucija pobija tradicionalni moral, da evolucija pokazuje da ne postoji nikakva razlika između ljudi i drugih živih bića itd. takva vjerovanja naravno smatram pogrešnim. Iako pogrešna, takva razmišljanja su raširena, i vjerujem da objašnjavaju zašto mnogi inzistiraju da svi moramo "vjerovati" u evoluciju.)

Za neke povezane postove vidi kategoriju evolucija *(Ne znači da prihvaćam sve objavljeno jer neke članke i citate prenosim zbog zanimljivosti, ne zato što se slažem sa svime. Naravno za izdržljive, tu je i Feserova serija postova ID versus A-T roundup)*

***

edit:

Još jedan način promatranja cijele stvari jest promatrati priču o evoluciji kao novu mitologiju. Priča o evoluciji postaje novi kreacionistički mit. Naravno, tu očito ne mislim na popularno korištenje tih riječi, nego;

> ***Mitologija*** - Skup ili kolekcija mitova koji pripadaju narodu i bave se njegovim podrijetlom, poviješću, božanstvima, pretcima i herojima.

> ***Mit*** – Tradicionalna, obično drevna priča koja se bavi nadnaravnim bićima, precima, ili herojima koja služi kao **fundamentalna priča u svjetonazoru ljudi, objašnjava aspekte prirodnog svijeta ili opisuje psihologiju, običaje i ideale društva.**

Mitologija ima važnu sociološku ulogu. Sve velike civilizacije imale su svoje mitologiju, a suvremena sekularna civilizacija u tome nije iznimka. Mit o evoluciji objašnjava svjetonazor kulture i ljudi; potvrđuje razmišljanja, prakse i ideale kulture. Mit objašnjava egzistenciju.

Svjesno ili nesvjesno, ljudi koji inzistiraju da morate prihvatiti evoluciju i to žarom religioznog fundamentalista, zapravo inzistiraju da prihvatite i njihovu mitologiju - čitav skup vrijednosti. Mit koji opisuje naše "korijene" i naše svrhe; mit koji definira naš svjetonazor i tvori temelj kulture. Evolucija ima važnu sociološku ulogu za te ljude jer potvrđuje razmišljanja i prakse kulture koja im je tako draga.

"Priča o evoluciji" je puno više od znanosti, i zapravo sa znanošću ima malo veze. To sve naravno ne znači da teorija evolucije nije točna kao znanstvena teorija, nego da mnogi u njoj vide svoju "*mitologiju*" i stoga su je spremni braniti žarom fundamentalista.

Vjerojatno će mnogi krivo shvatiti ono o čemu pričam i reći će da evolucija nije nikakav mit nego je zapravo negacija mitova, ali ne govorim o tome. (Naturalistička) Evolucija, i pritom ne mislim na znanstvenu teoriju nego na *naturalističku evoluciju* odnosno filozofiju koja nije dio znanosti, opisuje kakav je svijet, i opisuje naše podrijetlo, i opisuje koja nam je svrha u tome svijetu, i opisuje koje su nam vrijednosti itd. *(Ima ulogu mitologije u kulturi.)*

TV Intervjui sa Scrutonom o konzervatizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/tv-intervjui-sa-scrutonom-o.html

> U nastavku prenosim Scrutonov razgovor u emisiji Sun News. *(Scruton je gostovao u Kanadi jer se održavala konferencija o njegovu radu - Thinking the sacred with Roger Scruton.)* Intervju je općenito o konzervatizmu; preporučam da ga pogledate -The meaning of conservatism - jer ne prenosim precizne citate.

Voditelj: Kažete da su anarhizam i socijalizam vjerovanja, ali konzervatizam je filozofija? Koja je razlika?

R. Scruton: Ono što mislim pod time, konzervativci imaju stav prema svijetu, nemaju nužno sustav vjerovanja koji im daje doktrinu koju mogu nametati drugima i pokušavati sistematizirati svijet prema svojim željama. To je način... odgovor koji promatra svijet kao nešto dragocjeno, mi smo ovdje ne da uništimo stvari i sve prenamijenimo na svoju sliku nego upravo suprotno, da otkrijemo što je dobro i pokušamo to očuvati.

V: Koja je razlika između konzervatizma i libertarijanstva? Mislim da sam ja pola-pola. Što bi konzervativac rekao primjerice o korištenju droga ili prostituciji, a libertarijanac se ne bi složio i zašto?

RS: Libertarijanci vjeruju da je ultimativna vrijednost sloboda, sloboda pojedinca. Sve je potrebno opravdati u terminima toga; a sve što se upliće u tu slobodu pojedinca nije samo pogrešno nego... politički treba izbjegavati, nelegitimno je. Činjenica da se ljudi upuštaju u određene aktivnosti, drogiranje ili prostituciju, ako to čine slobodno, i nitko nije natjeran, onda se političari nemaju pravo uplitati. Konzervativac, s druge strane, bi rekao; Ne, politika nije samo izolirani stroj koji osigurava ljudsku slobodu, nego je svojevrsni čuvar ljudskog društva ... da ovisimo o našim političarima i zakonodavcima da zadrže u postojanju socijalni poredak koji smo naslijedili. Naravno da se mora mijenjati, mora se prilagoditi okolnostima koje se mijenjaju, svi prihvaćamo to, ali jednostavno osloboditi ljude od dobro poznatih moralnih ograničenja bez ikakvog obzira koje će biti posljedice nije nešto što bi političar trebao raditi.

V: Pročitao sam jedan od vaših sažetaka konzervatizama, mislim da sam to vidio na twitteru; "Konzervativci pokušavaju očuvati socijalni kapital od radikalne promjene", je li to dobar sažetak. Da konzervativci pokušavaju zaštiti svoje veze i odnose od vanjskih utjecaja?

RS: Da, točno je, u mjeri u kojoj je to moguće s obzirom na broj znakova. Rekao bih da je ideja socijalnog kapitala jako važna, dolazimo na svijet i nasljeđujemo različite stvari. I taj

kapitala nam omogućuje da se suočavamo sa vrlo kompleksnim situacijama u kojima se moderni ljudi nalaze, bez da sve moraju sami nanovo osmišljavati. Znamo da su naši preci kroz mnoge generacije eksperimentirali sa stvarima, pokušavali i ne uspijevali, prolazili su kroz katastrofe; ali ima i mnogih uspjeha. Naš pravni sustav, i naše društvene institucije, preživjele su jer su uspješne. Pomažu nam da reguliramo svoje živote na način koji nam omogućuje da se razmnožavamo i pronalazimo vlastitu sreću. To je mislim važno.

V: Čini mi se da ljevica voli ideju novosti, sve mlado, sve što se rješava starog... Mao Cetung je bio najgori u tome, želio se riješiti starog i uvesti novo. Kako to da svaka generacija želi uništiti... Koliko shvaćam vi sami ste bili radikal u hipi sceni 60-tima, je li to točno? I kao ste to nadvladali?

RS: Zapravo nisam bio neki radikal, a reći ću vam što me izliječilo. Bilo je to kada sam bio mladić, od nekih 21 godinu, bio sam u Parizu za vrijeme tzv. ulične revolucije 1969. Tada sam prepoznao upravo ono što se spomenuli, da mladi ljudi koji demonstriraju na ulici ispod mog prozora, na svome umu imaju uništavanje stvari, ali nemaju pojma čime će ih zamijeniti. Naravno da je lako uništiti, jako je teško stvoriti. Stvaramo sporo i kroz generacije, i to me potpuno obratilo... vidjevši tu nekontroliranu želju, pohotu za uništavanjem među svojom generacijom. Jednostavno mi se činilo da ukoliko krenemo tim smjerom ništa neće ostati.

V: Slažem se da kod mladih ljudi postoji impuls rješavanja starog, je li to samo psihološka reakcija na vlastite roditelje. Možda to pogoni ovu odraslu djecu... želite se pobuniti protiv roditelja kada ste djeca, ali kada ste u tridesetima i četrdesetima onda se okrećete protiv svijeta, banaka, policije...

RS: Naravno, u ljudskoj je prirodni pobuniti se protiv roditelja, protiv neposrednog naslijeđa, jer to je način oslobađanja od obitelji, odlazak u svijet i preuzimanje odgovornosti za sebe, za ono što jeste i što činite. Mislim da je pozitivna stvar u ljudskoj prirodi, da svi to imamo, želju da se oslobodimo. Ali također imamo drugu želju,a to je pronaći novi dom, i da popravimo štetu koju smo učinili, i da nastavimo rad kojeg su učinili naši roditelji prije nego što smo otkrili da nam se oni ne sviđaju. To je prirodni proces kroz kojeg svi mi prolazimo, ali ljudi ostanu zatočeni u toj adolescentnoj fazi, u toj fazi uništavanja, jer to je tako lako, lako je uništavati stvari i pozivati se na vlastitu superiornu moralnu prirodu jer to radite.

V: ... Je li ikada postojalo vrijeme u povijesti kada nije postojao taj poriv uništavanja prošlosti?

RS: Mislim da je uvijek bilo ljudi koji su željeli radikalne stvari, ali je također uvijek u prošlosti postojala norma. ... u obrazovanju, u svim našim institucijama koje su naslijeđene, ljudi su osjećali da je njihova prva dužnost poštivati te stvari. Mogli ste naravno eksperimentirati, ali morate podučiti mlade stvarima koje su naslijedili, a koje nisu u stanju stvoriti za sebe, kao što ih učite jezik. Ne možete izmisliti jezik za sebe, sve te riječi, gramatiku, i književnost koja ide uz njega, i shvaćanje svijeta koje ide uz nju. To je nešto

što se nasljeđivalo iz generaciju u generaciju. Uz puno truda; i ako mislite da možemo to nanovo izmisliti za sebe, zavaravate se.

[...] Još par minuta intervjua možete poslušati na već spomenutom linku.

***

> Drugi intervju - Roger Scruton on The Bolt Report. *(Prilikom gostovanja u Australiji održao je i predavanje Liberty & Democracy in Western Civilisation)* Tematika intervjua je nešto konkretnija, ljevica (u medijima) i sloboda govora.

Preskočit ćemo uvod, voditelj pita: I zašto je toliko novinara ljevičara?

RS: Zato što je puno lakše biti protiv stvari nego za. Da bi bili protiv nečega, morate samo pokazati na nedostatke, i onda reći mi želimo alternativu. Ne morate definirati alternativu. Ali ako branite postojeće stvari onda ste u puno težoj situaciji, a novinarima je to teško; upoznati se s poviješću, upoznati se s onime što se dogodilo kada su ljudi pokušali živjeti bez pravnog poretka kojeg su naslijedili itd.

V: A i pretpostavljam da je to dosadnije, i nije neka priča...

RS: Da, upravo tako, bitno je uzbuđenje.

V: Postoji li neki razlog zašto je ljevica posebno jaka u državnim medijima?

RS: Zanimljivo je to pitanje. Mislim da će općenito državni zaposlenici očito biti skloniji zagovarati raširenu Državu nego manju, tako da su skloniji braniti političare kojima je zadatak financirati ljude iz centralne vlasti. To objašnjava jedan dio, ali nije samo to. Mislim da ukoliko želite stvoriti karijeru u nekoj velikoj instituciji poput BBC-a, morate se istaknuti, a puno lakše se istaknuti ako ste nepristojni prema stvarima i naglašavate svoje neslaganje nego ako pokazujete da prihvaćate nešto.

Ostatak intervjua na već spomenutom linku.

***

Višestruko kvalitetniji razgovor sa Scrutonom, iz 1980-ih, o britanskom konzervatizmu - Realities: British Conservatism kojeg bih svakako preporučio, nešto je duži - *otprilike traje pola sata* - ali donosi pronicljive odgovore na različita pitanja vezana uz konzervatizam. Ukoliko želite shvatiti, ili nekome prenijeti, ideje konzervatizma ovo je sjajan početak tako da je vrijedno poslušati. *(O Progresu, intelektualcima, Thatcher, demokraciji...)*

Također je nedavno dao radio intervju za serijal *Ideas* - Scrutinizing Roger Scruton. Razgovor je nešto osobniji, možda je uvod malo dosadniji, ali ima zanimljivih razmišljanja o različitim temama. Nažalost, iako zanimljivo, često nije jasno za što se točno Scruton

zalaže, ili se barem ja ne slažem s nekim stvarima. *(Ne pratim baš Ideas, ali sjećam se da sam slušao razgovore istog novinara s Reneom Girardom, i Ivanom Illichem - mislim da taj nije online nego sam pronašao negdje za preuzimanje.)*

Još jedan nedavni intervju, za abc - The Philosopher's Zone. (Bavi se njegovim filozofskim radom.)

PS

Naravno, kada govorimo o konzervatizmu, ne govorimo o očuvanja onih institucija koje su osmišljene upravo za poticanje različitih reformi. Danas bi možda bilo točnije reći da su konzervativci oni koji su za ukidanje velikog broja programa i za utvrđivanje one kulture koja je uvelike zapostavljena. Ipak, mislim da izraz konzervatizam opisuje nešto bitno i nešto što možemo prepoznati iako možda nije lako definirati.

vidi kategoriju konzervatizam

———

Iako u postovima koji se bave konzervatizmom ne mislim konkretno na pitanja vezana uz Crkvu (izuzetak ovdje), mislim da su određena razmišljanja vezana uz konzervatizam *(nasljeđivanje onoga što ne možemo sami osmisliti, pažljive promjene, višegeneracijsko oblikovanje itd.)* posebno relevantna za mnoge stvari u Crkvi, primjerice liturgijska pitanja i slično.

(Pitanja ortodoksije i heterodoksije, unatoč onome što mediji propagiraju, nemaju stroge veze s -*američkom* - političkom podjelom na liberale i konzervativce, ili kulturnom podjelom na tradicionaliste i progresivce - *ovakvi kulturni i politički pojmovi se miješaju, i sam to često radim*. Inače, različite osobe koje mediji hvale kao "liberalne" ili "progresivne" katolike nisu nikakvi katolici.)

Što vjeruju konzervativci

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/sto-vjeruju-konzervativci.html

Konzervativci vjeruju da se naši identiteti i vrijednosti oblikuju kroz naše odnose s drugim ljudima, a ne kroz naš odnos s državom. Naša prava i odgovornosti kao pojedinaca su informirana običajima koji su preživjela test vremena i koji su bili zaštićeni vladavinom prava. U suvremenim državama uloga *Države* je neminovno opsežna, ali konzervativci vjeruju da bi njen doseg uvijek trebao biti podložan promjeni. Stoga je vrijeme nanovo potvrditi fundamentalni aksiom konzervatizma, da država nije cilj nego sredstvo. Civilno društvo je cilj, a država je sredstvo koje ga štiti. Društveni svijet nastaje kroz slobodno udruživanje, ukorijenjeno u prijateljstvu i životu zajednice; A običaji i institucije koje cijenimo su nastale odozdo, "nevidljivom rukom" surađivanja. Rijetko su kada nametnute odozgo djelovanjem politike, a uloga politike je pomiriti naše razne ciljeve, a ne diktirati ih ili kontrolirati.

Konzervativci vjeruju u poštivanje slobode pojedinca te sporazuma, običaja i institucija koje proizlaze iz toga. Pravda znači osigurati da obveze koje nastaju prirodno između slobodnih i odgovornih agenata dobiju priznanje i zaštitu koja je potrebna. To ne znači da manje povlaštene članove društva treba prepustiti njihovoj sudbini; to znači da porezi koji se koriste za njihovo podržavanje treba pravedno odrediti i učinkovito rasporediti.

Prema mnogima na Ljevici ljudi posjeduju socijalna i ekonomska prava neovisno o tome kako su proveli svoje živote. Sve više ova "ljudska prava" nisu ograničena na negativne slobode, poput prava na život, tijelo i potragu za srećom, kao što ih zagovara američka deklaracija, nego uključuju pozitivna zahtjeve, poput prava na stanovanje, zdravstvenu skrb i socijalnu pomoć. Sve širi skup takvih prava određuju nacionali i internacionalni sudovi bez obzira na njihov trošak; a sve veća nepravda, i prema poštenim poreznim obveznicima i prema budućim generacijama koje moraju snositi troškove naše trenutne ekstravagancije, se opravdava u ime "socijalne pravde". Konzervativci vjeruju da je vrijeme povratka na prirodniji oblik pravde, koji nagrađuje odgovorno ponašanje i podupire slobodne sporazume o kojima ovisi zdravo civilno društvo.

Roger Scruton, What Conservatives believe

> Scruton u nastavku članka navodi što zagovaraju konzervativci u Britaniji, prenosim nekoliko točki;

* Civilno društvo ovisi o zajedničkoj odanosti i teritorijalnom zakonu, a to nije moguće postići ili zadržati bez granica. Stoga je potrebno kontrolirati imigraciju. [...]

* Kao vjernici u civilno društvo konzervativci moraju štiti institucije i običaje koji pretvaraju ljudske životinje u odgovorne građane. Naše je društvo tolerantno, u kojem je sloboda proširena za različite religije, svjetonazore i oblike života. Ali kao što je Locke tvrdio prije tri stoljeća, sloboda je ugrožena zbog dozvole(*licence*): sloboda je utemeljena na osobnoj odgovornosti i poštovanju drugih, a dozvola je način iskorištavanja drugih zbog čisto osobnih probitaka. Stoga sloboda ovisi o vrijednosti koje štite pojedince od kaotičnih osobnih života, koje njeguju integritet doma usprkos mnogim opasnostima koje mu prijete. Konzervativna politika treba nagraditi stabilna domaćinstva. Ne smije nagrađivati, kroz sustav socijalne skrbi, neodgovornost koja je postala toliko raširena. Moramo štiti djecu od predatorske kulture koja je narasla kroz internet, i moramo se pokušati uhvatiti u koštac s pornografijom, i stavom prema ljudskim vezama koji je njen rezultat.

* Moramo postaviti okoliš, krajobraz, i nastanjene zajednice naše nacije kao prioritet vlade. Konzervatizam je filozofija nasljeđivanja i očuvanja; ne rasipa resurse nego ih čuva i uvećava. Politiku zaštite okoliša treba spasiti od lažne ekspertize dizača panike i manipulacije aktivista s vrha. Ispravno shvaćena, zaštita okoliša nije ljevičarska nego konzervativna bitka.

* Državi ne smijemo dopustiti da zatoči djelovanje civilnog društva. Kroz kvazi-nevladine urede i službena tijela *Država* je uvećana pod liberalnom vladom do točke gutanja privatnih inicijativa i iskrivljivanja davno uspostavljenih dobrotvornih instinkata naših građana, nepropisno koristeći novac poreznih obveznika da se stvore dobrotvorne organizacije (koje služe poput lutaka na koncima) i kvazi-nevladine udruge koje lobiraju za ljevičarske programe. Civilno društvo je potrebno osloboditi od regulacija i činovništva koje otežavaju volontiranje.

* Oslobađanje civilnog društva mora ići ruku pod ruku s ohrabrivanjem malih poduzeća i ekonomskih inicijativa. Regulacije zbog kojih je ljudima teško pomoći svojim susjedima također im otežavaju da pomognu sami sebi. U tom smislu poziv na ograničavanje države je aktualan kao što je uvijek i bio. Ljevičarski mislioci često karikiraju konzervativnu poziciju, kao onu koja zagovara slobodno tržište pod svaku cijenu, uvodeći konkurenciju i motiv profita čak u najsvetije oblasti života zajednice. Međutim, Adam Smith i David Hume su razjasnili kako samo tržište, koje je jedino poznato rješenje na probleme ekonomske koordinacije, ovisi o vrsti moralnog poretka koji nastaje odozdo, kada ljudi preuzimaju odgovornost za vlastite života, uče poštivati svoje sporazume i živjeti u pravdi i milosrđu sa svojim susjedima.

* Obrazovanje mora odražavati istinske interese buduće generacije. Konzervativna politika stoga mora osloboditi obrazovanje od svih ne-edukacijskih svrha kojima je podvrgnuto, tako da škole, fakulteti i sveučilišta mogu ponuditi prilike prikladne za potrebe djece. Trebamo osloboditi škole od birokrata i ponovno stvoriti obrazovanje kao ugovor između učitelja i roditelja djeteta. Postoji veliko znanje kod starijih ljudi, potrebno im je olakšati ulazak u pozicije podučavanje kako bi prenijeli svoje znanje onima koji ga žele steći.

* Konzervativci trebaju zagovarati politiku kulture koja utvrđuje našu nacionalnu baštinu i vrijednosti. Takva politika treba upoznati ljudi ove države s institucijama, tradicijama i dostignućima na koje se trebaju ponositi. Moramo promijeniti smjer kulture, udaljiti se od samoklevetanja i okrenuti veseloj i uvjerenoj afirmaciji nacionalne ideje.

Tih deset principa se čine jednostavo zdravorazumskim, i imali bi podršku velike većine ljudi kada bi im se objasnili. Došlo je vrijeme da konzervativna stranka to prepozna, da usvoji ta načela kao svoje poruke, i da tu poruku pouzdano predstavi ljudima.

PS

Može li se na konzervatizam u Hrvatskoj primijeniti neki od principa? Ne samo da može, nego bih rekao i mora.

Naravno, imamo drugačiju tradiciju od britanske, ali slični problemi su prisutni i kod nas. Očuvanje okoliša su preuzeli ljevičari sa svojim rješenjima; različiti kvazi-autonomni nevladini uredi, organizacije i udruge promoviraju programe vlade; naprednjačko zarobljavanje kulture, birokracija guši poslovanje i društvo, škole preuzimaju različite ne-edukacijske svrhe, predanje sve više ovlasti centralnim planerima itd.

Ne možemo se pozvati na dugu tradiciju privatnog vlasništva i slobodnog udruživanja, ali možemo prepoznati njihovu vrijednost i povezati ih s društvenim vrijednostima koje još uvijek postoje i koje je vrijedno očuvati. *(Kao što sam već više puta spomenuo, konzervativci se u Hrvatskoj ne bave konzerviranjem trenutne situacije, a vjerojatno bi ispravno bilo promatrati većinu prošlog stoljeća kao promašeni naprednjački eksperiment koji nije ispunio svoja očekivanja pa se potrebno posvetiti drugim vrijednostima.)*

Definiranje konzervatizma u Hrvatskoj nije lagan zadatak, i neće se svi složiti koje to točno vrijednosti promovira, ali ohrabruje pojava različitih inicijativa koje se, svaka u svom području, uspješno suprostavljaju i brane konzervativne vrijednosti. Njihov utjecaj ne mora nužno biti politički u užem smislu te riječi, dovoljno je da budu prisutne i da šire svoje ideje.

Konzervatizam je nažalost teško pretvoriti u slogan. Ljevičarsko obećanje zemaljskog raja može nam se činiti privlačnim čak i kada retrospektivno čitamo najave revolucija, ali kada

pogledamo što su te revolucije u stvarnosti donijele shvatimo da iza tih riječi ne stoji ništa. Možda naši naprednjaci imaju nejasnu ideju egalitarizma i liberacije od različitih normi, ali njihov plan je jednostavno uništiti stvari koje im se ne sviđaju i prepustiti budućnosti da se dogodi. (Bez da pritom pokazuju ikakvu svijet o tome što omogućuje uspješno funkcioniranje i očuvanje društva.)

Iako je imigracija izazov koji nam tek slijedi, mislim da nam razmišljanje o njoj pomaže shvatiti zašto konzervatizam treba promatrati sveobuhvatno. Odnosno, ono što želim reći, ne možete konzervatizam svesti na oslabljeni libertarijanizam - konzervatizam ima širu poruku od ekonomskih tema, i pitanja slobode. (*Što ćete reći o vrijednostima društva jednom imigrantu koji se odlučio nastaniti u Hrvatskoj i tu pronaći svoj dom? Mislim da jasno da ta poruka mora biti šira i da se mora odnositi na različite aspekte života.)*

Feser o precijenjenom Humeu

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/feser-o-precijenjenom-humeu.html

David Hume je kuriozitet. Filozofski adolescenti svih godina oduševljeni su njegovim slavnim subverzivnim doktrinama o religiji, uzročnosti, vrijednosti, sebstvu, i općenito metafizici. A ipak, te doktrine se oslanjaju na filozofske pretpostavke koje su u najboljem slučaju esktremno kontroverzne *(poput teze da ono što je zamislivo je moguće)*, a u najgorem slučaju su odlučno opovrgnute *(poput teze da je koncept vrsta slike)*, pa čak i samo-potkopavajuće *(poput Humeove vilice)*.

Posebno je ironično da ljudi koji se smatraju nepokolebljivo objektivnim, vođenim racionalnim argumentima baziranima na čvrstom tlu promatrane stvarnosti, smatraju Humea svojim herojem. Njegova filozofija uništava i razum i iskustvo, reducira oboje na subjektivno područje mašte. [...]

> *Izostavljam većinu posta i prenosim samo zaključak;*

Iznenađuje da bi itko još uvijek ozbiljno shvaćao Humeove doktrine s obzirom na pogrešnost argumenta o kojima ovise. Odnosno, nije nimalo iznenađujuće. Poput zamišljenog religioznog vjernika prema kojem često usmjerava svoj prezir, humeanski skeptik zna unaprijed do kojih zaključaka želi doći, a nije toliko bitno kako doći tamo. Želi svijet u kojem ga uzročnost neće dovesti do Neuzrokovanog Uzroka, u kojem dobro i zlo nisu objektivne značajke stvarnosti nego obični sentimenti, a racionalnost nije ništa više od roba strasti.

Edward Feser, A world of pure imagination

PS

Feser se u još jednom postu pozabavio njime - Hume, science, and religion. Ponovno prenosim samo zaključak;

> A to nas vraća još jednom na pitanje od kojeg smo krenuli: Kako Humeanac može dosljedno prihvaćati znanost, ali ipak odbacivati argumente Prvog Uzroka za Božju egzistenciju? Neizbježan odgovor se čini: Ne može. Što se tiče dosljednog *humeanizma*, znanost i teizam moraju ili vrijediti ili propasti zajedno. No, od samog početka ne postoji dobar razloga da bi bili Humeanac, a postoji puno razloga da ne budete. Pitanje je nebitno.

Priznajem, nije najinformativniji post *(izostavio sam objašnjenja i prenio samo uvod odnosno zaključak),* ali dovoljno je da se naglase neki problemi s Humeom na kojeg se pokušavaju pozvati mnogi anti-religijski raspoloženi ljudi.

Klasični teizam, "najbolje objašnjenje" i "kumulativni slučaj"

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/klasicni-teizam-najbolje-objasnjenje-i.html

[...] Nadalje, glavni argumenti za Božju egzistenciju u tradiciji klasičnog teizma nisu puki "argumenti najboljeg objašnjenja" ili argumenti "kumulativnog slučaja", a razlog za to je povezan s onime što je Bog za klasični teizam. Aristotelijanski pristup za argumentiranje Božje egzistencije tvrdi da ono što je mješavina potencijalnost i aktualnosti – *a time i manje od potpuno aktualnog, i u potrebi za aktualizacijom* – može principu biti objašnjeno samo referenciranjem na ono što je već čista aktualnost, što znači da ne treba i ne može biti aktualizirano od strane nečega drugog. Neoplatonski pristup tvrdi da što god da je na neki način kompozitno – *a time u potrebi za nekim principom koji bi objasnio kombinaciju dijelova* – se može u principu objasniti samo referenciranjem na ono što je apsolutno jednostavno, što znači da ne treba i ne može imati ikakve dijelove kojima treba kombinacija. Tomistički pristup tvrdi da svaka stvar čija je esencija različita od njene egzistencije – *a time je mogla ne postojati i zahtijeva nešto što bi joj dalo egzistenciju* – se može u principu objasniti samo referenciranjem na ono što je egzistencija sama, što znači da nije trebala i nije mogla imati dodijeljenu egzistenciju.

Ukratko, Bog je upravo ono u čemu sve ostalo participira radi aktualnosti i postojanja. Reći da ono što je čista aktualnost ili sam bitak nije jedino moguće objašnjenje egzistencije drugih stvari nego je "najbolje objašnjenje", za koje možemo dati "kumulativni slučaj", je donekle poput izjave za određeni trokut da njegovo instanciranje trokutnosti-kao-takve nije jedino moguće objašnjenje zašto je to trokut, nego je "najbolje objašnjenje" za koje možemo dati "kumulativni slučaj." Time jednostavno fundamentalno pogrešno shvaćamo prirodu i *explanans*-a i *explanandum*-a. Odnos između određenog trokuta i trokutnosti-kao-takve nije potencijalan, i nije nešto što znamo *via* emprijske hipoteze i vaganja vjerojatnosti. Isto vrijedi i za odnos između svijeta i Boga – između onoga u čemu participira egzistencija i onoga što jednostavno je samopostojeće ili neparticipirano biće.

PS

Nadam se da je, unatoč prijevodu, otprilike jasno o čemu je citat. Radi se o izdvojenom ulomku iz Feserova posta Nagel and his critics, Part X. U tom postu se bavi Nagelovim teističkim kritičarima i primjećuje razliku između kritika odnosno komentara koje daju teistički personalisti i onih koje daju klasični teisti.

Ukoliko ste upoznati s nekim suvremenim popularnim filozofima i apologetima mogli ste primijetiti takvu razliku, pristup kojeg imaju teistički personalisti značajno se razlikuje od onog kojeg imaju klasični teisti.

Inače, kad smo već kod Fesera, nedavno je objavio recenziju knjige The Enlightenment: And Why ItStill Matters, prenosim zaključak:

> [Za autora] Prosvjetiteljstvo znači imati pravi senzibilitet, izgovarati prave slogane, i, možda iznad svega, mrziti prave ljude. Biti Prosvijećen znači zaljubiti se u ideju bivanja Prosvijećenim, nikada ne ušutiti koliko je divno biti Prosvijećen, nikada ne prestati inzistirati koliko su strašni i neprosvijećeni oni koji ne vole Prosvjetiteljstvo. Radi se o isključivanju takvih ljudi iz sve šireg kruga uključivosti, i izbacivanju njihovih ideja s neograničenog menija opcija slobodnih mislioca.

Što dugujemo Novim Ateistima? [1/3]

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/sto-dugujemo-novim-ateistima-13.html

> U nastavku prenosim predavanje filozofa Fesera pod naslovom *What We Owe the New Atheists?* U predavanju daje zanimljiva zapažanja o situaciji u kojoj se nalazimo pa mi se činilo korisnim prenijeti predavanje (u tri dijela). U prvom dijelu se većinom bavi dijagnozom i prisutnim razmišljanjima, a kasnije nudi način kako odgovoriti na te izazove. Prije čitanje preporučam da pogledate trailer za Rocky III, uskoro ćete shvatiti zašto. (Prijevod ima standardnih manjkavosti, ali neka vas to ne omete.) Inače, izvorna verzija teksta predavanja je ovdje, a na istome linku se nalazi i audio predavanja pa možete poslušati.

Tema mog predavanja je "Što dugujemo Novim Ateistima." Može se činiti kao čudan naslov s obzirom da sam autor polemičke knjige *The Last Superstiton [A Refutation of the New Atheism]*. U toj knjizi opisao sam Richarda Dawkinsa kao čovjeka koji *"ne bi razlikovao metafiziku od Metamucila."* U skladu s time, predložio sam da knjigu *Filozofija za Neznalice (Philosophy for Dummies)* možda treba u pojednostavnjenom izdanju objaviti pod naslovom *Filozofija za Dawkinsa*. Rekao sam da sinteza pijanog samoupozdanja i teološke nesposobnosti Hitchensa predstavlja *"zagonetku, unutar enigme, omotane salvetom za koktel."* Spomenuo sam da nam možda treba oprostiti ukoliko posumnjamo da je čitava Harrisova književna karijera razrađena prijevara, javni štos u stilu Sache Barona Cohena (Sam Harris je filozofski Borat ili Ali G.) Zatim sam postao malo zločest kad sam se pozabavio Dennetom. Katolička filozofkinja Elizabeth Anscombe ocijenila je Davida Humea kao *"običnog – briljantnog – sofista."* Predložio sam da je Dennet kao filozof skoro u rangu Humea; ukoliko obrišete srednju riječ u Anscombinu opisu Humea, dobijete precizan opis Daniela Denneta.

Svatko tko je pročitao moju knjigu može vam reći da je takvo prozivanje zasluženo. Dubina neznanja novo ateističkih autora o filozofskim i religioznim idejama koje napadaju je usporediva samo s nevjerojatnom arogantnošću i neprijatnošću s kojima ih napadaju. Dawkins i kompanija su sami tražili takvu ocjenu. Ne morate biti religiozni vjernik da bi to mislili; Poznati filozof darwinizma Michel Ruse izjavio je da ga je zbog Dawkinsonove knjige The God Deluson *"sram biti ateist"*, a da je Dennetova Breaking the Spell *"stvarno loša i nedostojna [njega]"*. Još jedan ateistički filozof Thomas Nagel, opisao je Dawkinsovu "*amatersku filozofiju*" kao *"posebno slabu",* a njegove pokušaje suočavanja s filozofskim poteškoćama vlastite pozicije *"običnim ignoriranjem"*. Književni kritičar Terry Eagleton – *još jedan ateist, i to Marksist* – opisao je Dawkinsove tekstove o religiji kao "*neinformirane*", "*bezvrijedne*" i usmjerene na "*vulgarne karikature*."

Međutim, naslov predavanja još uvijek zbunjuje. Što bi mogli dugovati skupini mislioca koji su tako intelektualno i moralno sumnjivi kao Novi Ateisti (osim nekoliko jeftinih fora na

njihov račun)? Da bi uvidjeli odgovor, okrenut ćemo se analogiji utemeljenoj na kulturnom artifektu iz ranih osamdesetih, njen teološki potencijal je i dalje neispitan. Naravno, govorim o filmu *Rocky III*, filmskom klasiku u kojem glume Sylvester Stallone u naslovnoj ulozi i Mr. T kao izazivač Clubber Lang. Pretpostavljam da ste vidjeli film. Naš heroj Rocky Balboa – *katolik, da spomenem* – je prikazan kao čovjek koji je, s drugim nastavkom, dosegao vrhunac svog sporta. Više nije teturajući, pun modrica, dopadljiviji lik kakav je u bio u prva dva filma, Rocky je zgodan, preplanuo, dobro odjeven, bogat i slavan, svi ga vole. Sve to je nesumjivo i zaradio. Ipak, istodobno je postao spokojan i slab. Navikao se na svoj život, na bogatstvo i ugodu koja dolazi s time. Ne bori se s najsnažnijim izazivačima da bi zadržao titulu. Ne trenira srčano, čak ne trenira niti u pravoj dvorani nego u hotelu okružen s obožavateljima. Ne sluša svog starog trenera Mickeya koji ga upozorava da je izgubio svoju prednost.

Zatim imate Clubbera Langa, kojeg glumi Mr. T. Prikazan je kao nemilosrdan, vulgaran, ratoboran brbljavac. Nimalo ne poštuje Rockya, okrutno ga vrijeđa pred obožavateljima, čak se i unosi njegovoj ženi. Iznimno je samouvjeren, ne vidi nikakvu Rockyevu plemenitost ili unutarnju snagu, nego samo prevaru koju žele razotkriti pred cijelim svijetom. Uživa u svojoj odvažnosti, svojoj vlastitoj moći. S obzirom da je boksač ta moć leži u pukoj sirovoj snazi, a to je ono što posjeduje. Također je fokusiran i samodiscipliran. Neosporno želi pobjedu, na način na koji Rockye više ne želi, i pod bilo koju cijenu.

U klimaksu prvog djela filma prikazan je šampion koji je dobar čovjek, ali koji je postao presamouvjeren, nemaran i kratkovidan; i prikazan je izazivač koji je loš čovjek, ali je na vrhuncu spremnosti za borbu i potpuno usredotočen. Što god mislili o liku Mt. T-a, čovjek je predan. Za Rockyea međutim, to ne vrijedi. Stoga iako navijamo za Rockyea, kada Mr. T razbije njegov blok moramo priznati da je Rocky to i tražio.

Kako se radi o filmu Rocky, tu naravno nije kraj priče. Nakon sramotnog poraza trgnuo se u stvarnost, opet postaje fokusiran i željan pobjede, vraća se u formu te na kraju ponovno osvaja titulu nakon što pobjedi lik Mr. T-a u revanšu. Možda je postao i bolji borac jer se morao ponovno vratiti nakon početnog poraza; u svakom slučaju je mudriji. Izazov kojeg je predstavio lik Mr. T-a predstavlja prikriveni blagoslov.

Kakve sve to ima veze sa Novim Ateistima? Objasnit ću kroz prisjećanje nečega što mi je kardinal George Pell rekao kada sam držao predavanja po Australiji. (Znam da to zvuči pretenciozno – *kao da se kardinal i ja družimo*. Zapravo, iznenadio bih se da me se uopće sjeća, ali kada sam imao čast upoznati se s njime, dobro sam zapamtio njegovu primjedbu.) Kardinal je na televiziji nedavno nastupio u raspravi sa Dawkinsom, i rekao mi je kako su Novi Ateisti zapravo Crkvi učinili uslugu, natjerali su nas da se vratimo apologetici, disciplini koja je desetljećima bila zanemarivana u katoličkim intelektualnim krugovima.

To mi se čini kao duboki uvid, i u svome predavanju želio bih razraditi kardinalovu primjedbu. Ne tvrdim da bi se on nužno složio sa svime što ću reći – uključujući i mojom Rocky III analogijom; ali mislim da je analogija prikladna, a sada je vjerojatno i jasno zašto sam je upotrijebio. Crkva, u svojem ljudskom elementu i posebno u njenom intelektualnom životu, je prema meni, u posljednjim desetljećima često bila poput Rockya s početka filma – nedisciplinirana, neozbiljna, nemarna prema stvarnoj prirodi izazova koji su se javili, i nespremna na suočavanja s njima. Baš kao što Rocky ima reputaciju koju je stekao u prošlim pobjedama, ali nema se čime pokazati kada se suoči sa snažnim novim izazivačem; suvremeni katolički svećenici i teolozi nasljeduju slavnu filozofsku i teološku baštinu koju suočeni s moralnim, političkim i intelektualnim izazovima sekularizma nisu iskoristili. I baš kao što lik Mr. T-a, unatoč svojem prostaštvu i taštini, barem zna što je potrebno za pobjedu, tako i Novi Ateisti, unatoč svojoj samodopadnoj ignoranciji, znaju koja su fundamentalna pitanja u sporu između religije i sekularizma. Shvaćaju da je beskorisno pozivati se na društveni napredak do kojeg je dovelo kršćanstvo, ili dostojanstvo kojeg kršćanski moral pripisuje ljudima, ili ljepotu kršćanske umjetnosti i arhitekture, osim ako postoji dobar razlog da mislimo kako su središnje tvrdnje kršćanstva stvarno točne. Znaju, kao što je znao i Sv. Toma Akvinski, da je beskorisno govoriti o vjeri ukoliko niste pokazali da je vjera nešto više od samoobmane kakvom ju proglašavaju kritičari – odnosno, ukoliko niste utvrdili racionalne preamuble vjere, *praeambula fidei*. Znaju, barem implicitno, da s obzirom da je čovjek racionalna životinja, ne možete ga pridobiti ukoliko ne možete pridobiti njegov intelekt.

Ukratko, Novi Ateisti znaju da, posebno u kulturi u kojoj znanost ima prestiž kakav ima, moralni, društveni i intelektualni utjecaj kršćanstva uspijeva ili propada ovisno o uspjehu centralnih argumenata kršćanske apologetike. Naravno, Novi Ateisti uopće ne razumiju te

argumente; a kamoli da su ih opovrgnuli. No, kada tako malo istaknutih crkvenjaka i teologa iznose te argumente, ili ih uopće sami shvaćaju, neznanja Novih Ateista je nevažno. Pobijedit će samim tokom stvari. Ukoliko se upuštate u boksački meč, morate biti spremni boksati. Ukoliko niste, suparnik će pobijediti neovisno o svojim nedostacima kao boksača. Dakle, Novi Ateisti Crkvi čine uslugu kao što je to Mr. T učinio Rockyu, prisiljavajući nas da se uozbiljimo, da se vratimo u borbenu formu, da obnovimo svoj intelektualni mišić i argumentativnu čvrstinu.

Za sada je sve to dosta općenito, i može se činiti ne baš točnim, jer očito je uvijek bilo radova popularne apologetike, a neki od njih su bili jako dobro u tome; ali to nije ono o čemu govorim. Govorim o apologetici na najvišom intelektualnom nivou, onoj koja se bavi najdubljim pretpostavkama koje informiraju razmišljanja onih koji dominiraju na modernim sveučilištima i u našoj modernoj znanstvenoj kulturi općenito – suvremeni akademski filozofi; fizičari, kemičar, biolozi, i drugi prirodni znanstvenici koji se bave razmišljanjem o filozofskim pitanjima; radnici u visokotehnološkoj industriji; itd.

To su ljudi od kojih, ne samo oni koji oblikuju mnijenje, nego sve više i običan čovjek s ulice, traži vodstvo u pitanjima objektivne istine. Ne moramo ni reći kako su ti ljudi neimpresionirani radovima popularne kršćanske apologetike ukoliko je uopće i primjećuju. Ukoliko imaju ikakvih problema s Novim Ateistima, to je primarno zato što misle da se Dawkins i kompanija bave šibanjem mrtvog konja, i to možda s nepotrebnom grubošću. Ne misle da Dawkins, Hitchens i ostali, ne uspijevaju uvidjeti jakost religije, nego da bespotrebno zlostavljaju već poraženog slabića. Filozof John Searl – *koji je vrlo dobar filozof i prodoran kritičar mnogih ideja povezanih sa suvremenim naturalizmom i scijentizmom* – opisuje ponašanje koje prevladava kod suvremene inteligencije. Zapisuje nekoliko godina prije pojave Novih Ateista u svojoj knjizi Mind, Language, and Society;

> Danas se nitko ne trudi [napadati religiju], i smatra se pomalo neukusno uopće postaviti pitanje Božje egzistencije. Pitanja religije su poput pitanja seksualne preferencije: o njima se ne raspravlja javno...

> Mislim da je došlo do nečega puno radikalnijeg od slabljenja religiozne vjere. Za nas, educirane članove društva, svijet je postao demistificiran ... Rezultat ove demistifikacije je da smo otišli dalje od ateizma, do točke gdje to pitanje više nije bitno kao što je bilo ranijim generacijama...

Osvrćući se na neke primjere navodnih čuda, Searle piše:

> To nije moguća misao za nas zato što, u određenom smislu, znamo previše... Stvar nije u tome da to smatramo pogrešnim, nego da to uopće ne uzimamo u obzir kao mogućnost.

Smatram da su tim ljudima – *onima za koje je rasprava između ateizma i teizma povijesni relikt, nije više živa i dostojna njihove pažnje* – suvremeni svećenici i teolozi posvetili premalo pažnje i ponudili im odgovore. U katoličkim krugovima, postoji tendencija povlačenja iz metafizičkih pitanja šire slike te umjesto toga posezanje za moralnim apeliranjem na *"dostojanstvo ljudske osobe"*, kao da bi to moglo pružati zajedničko tlo na kojem bi Crkva mogla komunicirati sa sekularnim svijetom. Ali zapravo

samo po sebi to ne pruža nikakvo zajedničko tlo jer su pitanja što je ljudska osoba, i što dostojanstvo zahtijeva, vrlo sporna pitanja. Primjerice, eutanaziju se brani kao *"smrt s dostojanstvom."* Protivljenje *"istospolnom braku"* se rutinski opisuje kao negiranje dostojanstva homoseksualaca. Feministi koji promoviraju pobačaj i kontracepciju bi očito negirali da se protive dostojanstvu žene. I tako dalje. Dakle, pozivati se na *"dostojanstvo ljudske osobe"*, kao da to samo po sebi rješava nešto, jednostavno je samoreferencirajuće.

Drugi konzervativni teolozi i religiozni autori su naglasili ono što pravoslavni teolog David Bentley Hart naziva *"estetika kršćanske istine"* u podnaslovu svoje knjige *The Beauty of the Infinite*. Ipak, za tipičnog suvremenog sekularnog intelektualca, naša tendencija da smatramo nešto lijepim je potpuno objašnjiva u terminima biološke i kulturne evolucije. Naše estetske reakcije možda nisu nepostojane kao što to relativist pretpostavlja, ali su prema takvom stavu svejedno subjektivne, održavaju način na koji je darwinovski selekcijski pritisak utisnuo u naše pretke estetsku psihologiju, ne radi se značajkama stvarnosti neovisnima o umu. Prema tome, one nemaju nikakve ontološke implikacije. Prema meni, to je potpuno pogrešno, ali to nije stav kojeg možete pobiti nečijom prozom ili Bachom. Pretpostaviti drugačije značilo bi upustiti se u okršaj pištoljima koristeći čembalo.

Zatim imate takozvanu teoriju "Inteligentnog Dizajna", koju sam kritizirao puno puta, ne zato što je loša biologija nego zato što je loša filozofija, a teološki je potpuno irelevantna. Ponekad ju se kritizira jer je *"Bog praznina"* pristup, ali zapravo je još lošija. Jer čak u najboljem scenariju, teorija ID-a, prema vlastitom priznanju, ne može vam ponuditi dizajnera koji bi bio nešto više od jednog dijela, iako veliki i udaljeni dio, samog prirodnog poretka. Može vas samo dovesti do boga s malim "b" – *zapravo superheroja* – a ne do istinskog teizma. Kritičari ID-a optužuju takve ljude da se bave lošom prirodnom znanošću, dok sami ID ljudi tvrdi da se bave dobrom prirodnom znanošću, ali ono što je bitno jest da se bave prirodnom znanošću, ne božanskom znanošću. Ne predstavljaju izazov scijentizmu koji priječi modernoj inteligenciji da religiju shvati ozbiljno, nego samo oponaša njene metode i pretpostavke. Stoga samo potvrđuju scijentizam i stav o religiji kojeg podržava. Kao što Searl Zapisuje:

> Za nas [građane modernog sekularnog društva], kada bi se pokazalo da Bog postoji, to bi trebala biti činjenica o prirodi poput svake druge. Osnovnim silama svemira – *gravitaciji, elektromagnetizmu, jakoj i slaboj nuklearnoj sili* – dodali bi petu, božansku silu. Ili još izglednije, promatrali bi druge sile kao oblike božanske sile. Ali još uvijek bi to bila fizika, iako božanska fizika. Kada bi nadnaravno postojalo, moralo bi biti naravno.

Searle nije pisao o teoriji ID-a, ali kao da i je. Metafizika scijentizma je toliko asimilirana od strane moderne inteligencije pa pretpostavlja da čak i ako bi neka vrsta teizma bila obranjiva, bila bi to samo ekscentrična verzija vrste stvari u kakve već vjeruju. U njihovu umu jednostavno nema konceptualnog mjesta za išta više.

Novi Ateizam je samo posebno glasan i antipatičan izraz takvog razmišljanja. Dawkins i kompanija se razlikuju od suptilnijih i pristojnijih mislioca poput Searlea i Thomasa Nagela jer pokazuju veću nestrpljivost prema onima koji ne vide ono što oni smatraju očitom

istinom. Da se pozovem po posljednji put na svoju analogiju, Novi Ateisti su poput Mr. T-a koji želi surovo prikazati Rockya kao potpunu prevaru, dok su svi ostali zadovoljni ostavljanjem Rockya njegovim iluzijama. Naravno, Rocky nije prevara, nego se samo zapustio; i naravno kršćanstvo također nije prevara. Mr. T je natjerao Rockya da to dokaže – da se dokaže i da ponovno postaje ono što je bio. Dugujemo Novim Ateistima što nas tjeraju da učinimo isto.

Ukoliko pop apologetika – *koja je dobra u svom okviru, ali nije u stanju odgovoriti na najdublja pitanja ili na najsofisticiranije suparnike Kršćanstva*, ukoliko to nije ono čemu se moramo vratiti, i ako sam kritizirao moraliziranje, estetiku i pseudo-znanstvene pokušaje kao neučinkovite ili irelevantne, što onda točno želim preporučiti? Čemu se to moramo vratiti ukoliko želimo obnoviti ljudski element u Crkvi u njegovu punu intelektualnu vitalnost i borbenu snagu?

[...]

Što dugujemo novim ateistima? [2/3]

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/06/sto-dugujemo-novim-ateistima-23.html

> Ukoliko već niste, za bolje razumijevanje pročitajte i prvi dio. Prijevod teoloških i filozofskih pojmova je možda malo nestandardan, ali vjerujem da je iz konteksta jasno na što se misli. Naravno, možete pogledati i izvornu verziju ovdje. (Kao i inače, koristim izraze "prirodno", a ne "naravno".)

[...] Ostatak predavanja ću odgovarati na to pitanje [čemu se moramo vratiti kao odgovor na trenutnu situaciju], ali mogu početi sažimanjenjem odgovoraz u jednoj riječi: Skolastika. To je riječ koja će uznemiriti neke katolike, i to ne samo liberalne. Prije nekoliko godina, sjedio sam na večeri poslije konferencije pokraj kolege katoličkog akademika, izrazio sam mišljenje da je bila pogreška katoličkih teologa udaljiti se od argumenata prirodne teologije koji su tako snažno zagovarani do neo-skolastičkih autora. Reakcija je bila nešto poput bijesnog grča, uslijedila je bujica poznatih kritika neo-skolastike. Zatečen ovom naglom promjenom tona razgovora, pokušao sam ga uvjeriti da ne negiram kako njegov pristup ima svoje mjesto, i podsjetio sam ga da je vjerovanje u filozofsku pokazivost Božje egzistencije dio katoličke doktrine; ali nije bilo koristi. Ništa što sam rekao nije ga moglo umiriti. Kao da je vidio duha za kojeg je mislio da je davno otjeran, i nije se mogao othrvati napadu panike.

Potrebno je naglasiti da nije bio teološki ili politički liberal. Daleko od toga. Niti je njegov odgovor, iako ekstreman, tako neobičan. Postoji nešto kod tomizma, općenito skolasticizma, i "racionalističkog" ili filozofskog pristupa religiji, i općenito moralu, što određena vrsta religioznog senzibiliteta, čak i određenog konzervativnog senzibiliteta, jednostavno smatra odbojnim. Mislim da je to djelomice zbog neke vrste fideizma koji je uvrijeđen samom idejom da postoji teološko ili moralno znanje neovisno o milosti i božanskoj objavi – a možda i posebno uvrijeđeno samom idejom da bi poganin poput Aristotela i Plotina mogao znati nešto o tim temama što obični jednostavni kršćanin sa svojom Biblijom ili krunicom ne zna. Također mislim da je to djelomice zbog zabrinutosti da su filozofski argumenti precerebralni, prehladni i beskrvni da bi bili relevantni za vjerski ili moralni život.

Ne moram napominjati da je iz katoličke perspektive, moguće otići predaleko u smjeru racionalizma. Primjerice, tretirati teologiju kao običnu intelektualnu igru, uz ignoriranje duhovnih i moralnih implikacija bi, nepotrebno je reći, promašilo poantu. I bilo bi heretično negirati da postoje istine spoznatljive samo kroz božansku objavu, ili negirati da je prihvaćanje tih istina vjerom slobodan čin kojem nas privlači milost. Stoga *Katolička Enciklopedija* kaže u članku o "vjeri":

> U umovima mnogih, vjera se smatra manje više nužnom posljedicom pomnog proučavanja motiva vjerodostojnosti, stav kojeg Vatikanski Koncil izričito osuđuje: "Ako itko kaže da pristanak kršćanskoj vjeri nije slobodan, nego da nužno slijedi iz argumenata koje ljudski um može pružati u svoju korist; ili ako itko kaže da je Božja milost jedina nužna za tu živu vjeru koja je djelotvorna po ljubavi, neka bude anatema."

Međutim, Crkva također uči da je moguće otići predaleko u suprotnom smjeru, i osuđuje fideizam kao i ekstremni racionalizam. Isti članak *Katoličke Enciklopedije* u nastavku kaže;

> S druge strane, ne smijemo minimizirati stvarnu dokaznu snagu motiva vjerodostojnosti unutar njihove istinske sfere – "Razum objavljuje da je od samog početka učenje Evanđelja bilo uočljivo znakovima i čudima koji su dali, tako reći, definitivni dokaz definitivne istine. (Lav XIII, Æterni Patris)."

Vrijedno je citirati što članak u istoj enciklopediji kaže o "Fideizmu";

> Što se tiče [fideističkih] stavova, potrebno je napomenuti da autoritet, čak niti autoritet Boga, ne može biti vrhovni kriterij sigurnosti, a čin vjere ne može biti primarni oblik ljudskog znanja. Doista, taj autoritet, kako bi bio motiv pristanka, mora prethodno biti prepoznat kao sigurno valjan; prije nego što povjerujemo u propoziciju kao objavljenu od Boga, prvo moramo znati sigurno da Bog postoji, da On objavljuje takve propozicije, i da je Njegovo učenje dostojno priznanja, sva ta pitanja se mogu i moraju u konačnici odlučiti samo činom intelektualnog priznanja utemeljnog na objektivnim dokazima. Prema tome, fideizam ne samo da negira intelektualno znanje, nego kvari samu vjeru.

> Stoge ne iznenađuje da je Crkva osudila takve doktrine ...Godine 1840. [katolički fideist] Bautain je morao prihvatiti nekoliko propozicija koje se izravno protive fideizmu, prva i peta su bile: "Ljudski razum može sa sigurnošću dokazati Božju egzistenciju; vjera, nebeski dar, slijedi poslije razuma, i stoga je ne možete prikladno koristiti protiv ateista da bi dokazali Božju egzistenciju"; i "Korištenje razuma prethodi vjeri, i uz pomoć objave i milosti, vodi do nje." ... [Prvi] Vatikanski Koncil podučava kao dogmu Katoličke vjere da "jedan istiniti Bog i Gospodin mogu biti spoznati sa sigurnošću prirodnim svijetlom ljudskog razuma pomoću stvari koje su stvorene"..."

Što se tiče mišljenja onih koji smatraju da je naš nadnaravni pristanak pripremljen motivima vjerodostojnosti tek vjerojatan, očito je da logički uništava sigurnost takvog pristanka. To razmišljanje je osuđeno od Inocenta XI i Pija X.... Doista, Objava, je vrhovni motiv vjere u nadnaravne istine, ali ipak, postojanje tog motiva i njegova valjanost mora biti utvrđena razumom.

Ukratko, Katolički nauk da nas milost vodi do vjere ne podrazumijeva da u određenom trenutku jednostavno moramo čvrsto zatvoriti oči i usmjeriti se da povjerujemo u neku propoziciju za koju imamo nedovoljno racionalnih razloga. To bi bio fideizam u stilu Wiliama Jamesa, a ne katolicizam. Kada netko kaže: *"Ali milošću Božjom jesam što jesam"*, ne misli da nije slobodno odabrao izbjegavati grešni život i da ga je Bog nekako programirao da ga izbjegava, kao što bi On mogao programirati robota. Slično tome, kada

kažemo da nas je do života vjere dovela Božja milost, to ne znači da istodobno nismo vođeni razumom. Kao što je Toma Akvinski zapisao:

> S obzirom da, dakle, milost ne uništava prirodu nego je usavršava, prirodni razum bi trebao služiti vjeri kao što prirodna volja služi ljubav ... Stoga svete doktrine koriste autoritet filozofa u onim pitanjima u kojima mogu spoznati istinu prirodnim razumom..."(Summa Theologiae I.1.8)

Tu bih se osvrnuo na ispravni odnos između prirode i milosti, razuma i vjere, filozofije i objave. Prirodna teologija i prirodni zakon, koje oboje imaju ključnu ulogu u apologetici, su poput kostura, a moralni i teološki nagovještaji iz božanske objave su poput tijela na tom kosturu. Baš kao što vam ni same kosti ni samo meso ne mogu dati potpuno ljudsko biće, tako ni sama priroda ni sama milost ne mogu dati potpunu priču o ljudskom stanju.

Pod prirodna teologija i prirodni zakon mislio sam na filozofsko znanje o Bogu i moralu utjelovljeno u onome što se ponekad naziva *"trajna filozofija"* – tradicija koju predstavljaju klasični (dakle, platonisti i aristotelijanci) filozofi te koja je usavršena od strane velikih skolastika. Sama za sebe, prirodna teologija i prirodni zakon, razvijeni unutar ove tradicije, su poput kostura: upečatljivi, čvrsti i trajni, ali također suhoparni, hladni i mrtvi. Drugim riječima, središnji argumenti prirodne teologije i prirodnog zakona su (kada ih se ispravno shvati, što često nije slučaj) impresivni i racionalno uvjerljivi, ali se također mogu činiti udaljenima od svakodnevnog života jer su ponekad teški za shvatiti i donose poimanje Boga i morala koje se može činiti apstraktnim. Mislim da su "hladnoća" i "apstrakcija" prirodne teologije i prirodnog zakona često preuveličani, ali ne negiram da ima nešto istine u toj standarnoj karikaturi.

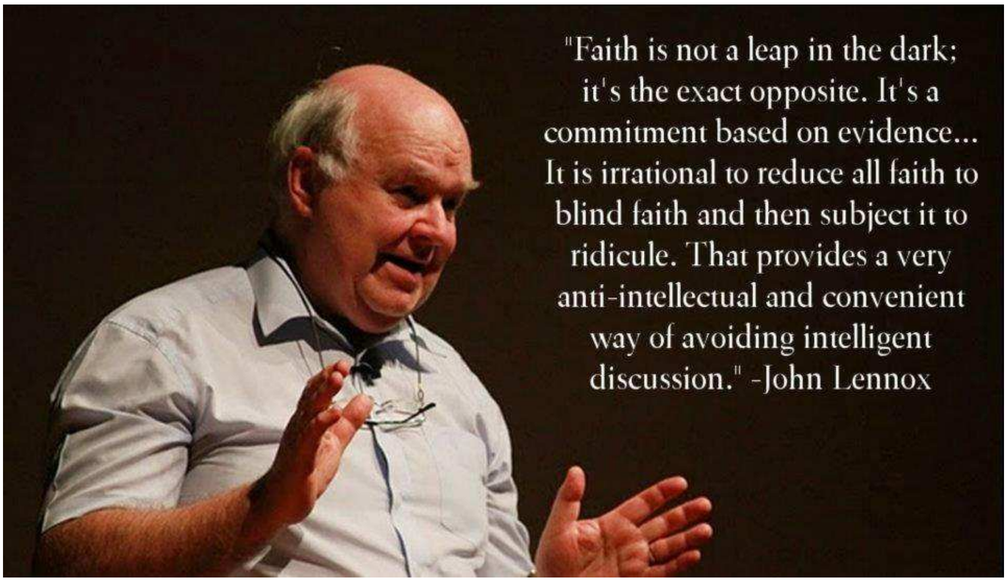
Pod nagovještajima božanske objave naravno mislim na ono što znamo o Bogu i moralu na temelju Pisma, iz vjerovanja, koncila, i općenito tradicije, i iz Učiteljstva. Sami za sebe, ti nagovještaji su poput tijela bez kostura: topla i ljudska, ali i čudno izobličena te u nemogućnosti da stoje sama za sebe ili da pružaju otpor. Drugim riječima, s jedne strane teološki i moralni nagovještaji su potpuniji od bilo čega što nam prirodna teologija i prirodni zakon mogu dati, i govore nam na pristupačniji i osobniji način; Ali također se može činiti (kada ih se krivo shvati, što je često slučaj) da im nedostaje objektivnog racionalnog temelja, i da odražavaju kulturno i povijesno parohijski pogled na ljudski život kojeg se ne može primijeniti na sva vremena i sva mjesta. Ovi navodni nedostaci kršćanske teologije su također, blago rečeno, uvelike precijenjeni, ali postoji određena istina u toj karikaturi, s obzirom na utjecaj prirodne teologije, prirodnog zakona i općenito filozofije u kršćanskoj teologiji.

Naravno, bilo je vremena kada je značaj prirode, razuma i filozofije bio prenaglašen – kada su tvrdnje milosti, vjere i objave bili umanjene, a religija reducirana na racionalistički kostur; ali danas opasnost dolazi iz suprotnog smjera. Razgovor o "vjeri" je iskrivljen, mnogi vjernici i mnogi skeptici koriste izraz tako da se zapravo odnosi na subjektivni osjećaj ili iracionalnu volju za vjerovanjem. Previše popularnog propovijedanja i pobožnost je reducirano na jeftinu sentimentalnu samopomoć ili nejasno moraliziranje. Previše je filozofa religije predugo igralo obranu – tvrdeći,, ne da je pozicija teizma racionalno i

dokazno superiorna ateizmu, nego priznavajući rašireno mišljenje oko dokaza, i tražeći da se religiozna vjera ne smatra manje racionalna zbog toga. Previše je teologa svoju pažnju preusmjerilo s pitanja objektivne, metafizičke istine na estetiku, moralne sentimente, psihologiju, kulturu ili povijest.

Ukratko, religiozni vjernici su pobjegli u ne-kognitvni geto brže nego što su ih skeptici mogli tamo otjerati. Često su poput hipohondra iz znanstveno fantastičnoj priči "*Skeleton*" koji se patološki boji svojih vlastitih kostiju pa ih na kraju izgubi – u strašnom klimaksu reducira se na bespomoćnu, amorfnu mrlju. Zbog toga su ih Novi Ateisti uspjeli pretvoriti u boksačke vreće za udaranje. Zbog toga se mnogim ljudima čini da optužba kako je religija samo emocija i priželjkivanje, odvojena od objektivne stvarnosti i bez racionalnog temelja, održiva. Ono što kršćanskoj teologiji treba više no ikad je njena tradicionalna kralježnica, njena skolastička kičma.

[...]

Što dugujemo Novim Ateistima? [3/3]

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/07/sto-dugujemo-novim-ateistima-33.html

> Ukoliko već niste, bilo bi korisno prvo pročitati prvi i drugi dio predavanja. Još jednom moram upozoriti na manjkavosti prijevoda određenih filozofskih koncepata, ali zato je tu izvorna verzija.

[...] Što to konkretno znači? Nekoliko stvari. Prvo i najosnovnije, moramo nanovno naučiti ono što su katolički filozofi i teolozi ranijih generacija dobro znali: da se svo znanje, uključujući apologetiku, oslanja na metafizičke temelje, i ne može se adekvatno braniti bez branjenja njenih temelja. Kao što je katolički filozof Henry Koren zapisa 1950-ih u svom *An Introduction to the Science of Metaphysics:*

> Bez metafizike, krajnji temelji svih drugih znanosti su nesigurni. U drugim znanostima, pretpostavljamo i uzimamo zdravo za gotovo stvari poput principa kontradikcije i kauzalnosti, mogućnost promjene itd. Ukoliko prihvatimo sve te stvari bez ispitivanja njihovih vrijednosti, cijela struktura na kojoj su izgrađeni ostaje na nesigurnim temeljima i stoga sve ostaje podložno sumnji. S druge strane, ako ih ne prihvatimo, znanstveno znanje bilo koje vrste će biti nemoguće. Stoga, da bi omogućili istinsku znanost, te pretpostavke i principe treba ispitati, a njihovu valjanost utvrditi.

Koren je koristio termin "znanost" u širem aristotelijanskom smislu, primjenjuje se na svako sustavno znanje, uključujući apologetiku. Ako ćemo učinkovito braniti vjeru od Novih Ateista, ili bilo koga drugog, njene metafizičke pretpostavke moramo pažljivo definirati i rigorozno braniti.

Mnogi će zastati zbog te sugestije, smatrajući da su metafizička pitanja jednostavno prekontroverzna u modernom pluralističkom društvu da bi bila uspješna za javno prosuđivanje. Možda katolički intelektualac može privatno podržavati aristotelijansko-tomističke stavove o prirodi supstance, kauzalnosti, esencije, i sličnog, al*i – kaže argument* – kada brani katoličko moralno ili teološko učenje u javnom kontekstu, mora se ograničiti na manje kontroverzne premise. To je nešto što su katolički intelektualci i svećenici radili desetljećima, ali rezultati su, prema meni, bili katastrofalni. Stvar je u tome da smo već uključeni u javne sporove oko fundamentalnih metafizičkih pitanja, sviđalo se to nama ili ne. Plan izbjegavanja uključivanja u ta pitanja je svojevrsno uniletarno razoružavanje. Rezultat toga nije da u očima kritičara katolički teološki i moralni nauk imaju intelektualne temelje u nečemu drugom, nego im se čini da katolički nauk uopće nema temelje.

Postoje barem tri načina na koja smo, sviđalo se to nama ili ne, uključeni u spor oko fundamentalne metafizike. Prvo, Novi Ateizam počiva na scijentizmu, stavu da nam samo prirodna znanost daje objektivno znanje, a pod "prirodna znanost" misli se na ono čime su

se bavili Galileo i Newton. Empiriometričke metode moderne fizike se smatra zlatnim standardom, a što je nešto dalje od prediktivnih i tehnoloških uspjeha fizike, to je manje "znanstveno", a time i manje reflektira objektivnu stvarnost. To nije stav kojeg podržavaju samo Novi Ateisti, radi se o stavu koji je raširen u modernom intelektualnom životu, i uzima se zdravo za gotovo u velikom djelu opće javnosti. Scijentizam podrazumijeva da one tvrdnje koje ne podržava znanost koja je tako shvaćena – *odnosno, ako nema istu vrstu predikativnih i tehnoloških uspjeha kao što ima suvremena fizika* – onda nemamo razloga misliti da odgovara objektivnoj stvarnosti. Stoga, s obzirom da kršćanska teologija i etika nemaju istu vrstu prediktivnih uspjeha i tehnoloških primjena fizike, onda se ne radi o istinskom znanju.

Sam scijentizam je metafizička teza. Ona podrazumijeva stav o tome što znači biti supstanca, što znači imati esenciju ili prirodu, koje vrste uzroka postoje ili mogu postojati, itd, i stoga imaju implikacije za ono što se smatra legitimnim objašnjenjem. Istodobno se radi o samopobijajućoj poziciji jer scijentizam sam po sebi nije podržan metodama empirijske znanosti.

Ipak, ono što želim za sada naglasiti je da nećete pobiti argumente Novih Ateista i slično mislećih kritičara religije osim ako ne opovrgnute scijentizam; A to zahtijeva odgovaranje na probleme fundamentalne metafizike. Dakle to je jedan način na koji su branitelji kršćanskog moralnog i teološkog nauka u konačnici uključeni u javni spor oko fundamentalnih metafizičkih pitanja, sviđalo se to njima ili ne.

Drugi način je taj što ne postoje argument za Božju egzistenciju ili za racionalnost kršćanskog moralnog nauka koji se ne oslanja na metafizičke pretpostavke, pretpostavke koje će Novi Ateisti i drugi kritičari eksplicitno ili implicitno odbaciti. Uzmimo za primjer Tominih Pet Putova za dokazivanje Božje egzistencije. Mislim da su svi ti argumenti uvjerljiviji – *štoviše, da su istinska demonstracija Božje egzistencije* – i opširno sam ih branio na više mjesta, ali da bi ih obranili morate također braniti filozofske pretpostavke koje su uključene u argumente. Primjerice morate braniti Aristotelijansku teoriju čina i potencije kao esencijalnu za mogućnost promjene, morate pokazati da su kontingentni materijalni objekti našeg iskustva hilemorfne sastavnice, morate pokazati da pokretačka uzročnost nužno pretpostavlja finalnu uzročnost, itd. Također mislim da ne možete braniti argumente prirodnog zakona, ili bilo koje druge moralne argumente, bez da se pozabavite metafizičkim pitanjima oko toga što ljudsko biće jest – konkretno, bez da obranite tvrdnju da je ljudsko biće supstanca koja je po prirodi usmjerena prema realizaciji određenih specifičnih ciljeva. Dakle, obrana kršćanskih moralnih i teoloških tvrdnji neizbježno podrazumijeva obranu dubljih metafizičkih predanosti koje pretpostavljaju.

To me dovodi do trećeg načina na koji je svaki branitelj katoličke vjere već uključen u javni spor oko fundamentalne metafizike, shvaćao li on to ili ne. Uzmite u obzir alternativne pristupe koje sam spomenuo – strategija apeliranja na ideju digniteta ljudske osobe kao zajedničko tlo između katolika i sekularista, ili strategija apeliranja na estetske kvalitete kršćanske doktrine i prakse. Ti pristupi zapravo predstavljaju pokušaje da razgovarate sa sekularistom preko ideje dobra i ideje lijepoga. Da upotrijebimo rječnik skolastičke

metafizike, dobrota i ljepota su transcendentali - iako u slučaju ljepote njen status kao transcendentala je stvar polemika, ali ostavit ćemo to za sada po strani. Kao transcendentali, dobrota i ljepota su promjenjivi s bitkom; odnosno, bitak, dobrota i ljepota su zapravo ista stvar gledana iz različitih gledišta. Dobrota je samo bitak promatran kao objekt apetita, ljepota je samo bitak smatran ugodnim. Prema tome, u jednom smislu, bitak, dobrota i ljepota su podjednako fundamentalni utoliko što su konvertabilni jedan s drugim. Mislim da to pomože objasniti zašto se čini kao obećavajuća strategija pristupiti obrani vjere iz gledišta dobrote ili ljepote, umjesto iz gledišta napadno metafizičkog pojma bitka (bivanja).

Međutim, postoji još jedan smisao u kojem je bitak temeljniji pojam. Bitak je barem konceptualno prije dobrote i ljepote čak i ako, ontološki govoreći, su oni ista stvar gledana s različitih gledišta – još jednom, dobro je bitak kao objekt apetita, ljepota je bitak smatran ugodnim. Moderna filozofija je napustila doktrinu transcendentala, i također je, kao posljedica toga, općenito izgubila svaki osjećaj odnosa između dobrote i ljepote s jedne strane, i bitka s druge. Stoga ne iznenađuje da se dobrota i ljepota počinju činiti tek kao afektivni, značajke naše reakcije na objektivnu stvarnost ali ni na koji način ne odgovara ničega u samoj objektivnoj stvarnosti. Zbog toga je apeliranje na dignitet ljudske osobe ili na estetiku kršćanske istine u konačnici beskorisno osim ako su pojmovi dobrote i ljepote utemeljeni u bitku. Ali to znači da apeliranje na dignitet ljudske osobe ili estetike kršćanske istine, da bi bilo efektivno, zahtijeva obranu klasične metafizike – a u tom slučaju teško mogu poslužiti kao alternativa metafizici kada se bavite apologetikom.

Dakle to je jedan način na koji efektivna apologetika zahtijeva povratak skolastici. Zahtijeva da prepoznamo kako je metafizika glavna. Točnije, obrana klasične metafizike – *utemeljena na platonskoj i aristotelijanskoj tradiciji koju su usavršili veliki skolastici* - je neizbježni uvod u obranu klasičnih argumenata za Božju egzistenciju i prirodnog zakona. Smatram da ne postoji drugi način opovrgavanja modernog sekularizma kakvog predstavljaju Novi Ateisti.

Drugi način na koji ispravan odgovor na Nove Ateiste zahtijeva povratak skolastici ima veze s onime što mislimo kada govorimo o Bogu. Novi Ateisti i drugi kritičari religije tipično operiraju s izrazito antropomorfnim poimanjem Boga. Shvaćaju da teisti Boga smatraju nematerijalnim, ali unatoč tome misle da se zapravo radi o bestjelesnoj osobi, poput nas samo bez ograničenja koja mi imao po pitanjima moći, znanja i moralne vrline. Zatim argumentiraju da negirati Boga kojeg tako poimlju zapravo nije različito od negiranja Zeusa ili Letećeg Špageti Čudovišta jer poput materijalnog svijeta čije bi objašnjenje trebao biti Bog, Bog tako zamišljen bi također zahtijevao svoje objašnjenje. Primjerice, bio bi ekstremno kompleksan um, i zbog toga moramo pitati što objašnjava postojanje tog uma. S obzirom da to seli problem konačnog objašnjenja jednu razinu natrag bez da ga rješava, ockhamova britva – *tako veli argument* – nas vodi do odbacivanja teizma i promatranja fundamentalnih zakona fizike kao konačnog objašnjenja. Zapravo, Dawkins karakterizira takvo razmišljanje u svojoj knjizi *The God Delusion* kao glavni argument protiv teizma, a mnogi drugi atesti i sekularisti bi rekli isto.

Problem s tim argumentom je što jednostavno promašuje cijelu poantu klasične filozofske teologije. Bog kakvog poimlje klasična teologija nije kompleksan nego je apsolutno jednostavan. On nije "biće" među drugima, nego Sam Bitak; također nije "um" među drugim umovima, nego čisti Sam Intelekt. Ne samo da ne mora imati svoj uzrok nego ga u principu niti ne može imati, s obzirom da je čista aktualnost a ne mješavina aktualnosti i potencijalnosti, a samo ono što ima potencijalnost neke vrste treba uzrok ili može imati uzrok. On nije "bog" među drugim bogovima zato što nije član *genusa* ikakve vrste. Iako nije neosoban, ipak je radikalno ne-antropomorfan.

Naravno, dio razloga zašto Novi Ateisti toliko pogrešno shvaćaju božansku prirodu je taj što su uglavnom neinformirani o filozofiji i teologiji; Ali to nije samo njihova krivnja. Prosječni nesofisticirani religiozni vjernik ima prilično grubu antropomorfnu predodžbu o Bogu; Ali nije samo krivnja na običnom vjerniku. Profesionalni filozofi religije ovih dana također operiraju s poimanjem Boga kojeg bi Aristotel, Plotin, Anselm ili Akvinski smatrali beznadno antropomorfnim. Teoretičari "Inteligentnog Dizajna", nasljednici Paleyeva poimanja Boga kao neke vrste kozmičkog urara ili strojara, također operiraju a grubo antrompomorfnim poimanjem Boga. Kada Novi Ateisti napadaju takvo poimanje Boga, onda ima tu nešto.

Međutim, njihove kritike su potpuno neučinkovite protiv poimanja Boga klasične filozofija, koji je doveden do svoje profinjenosti unutar skolastike. Ne radi se samo o filozofskom poimanju; ono je i u srži katoličkog pravovjerja, ugrađeno u obvezujući katolički nauk kroz koncile i vjerovanja. Dakle da bi branili katoličku vjeru od Novih Ateista i drugih kritičara, potrebno se vratiti skolastici ne samo kod pitanja metafizičkih temelja ili početnih pozicija apologetike, nego i kod svega što gradimo na tim temeljima, kod onoga čemu nas vode argumenti klasične apologetike u pitanjima poimanja Boga i njegova odnosa sa svijetom.

Treći način na koji učinkovit odgovor sekularizmu zahtijeva povratak skolastici je taj što se moramo vratiti ne samo klasičnoj skolastičkoj filozofiji i apologetici nego također i sistemskoj ili dogmatskoj teologiji; Jer čak i ako bi sekularist prihvatio racionalnu pokazivost Božje egzistencije i šire obrise prirodnog zakona – *odnosno, one teme koje kršćanska teologija dijeli sa najvećim poganskim misliteljima* – činit će mu se kako specifično kršćanska teologija unatoč tome predstavlja povijesno zavisnu zbrku ili doktrine koje su proizvoljno dodane filozofiji. Veliki skolastički teolozi su pokazali da to naravno nije slučaj – zapravo da različiti elementi katoličke dogmatske i moralne teologije tvore čvrsti logičan sustav kojeg se može rigorozno artikulirati i braniti; Ali znanje te nekoć standardne teologije je u svojim posljednjim desetljećima uvelike nestalo unutar Crkve. To nije dovelo samo do kolapsa u katehezi nego je crkveni nauk postao ranjiv na napade.

Katolički teolog R.R.Reno, urednik časopisa First Things, zapisao je prije nekoliko godina o neželjenim posljedicama revolucije protiv neo-skolastike koju su predvodili teološki mislioci poput Henria de Lubaca, Hans Urs von Balthasara, i Yvesa Congara. Reno ne gaji neprijateljstvo prema tim autorima; opisuje ih kao dio *"herojske generacije"* teologa. Ipak, misli da njihov jednostran i pretjerano polemičan stav prema neo-skolastičkoj tradiciji koju su zamijenili, baš kao i njihov stil prezentiranja teologije kao skupa poetskih pa čak i

briljantnih ,ali idiosinkrazijskih i nesustavnih uvida, nesvjesno potkopavaju osjećaj teologije kao koherentnog sustava koji je nekoć prevladavao: zapisuje;

> Crkva nije zajednica neovisnih učenjaka, od kojih svaki traži individualnu sintezu, koliko god da takvi projekti obogaćuju ili su važni. Crkvi su potrebni učitelji i svećenici koji izgrađuju vjernike. Da bi to bilo učinkovito, Crkvi trebaju teolozi koji su predani razvoju i održavanju standardne teologije, zajednički obrazac misli, široko korišten okvir za integriranje i objašnjavanje doktrine...

> Crkva ne može više funkcionirati kao debatno društvo koje se sastaje nedjeljom ujutro, koje se stalno bavi novim hipotezama, baš kao što profesor fizike ne može prepustiti učionu učenicima koji žele napredovati slobodnim raspravljanjem. Kao što je Lav XIII prepoznao u Aeterni Patris (1879), vjernicima treba osnovica, prepoznata teologija, kako bi imali intelektualno sofisticirano shvaćanje istine vjere...

> Kolaps neoskolastike nije doveo do nove i potpunije vizije koju je tražila Herojska Generacija. Stvorio se vakum ispunjen priprostim shvaćanjem...

> Profesori poslije Drugog Vatikanskog koncila, koji sada odlaze u mirovinu i koju su podučavali mnoge od nas... širili su mit da je katolička teologija 19. i ranog 20. stoljeća široka pustinja suhoparne teologije kojoj nedostaje duhovni značaj. Nalaze li se na listama za proučavanje; Joseph Kleutgen, Johann Baptist Franzelin, ili Matthias Scheeben; Charles Journet, kardinal Mercier, ili Garrigou-Lagrange? Zbog toga zanemarivanja, stara teološka kultura Crkve je uvelike uništena, a Herojska Generacija nije, možda ni ne može, formulirala djelatnu alternativu koju bi mogli podučavati i koja bi zauzela njeno mjesto...

> Nalazimo se u apsurdnoj situaciji. Za razliku od profesora u većini disciplina, profesori teologija u americi ne nude gotovo nikakav uvod u osnovnu logiku njihovih područja...

> Moramo oporaviti sustavnu jasnoću i sveobuhvatnost neoskolastičke sinteze, modificiranu i promijenjenu uvidima Herojske Generacije i njihovom željom za svetopisamskom, patrističkom i litrugijskom vizijom jedinstva i istine Kršćanske vjere. Potrebni su nam dobri udžbenici – *makar možda neće zadovoljiti književni genij poput onoga von Balthasara i dušu pjesnika poput Henria de Lubaca* – kako bi razvili intelektualno sofisticiranu vjeru.*(“Theology After the Revolution,” First Things, May 2007)*

Prevladavajuće opće nepoznavanje katoličke teologije kao rigorozno artikuliranog sustava je olakšalo Novim Ateistima i drugima da opišu kršćanske doktrine kao skup iracionalnih predrasuda, i da u to uvjere čak i mnoge koji imaju katoličko obrazovanje. Balthasar je govorio o *"sravnjavanju bastiona"* koje je Crkva izgradila u neo-skolastičkom periodu. Ne treba nas iznenaditi što su nakon tog sravnjavanja došli barbari i ostavili vjerne bez obrane. To ne znači da su bastioni bili u savršenom izdanju, ali nije im bilo potrebno sravnjavanje sa zemljom, nego utvrđivanje, obnova, a možda i farbanje.

Ukratko, tvrdim da učinkoviti odgovor na Nove Ateiste i moderni sekularizam općenito zahtijeva; prvo, povratak klasičnoj apologetici; drugo, povratak klasičnim, skolastičkim metafizičkim temeljima koje zahtijeva apologetika; treće, obranu klasičnog teističkog

poimanja Boga na kojeg najbolji argumenti tradicionalne apologetike upućuju, i koje su zagovarali skolastici; i četvrto, povratak općoj sustavnoj kršćanskoj teologiji kakva se razvila unutar skolastičke tradicije. Samo oporavak širine i dubine, argumentativne rigoroznosti i konceptualne preciznosti skolastike, može obaviti potreban posao.

Ako vrata paklena ne mogu nadvladati Crkvu, sigurno neće niti Novi Ateisti. Da prafriziram starog ateista Nietzschea, ono što ne ubije Crkvu, ojača je. Na poticaju nama katolicima da doprinesemo tom jačanju, možemo zahvaliti Novim Ateistima.

Predkršćanska apologetika [1/2]

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/07/predkrscanska-apologetika-12.html

> U nastavku prenosim Feserov post Pre-Christian apologetics. U prvom dijelu objašnjava situaciju u kojoj se nalazimo i objašnjava da je apologetika disciplina poput drugih te nudi odgovore na česte prigovore.

Kršćanstvo nije nastalo u vakumu. Prvi kršćani su raspravljali sa svojim suparnicima u kulturnom kontekstu gdje su svih znali da postoji Bog, i da se objavio kroz Mojsija i proroke. S obzirom na to, pitanje je bilo što misliti o Isusu Nazarećaninu. Stoga su i prvi apologeti bili apologeti kršćanstva nasuprot judaizma. No, to se uskoro promijenilo. Širenjem kršćanstva kroz Judeu na širi mediteran, pitanje je postalo trebamo li prihvatiti kršćanstvo nasuprot poganstvu. Manje je toga bilo zajedničkog.

Ipak, grčka filozofija je pružala dosta zajedničkog prostora za raspravu. Augustin je zapisao kako su mislioci u neoplatonskoj tradiciji shvatili da je Bog uzrok egzistencije svijeta; da su također shvatili da samo ono što je van svijeta materijalnih i promjenjivih stvari može biti Bog; shvatili su razliku između osjetila i njihovih objekata s jedne strane, te intelekta i njegovih objekata s druge; utvrdili superiornost posljednjeg; i utvrdili da najviše dobro nije dobro tijela niti dobro uma, nego poznavati i naslijedovati Boga. Ukratko, ti poganski mislioci su znali neke od ključnih istina o Bogu, duši, i prirodnom zakonu koje su dostupne nepotpomognutom ljudskom razumu. Takvo čisto filozofsko znanje olakšalo je Augustinovu konverziju na kršćanstvo, i omogućilo je intelektualni kostur za razvoj tradicije kršćanske apologetike i teologije.

Međutim, u drugim kulturnim kontekstima – *poput religija dalekog Istoka* – kršćanski apologet je mogao pretpostaviti još manje od onoga što je bilo poznato grcima. Isusovački misionar iz sedamnaestog stoljeća Roberto de Nobili pokušao je riješiti problem koristeći se bogatom konceptualnom aparaturom koju je pružala hindu filozofija kako bi uvjerio učene hinduse u istinu tomističke prirodne teologije, koja bi se onda mogla koristiti kao stepenica prema kršćanskoj objavi.

Niti tu nije tako teško pronaći zajednički temelj. Hinduizam potvrđuje jedinstvenu samopostojeću i nepromjenjivu božansku stvarnost, čak i ako je ta stvarnost uobičajeno shvaćena u panteističkim, a ne teističkim terminima; postoje eksplicitno teističke misli u hinduističkoj filozofskoj tradiciji. Hinduizam također ima pojam duše, iako doktrina reinkarnacije ide u suprotnom smjeru od kršćanstva. U potvrđivanju objektivnog moralnog poretka koji operira poput zakona prirode, a ne kao proizvoljna božanska zapovijed, ideja

karme paralela je onoj prirodnog zakona (iako su naravno i razlike radikalne.) U kineskom kontekstu, taoizam, konfucijska etika, i neo-konfucijska metafizika također su pružale bogati skup konceptualnih resursa kojima se diskusija prirodne teologije i prirodnog zakona može nastaviti.

Ali na suvremenom Zapadu, još je manje toga zajedničkog. Budistički kritičar hinduističke metafizike barem misli da je korisno raspravljati. Iako se u suštini njegovi stavovi više razlikuju od kršćanstva nego od hinduizma, on je barem na filozofskoj razini manje više u istom konceptualnom svemiru. No, kao što sam napomenuo nedavno u TAC predavanju (o pozivu na povratak skolastičkoj apologetici, [prijevod 1. dio, 2. dio, 3. dio]), tipični moderni Zapadni sekularist ne misli da je teizam, a kamoli kršćanstvo, vrijedno pobijanja. Često odbacuje i samu filozofiju, baš kao što odbacuje i teologiju koju bi tradicionalni apologet utemeljio na filozofskim argumentima. Ne uvijek, ali često, će samo empirijsku znanost shvatiti ozbiljno. S obzirom na takav scijentizam, potrebno mu je prvo pokazati zašto mora metafiziku shvatiti ozbiljno, a zatim se okrenuti prirodnoj teologiji, da bi se u konačnici mogli upustiti u obranu kršćanske objavljene teologije. (Prvi zadatak nije teško ispuniti ukoliko je sugovornik intelektualno pošten. Scijentizam nije teško pobiti.)

Problem sa suvremenom apologetikom

Iako kršćanstvo nije nastalo u vakumu, trenutno se nalazi, barem u suvremenom Zapadnom kontekstu, u nečemu sličnom vakumu. Religiozni i filozofski milje unutar kojeg je kršćanska objava razumljiva – *prema tome i onaj u kojem morate smjestiti intelektualno ozbiljnu i snažnu kršćansku apologetiku* – je uvelike zaboravljen. Nažalost, nisu samo sekularisti ti koji su ga zaboravili, nego i sami kršćani, uključujući kršćanske apologete.

Često sam se žalio da nisu samo novo ateistički tipovi, nego i previše suvremenih kršćanskih mislioca, ti koji operiraju s ozbiljno manjkavim poimanjem Boga i ozbiljno manjkavim metafizičkim pretpostavkama. To je dio problema o kojemu govorim. Utemeljena apologetika mora biti formulirana u terminima klasičnog teizma i klasične (aristotelijanske, neoplatonske, skolastičke) metafizika. Ali to nije sve. Moramo također nanovo otkriti dubinu, opseg i strogost apologetike kako je shvaćena u neo-skolastičkoj tradiciji. Ispravno shvaćena, apologetika nije samo samo vreća *ad hoc* poteza osmišljenih samo kako bi zadobili konvertite. Nije vrsta retorike. Radi se o vrsti znanosti, u širem smislu sustavnog tijela objektivnog znanja. Ima filozofske temelje i logičku strukturu, pravilni poredak tema integriranih u teoretski koherentu cjelinu. Ne sadrži praznine zbog kojih bi lanac logičkih argumenata odjednom bio prekinut, a intelekt ugašen tako da zavladaju volja ili emocije. Ukoliko nije tako tretirana – *kao ozbiljni intelektualni poduhvat* – neće je se ozbiljno uzimati u obzir, niti bi to zaslužila.

Jedan problem sa suvremenom apologetikom je što odražava premalo svijesti o toj teoretskoj strukturi discipline i pravilnom poretkom tematike. Razmislite o pristupima koji odmah kreću od Isusova Uskrsnuća kao argumenta za kršćanstvo, ili čak kao argumenta za teizam. To može biti učinkovito s nekim ljudima koji nemaju snažna uvjerenja o kršćanstvu ili teizmu, ili sa teološki konzervativnim židovskim sugovornikom koji već prihvaća istinu

abrahamske religije i samo ga treba uvjeriti da kršćanstvo predstavlja njezin ispravan razvoj. Ali ako razmišljate o njemu kao potpuno općenitom *"potezu otvaranja",* prikladnom za neposredno korištenje protiv naturalista i ateista bilo koje vrste, takav pristup je prema meni ozbiljno pogrešan. Sofisticirani naturalist pretpostavlja da ima dobrih razloga misliti da se događaji poput uskrsnuća jednostavno ne mogu dogoditi, i da ima dobar razlog misliti kako je religiozno učenje povezano s tom pričom o uskrsnuću *a priori* nevjerojatno. Prema toma, ukoliko prethodno ne pobijete taj skup općih pretpostavki, on će razumljivo misliti da je opravdano kada sliježe ramenima i odbacuje čak i najjači dokaz uskrsnuća kao jedan od više čudnih podataka koje pronalazimo u povijesti – možda je kuriozitet, ali nije nešto što može samo po sebi ugroziti naturalizam kojeg on smatra dobro utemeljenim.

Naravno, neki apologeti bi prethodili uskrsnuću neovisnim argumentom za Božju egzistenciju; ali niti to nije, samo po sebi, adekvatni uvod. Neće vas svaki argument za Božju egzistenciju dovesti do specifičnog poimanje Boga koje je potrebno da bi ustanovili vjerodostojnost uskrsnuća. Osim toga, Božja egzistencija nije jedini filozofsko znanje koje treba ustanoviti prije nego što se započne sa specifično kršćanskom apologetikom, na to ću se kasnije vratiti.

Još jedan problem s djelom suvremene apologetike je što zauzima pristup za kojeg se čini kako je više zainteresiran za uvjeravanje slušatelja nego predstavljanje istine. Stoga će apologet ponekad iznesti argumente koji postoje za neku tvrdnju, bez da kaže prihvaća li ih one sve. Apologet je tada poput trgovca, sretan je ukoliko napustiti trgovinu s nečim pod rukom, nije mu toliko bitno čime.

Problem nije što neki od argumenta možda nisu dobri; i naravno da je argument dobar čak i ukoliko uz njega ubacite hrpu upitnih argumenata, stvar je u tome da nekritičko predstavljanje bilo čega što bi moglo pomoći razvodnjuje intelektualnu ozbiljnost poduhvata, i učvršćuje pogrešnu percepciju apologetike kao obične retorike, umjesto kao istinske filozofije.

Da predvidim očiti prigovor, sigurno, reći će ateistički ili sekularni kritičar, svaka apologetika mora po svojoj prirodi biti samo retorička, neistinsko filozofska ili znanstvena u svom duhu. Prigovor kaže da apologet daje argumente za zaključak koji je već unaprijed određen kao istinit, zaključak u kojeg je on izvorno vjerovao iz razloga koji nisu ovi koje predstavlja kao apologet (primjerice zato što su mu roditelji ili religijski autoriteti tako rekli kada je bio mlađi). Takav postupak je intelektualno neozbiljan, čak i intelektualno nepošten.

Točnije, to će reći sekularist; ali ako je pošten, sekularist će shvatiti da on stvarno ne vjeruje u taj prigovor. Uzmite u obzir da gotovo svi koji vjeruju u ono što nam moderna znanost govori čine to na temelju nekog autoriteta koji mu je to rekao – roditelja, učitelja, autora znanstvenog dokumentarca, autora knjiga popularne znanosti i slično. Malo je ljudi koji su sposobni istražiti do stručnosti samo jednu znanstvenu disciplinu, i nitko nije u stanju postati stručnjak u svima. Većina ljudi mora se oslanjati na stručnost drugih kako bi znali ono što znaju o znanosti. Ali nijedan sekularist ne smatra da je to iracionalno ili nepošteno. Nijedan sekularist neće reći da možete racionalno vjerovati onome što znanost govori samo ako ste

sami sve izveli, i to iz prvih principa, bez da su vas roditelji ili učitelji prvo podučili zaključku prije nego što se ste upoznali s argumentima.

Sjetite se knjiga poput *The Blind Watchmake*r Richarda Dawkinsa, *Abusing Science* Philipa Kitchera, *Darwinism Defenended* Michaela Rusea i *Why evolution is true* Jerrya Coynea. Ne možete negirati da su to radovi apologetike – darwinovske apologetike. Nimalo ne oklijevaju i ne radi se o nepristranom istraživanju teme, nego su napisani upravo kako bi uvjerili čitatelja da je dawinizam istinit, i kako bi ga obranili od kritičara. Iako će i darwinovci priznati da takve knjige, poput svih knjiga, mogu biti u krivu što se tiče nekog detalja, bit će vrlo, vrlo uzrujani ukoliko se čvrsto ne slažete s cjelokupnom porukom knjige.

Takve knjige, i općenito znanstvene knjige, također nude argumente od kojih neke, ili sve, autori knjiga nisu niti poznavali kada su prvi put prihvatili zaključke koje ti argumenti podržavaju (npr. Prihvatili su ih u školi, na temelju autoriteta njihova učitelja, ili u najboljem slučaju na temelju pojednostavljenih i ponekad pogrešnih objašnjenja koja je dao njihov učitelj). Također, navedene argumente nitko nije otkrio u poretku kakvom su prezentirana u samoj knjizi. U znanosti je, ono što je Hans Reichenbach nazvao *"kontekst otkrića"* puno, puno zapetljaniji i nasumičniji nego što bi to *"kontekst opravdanja"* ukazivao. Znanstveni udžbenici daju vam "finalni proizvod", a argumenti u njima i redoslijed izlaganja ne zrcale nužno način na koje je to znanje povijesno nastalo.

Sekularisti ništa od toga ne smatraju neprimjerenim; iako vam znanstveni udžbenici i radovi darwinovske apologetike u svojoj suštini daju kasnija opravdanja za zaključke koje su izvorno prihvaćene od strane njihovih autora na temelju autoriteta – *i to opravdanja koja u potpunosti ne zrcale rezoniranje koje je povijesno dovelo do prihvaćanja zaključaka od strane šire znanstvene zajednice* – nijedan sekularist neće iz tog razloga odbaciti takav rad kao obično "racionaliziranje" predrasuda. Činjenica da su takvi zaključci prezentirani na način koji je daleko od nesigurnosti i da se kritičarima bave polemično ili olako odbacuje, ne dovodi sekulariste do pomisli kao je takav rad obična retorike, a ne prava znanost.

Međutim, u tom slučaju sekularist ne može dosljedno *a priori* odbacivati radove teološke apologetike kao intelektualno neozbiljne ili suprotne istinskom filozofskom ili znanstvenom pristupu predmetu proučavanja. Mora priznati mogućnost da su takva djela relevantno usporediva sa znanstvenim udžbenicima ili knjigama koje brane znanstvene teorije od skeptika – odnosno, da su, poput znanstvenih udžbenika, sustavno predstavljanje ideja i argumenata do koji se povijesno došlo na nešto nasumičniji način. Mora se pozabaviti argumentima, ne može razumno prekinuti raspravu tako što će odbaciti žanr u kojem se nalazi.

[...]

Predkršćanska apologetika [2/2]

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/07/predkrscanska-apologetika-22.html

> U nastavku prenosim drugi dio Feserova posta Pre-Christian apologetics. (Izostavio sam linkove.) Prijevod prvog dijela ovdje.

Pravilan redoslijed apologetike

Dakle, koji je ispravan poredak tema u filozofski rigoroznoj apologetici – onoj kakvu sam pripisao piscima neo-skolastike? Ključna stvar koju treba ovdje naglasiti je koliko toga mora, i može, biti utvrđeno čisto filozofskim argumentima prije nešto što se upustite na adresiranje specifičnih tvrdnji kršćanstva. Bogati sustav *"prirodne apologetike"*, kako je se ponekad zove, mora prethoditi specifično kršćanskoj apologetici ukoliko joj želimo dati njenu ispravnu intelektualnu osnovu. Argumentiranja Božje egzistencije je samo jedan dio tog zadatka. Skicirati ću poredak tema o kojima govorim. (Ovdje ne navodim argumente prirodne apologetike ili kršćanske apologetike, za to bi bila potrebna knjiga, samo skiciram što bi potpuni sustav apologetike uključivao, i što uključuje kod najboljih autora o toj temi.)

I. Metafizički uvod

"Prirodna apologetika" pretpostavlja veliki broj osnovnih metafizičkih pretpostavki, kao što to čini i specifično kršćanska apologetika, i zapravo cijeli sustav kršćanske dogmatske teologije kada mu pridodate rigoroznu intelektualnu artikulaciju. Konkretno, te pretpostavke uključuju ključne elemente skolastičke metafizike: teoriju čina i potencije, skolastičku teoriju kauzalne moći, princip kauzalnosti, princip finalnosti, formalne i materijalne uzroke, skolastički opis supstance, distinkciju između esencije i egzistencije, i tako dalje.

U određenoj mjeri pojmove o kojima govorim možete uvesti i braniti tijekom davanja određenog argumenta "prirodne apologetike". Primjerice, možete barem dati uvod u teoriju čina i potencije tijekom davanja argumenta za egzistenciju neaktualiziranog aktualizatora (tj. *"Nepokrenutog Pokretača"*). I obično u starijim radovima neo-skolastike nećete pronaći poglavlje posvećeno specifično metafizičkom uvodu. Jedan od razloga za to je što su metafizičke pretpostavke o kojima govorimo tada možda bile šire poznate i manje kontroverzne; drugi je što je postojalo mnogo radova neo-skolastike posvećenih samo metafizici i filozofiji prirode. Zainteresirani čitatelj se mogao lagano okrenuti takvim radovima o metafizici u pozadini.

Međutim, ovih dana postoji toliko neznanja i dezinformacija o metafizičkim temeljima skolastičkih argumenta u "Prirodnoj apologetici" tako da smatram da je takav uvod nužan. (Zbog toga u svojim knjigama posvećujem pedesetak stranica apstraktnoj metafizici prije nego što krenem na prirodnu teologiju, filozofsku antropologiju i prirodni zakon. Postoje i čitave knjige posvećene tome.)

II. Prirodna Teologija

Naravno, prirodna teologija uključuje argumente za Božju egzistenciju; ali uključuje još puno toga. Ključni argumenti prirodne teologije ne dovode vas do nekog od božanstava. Dovode vas do Boga klasičnog teizma. Odnosno, dovode vas do uzroka svijeta koji je čista aktualnost, a ne mješavina aktualnosti i potencijalnost; samopostojeće biće, a ne jedno biće ili postojanje među drugima; apsolutno jednostavno ili ne-složeno; nepromjenjivo i vječno; i nešto što ne bi mogli u principu imati uzrok nego je samo-postojeće. Argumenti vas dovode do Boga koji je, prema tome (i kontra panteizma), nužno posve različit od svijeta (s obzirom da je svijet vremenski, promjenjiv, kompozitni, mješavina aktualnog i potencijalnog, itd.) Dovode vas do Boga kojemu moramo pripisati intelekt, volju, svemoćnost, sveznanje i savršenu dobrotu. Također pokazuju da je Bog uzrokovao svijet ne samo u smislu da je pokrenuo stvar prije 13 milijardi godina, nego u fundamentalnijem smislu da on čuva svijet u postojanju svakog trenutka. Pokazuju da kada on ne bi stalno uzrokovao svijet, svijet bi se odmah raspao u ništavilo.

Prirodna teologija također utvrđuje da postoji prirodni poredak "sekundarnih uzroka" koji su i različiti od, ali i koje ovise o Bogu kao primarnom uzroku. Prirodni, sekundarni uzroci su stvarni uzroci (tako da je okazionalizam isključen), ali mogu djelovati samo jer im Bog daje uzročnu moć (tako da je deizam također isključen). To je ideja božanskog potpomaganja s prirodnim uzrokom. Razrađena podrazumijeva, s jedne strane, da postoji prirodni poredak stvari kojeg možete spoznati i proučavati neovisno o tome potvrđujete li Božju egzistenciju. S obzirom na samo taj prirodni poredak, određene stvari su moguće, i određene stvari su nemoguće, a "zakoni prirode" koje otkriva prirodna znanost govore nam koje su koje. No, s druge strane, doktrina božanskog potpomaganja govori nam da s obzirom da taj prirodni poredak operira samo ukoliko se božanski primarni uzrok slaže s njime, postoji i mogućnost nadnaravnog poretka stvar – poredak stvari iznad i izvan prirodnog poretka, zbog kojeg potonje može biti suspendirano. (Primijetite da "nadnaravno" ima tehničko značenje koje nije povezano s popularnim korištenjem te riječi. Nema nikakve veze sa vampirima, vukodlacima, zombijima, i sličnome – koji bi, kada bi postojali, bili dio "prirodnog" poretka u relevantnom smislu, a ne nadnaravnog.)

Obje te ideje – *da su neke stvari nemoguće s obzirom na prirodni poredak sekundarnih uzroka, ali da božanski primarni uzrok može djelovati na nadnaravni način* – podrazumijeva mogućnost čuda; jer čuda su u najstrožem smislu nemoguća u prirodnom poretku, i stoga ih može uzrokovati ono što je nadnaravno, što znači da ih može uzrokovati samo Bog. (Primijetite da prirodni poredak stvari široko protumačen uključuje anđele, koji su, poput nas, stvorenja koja moraju biti očuvana u postojanju od strane Boga i čije akcije zahtijevaju božansko potpomaganje. Stoga čuda u najstrožem smislu ne mogu biti

uzrokovana od anđela, jer se radi o suspenziji poretka kojemu su anđeli podloženi. Očito, "čuda" u slabije smislu izvanrednih događaja van običnog smjera stvari mogu biti uzrokovani bićima osim Boga, ali ne bi bili strogo nadnaravna.)

Prirodna teologija također ustanovljuje božansku providnost, koja podrazumijeva da Bog osigurava sredstva kojima stvari koje je stvorio mogu postići ciljeve zbog kojih postoje, i da dopušta zlo u svijetu utoliko što iz njega proizlazi veće dobro.

Dakle, potpuni sustav prirodne teologije, barem kako je on razvijen unutar skolastičke tradicije, govori nam dosta toga. Utvrđuje egzistenciju i ključne atribute Boga klasičnog teizma, doktrinu očuvanja, potpomaganja [suglasnosti], i providnosti, te mogućnost čuda. Time nam govori ne samo da postoji Bog nego da on nije jadni "urar" bog Paleyeve vrste (za kojeg Dawkins i Hume ispravno misle da bi zahtijevao vlastiti uzrok), da nije neosobni Apsolut ili identičan sa svijetom (kao što panteizam tvrdi), i (s obzirom na očuvanje, potpomaganje, providnost i mogućnost čuda) da on nije odsutan bog deističke vrste. Stoga, nužni uvjet točnosti neke svjetske religije jest da bude dosljedna sa svime time. To isključuje, među ostalima, budizam i panteistički oblik hinduizma.

III. Filozofska antropologija

To je samo početak onoga što nam "prirodna apologetika" govori. Vratimo se ljudskoj prirodi. Skolastici tvrde da ljudsku dušu treba shvatiti kao supstancijalnu formu živućeg ljudskog bića, povezanu s tijelom kao forma materije. Intelektualne i voljne moći duše su, kaže argument, esencijalno nematerijalne, operiraju bez izravne ovisnost o tjelesnim organima. To zauzvrat dovodi do zaključka da je ljudska duša prirodno besmrtna; Jer s obzirom da intelekt i volja nisu izravno ovisno o tijelu kada je ljudsko biće živo, ne nestaju u trenutku smrti tijela. Stoga ljudska duša, reducirana na svoje intelektualne i voljne moći, nastavlja nakon gubitka naših tjelesnih funkcija. (Na više mjesta je Feser pisao opširnije o tome.)

Posljedica ovog stava je da duša, zbog svojih nematerijalnih moći, ne može imati prirodni uzrok. Svaka pojedinačna duša zahtijeva posebni božanski kreativni čin, čin koji nadilazi božansko očuvanje, i suglasje s, redovnim tijekom prirode.

Još jedna posljedica je da bestjelesna duša nije kompletno ljudsko bića, nego je, kao što sam rekao, samo ljudsko biće reducirano na njegove intelektualne i voljne moći. Da bi se potpuno ljudsko biće obnovilo to zahtijeva da se obnove tjelesne funkcije; drugim riječima, to bi zahtijevalo uskrsnuće od mrtvih. Ne postoji ništa u prirodnom poretku stvari što može to postići. Poput nastajanja nove individualne ljudske duše, uskrsnuće bi, tvrde skolastici, zahtijevalo posebni božanski čin.

Iako nije prirodno moguće, takvo uskrsnuće je nadnaravno moguće jer je ljudska duša besmrtna. Ukoliko ne bi postojalo ništa što bi ustrajalo između smrti pojedinog ljudskog bića i njegovog uskrsnuća, uskrslo ljudsko biće ne bi stvarno bilo isto ljudsko biće, nego

duplikat. (Zbog toga ne-ljudska životinja ne može biti uskrsnuta. S obzirom da takve životinje nemaju nematerijalnu operaciju, ne preostaje ništa nakon smrti tijela. Nakon smrti može nastati duplikat, ali ne ona sama.)

Prema takvoj analizi, vaša duša je također forma vašeg tijela. Metafizički je nemoguće za ljudsku dušu da bude reinkarnirana u tijelo drugog ljudskog bića, a kamoli ne-ljudske životinje. Samo vaše tijelo može ponovno imati vašu dušu. To podrazumijeva da standardne reinkarnacijske doktrine nisu točni opisi ljudske prirode – veliki udar protiv svih oblika hinduizma i budizma.

Među različitim stvarima koje nam sve to govori je i da božanski uzrok svijeta, koji ga čuva u postojanju svakog trenutka i koji potpomaže svako korištenje prirodne kauzalne moći, ima poseban interes za ljudska bića jer djeluje na poseban način, van redovnih konzervirajućih i potpomažućih aktivnosti, kada nova individualna ljudska duša dolazi u postojanje. Štoviše, ono što time stvara je nešto besmrtno; ali u prirodnom tijeku stvari postoji na potpun način (tj. zajedno s tijelom) u kratkom vremenskom razdoblju.

To nam govori da ako je ikoja religija točna, to ne može biti ona koja negira specijalno značenje ljudskih bića ili osobnu besmrtnost. Filozofska antropologija također snažno ukazuje da ukoliko je ijedna od navodno objavljenih religija točna, to će biti ona koja uči o doktrini uskrsnuća; jer iako uskrsnuće nije strogo potrebno, s obzirom na našu prirodu i poseban interes kojeg Bog očito ima za nas, posebno dolikuje s obzirom na našu prirodu i poseban interes kojeg Bog ima za nas.

IV. Prirodni zakon i prirodna religija

Skolastička pozicija kaže da obvezujuće sile morala, i barem širi obris njegova sadržaja, mogu biti spoznati kroz prirodni razum. Među mnogim stvarima o prirodnom zakonu koje možemo ustanoviti kroz filozofske argumente je taj da je najviši cilj Bog, da ga pojedinačno i društveno štujemo, i da je stoga religija apsolutno neophodna za zdrav moralni i društveni život. Što to sve podrazumijeva je navedeno u standarnim skolastičkim priručnicima etike. Nužan uvjet istine bilo koje religije (ili bilo kojeg ne-religioznog stava) je bude dosljedan s onime što nam prirodni zakon govori o sadržaju i obvezujućim silama morala.

Međutim, ljudsko iskustvo nam govori još nekoliko stvari o moralnom životu. Prije svega, iako je moguće da nepotpomognuti ljudski razum otkrije puno toga o prirodnoj teologiji i prirodnom zakonu, u praksi vrlo malo ljudi ima vremena ili inteligencije da to učini, a čak i oni koji se upuštaju u to često to čine nesavršeno. Baš kao i kod prirodnih znanosti, stjecanje rigoroznog i sustavnog skupa znanja "prirodne apologetike" je vrlo težak zadatak, i plod je više generacija. Iako je, u različitim kulturama, uvijek prisutno određeno znanje o prirodnoj teologiji i prirodnom zakonu, s obzirom na ograničenja naše prirode u praksi je neizbježno pomiješan s većom ili manjom količinom pogrešaka. Stoga u praksi naše poznavanje naših prirodnih moralnih i vjerskih obveza često ima velikih nedostataka.

Osim toga, čak i kada smo svjesni naših moralnih obveza, teško nam je ispunjavati ih. Djelomice je to zbog snažnog poziva naših strasti protiv našeg razuma, a također i zato jer postoji dramatični nesrazmjer između moralne vrline i ovosvjetovne nagrade. U praksi dobro često pati, a zlo je nekažnjeno, a to, nepotrebno je reći, može biti vrlo demoralizirajuće.

Kao što sam već rekao, argumenti prirodne teologije i filozofske antropologije ustanovljuju da Bog ima poseban interes za nas, da je naš najveći cilj poznavati ga, i da imamo sudbinu nakon smrti. Iako je u principu moguće da sve to znamo kroz nepotpomognuti razum i da živimo u suglasju s prirodnim zakonom, u praksi nam je to izrazito teško. Zbog toga *a priori* dolikuje, i vrlo je vjerojatno, da bi Bog pružio posebnu pomoć, van onoga što naše ograničene prirodne sposobnost mogu pružati. Drugim riječima, *a priori* je vrlo vjerojatno da bi on pružao posebnu objavu.

Jedini način da znamo sa sigurnošću da se takva objava stvarno dogodila je da bude podržana čudom u užem smislu božanske suspenzije prirodnog poretka. Sve manje od toga – *sve što je moglo nastati prirodnim, a ne nadnaravnim uzrokom* - bi, koliko znamo, bilo lažno.

V. Kršćanska apologetika

Tek sada možemo započeti sa specifično kršćanskom apologetikom. "Prirodna apologetika" nam govori da tražimo posebnu božju objavu. Govori nam da će ta objava biti podržava čudom u užem smislu – nečim što je samo Bog mogao u principu uzrokovati; i govori nam da će objava bili dosljedna svemu što znamo iz prirodne teologije, filozofske antropologije i prirodnog zakona. Kao što smo vidjeli, s obzirom na ono što znamo iz tih područja, možemo dosta toga isključiti. Među najvećim religijama svijeta, isključuje religije dalekog Istoka i usmjerava nas prema abrahamskoj tradiciji. Djelomice je razlog taj što su sadržaj religija dalekog Istoga neusklađene s onime što znamo iz prirodne teologije i filozofske antropologije, a djelomice taj što u abrahamskim, nasuprot istočnim, religijama pronalazimo tvrdnje božje objave podržane čudima.

Iako postoje priče o čudima u islamskoj tradiciji, pa i povremeno pripisivanje čuda Muhamedu, nevjerojatno je koliko je malo naglaska na čudesnome u Islamu u usporedbi sa židovstvom i kršćanstvom. Najveće čudo pripisano Muhamedu bi trebao biti sam Kuran. Naravno, je li Kuran nešto prirodno nevjerojatno – *a kamoli nešto što ne bi niti u principu mogu nastati osim kroz nadnaravni, božanski uzrok* – je, da u najmanju ruku, vrlo dvojbeno.

Kada se okrenemo judaizmu, pronalazimo da ne postoje čuda koja potvrđuje judaizam, a da nisu također potvrđena u kršćanstvu. Stoga, ukoliko pretpostavimo da ustanovimo van ikakve sumnje da su se čuda pripisana Mojsiju stvarno dogodila, to ne bi ustanovilo istinu judaizma nasuprot kršćanstva jer su biblijski odlomci o tim čudima svetopisamski u obje religije.

Uskrsnuće Isusa Krista je nešto potpuno drugačije. Ukoliko se stvarno dogodilo, ne može imati prirodni uzrok. Samo je Bog mogao to uzrokovati; a ukoliko se stvarno dogodilo, to odlučno potvrđuje kršćanstvo nasuprot judaizma, i svih drugih religija. Zbog toga je kršćanstvo, povijesno, sve uložilo u to čudo. "Ako Krist nije uskrsnuo," kaže Sv. Pavao kršćanima,"uzalud je vjera vaša". Ali ukoliko je uskrsnuo, onda je kršćanska vjera racionalno uspostavljena.

Dakle, je li ustao od mrtvih? Tu dolazimo do radova onih koji proučavaju uskrnuće. Ako je skeptik uvjeren u istinu naturalizma, i ako mu nedate nijedan razlog da posumnja u svoj naturalizam osim obrane uskrsnuća, onda je razumljivo da će takav skeptik smatrati da je obrana uskrsnuća u najboljem slučaju neuvjerljiva. Međutim, pretpostavite da se tvrdnje prirodne teologije, filozofske antropologije i prirodnog zakona koje sam skicirao mogu biti neovisno utvrđene. U tom kontekstu, mislim da su argumenti autora poput Craiga uvjerljivi.

To nipošto ne negira da postoje druge bitne stvari osim Uskrsnuća. Primjerice, mislim da se samo u svjetlu Utjelovljenja, Boga u tijelu koji pati s nama, možemo pozabaviti na praktički i emocionalni zadovoljavajući način (nasuprot beskrvnom intelektualno zadovoljavajućem načinu). I vrlo je vjerojatno da, s obzirom na njegovu posebnu zabrinutost za nas, Bog bi odgovorio na potrebe naše emocionalne prirode, i apsolutno osvjedočio svoju ljubav za nas. (Primijetite da ne apeliram pogrešno na "emocije", ne kažem; "*propozicija p* je emocionalno zadovoljavajuća, pa je stoga p točna." Pozivam se na ono što bi Bog vjerojatno želio kao pogodno za našu dobrobit s obzirom da smo po svojoj prirodi stvorenja emocija, kao i razuma.) Također tvrdim da nadnaravni cilj objavljen u kršćanstvu - *posvećena vizija* – bolje opravdava našu racionalnu prirodu nego što to rade prirodni ciljevi drugih navodno objavljenih religija. (To velim kao kritičar de Lubaca, tako da bih to formulirao pažljive u opsežnijem radu.)

Očito, puno se toga još može reći, ali ovo nije post o kršćanskoj apologetici kao takvoj, ionako je već predugačak. Poanta je da puna moć distinktivno kršćanskih tvrdnji o Bogu i čovjeku mogu biti cijenjene samo unutar konteksta potpuno razvijene "prirodne apologetike." Skolastički autori ranijih generacija su to shvaćali. Pristup o kojem govorimo možete pronaći u knjigama: *Apologetics* (Paul Glenn), *College Apologetics* (Anthony Alexander), *Apologetics and Catholic Doctrine* (Michael Sheehan), *Natural Theology* (John McCormick), i u mnogim djelima dogmatske i fundamentalne teologije u neo-skolastičkom razdoblju. Problem je što su takva djela nešto starija pa ne odgovaraju na prigovore kakve daju suvremeni analitički filozofi ili suvremeni skeptični biblijski povjesničari.

Stoga postoji potreba da se katolički teolozi i filozofi vrate zadatku pisanja apologetskih djela dubinom, širinom, analitičkom rigoroznošću i sustavnim karakterom kakvog cijeni skolastička tradicija. *(Filozof Richard Swinburne može biti svojevrsni uzor; Kada bi barem bio skolastik, i da barem nije teistički personalist.)*

PS

Mislim da je Feser, više-manje, u pravu, ukoliko nekoga stvarno zanima tematika onda će imati sličan pristup. No, problem je što mnoge skeptike ne zanima ozbiljniji pristup – *u modi su vicevi i kratke yt snimke. (Post o tome Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...)*

Zakoni fizike i Bog

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/07/zakoni-fizike-i-bog.html

Ortodoksni pogled na prirodu zakona fizike sadrži dugi popis prešutno pretpostavljenih svojstava. Primjerice, zakone se smatra nepromjenjivim, vječnim i neizmjerno preciznim odnosima koji nadilaze fizikalni svemir, i koji su utisnuti u njega u trenutku rođenja "izvana", poput oznake tvorca, i ostali su nepromijenjeni od tada. ... Dodatno, pretpostavlja se da na fizikalni svijet utječu zakoni, ali su ti zakoni potpuno otporni na ono što se događa u svemiru... **Nije teško otkriti odakle takva slika fizikalnih dokaza dolazi: naslijeđena je izravno iz monoteizma, koji tvrdi da je racionalno biće osmislili svemir prema skupu savršenih zakona.** A asimetrija između nepromjenjivih zakona i kontingentnih stanja zrcali asimetriju između Boga i prirode: svemir posve ovisi o Bogu za svoju egzistenciju, a Božja egzistencija ne ovisi o svemiru...

Očito je dakle da ortodoksno poimanje zakona fizike potječe izravno iz teologije. Nevjerojatno je da je takav stav ostao uglavnom neosporen nakon tristo godina sekularne znanosti. **Doista, "teološki model" zakona fizike je toliko ukorijenjen u znanstvenom razmišljanju da se uzima zdravo za gotovo. Skrivene pretpostavke iza poimanja fizikalnih zakona, i njihova teološka provencijencija, se jednostavno ignorira od strane gotovo svih osim povjesničara znanosti i teologa.**

Paul Davies, fizičar, Universe from Bit

PS

Ukoliko ste čitali neke od starijih postova *(većinom iz kategorije povijest i filozofija znanosti, i sličnih)* onda ste upoznati s onime što ističe Davies.

Ipak, zanimljivo je da gotovo svakodnevno možemo čuti da su tvrdnje *"Bog je stvorio svijet"* i *"svijetom upravljaju fizikalni zakoni*" nekompatibilne, i stoga se tvrdi da je primjerice neprihvatljivo djecu na vjeronauku podučavati kako je Bog stvorio svijet jer na fizici uče da svijetom upravljaju fizikalni zakoni. Ali takav prigovor je promašen i zapravo se svodi na, "Objašnjenje nije Bog nego zakoni fizike", ali ono što su ti "zakoni fizike" zapravo značili je upravo "Božji dekret".

Naravno, danas na fizici nećemo ništa učiti, niti komentirati, o tome što ti "zakoni fizike" zapravo znače, i to je u redu, fizičari jednostavno pretpostavljaju takve stvari i bave se svojim poslom, ali reći da se radi o "alternativnom objašnjenju" je potpuna besmislica.

***

Inače, da ne ulazim u širu priču, jedan vrlo jednostavan pregled razvoja znanstvenog razmišljanja inspiriranog teološkim promišljanjima;

1. Postoji Stvoritelj svijeta
2. Stvoritelj je racionalan i mudar
3. Stvoritelj je isplanirao i uredio svijet
4. **Z:** Postoje prirodni zakoni – strukture, uzorci...
5. Ljudi su stvoreni na sliku Božju
6. **Z:** U stanju smo shvatiti te prirodne zakone
7. Stvoreno je produkt Božje slobodne volje
8. **Z:** Potrebne su opservacije i eksperimenti

Naravno, to je tek mali dio onoga što bi trebalo spomenuti...

O pogrešnoj karikaturi argumenta Prvog Uzroka

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/08/o-pogresnoj-karikaturi-argumenta-prvog.html

> Filozof Feser uporno kroz svoj rad upozorava, i žali se, na karikaturu "kozmološkog argumenta" koja se često spominje jer se pomoću nje može lagano odbaciti argument (točnije pogrešno predstavljen argument). Istu stvar primijetio je i W. Norris Clarke koji je opisao fenomen u članku *"A Curious Blind Spot in the Anglo-American Traditionof Antitheistic Argument"* iz 1970. godine. U nastavku prenosim samo nekoliko izvadaka iz rada zajedno s Feserovim komentarima. *(Post, opširniji, u izvornoj verziji: Clarke on thestock caricature of First Cause arguments)*

Česta karikatura o kojoj govorimo je, naravno, *"Sve ima uzrok, dakle svemir ima uzrok"* argument. Kao što sam [Feser] puno puta isticao (primjerice ovdje i ovdje) nijedan bitniji zagovornik ideja Prvog Uzroka zapravo nikada nije branio ovaj glupi argument. Svi bitniji zagovornici argumenata za Prvi Uzrok bi odbacili tvrdnju da *"sve ima uzrok"*, i to na potpuno principijelnim, a ne *ad hoc*, temeljima. Stoga pobijanje ove karikature nema nikakvu snagu protiv njihovih stvarnih argumenata. Često pobijanje je naravno upitati *"Ako sve ima uzrok, što je onda uzrokovalo Boga?"*, zatim reći ukoliko Bog ne mora imati uzrok, onda niti svemir ne mora imati uzrok. Možda oni koji napadaju ovu karikaturu sugeriraju da je sam svemir (ili događaj koji je doveo do njega) prvi ili neuzrokovani uzrok.

"*Neobična slijepa točka"* na koju se Clarke referira je nevjerojatna nesposobnost ili nevoljkost suvremenih anglo-američkih filozofa da shvate kako redovnim posezanjem za tim prigovorom napadaju karikaturu argumenta [eng. straw man] koja nema nikakve veze s onime što su autori poput Aristotela, Akvinskog, Leibniza i ostalih zapravo rekli.

U prijašnjim postovima, dao sam puno primjera filozofa koji napadaju takvu pogrešnu karikaturu, primjerice; Bertrand Russell, Steven Hales, Nigel Warburton, i (kao što sam pokazao u postu u kojem komentiram više primjera odjednom) Daniel Dennett, Robin Le Poidevin, Graham Priest, Michael Martin, Simon Blackburn, Jenny Teichman i Katherine Evans. Clarke nam daje još primjera iz filozofskih udžbenika sredine dvadesetog stoljeća, uključujući rasprostrajeni *An Introduction to Philosophical Analysis* Johna Hospersa. Kao što Clarke pokazuje, Russellovov *Why I Am Not a Christian* je možda izvor iz kojeg su mnogi kasniji autori naučili ovu karikaturu i česti odgovor. Clarke također primjećuje kako je Russell izgleda tu ideju uzeo od Johna Stuarta Milla, koji ju je pak preuzeo od svog oca Jamesa Milla. Clarke misli da je David Hume, koji u *Dijalogu o prirodnoj religiji* napada nešto poput pogrešne karikature argumenta, prvi poznati autor koji to čini. Clarke zapisuje:

> Složit ćemo se, prvo, da ukoliko netko prihvati princip *"Sve što postoji ima uzrok"*, onda je opovrgavanje neibježno i razorno. Ali već sama lakoća takvog pobijanja, kada i zanemarimo sve druge stvari, trebala je izazvati sumnje kod onih koji ga koriste; trebali su se zapitati koriste li navodni protivnici stvarno taj princip. Vrlo je sumnjiva sama po sebi činjenica da nitko od mnogih u Hume-Russellovoj tradiciji koje sam čitao nikada ne citiraju nijednog konkretnog teističkog filozofa koji koristi taj princip. Uzorak je toliko konstantan da sam se spreman okladiti kako istu stvar možemo pronaći i kod onih na koje još nisam naišao.

Kao što sam napomenuo u ranije citiranim postovima, uzorak o kojem govorimo se nastavio i kroz četrdeset godina nakon što je Clarke to primijetio. Kritičari redovno napadaju karikaturu bez da citiraju ikoga tko ju je ikada branio. (Le Poidevin čak priznaje da ju nitko nikada nije niti branio.) Hospers, nakon što je pogrešno optužio zagovornike argumenta Prvog Uzroka da proturječe sami sebi kada negiraju da Bog ima uzrok, samodopadno piše:

> Mnogi ljudi to odmah ne vide jer koriste argument kako bi došli do Boga, a zatim, kada dođu do onoga kamo su željeli doći, zaborave na argument..."

Ali tko su točno ti *"mnogi ljudi"*? Kritičari nam ne vele. Primamljivo je zaključiti (parafrazirajući Hospersa) da kritičari ne vide kako nitko nikada zapravo nije branio karikaturu koju napadaju jer kada dođu do onoga kamo su željeli doći – *načina odbacivanja Aristotela, Akvinskog, Leibniza i dr., a time i izbjegavanja predanosti božanskom Prvom Uzroku* - posve zaborave na ono što su ti autori stvarno rekli. Clarke zapisuje.

> Dakle možemo samo zaključiti kako je Hume-Russellova tradicija anti-teističkog argumenta, barem u ovom pitanju, nekako pogrešno krenula potpuno pogrešno shvativši i predstavivši sam argument kojeg su pokušavali pobiti, a zatim se stvar nastavila ponavljati; razgovaraju sami sa sobom, bez da su provjerili je li druga strana rasprave uopće još tamo, ili je li uopće ikada i bila.

[...]
***

Nažalost, pogrešna Hume-Russellova karikatura je toliko izobličila razumijevanje kozmološkog argumenta da čak i neki teisti – *čak i simpatizeri kozmološkog argumenta* – smatraju da se njome trebaju pozabaviti kao da ima ikakve veze sa stvarnim argumentima. Primjerice, Alexander Pruss u članku *"The Leibnizian Cosmological Argument"* kaže kako se *"tipični kozmološki argument suočava sa četiri različita problema"*, jednog od njih opisuje ovako:

> Treći teški problem je Problem Taksija, koji dolazi iz Schopenhauereove primjedbe kako u kozmološkom argumentu, princip dovoljnog razloga (PSR) je poput taksija kojeg nakon korištenja otpuštate. Poteškoća je odgovoriti što se događa kada se objašnjavajući princip ... primjeni na Prvi Uzrok. Popularna formulacija je :*"Ako je Bog uzrok svemira, što je uzrok Boga?"* Tipično rješenje tvrdi da je slučaj Prvog Uzroka različit, na način koji nije tek *ad hoc,* od slučajeva kada se princip primjenjuje.

Alex nadalje tvrdi kako se ovaj "problem" može riješiti, ali mislim da ga uopće nije niti potrebno tretirati kao "problem" za argument. Pretpostavimo da kritičari Darwinizma redovno ustvrde kako darwinovci tvrde da je majmun rodio prvu ljudsku bebu, a zatim ismiju tu tvrdnju. Bi li bila dobra ideja da branitelj Darwinizma kaže kako se *"tipični argument Darwinizma suočava sa četiri različita problema, jedan od njih je Problem Majmuna, "* a zatim da nastavi nuditi rješenje "Problema majmuna"? Naravno da ne, jer "Problem Majmuna" je potpuna izmišljotina na koju nijedna verzija darwinizma ne treba rješenje. Prikladan odgovor je odbaciti takve tvrdnje, a ne tretirati prigovor kao da je išta drugo nego napad na pogrešnu karikaturu. Samo se pojačava nesporazum kojeg se pokušava razriješiti. Ista stvar vrijedi i za lažni "Taksi problem". [...]

***
Za kraj, još jedan citat Clarkea;

> U prisutnosti smo filozofske tradicije koja je u samo-ponavljajućoj kolotečini, tradiciji koja je davno prestala gledati van sebe kako bi se suglasila sa stvarnošću i provjerila postoji li uopće protivnik kojeg tako slavodobnitno i beznaporno uništava. ... Čini se kako je krajnje vrijeme da oni koji još uvijek prate ovu određenu tradiciju antiteističkog argumenta imaju dovoljno obzira i poniznosti da priznaju kako je njihov argument mrtav, i da nas puste da se bavimo bitnijim problemima vezanim uz filozofske argumenta za i protiv Božje egzistencije.

PS

Naravno, možete reći, ali ja sam čuo da moja baba daje sličan argument. Dobro, pitajte svoju babu kako funkcionira struja, neka vam objasni kako djeluju lijekovi koje pije, ili na koji način je dobila svoje PET nalaze. Bitni su najjači argumenti koje nude najbitniji predstavnici tradicije, koja korist od pobijanja loše verzije, odnosno pogrešno predstavljenog, argumenta?

Postoje još razni prigovori kozmološkom argumentu (argumentima) koji nemaju veze s onime što i kako taj argument nešto tvrdi, ali kao što ističe Clarke; sama lakoća pobijanja takvih (navodnih) argumenata trebala bi potaknute na razmišljanje.

Inače, već sam objavio nešto o argumentu; Mislite da razumijete kozmološki argument?. (Post donosi listu najčešćih ateističkih pogrešaka pri razumijevanju kozmološkog argumenta, *kao i moje nedorečenosti u prijevodu koje još nisam ispravio.)* Vidi i povezani post Je li religija iracionalna? Također, kategorije spominjanih; Betrand Russell, David Hume, John Stuart Mill, Alexander Pruss.

Gdje je Bog?

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/08/gdje-je-bog.html

Pretpostavite da promatrate sliku na kojoj je gomila ljudi, i date komentar o slikarevim namjerama prilikom produciranja tog rada. Netko tko stoji pored vas i gleda u istu sliku – *nazovimo ga Skeptik* – počne se rugati.

> "Slikar? Molim vas, ne postoje dokazi ikakvog slikara. Godina sam proučavao ovo platno. Prošao sam svaki centimetar. Proučavao sam svaki lik detaljno – izraze lica, držanje, odjeću, itd. Pronašao sam vodoinstalatere, doktore, plesače, prodavače hot dogova, pse, mačke, ptice, ulične svjetiljke, i sve druge vrste stvari. Ali nikada nisam pronašao na njoj tog vašeg slikara. Nesumnjivo ćete mi reći da moram opet tražiti sve dok ga ne nađem. Ali stvarno, koliko dugo moramo neuspješno tražiti prije nego što ljudi poput vas konačno ne priznaju da jednostavno ne postoji slikar?"

Unatoč svome drskom samopouzdanju, Skeptik je potpuno pogrešno shvatio prirodu sporu između vas i njega. Počinio je najgrublju od kategorijskih pogrešaka. Iz temelja je pogrešno shvatio i ono što znači reći da postoji slikar, i razloge zbog kojih kažemo da postoji slikar.

Sada razmislite o još jednom promatraču, koji vam pritekne u obranu. Nazovimo ga Vjernik.

> "Skeptiče, mislim da ste propustili ključne dokaze", kaže on. "Slažem se da nećete pronaći dokaze površnim pregledom, ili na većini slike, ali uzmite u obzir gornji lijevi ugao, među likovima, pod kutem od devedeset stupnjeva visi policajac, ali njegovi izrazi lica ne daju nikakve naznake da osjeća kako će pasti. Moguće je da se oslanja na nešto – *primjerice sandučić* – ali to je malo vjerojatno s obzirom da ne vidimo sandučić, a morao bi biti prevelik pa bi ga vidjeli iza nekog od drugih likova. Ne, mislim da je najbolje objašnjenje da postoji nevidljivi lik koji stoji uz policajaca, ili barem nevidljiva sila neke vrste koja djeluje na tom području i drži ga da ne opadne; a nevidljivi uzrok poput toga je dio onoga što mislimo da bi slikar trebao biti, zar ne? Također, rekli ste da ste prošli sliku centimetar po centimetar, ali danas imamo tehnike proučavanja po milimetru, tko zna što ćemo pronaći tamo? Čini se kako postoje neki stvarno komplicirani uzorci na toj razini, i ne čini se vjerojatnim da ih je bilo koji od likova koje vidimo na slici mogao proizvesti. Ali nevidljivi slikar je mogao to učiniti. Zapravo, uzorci koje pronalazimo na toj razini pokazuju prilično visoku razinu inteligencije i artističke vještine. Dakle kada izvažemo sve dokaze, mislim da možemo čvrsto ustvrditi da postoji slikar neke vrste, zapravo vrlo vješt slikar!"

Unatoč svojoj gorljivosti, Vjernik je zapravo poput Skeptika. Ukoliko pokušavate objasniti Skeptiku koje su njegove pogreške, Vjernik neće puno pomoći. Zapravo, samo smeta u tome i ojačava Skeptikovu pogrešku. Poput Skeptika, on smatra da je slikar samo još jedan

dio slike, iako dio kojeg je teško vidjeti direktno. I poput Skeptika, on pretpostavlja da odgovaranje na pitanje o postojanju slikara znači fokusirati se na neobični ili kompleksni ili teško vidljiv element slike – a naravno, to pitanje nema nikakve veze s time. Zapravo, najtrivijalnija, najobičnija i najjednostavnija slika bi zahtijevala slikara baš kao što to zahtijeva i komplicirana slika gomile ljudi. Osim toga, sam slikar nije dio slike, što znači da opsesivno traženje unutar slike neće pomoći.

Jasno vam je na što mislim. Skeptikovo i Vjernikovo dijeljeno poimanje slikara je poput poimanje Boga kojeg pronalazimo i kod Novo Ateističkih autora poput Richarda Dawkinsa s jedne strane, i kod "teističkih personalista" ili "neo-teista" s druge; dok je ispravno poimanje slikara poput poimanje Boga kojeg pronalazimo kod klasičnog teizma. *(Vidi ovdje za raspravu o razlikama.)*

Poimanje skeptika i vjernika o tome kako odrediti postoji li slikar je poput rasprave o tome pruža li Paleyeva ili ID teorija dovoljno "znanstvenog dokaza" za "dizajnera"; dok je ispravno poimanje kako slika upućuje na slikara poput poimanje Božjeg odnosa prema svijetu kakvog pronalazimo kod kozomološkog argumenta, ispravno shvaćenog. Ne radi se o pitanju prirodnih znanosti – *koje vam, s obzirom na metode koje ih definiraju u modernom razdoblju, mogu reći nešto o jednom ili drugom dijelu svijeta, ali nikada o nečemu van svijet*a - nego se radi o pitanju za metafiziku koja nije ograničena na ovo-svjetovno. *(Vidi ovdje postove o tome što je pogrešno s uobičajenim shvaćanjem "dizajna", a ovdje postove o kozmološkom argumentu.)*

Da malo promijenim analogiju, to je kao da Novi Ateisti i njihovi oponenti igraju neku pseudo-teološku varijantu igre *"Gdje je Jura?"* Novi Ateisti misli da je problem što previše ljudi odbija priznati kako Jure nema na slici, a teistički personalisti i ID teoretičari misle da je problem što Novi Ateisti odbijaju vidjeti kako su snažni dokazi da je Jura na određenom mjestu na slici (možda se skriva iza bakterijskog flagelliuma.) Klasični teist zna da je stvarni problem što svi oni troše veliku količinu vremena i energije igrajući se "*Gdje je Jura"* umjesto da pričaju o Bogu.

Čujemo u tim raspravama o "otvorenom teizmu", "teizmu procesa", "onto-teologiji", "neo-teizmu", itd. Možda nam je potreban novi naziv za antropomorfno poimanje božanstva koje se beskrajno koristi u pop apologetici i pop ateizmu dok se istinski Bog – *Bog Atanazija i Augustina, Maimonidesa i Avicenne, Anselma i Akvinskog* – ignorira. Nazovimo to "Jura-teizam" ili "Juro-teologija".

> *Izvorni post Where's God?, autor je filozof Ed Feser. (Post je doveo do još jednog; Signature in the cell?*)

PS

Postoje razne korisne analogije (s autorom, piscem, skladateljem, inženjerom itd.) kojima je cilj približiti i opisati određene koncepte, a ova mi se sviđa jer dobro opisuje koja je poteškoća s onima koji zahtijevaju da im na "slici" pokažete gdje je "slikar". Sve što postoji je slika, reći će oni, i ukoliko ne možete na "slici" pronaći "slikara" onda on niti ne postoji.

wwt: bojište hr

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/11/wwt-bojiste-hr.html

Reakcionar nas je na svome blogu upoznao s "world war T". Možda se to nekome učinilo kao stvar zapadnijeg svijeta, ali polako se stvar razvija i unutar naših granica. Svi smo već savladali LGB dio argumenta, ali T je ostao nekako zapostavljen. LGB argumenta poput "*država mora prepoznati i slaviti ono što mi radimo u spavaćoj sobi",* a to slijedi iz *"država se nema što uplitati u spavaću sobu i brinuti tko što radi s kime."* Ili kako to već ide kod naprednjaka. (Naravno, za naprednjake državi ne samo da je mjesto u spavaćoj sobi nego joj je mjesto i u svim drugim sobama.)

Opisati wwt nije jednostavno jer nikada ne znate gdje će doći do nove bitke i oko čega će se voditi; protiv koga ćete se boriti? Jesu li vaši dosadašnji saveznici zapravo suparnici, ili obrnuto? Dva primjera ilustriraju žestoke bitke koje se vode među civiliziranim narodima, daleko od naše katoličke džamahirije – kako su je upućeno donedavno voljeli nazivati. Na *Wellesley Collegu*, fakultetu kojeg pohađaju samo djevojke, primljena je jedna studentica koja se tako - *kao žena* - i izjasnila na svome prijamnom formularu. No, poslije se predstavila kao *"muško-od-centra rodnonastrana"* osoba pod imenom "Timothy", te je zatražila da je svi oslovljavaju u muškom rodu. (Ispričavam se ako je prijevod za *"masculine-of-center genderqueer"* nespretan ili netočan, ali odrastao sam u neka mračnija vremena tako da nisam pohađao radionice spolnog odgoja, barem ne napredne kakve su danas.)

Njena – *ili njegova* – želja je ispunjena i osjetio se dobrodošlim. Osoba "Timothy" se odlučila kandidirati za posao oficira za promoviranje "kulture raznolikosti". Ovoga puta, dobrodošlica je izostala. Izbor Timothya bi značilo prolongiranje patrijarhata, muškarac bi opet vladao ženama. Došlo je do bojkota izbora jer studentice nisu željele da "bijeli muškarac" promovira *"kulturu raznolikosti"*. U kulturi koja promovira raznolikost jednostavno nema mjesta za bijelog muškarca – makar je taj muškarac zapravo žena. *(Ukoliko vas ovi oficiri političke korektnosti za raznolikost podsjećaju na neke druge oficire onda vam treba malo preodgoja; a ukoliko vas taj preodgoj podsjeća na...)*

Drugi primjer nam dolazi iz Houstona u Texasu. Mogli bi pomisliti da se radi o nešto konzervativnijoj državi, ali i oni vode slične bitke. Pitanje je mogu li građani podići tužbu zbog diskriminacije ukoliko im se onemogući ulazak u zahod koji odgovara njihovom "rodnom identitetu". Dakle ukoliko biološki muškarac koji tvrdi da je žena doživi neugodnost i ne uspije ostvariti svoje ljudsko pravo da se olakša u ženskom zahodu netko za to mora odgovarati. Nezadovoljni građani su, s ciljem sprečavanja, prikupili potpise za referendum o tom pitanju, ali gradske vlasti su odlučile potpuno ignorirati te potpise. Priča

tu nije stala jer je gradonačelnica zatim zahtijevala da joj lokalni pastori predaju sve govore, prezentacije i propovijedi koje govore o tome problemu i vezanim pitanjima. Drugim riječima, građani smiju reći samo ono što im država odobri. "Sekularizam" za kakvim (opet) teže i naši naprednjaci.

U Hrvatskoj za sada nismo imali puno sličnih rasprava. Barem ne mi koji nismo zatočeni u školama i različitim odgojima koji objašnjavaju da ne postoji razlika između muškaraca i žena, i da se radi samo o društvenom konstruktu. (*Zanimljivo, iako nisu fiksne kategorije, potrebno je slaviti kada ih netko promijeni, iako kao što smo upravo rekli, niti ne postoje.)* Od naših političara ćete rijetko čuti nešto o T. Naravno, već je gotovo svaki političar postao svjestan da mora ponavljati plitke LGB izjave, ali čak i ovi najnapredniji se rijetko hvale svojim poznavanjem T-osoba. Ne sjećam se da je itko rekao *"da, poznajem strašno puno T-osoba, moj život bez njih bi bio isprazan."* Ili, *"moj stric, je zapravo strina"*, ili *"moj bratić voli svoju ženu i djecu, ali jednom mjesečno obuče si haljinu, ode van i nađe si frajera koji ga..."* (Hej, nema osuđivanja.)

Unatoč političkom prešućivanju posljednjeg slova skraćene naprednjačke abecedne juhe, postoji jedna iznimka. Radi se naravno o Orahu, trećoj stranci koju vodi druga političarka (po popularnosti). Njezin zamjenik, koji je svoje mjesto podučavanja mladih inženjera da ne smiju ništa graditi zamijenio bolje plaćenim mjestom europarlamentarca, ispričao je novinarima o sinu obiteljskih prijatelja koji je zapravo kćer, ili obrnuto. (Ne sjećam se detalja, a da se i sjećam opet ne bih znao napisati korektno.)

Sama stranka je u svoj program uvrstila i neke planove o "pravima" takvih osoba što je izazvalo mali sukob na ljevici. Rudan je zaključila da prosječnog čovjeka više muče druge stvari. *(Mogli bi reći da ih više muče računi T-mobilea, nego problemi T-osoba, a odijevanje u odjeću drugog spola ostavljaju za fašnik ili eventualno kada svog sina oblače u pidžamu koju je naslijedio od sestrične - što nas opet dovodi do egzistencijalnih problema.)* S obzirom na vulgarnost kojom impresionira neodgojene adolescente (svih godišta) i činjenicu da bi analiza pozadine sukoba potrajala, odlučio sam zatražiti od svog prijatelja Jožeka kontakt neke od njegovih kolegica koja je upoznata s naprednjačkom scenom, i koja će mi moći jednostavno objasniti u čemu Rudan griješi. Nakon kraće razmijene mailova kolegica je ponudila objašnjenje, pa prenosim tekst na korist svih nas koji ne stignemo pratiti Napredak.

***

Trasnfobični ispad Vedrane Rudan nije ništa čudno za naše društvo. Prvo trebamo shvatiti gdje živimo. I kada to shvatimo, onda nas neće iznenađivati takve stvari. Naše društvo, tj. naša vladajuća klasa, dakle muškarci, su toliko opsjednuti patrijarhatom i toliko su opsjednuti činjenicom da oni imaju falus da im to potpuno određuje razmišljanje. Pa mi smo društvo koje je izmislilo poseban odjevni predmet oko te činjenice. Muškarci su ga oblikovali da izgleda kao falus i nose ga oko vrata kako bi ga svi vidjeli. To im nije bilo dovoljno pa su na vrhu dodali malu strelicu koja usmjerava pažnju na, pogađate, falus. Jednostavno muškarci su toliko opsjednuti da svugdje vide i sve pretvaraju u falus.

Čak je i ministar, muškarac, uz savjet udruga, odlučio pokloniti kravate prvom istospolnom paru koji se registrirao kao takav. I kakva je to riječ registrirao? Pa nije muškarac auto da se registrira, zar ne možemo normalno reći da su se oženili?
Takva opsjednutost našeg društva objašnjava sveprisutnu transfobiju. Majke i očevi su oduvijek prihvaćali sve za svoje sinove, mogao je biti pijanac, lijenčina i nasilnik; jedino čega su se bojali je da ne bude transeksualac, o tome su stalno razmišljali i to im je bio najveći strah. Opsesija!
Opsesija falusima odnosno patrijarhat objašnjava transfobične ispade u društvu. Muškarcima je potpuno neshvatljivo zašto bi jedan muškarac odlučio odrezati svoju stvar i postao žena. Nije im jasno zašto bi se netko odrekao svih patrijarhalnih privilegija. S druge pak strane, ljubomorno štite svoje privilegije i ne žele priznati da žena koja si prišije nešto ima isti status kao i oni.
U takvom društvu odrasla je Rudan. Iako je podosta napredna, ona je ipak odrasla u patrijarhalnoj hegemoniji klerofašističkog društva. Rudan korektno kritički preispituje društvo pa se pita; *"Hoće li nam nositelji đokadi dovijeka krojiti sudbinu?"*. Također se korektno pita o ulozi žena; *"Zašto se ženama prodaje priča da im je smisao života istisnuti iz sebe komad mesa a onda se pred tim mesom tresti do kraja života?"*

Iako je dobro prepoznala dva glavna problema našeg društva, ona se tako ne ponaša. Za početak, ne može smisleno razmišljati jer ima djecu. Klerofašistička mašina našega društva uvjerila ju je da postane stroj za rađanje djece nekom muškarcu. Suverena žena ima samo jedan opravdani razlog za rađanje; a to je kako bi novi život koji je nastao miješanjem jajne stanice i spermija nasumičnih ljudi došao na svijet i donio sreću u život dvojice muškarca koji se vole i koji su tu ljubav spremni dati tome djetetu. Na taj način žena postaje kanal tolerancije, a ne stroj za rađanje koji nema nikakvu svrhu osim "*izbacivanja mesa"*.

Rudan je odlučila roditi baš svoje dijete. Kao da ovom svijetu treba još rvata. Milijuni ljudi gladuju, tisuće umiru, na svijetu živi 7 milijardi ljudi. Gdje je tu održivi razvoj? Zašto bi itko rađao djecu? Razmišljaju li uopće ti neodgovorni roditelji? Ako netko baš želi PIV odnos, kontracepcija je svugdje dostupna.

Rudan u članku piše; *"Maksimalno brzo pretvaranje hrvatske đokadi u pipice i obrnuto to sigurno nije ali zastrašujuće siromaštvo ogromne većine građana jest."* Populistički igra na najniže emocije ljudi, transfobiju prikriva svojom navodnom brigom za siromašne. Svojim pisanjem nanosi patnju svima koji su se rodili u krivom tijelu, svima koji su drugačiji. Ja ne želim imati djecu u svijetu u kojem te društvo definira od rođenja. Ne želim da odrastaju u svijetu u kojem im Rudan govori ti si muško, a ti si žensko, ne možeš sam izabrati svoj identitet jer neko drugo dijete ima svojih problema. Tko je Rudan da odlučuje čiji su problemi veći?

Rudan dalje piše; *"Čime nas je očarala gospođa koja, neka mi bude dozvoljeno i neoprošteno, priča* [cenzura]*?"*. Holy nije nikakva gospođa. Za razliku od patrijarhalne Rudan, ona je korektno prepoznala da je *"brak posjedovanje žene"*, njoj nisu potrebni nikakvi papiri da bi znala koga voli. Još jedan dokaz koliko je Rudan zadrta.

Nastavlja Rudan u svom ispadu mržnje; *"Zna li Holy kako je "normalnoj" majci običnog djeteta teško, gotovo nemoguće, doći do pedijatra?"* Kog briga. Opet ona o djeci, ko pravi razmnoživač samo o tome melje. Ja nemam djece i ne planiram ih u ovakvom svijetu punom Rudanica niti imati, a tko brine o meni? Kad god velim da ne želim imati djecu svi me čudno gledaju, optužuju me za pedofobiju. Gdje su moja prava? Na poslu stalno moram obavljati zadatke kolegica koje su na porodiljnom, ili se doma brinu o bolesnoj djeci.

Ja nemam dijete, ali imam tri mačke. I volim ih kao da su mi djeca. Tko prepozanje moje "majčinstvo" nad njima. Imam li ja pravo na slobodne dane kada se okote, brine li netko o meni kada se razbole, ili nešto gore. Plaća li meni netko njihove troškove? Zašto ja moram ispaštiti jer nemam djecu. Što onda što sam umjesto kreštavog derišta koji prenapučuje zemlju odlučila se za mačku. Nisam sebično đubre koje ima djecu zato što je to nešto što se mora , ili zato da prenosim svoje gene, zar je to razlog da me se diskriminira? Gdje je moje ustavno pravo i jednakost pred zakonom. [...] {op. ksdk; ovaj žestoki monolog "childfree" osobe protiv "breedera" se nastavlja još neko vrijeme i postaje sve neugodniji stoga je i cenzuriran. Primijenite uobičajenu naprednjačku retoriku na ovo pitanje i sve će vam biti jasno.}

Rudan se na kraju pita; *"Ja sam hrvatska homomrziteljica stoljeća? Ma nisam"* . Ali je. Rudan je zapravo ista kao Markićka. Širi mržnju i netrepeljivost. Populističkim izjavama širi transfobiju. Obje su produkt patrijarhalne okoline i to je toliko utjecalo na njih da joj se nisu u stanju otrči.

Rudan ne prati najnovije feminističke studije i ne zna ništa o suvremenom feminizmu. Ne zna ništa o transrodnosti i transeksualnosti, sigurno niti ne razlikuje ta dva pojma, baš kao tipični zadrti rvat katolik.

Rudan ne zna kako civiliziran svijet razmišlja. Ona je na krivoj strani povijesti.

PS
Cenzurirao sam još neke dijelove. U mailu je Jožekova kolegica, koja želi ostati anonimna, žestoko napala i neku domaću televizijsku emisiju u kojoj se muškarci oblače kao žene, i obrnuto, u svrhu zabave. *"Kao da je to neki izbor, kao da se ljudi odlučuju za promjenu iz svog hira, samo da bi zabavili društvo. Ismijavaju ih i ugnjetavaju manjine"*, kaže ona. I onda još jedan "rant" o "blackfaceu" u istoj emisiji i rasizmu općenito. Odlučio sam poštediti vas toga.
Ostavimo sve to po strani; otvorena debata između Holy i Rudan izazvala bi veliku pažnju, bio bi to najveći sukob na ljevici još od Chomsky vs Žižek. Nijedna strana ne bi mogla sumanuto vikati sekularizam, ili optužiti drugu da sluša muškarce u haljinama (za oltarom) – ultimativni primjer naprednjačkog humora. *(I, ako sam nešto danas naučio od kolegice, prikrivena tansfobija. Naravno, kada bi ta pošalica imala smisla, i kada bi općenito optužba za "transfobiju" imala smisla.)*
No, moram priznati, teško je biti naprednjak. U svakom trenutku morate biti u formi i paziti što se događa. Baš kada pomislite da ste shvatili stvar i da ste napredni, dođe do

nekog novog napretka i vi se odjednom nađete, poput Rudan, na strani katolibana – strani na kojoj ne želite biti.

Vedrana u čvrstom muškom zagrljaju patrijarhata.
U posvetu vjerojatno zapisuje da su svi oni koji se ne slažu s njome zapravo Hitler.

utorak, 25. studenoga 2014.

Roditelju A, kupi mi...

Istražujući pitanja bitna za naprednjake, sjetio sam se pjesme jednog dječjeg zbora koja je izazvala pažnju stručnjaka, (ne)vladinih udruga i ostalih kvazinevladinih organizacija. Veliki dio medija je izvjestio o kontroverzi, a određeni portali su bili i oštriji u procjeni. Javnost je upozorena na još jedan primjer patrijarhalne hegemonije koja guši naše društvo i priječi nam da postanemo napredno, slobodno i uspješno društvo. Unatoč takvoj brzoj reakciji i mobilizaciji "građanskog društva", imao sam osjećaj da postoji još nešto. Obratio sam se, još jednom, prijatelju Jožeku koji me uputio drugoj kolegici koja je upućena u kontroverzu. Iako se slaže s reakcijama, smatra da nisu bile dovoljne. U nastavku prenosim njen tekst;

***

Aktivizam građanskog društva koji se buni protiv nazadnih struktura je svakako pohvalan, pogotovo kada se sjetimo svih nedavnih katolibanskih akcija, ali svejedno su me reakcije naživcirale. Zašto? Zato jer iako imam dojam da aktivisti prilično dobro kritički razmišljaju o pojavama u našem društvu, oni su ipak spremni zadržati i prihvatiti mnoge od njih tako da je njihova navodna subverzija gotovo kozmetička. Za borbu protiv elemenata i ostataka patrijarhata u svim porama svakidašnjice nije dovoljno upozoriti samo na pojedinačne primjere. Potrebno ih je sve iskorijeniti. Nije dovoljno upozoriti samo na jednu pjesmu jednoga zbora, nego je potrebno obračunati se sa cijelom širinom mogućih povreda dječjih prava, potrebno je prepustiti stručnjacima da se obračunaju sa najpoznatijim primjerima.

Uzmimo za primjer pjesmu *"Tata kupi mi auto"*. Radi se o poznatom hitu koji već desetljećima propagira ugnjetavanje manjina, upravo onako kako je to patrijarhalna hegemonija uvijek činila. Ja sam majke malene djevojčice i svakodnevno se trudim ohrabriti je i osnažiti da bude aktivna članica društva. No, svaki put kada na televiziji čuje to vrelo seksizma kao da sav taj moj trud propadne, počne papagajski ponavljati riječi te užasne pjesme koja učvršćuje stereotipe o djevojčicama i ženama.

Znam, i sama ponekad pristajem na takve stereotipe, primjerice odgajam svoje dijete kao djevojčicu. Pokušala sam je odgajati rodno neutralno, ali pritisak okoline je bio prejak pa sam morala odustati. Činilo mi se kontraproduktivno, a i dosadilo mi je, svakodnevno svima objašnjavati najnovije feminističke teorije. Ljudi su tako ograničeni. Jednostavno živimo u zadrtom i zatucanom društvu gdje se ljudi boje Napretka i dijele djecu na mušku i žensku, već od samog rođenja označe te nekim proizvoljnim društvenim konstruktom i očekuju da se ponašaš prema "tradicionalnim" normama – što god da to značilo. Emocionalno, spolno i psihološko stereotipiziranje žena započinje čim doktor kaže *"djevojčica je"*. Odrasla sam u tradicionalnoj patrijarhalnoj kulturi, i nesumnjivo je to utjecalo na moje razmišljanje, ali to je nešto protiv čega se borim svaki put kada se ustanem ujutro. Svoju kćer odgajam bolje od toga. Poput alkoholizma, ovisnosti ili rasizma, patrijarhat je bolest protiv koje se stalno treba iznova boriti.

Pri rađanju su mi rekli da sam starija prvorotkinja. Od kud im uopće obraz da određuju kad je netko star, zar sam trebala roditi odmah poslije osnovne škole, ostat neobrazovana i bit sluškinja nekom muškarcu i brinut se o njegovoj djeci? Pa ja sam putovala po cijeloj europi, bila sam čak i u švedskoj na seminaru o feminizmu, kome oni misle nametati te standardne koje su osmislili muškarci. Nemojte me krivo shvatiti, ako se moja kćer jednog dana odluči udati za nekog muškarca s time ću se morati pomiriti i ne vidim razlog zašto ne bi bila sretna, ali ja bih radije da postane poput muškarca za kojeg se želi udati. A ako želi, može i postati muškarac.

Vratimo se pjesmi *"Tata kupi mi auto"*. Iako je takva pjesma možda bila podnošljiva prije više desetljeća, za današnju znanost i struku poruke te pjesme su skandalozne. Pjesmica je diskriminirajuća i seksistička, šalje potpuno krive poruke, ograničava mogućnosti i ugnjetava žene.

Krenimo od početnih stihova;

> *Moja mala djevojčica*
> *Puna je velikih želja*
> *Baš kao šipak pun koštica*
> *Kako je puna veselja*

U prvom stihu je sažeto svo zlo tradicionalne Zapadne civilizacije. Odmah krećemo posvojnom zamjenicom. Poruka je da je nešto moje, pripada samo meni, ti nemaš pravo to koristiti, to nije naše, nego samo moje, uzet ću sebi koliko god želim, mojoj pohlepi nema kraja. Upravo takvo razmišljanje pokreće neoliberalni kapitalizam i svo zlo u svijetu. Kada ne bi postojalo "moje" ne bi bilo ni sukoba u svijetu, neka plemena niti nemaju riječ za "moja", žive u miru i skladu sa prirodom i svojim susjedima. Odmah poslije toga imamo podjelu na spolove, proizvoljno svrstavamo ljude prema skupu genitalija s kojim su se rodili; netko je ili muškog ili ženskog spola, potpuno se

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

► 2021 (8)
► 2020 (45)
► 2019 (2)
► 2018 (12)
► 2017 (25)
► 2016 (22)
► 2015 (128)
▼ 2014 (58)
► prosinca (8)
▼ studenoga (2)
Roditelju A, kupi mi...
wwt: bojište hr
► kolovoza (2)
► srpnja (4)
► lipnja (20)
► travnja (7)
► ožujka (1)
► veljače (4)
► siječnja (10)
► 2013 (172)
► 2012 (116)
► 2011 (70)

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Idiot, citat - Dostojevski
Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Deset konzervativnih načela!
Oikofobija
Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!
[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila
Idiot, citat - Dostojevski
Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

ignorira raspon ljudske egzistencije. Kakvu poruku to šalje svima onima koji ne žele biti djevojčice? Kako se osjećaju takva djeca, zar ih moramo diskriminirati odmah dok su tako mali, zar im moramo poslati poruku da s njima nešto nije u redu? Zašto smo tako isključivi?

Stih kao cjelina nudi još više razloga za strah. Poruka je da otac posjeduje svoje dijete. U prvi plan se stavlja isključivo pravo roditelja da odlučuju o odgoju, a to je velika opasnost za djecu. To bi značilo da su roditelji ti koji najbolje poznaju svoje dijete, da oni imaju najviše interesa u njihovoj dobrobiti, ali takvo razmišljanje ne ostavlja mjesta za stručnjake. Živimo u 21. stoljeću i potrebno je prepustiti stručnjacima i aktivistima da odgajaju mlade i djecu, oni znaju najbolje.

U sljedećem stihu, imamo kontrast *"male djevojčice"* i *"velikih želja"*. Poruka je da žene nešto žele, ali to ne mogu ostvariti, sanjare o stvarima koje su neizvedive, potpuno žive van zbilje i potreban im je muškarac – otac, ili poslije muž, da odlučuje za njih. Dalje pjesma nastavlja;

Tata kupi mi auto
Bicikl i romobil

Odmah u oči upadaju neki sadržajno upitni aspekti ponuđene koncepcije, napose oni kojima se uvodi materijalizam kao pozitivna kategorija reprezentirana pojmom novca odnosno imovinskog stanja. Odnosno, ono što pjesma najavljuje u prvom stihu se ostvaruje, slavi se potrošačko društvo, konzumerizam, najprljaviji kapitalizam koji ne mari za ništa osim za materijalno.

Poručuje se djevojčicama da je bitno samo što posjeduju, njihov vrhunac je biti šupljoglav i tražiti nešto od muškarca. Djevojčicu, odnosno žene, se svodi na bespomoćni objekt, ona sama nije sposobna zaraditi nešto, potreban je muškarac koji će joj to kupiti, propagira se patrijarhalna hegemonija. Danas je otac taj koji ju vodi u dućan, a sutra će ju muž voditi. Pjesma nastavlja;

Kupi mi medu i zeku
Kolica Jugovinil

Ovakve poruke zbunjuju djecu. Radi li se o plišanim igračkama ili o pravim životinjama. Za takve stihove treba konzultirati razvojne stručnjake. Šaljemo li djeci poruku da su životinje nešto što se posjeduje? Da je priroda nešto s čime mi upravljamo? Gdje je tu suživot s prirodom?

Pjesma nastavlja;

Tata kupi kolača
Bombona i naranče dvje

Nevjerojatno! U današnjem društvu pretile djece, djece s pokvarenim zubima, s tolikim dijabetesom, pjesma propagira nezdravi život. Dobro, spominje se naranča, ali uz današnje korištenje pesticida i nemilosrdnog eksploatiranja zemlje, to je čisti otrov, a ne zdrav obrok. Ovim stihovima se "sugerira" djetetu da će imati fizičku, intelektualnu i /ili društvenu prednost bude li slijedilo navode iz pjesme.

Katolibani su se pobunili protiv zdravstvenog odgoja, a sigurno podržavaju i ovakve pjesme. Umjesto da stručnjacima prepuste glavnu riječ oni se bore protiv zdravlja djece. Daju djeci nezdrave bombone i kolače, ne potiču na nikakve aktivnosti, samo ih ostavljaju pred televizorom preko kojih poput malih spužvica upijaju elemente patrijarhata. koji se normalizira kroz medije.

Pjesma zatim polako dolazi do svog vrhunca u stihu;

Jednu malenu bebu
Tata kupi mi sve

Tu dolazimo do smisla, i poruke pjesme. Dali su je popularnom pjevaču na izvođenje, mediji su je prihvatili i proširili do svake obitelji i svakog djeteta, i sve to kako bi poslali poruku da je djevojčicama najbolja igračka beba. Žene trebaju brinuti o djeci i to je njihov posao. Propagira se jedna ograničena slika žene, ograničena slika društva u kojem vladaju muškarci, slika u kojoj nema mjesta za ženu koja je drugačija - nema mjesta za naprednu ženu poput mene.

Pjesma završava;

Moja mala djevojčica
Voli i šetnje i priče
Ali u gradu pred izlogom
Taticu gnjavi i viče
/refren/

Još jednom, da se upotpuni slika, djevojčica je ta koja voli šetnje i priče, ona je mirnija, verbalni je tip, a dječaci su valjda ti koji su analitični i spremni djelovati. Kao i do sad u pjesmi, muškarac je taj koji odlučuje, njega se "gnjavi", on je taj koji upravlja sredstvima proizvodnje.

Mogla bi se napisati doktorska disertacija na ženskim studijima o svom zlu koje proizlazi iz ove pjesme, ali ostavit ćemo to za neki drugi put. Mislim, pogledajte samo naslov, točnije refren – "*Tata kupi mi..."* Što s onom djecom koja nemaju tatu? Kako se ona osjećaju? Recimo netko ima dvije mame? Oni ovu pjesmu doživljavaju kao poziv da ih se autobusima otpremi u … Mah, rekla sam već, neću se živcirat.

Jednostavno je nedopustivo da djeca slušaju, a kamoli pjevaju takve pjesme. Cijeli kontekst pjesme je prepun rodnih stereotipa koji služe za ugnjetavanje manjina. Svatko stručan i napredan svjestan je problematičnosti pjesme. Pjesma šalje poruku oko toga što je "*normalno*" za "*djevojčicu*". Normalno je da je "*vesela*", da se igra "*bebama*", da ima "*tatu*" itd. Ali sve je to društveno uvjetovano, ne postoji normalno i nenormalno, ne postoji prirodno i neprirodno, radi se samo o predrasudama.

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

Oikofobija

Spolni odgoj za 'naciju kurvi i kelnera'

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

KSDK preporuke postova;

Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti

Patristično razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva (i 2.dio)

Deset konzervativnih načela!

Zašto imati djecu?

Je li religija iracionalna?

Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom...

Tko želi biti ateist?

Naša civilizacija je u rastvaranju, jer je u najkobnijoj kontradikciji sa samom sobom. Izrasla na bujnim izvorima kršćanstva, ona je od kršćanstva zadržala samo još neke oblike, neke konvencijalnosti potpuno lišene, njihove nutarnje sadržajnosti, a s dušom kršćanstva, ona je gotovo u svim svojim socijalnim manifestacijama - obračunala. Stoga je i sama ostala skup - gdjekad silno razvijenih izraslina, ali ipak izraslina, bez nutarnje organske povezanosti, bez duše. *(S.T.Poglajen, 1939.)*

Sjeti se čovječe ... - Sjeti se čovječe, da si prah, *ako prah hoćeš da budeš* ako cijelo svoje biće istovjetuješ s materijom, s tijelom, koje će se sigurno pretvoriti u prah.

Sjeti se čovječe, da si prah, i da ćeš se pretvoriti u prah, ako cijelo svoje bivovanje razbiješ u prolaznosti i sitnice bez duše, bez svrhe, bez ljubavi, bez – Boga.

No sjeti se čovječe, da ti za prah nisi stvoren! Sjeti se, da je u tebi princip vječnosti, princip besmrtnosti, po kojem Ti kroz sve trzaje pa i sve zaokrete života, sad svijesno, a još češće nesvjesno - a ipak stvarno težiš za Njim, za beskrajnim, za – Bogom.

Sjeti se čovječe, da si ti kruna Božjega stvaranja u svemiru; sjeti se da si ti pozvan da budeš svjesni odraz Mudrosti, koja se nesvijesno u kozmosu krije; da je tebi dano

Mislim, pogledajte samo te zborove, djevojčice su odjevene na jedan način, a dječaci na drugi. Već izgledom se šalje poruka da postoji razlika, a što s onom djecom koja se uklapaju u takav bipolarni svijet? Ja ne mogu vjerovati u kakvom zadrtom društvu živim. Zar već nema dovoljno mržnje u ovom svijetu?

Možda pjesma ne bi bila toliko problematična kada bi netko upozorio djecu, ali u našem društvu vladaju klerofašisti i katolibani koji se bune protiv zdravstvenog odgoja, bune se protiv građanskog odgoja, bune se protiv struke, protiv... Tko će toj djeci objasniti da je ova pjesma ništa drugo nego vrelo predrasuda, stereotipa i opresivnih običaja kojim nema mjesta u naprednom društvu.

Na uvođenje građanskog odgoja je već potrošeno puno vremena i sredstava, i sada se to želi prekinuti. Pa kako će aktivisti unaprjeđivati svijet? Kako će oni provoditi svoje programe? Toliko su se trudili da unaprijede ovo društvu, i baš kada pomislite da je došlo do Napretka i da smo učinili korak naprijed, pojavi se netko i vrati nas dva koraka unatrag.

Baš kada se ponadate kako će male desetogodišnje djevojčice početi pjevati svojim roditeljima (roditelju A i roditelju B) o tome kako im uskoro treba kupiti cjepivo protiv spolnih bolesti, ili knjige Andree Dworkin, da ih treba odvesti na feminističku tribinu, na televiziji se opet čuje poznati iritantni stih; *"Tata kupi mi..."*

Ne znam, razočarana sam jako ovim zadrtim društvom. Hrvatska je uistinu zapela na ovom brdovitom Balkanu više mentalno nego geografski, jer dok ljudi diljem svijeta otvaraju oči i izlaze iz svojih čahura, nekako se čini da u ovoj zemlji nema mjesta za drugačije.

Prihvatite Napredak. Svi idu naprijed, ne želite valjda Vi biti drugačiji - borite se protiv konformizma!

PS

Mislim da ćemo ovim prekinuti seriju naprednjačkih razmišljanja na ovome blogu. Čitatelji koji žele istražiti scenu i naprednjačku misao mogu pronaći više informacija na neovisnim portalima. *(Popis neovisnih portala pronađite na platnoj listi ministarstva.)*

Zaokruži i objasni stereotipe na slici i pronađi načine kako se boriti protiv njih!
Šalim se naravno, to je zadatak za Vašu djecu u školama. Vi slobodno uživajte.

Objavio/la Katolik s dna kace u 20:33

Oznake: feminizam , glazba , Jožek , naprednjaci , naprednjački kutak , šminkerica , tata kupi mi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?

da budeš ostvarivač Pravde Božje na zemlji, na ovoj zemlji, gdje toliki nevini nepravedno trpe; sjeti se čovječe, da je tebi povjereno utjelovljenje ljubavi Božje na zemlji, one ljubavi, koja je ljupka na riječima, ali još jača na djelima, koja će uvijek tražiti, da se u nečem odrekneš sebe, ali će uvijek za uzvrat napuniti tebe, tebe i one oko tebe, toplinom i – mirom.

Da, sjeti se čovječe, da si – čovjek, najsavršenije stvorenje Božje, dijete Božje. Ako se toga budeš -uvijek i stvarno sjećao, tad se ne ćeš ni – ti, niti išta od tebe pretvoriti u prah. I Prah tvojega tijela bit će samo privremen, jer će i ono uskrsnuti u dan, koji više neće poznavati mrtvih. I prah tvoje "sitne" svakidašnjice, bit će samo prividan: njega će zadahnjivati jedan duša, povezivati ga u jedno i davati mu životni smisao; i prah tvoje vremenske egzistencije bit će pretvoren u puninu, koju će mu dati djelotvornost ljubavi i vjernosti u služenju Istine.

A iz tvoje duše će nestati svakoga praha, jer će u nju sići, da je ispuni Onaj, za kim ona u svim i najkontradiktornijim varijantama života, svom cjelinom svojega bića – nužno teži.

S.T. Poglajen

'ideja da priroda' ima nešto za reći više nije dopuštena; čovjek mora imati slobodu da se prepravi po želji. Treba biti slobodan od svih prethodnih datosti svoje esencije. On sebe pretvara u što god on želi, i samo na taj način je on stvarno 'slobodan' i oslobođen. Iza tog pristupa je čovjekova pobuna protiv ograničenja koje on ima kao biološko biće. Na kraju, radi se o pobuni protiv našeg stvorenog bića. Čovjek treba biti svoj vlastiti tvorac – moderni, novi oblik pradavnog pokušaja da budemo Bog, da budemo kao Bog. *(BXVI)*

U iščekivanju novog kvartala

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/u-iscekivanju-novog-kvartala.html

Premijer Milanović uđe u banku kako bi podigao novce sa računa. Pristupi blagajnici i kaže: "Dobar dan gospođo, podigao bih novce?"

Blagajnica: "Naravno, možete li mi molim Vas samo pokazati osobnu?"

***Milanović*: "Iskreno, nisam ponio osobnu jer sam mislio da za time nema potrebe. Ja sam premijer Milanović, premijer Republike Hrvatske!!!"**

Blagajnica: "Da gospodine, znam tko je premijer, ali uz sve ove regulacije i pravila banaka, i zbog varalica i krivotvoritelja itd. morate pokazati osobnu."

***Milanović*: "Pa samo pitajte bilo koga ovdje u banci i reći će vam tko sam ja. Svi znaju tko sam."**

Blagajnica: "Žao mi je gospodine, ali takva su pravila i moram ih slijediti."

***Milanović*: "Naređujem vam da mi isplatite novce!"**

Blagajnica: "Gledajte gospodine premijeru, evo što možemo učiniti.

Primjerice, jedan dan došao je Luka Modrić bez osobne, kako bi dokazao da je to stvarno on, dali smo mu loptu pa je malo tehnicirao i pogodio prekrasnim volejem loptu u koš na drugoj strani ureda. Zbog te iskazane vještine znali smo da je to Luka Modrić pa smo mu isplatili novce. Jednom je tako došao i Marin Čilić, također bez osobne. Izvukao je iz svoje torbe reket, i opalio takav savršen servis da smo odmah imali dokaz da je to on.

Dakle gospodine premijeru, što vi možete napraviti da bi dokazali da ste to baš Vi, premijer Republike Hrvatske?"

Milanović je zastao, malo se vrtio, razmišljao, i razmišljao, te na kraju odgovorio;

"Iskreno, ne znam. Ne znam što bih ja sad trebao napraviti u ovoj situaciji? Ne mogu se sjetiti niti jedne stvari. Nemam pojma."

Blagajnica: "Želite li isplatu u sitnijim ili krupnijim novčanicama, gospodine premijeru?"

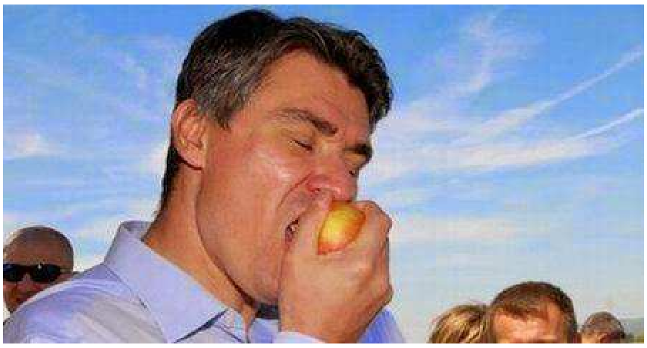
PS

I što bi trebalo napraviti? Pa, s obzirom da djeca koja su rođena početkom "krize" već kreću u školu, slobodno pričekamo da i maturiraju, ne želimo im izazvati stres promjenom okoline. Poduzetništvo nam je neprijatelj (tko zna po koji put da se to proglašava na ovim prostorima), a mi živimo sve lošije, očito, ne borimo se dovoljno snažno protiv njega. *("Samo pojačajte [borbu], moj stajling to može podnijeti.")*
Unatoč svom nazivu, konzervativci su sve samo ne "konzervativni" kada se radi o potrebnim promjenama. Postoji centar za obnovu kulture, i mislim da "obnova" bolje dočarava cilj konzervativaca. Konzervativci su za očuvanje onoga što je dobro, i obnovu onoga što smo izgubili kroz 20. stoljeće, uz naravno promišljene i postepene inovacije koje su uvijek dio konzervatizma. (Vidi post Konzervativci i tradicija, i općenito kategoriju konzervatizam.)
Ali tko zna, možda se nešto dobro dogodi poslije izbora? Chesterton upozorava;

> "Kada je političar u opoziciji onda je stručnjak za sredstava kojima će postići neki cilj; a kada je na vlasti onda je stručnjak za sve prepreke tom cilju."

Vidi post Kako razmišljaju političari i njihovi glasači, izdvajam Sowellov citat;

> **"Ne možete stvarno shvatiti politiku dok ne shvatiti kako političari ne pokušavaju riješiti naše probleme. Oni pokušavaju riješiti svoje vlastite probleme - a najvažniji su biti izabran i ponovno biran. Što god da je na trećoj poziciji nije toliko važno."**

"...onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo." Obuzet slatkim nektarom vlasti nema problema s mijenjanjem onoga što je dobro, i zadržavanjem onoga što nije.

Šola o ljudskopravizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/sola-o-ljudskopravizmu.html

Šola u svojoj kolumni smirujućeg naslova; *Svijet na rubu "pakla": stigla nasje Freudova "kletva"!,* ističe, kao i inače, puno toga vrijednog čitanja. Stoga, pročitajte je.
U nastavku sam izdvojio nekoliko odlomaka i dodao par komentara;

> "Nedavno sam u Večernjem listu pročitao zanimljivo razmišljanje psihologinje Ljubice Vranić koja tvrdi kako "danas ne vlada ni patrijarhat ni matrijarhat, nego filijarhat", tj. da ne vladaju (obiteljima) ni otac ni majka, već djeca. [...]

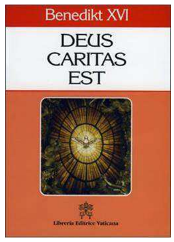
Pročitao sam spomenuti članak i podsjetio se da sam mislio pisati nešto o sličnoj tematici. Ipak, čini se kao malo zahtjevnija tema pa do daljnjega ništa o tome, ali nadam se da možete vidjeti barem neke od (razornih) posljedica po društvo, obitelji i čovjeka.

Povezana s time je naravno i infantilizacija odraslih koji ostaju zauvijek zarobljeni u doba adolescencije. Nekoć je postojala tranzicija iz adolescentnog u odraslo stanje. Postojala je svijest da su sve faze koje prethode zapravo priprema za odraslo stanje sa svim obvezama i privilegijama. Dobra ilustracija promijene su erotski osjećaje koji su se smatrali pripravom za brak, a danas je samo izjaviti nešto takvo poprilično neobično.

BXVI o društvu i svemoćnoj Državi

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/bxvi-o-drustvu-i-svemocnoj-drzavi.html

Ljubav – *caritas* – bit će uvijek nužna, čak i u najpravednijem društvu. Ne postoji nijedno pravedno državno uređenje koje će služenje ljubavi učiniti suvišnim i nepotrebnim. Onaj koji želi ukloniti ljubav sprema se ukloniti čovjeka kao takvog. Uvijek će biti onih koji trpe i koji vape za utjehom i pomoći. Uvijek će biti osamljenosti. Uvijek će biti i situacija materijalnih potreba, gdje je nužna pomoć u obliku konkretne ljubavi prema bližnjemu. Država koja hoće sve odrediti, tako da sve uzima pod svoju vlast, postaje u konačnici čista birokratska ustanova koja nije kadra osigurati onomu koji trpi – sva*kom čovjeku* – ono što mu najviše treba: osobno posvećivanje prožeto ljubavlju.
Ne trebamo državu koja će sve uređivati, svime upravljati i sve imati pod svojom vlašću, već državu koja će, u skladu s načelom supsidijarnosti, velikodušno prepoznati i poduprijeti inicijative koje potječu od različitih društvenih snaga i predstavljaju spoj dragovoljnosti i blizine ljudima koji trebaju pomoć. Crkva je jedna od tih živih snaga: nju oživljava ljubav koju pobuđuje Duh Kristov. Ta ljubav ne pruža ljudima samo materijalnu pomoć, već također okrjepu i brigu za dušu, što je često potrebnije od materijalne pomoći. Na kraju, iza tvrdnje da će pravedne strukture učiniti suvišnim i nepotrebnim djela ljubavi, skriva se materijalističko shvaćanje čovjeka: pogrešno shvaćanje prema kojem čovjek može živjeti »samo o kruhu« (Mt 4,4; usp. Pnz 8,3) – to uvjerenje ponižava čovjeka i u konačnici ne prepoznaje ono što je specifično ljudsko.

Benedikt XVI, Deus Caritas Est

PS

Iako će mnogi u kritici komunizma govoriti o totalitarizmu i pogreškama planirane ekonomije, treba naglasiti napadaje na institucije društvenog povezivanja - "konfiskacija" društva od građana, i potpuno predanje birokratskoj Državi.

O (znanosti i) tumačenju Knjige Postanka

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/o-znanosti-i-tumacenju-knjige-postanka.html

> Koja će učena osoba, pitam ja, smatrati logički konzistentnim objašnjenje da je bio "prvi dan" i "drugi" i "treći", u kojem se također spominje "večer" i "jutro" , bez sunca, bez mjeseca, i bez zvijezda, a u slučaju prvog dana čak bez neba (Post 1:5-13) ... Sigurno, mislim da nitko ne sumnja, ove izjave Pisma su dane u vidu vrste kojom upućuju prema određenim misterijima.

Origen (iz Aleksandrije)

Vjerujem da upućeniji znaju, barem otprilike, kada je živio Origen. (3.st) Ipak, uvjeravat će nas skeptici i slobodnomislitelji (tako se vole nazivati), da je ispravno tumačenje Biblijskog teksta ono doslovno (pod time misle da ga morate čitati kao što bi čitali znanstveni članak). I ne samo da je takvo tumačenje ispravno danas, nego da takvo tumačenje Biblijskog teksta odgovara onome što pronalazimo u kršćanskoj tradiciji odnosno povijesti. Pa, nemamo im razloga ne vjerovati...

***

Osim, naravno, ako znate nešto o povijest; u tom slučaju nećete biti posebno impresionirani - što nas dovodi do sljedećeg citata;

> Ideja da je religija suštinski neprofinjena objašnjavajuća strategija koju treba odbaciti i zamijeniti znanošću temelji se na vrlo selektivnom ili tendencioznom čitanju literature religije. U nekim slučajevima je sigurno pošteno zaključiti da se zapravo temelji na nečitanju istih.

Marilynne Robinson

***

No, zašto to ističem? Izgleda da neukom skeptiku nije teško pronaći nekoga tko je zamijenio katoličko višetisućljetno učenje s opskurnim novoizmišljenim fundamenalističkim protestantskim tumačenjem, a to obično završi (ne baš plodonosnim) raspravama čiji ishod ne bi trebao interesirati nikoga. Polkinghorne komentira;

> Iritantna značajka suvremenog života je način na koji se korisne riječi preotimaju i koriste za različite, i često neprihvatljive, svrhe. Primjer je riječ "kreacionist". Kao kršćanin sam, naravno, kreacionist u ispravnom smislu te riječi, jer vjerujem da um i namjena božanskog Stvoritelja leži iza plodnosne povijesti i vanrednog poretka svemira kojeg istražuje znanost. Ali sigurno nisam kreacionist u tom neobičnom sjeverno-američkom smislu, koji podrazumijeva tumačenje početka Knjige Postanka u doslovnom smislu i pretpostavljanje da je evolucija pogrešna.

> Ironija takvog pojma kreacionizma je što uključuje ne samo mnoge znanstvene pogreške, nego je također rezultat i loše teološke pogreške. Kada čitamo bilo koju vrstu duboke literature, ako joj želimo dati poštovanje koje zaslužuje onda moramo biti sigurni da shvaćamo žanr onoga što je napisano. Zamijeniti poeziju za prozu može dovesti do pogrešnih zaključaka. Kada nam Robert Burns kaže kako je njegova ljubav *"poput crvene, crvene ruže"* znamo da ne trebamo misliti kako njegova djevojka ima zelene listove i trnje. Čitati prvu glavu Knjige Postanka kao da se radi o diktiranom znanstvenom tekstu, kojem je namjena sačuvati nas od poteškoća bavljenja znanošću, znači počiniti sličnu pogrešku. Propuštamo shvatiti poglavlje ukoliko ne vidimo da se zapravo radi o dubokom teološkom zapisu čija je svrha, kroz osam puta ponovljenu frazu *"Reče Bog: 'Neka bude...'"* ustvrditi da sve što postoji, postoji zbog volje Stvoritelja. Stoga *doslovni kreacionisti* zapravo zloupotrebljavaju Pismo pogrešnom interpretacijom koju joj nameću."

John Polkinghorne
***

Ali što to znači za Pismo, upitati će se skeptik i njegov istomišljenik sa suprotnog kraja spektra?

> U Evanđelju ne pronalazimo da je Gospodin rekao: Šaljem vam Duha Svetoga tako da vas On može podučiti sve o mjjenama sunca i mjeseca. Gospodin je želio načinit kršćane, ne astronome. U školi naučite sve korisne stvari koje je potrebno poznavati o prirodi. Točno je da je Krist rekao kako će nas Duh Sveti voditi do istine, ali On tu ne govori o kretanju sunca i mjeseca. Ako mislite da znanje o tim stvarima pripada istini koju je Krist obećao kroz Duh Sveti onda vas pitam: koliko postoji zvijezdi? Tvrdim da takva stvar ne spada kršćanskom nauku... a vi tvrdite da taj nauk uključuje znanje o tome kako je svijet stvoren i što se odvija u svijetu.

Sv. Augustin, Contra Felicem Manichaeum

***

Još jedno razmišljanje;

> Zašto čajnik ključa?
>
> Odgovor prvi: Čajnik ključa jer gorući plin zagrijava vodu. Istina
> Odgovor drugi: Čajnik ključa jer želim napraviti šalicu čaja, želite li vi šalicu? Istina

> Ne postoji konflikt između ta dva odgovora; zapravo su komplementarna. Upravo na takav način ne moramo birati između znanosti i religije. *"Svemir je došao u postojanje prije petnaest milijardi godina kroz vatrene eksplozije velikog praska."* To je točno, ali to ne isključuje i; *"Svemir je doveden u postojanje i opstaje u postojanju zbog Riječi Stvoriteljeve čiji su um i namjena u pozadini svih znanstvenih istina koje vidimo."*

John Polkinghorne

PS

Zadnji citat izgleda jednostavno, ali nije, samo je pojednostavljen; odnosno, puno toga stoji iza te paralele. Možete opisati fiziku iza nekih fenomena, ali to ne znači da ste dali iscrpni opis stvarnosti. Polkinghorne zna par stvari o fizici, ali i oni koji ne znaju mogu dokučiti isto.

S obzirom da se spominje Veliki prasak, moram dodati par stvari. Postoje istraživanja prema kojima veliki broj ljudi (ili kršćana) ne vjeruje u teoriju Velikog Praska. (Jedan od problema s takvim anketama je što možete pronaći pitanja u obliku *Veliki Prasak ili Stvaranje? H*m, oboje, ali što odgovoriti? Drugo omiljeno pitanje *je Evolucija ili Stvaranje? J*oš jednom, što odgovoriti?)

Nije mi jasno zašto bi teist odbacivao teoriju Velikog Praska, odnosno zašto bi to radio, kao što se insinuira, iz vjerskih razloga. Kao što sam već spominjao, početkom 20. stoljeća postojalo je rašireno vjerovanje da je svemir vječan – *mogli bi zato reći da nije stvoren*, nove teorije i promatranja su pokazale da svemir nije vječan nego ima početak – *mogli bi zato reći da je stvoren*. Očekivano, to se nije posebno svidjela mnogima. Zvuči kao neka kreacionistička laž – a činjenica da je teoriju predložio svećenik nije pomogla u ranim danima. (Cijeli svemir je bio naguran u točkicu? Odjednom se pojavio svemir i započeo sa silovitim razvojem? Zvuči kao kreacionistička bajka nekog popa, trebali bi toj teoriji dati posprdno ime, npr. Veliki Prasak...)

Znanstvenicima teistima novinari znaju postavljati pitanje kako pomiruju Stvaranje i Veliki Prasak, izražavaju svoje čuđenje što netko može pomirivati takve stvari, ali ono što je meni čudno zašto suprotno pitanje ne postavljaju znanstvenicima ateistima; kako oni pomiruju Veliki Prasak i ne-Stvaranje? Zašto se pretpostavlja da je potrebno pomirivati Veliki Prasak i teizam?

Inače, klasični dokazi za Božju egzistenciju ne ovise o vremenskom početku svemira. Aristotel je primjerice smatrao da je svemir vječan, a Toma je tvrdio da ne možemo znati (tada) da svemir ima vremenski početak itd. Ne želim reći da Veliki Prasak pokazuje da ne/postoji Bog, iako postoje argumenti koji se koriste tom činjenicom, nego da je teško vidjeti zašto bi Veliki Prasak ikome otežavao vjerovati, upravo suprotno...

No, dosta te digresije; post je započeo Origenovim citatom - fundamentalistička protestantska tumačenja ne predstavljaju, niti su ikada predstavljala, ispravno tumačenje Biblijskih tekstova.

Povezano, vidi post: Ernest Lucas – Knjiga Postanka i znanost.

Pri tumačenju Pisma i znanosti, dobro je znati o čemu pričate...

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/pri-tumacenju-pisma-i-znanosti-dobro-je.html

"Obično, i ne-kršćanin zna nešto o zemlji, nebu, i drugim elementima ovoga svijeta, o kretanju i orbiti zvijezda i njihovoj veličini i relativnim pozicijama, o predvidljivim pomračinama sunca i mjeseca, o ciklusu godina i doba, o vrstama životinja, bilja, kamenja i tako dalje, i to znanje smatra sigurnim zbog razuma i iskustva. Sramotno i je i opasno da nevjernik čuje kršćana koji, pretpostavljajući da daje značenje Svetog Pisma, govori besmislice o ovim temama; i potrebno je sve poduzeti kako bi spriječili takvu neugodnu situaciji, u kojoj ljudi prepoznaju veliko neznanje kod kršćanina i prezirno se smiju.

Šteta nije ta što neukog pojedinca ismijavaju, nego što oni izvan vjere misle kako su naši sveti autori imali takve stavove, te, s velikim gubitkom za one čije spasenje priželjkujemo, autore našeg Pisma kritiziraju i odbacuju kao neuke ljude. Ako vide da je kršćanin u krivu u područuju o kojem oni sami znaju puno, i čuju ga kako daje budalasta mišljenja o našim knjigama, kako će onda povjerovati tim knjigama u stvarima koje govore o uskrsnuću mrtvih, nadi u vječan život, i kraljevstvo nebeskom, kada misle da su stranice pune neistina i prema onome što su sami naučili kroz iskustvo i svjetlom razuma?

Nepromišljeni i nekompetentni tumači Svetog Pisma donose neopisivu nevolju i tugu svojoj mudrijoj braći kada su zahvaćeni u njihovu pogrešnom mišljenju i kada ih izazivaju oni koji nisu vezani autoritetom naših svetih knjiga. Kako bi obranili svoje krajnje budalaste i očito neistinite izjave, pokušat će se pozvati na Sveto Pismo kao dokaz, čak i recitirati mnoge odlomke za koje misle da podržavaju njihovu poziciju, iako ne razumiju ni što govore ni što tvrde [1 Tim 1,7]"

Sv. Augustin, De Genesi ad litteram libri duodecim

PS

Ne znam zašto se ljudi bave, odnosno kako se nađu u, takvim protestantskim biblijskim zanimacijama, ali Augustin daje dobar savjet onima koji vole komentirati teme o kojima ništa ne znaju – pozivajući se samo na Pismo.

Kraj evolucije

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/kraj-evolucije.html

Ili u izvornoj verziji The End of Darwinism Evolution

Ako ste pročitali ranije postove o evoluciji i A-T filozofiji *(odnosno prirodnom pravu)* možete pretpostaviti da se naslov ne bavi onime što bi netko neupućen mogao pomisliti. Autor izvornog posta je Michael Flynn (uređuje blog TOFspot.). S obzirom da postoje čitatelji bloga koji su pokazali interes za temu evolucije, uz nešto više uređivanja prenosim dio posta u nastavku;

***

Ateistički filozof, Michael Ruse, dao je **važnu distinkciju između evolucije i evolucionizma, potonje je religiozna predanost prvome**. Slična distinkcija se može napraviti između stvaranja i kreacionizma.

Mary Midgley piše o tome u knjizi *Evolution as Religion*. Još jedan ateistički kritičar pretjeranog evolucionizma je David Stove: So you think you are a Darwinian?

1. Evolucionizam

Ne možete izvesti metafizički zaključak iz fizike; ali evolucionisti hrabro tvrde da je "činjenica" evolucije "dokazala" da je Bog nepotreban. To je kao da je činjenica klavira i fizike vibrirajućih žica "dokazala" da nema potrebe za pijanistom, kao da je glazba potpuno objašnjenja akustikom.

Izjava je smiješna na više razina. Prije svega, u filozofiji Bog nije hipoteza koja se iznosi kako bi se objasnio određeni fizikalni fenomen; nego je zaključak do kojeg dolazimo iz raznih činjenica o svijetu. Ovo nije vrijeme za takvu raspravu; ali dovoljno je reći da niti Bog niti evolucija nisu "*nužni*" da bi popravili auto. I što onda?

Zašto evolucija ima takvu važnu ulogu? Zašto ne bi pretpostavili da je zbog Maxwellovih Jednadžbi Bog postao nepotreban? U neka starija vremena, Gregur Niški se upustio s umirućom sestrom Makrinom u platonski dijalog, nešto što su ljudi činili prije twittera; i rekao joj kako se priča da je mehanički automat dokazao da je Bog nepotreban. Dakle takve stvari su prisutne već dugo vremena, u gotovo svakoj generaciji

se proglašava smrt Boga. [Ukratko, Makrina je odgovorila da takvi automati samo pružaju dodatni dokaz Božje egzistencije.] Isto vrijedi za evoluciju.

Drugo, kao što je James Chastek istaknuo:

> "Pretpostavlja se da evolucija znači kako možemo prestati tražiti neku magičnu *patuljci-Djed-Mraz-radionicu* u kojoj Bog užurbano slaže nove vrste. Odlično. Kada bi evolucija propala što bi se onda dogodilo? Bi li ostala praznina koju bi mogla ispuniti samo magična misteriozna radionica novih vrsta? Ne, samo bi nastavili tražiti drugo naravno objašnjenje, koje god da je. **Kada bi evolucija propala ne bi ostavila za sobom prazninu u obliku Boga, a iz toga slijedi da ona takvu sada niti ne ispunjava, niti je to ikada činila.**"

2. Inteligentni Dizajn

Ne možete izvesti metafizički zaključak iz fizike; ali ID zagovornici hrabro tvrde da je "činjenica" ireducibilne kompleksnosti "dokazala" da je Dizajner nužan.

Izjava je smiješna na više razina. Prije svega, u filozofiji Bog nije hipoteza koja se iznosi kako bi se objasnio određeni fizikalni fenomen. Hm, čekaj, ponavljam se. Ispada kao da se radi o zrcalnoj slici... hm...

Za neke komentare o Inteligentnom Dizajnu *per se* vidi: Michael Behe: Teach evolution and ask hard questions,

Beheova teorija je : A) Neke stvari su ireducibilno kompleksne. B) Prirodna selekcija ne može objasniti ireducibilnu kompleksnost. Stoga C) Inteligentni Dizajner je potreban.

Kritičari razljućeni s C su napadali A i B. Iako A i B mogu biti točni bez C. Ponekad pomislim da bi sve bilo u redu da je ostao na B.

[op. ksdk. Sumnjam da bi zaustavljanje na B bilo neproblematično. U nastavku TOF objašnjava ID, objašnjava o o kakvoj točno kompleksnosti Behe govori. Spominje da Behe ne tvrdi kako prirodna selekcija ne objašnjava ništa, nego da postoje stvari koje ne objašnjava. Daje usporedbu s gravitacijom koja ne objašnjava kako proton i neutron formiraju jezgru, ili elektromagentizam koji ne objašnjava radijaciju. Ukoliko Beheovo razmišljanje i je točno, možda postoje drugi mehanizmi koji objašnjavaju stvar, on i sam to priznaje i kaže da je moguće kako će u budućnosti istraživanja pokazati da je ireducibilna kompleksnost objašnjiva nekim neinteligentnim procesima. Behe također vjeruje kako Big Bang podrazumijeva Inteligentnog Dizajnera, ali će tek rijetki odbacivati Big Bang kao "teistički kreacionizam" i uzrujati se kao što je to slučaj s ireducibilnom kompleksnošću.]

Inteligentni Dizajn ima različite oblike, mnogi njegovi zagovornici misle različite stvari u različiti m trenutcima. Postoji i "treći put" kojeg opisuje James Shapiro: A thirdway

3. Evolucija

Postoji ustrajna konfuzija između uzroka i posljedice još od kada se Hume pozabavio njima. U fizici je puno laške razlikovati između empirijskih činjenica, prirodnih zakona i fizikalnih teorija. Padajuća tijela su empirijske činjenice, pravilnosti poput s=1/2gt^2 su prirodni zakoni, a "gravitacija" je teorija zbog koje su nam "jasne" činjenice i zakoni. Zbog nje možemo predviđati činjenice i zakonitosti; ali teorija je samo priča kojom objašnjavamo činjenice, koliko god da je dobro podržana, ona nikada ne "postaje" "činjenica" jer nikada ne postaje empirijski stvarna. Ne možete mi pokazati gravitaciju, reći koliko teži ili koliko je dugačka.

Promjena vrsta kroz vrijeme i genetska povezanost su činjenice. "Prirodna selekcija" je teorija.

Postoje logički problemi s time, ali u to nećemo ulaziti. Ateistički filozof Jerry Fodor je istaknuo neke od tih problema; Jerry Fodor: Why pigs dont have wings

[TOF kratko o Darwinovom "nominalizmu" prilikom proizvoljnog definiranja vrsta.]

James Chastek komentira;

> "Nije li "*Prirodna selekcija*" prije bila ništa više od dosadne, starinske *"smrti"*? Jesmo li postigli puno toga više od prepoznavanja zanimljive nuspojave smrti? Uključujući neke mutacije, valjda. **Dakle smrt i nakaze. Međutim *"bliži pogled na smrt i nakaze"*, nije ime za teoriju zbog koje bi itko bio očaran idejom kako je ubio Boga, ili svrgnuo sve što se nekad mislilo o prirodi, ili doveo do apsolutno drugačije nove ere u ljudskom razumijevanju.**"

4. Zašto Evolucija i Stvaranje ne mogu proturječiti jedno drugome

Problem s ID-om je isti kao i problem s evolucionizmom: ekvivokacija termina. Postoji Inteligentni Dizajn [velikim slovima], specifičan teorija koju predlažu Behe i drugi. Zatim postoji inteligentni dizajn [mala slova], ideja da je svemir stvoren prema Božjem planu. ID-ovci se mogu kretati u tom rasponu jer pojmovi koje koriste mogu značiti oboje.

Akvinski je dao poznatih pet argumenata za egzistenciju Boga, ali nijedan od njih nije bio argument kompleksnosti, bilo Paleyeve bilo Beheove vrste. I Paley i Behe prihvaćaju *post-newtoniansku metafiziku* mrtve materije koja je podložna samo vanjskim silama. U tome su poput Dawkinsa.

Ali evolucija bilo koje vrste je samo "kretanje materije okolo". Nešto što ima formu majmuna mijenja se u nešto što ima formu čovjeka. Materija je transformirana; nije dovedena u postojanje. **Stvaranje je kontinuirano i iz ničega**. Ne radi se o nečemu

što se davno dogodilo; to se događa upravo sada. To nije hipoteza o tome kako je nešto majmunoliko postalo nešto čovjekoliko. Ono objašnjava kako priroda uopće ima moć da to učini. Kao što je zapisao Augustin:

> "...što je Pismo reklo da su iz zemlje iznikli usjevi i drveće, u smislu da je dobila moć da ih dovede. U zemlji je od početka, u onome što bih mogao nazvati korijen vremena, Bog stvorio ono što je bilo da u vremenu nastane." *On the literal meanings of Genesis, Book V Ch. 4:11*

ID je sklon degradiranju Boga sa Stvoritelja na transformatora materije. Stoga je teološki neodrživ. S obzirom da moderna znanost prepoznaje samo određene vrste djelatnih uzroka *[eng.efficient causes]*, **ID-ovci misle da je Bog neka vrsta stvarno moćnog djelatnog uzroka koji operira unutar svemira, ostvaruje stvari koje se ne bi dogodile same od sebe.** Ipak, Bog je vidio sve što je stvorio i reče da je dobro, a sigurno "dobro" uključuje *"radi ispravno bez prilagođavanja"*. Problem s razmišljanjem o Bogu kao djelatnom uzroku u rivalstvu s ostalim djelatnim uzrocima je što kada pronađete naravni djelatni uzrok, to "eliminira" Boga.

Ali ako Bog postoji, i ako je izvor postojanja, onda je on izvor padajućih jabuka i sposobnosti natrija i klora da tvore sol. Drugim riječima, nema potrebe pretpostavljati da je nešto =malovjerojatno= kako bi došli do Boga. Akvinski to nije radio. Očekivane stvari za koje mislimo da ih razumijemo poprilično dobro također primaju svoje postojanje od njega. Dakle, evoluciju *flagelluma* je teško shvatiti, ali osim ako nije jednostavno "nastala" u postojanju, ona je nastala iz pred-postojeće materije; a ako je nastala iz pred-postojeće materije ta materija je imala neku formu, i onda je samo transformirana u drugu formu; A ukoliko je transformirana, došlo je do fizikalnog niza operacija kojima je transformirana. Možda se nije radilo o prirodnoj selekciji, ali radilo se o nečemu prirodnome (naravnome).

Za Tomističke krike ID-a vidi;

Michael Tkacz: Thomas Aquinas versusthe Intelligent Designers

Francis Beckwith: Thomas Aquinas andintelligent design

Stephen Barr: The end of intelligent design

[Dodao bih Edward Feser:ID versus A-T roundup.

TOF govori o četiri uzroka, da kratko podsjetimo;

> Kako bi shvatili što neka stvar *stvarno* je, pomažu nam četiri vrste uzroka (formalni, materijalni, djelatni i svršni) koje je razvio Aristotel. Naravno, potrebno je shvatiti da "uzrok" ne možemo shvatiti kako god to želimo. Ukratko: materijalni (od čega je stvar napravljena), formalni (forma koja je potrebna da bi stvar bila što je – uzorak ili struktura), ***djelatni (ono što dovodi nešto u postojanje – npr. za kuću zidari, za srce različiti biološki procesi),*** finalni (smjer ili domet učinaka prema kojima je stvar usmjerena.)]

5. Kraj [namjena/cilj/svrha] Evolucije

Veliki dio problema proizlazi iz odbacivanja finalnih uzroka. To je zbog straha da ukoliko prepoznate finalne uzroke, onda morate priznati i Boga. Drugim riječima, misle da je ustanoviti finalnost teško; ali kada to uspijete, Bog se samo pojavi. Ali obrnuto vrijedi. Akvinski je mislio kako je finalnost u prirodi očita, ali da je rezoniranje od te činjenice prema Bogu jako teško. Aristotel je vidio finalnost u prirodi i nikada nije zaključio iz toga da postoji Bog.

Bez finalnosti, djleatni uzroci nemaju smisla. Ako nema nešto u A što "usmjerava prema" B, kako onda A može uzrokovati B uvijek ili uglavnom? Hume je to vidio pa je na kraju neigrao i samu kauzalnost.[...] Dokaz finalnosti je postojanje prirodnih zakona. Znanost, tražeći zakone prirode, implicitno prepoznaje njihovu egzistenciju; odnosno, ona negira finalnost ali potiho se oslanja na nju. Padajuća tijela padaju prema točki najnižeg gravitacijskog potencijala. Mladunčad tigrova odrasta u tigrove, a ne tigraste ljiljane. **U mjeri u kojoj finalnost podrazumijeva Boga, egzistencija prirodnih zakona poput evolucije je dokaz za Božju egzistenciju.**

Koje je svrha evolucije? Prvo, "evolucija" je globalni uzrok tako da i njena svrha mora biti globalna; znači ne određena vrsta ili osobina. Čini se kako je svrha evolucije "multiplikacija vrsta". Uostalom, Darwin je njome objašnjavao "Podrijetlo Vrsta", a ne podrijetlo nedjeljnje večere.

Na nižoj razini, čini se kako je svrha evolucije vrsta X postići "veću prilagodljivost svojoj ekološkoj niši."; kojom određenom osobinom ili ponašanjem se postiže ta prilagodljivost se čini kao slučajnost, žive stvari imaju poriv nastaviti živjeti i sposobne su, kada imaju novu osobinu, pronaći način njenog iskorištavanja.

***

TOF za kraj, uz ispriku zbog dužine teksta, napominje da su njegove poveznice na kritike evolucionizma dane od strane "ateista" poput Fodora, Stovea i Migdley; a poveznice na kritičare inteligentnog dizajna su od strane "teista" poput Barra, Tkacza, i Beckwitha.

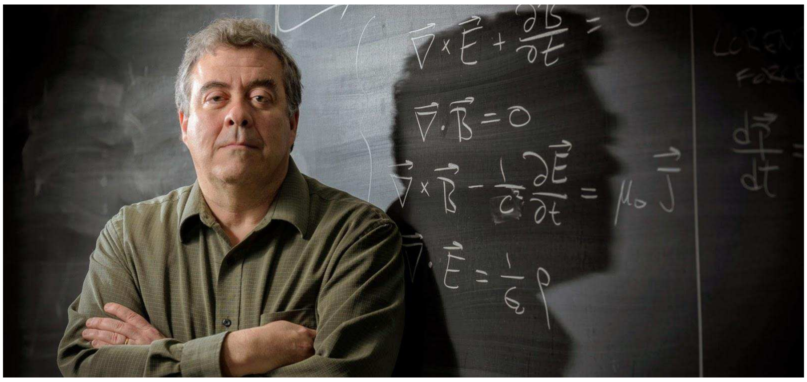
Nadam se da je jasno o čemu piše TOF, prenio sam već jedan post slične tematike Ojačava li Darwinizam tomističke dokaze? koji objašnjava istu stvar. (Također vidi općenito kategoriju evolucija, a posljednji post slične tematike Vjerovanje u Evoluciju i istraživanja javnosti se bavi navodnim implikacijama teorije.)

Naravno da ovo "kraj" [eng. end] ima konkretnije (tehničko) značenje u kontekstu aristotelijansko-tomističke filozofije, obično sam taj termin prevodio na blogu s "namjena", ili puno rjeđe "cilj", možda sam iskoristio i "svrha". (Sama riječ "kraj" mi s ne čini prikladnom, reći primjerice da je *"kraj srca pumpanje krvi"* možda ne bi najbolje dočaralo koncept, pogotovo kada ljudi nisu upoznati s A-T filozofijom.

Stephen Barr: Mit o konfliktu Znanosti i Vjere

Napa Institute prenosi na svome yt kanalu zanimljivo predavanje fizičara Stephena Barra pod nazivom Dr. Stephen Barr: Science and Faith, the Myth of Conflict. Barr je i autor knjige Modern Physics and Ancient Faith. Preveo sam jedan njegov esej ovdje – Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?. te intervju slične tematike ovdje -Mitološki sukob znanosti i kršćanstva – fizičar Stephen Barr, intervju, (Na yt možete pronaći više njegovih predavanja.)

Predavanje pruža dobar sažetak odnosa znanosti i vjere tako da ga je vrijedno pogledati ukoliko Vas zanima tematika. Naravno, morate biti svjesni da se radi o predavanju popularnog karaktera i relativno kratkog trajanja tako da se radi samo o nabrajanju nekih bitnih stvari, bez detaljnije analize izrečenoga.

Predavanje ovdje;
Dr. Stephen Barr: Science and Faith, the Myth of Conflict
(eng.)

Predavanje ima jedan nedostatak; Barr nije objasnio kako smo se našli u ovoj situaciji, odnosno zašto mnogi vjeruju i zagovaraju postojanje takvog konflikta. U predavanju spominje (navodnu) filozofsku, povijesnu i znanstvenu razinu konflikta, ali nije spomenuo polemičare 19. stoljeća koji su raširili poznato nam uvjerenje o konfliktu - zajedno sa svim pripadnim anegdotama o "sukobu". Istina, spomenuo je neke razloge zašto se danas promovira takva slika, ali nije objasnio što se sve događalo.

O tome da su svi povjesničari davno napustili povijesnu "tezu o konfliktu" sam već pisao, npr; Patrističko razdoblje, Srednji Vijek i Kopernikanstvo - Preispitivanje povijesnog odnosa znanosti i kršćanstva(David C. Lindberg, Ronald L. Numbers)- i 2. dio; Mitski sukob između znanosti i vjere (J. Hannam.); Kršćanstvo i uspon Zapadne

znanosti (P.Harrison); Božji filozofi: Kako je srednjovjekovni svijet postavio temelje moderne znanosti (Tim O'Neill) itd.

Predavanje ima svoj svojevrsni nastavak Breakout Session: Fr. Robert Spitzer, Dr. Stephen Barr, u kojem Spitzer i Barr odgovaraju na pitanja iz publike vezano uz suvremene znanstvene teorije.*(Bilo mi je zamorno slušati Spitzera koji stalno objašnjava teorije o kojima govore, no možda će nekom biti zanimljivije.)*

***

Za one koji ne planiraju pogledati, ili ne mogu pratiti predavanje, u nastavku prenosim šture natuknice;

Spitzer najavljuje Barra, predavanje počinje oko 2:00.

2:30 – Opisuje postojeću situaciju i uvriježeno mišljenje ateista, pa i nekih vjernika, da postoji konflikt znanosti i vjere, razmišljanje koje on odbacuje. Barr govori o religiji *per se*. **Napominje da postoji sukob, ali to je sukob između religije i filozofije poznate kao znanstveni materijalizam. Ta filozofija, odnosno ideja, nije znanost.**

4:30 – Govori o ljudima koji prihvaćaju znanstveni materijalizam, ali ne govore samo o koristi znanosti nego traže borbu protiv praznovjerja u koje naravno ubrajaju religiju. Sa posebnim žarom promoviraju svoju filozofiju, misle da sudjeluju u velikoj borbi između razuma i njegovih neprijatelja. To daje njihovim životima herojsko značenje i svrhu. Postoje tri aspekta njihovih kritika; filozofski, povijesni i znanstveni. Filozofski – da postoji inherentna kontradikcija znanstvenog i vjerskog pogleda. Povijesni – da su vjernici i institucije oduvijek bili protiv znanosti.

6:30 - Promoviraju ideju da je znanost opovrgnula vjerska uvjerenja o svijetu. *Kopernik, Newton, moderna astronomija, Darwin, neuroznanost, umjetna inteligencija, moderna kozmologija*... Barr tvrdi da znanost ne samo da nije opovrgnula fundamentalna vjerovanja o svemiru i čovjeku nego ih je podržala.

8:30 – Objašnjava naturalizam znanosti i "supernaturalizam" Biblijske religije. **Judeokršćanstvo nikada nije bilo utemeljeno na "supernaturalizmu" ukoliko pod time mislimo na odbacivanje ideje naravnog poretka. Knjiga postanka je zapravo polemika protiv poganskog praznovjerja i "supernaturalizma". Kada Knjiga Postanak govori da su Mjesec i Sunce samo svijetla koja je stvorio Bog, tada napada pogane koji su tvrdili da su Mjesec i Sunce bogovi.** Napada pogane koji su štovali životinje, bogove mora, božice plodnosti itd. Judeokršćani štuju Stvoritelja prirode, *"desakralizirali"* su prirodu, omogućili su kasniji nastanak znanosti. [O tome sam pisao više puta, najkonkretnije u postu Ernest Lucas – Knjiga Postanka i znanost]

10:30 – Govori o harmoniji i zakonima u prirodi. Citira Sv. Klemena (97. god) koji govori o Arhitektu i Gospodaru svemira. Citira Minuciusa Felixa (200. god) koji također govori o poretku i zakonu. **Dakle ne nadnaravno, nego naravno ukazuje prema Stvoritelju.** Antički argument je bio ako ima zakona ima i Zakonodavca. (Kao što je dao zakone Izraelu, dao je i samom svemiru.)

12:30 – Ideja racionalnog Zakondavca, vrlo vjerojatno, je dovela do ideja da postoje zakoni prirode, što su i pojedini ateisti spremni priznati. Citira biologa koji se pita zašto druge civilizacije nisu proizvele svoje znanstvenike. [Pitanje kojem je Stanley Jaki posvetio puno vremena i dao neke "kontroverzne" odgovore. Uskoro više o toj temi.] Citira fizičara Lindea, inače ateista, koji također misli da su korijeni u monoteizmu.

14:30 – Katolička Crkva naravno uči da postoji nadnaravno, ali ta riječ ne bi imala značenja kada ne postojao naravni poredak. Koncept čuda pretpostavlja da postoji naravni red koji ukazuje na to što je naravno. Ne postoji kontradikcija čuda i uređenog svemira jer isti Zakonodavac koji je postavio zakone, može ih suspendirati. **Ateisti misle da zatvaranjem "rupa" u poznavanju svijeta, više neće ostati mjesta za Boga. Tradicionalni kršćanski stav je poprilično različit, ako je Bog kao stvoritelj naravnog svijeta, postavio zakone i dao stvarima naravne mogućnosti, onda je Njegova egzistencija očita u samoj prirodi, i u uobičajenim procesima, čije djelovanje reflekitra Božju snagu i mudrost.**

[Moram priznati da mi je ovo promaklo pri prvom slušanju. Sjajno je sažeo (15:10) jednu raširenu zabludu, podjednako raširenu i među vjernicima i među skepticima. Traže dokaze Boga samo u neobjašnjivome, umjesto u onome što je poznato. Klasični dokazi za Božju egzistenciju ne kreću od nekih vanrednih pretpostavki...]

16:30 - Citira Knjigu Mudrosti 13,1-5. Dva načina djelovanja Boga; "nadnaravno" ili kroz djelovanje naravnih uzroka – ono što je poznato kao "sekundarni uzroci".

18:30 – Govori o važnosti te distinkcije za nastanak znanosti. Citira i Buridana koji je govorio da pri susretu s nepoznatim fenomenom moramo tražiti "prirodne" uzroke. Zbog toga Crkva ne smatra da je nešto čudo ukoliko nisu isključena prirodna objašnjenja.

20:30 – Spominje metaforu pisca. (Govori o **važnosti razlikovanja "primarnih" i "sekundarnih" uzroka.** Ili kako ih on naziva "vertikalni" i "horizontalni".) Je li kriv Shakespear - autor, ili Polonije-lik? Postoji li autor djela ako ga nema u knjizi? Bog nije dio prirode i ne možete ga promatrati kao što promatrate iglu kompasa. **To ne znači da nije uzrok; nije uzrok u prirodi nego je uzrok prirode.**

22:30 – Okreće se povijesnoj kritici religije i navodnom povijesnom konfliktu. Radi se o mitu kojeg odbacuju svi suvremeni povjesničari znanosti. **Znanstvena revolucija nije se dogodila nasuprot objavljene religije, nabraja poznate znanstvenike vjernike koji su govorili o utjecaju vjere na svoj rad.** Kepler, Descartes, Pascal, Galileo, Boyle, Newton...

24:30 – Svi oni su smatrali da njihov rad pokazuje ljepotu Božje kreacije, a ne da podržava ateizam. Slično razmišljanje je nastavljeno još dugo vremena, spominje primjere dvojice najvećih fizičara 19. stoljeća Faradaya i Maxwella, koji su bili duboko pobožni vjernici, čak i za standarde svog vremena. Znanstvena revolucija se temelji na radovima i sveučilištima iz srednjeg vijeka.

26:30 – Malo poznata činjenica koja to ilustrira je popis katoličkih svećenika koji su imala bitna znanstvena otkrića. Litanija važnih znanstvenika svećenika. (26:43) [Objavio sam jedna post slične tematike Otac & Otac - povijest znanosti, Barr spominje i neka druga imena.]

28:30 - Steno, Mersenne, Scheiner, Riccioli, Grimaldi, Castelli...

30:30 - Cavalieri, Spallanzani, Hauy, Piazzi, Secchi – imao je opservatorij na krovu crkve Sv. Ignacija.

32:30 – Bolzano, Mendel, Nieuwland, Lemaitre – osmislio Teoriju Velikog Praska [Napokon sam saznao kako se čita njegovo ime.] Komentira da postoje kršćani koji misle da je Veliki Prasak ateistička stvar, a nisu ni svjesni da ju je osmislio katolički svećenik.

34:40 – Na zidu svake katoličke škole bi trebali biti posteri ovih važnih svećenika znanstvenika. Citira (34:45) povjesničara znanosti koji kaže: *"Katolička Crkva je bila vjerojatno najveći i najdugovječniji sponzor znanosti u povijesti."* Komentira slučaj Galileo. Citira poznato pismo u kojem Bellarmini tvrdi da bi prihvatio novu teoriju ukoliko bi bilo dokaza za nju, odnosno da bi morali protumačiti Bibliju u skladu s time. Galileo je ponudio neke pogrešne teorije, i neke koje su utvrđene tek kasnije. [Spominjao sam ta pisma, primjerice u Slučaj Galileo - mitovi i zablude. Vidi općenito kategoriju Galileo Galilei.]

36:30 – Još uvijek o Galileu. Spominje i važnost Boškovića [Uz savršen izgovor imena] koji se založio za uklanjanje zabrane s Kopernikovih radova. Objašnjava važnost turbulentnih vremena u kojem se dogodio slučaj Galileo. Kardinal Nikola Kuzanski je dvjesto godina ranije raspravljao o puno *hrabrijim* idejama pa to nikome nije zasmetalo. (Da se sva tijela kreću, i Sunce i Zemlja, u beskonačnom svemiru koji nema središte itd.) [O tome u postu - Bajke i Crtići - Kozmos i Bruno.]

38:30 – **Povijesni odnos Katoličke Crkve prema znanosti nije nešto čega bi se trebali sramiti nego je zapravo nešto poprilično veličanstveno.** [Kraj predavanja.]

George Ellis o suvremenoj fizici, fizičarima i filozofiji

katoliksdnakace.blogspot.com/2014/12/george-ellis-o-suvremenoj-fizici.html

John Horgan objavio je u ScientificAmerican-u intervju s fizičarom Georgeom Ellisom. Ellis je uspješan fizičar koji je uz svoj rad pisao i o nekim drugim temama. Kritičan je prema smjeru u kojem se kreću neka istraživanja odnosno teorijama koje ne smatra strogo znanstvenim. Već sam ga spominjao u postu o multiverzumu. *(Samo bih naglasio što tada nisam, da eventualna potvrda multiverzuma nema posebnog utjecaja na klasične dokaze Božje egzistencije.)*

Pročitajte intervju ovdje - Physicist George Ellis Knocks Physicists for Knocking Philosophy, Falsification, Free Will. U nastavku prenosim nekoliko odlomaka, ali ima još zanimljivih razmišljanja o kompleksnosti, ograničenjima eksperimentalne fizike, TOE i sličnome. Inače, Horgan je autor knjige Kraj znanosti koja je objavljena i na hrvatskome. Postoje ljudi koji, malo je reći, ne vole Horgana. Pojedini teoretičara struna također nisu oduševljeni Ellisovim razmišljanjima, ali to nije bitno za razmišljanja koja prenosim;

***

> *Horgan: Lawrence Krauss, u svojoj knjizi A Universe from Nothing, tvrdi kako je fizika zapravo riješila misterij zašto postoji nešto, a ne ništa. Slažete li se?*

Ellis: Sigurno da ne. On predstavlja neispitane spekulativne teorije kako su stvari došle u postojanje iz pred-postojećih kompleksa entiteta, uključujući variacionalne principe, teoriju kvantnog polja, specifične grupe simetrija, vakuum, sve komponente standardnog modela fizike čestice. O**n ne objašnjava zašto su ti entiteti mogli pred-postojati trenutak nastajanja svemira, zašto bi uopće postojali, ili zašto bi imali formu koju su imali. Pritom ne daje nikakve eksperimentalne ili opservacije procese kojima bi mogli testirati te živopisne spekulacije pretpostavljenog mehanizma generiranja-svemira.** Kako uopće možete testirati što je postojalo prije nego što je svemir postojao? Ne možete.

Prema tome, ono što prezentira nije testirana znanost. Radi se o filozofskoj spekulaciji, za koju, čini se, vjeruje da je toliko uvjerljiva da ne mora dati nikakvu konkretizaciju dokaza kojom bi potvrdio da je točna. Pa, ne može imati nikakve dokazi oko toga što je postojalo prije nego što je prostor i vrijeme dovedeno u postojanje. Povrh svega, on vjeruje da te matematičke spekulacije rješavaju tisućljetni filozofski problem, bez da se ozbiljno pozabavi filozofskim pitanjima. Vjerovanje da se sva

stvarnost može potpuno shvatiti terminima fizike i jednadžbama fizike je fantazija. Kao što je to Eddington sjajno istaknuo u svojim *Gifford* predavanjima, radi se o parcijalnim i nepotpunim reprezentacijama fizikalne, biološke, psihološke i socijalne stvarnosti.

Osim toga, Krauss ne odgovara na pitanje zašto zakoni fizike postoje, zašto imaju oblik koji imaju, ili u kakvoj manifestaciji su postojali prije nego što je svemir postojao (u što mora vjerovati ako vjeruje da su oni doveli svemir u postojanje). Tko ili što je izmislilo načela simetrije, specifične grupe simetrije, gauge teorije itd? Nije ni započeo odgovarati na ta pitanja.

Ironično je što tvrdi da je filozofija bezvrijedna, a onda on se on sam bavi takvom filozofijom. Čini se kako bi znanstveno obrazovanje trebalo uključivati neke osnovne module o Platonu, Aristotelu, Kantu, Humeu, i drugim velikim filozofima [...]

> *Horgan: Jeste li fan teorije multiverza? Teorije struna? Antropičkog principa?*

Ne (možda je točna, ali je nedokaziva, previše neprovjerljivih nagađanja o postojanju beskonačnosti entiteta, loše definirana i neprovjerljivih mjera vjerojatnosti), ne (prespekulativan uvod vrlo kompleksnih nevidljivih entiteta, tretira gravitaciju kao bilo koju drugu silu), da (koji god da date odgovor, radi o stvarnom pitanju koje zaslužuju razmatranje). Fino ugađanje fundamentalnih fizikalnih parametara je potrebno kako bi mi mogli postojati. Razmatranje tog pitanje je dovelo do mnogih zanimljivih istraživanja.[...]

> *Horgan: Krauss, Stephen Hawking i Neil deGrasse Tyson su oštro napadali filozofiju kao gubitak vremena. Slažete li se?*

Ako to stvarno vjeruju onda bi se trebali upuštati u nekvalitetnu filozofiju u vlastitim razmišljanjima. Ne možete se baviti fizikom ili kozmologijom bez pretpostavljene filozofske osnove. Možete izabrati da nećete razmišljati o tim osnovama: ali bit će i dalje tamo kao nepropitani temelji onoga što radite. Činjenica da niste spremni propitati filozofske temelje onoga što radite ne znači da ti temelji nisu tu; samo znači da su neispitani. [...]

> *Ellis: Vi ste kršćanin, točnije kveker. Ima li vaša vjera efekt na vaš znanstveni rad, ili obrnuto?*

Možda ima određeni utjecaj na teme kojima se odlučujem baviti, ali ne može utjecati na samu znanost koja ima vlastitu logiku koju morate slijediti kamo god vodi bez straha ili koristi, unutar područja primjena relevantnih teorija.

Moja filozofska i religiozna razmišljanja moraju se naravno ozbiljno pozabaviti današnjom znanošću, ali pritom (a) razlikujem vrlo jasno između onoga što je provjerena ili provjerljiva znanosti i onoga što to nije, (b) usrdno se trudim vidjeti koje aspekte stvarnosti možete razumijete strogo znanstvenim pristupom, a što leži van granica matematički temeljenim pokušajima enkapsulacije aspekta naravi onoga što postoji.

Mnogi ključni aspekti života (poput etike: što je dobro a što je zlo, i estetike; što je lijepo a što je ružno) leži van domene znanstvenog istraživanja (znanost vam može reći kakve okolnosti bi dovele do izumiranja polarnih medvjeda, ili čovječanstva; ali nema ništa za reći oko toga bi li to bila dobro ili loše, ne radi se o znanstvenom pitanju).

Pokušaji objašnjavanja vrijednosti u terminima neuroznanosti ili evolucijske teorije nemaju ništa za reći oko toga što je dobro ili zlo. Radi se o filozofskom ili religioznom pitanju (znanstvenici koju pokušavaju objasniti etiku na temelju takvih vrsta pristupa uvijek potajno uvode neki neispitani koncept toga što je dobar život.) I ne mogu vam primjerice reći, na znanstvenoj osnovi, što bi trebali poduzeti u vezi Izraela ili Sirije. Radilo bi se o kategorijskoj pogrešci.

> *Horgan: Je li vaš društveni aktivizam, vaša borba protiv apartheida – vezana uz vaš znanstveni rad?*

Ne izravno. Temelji se na zabrinutostima koje su vezane uz ljudske vrijednosti i etiku koje leže van dosega znanosti *per se*.

> *Horgan: U nekim svojim tekstovima, upozoravate protiv prekomjernog determinizma u fizici, i znanosti. Možete sli sažeti svoju zabrinutost?*

Mnogi znanstvenici su jaki redukcionisti koji vjeruju da fizika sama može odrediti ishode stvarnog svijeta. To je demonstrabilno netočno – primjerice računalo na kojem ovo pišem ne bi moglo doći u postojanje kroz djelovanje fizike same.

Problem je što se ti znanstvenici fokusiraju na neku nit u mreži uzročnosti koja stvarno postoji, a ignorira druga koja demonstrabilno postoje – primjerice ideje u našim umovima, ili algoritmi ugrađeni u kompjutorske programe. Navedeni demonstrabilno djeluju s *vrha- prema-dnu* kako bi uzrokovali fizikalne učinke u stvarnom svijetu. Svi ti procesi i stvarni ishodi su kontekstualno ovisni, a to omogućuje učinkovitost procesa poput adaptivne selekcije koji su ključni za nastanak istinske kompleksnosti.

Kao što sam naveo, matematičke jednadžbe predstavljaju samo dio stvarnosti, i ne smije ih se pomiješati sa stvarnošću. Specifično povezani problem, postoji skupina ljudi koji pišu radove temeljene na ideji da je fizika računalni proces. Ali fizikalni zakon nije algoritam; tko onda odabire računalnu strategiju i algoritme koji ostvaruju određeni fizikalni zakon? (Konačni elementi možda?) U kojem je jeziku napisan? (Koristi li Priroda Javu ili c++? Kakav je strojni kod?) Gdje je CPU? Što se koristi za memoriju, i na koji način se izvršavaju ulazne i izlazne naredbe? Osim toga, ako je računanje, kako Priroda izbjegava *problem zaustavljanja*? Radi se o jako lošoj analogiji koja ne funkcionira.

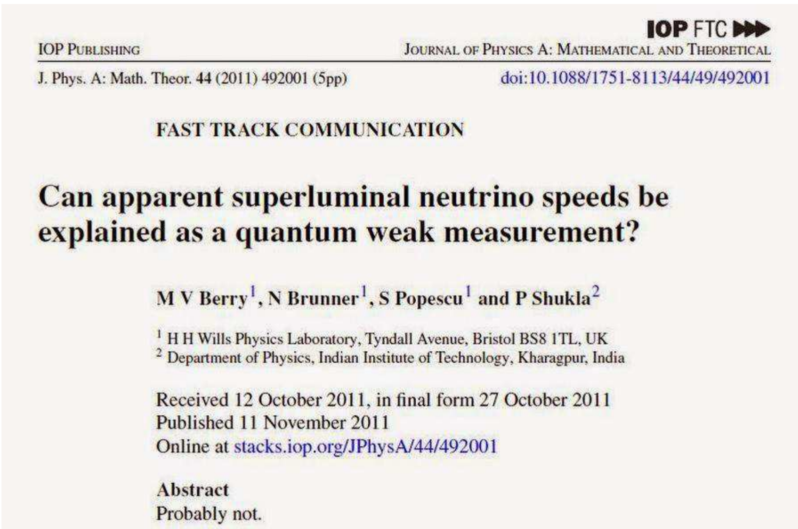
> *Horgan: Einstein, u citatu [...] sumnja u slobodnu volju. Vjerujete li vi u slobodnu volju?*

Da. Einstein ponavlja vjerovanje da je svako uzrokovanje od dna prema vrhu. To jednostavno nije tako, kao što mogu demonstrirati na temelju mnogih primjera iz sociologije, neuroznanosti, psihologije, epigentike, inženjerstva i fizike. Osim toga, da Einstein nije imao slobodnu volju u nekom značajnom smislu, onda nije mogao biti odgovoran za teoriju relativnosti – radilo bi se o produktu procesa niže razine, ne o inteligentnom umu koji odabire između mogućih opcija.

Teško je vjerovati da je tako – zapravo se čini da nema nikakvog smisla. **Fizičari bi trebali obratiti pažnju na Aristotelove četri forme uzrokovanje – ako imaju slobodnu volju da odlučuju što rade. Ako nemaju, zašto gubiti vrijeme na razgovor s njima? Nisu odgovorni za ono što kažu**

PS

Vidi povezano; Zašto su (neki) fizičari tako loši u filozofiji?, Feser i Scruton o neurogluposti i "neurozavisti", odnosno kategoriju scijentizam.

IOP FTC
IOP PUBLISHING — JOURNAL OF PHYSICS A: MATHEMATICAL AND THEORETICAL
J. Phys. A: Math. Theor. 44 (2011) 492001 (5pp) — doi:10.1088/1751-8113/44/49/492001

FAST TRACK COMMUNICATION

Can apparent superluminal neutrino speeds be explained as a quantum weak measurement?

M V Berry[1], N Brunner[1], S Popescu[1] and P Shukla[2]

[1] H H Wills Physics Laboratory, Tyndall Avenue, Bristol BS8 1TL, UK
[2] Department of Physics, Indian Institute of Technology, Kharagpur, India

Received 12 October 2011, in final form 27 October 2011
Published 11 November 2011
Online at stacks.iop.org/JPhysA/44/492001

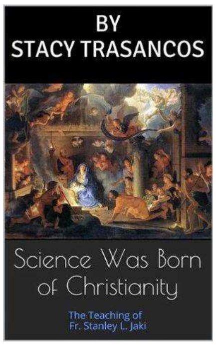
Abstract
Probably not.

Mrtvorođenje znanosti u antičkim i ne-Zapadnim kulturama

Vjerujem da neki prepoznaju frazu "mrtvorođenje znanosti" koju je osmislio Stanley Jaki o kojem sam već pisao ovdje, ali više o tome kasnije. Zainteresiranima skrećem pažnju na par eseja autorice Stacy Trasancos koja nam približuje Jakijev rad. Jedan (uvodni) esej koji ukratko objašnjava o čemu se radi - Fr. Jaki and the Stillbirths of Science.

Detaljnije;

Stacy Trasancos je inače autorica knjige Science Was Born of Christianity: The Teaching of Fr. Stanley L. Jaki. Doktorirala je kemiju, kasnije se posvetila obiteljskome životu, a nedavno je diplomirala teologiju te piše i uređuje više publikacija. Vodi svoj blog stacytrasancos.com o *"znanosti, teologiji i planinskome životu". (Jedan post; My Ideal Encounter With an Atheist Scientist).*

***

Stanley Jaki koristio je frazu "mrtvorođenje znanosti" [eng. "stillbirth of science"] za opis onoga što se dogodilo s znanošću u Egipatskoj, Kineskoj, Indijskoj, Babilonskoj, Grčkoj i Arapskoj kulturi. U tim kulturama znanost nikada nije postala *"samo-održivi poduhvat"*. Iako se povjesničari znanosti ne slažu kada je točno nastala znanost, odnosno uzimaju različite indikatore i događaje za to, činjenica je da se ona pojavila na kršćanskome Zapadu. Pritom govorim o znanosti, naravno da su druge kulture imale impresivna matematička i inženjerska dostignuća, ali to nije znanost.

Što je razlikovalo kulturu tadašnjeg Zapada od drugih kultura, zašto se znanost javila samo na Zapadu, zašto druge kulture nisu uspjele doći do sličnih uvida itd? Na takva pitanja pokušao je odgovoriti Jaki. Oni skloni propagiranju mitova o sukoba znanosti i vjere će reći da se znanost javila kao rezultat sekularizacije, ili da su znanstvenici (prirodni filozofi) pod prisilom bili vjernici itd. Često će svoj argument pojačati nekim navodnim Einstenovim citatom jer svi znamo da je on bio poznati povjesničar rane znanosti. *(Što se više vole kititi epitetima slobodoumlja, skeptištva, racionalnosti i čega sve ne, to su veće šanse da će dati izjave bez ikakvog temelja u povijesti. Neki od tih ljudi možda i jesu znanstvenici, ali to samo znači da su kompetentni govoriti o povijesti znanosti u istoj mjeri kao što je automehaničar kompetentan govoriti o mehaničkim napravama u 13. stoljeću.)*

Sve navedeno, naravno, ne znači da su Jakijeva objašnjenja fenomena općeprihvaćena kod povjesničara znanosti, daleko od toga. (Niti da se ja slažem sa svime što je napisao -nisam ni upoznat sa svime što tvrdi.) Kod Jakija možete naići na vrijedne povijesne činjenice, ali i na različite teorije koje će mnogi odbacivati kao spekulacije. (Osim toga nije teško pronaći prigovor poput *"Jaki nije dovoljno upućen u arapsku medicinu 11. stoljeća"*.)

***

Jaki zapisuje u autobiografiji;

> "Nije ugodan zadatak skrenuti pozornost na očito; Kada ostali ispadnu kratkovidni, ako ne i slijepi, onda to odmah izaziva zamjeranje. Ali očito je i jasno da niti u jednoj od tih kultura, unatoč talentu i snalažljivosti, znanost nije postala samo-održiv sustav u kojem svako otkriće rezultira novijim otkrićima. U svim tim kulturama znanstveni pokušaji su zastali. Taj fenomen nazivam mrtvorođenjem znanosti."

Znanost je, prema njemu, kvantitativno proučavanje kvantitativnih aspekata objekta u kretanju. Rođenje je primjena matematike (*"kvantitativnih aspekata"*) na fiziku (*"objekte u kretanju"*); a mrtvorođenje je potencijal u drugim kulturama koji nikada nije ostvaren.

PS

Postovi slične tematike Jesu li Grci radili pravu znanost?, Kršćansko podrijetlo moderne znanosti općenito kategorije, općenito kategorija povijest i filozofija znanosti itd.

Inače, naravno da postoji još niz faktora bitnih za održavanje znanosti; ekonomski, politički, vojni, društveni itd. (Kao što ističu neki ekonomisti, kada bi preselili sve ljude sa svim znanjima na novu zemlju,bilo bi izuzetno zahtijevno - *ako ne i nemoguće* - stvoriti ono što imamo iako bi znali koji su nam ciljevi.) Spominjem to jer ponekad možete čuti da kršćanstvo ne može imati veze s nastankom znanosti jer kršćani u 3. stoljeću nisu osnovali institut za nanotehnologiju, ili nisu radili na linearnom akceleratoru između bitki s turcima - malo karikiram, ali stvarno ne puno.

Znanost, aritmetika i metafizika

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/znanost-aritmetika-i-metafizika.html

Pretpostavite da pokušavate podučiti osnovnu aritmetiku nekoga tko si je zamislio da je cijela stvar "neznanstvena" jer je ne-empirijska. Nazovimo ga Peter. Peter očito nije prepametan, ali misli da je, jer ima pristup internetu i čita puno članaka na wikipediji o znanosti. Naziva se "obožavateljem znanosti". Strpljivo ga pokušavate uvjeriti kako je dva i dva četiri. Razgovor ide ovako nekako;

> ***Vi:*** OK, Peter, probajmo još jednom. Pretpostavimo da si u vrtu i vidiš dva crva koji puzu okolo. Zatim još dva crva dopužu. Koliko imaš crva?

Peter: "Puzanje"[eng. crawling] znači kretati se okolo na rukama i koljenima. Crvi nemaju ruke i koljena tako da ne pužu. Oni imaju dlakave izbočine preko kojih kontaktiraju s tlom, a njihova tijela se miču pomoću dva skupa mišića, vanjski sloj kružnih mišića i unutarnji sloj poznat kao uzdužni mišići. Alternacija između tih mišića uzrokuje širenje i kontrakciju tijela crva.

> ***Vi***: Jako impresivno, ali ti znaš na što sam mislio, specifičnosti načina kretanja su potpuno nebitne. Poanta je da imaš četiri crva.

Peter: Znanost je nebitna ha? Voziš li ti auto? Koristiš li mobitel? Ideš kod doktora? Sve je to moguće zbog znanosti.

> ***Vi:*** Da, dobro, ali kakve sve to ima veze sa onime o čemu pričamo? Ono što sam mislio jest da način kretanja crva nije bitno za to koliko imaš crva u primjeru. Imao bi četiri crva. To je točno neovisno o tome što nam znanost kaže o crvima.

Peter: Očito ne znaš ništa o znanosti. Ako podijeliš planarnog crva plošnjaka, on će izrasti u dva nova pojedinačna plošnjaka. Ako govorimo o takvom crvu onda ako imaš dva crva i dodaš još dva, možda na kraju imaš pet crva, ili čak i više. Toliko o tim a priori "aritmetičkim" stvarima.

> ***Vi:*** To je apsurdan argument! Ako imaš samo dva crva i dodaš još dva crva to ti daje četiri crva, i točka. Činjenica da se jedan od tih crva može kasnije podijeliti u dva ne mijenja prvu činjenicu!

Peter: Negiraš empirijske dokaze o tome kako se plošnjaci dijele?

> ***Vi:*** Naravno da ne. Samo kažem da empirijski dokazi jednostavno ne pokazuju ono što ti misliš da pokazuju.

Peter: Radi se o utvrđenoj znanosti. Koja je tvoja motivacija za odbacivanje onoga što znamo o planarnim plošnjacima, osim očajnog pokušaja da izbjegneš falsificiranje svoje dragocjene "aritmetike"?

> ***Vi:*** Peter mislim da ti treba slušni aparat. Upravo sam rekao da ne odbacujem to, nego kažem da nema veze s time da dva i dva daju četiri. Nebitno je brojimo li plošnjake ili kikiriki.

Peter: Znači aritmetiku ne možeš pobiti. Za razliku od znanstvenih tvrdnji za koje je moguće dati racionalne argumente.

> ***Vi:*** To je lažni izbor. Stvar i je u tome da argumentacija kakva karakterizira empirijsku znanost nije jedina vrsta racionalnog argumenta. Primjerice, ako mogu pokazati preko r*eductio ad absurdum* da je tvoje negiranje neke aritmetičke tvrdnje pogrešno, onda sam dao racionalno opravdanje za tu tvrdnju.

Peter: Ne, jer nisi pružio nikakav empirijski dokaz.

> ***Vi:*** Ali ti očito pretpostavljaš svoj zaključak! Razgovaramo upravo o tome je li za racionalni argument potreban empirijski dokaz.

Peter: Sad tako veliš, ali ranije si dao primjer četiri crva kao argument za tvrdnju da su dva i dva četiri. Pozivaš se na empirijski dokaz kada ti paše, a potom se povučeš prema tome da je nemoguće pobiti kada dokazi nedu u tvoju korist.

> ***Vi:*** Potpuno si pogrešno shvatio prirodu aritmetičkih tvrdnju. Ne radi se o empirijskim tvrdnjama kakve su tvrdnje o fiziologiji plošnjaka. No to ne znači da nemaju nikakvu važnost za empirijski svijet. S obzirom da je nužna istina da su dva i dva četiri, naravno da će vrijedi kada vidiš dva crva sklupčana uz dva druga crva, da će tada biti četiri crva. Ali taj dokaz nije "empirijski" kao što su laboratorijski rezultati empirijski dokaz. Radi se o ilustraciji nečega što vrijedi neovisno o specifičnih empirijskim činjenicama.

Peter: Vidiš, svaki put kada skrenem pozornost na znanstvene dokaze koji opovrgavaju tvoju smiješnu "aritmetiku" ti tvrdiš da "je jednostavno ne shvaćam". E pa, shvaćam je dovoljno dobra. Radi se o pokušaju shvaćanja plošnjaka i drugih stvari o kojima govori znanosti, ali pozivanjem na intuiciju ili igre riječi o "nužnoj istini" ili jednostavno izmišljanju stvari. Radi se o imaginarnoj znanosti. Potrebna nam je stvarna, empirijska znanost, poput fizike.

> ***Vi:*** To nema nikakvog smisla. Fizika pretpostavlja aritmetiku! Pa kako ti misliš da fizičari rade svoje izračune?

Peter: Kaj god. Zato jer znanost. Zato jer ja @#$%&*! volim znanost.

***

Zamijenite "aritmetiku" sa "metafizikom" i umjesto Petera dobijete vrstu Novog Ateista koji se svako malo jave da bi trijumfalno pobili, primjerice, argument iz kretanja koristeći nešto što su izvukli iz *The Complete Idiot's Guide to Physics*. I poput Petera, ti kritičari, unatoč svom velikom samopouzdanju, zapravo ne znaju ništa o idejama koje napadaju.

Poput aritmetike, ključne metafizičke ideja koje su temelj Aristotelijansko-Tomističkih argumenata za Božju egzistenciju – *teorija akta i potencije, princip kauzalnosti, princip finalnosti, itd* – sigurno imaju implikacije za ono što promatramo u empirijskom svijetu, ali podjednako sigurno, nećete ih falsificirati nečime što promatrate u empirijskom svijetu. Poput slučaja aritmetike, to ne znači da su manje racionalno obranjivi od empirijske znanosti. Upravo suprotno, poput aritmetike, oni su pretpostavljeni od bilo koje moguće empirijske znanosti.

To nipošto ne podrazumijeva da je empirijska znanost irelevantna za metafiziku i filozofiju prirode; ali potrebno je ispravno shvatiti na koji način je relevantna. Kako ćemo primijeniti generalne metafizičke principe na različite specifične empirijske fenomene je nešto za što je neophodno znanje fizike, kemije, biologije itd. Nećete iz naslonjača odrediti bakterijsku fiziologiju ili kretanje, ali sami metafizički principu nisu stvar koje empirijska znanost rješava upravo zato što se ti principi bave onime što mora biti istinito da bi uopće postojao empirijski svijet, a time i bilo koja empirijska znanost.[...]

Zašto teorija akta i potencije, princip kauzalnosti, princip finalnosti, hijelomorfizam, esencijalizam itd. moraju biti pretpostavljeni u bilo kojoj mogućuj fizikalnoj znanost je nešto o čemu sam već pisao više puta, najopširnije u knjizi Scholastic Metaphysics. Sada samo želim naglasiti da se argumenti za Božju egzistenciju kakvi se daju u okviru klasične filozofiju poput Tominih Pet Puteva, oslanjaju na generalne metafizičke principe poput spomenutih, a ne na neke specifične tvrdnje iz fizike, biologije itd. [...]

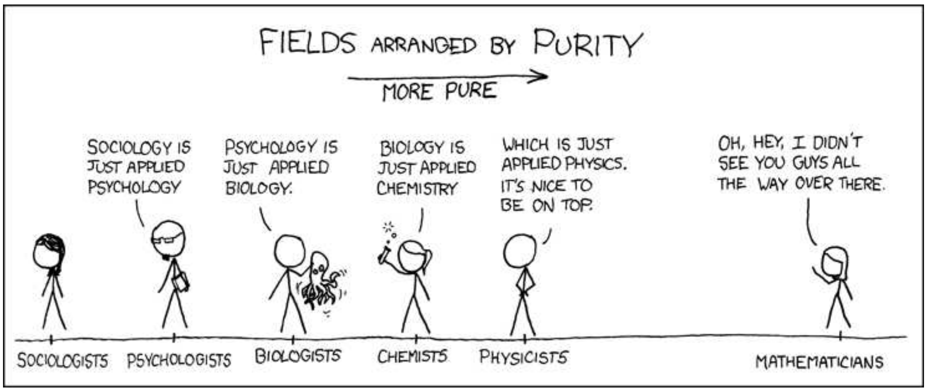
> *Autor je Ed Feser, izvorna verzija Science dorks. (Prenio sam tek dio posta.)*

PS

Ukoliko ste ikada popratili komentare na izlaganje nekog klasičnog argumenta o kakvom govori Feser mogli ste naići upravno na ono što opisuje. I kao što ističe Feser u neprenesenom dijelu, često te *"ljubitelje znanosti"* ne zanima sama znanost, niti je razumiju, nego misle da je (njihova interpretacija znanosti) korisna za pobijanje filozofije i teologije. *(A i oni koji stvarno jesu znanstvenici često nisu upoznati s filozofijom.)*

Povezano vidi Je li religija iracionalna? te *ovdje (Prigovor "naknadne izvedenosti" doktrine)* razmišljanje matematičara i filozofa Prussa o *sličnosti* nekih matematičkih teorema i teoloških istina.

Post Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom.. također opisuje sličnu raspravu.

FIELDS ARRANGED BY PURITY
MORE PURE
SOCIOLOGY IS JUST APPLIED PSYCHOLOGY
PSYCHOLOGY IS JUST APPLIED BIOLOGY.
BIOLOGY IS JUST APPLIED CHEMISTRY
WHICH IS JUST APPLIED PHYSICS. IT'S NICE TO BE ON TOP.
OH, HEY, I DIDN'T SEE YOU GUYS ALL THE WAY OVER THERE.
SOCIOLOGISTS
PSYCHOLOGISTS
BIOLOGISTS
CHEMISTS
PHYSICISTS
MATHEMATICIANS

Bog je dokaziv!

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/bog-je-dokaziv.html

Katolička Crkva tvrdi neke smione stvari o tome što možemo znati o Bogu putem nepotpomognutog (raz)uma. *Prvi Vatikanski Koncil* podučava:

> "Sveta majka Crkva drži i uči da Boga, izvor i kraj svih stvari, možemo spoznati sa sigurnošću krenuvši od razmatranja stvorenih stvari, koristeći naravnu snagu ljudskog razuma... Ako itko kaže da jedincati, pravi Bog, naš stvoritelj i gospodar, ne može biti sa sigurnošću spoznat iz stvari koje su stvorene, naravnim svijetlom ljudskog razuma: neka bude anatema."

U *Humani Generis*, papa Pio XII potvrdio je ovo učenje i jasno izrazio ono što su prema njemu specifična filozofska sredstva kojima se to naravno znanje Boga može najbolje artikulirati, i koje je najusklađenije s katoličkom doktrinom;

> "Ljudski razum, općenito govoreći, svojim snagama i svojim urođenim svjetlom može stvarno vinuti do prave i sigurne spoznaje jedincatog i osobnog Boga, koji svojom providnošću drži i upravlja svijet …

> Njegov je zadatak sa sigurnošću dokazati da postoji samo jedan osobni Bog... Ali ta će zadaća biti izvršena na prikladan i pouzdan način ako se razum njeguje kako priliči: naime, ako ga se hrani zdravim filozofijskim naukom koji je poput neke baštine što su nam je ostavili prethodni kršćanski naraštaji i koji posjeduje jedan viši autoritet, jer je samo crkveno učiteljstvo svoja načela i svoje glavne tvrdnje, koje su ljudi velikog duha i mudrosti iznjedrili i polako tijekom vremena utvrđivali, dovelo u suodnos s objavljenom istinom. Ista ta filozofija, potvrđena i općeprihvaćena u Crkvi, brani istinsku vrijednost ljudske spoznaje, nepromjenjiva načela metafizike - to jest dostatnost razuma, uzročnost i svrhovitost - i na kraju drži da se može dostići sigurna i nepromjenjiva istina.
>
> U toj filozofiji sigurno postoje neke stvari koje se, ni izravno ni neizravno, ne tiču vjere i običaja te zato Crkva dopušta stručnjacima za određena područja da o njima slobodno raspravljaju. No ne daje istu slobodu kada je riječ o nekim drugim pitanjima, osobito kada se ona tiču načela i glavnih tvrdnji o kojima smo govorili.
>
> Ako se dobro promotri sve do sada rečeno, jasno će se uvidjeti razlog zbog kojeg Crkva zahtijeva da budući svećenici steknu filozofsku naobrazbu »u skladu s metodom, učenjem i načelima anđeoskog naučitelja«, budući da se, kao što nam je dobro znano iz višestoljetnog iskustva, Akvinčeva metoda ističe jedinstvenom nadmoćnošću kako u poučavanju učenika tako u traženju istine. "

Kraj citat. [...]

Katekizam Katoličke Crkve potvrđuje nauk Prvog Vatikanskog Koncila, i Pia XII. da je Božja egzistencija spoznatljiva sa sigurnošću putem naravnog svijetla ljudskog (raz)uma, i čak podučava, konkretnije, da možemo "postići sigurnost" o Božjoj egzistenciji putem "dokaza" koji počinju *"od kretanja, postojanja, kontingencije, i poretka i ljepote svijeta."* Većina tih su, naravno, među pristupima koji se javljaju u Tominih Pet Puteva. *U Fides et Ratio*, papa Ivan Pavao II također nanovno potvrđuje nauk Prvog Koncila i Pia XII o snazi ljudskog razuma u teološkim pitanjima:

> "Prvi vatikanski, svečano bavio odnosom razuma i vjere. Nauka, sadržana u tom dokumentu duboko je i korisno djelovala na filozofsko istraživanje mnogih vjernika pa i danas stoji kao jedno pravilo prema kojemu se moramo ravnati da bismo došli do pravilnog i primjerenog kršćanskog istraživanja o toj stvari.

> Protiv fideističkih iskušenja bilo je potrebno potvrditi jedinstvo istine, ali i djelotvoran prinos koji racionalna spoznaja može i mora dati spoznaji vjere:

> Istražujući situaciju današnjice, vidimo da su se problemi drugih vremena vratili...

> Ne nedostaje ni onih koji opasno zapadaju u fideizam; on ne priznaje vrijednost racionalne spoznaje i filozofijskog znanja za razumijevanje vjere niti za sposobnost vjerovanja u Boga.

> Drugi oblici skrivenog fideizma mogu se prepoznati po tome što se spekulativna teologija malo cijeni, a isto se tako preziru izlaže i klasična filozofija iz čijih su pojmova svoje nazivlje crpili razumijevanje vjere i sami dogmatski obrasci. Papa Pio XII., blažene uspomene, upozorio je na taj zaborav filozofijske predaje kao i na napuštanje predajom danih izričaja.

> Papa Lav XIII ... ponovio je i proširio nauk Prvog vatikanskog koncila o povezanosti razuma i vjere, a isto je tako pokazao da su filozofijska promišljanja od najveće pomoći vjeri i teologijskoj znanosti. Poslije više od jednog stoljeća brojne naznake toga spisa nisu izgubile ništa ni od stvarne ni od pedagoške koristi; prije svega, tu je ono što se tiče neusporedive vrijednosti filozofije sv. Tome. Obnavljanje nauke Anđeoskog naučitelja činilo se papi Lavu XIII. najboljim putem da se vrati ona uporaba filozofije koju je zahtijevala vjera.."""

Kraj citata. Naravno, Crkva nije službeno prihvatila nijednu od specifičnih formulacija nekog specifičnog argumenta za Božju egzistenciju. Ipak, u svojim autoritativnim dokumenta govori o Božjoj Egzistenciji kao nečemu podložnom "*sigurnosti*", "*demonstraciji*" i "*dokazu*"; preporučila je "Klasičnu filozofiju" kao najbolje sredstvo koje pokazuje kako je to moguće; i kao uzor ponudila Akvinskog i njegove generalne pristupe u Pet Puteva. [...]

***

Quod erat demonstrandum?

Nepotrebno je istaći da mnoge moderne čitatelje sve to zbunjuje. Zbunjujuće im je kako itko može biti tako uvjeren da je Božja egzistencija demonstrabilna, i zbunjujuće im je kako itko može smatrati da je pokaziva na konkretniji način o kojem govorimo – *argumentima poput Pet Puteva i metafizičkih principa poput principa kauzalnosti, principa dostatnog razloga (PSR)*, itd. **Zapravo, misle da je očito da Božja egzistencija nije demonstrabilna, i očito da argumenti o kojima govorimo ne funkcioniraju.**

Iako je opisani stav proširen, i čak prihvaćen s velikim pouzdanjem, nema dobrog opravdanja za njega. Postoje tri problema s takvim stavom. Prvi problem je taj što oni koji ga prihvaćaju obično uopće ne razumiju što su autori poput Akvinskog stvarno rekli, a njihovi odbacujući prigovori su grube karikature. *(Opširno sam to dokumentirao na različitim mjestima pa se neću ponavljati. Primjerice u svojoj knjiizi Aquinas, u svom članku The New Atheist and Cosmological Argument, i različitim blogpostovima poput ovog, ovog i drugih.)* Dovoljno je reći da ukoliko vas skeptik uvjerava da se kozmološki argument oslanja na premisu da *"sve ima uzrok",* ili pretpostavlja da je Akvinski pokušavao dokazati da svijet ima početak u vremenu, ili sugerira da Akvinski nikada ne objašnjava zašto bi trebali pretpostaviti da Prvi Uzrok ima božanske atribute poput jedinstva, svemoćnosti itd. onda imate apsolutno nepogrešivi znak da je takva osoba posve nesposobna govoriti o toj temi.

Drugi problem je što oni koji odbacuju samu ideju da bi Božja egzistencija mogla biti pokaziva obično imaju posebne standarde koje ne primjenjuju za druge argumente. Primjerice, sama činjenica da je netko negdje dao prigovor protiv argumenta za Božju egzistenciju se obično tretira od strane skeptika kao dokaz da *"argument propada"* – kao da je argument dobar jedino ako nitko nema prigovora na njega i svi ga prihvate čim ga čuju. Naravno, skeptik ne tretira druge filozofske argumente na taj način. Činjenica da argument za materijalizam, ili protiv slobodne volje, ili što već, ima svoje kritičare nikada se ne smatra dokazom da taj argument "propada". Stav kod takvih argumenta je: *"Pa, naravno, kao i svaki filozofski argument, i taj ima svojih kritičara, ali to ne znači da su kritičari u pravu. Na kraju krajeva, na prigovore se može odgovoriti tako da je argument u konačnici ispravan, potrebno je biti otvoren i razmisliti kako ga možemo obraniti."* Općenito, čak i najekscentričniji filozofski argumenti su tretirani kao opcija *"na stolu"* koja je vrijedna razmatranja. Međutim, misterija li, argumentima za Božju egzistenciju ne nudi se ta mogućnost. Sama činjenica da je, primjerice, Hume rekao to i to dva prije dva stoljeća se često tretira kao odlučujuće pobijanje za sva vremena.

Povezana s time je tendencija pristupanja temi kao da bi uspješni argument za Božju egzistenciju trebao biti vrsta stvari koju možete skraćeno navesti tako da uvjeri i najtvrđe skeptike. Još jednom, nitko ne tretira druge argumente na taj način. Ako vas članak od pedeset stranica o materijalizmu, slobodnoj volji, utilitarizmu itd. ne uvjeri, autor će reći da pročitate njegove knjige. Ukoliko vas one

ne uvjere, autor će reći da se morate upoznati sa literaturom o toj temi. Ukoliko vas pak literatura ne uvjere, onda će reći da je problem veliki i da ne možete opravdano očekivati da itko odlučno razriješi stvar na zadovoljstvo svih strana.

Nasuprot tome, ako sugerirate da je Božja egzistencija pokaziva, skeptik će zahtijevati da to postignete u argumentu kakvog možete sažeti u blogpostu. Ukoliko ga takav argument ne uvjeri, presudit će da nije vrijedno njegova vremena, a ukoliko mu kažete da bi trebao pročitati knjige ili čak više literature kako bi potpuno shvatio argument, zbog toga će pomisliti da je još manje vjerojatno da je argument dobar.

Zatim postoji i raširena tendencija sugeriranja da branitelji argumenata za Božju egzistenciju imaju skrivene motive zbog kojih moramo biti sumnjičavi prema cijelom pokušaju. Još jednom, skeptik ne tretira druge argumenta na taj način. Neće reći: *"Pa, morate biti oprezni oko argumenata protiv slobodne volje ili u korist revizionističkih moralnih zaključaka, jer njihovi zagovornici nesumnjivo pokušavaju racionalizirati neku vrstu aktivnosti."* Niti će reći: *"Ateistički argumenti su uvijek sumnjivi jer ljudi žele pronaći način odbacivanja religioznih praksa i zabrana koje smatraju nepovoljnim."* **Međutim, iz nekog razloga, sama činjenica da filozof brani argument za Božju egzistenciju se tretira kao znak za sumnju. *"Oh, on sigurno ima neku religioznu agendu koju pokušava racionalizirati!"***

Ne postoji nikakav dobar razlog za te dvostruke standarde. Oni ne odražavaju ništa više od nepromišljene predrasude (nekih) ateista i skeptika, a u nekim slučajevima i nešto gore – nepoštenu retoričku taktiku kojoj je cilj otrovati, inače otvorene, ljude protiv ozbiljnog promišljanja argumenata za Božju egzistenciju. Smatram da opisani neopravdani dvostruki standardi imaju veliku ulogu u njegovanju stava da postoji nešto sumnjivo u samoj ideji demonstriranja Božje egzistencije.

Treći, možda ne nepovezani, problem sa opisanom stavom je da oni koji ga se drže često pogrešno shvaćaju što su mislioci poput Akvinskog mislili kad su rekli da Božju egzistenciju možemo "demonstrirati". Ono na što se misli jest da zaključak kako Bog postoji slijedi nužnošću ili deduktivnom validnošću od premisa koje su sigurne, a sigurnost premisa se može pokazati metafizičkom analizom.To podrazumijeva da nam takva demonstracija daje znanje koje je sigurnije od bilo kojeg znanstvenog zaključka (onako kako se "znanost" generalno danas shvaća), i to iz dva razloga. **Prvi, zaključak nije samo probabilistički, nije "argument najboljeg objašnjenja" koje se poziva na jednostavnost, usklađenost s postojećom pozadinskom teorijom itd.; radi se o strogom zaključku onoga što slijedi nužno iz premisa. Drugo, premise nije moguće odbaciti daljnjim empirijskim istraživanjem jer se bave onime što bilo koje empirijsko istraživanje mora pretpostaviti.**

Primjerice, Aristotelijanski argumenti iz kretanja počinju premisom da se promjena događa, zajedno s premisama koje tvrde da potencijalno može biti aktualizirano samo od onoga što je već aktualno (princip kauzalnosti) i da esencijalno uređena serija uzroka ne može imati regres u beskonačnost. Prva premisa je u određenom smislu empirijska, zbog toga argument nije *a priori*. Znamo da do promjene dolazi jer je osjećamo. Međutim, to nije premisa koju možete odbaciti daljnjom empirijskom istragom, jer svako buduće iskustvo će samo po sebi biti daljnji primjer promjene. *(Možemo koherentno smatrati, na empirijskim temeljima, da je određeni navodni primjer promjene nestvaran; ali ne možemo koherentno smatrati na empirijskim temeljima da je sva promjena nestvarna.)* Druge premise možemo obraniti različitim metafizičkim argumentima, poput argumenata koji upućuju na to da princip kauzalnosti slijedi iz principa dostatnog razloga (PSR), a da PSR ispravno shvaćen može biti utvrđen putem *reductio ad absurdum* svakog pokušaja negiranja istog.

Problem je sljedeći. Suvremeni filozofi obično rade unutar konceptualne luđačke košulje koju su naslijedili od ranomodernih filozofa. Konkretno, kada se radi o epistemološkim stvarima, obično razmišljaju u terminima koje su naslijedili od racionalista, empiricista i Kanta. Stoga kada ponudite argument za kojega tvrdite da nije zaključak empirijskih znanosti, obično misle da se radi o nekoj vrsti "konceptualne analize" (zapravo razvodnjena kantova filozofija) ili pokušaju racionalističkog apriorizma.

> [... Izostavio sam par odlomaka. Feser objašnjava tomističku poziciju - odbacivanje racionalisitčke epistemologije i metodologije. ...]

Problem je što prezentiranjem takvog polu-formaliziranog argumenta – *"Evo dokaza u deset koraka."* - riskirate ohrabrivanje ljenije vrste skeptika u njihovoj deluziji da ukoliko je takav argument imalo dobar, mora biti uvjerljiv, sam po sebi i potpuno odvojen iz šireg konteksta, čak i najneprijateljskijem kritičaru. Naravno, to neće vrijediti, jer argument ne možete shvatiti ukoliko ne shvatite širi konceptualni kontekst. *[uključujući ključne tehničke termine poput "aktualnosti", "potencije", "esencijalnog poretka" itd.*] Skeptik će jednostavno uzeti kratki polu-formalizirani argument u deset (ili koliko već) koraka, i dati neki stari prigovor misleći kako je time pobio argument iako zapravo (s obzirom na njegovo nepoznavanje nekih od ključnih pozadinskih koncepata) neće niti ispravno shvatiti što je rekao.

***

Tvrdim da kada uzmemo u obzir navedena tri faktora na kojima počiva rašireni odbojni stav prema samoj ideji demonstriranja Božje egzistencije – *raširena zabluda o tome što tradicionalni argumenti za Božju egzistenciju zapravo kažu; proizvoljni dvostruki standard za te argumente; i raširenu zabludu oko toga što "demonstracija" mora uključivati* – možemo vidjeti da takav stav jednostavno nije opravdan. Istodobno,, pristupi demonstriranja

Božje egzistencije koje predstavljaju argumenti poput Pet Puteva su zapravo – *kada ih se konkretizira i ispravno shvati* – uvjerljivi, kao što sam tvrdio na različitim mjestima.

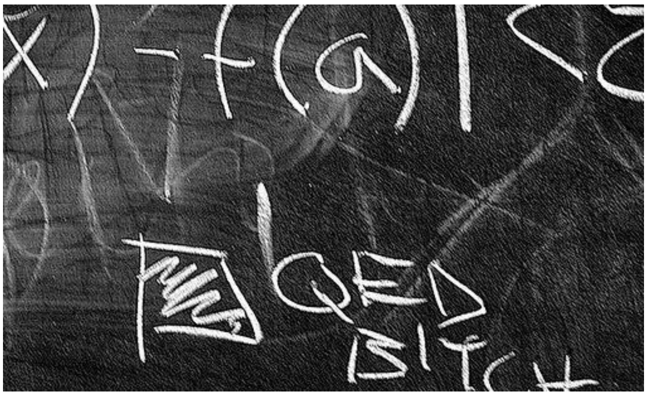
Inzistiranje Crkve da je Božja egzistencija demonstrabilna nije pokušaj određivanja filozofskog pitanja običnim diktatom. Radi se o pažljivo promišljenom sudu oko toga što vrijedi ako će Kršćanstvo biti racionalno opravdano. Crkva se distancira od fideizma tako što potvrđuje snagu nepotpomognutog (raz)uma i potvrđuje dužnost kršćana da pružaju racionalno opravdanje onoga što je Akvinski nazvao *"preambule"* Katoličke religije. **Ne radi se o izražavanju slijepe vjere, nego upravo osudi slijepe vjere.**

Dakle, nešto oko čega se Katolici i Novi ateisti mogu složiti. Nije li to lijepo?

> *Autor Edward Feser, izvorni post Q.E.D.? (Izostavio sam nekoliko poveznica, ukoliko Vas zanima, dokumente iz kojih su početni citati možete pronaći na internetu, većinom i na hrvatskom.)*

PS

Povezani postovi;

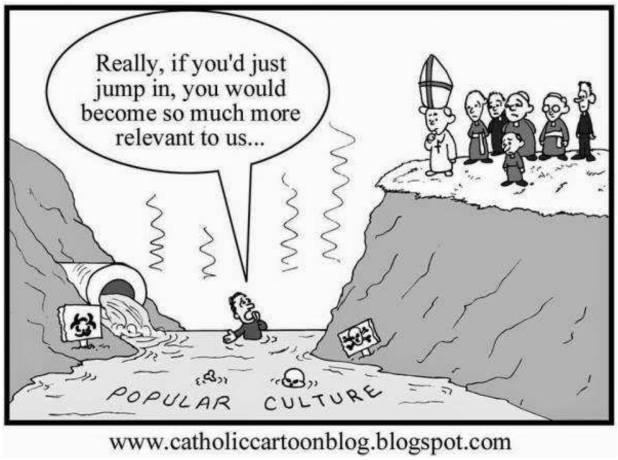
Crkva se mora prilagoditi očekivanjima ljudi

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/crkva-se-mora-prilagoditi-ocekivanjima.html

... a najbitnije očekivanje je da se Crkva ne prilagođava očekivanjima.

——

> "Snaga kršćanstva da formira kulturu ovisi o sposobnosti Crkve da se odupre iskušenju potpunog identificiranja, ili apsorbiranja, s kulturom."

Christopher Dawson
(vidi kategoriju C. Dawson)

——

> "Ako će Crkva postati politička stranka koja svoja vjerovanja prilagođava promjenjivom mišljenju, onda je možemo bez straha i odbaciti, već postoje političke stranke koje rade upravo to. Ako će Crkva posvećivati i blagoslivljati svaku promjenu u intelektualnoj i moralnoj modi naše civilizacije, onda još jednom – čemu služi Crkva? Crkva je snažna zato što ima tradicionalni nauk, duhovnu jezgru, koju smatra svojom nepromjenjivom suštinom. Ona se ne može poviti pod bilo kakvim pritiskom ljudi koji smatraju da bi ono što je trenutno u modi Crkva trebala usvojiti kao svoje vlastito učenje, bilo u području političkih ideja ili svakodnevnog života."

L. Kolakowski,
iz posta (Tradicionalna i Konzervativna) Crkva

——

> "Ne želimo Crkvu koja će se mijenjati sa svijetom. Želimo Crkvu koja će mijenjati svijet."

G.K.Chesterton
(vidi kategoriju Chesterton)
***

Feser o liberalizmu u Crkvi i svijetu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/feser-o-liberalizmu-u-crkvi-i-svijetu.html

[...] A to me dovodi do drugog faktora iza tendencija suvremenih crkvenjaka da govore na način za koji se čini kako implicira raskid sa poviješću: potpuna hegemonija liberalizma u suvremenoj Zapadnom svijetu, zapravo u većini suvremenog svijeta. Kada kažem "liberalizam" ne mislim samo na onu vrstu stvari koju karakteriziraju moderne lijeve strane [U SAD-u Democratic Party], mislim na širu tradiciju koja počinje s misliocima pout Hobbesa i Lockea, i čije se osnovne pretpostavke danas uzimaju zdravo za gotovo od strane moralnih i političkih mislioca gotovo svih vrsta. Ono što liberali svih vrsta – *od Hobbesa do Lockea do Kanta di Rawlsa i Nozicka* – dijele zajedno, neovisno o značajnim međusobnim razlikama, je naglasak na vladavinu volje pojedinca. Za liberalizam, nijedan zahtjev nad bilo kojim pojedincom nije legitiman ukoliko on na neki način ne pristane. Stoga je tendencija svako takvo nametanje smatrati povredom njegova dostojanstva. Sloboda koju liberali žele promovirati je sloboda od okova nad pojedinčevom voljom, bilo da su ti okovi politički, društveni, moralni, religiozni ili kulturni.

Liberalizam u tom širem smislu je prevladavajući način razmišljanja i osjećanja u suvremeno doba. Radi se o obveznom etosu, zapravo religiji, suvremenog doba. Apsolutno prožima suvremeni politički, društveni, moralni, vjerski i kulturni život. Zbog toga su čak i argumenti političkih konzervativaca i pravovjernih kršćana konstantno izraženi jezikom slobode, prava, digniteta pojedinca itd. Pritisak da prilagodite svoje razmišljanje i senzibilitet osnovnih liberalnim pretpostavkama je gotovo neodoljiv. Stoga se svaki priziv na sloboda smatra sam po sebi moćnim argumentima, a prigovor nekoj političkoj odredbi ili stavu na temelju toga da je u konfliktu sa slobodom se smatra moćnim prigovorom na kojeg se treba odgovoriti. Zagrebite ispod površine suvremenog konzervativca ili kršćanina i pronaći ćete liberala, u tom širem smislu riječi "liberal".

Liberalizam je potomak Ockhamova voluntarizma, davanja prioriteta volji nad intelektom. **Izvedite posljedice voluntarizma i doći ćete do zaključka da ono što *volja odabire* je važnije od onoga što *intelekt zna*. Objektivna istina će se činiti kao opresivno nametanje volji. Za Akvinskoga, takvo razmišljanje je naopako. Volja je podređena intelektu, a njen *finalni uzrok*je potraga za objektivnom istinom koju intelekt dokučuje.**

Kao što svaki tomist zna, nešto istine možete pronaći u svakom, manje ili više, pogrešnom sustavu razmišljanja. Stoga postoji i neka istina u liberalizmu. **Slobodno izvršavanje volje je stvarno dobra stvar. Ali radi se o dobru koje je podređeno višoj**

namjeni zbog koje postoji, potrazi za onime što je stvarno istinito i dobro. Osim toga, s obzirom an hegemoniju liberalizma u suvremeno doba, i posljedičnom pritisku da mu se podložite, čak i oni koji se ne smatraju liberalima će prenaglašavati značaj ono istine što se može pronaći u njemu. Stoga imamo tendenciju suvremenih crkvenjaka koji neumoljivo naglašavaju dostojanstvo pojedinca i misle kako je pozivanja na dostojanstvo ključna stvar za razrješavanja svake moralne i političke kontroverze. *(Zapravo je pravo pitanje što uopće je poštovanje ljudskog dostojanstva kod pitanja seksualnog morala, pobačaja itd.)*

> *Izvorni post Nudge nudge, wink wink, autor Edward Feser.*

PS

Feser u navedenom postu komentira nedavnu sinodu i nejasan jezik kojim se poručuje više od onoga što se poručuje samim riječima. *Implikatura* izjava je da neke stvari koje su se prije smatrale pogrešnim više nisu takve. (Na početku posta objašnjava što je *Implikatura* – primjerice, netko Vas pita kako je bilo na slijepom spoju, a vi odgovorite da je restoran bio u redu. Iako niste ništa rekli o samoj osobi, sugovornik će shvatiti i više od onoga što se rekli samim riječima.)

Inače, Feser misli da su stvari loše, ali da nisu toliko loše. Prema njemu, liberalizam je poput Arijanizma, hereza koja će se zadržati još neko vrijeme, ali će u konačnici izgubiti.

Nešto ranije u istom postu komentira;

> "Kako smo došli do toga? Prema meni postoje dva glavna faktora. Prvi je ono što sam već opisivao kao glavni razlog kolapsa katoličke apologetike, dogmatike i moralne teologije, i kateheze: napuštanje skolastike. Tomisti i drugi skolastički filozofi, i kler ranijih generacija koji je imao skolastičku intelektualnu formaciju, naglašavao je preciznost u misli, preciznost u jeziku, preciznost u argumentaciji, preciznost u doktrinalnim i javnim izjavama, i izuzetni oprez prilikom novih teza i formulacija za koje se čini da bi mogle podrivati kredibilitet. Recite što želite o (navodnim) ograničenjima skolastičke teologije i filozofije, ali kada je ona prevladavala nije bilo nikakve sumnje o tome što znači izjava biskupa ili Vatikana i kako se uklapala u katoličku tradiciju."

***

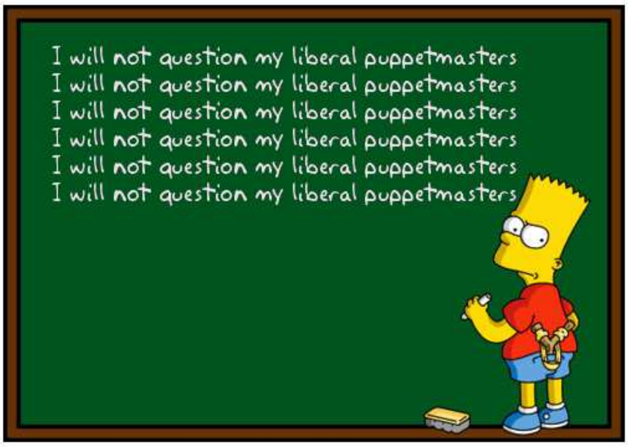
Još ću jednom istaknuti nešto;

> **"Slobodno izvršavanje volje je stvarno dobra stvar. Ali radi se o dobru koje je podređeno višoj namjeni zbog koje postoji, potrazi za onime što je stvarno istinito i dobro."**

Često možete čuti da su konzervativci nedosljedni jer su primjerice protiv državnog uplitanja u ekonomiju, a nisu protiv državnog "uplitanja" u narkotike. (O sličnom prigovoru sam već pisao ovdje - O dosljednosti konzervativaca i libertarijanaca.) Ne znam je li to posljedica retorike koju neki konzervativci preuzimaju od libertarijanaca, ali taj prigovor ne shvaća poziciju konzervativaca. Ne postoji ništa nedosljedno u tome da primjerice oženjenom čovjeku olakšamo poboljšavanje ekonomske situacije, razmjenu robe i usluga (kako bi mogao skrbiti o bližnjima), ali i da mu istodobno otežamo pristup teškim narkoticima koji će djelovati protivno namjenama uma i koji će mu onemogućavati normalno funkcioniranje i ispunjavanje svih drugih namjena. (Naravno, neće sve nemoralne stvari ujedno biti i nelegalne.)

Možemo reći da konzervativci razlikuju slobodu i licencu. Sloboda je stvar osobne odgovornosti i poštivanja drugih, a licenca je kada činite što god želite, iskorištavanje drugih. Sloboda ovisi o vrijednostima koje štite pojedinca od kaotičnih osobnih života. Odnosno, ona "sloboda" koju može uživati samo jedna generacija, dok je slijedeća osuđena na ovisnost, nije sloboda nego licenca. (Više o tome u Scrutonovim razmišljanjima koje sam prenio ranije; Što vjeruju konzervativci i TV Intervjui sa Scrutonom o konzervatizmu.)

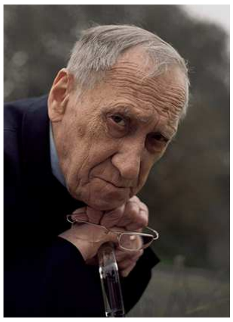
Kao što ističe Michael Novak, postoji razlika između liberalnih institucija – *slobodno tržište, vladavina prava, ograničena vlast itd.* - i različitih liberalnih filozofija. U prvom ima vrijednosti i potrebno ih je prihvatiti, u drugom nema.

Kolakowski o Toleranciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/kolakowski-o-toleranciji.html

Međutim, važno je primijetiti, da kada nam nameću toleranciju ovih dana, često se misli na ravnodušnost: zapravo traže od nas da se suzdržavamo od izražavanja – *pa i samog imanja* – bilo kakvog mišljenja, a ponekad čak i odobravanje svakog zamislivog tip ponašanja ili mišljenja kod drugih. **Takva vrsta tolerancije je nešto potpuno drugo, a zahtijevanje takve tolerancije je dio naše hedonističke kulture, u kojoj nam ništa nije bitno; radi se o filozofiji života bez odgovornosti i bez uvjerenja. Podržavaju je različite vrste popularnih filozofija, koje nas podučavaju da ne postoji takva stvar poput istine u tradicionalnom smislu, i stoga kada ustrajemo u našim uvjerenjima, čak i ako to radimo bez agresije, mi smo *ipso facto* zgriješili protiv tolerancije.**

Radi se o besmislici, i to opasnoj besmislici. **Prezir prema istini šteti našoj civilizaciji barem podjednako kao i fanatično inzistiranje na [onome što netko misli da je] istini.** Osim toga, ravnodušna većina ostavlja prostor za fanatike, kojih će uvijek biti. Naša civilizacija podržava uvjerenja da bi sve trebalo biti samo zabava i igre – nešto što se javlja u infantilnoj filozofiji tzv. *"New Age-a"*. Njihov sadržaj je nemoguće opisati jer one znači što god netko želi da znače za njega; zbog toga i postoje.

Leszek Kolakowski, *On Toleration*

PS

Unatoč propagiranju "tolerancije", treba reći da su istina i pravda vrijednosti koje je potrebno njegovati u društvu. Tolerancija ima smisla, ukoliko ga ima, samo zato što su navedene vrijednosti nešto prema čemu stremimo.

(Reći žrtvi zločina da ne smije tražiti zadovoljštinu nego treba biti "tolerantna" prema svome zločincu znači umanjivati vrijednost pravde i istine, a sam koncept tolerancije lišiti ikakvog smisla i namjene.)

Naravno, konzervativci su spremni tolerirati (podnositi) mnoge stvari, ali isprazni pozivi na "toleranciju" neće ih navesti da odobravaju i slave nemoralne pojave u društvu.

Scruton o Ljevičarskom stanju uma

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/scruton-o-ljevicarskom-stanju-uma.html

Unatoč tome [...], može se dati gruba skica onoga što nazivam "ljevičarskim" mišljenjima koja će biti dovoljna za identificiranje stanja uma koje je njima iskazano;

- **Fundamentalna uvjerenost u ljudsku jednakost, popraćena netrepeljivošću prema svim distinkcijama, bilo da se radi o klasi, rasi ili spolu.**
- **Nepovjerenje prema "moći"; i nedostatak ikakvog osjećaj da bi moć u okolini mogla biti legitimna, unatoč tome što je u rukama nekoga drugog.**
- **Netrepeljivost prema svemu što pridodaje moć: posebno prema poduzetništvu, poduzećima i tržištu.**
- **"Kritički" pristup društvu u kojem svugdje prepoznajete i razotkrivate "moć" i "konflikt".**
- **Paradoksalna identifikacija sa vanjskim neprijateljima moći: posebno s onim državama koje predstavljaju opasnost sigurnosti Zapadnih nacija.**
- **Spremnost vjerovanja [*bona fides*] onima koji govore jezikom "oslobođenja" i "borbe".**
- **Krivnja zbog vlastite zemlje i njene povijesti [...]**
- **Anti-patriotizam; obično popraćen izrugivanjem patriotskih sentimenata vlastite nacije – ili otvoreni rat protiv njih kao oblika "militarizma".**

Roger Scruton, Salisbury Review, 1988.
(*h/t Scruton quotes*)

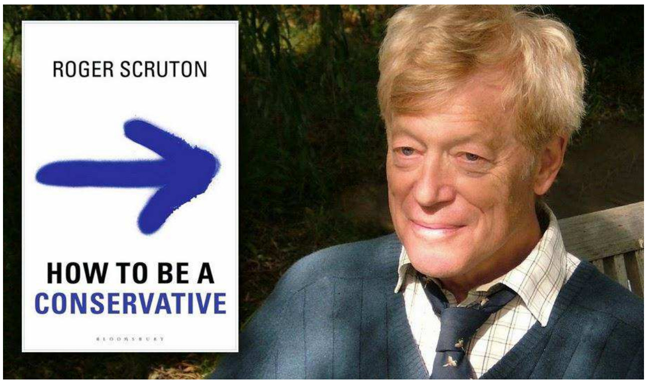
PS

Napisano prije gotovo trideset godina, ali vrijedi danas kao i tada. Treba li što dodati? Pa, mogli bi napomenuti borbu protiv ljudske *prirode* i uvjerenost u utopijski sustav koji će uslijediti u budućnosti, ali to možete izvesti iz navedenoga.

S obzirom da je Scruton opširno pisao o sličnim temama, prije no što zaključujete neke malicozne misli iz par rečenica, bilo bi dobro upoznati se s time što podrazumijeva pod pojedinim navodima.

Već sam objavio više postova povezane tematike;

Naravno, tu je i post Deset konzervativnih načela!; te općenito kategorija Scruton, kategorija konzervatizam, kategorija rat kultura, kategorija ljevica, kategorija kulturna ljevica itd.

Tko će se suprotstaviti Državi?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/tko-ce-se-suprotstaviti-drzavi.html

A.D. Lindsay u *The Modern Democratic State* objašnjava tenzije između Crkve i Države:

> "**Bilo je možda podjednako važno što je postojanje i prestiž Crkve spriječilo društvo od toga da postane totalitarano, spriječilo je svemoćnu državu, i očuvalo je slobodu na jedini način na koji je moguće očuvati slobodu – održavanjem u društvu organizacije koja se može suprotstaviti državi**... Nijedna strana nije negirala da postoje dvije sfere, jedna pripada Crkvi, druga državi. ... Postoje stvari koje su Careve i stvari koje su Božje. Može biti neslaganja o tome što je čije, ali samo postojanje distinkcije nitko nije negirao."

Konzervativci, neovisno o tome jesu li religiozni, trebaju podržavati utjecaj religije jer je ona jedna od faktora koji sprečavaju Ljevicu od stjecanja potpune kontrole. Religija izmiče totalitarnoj kontroli, a to se mnogima ne sviđa pa je pokušavaju ugušiti ekstremističkim tumačenjima odvojenosti Države i Crkve.

Nije bitna samo vrijednost religije u životima građana, antitotalitarne vrijednosti koje oblikuje kod njih, nego je bitna i njena snaga u političkom životu. Totalitarna ljevica je toga svjesna. Crkvi nije bilo potrebno oduzeti imovinu samo zato što ju ima - *kako bi je podijelili sebi i svojim prijateljima*, nego zato što je predstavljala stalnu prijetnju. Država mora preuzeti kontrolu, ona ne konfiscira samo imovinu, nego čitavo društvo, ne može se dopustiti djelovanje Crkvi, ne može se dopustiti da kršćani žive svoje vrijednosti.

Danas su metode nešto drugačije, ali napad su u nekim stvarima još veći. Provode se, ili se barem pokušavaju provesti, različiti programi kojima je cilj "osloboditi" društvo od običaja, tradicija, autoriteta i institucija. Ali što je društvo bez običaja, tradicije, autoriteta i institucija? Što preostaje od društva? Tko onda definira društvo?

Religija, prema naprednjacima, nudi opijat - "raj na nebu", a oni nude "raj u budućnosti" koji je dostižan, potrebno je samo predati vlast intelektualnoj predvodnici (koja je odvojena od - *i iznad je*- masa). Dok kršćani štuju Boga na visinama, oni štuju boga kojeg su spustili na zemlju i preoblikovali u idealno društvo.

No, kada se društvo pretvori u nepovezani skup atomiziranih pojedinaca, tko će preuzeti kontrolu? Tko preuzima sve odnose u društvu? Tko se može nositi s katastrofom koja slijedi?

***

"Kada ukinete Boga, Vlada postaje Bog."
G.K. Chesterton

Tko se može suprotstaviti svemoćnoj Državi i naprednjacima koji nas vode u tu rajsku budućnost? Rekao bih da je jedan od odgovora, zapravo najbolji odgovor, Crkva. Konzervativac koji cijeni ono što je dobro u društvu i želi to očuvati, obnoviti i podržati trebao bi prepoznati vrijednost utjecaja Crkve, ali i svi oni koji cijene slobodu trebali bi imati simpatija prema instituciji koja predstavlja protutežu Državnoj svemoći. *(Često to nije slučaj, pa oni koji misle da cijene slobodu nemaju problema s korištenjem državne prisile da ostvare svoj slobodarski raj.)*

"Ali Crkva želi totalitarno društvo", reći će naši napredni sugrađani, i popratiti to poznatim izrazima. No, takvim izjavama se zapravo žale da se Crkva protivi njihovom totalitarnom preuzimanju društva – a to prema njima znači da je totalitarna. (Ako se primjerice protivite prisilnom preodgoju Vaše djece kojeg su oni osmislili, onda ste totalitarist - kako se uopće usuđujete ometati njihove nimalo totalitarne pokušaje.)

Važnost civilnog društva, prostora između države i pojedinca, je potpuno izbrisana. Danas, civilno društvo nisu obitelji, zajednice, župe, udruženja, klubovi nego skup kvazinevladinih ureda i udruga koje koriste moć te iste države da bi provodili svoje planove. Tako ste mogli čuti da *udruge civilnog društva* zahtijevaju provođenje različitih odgoja u školama. "Civilno društvo" niste Vi i Vaše obitelji, niste Vi i Vaši prijatelji, nego je to skup profesionalnih aktivist; Vi niste društvo, nemate pravo upravljati plodovima svoga rada ili odgajati svoju djecu – to bi bilo opasno za *"civilno društvo"*, predstavlja opasnost za *"građansku Hrvatsku"*.

Naprednjaci nemaju svojih vrijednosti nego su uvijek neutralni; odnosno tako razmišljaju o sebi, ili su barem spremni lagati i tako se predstavljati – kada vam je cilj zemaljski raj, sredstava nisu bitna. (Tako ste mogli pratiti zgražanje "struke" jer su mladi *konzervativniji* od svojih roditelji, Država mora hitno nešto poduzeti.) Naprednjaci nisu za pobačaj nego su za "izbor", nisu protiv braka nego su protiv "diskriminacije", nisu protiv dobrog karaktera, nego su samo protiv "osuđivanja". Ne radi se o nekom sektaškom

pogledu na svijet, oni nemaju svoj stav o svijetu, o tome što je istinito i što je dobro. Oni su jednostavno neutralni i neosuđuju. Oni su jednostavno za Napredak – kakav bi se totalitarist tome protivio. Nema tu nikakve varke i obmane, čisti razum.

***

Postojanje Crkve je u prošlom sustavu pružalo otpor svemoćnoj Državi, očuvalo nešto civilnog društva - onog stvarnog društva sačinjenog od pojedinaca koji žive svoje živote i pronalaze načine suradnje i rješavanja nesuglasica. Isto tako, Crkva i danas pruža otpor moćnoj Državi i kvazireligiji Ljevičarstva.

U svjetlu toga, napadi na Crkvu nas ne trebaju čuditi; a napadi na Crkvu su upravo to – napadi na zajednicu vjernika. Ne radi se o, kako se to pokušava prikazati, napadu samo na biskupe i svećenike – *kao da je to nešto što bi vjernici trebali odobravati?*, neke odvojene entitete.

Naprednjaci ne shvaćaju Crkvu, ne shvaćaju ljudsku prirodu, ne shvaćaju konzervatizam, ne shvaćaju ekonomiju: Ukratko, ne shvaćaju stvarnost. Opasno bi bilo prepustiti im oblikovanje naših života.

PS

Crkva nije jedina koja se može suprotstaviti Državi, ali izgleda da je jedina u stanju to učiniti na neki značajniji način. Isto tako, Crkva nije bila jedina žrtva sustava 20. stoljeća, ali izgleda da je jedina preživjela do današnjih dana. Ne morate prihvaćati učenje Crkve da bi se protivili Državnoj svemoći, ali nerijetko takva protivljenja nemaju utjecaja i brzo prestaju, čak se i pretvaraju u prihvaćanje.

Sigurno ne treba idealizirati ulogu ljudi iz Crkve, ali još sigurnije, ne treba dopustiti ni Ljevičarsko preuzimanje društva u ime "oslobođenja" i "Napretka".

Mislio sam dodati još par ograda na ulogu Crkve (i odnos s Ljevičarstvom), ali odustao sam nakon što sam pogledao emisiju u kojoj nas je ugledni pravnik uvjeravao da moramo Ustavom zabraniti konzervativnu poziciju – u ime sekularizma, naravno. *(Svaki put kada prekinem svoj medijski post zažalim.)*

Povezano; Kako odgojiti djecu i spasiti ih od Države, te svakako; Prvi val sekularizacije, Drugi val sekularizacije 1.dio (i 2. dio)

V. o liberalnoj kulturi

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/v-o-liberalnoj-kulturi.html

> Komentirajući određene američke rasprave vezane uz pravo posjedovanja oružja, filozof Vallicella je primijetio kako je problem liberalna kultura, a ne *"kultura oružja"*. Naveo je četiri karakteristike liberalne kulture koje pogoduju nasilju. Izvorni post The Problem: Gun Culture or Liberal Culture?, uz male preinake prenosim u nastavku;

1. Liberali obično imaju blag stav prema zločinu

Theodore Dalrymple je to opsežno dokumentirao, lista njegovih članaka ovdje. Također njegov esej No Contrition, No Penalty .

[... V daje neke primjere, tvrdi da kazna mora odgovarati zločinu. Jedan odlomak iz TD-ovog eseja po mom izboru;

> "Savez između političara i birokrata koji žele minimizirati troškove zatvorskog sustava, te liberalnih intelektualaca koji u zločinu vide prirodan i razumljiv odgovor na društvenu nepravdu, kojeg bi bilo još nepravednije kazniti, dovelo je do dugotrajnog i za sada još nedovršenog eksperimenta u popustljivosti koji je umanjio kvalitetu života milijuna ljudi, posebice siromašnih."

Iako američko društvo i kazneni sustav o kojem piše V. – *odnosno britansko o kojem piše TD* - ima svoje specifičnosti, i mi u HR smo imali slučajeva nekažnjavanja, blagog kažnjavanja, puštanja na vikende i sličnog; kao i neizostavnog opravdavanja zločina kao rezultata društvene nepravde.]

2. Liberali imaju tendenciju potkopavanja morala svojim protivljenjem religiji

Mnogi od nas su internalizirali etičke norme koje vode naše živote putem vjerske pouke u djetinjstvu. Primjerice, poučili su nas Deset Zapovijedi. Nisu nas samo učili o njima, nego su nas učili njih. Učili smo ih srcem, i k srcu smo ih primili. Takva rana pouka, suprotno od onoga što A.C.Graying i ostali militantni ateisti misle, imala je vrlo pozitiva učinak na nas prilikom formiranja naše savjest, pretvorila nas je u pristojna ljudska bića. Ne želim reći da je moralna formacija moguća jedino unutar religije, nego da neke religije rade sjajan posao prenošenja i usađivanja etičkih standarda koji usmjeravaju život i čine ga lakšim; da je moralna formacija van religije malo vjerojatna za prosječnu osobu, a da je gotovo nemoguća ukoliko djecu jednostavno prepustite štetnom utjecaju sekularnog društva čiji se utjecaj prenose kroz televiziju i ostale medije. Svatko s moralnim osjećajem može vidjeti

kako su masovni mediji postali kanalizacija u kojoj se svaka vrsta kulturnog onečišćenja ne samo tolerira nego promovira. Mi koji smo davno educirani možemo se umočiti u tu kaljužu bez previše moralne štete; ali predati našu djecu bilo bi stvarno zlostavljanje, kao što bi to rekao zaslijepljeni profesor Grayling.

Odvjetnici ACLU-u [~udruge], da uzmem primjer osobito destruktivnih ljevičara, nastoje ukloniti svaki trag naše judeo-kršćanske etičke tradicije iz javnog prostora. Ne mogu ni početi nabrajati sve njihove budalaštine, ali nedavno je ... [V. nabraja neke primjere, i kod nas možemo čuti slične zahtjeve.]

3. Liberali obično imaju niske standarde, slave bezvrijedno te ne predstavljaju uzorne karaktere

Naši suvremeni medijski majstori izgleda misle kako je smisao umjetnosti degradirati senzibilnost, omesti kritičko mišljenje, slaviti razne gadove, i nabijati nam na nos sve više seksa i nasilja. Čini se očitim da je liberalna fetišizacija slobode izražavanje bez ograničenja ili osjećaja odgovornosti dio problema. Ali i određena vrsta libertarijanskih ili ekonomskih konzervativaca nosi svoju krivnju. Njihova pohlepa za profitom je također tu uključena.

Što to karakterizira suvremeno medijsko baljezganje? Između ostalog, neprestano predstavljanje nedostatnih ljudskih bića kao da su nešto više od onoga što jesu, kao da ne postoji ništa pogrešno u njihovu načinu života. Devijantno ponašanje se predstavlja kao uobičajeno i prihvatljivo, ako ne i poželjno. Zatim se nude jadna objašnjenja takvog predstavljanja: *"takav je današnji život; mi jednostavno prikazujemo stvari kakve jesu."* Nikada im ne pada na pamet da umjetnost možda ima oplemenjujuću funkciju.

Liberali i ljevičari misle da je svako predstavljanje vrijednih ciljeva ili stilova života kojima se možemo diviti tek licemjerno propovijedanje; A za liberale i ljevičare, ništa nije gore od licemjerja. Zapravo, dobar indikator pripada li netko toj klasi neizlječivo neprosvjećenih je opsjednutost licemjerjem za kojeg smatra da je najgora stvar na svijetu. [Vidi post O Licemjerju.]

4. Liberali obično negiraju ili umanjuju slobodu volju, odgovornost pojedinca, i stvarnost zla.

Ovo je povezano s točkom broj dva, ljevičarskim neprijateljstvom prema religiji. Ključno za našu judeo-kršćansku tradiciju je vjerovanje da je čovjek stvoren na Božju sliku i priliku. Ta slika je ona tajanstvena moć u nama koju zovemo slobodna volja. Sekularno ekstremistički napadi na religiju su ujedno i napadi na tu tajanstvenu moć, kroz koju zlo dolazi na svijet.

Radi se o široj temi, dovoljno je napomenuti da je jasan pokazatelj tog negiranja bizarno liberalno prebacivanje odgovornosti za zločin na nežive objekte, pištolje, kao da je oružje, a ne pucač, izvor zla za koje je oružje samo instrument.

V. o totalitarnoj Ljevici

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/v-o-totalitarnoj-ljevici.html

> Filozof Vallicella je jednom zapisao; *"Ljevica je totalitarna po samoj svojoj prirodi, i zbog toga ne može ostaviti nijedno područje neispolitiziranim"*. Na upit jednog čitatelja pojašnjava na što je mislio. U nastavku prenosim objašnjenje (izvorni post Why Must the Left be Totalitarian?);

Velika i teška tema, ali evo jedne skice.

Moja izjava ima dvije podtvrdnje i zaključak. ***Prva podtvrdnja; Ljevica je totalitarna***. ***Druga; Ljevica je totalitarna po samoj svojoj prirodi (ne radi se o slučajnosti).*** Iz te dvije podtvrdnje sljedi zaključak da Ljevica ne može (a ne samo da to ne radi) ostaviti bilo koju sferu neispolitiziranom.

1. Je li Ljevica totalitarna? Odgovor na to ovisi o tome što se misli pod "*totalitarna*". Riječ dolazi iz talijanskog *totalitario*, što znači kompletno ili apsolutno. Izvorno ju se povezuje s Benitom Mussolinijme i talijanskim fašizmom. Mussolini je svoj režim nazivao *lo stato totalitario*, totalitarna država. Izraz "*totalitaran*" se kasnije primjenjivao za Hitlerov nacional socijalizam i komunizam. Ugrubo, "totalitarno" karakterizira one sustave političke organizacije u kojima država ne prepoznaje granice svojoj vlasti te joj je cilj reguliranje svakog aspekta javnog i privatnog života. Pojam se primjenjuje i na političke pokrete i ideologije.

Kada kažem da je Ljevica totalitarna, onda mislim na to da se radi o političkom poretku koji nas udaljuje od slobode pojedinca i nereguliranog pluralizma civilnog društva prema državnoj kontroli svakog aspekta javnih i privatnih života, uključujući državnu kontrolu nad ekonomijom. [...]

2. Ali mora li Ljevica biti totalitarna? Pa... za što i protiv čega se Ljevica zalaže?

> A. Ona je protiv religije kao opijata koji obećava *"raj na nebu"* kada je *"raj u budućnosti"* dostižan kolektivnim ljudskim naporima kojima upravlja predvodnica koja je odvojena od, i iznad je, masa. S obzirom da je protiv religije, Ljevica je protiv nečega što izmiče totalitarnoj kontroli. Religija pripada privatnom životu, i stoga joj se treba protiviti kao jednom od faktora koji sprečava Ljevicu od stjecanja potpune kontrole. Ljevica u SAD-u se bori protiv religije ekstremističkim tumačenjima sekularizma.

> B. Ljevica je protiv slobodnog poduzetništva i privatnog vlasništva, a to su temelji slobode pojedinca.

> C. Ljevica je protiv obitelji kao osnovnog bloka društva.
>
> D. Ljevica je za uniformu indoktrinaciju populacije. npr. protivi se školskim vaučerima i školovanju kod kuće.

> E. Ljevica je za centralno planiranje *"s vrha"* od strane elite koja pokušava izjednačavanje, međuostalom, redistribucijom dobara kroz poreze. Naravno, ironija je ta da implementacija njihovih egalitarnih shema zahtijeva da elita bude nejednaka u moći i privilegijama prema onima nižim od njih koje pokušavaju izjednačiti.

Ovo je tek gruba i nepotpuna skica. Puno se može još napisati o svakoj od podtema.

PS

Samo par komentara; u vezi (E) Sowell je to kratko sažeo; oni koji žele "podijeliti bogatstvo" zapravo žele koncentrirati moć. Što je opasnije, nejednakost bogatstva ili koncentracija moći? *Svi smo mi drugovi, samo što neki drugovi mogu odlučivati o životu ili smrti ostalih*. (Vidi post Tko je pametniji - elita ili narod?)

Naravno, različiti intelektualci će nas uvjeravati da su oni u savezu s radništvom, ali kada su išta pitali radnike? Veliki broj tih lijevih intelektualaca osjeća prezir prema vrijednostima radništva; ako su uopće ikada imali ikakvih kontakata s njime.

Možemo svjedočiti i ostalim navedenim stvarima; sotoniziranje poduzetnika i slobodnih poduhvata građana koji pokušavaju unaprijediti svoje živote i razmjenjivati dobra i usluge bez stalne kontrole države. Zatim su tu konstantni napadi i na religiju i na obiteljski život, uvođenje revolucionarnih zakona u privatne živote, razni preodgoji itd.

Potrebno nam je društvo sačinjeno od pojedinaca odnosno obitelji s jedne strane, i države s druge, a veliki međuprostor bio bi ispunjen različitim dobrovoljnim institucijama koje pred nas stavljaju različite zahtjeve, ali bez državne prisile. Umjesto toga, gotovo sve što radimo je oblikovano zakonom i birokratima koji ga provode.

Državna prisila je sveprisutna, a obitelj i religija su dopuštene samo ukoliko se ne sukobljavaju s voljom onih na vlasti. Crkva Ljevičarstva ne želi rivale; a činjenica da njeni štovatelji nisu niti svjesni da se radi o vjerovanju, skupu dogmi, čini je samo još ljubomornijim bogom.

Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/treba-nam-odvojenost-drzave-i-crkve.html

Liberali podržavaju odvojenost crkve i države, baš kao i ja [Vallicella]; Ali oni nemaju nikakvih problema s korištenjem prisilne moći države kao bi nametnuli ljevičarsku ideologiju. Iako ljevičarstvo nije religija, uvelike joj nalikuje, i ukoliko vidite problem s nametanjem spornih teoloških doktrina onda morate uvidjeti i problem u tome kada izrazito sporne ideološke predanosti ljevičarstva upravljaju politikom. **Ako država ne smije, prema Ustavu, uvoditi zakone koji uspostavljaju religiju, onda isto mora vrijediti i za uspostavljanje kvazi-religije Ljevičarstva.**

Radi se o široj temi, ali za sada samo jedan primjer.

Načelo suvremenog liberalizma kaže da je protivljenje istospolnom "*braku*" "*diskriminirajuće*", i da su oponenti "*bigoti*". Takvo razmišljanje je i glupavo i klevetničko; Ali liberali imaju pravo na svoje mišljenje, iako bi mogli poželjeli da se malo posvete odgovarajućoj obvezi formiranja ispravnog razmišljanja. U svakom slučaju, liberali imaju pravo na svoje zaslijepljene stavove, i moramo ih tolerirati. Uostalom, i mi smo liberali u puno starijem, i obranjivom, smislu: vjerujemo u toleranciju, slobodu govora, slobodu pojedinca itd.

Ali tolerancija ima svoje granice.

Ne smijemo tolerirati onu vrstu prisile nad pojedincom koju vrši država u slučajevima poput onih obrtnika koji odbijaju pružati svoju uslugu na ceremoniji proslave istopolnog "braka". U jednom slučaju pekar, koji je inače prodavao svoje proizvode homoseksualcima, nije želio djelovati protiv svoje savjesti i pripremiti tortu za istospolnu proslavu. Rezultat svega je tužba Države, te raznih organizacija.

Vidite li koji je problem s time? **Država kaže pojedincima: imate pravo na svoja vjerska i filozofska uvjerenja, ali samo ako ih držite za sebe i ne dopuštate da se izraze u vašem odnos s drugim građanima. Možete vjerovati što želite u privatnosti svoga uma, ali ne možete svoja uvjerenja prenijeti na društveno ili političko djelovanje. Ali mi smo slobodni prenijeti našu ljevičarsku "teologiju" u pravila i regulacije koje umanjuju vašu slobodu. Što u tome slučaju preostaje od "slobode vjeroispovijesti"? Nema je. Totalitarna država napravila je još jedan svoj korak u napadu na slobodu pojedinca.**

Totalitarno stanje suvremenih liberala poručuje pojedincu: nemaš pravo živjeti svoja uvjerenja osim ako ti mi to ne dopustimo; ali mi imamo pravo nametati ti naša ljevičarska uvjerenja i prisiliti te da živiš kako mi smatramo prikladnim.

Evo nekoliko istina koje treba često isticati:

> Mi nismo vlasništvo države.

> Naša prava i slobode ne dolaze od države, nego joj prethode, upisane su u samoj prirodi stvari.

> Ne moramo opravdavati zadržavanje onoga što je naše; države mora opravdati uzimanje.

Prilagođeno prema postu Separation of Leftism and State; autor je filozof Vallicelle.

PS

Kada V. kaže da Ljevičarstvo nije religija pritom misli da je;

> "Ljevičarstvo anti-religiozna politička ideologija koja funkcionira u životima svojih sljedbenika uvelike kao što religija funkcionira u životu svojih sljedbenika."

Dakle, Ljevičarstvo je poput religije u nekim ključnim aspektima.

Stalno možemo čuti da smo "sekularna" država odnosno da su Država i Crkve odvojene, ali nitko ne govori o važnosti odvojenosti Države i Ljevičarstva. Možemo čuti da je potrebno uvesti različite naprednjačke promjene – *koje su često tek barbarski napadi na civilizaciju* - i da ih je potrebno uvesti zbog sekularizma. Primjerice mogli smo čuti da je brak kao zajednica muškarca i žene nedopustiva formulacija jer takvu formulaciju podržava Crkva. Ali Crkva je također protiv ubojstva, krađe i otmica. Znači li to da moramo dopustiti te stvari? Zahtijeva li sekularizam da činimo sve suprotno Crkvi? Čak ni ljevičari ne mogu biti toliko slijepi i neshvaćati što govore? Zašto to rade?

Jednom sam se našao pred televizorom kada je u dnevniku gostovao svećenik i pričalo se o pobačaju. Nakon što je razgovor završio, voditeljica se okrenula prema kameri, još uvijek udaljena jedan metar od sugovornika i izjavila nešto poput; *"Srećom, Hrvatska je još uvijek sekularna država pa vi ne određujete ništa."* Pa, nije baš pristojna, pomislio sam... zapravo sam pomislio nešto drugo.

Zašto svećenik, kojeg je ta ista voditeljica pozvala u emisiju, ne bi mogao reći nešto o pobačaju? Zato što, reći će ljevičari, ukoliko mislite da oplodnjom nastaje nova posebna jedinka, novi pripadnik ljudske vrste kojeg ne smijete uništavati onda ste srednjovjekovni klerofašist koji je u *"ratu protiv žena"*, ili što već; a ako mislite da ljudski život nastaje u trenutku rezanja pupčane vrpce onda ste "neutralni". Prvi stav je za osudu i krši "sekularizam", a drugi stav je nešto što moramo provesti kroz zakone. Isto vrijedi i u slučaju braka, ako brak shvaćate kao sveobuhvatno (emocionalno i tjelesno) jedinstvo

usmjereno prema prokreaciji i pružanju djetetu i majke i oca onda je vaš stav za svaku osudu, i nedopustiv zbog sekularizma; Ali ako mislite da je brak seksualno-romantično druženje onda ste "neutralni" i vaš stav moramo provesti kroz zakone.

Primjera ne nedostaje, i rašireni su kroz sva područja života. **Sve što se ljevičarima ne sviđa je nedopustivo zbog "sekularizma". Sve što im se ne sviđa je odmah nametanja morala i religije, a oni su "neutralni". Redistribucija dobara je "neutralna", oporezivanje i reguliranje svega je "neutralno" itd. Ukratko, ljevičarsko poimanje društva, čovjeka i njegova dobra je "neutralno". Ako probate javno propitati o toj "neutralnosti" odmah će uslijediti poznate nam optužbe.**

Nemaju problema s korištenjem obmanjujućih izraza kako bi ostvarili svoje idealno društvo. Razum ionako ne može doći do istine tako da cilj opravdava svako sredstvo. Jedino što postoji je moć. Naravno, ljevičari će biti izrazito sumnjičavi prema moći, ali samo kada nije u njihovim rukama.

***

Kada netko kaže da je Ljevičarstvo religija, pretpostavljam da pritom misli ili (I) na to da Ljevičarstvo zauzima mjesto religije, ili (II) da se Ljevičarstvo oslanja na kontroverzne metafizičke pretpostavke o ljudskoj prirodi i dobru, pretpostavke s kojima se ne slažu svi.

Mislim da ovo prvo ne treba posebno objašnjavati, a o drugom citat iz starijeg posta;

> Ovdje možemo vidjeti još jedan primjer primjene lažnog principa "liberalne neutralnosti", u kojem umišljeni princip kako su liberalne politike neutralne između moralnih i metafizičkih stavova koji se natječu unutar pluralističkog društva predstavlja dimnu zavjesu iza koje se krije nametanje liberalnog moralnog svjetonazora svim građanima, silom. (Naravno, liberali tipično opisuju svoju poziciju tvrdeći kako njihov koncept pravde samo tvrdi da je neutralan između "razumnih" moralnih i metafizičkih stavova, ali "razumno" uvijek na kraju znači nešto poput "oni koji su se spremni pokoriti liberalnom konceptu pravde.")

> Činjenica da je "liberalna neutralnost" prevara je sasvim očito svakome osim (nekim) liberalima. (Kažem "nekima" jer je teško vjerovati kako većina liberala ne shvaća da je "neutralnost" njihovih pozicija lažna, ali ipak zadržavaju privid neutralnosti zbog ciničnih političkih razloga.)
>
> [...] Poznata je izjava Pape Benedikta XVI o "diktaturi relativizma", ali ne mislim da je to potpuno točno. Većina liberala nije uopće relativistička po pitanju svojih uvjerenja. Točniji opis bi bila "diktatura liberalizma"...

Iako tradicionalna vjera možda opada, vjera liberala u njihov liberalizam je jača no ikad, oni ne vide ništa problematično u svojim uvjerenjima niti vide zašto bi se netko ne slagao s njima, odnosno ne vide razlog zašto ne bi iskoristili prisilu države za provođenje svojih

programa. Možda je nekad vjerska sloboda bila važna, ali sada se radi o prijetnji.

Naravno da možete biti vjernik- *a tu spada svatko tko se ne slaže s njima*, ali ne smijete misliti, govoriti ili ponašati se kao vjernik. Primjerice, ne možete odgajati svoju djecu kao vjernike, jer uvjeravaju nas naši sekularisti, u Hrvatskoj su vjera i Država odvojeni, a to znači da Država prisilno provodi preodgoj djece. Možete se malo žaliti na ideološke predanosti takvog preodgoja, dok i to ne proglase "govorom mržnje", ali uvjeravaju nas još jednom naši sekularisti, radi se o "neutralnom" odgoju. Kako i ne bi bio "neutralan" kada se njima sviđa. Lijevičarstvo nije samo točno, nego je i konačno i društveno nužno.

Uklanja se sav prostor između pojedinca i Države, Država potpuno preuzima sve odnose u društvu. Država je ta koja upravlja životom pojedinca; od začeća do smrti; ona definira na koji način ćemo živjeti s našim bližnjima. **Obitelj i naslijeđena kultura su neprijatelji jer nisu egalitarni niti hedonistički. Potrebno ih je pretvoriti u hobije. Potrebno je osloboditi društvo od običaja, tradicija, autoriteta i institucija. Ali što je društvo bez običaja, tradicije, autoriteta i institucija?** Što preostaje od društva? Tko onda definira društvo?

***

Nemaj drugih bogova uz Crkvu Ljevičarstva. Ljevičarstvo je potrebno nametnuti politički, pravno, društveno i kulturno kada god je to moguće. Tajna uspjeha? Prikrivanje da se radi o novoj religiji. Uvjeravanje da se radi o filozofiji pluralizma, a ne ridignoj dogmi.

Ljevičarstvo je stoga posebno pogubna laž. Liberalna kultura je utemeljena na partikularnom poimanju dobra, i partikularnoj doktrini istine, ali retorika liberalne kulture negira da ima ikakvih bitnih vlastitih koncepcija. Ipak, liberalizam je zapravo uspostavljeni i netolerantni sustav uvjerenja - religija koja indoktrinira građane u nevjerovanje u vlastitu egzistenciju.

Ljevičarstvo se nikada ne smije razotkriti kao ljevičarstvo - *kao proizvoljna, izmišljena i povijesno zavisna idologija*. Ono živi svoju laž, ne u sjeni, nego na otvorenom, podržano od vlasti, i često popraćeno izjavama o sekularizmu, ali taj poziv na sekularizam samo prikriva uspostavljanje Crkve Ljevičarstva kao službene religije.

Solzhenitsyn o stanju Zapadne kulture

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/solzhenitsyn-o-stanju-zapadne-kulture.html

> U nastavku prenosim nekoliko razmišljanja iz poznatog govora Aleksandra Solzhenitsyna, pisca i nobelovca. Izvorni tekst govora *A World Split Apart* kojeg je održao na Harvardu 1978. godine možete pročitati primjerice ovdje (što naravno preporučam).

Proveo sam cijeli svoj život pod komunističkim režimom i reći ću vam da je društvo bez ikakve objektivne pravne skale stvarno užasno; ali društvo utemeljeno na slovu zakone, koje nikada ne poseže više, propušta iskoristiti puni raspon ljudskih mogućnosti. Slovo zakona je prehladno i formalno da bi imalo blagotvoran utjecaj na društvo.

***

S druge strane, destruktivnoj i neodgovornoj slobodi je dan bezgraničan prostor. Ispostavilo se da društvo ima oskudnu obranu protiv ponora ljudske dekadencije, primjerice protiv zloupotrebe slobode za moralno nasilje nad mladim ljudima, poput filmova pornografije, zločina i horora. Sve se to smatra dijelom slobode koje treba biti u protuteži, u teoriji, s pravom mladih ljudi da ne gleda i da ne prihvaća. Legalistički organiziran život tako pokazuje svoju nesposobnost da se brani od korozije zla.
***

Brzopletost i površnost – to su psihičke bolesti dvadesetog stoljeća, a najviše se manifestiraju u tisku [koristi tu riječ za sve medije]. Dubinska analiza problema je anatema tisku; suprotna je njegovoj prirodi. Tisak izabire samo senzacionalne formule.

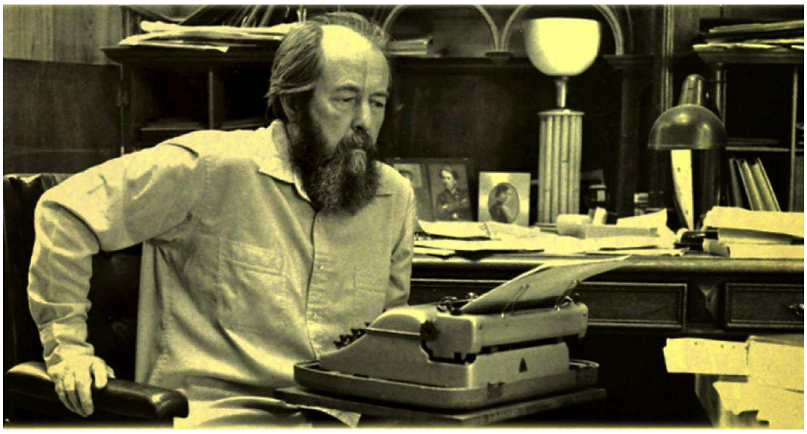
Međutim, takav kakav je, tisak je postao najveća sila u Zapadnim državama, veća od zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Poželite se pitati: Prema kojem zakonu je izabran i kome odgovara? Na komunističkom Istoku, novinar je otvoreno dodijeljen kao državni službenik. Ali tko je izabrao Zapadne novinare u njihove pozicije moći, na koje razdoblje i s kojim povlasticama?

Postoji još jedno iznenađenje za nekoga tko dolazi s totalitarnog Istoka s rigorozno unificiranim tiskom: Otkrije zajednički trend preferencija u zapadnom tisku kao cjelini (duh vremena), opće prihvaćene uzroke prosuđivanja, i možda zajedničke korporativne interese, konačni rezultat nije natjecanje nego unifikacija. Neograničene slobode postoje za tisak, ali ne za čitatelje jer novine većinom prenose na silovit i nedvosmislen način ona mišljenja koja ne proturiječe previše njihovim vlastitima i općem trendu.

***

Gotovo je univerzalno prepoznato da Zapad pokazuje svijetu put uspješnog gospodarskog razvoja, unatoč tome što se prošlih godina javlja kaotičan inflacija. Ipak, mnogi ljudi na Zapadu su nezadovoljni vlastitim društvom. Preziru ga ili optužuju jer nije na razini zrelosti čovječanstva. Zbog toga se mnogi okreću prema socijalizmu, što je lažna i opasna opcija.

Nadam se da nitko prisutan neće posumnjati da moja djelomična kritika Zapadnog sustava nije s ciljem sugeriranja da je socijalizam alternativa. Ne; s iskustvom zemlje u kojoj je socijalizam realiziran, neću zagovarati takvu alternativu.

Postoje simboli prepoznavanje kojima povijest upozorava na ugroženo ili propadajuće društvo. Primjerice, propadanje umjetnosti ili nedostatak velikog državnika. Ponekad su upozorenja poprilično eksplicitna i konkretna. Središte vaše demokracije i vaše kulture ostane bez struje na samo par sati, i odjednom gomila američkih građana počinje pljačkati i stvarati kaos.

***

Pa ipak u ranim demokracijama, poput američke u trenutku njenog nastanka, sva ljudska prava pojedinca su bila dodijeljena na temelju toga što je čovjek Božje stvorenje. Odnosno, sloboda je uvjetno dana pojedincu, uz pretpostavku njegove stalne vjerske odgovornosti. Takvo je bilo naslijeđe tisuću godina. Prije dvjesto, ili čak pedeset, godina, činilo bi se poprilično nemoguće, u Americi, da pojedincu dodijelite beskonačnu slobodu bez svrhe, samo kako bi zadovoljio svoje prohtjeve.

Međutim, od tada su sva takva ograničenja umanjena svugdje na Zapadu; došlo je do potpune emancipacije od moralnog naslijeđa kršćanskih stoljeća zajedno s njihovim velikim rezervama milosrđa i žrtvovanja. Državni sustavi su postali sve materijalističnijim. Zapad je konačno postigao prava čovjeka, čak i višak, ali čovjekov osjećaj odgovornosti prema Bogu i društvu je sve prigušeniji i prigušeniji. U prošlim desetljećima, legalistička sebičnost Zapadnog pristupa svijeta je doživjela svoj vrhunac i svijet se našao u surovoj duhovnoj krizi i političkoj slijepoj ulici. Sva proslavljena tehnološka dostignuća napretka, uključujući i

osvajanja svemira, ne otkupljuju moralno siromaštvo dvadesetog stoljeća, kojeg nitko nije mogao zamisliti čak niti u devetnaestom stoljeću.

Kako je humanizam u svom razvoju postojao sve više i više materijalističkiji, sve više je dopuštao da se koncepti koriste od strane socijalizma, poslije i komunizma tako da je Karl Marx mogao reći 1844. da je "komunizam naturalizirani humanizam."

Pokazalo se da izjava nije potpuno nerazumna. Isto kamenje nedostaje u temeljima nagriženog humanizma i bilo koje vrste socijalizma: neograničeni materijalizam; sloboda od religije i religiozne odgovornosti (koja pod komunističkim režimom ima stanje antireligiozne diktature); koncentracija na društvenim strukturama s navodno znanstvenim pristupom. (Ovo posljednje je tipično i za prosvjetiteljstvo i za marksizam.) Nije slučajno da se sva komunistička retorika vrti oko Čovjeka (s velikim Č) i njegove zemaljske sreće. Na prvi pogled se čini kao ružna paralela: zajedničke osobine u razmišljanju i načinu života današnjeg Zapada i današnjeg Istoka? Ali takva je logika materijalističkog razvoja.

Solzhenitsyn o moralnom zdravlju kulture

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/solzhenitsyn-o-moralnom-zdravlju-kulture.html

U dugoj povijesti čovječanstva nije bilo puno demokratskih republika, ali ipak su ljudi stoljećima živjeli bez njih i nisu uvijek bili u lošijoj poziciji. Čak su doživljavali tu "sreću" o kojoj stalno slušamo ovih dana, koju su nekoć zvali pastoralna ili patrijarhalna... Sačuvali su fizičko zdravlje nacije... Također su sačuvali i njeno moralno zdravlje, što je ostavilo svoj trag barem na folkloru i izrekama – razinu moralnog zdravlja neusporedivo višu od one koja se izražava danas u životinjskoj glazbi, pop pjesmama i uvredljivim reklamama. Bi li promatrač s drugog planeta mogao zamisliti da smo već poznavali, i zapostavili, Bacha, Rembrandta i Dantea?"

Aleksandr I. Solzhenitsyn

Nemamo razloga sumnjati da ne čitaju o Rembrandtu...

O Marxu i Marksizmu - N .D. Dávila

Komunist je čovjek koji se bori da mu država osigura buržoazijsku egzistenciju.

Tražiti od država da učini ono što samo društvo može je pogreška ljevice.

U srednjovjekovnom društvu, društvo je država; u buržoazijskom društvo, država i društvo se sukobljavaju; u komunističkom društvu, država je društvo.

Ljevica tvrdi da kriva strana u konfliktu nije ona koja žudi za tuđim dobrima, nego ona koja brani vlastito.

Biti marksist je izgleda dosljedno s izuzimanjem komunističkih društava iz marksističke interpretacije.

Za razliku od biblijskog arkanđela, marksistički arkanđeli sprečavaju čovjeka da pobjegne iz njihova raja.

Marksist definira buržoaziju u ekonomskim terminima kako bi sakrio od nas činjenicu da joj pripada.

Kao što tijelo gravitira prema centru zemlje, tako i proletarijat gravitira prema buržoazijskom životu.

Marksizam će se umiriti samo onda kada pretvori seljake i radnike u malograđanske uredske službenike.

Komunizam je nekoć bilo poslanje; danas je karijera.

Kada se ljudi prestanu boriti protiv posjedovanja privatnog vlasništva, borit će se za korištenje plodova kolektivne imovine.

Ljevičarske teze su razmišljanja koja su pažljivo zaustavljena u trenutku prije nego što dođu do zaključka koji ih uništava.

Dijalog između komunista i katolika je postao moguće od kada su komunisti počeli krivotvoriti Marxa, a katolici Krista.

Kako bi se udružio s komunistom, ljevičarski katolik tvrdi da marksizam kritizira samo kompromis kršćanstva sa buržoazijom; ali marksizam osuđuje samu kršćansku bit.

Tri osobe u naše doba su preuzele zadatak preziranja buržoazije;
intelektualac – tipični predstavnik buržoazije;
komunist – vjerni izvršitelj buržoazijskih namjera i ideala;
progresivni klerik – konačni trijumf buržoazijskog uma nad kršćanskom dušom.

Pogreška progresivnog kršćana je što vjeruje kako je trajna polemika kršćanstva protiv bogatih implicitna obrana socijalističkih programa.

Za marksista, buntovništvo u ne-komunističkom društvu je sociološka činjenica, a u komunističkom društvu tek psihološka činjenica. U prvome se radi o "iskorištavanom" buntovniku; a drugome o "izdajniku".
Prijanjanje komunizmu je obred koji omogućuje buržoazijskom intelektualcu da umiruje svoju nemirnu savjest bez da odbaci svoj buržoazijski identitet.

Ništa nije lakše od krivljenja ruske povijesti za grijehe Marksizma. Socijalizam nastavlja biti filozofija koja prebacuje krivnju na druge.

Prirođeno ljevičarstvo je bolest koja se liječi u komunističkoj klimi.

Vokabular od deset riječi je dovoljna da marksist objasni povijest.

Lažiranje prošlosti je način na koji ljevica razrađuje budućnost.

Naše vrijeme je prepuno dotrajalih, a ne odmetnutih, marksista.

Dva bića izazivaju posebno sažaljenje u današnje vrijeme; buržoazijski političar kojeg povijest strpljivo utišava, i marksistički filozof kojeg povijest strpljivo opovrgava.

Ljevica nikada ne pripisuje svoj neuspjeh pogrešnoj dijagnozi nego perverziji događaja.

O inteligentnom čovjeku koji postane marksist mislimo isto što i nevjernik misli o lijepoj djevojci koja ulazi u samostan.

Marksizam i psihoanaliza su dvije zamke moderne inteligencije.

Evanđelje i Komunistički Manifest su u padu; budućnost svijeta leži u snazi Coca-Cole i pornografije.

Moderni svijet toliko brzo propada da svako novo jutro razmišljamo s nostalgijom o jučerašnjim protivnicima. Marksisti već počinju izgledati kao posljednji aristokrati Zapada.

> *Autor aforizama je Nicolás Gómez Dávila, više ovdje - Marx & Marxists. (Povezano na blogu vidi Scruton o zagonetnoj ustrajnosti Marksizma, i kategoriju Marx.)*

Progres - N. G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/progres-n-g-davila.html

Neuspjeh Progresa nije stvar ne-ispunjavanja nego ispunjavanja svojih obećanja.

Imena poznatih Ljevičara na kraju završe kao uvredljivi pridjevi iz usta ljevičara.

Moderan čovjek uništava više kada konstruira nego kada uništava.

Moguće je usaditi u suvremenog građanina bilo kakvu glupu ideju u ime napretka, i prodati mu bilo kakav groteskni objekt u ime umjetnosti.

Na kraju krajeva, što moderni čovjek naziva "Progresom"? Što god se bezumniku čini prikladnim.

Civilizacije je ono što su stari ljudi uspjeli spasiti od nasrtaja mladih idealista.

Progresivac vjeruje da sve brzo zastarijeva, osim njegovih ideja.

Progres brzo stari. Svaka generacija donosi novi model progresivizma te prezire prijašnji model. Ništa nije groteskni je od jučerašnjeg progresivca.

Socijalni problemi su omiljeno utočište onih koji bježe od vlastitih problema.

Povijest je izvor poezije; budućnost je arsenal retorike.

Tko god ne okrene leđa modernom svijetu obeščašćuje se.

Pojedinac se danas buni protiv nepromjenjive ljudske prirode kako bi izbjegao mijenjanje sebe.

Propovijedanje progresivaca nas je toliko iskvarilo da nitko ne vjeruje da je ono što je, nego samo ono što nije uspio postići.

Govore o "mijenjanju svijeta", ali najviše čemu se mogu nadati je određena sekundarna promjena modela društva.

Prije dvjesto godina bilo je dopušteno vjerovati u budućnost bez da ste bili potpuno glupi; ali danas, tko može vjerovati u aktualna proročanstva kada smo mi jučerašnja sjajna

budućnost?

Tjeskoba zbog propadanja civilizacije pogađa reakcionara; Demokrat ne može žaliti za nestankom nečega o čemu ne zna ništa.

Znati koje su reforme potrebne svijetu je jedini nedvosmislen simptom gluposti.

Ništa ne može izliječiti progresivca; čak niti česti napadaji panike koje mu progres zadaje.

Entuzijazam progresivca, argumenti demokrata, demonstracije materijalista; ukusna su i sočna hrana reakcionara.

Progres se na kraju svodi na krađu [od čovjeka] onoga što ga oplemenjuje, kako bi mu prodali jeftino ono što ga degradira.

Čovjek je životinja koju možete educirati; pod uvjetom da ne padne u ruke progresivnih pedagoga.

Otpor je uzaludan kada se sve u svijetu uroti kako bi uništilo ono čemu se mi divimo. Međutim, uvijek nam preostaje neraspadljiva duša, tako da možemo kontemplirati, prosuđivati, i prezirati.

Revolucija je progresivna i traži jačanje države; pobuna je reakcionaran i traži njeno nestajanje. Revolucionar je potencijalni vladin dužnosnik; pobunjenik je reakcionar u akciji.

Nicolás Gómez Dávila, Progress & Progressives

Revolucija i Revolucionari - N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/revolucija-i-revolucionari-ng-davila.html

Oni koji brane revolucije citiraju govore; oni koji ih optužuju citiraju činjenice.

Nakon svake revolucije, revolucionar podučava da će istinska revolucija biti sutrašnja revolucija. Revolucionar objašnjava da je odvratni zločinac izdao jučerašnju revoluciju.

Revolucionarno ponašanje moderne mladosti je nepobitan dokaz njihove sposobnosti za karijeru u administraciji. Revolucije su savršen inkubator za birokrate.

Kao što more čeka rijeke, tako i birokratska sudbina čeka revolucionara.

Birokracije ne nasljeđuju revolucije slučajno; revolucije su krvavo rođenje birokracije.

Revolucionarna mišljenja su jedina karijera, u suvremenom društvu, koja osigurava respektabilnu, unosnu i mirnu društvenu poziciju.

Prva revolucija je nastala kada je nekoj budali pali na pamet da zakon možete izmisliti.

Revolucija je progresivna i nastoji ojačati državu; pobuna je reakcionara i teži njenom nestanku. Revolucionar je potencijalni vladin činovnik; pobunjenik je reakcionar u akciji.

Ljevičar vrišti da sloboda umire kada njegove žrtve odbijaju financirati vlastito ubojstvo.

Memorija civilizacije živi u kontinuitetu njenih institucija. Revolucija koja prekida pamćenje civilizacije, uništavajući te institucije, ne oslobađa društvo okova koje ga paraliziraju, nego ga samo tjera da krene ispočetka.

Revolucije ne rješavaju nikakve probleme osim ekonomskih problema svojih vođa.

Ideje ljevice stvaraju revolucije; revolucije stvaraju ideje desnice.

Nicolás Gómez Dávila, Revolutions & Revolutionaries

Reakcija i Reakcionar - N. G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/reakcija-i-reakcionar-n-g-davila.html

Sve veći broj ljudi koji smatra moderni svijet "neprihvatljivim" bi nas tješio kada ne bismo znali da se radi o zarobljenicima istih uvjerenja koja su dovela moderni svijet u takvo stanje.

Inteligentni čovjek brzo dođe do reakcionarnih zaključaka. Međutim, danas ga univerzalni koncenzus bezumnika pretvara u kukavicu. Kada ga ispitaju u javnosti, negira da je Galilejac.

O prigovorima reakcionara se ne raspravlja; njih se prezire.

Ono što reakcionar kaže nikada ne zanima nikoga. Niti u trenutku kada to kaže, jer se čini apsurdnim; niti nakon nekoliko godina, jer se čini očitim.

Čitatelji autora reakcionara nikada ne znaju trebaju li entuzijastično pljeskati ili žestoko negodovati.

Neprijatelji modernog svijeta, u 19. stoljeću, mogli su imati povjerenja u budućnost. U ovom stoljeću ostaje samo nostalgija za prošlošću.

Reakcionar ne žudi za obnovom, nego za novim čudom.

Reakcionar ne postaje konzervativac osim u razdoblju u kojem postoji nešto vrijedno očuvanja.

Reakcionar ne teži povratku, nego promijeni smjera. Prošlost kojoj se divi nije cilj nego služi kao primjer njegovih snova.

Biti reakcionar ne znači vjerovati u određena rješenja, nego imati akutni osjećaj kompleksnosti problema.

Biti reakcionar znači shvaćati da je čovjek problem bez ljudskog rješenja.

Najuvjereniji reakcionar je revolucionar pokajnik, odnosno; čovjek koji je znao realnost problema i koji je otkrio pogrešnost rješenja.

Uz izuzetak reakcionara, danas susrećemo samo kandidate za [poziciju] administratora modernog društva.

Reakcionarna misao je optužena zbog iracionalnosti jer odbija žrtvovati kanone razuma predrasudama današnjice.

Korijen reakcionarne misli nije nepovjerenje u razum nego nepovjerenje u volju.

Reakcionara teži uvjeravanju većine, demokrat ih podmićuje obećanjem dobara drugih ljudi.

Iako zna da ne može pobijediti, reakcionar nema želje lagati.

Reakcionar je svatko tko nije spreman kupiti svoju pobjedu pod svako cijenu.

Tko god nije spreman radije prihvatiti poraz u određenim okolnostima prije ili kasnije čini iste one zločine koje odbacuje.

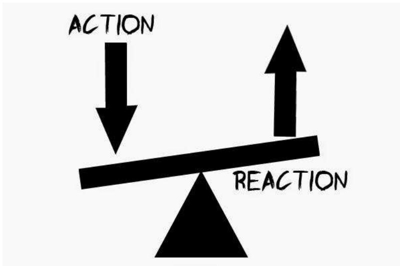
Tko god porazi plemeniti cilj je zapravo onaj koji je poražen.

Prva generacija reakcionara akumulirala je upozorenja, druga je akumulirala samo predviđanja, sljedeće generacije nastavljaju akumulirati dokaze.

Današnji reakcionara ima satisfakciju koju jučerašnji nije imao: vidjeti moderne programe koji nisu završili samo katastrofalno, nego su i stvar ismijavanja.

Mi reakcionari pružamo idiotima užitak da se osjećaju poput odvažnih avangardnih mislioca.

Nicolás Gómez Dávila, Reaction & the Reactionary

Problemi i Rješenja - N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/01/problemi-i-rjesenja-ng-davila.html

Suvremeni čovjek se tješi razmišljajući da "sve ima rješenje". Kao da nema zlokobnih rješenja!

Formuliranje današnjih problema tradicionalnih vokabularom lišava njihove lažne pretenzije.

Redovno otkrivamo, nakon puno godina, da rješenje na kraju ispadne nepodnošljivije od problema.

"Rješenja" koja suvremenike čini ponosnima za nekoliko godina će izgledati nedokučivo glupim.

Budala tvrdi da negiramo problem kada pokažemo pogrešnost njegova omiljenog rješenja.

Uvijek nam je draže olakšanje koje pogoršava stvar nego lijek koji liječi.

Naša bijeda proizlazi ne toliko iz naših problema nego iz rješenja kojima odgovaramo na njih.

Politika nije umijeće nametanja najboljeg rješenja, nego blokiranja najgoreg.

Čovjek sazrije kada prestane vjerovati da politika rješava njegove probleme.

Svako političko rješenje šepa, ali neka šepaju sa stilom

Revolucije ne rješavaju nikakav problem osim ekonomskih problema svojih vođa.

Čovjek je inteligentan ako mu se, ono što se svima čini laganim, čini teškim. Broj smionih rješenja koje političar predlaže povećava se s glupošću slušatelja.

Društveni problemi su omiljeno utočite onih koji bježe od vlastitih problema.

Ozbiljni problemi nikada ne straše budali. Oni ljudi koji su uznemireni zbog, primjerice, kvalitetnog propadanja društva, ga nasmijavaju.

Suvremeno svećenstvo izjavljuje da Kršćanstvo nastoji riješiti zemaljske probleme – time ga je zamijenilo s utopijom.

To što Kršćanstvo možda neće riješiti društvene probleme nije razlog da se postane otpadnik, osim za one koji su zaboravili da ih nikada nije niti obećalo riješiti.

Vjera u Boga ne rješava probleme, ali zbog nje postaju smiješni. Spokoj vjernika nije pretpostavka znanja, nego punina povjerenja.

U periodima nevjere, nije da vjerski problemi izgledaju apsurdno, nego se čini da oni uopće nisu problemi.

Društvene znanosti obiluju problemima koji su nerazumljivi po svojoj prirodi i američkom profesoru i marksističkom intelektualcu.

Čovjek koji ne tvrdi da ima rješenje nije obvezan odgovoriti na pitanja na koja nema odgovor.

Predložiti rješenja? Kao da se svijet već ne utapa u rješenjima!

Nemogućnost pronalaženja rješenja uči nas da bi se trebali posvetiti oplemenjivanju problema.

Nicolás Gómez Dávila, Problems & Solutions

Sloboda i slobode - N.G.Davila

Oni koji uklanjaju okove čovjeka oslobađaju samo životinju.

Sloboda je pojam koji se najčešće koristi bez da se zna što znači.

Sloboda nije cilj, nego sredstvo. Tko god je zamijeni za cilj ne zna što bi učinio s njome kada je postigne.

Nitko ne daje čovječanstvo određene ekstremne slobode osim ako nije ravnodušan na njegovu sudbinu.

Kako bi iskvarili pojedinca dovoljno je naučiti ga da svoje osobne želje naziva pravima, a prava drugih zlouporabom.

Osloboditi čovjeka znači podvrgnuti ga pohlepi i seksu.

Kada jednakost omogući prolaz slobodi, nejednakost se provuče.

Bez hijerarhijske strukture nije moguće transformirati slobodu iz bajke u činjenicu. Liberal uvijek otkrije prekasno da je cijena jednakosti svemoćna država.

Ne smijemo zaključiti da je sve dopušteno, ukoliko Bog ne postoji, nego da ništa nije važno. Dopuštenje je smiješna stvar kada ono što je dopušteno izgubi svoj značaj.

Suvremeni čovjek nije izbjegao napasti da poistovjeti ono što je dopušteno s onime što je moguće.

Čovjek je sklon ostvarivanju svih svojih mogućnosti. Nemoguće mu se čini kao jedina legitimna granica. Međutim, civilizirani čovjek je onaj koji, iz različitih razloga, odbija činiti sve što može.

U onoj mjeri u kojoj Država raste, pojedinac se smanjuje.

Da bio bila učinkovita, zloporaba moći pretpostavlja anonimnost ugnjetivača i anonimnost potlačenog. Despotizam propada kada se prepoznatljiva lica nađu jedno ispred drugog.

Nadati se da sve veća ranjivost sve više tehnološki integriranog svijeta ne zahtijeva totalni despotizam je obična ludost.

Moderno društvo gazi slobode kao što kolona tenkova gazi procesiju pobožnih žena.

Što čovjek vjeruje da je slobodniji, to ga je lakše indoktrinirati.

Kada definiraju vlasništvo kao socijalnu funkciju, konfiskacija je blizu; kada definiraju rad kao socijalnu funkciju, ropstvo je na putu.

Reformirati društvo kroz zakone je san neopreznog građanina i diskretna preambula svake tiranije. Zakon je pravni oblik običaja ili gaženje slobode.

Zakon je najlakši način ostvarivanja tiranije.

Kada je tiranin anonimni zakon, suvremeni čovjek vjeruje da je slobodan.

Povećati slobodu s jedne strane, i povećati regulaciju s druge, zajedno djeluje savršeno pri demoraliziranju društva.

Ljevičar vrišti da sloboda umire kako njegove žrtve odbijaju financirati vlastito ubojstvo.

Masama nije bitno jesu li slobodne, nego vjeruju li da su slobodne. Ono što sakati njihovu slobodu ih ne uznemirava, osim ako im netko ne kaže da bi trebalo.

Kada otkrije da je savršeno slobodan, pojedinac otkrije da nije razriješen svega, nego opljačkan.

Rezultati modernog "oslobođenja" dovode nas do nostalgičnog prisjećanja "buržujskog licemjerja".

Čovjek se danas ne osjeća slobodan osim ako ne osjeća da ima ovlasti da ne poštuje ništa.

Čovječanstvo žudi oslobođenju od siromaštva, od muke, od rata – od svega od čega tek nekolicina pobjegne bez da se degradira.

"Božansko pravo" ograničavalo je monarha; *"predstavnik naroda"* je predstavnik apsolutnog Apsolutizma.

Pravna sloboda izražavanje je narasla paralelno sa sociološkim porobljavanjem misli.

Moderan čovjek vjeruje da živi usred pluralizma mišljenja, ali ono što prevladava je zagušljivo jednoglasje.

U razdoblju potpune slobode, ravnodušnost prema istini toliko poraste da se nitko ne trudi potvrditi istinu, ili je pobiti.

Sloboda je pravo da budete drugačiji; jednakost je zabrana protiv bivanja drugačijim.

Sve veća sloboda običaja u modernom društvu nije potisnula konflike u domu. Samo im je oduzela dostojanstvo.

Povijest je doista povijest slobode – ne neke "Slobode", nego slobodnih ljudskih djela i njihovih nesagledivih posljedica.

Ako želimo da sloboda potraje, ona mora biti cilj društvenih organizacija, a ne početna točka.

Zakoni koji štite slobodu do najmanjeg detalja guše slobode.

Dovoljan i nužan uvjet despotizma je nestajanje svake vrste društvenog autoriteta kojeg nije dodijelila Država.

Nicolás Gómez Dávila, Liberty & Liberties

Buržoazija i kapitalizam – N.G.Davila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/burzoazija-i-kapitalizam-ngdavila.html

Buržuj ne plješće čovjeku kojem se divi, nego čovjeku kojeg se boji.

Proletarijat prezire buržoaziju samo zbog ekonomske poteškoće pri imitiranju iste.

Proletarijat se javlja kada narod postane klasa koja prihvaća buržoazijske vrijednosti bez da posjeduje buržoazijsko imanje.

Kao što tijela gravitiraju prema centru zemlje, tako i Proletarijat gravitira prema buržoazijskom životu.

U modernom društvu, kapitalizam je jedina barijera spontanom totalitarizmu industrijskog sustava.

Država se nije ponašala diskretno i ograničeno osim kada ju je promatrala bogata buržoazija.

U srednjovjekovnom društvu, društvo je država; u buržoazijskom društvu, država i društvo su u sukobu; u komunističkom društvu, država je društvo.

U usporedbi s toliko dosadnih intelektualaca, toliko umjetnika bez talenta, toliko stereotipnih revolucionara, buržuj bez pretenzija izgleda poput Grčkog kipa.

Umjetno poticanje pohlepe, kako bi postali bogati njenim zadovoljavanjem, je neoprostiv grijeh kapitalizma.

Ispada da je nemoguće uvjeriti biznismena da profitabilna aktivnost može biti nemoralna.

Moderni optimizam je komercijalni proizvod osmišljen da pokreće kotače industrije.

Moderni mentalitet je dijete ljudskog ponosa napuhano komercijalnim oglašavanjem.

Aristrokratsko društvo je ono u kojem je želja sa osobnim savršenstvom duh pokretač socijalnih institucija.

Industrijsko društvo je osuđeno na prisilni stalni progres.

Rezultati modernog "oslobođenja" potiču nostalgiju zbog dokinutog "buržujskog licemjerja".

Buržuj predaju svoju moć kako bi spasio svoj novac; zatim preda svoj novac kako bi spasio sebe; a na kraju ga objese.

Buržoazija, u feudalnom okviru, se smješta u male urbane centre gdje postaje strukturirana i civilizirana. Raspadanjem tog okvira, buržoazija se širi kroz društvo, izmišlja nacionalističke države, racionalističku tehnologiju, anonimne urbane anglomerate, industrijsko društvo, masovnog čovjeka, i u konačnici proces u kojem se društvo koleba između despotizma rulje i despotizma stručnjaka.

Kako bi izliječilo pacijenta ranjenog u 19. stoljeću, industrijsko društvo je moralo u 20. stoljeću umrtviti njegov um. Duhovna bijeda je cijena industrijskog prosperiteta.

Produljeno djetinjstvo – *omogućeno trenutnim prosperitetom industrijskog društva* – ima za posljedicu samo sve veći broj podjetinjenih odraslih.

Konceptualno zagađenje svijeta od strane modernog mentaliteta je ozbiljnije od zagađenja okoliša zbog industrije.

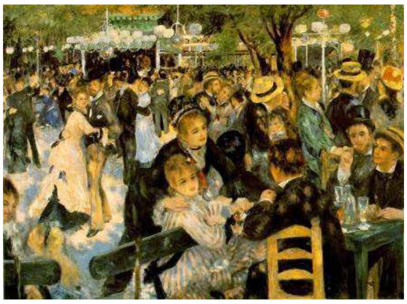
Kako bi tehničar posvetio svu pozornost svom poslu, industrijsko društvo, bez da mu izobliči lubanju, sažima mu mozak.

Bogatstvo trgovca, industrijalista, financijera, estetski je inferiorno bogatstvo u zemlji i stadu.

Lakoća kojom industrijski kapitalizam stvara i uništava – *slušajući zahtjeve profita* - transformira prosječnog čovjeka u intelektualnog, moralnog i fizičkog nomada. Sve što je trajno, danas je prepreka.

Vladajuća klasa agrarnog društva je aristrokracija; a industrijskog društva oligarhija.

The Bourgeoisie & Capitalism,
Nicolás Gómez Dávila (1913.-1994., Kolumbija)

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/12-inteligencija-i-mudrost-i-glupost.html

Ideja "slobodnog razvoja osobnosti" čini se vrijednom divljenja sve dok ne upoznate pojedinca čija se osobnost slobodno razvila.

Nemoguće je uvjeriti bezumnika da postoje užici superiorni onima koje dijelimo s ostalim životinjama.

Velike gluposti ne dolazi iz naroda; prvo zavedu inteligentne ljude.

Govoriti o "političkoj zrelosti" naroda je karakteristika nezrele inteligencije.

Netko kome nedostaje vokabular da bi analizirao svoje ideje naziva ih intuicijama.

Bez ekonomskih briga bezumnik umre od dosade.

Argumenti kojima opravdavamo naše ponašanje je često gluplje od našeg ponašanja.

Ako ne analiziramo nećemo shvatiti; ali nemoj pretpostaviti da smo shvatili samo zato što smo analizirali.

Kako ne bi bili depresivni među toliko glupih mišljenja, dužnost je sjetiti se da su stvari u svakom trenutku očito ono što jesu, neovisno o tome što svijet misli.

Moderna edukacija predaje netaknute umove propagandi.

Ništa nije teža od pretvaranja da ne razumijete.

Postoji nepismenost duše koju nijedna diploma ne može izliječiti.

Sve je trivijalno ukoliko svemir nije predan metafizičkoj avanturu.

Ključni događaj ovog stoljeća je demografska eksplozija idiotskih ideja.

Biti glup znači vjerovati da je moguće fotografirati mjesto koje je pjesnik opjevao.

Sposobnost konzumiranja pornografije je distinktivna karakteristika imbecila.

Inteligentna ideja stvara senzualni užitak.

Zahtjevi da se inteligencija suzdrži od prosudbi sakati njenu sposobnost razumijevanja. U prosudbi vrijednosti razumijevanje ima svoj vrhunac.

Stalno mijenjanje misli ne znači evoluirati; evoluirati znači razviti beskonačnost iste misli.

Nitko nije važan dugo vremena bez da ispadne budala.

Čovjek je mudar ukoliko nema ambicija za ničime, a živi kao da ima ambicije za svime.

Gomila ne naziva nijedan postupak inteligentnim osim onih postupaka intelekta u službi nagona.

Nemojmo glupim mišljenjima dati užitak da nas sablažnjuju.

Misliti da su samo važne stvari bitne je prijetnja barbarizma.

Odgojiti čovjeka znači omesti *"slobodno izražavanje njegove osobnosti."*

Iz slamova života ne vraćate se mudriji nego prljaviji.

Čovjek je inteligentan samo ukoliko se ne boji slagati s budalama.

Postoje određene vrste neznanja koje obogaćuju um; i određene vrste znanja koje ga osiromašuju.

Koga god zanima kako da izmjeri svoju glupost trebao bi izbrojati stvari koje mu se čine očitima.

Nitko ne zna što točno želi dok mu njegovi protivnici to ne objasne.

Kako bi shvatili ideju drugoga nužno je razmišljati o njoj kao vlastitoj.

Mudrost se svodi na to da ne pokazuje Bogu kako bi stvari trebale biti.

Budala naziva zaključke koje ne razumije "predrasudama."

Jedina inteligencija bez predrasuda je ona koja zna koje su njene.

Biti mlad znači bojati se ispasti glup; sazrijeti znači bojati se biti glup.

"Pomirenje čovjeka sa samim sobom" – najtočnija definicija gluposti.

Tko god vjeruje da je originalan je samo neznalica.

U stoljeću u kojem mediji objavljuju beskrajne gluposti, kulturan čovjek nije definiran onime što zna nego onima što ne zna.

Nicolás Gómez Dávila, Intelligence & Wisdom (& Stupidity)

[2/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N. G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/22-inteligencija-i-mudrost-i-glupost-n.html

Oni koji su djelomice u krivu iritiraju nas; oni koji su potpuno u krivu nas zabavljaju.

Trivijalnost je cijena komunikacije.

Mudrost, u ovome stoljeću, se ponajviše sastoji od znanja kako se nositi s vulgarnošću bez da se uzrujate.

Inteligentne diskusije trebala bi se ograničiti na razjašnjavanje razlika.

Tradicionalne vrijednosti sablažnjuju modernog čovjeka. Najsubverzivnija knjiga našeg vremena bila bi zbirka starih poslovica.

Nemam pretenzija za originalnošću: svakidašnjica, ukoliko je stara, mi je dovoljna.

Predrasude štite od glupih ideja.

Budala uzvikuje da negiramo problem kako mu pokažemo pogrešnost njegova omiljena rješenja.

Buduće vrijeme je omiljeno glagolsko vrijeme imbecila.

Inteligencija se ne sastoji od pronalaženja rješenja, nego od negubljenja problema iz vida.

Mi reakcionari pružamo idiotima užitak da se osjećaju kao odvažni avangardni mislioci.

Kada umre poštovanje za tradiciju, društvo se, u neprekidnoj želji za obnovom, odmah istroši.

Brodolomci lakše opraštaju nerazumnom kapetanu koji nasuče "brod" nego inteligentnom putniku koji predvidi nasukavanje na greben.

U svakoj povijesnoj situaciji se uvijek javi netko tko će u ime slobode, čovječanstva, ili prava, braniti glupo mišljenje.

"Povijesna nužnost" je obično samo ime za ljudsku glupost.

Moderne gluposti iritiraju više od starih gluposti jer ih njihovi zagovornici pokušavaju opravdati u ime razuma.

Budale vjeruju da čovječanstvo tek sada zna određene važne stvari; ali nema ništa važnoga što čovječanstvo nije znalo od početka.

Znati koje su reforme potrebne svijetu je jedini nedvosmislen simptom gluposti.

Kako bi otkrili budalu, nema boljeg reagensa od riječi "srednjovjekovno". Odmah ćete prepoznati znakove.

Za budalu, samo ona ponašanja koja su u skladu sa najnovijom modernom teorijom u psihologiji su autentična.

Tamo gdje ga je lagano pobiti, kao u prirodnim znanostima, imbecil može biti koristan bez da je opasan. Ali tamo gdje ga je teško pobiti, kao u društvenim znanostima, imbecil je opasniji nego što je koristan.

Novine pružaju modernom građaninu njegovo jutarnje zatupljivanje, radio njegovo popodnevno zatupljivanje, a televizija njegovo večernje zatupljivanje.

Nicolás Gómez Dávila, Intelligence & Wisdom (& Stupidity)

[1/2] Politika, Zakon i Društvo - N.G.Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/12-politika-zakon-i-drustvo-ngdavila.html

Civilizirano društvo je ono u kojem fizička bol i užitak nisu jedini argumenti

Pričati o "političkoj zrelosti" naroda je karakteristika nezrele inteligencije.

Povijest jasno pokazuje da je vladanje zadatak koji nadilazi sposobnost čovjeka.

Nije moguće izabrati između nepravde i nereda. Oni su sinonimi.

Politika je umijeće traženja najboljeg odnosa između sile i etike.

Moderni individualizam je samo tvrdnja da je mišljenje koje svi dijele vaše vlastito.

Politika nije umijeće nametanja najboljeg rješenja, nego blokiranja najgoreg.

Moderni čovjek hoda sve brže u istom smjeru ulicom "promjene." Svijet se, zadnjih tristo godina, nije promijenio osim u tom smislu. Jednostavna sugestija stvarne promjene skandalizira i užasava modernog čovjeka.

Pravo na vlast bila je jučer središnja tema politike. Danas su središnje teme politike tehnike prisvajanja vlasti.

Stanje tenzija između društvenih klasa, stalni strukturalni fenomen, metamorfozira u klasni sukob samo kada ga političke klase iskoriste kao alat demagogije.

Nijedan druga društvena klasa nije iskoristili druge društvene klase s više drskošću od one koja se danas naziva "država".

Država će zaslužiti ponovno poštovanje kada se ponovno ograniči na politički profil konstituiranog društva.

Tražiti od države da čini ono što samo društvo treba činiti je pogreška ljevice.

Većina zadataka koja tipični vladar ovog stoljeća vjeruje da mora preuzeti su ništa drugo nego zloporaba vlasti.

Bez neprijatelja na granici, vladar zaboravlja na razboritost.

Teror je prirodni režim za svaku društvo bez tragova feudalizma.

Gdje običaji i zakon dopuštaju svakome da teži svemu, svatko živi frustriranim životom, neovisno o poziciji koju zauzme.

Zdrava država je ona u kojoj bezbrojne prepreke ograničavaju i sprečavaju slobodu zakonodavca.

Moderna država je transformacija aparature koju je društvo razvilo za svoju obranu, u autonomni organizam koji ga iskorištava.

Višak zakona kastrira.

Kada je tiranin anonimni zakon, moderan čovjek vjeruje da je slobodan.

Zakon je najlakši način ostvarivanja tiranije.

Gdje zakon nije običajno pravo, lagano ga je pretvoriti u puko političko oružje.

Brza evolucija društva uništava njegove običaje; i nameće pojedincu, umjesto mirnog odgoja tradicijom, uzde i bič zakona.

Ljudska toplina u društvu se umanjuje u istoj mjeri u kojoj se zakonodavstvo usavršuje.

Današnji čovjek oscilira između sterilne rigidnosti zakona i vulgarnog nereda instinkta. Nema discipline, ljubaznosti ili dobrog ukusa.

Više nije dovoljno da se građanin podvrgne – moderna država zahtijeva pomagača.

Postoje dva simetrična oblika barbarizma: narodi koji nemaju ništa osim običaja i narodi koji ne poštuju ništa osim zakona.

Tkivo društva postaje kancerogeno kada se dužnosti nekih pretvore u prava drugih.

"Socijalna prava" je termin koji se koristi kao zahtjev za onime na što nemamo pravo.

Mnoštvo zakona je znak da nitko više ne zna kako zapovijedati inteligentno. Ili da nitko više ne zna kako slobodno slušati.

Moderni mentalitet ne shvaća da se red može uvesti bez pribjegavanja policijskog regulaciji.

Niti deklaracija ljudskih prava, niti proglašenje ustava, niti apeliranja na prirodni zakon, ne štite protiv proizvoljne moći države. Jedina prepreka despotizmu je običajno pravo.

Dovoljno je da društvo potisne običaj za kojeg pretpostavlja da je apsurdan kako bi iznenadna katastrofa pokazala pogrešku.

Mudra politika je umijeće osnaživanja društva i slabljenja Države.

Jedina društva koja su odvratnija od onih koja razbješnuju buntovnu mladost su ona društva koju takva mladost nevino pomaže stvoriti.

Civilizacija nije beskonačan slijed izuma i otkrića, nego zadatak osiguravanja da određene stvari izdrže.

U stoljeću u kojem mediji objavljuju beskrajne gluposti, kulturan čovjek nije definiran onime
što zna nego onime što ne zna.

Tko god se ne pokreće bez odmora kako bi zadovoljio svoju pohlepu uvijek osjeća malu krivnju u modernom društvu.

Svako društvu u konačnici pukne kada se zavist previše raširi.

S pojavom "racionalnih" odnosa među pojedincima proces društvenog propadanja počinje.

Moda, čak više od tehnolgije, je uzrok uniformnosti modernog svijeta.

Društvo koje ne odgaja stavove i geste odriče se društvene estetike.

Većina modernih običaja bi bila zločin u istinski civiliziranom društvu.

Druga razdoblja su možda bila vulgaran poput našeg, ali nijedno nije imalo vanredni odjek, s velikim pojačalom, moderne industrije.

Moderno društvo se grozničavo trudi kako bi vulgarnost postala svima dostupna.

Društvo je do jučer imalo uglednike; danas ima samo poznate osobe.

Moderno društvo dokida prostituciju kroz promiskuitet.

Nema više starih ljudi, samo oronule mladosti.

S namjerom praktičnih ciljeva, uvijek završimo ruku pod ruku sa susjedima koje ne bismo željeli dotaći ni s dugačkih štapom.

Društveni spas je blizu kada svaka osoba prizna da može spasiti samo sebe. Društvo je spašeno samo kada njegovi navodni spasitelji očajavaju.

Nicolás Gómez Dávila, Politics, Law & Society

[2/2] Politika, Zakon i Društvo – N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/22-politika-zakon-i-drustvo-ng-davila.html

> *prvi dio ovdje*

Oni koju pokušavaju dokinuti otuđenje čovjeka promjenom pravne strukture podsjećaju na čovjeka koji je riješio problem svoje bračne nevolje tako što je prodao kauč na kojem se dogodio preljub.

Čovjek sazrijeva kada prestane vjerovati da politika rješava njegove probleme.

Plivati protiv struje nije glupo ako rijeka juri prema vodopadu.

Konzervatizam ne bi trebao biti stranka nego normalno ponašanje svakog pristojnog čovjeka.

Svakoga dana zahtijevamo sve više od društva kako bi mogli zahtijevati manje od nas samih.

Najgori demagozi ne dolaze iz redova siromašnih i zavidnih, nego iz redova bogatih koji se srame.

Dva stoljeća narod je nosio teret ne samo onih koji su ga iskorištavali, nego i onih koji su ga oslobodili. Njegova leđa se izvijaju zbog dvostruke težine.

Kako bi odvratili pažnju naroda dok ga iskorištavaju, glupi despoti izabiru cirkuske borbe, a lukavi despot preferira izborne borbe.

Političar nikada ne kaže ono što vjeruje da je točno, nego ono što smatra učinkovitim.

Stari despotizam ograničavao se na zatvaranju čovjeka u njegov privatni život; ali nove vrste despotizma preferiraju da čovjek nema ništa osim javnog života.

Ljubav prema siromaštvu je kršćanska, ali dodvoravanje siromašnima je samo predizborna taktika.

Čin lišavanja pojedinca njegovih dobara naziva se pljačka kada to čini drugi pojedinac; a kada ga okrade čitav kolektiv onda se naziva socijalna pravda.

Opisno korištenje socijalnih anegdota ima više karakterološke preciznosti od statističkih postotaka.

Moderno društvo dopušta si luksuz dopuštanja svima da kažu što žele zato što danas svi misle manje-više istu stvar.

Sudionici u političkom pokretu obično ne poznaju njegov cilj, motive i podrijetlo.

Nužan i dovoljan uvjet despotizma je nestanak svake vrste društvenog autoriteta kojeg ne dodjeljuje Država.

Poput brodolomaca koji se protiv vode bore snagom svojih krikova, društva u agoniji bore se protiv povijesti snagom svojih zakona.

Umiruća društva skupljaju zakone kao što umirući ljudi skupljaju lijekove.

Kada poštovanje prema tradiciji izumre, u svojoj neprekidnoj želji da se obnovi, društvo se istroši u trenutku.

Društvo ne vjeruje proroku koji ispravno proriče rastuće kvarenje zato što sa sve većim kvarenjem, pokvareni sve manje primjećuju isto.

Suvremene političke stranke su konvergirale čak i u svojoj retorici.

Moramo podsjetiti one koji zaključuju iz društvene korisnosti mitova društvenu korisnost laži da su mitovi korisni zbog istina koje iskazuju.

Moderno društvo stvara mišljenja koja kasnije okuplja pod nazivom javno mišljenje.

Političar se ozbiljno ne posvećuje ničemu, osim nečemu trivijalnom.

Novinari i političari ne znaju kako razlikovati između razvoja ideje i produživanja rečenice.

Da bi bilo učinkovita, zloporaba vlasti pretpostavlja anonimnost tlačitelja i anonimnost potlačenog. Despotizam propada kada se prepoznatljiva lica nađu jedno pred drugim.

Uz izuzetak reakcionara, danas se susrećemo samo sa kandidatima za [poziciju] administratora modernog društva.

U modernoj državi postoje samo dvije stranke: građani i birokrati.

Naše društvo inzistira na izabiranju svojih vladara tako da slučajnost rođenja, ili hir monarha, ne bi odjednom predao vlast u ruke inteligentnog čovjeka.

Svijet i nije u tako lošem stanju, s obzirom na ljude koji njime vladaju.

Atomizacija društva proizlazi iz moderne podjele rada: kada nitko ne zna specifično za koga radi, niti specifično tko radi za njega.

Pojedinci su, u suvremenom društvu, svaki dan sve sličniji jedan drugome; te su svaki dan sve otuđeniji jedan od drugoga. Identične monade sukobljene jedna s drugom iznimnim individualizmom.

Država je totalirana po svojoj biti. Totalni despostizam je oblik prema kojem se spontano kreće.

Aristrokracije su ponosne, ali drskost je plutokratski fenomen. Plutokrat vjeruje da se sve može prodati: aristokrat zna da se lojalnost ne može kupiti.

Što je kompleksnija funkciju koju država zauzima, to je podređenija birokratima o kojima sudbina građana ovisi.

Nicolás Gómez Dávila, Politics, Law & Society

Demokracija i Jednakost - N.G. Dávila

Dokle god ga ne shvaćaju ozbiljno, čovjek koji govori istinu može živjeti neko vrijeme u demokraciji. Nakon toga, otrov.

Kako bi transformirali ideju *"društvenog ugovora"* u eminentno demokratku tezu potreban je sofizam biračkih prava. Ustvari se pretpostavlja da je većina ekivalent cjelokupnosti, ideja koncenzusa je iskrivljena u totalitarnu prisilu.

Reakcionar je izumio dijalog nakon što je uvidio razliku između ljudi i raznolikost njihovih intencija. Demokrat se upušta u monolog jer se čovječansto izražava kroz njegova usta.

Ljubav prema narodu je vokacija aristokrata; demokrat ne voli narod osim tijekom izbora.

Oni koji negiraju postojanje pozicija, ne mogu ni zamisliti s kojom jasnoćom ostali vide njihovu.

Što su ozbiljniji problemi, to je veći broj nekompetentnih ljudi koje demokracija poziva da ga riješe.

U aristokratskom razdoblju ono što ima vrijednost je neprocjenjivo; u demokratskom razdoblju ono što nema cijenu nema vrijednost.

Nikome od nas nije teško voljeti susjeda koji je slabiji od nas; ali voljeti nekoga za koga znamo da je superiorniji je već druga stvar.

U demokraciji, jedini čovjek koji se nasmiješi svima je političar u potrazi za glasovima. Nitko drugi si ne može dopustiti taj luksuz; svatko je svakome suparnik.

Nitko se ne može pronaći tako što traži samo sebe.

Čovjek nastaje iz zvijeri kada hijerarhijski uredi svoje instinkte.

Sloboda je pravo da budete drugačiji; jednakost je zabrana da budete drugačiji.

Niveliranje je barbarska zamjena za red.

Individualizam nije antiteza totalitarizma nego uvjet za njega.

Tamo gdje nestanu i posljednji tragovi feudalnih odnosa, sve veća socijalna izolacija pojedinca i njegova sve veća bespomoćnost guraju ga u totalitarnu masu.

Umjesto što traže objašnjenje činjenice nejednakosti, antropolozi bi trebali tražiti objašnjenje *ideje* jednakosti.

Čak i kada bi mogli ukloniti nejednakost, trebali bi je preferirati iz ljubavi prema polikromiji.
Da su ljudi rođeni jednaki, izmislili bi nejednakost da ubiju dosadu.

Tamo gdje običaji i zakoni dopuštaju svakome da teži za svime, svatko živi frustriranim životom, neovisno o poziciju koju zauzme.

Nepravedna nejednakost se ne liječi jednakošću, nego pravednom nejednakošću.

Svatko se osjeća boljim od onoga što radi zato što vjeruje da je superioran onome što je. Nitko ne vjeruje da je malen kao što stvarno je.

Civilizirano društvo zahtijeva da u njemu, kao u starim kršćanskim društvima, jednakost i nejednakost budu u stalnom dijalogu.

Tajna težnja svakog civiliziranog društva nije ukidanje nejednakosti, nego njeno odgajanje.

Birokracije je jedno od sredstava demokracije koje se pretvori u njezin cilj.

Birokracija u konačnici uvijek košta narod više od više klase.

Tko god pokušava educirati, a ne iskoristiti narod, ili dijete, ne govori mu dječjim rječima.

Demagogija je pojam kojeg demokrati koriste kada ih demokracija plaši.

Borba između demokratskih sekta privremeno ih odvraća od rastavljanja društva.

Sredstvo demokracije je teror, a cilj je totalitarizam.

Započeli su nazivanjem liberalnih institucija demokratskim, a na kraju nazivaju demokratski despotizam liberalnim.

Kada jednakost dopusti slobodi da uđe, prošulja se i nejednakost.

Profesionalni obožavatelji čovjeka vjeruju da su ovlašteni prezirati ljude oko sebe. Obrana ljudskog dostojanstva omogućuje im da budu grubi prema svome bližnjem.

Sekularni zadatak "demokratizacije kulture" kao rezultat nije postigao da se više ljudi divi, primjerice Shakespearu ili Racinu, nego da više ljudi vjeruje da im se dive.

Osnovno postulat demokracije: zakon je savijest građanina.

Tjeskoba zbog propasti civilizacije pogađa reakcionara; demokrat ne može žaliti za nestankom nečega o čemu ništa ne zna.

Demokrat je u stanju žrtovati čak i svoje interese radi svojeg zamjeranja.

Reakcionar teži uvjeravanju većine, demokrat je podmićuje obećanjem dobara drugih ljudi.

Bez hijerarhijske strukture nije moguće transfomirati slobodu iz bajke u činjenicu. Liberal uvijek prekasno otkriva da je cijena jednakosti svemoćna država.

Pomoću pojma "kulturne evolucije" demokratski antropolog pokušava izbjeći pitanje biologije.

Kada mu je neugodno zbog nekog zaključka u društvenim znanostima, demokrat promijeni metode.

Narod nikada ne izabire, u najboljem slučaju ratificira.

Nicolás Gómez Dávila, Democracy & Equality

[1/4] O Kršćanstvu i o Bogu - N.G.Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/14-o-krscanstvu-i-o-bogu-ngdavila.html

Ništa o podrijetlu religija, ili njihovu uzroku, ne traži objašnjenje, nego je objašnjenje potrebno za uzroke i podrijetlo njihova opadanja i zanemarivanja.

Najočajnija vrsta samoće nije ona u kojoj nema bližnjih, nego ona koja je napuštena od Boga.

Ne bih živio ni djelić sekunde kada bih prestao osjećati zaštitu Božje opstojnosti.

Naša sposobnost da volimo nešto osim Boga dokazuje našu duboku prosječnost.

Biti kršćanin znači ne biti sam, bez obzira na samoću koja nas okružuje.

Naša posljednja nada leži u nepravdi Boga.

Religija nije nastala zbog osiguravanja društvene solidarnosti, niti su katedrale izgrađene da potaknu turizam.

Kršćanin zna da ne može zahtijevati ništa, ali da se može nadati svemu.

Za Boga postoje samo pojedinci.

Važnost koju pridodaje čovjeku je enigma kršćanstva.

Nezamjenjivi smo samo za Boga.

Prevladavanjem ideje cikličke povijesti, kršćanstvo nije otkrilo značenje povijesti; nego je samo naglasilo nezamjenjivu važnost nezamjenjivog pojedinca.

Kada ga lišimo kršćanske tunike, i antičke toge, od europljanina ne ostaje ništa drugo osim bjeloputog barbarina.

Svaki cilj osim Boga nas obeščašćuje.

Moja vjera ispunjava moju samoću svojim tihim šaptom nevidljiva života.

Mudrost se svodi na to da ne pokazujete Bogu kakve bi stvari trebale biti.

Moderni čovjek ne izbacuje Boga kako bi preuzeo odgovornost za svijet, nego kako ne bi morao preuzeti odgovornost.

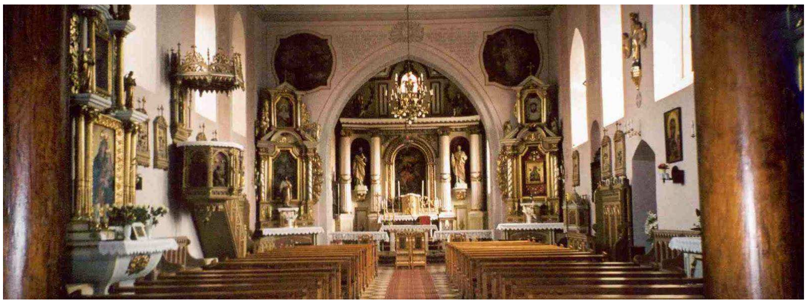
Ako nemamo Isusa kao našeg Cirenca svaki nas teret brzo tlači.

Ako imamo povjerenja u Boga, čak nas niti naši trijumfi ne trebaju plašiti.

Nije teško vjerovati u Boga, nego je teško vjerovati da smo mu važni.

Tko god želi znati koji su ozbiljni prigovori kršćanstvu trebao bi pitati nas. Nevjernik daje samo glupe prigovore.

Katolički apologet rijetko razlikuje ono što moramo odbaciti s poštovanjem i ono što moramo zgnječiti s prezirom.

Apologeta bi trebala miješati skepticizam i poeziju. Skepticizam da zadavi idole, poeziju da zavede duše.

Skepticizam ne uništava vjeru, samo je obrezuje.

Duša koju kršćanstvo nikada ne obreže nikada ne sazrije.

Kršćanin nema što izgubiti u katastrofi.

Kršćanstvo je religija onih koji žive svoje života kao da je potres moguć u svakom trenutku.

Čovjek ne stvara bogove na svoju sliku i priliku, nego se osmišljava na sliku i priliku bogova u koje vjeruje.

Čak i ako nas poniznost ne spašava od pakla, svakako nas spašava od ismijavanja.

Sve veća poteškoća privlačenja svećenika trebala bi sramotiti čovječanstvo, a ne uznemiriti Crkvu.

Ne znam kažnjava li, na drugome svijetu, vrag ireligiozna društva; Ali vidim da ga ubrzo kažnjava ovdje estetikom.

Simplističke ideje u koje nevjernik na kraju povjeruje su njegova kazna.

Zato što je čuo da su religijske propozicije metafore, bezumnik misli da su fikcije.

Nedostaje nam više čvrstih razloga za očekivanje sutrašnjeg dana nego za vjeru u drugi život.

Ne smijemo zaključiti da je sve dopušteno ukoliko Bog ne postoji, nego da ništa nije bitno. Dopuštenje je smiješno kada ono što je dopušteno izgubi svoje značenje.

Vjera je ono što nam dopušta da zalutamo u bilo koju ideju bez da izgubimo izlaz.

Ništa nije opasnije za vjeru od čestog društva vjernika. Nevjernik obnavlja našu vjeru.

Vjera u Boga ne rješava probleme, ali zbog nje izgledaju smiješnim.

Najbolji lijek za tjeskobu je uvjerenje da Bog ima smisla za humora.

Razlozi, argumenti, dokazi čine se vjerniku svakim danom sve manje očitim; a ono u što vjeruje sve očitijim.

Katolicizam ne rješava sve probleme, ali je jedina doktrina koja ih sve prepoznaje.

U razdobljima nevjere religiozni problemi ne izgledaju apsurdnim, nego se uopće ne čine kao problemi.

Nicolás Gómez Dávila, God & Religion

[2/4] Kršćanstvo, Crkva i Bog – N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/24-krscanstvo-crkva-i-bog-ng-davila.html

> *prvi dio ovdje*

To što kršćanstvo može neće riješiti društvene probleme nije razlog da postanete otpadnik, osim za one koji su zaboravili da nikada nije ni obećalo njihovo rješavanje.

Moderno svećenstvo izjavljuje da kršćanstvo nastoji riješiti zemaljske probleme – time ga miješa s utopijom.

Da kršćanstvo liječi društvene bolesti, kao što neki kažu, ili da, nasuprot tome, truje društvo koje ga usvoji, kao što drugi tvrdi, su teze koje su zanimljive sociologu, ali nisu interes kršćanina. Obraćenik na kršćanstvo se obratio zato što vjeruje da je ono istina.

Kršćanstvo ne uči da je problem riješen, nego da je molitva uslišana.

Čovječanstvu ne treba kršćanstvo da bi izgradilo budućnost, nego da joj se može suprotstaviti.

Propovjednik kraljevstava Božjeg, ukoliko to nije sam Krist, na kraju propovijeda kraljevstvo čovječje.

Suvremena Crkva preferira birački katolicizam. Preferira entuzijazam velike gomile nad konverzijom pojedinaca.

Moderan čovjek ne voli, nego pronalazi utočište u ljubavi; ne nada se, nego pronalazi utočište u nadi; ne vjeruje, nego pronalazi utočište u dogmi.

Bog ne umire, ali nažalost za čovjeka, podređeni bogovi poput skromnosti, časti, dostojanstva, pristojnosti su nestali.

Najveća moderna pogreška nije izjaviti da je Bog mrtav, nego vjerovati da je vrag umro.

Smrt Boga je zanimljivo mišljenje, ali to je mišljenje kojem ne podliježe Bog.

Čovjek je važan samo ako je točno da je Bog umro za njega.

Postoje dvije vrste ljudi: oni koji vjeruju u istočni grijeh i idioti.

Tko god se ispovijedi van ispovjedaonici samo namjerava izbjeći kajanje.

Iskrenost, osim ako je dio sakramentalne ispovijedi, je faktor koji dovodi do demoralizacije.

Moderni kršćanin ne traži od Boga da mu oprosti, nego da prizna kako grijeh ne postoji.

Crkva je bila u mogućnosti krstiti srednjovjekovno društvo zato što se radilo o društvu grešnika, ali njena budućnost nije obećavajuća u modernom društvu u kojem svi vjeruju da su nevini.

Katolici su izgubili čak i onu dražesnu sposobnost da griješe bez da tvrde kako grijeh ne postoji.

Nitko, ništa, na kraju ne oprašta. Osim Krista.

Osuditi samog sebe nije ništa manje pretenciozno od odrješenja samog sebe.

Kada kršćanstvo nestane, pohlepa, zavist i požuda izmisle tisuću ideologija da se opravdaju.

Ne znam za grijeh koji nije, za plemenitu dušu, vlastita kazna.

Grijeh prestaje izgledati kao fikcija kada nas ošamari estetska vulgarnost.

Ništa očitije ne upućuje na stvarnost grijeha od smrada duša koji negiraju njegovo postojanje.

Oni grijesi koji sablažnjuju javnost su manje ozbiljni od onih koje javnost tolerira.

Biti kršćanin, u skladu s najnovijom modom, ne sastoji se toliko od kajanja zbog naših grijeha, nego kajanja zbog našeg kršćanstva.

Sekularna važnost religije ne leži toliko u utjecaju na naše ponašanje nego na oplemenjujuću zvučnost kojom obogaćuje dušu.

Bez religioznih rutina duša oduči suptilne i ulaštene sentimente.

Kulture se isušuju kada njihovi religiozni sastojci ispare.

Kada odbaci obrede, čovjek se reducira na životinju koja kopulira i jede.

Ceremonija je tehnička procedura za podučavanje nepokazivih istina.

Suzbijajući određene liturgije suzbijamo određena uvjerenja. Rušiti svete lugove znači ukloniti božanske tragove.

Inovacije u liturgijskim pitanjima nisu svetogrđe nego glupost. Čovjek štuje samo stare rutine.

Ritualizam je diskretni čuvar duhovnosti.

Kršćanstvo, kada ukine svoj drevni liturgijski jezik, degenerira u čudnu, neotesanu sektu. Kada se izgubi dodir s grčkom i latinskim starinom, kada se izgubi srednjovjekovna i patrističko naslijeđe, bilo koji bedak postaje njegov egzegeta.

Trenutna liturgija znači službeni razvod između klera i umjetnosti.

Obredi čuvaju, a propovijedi potkopavaju vjeru.

Bog ne traži našu "suradnju", nego našu poniznost.

Oblak tamjana vrijedi tisuću propovijedi.
Nicolás Gómez Dávila, God & Religion

[3/4] Kršćanstvo, Crkva i Bog – N.G. Dávila

> *Prvi dio ovdje, a drugi dio ovdje.*

Ljudi ne prestaju vjerovati zato što kritike kršćanstva izgledaju valjanima; nego one izgledaju valjanima zato što su ljudi prestali vjerovati.

Nevjernik je zapanjen jer njegovi argumenti ne uznemiruju katolika, zaboravlja da je katolik poraženi nevjernik. Njegovi prigovori su temelji naše vjere.

Ateist se manje posvećuje dokazivanju da Bog ne postoji, nego zabranjivanju [Bogu] da postoji.

Potrebno je pažljivo proučiti vrstu apologetike kojoj se nevjernik najviše ruga: možda se radi o onoj koja ga najviše uznemiruje.

Ništa ne uznemiruju nevjernika kao obrana kršćanstva na temelju intelektualnog skepticizma i unutarnjeg iskustva.

Svaki kršćanin je bio izravno odgovoran za otvrdnjavanje srca nekog nevjernika.

Ono što se misli protiv Crkve, osim ako se ne misli unutar Crkve, nije zanimljivo.

Nema glupe ideje u koju moderni čovjek nije spreman vjerovati dokle god izbjegava vjerovati u Krista.

Osnovni problem svake bivše kolonije – *problem intelektualne podčinjenosti, osiromašene tradicije, niže duhovnosti, neautentične civilizacije, obvezne i sramotne imitacije* – razriješene su za mene vrhovnom jednostavnošću: katoličanstvo je moja domovina.

Katolik bi trebao pojednostaviti svoj život, a komplicirati svoju misao.

Poslušnost katolika je izobličena u neograničenu poslušnost prema svim vjetrovima svijeta.

Moja uvjerenja su ista kao uvjerenja starice koja se moli u kutu crkve.

Samo religija može biti popularna bez da je vulgarna.

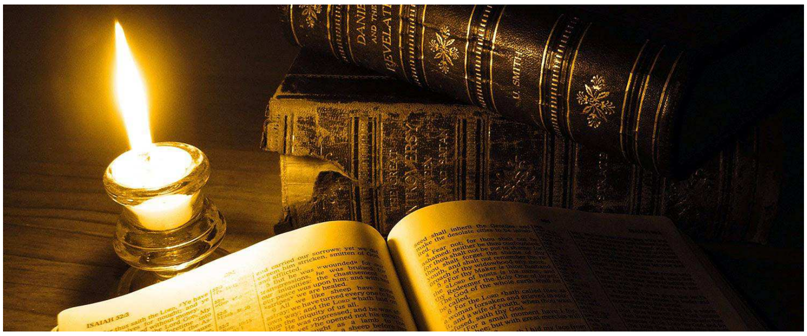
Ne postoji duhovna pobjeda koju ne treba osvojiti iznova svaki dan.

Ateist je respektabilan sve dok ne uči da je dostojanstvo čovjeka temelj etike, a da je ljubav prema čovječanstvu prava religija.

Ako ne vjerujete u Boga, jedina poštena alternativa je vulgarni utilitarizam. Sve ostalo je retorika.

Moderna povijest je dijalog između dvaju čovjeka: jedan vjeruje u Boga, drugi vjeruje da je on bog.

Dijalog između komunista i katolika je postao moguć otkada su komunisti krivotvorili Marksa, a katolici Krista.

Biblija nije nadahnuta Bogom trbuhozborcem. Božanski glas prolazi kroz sveti tekst poput olujnog vjetra kroz krošnje drveća.

Biblija nije glas Boga, nego čovjeka koji ga susreće.

Biblijski prorok nije prorok budućnosti, nego svjedok Božje prisutnosti u povijesti.

Dok protestant ovisi o tekstu, mi katolici smo proces kojim je tekst rođen.

Krist nije ostavio dokumente, nego učenike.

Ono što brine Krista Evanđelja nije ekonomska situacija siromaha, nego moralno stanje bogataša.

Pogreška progresivnog kršćana leži u tome što vjeruje kako je trajna polemika kršćanstva protiv bogatih implicitna obrana socijalističkih programa.

Ljubav prema siromaštvu je kršćanska, ali dodvoravanje siromašnima je samo predizborna taktika.

U svom djetinjem i uzaludnom pokušaju privlačenja ljudi, moderno svećenstvo daje socijalističkim programima funkciju shema ostvarivanja Blaženstava. Trik se sastoji u tome da kolektivnoj strukturi van pojedinca pridodate ponašanje koje, osim ako nije individualno i unutarnje, nije ništa. Drugim riječima, moderno svećenstvo propovijeda da postoji socijalna reforma koja može izbrisati posljedice grijeha. Iz toga se može zaključiti nesvrsishodnost otkupljenje kroz Krista.

Religija je društveno učinkovita ne kada prihvati socio-političko rješenje, nego kada uspije čisto religioznim stavom spontano utjecati na društvo.

Moderno svećenstvo vjeruje da može čovjeka približiti Kristu inzistirajući na Kristovoj ljudskosti.; Time zaboravlja da ne vjerujemo Kristu zato što je On čovjek, nego zato što je On Bog.

Da bi demokratizirali kršćanstvo moraju krvitvoriti tekstove, čitajući "*jednak*" tamo gdje piše "*brat*".

Vjerski indivualizam zaboravlja susjeda, komunitarizam zaboravlja Boga. Ozbiljnija pogreška je uvijek ova potonja.

Crkva izbjegava skleroriziranje u sektu tako što zahtijeva da kršćanin zahtijeva savršenstvo od sebe, a ne da zahtijeva savršenstvo od svog susjeda.

Kršćanin zna sa sigurnošću kakvo bi njegovo osobno ponašanje trebalo biti, ali ne može nikada biti siguran čini li pogrešku prihvaćenjem određene socijalne reforme.

Nicolás Gómez Dávila, God & Religion

[4/4] Kršćanstvo, Crkva i Bog – N.G. Dávila

> *Prvi dio ovdje, drugi ovdje, treći ovdje.*

Moderni teolog teži transformiranju kršćanske doktrine u jednostavnu ideologiju ponašanja zajednice.

Kako nije uspjela pridobiti ljude da prakticiraju ono što naučava, suvremena Crkva je odlučila naučavati ono što prakticiraju.

Kada se katolik više brani od poroka nego od hereze, već tada ima malo kršćanstva u njegovoj glavi.

Moderni kršćanin se osjeća profesionalno dužan ponašati veselo i šaljivo, pokazivati svoje zube kroz veseli osmijeh, ispovijedati porobljujuću ljubaznost, kako bi dokazao nevjerniku da kršćanstvo nije "*tmurna*" religija, "*pesimistična*" doktrina "*asketskog*" morala. Progresivni kršćanin rukuje se s nama sa širokim osmjehom političara koji se kandidira za poziciju.

Na vrhu zvonika moderne crkve progresivni klerik, umjesto križa, stavlja vjetromjer.

Crkva, otkada je svećenstvo postalo plebejsko, proklinje sve osvojeno i plješće svim osvajačima.

Oni koji zamijene "*slovo*" kršćanstva s njegovim "*duhom*" pretvaraju ga u hrpu socio-ekonomskih gluposti.

Progresivni kršćanin mukotrpno pretražuje sociološke priručnika kako bi pronašao materijal za popunjavanje manjkavosti Evanđelja.

Funkcija Crkve nije prilagoditi kršćanstvo svijetu, nije čak niti prilagoditi svijet kršćanstvu; njena funkcija je održati *protu-svijet* u svijetu.

Hereza koja prijeti Crkvi, u današnje vrijeme, je "svjetovnost".

Evanđelje, u rukama progresivnog svećenstva, degenerira u kompilaciju trivijalnog etičkog nauka.

Novi vjeroučitelj ispovijeda da je Progres moderna inkarnacija nade; ali Progres nije nada u nastajanju, nego umirući odjek nade koja je već nestala.

"Kraljevstvo Božje" nije kršćansko ime za futuristički raj.

Ogorčen na buržuja koji *"smiruje svoju savjest"* dajući milostinju iz vlastitog privatnog bogatstva, katolik ljevičar predlaže da se to čini kroz samo-žrtvovanje putem raspodjele privatnog bogatstva drugih.

Pri pomisli na trenutnu Crkvu (svećenstvo, liturgiju, teologiju), stari katolik prvo postane ogorčen, zatim zapanjen, a na kraju se preda urlicima smijeha.

Više od povjetarca izdaje, oko modernog svećenstva fijuče uragan gluposti.

Ono što najviše uznemiruje kod suvremenog svećenika je što se njegove dobre namjere često čine nepobitnim.

U krilu današnje Crkve, "*integralisti*" su oni koji ne shvaćaju da kršćanstvu treba nova teologija, a "progresivci" su oni koji ne shvaćaju da nova teologija mora biti kršćanska.

Vjerski problem je svakim danom sve veći jer vjernici nisu teolozi, a teolozi nisu vjernici.

Moderne teologije obično ispadnu uvijanje teologa koji pokušava izbjeći priznanje nevjere [samome sebi].

Evolucija kršćanske dogme je manje očita od evolucije kršćanske teologije. Ipak mi katolici, s malo teologije, vjerujemo u istu stvar kao i prvi rob koji se obratio u Efezu ili Korintu.

Bezumnici su prije napadali Crkvu; danas je reformiraju.

Kršćanin zna da će kršćanstvo šepati do kraja svijeta.

Kao što ne možemo pronaći zaklon u *sjemenu* hrasta, [nego uz deblo pod krošnjom grana]; tako ne možemo pronaći utočište samo u Evanđelju.

Crkva, kada je širom otvorila vrata, željela je olakšati onima izvana da uđu, bez da je mislili kako je zapravo olakšala onima unutra da izađu.

Postkoncilska Crkva nastoji privući ljude prevodeći ideje i primjedbe suvremenog novinarstva u bljutavi žargon vatikanske kancelarije.

Prihvativši "moderni mentalitet" kršćanstvo je postalo doktrina koju nije lagano poštivati, niti je zanimljivo to činiti.

Racionaliziranje dogme, opuštanje morala, pojednostavljenje obreda, nije olakšalo nevjerniku da se približi [Crkvi] nego Crkvi da se približi nevjerniku.

Kriza kršćanstva u današnje vrijeme nije izazvana znanošću, niti poviješću, nego novim sredstvima komunikacije. Vjerski progresivizam je zadatak prilagodbe kršćanskih doktrina mišljenju koje sponzoriraju novinske agencije i promidžbeni agenti.

Gdje nema tragova starog kršćanskog milosrđa, čak i najčišća ljubaznost se čini nekako hladnom, licemjernom, teškom.

Nesmislenost i glupost biskupskog i papinog lupetanja bi nas remetila da mi, stari kršćani, nismo još kao mala djeca srećom naučili spavati tijekom propovijedi.

Nicolás Gómez Dávila, God & Religion

Da su vulkanci imali svoju vjeru...

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/02/da-su-vulkanci-imali-svoju-vjeru.html

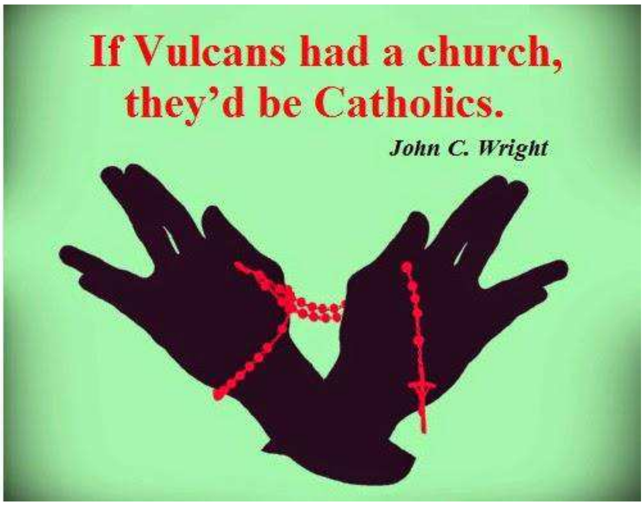

bili bi katolici.

Spockov vulkanski pozdrav prepoznatljivi je simbol serijala Star Trek. Osmislio ga je glumac Leonard Nimoy koji se prisjetio uspomene iz djetinjstva odnosno načina na koji rabin drži svoje ruke prilikom blagoslova. *(Blagoslov je iz Knjige Brojeva 6,24-26 i glasi);*

> "Neka te blagoslovi Jahve i neka te čuva!
> Neka te Jahve licem svojim obasja, milostiv ti bude!
> Neka pogled svoj Jahve svrati na te i mir ti donese!"

Sliku sam pronašao ovdje, a autor citata je J.C. Wright. Ne znam u kojim je sve prilikama izrazio takvo razmišljanje, ali nakon što je objavio na blogu da je postao katolik, objašnjava u komentaru;

> "Moram priznati da sam bio duboko impresioniran promišljenošću i uravnoteženošću Katekizma. [...]

> Katolici su bili nesentimentalni kada su govorili o ljubavi. Kako se moje kruto stoičko srce moglo oglušiti i radosno ne odazvati?

> **Da su Vulkanci imali crkvu, bili bi katolici."**

PS

Ranije postove o sentimentalizmu možete pročitati ovdje: Scruton o sentimentalnosti i Totalitarna sentimentalnost.

J.C.Wrighta možete pratiti ovdje: scifiwright.com (John C. Wright's Journal).

Povijest - N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/povijest-ng-davila.html

U duhovno sušnim stoljećima, jedini čovjek koji shvaća da stoljeće umire od žeđi je čovjek koji još uvijek pije s podzemnog izvora.

Doktrinarni individualizam je opasan ne zato što stvara pojedince, nego zato što ih potiskuje. Produkt doktrinarnog individualizma 19. stoljeća je masovni čovjek 20. stoljeća.

Oni koji žive u sumraku povijesti zamišljaju si da izlazi dan, a zapravo se približava noć.

Destrukcija i rekonstrukcija, u povijesti, imaju svoje autore. Konstrukcije su anonimne.

Predrasude drugih razdoblja su nam neshvatljive jer nas naše vlastite zasljepljuju.

Što temeljitije dijeli predrasude svog vremena, to je povjesničaru lakše vjerovati da posjeduje objektivne kriterije prema kojima treba suditi povijest. Moda je jedini apsolut kojeg nitko ne spori.

"Povijesna nužnost" je obično samo ime za ljudsku gluposti.

Negiranje da postoji "ljudska priroda" je ideološki trik kojim se koristi optimist kako bi se obranio od povijesti.

Podrijetlo ili uzrok religija ne zahtijeva objašnjenje, ono što zahtijeva objašnjenje je njihovo opadanje i zanemarivanje.

Druga razdoblja su možda bila vulgarna poput našeg, ali nijedno nije imalo vanredni medij i pojačalo, moderne industrije.

Nacionalne povijesti su zanimljive dok se zemlja ne "modernizira". Nakon toga je statistika dovoljna.

Moderan čovjek uništava više kada stvara nego kada uništava.

Ovo stoljeće se pokazuje zanimljivim spektaklom ne zbog onoga što čini, nego onoga što [učinjeno] poništava.

Povijest kršćanstva bi bila sumnjivo ljudska da nije bilo avanture utjelovljenja Boga. Kršćanstvo pretpostavlja bijedu povijesti, kao što Krist pretpostavlja bijedu čovjeka.

To da povijest Crkve sadrži mračna poglavlja i idiotska poglavlja je očito, ali muževno katoličanstvo ne bi se trebalo skrušeno pokajati uzdizanjem modernog svijeta.

Ekonomska interpretacija je početak mudrosti; ali samo njen početak.

"Kolo sreće" je bolja analogija za povijest od "evolucije čovječanstva".

Posljedice njegovih postupaka su toliko nepredvidljive da je čovjek u konačnici tek puki promatrač povijesti koju stvara.

Nemojmo govoriti loše o nacionalizmu. Bez virulentnosti nacionalizma, Europom i svijetom bi već vladalo tehničko, racionalističko, uniformo carstvo. Zahvalimo nacionalizmu na dva stoljeća duhovne spontanosti, slobodnog izražaja nacionalne duše, bogate povijesne raznolikosti. Nacionalizam je bio posljednji grč pojedinca pred sivu smrt koja ga iščekuje.

Kada se netko susretne sa raznolikim "kulturama", postoje dva simetrično pogrešna stava: priznati samo jedan kulturni standard, te postaviti sve standarde u isti rang. Niti prevladavajući imperijalizam europskih jučerašnjih povjesničara, niti sramotni relativizam europskih povjesničara današnjice.

Niti povijest naroda niti povijest pojedinca nije nam shvatljiva ukoliko ne shvatimo da pojedinčeva ili narodna duša može umrijeti bez da narod ili pojedinac umre.

Poput brodolomaca koji se bore protiv vode snagom svojih vriskova, društva u nevolji bore se protiv povijest snagom svojih zakona.

Povjesničara koji govori o uzroku, a ne uzrocima, treba odmah otpustiti.

Nadvladavanjem ideje cikličke povijesti, kršćanstvo nije otkrilo značenje povijesti; nego je samo naglasilo nezamjenjivu važnost nezamjenjivog pojedinca.

Pravedno društvo ne bi bilo zanimljivo; raskorak između pojedinca i pozicije koju drži je ono zbog čega je povijest zanimljiva.

Navodni "zakoni sociologije" su više-manje intenzivno dokumentirane povijesne činjenice.

Najironičnija stvar u vezi povijesti je što je njeno predviđanja tako teško; a poslije je tako očito.

Nicolás Gómez Dávila, History & Historiography

Umjetnost i književnost - N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/umjetnost-i-knjizevnost-ng-davila.html

Zbog moderne želje da bude originalan, mediokritetski umjetnik vjeruje da je jednostavno biti drugačiji tajna originalnosti.

Moderni umjetnici se toliko žele razlikovati jedan od drugog da ih sama ta ambicija okuplja zajedno u jednu vrstu.

Više od nemorala suvremenog svijeta; njegova sve veća ružnoća potiče vas da sanjate o samostanu.

Najozbiljnija optužba protiv modernog svijeta je njegova arhitektura.

Moguće je suvremenom buržuju usaditi bilo koju glupu ideju u ime napretka i prodati mu bilo koji groteskni objekt u ime umjetnosti.

U usporedbi sa toliko dosadnih intelektualaca, toliko umjetnika bez talenta, toliko stereotipnih revolucionara, buržuj bez pretenzija izgleda poput Grčkog kipa.

Čitanje je nenadmašan lijek jer nam omoguće bijeg ne samo od osrednjosti naših života, nego i bijeg od osrednjosti naših duša.

Današnji sekularni zadatak "demokratizacije kulture" je postigao ne da se više ljudi dive, primjerice, Shakespeareu ili Racinu, nego da više ljudi vjeruje da im se dive.

Najopasnija nepismenost nije kada čovjek ne poštuje nijednu knjigu, nego kada čovjek poštuje sve knjige.

Samo onoga koji sugerira više od onoga što izražava se može nanovo čitati.

U nijednom prijašnjem razdoblju, umjetnost i književnost nisu uživale veću popularnost nego u našem. Umjetnost i književnost su ušle u škole i tisak. Međutim, nijedno drugo doba nije stvorilo tako ružne objekte, nije sanjalo takve grube snove, niti je prihvaćalo takve prljave ideje. Kažu da je javnost bolje educirana, ali to se ne primjećuje.

Samo ljepota i dobrota ne zahtijevaju granice. Ništa nije prelijepo ili predobro.

Goya je vidjelac demona, Picasso je njihov suučesnik.

Titanizam moderne umjetnosti započeo je herojskim titanizmom Michelangela; a završio je crtićkim titanizmom Picassa.

Trebali bi ohrabrivati nekoga da čini nešto što je vrijedno činjenja zato što je to vrijedno. Dobrota zbog dobrote same, istina zbog istine same, umjetnost zbog umjetnosti same.

Najveće nepoštovanje koje možete dati umjetničkom djelu je tretirati ga kao skupocjen objekt. Novonastali bogataši srećom ne mogu objesiti pjesmu na zidove svog doma.

Kako bi mogao govoriti s prezirom prema velikom piscu koji je van mode, intelektualac se suzdržava od čitanja [njegovih djela].

Kako su rijetki oni koji se ne dive knjigama koje nisu pročitali!

Čitatelji poznatog autora mogu se podijeliti u dvije skupine: oni koji mu se dive bez da su ga čitali i oni koji ga preziru bez da su ga čitali.

Suvremena književnost je u svakom razdoblju najgori neprijatelj kulture. Ograničeno vrijeme čitatelja je potrošeno na čitanje tisuću mediokritetskih knjiga koje otupljuju njegov kritički osjećaj i narušavaju njegov književni senzibilitet.

Grijeh prestaje izgledati kao fikcija kada vas ošamari estetska vulgarnost.

Biti glup znači vjerovati da možete fotografirati mjesto koje je pjesnik opjevao.

Postoje ljudi koji priznaju, bez srama, da "studiraju" književnost.

Smrtni grijeh kritičara leži u tajnom snivanju da bi on mogao usavršiti autora.

U umjetnosti, ono što se naziva autentičnim je konvencija vremena.

Jedino čega se moderni čovjek srami je priznanje da se divi autoru koji je van mode.

Kada se religija i estetika odvoje, nije poznato koja od njih se prije pokvari.

U ovome stoljeću sve je obimno, ništa nije monumentalno.

Potreban je titanski napor da bi moderan svijet bio tako ružan.

Riječi nisu dovoljne da se prenese civilizacija; kada se arhitektonski krajobraz raspadne, nestaje duša civilizacije.

Moderna arhitektura zna kako podići industrijske kolibe, ali ne uspijeva izgraditi niti palaču niti hram. Ovo stoljeća će za sobom ostaviti samo tragove guma prijevoznih sredstava koja su iskorištena da bi zadovoljila našu najprljaviju pohlepu.

Sve do 18. stoljeća, ono što je čovjek dodao prirodi uvećalo je njegovu ljepotu, nakon toga, ono što dodaje uništava je.

Muzeji su izum čovječanstva koje nema mjesta za umjetnička djela; niti u svom domu niti u svom životu.

Ne znam kažnjava li vrag na drugome svijetu ireligiozno društvo; ali vidim da ga ovdje brzo kažnjava estetikom.

Bogatstvo trgovca, industrijalca, ili financijera, estetski je inferiorno bogatstvu u zemlji i stadu.

Nicolás Gómez Dávila, Arts & Letters

Ukusi, manire, sentimenti - N.G. Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/ukusi-manire-sentimenti-ng-davila.html

Civilizirano društvo je ono u kojem fizička bol i užitak nisu jedini argumenti.

Civilizacija je zbroj internih i eksternih represija nad amorfnim širenjem pojedinca ili društva.

Kada nam danas kažu da nekome fali osobnosti, znamo da se radi o jednostavnom, pouzdanom, ispravnom biću.

Osobnost je, u naše vrijeme, zbroj onoga što impresionira budalu.

Moderni čovjek ima ambiciju zamijeniti stvarima koje kupuje ono što su se ljudi u drugim razdobljima nadali postići stalnim njegovanjem sentimenata.

Moderni individualizam nije ništa drugo nego tvrdnja da su mišljenja koja svi dijele vaša vlastita.

Pristojan čovjek je onaj koji si postavlja zahtjeve koje mu okolnosti ne postavljaju.

Zrelost se ne sastoji od odricanja naših želja, nego prihvaćanja da ih svijet nije dužan ispuniti.

Duhovna zrelost započinje kada prestanemo osjećati da se moramo brinuti o svijetu.

Uskoro ćemo doći do toga da civilizacija propada svakim dodatnim komforom.

Relativnost ukusa je isprika koju usvajaju razdoblja koja imaju loš ukus.

Nemojmo dati glupim mišljenjima užitak da nas sablažnjuju.

Civilizirano društvo zahtijeva da, kao u starim kršćanskim društvima, jednakost i nejednakost budu u stalnom dijalogu.

Tajna čežnja svakog civiliziranog društva nije dokidanje nejednakosti, nego njeno educiranje.

Onaj koji vjeruje da opravdava izopačeni sentiment time što je iskren, samo pogoršava stvar.

Sve veća sloboda običaja u modernom društvu nije potisnula sukobe u domu; samo im je oduzela dostojanstvo.

Današnja učestalost uvreda dokazuje naše neznanje umijeća življenja.

Vulgarnost je kolonizirala zemlju; njeno oružje su televizija, radio i tisak.

Zemlja nikada neće biti raj, ali možda je možemo spriječiti da postane sve bliže i bliže vulgarnoj imitaciji pakla.

Danas, onoga koji ne viče, niti se čuje niti shvaća.

Malo strpljenja u odnosu sa budalom pomaže nam izbjegavanju žrtvovanja naših dobrih manira našim uvjerenjima.

Kako se povećava vodostaj ovog stoljeća; delikatni i plemeniti sentimenti, senzualni i profinjeni ukusi, diskretne i duboke ideje pronalaze utočište u nekoliko usamljenih duša; kao preživjeli na planinskom vrhu nakon potopa.

Možda religiozne prakse ne poboljšavaju etičko ponašanje, ali neupitno poboljšavaju manire.

Misliti da su samo važne stvari bitne je prijetnja barbarizmom.

Individualizam je kolijevka vulgarnosti.

Kapitalizam je vulgarna strana moderne duše, socijalizam njena mučna strana.

U stoljeću u kojem mediji objavljuju beskrajne gluposti, kulturan čovjek je definiran ne onime što zna nego onime što ne zna.

Jedini čovjek spašen od intelektualne vulgarnosti je čovjek koji ignorira ono što je pomodno znati.

Pravi aristrokrat je čovjek koji ima unutarnji život. Neovisno kojeg je podrijetla, pozicije ili bogatstva.

Znamo se ponašati pristojno pred svijetom samo onda kada znamo da nam se ne duguju ništa; bez bolne grimase frustriranog vjerovnika.

Civilizacija se uvijek sastoji od odijevanja, ne svlačenja.

Konzervatizam ne bi trebao biti stranka nego normalno ponašanje svakog pristojnog čovjeka.

Geste, a ne riječi, su istinski prijenosnik tradicije.

Kulture se isuše kada ispare vjerski sastojci.

Bez vjerskih rutina duše zaborave naučene suptilne i polirane sentimente.

Taste, Manners, Sentiments

***

Ljubav i Senzualnost

Život modernog čovjeka oscilira između dva pola: posla i seksa.

Moderan čovjek ne voli, nego pronalazi utočite u ljubavi; ne nada se, nego pronalazi utočište u nadi; ne vjeruje, nego pronalazi utočište u dogmi.

Naši križevi nas manje opterećuju od onih koje ne možemo pomoći nositi našim voljenima.

Određeno stvorenje koje volimo nikada nije Božji rival. Ono što završi kao otpadništvo je obožavanje čovjeka, kulta čovječanstva.

Samo zato što nam On zapovijeda da volimo čovjeka moderni svećenik se prepušta vjerovanju u Isusovo božanstvo; ali zapravo samo zato što vjerujemo u Isusovo božanstvo se prepuštamo ljubavi prema čovjeku.

Voljeti značiti razumjeti razlog zašto je Bog stvorio ono što volim.

Svećenici i novinari su uprljali pojam "Ljubavi" sa toliko sentimentalnosti da čak i njezin odjek zaudara.

Sve veće propadanje osobe može se izmjeriti uspoređujući izraz "ljubavne avanture" što je bilo u stilu 18. stoljeća, s izrazom "seksualno iskustvo" što se koristi u 20. stoljeću.

Sposobnost konzumiranja pornografije je distinktivna karakteristika imbecila.

Eroticizam, senzualnost, i ljubav, kada ne konvergiraju prema istoj osobi nisu, u izolaciji, ništa više od bolesti, poroka i gluposti.

Svrha seksualnih odgoja je olakšati učenje seksualnih perverzija.

Osloboditi čovjeka znači izložiti ga pohlepi i seksu.

Love & Sensuality

Vrline i Poroci - N.G.Dávila

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/vrline-i-poroci-ngdavila.html

Ono što se naziva modernim mentalitetom je zapravo proces oslobađanja smrtnih grijeha.

Danas, ako čovjek nema dobro mišljenje o sebi, misle da je licemjer.

Ne znam za grijeh koji nije, za plemenitu dušu, sam svoja kazna.

Siromašan čovjek ne zavidi bogatašu zbog prilika za plemenitim ponašanjem koje bogatstvo olakšava, nego mu zavidi zbog degradacije koju bogatstvo omogućava.

Vjerski život započinje kada otkrijemo da Bog nije postulat etike, nego jedina avantura koja je vrijedna našeg rizika.

Osuditi samog sebe nije ništa manje pretenciozno od oslobađanja [samog sebe].

Uzrok modernih problema je uvjerenje da čovjek može izliječiti sam sebe.

Korjeniti grijeh potiskuje grešnika u tihi, sivi svemir; plutanje po površini vode, beživotni brodolom, prema neumoljivoj beznačajnosti.

Teoretska susretljivost prema poroku nije dokaz liberalnosti i elegancije, nego vulgarnosti.

Sumnjamo u važnost mnogih vrlina sve dok se ne suočimo s protivnim porokom.

Ispada da je nemoguće uvjeriti biznismena da profitabilna aktivnost može biti nemoralna.

Tamo gdje kršćanstvo nestane, pohlepa, zavist i požuda izmisle tisuće ideologija kako bi se opravdale.

Kao što krv privlači divlju zvijer, miris grijeha oholosti privlači čovjeka.

Bog ne traži našu "suradnju" nego našu poniznost.

Čak i ako nas poniznost ne spašava od pakla, spašava nas od ismijavanja.

Odgojiti dušu sastoji se od toga da je naučite transformirati zavist u divljenje.

Egalitarno društvo guši imaginaciju bez da je uopće zadovoljilo zavist.

Koliko bi manje stvari bilo manje iritantno da smo manje zavidni!

Zavist nije porok siromašnog čovjeka nego bogatog; manje bogatog čovjeka prema bogatijem čovjeku.

Sigurnije od prokletog bogatstva postoji prokleto siromaštvo: ono čovjeka koji pati ne zato što je siromašan nego zato što nije bogat; ono čovjeka koji spokojno podnosi svaku nedaću drugoga; ono čovjeka koji želi ukinuti ne siromaštvo, nego želi ukinuti dobro za kojim čezne.

Zavist se razlikuje od drugih poroka lakoćom kojom se maskira u vrlinu.

Svako društvu se u konačnici rasprsne kada se zavist proširi predaleko.

Čovjeku se radije ispričava okrivljujući nekoga drugoga nego svojom nevinošću.

Ljevica tvrdi da kriva strana u sukobu nije ona koja čezne za dobrima drugoga nego ona koja brani svoje.

Moderni čovjek ne brani energično ništa osim svog prava na razvrat.

Umjesto poticanje pohlepe, kao bi postali bogati njezinim zadovoljavanjem, je neoprostivi grijeh kapitalizma.

Tko god se stalno ne trudi kako bi zadovoljio svoju pohlepu uvijek se osjeća malo krivim u modernom društvu.

Grijeh bogatog čovjeka nije njegovo bogatstvo, nego posebni značaj koji mu pridodaje.

Kada se pojedinačne zavisti okupe, obično ih nazivamo "plemenitim narodnim težnjama".
Individualni egoizam vjeruje da je odrješen kada je povezan zajedno u kolektivni egoizam.

Oni grijesi koji sablažnjuju javnost su manje ozbiljni od onih koje tolerira.

Toleriranja čak i glupih ideja može biti društvena vrlina; ali radi se o vrli koja prije ili kasnije dobije svoju kaznu.

Imamo samo one vrline i poroke kojih nismo ni svjesni.

Naš nas bližnji iritira jer nam se čini kao parodija vlastitih nedostataka.

Vrag ne može postići ništa velikog bez nemarne suradnje vrlina.

Ništa nije češće od transformiranja dužnosti koja nam predstavlja neugodnost u "etičku dilemu".

Starenje je katastrofa tijela koju naš kukavičluk pretvara u katastrofu duše.

Budala se ne zadovoljava kršenjem etičkog pravila: on tvrdi da je njegova transgresija novo pravilo.

Moderne duše čak niti ne postaju iskvarene; postaju zapuštene.

Nacije ili pojedinci – s rijetkim iznimkama – se ponašaju pristojno samo kada im okolnosti ne dopuštaju ništa drugo.

Postoje poroci palog arkanđela i postoje poroci jednostavne, paklene gomile.

"Ljudsko" je pridjev koji služi da se opravda svako izopačenost.

Sve veća povezanost čovječanstva samo olakšava dijeljenje istog poroka.

Porok desnice je cinizam, a porok ljevice obmana.

Glupost nemoralnosti se sastoji od toga da u zločinu ne vidite ništa drugo osim ubojičine neustrašivosti.

Sve što je fizički moguće uskoro se modernom čovjeku čini i moralno prihvatljivo.

Moderni svijet zahtijeva da odobrimo ono što nas se ne bi usudio niti pitati da toleriramo.

U egalitarnom društvo ne uklapa se niti uzvišen niti ponizan, ima mjesta samo za pretenciozne vrline.

Zlo, poput očiju, ne vidi samo sebe. Neka drhte oni koji se vide kao nevini.

Na modernom je dobu privilegija da iskvari ponizne.

Stvarnost grijeha je najočitija zbog smrada duša koje negiraju njegovo postojanje.

Nakon mladosti, čednosti nije toliko dio etike koliko je stvar dobrog ukusa.

Duše postaju ugrožene kada je tijelima previše ugodno.

Disciplina nije toliko socijalna nužnost koliko je estetska obveza.

Kada gestama nedostaje stil, sama etika postaje pokvarena.

Individualizam degenerira u beatifikaciju hira.

Iskrenost, osim ako je unutar sakramentalne ispovijedi je faktor koji dovodi do demoralizacije.

Budala, vidjevši da se običaji mijenjaju, kaže da se moral mijenja.

Nicolás Gómez Dávila, Virtue & Vice

Umijeće pisanja - N.G. Dávila

Čitatelj neće pronaći aforizme na ovim stranicama. Moje kratke rečenice su točkice na poentilističkoj slici.

Određene ideje su jasne kada ih se formulira, ali neke su jasne samo kada se na njih aludira.

Samo onog koji sugerira više nego što može izraziti se može nanovo čitati.

Pišite kratko kako bi završili prije nego što čitatelj oboli.

Autor koji nije izmučio svoje rečenice, muči svog čitatelja.

Politička aktivnost prestaje biti primamljiva inteligentnom autoru kada napokon shvati da nema inteligentnog teksta koji bi uspio u svrgavanju čak niti gradonačelnika malenog grada.

Trivijalnost je cijena komunikacije.

Ne pripadam svijetu koji prolazi; ja prenosim istinu koja ne umire.

Moja uvjerenja su jednaka onoj starici koja moli u kutku Crkve.

Riječi dolaze jednog dana u ruke strpljivog pisca kao jato golubova.

Jednostavan zarez ponekad razlikuje trivijalnu primjedbu od ideje.

Optužiti aforizam da izražava samo dio istine svodi se pretpostavku da detaljan diskurz može izraziti čitavu istinu.

Talent autora se ne sastoji u opisivanju osobe, krajolika ili prizora, nego u tome što povjerujemo da je to uspio postići.

Autor bi trebao biti samo svoj glasnogovornik.

Kada se u nama probudi želja za drugim mjestima, želja za drugim stoljećima, ne radi se zapravo o određenoj državi ili određenom vremenu u kojem želimo živjeti, nego o samim

frazama autora koji je znao kako razgovarati s nama o toj zemlji ili tom vremenu.

Ono što ovdje kažem činit će se trivijalno onome tko ne zna sve na što aludiramo.

Nicolás Gómez Dávila, The Art of Writing
PS

Ovime ćemo završiti s Davilom. Možda je prereakcionaran u određenim područjima, ali čak i tada upućuje na bitne stvari.

Prijevodu aforizama nije posvećeno puno pažnje, ali unatoč tome nadam se da ste uspjeli iščitati stvari na koje se poziva Davila. U gotovo svakom aforizmu sam pronašao sjajan sažetak za neke teme o kojima sam pisao, odnosno poticaj za one o kojima sam razmišljao. Kao što poručuju dva istaknuta aforizma; nekome se mogu učiniti trivijalnim, ali upućuju na puno toga, odnosno izdvojeni sami za sebe nemaju toliki utjecaj, ali zajedno tvore zanimljivo promišljanje o svijetu koji nas okružuje.

Za bolje shvaćanje njegovih promišljanja o kulturi, politici i religiji, potrebno je imati na umu da je rođen 1913., umro 1994, a svoj život je većino proveo u Kolumbiji – dio djetinjstva je proveo i u europi.

Objavljeni aforizmi u N.G.Davila kategoriji.

Scruton o Dobru Države

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/scruton-o-dobru-drzave.html

U svom inauguracijskom govoru predsjednik Reagan je proglasio da *"Država [goverment] nije rješenje za naše probleme; država je problem,"* a njegova primjedba prihvaćena je od konzervativnih podržavatelja. Američki konzervativci, kada ih traže da definiraju svoju poziciju, ponavljaju poruku da imamo "previše Države." **Nezaustavljiva ekspanzija regulacija; sve veća kontrola onoga što se događa na radnome mjestu, u javnom prostoru, pa čak i u obitelji, stalno stvaranje novih zločina i prijestupa, s ciljem kontroliranja kako se udružujemo i s kime; pokušaji ograničavanja prava iz prvog i drugog amandmana – sve to uznemirava konzervativce.** Čini se da Amerika ide u novom smjeru, dalje od slobodnog udruživanja pojedinaca koji upravljaju svojim životom kako su to zamislili osnivači, prema društvu poslušnih ovisnika, koji mijenjaju svoju slobodu i svoje odgovornosti za stalni paket iz javne torbe. Dovoljno je pogledati Europu da vidite rezultate.

Europske zemlje vodi politička klasa koja se skriva od odgovornosti iza zatvorenih vrata Europskih institucija. Te institucije uručuju beskrajni broj zakona i regulacija koje pokrivaju sve aspekte života, od broja radnih sati do prava seksualnih manjina. Svugdje u Europskoj Uniji režim političke korektnosti otežava obdržavanje zapovijedi koje krše državno-nametnuto pravovjerje. Zakoni o *ne-diskriminaciji* tjeraju mnoge vjernike da se ponašaju suprotno nauku svoje vjere u pitanjima homoseksualnosti, javnog propovijedanja i iskazivanja religioznih simbola. Aktivisti u Europskom Parlamentu žele nametnuti svim država unije, neovisno o kulturi, vjeri ili suverenosti, pravo na pobačaj, zajedno s oblicima "seksualnog odgoja" kojima je cilj pripraviti mlade osobe kao robu na seksualnom tržištu, a ne kao odgovorne odrasle osobe koje traže predanost i ljubav.

Europskim elitama koje oblikuju mišljenje bjesni određena histerija odricanja, biraju se jedan po jedan stari i prihvaćeni običaji dvotisućljetne civilizacije, te ih se zabranjuje ili izobličuje u jedva prepoznatljive karikature. Sve to prati postepeni transfer ekonomskog života iz privatnog podzetništva prema centralnoj vlasti, tako da u Italiji i Francuskoj više od pola građana imaju prihode od država, a mala poduzeća se bore sa zadovoljavanjem režima regulacija kojima kao da je svrha namjerno ih uništiti.
[...]

> Tako filozof Roger Scruton započinje svoj esej The Good of Government (objavljen u firstthings.com s podnaslovom *"American conservatives need a positive view of government"*.). Esej pročitate u izvornoj verziji, a ja u nastavku prenosim još nekoliko odvojenih razmišljanja – *uređivanje oblika teksta moje*, uz napomenu da pojam "*government*" prevodim i kao "*Država*" i kao "*Vlast*" ovisno o kontekstu – dakle "*Država*" se ne odnosi na zemlju nego na "*vladu*" odnosno različite oblike vlasti.

[...]
Država nije ono što su mnogi konzervativci vjerovali da je, i ono što su ljevičari oduvijek tvrdili da je kada se nalazila u rukama nekog drugog osim njih – odnosno sustav moći i dominacije. Država je potraga za redom, a za moći samo utoliko što je moć potrebna za red. Prisutna je u obitelji, u selu, u slobodnom udruživanju sa susjedima, i u "malim vodovima" koje su veličali Burke i Tocqueville.

[...] Rousseau nam je rekao da smo "rođeni slobodni", tvrdeći da samo moramo ukloniti okove koje nam je nametnuo društveni poredak kako bi mogli uživati u svom punom prirodnom potencijalu. Iako su Američki konzervativci skeptični prema toj ideji, i u šezdesetima su se borili protiv destruktivnog utjecaja radikala, svejedno su skloni prihvaćanju takvog razmišljanja. Nasljeđuju kulturu pionira. Obožavaju usamljenog poduzetnika, koji iznosi teret projekta na svojim ramenima i otvara prostor kojim bojažljivo i mi ostali napredujemo. Taj lik, mitskih proporcija u romanima Ayn Rand, ima u svojoj blažoj verziji, opravdano mjesto u američkoj priči. Ali priča obmanjuje ljude da povjeruju kako slobodan pojedinac postoji u prirodi, i da postajemo slobodni uklanjajući okove Države. Suprotno vrijedi.

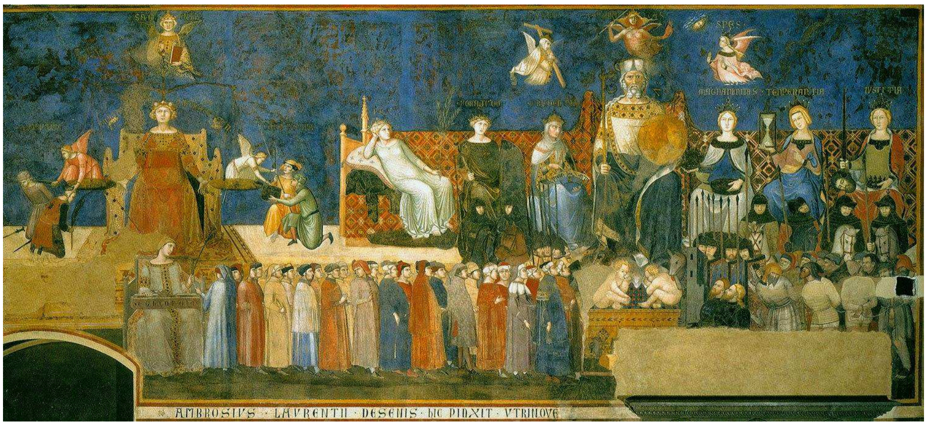
Nismo, u stanju prirode, slobodni; a kamoli da smo mi pojedinci, obdareni pravima i dužnostima, i u stanju upravljati svojim životima. Slobodni smo jer možemo postati slobodni, tijekom razvoja; a taj razvoj ovisi u svakom trenutku o mreži i odnosima koji nas povezuju sa širim društvenim svijetom. Samo određene vrste društvenih mreža ohrabruje ljude da se vide kao pojedinci, zaštićeni svojim pravima i povezani zajedno svojim dužnostima. Samo u određenim stanjima su ljudi ujedinjeni u društvu ne organskom dužnošću nego slobodnim pristankom. Ili jednostavnije, čovjek pojedinac je društveni konstrukt, a pojava pojedinca u povijesti je dio onoga što razlikuje našu civilizaciju.

[...]
Kada konzervativci gunđaju protiv Vlasti to je protiv Vlasti za koji u im se čini da je nametnuta izvana, poput vlasti okupatorske sile. To je vrsta vlasti koja je nastala u Europi tijekom komunizma, i koja ponovno raste pod Europskom Unijom – možda blaža, ali također nikome ne polaže račune.

[...]
Vlast se javlja u malim zajednicama kao rješenja na problem koordinacije. Pravila se javljaju, ne nužno kao zapovijedi od strane centralnog autoriteta, nego kao uvjerenje koja spontano svi prihvate – *poput konvencija dobrog ponašanja*. Nitko ne prigovara

lokalnom sucu ili zakonodavcu koji polaže račune ljudima jer je on jedan od njih, ili lokalnom odboru za planiranje koji pozove sve da imaju podjednako pravo glasa u odluci. Hayek i drugi su proučavati te oblike *"spontanog poretka"* za koje je *Englesko Pravo* najbolji primjer. Njihovi argumenti sugeriraju da kako društva postaju veća i uključuju sve više teritorija, i sve više i više različitih oblika života i profesija, tako se povećava i problem koordinacije. Postoji točka kada koordinacija ne može biti postignuta odozdo, prirodnom spremnošću građana da prilagode svoje želje i planove svojim susjedima. Pri toj točki koordinacija počinje zahtijevati Vlast odozgo, preko koje se pravila i regulacije postavljaju za zajednicu kao cjelinu, a podržava ih ono što je Weber nazvao *"monopol nasilja"* – sustav koji podržava zakon i koji ne tolerira rivale.

To opisuje naše stanje. Naravno, to reći ne znači podrivati prigovore protiv moderne Vlasti koja je postala prenametljiva, preodlučna da nameće navike, mišljenja i vrijednosti koje su strane mnogim građanima; preželjna postavljati prepreke slobodnom poduzetništvu i slobodnom udruživanju. Ali to nije rezultat Države. Radi se o rezultatu liberalnog razmišljanja, a to je razmišljanje moćne elite unutar nacije. Zadatak konzervativaca je kritizirati one koji pogrešno koriste Vlast, i koji žele nametnuti svoje odluke van granica koje mi ostali spontano prepoznajemo. Konzervatizam bi trebao biti obrana Države od zlostavljanja od strane liberala.

[...]
Stoga je Država, prema liberalnom razmišljanju, umijeće dokopavanja te zatim redistribucije dobrih stvari prema kojima svi građani imaju zahtjeve. Prema takvom razmišljanju Država nije iskazivanje predpostojećeg društvenog poretka oblikovanog našim slobodnim dogovorima i našim prirodnim dispozicijama da naše susjede smatramo odgovornima; Država je stvaratelj i rukovoditelj društvenog poretka oblikovanog prema vladajućim doktrinama *poštenosti* i nametnuta je narodu nizom odredbi s vrha. Tamo gdje liberalno poimanje prevlada, Država povećava svoju moć, ali istodobno gubi svoj unutarnji autoritet. Postaje *"država-tržište"* koja pruža ponudu svojim građanima u zamjenu za njihove poreze, i ne zahtijeva nikakvu lojanost ili poslušnost osim poštovanja dogovorenih uvjeta ugovora.

Ali takva država više ne utjelovljuje etos nacije, i ne izaziva nikakvu lojalnost osim one kakvu imamo prema običnom trgovačkom lancu. U socijalnim demokracijama Europe, javno iskazivanje patriotizma, dijeljene vjernosti i ponosa na zemlju i njenu povijest, iščezava prema nekoliko nepovezanih trzaja, a na političku klasu kao cjelinu se počinje gledati sa sarkazmom i prezirom. Vlada prestaje biti naša i postaje njihova – *vlasništvo anonimne birokracije o kojoj svejedno ovisimo*.

[...]
Drugim riječima, obični amerikanci imaju poimanje Vlasti koje je ne samo prirodno, nego je u suprotnosti s liberalnom idejom države kao redistributivne mašine. **Napadajući liberalnu ideju, konzervativci moraju razjasniti da oni reafirmiraju stvarnu i prirodnu alternativu.** Brane Državu kao izraz u simboličkom i autoritativnom obliku naše duboke odgovornosti jedno prema drugome.

To ne znači da su konzervativci vezani uz neko libertarijansko poimanje minimalne države. Rast suvremenog društva je stvorio socijalne potrebe koje stari obrasci slobodnog udruživanja više nisu u stanju zadovoljiti; ali ispravan odgovor nije zabraniti državi da zadire u socijalnu pomoć, zdravstvo, obrazovanje i ostalo; nego ograničiti njen doprinos tako da građanske inicijative ponovno preuzmu glavnu ulogu. Konzervativci žele društvo koje vodi javni duh, ali on se razvija samo među ljudima koji su slobodno djelovati prema njemu, i uživati u rezultatima. Javni duh je oblik privatnog poduzetništva, a kada država prevladava onda se izgubi. Zbog toga su privatne dobrotovorne organizacije gotovo potpuno nestale iz kontinentalne Europe, a uspješne su samo u anglosferi gdje je građanin svjestan da je odgovoran drugima što ima slobodu u kojoj uživa.

Konzervativci stoga imaju obvezu odrediti istinsku domenu Države, i granice čiji prelazak od strane Države označava kršenje slobode građana; Ali čini mi se da su propustili ponuditi biračima uvjerljiv opis, upravo zato što su propustili uvidjeti da ono što zagovaraju nije sloboda od Države, nego druga i bolja vrsta Države – Država koja utjelovljuje sve što predajemo našim susjedima kada im se pridružimo kao nacija.

PS

Scruton piše ovaj esej za američku publiku i govori o američkoj povijesti odnosno vlasti; iako ujedno kritizira vladu komunističkim društava, odnosno EU koja je u određenim aspektima samo blaži oblik prve.

Mogu li onda hrvatski konzervativci primijeniti nešto od onoga što govori Scruton? Pa, mislim da možemo prepoznati probleme o kojima govori esej; dugo smo bili pod komunističkom vlašću (i to vlašću koja se prostirala na jedan neprirodni prostor), a sada kombiniramo ostatke takvog vladanja s novim oblikom pervezije vladanja, odnosno različitim Europskim odredbama i propisima koje nam nameću ljudi koji ne odgovaraju nikome - a često ih nitko nije ni izabrao na te pozicije. (Sigurno je da nemaju mandat za

takvo ponašanje.) Dakle, u našem društvu je lako prepoznati da izjava *"Država jest problem"* upućuje na stvarni fenomen.

Ipak, to ne znači da bi konzervativci trebali u potpunosti preuzeti retoriku libertarijanaca. Potrebno je ponuditi alternativu liberalnom razmišljanju o Državi i društvu, ali ta alternativa mora uzeti u obzir sve okolnosti u kojima se nalazimo i ponuditi rješenje koje će ljudi moći prepoznati kao nešto što odgovara prirodnom shvaćanju Države.

Kirk o razlici konzervativaca i libertarijanaca

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/kirk-o-razlici-konzervativaca-i.html

> U A dispassionate assessment of libertarians [Nepristrana procjena libertarijanaca], Russell Kirk zapisuje;

Prosječni konzervativac u ovoj državi vjeruju da postoji trajni moralni red. On zna da su red, pravda i sloboda proizvod dugog i često bolnog socijalnog iskustva; da ih je potrebno zaštiti od apstraktnih radikalnih napada. On brani običaje, navike i iskušane institucije koje su dobro funkcionirale. Tvrdi da je bitna vrlina u politici mudrost: procjenjivanje svake javne mjere prema dugotrajnim posljedicama. Vezan je uz društvo raznolikosti i prilika, i sumnjičav je prema svakoj ideologiji koja bi ovladala nama jednim apstraktnim principom, bilo da se radi o principu "*jednakosti*" ili "*slobode*" ili "*socijalne pravde*" ili *"nacionalne veličine*." Prepoznaje da ljudsku prirodu i društvo ne možete usavršiti: politika je umijeće mogućega. Pridržava se privatnog vlasništva i slobodnog ekonomskog poduzetništva; svjestan je da je umjerena vlast, koja potiskuje nasilje i prevare, nužna za opstanak zdrave ekonomije.

> Prije toga u istom eseju nabraja razlike između konzervativaca i libertarijanaca;

Prvo, kao što nas podsjeća Eric Voegelin, velika podjela u modernoj politici nije između totalitarista s jedne strane te liberala (ili libertarijanaca) s druge: **Podjela postoji između svih onih koji vjeruju u transcendentni moralni red te svih onih koji uzimaju naše prolazno postojanje kao pojedinaca za mjeru svih stvari.** U takvoj podjeli, libertarijance moramo svrstati u drugu skupinu – odnosno, kao utilitarijance koji ne priznaju nikakve transcendentne sankcije ponašanja. U stvari su obraćenici na Marxov dijalektički materijalizam; prema tome, konzervativci se razlikuju od njih na prvom principu.

Drugo, u svakom podnošljivom društvu, red je prva potreba. Sloboda i pravda se mogu uspostaviti samo nakon što je red realno osiguran; Ali libertarijanci daju primat apstraktnoj Slobodi. **Konzervativci su svjesni da slobodu možete pronaći samo unutar okvira društvenog reda**, primjerice američkog ustava. Veličajući apsolutnu i nedefiniranu "slobodu" nauštrb reda, libertarijanci ugrožavaju istu onu slobodu koju hvale.

Treće, konzervativce se ne slažu s libertarijancima oko toga što povezuje civilno društvo. Libertarijanci tvrde – *ukoliko smatraju da ikakvo povezivanje postoji* - da je poveznica društva osobni interes, usko povezan s novčanim transakcijama. **Konzervativci tvrde da je društvo zajednica duša, povezuje umrle, žive, i one koji će se roditi; i da opstoji kroz ono što je Aristotel nazvao prijateljstvo, a kršćani nazivaju ljubav prema bližnjem.**

Četvo, libertarijanci (poput anarhista marksista) općenito vjeruju da je ljudska priroda dobra i dobrotvorna, iako oštećena određenim društvenim institucijama. Nasuprot njima, konzervativci smatraju da smo *"Adamovim padom svih zgriješili";* da ljudska priroda, složena od dobra i zla, ne može biti usavršena. **Prema tome, savršeno društvo je nemoguće, sva ljudska bića su nesavršena** – a među njihovom porocima su nasilje, prevare i žeđ za moći. Libertarijanci traže svoj iluzorni put ka Utopiji individualizma- k*oji je, kao što konzervativac zna, put prema podzemlju* [Avernus].

Peto, libertarijanci tvrde da je država veliki tiranin; **a konzervativci smatraju da je država prirodna i nužna za ispunjenje ljudske prirode i rast civilizacije;** ne možete je ukinuti bez da ukinute čovječanstvo; njoj je predano naše samo postojanje. Burkeovim riječima; *"On koji nam je dao našu prirodu da je usavršimo našim vrlinama, dao nam je i nužno sredstvo usavršavanja – dao nam je državu..."* Bez države, ljudski život je siromašan, odvratan, brutalan i kratak – *kao što je tvrdio Augustin, stoljećima prije Hobbesa.* **Libertarijanci brkaju državu s vladom; a vlada je samo privremeni instrument države.** Vlada je – *kao što Burke nastavlja* – *"izum ljudske mudrosti da odgovori na ljudske potrebe."* Među najvažnijim od potreba je *"dovoljno obuzdavanje njihovih strasti"*. Društvo zahtijeva ne samo da bi se strasti pojedinca trebale podvrgnuti ... sklonosti ljudi bi se često trebale onemogućiti, njihova volja kontrolirati, a njihove strasti pokoriti. To se može postići samo moći izvan njih ... " Ukratko, primarna funkcija vlade je ograničenje, a to je libertarijancima anatema; iako je konzervativcima osnovno vjerovanje.

Šesto, libertarijanac zamišlja da je ovaj svijet za ego, s apetitima i samouvjerenim strastima; a konzervativac misli da se nalazi u području misterija i čuđenja, u kojem su potrebne dužnost, disciplina i žrtvovanje – *i u kojemu je nagrada ona ljubav koja nadilazi svako shvaćanje.* **Konzervativac smatra da libertarijanac nema poštovanja, u onom smislu starog rimskog pojma *pietas*: Odnosno, libertarijanac ne poštuje stara vjerovanja i običaje, ili prirodni svijet, ili ljubav prema državi.** Libertarijanski kozmos je *bezljubavna* stvarnost, "okrugli zatvor". *"Ja sam, i nitko drugi osim mene",* kaže libertarijanac; Ali konzervativac odgovara riječima Marka Aurelija: *"Stvoreni smo za suradnju, poput ruku, ili nogu."*

Radi se o dubokim razlikama, a postoje i druge.

PS

Kirk napominje još puno stvari, i nisu sve negativne. Koga zanima neka pročita spomenuti esej; A dispassionate assessment of libertarians.

U nastavku se pita mogu li se konzervativci i libertarijanci, unatoč svojim razlikama oko pozitivnog, složiti po pitanjima negativnog? Mogu li se zajedno protiviti stvarima s kojima se ne slažu; primjerice totalitarnim ideologijama i svemoćnoj državi?

Odgovara da u nevolji surađuju oni za koje to inače ne bi očekivali, ali i da su libertarijanci općenito skloni potpunom odbacivanju države, odnosno strano im je svako ograničavanje strasti; nešto što je suprotno konzervativcima koji slijede Burkea u razmišljanju da; ***"Ljudi neobuzdana uma nikada ne mogu biti slobodni. Njihova strast predstavlja njihove okove."***

Dakle, osim za privremene stvari, savez nije zamisliv. Ipak, treba napomenuti da Kirk ne govori o svima koji nose oznaku libertarijanaca jer neki od njih niti nisu *ideološki* libertarijanci, samo su konzervativci pod drugim imenom – u tom slučaju prigovara im samo njihovu oznaku.

Još jedan citat iz eseja pomaže nam vidjeti bitnu razliku;

> "Od svih institucija starog društva, oni [libertarijanci] bi zadržali samo privatno vlasništvo. Oni žele apstraktnu Slobodu koja nikada nije postojala u nijednoj civilizaciji – niti je, što se toga tiče, postojala u bilo kojem barbarskom narodu."

Dalje Kirk navodi da su libertarijanci učenici Rousseauove ideje ljudske prirode i Rousseauove političke doktrine. Libertin i libertarijanac su bliski; libertin se zalaže za onu vrstu slobode, ili licence, koja donosi socijalni kolaps. *(U društvo, kao i često u privatnom životu, zahtijevaju ono što priroda ne može priuštiti.)*

> Prepričava i Chestertonovu prispodobu iz priče "*Žuta ptica*";

U njoj ruski profesor Ivanhov koji se zalaže za ukidanje svih granica, autor knjige Psihologije Slobode, posjećuju englesku ladanjsku kuću. Uživajući u gostoprimstvu polako započinje svoje djelovanje oslobađanjem žute ptice iz kaveza - ona odleti kroz prozor gdje je odmah raskomadaju šumske ptice grabežljivice. Sljedeći dan Ivanhov oslobađa zlatnu ribicu tako što je razbija njenu zdjelu s vodom. Trećega dana, odlučan da više neće trpjeti "okrugli zatvor" kojeg predstavlja nebo oko zemlje, Ivanhov diže u zrak prekrasnu kuću u kojoj se nalazio – zajedno sa sobom. Kao što podučava priča, profesoru su ograničenja njegova bića i tijela bila nepodnošljiva, odlučio se osloboditi svih okova na taj način.

Ipak, možemo li iskoristiti slogan *"libertarijanskim sredstvima do ne-libertarijanskih ciljeva"* i tako pronaći zajedničke točke s libertarijancima? Pa, gledajući stupanj rasprostranjenosti Države, kao i činjenicu da puno toga u našem društvu ne treba očuvati nego obnoviti nakon neuspješnih etatističkih eksperimenata, čini se da postoje velika područja zajedničkog interesa. Ne treba ni napominjati europske birokratske napadaje na društvo i pojedinca... No, nemojmo zaboraviti bitna neslaganja o društvu, pojedincu i ljudskoj prirodi.

Već sam objavio više postova slične tematike, primjerice Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke.O mogućem spajanju konzervatizma i libertarijanstva; Meyer & fuzionizam – sinteza konzervatizma i libertarijanstva ? te F.A. Hayek - libertarijanizam i konzervatizam. Burkeovo razmišljanje O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo, Hayek o scijentizmu, tj. konstruktivizmu. Tu su još i postovi O podršci lijevih libertarijanaca istospolnim brakovima, Kakve veze imaju prirodni zakon, Rousseau i istospolni brak? i nedavni Scruton o Dobru Države. Zašto ne spomenuti i Ayn Rand.

Objavio sam od Kirka već Deset konzervativnih načela!

O redu i slobodi – R. Kirk

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/o-redu-i-slobodi-r-kirk.html

> Russell Kirk u eseju The Tension of Order & Freedom in the University, piše o odnosu slobode i reda. Prenosim nekoliko razmišljanja;

[...] Ako veliki problemi našeg vremena uče išta čovječanstvo, onda je to da sada trebamo prepoznati kako istinska sloboda ne može izdržati u društvu koje negira transcendentni poredak. Sveučilišta koja ismijavaju zahtjeve transcendentnog ostaju bez intelektualne koherentnosti - i bez istinske intelektualne slobode.

[...] U ovim završnim desetljećima dvadesetog stoljeća, kada je većina svijeta podložena proizvoljnoj dominaciji, hitna je zadaća sveučilišta obnoviti shvaćanje izvora slobode. Čak i među ljudima koji se vole hvaliti svojom slobodom, ona može biti izgubljena u trenutku prividnog trijumfa. Stanite na atenskoj Akropoli ili rimskom Kapitoliju i pogledajte ruševine. Materijalna raskoš tih društava je bila na vrhuncu nekoliko trenutaka prije kolapsa vjere i slobode. **U ime demokracije, u ime jednakosti, u ime društvene pravde, moguće je brzinski srušiti pravi red, pravdu i slobodu moderne civilizacije.**

[...] Svako pravo je povezano s dužnošću, svaka sloboda ima odgovarajuću odgovornost; i ne može postojati istinska sloboda osim ako također ne postoji istinski red, u moralnoj sferi i društvenoj sferi.

Želim reći ovo: **U svakom pravednom društvu, postoji zdrava napetost između zahtijeva reda i zahtijeva slobode**. Kada je ta napetost dobro održavana , moguće je postići velim dijelom pravdu. Ovo jednostavno shvaćanje je Burkeov glavni doprinos političkoj teoriji, a pokušaj da postignete takvu tenziju odnosno ravnotežu je glavni problem moderne praktične politike.

Red, u moralnoj sferi, je realizacija skupa transcendentnih normi – *hijerarhije normi ili standarda* – koje daju smisao egzistenciji i koje motiviraju ponašanje. Red, u društvu, je skladno uređenje klasa i funkcija, štiti pravdu, održava dobrovoljni pristanak zakonu, i osigurava da smo svi sigurni zajedno. **Iako ne može postojati sloboda bez reda, u određenom smislu uvijek postoji sukob između zahtijeva reda i zahtijeva slobode**. Često taj sukob opisujemo kao natjecanje između želja za slobodom i želja za sigurnošću.

Suvremeni tehnološki razvoj i suvremena masovna demokracija su osnažile taj sukob. Predsjednik Washington je primjetio da *"pojedinci koji ulaze u društvo moraju predati dio svoje slobode kako bi očuvali ostatak."* Ipak, u današnje vrijeme zagorovnici određenih ideologija nastavljaju tražiti apsolutnu sigurnost, apsolutni red; ili aposolutnu slobodu, moć nametanja ega prkoseći svim konvencijama.

[...] Zanimljivo, trenutno se Millovim argumentima koriste osobe koje tvrde da vjeruju u apsolutnu slobodu koju nijedno društvo nikada nije bilo u stanju postići – *živimo u razdoblju koje zahtijeva najviši stupanj suradnje* **...** Takvo korištenje Millovih djela – *ili onih drugačije vrste filozofa, Jean-Jacques Rousseaua* – možete naići među entuzijastima Nove Ljevice, ali i među nekim fanaticima "libertarijanske" Desnice. Neke od tih osoba – *neobično arhaični u svojim razmišljanjima iako se ponose svojom "relevantnošću"* – su stari Benthamski liberali, predani ekonomskom individualizmu **...** ; a drugi su (zlokobniji) novi kolektivistički liberali, žele sve dobiti od države, ali inzistiraju da ništa ne duguju zauzvrat – *čak niti lojalnost*.

[...] U misli Milla i njegovih učenika, manjkavo je, razumijevanje principa reda. Prvo, svaka koherentna i korisna sloboda, sigurno mora imati sankcije moralnog reda: mora se pozivati na doktrine, religioznog podrijetla, koje uspostavljaju hijerarhiju vrijednosti i postavljaju granice egu. Drugo, svaka koherentna i korisna sloboda mora poznavati smjernice društvenog reda: Mora se slagati s vladavinom prava, redovnom u svom djelovanju, koja prepoznaje i provodi propisana prava, štiti manjinu od većine, i većinu od manjina, i koja daje značenje pojmu ljudskog dostojanstva.

[...] **Moramo osvježiti shvaćanje "slobode" čak i među učenima, ili možda upravno među učenima; Jer puno ljudi, uključujući profesore, kada koriste riječ "sloboda", koriste je u onom značenju Francuskih revolucionara: sloboda od tradicije, sloboda od uspostavljenih socijalnih institucija, sloboda od vjerske doktrine, od propisanih dužnosti.**

[...] **Santayana je to nazivao "sloboda od posljedica slobode," miješanje nihilizma s oslobođenjem. ... treba usmjeriti svoje talente prema koncentraciji, rekonstrukciji našeg moralnog i društvenog naslijeđa. Ovo nije vrijeme za anarhičnu slobodu nego za uređenu slobodu.**

[...] Osobnu slobodu se mora pronaći unutar moralnog poretka. Javnu slobodu se mora pronaći unutar ispravno održavanog društvenog reda; mora biti proizvod zajedničkog povijesnog iskustva, običaja, konvencija. Živimo u vremenu koje, koliko god to bilo dobro ili loše, ovisi o najvišem stupnju suradnje i discipline ikada poznato civilizaciji. Naša ekonomija, sama naša politička struktura, možda ne može podnijeti stalni trijumf *"apsolutne slobode"* pojedinca kakvu su propovijedali Lamartine i drugi politički entuzijasti devetnaestog stoljeća. Kao što je Shone Weil rekao; *"Red je prva potreba od svih."*

[...]

PS

Stari liberali imali su moralnu viziju čovjeka koja je bila pod velikim utjecajem biblijske vjere, s vremenom je taj utjecaj popustio, a utilitarizam i pragmatizam sve više počinju određivati modernu misao. Izgubljeno je istinsko shvaćanje slobode, te povezanost slobode i vrlina.

Scruton objašnjava (u Prvi val sekularizacije);

> Pojedinci mogu izgubiti svoju vjeru unutar konteksta religiozne zajednice, ali i dalje nastavljaju nastanjivati zajednički Lebenswelt, promatrati svijet označen običajima, institucijama i percepcijama koje su naslijeđe religije. Tome svjedočimo u djelima sekularista devetnaestog stoljeća, poput Johna Stuarta Milla, Julesa Micheleta ili Henrya Thoreau. Njihov svijet nosi pečat zajedničke religije; ljudska forma za njih je još uvijek božanska; slobodni pojedinac još uvijek sjaji u njihovu svijetu s više od zemaljskim sjajem, a prikriveni cilj njihovih zapisa je oplemeniti ljudsko stanje. Takvi pisci nisu iskusili gubitak vjere kao gubitak jer u vrlo stvarnom smislu oni nisu izgubili religiju. Odbacili su različite metafizičke ideje i doktrine, ali su još uvijek nastanjivali svijet kojeg je vjera načinila – svijet sigurnih predanja, svijet braka i ljubavi, sahrana i krštenja, stvarne prisutnosti u običnim životima i uzvišene vizije u umjetnosti. Njihov svijet, poput Arnoldova i Wagnerova, bio je svijet u kojem je sveto, zabranjeno i sakramentalno bilo općeprepoznato i društveno podržano.

Stariji postovi; Nije na prodaju, Scruton o Millu i liberalizmu i Utilitarizam - citati.

Oni koji zagovaraju odbacivanje religije, i to često zbog naturalizma odnosno posebno scijentizma, nisu u stanju shvatiti što to zapravo znači - Scijentizam i moral.

Vallicella objašnjava (u Naturalizam i psihologiziranje);

> Ljudi koji se drže naturalističkog stava te negiraju bilo koju svrhu van svrhe koju mi individualno i kolektivno projeciramo, a ipak doživljavaju svoje živote kao smislene i svrhovite, možda jednostavno ne usvajaju praktične posljedice svoje vlastite teorije. Može biti da nisu egzistencijalno usvojili ili pravilno internalizirali svoju teoriju. Njihova teorija je u suprotnosti njihovoj praksi, ali s obzirom da oni ili ne shvaćaju potpuno vlastitu teoriju ili je ne pokušavaju živjeti, nikada nisu svjesni te kontradikcije.

Jedan stariji post Bezbožni moral? Zašto je judeo-kršćanstvo potrebno za ljudska prava.

Četiri reformatora

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/cetiri-reformatora.html

Četiri reformatora našla su se ispod drveta. Svi su se složiti da je svijet potrebno promijeniti.

"Moramo ukinuti vlasništvo"*, rekao je prvi.*
"Moramo ukinuti brak"*, rekao je drugi.*
"Moramo ukinuti Boga", *rekao je treći.*
"Volio bih kada bi mogli ukinuti rad", *rekao je četvrti.*

"Moramo se pozabaviti praktičnim stvarima", *rekao je prvi.* "Prva stvar je svesti sve ljude na istu razinu."

"Prva stvar je", *rekao je drugi*, "dati slobodu spolovima".
"Prva stvar je", *rekao je treći* "pronaći način kako to postići."
"Prva stvar je, *"rekao je prvi*, "ukinuti Bibliju."
"Prva stvar je", *rekao je drugi* "ukinuti zakone."
"Prva stvar je ", *rekao je treći,* "ukinuti čovječanstvo."
R.L. Stevenson

Budziszewski o Liberalizmu Desnice

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/budziszewski-o-liberalizmu-desnice.html

> U zanimljive vode skrenuo je razgovor s nekoliko živopisnim studenata političke filozofije koji vole, ili su mislili da vole, autonomiju i slobodna tržišta.

Sugerirao sam da institucije poput republike i slobodnog tržišta ne mogu ispravno funkcionirati bez vrlina.

Entuzijastično su se složili.

Sugerirao sam da te institucije ne mogu same sebi pružiti vrline – moraju doći odnekud.

Poput škola? Pitali su.

Ne, sugerirao sam, škole ne mogu kompenzirati neuređene obitelji. U najboljem slučaju ojačavaju pouke onih dobrih.

Nakon što su razmislili o tome, još jednom su se složili.

A obitelji, sugerirao sam, neće bit zdrave osim ako Mama i Tata ne ostanu vjerni jedno drugome

Točno! Točno!

A to se neće dogoditi osim ako ne napustimo ideju da je seks zabava nepovezana s novim naraštajem.

Mrtva tišina.
J.Budziszewski, Libertarianism as the Liberalism of the Right

> Tijekom sljedećih sto godina, pitanje za one koji vole slobodu je možemo li preživjeti najpodmuklije napade iznutra, napade onih koji potkopavaju vrline našeg naroda, koji obavljao posao Oca Laži. *"Ne postoji istina"*, uče čak i najmlađe. *"Istina je ropstvo. Vjeruj ono što ti se čini ispravnim. Postoji istina koliko i pojedinaca. Slijedi svoje osjećaje. Radi što želiš. Pronađi sebe. Čini ono što ti je ugodno."* Oni koji tako govore pripremaju zatovore dvadesetprvog stoljeća. Rade posao tiranina.

Michael Novak

Pornografija - i otuđenje koje pornografija je

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/pornografija-i-otuenje-koje.html

Pornografija je fantazija koja nastoji da je se ispuni. Također se radi o fantaziji koja je nedostižna. Po definiciji mora dovesti do očaja.

Ali pretpostavimo za trenutak da je moguće ostvariti fantaziju, i da bi je željeli ukoliko bi je postigli. Pretpostavimo da žene postanu hiper-seksualni automati, koji govore samo između preljuba. Pretpostavimo da bi stvarno mogli biti privučeni ženi koja bi kopulirala sa bilo kojim živim biće u prostoriji. Pretpostavimo da se ne bi počeli drogirati kako bi mogli živjeti sami sa sobom. Pretpostavimo da bi se scene naglo mijenjale nakon klimaksa, a vi ne bi bili suočeni s tim groznim "što sad"? Pretpostavimo da je onanizam sve što ste ikada željeli. Pretpostavite da vam žene ne bi zamjerili ili da vas ne bi mrzile što ih izlažete svakoj vrsti akrobatske novotarije. Pretpostavite da nikada ne bi začeli dijete.

Živite li u svojoj fantaziji? Ne. Nešto nedostaje. Čak i u ovom stanju, što ste vi? Izvođač. Radite ono što ste vidjeli: vi glumite. To je vaša predstava. Niste zaljubljeni nego se na pozornici. Ja koje kopulira je netko koga promatrate i prosuđujete, ocjenjujete njegovu izvedbu, divite se njegovo snazi, bojite se njegova neuspjeha. Žena nije vaša ljubavnica, nego vaša publika, a vaša porno persona je sama na pozornici. Vaše pravo Ja gleda s balkona; sitničavi kritičar, otuđen i sam.

Prilagođeno prema Porn and alienation Porn is, J. Chastek

***

Veliki postotak mladih, pokazuju američka istraživanja, želi jednoga dana brak, odnosno nadaju se pronaći osobu s kojom će živjeti bračni život sa svime što je to tradicionalno podrazumijevalo – *i što bi trebalo podrazumijevati*. Ipak, ti isti mladi (konkretno se radilo o američkim studenticama), sudjeluju u kulturi neobveznih i gotovo nasumičnih spolnih odnosa, tzv. *hook-up* kultura.

Vidite li problem? S jedne strane mlade djevojke nadaju se jednoga dana obiteljskom životu, ali s druge nemaju ništa protiv niza beznačajnih pijanih odnosa s bilo kime. Je li to najbolji način za odgajanje svojih osjećaja, priprava za zreli odnos s drugom osobom? Slično tome, mislite li stvarno da pornografija nema nikakvog (negativnog) utjecaja na vas?

***

> U nastavku još jedno promišljanje s istog bloga;

"Pornografija nema radnju. Ne mislim da ona slučajno nema radnju (što možda je ili nije točno) nego da je radnja nešto potpuno nebitno, čak i proturiječno za nju. Sjećam se oglasa na jednoj stranici o športu *"gledaj tri sata filmova za odrasle za dvadeset dolara!"* Dočarava vam se slika prodavatelja koji mjeri metre filma poput tkanine ili užeta te ga zatim odreže na željenoj duljini. Gdje krećete ili završavate nema nikakvu vrijednost, nije ni bitno koliko različitih rola će povezati zajedno. Očito, druge filmove ne bi mogli prodavati tako što bi nasumično odrezali radnju. [...]

Tvrdim da izdvajanje seksa iz života što pronalazimo kod pornografije, odnosno činjenica da ne postoji radnja (ili što je protiv radnje), uči nas promatrati seks nečim odvojenim od života. Vidimo ga onako kako ne može postojati, stoga se ne može jasno manifestirati kao dobar ili zao."

The plotlessness of porn
***

Scruton je održao predavanje "On the abuse of sex" (24min) na konferenciji koja se bavila pornografijom. (Ostala predavnaja možete pogledati na vimeo kanalu.)

> Za one koji neće pogledati predavanje prenosim kratki sadržaj;

Na početku nabraja moderne mitove o seksualnoj želji koji utječu na rasprave o ovoj temi. Prvi mit je da je seksualna želja samo jedna od želja. Ona se javlja u seksualnom organu – nema odnos s drugom osobom, odnosno ona služi samo za zadovoljavanje. Drugi mit je povezan s mitologijom dobrog seksa, odnosno mit da je važan intezitet i trajanje. Treći mit je da seksualnu želju potrebno izraziti, sve ostalo bi bilo psihološki štetno. Povezano s time je da nema seksualnih perverzija, svaku želju treba ostvariti. Iz svega navedenoga slijedi da emocije poput stida, krivnje i gađenja predstavljaju štetne emocije. Prema takvom razmišljanju, potrebno je osmisliti seksualni odgoj koji će zapravo biti učenje kako se osloboditi takvih osjećaja. Prihvaćanje modernih mitova rezultira prihvaćanjem pornografije.

Potrebno je prepoznati te mitove, odnosno potrebno nam je ispravno poimanje seksualne želje kako bi mogli govoriti i o pornografiji. Bitno je poimanje Osobe (eng. person), poimanje Sebstva i Drugog. Imamo prava, dužnosti, razmišljamo o budućnosti i prošlosti, samosvjesni smo – životinje nisu osobe. Seksualna želja ima izvor u životinjskome ali nju preuzima Ja, ona je želja među-osobama...

Konkretno o pornografiji [21:43]: Pornografija je realizacija tih modernih mitova, nema pravog objekta želje, nego samo fantazija; pornografija izaziva naviku, iskrivljuje užitak i način njegova postizanja; Seks je reduciran na seksualne organe; Pornografija oštećuje kapacitet osobe da bude osoba, oštećuje njen odnos s drugima; Pornografija ne oštećuje

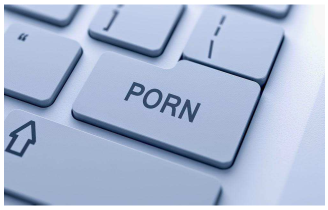
samo veze i brakove, nego i samu sposobnost da stupate u njih; jedino što preostaje je fantazija.

Već sam objavio jedan njegov esej; Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks *(Preporučam pročitati da bi bolje shvatili ono o čemu govori Scruton. Općenito, da bi shvatili što je pogrešno s pornografijom potrebno je shvatiti što je pogrešno sa slikom seksa koju ona prikazuje, odnosno kontekst i način komuniciranja istog. Inače, ne mislim da je Scrutonov pristup potpuno ispravan, ali to je već druga tema.)*

Relevantni za ovu temu su i raniji postovi; Mogli li puke misli biti moralno pogrešne?, Scruton o erotskim osjećajima i kulturi, Kako izgleda suvremena seksualna etika?, Seksualna Revolucija - bilo kuda seks svuda [1/2] (i 2. dio), O Kinseyizmu i Kinseyu - američkom Lišenku, William Buckley i Hugh Hefner o filozofiji Playboya, Seksualna politika, prirodno i normalno, Ako niste religiozni, onda ste ovisnik o seksu - BGC, Kontracepcija i čednost – G.E.M. Anscombe, Vratite stigmu...

> **"Sveprisutnost seksualnih slika i napasti uništava i nevinost djetinjstva i odgovornost odraslog života"**

R. Scruton
***

Pretpostavljam da će netko zahtijevati "znanstvene" dokaze o štetnosti. Pa, postoje znanstvene studije koje proučavaju utjecaj na mozak, pojavu "ovisnosti" koja rezultira željom za "jačim" dozama i slično. Osim toga, postoje i online okupljališta većeg broja ljudi koji su u svome životu prepoznali negativne učinke; pokušavaju prestati konzumirati, ako je to ispravna riječ, pornografske sadržaje. U tome su potaknuti različitim motivima, a neki od njih nisu toliko plemeniti: primjerice osjetili su fizičke posljedice što ih onda ometa u pokušajima življenja raskalašena života.

Ali čini se kako bi utjecaj pornografije, odnosno njene negativne posljedice trebale biti jasne i bez snimanja mozga. Današnji dvanaestogodišnjaci mogu vidjeti više golih žena na svom mobitelu tijekom deset minuta nego što je većina odraslih muškaraca u povijesti vidjelo tijekom cijelog svog života. Također, mogu vidjeti žene koje čini ono što većina muškaraca nikada ne bi mogla ni zamisliti, a kamo li svjedočiti. I sve to bez ikakvih posljedica?

Sve to ne samo da podriva obiteljske odnose, te izlaže djecu i mlade seksualnoj predaciji, nego i uništava kapacitet za odnose ispunjene ljubavlju. Ipak, to neće omesti one koji brane pornografiju, često možete čuti i pročitati umirujuće riječi za ženu koja se osjeća izdanom jer njen muž radije provodi vrijeme gledajući nepoznate žene, ili za roditelje koji su šokirani video snimkama koje kruže mobitelima mladih; ili za mladiće koji osjećaju da je nešto pogrešno u tome što gledaju i rade. Istraživanja pokazuju – *nije li sjajno kada postoje istraživanja* – da muškarci koji redovito gledaju pornografiju u većem postotku, u

usporedbi s onima koji ne gledaju, smatraju primjerice da je brak "zastarjela institucija"; također su prisutna i druga slična razmišljanja o spolnom moralu. Istraživanja također pokazuju da je u velikom broj razvoda uključen i problem pornografije - *izgleda da rivalstvo kojeg ona unosi nije uvijek dobrodošlo u braku.*

Radi li se samo o korelaciji? Pa, teško je vjerovati da svakodnevno konzumiranje pornografije nema nikakvog utjecaja. Pogotovo kada počinje od djetinjstva, odnosno kada prati razvoj čovjeka, izloženost takvim materijalima sigurno mijenja sliku i doživljaj svijeta. Mobiteli i aparati su danas sveprisutni, ali teško je vjerovati da je kroz povijest glavna brana obnaženog snimanja kod djevojaka, odnosno parova, bio nedostatak kamere. *(Tu dolazi do izražaja ono o čemu je govorio Scruton - nedostatak stida, odnosno uklanjanje "negativnih" emocija iz područja spolnosti.)*

Sjećam se priče jednog djeda čija je unuka snimala pornografske filmove, ušla je u svijet droge i na kraju se predozirala te je pronađena mrtva u kontejneru za smeće. Djed je bio šokiran i rastužen jer je znao da muškarci još uvijek negdje gledaju njene snimke. Iako takve priče mogu potaknuti nekoga na razmišljanje o tome što, odnosno koga, stvarno gledaju, mnogi se neće nimalo zabrinuti jer danas nije teško pronaći muškarce i žene koje snimaju takve materijale samo iz svog egzibicionizma, ili u slučajevima popularnih ličnosti, dodatne promocije.

Liberali će također ponekad kritizirati pornografiju, ali nažalost, često se radi o kritici koja zapravo nema veze s pornografijom, primjerice određene feministice će prigovarati prikazu odnosa spolova, odnosno poziciji žena - ali takva analiza je moguća za svaku vrstu aktivnosti, nema ništa posebno kod pornografije. (Neke druge feministice će pak hvaliti pornografiju, što god da prikazuje, jer time žena preuzima kontrolu, bori se protiv patrijarhalnog društva i što sve već ne.)

Jedna liberalna američka autorica zabrinuta *"hook up"* kulturom, pohvaljuje organizacije tradicionalnih studenata koji prepoznaju problem, ali su joj njihovi stavovi neprihvatljivi je se prema njoj radi o *"desničarskom heterosekstičkog antigay učenju"*. Svaki argument tradicionalista protiv "*hook up"* kulture ili pornografije, koliko god bio ozbiljan, promišljen i racionalan će se odbaciti kao *"desničarska vjerska politika."*

Što reći onima koji negiraju negativne posljedice pornografije? Pa, ne znam u što ćete ih uvjeriti, ali često je njihovo ponašanje i rezoniranje samo dodatan dokaz štetnosti iste. (*Primjerice, jedna mlada studentica nas je nedavno uvjeravala da pornografija nije štetna [za djecu] jer ona uživa u pornografiji – iako nije dijete vjerojatno se tako doživljava. Ispričala je na predavanju pred svojim kolegama, pred profesorima i pred kamerama javnih televizija kako ona gleda te filmove te zatim sa svojim partnerom pokušava oponašati ono što je vidjela, a jedino što je u tome sprečava, prema njenom vlastitom priznanju, su njena fizička ograničenja.)*

Iskoristit ćemo jednu nekoć popularnu seriju za ilustraciju utjecaja pornografije. Isječak iz serije možete pogledati ovdje - *Friends - Joey and Chandler with the free porn!*. U njoj,

dvojica mladića otkrivaju besplatan kanal sa pornografskim sadržajem te provode nekoliko dana upijajući sadržaj koji im se nudi; uskoro [03:43] shvaćaju da je ono što su gledali imalo utjecaja na njihovo razmišljanje prilikom obavljanja svakodnevnih zadataka. Radi se o humorističnoj seriji tako da je sve iskarikirano radi efekta, ali kod onih onih koji upijaju takav sadržaj stvarno dolazi do drugačijih očekivanja - očito, promjena nije tako direktna i očita, i nije kod svih u istoj mjeri. (Zapravo efekt nije iskarikiran u slučajevima težih ovisnosti, možete pročitati iskustva ljudi koji su počeli stalno imati takve scenarije u glavi.)

Iako bi mogli zaključiti da je pornografija problem mladića odnosno muškaraca, sve više djevojaka se prepušta gledanju iste; uz već odavno prisutno čitanje priča erotske tematike *– nešto što je zadnjih godina postalo sveprisutno, čak i ekranizirano*. (Inače, već spomenuta serija se osvrnula i na taj fenomen - *Friends - Rachel's Dirty Book)* .

Naravno, postoji još puno toga problematičnog s pornografijom odnosno pornografskom kulturom koja nas okružuje, ali ovaj post nije zamišljen kao iscrpna analiza, samo par komentara koji možda niti ne dotiču srž problema.

***

Dakle, što reći o pornografiji? Možemo govoriti o seksualiziranom svijetu u kojem odrastaju mladi, pogrešnom odgoju karaktera koji dovodi to propadanja veza; o nestabilnim brakovima u kojima žene brinu jer se ne mogu "natjecati" sa konkurencijom koju muž dovodi u njihov odnos; možemo govoriti o različitim estetskim prigovorima i duhovnoj propasti do koje konzumiranje dovodi, čak i fizičkim problemima u slučajevima onih korisnika koji su se zasitili sadržajem poput laboratorijskih štakora koji ovisni o užitku ne mogu prestati stiskati tipku koja donosi novu *– jaču i ekstremniju* - dozu; možemo govoriti općenito o instrumentalizaciji seksa koja transformirajući razmišljanja u konačnici transformira i seksualna iskustva i želju, o pretvaranju nečega što je namjenjeno povezivanju muškarca i žene (i stvaranju nove generacije) u beznačajno osamljeno iskustvo itd...

Ipak, zaključke do kojih dolazite istražujući utjecaj pornografije u svijetlu ispravnog shvaćanja seksualne želje, najbolje možemo izraziti Davilnim riječima; **Programi koji se označuju "za odrasle" nisu za odrasle umove; a sposobnost konzumiranja pornografije je distinktivna karakteristika imbecila.**

Lgbttqqfagpbdsm – razno

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/lgbttqqfagpbdsm-razno.html

S vremenom sam naišao na različite članke i eseje koji se dotiču skupina iz naslova pa sam odlučio objaviti poveznice na njih. Nažalost, u međuvremenu sam izgubio poveznice tako da sam iz sjećanja rekonstruirao samo neke. Poveznice potječu još iz vremena kada je naprednjačka abeceda imala puno manje slova – morate svakodnevno pratiti Napredak inače ćete se, ni krivi ni dužni, naći na krivoj strani. Popis iz naslova je najnovije dostignuće.

Želio sam skrenuti pažnju na jednu nešto ozbiljniju raspravu o braku i spomenuti popratne fenomene; a to se na kraju pretvorilo u poduži post – zapravo skup postova. (Kasnije sam naišao na predavanje What’s Sex Got to Do With It: Sexual Ethics and the Meaning of Marriage koje obuhvaća dobar dio stvari koje sam htio napomenuti tako da ga preporučam, početak je malo dosadan.)

Okvirna struktura posta je sljedeća; (Možete preskočiti dijelove koji Vas ne zanimaju. Do sada nisam pisao o medijskoj strategija i modelu promoviranja, odnosno načinu širenja, ideja.)

- Uvod
- Zašto uopće raspravljati o ovim stvarima?
- Rasprava o suprotnim shvaćanjima braka (George vs. Doig)
- Primjer tretmana tradicionalne pozicije
- Strategija promoviranja lgbttqqfagpbdsm agende
- Rasprostranjenost homoseksualnosti
- D1; Istospolno roditeljstvo
- D2; Uloga masovnih medija

Uvod

Za početak jedna priča s Novog Zelanda. Travis, muškarac, sklopio je "brak" s Mattom, svojim najboljim prijateljem iz djetinjstva. Čini se kao sjajna priča, nešto što će oduševiti sav napredan svijet; dvojica muškarca koji nesumnjivo imaju osjećaje jedan prema druge,

imaju zajedničke interese, i oko tih interesa odlučili su sklopiti "brak". Nije li to divno, sve što su liberali ikada i željeli; redefinicija braka koja svima daje slobodu, odnosno brak predstavlja što god netko želi da predstavlja.

Ipak, mnogi nisu oduševljeni. Njih dvoje, iako istih genitalija, i istih interesa – dakle imaju sve što je, prema naprednjacima, potrebno za "brak", sklopili su ga oko svog interesa za ragbijem. Ništa od očekivanih čestitki aktivista, u maniri srednjovjekovnih zatucanih balkanaca, osudili su sretan par. Par je to učinio kako bi pobijedio na radijskom natjecanju i osvojio ulaznice za svjetsko prvenstvo. Jedna od zastupnica poznata po borbi za "bračnu jednakost" izjavila je da se radi o "ismijavanju institucije braka", "glupom" i "uvredljivom" umanjivanju "statusa braka u našem društvu". Drugi aktivisti imali su slične reakcije, optužujući ih za "trivijalizaciju braka".

Izgleda da im je promakla činjenica da tzv. "bračna jednakost" čini istu stvar, i da se radi samo o logičkoj posljedici redefinicije. (Zašto interes dvojice muškaraca za šport, ili književnost, ne bi bio razlog za brak?) Primjer iz Novog Zelanda je pravi simbol lgbttqqfagpbdsm pobjede .

Zašto uopće raspravljati o ovim stvarima?

Već sam pisao o ovoj temi, i to puno više nego što sam mislio da ću pisati - *a mislio sam da neću uopće*. Pitanje seksualnosti i braka je naravno bitno, ali još je bitnija pozadina tih rasprava, ne možete odgovarati na takva pitanja bez da uzmete u obzir **fundamentalne pretpostavke o ljudskoj prirodi, ljudskom dobru, ljudskom dostojanstvu i sudbini. Ili drugim riječima, ako želite raspravljati o braku (ili seksualnosti), morate prvo ustanoviti puno toga općenito o moralu, odnosno još fundamentalnije, o samoj prirodi i svijetu.** Ono što mediji prenose su slogani, i to većinom naprednjačkog tipa.

Mediji u formatu u kojem postoje nisu niti u stanju prenijeti neku sadržajniju raspravu, barem neku koju bi ljudi stvarno i popratili, pa im preostaje prenošenje slogana. Zbog svojih ljevičarskih predanosti, novinari prenose samo misli destilirane iz pogrešnih filozofija ranijih vremena. Kako konzervativac može odgovoriti? Ne znam, može ukratko objasniti što je pogrešno s naprednjačkih plitkim i cirkularnim argumentima, ali sumnjam da će stići predstaviti svoje stajalište bez da je pritom isprekidan apsurdnim zlonamjernim optužbama.

Može se poigrati njihovim sloganima pa reći da je djetetu potrebna i majka i otac zbog "raznolikosti". Ljevičari toliko vole pričati o raznolikosti, ali kod roditeljstva je ona za ljevičare izgleda potpuno nebitna – što je doista apsurdno jer je to jedan od rijetkih slučajeva gdje je doprinos različitih utjecaja stvarno bitan za razvoj osobnosti i razvoj društva. Ili može možda inzistirati na kvotama spolova u institucijama – točno jedna žena i točno jedan muškarac u instituciji braka. Naravno ne predlažem ozbiljno da se spuštate na naprednjački nivo kvazi-argumentiranja kroz nepropitane slogane koji nemaju nikakve osnove, i s čijom problematičnošću oni izgleda uopće nisu upoznati – *ili se barem tako ponašaju.*

No, vratimo se pravim pitanjima; Ako i zanemarimo sve ostale aspekte – *ekonomske, povijesne i društvene,* ostaje činjenica da ne možete odvojiti pitanje braka od pitanja šireg seksualnog morala; a pitanje seksualnog morala ne možete odvojiti općenito od pitanja morala.

Nitko ne tvrdi da "ne smijemo osuđivati" one koji lažu, kradu i ubijaju. Ipak, u pitanjima seksualnog morala, svako osuđivanje je najstrože zabranjeno – osuđeno je. Ako prevarite svog prijatelja to je za osudu, ali ako prevarite svoju ženu, tko sam ja da osuđujem? Želite napustiti ugovor o kupnji auta, nema šanse; želite napustiti muža bez razloga, nema problema. Ponašanje pojedinca se privatizira, a troškovi posljedica njegova ponašanja se socijaliziraju. (Baš kao što konzervativci i predviđaju - samo se država može nositi s posljedicama neodgovornog ponašanja kojeg promoviraju ljevičari.)

Problem je u tome što nam često pokušavaju "redefiniciju braka" prikazati kao nešto potpuno nebitno. Odnosno, bitno je zbog svih onih divnih egalitarnih razloga o kojima govore liberali, ali je nebitno po svojim posljedicama na društvo i pojedinca. Žele reći da možete redefinirati brak, ali da to nema baš nikakvog (lošeg) utjecaja. Ali brak nije neka proizvoljna izdvojena ideja neovisna o seksualnom, odnosno općem moralu. Kada bi nas netko uvjeravao da možete tvrditi kako je zbroj kuteva u trokutu 197 - *a ne 180 stupnjeva*, i da to ne bi imalo nikakvog utjecaja na ostatak matematike ne bi mu povjerovali. *(Očito, radilo bi se o apsurdnoj definiciji, trokut ne bi bio trokut, a svi izvedeni teoremi iz osnovnih aksioma ne bi vrijedili)*. Pa ipak, od nas se očekuje da povjerujemo kako možete izmijenit nešto toliko bitno za društvo bez ikakvih posljedica.

Ako i probamo zanemariti osnovne metafizičke pretpostavke – i konzervativne i napredne - koje dovode do shvaćanja braka, i pretvaramo se da revizija ne bi imala nikakvog utjecaja na ostatak morala, promijeniti ćemo mišljenje kada pogledamo kako razmišljaju zagovornici – i protivnici - redefinicije. Čini se očitim, ili barem izglednim, da će oni koji podržavaju "istospolni brak" također podržavati i druge nemoralne radnje. Sociološka istraživanja potvrđuju tu intuiciju. (Samoprozvani) Kršćani koji podržavaju "istospolni

brak" u većem postotku (nasuprot onih kršćana koji ne podržavaju) smatraju da su pornografija, kohabitacija, neobvezan seks, preljub, poliamorija i pobačaj prihvatljivi. (Sedam puta više misle da je pornografija u redu, tri puta više da je kohabitacija dobra ideja, šest puta više nema problema sa seksom bez obveza, pet puta više misle da je preljub dopustiv, trinaest puta više nema problema s poliamornim vezama, i šest puta više podržava pobačaj.)Točni postoci nisu toliko bitni, jasno je da oni koji traže "redefiniranje braka" to čine na temelju pretpostavki koje ih motiviraju i u prihvaćanju drugih nemoralnih stvari. Dakle, pitanje braka nije neka proizvoljna preferencija oko koje imamo razmišljanja nepovezana s ostatkom morala.

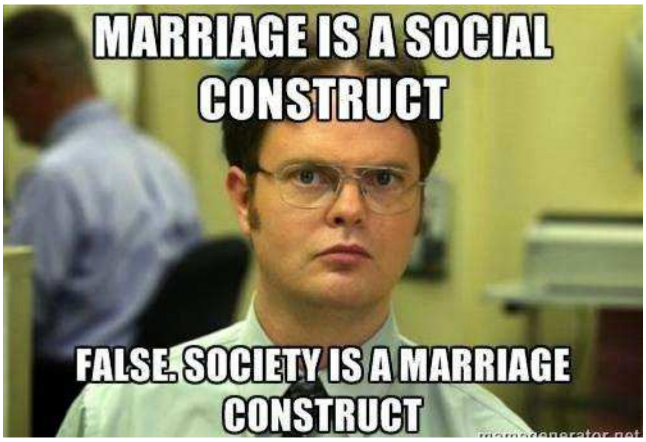
O tome sam već pisao; Kakve veze imaju prirodni zakon, Rousseau i istospolni brak?,Što brak je ... i što nije, O kritiziranju nečega zato što je to što je, Argumentum ad Consummationem za "istospolne brakove", Kako će istospolni brakovi utjecati na Vas i Vaš brak? itd.

Unatoč tome, naprednjaci će Vas uvjeravati u svojim marksističkim terminima da je sve to nebitno, da se radi o ugnjetavanja manjine i slično. J. Roberts kratko objašnjava stvar;

> "Nisam siguran da je ispravno promatrati to kao isključivanje određene skupine. Kada se institucija braka povijesno razvijala, **ljudi se nisu okupili i rekli 'ajmo imati ovu instituciju, ali 'ajmo homoseksualce držati podalje. Institucija se razvila kako bi poslužila svrsi koja, po svojoj prirodi, nije uključivala homoseksualne parove.** "

Još jednom, čini se kao dosta očita stvar; ali to neće spriječiti naprednjake da pričaju o heteroseksizmu i sličnim novoizmišljenim problemima. (Vidi LGBT(qqiaap) vs Cijeli Svijet i kategoriju politička korektnost). Prepoznavanje prirodne institucije braka slijedi iz prepoznavanja realnosti da sjedinjenje muškarca i žene rezultira novim ljudskim bićima kojima je potrebna zaštita, njega i odgoj; a to znači da je potrebno i društveno prepoznavanje te institucije koja nije stvar privatnog dogovora pojedinaca nego je javna stvar. (Naprednjačka revizija želi brak pretvoriti u seksualnu pogodnost odraslih.)

(Slično onome što vrijedi u filozofiji, vrijedi i u pravu. Iako zagovornici revizije braka tvrde da se radi samo o "davanju prava drugima", promjena ima utjecaj na niz drugih pitanja – od odgoja djece u vrtićima, do poduzetničkih odluka i slobode savjesti. Robert P. George: Gay Marriage and Religious Freedom Cannot Coexist)

Upravo tako – Brak nije nikakav društveni kontrukt nego je društvo bračni konstrukt!
Brak je središnja institucija kojom se društvo reproducira i prosljeđuje moralno znanje mladima.

Rasprava o suprotnim shvaćanjima braka

Svakodnevno možemo svjedočiti medijskim manipulacijama, ali kako to izgleda u areni ideja? Pa, vrlo često slično kao i u medijima. Nije teško pronaći odgovore na konzervativne radove koji se niti ne osvrću na argumente nego samo ponavljaju litanije poznatih optužbi. Ipak, u nastavku prenosim jedan primjer pristojne razmjene ideja; Konjugalnu - *tradicionalnu* – definiciju braka brani Robert P. George, suautor *"What Is Marriage? "*; a nasuprot njega, Jameson W. Doig, autor *"Same-sex Marriage"*, zalaže se za "istospolni brak" – odnosno redefiniciju braka koja bi uključivala i istospolne parove;

(Prenosim samo sažetke eseja i ističem ono što je prema meni zanimljivo, netko bi – imajući na umu druge nespomenute argumente – izabrao različite dijelove rasprave.)

> 1. ContrastingViews of Marriage: The Benefits of Same-Sex Marriage (J. W. Doig)

Autor opisuje primjer dviju žena koje su u dugogodišnjoj vezi i odgajaju djecu, kada je to omogućeno ozakonile su svoju vezu. Tvrdi da zadovoljavaju uvjete za brak koje RPG navodi u svojem radu. Nadalje tvrdi da Georgeova definicija koja ograničava brak na ženu i muškarca (uz opravdanje da takva definicija podržava ***"razumijevanje ili poštovanje objektivnih normi trajnosti ili seksualne isključivosti"*) nema opravdanje jer su se te norme ionako izgubile u društvu**. Osim toga, smatra na temelju nekih ranijih Georgovih radova kako bi on želio naštetiti istospolnim parovima. (*Zatim analizira, i kritizira, Georgove komentare različitih američkih sudskih odluka kroz povijest.)*

> 2. Contrasting Views of Marriage: The Need for a Defining Principle (R.P. George)

RPG tvrdi da rasprava nije oko toga kako treba definirati "brak", potrebno je odgovoriti na prvo pitanje: **Što je brak – ne samo kao riječ ili pravni status, nego kao oblik odnosa sa distinktivnim vrijednostima i skupom normi koje zakon ima razloga olakšati, pa čak i promovirati. Da bi znali krši li bračna politika "jednakost" moramo znati što razlikuje brak od drugih vrsta odnosa i udruženja**. RPG tvdi da je on (1) izrazio svoju poziciju, (2) obranio je argumentima, i (3) kritizirao druge vodeće alternative. Kaže da Doig nije nigdje naveo, a kamoli obranio, svoj opis što je brak, i zašto je različit od ostalih vrsta odnosa.

RPG komentira primjer dviju žena, koje dijele krevet i dom te odgajaju zajedno djecu. Sve isto se može reći i za seksualni odnos više partnera, navodi primjer svog prijatelja koji ima tri žene, i dvoje djece, i traži pravno prepoznavanje. RPG misli da njegovu vezu ne bi trebali prepoznati. Zatim daje još jedan primjer; **Što s dvije postarije sestre koje dijele dom i brinu se jedna za drugu, i možda odgajaju nećaka. Ili ako par uvede u svoj život trećeg partnera. Pita se treba li prepoznati te kombinacije kao brak?**

Zatim definira neke stvari, objašnjava što je brak, koji su kriteriji itd. Zalaže se za "sveobuhvatno sjedinjenje" ne "emocionalno". Tvrdi da je brak (1) inherentno seksualna veza, (2) inherentno zahtijeva seksualnu isključivost, (3) trajnost, a ne "dok traje ljubav", (4) sjedinjuje samo dvije osobe, ne višestruki broj partnera (kojeg god spola), i **(5) brak treba pravno prepoznati i regulirati (za razliku od drugih prijateljstava).** Zatim objašnjava i daje primjere kako revizionističko razmišljanje podriva bračne norme. Komentira sudske odluke.

[op. ksdk Istaknuo bih samo primjer dviju sestra. Mislim da je primjer jako dobar. Nisam siguran kako bi "revizionist" mogao odgovoriti. Dakle imate dvije žene – sestre; žive u zajedničkom domaćinstvu, poznaju se i vole, imaju zajedničke ekonomske interese itd, možda odgajaju dijete – koje je možda krvno vezano uz jednu od njih, možda nije. Jesu li one u braku? Mislim da će veliki broj "revizionista" reći da to nije brak, ali ništa u njihovim argumentima to ne sprečava, odnosno prema njihovoj definiciji to i jest brak. (Mislim da će izbjegavati odgovoriti na to pitanje jer je očito da suživot dviju sestra nije brak, ali to je "očito" jer postoji neka *usvojena* slika braka u koju su ljudi skloni ugurati istospolni par, ali shvaćaju da je nešto "pogrešno" ako ugurate dvije sestre.)]

> 3. Contrasting Views of Marriage, Round Two: The Equal Dignity of Same-Sex Couples (J.W.Doig)

Doig daje (generalni) opis što je prema njemu **brak: ustrajna veza između dvoje pojedinaca koji obvezuju svoje živote (uključujući seksualne živote), budućnost i dobra jedno drugome.** Pojedinci mogu biti suprotnog ili istog spola, a

ukoliko imaju djecu – *svoju ili usvojenu* – te obveze se proširuju na djecu.

Neki žele proširiti izraz "brak" na druge obrasce ljudskih odnosa, ali ne i on. Smatra da ograničevanje "braka" na dvoje pojedinaca koji su ujedinjeni "inherentnom orijentacijom prema prokreaciji" nije dobro jer brak može postojati čak i ukoliko prokreacija (zbog starosti ili drugih razloga) nije moguća. Smatra da RPG-ovih pet kriterija braka zadovoljava i "istospolni brak".

Odbacuje različite revizioniste koji traže poliamorne brakove, uklanjanje monogamije i slično, ne prihvaća takve definicije. Dakle oboje se protive poligamiji.Tvrdi da RPG-ovo "usko" razmišljanje o braku ima društveno destruktivne elemente.

Doig komentira što Katolička Crkva podučava o pobačaju. Spominje i papu Franju koji kritizira slobodno tržište i nejednakost koju stvara. Zatim spominje socijalnu pravdu i što bi RPG trebao činiti u borbi protiv nejednakosti.

> 4. Contrasting Views of Marriage, Round Two: The Destructive Logic of Marriage Revisionism (R.P.George)

RPG odgovara; Argumentirao sam u korist braka kao konjugalnog sjedninjenja, i dao sam, ono što mislim da su, presuđujući prigovore tvom stavu da je brak predano seksualno-romantično druženje ili domaćinsko partnerstvo. **Odgovorio si ponavljajući svoj stav i ustvrdivši da moji prigovori ne vrijedi. Ali ponoviti stav nije zamjena za argumentiranje u njegovu korist.**

Odgovara da iako je bračna veza inherentno orijentirana prema prokreaciji, ne vrijedi da je prokreacija ekstrinzičan cilj kojem je brak vrijedan samo kao sredstvo. Brak je *"jedno tijelo"*, i to objašnjava zašto je u kulturama kroz povijest vrijedilo (a) brak je institucija s djecom u središtu, i (b) neplodnost nije smatrana preprekom ulasku u brak, ili poništavanju postojećeg braka. [op. ksdk Možda jednostavnije, brak je reproduktivan po svom tipu, ne nužno i efektu. Vidi npr. Argument neplodnosti za "istospolne brakove" i sredina posta Reakcije na inicijativu "U ime obitelji".]

Tvrdi da ukoliko odbacimo brak kakvog on brani, onda brak razlikuje samo "intezitet osjećaja", a to znači da nema razloga protiv drugih revizija braka, primjerice poliamorije. RPG se žali što umjesto da mu Doig odgovori na prigovor, samo je rekao da ne prihvaća poliamorne brakove. RPG-a zanima kako se obračunava s tom logičkom implikacijom svog stava o braku. Potreban je odgovor, nije dovoljno jednostavno izjaviti da misliš kako je brak između dvije osobe, a ne tri ili više. Zamislli da ja [RPG] jednostavno kažem poput tebe; *"Pa, ja jednostavno mislim da je brak između muškarca i žene – ne vidim zašto bi mislio drugačije."*

RPG se dalje žali da Doig nije identificirao nikakav princip koji bi doveo do njegova stava o braku. Doigovo ograničenje braka je proizvoljno, ne temelji se na ničemu osim sentimentu, osobnom ukusu, ili subjektivnoj preferenci. Također ne spominje što je to kod "dva pojedinca" što čini brak. RPG navodi (stvarni) primjer triju žena koje su sklopile "brak", i koje odgajaju djecu.

Za kraj RPG kaže da je tema njihove rasprave bila "ispravno razumijevanje i definicija braka", pa ne komentira o pobačaju, seksualnom moralu i pravnoj regulaciji seksualnog nemorala, ili principe i prakse Katoličke Crkve.

> 5. Contrasting Views of Marriage: Civil Debate on a Serious Issue (zajednički zaključak)

Skraćeno; Iako se ne slažemo o prirodi braka, ujedinjeni smo u uvjerenju da se radi o pitanju u kojem razumni ljudi dobre volje mogu doći do različitih zaključaka.

Moj komentar na raspravu:

Pozitivno je što Doig nije RPG-a okaraktizirao uobičajenim nazivima, barem ne direktno. Osim toga, Doig nije baš impresivan. Ne mislim da je ponudio ikakvu održivu definiciju braka, nije odgovorio na prigovore – zašto samo dvije osobe, što sa slučajem dviju sestara?; skretao je u nepovezane teme itd. Ostao sam razočaran.

Vjerojatno se netko tko je na strani "revizije" neće složiti sa mnom. Možda će pritom uzimati u obzir argumente koji nisu dani u ovoj razmjeni; ali ovo o čemu priča Doig je dosta nekoherentno, čak sam razmišljao da ne objavim kako bih izbjegao optužbu da sam namjerno izabrao lošu raspravu. Ipak, problem za revizioniste je što manje više svaka rasprava izgleda tako.

Primjer tretmana tradicionalne pozicije

Dakle, u areni ideja pobjedili nisu, ali "napreduju" kroz medijske manipulacije i sveprisutne pritiske.

Nedavno je novinar NY Timesa proglasio da konzervativni filozof Ryana T. Anderson ne *"zaslužuje poštovanje"* odnosno da *"neki ljudi zaslužuju neuljudnost*." Anderson je uvijek pristojan i miran pa se možete pitati u čemu je problem? Predvidljivo, razlog je taj što Anderson brani "tradicionalne" vrijednosti.

(Inače, kada koristim izraz "tradicionalne" vrijednosti onda ne mislim da je argument u njihovu korist onaj "iz tradicije" nego tako sažimam skup vrijednosti koje možete prepoznati pod tim nazivom.)

Što je toliko naljutilo novinara? On želi raditi neke stvari, a Anderson smatra da su te stvari nemoralne, a to znači da je Anderson negativan lik koji nešto sprečava. Ili bi barem to tako opisali naprednjaci – i sam novinar. Zapravo je stvar u tome da Anderson tvrdi kako (raz)um [filozofija] pokazuje određene istine, odnosno da pokazuje kako su neke stvari nemoralne, i da je brak jedinstvo muškarca i žene. S druge pak strane, čini se kako novinar slijedi tradiciju koja tvrdi da je razum rob strasti i stoga ukoliko on nešto želi nema razloga to mu ne omogućiti. Prema takvom razmišljanju, ono što volja izabire je važnije od onoga što intelekt zna da je istina. **Drugim riječima, razum ima samo instrumentalnu vrijednost, on vam može reći kako postići ono što želite, ali sam razum ne može odrediti što je dobro odnosno kako bi se trebali ponašati.**

Navedena situacija *Anderson-novinar* je zapravo primjer blage reakcije, ali je dobar primjer jer se radi o potpunom odbacivanju argumenta. Iako su ga u jednoj raspravi koju sam pratio nazvali "neukim" Anderson je s obzirom na obrazovanje i znanje sve samo ne neuk. Naprednjaci smatraju da se na argument u korist tradicionalnog morala ne mora niti odgovoriti, može ga se odmah odbaciti. Ne morate čak niti biti pristojni prema onome tko ga daje. (Vidi post O naprednjačkoj zadrtosti i zatucanosti, Naprednjački priručnik za raspravljanje , kategoriju jezik.) Možete čuti "liberalne" "filozofe" – *oba izraza u njihovom slučaju zaslužuju velike navodnike* – koji tvrde da se o homoseksualnim praksama odnosno braku ne bi uopće više trebalo – *smjelo* - raspravljati.

Kad sam već kod Andersona; ovdje -Ryan Anderson Responded to the Redefinition of Marriage daje jedan odgovor na pitanje o redefiniciji braka; pitanje je postavljeno u drugačijem obliku, ali to je srž pitanja. Iako odgovor nema nekog sjajnog retoričkog trenutka, mislim da je dobar, smireni odgovor na besmislenu formulaciju problema, i protupitanje o kojim principima govorimo. (Već sam komentirao njegov nastup kod Morgana.)

Strategija promoviranja lgbttqqfagpbdsm agende

Osim pojedinačnih medijskih slučajeva – makar tih slučajeva bilo puno, možemo li govoriti o nekom zajedničkom poduhvatu, dugogodišnjoj strategiji u kojoj svjesno ili nesvjesno sudjeluju aktivisti. Brza promjena u društvenom prihvaćanju izgleda kao rezultat

marketinga i njegovanja percepcije, zajedno s taktikama zastrašivanja onih koji se ne slažu. Kako su malene interesne grupacije uspjele postići toliku važnost i izazvati toliku promjenu? Esej Marriage, Marketing, and Intimidation: nudi objašnjenje;

Knjiga iz 1980-ih, After the Ball *(podnaslov How America will conquer its fear and hatred of Gays in the 90's)* nudi sveobuhvatni plan normaliziranja homoseksualnosti. Autori knjige su neuropsihijatar i stručnjak za taktike javnog uvjetovanja odnosno stručnjak za marketing. U spomenutoj knjizi autori zapisuju;

> "Razmišljamo o strategiji .... proračunatoj i moćnoj ... manipulativnoj. Vrijeme je da učimo od Madison Avenue [marketinških stručnjaka], da iskoristimo svo oružje. Homoseksualci moraju pokrenuti kampanju kako bi se obratili heteroseksualcima kroz *mainstream medije*. Govorimo o propagandi...

> **Možete zaboraviti na to da ćete ljude otvoreno uvjerite kako je homoseksualnost dobra stvar. Ali možete ih potaknuti da razmišljaju kako je to samo još jedna stvar –** ***nešto što će izazvati samo slijeganje ramenima*** **– i onda je vaša bitna za zakonska i društvena prava dobivena.**

> Primjena principa stalnog spominjanja može dovesti ljude do faze slijeganja ramenima. Slobodna i česta rasprava o gay pravima od strane različitih osoba na različitim mjestima daje dojam da je homoseksualnost sveprisutna.
>
> **Stalni razgovor daje dojam da je javno mišljenje barem podijeljeno o toj temi i da veliki blok –** ***najmoderniji građani*** **– prihvaćaju ili čak prakticiraju homoseksualnost... Glavna stvar je pričati o homoseksualnosti dok stvar ne postane potpuno zamorna...**

> Homosekualci mogu potkopati moralni autoritet ... crkvi kod manje gorljivih pristaša prikazujući takve institucije kao zastarjele i u raskoraku s vremenom i najnovijim spoznajama psihologije. To je već uspijelo u SAD-u protiv crkvi u temama poput razvoda i pobačaja. S dovoljno razgovora o učestalosti i prihvatljivosti homoseksualnosti, to može uspjeti i za homoseksualce...

> Dvije različite poruke o homoseksualnim žrtvama je korisno iznositi. Prvo je potrebno uvjeriti javnost kako su homoseksualci žrtve okolnosti, ne mogu izabrati svoju seksualnu orijentaciju baš kao što ne mogu izabrati svoju visinu, boju kože, talente ili ograničenja. (Za praktične svrhe, tvrdimo da treba smatrati kako su homoseksualci takvi rođeni – iako se čini da je seksualna orijentacija, za većinu ljudi produkt kompleksnih interakcija između urođenih predispozicija i faktora okoline tijekom odrastanja i rane adolescencije.) ...

> A budući da nema izbora, homoseksualnost ne može biti ništa više kriva od heteroseksualnosti. Drugo, potrebno ih je prikazati kao žrtve predrasuda. Heteroseksualci ne shvaćaju patnju koju izazivaju homoseksualcima..."

Izgleda da shema – *koju neki provode svjesno neki nesvjesno* - funkcionira za sada sjajno. Iako nisu uvjerili, odnosno nisu ni pokušali uvjeriti, većinu u to što je brak ili koja je svrha seksualnosti, ideja homoseksualnosti i "istospolnog braka" se čini sveprisutnom.

Kako točno funkcionira širenje ideja? Postoji jednostavan proces: Kaskade dostupnosti [Availability Cascades]

> "**Radi se o samo-ojačavajućem procesu formacije kolektivnog vjerovanja kojim izražena percepcija aktivira lanac reakcija koje stvaraju dojam sve veće uvjerljivosti kroz sve veću dostupnost u javnom diskursu.** Pokretački mehanizam uključuje kombinaciju informativnih i reputacijskih motiva: **Pojedinci podržavaju percepciju djelomice učeći iz vidljivih uvjerenja drugih, a djelomice iskrivljujući svoje javne odgovore kako bi postigli društveno prihvaćanje.** Pokretači Dostupnosti [Availability entrepreneurs] – *aktivisti koji manipuliraju sadržajem javnog diskursa* – nastoje aktivirati kaskade dostupnosti koje unapređuju njihove agende.

> Drugim riječima, razmišljanje koje je nekoć bili ograničeno na malenu rubnu skupinu brzo stječe društveno prihvaćanje – *čak i dominaciju* – zato što se pojedinci boje da ukoliko to javno ne podrže, ispast će nesofisticirani i zaostali u vremenu, time bi bili društveni izopćenici na poslu, u školama, susjedstvu, crkvama ili čak u svojim vlastitim obiteljima."

Naravno, to je povezano s političkom korektnošću. Kao što objašnjava autor, mediji imaju važnu ulogu u stvaranju informacija i kaskadama razmišljanja [objašnjeno u radu] **tako što kontroliraju naraciju, određuju protok i informacija i mišljenja – ljevica na taj način proizvodi pristanak, ljudi počinju misliti kako su stvari neizbježne.**

Problem za aktiviste je što tako proizvedeno suglasje nije stvarno, iako su pobijedili kroz manipulacije oni nisu pobijedili u areni ideja, podrška naroda izostaje.;

> **"Jedina nada ljevice da zadrži tu potporu je nastavak potiskivanja slobode govora i religije. Ne mogu riskirati navještanje istine** ***– bilo da se radi o istini Evanđelja, istini prirodnog zakona, ili tek zdravom razumu.*** **"**

(Istu knjigu spominje i fra Grbeš u svojoj kolumni Od neprihvatljivog do poželjnog. How Will Future Historians Treat Same-Sex Marriage?,)

Rasprostranjenost homoseksualnosti u društvu

"Utjecaj urbanizacije na homoseksualnost objašnjava kako zagovornici prava homoseksualaca mogu vjerodostojno, iako gotovo sigurno pretjerano, tvrditi da je deset posto američke populacije homoseksualno. Nitko ne zna koliko homoseksualaca ima u bilo kojem društvu- sam koncept "homosekualnog" je nejasan zbog dvosmislenosti statusa čina i preferencije, te zbog mogućeg raspona preferencija. No vidjet ćemo u 11. poglavlju da najbolje procjene postotaka odraslih muškaraca koji imaju snažne homoseksualne preference (time se isključuju oportunistički homoseksualci, koji se većinom smatraju heteroseksualnim) je 3 do 4 posto, a odraslih žena 1 posto, što daje prosjek od 2 do 2,5 posto.

Zato što su homoseksualci koncentrirani u nekoliko gradova u kojima čine značajan dio populacije, i zato što se naš demografski dojam oblikuje masovnim medijima koji su također koncentrirani u jednom od tih gradova (New York), i zato što postojeći tabu oko seksa usporava širenje točnih informacija o seksualnim praksama, javnost je otvorena za uvjeravanje kako postoji puno više homoseksualaca u društvo nego što to stvarno jest slučaj."

Richard A. Posner, Sex and Reason

Inače, tih deset posto koje se često spominje, čini se, potječu iz Kinseyevih istraživanja, u njima postoje i druge statistike neponovljive istraživačima poslije njega. Što se tiče medijske zastupljenosti, čuo sam za ankete prema kojima ljudi u americi – ili možda djeca? – smatraju, odnosno stekli su dojam, da je 25% populacije homoseksualno. (Iako je istina da su homoseksualni likovi u medijima prezastupljeni s obzirom na broj u općoj populaciji, nisu prezastupljeni u tolikoj mjeri.)

D1: Istospolno roditeljstvo

Istospolno roditeljstvo je zlostavljanje djece. Riječi su to Roberta Oscara Lopeza kojeg je odgojila biološka majka zajedno sa lezbijskom partnericom, nikada nije doživio zlostavljanje od okoline ili unutar zajednice u kojoj je odrastao, ali svejedno je osjećao da mu nešto fali te se danas bori za važnost majčinstva i očinstva. Pritom ne izbjegava oštrije riječi kako bi opisao što misli o lgbt pritiscima, odnosno svima onima koji ušutkavaju djecu koja se žale zbog posljedica seksualne sebičnosti odraslih. Sam Robert se identificira kao queer, te se bavi istraživanjem queera – što god da značila rečenica koju sam upravo napisao. Najdraži "filozof" odnosno autor mu je Foucault, ali on njegovo "kritičko preispitivanje" ne koristi za "dekonstrukciju" tradicionalnog morala, nego dominantnog medijskog prezentiranja istospolnog roditeljstva.

Njegove kritike nisu ograničene samo na lgbt pokret, nego općenito na sve seksualne radikale. Svaka (tradicionalna) obitelj ima svojih nesavršenosti, ali "istospolno roditeljstvo" institucionalizira nepravdu prema djeci, oduzima im se ili otac ili majka. Više njegovih eseja možete pročitatio vdje, a na istoj stranici možete pročitati i Breaking the Silence: Redefining Marriage Hurts Women Like Me - and Our Children– priču jedne žene koju je napustio muž kako bi živio sa svojim novim partnerom. Dijele skrbništvo nad djecom, a to je dovelo do toga da je imala prilike u medijima čitati pohvale novoj obitelji koju čine njen bivši muž s partnerom te njena djeca koja su uključena u lgbt aktivizam. S obzirom da je progovorila protiv toga osjetila je standardne posljedice sukobljavanja s lgbt aktivistima.

U raspravama oko "istospolnog roditeljstva" često možete čuti apeliranja na istraživanja – iako također možete čuti iste ljude da svatko ima "pravo" na dijete, i da istraživanja ništa ne znači, stvar je principa da svakome tko izrazi želju moramo omogućiti da dobije dijete na koji god on to način želi. Ali kako mjerimo uspješnost roditeljstva, ili uspješnost životnih ishoda djeteta? (Mogu li uopće "društveni znanstvenici" mjeriti uspjehe i utjecaj ako prvo nisu postavili i odredili željene ciljeve - koji očito nisu dio tih istih znanosti?) Dvije bogate obrazovane lezbijke odgoje dijete koje ima dobre ocjene u školi, je li to dokaz da je "istospolno roditeljstvo" dobra stvar? Djeca siromašnih i manje obrazovanih prolaze u prosjeku lošije u školama. Što nam takve informacije govore o životu kakvim bi trebali živjeti i vrijednostima koje bi trebali promovirati u društvu? Ako ignoriramo sve ostalo i zadržimo se samo na istraživanjima, možete li kvantificirati vrijednost majčinstva i vrijednost očinstva, i usporediti je s nekim drugim parametrom – mijenjam majku za 0,3 viši prosjek u školi i x% veću šansu alkoholizma u starijoj dobi, ili tako nešto.

Već desetljećima znamo da je djeci najbolje kada žive sa biološkim roditeljima koji su u dugotrajnoj vezi. (Znamo to stoljećima, ali "društvene znanosti" su kroz desetljeća uspjele prikupiti dokaze, iako su prethodno "društveni znanstvenici" - *premoćnom većinom ljevičari* – tvrdili da takve stvari nisu bitne.) Sada kada znamo bolje, jesu li sva ta istraživanja potaknula društvenjake da se zalažu za tradicionalnu obitelj? Regnerusovu studiju su napadali jer tvrde da rezultati ne pokazuju problem s "istospolnim roditeljstvom" nego s raspadom obitelji. Ako i prihvatimo tu kritiku, znači da su liberali napokon priznali barem nešto, sigurno će sada početi promovirati (tradicionalno) roditeljstvo oca i majke unutar dugotrajne veze...

D2: Što žele masovni mediji?

Reakcionarniji komentatori smatraju da je (masovni) "medij poruka", odnosno masovni mediji sami po sebi unapređuju ljevičarske agende. Ponekad će konzervativci ishodovati koju pobjedu, ali sama činjenica da sve gubi na važnosti, odnosno da mediji predstavljaju evaluativni okvir svih vrijednosti pomiče cijelo društvo tamo gdje ga žele ljevičari. (I ne radi se o nekom cilju kojeg možete postići nego trajnoj dekonstrukciji– *nova ljevica uništava staru, itd.)*

Cilj opravdava sredstvo. Oni koji su oduvijek željeli uništiti brak, i koji su promovirali tekovine seksualne revolucije, odjednom se zalažu za "bračnu jednakost" odnosno "istospolni brak" – istodobno tvrdeći da se ne radi o nikakvoj promjeni. Zašto je pitanje istospolnog braka toliko bitno medijima? BGC u svojim promišljanjima o medijima objašnjava;

> "Zato jer masovni mediji tako funkcioniraju. Kada su shvatili da ideja "istospolnog braka" [ssm] izaziva snažan otpor tradicionalista; njihov otpor je shvaćen kao dokaz da bi SSM naštetio tradicionalnim vrijednostima i života, a to znači da je to pitanje prikladno za podršku masovnih medija.

> Zbog toga Ljevica pojačava svoju podršku SSM-u, pozitivno ga prikazuje mnogobrojnim medijskim kanalima (u dramama, sapunicama, filmovima, romanima, polemičkom novinarstvu, novinskim izvješćima); a prikaz otpora SSM-u je ograničeno na glupe, lude i ispunjene mržnjom.

> To se nastavilo sve dok ono što je u povijesnim pojmovima ultraradikalna, neviđena politika s potencijalom subverzivne štete, nije prvo normalizirana, a zatim i postala pozitivno dobra stvar; stoga smo došli do toga da je u manje od jedne generacije pitanje SSM-a prošlo put od rubne, ekscentrične, ridukulozne, nezamislive stvari do - *fait accompli.* [gotove stvari]."

Koliko je BGC općenito u pravu što se tiče masovnih medija? Ne znam. Teško je odrediti što pokreće i kamo se kreću masovni mediji, ako je takvo što uopće i moguće. (Čini se izglednim da ovakve brze promjene ne bi bile moguće bez medija.) Isto tako, teško je odrediti što pokreće i kamo se kreće Ljevica, odnosno ponuditi neko jednostavno sveoubuhvatno objašnjenje.

Koji god motivi zagovaratelja lgbttqqfagpbdsm agende bili - *odbijanje da u svome životu pokažu suzdržanost, lažno suosjećanje, interesi, konformizam ili tek intelektualna pogreška* – to ne mijenja činjenicu da se radi o (modernom) ludilu u kakvo su ljudi inače skloni upadati.

Ipak, od prirode se ne može stalno bježati, nakon nekog vremena mora doći do povratka trajnim vrijednostima.

> *Inače, na blogu sam spominjao već više puta povezane teme, npr. kategorija istospolni brakovi (2.dio, 3. dio,).*

A sada ... moral i glazba

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/03/a-sada-moral-i-glazba.html

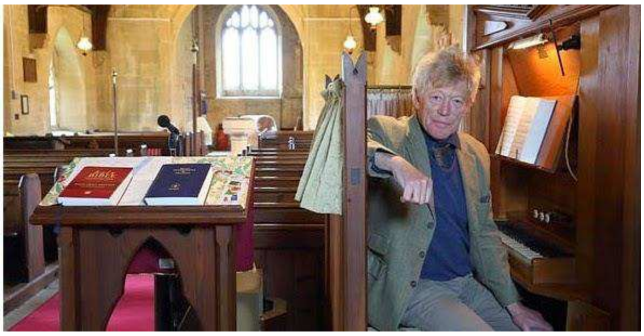
Roger Scruton dao je veliki doprinos političkoj filozofiji i raznim područjima filozofske misli, ali glavna tema njegova rada je estetika. Glazba zauzima posebno ulogu, a Scruton zasigurno spada u sam vrh filozofa koji pišu o njoj. Autor je niza eseja i knjiga (npr. *Understanding Music: Philosophy and Interpretation*), čak i nekoliko glazbenih djela

Da bi shvatili sva njegova promišljanja o glazbi vjerojatno morate imati određenu glazbenu (i filozofsku) naobrazbu, ali i bez toga možete prepoznati o čemu govori. Postavlja bitna pitanja i primjećuje važne fenomene kojih moramo biti svjesni.

Održao je jedno popularnije predavanje o toj temi; Pop Music's Impact on Language, Culture and seks. Predavanje traje oko pola sata. (Ukoliko Vam dosadi, nakon petnaest minuta daje primjere pa sve malo oživi.). Predavanje nije zahtjevno za poslušati, ali je svejedno zanimljivo i poučno, možda Vas potakne da si postavite koje pitanje o ulozi glazbe u svome životu. Naravno, sve je začinjeno njegovim posebnim stilom humora.

(Postoje snimke drugih predavanja, primjerice Music and the Transcendental: ali je nešto zahtjevnije, s referencama na različite skladbe, tako da Vas neće zanimati ukoliko Vas stvarno ne zanima to područje.)

> *U nastavku prenosim nekoliko odlomaka iz Music and Morality:*

"Poezija i glazba se nigdje ne mijenjaju bez promjene u najvažnijim zakonima države." Tako je zapisao Platon u Državi. Glazba za Platona nije bila neutralna zabava. Mogla je iskazivati i ohrabrivati vrline – *plemenitost, dostojanstvo, umjerenost, čednost*; Ali je također mogla iskazivati i ohrabrivati poroke – *senzualnost, agresivnost, nedisciplinu.*

Platonova zabrinutost se nije toliko razlikovala od zabrinutosti suvremene osobe koja se brine o moralnom karakteru, i moralnom efektu, primjerice Death Metala, ili muzičkog kiča Andrewa Lyoyda Webbera. *"Trebaju li naša djeca to slušati?"* pitanje je suvremenih odraslih ljudi, baš kao što je pitanje *"treba li to država dopustiti?"* bilo pitanje Platona.

Naravno, davno smo napustili ideju da možete zabraniti određenu vrstu glazbe zakonom. No, i dalje je uobičajeno vjerovati da glazba ima – *ili može imati* – moralni karakter, i da karakter nekog djela ili stila glazbe može "preći" na poklonike.

Ne zabranjujemo zakonom glazbene idiome, ali ne smijemo zaboraviti da naše zakone donose ljudi koji imaju glazbene ukuse; Platon je možda bio u pravu, čak i u suvremenoj demokraciji, promjene u glazbenoj kulturi idu ruku pod ruku s promjenama u zakonu s obzirom da promjene u zakonima tako često održavaju pritiske iz kulture. Nesumnjivo je da popularna glazba danas uživa viši status od bilo kojeg drugog kulturnog proizvoda. Pop zvijezde su najslavnije, idoloziraju ih mladi, uzimaju kao svoje uzore, političari im se udvaraju, i općenito im se pridodaje magična aura zbog koje imaju moć nad mnoštvom. Stoga je zasigurno vjerojatno da će nešto od njihovih poruka preći na zakone donesene od strane političara koji im se dive. Ako je poruka senzualna, sebična i materijalistička (što u pravilu je), onda ne trebamo očekivati da će nam se naši zakoni obraćati iz neke više stvarnosti no što to implicira. [...]

Ponekad se tvrdi kako melodijska i ritmička kontura pop glazbe rezultira time da je nadslušavate, a ne slušate, te da također potiče potrebu za njome u pozadini. Neki psiholozi se pitaju slijedi li ta potreba uzorke ovisnosti; sofisticiraniji kritičari poput Theodorea Adornea pitaju dublja pitanja o tome je li se ljudsko uho toliko promijenilo pod utjecajem jazza i muzičkih nasljednika, može li glazba za nas ikada biti ono što je bila za Bacha ili Mozarta.

Adorno je napao nešto što je nazvao "regresija slušanja", za koju je vjerovao da je zarazila cijelu kulturu suvremene amerike. Smatrao je kulturu slušanja dubokim duhovnim resursom Zapadne civilizacije. Za Adornea, navika slušanja dalekometne glazbene misli, u kojoj su teme podvrgnute širokom melodijskom, harmonijskom i ritmičkom razvoju, povezana je sa mogućnošću da živite dalje od sadašnjosti, da nadiđete potragu za trenutnim zadovoljavanjem, da se odvojite od rutina kozumerističkog društva, i njegove trajne potjere za "fetišem", i da postavite stvarne vrijednosti na mjesto prolaznih želja. Tu postoji nešto uvjerljivo što moramo spasiti od Adornove pretjerane i preispolitizirane kritike svega na što je naišao u Americi; on nas podsjeća da je vrlo teško kritizirate glazbeni idiom bez da prosuđujete kulturu kojoj pripada. Glazbeni idiomi nisu zasebna stvar, bez ikakvog odnosa sa ostatkom ljudskog života. [...]

Trebamo li zbog raširenosti odustati, smatrati da nije podložna kritikama, a da je kultura koju iskazuje jednostavno činjenica? Čini se kako je to stav među muzikolozima. Pop, reći će nam, je glazba na koju se pleše, a oni koji ju prosuđuju prema standardima koncertnih dvorana, koja su mjesto tihog slušanja, jednostavno su izgubljeni. Bit popa nije forma, struktura, ili apstraktni glazbeni odnosi. Radi se o ritmu, a ritam je nešto po čemu se krećeš, a ne nešto što slušaš.

Radi se o poštenom odgovoru na mrzovoljnije oblike kritika, ali postavlja pitanje velike važnosti u proučavanju glazbe, odnosno o prirodi ritma. Mnogi od najuspješnijih tipova pop glazbe (primjerice DJ glazba, ili sintetizirani proizvodi poput *Alice Practice*) su

kompjuterski generirani. U takvim djelima ne čujete ritam, nego sjeckanje vremena. Ritam nije ista stvar kao mjera. Ne radi se samo o podjeli vremena u ponovljive jedinice. Radi se o organiziranju zvuka u pokret, tako da jedna nota poziva slijedeću u prostor koji je napustila. Upravo se to događa pri plesanju – *pritom mislim na pravo plesanje*. Prigovori koje možete dati protiv najgorih oblika popa primjenjivi su također na loše pokušaje plesanja koji su rezultat takve glazbe – pokušaji koji ne uključuju nikakvu kontrolu tijela, nikakav pokušaj plesanja s drugom osobom, nego u najboljem slučaju pokušaju da plešete prema njemu ili njoj, čineći pokrete koji su podijeljeni i atomizirani kao i zvuk koji ih je izazvao. [...]

Metal se izderiva prema svojim pristašama, a gubitak melodija iz vokalne linije to naglašava. To naravno ne znači da je melodija potpuno odsutna; dopuštena je u solu gitare, koji je često bolno promišljanje o vlastitoj usamljenosti. Svijet ove glazbe je onaj u kojem ljudi razgovaraju, deru se, plešu i osjećaju jedan prema drugom, bez da ikada išta od toga rade s njima. Plešete na *Heavy Metal* trzanjem glave, poganjem i mošanjem. Takvo plesanje nije otvoreno za ljude svih dobnih skupima, nego je ograničeno na mlade i seksualno dostupne. Naravno, ništa ne zabranjuje starima i smežuranima da se pridruže, ali prizor takvog uključivanja je sramotan, tim više ukoliko oni sami toga nisu svjesni. [...]

Melodija je bila osnovno načela tradicionalnih popularnih pjesama: zbog nje je moguće zapamtiti riječi i pridružiti se pjevanju. Sve narodne tradicije sadrže repertoar melodijskih pjesama, izgrađenih od ponavljajućih elemenata. Američka pjesmarica je slična, iako koristi novi melodijski i harmonijski jezik koji je nastao iz jazza. Nasuprot tome, malo toga nastalog u suvremenom popu pokazuje melodijsku inovaciju ili čak svjesnost zašto je melodija bitna - *drugim riječima,* svjesnost njenog društvenog značenja i sposobnost da ponudi glazbenu suspstancu strofičnoj pjesmi. Bezbroj pop pjesama nudi nam permutacije istih izlizanih fraza, dijatonskih ili pentatonskih, koje drži ne nutarnja snaga povezivanja nego samo dosadna mjera u pozadini i banalni slijed akorda.

To me vraća na Adornov napad na "regresiju slušanja". To sigurno točno opisuje način na koji je suvremeni pop primljen od strane njegovih poklonika. Ne govorim o riječima. Govorim o glazbenom iskustvu. Zasigurno je ispravno govoriti o novoj vrsti slušanja, možda o vrsti slušanja koja uopće niti nije slušanje, kada nema melodije, kada se ritam stvara strojno, i kada je jedini poziv na ples poziv da plešete sami sa sobom. [...]

Suočeni s kulturom mladih, potiču nas da ne (pro)suđujemo. Ali neprosuđivati već znači da ste obavili vrstu prosuđivanja: radi se o sugestiji da zapravo nije bitno što slušati ili na što plešete, i da ne postoji moralna distinkcija između različitih navika slušanja koje su se javile u našem vremenu. Radi se o moralno optrećenom stajalištu, i to sukobljenom sa zdravim razumom. Sugerirati da ljudi koji žive s metričkim pulsom kao stalnom pozadinom svojim mislima i pokretima žive na isti način, s istom razinom pažnje i istim uzorkom izazova i nagrada, kao i drugi koji poznaju glazbu samo kroz sjedenje da bi je slušali, pritom očistivši svoje umove svih drugih misli – takva sugestija je zasigurno nevjerojatna.

Isto tako, sugerirati kako oni koji plešu na solipsistički način kakvog ohrabruje metalna ili *indie* glazba dijele formu životu s onima koji plešu, kada plešu, u discipliniranoj formaciji, znači reći nešto podjednako nevjerojatno. Razlika nije samo u vrsti napravljenih pokreta; radi se o razlici u društvenoj valenciji, i relativnoj vrijednosti postavljenoj na bivanju s vašim susjedom, a ne nad i protiv njega. Eksternalizirani otkucaj (beat) popa je gurnut na nas. Ne možete se jednostavno kretati s njime, ali možete mu se podložiti. Kada se na plesu pusti takva vrsta glazbe ona automatski atomizira ljude na podiji. Mogu plesati jedan prema (na) drugome, ali teško jedan s drugime. I ples nije nešto što vi radite, nego nešto što se događa vama – puls o kojeg ste obješeni.

Kada ste u stisku eksternog i mehaniziranog ritma vaša sloboda je pregažena, i onda je teško kretati se na način koji sugerira osobni odnos sa partnerom. Odnos *Ja-Ti* na kojem je izgrađeno ljudsko društvo nema mjesta na plesnom podiju diska. Stoga je Platon sigurno bio u pravu kada je mislio da kretanjem na glazbu kroz vrijeme odgajamo naše karaktere; jer učimo aspekte naše realizacije kao slobodnih bića.

Bio je u pravu kada je podrazumijevao da naša realizacija (utjelovljenje) može imati čestite i opake oblike. Samo jedan primjer, postoji duboka distinkcija, u području seksualne prezentacije, između čednosti i razvratnosti. Čednost adresira drugoga kao nekoga s kime jeste, a razvratnost je usmjerena na drugoga, ali sigurno ne s njime ili s njome, jer se radi o pokušaju sprečavanje slobode drugoga da se povuče. Jasno je da se te osobine karaktera iskazuju u glazbi i plesu. Platonova misao je da ukoliko iskazujete razvratnost u plesovima u kojima najviše uživati, onda ste toliko bliži stjecanju navike.[...]

PS

Možda Vas neće privući Scrutonova razmišljanja, ali vrijedi ih pročitati više puta i shvatiti o čemu govori, prepoznati važnost pitanja koja postavlja. Izgledno je da se većina neće složiti s njegovim reakcionarnim stavovima, ali potrebno je biti svjestan takvih pitanja o načinu i konktekstu slušanja glazbe, o njenom utjecaju na naš karakter, na naše shvaćanje svijeta oko nas.

Kada se netko hvali kako kritički promišlja *-i da se to reflektira na njegov glazbeni ukus;* onda očekujem da si postavlja pitanja o kojima govori Scruton, i da daje bolje odgovore od pohvale slušanjem navodno subverzivnih bendova.

Može li danas glazba uopće imati isto značenje za nas kao što je imala za ljude u prošlim stoljećima? Nekoć je dan bio ispunjen tišinom i drugim "prirodnim" zvukovima koji su prekidali tu tišinu; susret s impresivnom zvonjavom crkvenih zvona imao je zasigurno sasvim drugo značenje i ostavljao je drugačiji dojam nego što ima danas u zaglušujućoj buci gradskog prometa.

Duhovna glazba, posebno liturgijska glazba, predstavlja poseban izazov odnosno potrebno joj je pristupiti s posebnom pažnjom. Nisam u stanju pisati o tome, ali izgleda da neki danas smatraju kako cilj liturgijske glazbe nije ukazivati na višu stvarnost i odgajati naše emocije

u smjeru istina koje je teško izraziti na druge načine, nego je cilj konkurirati jeftinom smeću koje nas svakodnevno napada ako ne stignemo na vrijeme ugasiti radio.

Govoreći o glazbi, ne možemo ne govoriti i o tišini - *nešto o njoj govori i činjenica da je mnogi danas pokušavaju izbjeći pod svaku cijenu*. Ispravno raspoređena tišina može iskomunicirati istine koje je teško objasniti riječima.

Bilo bi sjajno kada bi prazni redci mogli učiniti isto...

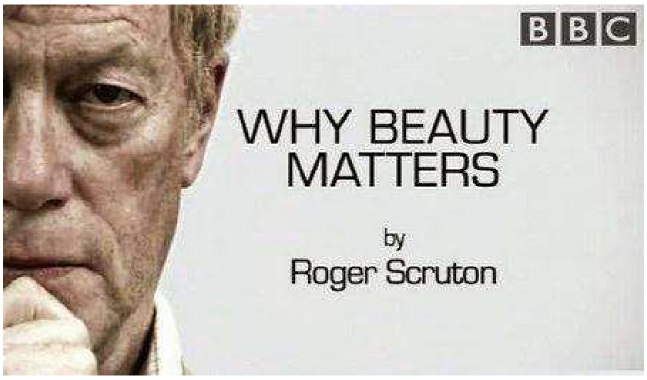
Scruton o važnosti Ljepote

Već sam spominjao Scrutonov dokumentarac o Ljepoti (i modernoj umjetnosti); ako ga već niste pogledali znate što vam je činiti, nećete se razočarati.

Why Beauty Matters
(60min, eng)

> *Nemam ništa za dodati, samo preporuke. (Pogledajte barem prve dvije minute.)*

Par napomena; Dokumentarac je potrebno gledati (ne samo slušati u pozadini) kako bi shvatili reference. *(Pretpostavljam da možete samo gledati ako vam je teško pratiti glas)*.
Poveznica je na vimeo servis, postoje verzije i na drugim stranicama tako da možete potražiti ako uklone video.

Lako je pronaći Scrutonova predavanja slične tematike koje je vrijedno pogledati. Na blogu postoji kategorija Roger Scruton (3, 4, 5), post Roger Scruton – najbitniji živući filozof konzervatizma.

***

Uvod dokumentarca je, prikladno za dane u kojima se nalazimo, popraćen glazbom iz Stabat Mater (GiovanniBattista Pergolesi) koju Scruton opisuje riječima;"*Glazba preuzima riječi i zbog nje mi one progovaraju drugim jezikom.*"

Na intenetu možete pronaći više verzija hrvatskih prepjeva Stabat Mater, primjerice ovdje - ali je *ukomponirana* u križni put.

> Par citata o Ljepoti iz dokumentarcu (koji u ishitrenom prijevodu gube ljepotu);

Ljepota je bitna. Nije samo subjektivna stvar nego univerzalna potreba ljudskih bića. Ako ignoriramo ovu potrebu nalazimo se u duhovnoj pustinji.

Umjetnost je nekoć njegovala kul ljepote. Umjesto toga, danas imamo kult ružnoće. Time je umjetnost postala razrađena šala, šala koja je prestala biti smiješna.

Ponekad je namjera šokiranje. Ali ono što šokira prvi put, dosadno je i isprazno kada se ponavlja.

Umjetnost i glazba osvjetljuju značenje svakodnevnog života, kroz njih smo u stanju suočiti se sa stvarima koje nas muče, pronaći utjehu i mir u njihovoj prisutnosti.

Ako uzimate u obzir samo korisnost, stvari koje napravite će uskoro biti beskoristne… nitko ne želi biti u njima.

Kroz potragu za ljepotom oblikujemo svijeta kao dom, a time pojačavamo našu radost i pronalazimo utjehu za naše boli.

Ništa nije korisnije od beskorisnog.

U našoj demokratskoj kulturi ljudi često misle da je opasno suditi o tuđem ukusu. Neki su čak uvrijeđeni sugestijom da postoji razlika između dobrog i lošeg ukusa, ili da je bitno što gledate, čitate ili slušate.

Prepoznajemo ljepotu u konkretnim objektima i apstraktnim idejama, u djelima prirode i umjentičkim djelima, u stvarima, životinjama i ljudima, u objektima, kvalitetama i djelovanju. Širenjem popisa tako da uključuje gotovo svaku ontološku kategoriju (postoje lijepe teze, kao i lijepe riječi, lijepe dokazi, kao i lijepi puževi, čak i lijepe smrti i lijepe smrti.) postaje očito da ne opisujemo svojstvo poput oblika, veličine ili boje … kako je moguće da jedno svojstvo iskazuju tolike različite vrste stvari?

Puno toga što je rečeno o ljepoti i njenoj važnosti u našim životima ignorira malu ljepotu nepretenciozne ulice, ljepi par cipela ili komad papira za zamatanje, kao da te stvari pripadaju drugom redu vrijednosti od Bramanteove crkve ili Shakespeareova soneta. Ipak, te stvari male ljepote su puno važnije za naše svakodnevne života, i puno su zamršenije upletene u naše racionalne odluke, nego što su to velika umjetnička djela koja (ako imamo sreće) ispunjavaju naše slobodno vrijeme. Dio su kontektsta u kojem živimo svoje živote, a naša želja za skladom, uklapanjem i uljudnošću je ujedno i izražena i potvrđena od njih. Osim toga, ljepota velikih arhitektonskih djela često ovisi o skromnom kontekstu kojeg te manje ljepote pružaju.

PS

Ljepota je, poput Dobra i Istine, vrijednost sama po sebi.

Što je tako posebno kod seksa?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/04/sto-je-tako-posebno-kod-seksa.html

Filozof Peter Singer u drugom izdanu svoje knjige *Practical Ethics* zapisuje;

> "Prva stvar koju treba reći o etici je da se ne radi o skupu zabrana koje se posebno bave seksom. Čak i u doba AIDS-a, seks ne dovodi do nikakvih jedinstvenih moralnih pitanja. Odluke o seksu mogu uključivati razmatranje poštenja, brigu za druge, razboritost itd., ali seks nije ništa posebno jer se ista pitanja mogu postaviti za odluku o vožnji automobila."

Već dugo smatram [Feser] da se radi o jednoj od najimbecilnijih stvari koje je bilo koji filozof ikada izrekao. Činjenica da seks ima posebno moralno značenje, zapravo ogromno moralno značenje, je zasljepljujuće očita. Zbog toga su sve religije, uključujući mislioce još od Platona do Augustina, pa sve do Akvinskog, i Kanta, i Freuda, smatrali da spolni odnos ima ogromni moralni značaj. Ne morate se slagati sa učenjima bilo koje od religija ili navedenih mislioca kako bi vidjeli da spolni odnos ima ogromni moralni značaj. Ne morate niti imati određeni stav o poznatim pitanjima – *pobačaj, vanbračni seks, homoseksualnost, kontracepcija, itd.* - kako bi vidjeli da spolni odnos ima ogromnu važnost. **Zapravo, morate uložiti poseban trud kako *ne* bi vidjeli jedinstvenu važnost spolnog odnosa.** Za to vam je potrebno ideološko razmišljanje, intelektualna nepoštenost i aljkavost, ili jednostavno obična moralna zatupljenost – *ili sve navedeno, kao što je to u primjeru "etičara" poput Singera.*

Postoje barem tri stvari u kojima seks ima posebnu moralnu važnost koja je očita:

1. Seks je način na koji nastaju novi ljudi. Naš odnos prema ljudima, posebno u pitanjima života i smrti očito ima moralnu važnost. Zapravo se etika uvelike (ako ne i potpuno) bavi time kako se odnosimo prema drugim ljudima. Dakle, s obzirom da je seks način na koji ljudi uopće i nastaju, očito je da ima posebnu moralnu važnost. Osim toga, nitko ne negira da imamo posebnu moralnu odgovornost prema našim užim članovima obitelji, posebice djeci; a novi ljudi koji nastaju seksom su naravno upravo naša djeca. Stoga je seks izrazito moralno bitan.

Naravno, neki ljudi će negirati da novi ljudi nastaju "direktno" kroz seks. Primjerice branitelji pobačaj često tvrde da embriji, pa čak i fetusi, nisu zapravo osobe nego samo *"potencijalne osobe"*. Naravno, ne slažem se s time, embriji i fetusi nisu "potencijalne osobe" nego su osobe, ali osobe koje još nisu realizirale određene ključne potencijale; Ali ta rasprava nije bitna za ovu raspravu. Čak i ljudi koji tvrde takve stvari priznaju da je pobačaj ozbiljno moralno pitanje kojim se potrebno pozabaviti, jer čak bi i oni priznali da su

embriji i fetusi "potencijalne osobe" na način na koje druge stvari nisu "potencijalne osobe", u smislu da imaju prirodnu tendenciju postajanja osobe koje druge stvari (*neoplođena jajna stanica, pas, itd.*) nemaju; A način na koje takve "potencijalne osobe" nastaju je obično, naravno, kroz seks. Stoga seks ima barem jedinstvenu indirektnu vezu sa stvaranjem novih osoba. Prema tome ako pobačaj takozvanih "potencijalnih osoba" izaziva ozbiljna moralna pitanja, slijedi da seks izaziva ozbiljna moralna pitanja.

Naravno, branitelji pobačaja imaju različite stavove o tome koliko je ozbiljno moralno pitanje pobačaja, neki smatraju da je žalosno i da ga treba izbjegavati, čak i ako misle da ga treba dopustiti. Smatraju da bi trebao biti *"siguran, zakonit i rijedak"*. Druge ne zanima je li rijedak, ali i oni obično priznaju da je potrebno dosta argumentacije da bi pokazali kako je taj stav moralno legitiman. Stoga čak i Singer – *koji objašnjava da njegova knjiga "ne sadrži raspravu o seksualnom moralu"* – posvećuje čitavo poglavlje pitanju pobačaja. No, da nema seksa naravno da ne bi bilo niti pobačaja. Stoga ukoliko čak i Singer priznaje da pobačaj izaziva moralno bitna pitanja, onda mora priznati i da seks ima poseban moralni značaj. Na kraju krajeva, razlog za većinu pobačaja je upravo izbjegavanje posebne moralne odgovornosti za novo ljudsko biće do koje bi došlo kada bi dopustili djetetu da se rodi. Čak i branitelji pobačaja trebaju priznati da svako ponašanje koje vas dovodi u situaciju u kojoj morate ili pobaciti ili preuzeti posebno moralnu odgovornost za novo ljudsko biće je samo po sebi prilično moralno bitna vrsta ponašanja.

Primijetite da nema koristi od prigovara da je toliko seksualnog ponašanja zapravo ne rezultira novim ljudima, i da novi ljudi ljudi mogu nastati na druge načine *(umjetnom oplodnjom i kloniranjem)*. Očito su seks i produkcija novih ljudi svejedno povezani na poseban način. Prvo, biološka funkcija seksa je raditi nove ljude, čak i ako zapravo ne rezultira novim ljudima. Seks postoji samo zato što ima tu reproduktivnu funkciju. *(To je točno čak i s obzirom na redukcionističku naturalističku analizu biološke funkcije, nasuprot neredekucionističke aristotelijanske analize; i to je točno neovisno o tome mislite li da biološke funkcije imaju specifične moralne implikacije koje teoretičara prirodnog prava tvrde da imaju.)* Drugo, različiti načini na koje je moguće ostvariti nove ljude su ili relativno rijetki *(mali postotak trudnoća je rezultat umjetne oplodnje)* ili su još uvijek teoretski (*kloniranje*), i zapravo su parazitski s obzirom na uobičajeni način na koji nastaju ljudi - spolni odnos. Upravo zato što se ljudi reproduciraju kroz spolni odnos postoje prirodni procesi u koje se možemo uplesti i time uzrokovati da ljudi nastaju na te drugačije, idiosinkrazijske načine.

Razmotrimo sljedeću analogiju; Mislim da možemo pretpostaviti kako bi većina ljudi koji se slažu sa Singerovim stavom prema seksu, također tvrdili da oružje izaziva posebna moralna pitanja koja nisu izazvana drugim ljudskim artefaktima, zato što predstavljaju posebno opasnost ljudskom životu. To će tvrditi unatoč tome što većina pištolja ne rezultira smrću, i većina smrti nje rezultat korištenja pištolja. Pištolji imaju *sklonost* izazivanja smrti što znači da trebamo biti vrlo oprezni kada ih koristimo, a to izaziva posebna moralna i pravna pitanja. *(Primijetite da izaziva takva pitanja neovisno o tome kako na njih odgovorimo. Poanta nije imate li liberalni ili konzervativni stav o pitanju kontrole oružja.)* Isto tako, seks očito ima sklonost izazivanju novih ljudi što je dovoljno da

ima posebnu moralnu važnost, čak i ako svi spolni odnosi ne rezultiraju novim ljudima, i čak ako svi novi ljudi nisu rezultat spolnog odnosa.

2. Seks je sredstvo kojima smo komplementirani *qua* muškarci i žene. Nepotrebno je reći da seksualni organi osobe zahtijevaju organe drugog ljudskog bića suprotnog spola kako bi ispunile svoju biološku funkciju. U tom smislu smo nepotpuni bez seksa; Ali ne radi se samo o fiziologiji. [...]

Naravno, postoje iznimke, postoje ljudi koji ostavljaju takve odnose zato što su pozvani na više stanje kakvo predstavlja svećenstvo ili redovnički život. Upravo zato što je to dobro više dobro, osoba može nadvladati frustracije koje bi inače mogle prevladati. Postoje i ljudi koji jednostavno nemaju takve značajne seksualne ili romantične želje. [...]

Naravno, mi koji se zalažemo za tradicionalno prirodno pravo smatramo da takav odnos treba postojati samo u kontekstu braka, i također da je *(kao što je raspravljeno u ranijem postu*) prirodni cilj kojoj je ljudska seksualna psihologija usmjerena ljudsko biće suprotnog spola, a ne samo neka "*osoba*" u apstrakciji.[...]

Prisutnost seksualnih aspekata u drugim nevoljama i nesrećama otežava njihovo podnošenje. Preljub se smatra puno većom izdajom od običnog kršenja ugovora; silovanje i zlostavljanje djece su daleko okrutniji i psihički štetniji od ne-seksualnog zlostavljanje. Izlaganje nečijih privatnih seksualnih slabosti se promatra s više poniženja nego objava neke financijske nepravilnosti ili drugih zločina.[...]

3. Seks je područje ljudskog života u kojem se životinjska strana naše prirode najneumornije bori s racionalnom stranom naše prirode. Seksualno zadovoljstvo je najintenzivnije zadovoljstvo; to je povezano s onime što smo rekli u prve dvije točke. Seks je nužan za stvaranje novih ljudskih bića, ali stvaranje novih ljudskih bića nameće nama velike troškove i odgovornosti koje vrlo nevoljko preuzimamo. Priroda je stoga učinila seks tako ugodnim da bi ga ljudi svejedno prakticirali, unatoč njegovoj sklonosti stvaranja novih ljudi za koje je potrebno preuzeti odgovornost. [...]

Stoga nije iznenađujuće da nas zadovoljavanje ove vrste užitka može navesti na činjenje različitih duboko iracionalnih stvari. Zbog samo par trenutaka seksualnog užitka, mnogi ljudi su spremni naštetiti svojoj reputaciji i razoriti brakove i obitelji, svoje i tuđe. Seksualne ili romantične strasti mogu nekoga spriječiti da shvati kako određena osoba jednostavno nije prikladni bračni partner odnosno netko s kime imati djecu. Romantična i

seksualna ljubomora može navesti ljude da špijuniraju i uhode onoga tko im se sviđa, ili čak da počine ubojstvo. Potraga za romantičnim i seksualnim užitkom može poprimiti kompulzivni karakter; ljudi postaju promiskuitetni, ili ovisni o pornografiji, ili skloni prekomjernim romantičnim fantazijama, stalno se zaljubljujući i odljubljujući. Naravno postoje i manje ozbiljni načini na koje nas romantična ljubav ili želja za seksom navodi na ponašanje koje bi inače smatrali očito glupim *(nepromišljeni pokušaji impresioniranja osobe koja nas privlači, sirovo seksualno udvaranje, itd.)*.

Postoji i drugi način na koji nas seks može navesti da se ponašamo iracionalno. *Možemo biti toliko zabrinuti zbog sklonosti da se zbog njega ponašamo iracionalno* pa pretjerano reagiramo zbog potencijalnih opasnosti. [...]

Ljudi koji kažu, unatoč svih očitim dokazima, da seks "nije nikakav bauk" time samo pružaju dodatni primjer iracionalnosti kojoj smo skloni u tim stvarima. Takva primjedba je obično pokušaj racionaliziranja ili opravdavanja seksualnog ponašanja koje se smatra moralno upitnim, ali u koje se davaoc izjave svejedno želi upuštati.

Za sada sam se pozvao na razmatranja s kojima će se složiti svaka razumna osoba, neovisno o tome prihvaća li sve što teoretičara prirodnog prava ili katolički moralni teolog prihvaćaju u pitanjima spolnog morala. Poanta je pokazati da ne morate biti potpuno predani tradicionalnom spolnom moralu da bi vidjeli kako seks očito ima moralnu važnost koju Singer negira.

Ipak, čak i ono što smo do sada rekli pokazuje razumnost tradicionalnog seksualnog morala. Katolička moralna teologija prepoznaje tri cilja ili svrhe braka: rađanje i odgoj djece, uzajamnu pomoć supružnika, i pomirivanje strasti. Trebalo bi biti očito kako se te tri svrhe bave upravo trima područjima u kojima seks predstavlja posebne moralne probleme. Seks ima sklonost rezultiranju stvaranjem novih ljudskih bića; brak osigurava tim novim ljudskim bićima stabilnu okolinu u kojoj se ispunjavaju materijalne i duhovne potrebe. Naše želja za seksualnim i romantičnim odnosom odražavaju naš osjećaj da smo u nekom dubljem smislu nepotpuni; institucija braka, kojom se predajemo drugoj osobi u dobru i zlu, osigurava da pronađemo ispunjenost koja je stabilna i stvarna, a ne prolazna i površna. Seksualne želje nas mame da se ponašamo suprotno razumu na načine koji ugrožavaju i nas same i druge; brak disciplinira seksualnu želju usmjeravajući je na način koji je i društveno konstruktivan i koji doprinosi našem najboljem interesu.

Očito, potrebna je daljnja argumentacija da bi obranili čitav raspon tvrdnji katoličke moralne teologije i teorije prirodnog prava o seksualnom moralu, ali to za sada nije bitno. Poanta je da jednostavno nema temelja za razmišljanje – *koje nikako nije jedinstveno za Singera* – da *"seks uopće ne potiče nikakva jedinstvena pitanja",* ili za čestu zamornu

optužbu da zabrinutost tradicionalnog moralista oko spolnog morala odražava obično praznovjerje ili čistunštvo.

Još se puno toga može reći o posebnim moralnim problemima koje izaziva seksa, ali o tome drugom prilikom.

> *Autor je filozof Edward Feser, izvorni post What's the deal with sex? Part I.*

PS

Sve što Feser spominje je naravno povezano i sa širim društvenim i političkim razmatranjima, ali to je već druga tema .

Sve izrečeno ne znači samo po sebi da ćete prihvatiti tradicionalna razmišljanja nego da ćete prepoznati da spolni odnos predstavlja posebnu stvar odnosno dovodi do jedinstvenih pitanja. Društvo (i pojedinac) s razlogom ima jedinstveni odnos prema njemu.

Analiza je korisna i zato jer nam pomaže shvatiti različito prosuđivanje o određenim seksualnim praksama. Možda je u društvu većinom izgubljeno shvaćanje prve točke, ali druge dvije će još uvijek pronaći svoje tradicionalne zagovornike. Analiza također pomaže pri praćenju degeneriranja ispravnog shvaćanja seksualne želje i odnosa.

Već sam pisao o sličnim temama, npr. kategorija seks, brak, pobačaj, obitelj, prirodno pravo, društveni konzervatizam itd.

Osam kćeri pohote

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/04/osam-kceri-pohote.html

U prethodnom postu sam [Feser] identificirao tri aspekta seksa koje mu očito daju posebnu moralnu važnost; **radi se o sredstvu kojim nastaju nova ljudska bića; radi se o sredstvu kojim smo fiziološki i psihološki kompletirani *qua* muškarci i žene; i radi se o području života u kojem se životinjska strana naše prirode najneumornije bori protiv racionalne strane naše prirode. Kada teoretičari prirodnog prava i moralni teolozi govore o prokreativnim i ujedinjujućim funkcijama seksa, ono na što misle su zapravo prva dva navedena aspekta. Osnovna ideja tradicionalne teorije prirodnog prava u području spolnosti je da, s obzirom da je ono što je dobro za nas određeno prirodnom namjenama naših sposobnosti, ne može biti dobro za nas da ih koristimo na način koji frustrira prokreativne i ujedinjujuće namjene. Treći moralno važan aspekt seksa, odnosno činjenica da nas jedinstveni intezitet sekusalnog užitka može navesti na iracionalno ponašanje,** nije toliko spominjan u naše vrijeme pa recimo nešto o tome.

Akvinski pruža korisne smjernice o toj temi u diskusiji *(Summa Theologiae*) osam "kćeri" ili efekata pohote. Treba imati na umu da "Pohota", kad je pogrdno koriste Akvinski i drugi teoretičara prirodnog prava i moralni teolozi ne znači seksualna uzbuđenost.Ne postoji ništa pogrešno sa seksualnom uzbuđenošću, čak niti intenzivnom seksualnom uzbuđenošću, samoj po sebi. "Pohota" se koristi u teoriji prirodnog prava i moralnoj teoriji kao tehnički termin za seksualne želje koje su na neki način neuredne. Na koji način mogu biti "neuredne"? Akvinski zapisuje:

> **"Grijeh je, kod ljudskog čina, ono što je protivno redu razuma. Red razuma se sastoji od uređenosti svega prema odgovarajućim namjenama na prikladni način."***(Summa Theologiae II-II.153.2)*

Dakle, razumno ili dobro-uređena seksualna želja je seksualna želja koja je *"uređena... prema svojim namjenama"* i to *"na prikladan način"*. Prema tome, seksualna želja je nerazumna ili neuređena ako po njoj djelujete na način koji frustrira njene prirodne namjene, odnosno ako po njoj djelujete na neprikladan način.

Neuređenost na način koji uključuje frustraciju prirodnih namjena seksualne želje bi prema Akvinskom postojala kada bi primjerice takva želja bila usmjerena na nešto drugo osim ljudskog bića suprotnog spola, ili kada bi seksualni čin bio spriječen pri postizanju svog prirodnog kraja inseminacije. Primjer seksualne želje koja je neuređena bi bila

preljubnička seksualna želja. Pretpostavite da smatrate neku osobu suprotnog spola koja nije s vama u braku privlačnom. Za sada, nema grijeha; Ali pretpostavite da umjesto da se odupirete tim mislima i slikama te posvećujete svoju pažnju nečemu drugome, vi voljno i aktivno razmišljate o njima. Tu dolazi do grijeha požude. Smatrati da je druga osoba privlačna je samo po sebi prirodno, i u pravim okolnostima (da ste u braku sa tom osobom) ne bi bilo ništa pogrešno u upuštanju u seksualnu fantaziju i intenzivnu uzbuđenost; ali kada niste u braku s tom osobom odnosno u braku ste s nekim drugim, zbog okolnosti takve fantazije i uzbuđenost su neuređene i grešne.

Ipak, za potrebe ovog posta, ostavit ću po strani pitanja o tome kakva specifična vrsta želja i ponašanje se smatra požudnom ili neuređenom. Kontroverze oko pozicije prirodnog prava oko vanbračnog seksa, homosekualnosti, kontracepcije itd. nisu ono o čemu sada pišem. (o tome sam pisao na drugim mjestima, primjerice ovdje). **Ono o čemu pišem nije sama požuda nego "kćeri" ili efekti požude – način na koji seksualna želja koja je neuredna obično rezultira s drugim modernim neuređenostima.**

Još jedna napomena: Reći da je neka daljnja moralna neuređenost učinak požude ne znači reći da uvijek i potpuno proizlazi iz požude. Govorimo o tendencijama. **Što su duže i jače nečije seksualne želje neuređene, to je izglednije da će upasti u druge moralne neuređenosti o kojima govori Akvinski; Ali ako su seksualno želje manje neuređene, ili je na njihovu neuređenost odgovoreno pokušajima da ih se ispravi, onda je manje izgledno da će uslijediti sekundarne neuređenosti, ili barem neće biti u istoj mjeri u kojoj bi bile.**

Kćeri pohote

Od osim "kćeri pohote"; prvih četiri se odnosni na intelekt, a posljednjih četiri na volju. **Prva "kćer" ili efekt je ono što Akvinski zove "sljepoća uma"**, kojom *"jednostavni [čin] razumijevanja, koji shvaća neku namjenu kao dobru... je ometen pohotom"*. Ono o čemu Akvinski govori možemo shvatiti ovako; Intelekt ima kao svoju prirodnu namjenu ili finalni uzrok shvaćanje istine. Međutim, istina je "*transcendental*", kao što je i dobrota, a transcendentali su konvertabilni jedno prema drugome. Drugim riječima, istina i dobrota su zapravo ista stvar promatrana iz drugačijih točaka gledišta. Stoga je intelekt u istom mjeri prirodno usmjeren prema shvaćanju dobra kao što je usmjeren i prema shvaćanju istine. (*Za diskusiju o transcendentalima vidi knjigu Aquinas.)*

Kada, iz bilo kojeg razloga, uživamo u nekoj stvari ili aktivnosti, skloni smo želji da mislimo kako se radi o dobroj stvari – *čak i ako nije dobra;* i kada, iz bilo koje razloga, smatramo da je neka ideja privlačna, skloni smo želji da mislimo kako se radi o stvari koja je istinita i razumna – *čak i ako nije ništa od toga.* Svi to znaju; ne morate biti tomist da bi to shvatili. Netko tko se voli opijati ili uzimati kokain toliko uživa u svojem poroku da odbija slušati one koji ga upozoravaju da će se naći u ozbiljnoj nevolji. Ideolog je toliko zaljubljen u svoju najdražu ideju da će tražiti bilo koji dokaza za koji se čini da potvrđuje tu ideju, istodobno odbacujući sve upadljive dokaze protiv nje. Glumac ili pisac bez talenta je toliko zaljubljen u ideju bogatstva i slave da odbija

vidjeti kako bi mu bilo bolje potražiti neku drugu karijeru. I tako dalje. Činjenica da uživanje u onome što je zapravo loše ili lažno može narušiti kapacitet intelekta da vidi što je dobro i istinito je poznata činjenica iz svakodnevnog života.

Ne postoji razlog zašto bi mislili da su stvari različite kada govorimo o seksu. Zapravo – *i to je dio poante Akvinskoga* – upravo zato što je seksualni užitak tako neobično intenzivan, zbog toga je vjerojatnije da će takav užitak, nasuprot drugim užicima, oštetiti našu sposobnost da prepoznamo što je dobro i istinito kada je ono u čemu uživamo zapravo nešto što je loše. **Konkretnije, zbog redovnog djelovanje po željama da se upuštate u seksualne čini koje su neuredne, bit će vam sve teže i teže vidjeti da se radi o neurednim činima. Kao prvo, užitak kojeg osoba ostvaruje u takvim činima će im dati lažni dojam dobrote; a kao drugo, osoba će biti sklona tražiti razlog da promatra te čini kao dobre ili barem bezopasne, odnosno bit će nesklona tražiti, ili poslušati, razloge zašto su loši.** Stoga upuštanje u neuređeno seksualno ponašanje ima tendenciju umanjivanja sposobnost da vidimo što je dobro i istinito, posebice u stvarima seksualnog morala. Ukratko, zbog seksualnih poroka postajete glupi.

Ne morate biti tomist da bi to uvidjeli. Svi znaju da pretjeranost u seksualnih užicima može zaslijepiti nekoga na loše učinke upuštanja u takve stvari. Konkretnije, svi smo upoznati sa primjerima poput onog u kojem se razvratni šef ili učitelj upušta u potragu za seksualnim odnosima sa svojim podređenim ili studentima unatoč riziku po svoju obitelji ili karijeru, primjerom žene koja se zavarava u razmišljanju kako će oženjeni muškarac s kojim ima aferu ostaviti svoju ženu i oženiti nju, korisnikom pornografije koji odbija priznati da je ovisan, i tako dalje.

Naravno, postoji puno stvari koje tomist smatra seksualno neurednim a koje mnogi ljudi danas ne smatraju neurednim. To je djelomice, iz tomističke perspektive, posljedica raširene intelektualne pogreške; Jer kada ispravno shvatite opći metafizički okvir koji podržava tradicionalnu teoriju prirodnog prava – *esencijalizam, teleološki realizam, itd;* onda je poprilično očito da je pristup prirodnog prava prema seksualnom moralu razuman, i zapravo ga je vrlo teško izbjeći s obzirom na taj metafizički okvir. Osim toga, sam okvir nije samo savršeno obranjiv nego ga je također *(kao što sam detaljno argumentirao)* poprilično teško izbjeći kada ga ispravno shvatite. Problem je što u suvremenom intelektualnom životu većina ljudi ne zna ništa, ili u najboljem slučaju zna neke karikature, o toj metafizici i tradicionalnoj teoriji prirodnog prava koja se oslanja na njega. Posljedica toga je da ne shvaćaju racionalne temelje tradicionalnog seksualnog morala.

Ali tomist ne smatra da je jedini problem obična intelektualna pogreška jer nije istina da se ljudi u suvremenom zapadnjačkom društvu često ne slažu, na intelektualnoj razini, s teoretičarima prirodnog prava oko toga što je neuredno; radi se o tome da se obično ponašaju na način za koje teorija prirodnog prava kaže da je neuredno. Ako takvo ponašanje ima tendenciju umanjivanja kapaciteta da prepoznate što je istinito i dobro, posebno po pitanjima seksa, onda iz toga slijedi da rašireno odbacivanje tradicionalnog

seksualnog morala ima veze s onom vrstom kognitivne iskvarenosti koju Akvinski naziva "sljepoća uma" (*kao što ima veze sa iskrenom intelektualnom pogreškom.)* Činjenica da ljudi koji se ne ponašaju u skladu sa tradicionalnih seksualnim moralnim normama ujedno i ne vjeruju da te norme imaju ikakav čvrsti intelektualni temelj dakle nije nimalo iznenađujuća. Naprotiv, upravo bi takav razvoj događaja teoriji prirodnog prava predvidjela.

U svijetlu te činjenice moramo ocijeniti odbijanje nekih suvremenih akademskih filozofa da uopće uzmu u obzir argumente obrane tradicionalnog seksualnog morala. Oni koji to odbijaju tvrde da te argumente ne treba uzimati ozbiljno jer se radi samo o izražavanju "bigotizma". Za početak, jedan od problema s takvom pozicijom je da je očito pogrešan. Ili se radi o samoreferenciranju *(jer pitanje je li tradicionalni seksualni moral stvarno "bigotan", a ne racionalno opravdan, je upravo ono o čemu se raspravlja*); ili je pogrešni *ad hominem* prigovor *(pokušaj odbacivanja argumenta na temelju navodne loše namjere onih koji daju takve argumente).*

Međutim, još jedan problem je što na takvu strategiju odbacivanja argumenata za tradicionalni spolni moral kao običnu racionalizaciju "bigotizma" možete odgovoriti protuoptužbom da oni koji odbacuju tradicionalni spolni moral pate od onoga što je Akvinski nazvao "sljepoća uma." Tradicionalni moralist može odgovoriti: *"Naravno da ćete vi odbaciti argumente kao obični bigotizam! To je zato što je vaš intelekt toliko zamagljen seksualnim porokom da ne možete vidjeti što je dobro i istinito u pitanjima seksa, tako da čak ne želite nit pokušati vidjeti to!"*

Naravno, ako bi tomist tu prestao, i samo optužio drugu stranu zbog sljepoće uma, onda bi i on bio kriv zbog samoreferenciranja ili *ad hominem* napada. Ipak, to pokazuje da ne postoji racionalni način izbjegavanja rasprave s onima s kojima se ne slažete po pitanju seksualnog morala. Ako branitelj tradicionalnog seksualnog morala želi izbjeći samoreferenciranja ili *ad hominem* onda mora dati argumente za svoju poziciju i odgovoriti na argumente druge strane; a ako kritičar tradicionalnog seksualnog morala želi izbjeći samoreferenciranje i *ad hominem*, onda on također mora dati argument za svoju poziciju i odgovoriti na argumente druge strane.

Dosta digresije. Ostale tri "kćeri pohote" koje se dotiču intelekta slijede iz sljepoće uma**. Druga je ono što Akvinski naziva "brzopletosti"** koje se dotiču načina na koje neuredna seksualna želja ometa *"naum o onome što treba učiniti zbog cilja."* Akvinski tu misli da kao što nas užitak u onome što je neuredno može oslijepiti na istinske ciljeve naših seksualnih sposobnosti, tako nas može zaslijepiti i na sredstva postizanja tih ciljeva.

Treća kćer požude je ono što Akvinski naziva "nepromišljenost", time misli na neuspjeh intelekta da se uopće pozabavi ciljevima i sredstvima. Drugim riječima, dok "sljepoća uma" podrazumijeva da se intelekt pita o ciljevima seksa no pogrešno odgovara, a "brzopletost" podrazumijeva da se pita o sredstvima postizanja tih ciljeva no pogrešno odgovara; "nepromišljenost" podrazumijeva da se intelekt uopće ne pita koja su sredstva i koji su ciljevi prikladni. **"Nepromišljeni" čovjek jednostavno**

slijedi neuredne užitke o kojima je postao ovisan na određeni sub-racionalni način, "bezumno". Njegova intelektualna aktivnost po pitanju seksa se čak ne bavi niti racionalizacijom.

Četvrta kćer pohote je "nestalnost". Čini se kako je tu ideja da čak kada pohotna osoba nije potpuno potonula u *"sljepoću uma", "brzopletost" i "nepromišljenost",* odnosno još je u stanju shvatiti ispravne ciljeve i sredstva po pitanju seksa, to shvaćanje je dosta slabo. Užitak neurednog seksualnog ponašanja stalno odvlači pozornost intelekta tako da ono što je istinski dobro nije stalno prepoznato ili mu se ne teži.

Za Akvinskog, volja dolazi nakon intelekta, tako da , neiznenađujuće, kćeri požude uključuju i četiri neurednosti volje. Akvinski opisuje petu i šestu kćer požude:

> **"Jedna je želja za ciljem, koju nazivamo *'samo-ljubav'* koja smatra užitke koje čovjek želi pretjeranim, a s druge strane postoji *"mržnja prema Bogu"*, jer je On zabranio željeli užitak."**

"Samo-ljubav", čini mi se, možemo shvatiti ovako; "Nepromišljena" osoba je potpuno potonula u svojim neurednim seksualnim užicima. Osoba koja pokazuje "sljepoću ima" i "brzopletosti" je također potonula u neurednim seksualnim užicima, ali je uspjela isplesti mrežu racionalizacija svoje potrage za tim neurednim užicima. Ipak, bilo kako bilo, fokus požudne osobe je okrenut prema unutra, prema sebi i prema vlastitim užicima i intelektualnim konstrukcijama, a ne izvan, prema onome što je stvarno dobro i istinito. **Um koji je iskvaren pohotom želi stvarnost prilagoditi sebi, umjesto da sebe prilagodi stvarnosti. Stoga sama ideja da postoji takva stvar poput prirodnog, objektivnog moralnog poretka, posebno kada govorimo o seksu, postaje nepodnošljiva pohotnoj osobi.**

Nastavak je naravno ono što Akvinski naziva *"mržnja prema Bogu"*; jer Bog je Sam Bitak, i s obzirom da je bitak, poput istine i dobrote, transcendental, slijedi da je Bog također Sama Istina i Sama Dobrota. Radi se samo o različitim načinima poimanja istine božanske stvarnosti. Prema tome, mrziti ono što je zapravo istinito i dobro znači *ipso facto* mrziti ono što je zapravo Bog. Naravno, osoba koja je izgubljena u neurednoj seksualnoj želji može tvrditi da voli Boga; ako takva osoba zna da je izgubljena u neurednoj želji i traži oslobođenje od toga, onda je ta ljubav iskrena. Još uvijek ima neko razumijevanje što je istinski dobro i želi ojačati svoje shvaćanje istog, i svoju mogućnost traženja dobra. **Ali pretpostavimo da osoba voli svoje neuredne želje, mrzi one koji ga odgovaraju od slijeđenja takvih želja, i odbija se ozbiljno pozabaviti prijedlogom da takva predanost užicima suprotna Božanskoj Volji. Onda je**

njegova navodna ljubav prema Bogu lažna, on zapravo ne voli Boga, nego idola svoje vlastite konstrukcije.

Posljednje dvije kćeri požude su ono što Akvinski naziva "ljubav prema ovome svijetu" i "očaj budućeg svijeta". Za Akvinskoga, ljudska bića *qua* racionalne životinje imaju i tjelesne moći *(odnosno naše životinjske moći prehrane, rasta, reprodukcije, senzacije, apetita, motorike)* i netjelesne moći intelekta i volje. Potonje, više moći, čine naše duše besmrtnim i određenim za život poslije ovoga. S obzirom da su naše životinjske moći, i užici povezani s njihovim izvršavanjem, prirodni za nas, ne postoji ništa pogrešno s time što volimo te stvari; **Ali pod "Ljubav prema ovom svijetu" Akvinski misli na pretjeranu ljubav prema tim stvarima.** Neuredni seksualni užici, svojim intezitetom, imaju tendenciju odvraćati nas od dobara intelekta. Djelomice je to zato što nas takvi užici osljepljuju na ono što bi intelekt inače uvidio kao istinito i dobro, ali također djelomice i zato što, iako požudna osoba može još uvijek uvidjeti istinu i dobrotu, njihovo dostizanje je teško jer užitak koji donosi može biti manje intenzivan od onog neurednih seksualnih užitaka kojima robuje.

Prema tome, naravno da će požudna osoba biti nezainteresirana za sljedeći život, i neće biti sklona osiguranja svoje buduće dobrobiti u njemu. Činiti će joj se hladno, apstraktno i dosadno u usporedbi sa onima što želi u ovome životu; stoga ne čudi da su kršćanski teolozi tradicionalno naglašavali opasnosti seksaulnih grijeha za besmrtnu dušu. **Ne radi se o tome da su takvih grijesi najgori grijesi – *nisu* – nego se radi o tome da užici povezani s njima olakšavaju upadanje u njih, a ukoliko postanu navika, vrlo im se teško otrći. (Svećenici koji žele umanjiti važnost seksualnih grijeha u ime suosjećanja time djeluju na način koji je sve samo ne suosjećajan.)**

Suprotni ekstrem

Do sada smo govorili o grijehu pretjerivanja u seksualnim užicima, ali je vrlo važno imati na umu da postoje i druga područja ljudskog života u kojima postoji neurednost pomanjkanja i neurednost pretjerivanja. Pišući o užitku općenito, Akvinski zapisuje:

> "Što god je suprotno prirodnom poretku je izopačeno. Priroda je uvela užitak u djelovanje koje je nužno za život čovjeka. Zato prirodni poredak zahtijeva da čovjek koristi te užitke, u mjeri u kojoj su nužni za dobrobit čovjeka, s obzirom na očuvanje bilo pojedinca ili vrste. Prema tome, ako bi netko odbacivao užitke propuštajući stvari koje su nužne za očuvanje prirode, on bi griješio, djelovao bi suprotno poretku prirode. To se odnosi na porok neosjetljivosti (Summa Theologiae II-II-132.1)"

Akvinski odmah zatim napominje kako je moguće odreći se užitaka na način koji nije izopačen, kao kad netko izabire celibat zbog svećenstva ili vjerskog života. Također postoje slučajevi u kojima supružnici mogu pristati na apstinenciju od seksa zbog duhovnih razloga; ali ti slučajevi nisu (ili barem ne smjeli biti) slučajevi kada se seksualni užitak

odbacuje kao loš, nego slučajevi gdje se smatra dobrim, ali je svejedno zaspostavljen radi nečega još boljeg. Normalni tijek života je da se ljudi vjenčaju, i kada se vjenčaju da imaju seksualne odnose. To znači da je seksualni užitak jednostavno normalni dio običnog ljudskog života. To je neizbježno s obzirom da smo, po prirodi, podjednako tjelesna i životinjska stvorenja kao i racionalna.

"Porok neosjetljivosti" u pitanju seksualnih užitaka bi se mogao očitovati u braku u kojem jedan supružnik odbija voditi ljubav, ili to čini nevoljko, ili to čini bez ikakvog interesa, na način kao što bi netko mogao bez protesta pristati da opere suđe ili baci smeće. (Naravno, supružnici su ponekad bolesni, ili umorni, ili pod stresom, ili iz nekog razloga ne bi ranije imali odnos. Ne postoji ništa pogrešno s time, problem je kada jedan supružnik pokazuje stalnu averziju ili nezainteresiranost za seks.)

Baš kao što volja može biti nedovoljno privučena prema seksualnom užitku, tako i intelekt može imati previše negativan stav prema njemu. Primjerice, neki kršćanski teolozi ranijih stoljeća su bili sumnjičava prema seksualnom užitku, i pogrešno su smatrali da se radi o nečemu što prisustvuje spolnom odnosu samo kao rezultata istočnog grijeha. Akvinski odbacuje takvo razmišljanje, i u stoljećima nakon njega, teoretičari prirodnog prava, moralni teolozi, i Učiteljstvo Katoličke Crkve je imalo sve pozitivniji stav prema seksualnom užitku kao načinu kojim priroda olakšava prokreativne i ujedinjujuće namjene seksa.

> *[... na kraju se Feser pita zašto smo skloni ekstremima i kako pomiriti sve te probleme.]*

Ljudska bića su racionalne životinje, nismo netjelesni ni aseksualni - *kao anđeli*, ali nismo niti poput ne-ljudskih životinja potpuno tjelesni, uzdižemo se iznad senzacija i apetita. To je, metafizički, jednostavno vrlo čudna pozicija; jedva je stabilna i zbog seksa ju je posebno teško održavati. Jedinstveni intezitet seksualnih užitaka i želja, i naša tjelesna nepotpunost *qua* muškaraca i žena, stalno nas podsjećaju na tjelesnu i životinjsku prirodu, kao da nas vuku "dolje". Istovremeno, naša racionalnost nam neprestano nastoji nametnuti svoju kontrolu i povući nas natrag "gore". Konflikt je toliko zamoran da ga pokušamo izbjeći tako što se priklonimo jednoj od strana.

Dakle, bihevioralno, imamo tendenciju upasti ili u čistunštvo ili u seksualnu neumjerenost. Intelektualno, upadamo ili u pogreške platonizma – *tretiramo čovjeka kao netjelesnog, dušu zatočenu u tijelu* – ili u suprotne pogreške materijalizma, tretiramo ljudsku prirodu kao da je svodljiva na tjelesno. Feser tvrdi da aristotelijansko-tomistička pozicija predstavlja ispravnu ravnotežu, točnije aristotelijansko-tomistička filozofska antropologija koja utvrđuje da je čovjek jedna supstanca s tjelesnim i netjelesnim aktivnostima: te aristotelijansko-tomistička teorija prirodnog prava koja podupire tradicionalni seksualni moral, istodobno potvrđujući esencijalnu dobrotu seksa i seksualnog užitka.

> *Napisano prema What's the deal with sex? Part II, autor je filozof Edward Feser. (Pri prevođenju sam koristio, nerazmišljajući, i "pohota" i "požuda", nisu iste stvari, ali jasno je iz konteksta o čemu se radi.)*

PS

Svi navedeni poroci su u određenoj mjeri prisutni u društvu, a to znači da mnogi - *ili ponekad svi*- ljudi upadaju u njihove zamke.

Nije stvar u tome da se ljudi ne slažu s tradicionalnim moralom, odnosno odgovorima na bitna pitanja o seksu, nego im nije jasno zašto bi uopće netko postavljao takva pitanja. Osim toga, često možete čuti izjave u kojima ljudi eksplicitno tvrde da su tradicionalisti u krivu što se tiče X jer oni osjećaju ugodu prilikom upuštanja u X. Ili, možda X i je pogrešno, ali zašto se odreći takve ugode. Dosta ljudi misli da možete nešto odbaciti samo zato jer vam se ne sviđa zaključak. (Dakle, ne tvrde da je nešto pogrešno u premisama ili logici, nego jednostavno ne prihvaćaju zaključak.)

Feser također ispravno napominje da oni koji u ime suosjećanja ne žele govoriti o seksualnim grijesima, ili čak negiraju takvo što, zapravo pokazuju lažno suosjećanje – *ne pridonose istinskom dobru drugoga*.

Završit ću Anscombinim citatom;

> **"Oni koji pokušavaju pretvoriti seks u običnu ležernu zabavu plaćaju kaznu: postaju plitki. Prije ili kasnije govor koji odražava takvo ponašanje postaje plitak. Obeščašćuju svoja tijela; smatraju beznačajnim ono što je prirodno povezano s nastankom ljudskog života."**

Seksualna bulimija

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/04/seksualna-bulimija.html

Bulimia nervosa je čest poremećaj – endemski i "normalan" u nekim skupinama – kada se osoba prežderava hranom, a zatim izaziva povraćanje: radi se o nezasitnoj želji za hranom, ali izbjegavanju ishrane.

Iako je to shvatljivo u svijetu u kojem hrane ima u izobilju, a pretilost je veći problem od izgladnjivanja; biološki, bulimija je perverzija apetita – potpuno odvajanje jedenja od ishrane. Njen implicitni cilj je stalno i nesputano proždirati svu hranu koju želite, ali svejedno biti mršav.

***

Seksualna bulimija je čest poremećaj – endemski i "normalan" u nekim skupima – kada se osoba *prežderava* seksom ali uklanja plodnost; radi se o nezasitnoj želji za seksom; ali izbjegavanju imanja djece.

Iako je ovo razumljivo u svijetu u kojem seksualne stimulacije ima u izobilju, a apetit za seksom premašuje ponudu; biološki, seksualna bulimija je perverzija apetita – potpuno odvajanje seksa od začeća. Njen implicitni cilje je stalno i nesputano upuštati se u svaki seks koji želite, ali svejedno biti sterilan.

***

Prema tome, biti gurman ali mršav, biti polimorfno promiskuitetan ali sterilan je moderni ideal – zadovoljavati i pojačavati instinkte bez ograničenja ili granica; pritom negirati i prekidati krajnji cilj i svrhu ovih instinkata.

***

Bulimiju još uvijek općenito smatramo nesrećom, ako ne i bolešću; ali kada se radi o seksu, nismo samo normalizirali patologiju nego smo je podigli kao ideal.

Ipak, začeće je osnovna biološka potreba poput ishrane – zapravo još veća potreba jer je začeće bitnije za reproduktivni uspjeh nego produljenje preživljavanja.

Moderno društvo je postalo otupljeno i zasljepljeno, u agresivnom stanju negiranja biološke patologije moderne seksualnosti i reprodukcije – počeli smo voljeti bolest više od zdravlja,

smrt više od života.

To je život u svijetu bez Boga.

> *Izvorni post; Sexual bulimia - pathology is normality for modern sexuality (Bruce G Charlton).*

PS

Zamislite da zaustavite ljude (mlađe, sekularne) na cesti i pitate ih čemu služi želudac? Ili čemu služe pluća? Kakav odgovor očekujete? Vjerojatno neki odgovor koji će biti manje ili više precizan, ali će se ticati prirodne namjene tih organa – primjerice razgradanja hrane, prijenos kisika i slično. *(Baš kao što ih uče u školi.)*

Zamislite da zaustavite iste te ljude na cesti i pitate ih čemu služe spolni organi? Odgovor će vjerojatno imati veze s užitkom. *(Baš kao što ih uče u školi.)* Koja je razlika? Pa u hrani isto možemo uživati. Možemo duboko udahnuti svježi zrak i uživati u njemu. Zašto su spolni organi drugačiji?

Danas možete čuti ljude koji tvrde da je trudnoća bolest. Pritom ne mislim da to tvrde implicitno – *iako mnogi upravo to i rade*, nego se otvoreno zalažu da trudnoću treba smatrati bolešću, kroničnim stanjem od kojeg ponekad pate žene i koje se može spriječiti ili liječiti uklanjanjem "sadržaja maternice".

U području spolnosti, ideal je bulimija, san je pronaći supstancu koju žena može uzeti – *možda kupiti u ljekarni* - i izbjeći trudnoću bez da o tome išta razmišlja.

Povezano vidi - Zašto imati djecu?, Anscombe se također osvrće na usporedbu s prehranom, uz još neke primjedbe.

Druga demografska tranzicija

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/druga-demografska-tranzicija.html

Vjerujem da ste upoznati s pojmom demografske tranzicije, procesom koji označava smanjenje stope fertiliteta u društvu - ili jednostavnije, rađanje sve manjeg broja djece. Iako postoji više faktora odnosno uzroka koje se okrivljuje za tu pojavu, ne postoji općeprihvaćeno objašnjenje što se to točno događa. S obzirom da niska stopa fertiliteta rezultira različitim društvenim i ekonomskim problemima, diljem svijeta postoje pokušaji podizanja stope, ali se nisu pokazali uspješnim. *(Fenomen je prisutan u različitim društvima koji naizgled niti nemaju toliko toga zajedničkog.)*

Prema meni, glavni razlog za nisku stopa fertiliteta je promjena (moralnog) razmišljanja ljudi o svrsi svog života, uz kombinaciju drugih faktora, ali o tome nekom drugom prilikom.

Želim skrenuti Vašu pažnju na jednu noviju pojavu prisutnu posljednjih desetljeća. Ljudi koji se bavim demografskim temama su primijetili da dolazi do potpuno nove epohe, novih fenomena koji zaslužuju da ih se i prepozna kao takve. Krajem osamdesetih počelo se govoriti o tzv. **Drugoj demografskoj tranziciji** (DDT)koja opisuje ono što se počelo događati u šezdesetima**.**

Što karakterizira tu novu tranziciju? Ukratko, radi se o potpuno drugačijoj ulozi braka i djeteta. Prva tranzicija je dovela do rađanja manjeg broja djece, ali se druge stvari nisu mijenjale; još uvijek su mladići i djevojke odgađali odnose, bili su usmjereni zajedničkom životu, rađali su djecu u braku,ostajali su zajedno itd. jedino novo što su radili je bilo ograničavanje broja djece. Druga demografska tranzicija mijenja sve navedeno. *(Upravo kao što su tradicionalni komentatori i predviđali s obzirom na labavljenje moralnih normi, ali u ovom postu se ne želim baviti moralnom procjenom određenog ponašanje nego samo ponuditi opis onoga što se događa. Također, moji opisi su okvirni, koga zanima više može pročitati stručne radove te tematike.)*

Nitko nije predviđao da će u tako kratkom roku doći do naglog opadanja stope fertiliteta. DDT zapravo označava nagle ideološke promjene; **umanjivanje važnosti braka i obitelji, rasprostranjenost kontrole rađanja (uključujući i pobačaja), porast broja razvoda, raširenost kohabitacije te vanbračna rađanja. To je popraćeno i porastom doba rađanja, te naravno manjim brojem djece, odnosno kod određenih parova potpunim izbjegavanjem djece.**

Ideološke promjene šezdesetih su vjerujem barem donekle poznate; drugi val sekularizacije, seksualna revolucija, atomizacija društva; i ostale svjetonazorske i

ekonomske promjene.

Najbolju ilustraciju razlike između "prve" i "druge" demografske tranzicije nudi kontracepcija i motivacija za rađanje djece;

> **U prvoj tranziciji, koristili bi kontracepciju da bi spriječili trudnoću; u drugoj tranziciji prekidate kontracepciju da bi omogućili trudnoću. U prvoj tranziciji očekivano stanje je bilo stanje plodnosti, kada bi (bračni) par odlučio da ne želi više djece onda bi koristio kontracepciju. U drugoj pak tranziciji vrijedi suprotno; očekivano stanje je stanje neplodnosti, žena stalno koristi kontracepciju *(kemijski se sterilizira)* i tek onda kada pronalazi nekoga, i to u onom razdoblju kada to želi, odluči da će prestati uzimati kontracepciju i imati djecu.**
>
> **Također bitna promjena je i razlog zašto imati djecu; prije ste imali djecu jer je to prirodni tijek, zbog određene dužnosti, obveze ili što već; sada u drugoj tranziciji djecu imate zato što se Vi želite ostvariti, želite osjetiti neko ispunjenje, odnosno djecu imate radi sebe i svoje želje za tim iskustvom.**

Očito, ne razmišljaju svi u društvu tako, ali navedeno opisuje postojeće trendove. Mediji nam svakodnevno prezentiraju takvu situaciju, a poznate ličnosti promoviraju svoje životne odabire u skladu s drugom demografskom tranzicijom. Novo političko pravovjerje zabranjuje ikome da uputi kritiku na takvo ponašanje, a u školski sustav se polako uvode programi kojima je cilj "educirati" svu djecu i pripremiti ih na "novu stvarnost". Naravno, to ne znači da mediji neće govoriti o demografskim problemima, u zadnje vrijeme su česta upozorenja da su nam djeca potrebna zbog mirovina, odnosno da moramo nadomjestiti njihov nedostatak imigracijom.

***

Odlučio sam napraviti (kvazi)transkripciju predavanja, i tek kasnije shvatio da sam prvotno mislio na drugo predavanje. Tematski su slična, pred nešto drugačijom publikom- *jedno je ozbiljnije, drugo pred studentima.* Dakle, u nastavku prenosim uvod i zaključak *predavanja I,* nakon uvoda možete pročitati *predavanje II* i vratiti se na zaključak *predavanja I (jer velikim dijelom obrađuju istu temu).*

Predavanje I
Let No Man Put Asunder:Economic Theory and the Defense of the Natural Family" byCatherine Pakaluk (82min, yt)

04:30 = Spominje pojam prirodne obitelji, pod time podrazumijeva muškarca i ženu koji žive u doživotnom seksualnom partnerstvu, zajedno s njihovom biološkom djecom.

Točnije, govori o slomu te strukture; **sve više ne-bračne djece, niže stope stupanja u brak, porast doba za prvi brak, sve više kohabitacija, razvoda; i u braku sve manje djece; razvoj "alternativnih obitelji" u različitim oblicima** (i to s namjerom, odgoj djece bez majke, bez oca, ili bez bioloških roditelja)

7:30 = Demografi su se počeli brinuti zbog navedenih trendova (nagli porast vanbračnih trudnoći, opadanje stope brakova...) i prepoznali da se radi o važnoj promijeni- **Drugoj demografskoj tranzciji.** Ekonomisti [ona] se pitaju što se točno događa, kako se promijenio način odlučivanja o braku (seksu i djeci) – *kako vanjski pritisci utječu na agente*. Dakle želje (preferencije) su iste, ali nešto se promijenilo u opcijama odlučivanja.

13:00 = Objašnjava kako ekonomisti modeliraju odlučivanje.

> [Isti opis nudi u predavanju II, *skrolajte* dolje do njega, kada pročitate možete se vratiti.]

> [Pročitali ste predavanje II? Idemo sad opet na predavanje I, zaključak]

51:20 = Objašnjava što je javno dobro, primjerice obrana države, svi imamo korist od toga. Uvodi ideju djece kao javnog dobra.[Govorimo o ekonomskom razmišljanju o problemu javnog dobra, ništa drugo]. Kod javnog dobra postoji problem onih koji uživaju u dobru, ali mu ne pridonose; slično tome, ljudi odabiru imati ograničeni broj djece zbog, primjerice sebe i svoje karijere, ali ta odluka nije nužno dobra za društvo. [Obranu države ne prepuštamo slučaju nego kroz poreze prikupljamo sredstva od svih.]

60:01 = Drugi predavač Joe Price se nadovezuje na Pakaluk, daje dodatne komentare o promjeni ponašanju. Muškarci odabiru strategiju seksa bez djece, a to prisiljava žene da se prilagode njihovoj strategiji. Objašnjava promjene koje stvaraju dodatni pritisak; više muškaraca u zatvorima, više žena s diplomom (koje ne mogu pronaći željenog supruga s diplomom)...

60:06 = Treći predavač Sven Wilson, **spominje propadanje socijalnog, obiteljskog kapitala. Govori o obitelji kao vrsti tehnologije, nešto u društvu što je u stanju dati dobra i usluge.** [Spominjao sam u ranijim postovima da obitelj treba promatrati kao prvo ministarstvo socijalne skrbi, kao prvo ministarstvo obrazovanja, prvo ministarstvo zdravlja itd. Velika Država svojim uplitanjem umanjuje obitelj. Nestajanje obitelji ima velikih posljedica na društvo i ekonomiju.]

Napominje da moramo obratiti pažnju na potrebe djece, ne roditelja; primjerice trebamo se pitati kakav je utjecaj razvoda na kasniji život djeteta; Ekonomski gledano, što bi to dijete bilo spremno platiti svojim roditeljima da se ne rastanu. Još jedno pitanje, kako vrednovati one ljude koji ne postoje? Svi oni ljudi koji nedostaju imali bi veliki utjecaj, ne vidimo ih u svom životu, kako bi oni utjecali na nas?

Na kraju svih predavanja par kratkih pitanja i odgovora

***

Predavanje II
Catherine Pakaluk - Does Contraception Change the Game? (75min,yt)

Predavanje je malo sporije, za studentsku publiku, objašnjava osnovne pojmove, možete preskočiti ako vam dosadi – negdje oko 21:45 počinje objašnjavati modeliranje utjecaja pilule; a oko 34:00 nova pravila "borbe spolova" pod utjecajem pilule.

U nastavku nekoliko ideja iz predavanja;

07:00 = govori o "paradoksu" ženske sreće. Istraživanja pokazuju da su žene danas relativno nesretnije, radi se o poznatim rezultatima da žene, usporedno muškarcima, nisu toliko zadovoljne i sretne svojim životima u novije vrijeme. Potencijalna objašnjenje za fenomen; (i) promjene u društvu su gore za žene, (ii) žene su razočarane jer imaju prevelika očekivanja i (iii) žene danas drugačije shvaćaju to pitanje. Opisuje radove koji odbacuju posljednja dva objašnjenja.

13:00 = opisuje ekonomske modele. Iako se ljudi ne ponašaju svjesno na način kojeg opisuju ekonomisti, njihovi modeli su ispravni na većem uzroku, ekonomisti su poput fizičara koji opisuju kretanje rakete iako ta raketa ne razmišlja o svom "ponašanju". Modeli reduciraju čovjeka na agenta koji traži određeno dobro.

18:30 = Klasična ekonomska teorija, ne bavi se normama i vrijednostima (preferencijama) nego o tome kako različiti pritisci rezultiraju promjena. Pristup teorije igara . Ekonomski model opisuje samo dio motivacije osobe.

21:45 = Modeliranje utjecaja *Pilule*; ***pilula kao tehnologija koja mijenja racionalno ponašanje – odluke i ograničenja.***

25:00 = Spominje nobelovca Beckera koji je rekao da utjecaj same Pilule nije toliko važan, bitna je promjena preferencije, ljudi žele manje djece tako da se ne radi o pitanju na koje ekonomski modeli o kojima govori odgovaraju. **Pakaluk se ne slaže, radi se o pogrešnom modeliranju; "reproduktivna tehnologija" mijenja dobra koja racionalni agent želi. Prije je dobro imalo dvije značajke – partnera i djecu zajedno, a poslije novih tehnologija možete odvojiti te značajke, možete imati odvojeno dobro partnera i dobro djeteta, ili zajedno.** Možete birati samo dijete, ili samo partnera.

28:30 : Objašnjava novu "borbu spolova". ["Stara" borba spolova je model iz teorije igara kada se mladić i djevojka trebaju naći, ali su zaboravili gdje točno, znaju samo da je boks ili opera. Poznato je da mladić ima preferenciju za boksom, a djevojka za operom; pitanje je kako mogu završiti zajedno. Mladić može razmišljati, ma sigurno će ona otići na operu pa ću i ja, ali djevojka može to isto misliti za boks; uvijek je opasnost da završe na različitim mjestima, ili da će završiti zajedno na mjestu koje jednom od njih nije toliko drago. Opcije

na kraju su dakle{(B,B), (B,O),(O,B),(O,O)}Naravno, preferencije mladića/djevojke možete učiniti jačim/slabijim pa to utječe na igru.]

35:00 = Modeliranje "nove borbe spolova" koja ima nova pravila s obzirom na novu tehnologiju. (Inače, u vezama/seksu, žene su te koje "određuju" hoće li biti nešto.)

Igra ***prije kontracepcije*** ima samo dva ishoda;

A – i djeca i seks [Tradicionalno to znači brak]

D- nema ni djece ni seksa [Tradicionalno to znači nema braka]

Igra ***s kontracepcijom*** ima ***novu*** opciju C;
C – ima seksa nema djece

Žena			
seks	nema seksa		
Muškarac	djeca	A	---
	nema djece	C	D

39:00 = Dobro, sada smo odredili te ishode, potrebno je odrediti koje ishode žele igrači;
žena: pretpostavka uvijek više želi nekoliko djece od nikoliko [nula] ... A>> {C,D}
muškarac: pretpostavka uvijek želi više seksa od nimalo ... {A,C} >>D

41:50 = Objašnjava istraživanja sreće kod muškaraca i žene (istraživanja blizanaca). Prema njima partnerstvo rezultira porastom sreće za oba spola (puno više kod muškaraca nego kod žena). Fertilitet (odnosno imanje barem jednog djeteta) podiže sreću za žene (ne i za muškarce). Interpretacija tih podataka je da žene sklapaju partnerstva kako bi, međuostalom, imale djecu; a muškarci imaju djecu kako bi zadržali partnerstvo. To ne znači da muškarci ne brinu za svoju djecu, nego da taj odnos nema toliki utjecaj. [Napominje različite stvari vezano uz interpretaciju tih podataka. Ne znam koliko je ispravno objašnjenje motivacija, ali rezultati bi trebali biti točni. Oženjeni muškarci su primjerice zdraviji, duže žive i slično, pretpostavljam da to znači da su i sretniji.]

45:30 = Dakle imamo dva tipa žene (A>C>D) -žele djecu, ali ako ih ne mogu imati svejedno žele partnerstvo; i (A>D>C) – ako ne mogu imati partnerstvo i djecu, radije bi bile same. Imamo i dva tipa muškaraca (A>C>D) – radije bi bio u partnerstvu, dijeli želju za djecom; i (C>A>D)- radije ne bi djecu, ali ako to ne može onda će uzeti i djecu i partnerstvo, ako to ne može onda bi bio sam...

48:00 = Zašto je to sve bitno? Pa, **ako date djevojci i mladiću da igraju "borbu parova" prije i poslije kontracepcije, igra [borba] se bitno mijenja. Prije pilule**; **Odigrat će tako da završe u A – imaju i seks i djecu.** Ta situacija je malo bolja za ženu jer ona doživljava više sreće zbog djeteta (prema istraživanjima koja su ranije navedena.) Dakle igra prije pilule je u korist žene, rješenje A je ekvilibrijum.

49:45 = **Poslije pilule**: **Odigrat će tako da završe u C – imaju seks nemaju djecu. To je novi ekvilibrijum. Dolazi do relativne razlike u sreći; žene su nesretnije. I naravno u tom slu**čaju imamo manje djece. Oni igrači koji bi igrali u D – nema djece nema seksa, sada se pomiču u C – nema djece, ali ima seksa.

52:30 = [Zaboravio sam gore napomenuti da ne igraju svi tipovi muškaraca odnosno tipovi žena na isti način, odnosno kraj igre ovisi o tome koji su tip mladića i koji su tip djevojke] U slučaju **obiteljskog mladića** (koji traži djecu i seks) i djevojke (koja traži seks ne i djecu) opet će završiti u A, tako bi bilo i prije pilule. Što se tiče **obiteljske žene** (želi seks i djecu) i mladića (koji ne želi djecu), oni će završiti u D – odnosno neće sklopiti vezu. Dakle ne igraju svi muškarci i sve žene na isti način.

53:30 = Posljedice **Nove Borbe Spolova** (dakle **nakon pilule**);

1. **Pomak od toga da žene relativno bolje prolaze po pitanju sreće prema tome da muškarci bolje prolaze.** ***(Ako su dominanti tipovi neženje i neudavače.)***
2. **U prosjeku se smanjuje broj djece.**
3. **Umanjuje se brak [važnost i ugled], povećava se ne-bračna seksualna partnerstva i ne-bračna djeca.**

55:00 = Navodi kako žene sada imaju taktički "nedostatak". Ne mogu postići svoje ciljeve (evolucijski, djeca) bez partnera. Prije kontracepcije, djeca i seks su bili povezani; nije postojala takva "prednost" za muškarce.

56:00 = **Koje su lekcije za "bračnu kulturu"? U prirodnom poretku djeca i seks su povezani. Kontracepcijska revolucija ima ozbiljnih implikacija na dobrobit čovječanstva.**(Svaka država koja prihvaća pilulu ima stopu fertiliteta nižu od potrebne za održivost.) **Postoje dobri razlozi za mišljenja da prirodno shvaćanje plodnosti sprečava nestabilnost u vezama i zadržava fertilitet iznad razine održivosti.** Spominje važnost NFP, Važnost odgajanja mladića...

60:01 = Pitanja i odgovori; *Zanimljivo, i zabavno, poslušati...*

Dakle da ponovim za one koji nisu popratili predavanje – i moje šture natuknice, o čemu govori Pakaluk? Ukratko, koristeći modele iz teorije igara (točnije "borbu spolova"), pokazuje do kakve razlike u odnosu spolova dolazi kada uvedemo kontracepciju (pilulu, novu tehnologiju). Prije su seks i djeca bili povezani, a sada se ta dva dobra razdvajaju. Djevojke i mladići sada imaju novu opciju, mogu imati seksualne odnose bez da imaju djecu. Prije su mogli imati ili oboje (brak), ili ništa (nemaju vezu). Sada se mijenjaju odnosi,

ovisno o željama muškaraca i željama žena mogu odabrati druge opcije. Rezultat te "nove igre" je da imamo manje djece, imamo više vanbračnih zajednica, i prema sociološkim istraživanjima žene prolaze lošije po pitanju sreće (muškarci imaju stratešku prednost).

Iako se dosta fokusira na pitanje sreće žena i sociološka istraživanja o tome, taj dio je manje važan za ono što želim istaknuti u postu, puno mi je zanimljivija primjena modela iz teorije igara i formaliziranje promjena do kojih dolazi zbog kontracepcije. Očito, model je jednostavan, postoje drugi faktori, ali unatoč tome, analiza je korisna i pokazuje kako dolazi do promjena.

***

Prema sličnim modelima, možemo pratiti promjenu ponašanja na (američkim) sveučilištima; porast broja studentica odnosno činjenica da ih ima više od studenata rezultira većim brojem neobaveznih odnosa, promiskuitetom. Kada imate manje djevojaka onda su one te koje biraju, ali kada ih je više od mladića onda oni biraju. Djevojke više nemaju izbora, ne mogu zahtijevati od muškaraca pažnju koje žele, on je taj koji ima veći izbor; a njegova preferencija je seks, nije spreman čekati od djevojke ono što može dobiti drugdje. *(I još jednom, naravno da to ne vrijedi za sve, i naravno da postoje i drugi faktori.)*

Pilula ima i druge utjecaje; nisam siguran koliko je značajan taj faktor, ali poznato je da žene traže muževnije partnere u vrijeme plodnosti. No, u današnje vrijeme žene se odlučuju kemijski sterilizirati odnosno mijenjaju hormalnu razinu u svome tijelu tako da neki tome pripisuju potragu za drugačijim tipom muškaraca. *(Isto tako, promjena hormona utječe i na privlačnost same žene, ali nisam siguran koliko je taj faktor utjecaja pilule mjerljiv)*.

U svakom slučaju, post formalizira ono što nam je intuitivno jasno – da će pojedinci odnosno parovi promijeniti svoje ponašanje kada im omogućimo izbjegavanje posljedica tog ponašanja. Kontracepcija – *odvajanje spolnih odnosa od plodnosti*, mijenja želje, očekivanja, razmišljanja, osjećaje i ponašanja što ima velikih posljedica na same pojedince, a time i na obitelj i šire društvo. Očito, ima i značajne posljedice na sljedeću generaciju koju se potpuno isključuje iz razmišljanja.

Bitne su i druge stvari za demografiju, ali o tome drugom prilikom...

Već sam objavio nešto o kontracepciji; Anscombin esej Kontracepcija i čednost kojeg započinje primjedbom kako žena može imati muškarca, a ne mora imati dijete – ova predavanja su matematičko modeliranje istoga; A kada već govorimo o primjeni modela, u postu Spolni odgoj, zabrinutost roditelja i malo matematike, Pruss primjenjuje jednostavne matematičke modele kako bi pokazao da promoviranje kontracepcije koja umanjuje rizik

na kraju rezultira većim brojem trudnoća jer se više ljudi upušta u takvu vrstu ponašanja. Osim toga, iako kod jednog dijela populacije umanjuje trudnoće i bolesti, kod drugog dijela koji se inače ne bi upuštao u takve odnose povećava.

Tu su i postovi Zašto imati djecu?, Kohabitacija i statistika, O poimanju braka itd.

Što očekivati u društvu u kojem nitko ne očekuje djecu?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/sto-ocekivati-u-drustvu-u-kojem-nitko.html

Iako nisu posebno razrađena, objavljujem par razmišljanja o demografiji i mogućim posljedicama niske stope fertiliteta. Sadržaj posta;

- ***Predavanje What to Expect When No One's Expecting***
- ***Dakle, što očekivati kada nitko ne očekuje?***
- ***Kritika Lasta***
- ***Tko uopće ima više djece?***
- ***Kako se baviti problemima demografije?***
- ***Završne misli***

***

Jonathan Last, autor knjige What to Expect When No One's Expecting održao je predavanje pod istim nazivom,video predavanja **možete pogledati ovdje (**70min, yt). *(Predavanje je nešto neformalnije s pokušajima humora, radi se o studentskoj publici.)* U nastavku prenosim nekoliko razmišljanja iz predavanja;

01:30 = Fekundofobija (strah od plodnosti, djece, velikih obitelji) je stvarna. Zanimljivo, u današnje vrijeme popraćena je sve raširenijom zoofilijom. Navodi primjer iz svoga susjedstva u kojem je bilo pet poslovnih prostora posvećeno psima, a samo dva djeci. Danas postoje zaklade koje možete ostaviti psima, imate police osiguranja za njih, hotele, kekse koje možete zajedno jesti itd. Prepričava zgodu kada su se vlasnici pasa i roditelji sukobili oko korištenje parka; na kraju je jedan vlasnik psa zaključio u novinama da mu djeca ne smetaju, ali je potrebno odvojiti jedan dio parka za djecu tako da ne smetaju psima. [Vjerujem da barem dio vas prepoznaje nešto čudno u takvom razmišljanju. Podsjetilo me to na plakate obiteljske stranke i reakcije koje su uslijedile. Općenito je zanimljiv obrat u kojem ljudi toliko brinu o životinjama, neki u tome prepoznaju psihološke kompenzacije.]

05:00 = Spominje Erlicha i njegova predviđanjima iz sedamdesetih o nadolazećoj katastrofi koja su se pokazala potpuno pogrešnim iako su uvjerila mnoge.

07:00 = Demografi su se pitali što dovodi do niske stope fertiliteta, što to u liberalizmu

izaziva taj učinak, ali uskoro su shvatili da je niska demografija sveprisutna, javlja se u društvima različitih povijesti, vjerovanja i uvjeta.

08:00 = Ukupna stopa fertiliteta u SAD-u je 1.93; ali za srednju klasu iznosi 1.60. Ponašanje srednje klase je bitno jer povijesno vrijedi da, po pitanju broja djece, ostali prate što radi "srednja klasa". [Nisam potpuno shvatio o kojem efektu govori, čini se da nije onaj poznati o praćenju elite. Inače, trenutno u SAD-u brak i obitelj imaju važnost u višoj klasi, u srednjoj ne baš, a u nižim slojevima je raspad sustava.]

10:00 = Fertilitet u Kini iznosi 1.54.Podatak koji govori puno o tome kako amerikanci razmišljaju o djeci. **[Dakle Kina koja ima politiku jednog djeteta i koja na različite načine sprečava rađanje djece, ima samo 0.06 djeteta manje od amerikanaca srednje klase.**]

12:00 = Pokazuje grafove distribucije starosti u populaciji. Problemi sa starom populacijom; javni dug, održivost gospodarskog rasta, porezni pritisak na mlađe itd. [Oni koji toliko govore o "održivom razvoju" ne brinu nimalo o održivom razvoju populacije.]

16:30 = Potencijal generacijskih sukoba. U Japanu koji ima katastrofalnu demografiju ministar otvoreno kaže da bi se stari ljudi trebali požuriti i umrijeti. Nabraja faktore koji su, u SAD-u, doveli do manjeg fertiliteta; smanjenje stope mortaliteta, posvećenost školovanju, dugovi zbog školovanja, spori rast standarda srednje klase... [Navedene stvari su malo sumnjive, kasnije to komentiram.]

20:00 = Jedan od očitih faktora je i seks. **Prije su brak, seks i djeca bili povezani. Bilo je iznimaka, ali to je manje više vrijedilo za sve. Nestankom te povezanosti, dolazi do niza promjena; u SAD-u se danas gotovo polovica prvorođene djece rađa van braka.**

22:30 = **Prosječno doba upuštanja u odnose se spušta sve do 16 godina, a doba sklapanja braka se diže do 28 godina. Kultura drastično razdvaja te dvije stvari koje su [bile] povezane.**

24:30 = Nismo više povezani s bližim društvom, nismo povezani s obitelji. Brak, djeca i seks više nisu povezani; imamo samo sebe u središtu. Imanje djece postaje stvar samoostvarenja, nešto što činite zbog sebe. Slično se događa diljem svijeta; Iran, Singapur, Švedska; što je zajedničko?

26:00 = Objašnjava da su djeca skupa, zahtijevaju vrijeme... Za monetarni uspjeh se najviše isplati marljivo raditi i ne imati djecu. Mirovinski sustav također poručuje da djeca nisu bitna za starost. Vlada poručuje da ne morate imati djecu, ona će se za sve pobrinuti... [Nudi dosta depresivnu sliku roditeljstva što su mu zamjerili u jednom intervjuu, ali to ću isto komentirati kasnije.]

30:00 = Kada pitate muškarce i žene koji je njihov idealni broj djece dobijete, iznenađujuće

ili ne, gotovo isti broj, i taj se broj u americi nije značajno mijenjao kroz zadnje dvije generacije. Ipak, unatoč tom idealnom broju, parovi ga ne dostižu.

31:15 = **Vlasti pokušavaju pomoći parovima da postignu željeni broj djece; ali sve se pokazalo neuspješnim.** Još u antičkom svijetu su postojali porezi na neženje - neuspješno, Staljin je davao medalje za majčinstvo - neuspješno. Ljevičarska rješenja (Švedska, Francuska) nude vrtiće za sve i slično, ali ni to nije uspješno; Konzervativna rješenja nude različite porezne olakšice; U Singapuru dobivate novce za svako dijete, dobivate lakši pristup stanovanju, različite poticaje, zemlja je društveno konzervativna; ali bez rezultata.

35:40 = Japan ima neobične ideje, robot dijete koje bi trebalo potaknuti parove da imaju djecu i slično. Ukratko, različita društva isprobavaju svašta, postoje ozbiljni pokušaji – *i neki ne toliko ozbiljni,* ali izgleda da svi ti pokušaji manje-više ne funkcioniraju. Njemačka gubi stanovništvo.

40:00 = *pitanja i odgovori*; **Postavljeno mu je pitanje o tome što se dogodilo sa zabrinutošću oko prenapučenosti; Odgovor, čak i ljevičarski demografi ne brinu o tome, shvaćaju da nema te opasnosti, nema opravdanja za bojazan o prenapučenosti koja je postojala kroz posljednja stoljeća** – suprotno očekivanjima nekih; povećava se BDP, povećava se životni vijek, pada cijena roba...

46:00 = Danas ljudi provode puno više vremena baveći se djecom. To podrazumijeva očeve, ali i zaposlene majke; danas zaposlena majka troši više vremena na bavljenje djecom nego što su to činile majke kućanice u šezdesetima . Kada uzmemo u obzir da imamo manje djece, na kraju dobijete jako puno vremena po djetetu – "helikopter roditeljstvo". [Odgajanje pod "staklenim zvonom"]

53:00 = Odgovara na pitanje o pozitivnim učincima demografske tranzicije. Oni naravno postoje, značajni su u prvoj fazi, ali radi se o kratkotrajnoj dobiti. Dugoročno dolazi do problema. Bogate države to još mogu nekako riješiti, ali što sa siromašnim starim državama? Što s Kinom koja sve donedavno nije imala problema s ubijanjem svojih građana?
[kraj]

Dakle, što očekivati kada nitko ne očekuje?

Suprotno onome što bi očekivali iz naslova, nije posvetio toliko pažnje posljedicama niskog fertiliteta odnosno starenja stanovništva. Očekivao sam više hrabrih predviđanja što će se događati. Posljedice je teško predviđati, ali možemo nagađati o nekim stvarima.

Navodi neodrživost gospodarskog rasta, sve veća izdvajanja za stariju populaciju, rast javnog duga odnosno oporezivanje mladih i slično. Iznosi podatak da u SAD-u trenutno postoje tri zaposlena na jednog umirovljenika, uskoro će biti dva zaposlena na jednog

umirovljenika što znači veliki porast oporezivanja zaposlenih s obzirom na današnju stopu kako bi nadoknadili razliku. U Hrvatskoj je taj broj gotovo jedan na jedan.

Također navodi druge promjene u društvu, povezane su s ekonomijom ali nisu toliko zanimljive zbog ekonomije. Spominje sukob generacija, postoji li potencijal da se taj sukob konkretizira na neki način? (Iako je vjerojatno mislio na mlade koji ne žele plaćati poreze u korist starih, odnosno otplaćivati njihove dugove, može se dogoditi suprotno. Postoje neki ljudi koji imaju pogrešno poimanje ekonomije i misle da je malo djece dobra stvar jer će ostati više novca za penzije koji se ovako se troše novci na dječje potrebe. Širenjem kontracepcije neki su se pitali može li se dogoditi da jednoga dana vlada jednostavno kaže *"nema djece par godina", ili "ograničavamo broj djece"* i slično – možda neke dozvole/certifikati za imanje djece. Ne bih razrađivao tu mogućnost, ali mislim da bi se rijetki bunili protiv toga. Ne bi bilo potrebno puno marketinga da se takvo što prihvati – svi argumenti protiv bi se odbacivali u ime sekularnosti, ovo je dvadesetprvostoljeće, ne možemo dopustiti ljudima da imaju djecu bez ikakve državne kontrole, nije ovo srednji vijek. Zanimljivo u demokraciji, jednom kada skupina penzionera dobije glasačku premoć ne možete joj ništa, izglasava si penzije i poreze mladima, i to je to.)

> *Pokušat ću u nastavku spomenuti neke od društvenih posljedica malog broja djece koje mi padaju na pamet, pritom ne mislim na ekonomske posljedice, probleme imigracije i slično;*

Počeo je predavanje pričom o tome kako su ljubimci zamijenili djecu, jedna od posljedica malog broja djece u društvu. Društvo prestaje biti "djecocentrično".Otvaraju se parkovi za pse, ne za djecu. Ljudi pokreću poslove koja brinu o životinjama ne djeci. To navodim samo da bih ukazao kako se mijenja društvena klima, društveni zahtjevi i ponuda - nisu bitni psi, nego je bitna činjenica da okolina, svjesno ili nesvjesno, postaje "neprijateljski" raspoložena prema djeci. Čitav grad je uređen drugačije. Djeca nisu poželjna odnosno nitko niti ne misli na njih.

Ljudi koji imaju djecu razmišljaju drugačije od ljudi koji nemaju djecu. Roditelji su svjesni da moraju zaštititi djecu od vanjskog svijeta, moraju paziti što se događa u njihovom domu, ali također svojim izborima oblikuju vanjski svijet i društvo kako bi se njihovo dijete moglo razviti u moralnu osobu. Roditelj će paziti što unose u svoj dom, što propagiraju mediji i što prikazuje televizija. (Očito, ne vrijedi za sve roditelje.) Ljudi bez djece ne shvaćaju sve potrebe i probleme roditelja. Pritom ne mislim da su zlonamjerni, nego im neke stvari niti ne padaju na pamet. Razvija se takva kultura da ljudi na probleme koje imaju roditelji više djece jednostavno odgovaraju tko im je kriv što imaju toliko djece. *(Tu možda možemo vidjeti utjecaj različitih psiholoških efekata. Primjerice često se događa da mladu ženu na pobačaj nagovara upravo njena majka koja je sama imala pobačaj.)* U kulturi bez djece, onima koji žele djecu je teže imati djecu, ne postoji razumijevanje – nego zapravo osuđivanje – okoline, nema podrške.

U društvu bez djece, bitni su samo odrasli. Konzervativna slika društva kao nečega što je određeno sadašnjom, prošlom, ali i budućom generacijom gubi svoj smisao, zašto bi se žrtvovali za novu generaciju? Zašto ne bi sve promijenili na vlastitu korist i užitak, sve

postaje ugovor i eksperiment među živima, bez uzimanja u obzir iskustva prijašnjih generacija i očekivanja sljedećih.

Sve to ima veliki utjecaj na ponašanje i očekivanje mladih. Zapravo se radi o začaranom krugu u kojem očekivanja i zahtjevi ljudi oblikuju društvo koje zauzvrat oblikuje njihova očekivanja i zahtjeve. Unatoč tome što će se neke feministice žaliti na patrijarhalno društvo i kapitalizam, nije jasno na što se točno žale. Demografski podaci ne upućuju na stvari o kojima stalno govore. Iako je postojala faza određenih vrsta feminizma u šezdesetima, hipi pokret i slično, koja je cijenila majčinstvo, brigu za djecu i obitelj, danas su feministice najbolji kapitalisti (u onom negativnom značenju). Službeni cilj, kojeg potiču i javne vlasti, je da žene misle (samo) na karijeru. Idealna žena nema drugih obveza osim posla, cilj u životu joj je napredovati u korporaciji, ona ne sluša svog muža nego samo šefa (idealno šeficu), ona ne brine o djeci nego brine samo o svojim klijentima. Ako žena ne traži karijeru onda joj se nabija osjećaj krivnje.

Očekivanja od mladića – *i očekivanja mladića*, su također promijenjena. Društvo ne očekuje da preuzme odgovornost i da brine o svojoj ženi i djeci nego da troši na sebe i svoje užitke. Mladići nisu odrasli i zreli, a to znači da nisu niti za brak. Ali odrasli i zreli mogu postati samo ako preuzmu odgovornost, to nije nešto što se događa samo od sebe. *(Statistike pokazuju da očevi zarađuju više od samaca. Iako dio toga možete pripisati činjenici da oni koji zarađuju više postaju očevi, vrijedi da su očevi spremni duže raditi, rjeđe će dati otkaz, lakše će ih zaposliti jer su, barem u pretpostavki, odgovorniji itd. Očito, postoje iznimke, ali govorimo o prosjeku, ne nekim posebno motiviranim pojedincima.)*

Ljudi počinju osjećati krivnju što se stalno ne zabavljaju, osjećaju da nešto propuštaju. Žene počinju osjećati krivnju što žele obitelj, što zapostavljaju karijeru radi djece. Muškarci se pitaju što sve propuštaju posvećujući se obitelji. Sve je to povezano i s nedostatkom motivacije, prije bi obitelj - uz religiju i preživljavanje, bila veliki motivator u životu, a sada takva motivacije nedostaje u životima ljudi. (Možda će mladić ili djevojka par puta godišnje morati odgovoriti na nečije pitanje kada će stupiti u brak ili imati djecu, ali to nije pritisak/poticaj kojeg sami osjećaju, upravo suprotno.)

Možete reći da karikiram. Očito u našem, kao i svakom drugom društvu, postoje mladi muškarci i žene koji traže zajednički obiteljski život, a problemi koje imaju su ekonomske prirode itd. Ali ne govorim sada o tome, govorim o tome što se događa – *i što će se događati* - u društvu u kojem djeca gube na važnosti, uvijek postoje i postojati će dijelovi populacije s drugačijim vrijednostima, ali o tome kasnije.

Bitno je primijetiti da u društvima koja nisu otvorena prema djeci mladići i djevojke koji žele obitelj nailaze na problem kako to ostvariti. Društvo je puno više od apstraktnih ideja. Iako je želja tih ljudi iskrena, nedostaje im podrška obitelji i šireg društva. Ne govorim o nekoj zakonski propisanoj pomoći, nego o društvenim pritiscima i poticajima na pojedinca da živi takvim životom. Postoje stvari koje je teško, zapravo nemoguće, otkriti sam za sebe; mladići i djevojke moraju naslijediti određene iskušane obrasce ponašanja koji će im

omogućiti da formiraju, razvijaju i održe zajednički život. Brak je nekoć ima puno veću važnost, predstavljao je egzistencijalni skok, zavjet jedno drugome, nije se radilo samo o prolaznom ugovoru, mladić i djevojka bi vjenčanjem dobili nove mogućnosti i nove obveze, novi status u društvu. Vjenčanje je bilo obred prijelaza, a ne prilika da organizirate dan koji će biti posvećen i prilagođen samo vama i vašim željama – bez ikakvog osvrta na realnost, tradiciju i zajednicu. (Naravno, smatram da sve to još uvijek vrijedi, ali razumijevanje toga se izgubilo u društvu.)

Bitno je da društvo shvati, promovira i pomaže ljudima ispravno shvaćanje braka – i djece. Nijedan brak nije otok.

Tretman trudnoće također dobro ilustrira promjenu. S jedne strane trudnoća se tretira kao bolest, nešto što je apsolutno nužno spriječiti i nikada nije prerano naučiti djecu o opasnostima, a s druge se o njoj govori kao nekom vanrednom događaju koji se nikada prije nije nikome dogodio u povijesti – i to je djelomice točno, barem u percepciji, manje djece je očito rezultat manje trudnica, a to znači da ljudi nisu niti u kontaktu sa trudnicama, jedinac, sin roditelja jedinaca, u obitelji nikada nije ni čuo za trudnicu. I naravno da je trudnoća "vanredni" događaj – nova osoba koja raste unutar žene, ali je također i "redovni" događaj, nešto što se prirodnim tijekom događa, tako nova ljudska bića dolaze na svijet. *(Za ovu primjedbu sam inspiriran jednom blogericom.)*

Svijet u kojem ima malo djece znači da odrastamo bez braće i sestara, bez bratića i sestrična. Ne postoje tete i stričevi. Jedan suvremeni moralni filozof se pita; koja je uloga teta u današnjem svijetu, u odgoju djece? To sve znači da ne postoje niti obiteljska okupljanja, ne družite se s ljudima s kojima ste prisiljeni družiti se. Nije teško u tome vidjeti pozitivne stvari, ali bitno je pronaći se u situaciji u kojoj se družite s ljudima koje inače ne bi izabrali, možda se ne slažete s njima u mnogim pitanjima, ali ste dio iste zajednice, morate pronaći način kako razriješiti svoje sukobe, kako živjeti s njima i prolazite životne trenutke u njihovoj blizini. Ovim kratkim razmišljanjem Vam želim skrenuti pozornost na jedan jako bitan fenomen koje nije lagano opisati, ali vjerujem da je jako bitan. Ljudi u malim zajednicama žive raznolikije živote nego ljudi u velikim zajednicama. U velikim zajednicama Vi sami odabirete s kim ćete se družiti, u malim zajednicama već vam je određeno s kime ćete se družiti. U klanu živite jer imate isto podrijetlo, a u kliki živite jer ste odabrali ljude poput sebe. U SAD-u primjerice govore o novoj aristrokraciji, mladići koji odlaze na najbolja sveučilišta sklapaju brakove s djevojkama koje su također završile ista sveučilišta, direktor neke tvrtke izlazi sa odvjetnicom koju je upoznao surađujući na milijunskom ugovoru. Ne postoji druženje s ljudima koji ne pripadaju vašem profesionalnom krugu, ili koji ne dijele vaše vrijednosti. (Možda imate impresivan broj poznanika s kojima se možete svaki vikend opijati, ali takvo opijanje je unatoč mnoštvu osamljeno iskustvo.) Pretpostavljam da je navedena promjena veliki razlog u razvodima, odnosno u težem formiranju brakova, ljudi nisu naučeni, i nisu spremni, podnositi tuđe hireve – zašto trpjeti nekoga tko se ne slaže s vama u svemu i tko će od vas zahtijevati neke žrtve? Navedene promjene su možda više problem velikih gradova i individualizma, ali je u određenoj mjeri je sigurno povezan s raskidanjem obiteljskih veza, ili tek manjim obiteljima.

Činjenica da je društvo "neprijateljski" raspoloženo prema djeci također znači da nestaje i međugeneracijska povezanost, mladi ljudi se ne mogu osloniti na pomoć roditelja i slično. To sve znači da nestaje "obiteljska usluga", ono u čemu Vam je prije pomagala obitelj sada morate tražiti na tržištu, a to često znači i državno uplitanje odnosno preuzimanje kontrole. U prošlom postu sam spominjao predavanje u kojem jedan predavač spominje obitelj kao "tehnologiju" koja nestaje u društvu. Obitelj je u stanju proizvesti dobra i pružati usluge koje je teško, odnosno nemoguće proizvesti na druge načine, gubitak bračne kulture predstavlja ozbiljan problem za sve faktore društva.

(Sve navedeno je zapravo i uzrok i posljedica malog broja djece.)

Ipak, najvažnije što gubite u društvu s malo djece su upravo ona - djeca. Kako vrednovati one koje nema? Kako prepoznati nedostatak njihovog doprinosa? Čak i običan osmijeh djeteta na ulici.

Kritika Lasta

U prijašnjim generacijama sve je bilo usmjereno na djecu; roditelji su, i društvo, bili usmjereni slijedećim generacijama, pazili su koje vrijednosti postoje u društvu i kulturi, naporno su radili i odricali su se kako bi sljedećoj generaciji bilo bolje – sljedeća generacija je imala jednak, ako ne i veći prioritet. Unatoč toj djecocentričnosti, djeca nisu bila u centru pozornosti. Danas, ljudi koji imaju djecu o njima brinu više nego ikada i troše na njih više nego ikada. Ljudi imaju djecu kao neku skupocjenu stvar, ulažu punu u nju, ali je imaju samo ako si je mogu priuštiti – i pritom stavljaju veliku cijenu. Radi se o bitnoj promjeni koja značajno utječe na demografiju jer čak i oni koji žele djecu boje se hoće li im moći priuštiti sve ono što se danas očekuje, ne samo materijalno nego i vremenski. Možete čak čuti osudu velikih obitelji jer se majka i otac, navodno, ne stignu posvetiti toliko svakome djetetu. (Mogli bi pomisliti da su osude rezervirane za obitelji koje ne stoje ekonomski najbolje, ali sjećam se članka o jednoj od najbogatijih poduzetnica britanije koja ima osmero djece, nisu svi komentari bili ugodni.)

Posljednja primjedba je uvod u kritiku predavanja. Problematičnim mi se čine tri stvari koje spominje Last; (I) idealni broj djece, (II) srednja klasa si ne može priuštiti djecu, (III) roditeljstvo je izuzetno zahtjevno i depresivno.

Idealni broj djece (što nije isto kao i očekivani broj djece) je u americi veći od stope održivosti. Općenito je u svijetu dosta nizak, ali ni taj broj parovi ne ostvaruju. U prosjeku razlika između idealnog i ostvarenog nije toliko velika, ali zapravo se radi o tome da dio žena ima manje djece, a neke više, pa u prosjeku ispadne da su relativno blizu (svog) idealnog broja. Taj broj se razlikuje kroz život, mladi bračni par koji ima malu djecu možda neće željeli još djece, ali taj isti par kada im odrastu djeca će žaliti za propuštenim prilikama i slično. Last tvrdi da država treba pomoći parovima da ostvare svoj idealni broj. Problem kojeg ja vidim je u očekivanjima o kojima sam pisao. Onaj dio populacije koji ne ostvari svoj idealni broj su većinom obrazovane žene, dakle iako žele djecu, posvetile su se

karijeri i zapostavile obitelj. To ne mora biti planirano nego su jednostavno imale nerealna očekivanja. Nisam siguran što sve taj "idealni broj" podrazumijeva, ali imam osjećaj da je problem njegova ostvarivanja veći nego što se čini – nešto što ne možete riješiti jednostavno državnom potporom.

Last spominje neke smiješno velike brojeve kada govori o cijeni odgoja djeteta. Konkretno spominje milijun dolara što je ekvivalent šest kuća. Koliko god da su djeca skupa, za milijun dolara im možete priuštiti najbolje stvari i najbolje obrazovanje, uključujući skupu školarinu na uglednom sveučilištu. Broj je sigurno pretjeran jer sa toliko novaca četveročlana obitelj može živjeti u americi dvadesetak godina. (Postoje jako skupi gradovi, ali u nekom normalnom gradu bez skupih školarina, ne možete doći do tako velikog iznosa.)

Last općenito nudi jednu skupu, depresivnu i tešku sliku roditeljstva. To je donekle točno, postoje ljudi koji bi prošli bolje u karijeri da nemaju djecu, ali nije sve u karijeri. Primjerice jedan profesor ekonomije ispričao je svojoj kolegici da će u razvodu tražiti skrbništvo nad sinom, savjetovala mu je da to nikako ne čini jer će mu omesti karijeru. Je li trebao jednostavno napustiti svog sina zbog zahtijeva odgoja kao što mu je to savjetovala visokoobrazovana kolegica? Ljudi su generacijama njegovali tradicionalne vrijednosti koje se danas mijenjaju pomodnim idejama, danas nam nameću "edukaciju" u onim stvarima koje su trajale i preživjele generacijama.

Problem je, prema nekima, što danas ljudi postavljaju djecu u središte – i to ne na ispravno shvaćen način, troše jako puno vremena i jako puno novaca na njih. S obzirom da misle kako je imati djecu toliko zahtijevno i skupo onda odlučuju da niti ne žele imati djecu, ili si je ne mogu priuštiti.

To me dovodi do profesora ekonomije Bryana Caplana, inače libertarijanca, koji je autor knjige "Selfish Reasons to Have More Kids." Caplan, na temelju istraživanja, smatra da ljudi precjenjuju sredstva - *vrijeme, novac, trud* - koja su potrebna za odgajanje sretne prilagođene djece. Nema potrebe za svim aktivnostima na koje razvozite djecu, ne morate im svaki put skuhati doma večeru i slobodno ih ostavite nakratko pred televizorom, kaže on. Istraživanja nad blizancima pokazuju da roditelji nemaju veliki utjecaj na dječje izglede, različiti programi mogu vašoj djeci dati prednost, ali dugoročno se gubi efekt

To ne znači da nećete odgajati djecu, da ih nećete disciplinirati i postaviti im granice. Stvar je u tome da ih ne morate stalno nadgledati, isplanirati im svaki trenutak dana, niti im morate priuštiti svakakve stvari. Roditelji naravno imaju utjecaj na svoju djecu, primjerice prenose im uspješno vjerska uvjerenja. Također utječu u određenoj mjeri na karakter, ali nemaju bitni utjecaj na druge ishode. (Ovo sve govorim na statističkoj razini.) Poanta je da ne morate toliko (aktivne) pažnje ulagati u njihov razvoj. (Karakter i vrijednosti djeci prenosite nesvjesno kroz svakodnevni život.)

Postoje različite video snimke Caplanovih izlaganja.

Caplan je zapravo protuteža Amy Chuae, autorici knjige Battle Hymn of the Tiger Mother, poznatoj po promoviranju zahtjevnog odgoja koji pred djecu postavlja zadatke i pritisak da uspiju u onome čime se bave. Tko je od njih u pravu? Pa, ja ih samo spominjem, ne preporučam ih nužno.

U Hrvatskoj sigurno postoje ljudi koji bi trebali poslušati Caplana, ali mislim da većinu ljudi muče neki drugi problemi. *(Općenito, sve ovo što pričaju Caplan i Last se temelji većinom na podacima za SAD, iako su demografske promjene sveprisutne, postoje fenomeni koji su različiti u različitim društvima -ako se ne varam, u HR zaposlene žene imaju više djece od nezaposlenih i slično.)*

Što se tiče velikih obitelji, spomenut ću i izjavu našeg poznatog poduzetnika koji čeka osmo dijete, da je odgoj sedmero djece zahtjevan, ali nije toliko zahtjevan koliko bi mogli očekivati, možda je dvostruko zahtjevniji od odgoja dvoje djece kaže on, ali s vremenom starija djeca postaju dovoljno zrela da mogu pomogati i slično.

(Neću ulaziti u gluposti o prepopulaciji, jer problem koji postoji se zove podpopulacija – makar naše škole promovirale suprotno, ali spomenuti ću da velike obitelji u pravilu žive jednostavnijim životom, ne troše toliko na putovanja i različite nepotrebne troškove. Vjerujem da je izgledno da bogataški par koji ne želi imati djecu troši puno više od mnogobrojne obitelji, nešto poput ekologa koji putuju diljem svijeta i svojim sastancima troše više energije nego što je navodno čuvaju.)

No, još jednom, ovo što priča Caplan se više odnosi na one koji mogu imati, ali ne žele imati (više) djecu. (*To uključuje i one koji misle da ne mogu.)*

Tko uopće ima više djece?

Dakle ljudi diljem svijeta prestaju imati djecu, koji god da je razlog za to. Radi se o ozbiljnom problemu koji ima ozbiljne posljedice po društvo. Ipak, nećemo odumrijeti kao vrsta. Pojedini narodi će odumrijeti, a za njihove penzije će raditi imigranti. *(Znači li to da su zapadnjaci "free rideri", eksploatiraju siromašne narode, uzimaju im najbolje ljude kako bi radili njima za penziju? Jedni narodi se žrtvuju i odgajaju djecu, drugi troše na sebe i očekuju da će netko u budućnosti doći i raditi za njih. Ne tvrdim da je odgovor da, nego samo sugeriram onima koji ne žele djecu jer su protiv eksploatacija, uključujući i eksploatacije majke zemlje.)*

Kao što ne pišem o samim ekonomskim problemima vezanim uz nisku stopu fertiliteta – najočitiji problem mirovinskog sustava, tako ne pišem ni o imigraciji do koje dolazi kako bi nadomjestili djecu koju ne rađamo. Imigracija se sve češće kod nas promovira kroz medije, postoje reklame na javnom radiju i televiziji o nužnosti prihvaćanja imigracije. Imigracija donosi svoje izazove – i povezana je sa spomenutim druženjem s istomišljenicima. Imigraciju često promiču ljudi koji se možda kreću u "multikulturalnim" krugovima, ali se kreću u krugu ljudi koji misle poput njih. Zamislite nekog znanstvenika, ili novinara, koji

surađuje s različitim institutima i putuje po konferencijama, sigurno je upoznao ljude različitog podrijetla i može pomisliti kako je to sjajno – ali on je upoznao iste ljude, svi ti ljudi rade iste stvari kao i on, možda samo imaju drugačiju kuhinju. *(Inače, zašto je argument za imigraciju postojanja raznih kuhinja?)* Problem imigracije je složeniji od toga da dovedete top studenta na svoj institut.

Ostavit ćemo po strani pitanje imigracije i različite stope fertiliteta među narodima. Zanimljivija je razlika stopa fertiliteta unutar naroda. Nisu svi u populaciji isti, kako predvidjeti koliko će netko imati djece? Ako morate pogađati koliko netko ima djece, a imate pravo na samo jednu informaciju, onda ćete izabrati religioznost; ako znate da netko barem jednom tjedno odlazi na vjerske službe onda znate da ima više djece od prosjeka, i više djece od potrebne stope za održivost populacije. Istina, i na njih je demografska tranzicija djelovala tako da taj broj djece nije toliko velik, ali obitelji s tri ili četiri djeteta nisu rijetke.

Postoje nekoliko religioznih skupina koje su posebno plodne što je navelo neke na zaključak kako će religiozni naslijediti Zemlju. Sjećam se izjave predstavnice britanskih humanista koja je izrazila zabrinutost što vjernici imaju više djece, a to znači da budućnost nede u smjeru liberalnog sekularizma ili čega već. Mislim da to djelomice objašnjava i stalne pokušaje ljevičarskog preuzimanja školskog sustava i općenito provođenje društvenog inženjeringa nad narodom.

Dakle, postoje razlike u fertilitetu među podpopulacijama u društvu.

Kako se baviti problemima demografije?

Kada bi pokušali definirali uspješno društvo onda bi održivost sigurno bio jedan faktor; društvo koje izumire teško možemo smatrati uspješnim. Ako sutra rasprodate sve, nasljedstvo ili nešto što ste sami stvorili, i zatim par mjeseci/godina "živite kao milijunaš" nećemo vas smatrati posebno uspješnim jer smo svjesni da ćete potrošiti sav kapital i neće Vam ništa ostati. Slično se, prema meni, događa na razini društva. Postoje društva koja se promovira kao uspješna, ali nisu u stanju održavati svoju populaciju. Nešto je tu pogrešno.

Moje razmišljanje o demografiji je oduvijek bilo da se radi o svjetonazorskom problemu, rezultatu razmišljanja o životu i našem poslanju na ovome svijetu. Postoje različiti društveni pritisci ugrađeni u to, ali oni su povezani s prethodnim.

Iako postoje mladići i djevojke koje traže brak i žele djecu, često im nije lagano pronaći odgovarajućeg partnera. (Za njih, različita oslobađanja – društvena i seksualana – nisu donijela ništa novo, nego su ih samo lišila trajnih vrijednosti. Shvaćaju da je borba protiv "repesije" bila zapravo borba protiv moralne discipline.) Iskrivili su se i odnosi između spolova i želje odnosno očekivanja samih ljudi, i po pitanju života općenito i po očekivanju budućeg partnera. Ne radi se o tome da netko pojedinačno namjerno krivo razmišlja, nego je tako formiran kroz društvo.

Naravno, netko će u prvi plan postaviti ekonomske probleme, ali mislim da su i oni uvelike povezani s ovime što sam ranije naveo. Ne želim negirati da se pojedinci i parovi nalaze u teškoj ekonomskoj situaciji, nego želim reći da su ljudi prije imali djecu u puno težim uvjetima. Ne možete kriviti samo ekonomiju kada nam se standard nevjerojatno povisio kroz zadnjih par stoljeća, danas si prosječan čovjek može priuštiti stvari koje donedavno nisu bile dostupne niti kraljevima.

Koji god da je razlog demografskih promjena, želio sam naglasiti da ne očekujem puno od državnih poticaja – ili bilo koje druge takve promjene. Posebno kada istovremeno država provodi niz programa kojima slabi bračnu kulturu.

Nažalost, podaci se slažu s mojim razmišljanjem, postoje različiti programi potpore, ali općenito su nesupješni. U pravilu postoje dva pristupa. Konzervativni i socijalistički. Konzervativni pristup se oslanja na davanje poreznih olakšica i oslobađanja od različitih nameta za one koji imaju djecu kako bi obitelji ostalo više sredstava. S druge strane, socijalistički programi žele da država obavlja funkcije obitelji, uvođenje vrtića i slično.

Postoji i davanje novaca za svako dijete i slične poticajne mjere. To svrstajte kamo želite, nije bitno.
(Pretpostavljam da će netko reći daje svako poticanje demografije konzervativno, i da nam je potrebna imigracija.)

Moje rješenje bi valjda bilo konzervativno-reakcionarno. Konzervativne bi bile već spomenute porezne "povlastice" (i općenito umanjivanje poreza), a reakcionarno bi bilo ukidanje različitih propisi koji otežavaju i poskupljuju imanje djece. Primjerice ne smijete ostaviti dijete na čuvanje kod susjede nego ona mora imati posebnu diplomu, mora imati otvoren obrt, morate dio plaćati državi itd.; kao što ćete vjerujem prepoznati, to poskupljuje, često i onemogućava, mogućnost čuvanje. Otvaranje vrtića je izuzetno teško i praktički nemoguće zbog niza regulacija – otvoreni vrtići su skupi jer svi zahtjevi poskupljuju rad vrtića, ne postoje privatne škole, nema mogućnost školovanja kod kuće itd. Inače, s obzirom da su sve škole i vrtići javni, to znači da se financiraju iz poreza, a to znači da te poreze netko mora platiti – roditelji, a to znači da oba roditelja moraju raditi kako bi im nešto ostalo nakon što plate poreze, a to znači da im netko mora čuvati djecu, itd. To je samo jedan primjer. Vjerujem da ekonomska analiza svih tih učinaka nije nimalo jednostavna. (Zalažem za slobodniji ekonomski sustav koji bi općenito pojeftinio život – i olakšao ljudima da si pronađu poslove kojima bi mogli popunjavati kućni budžet, ne neke pojedinačne promjene.)

Što bi onda država trebala činiti? Pa, moje konzervativno-reakcionarne promjene su dosta sveobuhvatne, nemam prevelike vjere u mala poboljšanja. Naravno, ona pomažu. Postoje mlade obitelji koje se ne nalaze u najboljoj ekonomskoj situaciji, i neka im se pomogne – nije da se mene išta pita. Možda bih preferirao da im se općenito prestane uzimati, a ne da im se da nešto što im se prije oduzelo, ali i to ima svojih problema. (Iako razni poticaji mogu pomoći u obiteljskom životu, skrbničke države zapadnih zemalja pokazuju upravo suprotno, dolazi do potpunog raspada obitelji uplitanjem države. Potreban je veliki oprez

pri tome kakvo točno ponašanje promoviramo i potičemo, iako se neke stvari mogu činiti "suosjećajnim" zapravo rezultiraju većom štetom.)

Inače, mlade obitelji su u lošijoj situaciji jer su mlade; muškarci i žene koje su na početku života, nemaju iskustva, nemaju kontakta, s vremenom će napredovati i zarađivati više. (li bi to barem tako bilo kada ih sustav ne bi gušio. Mladi otac koji ima tisuću eura plaće postaje supertbogataš koje je potrebno odmah uzeti pola prihoda. Mlade obitelji se djelomice oslanjaju na pomoć starijih generacija, to je oduvijek bilo tako. Ne možete netko na početku svog života zaraditi za sve. Često čujete da si danas mladi čovjek teško može priuštiti stan, auto ili što već. Pa kada je to uopće bilo moguće (na održiv način)?

E sad, postoje libertarijanci koji će reći da ne smijemo ništa poticati, čak niti kroz manje poreze – jer je to vrsta poticaja koja nije svima dostupna. Biti će jako ljuti ako sugerirate da bi očevi trebali plaćati manje poreza od samca koji troši samo na sebe – to bi bilo poticanje jedne stvari na štetu drugih. Još ako taj samac spada u neku od danas popularnih "skupina žrtvi" pravi libertarijanac će doživjeti napadaje jer, prema njemu, fašističko društvo promiče jedan način života kao bolji od drugog. Ne bih se zamarao previše s time.

No, možda ipak možete uvjeriti libertarijance, dakle one koji smatraju da država treba financirati samo sudstvo, policiju i vojsku. Stvar je jednostavna, otac (i majka) dobiva poreznu olakšicu jer on odgaja buduće sudce, vojnike i policajce. Vojska je potrebna, neki će plaćati porez u novcu za održavanje sustava, neki će svoj "porez" platiti djelomice kroz plaćanje odgoja novog vojnika. Ne znam koliko je to uvjerljivo libertarijancu, vjerojatno nije. Moglo bi se to drugačije formulirati da izgleda pristupačnije – ali nema potrebe za spekulativnim argumentima o nepostojećem sustavu.

(Inače, postoje dobri roditelji plemenitih namjera koji su se našli u teškoj ekonomskoj situaciji, zaslužuju našu pomoć, ali to nije toliko stvar demografije, ne može biti, nego općenito pomaganjima onima kojima su se dogodile nesreće u životu.)

Najkraće rečeno, moje rješenje je promocija bračne kulture. Pritom ne mislim na dijeljenje pamfleta o važnosti obitelji, ili održavanje zanimljivih predavanja i seminara, nego na prepoznavanje ispravne uloge braka i obitelji u društvu. Postavljanje braka i obitelji na poziciju koju zalužuju. Postoje političari koji govore o važnosti obitelji, ali su sve odluke uklonili iz te obitelji.

Završne misli

Post je u svom počeku bio kraći, ali svaki pokušaj da objasnim nešto, da sažmem samo je proširivao stvar. O demografiji sam odlučio pisati jer mi se čini da rješenja koja se nude u medijima ne funkcioniraju. Post je zapravo nešto dulji način da napišem kako demografski planovi obnove ne funkcioniraju.

Ne djeluju niti inspirativne poruke da moramo rađati djecu kako bi imali za penzije. *(Nismo li ušli u EU da riješimo taj problem?)* Iz samo-interesne perspektive, zašto bi netko imao djecu kada će ionako imati istu penziju, zašto bi žrtvovao svoje vrijeme i novac kada, po tom pitanju, prolazi isto?

Pročitao sam intervju domaćeg demografa koji prvo govori da moramo osigurati ženi da se što prije nakon poroda vrati na posao, a kasnije se žali na neoliberalni kapitalizam koji uzima sva socijalna prava i slično. Zato sam spominjao feministe kao najbolje kapitaliste. Možda je demograf u pravu, ali nije jasno kako je tjeranje žene da se nakon poroda što prije vrati na posao borba protiv "neoliberalnog kapitalizma". Jedna od najvećih svjetskih kompanija obavijestila je nedavno svoje zaposlenice da ne brinu o osnivanju obitelji i djeci jer će im platiti zamrzavanje jajašca tako da se slobodno posvete poslu, a jednog dana kada – i ako - dođu na bolji poziciju mogu početi razmišljati o djeci i iskorištavanju svojih zamrznutih jajašca (ako treba i putem surogata kojeg će tvrtka platiti).

Postoji još puno zanimljivosti vezanih uz demografiju. U Indiji primjerice prate demografske promjene širenjem dostupnosti TV-a (struje), tako da postoji i taj utjecaj. Postoje rasprave o tome kako kapitalizam/industrijalizacija utječe na obitelji, istina je da je prvo otac "napustio" obitelj i provodio dane radeći odvojen od obitelji, danas oba roditelja rade itd., ali takve optužbe protiv kapitalizma ne objašnjavaju naglu promjenu primjerice između SAD-a 1965. i 2015. godine. Pretpostavljam da je i liberalniji odgoj odgovoran za nižu demografiju, itd.

Želim li svojim razmišljanjima o demografiji reći da bi si svi kao cilj trebali postaviti imanje što više djece je moguće? Pa, ne znam zašto bi netko to zaključio. Želim reći da su djeca nešto što prati normalan životni tijek. Čudna je situacija u kojoj se uopće bavimo rješenjima za demografske probleme i promoviramo sva ta "uspješna" društva koja nam se nude kao uzor, a nisu sposobna održavati svoju populaciju.

Demografi, i ljudi dobre volje, nude rješenja, čini mi se da neka od njih prije odmažu nego pomažu, ali siguran sam da bi isti kada bi pročitali što ja pišem rekli da oni imaju dobra rješenja, da ih je potrebno poslušati. Pa, ne znam. Nisam uvjeren da su problemi ekonomski, odnosno da su rješenja ekonomska (bilo socijalistička bilo slobodnotržišna).

Pronaći rješenje, nema rješenja; besmisleno promišljanje na toj razini. Kakav gubitak vremena, za mene, proučavanje demografije...

Uzrokuju li djeca religioznost?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/uzrokuju-li-djeca-religioznost.html

Poznato je da religiozni roditelji općenito imaju više djece. Iako nisam upoznat s točnim statistikama za naše društvo, anegdotalni dokazi upućuju da i kod nas vrijedi isti podatak. To ne znači da svi vjernici imaju obitelji, ili da svi imaju posebno velike obitelji, ali obitelji su veće od prosjeka – nerijetko ćete naići na troje ili četvero djece, pa i više.

To nas može dovesti do zaključka da religioznost "uzrokuje" djecu. Ipak, u ovom postu se želim pozabaviti jednim drugim fenomenom. Možda vrijedi suprotno, možda su djeca ta koja uzrokuju religioznost? *(Vjerojatno je da postoje obje veze, različitog inteziteta i složenog međudjelovanja.)*

Jednom sam poslušao predavanje, i nažalost izgubio ga iz sjećanja, u kojem je predavačica istaknula upravo tu vezu. Čak je spominjala da su to uspjeli pokazati statistički, na neki način – *koji nije objašnjen i o kojem mogu samo nagađati* – su uspjeli odvojiti ta dva smjera veze religioznosti i djece, odnosno pokazali su da djeca dovode do veće religioznosti.

***

Prije nego što se pozabavimo samom religioznošću, probajmo se pozabaviti utjecajem djece na živote roditelja.

Ukratko, mogli bi reći da koliko god roditelji odgajaju djecu, ta djeca ujedno odgajaju svoje roditelje. Ne mislim to na sentimentaaln način nego stvarno dolazi do promjene ponašanja i navika kod roditelja. Često danas možemo čuti da žene i muškarci nisu spremni – *nisu zreli* – za djecu, nisu spremni za odgovornost; Ali takvo razmišljanje zapostavlja činjenicu da zreli postajete upravo kroz preuzimanje odgovornosti. Zato je bitna šira kultura koja postoji u zajednici, koja usmjerava mlade prema vrijednostima koje oni sami nisu u stanju otkriti i živjeti bez potpore – *i pritiska* – obitelji i društva.

Isto tako, kao razlog za probleme u braku se spominje činjenica da su se partneri promijenili, ali tradicionalni komentatori će primijetiti kako nitko ne može potpuno poznavati osobu s kojom stupa u brak jer sam brak dovodi do velike promjene, sam čin mijenja osobu, zbog toga je teško i nemoguće organizirati brak oko prolaznih sentimenata. Iako je ovo svojevrsna digresija, želim reći da brak i roditeljstvo mijenjaju ljude. *(Naravno, to ne znači da možete očekivati kako će problematičan mladić ili djevojka odjednom postati sjajan muž/žena odnosno otac/majka.)*

Ne bih detaljno o tome kako roditelji postaju "konzervativniji" u različitim aspektima, preuzimaju manje rizika – *odnosno više u slučajevima kada je to dobro za obitelj*, skloniji su žrtvovati se za djecu, svjesni su da moraju prehranjivati obitelji itd.; Ali jasno je da se javlja jedno "višegeneracijsko" razmišljanje. Više nisu oni u središtu, svijet se ne vrti oko njih samih. Trivijalan primjer, kupit će auto imaju na umu sigurnost svoje djece.

To me dovodi do jedne jako bitne razlike. Roditelji su svjesni da je njihovo dijete bespomoćno, da potpuno ovisi o njima. Ne samo za svoje fizičke potrebe nego i intelektualne, moralne i duhovne. Roditelj će stoga paziti što unosi u svoju kuću, kojim stvarima je izloženo njegovo dijete. Pazit će što prezentiraju mediji, što uče škole, paziti će u kakvu osobu društvo pokušava oblikovati njegovo dijete. Radi se razlici koju je teško prenaglasiti; razlika obiteljskih ljudi koji brinu o kulturi kojom su djeca okružena, i revolucionara koji misleći samo na sebe – *svoje potrebe, svoje užitke i svoju generaciju* - oblikuju tu kulturu. Ovi drugi će često ismijavati prve jer se žale na prikaze nasilja, pornografije i drugih stvari od kojih žele zaštiti svoju djecu; nije im jasno zašto bi se netko toliko brinuo oko takvih stvari. Nedostatak djece, odnosno demografska katastrofa, ima veliki utjecaj na takve aspekte naših života.

Naravno, nisu svi roditelji konzervativni – *konzervativniji nego prije*, ali puno ljudi tek rođenjem svog djeteta počinju razmišljati o takvim stvarima. Primjerice, autor znanstvene fantastike John C. Wright opisuje kako je unatoč svome antiteizmu oduvijek osobno imao vrijednosti koje možemo nazvati konzervativnim, ali je smatrao da određeno seksualno libertinsko ponašanje nikome ne šteti. Ipak, kada je držao svoje dijete u naručju, shvatio je potpunu bespomoćnost tog malog bića kojeg je potrebno odgojiti u moralnu osobu i njegovati njegove vrline. Kako to učiniti kada živimo u kulturi koja to, ako ne onemogućuje, onda barem jako otežava?

Drugi anegdotalni primjer, i određeni prijelaz na religioznost, nudi nam primjer Jennifer Fulwiler. Još kao ateistica bila je upoznata s ateističkim filozofima koji smatraju da je moralnije ubiti novorođenče nego odraslu svinju – *zbog razvijenosti intelektualnih sposobnosti;* nije se slagala s njima, ali je cijelu stvar zapostavila. Rođenjem svog djeteta počela se vraćati na to razmišljanje. Zar je stvarno moguće da to dijete koje drži u naručje ima manje prava na život od odrasle svinje? Zar je to dijete koje drži beznačajni nasumični proizvod prirodnih procesa, skup biološkog materijala bez ikakvog cilja i vrijednosti, samo hrpa atoma? Polako je počela preispitivati svoja materijalistička uvjerenja.

***

Tridesetogodišnjak koji svo svoje vrijeme provodi ili zarađujući ili kontaktirajući putem interneta svoje potencijalne seksualne partnerice neće o svome životu razmišljati poput majki i očeva. Pitanja koja si postavljaju roditelji su drugačija od pitanja samca (*koji se često puta toliko zabavlja različitim distrakcijama da ih niti ne postavlja).*

Postoji određena narodna zakonitost da mladi napuštaju crkvu (možda bi trebalo i veliko slovo) poslije "firme" i eventualno se vraćaju na vjenčanju. Ne znam na što se točno pritom misli, ali izgledno je da mnogi mladići i djevojke u svojim buntovnim godinama više brinu o ovosvjetovnim stvarima nego duhovnim i transcendentnim; Hoće li se ikada vratiti? Što će ih potaknuti da se vrate? Što ih je do sada tradicionalno vraćalo?

Mladi ljudi bez ikakvih obveza često uživaju u kulturi prema kojoj su odrasli sumnjičavi – *barem oni odrasli koji nisu zapeli u stanju vječne adolescencije;* a jedan od razloga napuštanja takve kulture je rađanje djece. S jedne strane sam roditelj više ne može ili ne želi sudjelovati u tome, a s druge strane želi i djetetu prenijeti nešto više.

Sve dosad izrečeno nije toliko novo. (Međudjelovanje kulture i imanja djece je dosta složena stvar za jednostavan opis, jedno utječe na drugo i obrnuto, spirala u kojem god smjeru.)

Želim za kraj naglasiti teološke implikacije imanja djece; o tome nisam razmišljao dok nisam čuo eksplicitno izloženo. Kršćanstvo naučava da je Bog postao čovjekom. Ali On nije postao odraslim čovjekom, On je rođen kao dijete, Marija ga je nosila devet mjeseci.

Uzmimo za primjer Božić i onoga čega se sjećamo toga dana. Bog je malo djetešce, potpuno bespomoćan i ovisan o svojim roditeljima. Roditelji, i oni koji znaju što briga za malo dijete podrazumijeva, će shvatiti značenje događaja. Neće to promatrati samo kao neku udaljenu priču, sentimentalni prikaz, nego kao nešto stvarno što mogu prepoznati i u svome životu. Roditelj bolje shvaća što znači da je Bog postao čovjek, koliko je postao ranjiv i malen.

Na Veliki Petak sjećamo se Isusove muke. Dio pažnje usmjeren je na Mariju, njegovu Majku. Ona promatra svog sina u strašnim mukama. Još jednom, majke će bolje shvaćati njene osjećaje u takvim trenucima.

Mislim da i ovakva kratka analiza dovodi do zaključka da ljudi koji su okruženi djecom, posebno oni koji su odgovorni za njih, mijenjaju svoja razmišljanja pod tim utjecajem. Utjecaj je općenito vidljiv na različita područja života, a utječe i na religioznost roditelja.

PS

Možete reći da romantiziram roditeljstvo i donekle ste u pravu. Naravno da postoje oni na koje roditeljstvo neće djelovati kao što sam nabrojao, neki čak neće osjećati niti ikakvu potrebu da kontaktiraju ili brinu o svom djetetu. Postoje i ljudi drugačijeg razmišljanja koji neće davati konzervativnije odgovore, možda će baš namjerno liberalno odgajati svoju djecu – *ili puno češće dijete*, iz kojeg god razloga. *(Nije rijetko da neki naprednjak ističe svoje dijete kao glavni razlog zašto želi provesti svoje radikalne reforme. U ime sljedećih generacija žele svijet u kojem sljedeće generacije nemaju glasa. Razlika od konzervativnih roditelja je ta što jedni pozivaju na moralnu disciplinu i žrtvu, a drugi žele raditi što god požele kako bi i njihova eventualna djeca mogla raditi isto.)* Unatoč tome, mislim da su učinci o kojima govorim stvarni, makar u maloj mjeri.

Kad sam već kod teme teologije i obiteljskog života, spomenut ću spekulacije o vezi ateizma i lošeg odnosa s ocem. Postoje teorije da su neki najpoznatiji ateisti odbacivali vjeru kao rezultat lošeg (ili nikakvog) odnosa sa svojim ocem – *ne znam postoje li analize na nekom većem broju ljudi*. O uvjerljivosti teorije prosudite sami.

Aktualne su i rasprave o "krizi muškaraca/očeva" u Crkvi i načinu na koji to utječe na religioznost i doživljaj vjere, zatim rasprave o utjecaju razvoda na religioznost djece, itd.

Čitajući naslov mogli ste možda pomisliti da će naslov biti o religioznosti djece. Postoje istraživanja koja pokazuju da djeca "religiozno" promatraju svijet. Kada znanstvenici teisti objavljuju takve rezultate onda ateisti nisu zadovoljni, baš kao niti teisti kada znanstvenici ateisti rade istu stvar; problem je što podatke nije teško interpretirati u skladu sa svojim viđenjem svijeta.

Iako se zaključuje da ateisti nemaju djece, možda možemo zaključiti, barem ponekad, da su oni koji nemaju djecu ateisti.

Pervan i Beck o roditeljstvu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/pervan-i-beck-o-roditeljstvu.html

> *Povodom prošlogodišnjeg dana očeva, poznati komičar Željko Pervan objašnjava;*

Tatina ljubav nema premca

Samo je jedan otac. Majke, zahvaljujući činjenici da žive tridesetak godina dulje od svojih muževa, često ljube novopridošle muškarce, a djeci ostavljaju mrvice negdašnje pažnje. Djeca često pate jer su slika i prilika svojih očeva. Vidjeti pod Hamlet. Očevi žele djecu, nagovaraju žene oko toga, nastoje i trude se svakodnevno. Žene često izmišljaju bezbroj razloga da odgode rađanje.

U strahu za svoje tijelo, ljepotu, slobodno vrijeme, a konačno, čuo sam da rađanje dosta boli. Čine sve da što dulje ostanu u centru pažnje muškarca jer u djeci vide konkurenciju. Muškarac voli iz dna duše, iz srca, cijelog bića, dočim žena izračuna da nekog voli. Pogledajte, recimo u pjesništvu, odnos muške i ženske patnje poradi ljubavi. Zato držim da očeva ljubav nema premca u svemiru. Istina, majke rađaju djecu, ali taj fakat ne proizlazi iz želje za njima, nego iz toga što žene posjeduju maternicu, dok muškarci ne posjeduju istu. Majke često nagovaraju i uče djecu, dok otac radi, da su one blage, pune nježnosti, o majčinom krilu, samo je jedna mama, majčine oči i sve tako godinama.

Sve su te priče oko majki smislile muške glave hoteći opravdati majčine udaljenosti i hladnoće tijekom odrastanja sinova ili kćeri. Znamo kako su majke ljute dok rađaju, vrište, psuju i proklinju. Očevi nose cvijeće, blistaju od sreće, časte znane i neznane, u zanosu se opijaju do besvijesti. S očevih ramena djeca motre svijet, očeva ruka nježno gura ljuljačku, otac primjećuje tugu i mijenu u okicama, navija vlakiće, popravlja bicikle, pravi praćke, vuče sanjke.

Majke zabrinute za otiske godina na svom licu nanose kreme varalice, boje kosu, čupaju obrve pa ih ponovno rišu, kupuju kreme za dan i kreme za noć. Paze da ponovno ne rode. Koriste pilule, kalendare, teške glavobolje, pjene, opruge, tamna raspoloženja, greške muževa nose kao štit protiv začeća.

Dragi Očevi, svako dobro i sve što se može nazvati srećom želi vam Otac.

***

> *Boris Beck komentirao je neka razmišljanja poznatog ljevičarskog kolumnista;*

Kako je Ante Tomić odrekao mojoj djeci pravo na život

Moja treća kći našla me kako zabezeknuto razgovaram s kompjutorom.
„Tata, što se dogodilo?“
„Ante Tomić je napisao nešto zapanjujuće.“
„Tko je Ante Tomić?“ pitala je malena.
„To ti je jedan pisac koji je karijeru napravio na ismijavanju ljudi, a nedavno se u jednom članku narugao i časnim sestrama.“
„Nadam se da to nisu pročitale časne u mojem vrtiću, one su anđeli na nebu.“

„A sada je napisao da su katolici s više od dvoje djece beznadni, nerazumni i neodgovorni, da imaju djecu samo da im služe, da gledaju televiziju umjesto da s njima pišu zadaće, da ne doživljavaju djecu kao osobe, da djecu ispunjavaju strahom od Boga, da na djecu ništa ne troše, da katolička djeca nemaju pidžamice na pčelice i Hello Kitty posteljinu kao njegova i da ti ne brišemo guzu kao nekatolici koji imaju jedno ili dvoje djece. I da svi glasamo za HDZ.“
„Ali tata, stoput sam vidjela da se ustaneš od kompjutora ili televizije da mom bratu i sestrama pomogneš oko zadaće i da ih voziš na trening i u glazbenu školu ili da meni obrišeš guzu. I ja imam pidžamicu na pčelice i Hello Kitty posteljinu. I ne glasaš ni za SDP ni za HDZ.“
„Pusti politiku, kćeri. Don Camillo ima pravo, to je najgori đavolski izum.“

„Tata, ali zašto Ante Tomić piše o nama onako kako nije?“
„Ne znam, kćeri. Pisac bi morao pisati o onome što poznaje. To mu se dogodilo i s časnim sestrama – ne shvaća zašto se netko u samostanu odriče udobnosti i moli za druge, a odgovor je jednostavan: svi kršćanski vjernici čine jedno Tijelo, pa kao i kod svakog tijela, neki dijelovi čine jedno, drugi drugo, a neki ništa ili čak zlo.“

Dok sam ja citirao Svetog Pavla, moja je malena pročitala Tomićev članak koji se zove: „Papa kaže da je tri dobar broj. Da je u mene troje djece, svega mi, ja bih se ili propio ili emigrirao.“
„Vidi tata, on kaže da nema snage za više od dvoje djece. Ja mislim da to znači da on nema ljubavi za djecu.“
„I ja mislim. A to je sve povezano s politikom jer u tom članku dosta ružno opisuje ljude koji nisu glasali za starog predsjednika, a to znači da ni njih ne voli.“
„Tata, koliko djece ima predsjednik kojeg voli?“

„Jedno. Ali pusti me da završim, molim te, zaboravit ću što hoću reći. Tomić ne samo da ne voli društvo u kojem živi, nego ni narod u kojem se rodio, jer mu nije žao što će izumrijeti. A to znači da ne voli ni sebe kao pisca jer će izumrijeti jezik na kojem piše i na kojem ga ljudi mogu čitati. A ako ne voli sebe kao pisca, ne voli ni sebe kao čovjeka, jer mu je pisanje poziv. On čak i ne zna što je ljubav, jer ljubav je odricanje, a on se ruga ljudima koji se odriču sebe zbog drugih. I tako umjesto ljubavi svojim pisanjem širi bijes.“

„Sad sam se zbilja rastužila“, rekla je moja kći. „Kako može čovjek bez ljubavi biti umjetnik?“
„Ja mislim da je to nemoguće, dijete.“
„A ja mislim da je bijesan jer je tužan i usamljen i da zato sreću tako očajnički zgrće samo za sebe. I mislim da se trebamo pomoliti za njega.“
„Pomoli se ti, anđele. Tebe će Bog prije uslišiti nego mene.“

***

> *Anscombe u Zašto imati djecu?*

U Mudrim Izrekama postoji stih *"svi koji mene mrze ljube smrt."* To vrijedi i za ljubitelje pobačaja i 'eutanazije'. Je li neandertalac odumro uz pomoć ljubitelja smrti koji su mrzili Boga? Ne znam, naravno; nitko ne zna. Ne znam jesu li bili u nekom bitnom smislu različita vrsta od naše. Zadnje što sam čula, da oni koji misle da znaju, kažu kako je neandertalac bio homo sapiens – tako da njihovo odumiranje možemo usporediti s odumiranjem tazmanijanaca.

Biblija prevodi taj tekst riječima: *"svi koji mene mrze ljube smrt."* Poznavala sam filozofa koji je rekao *"Nadam se, da ću suočen sa svemogućim Bogom, imati pristojnosti reći 'Dobro, proklinji me'"* Nije pritom mislio kao Mill koji je rekao *"Ako me Bog osudi jer ga nisam zvao dobrim, onda idem kvragu."* Moj filozof nije postavljao nikakav uvjet. Zbog same ideje da je Bog svemoguć je bio razbješnjen. Ako je prijevod Biblije točan, čini se kako je on volio smrt – ako je onime što je rekao mislio da mrzi Boga. Prisjećaju se njega, ne mislim da bi brinuo hoće li ljudska vrsta odumrijeti ili neće; barem ne bi pozitivno odgovorio na argument koji pretpostavlja kako bi bila strašna stvar slijediti prakse i pravila života i imati zakone i vjerovanja koji idu u korist odumiranju naše vrste.

Jednake kao?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/jednake-kao.html

Često možemo čuti da su žene jednake (ili barem da bi trebale biti jednake). Ali pitanje je; jednake kao što? Čini se kako se odgovor svodi na "jednake kao muškarci."

Alice Von Hildebrand objašnjava;

> "Nesvjesno, žene priznaju superiornost muškog spola želeći postati poput muškarca. U ludosti žele mijenjati nejednakost umjesto da postignu pravdu ili istinu. Ženstvenost je čuvar ljudskog života; jednom kada nestane, posljedice su katastrofalne."

Iako se često spominje da feministice mrze muškarce, one još više mrze žene. Feminizam je ideologija da se odrasle žene moraju ponašati poput odraslih muškaraca, a mali dječaci se moraju ponašati kao male djevojčice.

Feministice preziru sve ženstveno, žene koje se ne slažu s njima izdaju njihovi borbu. Navodno je ideal takav da treba biti indiferentan po pitanju spola, ali zapravo je ideal muževnost. Vizija je da će se jednog dana svi ljudi ponašati kao muškarci, ali da će neki od tih muškaraca izgledati kao žene - oblačiti se nešto drugačije.

***

Muškarci i žene imaju drugačiji raspodjelu sposobnosti, kapaciteta i motivacija. Osim toga, ženama je teže odvojiti različita područja života. Pogrešno je, naivno i apsurdno, očekivati da će doći do istih ishoda odnosno da ćemo pronaći identična ponašanja i ostvarenja na razini spolova.

Muškarci i žene su komplementarni. *(Čak pojedinačno nemaju ni čitav reproduktivan sustav. Iako govorimo o muškom i ženskom reproduktivnom sustavu, radi se samo o pola sustava. Potreban je i muškarac i žena za nastajanje novog ljudskog bića.)*

U antička vremena postojalo je razmišljanje da je žena nesavršeni muškarac. Takvo razmišljanje se izgubilo na dulje vrijeme, ali danas je opet sveprisutno. Žena mora biti kao muškarac, mora postići ideal muškarca, kada to ne uspijeva onda je neuspješna.

***

Žene počinju osjećati krivnju što žele obitelj, što zapostavljaju karijeru radi djece. Djevojke koje se upuštaju u neobvezne nasumične odnose - *pokušavajući imitirati živote nekih muškaraca* – i koje se osjećaju loše zbog takvih iskustava počinju osjećati krivnju. Točnije počinju osjećati krivnju jer osjećaju krivnju. Pitaju se tko je kriv što nisu u stanju uživati, zašto im "društvo" nabija osjećaj krivnje. Ne razmišljaju da je nešto pogrešno u tome što čine i da je osjećaj krivnje normalna posljedice, nego osjećaju krivnju što uopće imaju osjećaj krivnje. Osjećaju obvezu ponašati se tako, ako to ne čine nešto propuštaju - *izdaju feministički ideal.*

Za kraj, da ponovim, argumenti nemaju testise. *(Ali feminizam stvarno nije zanimljiv za proučavanje.)*

PS

Gugl me neki dan podsjetio na dan majki. *(Iznenadilo me što su tome posvetili svoj logo, mislio sam da su napredniji od hvaljenja majčinstva i takvog izraza agresije prema svima "drugačijima" – vjerujem da u dvadeset prvom stoljeću ne trebam isticati koliko je to problematično. Povodom dana žena su bili razumniji, prikazali su žene s različitim karijerama, nijedna nije ima dijete pokraj sebe.)*

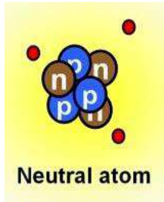
Pa, sretno onda svim majkama, to naravno uključuje i one koje njeguju duhovno majčinstvo u različitim oblicima.

Ništa nije neutralno

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/nista-nije-neutralno.html

Ako kažem da bi eutanazija trebala bili ilegalna zato što ubojstvo krši Božje zakone, onda očito pretpostavljam da postoji Bog, da On ima zakon, da taj zakon treba slušati, da zakon zabranjuje ubojstvo, da je eutanazija ubojstvo, i da On zahtijeva da ljudske vlasti podrže to pitanje.

Ako umjesto toga kažem da eutanazija ne treba biti ilegalna, onda očito pretpostavljam ili da nema Boga, ili da čak i ako postoji Bog On nema zakon, ili da čak ako On ima zakon ne moramo ga slušati, ili da čak i ako ga moramo slušati zakon ne zabranjuje ubojstvo, ili da čak i ako zakon zabranjuje ubojstvo eutanazija nije ubojstvo, ili da čak i ako eutanazija jest ubojstvo On ne zahtijeva da ga ljudske vlasti podrže u tom pitanju.

Ako kažem da država nema pravo niti kompetencije odlučivati o takvim pitanjima onda se zavaravam jer nedonošenje odluke je odluka; reći da država ne smije odlučivati znači samo odlučiti da bi eutanazija trebala biti legalna.

Nije dovoljno nemati pretpostavke – *jer u nekoj točki postoji suprotna pretpostavka*. **Ta suprotna pretpostavka može biti "*sekularna*", ali je još uvijek "*religiozna*" u smislu da govori nešto o značenju svemira. Relevantna distinkcija nije između sekularnog javnog života i religioznog javnog života nego između javnog života pod utjecajem sekularne religioznosti i javnog života pod utjecajem starije religioznosti kojoj se sekularna protivi.**

Određena *vrsta* moralnosti i religije može se istjerati iz javne sfere, ali moralnost i religija *kao takve* ne možete istjerati iz javne sfere.

> *Autor J. Budziszewski , izvorni post Noting Is Neutral.*

PS

Kada liberali žele nešto provesti onda tvrde da su neutralni, a svi oni koji se ne slažu s s njima su "religiozni" i potrebno ih je odbaciti zbog sekularizma (*koji je isto naravno neutralan*). Ali liberali promoviraju svoju sliku svijeta, ljudskog dostojanstva i ljudske prirode - *ili većinom nedostatak iste*. Mnogi se ne slažu s njima, nema ništa "religiozno" u tome, odnosno "religiozno" je u istom smislu kao što su religiozne i metafizičke pretpostavke liberala.

Sekularni čitatelji možda neće biti zadovoljni primjerom jer se spominje Bog, ali možete izostaviti ili zamijeniti Boga kao zakonodavca sa čime god želite – *"pravdom", "dobrom", "ugovorom", "deklaracijom", "poveljom" itd* – poanta o neutralnosti ostaje ista.

Vidi starije postove; Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva, V. o totalitarnoj Ljevici, V. o liberalnoj kulturi, O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna Zabluda, Ovisi li moral o Bogu?, Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnim raspravama? Teizam, Ateizam i opravdanje pridržavanja morala, kategoriju moralna filozofija itd.

No, kada već spominjem Božju egzistenciju, ona se često danas predstavlja kao pitanje osobne preferencije, nešto poput omiljene boje. Točnije, ateisti, naravno ne svi, vjeruju – *nije slučajan izbor riječi* – da su oni neutralni, da oni ništa ne pretpostavljaju, teisti su ti koji u svijet pokušavaju uvesti nekog boga u svijet. Problem je što ateisti, baš kao i teisti, pretpostavljaju puno toga o svijetu. Kada teist, ili barem teistički filozof, tvrdi da postoji Bog, onda on tvrdi da je svijet takav da mi možemo iz njega prepoznati da postoji Bog. Primjerice netko vam ponudi jednu od verzija kozmološkog dokaza, morat ćete pokazati ili da je nešto pogrešno u zaključivanju ili da je nešto pogrešno u premisama. Primjerice morat ćete ustvrditi da je beskonačni regres moguć, da stvari koje postoje potencijalno ne moraju imati svoj uzrok itd.

Ako Bog postoji onda će to utjecati na naše živote. Ljudi će prigovarati da se radi o "teologiji" – *pritom misleći ili da Bog ne postoji ili da je nebitan za naše živote* - ali takvo razmišljanje je također doktrina o Bogu, radi se o teologiji samo što je njihova teologija – *ateologija*.

O neliberalnosti liberalizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/o-neliberalnosti-liberalizma.html

> U *Why Liberalism Is Illiberal (part 1 of 2)* filozof Budziszewski objašnjava neliberalnost liberalizma. Misli da se tolerancija oslanja na parodoks, ili u slučaju modernih mislioca nesuvislost. Možemo čuti tvrdnju da ne moramo prosuđivati što je dobro a što loše kako bi imali zakone; Ali ako ne prosuđujemo o dobru kako možemo vidjeti što je dobro s tolerancijom? Kako ćemo razlikovati ono što bi trebalo tolerirati od onoga ono što ne smijemo tolerirati?

Uz nesuvislost dolazi i nešto još gore. Ako je neutralnost nemoguća, onda liberalizam nikada neće biti neutralan. On će provoditi svoje vlastiti pristranosti, pritom se štedeći od nužnosti branjenja istih pretvarajući se da uopće nisu pristranosti.

Neki od rezultata su komični. Primjerice po pitanju vjerskih sloboda, liberalizam slijedi pravila kada se radi o religijama koje priznaju da su religije, ali ta ista pravila ne slijedi kada se radi o religijama koje negiraju da su religije. Ne slažete se? Razmislite o suvremenim odlukama po pitanju uspostavljene religije?

Prema *Vrhovnom sudu SAD-a*, vladino djelovanje mora biti neutralno, ne samo među različitim religijama nego i između religije i ireligije (to nije nešto što *Klauzula o Uspostavljanju* kaže, ali to nije sada bitno). Kako bi promovirali takozvanu neutralnost, Sud nameće test od tri razine. (1) Zakon mora imati "sekularnu" zakonodavnu svrhu. (2) Ne smije imati glavni ili primarni učinak bilo promoviranje ili inhibiranje "religije". (3) Ne smije poticati prekomjerno državno uplitanje s "religijiom".

Ipak, zato što Sud negira da su takozvani sekularni sustavi života i vjerovanja religije, taj test od tri razine zapravo izgleda ovako: (1) Statut ne smije biti motiviran zabrinutostima koje su podrijetlom iz židovskog ili kršćanskog sustava življenja i vjerovanja, ali može biti motiviran zabrinutostima koje dolazi iz, primjerice, Queer Nation [lgbt organizacija] sustava života i vjerovanja. (2) Ne smije imati kao glavni ili primarni učinak promoviranje stvari u koje židovi i kršćani vjeruju, ali može imati glavni i primarni učinak promoviranja stvari koje vjeruju, primjerice, marksisti. (3) Ne smije njegovati pretjeranu povezanost s institucijama Crkve ili Sinagoge, ali može njegovati bilo koju razinu uključenosti s institucijom, primjerice, Planned Parenthood [organizacija koja vrši pobačaje i ostalo "planiranje roditeljstva".]

Ili drugim riječima, liberalizam diskriminira protiv transparentnosti i iskrenosti. Moj učitelj u drugom razredu, koji je vjerojatno čitao Bibliju, vodio je zahvalu za našu hranu prije ručka. Moj učitelj u petom razredu, koji je vjerojatno čitao Jeremya Benthama, učio nas je vjerovanju u Najveću Sreću Najvećeg Broja, što mi je tada, Bože mi oprosti, zvučalo uvjerljivo. Te dvije pobožnosti, biblijska i utilitarna, su se podjednako oslanjale na najviše obveze; samo što su se oslanjali na različite, svaka isključujući drugu.

Spomenut ću jednu razliku; utilitarni moral negira da postoje intrinzično zla ponašanja, smatra da cilj opravdava sredstvo; ali biblijski moral inzistira na tome da postoji intrinzično zla ponašanja, tvrdi da se ne smiju činiti zla iz kojih proizlazi dobro. Ipak, što liberali kažu? Da je pobožnost učitelja drugog razreda "religiozna" i ne smije biti u učionici, a pobožnost učitelja petog razreda je "nereligiozna" ili "sekularna" i može ostati.

> Ako je neutralnost nemoguća, onda je pristranost neizbježna. O tome piše u drugom djelu - Why Liberalism Is Illiberal (part 2 of 2). Neke pristranosti su prikladne, neke nisu. Zakoni trebaju biti pristrani prema javnom dobru.

Pravda ne nosi povez preko očiju zato što nema kriterij prosuđivanja, nego zato što je slijepa prema svih drugim kriterijama, ne koristi se svojim očima jer ima svoju vagu.

Potrebno je poznavati dobro i istinito kako bi znali koje loše i lažne stvari tolerirati, a koje ne.

PS

Već sam pisao da nam Treba odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva.

Zašto su intelektualci takvi konformisti?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/zasto-su-intelektualci-takvi-konformisti.html

Što? Niste znali da su konformisti? To ne iznenađuje. Naš učenjak razmišlja o sebi kao o neovisnom misliocu, trudi se kako bi takva slika bila projecirana i kod drugih. Prema njemu, ne-intelektualci su konformisti, a on i njegovi kolege intelektualci su iznimke, slobodni umovi i duhovi koji se razlikuju od stada.

Površno, ima nešto u tome. Točno je da se njegovi stavovi razlikuju od stavova ne-intelektualaca. Možda čak i prezire njihove stavove. **Studentu, koji vidi da njegov profesor razmišlja drugačije od njegovih roditelja, možemo oprostiti što smatra da je njegov profesor neovisni mislilac; ali istina je jednostavno ta da roditelji studenta nisu ona vrsta ljudi s kojima se profesor usklađuje.**

Učenjaci se usklađuju jedan s drugim. Koncenzus je postignut ne slijeđenjem dokaza tamo gdje vode, nego uvjeravanjem sebe da promatrate dokaze na takav način da niste nikada u opasnosti da se previše udaljite od razmišljanja drugih učenjaka.

Priznajemo da su se takve stvari događale u nedavnoj prošlosti. Geolozi su "znali" da je zemljina kora stacionarna, penolozi su "znali" da zatvor rehabilitira, neuroznanstvenici su "znali" da su muški i ženski mozak jednaki osim onih regija koje reguliraju seksualne hormone i ponašanje, psiholozi su "znali" da seksualni zlostavljači koji su prošli terapiju više nisu opasni za djecu, politički ekonomisti su "znali" da transfer bogatstvo iz vlada bogatih zemalja prema vladama siromašnih zemalja obogaćuje siromašne u tim zemljama, a klimatolozi su "znali" da će zemlja uskoro ući u novo ledeno doba.

Iako volimo misliti da smo nadišli takve stvari, strah od odstupanja od onoga što pametni ljudi misle je snažan kao što je uvijek i bio. Atmosferski znanstvenici "znaju" da ljudska aktivnost uzrokuje zatopljenje zemlje, biolozi "znaju" da ništa u biologiji nema smisla osim u svijetlu nasumične varijacije i prirodne selekcije, sociolozi "znaju" da su djeca odrasla pod istospolnim parovima uspijevaju podjednako kao i djeca odgojena pod majkom i ocem, politički znanstvenici "znaju" da je različitost boja [kože] ključna za intelektualnu raspravu ali različitost mišljenja nije, sveučilišni administratori "znaju" da su razlike u preferencijama intelektualnih polja od strane muškaraca i žena rezultat diskriminacije, a intelektualci općenito "znaju" da iako možda postoji Bog, ne postoji onakav čije bi postojanje imalo ikakve važnosti.

Koja je moja teza? Da je impuls konformizma podjednako jak među intelektualcima kao među ljudima općenito? Ne, mislim da je puno jači.

Vjerojatno postoji puno razloga, ali ukazat ću na samo dva.

Jedan od razloga je financijski i organizacijski. Laboratorijska istraživanja i anketna istraživanja su skupa, čak i oni učenjaci koji istražuju stvari koje ne koštaju ništa su često pod pritiskom onih koji odlučuju o plaćama i promocijama da privuku novac kroz različite grantove. Tko dodjeljuje novce? Sve češće upravo vlast. Tko odlučuje tko će ih primiti? Odbori učenjaka. Kakvi učenjaci obično upadaju u te odbore. Oni koji imaju konvencionalne stavove. Kakva istraživanja takvi ljudi podržavaju? Onu vrstu istraživanja koja ne osporava te stavove.

Iako su financijska i organizacijska objašnjenja snažna, postoji određeni misterij jer se postavlja pitanje zašto intelektualci podnose takav režim? Zašto se ne pobune? Barem djelomice odgovor leži u tome kako smo odrasli.

Većinom smo bili štreberi. Bili smo dobri u stvarima za koje druga djeca nisu marila, i bili smo loši u stvarima kojima su se druga djeca divila. Očekivano, druga djeca su mislila da smo čudni. Kako bi kompenzirali, mnogi od nas su uzgojili osjećaj superiornosti. *"Ne trebaju mi ta glupa djeca; ja sam jedan od pametnih."* Ali "pametna djeca" su također socijalna bića. Dijete koje "ne treba" odobravanje "glupe djece" ovisi zbog toga još više o odobravanju "pametne djece" kojima očajno želi pripadati. A činjenica je da čudnost ne cijene niti "pametni"; oni samo imaju drugačiji kriterij što je čudno. Ulazak u klub pametnih ne znači samo biti pametan, nego misliti na način na koji razmišljaju djeca koju se smatra pametnim. Starenjem, pritisak da ostanete u dobrim odnosima s klubom ojačava.

Sve to me ne uznemiruje nešto posebno. Nije ništa pogrešno s intelektualnim autoritetom; problem je što se slažemo s najgorom vrstom, autoritetom intelektualne rulje. Raditi unutar intelektualne tradicije je zapravo dobra stvar; problem je što umjesto da radimo unutar tradicije, mi radimo unutar prolaznih moda.

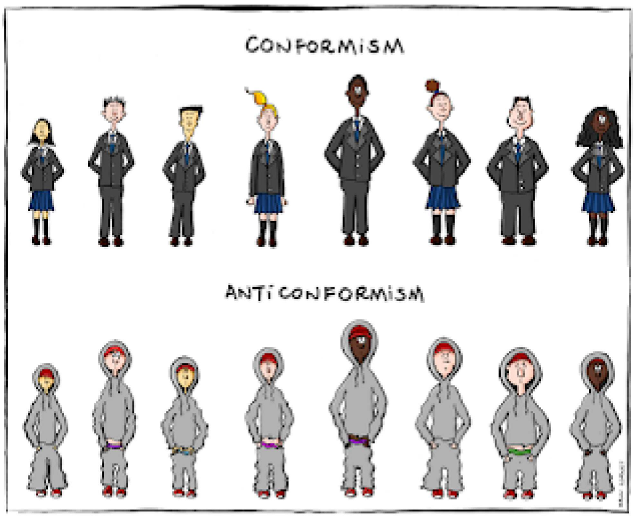
Može li intelektualna kultura biti drugačija? Naravno, ne radi se o trajnoj značajki stvarnosti; postojale su mnoge intelektualne kulture.

> *Napisano prema Why Are Intellectuals Such Conformists?, autora J. Budziszewski,.*

,

PS

Je li ova pojednostavljena analiza točna? Pa, u nekim slučajevima možda je; Ali prenio sam tekst jer ljudi danas vole isticati da oni "drugačije" razmišljaju, da nisu "konformisti" itd. Poruka pokreta se može sažeti kao *"Bori se protiv konformizma, ne želiš biti drugačiji."*

CONFORMISM
ANTICONFORMISM

Zašto su intelektualci ljevičari? - J. Budziszewski

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/zasto-su-intelektualci-ljevicari-j.html

Ljudska bića prirodno žele poznavati istinu. Ne mislim da je tu čežnju moguće iskorijeniti, ali kratkotrajno nije očita, samo zato što se sve vrste drugih čežnji natječu s njom i u svakom trenutku mogu biti jače. Ipak, stvarnost ima svoje načine osvećivanja vjerovanjima koja joj se protive; radi se o sporom procesu, a u kratkom roku se može čak činiti da pogrešna vjerovanja pobjeđuju samu stvarnost.

Neki od motiva nisu toliko suprotstavljeni istini nego su ravnodušni prema njoj. Jedan od takvih motiva je intelektualna taština; Mogu voljeti svoje ideja sam zato što su moje, i protiviti se svakom izazovu. U posljednjem postu komentirao sam običnu žudnju intelektualaca za odobravanjem drugih intelektualaca. Mogli bi pomisliti da su ta dva motiva suprotstavljena, ali daleko od toga. Kada je taština pojedinca progutana unutar taštine skupine, kada svako *Ja* očajnički želi biti jedan od "*nas*", dva motiva rade zajedno. Spomenuti motivi su toliko snažna kod ljudi moje profesije da ulažemo ogromne količine energije kako bi se uvjerili da dokazi podržavaju glavne obrise koncenzusa, čak i ako mu se protive. Neslaganje rijetko kad prelazi pitanje detalja.

Ali ništa od ovih motiva ne objašnjava neobičnu sklonost intelektualnog mišljenja u naše vrijeme da se okupi na ljevičarskom kraju političkog spektra. Kako to objasniti? Ako smo u kratkom roku skloni međusobnom konformizmu onda okupljanje nije teško objasniti, ali zašto se ne okupljamo češće na drugim mjestima? Na kraju krajeva, intelektualci nisu ljevičari u svim društvenim porecima. U društvenim poretcima u kojima intelektualci ovise o pokroviteljstvu aristrokracije obično nisu toliko snažni kritičari svojih pokrovitelja.

Ali u našem socijalnom poretku, stvari su drugačije. Iako se nazivamo republikom, zapravo smo tehnokracija u kojoj su stvarni vladari velika i nevidljiva masa stručnjaka. Jedna vrsta ekspertize nalazi se u administrativnim tijelima jer zakonodavci ovih dana ne donose toliko zakone koliko smjernice i ciljeve, koje onda dužnosnici oblikuju u provodiva pravila. Druga vrsta ekspertize nalazi se u sudovima, što se može činit kao potpuno druga stvar, ali zapravo nije. Sudovi, koji djeluju kao neizabrani superzakonodavci, stvaraju norme na gotovo isti način kao i izabrani zakonodavci, ne toliko poručivanjem što treba napraviti nego utemeljivanjem "*testova*" koji zahtijevaju da se različiti "*interesi*" moraju "*balansirati*". Pravo značenje ovih testova se ne formira sve dok ne prođe ruke administrativnih dužnosnika što nas ponovno dovodi do stručnjaka.

U takvom stanju stvari, intelektualci nemaju prava vladanja, čak se mogu predstavljati kao kritičari države. Ipak, uzrok njihove vlastite važnosti ne možete razlikovati od uzroka same tehnokracije jer oni su ti koji obrazuju stručnjaka i pružaju njihovu intelektualnu formaciju. Uz samo nekoliko iznimaka, što je država masivnija i važnija to se intelektualci osjećaju važnijim, i to veće mišljenje imaju o sebi. Stranka države je stranka ljevice, i to je smjer prema kojem naginju.

U gotovo svakom javnom pitanju, intelektualci su skloni baš onim sumnjama i baš onim sigurnostima koje ojačavaju djelovanje vlade ovisno o stručnjacima. Što se tiče stava da je brak prirodna institucija usmjerena nepromjenjivim svrhama, oni su skloni sumnji, jer bi to značilo da bi državno djelovanje trebalo biti ograničeno; A što se tiče stava da neregulirana ljudska aktivnost uzrokuje štetne globalne klimatske promjene skloni su sigurnosti jer to podrazumijeva da bi državno djelovanje trebali proširiti. Što se tiče razmišljanja da je najučinkovitiji program protiv siromaštva vjenčati se i ostati u braku, skloni su sumnji, jer bi to značilo da je moral važniji od društvenog inženjeringa; A što se tiče tiče stava da je najbolji način pomaganja siromašnima vjenčati ih sa samom vladom, skloni su sigurnosti, jer bi to značilo da je društveni inženjering važniji od morala.

Što s kaotičkim pomacima u razmišljanju, poput onog u jatu ptica kada dolazi do nagle promjene smjera? Pa, on i dalje postoji, ali ljevičarska sklonost mu je nametnuta. Intelektualci su vođeni modama koje cvatu prolaznim postojanjem, slabljenje, nestanak, rekombiniranje i ponovni cvat. Ali mode su sve na jednoj strani spektra.

[...] **Na kraju, ne samo ideje nego i društveni poreci suočavaju se sa stvarnošću.** Prolazni motivi za skrivanje od određene istine natječu se s dubokom, sporom, neuklonjivom čežnjom za istinom kao takvom.

> *Napisano prema Why Intellectuals Lean Left, autor J. Budziszewski,*

PS

U postu o stručnjacima (The Cult of the Expert) zapisuje;

> Ono što je moderna era odlučila naučiti od Descartesa je sljedeće: Ništa se ne računa kao pravo znanje sve dok nije certificirano od stručnjaka koji su to proveli kroz certifikacijski stroj – bilo da se radi o odvjetnicima, bioetičarima, edukacijskim psiholozima ili vladinim birokratima. Koji certifikacijski stroj stručnjaci koriste (ima ih puno) više se ne smatra toliko bitni, Ono što je bitno je da postoji certifikacijski stroj koje nitko osim stručnjaka ne razumije.

Primjera ima koliko god želite. Sjetite se samo svih onih eu birokrata i svih odbora koje nitko nije izabrao i koji nikome ne odgovaraju, ali upravljaju vašim životima.

Živimo u demokraciji? Zamislite skupinu roditelja koji žele da njihova djeca nauče čitati knjige (možda "Velike Knjige" Zapadne civilizacije), jasno pisati i računati aritmetičke operacije koje svakodnevno susrećemo. Žele ih podučiti o povijesti države, o prirodnom svijetu itd. Odluče izgraditi – *ili tek organizirati* - školu, osmisle plan učenja, naruče knjige koje žele i zaposle ljude koji će predavati. Možete li uopće tako nešto zamisliti? Koliko zakona i propisa su prekršili? Što će reći "stručnjaci" na to? Kako će reagirati udruge koje se proglašavaju udrugama "civilnog društva"?

Samo "*znanstvenici*" i "*stručnjaci*" mogu odlučivati o društvu i vašem životu. Ljevica, totalitarna kakva je, mrzi istinske institucije civilnog društva jer ispunjavaju prostor između pojedinca i svemoćne Države. "*Stručnjacima*" nije teško pozvati se na međunarodne i državne dokumente koji ukazuju na važnost "*stručnjaka" – dokumente koje je napisala upravo ista vrsta stručnjaka na višoj razini.* Uvijek nas iznenadi kada stručnjak zaključi da je potrebno njemu dati više ovlasti.

U zadnje vrijeme je popularno slušati što kaže "*pravobraniteljica*". Nitko ju nije izabrao niti ovlastio da radi ono što radi, nije niti jasno kome odgovara niti koja je njena uloga i svrha u društvu, ali predstavlja vrhovni oblik *"stručnosti"*. Ne slažete se sa stručnjacima? Onda možete očekivati službene opomene, sve češće i kazne.

Treba nam odvojenost Ljevičara i Države.

Već sam objavio postove slične tematike: Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?, Opijum profesora, Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika, Indoctrinate U - Politička korektnost i američka sveučilišta, Tko je pametniji - elita ili narod? itd.

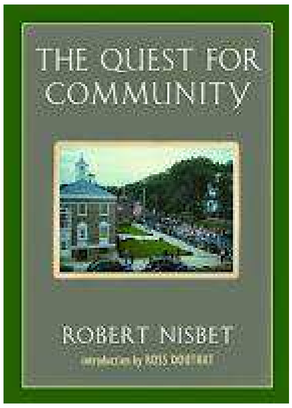

Kolektivizam i individualizam prijatelja dva

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/kolektivizam-i-individualizam.html

> U nastavku prenosim par razmišljanja iz eseja The Quest for Community in the Age of Obama u kojem Ross Douthat predstavlja osnovne teze sociologa Roberta Nisbeta (prema knjizi The Quest for Community).

Koji je bio Nisbetov uvid? Jednostavno rečeno, ono što se čini kao velika tenzija modernog vremena – *istodobni rast individualizma i kolektivizma, te borba između njih za vladanjem* – zapravo nije nikakva tenzija. Činilo se kontradiktorno da se herojsko doba *laissez faire* devetnaestog stoljeća, u kojem su slobodni ljudi, slobodni umovi, i slobodna tržišta bila navodno oslobođeni od okova koje nameće prijestolje i oltar, tako lagano popustiti tiraniji Mussolinija, Hitlera, Staljina i Maoa. Nisbet tvrdi da kontradikcija postoji samo ako ignorirate ljudski impuls prema zajednici zbog koje je totalitarizam izgledao tako poželjnim – *čežnja za osjećajem participacije, za osjećajem pripadanja, za ciljem većim od vlastitog, za grupom koja će biti naša.*

U predmodernom društvu, ova čežnja je bila ispunjena mnoštvom udruženja prirodne veličine: cehovima, crkvama i sveučilištima, kurijama, selima i samostanima, te naravno izvornom zajednicom obitelji. U takvom društvu, Nisbet zapisuje, *"odvojenost autonomnog pojedinca je bila daleko poput centralizirane političke moći.";* Ali nakon Protestanske reformacije, individualizam i centralizacija zajedno napreduju, a intermedijarne snage i zajednice ili propadaju ili nestaju**. Kao socijalne institucije, takva udruženja se napada kao nehumana, iracionalna, patrijarhalna i tiranska; a kao izvor političke i ekonomske snage, odbačene su kao zastarjele i neučinkovite. Tamo gdje je postojala mreža zajednica i različitih tijela u međudjelovanju, liberalni Zapad je odlučio izgraditi društvo samodostatnih, oslobođenih pojedinaca koje nadzire ujedinjena, racionalna i tehnokratska vlada.**

Pretpostavka je bila da emancipirani pojedinac zahtijeva jaku državu koja će prerezati ograničavajuće tkivo intermedijarnih udruženja. *"Samo s apsolutnim vladarem,"* zapisuje Nisbet opisujući stavove Thomasa Hobbesa, *"bi bilo koje učinkovito udruženje pojedinaca moglo biti moguće."*

Ali svo to ograničavajuće tkivo imalo je svrhu. Čovjek je socijalno biće, a njegovu žudnja za zajednicom ne možete zanijekati. **Oslobođeni pojedinac postaje otuđeni pojedinac, paranoidni pojedinac, usamljen pojedinac koji očajno traži zajednicu. Ako ne može pronaći tu zajednicu prirodne veličine za čovjeka, on će je tražiti na neljudskoj razini – *u ukupnoj zajednici države*.**

Tako liberalizam rađa totalitarizam. Veliki liberalni projekt, *"progresivna emancipacija pojedinca od tiranskih i iracionalnih statusa naslijeđenih iz prošlosti,"* riskira stvaranje emancipiranih pojedinaca koji su željni prihvaćanja vlasti s više tiranije od crkve, klase ili obitelji. Politika racionalnog samointeresa koju su promovirali Hobbes i Locke stvara prazninu, žudnju za zajednicom, koju su Rousseau i Marx brzo popunili. Razdoblje Jeremy Benthama i manchesterske škole ekonomije ostavilo je europu zrelu za *Ein Volk, ein Reich, ein Führer,* i diktaturu proletarijata.[...]

Ne možete se protiviti neumoljivom rastu državne moći zagovarajući samo individualizam. Možete mu se protiviti samo zagovarajući zajednicu.

Lakše je to reći u teoriji nego stvarno primijeniti u modernoj politici. Mnogi političari i kritičari su shvatili Nisbetov uvid, ali malo ih uspjelo primijeniti ga u praksi.

U dva desetljeća nakon objave *The Quest for Community*, etatističko-individualistička simbioza doživljava vrhunac. Nikada prije nije bilo toliko naglaska na osobnoj slobodi; nikada prije nije skrbnička država (i vojni industrijski kompleks, do debakla u Vijetnamu) imala toliki utjecaj nad Američkim životom. Lyndon Johnson je odlučio stvoriti Veliko Društvo iz Washingtona; istovremeno, lokalna društva diljem države počela su propadati. Građanska udruženja su nestajala, crkve su se ispraznile, susjedstva su porušena u ime napretka – *prateći te promjene, države je trošila i regulirala sve više i više*.

Najviše od svega, upravo je obitelj – *kralježnica američkog lokalizma i neovisnosti* – rastrgana iz oba smjera, birokrati su zamijenili roditelje u siromašnih susjedstvima, a brakovi srednje klase su degenerirali u sredstvo samo-ostvarenja. Gledajući obiteljo-centrične pedesete, to bi Vas moglo iznenaditi, ali Nisbet je to predvidio. Možda najproročanskiji dio *The Quest for Community* je njegova diskusija naslijeđene slabosti braka kao institucije – slabost ukorijenjena u "*oštrom raskoraku između stvarnog doprinosa obitelji trenutnom političkom i ekonomskom poretku, te skupa duhovnih slika naslijeđenih iz prošlosti*."

> *Douthat se pita kako obnoviti društvo;*

Može li država pomoći u obnovi – *ili izgradnji* – one vrste udruženog života kojeg je državna moć postepeno uzurpirala?

To je problem s kojim se Desnica suočila ne samo u eri Busha, nego i kroz posljednja tri desetljeća – *i još uvijek nije riješen*. Jednom kada su oslabljene veze zajednice, je li dovoljno jednostavno povući moć države i prepustiti da se zajednica ponovno sama poveže? Primjerice, hoće li oživjeti obitelji s oba roditelja ako se uklone programi *"protiv siromaštva"*? I hoće li bezbrojne verzije pomoći procvjetati ako teška ruka države popusti? Ili je moguće da jednom kada je zajednica dovoljno oslabljena, države se ne može jednostavno povući bez rizika raspadanja – nego mora imati aktivnu ulogu u razvijanju civilnog društva, tako što će smanjiti potrebu za vladinom pomoći prije nego što umanji njen dotok?[...]

U tom je duhu napisana knjiga *The Quest for Community*, i u tom duhu joj je potrebno pristupiti – ne kao političkom manifestu pokreta ili stranke nego kao promišljenoj, elegantnoj i uvjerljivoj tvrdnji o ljudskoj prirodi, i vrsti politike koje je najprikladnija za kultivaciju našeg zajedničkog života.

Imajući to na umu, čini se prikladnim ostaviti posljednju riječ samom Nisbetu, koji razmišljajući o relevantnosti vlastitog djela za suvremenu politiku u eseju *"Still Questing"* iz 1993. zapisuje:

> Dopustite mi da ponovim, i zaključim ovdje, da konzervativna stranka (ili neka druga skupina) ima dvostruki zadatak pred sobom. Prvi je neumorna raditi prema smanjenu centralizirane, svemoćne i unitarne države sa sve većim dugom i deficitom. Drugi i podjednako važan zadatak je zaštita, ojačavanje i njegovanje različitih grupa koje tvore stvarne temelje društvenog poretka. Zbog ta dva cilja uvjeren sam u daljnju relevantnost knjige *The Quest for Community.*

Svi bismo trebali raditi na tim zadacima.

PS

Dakle koja je Nisbetova teza, jedan komentator je ovako sažima:

> Slabljenje ili nestajanje povezanosti obitelji, crkve, i susjedstva nije, kao što su se mnogi nadali, oslobodilo čovjeka. Umjesto toga, proizvelo je otuđenje, izolaciju, duhovnu pustoš, i razvoj *masovnog čovjeka.*

Odnosno o Nisbetizmu;

> Radi se istodobno o tezi, molbi i žalopojki. U njenom središtu je Nisbetova tvrdnja da pristojno i zdravo društvo njeguje institucije obitelji, crkve, i dobrovoljnih organizacije koje istovremeno čuvaju od nametljive države i obuzdavaju porive i ekscese izoliranog pojedinca. Jedan od najvećih njegovih uvida je savez između zagovornika moćne države i onih koji bi bili njeni navodni, ili čak i stvarni, korisnici.

> Društvo koje se istodobno temelji i na kolektivizamu i na individualizmu se može činiti kao kontradikcija, ali nije tako, Tocqueville je prorekao, a Nisbet primijetio.

Nisam upoznat s Nisbetovim radom, ali čini se kako razrađuje teme koje su i meni zanimljive. Ono što je posebno aktualno u našem društvu, s obzirom na povijesne okolnosti, je pitanje koja je uloga države u obnovi društva. Kakve programe konzervativci moraju zagovarati?

Treba li se država jednostavno povući? Kojim tempom? Ili mora imati aktivniju ulogu u obnavljanju štete koju je napravila. Problem je složen i nema jedinstvenog rješenja za sva društva, možda Država ima ulogu u obnavljanju, ali ponekad to radi toliko loše da je najbolje da se odmah povuče.

Nisbet, i konzervativci općenito, govori o važnosti institucija civilnog društva koje ispunjavaju prostor između Države i pojedinca. Ipak, kod nas postoje ljudi koji se vole nazivati "civilnim društvom" (i koje država podupire), ali nemaju veze s onime što civilno društvo stvarno jest. Mnoge Nevladine udruge (*koje se tako nazivaju da bi prikrile činjenicu da su provladine)* "civilnog društva" promiču nestajanje civilnog društva i potpuno državno preuzimanje svih odnosa u društvu. Ne jačaju društvo nego jačaju Državu, ona se mora uplitati u sve sfere života.

Iako možete zaključiti da Država mora na neki način reagirati i potpomognuti "civilno društvo" koje je nestalo kroz 20. stoljeće u Hrvatskoj, i čiju obnovu otežava eu birokracija, ona podupire ono "civilno društvo" koje samo povećava njenu moć.

Etatizam i (hiper)indidvidualizam idu ruku pod ruku. Oni koji promiču indidvidualizam tvrde da su obitelj i naslijeđena kultura neprijatelji. Potrebno ih je pretvoriti u hobije. Potrebno je osloboditi društvo od običaja, tradicija, autoriteta i institucija. Ali što je društvo bez običaja, tradicije, autoriteta i institucija? Što preostaje od društva? Tko onda definira društvo?

Sve institucije moraju se pretvoriti u ugovor među pojedincima koji se ne osvrće na prijašnje ili buduće generacije. Ponašanje se privatizira, a troškovi tog ponašanja socijaliziraju. Regulaciju svih odnosa preuzima država.

Jedini dopušteni autoritet u društvu je onaj kojeg je Država odobrila.

O sličnim temama sam već objavio više tekstova, primjerice; Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke, Burke o Nenamjeravanim Posljedicama, Burke o Prikrivenoj Mudrosti Predrasuda, O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo – Burke, Scruton o Millu i liberalizmu, O redu i slobodi – R. Kirk, Kirk o razlici konzervativaca i libertarijanaca, Mises o obitelji itd.

Ivan Ilyin o fašizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/ivan-ilyin-o-fasizmu.html

> Ivan Ilyin, ruski konzervativac, kojeg su komunisti poslije revolucije protjerali iz države, osvrće se na fašizam. Nisam općenito upoznat s Ilyinovim razmišljanjima – *izgledno je da se njegov ruski konzervatizam razlikuje od anglo-američkog*, ali prenosim njegova razmišljanja o fašizmu.

> Fašizam je, prema Ilyinu, kompleksni fenomen; u njemu pronalazite elemente zdravlja i bolesti, starog i novog, protekcije i destrukcije. Ipak, potrebno je biti svjestan svih njegovih opasnosti. Fašizam se javio kao reakcija na boljševizam, napredovanjem ljevičarskog kaosa i totalitarizma, došlo je do nužnog i neizbježnog, u tom smislu – *suprotstavljanja ljevičarskom totalitarizmu*- je zdrav fenomen. Osim toga, fašizam je u pravu jer se dotiče zdravog nacionalno-patriotskog senzibiliteta. Međutim, objašnjava Ilyin;

Paralelno s time, fašizam je počinio cijeli niz teških i ozbiljnih pogrešaka koje su definirale njegovu političku i povijesnu fizionomiju, sam njegov naziv poprima okus kojeg njegovi neprijatelji stalno neumorno naglašavaju. ... Nedostaci i pogreške;

1. **Ireligioznost: neprijateljski stav prema Kršćanstvu, religijama, vjeri i crkvama općenito.**
2. **Stvaranje desnog-totalitarizma kao trajnog i navodno "idealnog" sustava.**
3. **Uspostavljanje stranačkog monopola i nastala korupcija te demoralizacija koje proizlazi iz njega.**
4. **Povlačenje u ekstremni nacionalizam i militantni šovinizam (nacionalna megalomanija).**
5. **Miješanje socijalnih reformi sa socijalizmom, put kroz totalitarizam do državnog preuzimanja ekonomije.**
6. **Upadanje u idolopoklonički Cezarizam s pripadnom demagogijom, podčinjenjem i despotizmom.**

Navedene pogreške ugrozile su fašizam i usprotivile ga čitavim religijama, strankama, narodima i državama što je u konačnici dovelo do nepobjedivog rata i destrukcije. Kulturna i politička misija fašizma je propala, a Ljevica je preuzela stvar s još većom silom.

1. Fašizam nije trebao držati neprijateljsku poziciju prema kršćanstvu ili općenito bilo kojoj religioznosti. Politički režim koji napada Crkvu i religiju dovodi do raskola u dušama građana, podriva u njima najdublje korijene pravde i počinje zahtijevati vlastiti religiozni značaj, što je ludo. Mussolini je ubrzo shvatio da u katoličkoj državi, državna moć treba imati konkordat s Katoličkom Crkvom. Hitler, sa svojom vulgarnom bezboznošću, iza koje je bila prikrivena podjednako vulgarna samo-deifikacija, sve do kraja nije prepoznao da anticipirajući boljševike, hodi putevima Antikrista.

Dalje nabraja da;

2. Fašizam nije trebao stvoriti totalitarni sustav: trebao se zadovoljiti sustavom koji bi bio dovoljno jak da a) iskorijeni boljševizam i komunizam; i b) pruža religijama, tisku, akademiji, umjetnosti, sektorima ekonomije i ne-komunističkim strankama slobodu prosudbe
3. Nigdje i nikada jednostranački monopol nije doveo do ničega dobrog. Najbolji ljudi napuštaju stranku, a najgori se priključuju, spremni prilagoditi se svemu kako bi ostvarili karijeru, dolazi do "selekcije" zbog "stranačkog koncenzusa". Ako je članstvo uvjet za bilo koji posao u pravnom i političkom kapacitetu, onda su vrata otvorena svim vrstama imbecila, varalica i karijerista. Razina stranke opada, a lopovi, predatori, špekulanti, teroristi i izdajnici dolaze na vlast.

Ako se "fašisti" uspiju učvrstiti u Rusiji (Bože Sačuvaj), ugroziti će zdrave ideje suverene moći i sramotno propasti.

4. Fašizam nije trebao upasti u "političku megalomaniju". Oslobađanje svog naroda ne znači nadvladati i istrijebiti svoje susjede.
5. Granica između socijalizma i socijalnih reforma ima duboko značenje. Moramo se sjetiti da je socijalizam antisocijalna, a pravda i oslobođenje u društvo ne tolerira ni socijalizam ni komunizam.
6. Najveća fašistička pogreška je bila obnova idolopokloničkog Cezarizma. "Cezarizam" je direktna suprotnost monarhizmu. Cezarizam je bezbožan, neodgovoran i despotski; prezire slobodu, zakon, legitimitet, pravdu i individualna prava čovjeka. On je demagoški, teroristički i sujetan; žeđa za laskanjem, "slavom" i obožavanjem...

Na kraju ističe nadu da ruski patrioti neće činiti iste pogreške. (Ne znam iz koje godine je tekst.)

> *Izvorni tekst Ivan Ilyn: On Fascism, preuzeto s bloga The Soul of the East. (Na kojem objavljuje i domaći kali.) Još par engleskih prijevoda Ilynovih tekstova možete pronaći na istome blogu ovdje.*

PS

Iako u svakoj pogrešci možda ima nešto istine, kada lišite fašizam svih pogreški malo toga ostane; valjda protivljenje boljševicima i prepoznavanje važnosti nacionalnih osjećaja (koje fašizam ispervertira)?

Danas u polemičke svrhe možete čuti kako su fašistički (i nacional socijalistički) sustavi povezani s kršćanstvom ili konzervatizmom. Problem je što je teško opravdati takvu tvrdnju. Neki povjesničari često pokazuju netrepeljivost prema kršćanstvu i konzervatizmu, i često nisu upoznati s njegovim vrijednostima, pa su skloni takvim tumačenjima, ali to ne znači da takvi (naprednjački) sustavi imaju stvarnu i duboku usklađenost s vrijednostima kršćanstva - ili konzervatizma.

Fašisti, poput komunista, nude idealni svijet, uvode *napredan* sustav koji odbacuje sve staro i stvara jedan novi svijet. Sustavi 20. stoljeće predstavljaju raskid sa (starom) Zapadnom civilizacijom, i svakako nisu konzervativni.

Konzervativci su svjesni opasnosti takvih naprednjačkih eksperimenata (bilo "desnih" bilo lijevih).

> O fašizmu sam već nešto pisao; Idealni kandidat Ljevice i Gott ist tot.

Moralni relativizam – Franjo, Benedikt i MacIntyre

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/moralni-relativizam-franjo-benedikt-i.html

> Filozof John Haldane u članku Francis, Benedict, and MacIntyre? istražuje vezu Pape Franje, Pape emiritusa Benedikta, i filozofa MacIntyrea. Iako se o Benediktu govori kao o konzervativnom, a nasuprot toga o Franji kao liberalnom, istražujući njihova razmišljanja o relativizmu pronalazimo sličnosti koje Halden citira u spomenutom članku. Filozof Alasdair MacIntyre je najpoznatiji i najutjecajniji po svojoj knjizi After Virtue koja je rezultat njegova nezadovoljstva razmišljanjem koje je dominiralo u akademskoj moralnoj filozofiji. Bio je inspiriran esejom *"ModernMoral Philosophy"* u kojem Anscombe tvrdi da sekularna etika posljednjih dvjesto godina koristi religiozne koncepte dužnosti i obveza odvojeno od Božanskih zapovijedi što nema nikakvog smisla, te sugerira da je možda moguće obnoviti grčku ideju vrlina. MacIntyre odbacuje tvrdnju da ne postoji ništa u stvarnosti s čime bi se naši ideali trebali slagati, kao i ideju da ne postoji takva stvar poput intrinzično loše želje. Prenosim Haldaneov zaključak;

MacIntyre dijeli s Benediktom i Franjom tri središnja vjerovanja: prvo, da je suvremena Zapadna kultura izgubljena kada govorimo o razmišljanju o temeljima morala; drugo, da je karakterizira sveprisutni relativizam; i treće, da taj relativizam nije samo "kognitivan" nego i afektivan i praktičan.

Želim završiti ovu kratku diskusiju sugestijom kako postoji četvrto vjerovanje koje ujedinjuje pape i filozofa; i prijedlogom da ukoliko će njihove ideje biti ispravno shvaćene među katolicima koji će ih kasnije prenijeti na kulturni angažman sa sekularnim svijetom onda treba doći do radikalne promjene u stilu katoličkih komentatora, posebice komentara kakvi su se razvili u SAD-u te odande proširili po anglosferi, pa i dalje.

Četvrto vjerovanje je da za uvjeravanje onih s kojima ste u velikom neslaganju o prirodi i sadržaju morala nije dovoljno izraziti vlastitu poziciju, čak niti racionalno argumentirati u njenu korist; potrebno je također izložiti zbunjenost i proturječnost koja postoji u razmišljanju druge strane. To uključuje i imanentnu kritiku; pokazivanje neadekvatnosti njihovih koncepata čak i u njihovim vlastitim terminima i za njihovu izabranu svrhu; te izazivati etičke mislioce da odgovore tamo gdje su odvojeni od stvarnosti moralnog života. Ipak, demonstriranje konfuzije, kontradikcije i loših namjera će biti učinkovito ako je napravljeno u duhu milosrđa, a ne intelektualne borbe: učinjeno za druge iz vjerovanja u njihovu ljudsku želju da budu [dobri] i da čine dobro.

To me dovodi do onoga što sam nazvao *"rasprostranjeni stil katoličkih komentara"* koji namjerno dopušta nejasnoće između komentara o katoličkim pitanjima i komentara koje daju katolici. **Postoji određeni aspekt medija koji predstavlja katoličanstvo**

općenito - ***i posebno Papu-*** **koji je problematičan neovisno o tome jesu li komentari kritični ili odobravajući; radi se o korištenju izraza "konzervativci" i "liberali", te nešto rjeđe "tradicionalisti" i "progresivci". Potonji par češće koriste sami katolici što je još gore jer bi trebali znati bolje. Navedena dva para suprotnih opisa dolaze iz političke i iz kulturne klasifikacije, i kao takvi nisu vjerske kategorije.** Njihova uporaba je uvezena iz političkih novinskih izvještaja, proizlaze iz sjeverne amerike.

Kada američki predsjednik dođe na vlast, on se okruži osobljem koje se slaže s njegovim razmišljanjem, a oni povezani s njegovim prethodnikom gube pozicije. To se uvijek događa ako su predsjednici iz drugih stranaka, ali i ako su iz iste stranke.

Američki komentatori su toliko navikli na to, i na opisivanje vođa kao manje ili više konzervativnih ili liberalnih, da nepromišljeno primjenjuju tu distinkciju na pitanje Papinstva ili drugih razina vodstva u Crkvi. Na temelju toga imamo naraciju kako je Ivan Pavao bio konzervativan, Benedikt XVI je bio arh-konzervativan i tradicionalist; a Papa Franjo je liberal i progresivac. S obzirom da su mediji koji oblikuju mišljenje sami liberalni i progresivni, ili barem tako misle o sebi, onda misle da je Papa Franjo vođa koji razmišlja poput njih. To objašnjava naslove njegovih intervjua koji najavljuju promjenu politike i komentara koji spekuliraju o reviziji i možda napuštanju postojećeg nauka. Takva razina medijskog izvještavanja je lijena, neupućena, i oslanja se tek na želje; skandalozna kada je promoviraju katolički komentatori.

Pokazao sam da su oba pape, poput MacIntyrea, zabrinuti zbog degradacije moralne misle pod utjecajem relativizma; ali i da sva tri vide potrebu za kulturnom kritikom. Ta kritika nema mjesta za, odnosno biti će inhibirana, definiranjem u terminima ili povezanosti s "konzervatizmom" ili "liberalizmom", "tradicionalizmom" ili "progresivizmom". Doista, sveprisutnost tih termina, i neosjetljivost koju izazivaju kod onih koji su im skloni, su dio onoga što takva kritika treba suzbiti. Neće biti lagan zadatak, ali primjeri su tu da nas inspiriraju.

> Izvorni tekst Francis, Benedict, and MacIntyre?. *(Jedan komentator ističe da se MacIntyre ne bi složio da se radi o relativizmu.)*

PS

Niste doživjeli papu Franju kao borca protiv moralnog relativizma? Nije to sad bitno.

Mislim da je Haldane u pravu što se tiče medijskog izvještavanja o Crkvi. Korištenje političkih termina "konzervatizam"/"liberalizam", ili kulturnih termina "tradicionalizam"/"progresivizam", ne može zamijeniti pitanje pravovjerja/krivovjerja. Ne radi se samo o terminima nego o kategorijama, i konceptima. Kao da Crkva, ili Papa, može promijeniti nauk po uzoru na djelovanje političara.

Ne znam koliko su ti politički i kulturni termini univerzalni, kod nas se ne upotrebljavaju, a i u americi će ih drugačije koristiti. Primjerice, Richard John Neuhaus, utemeljitelj časopisa First Things, opisivao je svoju poziciju ovako; filozofski (vjerski) – pravovjeran, kulturno – konzervativan, politički – liberalan (ne u novom smislu nego klasičnom), ekonomski – pragmatičan. Ipak, koji god da se izrazi koriste u političkoj areni, nisu prikladni za druga područja, nema potrebe za tolikom ispolitiziranošću.

Haldane govori o potrebi za "duhom milosrđa", ali nije mi je jasno zašto to suprotstavlja "intelektualnoj borbi". Neke situacije zahtijevaju upravo to, ponekad milosrđe zahtijeva i "intelektualnu borbu". Različiti sugovornici i različite situacije zahtijevaju različite pristupe. Nisam potpuno shvatio što želi reći. *(U njegovim nastupima nema baš polemike, tko je spreman uložiti trud u shvaćanje onoga što zagovara može profitirati, ali takav nestrastven pristup nije uvijek najprikladniji za debate i medijske istupe.)*

No, da se vratimo na pitanje relativizma. Jednom prilikom je student pitao filozofa Roberta P. Georgea o njegovoj knjizi i "propitivanju dogmi liberalizma" i kakve to veze ima s "diktaturom relativizma", odgovor je glasio;

> "Teško da su suvremeni lijevi liberali relativisti. Često poželim da jesu. Oni su moralisti i to moralisti s ciljem. Cilj je oblikovati politički i društveni život, i u mjeri u kojoj je to moguće oblikovati uvjerenja pojedinca, u skladu s njihovim moralnim razmišljanjima. Takvi pokušaji su sveprisutni. [Spominje sukob s Crkvom čiji je nauk sukobljen lijevo liberalnim vjerovanjima o statusu nerođenog života, prirodi i značenju braka, vjerskoj slobodi.] Ti ljudi ne negiraju da postoje moralne istine. Upravo suprotno, radi se o ljudima koji tvrde da postoje moralne istine i toliko su sigurni da su ih ispravno shvatili pa ih nameću."

Dakle, "diktatura relativizma" je zapravo "diktatura liberalizma".

No, čini se kako "relativizam" ima svoju instrumentalnu vrijednost. Često će se odbacivati argumenti u korist konzervativnih vrijednosti ne zato što je nešto pogrešno s argumentom nego jer se jednostavno ne slažete s zaključkom; "nije ništa pogrešno s premisama i ništa nije pogrešno u zaključivanju, ali ne prihvaćam zaključak". Relativizam se tu sjajno uklapa jer vam omogućuje da potpuno ignorirate svaku mogućnost argumenta, jednostavno sve pretvorite u pitanje osobnih preferencija. Na kraju se to nekim procesom pretvori u nužnost prihvaćanja liberalnih vrijednosti. (Protivljenje njima je naravno zabranjeno, relativizam više ne vrijedi.)

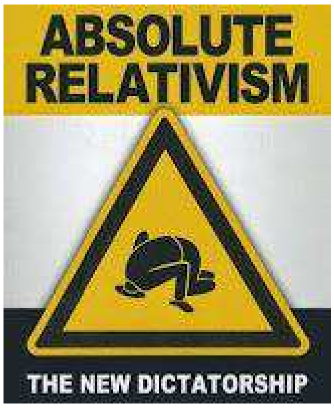
Ipak, situacija je vjerojatno složenija. Kao i uvijek, postoji razlika između rasprava u akademiji i popularnih rasprava, ali općenito ciljeve Nove Ljevice nije lagano definirati. Oni su antitradicionalni i antireligijski (današnji revolucionari već sutra postaju neprijatelji na krivoj strani povijesti) te se većinom definiraju kao protivljenje nečemu. To protivljenje

nije relativno nego je apsolutno, ali sami ciljevi se stalno mijenjaju. Primjerice, nekada je radnička klasa bila publika Ljevice, ali sada je sa svojim vrijednostima neprijatelj.

S obzirom da sam se udaljio od početnog eseja, i razloga zašto ga prenosim, završit ću s jednim Scrutonovim citatom:

> "U raspravama oko moralnih problema, relativizam je prvo utočište hulja."

.
O relativizmu sam već objavio par postova; Kulturni relativizam, Citat o relativizmu, Što se dogodilo s razumom?, Samoispunjenje i Etika Autentičnosti – C. Taylor

Budziszewski o Adleru i percepciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/budziszewski-o-adleru-i-percepciji.html

U poznatom predavanju, filozof Mortimer Adler dao je zgodno pobijanje moderne zablude da nikada ne percipiramo stvar po sebi, nego percipiramo samo našu ideju stvari. Kao što je on objasnio, jedina stvar koju ja ***ikada*** percipiram je stvar, ali ja je percipiram ***putem*** percepcije intelekta. Klasični mislioci su to zvali "shvatljive vrste". Ja zapravo uopće ne percipiram ideju – u Adlerovim terminima, ona mi je "nevidljiva", poput savršenog prozora. Ako pokušam percipirati percepciju, sve što zapravo činim je konstruiranje teoretske reprezentacije iste, što nije *ni* percepcija *niti je* sama stvar. Dakle moderni ljudi su naopačke shvatili sve.

Razmišljajući o tome neki dan shvatio sam da je zabluda o kojoj raspravlja Adler srodna vrsti druge greške koja se javlja svakodnevno. Da spomenem nekoliko;

1. Pogrešna predodžba da kada ja kažem da cijenim voljenu osobu, onda ono što želim reći je da cijenim osjećaj kojeg mi voljena osoba daje.
2. Pogrešna predodžba da jedina svari koju ikada stvarno želim je užitak – ne istina nego užitak shvaćanja istine, ne ljepota nego užitak promatranja ljepote, ne Bog nego užitak osjećaja da poznajem Boga.
3. Pogrešna predodžba da za pronalaženje sebe moram tražiti i slijediti sebe, i da je to glavni projekt mog života.

Zapravo,

1. Jedina stvar koju ikada volim je voljena osoba, i u mjeri u kojoj cijenim svoje osjećaje umjesto toga, zapravo je ne volim uopće. Karakteristični izraz ljubavi je da si ti divna, ne da *ja* imam divne osjećaje.
2. Dobro je stvarno ono što želim. Užitak je samo umirujuće stanje u kojem se nađem kao rezultat iskustva. Ako se usredotočim na svoj užitak *umjesto* na dobru stvar, više ne osjećam stvar samu, tako da je većina užitka uništena. Stoga sam najradosniji ne kada razmišljam o svojoj radosti, nego kada razmišljam o stvarima koje mi uzrokuju radost.
3. Kako bih se pronašao moram se[be] izgubiti. Ono što uhvatim, kada se čini da uhvatim sebe, nije moje stvarno ja, nego samo moja reprezentacija sebe koja može biti poprilično iskrivljena. Moje istinsko ja je najakutalnije ne kada slijedim sebe samog, nego kada slijedim stvari koje bića poput mene treba slijediti. *Ja sam* najviše ono što jesam kada zaboravim sebe u svijetlu onoga što me nadilazi.

Izvorni tekst Visible and Invisible , autor je J. Budziszewski.

Kauzalni model (4 uzroka) – Filozofija prirode

> Već sam u više navrata spominjao kauzalni model (i četiri uzroka), a u nastavku prenosim kratko objašnjenje preuzeto iz bilješki Philosophy of Nature, autor je William A. Wallace. Konkretno se radi o drugom predavanju: Nature -- The Inner Dimension, poglavlje The Causal Model.

Činjenica da je priroda samo djelomice otkrivena u iskustvu, i rijetko iscrpno shvaćena, čini je posebno pogodnom za istraživanje kroz tehnike modeliranja. Za naše svrhe, **model** je analogan ili **analogija** koja promovira djelomično shvaćanje nečega što nije očito u osjetilnom iskustvu. Kada se susretnemo s nečim novim, pokušavamo to shvatiti primjećuju sličnosti i razlike s onim stvarima koje su nam poznate. Model nam omoguće da to učinimo. Omogućuje nam da koristimo stvari koje poznajemo, ili za koje barem mislimo da poznajemo, kako bi napredovali u području nepoznatog.

Prvi model kojeg uvodimo je jednostavni model objašnjavanja poznat kao uzročni **(kauzalni) model**. Ima svoje podrijetlo u svijetu artifakata i jednostavno ga se primjenjuje na svijet prirode. Prepoznaje **četiri faktora** koji se nazivaju **uzroci**, iako nisu svi u istom smislu, jer svaki funkcionira na distinktivni način u kauzalnom objašnjenju.Ta četiri faktora se obično prepoznaju kao **materija, forma, agent i namjena.** Točnije, materija postaje **materijalni uzrok**, forma **formalni uzrok**, agent **djelatni uzrok**, a namjena **finalni uzrok.**

Kad analiziramo stolac na temelju ovog modela, nije nam teško prepoznati prva dva faktora, **materiju** i **formu**. Materija je **stvar** ili materijal od kojeg je stolac napravljen i koja ostaje u njemu. Primjerice drvo, ili preciznije drvo višnje ili hrasta. Forma je **oblik** ili dizajn nametnut drvu tijekom izrade stolca. Oba ta faktora su interna stolici, oni su **unutar** nje i objašnjavaju zašto je to što je. Na temelju toga materiju i formu nazivamo **internim (unutranjim) uzrocima.**

Ostala dva faktora, **agent** i **namjena**, su izvan (eskterna) stolcu i služe kako bi objasnili na koji je način stolac nastao. Agent je **majstor** koji ga je oblikovao od sirovina. Namjena je **cilj** ili **svrha** koju je majstor imao na umu kada ga je izrađivao – primjerice izraditi komad namještaja na kojem se može udobno sjediti. Navedeno objašnjava izradu stolca. Oni nisu **u** stolcu na isti način kao što su to materija i forma, stoga ih nazivamo **eksternim (vanjskim) uzrocima**. Ali kada je napravljen, stolac zadržava vezu sa svojim izrađivačem. Također utjelovljuje cilj koji je motivirao njegov izradu. Ako to čini potpuno, onda kažemo da je **dobar stolac.**

[...] Kod umjetne analogije ovu četverostruku kauzalnost je prilično lagano vidjeti; agent ili djelatni uzrok (majstor i alat koji se koriste) radili su na određenoj vrsti materije (primjerice hrastu) i oblikovali su je u formu (kuhinjskog stolca) koji ima distinktivnu namjenu (pružiti nešto udobno za
sjediti).

Ono čime se sada bavimo je shvaćanje kako neki od tih istih četiri uzroka mogu biti otkriveni u poretku prirode i kako nam, kada ih otkrijemo, pružaju uvid u **"nutarnje dimenzije"** prirodnih entiteta. Pod **"prirodni entitet"** mislim na supstance koje imaju imaju prirode (naravi) koje služe za objašnjavanje distinktivnih aktivnosti – prirodne supstance poput elemenata i spojeva, biljaka, životinja, zvijezda i planeta. Moramo ispitati **stvar** od koje su prirodne stvari formirane, kako se njihove **forme** razlikuju od formi artefakata, različite **agente** (djelovanja) koja ih proizvode, i način na koji postižu **namjene** namjeravane i postignute kroz djelovanje prirode.

PS

Kada kažemo da postoji djelatni uzrok (agent) to ne znači da se radi (nužno) o inteligenciji, primjerice djelatni uzrok srca su biološki procesi i sl.

Na već spomenutom linku možete proći šest predavanja (zapravo bilješki) i okvirno se upoznati s modelom. Na kraju izlaže i jednu verziju Tominog argumenta - Aquinas's Prima Via. (*Naravno, za razumijevanje je potrebno poznavati što određeni pojmovi zapravo znače, primjerice "kretanje" i slično što objašnjava u bilješkama.)*

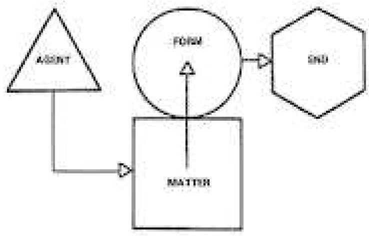

Fig. 2.1 The Causal Model

Što je duša?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/sto-je-dusa.html

> U nastavku prenosim nekoliko prilagođenih odlomaka iz eseja Souls Matter u kojem autor William Carroll analizira suvremene zablude oko shvaćanja duše. Posebno se osvrčući na one koji smatraju da je znanost pobila ideju duše. (*S obzirom da spominje četiri uzroka, ako niste upoznati možete proći i raniji post Kauzalni model - 4 uzroka).*

[...] Većina rasprava o dušama fokusira se na ljudske duše, ali ljudske duše su samo jedna vrsta duša. Riječ "duša" (grčki *psyche*, latinski *anima*) tradicionalno se odnosi na ključne značajke žive stvari zbog kojih žive stvari jesu ono što jesu. Zato primjerice Aristotel i Akvinski govore o dušama biljki, životinja i ljudskih bića. Svaka od ovih živih stvari ima svoj izvor bivanja živim, svoju vrstu duše. Svaka prirodna supstanca, bila živa ili ne, ima svoj informirajući princip, svoj vlastiti izvor zbog koje je vrsta stvari koja je. Govoriti o duši znači prepoznati fundamentalnu razliku između ne-živog i živog, prepoznati razlikovni izvor ili princip za živo upravo kao živo.

Oni u Platonskoj tradiciji govore o dualizmu – odnosno, razmišljanju da su ljudska bića sačinjena od dvije različite supstance, duše i tijela. To prihvaćaju mnogi kršćanski autori, ali i mnogi suvremeni filozofi uma bez referenci na religijsku vjeru. Kada znanstvenici i filozofi, koji rade unutar materijalističkog shvaćanja svijeta, kritiziraju "dušu" onda zapravo napadaju dualizam. Ali dualizam nije jedino razumijevanje ljudske prirode koje podrazumijeva dušu. Kao što ćemo vidjeti, Aristotel i Toma Akvinski nisu dualisti, iako oboje utvrđuju postojanje duše. U knjizi *The Soul Fallac*y, autor Mussolino govori o duši kao "znanstvenoj tvrdnji":

> "Zato jer vjerovanje u nematerijalnu dušu predstavlja skup znanstvenih hipoteza o fizici, biologiji i znanosti o umu, određivanje imamo li mi dušu je objektivno poput odgovaranja na pitanja o podrijetlu vrsta ili starosti svemira."

Zatim zaključuje da znanstvenici nisu otkrili nikakav dokaz za dušu, da je ideja suprotno modernoj znanosti i da dokazi podržavaju materijalizam.

Ono što spada u "znanstvene dokaze" ovisi naravno o tome što uključujemo u kategoriju znanosti. Pitanja o duši – *u širem smislu animirajućeg principa živih stvari* – su smještena ne u pojedinoj empirijskoj znanosti, nego u široj znanosti o prirodi poznatoj kao prirodna filozofija. Pogrešno je ograničiti naše shvaćanje prirode samo na ono što nam empirijske

znanosti kažu o svijetu. Racionalni diskurz prihvaća šire područje znanja. Filozofska disciplina, uključujući metafiziku, proširuju naše razumijevanje stvarnosti.

Za to nam nije potrebna religijska vjera. Kršćanska vjera tvrdi da su ljudske duše besmrtne, na neki način odvojive u trenutku smrti, a u uskrnuću ljudskog bića, tijelo i duša postoje na nov način. Biti predan empirijskim znanostima kao izvoru istine ne znači da ćete biti predani materijalističkoj prirodnoj filozofiji.

Mussolinova tvrdnja da je ljudsko znanje ograničeno samo na ono što otkrivaju empirijske znanosti je sama po sebi filozofska tvrdnja, ali tvrdnja koja negira ulogu filozofije prirode.

Mussolinnov pristup nije uvjerljiv jer se bavi samo ograničenom idejom "duše" koju pruža dualističko shvaćanje ljudsko prirode – *"duša" kao neovisni entitet od tijela*. Ali postoje drugi, filozofski rigorozniji opisi ljudske prirode i ljudske duše.

[...]

Svaka prirodna supstanca ima aktualizirajući princip zbog koje je supstanca koja je. Takav princip, poznat u aristotelijanskoj tradiciji kao forma, je izvor aktualnosti i jedinstva onoga što postoji. Materijalističke i mehanističke filozofije prirode sklone su promatrati stvari kao konglomerate materijalnih dijelova: ništa više od dijelova u dodiru s drugim dijelovima. Stoga zapravo ne objašnjavaju jedinstvo cijelog entiteta. Međutim, kao što prepoznaju zagovornici teorija izranjanja [*emergence*] u biologiji, prirodne supstance nisu samo komponente. Stoga biolozi govore o "svojstvima izranjanja" koji nisu reducibilni na materijalne komponente stvari. Za neke, svijest je izranjajuće svojstvo koje nije identično neuronskoj strukturi mozga. Tradicionalna ideja forme ili principa aktualnosti može nam pomoći u shvaćanju takvih svojstava.

Da iskoristim Feserov izraz, **duša je "ono po čemu" je živa stvar ujedinjena živa stvar koja je. Duša nije "ono" nego "ono po čemu". "Ono po čemu" je stvarni princip koji je nužan izvor aktualnosti stvari.** Primjerice voda ima formu, svoj aktualizirajući princip, koji je različit (ali ne postoji potpuno odvojeno) od svojih materijalnih komponenti. Potreba postojanja takvog aktualizirajućeg principa slijedi iz potreba za objašnjenjem ujedinjenja svake prirodne supstance. Kako bi prirodna supstanca bila, postojala, ona mora imati ujedinjujući, aktualizirajući princip. I da ponovimo, termin koji se tradicionalno koristi za formu, aktualizirajući princip živih stvari, je "duša".

Duša nije neka vanjska ljuska ili struktura. Ne radi se o neovisnoj supstanci. Ona je intrinzični određujući princip – izraz činjenice da je cjelina nova stvarnost, nije reducibilna na njene materijalne komponente. Duša nije nešto što je dodano, unutar, ili ujedinjeno sa fizičkom stvari. Duša je ono što zbog čega je živa stvar ona vrsta žive stvari koja je, a ljudska duša čini nešto ljudskim bićem.

Lagano je, ali pogrešno, poistovjetiti ljudsku duša sa sviješću, umom ili voljom. Ljudsko biće, jedna supstanca koja je jedinstvo tijela i duše, je svijesno. Nije duša ta zbog koje je ljudsko bićo svjesno; duša je aktualizirajući princip čitavog ljudskog bića upravo kao ljudskog bića. Kao aktualizirajući princip, duša je izvor stvarnosti, aktualnosti, onoga čega je aktualizirajući princip. Slično tome, duša nije naš um. To što ljudska bića imaju sposobnost mišljenja, aktivnosti koja je i materijalna i nematerijalna, slijedi iz onoga što znači biti ljudsko biće. Ljudska duša je aktualizirajući princip ljudskog bića; nije neka unutarnja stvar koja misli unutar nas.

Pogrešno je misliti da je duša djelatni uzrok nečega (primjerice mišljenja) jer je formalni uzrok, uzrok aktualnosti cijeloga, stoga i uzrok aktualnosti svih značajki pojedine stvari. Prema Mussolinou, s obzirom da empirijska znanost ne pokazuje dokaz nevidljivog djelatnog uzroka u ljudskim bićima onda niti nema razloga pretpostaviti postojanje ljudske duše (ako je poimamo kao djelatni uzrok). Za većinu filozofa od Descartesa, postoje samo dvije vrste uzroka: djelatni i materijalni. Stoga postoje samo dvije opcije, duša, ako postoji, mora biti neka vrsta pokretača, nešto što gura ili vuče. Razlika između djelatnog i formalnog uzroka se često gubi u suvremenim raspravama o prirodi, ali radi se o važnoj značajki za bilo koju utemeljenu filozofiju prirode.

Naša sposobnost biranja je važna značajka onoga što znači biti čovjek, uključuje materijalnu i nematerijalnu dimenziju, ali ljudska duša nije naša slobodna volja, ona nije nešto unutar nas što bira.

Ljuska duša nije neko skriveno "Ja" unutar nas. [...]

> *Prenio sam samo dio eseja, izvorno Souls Matter.*

PS

Kada kažemo da nešto ima dušu, to znači reći da je živo. *(Iako naravno postoje razlike duša.)* Vjerojatno se pitate, ali kako djeluje ta duša? Pa, kada vidite košarkašku loptu pitate li se na koji način sfera djeluje s gumom? Kada vidite košarkašku loptu vidite li okruglost kao posebnu stvar, vidite li loptu i okruglost odvojeno? Možete li raskomadati loptu i pronaći je?

Vilim Keilbach u svom *Kratkom uvodu u filozofiju* (kojeg možete pronaći kod Tome - Starije hrvatske filozofske i teološke knjige) zapisuje;

> Neugodno je govoriti o štetnim posljedicama našeg "učenjaštva" i "stručnjaštva". Ipak, moramo ustanoviti, da "učenjaci" ili "stručnjaci" često vrlo suvereno i apodiktički sude o čisto metafizičkim problemima, kao što su npr. duhovnost i besmrtnost duše, sloboda volje, postojanje Boga itd. Sjetimo se primjera – ili anegdote – iz vremena materijalizma, da liječnik-kirurg kod seciranja nikad nije našao duše. Međutim, da je liječnik-kirurg kao "specijalist" ili "stručnjak" i naišao na nešto, što se ne bi dalo pravo tumačiti i što bi netko eventualno htio proglasiti dušom, prvi bi se protiv toga bunili sami branitelji besmrtnosti duše. Zašto? Zato, što je ljudska duša po njihovu naučavanju nematerijalne ili duhovne naravi. Ona prema tome nije ni pristupačna bilo kakvom osjetilnom opažanju. Nema "instrumenta", kojim bi se dalo konstatirati, "gdje se nalazi" ili "kako izgleda" duša. Svakako nije stvar kirurga, da sudi o tom, da li postoji duhovna duša ili ne.

Odnosno, ranije o samoj duši *(uređenje dodano):*

> No prije nego što ćemo naprijed spomenutim pitanjima o prirodi dati ime "kozmologija", nalazimo, da u prirodi posebno mjesto zauzimaju takozvana živa bića, a da se među ovima naročito ističe čovjek. **Ono, po čemu tim bićima pripisujemo život, zovemo dušom** ili psihom (ψυχή-životna snaga, život, duša.)

Preporučam druge autore za informiranje o toj temi; Feserovi postovi su lako dostupni, Primjerice; What is a soul?, Some questions on the soul, Part I, i Part II i Part III itd.

Kao što ističe Carroll u eseju, postoje i druga različita shvaćanja čovjeka i duše...

Chesterton o proturječnim napadima na Crkvu

Dok sam čitao i proučavao sve nekršćanske i antikršćanske prikaze o vjeri, od Huxleya do Bradlaugha, u mom je umu, postupno ali slikovito, rastao strašan dojam – dojam kako kršćanstvo mora da je nešto najizuzetnije. **Jer ne samo da kršćanstvo posjeduje (kako sam ja shvatio) najpretjeranije mane, već je očito posjedovalo i tajnoviti talent za kombiniranje mana za koje se činilo da nisu spojive jedna s drugom. Napadalo ga se sa svih strana i zbog svih proturječnih razloga.** Čim bi neki racionalist demonstrirao kako je ono u velikoj mjeri okrenuto istoku, neki drugi bi s istom jasnoćom pokazao kako je ono u prevelikoj mjeri okrenuto zapadu. Čim bi oslabilo moje ogorčenje zbog njegove krute i agresivne kvadratičnosti bio bih opet pozvan da uočim i osudim njegovu podatnu i čulnu kružnost. U slučaju da se neki čitatelj još nije susreo s tim o čemu govorim, iznijet ću, redoslijedom kojim ih prizovem u pamćenje, primjere koji će pokazati kako skeptički napadi proturiječe sami sebi. Dajem ih četiri ili pet; ima ih još pedesetak.

Tako me se na primjer, naročito dojmio snažan napad na kršćanstvo kao stvar neljudskog mraka, jer sam držao (i još uvijek držim) kako je iskreni pesimizam neoprostiv grijeh. Licemjerni pesimizam je društvena poza, više prihvatljiva nego ne; a na sreću gotovo je sav pesimizam licemjeran. Ali, ako je kršćanstvo, kao što govore ti ljudi, posve pesimistično i suprostavljeno životu, onda sam zaista spreman dići u zrak katedralu sv. Pavla. No, neobična stvar je u ovome: oni su mi u prvom poglavlju zaista dokazali (na moje potpuno zadovoljstvo) da je kršćanstvo odviše pesimistično; a zatim su mi u drugom poglavlju počeli dokazivati kako je ono umnogome odviše optimistično. Jedna je optužba protiv kršćanstva bila da ono morbidnim bijesom i strahovima, sprječava ljude da traže radost i slobodu u naručju prirode. Ali je druga optužba bila da ono tješi ljude izmišljenom providnošću i tako ih vraća u ružičasto okružje dječje sobe. Jedan je ugledni agnostik zapitao zašto priroda nije dovoljno lijepa i zašto je tako teško biti slobodan. Drugi je ugledni agnostik prigovorio da kršćanski optimizam, "odjeća privida istkana pobožnim rukama", od nas skriva činjenicu da je priroda ružna i da je nemoguće biti slobodan. Jedan je racionalist jedva uspio kršćanstvo nazvati ružnim snom, prije nego bi ga drugi počeo nazivati zemljom slasti i lasti. To me zbunilo; optužbe su se činile proturječnim. Kršćanstvo nije moglo u isto vrijeme biti crna maska na bijelom svijetu, i također bijela maska na crnom svijetu. Položaj kršćanina nije u isto vrijeme mogao biti tako utješan da bi bio kukavica kad bi ga prihvatio i tako neugodan da bi bio budala da ga trpi. Ako kršćanstvo kvari ljudsku viziju, onda je mora kvariti na ovaj ili onaj način. Ono nije moglo nositi i zelene i ružičaste naočale u isto vrijeme. Izgovarao sam sa strašnom radošću, kao i svi

mladi ljudi u to vrijeme, podrugljive stihove što ih je Swinburne zavitlao na sumornost vjere.

> *"Ti si pobijedio, o blijedi Galilejče, svijet je potamnio od Tvoga daha."*

Ali pročitavši prikaze poganstva od istog pjesnika, kao što je ("Atalanta") shvatio sam da je svijet, ako je to moguće, bio mračniji prije nego što je Galilejac disao na njemu, nego kasnije. Pjesnik je općenito držao da je sam život potpuno mračan. A ipak ga je kršćanstvo nekako uspjelo još više zamračiti. Sam je čovjek, koji je odbacio kršćanstvo kao pesimistično, bio pesimist. Pomislio sam kako tu mora da nešto nije u redu. I zaista, u jednom je neobuzdanom trenutku sinulo da najbolji suci o odnosu religije prema sreći možda i nisu oni koji, po svojoj vlastitoj procjeni, nemaju niti jedno niti drugo.

Mora bit jassno da nisam u žurbi zaključio kako su optužbe krive ili da su oni koji optužuju budale, Jednostavno sam zaključio da kršćanstvo mora biti nešto još strašnije i poročnije no što oni tvrde. Nešto bi moglo imati ova dva suprotna nedostatka; ali to bi morala biti neka prilično neobična stvar. Čovjek bi mogao biti odviše debeo na jednom dijelu tijela, a odviše mršav na drugom; no u tom bi slučaju bio vrlo neobičnog oblika. U tom se se trenutku moje misli o neobičnom obliku odnosile samo na kršćansku religiju; nisam ni na koji način tu neobičnost oblika povezivao sa racionalističkim umom.

Evo još jednog slučaja iste vrste. Osjećao sam da snažni argument protiv kršćanstva leži u optužbi kako u svemu što se označava kao "kršćansko" ima nešto plaho, redovničko i kukavičko; posebno u njegovu stajalištu prema otporu i borbenosti. Veliki su skeptici devetnaestog stoljeća bili izrazito muževni. Bradlaugh je bio na jedan otvoren način, a Huxley na šutljiv, no nesumnjivo su bili muškarci. U usporedbi s njima, zaista se činilo održivim da u kršćanskim savjetima ima nešto krhko i prekomjerno popustljivo. Paradoks iz Evanđelja o drugom obrazu, činjenica da se svećenici nikada nisu borili, stotinu je stvari činilo uvjerljivim optužbu da je kršćanstvo pokušaj da se čovjeka učini odviše sličnim ovci. **Ja sam to pročitao i tome vjerovao i, da nisam pročitao ništa drugačije, bio bih nastavio vjerovati u to. No, pročitao sam nešto vrlo drugačije. Okrenuo sam slijedeću stranicu u svom agnostičkom priručniku i moj se um okrenuo naglavce**. Sad sam pak otkrio da ne bih trebao mrziti kršćanstvo zato što se premalo bori, već zato što se bori previše. Činilo se da je kršćanstvo majka svih ratova. Ono je preplavilo svijet krvlju. Bio sam se potpuno rasrdio na kršćanina jer se nikada ne ljuti. A sad mi je rečeno da se na njega ljutim jer je njegov bijes bio najsilnija i najstrašnija stvar u ljudskoj povijesti; jer njegova je srdžba natopila zemlju i zatamnila sunce. Ljudi koji su su kršćanstvu prigovarali zbog samostanske mlakosti i nepružanja otpora, bili su upravo oni koji su također prigovarali zbog nasilja i odvažnosti križara. Bila je to krivnja jadnog starog kršćanstva (na ovaj ili onaj način) što se Edward Ispovijednik nije borio, i što Richard Lavljeg Srca jest. Kvekeri su (rečeno nam je) bili jedini tipični kršćani; a ipak su pokolji Cromwella i Alve bili tipični zločini kršćana. Što bi sve to moglo značiti? Kakva stvar je to kršćanstvo koje uvijek zabranjuje ratove, i uvijek ih izaziva? Kakvi bi mogla biti priroda stvari koju bi netko najprije mogao grditi jer se ne bori, a zatim jer se uvijek bori? U kakvu

je svijetu zagonetki rođeno to monstruozno umorstvo i ta monstruozna blagost? Svakog je trenutka spodoba kršćanstva dobivala sve neobičniji oblik.

Prilazim trećem slučaju, najneobičnijem od svih, jer on uključuje jedini istinski prigovor vjeri. Jedini istinski prigovor kršćanskoj religiji jednostavno je to što je ona samo jedna od mnogih religija. Svijet je veliko prostranstvo puno raznolikih vrsta vrsta ljudi. Kršćanstvo (moglo bi se razumno reći) je samo jedan sadržaj ograničen na jednu vrstu ljudi. Započelo je u Palestini i praktički se zaustavilo u Europi. Bio sam propisno pod utjecajem ovog argumenta u svojoj mladosti i izrazito me privlačila doktrina koju su često propovijedali u etičkim društvima. Pritom mislim na doktrinu po kojoj postoji jedna velika zamišljena crkva cjelokupnog čovječanstva, osovljena na sveprisutnosti ljudske svijesti. Posebne vjere su, rečeno je, podijelile ljude, ali ih etika barem sjedinjuje. Duša bi mogla istražiti najneobičnije i najudaljenije zemlje i doba, a ipak bi i u njima pronašla samu bit etičkog zdravog razuma. Mogla bi susresti Konfucija pod Istočnim drvećem i on bi pisao: "Ne ukradi". Mogla bi dešifrirati najnejasnije hijelogrife u najiskonskijoj pustinji, a kada bi bili dešifrirani, smisao bi bio: "Mala djeca moraju govoriti istinu". Vjerovao sam ovoj doktrini bratstva svih koji ljudi posjeduju smisao za moralnost, i još uvijek joj vjerujem – uz druge stvari. Kod kršćanstva mi je smetalo što što je tvrdilo (kako sam pretpostavljao) da je čitavim dobima i ljudskim carstvima u potpunosti izmicalo ovo svjetlo pravde i razuma. No tada sam otkrio jednu začuđujuću stvar. Otkrio sam da ljudi koji kažu da je cijelo čovječanstvo, od Platona do Emersona, jedna velika crkva, upravo oni koji kažu da se ćudoređe promijenilo i da je ono što je u jedno vrijeme bilo u redu, u drugo bilo pogrešno. Da ja recimo zatražim da ta crkva ima oltar, rekli bi mi da nam ne treba, jer su nam ljudi, naša braća, dali jasno proročanstvo i jednu vjeru po svojim univerzalnim običajima i idealima. No, ako ja blago ukažem na to da je jedan od univerzalnih običaja da crkva ima oltar, onda bi mnogi agnostični učitelji u potpunosti promijenili mišljenje i rekli mi da su ljudi uvijek živjeti u tami i praznovjerju divljaka. Otkrio sam da je njihov svakodnevni prigovor kršćanstvu to da ono znači svjetlost za jedan narod, a sve druge ljude ostavlja da umru u mraku. No, također sam shvatio da se oni naročito ponose time što su znanost i napredak otkriće jednog naroda, a svi drugi narodi umiru u mraku. Njihov je glavni napad na kršćanstvo ustvari bio laskanje sebi, i činilo se kako su neobično nepravedni u svom zajedničkom inzistiranju na dvjema stvarima. Kada razmišljamo o nekom poganinu ili agnostiku, trebali bi se sjetiti da svi ljudi imaju neku religiju. Kada razmišljamo o nekom mistiku ili spiritualistu, trebali bismo razmišljati o tome kako neki ljudi imaju apsurdne religije. Mogli bismo vjerovati Epiktetovoj etici, jer se etika nikad na mijenja. Ne smijemo vjerovati Bossuertovoj etici, jer se etika promijenila. Promijenila se u dvjesto godina, ali ne i kroz dvije tisuće godina.

Ovo je počelo biti uznemiravajuće, Nije se toliko činilo da je kršćanstvo tako loše da bi uključivalo neke poroke, već prije da je svaki štap dobar za to da se njime udara po kršćanstvu. Kakva bi dakle mogla biti ta začuđujuća stvar kojoj su ljudi bili toliko orni suprotstaviti se, da im nije smetalo što sami sebi proturječe dok to čine? Na svakoj sam strani vidio istu stvar. Ne mogu odvojiti dovoljno prostora za detaljnu raspravu o njoj, ali da nitko ne bi pretpostavio da sam neobjektivno odabrao tri sporedna slučaja, ukratko ću obraditi nekoliko drugih. Dakle, neki su skeptici napisali da je veliki zločin kršćanstva u njegovu napadu na obitelj. Ono što je žene odvelo u osamljenost i kontemplaciju samostana, daleko od njihova doma i djece. No, onda su drugi skeptici (jedva malo napredniji) izjavili da je veliki zločin kršćanstva bilo nametanja obitelji i braka na nas; a žene je osudilo na naporan rad u kući i s djecom, te im je onemogućilo osamljenost i kontemplaciju. Optužba se u potpunosti okrenula. Ili opet, za neke su fraze u Poslanicama ili u službi Božjoj pri sklapanju braka protukršćani rekli da pokazuju prezir prema intelektu žene. No, ja sam otkrio da sami protukršćani pokazuju prezir prema intelektu žena; jer baš je njihova velika podrugljiva primjedba Crkvi na Kontinentu bila to da u nju idu samo žene. Ili opet, kršćanstvu se predbacivalo zbog njegovih sklonosti ka skromnoj ishrani i oblačenju, zbog njegove pokajničke kostrijeti ili suhog graška. No, sljedećeg se trenutka kršćanstvu predbacivalo zbog raskoši i ritualizma, zbog oltara od grimiznog kamena i pozlaćenih odora. Psovalo ga se što je odviše jednostavno i što je odviše pretjerano. Zatim su kršćanstvo uvijek napadali zbog toga što odviše ograničuje seksualnost, kada je Bradlaugh malthusianac otkrio da ga ono premalo ograničava. Istodobno ga se u jednom dahu optužuje zbog usiljene obzirnosti i zbog religijske pretjeranosti. Između korica istog ateističkog pamfleta sam otkrio kako se vjeru kori zbog raskola u njoj: "Jedan misli jedno, a drugi drugo", a korilo je se i zbog njena jedinstva: "Razlika u mišljenju sprječava svijet da ide do vraga". U istom razgovoru jedan slobodan mislilac, moj prijatelj, napadao je kršćanstvo jer prezire židove, a onda ga i sam prezreo jer je židovsko.

Želio sam biti sasvim pošten onda, a želim biti sasvim pošten i danas, pa ne izvodim zaključak da je svaki napad na kršćanstvo bio pogrešan. Jedino sam zaključio da, ako kršćanstvo nije u pravu, onda ono zaista i uvelike nije u pravu. Tako veliki i neprijateljski užasi mogli bi biti kombinirani u jednoj stvari; no ta bi stvar morala biti vrlo neobična i jedinstvena. Ima ljudi koji su škrtice a uz to i rasipnici; oni su rijetki. Ima ljudi koji su čulni, a k tome i isposnički; no i oni su rijetki. No, ako to mnoštvo mahnitih protuslovlja zaista i postoji; kvekersko i žedno krvi, odviše blistavo i odviše otrcano, strogo i jednostavno a ipak nerazumno udovoljavajući pohoti očiju, neprijateljsko prema ženama i njihovo nerazborito utočište, dostojenstveni pesimist i besmisleni optimist; ako takvo zlo postoji, onda u njemu zaista ima nešto prvorazredno i jedinstveno. Jer kod nijednog racionalističkog učitelja nisam našao objašnjenja za tako izuzetnu pokvarenost. Kršćanstvo (govoreći teoretski) je bilo u njihovim očima samo još jedan od uobičajenih mitova i zabluda smrtnika. Oni mi nisu pružali nikakav ključ za ovo zamršeno i loše stanje. Takav je paradoks zla dosegnuo dimenzije nadnaravnog. Zaista je postao gotovo jednako nadnaravan kao što je nepogrešivost Pape. Jedna povijesna institucija koja nikada nije išla pravim putem, zaista je gotovo isto toliko čudo kao i institucija koja ne može krenuti krivim putem. Jedino objašnjenje koje mi je odmah palo na pamet bilo je to da kršćanstvo

nije došlo s neba nego iz pakla. Doista ako Isus iz Nazareta nije bio Krist, mora da je bio Antikrist.

A onda mi je, u neko tiho doba dana, poput groma sinula neobičan misao. Odjednom mi se u pameti pojavilo jedno drugo tumačenje. Pretpostavimo da smo čuli kako mnogi govore o nekom nama nepoznatom čovjeku. Zamislite da nas je zbunilo kada smo čuli da neki ljudi kažu za njega da je odviše visok, a drugi da je odviše nizak; neki zamjeraju njegovoj debljini, a drugi kukaju o njegovoj mršavosti; jedni su misli da je crnomanjast a drugi da je odviše plav. Jedno objašnjenje (kao što smo već prihvatili) je to da bi on mogao biti neobičnog oblika. No, postoji i drugo objašnjenje; on bi mogao bit pravog oblika. Pretjerano visoki ljudi bi mogli smatrati da je on odviše nizak. Vrlo niski ljudi bi mogli osjećati kao da je visok. Stari momci koji se debljaju bi za njega mogli držati da je nedovoljno popunjen; stari gizdelini koji mršave mogli bi primjetiti kako se širi preko uskih dimenzija elegancije. Možda Šveđani (koji imaju bljedu kosu poput kudelje) za njega drže da je crnomanjast, dok crni za njega drža da je izrazito plav. Možda je (ukratko) ova neobična stvar zapravo obična stvar; u najmanju ruku normalna stvar, središte. Možda je napokon kršćanstvo zdravog razuma, a svi su njegovi kritičari ludi – na razne načine. Ovu sam ideju testirao tako što sam se upitao ima li nešto morbidno kod nekog od tih koji optužuju; što bi optužbe moglo objasniti. Prenerazilo me, kad sam shvatio da ključ pristaje bravi. Na primjer, sigurno je bilo neobično što današnji svijet optužuje kršćanstvo istovremeno zbog tjelesne strogosti i zbog umjetničke raskoši. No, s druge strane također je bilo vrlo neobično to što sam današnji svijet spaja krajnu tjelesnu raskoš s krajnjom odsutnošću umjetničkog sjaja. Današnji čovjek misli da je Becketova odjeća bila suviše bogata, a njegovi obroci odviše jadni. No, s druge bi strane današnji čovjek bio zaista izuzetan u povijesti; nikada ranije nitko nije jeo tako obilne ručkove u tako ružnoj odjeći Današnji je čovjek otkrio da je Crkva odviše jednostavna upravo u onom u čemu je današnji život odviše složen. On je shvatio da je Crkva odviše blistava baš u onome u čemu je današnji život odviše prljav. Čovjek kojemu se nisu svidjela obična uzdržavanja od jela i svetkovina – lud je za predjelima.

[...] Dakle, ukratko, kršćanstvo je nadvladalo problem zajedničkog djelovanja žestokih suprotnosti tako što ih obje podržava i ujedno održava njihov bijes. U oba je pitanja Crkva imala jasno stajalište. Čovjek teško da može sebe smatrati premalo vrijednim. Čovjek teško da može smatrati svoju dušu previše vrijednom.

G.K. Chesterton, Pravovjerje

PS

Nisam želio oduljiti post pa nisam sve prenio (morao bih cijelu knjigu), u nastavku nudi još zanimljivih promišljanja o proturječnih optužbama i načinu na koje kršćanstvo njeguje različite vrijednosti.

Spomenuo je neke optužbe, ali ima ih još puno. Ovih dana je primjerice popularno istovremeno optuživati Crkvu i zato što se uplića u politiku i zato što se ne uplića u politiku. Da se previše bavi ovozemaljskih stvarima - da se premalo bavi ovozemaljskim; da je izfeminizirana - da je prepatrijarhalna, da unjetava te omalovažava žene - da su samo

žene toliko naivne; da je preracionalna sa svojom skolastikom – da je preiracionalna; da je preosjećajna – da je prehladna; da misli samo na materijalno i rad – da misli samo na fešte i odmor; da je za slabiće – da je premilitantna; itd. itd.

Ne radi se (samo) o tome da različite osobe daju suprotne optužbe, nego iste osobe istovremeno napadaju Crkvu zbog oprečnih stvari. Jedan od najboljih primjera je istovremeno predstavljanje nauka kao (i) morbidne, okrutne i represivne stvari koja užasava ljude; ali i kao (ii) izmišljene bajke u koju ljudi naivno vjeruju jer žele da tako nešto postoji.

Inače, prije prenesenog razmišljanja, Chesterton objašnjava kako nije čitao niti retka kršćanskih apologeta, različiti skeptici su bili ti koji su ga vratili pravovjernoj teologiji. Kada je odložio zadnje od ateističkih predavanja jednog autora kroz njegov um se probila strašna misao: *"Gotovo ste me uvjerili da postanem kršćanin."*

Ako čitate neke od popularnih ateista i skeptika nije teško doći do sličnog zaključka.

Chesterton o lavu i imperijalizmu janjeta

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/chesterton-o-lavu-i-imperijalizmu.html

No, toslojevci nisu dovoljno u pravu da bi vodili čitav svijet, a u vjekovima vjere nije im niti bilo dopušteno da ga vode. Svijetu su također bili bitni potrebni i posljednji juriš Jamesa Douglasa ili stijeg Ivane Orleanske. A katkad bi se ova čista blagost i ova čista neobuzdanost susrele, i opravdale svoje spajanje. Paradoks svih proroka bio je ispunjen i, u duši sv. Ljudevita, lav je legao uz janje. No, imajte na umu da se taj tekst tumači odviše blago. **Stalno se uvjerava, posebno u našim tolstojevskim sklonostima, da lav postaje sličan janjetu kada uz njega legne. No, to je brutalna aneksija i imperijalizam od strane janjeta. To jednostavno znači da janje apsorbira lava umjesto da lav pojede janje. Pravi problem je – može li lav leći uz janje a ipak sačuvati svoju kraljevsku okrutnost? To je problem kojeg se Crkva latila; to je čuda koje je ostvarila.**[...]

Oni koji kažu da je otkrilo milosrđe podcjenjuju kršćanstvo... bilo tko bi mogao otkriti milosrđe. Ustvari svatko ga i jest otkrio. Ali skovati plan kako biti milosrdan, a također i strog – to je značilo preduhitriti neobičnu potrebu ljudske prirode. Jer, nitko ne želi da mu se oprosti zbog velikog grijeha kao da je riječ o malom grijehu. Svatko bi mogao reći da bi mi trebali biti ni sasvim jadni, ni sasvim sretni. Ali otkriti koliko čovjek *može* biti sasvim jadan a da mu nije nemoguće biti sasvim sretan – to je bilo psihološko otkriće. Svatko bi mogao reći: "Ni razmetanje, ni ponižavanje", i to bi bila granica. Ali kazati :"Ovdje se možete razmetati, a tamo se možete ponižavati" – to je bila emancipacija.

To je bila velika činjenica kršćanske etike; otkriće nove ravnoteže. Poganstvo je bilo poput mramornog stupa: okomito, jer mu je proporcije odredila simetrija. Kršćanstvo je bilo poput ogromne i nepravilne romantične stijene; iako se pri dodiru zanjiše na svom postolju, ipak, pošto velike nepravilne izbočine na njoj točno uravnotežuju jedna drugu, ustoličena je tu već tisuću godina.

Chesterton, Pravovjerje

Što o vjeri podučavaju oni koji ne podučavaju

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/sto-o-vjeri-poducavaju-oni-koji-ne.html

Puno roditelja odbija svojoj djeci ponuditi ikakvu vjersku poduku, uz objašnjenje da misle kako je bolje *"pustiti ih da sami odluče."* Ali odbijati podučavati je samo po sebi način podučavanja, vrlo djelotvoran, prenosi uvjerenost u definitivno vjerovanje s osam članaka:

1. **Za djecu nije važno da znaju išta o Bogu.**
2. **Pitanja koja djeca prirodno pitaju o Njemu ne zahtijevaju odgovor.**
3. **Roditelji ne znaju ništa o njemu vrijedno prenošenja.**
4. **Kako bi mislili o Njemu na odgovarajući način, nikakva priprema nije potrebna.**
5. **Ono što odrasli misle o Njemu nema nikakve važnosti.**
6. **Prema tome, On također nema nikakve važnosti; Boga ne treba tretirati kao Boga.**
7. **Ako nešto treba tretirati kao Boga, to mora biti nešto drugo ne On.**
8. **Ovo je pravo vjerovanje, sva druga vjerovanja su lažna.**

Općenito, osoba koja je odgojena u tradiciji je bolje pripremljena za promjenu razmišljanje, ukoliko se pokaže da su njegova vjerovanja pogrešna, nego osoba koja je odgojena da "sama odluči" o njima. Prvi je stekao barem neku aparaturu – *naviku ozbiljnog shvaćanja važnih stvari, i skup naslijeđenih razmišljanja o tome koje su neke od tih stvari* – drugi je opterećen drugačijim teretom: Navikom da ne shvaća važne stvari ozbiljno , i navikom smatranja da je ono kakve stvari stvarno jesu manje važno od onoga što on misli o njima u nekom trenutku.

> *Izvorni post What We Teach When WeDon't Teach , autor je J.Budziszewski .*

PS

Je li Budziszewski dao potpunu listu? Možda bi se mogla proširiti, ali poanta posta je ispravna.

Nikada mi nije bila jasna ta ideja – *prepuštanja da "sam odluči"*, i teško mi je zamisliti ikoga tko ima znanje o onome što vjera jest da daje takve izjave (ili takav odgoj). Pogotovo nekoga tko prihvaća vjeru, primjerice katolika koji odbija podučiti svoje dijete. *(Ukoliko mislite da je to samo zato što mu želi "nametnuti" vjeru onda očito ne znate o čemu pričam odnosno što je vjera.)*

Zamišljam si scenu u kojoj roditelji odlaze na misu, ostavljaju svoje dijete samo kod kuće ili nekome na čuvanje i kažu mu *(riječju, djelom ili propustom)*;

> "Ovo je najvažnija stvar koju radimo u svome životu, bez toga bi nam život bio isprazan i besmislen, sve što znamo o svijetu upućuje nas u istinitost istog, iz toga crpimo upute o tome što moralni život zahtijeva. Svakoga kome želimo dobro pokušavamo uputiti u nauk i dati mu razloge za svoju nadu. Dobro? A ti ostani doma, nije to za tebe..."

Ili možda scenu u kojoj roditelji mole zajedno, pa mu pred objed vele *"ajde stavi ruke na uši da ne čuješ"*, ili ga uvečer potjeraju iz sobe, ili... ma jasno Vam je o čemu pričam.

Kao što komunikacija općenito nije samo verbalna, tako niti odgoj nije samo verbalan. Većina toga što naučimo od obitelji nije povezana s onime što "eksplicitno" naučimo, ako smo uopće išta eksplicitno i učeni. Možda i najvažnije stvari učimo kroz tihi odgoj - tradicijom, običajima, gestama itd. *(O radnoj etici, važnosti prikladnog odijevanja, ponašanja, o umjerenosti, o poduzetnom duhu, o međuljudskim odnosima, o žrtvovanju, zapravo o svima od sedam smrtnih grijeha, i još mnoštvo toga što nije očito. To ujedno ukazuje i na opasnost lošeg odgoja, postoje stvari – usvojene loše navike, koje je teško, gotovo nemoguće, prevladati u kasnijem životu.)*

Pročitao sam priču o mladiću koji se obratio na kršćanstvo nakon odlaska na fakultet što je rezultiralo sukobom u obitelji jer su ga roditelji odgojili da bude *"otvoren prema svim vjerovanjima"*. Mladiću nije bilo jasno koji je problem, ali njegovi roditelji su bili šokirani jer ga nisu tako odgojili. Takvo svjedočanstvo potvrđuje moje sumnje o tome što roditelji žele za svoju djecu kada ih tako odgajaju. *"Otvorenost za sve religije"* je, kao što primjećuje Chesterton, samo prikriveni način mržnje prema kršćanstvu.

Pada mi na pamet nekoliko vrsta ljudi koji bi zagovarali takav "neka sam bira" odgoj, ali vjerojatno bi mogli reći da je mnogima zajedničko to što smatraju da podučavanje o vjeri pogrešan način prenošenja znanja, da bi dijete trebalo sve samo otkriti, da mu nešto oduzimamo podukom. I bez pokazivanja pogrešnosti takvog razmišljanja, mislim da je jasno da ne preporučaju takav odgoj u drugim područjima života. *(Nitko ne govori o važnosti "slobodnog odgoja o opasnosti na cesti", "o peanovim aksiomima", "o tome hoće li slušati roditelje", "o tome hoće li komunicirati sa susjedima" ili možda o "slobodnom odgoju o slobodnom odgoju".)*

Sigurno postoji nemali broj onih koji su svjesni stvari koje ističe Budziszewski – *i upravo je to razlog zašto zagovaraju takav odgoj (iako istodobno tvrde da se zalažu za "neopterećen", "neutralan" ili kakav već odgoj)*; Ali postoje i oni koji iskreno smatraju da se vjera ne može podučavati. Ali takvo razmišljanje je apsurdno. To što Vas netko podučava vjeri ne znači da ne učite ništa, da ne postoji nikakva imaginacija ili nikakav trud i otkriće od strane podučavanog. To što pjesnik koristi maštu da bi pisao poeziju ne znači da nikakva imaginacija od strane čitatelja nije potrebna kako bi čitali tu istu poeziju. Umijeće učenja o vjeri uključuje sve one osjećaje i vještine koje su prisutne u nepotpomognutom otkrivenju. To što su djeca podučena vjeri ne znači da ju ona ne otkrivaju, nego da u tome imaju pomoć i vodstvo.

Naravno, to vodstvo je i nužno, ali pokušavam pisati općenito. Razlog zašto bi roditelji trebali podučavati svoju djecu nauku KC je jednostavno taj što je nauk KC istinit (a to podrazumijeva puno stvari zbog kojih je odgoj potreban). Ali post nije o tome, nije čak niti općenito o dužnosti da djecu podučite Istini i Dobru. Oni koji govore o *"otvorenosti prema svim religijama"* žele reći da ne možemo odrediti što je Dobro i Istinito – *ili da takvo što niti ne postoj*i, te da takvo razmišljanje moramo prenijeti svojoj djeci

Vjernik kaže da postoje istine po kojima živi i koje mora prenijeti svome djetetu, a roditelj tog "*slobodnog*" tipa poručuje da živi po takvim filozofijama da u njih ne želi uvjeriti niti vlastito dijete.

Možda ovo sve zvuči apstraktno, kada bi ušli u detalje važnosti religije u svakodnevnom životu čovjeka (i posebno u detalje nauka Crkve) onda bi sve bilo jasnije, ali i ovako možemo vidjeti da "slobodan odgoj po pitanju vjere" koji ne šalje nikakve poruke zapravo nije takva stvar. Još jedan primjer gdje navodni relativizam i "neutralnost" šalju jasnu poruku koja nije nimalo relativna niti neutralna.

Povezano vidi Je li podučavanje vjere zlostavljanje djece? Je li religija najveće društveno zlo?, i Je li religija iracionalna? (Tu je i yt video koji sažima moderan pristup pitanju religije - Religion in the Modern World).

Zašto moliti?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/zasto-moliti.html

> Jedan komentator upitao je J.C.Wrighta zašto moli (i priložio popis mogućih motiva s wikipedije), njegov odgovor je bio sljedeći;

... ne razumijem pitanje. Sve te motivacije su prisutne u određenoj mjeri, ali sve one zvuče donekle pogrešno.

To je kao pitanje zašto pričaš sa svojom ženom. Ako bi sjeo i napisao listu odgovora, odgovori bi zvučali pomalo pogrešno. "Vjerovanje da će žena nagraditi zavodnika uslugama, ako je upita", "Vjerovanje da će mi žena napraviti sendvič." "Vjerovanje da žena zna gdje ti je novčanik iako je u tvom džepu." "Vjerovanje da žena ima više riječi od muškarca, i da ih morate slušati kako pričaju i pričaju" "Vjerovanje da je vezi potrebna komunikacija.", "Vjerovanje da te upravo zatekla sa sobaricom u krilu, i upravo će te upucati puškom, odvući tvoje tijelo na jezero i sve namjestiti kao nesreću na pecanju." Pa, svi ti razlozi su dobri razlozi zašto bi pričali sa svojom ženom, ali to nije pravi razlog zašto pričate sa svojom ženom. Pričate sa svojom ženom zato jer je vaša žena. Molite se Bogu zato što je On Bog.

Kada sam pred sudom i molim za suđenje pred porotom, to se zove "molba za porotom". Riječ molitva jednostavno znači upitati.

Kada mi je potreban novac ovdje na zemlji, ili neka druga zemaljska stvar, pitam svog zemaljskog oca za novce. (Srećom to nisam morao već duže vrijeme, ali u vrijeme kada sam bio siromašan odvjetnik to sam morao stalno činiti).

Kada mi je potrebna duhovna potpora, pomoć, čudo, promjena vremena, ili da planina skoči u more, ili da moja duša bude spašena, pitam svog oca na nebesima.

Moja glavna svrha u molitvi je uskladiti svoju volju s voljom moga Oca na nebesima, zato što pretpotavljam da On već zna što ću tražiti, i da je On već pružio ono što stvarno trebam: ali moje traženje može biti dio procesa kojim ta već poznata činjenica postaje vidljiva.

Bog je ljubav. Ja nisam. Molim kako bih se uskladio s tim standardom, nešto što ne mogu učiniti samo činom svoje volje.

Molim kada želim nešto od Njega, ili kada sam sam, ili kada mi je potreban savjet ili uputa ili naredba, ili kada ga želim hvalite i zahvaliti mu, ili ga proslaviti.

Molitve zahvale su najprirodnije i najlakše za objasniti. Jesi li ikada pročitao dobru knjigu i želio zahvaliti autoru? Jesi li ikada vidio lijepo dijete i želio reći majci da je njeno dijete lijepo? Pa, radi

se o istom motivu. Kada vidite prekrasni zalazak sunca ili zvjezdano nebo, želite zahvaliti autoru zalaska sunca ili ocu zvijezdi.

PS

Ne znam zašto, odgovor mi se baš učinio zanimljivim. *(Radi se o usputnom odgovoru u komentarima jednog posta, nije toliko rigorozno, u tome je valjda i čar.)*

Na prvim stranicama jednog molitvenika pronalazimo razmišljanje pod naslovom *"Dan s Bogom"*:

> Svaki je dan novost u vremenu i životu. Izjutra ga gledamo kao dar vremena koji treba ispuniti radom, smislom i dobrotom. Vjernik taj čudesni dar prima od Boga, živi ga pred Bogom, uvjeren da ide k njemu. Zato ga ispunjava i molitvom. Molitva je uspostava veze sa živim Bogom, razgovor s njime u Duhu. Razgovarati s Bogom znači: i govoriti Bogu i slušati Boga. Vjernik će stoga izdvojiti u danu dio vremena da stupi u tu duhovnu vezu s Bogom.

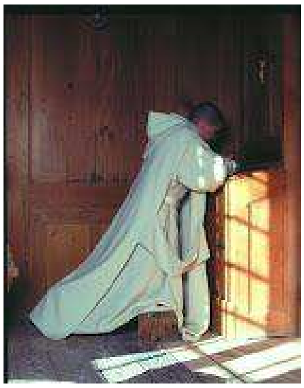
U istom molitveniku pronalazimo molitvu zanimljivog naslova: *"Molitva za samoga sebe"*

> Bože moj! Prikazujem ti sve svoje misli, riječi i djela, sav svoj trud, sve poteškoće i neugodnosti. Daj da svako svoje djelo po tvojoj volji upravljam, sve svoje dužnosti savjesno vršim i tebi za ljubav sve radosno trpim.

> Daj, o Bože, da budem iskren i vjeran onima koji se u me pouzdavaju, pošten u govoru i radu, i uredan u vladanju. Bože moj! Daj mi također dobro spoznati kako je kratko vrijeme moga života, a kako je duga vječnost.

> Amen.

Kao i uvijek, još se puno toga može reći o temi.

Može li se mrziti grijeh, ali ne i grešnika?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/05/moze-li-se-mrziti-grijeh-ali-ne-i.html

> *C.S. Lewis u Mere Christianity zapisuje;*

"Sjećam se učitelja kršćanina koji su mi davno rekli da moram mrziti loša djela čovjeka, ali ne mrziti lošeg čovjeka; ili, kako bi rekli, mrziti grijeh ne grešnika. ... Prije sam mislio da se radi o smiješnoj distinkciji, cjepidlačenju: kako bih mogao mrziti ono što je čovjek učinio, a ne mrziti čovjeka? Godinama kasnije palo mi je na um da postoji jedan čovjek kojem sam to radio čitavog svog života – točnije sebi.. Koliko god da mi se nije sviđao moj vlastiti kukavičluk, ili umišljenost ili pohlepa, nastavio sam voljeti sebe. **Nikada nisam imao niti najmanjih problem s time. Zapravo razlog zašto sam mrzio te stvari je bio taj što sam volio čovjeka. Samo zato što sam volio sebe, bilo mi je žao što sam shvatio da sam vrsta čovjeka koji čini takve stvari.** "

***

"...dokle god je čin oprostiv čovjeku se može oprostiti. To je, dakle, racionalno pa čak i okrepljujuće; no to je razvodnjavanje problema. To ne ostavlja prostora za iskreni strah od pravde, koji uvelike krasi nevine. A ne ostavlja ni prostora za običnu blagost čovjeka prema čovjeku, koja je tako očaravajuća u milosrdnih. Kršćanstvo je ovdje nastupilo kao i prije. Iznenada je mačem razdvojilo jednu stvar od druge. Odijelilo je zločin od zločinca. Zločincu moramo oprostiti i sedamdeset sedam puta sedam zločinstava. Zločin ne smijemo oprostiti uopće. Nije bilo dovoljno što su robovi koji su ukrali vino djelomice poticali na srdžbu, a djelomice dobrotu. Na krađu se moramo ljutiti mnogo više nego ranije, a ipak biti puno ljubazniji prema lopovima no što smo ranije bili. Bilo je mjesta i za gnjev i za ljubav da se raspojasaju. "

***

> *Vratimo se još jednom na Lewisa;*

"Kada dolazimo do pitanja opraštanja drugim ljudima, djelomice je isto, a djelomice drugačije. Isto je jer, niti ovdje opraštanje ne znači opravdavanje [ispričavanje]. Mnogi ljudi misle da znači. Misle da ako ih zatražite da oproste nekome tko je ih je prevario ili maltretirao da zapravo želite reći da nije bilo prevare ili maltretiranja. Ali kada bi to tako bilo, onda ne bi imali ništa što bi trebali oprostiti. *(To znači da se morate potruditi ubiti svaki okus zamjeranja u svom srcu – svaku želju da ga ponizite ili povrijedite.)* Razlika

između ove situacije i one u kojem tražite Božji oprost je ova; u našem vlastitom slučaju prelagano prihvaćamo isprike, u slučaju drugih ljudi ne prihvaćamo ih dovoljno lagano. Što se tiče mojih grijeha sigurno je (iako ne potpuno) da isprike nisu zapravo tako dobre kao što mislim; a što se tiče grijeha drugih ljudi protiv mene sigurno je (iako ne potpuno) da su njihove isprike bolje nego što mislim. ... Biti kršćanin znači oprostiti neoprostivo, zato što je Bog vama oprostio neoprostivo.

To je teško. Možda nije teško oprostiti jednu veliku povredu; ali oprostiti neprestane provokacije svakodnevnog života – *stalno opraštati šefovanju svekrve, maltretiranje supruga, prigovaranje žene, sebičnost kćeri, prevare sina* – kako možemo to činiti? Mislim da samo prisjećanjem na ono što kažemo u našim molitvama svake večeri "*Oprosti nam duge naše kao što mi opraštamo dužnicima našim*." Nije nam ponuđen oprost ni pod kojim drugim uvjetom. Odbiti to znači odbiti Božju milost za nas."

PS

Opraštati ne znači odobravati. Predanje potpunom dobru druge osobe (ili sebe) ne znači odobravati zle stvari koje čini, upravo suprotno.

Zakonske posljedice (primjerice ubojstva) su drugo pitanje.

Imigracija

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/imigracija.html

> U nastavku podsjetnik na nekoliko fenomena koji se javljaju u nedavnim raspravama oko imigracije. *(Naknadno sam odlučio dodati uvod, par svojih komentara i ovaj sažetak.)*

> Ipak da napišem nešto i o samoj imigraciji; **Na pitanje je li nam potrebna otvorena masovna imigracija, bliži sam ljudima koji misle da odgovor "Ne" nije nimalo iracionalan i izopačen; zabrinutost onih koji govore o opasnostima je opravdana. Predstavljaju nam temu imigracije kao da se radi tek o moralnom problemu, ali takvo razmišljanje ignorira kompleksnost društva. Čak i kada bi društvo to željelo (a ne mislim da želi), ono ne može prihvatiti sve imigrante. Društveni red je krhak, a masovna imigracija dovodi do degradacije i destabilizacije poretka koji se temelji na društvenim navikama, razmišljanjima i očekivanjima koje imgiranti niti dijele niti poznaju. Kohezija i vrijednosti društva nije nešto čime se možete samo tako poigravati**. *(Očekivao bih da ćemo s obzirom na našu povijest biti oprezniji prilikom takvih eksperimenata, ali izgleda da nismo, barem ne oni koji nas vode.)*

Koje vrijednosti postoje (i trebaju postojati) u društvu, što želimo od društva i na koji način to postići? S obzirom da veliki broj imigranata mijenja sliku društva vrijedi postaviti pitanja koje će biti posljedice i vrijedi li riskirati? *(Temu imigracije sam dosad tek usputno spominjao vezano uz demografiju ili konzervatizam)*.

Gornja pitanja ne podrazumijevaju nijedan od odgovora, ali upućuju da se radi o širokoj temi koju ne možete izbjeći poznatim optužbama. Nažalost, naši naprednjaci pokušavaju sve svesti na pitanje "tolerancije". Naše društvo je "tolerantno" reći će, ali bez objašnjenja što to zapravo znači i koje su to vrijednosti društva koje je "tolerantno". Iako će naprednjak pomisliti da je "neosuđivanje" i "tolerancija" argument svih argumenata i vrijednost svih vrijednosti, zapravo njihovo zazivanje ne rješava ništa. *(Moralni relativizam kao prvo utočište hulja.)*

Može Vam se gornji komentar učiniti netolerantnim – *što znači da nije tolerantno, a to znači da je loše*. Eto, riješila tolerancija problem. *(Zanemarimo u ovom postu činjenicu da "tolerantni" ne pokazuju puno tolerancije prema neistomišljenicima. Tolerancija™ zapravo ima svoju instrumentalnu ulogu postizanja konkretnijih ciljeva, ali pretvarajmo se da nema.)*

Zamislite šok kada bi nekom imigrantu rekli da živjeti u vašem društvu znači biti tolerantan, a on vas upita jednostavno i logično pitanje; Zašto biti tolerantan? Koje je

opravdanje za to? Što ako on jednostavno kaže ne? *(Isto pitanje može vam postaviti i neki "domaćin" ali pretpostavljam da ga možete ušutkati poznatim optužbama – takvo ušutkavanje ne bi bilo racionalno, ali to ne znači da ne bi bilo učinkovito.)*

No, ovo nije post o imigraciji *(posebno ne o onome što se trenutno događa; da je, ne bi imao ovako mlak i nezanimljiv uvod)*, nego podsjetnik na neke pojave koje možemo prepoznati kod fenomena imigracije u današnjem obliku. Već sam pisao o njima, radi se o: *Oikofobiji, Sentimentalizmu, Pacifizmu i Političkoj Korektnosti*. Tu su naravno i drugi faktori povezani s ekonomijom i politikom; *konzumerizam, (lažni) individualizam, multikulturalizam, relativizam, transnacionalni pokreti itd.*

***

> Možete probati negirati, ali rijetke ćete uvjeriti da rasprave nisu ograničene političkom korektnošću. O njoj sam pisao više puta, vidi kategoriju PK, a u nastavku prenosim iz posta Što je politička korektnost.

"Postoje različite ljevičarske pojave koje se opisuje izrazom "politička korektnost"; na takve pojave nije teško odgovoriti humorom, ali politička korektnost je više od šale ili obične uporabe drugačijeg jezika. **Radi se o sustavu vjerovanja i obrascu razmišljanja koje prožima mnoge aspekte suvremenog života, upravlja javnim raspravama, odlučuje o čemu se i na koji način može raspravljati. Odlučuje o tome koji su vladini propisi prihvatljivi, a koji nisu.** Kroz prethodnih desetak godina povećala je svoj utjecaj tako da je danas postala jedna od najdominantnijih obilježja javnog diskursa. [...]

Vjerujući kako njihovi neistomišljenici nisu samo u krivu nego su i zli, politički korektni nemaju nikakvih problema s osobnim napadima, PK može bez problema optuživati svoje neistomišljenike za različite "izme", optužbe na koje je naravno nemoguće odgovoriti. Zbog tog osjećaja pravednosti, PK vjeruju kako može suzbijati slobodu govora."

> U svoj toj "raspravi" oko imigracije, nekoliko slika i situacija su proglašene onima koje su "promijenile" naše shvaćanje problema; Ali u pravilu se radilo o jeftinom sentimentalizmu. Te slike, iza kojih stoji pozadina koja donosi potpuno drugačije shvaćanje, ne nude nikakvo rješenje. Oni koji se pozivaju na njih zanemaruju realnost problema, obuzeti su osjećajima koji su sami sebi svrha.
>
> U postu Totalitarna sentimentalnost i O Sentimentalnosti prenio sam o čemu se radi. Dalrymple, autor knjige Spoilt Rotten: The Toxic Cult of Sentimentality komentira;

"Ali nije samo u nižim slojevima društva sentimentalnost zatrovala Britanski život. **Nitko nije sentimentalniji od naše inteligencije, u korijenima njenih ideologija je**

sentimentalno zanemarivanje najočitijih stvarnosti, u korist apsurdnosti za koje bi oni rado da su točne. "

> Ranije u istom postu prenosim Scrutonova razmišljanja;

"Nasuprot tome, kao što konzervativci znaju, suosjećanje koje pokazuju liberali je upravo to – pokazano suosjećanje, nije nužno osjećano. Liberal zna u svom srcu da je njegova "suosjećajna revnost", kako je to Rousseau opisao, privilegija za koju mora zahvaliti društvenom poretku koji ga održava. On zna da su njegove emocije prema skupini žrtava (barem danas) više manje bez ikakvih troškova, da par žrtvi koje će morati napraviti kako bi dokazao svoju iskrenost nije ništa u usporedbi sa toplim sjajem odobravanja kojim će biti okružen nakon objave svojih simpatija. Njegovo suosjećanje je duboko motivirano stanje uma, ne bolni rezultat savjesti koja se neće utišati, nego besplatna karta za popularno odobravanje."

> Postoje ljudi koji podržavaju imigraciju ne zato što vole imigrante nego zato što ne vole naše društvo koje odbija njihove zahtjeve. Društvo u kojem još uvijek postoje (u koliko god maloj mjeri) vjera, obitelj, tradicionalni moral i običaji. Ono što inače pokušavaju preko kvazinevladinih organizacija i zakona, sada žele drugim sredstvima. "Multikulturalizam" pruža savršenu priliku da se obračunaju s tradicionalnim vrijednostima, svakoga tko ih brani možete optužiti za poznate zločine mišljenja.
>
> Oikofobija je pojam koji u psihijatriji označava averziju prema domaćem okružju. Scruton je iskoristio taj pojam kako bi **objasnio ponašanje liberalne i političke elite, odnosno *"odbijanje baštine i doma."* Radi se o *"fazi kroz koju adolescentski um normalno prolazi"*, ali je bitna trajna značajka nekih, tipično ljevičarskih, političkih impulsa i ideologija koje se zalažu za ksenofiliju (davanje prednosti stranim kulturama). Oikofobija, kako je definira Scruton, je strah od poznatoga: "*dipozicija, u svakom sukobu, da stanete na stranu 'njih protiv nas', potreba da ocrnite običaje, kulturu i institucije koje su 'naše'*"**. U postu Oikofobija objašnjeno je o čemu se radi;

"Članovi liberalne élite su možda imuni na ksenofobiju, ali su podjednako krivi zbog odbijanja, i averzije, prema domu. Svaka država iskazuje ovaj porok u svojoj verziji. Nitko rođen u postratnoj Engleskoj ne može ne primijetiti izrugivanje nacionalnom u našem obrazovanju od strane onih koji ne bi mogli kritizirati da ljudi nisu bili spremni umrijeti za svoju državu. Lojalnost koja je potrebna ljudima u svakodnevnom životu, i koju potvrđuju svojim spontanim društvenim akcijama, danas se redovito ismijava ili čak demonizira od strane dominantnih medija i obrazovnog sustava. Nacionalna povijest se podučava kao priča o sramu i degradaciji. Umjetnost, literatura i religija naše nacije su većinom izbačene iz kurikuluma, a folklor, lokalne tradicija i nacionalne ceremonije se rutinski smatra glupošću.

Ovo odbijanje nacionalne ideje je rezultat osebujnog načina razmišljanja koje se razvilo kroz Zapadni svijet nakon drugog svjetskog rada, i posebno je rasprostranjeno među intelektualcima i političkom elitom. Ne postoji adekvatna riječ za ovo stanje, iako je lako prepoznati simptome: odnosno dispoziciju, u svakom sukobu, da se stane na stranu "njih" protiv "nas", i potrebu da se ocrne običaji, kultura i institucije koje su "naše". Takvo ponašanje nazivam oikofobija – averzija prema domu – ističući duboku vezu sa ksenofobijom, koja je njena zrcalna slika. Oikofobija je faza kroz koju adolescentski um uobičajeno prolazi, ali to je stanje u kojem intelektualci znaju ostati zarobljenim. [...]

Prevlast oikofoba u našim nacionalnim parlamentima i EU mašineriji je djelomične odgovorna za prihvaćanje subvencionirane imigracije, i za napade na običaje i institucije koje povezujemo sa tradicionalnim i materinjim oblicima života. Oikofob odbacuje nacionalnu lojalnost i definira svoje ciljeve i ideale protiv nacije, promovirajući transnacionalne institucije nad nacionalnim vladama, prihvaćajući i odobravajući zakone koje odozgo nameću EU ili UN, a svoju političku viziju definira u terminima kozmopolitskih vrijednosti koje su očišćene od svih pozivanja na pojedine dijelove stvarne povijesne zajednice. Oikofob je, u svojim vlastitim očima, branitelj prosvijećenog univerzalizma protiv lokalnog šovinizma. Upravo je porast oikofobije doveo do porasta krize legitimnosti u nacionalnim državama Europe, svjedoci smo masovne ekspanzije zakonodavnog tereta na narode Europe..."

> Dio građana smatra da javne vlasti ne bi trebale braniti granice i provoditi zakone odnosno upotrebljavati silu protiv onih koji ih krše. Djelomice se radi i o utjecaju pacifizma (filozofije prema kojoj je svako nasilje zabranjeno). U eseju Rat i Ubojstvo, Anscombe kritizira pacifizam i komentira koja je uloga vlasti u provođenju zakona i očuvanja granica;

"Jasno je kako je svijet manje džungla zbog vladara i zakona, i kako je iskazivanje prisilne snage bitno za te institucije u postojećem obliku – sve je to toliko očito, da vjerojatno samo *Tennysonianski* koncept napretka omogućuje ljudima (koji se ne žele odvojiti od svijeta) da misle kako je unatoč tome takvo nasilje neprimjereno, da će jednoga dana, u ovoj trenutnoj razdiobi, moći bez nje, i da je pacifist čovjek koji vidi i pokušava pratiti idealni smjer kojeg buduća civilizacija jednog dana mora ostvariti. Radi se o iluziji, koja bi bila fantastična da nije tako poznata.

U mirnoj zemlji, u kojoj se poštuje zakon, poput Engleske, možda nije odmah očito da vladari moraju narediti nasilje sve do borbe na smrt protiv onih koji mu se protive; ali kratko promišljanje pokazuje da je to tako. Oni koji se protive sili koja podržava zakon se neće uvijek prestati boriti do smrti, i ne može ih se uvijek zaustaviti bez takve borbe. "

Postoje i mnogi drugi faktori koji su povezani s politikom i ekonomijom.

Manje države znači da postoji veća konkurencija, ako jedna od država uvede previsoke poreze i preveliku regulacija bit će nekonkurentna; ali u slučaju velikih centraliziranih carstava takve konkurencije nema. Država može raditi što god želi. Masovna otvorena imigracija ima efekt uništavanja lokalnih lojalnosti i širenje birokracije, svi postajemo izolirani pojedinci, bezlična masa; sve to potpomaže centralizaciji. (*Upravo onoj centralizaciji koja nas i uvjerava da moramo primati imigrante.)* To sve ima veliki utjecaj na ekonomiju i društvo. Kada vas tjeraju da živite uz ljude koji se ne žele (ili ne mogu) integrirati dolazi do problema.

Tu su naravno i svi oni koji promatraju pojedince tek kao potrošače i zaposlenike; nije bitno tko kupuje i tko radi. (*Lako je pronaći i druge ljude/organizacije koje imaju različitih interesa i koristi od imigracije.)*

> Ipak, zašto imigracija nije nikakav problem za eubirokrate. Zašto nisu svjesni razlike u nacijama koje čine tu uniju, činjenicu da neke od njih cijene svoju kulturu. Iz posta EU, Grčka i važnost kulture;

"Zašto arhitekti eura nisu znali ove stvari? **Odgovor možete pronaći duboko u sklopu europskog projekta; radilo se o projektu sa skrivenom agendom, a ta agenda je uništenje, te istodobno, nijekanje, realnosti nacionalnosti. S obzirom da su nacije nosioci kulture, to je značilo nijekanje činjenice da je kultura bitna. Kulturne činjenice su jednostavno nezamislive za eurokrate. Dopustiti sebi da percipiraju kulturu bilo bi ravno priznanju da je njihov projekt nemoguć.** To ne bi bilo toliko bitno kada bi imali drugi projekt s kojim bi ga mogli zamijeniti; ali - *poput svih radikalnih projekata*– onaj Europske unije je osmišljen bez plana B. Stoga je osuđen na propast i, tijekom svog propadanja, na povlačenje cijelog kontinenta za sobom. Nevjerojatan skup izlika je osmišljen u središtu projekta, dok se po rubovima politička klasa bori u pokušajima da se obrani od stalnih napada stvarnosti. Ali taj skup krinki je inficirana rana u srcu same stvari, i jednog dana će se rasprsnuti i zasipati nas otrovom.

Tako se moramo pretvarati da razlike između protestantskog sjevera te katoličkog i pravoslavnog juga nemaju nikakvog ekonomskog značaja. Radi se o kulturnoj činjenici što znači da je nepojmljiva. Razlike između kulture engleskog zakona i *Code Napoléon*, između rimske i otomanske pravne ostavštine, između država u kojim je zakon siguran, a suci nepotkupljivi i mjesta u kojima je zakon posljednje utočište sustava mita – *na sve te razlike je potrebno zaboraviti*. Vrijeme i tempo rada, te ravnoteža rada i odmora, što predstavlja srce svake zajednice s obzirom da definiraju njezin odnos prema vremenu, treba ignorirati, ili odrediti uzaludnim ediktima iz središnjice. I **sve je potrebno urediti**

tim zastrašujućim sudovima – *Europskim sudom Pravde i Europskim sudom Ljudskih Prava* – čiji neizabrani suci nikada ne plaćaju troškove svojih odluka, i čija agenda "ne-diskriminacije" i "sve-bliskije unije" ima za cilj ukloniti svaki trag lokalne lojanosti, morala utemeljenog na obitelji te ukorijenjene načine života. Ne iznenađuje što, kada izgradite carstvo na takvim masovnim izgovorima, ono vrlo brzo postane nestabilno."

> Koji je problem s primanjem velikog broja ljudi koji nema nikakvih lojalnosti prema državi u kojoj dolaze? U postu Nacionalne države ili transnacionalne tvorevine još jednom je ukazano na probleme umjetnih carstava;

"Demokracije duguju svoje postojanje nacionalnim lojalnosti – lojalnostima koje bi trebala dijeliti vlast i oporba, sve političke stranke, i izborno tijelo u cjelini. Tamo gdje je iskustvo nacionalnog slabo ili nepostojeće, demokracija nije uspjela pustiti korijen jer bez nacionalne odanosti, opozicija je prijetnja vlasti, a političke nesuglasice nemaju ništa zajedničko. Unatoč tome, ideja nacije je pod napadima – prezrena kao atavistički oblik društvenog jedinstava, ili čak osuđena kao uzrok rata i sukoba, potrebno ju je razbiti i zamijeniti prosvjećenijim i univerzalnijim oblikom vlasti. No, što bi točno trebalo zamijeniti nacije i nacionalne države? I kako će novi oblik političkog poretka uvećati ili očuvati našu demokratsku baštinu? Čini se kako je malo ljudi spremno dati odgovor na ta pitanja, a ponuđeni odgovori su ispunjeni šupljim frazama, tipično putem eunijinog usvajanja doktrine "supsidijarnosti", kako bi oduzeli moć državama članicama pod izlikom da čine upravo suprotno.

Stojimo na povijesnoj prekretnici. Naši parlamenti i pravni sustavi još uvijek imaju teritorijalni suverenitet. Još uvijek odgovaraju povijesnom uzorku koji je omogućavao Španjolcima, Nijemcima, Francuzima, Britancima i Talijanima da kažu "mi", a da pritom znaju na koga misle. Još uvijek imamo priliku obnoviti pravnu moć i izvršne postupke koji su formirali nacionalne države Europe. **U isto vrijeme, pokrenut je postupak koji bi izvlastio preostali suverenitet naših parlamenata i sudova, koji bi pretvorio nacionalnosti europe u povijesno besmisleni kolektiv, koji nije ujedinjen niti jezikom, niti religijom, niti običajima, niti naslijeđenom suverenošću i zakonom.** Moramo odlučiti hoćemo li ići prema novom stanju ili ćemo se vratiti isprobanoj i poznatoj suverenosti teritorijalnih nacionalnih država. **Naše političke elite govore i ponašaju se kao da ne postoji takav izbor – baš kao što su to radili komunisti u vrijeme Ruske Revolucije. Pozivaju se na neizbježne procese, nepovratne promjene;** i iako su ponekad spremni razlikovati "brži" od "sporijeg" puta u budućnost, u njihovom glavama jasno je da oba puta vode do istog cilja – transnacionalne vlade, pod zajedničkim pravnim sustavom, u kojem nacionalna odanost neće biti ništa značajnija od podržavanja lokalnog nogometnog tima.[...]

Mislimo na osjećaj zajedničkog interesa među onima koji žive pod istom vlašću, i koji se nalaze unutar iste prirodne ili povijesne granice. Mislimo na, dio zajednice koji se ne smatra stranim s obzirom na drugi dio; osjećaju vrijednost svoje povezanosti – osjećaju da su jedan narod, da su njihove sudbine povezane, da je nesreća njihovih zemljaka i njihova nesreća, i ne osjećaju želju sebično se osloboditi svog djela zajedničkih poteškoća tako što bi raskinuli povezanosti.[...]

Da ukratko pojasnim: nitko nije dao ispravnu argumentaciju protiv nacija, a argumentacije za transnacionalne alternative nisu uopće niti dane. Zbog toga vjerujem da smo na pragu odluke koja bi se mogla pokazati katastrofalnom za Europu i za svijet; imamo još samo nekoliko godina da zadržimo našu baštinu i da je obnovimo. Sada, više no ikada, odzvanjaju istinom stihovi iz Goetheova Fausta:

> *Was du ererbt von deinen Vätern hast,*
> *Erwirb es, um es zu besitzen.*

Ono što si naslijedio od svojih predaka, zasluži, kako bi to mogao posjedovati. **Moramo ponovno zaraditi suverenitet koje su prijašnje generacije mukom oblikovale od naslijeđa kršćanstva, imperijalne vlasti i rimskog prava. Zasluživši to, posjedovati ćemo, a posjedovajući, imat ćemo mir unutar svojih granica."**

***

Za kraj nekoliko komentara o nasumičnim izjavama i događanjima vezanim uz imigraciju. Komentari bi se mogli urediti i proširiti, ali za sada ukratko. *(Inače bi bilo potrebno objasniti kako konzervativci promatraju društvo i različite vrijednosti.)* Problem je to veći jer se, posebno u Hrvatskoj, ne radi o održavanju postojeće situacije nego obrani trajnih vrijednosti – *neke od njih su oslabljene tako da je konzervatizam više reformatorskog tipa*. Za konzervativca, prostorna imigracija je problematična, ali važni su i vremenski imigranti. Svaka nova generacija kao mali barbari koje je potrebno civilizirati prije nego što potpunu razruše našu civilizaciju – *ili u ovoj fazi, barem ono što je preostalo*.

Kao što vjerujem pretpostavljate, ovo pišem motiviran nedavnim događanjima koja su ponudila i nekoliko iznenađenja. Optužbe zbog rasizma, fašizma, islamofobije, ksenofobije, govora mržnje i sličnog nisu nikakvo iznenađenje. *(Svatko tko se ne slaže je izopačen, radikalni desničar, pronacist itd.)* Ipak, očekivao sam višemjesečnu propagandu koja će prethoditi svemu ovome. Nešto poput; potrebni su nam imigranti za mirovine, oni će nam pomoći da nastavimo naš način života. Činjenica da u pokušaju očuvanja našeg načina života zovemo imigrante koji ne prihvaćaju naš način života izgleda ne predstavlja poseban problem. Zadnjih godina prisutna je sramežljiva kampanja za imigraciju u različitim medijima, ali ništa što bi navjestilo ovakva događanja.

Potpuna servilnost političke klase prema europskoj uniji također ne predstavlja posebno iznenađenje. Već su se i najveći optimisti navikli da ne trebaju očekivati odluke naših političara koje bi bile protivne njihovim birokratskim kolegama. Prisutno je "*signaliziranje vrlina*" na razini unije između političara, novinara, NGO aktivista i sličnih profesija. Supriorni su svima drugima jer su predaniji postizanju egalitarizma i multikulturalizma.

Hrvatska će postati multikulturalno društvo. Uvjeravaju nas da što je društvo multikulturalnije to je bolje i sigurnije. Ono što je zanimljivo, kada god se u svijetu govori o opasnostima multikulturalizma spominje se jugoslavija; Tragični kraj jedne multikulturalne priče kao upozorenje za čitavo čovječanstvo, ali ne i kod domaćih ljevičara. Kod nas se jugoslavija spominje kao uspješan primjer multikulturalne priče. Sve je bilo sjajno, ali onda su došli zločesti antimultikulturalisti. Propast, nepovjerenje i rat samo znači da nije bilo dovoljno multikulturalizma. *(Slično tome, u svijetu ekonomija jugoslavije predstavlja primjer neuspješnosti, nepogodan rezultat kao upozorenje što se događa pri kolapsu, ali kod nas ljevičari misle da je jugoslavija bila uspješna. Sve je bilo sjajno sa socijalizmom, ali onda je došao zli kapitalizam. Dio odbijanja sagledavanja stvarnosti je rezultat toga što su aktivno sudjelovali u tome sistemu, ali ne radi se samo o tome.)*

Nisam očekivao ovakav razvoj događaja, ali moje opravdanje je da ja nisam niti zadužen za takve stvari. Oni koji jesu, oni koji moraju štititi granice ove države nimalo ne brinu za njih. Oni nas uvjeravaju kako će pokazati solidarnost. Ministar policije umjesto da brine o sigurnosti brine o solidarnosti. Njegov posao nije da provodi zakone nego da ponavlja sentimentalne fraze naprednjačkih aktivista. *(Bilo bi previše očekivati da se ministar brine o interesima ljudi koji su ga izabrali.)* Tako su i u Roterhamu policajci više brinuli da ispadnu multikulturalni, sve je dopušteno samo da se izbjegne optužba za rasizam.

Odjednom je i kršćanstvo postalo aktualno. Ljudi koji promoviraju sve suprotno kršćanstvu odjednom se pozivaju na njega. Kažu, ipak smo mi kršćani – *a kada promoviraju ubijanje ljudskih bića u prvim mjesecima razvoja, izmišljaju različite zajednice protivne pravdi i prirodi, provode svakakve antikršćanske programe onda smo "sekularni"*. Očito, ne morate biti kršćanin da bi se tome protivili, ali obično se uvođenje i obavljanje takvih stvari pokušava opravdati "sekularizmom". *(A i nekako mi je čudno da zagovaramo prihvat i onih koji su na putu pobacali kršćane u more.)*

Svi su oni odjednom veliki multikulturalisti. Zaboravit ćemo kakav je njihov odnos prema dijaspori. Premijer je čak napadao konkretne povratnike kao one koji "ne poznaju" državu; zamislite što bi bilo kada bi netko sa suprotne strane spektra krenuo optuživati (naseljene) imigrante za istu stvar. Izjave usmjerene protiv drugih naroda kod naših vodećih ljevičara su isto vrlo česte; bizantinci, srednjoazijci i što sve ne. Da ne spominjem odbojnost prema pripadnicima svog naroda. Mogli ste se susresti s komentarima da što neki hercegovac izbjeglica ima pravo komentirati imigraciju, on je tu došao i treba biti tiho. *(Izjednačavanja nekog iz Afganistana s nekim iz Vukovara je vrhunac manipulacija osjećajima ljudi, ali mislim da će većina shvatiti razliku.)*

Naravno, postoje povijesni razlozi zašto se mrzi dijaspora. Isto tako, postoje razlozi zašto bi netko želio naseliti zemlju s ljudima za koje pretpostavlja da će mu dati glas. Kada to popratite već postojećim iseljavanjem nezadovoljnika, dobijete zamjenu onih koji su nezadovoljni vlašću s onima koje ta ista vlast planira financirati u zamjenu za glas. Sigurno netko u našim ljevičarskim strankama razmišlja sav užasnut; *"joj ne, iseljavaju se nezadovoljni ljudi iz regija koje ne glasaju za nas, a doseljavaju novi koji će glasati. Kada bi barem to nekako mogli spriječiti."* (U SAD-u su aktualne rasprave o tome da je kasnija imigracija planirano provedena kako bi ljevičarska stranka dobivala izbore; a u Britaniji čak i postoje izjave da je to namjera otvorene masovne imigracije. Možete se tješiti da takva motivacija kod nas ne postoji jer su sve stranke to spremne učiniti pa se radi o pat poziciji.)

Različiti naprednjački aktivisti zajedno s islamistima, ruku pod ruku, možete se zapitati što ih povezuje. Tako i kod nas poznati feministi i lgbttqqfagpbdsm aktivisti uvjeravaju javnost da je imigracija sjajna stvar.

Iako nije usko vezan uz spomenute; sjećam se nastupa mladog "filozofa" koji nas je uvjeravao da arapi *(u "arapskom proljeću, bilo je to prije par godina)* od društva žele isto što i mi - *odnosno on*. Odmah sam se zapitao s kime je on to pričao, sumnjam da govori francuski i arapski, i sumnjam da je posjetio lokalne džamije. Vjerojatno je pričao sa nekolicinom iz bogatije srednje klase koja zna engleski, i koja posjećuje ista događanja kao i on. Razvoj događaja poslije revolucije pokazao je da postoje ljudi koji ne žele od društva iste stvari kao on. *(I da je društvo presloženo da bi ga samo tako mijenjali.)*

U svakom slučaju, nisam očekivao ovakve reakcije naše vlasti; Nisam očekivao niti ovakvo medijsko izvještavanje – *naivno od mene*, koje je možda utjecalo i na ljude od kojih to ne bi očekivao. Kada vodeći lgbt aktivist, koji sa strane ima još nekoliko srodnih djelatnosti - *jedna od njih "integracija" imigranta (više imigranta više para za udrugu)* - napada Orbana jer ograda neće riješiti problem, očekujem da će se prosječni građanin zapitati o čemu on to priča. Ne znam je li ograda tehnički najbolje rješenje; ali problem s kojim se Orban – *izabran i odgovoran mađarskom narodu* - suočava je problem ilegalnih prijelaza granice. Orban ne rješava ekonomske probleme milijuna ljudi iz afrike i azije. Naravno da ograda neće dovesti do mira u Somaliji ili Siriji, ali to joj nije niti uloga. Cilj joj je obraniti granice i sprečavati kriminalnu aktivnost.

Demagozi spominju da ograda podsjeća na neka zla vremena. Ali ova ograda se postavlja iz suprotnog razloga. Njen cilj nije nikoga zatočiti, spriječiti mu odlazak. Cilj je zaštiti one koje si tu, osigurati provođenje zakona i sigurnost društva. Ne postoji nikakvo ponavljanje pogreški iz prošlosti.

Vlast, aktivisti i mediji ne trebaju previše čuditi. Čak ne čudi ni nadbiskup koji nije siguran treba li on nagovještavati trojedinog Boga ili muhamedove zablude; ne čudi ni kažnjavanje fratra koji upozorava na laži islama. Ono što me iznenadilo je manipulacija osjećajima vezanim uz nedavnu ratnu prošlost. Prvog dana ulaska jedna televizija izvještava i uspoređuje kako su na tim prostorima ljudi prije dvadesetak godina sve ostavili i morali

bježati, a sada dolaze drugi ljudi poput njih – *ovako ispričano nisam dočarao patetiku tog priloga. (Ako ništa drugo, sigurno je barem netko nesklon imigraciji poželio da posao te novinarke preuzme netko od imigranata.)*

Jesu li Vukovarci u naponu snage vikali idemo u njemačku i samo njemačku, hoću u njemačku, zašto me ne puštate. Jesu li nesretni vukovarci inzistirali da ih se otpremi baš u njemačku i samo u njemačku, a na svako zaustavljanje žestoko reagirali?

Različiti ljudi različitih uvjerenja imaju svoje motivacije za oduševljenje (masovnom otvorenom) imigracijom. Naravno da nisu svi ljevičari ili naprednjački aktivisti kojima je cilj što brže uništiti postojeće društvo i sve lojalnosti u njemu. Primijetio sam da komentari na nekolicinu medijskih članaka koje sam pročitao pokazuju drugačije razmišljanje ljudi od prevladavajuće propagandne. Ipak, to ne mijenja činjenicu da se mnogi sasvim prosječni ljudi ne protive ovakvom razvoju događaja. Kako to objasniti? Nisam siguran.

Čini se da kod ljudi u našem društvu, a to vrijedi i za ostale probleme, postoji neka odvojenost od stvari koje im se događaju. U takvoj atmosferi, čak i oni koji ne žele da se doseli nekoliko stotina tisuća imigranata, neće imati ništa protiv – *zašto se ne bi doselili?*

Postoje ljudi s čijim vrijednostima bi se u mnogočemu složio, i u prvi mah njihova motivacija za prihvaćanje imigracije bi se mogla učiniti pohvalnom, ali radi se o naivnosti. Chesterton objašnjava o čemu se radi.

> "Moderni svijet nije zao; na određeni način moderni svijet je zapravo predobar. **Prepun je divljih i potraćenih vrlina. Kada se religiozna shema raspadne (kao što je to slučaj s Kršćanstvom u Reformaciji), poroci nisu jedini koji su pušteni. Istina, ti poroci su pušteni, lutaju i stvaraju štetu; Ali također su puštene i vrline; I te vrline još luđe lutaju, i stvaraju još goru štetu. Moderni svijet je prepun starih kršćanskih vrlina koje su poludjele. Vrline su poludjele jer su odvojene jedna od druge i lutaju same.**"

Suosjećanje prema bližnjima može biti pohvalno, ali ne smijemo zaboraviti na razboritost, istinu i pravdu.

Da sažmem; Podržavanje ovakve imigracije je za neke dio promišljene taktike stvaranja Novog Društva (od kojeg očekuju direktnu korist za sebe ili smatraju da je takvo društvo idealno), a kod nekih se jednostavno radi tek o naivnosti.

A poslije kola ...

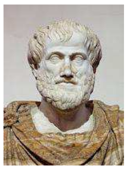
Korupcija milosrđa

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/korupcija-milosra.html

> U nastavku prenosim razmišljanje pod nazivom The Corruption of Charity , autor je filozof Michael Pakaluk. (objavljeno u Crisis magazinu – *za katoličku publiku*, 1988.)

Najveći poganski filozof Aristotel smatrao je da je nemoguće voljeti vlastitog neprijatelja ili voljeti opaka čovjeka. U ovome zadnjemu je iskren i jasan: nemoguće je voljeti ono što nije moguće biti voljeno; dakle nije ga moguće voljeti.

Možemo smatrati da se radi o grubom, ne-kršćanskom stavu, ali Sv. Toma Akvinski nije tako mislio. Složio se s Aristotelom, nije moguće, ljudski govoreći, voljeti neprijatelja ili opaka čovjeka. To postaje moguće samo kroz teološku vrlinu milosrđa [charity], koja nam omogućuje da volimo oboje... Takve osobe je nemoguće voljeti izravno, nego samo poradi Boga.

Moramo izbjeći jeftinu milost ili razmišljanje da je milost jeftina. Voljeti neprijatelja ili zlu osobu nije nešto što se uzima zdravo za gotovo. Radi se o nečemu izvanrednom. Jer zašto se ljubav ranih kršćana tako isticala u antičkom svijetu? Njihova ljubav se činila čudesnom, van običnih ljudskih sposobnosti ili razloga.

Ipak, ako bi nekog ne-vjernika danas pitali moramo li, moralno govoreći, voljeti vlastitog neprijatelja ili voljeti one za koje mislimo da su zli, on bi bez oklijevanja odgovorio potvrdno; moramo to činiti. Radi se o ilustraciji važne razlike između pred-kršćanina i post-kršćanina. Pred-kršćanski čovjek imao je dobru ideju o ljudskim sposobnostima i ograničenjima jer ljudsko je sve što je iskusio. Posljedično, nadnaravno mu je bilo odmah očito: premašilo je ono što je već znao i ono što mu je bilo poznato.

S druge pak strane, post-kršćanski čovjek je izgubio smisao za ljudsko zato što je izgubio smisao za božansko. Njegova glava je ispunjena maksimama i idejama koje su smislene samo ako postoje nadnaravne stvarnosti: on prati iste natrag u ljudskoj prirodi pa ih na kraju pogrešno shvaća. Sklon je uzvišivanju ljudske prirode jer joj pridodaje karakteristike koje joj pripadaju samo kroz zajednicu, u Utjelovaljenju, Boga s ljudskom prirodom.

Mislim da tu pronalazimo ključ shvaćanje današnjeg Zapada. Naša kultura i naša moralnost se sastoje od različitih pokušaja pridržavanja određenih kršćanskih ideja koje su privlačne zbog njihova visoka idealizma, ali bez vjerovanja u nadnaravne stvarnosti zbog kojih su te ideje moguće. To se jasno dogodilo u slučaju teološkog milosrđa. Naša kultura je zaželjela zadržati ideal voljenja svih

osoba, čak i neprijatelja i onih koje smatramo zlima. Ali pretpostavimo da je Aristotel bio u pravu? Kako to možemo učiniti? Kako netko tko ne vjeruje u Boga može uspjeti u voljenju nekoga koga je, ljudski govoreći, nemoguće voljeti?

Jedini način da to netko postigne je da negira, na osnovnoj razini, kako ima bilo kakvog neprijatelja ili da postoje ikakve opake osobe. Upravo je to i učinjeno. **Post-kršćanski čovjek je preosmislio ljubav kao mentalni sklop koji se sastoji od toga da promatrate druge na takav način da ne smatrate da su zli ili da su neprijatelji – *čak i ako su stvarno zli ili su stvarno vaši neprijatelji.***

Mentalni sklop koji negira opakost drugih je moralni relativizam. To je temelj površne tolerancije koja, u naše doba, služi kao sekularni opunomoćenik kršćanskog milosrđa. Njegovo glavno obilježje je "ne-osuđivati". To znači: ne smijete misliti ili reći kako je nešto što netko radi moralno zlo. Prema tome ljubav postaje sinonim s prihvaćanjem iskrivljenog mentalnog sklopa koji pokušava pronaći dobre razloge i racionalizaciju za svaki oblik grijeha i perverzije.

Baš kao što sekularizirano milosrđe uklanja opakost, tako uklanja i neprijateljstvo. Neprijateljstvo je uklonjeno pod izgovorom da su osobe koje imaju razmišljanja koja ih praktički govoreći postavljaju u direktni međusobni sukob zapravo ujedinjene na neki uzvišeni način. Primjerice filozofija *pro-choice* [izbora o pobačaju] je produkt sekulariziranog milosrđa. Pokušava neigrati stvarno i praktičko protivljenje između onih koji brane dostojanstvo svakog ljudskog života i onih koji podržavaju uništavanje nevinih ljudskih života.

Neprijateljstvo je također uklonjeno u području misli kroz vrstu ravnodušnosti koja ignorira vjerovanja koja bi, ako bi po njima djelovali, dovodila do razdora. **Sekularizirano milosrđe nam u takvim slučajevima daje ovo pravilo: ako bi podržavanje ili propovijedanje doktrina uzrokovalo razdor ili svađu, onda ju ne treba podržavati ili propovijedati.** Neprijateljstvo je uklonjeno samo površno, kroz studiozno izbjegavanje svake prilike u kojoj bi se već postojeće neprijateljstvo moglo pojaviti.

Za one koji znaju samo sekularizirano milosrđe, svatko tko kaže da postoji objektivno dobro i zlo, ili tko ukazuje na važne istine o kojima postoji stvarno neslaganje, postaje neprijatelj milosrđa. Takva osoba je dogmatična, netolerantna, ratoborna, osuđuje. Unosi razdor, podjelu i loše osjećaje.

Ipak, kako netko kome je ideal sekularizirano milosrđe – *površna dobrota i mir pod svaku cijenu* – može imputirati zle motive drugima i tretirati ih kao neprijatelje? Nije li to protiv srži pozicije koju zastupaju? Doista i jest, i zato je uobičajeno da zagovornici sekulariziranog milosrđa zauzimaju stav kojeg psiholozi nazivaju "*pasivno-agresivnim.*" **Izvana, oni su ljubazni i dobronamjerni prema onima zagovaraju objektivnu ispravnost i lažnost, i koji zagovaraju doktrine o kojima postoji neslaganje,**

ali iznutra i u praksi, u onim konkretnim odlukama svakodnevnog život koje čine razliku, oni bez ikakve iznimke promoviraju one stavove s kojima se slažu i potišću one stavove s kojima se ne slažu.

Drevna maksima kaže da je *"kvarenje najboljeg najgore."* Aristotel je smatrao da je prijateljstvo najbolja od svih stvari koje netko može imati, a Akvinski je smatrao da je nadnaravno milosrđe, koje je on opisao kao prijateljstvo između Boga i čovjeka, najveća i najbolja od svih vrlina i dobara. **Sekularni ekvivalent milosrđa predstavlja kvarenje opisanog, i možda najpodmukliji porok. Lišava nas posvećenosti onome što je dobro: čini nas ravnodušnim prema istini; ostavlja sebičnost i individualizam netaknutim (za razliku od prave ljubavi); A istodobno uvjerava sve u njihovu dobronamjernost i pravednost, vrlinu neosuđivanja;** Uzrokuje da osobe toleriraju neopisivu izopačenost, poput pobačaja.

Da, u modernome svijetu možete imati sve. Možete se držati svoje izolirane samocentričnosti, možete šutjeti i ništa raditi dok drugi čine najteže zločine, možete biti ravnodušni prema istini, možete biti zadovoljni situacijom dok drugi slijede ono što je protivno njihovom vječnom spasenju – *i to sve možete činiti dok savršeno živite ideal sekulariziranog milosrđa.*

PS

Ovo je sjajno. Još jednom ponavljam poveznicu na izvorni članak The Corruption of Charity, vrijedi pročitati više puta.

Nakon prvog brzinskog čitanja kroz članak prisjetio sam se nekoliko primjena za izrečeno, ali tek sam kasnije prepoznao o čemu sve govori Pakaluk (napisano prije skoro trideset godina). Današnji "postkršćanski" čovjek drži se mnogih kršćanskih ideja, ali ako ga pitate za opravdanje istih, odgovara dobiti nećete, iako ćete izgledno dobiti neke druge stvari.

Svaki pravi postkršćanin se voli hvaliti da on voli sve ljude. *(Ako se ne varam, kod nas posebno prisutno u sloganu kojim negiraju mržnju.)* Ali, kao što ističe Pakaluk, teško je, odnosno nemoguće voljeti nešto što ljubavi nije vrijedno; Tu dolazimo do jednostavnog rješenja. Zadržat ćemo ideal voljenja svih tako što ćemo negirati da postoje ljudi za koje to nije moguće, odnosno osmisliti ćemo različita objašnjenja i opravdanja za njihova ponašanja. *(Tako primjerice čak i terorist koji nevinim ljudima odsijeca glave postaje neshvaćena žrtva kojoj sustav nije pružio priliku.)*

Ipak, koliko god promovirali relativizam, o samom relativizmu nisu nimalo relativni. Čim se netko usudi reći da postoji objektivno zlo i dobro, odmah postaje neprijatelj milosrđa i ljubavi. Nema popusta za one koji se s njima ne slažu. Čini se paradoksalnim, ali tako je. S jedne strane će zagovarati relativizam, a s druge će činit sve da ostvare upravo ono što žele. Sama izjava da postoje dobro i zlo postaje "govor mržnje". *(Iako, još jednom, oni dobro znaju što je "dobro" i "zlo".)*

Pakaluk kaže da, zbog moralnog relativizma, *"ljubav postaje sinonim s prihvaćanjem iskrivljenog mentalnog sklopa koji pokušava pronaći dobre razloge i racionalizaciju za svaki oblik grijeha i perverzije."* Upravo se to događa. Najočitije u primjeru onih koji se zalažu za različite seksualno libertinske prakse; upotrebljavati će riječi "ljubav", ali pritom misle na "relativizam".

Vrijedno je ponoviti da (pravo) milosrđe podrazumijeva govoriti istinu.

Tek prilikom objavljivanja (prijevoda) palo mi je na um da današnja uporaba riječi "ljudsko" ili "humano" često puta ilustrira Pakalukova zapažanja. Postkršćanin će reći da je neko ponašanje "ljudski", ali zapravo misle na nešto sasvim drugačije, nešto što nema opravdanje u "ljudskom", van je ljudskih sposobnosti ili razloga. *(To možda i je "ljudsko", ali ne prema onome kako postkršćanin promatra čovjeka.)*

Moram priznati i da uvijek volim pročitati o usporedbi pre/post/kršćanskog, pogotovo kada je ovako lijepo sažeto i sadržajno. (Jedan sličan primjer, Anscombe o spolnosti; *"Kršćanstvo je naučavalo da muškarci moraju biti čisti kao što su pogani vjerovali da žene moraju biti čiste; a kontraceptivni moral uči kako žene moraju biti toliko malo čiste kao što su pogani mislili da muškarci moraju biti.")*

Još je puno toga izrečeno u ovome kratkom tekstu, ali nema potrebe ponavljati.

Pakaluk o "Ekumenizmu načina življenja"

> Na početku eseja "The Folly of Lifestyle Ecumenism" (objavljeno u First Things), filozof Pakaluk objašnjava;

"Ekumenizam načina življenja" je stav da bi katolici danas trebali prakticirati vrstu "ekumenizma" prema osoba koje žive u *kombinacijama* različitim od braka; poput kohabitacije, vanbračne zajednice ili istospolne veze. U odnosu s drugim oblicima kršćanstva prihvaćamo da trebamo tražiti ono što je dobro i pronaći zajednička slaganja – *uvjereni da sva istina vodi ka Katoličkoj vjeri* – i pažljivo izbjegavamo osuđivanje, dajući prednost strpljivom dijalogu; isto tako, u odnosu prema osoba koje žive u vezima drugačijim od sakramentalnog braka, trebali bi prihvatiti sličan pristup izgradnje mostova. **Tvrdi se da kada bi ekumenizam načina življenja bio široko prihvaćen u Crkvi, to bi primjereno predstavilo svijetu milosrdno lice Krista – *koji je došao spasiti, ne osuđivati* – i u konačnici bi omogućio katolicima da budu apostolski učinkovitiji. Ekumenizam načina življenja je bio važan koncept na posljednjoj Sinodi Obitelji, i očekuje se da će imati utjecaja na Sinodu u listopadu.**

> Pakaluk u nastavku opisuje što kardinal Schönborn, koji se (sam) smatra izvorom "ekumenizma načina življenja", zapravo pod time misli i koje je njegovo teološko opravdanje za takvo razmišljanje – *ili točnije rečeno pokušaj opravdanja. (Iz dokumenta Lumen gentium.*)
>
>
>
> Jedna od ideja na koju se kardinal poziva je da obitelj predstavlja "domaću crkvu" *(est velut ecclesia domestica)*. Nažalost, kardinal iskrivljuje značenje riječi i poruke dokumenta; što je popraćeno i drugim pogreškama koje ističe Pakaluk *(izostavio sam veliki dio eseja)*.

> Govoreći o promašenoj analogiji ekumenizma načina življenja; Pakaluk zaključuje;

Čudno je zašto se Ekumenizam načina življenja predlaže kao stav kojeg moramo prihvatiti samo prema onim načinima života koji uključuju kršenje šeste zapovijedi. Što s kršnjem pete? Rasizam je, pretpostavljam, kao oblik mržnje, kršenje te zapovijedi, ali trebaju li katolici prihvatiti "ekumenizam rasizma", i pokušati sagraditi mostove s rasistima, pokušavajući otkriti dobre motive koje vode ljude da budu rasisti i prihvatiti te stvari kao zajednički temelj? **Ili što s kršenjem sedme?** Znamo da postoje ljudi čiji način života ovisi o stalnom uzimanju onoga što pripada drugima. Uvijek

postoji nešto dobro čak i u životu bande lopova, poznata "čast među lopovima", poslovična još od Platona. **Je li pogrešno od katolika što su osuđivali lopovluk svih ovih godina kada bi puno učinkovitiji pristup bio hvaliti lopove zbog njihovog osjećaja časti.**

Zapravo je naš pristup u svim drugim domenana života odbijati dobro u službi zla. Što je netko smjeliji i hrabriji u počinjenju preljuba, to njegova ili njezina djela više vrijeđaju pristojnu osobu. Šo je više vještine, prijateljstva, dobrog humora i upornosti primjenjeno u počinjenu ubojstva, to je zlo djelo odbojnije. **Obično ne prihvaćamo pristup "fokusiranja na dobro" u intrinzično zlim djelima u bilo kojoj drugoj domeni ljudskog života.**

Zaključno, kada pažljivo pogledamo koliko je analogija kardinala Schönborn pogrešna i neosnovana, možemo se zapitati zašto bi je vodeći klerik ikada predložio, i zašto, jednom kada je predložena, njegova braća biskupi nisu odmah reagirali i uklonili je.

Kao otac velike obitelji, koji odgaja djecu u teškim okolnostima trenutne kulture u SAD-u i Europi, smatram da je kardinalov pristup posebno zabrinjavajuć. Želim jasan nauk od biskupa, koji bi podržao moj trud s mladima; i želim potreban podsjetnik, u naše vrijeme, na ugrožavanje duše i stvarnost grijeha. Nasuprot toga, "Ekumenizam načina življenja" izgleda kao racionalizacija lošeg ishoda. Glavni zadatak biskupa je, koliko shvaćam, jasno naučavati vjeru i štiti stado od napada Zlog. Naši biskupi (u pedeset godina nakon Humanae vitae) su općenito neuspješni u ostvarivanju tog zadatak u području spolnog morala. Kohabitacija i kultura neobveznih odnosa nije nešto što se "samo dogodi". Dvije generacije katoličke djece koji su mogli odrasti živjeći čedne i kreposne živote su izgubljene, izgubljene manjkavim sustavom katoličkih škola, neadekvatnim katehezama, kukavičkim propovijedanjem, i nedostatnim zaštitničkim duha kod naših pastira. Istinski Pastor se toliko trudi otjerati vukove da je spreman položiti svoj život ako je nužno. Ekumenizam načina življenja izgleda mi poput slijeganja ramenima koje poručuje da su vukovi koji uzimaju ovce jednostavno činjenica.

Skeptično o skepticima

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/skepticno-o-skepticima.html

U domaćem tjedniku [prije par tjedana] objavljen je članak (1.str, 2.str) o *"Skepticima u Pubu"* (točnije, o *"Društvu za promociju znanosti i kritičkog mišljenja"*) s podnaslovom *"Mi smo dokaz da ljude veoma zanima znanost: kad za šankom držimo predavanje o Bogu i GMO-u, napeto nas sluša 200 ljudi s kriglom u ruci."*

Sam naslov je vjerojatno plod urednikove slobode, ali svejedno se javlja pitanje koje se to njihovo znanstveno predavanje odnosi na Boga. *(Očito, ne govorimo o filozofiji znanosti, ili filozofiji općenito.)* Kada spomenuti "skeptici" govore o "znanosti" onda misle na prirodne znanosti, i često ćete ih čuti da svoje odbacivanje objavljene religije odmah opravdavaju na "znanstvenom" temelju. Primjerice znanstveno je nemoguće da mrtvi ljudi uskrsnu. Izgleda da to ljudi kroz povijest nisu znali nego se radi o postignuću znanstvenika koji su tridesetih godina prošlog stoljeća dokazali nemogućnost takve stvari. Poznato je da ljudi kroz prošlost nisu znali ništa o smrti, primjerice Tacitus zapisuje tipičan dijalog svog vremena sa svojim susjedom; *"Pozdrav, kako tvoj stric"* na što dobiva odgovor *"Pa, bio je mrtav par dana, a evo ga sad, cijepa drva za zimu."* No, zanemarimo za sada njihovo shvaćanje teističko-ateističkih neslaganja. *(Zašto s posebnom pažnjom ne slušamo dimnjačara koji nas uvjerava da je Bog nepotreban jer je on taj koji sam očisti dimnjak, a i osjeća se sasvim siguran na krovu bez nebeske zaštite?)*

Kako razmišljati o skepticima *("skeptičnom načinu razmišljanja")*, i što oni zapravo predstavljaju? Kroz kontakte s njihovom istupima stekao sam dojam da se radi o jednoj vrsti sveobuhvatnog pogleda na svijet koji se zapravo tek skriva, svjesno ili nesvjesno, iza "znanosti" i "kritičkog mišljenja". Skepticizam je, kao što sam pretpostavljao, skup vjerovanja o svijetu i političkom djelovanju koji ocrtava karakter i mišljenja određenog tipa ljudi. Moje pretpostavke su bile potvrđene razmišljanjem na koje sam jednom slučajno naišao na forumu neslužbene Dalrympleove stranice – *koja prikladno nosi naziv The Skeptical Doctor. (Komentator britanac je antireligijski nastrojen ateist koji komentira na forumu posvećenom radu ateističkog autora. Nije li sjajno kada je netko ateist, odmah znate da je pametan.)* Između ostalog kaže;

> "Čuo sam za Skeptike u Pubu i posjetio nekoliko njihovih susreta.

> U to vrijeme sam posjetio sam i nekoliko susreta *Humanističkog Sekularnog Društva.* **Polako sam shvatio da mnogi od uključenih ljudi u takve pokrete nisu samo (navodno) protiv iracionalnosti, nego ujedno zagovaraju druge stvari; ljevičarstvo, liberalizam, feminizam, promoviranje homoseksualaca, socijalizam. Nisam vidio nikakvu vezu između ta dva pristupa (možda sam čak vidio i kontradikciju)** i kako je postajalo sve očitije da se politički ne slažem s tim ljudima, otišao sam. ..."

Jedan od odgovora u temi glasi:

> "Slične grupe postojale su i u Kanadi kada sam tamo živio. Mislim da ti je bolje pronaći ljude koji ne oglašavaju sami sebe kao "racionaliste". "

Mišljenje koje sam stekao o "skepticima" slaže se s navedenim. Naime, stvar koju treba zamijetiti kod "skeptika je da će oni revno upozoravati na svaku "pseudoznanstvenu" pojavu (ili barem onu za koju oni smatraju da je pseudoznanstvena), ali samo ukoliko dolazi od desne strane političkog spektra (i posebno ako je povezana s kršćanima). Na sve napredanjačke "pseudoznanstvene" pojave neće reagirati nego će ih često i promovirati. *(Izuzetak je GMO priča, ali u Hr ga sve političke stranke odbacuju.)*

Rijetko ćete primjerice naići na reakcije protiv feminističkih (i srodnih) antiznanstvenih tvrdnji. Zla bjelačka znanost, "muška" klasična fizika, struja izum patrijarhalnih muškaraca, spol je društveni konstrukt itd. Sve je to u redu. Ali neka netko samo spomene mogućnost da bi se primjerice moglo raspravljati o evoluciji; odmah ćete vidjeti reakcije. *(No, nije bitna evolucija. Dovoljno je reći nešto što nije u skladu s novim pravovjerjem. Nešto o tome u kategoriji evolucija, odnosno "Vjerovanje u Evoluciju i istraživanja javnosti".)*

Slikovita demonstracija opisanog efekta vidljiva je u sljedeće dvije videosnimke; U prvoj snimci "skeptik" iskazuje uobičajno ponašanje prema teistu, a u drugoj snimci (oko 10:35 je reakcija) isti "skeptik" reagira kada netko progovori o feminizmu. *(Značajan dio domaćih "skeptika" ima sličnu retoriku prema teistima, a u feminističkim i inim publikacijama ponavlja njihove slogane. Uostalom, u reportaži sami navode da im se interesi poklapaju s različitim sekularno-humanističkim udrugama.)*

***

Osvrnimo se kratko na samu reportažu. Onima koji su prije čuli za "skeptike" poznato je za što se otprilike zalažu. Ubrzo naučimo da "promoviranje znanosti i kritičkog mišljenja" podrazumijeva razvrgavanje Vatikanskih ugovora, podrazumijeva izbacivanje vjeronauka iz škola, uvođenje različitih naprednjačkih preodgoja, itd. Kao što ste možda pretpostavili oni se bore protiv dogmi - a dogme su razmišljenja o različitm pitanjima koja se razlikuju od njihovih.

Svi nazočni "skeptici" su ujedno i ateisti, ali to ne znači da teisti ne posjećuju i ne održavaju predavanja. (*Neki od predavača su pisali protiv stvari koje "skeptici" podržavaju.)* Ipak, takva "dobrodošlica" za teiste izgleda ne vrijedi ukoliko oni stvarno i razmišljaju kao teisti.

Jedan od skeptika, nije znanstvenik, kaže;

> "Katolička crkva nekad je bila nositelj pismenosti i kulture, ali danas zbog svojih ograničenih i nazadnih stavova predstavlja smetnju razvoju i prosperitetu društva."

Ovo Vam se može učiniti kao neprijateljski nastrojena izjava, ali za standarde "skeptika" radi se o nevjerojatno blagonaklonoj izjavi. Naime u "skeptičnim" krugovima rasprostranjeni su prosvjetiteljski mitovi (i posebno tzv. Draper-Whiteova teza o konfliktu vjere i znanosti; mračno doba znanosti, svi su vjerovali da je zemlja ravna ploča, da nije crkve već bi živjeli na Suncu itd.*)*

No, to je povijest. Okrenimo se mi budućnosti. Izgleda da je Crkva protiv razvoja i prosperiteta. Crkva je protiv Napretka. Što to znači? Pa, potrebno je razlikovati Napredak od napretka. Jedno je s malim n, a drugo s velikim N.

Pogledajmo kako to izgleda u političkoj areni. Stranke sekularne ljevice nude fokus *(razgovor, birokracija i porezi)* na teme poput jednakosti, raznolikosti, uključivosti i slično. No, one ne nude ekonomsku učinkovitost i rast, bolju znanost i nova dostignuća, objektivan pravni sustav, veću vojnu silu, društveni mir, kontrolu granice i drugo što nudi desnica.

Ljevica nudi Napredak, a to znači nametanje jednakosti, uništavanje kršćanstva, uništavanje ekonomije, upropaštavanje braka, razbijanje obitelji, ohrabrivanje neograničene masovne imigracije itd.

Primjer za ilustraciju; Nedavno je europska svemirska agencija uspjela postići povijesni uspjeh, velikim dijelom zaslugom inženjera u neukusnoj majici. Radi se o tehnološkom napretku, ali naprednjaci su ga zbog majice doslovno optužili da je protiv Napretka. Umjesto slavlja zbog životnog uspjeha, morao se u suzama pred televizijom ispričavati silama Napretka.

Vratimo se mi na članak. Drugi "skeptik" (također nije znanstvenik) izjavljuje za tjednik:

> "Stavovi Katoličke crkve u Hrvatskoj su po definiciji konzervativni, što je legitimno, ali nažalost ponekad prelazi i u podržavanje negativnosti poput šovinizma, ksenofobije, homofobije, sotonizacije znanosti, ateizma i sekularnosti čak u školskim udžbenicima, i slično."

Zanimljiva lista zločina mišljenja. Kada bih želio biti kontroverzan i transgresivan upitao bih što je pogrešno s time? Naravno, kontroverznost i transgresivnost su pohvalne samo kada se radi o napredanjaku, kod konzervativca su one povod za sudsko postupanje.

Ne slažem se niti s jednom optužbom, a za neke poput "sotonizacija znanosti" mi nije jasno na što se odnose. Svi smo manje-više upoznati što znače optužbe za "šovinizam", "ksenofobiju", "homofobiju" i slično. Najčešće se radi o tome da netko ima drugačije razmišljanje od Vašeg pa ga optužite zbog iracionalnog straha te na taj način odbacite sve što ima za reći i isključite ga iz mogućnosti javnog djelovanja. *(Ili u današnje vrijeme sve češće, prepustite da se Država pobrine za njega.)*

Crkva je protiv uništavanja ljudskih bića u prvih devet mjeseci života, Crkva je za očuvanje veze između bioloških roditelja i djece, Crkva je za prepoznavanje posebnog značaja i značenja veze muškarca i žene te njihova potomstva, Crkva je za "pravo" roditelja na odgoj vlastitog djeteta i protiv uplitanja nepozvanih strana itd. Sve to dovoljno je da je optužite za različite fobije i izme, ali kada pogledate što ti termini danas znače, vidjet ćete da te optužbe od strane naprednjaka nisu nešto čega bi se trebali sramiti. *(Inače, sve te stvari čine mi se usklađenije s evolucijom od različitih ideoloških predanosti naprednjaka koji unatoč tome što se pozivaju na evoluciju očito nimalo ne mare za realnost spolova, seksualnog ponašanja, odgoja i sličnog.)*

Unatoč takvim ispolitiziranim porukama, objašnjava prvi od skeptika *"nerado se hvataju političkih pitanja". (Nekoliko trenutaka kasnije izvrijeđa ono što misli da je motivacija jedne od velikih stranaka, pohvali ideološke predanosti druge stranke kojoj ipak zamjera nedostatak vodstva te izrazi želju za "progresivnom strankom".)*

***

Pri kraju članka, autor sažima što "skeptici" zagovaraju. Rekao bih da je sažetak pomalo nespretan i da bi sami "skeptici" drugačije to definirali, ali to ne mijenja posljednju točku, navodi autor:

> "A peto i najvažnije, Skeptici u pubu podržavaju mišljenje, odnosno upozorenje pretežitog dijela znanstvene zajednice u svijetu da bi aktualne klimatske promjene već za nekoliko desetljeća mogle rezultirati katastrofalnim posljedicama za život ljudi na Zemlji, a slažu se i s tvrdnjom da je jedini krivac za njih "faktor čovjek"."

Unaprijed sam znao za predanost "skeptika" globalnom zatopljenizmu i za njihov strah od osvete Majke Geje, pa sam pomislio što napisati o toj temi. (*Kad smo već kod toga što očekivati u članku. U zadnje vrijeme svaki intervju nekog naprednjaka obavezno mora sadržavati spominjanje pape Franje u pozitivnom kontekstu – i suprotstavljanje njega Crkvi. Niti ovaj nije bio iznimka. Naravno, ipak su ovo "skeptici" pa postoji napomena da neki drugi kolege "skeptici" misle da se radi samo o lukavoj jezuitskoj PR prevari. Postoji bojazan, koliko god ne/opravdana da je papa ipak katolik.)*

Vratimo se mi na klimu. Jedna od ideja prije čitanja samog članka, možda ne baš najbolja, bila je spomenuti da je barem pozitivno što su dovoljno skeptični pa papagajski ne ponavljaju statistiku od 97 posto znanstvenika.

Pa, što se toga tiče. Završava jedan od "skeptika", inače slikar:

> "Klimatske promjene su nedvojbeno činjenica dokazana meterološkim mjerenjima i statistikom. Također, 97 posto stručnjaka klimatologa smatra da su one izazvane ljudskim djelovanjem. Da, neke projekcije moguće budućnosti su prilično katastrofične: ako zagrijavanje nastavi rasti ovakvim tempom, situaciji bi mogla za nekoliko desetljeća postati vrlo opasna za ljudsku vrstu i uopće život na zemlji. Nadam se da je te promjene moguće zaustaviti i da će ljudska pamet za to pronaći načina. Za sada konsenzusa bitnih faktora koji donose odluke baš i nema, što je dosta zabrinjavajuće."

Ovo je neuvjerljivo. Nije mi to bio prvi izbor riječi, čak niti među prvih nekoliko. Zatopljenizam nije nešto o čemu se raspravlja tako da ne želim riskirati da sve ostalo ostane u sjeni toga. *(Čak i američko društvo fizičara tvrdi da se o tome nema što raspravljati, najmoćniji čovjek svijeta tvrdi da je to najveći problem današnjice, postoje pokušaji da se "negatori" pritvaraju – i ovako ih se ne zapošljava, pitanje je dana kada će osiguranje poskupiti zbog tog "rizika", itd.)*

Sam postotak o koncenzusu znanstvenika je plod proizvoljnog biranja podataka. Nitko ne negira da čovjek ima utjecaj na klimu, ali to ne znači da podržavaju čitav kult zatopljenizma, daleko od toga. Globalno zatopljenje, promjene ili kako se to trenutno naziva, pati od problema što modeli koji predviđaju zapravo ne predviđaju. Osmislite model, pogledate podatke koji ne pašu modelu, i bez obzira nastavite dalje. Imate teoriju o CO2, ispostavi se da podaci ne odgovaraju baš teoriji, i bez obzira nastavite dalje.

Sve navedeno je dovoljno da me "skeptik" optuži za pseudoznanost pa ću prestati o tome. *(Iskreno, pobrojavanje svih faktora na Zemlji i svemiru, te modeliranje čitave atmosfere nije nešto čime ispunjavam svoje dane. Koliko ono ima drveća na Zemlji? Omelo me nešto u brojanju.)* Zanimljivije je, točnije šokantnije, način na koji se mi borimo protiv te opasnosti. *(Za koju zapravo niti ne znamo što je, niti postoji li, i kolika je itd. Ne znamo niti hoće li naše "rješenje" uopće utjecaji na problem, hoće li možda pogoršati stvar?)*

Kaže naš slikar da je potrebna *"ljudska pamet"* i *"konsenzus bitnih faktora"* da nas spase, a to prevedeno znači birokracija i onda još birokracije. Moramo spriječiti zemlje u razvoju da se razvijaju, a svaki napredak u već razvijenim zemljama potrebno je podvrgnuti strogoj kontroli birokrata. Nema veze što ti birokrati nemaju nikakve ideje što rade, i jedino što znaju je ponavljati izmišljene statistike o koncenzusu stručnjaka. To je pravi Napredak. Uništavaju se milijuni radnih mjesta, siromašni ljudi su spriječeni u razvoju, poskupljuje se život u "razvijenom" svijetu itd. Koliko god nevjerojatno zvučalo, takvi planovi uključuju i uništavanje hrane - razrijedimo malo kukuruza u fosilnom gorivu i dobijemo svojevrsni homeopatski pripravak za ozdravljenje Majke Geje. (*Siromašni posebno pate zbog klimatskih promjena pa zbog klimatskih promjena moramo osigurati da se ne razviju. Puno je bolje da žive u blatnoj kolibi nego u razvijenom području ako stvarno i dođe do vremenskih katastrofa.)*

Nevezano uz "skeptike"; Živimo u vremenu u kojem se ljudi koji bi inače radili tko zna kakav posao odjednom nađu na pozicijama moći i određuju kazne koje su u stanju uništiti tvrtke od više tisuća inženjera, ili ako imaju milosti, tek izbrisati nekoliko desetaka milijardi tržišne kapitalizacije. *(Dobro, to je djelomice stvar zagađanje okoliša što nije ista stvar kao i "klimatske promjene.)*

I zašto gradimo vjetrenjače? Naftne platforme navodno tjeraju turiste, ali ljudi obožavaju dolaziti kod nas i gledati ogromne nakazne vjetrenjače. Brinemo o okolišu, želimo ga očuvati od uništenja i to tako što ga uništavamo tim grdosijama?

Bez brige, zadnjih par odlomaka su tek rezultat buncanja izazvanog panikom jer sam čuo iz racionalnog i znanstvenog izvora da će za par desetljeća nestati života na zemlji.

Svakodnevno možemo u medijima čuti znanstveno neutemeljene izjave o tome da je neka prirodna pojava rezultata klimatskih promjena pa se nitko ne osjeća pozvan to opovrgnuti kao "pseudoznanost".

***

Započeo sam referencom na par britanskih forumaša; jedan od njih upozorio je da ljudi koji se vole nazivati "racionalnim" nisu uvijek najbolje društvo.

Vjerojatno ste naišli na tip ljudi koji se voli hvaliti takvim stvarima *("racionalnost", "kritičko mišljenje" itd. - jako često kod naprednjaka)*. Mogli ste primijetiti da imaju specifično shvaćanje tih pojmova. Nešto poput, ja imam ove stavove i svi koji se ne slažu s time nisu racionalni – što i nije toliko čudno, ali je čudno što je popraćeno s jako puno stalnog ponavljanja kako su oni racionalni i kritični. *(Iako pritom nije uopće pokazano da razumije kako postoje ljudi koji su u stanju argumentirati u korist suprotnih stavova, a kamo li da razumije te argumente.)*

Moglo bi biti korisno prenijeti ono što spominje filozof Feser u nastavku polemike s poznatim autorima Novog Ateizma (Krauss, Coyne) koji i ovoga puta potpuno iskrivljuju poziciju koju zauzimaju teisti, odnosno konkretno onu koju Feser brani. *("Skeptici" su velikom većinom ujedno i "Novi Ateisti".)*

Unatoč tome što se vole pozivati na razum i racionalnost, skepticizam i provjeravanje činjenica, potpuno su nesposobno ili nevoljni stvarno proučiti ono što napadaju (kada govorimo o teizmu). S obzirom da neke od tih polemika traju više godina, Feser se poigrao s razmišljanjem što ih zapravo motivira da se kite takvim epitetima kada ne djeluju na taj način. Uspoređuje to sa sentimentalizmom. *(Onako kako ga definira Scruton)*. Ukratko, kod sentimentalne osobe emocionalni život postaje sam sebi svrha. Odnos s vanjskim svijetom nije bitan, primjerice netko sentimentalan tko razmišlja o problemu beskućnika neće ispitati uzroke i moguće načine pomaganja nego će razmišljati *"kako sam Ja divan što sam zabrinut sudbinom nesretnih beskućnika."*

Dakle Feser, pišući o Novom Ateizmu i odnosu prema religiji zaključuje (u nedavnom postu);

> "Novi Ateist stalno i glasno priča o razumu, znanosti, dokazima, činjenicama, o tome kako je on "utemeljen stvarnošću" itd. Podjednako glasno i redovito osuđuje dogmatizam, neznanje, priželjkivanje, ono što je "utemeljeno vjerom" itd. Neumorno osuđuje "religiozne" ljude koji su, kako zamišlja, glavni primjer navedenih mana. **Ali razum, znanost itd. nisu ono što ga zapravo motivirao. Ono što ga motivira je užitak koju mu misao o tome kako je paradigmatski racionalan, znanstven itd. pruža.** Također nije motiviran onime što religiozni ljudi stvarno misle. Ne samo da se nije potrudio saznati što stvarno misle, nego često troši puno energije kako bi racionalizirao svoje odbijanje da otkrije što misle. *(Sjetite se primjerice P.Z. Myersovog besramno samoreferencirajućeg trika s "Dvorjaninovom obranom".)* **Ono što ga motivira je samopravedničko uživanje u svom vjerovanju u vlastitu intelektualnu i moralnu superiornost nad "religioznim" ljudima. Njegov "racionalizam" se sastoji, ne od toga što je stvarno racionalan, nego što stalno spominje racionalnost i što stalno ocrnjuje one koji nisu, barem u njegovoj mašti, racionalni kao što uživa vjerovati da on sam je**."

Iako se ovdje govori o konkretnim ljudima i odnosu prema teizmu, opis je dovoljno točan i za općenitu situaciju onih koji se stalno vole hvaliti vlastitom "racionalnošću", "znanstvenošću" itd o kojoj god temi govorili i koliko god zapravo bili neupućeni. *(Ako se prisjetite nekih medijskih istupa domaćih "skeptika" o vjeri, izrečeno je potpuno primjenjivo i na njih.)*

Već sam objavio više postova o tome; Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom..., Znanost, aritmetika i metafizika, Je li religija iracionalna?, Katekizam za Nove Ateiste, Što dugujemo Novim Ateistima? [1/3], kategorije novi ateizam, klasični teizam itd.

U pravilu kada neki "skeptik" govori o religiji onda će je suprotstaviti znanosti; čak se i ovdje spominje *"sotonizacija znanosti*". Ali tko odbacuje znanost? Ne znam baš puno teista koji se protive znanosti? Inače, ono što promoviraju "skeptici" nije znanost, nego scijentizam (i srodne filozofije). Dakle to nije teza koja pripada znanosti nego je teza o znanosti, pod-disciplina epistemologije. Prekoračuju čisto znanstvene interpretacije. (O scijentizmu sam već pisao ovdje, npr. Definicija Scijentizma.)

***

Forumaš kojem se nisu svidjela iracionalna razmišljanja (britanskih) "Skeptika u Pubu" u neprenesenom dijelu komentara žali se na određeni tip ljudi koji je privučen takvim okupljanjima. Ja sam također na umu imao jedan tip ljudi kojeg privlače takve stvari; radi se o onim "obožavateljima znanosti" koji zapravo ne znaju ništa o znanosti, ali oni nju obožavaju. *(Možda zato jer misle da su zbog toga pametni, ili jednostavno zato jer pogrešno misle da potvrđuje njihove ideološke predanosti.)*

Sigurno dobar dio njih prati popularnu kulturu pa ću objasniti u terminima serije koja im je sigurno draga - *ipak su oni čuli za eksperiment s dvije pukotine, i shvaćaju zebra/doplerov kostim*. Radi se o ljudima koji si umišljaju da su Sheldon, a zapravo su Penny. *(Kad smo već kod te serije, možda bi obožavatelji mogli primijetiti da primjer teista nije samo Sheldonova majka nego i Kripke - ne mislim na lik, nego na čovjeka u čiju čast je lik nazvan. I ako se pitate o čemu pričam, bez brige, niste ništa propustili.)*

Gornji opis naravno ne vrijedi za sve "skeptike". Mnogi od njih nedvojbeno imaju iza sebe dojmljivih znanstvenih rezultata i puno toga za reći što bi vrijedilo poslušati – posebno kada govore o području svoje stručnosti.

Usredotočio sam se na negativnije stvari, ali svakako ima pozitivnih. Pohvalno je, i potrebno, upozoravanje "skeptika" na opasnosti "alternativnih" metoda liječenja i neutemeljenost različitih teorija s kojima se svakodnevno možete susresti. Ljudi često to doživljavaju samo kao zabavu; pročitate tekst o urinoterapiji i odmah ga zatvorite te se upitate zašto ste ga uopće otvarali, čudite se sami sebi što ste očekivali pronaći u njemu. Možete se čak nasmijati na pomisao nekoga tko čita članak u nadi da će pronaći lijek za bolove u mišićima nakon dugih šetnji, ili kratke vrtoglavice nakon naglog ustajanja.

Nažalost, te članke čitaju ljudi koji su stvarno i ozbiljno bolesni, čitaju ih ljudi koji poznaju nekoga tko je stvarno i ozbiljno bolestan. Nekima od tih ljudi medicina više nije niti u stanju pomoći, ili barem značajno olakšati situaciju. Neinformirani ljudi u očaju troše svoje dragocjeno vrijeme i sredstva na "terapije" i "stručnjake" koje ne donose ništa dobro. U živote bolesnih ljudi, i njihove obitelji, unosi se konfuziju i nemir, dodatan stres u već neugodnoj situaciju.

Uz sveprisutnost "alternativnih metoda" kako objasniti nekome da se ne bi trebao upuštati u to? Što ćete reći osobi koja pati od ozbiljne bolesti kojoj "klasična" medicina ne može pomoći? Na koji način joj bezbolno objasniti da se radi o zabludama i prevarama? Što ćete reći nekome tko je izgubio voljenu osobu i u stalnom je nemiru jer se pita što je još mogao učiniti? Odveo ju je najboljim doktorima, priuštio najbolje liječenje, ali nije bio dovoljno. Stalno je izložen promoviranju nevjerojatnih gluposti, koje on ne prepoznaje kao takve, i pita se je li trebao inzistirati na takvoj terapiji (koja navodno nudi ozdravljenje).

To su samo neka od pitanja koja pokazuju koliko je bitno javnosti objasniti o čemu se radi.

Možete se požaliti da prosuđujem samo na temelju jednog članka koji je oblikovan autorovim dojmovima. (Vjerojatno je neke stvari neprecizno prenio; npr. sumnjam da stvarno smatraju kako su klimatske promjene rezultat "jedino" djelovanja čovjeka.)

Zapravo ovaj članak nije bitno utjecao na moju percepciju "skeptika", ponudio mi je samo povod za post i par primjera konkretnog razmišljanja. *(U članku nije spomenuto nekoliko*

nezaobilaznih imena pokreta.)

Moje neslaganje sa "skepticima" obuhvaća više područja jer iako oni općenito tvrde da promoviraju znanost, u stvarnosti ne promoviraju znanost nego različite kontroverzne političke i filozofske ideologije pod krinkom znanosti. Nažalost, mnogi od njih nisu u stanju razlikovati te pojmove. (Ili primijetiti primjerice da su takve stvari nespojive sa scijentizmom. "Skeptici" su često "skeptični" prema krivim stvarima, i lakovjerni prema krivim stvarima; njihove predanosti su ideološki vođene i ništa manje dogmatske od onih koje misle da napadaju.)

Navodim to samo kako bih ukazao da se radi o široj temi o kojoj u ovome postu nisam pisao. Nisam ulazio u to što je pogrešno s njihovim stavom prema teizmu, zagovaranju scijentizma (i konstruktivizma), političkim teorijama itd. Iako na umu imam i konkretne stavove konkretnih ljudi, sve napisano odnosi se na jedan svjetonazor koji je sveprisutan u modernoj kulturi *(i bez "skeptika" post bi bio sličan).*

Postoji istodobno (I) spremnost reagiranja "u ime znanosti" protiv ideja koja se mogu (makar pogrešno) povezati s tradicionalnim i konzervativnim vrijednostima (posebno kršćanskim); i (II) nespremnost da se išta kaže protiv pseudoznanstvenih ideja koje se povezuju s naprednjačkim pravovjerjem.

Unatoč svojatanju racionalnosti, znanosti i kritičkog mišljenja, "skeptici" promoviraju *"razvoj i prosperitet"* pojedinca i društva koji nije obranjiv na tim temeljima – *a u mnogočemu se čini protivan tome.*

Nažalost, često se dogodi da u usporedbi sa skepticizmom "skeptika", čak i kiropraktika i chemtrailsi izgledaju empirijski utvrđeni i znanstveni.

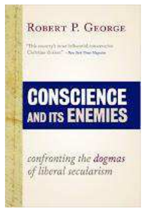
Dakle, o skepticima skeptično.

R.P.George o Sekularno-Liberalnom Dogmatizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/rpgeorge-o-sekularno-liberalnom.html

Predlažem, upustimo se u raspravu o tim pitanjima – raspravu koja će ići sve do fundamentalnih pretpostavka o ljudskoj prirodi, ljudskom dobru, te ljudskom dostojanstvu i sudbini. Neka te pretpostavke, i pretpostavke suprotnih stavova izađu na površinu. Dobro ih preispitajmo i pogledajmo kako se konkurentne pozicije drže pod kritičkom racionalnom ispitivanju.

Puno ljudi nije naviklo na takvo razmatranje. U formalnim raspravama i neformalnim razgovorima sa svojim prijateljima i kolegama na sveučilištu Princeton, drugim akademicima, javnim intelektualcima i vladinim dužnosnicima; otkrio sam da su sekularno liberalni stavovi toliko rašireni da su većinom neupitni. Rezultata toga je da mnogi u tim elitnim krugovima popuštaju iskušenju da povjeruju kako je svatko tko se ne slaže s njima bigot ili vjerski fundamentalist. Razum i znanost, pouzdano vjeruju, je na njihovoj strani.

Robert P. George,

Conscience and Its Enemies: Confronting the Dogmas of Liberal Secularism,

Mislite li da materija misli?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/mislite-li-da-materija-misli.html

Ako bi materija mogla misliti, onda materija ne bi bila materija kako je trenutno shvaćamo. Može li apstraktno [*abstracta*] misliti? Skupovi spadaju u apstrakcije? Može li skup misliti? Može li skup prostih brojeva kontemplirati o sebi i misliti misao; *"Ja sam skup i svaki od mojih članova je prosti broj"?* S obzirom na ono što znamo iz teorije skupova, skupovi ne mogu misliti. Isto je sa materijom. S obzirom na ono što znamo ili vjerujemo da materija jest na temelju trenutne fizike, materija ne može misliti. Misliti znači misliti o nečemu, i upravo ta odnošajnost ili intencionalnost posramljuje materijaliste. O tome sam [Vallicella] detaljno pisao kroz veći broj postova pa se neću ponavljati ovdje. (Karakterističan post Intentionality Not a 'Hard Problem' for Physicalists?) Podsjetite se očitog: fizika nije materijalizam. Fizika je znanost; materijalizam je filozofija.

Ali ne bi li materija mogla imati okultne moći, moći koje su trenutno skrivene od naše najbolje fizike, uključujući moć mišljenja? Pa, mogu li skupovi imati okultne moći koje bi prodornija teorija skupova prepoznala? Trebamo li polagati nadu u buduću teoriju skupova? Očito ne. Zašto ne? Zato jer nema smisla misliti o skupovima kao subjektima intencionalnih stanja. Znamo *a priori* da skup prostih brojeva ne može žuditi za skupom parnih brojeva. Nemoguće je u strogom smislu: logički je nemoguće

Naravno, postoji velika razlika između skupova i mozgova. Znamo dovoljno o skupovima da znamo *a priori* kako skupovi ne mogu misliti; Ali možda još ne znamo dovoljno o ljudskom mozgu. Ne mogu dogmatski tvrditi da materija ne može imati okultne ili sakrivene moći. Možda meso između mojih ušiju ima moć mišljenja; Ali onda to meso nije materija u bilo kojem smislu našeg trenutnog razumijevanja. To je moja poanta. Možete pretpostaviti okultne moći ako želite, i položiti svoje nade u buduću znanost koja će ih otkriti; ali onda se upuštate u nešto puno dalje od empirijskih dokaza; upuštate se u daleke spekulacije koje bi se trebale činiti neprikladnim empirijskim i znanstvenim tipovima.

Takvi tipovi su poznati po žaljenju na sablasne stvari i *duhove u stroju*; Ali imputirati okultne moći, moći van našeg shvaćanja, moždanoj materiji ne čini se baš kao napredak. Tu se također radi o vrsti dualizma. Postoje svojstva i moći o kojima znamo, te svojstva i moći o kojima ništa ne znamo ali ih pretpostavljamo kako bi izbjegli apsurdnosti materijalizma identiteta i eliminativizma. Također postoji dualizam zamišljanja da materija kada je organizirana u ljudski mozak je *toto caelo* različita od običnog komada materije.

Postoji i dualizam unutar mozga između onih dijelova za koje se pretpostavlja da razmišljaju i osjećaju te onih dijelova koji obavljaju automatizirane funkcije. Zašto su neka moždana stanja mentalan, a druga nisu? Razmislite o tome.

Materijalisti operiraju s konceptom materije koji je vezan uz trenutnu fiziku. Prema takvom poimanju materije, jednostavno je nerazumljivo reći da mozak osjeća ili misli. Ako unatoč tome pripisuju mentalne moći materiji onda napuštaju materijalizam poradi nečega bliže panpsihizmu.

Vrijedno je primijetiti da stalno naglašavanje neuroznanstvenih tipova nevjerojatne složenosti mozga ne postiže aposlutno ništa u reduciranju nerazumljivosti [unintelligibility] ideje kako su mozak ili dijelovi mozga subjekti intencionalnosti i kvalitativnih mentalnih stanja. Nerazumljivo je kako razvijajući kompleksnost možemo postići *metabasis eis allo genos*, pomak u drugi *genus*. Želite reći da je meso koje namjerava samo meso koje je kompleksnije od običnog mesa? Tako možete reći i da je skok od nenamjeravajućeg mesa na namjeravajuće meso čudo. Neki govore o izranjanju [emergence]. Ali to samo daje naziv problemu, ne rješava ga. Vjerujete li vi materijalisti u čudesno meso? Vjerujete li u magiju?
W. Vallicella,
izvorni post Do You Think Matter Thinks?

Sekularni humanizam parazitira na kršćanstvu

Nietzsche je imao obzira prezirati kršćanstvo, u velikoj mjeri, upravo zbog onoga što je – *prije svega, zbog predanosti etici suosjećanja* – a ne zbog umirujuće, samo-pravedničke fantazije kako je povijest kršćanstva bila ništa više od beskonačnog niza nasilja, tiranije i seksualnih neuroza. Možda je mrzio mnoge kršćane zbog licemjerja, ali je mrzio kršćanstvo *samo* prvenstveno zbog brige za slabe, odbačene, nemoćne i bolesne; **I, zato što je bio svjestan povijesne zavisnosti kulturnih vrijednosti, nikada nije zavarao sebe da bi čovječanstvo moglo izgubiti kršćansku vjeru, a ujedno zadržati kršćanski moral u nekom razrjeđenom obliku, poput liberalne socijalne savjesti ili urođene ljudske sućuti.**

David Bentley Hart,
Atheist Delusions: The Christian Revolution and Its Fashionable Enemies

***

> Filozof Budziszewski u postu My Favorite Atheist zapisuje;

Moj omiljeni ateist je Guenter Lew. Nisam nikada proučavao njegova uvjerenja o etici općenito, ne radi se o tome. Kod njega mi je zanimljiva njegova ispovijed u knjizi *Why America Needs Religion*, kako zavidi svojim religioznim prijateljima na moralnim resursima. **S obzirom da nemaju model Božje ljubavi, kaže on, mnogi ljudi na njegovoj strani vole *"čovječanstvo"*, ali njih puno manje vol*i "pojedina ljudska bića sa svim njihovim manama i nedostacima."*** Mogu činiti dobra djela, ali "*nije izgledno da će proizvesti Dorothy Day ili Majku Terezu."*

Iako Lewy inzisitra da nekoliko pojedinaca uspijevaju biti dobar bez vjerovanja u Boga, on misli da cijela kultura ne može. Tu postaje zanimljivo – *zašto to ne misli?* Većina ateista će reći da običan čovjek nije dovoljno inteligentan da shvati istinu, bezbožne razloge da budu dobri. Lewy daje drugačiji razlog. Prema njemu, čak i onih nekoliko koji mogu biti dobri bez vjerovanja u Boga žive na posuđenim skrupulama. Jer iako nevjernici mogu prepoznati istine poput svetosti života (u tom smislu su te istine samo-očite), nije vjerojatno da će ih otkriti (u tom smislu nisu uopće samo-očite.) Ipak nekako – *tajanstveno*- vjernici ih mogu otkriti.

Čini se kako je zaključak da humanizam ovisi o religioznoj tradiciji koju ne može niti proizvesti niti podržavati. Sekularni humanizam je parazitska varijanta koja šteti svome religioznom domaćinu; ono što Lewy zove neteistički humanizam je u najboljem slučaju varijanta *komenzalizma* koja pokušava ne počiniti štetu.

***

> Komentar filozofa Prussa ističe povezanu stvar *(nisam više siguran za izvor, usputan komentar na nečiji tekst):*

Filozofija je sredstvo za postizanje cilja, a cilj je posjedovanje i prakticiranje mudrosti. Istina, sredstva imaju ne-instrumentalnu vrijednost, ali primarna vrijednost je cilj. Tu me začuđuje koliko mnogo mudrosti običan, neobrazovani, ozbiljan kršćanin posjeduje. I doista, običan, pobožan kršćanin ima dubinu mudrosti o kojoj ne-kršćanski filozof može samo sanjati. Promatram ne-kršćanskog filozofa kako se trudi pronaći mudrost, i radi se o plemenitom i hrabrom poduhvatu; dok kršćanin već ima svu tu mudrost. A posjedovanje mudrosti je važnije od potrage za mudrošću, jer tek nakon što pronađete mudrost, dolazi pravi životni zadatak – zadatak življenja po toj mudrosti.

V. o lošoj definiciji "Ateizma"

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/v-o-losoj-definiciji-ateizma.html

> Vjerojatno ste se susreli s definicijom ateizma koja glasi: *"Ateizam – izostanak vjerovanja u egzistenciju Boga ili bogova. (To je potpuno značenje ateizma)"* Filozof Vallicella na takvo definiranje odgovara;

Gluposti.

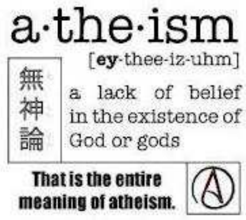
Primijetite prvo da ateizam ne možete izjednačiti s izostankom teističkog vjerovanja, odnosno sa samim nedostatkom vjerovanja da Bog ili bogovi postoje jer bi to značilo da su kelj i auto gume ateisti. Zatim primijetite da ne možete reći kako je ateizam nedostatak teističkog vjerovanja kod osoba jer postoje osobe koje nisu u stanju formirati uvjerenje. Prema tome, ako blagonaklono interpretiramo predočenu definiciju, ideja kaže da je ateizam nedostatak teističkog uvjerenje kod osoba koje su u stanju formirati i održavati uvjerenja.

Ali to također ne može biti ispravno, i to iz jednostavnog razloga. Ateizam je nešto o čemu ljudi raspravljaju, debatiraju, pokušavaju potvrditi i opovrgnuti, izvući zaključke iz njega, vjeruju, ne vjeruju, razmišljaju o njemu itd. Drugim riječima, ateizam je PROPOZICIJA [prijedlog]: to je nešto što može biti ili ispravno ili lažno, može biti objekt propozicijskih stavova poput vjerovanja i nevjerovanja, može biti u logičkim odnosima (s drugim propozicijama) poput podrazumijevanja, konzistentnosti, nekonzistentnosti. Ali ne možete raspravljati, debatirati, pokušavati potvrditi... vjerovati itd. nedostatak nečega. Ateizam redefiniran kao nedostatak teističkog uvjerenja je SVOJSTVO određene osobe. Propozicija nije svojstvo. Ateizam je propozicija i iz toga razloga ne možete je redefinirati kao svojstvo.

Netko tko shvaća ovo o čemu govorim može unatoč tome tvrditi kako je "negativni ateizam" propozicija da postoje ljudi (koji su u stanju formirati i održavati uvjerenja) koji jednostavno nemaju uvjerenja da Bog postoji. Istina, mogli bi koristiti "ateizam" za propoziciju kako postoje takvi ljudi. Ali onda bi tako definiran "ateizam" bio trivijalno istinit. Uostalom, nitko ne negira da postoje ljudi koji su u stanju formirati uvjerenja koji nemaju uvjerenje da Bog postoji. Osim toga, ako tako definiramo "ateizam" onda bi teizam bio stav da postoje osobe koje su u stanju formirati uvjerenje i koje imaju uvjerenje da Bog postoji. No, onda bi i teizam bio trivijalno točan. A ukoliko su oba pojma točna, onda ne postoji logička kontradikcija između njih koja bi trebala postojati ako će ti termini značiti išta korisno.

Koji je cilj terminološkog nereda kojeg promoviraju takvi "negativni ateisti"? Radi se o terminološkom neredu jer smo upravo vidjeli da upropaštava dvije dobre riječi, "*ateizam*" i "*teizam*". Ako o ateizmu i teizmu vrijedi raspravljati, onda je ateizam stav da nijedan bog ne postoji, a teizam je stav da jedan ili više bogova postoji.

Cilj takve *sajberdripačke* definicije je izbjegavanje potvrđivanja nečega, izbjegavanje predanosti pozitivnoj tezi; **Ali naravno da je tvrdnja kako ne postoji Bog pozitivna tvrdnja o Stvarnosti, točnije, tvrdnja da je Stvarnost bezbožna.** Htio nehtio, naš *sajberdripac* ima svoje predanosti.

Swinburneovi Principi (i racionalnost)

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/swinburneovi-principi-i-racionalnost.html

Swinburneov **Princip Svjedočanstva** ***[****Principle of Testimony].*

> "Oni koji nemaju iskustvo određenog tipa trebaju vjerovati ostalima koji kažu da imaju – *još jednom, u nedostatku prevare ili obmane*. Ako ne bi mogli općenito vjerovati što drugi ljudi kažu o svojim iskustvima bez da ih provjerimo na neki način, naše poznavanje povijesti ili geografije ili znanosti bilo bi gotovo nepostojeće".

Njegov **Princip Spremnosti Vjerovanja** *[Principle of Credulity].*

> "Osnovni princip racionalnosti je ono što zovem Principom Spremnosti Vjerovanja; trebamo vjerovati da su stvari kakve se čine da jesu (u epistemičkom smislu) osim ako, i do kada, nemamo dokaze da smo u krivu .... Ako tvrdite suprotno – *nikada ne vjerujete izgledu sve dok se ne dokaže da je pouzdan* – nikada nećete imati nikakva uvjerenje jer što bi pokazalo da je pojava [izgled] pouzdana osim još pojava? A ako ne možete vjerovati *pojavama kao takvim*, ne može vjerovati niti tim novim pojavama. Baš kao što morate imati povjerenje u svoja obična osjetila, tako je i podjedanko racionalno imati povjerenja u svoja religiozna osjetila.

Richard Swinburne, Is There a God?

Plantinga o vjeri i procesu proizvodnje uvjerenja

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/plantinga-o-vjeri-i-procesu-proizvodnje.html

Pretpostavimo da *(se složim s time da)* kada bih bio rođen u marokanskoj muslimanskoj obitelji, umjesto američkoj kršćanskoj obitelji, moja uvjerenja bi bila poprilično drugačija. Ali isto vrijedi i za pluralista... Da je pluralist rođen u Maroku vjerojatno ne bi bio pluralist. Slijedi li iz toga da su... njegova pluralistička uvjerenja kod njega rezultata nepouzdanih procesa proizvodnje uvjerenja?

Alvin Plantinga
PS

> *Nedavno sam naišao na još jedan njegov citat;*

Trenutno, i posebno na sveučilištima, postoji raširena sumnja i agnosticizam s obzirom na pitanje Božje egzistencije. Ali ako ne znamo da postoji takva osoba poput Boga, onda ne znamo prvu (i najvažniju) stvar o sebi, drugima i našem svijetu. To je zato što (prema modelu) najvažnija istina o nama je, da smo stvoreni od Boga, i potpuno ovisni o Njemu u našem daljnjem postojanju. Ne znamo od čega se sastoji naša sreća, i ne znamo kako je postići. Ne znamo da smo stvoreni na Božju sliku, i ne shvaćamo značaj karakteristično ljudskih fenomena poput ljubavi, humora, avanture, znanosti, umjetnosti, glazbe, filozofije, povijesti itd.

> *Pretražujući prikladnu sliku uz post, naišao sam i na slijedeće razmišljanje;*

[Ono što tvrdim u ovoj knjizi je] Postoji površni sukob, ali duboko slaganje između znanosti i teističke vjere, te površno slaganje i duboki sukob između znanosti i naturalizma.

Chesterton o romantici pravovjerja

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/10/chesterton-o-romantici-pravovjerja.html

To je uzbudljiva romantika pravovjerja. **Ljudi su upali u glupu naviku da o pravovjerju razgovaraju kao o nečemu što je teško, monotono i bezopasno. Nikada nije bilo ničega tako pogibeljnog ili tako uzbudljivog kao što je to pravovjerje.** Bio je to zdrav nazor; a biti razborit je dramatičnije nego biti mahnit. Bila je to ravnoteža čovjeka koji upravlja konjima u pomamnoj jurnjavi, i za kojeg se čini da se svija i koleba sad na jednu sad na drugu stranu, a ipak u svakom svom stavu posjeduje aritmetičku točnost i gracioznost kipa. Crkva je u svojim prvim danima bila strastvena i nagla prilikom uključivanja u ratove; ali se ne može reći da se poput vulgarnog fanatizma slijepo držala samo jedne ideje. Skretala je u lijevo i u desno, upravo da bi izbjegla ogromne prepreke. S jedne strane je ostavila ogromni teret arijanizma, potpomognutog svim njegovim svjetovnim silama, koji je pokušavao učiniti kršćanstvo odviše svjetovnim. Slijedećeg je trenutka skretala da bi izbjegla orijentalizam, koji bi je bio učinio odviše nesvjetovnom. Crkva nije nikada prihvatila put podložnosti ili konvencionalni pristup; ona nikada nije bila konvencionalna. Bilo je puno lakše prihvatiti svjetovnu moć arijevca. U kalvinističkom sedamnaestom stoljeću, bilo je lakše upasti u beznadnu jamu predestinacije. **Lako je biti luđak; lako je biti heretik. Uvijek je lako dozvoliti da svako razdoblje ima svoje shvaćanje stvari; teško je sačuvati svoje vlastito shvaćanje stvari. Uvijek je lako biti moderan; kao što je lako biti snob. Upasti u bilo koju od tih otvorenih zamki zablude i pretjerivanja, koje su stajalište za stajalištem i sekta za sektom razasuli po povijesnoj stazi kršćanstva - to bi zaista bilo jednostavno.** Uvijek je lako pasti; ima beskonačno mnogo nagiba s kojih se pada, samo je jedan na kojemu čovjek ostaje uspravan. Upasti u bilo koji od hirova, od gnosticizma do kršćanskih sekti, zaista bi bilo podložno i bez duga. **Izbjeći ih sve bila bi vrtoglava avantura. A u moj viziji nebeska kočija juri grmeći kroz stoljeća; tmurne hereze rastu i ruše se, tvrdoglava istina posrće, ali ostaje uspravna.**

Chesterton, Pravovjerje

PS

Niste zadovoljni prijevodom? Radi se o starom (sion) izdanju - nedavno je objavljeno novo verbumovo. Tu je i domaći blog posvećen Chestertonu, Chesterton domaća facebook stranica i, odnedavno, Chesterton newsletter.

Već sam objavio nekoliko razmišljanja iz Pravovjerja (Chesterton o lavu i imperijalizmu janjeta, Chesterton o proturječnim napadima na Crkvu), a kategorija Chesterton je ovdje.

Usmjerenost na drugi svijet – C.S. Lewis

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/usmjerenost-na-drugi-svijet-cs-lewis.html

Ako proučavate povijest otkriti ćete da su kršćani koji su učinili najviše za ovaj svijetu bili upravo oni koji su najviše mislili o sljedećem. Tek nakon što su kršćani uglavnom prestali razmišljati o drugom svijetu postali su tako neučinkoviti u ovome.

C.S. Lewis

Ako živiš za sljedeći svijet, dobiješ i ovaj u paketu; ali ako živiš samo za ovaj svijet, izgubiš oba. *(CSL)*

Budimo (ne)tolerantni

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/budimo-netolerantni.html

> Nadbiskup Sheen objašnjava *(u Old Errors and New Labels);*

Amerika, možete čuti, pati od netolerancije. To nije slučaj. Ona pati zbog tolerancije: tolerancije ispravnog i pogrešnog, istine i zablude, vrline i zla, Krista i kaosa. Naša zemlja nije toliko pregažena bigotima koliko je pregažena otvoreno-umnim. Čovjeka koji uredi svoj um na ispravan način, nazivaju bigotnim; a čovjeka koji ne može ništa odlučiti, nazivaju tolerantnim i otvoreno-umnim..

[...] Suočeni s ovom lažnom otvorenošću (uma), svijetu je potrebna netolerancija. **Čini se da je svijet potpuno izgubio svoju sposobnost razlikovanja između dobra i zla, ispravnog i pogrešnog**. Postoje neki koji vjeruju da je netolerancija uvijek pogrešna, jer prema njima "netolerancija" znači mržnju, uskogrudnost i bigotizam. Isti ti vjeruju da je tolerancija uvijek ispravna jer, prema njima, ona znači ljubav, slobodnoumlje i američku dobru narav.

[...] Amerika ne pati toliko od netolerancije koliko pati od tolerancije, što je ravnodušnost prema istini i pogrešci, i filozofske nonšalantnosti koja je protumačena kao otvorenost (uma).

PS

Citat je malo prilagođen (izvorno npr. ovdje), Sheen piše u kontekstu teologije. *Life Is Worth Living- koju je vodio nadbiskup Sheen.)*

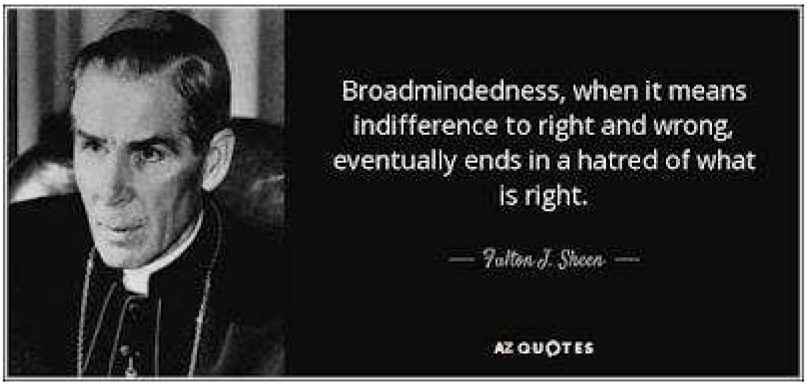
Možda nije moguće dati jednostavan opis utjecaja tolerancije, ali čini se sigurnim da je povezano s time, ne da smo toliko tolerantniji, nego da nas nije uopće briga za istinu, potpuno smo demotivirani.

Naravno, koliko god da "tolerantnost" jest problem, postoji "paradoks" da *tolerantni* ne pokazuju previše tolerancije prema neistomišljenicima. *(Potrebno je pokazati netoleranciju prema njima jer, znate, oni su netolerantni. Paradoks ne izgleda kao parodoks kada shvatite da takvi ljudi zapravu svoju naprednjačku zadrtost, ponekad i suicidalnu, nazivaju tolerancijom.)*

Komentari na nedavna (i ne toliko nedavna) događanja pokazuju da se događa nešto čudno sa svim tim pozivima na "tolerantnost", sve vrijednosti su zapostavljene i podređene

upravo njoj.

Mislio sam, ako ću ikada pisati o ovoj temi, da će se raditi o većoj raspravi (možda barem povijesni tijek te ideje), ali u zadnje vrijeme čini mi se da niti ne postoji toliko toga što možete reći o tome fenomenu. Vidi raniji post Kolakowski o Toleranciji.

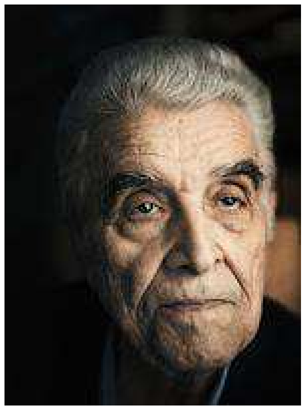
Girard o eutanaziji

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/girard-o-eutanaziji.html

Iskustvo smrti postat će sve bolnije i bolnije, suprotno onome što mnogi ljudi vjeruju. Zbog nadolazeće eutanazije bit će bolnije jer će staviti naglasak na osobne odluke koje su kroz povijest bile blaženo strane čitavom problemu umiranja. Smrt će postati još nepodnošljivija jer će ljudi osjećati odgovornost za svoju vlastiti smrt i osjećati će moralnu obvezu da svoje rođake oslobode svoje neželjene prisutnosti. Eutanazija će dodatno povećati problem kojeg njeni zagovornici misle da će riješiti.
René Girard

PS

Nedavno je umro Rene Girard. (Više René Girard, French Theorist of the Social Sciences, Dies at 91, The 'Darwin of the Human Sciences': Rene Girard, a Theological Retrospective, René Girard, Church Father itd.)

Objavio sam intervju s njime kojeg možete pročitati **ovdje - Intelektualci kao Kastratori Smisla: Intervju sa Réneom Girardom,** a na dnu spomenutog posta se nalazi nekoliko poveznica preko kojih se možete upoznati s njegovim radom. U međuvremenu su na yt objavljene snimke opsežnijeg razgovora serijala Ideas; prvi dio ovdje René Girard CBC interview. Također, eseji aktualne tematike Are The Gospels Mythical i On War And Apocalyps

Girard je poznat po svojoj teoriji mimetike i mehanizmu žrtvenog jarca. Ukratko, i pomalo neprecizno, to bi glasilo; Ljudi žele različite stvari zato što imitiraju tuđe želje, žele nešto zato što to žele i drugi – a to dovodi do sukoba koje je potrebno razriješiti. *(Mimetika je vidljiva iz načina oglašavanja, ali i svakodnevnog ponašanja ljudi; žele stvari koje imaju njihovi susjedi i nesretni su bez njih, žele partnericu koja je zauzeta itd. Dvije od Deset Zapovijedi su posvećene tom problemu. Vjerujem da je osvješćivanje tog "natjecanja" nešto što je vrijedno naučiti od Girarda.)*

Girard je na početku karijere bio popularan u sekularnim krugovima jer je svojim teorijama ponudio potpuno sekularni opis nastanka religije, prijelaz iz animalnosti prema humanosti. Ipak, netipično za današnji akademski svijet, Girard je vjerovao u istinitost kršćanstva. Suprotno razmišljanjima koja su prisutna kroz zadnjih nekoliko stoljeća, Girad

svojom komparativnom antropologijom naglašava razliku kršćanstva i arhaičnih religija. Kršćanstvo ih demistificira. Iako se navodna sličnost Evanđelja određenih mitovima smatra argumentom protiv kršćanstva, ti mitovu ne pružaju način kako protumačiti Evanđelja nego upravo suprotno; Evanđelja nam otkriva kako protumačiti mitove.

Zapisi u Bibliji se radikalno razlikuju od mitova u antičkom svijetu. Biblija obznjanjuje nevinost žrtvi i krivnju ugnjetivača. Iako nam se to danas (nakon širenja Evanđelja) čini prirodnim, u klasičnim mitovima vrijedi suprotno, žrtve stvarno jesu krive i zaslužuju kaznu (nakon koje se vraća mir u društvo).

Očito, opis Girardovih razmišljanja iziskuje više prostora. Za kraj još jedan citat;

> Umjesto da imitira Isusa, Petar želi da Isus imitra njega. Ako dvojica prijatelja imitiraju želje drugoga, oboje će željeti isti stvar. Ukoliko ne mogu dijeliti tu stvar, onda će se natjecati za nju, postaju istodobno i model i prepreka drugome. Konkurentne želje inteziviraju ojačavanjem modela i prepreke jedno prema drugome, a zatim eskalira mimetsko nadmetanje; divljenje zamjenjuje gnjev, ljubomora, zavist, mržnja i na kraju, nasilje i osveta. Da je Isus imitirao Petrovu ambiciju, oboje bi se počeli natjecati za vodstvo nekakvog ispolitiziranog "Isus pokreta". Osjećajući opasnost, Isus žestoko prekida Petra: "Nosi se od mene, sotono! *Skandalon* si mi..."

(Još par ideja iz istog eseja; Evanđelja dramatiziraju ljudsku nesposobnost učenika da odole gomili tijekom Pasije. Iako bi Raspeće trebalo samo pogoršati stvar, ta šačica slabića uspije u onome što prije nije - uskrnuće je odgovorno za promjenu.)

S obzirom da je pisao o žrtvovanju i mimetici, postoje određeni girardianski uvidi i u pitanju terorizma, no ne znam koliko rasvjetljavaju situaciju. Još jednom podsjetnik na raniji post; Intelektualci kao kastratori smisla u kojem spominje različite fenomene koji obilježavaju moderni svijet.

Rene Girard, RIP

Dekadencija – R. Kirk

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/dekadencija-r-kirk.html

U historiografiji izraz "dekadencija" posebno se odnosi na posljednje stoljeće Rimskog Carstva. Pati li civilizacija dvadesetog stoljeća od bolesti vrlo nalik na bolesti rimske civilizacije petog stoljeća? No odgodimo odgovor na taj upit i pozabavimo se najprije zadatkom definiranja.

Živahna, iako obeshrabrujuća knjiga o temi dekadencije jeste *Decadence: a Philosophical Inquiry (1948.)* C.E.M. Joada. **Profesor Joad napisao je da su društvo ili pojedinci koji su postali dekadentni "ispustili cilj"; ili manje apstraktnim izrazima – u dekadentnoj državi ljudi su izgubili svaku namjeru, svrhu ili cilj u životu; dekadentnim ljudima život nema značenja; osim kao puki proces ili iskustvo; oni žive kao psi, iz dana u dan.** Bit dekadentnog razumijevanja ljudskog stanja, Joadovim riječima, može se pronaći "u gledištu da je iskustvo vrijedno ili barem treba biti cijenjeno zbog njega samoga, bez obzira na kvalitetu ili vrstu iskustva, te u sklopu odgovarajućih uvjerenja o životu, moralu, umjetnosti i društvu koja uvjetuju to gledište i iz njega proizlaze, zajedno s mjerilima vrijednosti i vrstama ukusa povezanima s tim uvjerenjima."

Joad utvrđuje određena obilježja dekadentnog društva; luksuz; skepticizam; zamor, praznovjerje; zaokupljenost sobom i svojim iskustvima; društvo "koje promovira subjektivistička analiza moralnih, estetskih, metafizičkih i teoloških prosudbi te koje nju promovira". Svatko tko ovdje ne prepoznaje oštrinu Joadove analize – pa, zasigurno živi posve samotnim životom.

Zajedljiva duhovitost C. Northcotea Parkinsona u *The Law of Longer Life (1978.)* usmjerena je prema povijesti društvene dekadencije. Parkinsom razlikuje šest faza, povijesno gledano, kroz koje civilizacije prolaze na putu do raspada. U nastavku je kratak opis tih faza:

1. **Politička precentralizacija**, kao u Babilonu, Perzepolisu, Rimu, Pekingu, Delhiju, Parizu i Londonu.
2. **Neumjeren rast u oporezivanju**, koje postaje "sredstvo državnog uplitanja u komercijalni, industrijski i društveni život... Oporezivanje, dovedeno do krajnjih granica i dalje, uvijek je bio znak dekadencije i uvod u katastrofu."
3. "**Rast nestabilnog sustava uprave".** Razvija se veliki bezlični politički stroj. "oni koji su teoretski ljudi na vlasti imaju iznenađujuće malo stvarnog autoriteta jer su uhvaćeni u stroju koji se sporo kreće u nekom neplanirom smjeru."
4. **"Promoviranje pogrešnih ljudi"**. U labirntu političke birokracije "posjedovanje originalnih ideja bila bi prepreka do uspjeha. Ova je situacija vjerojatno neizbježna i vječna, ali ista ta tendencija u dekadentnom društvu prelazi na druge ljude... Cijelo društvo, kao i cijela organizacija, postaje letargično i glomazno, vođeno rutinom i pripitomljeno."
5. **Potreba za prekomjernim trošenjem"** Nakon godina i desetljeća prekomjerne javne potrošnje, "zbog nedostatka hrabrosti da smanjuj svoje rashode i nedostatka načina da poboljša prihode (nakon što su porezi dosegli najveće razine), vlada se naveliko zadužuje i ostavlja teret na ramenima neke buduće generacije."
6. **"Liberalno mišljenje"** - to jest, slabašna sentimentalnost koja slabi um i volju velikog dijela stanovništva neke nacije. "Ovim argumentom ne tvrdimo da svjetski dobročinitelji griješe, nego da je njihovo stajalište dekadentno. Njih pokreću osjećaji, a ne razum, a to je samo po sebi simptom raspada. Preciznije, njihov je interes isključivo u sadašnjosti i za njih je budućnost također samo kraj."

Teške istine! Vjerujem da su oba pisca u pravu. A ipak, čini mi se kako se nijedan od njih – barem u prethodnim odlomcima - ne bavi izravno glavnim uzrokom raspada velikih kultura.

> [Russell Kirk dalje objašnjava da je propadanje religije (*kulta* oko kojeg se kultura stvara) razlog dekadencije.]

Liberalna želja za smrću

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/liberalna-zelja-za-smrcu.html

[Kirk pišući o Muggeridgu] Razmotrite ovaj ulomak iz eseja *"Velika liberalna želja za smrću":*

> "Doista su sami kršćani pokrenuli konačni odlučujući napad na kršćanstvo; na čelu s protestantskim crkvama, ali uz rimokatolike koji se željno, iako sa zakašnjenjem pridružuju sukobu**. Sve što su trebali učiniti bilo je pokazati da kada je Isus rekao kako njegovo Kraljevstvo nije od ovoga svijeta, On je zapravo mislio da jest. Zatim su, nastavljajući odatle, trebali samo izokrenuti kršćanske tvrdnje**. Primjerice, da je težnja tijela život; da je nužno sabirati sebi blago na zemlji u obliku stalno rastućeg bruto nacionalnog proizvoda; da tijelo želi što i duh, a duh što i tijelo, tako da činite što hoćete; da tko ljubi svoj život na ovome svijetu, sačuvati će ga za život vječni. I tako dalje. To nas podsjeća na sličnu prilagodbu pravila u Orwellovoj Životinjskoj farmi. Pojavio se niz novih interpretativnih 'prijevoda' Biblije koji podržavaju nove nazore, a ako se brinemo kako će Nebo prihvatiti ove prilagodbe, iz najpouzdanijeg teološkog izvora kažu nam da je Bog mrtav."

Kršćanska vjera nastala je na vjerovanju u Kristovo obećanje uskrnuća tijela i na vjerovanju u život vječni. **Ono što liberalizam traži nije život vječni, nego zaborav smrti: doktrinarno liberalno zagovaranje kontracepcijskih sredstava i pobačaja dokaz je njihove neodoljive želje za smrću. Kopulacija bez populacije njihova je opsjednutost.**

> "Ako seks pruža mistiku velikoj liberalnoj želji za smrću", *Muggeridgeovim riječima*, "također su joj potrebne vlastite zakučaste fraze i uređaj za ispiranje mozga; moralni ekvivalent obraćenja u kojem je stari Adam neznanja, praznovjerja i slijepog prihvaćanja tradicije gurnut u stranu, a rođen je novi liberalni čovjek – prosvjetljen, učen, kultiviran. ..."

[...]

Današnji liberali svagdje zahtijevaju više slobode. No slobode od čega? Pa, slobode od tog poretka, javnog i osobnog, koji je njegovao pravdu i istinsku slobodu. Tipičan današnji liberal nije svjestan kako njegovi prijedlozi i njegovi postupci negiraju život – naprotiv, on umišlja da oni poboljšavaju život; a usprkos tome, vođen je svojom nepriznatom željom za smrću. Dolje civilizacija, kako bismo se oslobodili svih ograničenja! Dopustite mi još dva citata sa zaključnih stranica Muggeridgeova strastvenog eseja.

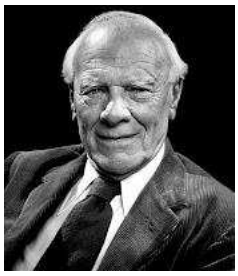
> "Vidim veliku liberalnu želju za smrću kako godinama ide naprijed u trostrukoj zaprezi s evanđeljem napretka i potragom za srećom", *Muggeridge proročki uzvikuje.* "Ovo su naša tri jahača Apokalipse – napredak, sreća i smrt. **Pod njihovim okriljem potraga za potpunim bogatstvom pridonosi potpunom lišavanju; za potpunim mirom potpunom ratu; za potpunim obrazovanjem potpunoj nepismenosti, za potpunim seksom potpunoj sterilnosti, za potpunom slobodom potpunoj podčinjenosti.** Zahtijevajući sporazum samo na temelju većine, nalazimo na koncenzus koji se temelji na konsenzokraciji ili oligarhiji liberalnog uma."

Malcolm Muggeride napušta svaku nadu u ovaj naš vremenski svijet, ovo društvo zaljubljeno u smrt, koje izaziva svoj raspad. Mnogo sam puta citirao zadnji odlomak njegove porazne jadikovke:

> "Kako astronauti uzlijeću u nepregledan beskraj svemira, na Zemlji se smeće sve više gomila; kako gajevi akademije šire svoju domenu, njihovi bivši studenti sve manje postižu; kako se širi falički kult, tako se širi i impotencija. U velikom bogatstvu veliko je siromaštvo, u zdravlju je bolest; u brojkama je obmana. Oni koji su žderali ostaju gladni, oni pod sedativima ostaju nemirni; koji sve govore, sve skrivaju; u tijelu ujedinjeni, zauvijek su razdvojeni. Tako guramo dalje dolinom obilja koje vodi u pustoš sitosti, prolazeći kroz vrtove fantazije, sve gorljivije tražeći sreću, a sve vjerojatnije nalazeći očaj."

Russell Kirk, Malcolm Muggeridge's Scourging of Liberalism
(Objavljeno u Hrvatskoj kao Šibanje Malcolma Muggeridgea po liberalizmu,

Politika Razboritosti, 2015.)

Prijašnje civilizacije su razorene izvana, upadima barbarskih hordi, naša je osmislila vlastito rastakanje u umovima vlastite intelektualne elite. Pažljivo je njegovala vlastite barbare – odgojene na najboljim mislima Dr. Spocka [autor knjiga o liberalnom odgoju djece], poslane u progresivne škole i fakultete, opremljeni kontraceptivima ili našopani kontracepcijskim pilulama u pubertetu; mješaći D.H. Lawrencea sa svojom Coca-Colom, i unoseći otrovnije stvari (Marcuse, Chairman Mao, Malcolm X) u noćnim ljevaonicama vruće čokolade. Nije Boljševizam, kojeg je Staljin likvidirao zajedno sa starim boljševicima; nije Nacizam, koji je nestao zajedno s Hitlerom u njegovom berlinskom bunkeru; nije Fašizam, koji je obješen naopačke zajedno s Musolinijem i njegovom ljubavnicom o uličnu rasvjetu – nijedno od toga, zapisat će povijest, nije odgovorno za spuštanje mraka na našu vlastitu civilizacije, odgovoran je liberalizam. Otapalo, a ne ljepilo; sedativ, a ne stimulans; močvara, a ne stijena; zamućujući rubove istine, definiciju vrline, oblik ljepote; puknuto zvono, magla, želja za smrću.
(M.Muggeridge)

Ljevica je (samo)obmanjujuć neprijatelj Kršćanstva - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/ljevica-je-samoobmanjujuc-neprijatelj.html

> Bruce G. Charlton u *The Left isa (self-) deceptive enemy of Christianity* komentira odnos Ljevice prema kršćanstvu. Pritom najviše misli na situaciju Ljevice i kršćanstva na Zapadu, posebno Velikoj Britaniji . Da ne duljim, BGC objašnjava;

Je li Ljevica neprijatelj kršćanstva?

Naravno da je! Koliko vam je objektivnih dokaza potrebno? I ne samo da je neprijatelj nego i pobjeđuje protiv kršćanstva. Ipak, nekako ta jasna činjenica nije očita, negiraju je i Ljevica i Kršćani. Nije li to čudno. Što je onda neprijatelj?

Neprijatelj nije netko sa kime se ne slažete (gotovo se nitko u potpunosti ne slaže s drugim) – neprijatelj je netko tko vas napada, tko vodi rat protiv vas, koji vas želi uništiti (ili uništiti nešto kod vas što vam je važno). Mislim da takvim predstavljanjem stvari postaju malo jasnije. Ljevica je neprijatelj kršćanstva jer napada kršćanstvo i napada ga već dugo vremena.

Ljevica je sada pobijedila ""službeno" kršćanstvo – koje trenutno postoji kao vrsta višajskog režima ili upravljane vlasti, sa kvinzliškim vodstvom.

Međutim, postoji problem tajnih neprijatelja – neprijatelja koji se prave da ne napadaju ili ne vode rat ili ne pokušavaju uništiti; a sekularna Ljevica /liberalizam je takva vrsta neprijatelja. Doista; **Ljevica sama zapravo ne shvaća da je specifično anti-kršćanska, izgrađena je na anti-kršćanstvu. Prema tome Ljevica negira da je neprijatelj Kršćanstva, a pojedinačni Ljevičar ne razmišlja o sebi kao neprijatelju kršćanstva.**

A to je nešto s čime se kršćani (specifično kršćani) teško nose!

Primjerice, Ljevica jednostavno ne može vidjeti da je masovno mučenje i pokolj biskupa, svećenika, monaha i pobožnih laika u Ruskoj Revoluciji bio namjeran i fokusiran pokušaj uništenja (ono što danas ljudi zovu genocid). Smatra da se radi samo o kolateralnoj šteti ideološke/ političke razlike.

Nitko ne sumnja da su nacisti željeli uništiti židove – zato jer su tako i rekli; ali komunisti negiraju da su željeli uništiti kršćane – i doista, moguće je da pojedinačni sovjetski komunist (koji su zatvarali, mučili kršćane, zato jer su bili kršćani) nisu u svome srcu osjetili da su anti-kršćani – jednostavno su smatrali da implementiraju apstraktnu ideologiju..

Slično je primjenjivo na modernu politički korektnu Ljevicu – smatraju da se bore za apstrakciju poput jednakosti, socijalne pravde, različitosti, inkluzije ... a činjenica da su kršćanstvo i kršćani (ne i druge religije) gotovo uništene u zapadnim nacijama je pomalo nesretna, iako potrebna, neželjena posljedica.

To također objašnjava zašto "etničko čišćenje" i genocid kršćana u Africi, Bliskom Istoku i dijelovima Južne Azije nije zanimljivo Zapadnim Ljevičarima. (Posljednjih 15 godina živimo kroz brojčano i geografski možda najgori period eksplicitnih kršćanskih progona – *posebno eliminacija kršćanstva na većini Bliskog istoka* – ali Zapad to uopće nije niti primijetio!)

Pleme se ujedinjuje protiv neprijatelja koji ga otvoreno napada i eksplicitno vodi rat protiv njega- *pleme kršćana je bilo često ujedinjeno, tragično, prečesto jedno pleme kršćana protiv drugog* –
a postoji jedan neprijatelj ovoga tipa: da bi ga smatrali neprijateljem kršćanstva, jedino što trebate jest povjerovati ono što govore.

Ali glavno neprijateljstvo Sekularnog Ljevičarstva nije jednostavno za shvaćanje zapadnim kršćanima, jer kulturni rat protiv kršćanstva nije priznat; negiraju ga čak i dok napadaju, čak i dok vode rad, čak i dok pobjeđuju kršćanstvo – čak i dok plešu po ulicama i u masovnim medijima kako bi proslavili posljednjih trijumf elimíniranja kršćanskog morala iz Zakona!

Kršćani su suočeni s neprijateljem koji negira da je neprijatelj; neprijatelj koji niti ne zna da je neprijatelji – neprijatelj koji preoblikuje svoje stalne i strateške pokušaje uništavanja kršćanstva pod različitim apstraktnim univerzalnim konceptima.

Kršćani su suočeni s neprijateljem koji napada stvarajući pravila koja su samo slučajno, samo potencijalno, samo nenamjerno protumačena tako da se primjenjuju posebno na kršćane – i koji se, rijetko ili nikada primjenjuju na druge religije.

U svakoj etapi rata protiv kršćanstva postoji samo-negiranje i javno negiranja bilo kakve strateške namjere napadanja kršćana.

Kršćani su tako u poziciji da uvjeravaju dominatno sekularno Ljevičarstvo da nam je neprijatelj – *suočeni s iskrenim negiranjem Liberala da to čine*. To je nešto što kršćanima, specifično kršćanima, nije lagano činiti.

Mislim da je kršćanima teško druge nazivati svojim neprijateljem kada neprijatelj negira takve neprijateljske namjere, i posebno kada ti neprijatelji niti ne osjećaju neprijateljske namjere. Čini se kao da tražite borbu, kao da suditi – čini se kao nekršćanska stvar.

Moje shvaćanje je da Ljevičarska strategija negiranja evoluira nekom vrstom prirodne selekcije tijekom nekoliko generacija, evoluirala jer je to ono što najbolje funkcionira protiv kršćana.

Mislim da je Ljevica evoluirala kako bi bila maksimalno ubojita za kršćanstvo u kontekstu onoga što je bilo manje ili više kršćansko društvo – stoga je oružje i obrana ljevice optimizirano za korištenje protiv kršćana, i sile Ljevice su usklađene protiv kršćana; ljevičarsko oružje je okrenuto protiv kršćana.

(Možda je to razlog zašto je Ljevica potpuno bespomoćna, samoubilački bespomoćna, protiv drugih i nekršćanskih religija, koji napadaju iz drugi smjerova i pod drugom zastavom.)

Ljevica je evoluirala da bi uništila kršćanstvo, negira da je to ono što radi, i nije svjesna da je to ono što radi.

Moderne zapadne kršćane je pobijedio neprijatelj koji nikada nije priznao da je neprijatelj kršćanstva – čak niti samome sebi.

PS

BGC je pomalo reakcionaran - *i defetističan.*

Dotako sam se sličnih tema u postovima: Scruton o Ljevičarskom stanju uma, O kritiziranju nečega zato što je to što je, Korupcija Milosrđa, Crkva se mora prilagoditi očekivanjima ljudi, (Tradicionalna i Konzervativna) Crkva, Ono što je za konzervativce negativno, za naprednjake je pozitivno, V. o totalitarnoj Ljevici, V. o liberalnoj kulturi itd. O poziciji kršćana na Bliskom Istoku sam također objavio par postova; Progoni kršćana u svijetu, Situacija kršćana u Svetoj Zemlji

Ljevica evoluira, evoluira protiv Kršćanstva - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/ljevica-evoluira-evoluira-protiv.html

Ljevica je sada glavna, i gotovo univerzalna, na Zapadu – primjerice 2010. u britaniji je ljevičarska vlada "laburističke stranke" zamijenjena ljevičarskom "konzervativnom strankom" – *i među njima nema apsolutno nikakve razlike što se tiče ljevičarstva* – i doista, pravno "redefinirajući" brak, upravo je konzervativna vlada forsirala uvođenje najznačajnijeg ekstremistički ljevičarskog zakona u posljednjih nekoliko desetljeća.

Dakle, trenutno na Zapadu; Ljevica su zapravo svi koji imaju moć u javnom životu – *jedine ne-ljevičarske grupe su relativno male tradicionalne vjerske denominacije*.

Ljevica je, po svom podrijetlu, reakcija protiv Zapadnog kršćanstva; to znači da Ljevičarstvo nije specifični skup doktrina ili vjerovanja, nego reakcija protiv religije – *stoga se Ljevica promijenila, i evoluirala* – i postala vrlo različita stvar u različitim trenucima i mjestima u povijesti.

Ali mnogi ljudi su zbunjeni činjenicom da se Ljevica promijenila. Primjerice, možete čuti da su SAD ili VB "komunističke" države ... To je točno u određenom smislu, ali potpuno netočno u drugom – jer je moderno Ljevičarstvo na Zapadu jako različito od Sovjetskog ili Kineskog komunizma.

Činjenica je da je kroz uspjeh Ljevičarstva na Zapadu, Ljevičarstvo evoluiralo; i ne radi se o slučajnosti, nego je to glavni razlog njegovog uspjeha. Ljevica odgovara na situaciju, i kada uspije poraziti kršćanstvo, mijenja svoju strategiju kako bi uklonilo sljedeći problem.

Ljevičarstvo je u početku bilo vrlo jasno anti-kršćanstva (često protiv etablirane crkve). **Najveća promjena u Ljevici se dogodila sredinom šezdesetih prošlog stoljeća (Ali naravno postoji sivo područje, i promjena je bila postepena). Sve do šezdesetih, Ljevičarstvo se bavilo "racionalnom" ekonomijom – nacionaliziranjem, planiranjem, jednakošću prilika itd; ali poslije šezdesetih Ljevica se bavi kulturom – *i posebno seksualnom revolucijom* – jednakošću ishoda, i fluidnom agendom antirasizma, feminizma, i najnovijom multi-kulti/ raznolikost/ uključivost agendom.**

Radilo se o velikoj promjeni u doktrini – promjena od prijašnje revolucije u vječnu utopiju; utvrđivanje stanja stalne revolucije bez ikakvog krajnjeg cilja.

Glavna stvar o kojoj govorim je da Ljevica evoluira i da se transformira – ali postoji kontinuitet, a taj kontinuitet je da je Ljevica opozicija, reakcija – Ljevica je "protiv" ne za. Glavna stvar protiv koje je Ljevica, jest kršćanstvo (pravo tradicionalno kršćanstvo, bilo kojeg tipa); i protiv svega što ima veze s kršćanstvom.

Zašto bi inače obje strane redefiniciju braka smatrali tako velikom pobjedom za Ljevicu? Radi se o velikoj pobijedi jer predstavlja veliki udarac kršćanskom moralu – točnije, radi se o završnoj fazi eliminiranja kršćanskog morala iz pravnog sustava Zapada.

(Naravno, još jedna strategija Ljevice je potkopati Kršćanske crkve, da postanu *ne-kršćanske*, zapravo *anti-kršćanske*. Većina glavnih kršćanskih crkvi (koje se takvim prozivaju) je rekonstruirana – kao što pokazuje njihova potpora seksualnoj revoluciji i redefiniciji braka. Jedan od najvećih trijumfa Ljevice je što su na taj način diskreditirali Kršćanstvo kao izvorno podrijetlo Ljevice! Tako je u nekim sekularnim krugovima - *među onima koji si zamišljaju da su suprotstavljeni Ljevičarstvu* – kršćanstvo prokletno/osuđeno i kada je uspješno i prokleto je kada propada! Prokleto jer je uzrokovalo Ljevičarstvo, prokleto jer kapitulira pred Ljevičarstvom!)

Ljevica je trenutno opsjednuta redefiniranjem braka, a tko još na Zapadu mari za tradicionalni brak (tj. pravi brak) osim kršćana? Stara Ljevica, prije 1965. - *smatrala bi fokusiranje na seksualnost i politiku identiteta trivijalnim i nezrelim* – fokusirali su se na racionalno restrukturiranje društva, ohrabrivanje i iskorištavanje tehnoloških otkrića, učinkovitost i djelotvornost...

Moderni naglasak na ovo pitanje, i druga pitanja vezana uz seksualnost, otkriva prikrivenu i često nesvjesnu agendu "Nove" Ljevice, koja otkriva što dijeli sa Starom Ljevicom – Ljevica nije za ništa posebno, nego je bila, i još uvijek je, usmjerena protiv kršćanstva, posebice kršćanskog morala – i to je razlog njene evolucije.

Ljevica postaje što god je učinkovito protiv kršćanstva, čak i kada se radi o ostacima kršćanstva. Kroz desetljeća, Ljevica je evoluirala kako bi pobijedila svaku obranu kršćanstva; i to je mogla učiniti upravo zato jer Ljevicu ne mari kakvo društvo stvara, i ne mari kakav kaos i uništenje potiče – jednostavno mijenja svoj napad sve dok ne pronađe nešto učinkovito protiv kršćanstva; a ako napad ne prođe Ljevica će se opet promijeniti.

Ljevica nema dosljednosti ili koherenciju; i nema potrebe za dosljednošću ili koherencijom – dosljednost i koherencija smetaju napadanju kršćanstva svakim dostupnim sredstvom.

Ljevica evoluira, a kršćanstvo je ono oko čega Ljevica evoluira.

Bruce G. Charlton, The Left has evolved, continues to evolve, to defeat Christianity

PS

Ljevičari su nekoć imali utopijske planove, a sada se sve više nalaze u onome što je BGC nazvao *"stanjem stalne revolucije bez ikakvog krajnjeg cilja"*. Ne postoji nešto što žele postići, ne postoji točka u kojoj će reći dosta.

Ljevica želi uništiti kršćanstvo, i pritom ne bira sredstva, destrukciji nema kraja. Tko god, i što god, je protiv kršćana može poslužiti – *makar imao vrijednosti nespojive s Ljevičarima*. Ljevičari danas imaju jednostavnu viziju budućnosti; razrušite postojeće društvo i prepustite budućnosti da se pojavi.

Ljevičari stalno napadaju kršćanstvo (i tradicionalne vrijednosti), kada jedan napad ne prođe spreman je drugi. *(Ako ne prođe otvoreni napad na važne institucije ili uvođenje različitih preodgoja, uvede se postepene zakonske promjene koje to omogućuju. Zakoni koji zabranjuju da im se suprotstavite, promjene dokumenata itd.)*

Nekoć su glavna publika Ljevice bili muškarci radničke klase, danas ih (Zapadna) Ljevica prezire – *nema ništa gore od bijelog oženjenog muškarca radnika*, ne može podnijeti njihove vrijednosti i njihovo odupiranje novim Ljevičarskim planovima. *(I kod nas se članovi KP nisu imali problema prebaciti u kamp PK.*)

Situacija je složenija no što BGC objašnjava u ovom kratkom promišljanju, ali u pravu je da Ljevica danas nije ono što je Ljevica bila nekoć - *mijenja se prema onome što je učinkovitije. (Slučajno ili ne, uvijek je tu povezano i napadanje kršćanstva)*. Iako spominje da nema razlike između ljevičarstva (britanskih) konzervativaca i laburista, razlika je ta da laburisti barem priznaju otvoreno za što se zalažu; konzervativci izgleda nisu niti svjesni da zvuče ko trockisti.

> Prijašnji postovi; Scruton o Ljevičarskom stanju uma, Evolucija liberalizma (i "konzervatizma"), Drugi val sekularizacije - II, kategorija kulturna Ljevica itd.

Je li Nova Ljevica samoubilački kult?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/je-li-nova-ljevica-samoubilacki-kult.html

Već sam pisao o tome da je Ljevica svojevrsna religija. (Vidi npr. Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva, O neliberalnosti liberalizma itd.)

Kada netko govori o Ljevici kao religiji onda najčešće misli ili na to da Ljevica u životima ljudi koji je prihvaćaju ima ulogu koju obično ima religija, ili, povezano, da Ljevičarska uvjerenja počivaju na kontroverznim pretpostavkama s kojima se mnogi ne slažu. *(Ne postoji razlog zašto bi odabrali baš religiju Ljevice da nam određuje život, društvo i zakone.)*

BGC tvrdi da je točnije reći kako je (Nova) Ljevica zapravo samoubilački kult, a ne religija jer je negativna, opozicijska, fluidna i samokonzumirajuća. Stara Ljevica je bila poput bezbožne religije, imala je svoje svece popu Marksa, Lenjina itd; Ali Nova Ljevica od vremena prihvaćanja Socijalne Pravde i Političke Korektnosti ima samo prolazne idole. Većina ličnosti koje ljevica mrzi su nekoć i sami bili ljevičari. Rani istraživači IQ-a su bili socijalisti; ljudi poput Watsona i Summersa su Ljevičari [Demokrati], bivši premijer Blair je bio socijalist. Pa i sami nacisti su bili socijalisti.

Davilin aforizam sažima fenomen;

> "Imena poznatih Ljevičara na kraju završe kao uvredljivi pridjevi iz usta ljevičara. "

Moderno Ljevičarstvo je roditeljoubilačko (kao i bratoubilačko), nitko nije siguran- niti jedna osoba, niti jedna grupa nije sigurno u svom statusu: čak je i Marksov proletarijat redefiniran kao zli bijeli muškarci. Današnji bogovi su sutrašnji vragovi.

I to je suština zvijeri; negativna je, opozicijska, živi od subverzije, inverzije i destrukcije Dobra; njen stav je stalna opozicija. Napada se stabilnost, *status quo* i tradicija, ali ne postoji alternativno stabilno stanje; nema utopije prema kojoj se cilja, nema točke u kojoj bi "politička korektnost" rekla *"dovoljno", "to je to"*...

Dakle, prema BGC-u, radi se o nečemu novom, ne religiji nego nečemu što je moguće samo nakon smrti religije kao političke sile; nakon masovne apostazije i prisilnog izbacivanja religije iz javnog diskurza.

U nastavku BGC-ov odgovor na prijedlog da je nova ljevica "samoubilački kult". *(Izvorni post Since Social Justice/ Political Correctness/ New Leftism is essentially a suicide cult (not a religion) - what next?);*

"Samoubilački kult" se čini kao razumna, radna definicija onoga s čime su suočeni kršćani – enkapsulira standard, stav među moćnim vođama poput političara, službenika, edukatora i masovnih medija;

Dokaza da je Ljevica, kroz desetljeća, evoluirala (ili mutirala) u samoubilački kult ima mnoštvo – Ljevica je izgubila svoj utopijski cilj, i postala je gotovo potpuno opozicijska i destruktivna, aktivizam se bavi lovom i uništavanjem onih koji se ne slažu – neovisno o tome koliko je mala skala, nitko nije izuzet, nema osjećaja za mjeru.

Stvarno zagovaranje smrti se trenutno fokusira na krajnosti života, djetinjstvo i starost – potiče se kontracepciju, pobačaj, sterilnost ili najmanje moguće obitelji. (U kontekstu medija, službenih i obrazovanih institucija, ohrabruju se česta i neograničena seksualna aktivnost.)

Na drugom kraju života postoji dugotrajna i nepopustljiva kampanja da stariji, i terminalno ili neizlječivo bolesni ljudi koji imaju (ili se očekuje da će imati) nisku kvalitetu života imaju "pravo" da ih se humano ubije kako bi skratili, minimizirali ili izbjegli patnju.

Sve u svemu, moderna Ljevica ne nudi nikakvu osnovu za življenje propitanog života među intelektualcima, a među ne-intelektualcima se radi o kršenju zdravog razuma i direktnog osobnog iskustva. Preživljava na temelju mita i distrakcije, a motivaciju dobiva ugrađujući krivnju *(među elitama)*, zamjeranje *(među masama)* i stalne povlastice među koalicijom povlaštenih skupina "žrtvi".

***

Kako će trijumf Ljevice postajati sve potpuniji dvije stvari će se dogoditi:

1. **Velika nedostatanost ljevičarskog modela svijeta kao temelja ljudskog života će postati sve teža za prikrivanje.**
2. **Trajnim poticanjem destruktivne mržnje, povlastica i paralizirajuće krivnje; Ljevica će uništiti svoju vlastitu osnovu koja je nužna za podmićivanje, distrakciju i štićenje populacije.**

Ako se ovo dogodi postepeno i linearno, onda se ovisna većina može održavati dulji period prikrivenom inflacijom, posuđivanje i sve većom eksproprijacijom od sve manje produktivne manjine. Do trenutka kada stvarna situacija postane očita, moderno društvo

će biti izgubljeno i neće se moći oporaviti – *a kršćani će biti svedeni na malu, zgnječenu i iskorištenu manjinu.*

Ali ako situacija postane gora odjednom i eksponencijalno, svjesnost situacije može postati jasna prije nego što dođe do potpunog uništenja, i možda će biti vremena za masovno pokajanje i kršćansku obnovu; Veliko Buđenje.

***

Pravi kršćani moraju biti spremni na to, svaki zapadni kršćanin će morati postati misionar prema svojim mogućnostima. Pojavit će se i antikršćanske figure – lažni kršćani. Misionari mogu pomoći samo onima koji na to pristaju, a **veliku prepreku predstavlja iskvareno i izopačeno stanje masa moderne populacije; njihova moralna inverzija, njihovo odbacivanje vrlina, ljepote i poštenja; njihovo prihvaćanje izopačenosti, ružnoće i laži.** [...]

Dakle odgovor na pitanje; Što bi kršćani trebali raditi suočeni s velikom moći samoubilačkog kulta većine? Moraju jednostavno činiti ispravne stvari, kao i uvijek, koliko god to mogu, i u kojoj god situaciji se nađu.

Imati nadu u vjeri da se sve dobro primjećuje i koristi, ništa ne propada, pod Božjim okom koje sve vidi.

Što nudi Ljevica, što Desnica, a što religija?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/sto-nudi-ljevica-sto-desnica-sto.html

> Bruce G. Charlton u postu *Choose your religion - or else religion will choose you* piše o tome što nudi politička Ljevica, a što nudi politička Desnica. Njegovi se komentari primarno odnose na situaciju u Velikoj Britaniji, odnosno Zapadnom svijetu. *(Situacija je nešto drugačija u, primjerice, Istočnoj Europi gdje se poruke razlikuju.)*

Zanimljivo je da toliko grupa ljudi – *bilo da se radi o vjerskim ili političkim*, zapravo eksplicitno izlažu ono što mogu ponuditi. Radi se o nekoj vrsti osnovne poštenosti koja povezuje čak i najgore ljude i skupine.

Kada govorimo o religiji, zanimljivo je koliko malo većina religija nudi svojim sljedbenicima. Kršćanstvo nudi puno više od bilo koje druge velike religije (Kao što je Pascal primijetio, jedini smisleni razlog što ne želite biti kršćanin je taj što mislite da nije istinito – *inače nudi puno više od bilo koje druge religije ili ideologije*), a unutar kršćanstva neke denominacije nude više od drugih.

To je iznenađujuće jer bi mogli pretpostaviti da će doći do aukcijskog sukoba između religija, svaka bi pokušavala nuditi divniji život na ovome ili drugome svijetu.

Nekako se to ne događa.

Primjerice, moderno liberalno kršćanstvo može pretpostavljati da nudi svojim sljedbenicima više od nekih tradicionalnih tipova – *u smislu da ne postoji pakao, nema strogih pravila o seksu, postu, pohođenju službi itd.*

Ali zapravo liberalno kršćanstvo svojim sljedbenicima ne nudi ništa – *nema čuda, nema odgovorenih molitvi, nema ozdravljenja, nema iskustva kontakta s božanskim, nema života poslije smrti, nema uskrnuća tijela....*

Sudbina liberalnog kršćanina je ista kao i svake druge sekularne moderne osobe – čisto subjektivan "bog" i anhilacija u trenutku smrti.

Nešto slično je primjenjivo na politiku. Stranke sekularne ljevice su naravno fundamentalno nepoštene – *ali su neobično poštene oko toga što nude i što ne nude.*

Nude fokusiranje (razgovor, birokracija, porezi) na jednakost, raznolikost, uključivost itd. Koriste sredstva afirmativne akcije – *preferencije prema spolu, seksualnosti, rasi, religiji, ideologiji.*

Ali zanimljivo Ljevičarske stranke ne nude veću ekonomsku učinkovitost i rast, bolju znanost i više otkrića, nepristran pravni sustav, veću vojnu silu, građanski mir i javno dobro vladanje, kontrolu granica... ili bilo koju drugu stvar koju Desnica nudi.

Naravno Ljevica ponekad ponudi sporadičnu (i nepoštenu) tvrdnju da će popraviti svašta nešto – ali svakodnevno, što se tiče strategije i propagande Ljevica jedva spominje takve stvari, izbjegava temu, mijenja temu. Očito je da Ljevica neće učinit ništa od tih stvari, niti se pokušava ozbiljno pretvara da će išta takvog učiniti.

Zašto jednostavno ne kažu da će ostvariti takve stvari? Zašto se ne pretvaraju da će učiniti sve? Možda zato što su neskloni takvim "dobrima" – *sigurno je da su nezainteresirani, ne vole raspravljati o tim temama*... ali čini se kako se ne žele naći u situaciji gdje moraju lagati o tome.

Kao da su ti navikli i fundamentalni lašci ograničeni nekim osnovnim istinama; jer kada Ljevica uništi društvo namečući jednakost, uništavajući kršćanstvo, uništavajući gospodarstvo, razarajući obitelji, ohrabrujući neograničenu masovnu imigraciju... ili što god – *onda barem mogu tvrditi da su radili upravo ono što su rekli da rade*.

Čudno je to jer Ljevica laže o mnogim, mnogim stvarima, godinama i desetljećima, i to im prolazi jer Ljevica je masovni mediji, a moderna populacija je ovisna o masovnim medijima. Ali postoje stvari o kojima ne lažu...[...]

> BGC dalje objašnjava da je slično poštenje (oko toga što nude) pisutno i kod Desničarskih Lijevih stanaka *(prema njemu, sve moderne politike su Ljevičarske, sudeći po povijesnim standardima – uključujući i sekularne reakcionare i libertarijance.)* Jedine "desničarske" stranke su vjerske stranke.

> Desne "ljevičarske" stranke se, prema njemu, pozivaju na Zdrav Razum, žele učinkovitije, djelotvornije, sigurnije i moćnije društvo; nude više onoga što već imamo. Sekularna Desnica nudi noćnu moru sredstava bez cilja; nema nikakvog cilja, nedostatak istog se proglašava vrlinom, slobodom, individualizmom. *(Izostavio sam njegovo objašnjenje i prenio samo sažetak.)*

Moderni život je podijeljen između tih opcija – *Zdrav Razum vs Ljevičarstvo* – a Ljevičarstvo je pobijedilo. Nema izlaza osim ako, i sve dok, se ne pojavi stranka koja će ponuditi hranu za vjersku glad u duši Čovjeka. U konačnici će se to dogoditi, neka od religija će zamijeniti Ljevicu jer religije imaju toliko toga za ponuditi. Odjednom će se promijeniti čitav ton i sadržaj javnog diskurza, predstaviti će se vizija koja će biti potpuno različita od vizija koju predstavljaju moderne politike. *(Odjednom će se zabrinutosti moderne zapadnjačke politike činiti patetično dosadnim, plitkim i trivijalnim u usporedbi*

sa religioznom perspektivom.) Promjena će bit brza jer je ništa neće spriječiti, alternative su posve slabe.

Stabilnost modernog sekularnog Zapada je ekstremno slaba, potrebno joj je rasprostranjeno i sve veće mito i propaganda. Zapad je "*metastabilan*", može se u svakom trenutku pomaknuti u stabilniju točku – *religiju*.

Ima sve manje motivacije jer ima sve manje razloga za motivaciju, moderna sekularna "religija" (*ideologija*) tvrdi da život nema smisla, i da ćemo svi nestati po smrti. Nije teško ponuditi više od toga. Koja će to religija biti nije poznato, i sam proces neće bit nužno dobar, stvari će možda postati gore nego što su bile. (I možda će ta religija prema standarima kršćanstvima biti strašna stvar.)

> *BGC završava;*

Poruka za svaku Zapadnu osobu, odaberite religiju inače će religija odabrati vas.

PS

Korisna razmišljanja o razlici između Ljevice i Desnice, kao i njihovim nedostacima. Malo sam se pogubio u njegovim predviđanjima oko povratka "religije" koji mi ne djeluju uvjerljivo. *(Iako mi se općenito činit izglednim da će se nešto takvo događati.)*

Ljevica nudi (kvaziutopijske) ciljeve, desnica nudi više sredstava. U konačnici i ljevica i desnica propuštaju odgovoriti na dublje ljudske potrebe *(iako nude distrakciju da o tome niti ne razmišljamo).*

BGC je općenito kritičan prema sekularnim desničarima, kao i prema nedavnim trendovima u tzv. manosferi i sličnome.

U postu *A secular society cannothave Good government, and will always choose Leftist government* također objašnjava da su Ljevica i Desnica ista stvar – Ljevica. Jedina alternativa je Religija. Ne radi se o sukobu *Desnice i Ljevice* nego *Ljevice i Religije*. *(Iz kršćanske perspektive sve te rasprave izgledaju izgubljeno, "dobre namjere" zapravo nisu takva stvar.)*

Obje strane nude sekularne ciljeve, neku vrstu utilitarnog izračuna; Vlast je sredstvo za neki cilj. Ali koji bi to trebao biti cilj? Čemu naše društvo teži? Ima li to smisla i je li Dobro?

Tko će moliti sa siromašnima?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/tko-ce-moliti-sa-siromasnima.html

> *Ross Douthat u kolumni Do Churches Fail the Poor?, između ostaloga, kaže;*

Crkva koja financira pomaganje siromašnima, ali ne moli s njima, ne izgleda kao crkva nego ... tek kao još jedna nevladina organizacija

> *Bruce G. Charlton dodaje;*

Kada sam razmišljao o tome da postanem kršćanin, upravo su mi se takvim činile crkve. Iz oglasnog materijala izvana, ili brošura i dekora iznutra, **nisam mogao primijetiti da se išta duhovno događa u njima; samo dodatak sveprisutnoj ljevičarskoj, osjećaj-se-dobrim politici i dobročinstvu. Ništa što bi preokrenulo moj otuđeni život; ništa što bi preokrenulo demotiviranu i nihilističku naciju.**

U Britaniji nema stvarnog "biblijskog" siromaštva – umjesto toga ogromna većina populacije je duhovno osiromašena, gotovo izgladnjela na smrt, gladuje i žeđe za smislom.

PS

Oni koji zagovaraju Crkvu kao još jednu ljevičarsku organizaciju sa čisto, ili primarno, sekularnim ciljevima zagovaraju, namjerno ili ne, njeno uništenje. Sekularni ljevičari žele Crkvu koja će biti poput njih, a to znači prestati biti Crkva. *(Iako se spominje siromaštvo, ista stvar vrijedi i za druga pitanja. Raniji postovi Crkva se mora prilagoditi očekivanjima, (Tradicionalna i Konzervativna) Crkva).*

U spomenutom članku, Ross Douthat spominje optužbe iz različitih izvora kako se Crkva fokusira na kulturni rat *(seksualni moral, pobačaj, istospolni brak i slično)* umjesto na pitanje siromaštva. No, kao što ističe Douthat, takvo shvaćanje stvari je prisutno samo kod onih koji su sa situacijom upoznati kroz filtar medija. *(Možete godinama posjećivati crkve bez da čujete išta o tim stvarima. Uvjerenje da je religija organizirana oko kulturnog rata je stvar poimanja ireligioznih ljudi.)*

Douthat ističe da su crkve možda stvarno iznevjerile siromašne, ali tako što ih nisu uspjele zadržati u svojim redovima.

Zašto liberalni kršćani ne priznaju da razaraju svoje crkve?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/zasto-liberalni-krscani-ne-priznaju-da.html

Liberali su kroz nekoliko posljednjih generacija zadominirali svim glavnim kršćanskim denominacijama; i sve te zajednice su doživjeli pad. Najliberalniji dijelovi tih denominacija su doživjeli najbrže propadanje. Vrlo često najkonzervativniji dijelovi crkvi su rasli, a većina liberalnih dijelova je propala.

Na vrlo očiti način; čini se barem uvjerljivim tvrditi da je liberalizam bio loš za kršćanske crkve, i da je značajno (iako ne potpuno) odgovoran za njihovu smrt.

Liberali bi se mogli barem pozabaviti tom hipotezom; Ili bi barem mogli priznati istinitost tvrdnje, ali reći da je liberalizacija bila nužna; ili bi mogli priznati da je liberalizacija dovela do krakotrajnog pada, ali će dugoročno uslijediti oživljavanje… ali ne.

Liberalni kršćani nisu nikada – *koliko sam upoznat* – niti priznali da postoji izravna i potencijalno značajna korelacija između liberalizacije i propadanja.

Primjerice zagovornici žena svećenica, ili biskupica, nikada ozbiljno ne uzimaju u obzir snažno dokazanu hipotezu da bi takva promjena, na temelju značajnog iskustva, gotovo sigurno dovela do propadanja te denominacije?

(Naravno, netko je negdje možda rekao nešto takvog; ali nisam nikada vidio da se o toj hipotezi raspravlja u stotinama tisuća riječi kojima se zagovara liberalizacije bilo specifične denominacije ili kršćanstva općenito.)

Zašto je to tako? Radi li se o običnom nepoznavanju korelacije? Možda, ali ako je to slučaj, neznanje bi bilo željno – *dakle ne i stvarno*. Ili se radi o običnom nepoštenju? Znaju li oni da liberalizam ubija njihove crkve – *ali negiraju činjenicu zato jer žele da se liberalizam nastavi?*

Da, mislim da se radi o tome.

A to bi značilo da liberalni kršćani, koji dominiraju svim glavnim crkvama, objektivno vrednuju liberalizam više od svojih crkvi – *interpretacija koja se čine u skladu sa svim činjenicama.*

Bruce G Charlton, I have never once…

> [...] naravno da **oni vrednuju liberalizam više od kršćanstva, to pokazuje činjenica da liberalni kršćani uvijek redefiniraju kršćanstvo kako bi bilo u skladu sa Ljevičarskom ideologijom, nikada obrnuto.**

BGC

Neću valjda staviti prizor iz neke "liberalne" zajednice...
BGC komentira različite "kršćanske zajednice" i upotrebljava pojam liberalnog. Ipak, angloamerička podjela na liberale-konzervativce pripada politici, a podjela tradicionalisti-progresivci pripada kulturi. Bitno je pitanje pravovjerja-krivovjera. Ne znam koliki je doseg BGC-ove uporabe pojma "liberalnog", ali neke od stvari koje nabraja spadaju u krivovjere.

Oni koji se samo nazivaju kršćanima

Predlažem [BGC] akronim CHINO [*christian in name only, ~kršćanin samo imenom]* kao kraticu za uobičajenu situaciju sa samoidentificiranim kršćanima na Zapadu – *posebice među vodstvom (npr. Biskupi, pastori, svećenici) glavnih samoidentificiranih kršćanskih denominacija.*

Oni su kršćani samo imenom jer, prema definiciji, nazivaju se kršćanima, ali njihova fundamentalna predanost je sekularnoj mješavini Ljevičarska ideologije.

Nazivaju se kršćanima, i koriste kršćanski jezik i koncepte – ali koriste ih da bi racionalizirali i obranili ideologiju koja je izvedena iz moderne, sekularne kulture: uobičajeni raspon politički korektnih zabrinutosti poput jednakosti, raznolikosti, društvene pravde, socijalističke ekonomije, feminizma, antirasizma i seksualne revolucije.

Umjesto misionarkog rada, CHINOi imaju socijalni rad, stranu ekonomsku pomoć i međunarodne projekte; brinu se o globalnom zatopljenju i reduciranju njihova ugljičnog otiska umjesto da brinu o grijehu i pokajanju; umjesto proučavanja Biblije imaju seminare o patrijarhatu, rasizmu i okolišu; umjesto učenja povijesti kršćanstva, oni proučavaju druge religije.

CHINOi nisu uznemireni zbog napada na kršćane i (gotovo potpuno) istrebljenje kršćanstva na Bliskom istoku; nego su "strastveni" oko svoje politike.

CHINOi su "uključivi" prema anti-kršćanskim ideologijama i stilovima življenja, ali podržavanje anti-Ljevičarskih grupa se smatra ultimativnim zlom ("fašizmom") i apsolutno je zabranjeno među CHINO vođama. Propustiti aktivno i eksplicitno podržati CHINO progresivnu agendu (posebno povezanu sa seksualnom revolucijom) se smatra anti-kršćanskim činom mržnje.

Za CHINOe, glavni prioritet nije kolaps kršćanskog vjerovanja i sve veći progoni (pravih) kršćana na Zapadu – *čak niti istrebljenje i etničko čišćenje kršćana i kršćanstva na Bliskom Istoku, subsaharskoj Africi, Južnoj Aziji...* nego to da se birokracija Zapadne crkve mora pridružiti revoluciji šezdeset godina i biti više "inkluzivna" (a to znači "prihvaćanje", pomak prema pozitivnom ohrabrivanju seksualne aktivnosti van tradicionalnog braka, uključujući sve zakone i propise koji su nužni za podržavanje istoga).

Nagli rast (pravog) kršćanstva u Africi, Južnoj Americi i Kini je nešto što je je ili ignorirano ili se doživljava stravično – *jer se ti novi kršćani protive progresivnoj ideologiji kojoj su CHINOi odani*. Kada dođe do konflikta između kršćanstva i političke korektnosti, za CHINOe je Ljevičarska ideologija i progresivna politika uvijek pobjednik.

Postoji puno više CHINOa nego pravih kršćana danas, posebno u Engleskoj. Službeno kršćanstvo vode CHINOi za CHINOe. CHINOi imaju moć, novac, status i časti, pozicije podučavanja; CHINOi objavljuju najvažnije knjige o kršćanstvu, i CHINOi imaju megafon masovnih medija.

Oduzmite CHINOe, i "pravi kršćani" ostaju u maloj manjini – *tek nekoliko postotaka* – i mnogi od njih su u malim crkvama koje se smatraju heretičnom od strane sljedbenika (trenutno) većih i moćnih denominacija.

Uglavnom, CHINOi o kojima ovdje govorim je nešto što pravi kršćani dobro poznaju.

Bruce G. Charlton, CHINOs = Christians In Name Only

PS

Oni koji su upoznati sa političkom situacijom u SAD-u, sigurno su prepoznali da je spomenuti akronim CHINO osmišljen po uzoru na RINO-e, republikance samo po nazivu. Radi se o onim republikancima (~desničarima) koji se zapravo ponašaju poput demokrata (~ljevičara). Kao što je netko primijetio, trenutna *desničarska* većina je najbolja ljevičarska vlada.

Inače, BGC pod "prave kršćane" ubraja sve one samoidentificirane kršćane koji smatraju da je njihova religija važnija od političke ideologije.

Srećom, kod nas je situacija bolja nego u Britaniji, ali s obzirom na njihovu situaciju, ne radi se o posebno visokom standaru kojeg je potrebno premašiti. *(Doduše, u medijima svakodnevno možete pročitati izjave poput "Ja sam kršćanin/ katolik, ne volim Crkvu, volim papu Franju, mislim da bi svi trebali uvoditi, prihvatiti i slaviti X"; a X je nešto izvedeno iz ljevičarske ideologije - naravno protivno Istini, Dobru i Ljepoti; te pravdi, naravi, tradiciji, nauku, razumu...)*

Tko ima vremena biti ljevičar?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/tko-ima-vremena-biti-ljevicar.html

Mitologija Ljevičarstva kaže da je ono samo rezultat tlačenja – *ali razvoj je bio suprotan tome*. Ljevičarstvo je uvijek rezultat sve većeg bogatstva i slobode – *ili zapravo utvrđenog luksuza i statusa*.

Najraniji ljevičari su bili industrijski proletarijat – koji je vjerojatno bio najbogatija i najslobodnija skupina radnika na svijetu u tom trenutku. Rani socijalizam (sredinom 19. stoljeća) se utvrdio među dobro plaćenim radnicima urbanih područja i među novim industrijama poput rudarenja ugljena, brodogradnje, čelika itd.

Primjerice rudari kasnog 19. stoljeća u Newcastleu su bili toliko bogati (za svoje vrijeme) da su bili poznati po svojoj otmjenoj odjeći i skupoj razibrizi poput pijenja, kockanja i zabavljanja. Bili su zapravo toliko bogati da njihove žene nisu morale zarađivati – *postalo je izvor "macho" ponosa dovoljno uspješno privređivati da žena može ostati u domu i brinuti o kući*.

Socijalistički rudari su bili osnova britanskog socijalizma sve do neuspješnog štrajka 1984.

U istom vrijeme, nekoliko kilometara van grada, radnici na farmama su bili ekstremno siromašni, nisu imali novaca za igre i zabavu, a njihove žene i djecu su morali raditi koliko god je to bilo moguće samo da bi imali dovoljno za jesti.

Unatoč tome, ljevičarske stranke su se gotovo uvijek protivile industrijskoj revoluciji koju su – *sljedeći Marxove zablude/namjerne greške* – gotovo uvijek opisivali kao da osiromašuje radničku klasu. Zapravo je industrijska revolucija, kao što pokazuje Greg Clark *u A Farewell To Alms*, više koristi donijela siromašnima nego bogatima - *na kraju je ukinula strukturalno siromaštvo* – a u svakom trenutku joj se suprostavljao socijalizam koji je kasnije nanovo napisao povijest i preuzeo zasluge za napredak.

Ako pročitate iskrene memoare Shelby Steele i Thomasa Sowella, možete vidjeti da postoji analogna situacija u SAD-u. Era "Civilnih prava" dolazi nakon velikog poboljšanja u bogatstvu, statusu i slobodi populacije bivših robova u SAD-u. Kao i inače, Ljevičarsvo je preuzelo zasluge, i iskoristilo, ono što je već postignuto bez Ljevičarstva, zapravo ono što se moralo boriti protiv većine ljevičarskih stranaka.

Istva stvar primjenjiva je na feminizam. Steve Moxon demonstrira (u *Woman Racket*) kako je feminizam jednostavno iskoristio već povećanu slobodu i bogatstvo žena.

Ovdje ne komentiram ništa o tome koliko su Ljevičarski fenomeni "dobri" nego da neovisno o tome jesu li dobro ili loši, istinski uspjesi nisu rezultat Ljevičarstva.

Ljevičarstvo je došlo kasnije, proglasilo svoje ciljeve dobrim lažući o tome kakve su stvari bile usporedivo prije i kasnije, te nanovo napisalo povijest kako bi preuzelo zasluge.

Ljevičarski fenomen je uvijek povezan sa sve većim bogatstvom, slobodom i statusom jer oni ljudi koji stvarno jesu tlačeni, siromašni i jasni su preslabi; kada su zakoni i socijalne prakse stvarno protiv njih, kada su oni stvarno "manjine"; tada su previše uplašeni, ranjivi i iscrpljeni (i to s dobrim razlogom) da bi postali ljevičari i pokretali političke kampanje.

Istinski ugnjetivani su oni o kojima nikada ne čujete od Ljevičara.

Bruce G. Charlton, Successful Leftism is a product of status, wealth and freedom

Zapadu je dopušteno da dobije ono što želi - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/zapadu-je-dopusteno-da-dobije-ono-sto.html

Bog nas ne uništava – dopušteno nam je da se sami uništimo.

U proteklih nekoliko godina napisao sam [BGC] tri knjige: *Thought Prison* (O političkoj korektnosti ili Novom Ljevičarstvu); *Not Even Trying* (o korupciji i kolapsu prave znanosti); i *Addicted to Distraction* (o masovnim medijima).

Teme su povezane zajedničkim uzrokom, a taj je, da kao društvo, Zapad dobiva ono što želi.

Ljevičarstvo je ukorijenjeno u otpadništvu i ateizmu – *odbacivanju Boga, kršćanstva, Crkve*. Umjesto života posvećenog potrazi za svetošću željeli smo sekularno društvo utemeljeno na potrazi za srećom – *i sada smo to i dobili*.

Znanost je bila temelj industrijske revolucije, pokrenula je neviđenu moć. Znanost je bila proizvod malog broja samomotiviranih tražitelja istine; umjesto toga željeli smo znanost pretvoriti u izmjerljivi i menađerljivi industrijski proces – *i to smo dobili* – ogromnu i skupu birokraciju; ali u njoj nema znanost.

Željeli smo zabavu, i distrakciju, masovnih medija. Odabrali smo biti povezani s masovnim medijem umjesto povezanosti s ljudskim društvom, ili samoće– *to smo i dobili*. Odbacili smo zdrav razum, vjerujemo da je život takav kakvog god ga mi odlučimo definirati – *a masovna mediji su pružili svijet koji je to i omogućio*.

Željeli smo vjerovati u svijet masovnih medija – *umjesto vjerovanja u ono što znamo iz iskustva* – i vjerujemo da su masovni mediji stvarnost; a stvarnost je što god mi želimo da je.

Zapadno društvo je postalo nepošteno, iskvarenost je prihvaćena. Virtualna stvarnost, propaganda i laži poželjnije su od istine – *dopušten nam je naš svijet spinova i dezinformacija*.

Radikali su smatrali da je obrazovanje prevara – i u to su ga pretvorili. Pozicije, poslovi, nagrade i kvalifikacije su dodijeljene onima kome su ti radikali naklonjeni; sadržaj je ispran. Stari radikali su rekli da je škola čuvanje djece – *a moderni radikali su to produljili do fakulteta* – sada imamo čuvanje odraslih... jer sve veći udio populacije sa sve većim troškom, proteže se dalje u ono što je nekada bila zrelost.

Otuđenje, izolacija i sanjarenje je poželjnije od stvarnosti obitelji. Ono što je nekada bilo rezervirano za nekolicinu bogatih boema danas je masovno proizvedeno, i demokratski dostupno svima.

Volimo tvrditi da je život besmislen i nema svrhe, kako bi uvjerili sebe i druge da je to istina; da je Bog (već dugo) mrtav, da je moral izum, da je ljepota relativna i subjektivna, da je istina što god ljude možete natjerati da vjeruju – *pa, naše želje su nam ispunjene:* Nihilizam je prije bio ograničen na nekolicinu radikalnih filozofa i umjetnika – s*ada je nihilizam uobičajen.*

Brak i obitelj se smatra zlim, sve više ih se razara – *širi se promiskuitet i preferencija za socijalnim medijima* – to je ostvareno!

Želimo smo se upuštati u seksualne odnose bez da imamo djecu, seks bez braka, seks sa svakime tko nam se sviđa – *dobili smo to;* zajedno sa univerzalnim prikazima, raspravama i dramatizacijama. Seksualna revolucija više nije "oslobođenje" nego psihoza – p*romoviranje seksualnih vrlina je zabranjeno i kažnjiv*o – promoviranje seksualnih deluzija je sveprisutno i obvezno; zato jer nam je dopušteno da vjerujemo i provodimo što god želimo.

Izabrali smo, to ima posljedice koje vidimo, osjećamo, živimo – *i svejedno se držimo izbora*. Činjenica da moramo biti uništeni; i mi smo odlučiti to učiniti sami. To nam je i dopušteno.

Čak i nakon desetljeća samoizazvanog propadanja, moderni čovjek je premoćan – *jer stalno zlostavljamo moć koju imamo, svaku novu moć*.

Pretpostavimo da je svijet još uvijek pun znanstvenih genija, i da su ljudi još uvijek inteligentni, obrazovni i samomotivirani kao što su nekada bili? Pretpostavimo da i dalje imamo velike tehnološke napretke? Za što bi ih koristili? Pretpostavimo da još uvijek ima velikih skladatelja, pisaca, filozofa? Kakva vjerovanja bi oni poticali?

Ne, ne može nam se povjeriti moć, stoga nam se moć oduzima – *ali ne izravnim djelovanjem Boga, nego jednostavno omogućavanjem da imamo ono što stalno tražimo*. Čitav proces je prikriven ukorijenjenim kulturalnim preferencama za nepoštenjem i

deluzijama. Još jedan izbor koji ima posljedice.

Davši nam ono što smo tražili i dopustivši posljedicama da se razviju, mislim da Bog ima jednostavan plan – svesti nas na osnove, koje je teško negirati. I započeti ispočetka. S obzirom da smo odbacili kršćanstvo, sada smo sub-kršćansko društvo – *jer nismo pogani.* U našoj aktivnoj moralnoj inverziji i promicanju zla i ludosti, postali smo sub-pogani, gori od pogana.

(Poganizam je bio dobar, ali nepotpun, stoga iskrivljen – *mi nismo nepotpuni nego obrnuti.* Poganska dobra su bila dobra ali im je nedostajala kršćanska ravnoteža i potpunost; a danas je većina dobra prozvana zlim.)

Sve ovisi o našim izborima; ali očekivani kraj našeg željenog samouništenja vjerojatno neće biti oporavak kršćanstva – *jer smo previše otišli u iskvarenost izabranih vjerovanja;* kraj će bit nešto puno niže od toga.

Oporavak Zapada vjerojatno ne može biti puno bolji od obnavljanja prirodne religije – *priznanja stvarnosti poput duše, dobra i zla, našeg sudjelovanja u stvarnosti, stvarnosti bogova.*

Na temelju toga, kršćanstvo se može nanovo izgraditi; zapravo se to može dogoditi brzo jer je superiornost kršćanstva tako očita poganima.

Ali čak ni tada, nijedan Čovjek ne može biti natjeran vjerovati, niti to Bog želi, i svako, čak i ako se nalazi u očajnim otuđenjima i nihilizmu gdje nema što izgubiti, može svejedno izabrati živjeti po lažima. Postoji presedan za takav izbor.

Možda nam se neće sviđati, *vjerojatno nam se neće sviđati,* razvijanje posljedica naših izbora; ali posljedice su svejedno posljedice – *i one su uzrokovane našim izborima.*

Ako inzistiramo na lošim izborima, loše posljedice će i dalje slijediti. Posljedice izbora Zapada su jasne i predvidljive – otvorenih očiju idemo u propast – nešto što smo sami izabrali.

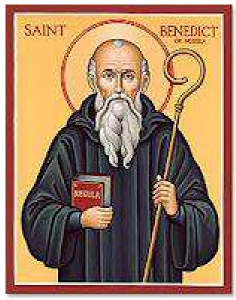
Bruce G. Charlton, If that is what you want - OK - have it! (See where it gets you)

MacIntyre o nadolazećem doba barbarizma i tame

> Alasdair MacIntyre u svoj knjizi *After Virtue* objavljene 1981. godine *(kod nas objavljeno pod nazivom Za Vrlinom)* zapisuje;

Uvijek je opasno izvlačiti previše precizne paralele između pojedinih povijesnih perioda; a jedna od najobmanjujućih takvih paraleli je ona između našeg doba u Europi i Sjevernoj Americi te epohe u kojoj je rimsko carstvo upalo u Mračno Doba. Ipak, neke paralele postoje. Ključno preokret u toj ranijoj povijesti dogodio se kada su muškarci i žene dobre volje napustili zadatak utvrđivanja Rimskog carstva te prestali identificirati nastavljanje uljuđenosti i moralne zajednice sa održavanjem tog imperija.

Ono što su umjesto toga naumili postići – *često ne prepoznajući što čine* – je izgradnja novih oblika zajednice unutar kojih se moralni život može održati tako da i moralnost i uljuđenost mogu preživjeti nadolazeće razdoblje barbarizma i tame. Ukoliko je moje shvaćanje našeg moralnog stanja ispravno, moramo također zaključiti da smo mi također već neko vrijeme postigli taj zaokret. U ovoj fazi bitna je izgradnja lokalnih oblika zajednica unutar kojih uljuđenost te intelektualni i moralni život mogu biti održani kroz novo mračno doba koje je već započelo. I ako je tradicija vrlina uspjela preživjeti horore prošlog mračnog dobar, nismo potpuno bez temelja za nadanje. Međutim, ovoga puta, barbari ne čekaju van granica; vladaju nama već neko vrijeme. Upravo nedostatak naše svjesnosti toga predstavlja dio naše nevolje. Čekamo ne Godota, nego još jednog – *nesumnjivo vrlo različitog* - Sv. Benedikta.

Ljevica uništava civilno društvo

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/ljevica-unistava-civilno-drustvo.html

Početkom devedesetih pojavilo se dosta literature i politički pokret koji se bavio Civilnim Društvom – *sloj organiziranog socijalnog života između vlade i obitelji; crkve, profesije i cehovi, dobrotvorne organizacije, klubovi i slično*

Pokret se pojavio u svijetlu pada Sovjetskog Saveza i većine njegovih satelita i kolonija, raspadom tog carstva u "*demokratske*" nacije. **Ideja je bila da je karakteristika totalitarizma uništenje civilnog društva (bilo uništenjem kao što je slučaj sa kršćanskim crkvama, ili državnim preuzimanjem).**

Nasuprot toga, civilno društvo je smatrano vitalnom karakteristikom zdravog i slobodnog društva – ideja da ljudi trebaju imaju oblike organizacije koji su uglavnom autonomni smatrana je i učinkovitom i moralno potrebnom.

Ideja je bila da civilno društvo treba ohrabrivati u nacijama središnje i istočne europe – *zapravo i svugdje druge – tako da bi mogli postati slobodni kao što je Zapad slobodan.*

Umjesto toga ono što se dogodilo je gotovo kompletno uništenje civilnog društva na Zapadu – *a proces je gotovo potpuno neprimjećen i nenapomenut kao generalni fenomen*. Gotovo svi oblici ljudskog povezivanja su stavljeni pod kontrolu države, većina ih je irelevantna, participacija u civilnom društvo je izrazito niska i slaba, mnoge crkve; profesionalne i društvene grupe su oslabljene ili nestale.

Sudeći po kriterijima od prije 25 godina, to objektivno znači da Zapad nije slobodan, totalitaran je.

Dogodilo se to drugačijim mehanizmima od onih pod Sovjetskim komunizmom – koji je koristio izravno potiskivanje, stavljanje institucija van zakona, oduzimanje njihove imovine, zatvaranje njihovih vođa itd. **Na Zapadu je nametanje totalitarizma bilo mješavina kontroliranja subvencijama i davljenja regulacijom.**

A ako je implementacija bila puno uspješnija i potpunija; motivacija na Zapadu je bila ista kao što je bila i u SSSR-u – *motivacija Ljevičarskog Totalitarizma* – da treba postojati jedna ideologija; i da ta ideologija treba biti nametnuta od države.

Naravno, ideologija moderne Nove Ljevice, političke korektnosti, je različita stvar od utopijskog socijalizma od prije jednog stoljeća. Oboje su destruktivni prema dobru – uništavaju brak, obitelj, crkve, profesije, cehove, samoobrazovanje, samoorganizaciju… sve vrste dobrovoljne autonomne suradnje…

Socijalisti su željeli iskoristiti oslobođene resurse i energiju da bi izgradili utopiju; ali moderni radikalni ljevičari nemaju utopiju na umu – *oni jednostavno žele uništiti ono čemu se protive*. I uspjeli su u tome.

Isprva, socijalne institucije su doista uključene u projekt Nove Ljevice, obično subvencijama u zamjenu za suglasnost – ali prije ili kasnije vanjsko preuzimanje će uništiti instituciju jer jednom preinačena kako bi bila u skladu sa regulacijama i politički korektnim ciljevima, djelujući u okružju koje je sve nepovoljnije u smislu regulacija i ograničenja – organizacija posve gubi pravu funkciju te umjesto toga djeluje samo kao grana civilne administracije države, samo još jedan organizacija posvećena inkluziji, jednakosti, raznolikosti…

Klubove se zatvara, crkve i dobrotvorne organizacije blijede ili nestaju, organizirani zajednički hobiji su napušteni – populacija koristi svoje slobodno vrijeme jednostavno na to da ih se zabavlja, pijenje, jedenje, uključivanje u masovne medije.

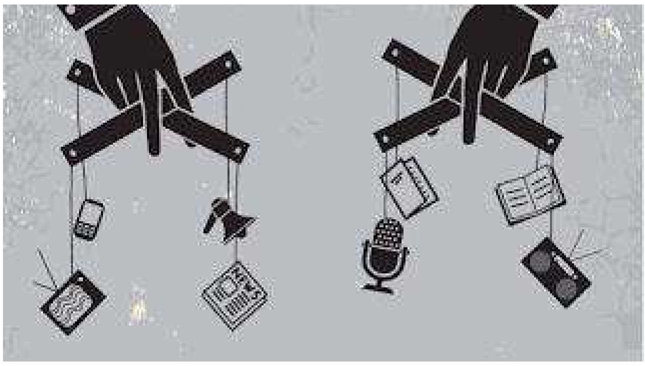
Populacija ja atomizirana, demoralizirana, demotivirana, nije u stanju misliti ili djelovati za sebe. A upravo ih takvog Ljevičari žele, jer kada nema organizacije s autonomijom – *nema niti opasnosti.*

Bruce G. Charlton, The destruction of civil society by the Left

PS

Ovo je sjajno sažeto. (I zanimljivo pročitati s obzirom da je autor zapadnjak, a mi sa suprotne strane promatramo Zapadno uvođenje "civilnog društva" u naš bivši totalitaran svijet. Naravno, promatramo s čuđenjem, barem ja, kako ne vide da su oni sami postali totalitarni. U zadnje vrijeme, jedine razumne izjave danas dolaze iz bivših komunističkih država.)
Komunizam je donio različite (totalitarne) političke pritiske i pogreške planirane ekonomije, ali ne smijemo zaboraviti naglasiti da je napadao institucije društvenog povezivanja – "konfiskirao" je ne samo imovinu nego i društvo od građana, predao ih birokratskoj državi.

No, iako postoji svijest da je komunizam totalitaran – *istina, ne kod svih;* ta svijest nije prisutna kada govorimo o problemima zapadnog "demokratskog društva". Iako će nas naši političari uvjeravati da smo "slobodni", postoje društva, primjerice u Aziji, u kojima ljudi imaju veću slobodu iako ne žive u "razvijenim demokracijama".

O odnosu civilnog društva i države objavio sam već nekoliko postova, primjerice u postu Kolektivizam i individualizam prijatelja dva (kojeg svakako preporučam), prenio sam Douthatov sažetak Nisbetovih teza. Na kraju je postavljano i pitanje kako osnažiti civilno društvo nakon što ga država jednom preuzme, može li država potpomagati njegov oporavak ili se mora odjednom povući? Postoji li uopće takva stvar poput Državnog podržavanja civilnog društva.

Vjerujem da se sjećate svakodnevnog spominjanja pojma"civilnog društva", ali oni koji su govorili o njegovom "razvijanju" nisu željeli razvijati istinsko civilno društvo nego su drugim alatima pokušali upravljati društvom. Danas također možete čuti da udruge civilnog društva zahtijevaju različite stvari, ali pritom ne misle na nešto što će stvarno razvijati civilno društvu i prepustiti odluke na nižu razinu nego na različite naprednjačke planove koji pomažu širenju Države. U zadnje vrijeme je to najočitije u području obrazovanja *(ali i u svim ostalim područjima koja su pogodna za politički korektna nametanja)*. Obrazovanje bi trebalo pripadati (istinskom) civilnom društvu – lokalnim zajednicama, obiteljima, udruženjima, klubovima, vjerskim zajednicama, Crkvi; Ali ne, udruge "civilnog društva" ne žele da društvo obrazuje i odgaja ljude, nego da Država provodi njihove totalitarne planove.

(O sličnim temama sam već pisao, primjerice u V. o totalitarnoj Ljevici, Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva, Ludwig von Mises o obitelji, Mala vlada, snažne obitelji, Tko će se suprotstaviti Državi? itd.)

Prema našim naprednjacima, civilno društvo niste Vi, Vaše obitelji, prijatelji, suradnici, klubovi, i sve ostalo što predstavlja prostor između pojedinca i Države. Kao što vole reći, potrebno nas je osloboditi od običaja, tradicija, autoriteta i institucija – drugim riječima, potrebno nas je osloboditi od društva i prepustiti naprednjačkim aktivistima da ga definiraju i njime upravljaju.

(Ako polažete nadu u privatizaciju, moram reći da ne vidim kako bi to pomoglo. Država opet nema nikakva ograničenja i može potpuno određivati što ćete i kako Vi raditi. Potpuna regulacija Vašeg života.)

Nisbet o stvaranju bezimene mase

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/nisbet-o-stvaranju-bezimene-mase.html

Obitelj, vjerska udruženja i lokalna zajednica – nabrojano, konzervativac inzistira, ne možete smatrati eksternim proizvodom čovjekove misli i ponašanja; oni dolaze prije pojedinca i neophodna su potpora čovjekovim uvjerenjima i ponašanjima. Oslobodite čovjeka iz konteksta zajednice i nećete dobiti slobodu i prava nego nepodnošljivu samoću i podložnost demonskim strahovima i strastima. Društvo je, kao što je zapisao Burke u poznatim retcima, partnerstvo umrlih, živih i nerođenih. Osakatite korijene društva i tradiciju, i rezultat će neizbježno biti odvajanje generacije od njene baštine, odvajanje pojedinca od bližnjih, i stvaranje nekontrolirane, bezimene mase.
Robert Nisbet, The Quest for Community

Tko se može nositi s tom masom? Tko mora odgovoriti na novonastale probleme? *(Raniji post o Nisbetovom radu – Kolektivizam i individualizam prijatelja dva.)*

> "Individualizam nije antiteza totalitarizma nego uvjet za njega."

N.G.Davila

Ispričavanje zbog konzervatizma?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/ispricavanje-zbog-konzervatizma.html

> Barry M. Goldwater u *The Conscience of a Conservative* zapisuje;

Brine me što se danas toliko ljudi s konzervativnim instinktima osjeća primoranim ispričavati zbog njih. Ili ako ne već direktno ispričavati, opisivati svoje predanosti kao da se radi o nečemu vrijednom pokajanju. *"Republikanski kandidati,"* rekao je Nixon, *"trebaju biti ekonomski konzervativci, ali konzervativci sa srcem."* Predsjednik Eisenhower je najavio tijekom svog prvog mandata, *"Konzervativan sam kada se radi o ekonomskim problemima, ali sam liberalan kada se govori o ljudskim problemima."* Drugi republikanski vođe inzistirali su da ih se prozove "progresivnim" konzervativcima. **Navedene formulacije su jednake priznanju da je konzervatizam uska, mehanička ekonomska teorija koja možda može biti uspješna kao vodič za knjigovođe, ali ne može se na njega osloniti kao sveobuhvatnu političku filozofiju.**

Isti sud, samo u obliku napada ne priznanja, zagovara se u kampu radikala. Kažu; *"Mi liberali smo zainteresirani za ljude. Naša briga je za ljudska bića, a vi konzervativci ste zaokupljeni očuvanjem ekonomskih privilegija i statusa"*. Liberali će čak optužbu pretvoriti u argument klasa: nas brinu mali ljudi, ne *"zlikavci velikog bogatstva."*

Takve izjave, i od prijatelja i od neprijatelja, nanose veliku nepravdu Konzervativnom gledištu. **Konzervatizam nije ekonomska teorija, iako ima ekonomske implikacije. Upravo je obrnuto; socijalizam je taj koji podređuje sve druge okolnosti čovjeka materijalnom blagostanju.** Konzervatizam je taj koji postavlja materijalne stvari na njihov ispravna položaj – ima stukturirani pogled na ljudska bića i ljudsko društvo, u kojem ekonomija ima samo podređenu ulogu.

Razlika između konzervativaca i liberala, danas je [1960.], ta što konzervativci uzimaju u obzir čitavog čovjeka, a liberali gledaju samo materijalnu stranu ljudske prirode. **Konzervativci vjeruje da je čovjek, djelomice, ekonomsko, animalno stvorenje; ali da je također i duhovno stvorenje s duhovnim potrebama i duhovnim željama. Osim toga, te potrebe i želje reflektiraju superiornu stranu ljudske prirode, stoga imaju i prednost pred njegovim ekonomskim željama.**

Konzervatizam stoga gleda na unapređenje ljudske duhovne prirode kao primarni interes političke filozofije. S druge pak strane, liberali - *u ime zabrinutosti oko "ljudskih bića"* – smatraju da je zadovoljavanje ekonomskih želja glavni cilj društva. Osim toga, oni su u žurbi; tako da je njihov karakteristični pristup upregnuti političke i ekonomske sile društva u kolektivni pokušaj nametanja "Napretka". Takvim pristupom, vjerujem da se bore protiv Prirode.

Prva obveza političkog mislioca je shvatiti čovjekovu prirodu. Konzervativac ne tvrdi da ima posebne sposobnosti percepcije u tome, ali tvrdi upoznatost s akumuliranom mudrošću i iskustvom povijesti, i nije preponosan učiti od velikih povijesnih umova.

PS

Liberalno zagovaranje ekonomskih rješenja na socijalna pitanja me podsjetilo na ranije objavljeni post Humana ekonomija ili humano društvo, u kojem Scruton primjećuje;

> Kada se pozivaju na socijalno tržište ekonomisti izražavaju stav – *koji prihvaćaju i njihovi socijalistički protivnici* – kako "socijalna pitanja" zahtijevaju ekonomsko rješenje. [...] Takvo razmišljanje znači prihvatiti jednu od najštetnijih Marxovih ideja, odnosno kako su društvene institucije proizvod, a ne temelj, ekonomskog poretka. Jer ako je Marxov stav točan, onda rješenje za socijalne probleme moramo oblikovati u ekonomskim terminima. [...] Sve ovo je sadržano u tom problematičnom izrazu "humane ekonomije", što čini se implicira kako kroz ekonomske organizacije društvo postaje humano, a ne – primjerice – *kroz ljubav, prijateljstvo i moralni zakon.*

Postoji nepropitana pretpostavka, posebno kod nas, da su konzervativci neosjetljivi, tvrda srca, dok je ljevičarima stalo do ljudi – *tko je konzervativac nema srca ili kako već to obično ide*.

Često će ljudi koji u nekoj našoj podijeli spadaju desno, ponosno uzvikivati da oni nisu nikakvi desničari, oni su socijaldemokrati i najveći ljevičari. Nedavno je u jednoj televizijskoj emisiji sudjelovao poznati poduzetnik Roglić i iskazao upravo opisani sentiment. S obzirom da sam gledao samo dio emisije, i to dosta nekoncentrirano, nisam siguran u točan citat, ali izjavio je da on možda jest desničar, ali je u srcu socijaldemokrat jer smatra da nije pošteno, on se ne bi osjećao dobro, kada njegovi radnici ne bi dobili plaću, ili tako nešto. *(Tu ga je malo i voditelj prekinuo, nije niti dovršio misao, koliko se sjećam.)* Ali takav opis desničara ne bi ponudili niti ljevičari, čak ni ovi domaći.

Spomenutu emisiju sam morao prestati gledati kada ga je voditelj upitao smatra li da je kapitalizam pošten jer neki imaju puno više – *ili što već,* na što mu je Roglić odgovorio da ne vidi alternativu, socijalizam je puno gori. No, voditelj se nije dao smesti (zašto i bi?), i rekao u redu je to, ali nemojmo se zamarati praktičnim pitanjima i probajmo čisto idealistički razmisliti o tome.

Radi se o specifičnom načinu razmišljanja koji pokreće ljevičare i naprednjake. Uzmete situaciju i uspoređujete je s nekom utopijskom slikom. Kapitalizam je loš jer nije idealan (iako nitko niti ne tvrdi da je idealan), i zbog toga ga je potrebno razrušiti. Nećemo uspoređivati kapitalizam s alternativama nego s nekim izmišljenim utopijskim ciljevima. O tome sam već pisao u više navrata, primjerice u postu o Kritičkom Mišljenju;

> "Naprednjaci često upadaju u zabludu jer uspoređuju stvari koje postoje s onime što ne postoji i što ne može postojati. Ne postoji Utopija. Određeni dijelovi trenutne stvarnosti mogu biti istinski dobri, a neke druge možda ne možete usavršiti bez da pri tom "usavršavanju" stvari ne postanu lošije u nekim drugim aspektima."

(Vidi također Burke o NenamjeravanimPosljedicama, Kako razmišljaju političari i njihovi glasači, itd.)

Uostalom, što to uopće znači da ste protiv kapitalizma? Je li to nešto poput toga da ste protiv vremena?

(Još jedan fenomen o kojem sam pisao; Unatoč tome što Roglić vodi jednu od najvećih privatnih tvrtki u Hrvatskoj, i siguran sam da sjajno djeluje i komunicira u poslovnom okruženju, nije toliko elokventan i nije u stanju uvjeriti javnost kao što to rade oni koji od toga žive. Jednostavno oni koji su privučeni poduzetništvu će odabrati poduzetništvo, a oni koji osjećaju odbojnost prema tome svijetu će krenuti u medije, politiku, akademski svijet *– i naravno, često propagirati sliku koja odbacuje slobodno poduzetništvo kao nešto negativno*. O tome sam pisao u više postova Zašto su intelektualci ljevičari?, Zašto sveučilištima dominiraju ljevičari?, Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika, itd.)

O čemu brinu konzervativci? - R.Kirk

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/11/o-cemu-brinu-konzervativci-rkirk.html

Konzervativac je zabrinut. prije svega, oživljavanjem duha i karaktera – trajnim problemom unutarnjeg uređenja duše, obnovom etičkog shvaćanja, i vjerskim sankcija na kojima je utemeljen svaki život vrijedan življenja. To je konzervatizam u najvišem obliku.
Russell Kirk

PS

Već sam objavio više postova slične tematike pa navodim samo kategoriju konzervatizam (2.dio, 3.dio, 4.dio, 5.dio); nekoliko razmišljanja Russella Kirka, post Deset konzervativnih načela! nudi jednu verziju principa koje njeguju konzervativci..

Kirk o borbi radikalnog i konzervativnog nagona

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/kirk-o-borbi-radikalnog-i.html

Bilo bi jednostavno spomenuti izbore koje je neka stranka konzervativnih sklonosti osvojila u ovoj ili onoj državi; ali izbori su prolazni, a borba između konzervativnog nagona i radikalnog nagona borba je koja nadilazi mala stranačka sučeljavanja, često nema trajan učinak važniji od bejzbolskih ili nogometnih utakmica.

Stoga pri odabiru deset događaja ne raspravljam ponajprije o sličnim bitkama ... Umjesto toga, bavim se sukobom između snaga integracije i snaga dezintegracije. **Pod konzervativnim nagonom razumijevam sklonost podupiranju časnog moralnog poretka, uspostavljenog društvenog poretka, društva dobrovoljne zajednice i zdravih institucija kao što su privatno vlasništvo i predstavnička vladavina. Pod radikalnim nagonom razumijevam želju za emancipacijom svih ljudi (svidjelo se to njima ili ne) od moralnih obveza, za rušenjem države i crkve, za stvaranjem egalitarnog kolektivizma**, za odbacivanjem svih struktura prošlosti. Radikalni nagon izdaje civilizaciju onome što je Burke nazvao antagonističkim svijetom; većina naroda na zemlji upala je u taj antisvijet tijekom proteklih dva stoljeća.

Tu i tamo, ipak su se snage reda na neko vrijeme uspješno oduprle snagama nereda – *ili su možda obnovile poredak nakon nekog razdoblja nasilja i anarhije*.

Russell Kirk

Kirk i Pongračić o (hrvatskom) konzervatizmu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/kirk-i-pongracic-o-hrvatskom.html

> Te je godine, [Disraeli] govoreći u Guildhallu, izjavio da se konzervativni osjećaji ne odnose samo na posjedovanje bogatstva. **"Rečeno nam je da radni čovjek ne može biti konzervativan jer on nema ništa za očuvanje – on nema ni zemlju ni kapital; kao da ne postoje druge stvari u svijetu dragocjene poput zemlje i kapitala!"** reko je tada. **"Radni čovjek ima slobodu, pravdu, sigurnost osobe i doma, jednaku primjenu zakona, nesputanu industriju",** nastavio je Distraeli. **"Zasigurno su to povlastice vrijedne očuvanja**" A u tome slučaju, je li divno ako su radne klase konzervativne?" Taj argument iznesen je 1874. godine i potrebno je ponoviti ga danas.

> *(Russell Kirk opisuje pobjedu Benjamina Disraelija nad liberalima u viktorijanskoj Britaniji.)*

Naravno da vam ne treba (ekonomski) kapital da bi bili konzervativni, postoji puno stvari vrijednih očuvanja (i obnove) koje je potrebno zaštiti od naprednjaka koji pretražuju svijet kako bi pronašli nešto što će mrziti i uništiti. Citat je iz vremena kada su se mnoge stvari podrazumjevale, danas možemo lakše prepoznati da oni koji "oslobađaju" društvo i pojedinca zapravo ne čine ništa takvo. Umjesto oslobađanja imamo lišavanje mnogih dobrih stvari.

Svakodnevno slušamo o tome da je potrebno preispitati (a to znači odbaciti) običaje, konvencije, institucije, tradicije; ali što tada preostaje? Čime ih mijenjamo? Odbacujemo stoljetna iskustva zbog ideja radikalnih ideologa. Veliki dio dvadesetog stoljeća u našem društvo je određeno baš takvim naprednjačkim eksperimentima koji su ostavili velike posljedice. Danas smo opet izloženi nekim novim eksperimentima koji bi mogli imati još negativnije posljedice, nije teško prepoznati da bi lako mogli izgubiti svoju sigurnost i mir.

***

> Kirk u predavanju TenConservative Books zapisuje;

Političko i moralno stajalište zvano konzervatizam ne potječe iz knjige; dapače, neki od najkonzervativnijih ljudi koje poznajem nipošto nisu ljubitelji knjiga. Jer izvori konzervativnog poretka nisu teorijski zapisi, nego su to običaj, konvencija i kontinuitet. **Edmund Burke nije mogao zamisliti ništa gore od srca teorijskog metafizičara u politici – to jest učene budale ili nitkova koji umišlja da može ukloniti složene institucije civiliziranog društva, koje su se bolno razvijale**

tijekom stoljeća povijesnog isksutva, kako bi zemaljski raj zamijenio nekom vlastitom knjiškom idejom. Ne postoji, dakle konzervativni ekvivalent Das Kapitaal, i ako Bog da, nikada neće ni postojati.

Da se izrazim drugim riječima, konzervatizam nije gomila teorija koje je smislio neki povučeni filozof. Naprotiv, konzervativna uvjerenje izrastaju iz iskustva: iskustva vrste, nacije, osobe. Kao što sam već istaknuo u ovim raspravama, pravi je konzervatizam negacija ideologije. Informirani konzervativac razumije da su se naše društvene institucije dvadesetog stoljeća polako razvijale na temelju kompromisa, koncenzusa i ispitivanja praktičnosti – dobar je primjer ovoga običajno pravo. One nisu nicale potpuno odrasle iz nečije knjige; praktični državnik, a ne povučeni vizionar onaj je koji održava zdravu napetost između zahtijeva vlasti i zahtjeva slobode; koji oblikuje podnošljiv politički ustav.

[...]**Dakle, dame i gospodo, ako ste u potrazi za nekim Nepogrešivim Priručnikom Čistog Konzervatizma – gubite vrijeme jer konzervatizam nije ideologija**, ne posjeduje neko pretenciozno ishodište, dragu tvorevinu nekoga Užanskog Simplifikatora, kojem se naivan poklonik političkog spasenja može obratiti kad god je u nedoumici. Nemojte zapasti u političku bibliolatriju, a pogotovo nemojte smatrati Kirkova dijela djelima koja je napisao netko obdaren proročkim nadahnućem.

***

> Prijevode gore spomenutih eseja možete pronaći u knjizi Politika razboritosti. U uvodu hrvatskog izdanja, ekonomist Pongračić zapisuje;

Očito Kirk misli na Sjedinjene Države i njihov ustav, ali se mnogi od ovih principa mogu odnositi na svako ljudsko društvo u kojem ljudi žele živjeti slobodno i bez straha od nečije tiranije. Interesantno je da ga ljubav prema domovini nije spriječila da se ograniči od takozvanih *neokonzervativaca* koji hoće da čitav svijet bude kopija Amerike i koji su , da bi to ostvarili, spremni otići u bilo koji rast s bilo kojom državom.

Za hrvatske čitatelj moramo naglasiti da Politika razboritosti može biti dobar početak, ali samo to – početak. **Slijepo imitiranje angloameričke političke i ekonomske filozofije nije preporučljivo. Hrvatski čitatelji moraju pronaći u svojoj povijesti što je ono što čini hrvatsku političku misao izuzetnom i to moramo prenositi novim naraštajima i na takvim primjerima ih učiti.** Primjerice, može li se nešto naučiti iz bogate prošlosti Dubrovačke Republike? Koliko su bili "konzervativni" hrvatski političari 19. i 29. stoljeća? Je li August Šenoa bio oličenje Kirkova konzervatizma? Najvažnije pitanje za mlade i ne tako mlade čitatelj jest: Mogu li mladi konzervativni Hrvati pronaći korijene pravog hrvatskog konzervatizma?

Možda bi bilo bolje naći neku drugu hrvatsku riječ koja bi naglasila namjeru očuvanja (*conserve*) najboljih ideja onih hrvatskih mislioca koji su uvijek težili tome da sačuvaju ljudsku slobodu i individualnu nezavisnost.

Važno je isto tako naglasiti da se na drugoj strani od politike razboritosti nalazi politika gluposti, politika zadrtosti. To je politika gdje politički neznalice iskreno vjeruju da je raj na zemlji upravo iza ugla i, budu li izabrani, oni će taj raj servirati ljudima na srebrnom pladnju. To je politika onih koji vjeruju da beskrajni ljudski problemi i potrebe mogu biti riješeni birokratskim ediktima i planiranjem odozgo. "Svjedočanstvo o tom ideološkom rasulu", upozorava Kirk" nalazi se svuda oko nas". Nebrojene ljudske žrtve takve ideološke zasljepljenosti dovoljan su dokaz da čitatelji knjige postanu sumnjičavi prema političarima generalno, a posebno ideolozima. Nesavršeno ljudsko biće ne može stvoriti savršen političko-ekonomski sustav. Međutim, zadrti ideolozi nastavljaju izložavati pučanstvo svojim utopijskim planovima. Sve što oni trebaju, poručuju naivnom svijetu, jest neograničena vlast. I George Orwell i Lord Acton posvetili su svoje živote prosvjećivanju ljudi i objašnjavajući im da svaka vlast ima tendenciju da čovjeka pokvari, a apsolutna vlast pokvariti će nas apsolutno! Čak i političari s najboljim namjerama brzo postanu žrtve svoje vlastite arogancije. Politički fanatizam stvara fanatike za koje nijedna ljudska žrtva nije prevelika da se ostvari njihov san o tome kako organizirati državu prema njihovim (suludim) idejama.

PS

Pongračić je u pravu, konzervativni principi primjenjivi su na različita društva, ali društva će se međusobno razlikovati, možemo (i moramo) gledati na druga društva, ali to ne znači da ih možemo (ili moramo) imitirati.

Pongračić traži bolju riječ od očuvanja (konzerviranja). Jedan noviji američki konzervativni autor naziva ono što radi *"reformirajućim konzervatizmom"*. Iako on koristi tu riječ da bi ukazao na to da da želi reforme koje će ih vratiti onim principima koje konzervativci promoviraju, izgledno je da će netko taj izraz shvatiti upravo suprotno.

Sjećam se kada sam prvi put čuo za Centar za obnovu kulture, sam naziv mi se učinio čudnim, i nije puno toga otkrivao. Kroz proteklih nekoliko godina COK je organizirao različita "konzervativna" događanja i počeo promovirati konzervativne principe u našem društvu, svakako čine sjajnu stvar. S vremenom sam prihvatio pojam "obnova" kao precizan opis onoga što naši konzervativci zapravo čine. *(Inače, COK je zaslužan za izlazak knjige Politika Razboritosti.)*

Naime, iako izraz konzervativac otkriva neke stvari, naše društvo je žrtva radikalnih totalitarnih ideologa, konzervativac nije toliko zainteresiran za "konzerviranje" nego za "obnavljanje" onoga što je izgubljeno, uništeno, ili, nadajmo se, pritajeno. To ne znači da konzervativac želi obnovu nekog određenog društva u nekom određenom području, ali on se poziva na povijesne epizode kako bi ukazao na principe koji su se pokazali uspješnima i koje je potrebno primijeniti u našim okolnostima.

Možda je potrebno napomenuti da se ne radi samo o ekonomiji, nego o kulturi. Angloamerički konzervatizam je danas često definiran samo kroz ekonomska pitanja. Osamdesetih godina je došlo do određenih preokreta u korist konzervatizma u SAD-u i Britaniji, ali taj period predstavlja tek trenutno usporavanja trenda. Nije došlo do nikakve bitne promjene, a navedene države su danas u još goroj poziciji nego što su bile. Kultura je bitna.

Što je hrvatski konzervatizam? Pa, ne možete preslikati konzervatizam neke druge zemlje na našu. Amerikanci imaju društvo drugačije povijesti i tradicije; stoljetnu povijest poduzetništva, drugačiji pravni sustav, drugačije uređenje. Ono što vrijedi za njih neće vrijediti za postkomunističke države, ne možete očekivati da će isti program imate iste rezultate u SAD-u i Rusiji.

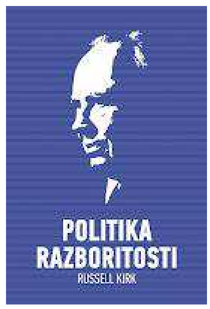
Što se tiče konzervativnih mislioca u našoj povijesti, spominje se ime don Mihovila Pavlinovića kao svojevrsnog hrvatskog Tocquevillea , sramotno sam neupoznat s njegovim djelom pa ne mogu o tome suditi.

No, čak i ako ne možemo pronaći predstavnike u povijesti, to ne znači da konzervatizam nema šanse za uspjeh u Hrvatskoj; nego samo da će predstavljanje i primjene njegovih principa biti nešto opsežniji zadatak. Postoji ozbiljan deficit razumijevanja što konzervatizam uopće jest, ali i općenito koji su temelji slobodnog društva, koji su korijeni naše civilizacije; izgubljeno je shvaćanje čovjeka i njegove naravi.

(Mislim da veliki broj ljudi u našem društvu zapravo dijeli različite konzervativne vrijednosti, ali izabire nekonzervativna sredstva da bi ih njegovao i postigao – *a to znači da konzervativne vrijednosti imaju probleme pri ostvarivanj*u.)

Što se tiče budućnosti konzervatizma; iako su ljudi su skloni različitim zabludama, na kraju se moraju vratiti trajnim vrijednostima.
- - -

Citati s početka posta mogu se pronaći u knjizi Politika Razboritosti, autor je Russell Kirk (Zagreb, Večernji list, 2015). O čemu je knjiga;

> U ovom prvom poglavlju objašnjavam razliku između konzervativnih uvjerenja i ideologije. U sljedeća četiri poglavlja raspravljam o konzervativnim načelima, događajima konzervativne važnosti, konzervativnim knjigama i konzervativnim vođama – po deset od svega navedenog. Dalje, u poglavljima VI, VII, VIII, IX opisujem četiri konzervativna pisca dvadesetog stoljeća. U poglavljima X., XI, XII, XIII, proučavam četiri vrste ili frakcije američkih konzervativaca. Nakon toga u poglavljima XIV, XV, XVI, XVIII bavim se velikim zagonetkama konzervativaca – pitanjima vanjske politike, političke centralizacije, obrazovnih standarda i američkog proletarijata. U svojem završnom poglavlju žestoko osuđujem ideologiju demokratizma, vox populi vox Dei.

Ukoliko ste u poziciji, potrudite se pribaviti knjigu. Brzinska pretraga otkriva da je dostupna u pojedinim knjižnicama, ne mogu pronaći online narudžbu, ali sigurno ih ima i u knjižarama za kupiti.

> Inače, objavio sam još prije neke od spomenutih članaka, ili barem citate iz njih. Vidi; Desetkonzervativnih načela, Kirk o razlici konzervativaca i libertarijanaca, i kategoriju Politika Razboritosti.

Tocqueville o novoj vrsti despotizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/tocqueville-o-novoj-vrsti-despotizma.html

Naslućujem nove značajke pod kojim bi se despotizam mogao pojaviti na svijetu. Prva stvar koja upada u oči je bezbrojeno mnoštvo ljudi svi jednaki i podjednaki, neprestano nastoje ostvariti sitne i beznačajne užitke kojima zasićuju svoje živote. Svaki od njih, živeći odvojeno, je stranac sudbini ostalih – njegova djeca i njegovi privatni prijatelji tvore za njega čitavo čovječanstvo; a što se tiče ostalih njegovih sugrađanina, blizak im je, ali ne vidi ih, dodiruje ih, ali ne osjeća ih; on postoji samo po sebi i za sebe samog; i ako njegova rodbina još postoji, može se reći da je izgubio svoju zemlju.

Iznad toga stoji ogromna i zaštitnička moć, koja preuzima na sebe samo osiguravanje njihova zadovoljstva i bdijenja nad njihovom sudbinom. Ta moć je apsolutna, redovita, oprezna i blaga. Bila bi poput autoriteta roditelja, kada bi, poput tog autoriteta, njezin cilj bio pripremiti čovjeka za odraslost; ali ona pokušava upravno suprotno, držati ih u vječnom djetinjstvu: ljudi bi se trebali radovati, po uvjetom da ne misle na ništa drugo osim radovanja. Takva vlada dobrovoljno radi da bi postigla njihovu sreću**, ali ona izabire biti jedini agent i jedini sudac te sreće: pruža im sigurnost, predviđa i opskrbljuje njihove potrebe, omogućuje njihove užitke, brine se o njihovim glavnim zabrinutostima, upravlja industrijom, regulira imovinu, i dijeli nasljedstvo – što preostaje, nego poštedjeti ih svih briga razmišljanja i svih briga življenja?**

Zbog toga, čovjekovo iskazivanje slobode odlučivanja postaje svakodnevno sve manje korisno, i sve rjeđe; iskazivanje volje ograničeno je na malom prostoru, a čovjek je postepeno lišen svih koristi od sebe. Princip jednakosti je pripremio ljude na te stvari; predodredio je ljudi da ih izdrže, a često da ih i promatraju kao prednosti.
Alexis de Tocqueville, Democracy in America (1835.)

Muggeridge, intelektualci i Sovjetski Savez

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/muggeridge-intelektualci-i-sovjetski.html

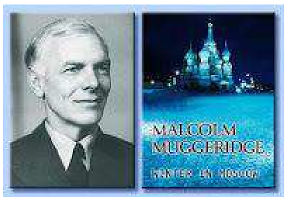

> Kirk u svom eseju o Malcolmu Muggeridgeu zapisuje;

Odgajan kao socijalist, mladi Muggeride poučavao je nekoliko godina u Indiji i Egiptu; dobio je posao u redakciji Manchester Guardiana; a u dobi od dvadeset devet godina, u pratnji svoje supruge Kitty, zaputio se u Moskvu, u kojoj je naslijedio Wiliama Henrya Chemberlina kao moskovski dopisnik Guardiana. **Muggeridgeovi su iskreno vjerovali da su napustili umiruće buržujsku kulturu kako bi sudjelovali u Novoj Civilizaciji u kojoj će ljudski potencijal biti ispunjen.** Stigli su u rujnu 1932. godine. U roku od šest mjeseci Muggeridge je spoznao strahote komunističkog režima, diktaturu proletarijata.

"On uništava sve i svakoga. Bit je uništenje – u gradovima vlada tama, paraliza; u zemlji propadanje, jalovost, monotono izvikivanje njegove isprazne formule – *to besklasno, socijalističko društvo* – on ne napada metodičkim barbarstvom samo ljude, klase i institucije, nego i dušu društva. Trga društvo iz korijena i ostavlja ga mrtvim. 'Ako odemo', rekao je Lenjin, 'zalupit ćemo vratima prazne kuće'" Tako je Muggeridge napisao u svojem moskovskom dnevniku.

Urednik Manchester Guardiana odlučio je ne objaviti veći dio istine koju je Muggeridge poslao iz srca tame; s gađenjem, Muggeridge je podnio ostavku u tim poznatim novinama te se našao nezaposlen i u nesretnim okolnostima. Iz njegovih ruskih mjeseci nastao je njegov podrugljivi roman *Winter in Moscow*.

U toj sumornoj i duhovitoj knjizi Muggeridge vjerno opisuje kukavičluk, licemjerje, i glupost novinara sa Zapada, koji su odbacivali ili ignorirali jasne dokaze velike gladi i staljinističkog terora u Sovjetskom Savezu i hvalom obasipali diktaturu proletarijata. Engleska liberalna savjest spokojno je prihvatila strahote egzistencije u SSSR-u nakon što je diktatura čvrsto uspostavljena. Kako Muggeridge piše u prvom svesku svoje autobiografije, *The Green Stick;*

> "Shaw, Webbovi i drugi vodeći fabijanci... snažno su se protivili SSSR-u u njegovim prvim danima borbe; počeli su mu se diviti tek kada je otvrdnuo u autoritaran režim terora. Njihovo divljenje preraslo je u opijeno obožavanje kada je Staljin preuzeo ulogu, a uvelike i stil, svrgnutog cara, samo s više brutalnosti, učinkovitosti i taštine."

Muggeridgeov gnjev zbog ludosti i podmuklosti zapadnih posjetitelja u Rusiji i stranih dopisnika postavljenih ondje tijekom njegove moskovske zime postao je stalna tema nekoliko njegovih knjiga i njegovih gotovo bezbrojnih periodičkih zapisa. Trideset sedam godina poslije vratio se svojoj osudi blesavih ljevičara koje je susreo u Moskvi.

> "Tih dana Moskva je bila meka za svaki liberalni um, bez obzira na njegova stajališta", pisao je on 1970. godine. "Pohrlili su onamo u beskrajnoj povorci, od velikana poput Shawa i Gidea, Barbussea i Juliana Huxleya, Harolda Laskog i Webbovih pa sve do jadnih malih učitelja, sumanutih svećenika, milijunaša i buncajućih sveučilišnih profesora; svi su bili uvjereni kako će pod okriljem velikog Staljina nastupiti nova zora u kojoj će ljudska vrsta napokon biti ujedinjenja u slobodi, jednakosti i bratstvu za vijeke vjekova... Bili su spremni povjerovati u bilo što, bez obzira koliko apsurdno; Zanemariti bilo što, bez obzira koliko podlo; odobriti bilo što, bez obzira koliko mračno i brutalno autoritarno, samo kako bi netaknutim sačuvali očekivanja da će jedna od najradikalnijih, najokrutnijih i najkrvavijih tiranija koje su ikada postojale na zemlji biti pouzdan borac za ljudsku slobodu, bratstvo ljudi i sve druge dobre liberalne ideale kojima su posvetili svoje živote."

Malcolm i Kitty Muggeridge stigli su u Moskvu jednako tako lakovjerni u vezi s diktatorom proletarijata kao i ostali posjetitelji čije će ludosti uskoro osuditi. Ali njihove oči bile su prosvijetljene, pa su otišli mnogo mudriji i preplavljeni tugom. **Spoznali su tešku istinu o komunističkom režimu; spoznali su plitkosti i licemjerje zapadne liberalne ideologije.**

PS

Danas rijetko možete čuti o tisućama intelektualaca koji su iz Zapadnog svijeta odlazili u Sovjetski savez kako bi pratili uvođenje ovozemaljske utopije. Unatoč svim dokazima koji su ukazivali suprotno, oni su i dalje bili impresionirani te su nastavili uvjeravati Zapadnu javnost u sva dobra takvog sustava. *(Neki od njih su radili na svrgavanju sustava u svojim zemljama kako bi i tamo mogli uvesti takve promjene i Napredak.)*

Socijalizam i Crkva – O.A. Brownson

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/socijalizam-i-crkva-oa-brownson.html

Zastirući se velom kršćanskih oblika, nastojeći razlučiti između kršćanstva i crkve, svojatajući autoritet i neizmjernu popularnost evanđelja, osuđujući kršćanstvo uime kršćanstva, odbacujući Bibliju uime Biblije, i prkoseći Bogu uime Boga, socijalizam skriva od nektritičnog mnoštva svoj pravi karakter te se, obraćajući našim najsnažnijim sklonostima i strastima, nameće nevjerojatnom snagom i kreće se svojim putem razaranja i smrti sa silinom kojoj se ljudska bića sama po sebi ne mogu oduprijeti. Ljudi joj se prilagođavaju svom snagom vlastite prirode i svim svojim poštivanjem prema religiji. Sama su njihova vjera i milosrđe izopačeni, a njihovo najplemenitije suosjećanje i najuzvišenije nade podređeni su njihovim najnižim strastima i najpodlijim sklonostima. Ovdje je tajna snage socijalizma i ovdje je glavni izvor njegove opasnosti.
Orestes A. Brownson , Socialism and the Church (1848.)

PS

Kirk je često citirao (zaboravljenog) Brownsona. Prema Kirku, Brownson predstavlja američko gnušenje prema socijalističkoj zavisti. Brownson opisuje shvaćanje ljudskog duha koje je ograničilo marksizam u Americi na "diletantne na sveučilištima" i nekolicinu prijatelja Sovjeta raspršenih diljem zemlje.

O samom Brownsonu nisam bio informiran ranije, esej sa FirstPrinciples - Orestes Brownson on Catholicism and Republicanism donosi kratak pregled.

Je li Kirk bio preoptimističan u svojoj procijeni, je li isto shvaćanje ljudske realnosti još uvijek prisutno u američkom narodu? Pretjeruju li konzervativci koji se pitaju zašto smo se borili protiv Sovjeta ako ćemo na kraju postati poput njih?

Muggeridge u kritici liberalizma kaže;

> "Ustoličenje evanđelja napretka nužno zahtijeva konačno diskreditiranje evanđelja Krista i uništenje cijelog sustava etike, prava, kulture, ljudskih odnosa i ljudskog ponašanja izgrađenog na njemu."

Katolici vjeruju u Djeda Mraza

Ne, ovo nije post o intelektualnoj propasti koju predstavljaju Novi Ateisti i i njihovi pokušaji obračunavanja s teizmom.

Nije o komercijalizaciji adventa i Božića. (*vidi Šolin Božić kao "stresno događanje")*. Nije niti o tome je li ispravno reći Djeda Mraz ili Djeda Božićnjak. (*Nijedno*).

Ovaj post je upravo potvrda toga da katolici vjeruju u Djeda Božićnjaka. Dobro, možda ne baš u Djeda Božičnjaka, ali u Nikolu, biskupa iz Mire koji je poslije proglašen svecem. Zašto vjeruju u njega? Pa, iz istog razloga zašto vjeruju u različite povijesne ličnosti.
Osoba iz naslova postoji, ali njegova popularna prezentacija je rezultat krađe identiteta.

***

Nikola je rođen u 3. stoljeću, ubrzo postaje siroče, ali ostaje mu imetak roditelja kojeg je kroz svoj život podijelio ljudima u potrebi. Najpoznatiji primjer je njegova pomoć ocu triju djevojaka koji nije imao za miraz zbog čega su bile u opasnosti da prodaju svoje tijelo i čast; došao je noću i kroz prozor ubacio vrećicu zlatnika. Davao je poklone siromašnoj djeci, stavljao novac u cipele dok su se molili itd.

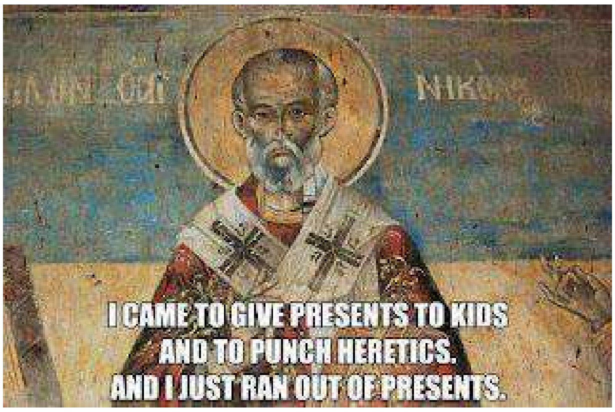
Živio je u vrijeme Dioklecijanovih progona kojima je bio podvrgnut te je bio prisutan na Nicejskom saboru koji se bavio Arijskom herezom. Dok je Arije na saboru izlagao svoje teološke zablude, u jednom trenutku Sv. Nikola je izgubio svoje strpljenje, pristupio mu i "složio ga na pod". *(Takvo ponašanje nije se smatralo prikladnim za biskupa pa su mu oduzeli Evanđelje i palij - simbole biskupske pozicije; poslije mu je to nadnaravnom interevencijom vraćeno.)*

Da ne duljim; ne vjerovati u Sv. Nikolu je kao nevjerovati u bilo koju drugu povijesnu osobu.

Naravno, katolici vjeruju u vječnu dušu, da je Nikola, biskup Mire, svetac što znači da je u zajedništvu s Bogom. Sve što to podrazumijeva poznato je, ili bi barem trebalo biti, katolicima. Ostalima baš i nije...
***

Sv. Nikola će možda napuniti čizmicu, ali nemojmo zaboraviti Onoga od kojega veće Dobro nije moguće zamisliti. *(Ni sv. Nikola ga nije zaboravljao – zbog toga i ovo sv. ispred.)*

Chesterton piše da se kao dijete pitao tko stavlja darove u njegovu čizmicu, a u odrasloj dobi se pita tko je stavio čizmu u sobu, i sobu u kuću, i kuću na planet, i planet u ništavilu.

> "Nekoć sam bio zadivljen i zapanjen pri pronalasku tako velikog poklona koji ne bi stao niti u čizmicu. **Sada sam zadivljen i zapanjen svakog jutra pronalaskom tako velikog poklona kojemu su potrebne dvije čizme, a i nakon toga preostaje toliko toga izvana; govorim o velikom i apsurdnom poklonu mene samoga...**"

Dakle, što god da ste danas pronašli u svojim čizmicama, nemojte zaboraviti zahvaliti svome Stvoritelju na onome što svaki dan pronalazite u njima. *(Vidi kategorije klasični teizam - 2.dio, teizam itd.)*

Unatoč tome što katolici "vjeruju" u Sv. Nikolu, sekularizirana verzija - *Djed Mraz koji nas potiče na potrošnju* - je toliko izmijenjena da mi je teško vidjeti kako bi se moglo raditi o istim osobama. *(Skoro da bi mogli reći kako jedan potiče vrline, drugi grijehe. Kao što je netko primjetio, za Božić djeca nauče da Djed Mraz više voli bogatu djecu.)*

Iako je Adventsko vrijeme pretvoreno u "razdoblje kupnje", siguran sam da ćete uz malo – *ili više* – truda desekulazirati svoje okruženje (ili barem svoj duhovni život) i spremni dočekati blagdan Gospodinova rođenja. *(Pakaluk u The trouble about Christmas daje nekoliko savjeta za advent, a u Advent list za cijelu godinu.)*

To što su ulice i trgovine okićene ukrasima i lampicama s ciljem poticanja potrošnje ne znači da njihovu svijetlost ne možete iskoristiti za drugi cilj - da Vam osvijetle put dok idete na ispovijed, zornicu i pričest.

Plaćate li potrebnu "poštenu" razinu poreza?

> *Michael Pakaluk u kolumni Your fair share of taxes komentira ulogu i značaj poreza;*

"Bogati bi trebali platiti više poreza da bude pošteno!" Ali koliko više, i prema kojem standardu? Najbogatija desetina amerikanaca plaća oko 30 posto svojih prihoda kao porez *(kombinacija federalnog, državnog, poreza na imovinu, trošarina i poreza na promet).* Bi li 32 posto odjednom bilo pošteno? Ako bi, zašto 28 posto ne bi?

Možete potajno misliti da bi trebali plaćati poreze sve dok nemaju podjednako novaca kao i svi drugi, a to bi bila zavist, ili jad zbog dobra drugog. Poput drugih grijeha, zavist ništa ne postiže. Naši problemi se ne mogu riješiti oduzimajući. Oduzmite potpuno bogatstvo Billa Gatesa i Warrena Buffeta i možete deset dana financirati vladu (iako na dugi rok vjerojatno i manje jer onda navedeni dvojac u budućnosti više ne bi plaćao poreze.)

Ili oduzmite sav novac svih bogataša u najbogatijim gradovima SAD-a, i prema toj shemi, možete financirati vladu jednu godinu; iako bi i tu isključili zaradu onih koji bi bili zaposleni kroz trošenje tog novca.

Teško je pronaći katolički nauk o porezu. Morate čitati između redaka kratke tvrdnje Katekizma da *"Podložnost vlasti i suodgovornost za opće dobro sadrže moralni zahtjev plaćanja poreza, vršenja prava glasa i obrane zemlje" (2240).* Na prvi pogled, to nam govori da nije pogrešno plaćati porez kao što su neki suvremenici apostola pretpostavljali, nego da se radi o dužnosti.

Ali primijetite uvjet: Porezi su za opće dobro. Iz toga možemo zaključiti da je obveza na vladi ne na građaninu; odnosno, da vlada ne može uzeti novac kroz oporezovanje za nijednu drugu svrhu osim općeg dobra.

U starijim tekstovima ovaj princip je snažno iskazan, primjerice u Edward Cahilloj sveobuhvatnoj raspravi *"The Framework of a Christian State"*:

> "Dakle, ako vladari pogrešno upravljaju ili posvećuju bilo koji udio ovih sredstava za svrhe koje nisu opće dobro, onda su krivi ne samo zbog kršenja Zakonske Pravde, nego i zahtijevanja novca od privatnih pojedinaca pod lažnim izlikama, a to je pljačka ili grabež, tim činom zloupotrebljavaju javno povjerenje što je pronevjera. Osim toga, ako vladajući nameću poreze u većoj mjeri no što je potrebno za opće dobro ili više od onoga što pojedinačni građanin opravdano može platiti, podjednako su krivi zbog nepravde i prijevare."

U dokumentima učiteljstva, moramo se posavjetovati sa izvornom enciklikom o Katoličkom Socijalnom nauku *"Rerum novarum"* (1891.) da bi pronašli izjavu o oporezivanju. Papa Lav XIII se zalaže protiv socijalizma i brani princip vlasništva o kojemu je još govorio Aristotel; da je opće dobro najbolje ostvareno ako građani posjeduju vlasništvo, ali to vlasništvo stavljaju u uporabu na korist drugih. Nakon objašnjavanja tri prednosti koje su rezultat takve sheme, upozorava;

> **"Do tih se koristi može doći samo uz uvjet da se dohodak pojedinaca ne iscrpe prevelikim nametima i porezima. Budući da pravo privatnog vlasništva ne dolazi iz ljudskog nego iz naravnog zakona, javna vlast ga ne može dokinuti, nego samo ublažiti i uskladiti njegovu upotrebu s općim dobrom. Nepravedno, dakle, i nečovječno radi tko od dobara pojedinaca u ime poreza uzima više negoli je potrebno."**

Dakle čak i rashodi za korist općeg dobra mogu biti nepravedni ako "*iscrpe*" imovinu; ako se zasnivaju na negiranju prirodnog prava posjedovanja plodova vlastita rada; ili ako vlast oduzima privatnom vlasniku umjesto da mu pomaže, na supsidijarni način.

Iako može biti sivih područja, možete očekivati da postoje granice koje, kada su prijeđene, jasno signaliziraju prekomjerno oporezivanje. [...]

PS

Na kraju Pakaluk predlaže da bi sustav trebao biti organiziran tako da svatko mora otići u poreznu upravu, izvaditi gotovinu i uplatiti porez (umjesto automatskog oduzimanja); Tako bi bilo jasno na što se troše novci. Osim toga, plaćeni iznos svakog pojedinca bi trebao ostati u "paketu" tako da svatko može pogledati na internetu za što se iskoristio njegov uplaćeni "paket" – slično sustavu dobrotvornih organizacija koje vam omogućuju da pogledate kome ste točno pomogli. Na taj način bi svi znali plaćamo li "potrebnu"/poštenu razinu poreza.

Povezani raniji postovi Privatno vlasništvo i prirodni zakon, Adolescentni intelektualci , Socijalizam korak po korak itd. (I naravno Rerum Novarum.)

Sebičnost i predacija javnog sektora

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/sebicnost-i-predacija-javnog-sektora.html

Zašto pretpostavljamo da su privatne tvrtke u potrazi za "vlastitim interesom", a da vladine birokracije nude "javnu službu"?

Daleko od toga da poduzetnici ne žele ostvariti svoje interese; naravno da to rade. Žele veći profit, veći udio na tržištu, bolji položaj.

Ali to vrijedi i za vladine birokrate. Oni žele veće budžete, veći broj klijenata, i veći prestiž. Oni također grade feude i carstva.

Kako bi postigli svoj cilj, i poduzetnici i birokrati pružaju dobra i usluge. U tome smislu, oboje čine nešto za javnost (ili u svakom slučaju, za nekoga). Ali jesu li u tome uspješni? Osim ako nemaju monopole – *koje je teško očuvati bez vladine suradnje* – poduzetnici moraju pružati dobra i usluge po razumnoj cijeni, inače će ih istisnuti druge tvrtke. Za birokrate, učinkovitost je puno manji problem zato jer je cijena onoga što nude sakrivena u porezima, i zato jer se ne moraju natjecati.

Opravdano dajemo određene funkcije vlasti zato jer nema razumne alternativne. Nacionalnu obranu primjerice moraju pružati javne vlasti; kao i donošenje zakona; Ali nema puno dobara i usluga koje zadovoljavaju taj kriterij. **Smatrati da je zarađivanje u poduzetništvu sebično, a zarađivati u vlasti kreposno je jednostavno apsurdno.**

PS

Svakodnevno možemo slušati o zabrinutosti oko predacije *"privatnog sektora"*, ali nitko ne govori o predaciji javnog sektora.

Šire li birokrati stalno svoje ovlasti? Povećaju li svoje budžete i prihode? Radi li oni stvarno za opće dobro, tko plaća i bira njihove usluge?

Već sam spominjao ekonomista Sowella koji je u mladosti bio marksist, studirao je kod Friedmana ali to nije promijenilo njegovo mišljenje, no onda je jednog ljeta pronašao posao u agenciji kojoj je cilj pomoć nezaposlenima. Proučavao je podatke, i počeo nuditi neka rješenja, ali u razgovoru sa odgovornima shvatio da nitko od njih ne pokušava riješiti

problem. Nikoga od njih nije briga za problem kojeg navodno pokušavaju riješiti, nije bitno funkcioniraju li njihovi programi. Ako se problem nezaposlenosti poveća to je još bolja stvar za njih. Sowell je bio marksist jer je vidio probleme i smatrao da će ih riješiti država, nakon toga iskustva shvatio je da je bio u zabludi.

Sjećam se emisije (koju sam pogledao jer se radilo o rijetkom nastupu domaćeg konzervativca) u kojoj je jedan poznati sveučilišni profesor - *naravno ljevičar*, ustvrdio, samozadovoljno i pametno, da možemo birati hoćemo li biti pod kontrolom države ili oligarha. Netko će nama upravljati.

Ali poduzetnik pruža neku uslugu ili proizvodi robu koju ste slobodni kupiti. Imate izbor s kime ćete surađivati, i hoće li uopće s ikime surađivati. Poduzetnik mora biti bolji od konkurencije (u nekom faktoru koji je vama bitan), ako prestane zadovoljavati vaše kriterije odlučiti ćete se za drugoga. Surađujete s nekim poduzetnikom jer on rješava vaš problem – *možda rješava mali problem velikog broja ljudi, ili veliki problem malog broja ljudi*; Ali postoji obostrani dobrovoljni pristanak. *(I poduzetnici – svi građani koji imaju neke vještine - bi bili uspješniji u nuđenju svojih usluga kada ne bi sprečavali inovacije, potrebne su nam bezdozvolne inovacije - inovacije koje neće gušiti regulacija. Pod inovacija mislim na sve što je nekome potrebno - nešto što je svako u stanju ponuditi, ne nešto tehnički kompleksno.)*

Javni sektor tog problema nema. Država ima represivni aparat i može činiti što god želi. Neke od stvari koje čini su opravdane, ali tvrditi da su poduzetnici koji pružaju uslugu i robu onima kojima je potrebna sebični i pohlepni, vođeni lošim namjerama; a da su oni u javnom sektoru usredotočeni na rad za opće dobro doista jest apsurdno.

Libertarijanci i prirodno pravo

Pitanje koje mi [Budziszewski] često postavljaju, *posljednji put kada sam imao predavanje o prirodnom zakonu na konferenciji o slobodnom i kreposnom društvu*, glasi; Je li moguće biti libertarijanac, a vjerovati u prirodni zakon?

> *Odgovor*:

Sve ovisi o tome što mislite pod libertarijanizam. Postoje dvije vrste libertarijanizma koje odgovaraju dvjema različitim shvaćanjima oko toga što sloboda je i zašto nam je potrebna. **Jedna vrsta libertarijanizma smatra da nam je potrebna bogata paleta određenih sloboda kako bi mogli ispunjavati svoje dužnosti i držati se onoga što je dobro za ljudska bića.** Primjerice, smatra da zato što roditelji imaju dužnost odgajati svoju djecu, onda također imaju i pravo na to. Ta vrsta libertarijanizma je savršeno sukladna prirodnom zakonu. Zapravo se temelji na njemu.

Druga vrsta smatra da su nam potrebne neograničene slobode kako bi mogli izbjeći naše dužnosti i kako bi mogli dobiti ono što želimo. Primjerice, smatra da imamo pravo ponašati se kako želimo u području spolnosti, čak i na štetu obitelji i djece, a ukoliko se začmu neželjena djeca, imamo ih pravo ubiti. Takva vrsta libertarijanizma je radikalno nespojiva s prirodnim zakonom.

Naziv "fuzinizam" se ponekad koristi za savez između socijalnih konzervativaca i libetarijanaca prve vrste, utemeljen na dijeljenom uvjerenju u prirodni zakon, dijeljenom poštovanju prema ispravnoj funkciji vlasti; i dijeljenom nepovjerenju prema vlasti koja prelazi te funkcije.

Izazov fuzionizma u današnje vrijeme je što velika većina ljudi koji se nazivaju libertarijanci pripadaju drugoj skupini, oni možda govore protiv svemoćne vlasti, ali paradoksalno je na kraju prihvaćaju.

Two Libertarianisms, J. Budziszewski,

PS

Potrebno je razlikovati slobodu od licence. Licenca je kada možete raditi što god želite (bez obzira na posljedice); Ali konzervativci njeguju onu slobodu koja je vezana uz red, ne samo da sloboda postoji zajedno s redom i vrlinom nego ona niti ne može postojati bez njih.

Današnji liberali zalažu se za to da se ponašanje privatizira, a posljedice tog ponašanja socijaliziraju. Drugim riječima, možete činiti što god želite i odabirati kakav god način života želite, a na drugima je da plaćaju i trpe posljedice vašeg ponašanja. No, i stari liberali nude pogrešnu sliku slobode. Iako se neće zalagati za socijalizam posljedica, dijeleći svakome licencu oni stvaraju društvo u kojem nestaju vrline i red te nastaju problemi u društvu na koje u konačnici mora odgovarati Vlast.

Već sam pisao o spomenutim fenomenima, o fuzionizmu; Meyer & fuzionizam – sinteza konzervatizma i libertarijanstva? i F.A. Hayek - libertarijanizam i konzervatizam; zatim Kirk o razlici konzervativaca i libertarijanaca i O redu i slobodi – R. Kirk, o Nisbetu; Kolektivizam i individualizam prijatelja dva, kategorija prirodno pravo, libertarijanci itd.

> Neki ljudi pod riječju sloboda podrazumijevaju mogućnost da činite što god želite... Ljudi koji imaju više dopustili su si da robuju grijesima, strastima i nečistoćama, češće od drugih izgledaju kao fanatici vanjskih sloboda, želeći proširiti zakone što je više moguće. Ali takav čovjek koristi vanjsku slobodu samo da bi preuzeo veći teret unutarnjeg ropstva. Istinska sloboda je aktivna sposobnost čovjeka koji nije porobljen grijehom, kojeg ne grize osuđujuća savjest, izabire bolje u svijetlu Božje istine, i koji je ostvaruje uz pomoć milostive Božje snage. To je sloboda koju ni zemlja ni nebesa ne ograničavaju.

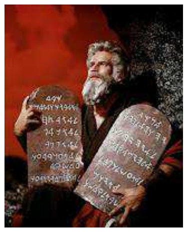
Sv. Filaret

Prirodni zakon i Deset Zapovijedi

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/prirodni-zakon-i-deset-zapovijedi.html

> Pitanje: Naglašavali ste [*Budziszewski*] da, iako su Deset Zapovijedi dobar sažetak prirodnog zakona, one su vrsta sažetka u kojima dio predstavlja cjelinu – *svaka zapovijed predstavlja čitavu kategoriju*. Primjerice, primjećujete da iako se spominje samo najgora vrsta laži, lažno svjedočanstvo, ono zapravo predstavlja laganje općenito; iako se spominje samo najgora vrsta seksualne nečistoće, preljub, ono predstavlja seksualnu nečistoću općenito.

> Ima li išta u prirodnom zakonu što ne spada u jednu od tih deset kategorija? Ili bi rekli da prirodni zakon uključuje upravo deset vrsta stvari koje *Dekalog* spominje, iako na obuhvatniji način?

> *Odgovor:*

Rekao bih ovo drugo. Drugim riječima; Deset Zapovijedi su kompletni sažetak prirodnih dužnosti.

Postoji mala komplikacija jer se Zapovijedi pobrojava na dva različita načina. Ako ih pobrojimo na način kako to radi Akvinski, onda prve tri zapovijedi postavljaju čovjeka u ispravni poredak s obzirom na njegov odnos s Bogom. Vjernost, koju dugujemo Bogu djelima, predstavljena je prvom zapovijedi, *"Nemaju drugih bogova osim mene*." Štovanje, koje Mu dugujemo riječima, predstavljeno je drugom, *"Ne spominji Božje ime uzalud"*. I služba, koju Mu dugujemo mislima, predstavljena je trećom*"Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji."*

Ostale zapovijedi postavljaju čovjeka u ispravni poredak s obzirom na njegov odnos s bližnjima, koji žive s njime pod Bogom. Prvo dolaze određene dužnosti, vraćanje dugova: Predstavljeno četvrtom zapovijedi: "*Poštuj oca i majku*", zatim dolaze opće dužnosti, odnosno dužnosti da se suzdržite od štete drugima riječju, djelom ili mišlju. Ali potrebno ih je podijeliti.

Šira kategorija je zabrana činjenja štete djelima. Šteta djelom koja se bavi egzistencijom drugih predstavljena je petom zapovijedi, *"Ne ubij"*; u vezi propagacije potomstva ,šestom zapovijed*i, "Ne sagriješi bludno"*; u vezi tuđih stvari, sedmom zapovijedi "*Ne ukradi.*" Sljedeća kategorija je zabrana štete riječju, predstavljena osmom zapovijedi, "*Ne reci lažna svjedočanstva."*

Konačno dolazimo do zabrane mišlju, bilo kroz požudu tijela, predstavljeno devetom zapovijedi; *"Ne poželi tuđeg ženidbenog druga"*, bilo kroz požudu očiju, koju predstavlja deseta zapovijed *"Ne poželi kuće bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je bližnjega tvoga!"*

Čini se da prirodni zakon pokriva tih istih deset kategorija – *vjernost, poštovanje i služba Bogu;* a našim bližnjima; plaćanje dugova, izbjegavanje činjenja štete djelima koja se tiču života, prokreacije, i vlasništva, izbjegavanje štete riječju, te izbjegavanje štete mišlju kroz požudu bilo tijela ili očiju. (O tome više raspravljam u svojem *Companion to the Commentary*, što je besplatni dodatak mojem *Commentary on Thomas Aquinas'sTreatise on Law.)*

Ne mogu se sjetiti ničega što bi tih deset kategorija propustilo. Međutim, moramo paziti da ih ne tumačimo preusko.
Is That Everything?, J. budziszewski

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/sedam-smrtnih-grijeha-u-danasnjem.html

> *Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavisti kaže sljedeće;*

Zavist je ožalošćenost zbog dobara drugog, ta dobra se promatraju kao nešto što umanjuje vlastitu izvrsnost. Suprotna je dobroj namjeri jer moramo biti zadovoljni kada se nešto dobro dogodi drugome. Zavist je suprotna *revnosti* koja podrazumijeva želju da postignem neko dobro za sebe koje sam uočio kod drugoga. Zavist i revnost oboje započinje s primjećivanjem da moj susjed ima neko dobro koje meni nedostaje. Revnost je dobar odgovor na uspoređivanje; odlučim steći dobro poput onoga koje moj susjed ima. Ali zavist je iskvaren odgovor; zato jer sam nesretan sa samim sobom postajem nesretan zbog dobra susjeda i odlučim ga svesti na svoju razinu. Za zavist su bitne dvije značajke; namjera da druge svedete na svoju razinu, i samozadovoljstvo zbog lošeg stanja drugog.

Danas je glavna manifestacija zavisti relativizam. Taj relativizam uključuje negiranje duhovnih dobara. Motiv je zavisti koja se sastoji od nesretnosti zbog same mogućnost da drugi mogu imati dobra koje vam nedostaju. Negirajući postojanje takvih dobara, u misli i namjeri, lišavamo druge istih.

Tri duhovna dobra koje se negira su istina, svetost i poslanje. **Svi, tvrdi se, moraju imati jednako pravo na istinu; sve religije su istinite; svi stavovi su valjani. Ali zašto bi to vrijedilo? Zašto netko ne bi imao više istine od drugih? Očito, ako netko ima više istine od mene, ispravan odgovor bi bila revnost; trebao bih naučiti od njega i popraviti svoje neznanje. Relativizam o istini ima dvije karakteristike zavisti; svodi sve na istu razinu neznanja, i ohrabruje samozadovoljstvo u tom neznanju.**

Zavist na svetost se iskazuje u relativizmu o sredstvima milosti: Boga se može štovati, tvrdi se, van crkva baš kao i unutra; Euharistija ne može stvarno biti tako važna kao izvor milosti da bude naša duhovna hrana; nijedan čin ne može odvojiti osobu od Božje milosti; možemo biti podjednako sveti ako ne molimo redovito kao i onda kada slijedimo plan redovne molitve. Unatoč jasnim dokazima da su te stvari važne, mi ustrajamo u našoj samodopadnosti oko njih kroz zavist.

Zavist zbog poslanja iskazuje se u relativizmu o stanjima života koji negira da neka dobra mogu biti postignuta u određenim stanjima života bez da su dostupna u drugim. Naravno, ako postoje različita stanja života, onda odabirući jedno nužno se ograničavam i odvajam od nekih vrijednih dobara. U zavisti, negiram da drugi mogu steći dobra koja meni nedostaju, i tvrdim da mogu steći svako dobro za sebe samog. Ludost svećenika koji moraju biti političari, laici koji moraju biti klerici, starci koji žele biti mladići, žene koje žele biti muškarci, sve se to temelji na negiranju distinktivinih dobara, i pretpostavci da bi sva duhovna dobra trebala biti dostupna svima u svim trenucima.

PS

Pakaluk u već spomenutom eseju (*Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today)* nudi zanimljiv pogled na sedam smrtnih grijeha i njihove manifestacije u današnjem svijetu. U uvodu se osvrće općenito na značenje brojanja. *(Pročitajte cijeli esej ukoliko ste u prilici.)* Podsjeća na Sokrata koji je ukorio svoje učenike jer su znali koliko točno imaju novaca, ali nisu znali reći koliko imaju prijatelja. Da bi neku stvar prebrojali morate znati što stvar te vrsti je, morate ju poznavati.

Crkva je kroz svoju povijest razvila široko bogatstvo duhovnog znanja. Koliko postoji kardinalnih vrlina? Pa, da bi odgovorili, prvo morate znati što je vrlina i što znači da je kardinalna, a da bi to znali, morate prvo vjerovati da je poznavanje takve stvari moguće, i morate dovoljno mariti da bi stekli to znanje. Općenito o grijesima zapisuje:

> "**Neki grijesi uzrokuju druge grijehe. Očito, nestpljivost može uzrokovati izljeve [bijesa]; zavist može uzrokovati ogovaranje; pohota može dovesti do preljuba. U takvim slučajevima, sam uzrok može biti efekt drugog grijeha. Čovjek koji viče jer je nestrpljiv je možda nestrpljiv jer je pretjerano zabrinut oko svog novca. Smrtni grijesi (ili točnije, "glavni" [kapitalni] grijesi) su oni koji su obično polazišna točka za druge grijehe; oni su prvi uzroci grijeha koji povlače druge grijehe**."

Sedam smrtnih grijeha su; Oholost, Škrtost (Pohlepa), Pohota (Bludnost), Zavist, Neumjerenost u jelu i piću, Srditost (Lutnja) i Lijenost. Radi se o početnim točkama drugih grijeha jer su povezani sa srećom; svaki od njih oponaša neki aspekt sreće ili na neki drugi način parazitira na njoj.

Neke od Pakalukovih primjedbi se mogu učiniti neobičnim, primjerice govoreći o smrtnom grijehu Lijenosti, kao današnji primjer navodi radoholičare – *vjerujem da ćete se složiti da to nije nešto što bi većina očekivala.*

Pakaluk objašnjava; Lijenost [sloth] se često miješa s neradom [laziness], ali to je nešto različito; radi se o stanju kada smo tužni zbog dobrote koju Bog posjeduje i želi podijeliti s nama. *(Primjerice kada smo ogorčeni jer moramo ići nedjeljom na misu, kada smo*

zadovoljni jer smo spriječeni u odlasku na misu, kada čitamo novine umjesto Biblije itd.) Nerad je suprotan proizvodnosti i marljivosti, ali lijenost je suprotna radosti.

Prema njemu, danas je tipična manifestacija lijenosti ono što bi nazvali radoholičarstvo; dobrovoljno stavljanje u ropstvo, izbjegavanje kontemplacije. Ja jednostavno ne mogu pronaći vrijeme za molitvu jer sam prezauzet važnim poslom; moram biti na poslu u nedjelju, jednostavno je nemoguće da provodim vrijeme sa svojom obitelji.

Poziv na nužnost rada ima smisla za očajno siromašnog čovjeka, ali ne i za obrazovanog profesionalca koji ima puno opcija. Osjećamo neiskrenost, tajni ponos zbog činjenice da ste toliko važni što ste čvrsto vezani uz vlastiti posao, iznimka ste čovječanstva.

O ostalim grijesima piše; Škrtost (pohlepu) povezuje s onima koji su upali u nešto nalik mentalitetu kontrole. Kao primjer oholosti daje one američke sekularne katolike koji su zadovoljni zbog pozicija koje su neki nominalni katolici zauzeli u društvu; iako oni zapravo nikako ne utječu na kulturu.

Neumjernost u jelu i piću se obično povezuje s pretjerivanjem u količini, ali oduvijek je postojala svijest da postoje različite manifestacije, danas primjerice izbirljivost, preokupljenosti zdravom prehranom itd. O lošim efektima Pohote mislim da ne moram posebno pisati. Ono što je danas uočljivo da se uopće ne suprotstavljamo tim zlima, odnosno još gore, uopće ih ne prepoznajemo kao zla.

Još jedan zanimljiv primjer kojeg daje je ljutnja. Ne radi se o nestrpljivosti, niti o običnoj razdražljivosti. Ljutnja uvijek ima aspekt gnjeva. Pakaluk spominje feminističke aktiviste kao primjer ljudi koji pate od grijeha ljutnje. Bogate žene rođene sa svim privilegijama nauče se osjećati gnjev zbog navodne nepravde. Ti ljudi su ljuti, a to bi valjda samo po sebi trebalo značiti da su žrtve nepravde.

Na kraju završava;

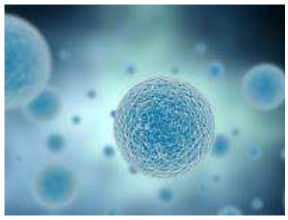
> "Teško je izbjeći smrtne grijehe: *"široki je put koji vodi u propast".* Jedan upečatljiv razlog za to je što svaki grijeh može pružati izgled upravo suprotan njegovom stvarnom karakteru. Tako lijenost preuzima oblik pretjeranog rada; neumjerenost u jelu i piću kao neuređen asketizam zdravstvenih fanatika; zavist se pokazuje kao lažna velikodušnost koja negira da itko ima istinu tako što tvrdi da je svatko posjeduje. Ono što je potrebno je da se kroz Božju milost ne *"suobličujemo s ovim svijetom"* nego da se transformiramo u Kristu, tako da možemo radosno *"pokazati da je Božja volja ono što je dobro, prihvatljivo i savršeno.*

Pakaluk o pornografiji i moralnom zdravlju

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/pakaluk-o-pornografiji-i-moralnom.html

>
>
> Pakaluk u Pornography, a plague against moral health podsjeća na Crkvin nauk da je obitelj temeljna stanica društva. To bi značilo da, ukoliko se šećete ulicom, možete razmišljati o zidovima kuća kao membranama, a o onima koji žive unutar njih kao zdravima ili bolesnima, društvo ovisi o dobrobiti tih "stanica". Njemački doktor Virchow bio je poznat jer je tvrdio da su sve ljudske bolesti zapravo bolesti stanica. Slično tome, potrebno je promatrati domaćinstva kao temelj zdravlja društva. Postoje vanjski napadači – *rat, kuga, ekonomske krize;* ali najozbiljniji problemi su moralni i podrivaju društvo iznutra, subvertirajući obiteljsku strukturu, ljubav i navike. Od mnogih takvih unutarnjih opasnosti, pornografija je među najozbiljnijima. Čitavo društvo bi se zbog nje, s moralnog gledišta, moglo "*razboljeti*".

> Pornografija je, prema Pakaluku, svako predstavljanje ljudske seksualnosti koje se poziva na imaginaciju i koje na određeni način promovira "*porneia*"-u, spolni nemoral. Tako definirana pornografija podrazumijeva i neke kataloge, a razlika između njih i "*tvrde*" pornografije je tek stvar nijansi. Pakaluk dalje nastavlja;

Sva pornografija degradira, odnosno, ona podrazumijeva predavanje uzdi naše duše nekom nižem elementu u nama, spušta nas na *"razinu životinje"*, ali uz razliku – degradacija uvijek uključuje neki element perverzije višeg elementa, a to je nešto što nije prisutno kod životinja. Stupanj degradacije se povećava stupnjem pornografije.

Slično tome, sva pornografija uključuje gubitak slobode. U začaranom krugu, svaka ponovljena uporaba ostavlja nas manje slobodnim da kažemo "ne" sljedeći put. Što je veći stupanj pornografije, veće je ropstvo.

Korištenje pornografije uznemiruje nečiji karakter općenito. Dovodi do razvoja drugih poroka; poput gubljenja vremena, trošenja novca, i neispunjavanja obveza. Uostalom, biti zaokupljen slikama i fantazija je gubitak života.

Slično tome, pornografija nas sprečava od pristupa dobrim stvarima. Redovni korisnik pornografije postaje kroz svoje ponašanje nesposoban uživati u drugima jer ga samo ekstremna iskustva zadovoljavaju, više ne može uživati u jednostavnim dobrima u životu. Njegova samo-zaokupljenost i narcisiodnost – *koje niti ne primjećuje* – čine ga gotovo nesposobnim za ljubav, čak ni za privlačnost, jer primjerice, više neće moći smatrati svoju ženu privlačnom.

Korisnik pornografije prepoznaje da je postao u stvarnom smislu sposoban za strahote koje mu prije ne bi nikada pale na um. Ponekad je šokiran pokvarenošću za koju primjećuje da spontano proizlazi iz njega. U sebi je oživio potencijal za ozbiljan prijestup.

> Pakaluk spominje rasprostranjenost pornografije u američkom društvu, još od prikazivanja filma "*Deep Throat*" u lokalnim kinima. Internet je pružio novi zamah širenju jer klikom miša možete naći, ponekad i slučajno, na najskandaloznije slike. Promocija oralnih spolnih odnosa od strane nevladinih organizacija, pa i uzora poput predsjednika Clintona također je imala svoj utjecaj. Pornografija je danas normalizirana.
>
> Što je uzrok tome? Prema Pakaluku, sigurno kontracepcija koja je potkopala bračnu vezu, pretvarajući je u puku *erotiku*. Ako bračni parovi koji imaju dužnost i ulogu artikulirati za društvo značenje spolnih odnosa prihvaćaju njihovo pervertiranje u *erotiku* onda nas ne treba iznenaditi što ostatak društvo prati razvoj. Pakaluk završava;

Što učiniti? Prepoznajte ozbiljnost problema i inzistirajte na potrebi "obraćenja", napuštanje grijeha i slijeđenje onoga što se prije zvalo "čistoća".

Prisjetiti se analogije iz zdravstva: Otpornost na bolest je stvar i jakog imuniteta (općeg zdravlja) i dobre higijene (izbjegavanje izloženosti). Najbolji imunitet je vježbati promatrati druge kao cjelovite osobe. ...

Naravno, "promatranje" sebe i drugih na taj način nije stvar intelektualnog trika nego stjecanja vrline što zahtijeva vrijeme, trud i puno milosti.

PS

O svemu tome - *i još više*, sam već pisao u postu Pornografija - i otuđenje koje pornografija je. *(O mogućim razlozima zašto ovakva razmišljanja na mnoge neće utjecati vidi post Osam kćeri pohote.)*

Kontracepcija u povijesnoj perspektivi

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/kontracepcija-u-povijesnoj-perspektivi.html

> U kolumni The HHS mandate in historical perspective Pakaluk komentira HHS mandat *(prema kojem Vlast [SAD] prisiljava poslodavce da financiraju kontracepciju svojim zaposlenicima).*

Katolička Crkva naučava da je kontracepcija intrinzično pogrešna, i da je njena pogrešnost stvar redovnog morala – *"prirodnog zakona"* – nešto što bi u principu svaka razumna osoba trebala vidjeti, poput pogrešnosti krađe, preljuba ili ubojstva.

Dakle, iako HHS mandat stvarno krši vjersku slobodu, zapravo se radi o napadu na savjest. Radi se o tome da vlast tjera građane da prihvate i surađuju s nečime što je intrinzično pogrešno.

Analitički, mandat je sličan zapovjedniku koji kaže vojniku da počini nepravedno djelo na bojnom polju. Ako vojnik odbije to učiniti, kao što svi znamo da bi i trebao učiniti, njegovo obrana bi se pozvala ne na vjersku slobodu, nego na savjest.

Za katolike je važno da shvate kako iz povijesne perspektive nauk Katoličke Crkve nije anomalija. Zajednički, univerzalni stav svih odgovornih institucija na Zapadu, sve do 1930. je bio upravo taj da je kontracepcija pogrešna kao rezultat redovnog morala. Međutim, te godine je konferencija Anglikanskih biskupa izazvala burnu reakciju uvjetno sugerirajući kako bi vjenčani parovi mogli, u nekim ograničenom okolnostima, koristiti kontracepciju bez da pritom čine išta pogrešno.

Da bi vidjeli kakvu anomaliju predstavlja ta konferencija, dovoljno je pogledati stranice *Washington Posta,* koji je u uvodniku i članku izrazio svoje stavove o izvješću konferencije.

"Izvješće bi", piše Post, *"ako bi bilo provedeno, označilo smrt braka kao svete institucije, uspostavljajući degradirajuće prakse koje bi ohrabrivale neselektivni nemoral."* (Je li Papa Pavao VI u enciklici "Humanae Vitae" napisao išta jače od *toga?)* Članak u *Postu* citira Dr. Maiera sa teološke luteranske institucije koji je rekao da je kontracepcija *"jedna od najodvratnijih modernih devijacija, predstavlja obnovu poganske propasti u dvadesetom stoljeću"*.

Maierovo informirano mišljenje je jednostavno bilo opći stav među amerikancima tog vremena. Katolička Crkva je jedinstvena u tome što je jedina veća institucija koja je sačuvala svoje moralno shvaćanje.

Prirodni zakon nikada ne nestaje. Ostaje u pozadini nečija uma ili čak na rubu društva koje ga je odbacilo. Ne mogu vam ni reći koliko puta mi je nakon predavanja o kontracepciji neka starija žena pristupila i šapnula u povjerenju, *"nisam se nikada osjećala ugodno, uvijek sam znalo da je nešto pogrešno, kada smo ja moj suprug odlučili prestati imati djecu."* Slično tome, burna reakcija na HHS mandat je opsežnija od bilo koje reakcije koju bi mogli predvidjeti kada bi se radilo o kršenju primjerice vjerskog zakona o prehrani – *što neizravno potvrđuje da se stvarno bavimo pitanjem "prirodnog zakona".*

Dakle prva stvar koju katolici trebaju prepoznati je da živimo u naopakim vremenima, u kojima je Katolička Crkva ostala dosljedna, a mnoge druge značajne institucije našeg društva – *kao što je slučaj i u pitanju pobačaja i braka* – su postale neuravnotežene, pa čak i nehumane. Katolici moraju voljeti svoju Crkvu još više zbog toga, i prakticirati svoju vjeru većim žarom i nepokolebljivom odanošću. Otpadnike je potrebno prepoznati kao kvislinge kakvi i jesu.

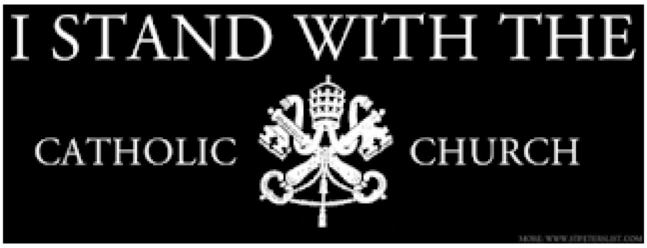
Ali druga stvar koju katolici trebaju prepoznati je kako su se brzo stvari pogoršale. Sve do 1965. godine moralno shvaćanje pogrešnosti kontracepcije je još uvijek bila potvrđeno od strane mnogih američkih institucija, pa čak i izraženo u našim zakonima. No, te je godine Vrhovni Sud presudio da je neustavno – *ne jednostavno da nije mudro ili da je neopravdano* – propisivati prodaju kontraceptiva vjenčanim parovima jer je, u biti, brak sveta institucija koja dolazi prije države, ima pravo na "privatnost" u koju se država ne smije uplitati.

Samo šest godina kasnije, to "pravo na privatnost" je prošireno od strane Suda na pojedince koji žele kontraceptive za odnose s drugim pojedincima – *odobrenja Suda na seksualnu revoluciju.* Dvije godine kasnije, Sud je nametnuo pobačaj tako da djeca moraju platiti kaznu zbog nedostatka odgovornosti roditelja.

Primijetite glavne konture promjene. S obzirom da nijedno društvo ne može podržati relativizam kao javnu politiku, uvijek neki definitivan stav mora vladati u praksi. Prije 1930., vladajući stav, ugrađen u javne odredbe, je bio da su seks i prokreaciju intrinzično povezani, stoga bi seks trebao biti ograničen na brak. Nakon 1965., javne odredbe dopuštaju i štite odvajanje seksa od prokreacije, kao privatne opcije, za parove koji žele koristiti kontracepciju.

Ali javna politika koja je implicitna u HHS mandatu je da su seks i prokreacija intrinzično nepovezani, i da je povezivanje seksa i prokreacije tek privatna opcija, koju neki parovi mogu odabrati ako to žele.

Ako trenutni HHS mandat prevlada, drugi prisilni mandati koji se temelje na istom vladajućem stavu će sigurno uslijediti, poput onog da medicinsko osiguranje pokriva samo troškove jednog ili dva poroda; a oni parovi koji iz posebnih "vjerskih" razloga žele imati više djece morati će platiti iz svog džepa. Pobačaj, i predvidljivo, eutanazija će naravno biti potpuno pokriveni.

Zaboravljeni argumenti o kontracepciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/zaboravljeni-argumenti-o-kontracepciji.html

Zašto toliko malo katolika slijedi nauk Crkve o kontracepciji? Ili da preformuliram pitanje jer vjerujem da kontracepcija nije samo *"protiv nauka"* nego je očito pogrešna kao što su to i druge moralne iskrivljenosti, poput krađe ili preljuba: Zašto se toliko malo katolika suzdržava od činjenja te ozbiljno pogrešne stvari?

Ne radi se o nedostatku dobrih argumenata. Ali kada već o tome govorimo, hajdemo prvo uspostaviti odgovarajući kontekst. Nije lagano pronaći argumente koji objašnjavaju zašto je neka pogrešna stvar pogrešna. To nije lagano onima koji već "*vide*" da je pogrešna, a gotovo je nemoguće za one koji to već ne "*vide*".

Razmislite o tome što bi rekli, kako bi objasnili da je krađa pogrešna, nekome tko to negira. Ili zašto je pogrešno ne zahvaliti, ili zlouporabiti truplo, ili pokazivati prezir prema siromašnima? Koliko argumenata možete razviti da bi objasnili te i slične stvari? Rekao bih, ne puno.

Za razliku od navedenoga, za pogrešnost kontracepcije imamo i preveliko bogatstvo argumenata. Filozofi i teolozi, pape i biskupi, su kroz posljednjih nekoliko desetljeća tražili argumente i pronašli ih mnoštvo.

Postoji argument iz posljedica: ništa što dovodi to očitog zla poput pobačaja, promiskuiteta, izumiranje Zapada, erotiziranja braka, i tretiranja ljudskog života na svom početku kao robe, ne može samo po sebi biti dobro.

Tu je i stari argument "izopačene sposobnosti" [*perverted faculty argument*], da je kontracepcija poput rimskog *vomitoriuma*, podrazumijeva izopačenu eksploataciju prirodne funkcije zbog užitka, odvojeno od njenog prirodnog djelovanja.

Tu je novi "personalistički" argument: seks kao znak ljubavi bi trebao predstavljati potpuni dar sebe, a onaj tko koristi kontracepciju uskraćuje važan dio sebe, odnosno svoju plodnost.

Kada predajem [Pakaluk] ovu temu, studentima izložim deset argumenata i izazovem ih da pronađu neko drugo područje morala o kojemu se toliko intenzivno razmišljalo. *(Da, argumenti imaju svoje prigovore, ali to vrijedi za sve argumente; ono što je bitno je može li se odgovoriti na njih.)*

Ali unatoč tome, argument koje se obično zanemaruje u takvim raspravama je onaj koji je ponuđen u enciklici o kontracepciji Humanae Vitae, papa Pavla VI.

> "Ljudi opravdano primjećuju da bračni čin nametnut supružniku bez obzira na njegovo ili njezino stanje ili osobne i razumne želje, nije stvarni čin ljubavi, stoga vrijeđa moralni poredak u konkretnoj primjeni intimnog odnosa muža i žene. Daljnjim promišljanjem, moraju također prepoznati da čin međusobne ljubavi koji narušava sposobnost prijenosa života kojeg je Bog Stvoritelj, kroz specifične zakone, ugradio u njega, frustrira njegov plan koji tvori normu braka, i proturječi volji Autora života. Stoga koristiti božanski dar istodobno ga lišavajući, čak i ako samo djelomice, njegova značenja i namjene, je podjednako odbojno prirodi muškarca i žene, i stoga je suprotno Božjem planu i njegovoj Svetoj volji."

Da bi shvatili izrečeno, razmislimo o prvoj rečenici; *"Ljudi opravdano primjećuju..."* Ovdje papa želi utvrditi da je prikladno shvaćanje pristupanja spolnom odnosu u braku služba i pozornost prema pristanku drugog. *[... preskačem dio ...]*

Odbacivanje kontracepcije je intrinzično povezano s promatranjem braka kao vrste odgovornosti i skrbi; [*stewardship*]; koristiti kontracepciju je *ipso facto* zauzimati neprikladno gospodarenje [*lordship*] i nad brakom i nad naravi. Kao što Pavao VI dodaje *"iskusiti dar bračne ljubavi istodobno poštujući zakone začeća znači priznati da niste gospodar izvora života nego sluga plana kojeg je utemeljio Stvoritelj."*

Vratimo se na moje početno pitanje, Zašto toliko malo katolika slijedi nauk Crkve o kontracepciji? Djelomice, iz neznanja; djelomice, zato što svoje najvažnije odluke ne temelji niti na razumu niti na odgovarajućem autoritetu, umjesto toga slijedi *"ono što svi rade"*.

Ali djelomice, to je zato što – *može se pretpostaviti*, oni preferiraju biti "*gospodari*", a ne "*sluge*".

Michael Pakaluk, A Forgotten Argument about Contraception

PS

Povezano vidi post Osam kćeri pohote *(razrađuju se daljnji učinci Pohote povezani s ovime o čemu govori Pakaluk).*

Također tu su; Što je tako posebno kod seksa?, Seksualna bulimija, Kontracepcija i čednost – G.E.M. Anscombe i općenito kategorija kontracepcija.

Sveučilišta i spolnost – Scruton, Haldane i R.P. George

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/sveucilista-i-spolnost-scruton-haldane.html

Svi koji prate blog mogu pretpostaviti moju reakciju kada sam naišao na video snimku rasprave pod nazivom "*Sex and the Academy: RogerScruton, Candace Vogler, John Haldane, Robert George*". *(I to u organizaciji Anscombe društvo.)*

Naravno, žurno sam otvorio link kao što to, pretpostavljam, rade neki kada vide jednu od onih *"šokantno", "nećete vjerovati", "pogledajte što se onda dogodilo"* vijesti. Ipak, na temelju nekih drugih"zajedničkih" rasprava shvatio sam da ne treba imati prevelikih očekivanja. Primjerice Taylor i Scruton u Charles Taylor and Roger Scruton discuss the Sacred and the Secular, ili Taylor i Haldane u Understanding Persons: Materialism, Idealism, or...?; nisu se pokazale posebno zanimljivim – *lagano je okriviti Taylora (ali o njemu nekom drugom prilikom)*.

Kada već spominjem povezane nastupe ljudi čiji rad pratim; stranica Liberty&Law ima svoj podcast (koji inače ne pratim), ali sam zbog Scrutona popratio intervju pod nazivom The Disappeared: A Conversation with Roger Scruton u kojem predstavlja svoj roman koji se bavi temom Roterhama. Uskoro je podcast ugostio Dalrymple u epizodi How Modern Psychology Undermines Freedom and Responsibility: A Conversation with Theodore Dalrymple. Nešto prije objavljena je epizoda The Conservative Imagination of Russell Kirk: A Conversation with Brad Birzer. (Spominje se usput i Pongračić).

Inače, objavio sam kratko predstavljanje Scrutona u Roger Scruton – najbitniji živući filozof konzervatizma, a kategoriju postova povezanih s njime možete pronaći ovdje scruton (2.dio, 3.dio, 4.dio, 5.dio) - povezan s predavanjem je post Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks.

Predstavljanje Roberta P. Georgea u Robert P. George – teoretičar prava, a kategorija RPG ovdje. Tu je i kategorija John Haldane, posebno postovi Seksualna politika, prirodno i normalno te Argumentum ad Consummationem za "istospolne brakove". Kategorija Anscombe ovdje. Spomenut ću i kategoriju Taylor, predstavljanje Theodore Dalrymple - društveni komentator i psihijatar; kategorija Dalrymple (2.dio, 3.dio). Kategorija postova povezanih s Kirkom ovdje.

.

***

Da se vratimo na spomenuto predavanje; Roger Scruton, Candace Vogler(?) i John Haldane održali su kratka izlaganja o seksualnoj etici i Sveučilištima. Nakon toga usljedila je diskusija koju je moderirao Robert P. George.

Predavanje možete pogledati na sljedećoj poveznici;

Sex and the Academy: Roger Scruton, Candace Vogler, John Haldane, Robert George
[yt; 02:01:12, en.]

> Kratki sažetak;

00:10 **RPG uvodna riječ.** Predstavljanje predavača.

I

06:00 **Haldaneovo predavanje,** bavi se samom ulogom sveučilišta.

08:30 O Tominom pogledu na učenje i obrazovanje.

12:00 O povijesti i moralnoj ulozi višeg obrazovanja.

16:00 O Newmanovoj viziji sveučilišta.

19:00 Shvaćanje spolnosti. *(Podrazumijevalo se da je odnos povezan s prokreacijom, brakom.)*

20:45 Spominje brzinu promjene tog shvaćanja, prepričava britansku situaciju oko "istospolnog braka". Uključio se u javne rasprave i ponudio svoj argumentum ad Consummationem. (Prenio sam , i već spomenuo, njegovu kolumnu ovdje – Argumentum ad Consummationem u kojoj predstavlja taj argument. Upoznajte se s njime.)

25:30 Radi se o razdvajanju u moralnom razmišljanju. U odgoju mladih bitno je ugraditi im vrline, navike i dispozicije. Napušten je razum i prevladava volja. Razdvajanje seksualne etike i razmišljanja o seksualnosti.

27:30 Završava da bi si studenti trebali pomogati u moralnoj formaciji. Kultivacija čistoće srca.

II

29:10 **Vogelino predavanje**. Nije razlog zašto gledam ovaj panel.

47:00 Spominje da njezini kolege koji predaju književnost i poeziju moraju objašnjavati studentima da kada netko govori o upuštanju u spolni odnos onda govore o nečemu što rezultira djecom. Te stvari su u njihovim umovima potpuno odvojene. Često čita eseje u kojima studenti raspravljaju o tome da postoji neka čudna katolička ideja da spolni odnos rezultira djecom. Studentima je to neshvatljivo. Od kud katolicima to?

III

49:00 **Scrutonovo predavanje.** Prisjeća se svojih susreta s Anscombe; pristala je susresti se s njima ukoliko će biti kutija cigara i boca vina. Mogli se od nje čuti mudrost, ali i tišinu koja bi trajala i po pola sata, tišina je bila toliko ispunjena da ste osjećali kako učite od nje samim tim činom. *(Ne mogu pismeno dočariti Scrutonovo prepričavanje.)*

51:00 Priča o svom obrazovanju, o educiranju i spolnosti, o današnjem stanju na sveučilištima.

56:00 Predstavlja rašireni i dominirajući (moderni) stav o seksu kao nečemu što je stvar senzacije fizičkih organa. Potpuno je odvojeno od sljedeće generacije. Spominje Kinseya koji je to predstavio kao ispravan stav. Ali takvo razmišljanje bi nas dovelo do toga da je silovanje ista stvar kao i kada na vas netko pljune, dodirne na neželjeni način. No, to je očito pogrešno. Tradicionalno je od silovanja gore samo ubojstvo. [Već sam spomenuo Scrutonov esej objavljen na blogu - Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks, sažeo jedno njegovo predavanje o pornografiji ovdje - Pornografija - i otuđenje koje pornografija je. Stariji post o Kinseyu - O Kinseyizmu i Kinseyu - američkom Lišenku]

01:01.00 Sve je to povezano s pitanjem "pristanka". Ono danas zbunjuje ljude jer imaju pogrešno viđenje toga što je seksualna želja.

01:04:00 O tradicionalnom shvaćanju seksualne želje; bilo je prisutno shvaćanje sakramentalnosti čina.

01:06:00 **RPG postavlja pitanja.** Pita Vogler o njenoj priči o studentima koji ne znaju da koitus proizvodi djecu; što je pod time mislila, nije valjda doslovno da to ne znaju, ne misle da je prema tome usmjereno ili što? Vogler odgovara da se radi o potiskivanju,

koristeći kontracepciju se ponašaju na način koji pokazuje da znaju o čemu se radi; Ali oni ne mogu zamisliti da je želja za seksom želja za činom koji proizvodi djecu.

01:09:00 Pita ju o želji feminista da riješe problem maternice; o želji da žene više ne mogu ostati trudne. Što to znači za shvaćanje osobe? Vogler daje odgovor, Scruton se uključuje. Kasnije i Haldane; rasprava o tome što je osoba – *i još mnogo toga*.

01:30:30 Haldane o zrelosti. Uspoređuje situaciju s razlikom između hranjenja i objedovanja. Primjerice ako imate životinje, dajete im hranu, ali to nije isti proces kao kada svojoj djeci dajte hranu. Iako kažemo da životinje i ljudi jedu, zapravo to kažemo u analognom smislu. Postoji socijalni kontekst.

01:34:30 RPG se nadovezuje da vjerojatno nećemo pronaći objedovanje u kulturi koja ne promovira objedovanje, ljudi će se jednostavno šopati i biti šopani. Slično i sa spolnim odnosima, ako kultura ne njeguje više vrijednosti, one neće biti prisutne – u najboljem slučaju će biti prisutne u nekim skupinama unutar šire kulture. Haldane napominje kontrakulturalne trendove. (Spominje pokret spore hrane, nešto slično sam objavio u O hrani - Brza prehrana je protestantska?)

01:40:00 RPG pita Vogler o promoviranju ideologije seksualne revolucije od strane sveučilišta. Slaže se da su sveučilišta uključena u moralnu formaciju studenata, svakako nisu neutralna, vrijednosti koje se promovira su suprotne onima za koje se zalažu Anscombe društva.

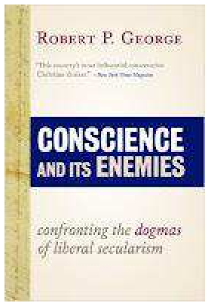
01:45:00 Scruton se uključuje, slaže se s nekim od zabrinutostima koje ističe Vogler, ali problem je što sveučilišni programi ne ostavljaju mjesta za ljude poput njega, bave se isključivanjem neprijatelja, a neprijatelje je osoba koja vjeruje u one stare prohibicije, koja smatra da postoji više od toga da činite što god želite.

01:49:00 pitanja iz publike

R.P. George o prijetnjama obitelji i religiji

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/rp-george-o-prijetnjama-obitelji-i.html

Napadi na obitelj, posebno na instituciju braka na kojoj je obitelj osnovana, su česti u akademskoj zajednici. Ideja je da je obitelj, barem u tradicionalnom sastavu i shvaćanju, patrijarhalna i izrabljivačka institucija koja tlači žene i ljudima nameće oblike seksualnog suzdržavanja koji su psihički štetni i inhibiraju slobodno izražavanje njihovih osobnosti. Kao što je postalo jasno prošlih desetljeća, postoji velika prijetnja obiteljima, prijetnja protiv koje se moramo boriti svom našom energijom i voljom. Teško je sjetite se ijednog drugog pitanja koje je kritičnije od obrane braka kao zajedništva muškarca i žene; obnavljanja i izgradnje bračne kulture.

Ono što je također postalo jasno je da su prijetnje obitelji *(i svetosti ljudskog života*) nužno i prijetnje vjerskoj slobodi i samoj religiji – barem tamo gdje se religije odupiru i brane tradicionalni brak i prava djece u maternici. Iz perspektive onih koji žele redefinirati brak i zaštiti ono što smatraju pravom na pobačaj, kroćenje religije *(te stigmatizacija i marginalizacija religija koje to odbijaju)* je moralni imperativ.

Robert P. George,
Conscience and Its Enemies: Confronting the Dogmas of Liberal Secularism

Treba li "Volim te" nešto i značiti?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/treba-li-volim-te-nesto-i-znaciti.html

> *Budziszewski objavljuje (You Mean It's Supposed to Mean Something?) dva pisma koje je primio kada je pisao kolumu za studente.*

> **Pitanje prvo:**
> Ako kažete osobi suprotnog spola "Volim te", očekuje li se da ćete je uskoro zaprositi? Moja djevojka je povrijeđena jer sam joj prvi put to rekao prije sedam mjeseci, a još je nisam zaprosio. Vjeruje u ideju da muškarac ne bi trebao odugovlačiti sa prosidbom.

> Osim toga, kada kažete riječi "Volim te"; znači li to da bi trebali prihvatiti nedostatke osobe i sve, umjesto da sitničarite i preispitujete njeno ponašanje?

Odgovor prvi.

Koristiti riječ "ljubav" za običan osjećaj – *kao što se čini da ste vi učinili* – je neoprezno i okrutno. Autentična ljubav nije osjećaj, nego trajno opredjeljenje volje za istinsko dobro druge osobe. Prema tome, u romantičnom kontekstu, riječi *"Volim te"* znače *"Odlučio sam, ako me želiš, dati ostatak svog život samo tebi"*. Ispravno ih je koristiti samo kao preambulu prosidbe, gdje bi brak uskoro uslijedio, a koristiti ih bez da je takva namjera formirana znači koristiti ženino srce kao igračku. Prije stotinjak godina, kada su ljudi još uvijek znali kako se ponašati prema nitkovima, njezin otac bi vas izbičevao pred vratima omiljenog svratiša, a jedina nada da obnovite svoj ugled bi bilo krotko i javno podnošenje kazne. U naše vrijeme ta opcija više ne postoji, ali ako imate ikakve pristojnosti, priznat ćete joj da ste se samo poigravali.

Pretpostavljam, prema drugom pitanju, da je odgovorila, *"I ja volim tebe"* pa sada mislite da ne zaslužujete nikakvu kritiku. Kada muškarac voli ženu, svjesniji je svojih mana nego njenih, i žarko želi postati bolji zbog nje. Odgovor je da ona ne treba prihvatiti sve vaše mane; ne treba vas uopće prihvatiti. Pokušajte biti vrijedniji svoje sljedeće djevojke; jer ako ova prokuži stvari odbacit će vas k'o vrući krumpir.

> **Pitanje drugo:**
> Kritizirali ste momke koji kažu djevojkama "Volim te" bez da pritom išta misle. Pa... Ja sam mislio puno pod time – nadao sam se braku. Ona nije puno mislila tim riječima – ali sljedećih dvije godina, nastavila je to govori. Ovo želim znati; Jesam li ja bio "Nitkov", kao što ste rekli drugom momku, ili sam ja taj koji je izgiran? Ako odlučim da se želim povući, hoću li je osramotiti? (Ne mislim da sam u ovom trenutku vrijedan bičevanja.)

Odgovor drugi:

Kako bi bilo pogrešno povući se kada ne postoji ništa iz čega odlazite? Prema vlastitom opisu, vas dvoje niste zaručeni, ona nije uopće niti zainteresirana pričati o toj mogućnosti. Dakle ništa od bičevanja ovoga puta.

Što se tiče drugog pitanja; Poigravaju li se djevojke s momcima? Da. Jesu li vas zavlačili? Čini se da jesu. Radi li se o istoj stvari? Ne, postoji razlika. Momci koji kažu "Volim te" bez da pritom išta misle obično ciljaju na seks. Djevojke koje kažu "volim te" bez da pritom išta misle obično žele produljiti vezu. Jesu li oba motiva pogrešna? Da. Jesu li podjednako pogrešna? Obično ne, ali mogu biti.

PS

Istina, ovaj post se ne uklapa u blog, ali tko zna koliko sam nesretnica – *i nesretnika* – spasio ovom objavom.

Dokumentarac "Century of Self" - i Maslow

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/dokumentarac-century-of-self-i-maslow.html

Ali prije toga, kratko o Maslowu. *(Koji nije direktno povezan s temom dokumentarca.)*

Možda niste čuli za Maslowa, ali ste se vjerojatno susreli s piramidom potreba koju je razvio. Njegova ideja je da kada čovjek zadovolji svoje fundamentalne potrebe preživljavanja onda se poprilično spontano i neizbježno jave više (meta)potrebe i (meta)motivacije. Drugim riječima, kada zadovoljite svoje niže potrebe onda se pozabavite višim potrebama.

Moram priznati da mi nikada nije bilo jasno zašto se to predstavlja kao zakonitost. BGC komentira; Možda se to činilo očito točnim sredinom prošlog stoljeća, ali danas to baš i nije slučaj. Nije očito da nahranjeni, sigurni ljudi kojima je udobno spontano traže više stvari, zapravo je suprotno slučaj.

Kada su ljudima ponuđeni uvjete u kojima mogu izraziti svoje meta-motivacije; umjesto toga su odlučili provoditi sate i sate uključujući se u distrakcije masovnih medija. Namjerno trošenje vremena počelo je već u Maslowovo vrijeme, a danas je s raširenošću pametnih telefona dostiglo takav nivo da je dostupno u svakom trenutku.

Je li Maslow bio u krivu, ili takve distrakcije prikrivaju te naše više metamotivacije? BGC tvrdi da je vjerojatno oboje točno; njegova teza o višim potrebama je vjerojatno primjenjiva na manji dio populacije, ali i u toj manjini je došlo do korupcije, ovisnosti i ropstvu masovnim medijima. Razina je toliko ekstremna da bi ljudi bili šokirani kada bi im rekli da im nedostaje želja za višim stvarima. (Mediji poručuju svakoj osobi da već je kreativna, herojska, altruistična, savjesna, tražitelj istine itd. nešto što postiže već svojom pasivnom apsorpcijom materijala medija.)

Maslow je odbacivao religiju (i stoga odbacivao religiozna rješenja), smatrao je da će pohvaljivanje tih metamotivacija rezultirati metamotivacijama. No, dogodilo se suprotno, njegovo psihologija je na kraju uništili i pobila samu sebe. Ako čovjek povjeruje da su njegove najviše motivacije tek proizvod biologije, kao što Maslow podučava; onda te motivacije gube svoju silu, radi se o slučajnosti evolucije koja se mijenja ovisno o društvu, selekciji, drogama, bolesti.

BGC više o Maslowu u postovima; From metamotivation to the mass media - an appraisal of Abraham Maslow i Beyond Hedonism by Abraham Maslow - insightfully kicks the can

further down the road, but still with no understanding of his necessary destination

***

Vratimo se mi na dokumentarac;
The Century of Self
IMDB stranica, wiki stranica

Introduction to Century of the Self
(svojevrsni trailer)

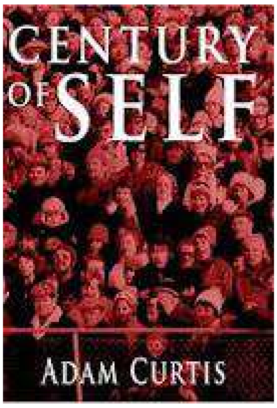
Dokumentarac se sastoji od četiri epizode

1. Happiness Machines – Predstavlja Edwarda Bernuysa, Freudova nećaka koji je uveo radikalno nove ideje za kontroliranje masa.
2. The Engineering of Consent – Predstavljaju se teorije Edwarda Bernuysa i Annae Freud. Njihovu primjenu na društvo od strane različitih organizacija, CIA-e i korporacija.
3. Eight People Sipping Wine in Kettering -Opisuje na koji način suvremeni političari primjenjuju i prilagođavaju ideje i tehnike manipulacije.
4. There Is a Policeman Inside All Our Heads: He Must Be Destroyed – Opisuje se način na koji su te teorije dovele do stvaranje generacije "JA" u americi.

Postoji više izvora na kojima možete pogledati film; na yt možete pronaći spojene sve četiri epizode u jednoj snimci - Century of self. Ili na daily motion pojedine epizode;

- The Century Of The Self Part 1 of 4 Happiness Machines
- The Century of the Self - Part 2 of 4 - The Engineering of Consent
- The Century Of The Self - There is a Policeman Inside All Our Heads
- The Century Of The Self Part 4 of 4 Eight People Sipping Wine in Kettering

(Pretpostavljam da možete pronaći snimke u boljoj kvaliteti na različitim servisima, vimeo, torrenti itd.)

Iako je poruka da su ljudi ti koji odlučuju, dokumentarac se pita je li to stvarno točno? Tko upravlja novostalom konzumerističkom masom, čiji interesi prevladavaju? Koji su korijeni konzumerizma i koje su implikacije?

Fokus više nije na ono što trebamo nego na naše želje – *koje se stalno proširuje*.

Dokumentarac je zanimljiviji no što to kratak opis može dočarati. *(a i prošlo je dosta vremena od mog gledanja.)* Postoje kontroverzne stvari u njemu, ali i niz korisnih informacija.

***

Inače, jedna od zagonetnijih stvari su kamapnje koje ne prodaju proizvod nego iskustvo; odnosno, reklamne kampanje koje uvjeravaju ljude da su kreativni, posebni itd ukoliko kupe njihov proizvod. Zar potrošaći ne vide o čemu se radi?

Dokumentarac ističe više primjera kada se reklamnim kampanjama mijenjalo shvaćanje svakodnevnih zadataka, pa i samog života.

Jedan od najboljih takvih primjera je duhanska industrija i feminizam. Ono što je duhanska industrija primijetila jest da žene - *pola tržišta* - ne konzumiraju duhanske proizvode, stoga je počela uvjeravati žene da je pušenje simbol neovisnosti ili što već. (*Treba li isticati ironiju?)* Primjera je puno.

Deficit motivacije - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/deficit-motivacije-bgc.html

Moglo bi se reći da je Demotivacija glavna patologija modernosti. Razlog je očit – moderno društvo je uveliko oslabilo ili ukinulo barem tri primarne motivacije Čovječanstva:

- Preživljavanje
- Obitelj
- Religija

Tako da mnogi, vjerojatno većina, uključeni u moderni javni diskurz operira unutar konteksta u kojem je biološko preživljavanje uzeto zdravo za gotovo, obitelj se aktivno odbacuje, a ozbiljna vjera se smatra glupošću (zlom glupošću kada je prakticiraju domaći anti-ljevičari, čudnom glupošću kada je prakticiraju "manjine").

Kroz nekoliko posljednjih stotina godina ljudi su često mislili i pisali da se tih motivatora možemo (i trebamo) riješiti, da ih možemo (i trebamo) zamijeniti drugim i navodno boljim motivacijama – *npr. duhovnošću, fluidnim prijateljstvom, ljevičarskim politikama.*

Međutim, pedeset godina iskustva pokazuje da su zamjene jednostavno preslabe, a rezultat je masovni deficit motivacije.

Moderni čovjek ima vrlo oslabljen i osiromašen skup motivacija – primjerice traži udobnost, stimulaciju, seks, status; izbjegavajući patnju, bol, društveno odbacivanje...

Ali Tri Velike motivacije su ili odsutne ili toliko oslabljene da su neučinkovite. Nije čudno da je moderni čovjek otuđen, nihilističan; nedostaje mu hrabrost i poštenje; mrzi sam sebe i strateški je suicidalan.

Postoji mnoštvo Dobrih Ideja, ili barem smislenih i praktičnih ideja u masovnim medijima; posebno u starim knjigama; ali nema motivacije da ih se stvarno i prakticira – dakle nitko ih ne čini, i nitko ih neće učiniti; osim ili sve dok ljudi nisu ponovno dovoljno motivirani. A ljudi neće biti značajno remotivirani sve dok barem netko iz trijade Preživljavanje, Obitelji i Religije nije obnovljen i ojačan.
To obnavljanje i ojačavanje će se dogoditi, jer ne postoji lijek za demotivaciju, ne postoji način kompenziranja demotivacije – radi se o dovoljnom uzroku

izumiranja. Dakle selekcijski mehanizmi će osigurati da demotivirani budu zamijenjeni motiviranim *(posebno motiviranima koji mogu prenijeti svoju motivaciju sljedećoj generaciji).*

Demotivirano društvo će – *neizbježno* – potrošiti svu svoju naslijeđenu prednost – potrošiti svu svoju snagu, napasti sve svoje vrline, neće se obraniti i obnoviti – *bez obzira koliko su velike te prednosti*.

Motivirani će baštiniti zemlju. Ali kakvu zemlju će baštiniti ovisi o prirodi njihove motivacije.
Bruce G. Charlton,
The Motivation Deficit - The Motivation Triad: Survival, Family, Religion

PS

U postu slične tematike – Demotivation, Demotivation, Demotivation!, BGC dodatno primjećuje;

> "**Najveći i najočitiji problem u modernoj ljudskoj psihologiji je gotovo potpun nedostatak stalne, dugoročne, pozitivne motivacije. Masovno, moderni Zapadni Čovjek nema nikakve ideje čemu njegov život, što pokušava učiniti, i nema nikakav snažan razlog da učini bilo što.** Sekularizam je pretvorio sve u stvar subjektivnih osobnih uvjerenja ili nesigurnosti."

Možemo čuti da je nešto potrebno učiniti, ali kao što BGC nastavlja, razmišljanje je da *"ONI trebaju nešto učiniti"* – i tako dobivamo birokratsku demokraciju. Tko su oni, i zašto bi oni bili motivirani da nešto učini nije jasno.

Završava post;

> "To je možda glavni zadatak Modernog Čovjeka – priznati i osvrnuti se na vlastiti osobni deficit motivacije; da prestane pretpostavljati kako glavni problemi mogu, budu i trebaju biti riješeni od strane NJIH; da odbiju prihvatiti vlastito stanje otuđenosti i negativnosti te da pronađu ono što ih istinski motivira na način koji barem omogućuje pozitivno društvo.

> Da bi pronašao motivaciju Moderni čovjek se mora, kao prvi korak, odreći sekularnih, nihilističkih, bogo-negirajućih pretpostavki koje garantiraju da će on osobno biti demotiviran - da će što god on želi ili nada se ili treba, biti potkopano i uništeno zbog njegovog vlastitog nedostataka motivacije."

Ja ću pak svoj post završiti drugačije;

> Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponavljam: radujte se! *(Fil 4,4)*

Religija u javnim raspravama

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/religija-u-javnim-raspravama.html

> Budziszewskiu postu The Real Conversation Stopper objašnjava;

Suvremeni liberalizam najviše napada netoleranciju i isključivanje. Da bi pokazali koliko su uključivi, liberali demoniziraju one koji nisu liberali – *jer znate, to je ona vrsta ljudi koji demonizira*. Da bi pokazali kako je pogrešno ušutkivati ljude, oni ušutkavaju religiozne ljude – *jer svi mi znamo da je to ona vrsta ljudi koja želi ušutkati druge*. Profinjeni glasnogovornik takvog ponašanje je pokojni John Rawls, koji je zapisao da *"u raspravljanju ustavnih osnova i stvari osnovne pravde ne smijemo apelirati na sveobuhvatne religiozne i filozofske doktrine."*- Glasnogovornik u popularnoj kulturi je Sam Harris, koji kaže da ljudska bića moraju izabrati između razgovora i nasilja, a *"vjera prekida svaki razgovor"*.

Zanimljiva stvar kod takvog razmišljanja je da ga prihvaćamo bez razgovora. U stvari funkcionira kao – *pogodili ste* – kraj razgovora.

S obzirom da sam religiozna osoba, mislim da bi trebali razgovarati o tome.

Iako i profinjeni i prosti liberali žele zabraniti korištenje religioznih argumenata u javnoj sferi, za to imaju drugačije razloge. Harris tvrdi da osobe koje su religiozne nisu razumne. Ne mogu dati razloge za svoje stavove; oni vjerujuju što vjeruju zato što vjeruju. **Drugim riječima, Harris misli da da je svaka vjera fideistička. Piše poput izgorjelog fundamentalista koji je izgubio svoju vjeru ali još uvijek misli da su vjera i razum suprotnosti.**

Izuzev liberala, susrećem jako malo fideista. Klasični stav kršćanstva je da su vjera i razum saveznici. Kao što je Ivan Pavao II rekao, oni su poput dva krila ptice. Vjera ne zatvara (raz)um nego proširuje njegove mogućnosti.

Rawls – *koji je znao više od Harrisa* – nikada nije tvrdio da religiozni ljudi ne mogu dati razloge za svoje stavove. On se samo žalio da drugi ljudi možda neće prihvatiti te razloge: Javne rasprave *"se trebaju oslanjati na očite istine koje su široko prihvaćene, ili općenito dostupne građanima."* Čini se kako je argument da svatko tko ima stavove koji nisu dio *mainstreama* ima dužnost zašutiti. Takvoj osobi ne možemo niti dopustiti da pokuša uvjeriti ikoga u svoje istine u javnoj sferi.

Čega se njegovi sljedbenici boje? **Ako su pokušaji religioznih ljudi da uvjere ne-religiozne ljude stvarno osuđeni na propast, što se može izgubiti ako im to dopustite? Možete posumnjati da je stvarni liberalni strah taj da takvi pokušaji možda ipak nisu osuđeni na propast jer je liberalizam presušio svoje vlastite resurse za racionalna uvjeravanja i ništa mu nije preostalo osim propagande i sile**. [..]

PS

Rawls, svojevrsni sekularni svetac, i njegovi sljedbenici danas, tvrde da argumenti u javnom prostoru moraju biti "razumni". No, kao što Feser napominje;

> "Ovdje možemo vidjeti još jedan primjer primjene lažnog principa "liberalne neutralnosti", u kojem umišljeni princip kako su liberalne politike neutralne između moralnih i metafizičkih stavova koji se natječu unutar pluralističkog društva predstavlja dimnu zavjesu iza koje se krije nametanje liberalnog moralnog svjetonazora svim građanima, silom. Naravno, liberali obično opisuju svoju poziciju tvrdeći kako njihov koncept pravde samo tvrdi da je neutralan između "razumnih" moralnih i metafizičkih stavova, ali "razumno" uvijek na kraju znači nešto poput "oni koji su se spremni pokoriti liberalnom konceptu pravde."

(Postoje iznimke odbacivanju vjerskih argumenata; primjerice kršćanski argumenti u korist abolicije su dobrodošli, ali još jednom, ne i kršćanski argumenti koji se ne slažu s liberalnim pravovjerjem u drugim pitanjima. Zapravo će se sve svi argumenti u korist stvari koje im se ne sviđaju proglasiti religioznim i tako odbaciti).

Bože sačuvaj da netko spomene Boga. **Sve što bi bilo protiv sekularnih predrasuda nije dopušteno. Ljevičarski argumenti koliko god neutemeljeni i neprihvatljivi većini građana su dobrodošli, ali čim netko spominje vjeru nastaju problemi (ili nešto što bi se moglo povezati s vjerom).**

Naravno da vjernici, ukoliko žele uvjeriti sekularne sugrađane, trebaju ponuditi argumente koji su prihvatljivi i onima koji ne dijele njihova vjerska uvjerenja (ili pokazati opravdanost svojih vjerskih uvjerenja), ali postoje ozbiljno razilaženje između onoga što "sekularisti" promoviraju i onoga kako bi rasprave u javnom prostoru trebale izgledati. Različiti religiozni i ne-religiozni stavovi imaju svoj prostor. Ne možete jednostavno isključiti religiozne argumente, ili točnije one koje možete protumačiti kao religiozne - *jer vam se ne sviđa njihov zaključak*. Osim toga, ako netko na temelju Objave tvrdi nešto, ne znači da to ne može pokazati i na drugi način.

(Inače, iako se stalno govori o nekim "vjerskim" argumentima i "nametanju religije" teško mi se uopće sjetiti primjera u kojem su dominirali isključivo religiozni argumenti – naravno, optužbe zbog njih su prisutne. Neradna nedjelja, brak, pobačaj, odgoj – za sve to nuđeni su "sekularni" argumenti.)

Vjernici bi trebali imati podvojeni identitet, javni i privatni, a različiti naprednjaci i ljevičari ne moraju se obazirati što velika većina ljudi ne dijeli njihovo shvaćanje stvarnosti? Oni bi trebali imati monopol na javni prostor?

No koliko god da ta tema bila važna, metarasprave o raspravljanju mi se ne čine toliko uzbudljivima. Često se svode na isključivi sekularizam; bez razlikovanja epistemičkog i ontološkog.

Uzmimo za primjer pitanje ubojstva. Recimo da netko tvrdi da je ubojstvo pogrešno jer je tako zapisano u Bibliji. *(Ili možda da on smatra kako je ubojstvo pogrešno jer je tako naučio iz Biblije.)* Znači li to da zbog sekularizma moramo dopustiti ubojstvo? Koliko ljudi može dati razumno obrazloženje zašto je ubojstvo pogrešno? Naravno da se svi "razumni" ljudi slažu da ubojstvo ne bi trebali biti legalno (ignorirajmo pitanje pobačaja, eutanazije itd), ali kako to pokazati?

Ako uzmete sekularno shvaćanje stvarnosti kako ćete to pokazati? Pozivanje na naravni zakon ili esencije izgleda ne prolazi *(to bi prema naprednjacima bio "religiozan argument" s kojim se svi ne slažu*)? Ubiti Peru je pogrešno iako je Pero samo iluzija, skup atoma poput cjepanice drva – samo malo drugačije složenih. Ili možda Pero stvarno postoji, a vi ga ubijete; Zašto je to zabranjeno? Zato jer ste povrijedili Peru? Ali Pero više ne postoji. Povrijedili ste nekoga tko je poznavao Peru? Što ako nitko nije mario za njega? Možda jer smo prekršili načela pravde ili neki princip? Pa, slažu li se svi s time? Prekršena je svetost života? Zato jer je ubojstvo jednostavno zabranjeno? Tko je zabranio? Njegovo ubojstvo umanjuje ukupnu sreću u svijetu? Ali možda je zapravo povećava? Itd. *(Profinjeniji diskutanti bi vodili nešto kvalitetniju raspravu, ali to ne mijenja činjenicu da je moderna moralna filozofija zbrka, a isključivi sekularizam koji želi preuzeti monopol ne pomaže razrješavanju problema.)*

Velika većina ljudi nema ideju kako bi uopće pokazala da je ubojstvo pogrešno. Ne mislim da je takva situacija posebno čudna, ali čudno je što danas ljudi vole vjerovati u potpuno drugačiju sliku o sebi. Dalrymple objašnjava;

> "**Možemo se pitati zašto je danas toliko puno Descartesa u svijetu kada je u 17. stoljeću postojao samo jedan.** Ne zaboravimo kako je Descartes, koji je tražio uvjerljiv prvi filozofski princip, bio genij: matematičar, fizičar i filozof koji je pisao u prozi takvom jasnoćom da je i dalje standard po kojemu sudimo, ili bi trebali suditi, radove francuskih intelektualaca. Jesmo li onda uzgojili rasu filozofskih divova, sa strašću da ispituju metafiziku ljudske egzistencije? Nadam se da me neće proglasiti narodnim neprijateljem kada izrazim svoju sumnju u to.

> **Popularnost kartezijanske metode nije posljedica želje da uklonimo metafizičku sumnju, i pronađemo sigurnost, nego upravo suprotno: sumnjati u sve, i samim time povećati opseg osobnih sloboda, unaprijed uništiti svaki filozofski temelj za ograničenje naših vlastitih apetita. Radikalni skeptik, barem danas, nije u potrazi za istinom, nego za slobodom – najvećom zamislivom slobodom koja bi omogućavala zadovoljavanje svih njegovih hirove**. U području moralnog razmišljanje se ponaša kao i čovjek (koji se odbija oženiti) u području veza: nije voljan zatvoriti si ikakve opcije tako što bi si nametnuo neka ograničenja, čak i ona koja se smatraju čisto simboličkima. Jednom sam imao pacijenticu koja je pokušala izvršiti samoubojstvo jer ju je njezin dugogodišnji ljubavnik odbijao zaprositi. Pitao sam ga razlog zašto je odbijao, odgovorio je kako je brak tek komad papira i ništa ne znači. "Ako je samo komad papira i ništa ne znači, "pitao sam ga, "zašto ga ne želiš potpisati? Prema tebi, to ne bi ništa promijenilo, a njoj bi pružalo veliko zadovoljstvo." Odjednom, postavši čovjek najdubljih uvjerenja, odgovorio je kako ne želi živjeti u takvoj šaradi. Gotovo da sam mogao čuti argument koji ga je uvjerio kako je u pravu: kako su prava ljubav i pravo predanje stvar srca, nije im potrebna potvrda crkve ili države.

> Skepticizam radikalnih skeptika koji istražuju svako pitanje, barem pitanja koja se tiču ponašanja, razlikuje se ovisno o temi kojom se bave. Malo ih je toliko skeptičnih da sumnjaju kako će sunce sutra izaći (iako će imati problema pri pružanju dokaza za heliocentričnu - ili bilo koju drugu - teoriju sunčevog sustava). **Takvi skeptici vjeruju da će se svijetlo upaliti kada pritisnu prekidač, iako nemaju dobro razumijevanje rada struje. Međutim, obuzme ih bijesan i nezasitan duh istraživanja u trenutku kada shvate da su njihovi interesi u pitanju – odnosno sloboda, ili odobrenje, da se ponašaju prema svojih hirovima. Tada su odjednom oboružani svom filozofijom, koju koriste za potkopavanje moralnog autoriteta običaja, zakona i stoljetne mudrosti."**

Već sam objavio postove koji se dotiču religije i javnih rasprava; O "zakonskom nametanju morala": Anti-Konzervativna Zabluda, Kako miješati religiju i politiku?, Bezbožni moral? Zašto je judeo-kršćanstvo potrebno za ljudska prava, Mogu li argumenti prirodnog prava biti uspješni u javnim raspravama?, Ništa nije neutralno, Kakve veze pobačaj ima s religijom?, Kulturni relativizam, V. o totalitarnoj Ljevici, V. o liberalnoj kulturi, Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva, Teizam, Ateizam i opravdanje pridržavanja morala, Predkršćanska apologetika [1/2] itd.

U postu O neliberalnosti liberalizma Budziszewski, između ostalog, kaže;

> Ipak, zato što Sud negira da su takozvani sekularni sustavi života i vjerovanja religije, taj test od tri razine zapravo izgleda ovako: **(1) Statut ne smije biti motiviran zabrinutostima koje su podrijetlom iz židovskog ili kršćanskog sustava življenja i vjerovanja, ali može biti motiviran zabrinutostima koje dolazi iz, primjerice, Queer Nation [lgbt organizacija] sustava života i vjerovanja. (2) Ne smije imati kao glavni ili primarni učinak promoviranje stvari u koje židovi i kršćani vjeruju, ali može imati glavni i primarni učinak promoviranja stvari koje vjeruju, primjerice, marksisti. (3) Ne smije njegovati pretjeranu povezanost s institucijama Crkve ili Sinagoge, ali može njegovati bilo koju razinu uključenosti s institucijom, primjerice, Planned Parenthood [organizacija koja vrši pobačaje i ostalo "planiranje roditeljstva".]**

Povezani su i raniji postovi; Zašto su intelektualci Ljevičari, Ljevica uništava civilno društvo, kategorija sekularizam itd.

Hrvatska je vjerska država

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/hrvatska-je-vjerska-drzava.html

Sviđalo se to nama ili ne, takva je situacija.

> Budziszewski odgovara na pitanje studenta koje glasi:" S obzirom da ne vjerujete u mogućnost "neutralnosti" između religije i ireligije, mislite li da bi trebali prihvatiti religiju – da trebamo imati vjersku [konfesionalnu] državu?" (izvorno Should We Have a Confessional State?)

> Odgovor;

Pitajući trebamo li imati vjersku državu, mislim da pretpostavljate da trenutno nemamo vjersku državu. Ako koristimo termin "religija" dovoljno široko da uključuje svaki sustav življenja i uvjerenja, onda mislim da imamo. Liberalna država možda neće priznati da ima ikakva uvjerenja, ali to ne znači da ih nema. Može tvrditi poput Johna Rawlsa da odgađa prosuđivati između svih *"sveobuhvatnih doktrina"*, ali to ne znači ne prosuđuje.

Vi gledate stvari ovako:

> Konfesionalna država : Vlast djeluje na temelju skupa moralnih i vjerskih pretpostavki.

> Ne-konfesionalna država: Vlast odgađa prosuđivati o moralnih i vjerskim stvarima.

Nasuprot toga, **smatram da su sve države konfesionalne u smislu da operiraju na temelju nekog svjetonazora, ili nekog saveza takvih stavova.** Ali razlike između različitih vrsta konfesionalnih državu su jako važne. Alternative su ove:

> Konf. država **I. Tipa:** Temelj uvjerenja države **nije niti proglašen niti nametnut.**

> Konf. država **II. Tipa**: Temelj uvjerenja države je **proglašen, ali nije nametnut**.

> Konf. država **III. Tipa**: Temelj uvjerenja države je **nametnut, ali nije proglašen**.

> Konf. država **IV. Tipa:** Temelj uvjerenja države j**e i proglašen i nametnut.**

Čak niti država I. Tipa, ako bi uopće mogla postojati takva stvar, ne bi bio religiozno neutralna. Reći da država ne bit trebala proglasiti niti nametati svoja uvjerenja znači implicirati da su one religije koje to žele raditi – *barem u toj mjeri* – jednostavno pogrešne. To nije odgađanje prosuđivanja; radi se o prosuđivanju.

Engleska pod Henrikom VIII. i Kina pod Maom su bile konfesionalne države četvrtog tipa. Fundamentalna uvjerenja koja su podržavala politiku države su bila eksplicitno i svečano priznata – u prvom slučaju protestantizam Engleska crkve, a u drugom eshatologija Komunističkog Čovjeka formirana pod Diktaturom Proletarijata. Osim toga, te konfesije su nametane. Ne tvrdim da su te dvije države bile podjednako rigorozne, Henrik nije bio blag, ali Mao je bio neizmjerno stroži.

Iako tvrdi da traži ne-konfesionalnu državu, liberalizam traži konfesionalnu državu III. Tipa. Pod njegovim utjecajem, država sve više pokušava pritiskati savjest onih koji slijede ne-liberalne sustave življenja i vjerovanja, iako se pretvara da je neutralna. Naravno, takva država nije otvoreno i cjelovito kofesionalna, u smislu da svečano priznaje svoje stvarne predanosti. Ipak, nije bez svečanih priznanja. Radi se o zamućenoj i nesuvisloj konfesionalnoj državi, svečano priznaje da je njeno diskriminatorno ponašanje potrebno zbog odlučnosti da ne diskriminira.

U vrijeme nastanka, američka republika je bila konfesionalna država II. tipa, jer iako je iskreno proglašavala svoje predanosti, odbijala je nametati vjerovanje u njih. Temelj uvjerenja države je najjasnije izražen ne u našem osnivačkom pravnom dokumentu, Ustavu, nego u našem osnivačkom političkom dokumentu, Deklaraciji Nezavisnosti. Ne samo da je identificirana predanosti prirodnom zakonu i prirodnim pravima, nego je je identificiran i njihov izvor, jer rečeno je da su *"zakoni Prirode"* zakoni *"Boga prirode"*. Konfesija je prilično ekumenska. Iako su utemeljitelji većinom bili protestanti, Deklaracija nije identificirala Boga Prirode kao Boga u razumijevanju protestanata. Privilegira sustave življenja i uvjerenja koja dijele stav o Bogu koji je stvaralački, monoteistički, moralan u smislu Deset Zapovijedi, providonosan, koji cijeni nepovredivu vrijednost svakog ljudskog bića.

Osnivači, imajući više vjere u mogućnosti ljudskog (raz)uma od, primjerice sljedbenika Johna Rawlsa, smatrali su da je istina tih principa dostupna svih ljudima dobre volje, čak i van biblijske objave iz koje su izvedeni. Prema njima, razumno je očekivati da će neki ljudi odbacivati zakone Prirode i Boga Prirode; Ali nije ih razumno odbacivati.

PS

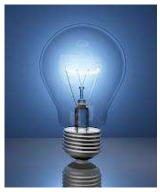
"Sekularisti" su u pravu, Hrvatska jest vjerska država - a njena religija je upravo ona koju "sekularisti" zagoravaju. Službena religija je Crkva ljevičarstva. Naši "sekularisti" se ne bore za odvojenost crkve i Države nego stalno za sve jače i sve obuhvatnije provođenje njihove Crkve Ljevičarstva.

Objava i svijetlo razuma

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/objava-i-svijetlo-razuma.html

Jednostavno pitanje: Ako je svijetlo razuma dovoljno za moralne istine, kako onda racionalni agent može biti zadovoljan (ili se oslanjati na) objavu kao izvor moralnih zapovijedi?

To što nešto može biti spoznato svijetlom razuma ne znači da je poznato svijetlom razuma. Primjerice, uvijek je vrijedilo da izoperimetrička nejednakost može biti spoznata razumom, ali to je stvarno postalo poznato razumom u 19. stoljeću kada je Steiner to dokazao. Sigurno postoje istine koje je moguće spoznati svijetlom razuma, ali koje nikada nećemo spoznati. Primjerice, vrlo je vjerojatno da nitko nikada neće znati koliko iznosi umnožak brojeva 2888843281428483832983989384 i 17712717724891. (Ako utipkate brojeve u precizni kalkulator onda će biti poznato; ali ako to nitko ne učini, onda možda nitko to neće znati. Unatoč tome, spoznatljivo je.)

Vjerojatno postoji puno doktrina morala koje je moguće spoznati naravnim razumom, ali koje su ljudi bili prihvatili na temelju Objave; a možda ih još ima.

PS

Ne znam gdje sam to pronašao, vjerojatno usputni komentar u nekoj raspravi, ali autor je filozof i matematičar Pruss.

On u nastavku navodi incest kao primjer opravdanosti prihvaćanja pogrešnosti na temelju objave bez da nužno znamo o moralnoj istini povezanosti reprodukcije i braka, te empirijske činjenice genetskih opasnosti endogamije. (*Unatoč tome što se stalno spominju opasnosti za djecu koja bi rezultirala takvim odnosom – što dovodi mnoge poznate intelektualce da u današnje vrijeme ne vide ništa pogrešno u njemu, incest nije pogrešan samo zbog djece – mogućnost koja je uvijek i bila isključena u istospolnoj varijanti– nego zato jer se iskrivljuju odnosi u obitelji i društvu.)*

Boccacciov argument za Katoličku vjeru

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/boccacciov-argument-za-katolicku-vjeru.html

U drugoj priči prvog dana Dekamerona, pronalazimo priču o tome kako je Giannotto pokušao uvjeriti židovskog prijatelja Abrahama da postane kršćanin. Giannotto je prilično neobrazovan trgovac, ali njegovi argumenti su iskreni. S druge pak strane, Abraham je teološki dobro naučen židov, ali umjesto da razruši prijateljeve argumente, zbog prijateljstva i možda pod utjecajem Duha Svetog (kao što sugerira autor) odlučuje da će ići u Rim vidjeti kakav je taj navodni Vikar Kristov, kako bi odlučio koja je vjera ispravna. Giannotto misli da je sve izgubljeno:

> "ako ode u Rim i vidi izopačen i prljav život klera, ne samo da neće od židova postati kršćanin nego će se, ako prije postane kršćanin, nesumnjivo vratiti židovstvu."

Unatoč tome, šalje svog prijatelja uz blagoslov. Abraham posjećuje Rim te svjedoči svom grijehu među "Papom, kardinalima, i drugim prelatima i dvorjanima", Abraham se vraća, a Giannotto je siguran da više nema šanse za obraćenje. Upita Abrahama što je mislio o Papinskom dvoru. Abraham odgovara:

> "Nimalo mi se ne sviđaju, neka ih Bog sve osudi; koliko sam mogao ustvrditi, nisam tamo vidio niti svetosti, ni pobožnosti, niti dobrih djela ili primjernih života, ili ništa *više* među klerom; umjesto toga, požuda, pohlepa, proždrljivost, prevare, zavist, oholost i slično, i još gore (ako je gore moguće) sve je takvo da vjerujem kako je grad više djelo prema Vragu nego Bogu: prema mom mišljenju, taj tvoj Pastir, i svi ostali, trude se što je brže moguće i sa svim svojim talentima i vještinama reducirati kršćansku religiju na ništa, ukloniti je s lica zemlje umjesto da rade kao njena potpora i temelj. I s obzirom da sam primijetio da unatoč svemu tome, nisu uspješni, nego upravo suprotno, da tvoja religija stalno raste i postaje sve svjetlija i slavnija, opravdan sam u mišljenju da ima Duha Svetog kao svoj temelj i podršku, i da je istinitija i svetija od bilo koje druge religije... Pođimo u crkvu, i tamo ću, prema običajima tvoje svete vjere, biti kršten."

Iako smo kroz prošlo stoljeće bili blagoslovljeni papama uzrorne svetosti (naravno bilo je izopačenosti među klerom i laicima), argument ne zahtijeva trenutnu papinu izopačenost. Ono što zahtijeva je iznenađujući način kojim Crkva, unatoč izopačenosti, preživljava i raste. Možete prigovoriti: ali da je Katolička vjera istinita vjera, ne bi li očekivali da će hijerarhija biti sveta? Iako analogija nije savršena, to je poput pitanja u slučaju nekog tko je čudesno ozdravio, zašto je Bog uopće dopustio bolesti. Pitanje je dobro i teško, ali zbog toga ozdravljenje (u slučaju raka) ili preživljavanja i rasta (u slučaju Crkve) nije ništa manje divno.

Možemo unaprijediti stvar prisjećajući se još jednog argumenta. Formalni nauk Katoličke Crkve je dosljedan unatoč tome što se razvijao kroz dvadeset stoljeća. Nauk nije dosljedan u jednom trenutku nego je dosljedan kroz vrijeme *(i u skladu s Pismom, ali ne želim to spominjati kako bi argument bio uvjerljiv i protestantima.)* Najbolje objašnjenje za ovu koherentnosti je da se radi o djelovanju Duha Svetoga. Argumenti u tom smjeru su razvijeni od strane Menssena i Sullivana. Primijetite kako ta dosljednost nije prisutna kod drugih kršćanskih zajednica – seksualna etika je dobar primjer, kontracepcija je nekoć bila osuđena od svih teologa (uključujući Luthera i Calvina), a sada je široko prihvaćena od strane ne-katoličkih tijela (s iznimkom nekih protestanata i nekih Ortodoksnih zajednica – iako čak i u potonjem, postoji nerado prihvaćanje novog braka nakon razvoda). Kombinirajte ovaj argument s Boccacciovim. Dosljednost kroz vrijeme je dovoljno zadivljujuća, ali kada primijetite da dosljednost uključuje pape koji su bili, po svemu sudeći, prilično izopačeni, ali koji unatoč tome, nisu formalno naučavali Crkvu ništa suprotno ranijoj vjeri, argument postaje još jači.

Alexander Pruss, Boccaccio's argument for the Catholic faith

PS

Feser je nedavno objavio na svome blogu post o (ne)pogrešivosti pape - Papal fallibility.

Svetost Crkve i skandali klerika

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/svetost-crkve-i-skandali-klerika.html

Narušavaju li teške nemoralne aktivnosti klera svetost Crkve na zemlji, vojujuću Crkvu? Čini se tako; ali ja [Pruss] bih tvrdio, vrlo spekulativno (i povlačim tvrdnju ako Crkva naučava drugačije) da izravno ne narušava ništa više – *ili barem ne značajno više* – nego što bi podjednako teške nemoralne aktivnosti sličnog broja laika.

Razmislimo o tri značajke koju želimo da Crkva na zemlji ima: doktrinalno pravovjerje, liturgijsku cjelovitost i svetost života.

Doktrinalno pravovjerje i liturgijska cjelovitost klera stvarno doprinose doktrinalnom pravovjerju i litrugijskoj cjelovitosti Crkve. Ako je svećenik, ili posebno biskup, nepravovjeran, *uz sve ostale stvari iste*, onda to samo po sebi narušava pravovjerje Crkve na zemlji više nego kada je laik nepravovjeran, zbog učiteljske uloge klera. Slično tome, ako se svećenik ili biskup upuste u liturgijsku anarhiju, primjerice mijenjajući neke molitve na Misi, to narušava liturgijsku cjelovitost Crkve više nego kada to radi laik, ako su ostale stvari jednake.

Ali kada je đakon, svećenik ili biskup (uključujući papu) izopačen, to ništa više (niti manje) izravno ne narušava svetost Crkve nego kada je ne-klerična osoba izopačena, kada se radi o istoj razini izopačenosti. Možemo to vidjeti ramišljajući o sretnijoj strani. Uzmite u obzir ne-klerika poput Sv. Terezije Avilske (bila je časna, ali časna je *ne-kler*) i svećenika poput Sv. Ivana od Križa. Svetost njihova života izravno doprinosi svetosti Crkve. Međutim, bilo bi, mislim, pogrešno reći kako je svetost Sv. Ivana doprinijela više, ili je vila važnija od svetosti Sv. Terezije samo zato što je Sv. Ivan bio svećenik, a Sv. Terezija nije. Reći to bio bi klerikalizam, a možda se radi o istoj vrsti pogreške koja vodi u Donatizam. Aktivnost klera daje poseban konstitutivni doprinos Crkvenom pravovjerju i liturgijskoj cjelovitosti; ali svetost laika je podjednako konstitutivna svetosti Crkve kako i svetost đakona, svećenika ili biskupa.

Naravno, izopačenost kod đakona, svećenika ili biskupa (i posebno kada je biskup papa) obično ima veći negativni učinaka na Crkvinu svetost jer je veća vjerojatnost da će sablazniti druge, navesti ih da imitiraju izopačenost ili da napuste vjeru. To posebno narušava svetost Crkve.

Pretpostavimo da baš svaki katolički svećenik sljedeće godine počini neki posebno težak i skandalozan grijeh. Bila bi to strašna stvar, imala bi vrlo loše negativne efekte na Crkvu, i neka nas Bog sačuva od takve katastrofe. Ali to ne bi ništa više narušilo svetost Crkve od slučaja kada bi neka druga skupina od 0,04% svjetske populacije katolika počinila podjednako težak grijeh.

Uz sve to, grijeh koji je inače iste vrste može biti ozbiljniji kada ga počini klerik zato jer (a) klerik ima odgovornost izbjegavanja daljnjih negativnih učinka i (b) manje je vjerojatno da se može opravdati neznanjem. *(Pretpostavljamo da se radi o grijehu podjednake težine.)*

Krist je obećao da će Crkva biti sveta. Gornji argument pokazuje da argument utemeljen na zločinima klera koji pokazuje da Katolička Crkva ne može biti Kristova Crkva zato jer je Kristova Crkva sveta nije ništa jači no što bi bio argument na temelju *ne-kleričkih* zločina bio. Ali argument utemeljen na zločinima ne-klerika nije dobar: ne očekujemo da svetost Crkve implicira bezgrešnost njenih članova. Crkva iako sveta kao tijelo – *tijelo Kristovo* – je ipak Crkva za grešnike kojima je potrebna Kristova preoblikujuća milost. Dakle argument temeljen na kleričkim zločinima također propada.

The holiness of the Church and clerical scandals, Alexander Pruss

PS

Moram priznati da mi nije baš jasno na što Pruss misli kada govori o "svetosti Crkve". To da je Crkva "sveta" obično ne znači ono što Pruss ovdje insinuira – *ili barem ono što ja mislim da insinuira.*

Pruss nije naveo, ali postoje i Biblijski dokazi za ono što tvrdi; apostoli (odnosno svećenici, biskupi i prvi papa) imali su ozbiljnih mana i grijeha.

Još jednom podsjetnik na Feserov nedavni post o (ne)pogrešivosti pape - Papal fallibility.

Sakramentalna teologija

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/sakramentalna-teologija.html

> U nastavku prenosim Prussov post Sacramental theology. Mali problem je što Pruss uvodi dva izraza, s pripadnim glagolima, tako da nisam siguran koja je distinkcija od uobičajene uporabe istih. *(Rekao bih da je neke baš sam osmislio/prilagodio.)* Dakle, prijevod nije najbolji, ali iz konteksta je, nadam se, jasno o čemu govori;

Postoje dva pristupa Kršćanstvu (i možda drugim religijama). Jedan je *"metafizikalni impuls"* (MI), a drugi je *pragmatizirajući impuls* (PI), Oni sa PI će vjerojatnije smatrati da su središnje značajke, primjerice krštenja, ženidbe i Večeri Gospodnje, općenito pragmatične značajke: liturgijski čini su performativne u *Austinovu* smislu, koje imaju normativne i psihološke učinke. Oni sa MI će vjerojatnije smatrati da su središnje značajke ovih vrsta liturgijskih akcija metafizički učinci koji pružaju barem djelomice apsolutnu istinu [*truth-grounds*] za normativne učinke i da ti nadnaravni uzroci imaju učinak na duše onih koji istinski sudjeluju.

Često se čini kako razlika između kršćana koji imaju MI i onih koji imaju PI ima ponajviše podlogu u temperamentu. Nekim ljudima, *metafiziciranje* dolazi prirodno, a drugima, *pragmatiziranje* dolazi prirodno. *Metafiziceri* mogu optužiti *pragmatizere* zbog površnosti, i možda ponekad subjektivizma. *Pragmatizeri* mogu optužiti *metafizicere* zbog sklonosti nevezanosti [*irrelevancy*], i možda ponekad korištenje metafizičkih spekulacija kao načina odlaganja teškog zadatak življenja kršćanskim životom.

Oboje treba biti dio kršćanske teologije. Da P mora biti dio kršćanske teologije je jasno iz činjenice da kršćanstvo nije gnosticizam. Kršćanski život nije način života usmjeren učenju ezoteričnih metafizičkih tvrdnji, nego je usmjeren življenju ljubavi prema Bogu u zajedništvu s drugima.

Međutim, zanemariti *metafiziciranje* znači zanemariti značajan dio razlike između zapovijedi Starog Zavjeta i Novog Zavjeta. Neke od zapovjedi Starog Zavjeta su bile normativno osnovane samo na Božjim zapovijedima. Ne postoji intrinzičan razlog izbjegavanja miješanja različitih vrsta tkanina u nečijoj odjeći osim činjenice da je Bog to zabranio. Neke od zapovijedi su možda imale simboličko značenje, koje je *tajanstveno* ispunjeno u Novom Zavjetu, a neke možda nisu imale niti to. Ali Novi Zavjet uvelike rješava tek proizvoljne i tek simbolične božanske zapovijedi (ili ,možda točnije, transferira puno autoriteta nad tek simboličnim kršćanskoj zajednici, koja onda, kao dijakronijska i hijerarhijska zajednica, odlučuje kako točno slaviti ono što je Bog postavio, s puno više slobode – primijetite primjerice da nitko ne misli u vremenima Novog Zavjeta da Bog ima

jako specifične propise za kleričku opravu, to je ostavljeno Crkvenim vlastima), fokus je na onome što ima intrinzično značenje. **Ako božanski propisani središnji liturgijski čini, poput krštenja, vjenčanja i Večere Gospodnje ostaju, onda oni ne mogu biti samo proizvoljne i/ili simboličke zapovijedi one vrste koju pronalazimo u Starom Zavjetu. Potreba za poslušnošću u tim slučajevima mora biti na neki način utemeljena na stvarnosti. *Metafizicer* ima objašnjenje. Krštenje mijenja dušu istinskog sudionika, uključujući je u Tijelo Kristovo na otajstven način koji nije samo simbolična, i nije samo performativan *(nije samo ljudsko djelo – da je performativan, onda bi bio samo ljudsko djelovanje, a to je suprotno fokusu na milost*). Brak istinski spaja dvoje, on ih ne povezuje samo simbolički zajedno, ne samo performativno, ne samo mijenjajući Božji stav prema njima (*"vjenčani u Božjim očima"*, nego stvarno mijenja ljude na nadnaravni način koji prilično otajstven, i koji im pruža milost za življenje pragmatičnih aspekata. Večera Gospodnja je zapovijedana zato što nam se u njoj, sam Gospodin doslovno daje kako bi uzeli njegovo tijelo, a time primili milost za življenje u punini kao članovi Kristova tijela.**

Bez *metafiziciranje*, distinkcija između Starog Zavjeta i Novog je zamagljena. Metafizika pruža temelje za normativne učinke; ali bez *prakticiziranja*, imamo gnosticizam.

PS

Iako Pruss govori o razlikama temperamenta, oba impulsa bi trebala biti prisutna. *(Očito, postoje ljudi koji gravitiraju jednome.)*

S obzirom da spominje i zapovijedi iz Starog i Novog Zavjeta, možda je potrebno napomenuti još par stvari. Ipak živimo u doba ispunjeno protestantskim tumačenjima – *a to uključuje i nove ateiste*.

Zakoni Starog Zavjeta sadrže različite vrste propisa: Moralne *(npr. zabrana ubojstva*), Ceremonijalne *(npr. zabrana miješanja vlakna u ruhu*), i Pravne *(npr. broj potrebnih svjedoka za osudu)*. Moralni propisi spoznatljivi su razumom i nepromjenjivi su, Ceremonijalni propisi nemaju takav univerzalni učinak. Određenu zapovijed možemo analizirati na više razina. Primjerice poštovanje Dana Gospodnjeg ima moralni element – potrebno je izdvojiti vrijeme i mjesto za napuštanje rada i štovanje Boga, nešto što možemo dokučiti nepotpomognutim (raz)umom; ali postoji i ceremonijalni elementi koji se razlikuju od prvih.

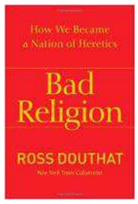
Terapijski deizam – najveća religija Zapada?

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/terapijski-deizam-najveca-religija.html

Ross Douthat, autor knjige *Bad Religion: How We Became a Nation of Heretics*, opisuje vjerovanja mnogih svojih sugrađana koja objedinjuje pod nazivom ***moralistički terapeutski deizam***;

1. Postoji Bog koji je stvorio i uredio svijet i bdije nad ljudskim životom na zemlji.
2. Bog želi da ljudi budu dobri, ljubazni i pošteni jedni prema drugom, kao što uči Biblija i većina svjetskih religija.
3. Središnji cilj života je biti sretan i osjećati se dobro samim sobom.
4. Bog ne treba biti posebno uključen u život osobe osim kada je Bog potreban da razriješi problem.
5. Dobri ljudi idu u raj kada umru.

Douthat nije razvio takvo poimanje, ali koristi ga da bi shvatio što se događa s religijama u SAD-u. Različite popularne (pseudoduhovne) knjige samopomoći promoviraju upravo takvu filozofiju. Postoje razlike između njih, ali u srži većinom dijele navedena vjerovanja (*koja su nažalost prisutna i kod nas*). Možete čuti poznate, i nepoznate, koji tvrde da možete raditi što god želite dokle god se osjećate dobro i ljubazni ste prema drugima, svako osuđivanje je zabranjeno itd.

Neću trošiti vrijeme na razlaganje nesuvislosti moralističkog terapijskog deizma, ali vjerujem da možete prepoznati barem neke probleme, kao i parazitiranje na ortodoksnoj vjeri iz koje preuzima ono što joj se sviđa i odbacuje ono što joj se ne sviđa. *(Ne radi se o ateizmu, takvi ljudi će govoriti o religioznim osjećajima, ali sva svoja iskustva i namjere neće "usuglašavati" s pravovjerjem.)*

***

> *U nastavku nekoliko citata;*

I u ovoj americi, kršćanski nauk da je svaka ljudska duša jedinstvena i dragocjena je naglašen od strane proroka samoispunjenja i gurua sebeljublja, na uštrb podjednako važnog nauka da je svaka ljudska duša smrtno oštećena istočnim grijehom. **Odsutnošću potonjeg naglaska, religija postaje licenca za egotizam i sebičnost, lagano ju je iskoristiti za opravdavanje onoga što se prije smatralo smrtnim grijehom. Rezultat je društvo u kojem oholost postaje "zdravo samopouzdanje", taština postaje "samo-poboljšanje", prevara postaje "slijeđenje svog srca", pohlepa i proždrljivost postaju "življenje američkog sna".**

Kao čisto intelektualna stvar, u 60-tima nije otkriveno ništa što se protivi biblijskom svjedočanstvo o bludu, preljubu, i homoseksualnosti, niti ništa što bi utvrdilo da Isus nije stvarno mislio ono što je rekao o nerazrješivosti braka... Razlika je da je u 1970-ima puno više ljudi željelo vjerovati tim argumentima zbog novih seksualnih mogućnost povezanih s pilulom.

Koliko god površno bila privlačna, ideja da vjersku tradiciju od krize može spasiti skupina intelektualaca koja će radikalno reinterpretirati svete tekstove je vrsta umišljenosti u koju može povjerovati samo intelektualac.

Većina amerikanaca i dalje pije s kršćanskog izvora, ali sve veći broj njih izmišljaju svoje vlastite verzije onoga što kršćanstvo znači, napuštajući tradicionalnu teologiju u korist religije koja paše njihovu egu i popušta, ili čak slavi, njihove najgore impulse.

Ova [heretička] pojednostavljenja obično zahtijevaju drugačiju priču o Isusu nego što pronalazimo u Novom Zavjetu. Ponekad je ta nova priča razrjeđivanje kršćanskog kanona, eliminiranje tenzija izuzimanjem... Međutim, puno češće se to postiže izravnom promjenom ili čak i izmišljanjem ključnih dijelova opisa Novog zavjeta.

"Religiozni čovjek je rođen da bi bio spašen", zapisao je [Reiff], a "*psihološki čovjek je rođen da bi bio zadovoljan."*

[Nema dokaza da su mladi amerikanci ateisti] Ali nema niti nikakvih dokaza prepoznatljivo pravovjerne kršćanske vjere. "Američko kršćanstvo"; pišu Smith i Denton je "ili degeneriralo u patetičnu verziju samog sebe", ili je "aktivno kolonizirano i zamjenjeno puno drugačijom religioznom vjerom." Nastavljaju;" većina religioznih tinejđera ili ne shvaćaju što njihove vjerske tradicije poučavaju, ili ih razumiju ali jednostavno im nije stalo da bi povjerovali u njih."

Ego koji nikada nije ranjen, nikada ometan – *i koji je naučio smatrati svoje najdublje impulse kao poticaj božanskog duha* – može lagano ispasti ego koji nikada ne nauči suosjećanje, sućut, ili pravu mudrost. I kada zadovoljstvo postaje samo po sebi cilj, način na koji se ljudski sadržaj izražava može izgledati strašno poput taštine i dekadencije.

Unatoč njihovim tvrdnjama o drevnoj mudrosti, ne postoji ništa kontrakulturalno kod različitih *Tolle-a, Winfrey-a i Chopra. [Autori duhovnih/samopomoć knjiga i voditeljica].* **Oni poručuju bogatom društvu s apetitima upravo ono što želi čuti; da su sve njegove najdublje želje zapravo Božje želje, i da On ne bi ni pomislio suditi o njima. Takva poruke ohrabruje nas da opravdavamo naše grijehe tako što ih produhovljujemo.**

Naša hvaljena religioznost je stvarna, ali naša prividna kršćanska pobožnost nema posljedice koje bi povremeni promatrač mogao očekivati. ... Klimamo Bogu, a onda radimo što nas se prohtje.

Radosna osoba

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/radosna-osoba.html

"Radosne osobe nisu one koje se nužno šale, smiju, pa čak ni osmjehuju. Nisu osobe s optimističnim pogledom na život koje uvijek olakšaju ozbiljnost trenutka ili događaja. Ne, radosne osobe vide otvorenim očiju tešku realnost ljudske egzistencije, ali istodobno joj ne robuju. Nemaju iluzija o zlim silama koje su prisutne, koje *"obilazi tražeći koga da proždre",* ali oni također znaju da smrt nema konačnu snagu. Oni pate s onima koji pate, ali ipak se ne drže patnje, oni je nadilaze prema vječnom miru."
Henri Nouwen

PS

Podsjetilo me to na Davilin aforizam;

> Moderni kršćanin se osjeća profesionalno dužan ponašati veselo i šaljivo, pokazivati svoje zube kroz veseli osmijeh, ispovijedati porobljavajuću ljubaznost, kako bi dokazao nevjerniku da kršćanstvo nije "tmurna" religija, "pesimistična" doktrina "asketskog" morala. Progresivni kršćanin rukuje se s nama širokim osmjehom političara koji se kandidira za fotelju.

Naravno, to sve ne znači da ne postoji nešto (po)grešno kod onih koji su stalno namrgođeni - i koji, barem ponekad, ne "odmaraju" dušu.

O propuštanju odlaženja u crkvu

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/o-propustanju-odlazenja-u-crkvu.html

Na Zapadu, odlazak u crkvu nije pogođen progonima nego zavođenjem. Mač otomanskog janjičara zamijenjen je privlačnošću trgovačkog centra. Strah zbog smrti od gladi u Sibiru zamijenjen je ugodom slanine i jaja za doručak. Opasnost pritvaranja je zamijenjena strahom od propuštenih e-mailova ili propuštenog sna.

Geoffrey Korz, pravoslavni svećenik, Kanada

Chaput o razumijevanju temeljnih pojmova rasprave

Sadašnja Bijela Kuća možda je najmanje prijateljska prema vjerskim pitanjima u našoj povijesti. Ali toga ćemo u budućnosti vidjeti još – pritisci u korist stvari poput gay prava, kontracepcije i pobačaja, te javnog svjedočenja vjere. Vidjet ćemo ih na sudovima i u tzv. "anti-diskriminacijskim" zakonima. Vidjet ćemo ih u "anti-bullying" odredbama koje pretvaraju javne škole u indoktrinacijske centre u pitanjima ljudske spolnosti; centre koji naučavaju da nema trajne istine u riječima poput "muško" i "žensko". Vidjet ćemo u ograničenjima javnog financiranja, ukidanja poreznog oslobođenja i sve većih vladinih regulacija. Prelagano zaboravljamo da svaka dobra usluga koju vlast pruža dolazi s rastom njene regulatorne moći; a ta moć se može koristiti na načine kakve nitko nije zamišljao u povijesti.

Također zaboravljamo Tocquevilleovo upozorenje da demokracija može postati tiranska upravo zato što je toliko osjetljiva na javno mnijenje. Ako je ikome potreban dokaz, sjetit se što je fraza poput "bračne jednakosti" učinili našem javnom diskruzu u manje od jednog desetljeća. Nepoštena je; Ali funkcionira. To dovodi do ključne poante koju želim istaći. Najveće problem s kojim se suočavamo kao kultura nije gay brak ili globalno zatopljenje. Nije financiranje pobačaja ili državni dug. Jasno, radi se o važnim pitanjima; Ali dublji problem, onaj koji nas osakaćuje; je taj što koristimo riječi poput pravda, prava, sloboda i dostojanstvo bez dijeljenog značenja njihova sadržaja.

Nadbiskup Chaput, Philadelphia

PS

Feser u postu Što dugujemo novim ateistima;

> "U katoličkim krugovima, postoji tendencija povlačenja iz metafizičkih pitanja šire slike te umjesto toga posezanje za moralnim apeliranjem na "dostojanstvo ljudske osobe", kao da bi to moglo pružati zajedničko tlo na kojem bi Crkva mogla komunicirati sa sekularnim svijetom. Ali zapravo samo po sebi to ne pruža nikakvo zajedničko tlo jer su pitanja što je ljudska osoba, i što dostojanstvo zahtijeva, vrlo sporna pitanja. Primjerice, eutanaziju se brani kao "smrt s dostojanstvom." Protivljenje "istospolnom braku" se rutinski opisuje kao negiranje dostojanstva homoseksualaca. Feministi koji promoviraju pobačaj i kontracepciju bi očito negirali da se protive dostojanstvu žene. I tako dalje. Dakle, pozivati se na "dostojanstvo ljudske osobe", kao da to samo po sebi rješava nešto, jednostavno je samoreferencirajuće. "

Robert P. George primjećuje u O Sekularno-liberalnom dogmatizmu [vezano uz fundamentalne pretpostavke o ljudskoj prirodi, ljudskom dobru, te ljudskom dostojanstvu i sudbini];

> "U formalnim raspravama i neformalnim razgovorima sa svojim prijateljima i kolegama na sveučilištu Princeton, drugim akademicima, javnim intelektualcima i vladinim dužnosnicima; otkrio sam da su sekularno liberalni stavovi toliko rašireni da su većinom neupitni. "

Rasipni sin – i molitva

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/rasipni-sin-i-molitva.html

Jučer me [Pruss] zapanjila dimenzija parabole o rasipnom sinu koju prije nisam primijetio: molitva. Mlađi sin traži dvije nečuvene stvari – *svoje nasljedstvo prije reda, te primanje natrag* – a u oba slučaja njegovi zahtjevi su ispunjeni (*u drugom slučaju dobije više no što je tražio, jer nije tražio svoje sinovstvo)*.

Stariji sin se žali da nikada nije dobio jare kako bi se počastio s prijateljima. Ali jasno je da se nikada nije potrudio to niti zatražiti. Na kraju krajeva, otac kaže *"sve što je moje, tvoje je"*.

Možda bi se stariji sin mogao požaliti :"Ali zar ti nisi *znao* da ja želim jare?" Međutim, upit nije samo izraz želje; upit ima normativni učinak kojeg sama želja nema.

Alexander Pruss, The Prodigal Son

Parabola o šupljoj posudi

katoliksdnakace.blogspot.com/2015/12/parabola-o-supljoj-posudi_23.html

Nema smisla tražiti vodu s šupljom posudom. Vodu koju tako dobijete odmah i izgubite. Prvo popravite posudu, onda molite za vodu.

Tako je i s izvorima, uvidima i naznakama Nekog Drugog Mjesta. Ne možete iz zadržati u pokvarenoj posudi; a ako ih ne zadržite onda ne mogu učiniti nikakvo dobro. Moralna sprema i intelektualna diskriminacija su nužne za njihovo prepoznavanje, pravilnu procjenu, zadržavanje ukoliko je procijenjeno da su zdrave, i egzistencijalnu provedbu.

Ako se ne možete ispravno ponašati i pravilno razmišljati onda mistična, vjerska i paranormalna iskustva, bilo da dođu "iz vedra neba" ili kao rezultat formalnih duhovnih praksi, mogu učiniti više štete nego koristi. Mogu napuhati ego ili odvesti u mračna područja okultnog.

V. Vallicella, The Parable of the Leaky Cup

Opera – i Hayek

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/01/opera-i-hayek.html

U članku The Friedrich Hayek I knew, and what he got right - and wrong; filozof John Gray zapisuje;

> "U osamdesetima, kada je F.A. Hayek bio jedna od intelektualnih ikona Nove Desnice, neki od doktrinarnijih članova tog kompliciranog i podjeljenog pokreta znali su reći da je za njega minimalna Vlast ona koja pruža tri stvari: nacionalnu obranu, zakon i red, te državnu operu. Primjedba je tek djelomice dana u šali. Ekonomist i filozof rođen u Austriji možda je bio mislioc koji je više od ikojeg drugog artikulirao ideologiju slobodnog tržišta koja je zavladala s Margaret Thatcher; ali njegovo razmišljanje o politici nije formirano u Britaniji, nego u Habsburškom carstvu u kojem je Opera bila dio Vlasti kojeg nikome nije palo na pamet dovesti u pitanje."

Esej zapravo nema veze s operom, ali sam ga se prisjetio gledajući novogodišnji koncert. Još jedna misao koja mi je pala na pamet gledajući impresivne i sasvim uobičajene – *iako nesumnjivo idealizirane*, prizore života u Austriji je bila zašto neki ljudi to sve žele uništiti. *(Ili barem zašto su spremni nepromišljeno sve to riskirati?)*

Gray se u ostatku eseja prisjeća Hayeka i nekih njegovih utjecaja. Napominje da je Hayek svjedočio raspadu carskog režima koji je bio civiliziraniji i liberalniji od nacionalnih država koje su uslijedile poslije rata; Ostatak svog života pokušavao je razriješiti dileme oko obnove uništenog poretka. Problem na koji nije imao odgovor nego je osmislio mješavinu (evolucijske) pseudo-znanosti i racionalističkog dizajna za idealni liberalni režim. Smatrao je da će društvena evolucija usmjeriti čovječanstvo prema vrijednostima koje je cijenio. Ironično kada se prisjetimo da je upravo on dao snažnu kritiku scijentizmu, među ostalom i u svom govoru povodom nobelove nagrade. *(Grayev opis)*.

Autor zaključuje; Poredak (spontani, neplanirani) se može pojaviti u društvo, ali ne postoji nijedan razlog zašto bi taj poredak poštivao liberalne vrijednosti. Politička realnost je složenija od toga.

Nisam siguran koliko bi se poznavaoci Hayeka složili sa svime izrečenim, ali to sada nije ni bitno, esej mi je ostao u sjećanju zbog komentara o Operi.

***

> Filozof Roger Scruton u Perverting Opera komentira moderne "interpretacije" poznatih opera, kao i kulturu općenito. (*Komentira opere kako ih se predstavlja u "zapadnijim" državama, ali komentari se mogu primijeniti i na naše umjetničke "projekte".)* Prenosim samo nekoliko primjedbi;

Nestanak buržoazije doveo je do krize u umjetnosti. Kako pronaći poražene ostatke te klase kako bi ih uznemirili dokazima njihove nebitnosti? Kazališta i galerije nude besprijekorno postmoderna zbivanja, namijenjena ljudima koji ne-osuđuju. Televizija je zaglupljena ispod horizonta buržoazijske svijesti, a čak i crkve odbacuju obiteljske vrijednosti i bračne vrline. Ipak, bez buržoazije, svijet umjetnosti je lišen mete, osuđen je ponavljati istrošene geste pobune prema publici koja je davno izgubila sposobnost uvrede.

Ipak, nije sve izgubljeno. Još uvijek postoji mjesto gdje možete napasti buržoaziju i pljuniti na nju, radi se o operi.

Iskušenje [suočen s okupljenom mirnom buržoazijom, nevinom, spremnom da ju se šokira] je neodoljivo. Malo koji će producent, suočen s remek djelom koje bi inače donijelo užitak i utjehu takvoj publici, kontrolirati svoju želju da oskvrne. Što je glazba uzvišenija, to će više poniženja biti u produkciji.

Postoji pomahnitalo natjecanje među avangardnim producentima koji će proizvesti najviše emocija – *pozitivni ili negativnih, jedva da je bitno* – kod kritičara. Kada se radi o subvencijama od grada i umjetničke birokracije čini se da nije bitno što kažu kritičari nego koliko su glasni. Opera, kako bi dobila državne subvencije, mora biti "kontroverzna", mora "otvarati nove putove" i "izazivati". Birokrate je potrebno uvjeriti da, bez subvencije, nešto vrlo važno vezano uz budućnost grada ili nacije dolazi u opasnost.

Buržoazijska publika je nužna za inspiraciju modernih producenata jer inače nema koga uvrijediti. A uvreda je nužno je će inače birokrat misliti da subvencionira, Bože sačuvaj, buržoaziju.

PS

Kultura je bitna. (Pritom mislim naravno i na šire značanje tog pojma; sve kulturne činjenice koje određuju društvo i koje je nemoguće ignorirati bez velike opasnosti - nešto što ovih dana postaje sve vidljivije.)

Raniji povezani postovi; Scruton o važnosti Ljepote i A sada ... moral i glazba. Za kraj par misli iz posta Scruton protiv konzervativnog zanemarivanja kulture;

Zanemarivanje kulture je pogrešno, i to iz tri razloga:

> 1. Konzervativci su zaokružena ljudska ića, privržena oblicima života i praksama koje možemo opravdano opisati kao kulturna: vjeruju u obiteljske vrijednosti i nagradu obiteljskog života, i ljubav prema književnosti, umjetnosti, glazbi i prirodnim ljepotama. Njihovi ukusi se razlikuju, ali teže prema ozbiljnome i trajnome, i upravo je njihov osjećaj o ozbiljnosti ljudskog života taj koji ih usmjerava u konzervativnom smjeru. Obeshrabruje ih pomisao da u konzervatizmu ne postoji ništa osim onoga što možete opisati ekonomskom politikom; pronašli bi utjehu u stranci koja podržava kulturne vrijednosti koje oni dijele.

> 2. Politički planovi prema kulturi možda jesu uzaludni, ali politički planovi na koje utječe kultura osmišljavaju se svakodnevno; a kada je kultura trivijalna ili ideološka, politički planovi mogu biti izrazito destruktivni – kao što smo vidjeli u obrazovanju, multikulturalizmu, i nastanku ljevičarske policije mišljenja. Biti siguran u svoj kulturni temelj je stoga preduvjet donošenja čvrstih i trajnih političkih odluka.

> 3. Dobro je za konzervatizam da ga se ne karikira kao stvar biznisa ili neoliberalnu zavjeru. Potrebno je da se uvidi kako on oprezno istražuje dublja pitanja, i daje razumne, ali miroljubljive doprinose raspravama koje zanimaju inteligentne ljude današnjice: primjerice, religija i ateizam, društveni mediji, pop kultura, sudbina prava glazbe, arhitekture i grada.

Poštediti ću nas prizora iz "moderno" postavljenih opera.

Hayek o raspršenosti znanja i planiranju

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/01/hayek-o-rasprsenosti-znanja-i-planiranju.html

> F.A.Hayek u svom poznatom radu *Use of Knowledge in Society* objašnjava:

Osebujni karakter problema racionalnog ekonomskog poretka točno je određen činjenicom da poznavanje okolnosti, koje moramo koristiti, **nikada ne postoji u koncentriranom ili integriranom obliku već samo u obliku raspršenih dijelića nepotpunog i često protuslovnog znanja što ga posjeduju svi razdvojeni pojedinci.** Ekonomski problem društva tako nije tek problem kako alocirati "dane" resurse – ako se pod "danim" misli ono što je dano pojedinoj svijesti koja svjesno rješava problem postavljen tim "podacima**". On je, zapravo, problem kako osigurati najbolju upotrebu resursa poznatih bilo kojem od članova društva, za ciljeve čije relativnu važnost poznaju samo ti pojedinci. Ili kratko rečeno, to je problem korištenja znanja koje nikome nije dano u svome tonalitetu.**

Bojim se da je taj karakter fundamentlnog problema bio više zamračen nego rasvijetljen mnogim od skorašnjih usavršavanja ekonomske teorije, osobito mnogim upotrebama matematike. Iako je problem kojim se prije svega želim baviti u ovome tekstu problem racionalne ekonomske organizacije, kako budem napredovao morat ću uvijek iznova ukazivati na njegovu usku povezanost sa stanovitim metodologijskim pitanjima. Mnoge od poanti koje želim izvesti odista su zaključci prema kojima su konvergirali različiti putevi rezoniranja. Ali, kako sada vidim te probleme, to nije nimalo slučajno. I**zgleda mi da mnogi od tekućih sporova koji se tiču ekonomske teorije i ekonomske politike imaju zajednički korijen u krivom shvaćanju prirode ekonomskog preoblema društva**. To krivo shvaćanjem možemo zahvaliti pogrešnom prenošenju na društvene pojave navika razmišljanja razvijenih u bavljenju fenomenima prirode.

> *Nešto kasnije nastavlja;*

Odgovor na to pitanje usko je povezan s onim drugim koje se ovdje postavlja, s pitanjem na kome je da planira. Oko tog pitanja se fokusira sav prijepor o "ekonomskom planiranju." Nije prijeporno treba li planirati ili ne. **Spor je u tome treba li planirati centralno, preko jedne vlasti za cijeli ekonomski sustav, ili planiranje treba podijeliti među mnoge pojedince.** Planiranje u specifičnom smislu u kome se termin koristi u suvremenoj kontroverzi nužno znači centralno planiranje – upravljanje cijelim ekonomskim sustavom prema jedinstvenom planu. Konkurencija, na drugoj strani, znači

decentralizirano planiranje mnogih razdvojenih osoba. Na pola puta između toga dvoga jest delegiranje planiranja organiziranim industrijama, ili drugim riječima, monopolima – što malo njih voli vidjeti.

Koji će od ovih sistema biti efikasniji, ovisi uglavnom o tome pod kojim od njih možemo očekivati da će se potpunije koristiti postojeće znanje. Što dalje ovisi o tome imamo li više izgleda da uspijemo u stavljanju na raspologanje nekoj pojedinoj središnjoj vlasti svega znanja koje bi trebalo korisititi, ali koje je prvotno raspršeno među mnogim različitim pojedincima, ili je uspjeh izgledniji u prenošenju pojedincima takvih dodatnih znanja kakva trebaju da bi ih osposobila da svoje planove povežu s planovima drugih.

PS

Problem centralnog planiranja nije u tome što centralni planer nije dovoljno sposoban (u smislu da postoji neki drugi koji je sposobniji, stručniji), nije niti taj što planer može imati, ili razviti, loše namjere. Problem je taj što je nemoguće da centralni planer ima sva potrebna znanja o društvu i pojedincima u njemu.

Čak i kada bi imali najstručnije ljude najvrlijeg ponašanja takvo što nije moguće. Kada bi imali najbrža i najjača računala to ne bi promijenilo problem i ono što ističe Hayek. *(Argumente u tom smjeru je razvio još prije Mises koji je točno predvidio koje će biti posljedice Sovjetskog planiranja i prije nego što su bili poznati rezultati.)*

Hayek o svakodnevnom znanju i odlukama

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/01/hayek-o-svakodnevnom-znanju-i-odlukama.html

Danas je skoro hereza sugerirati da znanstveno znanje nije suma svega znanja. Ali, malo razmišljanja će pokazati da svakako postoji skup vrlo važnog ali neorganiziranog znanja koje se ne može nazivati znanstvenim u smislu znanja općenitih pravila. **To je znanje posebnih okolnosti vremena i mjesta. S tim znanjem praktički svaki pojedinac ima neku prednost pred svima ostalima jer posjeduje jedinstvene informacije koje se mogu korisno upotrijebiti..**. Ali od njih može biti koristi samo ako su odluke koje o njima ovise prepuštene njemu, ili se donose uz njegovu aktivnu suradnju. Treba se samo sjetit koliko smo morali naučiti u bilo kojem zanimanju nakon što smo završili teoretsko obrazovanje, kako veliki dio svoga radnog života provodimo učeći posebne poslove, te kako su **važan dio svakog životnog poziva poznavanje ljudi, lokalnih uvjeta i osobitih okolnosti.** Znati da neki stroj nije potpuno iskorišten i potpuno ga zaposliti, znati kako bolje primijeniti nečiju vještinu, ili imati na pameti neki robni višak na koji se može osloniti za vrijeme prekida isporuke dobavljača, društveno je jednako korisno kao poznavanje boljih alternativnih tehnika, brodski prijevoznik koji zarađuje za život koristeći inače prazne ili polupopunjene ture trampera, ili zemljišni posrednik čije je svo znanje skoro isključivo poznavanje trenutačnih prigoda, ili arbitrageur koji zarađuje na lokalnim razlikama robnih cijena – svi oni obavljaju eminentno korisne poslove zasnovane specijalnim poznavanjem trenutačnih tekućih prilika koje drugima nisu poznate.

Čudno je da se na tu vrstu znanja danas općenito gleda s nekim prezirom i da se o bilo kome tko takvim znanjem zadobije prednost pred nekim bolje opremljenim teorijskim ili tehničkim znanjem misli da se ponio skoro nečuveno. Okoristiti se boljim poznavanjem mogućnosti komunikacije ili transporta katkad se smatra skoro nečasnim, iako je isto toliko važno da društvo najbolje iskoristi takve svoje mogućnosti koliko i mogućnosti najnovijih znanstvenih otkrića. Ta predrasuda je u znatnoj mjeri utjecala na stav spram trgovine općenito, u usporedbi sa stavom spram proizvodnje. Čak i ekonomisti, koji se smatraju imunima na grube materijalističke pogreške prošlosti, stalno čine istu pogrešku kada se radi o djelatnostima usmjerenim na stjecanje takvih praktičnih znanja – očito zato što je u njihovoj shemi stanja stvari svo takvo znanje pretpostavljenoj kao "dano". Čini se je danas uobičajena predodžba kako se samo po sebi razumije da bi sve takvo znanje trebalo biti svakome lako dohvatljivo i na raspolaganju, pa prigovor o iracionalostima uperen protiv postojećeg ekonomskog poretka često se temelji na činjenici da ono nije baš tako dostupno. To gledanje zanemaruje činjenicu da je metoda kojom bi takvo znanja moglo biti učinjeno široko raspoloživim – upravo onaj glavni problem na koji moramo naći odgovor.

Kasnije Hayek nastavlja;

To vjerovanje u opadajuću važnost promjene, stoga obično zastupaju isti ljudi koji obrazlažu da je važnost ekonomskih konsideracija potisnuta u pozadinu zbog rastuće važnosti tehničkog znanja.

Je li istina da su, s razrađenim aparatima moderne proizvodnje, ekonomske odluke potrebne samo na duga razdoblja, kada treba podići novu tvornicu ili uvesti novi proces? [...]

Neprekinuti tijek dobara i usluga održava se stalnim svjesnim prilagodbama, novim odredbama koje se svaki dan određuju u svjetlu okolnosti koje jučer nisu bile poznate jer je B uskočio istoga časa kada A nešto nije uspio isporučiti. Čak i veliki i visoko mehanizirani pogon uspijeva se održati dobrim dijelom zahvaljujući okolini na koju se može osloniti u slučaju svih vrsta neočekivanih potreba; npr. Kada mu treba crijep za njegov krov, papir za ured ili tome slično, i tisuću i jedna vrsta potrebne opreme u čijem pribavljanju on ne može bit organizacijski samodovoljan a planovi djelovanja pogona sve to traže kao lako dostupno na tržištu.

Možda bih na ovom mjestu trebao također spomenuti činjenicu da je vrsta znanja na koju sam mislio, znanje kakvo po svojoj prirodi ne može ući u statistike i prema tome ne može biti preneseno nikakvoj centralnoj vlasti u statističkom obliku. Do statističkih podatka koje bi centralna vlast morala koristiti moralo bi se dolaziti baš grupirujući ugrubo, apstrahirajući od manjih razlika među stvarima, poput resursa jedne vrste, jedinica koje se razlikuju u pogledu lokacije, kvalitete i drugih posebnosti, na način koji bi morao biti vrlo značajan za specifičnu odluku. Iz toga slijedi da centralno planiranje temeljeno na statističkim informacijama po svojoj prirodi ne može izravno voditi računa o onim okolnostima vremena i mjesta, te da će centralni planer morati naći ovaj ili onaj način da odluke koje o njima ovise prepusti "čovjeku na licu mjesta".

Hayek o sustavu cijena i korištenju znanja kojeg nemamo

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/01/hayek-o-sustavu-cijena-i-koristenju.html

> Još uvijek smo na The use of Knowledge in Society. Hayek objašnjava da centralno planiranje ne može dobro funkcionirati jer onemogućuje pojedincima da reagiraju na promjene u sustavu. Kako pojedinac može znati za te promjene (i kako reagirati) bez da poznaje čitav sustav? Kako prenijeti pojedincu informaciju o promjeni? Svakodnevno donosimo odluke o stvarima koje nam nisu u potpunosti poznate, primjerice zašto je neki stroj ili stručnjak s nekom vještinom tako teško dostupan, zašto dolazi do nedostatka neke robe i slično; radi se o pojavama koje imaju uzroke čije nam poznavanje nije potrebno da bi donosili odluke. Taj problem koordinacije djelovanja ljudi rješava sustav cijena.
>
> Hayek daje primjer kositra, zamislimo da zbog nekog razloga dođe do smanjenja proizvodnje, ili nove uporabe – *dakle dolazi do pomanjkanja kositra.* (To znači da će cijene kositra porasti, i tu je zanimljivo primijetiti da ne moramo niti znati koji je od ta dva uzroka doveo do porasta.) Postoji čitav lanac ljudi koji će na temelju cijena donositi različite odluke koje će u obzir uzimati tu novu informaciju – primjerice, koristiti će manje kositra, koristiti će neki drugi materijal, početi će se proizvoditi taj novi materijal itd. Nitko od pojedinaca nema potpuni pregled zbivanja, ali putem različitih posrednika, informacija dolazi do svakog pojedinca – sustav cijena to omogućuje. Hayek dalje nastavlja;

Na cjenovni sustav moramo gledati kao na takav mehanizam za prenošenje informacija, ako želimo razumjeti njegovu stvarnu funkciju – funkciju koju on dakako obavlja utoliko nesavršenije ukoliko su cijene rigidnije. (Čak i kada navedene cijene postanu sasma rigidne, ipak će snage koje bi djelovale kroz promjenu cijena i nadalje u znatnoj mjeri djelovati kroz promjene u drugim elementima razmjene.) **Najznačajnija činjenica u svezi s tim sustavom jest ekonomija znanja s kojim on djeluje, ili: koliko malo pojedinačni sudionik treba znati kako bi mogao djelovati na pravi način.** U skraćenom obliku, nekom vrstom simbola, prenose se samo bitne informacije i prenose se samo onima kojih se tiču. **Više je od metafore ako cjenovni sustav opišemo kao vrstu mašinerije za registriranje promjena**, ili kao sustav telekomunikacija koji osposobljuje pojedinačne proizvođaće da motre na samo malo pokazatelja, kao što inženjer može motriti kazaljke samo nekih brojila kako bi svoja djelovanja uskladili s promjenama o kojima mogu nikada i ne saznati više od onoga što se održava u kretanjima cijena.

Dakako, ova usklađivanja vjerojatno nikada nisu "savršena" u smislu u kojem ih ekonomist zamišlja u svojoj ravnotežnoj analizi. Ali bojim se da su nas naše teorijske navike pristupanja problemu s pretpostavkom skoro svačijeg više ili manje savršenog znanja učinile donekle slijepim za pravu funkciju cjenovnog mehanizma, te da nas navode na primjenu krivo usmjerenih standarda u prosuđivanju njegove efikanosti. **Pravo je čudo da su – u slučaju poput ovog s rijetkosti jedne sirovine, bez ijedne izdane naredbe, s manje od desetak ljudi kojima je bio poznat uzrok – deseci tisuća ljudi, čiji identitet ne bi mogao biti utvrđen niti istraživanjem koji bi trajao mjesecima, bili navedeni da više štede na sirovini ili njezinu proizvodu**; to jest da bi njihove profitne stope bile uvijek zadržane na jednoj te istoj ili "normalnoj" razini.

Namjerno sam rabio "čudo" kao riječ kojom ću šokirati čitatelja i trgnuti ga iz samozadovoljstva s kojim često rad ovoga mehanizma uzimamo kao samorazumljiv. Uvjeren sam da bi – **kada bi on bio rezultat svjesnog ljudskog projekta, i kada bi ljudi rukovođeni promjenama cijena razumjeli da njihove odluke imaju značaj koji daleko prelazi njihov neposredni cilj – taj mehanizam bio proglašen jednim od najvećih trijumfa ljudskog uma**. Njegova je dvostruka nesreća da nije proizvod ljudskog projekta i da ljudi čije postupke vodi obično ne znaju kako su bili navedeni postupiti onako kako su postupili. Ali oni koji bučno zagovaraju "svjesno upravljanje" i koji ne mogu vjerovati da bi išta što se razvilo bez prethodnog projekta (i čak bez razumijevanja) moglo riješiti probleme koje nismo sposobni riješiti svjesno – trebaju se sjetiti da problem i jest upravo u tome: kako protegnuti domet našeg korištenje resursa preko dohvata kontrole bilo čije svijesti; i , prema tome: kako se riješiti potrebe svjesne kontrole i kako osigurati poticaje koji će navesti pojedince da čine ono što je potrebno a da im nitko ne mora govoriti što da čine.

Problem s kojim se ovdje susrećemo ni na koji način nije svojstven jedino ekonomiji već se javlja u svezi s gotovo svim socijalnim fenomenima, jezikom i većinom kulturnog naslijeđa, te čini stvarno središnji teorijski problem sve društvene znanosti. Kako je Alfred Whitehead kazao u jednoj drugoj svezi,"Duboko je pogrešan truizam, što je zapisan u svim bilježnicama i koji ponavljaju ugledni ljudi u svojim govorima, da bismo trebali kultivirati naviku razmišljanja o onome što činimo. Stvar stoji sasvim obratno. Civilizacija napreduje šireći broj važnih operacija koje možemo izvoditi ne razmišljajući o njima." **Na socijalnom je polju to od dubokog značaja. Stalno rabimo formule, simbole i pravila čije značenje ne razumijemo i kroz čiju si uporabu pribavljamo ispomoć znanja koje osobno nemamo. Te prakse i institucije razvili smo gradeći na navikama i institucijama koje su se pokazale uspješnima na svojim vlastitim područjima i koje su tako postale temeljem civilizacije što smo je izgradili.**

Cjenovni je sustav upravo jedan od takvih formacija kojima se čovjek naučio služiti (iako je još uvijek jako daleko od toga da je naučio koristiti na najbolji način) nakon što se o nj spotaknuo a da ga nije razumio. Kroz nj su postali mogućima ne samo podjela rada već također i koordinirano korištenje resursa temeljeno na jednako podijeljenju znanju.

Violić o naprednjačkoj kulturi

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/02/violic-o-naprednjackoj-kulturi.html

S obzirom na nedavno formiranje Vlade odlučio sam malo popratiti što se događa; a način na koji to danas radite je kroz neizbježne medije koji su postali obvezni evaluativni alat stvarnosti. No, nema potrebe da Vas zamaram sa svime što sam vidio i pročitao, dovoljno je reći da je suptilnost poruke koju mediji promiču i ovoga puta minimalna. Na gledatelju nije da išta promisli i odluči, na njemu je da u svoj um umetne nešto što su mu mediji već zapakirali i ponavlja po potrebi - *kao što ste nekoć stavljali kazetu u kazetofon i pritisnuli "sviraj".*

Gledajući središnju informativnu emisiju javne televizije pojavilo se preda mnom ime glumice Nine Violić – *i ubrzo njena poprilično radikalna izjava*. Ne znam koliko ste upoznati s Ninom, ali na temelju medijske slike koju je sama stvorila kroz ono članaka gdje sam vidio da je se spominje, radi se o osobi koja predstavlja arhetip naprednjačkog razmišljanja o umjetnosti i životu općenito. (Točnije, više je poput karikature istog.)

Radi se o jednoj od onih osoba koje su zauvijek zatočene u adolescentnom stanju. Unatoč svojih četrdesetipet godina, ponaša se, izražava i razmišlja poput četrnaestogdišnjakinje. (I često oblači poput četverogodišnjakinje - *i to one čija je umorna majka odustala od natezanja i objašnjavanja da postoje drugi ljudi u društvu kojima dugujemo minimum pristojnosti.*) Za prosječnu osobu, razdoblje adolescencije i svega što dolazi s time je nešto što se ubrzo odbacuje, ali Nina je poželjela vječno ostati u njemu, ispunjavati svoj živ vulgarnim i površnim djelima transgresije i šokiranja buržoazije.

Možda ste se zapitali zašto je bitno znati što takva osoba ima za reći, koga to zanima? Pa, očito urednike gotovo svih medija – *i naravno, Ninu samu*. Sjećam se da je pred referendum o braku također predstavljena kao osoba čije bi mišljenja trebalo imati poseban značaj za javnost; Bila je jedna od onih javnih osoba samaca koje su se usprotivile tradicionalnom shvaćanju braka kao višerazinskog sveobuhvatnog zajedništva muškarca i žene jer su samci isključeni iz te institucije. Prema njima, očito je da zagovaratelji tradicionalnog braka zapravo žele nauditi samcima pa oni zbog toga podržavaju redefiniranja braka kao vrstu intenzivnog prijateljstva dvoje ljudi. Izgleda da im je promakla činjenica da takvo redefiniranje braka još uvijek isključuje samce. Dakle, i revizionisti su također vođeni lošim namjerama prema samcima. Doduše, kada bi pogađali koja osoba će u Hrvatskoj organizirati vjenčanje sa samim sobom – *točnije svojim egom;* vjerojatno bi se Nina našla na vrhu liste kandidata. (Još jedna prilika da skrene pozornost na sebe i na to koliko je zadovoljna svojim životom, nikada ne možete dovoljno – *i na dovoljno načina* - svima drugima isticati koliko su zapravo nebitni za vas.)

Siguran sam da neki od vas smatraju da je nedostojno komentirati Ninu na ovaj način, i u pravu ste, barem donekle. Ostavit ću nekome drugome da se poigra jeftine psihologije (sigurno poznajete nekoga sličnog u svojoj okolini); Ali kada netko uloži toliko truda da stvori takvu sliku o sebi u javnosti onda nešto time želi i poručiti tako da možemo malo osluhnuti što nam se poručuje (ili možda pokušava sakriti). Ukoliko to ne učinimo, sav taj njen trud propada i umjesto da ispadne hrabri borac koji buržoaziji pljuje u lice ispadne običan klaun kakvog buržoazija može vidjeti samo u cirkusu kada povede svoju djecu da vide takve pojave.

***

No, uozbiljimo se malo, ipak živimo u jako ozbiljnim vremenima. Nina sjajno sažima kako naprednjaci razmišljaju o svijetu.

Nina piše, a mediji prenose;

> "[...] Tjeskoba me valja već nekoliko dana. Nije zaj********. Čak ni registar izdajnika nije mi zabavan. Sve je realno i sve je gore nego u najcrnjoj mori.

> Očajna sam što ću sve do smrti živjet u šup** svijeta i što se nikad ništa neće promijeniti. Naša djeca isto. Njihova djeca isto. Gonite se u tri p**** materine cijela fašistička Evropa i naša primitivna prčija! Nisam odavde! "

Te nešto kasnije, između ostalog kaže;

> "[...] Više od 20 godina prostor moje borbe je gluma i u tom prostoru uvijek sam bila spremna na sve. Pokušavala sam mijenjati stvari i uspijevala ponekad. Osobna sloboda je ono čime sam se bavila i bavit ću se zauvijek. Sloboda u glavi, sloboda od onoga sto su me naučili, sloboda od onoga čime me straše. [...]

> Borim se i borit ću se protiv tradicionalističke i baštinske umjetnosti, zato sto je mrtva i nema odnosa s vremenom u kojem živimo. Ne podnosim nacionalizam, fašizam i povraća mi se od svih vrsta patriotizama. Gnušam se diktature i jednoumlja. [...] "

Nisam upoznat s time što ju je točno potaklo na te istupe, što komentira - *ili što misli da komentira,* ali unatoč tome možemo prepoznati njenu naprednjačku filozofiju. (Ova tjeskoba i paranoje su sigurno nešto čime se poznavatelji popularne jeftine psihologije mogu pozabaviti.)

Izostavio sam dijelove u kojem se žali na tretman koji je dobila od pojedinih korisnika fba – *i koje može prijaviti onima koji su odgovorni za razrješavanje istog.* Vjerujem da je Nina svjesna da na fbu postoje svakojaki ljudi koji pišu svakakve stvari; neki čak otvaraju profile pokojnih ljudi i šalju s njih poruke - *stvarno se nađe luđaka.*

(Zašto onda komentirati nečije fb statuse? Kada bi se radilo samo o tome ja ne bih niti čuo za njih, ne bih ni imao prilike komentirati ih. Radi se o poruci koju su svi mediji prenijeli. Poruci svima nama u koju je uspjela ugraditi impresivnu količinu mržnje i prezira.)

Izostavio sam i dijelove u kojima objašnjava da nju nikakve polemike niti politika ne zanimaju jer se ne čine usklađenim s onime što piše samo trenutak ranije.

Dakle, kako razmišlja i što osjeća naprednjak – *o čemu govori Nina*? Kao prvo, puno mržnje. No, probajmo nabrojati neka obilježja naprednjačke kulture;

1. **Vulgarnost**
2. **Odbacivanje vlastitog odgoja i svih naslijeđenih vrijednosti**
3. **Mržnja prema vlastitoj domovini**
4. **Mržnja prema kulturi i tradiciji kojoj pripadamo**
5. **Mržnja prema svakom obliku patriotizma i lokalnih lojalnosti**
6. **Stalne reforme i "Napredak"**
7. **Mržnja prema tradiciji zanata kojem pripadate (negiranje relevantnosti)**

Neka od obilježja su usko povezana. Već sam pisao o Oikofobiji, pojmu kojim psihijatri opisuju averziju prema domaćem okruženju, nešto što je tipično za adolescentu fazu razvoja čovjeka, ali kod liberalne i političke elite predstavlja stalno stanje odbacivanja baštine i doma; potrebu ocrnjivanja običaja, kulture i institucija koje su "naše". Oni koji njeguju takve impulse smatraju da su lokalne tradicije, umjetnost i nacionalne ceremonije gluposti, često i nešto puno gore. To je opet povezano i s potrebom oskvrnjivanja svetinja itd.

Kada govorimo o umjetnosti to ukratko znači da loša filozofija naprednjaka uništava dobru umjetnost. No, recimo još nešto o tome;

1. Vulgarnost

Samu vulgarnost izjava nije potrebno posebno isticati, baš kao niti vulgarnost moderne kulture.

2. Odbacivanje vlastitog odgoja i svih naslijeđenih vrijednosti

Nina, kao i naprednjaci općenito, odbacuje svo moralno znanje (tradiciju) prenesenu kroz generacije. Adolescentni duh zarobljen u ostarjelom tijelu još uvijek se bori protiv roditeljskog autoriteta, hrabro pravi grimase i pokazuje srednji prst svima onima koji ga sputavaju.

3. Mržnja prema vlastitoj domovini

Povezano s prethodnim je odbacivanje vlastite države. Za one koji se žele osloboditi pod svaku cijenu, sama činjenica da su rođeni u društvu koje nisu mogli izabrati i kojem duguju lojalnost predstavlja veliku prepreku. Zbog toga treba isticati koliko mrzite svoju državu, a te vaše osjećaje onda predstavite kao rezultat velike ljubavi koju osjećate prema svim društvima i prema svim ljudima. (Zaokupljeni svom tom ljubavlju jednostavno nemate vremena voljeti jednog čovjeka ili jedno društvo, ne možete si to priuštiti.)

4. Mržnja prema kulturi i tradiciji kojoj pripadamo

No, ne radi se samo o tome da mrzite svoje vlastito društvo i vlastitu državu. Vi mrzite sam civilizacijski krug kojem pripadate. Ne mrzite Vi samo svoje podrijetlo, društvo ili državu, Vi mrzite samu Zapadnu civilizaciju. Istina, neki naprednjaci će pozitivno govoriti o pojedinim državama jer prepoznaju da su kroz dva stoljeća "napredovale" i postale potpuno suprotstavljene onome što je Zapadna civilizacije inače predstavljala, ali za svaki slučaj, Zapad je loš. Dolje Evropa; Selimo se u... hm...

5. Mržnja prema svakom obliku patriotizma i lokalnih lojalnosti

Ovo posebno ističem jer je, prema Nini, svaki oblik patriotizma, koliko god minimalan, nedopustiv. Takvo radikalno razmišljanje odbacili bi i mnogi naprednjaci; čak će i oni ponekad govoriti o ljubavi prema državi – *makar tek kako bi istaknuli koliko se razlikuju od "onih" domoljuba.*

6. Stalne reforme i "Napredak"

Naizgled se može činiti, i ona ističe, da traži slobodu – *pritom misli na licencu;* odnosno da svima treba omogućiti djelovanje po impulsima – *i pritom odobravati, pa čak i slaviti što čine*; I da ukoliko nakon svega toga preostane nešto tradicije ona je podnošljiva. No, ne radi se o zalaganju za slobodom nego za stalnim reformama; zadovoljavanju vlastitih poriva i iskazivanju nevjerojatne netolerancije prema poretku protiv kojeg se bori i koji nije u skladu s njenom ingenioznom shemom života i umjetnosti.

Dokle god postoji ikakva opozicija konzumaciji ega, nema mira u društvu. Pohota tijela i požuda očiju, životna oholost ne trpe nikakve prepreke. Potreban je stalni otpor starom poretku – *iako je takvo razmišljanje već postalo poredak*.

7. Mržnja prema tradiciji zanata kojem pripadate (negiranje relevantnosti)

Nina spominje da se desetljećima bori. Umjetnost je prostor borbe – *uključujući i svojevrsnu borbu protiv same umjetnosti (tradicionalno shvaćene).* Nešto slično se događa na Zapadnim sveučilištima gdje ljudi puni mržnje i srdžbe, poput feministkinja, pretražuju Zapadnu civilizaciju da bi pronašli stvari koje mogu mrziti. Prisjetite se primjerice profesora književnosti koji se ne bavi književnošću zato jer voli književnost i zbog onoga što ona nudi svakom čovjeku nego kako bi razotkrio sav taj rasizam, seksizam, elitizam, homofobiju i slične zločine mišljenja u velikim djelima Zapadne civilizacije.

Zašto bi se naprednjak zamarao primjerice nekim Danteom. Njega čita onaj naš talijanist kolumnist i vjerojatno je zbog toga takav kakav je; ne bi začudilo kada bi saznali da je i Dante trabunjao o nekakvim izdajnicima kao najgorem sloju ljudi.

Stara tradicionalna i baštinska umjetnost možda je bila dobra za naše prabake, ali to nije nešto što se odnosi na nas. Posebno ako bi govorila pozitivno o narodnoj povijesti, primjerice neka opera o junačkom boju.

Tradicionalna umjetnost sa svojim naglaskom na ljepotu je nešto protiv čega se potrebno boriti. Ali zašto? Možda jer nas naglasak na ljepotu upozorava na svijet van nas samih, otvara nam oči na svijet drugih. Poručuje nam da prestanemo razmišljati o sebi.

Takvo shvaćanje umjetnosti je prema Nini *"mrtvo i nema odnosa s vremenom u kojem živimo"*. Točnije, nema relevantnosti za nju. Tradicionalna umjetnost suprotstavlja se egoizmu i ospjednutosti samim sobom. Kako bi se naprednjak uopće i mogao pronaći u tome? Tko bi onda gledao njega? Puno je lakše vikati sa balkona gledajte mene, mene, mene...

Umjetnička djela moraju biti transgresivna; Ako netko odluči posjetiti kazalište mora izaći zgađen i šokiran. Često ćete čuti naše umjetnike koji se pitaju koja je uopće uloga umjetnosti ako ne provokacija. Njima je nezamislivo da bi umjetnost mogla imati ikakvu drugu svrhu. Nema mjesta djelima koja bi nam ukazala na nešto više, koja bi nam ponudila duhovnu i emocionalnu utjehu.

Ne čudi da su mediji skloni promoviranju takvog razmišljanja; i oni sami smatraju da je smisao umjetnosti degradirati senzibilnost, omesti kritičko mišljenje, slaviti razne gadove, i nabijati nam na nos sve više seksa i nasilja. Karakteristika je medija, između ostalog, neprestano predstavljanje nedostatnih ljudskih bića kao da su nešto više od onoga što jesu, kao da ne postoji ništa pogrešno u njihovu načinu života. Devijantno ponašanje se predstavlja kao uobičajeno i prihvatljivo, ako ne i poželjno. Zatim se nude jadna objašnjenja takvog predstavljanja: "takav je današnji život; mi jednostavno prikazujemo stvari kakve jesu."Nikada im ne pada na pamet da umjetnost možda ima oplemenjujuću funkciju.

Liberali i ljevičari misle da je svako predstavljanje vrijednih ciljeva ili stilova života kojima se možemo diviti tek licemjerno propovijedanje; A za liberale i ljevičare, ništa nije gore od licemjerja. Zapravo, dobar indikator pripada li netko toj klasi neizlječivo neprosvjećenih je opsjednutost licemjerjem za kojeg smatra da je najgora stvar na svijetu.

Ipak, klasična djela Zapadne civilizacije mogu pronaći svoje mjesto u modernoj umjetnost i modernom kazalištu – *samo ta djela neće nalikovati izvornim verzijama*. Točnije, u njih će se ugraditi "politički aktualitet" – *tako da i Nina može prepoznati nešto relevantno za svoj život*. Baš sam pročitao intervju s jednim poznatim aktivistom, inače intendatom, koji govoreći o poznatoj baroknoj operi koju postavlja govori pohvalno o Peteru Sellarsu – *koji*

također poput njega ima duboku psihološku potrebu skretati pozornost na samog sebe – i izjavljuje da se u toj operi "otvara prostor [za] zanimljivo pitanje inverzije rodnog indentiteta u konteksu maskuline reprezentacije političke moći."

Ima li išta relevantnije od toga?

***

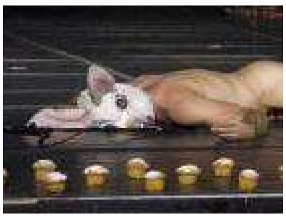
Započeo sam s medijima, pa mogu i završiti s medijima. Kada bi čovjek barem mogao stvarno i završiti s njima – *upućeniji ste i plemenitiji što ih manje čitate i što manje znate*.

Unatoč medijskoj histeriji koju stvaraju naši "kulturni djelatnici", izgleda da se radi samo o tome – *histeriji*. Jedino bi možda pokoji naprednjak koji se bavi queer umjetnošću mogao potražiti dodatnog sponzora. (Znate li da se možete naći u nevoljama ako prevedete riječ queer, ili ako neudanu ženu nazovete gospođicom? Zato sam Ninu Violić u tekstu oslovljavao samo Nina, neka mi oprosti na tome, ne poznajem je, ali ne znam što zakon dopušta, kako oslovljavati ljude. Također, ne mislim da je ona sama toliko bitna za cijelu ovu priču, samo predstavlja dobar primjer naprednjačkog umjetnika pa je zbog toga spominjem.)

Dakle, ništa dramatično. Naravno, postoji bojazan da kada bi performeri queer umjetnosti izgubili službeni pečat državnog odobravanja onda bi možda bili izloženi istim zakonima o prekršajima javnog reda kao i svaki drugi građanin; pornografija, zadovoljavanje pohote, javni blud – ili kako se već definira seksualna delikvencija kada to radi lokalni pervertit, a ne umjetnik svjetskog glasa.

PS

Nisam posebno isticao, ali iskoristio sam citate iz ranijih postova. Povezano vidi: Scruton o važnosti Ljepote, Oikofobija, O Licemjerju, Naprednjaci, umjetnost i "licemjerje", Umjetnost i književnost - N.G. Dávila, Solzhenitsyn o moralnom zdravlju kulture, Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima - statistika, Četiri reformatora itd.

Jesu li Vas protresli iz malograđanskog mikrokozmosa i osvjestili
o nazadnom i katastrofalnom intelektualno-duhovnom stanju u kojem se nalazite?

Hayek o (iz)glumljenom znanju

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/03/hayek-o-izglumljenom-znanju.html

> U nastavku nekoliko (slobodnije prenesenih) misli iz Hayekova govora *Pretense of knowlede.*

Čini mi se da je ovaj neuspjeh ekonomista u nuđenju uspješnijih programa usko vezan uz njihovu želju imitiranja procesa briljantno uspješnih fizikalnih znanosti – *pokušaj koji u našem slučaju može dovesti do velike pogreške*. Takav pristup se sada naziva "scijentistički" – pristup koji je, kao što sam ga definirao prije trideset godina, "nedvojbeno neznanstven u istinskom smislu te riječi jer podrazumijeva mehaničku i nekritičku primjenu navika misli na područja koja su različita od onih na kojima su formirani".

Spomenutim primjerom sam želio istaći kako je sigurno da u mome području, a vjerujem i općenito u znanostima o čovjeku, ono što površno izgleda kao najznanstveniji proces je često upravo najne-znanstveniji; u tim područjima postoje granice toga što znanosti mogu postići.

Ipak, povjerenje u neograničenu moć znanost se često oslanja na lažno uvjerenje da se znanstvena metoda sastoji od primjene već razvijenih tehnika, ili imitiranja forme a ne sadržaja znanstvenog procesa, kao da je potrebno slijediti neku vrstu kulinarskog recepta kako bi riješili sve društvene probleme.

Sukob između onoga što javnost danas očekuje od znanosti pri ostvarivanju naše popularne nade i onoga što je stvarno u stanju učiniti je ozbiljan problem jer, čak i ako svi istinski znanstvenici prepoznaju ograničenja onoga što mogu postići u području ljudskih odnosa, **dokle god postoje veća očekivanja javnosti uvijek će postojati netko tko će se glumiti, ili možda iskreno vjerovati, da može učiniti više u ostvarivanju popularnih zahtijeva nego što je to stvarno slučaj.** Često je teško samom stručnjaka, a sigurno je da u mnogim slučajevima nemoguće laiku, razlikovati između legitimnih i nelegitimnih tvrdnji koje se promoviraju u ime znanosti.

Djelovati na temelju uvjerenje da posjedujemo znanje i moć koja će nam omogućiti oblikovanje društvenih procesa po našim željama, znanje koje zapravo ne posjedujemo, će nam izgledno nanijeti veliku štetu.

Fizikalne znanosti su potakle rastući osjećaj sve veće moći zbog kojeg čovjek pokušava, *"opijen uspjehom" – da iskoristim frazu ranog komunizma*, podvrgnuti ne samo prirodno nego i ljudsko okruženje kontroli ljudske volje. Prepoznavanje nepremostivih granica mora podučiti svakoga tko se bavi društvom lekciji poniznosti koja će ga štiti od toga da postane sudionik fatalnog nastojanja kontroliranja ljudskog društva – nastojanja zbog kojeg postaje ne samo tiranin nad svojim kolegama nego i uništivač civilizacije koju nije osmislio niti jedan mozak, civilizacije koja je izrasla iz slobodnih nastojanja milijuna pojedinaca.

PS

Kao što sam već spominjao, Hayek o scijentizmu govori u nešto drugačijem, iako povezanom, smislu. On govori o (racionalističkom) "konstruktivizmu", oholim pokušajima modernog čovjeka koji smatra da potpuno shvaća društvo i da može osmisliti civilizaciju prema svom planu, ignorirajući mehanizme koji su povijesno djelovali u društvu; primjerice tržište, tradiciju itd. (Svakoga tko pokušava upozoriti na kompleksnost društva i nenamjeravane posljedice koje dolaze s tim planovima proglašava se iracionalnim, podložnim predrasudama i praznovjerju.)

Radi se o, Hayekovim rječnikom, "fatalnoj uobraženosti" - pretjerana vjera u razum, utemeljena na pogrešnoj i opasnoj ideji da mi možemo konsturirati ono što zapravo moramo naslijedili ili naučiti. Ta uobraženost je fatalna jer rezultira u kolapsu društva i povratku divljačkim instinktima.

Vidi ranije kategorija Hayek, scijentizam i post Hayek i scijentizam

Scalie i (pogrebne) propovijedi

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/03/scalie-i-pogrebne-propovijedi.html

Mislim da je s obzirom na vrijeme u kojem se nalazimo korisno podsjetiti na propovijed koju je održao Paul Scalia na misi zadušnici za svog oca Antonina Scaliu, suca američkog Vrhovnog suda koji je nedavno preminuo. Scalie je bio utjecajni sudac čije su razmišljanja izazivala pozornost, ali s tim dijelom se možete i sami upoznat pa neću skretati pažnju.

U prvom dijelu posta prenosim Paulovu propovijed, u drugom razmišljanja suca Scalie o pogrebima i propovijedima, a u trećom analizu filozofa Pakaluka koji je pronašao mnogo toga dobrog u već spomenutoj propovijedi.

> Propovijed možete pročitati u izvornoj verziji ovdje - Funeral Homily For Justice Antonin Scalia; ili, zahvaljujući bitno.netu, pročitati prijevod propovijedi na hrvatskom ovdje. Odlučio sam preuzeti njihov prijevod pa ga u cijelosti prenosim u nastavku (uređenje oblika teksta moje);

Danas smo ovdje okupljeni zbog jednog čovjeka. Čovjeka kojeg mnogi od nas poznaju osobno, a još ga veći broj ljudi poznaje samo po reputaciji; čovjeka kojeg mnogi vole, a mnogi ga i preziru; čovjeka poznatog po mnogim kontroverzama, ali i po velikom suosjećanju s drugima. Taj čovjek je, naravno, Isus iz Nazareta.

On je taj kojeg naviještamo: Isus Krist, Sin Oca, rođen od Marije Djevice, raspet i pokopan, uskrsli koji sjedi s desne Očeve. Zbog njega, zbog njegova života, smrti i uskrsnuća mi ne tugujemo kao ljudi bez nade, već s pouzdanjem Antonina Scaliju preporučujemo milosti Božjoj.

Evanđelje nam kaže: *Isus Krist isti je jučer, danas i dovijeka će biti isti* (Heb 13, 8-9). To nam danas nudi dobro usmjerenje za naše misli i molitve. Ustvari, gledamo u tri smjera: prema jučer sa zahvalnošću, prema sadašnjosti u potrebi i prema vječnosti s nadom.

Gledamo prema jučerašnjem Isusu Kristu – tj. gledamo u prošlost – zahvalni za sve blagoslove kojima je Bog darivao tatu. **U proteklom su tjednu mnogi svjedočili o stvarima koje je tata za njih učinio, ali danas se ovdje želimo osvrnuti na sve što je Bog učinio za tatu.** Zahvaljujemo, prije svega, na otkupljujućoj smrti i uskrsnuću Isusa Krista. Naš Gospodin je umro i uskrsnuo, ne samo za sve nas već za svakog od nas. Sada upravljamo pogled prema Njegovoj smrti i uskrsnuću i zahvaljujemo što je umro i uskrsnuo za tatu. Nadalje, zahvaljujemo Isusu što ga je rodio za novi život u krštenju, okrepljivao ga u Euharistiji i liječio ga u ispovjedaonici. Zahvaljujemo što mu je Isus dao 55

godina braka sa ženom koju je volio i koja mu je mogla parirati u svemu te ga čak i pozvati na odgovornost.

Bog je tatu blagoslovio dubokom katoličkom vjerom – uvjerenjem da se Kristova prisutnost i moć danas u svijetu nastavljaju kroz Njegovo tijelo, Crkvu. Volio je jasnoću i međupovezanost crkvenog učenja. Cijenio je crkvene obrede, pogotovo ljepotu njezina drevnog slavljenja. Vjerovao je u moć sakramenata kao sredstava spasenja kroz koje Krist u njemu djeluje za njegovo spasenje.

Iako, jednog subotnjeg popodneva me prekorio što sam baš to popodne slušao ispovijedi. Nadam se da će vam, ako među vama ima odvjetnika, biti izvor utjehe to što ni rimski kolar nije bio zaštita od njegovih kritika. Problem te večeri nije bio taj što sam ja slušao ispovijedi, već to što se on našao u mom redu za ispovijed. Brzo ga je napustio. Kako je kasnije rekao: "Možeš mislit' da ću se tebi ispovijedat'!" Osjećaj je bio obostran.

Bog je tatu blagoslovio, kao što je dobro poznato, i ljubavlju prema njegovoj domovini. Tata je jako dobro znao kako je teško izboreno bilo osnivanje naše nacije. U tom je osnivanju on, poput otaca utemeljitelja, vidio blagoslov koji brzo nestaje kada se vjeru izgoni s javnog trga ili ju mi ondje ne donosimo. Razumio je da ne postoji sukob između ljubavi prema Bogu i ljubavi prema domovini, između osobne vjeroispovijesti i javne službe. Tata je razumio da je postajao sve bolji građanin i javni službenik što je više ponirao u svoju katoličku vjeru. Bog ga je blagoslovio željom da bude dobri sluga svoje zemlje, upravo zato što je prije svega bio Božji sluga.

Mi, članovi obitelji Scalia, posebno zahvaljujemo na jednom blagoslovu koji je Bog darovao. Bog je tatu blagoslovio ljubavlju prema svojoj obitelji. Bili smo oduševljeni čitajući mnoge riječi hvale i divljenja njemu, njegovom intelektu, pisanim radovima, govorima, utjecaju itd. No puno važnije od toga – nama i njemu – bilo je to što je bio tata. On je bio otac kojeg nam je Bog dao za veliku pustolovinu obiteljskog života. Istina, nekad nam je znao zaboraviti imena ili nas zamijeniti jedno s drugim. No ima nas devetero. Volio nas je i nastojao nam tu ljubav pokazati i dijeliti s nama blagoslov vjere koja mu je bila tako dragocjena. Dao nas je jedne drugima, da si budemo međusobna potpora. To je najveće blago koje roditelji mogu dati djeci i u ovom smo trenutku na njemu posebno zahvalni.

Dakle, gledamo u prošlost, prema Isusu Kristu jučerašnjice. Prizivamo u pamet sve te blagoslove i dajemo našem Gospodinu čast i slavu zbog njih, jer su oni Njegovo djelo.

Gledamo i prema Bogu sadašnjosti, u potrebi – u sadašnjem trenutku, upravo ovdje i sada, dok oplakujemo osobu koju volimo, kojoj se divimo i čija nas odsutnost boli. Danas se molimo za njega. Molimo se za mir njegove duše. Zahvaljujemo Bogu za dobrotu koju je iskazao tati, kao što je dostojno i pravedno. No jednako tako znamo da tata, iako je vjerovao, to nije činio savršeno, kao ni mi. Isus Krist se u njemu još nije usavršio. Samo oni koji u sebi usavrše Krista mogu ući u raj. Na nama je da molitvama pomognemo u tom usavršavanju, posljednjem djelu Božjeg milosrđa, oslobađanju tate od svih tereta grijeha.

No nemojte meni vjerovati na riječ. Tata je – nimalo iznenađujuće – imao nešto za reći o toj temi. Pišući prije nekoliko godina o jednom prezbiterijanskom svećeniku, čijem se sprovodu divio, poprilično je lijepo sažeo zamke sprovoda i zašto nije volio eulogije. Napisao je: "*Čak i kada je preminuli časna osoba – doista, posebno ako je preminuli bio časna osoba – slavljenje njegovih vrlina može dovesti do toga da zaboravimo da se molimo i Bogu zahvaljujemo na Njegovom neobjašnjivom milosrđu prema grešniku.*" Tata ne bi sebe izuzeo od toga. Zbog toga smo ovdje, kako bi on želio, da se pomolimo za Božje neobjašnjivo milosrđe prema grešniku, ovom grešniku, Antoninu Scaliji. **Nemojmo mu iskazivati lažnu ljubav niti dozvoliti da ga naše divljenje njemu liši naših molitava.** Nastavljamo mu iskazivati ljubav i činiti mu dobro moleći se za njega, da se sva ljaga grijeha opere, sve rane zacijele i da se očisti od svega što nije Krist. Da počiva u miru.

Naposljetku gledamo prema Isusu u vječnosti. Ili, bolje rečeno, razmatramo vlastito mjesto u vječnosti i hoće li ono biti s Gospodinom. Čak i dok se molimo za tatu da brzo uniđe u vječnu slavu, trebamo obratiti pozornost na sebe. Svaki nas sprovod podsjeća na to koliko je tanak veo koji razdvaja ovaj svijet od onog, vrijeme od vječnosti, priliku za obraćenje od trenutka suda. Ne možemo odavde otići nepromijenjeni. Nema smisla slaviti Božju dobrotu i milost ako nismo pozorni i osjetljivi na te stvarnosti u svojim životima. Moramo dozvoliti ovom susretu s vječnosti da nas promijeni, odvrati od zla i povede prema Bogu. Engleski dominikanac Bede Jarrett to je predivno rekao kada je molio: *"O, snažni Božji Sine… dok pripremaš mjesto za nas, pripremi i nas za to radosno mjesto, da možemo biti s tobom i tvojom ljubavlju svu vječnost."*

Isus Krist isti je jučer, danas i dovijeka će biti isti. Dragi prijatelji, to je također i struktura mise – najveće molitve koju možemo moliti za tatu, jer ona nije samo naša molitva već i Gospodinova. Misa gleda prema Isusu jučerašnjice. Doseže u prošlost – do posljednje večere, razapinjanja, uskrsnuća – i čini te misterije i njihovu moć prisutnom ovdje, na ovom oltaru. Isus Krist postaje prisutan ovdje danas, pod prilikom kruha i vina, da sa samim Kristom možemo ujediniti sve naše molitve zahvale, tuge i potrebe kao žrtvu Ocu. Sve to, s pogledom prema vječnosti – *koji se proteže do raja* – gdje se nadamo uživati savršeno jedinstvo sa samim Bogom i ponovno vidjeti tatu, te se s njim radovati u općinstvu svetih.

***

> U eseju Justice Scalia on Funeral Sermons; autor daje kratki podsjetnik na moderne promjene koje su prisutne pri pogrebima, posebno u usporedbi s kršćanskim shvaćanjem života i smrti. Prenosi razmišljanja suca Scalie koji je jednom prilikom pisao prezbiterijanskom pastoru. Iz pisma izdvajam.

[...] Ali čak i u kršćanskoj službi, vođenoj za preminule kršćane, iznenadim se kako je često euologija središnji dio službe, umjesto (kao što je bio slučaj u vašoj crkvi) Kristovo Uskrsnuće, i vječni život koji slijedi iz toga. Rekli su mi da prema kanonskom zakonu Katoličke Crkve, e*ncomium* na pogrebnoj Misi nije dopušten – *iako, ako je to pravilo,*

nisam nikada vidio da ga se poštuje. Uvijek sam smatrao da takvo što ima smisla, ne samo zato što nas pošteđuje sramoćenja ili pretvaranje u slučajevima kada se malo toga dobrog može reći, nego i zato što, čak i kada je preminuli bio divljenja vrijedna osoba – *zapravo, posebno ako je preminuli bio divljenja vrijedna osoba* – slavljenje njegovih vrlina može dovesti do toga da zaboravimo da se molimo i Bogu zahvaljujemo na Njegovom neobjašnjivom milosrđu prema grešniku (Ajme, ovo se čini više kao prezbetarijanska misao nego katolička!)

Možda su duhovnici koji vode relativno sekularne službe motivirani željom da ne uvrijede one u nazočnosti koji nisu vjernici – *njihov broj se obično povećava s važnošću preminulog*. Ali radi se o velikoj grešci. Vjenčanja i sprovodi - *posebno sprovodi* - su najveća prilika koja preostaje u modernoj Americi za propovijedanje Radosne Vijest ne samo vjernima, nego i onima koji je zapravo nisu nikada ni čuli.

> Scalia je u pravu. Ako u takvim situacijama nećete propovijedati o Uskrslom Kristu koji je pobijedio smrt onda kada uopće hoćete. Naravno da će se vjernici u važnim i dramatičnim trenucima svoga života, i života društva općenito, prisjećati temeljnih istina svoje vjere.

***

> Filozof Michael Pakaluk proanalizirao je Paulovu propovijed u eseju The Beauty of Fr. Scalia's Funeral Homily. Prenosim samo slobodniji sažetak nekih razmišljanja. (Kategorija Pakulukovih tekstova na mome blogu je ovdje, posebno izdavajam post Korupcija milosrđa.)
>
> Pakaluk ističe nekoliko važnih stvari vezano uz propovijed;

Prvo, čini se kako je satima radio na toj propovijedi, **ona je rezultat ljubavi, napornog rada i mnogo molitve**. Ako se profesor za nekoliko desetaka studenata mora pripremati satima za predavanje onda i svećenik mora uložiti proporcionalno više truda za nedjeljnju propovijed.

Drugo, **propovijed je imala jasnu strukturu**, utemeljenu na Biblijskom stihu; *"Isus Krist isti je jučer, danas i dovijeka će biti isti"*. Propovijed nas poziva da se osvrnemo s zahvalnošću na prošlost, s tugom na sadašnjost i s nadom na budućnost. Propovijed treba imati jasnu strukturu kako bi je lagano mogli slijediti i zapamtiti Izabrani stih je bio sam po sebi aluzija, radi se o stihu kojim je Ivan Pavao II. govorio o novom mileniju, njegovo papinstvo nam pomaže da shvatimo katolički život sudca Scalie. Druga bitna aluzija je bila na razdoblje korizme, razdoblje obraćenja od grijeha. Obje aluzije su imali cilj smjestiti nas u vremenu; unutar šireg razdoblja Nove Evangelizacije i unutar razdoblja molitve i posta.

Treće, propovijed je bila **okrepljujuća i muževna u prezentaciji istina vjere.** Izbjegavala je sentimentalizam i one priče kakve su danas česte na sprovodima; Izbjegavala je emocije i oslanjala se na pouzdane strukture i istine. Nije spominjao subjektivna iskustva nego objektivne izvore objektivne milosti. Krštenje, ispovijed, brak –

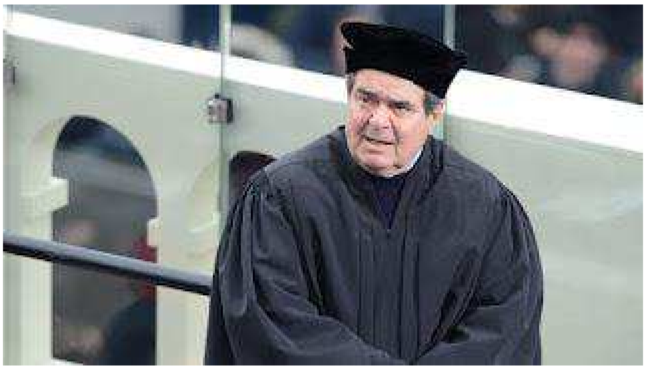
objektivna sredstva milosti utemeljena od Krista. Dobar propovjednik se nikada ne zamori ponavljanja osnovnih istina vjere, stalno upućuje na sredstva milosti.

Četvrto, osim izbjegavanja sentimentalizma, propovijed je **izbjegla čestu pogrešku kanoniziranja preminulog** (zapravo je neizravno i kritizirala takvo postupanje). Osvježavajuće je čuti takvog svećenika; kao i poruku o vrijednosti molitve za mrtve.

Peto, **uspostavio je lijepu i prikladnu poveznicu između svoje propovijedi i Misne Žrtve** koja je uslijedila, sve koristeći shemu koja je pružila organizacijsku strukturu propovijedi. Naše molitve i misa imaju istu trostruku dimenziju; molimo se sa zahvalnošću za prošlost, za sadašnjost sa žalošću (ili u drugom slučaju s radošću), i za budućnost kroz molitve za sebe i druge. Misa se pak dotiče prošlosti prisjećajući se Kristova života, smrti i uskrsnuća, tiče se sadašnjosti jer Kristovo Tijelo i Krv postaju stvarno prisutne, te naposljetku Misa predviđa vječnu gozbu u nebu.

Propovijed je opravdano hvaljena zbog implicitnog opovrgavanja čestih zloupotreba pogrebnih propovijedi kako bi se hvalio pokojnik. Također je pokazala da pogrebna misa za javnu ličnost ne mora biti samo politički spektakl. Pogrebna misa se tiče značenja i sudbine duše pojedinca pod milosnim pogledom živog Spasitelja.

Radi se o lijepoj propovijed, obilježava ju lucidna i prikladne struktura; pozivanje na osnovne stvarnosti vjere; postavljanje svega u prostor i vrijeme u kojem se nalazi Crkve.

Sudac Scalia na inauguraciji predsjednika Obame. (Nosi poklon društva Thomasa Morea, također katolika pravnika koji se borio protiv nepravednih zakona i samovolje vladara.)

Začuđujući svijet sekularista

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/04/zacuujuci-svijet-sekularista.html

S naslovnice dnevnih novina poručuje jedan autor kako njegov ateizam i skepticizam ne znači da je superioran vjernicima. Veliko olakšanje za sve vjernike siguran sam. Nije bilo teško naslutiti koji razvoj događaja je doveo do takvih tema. Niste morali pročitati nijednu vijest, niti jedan komentar, dovoljne su bile neke nedavne epizode -*uz prethodnu upoznatost s takvim načinom razmišljanja* - da prepoznate uobičajeni uzorak.

Naši sekularni sugrađani, neupoznati s bogatstvom duhovnih naslada koje pruža višetisućljetna tradicija, zasigurno s čuđenjem promatraju nedavne događaje. Nesumnjivo, njihovo čuđenje je popraćeno i komentarima koji nisu uvijek najugodniji, ali stvari koje se govore o Crkvi, van Crkve, ne moraju posebno uznemiravati vjerne.

Ipak, u svijetlu takvih komentara, treba napomenuti da čuđenje s kojim ovih dana sekularisti promatraju vjernike, nije ništa u usporedbi s čuđenjem koje sekularisti svakodnevno izazivaju kod vjernika.

Sekularist će ozbiljno shvatiti svoju svetu dužnost da pronađe svaku svetinju i na neki način je oskrvne pa će tako možda govoriti o mesu kojeg štuju katolici, ali takva provokacija bila bi uspješnije kada katolik ne bi znao da je taj isti sekularist u punoj većoj mjeri kriv zbog stvari za koju optužuje. Katolika neće iznenaditi da sekularist govori o mesu, jer zna da sekularist u svemu vidi meso.

Sekularist svoje djevojke i žene – *ovo drugo je danas sve rjeđe* – promatra kao komad mesa, masturbacijski uređaj kojim postiže vlastiti užitak; sekularist svoju nerođenu djecu smatra običnim komadom mesa, nakupinom stanica bez ikakvog značaja s kojom može raditi što želi; sekularist sve češće i svoje starije promatra kao nepoželjni komad mesa kojeg je potrebno ukloniti.

Ali koliko god da takvo razmišljanje čudilo vjernike, radi se samo o početku. Za modernog sekularista, svaka misao je običan komad mesa; Svaka misao je samo proces u mozgu, u potpunosti određen nakupinom neurona, ali hrpa mesa ne može biti o nečemu; niti jedna misao, osjećaj, namjera itd. nije ništa drugo osim iluzije. Sekularista takvo razmišljanje ne čudi jer sekularist zapravo niti ne postoji. Postoji samo iluzija – *iako nije jasno tko je taj koji ima iluziju* – toga da postojite. Ne postoji *Ja*, potpuno smo određeni atomima i molekulama, poput svakog drugog neživog predmeta, površno su čestice drugačije složene u stroj od mesa, ali suštinska razlika ne postoji.

Ali to što sekularist promatra svoje bližnje, i samog sebe, kao komad mesa ne znači da dobro ne brine o tom komadu mesa. Ukoliko čuje da netko posti imati će samo riječi podsmijeha, sama ideja da bi se žrtvovali za neku višu stvarnost je apsurdna – *zašto odmah ne žrtvovati i janjca, upitati će se slavodobitno;* ali kada se govori o žrtvovanju za zemaljske vrijednosti poput taštine stvar će biti pozdravljena. Ne postoji hrana koju neće izbjegavati, mučni proces u kojem neće sudjelovati, opasna operacija kojoj se neće podvrći kako bi postigao cilj. Danas postoje žene takvih proporcija koje putuju po svijetu i dobro zarađuju ničim drugim nego naplaćivanjem lokalcima da gledaju u njih.

Sekularist će se, baš poput katolika, čuditi poganoj ženi drevne civilizacije koja je žrtvovala svoje prvorođeno dijete bogovima vremena radi bolje žetve na kraju poljoprivredne sezone; ali katolik će se podjednako čuditi i modernoj ženi suvremene civilizacije koja žrtvuje svoje prvorođeno dijete – *ili preciznije nerođeno* – bogovima karijere radi većeg prinosa na kraju fiskalne sezone.

Idolopoklonici, reći će začuđeni sekularisti. Ali idolopoklonstvo znači štovati ono što štovanja nije vrijedno. *(A prema katolicima, ako je išta štovanja vrijedno to je Bog kojeg štujemo i kroz one koji su sada u jedinstvu s njime.)* Sekularist koji štuje ugled, poziciju, slavu, moć, bogatstvo, užitak, ugodu i sve druge stvari koje štovanja nisu vrijedne izaziva čuđenje kod vjernika. Zašto bi netko toliko volio nesigurno i propadljivo, a ignorirao ono što je sigurno i vječno?

Ne smijemo niti na trenutak pomisliti da su vjernici oslobođeni napasti koju predstavljaju nabrojene stvari, i da smo svi mi vjernici često vrlo loš primjer vjernika, da su naša volja i misli tako rijetko usmjerene višim stvarnostima, ali upravo ta činjenica ukazuje na to da nam je potrebna svaka pomoć koja bi nas odvratila od ovozemaljskih stvari.

Možda ta pomoć u obliku živopisnog svijeta različitih relikvija i hodočašća izaziva čuđenje kod sekularista - *i pokoju optužbu o različitim opačinama koje se događaju na okupljanjima vjernika*, ali za vjernike je sterilni svijet lišen svega svetog kojeg nastanjuju njihovi sekularni sugrađani koji promatraju sebe i svoje bližnje kao komade mese optužba koja odlučuje spor.

PS

Vjerujem da ćete prepoznati da ne optužujem sve ateiste da promatraju svijet na opisani način, nesumnjivo će se i različiti ateisti usprotiviti navedenome, ali postoji glasna skupina za koju izrečeno vrijedi - *iako mnogi od pripadnike iste nisu u stanju izvesti sve implikacije pretpostavki koje podržavaju*. Koristio sam izraz sekularist što inače ne radim, učinilo mi se prikladnim iz više razloga.

Izprotestantizirani vjernici će također imati svoje mišljenje o relikvijama, ali dokle god usmjeravaju štovanje na ono što je vrijedno štovanja... Uostalom, ovo očito nije post o relikvijama.

Za one koji nisu pročitali, Džeba daje svoj chestertonianski uvid u kontroverzu Svetac pomiritelj uznemirio duhove. Na ovome blogu vidi ranije postove; Katekizam za Nove Ateiste, Idolatrija i Ateizam, Mislite li da materija misli?, Arthur Eddington - objašnjava li znanost naše misli?, Je li religija za slabe?, Što je čovjek?, Scientia ad Absurdum, Scijentizam i moral, Usmjerenost na drugi svijet – C.S. Lewis; kategorije katolički život, novi ateizam, scijentizam, sekularizam itd.

o krštenju... neinspiriran za ilustraciju

Kreeft o Solzhenitsynovom govoru

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/kreeft-o-solzhenitsynovom-govoru.html

Već sam objavio nekoliko razmišljanja iz Solzhenitsynova govora na Harvardu, u postu Solzhenitsyn o stanju Zapadne kulture. (Također vidi i Solzhenitsyn o moralnom zdravlju kulture)

Peter Kreeft (kojeg sam spominjao ovdje) održao je predavanje u kojem se prisjeća svojih dojmova dok je slušao Solzhenitsyna (Solženjicina), velikog *"proroka"* koji je održao *"jedan od najvećih govora u povijesti civilizacije"*. Predavanje možete pogledati na kanalu Steubenville Conferences;

Dr. Peter Kreeft -
A World Split Apart - 2015 Steubenville DFC
(yt, 46:28)

(alternativno poslušati ovdje – Dr Peter Kreeft on Aleksandr Solzhenitsyn Commencement Address at Harvard s boljom kvalitetom zvuka.)

Solzhenitsynov govor na koji se poziva možete pročitati ovdje - Commencement Address Delivered At Harvard University, June 8, 1978 . (Postoje i videosnimke, ali baš ne olakšavaju praćenje.)

Kreeftovo predavanje opisuje reakcije na Solzhenitsynova razmišljanja o Zapadu, njegovoj duhovnoj pustoši, izgubljenosti, nemotiviranosti, (ne)uređenosti i propadanju.

PS

S obzirom da se ovih dana spominje "hod za život" prenosim Kreeftov citat;

> Pobačaj je Antikristova demonska parodija Euharistije. Zato se koriste iste svete riječi, "Ovo je moje tijelo", s blasfemično suprotnim značenjem.

Kreeft je detaljnije pisao o pobačaju, a ja ću samo podsjetiti da pitanje (protivljenja) pobačaju nema izravne veze s religijom. Vidi post Kakve veze pobačaj ima s religijom?.

(Dodatno, Argumenti nemaju testise te općenito kategoriju pobačaj.)

Također vidi kategoriju seks. Pretpostavljam da je jedan od značajnih razloga zašto pobačaj za mnoge izgleda "neizbježnim" taj što ne shvaćaju da spolni odnosi imaju ikakve veze s djecom. Naravno, oni koriste različite naprave – *steriliziraju se itd.* - tako da znaju za tu povezanost, ali jednostavno su u njihovim umovima te stvari potpuno odvojene. (Zašto bi itko misli da jedna stvar ima veze s drugom, upitati će se.) Povezano vidi i Zašto imati djecu?

Prvih 9 je najvažnije

Bezmenov o "ideološkoj subverziji"

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/bezmenov-o-ideoloskoj-subverziji.html

Malcom Muggeridge bio je jedan od intelektualaca koji su putovali u Sovjetski Savez kako bi svjedočili stvaranju raja na zemlji. (O Muggeridgeu sam već pisao; vidi Muggeridge, intelektualci i Sovjetski Savez te Liberalna želja za smrću.) Za razliku od mnogih, on je uspio prepoznati - *i imao je poštenja priznati* - da se radi o propalom poduhvatu. Kasnije je zapisao;

> "Mi, strani novinari u Moskvi, znali smo se zabavljati međusobnim natjecanjem tko će od nas osmisliti najpretjeraniju fantaziju kod nekog od inteligencije koja je posjećivala SSSR... Jedna od priča koju sam osmislio, i zbog koje su me pohvalili, bila je ta da veliki redovi pred dućanima s hranom nastaju zato što su sovjetski radnici toliko revni u izgradnji Socijalizma pa se ne žele odmarati, i jedini način na koji ih vlada može navesti da se odmore barem na dva ili tri sata je organizacija redova u kojima bi mogli stajati. Sada se tome smijem, ali u to vrijeme možete zamisliti kakav je šok bio za nekoga poput mene, tko je odrastao smatrajući liberalne intelektualce samurajima, apsolutnom elitom ljudske vrste, kada sam otkrio da ih možete obmanuti onime što bi i budalasti dječak odmah razotkrio... Nakon toga nisam nikada mogao promatrati inteligenciju kao išta više od lakovjernih budala koje su unatoč tome postale vodeći glasovi medija, a njihovi nasljednici i baštinici su to i danas."

Sjetio sam se citata dok sam gledao Yuria Bezmenova. Bezmenov je bio agent KGB-a, dobar poznavaoc Indije u kojoj je djelovao kada je odlučio pobjeći iz Saveza. U tome je i uspio pretvarajući se da je jedan od američkih hipija koji su u to vrijeme putovali zemljom.

Jedan intervju s njime; *(Na početku predstavlja svoju povijest i opisuje što je radio za KGB, kasnije objašnjava metode);*

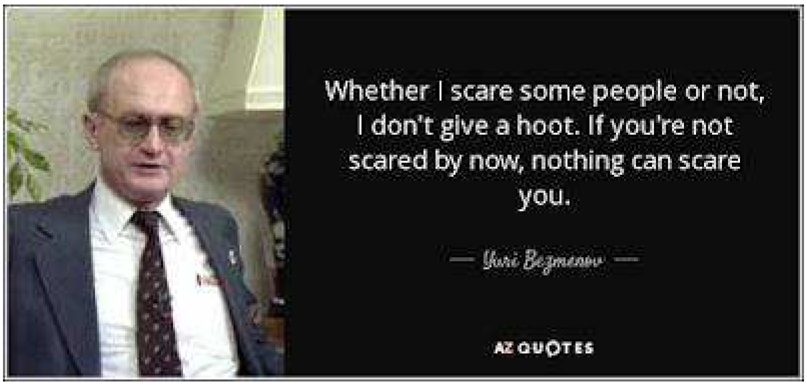
Yuri Bezmenov:Deception Was My Job
(1:21:27)

Jedan kraći izvadak iz intervjua YuriBezmenov - KGB Defector on "Useful Idiots" and the TrueFace of Communism.

Bezmenov ističe "korisne budale", sve one ljude koji potpomažu subverzuju vlastitog društva. Takve "korisne budale" često žele osjećaj važnosti, žele slavu, nagrade, priznanja, pozive na važna događanja i domjenke, druženja s moćnim osobama. Revolucije se ne "podižu" nego "spuštaju", netko ih organizira uz pomoć "korisnih budala". Osim toga govori o važnosti medija, obrazovnog sustava kojim se utječe na buduće generacije itd.

(Nekadašnji "hipiji" zaraženi kolektivizmom zauzeli su pozicije moći – *u vlasti, državnoj službi, poduzetništvu, masovnim medijima, obrazovnom sustavu* - i uveli štetne promjene koje transformiraju Ameriku.)

Prema njemu, najmoćnije oružje je "Ideološka subverzija", proces promjene percepcije stvarnosti kod ljudi, za razliku od primitivnih načina ratovanja, subverzija uništava neprijatelja iznutra, uništavajući sve vrijedno koristeći i ubrzavajući sile koje već postoje.

Bezmenov je pisao o "Pravilima Revolucije";

1. Kvarenje mladih, zainteresirajte ih za seks, odvojite ih od religije. Neka postanu površni i slabi.
2. Podijelite ljude u neprijateljske skupine tako što ćete stalno pričati o kontroverznim pitanjima koja nemaju važnost.
3. Uništite vjeru ljudi u nacionalne vođe tako što ćete ih ismijavati, sramotiti i prezirati.
4. Uvijek propovijedajte demokraciju, ali preuzmite vlast i moć što je brže i nemilosrdnije moguće.

Ne znam što misliti o svemu što Bezmenov iznosi, i što danas možete zaključiti iz izrečenoga, ali gornji opis ne čini se toliko udaljenim od naše stvarnosti. Zapravo se čini toliko blizak da je lako posumnjati da je pisan kao opis događanja, a ne kao predložak.

Prije je spomenuto iskorištavanje sila koje već postoje, naravno da su ljudi zainteresirani za pitanja spolnosti, ali svakako postoje odgovori na taj interes koji imaju štetnije posljedice. *(Vidi stariji post : Ako niste religiozni, onda ste ovisnik o seksu.)*

Spominjao sam već neke povezane stvari, vidi Demokracija i naprednjaci, Ljevica uništava civilno društvo, Je li Nova Ljevica samoubilački kult? itd.

Bezmenov ne govori o "ideološkoj subverziji" kao nekoj špijunaži ili tajnovitosti, radi se o otvorenom procesu, psihološkom ratu, promjeni percepcije stvarnosti koja onemogućuje [amerikancima] da brane sebe, svoje obitelji, svoje zajednice i svoju državu.

Razlog zašto sam se sjetio Muggeridgeova citata je Bezmenovo objašnjavanje da su novinari i intelektualci koji posjećuju – *kojima je dopušteno posjetiti* - takve države izabrani unaprijed. Radi se o ljudima koji već vjeruju u taj sustav, ljudi koji žele vidjeti uspjeh, odnosno oni koji su skloni pisati pozitivno – čak i ako shvaćaju da je sustav loš oni

će lagati ili zbog ideoloških razloga ili vlastitih sebičnih. Pokazuje im se dio društva – npr. lijepo uređen vrtić, posebno izabran kao nešto što odražava društvo u cjelini unatoč tome što se radi samo o kulisama, predstavi. Danas također možete čuti filmske zvijezde koje tvrde da "socijalističkim" zemljama ništa ne fali.

Još jedna od stvari koje ističe Bezmenov je proces demoralizacije (kao dio subverzije) koji traje dvadesetak godina. Toliko je potrebno da nova generacija preuzme sve uzde društva, tu generaciju ne možete nikako promijeniti, morate čekati još dvadesetak godina da dođe nova generacija patriotskih i zdravorazumskih ljudi.

Shvaćanje slobode – klasično i moderno

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/shvacanje-slobode-klasicno-i-moderno.html

Među klasičnim mislocima, pojam "sloboda" odnosi se ne na nedostatak vlasti, nego na određenu vrstu vlasti – *bilo da je ona nad više ljudi, pojedincem ili određenim aspektom čovjeka.*

Prema tome, u političkom smislu, narod se smatrao "slobodnim" ako je kolektivno vladao samim sobom (umjesto da je bio pod palicom tiranina). U unutarpolitičkom smislu, slobodnjak je smatran "slobodnim" zato jer je vladao sobom (umjesto da je njima vladao gospodar).

U moralnom smislu, čestit čovjek je smatran "slobodnim" jer njime vlada princip koji izražava njegovu narav, njegov razum – *suprotno toga da je izložen milosti i nemilosti vlastitih žudnji.* U vjerskom pak smislu, kršćanin je smatran "slobodnim" zato što je služio Autoru vlastita bića, na čiju sliku je stvoren, od kojeg odvojen ne bi stvarno bio on, jer biti odvojen od onoga na čiju sam sliku stvoren znači biti odvojen od vlastita bića.

Značenje pojma se promjenilo.

Dokle god ne razmišlja previše o tome, moderni čovjek će smatrati da je sloboda ne sloboda od pogrešne vrste vladavine, nego sloboda od vladavine. U političkom smislu, narod republike je slobodniji od naroda tiranije samo ako sebi odredi manje zakona no što bi to učinio tiranin. Štoviše, jedina istinska sloboda bila bi anarhija, koja uopće nema pravila, iako takva sloboda zna ispasti nezgodna. U unutarpolitičkom smislu, slobodnjak je slobodniji od roba ne zato što vlada samim sobom, nego zato što je u mogućnosti činiti ono što želi.

U moralnom smislu, čestit čovjek je slobodniji od izopačenog samo ako njegov razum postavlja manje ograničenja njegovoj volji od onoga što zahtijevaju njegove želje. Jedina istinska sloboda je slijediti ono što osjećate u tom trenutku. Međutim, to možete zamaskirati i nazvati "autonomija", kao da smo bogovi, iako je stanje prije podljudsko nego nadljudsko.

U vjerskom smislu, osoba je slobodna samo ako ne služi nikome i ničemu. Prema takvom razmišljanju Bog je poput tiranina, a to znači da je ateist jedini slobodni duh. No, nastavljajući s modernim rezoniranjem, neki smatraju da niti ateisti nisu istinski slobodni ukoliko služe ciljevima ateizma.

Kulminacija moderne ideje je da nitko nije istinski slobodan osim ako ne čini ono što čini samo zato što to čini; osim ako nema nijedan razlog za činjenje bilo čega; osim ako njegovi izbori nemaju smisla. U tom smislu, slobodna nije toliko nezgodna koliko je uzaludna, a ljudska egzistencija je apsurdna. A upravo to i zaključuju takvi ljudi.

> *Prilagođeno prema How the Meaning of Liberty Did and Didn't Change, autor je J. Budziszewski.*

PS

Je li moderno shvaćanje slobode zapravo nihilizam? D.B. Hart održao je predavanje koje razrađuje tu temu (i proširuje ono što je prethodno navedeno);

Nihilism and Freedom: Is There a Difference?
(1:41:26)

Sloboda, klasično shvaćena, znači da ste slobodni činiti dobro; a Dobro je određeno našom prirodom. Drugim riječima, volja je ta koja slijedi razum. Današnje pak shvaćanje slobode znači da podilazite svojoj volji bez ikakvog ograničenja, razum je rob volje. "Oslobođenje" je dovelo do toga da volja nije podređena nikakvom poretku, volja je podređena samoj sebi, nadređena je prirodi (i ostalim okolnostima).

Promjena shvaćanja slobode je rezultat promjene metafizičkih uvjerenja, ali vrijedi i obratno. Uživajući u svojim novim "slobodama", moderan čovjek nema problema izabrati metafizička uvjerenja kako to njegova volja nalaže.

Ne mislim da je moderno shvaćanje slobode ispravno, ali bitno je naglasiti promjenu. (Povezano vidi starije postove; O redu i slobodi – R. Kirk, Libertarijanci i prirodno pravo, Sloboda i slobode - N.G.Davila, Feser o liberalizmu u Crkvi i svijetu, kategorija prirodno pravo.)

Ipak, primijetio sam zanimljivu izjavu sutkinje za mladež koja podupire izlaganje djece nemoralnim praksama jer tvrdi da će im to omogućiti kasnije da slobodno izabiru što žele. No, takvo što iznenadilo bi mnoge antičke filozofe koji su smatrali da je stjecanje dobrih navika u mladosti najvažnije. Prema njima, dobar karakter je nešto što stječete odgojem i navikom, ponašate se ispravno ne zato što imate određene vrline, nego imate te vrline jer se ponašate ispravno. Naravno, sutkinja mora biti toga svjesna, ono što je zapravo htjela reći da su te nemoralne prakse poželjne, odnosno da nisu nemoralne; samo je odlučila to predstaviti kroz pitanje slobode.

Injekcija moderne slobode

Propovijedanje Evanđelja – riječima

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/propovijedanje-evanelja-rijecima.html

> Pročitavši naslov, mogli ste se zapitati pa kako drugačije? Iznenadili bi se što sve ljudi propagiraju ovih dana. Budziszewski objašnjava u The New Evangelization and the Old Excuse *(spominje inače vjerne, opisano je češće kod onih koji nisu vjerni, koriste to kao svojevrsno opravdanje za različite grešne prakse);*

Ponekad možete čuti inače vjerne osobe koje kažu da iako nikada ne razgovaraju sa svojim prijateljima o svojoj vjeri, pokušavaju živjeti na takav način da njihov život svjedoči Evanđelje. U prilog te ideje koristi se lažni citat Sv. Franje. Ne, on nije rekao *"uvijek propovijedajte Evanđelje, a kada je to nužno, koristite riječi."*

Problem s idejom da budete toliko dobri da riječi postaju nepotrebne je u tome što nitko od nas nije toliko dobar. Čak i kada bi bilo tako dobri, naši prijatelji bi trebali riječi da znaju što je dovelo do toga.

Krist je koristio riječi, ne bi li bilo čudno kada bi naš život bio bolje svjedočanstvo od Njegova?

O čitanju knjiga i načitanosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/o-citanju-knjiga-i-nacitanosti.html

> Filozof Mortimer Adler u knjizi How to read a Book zapisuje;

Prije nego što nastavimo, možda je potrebno naglasiti, još jednom, da ova pravila analitičkog čitanja opisuju idealnu izvedbu. Malo je ljudi ikada pročitalo bilo koju knjigu na taj način, a i oni koju su pročitali, vjerojatno su pročitali tek nekoliko knjiga na taj način. Međutim, ideal ostaje mjera uspjeha. Dobar ste čitatelj u mjeri u kojoj mu se približavate. Kada kažemo da je netko (dobro) načitan, trebamo imati taj ideal na umu. **Prečesto koristimo tu frazu kao da označuje količinu, a ne kvalitetu čitanja. Osobu koja čita puno (naširoko), ali ne čita dobro treba žaliti, a ne hvaliti. Kao što je Thomas Hobbes rekao "Da sam pročitao toliko knjiga kao što većina ljudi čita, bio bih glup poput njih."**

Veliki autori su uvijek bili veliki čitatelji, ali to ne znači da su pročitali sve knjige koje su, u njihovo vrijeme, bile navedene kao neophodne. **U mnogim slučajevima, čitali su manje knjiga no što se sada zahtijeva na većini fakulteta, ali ono što su čitali, čitali su dobro. Zato što su savladali te knjige postali su kolege (vršnjaci) njihovih autora**. Oni sami su postali autoritet. U prirodnom tijeku događaja, dobar učenik često postaje učitelj, a upravo tako i dobar čitatelj postaje autor.

Naša namjera ovdje nije nam odvratiti vas od čitanja prema pisanju. Želimo vas podsjetiti da se približavate idealu čitanja knjige primjenjujući pravila koja smo opisali pri čitanju jedne knjige, a ne da ostanete površno upoznati s velikim brojem knjiga. Naravno, postoji puno knjiga vrijednih čitanja, Postoji još veći broj knjiga koje treba samo pregledati. Kako bi postali načitani, u svakom smislu te riječi, morate koristiti svoje vještine diskriminirajući – *čitajući svaku knjige prema njenim zaslugama.*

PS

Svakodnevno možemo čuti da je potrebno čitati knjige, da ljudi ne čitaju dovoljno, da mladima treba približiti knjige itd. Ali veliki broj knjiga – *posebno suvremene književnosti* - samo troši vrijeme čitatelja, otupljuju njegove kritičke osjećaje i narušavaju senzibilitet.

BGC u postu "Books are (mostly)bad, but necessary" ističe;

> Znak kulturnog propadanja je fetišistička valorizacija "knjiga" - primjerice kada ljudi hvale knjige kao takve, ili kada kažu da je dobro da djeca čitaju knjige.

> Većina knjiga, posebno većina novih knjige, nisu samo *ne-toliko-dobre* nego su zapravo vrlo loše, ne samo da su loše napisane, nego imaju loše teme, promoviraju opasna ponašanja, ohrabruju nemoral i napadaju vrline.

> Pogledajte izlog lokalne knjižare, ili internet dobavljača – *pogledajte listu najprodavanijih* – knjige su zlokobne, a mnoge su zapravo zle. Knjige čine veliku štetu.

Naravno, BGC nakon toga ističe da su knjige i dobre, da su nezamjenjive za naše spasenje u javnoj sferi koja je tako neprijateljski nastrojena prema Dobroti; ali radi se o maloj manjini knjiga, većinom starijih – a te knjige ćete morati pronaći sami jer ih se ne nameće agresivno kao one knjige koje su loše.

Dobre knjige je danas lakše no ikad pronaći, ali čak i najbolje knjige mogu učiniti samo pola stvari, drugu polovicu posla mora učiniti čitatelj. Jedna od ideja koju i Adler razrađuje u već spomenutoj knjizi koja se bavi načinima na koje je potrebno pristupiti različitim tekstovima i što možete naučiti iz njih. (Knjigu možete lagano pronaći za preuzimanje što ne bi bio gubitak vremena.)

Da ne bi bilo zabune; Adler ne piše o čitanju loših knjiga nego o lošem čitanju knjiga – posebno onih dobrih. Objašnjava umijeće čitanja, fleksibilnu primjenu osnovih pravila na različite vrste tekstova.

Piše zbog onih koji su pročitali puno knjiga, ali pogrešno. Onih koji su neuko načitani. Pismene neznalice koje čitaju puno, ali ne dobro.

Možda bi sljedeći primjer mogao ilustrirati poantu; Zamislite nekoga tko je prošao samo jedan stručni udžbenik, ali prošao ga je detaljno, upoznao se s područjem, promislio o svemu, u stanju je rekonstruirati predstavljeno, usporediti s dosada poznatim itd. i nekoga tko površno čita mnoštvo knjiga povezane tematike bez ikakvog dubljeg razumijevanja i koristi. Tko je od njih učeniji i načitaniji? Nedavno su bili popularni tečajevi brzog čitanja, Adlerova knjiga i savjeti su suprotnost takvim tečajevima (barem kako ih ja zamišljam, nisam baš upoznat). Zamislite da "brzo pročitate" knjigu matematičkih teorema, koja bi korist bila od toga?

Scruton o multikulturalnom obrazovanju

Popularno je govoriti o "multikulturalnom obrazovanju", obrazovanju koje bi trebalo biti suprostavljeno "monokulturalnom". Problem je što provođenje takvih odgoja teško možemo nazvati "multikulturalnim", ne možemo ga zvati niti "kulturalnim" jer nikakvu kulturu ne prenosi.

Nasuprot današnjih naprednjačkih programa, imamo tradicionalni odgoj u kojem, kao što napominje Sruton (iz *The Plague of Multiculturalism);*

> **... naši djedovi su proučavali jezike, vjere i literaturu drevne Palestine, Grčke i Rima; odrasli su uz arapske bajke, njemački folklor i glazbu, mediteransku umjetnost i arhitekturu; te svjetsku povijest. Ako riječ "multikulturalno" znači išta, onda se sigurno treba primijeniti na njihov kurikul.**

U današnjem multikulturalnom obrazovanju druge kulture se ne proučavaju kako bi nešto naučili o njima nego da bi se spriječio prijenos vlastite, da bi se osiguralo odbacivanje vlastite kulture u korist naprednjačkih utopijskih planova u kojima nijedna kultura nije bitna. *(Relativizam, a ne istina. Adolescentni naprednjački aktivisti umjesto velikana vlastite civilizacije.)*

Povezano, nedavno smo mogli čuti da je potrebno izbaciti značajna djela Zapadne civilizacije (i neka temeljna djela nacionalne književnosti) i zamijeniti ih suvremenim popularnim književnicima kako bi lektira bila relevantnija, da probudi interes mladih za knjigu i da ih pripremi za život.

Ideja da su oni koji čitaju trenutno popularne autore dobro obrazovani, a oni koji čitaju Odiseju izgubljeni ne čini se baš uvjerljivom - *zapravo je apsurdna, ali suzdržat ćemo se od oštrijih komentara*. Moderni autori će biti uskoro zaboravljeni, njihova djela možda imaju neku trenutnu relevantnost, ali već za godinu dana polako nestaju. Nasuprot toga, velike knjige imaju trajnu relevantnost, trajnu vrijednost za probleme s kojima se ljudi suočavaju ne samo sada, nego svake godine svakog stoljeća.

To je lagano prepoznati čak i onima poput mene koji nisu vidjeli prevelikog smisla u svom tom poduhvatu čitanja lektira, i koji su to, barem u svoje vrijeme - *a djelomice i sada*, promatrali kao opterećenje svom obrazovanju.

Oni koji čitaju velika djela Zapadne Civilizacije i nacionalne književnosti imaju pristup akumuliranoj stoljetnoj mudrosti, a oni koji čitaju moderna djela samo ojačavaju svoj vremenski provincijalizam.

Ipak, treba prepoznati da izbacivanje važnih stvari može imati i dobre efekte. Mnogi će se morati prestati pretvarati - *uključujući pretvaranje pred samim sobom* - da imaju razumijevanje tema o kojima su nešto samo površno čuli. Nažalost, neće niti znati da postoji nešto takvo, ali kada čuju za to, znati će da to ne poznaju.

(Povezano je to i s vjeronaukom, iz nekog razloga mnoštvo ljudi smatra da su stručnjaci za sve filozofsko-teološke kontroverze jer su u školi crtali uskršnja jaja na vjeronauku.)

Čitanjem Velikih Knjiga protiv vremenskog provincijalizma

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/05/citanjem-velikih-knjiga-protiv.html

> "Čitanjem Velikih Knjiga oslobađamo se modernih nepromišljenih pretpostavki i vremenskog provincijalizma".

N.N.

Pojam "Velikih Knjiga" (eng. Great Book) odnosi se na knjige koje su se kroz stoljeća pokazale, i koje su prepoznate od ljudi različitih generacija, kao one koje predstavljaju temelje Zapadne kulture.

Sam pojam i lista knjiga se razlikuje ovisno o tome tko ih predstavlja, ponekad lista ima nekoliko stotina djela, nekada čak i više tisuća. Filozof Adler popularizirao je (dobro) čitanje Velikih Knjiga, a neki od njegovih kriterija za uvrštavanje knjiga na popis su; mora imati suvremenu važnost odnosno relevantnost za probleme našeg vremena; knjigu možete čitati nanovo što znači da pri svakom čitanju otkrivate nešto novo i korisno; knjiga je povezana s velikim idejama i velikim problemima koji su zaokupljali mislioce kroz dvadeset i pet stoljeća.

Adlerova lista sadrži i mnoge knjige koje ne djeluju, barem meni, toliko velike i dobre, iako su nažalost bile značajne – *a neke nisu možda niti toliko značajne*.

Prema Adleru, pogrešno je smatrati da velike knjige čitamo i proučavamo zato što sadrže istinu, naravno neke od njih sadrže istinu, ali često ćemo pronaći pogreške i zablude. Ne samo da one neizbježno sadrže međusobne kontradikcije nego i autori proturječi sami sebi.

Istina je jedna, a da bi je uvidjeli potrebno je ispraviti pogreške i razriješiti kontradikcije.

U eseju Winged Words: The Importance of Reading & Discussing Great Books možete se upoznati s jednim pogledom na čitanje velikih knjiga.

Čitajući velike knjige, upoznajete se s kulturnom i intelektualnom tradicijom Zapadne civilizacije; upoznajete se s temeljnim radovima koji su oblikovali društvenu, političku, filozofsku i znanstvenu misao. Na taj način se oslobađate neznanja o vlastitom podrijetlu.

Oslobađate se od uvjerenja da nas svi ti "mrtvi bijeli muškarci" nemaju čemu podučiti, da smo danas napredni. Oslobađa nas od misli da znamo više od velikih autora samo zato jer živimo kasnije od njih, da živimo u naprednijim vremenima.

Pruža nam odmak od trendova, moda, ukusa, mišljenja i političke korektnosti naše trenutne kulture. Promatramo svijet kroz tuđu perspektivu, perspektivu koja je puno veća, dublja i promišljenija od naše vlastite.

Čitanje velikih knjiga oslobađa od arogancije i vremenskog provincijalizma.

PS

Jedna ilustracija našeg stanja. Ovako moderni liberali upozoravaju prije čitanja Kantovih kritika;

> "Ova knjiga je plod svog vremena i ne odražava iste vrijednosti koje bi odražavala da je pisana danas. Roditelji će možda poželjeti raspraviti sa svojom djecom o promjenama u pitanjima rase, roda, seksualnosti, etniciteta i međusobnih odnosa koje su nastupile od vremena pisanja knjiga prije nego što im dopuste da pročitaju ovo klasično djelo."

Što god vi zamjerali Kantu, možete se opustiti jer znamo da bi on danas razmišljao baš poput nas.

C.S. Lewis o čitanju starih i modernih knjiga

Raširena je čudna ideja da bi stare knjige trebali čitati samo profesionalci dok bi amateri trebali čitati samo moderne knjige. Kao predavač Engleske Književnosti primijetio sam da će prosječni student koji želi saznati nešto o Platonizmu kao zadnju stvar uzeti neki od prijevoda Platona i pročitati Symposium. Draže mu je pročitati neku dosadnu modernu knjigu koja je deset puta dulja, o svim tim "izmima" i utjecajima, koja će jednom u dvanaest stranica spomenuti što je Platon stvarno rekao. Pogreška nije potpuno negativna jer je rezultat poniznosti. Student se boji suočiti s velikim filozofom licem u lice. Misli da nije spreman i da ga neće shvatiti; ali kada bi znao, veliki čovjek je, samo zbog svoje veličine, puno razumljiviji od njegovih modernih komentatora. Najskromniji student će moći shvatiti, ako ne sve, onda veliki dio onoga što je Platon rekao; ali jedva tko može shvatiti neku modernu knjigu o Platonizmu. Zbog toga je oduvijek moje učiteljsko nastojanje bilo da uvjerim mlade kako je znanje iz prve ruke ne samo vrjednije, nego je obično lakše i ugodnije za stjecanje.

Takva pogrešna sklonost modernim knjigama (i izbjegavanja starih) najizraženija je u teologiji. Kod skupina kršćanskih laika koji proučavaju teologiju možete biti gotovo sigurni da ne čitaju Sv. Luku, Sv. Pavla, Sv. Augustina, Sv. Tomu Akvinskog, Hookera, ili Butlera nego čitaju M. Berdyaeva, M. Maritaina, M. Niebuhra ili Sayers ili čak mene.

To mi se čini naopakim. Naravno, s obzirom da sam i ja pisac, ne želim da prosječan čitatelj ne čita moderne knjige, ali ako mora čitati samo stare ili samo nove, savjetovao bih mu da čita stare. To bih mu savjetovao upravo zato što je amater i stoga puno nezaštićeniji od opasnosti isključivo suvremene dijete. Nova knjiga je još uvijek pred sudom, i amater nije u stanju prosuđivati o njoj. Potrebno ju je suočiti s razrađenom Kršćanskom misli kroz stoljeća, a njene prikrivene implikacije (koje su često nepoznate i samome autoru) moraju biti rasvijetljene."

C.S. Lewis, Iz Predgovora On the Incarnation, Sv. Atanazije

Uvod: Konzervativna vizija i program - Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/10/uvod-konzervativna-vizija-i-program-y.html

> *Čovjek nije primarno svjedok protiv nečega.*
> *Radi se samo o posljedici činjenice da je on svjedok za nešto.*

Whittaker Chambers, Witness

Posljednjih godina, konzervativci su upali u potpuno opozicijski mentalitet u američkoj politici. Imali smo dobre razloge za to, agenda obamine administracije često je pokretana političkom filozofijom **koja je neprijateljska prema onome što konzervativci žele obraniti – a to je: uređena individualna i ekonomska sloboda, kulturni tradicionalizam, osobna odgovornost, civilno društvo, vjerska sloboda, predanost radu**, vjerovanje u Ameriku kao nadu za čovječanstvo. Izazvani na tim frontama, konzervativci su reagirali defenzivno, tvrdeći da se radi o ozbiljnim zabludama Takav odgovor je nužan i prikladan, ali je ujedno i opasno nedostatan.

Takva reakcija je opasna jer konzervativci koji žele postići uspjeh na izborima trebaju ponuditi glasačima nešto više od protivljenja tuđim idejama. **Također je opasna jer pridonosi dojmu (kojeg često imaju i sami konzervativci) da je Desnica tek kočnica Američkog života, a Ljevica je ta koja upravlja volanom – ili da konzervativci jedino žele *liberalnu* skrbničku državu koja će biti nešto jefitnija no što je to u planovima Ljevice.**

Ali naše opozicijsko razmišljanje je opasno iz dubljeg razloga: dovodi nas u opasnost da zaboravimo ono što zapravo pokušavamo obraniti i podržavati, reducira konzervatizam na iskazivanje nostalgije i gnjeva. Nostalgija i gnjev su konfuzne i nefokusirane sile u političkom životu. Imaju svoju ulogu, ali ne mogu poslužiti kao organizacijski principi. Organizacijski principi političkog pokreta moraju uključivati neku viziju dobra cjeline – odnosno, neku ideju načina na koje naše društvo mora pristupiti svom zajedničkom životu, nešto što može uvjeriti širu javnost i ujediniti sve strane u službi zajedničkih privlačnosti i nada, ne samo zajedničkih frustracija ili zamjeranja.

Današnji konzervatizam ponekad ostavlja dojam da su sve donedavno organizacijski principi američkog života bili očiti svima, i da su utjelovljivali političke prakse nacije. Kada bi takav opis bio točan, onda bi konzervativci bili ti koji brane ugroženi status quo i ne bi se morali truditi pri objašnjavanju za što se zalažu. Takvo razmišljanje je pogrešno. Organizacijski principi našeg nacionalnog života su oduvijek bili izrazito osporavani; američka politika je podrazumijevala oštre sukobe Ljevice i Desnice od samih početaka; a Ljevica je, u nekim

važnim stvarima, bila dominantna sila barem u posljednjoj trećini života naše nacije. Progresivizam je uvelike definirao status quo kroz proces iskrivljavanja ustavnog sustava kojeg konzervativaci ističu kao ispravan ideal.

Da bi promovirali svoje vrijednosti, konzervativci trebaju ponuditi našu viziju kao istinsku alternativu *status quou*. Potrebno je apelirati na širu javnost i u praktičnim i u teorijskim stvarima; a to znači simultano se baviti i svjetovnim stvarnostima upravljanja, i principima te filozofijom koja je temelj naše ideje ispravnog karaktera društva i politike. Drugim riječima, to zahtijeva politički program koji se poziva na konzervativnu antropologiju, sociologiju, i epistemologiju; vizija konzervativaca mora se izražavati i u terminima političke filozofije i u terminima javne administracije.

To znači da su današnjoj Desnici potrebni i čvršći temelji u osnovama konzervativne tradicije u Američkoj politici i praktičniji prijedlozi političkih programa koji mogu odgovoriti na potrebe i želje javnosti. [...]

The Roots of a Reforming Conservatism, Yuval Levine

Antropologija: Konzervativna vizija i program - Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/10/antropologija-konzervativna-vizija-i.html

[nastavak na prethodni post -Uvod:]

Američki konzervatizam se oduvijek sastojao od različitih škola društvene, moralne, političke i ekonomske misli; ali su sve one ujedinjene, u općenitom smislu, skupom antropoloških pretpostavki koje ih razlikuju od većine američkih progresivaca.

Konzervativci promatraju ljudsku osobu kao nepopravljiv skup kontradikcija; palo i nesavršeno biće stvoreno na božansku sliku, stvorenje koje posjeduje fundamentalno dostojanstvo i neotuđiva prava, ali stvorenje koje je sklono pretjerivanju i grijehu, uvijek u potrebi za samo-ograničavanjem i moralnom formacijom. Takvo uzvišeno, iako sumorno, poimanje čovjeka, na koje je utjecala mudrost Zapadnih religija, razlikuje konzervativce i od libertarijanaca i progresivaca; nalazi se u srži većine konzervativnog razmišljanja o društvu i politici.

Za početak, t**akvo poimanje rezultira niskim očekivanjima o ljudskom stanju i udaljuje nas od utopističkih ideja. U modernoj povijesti Zapada, konzervatizam se često iskazivao kao *anti-utopijsko* vjerovanje, odbijanje vjerovanja da trajni ljudski problemi mogu biti konačno rješeni nekim novim uvidom, pametnim sustavom, ili vođom transformatorom. Najdublji i najosnovniji ljudski problemi javljaju se nanovo u svakog generaciji zato što su svojstveni ljudskoj osobi – *radi se o problemima i ograničenjima koje treba prepoznati, na koje treba odgovoriti, baviti se njima i prilagoditi im se, ali oni nikada ne nestaju.* Niti jedna društvena organizacija bilo koje vrste ne može trajno nadvladati te probleme** zato jer ljudsko biće može biti shvaćeno samo kao individualno i osobno stvorenje - *iako u svojoj osnovi društveno*. Moralni napredak se u konačnici mora postići kroz transformaciju duše pojedinca, a ne društva kao cjeline.

Činjenica da su ta ograničenja inherentna ljudskoj vrsti dovodi konzervativce do zaključka da iskustva različitih generacija neće biti međusobno fundamentalno različita - **ili drugim riječima, ljudska narav nema povijest.** Neovisno o tome koliki intelektualni i materijalni napredak neko društvo može postići, svako dijete koje ulazi u to društvo ući će u njega s istom spremom kao i svako drugo dijete rođeno u svakom drugom mjestu u svakom drugom trenutku . **Kada bi propustili uvesti sljedeću generaciju djece u civilizirani način života to ne bi samo ugrozili inovaciju, nego bi dovelo u**

pitanje sam kontinuitete te civilizacije. Zbog toga konzervativci rijetko kad misle da je naše društvo na pragu utopije, i često - ***možda i prečesto*** **- smatraju da je na pragu raspada. Radi se o ključnom razlogu zašto konzervativci toliko brinu o kulturi.**

Razumijevanje ljudske pale naravi često rezultira niskim očekivanjima konzervativaca, ali upravo zbog tih niskih očekivanja smo puno zahvalniji za uspjehe društva nego što smo razljućeni promašajima.

Progresivci imaju puno viša očekivanja. Otvoreni su za mogućnost usavršavanja čovjeka, i smatraju da imaju formulu kako to postići, a stalni neuspjesi u tome ih razljućuju. Kada su konzervativci gnjevni, radi se o tome da je nešto vrijedno izgubljeno; progresivci će češće biti gnjevni zbog održavanja *status quoa*.

Zahvalnost za ono što je dobro u društvo, i sklonost odgovaranja na promašaje tako što ćemo nadograđivati na onome što je uspješno umjesto da krećemo ispočetka, **kod konzervativaca izaziva poštovanje prema starim društvenim institucijama – onim institucijama koje su cijenile generacije ljudi koje su bile suočene s istom vrstom osnovnih ljudskih problema s kojima se suočavamo i mi**. Radi se o ključnom razlogu zašto su konzervativci tradicionalisti, skloni štićenju postojećih načina.

Običaji i institucije koje su preživjele test vremena (a radi se zapravo o procesu pokušaja i pogreški, generacija za generacijom) su, vjerojatno je, najbolji način, uz prilagodbu, odgovaranja na vječne ljudske izazove i trajne ljudske potrebe, a to znači i omogućavanje istinskog napretka. **Izgledno je da posjeduju više znanja no što smo mi u stanju primijetiti, i više znanja od bilo kojeg skupa tehničkih stručnjaka, koliko god da su sposobni.** Veliki dio mudrosti društva sadržan je u strukturi takvih običaja i institucija – p*renosi se ne samo kao znanje nego i kao praksa.*

The Roots of a Reforming Conservatism, Yuval Levine

Sociologija; Konzervativna vizija i program - Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/10/sociologija-konzervativna-vizija-i.html

[*prethodno*: Uvod || Antropologija]

Opisano razumijevanje položaja i značaja trajnih institucija upućuje, od antropologije, na sociologiju konzervatizma. Konzervativna vizija društva – *na koju utječe i loše mišljenje o kapacitetima izoliranih pojedinaca da odgovore na društvene probleme i dobro mišljenje o pravima i slobodama tih pojedinaca* – traži ostvarenje društvenih uređenja koja će ohrabrivati moralni napredak pojedinca te istodobno poštovanje ljudske slobode i dostojanstva. **Njih pronalazi u posredujućim** [eng. *mediating*] **institucijama slobodnog društva – *obiteljima, zajednicama, građanskim i vjerskim organizacijama, tržištima, itd.* – onim institucijama koje se nalaze između pojedinca i države.**

Cijenjenje tih *srednjih* razina društva je jedna od stvari koje najjasnije razdvajaju konzervativce od progresivaca. Američki **progresivizam, još od svojih najranijih verzija, karakteriziran je dubokom sumnjom i neprijateljstvom prema posredujućim institucijama, za koje smatra da im nedostaje demokratski legitimitet i da utjelovljuje samo predrasude i nazadnost. Upravo zato što nisu racionalno dizajnirana nego su evoluirali postepeno, kao što je to slučaj s tradicijama, ove institucije za Ljevicu predstavljaju ostatke pred-demokratskog razdoblja koje je suprostavljeno logici moderne politike.**

Thomas Paine bio je jedan od najranijih pobornika stava, koji je danas uobičajen na Ljevici, **da društvo trebamo promatrati kao da se sastoji samo od pojedinaca i vlasti. Svi slojevi koji se nalaze između, tvrdio je 1791. godine, su ostaci mračnijeg doba i nemaju mjesta u političkom životu slobodnog društva**. Takve institucije, Paine smatra, samo udaljavaju pojedinca od njegovih prava.

Ono što Paine nije uvidio, ali mnogi njegovi radikalni nasljednici uviđaju, je **da definiranje društva kao pojedinaca i vlasti koje zastupaju njihove interese ne ostavlja mjesta za zajedničko djelovanja koje ne bi bilo Državno djelovanje. Uklanjanje prostora između pojedinca i države dokida načine na koje mi djelujemo po našoj slobodi te otvara put argumentima za široku ekspanziju uloge i moći vlasti.**

Suvremeni progresivci to vide i često iznose argumente za djelovanje vlasti koji implicitno pretpostavljaju, bez da izričito brane, takvo viđenje društva. Primjerice, predsjednik

Obama u svome drugom inauguracijskom govoru tvrdi da svijet koji se mijenja neizbježno zahtijeva veće oslanjanje na vlast jer je jedina alternativa radikalni individualizam:

> "Američki narod ne može odgovoriti na zahtjeve današnjeg svijeta djelujući sam, baš kao što niti američki vojnici nisu mogli odgovoriti na sile fašizma ili komunizma s mušketama i paravojskama. Niti jedna osoba ne može školovati sve učitelje matematike i znanosti koji su nam potrebni da djecu pripremimo za budućnost, ili izgraditi ceste i mreže i istraživačke laboratorije koji će dovesti do novih poslova i poduzeća. Sada, više nego ikada, moramo te stvari raditi zajedno, kao jedna nacija i jedan narod."

Razmišljanje i o prošlosti i o sadašnjosti koje argument podrazumijeva je pogrešno. Oba dijele zajedničku grešku: odbacivanje posredujućih slojeva društva.

Ti slojevi su oduvijek bili u središtu konzervativnog shvaćanja društvenog života. **Radi se o shvaćanju koje postavlja prava i dužnosti, ne u apstraktnom individualizmu, nego bogatom shvaćanju načina na koje naša društvena uređenja mogu, kroz generacije, dovesti do boljeg shvaćanja stalnih istina.** Takvo shvaćanje je vjerojatno najbolje izraženo u Burkeovu odgovoru na radikalni liberalizam Thomasa Painea. Burke zapisuje;

> "Mračni su i nedokučivi načini kojima dolazimo na svijet. Instinkti koji dovode do ovog misterioznog procesa prirode nisu naših ruku djelo; Ali zbog fizikalnih uzroka, nama nepoznatih, možda i nespoznatljivih, proizlaze moralne dužnosti koje smo, kao što smo u stanju savršeno shvatiti, obvezni neizbježno izvršavati. Roditelji možda ne daju pristanak njihovom moralnom odnosu; ali dali oni pristanka ili ne, obvezani su dugotrajnim opterečujućim dužnostima prema onima s kojima nisu nikad potpisali nikakav sporazum. Djeca ne daju pristanak njihovim odnosima, ali njihovi odnosi, bez njihovog pravog pristanka, obvezuje ih na njihove dužnosti; odnosno, ono podrazumijeva njihov pristanak jer je pretpostavljeni pristanak svakog racionalnog stvorenja potpuno suglasan predisponiranom poretku stvari. Ljudi se priključuju društvu socijalnim stanjem svojih roditelja, obdareni svim pogodnostima, opterećeni svim dužnostima vlastite situacije. [...]

Ovo je možda najvažniji odlomak od svih u Burkeovim opsežnim djelima. Povezuje konzervativnu antropologiju ukorijenjenu u ograničenjima pojedinčeve moći i izbora, i konzervativnu sociologiju koja se izražava u kompleksnoj društvenoj topografiji života slobodnih ljudi. Pomaže nam uvidjeti veliku razliku između konzervatizma i progresivizma na više razina.

Kao prvo, ključno je uvidjeti da konzervativna sociologija započinje od obiteljskih obveza koje naglašavaju inherentna ograničenja *moći izbora* u ljudskom iskustvu. **Veliki dio konzervativnog svjetonazora postaje jasniji kada shvatimo važnost koju pridodaje kulturnom kontinuitetu kao funkciji generacijskog prijenosa - *na neizbježne odgovornosti koju ljudska prokreacija nameće svakoj generaciji.* Veliki dio progresivnog svjetonazora postaje jasniji kada vidimo stupanj u kojem je ono oblikovana željom za oslobođenjem od tih obveza *– i od implikacija osnovnih činjenica i karaktera ljudske prokreacije.* Mnoštvo od**

onoga što nazivamo "svjetonazorskim pitanjima" u našoj politici uključuje rasprave oko toga je li takvo oslobođenje moguće ili poželjno – može li se riječ *izbor* proliti poput kiseline nad tradicionalnim društvenim uređenjima, nagrizajući sve veze između obveza i dužnosti, zbog čega će odgovornost postati opcijska.

Podjednako je ključno uvidjeti da društvena topografija koju Burke opisuje stoji na putu takve radikalne liberacije. Ljevica dugo smatra da je pretvaranje društva u pojedince i vlast nužan preduvjet za istinsku jednakost, a to znači i pravdu, i u principu i u praksi. Sociologija konzervatizma, koja shvaća društvo kao *proizvod* obitelji, zajednice, i skupa posredujućih društvenih struktura, sugeriraju da pravda u principu i praksi mora biti postignuta kroz naše evoluirane, tradicionalne institucije - *a ne zaobilazeći njih* - jer te institucije odgovaraju trajnom karakteru ljudske osobe.

Sociologija progresivizma predlaže, kao alternativu posredujućim institucijama društva, umjetne društvene strukture koje stvara tehnička ekspertiza ojačana Državnom vlašću – drugim riječima, vladine programe.

Trenutno živimo okruženi brojnim takvim programima, oni predstavljaju temelje liberalne skrbničke države. Namjena takvih programa je zamjena – *i slabljenje* – temelja tradicionalnog slobodnog društva. Ti programi nisu zamišljeni sa zlokobnim motivima; svakom od njih je namjena odgovoriti na stvarnu društvenu potrebu za koju progresivci misle da više ne može (i da nikada više neće moći biti) odgovorena posredujućim institucijama.

Zamijenivši funkciju tradicionalne obitelji, ili posla, ili civilnog društva, s javnim programima, progresivci se nadaju osloboditi pojedinca od nepravednog oslanjanjanja na druge. Oslanjanje na ljude koje poznajete je ugnjetavanje, podrazumijeva takva vizija, jer uvijek dolazi s moralnim i društvenim vezama; a ovisnost o većim, udaljenijim sustavima pogodnosti i pravila je oslobađujuće zato jer ona oslobađa od neopravdanog moralnog utjecaja tradicionalnih društvenih institucija. Prema njima, zdrava doza moralnog individualizma kombinirana sa zdravom dozom ekonomskog kolektivizma može stvoriti moćnu mješavinu slobode i jednakosti; a tu mješavinu **možete postići kroz javne programe i institucije koje odgovaraju na materijalne probleme primjenom tehničkog znanja.**

Konzervativci su se uvijek odupirali takvoj gruboj racionalizaciji društva i inzistirali su na lokalnom znanju, usmjerenom evoluliranim društvenim institucijama – *od obitelji do građanskih i bratskih grupa do tradicionalnih vjerskih ustanova, dobrotvornih pokreta, privatnih kompanija i kompleksnih tržišta* – koje će rezultirali boljim materijalnim rezultatima i boljim zajedničkim životom. Život društva ne sastoji se samo od raspoređivanja resursa, a ono što se događa u tom vitalnom prostoru između

pojedinca i vlasti je stvar oblikovanja karaktera u barem istoj mjeri kao i materijalno stanje i stvaranje bogatstva.

Moralni individualizam pomiješan s ekonomskim kolektivizmom pruža osjećaj slobode samo zato što oslobađa ljude od odgovornosti u oba područja; Ali stvarna sloboda je moguća samo sa stvarnim odgovornostima. A stvarna odgovornost je moguća samo kada ovisite, i kada o vama ovise, ljudi koje poznajete. Drugim riječima, **ona je moguća samo u prostoru između pojedinca i Države, prostoru kojeg Ljevica već dugo vremena želi ukloniti**.

Ono što se odvija u tom prostoru odvija se izravno međuosobno – *između roditelja i djece, susjeda i prijatelja, prodavača i kupca.* **Stoga odgovara na trenutne potrebe i posebno je oblikovano za karaktere, sentimente, potrebe ljudi koji su uključeni. Radi se osobnom odnosu. Takav zajednički život koji kreće od niže razine je ono što pokreće društvo. Iako je to nešto što se može ojačati javnim programima, nikada ga nije moguće zamijeniti centraliziranom administracijom,** koliko god da su tehnički stručnjaci koji upravljaju programima sposobni.

The Roots of a Reforming Conservatism, Yuval Levine

Epistemologija: Konzervativna vizija i program - Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/10/epistemologija-konzervativna-vizija-i.html

[prethodno: Uvod: Antropologija: Sociologija]

Antropologija koja proizvodi sociologiju konzervatizma također dovodi do (usko povezano) epistemologije konzervatizma – *iz razloga o kojima smo već govorili.* Visoka očekivanja od ljudske osobe koje ima Ljevica usmjeravaju prema društveno viziji s velikim pouzdanjem u kapacitet racionalnog dizajna za oslobađanje pojedinca od tereta i obveza. **Ova vizija podrazumijeva da možemo riješiti, ili barem ublažiti, društvene probleme konsolidirajući znanje u ruke jedinih legitimnih institucija zajedničkog djelovanja; vladinih institucija. Moderna znanost, uključujući modernu društvenu znanost, to omogućuje. Konzervativci kreću od vrlo različite pretpostavki o ljudskom znanju i sposobnostima.** Kao što je već spomenuto, konzervativci obično vjeruju da je znanje društva, često stečeno kroz proces pokušaja i pogrešaka kroz generacije, podjednako sadržano u formama i strukturama njegovih institucija kao i u eksplicitnoj ekspertizi koju oni prenose i primjenjuju. To je jedan od razloga zašto konzervativci poštuju tradicionalne institucije. **Trajna moralna ograničenja čovječanstva praćena su trajnim kognitivnim ograničenjima, a institucije društva postoje kako bi nam pomogle ublažiti bolne posljedice tih ograničenja** – *omogućuju da znanje društva bude više od sume znanja svih njegovih građana.*

Jedan od velikih pogodnosti života u društvu je, kao što je Hayek istaknuo, **mogućnost primjenjivanja na naše probleme i potrebe znanja koje mi sami ne posjedujemo, i zapravo, znanja koje nitko ne posjeduje – *čak niti najupućeniji tehnokrati*. Konzervativci nisu skloni dijeljenju progresivnog pouzdanja u tehničku ekspertizu, sumnjaju da ikoja skupina stručnjaka ikada može imati dovoljno znanja da ostvari upravljanje i administraciju koju Ljevica očekuje od vlasti.** Naša antropološka i sociološka skromnost vodi nas do epistemološke skromnosti.

To ne znači da smatramo kako društvo nije sposobno postići značajne podvige primjenjenog znanja koje zahtijeva moderna, raznolika, dinamična nacija; nego smatramo da se ti podvizi mogu postići kroz institucije koje usmjeravaju društveno znanje od nižih razina, a ne kroz nametanje tehničkog znanja s vrha. Konzervativci, posebno američki, nisu fatalisti, i često smo prilično optimistični o američkim izgledima; ali mi smo radosni i puni nade upravo zato što krećemo s niskim očekivanjima – zato jer vjerujemo u kapacitet

američkog društva da se s vremenom unaprijedi na dinamične, raspršene, decentralizirane i postepene načine; unatoč našoj sumnjičavosti prema sposobnosti okrupljenog tehnokratskog upravljanja da sve to popravi odjednom slijedeći određeni plan.

Spomenuto usmjerenje znanja odozdo je upravo ono što mnoge od naših posredujućih institucija društva čine, posebice kada se radi o rješavanju praktičnih problema. Jednostavno rečeno, radi se o procesu koji uključuje tri opća koraka, sva utemljena u poniznosti; eksperimentacija, evaluacija i evolucija.

Tržišta su prilagođena slijeđenju tih koraka. Poduzetnicima i poduzećima nude znatne poticaje da iskušavaju nove načine poslovanja i rada (*eksperimentacija*); ljudi na koje to utječe odlučuju koji način im se najviše sviđa (*evaluacija*); odgovori korisnika su ti koji odlučuju što će se zadržati, a što odbaciti (*evolucija*).

Opisani proces djeluje i daleko van eksplicitno ekonomske aktivnosti. Radi se o načinu na koji naša kultura uči i evoluira, načinu na koji se formiraju norme i navike, načinu na koji društvo "odlučuje" što će zadržati a što promijeniti. Radi se o učinkovitom načinu balansiranja stabilnosti s unapređivanjem, kontinuiteta s promjenama, tradicije s dinamizmom. Uključuje očuvanje srži s eksperimentima na marginama u pokušaji ostvarivanja najboljeg od oba.

Zbog toga konzervativci često posežu za vokabularom tržišta u javnim programima – *ne radi se uvijek o stvarnim tržištima, nego o korištenju tih tri koraka u postizanju inkrementalnih unaprjeđenja*. Vezano uz poznate probleme javnih programa poput unapređenje školstva, reduciranja siromaštva, ili kontrole troškova zdravstva, ovaj pristup može (1) omogućiti različitim pružateljima usluga da isprobavaju različite načine odgovaranja na potrebe; (2) omogućuje primateljima ili korisnicima tih usluga da odluče koji pristupi funkcioniraju za njih, a koji ne; i (3) time pružaju jasne dokaze koje pristupe treba zadržati, a koje odbaciti.

Nasuprot toga,vladini programi u modelu liberalne skrbničke države općenito ne dopuštaju niti jedan od tih tri koraka. Administrativna centralizacija i regulacija propisuju ekperimentaciju; korisnici usluga nisu ti koji odlučuju što funkcionira a što ne; te se razvijaju posebne interesne skupine vezane uz postojeće programe što otežava uklanjanje promašaja.

Konzervativci su skloni mišljenju da je društvo prekomplicirano da bi bilo podložno tehničkim rješenjima koja pretpostavljaju da mi već imamo sve odgovore i da je na vladi samo da ih nametne. Mi stoga vjerujemo da bi javni programi trebali ojačavati naše evoluirane, decentralizirane društvene institucije, pomoći svim građanima da sudjeluju u njima, te održavati prostor u kojem one mogu funkcionirati.

Ono što se danas zna nazivati konzervativnom reformskom agendom uvelike označuje različite **načine odmicanja od modela skrbničke države prema tržišno**

orjentiranom modelu (ili modelu posredujućih institucija) u različitim područjima javne politike. Upravo to je uključeno u mogućnosti izbora u školstvu; tako izgleda konzervativni pristup reformi zdravstva; to je ono što Desnica ima reći za reformu skrbničke države; konzervativne ideje odnose se na puni raspon pitanja domaće politike.

The Roots of a Reforming Conservatism, Yuval Levine

Zaključak: Konzervativna vizija i program - Y. Levin

[Uvod || Antropologija || Sociologija || Epistemologija]

Nije slučajnost što taj pristup sada opisuju kao *reformski-orijentiran*, važno je shvatiti taj termin u kontekstu konzervativne intelektualne povijesti. **"Reformski konzervatizam" se odnosi ne na pokušaj mijenjanja konzervatizma nego na promjenu Države u skladu s konzervativnim idejama o kojima smo govorili**. Nudi pristup javnoj politici koja pokušava ne desetkovati Državu – *smanjiti njenu veličinu neovisno o svrsi* – nego ublažiti je transformirajući njen karakter kroz razumijevanje njene ispravne svrhe i odgovarajućih mehanizma programa i administracije.

Takav konzervatizam će se uključiti u detalje rasprava oko javnih programa, neće se ograničiti samo na apstraktnoj razini. Neki konzervativci izbjegavaju takve detalje, smatrajući da se radi o popuštanju tehnokratskom razmišljanju; Ali činjenica je da uključivanje u takve rasprave predstavlja jedini način transformiranja naših državnih institucija – *ugrađivanje anti-tehnokratske skromnosti koja omogućuje stalno unaprjeđenje na konstruktivnoj stabilnosti*. Hayekovim riječima:

> "Sloboda u praksi ovisi o vrlo prozaičnim stvarima, a oni koji je žele očuvati moraju dokazati svoju predanost pažnjom na ovosvjetovne zabrinutosti javnog života i trudom kojeg su spremni uložiti shvaćanju pitanja koje idealist često smatra vulgarnim, ako ne i odbojnim."

Antropološki, sociološki i epistemološki stavovi koji daju konzervatizmu njegov oblik sugeriraju pristup javnoj politici koji javne probleme shvaća ozbiljno i koji vjeruje da država može igrati ulogu u stvaranju okruženja za njihovo olakšavanje – **ali ta uloga mora gotovo uvijek biti podržavajuća, nikada vodeća**. **Uopće ne razmišljati o javnim programima i tvrditi samo da ih je potrebno imati manje znači prepustiti Ljevici da definira ulogu Države u skladu s ljevičarskim idejama ljudske osobe i društva, a Desnici preostaje samo da se cjenka oko veličine pogreške koju čine.**

U Americi, takvo uključivanje u detalje javnih programa je posebno važno jer se ujedno radi o sredstvu spašavanja karaktera naših javnih institucija od destruktivnih distorzija progresivizma. Američki Ustav, kao što pokazuje i njegova struktura i djela njegovih autora, ukorijenjen je u vrsti skeptičnog stava prema ljudskoj prirodi i ljudskim sposobnostima koje su karakteristične za konzervatizam, i **on promiče upravo stav da**

Država postoji kako bi stvorila zaštićen prostor unutar kojeg društvo može procvasti, a ne da Država ispunjava taj prostor ili da naređuje što će se događati unutar njega. Zbog toga Desnica obično smatra da su granice koje uspostavlja Ustav oslobađajuće *(odnosno da stvara prostor u kojem mi uspijevamo)*, a Ljevica ga promatra kao ograničavajući *(odnosno da Država zbog ustava ne može djelovati i pokrenuti ovu zemlju naprijed.)*

Američki progresivci su uvijek bili nezadovoljni skromnom ulogom koju Država ima u našem sustavu i pokušavali su uvesti inovacije u javnu administraciju koja bi dala Državi puno veće ovlasti. Ključni zadatak konzervativnih reformatora u današnje vrijeme je obnova skromne ideje američke vlade u srži našeg sustava. **Činjenica je da u tom zadatku moraju krenuti iz sustavu kakav postoji, moraju zagovarati promjene tog sustava, ali to ne smijemo pomiješati sa spremnošću na pristajanje uz progresivne pretpostavke koje su taj sustav kroz desetljeća izobličile.**

Shvaćanje reformi kao obnove i restoracije bilo je ključno u konzervativnoj misli. Burke nam i tu može biti vodič. Burke se uvijek povezivao s pojmom "reforma" (čak je pokrenuo i i tjedni studentski časopis pod nazivom *The Reformer,* posvećen kulturi i umjetnosti.) Pojam je vrijedio za njega zato jer, suprotno običnoj inovaciji, radi se o želji zadržavanja najboljeg od dugopostojećih praksi i institucija dok se pokušava odgovori na najgore – kombinirajući, kao što je on to rekao 1790., *"dva principa očuvanja i ispravljanja."* Najveći državnici su oni koji su u stanju, *"istodobno očuvati i reformirati"*. Burke je smatrao da su se najveći primjeri takvih reformi odvili u vrijeme najvećih kriza s kojima se Britanija suočila: *"u dva kritična razdoblja Restoracije i Revolucije, kada Engleska nije imala kralja."*[...]

Današnje konzervativne reforme mogu pronaći inspiraciju u ideji reforme koja koristi zdrave dijelove sustava kao model za one dijelove koji su iskrivljeni. Privilegirani smo što smo nasljednici sustava koji je uvelike dobro utemeljen i uređen, ali s vremenom se iskrivio tako da je zadatak današnjih konzervativaca uvelike **zadatak reformacija i obnova koja bi rezultirala istinskom alternativom američkom *statusu quou.* Naše shvaćanje onoga što bi trebalo očuvati a što bi trebalo ispraviti treba biti vođeno antropologijom, sociologijom i epistemologijom konzervatizma.**

To shvaćanje također mora biti vođeno i idealom ljudske slobode. Tu također konzervatizam ima jedinstveni doprinos.

Ideja slobode koja prečesto prožima naše političke rasprave ukorijenjena je u radikalnoj (ili progresivnoj) antropologiji koja ima visoko mišljenje o karakteru i racionalnosti čovjeka. Progresivci, i neki libertarijanci, na različite načine, zamišljaju da oslobađanjem pojedinca od svih vanjskih ograničenja možemo osloboditi njegove najplemenitije instinkte i ukloniti naše najveće društvene probleme. Oboje uzima zdravo za gotovo ljudskog

pojedinca koji je sposoban odgovorno se nositi s ogromnom količinom slobode.

Ali takva osoba se rijetko javlja u prirodi. Puno češće, radi se o artefaktu određene vrste kulture, koja oblikuje građane sposobne za život slobodnog muškarca i žene – kulture koja usklađuje njihove želje s njihovim dužnostima kroz pravilo razumijevanje istih. **Kada propuštamo uvidjeti potrebu za takvom kulturom moralne formacije, onda zamišljamo da je za slobodno društvo potreban samo nedostatak korozivne moralne prisile,** a to znači da ćemo politikom tražiti moralno neutralni javni prostor.

Umjesto toga, kada shvatimo da naše slobodno društvo zahtijeva uspješnu privatnu kulturu moralne formacije za slobodu, skloni smo cijeniti i braniti institucije koje omogućuje i ostvaruju takvu formaciju. Radi se o, još jednom, posredujućim institucijama koje ispunjavaju prostor između pojedinca i nacionalne Države i koje daju odgovor na simultanu plemenitost i bezakonje ljudske osobe u osobnim terminima.

Te institucije su oslabljene posljednjih desetljeća, i učincima neprijateljskog progresivizma i promjenama američkog života na koje nisu prikladno odgovorile. Pogrešno bi bilo zamišljati da institucije samo čekaju, spremne i snažne, trenutak kada će se smanjiti liberalna skrbnička država da mogu ponovno preuzeti svoju ulogu; time bi ignorirali eroziju obitelji, zajednica, civilnog društva i tržišne ekonomije u eri skrbničke države. Posredujuće institucije je potrebno oživjeti, ojačati i osnažiti. **To je još jedan važan razlog zašto konzervativci moraju obratiti pažnju na konkretne pristupe javnoj politici kako bi u konačnici javna politika postala manje važna i manje moćna.**

Konzervatizam predan budućnosti slobodnog društva – *utemeljen u shvaćanju ograničenja i dostojanstva ljudske osobe, cijenjenju vrlina naših bitnih društvenih institucija, i u shvaćanju sredstava kojima društvo unapređuje svoje znanje i odgovara na probleme* – pokušavao bi dati našim posredujućim institucijama više slobode i moći kako bi im pomogao da obnove svoju snagu tako da i društvo može učiniti isto. Svaki plan programa platforme današnjeg reformirajućeg konzervatizma pokušava postići upravo to; umetnuti veću i značajniju moć u prostor između pojedinca i Države, i tako pomoći društvu da se bavi praktičnim problemima na način koji ojačava kapacitet za slobodu.

Cilj konzervativca u nacionalnoj politici ne može jednostavno biti imati manje istog: liberalna skrbnička država koja će koštati nešto manje. Cilj bi trebao biti transformirati američku Državu u skladu s konzervatizmom, u Državu koja djeluje kako bi održala i proširila prostor između pojedinca i države; ojačala obitelj, civilno društvo i tržišnu ekonomiju i kako bi njihove pogodnosti postale dostupne većem broju građana; pomoći siromašnima ne s ispraznim obećanjima materijalne jednakosti nego prednošću vertikalne mobilnosti.; ojačati srednju klasu uklanjajući nepotrebne terete s pleća roditelja i radnika.

Takva vrsta Države bi zasigurno bila jeftinija, ali to bi bio tek mali dio. Ona bi gradila na temeljima onoga najboljega što smo bili i na konzervativnom stavu o ljudskoj osobi i društvu. Pokazali bi glasačima zašto i kako bi takav pristup unaprijedio njihove živote.

Kako bi to postigli, konzervativci moraju prvo steći bolje razumijevanja što zapravo to oni imaju za ponuditi. Moramo političku privlačnost američkog konzervatizma – *lice koje nudimo javnosti* – učiniti značajno konzervativnijom, a time i principijelnijom i praktičnijom. Svatko od nas mora biti svjedok za viziju dobrog života koji je dostojan tog imena.

The Roots of a Reforming Conservatism, Yuval Levine

PS

Već sam objavljivao o konzervatizmu – *i društvenom konzervatizmu*, prenosio sam tekstove konzervativnih autora, u nekima od njih izlagali su se principi konzervatizma i sažeta uvjerenja. Ipak, Levinov opis učinio mi se posebno zanimljivim, omogućuje bolje shvaćanje konzervatizma kao političke filozofije na više razina. (Posebno zanimljivo za one koji u Hrvatskoj pokušavaju govoriti o konzervatizmu.)

Unatoč tome što se Levin osvrće na američki konzervatizam, daje savjete koji su jako važni za situaciju našeg društva. Nalazimo se u poziciji u kojoj se nalazimo, moramo iz nje djelovati, pogrešno bi bilo prepustiti Ljevici da (i dalje) vodi društvo, da odlučuje u svim Državnim programima jer se mi možda niti ne slažemo da bi ti programi trebali postojati. Povezano, potrebno se baviti praktičnim stvarima, ponekad će to u našem društvo izgledati kao napuštanje konzervativne vizije i pristajanje na određenu vrstu etatizma - *iako naravno da svi programi koje Ljevica naziva konzervativnim nisu stvarno konzervativni*, ali potrebno je i takvo djelovanje. Ono što karakterizira konzervatizam je skeptičnost prema utopijama, zbog toga bi trebali biti dodatno oprezni da ne upadnemo u zamku očekivanja neke svoje utopije čijim bi stvaranjem nastao prostor da konzervativci napokon djeluju.

Uz sve što je Levin opisao, vrijedi istaknuti da ekonomija nije najbitnija. *(Radi se o marksističkoj pogreški gdje se svi problemi svode na to područje.)* Konzervativci imaju puno šire shvaćanje čovjeka i društva od toga. Komunizam nije konfiscirao samo imovinu nego sav prostor između Države i pojedinca.

Konzervativci su skeptični prema tehnokratskom upravljanju društvom, skupu centraliziranih eksperata koji izbacuju programe za upravljanje i društvenim pitanjima i razmjenom roba i usluga. Takve planove povezujemo s komunizmom, ali kao što sve češće možete čuti usporedbe, i današnja "liberalna demokracija" ponekad ne zaostaje puno. *(Posebno je to prisutno u kritikama konzervativaca iz postkomunističkih država, ljudi prepoznaju stvaranje klime koju su već jednom osjećali, iako se detalji razlikuju.)*

Levinov opis olakšava nam vidjeti koja je konzervativna vizija društva, ali svako društvo ima svojih posebnosti, konzervatizam u Hrvatskoj će imati sličnu viziju, ali on ne može biti kopija angloameričkog konzervatizma, povijesne i društvene okolnosti su drugačije.

Konzervativna (samo) kritika (kvazi) konzervativaca – SAD Izbori

katoliksdnakace.blogspot.com/2016/11/konzervativna-samo-kritika-kvazi.html

Kao što vjerujem znate, ovih dana su američki izbori. Kroz posljednje mjesece pratio sam tijek kampanji i reakcije koje su uslijedile, i kada bih vam ispričao što se sve događa ne biste mi vjerovali. Posebno kroz posljednjih desetak dana, sve što se možda negdje načuli i odbacili kao različite teorije zavjere s kojima se ne treba zamarati pokazalo se prilično točno i dokazano. Uključujući neke posebno uznemirujuće stvari.

No, ono što je za ovaj post bitno znati; kandidat Republikanaca (~desnice) je Donald Trump, to je postao nakon što je u predizborima (~unutarstranački izbori), u povijesno neviđenim okolnostima bez ikakve svoje infrastrukture pobijedio dva kandidata koje su promovirale stranačke i medijske strukture (Rubio, Bush – da, još jedan iz iste obitelji) i kandidata iza kojeg su, barem u početku, stajali samoorganizirani pokreti čajanke (Cruz – to je onaj koji je, prema medijima, još gori). Osim njih, bilo je još desetak kandidata koji se nisu nametnuli na nacionalnoj razini, ali su igrali određenu ulogu. *(Sama činjenica da su Cruz i Trump dominirali predizborima iako ih obojicu stranačko vodstvo prezire pokazivala je da nas očekuju nevjerojatne stvari.)*

Da ne duljim, mnogi konzervativci – *gotovo svi koje sam prethodno spominjao i na ovog blogu* - nisu toliko entuzijastični oko Trumpa, zapravo jedan dio njih aktivno radi protiv njega i pokušava pomoći kandidatu ljevice da pobjedi što bi vjerojatno značilo da u skoroj budućnosti desnica više neće doći na vlast i da će Ljevica potpuno kontrolirati društvo. Naravno, to čini i sada, ali sljedeći predsjednik će postaviti nove suce vrhovnog suda – *barem jednog, možda čak i tri ili četiri s obzirom na starost ostalih* – što će značiti da će Ljevičari potpuno preuzeti sud i na taj način kontrolirati sudbinu društva. Donedavno su snage Desnice i Ljevice na sudu bile podjednako zastupljene, ali preminuo je jedan konzervativni sudac što znači da će već sljedeći sudac možebitno rezultirati prevlašću ljevičara. Problem je što konzervativni suci presuđuju u skladu s povijesnim značenjem ustava, a ovi progresivni sudci ne mare toliko za ustav i odlučuju po vlastitim preferencijama – *probajte čitati njihove odluke*. (Nedavno su tako bez problema pronašli u tom višestoljetnom dokumentu obvezu država uvođenja "istospolnog braka".)

Drugi razlog povijesne važnosti upravo ovih izbora je taj što Ljevica planira odobriti državljanstvo milijunima ilegalnih imigranata – *dakle onima koji su kršeći zakone došli u tu zemlju*, a

takvi imigranti obično glasaju za Ljevicu. Drugim riječima, ako pobjedi Ljevica, plan je uvesti i "legalizirati" desetke milijuna glasača Ljevice što će osigurati da ubuduće Ljevica premoćno pobjeđuje. (Ili bi barem tako dio konzervativaca objasnio planove Ljevice.)

Još samo malo...

Ima i niz drugih razloga, ali navedena dva su dosta specifična za ovaj trenutak – ekonomija, vanjska politika, različita prava itd. to je aktualno na svakim izborima, iako je blisko povezano sa sastavom suda. Iz navedenoga možete zaključiti zašto čak i oni koji ne misle da je Trump idealan kandidat, ne mogu shvatiti zašto dio konzervativaca radi protiv Trumpa koji nudi, između ostalog, konzervativne suce i zaštitu od ilegalne imigracije.

U eseju The Flight 93 Election, komentator Publius Decius Musse obraća onim konzervativcima koji se protive Trumpu, prenosim par razmišljanja;

Jedan od paradoksa – *a ima ih puno* – konzervativne misle kroz posljednja desetljeća je nespremnost čak i samog razmišljanja o mogućnosti da su Amerika i Zapad na putu prema nečemu lošem. S jedne strane, konzervativci stalno spominju litanije problema; raspad obitelji, kriminal, skupa i nametljiva Vlast bez ikakve kontrole, politički korektni progoni, sve viši porezi i sve lošije usluge i infrastruktura. Nesposobnost pobjeđivanja u ratu protiv plemenskih treće-svjetskih neprijatelja. Loš obrazovni sustav čiji su rezultat djeca koja ne znaju ništa; na nižim razinama nije u stanju disciplinirati, a na višim ostavlja studente u velikim dugovima. Popis je dugačak.

Konzervativci troše veliku količinu novaca na institute, časopise, konferencije i slično, žaleći se na različite probleme; Ali ti isti konzervativci su zapravo čuvari s*tatus quoa*. Naravno, žele da se promijene neke stvari, žele prihvaćanje svojih ideja – smanjenje poreza za one s više djece i slično. Mnoge od tih ideja su čak i dobre ideja, ali je li ijedna od njih stvarno fundamentalna? Ulaze li te ideje u srž problema?

Ako su konzervativci u pravu po pitanju važnosti vrlina, morala, vjere, stabilnosti, karaktera pojedinca; ako su upravu po pitanju spolnog morala ili onoga što se danas naziva "obiteljskih vrijednosti"; ako su u pravu po pitanju važnosti odgoja u ugrađivanju dobra karaktera i podučavanja osnova koje su definirala znanja na Zapadu kroz tisućljeća; ako su u pravu po pitanju društvenih normi i javnog poretka; ako su u pravu po pitanju važnosti inicijativa, poduzeća, poduzetnosti i štedljivosti za uspješnu ekonomiju i zdravo društvo; ako su u pravu po pitanju loših učinaka

paternalističke raširene Vlasti na dušu pojedinca i na kanibalizaciju civilnog društva i vjerskih institucija; ako su u pravu po pitanju važnosti snažne obrane i razboritog državništva u međunarodnoj sferi – ***ako su u pravu što se tiče važnosti svih tih stvari za nacionalno zdravlje pa čak i sam opstanak, onda oni moraju vjerovati – ne moraju li?*** **- da smo na samom rubu.**

Ali prilično je očito da konzervativci ne vjeruju u to, ne misle da je potrebno hitno djelovati, da je nužna promjena smjera kako bi izbjegli propast. Jedan od konzervativnih autora u nedavnom članku opisuje "stanje društva" i pronalazi mnoge probleme, ali koje je njegovo rješenje? Uobičajena litanija "konzervativnih" "rješenja" s obveznim pozivanjem na decentralizaciju, federalizaciju, "građansku obnovu" i – *naravno* – Burkea. Drugim riječima, tipična konzervativna kombinacija beskorisnog i neprimjerenog s utopijskim i neostvarivim. Decentralizacija i federalizam su dobri, i kao konzervativac, prihvaćam ih; Ali kako će oni spasiti, ili barem značajno unaprijediti, društvo kakvo taj autor opisuje. Što oni mogu učiniti protiv vala disfunkcionalnosti, nemorala i korupcije? "Građanska obnova" bi puno pomogla, ali to je kao da kažete da će zdravlje spasiti pacijenta koji boluje od raka. Negdje smo preskočili korak. Kako ćemo postići tu "građansku obnovu"? Želja za tautologijom koja će se sama uvesti nije strategija.

[...]

Možete se upitati, što objašnjava takvo razmišljanja, stav da *Stvari-Jesu-Stvarno-Loše-Ali-Nisu-Toliko-Loše-Da-Bi-Trebali-Uzeti-U-Obzir-Nešto-Što-je-Stvarno Drugačije!* Očiti odgovor je da oni zapravo ne vjeruju kako je situacija toliko loša.

Koji god da su razlozi kontradikcije, nema sumnje da kontradikcija postoji. Imati konzervativna kulturna, ekonomska i politička uvjerenja – *inzistirati da su naša liberalno-lijeva sadašnjost i budući smjer nespojivi s ljudskom prirodom i da podrivaju ljudsko društvo* - **ali istodobno vjerovati da stvari mogu i dalje ići manje-više istim tokom kao do sada** – *idealno, ali ne nužno s nekim konzervativnim uplitanjem u određenom detalju* **- je logički nemoguće.**

Da budem potpuno otvoren: ako stvarno mislite da stvari mogu nastaviti bez ikakve fundamentalne promjene, onda ste implicitno priznali da je konzervatizam u krivu. U krivu je što se tiče ljudske prirode, u krivu je što se tiče prirode politike, i u krivu kada daje svoje političke proskripcije jer; Kao prvo, tek se nekolicina tih proskripcija provodi; Drugo, čak i one koje se provode su pod utjecajem Ljevice koja ih dokida, često uz pomoć konzervativaca; I treće, čitav trend Zapada je sve ljevičarskiji, sve udaljeniji od onoga što shvaćamo kao konzervatizam.

Ako je vaš odgovor – *kao kod mnogih konzervativnih autora* – da konzervativizam nastavi kao što je radio do sada – *još koji časopis, još koji članka o skrbničkoj reformi, još koji seminar o ograničenoj vlasti, još koji porezni prijedlog* – iako smo na gubitničkoj strani već barem jedno stoljeće, **onda ste implicitno prihvatili da vaša politička**

filozofija nije bitna, i da će se civilizacija nastaviti kao dosada slijedeći ljevičarska načela. Zapravo, da je ljevičarstvo istinitije od konzervatizma, i superiornije njemu.

[...]

Izbori 2016. su test – *prema meni, konačni test* – je li ostalo ikakve vrline u onome što je činilo srž američke nacije. Ako nisu u stanju glasovati za prvog kandidati u generaciji koji tvrdi da će zastupati njihove interese, i glasovati protiv kandidata koji se otvoreno hvali da će činiti suprotno, onda nam nema spasa. Možda ne zaslužuju sudbinu koja će ih zadesiti, ali svejedno će patiti.

PS

Baš su naporni ti konzervativci koji govore konzervativnim principima i o Burkeu bez ikakvih konkretnih djelovanja, zar ne? Nakon propalih eksperimenata posljednjeg stoljeća i uništavanja društva i vjere, morala pojedinca, ekonomskog libida, ima li snage i volje za djelovanje? Koliko još možemo ovim smjerom? Ako smo toliko uvjereni da ovaj smjer nije dobar i da će stvari završiti loše, ne bismo li trebali nešto promijeniti – *ili barem pokušati.*

Amerika stoji bolji, ali u određeno aspektu– *možda i važnijem* – stoji lošije. Hoće li Trumpova pobjeda biti, kao što je jedan naš kolumnist primijetio, konačno rušenje Berlinskog Zida. Zapadni konzervativci su gledali kako se ruši Zid, oslobađa Istočna Europa, ali su gledali svoje kolege na zapadnim sveučilištima za koje ništa nije izgubljeno, nije došlo do nikakve promjene, oni su nastavili i dalje djelovati, posebno na kulturnom području.

Iako mnogi govore o Trumpu kao o eksplozivu kojim se ruši postojeći jednostranački poredak kojeg vodi ista elita, ideja izbora Trumpa kao konačnog rušenja Berlinskog Zida može djelovati preapstraktno i nejasno pa nećemo detaljnije ulaziti u to – *ideja ionako nije moja, i nisam o njoj previše razmišljao. (Morali bi pratiti sve što se događa oko kampanje i u društvu da bi je shvatili.)*

Možete čuti da je ovo godina prekretnice, godina u kojoj politička korektnost gubi svoj stisak nad Zapadnom civilizacijom, nekako se bojim da su ta razmišljanja preoptimistična i da Trump može u najboljem slučaju tek usporiti propadanje. Kada pogledate povijesne cikluse razvoja i propadanja društava, jasno je da dekadentnom – *prezaduženom, ugodi-orijentiranom* – Zapadu nema spasa. Inače, politička korektnost nije ista stvar kao pristojnost - *ideja koju neki PK ljudi pokušavaju promovirati da bi prikrili svoj totalitarni stisak nad javnim prostorom i, sve češće, privatnim stvarima.*

Potrebno je desetak stranica samo da nabrojite što se izdogađalo vezano uz kampanju, a da bi saznali što se događa morate pratite medije. Točnije, nekada ste morali pratiti mainstream medije, sada možete pronaći i izravne kanale. Ipak, s obzirom na važnost medija, istaknut ću da su se pojavili dokazi da mediji aktivno rade i manipuliraju u korist ljevičara. Tako imate dokaze o tome da su najveći mediji unaprijed dogovarali pitanja s Hillaryinom kampanjom, slali su im članke da ih urede prije objave, tražili ih zadatke kako da pristupe ostalim kandidatima itd. Zatim imate dokaze o nizu važnih medijskih ličnosti koje rade (prikriveno) za kampanju, direktor googlea nudi praćenje korisnika za potrebe kampanje, facebook i twitter prikrivaju konzervativne kanale i promoviraju ljevičarske vijesti itd. Najzanimljiviji mi se čine dokazi o tome kako Hillaryin stožer organizira nerede na Trumpovim skupovima i zatim medijski izvještava o nasilnim sljedbenicima Trumpa. Project Veritas (video ovdje) dokumentirao je proces u kojem ljevičari šalju ljude – *nasilnike* - da izazovu nerede kako bi poslije mogli govoriti o opasnom Trumpovu pokretu. Takve stvari ne iznenađuju nikoga, nisu prvi koji na taj način manipuliraju, ali javno snimanje i priznanja takvih planova ipak je nešto što je teško ignorirati.

Ukratko, stvarno nevjerojatne stvari...

subota, 15. travnja 2017.

Stabat Mater Dolorosa

u nastavku;

raniji postovi:

- Značenje Pasije
- Značenje Uskrsnuća
- Uskrs u Svetoj Zemlji
- Je li religija za slabe?

PS

Pretražujući nešto o ispovijedi i smrtnim grjesima, tražilica me usmjerila na prijevod Pakulukova eseja pod naslovom Mračna tajna krije se u svakom od 7 smrtnih grijeha (izvorno *Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today)*. Preporučam da ga pročitate. (I drugi Pakalukovi eseji pružaju podjednako zanimljivu primjenu trajnih vrijednosti na moderne fenomene. Preveo sam tek nekoliko na blogu - kategorija Pakaluk.)

Ukoliko pronađete vremena ovih dana, možete pročitati i prijevod Feserova posta o islamu i liberalizmu kao dvjema herezama, izvorno Liberalism and Islam, kojeg donosi bitno.net pod naslovom Kad država proguta svetost ili kad svetost proguta državu. Unatoč možebitnim manjkavostima, nudi sjajan pregled razlika između kršćanstva i tih dviju "hereza".

Oba gore spomenuta eseja su nešto što sam mislio (barem dijelom) prevesti pa mi je drago da za time više nema potrebe. No, dok ja objavim i ovaj post već je prikladnije objaviti:

Hvalospjev Vazmenoj Svijeći - Exsultet (yt)

Objavio/la Katolik s dna kace u 21:09

Oznake: stabat mater , Trodnevlje , Veliki Petak

Noviji post | Početna stranica | Stariji postovi

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin
Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj i...

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Deset konzervativnih načela!

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Vallicella o (ponovnim) odlascima na misu

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/vallicella-o-ponovnim-odlascima-na-misu.html

Vallicella, komentirajući video s razmišljanjima nekih filozofa o vjeri, napominje da su za njega
neizbježna religijska iskustva koja je doživio. (Poduprta filozofskim promišljanjima – *i onima koji kritiziraju materijalizam, naturalizam, scijentizam, sekularni humanizam itd; i onima koja se bave teističkim argumentima*. Već sam prenio jedan njegov post slične tematike, vidi Zašto imati religiozna uvjerenja?.)

No, s obzirom da nije sklon društvenim okupljanjima – *i općenito društvenim kontaktima koji često samo iscrpljuju a ništa ne doprinose* – zazire od njih i kada su određene vjerske stvari u pitanju. (V. jest kršćanin, odgojen i jako blizak katoličkoj Crkvi, ali bi ga mogli nazvati "neodređenim" – *naravno ne u onom modernom relativističkom smislu*. Jedan njegov post kojeg sam ranije objavio V. o V.II. se dotiče sličnih tema.)
V. Objašnjava u postu Knowing God Through Experience;

Tek sam se nedavno natjerao na uključivanje u zajedničke vjerske aktivnosti, ali i to je više kao oblik odricanja. Mojih posljednjih pet tjedana koje sam proveo u udaljenom samostanu su više bili eremitski nego cenobitski, iako sam sudjelovao u službama. Po povratku sam ponovno počeo pohađati mise sa svojom ženom. Zadnju nedjelju, sjeo je jedan čovjek do mene, prijateljski tip koji mi je dao ruku, ali njegov dah je nevjerojatno zaudarao. Iza mene, neki tip je skoro "iskašljao dušu". Zatim su tu oni koji dođu na misu u kratkim hlačama, i ne, ne govorim o djeci. Svećenik je katastrofalan u javnom nastupu, a njegove propovijedi nemaju nikakvog sadržaja. Shvaća li on uopće doktrinu koju bi trebao podučavati? Zatim su tu i svi oni pišljivi liberali koji žele svesti vjeru na hrpu zumba-njumba humanističke gluposti. I nemojmo zaboraviti trenutnog klauna od pape koji nam, neuk u ekonomiji i klimatologiji, govori o zlima kapitalizma i "globalnom zatopljenju" kada bi trebao govoriti o Posljednjim Stvarima (Može li ih on nabrojati iz glave?)

No, nakon svega toga, kažem sam sebi; "Gledaj čovječe, uvijek govoriš o tome kak su ljudi pala bića koja žive u palom svijetu. Pa, crkva, njena hijerarhija i njeni članovi su dio svijeta što znači da su i oni pala bića. Što očekuješ onda? **Znaš da je najveći grijeh intelektualaca ponos [oholost] i da ponos zasljepljuje duhovni vid više nego išta drugo. Prema tome, stisni malo, budi čovjek među ljudima, ponizi se. Na dobro će ti to doći.**"

PS

Jedan čitatelj ga je podsjetio na priču o rabinu koji se na prigovor mladića da su *"crkve i sinagoge ispunjene licemjerima i kretenima"* jedva suzdržao od odgovora *"uvijek ima mjesta za još jednog."*

Vjerujem da nisam jedini kojeg opisano iskustvo podsjeća na C.S. Lewisovo djelo Pisma starijeg đavla mlađemu. Bitno.net donosi pod naslovom: Što iskusni đavao savjetuje mlađem o napastovanju ljudi?, a ja izdvajam:

> Kad stupi u nju [zgradu crkve], sretne najprije mesara iz susjedstva, koji mu svojim masnim rukama pruža otrcanu pjesmaricu, koju ni jedan od njih dvojice ne razumije. Uz to mu daje jadni sveščić izblijedjelih tekstova s najsitnijim slovima.

> Kad zatim zauzme svoje mjesto u klupi i malo se ogleda, otkrit će da su mu susjedi upravo svi koje je do sada izbjegavao na putu. Moraš se u svom pothvatu snažno osloniti na te susjede. Pusti da njegove misli uspoređuju izraz "vi ste Tijelo Kristovo" s licima što ih vidi u sljedećoj klupi. Naravno, uopće nije važno kakvi su stvarno ti ljudi u sljedećoj klupi. Možda među njima poznaješ nekoga tko je čak veliki borac u redovima Neprijatelja. To nije važno. Zahvaljujući našem Ocu u podzemlju, tvoj pacijent je budala. Dovoljno je da samo jednoga od tih susjeda čuje kako malo krivo pjeva ili nosi cipele koje stalno škripe ili ima dvostruki podvaljak ili se neobično oblači; tvoj pacijent će odmah lako povjerovati da i s vjerom toga čovjeka nešto nije u redu. [...]

> Ovo do sada napisao sam pod pretpostavkom da ljudi u drugoj klupi u crkvi nisu dali nikakav razumni povod za razočaranje. Ako se to ipak zbilo – ako je tvoj štićenik u gospođi s blesavim šeširom prepoznao fanatičnu kartašicu, a u gospodinu sa škripavim cipelama gulikožu i lihvara bit će tvoja zadaća tim jednostavnija. Sav taj posao sastojat će se tada samo u tome da od njega udaljiš pitanje: "Ako ja, takav kakav jesam, sebe smatram kršćaninom, zašto bi onda različite mane, koje imaju ljudi u drugoj klupi, bile dokaz da njihova vjera nije ništa drugo nego laž i pretvaranje?" Možeš se zapitati je li uopće moguće od čovjekova razuma odvratiti jednu po sebi razumljivu misao. Da, Wormwood, to je moguće. Uzmi svoga štićenika čvrsto u šake i nešto tako jednostavno neće mu pasti na pamet. On se ne nalazi dovoljno dugo u neprijateljskom taboru da bi već poznavao istinsku poniznost. To što on, čak na koljenima, govori o svojoj vlastitoj grešnosti, nije ništa drugo nego papagajsko brbljanje. U svojoj nutrini on je potpuno uvjeren da je za svoje obraćenje dobio velik plus u glavnoj knjizi Neprijatelja. On također misli da već dokazuje veliku poniznost i skromnost kad ide u crkvu s tim samozadovoljnim, običnim "narodom". Drži ga u tom duhovnom stanju što dulje možeš.

Guy Consolmagno o svom (tehnološkom) iskustvu Crkve

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/guy-consolmagno-o-svom-tehnoloskom.html

Nedjeljna je jutarnja misa u crkvi Sv. Cecilije u Bostonu. Imao sam dvadeset sedam godina i bio postodoktoranat na MIT-u, a moj život isusovačkog brat bio je deset godina u budućnosti, u budućnosti koju nisam mogao niti zamisliti.

Sjediti u toj crkvi predstavljalo je svojevrsni povratak kući. Nedavno sam se uselio u stan u čijoj je blizini moj djed, sedamdeset pet godina ranije, pohađao školu; nalazio sam se u istoj župi u kojoj je on proživio drugi svjetski rat. U crkvi se čak nalazio podsjetnik na sve one župljane koji su služili domovini u ratu, a među njima i ime moga oca, bio je pilot u Britaniji te je kasnije zatočen kao ratni zarobljenik u Njemačkoj.

Sada, početkom visokotehnološke revolucije 1980-ih, živio sam u istom susjedstvu i posjećivao istu crkvu. Susjedstvo se uvelike promjenilo od ratnih godina, irski i talijanski doseljenici su se polako uzdizali i odselili u predgrađa, ostale su sirotinjske četvrti. Zatim je došlo do nove generacije mladih urbanih profesionalaca poput mene koji su otkrili šarm življenja u vitalnom gradu poput Bostona. Transformirali smo sirotinjske četvrti u ugledna susjedstva.

Ali kada sam te nedjelje pogledao oko sebe, shvatio sam da sam jedini yuppie u crkvenim klupama. Obrazovani, bogati samci u dvadesetima i tridesetima odlazili su u noćne klubove i kafiće, knjižare i trgovine pločama - a ne u crkve. Nedjeljom ujutro, oni bi spavali.

Umjesto njih, ljudi okolo mene su bili prava suprotnost mojim suvremenicima. Bili su stari. Bili su siromašni. Njihova odjeća izgledala je kao iz karitasa. Neki od njih živjeli su na cesti. Neki su pripadali manjinama. Neki su bili jako pretili. Drugi su bili hendikepirani i izobličeni. Jedan od njih je slinio.

Svi oni definitivno nisu bili kul. Nisu bili, shvatio sam, ljudi koje sam poznavao - ili koje sam želio poznavati.

Nisam ni želio da me vide s njima.

Bio sam nesiguran u to koliko sam kul pa sam posao nervozan što sam se našao u takvom društvu. Radi li se o prikladnom putu prema društvenom uspjehu? Sveučilišnom poslu, stanu s prekrasnim parketom i ukrasnim ciglama, sezonskim kartama za Bostonsku

simfoniju i kazalište. Nosio sam odgovarajuću odjeću, imao odgovorajuće tehničke uređaje, išao sam u najbolje restorane. Ali moj status još nije bio osiguran. Još uvijek nisam imao stalnu poziciju na sveučilištu, ili dobru plaću u visokotehnološkoj tvrtki, nisam čak niti imao djevojku. Još uvijek nisam postigao svoj uspjeh.

Pa što sam onda radio ovdje u crkvi? Nije li moja prisutnost bila opasnost za moj društveni status? Trebam li stvarno provoditi nedjeljna jutra sa skupinom životnih gubitnika? Sigurno sam bio tek žrtva rutine, radilo se o ostacima obveze koju su časne ugradile u mene. Nije li vrijeme da se oslobodim tih djetinjih navika?

Duboko sam udahnuo.

Došao sam u crkvu biti s Bogom; a ovo ljudi oko mene, ovi "životni gubitnici" – ovdje, s njima, tu je mjesto gdje ću ga pronaći.

Zapravo, u usporedbi s mojim životom, izazovi s kojima se ovi ljudi svakodnevno suočavaju, izazovi koji su prestrašni da bih o njima razmišljao, značili su da si laskam kada smatram da sam im jednak.

To je trenutak koji je sve pokrenuo, trenutak neugode s onime kamo idem, odbio sam posao u rastućoj softverskoj tvrtki, napustio istraživačku poziciju na MIT-u, i priključio se mirovnim snagama. (Inače, spomenuta tvrtka je propala dok sam bio u africi.) Nakon povratka, proveo sam četiri godine kao predavač na sjajnom malom sveučilištu, tu sam konačno shvatio da djevojka koju sam toliko intenzivno obljetao nije za mene – *nešto što mi je i ona sama duže vrijeme pokušavala poručiti*. Zatim sam se pridružio isusovcima, misleći kako ću ostati predavati, ali umjesto toga, poslali su me u Vatikanski Opservatorij.

Živjeći u Rimu ovih deset godina, susreo sam se sa dosta podmitljivih, ambicioznih, budalastih, pompoznih crkvenjaka. Jednog takvog susrećem svaki dan u ogledalu. To je mjesto gdje pripadam. Ne u crkvi svetaca nego u crkvi grešnika.

> *Preuzeto iz knjige God's mechanics: How scientist and engineers make sense of religion. Autor je Guy Consolmagno, brat isusovac, danas voditelj vatikanskog opservatorija. Consolmagno u navedenoj knjizi opisuje svoje iskustvo vjerovanja, nije baš filozofski rigorozno kao ni neki njegovi javni nastupi. Unatoč tome, svojevremeno mi je bilo zanimljivo poslušati njegova predavanja o temama odnosa vjere iznanosti, i njegova osobna iskustva.*
>
> *(Što se tiče drugih tema, Consolmagno neće uvijek iskoristiti priliku da obrani pravovjerje. U nekoliko primjera sam mislio da se radi jednostavno o kontekstu, ne možete očekivati da će u jednominutnom odgovoru preobratiti izrazito skeptične i neprijateljski raspoložene slušatelje, ali bilo je situacija - kojih se konkretno više ne sjećam - ali koje su potvrdile moje sumnje. No,neka nas to ne odvrati od onoga što ima za reći o odnosu religije i znanosti.)*

Razlika između mene i tebe

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/razlika-izmeu-mene-i-tebe.html

Ja sam osjetljiv, ti si preosjetljiv. Ja sam čvrst, ti si tvrdoglav. Ono što je kod mene štedljivost kod tebe je škrtost. Moj um je otvoren, tvoj je prazan. Ja sam oprezan, ti si opsjednut. Ja sam hrabar, a ti neoprezan. Moj govor umiruje, tvoj zatupljuje; ja sam ovozemaljski i vitalan, a ti si sirov i brutalan. Konzervativac sam, ti si reakcionar. Poznajem ljudsko srce, ali ti si mizantrop. Volim i poštujem svoju ženu, a ti si papučar. Usredotočen sam, a ti si monomanijak.

Kod mene je prisutna posvećenost, kod tebe fanatizam. Ja sam mirtovorac, a ti popuštaš. Spontan sam, ti si nediscipliniran. Uredan sam i čist, ti si gadljiv. Krase me dosjetljivost i stil, a ti si samo pretenciozan. Znam što znači zaraditi novac, a ti si samo gulikoža. Odlučno prelazim životne Rubikone, a ti si budala koja ruši sve mostove iza sebe. Ne skrivam svoju muževost, ti se svojom razbacuješ. Ja štedim, ti zgrčeš. Rezerviran sam, ti si sramežljiv. Ja ulažem, ti kockaš. Volim samoću, ti si pustinjak.

Imam zdrav apetit, ti si proždrljiv. Cviliziran čovjek, uživam u pokojem piću, ali ti si u stalnoj opasnosti da postaneš pijanac. Duhovit sam i uglađen, ti si razvikan. Bukoličan sam, a ti priprost. Držim se principa, ti doktrina. Ja sam precizan, a ti si sitničav.

To su samo neke od razlika između mene i tebe.

V. Vallicella, The Differences Between Me and You

O druženju i sakramentima

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/o-druzenju-i-sakramentima.html

Kao obraćenika[Budziszewski], fascinira me razlika između katoličke i protestantske kulture, nešto što se često pogrešno shvaća. Primjerice, katolici idu na Misu zbog sakramenta, ne da bi se družili, a to ponekad dovodi protestantske posjetitelje do pretpostavke da su katolici hladni, i da njihove župe nisu zajednice. To nije niti približno točno, ali katolička zajednice se ne pokazuje na vratima crkve kao što je to slučaj s protestantskim kongregacijama. Ona se manifestira u mnoštvu popratnih organiziranih skupina; tamo se ljudi susreću i stječu duhovna prijateljstva.

Just a little tweak, J.Budziszewski

PS

Budziszewski se tu nadovezuje na svoj raniji post Just Like Me (Take 2), u kojem objašnjava razliku između katoličke i protestantske kulture (u SAD-u). Protestanti su skloni posjećivati različite zajednice sve dok ne pronađu nešto što im se sviđa, a katolici posjećuju župu u svom susjedstvu. Rezultat toga je da se protestanti grupiraju ovisno o tome koliko su teološki liberalni ili konzervativni, a kod katolika su svi zajedno; protestanti misle da su svi poput njih, katolici shvaćaju da su okruženi ljudima koji imaju različite vrijednosti i pristupe.

S obzirom da govori o teologiji, napominje da ima onih koji prihvaćaju Učenja i onih koji ga odbacuju, onih koji ga shvaćaju i onih koji ne, oni koji ozbiljno razmišljaju o vjeri i onih koji to ne rade.

Ne vidim nikakvo dobro u "različitosti" oko krivovjerja unutar Crkve, ali post naglašava da cilj mise nije druženje - *barem da nije jedini i glavni cilj.* (Kritike o kojima govori su prisutne i kod nas, ne radi se o protestantima, ali naši sekularni sugrađani znaju biti zbunjeni.)

No, kada sam već spomenuo "različitost", pojam koji je postao kult u Zapadnom svijetu, vrijedi napomenuti da oni koji hvale taj pojam često ne žive okruženi "različitošću". Društvene elite u SAD-u će pričati o egalitarizmu – *konoborica i multimiljarder jedu iste hamburgere i piju istu Colu* – ali ljudi iz različitih slojeva društva nemaju previše kontakti niti zajedničkih iskustava. O tome piše Charles Murray, a prije njega dokumentirao je i

ljevičar Robert Putnam. Nestale su sve one organizacije koje su ispunjavale prostor između države i pojedinca, rijetko mjesto gdje možete pronaći bogataše i sirotinju zajedno je katolička Crkva. Naravno, postoje neka bogatija i siromašnija susjedstva, ali i bogati bankar i siromašna čistačica naći će nedjeljom ujutro na istome mjestu, možda upravo u istoj klupi.

Različitost možete svakodnevno pronaći u crkvi; posjetite bilo i u njoj ćete pronaći i malu djecu i ostarjelu staricu, bogatog poduzetnika i lokalnog klošara, nesretnog invalida i uspješnog sportaša, obrazovane ljude i one jedva pismene, one pričljive i one zatvorene, samce i obitelji s puno djece, itd..

Oni koji kritiziraju Crkvu zbog nedostatka različitosti mogu pogledati listu svetaca; svih nacionalnosti, zanimanja i godišta; od bogatih i moćnih kraljeva do osiromašenih prosjaka, od hrabrih ratnika do mirnih služavki, od učenih filozofa do nepismenih pastira, od odgojenih cjeloživotnih uzornih katolika do kasnih obraćenika, itd..

Uglavnom, ukoliko netko od sekularnih čitatelja otiđe na misu, neka se ne začudi ako ne naiđe na druženje, ali neka ga to ne dovede do pomisli da nikakvo druženje među katolicima ne postoji.

Doktrine i običan vjernik – A. Pruss

Doktrinarni sadržaj vjere ima posebnu važnost u kršćanstvu, a to dovodi do sljedećeg problema. **Ako pitate običnog vjernika (i ne samo običnog) da vam pojasni sadržaj neke doktrine, primjerice Trojstva, nije nevjerojatno da kaže nešto krivovjerno.** *[Sjećam se posta father Z-a u kojem je pitao svoje čitatelje poslije nedjelje Trojstva kakvim su sve herezama mogli svjedočiti prilikom pokušaja približavanja naravi Trojstva. Neke od njih nije teško pogoditi, ali uvijek postoje novi načini, ove godine je jedna čitateljica svjedočila svećeniku koji je objasnio da molitvom i mi postajemo dio Trojstva.]*

Isto se može primijeniti i za druge doktrine, primjerice Utjelovljenja. Možemo li onda uopće reći da takav običan vjernik ima istinski kršćansku vjeru; jer ako njegova vjerovanja nisu u ono što podrazumijeva monoteizam ili Trojstvo, onda možemo sumnjati da se radi o kršćanskoj vjeri. Osim toga, kada takav vjernik ispovijeda Vjerovanje, onda je njegovo razumijevanje Vjerovanja različito od onoga što su autori pod time mislili, koji je onda smisao toga.

Jedno rješenje problema je imati niže doktrinarne zahtjeve. Primjerice, da je dovoljno afirmirati kako je Isus Gospodin (gospodar). **Ali dva su razloga zašto je takvo rješenje pogrešno; prvo, univerzalan tradicija Crkva oduvijek je naučavala da je važan ispravan doktrinarni sadržaj, baš kao i izbjegavanje hereze. Drugo, vjerovanje nije stvar riječi**. Ako netko smatra da "Isus je Gospodin" (gospodar) znači da je Isus njegov feudalni gospodar onda očito ne izražava istu stvar na koju je mislio Sv. Pavao kada je rekao da je Isus Gospodin. **Heretičan opis Trojstva ili Utjelovljenja utječe na sadržaj ispovijedanja "Isus je Gospodin" - može utjecati na svaku od triju riječi.**

Jedno bolje rješenje, koje nije posebno originalno; Dio kršćanske vjere je poniznost da doktrina u koju vjerujemo nije naša vlastita. Ponizni vjernik, kada ga pitate što misli riječima *"istobitna s Ocem"* u Vjerovanju, može dati neko objašnjenje, a to objašnjenje može biti neadekvatno ili čak heretično, ali on će ga dati na takav način koji podrazumijeva da to objašnjenje nije autoritativno. Radi se o čudnoj stvari jer obično, kada izgovorim rečenicu, moje razumijevanje značenja rečenice je autoritativno. Ali to nije jedini način govorenja; **ja mogu biti glasnik ili tumačitelj, prenositi tuđu poruku. U tom slučaju, moje razumijevanje značenja riječi nije autoritativno. Ukoliko smo ponizni, na takav način govorimo o doktrinama vjere.**

Još snažnije, mislim da postoji takav način vjerovanja, gdje sadržaj mog vjerovanja dolazi iz nekog drugog izvora osim mene i mogu biti u krivu što se tiče njegova objašnjenja. U određenoj mjeri, to je već točno u *Kripkeanskom* slučaju vjerovanja. [...] Mogu pogrešno smatrati da je voda H3O2, ali unatoč tome moje vjerovanje da je voda pitka tekućina je točno, zato jer ja nisam taj koji je autoritativan što se tiče *referenta* "vode"... **kada pravovjerni kršćanin vjeruje da je Sin "istobitan S Ocem", iako on može imati teorije što to znači, njegova predanosti nije teorijama, nego značenju koje Crkva – *mistično tijelo Kristovo* – pridodaje tim riječima.**

Dakle u važnom smislu, vjernik doista čvrsto vjeruju u pravovjernu doktrinu ako ima čvrsto pouzdanje u Crkvu iz koje potječe nauk.

> *Izvorni post Orthodoxy and the ordinary believer; autor Alexander Pruss. Pruss dodaje još neka razmišljanja o intelektualnom životu i gornjem objašnjenju. (O tome da bi vlastitu interpretaciju trebali korigirati ukoliko saznamo da nije u skladu sa Crkvenim naukom, izvor doktrine nije netko tko je umro, nego Crkva koja i dalje živi i koja stalno, kroz stoljeća, razjašnjuje svoje učenje.)*

PS

Kao što je to inače slučaj kod Prussa, radi se o radnim skicama argumenata i razmišljanjima, ništa preformalno.

> *Komentatori su pridodali neke stvari;*

Potrebno je razlikovat "vjerovanje" i "prihvaćanje" (davanje pristanka), odnosno da značenje "vjerovanja" nije isto kao u svakodnevnoj uporabi.

Jedan komentator napominje razliku katolika i protestanata; protestanti će reći "katolici vjeruju X", ali katolici na to odgovaraju "Ne, Crkva podučava...." Protestantima je reško razlikovati te dvije stvari jer kod njih, ukoliko se ne slažete s teologijom neke zajednice, jednostavno je napustite, bitno je samo vaše osobno uvjerenje.

Pruss dodaje neka objašnjenja: uvjerenja uključuju neku vrstu nasljeđivanja sadržaja. Obični ljudi svakodnevno govore o struji, virusima, procesorima ali ne znaju objasniti o čemu se točno radi. Za prsten koji je zlatan, običan čovjek neće znati dati definiciju kakvu bi dao kemičar. Unatoč tome, izjave "struja je poskupila", "imam neki virus", imam jako brz procesor" su istinite. Slično vrijedi za običnog vjernika koji kaže "Vjerujem da je Bog Trojstvo."

Očekivano, spominje se Newmanov "Grammar of Assent" u kojem piše o "implicitnoj vjeri", pristanku kojeg podjednako daju i oni učeni i oni manje učeni.

> "Moja uvjerenja su jednaka uvjerenjima starice koja moli u kutku crkve."

> N.G. Dávila

David B. Hart o teologiji

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/david-b-hart-o-teologiji.html

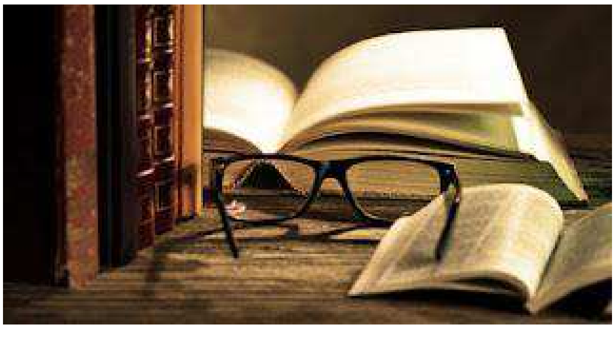
Religija je (kao što svi znaju) stvar čisto osobnih uvjerenja koje podržava vjera, koja je pak (kao što svi također znaju) potpuno iracionalno nastojanje volje, nejasni impulsni sentiment, patetična čežnja, djetinjasta lakovjernost, nejasna intuicija. Teologija, koja je poseban jezik religije, je po definiciji skup ispraznih tvrdnji, fanatičnih nagovora, i zamamnih bajki; radi se o osebujnom žargonu osobne fiksacije ili plemenske odanosti, nešto što je možda zanimljivo psihopatolozima ili antropolozima, ali nema nikakvu veću znanstvenu vrijednost; sigurno nema vlastito područje istraživanja, nema stvarnosti koju može istraživati, a kojim god pravilima da se pokorava ona su proizvoljna.

No, zapravo je stvar ovakva; teologija je nemilosrdno zahtjevna disciplina koja se dotiče ogromnog, duboko sofisticiranog nasljeđa hermenautike, dijalektike i logike; bavi se do najsitnijih detalja širokim rasponom konkretnih povijesnih podataka; kroz stoljeća je razvila spekulativne sustave izuzetne strogosti i kompleksnosti, iz kojih mnoga pitanja i metode i dalje utječu na suvremenu filozofiju; i ona, kada sve uzmemo u obzir, tvori jednu intelektualnu, moralnu, duhovnu i kulturnu tradiciju koja ujedinjuje klasični, srednjovjekovni i rane moderne svjetove. Čak i ako potpuno izbjegnemo uzimanje u obzir metafizičkog sadržaja kojeg trebamo povezati s riječju "Bog", još uvijek možemo uvjerljivo tvrditi da je teologija područje istraživanja poput povijesti, filozofije, književnosti, ili bilo koje druge istinski respektabilne sveučilišne discipline.

PS

Čak i ako Hart uspije uvjeriti skeptika da je teologija područje poput filozofije (povijesti i sl.) bojim se da im to neće previše značiti jer ta područja ionako ne smatraju ozbiljnim. Pritom ne mislim na loše stanje u kojima se nalazi dobar dio humanističko-društvenih disciplina nego na same discipline kao takve.

Možda bi takvog skeptika mogli uvjeriti da je teologija, barem ona filozofska - *naravna*, po svojim metodama i djelovanju nalik filozofiji i logici, odnosno da je slična matematici, ali ne treba uvijek očekivati previše (vidi raniji post Zašto (ne) raspravljati sa Novim Ateistom.)

Paradoks i kako odgovoriti nevjerniku

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/paradoks-i-kako-odgovoriti-nevjerniku.html

Knjiga Mudrih izreka donose neka iznenađenja – među njima i paradoks. Primjerice sljedeći par;

> **Ne odgovaraj bezumniku po njegovoj ludosti, da mu i sam ne postaneš jednak.**

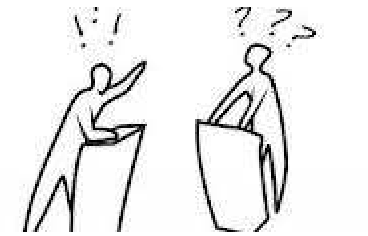
> **Odgovori bezumniku po ludosti njegovoj, da se ne bi učinio sam sebi mudar.**

"Vidite? Sveti Spisi kršćana proturječe sami sebi!" Ali ne. Takvo suprotstavljanje je namjerno. Stvarno postoje razlozi da odgovorite bezumniku, i stvarno postoje razlozi da to ne učinite. Morate razborito odlučiti ovisno o slučaju hoćete li šutjeti ili govoriti. Netko tko nije promišljao o toj stvari će teško shvatiti čemu služi umijeće retorike.

J. Budziszewski, izvorno: Paradox

PS

U postu The Code of Mockery se bavi sličnom temom, je li osobno vrijeđanje dopušteno (kršćanima). Mnogi smatraju da takvo ponašanje nije u skladu s kršćanskom etikom, ali postoje ljudi i trenuci kada je ismijavanje jedina opcija. Ipak, radi se o iznimkama. Možete ponekad uvrijediti onoga koga ispravljate, ali ne kako bi služili nekom cilju koji je naš vlastit.
Fesera su kritizirali jer se zna upuštati u nešto žešću polemiku, ali kao što je sam napisao na početku svoje knjige *The Last Superstition*; ako vam se čini da se radi o knjizi punoj ljutnje onda ste u pravu. Desetljećima (i duže), različiti autori upuštaju se u kritiku teizma (i konzervatizma) bez da pokazuje ikakvo znanje o samoj temi, odnosno još gore, bez da pokazuju ikakvu volju i misao da bi išta trebali naučiti o tome. (Čak su osmislili "dvorjaninov" odgovor kojim se hvale jer, prema njima, pokazuje da ne trebate ništa znati o temi kojoj govorite.) Takva arogancija pomiješana s ignorancijom zaslužuje prikladan odgovor. Odgovor koji se neće baviti samo argumentiranom analizom nego će se upitati što ih uopće dovodi do takvog ponašanja. Nestrastvena analiza nažalost često puta nije dovoljna. Naravno, kada se radi o pristojnim neslaganjima onda će i međusobno filozofiranje biti puno blažeg tona. (Feser je pisao u više navrata o kritikama takvog tona:Walters on TLS, Briggs on TLS and tone, Tone deaf, Can philosophy be polemical? itd. Očito, politička borba i javni život se razlikuju od akademske filozofije ili razgovora s bližnjim. Nedavni američki izbori su šokirali

ljevičare jer su umjesto konzervativca u leptir mašni dobili osobu koja je odlučila uzvratiti istom mjerom.)

No, da se vratimo Budziszewskom. U još jednom postu Letter to a young Catholic friend savjetuje mladog katolika kako bi se trebao postaviti u različitim situacijama.

Ukratko, prema njemu; Kada Vaš poznanik namjerno govori nešto blasfemično, recite mu da vam to nije prihvatljivo, promjenite temu, a ukoliko ne odustaje, otiđete. Nikakve isprike, povlaćenje ili opravdanje. Ukoliko vas vaš prijatelj, posrnuli katolik, kritizira jer se ne upuštate u neku nemoralnu aktivnost, on zapravo ne kritizira vas jer ste u krivu nego jer ga vlastita savjest optužuje. Recite mu da dobro zna zašto se ne upuštate u tu aktivnost, *"ne moram ti se opravdavati."*

Ako se pak radi o protestantu [ili nama bliže nekom nevjerniku] koji daje neutemljene i nerazume kritike Katoličke vjere, potrebno je razlikovati dvije stvari. Prvo, koji mu je motiv? Jednostavno uvrijediti vašu vjeru ili ispraviti ono što smatra pogrešnim? Druga stvar, je li spreman slušati o tome što katolici stvarno vjeruju? Ovisno kako procijenite situaciju tako ćete i odgovoriti.

Ako vas želi ispraviti i spreman je poslušati onda ćete mu odgovoriti, a ako nije spreman slušati onda mu recite da razgovor nije koristan - i za svaki slučaj mu savjetujte neke izvore o vjeri. Ako vas samo želi vrijeđati onda nemate o čemu razgovarati, slično kao u prvom primjeru blasfemije.

Postoje različite situacije i nije ih uvijek moguće tako razvrstati. Ponekad raspravljate iz više razloga – *primjerice publike,* ne samo zbog direktnog sugovornika itd. Budziszewski savjetuje jedno pitanje (o) sugovorniku koje može pomoći*: "Kada bi shvaćao što katolici vjeruju, shvatio bi da ono što tvrdiš nije točno, jesi li spreman poslušati objašnjenje?"* Ako mislite da vaš sugovornik nije zainteresiran saznati više o tome što (misli da) napada onda situacija ne nudi puno mogućnosti.

Za kraj, ako netko misli da početni "paradoks" iz Biblije dokazuje apsurdnost vjere, onda mu odgovorite slijedeći upute iz tog citata...

Povodom rođendana druga Lenjina...

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/povodom-roendana-druga-lenjina.html

Drugovi i Drugarice (i nesvrstani),

Povodom rođendana druga Lenjina, organiziramo marš, ovo su naši zahtjevi;

- ponovno izbacivanje vjeronauka iz škola
- kažnjavanje svake kritike materijalističke interpretacije evolucije od strane javnih dužnosnika i službenika
- razvoj obveznog socijalističkog sustava obrazovanja i njegovo produženje za minimalno godinu dana
- uklanjanje mogućnosti roditelja da biraju obrazovanje za vlastitu djecu, svaki obrazovni sustav mora biti pod kontrolom države i odobren od odbora u kojem sjede ljudi koje mi izaberemo
- žurno uvođenje zdravstvenog odgoja koje će promovirati najnovije spoznaje, uključujući tjedno obnavljanje liste rodova
- uvođenje građanskog odgoja, promoviranje kritičke teorije i kritičkog razmišljanja (koje se kao što znamo razlikuje od razmišljanja)
- kontrola školskog kurikuluma kojeg oslobađamo od retrogradnih dogmi i ideologija protivnih našim
- promoviranje prava na izbor (na temelju činjenice o početku ljudskog života činom izbora ~~majke~~ osobe koja je "trudna")
- javna televizija koja širi naše činjenice
- ostvarenje utopijskog društva neovisno o posljedicama, svim društvenim procesima i ekonomskim realnostima buržoazijske prljave industrije
- kolonijalizam, rasizam, imigracija, prava domorodaca, seksizam, ableizam, queer-trans-intersexphobia i ekonomska pravda su naša borba
- uklanjanje utjecaja svih interesnih skupna, retrogradnih udruga i organizacija koje upravljaju našim društvom
- mi smo protiv teorije zavjera
- priznanje materijalističke interpretacije svemira kao jedine ispravne i kažnjavanje neistomišljenika
- mi smo protiv dogmi
- zabrana negiranja činjenica o ljudskom pravu, a najvažnije pravo je pravo na življenje u našem utopijskom društvu upravljanom kroz odbore i urede naših istomišljenika
- ...

Pozivam vas sve da se odazovete, posebno na obalnim gradovima jer ukoliko se odmah ne pokrenemo, za par godina svi ti gradovi će biti pod vodom kao što dokazuju naši modeli

svijeta.

Naš Marš će biti veliko događanje, dovest ćemo (bivše) profesore marksizma, članove partije i one koji su doktorirali na marksističkim odjelima po cijeloj istočnoj europi.

Drugovi, budućnost je naša, inače je neće niti biti!

Izvor: marchforLenin.com/faq

PS

Srećom pa ovakvi ekstremni ljevičari ne bi niti pokušali ostvariti svoje političke ciljeve prisvajajući intelektualni i moralni autoritet nekih drugih plemenitih ljudskih nastojanja (metoda i procesa).

Bilo bi štetno za ljudski razvoj kada bi, potpuno pogrešno, sveli kompleksna nastojanja razumijevanja stvorenog svijeta na ljevičarsku agendu, borbu protiv "retrogradnih" sila.

Treba nam odvojenost Države i Ljevičarstva.

Kolakowski o Religiji, svetome i ljudskim ograničenjima

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/kolakowski-o-religiji-svetome-i.html

Kada kultura izgubi smisao svetoga, ona izgubi svaki smisao. Nestajanjem svetoga koje postavlja granice usavršavanju kojeg može postići sekularno društvo javlja se jedna od najopasnijih iluzija naše civilizacije – iluzija da ne postoje granice promjena koje možemo uvesti, da je društvo beskrajno fleksibilna stvar koju možemo oblikovati prema hirevima naših kreativnih kapaciteta.

Takva iluzija dovodi do katastrofalnog očajanja. Moderno stanje, koje nudi čovjeku potpunu slobodu od tradicije ili *pred-postojećeg* smisla, umjesto da mu omogući perspektivu božanskog *samo-stvaranja*, ostavlja ga u mraku u kojem se sve stvari promatra s podjednakom ravnodušnošću.

Biti potpuno slobodan od vjerske baštine ili povijesne tradicije znači prepustiti se ništavilu, a time i dezintegraciji. Utopijska vjera u čovjekovu mogućnost *samo-inovacije*, utopijska nada neograničenog usavršavanja predstavljaju možda i najučinkovitiji način samoubojstva kojeg je ljudska kultura ikada osmislila.

Odbaciti sveto, a to znači odbacivanje grijeha, *nesavršenstva* i zla, podrazumijeva odbacivanje vlastitih granica. Reći da je zlo proizvoljno znači reći da zlo ne postoji, odnosno da nemamo potrebe za smislom kojeg nam daje tradicija, smislom koji je nepromijenjen i koji ne ovisi o našoj volji.

Ne postoje moralne kočnice volji za moć. Naposljetku, ideal potpunog oslobođenja znači odobravanje pohlepe, sile i nasilja, a time i despotizma, uništenja kulture i degradacije.

[. . .]

Moguće je da pojedinac može imati visoke moralne standarde, iako nije religiozan; ali sumnjam da je takvo što moguće za civilizaciju. Bez religijskih tradicija, koji razlog društvo ima da poštuje ljudska prava i dostojanstvo čovjeka? Što je ljudsko dostojanstvo, znanstveno govoreći? Praznovjerje?

Empirijski govoreći, ljudi su očito nejednaki. Kako možemo opravdati jednakost? Ljudska prava su neznanstvena ideja. Takve vrijednosti imaju svoj temelj u transcendentnoj dimenziji.

[...]

Nedostatak transcendentne dimenzije u sekularnom društvu slabi društveni ugovor prema kojemu bi svatko trebao ograničiti svoje slobode kako bi živio u miru s drugima. Takav univerzalizam interesa je još jedan aspekt moderne iluzije. Ne postoji znanstveno utemeljena solidarnost.

Mogu uvjeriti sam sebe da je u mom vlastitom interesu izbjegavati pljačkanje, silovanje i ubojstvo zato jer mogu uvjeriti sam sebe da su takve stvari prerizične. Radi se o hobsijanskom modelu solidarnosti; pohlepa koju ograničava strah.

U sjeni takve moralne anarhije vreba društveni kaos. Kada je jedini razlog moralnih normi razboritost, onda je društvo iznimno slabo, a njegovo tkivo puca prilikom najmanje krize. U takvom društvu, ne postoji osnova osobne odgovornosti, ljubavi ili suosjećanja.

O'Connor o Pobožnom govoru i duhovnoj stvarnosti

> *Flannery O'Connor u jednom pismu objašnjava;*

Nesumnjivo mrzim *pobožni* govor više od tebe jer vjerujem u stvarnost koja stoji iz njega.

Nevjernik *pobožni* govor doživljava licemjernim i uvredljivim. Na sprovodima za ovosvjetsku osobu ponekad možete čuti vjersko brbljanje o tome kako je dragi pokojnik otišao u zajedništvo s Gospodinom. Takvo što može se gaditi nevjerniku. Imamo nekog tko je potratio svoj čitav život a sada ga predstavljamo kao nekoga tko žudi za susretom sa svojim Stvoriteljem? Nominalni katolik koji nikada u životu nije izmolio krunicu postavljen je u lijes s krunicom u rukama. Odvratno!

Konvencionalni mlaki vjernik, koji obično miješa formule i običaje sa stvarnošću (na koju se odnose), neće se uvrijediti. On ionako ne misli da je vjera ozbiljna stvar. Za njega se radi samo o navici, prilagođavanju sredini i poštovanju, zajedno s određenim osjećajem da možda nije loša ideja prisustvovati službi kao svojevrsnom osiguranju ukoliko se pokaže da je nešto od svih tih stvari oko raja i pakla točno.

Zatim imamo osobu istinske vjere, za koju vjera nije stvar pogodnosti, njje štaka ili jeftina utjeha, osiguranje ili obična stvar navike, nije stvar prilagođavanja ili poštovanja. Takvoj osobi je cilj prodrijeti kroz formule i običaje prema transcendentnoj stvarnosti pa ju konvencionalna pobožnost češće vrijeđa iz ispravnih razloga.

PS

O'Connor je bitno ime američke književnosti i katoličkog doprinosa istoj, ali nisam upoznat s njenim radom. Ovaj post će vjerojatno ostati osamljeni podsjetnik na nju.

Moram priznati da mi se njeni primjeri ne čine toliko strašnim - *nadajmo se da to nije jer sam konvencionalni mlaki vjernik*, ali ipak se radi o važnom upozorenju o stalnoj opasnosti u koju mogu upasti katolici. Pretpostavljam da mi "pobožan" govor na pogrebu ovosvjetovne osobe koja nije marila za više vrijednosti ne smeta jer ga smatram korisnim za one koji prisustvuju pogrebu – podsjetnik na našu prolaznost i nužnost pomirenja s Gospodinom. (*Očito, ne mislim na besmislene i netočne pohvale preminulome, ali to ionako nije nešto čemu sam baš svjedočio na samom pogrebu. O pogrebnim propovijedima sam nešto objavio ovdje.)*

Možda O'Connorini primjeri, ili barem kako sam ih ja shvatio – *možda je imala na umu različite protestantske situacije*, nisu nešto što bi me toliko smetalo, ali jasno mi je zašto bi nekoga zasmetale stvari poput različitih hodočašća koja imaju čisto sekularne svrhe, ili procesije u kojima prednjače oni koji ne mare previše za duhovna pitanja. I ima li išta gore od predstavljanja procesije (samo) kao turističkog aduta i mamca?

Kada se sjetimo primjera proslava Božića, Uskrsa; proslava sakramenata koje se svode na hranu i piće – *što onda ako krizmanici ne znaju ništa o nauku Crkve, hrana se već počinje hladiti;* možda O'Connor nije niti dovoljno oštra.

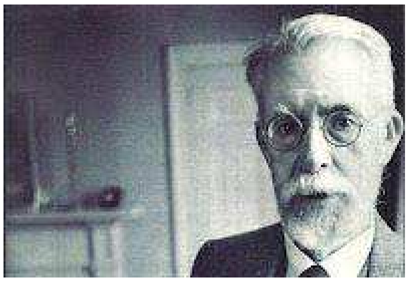

Dawson o Religiji i modernoj državi

To je situacija s kojom su kršćani suočeni. Velika opasnost nije opasnost nasilnih progona nego iskorjenjivanja vjere iz modernog života samom težinom *Državno-nametnutog* javnog mišljenja i masovnom organizacijom društva na čisto sekularnim temeljima. Takvo stanje dosada nikada nije postojalo jer Država nije nikada bilo dovoljno snažna da kontrolira svaki aspekt društvenog života.

Nadolazeći sukob nije onaj između religiozne i sekularne civilizacije nego između onih koji su *Bogo-religiozni* i oni koji su *društveno-religiozni* – drugim riječima, između štovanja Boga i između štovanja kulta Države.
Religion and the Modern State (1935)

Društveni fenomeni bezreligijskog svijeta – BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/04/drustveni-fenomeni-bezreligijskog.html

Bruce G Charlton, raspravljajući o evolucijskim objašnjenjima neprilagođenosti modernog čovjeka, prisjetio se nekih stvari koje su ga usmjerile prema vjeri. Same po sebi nisu ga dovele do kršćanstva, ali su mu ukazale na potrebu za religijom ukoliko želimo barem donekle održivo društvo. U postu *The maladaptiveness of modern Man - what led-up-to my becoming a Christian*, nabraja;

1. Nepoštenost u znanosti (i javnom diskursu). **Sve osim potpune iskrenosti o svemu činilo se očito pogrešnim, a nepoštenost se očito povećavala** – jedine prihvatljive sekularne kritike su se činile udaljenim, apstraktnim i neučinkovitim.
2. Subfertilitet. **Činjenica da su sva moderna društva na svijetu nedovoljno fertilna i na putu (samo)izabranog izumiranja** imala je veliki utjecaj na mene. Činjenica da je religija jedini učinkoviti lijek protiv samoubojstva sterilnošću činila mi se jako impresivnom. Još uvijek je tako.
3. Djeca. Povezano s nedovoljnim fertilitetom; ponekad bih shvatio da se razgovor o imanju djece vodi na šokantan, odbojan i potpuno pogrešan način; Ponekad bih **raspravljao o tim stvarima kao da su djeca samo dio "životnog stila"** – nešto na što se gleda kao na obično sredstvo za ostvarenje cilja, bilo da se radi o povećanju ili umanjenju vlastitog osjećaja sreće i ispunjenja; bilo da se radi o potencijalnim rizicima i pogodnostima.
4. Ljudska postignuća. Charles Murray u svojoj knjizi predlaže da se **bez snažnog vjerovanja u transcendentalne vrijednosti (Istinu, Ljepotu, Vrlinu)** koje održava religija – većina najvećih postignuća u ljudskoj povijesti ne bi ostvarila.
5. Teške odluke. Primijetio sam da **ljudi rijetko kad mogu donijeti teške odluke** – odluke u kojima dobar dugoročni ishod zahtijeva kratkotrajnu patnju ili rizik; ili kad konačna pogodnost podrazumijeva značajne probleme i nedostatke koji bi doveli do kritika – iako znaju da su te odluke ispravne i nužne.
6. Reći ne. Ovo je možda povezano s "teškim odlukama" – ali **sjećam se brojnih situacija u kojima nisam mogao pronaći razlog da se nešto ne učini, ili da se osudi nešto, unatoč tome što sam znao da je pogrešno.** Shvatio sam da bez religije, ne postoji temelj za principijelno djelovanje – rijetko kad sam vidio takvo djelovanju među svojim sekularnim poznanicima.

7. **Transhumanizam**. Jedno vrijeme sam imao pozitivno mišljenje o transhumanizmu – bio sam uzbuđen mogućnošću uklanjanja ljudske patnje, starenja, produženja životnog vijeka itd. Onda sam shvatio da je logični zaključak mijenjanje čovjeka u nešto što se razlikuje od čovjeka; radi se o mišljenju da je bolje biti mrtav (ili nikada ne živjeti) nego patiti – *a ipak patnja je sveprisutna i neizbježna* – tako da je transhumanizam bio nalik kultu smrti. Što se djece pak tiče, transhumanizam me poticao da o obitelji razmišljam kao o čisto tehnološkom mehanizmu razmnožavanja koji se može (i vjerojatno treba) zamijeniti reproduktivnom tehnikom koja je učinkovitija i manje rizična, koju možemo bolje kontrolirati – znanstvenom i racionalnom.

Takvo promišljanje me dovelo do praga religije...

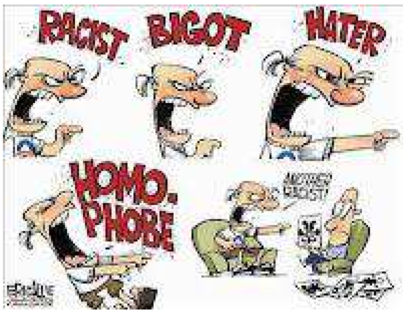
Liberalizam i njegov doživljaj neprijatelja – R. Legutko

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/liberalizam-i-njegov-dozivljaj.html

Liberalizam, unatoč vlastitom hvaljenju, ne želi niti je ikada želio različitost i pluralizam. On teži homogenosti i jednoglasnosti. Liberalizam želi da svatko i sve bude liberalno, ne tolerira ikoga ili išta što nije liberalno. Zbog toga liberali imaju tako snažan osjećaj neprijatelja. Tko god se ne slaže s njima nije samo oponent koji možda ima drugačije stavove nego je potencijalni ili aktualni fašist, hitler, ksenofob, nacionalist, ili – *kao što često kažu u EU* – populist. Takva bijedna osoba zaslužuje osude, ismijavanje, ponižavanje i zlostavljanje.

Ryszard Legutko,
The Demon in Democracy: Totalitarian Temptations in Free Societies

U ratu protiv Crkve liberalizam je uspješniji od starih komunista – R. Legutko

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/u-ratu-protiv-crkve-liberalizam-je.html

Da su stari komunisti dovoljno dugo poživjeli da vide današnji svijet, bili bi šokirani kontrastom između svojih malih uspjeha u ratu protiv religije, i nevjerojatnih uspjeha liberal demokrata u istome. Sve ciljeve koje su si zadali komunisti, ciljeve koje su pokušali ostvariti divljačkom brutalnošću, postigli su liberal demokrati koji su, gotovo bez ikakvog truda – *jednostavno dopuštajući narodu da slijedi smjer modernosti,* uspjeli pretvoriti crkve u muzeje, restorane i javne zgrade; sekularizirali su čitava društva, sekularizam je postao militantna ideologija, religija je pogurnuta na margine, prisiljavajući svećenstvo na docilnost, potičući moćnu masovnu kulturu snažne anti-vjerske pristranosti u kojoj svećenik mora biti ili liberal koji se protivi Crkvi ili gnjusni zlikavac.
Ryszard Legutko,
The Demon in Democracy: Totalitarian Temptations in Free Societies

Nakon komunizma, liberalna demokracija – R. Legutko

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/nakon-komunizma-liberalna-demokracija-r.html

> Ryszard Legutko u *The Demon In Democracy* piše o komunizmu i liberalnoj demokraciji:

Liberal-demokrat, posebno ako je intelektualac ili umjetnik, nije spreman učiti ali je zato posebno voljan podučavati. Ta crta karaktera je razumljiva kada se sjetimo da je njegova narav uvelike osiromašena njegovim napuštanjem standarda klasične i kršćanske antropologije. Izgubio je, ili kao što bi njegovi apologeti rekli, oslobođen je intelektualnih instrumenata – *navodno nepotrebnih* – koji bi mu omogućili opisivanje nejasnoće vlastitog postojanja i artikuliranje osjećaja želje. On je, kao što je opisao Ortega, *samo-zadovoljan* pojedinac, ne u smislu da ponekad propušta osvijestiti svoju bijedu ili strah od smrti, osjećaj besmislenosti.... nego zato što on pretpostavlja i što nikada niti najmanje ne sumnja da je u posjedu cjelokupnosti ljudskog iskustva.

***

> O životu pod komunističkom ideologijom:

Sveprisutna ideologija u komunističkim i liberal-demokratskim društvima udaljava ljude sve dalje i dalje od stvarnosti. Jedan od najneugodnijih aspekata života pod komunizmom bila je svijest da smo uvijek okruženi *ne-stvarnošću*, odnosno artefaktima koji su rezultat propagandne mašine, čiji je cilj bio spriječiti nas da promatramo stvarnost kakva jest.

Često se radilo o prevari ili jednostavno o suzbijanju informacija o, primjerice, stanju ekonomije, ili tko je ubio koga u Katynskoj šumi, ili što su se političari dogovorili. Ali radilo se o nečemu zlokobnijem od toga. Čitava atmosfera je bila zagušljiva jer se nismo mogli osloboditi osjećaja da živimo među fantomima u svijetu iluzija, odnosno *deluzija*.

***

> Legutko opisuje, nakon kraja komunizma u Poljskoj:

Vrlo brzo svijet je poprimio novu ideološku ljusku, a ljudi su postali taoci još jedne verzije Novogovora sa sličnim ideološkim mistifikacijama. Obvezni rituali lojalnosti i osuda su nanovo oživljeni, ovoga puta s drugačijim štovanjem i drugačijim neprijateljem. Pojavili su se novi komiseri jezika i dodijeljene su im velike povlastice, a mediokritet su, baš kao prije, preuzeli

svoj *samo-proglašeni* autoritet da pronalaze ideološko otpadništvo i da osude nevjernike – sve, naravno, u ime slave novog sustava i dobra novog čovjeka. Mediji – *profinjeniji nego pod komunizmom* – obavljali su sličnu funkciju: predvodili su veliku transformaciju koja vodi u bolji svijet i širi kvarenje jezika na čitav društveni organizam, do svih njegovih stanica.

[...]

Praktički su se svi osjetili prisiljenim ne samo svrstati na pravu stranu, nego i potvrditi svoju pristranost predajući se svim nužnim jezičnim ritualima bez ikakve kritičke misli ili sumnje. Osoba koju bi optužili zbog reakcionarnih stavova u komunizma ne bi se mogla braniti jer podizanje optužbe značilo je odmah i odbacivanje prigovora. Čak i najbolji protuargumenti o tome kako je optužba neosnovana, da sama činjenica kako ste reakcionar ne znači da ste nužno u krivu baš kao što niti činjenica da ste progresivac ne znači da ste nužno u pravu, samo je dublje zakopavala optuženu osobu. Svaki takav argument bio je potvrda pripadanja reakcionarnom kampu, a to je očito sramotno, ako ne i kriminalno. Jedina opcija koju je optuženik imao jest priznati vlastitu krivnju i ponuditi samokritiku kojom se ponizuje što je više moguće, ali čak niti to nije nešto što je uvijek prihvaćeno. Ako je optuženik imao pravo obrane u javnosti – *naravno, to pravo nije imao* – neposredni rezultat je bila lavina dobro usklađenih osuda i prosvjeda gdje su ogorčeni inženjeri, radnici i autori rastrgali bezobraznog reakcionara na dijelove.

> Legutko primjećuje istu stvar u liberal-demokraciji kada se govori o, primjerice, seksualnosti. Ukoliko želite reći išta kritično, morate prvo izraziti svoju predanost progresivnim ciljevima, osuditi reakcionare, a svoju kritiku izreći odgovarajućom retorikom tolerancije, ljudskih prava itd.

Karakteristična značajka oba društva – *komunističkog i liberal demokratskog* – jest da se mnoge stvari jednostavno ne može raspravljati jer su neuputno zle ili neupitno dobre. Raspravljati o njima jednako je sumnjati u nešto čemu je vrijednosti nedvosmislenost određena ... Jezična disciplina je prvi test lojalnosti pravovjeru baš kao što je i zanemarivanje te discipline početak svog zla.

O jednostavnoj tranziciji komunista u liberal demokrate – R.Legutko

Rod Dreher, predstavljajući svojoj publici poljskog filozofa R.Legutka zapisuje (u The End Of Liberal Democracy?); Tridesetih godina prošlog stoljeća, sumišljenici boljševika govorili su o komunizmu kao "užurbanom liberalizmu", nekoliko desetljeća kasnije, konzervativni autor Sobran ustvrdio je *"ako je komunizam bio užurbani liberalizam, liberalizam je usporeni komunizam"*. Legutko u svojoj knjizi *The Demon in Democracy: Totalitarian Temptations in Free Societies* argumentira da je Sobran u pravu. To se čini kao nevjerojatna ideja. Ne tako davno, neki moji prijatelji koji su emigrirali iz Istočnog bloka rekli su mi da ih ono što se događa na Zapadu podsjeća na njihovu mladost pod komunizmom. Iako se radi o inteligentnim ljudima, to mi je bilo neshvatljivo. No, nakon što sam pročitao Legutka, shvaćam o čemu pričaju.

Legutko,danas parlamentarac eu, bio je svojevremeno antikomunistički disident, a danas je postao skeptičan prema liberalnoj demokraciji . Legutko započinje svoju knjigu pitajući se zašto je tranzicija u liberalnu demokraciju od strane bivših članova poljskog komunističkog režima bila tako jednostavna. Zašto su ti komunisti na kraju preuzeli stvari u post-komunističkoj Poljskoj, dok toliko disidenata nije moglo proći tu tranziciju. Razlog je taj što i komunizam i liberalna demokracija proizlaze iz Prosvjetiteljstva, i puno toga im je zajedničko. Oboje je pogonjeno idejom modernizacije. Prema njemu:

> **U oba sustava kult tehnologije dovodi do prihvaćanja društvenog inženjeringa kao ispravnog pristupa reformi društva, promjeni ljudskog ponašanja i rješavanja egzistencijalnih društvenih problema. Inženjering u svakom od tih društva možda ima različit doseg i dinamiku, ali općenito govoreći, i društvo i svijet se promatra kao nešto što prolazi stalni proces konstrukcije i rekonstrukcije.** U jednom sustavu to je značilo preokretanje smjera rijeka Sibira, a u drugom, formaciju alternativnih obiteljskih modela; neizbježno, radilo se o stalnom unaprjeđenju prirode koja je samo tvar koju morate oblikovati u željeni oblik.

Oba sustava smatraju da je modernizacija krajnje dobro, te demoniziraju sve što se nađe na putu modernizaciji.

> Odbacivši obveze i predanosti koje dolaze iz prošlosti, komunist i liberal-demokrat ubrzo gube sjećanje na nju, ili alternativno, poštovanje prema istoj. Oboje želi potpuno ukloniti povijest, ili je barem relativizirati, ismijavati. Komunizam, kao sustav koji je nanovo započeo povijest, morao je biti, i u svojoj esenciji i u svojoj praksi, protiv memorije. Oni koji su se borili protiv režima su se također borili za pamćenje protiv zaborava, znajući vrlo dobro da gubitak pamćenja ojačava komunistički sustav jer ljudi postaju bespomoćni i povodljivi. Nema bolje ilustracije načina na koje politički nametnuta amnezija pomaže oblikovanje novog čovjeka od anti utopija 1984 i Vrlog Novog Svijeta. Međutim, lekcije Orwela i Huxleya su ubrzo zaboravljene. U mojoj zemlji, u samom trenutku pada komunizma i nastanka liberal-demokratskog poretka, pamćenje je još jednom postalo glavni neprijatelj. Apostoli novog poretka su odmah osudili pamćenje kao štetni teret koji otežava napredovanje prema modernosti. U tom anti-memorijskom nastojanju, kao i u drugim nastojanjima, uspjeli su biti prilično uspješni, uspješniji od svojih komunističkih prethodnika.

"Ne možete vratiti vrijeme", govorili su komunisti, a upravo to kažu i naši liberal demokrati. **Oba sustava su totalitarna, a to znači da nijedna sfera društva neće biti slobodna od utjecaja njihovih principa; uključujući etiku i običaje, obitelj, crkve, škole, sveučilišta, zajednice, kulturu, pa čak i ljudske sentimente i aspiracije.**

> **Ljudi, strukture, misli koje postoje van liberal-demokratskog uzorka smatra se zastarjelim, zaostalim, beskorisnim, ali istodobno i ekstremno opasnim jer čuvaju ostatke starog autoritarijanizma.** Neke od njih još možemo kratko tolerirati, ali kao što svatko imalo inteligentan zna, prije ili kasnije oni će nestati na povijesnim odlagalištima. Njihova egzistencija će vjerojatno ugrožavali liberal-demoratski progres pa ih je stoga potrebno tretirati sa strogošću koju zaslužuju.

[...]

> **Na određeni način, liberalna demokracija predstavlja podmukliju ideološku mistifikaciju od komunizma. Pod komunizmom bilo je jasno da komunizam mora prevladavati u svakoj stanici društvenog života, i da je Komunistička Partija obdarena sredstvima brutalne prisile i propagande koje joj omogućuju da to ostvari. Pod liberalnom demokracijom takvi službeni čuvari doktrine ne postoje zbog čega, paradoksalno, sveobuhvatna narav takvog sustava nije toliko primjetna, ali zbog toga je još dublja i teže ju je preokrenuti. Ljudi su sami počeli prihvaćati, često na predintelektualnoj razini, da je eliminacija institucija nespojivih s liberal-demokratskim principima nužan i mudar korak**.

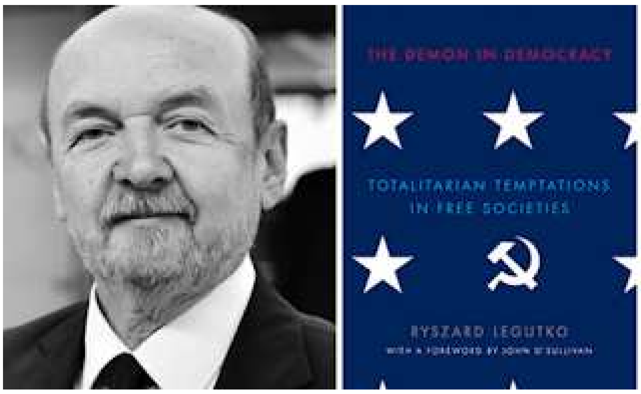
Moć komunizma i liberalne demokracije je da ljudi unutar takvih sustava ne mogu pojmiti bolji sustav organiziranja društva. Odnosno, akulturirani su prema totalitarnim vrijednostima društva što znači da se svaka devijacija od progresa kojeg obećava sustav smatra nedopustivom – *nedopustivom jer će stvari biti gore*. Legutko piše.

> Jedina promjena koju je moguće zamisliti je ona koja pogoršava stvari, a to u očima pristaša ne znači lagano pogoršanje, nego katastrofu. Komunist je govorio: ako odbacimo ili spriječimo komunizam, onda će društvo biti prepušteno klasnom iskorištavanju, kapitalizmu, imperijalizmu i fašizmu. Liberalni demokrat kaže; ako ne prihvatimo liberalnu demokraciju, onda će društvo biti prepušteno autoritarijanizmu, fašizmu i teokraciji. U oba slučaja, potraga za alternativnim rješenjima je, u najboljem slučaju, besmislena i nedostojna razmatranja; a u najgorem, vrlo neoprezna i neodgovorna igra.

Legutko ne tvrdi da je komunizam jednak liberalnoj demokraciji. Liberalna demokracija jest bolji sustav, ali gledajući iz perspektive antike, i njenih nasljednika na Zapadu – kršćana, liberalna demokracija je fundamentalno nepomirljiva s življenjem Dobrog života.

PS

LibertyLawTalk podcast objavio je jedan razgovor s Legutkom o njegovoj knjizi: Liberal Democracy's Challenge to Freedom: A Conversation with Ryszard Legutko.

Nihilizam, sloboda i dozvola

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/nihilizam-sloboda-i-dozvola.html

Iz perspektive tradicije Zapada, tradicije koja ima temelje u *Ateni i Jeruzalemu*, moderni svijet ima pogrešno shvaćanje slobode. Za Sokrata, Platona i Aristotela, glavna je istina, ne sloboda; a u ljudskom životu postoji inherentna opasnost da zapostavimo razum i postanemo robom strasti. Dobar život sastoji se "aktivnog djelovanja [sposobnosti] duše u skladu s racionalnim principom", što je Aristotelov način poručivanja da je sretna osoba ona koja je vođena [raz]umom. Hrabrost nas oslobađa ropstva strahu, velikodošnost nas oslobađa ropstva novcu, umjerenost nas oslobađa od ropstva drogama, alkoholu i seksualnoj požudi. Bez slobode, ne bismo mogli steći dobre navike ili zamijeniti loše navike dobrim, a to bi značilo da smo osuđeni na život u ropstvu. Samosvladavanje je oznaka slobodne osobe, a "ne dozvola da činite što god želite".

George Stanciu, Nihilism, American-Style

PS

Raniji postovi povezane tematike: Feser o liberalizmu u Crkvi i svijetu, Libertarijanci i prirodno pravo, Kakve veze imaju prirodni zakon, Rousseau i istospolni brak? itd.

O pojedincu i modernoj zajednici

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/o-pojedincu-i-modernoj-zajednici.html

> O Robertu Nisbetu i njegovoj knjizi Quest for Community objavio sam već jedan post - Kolektivizam i individualizam prijatelja dva. Časopis Imaginative Conservative objavio je esej The Death of Community? koji se osvrće na Nisbetovu uvide vezane uz modernu "zajednicu". Izdvajam nekoliko razmišljanja;

Nisbet sažima naš individualistički bijeg: *"Moralno otuđenje i duhovna izolacija ... prožimlju naše doba."* Protiv takvog otuđenja i izolacije, kao što je Nisbet predvidio, pozivamo se na nedefiniranu "zajednicu", nejasno objašnjenu kao *"življenje zajedno"*: Subotnje jutro na tržnici, piće s prijateljima, druženje uz igru...

Ali za vrlo malo nas, "zajednica" znači ono što je izvorno značila: "*communitas*", pridržavanje stvari – *moralnih standarda, liturgijskih tradicija* – zajednički; pridržavanje koje podrazumijeva, zapravo zahtijeva, žrtvovanje naših osobnih sklonosti. Suvremeni interes za zajednicu je reakcionarni impuls, odbacivanje tvrdnje devetnaestog stoljeća da je svatko od nas u konačnici sam u svemiru. Međutim, taj impuls ne ozdravljava, jer nije spreman odbaciti tvrdnju da je svatko od nas sposoban za vrhovno ispunjenje samo ako odbacimo obveze morala i tradicije (što obično znači vjerske tradicije).

[...] Istinska zajednica, uzajamno nastojanje plemenitog življenja; ovisi o takvim tradicijama (prepoznavanje znakova nečega višeg) s takvim autoritetom (Bogom). Sve dok ne shvatimo da ulazak u zajednicu zahtjevu žrtvu, ne samo žrtvovanje novca ili vremena nego nas samih – *naših sklonosti, mišljenja, čak i (nezamislivo!) naših identiteta* – nećemo nikada u cijelosti živjeti u trajnoj zajednici.

Nalazimo se u čudnoj situaciji jer individualizam koji nam je tako drag zahtijeva od nas da odbacimo moralne tradicije, da negiramo i proturječimo, da sami definiramo vlastite funkcije i da sami sebi budemo autoritet. Želimo oboje: odbaciti sve strukture, granice i tradicije koje našim životima daju smisao, ali istodobno sudjelovati u "zajednici". No, što god da nam kultura poručivali, nemoguće je imati oboje. Moramo izabrati; isti onaj izbor koji je stajao pred svim ljudima prije nas: Hoćemo li tražiti sreću kroz neumoljivo pozivanje na sebe samog, ili kroz voljno i žrtveno negiranje sebe u zajedništvu s bezvremenskom moralnom tradicijom?

U duhu individualizma koji nas je doveo do ovdje, izbor je naš.

Nisbet o svojoj "Potrazi za Zajednicom"

KSDK

[...] konzervativna stranka (ili neka druga skupina) ima dvostruki zadatak pred sobom. **Prvi zadatak, neumorno raditi prema smanjenu centralizirane i svemoćne države; posebno uzimajući u obzir njen sve veći dug i deficit. Drugi, i podjednako važan zadatak, jest štititi, ojačavati i njegovati, gdje je potrebno, različite skupine i udruženja koja tvore istinske temelje društvenog reda**. S obzirom na ta dva cilja, uvjeren sam u trajnu važnost knjige "*The Quest for Community*".

PS

Tako je Robert Nisbet završio esej Still Questing for Community u kojem se osvrće na svoje najpoznatije djelo i njegovu relevantnost. (*O knjizi sam već pisao ovdje, kategorija Nisbet ovdje*. Ukratko, piše o posredujućim udruženjima, stalnim tenzijama između države i obitelji, individualizmu kao fragmentaciji itd. Jedno od pitanja koje se nameće jest koja je danas uloga države u obnovi tih posredujućih institucija – *civilnog društva, prostora koji postoji između pojedinca i Države*.)

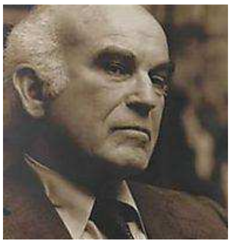
U spomenutom eseju Nisbet opisuje što ga je dovelo do njegovih ideja; Prvo, proučavajući Rimsko pravo odnosno Povijest Rima, razvoj od Republike do Carstva, shvatio je da se radilo o borbi između obitelji, moćnih u Republici i države ili javne moći koja je uništila Republiku, a obitelj stavila u trajnu ropstvo države. Carska država je apsorbirala sva udruženja, koliko god ona bila tradicionalna ili dobrovoljna.

Drugi izvor njegovih ideja je proučavanje posredujućih udruženja tijekom i poslije srednjeg vijeka. Lako je bio vidljiv sukob obitelji i države, država je razmrvila obitelji i sve druge posredujuće skupine. Shvatljiva su bila nadolazeći radovi Hobbesa, Lockea i Rousseau, i njihova glorifikacija države na štetu pluralističkog društva.

Proučavanje takvih djela osvijestilo je u njemu sukob unitarne države i pluralističke države, ali Roosveltov *New Deal* je ono što je izazvalo reakciju. Iako *New Deal* nije ostvario svoje ciljeve, imao je veliki utjecaj na Državnu politiku. Od 1932. nadalje stalno je prisutno povećanje birokracije i nacionalnog duga.

Nisbet komentira poslijeratni razvoj:

> **Kao da centralizacija i birokracija žive vlastitim životom, neovisno o uvjerenjima onih koji su na vlasti u uredu Predsjednika i Parlamentu.** Ratni konsenzus je bio da će organizacija vojnog vremena biti razmontirana i otpisana kao što je to bio slučaj nakon Prvog svjetskog rata. Predviđanje je bilo potpuno pogrešno. Nakon 1945., uz puno truda, ponuđena su retorička opravdanja **nastavljanja s poslijeratnom raširenom mrežom agencija, ureda i instituta. Neovisno o filozofiji novog predsjednika ili zastupnika, jasno nam je da će se povećavati nacionalni dug i deficit proračuna.**

BXVI o prirodnoj strukturi braka

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/bxvi-o-prirodnoj-strukturi-braka.html

Također postoji potreba priznavanja i promoviranja prirodne strukture braka kao zajednice muškarca i žene s obzirom na pokušaje pravnog izjednačavanja s radikalno drugačijim vrstama zajednice: takvi pokušaji štete i destabiliziraju brak, zamračujući njegovu specifičnu prirodu i nezamjenjivu ulogu u društvu.

Ti principi nisu istine vjere, ne radi se o rezultatu vjerske slobode. Oni su upisani u samu ljudsku prirodu, moguće ih je svatiti razumom što znači da su zajednički svom čovječanstvu. Dakle Crkvino promoviranje istih nije vjerskog karaktera nego je usmjereno svim ljudima, neovisno o njihovoj vjeri. Takva nastojanja su to potrebnija što se više te principe negira i pogrešno shvaća jer se radi o napadu na istinu o ljudskoj osobi, ozbiljnoj šteti pravdi i miru.

BXVI o ključnoj ulozi obitelji

Ne smijemo ignorirati ili podcjenjivati ključnu ulogu obitelji koja je temeljna jedinica društva s demografskog, etičkog, pedagoškog, ekonomskog i političkog stajališta. Obitelj ima prirodni poziv promicanja života: prati pojedince dok sazrijevaju i potiče međusobni rast i obogaćivanje kroz brigu i dijeljenje. Kršćanska obitelj služi kao sjeme osobnog sazrijevanja prema standardima božanske ljubavi. Obitelj je jedan od neophodnih društvenih subjekata za postizanje kulture mira. Prava roditelja i njihova primarna uloga odgajanja djece u području morala i vjere mora se braniti. Mirotvorci, budući promotri kulture života i ljubavi se rađaju i njeguju upravo u obitelji.

PS

Obitelj je prvo ministarstvo obrazovanja i odgoja, prvo ministarstvo financija i gospodarstva, prvo ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Što jače obitelji, to slabija svemoćna država.

Kako suditi o zdravlju kulture? - A. Esolen

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/kako-suditi-o-zdravlju-kulture-esolen.html

> U How to Identify a Healthy Culture; Esolen si postavlja pitanje iz naslova. Prenosim završni dio;

Koliko je teško pokrenuti mali biznis? Može li mladić vještih ruku i spremnošću za rad krenuti u život. Je li lako pronaći majstore? Koliko mladića koji neće postati doktori, odvjetnici ili profesori mogu zaraditi dovoljno da započnu obitelj? Koliko se mladih udanih žena može posvetiti intimnom i neophodnom radu obiteljskog života i same kulture?

Kako ljudi provode svoje slobodno vrijeme, ako ga uopće imaju? Jesu li oni sa sklonošću čitanja obučeni da cijene dobre knjige? Koje priče su poznate svima?

Na koji način štuju Boga zajedno? Jesu li njihove crkve pune? Imaju li ljudi dijeljeni osjećaj vlastitog mjesta na svijetu pred Bogom? Jesu li njihovi životi kao roditelja, djece, učitelja, učenika, radnika, poslovnjaka, susjeda i građana povezani s njihovim životima kao ljudskim bićima koji su dio vječnosti? Što se češće čuje, zvuk crkvenih zvona ili policijske sirene? Što potiče srca? Što navodi ljude da zapuste svoja neprijateljstva?

Nabrojano nisu vanredne stvari.

Te stvari su, sve sam uvjerenije, povezane stvari. Ne tvrdim da svaka od njih nužno podrazumijeva svaku drugu. Tvrdim da se radi o karakteristikama ljudske kulture, i da će zdrava kultura uspjeti ostvariti većinu njih većinu vremena.

Dakle kada pitamo, "Zašto su crkve prazne" možemo također pitati, "zašto su naše javne zgrade tako ružne? Zašto više nemamo nikakve umjetnosti? Zašto se susjedi više ne poznaju? Zašto više nema plesova u kojima bi ljudi svih doba mogli uživati? Zašto je prizor mladića i djevojke koji se drže za ruku danas rijedak kao što je nekoć bio prizor javnog nemorala? Zašto su vjenčanja tako rijetka? Zašto su obiteljska stabla postala obiteljski štapići?

Zašto se toliko nekultiviranih mladića i djevojaka, istetoviranih i zapuštenih, šeće šoping centrima ili se vuče dok ne dođe na internet po dozu pornografije? Zašto se toliko starih susjedstva, cesta i mostova, raspada, dok su milijuni mladića nezaposleni, ili još gore, nezaposlivi? Zašto toliko puno učitelja vjeruje da je njihova dužnost ocrnjivati vlastitu civilizaciju, nazivajući to "kritičkim mišljenjem", bez da imalo razmisle što će doći na njeno mjesto? Tko su "vođe" gradova? Postoje li takvi? Tko su oni koje smo zvali "gradskim ocima" Postoje li takvi?

Koju vrline njegujemo osim one koju nazivamo tolerancija, a koja zapravo nije uopće tolerancija nego je "vrlina" zahtijevanja da nikakav ugled ne damo vrlinama.

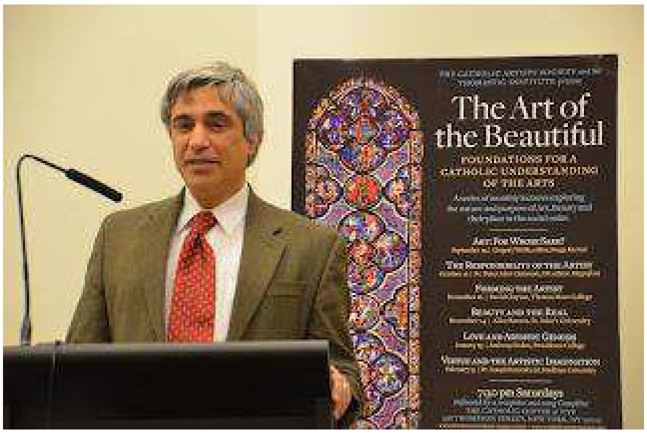
Moram utješiti vođe moje crkve. Nisu jedini koji su se pokazali nesposobnima. Svi smo upleteni u to. Nismo se pokazali u najboljem izdanju.

PS

Prenio sam kako bih skrenuo pažnju na Anthonya Esolena. Već duže vrijeme nailazim na njegove kolumne, često se spominju i njegove knjige *(Out of the ashes, rebulding american culture; Ten ways to destroy the imagination of your child; The politically Incorrect Guide to Western Civilisation itd.)* ali više pozornosti sam mu posvetio tek nakon što su ga napali jer je kritizirao "kult" raznolikosti. (My College Succumbed tothe Totalitarian Diversity Cult.) Očekivano, uslijedile su toliko poznate i zamorne optužbe.

Na yt, možete pronaći snimke predavanja o različitim temama, nekoliko zanimljivih intervju itd. Ne mogu reći da dijelim njegov entuzijazam za čitanje Vergilija u originalu, ali čini mi se da je sigurno na tragu ispravnog razmišljanja i pristupa u tom području. Malo je reći da nije zadovoljan stanjem naše kulture.

Zanimljivo je poslušati njegova živopisna izlaganja; Nekoliko snimki;

Dawson, katoličanstvo i liberalni humanizam

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/dawson-katolicanstvo-i-liberalni.html

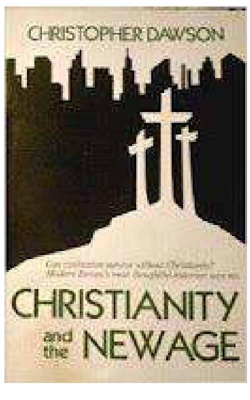

> U Why Did LiberalHumanism Fail? R. Hittinger piše o liberalnom humanizmu i Dawsonu (koji je još 1932. smatrao da je liberalni humanizam na samrti), izdvajam;

Liberalizam je doživio dvostruku krizu. S jedne strane, u ratu je s religijom iz koje je proizašao, i ne samo da nije u stanju shvatiti vlastitu povijest, nego je zbunjen "naravnom" duhovnošću čovjeka. S druge strane, mrska mu je scijentistička racionalnost kojoj je dao kulturnu važnost. Naprotiv objavljene religije, humanizam se arogantno poziva na autonomiju ljudske racionalnosti, a naprotiv znanosti igra ulogu skeptika i negatora. Odvojivši vjeru od razuma, oboje mu je nepodnošljivo. Liberalni humanizam postao je enigma samome sebi.

[...] Ipak, onaj tko čita Dawsonovu knjigu pedeset godina kasnije može posumnjati u to da je suvremeno kršćanstvo spremno popraviti štetu liberalnog humanizma. Dawson je vjerovao da samo Katoličanstvo ima potrebne resurse. U *Christianity and the New Age* zapisuje da su se civilizirani svjetovi oslanjali na *"metafizičke temelje"*, a ako njih uklonimo nestaje i moralni poredak. Poput mnogih drugih katoličkih intelektualaca svoje generacije, vjerovao je da metafizika Katoličanstva *(ne samo kao formule u skolastičkim udžbenicima nego kao filozofija u punom smislu)* razlikuje Katoličanstvo od dugih vrsta kršćanstva. Upravo zbog te metafizike Katoličanstvo je sposobno obnoviti kulturu.

[...] Bilo bi zanimljivo čuti što bi Dawson mislio o protekla dva desetljeća Katoličanstva, tijekom kojih je tradicionalna metafizika praktički napuštena u korist onoga što bi mogli nazvati *"egzistencijalističkim biblicizmom."* Ne iznenađuje da je moralni red Katoličanstva i sam propao. Je li katoličanstvo postalo primitivna religija? Za Dawsonovu generaciju problem je bio *ad extram*, kako intelektualne i vjerske resurse Katoličanstva iznijeti u dekadentnoj kulturi Zapada – *kultura koja je unatoč izgubljenosti promatrana kao duhovno dijete*. Drugi Vatikanski Koncil je osmišljen, između ostalog, s misionarskim zadatkom povratka modernosti unutar zdravog humanizma. Danas je pak, nažalost, probleme *ad intram*. To ne utječe na Dawsonovu nadu, ali pokazuje da nam je uzalud naslađivati se propašću liberalnog humanizma.

Je li materijalno siromaštvo stvarno najveći problem Zapada? - BGC

katoliksdnakace.blogspot.com/2017/05/je-li-materijalno-siromastvo-stvarno.html

Stalno fokusiranje na navodno ublažavanje materijalnog siromaštva u modernom Zapadnom društvo *(radi se o najvažnijoj stvari otkada je Ljevičarstvo postalo glavno i univerzalno, posebno za intelektualce – uključujući i sve vrste liberalnog kršćanstva; ali također i, u uznemirujućuj mjeri, stvarno kršćanske crkve)* je velika pogreška; **siromaštvo je manji problem na modernom Zapada no što je to ikada bilo na bilo kojem mjestu u bilo kojem trenutku ljudske povijesti.**
Naši primarni problemi su prilično drugačiji – *i uvelike zanemareni.*

1. Duhovno siromaštvo

Ono je toliko ekstremno na modernom Zapadu da je kod mnogih potpuno – *posebno za establišment*. Ne radi se samo o tome da većina ljudi pati od duhovnog siromaštva; čitavo duhovno područje se negira – *smatra se nestvarnim, imaginarnim, potpuno "subjektivnim"*.

Ljudi doslovno umiru od duhovnog siromaštva; u svakom smislu umiranja – **od samoubojstva (brzog i izravnog, ili sporog i posrednog) do voljne smrti Zapada i njegovih nacija i naroda**; do samo-prokletstva *(eksplicitnog, namjernog odbacivanja spasenja – čak i ako bi bilo prihvaćeno kao istinito) koje izražavaju toliki u javnom životu.*

2. Nepokajana seksualna revolucija

Seksualna revolucija – uništenje braka i obitelji; širenje legitimiteta, poželjnosti, statusa vanbračne seksualnosti, širenje seksualnog identiteta i aktivnosti... **Radi se o stvarima koje su postale glavni motiv i fantazija mnogih ljudi.**

Živimo u naj *psihološki-seksualiziranom* društvu ikada; bez premca; seksualnost se potkopava i preokreće više no ikad – *postupak kojeg se službeno priznaje i nagrađuje; a opoziciju se obezvrijeđuje, potiskuje i proganja.*

3. Nepoštenje

Razina nepoštenja u javnom diskurzu, i cinizam o nepoštenju u osobnoj interakciji, dosegla je zapanjujuće visoke razine.

Postoje mnoge institucije i ljudi čiji je čitav diskurz nepošten sve do najmanje razine (nekoliko rečenica će naravno biti činjenično točno – *ali samo kako bi uvjerljivije zvučala strateška nepoštenost šire poruke*.)

Ukratko – *s tek nekoliko iznimaka*, ljudi u javnom životu čak *niti ne pokušavaju* biti iskreni.

4. Ružnoća

Nije lako postići da sve bude lijepo – ali danas mnogo ljudi namjerno želi poružniti sebe same i svoj okoliš. Ružnoća koja uništava dušu.

Fenomen obuhvaća tetovaže i drugo unakažavanje kože, mnoštvo "trendova" u šminkanju, odijevanju i frizurama, arhitekturi, planiranju i dizajnu gradova i predgrađa, i Umjetnost – *većinu drama, filmova, romana, poezije, vizualne umjetnosti, glazbe*...

Tim aktivnostima više nije cilj stvoriti ljepotu; nego uništiti ljepotu, rugati se ljepoti, desenzibilitirati nas prema užasu; utvrditi da je dubinski odvratno "zapravo" lijepo.

5. Usamljenost

Tajna, nikada spominjana, endemična bijeda modernog svijeta.

Društvena smo bića, prirodno nam je živjet u obiteljima i među dugotrajnim prijateljima – ali u doba neofilije, nestrpljivosti, laganog zamora i dosađivanja ... toliko ljudi je zapravo samo u svijetu, nevoljeno – oslobođeni osobne odgovornosti pod cijenu činjenice da nitko ne brine o njima osim njih samih.

Za sve više ljudi, društveni život je degenerirao u kombinaciju financijskih transakcija i uzajamnih manipulacija u potrazi za užitkom.

Egzistencijalno su sami – *jer oni također negiraju i Božju prisutnost*.

***

To je dovoljno primjera za moju poantu. Naglasak na materijalno siromaštvo i njegovo ublažavanje u modernoj politici i u većini crkvi je gore od irelevantnog; radi se o sustavnom skretanju pažnju sa stvarno užasnih problema našeg vremena i mjesta: problema koji su *(za razliku od materijalnog siromaštva)* gori sada u ovom trenutku i na ovom mjestu no što su bili ikada igdje.

Brice G. Charlton,
Material poverty is Not the big issue in the modern West

Ako već nije evolucija, Revolucija će

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/02/ako-vec-nije-evolucija-revolucija-ce.html

Pokušavajući srušiti svaki napredak (i uvesti katoličku džamahiriju), jedan od katolibana na predavanju o Istanbulskoj konvenciji – *koja je osmišljena da spriječi porobljavanje žena* - lamentirao je o razlici između muškaraca i žena. Širio je niz protuznanstvenih teza poput one da postoje razlike između muškaraca i žena. Katoliban je pročitao u svojoj knjizi bajki da je neki starac na oblaku stvorio muškarca i ženu i da se oni razlikuju. Srećom, živimo u napredna vremena i svatko tko je čuo za evoluciju zna da te bajke nisu točne. Evolucija naših predaka koja je trajala stotine milijuna godina rezultirala je time da je svaki čovjek isti, ne postoje muškarci i žene, postoji samo čovjek. Istina, naše društvo, i svako drugo poznato u povijesti, razlikuje muškarce i žene, ali radi se samo o društvenom konstruktu bez ikakvog temelja u znanosti i stvarnosti, čistoj slučajnosti odnosno malicioznosti moćnih.

Dok sav svijet slavi i uvodi Različitost, mi govorimo o razlikama muškaraca i žena. Nedopustivo!

Iz evolucijske znanosti znamo da su tzv. "mužjaci" i "ženke" zapravo ista stvar. Obje jedinke su selektirane na temelju istih karakteristika, njihovo razmnožavanje omogućuju isti atributi, a preživljavanje im ovisi o istom ponašanju. Smiješne su tvrdnje, i to u 21. stoljeću, da se ženski i muški mozak razlikuju, da drugačije percipiraju stvari, da postoje hormonske i fiziološke razlike, drugačije psihološke karakteristike i crte osobnosti i slične izmišljotine neprijatelja Napretka. Danas jednostavno znamo bolje. Točnije znamo mi koji razumijemo znanost. Milijuni godina evolucije vrsta koje su nam preci, odnosno evolucije naše vrste izjednačili su svaku jedinku.

Oni koji ne razumiju znanost, i drže se svojih pričica koje su zapisali nepismeni pastiri, tvrde stvari kojima nema mjesta u modernom društvu. Potrebno ih je odmah osuditi jer će inače steći popularnost i unazaditi naše društvo. Pogledajte samo što se događa s onim fašističkim profesorom iz kanade jer mu je dopušteno javno djelovati. (Zašto svi kanađani ne mogu biti kao Trudeau?) Srećom, njegove teorije da su ljudi zapravo jastozi uništila je feministica – *možete li vjerovati da još živimo u vremenu u kojem je feminizam uopće potreban? u* razgovoru kojeg su već milijuni pogledali Jordan Peterson debate on the gender pay gap, campus protests and postmodernism *(Iskreno, ne znam kako se suzdržala da ga ne udari na licu mjesta. Pogledajte samo njegova izlaganja o razlici muškarca i žena ili o muškarcima feministima.)*

Vratimo se mi domaćim problemima. Katoliban je tvrdio da postoje razlike između spolova odnosno da promjena spola zapravo nije promjena spola, da je takvo što nemoguća. Neukom, nije mu jasno kako bi netko promijenio spol, niti što to uopće znači da netko osjeća određeni "rod", muški ili ženski, ili neki treći. Negira da je ono što osoba sama o sebi veli istina, nego tvrdi da su i vanjske okolnosti bitne. Prema njemu, nije jasno zašto bi netko samo zato što se osjeća kao muškarac – *što god da to je*, značilo da ta osoba stvarno i jest muškarac? Prema njemu, to što netko tvrdi da je određene dobi, visine, boje kože itd. ne mijenja činjenicu njegove dobi, visine, boje kože itd. Zvuči nevjerojatno, ali on stvarno tako razmišlja.

Osim toga, tvrdio je da žene menstruiraju – *muškarci, prema njemu, to ne rade*. Svatko tko je imalo obrazovan zna da muškarci također menstruiraju *(vidi npr.Transgender Activist Freebleeds to Show Men Can MenstruateToo: It's 'Harmful to Equate Periods with Womanhood', ili Yes, MenCan Have Periods and We Need to Talk About Them).* Također, prema britanskoj organizaciji liječnika, muškarci također mogu ostati trudni. Neprihvatljivo je reći da su žene te koje menstruiraju, ili da su žene te koje rađaju. (vidi npr. Don't call pregnant women'expectant mothers' as it might offend transgender people).

Ono što je u normalnom obrazovanom svijetu neprihvatljivo u hrvatistanu je očito uobičajeno i prihvaćeno. Ne samo da nitko ne sankcionira takve izjave nego ljudi misle da je to smiješno. On sam misli da je duhovit, evo što je izjavio;

> "..onih par dana prije menstruacije kada su u PMS-u, uhvati ih malo testosterona, e onda su… Da sad ne ulazim u tu temu. ..."

The Adventures of Toni the Tampon: A Period Coloring Book

Jel on to misli da je duhovit? Kakav je to humor koji se bavi muško ženskim razlikama? Humor koji se bavi odnosima između muškarcaa i žena? Zar ćemo to dopustiti u 21. stoljeću? Cijeli svijet ide naprijed, a mi nazad. Tužno.

Zbog ljudi poput njega ... Ah, ne mogu ni pisati o tome. U razvijenom svijetu raspravljaju o tome kako omogućiti transosobama sve preglede, a kod nas još neki tvrde da žene menstruiraju. Svi muškarci trebali bi dobiti pozive za testove raka maternice kako se transmuškarci ne bi osjetili izdvojeno. (vidi npr. Let’s include trans guys in the discussion:Cervical Cancer Prevention week)

***

Institucije naše države su zakazale, ali zato je većina vodećih političara odgovarajuće reagirala. Izdvojit ćemo izjave najistaknutijih. Predsjednik vodeće oporbene stranke, inače po struci fizičar – *znanstvenik,* izjavljuje:

> "Izjava je skandalozna, diskriminatorna, on je praktički za žene izjavio da su bića drugog reda. "

Takvi nam političari trebaju. Bravo, Bero! Nema tolerancije za diskriminaciju. Da je samac, sigurno bi bez problema izlazio i sa ženama koje su rođene kao muškarci. Pravi političar novog kova.

Saborska zastupnica Strenja-Linić, inače neurolog - *znanstvenica*, izjavljuje.

> "Ovo je duboko sramotno i pokazuje da kolega Ilčić ima problema sa svojom seksualnošću. On ima problem i s rodnom ravnopravnošću. On nije za to da žena bude ravnopravna. On ženu direktno stavlja u zapećak i ima očit problem ... jednostavno ga treba maknuti iz političkog života jer radi štetu svima nama ..."

Ma to, carice! Nedaj se Ines! To je treći put koji je potreban našoj državi. Ako će se ikada snimati film o njenom životu, Kim Cattrall je jedini kandidat koju može dočarati svu tu energiju i oslobođenost.

Osim spomenutih znanstveno obrazovanih političara, svoju dužnost obavila je i bivša premijerka Kosor, također zgrožena;

> "Ovako besramno ponižavajuće govoriti o ženama već dugo nitko nije govorio. Zaista se čovjeku želudac okrene. Sramotno."

Napokon je i ona progledala u kojem je smjeru Napredak. Radi se o političarki koja je desetljećima bila u samom vrhu i tko zna čemu je sve svjedočila. Unatoč čeličnom želucu koji joj je omogućio da sve to podnese, ova izjava je jednostavna bila previše čak i za nju.

Nemojmo zaboraviti i njenu borbu protiv ženomrzačkih zakona koji zabranjuju žene u toplesu. Sjetimo se njenog nedavnog hrabrog istupa i poziva na ravnopravnost:

> "... Nitko ne prijavljuje muškarce koji goli do pasa npr. piju po birtijama"

Kada se njen protukandidat slikao u kupaćim gaćama na naslovnici svi su bili oduševljeni, ali čim ona krene otkopčavat gumbe na bluzi svi okreću glavu i bježe.

Dosta diskriminacije. Ne postoje nikakve razlike između muškaraca i žena, zašto onda zakon kažnjava jedne, a druge ne kada su goli do pasa. Čista diskriminacija.

Oporbeni političari i političarke su srećom reagirali, ali oni nisu jedini. Mnoštvo poznatih (i manje poznatih) žena protestirajući protiv takve monstruozne izjave - *podsjetimo govorimo o tome da žene menstruiraju*, javno je progovorilo o svojim hormonima i ciklusima da mu pokažu da nije u pravu. Ima li boljeg odgovara i uvrede?

Nažalost, nijedan muškarac se nije javio sa svojim iskustvom i nije progovorio o svojem ciklusu. Ipak smo društvo kakvo jesmo i zbog toga taj katoliban može stvoriti dojam da je u pravu. Iako se boje javno govoriti o svojim ciklusima, bili su dovoljno hrabri da se pohvale kako su, za razliku od njega, jako dobri u onaniranju. Još jednom, ima li bolje uvrede?

***

Unatoč tome što se cijela država šokirala njegovim izjavama on se odbija ispričati. Tvrdi da je rekao znanstvenu činjenicu, i da svatko tko živi sa ženom zna da je u pravu.

Možete li vi to vjerovati? Prvo se poziva na znanost, a onda i na svakodnevno iskustvo. Suprotno njegovim tvrdnjama, prava znanost pokazuje da su ljudi su ono što tvrde da jesu, neovisno o dokazima. Trans muškarac je muškarac, a ne samo žena koja se identificira kao muškarac. Neki ljudi se ne osjećaju u skladu sa spolom koji im je nametnut u trenutku rođenja. Medicinski gledano, rodni identitet je taj koji određuje spol. Suprotno je medicinskoj znanosti koristiti kromosome, hormone, unutarnje reproduktivne organe, vanjske genitalije, ili druge sekundarne karakteristike spola kako bi nekoga prozvali muškarcem ili ženom. U medicini se uvijek propisuje lijek na temelju rodnog identiteta, ne na temelju spola pacijenta.

Dakle znanstveno gledajući, priča gluposti. Njegov poziv na svakodnevno iskustvo neću ni komentirati. Tko je on uopće da govori o tome? Još jedan običan bijeli cis hetero muškarac koji sve promatra kroz svoje predrasude, a ne znanost.

No, to nije najgore. U komentarima članka mnoštvo ljudi se slaže s njime i to sve prolazi bez ikakve kazne. Nitko ne cenzurira taj govor mržnje. Možete naići na izjave poput "*Što je rekao pogrešno?", "Sve je u skladu sa znanosti", "Zar se muškarci i žene ne razlikuju?*" itd.

Hitno nam je potreban Lex Stanković. Zakon koji bi cenzurirao sve koji su desno od popularnog voditelja.

Dok čekamo taj zakon, i revnije provođenje postojećih koji bi sprečavali takve stvari, potrebno je reagirati. Mogle bi sve zastupnice koje su reagirale na izjavu održati jedan "bleed-in" prosvjed u saboru da podignu svijest. *(Ako ne znate što je "bleed-in" prosvjed onda stvarno morate pročitati koju knjigu.)*

Bitno je zakonom regulirati, i stvoriti siguran javni prostor u kojem će svi znati sljedeće dvije stvari;

> **A: Rodni identitet je urođen. Rodni identitet je nepromjenjiv.**

> **B: Rodni identitet je društveni konstrukt. Rodni identitet je fluidan.**

Samo neobrazovani ljudi mogu tvrditi suprotno. Ne postoji razlika između muškog i ženskog tijela, muškog i ženskog mozga. Ne postoji razlog zašto netko tko je rođen s muškim mozgom u ženskom tijelu ne bi postao muškarac. Znanost pokazuje da je rodni identitet urođen i nepromjenjiv, ljudi su slobodni biti što god odluče biti i kako god se osjećaju.

Vjerojatno se još dugo nećemo riješiti monstruoznih izjava o tome da se muškarci i žene razlikuju (po pitanju menstruacije), to je nešto na čemu moramo raditi *(uvesti odgoj u škole, uvesti zakon o sprečavanju govora mržnje, pisati pravobraniteljici i ostalim ženskim udrugama koje bi regulirale javni prostor itd.)*, ali ohrabruje reakcije velikog broja političara koji su tako iskreno i spontano reagirali.

Nemojte se preplašiti kompleksne terminologije, možda vas ona zbunjuje jer ste indoktrinirani patrijarhatom. Nije bitno što znate o rodnom identitetu, izabiranju roda, biološkom spolu, seksualnoj i romantičnoj privlačnosti itd. ono što je bitno znati jest da Napredak ne čeka nikoga.

(Kada smo kod stanja Napretka treba reći da je u izjavama reagiranja političara prisutno toliko usvojenog seksizma, heteronormativnosti i transfobije da je svakom pravom naprednjaku to muka čitati. Izjave su to koje zaslužuju podjednaku osudu kao i izvorne, odnosno zaslužuju i snažniju osudu jer bi oni trebali znati bolje. Za par godina rutinski ćemo osuđivati i njihove izjave, s gađenjem se prisjećati kada su takve stvari bile sveprisutne u našem društvu. Ipak, pokazuju želju za Napretkom i to je za sada najbitnije.)

U našem društvu ima onih koji šire mržnju, i zbog toga je potrebno pokazati lojalnost našem cilju. Neka katolibani vjeruju u priču da se žene i muškarci razlikuju. Mi znamo i možemo bolje. Potrebno je reagirati kada netko iznese takvu tvrdnju koja je suprotna očitim, osnovnim, svakodnevnim istinama. Time postajemo samo jači. Njihovo vrijeme je prošlo. Došlo je vrijeme Napretka - *napretka kojeg je nemoguće zaustaviti.*

Hvala svima koji su pokazali svoju lojalnost i spremnost na borbu. Možemo biti zadovoljni. No, nemojmo zaboraviti; sutra je novi dan, nova borba. Još Napretka.

sutra, danas, jučer - nova fronta, novi izazovi
Napredak!

Kad Razum ode na godišnji

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/02/kad-razum-ode-na-godisnji.html

Postoje dva razloga za odabir ovog naslova.

I

Toma Blizanac na svome blogu pisao je o povjesničaru koji se upustio u propagiranje nekih prilično čudnih stvari. Prvotno sam mislio objaviti nešto opširnije ali umjesto toga samo podsjetnik na dva starija posta; Mit o Zemlji kao ravnoj ploči i Pri tumačenju Pisma i znanosti, dobro je znati o čemu pričate...

Razlog zašto mi se ne čini svrsishodnim objaviti nešto opširnije leži u tome što oni koji prihvaćaju takve teorije moraju prihvatiti veliki broj posebno nategnutih zavjera u koje bi bilo uključeno nebrojeno mnoštvo. To ne znači da ponekad, ili često, različiti ljudi ne kuju različite zavjere, ali teško je vidjeti kako bi takva raširena zavjera uopće djelovala.

Ne radi se o znanosti, ne u smislu da u konačnici dolaze do pogrešnih zaključaka, nego da niti ne koriste znanstvene alate – što je problem jer se bave nečime što jest domena znanosti. *(Ima i onih koji ih vole ismijavati a čije znanje nije poznavanje objašnjenja nego tek ponavljanje onoga što su čuli i što znaju da moraju ponavljati. Istina, svatko od nas ovisi o znanju drugih, ali ismijavati druge jer nemaju znanje koji niti mi sami ne posjedujemo ne čini se baš najboljim potezom.)*

Uglavnom, svatko tko je blizu pučine, i ima vremena malo promotriti nebeska kretanja može doći do puno točnijih zaključaka o obliku. Zaključaka koji su u Zapadnoj civilizaciji općeprihvaćeni i poznati već tisućljećima. Kada uzmemo u obzir sve razvijene matematičke alate, obavljena promatranja, noviju tehnologiju koja nam u tome pomaže i razvijene teorije o svemiru koji nas okružuje postaje vidljivo da branjenje takvih opskurnih teorija stvarno zaslužuje objašnjenje druge vrste. Radi se o teorijama kakvim se bavi šačica nebitnih zanesenjaka jer da nije tako ne bi niti bili zanimljivi ikome.

Predložio bih i poigravanje s udaljenostima mjesta na Zemlji, ali mape znaju zbunjivati; humoristično objašnjenje jedne projekcije iz serije Zapadno krilo je zanimljivo pogledati;

Gall--Peters Projection (4min)

II

> Kad smo već kod (inteligentnih) ljudi i čudnih stavova; Filozof Neven Sesardić objavio je knjigu: When Reason Goes on Holiday: Philosophers inPolitics *(~"Kada razum ode na godišnji: Filozofi u politici").*

> Filozof Daniel Bonevac o knjizi;

"Uzbudljiva, temeljito istražena i dokumentirana, sjajno predstavljena, odnosno depresivna i razjarjujuća, Sesardićeva knjiga nudi zapanjujući spektakl nekih od najvećih umova prošlog stoljeća – *uključujući Carnapa, Einsteina, Gödela, i Wittgensteina* – koji su zauzimali gnjusne političke stavove, podržavajući Lenjina, Staljina i Maoa, i to iz simplističkih i očigledno neispravnih razloga. Ipak, još više šokira ponašanje poznatih novina, enciklopedija i samog Američkog filozofskog udruženja koje je žrtvovalo akademski integritet na oltaru političkog aktivizma. Veliki filozofi se opetovano otkrivaju kao užasni mislioci u pitanjima morala i politike, prepuštajući se kompleksnim kontroverzama bez shvaćanja elementarnih distinkcija ili razlikovanja stupnjeva dobra ili zla "

> *Prenosim s popratnog Amazanova opisa;*

"Filozofi obično naglašavaju važnost logike, jasnoće i rasuđivanja. Prema tome, očekivali bi da će u političkim pitanjima uvesti dozu racionalnosti pri raspravljanju, zar ne?

Naravno da ne. Knjiga daje mnoštvo primjera neočekivane razine političke iracionalnosti prisutne među vodećim suvremenim filozofima. Knjiga nudi detaljnu analizu ekstremih ljevičarskih stavova poznatih filozofa te njihovu apologiju - *ponekad čak i aktivno sudjelovanje* - totalitarnih politika. Većina tih primjera je ili gotovo nepoznata (čak i u zajednici filozofa) ili joj se obraća malo pozornosti.

Autor pokušava objasniti kako je moguće da je toliko velikana filozofije dvadesetog stoljeća, koji su u svome profesionalnom radu iskazivali preciznost i prosuđivanje, svejedno podržavalo neke od najubojitijih političkih režima i ideologija. Ogromna ljevičarska pristranost u suvremenoj filozofiji jedan je od faktora, ali daleko je to od konačnog objašnjenja.

Zanimljivo, nesumnjivo visoka inteligencija takvih filozofa nije ih zaštitila od ponora političke ludosti. Upravo suprotno, njihova briljantnost i poštovanje koje su uživali rezultirala je većim samopouzdanjem i manjim oprezom što je u konačnici dovelo do napuštanja rasuđivanja i zasljepljenosti na monstruoznosti sustava koje su branili."

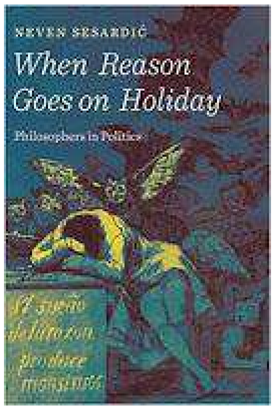
> Inteligentni ljudi sposobni za rigorozno razmišljanje koji zastupaju ne baš rigorozno razrađene stavove, to nije nešto što nas posebno iznenađuje; Ali ovdje se ne radi samo o tome. Radi se o jednoj drugoj razini (moralnog) ludila koja je prisutna kod nemalog broja istaknutih intelektualaca. *(Često se to ludilo proširuje i na navodno strukovna udruženja.)*

> Naslov može djelovati pesimistično, ali možete ga protumačiti i s nešto više optimizma. Ako je Razum otišao na godišnji, možemo se nadati da će se s njega i vratiti.

PS

Sesardić je nedavno objavio i esej Study Philosophy to Improve Thinking—A Case of FalseAdvertising? u kojem se bavi tvrdnjom da filozofija unapređuje razmišljanja odnosno analizira argumente koji su prema njemu, prilično ironično, filozofski neutemeljeni.

Također nedavno, objavio je u domaćim novinama o obrazovnoj reformi, popis članaka s njegove stranice.

Upakirani medijski sadržaj - M. Adler

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/02/upakirani-medijski-sadrzaj-m-adler.html

Gledatelju televizije, slušatelju radija, čitatelju novina predstavljen je čitav kompleks elemenata – *sve od genijalne retorike do pažljivo odabranih podataka i statistika* – kako bi mu olakšali da "sam odluči" uz minimalnu teškoću ili trud. Ali stvar je često tako upakirana da gledatelj, slušatelj ili čitatelj zapravo uopće ne odlučuje sam. Umjesto odlučivanja, on umeće zapakirano mišljenje u svoj um, nešto poput stavljanja kazete u kazetofon. Zatim pritisne gumb i *"pokrene"* mišljenje kada god se čini prikladno to učiniti. Odgovarajuće reagira bez da je morao misliti.

Mortimer Adler, How to read a book

Čitanje nije pasivna aktivnost – M.Adler

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/02/citanje-nije-pasivna-aktivnost-madler.html

Strogo govoreći, ne postoji apsolutno pasivno čitanje. Mnogo ljudi misli, uspoređujući s pisanjem i govorenjem - *očito aktivnim procesima*, da su čitanje i slušanje potpuno pasivni. Pisac ili govornik moraju uložiti trud, ali čitatelje ili slušatelj ne moraju ništa učiniti. Čitanje i slušanje se smatra primanjem komunikacije od nekoga tko je aktivno daje ili šalje. Radi se o pogrešnoj pretpostavci da je primanje komunikacije poput primanje udarca, ili dobivanja nasljedstva, ili zaprimanja neke sudske odluke. Upravno suprotno vrijedi, čitatelj ili slušatelj nalikuje hvataču [lopte] u bejzbolu.

U jednom aspektu usporedba propada. Lopta je jednostavna stvar. Ili ste je potpuno ulovili ili niste. Međutim, neki tekst je kompleksan objekt. Možete ga primiti u različitim razinama kompletnosti, od toga da primite tek mali dio onoga što je autor namjeravao pa sve do primanja u cijelosti. Količina koju čitatelje "hvata" obično ovisi o trudu koji uloži u proces, kao i o vještini s kojom provedi potrebne mentalne aktivnosti.

Mortimer Adler, How to read a book

PS

U postu O čitanju knjiga i načitanosti sam već objavio nešto iz Adlerove knjige *How to read a book* u kojoj se bavi kompleksnim umijećem čitanja knjige te analizira osnovna pravila čitanja različitih tekstova. *(Adler daje savjete koji su korisni za čitatelje svih razina.)*

Različiti tekstovi zahtijevaju različiti pristup, čitanje telefonskog imenika nije ista stvar kao čitanje Pascala. Postoje knjige kojima je potrebno posvetiti puno pažnje, a neke druge je dovoljno prolistati – *ponekad je i to previše*. (Post Čitanjem Velikih Knjiga protiv vremenskog provincijalizma bavi se značajem najvećih djela Zapadne civilizacije.)

No, kao što opširno objašnjava Adler, potrebno je dobro čitati. Postoje oni koji su pročitali mnogo knjiga, ali pogrešno. Radi se o posebnoj vrsti ignorancije, pogrešnom čitanju knjiga zbog kojeg takvi čitači postaju, prema A. Popeu, "načitani tupani".

Oduvijek su postojali *obrazovani ignoramusi* koji su čitali naširoko, ali ne i dobro. Grci su imali naziv za takvu mješavinu učenosti i bezumlja kojeg možemo primijeniti na loše načitane knjiške tipove svih doba. Svi su oni *sophomores (od sophos -mudro, i mōro -glupo)*.

Danas su česti pozivi na izbacivanje čitanja, a nije potrebno izbaciti čitanje nego je potrebno podučiti pravilno čitati.

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/03/hrvatska-zena-koju-zlostavlja-ngo.html

Nije teško prepoznati demokratski deficiti europske unije. Birokracija koju nitko nije izabrao i koja ne mora nikome odgovarati svakodnevno radi na novom poretku koji će biti lišen svih tradicionalnih načina življenja i lojalnosti niže razine. Ponekad će se neki političar pokušati pretvarati da imamo kontrolu nad tim procesom, ali ubrzo se to pretvori u isprazne fraze koje samo dalje legitimiziraju vladavinu birokracije i gubitak suverenosti. Naš nacionalni pravni sustav, policija i sudovi više nisu tu da služe svojim građanima nego da provode birokratske direktive.

Birokratska vizija društva zahtjeva, između ostalog, i stalne napade na tradicionalne običaje i institucije. Skrivena iza Države, napada i obiteljske odanosti običnih ljudi. Potrebno je o njima govoriti s prezirom i omogućiti "subverziju" (destrukciju, inverziju). Sve je to naravno ukrašeno poznatim samopohvalama o "ljudskim pravima" što olakšava ušutkavanje onih koji se ne slažu s takvom Vizijom. Oni koji se ne slažu zaslužuju prezir, cenzuru u medijima i krugovima Vlasti.

"Pitanje" nacionalnih država predstavlja dobar primjer razmišljanja eu birokrata. One su opasne jer su bile izvor sukoba, a to znači da ih se moramo riješiti, potrebno ih je zamijeniti transnacionalnom državom. Ali postoje dva problema s takvim razmišljanjem; Prvo, time odbacujemo nacionalno bez da imamo ikakav razlog vjerovati da će transnacionalno biti išta bolje. Drugo, takvo razmišljanje podrazumijeva da su nacionalne države jednake svojim patološkim oblicima.

Chesterton je tvrdio da su oni koji osuđuju patrotizam jer postoje ljudi koji ratuju iz patriotskih razloga jednaki onima koji osuđuju ljubav jer neke ljubavi dovode do ubojstva. (Očito smatrajući da je takvo osuđivanje ljubavi apsurdna stvar.)

Ipak, upravo takvo razmišljanje je danas prisutno po pitanju obitelji – *i stereotipnih uloga*. Osuđujemo obitelji i obiteljski život jer u nekim obiteljima postoji nasilje. Baš kao i u primjeru nacionalnih država postoje dva problema s takvim razmišljanjem. Prvo, osuđujemo obitelj i "stereotipne obrasce ponašanja" bez da znamo zašto bi ono što bi ih zamijenilo bilo išta bolje. Drugo, osuđujemo iz zato što ih izjednačavamo s patološkim oblicima.

Takvi prigovori imaju potvrdu u istraživanjima i, pretpostavljam, vlastitim iskustvima. Brak je dokazano najsigurnije mjesto za žene i djecu; drugi oblici domaćinstava imaju višu

stopu nasilja i drugih društvenih problema. "Stereotipni" obrasci ponašanja evoluirali su kroz stoljeća i prilagođena su okolnostima života.

(Vezano uz patologije ljubavi moram istaknuti jednu stvar: Nedavno sam pročitao mišljenje da bi mediji uz izjavu nekog svjedoka o tome "da ju je previše volio" pa je stvar završila tragično trebala biti popraćena određenom osudom te izjave, vjerojatno certificiranom od strane nekog ureda ili organizacije. Što god mislili o takvim planovima utjecaja na medije, to ne mijenja poantu. Ne možemo osuđivati obitelj i "stereotipne" odnose unutar nje zato jer ponekad dolazi do patologija, posebno jer znamo da alternativna rješenja po tome pitanju donose još više nevolja.)

O kojem god području govorili, odredbe europske birokracije ne pružaju mogućnost opozicije. Ne znamo tko ih je pisao i tko je za njih odgovoran. Kada naša Vlada napiše određeni zakon odmah se javljaju pitanja i prigovori. Nakon dovoljnog otpora opozicije i medija moguće je i odustati od zakona. (Sjetimo se pritisaka vezanih uz zakon o najvećoj privatnoj kompaniji.)

No, kada neka odredba dolazi iz "*Brisela*" onda jednostavno ne možemo ništa učiniti. Bezbroj zakona je već uvedeno jer nas na to "obvezuje" europska unija. Čak i oni zakoni koji su izrazito nepopularni u narodu planiraju se i opravdavaju jer su takve "direktive" i prisiljeni smo ih provesti. Ne možemo nikoga prozvati, ne možemo tražiti ničiju odgovornost jer birokrate nismo izabrali, oni su imenovana.

Istanbulska konvencija u tome ne razlikuje se od mnoštva drugih zakona koji su nam nametnuti. Zakon o diskriminaciji nudi nam još jedan takav primjer. Ako se pokušate usprotiviti ratifikaciji "Istanbulske konvencije" ili nekom sličnom pokušaju dobit ćete odgovor da se radi samo o slijeđenju smjernica propisanih prethodnim direktivama, nečemu na što smo se već obvezala i što ne možemo izbjeći. Birokratski despotizam nema alternativu.

Osim problema birokratskog preuzimanja društva, Konvencija je određena još jednim modernim fenomenom; tzv. "rodnim studijima" - *uključujući "ženske studije"*. Kritičari takvih studija ne predstavljaju homogenu skupinu; od konzervativnih i vjerskih mislioca do feministkinja i poznatih ateističkih intelektualaca. Prema njima, "rod" je ideološki nabijena riječ, a rodni studiji ne nude nikakvu akademsku vrijednosti nego politički konformizam. (Što ne znači da ponekad ne naiđu na pokoju istinu.)

Uspješno istraživati u "ženskim studijima" znači djelovati unutar određenog okvira odnosno dolaziti do određenih zaključka; ideologija je sveprisutna a njeno kritiziranje je onemogućeno. **Ne postoje rigorozne intelektualne metode koje se njeguju. Cilj nije Istina, ona je stvar povijesnih okolnosti, struktura moći i dominacije. Sve se analizira kao odnos moći; ne tko je što rekao i koja je istina, nego tko je kome, s koje pozicije, tko je ugnjetavan itd. Tipičan primjer je analiziranja svega kao rezultata nadmoći muškog roda na ženskim.** (Problemi koji muče

muškarce nisu nešto što se uzima u obzir – *smrtnost, samoubojstva, kraći životni vijek, lošiji uspjesi u školi, manja zastupljenost, dob mirovine, "isključivanje" iz društva itd.)*

Provođenje Konvencije prožete razmišljanjima tipičnim za "rodne studije" nije poseban izazov za eu birokraciju, posebno kada o posljednjem koraku odlučuje osoba koju već dugo kritiziraju da je ništa drugo osim eu birokrata. Ustalom, na narodu je uvijek samo da ratificira, ne da nešto stvarno i bira. Bilo da se radi o političarima, zakonima ili konvencijama.

Dio kritičari Konvencije svjestan je navedenoga pa će joj u skladu s time i pristupati. Činjenica da ju zagovaraju osobe koje obično nude drugačiju viziju društva dodatan su povod skepticizmu o vrijednosti i krajnjim ciljevima.

***

Kada govorimo o nasilju vrijedi se prisjetiti ranijih izjava zagovornika. Autorica jedne od najokrutnijih izjava koju smo imali čuti od naših političara je zasigurno Vesna Pusić. Ona je izrazila očekivanje da [vukovarske] *"žrtve silovanja budu u prvim redovima"* na paradi. Bio je to njen odgovor žrtvama ratnog zločina silovanja iz Vukovara koje su tražile prijem kod nje. Pozvala je te izmučene žene da pravdu potraže na trgu, daleko od nje i njenog ureda.

Izjava psihologinje Mirjane Krizmanić srećom nije toliko okrutna, ali sama reakcija i medijsko izvještavanje oko događaja govore nam puno o poimanju nasilja. Žena je pretukla (i raskrvarila) svog supruga koristeći metlu nakon što ju je priupitao što ima za večeru. Ugledna psihologinja izjavila je tom prilikom:

> *"Konačno se našla jedna hrabra žena koja je zakokodakala, koja je ustala na zadnje noge. Vjerujem da je pitanje o večeri bilo samo okidač nakon kojeg joj je pukao film."*

Novinari su slučaj predstavili kroz humor, a ugledna intelektualka odmah pronalazi i objašnjenje; naime, njoj je "pukao film" jer ga više nije mogla trpiti. To je bio okidač. Mislite li da bi se novinari, ženski aktivisti i psiholozi šalili da je njemu "pukao film" jer je stalno slušao prigovaranje? Svako nasilje zaslužuje osudu, ali izgleda da to nije uvijek slučaj.

Dakle tko zaslužuje osudu, a tko obranu? Slučaj Ružice Ćavar pruža još jedan primjer kako se doživljava nasilje. Radi se o starici koja je završila u bolnici nakon napada na prosvjedu, a kako se radi o ženi novinari su priupitali i Sanju Sarnavku za komentar. Odgovor je glasio:*"Nije ona nemoćna bakica, nego vrlo agilna žena koja neumorno radi. Ona je sve samo ne nemoćna starica."*

Dakle ona ne zaslužuje obranu (bila je na suprotnoj strani od Sarnavke po pitanju tog prosvjeda). Ne mislim da bi se Sarnavka trebala uputiti u branjenje svake žene koja je napadnuta, ali izjava je neprimjerena.

Izjaviti da ona nije "nemoćna bakica", odnosno da je sve "samo ne nemoćna starica" zvuči prilično opasno. (*Baba se išla petljat u politiku, aktivist ju je malo ošamaril, nakon par dana je već izašla iz bolnice. Nije njoj niš, jaka je ona. Bude naučila za drugi put pa će bit pametnija.)*

Sam napadač na Ćavar se branio na sudu;*"Točno je da sam gospođi opalio šamar, ali nisam imao saznanja o njezinoj dobi kao niti spolu jer se sve dogodilo u sekundi"*.

Što se njega tiče, nakon što mu je "pukao film", mogao je to biti i *cro cop* u naponu snage. Jednostavno nije bilo načina na koji bi znao da udara osobu koja je u kasnim sedamdesetima, niti da je žena. Zapravo naprednjake niti ne možete optužiti za nasilje nad ženom jer oni niti ne razlikuju spolove i rodove. Ne diskriminiraju niti po jednoj osnovi. Čovjek je zapravo zaslužio nagradu jer ne diskriminira.

***

Kritičarima ratifikacije konvencije često poručuju da u Konvenciji ne donosi ništa novo, odnosno da je sve to već uvedeno u zakone pa nema smisla niti reagirati. **Treba reći dvije stvari; Prvo, ako već sve te mjere i vrijednosti postoje onda ne postoji niti takva hitnost da ih još jednom ratificiramo. Drugo, znamo da postoje, ali to ne znači da im se nema smisla protiviti.**

Usporedimo ih primjerice s visokim porezima. Recimo da pokušavamo ratificirati "konvenciju o Pravednim Porezima." Oni koji misle da porezi ne bi trebali biti visoki su svjesni da su porezi već visoki. Ipak, to ne znači da bi ih trebali još jednom potvrđivati međunarodnim dokumentima, da bi trebali dopustiti nadzor nekom međunarodnom marksističkom tijelu koje bi se brinulo da porezi budu visoki i da rastu, da se upliću u sve pore društva i ekonomije i određuju visoke poreze; da financiramo udruge koje se brinu o visokim porezima, šire svjesnost potrebe visokih poreza itd.

Što se tiče naših zakona koji su već duže vrijeme pod utjecajem eu direktiva mislim da svi polako postajemo svjesni istih. Zagovornici Konvencije su iznenađeni što se netko protivi spornim stvarima koje su već uvedene, primjerice Zakonom o Diskriminaciji. Pitaju se zašto tada nitko nije prigovarao? Prigovora je bilo, ali su ušutkani.

Nekoliko primjera pokazat će nam utjecaj takvih (interpretacija) zakona;

Jedan zastupnik kažnjen je jer je neudanu ženu oslovio s "gospođica". Naime, radi se o seksizmu. Kada sam prvi put čuo za to, pomislio sam da su ti eu birokrati stvarno podivljali, srećom što su daleko od nas. No, ubrzo sam shvatio da priče nije iz "Brisela". Meni teško čitljiva imena su teško čitljiva jer se radi o mađarskoj manjini u Hrvatskoj. Dakle čovjek je ušao u polemiku s urednicom časopisa i nazvao je "gospođica" što je rezultiralo tužbom i odštetom od 10.000 kuna. Drugi put će razmisliti kada odluči nekog nazvati gospođicom.

Priča čak niti ne zvuči stvarno, jesu li je novinari izmislili?. Ali isto tako, ne zvuči niti nestvarno. Svjesni smo da se radi o apsurdnoj presudi, ali isto tako; lako je vidjeti donošenje takve presude. Upravo je tu i opasnost; dolazi do širokog područja u kojem je autocenzura najbolji izbor. Točnije, najbolji izbor ako želite kratkoročno izbjeći probleme, zapravo je to loš izbor. Izbor koji omogućuje tihi despotizam.

Slučaj koji je izazvao više pažnje u javnosti je "slučaj Bećarac". Naime jedan sudionika folklornih događanja otpjevao je bećarac, popularni dvostih vulgarnog sadržaja. Policajka koja je osiguravala događanje odlučila ga je prijaviti i tužiti jer je smatrala da je taj bećarac bio namijenjen upravo njoj, nešto što nitko od prisutnih nije mogao potvrditi. Čovjek se našao na sudu i morao je opravdavati svoje pjevanje. Što god mislili o tome, vjerojatno bi policija trebala imati pametnijeg posla. Nedavno sam tako pročitao vijest da je "policija plesala protiv nasilja" na trgu. Sjajno od policije, žrtve nasilja će to znati cijeniti. Ako Vam slučajno ukradu auto policajac može doći nešto otplesati na praznom parkirnom mjestu.

Osim bećarca, i maškare su stoljetna tradicija koja je sve donedavno uspješno izbjegavala cenzuru. Ipak, izgleda da novi zakoni i nova vremena više ne omogućavaju kritiku. Mogli ste ismijavati i paliti stvarne ljude (njihove likove), ali sada više ne možete niti ismijavati ideje jer kršite zakone o diskriminaciji.

Slučaj "opizdilice" također je bio medijski popraćen. Radi se o proizvodu koji se prodaje već više od desetljeća, jednom od onih "darova šala" koji navodno služi za "disciplinu žene". Srodni proizvodi su "ženomlat" i "mužomlat", mali valjci kojima je cilj kontrolirati ženu odnosno muža. Lanac koji ih je prodavao našao se u problemima. Obrtniku koji ih proizvodi nije bilo ništa jasno. Zar ljudi ne razumiju da je to, prema njemu, šala, prodaje ih godinama i nitko se nije požalio, a sada veliki broj medija izvještava, uključujući i regionalne, o spravi za nasilje nad ženama koju možete kupiti u dućanu. Obrtnik se branio da surađuje u osmišljavanju proizvoda s umjetnikom Nikom Titanikom. Karikaturistom koji je poznat po risanju kockoglavih 'rvativna u bijeloj potkošulji s čačkalicom u zubima. Napišete neko konzervativno načelo u oblačić iznad takvog tipičnog rvata i dobijete sofisticiranu kritiku. *(Primjerice, kantov argument protiv iskorištavanja drugih kao sredstva za svoj cilj lagano predstavite kao mišljenje neukog nasilnika.)* Druga stvar po kojoj je poznat Nik Titanik jest glavna junakinja koja uvijek ima valjak u svojim rukama spreman za uporabu. Naime, nasilje nad muškarcima je smiješno. Muž glavne junakinje dolazi doma s poklonom za rođendan, a ona ga dočekuje s valjkom kojeg je spremna upotrijebiti ako nije zadovoljna poklonom.

Niti Bećarac, niti određene pojave u maškarama, a posebno ne opizdilica nisu nešto što bih branio u nekim drugim okolnostima. Ovdje ih samo navodim kao primjere danas problematičnih stvari.

Ured Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova svakodnevno nudi mnoštvo primjera. Jedan od njenih zadataka je "rodno" analizirati sve udžbenike. *(Postoje zakoni, direktive,*

konvencije i sve potrebno što regulira tu aktivnost.) Tako primjerice analiza udžbenika hrvatskog uključuje podatake o tome koliki postotak likova je u braku, a koliko u vanbračnoj zajednici. Koliko glavnih likova je majka, koliko otac itd. Analizira se koliko su uključene rodno osjetljive teme; primjerice vjerojatno niste upoznati s činjenicom da je broj književnica u hrvatskoj povijest znatno veći nego što ih bilježi službena povijest, ali i takvi podaci su problematični jer se uz književnice češće nego uz književnike spominje bračni status – *a time se potvrđuju društveni stereotipi itd.* Jeste li znali da nema nijedne radne bilježnice koja u potpunosti koristi rodno osjetljiv jezik?

Da nema pravobraniteljice ne bismo nikada znali da u udžbenicima povijesti, samo 0,6% vojnih lica čine osobe ženskog spola. Ili da neki udžbenici uopće ne objašnjavaju prelazak sa matrijarhata na patrijarhat. Time je propuštena mogućnost da se objasni u kojem se pravcu povijest kasnije odvijala. (Citiram stvaran prigovor, nije parodija). Ne samo da su takvi prigovori stupidni, nego se prigovara i jer udžbenici ne spominju određene podatke i brojke koje su dokazano pogrešne, ali su dio pravovjerja "ženskih studija".

Izgleda da su nas krivo podučavali povijest; sve što se dogodilo treba tumačiti kroz (nasilni) odnos muškaraca prema ženama.

Ipak, pravobraniteljica je jednom reagirala i u korist muškaraca. Pobunila se protiv jeftinijeg upada za žene u klubove jer se radi o diskriminaciji. Doduše, ispostavilo se da nisu muškarci ti koji su diskriminirani nego žene. Naime time se "učvršćuju tradicionalna stereotipna shvaćanja o ženama kao pripadnicama tzv. nježnijeg, odnosno društveno slabijeg spola."

Još jedan dobar primjer istupanja ureda Pravobraniteljice koji pruža uvid u njenu misiju je zasigurno reakcija na studenticu koja je izrazila mišljenje protivno feminističkom pravovjerju. Zahtijevala je objašnjenje i odgovor o čemu se tu radi, od kuda toj studentici pravo da daje takve izjave. Potrebno je bilo to istražiti, tražiti opravdanje.

Dakle, ova Konvencije ne donosi toliko novosti. **Već odavno postoji procedura koja se upliće u sva područja života. Postoji čitav kompleks birokracije.Vladini i kvazinevladini uredi u suradnji s tzv. nevladinim organizacija sprečavaju svaku raspravu; donose diktate kojim se rješavaju sva pitanja neslaganja.**

***

Sociolog Letica koji se zalaže za ratifkaciju ima samo jednu zamjerku na istu, naime nije mu baš jasno što znači "rodno uvjetovano nasilje", točnije kakvo je to nasilje nad ženom jer je žena. *(S obzirom da je Konvencija prožeta tim pojmom možda se ne radi o beznačajnom detalju.)* Članak 3. Konvencije definira;*"rodno utemeljeno nasilje nad ženama označava nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene;"*

Što bi to značilo da je žena napadnuta jer je žena? Nije lako sjetiti se primjera. (Jedini primjer napada zbog spola koje mi pada na pamet bi bilo napadanje muškarca koji

nepozvan uđe u žensku svlačionicu, ali tu se očito radi o posebnim okolnostima – *doduše u današnje doba može se pozvati na svoj ženski rodni identitet.)*

Dakle napad na ženu jer je žena znači nešto drugo. Prema objašnjenju nekih obrazovanijih zagovornika Konvencije izgleda da se radi o nasilju na temelju rodnih stereotipa odnosno uloga.
(O stereotipima i rodnim ulogama se ništa ne govori osim da su društveno uvjetovani, odnosno da su promjenjivi kroz prostor i vrijeme.)

Sutkinja Branka Žigante Živković navodi u VL da se radi o onim situacijama kada je rodna uloga okidač za nasilje. Citiram iz razgovora; "T*o su te rodne uloge. To je iz onog priručnika za ponašanje žena iz 1955. godine*."

Novinar; "Kojeg priručnika?", odgovor;

> "I dan danas visokoobrazovani muškarci drža ga u svojim mobitelima, hvale se njime i smiju se. Zbog njega su svojedobno ženama u Americi operirali kortekst prvog režnja da bi bile sretne i nasmijane i da ne bi reagirale na svoje muškarce. Upute iz tog priručnika govore da su se žene, prije nego što muškarac dođe kući, morale presvući, otuširati, našminkati i namirisati, skuhati večeru, spremiti djecu na spavanje da im tata da samo pusu i onda biti na raspolaganju mužu. "

Dakle to je objašnjenje rodnih uloga koje nam nudi sutkinja koja predaje i sudi u slučajevima takvog nasilja. Drago mi je da je ta stvar razjašnjena.

Moram priznati, iako volim seriju Gruntovčani, kasnije epizode mi nisu toliko zanimljive. Sve poslije one epizode kad je Dudek došao doma iz birtije, a Regica nije bila otuširana i našminkana jer je cijeli dan telila kravu pa ju je Dudek odvezao u Zagreb na lobotomiju. Serija jednostavno više nije bila ista.

Ne znam o čemu i o kojoj knjizi priča; ali ako visokoobrazovani muškarci razmjenjuju tu knjigu i smiju joj se pretpostavljam da njihov smijeh nije zavjernički zloban.

Izgleda da smo napredovali od vremena kada smo krivili Knjigu Postanka za sve nevolje. Da samo "nepismeni pastiri" nisu zapisali da trudnoća i briga za dijete predstavljaju veliki napor (i muku) za ženu, odnosno da je ženi u tim trenucima potrebna pomoć muškarca koji mukotrpno privređuje i o kojem ovisi. Zamislite primjerice da je pastirica zapisala da žena u devetom mjesecu trudnoće može danima bez vode (nešto poput deve s grbom) i da ima snagu kojom može mrviti lavlje lubanje, a da je novorođenče odmah spremno na samostalan život – *da je odgajanje djece usputna stvar koju radite kao hobi*. Pa onda bi rodne uloge bile potpuno drugačije. **Svi koji razumiju evoluciju znaju da je opis iz Knjige Postanka potpuno pogrešan, trudnoća i othranjivanje nije nikakava muka za ženu, nije joj je tada potrebna ikakva pomoć niti ovisi o muškarcu -** ***koji također ne mora mukotrpno raditi kako bi ispunio tu dužnost.***

No, koliko god bio kvalitetan njen opis rodnih uloga, ponudila nam je primjer iz prakse na temelju kojeg možemo zaključiti par stvari.

> "Imala sam slučaj gdje je muškaraca razbio auto, pretukao suprugu i sinu psovao mater. U žalbi je izjavio : "naravno da sam sinu je...o mater kad je to moja žena, a njegova mater. A naravno i da sam razbio auto i suđe jer sam ga kupio i to je moje vlasništvo." Ili na pitanje zašto ste udarili ženu: Pa što ona misli, da će sjediti i piti kavu, a ne meni skuhati ručak". To su najčešći okidači.[...]"

Čovjek se čini kao idiot. (Pretpostavljam da je kažnjen na neki način.)

Dakle, čini se da je rodno utemeljeno nasilje ono nasilje koje uslijedi jer žena ne ispunjava "rodnu ulogu". U ovom slučaju, "rodna uloga" zahtijeva da žena kuha ručak što ona nije učinila pa ju je muškarac "kaznio" odnosno pretrpjela je "rodno utemeljeno nasilje". Je li to onda objašnjenje?

Niti takva definicija ne objašnjava previše. Napadnuta je jer nije skuhala ručak, ali zamislite da joj je muškarac rekao da mu popravi auto jer je spretna s mehanikom. Kada to nije uspjela učiniti
muškarac ju je "kaznio". U tom scenariju nije pretrpjela "rodno utemeljeno nasilje" jer nasilje nije imalo veze s rodno utemeljenom ulogom. Naime "rodna uloga" nije ta da žena popravlja auto, to rade muškarci.

Još je jedan problem. Što s istospolnim vezama? Bilo je nekoliko slučajevima ubojstava istospolnih partnera. Slučaj koji je uključivao masakr mačetom dobio je dosta medijske pozornosti. Radi li se tu o rodno utemeljenom nasilju? (Radilo se o muškarcima pa to onda nije ni bitno.)

Što s lezbijskim vezama? Zamislite ženu koja nakon napornog dana sjedenja u odborima i dodjeljivanja sredstava - *posao koji će se povećati nakon ratificiranja*, javi svojoj partnerici da joj je sredila pare i da uskoro dolazi doma proslaviti. Pustiti će si film, pojest malo kokica... ma pobrinut će se ona za malu. Sjedne ona na kauč, zagrabi kokice, a kokice nejestive. Nastavak scene ne treba opisivati, ali pitanje ostaje. Radi li se tu o "rodno utemeljenom nasilju"? Je li nasilje u takvim vezama također rezultat povijesno nejednakih pozicija muškaraca i žena? (U nedavnoslučaju obračuna s noževima i puštanjem krvi sud je odlučio pustiti sve uključene.)

Dakle, "rodno utemeljeno nasilje" se ne čini baš kao dobro definiran pojam.

Slično sutkinji, Sanja Barić u VL objašnjava kakvim se nasiljem bavi Konvencija i koji joj je cilj;

> "[...] rod kao društvena kategorija, gdje društvo daje uloge i postavlja očekivanja pa se rodne uloge mijenjaju kroz vrijeme i od društva do društva. Konvencija govori da je nasilje nad ženama utemeljen na tim rodnim ulogama jer je položaj žene doživljen kao tradicionalno podčinjen, potplaćen, inferioran, primjeren za umjerena pojašanja, ona je ta koja mora trpjeti, dok se muškarcima dopušta puno više, oni su hranitelji... Konvencija uzrok nasilja prepoznaje ne u činjenici tko se kako fizički rodio, nego u tome što društvo pripisuje određenu ulogu ženi. Zbog toga nasilje postaje dio strukturalne pojave društva već od najranijeg odgoja, kroz školovanje, poimanje obitelji, a Konvencija pri tome identificira loše prakse u prevenciji."

Čini se da je netko upoznat s "Rodnim Studijima".

Prvo, Istina je da postoje ljudi koji smatraju da su žene – *i njihove tradicionalne rodne uloge* – inferiorne. Takve ljude zovemo feministima. Prema njima, žena mora postati "jednaka" - *točnije "jednaka kao muškarac"* - da bi zaslužila poštovanje.

Drugo. Možemo s prezirom govoriti o "hraniteljima" ali to ima svojih posljedica. Negativnih posljedica koje se tiču i muškaraca (mladića) i žena (djevojaka) i djece. U onim dijelovima Zapadnih društava gdje je izgubljena ideja (dužnost, obveza) mladića kao hranitelja potrebnih svojoj djeci i partnerici dolazi do mnoštva društvenih patologija, a to uključuje povećanje i onih protiv kojih bi se trebala boriti ova konvencija. Mladići ne pronalaze smisao, troše samo na svoje užitke; djevojke ostaju bez potpore i moraju se snalaziti; a najgore prolaze djeca koja su prepuštena mnogim negativnim utjecajima bilo ulice bilo onih s kojima žive ali s kojima nisu rodbinski vezani i koji nerijetko imaju neke druge interese u tome. Država je tada pozvana da postane "hranitelj", ali utjecaj roditelja je veći od samih financija. Iako se govori o "hranitelju" kao društvenom konstruktu, radi se o drugim (evolucijskim) utjecajima. I uspješne, bogate žene visokog položaja u društvu tražit će muškarca koji će biti uspješniji "hranitelj"; to vrijedi i kada njen interese u tom odnosu nije niti dugotrajna veza niti djeca.

(Znam da nije popularno – *možda ni zakonito* - isticati takve stvari, ali one neće nestati. Postoje različiti doprinosi majke i oca; čak i ako je primjerice otac profesionalni kuhar, majčina uloga nuđenja obroka ima drugačiju vrijednost. Naravno da i žene zarađuju, i muškarci njeguju. Nije znanstveni uzorak, ali u tradicionalnim obiteljima s više djece koje poznajem, sve žene rade - *djeca su nešto starija*. U jednoj obitelji žena jedina i radi; Ali to ne mijenja ono što želim reći.

Isto tako; najveći strah muškarca nije da će, kada čuje da ima smrtonosnu bolest, za izlječenje morati koristiti lijek kojeg je osmislila žena. Kako se samo usudila; radije će umrijeti nego uzeti taj lijek.)

Treće, govoriti o nasilju kao dijelu *"strukturalne pojave društva već od najranijeg odgoja, kroz školovanje, poimanje obitelji"* implicira potrebu društvenog inženjeringa, nešto na što upozoravaju i kritičari.

Ipak, profesorica Barić nas na samom početku razgovora u VL uvjerava

> "[...] u aktualnoj situaciji nema ni trunčice istine u tome što tvrdi strana koja se boji ratifikacije Istanbulske konvencije";

a nešto kasnije na pitanje *"U slučaju ratifikacije kakav je pravni status Konvencije?"* odgovara;

> "Ona tada postaje dio unutarnjeg pravnog poretka, pravne snage iznad svih zakona."

Pretpostavljam da onda ipak ima barem trunčica istine u kritikama na račun Konvencije.

***

Što onda konkretno piše u Konvenciji, izdvojit ću samo par stvari;

Pozivaju se na ranije dokumente, neke poznatije, neke potiho uvedene kao plod birokratskog širenja. Radi se o povećem broju stranica tako da nisam upoznat sa svime što piše u tim dokumentima, ali sam u njima pogledao neke definicije.

Primjerice izgleda da "rodna ravnopravnost" ne označava jednaka prava muškaraca i žena kao što bi netko mogao pomisliti. Ne radi se o tome da muškarac i žena imaju jednake mogućnosti i opcije u životu, nego o tome da bi trebali imati iste ishode. Kada ne postoje isti ishodi onda se očito radi o rezultatu diskriminacije. Prema tome, "rodna ravnopravnost" zahtijeva podjednaku zastupljenost žena i muškaraca. (Na svim pozicijama u svim područjima društva, pretpostavljam, ako slijedimo logiku) Bilo da se radi o javnim pozicijama ili privatnom sektoru, razvijaju se različiti mehanizmi nadzora kojima se želi postići takva ravnopravnost.

Konvencija obvezuje stranke da poduzmu sve potrebne mjere za uvođenje "rodne ravnopravnosti", odnosno "*osiguravanje praktičnog ostvarenja tog načela"*. Pretpostavljam da to možete interpretirati kao uklanjanje eventualnih prepreka istim pravima što nije posebno kontroverzno, ali s obzirom na sve veći broj zakona i "preporuka" kojima je cilj postići jednaku zastupljenost možemo to interpretirati i nešto šire. (Uostalom, stalno čujemo da žene u našem društvu nisu postigle ravnopravnost, očito se tim pojmom ne misli na iste opcije nego na iste ishode.)

Primjerice imamo zakon prema kojem se na izbornim listama treba nalaziti određeni postotak žena. Posljednjih nekoliko izbora obilježeno je zamornim izvještavanjem tko je prekršio taj zakon koji pokušava ostvariti proizvoljne planove birokracije. Politikom bi se trebali baviti oni koji su motivirani, spremni i sposobni za to. Ispunjavanje kvota ne donosi nikakvu posebnu korist. Izbori imaju svoj cilj, Vlast ima svoju funkciju, ne služi da bi se zadovoljavale kvote. Kanadski premijer je oduševio liberalne medije kada je u vladu postavio ljude na temelju njihovih demografskih obilježja; a još više ih je oduševilo njegovo

objašnjenje zašto je to učinio. Naime, njegovo objašnjenje je bilo *"zato što je 2016. godina"*. Sjajno objašnjeno. S vremenom je Trudeu postao parodija samog sebe pa je izgleda nekako popustilo oduševljenje njime. Zašto bi na najvažnije pozicije stavljali ljude jer su određenog spola ili boje kože? Zašto ne bi postavili najsposobnije?

"Rodna ravnopravnost" u smislu jednake zastupljenosti muškaraca i žena ne postoji na naftinom platformama ili u dječjim vrtićima. Ne radi se o neopravdanoj diskriminaciji, postoji puno faktora koji dovode do takvih razlika.

(Možete pročitati da smo daleko od ravnopravnost jer tek mali postotak očeva odlazi na porodiljni; većinom su žene te koje ga uzimaju. Vjerojatno postoji drugo objašnjenje osim diskriminacije; i nekako sumnjam da bi same žene bile zadovoljne kada bi tu postigli "ravnopravnost".)

No, ova digresija o "ravnopravnosti kroz jednaku zastupljenost" nije toliko bitna za sada. Dovoljno je reći da kada dođete u bolnicu i čujete *"Bez brige, ovdje imamo jednaki broj doktora i doktorica; mi ne zapošljavamo na temelju znanja i sposobnosti nego na temelju spolnih obilježja."* nećete biti zadovoljni.

U Preambuli Konvencije se, između ostalog, navodi:

> "prepoznajući da je nasilje nad ženama manifestacija povijesno nejednakih odnosa moći između žena i muškaraca, koji su doveli do dominacije nad ženama i diskriminacije žena od strane muškaraca i do sprečavanja punog napretka žena; "

Ovo je teško povjerovati. Radi se o feminističkoj ideološkoj zaluđenosti, običnoj pseudoznanosti koja nasilje objašnjava kao rezultat "povijesno nejednakih odnosa".

Odmah poslije se navodi;

> "prepoznajući strukturalnu narav nasilja nad ženama kao rodno utemeljenog nasilja, te da je nasilje nad ženama jedan od ključnih socijalnih mehanizama kojim se žene prisilno stavlja u podređeni položaj u odnosu na muškarce; "

Ovakve izjave i korišteni termini su ono što kritičare poziva na oprez. "Stukturalno nasilje" jedna je od omiljenih termina neomarksista (Posebno prisutno u području tzv. "mirovnih studija".) Jedna domaća organizacija ga na svojim stranicama opisuje kao *"ono [nasilje] kod kojega nema prepoznatog počinioca"*. Dakle ne postoji zakon koji bi trebali promijeniti, jednostavno je potreban sveoubuhvatan proces društvenog inženjeringa na svim razinama.

Već smo se bavili time što znači "rodno utemeljeno", ali što uopće znači nasilje? Prema Konvenciji, nasilje, odnosno njegove posljedice, imaju više oblika; *"tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu"*

Svi imamo otprilike predodžbu što znači "tjelesna šteta". "Psihička šteta" ima prilično široku definiciju sudeći po stranicama udruga koje se bave tim pitanjem , ali svakako postoje situacije koje bi svi osudili.

"Seksualni zločini" su također nešto što će svi osuditi kao najgore prijestupe koji zaslužuju oštre kazne.

Ipak, danas su ti zakoni toliko prošireni da obuhvaćaju i apsurdne situacije. Ako se sjetimo svih primjera iz nedavnog "metoo" pokreta shvatiti ćemo da se stvarno svašta pokušava osuditi u tom području.

Seksualno oslobođenje, i potpuni raspad "stereotipa" i "rodnih uloga" oko udvaranja proizvele su veliki broj problema, i još veći broj problematičnih rješenja za te probleme. Iako je dugo vladalo uvjerenje da je sve u redu dok postoji "pristanak" danas se javlja svijest da je "pristanak" puno kompleksnija stvar. (*Barem u naprednjačkom modelu ponašanja.)* Danas možete upasti u probleme jer je djevojaka naknadno shvatili da, iako je "pristala", osjeća kajanje i da nije bila spremna nositi se sa svim posljedicama.

Novi zakoni u tom području unose samo još zbrke. Naš zakon poznaje takozvani "snošaj bez pristanka". Moglo se to činiti kao nešto što bi trebalo pomoći žrtvama, ali u praksi se pokazalo da ono što bi sudili kao "silovanje" sada može postati "snošaj bez pristanka". Još jedan primjer gdje promjene štete onima kojima bi navodno trebale pomagati, odnosno udaljavaju žrtvu i društvo od pravde.

Ekonomsko nasilje je zanimljiv primjer. Iako konvencija samo spominje "ekonomsku štetu" radi se o široj temi. Ne prepoznaju sve države taj prijestup, a prema različitim istraživanjima ne prepoznaju niti sve žene da su žrtve tog zločina. Jasno nam je da otimanje imovine ili nasljedstva spada u nasilje, ali različiti istraživači su prilično raširili taj pojam. (Postojeći zakon je srećom smisleniji od različitih pojašnjenja aktivista koji su gotovo svaku pojavu uspjeli protumačiti kao ekonomsko nasilje.)

Zajednički život očito podrazumijeva kompleksnu isprepletenost interesa i odgovornosti; unijeti razdor nije teško, ali je teško, u slučaju sukoba, raspetljati stvar. Publikacije udruga koje raspravljaju o svim oblicima nasilja ponekad idu toliko daleko da ga definiraju kao subjektivnu stvar – *nasilje je ono što netko smatra nasiljem*. Takvo trivijaliziranje samo odmaže u osudi stvarnog nasilja.

Članak 8. i 9. odnosno se na obveze Država koje moraju financirati aktivnosti nevladinih organizacija. Ne iznenađuje da su upravo te organizacije najglasnije.

Dalje nailazimo na;

> "Članak 12. – Opće obveze
>
> Stranke će poduzeti potrebne mjere za promicanje promjena u društvenim i kulturnim obrascima ponašanja žena i muškaraca s ciljem iskorjenjivanja predrasuda, običaja, tradicija i svih drugih postupanja u praksi koja se temelje na ideji manje vrijednosti žena ili na stereotipnim ulogama žena i muškaraca. "

Dakle, Konvencija nalaže da iskorijenimo predrasude, običaje i tradicije [koje se temelje na stereotipnim ulogama žena i muškaraca]. Drugim riječima, konvencija nalaže potpunu kontrolu društva.

Potrebno je osloboditi društvo od običaja, tradicija, autoriteta i tradicionalnih institucija. Često čujemo takve pozive. Ali što onda preostaje? Što je društvo bez običaja, tradicije, autoriteta i institucija? Tko onda definira društvo?

Umjesto organskog razvoja imamo proizvoljne planove birokrata. Birokracija je ta koja upravlja životom pojedinca; od začeća do smrti; ona definira na koji način ćemo živjeti s našim bližnjima. Obitelj i naslijeđena kultura su neprijatelji jer nisu egalitarni. *(Birokracija konfiscira čitavo društvo.)*

Takvo razmišljanje je potrebno nametnuti politički, pravno, društveno i kulturno kada god je to moguće.

Konvencija nastavlja;

> "Članak 14. – Obrazovanje
>
> 1. Stranke će poduzeti, kada je to primjereno, potrebne korake kako bi nastavne materijale o pitanjima kao što su ravnopravnost žena i muškaraca, nestereotipne rodne uloge, uzajamno poštovanje, nenasilno rješavanje sukoba u osobnim odnosima, rodno utemeljeno nasilje nad ženama i pravo na osobni integritet, prilagođeno razvojnim sposobnostima učenika, uključile u redovni nastavni plan i program i na svim razinama obrazovanja. "

Potrebno je uključiti takvu ideologiju u nastavni plan i program na svim razinama obrazovanja. Nova ideologija preuzima sve. Sve što djeca i mladi uče treba biti prožeto njome. Sami priznaju svoje planove društvenog inženjeringa.

Krajnji cilj nije samo promovirati ideologiju nego stvoriti svijet u kojem djeca neće birati "stereotipno" ponašanje u životu. Ne radi se o tome da djeca uče o "nestereotipnim"

rodnim ulogama, nego da oblikuju svoj život prema onome što su naučili. Obitelj nije samo nepotrebna, nego je i štetna; birokracija je tu da je zamijeni.

Druga stavka istog članka:

> "Stranke će poduzeti potrebne korake za promicanje načela iz stavka 1. kako u neformalnim obrazovnim okruženjima, tako i u sportskim te kulturnim okruženjima i okruženjima za slobodno vrijeme te u medijima. "

To je izgleda bilo potrebno navesti da ne bi netko posumnjao u njihovu predanost sveobuhvatnim promjenama. **Dakle, ne radi se samo o vrtićima, školama i obrazovnim ustanovama, radi se o svemu s čime bi čovjek mogao ispunjavati svoje slobodno vrijeme. Sport, kultura, mediji.**

Nedopustivo je da se netko bezbrižno opušta na nekom sportskom događaju, posjetu izložbi ili
nekom koncertu; svatko mora stalno biti svjestan zadatka izgradnje novog društva.

(Slobodno uživajte u Mozartu, ali morate znati da je on bio muškarac. On je proizvod patrijarhata, govori kroz stereotipe i nasilje; u njegovim operama žene su majke, ljubavnice i supruge; nisu inženjerke i vojskovođe. Sjetite se svih onih ženskih mozarta koje ignoriramo jer nisu muškarci. Ili što već treba istaknuti uz podučavanje njegove umjetnosti.)

Naravno, uz sav taj posao, potreban je i mehanizam nadzora, način na koji ćemo stalno pratiti razvoj; upozoravati, poticati i kažnjavati. Članak 66. navodi

> Skupina stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu "GREVIO") pratit će provedbu ove Konvencije od strane stranaka.

> GREVIO će se sastojati od najmanje 10 članova i najviše 15 članova, uzimajući u obzir rodnu i geografsku ravnotežu, kao i multidisciplinarno stručno znanje. Njegove članove birat će Odbor stranaka između kandidata koje predlažu stranke, na razdoblje od četiri godine, s mogućnošću jednog reizbora, te će biti izabrani među državljanima Stranaka.

Rodna ravnoteža i jednakost su jako bitni, poručuje nam to Konvencija. Pogodite koji je omjer žena i muškaraca u toj skupini? Nije teško. Odnosno, nije teško ako znate što znači dijeliti s nulom. **Svi članovi su naravno žene; baš kao što to priliči skupini koja se toliko zalaže za ravnopravnost.**

(Iz životopisa saznajemo da se bave "gender" ovim "gender" onim, jedna je primjerice "chairperson" rodnih studija. Takvi lingvistički vandalizmi sami po sebi posebno ohrabruju.)

Nisam se upuštao u detaljniju analizu onoga što su objavile te aktivistice kojima predajemo našu suverenost; ali sigurno će učiniti sjajne stvari. Nema razloga zašto im ne bi prepustili kontrolu nad društvom.

***

Nije teško vidjeti da bi dijelovi konvencije koji se tiču azila, rehabilitacije prekršitelja, kažnjavanja i sl. mogli biti "kontroverzni"; ali to mi trenutno nije bilo zanimljivo. (Nemojmo ni zaboraviti da se u konvenciji ne spominju samo partneri nego i drugi prekršitelji – *neovisno o naravi odnosa sa žrtvom,* a žrtve su i one žene prije punoljetnosti.) U obiteljskom pravu muškarci su često diskriminirani, sigurno će i implementacija Konvencije donijeti nove primjere.

Konvencija spominje i potrebu programa prevencije, posebno ističući programe za dječake. Samo po sebi ne mora biti ništa sporno, svatko odgaja svoje sinove da ne udaraju djevojčice i sl. (Poznat nam je taj stereotip.) Ali ne možete dječacima poručivati da oduvijek ugnjetavaju žene;da su dio patrijarhata, da su silovatelji i nasilnici. Da su muškarci odgovorni za sve svjetske probleme, da sustavno ugnjetavaju žene, da su kolektivno odgovorni za različite zločine i nasilje protiv žena. Da je njihova muževnost "toksična", da trebaju biti izfeminizirani. Čitava povijest čovječanstva povijest je ugnjetavanja kojem i oni pripadaju jer su muškarci. Oni imaju privilegije. Trebaju se sramiti svog muškog roda, ispričavati se zbog njega, osjećati mržnju i samoprezir.

(Nije korisno ni za djevojčice i žene kada im poručujete da ih muškarci ugnjetavaju, da su njihovi eventualni neuspjesi rezultat patrijarhata.)

Obično, kada razmišljate o sprečavanju i kažnjavanju nasilja u obitelji, pretpostavite da će nasilje biti u fokusu. Ali postoji i drugi pristup. Proglasite svo nasilje rezultatom stereotipa – *rodno utemeljenim*; zatim uklonite stereotipe i rodne uloge. Rezultat svega je da ste riješili problem nasilja.

Bez obitelji, nema ni nasilja u obitelji. Naravno, zapravo niste riješili problem. Obiteljsko nasilje niste uklonili zato što ste uklonili obitelj.

"Oslobađanje" od rodnih uloga olakšava muškarcima da napuštaju svoje žene i djecu. Teže se formiraju nove obitelji, razvijaju se sukobi između muškaraca i žena. Pate i žene i djeca. Unatoč tome, upravu njihovu patnju aktivisti smatraju nečime što sprečavaju i olakšavaju. Zaslijepljeni vizijom utopijske budućnosti bez rodnih uloga jednostavno ne prepoznaju mane svijeta kojeg zagoravaju.

Svi ćemo se složiti da žrtve (i društvo) zaslužuju pravdu; i siguran sam da su upravo kritičari Konvencije općenito skloniji propisivati rigoroznije kazne u težim slučajevima –

kazne zbog kojih bi se ljudskopravaši bunili. (Tako da odbacivati sve kritičare kao osobe koje ne mare za - *ili čak odobravaju i potiču* - nasilje nije opravdano.)

Nažalost, "problem" nasilja ne možete u potpunosti "riješiti". Ne radi se o nečemu što "struka" može iskorijeniti**. Naprednjaci su skloni kriviti društvo (ili neke nežive objekte) zbog prisutnih patologija u ponašanju, ali takav pristup ne pridonosi rješenju.** *(Za nasilje među mladima, kriv je kapitalizam, za terorizam je kriv zapadni imperijalizam, oružje je krivo za nasilje, internet dovodi do... droga i alkohol su krivi za... itd.)* Ljudi imaju slobodnu volju. Kriviti stereotipe, povijesne nejednakosti, rodne uloge ili što već neće riješiti problem.

Kao što upozoravaju mislioci skeptični prema viziji eubirokrata; Obitelj je temelj društva, a uloga oca i uloga majke bitan dio normalnog ljudskog života; ta uloga zahtijeva predanost koju društvo treba vrednovati. Odbacivanje i preziranje tih uloga vodi u propast.

Hvalimo se svojim novim slobodama, ali smo zapravo pod sve većom kontrolom. Bezimeni birokrati upravljaju čitavim društvom; ne postoji kultura slobode samo politički nametnutni konformizam.

Nadajmo se da nećemo prekasno shvatiti sve razmjere uporabe države sile, odgojno-obrazovne indoktrinacije i društvenog inženjeringa.

Vjerovanje: Katoličko i Sekularno – A. Esolen

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/03/vjerovanje-katolicko-i-sekularno-esolen.html

Rimokatolik sam. Bit onoga što trebam vjerovati navedena je u Nicejskom Vjerovanju kojeg mogu izrecitirati pažljivim tempom unutar jedne minute.

Naš današnji svijet je puno zahtijevniji no što su tada bili biskupi. Moram vjerovati u široki raspon laži, i jao meni ako ne kleknem i poljubim sandale lažljivca. "Obiteljska struktura nije važna", "Spol je biološki, ali rod je društveni.", "Feministički pokret se bavi jednakim prilikama za žene", "Indijanci su bili miroljubljivi ljudi, živjeli su u skladu s prirodom i bili su dobronamjerni prema svima.", "Svijet je topliji no ikad, i svi ćemo se spržiti poput jaja u tavu ako ne prepustimo kontrolu nad svime što koristi energiju." - *a to znači, sve što ljudi rade* – "centraliziranoj svjetskoj birokraciji", "Religija je uzrok gotovo svih ratova." "Milijun ljudi je spaljeno na lomači u Srednjem Vijeku."

Ne radi se samo o samom mnoštvu laž - *ili težini istih*, koje je poput lavine. Stvar je u tome da mi zapravo i ne očekujemo ništa drugo osim laganja.

A. Esolen

PS

Za razliku od Nicejskog, Sekularno vjerovanje je nešto što Država sve češće nameće.

Upravo sam pogledao par završnih minuta emisije u kojoj je sudjelovala određena aktivistica. Iako sam znao viđati njenu sliku u medijima, zapamtio sam je samo zato jer se jednom prilikom požalila da se "doslovno tresla" jer je sudjelovala u emisiji u kojoj je netko iznio mišljenje s kojim se nije slagala.

Ovoga puta prekidala je misao gošće različitog stava i prijetila joj tužbom. Nema rasprave, ako nastavi tako "antidiskriminacijski" zakoni će joj stvoriti probleme. (Još je pridodala i da će morati odgovarati Kanadi, Britaniji ili kojim već državama. Jasno nam je da Država nameće i prijeti i kažnjava one koji ne pristaju na Sekularno Vjerovanje, ali nadajmo se da neće biti uključeni i dronovi.)

O miješanju Crkve u politiku – F.J. Sheen

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/03/o-mijesanju-crkve-u-politiku-fj-sheen.html

Vezano uz kontradiktorne optužbe protiv Crkve oko miješanja u politiku – *da se nije dovoljno uplitala u politiku u jednim pitanjima, i da se previše uplitala u politiku u drugim pitanjima*. Biskup Sheen odgovara da sve ovisi o ome što mislite pod politika. Ako pod miješanje u politiku mislite na favoriziranje određenog režima, stranke ili sustava koji poštuje osnovna Bogom dana prava i slobode osobe, odgovor je ne! Crkve se ne miješa u politiku. Ako pod miješanje u politiku mislite na prosudbu ili osudu filozofiju života prema kojoj je stranka ili država, ili klasa, ili rasa, izvor svih prava, i prema kojoj je stranka iznad savjesti i koja negira ta osnovna prava odgovor je da.

> Crkva osuđuje takvu filozofiju; Ali kada je osuđuje, ne radi se o miješanju u politiku jer takva politika više nije politika nego teologija. Kada se država postavi apsolutom poput Boga, kada zahtijeva vladavinu nad dušom, kada uništava slobodu savjesti i slobodu religije, onda je država prestala biti politička i postala je kontra-Crkva.

PS

Vidi raniji post Treba nam odvojenost Države i [crkve] Ljevičarstva.

O stilovima izlaganja u filozofiji, uključujući aforistički

> Iako postoji samo jedna filozofska metoda, postoji barem pet stilova izlaganja koji su se javili u Zapadnoj tradiciji. M. Adler u *Howto read a book* objašnjava;

1. Filozofski dijalog – koristi ga Platon u Dijalozima. Drugi filozofi su pokušali pisati dijaloge – *primjerice Ciceron i Berkeley* – ali neuspješno, dosadni su i nečitljivi. Platonova veličina vidljiva je iz sposobnosti pisanja dijaloga s toliko humora, šarma i dubine, ali to je ujedno možda i znak da je stil neprimjeren za filozofiju jer nitko osim njega nije uspio biti tako efikasan..

2. Filozofske rasprave ili eseji – od Platonova učenika Aristotela imamo drugi stil u filozofiji. Primjerice Kant prihvaća njegov stil izlaganja. Vidimo početak, sredinu i kraj. Iako su prisutna razmišljanja i prigovori drugih ljudi i filozofa, nedostaju elementi drame; filozofsko razmišljanje je razvijeno kroz izravno izlaganje.

3. Odgovaranje prigovorima – filozofski stil razvijen u Srednjem Vijeku kojeg je usavršio Toma Akvinski u *Summa Theologica*. Njegov stil je kombinacija postavljanja pitanja i odgovaranja na prigovore. Summa se sastoji od rasprava, pitanja i članaka. Forma članaka je ista: Postavlja se pitanje, predlaže se suprotni (krivi) odgovor; daju se argumenti u korist tih pogrešnih odgovara; na koje se onda suprotstavlja; i u konačnici Akvinski daje svoje riješenje započevši s *"Odgovaram"*. Urednost i poredak ovog stila su privlačni, ali najvažnija značajka tomističkog načina filozofiranja je eksplicitno prepoznavanje konflikata i odgovaranja na prigovore. U vrijeme Akvinskog filozofi su prihvaćali da moraju biti spremni braniti svoje stavove u javnim otvorenim raspravama, argument ne bi bio prihvaćen ako ne bi bio obranjen; filozof nije bio usamljeni mislioc nego je morao suočavati se sa svojim suparnicima. Summa je prožeta duhom rasprava i diskusija.

4. Sistematizacija Filozofije – fascinirani uspjesima matematike u organiziranju ljudskog znanja o prirodi, Descartes i Spinoza, pokušaju organizirati filozofiju na sličan način kao što je organizirana matematika. Descartes želi filozofiji dati sigurnost i formalnu strukturu koju je Euklid dao matematici, i u tome nije bio potpuno neuspješan. Spinoza razvija koncept dalje. Njegova Etika je napisana u strogom matematičkom obliku s propozicijama, dokazima, korolarima, lemama i sličnim, što baš i nije prikladno za metafiziku i moral. Upitno je je li moguće napisati filozofski rad u matematičkoj formi kao

što je to želio Spinoza, ili znanstveni rad u formi dijaloga kao što je pokušao Galileo. Obojica nisu uspjeli u određenoj mjeri iskomunicirati ono što su željeli, čini se kako je odabir same forme glavni razlog za neuspjeh.

***

5. Aforistički stil: Postoji još jedan stil filozofskog izlaganja koji zaslužuje spominjanje iako vjerojatno nije toliko važan kao ostala četiri. Aforistički stil usvojen od Nietzschea u *Thus Spake Zarathustra* i određenih modernih francuskih filozofa. Popularnost ovog stila kroz prošlo stoljeće je možda rezultat velikog interesa zapadnih čitatelja za Istočnim knjigama koje su pisane aforističkim stilom. Dio zasluga možda ide i primjeru Pascalova djela *Pensées*. Ali Pascal naravno nije namjeravao ostaviti svoje veliko djelu u formi kratkih, enigmatskih izjava; umro je prije nego što je mogao završiti knjigu u formi eseja.

Velika prednost aforističke forme u filozofiji jest taj da je heuristički: čitatelj ima dojam je više toga rečeno nego što je stvarno rečeno jer je on sam taj koji obavlja puno razmišljanja – *povezivanja između izjava i konstruiranja argumenata za poziciju*. Međutim, istodobno se radi o velikom nedostatku stila. Autor je poput vozača koji pobjegne nakon nesreće; dodirne se teme, predloži istinu ili uvod o njoj, a zatim pobjegne na drugi temu bez da je odgovarajuće obranio ono što je rekao. Prema tome, iako je aforistički stil ugodan onima koji su skloni poeziji, stil je iritantan ozbiljnim filozofima koji bi rađe slijedili i kritizirali autorov tok misli.

***

Koliko znamo ne postoji drugi važan stil filozofskog izlaganja koji se koristio u našoj Zapadnoj tradiciji. (Djelo poput Lukrecijava *On the Nature of Things* nije iznimka. Izvorno je u stihovima; ali što se tiče stila ne razlikuje se od drugih filozofskih eseja; a i obično ga danas čitamo u proznim prijevodima.) To znači da su svi veliki filozofi koristi jedan od ovih pet stilova; naravno ponekad su probali više od jednog. Rasprava ili esej je vjerojatno najčešći oblik, i danas i kroz povijest. Može biti strogo formalan i težak kao kod Kanta, ili u obliku popularnih filozofskih eseja i pisama. Dijaloge je notorno teško pisati, a geometrijski stil je enormno teško i pisati i čitati. Aforistički stil je izrazito nezadovoljavajući iz filozofske perspektive. Tomistički stil se ne koristi u posljednje vrijeme. Možda ne bi bio prihvatljiv modernim čitateljima, ali čini se kao šteta, s obzirom na sve njegove prednosti.

PS

Koji stil je najbolji? Treba li više pažnje posvetiti nekom od stilova?

Već sam objavio jednom Kreeftovo mišljenje; On hvali dva stila argumentacije i traži njihovo oživljavanje: Sokratov *dijalog* i Tomin *disputatio*, prema njemu, radi se o dva

> "načina razmišljanja koja jasno i pošteno iznose problem te obje strane izlože na racionalan način. Izgubila su se jer je filozofija degenerirala u ideologiju. Sama objektivna istina se često vidi kao desničarska kršćanska zavjera kojoj je cilj preuzeti vlast (iako je retorika nešto pametnija, na to se sve svodi)."

Zanimljivo da je vjerojatno najznačajnije filozofsko djelo srednjeg vijeka niz tvrdnji, prigovora i pobijanja prigovora. Kao i da su rasprave bile očekivana stvar. Popularno mišljenje o tom dobu nije u skladu s time.

No, kao što Adler ističe, dijaloge je teško pisati, a "odgovaranje prigovorima" (*disputatio*) jednostavno nije popularno. *(Teško je zamisliti kako bi disputatio izgledao u danas popularnim disciplinama, većina odgovora bi bila optužba za fobije ili izme. Istina, nije da te optužbe izgledaju bolje u esejima, ali možete stvoriti dojam da ste izrekli nešto drugo.)*

Adler ističe mane aforizma koje su oduvijek i mene iritirale. Problem je bio i veći jer sam u pravilu nailazio na aforizme koje nisam smatrao ispravnim tako da mi ih je bilo teško shvatiti ozbiljno. Ili se radilo o nekim ispraznim citatima samopomoći ili manjkavim argumentima koji su bili sveprisutni u određenim kutkima interneta.

Točnije, nije problem toliko u aforizmu koliko u ljudima koji ne shvaćaju presudne mane tog stila pa se slavodobitno pozivaju na njega. Posebna mješavina arogancije i ignorancije. *(Tu mislim na modernije aforizme.)*

No, kada naiđete na aforizme s kojima se slažete i koje smatrate efektnim i lijepim sažetkom neke Istine skloni ste zanemariti mane tog stila. Na blogu sam objavio Daviline aforizme o različitim temama. Sami po sebi neće uvjeriti čitatelje u istine o kojima govore, ali to ne umanjuje njihov značaj, nisu tako ni zamišljeni. Kao što sam Davila kaže (iz Umijeće Pisanja);

> *Čitatelj neće pronaći aforizme na ovim stranicama. Moje kratke rečenice su točkice na poentilističkoj slici.*

i

> *Ono što ovdje kažem činit će se trivijalno onome tko ne zna sve na što aludiramo.*

Postoje suvremeni autori aforizama koji su također utjecali na pozitivniji dojam tog stila kod mene; a s obzirom na popularnost društvenih mreža (s ograničenim brojem znakova), čini se da aforistički stil nije bez budućnosti.

O "banalnosti i gluposti" rasprave o rodu

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/05/o-banalnosti-i-gluposti-rasprave-o-rodu.html

U razgovoru s "novom ikonom desnice", filozofkinjom Selak, novinarka VL-a je postavila pitanje zašto su desničari – *njihovi argumenti* - tako glupi. Točnije pitanje je glasilo;

> *"Naravno, to ne znači da će dijete u vrtiću naučiti da mu je bolje biti djevojčica ako je dječak i obrnuto. Zašto se rasprava svela na tako banalne i glupe argumente?".*

O čemu zapravo govore oni koji daju takve argumente?

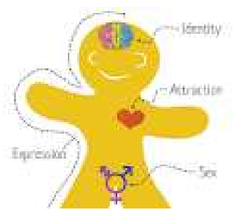
***

Za početak, sjetimo se što "neprimitivni" ljudi tvrde o rodu i ljudskoj osobi.

Prema njima; *Ja* sam u svojoj *biti – esenciji* - osoba, i to osoba koja po svojoj biti – *esenciji* - nema roda. Vi niste žena/muškarac nego ste osoba u tijelu žene/muškarca. Vi se nalazite u tijelu muškarca/žene, ali možete biti što god želite.

Kada govorimo o djeci i njihovom odgoju to znači da ih moramo podučiti kako se oni možda nalaze u tijelu dječaka/djevojčice, ali su ono kako se osjećaju u određenom trenutku. Slobodni su izabrati što god žele. Konkretno, malog Pericu moramo podučiti da se on nalazi u tijelu dječaka, možda ga čak i zanimaju "dječačke" stvari, ali to nužno ne znači da je on dječak, ili da će uvijek biti dječak.

(Isto tako moramo ga podučiti da ne postoji "žensko" i "muško" ponašanje, "ženski" i "muški" mozak; iako mora obvezno prihvatiti da su neki rođeni s "muškim" ili "ženskim" mozgom ali u pogrešnom tijelu.)

Naravno, takvo poimanje ljudske osobe nije nešto što su svi skloni prihvatiti, čak ni u današnje vrijeme. Većina ljudi se neće složit, a i oni koji će se složiti neće se ponašati u skladu s time. Ipak, ako se javno usprotivite optužit će vas za mržnju i nasilje, različite izme i fobije, za banalnost i glupost. Sve to jer smatrate da smo utjelovljeni u svom tijelu; da naše žensko/muško tijelo nije odvojeno od nas na taj način.

Dakle, argumenti o rodu i odgoju nisu nužno da ćemo dječaku reći da je djevojčica – i *obratno* - nego da ćemo reći dječaku da on nije dječak nego je samo u tijelu dječaka, da drugi ljudi nisu žene i muškarci nego se nalaze u tijelu žena i muškaraca.

Ne radi se o nečemu što su "desničari" osmislili kako bi obmanjivali i zastrašivali. Radi se o prihvaćenom stavu kojeg će naprednjaci zadovoljno promovirati i braniti. Utjecajne skupine ispolitizirati će sve sfere života takvim poimanjem. Inzistiraju da je rod odvojen od biološkog spola. Osobe trebamo promatrati "bezrodno". One koji to negiraju često optužuju za zločin iz mržnje.

No, čak i ako će priznati određene poteškoće svoje pozicije – *što čine izuzetno rijetko*, naprednjaci će se zapitati zašto ne bismo svako dijete podučili takvom "rodnom" shvaćanju osobe? Zašto ne bi svako dijete odgajali u skladu s time? Svi koji su protiv zasigurno žele samo napakostiti onima koji su "zbunjeni" svojim tijelom.

Kao prvo, samo sam želio razjasniti na što aludiraju – *svjesno ili nesvjesno* - oni koji daju takve "banalne i glupe argumente" odnosno da ti argumenti nisu zapravo takvi; Kao drugo, ne čini se nimalo bezopasnim podučavati djecu da nisu dječaci i djevojčice. *(Čak i u slučajevima konfuzije, takvo poimanje često samo donosi veću štetu i takvoj djeci.)*

Takvo poimanje ljudske osobe ima svoje posljedice na sve razine društva. Kada neki kritičar ukaže na primjere odgoja (u "naprednim" društvima i okolinama) koji su inspirirani takvim shvaćanjem ljudske osobe optužuju ga da izvlači apsurdne situacije i razmišljanja. Optužba protiv kritičara je ovaj put opravdana. Te situacije stvarno jesu apsurdne i smiješne, zato ih kritičar i ističe. Apsurdne su, i posljedica su takve filozofije - *ne radi se o glupom primjeru nego o primjeru gluposti.*

Ipak, što se tiče banalnosti; teško je ne zvučati banalno dok objašnjavate zašto je poimanje čovjeka suprotno tzv. "rodnoj ideologiji" ispravno i bitno. Prva stvar koju uopće primijetimo o nekome jest njegov spol; svaki dio tijela, ponašanje, govor, lice upućuje na tu stvarnost. Govoriti o činjenici da su žene te koje rađaju djecu, da žene doje – *banalost*. (Nedavno "istraživanje" je primjerice pokazalo "neprirodnost" dojenja -kako *nebanalno* odgovoriti na to?)

Dok pišem i uređujem ovaj tekst, saznao sam da se jednom paru kojeg poznajem rodilo dijete. Osim zdravlja, prva stvar koju u takvim situacijama saznate i koja vas zanima je spol djeteta. Znao sam prethodno za trudnoću, ali nisam znao spol. Ako vas obavijestim da se radilo o dječaku, u vašim mislima stvorit će se određena percepcija i očekivanja o toj tek rođenoj osobi i njenoj budućnosti. Ipak, rodila se djevojčica. Informacija je to koja mijenja vašu percepciju. Ne poznajete par i njihovu okolinu, ali da poznajete mogli bi zamisliti njihovu budućnost. Iako možda neće svima biti jasno o čemu pišem - *najteže je objasniti najbanalnije stvari onima koji ih negiraju*, dovoljno je reći da je obitelj dočekala djevojčicu, ne nekog bezrodnog u tijelu djevojčice.

***

Naravno, možete se složiti s opasnošću "rodne ideologije" - *nešto što sam u ovom postu izjednačio sa shvaćanjem da smo mi bezrodne osobe u tijelu muškarca/žene,* ali tvrditi da je to posve nepovezano s IK.

Postoji više načina na koje ih možete povezati, spomenut ću samo dva koja nije teško prepoznati.

Prvo, pristati na pojam "roda" kao nešto što je odvojeno od spola znači prihvatiti čitavu stvar. "Rod" je politički nabijen pojam kojim se u znanost i pravni sustav uvodi takva ideologija. *("Rod" nije samo drugi izraz za istu stvar kao "spol".)*

Drugo; govoriti o "rodnim ulogama" kao društveno uvjetovanim povezano je s negiranjem povezanosti "spola" i "roda".

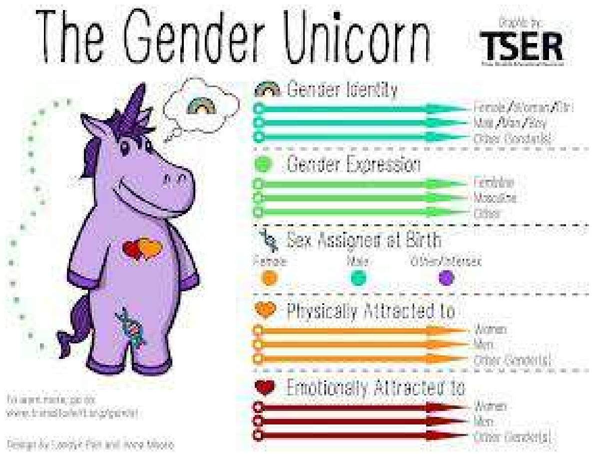
Pokazati povezanost možete na niz drugih načina jer se i *bezrodno* shvaćanje osobe i IK oslanjaju na slične implicitne pretpostavke o ljudskoj osobi. Radi se o pretpostavkama koje nam nude pogrešno i štetno poimanje osobe i društva.

PS

O samoj IK sam već nešto malo ranije pisao u Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik. (Ovaj post se ne bavi IK.)

"Banalan i glup" argument oko odgoja djece nije nešto što bih osobno naglašavao vezano uz IK – *u njoj postoji niz drugih problema,* ali ne mislim da argumentu nema spasa.

Neki su taj argument jednostavno pripisali retorici. U javnom prostoru morate djelovati brzo i morate što upečatljivije poslati svoju poruku. Ne znam koliko svjesno to rade oni koji ih koriste, ali ako i ostavimo pitanje retorike po strani, argument u svojoj konačnici upućuje na stvarnu i opravdanu kritiku. *(Kada se sjetite nekih argumenata zagovaratelja, primjerice jednog gradonačelnika, zapitate se zašto njega ili druge ljevičare novinare ne pitaju zašto su tako glupi odnosno lažljivi i besramni?)*

Besramnost (nekih) zagovaratelja IK

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/05/besramnost-nekih-zagovaratelja-ik.html

> "Ono što su radikalne feministkinje zapravo ostvarile je širenje vizije i agende seksualnog 'oslobađanja' što je kao svoj učinak imalo olakšavanje muževima da napuste svoje žene i djecu. Također su otežale stvaranje novih obitelji, stvorivši napetu atmosferu među spolovima. Na različite načine, u svemu tome izgubili su i muškarci i žene. Djeca su, naravno, najviše izgubila u propadanju obitelji. Unatoč tome, feminacistkinje su proglasili 'siromaštvo djece' jednim od svojih političkih vapaja. Besramne su."

~T. Sowell

Spomenutog citata sam se sjetio kada sam čuo aktivisticu koja ja na radiju izjavila da se radi o pobjedi nad nasiljem koje će sada prestati. Nisam pratio vijesti i tek sam uključio radio pa sam zaključio da je izjava zasigurno rezultat ratifikacije IK.

Zaboravio sam konkretno kako je glasila njena izjava, ali svakako je bila poanta da ostvarivanjem njene vizije društva - *odnosno time što ćemo njoj dati veću moć i financijska sredstva*, nestaje nasilje i pate nasilnici.

Možete se zapitati u čemu je problem, damo novac toj gospođici i riješili smo nasilje, nije li to poželjno? Pa, prilično je besramno tvrditi da više neće biti nasilja i da je samo to bilo potrebno. (Posebno jer njena vizija podrazumijeva promoviranje ponašanja i oblika življenja u kojima postoji veća stopa nasilja i siromaštva.)

Općenito, često možete čuti različite aktiviste, birokrate, stručnjake, političare i suce koje se žale na loše rješavanje problema žena. Ipak, tko je do sada rješavao te probleme? Upravo ti isti ljudi.

Slični su političarima i ekonomskim stručnjacima koji nas uvjeravaju da imaju rješenje za sve "ekonomske probleme" iako ti isti političari i ekonomski stručnjaci oduvijek i popravljaju naše probleme odnosno nude rješenja koja ne djeluju. Često se baveći stvarima koje nisu "problem" odnosno koje nije moguće "riješiti" na toj razini.

Gradonačelnik velikog hrvatskog grada predstavlja primjer posebno besramnog političara. Ustvrdio je da je jedini razlog (zaključak) zašto bi se netko protivio IK taj što se protivi zaštiti žena – *bio je dosta oštriji u optužbama*; Ali on sam pripada stranci koja je svojevremeno propustila ratificirati konvenciju, je li i tada razlog bio taj što se protive "pravima žena"?

***

Prije par dana jedne dnevne novine objavile su članak o prosvjedu vezanom uz nasilje i potrebu uvođenja mjera iz IK. Kako bi nas uvjerili naveli su desetak priča zlostavljanih žena. Priče donose mučne detalje koje je teško uopće čitati. Zapitate se kakvi ljudi su uopće sposobni činiti takve zločine?

Isto tako, zapitate se kakva se to osobe mogu protiviti IK?

Ipak, brzo se javi novo pitanje. Kakve to osobe iskorištavaju priče tih nesretnih žena da bi ostvarile svoje političke ciljeve? Pod krinkom zaštite žena uvode stvari koje s time veze nemaju.

Navest ću nekoliko primjera iz navedenih priča; partner ju je ubo nožem, fizički nasrnuo na nju dok je bila trudna, šamarao ju dok je dojila, zabranio joj da gleda djecu, prijetio ubojstvom, prijetio ubojstvom djece. Itd.

Čuvši te primjere, sigurno se zapitate kakva se to osoba protivi IK?

Ipak, kada se sjetimo što sve (potencijalno) donosi IK javlja nam se ponovno pitanje kakva to osoba iskorištava priče tih nesretnih žena za svoje političke ciljeve?

Hoće li tim ženama pomoći radionice za djecu u kojima uče o nestereotipnim rodnim ulogama ili pisanje eseja o patrijarhatu? Duh kojim je prožeta IK ne odgovara na probleme tih žena.

Jedan od ciljeva IK je borba protiv "rodnih uloga" kao izvora nasilja. Mislite li stvarno da nasilnik koji stalno vrijeđa i prijeti svojoj partnerici i svojoj djeci ispunjava "rodno ulogu" muža i oca? Odnosno da će ženama i djeci biti bolje kada više neće biti muškaraca koji će se ponašati kao "muževi" i "očevi"? Bi li tim ženama i djeci iz svjedočanstva bilo bolje kada bi njihov partner zapravo i ispunjavao ulogu muža i oca?

Hoće li svijet biti bolje mjesto za život ako dječake podučavamo da budu dobri muževi i dobri očevi ili ako ih podučavamo apstraktnim učenjima feminističke teorije o povijesnoj dominaciji muškog nad ženskim i patrijarhalnom ugnjetavanju?

Ne samo da priče nemaju veze sa IK, odnosno da ih (popratne stvari) IK neće spriječiti, nego upravo stvari protiv koje se bori IK su one koje sprečavaju takve zločine.
***
Prepoznajući da je nasilje kompleksan fenomen, neki od zagovornika tvrde da je IK jednostavno takav dokument koji se bavi nasiljem vezanim uz rodne uloge. Neka druga konvencija će se možda baviti drugim izvorima i razlozima nasilja.
Primjerice, jedan od najčešćih sukoba u vezi su vezani uz financije. Zamislite konvenciju koja tvrdi da je novac izvor nasilja nad ženama i da ćemo uklanjanjem novca i tržišta riješiti problem nasilja. Možemo ukinuti novac, možemo predati sve odluke o novcu u vezi

nekom odboru, ili što već. Uglavnom osmislimo neki sustav (možda nalik sustavima iz prošlosti). Strogo gledano, uklonivši novac više ne bi bilo sukoba oko novca. Problem riješen, zar ne? Jedino objašnjenje zašto bi se itko protivio takvoj konvenciji bio bi taj što opravdava nasilje nad ženama. Dovoljno je navesti svjedočanstvo zlostavljane žene, i ustvrditi da je potrebno uvesti te promjene.

Ipak, nije teško vidjeti da bi razlozi protivljenja takvoj konvenciji bili opravdani. Ne bi se radilo o tome da se netko zalaže za nasilje nego da prepoznaje problematičnost stvari koje se pokušava opravdati borbom protiv nasilja. Nastalo bi mnoštvo novih problema u društvu, a rješenje bi dovelo i do pogoršavanja situacije u vezama.

Naravno, možete reći da postoje ljudi koji se zalažu za različite društvene promjene, ali da je to odvojeno od njihova rješavanja nasilja. Uzmimo za primjer aktivisticu Tolle koja je svjevremeno izjavila;

> "Nedavno sam bila pozvana da budem kuma na krizmi i ono što sam čula od župnika nije mi se svidjelo, tako da je to kumstvo i propalo. Župnik je bez ustručavanja rekao kako očekuje da žene na krizmu dođu pristojno odjevene, što podrazumijeva obaveznu dužinu suknje do ispod koljena. Mislim da je time sve rečeno."

U čemu je problem, što je to "rečeno"? Svećenik je rekao da bi se žene – *a to uključuje četrnaestogodišnje djevojčice* - trebale pristojno odjenuti u crkvi, što je tu toliko šokantno? Problem je sljedeći; radi se o vrsti o patrijarhalnog ugnjetavanja. Muškarac vrši psihičko nasilje nad ženama, on ih kritizira i komentira njihovo ponašanje, određuje im kako će se odjenuti. Stvar je još gora jer je ovog puta muškarac župnik - predstavnik Crkve, a samo postojanje Crkve je protivno IK. Prema Tolle, "Crkva [je] već davno trebala reformirati svoje stavove oko ravnopravnosti spolova".

(Da je kojim slučajem neki drugi muškarac rekao ženama – i djevojčicama, da bi trebale obući kratku suknju opet bi se našli u sličnoj situaciji. Ukoliko bi pak muškarac izbjegavao komentirati odijevanje uz komentar da je to ženski posao onda bi vjerojatno također bio kriv jer širi stereotipe o rodnim ulogama ili što već. Zanemarimo sad detalje implementacije principa, poanta je da sve postaje problematično.)

Nedavno je izbila afera vezana uz zakon o našoj najvećoj kompaniji; ispostavilo se da su isti ljudi pisali i provodili zakon. Drugim riječima, problem je što isti ljudi - navodno - osmišljavaju rješenje imajući na umu vlastitu korist koju ostvare provođenjem.

Počeo sam Sowellovim citatom kojeg se često sjetim slušajući feminističke rješenja; prije no što nastavim ispričati ću jednu crticu iz njegova života koja je utjecala na njegov daljnji rad (čuo sam je prije više vremena pa detalji nisu precizni). Sowell je bio inteligentan mladi ekonomist koji je prepoznao da su određene stvari poželjne u društvu i smatrao je da je država ta koja ih može ostvariti. Bio je marksist. Odlučio je raditi u američkoj verziji zavoda za zapošljavanje (ministarstva rada) odnosno raditi na programima kojima je cilj razvijati tržište rada i osposobljavanja ljudi. Nakon par mjeseci iskustva u tom sustavu,

Sowell je počeo napuštati svoja prethodna uvjerenja. Prepoznao je da ljudi koji rade na tim programima imaju neke druge ciljeve. Ne samo da nisu sposobni ostvariti takve stvari, nego im često nije u interesu ostvariti ih. To bi značilo da oni sami ostaju bez posla, moći i pozicija.

Kakve to veze ima s našim aktivistima i IK? Mislim da je analogija prilično jasna. Različiti aktivisti nisu u stanju riješiti problem; Ili ne rješavaju probleme ili rješavaju probleme bez rješenja. Zapravo još gore, stalno osmišljavaju nove probleme koje onda "rješavaju". Na kraju svega, nakon uvođenja svojih programa, sami sudjeluju u procjeni uspješnosti rješavanja problema i dodjeljivanju novih ovlasti. Što bi tu moglo biti pogrešno?

Nedavno je izašao izvještaj o porastu ksenofobije, seksizma, rasizma, homofobije, transfobije i ostalih modernih grijehova u Hrvatskoj. Zašto je bitno govoriti o tome? Zato što postoje ljudi koji žive od toga (i za to). Nije im teško stalno pronalaziti nove probleme, proširivati postojeće kako bi javnost uvjerili u neizbježnost vlastitog rada.

Poznati aktivisti su javno uznemireni "alarmantnim" podacima, ali privatno su prestrašeni nestajanjem (navodnih) razloga svog djelovanja.

Naravno, uz dovoljno široku definiciju i manipulaciju podacima nije teško tvrditi da je "nasilje" sveprisutno; Da su nam potrebni novi zakoni i programi, novi planovi, novo obrazovanje i odgoj koje će donositi "društvenu promjenu"; koji će ukloniti sve što se ne sviđa takvim aktivistima.

(Jedno domaće istraživanje je pokazalo da je 75 posto žena na selu žrtva obiteljskog nasilja. Isto istraživanje pokazalo je da prosječna žena na selu ima 3.8 djece. Jedan eu dokument tvrdi da je pet posto žena u posljednjih godinu dana netko vrebao– slijedio. Zvuči puno, ali definicija vrebanja uključuje bivšeg partnera koji vam piše na društvenim mrežama poslije prekida. Itd.)

Uglavnom, izmisliti novu vrstu ugnjetavanja i novi prostor borbe nije teško. Makar se radilo o sadržaju dječje pjesmice, literaturi Zapadne civilizacije, ili cijeni ulaznice na koncert koju plaćaju žene.
***
IK govori o nasilju nad ženama, ali tko je počinitelj i kako ćemo ga spriječiti?

Domaći tjednik predstavio nam je nedavno Ann Oakley kao znanstvenog genija u rangu Kopernika i Darwina, osobu bez čije ideje "roda" današnji svijet ne bi bio shvatljiv, a društvene znanosti bi bile beskorisne. Nisam upoznat s njenim radom – nekako pretpostavljam da su ljudi i prije nje bili svjesni da žena može obaviti "muški" posao i obratno, ali pročitao sam njen članak The culture of masculinity costs all too much to ignore koji mi je bio zanimljiv. U njemu se Oakley bavi troškom i demografskom strukturom zatvorskog sustava. Točnije, tvrdi da bi uklanjanje štete koju čine muškarci kroz zločine bila dovoljna za sve druge troškove države. Matematika nije točna, ali poanta nije promijenjena; kada bi se muškarci prestali ponašati kao (nasilni) muškarci svijet bi bio

bolje mjesto.

Zanimljivo je primijetiti da nitko u ovome području ne govori o seksizmu. Devet desetina zatvorenika za nasilne zločine su muškarci. Obično demografske razlike aktivisti vole objašnjavati različitim izmima. Nitko ne tvrdi da je zatvorski i pravni sustav protiv muškaraca ili nešto takvo, da se radi o diskriminaciji.

U prometu su također muškarci ti koji većinom čine prijestupe, pogotovo vezane uz brzinu, što rezultira brojnim smrtonosnim nesrećama Još jedan primjer da, prema Oakley, muževnost "može biti" opasna za zdravlje. Razlike između rodova dovode do manje kvalitete života na što je potrebno odgovoriti tako što ćemo se pozabaviti "kulturom muževnosti" koja ih podržava. Oakley tvrdi da je ponašanje muškaraca i žena društveno oblikovano. Iako je bitan utjecaj "testosterona", njega je moguće regulirati kroz određena ponašanja, okolnosti i prehranu. Naime, taj hormon je povezan sa "statusom" odnosno traženjem "pozicije" u društvu.

Zaključuje Oakley; određene muške osobine i ponašanja opasna su i za pojedinca i za društvo. "Na kulturu muškosti može se, i treba, odgovoriti kroz politiku [javne programe]."

Svi ćemo se složiti da je potrebno "kontrolirati" muževnost. Morate odgojiti mladiće da kontroliraju svoje "muške osobine".

Ipak, izgleda da je pogrešno govoriti o kontroli muških osobina. Prema tradicionalnijem shvaćanju, morate odgojiti mladiće da svoje muške osobine kontroliraju - dakle postoji nešto u dječacima što morate kontrolirati, potencijal za dobre ili loše stvari. Prema Oakley u ovom članku i njenim istomišljenicima, muške osobine zapravo ne treba kontrolirati jer te osobine niti ne postoje, one su tek društveni konstrukt. Muške osobine su rezultat "kulture muškosti", a ne biološke stvarnosti. (Razlika između spolova su proizvod kulture.)

Kako bi umanjila – uklonila - utjecaj biologije, tvrdi da se razina testosterona mijenja. Dječake (i muškarce) možemo poticati na one aktivnosti (i hranu) koje će rezultirati razinom testosterona zbog koje će se muškarci ponašati onako kako to smatraju poželjnim aktivisti rodnih studija.

U pravu je da se razina testosterona mijenja, njegova je uloga kompleksnija od popularne predodžbe, ali testosteron je bitan za motivaciju i napredovanje. (Općenito, postoji niz bioloških razlika između muškarca i žena.)

Aktivisti koji žele promijeniti ljudsku prirodu nude pogrešnu sliku čovjeka. Mladiće možete odgojiti ili da budu sposobni muškarci koji se kontroliraju ili ih možete odgojiti da ne budu uopće muškarci – *jer je biti "muškarac" navodno društveni konstrukt*. (Svi znamo koliko su ženama takvi muškarci privlačni i poželjni za partnera.)

Tko zna, možda je korisno dječake podučavati da budu muževi i očevi? Možda je korisno za njihovu buduću djecu? Za njihove buduće partnerice? Možda je pozitivno za društvo kada se muškarci ponašaju "muževno"? Možda društvo nije "oslobođeno" nego je lišeno muškaraca? Možda postoje opasnosti kada negirate biološku stvarnost muških osobina? Tko zna, možda su muškarci i njihovi testosteroni učinili i nešto dobro u povijesti? Možda im je čak testosteron bitan za normalno funkcioniranje organizma? Ili su ipak rodni studiji u pravu i muškarci – inače društvena konstrukcija - su izvor svog zla?

Probleme vezane uz rodne uloge, žene i muškarce, možete riješiti tako što ukloniti rodne uloge, ukinete žene i muškarce; ali to nije stvarno rješenje. Probleme čovječanstva ne možemo riješiti tako što ćemo iskorijeniti čovječanstvo.

***

Postoje ljudi koji se bave obiteljskim nasiljem, upoznati su s užasnim situacijama i traže najbolji način sprečavanja istog. Nadajmo se da će u tome biti što uspješni, želimo im svi puno uspjeha - nisam još nikada pročitao ijednu izjavu gdje bi netko branio nasilje. (Treba im dati veće ovlasti u izricanju kazni za najgore oblike zločina.)

Ipak, daleko je to od medija koji stvaraju propagandu umjesto vijesti. Daleko je to od neodgovornih radikalnih feministica koje koriste tuđu nesreću za širenje paranoje i ostvarivanje svojih političkih ciljeva. Daleko je to od političara koji se zbog glasova pokušavaju predstaviti zaštitnicima i onima koji su na strani žena.

Neprihvatljivo je sve zakone prožeti shvaćanjem ljudske osobe i društva prema kojem su sve demografske razlike rezultat povijesnog ugnjetavanja odnosno društveni konstrukt. Možda određene razlike reflektiraju određenu nepravdu ali postoje stvarne razlike između dječaka i djevojčica, mladića i djevojaka, muškaraca i žena; te razlike nisu izvor nasilja. Još bitnije, same te razlike nisu oblik nasilja.

PS

Post koji je trebao biti nekoliko citata se nepotrebno odužio. (Sowell je inače nedavno izdao novu knjigu pa je održao više javnih nastupa. Stariji postovi koji prenose neka njegova razmišljanja -U braku s ideologijom, "Rat protiv žena" - pobjeda Obame, Vizija Odabranih i uvođenje spolnog odgoja, primjer SAD-a , općenito kategorija Sowell.)

Izgledno je da ne postoji argument koji bi uspio uvjeriti sve da protivljenje onima koji iskorištavaju "borbu protiv nasilja" za druge ciljeve i interese ne znači protivljenje kažnjavanju nasilja.

Slušajući razne političare i aktiviste ovih dana koji koriste osjetljivu temu i žrtve kako bi stekli političku, ekonomsku i društvenu moć stvarno se zapitate o njihovoj besramnosti.

"If I had a hammer...
I'd SMASH Patriarchy"
I FOUND IT!
FEMINISM

IK – umjetna glupost u doba umjetne inteligencije

katoliksdnakace.blogspot.com/2018/05/ik-umjetna-glupost-u-doba-umjetne.html

U "raspravama" o Istanbulskoj Konvenciji (IK) stvorena je određena predodžba o ljudima koji joj se protive. Gotovo bi ih mogli nacrtati. Zapravo, NikTitanik je upravo to i učinio.

Pogledajmo o čemu se radi. (Razlog što ga spominjem nije taj što smatram da njegov rad proizvodi odlične ilustracije, nego zato što je njegov rad odlična ilustracija.) Tri su relevantne stvari po kojima je Nik poznat;
1. Glavna junakinja koja ima sklonost držanja valjka u ruci dok čega povratak svog muža. Svi znamo da je nasilje nad muškarcem jer nije kupio zadovoljavajući poklon ili nije došao na vrijeme doma smiješno. (Pogotovo kada je uključen nož.)
2. Kad već spominjemo valjak, druga stvar koju treba spomenuti je - valjak. Točnije, Nik surađuje s obrtnikom (osmišljava grafička rješenja) koji proizvodi sprave čija je namjena nasilna kontrola partnera – različiti ženomlati i mužomlati. Posebnu pozornost javnosti je dobio proizvod "opizdilica" koja služi za "disciplinu žena". "Seksistički" i "ženama uvredljiv" predmet je srećom povučen iz prodaje ali šteta je već počinjena. Kao što su objasnili stručnjaci i budući provoditelji IK, takve navodne *"'šale' ponižavaju i vrijeđaju žene, zamagljuju granicu između prihvatljivog i neprihvatljivog, potenciraju rodne stereotipe i često opravdavaju nasilje protiv žena."* Naime, prema stručnjacima za IK, takav *"humor relativizira rodno uvjetovano nasilje i promoviraju [se] štetni rodni stereotipi."* (Toliko o Niku i IK.)

3. Specifičnost Nikovih karaktura je zasigurno i prikaz krezubog kockoglavog rvata katolika. Često u potkošulji, neopran i nasilan, u svakoj društvenoj kontroverzi viče nepismene besmislice kakve su svojstvene samo za kockoglave rvate katolike. Ponekad niti to nije dovoljno pa će na njegovu majicu napisati imam mozak na razini embrija . (*Za one koji su to propustili zaključiti iz suptilne karikature.)*
***
Vezano uz IK kontroverze Nikovo risanje nije iznevjerilo očekivanja. Da ne bi bilo zabune kakva se to osoba protivi IK i koji su njeni argumenti nude nam se sljedeći (ponavljani) prikazi;

Ovo nije jedna karikatura, ali je zapravo ista karikatura. Teško tu išta možemo dodati. Sve je jasno. Ono što različiti političari i aktivisti izjavljuju o onima koji se protive IK, Nik je sjajno sažeo u karikaturi. *(Ako je ponavljanje karikatura znak gubitka*

inspiracije i motivacije, sigurno može pronaći posao u njihovu taboru.)
Nakon par takvih karikatura, Nik je prepoznao da takav prikaz nije baš točan. Preblag je. Dolazimo do nove karikature;

(klik za uvecani prikaz) izvor: fb

izvor fb

Nadmašio je samog sebe.

Protivnici IK su primitivni nasilnici, ali kod nekih postoje i drugi problemi. Pokušajmo analizirati o čemu se radi. Nešto doslovnije, ovaj primjerak kockoglavog zabrinut je jer smatra kako će netko stati u obranu prestravljene koze s kojom spava u krevetu. Nije daleko od slike koju određeni aktivisti pokušavaju projecirati o svojim neistomišljenicima.

Nešto apstraknije, oni koji se protive IK daleko su od civilizacije, društvo su im životinje ne ljudi, a tako i razmišljaju. (Mogli bi analizirati i detaljnije na simboličkoj razini – *krevet, koza itd.*, ali nekako sumnjam da kod autora postoji ikakva namjera, već je i ovo apstrakno tumačenje preduboko.)

Kad smo već kod odnosa sa životinjama, on je tek odnedavno u HR zabranjen zakonom o dobrobiti životinja. Naime, razlog zašto ne bi trebali imati odnose s životinjama je taj što se

to protivi *"dobrobiti životinja"*. Zakon je i prije zabranjivao izazivanje boli, patnje, ozljeda i straha kod životinja ali nije eksplicitno navodio primjer općenja. Drugim riječima, mogli ste tvrditi da se radi o prirodnim nagonima životinje i da nikakva šteta nije počinjena. Ipak, sada je jasno da postoji problem pristanka, kako životinja nije u stanju dati pristanak, ta vrsta odnosa je jasno i nedvosmisleno zabranjena. *(Ne znam kako ćete dobiti pristanak da ih samo podragate.)*
Zamislite da pitate ljude na cesti što misle o toj vrsti odnosa. Većinu bi uopće bilo stid pričati o tome, izražavali bi gađenje samom idejom. Ako bi naišli na nekog posebno primitivnog, vjerojatno bi cijelu stvar proglasio sotonskom. Ukratko, tipična objašnjenja kockoglavih rvata katolika koji govore o stidu, gađenju i krivnji – tim besmislemnim antiznanstvenim emocijama koje smo srećom nadišli. *(Neki ljudi nikako da opadnu s ruba ravne ploče u koju toliko vjeruju.)*

Vratimo se mi karikaturama;

(klik za uvecani prikaz), izvor fb

Ovog puta održan je prosvjed. Nasilnici i slični njima su ostali doma, ali i "rvacka elita" je manje-više takva, kockoglava i nepismena - *baš kakvu je profesionalni brojači zuba i poznaju.* (Nemaju razumijevanje materije, daju loše argumente itd.)
Moram priznati da mi je transparent o "umjetnim tvorevinama" donekle i duhovit. Dotiče se argumenata kakvim sam i ja sklon, o štetnim posljedicama umjetno proizvedenih planova u ekonomiji i društvu – nasuprot tržištu, tradiciji i evoluciji.
No, pojam "umjetnog" kod umjetne inteligencije ima drugačije značenje. Radi se o korisnom alatu koji nam olakšava ostvarivanje različitih (neumjetnih) ciljeva.
***

Suprotno karikaturi, potrebno je napomenuti da Umjetna Inteligencija nije u skladu s IK, nego je u sukobu s IK. Spomenut ću samo tri načina na koja to možemo lako pokazati;
1. Većina istraživača u AI su muškarci. Radi se o muškom klubu koji diskriminira žene. Većina profesorskih pozicija na najboljim sveučilištima povezanih područja zauzimaju muškarci. Ne postoji rodna ravnopravnost. Ženama je pristup zabranjen.
2. GPS je nešto starija tehnologija koju više ne doživljavamo kao AI, ali ona to jest. Nažalost, GPS je također upao u probleme s IK. Ispostavilo se da u nekim društvima muškarci odbijaju slušati ženski glas (umjetne inteligencije). Točnije, ne žele slušati ženske komentare, naredbe i upute dok voze. To je bilo "prenapredno" za njih, potkopavalo je tradicionalnu žensku ulogu u društvu prema objašnjenju IK stručnjaka. Proizvođač je odlučio smiriti situaciju i objasnio je kako su muškarci ti koji su osmislili i automobil i same upute pa nema nikakve bojazni, zapravo ne slušamo ženu. Neće vas iznenaditi kada vam

kažem da takvo smirivanje nije smirilo IK stručnjake, samo još jedan dokaz ugnjetavanja žena.
3. Većina AI uređaja ima ženski glas (siri, alexa itd.) Naime, uloga umjetne inteligencije je pomaganje, slušanje i služenje. Naravno da će naše (svako) društvo smatrati da je AI onda žena. AI ima "ženski glas" jer svi pretpostavljaju da je "rodna uloga" žene "služiti". Upravo ono protiv čega se IK bori.
Ne moram ni napomenuti koliko su problematične čovjekolike (i često ne baš čovjekolike) AI naprave koje svojim glasom, ponašanjem i stavom ispunjavaju toksičnu želju muškarca za partnericama koje su tu da budu pasivne i služe svakoj njegovoj potrebi.

Kada antisocijalni inženjeri pokušavaju inicirati kontakt sa ženskim rodom vjerojatno krše IK - *jer, budimo ozbiljni, kakav se to napasnik pokušava udvarati ženi* - ali kada odluče da im je to previše truda i stresa pa potpuno izbjegnu ženski rod opet krše IK jer isključuju žene i šire "rodne uloge". Ne možete uređajima koji su tu da služe ljudima dati ženski glas, time širite tradicionalne "rodne uloge"; ali isto tako, ne možete uređajima koji su korisni, neophodni i inteligentni ne dati ženski glas i "rod".
Problem "rodnih uloga" i "roda" općenito u području AI odavno je prepoznat.(Kao i u gamingu) Postignut je mali napredak, ali toliko toga još moramo učiniti. Tužna je činjenica da i umjetna inteligencija gaze ljudska prava žena (reći će IK stručnjaci).

Oni koji se ne slažu s njima reći će, prava je šteta što u doba umjetne inteligencije IK stvara umjetnu glupost.

PS

Ovo je prvotno zamišljeno kao post nešto drugačije tematike. Trebala je to biti analiza zašto su svi "desničari" i "konzervativci" u našoj politici žene. Izgleda da su nam normalne žene posljednja nada u suočavanju s feminističkim ludilom.
Dio razloga leži u stvorenoj "predodžbi", a dio se tiče određenih razlika odnosno činjenice da je samo ženama "dopušteno" odgovoriti na posebnu vrstu agresije feministica. *(Ili barem tako neki tvrde. Opisujući predodžbu o tome tko se protivi IK post je skrenuo u neke druge vode pa nismo istražili feminističke napade na samu mogućnost razumske rasprave.)*

subota, 2. lipnja 2018.

Uho kao kulturni fenomen

"Uho je biološki fenomen, ali ljudsko uho je također kulturni proizvod. Ima vlastitu povijest, pespektivu i interese. Uho suvremenog pohoditelja koncerata razlikuje se od uha srednjovjekovnog člana zbora; A oba se razlikuju od uha ljubitelja pop glazbe koji nikako da izvadi slušalice iz svojih uši."
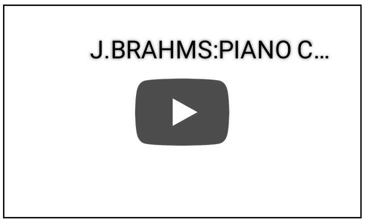
Tako Roger Scruton započinje esej Tonality Now: Finding a Groove u kojem se bavi obnovom tonaliteta. *(Gtranslate stalno napreduje pa vam po potrebi može uvelike pomoći u praćenju izvornog eseja.)*

Već sam ranije objavio jedan post o Scrutonu i glazbi; **A sada ... moral i glazba**

Neki ljudi slušaju glazbu, a drugi je tek čuju. Životinje također čuju ušima, ali njih samo zanimaju informacije o okolini, ne zanima ih zvuk, nego izvor zvuka. Kada slušamo glazbu kao glazbu, usredotočujemo se na zvukove same. Radi se o tajanstvenijoj stvari no što se čini.

Ako se previše usredotočite na izvor zvuka, ne možete više pratiti glazbu. Brahmsov koncert za klavir otvara s rogom, zatm slijedi *arpeggio* na klaviru kao odgovor. Da biste uvidjeli taj razvoj ne smijete razmišljati samo o fizikalnom izvoru zvuka; morate zaboraviti hornista koji puše u jednom kutku orkestra i ženu koja pritišće tipke u drugom kutku. Morate čuti rog koji zaziva taj *arpeggio*, koji se javlja u istom prostoru kao i melodija roga, ali iz drugog smjera, predstavlja odgovor u prostoru kojeg je napustio rog. Gdje se nalazi taj prostor? To nije mjesto u fizikalnom svijetu; kada slušamo zvukove kao glazbu, fokusiramo se na stavke koji su na nekom drugom mjestu.

Više o tome u spomenutom eseju, u nastavku Brahms;

(U ostatku Scruton kratko navodi povijest i prapovijest slušanja; objašnjenja evolucijske psihologije o nastanku glazbe - znak plemenske pripadnosti, priprema za borbu, obred prijelaza itd. Ali slušanje se javlja i u privatnosti, bez zajednice. Koncert klasične glazbe i rocka se razlikuju jer kod rocka nema kontemplacije, klasična glazba ima svoj početak i razvoj do vrhunca; rock koncert počinje prvom notom i odmah sve otkriva. Klasični koncert nalikuje religijskoj službi, a rok koncert plemenskom plesu itd. Možda esej ima svojih nedostataka, ali ističe nekoliko stvari koje je dobro imati na umu u naša "moderna" vremena u kojima je razumijevanje glazbe osiromašeno.)

Objavio/la Katolik s dna kace u 23:47

Oznake: estetika , glazba , roger scruton

Popularni postovi kroz zadnjih 7 dana

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo
Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb . (Citati iz...

Sedam smrtnih grijeha u današnjem svijetu
Pakaluk u eseju Obstacles to Joy: The Seven Deadly Sins Today donosi zanimljiv osvrt na sedam smrtnih grijeha u današnjem vremenu. O zavis...

O Srednjem vijeku i "Mračnom dobu"?
Uvijek sam mislio da znam odgovor na pitanje do kada je trajao srednji vijek. To je razdoblje od pada Rimskog carstva do modernog razdoblja....

Pretraži ovaj blog

Traži

Arhiva bloga

Popularni postovi (30 dana)

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

Idiot, citat - Dostojevski

Naša kultura, što je preostalo: Intervju sa T.D.

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Deset konzervativnih načela!

Oikofobija

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

O meni

Katolik s dna kace

KatolikS.DnaKace@gmail.com

Prikaži moj cijeli profil

Najpopularniji postovi na blogu

Deset konzervativnih načela!

[1/2] Inteligencija i mudrost (i glupost) - N.G.Dávila

Idiot, citat - Dostojevski

Olakšava li kvantna fizika vjerovanje u Boga?

Hrvatska - žena koju zlostavlja NGO nasilnik

Agora i Hipatija – još jednom!

Kako kršćani nisu uništili Aleksandrijsku knjižnicu

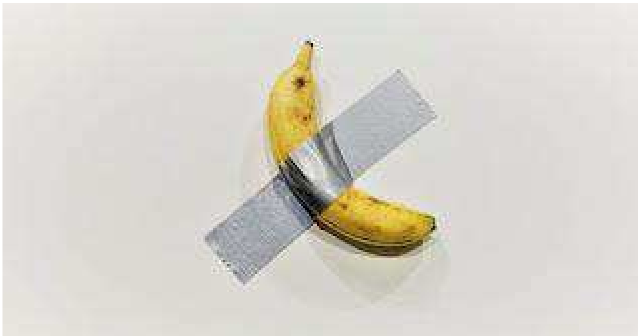
Oikofobija

Snjegović s nosom od banane

katoliksdnakace.blogspot.com/2019/12/snjegovic-s-nosom-od-banane.html

Nedavno je prodano moderno umjetničko djelo koje se sastoji od banane zalijepljene selojtepom na zid. Ako Vam zvuči kao nešto što bi svatko mogao učiniti, onda ste neuki, a takvi komentari samo pokazuju koliko ste neupućeni u modernu umjetnost – *"pa to svatko može", "to može i moje dijete" itd*. Možda si možete priuštiti jednu bananu i jedan selojtep, ali ovo umjetničko djelo je van dosega, kupca je koštalo gotovo milijun kuna. (Zapravo prilično jeftino kada pogledate koliko dobivaju umjetnici poput Koonsa.)

Umjetnici koji izrađuju snjegoviće u Hrvatskoj ne zarađuju toliko, ali ne zato što je njihova umjetnost manje vrijedna, nego jer jednostavno žive u primitivnoj okolini. Njihovi asistenti ne posjećuju otmjene zabave s poslovnom elitom i ne dobivaju prestižne stipendije, ali to je samo zato jer žive u prilično ograničenom društvu bez sluha.

Ako ne shvaćate zašto "banana" umjetničko djelo vrijedi toliki novac odnosno zašto se radi o velikom umjetničkom djelu onda neće shvatiti niti situaciju oko cenzure snjegovića. Kako saznajemo iz medija, u Velikoj Gorici su uklonili umjetničko djelo snjegovića zbog pritužbi građana – *ili bolje reći, malograđana*.

Nisam upućen u detalje – *nisam niti siguran je li uklonjen*, ali sam pročitao objavu na društvenoj mreži u kojoj je autor (objave) šokiran takvim razvojem situacije. Komentatori većinom dijele mišljenje. Više njih je istaknulo da takva umjetnička djela smetaju onima koji nisu pročitali knjigu. Točnije, savjetuju kritičarima da pročitaju knjigu.

Koju knjigu? Ne znam, nisu rekli, ali oni su je očito pročitali. Valjda su sve te knjige iste, ne bih znao, ima debljih i tanjih, uzmete jednu pod ruku i izgledate pametni. Valjda ste pametniji ako na koricama piše kritika, dekonstrukcija ili takvo što. *(Ne znam smijete li pročitati knjigu o Ljepoti ili razotkrivanju prevare moderne umjetnosti – jesu li i to knjige?)*

Uglavnom, kada *"pročitate knjigu"*, i postanete dio kritički razmišljajuće elite koja kritički upija medijski prezentiranu vijest, onda ćete objavljivati poput ostalih komentare da nas neki žele *"vratiti u srednji vijek"*, da počinje inkvizicija, da katolibani ne znaju ništa drugo

nego braniti svoja uvjerenja itd. Neki tolerantniji među njima, objavili su da bi se konačno trebali obračunati i početi paliti crkve kao što to čine u neki sjevernim europskim zemljama.

Ako Vam se ne sviđa prezentirani snjegović i njegova poruka, onda ste vjerojatno, primjećuje i implicira jedan komentator, ni više ni manje nego nacist. Nemojte misliti da je kritika moderne umjetnosti nešto u što se možete upustiti bez da Vam priljepe poznate magične izraze i optužbe.

Iako su neki upozorili da su snjegovići strašni i izuzetno neprikladni za dječje igralište , spremno je objašnjeno da to nije ništa prema strahu kojeg osjećaju djeca kada svjedoče nekom od prikaza Kristove muke. Michelangelova Pieta nije ništa manje strašna. El Greco također straši djecu. Zapadna kultura je puna takvih opasnosti za djecu. Minimum koji možemo napraviti je ukloniti raspela.

***

Gdje su i kada postavljeni ti snjegovići? Postavljeni su kao dio "Prosinca u Gorici". Izgleda da goričani već godinama slave, ne advent, ne Božić, čak ne slave niti nekakav zimski ili svjetlosni sajam nego slave "Prosinac". (Koliko sam saznao, to je jedini mjesec koji slave.) Svako pošteno slavljenje Prosinca mora uključivati i Perun Božić. Ne znam o čemu se tu radi niti je li to povezano sa snjegovićima. Radi li se o radionici, izložbi, običnim pričama o lokalnim legendama i narodnom folkloru ili nečemu zlokobnijem?

Priče o Perunu dovode do nas do načitanih komentatora koji objašnjavaju da katolici ne slave rođenje Gospodinovo nego zapravo slave zimski suncostaj. Dok naivni katolici razmatraju Božićne misterije, nisu jadni niti svjesni da zapravo štuju sunce.

Više komentatora je razljućeno katoličkim licemjerjem. To je nešto na što smo navikli - *na tu optužbu*, ali ovaj put primjer licemjerja je to što katolici kite bor lampicama, a poslije odlaze u crkvu. Kakvi besramnici, zaključilo je više komentatora. Nisam točno shvatio što je nespojivo s lampicama, ukrasima i štovanjem Jedinog Boga, stvarno sam prvi put naišao na toliko ljutnje i ogorčenosti prema licemjernim katolicima zbog lampica.

Možda je netko u zabludi da katolici koji okite bor zapravo štuju taj bor, ali takvo mišljenje i vjerovanje iznenadilo bi svakog katolika. Ako postoji ikakav bog perun koji je živio u tom drvcu katolik ga je odlučio srušiti sjekirom, a ne štovati.

Možda su komentatori zbunjeni činjenicom da su katolici uspjeli ugraditi različite prethodne običaje naroda - *kristijanizirati običaje*, ali radi se o izvanjskim i površinskim sličnostima, u svojoj biti su ta vjerovanja potpuno drugačija.

Prestao sam čitati komentare kada je jedan komentator ustvrdio da su katolici ne samo licemjerni jer slave Božić na neprikladne načine, nego ga slave općim kolinjem i jedenjem drugih živih bića. Tu smo se već previše udaljili od teme.

Ipak, spomenuti ću i komentare u kojima se iznosi optužba da je Biblija strašnije od tih snjegovića i potpuno neprimjerena za djecu. Ne mislim da je to točno, ali ću se složiti da neki koji nemaju razvijen intelekt – *djeca,* i osobe koje nemaju razvijen intelekt – *neki odrasli komentatori,* nisu u stanju pročitati knjigu i razlikovati opise, privremene zabrane i nepromjenjive istine u Bibliji. *("Neki katolici miješaju tkanine, mislim o čemu mi pričamo.")*

No, ostavimo anonimne – *i ne toliko anonimne,* komentatore na miru. Što bi neki zabrinuti velikogoričan mogao istaknuti vezano uz snjegoviće; (I) ružni su, (II) straše djecu – i odrasle, (III) nisu u blagdanskom duhu.

Ali ružnoća i ljepota su subjektivna stvar govore nam naprednjaci, odnosno nekima su ti snjegovići lijepi. Ne mislim da je to točno, ali neću ulazi u dublju raspravu o Ljepotu. Ružni su.

"Ako snjegovići straše djecu onda neka djeca ne odlaze u muzej". Problem je što snjegovići nisu postavljeni u muzeju nego ispred zgrade muzeja, pokraj klizališta za djecu. To vam može poslužiti kao isprika ako ste umoran roditelj koji želi izbjeći vođenje djeteta na klizanje pa mu možete reći *"žao mi je dušo, ali tamo su oni zločesti snjegovići, ne možemo sada ići*", ali općenito ih ne želite gledati niti dok šećete niti dok kližete.

"Krampusi straše djecu pa se nitko ne žali." Nisam imao kontakata sa krampusom pa nisam stručnjak - *straši li on djecu radi straha samog?* - ali ne mislim da je ista stvar. Ali da i jest, nitko nije stavio šumu krampusa pokraj djece. Da je onaj nesretnik iz reklame nakon svog truda odveo kćer u Veliku Goricu na klizanje ne bi nužno imali lijepu uspomenu.

Najvažnije, snjegovići nisu u blagdanskom duhu. Mnogi će to negirati ili relativizirati, ali radi se o očitoj činjenici. Čak i "woke" kapital zna što se podrazumijeva pod blagdanskim duhom; u svojim reklamama nudit će nam prizore toplog doma, pokazuju nam prirodne boje i materijale, arhitekturu prilagođenu čovjeku, a ne modernistička zdanja. Kućica s dimnjakom pod snijegom s okićenim borom i čašom tople čokolade, vlak koji prolazi netaknutom prirodom itd. Drvo, bor, crveno, zeleno, ne beton, staklo, stiropor, sivo.

Naravno, mnogi neizravno priznaju tu činjenicu. Živimo u nesavršenom svijetu pa i umjetnost mora biti takva. Umjetnost mora biti ružna, sve drugo bi bilo licemjerno. Ne postoji ideal kojem trebamo težiti, trebamo razotkriti svijet kakav jest – *u njihov viđenju.* Umjetnost treba šokirati. Mjesto gdje se djeca kližu idealno je mjesto za postaviti niz strašnih i ružnih snjegovića.

Da, ali to je moja poanta, snjegovići su ružni, a velikogoričani izgleda ne žele ružne snjegoviće, ne žele blagdane u kojima nema "blagdanske" atmosfere. Žele se opustiti na lokalnom sajmu i živjeti kao zajednica, mirno prošetati s djecom i uživati.

"Kakvi licemjeri, ti velikogoričani, oni ne razumiju umjetnost, pa ovi snjegovići su totalno Burtonovski." Dobro, možda i jesu – *toliko o originalnosti i velikoj umjetnosti,* onda možemo reći da velikogoričani ne žele burtonovske snjegoviće. Rađe bi uživali u svojoj okolini, izazvali prezir naprednjaka i pokazali svoju neukost nego glumili da su im ti snjegovići privlačni.

***

Kako je Crkva upletena u sve to. Pa, zna se što je kršćanski snjegović. Mora biti debeo – *unatoč postu*, bijeli trojstvena oblika, rumenih obraza, sjajnih očiju i širokog osmjeha zbog radosne vijesti Božića, s nosom od mrkvice kojom može nahraniti siromašne i gladne.

Ružni, mršavi, sivi, nadrogirani snjegović u čijim očima vidimo čitavo beznađe ovog svijeta, crni ponor u koji upada ljudska duša živeći sekularnim životom, sašivenih otvora jer ih je dekadentni hedonizam potpuno uništio. Takav snjegović jednostavno ne zadovoljava naše standarde.

Ne znam kako su mediji upleli Crkvu u ovo, ali ti snjegovići nisu postavljeni u muzeju nego ispred muzeja, u parku u kojem je dječje klizalište i sajam. Sam park je prema svemu sudeći okružen muzejom s jedne strane, parkiralištima s dvije strane, a na četvertoj strani je, pogađate, crkva. Dakle, iako nisu na samom ulazu u crkvu, jako su joj blizu, i većina vjernika mora proći pokraj njih, svatko tko ulazi u crkvu može ih vidjeti.

Zapravo, park i raspored sajma je takav da se snjegovići nalaze odmah pokraj adventskog vijenca – *između crkve i njega*. (Okupljeni vjernici pri paljenju svijeća valjda stoje među tim snjegovićima?)

Ne znam jesu li vjernici uklonili snjegoviće, ali snjegovići su ružni, neprimjereni prostoru i vremenu, i jasno je zašto bi smetali velikogoričanima.

Ne znam je li osoba koja ih je izradila znala gdje će ih postaviti, koja im je publika, tko će se okupljati oko njih, tko ju naručio i što je točno naručio, tako da to ne komentiram previše ovom prilikom. Je li umjetnik znao da izrađuje snjegoviće među kojima će djeca čekati svoj red na klizanje? Poredani su po parku pa su ljudi prisiljeni svakodnevno prolaziti pokraj njih. *"Što? Trebate nešto za advent? Dobro. Napraviti ću bor, ali će biti kockast i bit će plavi, plava kocka, bit će to totalno art. Bor koji će šokirati provinciju."*

Zanimljivije su mi reakcije, točnije reakcije na reakcije.

Ipak ono što znamo jest da se ne radi o velikom umjetničkom djelu, nevjerojatnoj cenzuri, o sukobu Crkve i naprednjačke kulturne scene.

Pretražujući pojam Velike Gorice i kulture, jedan od prvih rezultata je intervju sa osobom koja je navodno napravila najbolji mali teatar u državi, nisam previše čitao, ali i ona govori protiv *"nazadnjačkog obrasca provincijskog poimanja kulture"*. Sjećam se prije nekoliko godina su mediji pisali o predstavi u kojoj su Mrle i Prle mahali svojim spolovilima pokrivenim fotografijom tadašnje premijerke. Bio je to vrhunac kulture prema našim naprednjacima. Utrošeno je nekoliko milijuna u produkcije, ali vrijedilo je svaku kunu. Čitava kulturna Hrvatska divila se tom malom kazalištu koje je tako relevantno i provokativno.

(Što je provokativnije od rokera koji žive u gradskim stanovima, obavljaju poslove u gradskoj upravi, sviraju za političke moćnike, promoviraju iste vrijednosti kao sve velike korporacije, vladini uredi i kvazi nevladine organizacije? Obuzdajte malo taj svoj pankerski duh. Nazadnjacim je to jednostavno previše.)

Zamislite da je kojim slučajem zagrebački gradonačelnik malom od svog kuma koji se voli igrati umjetnika povjerio posao izrade snjegovića za advent i da ih je on takve pobacao od zrinjevca do kaptola. Bili reakcija naprednjaka bila ista?

Radi se o jeftinom štosu koji nekim velikogoričanima nije dobro sjeo. Jednokratnom stiropornom smeću koje zagađuje okoliš i u kontrastu je sa stoljetnim zgradama muzeja i crkve ispred kojih je postavljen, ružnom detalju koji je u kontrastu s "blagdanskim duhom".

Naravno, reći će oni koji čitaju knjige. Ne postoji više umjetnost, ona je dekonstrurirana; oni koji se bave "tradicionalnom umjetnošću" bave se običnim kičem, u umjetnosti je dopustiv samo takav "štos", provokacija.

Ovo je zapravo veliko umjetničko djelo, a reakcije na isto pokazuju koliko je pogođeno. Umjetnik je vizionar koji je znao da će i njemu – *poput snjegovića,* zašiti usta.

Dobro, veliki progonjeni umjetnici, vaš ružni stiroporni snjegović uz klizalište na lokalnom sajmu je jedno od najvećeg umjetničkih djela u povijesti, svi uključeni će ostati zapisani u povijest. Sjajno ste razotkrili rasističku tendenciju velikogoričana koji priznaju samo bijelog snjegovića.

"Zašto snjegović ne bi bio ružni i sivi, ili crni, ili žuti?" pitat će se naprednjak. Ali ne možete raditi snjegovića od žutog snijega. Ne pitajte zašto.

PS

Da pojednostavimo i sažmemo stvar, osim lekcije da komentari na društveni mrežama nisu vrelo mudrosti – *istina, nude gramatičko pravopisne savjeta upitne vrijednosti*, većini ovakvi snjegovići nisu privlačni. Čak i oni koji vole ovakve stvari, prepoznaju da nisu "blagdanski". Ne znam jesu li snjegovići stvarno izazvali takav skandal, ali u očima nekih medija i komentara radi se o sjajnoj prilici za još jedan bizaran napad na Crkvu.

Zašto pišem o snjegovićima, ne znam ni sam, ali ako ne objavim sada, pametnije jutro će odustati.

Tko zna što će se do tada dogoditi? Primjerice, netko je prije par sati već pojeo umjetničko djelo bananu s početka priče.

Stariji postovi; Scruton o važnosti Ljepote, O Licemjerju - Bill Vallicella, O čitanju knjiga i načitanosti itd.

U nedostatku otpora, bezumnost pobjeđuje upornošću - TD

katoliksdnakace.blogspot.com/2019/12/u-nedostatku-otpora-bezumnost-pobjeuje.html

U *TheTriumph of Reason? Why bad theories never die* (2005.), Dalrymple se prisjeća rasprave u kojoj je druga strana prezentirala jednu od besmislenih teorija o obrazovanju djece. Iako u nevjerici što su takve teorije još uvijek prisutne, počeo je odgovarati, ali u pola vlastitog odgovara shvatio je koliko je cijela stvar dosadna pa zaključuje;

> "Zašto provodim toliko vremena kontrirajući takvim očitim glupostima koje same sebe pobijaju i satiriziraju čim ih netko izgovori? Zašto ne bih radio nešto drugo, pročitao dobru knjigu?

> Problem je što bezumnost na taj način prolazi i uspijeva. Pobjeđuje samom upornošću, neiscrpnim ponavljanjem, ostajući prisutna kada su svi već odustali, monomanijom. Dosađujući ljudima pokorava ih i čine ravnodušnim. Koja je nagrada monomanije? Moć."

Navoditi primjere čini se suvišnim. Kao da bi primjer samo umanjio sveprimjenjivost navedene istine. Već duže vrijeme javnim - *nacionalnim i internacionalnim* – prostorom dominiraju ideje koje djeluju, barem nekome poput mene, bezumnim.

Ponekad se čini da je njihova apsurdnost namjerna. Ukoliko bi Vam netko ponudio teoriju, svoje viđenje stvarnosti i predviđanje budućnosti, potrudili bi se odgovoriti ako vidite nekog smisla u tome, ali uz toliko prisutne ludosti čovjek počne razmišljati kao TD. (Kao što on primjećuje, upravo tako i pobjeđuju).

Oni koji su upoznati sa Dalrympleom znaju o kakvim stvarima često piše, nekoć sam ih promatrao kao dio udaljenog zapada, ali nažalost postaju sveprisutne i kod nas. Još uvijek stojimo bolje od njih, ali ne postoji brana koja bi spriječila i odgovorila na bezumnosti.

Domaćih primjera koji su u skladu sa Dalympleovim kritikama je puno, neki su možda i "prekontroverzni" za ovu priliku pa ću navesti ono čega se sjećam iz posljednjih par dana. Naišao sam na intervju sa domaćim autorom i govornikom samopomoći koji je objašnjavao da je pogrešno promatrati svaku obitelj kao svetinju, ako se osoba u nekom trenutku ne osjeća samoispunjenom, ne živi autentičnog sebe, ili koji je već izraz, treba izaći iz takve "veze" bez obzira na to kako će utjecati na okolinu. (vidi ranije postove u kategoriji etika autentičnosti); Prema njemu, za djecu je bolje da odrastaju bez roditelja nego sa *nesamoispunjenim* roditeljima.

(Primjer kojeg TD voli navoditi, čak ga spominje u citiranom eseju, jest ubojica koji mu je odgovorio zašto je ubio svoju djevojku *"Doktore, morao sam je ubiti, tko zna što bih inače učinio.")*

U radio emisiji, neki gospodin hvalio je modernu arhitekturu. Nisam se zadržao previše na tom kanalu, ali moderna arhitektura postoji samo da bi moderni arhitekti impresionirali druge moderne arhitekte. Visoka cijena izgradnje, nemogućnost održavanja, neprimjerenost za ljudski život i rad, nisu iznimke nego pravilo. Ostatak kritika ću preskočiti jer su meni samom dosadne.

Naravno, možete me okriviti za pristranost. Skloni smo pronaći više pogreški u mišljenju onih sa kojima se ne slažemo nego u mišljenjima onih sa kojima se slažemo. Skloni smo pronaći i opravdanje za pogreške u mišljenjima onih sa kojima smo bliski u razmišljanju, ali ako mislite da trenutno ideje naprednjaka ne prednjače u takvim stvarima, onda pružate još samo jedan dokaz raširenog ludila.

Ovih dana sam opet naišao na feminističke teorije o ljudskom društvu i ekonomiji za koje je lako pokazati da su pogrešne, jednostavno se temelje na pogrešnoj interpretaciji podataka. No, unatoč tome što svi koji se bave time znaju da je feministička interpretacija pogrešna, takve teorije slušamo svakodnevno. Samom upornošću pobjeđuju. Izgleda da je svakih par dana neki "feministički" dan, ili barem dan kojeg možemo takvim prikazati.

Ne mislim, a siguran sam ne misli niti TD, da je upornost i dosađivanje jedina tehnika uspjeha, ali u nekim područjima nije beznačajna.

PS

Nevezano uz gornji post; a vezano uz prethodni post o snjegoviću, kojeg sam napisao na temelju komentara jedne objave na društvenim mrežama, moram dodati da je moja pretpostavka bila pogrešna. Naime, ne radi se samo o "štosnom" radu, i kritičarima koji protestiraju protiv cenzure umjetnosti. (Može li se dijete - kojeg bi poslali kod školskog psihologa da crta takve snjegoviće - požaliti na cenzuru ako njegovo djelo ne završi na panou?)

Autor djela je ujedno i organizator, godinama promovira okultno (vještice, magiju, vračanje i sl.) pa mu se učinilo priličnim da organizira Perun Božić. (Doslovno Perun mali bog?) Tvrdi da se radi o našoj tradiciji pa ne vidi zašto bi to ikome smetalo. Ne poznajem nijednu obitelj u čijoj je tradiciji štovanje Peruna, ali on bi znao bolje.

Dakle, izgleda da su ti "pogani" snjegovići doslovno pogani i "perunski". Što to točno znači, ne znam. Turopoljcima koji danas slave svoju zaštitnicu sv. Luciju mučenicu - mučenu zbog odbijanja štovanja poganskih bogova - se to nije svidjelo.

Roger Scruton (1944 – 2020)

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/roger-scruton-1944-2020.html

Iako nam je uvijek potrebno nekoliko dana da se priviknemo na novu godine, ova 2020. se čini posebno futuristična. Lako je zamisliti naprednjaka koji viče ovo su dvadesete, ne mogu vjerovati da svijet još nije oblikovan po mojoj volji. Ipak, konzervativac koji je svjestan da je puno teže nešto izgraditi nego porušiti, odnosno koji je svjestan da nije dovoljno porušiti stari poredak i prepustiti budućnosti da se dogodi - *uništimo obitelji, brak, gospodarstvo i neka bude budućnost* - svjestan je da svaka promjena nije napredak. *(U kompleksnom sustavu većina promjena je negativna.)* Činjenica nove godine nije činjenica i napretka.

S nekoliko tjedana zaostatka objavljujem ovaj post posvećen filozofu Rogeru Scrutonu. Ukoliko pratite neke od konzervativnih medija mogli ste pročitati razmišljanja i sjećanja njegovih kolega i prijatelja. Preporučio bih Johna Haldanea koji u firstthing piše Roger Scruton: Burkean and bohemian i nudi kratak pregled Scrutonova doprinosa i ideja. Ed Feser također na svoj način sažima Scrutonov rad u postu Scruton's virtues. *(U ovome postu sam iskoristio nekoliko necitiranih razmišljanja iz Haldaneova eseja.)*

Iako nažalost nije toliko poznat u našoj široj javnosti možete pronaći i domaćih tekstova; narod je prenio Ristićeva razmišljanja Roger Scruton – odlazak vitezakonzervativne misli, Vujićeva In memoriam Roger Scruton, jedan od najutjecajnijikonzervativnih mislilaca, a bitno.net Džebina (Bitno.net je već obavio ranije nekoliko Scrutonovih razmišljanja.)

***

Redovito sam pratio, iako u zadnje vrijeme s nešto manje inteziteta, snimke Scrutonovih predavanja te se zabrinuo kada sam ga vidio držeći se za štap u nešto slabijem fizičkom izdanju. Ispostavilo se, tada, da se radilo samo o posljedici pada pri jahanju. Pomislio sam da je prilično neodgovoran, osoba njegova talenta i znanja u najboljim filozofskim godinama trebala bi se bolje čuvati.

Nakon toga sam naišao na vijesti o tome kako ga ljevičarski novinari i političari protjeruju iz nekog urbanističkog savjetodavnog tijela služeći se nevjerojatnim optužbama, podmetanjima i lažima, ali sam odbio pratiti taj "skandal" jer mi je situacija djelovala toliko apsurdnom i

nevjerojatnom da nije vrijedna praćenja. (Unatoč početnom kukavičluku Konzervativaca – *koje ne brine konzervatizam nego medijska slika* - situacije je razriješena i vraćen je na svoju poziciju. Neki kritičari su tvrdili da mu nije mjesto u tom savjetodavnom tijelu, da nema kvalifikacije, ali ako ih on nije imao onda je stvarno upitno tko ih ima. U međuvremenu je tijelo izdalo dokument puno strašnih savjeta poput onog da naglasak treba biti na ljepoti, ili da bi trebali posaditi više voćki u urbanim sredinama.)

Scruton je, ako ništa drugo, uvijek imao neprijatelje po kojima možete znati da je u pravu, ili barem da je vrijedan čitanja. Čak i komentari kritičara nakon njegove smrti zvuče kao komplimenti koje bi si svatko poželio. Izjava da je Scruton posvetio svoj život promoviranju ljepote [a ona je buržoazijski alat političkog ugnjetavanja] ne zvuči tako opasno kao što se nekima s Ljevice čini. Suočeni sa Scrutonovim radom, mnogi su shvatili da im jedino preostaje pozivati se na poznate i zamorne optužbe. Unatoč stalnom neprijateljstvu akademske i medijske okoline, Scruton je bio pametniji i načitaniji od većine njih, širokog interesa i kompetencija, pisao je jasnije i ljepše od njih.

Jednom je zapisao kako su na njegovu sveučilištu bila samo dva predstavnika konzervatizma, on i gospođa iz kuhinje koja je uz svoju blagajnu imala sliku pape. Napadi na njegov rad nisu ništa novo, pratili su ga kroz čitavu karijeru. Danas se često govori o kulturi zatiranja svih ne-ljevičarskih ideja, ali ta kultura već dugo postoji i nešto je što ga je pratilo kroz karijeru (nedobivanje posla i titula, prekidanje predavanja, protjerivanja itd.).

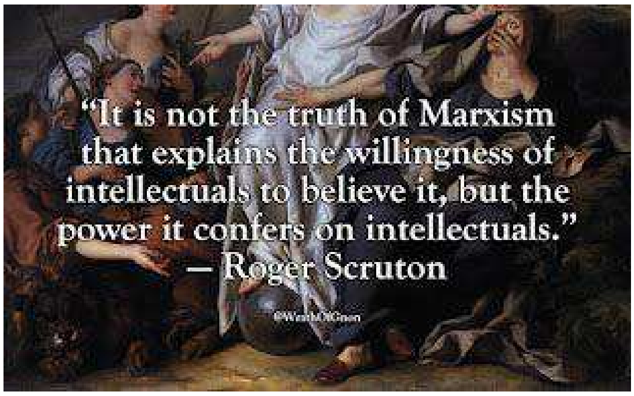
Ponekad bi izrazio svoju frustriranost jer se čitavo njegovo djelovanje povezivalo s njegovim konzervatizmom – *kao da je imao samo jednu ideju;* Ili kada bi izvukli neku kontroverznu rečenicu i tako ga navodno razotkrili, bez da su uopće uzeli u obzir što je zapravo rekao ili koji su njegovi stvarni argumenti; Ili kada su ignorirali činjenicu da je promijenio mišljenje o nekim stvarima kroz svoju karijeru.

Gledao sam snimku jednog njegova predavanja na liberalnom sveučilištu (gostovanje je izazvalo reakciju ljevičara), uvodničar je proveo desetak minuta objašnjavajući zašto uopće dopustiti nekome poput Scrutona da održi predavanje; prilično tužan – *i nevjerojatan* - prizor u kojem je Scruton prisiljen sjediti i slušati objašnjenje smije li uopće nešto reći.

Jednom prilikom je održao i predavanje članovima patriotske stranke, mnogi su ga ljevičarske kolege navodno dobronamjerno upozoravali da nikako ne smije održati predavanje i pokazati se u društvu tih ljudi. Iznenadila ga je ta novonastala zabrinutost za njegovu karijeru, ali im je mirno odgovorio i upitao ih zašto ga onda oni ne pozovu da govori o temama koje su toliko bitne za naše društvo i koje izazivaju toliku zabrinutost kod običnih ljudi. (Radilo se konkretno o imigraciji.)

Nevoljko pišem o takvim negativnim stvarima ovom prilikom, ali možemo nešto naučiti iz njih. Iako je bio prilično blag u svojoj polemici – *uz neke izuzetke,* i iako je prepuštao prostor ljevičarima i prihvaćao njihove zabrinutosti, svejedno je bio žrtva poznatih optužbi. Koliko god kompleksna njegova misao, postoje oni koji će je svesti na poznate optužbe od kojih se

nije moguće obraniti. Ponekad će ga indirektno optužiti već i zato jer navodno ohrabruje one koji su krivi za te zločine mišljenja.

Možda nije primjereno niti pisati o negativnome jer konzervatizam nije negativna filozofija u tome smislu. Ne radi se o slijepoj predanosti nekoj ideologiji nego o prepoznavanju onih stvari koje su nam toliko važne i koje cijenimo u životu, stvarima koje volimo, stvari koje ne možemo sami stvoriti, onim stvarima koje smo naslijedili i koje trebamo predati slijedećoj generaciji. Nažalost, često ih počinjemo cijeniti tek kada shvaćamo da ih gubimo, odnosno o njima počinjemo govoriti tek kada su napadane. *(Scrutonov konzervatizam nije nalik onom nekih američkih autora koji govore samo o ekonomiji ili pravu.)*

Konzervativci ne traže smisao života u politici te stoga često sav politički prostor prepuštaju liberalima svih vrsta. Konzervativci ne traže mir, ne traže otkupljenje, ne traže nadu u politici; imaju religiju, obitelj, umjetnost itd.

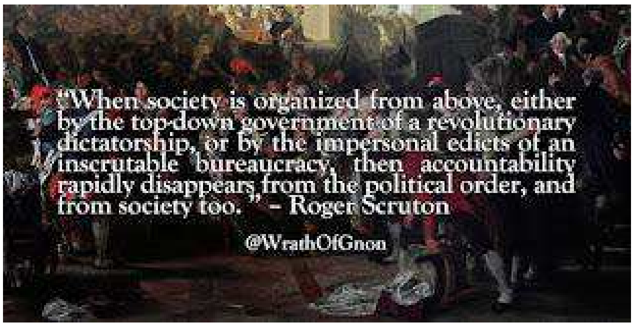
Posljednja Scrutonova pojavljivanja u javnosti pokazala su da je borba s teškom bolesti imala očekivane posljedice tako da vijest o njegovoj smrti nije iznenađujuća. Barem je pod kraj života dobio dio zasluženih priznanja. (Poput onog za organizaciju podzemnog sveučilišta u komunističkim državama.)

***

Kada govorimo o suvremenim filozofima, nije mu bilo ravna. Područje njegovih intelektualnih, estetskih i praktičnih interesa bilo je izvanredno široko, popraćeno odgovarajućim sposobnostima i znanjem. Nevjerojatno produktivan, pisao je knjige o filozofiji, politici, okolišu, općenito o estetici, arhitekturi i glazbi. Pisao je i o vinu, lovu, religiji - *i konkretnoj tradiciji i općenitom načinu ljudske svijesti i aktivnosti,* itd.

Teško je predstaviti sve teme o kojima je pisao. Reći da je pisao o glazbi ili umjetnosti, moglo bi nekoga navesti na ideju da je pisao recenzije, a ne da je bio jedan od najkreativnijih i napronicljivijih praktičara estetike. Ili reći da je pisao o politici nekoga može navesti da je pisao o dnevnoj politici, a ne da je jedan od najbitnijih konzervativaca prošlog stoljeća*)*. Kroz pedesetak knjiga dotakao se mnogih područja, pritom izbjegavajući klišej da takva širina podrazumijeva i plitkost. Osim same filozofije, autor je opera, nekoliko manjih glazbenih djela, romana, mnoštva kolumni i eseja itd. Bavio se uredničkim i izdavačkim radom, organizacijom ljetnih škola, podzemnog sveučilišta u komunističkim zemljama itd.

Na ovome blogu, posvetio sam mu ranije jedan post Roger Scruton – najbitniji živućifilozof konzervatizma.

Najdostupnije njegovo djelo o estetici je dokumentarac **Why beauty matters** kojeg sam preporučio puno puta, i ne mislim da će još jedan put biti previše. Ako nemate vremena, pogledajte uvodnih par minuta, sjajno sažima modernu umjetnost. (Ideje koje izlaže su napadane od glavne struje, ali mnoštvo umjetnika i običnih ljudi su mu zahvalne što je tako lijepo artikulirao ono što i sami prepoznaju. Ukoliko ste se zapitali što vam zapravo nudi moderna umjetnost – kultura, dokumentarac daje neke odgovore. Umjetnici koji se navodno bore protiv kiča i klišeja, promoviraju vlastiti klišej transgresije. Ne smijete pružati ljudima nešto lijepo, nešto što bi im donijelo utjehu, nego ih morate šokirati. Okruženi sebi sličnima, uvjeravaju se u vlastitu progresivnost, zauzimaju službene i poluslužbene kulturne institucije; govore o "originalnosti", "transgresiji" i "novim putevima", ali time samo šire vlastiti klišej.) Objavio sam post o dokumentarcu Scruton o važnosti Ljepote

Razgovor, svojevrsni dokumentarac, Beauty and Consolation također pruža dobar uvod u njegova razmišljanja.

Popis ranije objavljenih postova na blogu koji se bave Scrutonom;

- Vratite stigmu
- Predrasude prema predrasudama
- Humana ekonomija ili humano društvo?
- Scrutonov vodič kroz filozofiju: seks
- Oikofobija
- Nacionalne države ili transnacionalne tvorevine
- Poroci i vrline, progresivci i konzervativci
- Ne dajte svoju bocu
- Brak -zavjet ili ugovor?
- Kako odgojiti djecu i spasiti ih od Države
- Država Dadilja – što jeprihvatljivi rizik?
- O gubitku vjere
- O istospolnom "braku"
- Što se dogodilo s razumom?
- Scruton o Konzervatizmu i Ekologiji
- Scruton o Konzervatizmu
- Scruton o erotskim osjećajima i kulturi
- Scruton o konzervatizmu i očuvanju
- Prvi val sekularizacije
- Drugi val sekularizacije 1. dio, 2.dio
- Transformacija Lebenswelta

- Scruton o sentimentalnosti
- Totalitarna sentimentalnost
- Nije na prodaju
- Scruton o konzervatizmu - intervju
- Feser i Scruton o neurogluposti i"neurozavisti"
- EU, Grčka i važnost kulture
- Scruton protiv konzervativnogzanemarivanja kulture
- Scruton o zagonetnoj ustrajnosti Marksizma
- Scruton o Millu i liberalizmu
- TV Intervjui sa Scrutonom o konzervatizmu
- Što vjeruju konzervativci
- Scruton o Ljevičarskom stanju uma
- Scruton o Dobru države
- A sada ... moral i glazba
- Uho kao kulturni fenomen

Na youtubu, i drugim platformama, možete pronaći veliki broj predavanja koje je vrijedno pogledati.

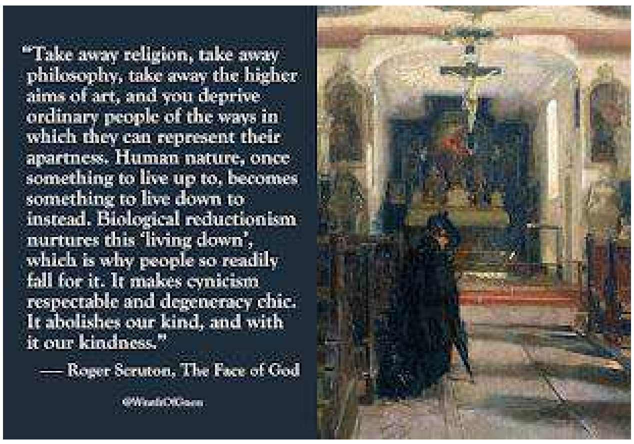
***

Scruton će vjerojatno ostati upamćen najviše po svome radu u estetici. Ne samo da je pisao o ljepoti, nego je o njoj pisao jako lijepo. Poetično, hrabro i duhovito. (Akademska estetika nije tema koji bi me nekoć zanimala, i ne zanima me toliko ni sada, ali njegova popularnija djela iz toga područja pružaju sjajan lijek za današnju situaciju. Uzevši u obzir područje, prilično su rigorozna i argumentirana.)

Scruton pokazuje da svijet iskustva, oblikovan ljudskim značenjem i vrijednostima, nije niti iluzija niti društveni konstrukt.

Odlučno se suprostavljao znanstvenom redukcionizmu, tražio je način obnavljanja vrijednosti i smisla svijeta, njegova kvalitativnog bogatstva i posebnosti, pritom ne negirajući moć i uspjeh znanstvenih metoda kvantitativne analize i kauzalne generalizacije.

U *The Soul of the World* Scruton prepušta darwinijskoj biologiji živa bića, ali ljudski um je nešto drugo; naša samosvijesnost i njeni intencionalni rezultati izmiču znanstvenim – *evolucijskim i neurofiziološkim* – objašnjenjima. Naša iskustva i misli uključujući koncepcije, afektivne reakcije i evalucijske prosudbe koje nadilaze puki utjecaj svijeta na naša osjetila, ne radi se samo o životinjskim instinktima, ili evolucijskoj adaptaciji.

Područje ljudskog iskustva je područje značenja i vrijednosti, u njemu nismo životinje nego subjekti. U takvom razmišljanju, primarni fokus je na interakciji osoba, fenomenu *međuosobog* prepoznavanja.

Postoji pristup znanosti, ali postoji i pristup interpersonalnog razumijevanja koji nam je potreban za razumijevanje svijeta. (*Postoji materijalno i smisleno, a u smislenome prepoznajemo estetsko, etičko i duhovno.)*

Ne mogu reći da imam senzibilitet koji bi mi omogućio da samo tako prihvatim (i shvatim) sve što je pisao o ovoj temi, ali njegovo artikuliranje problema sa modernom umjetnošću - uključujući *modernističku arhitekturu koju ste prisiljeni gledati i nikako je ne možete izbjeći* - nešto je što bi se čini na pravom tragu.

Važnost (eksplicitnog) prepoznavanja estetike je nešto čime je djelovao na mene, ali neke ideje mi djeluju prilično strano. Pritom ponajviše mislim na ideje poput one da visoka kultura (možda) može biti zamjena za religiju.

Uspio mi je približiti određena umjetnička djela, ali neka druga nisu nešto što bi na mene imalo poseban učinak (pogotovo "religijski"). Pritom ne mislim da je krivnja na njemu - *niti neki drugi filozofi me nisu uvjerili.* Možda se jednostavno radi o manjku truda kojeg sam spreman uložiti, ali dio njegovih objašnjenja mi djeluje prilično strano.

***

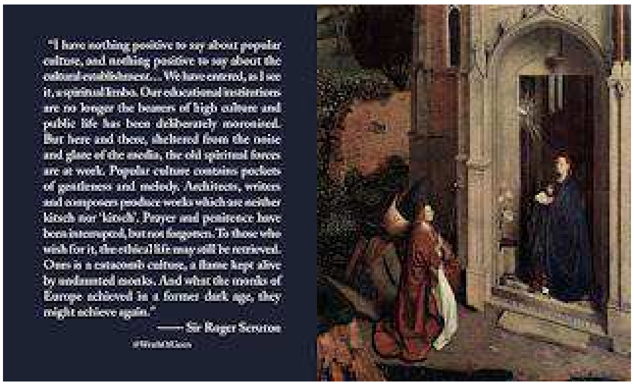
Scruton jest bio konzervativac, ali kao što ističe Haldane, bio je i boemskog senzibiliteta. Skrasio se posljednjih desetljeća na svojoj farmi u malenom engleskom selu, ali glavni proizvod te farme je i dalje bio sam Scruton.

Pisao sam nešto o njegovim liberalnim kritičarima (liberali svih vrsta), ali sam ovih dana naišao i na kritike suprotnog političkog predznaka. Neki su primijetili da njegove ideje nisu nešto što bi katolik trebao nekritički prihvatiti, da nisu spojive s katoličkom tradicijom (bilo u teološkim pitanjima ili pitanjima političke filozofije – *a tu su i druga metafizička pitanja koja imaju svoje implikacije*). S obzirom da nije bio katolik, i nije djelovao u nekoj od katoličkih intelektualnih tradicija, to je nesumnjivo točno. (Pisao je o religiji, nedjeljom svirao u crkvi, branio religiozne institucije itd., ali njegove vjerske prednosti ne bi prepoznali kao predanosti tipičnog vjernika.)

Istina je da se ne možete nekritički osloniti na njegova razmišljanja – *ima li itko za koga bi to vrijedilo?*, ali ponekad je zanimljivo pročitati što ima za reći upravo zato jer nudi drugačiji pristup. U određenim situacijama je lakše predstaviti argument kakav bi dao Scruton za određenu konzervativnu poziciju oko društvenog pitanja nego što bi bilo ponuditi čitavu metafizičku pozadinu kakve se drže tradicionalisti. (Naravno, u konačnici je nužno imati dobru metafiziku, ali i njegovi argumenti imaju svoju snagu..)

Čitajući Scrutona, možete prepoznati da je prepuštao previše prostora filozofskom naturalizmu, uvažavao je – *i precjenjivao* - njegove argumente. Ponekad bi to moglo djelovati neobično, ali izgleda da poduhvati kojima se bavio često nisu, prema njemu, zahtijevali direktno suočavanje s njime.

Uobičajene su kritike i da daje preveliki naglasak na estetiku kao lijek za naše probleme. Možda ta kritika vrijedi ako uzimate u obzir samo dio njegova rada, ali upoznat je s time da umjetnost nema uvijek oplemenjujuću funkciju. Ne bi negirao da je doživljaj neuke pobožne starice pred kičastim kipom "*superiorniji*" osjećaju educiranog sekularnog turista koji se nađe ispred velikog religioznog djela. (Doduše, u današnje vrijeme upitno je tko je educiran. Jedna američka studentica povijesti umjetnosti je nakon studijskog putovanja po talijanskim crkvama upitala zašto su umjetnici stalno prikazivali baš muško dijete. Lekcija koju je naučila na studiju nije koja je istina tih djela, što prikazuju ta djela, nego kako ih protumačiti kao priču o ugnjetavanju. Ovih dana je i prestižni fakultet donio odluku o prekidu popularnih predavanja o povijesti umjetnosti jer se ispostavilo da svi najveći umjetnici Zapadne civilizacije pripadaju određenoj demografskoj skupini, a takvo što je nespojivo s ciljevima i težnjama današnjeg svijeta.)

Iako nije toliko poznat u široj javnosti, Scrutonov utjecaj vidljiv je kod nekih popularnijih ličnosti. Zašto njegov rad nije bolje prihvaćen u akademskoj zajednici možemo samo nagađati. Zapravo dio odgovora nije teško pogoditi. No, možda je nešto i u ovome što je zapisao P. Hitchens;

> "Moje najdraže sjećanje na Rogera potječe s njegova predavanja na koje sam otišao s nadom osobnog razvoja. Nisam razumio predavanje, ali opustio sam se i prepustio smijehu (zajedno sa gotovo svima prisutnima) kada je svoje predavanje završio riječima: 'Često sam se pitao zašto ovaj argument nije imao veći utjecaj, ali pretpostavljam da je razlog taj što ga nitko drugi ne razumije.'"

Možda svako Scrutonovo djelo nije za svakoga, ali možemo od njega puno naučiti. Izgubili smo značajnog filozofa, ali njegovi kreativni i pronicljivi radovi ostaju.

Autoritet, Lojalnost i obitelj – R. S.

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/autoritet-lojalnost-i-obitelj-r-s.html

> Roger Scruton u poglavlju Autoritet i Lojalnost (*[Authority and Allegiance])* knige *The meaning of conservatism* zapisuje;

Konzervatizam je obilježen upravo svojim odnosom prema civilinom društvu. Za razliku od onih sa suprotne strane spektra koji govore o "slobodi" i "društvenoj pravdi" (i kojima je jednostavno ukazati na neku utopijsku budućnost), konzervativcima su bliska tri koncepta; autoritet, lojalnost i tradicija.

Danas smo navikli promatrati sve odnose u društvu kao ugovorne. Tvrdi se da je čitav društveni poredak rezultat ugovora, ali to je stav prema kojem su konzervativci izrazito sumnjičavi. Kao prvo, takvo razmišljanje samo po sebi već pretpostavlja da postoji određeni društveni poredak jer inače ne postoji niti ideja pojedinca koji je u stanju ponuditi takvu stvar.

Thomas Hobbes je zapisao da ne može postojati "*obveza ikojeg čovjeka koja nije rezultat njegova vlastita čina"*. Ipak, primjer obitelji nam jednostavno pokazuje što je problematično s time; takvo razmišljanje bi značilo da je dijete u jednom trenutku potajno sklopilo ugovor s roditeljima prema kojime će ga oni hraniti i odgajati u zamjenu za kasniju skrb.

***

> Scruton govoreći o *"Autoritetu i Obitelji"* kasnije zapisuje;

Okrenimo se privatnoj sferi. Uzmimo u obzir obitelj. Već sam rekao da bi bilo apsurdno razmišljati o obiteljskim vezama kao ugovornim, ili obiteljskim obvezama kao nečemu što je nastalo slobodnim napuštanjema autonomije, ili čak nekoj tihoj pogodbi koja je osviještena u nekoj kasnijoj fazi. Čak i kao metafora, jezik ugovora ne uspijeva se ovdje povezati s činjenicama. **Upravo su zbog toga eskremni individualisti – *oni koji ne vide nikakvu vrijednost u bilo kojem uređenju koje u konačnici nije rezultata svjesnog izbora* – počeli napadati obitelj, krivovore ideju njene "nepotrebnosti", objavljuju rat protiv nje kao oblika "patrijarhalnog" ugnjetavanja, nešto od čega je potrebno osloboditi žene i djecu kako bi mogli uživati vlastitu slobodu i ispunjenje.**

Takva "radikalna kritika" imala bi nekog opravdanja kada bi se radilo o slučajnosti da ljudska bića odrastaju voljeći, trebajući i oviseći o drugima;

kada bi bila slučajnost što su djeca povezana sa svojim roditeljima i roditelji sa svojom djecom neumoljivom vezom koja utječe na mogućnost kasnijeg užitka i boli; kada bi bila slučajnost što je obiteljski život i danas *(osim u slučaju manjine)* sličan kao što je i bio. Konzervativci će biti skeptični prema takvim kritikama. Njihovi rijetki pokušaji da izraze istinu o svijetu će vjerojatno biti utemeljeni na opservacijama, i iskazivati će nevjericu u trenutnu promjenjivost ljudske prirode. Prepoznati će da navedene činjenicu nisu slučajne, i da su obiteljske veze "razrješive" samo u onoj mjeri u kojoj su i užitak, poduzetnost, ljubav, bol, strast i lojalnost "razrješivi "- drugim riječima, samo u slučaju one manjine koja se može uvjeriti *(iz kojeg god razloga)* da se odrekne tih stvari.

Obitelj je stoga mala društvena jedinica koja dijeli sa civilnim društvom svojstvo da *nije-ugovorna*, da nastaje (i za roditelje i za djecu) ne kao izbor nego kao prirodna nužnost; I (da se vratimo analogiji), očito je da veze koje povezuju građanina s društvom nisu dobrovoljne nego su vrsta prirodnog odnosa. [...] Osim toga, nije li naivno misliti da ja mogu sada, u srednjoj dobi, ukorijenjen u svom jeziku, kulturi i povijesti, odjednom sve preokrenuti i smatrati da sam englez samo slučajno, da sam u svakom trenutku slobodan promijeniti se? Ako otiđem negdje, moja *engleskost* će me pratiti, baš kao i moje povezanosti s obitelji, jezikom, životom i *sobom*.

Analogija s obitelji je korisna da shvatimo ulogu autoriteta u politici. Jasno je da u ime djeteta mora djelovati roditeljska moć: sama ljubav će im dati tu moć, roditelji ne mogu izbjeći djelovati po toj moći baš kao što niti zapovjednik ne prestaje zapovijedati svojim trupama ako im da odmor.

***

Scruton spominje obiteljsku vezu kao analogiju veza u društvu da bi pokazao pogrešnost promatranja svih odnosa u društvu kao "ugovornih". Roditelji imaju odgovornost skrbiti o djeci, i ona imaju odgovornost prema njima – *radi se o poštovanju, časti, pijetetu a ne slobodnom djelovanju*. Ta veza je transcendentna, izvan je sfere individualnih odluka.

Suprotno toga imati nepoštovanje [*impiety*]. Nepoštovanje je odbijanje prepoznavanja kao legitimnih obveza koje nisu nastale pristankom ili izborom.

> *Završava poglavlje;*

"Konzervativci vjeruju u uređenja koja su poznata i isprobana, i žele ih prožeti svim potrebnim autoritetom kako bi tvorila prihvaćenu i objektivnu javnu sferu. Upravo iz toga proizlazi njihovo poštovanje prema tradiciji i običajima, a ne iz bilo kojeg cilja – *kao što je sloboda* – prema kojemu se te prakse smatraju sredstvima."

"Societies endure only when they are devoted to future generations."
– Sir Roger Scruton
@WrathOfGnon

Racionalizam, tradicija i tržišta – R.S.

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/racionalizam-tradicija-i-trzista-rs.html

> Scruton u *The Meaning of Conservatism* piše o tradiciji;

Moderni liberali obično ismijavaju ideju tradicije. Sve tradicije su, poručuju nam, "izmišljene", misleći da zbog toga nisu potrebne. To se može činiti uvjerljivim samo ako uzmete trivijalne primjere – *narodni ples, odjeću, ceremoniju krunjenja, božične čestitke, i što god još može nositi oznaku "baštine"*. Prava tradicija nije izmišljena; radi se o nenamjeravanom nusproizvodu izmišljanja, zbog toga izmišljanje [i*novacija, izum]*) i postaje moguće. Glazbena tradicija je sjajan primjer. Nije ju izumila jedna osoba. Svatko tko je dao doprinos djelovao je na temelju prijašnjih uspjeha, otkrivao probleme i rješavao ih stalnim razvojem poznate sintakse. Notacija se razvijala istodobno s harmonijom. Nijedna osoba sama nije mogla otkriti svo znanje o ljudskom uhu i ljudskom srcu koje te prakse sadrže, baš kao što niti jedna osoba sama ne može otkriti jezik. **Ovaj primjer pokazuje što tradicija stvarno jest: nije običaj ili ritual nego oblik društvenog znanja.**

Pod društveno znanje mislim na vrstu znanja koja je utjelovljena u običajnom pravu, parlamentarnoj proceduri, u običajima, manirama i društvenim konvencijama, i također u moralu. Takvo znanja se javlja *"nevidljivom rukom"* i rezultat je djelovanja društva, problema s kojima smo se suočili i koje smo riješili, dogovorima koje propagiraju običaji, konvencija koje upravljaju našim inače sukobljenim strastima, i neprestanih procesa pregovaranja i kompromisima kojima utišavamo ratoborne.

O takvom znanju je govorio Burke kada je napadao *a priori* razmišljanje Francuskih revolucionara. *"Bojimo se prepustiti ljudima da žive i djeluju prema vlastitih zalihama razuma"*, zapisao je,*" jer sumnjamo da je ta zaliha kod svakog čovjeka malena, i da bi pojedincima bilo bolje iskoristiti znanja i kapital nacija i stoljeća"*. Burkeovo slikovito izlaganje može nekoga dovesti u zabludu. **Društveno znanje se ne akumulira kao što je to slučaj s novcem, ono ne raste kao što što je to slučaj sa znanstvenim znanjem koje možete pohraniti u knjigama. Ono postoji samo unutar i kroz opetovano korištenje; društveno je, implicitno i praktično; ne možete ga nikada opisati formulom ili planom.** Zapravo ga najbolje možete shvatiti kroz neuspjehe planirane ekonomije.

Ekonomisti austrijanci su tvrdili, uvjerljivo, da cijene na tržištu sadrže informacije koje su neophodne za ekonomski život. Ta informacija postoji samo u slobodnoj izmjeni dobara i usluga; radi se o informaciji o pravim ljudskim potrebama. Stoga pokušaji obuhvaćanja ekonomskog života u racionalni plan, u kojem su cijene kontrolirane iz centra, uništava informacije o kojima plan ovisi. Racionalizam u ekonomiji je iracionalan.

Austrijska teorija ima paralelu u Oakeshottovu napadu na racionalizam u politici. Također se može primijeniti na druga područja u kojima je društveno znanje temelj racionalnog ponašanja, kao što je Hayek pokazao.

PS

Vjerujem da je Scruton dovoljno jasan, ali možda nećete shvatiti sve reference. Tradicija nije neka neobična izmišljena stvar koju možete ukloniti bez ikakvih posljedica. Ne radi se o proizvoljnom rezultatu nečijeg uma nego o kompleksnom znanju koje se formira i prenosi generacijama. Nitko nije odjednom izumio jezik, ili glazbu, i nitko nema sve informacije o tržištu. Ljudi se generacijama susreću s problemima i rješavajući te probleme razvila su se rješenja - *tradicija*.

(Primjerice postoje tradicionalni običaji i konvencije u području spolnosti, omogućuju nam da pomirimo našu racionalnu i animalnu narav, da formiramo nove zajednice i brinemo o novim generacijama. Ne možete sve to samo tako ukloniti bez posljedica. Niste novu generaciju oslobodili proizvoljnih pravila nego ste ih lišili znanja. Mnoga društva su se slušajući one koji govore protiv "represije" – *pritom misleći na ono što se tradicionalno zove moralna disciplina* – dovela u neobičnu situaciju iz koje ne mogu pronaći izlaz. Čak ni samo pitanje "pristanka" u području spolnosti više nije nešto što je društvo i zakon u stanju riješiti.)

Svakodnevno koristimo znanja koja zapravo ne posjedujemo, odnosno koja nisu naš izum. Nije racionalno pokušati odbaciti svo društveno znanje i oslanjati se na svoj izum, upravo suprotno, radi se o iracionalnom planu. Suprotno tvrdnjama naprednjaka, upravo su oni koji se drže tradicije "racionalni".

Tradicija je oblik znanja kojeg ne možete posjedovati u nekoj knjizi. Nasljeđujete je od svih predaka i dajete u nasljedstvo svojim potomcima, potrebno ju je živjeti.

Povezani raniji postovi;

Posjedovanja i potrošnja - RS

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/posjedovanja-i-potrosnja-rs.html

> U poglavlju o "otuđenju" rada (*The Meaning of Conservatism*), Scruton izlaže obranu privatnog vlasništva, te spominje poznate klevete protiv istog; ljudi počinju vidjeti vrijednost samo u objektima (*Marx*) i da vlasništvo postaje "idol" što znači da je sam čovjek koju mu služi reduciran na objekt (*Fromm*). Scruton u jednoj digresiji napominje razliku između Posjedovanja i Potrošnje (konzumacije).

Klevetanje privatnog vlasništva postaje jasnije kada se vratimo na naš početni opis, i razlikujemo posjedovanje i potrošnju, odnosno trajno vlasništvo i zamjenjiva dobra (ili robu). **Postoji razlika između osobe koja želi nešto zbog apetita, kako bi konzumacijom zadovoljila apetit, i osobe koja želi nešto zbog neke ideje intrinzične vrijednosti, ne kako bi to zamijenila ili potrošila, nego kako bi to posjedovala.** Objekt apetita nema karakter "cilja", u posebnom smislu u kojem su ciljevi provenijencija racionalne volje. Ono je sredstvo zadovoljavanja želje, potrošen je i nestaje činom zadovoljavanja.

Sjetimo se razlike *(nekoć očite, danas toliko ne)* između pohote i ljubavi. Tu se obično ne govori o pravnom vlasništvu, ali postoji kontrast ponašanja koje je jednako kod pravnog vlasništva. **Pohotu možete zadovoljiti mnogim stvarima, i određena je činjenicom da su njeni objekti jednaka sredstva zadovoljavanja želje. Ljubav možete zadovoljiti samo jednim objektom, i ona postoji samo ako objekt postaje cilj sam po sebi, a stoga i nezamjenjiv. Ljubav teži obliku "posjedovanja". Posljedica toga je da objekt pohote ima tržištu vrijednost, a objekt ljubavi nema.** *(Zbog toga uzimanje tržišta kao jedine mjere vrijednosti mora uključivati kršenje ljubavi – cf. Das Rheingold.)*

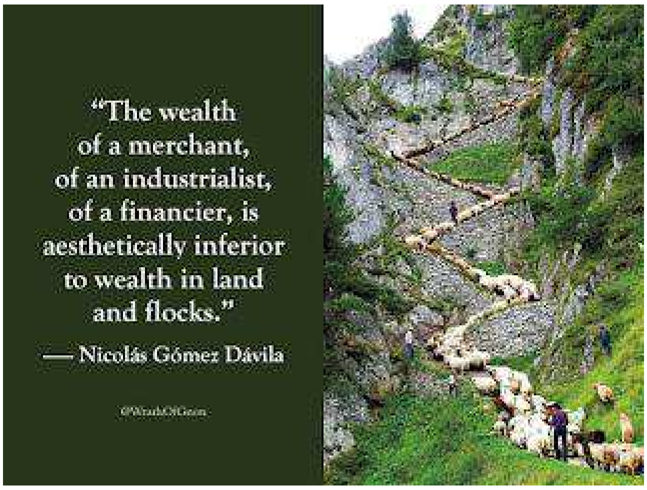
***

Trebali bi spomenuti još jednom sve one aspekti koji potpadaju pod ideju "*domaćinstva*". Njih tražimo ne zbog životinjskih apetita, nego kroz želju stvaranja stvari trajne vrijednosti, u kojoj su ljudski odnosi, vrijednost vlasništva i estetika značenja obično neraskidivo pomiješani. Stvari domaćinstva ne smatramo potpuno trajnim, ali oni su ciljevi, a ne sredstva, nešto što posjedujemo, a ne konzumiramo. Smatramo ih djelomice nezamjenjivim, kao što kuća nije zamjenjiva novcem od osiguranja koji ju "predstavlja".

***

Čitatelj može sumnjati u potrebu za takvim maštovitim digresijama; međutim ne raspravljamo o elementarnim činjenicama ekonomije, nego suptilnim značajkama fenomenologije.

> *(Van konteksta ovo razmišljanje može nekoga navesti na pomisao da Scruton napada sustave koje obično zagovara, ili da nije svjestan kako u nekim situacijama stvari koje obično nemaju cijenu dobiju svoju tržišnu vrijednost. Zapravo su tehnokratski i birokratski sustavi ti koji oduzimaju ljudski karakter.)*

Raniji post povezane tematike Nije na prodaju.

Jezik "Napretka" - RS

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/jezik-napretka-rs.html

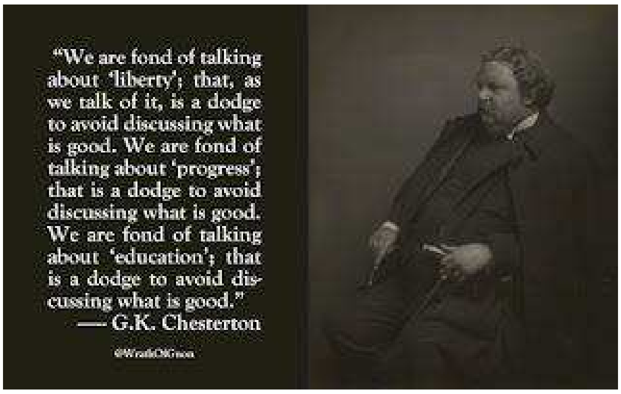
> Scruton u *The Meaning of Conservatism* primjećuje;

U politici su se također ti mitovi pojavili, uključujući i idiotski jezik "napretka". Političari danas [2002.] mogu govoriti kao da se stanje države kreće "naprijed", ili "nazad". Kaže se da konzervativci "zaustavljaju napredak", a liberali "idu naprijed". Konzervativac je "reakcionaran". Revolucija ne znači okretanje kotača, nego "svrgavanje" "nazadnih" sila. U svom tom obveznom novogovoru koji je krasio milenijske govore Tonya Blaira, nailazimo na iste lakomislene mitove. Stvari "idu naprijed" jer im je to u naravi. Jedina istina je da vrijeme ide naprijed, od prošlosti prema budućnosti; Ali nijedna politika ne može predstaviti takvu trivijalnu istinu. Stoga se tijek vremena miješa s kretanjem znanja. Stvari napreduju, na način na koje znanje raste. Stoga postaju bolje svakim danom, osim ako se konzervativci ne umiješaju u proces.

Takve gluposti ispunjavaju govore Tonya Blairea; ali političari nisu jedini koji se time služe. Čak i ugledni povjesničari mogu opisivati konzervativce kao one koji "sprečavaju", na nekoliko godina, neizbježno kretanje "unaprijed", dok oni drugi unapređuju svijet liberalnim ili socijalističkim ciljevima. Franco nije bio uspješan u Španjolskoj: on je samo zaustavio liberalno prosvjetljenje. Metternich nije stvorio ili uzdržavao trajni poredak, on je samo "slomio", u svoje vrijeme, duh povijesti. I tako dalje i tako dalje. Socijalistička država koja traje deset godina je preludij vječnosti; konzervativna država koja traje trideset je samo gesta preživljavanja. Ali jednom kada vidimo koliko su smiješni ti motivi "Napretka" onda ćemo prestati promatrati stvari na taj način.

> Konzervativac se, prema njemu, nalazi u teškoj situaciji jer živi u svijetu ispunjenom mitovima; *"Prirodna prava" i "sloboda"* liberala; *"besklasno društvo" i "emancipacija"* radikala;"*društvena pravda" i "jednakost"* socijalista. Što preostaje konzervativcu?

> Raniji postovi na blogu iz kategorije jezik se nalaze ovdje - jezik.

Obrazovanje i relevantnost: Nogometni, Ženski, Rupni i Matematički studiji - RS

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/obrazovanje-i-relevantnost-nogometni.html

Istražujući pitanje autonomnih institucija Scruton se, u knjizi *The Meaning of Conservatism,* pozabavio i obrazovnim institucijama koje mnogi doživljaju kao iznimno važne u borbi za dušu društva; bilo zato što one imaju određene standarde bez kojih ne doprinose ništa ljudskom životu, bilo zato što donose "privilegije" za koje žele da se raspodjele. Za neke je obrazovanje cilj, a za neke sredstvo.

Napominje da je jedna od nepoželjnih posljedica zakonski obveznog obrazovanja (ili možda bolje dolaska na nastavu), što postaje nemoguće promatrati autoritet učitelja kao nešto što je rezultat roditeljskog delegiranja; institucije doma i škole ne oslanjaju se na istu vrstu prirodnog poštovanja. Autoritet učitelja se javlja neovisno, jedino opravdanje mu je inherentno pravo države da zahtijeva poslušnost; ali tako školske institucije gube svoju autonomiju, i postaju predmet istog nezadovoljstva i odbacivanja kojeg su ljudi skloni pokazati prema samoj državi.

U birokratskom društvu je normalno da ljudi promatraju obrazovanje kao sredstvo (primjerice kao sredstvo napredovanja u društvu, "ekonomskog rasta", smanjenja nezaposlenosti). Ali razlog zašto neko područje ima vrijednost je u njemu samom. Naravno, svi ljudi ne žele provoditi svoje vrijeme obrazujući se, niti bi svi imali koristi od toga. Izuzev obitelji, autonomne institucije su prilagođene ispunjenju različitih ljudi.

***

> Govoreći o obrazovanju, upozorava na opasnost "relevantnosti", i svu konfuziju koju je ta ideja prouzročila u humanističkom području.

Prva gesta prema "relevantnosti" je stvaranje "meta-disciplina". Uzmimo za primjer nogometno umijeće. Potrebna je velika vještina i fizička izdržljivost, ali malo teoretskog učenja. "Nogomet" može biti neki kurs, ali ne može biti akademska diploma. Time ne želimo usporediti sociologa i nogometaša, nego ukazati da ciljeve autonomnih institucija ne možete prenijete kao sredstva drugih bez štetnih posljedica.

Netko tko ima veliku strast prema nogometu, i nikakvu sposobnost igranja istog, možda želi iskomunicirati svoj entuzijazam, poželjno u ugodnim i dokonom okolnostima. Drugi pak, podjednakog nedostatka vještina, rado prihvaćaju mogućnost da tri godine žive na javni račun i razmišljaju samo o nogometu. **To dovodi do osmišljavanja**

"Nogometnih studija" koji sadrže različite "module", primjerice; sociologija nogometa *(uključuje proučavanje strukture gomile i "karizme" igrača)*; filozofija nogometa *(počevši od Aristotela i katarze, istražujući otuđenost rada u sportu)*; psihologija nogometa *(sadrži suhoparna istraživanja kako ljudsko oko percipira loptu; ali i puno zanimljivija razmišljanja o "nogometu i nesvjesnome")*; etiku nogometa *(uključuje "društvenu odgovornost i prave izvore huliganizma u kapitalističkom društvu; povijest nogometa i odnos prema klasnim strukturama*; itd. Mnogi sociolozi pozdravljaju takav studij jer je "*relevantan*"; izravno je primijenjen na društvene i političke probleme s kojima je svijet danas suočen. Puno je korisnije, reći će sociolog, za studenta koji je *"suočen sa problemima življenja u postindustrijskom društvu"* studirati prema takvoj diplomi, nego za diplomu u klasičnim djelima ili teologiji. Diplomu prihvaća sveučilište *(na kojem su, iz socioloških razloga, već zabranjena klasična djela i teologija)*. Poznati nogometni klubovi, u potrazi za publicitetom, sponzoriraju takve studije. Uskoro je akademski svijet zasićen predavačima nogometnih studija.

***

> Primjer je to koji ima paralelu u povijesti "Ženskih studija" i "Gay studija" (poznato i kao "Queer Teorija") na američkim sveučilištima. Prilikom prvog izdanja Scrutovone knjige [1979] ideju nogometnih studija su odbacivali kao smiješni primjer. Međutim u međuvremenu [2002] *"sportski studiji"* su postali standardno područje. Takva područja nastaju nabacivanjem različitih disciplina i stvaranjem umjetnih veza područja *"relevantnosti"* i *"društvenih pitanja"*. Ilustracija su nerazumijevanja koje nastaje kada obrazovanje promatrate kao sredstvo.
>
> Scruton dalje objašnjava *(prenosim nešto izmijenjeni tekst jer spominje britanske specifičnosti);*

Prvo takvo područje koje se probilo u visoko obrazovanje u Velikoj Britaniji bila je "Edukacija" *[eng. Education – obrazovanje, školstvo, prosvjeta, odgoj]*, osmišljeno kao nužni uvjet za karijeru podučavanja. Takav obmanjujući pristup je vjerojatno učinio najviše štete našem obrazovnom sustava. **Doveo je odmah do formiranja "Studija Za Obrazovanje" [*Schools of Educations]*, i osmišljavanja diploma u području Obrazovanja, iako ne donosi niti razumijevanje područja niti sposobnost podučavanja istog, i koju je morao imati svatko tko žele raditi u državnim školama. Proizveo je i novu klasu birokratskih stručnjaka, *"obrazovnih stručnjaka"* koji diktiraju što se događa u učionicama prema utopijskim teorijama pritom ne pokazujući svjesnost oko toga što neznanja zaista znači. Tako je u osnovnim školama razvijeno pravovjerje *"podučavanja koje u središte stavlja dijete"* , zajedno s *"revolucijom relevantnosti"* koja inzistira da podučavanje mora biti relevantno interesima djece** *(koja tek nešto uče)*.

Takve ideje uskoro su dobile i službeni status u vladinom dokumentu iz 1967. Dokument je entuzijastično dočekan od strane oslobođenih učitelja kojima je dan novi zadatak. **Fokus više nije na učitelju nego na učeniku, sugerirajući da ukoliko djeca ne uče problem nije u nedostatku discipline nego u višku iste, zagovarajući "individualizirani" proces učenja, u kojem je odnos između učitelja i učenika prepravljen u oblik partnerstva, gdje "aktivno učenje" i "učenje poznavanjem" zamjenjuju tradiconalni pristup "učenja deskripcijom" –** ***na taj i druge načine je Izvješće oslobodilo učitelje tereta odgovornosti koje je postalo preteško.*** **Isto vrijedi za gotovo svaku teoriju razvijenu u našim ustanovama koje podučavaju "obrazovanje"; u teoriju se vjeruje ne zbog njezinih istina, niti zbog racionalnih argumenata u njenu korist, nego zato što proizvodi "stručnjake" bez znanja:** ljude koji imaju društvene benefite obrazovanja, bez pravog truda koji je potreban za stjecanje istog.

[...] Primjer "Obrazovanja" je jasan podsjetnik štete kada izmišljene discipline zauzmu poziciju pravih. Naravno, teško je identificirati kvalitetu zbog kojih je disciplina istinski obrazovna (odgojna). Neki misli da je lažna narav diploma drugog reda proizlazi od lažnog jedinstva njenih tema prvog reda. Primjerice, reći da su "Komunikacijski studiji" jedna tema – *koja se fokusira na govor, geste, slikarstvo, glazbu, televiziju, politiku i fotografiju* – je **poput tvrdnje da postoji jedna teorija rupa koja objedinjuje rupe na majicama, rupe na cipelama, rupe u zemlji; crne rupe, rupe ključanice, i rupe u argumentima.** Ipak, apsurdnost "Rupnih studija" razlikuje se od apsurdnosti "Nogometnih", Komunikacijskih" ili "Medijskih studija", sličnija je apsurdnosti "semiologije" koja je jedno vrijeme dominirala na kontinentu.

[...] Pravi promašaj lažne diplome poput "Edukacije" ili "Medijskih studija" leži u drugo-rednoj naravi, i nezasluženoj *"relevantnosti"*. Zbog toga spomenute discipline nisu u stanju ozbiljno shvatiti temu koju istražuju. Uzmimo za primjer hipotetsko područje "Matematičkih studija", diploma za one koji ne vole rigoroznost staromodne matematike, i koji žele shvatiti matematiku u *"širem kontekstu"*, kao temu koja je možebitno relevantna za probleme s kojima se suočava postindustrijsko društvo. Ovaj studij nudi kurseve u sociologiji matematike *(koja proučava efekete "neprivilegirane pozadine" na matematičku eminenciju, i matematičke kompetencije na društvenu poziciju),* psihologiju matematike *(koja je prilično suhoparna osim modula posvećenom nesvjesnome),* filozofija matematike *(koja se ne oslanja na ikakvo poznavanje logike nego se bavi "dijalektičkom" misli)* i povijest matematike; uz opciju *"Matematičke umjetnosti", Pitagorijske kozmologije" "Simbolizma brojeva" i "Univerzalne povijesti broja 2".* Nitko neće pretpostaviti da takav studij rezultira razumijevanjem, bilo matematike, bilo ičega drugog. Teško je shvatiti koja bi korist bila od tog studija. Radi se o običnoj fantaziji, čak bi i obrazovni stručnjaci smatrali da je ne trebamo ponuditi studentima, barem ne prije daljnjeg istraživanja.

Problem nije taj što takva diploma ne bi dovela do karijere *(to vrijedi za svaku akademsku disciplinu)* ili što je neznanstvena *(to vrijedi i za engleski ili filozofiju).* Probleme je što ne nudi ikakvu kritičku refleksiju, a stoga ne utjelovljuje nikakvu

edukacijsku vrijednost. Istinsko kritičko procjenjivanje matematike rezervirano je za one koji imaju matematičko razumijevanje. Završetkom "Matematičkih Studija" nećete imati sposobnost razumijevanja matematičkog dokaza, niti ćete imati ikakav drugi intelektualni uspjeh koji bi se pokazao u kritičkoj refleksiji koju možete primijeniti na primjerima van onih koje su vas podučili. Područje drugog-reda nema ni znanstvenu metodu koja je nužna za rezultate ni disciplinu humanističkog podučja (koja dovodi do kritičke inteligencije.)

PS

Zašto biti tako strog prema Rupnim studijima. Jednostavno, ne radi se o akademskoj disciplini. Možete se baviti takvim područjem drugog reda, ali bez znanja područja prvog reda vaše analize nemaju veliku vrijednost. *(Područja poput Ženskih Studija su u još lošijoj poziciji jer osim što oni koji se bave tim područjem ne moraju imati ikakvo konkretno znanje, primjerice ne moraju znati išta o biologiji, samo područje i metode u sebi imaju već ugrađene odgovore.)*

O obrazovanju je Scruton pisao na drugim mjestima, ovdje ga samo uzima za ilustraciju širih tema koje istražuje vezano uz društvo: ovdje se najviše bavi primjerom visokog obrazovanja: *iako kada govori o Edukaciji, odnosno podučavanju Edukacije, onda se dotiče svih razina obrazovanja*. Naravno napominje da visoko obrazovanje nije za svakog, zato trebaju postojati različite institucije koje će odgovarati na potrebe različitih ljudi.

(Scuton je bio kritičan prema trendovima u humanističkim znanostima koje promatraju Zapadnu civilizaciju kao proizvoljni ideološki aparat, a ne repozitorij istinskog moralnog znanja. Studentima se poručuje da cilj obrazovanje nije naslijediti kulturu nego je "ispitati" i zamijeniti je novim pristupom koji ne razlikuje različite oblike življenja. Umjesto distinkcija i prosuđivanja nudi im se jednakost i uključivost; suditi je zločin. Iza relativizma skriva se apsolutizam. Kao što je očito iz ovog teksta, kritičan je i prema drugim načinima degradacije visokog obrazovanja i svog područja.)

Scruton piše o situaciji u Britaniji tako da se problemi i eventualna rješenja razlikuju od naših. *(Imaju privatno školstvo, imali su sutav stipendiranja siromašnih učenika itd.)* Nisam ni siguran koji bi točno ekvivalenti institucija Edukacije o kojima piše bili kod nas, ali kada se prisjetite različitih programa koji se sve češće provode u našim školama i stručnjaka za kurikularne reforme koji nas vode u bolju budućnost njegove kritike se neće činiti prestroge, naprotiv.

Naravno, svatko tko ponudi svoju viziju školstva i školskih programa može očekivati kritike. Postoje oni koji obrazovanje vide kao cilj sam po sebi, i oni koji vide obrazovanje samo kao sredstvo ka nekom drugom cilju. Kada još dodate neslaganja oko metoda pojedine filozofije ili pitanje praktične implementacije znate da će svatko tko se upusti u zadatak izrade programa izazvati žestoke reakcije. *(Pritom nismo ni spomenuli financijske*

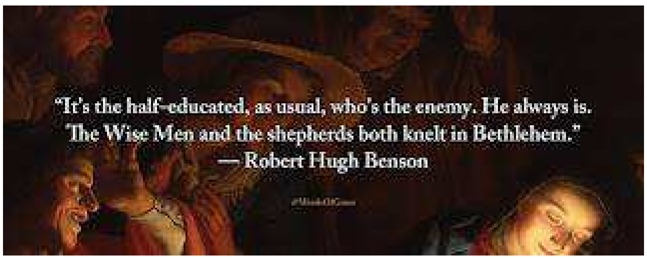
interese uključenih; sindikata, izdavača, proizvođača opreme, gradova, različitih institucija itd.)

Vjerojatno bi očekivali da će instrumentalnu vrijednost tražiti oni koji si ne mogu dopustiti dokolicu *(pritom to ne koristim kao negativan pojam)*, ali mislim da i među njima ima puno onih koji traže da njihova djeca nauče stvari koje će biti sama sebi svrha. Primjerice postoje roditelji koji inzistiraju na glazbenoj edukaciji djece, ili oni koji inzistiraju da im djeca prime vjeronaučnu pouku itd.. Isto tako, nemali je broj onih koji si mogu dopustiti dokolicu, ali će inzistirati da njihova djeca steknu neka znanja i diplome ne zbog same vrijednosti nego kao sredstvo višeg društvenog statusa, bolje karijere itd.

Možda će se ljudi različitih vizija obrazovanja sukobljavati oko ciljeva, i možda će u većini nas postojati određeni sukob u kojoj mjeri bi obrazovanje trebalo biti podređeno jednom od tih dvaju ciljeva, ali svi, ili barem većina, se možemo složiti da različiti članci stručnjaka za kurikulum ne nude nikakvu vrijednost.

U jednim dnevnim novinama redovito možete pratiti objavu članaka od kojih se većina savjeta sastoji od "kada je vani mokro pada kiša" primjera iz drugih društava. Autorica se jedan dan žali što svako dijete nije u stanju položiti sve ispite pa mora ponavljati, da bi drugi dan objavila da su nam potrebni kriteriji izvrsnosti u školstvu. U komentaru na istraživanje koje je pokazalo da većina mladih želi biti jutuber kada odraste rečeno je da bismo trebali ponuditi djeci obrazovanje jutubera jer oni to žele i to je valjda relevantno za njihov život. Takve ideje mogu pasti samo nekome tko je prošao "obrazovanje za jutubera".

Izbor obrazovanja se ne čini kao izgledna opcija u bližoj budućnosti. Što je čudno jer smo svi za *"pravo na izbor", "ljudska prava", "prava djece"* itd. Čovjek bi mogao pomisliti da se ti pojmovi koriste iz nekih drugih razloga, a ne zato što ljevičari stvarno traže istinsku slobodu.

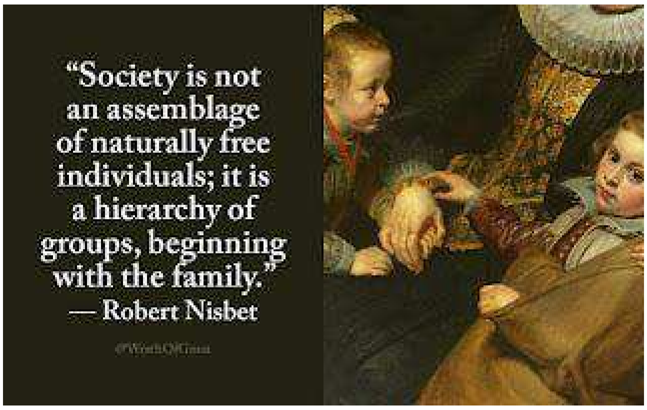
Konzervativci ne brinu (samo) o ekonomiji – RS

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/konzervativci-ne-brinu-samo-o-ekonomiji.html

> U Conservatism and the Conservatory Scruton objašnjava;

Postoji vrsta konzervatizma koja vidi svako političko pitanje kao pitanje ekonomije, u kojem je slobodno tržište vladajući principa a širenje izbora potrošaća jedini koherentni politički program. Takvo gledanje može pokriti više stvari no što se isprva čini. Primjerice, postoji ekonomsko opravdanje za tradicionalnu obitelj s oba roditelja, ona proizvodi dobro prilagođenu djecu koja su su stanju brinuti se za sebe i davati pozitivan doprinos ekonomiji, i koja vjerojatno neće biti ovisna o skrbničkoj državi. No, radi li se o jedinoj, ili najvažnijoj stvari koju možete reći u korist tradicionalne obitelji? Zasigurno je narav obitelji kao mjesto mira, blagostanja i ljubavi puno važnije, i ako bi se ikada dokazalo da su jednoroditeljske obitelji i dječji rad ekonomski produktivnije, to ne bi bio presudni argument, ako bi uopće bio, protiv starog poretka. Tradicionalna obitelj ima intrinzičnu, kao i instrumentalnu vrijednost, i to je pravi razlog zašto je konzervativci brane. Brane je jer imaju viziju ljudskog ispunjenja koja nadilazi ekonomiju, prihvaćanje svih tih vrijednosti – *moralnih, duhovnih i osobnih* – koje oblikuju ljudska bića kao viša od životinja zaslužuje našu zaštitu.
***

Pravi razlog zašto su ljudi konzervativni ima malo, ako ikakve, veze sa ekonomijom, čak i ako su svjesni da je ekonomski prosperitet dobra stvar, i da je nužan za druge stvari koje cijene. Pravi razlog zašto su ljudi konzervativci je taj što su privrženi stvarima koje vole, i žele ih očuvati od zlostavljanja i propadanja. Privrženi su obitelji, prijateljima, vjeri, i okolini koja ih okružuje. Razlikuju stvari koje njeguju i stvari koje ugrožavaju njihovu sigurnosti i duševni mir.

Konzervatizam je, za mene, filozofija i politika privrženosti. Počinje od voljenog načina života, te institucija i uređenja koja su rezultat istog. Nasuprot konzervatizma je sasvim drugačije stanje uma, ono se ponekad maskira ka ljubav, ali uvijek kao ljubav prema idealnom, nepostojećem, onome *"što će biti"*, u ime toga smo pozvani srušiti i uništiti stvari koje

postoje. Radikalna politika je nemilosrdna prema postojećem, posebno kada postojeće utjelovljuje stare načine, stare institucije i stare hijerarhije koje su nastale iz naših privrženosti.

Konzervativci se drže stvari ne samo zato što su im privrženi, nego zato što ne vide smisla u radikalnoj promjeni, barem ne dok im netko ne objasni do čega će dovesti. Kritizirate tradicionalnu obitelj? Onda nam recite koja je alternativa, i molim vas daje nam detalje: Recite nam kako će djeca odrastati u tom novom stanju, kako će pronaći sigurnost, ljubav i zadovoljstvo, kako će steći osjećaj odgovornosti, suživot s drugima, kako će se reproducirati i kako će umirati.

PS

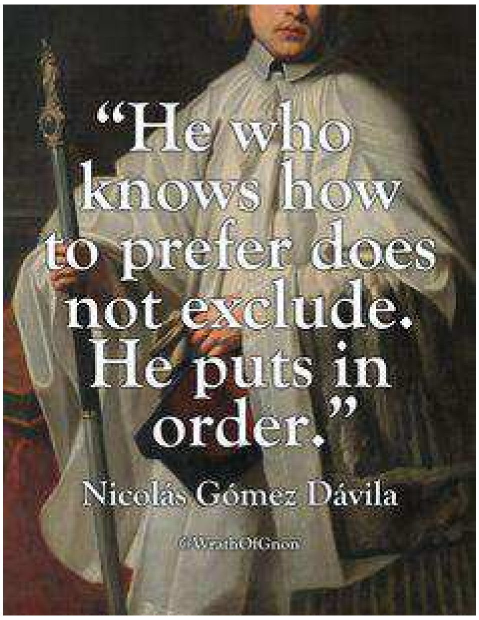
Kao što naslućujete iz naslova, *Konzervatizam i Konzervatorij*, Scruton se dotiče odnosa konzervativaca prema kulturi, ističe nužnosti pravilnog odnosa prema njoj. Opravdava financiranje iste.

Prema njemu, učenjem sviranja Bacha ili Beethovena, nalazite se pred testom, postoji ispravan i pogrešan način, morate naučiti izražavati se, kontrolirati, odgovarati na zreli i uvjerljivi način. Odgajate emocije i vještine koje nadilaze vaše prste. Postaju dio vašeg svijeta. Učeći klasičnu glazbu, učite diskriminirati (razlikovati), prepoznavati autentične primjere, razlikovati stvarne od glumljenih emocija; shvaćate i dubinu patnje i vrhunce radosti koje čovjek može doživjeti. Naravno, neće svi biti podjednako uspješni u tome, kao što što neće svi biti matematičari, mehaničari ili košarkaši.

Za Scrutona, ne možete imati koherentan konzervatizam bez uzimanja u obzir visoke kulture. Zbog budućnosti kulture, klasična glazba mora preživjeti, ne kao izložak nego kao živa tradicija izvođenja i uživanja, zračeći svojom milošću i gracioznošću u našim zajednicama, pružajući nam, bilo kao slušateljima bilo kao izvođačima osjećaj intrinzične vrijednosti što smo ovdje, sada i među našim bližnjima. Konzervativci moraju obraćati više pažnje glazbenim vještinama, paziti koje je mjesto glazbe u školama i sveučilišnim kurikulima.

(Moram priznati da nisam najbolja publika za tu vrstu argumenata; koji god da je razlog.)

Raniji povezani postovi;Scruton protiv konzervativnog zanemarivanja kulture, Ispričavanje zbog konzervatizma?, U braku s ideologijom, Kako razmišljaju političari i njihovi glasači, kategorija konzervatizam itd.

"He who knows how to prefer does not exclude. He puts in order."
Nicolás Gómez Dávila
@WrathOfGnon

Scruton o važnosti Ceremonije

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/scruton-o-vaznosti-ceremonije.html

> Nakon što je istaknuo ciljeve vojske *(učinkovita primjena sile protiv neprijatelja)* te oblikovanje karaktera vojnika *(kroz prakse koje vojska zahtijeva)*, Scruton, u *The Meaning of Conservatism* (2002.), napominje;

Prvo i najznačajnije svojstvo je odvojenost pojedinca od službe koju obavlja. Vojska pruža jasan primjer, no isto vrijedi za svaku ustanovu; Zbog toga ustanove i izazivaju privrženost onih koji u njoj izravno ne sudjeluju. Odvojenost nam pokazuje kakvu moć ima i što određena pozicija podrazumijeva, koja je priroda i opseg njezine odgovornosti, neovisno o osobnim kvalitetama. Vojnik je dužan poštovati svog časnika ne zbog časnikove osobnosti, nego zbog njegove pozicije. Shvaćaju spomenutu razliku, vojnik stječe dojam o zajedničkom poretku kojem pripadaju i on i časnik. Naravno, osobnosti i služba utječu jedno na drugo, nedostojna osoba može umanjiti dignitet službe, a dostojna služba može podići dignitet onoga tko je obavlja. Razlika o kojoj govorimo pruža objektivnu nužnost službi u očima onih koji su joj podležni. Svaki istinski prihvaćen sustav mora imati takve pozicije, pozicije koje popunjavaju pojedinci čija se osobnost u određenom smislu izgubi u njima. Ukoliko to nije slučaj, raditi će se o proizvoljnoj moći.

Vojska nam pruža još jednu zanimljivo svojstvo. Radi se o raširenosti rituala i ceremonije. Poštovanje prema službi je integralni dio discipline, a time i vanjskih ciljeva vojske, ali ritual i ceremonija daje sliku vojske koje se ne bavi obavljanjem svojih zadanih ciljeva, nego sliku vojske u miru. **Ipak, kao što svi znaju, vojne parade i prikazi imaju veliku simboličku snagu, podjednako veličaju i sudionike i gledatelje, postaju fokus zajedničkih odanosti.** Sve nedavno osnovane države iskorištavaju prirodni šarm vojne ceremonije, u kojoj moć, kroz transformaciju u simbol, stječe autoritet. Jedna od slabosti zapadnih demokracija je što određena rezerviranost prema takvim stvarima nadjačava potrebu za sudjelovanjem u istim.

***

Zanimljivo je primijetiti kako se, u civilnim stvarima, gubitak ceremonije podudara s gubitkom distinkcije između pojedinca i službe, tako da moderni predsjednici i državnici, u

pokušaju da si osobno priskrbe dostojanstvo koje pripada službi, pokušavaju koliko god to mogu ukloniti državne ceremonije. Postaju "neformalni" kako bi postali izvanredni.

> Scruton napominje da američki predsjednici kultiviraju neformalni stil zbog kojih postaju predmet osobnih osjećaja. Više ne govorimo o predsjedniku nego o gospodinu Nixonu (Clintonu ili Carteru). Oni postaju osobno odgovorni za odluke koje njihova služba zahtijeva. Služba i osoba se prestaju razlikovati.

Razmišljanje o ovim stvarima može navesti do zaključka da je ustavna monarhija jedna od najmudrijih institucija. U liku monarha sažeta je sva svečanost ureda, i svo veličanstvo države. Monarh, odvojen od direktne uključenosti u vlast, oslobođen je utega odgovornosti; Ali ipak, kroz intelektualni konstrukt "krune", monarh također predstavlja čitav autoritet države. Ako čast i autoritet proizlaze od Krune, onda proizlaze objektivno, ne iz osobnog hira, nego života države.

***

Svaka ceremonija zahtijeva simboličnu dubinu – *svijest da se dotiče stvari ispod površine, da se dotiče stvarnosti koje nije moguće prenijeti u riječi.* Izražava nešto više od slučajnog zajedništva prisutnih sudionika. Upućuje ih na na nešto "*transcendentno*", nešto što nisu u stanju potpuno shvatiti. Emocije koje se vežu uz državne ceremonije uvijek nadilaze svoje direktne razloge. Sudionici i gledatelji su uzdignuti ka nečem većem, prema čemu je stvarnost vojne ili političke snage tek blijeda slika.

PS

Izgleda sa su mnogi na Ljevici svjesni stvar koje ističe Scruton. Upravo zato im se i protive. Bilo da se radi o mimohodu povodom proslave vojne pobjede ili drugih državnih svečanosti.

Ne smijemo poticati javne svečanosti koje bi rezultirate slavljenjem naših zajedničkih odanosti. Iako se one koji ignoriraju svečanosti pokušava prikazati poniznim, upravo je suprotno istina. Osoba se odbija izgubiti u ritualu, sakriti svoju taštinu, i dopustiti nama užitak rituala.

Pokazuje nepoštovanje i prema službi koju obavlja i prema svima onima koji bi trebali biti podložni istoj. Izjednačujemo službu sa osobom koja ju obavlja. Služba gubi svoju ulogu i teško je u njoj prepoznati legitimni autoritet.

C.S. Lewis o taštini, pompi i svečanostima

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/cs-lewis-o-tastini-pompi-i-svecanostima.html

Iznad svega, moramo se osloboditi grozne ideje, ploda rasprostranjenog kompleksa inferiornosti da pompa, u odgovarajućim prilikama, ima ikakve veze s taštinom ili uobraženošću. Celebrant koji se približava oltaru, princeza koju kralj izvede da otpleše menuet, general na svečanoj paradi – *svi oni nose neobičnu odjeću i kreću se proračunatom dostojanstvenošću.* To ne znači da su tašti, nego da su poslušni; pokoravaju se zahtjevima svečanosti. Moderna navika da prostački obavljamo svečane prilike nije dokaz poniznosti nego je dokaz da se osoba nije u stanju izgubiti u rituali, pokazuje da je osoba spremna svima pokvariti pravi užitak rituala.

C.S.Lewis

Tako je C.S Lewis prokomentirao modernu naviku napuštanja svega svečanoga. Postoje prilike koje zahtijevaju pompu, ali danas se sama riječ pompozno koristi isključivo u negativnom smislu. Prema Lewisu, u vremenu u kojem ljudi traže samo svoju ugodu, primjerice odjenuti će se u njima udobnu odjeću, moramo nanovo osvijestiti stanje uma u kojem su ljudi odijevali najbolje što imaju kako bi proslavili vrijedne prilike.

PS

Ljudi koji se odbijaju prilagoditi prilici, podnijeti i minimalno trpljenje, često to ne opravdavaju svojom lijenošću ili razmaženošću nego svojom poniznošću. Kao da preoblikovanje svega po svojoj volji nije izraz egocentričnosti.

Svećenik koji unosi inovacije, pretvara misu u vlastitu predstavu, u kojoj se gubi svaki smisao svečanoga, sramoti svoju poziciju celebranta, uklanja i od sebe i od puka ideju što i koga predstavlja. *(Često je kriv i zbog puno težih stvari.)* Kada odbacuje "tradicionalno ponašanje", hvaliti će ga da je moderan, neobičan, skroman; ali prava poniznost je prihvaćanje pozicije koja vam je dana.
Prihvaćate svoju poziciju i obavljate je, izgubite se u njoj; nije bitan pojedinac nego služba koju obavlja. Svećenik ne bi trebao unositi svoje proizvoljne inovacije, trebao bi se svečano ponašati i izgubiti se u ritualu.

Odbacivanje stoljeća tradicije i svega onoga što je život svećenika tradicionalno podrazumijevao kako bi se prilagodili "duhu vremena" nije znak poniznosti nego oholosti.
Štujemo Boga, ne svećenika.

Oni koji se se žele približiti prstenu Pape, rade to zbog njegove službe i pozicije, sakrivanje ruku nije izraz skromnosti.

Svojevremeno su mediji potencirali izjavu Pape o tome da nije na njemu da ikome sudi. Mislim da je intepretacija te izjave u medijima bila pogrešna, ali odgovor na to pitanje je prilično jednostavan. On je Papa. To mu je posao. Zadatak mu je ispravljanje pogrešaka. Pravo pitanje je tko je on da mijenja nepromjenjivi svevremenski moralni zakon? *(Nije se, konkretno, radilo o nikakvom pitanju tradicije ili discipline.)*

Raspravljanje (ni)je uzaludno

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/raspravljanje-nije-uzaludno.html

S obzirom da rasprave često ne završe promjenom mišljenje onoga s kime raspravljate neki se pitaju zašto uopće raspravljati. Uzmimo za primjer političke rasprave, koja im je vrijednost?

Kao što objašnjava filozof Vallicella *(u Is Debate Pointless? Reasons to Front One's Ideas)* ne radi se o gubitku vremena. *(Konkretno govori o političkoj debati, kada govorimo o filozofiji odgovor zašto raspravljati je očit, sličnije pitanje bi bilo možete li polemizirati u filozofiji.)*

> "Ne mislim da je gubitak vremena čak i ako se sugovornici ne mogu uvjeriti. Osobno, stalno usavršavam i razmatram svoje argumente, ponekad promijenim stav, debata je testiranje vlastitih stavova."

Prema njemu, postoje tri glavna razloga zašto raspravljati o vlastitim idejama;

1. **kako bi uvjerili neodlučne i privukli ih na svoju stranu**
2. **kako bi ohrabrili već "obraćene" u "pravim uvjerenjima" i kako bi im pružali podršku i potrebne "alate".**
3. **kako bi se usprotivili onima za koje smatrate da imaju pogrešne stavove (a time i dodatno unapređujete vlastite).**

Drugim riječima, raspravljate da bi (I) uvjerili neodlučne, (II) ohrabrili pristaše i (III) usprotivili se suparnicima. Možda nećete potpuno razuvjeriti suparnika, ali svejedeno postoji korist od rasprave. *(Naravno, ovisi o okolnostima.)*

Iako Vallicella govori o političkim raspravama ja sam se odmah prisjetio nekih filozofsko-teoloških rasprava. Točnije, sjetio sam se rasprava na koje bih nailazio u kojima je bilo očito da teistički strana ne sudjeluju. Zapitao sam se, zašto?

Bio sam spreman okriviti teiste, ali čitajući nedavno jednu raspravu na društvenoj mreži u kojoj su sudjelovali i mnogi sekularno-lijevi intelektualci, odmah mi je postao jasno da se ne radi o raspravi u koju bi se ozbiljna osoba upustila. *(Ipak, možda bi se ponekad trebala upustiti, čak i odgovoriti istom mjerom.)*

V. je istaknuo tri razloga zbog kojih rasprave nisu beskorisne. U publici su i oni koji se ne slažu s vama, i oni koji se slažu s vama, ali i oni koji su neodlučni. Samo bih istaknuo još

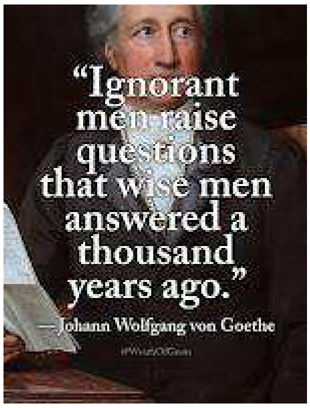
jednu skupinu koju možda možete raspodijeliti u prve tri kategorije, ali ju je vrijedno istaknuti. Naime, radi se o djeci.

Kod američkih konzervativca često možete eksplicitno pročitati misao da svakoj generaciji prijeti barbarska invazija u vidu vlastite djece. Potrebno je civilizirati djecu ukoliko želite zadržati civlizaciju. Kada to ne činite, nemojte se čuditi rezultatima.

Djeca koja se u medijima, društvu i školi susreću samo s ljevo-sekularnim razmišljanjem i manipulacijama ostaju bez ikakve zaštite, ranjiva su i izložena svijetu laži. Potrebno im je ukazati na istinu o stvarima s kojima se susreću.

PS

raniji povezani postovi: O Kritičkom i o Drugačijem razmišljanju, U nedostatku otpora, bezumnost pobjeđuje upornošću - TD, Osam kćeri pohote, itd.

Kako odgovoriti na ludost? - J.B.

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/02/kako-odgovoriti-na-ludost-jb.html

Primjer paradoksa možemo pronaći u knjizi Mudrih Izreka, koja uključuje neke naizgled nedosljedne izreke. Par iz 26. poglavlja;

> **"Ne odgovaraj bezumniku po njegovoj ludosti,**
> **da mu i sam ne postaneš jednak.**

> **Odgovori bezumniku po ludosti njegovoj,**
> **da se ne bi učinio sam sebi mudar. "**

"Vidite? Kršćanski spisi proturječe sami sebi!" Ali očito se ne radi o tome. Takvo suprotstavljanje je namjerno.

Postoje razlozi da odgovorite bezumniku na njegov način, ali postoje i razlozi zašto to ne učiniti. Odluka o tome trebate li šutjeti ili reagirati ovisi o situaciji.

Onaj tko nije razmišljao o tome, teško će shvatiti umijeće retorike.

> *Preuzeto od J. Budziszewski, Paradox.*

PS

Feser se u Briggs on TLS and tone (2012.) bavi tonom kojeg je koristio u svojoj knjizi *The Last Superstition.*

Vallicella se također više puta osvrsnuo na *Uljudnost (kategorija Civility* njegova bloga) konzervativaca koji se boje, ili odbijaju, odgovoriti Ljevici onako kako zaslužuje. Prema njemu;

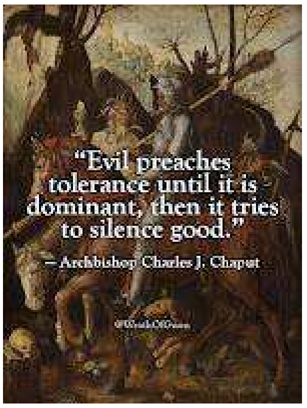
> "U borbi s Ljevicom, nije dovoljno imati činjenice, logiku i moralnu pristojnost na svojoj strani; morate iskoristiti taktike Ljevice protiv njih; koristiti ismijavanje, ruganje, bezobrazluk i sve druga oružja kako bi ih prokazali kao blesave, nevažne i dosadne. [...]

> Uljudnost je cijenjena konzervativna vrlina, rado bi da takve verbalne taktike nisu nužne; Ali za ljevičare, politika je rat, i bezuman je konzervativac koji to ne shvaća i koji ustraje u misli da se radi o džentlmenskoj debati o zajedničkim interesima."

Onima koji smatraju da u svakoj situaciji morate biti ljubazni i nikada ne izazivati ikoga poručuje; *"Uljudnost je poput tolerancije, ima svoje granice"*.

Problem čije posljedice posebno vidimo posljednjih nekoliko godina je taj što ne raspravljamo, i ne živimo, kao da je Istina bitna.

Raniji postovi; U nedostatku otpora, bezumnost pobjeđuje upornošću - TD, Raspravljanje (ni)je uzaludno, itd.

O IK, rodu i rodovima vojske

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/03/o-ik-rodu-i-rodovima-vojske.html

Odnosno, o Vladi i medijima koji samopohvalno pišu o društvenom inženjeringu kojeg provode.

Jutarnji list objavio je 3. siječnja 2019. godine članak o rodnoj politici Vlade pod naslovom *"Vlada uvodi rodnu strategiju u vojsku i policiju" (U tiskanom izdanju naslov je nešto promijenjen.)* Sam članak nije nešto što bi posebno izazvalo reakciju, jedan je od mnoštva dosadnih članaka koji zamaraju i otupljuju svoje čitatelje dok se napokon ne prepuste napretku kojeg takvi članci nagovještaju, ali radi se o sjajnom sažetku naprednjačkih ciljeva i djelovanja.

Rodna politika je sada naravno usko vezana uz Istanbulsku Konvenciju. IK je jedna od onih međunarodnih konvencija – *poput marakeške* - koje navodno ništa ne mijenjaju i koje nemaju značaja, ali je bilo jako važno i nužno da je potpišemo. Tko se može protiviti kvalitetnoj "rodnoj strategiji" i "rodnoj ravnopravnosti"?

Pojam "rodne ravnopravnosti" odnosi se, upozoravaju kritičari - *a potvrđuje vlada, mediji i ovaj članak*, ne na ravnopravnost pred zakonom nego na ostvarenje apstraktnog ideala podjednake zastupljenosti u svim područjima društva neovisno o biološkim, ekonomskim, povijesnim i društvenim realnostima. Radi se o krajnjem cilju, nečemu što moramo ostvariti neovisno o "preprekama" i posljedicama - *nijedna žrtva nije prevelika*.

U članku o policiji i IK mogli bi očekivati najavu o tome kako će policija kažnjavati i sprječavati nasilje nad ženama; ali naravno ovaj članak se ne bavi time. Baš kao što se niti IK ne bavi time. **Ne radi se o tome što će policija činiti sa žrtvama nasilja, nego što ćemo činiti policiji u ime "rodne ravnopravnosti". Utjecaj i posljedice na osnovno poslanje policije ne uzima se u obzir – *nije više bitno.***

***

Članak započinje vladinim samopohvalama;

> "Potvrđivanje Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, poznatije kao Istanbulska konvencija, i njezino stupanje na snagu 1. listopada 2018. svakako treba izdvojiti kao ključno postignuće i preduvjet ostvarenja stvarne ravnopravnosti spolova u Hrvatskoj, glasi zaključak Vlade Andreja Plenkovića u dokumentu "Nacionalni akcijski plan provedbe rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a o ženama, miru i sigurnosti za razdoblje 2018. - 2022.", koji je nedavno poslan u javnu raspravu.

> U pitanju je važan dokument koji otkriva da Vlada planira povećati broj žena na rukovodećim pozicijama tajnih službi, policije, vojske i diplomacije, ali i na nekoliko mjesta naglašava dosljednu provedbu rodne politike kao strateškog opredjeljenja, unatoč kritikama iz ovdašnjih konzervativnih krugova i Katoličke crkve."

Dakle, sve je objašnjeno; unatoč kritikama iz nekih krugova**, strateško opredjeljenje je dosljedna provedba rodne politike. Kritičari Vlade često primjećuju da nemamo nikakvu strategiju, ali zar ti kritičari nisu čuli za rodnu politiku Vlade?** Uvođenje IK je "*ključno postignuće i preduvjet osvarenja stvarne ravnopravnosti spolova"*.

Strategija i planovi, što nam donose? Nastavlja članak;

> "U Akcijskom se planu iznosi prilično smjela tvrdnja da su u Hrvatskoj na nacionalnoj razini "uvedene brojne konkretne mjere za povećanje zastupljenosti žena u politici i sigurnosnom sektoru, osobito na rukovodećim položajima, a znatan napredak ostvaren je u pogledu uvođenja rodne ravnoteže u Oružane snage, policiju i sustav državne sigurnosti, područje koje tradicionalno smatramo isključivo muškim"."

Ako su se vojska i policija tradicionalno smatrale muškim područjem onda to moramo promijeniti. Potrebna nam je rodna ravnoteža. Oni koji će pričati o milijunima godine evolucije ili tisućama godine tradicije, različitim interesima i mogućnostima kod žena i muškaraca, smrtno griješe protiv rodne ravnopravnosti. Ima li goreg grijeha od toga? Srećom pa sve češće svjedočimo presudama protiv onih koji čine taj grijeh.

Poražavajuće statistike koje su posljedice te "tradicije" moramo što prije promijeniti. Tu se otvara mjesto za stručnjake. Objašnjava članak;

> "Usto, navodi se da je MORH "uspostavio izvrsnu suradnju s Nordijskim centrom za rodna pitanja u vojnim operacijama (NATO Centre for Gender in Military Operations) i RACVIAC - Centrom za sigurnosnu suradnju u provedbi Tečaja za instruktore iz područja rodne perspektive"."

Ovo budi nadu. Uspostavili smo izvrsnu suradnju s Nordijskim centrom za rodna pitanja u vojnim operacijama. Uskoro ćemo imati mnoštvo Instruktora iz područja rodne perspektive. Ne znam uopće kako su hrvati ratovali stoljećima bez shvaćanja važnosti rodnih pitanja. Jesu li naši najslavniji generali kroz povijest imali na umu rodnu perspektivu. Koji je uopće smisao vojske i obuke vojnika bez toga?

Glavni cilj Vladine rodne politike do 2022.godine je uvođenje "rodne ravnoteže" u aktivnosti borbenog sustava. Članak nastavlja;

> "Usto, u sve vježbe (simulacijske i terenske) potrebno je uvesti aktivnosti vezane uz rodnu perspektivu u vojnim operacijama, a povećati broj vojnih izaslanica u veleposlanstvima i stalnim misijama RH"."

Kakva je to uopće vojna vježba bez aktivnosti vezanih uz rodnu perspektivu? Prava vojna vježba treba biti predavanje o važnosti rodne ravnoteže i korištenju rodno osjetljivog jezika. Ima li što važnije za vojnika? Obuku svakog vojnika bi trebao voditi ne vojni, nego Instruktor rodne perspektive. Zamislite vojničku obuku u kojoj instruktor motivira i kažnjava vojnike koristeći štetne rodne stereotipe. *(Primjerice, da kaže mladićima da se, u negativnom kontekstu, ponašaju poput curica.)* Nedopustivo.

Da ne bi sve ostalo samo na tim nevažnim sustavima policije i vojske;

> "Kao jedna od glavnih mjera Ministarstva vanjskih poslova istaknuto je stavljanje naglaska na sprečavanje i kažnjavanje rodno uvjetovanog nasilja i jednak pristup žena pravdi, dok se u obrazovnom sustavu najavljuje poučavanje o elementima rezolucija VS-a o ženama, miru i sigurnosti unutar predmetnih kurikuluma i kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnim i srednjim školama te "osnaživanje mreže nacionalnih stručnjaka za rodnu perspektivu (instruktori, savjetnici, koordinatori i dr.)"."

Školstvo: osnovno i srednje. Kurikulume moramo prožeti "rodnom ravnopravnošću" pod vodstvom Instruktora.

Još važnije, moramo *"osnažiti mrežu nacionalnih stručnjaka za rodnu perspektivu"*. Obvezno je birokratsko nadgledanja i kontrola svih područja života kako bi ostvarili ideološke ciljeve. Razgranata birokratska mreža omogućiti će nam pravovremeno reagiranje i ostvarenje rodne ravnopravnosti u javnom i privatnom području. Sve ostalo je nasilje protiv kojeg se IK bori.

Napokon da se ovo društvo kreće, već smo prošli gotovo petinu ovog naprednog stoljeća a mi tek sada stvaramo jaku mrežu stručnjaka za rodnu perspektivu. Bolje ikad, nego nikad. Valjda se ništa neće ispriječiti?

Članak završava;

> "Već je sada izvjesno da će plan o povećanju broja žena na zapovjednim pozicijama i uvođenju rodne strategije u vojsku i policiju biti novi izazov konzervativnoj desnici."

Ah, da. Konzerativna desnica. Možete li vjerovati da takvi ljudi još postoje. Što oni uopće žele?

***

Ne znam spadam li u spomenutu konzervativnu desnicu, ali sam pisao protiv IK. Što je negativno u našoj "rodnoj strategiji"?

Članak dobro pokazuje da kada govorimo o primjerice Policiji, ne govorimo o tome kako će se policija boriti protiv nasilja nego kako ćemo se boriti protiv "rodne neravnopravnosti" u policiji. Nasilje protiv kojeg se primarno borimo nije nasilje nad ženama, nego povijesno i društveno nasilje koje je dovelo do "neravnopravnosti". "Rodna neravnoteža" je vrsta nasilja. **Smisao i cilj policije više nije očuvanje reda i sigurnosti nego ostvarenje ideološkog cilja "rodne ravnopravnosti", podjednake zastupljenosti.** *(Ideološka pretpostavka koju je zabranjeno protpikivati jest ta da je takva "rodna ravnopravnost" zadana, poželjna ili uopće ostvariva.)***Red i sigurnost više nisu primarne zabrinutosti policije. Bitno je postići "ravnopravnost" neovisno o posljedicama.**

Škola se više ne bavi obrazovanjem, novine se više ne bave informiranjem, zdravstveni sustav zdravljem, policija sigurnošću, vojska vojnom učinkovitošću i obranom granica itd.

Institucije ne bave se više svojim poslanjem nego različitim Lljevičarskim ciljevima. U ovom slučaju govorimo o "rodnoj ravnopravnosti", ali slično je i nametanje "različitosti, "multikulturalizma" itd. Primarni cilj je ostvarenje Ljevičarske Ideologije. Svatko tko se usprotivi griješi o "rodnu ravnopravnost", predstavlja opasnost za društvo.

Sustav u kojem se zaposlenje, selekcija i napredovanje fokusiraju na obilježjima poput, u ovom slučaju, *"roda"* je loš sustav s lošim rezultatima. **Niz je problema s ostvarenjem jednakosti ishoda i ostvarivanjem "kvota", posebno u tako bitnom području kao što su policija i vojska. Kako bi se postigao cilj ravnopravne zastupljenosti, dolazi do erozije kriterija napredovanja, a institucije gube sposobnost ostvarivanja svojih stvarnih ciljeva.**

(Kada ste u bolnici želite liječnike koji obavljaju svoj posao. Žena čije je dijete na operacijskom stolu ne želi slušati o tome da ne brine jer se u bolnici provodi rodna strategija pa je podjednak broj žena i muškaraca u toj operacijskoj sali. Njoj je potreban sustav koji funkcionira, sustav koji je fokusiran na izlječenje njenog djeteta, ne na podjednaku zastupljenost žena.

Često čujemo da sustav ne funkcionira, da nije postignuta podjednaka zastupljenost na svim razinama, ali funkcija sustava – v*ojnog, policijskog, zdravstvenog* - nije, barem za sada, postizanje podjednake zastupljenosti nego ostvarivanje ciljeva zbog kojih ti sustavi i postoje.)

Instistucije gube svoju učinkovitost i djelotvornost. Njihova učinkovitost više niti nije u fokusu, bitna je "rodna ravnopravnost".

Ono što želim reći istaknuti, identično naslovu članka, "*Vlada uvodi rodnu strategiju u vojsku i policiju"*. Zašto vojska i policija imaju rodnu strategiju? Mislite li da će zbog toga vojska i policija biti uspješnije u postizanju svojih ciljeva?

Gubitak je to za cijelo društvo, uključujući žene.

PS

Vojska 21. stoljeća *(Vojnici izvode vježbe koje im omogućuju shvaćanje položaja žena u društvu i sve njihove probleme.)*

Članak Burza u Zagrebu naprednija od Njujorške. Dokaz su i ove brokerice dobro ilustrira fenomen; Da želite napisati parodiju članak bi Vam se vjerojatno činio pretjeranim, neuspješnim jer nema dozu uvjerljivosti. Ipak, netko je stvarno objavio da je ZSE naprednija od američke burze (nyse). Svatko tko zna išta o funkcioniranju burze odnosno o njenim ciljevima *(i o tome što radi ZSE, a što NYSE po tom pitanju)* zna da članak nije nit smiješan.Autor tvrdi da je ZSE naprednija, naprednija zbog rodne ravnopravnosti. Dakle nebitno je što Zse zapravo niti nije burza, nitko ne prikuplja kapital na njoj, nitko ne ulaže kapital, prosječnom čovjeku ne pada na pamet ulagati svoju ušteđevinu, vlasnici dionica su redovno prevareni, nitko ne reagira na manipulacije, sudske odluke se jednostavno ne provode, kriminal u tvrtkama, loše upravljanje, Agrokor, itd. Sve to nije bitno, bitno je da su žene brokerice tamo i to je dovoljno da govorimo o našoj naprednoj burzi. Kog briga što nemamo burza kao iznimno bitan dio gospodarstva, mi imamo rodnu ravnopravnost. Inače, i predsjednica burze je žena, ako ulagači nisu zadovoljni vjerojatno je razlog taj što imaju predrasuda zbog njenog "roda". *(Ne želim reći da su navedene brokerice krive za lošu situaciju na burzi, niti su one one pisale i uređivale članak.)*

Nedavno sam naišao na intervju s osobom koja bi trebala regulirati nepravilnosti na tržištu, popraćen je velikim naslovom kako je najveći problem našeg tržišta što nema dovoljno žena u upravama društva. Čovjek, prema mnogima, loše obavlja svoj posao, zbog njega sustav o kojem brine ne funkcionira, ali nema to veze, zna što mora izjaviti i sjajno je detektirao probem. *(Sigurno su i žene dioničarke posebno sretne što, iako su prevarene, on brine za ženski rod.)*

Da se vratimo na policiju i vojsku. Unatoč IK i "rodnoj strategiji" Vlade. Naša vojska ima sposobne ljude koji se trude održati i podržati tradicionalnu misiju vojske – *učinkovitu uporabu sile*; **ali izgleda da će isti taj sustav uskoro biti pun ljudi, ili pod vlašću ljudi, koji neizravno sabotiraju učinkovitost vojske jer ih ne brine**

sposobnost. Razvijaju sustav zapošljavanja i napredovanja koji pogoduje određenim skupinama, neovisno o tome kako se to održava na primarnu misiju vojske – ili policije.

(Naravno, ne želim reći da je svako uključivanje žena u vojsku suprotno njenim ciljevima, ali uključivanje s ciljem ostvarivanja "ravnopravnosti" jest.)

Možda si neka bogatija i razvijenija društva mogu dopustiti nekoliko desetljeća poigravanja sa svojim bitnim sustavima, ali mi ih nikada nismo niti razvili. Moramo ulagati i razvijati, graditi, usredotočiti se na učinkovitost, a ne dodatno uništavati sustave kako bi proveli našu "rodnu strategiju".

PPS

Ovaj tekst je napisan prije više od godinu dana, ali ga tek sada objavljujem. Koliko mi je poznato nitko nije regirao niti na članak niti na "rodnu strategiju" Vlade. Je li to zato što "konzervativna desnica" nije upoznata s planovima, ili zato što svako uključivanje u policiju odnosno vojsku smatraju pozitivnim, ne znam. Isto tako, ne znam što su točno od navedenog proveli u ovih godinu dana, ali možemo lako vidjeti da IK nije borba protiv nasilja nego društveni inženjering. Primarni cilj institucija više nije vlastito poslanje, nego ostvarivanje Ljevičarske Ideologije.

Maskirne boje 21. stoljeća.
(Preuzeto s društvenih mreža švedske vojske.)

Jesu li feministice ikada imale posao?

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/03/jesu-li-feministice-ikada-imale-posao.html

Prilog u dnevniku nacionalne televizije (9.3.2019.) potaknuo me na nekoliko komentara koje tek sada objavljujem. Prilog se bavio demografijom, točnije programom grada Zagreba prema kojem roditelji troje ili više djece od kojih najmlađe nije još školskog uzrasta mogu steći status odgajatelja. Ne znam što taj status sve podrazumijeva, ali pretpostavljam različite olakšice i posebno poticaje za majku koji joj omogućuju i olakšavaju da ostane uz svoju djecu. *(Ovdje mi nije cilj komentirati samu mjeru, njene troškove, uštedu, ili njenu opravdanost.)*

Ono što mi je zanimljivo je način na koji je predstavljen program u dnevniku. U prilogu ga je komentirala jedna psihologinja kojoj nisam zapamtio niti ime niti titulu, ali ukratko je objasnila da ona taj program smatra lošim jer isključuje žene sa tržišta rada. Naime, kao što objašnjava, žene koje imaju taj status godinama ne sudjeluju na tržištu rada i to dovodi samo do daljnje diskriminaciji tih žena prilikom zapošljavanja, posebno prilikom napredovanja.

Zatim su u prilogu spomenuti neki statistički podaci, komentari demografa ili što već, da bi na kraju opet pustili spomenutu psihologinju da završi; Ovog puta se fokusirala na djecu; smatra da su djeca koja odrastaju uz majku odgajateljicu u lošem položaju. Takva djeca su diskriminirana jer ih jednog dana stavljamo u školu zajedno s djecom koja su svoje rano djetinjstvo provela u vrtiću *(koji ih je navodno bolje pripremio za školu – i život)*.

Dakle, koji su točno njeni prigovori na opisani program;

> **(I) Prvo, loše je za ženu da provodi vrijeme s vlastitom djecom jer vrijeme koje provodi s njima bi mogla provoditi na poslu. Ono vrijeme i energiju koju da vlastitoj djeci ne može dati svom šefu.**

> **(II) Drugo, loše je i za djecu da provode vrijeme sa vlastitom majkom jer bi mogli to vrijeme provoditi u vrtiću koji bih ih pripremio za provođenje vremena u školi.**

(Još samo da se riješimo majki i djece pa smo riješili čitav problem čovječanstva.)

Što misliti o tim prigovorima? Možemo li im odgovoriti? Nije li u pravu kada kaže da će žena koja brine više o djeci nego o poslu imati lošiju poziciju na poslu?

(Inače, njen drugi prigovor da ljudi koji ne sudjeluju u nekom obliku predškolskog programa imaju lošije rezultate u školi odnosno životu nije točan, ne postoje dugoročni učinci koji bi bili "uzrokovani" istim, ali to je druga rasprava.)

Zapravo se moramo složiti s njome, vrijeme koje žena provodi sa obitelji ne provodi na poslu. Njen prigovor ne može biti netočan. Ipak, mislim da postoje ljudi koji će uvidjeti da je nešto prilično pogrešno s njenim prigovorom. Možda cilj ljudskog života nije provoditi vrijeme na poslu. Možda neke žene vole provoditi vrijeme sa svojim obiteljima. Možda su neke žene sretnije kada brinu o obitelji, a ne o šefu ili klijentu. Možda nije svakoj ženi cilj u životu raditi po cijele dane bez ikakvog osobnog života.

Nije teško ispitati tu mogućnost. Dovoljno je pitati žene što žele, odnosno još važnije, pogledati podatke o ženama koje imaju izbora. One žene kojima financije – *vlastiti novac, naslijeđeno bogatstvo, mužev prihod i sl.* - omogućuju da budu uz obitelj često upravo to i odabiru. Jednostavno sve statistike pokazuju da žene vole provoditi vrijeme s obitelji (i širom zajednicom). Žene biraju karijere odnosno pozicije koje neće zahtijevati potpunu predanost poslu jer se žele posvetiti i drugim stvarima.

Unatoč tome što nam feministkinje poručuju da samo siromašne i neobrazovane žene ostaju kod kuće, najveća razlika je kod onih obrazovanih i onih koji imaju prilično velika bogatstva. Kod takvih žena imamo najviše dobrovoljnog "isključivanje" sa tržišta rada. *(Gatesova žene se posvetila obitelji dok je razvijao firmu, Bezosova žena [2020., sada već bivša] - koja je s njime radila u financijskoj tvrtki - odlučila se posvetiti obitelji dok je on postajao najbogatiji čovjek svijeta itd.)*

To me dovodi do mog naslova. Radi se o pitanju kojeg je postavila profesorica zapadnog sveučilišta prilikom rasprave o temi iz sličnog područja. Zaboravio sam detalje, predstavljala je liberalno feminističko mišljenje u toj raspravi, ali priznala je da ju **iznenađuje način na koji feministice govore o poslu i karijeri. Naime, izgleda da te žene imaju romantiziranu viziju u kojem muškarci odlaze iz predgrađa (N.Yorka) vlakom na posao u centru gdje će se cijeli dan zabavljati, pritom iza sebe ostavljajući žene koje su zarobljenice vlastitog doma. Zapitala se još, gdje su svi ti sjajni poslovi i karijere, kada god ona pita nekoga o tome kako im je na poslu dobiva odgovor koji nije toliko entuzijastičan.**

Ne znam kakva su vaša iskustva, ali pretpostavljam da bi mnogi dali slične odgovore. Poznajem ljude koji imaju dobro plaćene, i organizirane, poslove pa će se često požaliti. Podsjetilo me to na seriju Mad Man (*Momci s Madisona*) - *čak ju je i bivši američki predsjednik spominjao u sličnom kontekstu*- koja prikazuje jednu marketinšku tvrtku i život njihovih zaposlenika. U toj seriji imate scene o kojima se govori, muškarci odlaze vlakom na posao koji se sastoji od opijanja i slavljenja, a žene ostaju s obitelji.

Osim toga, mnogi od muškaraca u seriji su prilično imućni i imaju posao koji imaju samo zbog svog bogatstva i svojih veza. Kao što je objasnio bogati grčki nasljednik koji živi u americi, razlika je što europski nasljednici lagodno žive i *planduju*, a američki imaju

potrebu prezentirati se kao marljivi radnici. Tako mnogi kroz svoje veze i kapital dobivaju izmišljene poslove koji se sastoje od kasnog dolaska na posao, kratkotrajnog "premetanja papira" te zatim odlaska na duge poslovne ručkove nakon kojih se vraćaju na odmor i pripremaju na odlazak. *(U americi su aktualne afere koje prokazuju takvu korupciju, primjerice sinovi političkih moćnika rade u odborima naftnih kompanija itd.)*

Možda se čini kao prevelika digresija, ali to je vrsta poslova o kojima govore (zapadne) feministkinje. Razlog zašto govore o toj vrsti poslova je jer takve poslove i poznaju, to je kultura iz koje potječu. Kao što jedna NY *posvuduša* objašnjava, česta izjava u njenim krugovima lifestyle časopisa i blogova je, tražim drugi posao jer moj otac više ne može financirati ovaj.

Naravno, količina bogatstva o kojim govorimo nije prisutna u našem društvu, tek kod rijetkih. *(Kod nas nije možda ni bitan toliko kapital koliko poznanstva – što dovodi do usluga, poticaja i podupora. Tko je lud naporno raditi da si priuštiš ono što možeš politički dobiti kroz svoje veze i poznanstva.)* **Ipak relativno gledajući, situacija nije toliko različita. Uspješne žene feministkinje koje govore o borbi žena baš i nemaju toliko zajedničko s životom običnih ljudi. To posebno vrijedi za one kojima je feminizam posao.**

Ovo sve je prilično dug uvod u pitanje tko uopće želi raditi? Zašto se to predstavlja kao ideal. Da neki zaluđeni libertarijanac – *socijalistička karikatura istog* – veliki da je glavni i jedini cilj u životu raditi i stjecati kapital pomislili bi da je lud. Ipak, kada to izjavimo u ime feminizma onda smo svi zadovoljni.

Jasno je zašto neke od najvećih kompanija žele da se žene odreknu majčinstva, primjerice Apple je obavijestio svoje zaposlenice da ne moraju brinuti oko takvih stvari, slobodno se potpuno predaju svome poslu i zamrznu jajašca na trošak tvrtke; nakon dvadesetak godina intenzivnog rada mogu odlučiti iskoristiti ta jajašca ako baš žele. Različiti mediji su također na naslovnicima promovirali poslovne žene koje su zamrznule jajašca kako bi se posvetile karijeri. Ipak, tek rijetki mediji sramežljivo pišu što se dogodi desetak godina kasnije kada te žene pokušaju postati majke.

Jedna američka savezna država odlučila je uvesti "restriktivni" zakon oko pobačaja. To je izazvalo mnoge reakcije, međuostalom stotine direktora najvećih američkih kompanija potpisalo je izjavu u kojoj tvrde da bi takva mjera dovela do neravnopravnosti. Žene, ako žele biti uspješne i "jednake" moraju pobaciti svoju djecu. Sve drugo dovodi do neprihvatljiv nejednakosti. *(U međuvremenu je otkriven i skandal potencijalnog predsjedničkog kandidata demokrata koji je otvoreno svojoj trudnoj zaposlenici rekao da bi trebala "ubiti" dijete– tim riječima.)*

Jasno je i zašto neke države – *političari* - žele da se žene posvete samo poslu. Žena koja se posveti obitelji plaća manje poreza. Sjećam se preporuke jedne od onih međunarodnih institucija, Južnoj Koreji, da mora uključiti više žena na tržište rada kako bi povećala bdp.

Ne znam koja je vama, ali prva asocijacija na Južnu Koreju mi je tehnološka razvijenost, ne neko siromaštvo koje samo veća zaposlenost žena može riješiti. Ne znam puno o njihovu društvu, ali možda tjeranje žena na posao nije najvažnija stvar za tu državu.

Negdje sam pročitao da vladajuća stranka ne želi iskoristiti Zagrebov model jer bi to dovelo do "isključivanja" žena s tržišta rada.

Naravno, ovdje se ne pitam zašto bi itko radio neki posao; puno stvari je potrebno obaviti stoga i imamo "poslove". Muškarci i žene moraju od nečega živjeti stoga moraju i obavljati "poslove". *(Ipak, kaže poznati vic da posao valja ne bi vam trebali plaćati da ga radite.)*

Feministkinje govore o poslu kao odlasku na izlet, ali za većinu ljudi posao nije organizacija konferencija, odlasci na seminare, pisanje projektne dokumentacije za različite vladine i kvazinevladine grantove itd.

Čak i oni poslovi koji se čine sjajnim, podrazumijevaju mnoge stvari koje nisu nimalo zanimljive, pogotovo u današnje birokratizirano doba. Postoji maleni postotak žena koje se potpuno predaje karijeri i koje su time zadovoljne.

Iako se takve uspješne žene uzimaju kao primjer napretka odnosno smanjivanja "razlika" i "jednakosti", one dovode do još većih razlika. Naime jako uspješne žene – *odvjetnice, direktorice itd.* - koje su potpuno predane karijeri ovise o svojim slugama; dadiljama, čistaćicama, kuharicima itd. koje obavljaju taj dio za njih. Drugim riječima, feminizam povećava razliku između jako uspješnih žena i onih žena koje su im posluga u tome. Takav razvoj jest sjajan za žene, ali samo one koje su na vrhu. (*Ostale dobivaju otkaze jer su uništile omiljenu vestu.)*

Svojevremeno su mediji hvalili direktoricu velike tehnološke kompanije. Čak je stigla i roditi za vrijeme svog mandata; Ali ta direktorica (Mayer), koja je primala stotine milijuna dolara godišnje plaću, u svome uredu je izgradila vrtić i imali više dadilja koje su joj pomagale s djecom. Prosječna žena je daleko od takvih prihoda i mogućnosti.

Naša psihologinja iz Dnevnika tvrdi da je bolje i za ženu i za djecu da ih netko drugi odgaja. Ali tko je taj drugi? Njezino rješenje je da majka daje svoju djecu u vrtić gdje će je čuvati druga žena. Naime, tako smo izbjegli problem, naša žena majka je slobodna otići na posao, a neka druga žena je dobila "posao" čuvanja djece. Drugim riječima, ako majka želi biti čitav svemir svom djetetu onda je to loše i za nju i za dijete, ali ako ta ista žena pričuva ili poduči nečemu tuđe dijete onda je ona emancipirana, a dijete školovano.

***

Različite generacije također drugačije doživljaju važnost karijere. Poslužit ću se još jednim primjerom iz popularne kulture; serija Good Wife (Dobra žena) prati život žene političara i njenu odvjetničku karijeru. Osvrnuti ćemo na sporedni lik Caitlin Darcy. Radi se o mladoj

odvjetničkoj vježbenici koja nije imala sjajan početak u tvrtki – *dobila je posao jer je nećakinja jednog šefa*, ali se s vremenom pokazala sjajnom zasposlenicom koja pridonosi tvrtki. Ipak, nešto se dogodilo. Caitlin se odlučila posvetiti svome zaručniku i obitelji, napušta karijeru jer joj je obitelj važnija.

Šefica tvrtke, feministkinja Diane, i glavni lik serije odvjetnica Alicia pokušavaju je odgovoriti. Pred njom je potencijalno velika karijera, zašto bi se toga odrekla. Uostalom, može se posvetiti i karijeri i obitelji. (Scenu razgovora možete pogledati ovdje.) Ipak, Caitlin ustraje. Svjesna je da je pametna i sposobna, ako se potrudi i radi trinaest sati šest dana u tjednu za tridesetak godina i ona će imati veliki ured i ugled u odvjetničkoj zajednici. Jednostavno, to ju ne zanima. Ona potpuno slobodno i s punim znanjem odlučuje drugačije. Ne zanima ju ta karijera. Naravno da može postići puno toga na poslu, ali zašto? Ne mora se nikome dokazivati, možda su neke žene ranijih generacija imale tu potrebu, ona nema. *(Inače, serija je, očekivano, izrazito ljevo orijentirana u svojim porukama.)*

Možda niste impresionirani mojim primjerima iz pop kulture, ali oni samo ilustriraju ono što mnoge žene misle i što mnoge žene odabiru. **Mnoge žene su potpuno zadovoljne i ispunjene iako nemaju "posao" i "karijeru". Svoj doprinos daju kroz obitelj i utjecaj u društvu.**

Zašto se ne osvrnuti na još jednu popularnu seriju kod nekih starijih feministica; Sex&City. Glavne junakinje - *i uzori mnogih gledateljica* - rade kao pr menadžerica, kolumnistica, voditeljica galerije i odvjetnica. Poslovi koji, priznat ćete, nisu baš rašireni i nisu baš "tipično" zahtjevni. *(U svakom slučaju nisu poslovi koje rade prosječne osobe.)* Jedino odvjetnica ima prilično težak i naporan posao što se kasnije u seriji pokazalo kao problem jer je rodila i bila je rastrgana između obiteljskih i poslovnih obveza. U jednoj sceni pokušava dogovoriti sa svojim šefom kraće radno vrijeme. Šef je razočaran jer želi smanjiti svoj radni tjedan na samo šezdeset sati. To je posao na vrhu, moraš pregovarati da bi ti se smanjila satnica na samo dvanaest sati dnevno. Nije za svakoga.

Pokazao sam i previše poznavanja popularne kulture. Zapravo, moj primjer iz serije Good Wife propada jer, ako se ne varam, u kasnijim epizodama vidimo mladu odvjetnicu koja se vraća u sudnicu jer njena veza nije uspjela. To vam je televizija. Kada se odmaknemo od televizije i uđemo u stvarni život, vidimo autoricu Sex&City-a, Candace Bushnell, koja sada sa svojih šezdeset godina, i velikim poslovnim uspjehom, nevjerojatno usamljena, žali što je izabrala karijeru umjesto imanja djece.

***

Onaj tko to želi, će sigurno pogrešno intepretirati napisano. Sigurno sam protiv vrtića i zaposlenih majki, mislim da žene nisu sposobne za određeni posao ili kako već idu te optužbe. Sigurno mislim da žena može biti samo majka.

Pa, moram istaknuti da biti majka nije "samo".

Naravno da žene obavljaju poslove, i da djecu netko treba čuvati, uvijek je majkama netko pomagao u odgoju, vjerojatno i više nego danas gdje se potpuno izgubila slika šire obitelji – *uloga baka, teta itd*. Veće obitelji koje poznajem uključuju i zaposlenu majku, u nekim primjerima majka jedina i ima "posao", ali da financije omogućuju, izbor bi vjerojatno bio drugačiji. *(Mnoge žene ne vole čuti tužno pitanje vlastitog djeteta zašto mora stalno raditi.)*

Kada čitam feminističke zahtjeve u Hrvatskoj zapitam se u kojem to oni društvu žive. Često ćete čuti o tome da se žene doživljava samo kao supruge i majke, da ih se podučava kako im je mjesto u kući uz petero djece itd. Ali o čemu pričaju ti ljudi? Jesu li ikada otvorili časopis ili upalili televiziju? Gdje djevojčice navodno dobivaju takve upute? Od svih žena koje ih podučavaju u vrtiću, osnovnoj i srednjoj školi? Znaju li oni kolika je stopa fertiliteta?*(Čak i Kina koja je desetljećima zabranjivala ženama da rađaju više od jednog djeteta ima stopu fertiliteta koja je značajno veća od hrvatske.)*

Zadnjih dana možete čuti izjave u stilu "i žene mogu biti doktorice". Da, znamo. Svi znaju, doktorice su svuda oko nas. Naravno da mogu biti doktorice, tko je rekao da ne mogu. O čemu pričaju te feministice? Ponekad će priznati da ih statistike demantiraju, ali će preusmjeriti priču. Primjerice, šezdeset posto studenata medicine su žene, ali to neće proglasiti diskriminacijom. Neće reći da je broj studentica medicine veći pedeset posto od broja studenata medicine i da moramo postići ravnopravnost. Zapravo, istina je da će proglasit taj podatak diskriminacijom, ali diskriminacijom žena. Reći će, vidite koliko žena imamo ali ih je malo na vrhu. Moramo to ispraviti.

Razlog zašto ih je malo na vrhu je što to zahtijeva potpuno posvećenost karijeri. Znate koga je još malo na vrhu? Ljudi općenito, uključujući muškarce. Malo je ljudi na vrhu, većina ne želi, ili ne može, uložiti što je potrebno. (Peterson je to dobro opisao ovdje.). *(Inače, u nekim područjima postoje i drugi faktori zašto je manje žena, ali to je druga rasprava.)*

Jack Ma, bivši direktor jedne od najvećih svjetskih kompanija upitao se, ako ne želite raditi dvanaest sati dnevno, šest dana u tjednu, zašto onda uopće dolazite na posao. Izjava je izazvala dosta bure, jer takvo radno vrijeme krši više zakona, ali poanta ostaje. Da bi bili u samom vrhu nekog područja morate biti potpuno predani tome području. Većina ljudi to nije u stanju iz kojeg god razloga. Od onih ljudi koji to žele i koji su time zadovoljni, više je muškaraca.

Ipak, netko može inzistirati da napisano vrijedi samo za privatni sektor. Požaliti će se da kada pogledate listu tzv. "alfa uhljeba" pronalazite većinom muškarce, nema jednake zastupljenosti žena. *(Doduše, vjerojatno neće koristiti termin "alfa uhljeb"*.) Sigurno ste čuli ženu na takvoj poziciji koja se žali na nedovoljnu "jednakost" i premalo kolegica. Dovoljno je loše kada nas uvjeravaju da su obični radnici muškarci privilegirani u usporedbi s direktoricom (članicom odbora, predsjednicom i sl.), da je ona žrtva u društvu

jer je žena, ali još je gore kada nas u to uvjerava upravo ta ista žena. (*Većinu ljudi više brine sudbina radnika koji poginu održavajući hidroelektranu[2019.] nego nedovoljna "rodna jednakosti" u odboru.)*

"Ali žene se stalno priječi u razvoju, ispituje ih se neprikladna pitanja, neki ljudi ih kritiziraju", reći će opet. Pročitao sam kratki intervju sa sindikalnom predsjednicom u kojem komentira položaj žena i žali se da se od žena očekuje da se dokazuju ne samo pred muškarcima nego i pred drugim ženama. Znate tko se još mora dokazati? Svi. O čemu pričaju ti ljudi?

Ili možete čuti neku djevojku da je nesigurna na novom poslu, osjeća da tu ne pripada, nema dovoljno samopouzdanja ili što već. Znate tko se još tako osjeća? Većina ljudi. (Slično tome; Sjećam se intervjua s našom poznatom znanstvenicom biologinjom, žena koja je radila intervju posvetila je prva dva ili tri pitanja njenoj odjeći, zatim ju je upitala, jeste li primijetili da se vašim muškim kolegama ne postavljaju takva pitanja. Sjajan intervju, baš su nevjerojatni ljudi koji postavljaju takva pitanja. Koliko muškaraca bi to pitanje postavili istoj znanstvenici, bili ih zanimalo gdje kupuje na akcijama? Ili neka uspješna poduzetnica se žali da ju stalno na konferencijama pitaju kako usklađuje privatno i poslovno. Pretpostavio bih da je to ispituju upravo druge žene koje traže savjet. Prilično je lako vidjeti zašto skijaš jedan dan pred porod vlastitog sina može osvojit postolje, a skijašica ne može. Ako ste feministica onda je to malo teže vidjeti.)

***

Ovo je možda izgubilo svoj tok, ali posljednjih dana su mediji ispunjeni besmislenim izjavama na koje nitko reagira. Dio izjava se tiču poznatih mitova – *pogrešnih interpretacija* - poput onog o "razlikama u plaći" za "isti" posao, ali dio je još apsurdniji. Izgleda da je obiteljski raspored sada stvar političke platforme. (Unatoč tome, žene i muškarci biraju drugačije.)

"Ali očekivanja su da žena kuha i pegla"; "Pa neću mu ja peglat, nisam mu ja mama", reći će neka očito nimalo ogorčena žena koju patrijarhat sprečava u pronalasku muškarca. Dobro vanzemaljče, očito ste pristigli s drugog planeta, da objasnimo; Zamislite mladića i djevojku koji se upoznaju radeći u skladištu velikog centra, žive zajedno i njihova ljubav rezultira rođenjem djeteta. Što se zatim dogodi, po porodu vjerojatno će ženi trebati odmor, djetetu briga, a netko će trebati zarađivati. Nekako se nameće rješenje da muškarac radi u skladištu - *a ne žena koja je bila na carskom rezu.*(Inače, već u ovoj točki se feministice izgube, zašto on ne bi bio doma, a ona išla raditi.) Uz to, djetetu je potrebna briga i hrana, tu također postoje biološki razlozi zašto je žena opremljenija za to, ali nemojte to reći feministicama.

I tako muškarac naporno radi, uzima prekovremeno ili neki drugi posao kako bi što bolje priskrbio svojoj obitelji i to mu oduzima puno energije i vremena. Ipak, njihov dom zahtijeva neku brigu. Tko bi se mogao pobrinuti za to? Čak i bez djeteta, žene su (statistički) te koje više cijene urednost, muškarac može prolaziti pokraj velike hrpe rublja

bez da to posebno utječe na njega, dok su žene sklonije poduzeti nešto u vezi toga. U jednom momentu, možda će muškarac imati intervju za voditelja skladišta. Zamislite užasa, da mu žena ispegla košulju tom prilikom. Tko je on njoj da će ona njemu peglat? Još je veći problem ako dobije taj posao i napreduje u karijeri dok je ona "zatvorena" u kući. Istina više prihoda u kućanstvu, svi su sretniji i bogatiji, ali povećava se razlika.

I tako dođe još djece, razvija se život, žena se možda vrati na posao jednog dana, obitelj živi svoj život. Netko bi rekao sretna i normalna obitelj, netko drugi kakva nepravda i "neravnopravnost", potrebno je to sasječi u korijenu. (*Odabrali su karijere skladištara, ali slično vrijedi i za par mladih liječnika.)*

Često se i same žene iznenade promjenom koje majčinstvo ima na njih. Zadovoljne su svojim poslom, ali su svjesne da posao nije sve.

Možete o tome razmišljati i ovako (*po uzoru na ekonomiste)*; Čak i u apstraktnom svijetu u kojem se odluk*e – i sklonosti* - muškaraca i žena nimalo ne razlikuju, u kojem su one rezultat nasumičnih odabira (bacanje kocke), još uvijek ćete imati razlike jer rađanje djeteta ima svoje realnosti. Čak ni takav sustav slučajnih odabira neće rezultirati egalitarnim rezultatima. *(Ovdje pokušavam povući paralelu s tržištem koje može biti "racionalno" iako su svi uključeni igrači "iracionalni"*.) Naravno, svijet slučajnih odabira nije onaj u kojem živimo tako da su razlike u konačnici još veće.

Možda još veća digresija, ali često ćete čuti feministkinje kako s gađenjem govore o brizi prema muži ili djetetu. Neću valjda žena kuhati mužu, ili trošiti vrijeme na nekakvo dijete. **Ali žena je dio obitelji. Hrana koju pripremi, priprema sebi. Svi zajedno objeduju. Ona sama uživa u toj hrani. Dijete veselo poskakuje pokraj tave iščekujući palačinku, možda je to izvor većeg zadovoljstva za ženu od živčanog klijenta koji čeka papire? Žena se brine o vlastitom djetetu, to je njeno dijete, daje joj više radosti od posla.**

Ali dobro moj vanzemaljče, možda sam prebrzo krenuo. **Treba krenuti od samih osnova. Ova bića koja vidiš posvuda oko sebe su ljudi. Odrasli ljudi se ne pojavljuju odjednom u društvu – *nisu rezultat nekog znanstvenofantastičnog replikator*** *a* – nego je svaki od tih ljudi svojevremeno bio jedna jedina stanica. Da bi iz jedne stanice izrasli u odraslu jedinku potrebno je puno vremena i truda, prvih devet mjeseci jedino što ih hrani i štiti od opasne okoline jest tijelo vlastite majke. Nakon što napuste tijelo majke, još uvijek su daleko od mogućnosti samostalnog života, potrebna im je daljnja zaštita, hrana, odgoj itd. Cijeli taj proces je prilično zahtjevan kao što možeš zamisliti, a kako su žene jedine koje mogu ostati trudne, tih prvih devete mjeseci je potpuno njihov zadatak. Brige za dijete nakon rađanja također većinom preuzimaju majke jer su osposobljenije za to *– i biološki i psihološki.* Znam da će mnogi tu činjenicu proglasiti nepravdom, društvenim nametanjem; ali dovoljno je pogledati majku kako drži vlastito dijete da bi shvatili kako joj primarna zabrinutost u tom trenutku nije tko će isporučiti nekakve pakete na poslu i kako će napredovati u karijeri.

(Iako se navedeno čini trivijalnim, mnogi danas nisu vidjeli majku s malim djetetom. Male obitelji, malo članova, nema bratića, nema teti; svi znaju da novi ljudi moraju doći od nekud, ali zapravo nisu svjesni što to znači. Postoje odrasli mladi ljudi koji u životu nisu vidjeli dijete. Barem ne bliskog i u interakciji s majkom.)

Posljedica činjenice da su žene te na kojima je teret rađanja, ili nešto drugačije rečeno, posljedica naše razvojne povijesti jest da se žene "unaprijed" pripremljene na to. Izbor možda nije svjestan; ali žene privlače muškarci koji su bogati, obrazovani, ugledni, moćni, poduzetni i sl. Točnije, privlače ih muškarci koji su bogatiji, obrazovaniji, ugledniji, moćniji od njih samih. Žene su svjesne da im je potreban netko tko će im pružati podršku tijekom trudnoće i brige za dijete, i na temelju toga će birati partnera. Čak i kada sa svojim "partnerom" ne žele dijete, ili nikakvu dulju vezu, opet će ih privlačiti takvi muškarci. Ne čujete često priču o milijunašici koja je oženila konobara ili prodavača. *(Jednostavno, žene vole, što pokazuju i istraživanja, muškarca koji će ih tretirati kao "žene".)*

Prema tome, kada bi i zanemarili sklonost žene prema brizi za djecu, još uvijek imate utjecaj "racionalne" odluke da muškarac "sudjeluje" na tržištu rada jer je u boljoj poziciji – *zbog toga je i "izabran"od žene*; još jedan izvor "razlika".

(Naravno, da ne bi bio zabune, ne želim reći da je uloga muža, ili oca, samo biti novčanik. Uloga je puno važnija i ne možete je samo tako zamijeniti, ali pokušavam uključiti što manje "kontroverznih" tvrdnji.)

Možda će feministkinje negirati da žene privlače uspješniji muškarci, ali u stvarnosti to za većinu ženu postaje veliki problem jer je sve manje "uspješnijih" muškaraca koji bi zadovoljili njihove kriterije. Nedavno su američki mediji objavili da su žene žrtve novog fenomena – neuspješnih muškaraca koji se "isključuju" iz društva. Istina, muškarci su ti koji su neuspješni, ali prave žrtve su žene jer im je teško pronaći partnera.

***

Nisam želio opterećivati post različitim statistikama i istraživanjima, ali stvari koje spominjem nisu stvar anegdotalnih primjera. Radi se o dobro utvrđenim podacima; žene koje su majke pokušavaju smanjiti svoju satnicu, muškarci koji su očevi često traže prekovremene. Žene koje imaju puno prekovremenih sklonije su depresiji što nije slučaj kod muškaraca itd. To je samo dio statistike koje upućuju da je "neravnopravnost" rezultat slobodnih izbora i mogućnosti. *(Kada pogledate osobnost koja je potrebna za određene karijere nailazite na činjenicu kako je više muškaraca nego žena posjeduje.)*

Naravno, reći će zaluđena feministica, možda statistike pokazuju takvo ponašanje, ali ono je društveno uvjetovano. Žena odlazi na porodiljni jer joj društvo poručuje da bi ona kao žena trebala ići na porodiljni, ne muškarac. Odgovoriti na takav prigovor je prilično lako, zapravo morate negirati očito da bi uopće postavljali pitanje zašto su žene te koje idu na porodiljni.

Ipak, upravo to feministkinje rade, sve su češći članci u kojima se zalažu da oba roditelja podjednako idu na porodiljni. Možete lako naići na članak u kojem se feministice iščuđavaju što više žena uzima porodiljni nego muškaraca. Moram priznati da svaki put zastanem i zapitam se što sam tu krivo shvatio? Zar je nekome stvarno misterij zašto se to događa? Zar netko stvarno to doživljava kao veliku društvenu nepravdu protiv koje se treba boriti? Čak se spominje i zakon prema kojem bi postojala zakonska obveza da i muškaraca i žena iskoriste dio porodiljnog. Zvuči kao korak prema feminističkoj utopiji, ali bilo to bilo loše i za majku i za dijete i za oca . Ipak, u *ime feminizma vrijedi žrtvovati takve sitnice*. (Pritom ne govorimo o tome da bi i očevi dobili slobodne dane nakon poroda – *pa nebi bili prisiljeni uzimati godišnji što je danas često slučaj* – nego o tome da bi svaki od roditelja proveo par mjeseci s djetetom kako bi se ostvarila "ravnopravnost" ravnopravnosti radi.)

Uzmimo još za primjer možda manje očito ponašanje - *uređivanje doma*. Čak i u nekim individualističkim "modernim" društvima istraživanja pokazuju da postoje razlike. Muškarci provode podjednako vremena na uređivanje i kao samci i kada su braku. Drugim riječima, zbog (samačkog) načina života muškarci obavljaju kućanske poslove, ali obavljaju ga tek koliko je potrebno za normalno funkcioniranje. S druge pak strane, žene u istim društvima, provode više vremena uređujući dom kada su u braku - *neovisno o tome imaju li djecu* - nego kada žive same. Iz tog obrasca vidimo da su žene te koje "stvaraju" dom, one ga uređuju i uljepšavaju, ukrašavaju ga i obilježavaju, muškarcu je dovoljno minimum uređenosti. (Osim toga, vidimo da su neke žene potpuno zadovoljne kada su slobodne tome se posvetiti.)

Pokušavam istaknuti da se ne radi o nikakvoj društvenoj uvjetovanosti, takvo ponašanje je rezultat biološke stvarnosti. Spomenuo sam da su žene te koje će statistički prije zasmetati nered pa će poduzeti nešto u vezi toga, takva preferencija nije društveno uvjetovana nego je urođena, stoga je možete opaziti i u "egalitarnim" društvima. U kombinaciji s okolnostima rađanja, i činjenicom da nažalost netko mora izbivati iz doma i stvarati prihod, dobijete različiti obiteljski raspored.

Znam da to nekima zvuči strašno i nedopustivo. Svaka statistika koja pokazuje da postoji razlika između muškaraca i žena je strašna nepravda koju treba popraviti. Baš [2019.] sam pročitao kolumnu u kojoj se autorica žali na podatak prema kojem muškarci puno češće odlaze na poslovni put od žena. Nemam razloga ne vjerovati toj statistici – zanemarimo pitanje knjigovodstva, ali mi nije jasno zašto je taj podatak sam po sebi nedopustiv?

Opet se vraćamo na naslov; Je li kolumnistica svjesna da odlazak na poslovno putovanje nije maturalac? Ne radi se o izletu. Niti je posao mistično mjesto na koje se ljudi odlaze zabavljati, niti je poslovno putovanje prilika za odmor. Čak i kada poslovno putovanje uključuje dobar hotel – *a ne cjelodnevno provođenje vremena na cesti, aerodromima ili po sastancima i dosadnim prezentacijama* – taj hotel netko plaća jer očekuje nešto više

zauzvrat. Možete možda impresionirati naivne poznanike, ili sebe samog, ali uskoro ćete shvatiti da se radi o izvoru stresa, crpljenju energije i vremena. Poslovno putovanje nije turističko putovanje. Činjenica da žene rjeđe idu na poslovna putovanja sama po sebi ne pokazuje ništa, niti bi životi žena nužno bili bolji kada bismo izjednačili tu statistiku.

Što se skriva iza statistike? Uzmimo za primjer oca koji radi po terenu dok majka doma brine o djeci. Za feminizam, crna statistika o muškarcu koji radi i ženi koja brine o obitelji. (Statističke razlike o plaći, poslovnim putovanjima, brizi o djeci, kućanskim poslovima itd.) Sad uzmimo konkretni primjer oca, građevinskog radnika koji je nedavno poginuo na gradilištu u udaljenom gradu dok je njegova žena bila doma s djecom. Statistički, situacija time postaje sve bolja za feminizam; (Nema više poslovnih putovanja, muškarca koji zarađuje više, žena se mora aktivirati više na tržištu rada itd.) Ipak, složit će se svi, prilično bizarno gledanje na stvari.

Ali statistika i "neravnopravnost" se skrivaju upravo iza takvih priča. Ono što vi vidite kao normalan život, feministkinje vide kao pitanje ideološke predanosti.

Nedavno je majka oboljelog djeteta prezentirala humanitarnu akciju kojom prikupljaju sredstva za uređenje boravaka u bolnicama što bi omogućilo roditelju da prati svoje dijete dok je na terapijama. Uobičajena je to priča o majci koja je s djetetom, dok ih otac koji radi preko tjedna posjećuje vikendom. Svjedočila je koliko ta blizina puno znači i njoj i njenom djetetu. Često čujete takve tužne priče o bolesnom djetetu u kojima roditelji pokušavaju funkcionirati najbolje što mogu. Suprotno feminističkoj ideologiji; muškarac i žena nemaju odvojene ciljeve. Zajedno surađuju i pokušavaju olakšati situaciju u kojoj se nalaze, neovisno o "neravnopravnosti" koja je rezultat toga. Da, to dovodi do razlika i "nejednakosti", ali to je zadnja stvar o kojoj brinu.

Možete reći da sam pretjerao, ali takve su životne realnosti. Srećom, najteža oboljenja djeteta nisu tako česta, ali svakome se u životu dogodi situacija čije razrješavanje zahtijeva predanost, ali ta predanost nije predanost ideologiji podjednake zastupljenosti spolova u svakoj situaciji. Ne možete očekivati da će u svakom području života postojati potpuna jednakost. (Ako bi je i postigli zakonskom prisilom to ne znači da bi bila na korist djece ili majke.)

***

Pokušavao sam kroz post izbjeći dosadno nabrajanje podataka o različitim ponašanjima i izborima, kao i evolucijska objašnjenja; ali treba priznati da su razlike između muškaraca i žena rezultata dugog razvoja ljudske vrste – *ljudske prirode*. Žena i muškarac formiraju zajednicu, rađaju i odgajaju djecu, žene "stvaraju dom" i brinu o djeci, a muškarci donose "hranu" djeci i svojoj ženi. Da, živimo u modernim okolnostima, ali smo i dalje biološki isti ljudi – *ta duboka stvarnost se nije promijenila*. Žene i muškarci su različiti, zato su i podaci o ženama i muškarci različiti.

Možete negirati i stvarati svoju egalitarnu utopiju, ali tako ćete samo stvarati nesretne ljude. Još gore, nećete uopće stvarati (nove) ljude.

***

Feministički ideali društva nisu niti poželjni niti mogući. Nemojmo kriviti stvarnost jer ne odgovara feminističkoj utopiji. Brinimo o "rodnim" prioritetima, a ne o "rodnoj ravnopravnosti".

I posebno, nemojmo dopustiti feministicama uništavaju živote žena.

PS

Feminizam mi nije toliko zanimljiva tema, ali je raširen i potaknuo me na gornje komentare. *(Pisani su prije godinu dana, uz današnje uređivanje, pa dio teksta može djelovati nasumičan i dotiče se raznih tema.)*

Radi se o utjecajnom fenomenu, ali jednostavno mi se čini zamorno objašnjavati nekome, primjerice, da "razlika plaća" za "isti posao" ne postoji. Oni koji promoviraju tu "razliku" svjesni su da manipuliraju podaci, ali svejedno to čine. Čitav fenomen nije nešto na što možete odgovoriti. Možete se nasmijati kada upravo oni koji se predaju feminističkim ciljevima nastradaju od feminističke rulje, ali općenito informirani ljudi izbjegavaju pisati o tome.

(Primjerice ugledni znanstvenici koji su odlučili podijeliti svoje znanje i pomoći feminističkim ciljevima u znanosti. Jedan od prvih poznatijih primjera je L. Summers koji je izgubio svoju poziciju jer ponudio objašnjenja različite zastupljenosti spolova u znanosti. Čovjek je feminist, iskreno im je pokušavao pomoći, ali to mu nije bila olakotna okolnost kada je ponudio objašnjenje koje je bilo neprihvatljivo. Svojoj kćeri je inače kupio dva kamiona da se igraju – *jer koja je razlika muške i ženske igračke?* - što je rezultiralo time da kćer nazove igračke, mama kamion i dijete kamion.)

Ne radi se samo o pritiscima i protjerivanjima onih koji kažu nešto što se ne sviđa feministicama, nego i zakonskim zabranama. U Kanadi je već više ljudi završilo pred svojevrsnim sudom gdje je moralo opravdavati svoj rad o muško ženskim razlikama. U Britaniji je navodno nekoliko reklama uklonjeno jer pokazuje stereotipne rodne uloge, itd.

Kod nas su također neke izjave koje govore o muško ženskim razlikama izazvale veliku buru iako se radi o osnovnim biološkim činjenicama. Sjećam se i primjera kada je Pravobraniteljica reagirala na izjavu jedne mlade studentice koja je izjavila nešto što joj se nije sviđala te je zahtijevala i njen odgovor, i odgovor ljudi u okviru čijeg predavanja je dala tu izjavu. Nedavno sam pročitao i da konzervativno mišljenje nije nikakvo "drugačije mišljenje" ili "pravo na drugačije mišljenje" nego je "nasilje u diskursu". Ne smijemo to dopustiti.

Feministice vole prikazivati idealnu ženu kao okrutnu, osamljenu, muževnu, agresivnu, sirovu, besramnu, sterilnu i sebičnu, ali unatoč tome, u njihovu aktivizmu prepoznajemo upravo (tradicionalno/evolucijsko) žensko ponašanje.

Već su neki primijetili da se feministice ponašaju, općenito, prema "skupini žrtvi" na isti način kao što se majka ponaša prema novorođenčetu. Nije krivo za išta, i potrebno mu je ispuniti svaku potrebu – što jest istina kada govorimo o tek rođenom djetetu, ali nije kada govorimo o skupini ljudi.

Nemojmo ni zaboraviti američku organizaciju psihologa koja je nedavno ustvrdila da je ideja "muževnosti" toksična i opasna.

No, da ne bi bilo zabune. Mislim, točnije sve pokazuje, da se muškarci i žene razlikuju od trenutka začeća sve do trenutka smrti. Razlikuju se bolesti od kojih oboljevaju (počevši u trenutku kada ne postoji nikakva navodno društvena uvjetovanost), razlikuju se životni izbori, poslovi, osobnosti, sposobnosti, pa i načini umiranja.

Ili nešto formalnije rečeno; Spolne razlike u osobnostima prisutne su u svim društvima. Zapravo su i veće u "razvijenijim" (egalitarnim) društvima. Postoje razlike u verbalnim, društvenim, spacijalnim sposobnostima. Privlače ih drugačije poslovi. Postoje razlike u mozgu, povezane su s razlikama u osobnostima i sposobnostima. Ne radi se o društvenoj uvjetovanosti ponašanja. Itd.

Zašto uopće odgovarati na one koji negiraju takve najosnovnije stvari? Pa, zato što imaju utjecaja. Često naiđem na neki "vox populi" u kojem gospođa, koja ima sasvim običan posao – *nije profesorica rodnih studija,* govori da ne postoji ravnopravnost jer žene primjerice više vremena provode s djecom. *(Pretpostavljam da i mnoge mlade djevojke povjeruju tvrdnjama feministica, često shvate svoje zablude tek kada je već prekasno.)*

No, feministice ponekad pohvale naše društvo. Sjećam se da sam čuo izjavu kako je jugoslavije bila razvijenija od Švicarske. Nisam tada bio siguran jesam li dobro čuo, ali poslije sam naišao u nekim intervjuima na potvrdu istog; dakle određene feministice će stvarno priznati da je današnje naše društvo razvijenije od nazadne Amerike i Švicarske. (Tko zna što samo misle o Japanu.)

Zapravo sam u ovom postu samo htio istaknuti da ne možete očekivati potpunu ravnopravnost u svim područjima života. Ne čini se kao pretjerana tvrdnja. Pritom se nisam htio oslanjati na objašnjenja evolucijske psihologije, ili veliki broj studija koje potvrđuju da razlika nije rezultat društvene uvjetovanosti ili prisile nego samo nekoliko osnovnih činjenica koje određuju naše živote.

Razlike između muškaraca i žena nisu "nejednakost" odnosno "neravnopravnost". Muškarci i žene su komplementarni. Ne radi se o superiornosti i inferiornosti (ugnjetivaču

i žrtvi). Razlike ne možete ukloniti društvenim inženjeringom, zakonskim promjenama ili edukacijom. Ne možete promijeniti ljudsku prirodu.

Muškarci i žene imaju zajedničke, isprepletene interese. U pokušaju ostvarivanja tih interesa dolazi do razlika, ne i "neravnopravnosti" na koju je potrebno reagirati. Muževnost nije defektni oblik ženstvenosti.

Posao

Hrvatska je najneuspješniji patrijarhat na svijetu

Iako ima svoje formalnije definicije, često u popularnoj kulturi slušamo o patrijarhatu u smislu da se radi o sustavu kojemu je cilj "ugnjetavanje" žena. Zbog njega su žene neobrazovane i zarobljene u kući s mnoštvom djece o kojima su prisiljene brinuti. *(Ponekad se govori da je to cilj, ili ponekad nešto blaže da je to posljedica koja ne mora biti namjeravana.)*

Vjerojatno ste toliko puta čula takvo predstavljanje stvarnosti da više niti ne sumnjate u to. Ipak, probajmo se malo osvrnuti na stvari.

Dakle, feministi nas često upozoravaju da se u našem društvu djevojčice od najmanjih nogu podučava da se moraju posvetiti rađanju djece. Od igračka koje im dajemo, školskog programa, različitih neravnopravnosti u obrazovanju, kasnije na poslu, u medijima itd. Ukratko, čitav društveni i ekonomski život usmjeren je prema tome da žene moraju rađati, nešto na što ih sustav već stoljećima tjera. Zatvorene su u svojim kuhinjama gdje brinu o najmanje petero djece, ili kako nam već to vole prezentirati. Nazovimo to našom "politikom petero djece". *(Često ostvareno kroz različite oblike nasilja.)*

Ako su feministice u pravu, a nemamo razloga sumnjati u to, naša stopa fertiliteta bi trebala biti, možda ne pet – *ipak neke žene zatvorimo u samostani,* ali zasigurno preko tri. Koliko je stvarna stopa fertiliteta u Hrvatskoj?

Usporedimo to prvo s jednim društvom na drugom kraju svijeta. Egalitarnim i naprednim kineskim društvom u kojem se dugo provodila "politika jednog djeteta". Dakle u tome društvo ste desetljećima bili prisiljeni imati najviše jedno dijete (uz neke iznimke). Različitim političkim i ekonomskim pritiscima sprečavali su vas u imanju više djece. Postoje i zabilježeni slučajevi prisilnog pobačaja gdje su protivno volje majke, odlučili riješiti je bremena rađanja. *(Zasigurno se pitate, ako je cilj feministica omogućiti ženama "izbor", kako to da svakodnevno ne čujete njihove proteste protiv kine u ime žena koje bi odlučile rađati. Baš neobična šutnja.)*

Dakle, imate naše patrijarhalno društvu u kojem su žene običan stroj za rađanje – *nije li lijepo kako feministice govore o vlastitim majkama*, i egalitarno kinesko društvu u kojem bi ponekad doslovno izrezali dijete iz majke kako bi smanjili rađanja. Kakav fertilitet bi očekivali u pojedinom društvom?

Koliko iznosi stopa fertiliteta u Kini? Iznosi 1,62. Dakle prosječna žena ima 1,62 djece. Dobro, to smo negdje i očekivali, možda je čak i veća od onoga što ste mislili. Koliko je stopa fertiliteta u Hrvatskoj? Sigurno je barem dvostruko veća, negdje 3,2?. Ne, stopa u Hrvatskoj je, koliko god to nevjerojatno zvučalo 1.4; možete provjeriti, podatak je ispravan.

Što to točno znači? Pa, znači da smo daleko od ikakve održivosti i da izumiremo. Da smo kojim slučajem biljka ili životinja netko bi reagirao, ovako nema razloga. No, možemo mi izumrijeti, ali to ne znači da će feministička teorija o hrvatskom patrijarhatu izumrijeti.

Ono što možemo lagano zaključiti; vezano uz feminističke tvrdnje oko poticaja za žene u našem društvu, ako je hrvatsko društvo patrijarhat onda se očito radi o najneuspješnijem patrijarhatu na svijetu.

***

Dobro, nemamo djece, ali nemojmo se zamarati oko toga. Moramo graditi uspješno društvo, a to što društvo izumire ne znači da nije uspješno.

Napredak je što žene više ne troše svoje vrijeme i sposobnosti na vlastitu djecu, ali one još uvijek nisu potpuno jednake. Primjerice, još uvijek poručujemo – *u obitelji i školama* - našim djevojčicama da je obrazovanje za dječake, to nije za njih.

Iako se feministička teorija o fertilitetu nije pokazala baš precizna – *barem ne u svojim rezultatima*, zasigurno su tu u pravu.

Možda u vašem liberalnom dijelu države to nije prisutno, ali u ostatku države ulicama patroliraju posebna vozila iz kojih časnici promatraju hoće li naići na neku žena koja ima knjige, nosi naočale ili na neki drugi način odaje da bi ju zanimao ikakav intelektualni rad – *što je inače, poručuje nam patrijarhat, muški posao*.

Dobro, nemamo razloga ne vjerovati u takvu sliku. Svi se sjećamo u školi da su učitelji i profesori posebno voljele dječake te su bili stroži prema djevojčicama. Nije ni čudo da žene nisu uspješne u obrazovanju.

Djevojčicama je teško u školama jer su svi njihovi učitelji i profesori muškarci koji ih ne shvaćaju, nastava je prilagođena dječacima, a djevojčice nemaju nikakav uzor.

Što? Kada ste provjerili statistiku fertiliteta pročitali ste podatke o zaposlenima u školama; Preko osamdeset posto nastavnika u osnovnim školama su žene, dvije trećine nastavnika u srednjim školama su žene. Zvuči nemoguće.

Ali onda sigurno nema žena na fakultetu; *Što?* Pročitali ste i statistiku da je većina studenata ženskog spola? Šezdeset posto diplomiranih su žene. Čudno. Što ćete mi još reći, da je preko šezdeset posto studenata medicine zapravo žene? *(Postotak se penje do 75*

ako govorimo o području biomedicine i zdravstva.)

Dobro, ali ženama nije dopušteno doktorirati. *Što?* Žene su i tu većina.

Dobro, recimo da netko povjeruje statističkim podacima, i zaključi da su žene obrazovanije od muškaraca; Ali to bi bio samo još jedan dokaz "neravnopravnosti", kako žene mogu biti tako obrazovane, a nema ih u samom vrhu? Žene zarađuju manje za isti posao, to je činjenica. Učiteljica zarađuje manje od učitelja, to svi znaju. Neki kamionđija ima veću plaću od akademski obrazovane odgajateljice samo zato što je on muškarac, a ona žena; da se on bavi odgajanjem, a žena vozi kamion onda bi odgajatelji imali veće plaće, takvo je naše društvo i ekonomija. Muškarci ne moraju ići na fakultet jer ih odmah čeka posao – *samo zato jer su muškarci.*

Možda ste u pravu. Zapravo, sigurno niste u pravu, ali čini mi se da bi bilo teško razuvjeriti nekoga tko tako razmišlja.

Htio sam istaknuti dvije stvari; Prvo, prema feministicama, djevojčicama poručujemo - *obitelj, društvo itd* - da obrazovanje nije za njih, ali na temelju statistika izgleda da se ta poruka negdje izgubila.

Kao drugo, ako prihvatimo da su muškarci na pozicijama moći – *obiteljskih, ekonomskih itd.* – onda su upravo oni ti koji odlučuju o sudbini svojih kćeri, njihovom obrazovanju i financiranju istog.

Još jednom, ako je patrijarhalni sustav ono što nam poručuju feministice, onda je naš patrijarhalni sustav najneuspješniji na svijetu.

PS

Patrijarhat je posvuda, reći će feministice, upalite samo televiziju ili otvorite novine. U svim reklamama, serijama i filmovima se ženama poručuje da su slabe i nesposobne, da im je mjesto u kući uz djecu, svijet pripada muškarcima itd.

Nekako sam sumnjičav prema tome. Kada god pogledam neki medijski sadržaj slika je čista suprotnost. Ne postoje više muževni muškarci i ženstvene žene. Ako i postoji tradicionalni muški ili ženski lik onda je on tu kako bi ga ismijavali.

Muškarce, posebno očeve, se prikazujekao idiote; blesave, inferiorne, zbunjene, beskorisne, ništa ne znaju učiniti kako treba itd. Srećom, žene su tu da ih ponize, objasne im što treba učiniti, kako popraviti kvar, što čemu služi, one su korektiv njihovoj djetinjavosti itd.

Nije dopušteno u pozitivnom svijetlu prikazati muškarca koji bi imao muževne osobine, ili ženu koja bi imala ženske osobine i vrline. Ipak, društvu su potrebne muške i ženske vrline. Rješenje je jednostavno - *inverzija vrlina. (Ali rezultat toga je da pružate*

neuvjerljivu sliku svijeta.)

Da bi zadovoljili današnje političke zahtjeve, ženski lik više ne može biti realistična heroina. Ona mora bita agresivna, vođa, ratnik itd.

Muškarac se mora maknuti kako bi napravio mjesta za ženu. Uklanjamo poziciju muškarca kako bi postavili ženu, muškarci su nemoćni. Ne radi se o jednakosti nego inverziji. Ne slavi se ženstvenost i ženske osobine, nego se jednostavno ženu stavlja u ulogu muškarca; Žena je uspješna zbog svojih muževnih karakteristika.

Takav simbolizam je danas sveprisutan. Serije, filmovi, glazba, reklame itd.

Razmislimo i o patrijarhatu u glazbi. Sjećamo se skandala oko dječje pjesme o šminkerici. Ili pjesme o ženi torti. Nisam analizirao pjesmu, ali koliko se sjećam skandal je bio što poziva muškarca i prepušta mu glavnu ulogu. Iako u konačnici kontrolira i manipulira situacijom, ona to čini na pasivniji – *ženski* - način.

Srećom pa jedna kolegica sa estrade reagirala i izrazila svoj šok, više nije mogla šutjeti. Iako je pjesmu napisala žena, izvodi je žena, slušaju je žene, što je previše je previše – *upravo je zato i potrebno reagirati.* Inače, kolegica često pjeva o sličnoj tematici, ali iz druge perspektive; U jednoj pjesmi pjeva o svojoj seksualnoj predaciji; kada vidi muškarca samo razmišlja o jednom, a ukoliko ne zadovolji njene apetite onda ga pošalje doma. U drugoj pak pjesmi pjeva o svojim suparnicama kao o glupim tukama koje nisu u stanju voditi intelektualni razgovor i koje su stvorene samo za jednu stvar, i to stvar u kojoj ne uživaju nego je čine, što je najgore, zbog zadovoljstva muškarca.

Ne znam ima li spomenuta još koji hit, ali mislim da sam je nedavno vidio kako s još jednom ostarjelom pjevačicom pjeva o tko zna čemu dok oko njih pleše skupina transvetita. S obzirom na rasprostranjenost patrijarhata možda je poruka da su muškarci bolji i u uljepšavanju i nošenju ženske odjeće.

Često poruka nije baš jasna, zato različiti intendanti i redatelji uvijek svoju produkciju poprate i konferencijom, ili barem intervjuem, u kojem navode što kritiziraju i koga žele isprovocirati ili uvrijediti. Jednostavno, neki ljudi su preglupi pa im morate eksplicitno navesti da su žrtva vaše razorne kritike i provokacije.

Iz nekog razloga, čak i protivno ekonomskim interesima naručitelja, reklame također donose negativan prikaz muškarca.

Nedavno sam prošao pokraj reklamnog panoa na kojem se oglašava banka čija kampanja traje već druže vrijeme. Ne znam što ih je točno navelo na takvu kampanju, ali pretpostavljam da je razmišljanje (i ideja) onih koji su je planirali išlo otprilike ovako;

> P: Mogli bi započeti s ovime: prikažemo lik muškarca obučenog u ženskoj odjeću koji hoda…

O: Hm, trans mi se čini malo pretjeranim, možda nešto drugo?

> P: Dobro, imamo lik izfeminiziranog muškarca koji hoda glavnim trgom, sa svake strane mu se nalazi jedna osoba, svo troje je obučeno u identičnu odjeću neovisno o spolu, zapravo izgledaju bespolno dok hodaju u odjeći koju kao da su uzeli iz bakinog ormara.

O: E, to mi se već sviđa, što se onda dogodi.

> P: Pa, pusti me da dovršim... Dok tako hoda, izgovara slogane naprednog društva, novo evanđelje napretka. Uskoro u širokom kadru vidimo da nisu sami, bezumno ih slijedi masa ljudi koja zajedno s njima uzdiže pogled prema svijetloj budućnost i uniformno se kreće prema boljem svijetu kojeg...

O: Uf, ne znam, čini mi se da bi nam se ljudi mogli smijati..

> P: Nisam dovršio. Neće se smijati nego će se zadiviti. I šokirati. Odjednom u uniformnoj bezumnoj masi prikažemo istospolne parove, trans osobe i slično; svi su oni spremni za bolju budućnost u koju ih vodimo.

O: Ajme, ovo je stvarno dobro, Pa ti si genije.

> P: Ali to nije sve. Onda ćemo cijeli grad polijepiti prikazom tog muškolikog bića koji predvodi masu. U različitim situacijama, ali znaš ono, otvorena usta, izfeminizirane geste ko trinaestogodišnjakinje, rekli bi zadrti krkani tipični soyboy.

O: Joj, sviđa mi se, ali ne možemo imati samo muškarca u reklami.

> P: Bez brige, bit će i žena. Uzet ćemo neku ragbijašicu. Znaš da se hrvatice u slobodno vrijeme najviše vole zabijat svom snagom u drugu ženu i valjat se u blatu?

O: Pa, nisam baš siguran da je to nešto sa čime se većina žena poistovjećuje.

> P: Dobro, bit će malo i ženstvena. Zamisli ovo; žena ulazi na teren, a muškarci iznenađenog izraza lica, malo zastrašeni malo zadivljeni, ostaju bez daha, rade korak unatrag i miču joj se s puta. Ovo je sada njen teren. Ona je glavna.

O: Ali kako ćemo to dočarati?

> P: Kak misliš, pa to ćemo doslovno prikazati na terenu.

O: Joj, u kombinacji sa soyboyom, stvarno mislim da bi nam se ljudi mogli smijati. Nije li to malo previše? Ljudi neće biti sigurno radi li se možda o parodiji?

> P: Neće se nitko smijati, bit će zadivljeni. Ona je hrabra, kada padne ustane se, i kreće opet. Poput "pravog" muškarca. Ali je i ženstvena. Zna se ona poslije treninga i našminkati, staviti malo ruža...

O: Hm, ček za kaj to ono reklama. Kaj nismo imali neš smislit za onu banku i kredit.

> P: Da, da. Pa to je to. Super, riješili smo stvar, snimit ćemo to. Sad sam se sjetio da moram smislit neš za onu stvar u Rijeci. E, mogao bih tamo iskoristi neš sa trans. Joj, stvarno jesam kreativni genij.

(Moguće da detalji sastanka nisu potpuno precizni.)

S obzirom na opasnost patrijarhata na kojeg nas upozoravaju feministice, očekivao bih drugačiji medijski sadržaj. Zvuči čudno, ali stvarno izgleda da vodimo prilično loš patrijarhat.

PPS

Ne bih želio biti u koži onoga tko mora, u slučaju neke pandemijske bolesti reći ženi da ostane u karanteni. To je njezino tijelo. Može činiti što god želi. Neće njoj naređivati neki muškarac – *ili patrijarhalna žena.*

Kakva god da je situacija u obiteljima, školama ili medijima, to ne mijenja činjenicu da je pravi virus protiv kojeg se moramo boriti patrijarhat. Nikakvi kineski virusi.

Za dan žena, feministička grupacija Femen je u Parizu organizirala upravo takav prosvjed. Opremljene zaštitnom medicinskom opremom, upozorile su na "patrijarhalnu pandemiju". Svi govore o koroni, ali ona nam samo odvlači pažnju s važnijih stvari. Prosvjednice su, naravno, bile golih prsa. *(Čudno da muškarci nikada tako ne prosvjeduju?)* Time pokazuju koliko smo još uvijek "patrijarhalni". Još uvijek postoji društvena stigma prema ženi koja hoda golih prsa, a muškarcu je takvo što dopušteno.

Naša bivša premijerka je progovorila o tome kada je u medijima bio slučaj žene koja se prala nasred dvorišta - *žene koja izgledno ima psihičkih poteškoća*. Primjer "neravnopravnosti" protiv koje se moramo boriti. Kako itko može negirati patrijarhat?

Nedavno je jedna od najpoznatijih domaćih feministica primijetila da muškarci imaju čudnu opsesiju sa ženskim grudima. Komentirajući slučaj prodavačice mandarina, progovorila je protiv njene medijske slike. Zaključila je da mediji nude sadržaj *" Kao da su muškarci još bebe pa ih cice fasciniraju"*. Njoj je to *"tužno"*.

Prema njoj, izgleda da se muškarcima sviđaju ženske grudi jer su nikada odrasla djeca koju te grudi podsjećaju na doba kada su cicala majčine. *(Pravi muškarac je feminist i ne voli grudi, pretpostavljam.)*

Ne znam, ponekad pomislim da možda feministice nemaju pojma o čem pričaju i da ne bi trebali slušati njihova rješenja za probleme na koje žene – *i muškarci* – nailaze?

Takva zrnca mudrosti nisu rijetkost u njen nastupima. Sjećam se da je jednom pretpostavila kako je implikacija katoličke dogme o bezgrešnom začeću Marijinom da su onda sve druge žene koje su rodila valjda kurve.

Ne znam, iako je mediji predstavljaju kao autoritet za pitanje odnosa države i Crkve – *i naravno uloge žena u Crkvi* – čini mi se da ni približno ne zna na što se Marijino bezgrešno začeće odnosi i što podrazumijeva.

Dobro, reći ćete, ne mora svatko poznavati teologiju. Čak i ako u obiteljima, školama ili medijima imamo pozitivna kretanja za žene, u Crkvi je još uvijek toliko patrijarhata.

Pa, sjećam se propovijedi istaknutog člana klera koji povodom velikog kršćanskog blagdana, nije govorio o Utjelovljenju, spasenju duše ili nečem takvom, nego o potrebi otvaranja cjelodnevnih vrtića.

Još jednom, stvarno imamo najneuspješniji patrijarhat na svijetu.

Tipičan Patrijarh u prigodnom izdanju

Ljudska vrsta je pala vrsta

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/03/ljudska-vrsta-je-pala-vrsta.html

> **Nemojte misliti da se radi o nezamislivoj stvari. Ljudska vrsta je pala vrsta. Ima napadaje ludila, ponekad tek lokalne, ponekad gotovo globalne.**

G.E.M. Anscombe, Why Have Children

Zombi

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/04/zombi.html

Ukoliko ne pratite medije jer smatrate da su skloni – *često namjerno* - iskrivljenom izvještavanju o stvarnosti nedavno ste se odjednom našli u nepoznatom okruženju. Da bi shvatili o čemu svi govore, ili barem zašto se svi tako ponašaju, bilo je ipak potrebno popratiti što ljudi govore o novonastaloj situaciji.

Jedan od načina informiranja je praćenje različitih društvenih mreža koje donose kombinaciju *službenih* medija i reakcija čitatelja koje ujedno postaju izvor informacija i reakcija, i tako ukrug. Uz mnoštvo drugih stvari koje je teško pobrojati, mogli ste prepoznati i uvijek prisutnu nesklonost prema vjernicima - od službeno promoviranih lica do anonimaca koji iskazuju svoj prezir prema vjernicima, često se oslanjajući na pogrešne informacije.

Ipak, anonimci nisu vrijedni pažnje, barem ako je sudeći po komentarima poznate tviterašice kojoj je zasmetalo što su virtualnog korona pomoćnika prozvali muškim imenom. Mnogi su primijetili da bi pomoćnica ženskog imena bila još veći problem jer ne možete program koji je obična "pomoćnica" nazvati ženskim imenom. Tviterašica ne raspravlja s anonimnima jer je ona s "imenom i prezimenom". Mlađi čitatelji se mogu zapitati zar nije to ime i prezime jednako onoj osobe koja je svojevremeno obavljala najmoćniju poziciju u našem društvu? Nemojte postavljati daljnja pitanja poput; je li ona jedna od odgovornih ljudi što nemamo zalihe maski i opreme, razvijene institucije i protokole koji bi nam olakšali u ovakvoj situaciji možebitno spašavanje života, ekonomije ili normalno funkcioniranje društva.

No, ostavimo politiku – *"nezamjenjive" političare koji određuju što je "nezamjenjivo" u društvu* - i političke zombije na miru.

***

Objava neanonimnog komentatora, vlasnika/urednika čitanog portala, sažela je dio razmišljanja ljudi nesklonih vjernicima.

Ne mogu reći da sam posebno upoznat s njegovim radom, životom i objavama jer nisam jedan od onih koji, iz kojeg god razloga, prate i čitaju njegov portal ili profil, ali s obzirom na neka njegova razmišljanja s kojima sam upoznat nema mjesta iznenađenju.

Vjerojatno ste upoznati s teorijom o malim istetoviranim ispirsanim ljudima koji tako traže pozornost koju nisu dobivali kao mali od majke. *(Ili s obzirom na sadržaj provokacija možda se radi o odnosu s ocem – ako je vjerovati nekim istraživanjima i spekulacijama o važnosti očeva i religioznosti djece.)*

Neovisno o uvjerljivosti takvih teorija, kada čujem za neku novu "provokaciju" urednika prisjetim se dvije situacije; (I) kada je tužio portal koji je objavio tekst u kojem se spominje njegov tekst o "pedofiliji" na madagaskaru i (II) navodna privatna poruka jednoj čitateljici putem fb-a *"Liži krunice dok ti i njih ne zabranimo! Katoličkoj crkvi bliži se kraj!!!"*.

*(*Tu nam se odmah javljaju različita pitanja poput*; koristim li krunicu cijelo vrijeme na pogrešan način? Trebam li preći isključivo na one krunice od medenjaka kakve kupujete na proštenjima? Kako je znao da će se lizanje uskoro svesti na minimalnu mjeru? Je li broj uskličnika znak njegove potpuno predanosti tom cilju? Itd.)*

Zanimljivo u prvoj situaciji jest što je pred sudom izjavio da nikada nije*"napisao tekst takvog sadržaja te stoga smatram da su navodi tuženika izmišljotina"*. Čak se sud prvotno i složio s njime, ali kao što svatko zna, osim izgleda vlasnika velikog internetskog portala, stvarima na internetu možete pristupiti i nakon što ih se "obriše". Dakle, čovjek stvarno jest napisao taj bizaran tekst, a sada mu je priložio i sudsku potvrdu da nema nikakvih problema s iskrivljenim prikazom istine.

Naravno, ne želite glupim mišljenjima pružati zadovoljstvo da vas "skandaliziraju", ali ponekad druge okolnosti zahtijevaju da reagirate.

Reagirala je primjerice zastupnica Petir koja je prokomentirala medijsku situaciju i pritiske posljednjih dana. *(Možete se zapitati što – ili tko? – motivira toliku mržnju prema misi i procesiji.)*

Sjećam se svojevremeno kada je spomenuta zastupnica nakon terorističkog napada u blizini svog ureda *(na mjestu kojim svakodnevno prolazi)* izjavila da teroristi neće pobijediti i da nas neće *"zaplašiti jer je naš Bog pobjedio smrt."* Mediji su bili "zgroženi" izjavom, a poznati ljevičarski komentatori su zaključili da je zbog toga gora i od najgorih terorista. *(Naravno da možete biti vjernik, ali čak ni suočeni sa smrću, uoči Uskrsa, ne smijete spominjati svoju vjeru.)*

***

No, da se napokon osvrnemo na samu izjavu. U njoj nema ništa posebno originalno, radi se o prijevodu raširenog načina raspravljanja kakvo je bilo aktualno u *novoateističkim* krugovima prije desetak godina. Jedna od onih izjava koje su bile popularne kod svakog

trinaestogodišnjaka koji pokušava šokirati svoju babu - *koja je u životu doživjela strašnije stvari.* (*Iako imanje takvih potomaka zasigurno mora biti strašno – doduše iz drugih razloga no što isti smatraju.)*

U svojoj izjavi i pojašnjenju, međuostalom, proglasio je Isusa fiktivnim likom. Još jedna svojstvena stvar za *novoateiste* bila je negiranja povijesnosti Isusa. Srećom, u međuvremenu su shvatili da se ne radi o održivoj poziciji.

U svojoj izjavi se dotiče i Isusove naravi, odnosno, općenito naravi Trojstva. S obzirom na neopravdano negiranje Božanske egzistencije, a time i same mogućnosti Božanske Objave, ne čudi da ima problema s time. *(Pogotovo kada uzmemo u obzir prijašnje izjave o Crkvi i vjernicima.)*

Povodom Velikog Petka i Uskrsa, proglasio je Isusa židovskim zombijem u što se, prema njemu, može uvjeriti svatko tko pogleda seriju Walking Dead i pročita Bibliju.

Nisam nikada pogledao seriju, i nisam baš upoznat sa zombijima, ali to mi se ne čini kao ispravan opis stvarnosti. Ne postoji niti jedna interpretacija koja bi išla tome u korist. *(Postoji ideja zombija u filozofiji uma koju – nesvjesno – zagovaraju mnogi novoateisti.)*

Ne vidim što zajedno imaju Biblija i The Walking Dead. Ne samo da nisu usklađeni nego se radi o čistoj suprotnosti. Ako je ideja zombija u seriji slična ideji zombija u popularnoj kulturi onda se radi o "živim" mrtvacima koji se hrane tijelima drugih. Radi se o pokretnim mrtvacima koji donose smrt ljudima. "Židovski" zombi kako ga on naziva je čista suprotnost. Ne hrani se njihovim tijelima. On ne donosi smrt nego život ljudima. On nije "mrtav" i ne vodi ljude u smrt, upravo suprotno. Ukoliko baš inzistirate na tome, "židovski" je anti-zombi.

Vraća ljude u život.

Izgleda da su, prema uredniku, umjetnici i vjernici kroz dva milenija potpuno krivo shvatili značenje događaja Isusova Uskrnuća; prikazujući ga kao onog koji donosi nadu, doslovno novi život. *(Simbolički, kao svjetlo nasuprot tame.)*

Ono što može buniti ponekog *novoateista* je što su njihova božanstva takva da vas pretvaraju u zombije. Postajete bezumno pokretno tijelo koje želi samo jednu stvar – *zadovoljiti vlastite nagone, neovisno o žrtvama. (Postoje različiti zakoni koji Vas u tome sprečavaju, ali oni su relativni, jedni u Hrvatskoj drugi na Madagaskaru.)*

Takva božanstva uništavaju Vaše tijelo i um, uništavaju Vaš život; Ali kršćanski Bog je suprotnost.

U svojim izjavama odlučio je ismijati ideju ljudske pale naravi koju ne možemo sami ispraviti, ali čini se kako je ponudio samo još jedan dokaz u prilog iste.

PS

Nisam nikada pogledao seriju The Walking Dead, ali pretpostaviti ću da postoji scena u kojoj su ljudi okupljeni na sigurnome (ili možda bježe na sigurno), i u jednom trenutku ruka strašnog androgenog zombija "proviruje" kroz vrata i pokušava ući u njihov svijet kako bi ih proždrla i zadovoljila svoje najprimitivnije nagone.

Pretražujući kako bih potvrdio svoju pretpostavku pronašao sam scenu Zombies At theDoorstep iz filma Night of the Living Dead. U njoj čovjek osjeti kretanje pred vratima. Nakon što ih otvori mora se boriti sa zombijem sve do smrti. U 2:00 nakon što je ga je nemilosrdno ubio čini gestu križa (ili nešto nalik njoj). Baš kršćanski od njega. *(Sigurno je jedan od onih kršćana koji bi išli nedjeljom na misu. Kakvi su to kršćani pitaju se ljudi ovih dana?)*

U drugoj pak sceni istog filma, "Is he Dead?", ljudi se pokušavaju zašititi od napada zombija koji navaljuju na vrata. Na 1:53 imamo scenu gdje žena hladnokrvno smakne zombija s leđa, a na 2:04 iza njenih leđa na zidu vidimo prikaz posljednje večere i reljefni prikaz ruku sklopljenih na molitvi. Baš kršćanski od nje.

Život ponekad stvarno oponaša umjetnost.

Problematično u razdoblju posta.

Pobačaj i pornografija - tko je glup, a tko zao?

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/04/pobacaj-i-pornografija-tko-je-glup-tko.html

> U nastavku još jedan od postova kojeg objavljujem s godinu dana zakašnjenja. Reakcija je na naslovnicu u kojoj su dnevne novine objavile montažu svećenika i naslov "Glup i Gluplji". Pomislio sam da je trenutak možda prošao, ali izgleda da je tekst koji se bavi medijskim napadima na Crkvu uvijek aktualan. *(Sada s vremenskim odmakom mogu nadodati i pokoji novi komentar, s oznakom 2020.)*

U određenim aspektima živimo u osiromašenom dobu tako da nije jednostavno pratiti ritam razvoja godine, morate se dodatno potruditi za takvo što. Nekoć davno bi nam ritam prirode – *i popratne narodne mudrosti i običaji* – ukazivali na razdoblje godine u kojem se nalazimo, ali sada u tome ovisimo o sekularnim medijima. Kada primijetite povećanu aktivnost protuvjerskih tekstova i naslovnica možete biti sigurni da se približavamo nekom velikom blagdanu, primjerice Uskrsu ili Božiću. Razdoblja "pričesti i krizmi" također iziskuju posebnu reakciju medija, ne može niti to proći bez ocrnjivanja i gađenja Crkve.

Aktivnost kroz godinu je nešto slabija; tu i tamo se nađe pokoja "skandalozna" izjava svećenika koji je na pogrebu govorio o smrti i važnosti sakramenta, ili svećenik koji očekuje od turista da se s minimalnom pristojnošću ponašaju unutar svetišta, ili da se svatovi pristojno obuku itd. ali sve u svemu dosada prekinuta ponekom medijski atraktivnom vijesti poput one o biskupu koji upuca kolegu lovca.

Teško je propustiti takvu vijest i ne osmisliti pokoju humorističnu primjedbu. (Medijski "ugledni" teolozi su uspjeli napisati poveći broj "kvalitetnih" analiza o tome da je Isus vjerojatno bio vegetarijanac i zagovornik prava životinja – *ignorirati ćemo posve zanemarivi dio s ribolovom i ribarenjem,* ili drugi teolog koji nas podsjeća da u njegovoj interpretaciji razmišljanja pojedinih svetaca proizlazi da životinje imaju besmrtnu dušu i sl.)

U svakom slučaju, moje praćenje kalendara ukazivalo je da nema nikakvog velikog blagdana, ali je bilo medijskog napada (Jezerinac, Stojić) i naslovnice "Glup i Gluplji". O čemu se radi podsjetili su me uskoro aktivisti za pobačaj. Baš su bili održali konferenciju i dali izjave za mediji o važnosti "zdravstvene zaštite" žena. Već se neko vrijeme [2019.] govori o novom zakonu o pobačaju.

Opozicija nastojanjima naprednjačkih aktivistima su i određeni ljudi iz Crkve – *i Crkva sama.* Potrebno je medijski uništiti svaku opoziciju. Prikazati ih kao zle i glupe ljude.

Neobrazovane i neupućene. Ljude koji govore potpune besmislice o tako važnim temama.

Na prigovore takvih ljudi ne treba ništa niti odgovarati, pa tko bi raspravljao o pobačaju s nekime tko je "glup i gluplji". Jedini kojima je dopušteno govoriti o toj temi su naprednjački aktivisti.

> [2020. Gornji uvod napisao sam prije više od godinu dana, a ovih dana se lako uvjeriti u spomenutu realnost. Zbog okolnosti koje nitko nije mogao predvidjeti, normalan život društva općenito, a posebno vjernika bio je osiromašen. Korizmena priprema i proslava Uskrsa su lišene mnogih stvari koje obično obogaćuju to razdoblje. Zapravo je glavni indikator ljudima da se približavamo najvećem kršćanskom blagdanu količina medijskih napada i ocrnjivanja Crkve. Da toga nema možda bi i zaboravili da smo u Uskrsnom razdoblju.]

,
***

Naslovnica "Glup i Gluplji" djelovala je prilično proračunato. U čijoj je službi, koja joj je poruka? Zašto baš sada, zašto baš te izjave? Očekujete li od istih novina da slično interpretiraju izjave naprednjačkih aktivista za pobačaj i postave ih na naslovnicu?

Podsjetilo me to na kratko razmišljanje koje je tih dana američki filozof Vallicella objavio o Krauthammerovom fundamentalnom zakonu koji glasi:

> "Da bi shvatili američku politiku, morate shvatiti ovaj fundamentalni zakon: Konzervativci misle da su liberali glupi. Liberali misle da su konzervativci zli."

Već sam jednom na blogu objavio verziju tog "zakona", ali kao Scrutonovu izjavu. Ne znam je li to preuzeo od filozofa konzervatizma Scrutona, ili su neovisno razvili tu primjedbu, ali poanta ostaje. Objavio sam je iako je nisam smatrao potpuno točnom pa mi je bilo drago pročitati ono što je V. pridodao. *(Bez ulaženja u detalje, mislim da je izjava primjerice točna u području ekonomije.)* V objašnjava;

> "Sažeto je i dovitljivo, novinarski zanimljivo, ali nije baš istina, iako je djelomice točno." Prvi problem; taj zakon podrazumijeva da konzervativci misle kako liberali i ljevičari nisu zli, ali mnogi konzervativci upravo to misle o njima. Ljevičari nas stalno kleveću kao seksiste, rasiste, ksenofobe, homofobe itd. radi se o moralno opakom ponašanju, a to znači i zlom. Konzervativce se odbacuje kao racionalna bića, i ne želi se odgovoriti na njihove argumente."

> V. daje primjer legitimne zabrinutosti oko imigracije i vladavine prava zbog koje konzervativce optužuju da se iracionalno boje stranaca. Oni koji tako otpužuju konzervativce nisu dobre osobe.

> Drugi problem, inteligentni konzervativci ne misle da su liberali glupi nego da zagovaraju pogrešne vrijednosti, ili u onom slučaju kada se drže dobrih vrijednosti, da ih pogrešno prioritiziraju."

Dakle, tko je tu zao, a tko glup? Možda zbunjuje što naslovnica jasno implicira da su konzervativci "glupi". Toliko glupi da s njima nemamo što raspravljati. Možemo ih odmah odbaciti, a to znači da možemo odmah odbaciti i cijelo pitanje. Sve to skupa čini se prilično "zlim" postupkom.

Nisam detaljno čitao članak, ali su tim izjavama pridodane izjave drugih "konzervativnih" uglednika, uključujuće one s kojima bi se malo koji liberalni intelektualac mogao uspješno suočiti. Zato je puno lakše jednostavno ih proglasiti glupim ili x-istima, i na taj način odbaciti. Postoje ljudi koji imaju puno toga za reći o društvenim temama, ali jedino što javnost o njima zna je da su različiti x-isti, a to znači da ih niti ne treba poslušati.

Jedna od šokantnih izjava Jezerinca koju su mediji izdvojili jest jedna starija izjava da žena nema pravo odlučivati o životu svog djeteta. Ta izjava navodno isključuje Jezerinca kao ozbiljnog sugovornika. Ali radi se o prilično raširenom stavu o moralnom statusu nerođenog ljudskog bića; ako je to zabranjeno reći onda nam malo toga preostaje za raspravljati.

> [2020.Usporedite samo kako se tretiraju konzervativne izjave u usporedbi s naprednjačkim. Različiti naprednjački aktivisti svakodnevno daju izjave suprotne osnovnim biološkim činjenicama, evoluciji, ekonomiji, pravu, medicini itd. pa opet nitko ne smatra da su to izjave koje je potrebno ispraviti. Neće ih se predstavljati kao "kontroverzne" osobe koje se sramote svojim izjava. Naprednjačka ideologija uvijek pobjeđuje razum.]

***
Što spomenuta naslovnica promovira? Nešto apstraktnije, napada svaku opoziciju; Ali konkretno koje izjave se napadaju, odnosno što se brani napadanjem tih izjava?

Ukratko, pobačaj i pornografija. Netko je ustao tog dana i zaključio, mogao bih promovirati pobačaj i pornografiju. Zapravo je stvar još gora, ali analizirati ćemo izjave odvojeno.

Dakle, ako je vjerovati onome što novine prenose kroz naslov (tko se još trudi čitati članak i provjeriti primarne izvore), Jezerinac je ustvrdio da se parfemi rade od abortiranih fetusa.

Sjećam se da sam jednom naišao na listu kompanija koje u svom radu navodno koriste tkivo i stanice ljudskih bića u ranim fazama razvoja. Pokazalo se da neke od tih poznatih kompanija navodno koriste takve stanice za testiranje i razvoj novih proizvoda. Ne znam ima li istine u svim takvim optužbama, ali ono što provjereno znamo jest da postoji tržište organima, tkivom i stanicama abortirane djece u SAD-u. Tko ih točno kupuje i što rade s time, ne znam. Postoje vladine organizacije koje bi se time trebale baviti, ali neovisno o tome gdje završe "ostaci", i kakve se tu prevare događaju, pobačaj je i dalje pobačaj. *(A neki tretmani ljepote kojima se podvrgavaju bogate žene su stvarno bizarni.)*

Drugu izjava koju su mediji proglasili "glupom" me još više iznenadila jer sam mislio da je stvar općeg znanja kako psihičke traume mogu imati fizičke posljedice. Posebno kada govorimo o području života i sustava koje je uvelike određeno psihofizičkim stanjem.

Koliko vidim iz izjave, Stojić je prenio iskustvo jedne djevojke koja je zatekla vlastitog oca u gledanju pornografije što je na nju ostavilo psihofizičke posljedice. *(Zapravo bi tu bio jedino "kriv" što je povjerovao iskustvu i izjavi jedne žene.*) No, u takvom događaju nije ništa nevjerojatno i nemoguće kao što su tvrdili mediji. Mediji time ne promoviraju samo pornografiju nego nešto zlobnije i podmuklije.

Dakle, što se dogodilo? Pokušajmo analizirati. Mlada djevojka (možda maloljetna možda punoljetna, ali u svakom slučaju mlada) zatekla je oca kako gleda pornografiju. Ono što je izgleda potrebno istaknuti je da kćeri često "idealiziraju" svog oca i shvaćaju ga kao poseban autoritet – *baš kao što općenito djeca čine sa svojim roditeljima*. Možda taj autoritet neće uvijek poštovati, iz opravdanih ili neopravdanih razloga, ali radi se o posebnoj vrsti odnosa koji vas prati kroz život. (Ne uvijek pozitivno.) Otkrivanje određenih stvari o vlastitim roditeljima može uvelike utjecati na djecu, posebno kada su u osjetljivoj fazi razvoja i kada govorimo o sigurnosti obiteljskih odnosa i života.

U međuvremenu sam naišao na potvrdu moje pretpostavke kako se nije radilo samo o gledanju pornografije nego i onome što danas često podrazumijevaju pod *"gledanjem pornografije*", dakle pornografija je popraćenom drugim činom.

Zamislite da u novinama pročitate slijedeće; (I) otac se samozadovoljavao gledajući pornografiju pred maloljetnom kćeri, ili (II) otac u društvu punoljetne kćeri gledao pornografiju i samozadovoljavao se. U oba slučaju pomislili bi da se radi o perverziji. Ipak, netko tko odlučuje što ide na naslovnicu novina odlučio je da problem nije pornografija i ono što je doživjela kćer nego je problem što Stojić to smatra negativnim.

(U ovom slučaju po svemu sudeći nije postojala takva namjera – *intencia* – oca, ali svejedno možemo prepoznati da bi situacija mogla biti uznemirujuća.)

Što mediji zapravo promoviraju? Hoće li ljevičari kao u slučaju afere "psi u krevetu" objavljivati, ne slike svojih ljubimaca u krevetu, nego fotografije obiteljskog gledanja pornografije. Zašto je odjednom pornografija nešto što mediji brane? Zašto ju brane u ovom slučaju kada uključuje odnos oca i kćeri? Jesu li ti ljudi ponosni na sebe?

(Možda sam krivo shvatio pa mediji zapravo osuđuju kćer i njenu reakciju. Možda njenu nepripremljenost. Nije primila pravovremeni spolni odgoj pa ne zna da ispravna reakcija nije šok i nevjerica nego čestitanje ocu što je toliko slobodan da istažuje i živi svoju seksualnost. Treba odbaciti svoje gađenje i stid, kako će se inače emancipirati. Dosta je licemjerja.)

Spominjem aferu "psi u krevetu" ne samo zato što su oboje primjer nevjerojatne medijske reakcije, nego jer se oboje dotiču međuljudskih odnosa. Pornografija nudi ispervertiran

prikaz odnosa, fantaziju kakva ne postoji u stvarnosti. Isto tako, kod onih ljudi koji žive okruženi životinjama nije problem što se brinu i vole svoje životinje – *i puštaju ih na mjesto gdje spavaju*, nego što takve osobe odbijaju ili nisu u stanju postići intimnost s drugom osobom. Biraju "lakši" izlaz. Pornografija im, poput psa ili mačke, pruža odnos kojem ne moraju ništa dati. *(Jedna poznata i od medija hvaljena psihologinja je najavljivala da piše knjigu o ljubimcima i o tome koliko su bolje od ljudi. Ali životinje, baš poput pornografije, ne zahtijevaju žrtvu i rizik, radi se o jeftinom načinu zadovoljavanja i lošoj zamjeni za pravu stvar.)*

Kada već pišem o pornografiji i medijima, teško je ne sjetiti se slučaja župana Korena koji se požalio jer je na njegovom tv prijemniku kanal s pornografijom koju njegova malena djeca mogu lako naći. (Djeca iz nekog razloga vole stiskati gumbiće.) Tada su ga mediji također ismijavali, djelomice zbog navodne "tehničke nepismenosti", ali posebno zbog protivljenja pornografiji.. Zamislite čovjek ne želi da njegova djeca gledaju različite perverzije, koji čistunac i katoliban. *(Slučaj je bio tako davno da se još nije ni koristio izraz "katoliban", ali taj duh je bio prisutan.)*

Unatoč medijskom ismijavanju Stojića, vjerujem da su mnogi koji su pročitali takve članke svejedno svjesni stvarima o kojima pišem. Očevi vjerojatno ne žele da njihova malena djevojčica igrajući se na njegovom mobitelu naiđe na takav sadržaj. Ne samo zato što ne žele da djeca budu izloženi tome nego su svjesni da bi to iskvarilo njihov odnos.

> [2020. S vremenskim odmakom možemo vidjeti da su napadi na Stojića prilično redovni. Pokušavajući se prisjetiti točnih napisa, pronašao sam i druge članke kojima se pokušava "ismijati" don Stojić. Ako zanemarimo pogrešne interpretacije i lažno predstavljanje onoga što je rekao, izgleda da ga to toliko ne smeta, jednom im je čak zahvalio što ga toliko prate i promoviraju njegov rad. Pomislio sam da nije potpuno iskren u tome, ali s vremenom sam prepoznao da je u pravu, svako malo mogu pročitati o novom projektu don Stojića što ne bih inače imao priliku jer ne pratim njegov rad.
>
> Mediji ga prate redovito jer privlači dosta ljudi i jer mladi reagiraju na njegovu poruku kojoj se protive. Jedan članak upozorio je na opasnost Stojićevih poruka jer oni koji ga poslušaju kasnije loše reagiraju na terapiju pornografijom i samozadovoljavanjem. Ima li bolje reklame od toga.?

> Ipak, istaknuo bih jedan portal koji je također "ismijao" Stojića. Radi se o portalu srednja.hr. Ne znam tko su njegovi čitatelji, ali pretpostavio bih srednjoškolci i osnovnoškolci koji traže osnovne informacije o školama i upisima. *(Gugl potvrđuje da ljudi pretražuju uz pojam "bodovi", "matura", "upisi", "lektira" itd.)* Taj portal je objavio članak pod naslovom *"Izvukli smo deset najzabavnijih odgovora don Stojića: 'Analni seks ne bih preporučio nikome'* ". Ostavimo po strani Stojićeve odgovore, čak ne bih rekao niti da su točni (iako mi je jasno na što upućuje), i zanemarimo njegov humor koji nije nužno namjeran*; Ali* zašto bi netko objavio takav članak i naslov na portalu u kojem dvanestogodišnjaci pretražuju koliko moraju imati bodova za upis u pojedinu školu.]

***

Očekujete li da iste novine jednom objave sličnu naslovnicu, ali s ljevičarskim izjavama. Nijedan ljevičar nije dao "glup i gluplji" izjavu?

Znao sam čuti svakakve izjave aktivistica za pobačaj (primjerice iste ona koja je par dana nakon objave naslovnice govorila o važnosti ženskog "reproduktivnog zdravlja") pa ih nitko nije stavljao na naslovnicu. "Pristup reproduktivnom zdravlju" je sasvim nevin eufemizam za prekid života nove ljudske jedinke. Slično kao i "genetski materijal".

Nedavno [isto 2019.] je na naslovnici jednih drugih novina poznata voditeljica izrazila zabrinutost što će biti s njenim "genetskim materijalom". Ne, nije pričala o noktima ili vlasima kose koju ostavlja na podu kod frizera. Mislila je na "svoje" zametke.

Zamislite da je netko konzervativan izrazio zabrinutost tko pazi na zametke? Zapravo ne morate zamišljati, upravo se to dogodilo. I nakon više od deset godina još uvijek "ismijavaju" zastupnicu Petir jer je postavila slično pitanje o sudbini zametaka.

Drugi poznati aktivist i ginekolog ustvrdio je kako je prigovor savjesti nedopustiv. *(Mislim da uopće nije svjestan onoga što zahtijeva.)* Više puta je ponovio da ljudima ne bi trebali niti dopustiti studirati ginekologiju ako bi izrazili zabrinutost oko prekida trudnoće. *(Čini mi se da sam negdje naišao na izjavu da ne bi smjeli dopustiti uopće studiranje medicine onima koji imaju takav prigovor savjesti, ali to je malo previše čak i za naše ljevičare – barem javno.)*

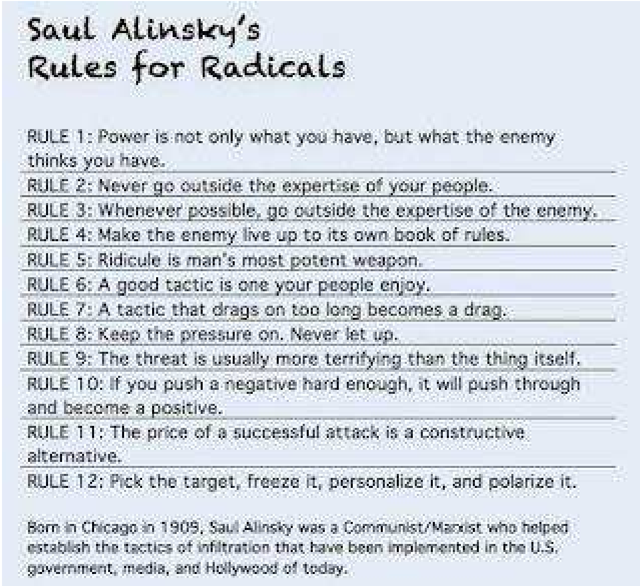
U situaciji koja nalikuje "glup i gluplji", naš poznati ginekolog je ustvrdio da je priziv savjesti kod ginekologa kao priziv savjesti kod vojnika. Nedopustiv. Očito, ne zna puno o prizivu savjesti, ali sam je ponudio primjer. Vojniku ne možete narediti da puca u utrobu trudnice, baš kao ni liječniku.

Možda će reći da je ginekolog koji ne koristi pobačaj poput vojnika koji uopće ne koristi oružje? Ali *vojnik kao vojnik* koristi oružje. Ginekolog može biti ginekolog bez pobačaja. Za nekog vojnika na kraju karijere ćete teško reći da je imao sjajnu vojničku karijeru ako nikada nije imao oružje u rukama; ali isto ne vrijedi za liječnika i pobačaj. Liječnik koji je olakšao i spasio stotine trudnoća, porodio tisuću djece, podučio mlađe kolege na kraju karijere može ponosno prošetati manjem gradom i ustvrditi da je djelomice zaslužan za to.

Činjenica da tijekom karijere nije počinio nijedan pobačaj ne umanjuje njegova postignuća – *upravo suprotno, rekao bih*. Što onaj ginekolog koji jedino i radi pobačaje ostavlja na kraju svoje karijeru?

Što ostavlja onaj novinar i onaj urednik koji objavljuje ovakve naslovnice? Pobačaj i pornografiju.

Tko je tu glup, tko zao, a tko i glup i zao?

Saul Alinsky's
Rules for Radicals

RULE 1: Power is not only what you have, but what the enemy thinks you have.
RULE 2: Never go outside the expertise of your people.
RULE 3: Whenever possible, go outside the expertise of the enemy.
RULE 4: Make the enemy live up to its own book of rules.
RULE 5: Ridicule is man's most potent weapon.
RULE 6: A good tactic is one your people enjoy.
RULE 7: A tactic that drags on too long becomes a drag.
RULE 8: Keep the pressure on. Never let up.
RULE 9: The threat is usually more terrifying than the thing itself.
RULE 10: If you push a negative hard enough, it will push through and become a positive.
RULE 11: The price of a successful attack is a constructive alternative.
RULE 12: Pick the target, freeze it, personalize it, and polarize it.

Born in Chicago in 1909, Saul Alinsky was a Communist/Marxist who helped establish the tactics of infiltration that have been implemented in the U.S. government, media, and Hollywood of today.

Screwtape bi možda dao nešto drugačije savjete

R. Kirk o Demokratskoj Rulji

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/04/r-kirk-o-demokratskoj-rulji.html

Kada vjera u Boga, dužnost prema obitelji, nada u napredovanje i zadovoljstvo vlastitim poslovima nestaju iz života običnih ljudi, Veliki Brat pokazuje magarcu batinu umjesto mrkve. Moćni novi interes društvu nada se ulozi Velikog Brata, biti menadžeri Menadžerske Revolucije. *"Postoje mnogi u svim strankama koji se vesele vremenu kada će čitava populacija biti ovisna o Državi u svim životnim stvarima,"* piše Douglas Jerrold. Oni koji to žele su predstavnici najmoćnije sile današnjice koji, poput onih koji su im prethodili, rade u tihom savezu prema zajedničkom cilju. Ta klasa je nova aristokracija pera i stola, profesionalnih organizera i administratora, koja kontrolira ne samo izvršnu vlast *(koja i sama postaje sve važnija)* nego i mašineriju organiziranog rada i organiziranog kapitala; i koja sada želi preuzeti ne samo smjer svih naših produktivnih nastojanja, nego i - *kroz kontrolu obrazovanja i općenito uplitanje* - privatne živote svih građana.

[...] Opasnost je neminovna; jer naša mehanička civilizacija je već navikla veliki dio građanstva na ideju društva kao stroja. "Tendencija neograničenog industrijalizma je stvaranje muškaraca i žena – *svih klasa* – odvojenih od tradicije, otuđenih od religije, i podložnih masovnim sugestijama; drugim riječima, rulju; A rulja nije ništa manje rulja zato jer je dobro nahranjena, dobro odjevena, dobro nastanjena i dobro disciplinirana." [...]

Ali on [T.S..Eliot] nema simpatija prema novoj eliti, regrutiranoj iz te rulja duhovno osiromašenih. Obrazovani u uniformnim državnim školama u pravovjerju sekularnog kolektivizma, arogantno vladaju bez ograničavajućeg utjecaja tradicije, posvećenja i obiteljske časti, takva elita neće biti ništa više od administrativnog tijela; ona ne može postati čuvar kulture, kao što je to bio slučaj sa starom aristokracijom.

Rusell Kirk, *The Conservative Mind*

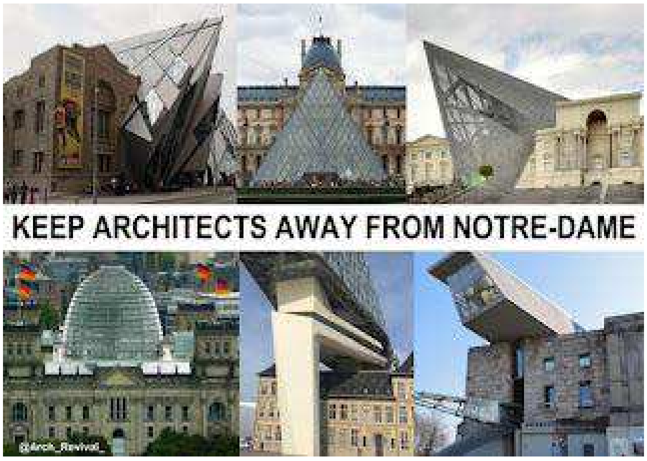
Kako (ne) obnoviti grad

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/04/kako-ne-obnoviti-grad.html

Ovih dana obilježili smo godinu dana od požara katedrale Notre Dame. *(Još uvijek nije poznato što je uzrok požara koji je u Velikom Tjednu zahvatio simbol nekadašnje francuske kulture i vjere, ali odmah su nas uvjeravali da iako istraga tek započinje sigurno smo da požar nije bio podmetnut.)*

Požara je izazvao veliku pozornost i niz pitanja o obnovi. Ugledni arhitekti su ponudili svoja moderna rješenja koja neću ovdje spominjati, ali poruka jednog tviterasa je prilično jasna; Netko je primijetio da tako izgleda kada "zgrada dobije rak".

***

Također smo obilježili i mjesec dana od potresa u Zagrebu koji je oštetio niz zgrada i istaknutih sakralnih građevina. Javila su se stara pitanje o održavanju starijih građevina i centra grada. Što bi trebali dopustiti i kakvu obnovu želimo? Tko bi trebao odlučivati o tim pitanjima?

Kako bi se ubrzao postupak najavljeno je i osnivanje različitih odbora, članovi bi bili predstavnici različitih disciplina što će svakako umiriti javnost. Naravno, i arhitekti su uključeni tako da se ne moramo bojati za konačan rezultat.

Podsjetilo me to na članak u kojem su poznati arhitekti prokomentirali novu zagrebačku vilu jednog od najbogatijih hrvata. Prvi put sam čuo za gradnju kada su mediji pisali o postavljanju *"najvećeg stakla ikada ugrađenog u Hrvatskoj." (Ne znam radi li se o nekom novom statusnom simbolu.)*

Naši, pretpostavljam istaknuti, arhitekti su izjavili;

LP, ističe;

> "To je bio najbolji projekt koji je došao na natječaj. Da, kuća je suvremena, ali baš takva i treba biti, a arhitekt koji ju je projektirao je zaista u samom svjetskom vrhu. Čovjek je, među ostalim, dobitnik Pritzkerove nagrade, koja je u svijetu arhitekture najviše što se može osvojiti, ma to je ko Nobelova nagrada za arhitekturu."

BP je jasno izjavio;

> "Vani, u svijetu takve interpolacije su puno češće, i izazivaju puno manje polemika nego kod nas. Kod nas će se uvijek ljudi buniti na takve, nove i inovativne stvari, posebno u centru grada, ali projekt je, za krajnjeg korisnika, sjajno osmišljen i pruža mu maksimalnu privatnost i komfor na jednoj takvoj lokaciji."

DB, podržava projekt i kaže;

> "Meni je super da je jedan takav top arhitekt uopće pristao raditi projekt u Zagrebu i uvijek sam sretan kad se radi nešto novo i inovativno. Što se tiče orijentiranosti kuće na unutrašnjost, to mi je logično, ipak se radi o obiteljskoj kući, a ne o višestambenoj zgradi."

DM, generalno podržava svaku suvremenu intervenciju u gradskoj jezgri (a ova ima još veći značaj jer iza nje stoji svjetsko arhitektonsko ime);

> "U svakom slučaju, bilo koja intervencija u gradsko tkivo je vrlo osjetljiv i zahtjevan zadatak, ne samo s oblikovne nego i s funkcionalne strane. A u ovom slučaju estetika je očito proizašla iz funkcije. Trebalo je pomiriti dvije oprečne postavke; s jedne strane želju korisnika za svim pogodnostima stanovanja u živom urbanom tkivu, a s druge strane, istovremeno omogućiti distanciranje od istog, u kvalitetan i intiman životni prostor"

kazao je M te dodao:

> "Sasvim je jasno i logično rješenje da se kuća orijentira prema sebi i svojoj unutrašnjosti, kako bi se postigla željena intimnost. Ono što se iz ovoga rješenja ne može iščitati, je ostvarenje odnosa prema javnom, prema gradskom (osim u parteru). Nisam siguran da investitor nije želio ostvariti bilo kakav kontakt i vizualni odnos iz kuće prema okruženju, a prije svega prema najljepšem zagrebačkom trgu. Sagledavajući njegove do sada realizirane projekte, vidljivo je da se uvijek inzistira i posebnu pažnju posvećuje kontekstu i vizurama, stoga mi nije jasno iz kojeg se razloga u ovom slučaju od toga odustalo."

Da ne bi bilo zabune, zgrada o kojoj pričaju arhitekti je ova (u sredini);
Radi se o sjajnom projektu i prekrasnoj funkcionalnoj građevini. Ona nudi *"privatnost" i "intimnost"*. Pruža *"kvalitetan i intiman životni prostor"*, a estetika prati funkcionalnost. *(Zgrada ima zid, i ima krov - ravni naravno.)*

Istina, jedan arhitekt je primijetio da baš nije vidljiv "*odnos*" prema javnome, ali sve u svemu, možemo biti zadovoljan.

Maleni problem s arhitekturom je što ona jest "javna". Arhitektura je "javna umjetnost". One koji nam pričaju o prekrasnom Carevom ruhu koje možemo vidjeti u različitim predstavama, filmovima ili serijama možemo u velikoj mjeri izbjeći. *(Iako će i oni vikati s balkona ili plakata u javni prostor.)* Kod arhitekture to nije slučaj.

Ako je vjerovati medijima, ljudi su je prozvali "kućom bez prozora" i "bunkerom".

Ovo jest vila bogataša koju je projektirao slavni arhitekt, ali njegovi susjedi i prolaznici su ti koji će živjeti s pogledom na nju.

***

Možda najupečatljiviji detalj komentara jest taj što je arhitekt dobitnik "ugledne" Pritzkerove nagrade za arhitekturu. Treba nam biti čast što je uopće pristati raditi kod nas. *(Pretpostavljam da je činjenica o naručitelju milijarderu pripomogla u odluci.)*

Možete pokušati pogoditi kako izgledaju djela koja se mogu pohvaliti tom nagradom, ali vrlo vjerojatno nećete biti uspješni. Morate ih baš vidjeti. *(Ukratko, radi se o zgradama kojima arhitekti pokušavaju impresionirati druge arhitekte, nema druge namjene ni objašnjenja.)*

Nisu svi zadovoljni slikom koju nam nudi suvremena arhitektura. Ne radi o o hrvatskom fenomenu. Otpor, nažalost neuspješan, prisutan je diljem svijeta. (Iste zgrade lišene ikakvog lokalnog utjecaja izgrađene su diljem svijetu.)
U SAD-u je nedavno predsjednik odlučio reagirati i zahtijevati da sve nove vladine zgrade moraju biti izgrađene pod utjecajem klasične arhitekture. Voditelj Tucker Carlson je imao nekoliko priloga o toj temi.

Naravno, kao i sve što odluči trenutni predsjednik, i takvo razmišljanje je dočekano poznatim optužbama. *(Iako optužbe ovog puta nisu specifične za predsjednika, nego za svakoga tko kaže nešto u korist neoklasične arhitekture.)*
***

U Zagrebu već postoji više zgrada koje bi svaki ljubitelj suvremene arhitekture cijenio. Dosta se pričalo o zgradi glazbene akademije, točnije pričalo se o potencijalnoj počasnoj tituli za osobu koja je zaslužna za njenu izgradnju.

Radi se o ovoj prekrasnoj i sjajno uklopljenoj zgradi;

Nisu svi bili zadovoljni projektom, ali kako nisam detaljno pratio, sjećam se samo kritike pridodanih "ukrasa" koji nisu svima bili jasni. Naime, navodno se radi o simbolu "muškog" i "ženskog". Neki su primijetili da je sunce tradicionalno također simbol "muškog" pa još manje postaje jasno o čemu se radi. Neki su čak optužili i za plagijat jer izgleda da je pravo na "kuglu" već zauzeto. Ne znam koja je funkcija tih simbola - *ima li vaša kuća/zgrada takav simbol?* - ali tek uređujući ovaj tekst shvatio sam sličnost s onim starijim zgradama s početka posta kojima je izrastao tumor. *(Zgrada zapravo ima elemente koji se ne bi sviđali ni arhitektima one škole na koju sam mislio prilikom ideje za post.)*

Nedavno smo iz medija pročitali da sveučilište ne može financirati održavanje te zgrade. Mediji su nam to predstavili kao iznenađenje. Zgrada je navodno žrtva "jeftine gradnje", a ne uma arhitekta.

Odjednom pucaju stakle, curi voda, opasno je stajati na određenim dijelovima, zagrijavati i hladiti prostor itd; Zanemarimo novinarsko pretjerivanje, ali ne radi se o nikakvoj iznimci. Suvremene zgrade su skupe, teško ih je i nemoguće održavati, nisu prilagođenu boravku ljudi.
***

Dakle, kako pristupiti obnovi? Hoće li se sve obući u staklo i beton? Hoće li se koristiti tradicionalne tehnike i materijali? Hoće li se obnoviti u postojećem stilu?

Ne znam. Arhitekti će odlučiti.

PS

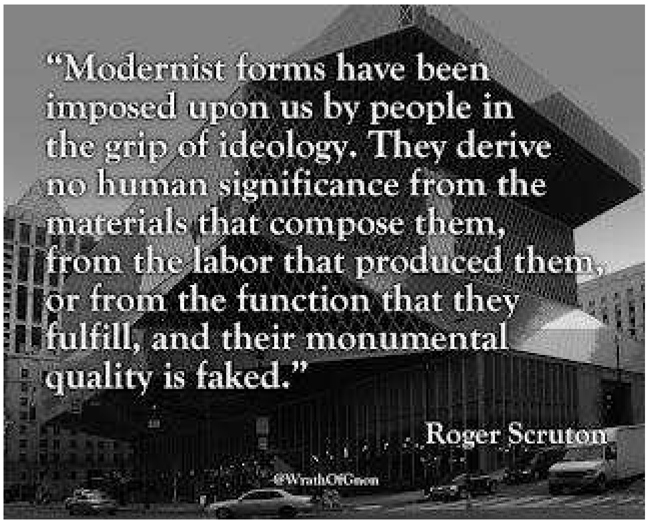
Post je samo kratki podsjetnik na suvremenu arhitekturu. *(Nisam se ni osvrnuo na onu nešto "stariju" suvremenu arhitekturu koju mnogi arhitekti žele sačuvati kao nacionalno blago.)*

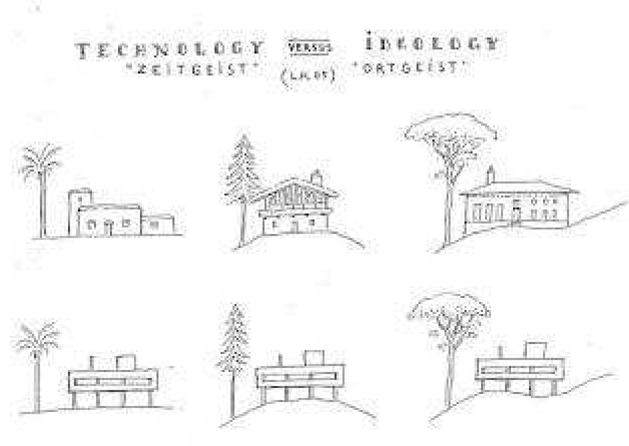
Postoji više autora koji su na različitim razinama pisali o problemu suvremene arhitekture. Naišao sam na kraći video u kojem J.P. Watson prenosi razmišljanja nekih od njih. Jedan je posvećen obnovi Notre Dame. W.F. Buckley je ujednoj emisiji raspravljao s T. Wolfom o njegovoj knjizi From Bauhaus to Our House. Tu su naravno R. Scruton, T. Dalyrmple itd.

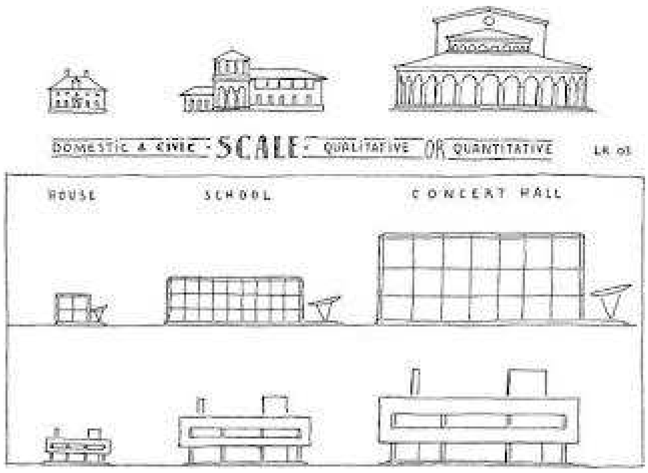

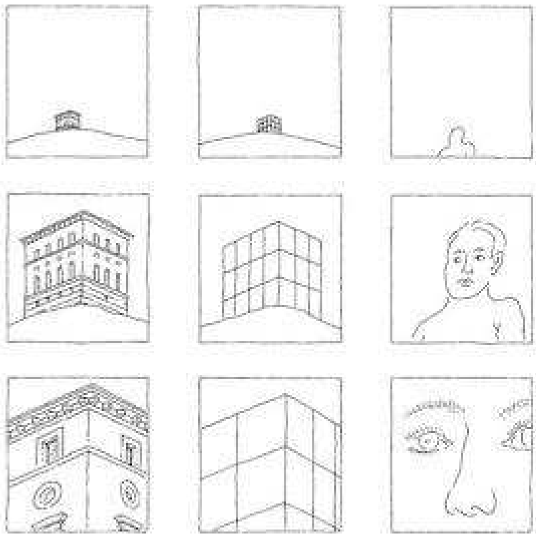
Na još popularnijoj razini twitter korisnici Wrath of Gnon, Architectural Revival itd.

U nastavku skica L. Kriera koji objašnjavaju pristup suvremene arhitekture na različitim lokacijama *(U planinama je dopušteno napraviti mali jednoslivni krović)*;
odnosno u različitim veličinama;
i detaljima;
Kakva je onda budućnost grada? Ne znam.

DISTANCE & DETAIL

Jedna izložba u MSU

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/04/jedna-izlozba-u-msu.html

Lijepo vrijeme je sigurno izmamilo mnoge zagrepčane da prošetaju uz omiljenu zgradu Muzeja Suvremene Umjetnosti.

Ako Vas lošije vrijeme priječi u ugodnim šetnjama i pogledu na samu zgradu, onda slobodno uđite u MSU. On je ovih dana napokon otvorio svoja vrata javnosti. Naišao sam slučajno na vijest o izložbama pa sam odlučio vidjeti što se nudi. Jedna od izložbi je "Tomo Savić-Gecan: Retrospektiva 2020."

To je *"prva veća samostalna izložba u Hrvatskoj jednog od zacijelo najradikalnijih umjetnika srednje generacije"*, *"predstavlja 30-tak godina njegova stvaralaštva."*

Čim sam pročitao da se radi o jednom od najradikalnijih umjetnika morao sam saznati više. Izgleda da je prije par godina imao izložbu u Rijeci. Na yt možete pronaći reportažu o tadašnjoj izložbi; MojaRijeka.hr - Bez naziva 2017. Tomo Savić Gecan. Pogledajte reportažu. Nemojte propustiti reportažu ako želite shvatiti suvremenu umjetnost.

***

HRT je popratio otvaranje izložbe u MSU, više u reportaži; Nevidljiva izložba u Muzeju suvremeneumjetnosti. Primjetite samo razliku izjava učenih kustosica i povjesničarki umjetnosti nasprem običnih posjetitelja.

Tomo, koji desetljećima živi van Hrvatske, izlaže diljem svijeta, sudjelovao je i na velikim međunarodnim manifestacijama. Dobitnik je nagrade "accelerate" koja mu je donijela boravak na CERN-u, vodećem laboratoriju za fiziku čestica, gdje je i nastao njegov rad kojeg nam ovih dana predstavlja. *(Okružen najnovijim znanstvenim dostignućima, pronašao je inspiraciju za najveća umjetnička dostignuća. Što je akcelerator ako ne prostor s par čestica.)*

Nažalost, ovo nije *"retrospektiva u tradicionalnom, klasičnom smislu riječi"* tako da smo ostali zakinuti za mnoga njegova ranija djela.
Tomo ne promovira svoju umjetnost i ne govori o njoj za medije jer želi ostati nedodirljiv, ostavlja svojoj umjetnosti da govori za njega. Poštujući njegovu želju da bude nevidljiv, ali

ipak prisutan jer umjetnici moraju biti prisutni u svijetu, neću komentirati nego ću Vas ostaviti da sami dođete do svojih zaključaka.

***

Moram ipak izraziti žaljenje jer smo ostali zakinuti za prijašnje radove. Njegova djela su kvalitetom uz bok Duchampovih *(čak su se djela našla na istim izložbama).* Svojim radom nadograđuje djela velikih umjetnika, poput Martina Creeda i Michaela Craig-Martina.

Pritom mu naravno ne fali originalnosti, svojom inovativnošću i transgresivnošću razvija umjetnost u novim smjerovima, dodatno dekonstruira takva poznata djela. Za razliku od Craig-Martina ("An Oak tree"), on ostavlja posjetitelju da sam odlučio što je prezentirano. Za razliku od Creeda ("Work No. 227 The lights going on and off"), on dodatno dekonstruira i ogoljuje stvarnosti. Postiže ono što umjetnost pokušava već sto godina.

Jedno od djela koje ne smijemo ne spomenuti su; čase na stolu koje je izradio od staklenog izloga galerije.
U njegovom radu uvijek pratimo prostor kao medij. Pretvarajući izlog galerije u izložak galerije on unosi novu dimenziju, poigrava se idejom prostora, sam galerijski prostor doslovno postaje dio izložbe.

Iako upečataljiva i snažna umjetnost, on u svojem radu samo postavlja pitanja o svijetu, ostavlja posjetiocu slobodu da sam pronađe odgovore.

Transformirajući staklo u čaše suočava nas sa sve aktualnijim pitanjem održivog, pitanjem ekologije i globalnog zatopljenja. Radi se o moćnoj kritici kapitalizma i konzumerističkog društva. Uporaba stakla navodi nas i na razmišljanje o "staklenom plafonu" i ugnjetavanju žena, o svim nevidljivim manjinama.

Sve to prati tema prostora. Ljudi se rađaju i umiru u prostoru. Prostor nikada nije samo prostor. Prostor.

Najveća umjetnička djela uvijek su nanovo aktualna. Mislimo da vidimo sve što je u prostoru, ali ne vidimo da je prostor ispunjen virusima. Ispunjen je opasnošću koja prijeti našem društvu i našem planetu.

U osvijetljenom prostoru vidimo sve kutke, ali ne vidimo uvijek svu nepravdu, ne vidimo sve viruse. Ne vidimo virus rasizma, ksenofobije, transfobije, homofobije, fašizma,

nacionalizma, tradicionalizma. Skrivaju se naočigled svih nas. Okruženi smo njima, a niti ne primjećujemo ih.

Prazan prostor upozorava nas na budućnost bez života, budućnost u kojem je kapitalistička i patrijarhalna pohlepa uništila svu prirodu.

Je li čaša suvremene umjetnosti poluprazna ili polupuna možemo saznati u MSU.

Kirk o zajedničkim principima Radikala

Russell Kirk, u svojoj knjizi The Conservative Mind, nakon što je nabrojao principe konzervativne misli bavi se principima konzervativnih suparnika.

Nabraja pet većih škola misli suprostavljenih konzervatizmu; racionalizam *philosophesa* i Humea, romantičnu emancipaciju Rousseaua i njegovih saveznika, utilitarizam Benthamita, pozitivizam Comteove škole te kolektivistički materijalizam Marxa i drugih socijalista.

Iako ističe manjkavosti takvog pristupa, daje opći prikaz zajedničkog spomenutim školama, opisuje način na koji radikali napadaju tradicionalno (*"preskriptivno"*) društvo;

1. **Usavršljivost čovjeka i neograničeni napredak društva**: meliorizam. Radikali vjeruju da edukacija, zakonodavstvo, i promjena okoline mogu ljude pretvoriti u bogove; negiraju da čovječanstvo ima prirodnu sklonost nasilju i grijehu.
2. **Prezir prema tradiciji**. Razum, impuls i materijalistički determinizam su puno poželjniji kao vodiči društvenom blagostanju, više im se vjeruje, nego mudrosti naših predaka. Formalna religija se odbacuju, a nude se različit anti-kršćanski sustavi na njeno mjesto.
3. **Političko izjednačavanje**. Poredak i povlastice se osuđuje; totalna demokracija; izravna koliko je to praktično, je radikalni ideal. Zajednička tom razmišljanju je nesklonost starim parlamentarnim uređenjima i žudnja za centralizacijom i konsolidacijom.
4. **Ekonomsko izjednačavanje**. Drevna prava vlasništva, posebno vlasništvo nad zemljom, su predmet sumnje za gotovo sve radikale; kolektivistički reformatori žestoko razaraju instituciju privatnog vlasništva.

Kao petu točku, unatoč različitim ciljevima pojedinih škola, Kirk ističe radikalan stav prema funkciji države. Radikalima je zajedničko odbacivanje Burkeova opisa države kao uređenog moralnog poretka; duhovnog zajedništva onih koji su umrli, onih koji žive i onih koji će se tek roditi.

PS

Na raznim mjestima je drugačije sažimao principe konzervativne misli, ranije sam prenio na blogu njegovih Deset konzervativnih načela!. Povezano vidi i Scrutonova razmišljanja u postu Scruton o Ljevičarskom stanju uma

Kirk o Radikalizmu osamnaestog stoljeća

1. Ako postoji božanski autoritet u svemiru, on se bitno razlikuje u svojoj naravi od kršćanske ideje Boga; Za neke radikale, radi se o udaljenom i bezizražajnom Biću deista; za druge, maglovitom i novo-osmišljenom Bogu Rousseaua.
2. Apstraktni razum ili (alternativno) idilična mašta može se koristi ne samo za proučavanje , nego i za usmjeravanje smjera sudbine društva.
3. Čovjek je prirodno dobronamjeran, velikodušan, dobre duše, ali u naše vrijeme ga kvare institucije.
4. Tradicije čovječanstva su, većinskim dijelom, zamršen i obmanjiv mit, od kojih možemo malo toga naučiti.
5. Čovječanstvo, sposobno za beskonačni napredak, kreće se prema prema Raju [Elysium], i uvijek bi trebalo usmjeravati svoj pogled prema budućnosti.
6. Cilj reformatora, moralni i politički, je emancipacija – oslobađanje od starih vjerovanja, starih zakletvi, starih institucija; Čovjek budućnosti će uživati u čistoj slobodi, neograničenoj demokraciji, samo-vladi, samo-zadovoljstvu. Politička moć je najdjelotvorniji instrument reforme – ili, iz druge perspektive, uništavanja postojeće političke moći.

Tim učenjima radikalizma, utilitarističke i kolektivističke škole su kasnije dodala nova uvjerenja, ali ovdje se Kirk bavi onima s kojima se susretao Burke prije više od dva stoljeća.

Kirk o ljudskim pravima

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/kirk-o-ljudskim-pravima.html

> Kirk u The Conservative Mind zapisuje;

Radikalizam osamnaestog stoljeća izrazio je svoja uvjerenje u terminima "prirodnih prava". Od objave Paineova djela *"Rights of Man"*, mase su prihvatile ideju neotuđivih prirodnih prava u njihovu nejasnom i ratobornom obliku, obično miješajući "prava" sa željama. Zbunjenost oko definicije je danas sveprisutna u društvu, posebno u Univerzalnoj deklaraciji Ljudskih prava UN-a: trideset članaka, i nešto veći broj "prava" definiranih u njima, uključujući pravo na besplatno obrazovanje, pravo na "uživanje u umjetnosti", autorska prava, pravo na međunarodni poredak, pravo na "puni razvoj osobnosti", pravo na jednaku plaću, pravo na brak, i mnoga druga koja zapravo nisu zapravo prava nego jednostavno želje.[...]

Članak 24: *"Svatko ima pravo na odmor i slobodno vrijeme, uključujući razumno ograničenje radnih sati i periodični plaćeni dopust."* Taj podužі katalog "prava" ignorira dva bitna uvjeta koja su vezana uz sva istinska prava: Prvo, kapacitet pojedinaca da se pozivaju i da ostvaraju navedeno pravo; Drugo, povezanu dužnost koja je vezana uz svako pravo. Ako muškarac ima pravo na brak, onda neka žena ima dužnost da se za njega uda; ako čovjek ima pravo na odmor, onda neka druga osoba ima dužnost uzdržavanja njega. Ako tako miješamo prava sa željama, masa ljudi mora uvijek osjećati da postoji rasprostranjena, neopipljiva zavjera koja sprečava ostvarivanje njihovih neotuđivih prava koja dolaze s rođenjem. Burke (i poslije njega Coleridge), uvidjevši opasnost uvođenja u društvu trajnog zamjeranja i frustracije, pokušali su definirati istinska prirodna prava i prirodni zakon.

U vremenima kada je svijet bio pun novih ustava, kada je Sieyes naveliko osmišljavao dokumente, kada je svaka kafana imala svog filozofa kvalificiranog da osmisli racionalni plan uređenja naroda, kada je Amerika uvodila svoje ustave i razmišljala o novima, Burke je objavio da čovjek ne smišlja zakone; on ili ratificira ili izobličuje Božje zakone. Rekao je da ljudi nemaju prava na što god žele: njihova prirodna prava su samo ono što se može izvesti iz njihove ljudske prirode. Vigovski reformer, zagovornik prosvijećene probitačnosti, poručio je Engleskoj da doista postoje nepromjenjivi zakoni, i da doista postoje neotuđiva prava, ali njihov izvor i karakter se značajno razlikuje od onoga kojega spominju *philosophesi* i *leveleri*.

Kirk o civilnom društvu i ljudskim pravima

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/kirk-o-civilnom-drustvu-i-ljudskim.html

> Kirk u TheConservative Mind;

Čovjekova priroda je zamršena, društvo je začuđujuće kompleksno: primitivna jednostavnost je pogubna kada ju se primjeni na političku situaciju velike države."Kada čujem lakoću izmišljanja kojem je cilj, i koje hvali, svako novo političko uređenje, lako mi je prepoznati da su tvorci uvelike neuki u svojoj zadaći, ili da su uvelike nemarni u svojoj dužnosti".

U svom djelu *Tracts on the Popery Laws* (posthumno objavljeno), Burke još jednom napada društveni primitivizam. **Svrha civilnog društva je "očuvanje i osiguravanje naših prirodnih prava"; a ukidanje ili obustavljanje tih istinskih prirodnih prava, kako bi se uskladili s nekom fantastičnom shemom uvođenja imaginarnih ljudskih prava, ili pod izgovorom da ih osiguravaju, "je postupak toliko apsurdan i okrutan u svojoj argumentaciji kao što je despotski i okrutan u svome učinku."**

PS

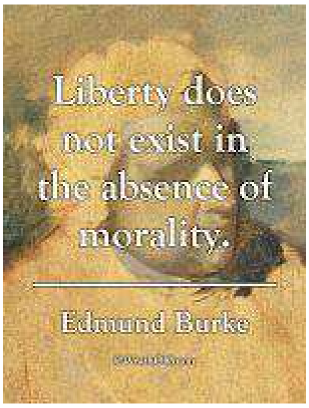
Naprednjački ideolozi i aktivisti u ostvarivanju svojih ingenioznih shema i vizije društva uništavaju stvarna ljudska prava.

Nude nam sliku ljudskih prava koja je politički, metafizički i moralno pogrešna.

Uništavaju istinska ljudska prava i uvode svoja "nova" ljudska prava. Primjerice uništavaju obitelj i uvode "stručnjake" koji preodgajaju djecu suprotno pristanku roditelja *(koji imaju dužnost, stoga i pravo, odgajati svoju djecu).*

Burke ističe; "čovjek nema pravo na činjenje onoga što nije razumno, i onoga što im [ljudima] nije na korist." *(Ili nešto slično, kao što bi bi zagovornici tradicionalnog prirodnog prava rekli, moralno ponašanje je ponašanje u skladu s razumom – odnosno prepoznavanjem naravi čovjeka.)*

Raniji post; Ljevica uništava civilno društvo, Teorija prirodnog prava - ukratko, kategorija Burke itd.

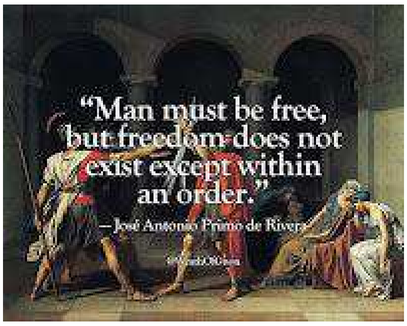

Liberty does not exist in the absence of morality.
Edmund Burke

Kirk o apsolutnoj slobodi

KSDK

> *Russell Kirk u The Conservative Mind napominje;*

Ne samo da diktati pravde obvezuju međusobnu ovisnost, nego to čine i diktati općeg morala. Niti divljak niti civilizirani čovjek ne može izbjeći kontakte sa svojim bližnjim; a kada god to čini, u određenoj mjeri njegova "prirodna" sloboda mora biti ograničena jer ona ugrožava ovlasti drugog. Francuska predanost "apsolutnoj slobodi" *(koju još uvijek traži Lamartine, pola stoljeća nakon Burkea)* bila je povijesna i društvena besmislica: "A što se tiče prava čovjeka da uvijek čini u skladu sa svojim vlastitim užitkom, bez ikakvih moralnih obveza, takvo pravo ne postoji. Ljudi nisu nikada u stanju potpune nezavisnosti jedno od drugog. Ne radi se o stanju naše prirode; niti je zamislivo da se bilo koji čovjek može upustiti u određeno ponašanje bez da pritom njegovo ponašanje nema učinka na druge; ili da takvo ponašanje ne rezultira određenim stupnjem odgovornosti za njegovo ponašanje."

Kirk o moralu, medijima i demokraciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/kirk-o-moralu-medijima-i-demokraciji.html

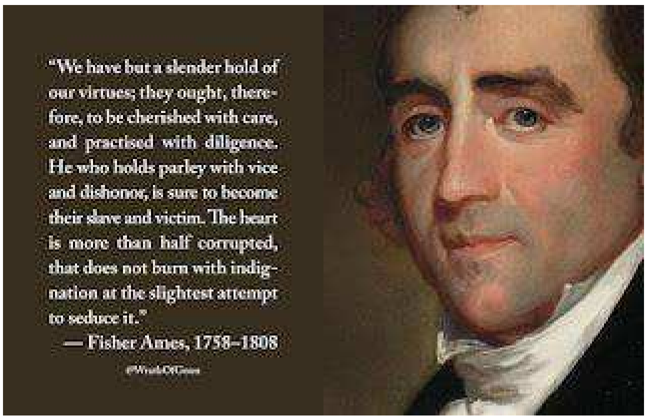

> Kirk pišući o Amesu (1758-1808) koji nije bio toliko optimističan oko određenih američkih ideala ističe u The Conservative Mind" *(Nisam upoznat s Amesom, ali čini se kako je smatrao da demokracija kao demokracija ne završava onako kako to njeni zagovornici vole prezentirati.);*

Od svih užasa demokracije, najgore je uništavanje moralnih običaja. "Demokratsko društvo će uskoro shvatiti da je njegov moral smetnja, mrzovoljni pratitelj raspojasanih užitaka... Ukratko, neće biti morala bez pravde; Iako pravda možda može podržavati demokraciju, demokracija ne može podržavati pravdu." Ovdje progovara kalvinizam koji ima blaži izričaj kod J. Adamsa.

Postoji li brana tim ekscesima? Neki ljudi misle da je slobodan tisak "izašao poput još jednog sunca na nebu, daje novo svijetlo i radost političkom svijetu." Obična besmislica. Mediji pružaju neograničeni poticaj popularnoj imaginaciji i strastima; mediji ovise o uzavreloj i sirovoj drami, neprestanom nemiru. Ignorancija postaje samouvjerena tako da oni kojima ne može vladati razum, ne osjećaju strahopoštovanje pred autoritetom."

Ne mogu niti ustavi, koliko god vješto bili osmišljeni, biti dovoljni da ograniče ljude koji su prihvatili doktrine potpune jednakosti i neotuđivog popularnog prava na vlast. "Ustavi", kaže Ames, "su samo papir, društva su supstrat vlasti." Poput Samuela Johnsona, smatra da je ključ političke pristojnosti u privatnom moralu. "Postoje mnogi koji će, vjerujući da puno nalivpero može unijeti besmrtnu energiju u ustav, i koji vidjevši, s ponosom i radošću, dva ili tri nadodana kožna pergamenta, poput novih zidova oko tvrđave, biti zapanjeni." [...] Propadanje se neće prestrašiti običnog slabašnog dokumenta. Kada nestane starog poštovanja, preostaje samo gola sila, a ustav se može odmah rastrgati na dijelove.

Aristokracija je uvijek prisutna – Kirk, Adams

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/aristokracija-je-uvijek-prisutna-kirk.html

Kirk u The Imaginative Mind piše o Adamsu koji je smatrao da ne možemo izbjeći koncept aristokracije. Francuski spekulatori (učenici Voltairea ili Rousseaua) nudili su egalitarnu sliku čovjeka i društva, ali radi se o naivnom razmišljanju. Naravno, ljudi su rođeni s "jednakim" pravima, ali imaju različite sposobnosti i kapaciteta tako da društvo opravdano može biti puno "nejednakosti".

Kirk prenosi Adamsova razmišljanja u osam točki; Prvo, aristokrat je svaka osoba koja upravlja s dva glasa, svojim i onim na koji utječe. Aristokracija su svi oni koji zapovijedaju, utječu i okupljaju više od prosjeka glasova. Dakle oni koji utječu na glasovi drugih ljudi osim sebe; takva prirodna aristokracija vrlina i talenata postoji u svakoj naciji i svakoj stranci, svakome selu i svakome gradu.

> (2) Aristokracija nije samo rezultat društva. Jednom djelom je prirodna, jednim umjetna: Ali ne možete je iskorijeniti. Licemjeri mogu negirati njezino postojanje; ali ona će svejedno preživjeti jer u svakom zamislivom društvu će neki ljudi imati politički utjecaj nad drugima – neki će biti sljedbenici , neki vođe, a vođe političkog društva su aristokrati, a vi ih zovite kako želite. "Uzmite sto ljudi na koje prve naiđete, i osnujte republiku. Svaki čovjek će imati jednaki glas, ali kada dođe do odlučivanja i rasprava, shvatiti ćete da njih dvadeset petero može ostvariti pedeset glasova. Svaki od tih dvadesetipet je aristokrat u tom smislu riječi; bilo da je taj glas priskrbio svojim rođenjem, bogatstvom, položajem, znanjem, učenošću, umijećem, prepredenošću ili tek svojim karakterom"

Treće, aristokracija je rezultat prirode koju ne možete zakonski promijeniti. Postoje ljudi koji će, bilo negativnim ili pozitivnim utjecajem, upravljati s više glasova. Aristokracija se ne sastoji od umjetnih titula, ordena, ukrasa i sličnog. Četvrto, čak ni nasljedna aristokracija ne ovisi o zakonu. Peto, Aristokraciju ne možete uništiti konfiskacijom bogatstva. (Možete je prenijeti.)

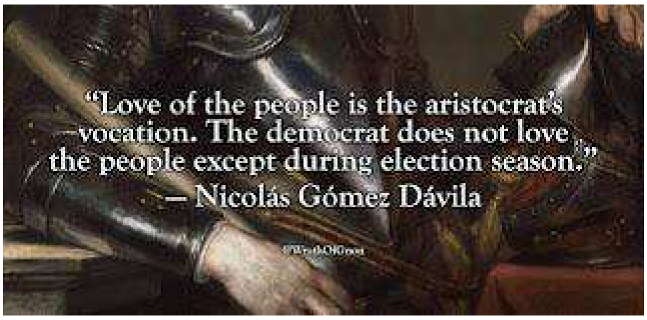
> (6) Čak i pokušaji zakona da postignu jednakost rezultiraju ojačavanjem aristokracije. "Što više obrazujete, bez ravnoteže u vlasti, to će narod i vlada biti aristokratskija." Jer time država stvara elitu koja upravlja glasovima manje informiranih kolega.

> (7) Niti jedna narod nije ukinuo aristokraciju. Jakobini to nisu postigli jer nisu svi muškarci i žene postali podjednako mudri, elegantni i lijepi. U najboljem slučaju, zamijenili su stare pojedince novima; aristokracija ostaje, možda bez titula, ali još uvijek posjeduje istu političku moć.

U osmoj točki zaključuje Kirk da Adams nije zagovarao aristokraciju, jednostavno je smatrao da se radi o prirodnom fenomenu kojeg ne možete racionalno negirati. Ima svojih

prednosti i mana. Bilo je trenutaka kada je aristokracija djelovala negativno, ali i trenutaka kada se suprostavljala monarsima i rulji.
Kirk prenosi i citat J.C. Graya;

> "Prave vladare društva ne možemo otkriti, radi se osobama koje dominraju voljama svojih sugrađana."

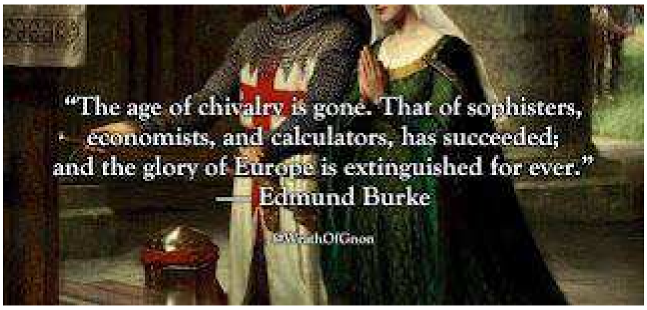
PS

Sviđalo se to nama ili ne, svaka nacija ima svoju aristokraciju. *(Charles Murray je pisao nešto na tragu nove američke aristokracije, u skladu s šestom točkom.)*

Još jedan problem je što danas imamo aristokraciju koja ima takve povlastice, ali nema obveze. (Nema *noblesse oblige.)* Primjerice u konkretnoj situaciju u kojoj se nalazimo svakodnevno čujemo mnoštvo poznatih i utjecajnih osoba koje nas uvjeravaju da smo svi u istoj situaciji, oni su baš poput nas.

U prijašnjem društvenom uređenju smo također svi bili drugovi, samo što su određeni drugovi donosili odluke o životu drugih.

Što današnja aristokracija govori o našem društvu?

Evolucija liberalizma, od klasičnog do modernog

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/evolucija-liberalizma-od-klasicnog-do.html

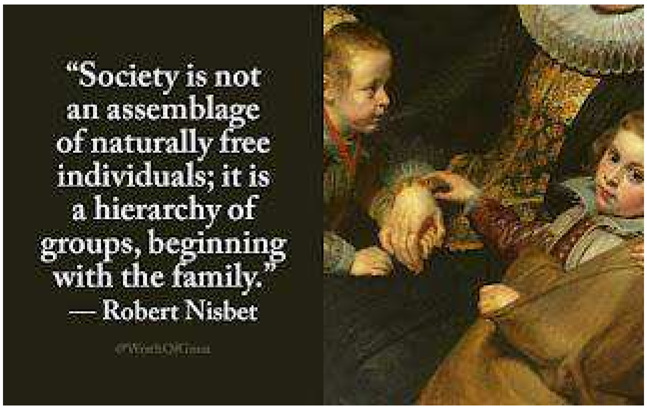
> Russell Kirk u knjizi The Conservative Mind piše o konzervatizmu i općenito o povijesti ideja. Dotakao se i transformacije liberalizma. *(Uz male izmjene prenosim u nastavku);*

S obzirom da je čovjek kompleksan, njegovo vodstvo ne može biti jednostavno. Humanitarijanski teoretičari koji izmišljaju projekte ingeniozne jednostavnosti ubrzo dolaze do vladajuće jednostavnosti despotizma. **Započinju raspojasanim individualizmom, svaki čovjek je lišen starih sankcija i prepušten svojim vlastitim moralnim izvorima; a kada se takvo stanje stvari pokaže nepodnošljivim, što se i mora dogoditi, onda su natjerani ka masivnom i netolerantnom kolektivizmu; centralne smjernice pokušavaju kompenzirati gluposti nepromišljenog moralnog i ekonomskog atomizma. Revolucionarni idealisti te vrste su vjerni jednostavnosti, i ničemu drugome. Ne mogu poštivati nikakvu sredinu između apsolutne slobode i apsolutne konsolidacije**.

Tako su Burke i Adams u početku modernog liberalizma uvidjeli rak liberalnog propadanja u cvijetu liberalne snage. **Postulati novog liberalizma,** u Francuskoj, Engleskoj i Americi**, ovisili su o o starim istinitostima koje su liberali već odbacivali; o Kršćanskoj pretpostavci da su ljudi jednaki u Božjim očima, i o ideji vječnog društvenog ugovora nebeskih sankcija.** Deisti su odbacili većinu kršćanskog nauka, a Burke i Adams su znali da će intelektualni nasljednici Deista odbaciti vjerske dogme i impulse. Novi liberalizam ne tolerira nikakav autoritet. Hallowell piše; *"Samo kada je liberalizam spojio teoriju ugovora s vjerovanjem u objektivnu istinu i vrijednosti, koja nadilazi sve pojedince i povezuje ih zajedno bez obećanja, mogao je pomiriti slobodu od proizvoljnog autoriteta s idejom uređene političke zajednice*."**Ali ugovorna teorija društva se oslanja na vjerske pretpostavke; a kako je religiozna vjera propadala među liberalima, njihovo pouzdanje u vlastite pretpostavke je narušeno. Osim toga, njihov sentimentalni individualizam je ubrzo postao šokiran vlastitim praktičnim posljedicama:** ekonomsko natjecanje i duhovna izolacija koja je uslijedila kao **rezultat pobjede njihovih ideja dovela je kod njih do reakcije u korist moćne dobronamjerne vlasti koja vrši prisilu.** Taj intelektualni i politički proces, vidljiv u mikrokozmosu Francuske od 1789. do 1797., čini se predstavlja smjer liberalizma od 18. do 20. stoljeća. (Razvoj liberalnih ideja u americi i engleskoj prate to pravilo.)

Edmund Burke, John Adams, i Adam Smith su bili liberali u smislu da su vjerovali u preskriptivne slobode, iako ne i u apstraktnu slobodu. Bili su individualisti u smislu da su vjerovali u individualnost – *raznolikost ljudskog karaktera, različitost ljudskog djelovanja* – iako su su gnušali veličanja Individualizma kao vrhovnog moralnog principa. Ekonomski individualizam *Bogatstva Naroda* utemeljen je na vjeri u Providnost, koja djeluje na tajanstven način kroz pojedince; a kada su doktrinarni liberali odbacili ideju Providnosti, zadržali su samo moralni koncept lišen vjerskih sankcija koji je ostavljen da propadne u običnu sebičnosti. Slično tome, **kada su doktrinarni liberali odvojili političku slobodu od političke kompleksnosti koja je štitila slobodu, oni su nehotice sasjekli korijene *"neotuđivih prava"***.

> Kasnije Kirk ističe modernije kritičare;

To umanjivanje stvarne ljudskosti je ubrzano čitavim "Liberalnim" pokretom, Santayana zapisuje 1926. "Udoban liberalni svijet je poput velikog stabla kojem je deblo već uvelike prerezano, ali koje još uvijek stoji dok mu lišće tiho šušti i mi odmaramo u njegovoj sjeni. Neizrecivo smo se iznenadili kada je palo i prignječilo nas; neki od nas raspravljaju o tome da ga ponovno sigurno postavimo na odsječeno korijenje." **Ali ljuska kršćanskog svijeta je bila razbijena, i novi duh, emancipirane, ateističke, internacionalne demokracije, vuče nas prema industrijskoj socijalističkoj budućnosti. Liberalizam koji je nekoć tvrdio da zagovara slobodu, danas je pokret za kontrolu nad vlasništvom, trgovinom, radom, zabavom, obrazovanjem, i religijom; jedina [ob]veza koju olabavljuju moderni liberali je bračna.** "Filantropi sada pripremaju aposlutno podčinjenje pojedinca, dušom i tijelom, instinktima većine – *najokrutnijem i najneprogresivnijem od gospodara*; nisam siguran da liberalna maksima "najveća sreća najvećeg broja" nije izgubila što god da je bilo pravedno ili plemenito u njezinoj namjeri i sada znači najveća dokonost najveće moguće populacije."

Ne radi se o perverziji liberalizma, nego jednostavno o njegovom prirodnom razvoju. Liberalizam je (srećom) uvijek bio sekundarno stanje, živio je kao saprofit na tkivu prijašnjeg doba, nasljedovao njegove spomene, osjećaje i društvenu hijerarhiju. "Liberalizam ne doseže toliko duboko; radi se o usputnom principu, običnom labavljenju starije strukture." Očigledno, u naše vrijeme, radi se jednostavno o tranziciji iz kršćanstva, aristokracije i obiteljske-ekonomije prema nadmoćnom utilitarnom kolektivizmu. [...] Moderni liberalizam – i*ako su stari znali bolje* – želio je istodobno uživati i u slobodi i napretku. **Napredak znači podvrgavanje stvarima, međutim ubrzo se ispostavilo da prava ljubav liberala nije prema slobodi nego prema progresu,**

a pod "progresom" liberali misle na ekspanziju. "Ako odbijate ići propisanim smjerom onda niste samo drugačiji, zaostali ste i izopačeni"[...] Tradicija je sumnjiva liberalu, on inzistira na reformama, revizijama i prepravljanjima.

[...] Suvremeni liberal postaje zagovornik tiranije države u svakom području, kao ispriku nudi svoju namjeru oslobađanja ljudi. "Ali oslobađanje ljudi od čega? Od posljedica slobode."

PS

Promatrajući ideje modernih liberala može Vam se činiti zapanjujuće da su do njih došli počevši od ideja klasičnih liberala; Ali ne radi se o nikakvoj slučajnosti.

Povezano vidi raniji postovi: Prvi val sekularizacije, Drugi val sekularizacije (i 2.dio), Kolektivizam i individualizam prijatelja dva, Individualizam: istiniti i lažni - Hayek & Burke, Nisbet o stvaranju bezimene mase, Scruton o Millu i liberalizmu itd.

Konzervatizam, liberalizam i negiranje grijeha - Kirk

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/konzervatizam-liberalizam-i-negiranje.html

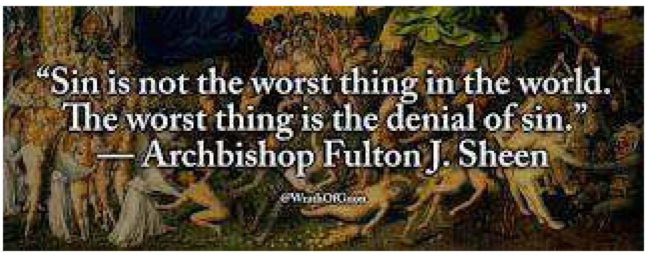
> Kirk, raspravljajući o J. Adamsu koji je smatraoda je postojanje grijeha neoboriva činjenica, a to znači da je potrebno balansirati strastima i interesima u društvu - *nasuprot Emersonu koji je (naivno i štetno) to negirao,* zapisuje u svojoj knjizi The Conservative Mind;

Prepoznavanje trajne sile grijeha je glavno načelo konzervatizma. Lord Hailsham, u svojoj knjizi *The Case for Conservatism*, ponovno naglašava nužnost tog uvjerenja. **Konzervativni mislioci vjeruju da je čovjek iskvaren, da njegove apetite treba ograničiti, i da su sile običaja, autoriteta, zakona i vlasti, baš kao i moralna disciplina, potrebne kako grijeh ne bi izmakao kontroli.**

Možete pratiti to uvjerenje kroz Adamsa do kalvinista i Augustina, ili kroz Burkea do Hookera i [...]

Čitava društvena tendencija emersonianizma je bila **ili zagovarati neku radikalnu mjeru - *Solomonski sud bez njegove spasavajuće lukavštine*, ili (ako to nije dovoljno) negirati da problem postoji.** Malo je naroda bilo toliko samozadovoljno oko postojećg zla u njihovu društvu kao što je to slučaj s amerikancima poslije građanskog rata, i nijedan narod nije toliko negirao samo postojanje zla. Amerika predstavlja **prizor nacije koju muči zločin, urbani poroci, politička korupcija, raspad obitelji, i sve veća proleterizacija; a sred tog prizora je korpus sociologa, psihologa i neo-pozitivista na propovjedaonicama, koji proglašavaju da grijeh ne postoji i da će "*Prilagodba*" izliječiti svaku društvenu bolest.** [...]

Kao društveni optimist ignorirajući činjenicu grijeha, Emerson je bio radikalni mislioc, možda najutjecajniji od svih američkih radikala. Vjerujući, poput Rousseaua, u premoć dobronamjernih instikata, žustro je zagovarao odbacivanje svih starih društvenih običaja kako bi napravili mjesta novoj strukturi emocija.

Kirk i Brownson o protestantizmu i demokraciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/05/kirk-i-brownson-o-protestantizmu-i.html

> R. Kirk u The Conservative Mind skreće pažnju na O. Brownsona i prenosi nekoliko razmišljanja;

Protestantizam propada kroz tri stanja; prvo, podvrgavanje religije civilnoj vlasti; drugo, odbacivanje autoriteta temporalne vlasti i podvrgavanje religije pod kontrolu vjernika; treće, individualizam koji "prepušta religiju kontroli pojedinca, koji izabire vlastito vjerovanje ili ga osmišljava po svojoj želji, osmišljava vlastito bogoslužje i disciplinu, ne podvrgava se nijednome ograničenju kojeg nije sam postavio." Kada se dođe do posljednje faze, raspad vjerskog duha je neminovan; jer čovjek nije dovoljan sam sebi, nepotpomognuti um ne može zadržati vjeru, potreban je Autoritet kako bi očuvali kršćanstvo od degeneracije u skup fanatičnih sekti i egotističnih *profesija*.

Kod protestantizma, *sekta* upravlja religijom, umjesto da se podvrgava *vlasti*, kongregacija prisiljava svoje pastore da drže njima privlačne propovijedi, da laska njihovoj taštini; Protestantizam ne može održati popularnu slobodu zato jer je "on sam podložan popularnoj kontroli, i mora slijediti popularnu volju, strasti, interese, predrasude ili hireve." Moderni duh, čiji je Protestantizam jedan izraz, prezire ideju lojalnosti, na kojoj je čitava hijerarhija ovoga i sljedećega svijeta utemeljena. "Ono što mrzi nije ovaj ili onaj oblik vlasti, nego legitimitet; i on bi se pobunio protiv demokracije podjednako brzo kao i protiv apsolutne monarhije kada bi tvrdili da je temelj demokracije legitimitet. Moderni duh je u svakoj stvari negiranje praktičnog uma. ... On se poziva na univerzalnu i apsolutnu premoć čovjeka, njegovo neograničeno pravo da podloži religiju, moral i politiku vlastitoj volji, strastima ili hirovima." To je kobno za demokraciju jer potiče neposluh i nered, onemogućuje delikatnu demokraciju. Popularni vjerski osjećaji, čiji izostanak u monarhiji ili aristokraciji neće dovesti do propasti društvene strukture, neophodni su za demokraciju.

Dobra volja nije dovoljna za očuvanje slobode i pravde; takva deluzija vodi do pobjede svakakvih demagoga i tirana, nikakva razina Idealizma ne može kompenzirati gubitak vjerskih sankcija. Ljudske strasti ograničavaju samo kazna božanskog gnjeva i sklonost pobožnostima. Božja Vladavina, daleko od toga da ugnjetava slobodu, omogućuje i garantira slobodu; autoritet nije neprijatelj slobode nego njen branitelj; [...]

> *Brownson je odgovarao protestantima i antiklerikalnim autorima koji su napadali katolike (Romanizam).*

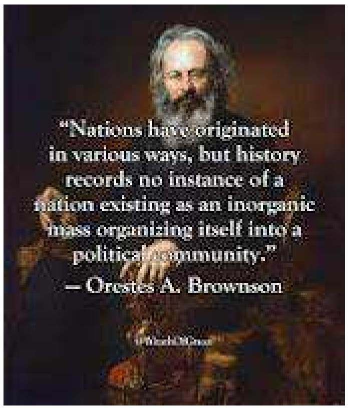
Crkva nema želju miješati se u stvari vladanja; ona jednostavno nastoji izložiti moralne zakone koje pravedne vlasti ispunjavaju.

> *Brownson prepoznaje da možete obnoviti i ozdraviti, ali ne možete sve nanovo osmisliti.*

"Naša velika opasnost je radikalna tendencija koja je toliko raširena, duboka i aktivna u američkom narodu." Ništa više ne smatramo svetim i dostojnim štovanja, odbacujemo staro, uklanjamo utvrđeno, gubimo sve vjerske, obiteljske i društvene institucije, ne uzimamo ništa iz povijesti i ignoriramo iskustvo. Čak negiramo da jezik ima određeno značenje. Većina amerikanaca možda ne odobrava takvu radikalnu tendenciju, ali su tihi pred ambicioznim entuzijastima i političarima. Nećemo se spasiti takvog potopa i opasnog eksperimenta sve dok ne prepoznamo autoritet: Božji autoritet. To je nemoguće postići bez Crkve. Propadanjem protestantizma i njegovih ogranaka, u toj gomili hereze mora se podići utvrda pravovjernog vjerovanja, bez kojeg ljudski grijeh i mane ne znaju za granice, bez kojih red i pravda nestaju.

PS

Raniji post Socijalizam i Crkva u kojem prenosim jedan Brownsonov citat iz Socialism and the Church.

Kirk o primjeni sile

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/06/kirk-o-primjeni-sile.html

Fundamentalna pogreška Millovih političkih teorija je jednostavno sljedeća: on misli da društvom može upravljati diskusija; ali utjecajna snaga u svim društvima je sila. [...]

Mill je zapisao da je prisila opravdana u društvo samo do *"razdoblja kada će čovječanstvo postati sposobno poboljšavati [se] slobodnom i jednakom raspravom."* Je li ikada postojalo takvo vrijeme, pita Stephen, u kojem nijedan čovjek nije mogao napredovati raspravom? Zar nisu i divljaci u stanju poboljšati se raspravom, zar je oni ne koriste? Ali svako društvo kroz povijest je smatralo nužnim pojačati raspravu potporom sile: naše vrijeme si ne može priuštiti odbacivanje tog oslonca reda. *"Nigdje nije postignuto takvo razdoblje, i ne postoje izgledi da će se to dogoditi."* Budimo iskreni, sila (ili potencijal sile) je u naše vrijeme utjecajnije nego u prijašnja doba. Lincoln je koristio silu kojom bi slomio Charlemagnea i njemu slične poput ljudske jajeta. *"Reći da je zakon sile napušten zato što je sila redovita, nitko joj se ne suprotstavlja, i povoljno je se koristi, znači reći da su dan i noć danas tako dobro utemeljene institucije da su sunce i mjesec postali nebitni."* Kroz svoje vojske, svoju policiju i sredstva brze komunikacije, moderne države su podržane potencijalnom silom koju mogu brže i učinkovitije iskoristiti, u slučaju potrebe, no što je to ikada prije bio slučaj. Komparativna uređenost našeg društva nije proizvod *logiciranja* i uvjeravanja, nego te akumulirane sile.

Ignorirati ulogu sile, kao što to čini Mill, znači izložiti društvo pošasti bolesti jer mase ljudi zahtijevaju ograničenje; ne mogu odgovarajuće obuzdati vlastite strasti ili vlastitu lijenost, stoga moraju prihvatiti vladavinu prava, koju sankcionira sila. "Uzmite u obzir udio muškaraca i žena koji su sebični, razbludni, lakomisleni, apsolutno banalni i obuzeti beznačajnim rutinama, i razmislite koliko je izgledno da će ih najslobodnija od slobodnih rasprava poboljšati. Jedini način na koje je praktični moguće djelovati nad njima je prisilom ili ograničenjem. ... Podjednako bi bilo mudro reći vodi ustajale močvare 'Zašto ne otiđeš u more? Potpuno si slobodna'". Ali to nije sve, prirodi je vakum stran, ako država napusti svoju svetu ulogu usmjeravanja društvene sile u službi zakona, onda će nove skupine i aktori iskoristiti priliku i iskoristiti silu za svoje vlastite ciljeve, potkopati zakon i samu državu, možda će čak stvoriti vlastitu državu, kojom će sami upravljati, u pepelu prethodne države koja je zaboravila svoju funkciju.

[...] Moderna "sloboda" je već naštetila većini starih formi u kojima je disciplina bila prepoznato i priznato dobro, a proizvela je samo nekoliko novih kojima bi ih zamijenila. "Sloboda", stalno glorificirajući sadašnjost, postala je nespojiva s "ispravnim osjećajem

važnosti vrline poslušnosti, disciplinom u njenom najširem smislu" – *nespojiva, drugim riječima, s pravom civilizacijom.*

PS

Mnogo je još toga vrijedno prenošenja, ali ovime za sada završavam pregled Kirkove knjige "The Conservative Mind". Popis postova povezani s tom knjigom na blogu možete vidjeti ovdje - the conservative mind.

Već sam ranije objavio neka Kirkova razmišljanja iz knjige Politika Razboritosti (koja je prevedena i kod nas). Vdi kategoriju politika razboritosti ovdje.

Anscombe o plitkoći i površnosti (onih koji obezvređuju početak života)

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/06/anscombe-o-plitkoci-i-povrsnosti-onih.html

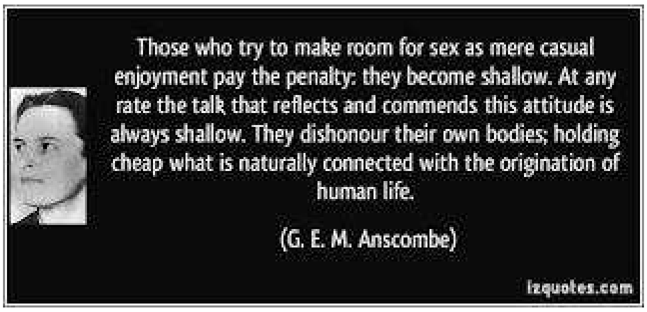
One koji pokušavaju pretvoriti spolni odnos u tek usputni užitak dostiže kazna; Oni postaju plitki. U svakom slučaju, rasprava koja prati i usmjerava takvo ponašanje je uvijek plitka. Obeščašćuju vlastita tijela; preziru ono što je prirodno povezano s nastankom ljudskog života.

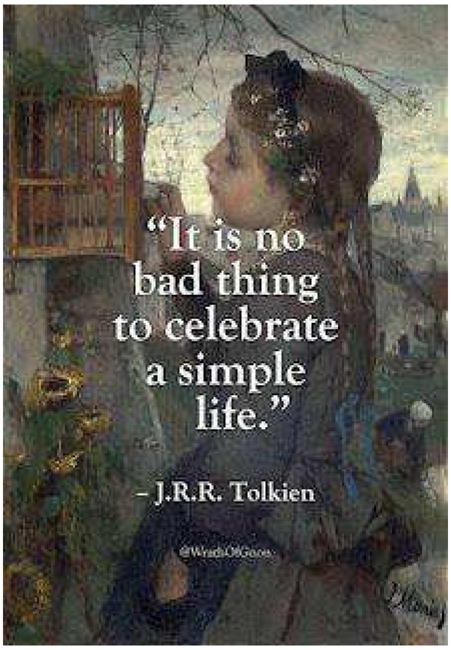
G.E.M. Anscombe

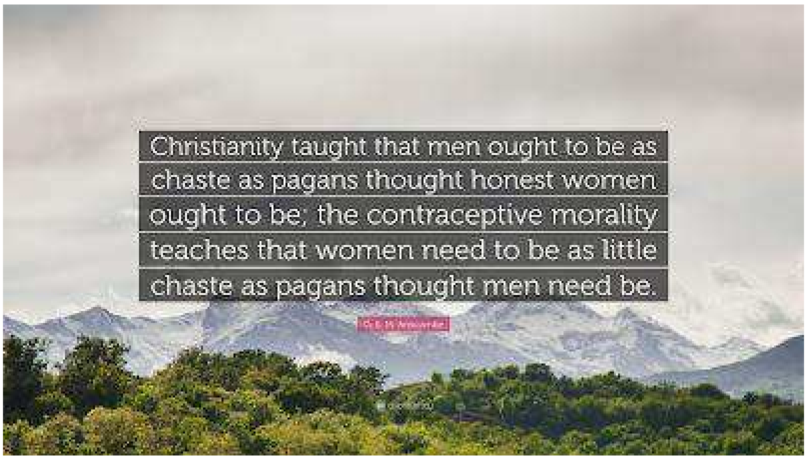
PS

Nekoć nisam shvaćao dubinu pojedinih Anscombinih primjedbi. (Citat je iz "Kontracepcija i Čednost", vidi također "Zašto imati djecu?")

Očito, mogući su i alternativni prijevodi.

"It is no bad thing to celebrate a simple life."
– J.R.R. Tolkien

Christianity taught that men ought to be as chaste as pagans thought honest women ought to be; the contraceptive morality teaches that women need to be as little chaste as pagans thought men need be.

Kvazinapredni ljudi koji menstruiraju i žene

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/06/kvazinapredni-ljudi-koji-menstruiraju-i.html

> Otvoren za dijalog, još jednom prepuštam riječ našim naprednijim sugrađanima koji osjećaju potrebu reagirati u ovim tmurnim vremenima. Bitno je pozivati se na napredak, ali morate shvaćati što napredak stvarno znači jer se inače lako možete naći na krivoj strani povijesti.

> Stariji među nama se možda sjećaju vremena kada su poznate žene pozivale na isključivanje iz javnog prostora onih koji su tvrdili da se muškarci i žene nekako razlikuju, pogotovo kada bi se pozivali na organe. U određenim krugovima ništa manje kontroverzno nije bilo ni pitanje što je uopće žena? Što definira ženu? Bila su to davna vremena od kojih je prošlo već nekoliko mjeseci.

> U nastavku prenosim jedno napredno razmišljanje i upozorenje

Iako se nalazimo u mjesecu u kojem čitava napredni svijet slavi lgbt osobe, u našoj nazadnoj katolibanskoj državi ovih dana oduzima se ljudskost svim (trans) ženama. Unatoč tome što se svi vole hvaliti svojom podrškom prema lgbt osobama, ovih dana svjedočimo nezabilježenom ponižavanju svih trans žena. Negira im se njihova ženstvenost, njihova sama osobnost, pretvara ih se u vlasništvo države, oduzima im se pravo glasa.

Još se tresem od izjava katolibanskih predstavnika koji nastavljaju nametati svoje mračne ideje kojima nas vode u srednji vijek. Najpoznatiji predstavnik koji je šokirao svojim izjavama već godinama radi na planu kojim želi ostvariti ono o čemu sada otvoreno priča.

On je poznat po posjedovanju zemljišta. To vam u našem sustavu znači ovo; hej, ja imam penis, i ovo je sad moj komad zemlje, i samo moj, Bog ga je meni dao ne tebi, ako ga želite koristiti morate platiti. Odvratan patrijarhalno kapitalistički sustav.

Ali on nije vlasnik običnog zemljišta. Vlasnik je parkirališta pokraj bolnice. Ako mislite da se radi o slučajnosti onda vas žalim. Iz dobro obaviještenih izvora znam da je to kupio kapitalom *opus deia* koji je odlučio spriječiti pobačaje na svaki mogući način. On sprečava pobačaje tako što skupo naplaćuje parking ženama koje samo žele ostvariti svoje pravo na reproduktivno zdravlje. Mnoge siromašne žene si ne mogu priuštiti taj parking preko puta klinike i zbog toga su prisiljene rađati. Opakost i prijetvornost katolibana nema granice.

Mnogi se u lgbT zajednici tresu od pomisli na katolibansku državu u kojoj žive, ali na to smo navikli. Status žene u našem društvu je neprihvatljiv, pogledajte samo podatake o našem fertilitetu, žene su svedene na strojeve za rađanje.

Mnoge su hrabre žene ovih dana progledale i reagirale. Hrabro su ustale i odlučile reći; dosta je. Prateći poznatije aktivistice i političare, pokazale su svu svoju neovisnost i rekle da neće nikoga pratiti. Hrabro su rekle da o pobačaju mogu govoriti samo ljudi koji mogu ostati trudni. (Uz uključivanje postmenopauzalnih žena, i isključivanje svih žena koje misle drugačije.)

***

Veseli me ta nova Hrvatska, ali ujedno i duboko žalosti. Navikli smo da osoba poput ŽM - *neću joj napisati ni ime* – negira lgbt osobe; ali od napredne Hrvatske očekujemo više. Da, potrebno je pokazati srednji prst patrijarhatu, ali taj srednji prst nije pokazan samo njemu, nego svim trans ženama.

Kada govorimo o trans zajednici, napredna Hrvatska nije ništa manje okrutna od katolibana. Trans žene su isto žene. Iako napredni, mnogi ljudi koji menstruiraju i koji su hrabro istupili negiraju trans žene. Oduzimaju im ljudskost. Oduzimaju im pravo glasa. Ovo nije srednji vijek. Svatko tko se osjeća kao žena može odlučivati.

Hrvati danas bježe iz ove države, kao nekoć neki iz jugoslavije – *iako znamo zašto su ti bježali*. Dobro je poznato zašto se danas bježi i gdje se bježi. Bježi se u napredne države u kojima se trans žene poštuje. Pitajte napredne ljude koji su živjeli u svijetu. Oni će vam sve reći.

Mnogi se danas u lgbT zajednici doslovno tresu, ali ne samo zbog katolibana nego i zato jer njihovi "saveznici" ne shvaćaju što rade. Oni to rade nesvjesno, ali tim je još gore. Nisu niti svjesni što rade trans ženama.

Neke od izrečenih poruka, u koliko god dobroj namjeri, su jako opasne. Dobro je da su mnogi ustali i upozorili na svoje organe i organe gdje istomišljenici mogu otići, pritom koristeći izraze koje bi ovakvi blogovi cenzurirali – *koristeći te izraze oduzeli su im moć, prisvojili su ih sebi;* ali ne možete određivati tko je žena na temelju organa, ta vremena su srećom prošla. Potrebno je puno više edukacije i dijaloga da spriječimo okrutne izjave o tome što je žena, i da osvijestimo u društvu kakva se poruka šalje nepromišljenim izjavama.

Treba čestitati svima koji pokazuju prst, ali oni time samo šire više mržnje. Ne pratim nijednog katolibanskog komentatora, ali navodno su katolibani prihvatili izazov i sada pokazuju dva prsta. Dva prsta znači dva spola. Katolibani. Dosta je reći.

Svaka čast popularnoj pjevačici koja je hrabro ustala i reagirala. Sasula mu je sve u facu. Nije ju bez razloga najpoznatija naša feministica predložila kao uzor svakoj mladoj djevojčici u našem društvu. Od mirne djevojke sa sela koja pjeva o tome da uživa u vezi iako ju mladić vara, do prave izgrađene osobe koja zna što želi i nije ju strah to uzeti.

Zauzvrat ju je naš sustav proglasio krivom za obiteljsko nasilje. Ima problema sa zakonom jer je prijetila sutkinji itd. Radi se o običnim lažima. Naš patrijarhalni sustav ugnjetava žene, čim žena ima svoje "Ja" odmah joj se podmeću dokazi, optužuje ju se.

U svim medijima i od svih relevantnih institucija čuli smo da je svaki oblik obiteljskog nasilja neprihvatljiv. Zar bi onda svi ti isti mediji i organizacije promovirale osobu koja je obiteljski nasilnik i predstavljali je kao uzor. Osuda je obična izmišljotina.

***

Mnogi ljudi ne shvaćaju koliko hrabrosti, obrazovanja i truda se ulaže u nastupe poznatih ljudi koji menstruiraju i brane ljudska prava od katolibana. Pročitajte ovu raspravu staru par godina: link na članak, link na scan razgovora.

U njoj spisateljica I.B čestita kolegici i zahvaljuje što ima

> "želudac izdržati ovu ponižavajuću, dehumanizirajuću i u svakom pogledu strašnu raspravu. Bila si sjajna i hrabra, malo tko može u tako frustrirajućoj situaciji ostati priseban".

Spomenuta kolegica, M.S., odgovara [citat prenesen kako je napisan];

> "Dragi ljudi hvala vam ja sam se doslovno tresla od sredine emisije nakon nacoškog govoras Batarela na Markovom trgu i kada je ona uletilas faking starcem seksualnim predatorom koji se pretvorio u djevojčicu! No viđše od pola zalsuga ide drugarici S.B. Koja me full blown briufirala uz delikatesu kardinala pella :) no ljudi ovo fakat ne smijemo pustiti da dalje ovako buja.."

M.S. Je u emisiji raspravljala s nekom katolibankom o ženskim pravima. Katolibanka je naravno kao i uvijek brusila svoje, "dehumanizirala" osobe uključene u pobačaj i slično. Teško je to uopće probaviti, pa se počela "doslovno tresti". Srećom, "drugarica" S.B., također poznata aktivistica različitih udruga, ju je brifirala pa je uspjela izdržati, čak i ubaciti "delikatesu kardinala pella :)".

Katolibanka pripada udruzi čiji su članovi jednom prilikom organizirali prijem kardinala Pella, on je kasnije optužen za zlostavljanje. Kakva "delikatesa smajlifejs". Raspravljate s nekim oko pobačaja i onda, dobro brifirani, ubacite da je poznanik te osobe jednom razgovarao s osobom koja je kasnije optužena za pedofiliju.

Moćni su svjetski katolibani pa su nedavno oslobodili kardinala Pella uz smiješno objašnjenje da on nije u stanju kršiti zakone fizike i putovat kroz vrijeme ili biti na dva mjesta u isto vrijeme pa nije mogao počiniti zločine za koje su ga optuživali bez ikakvih dokaza i svjedoka.

U spomenutoj raspravi se javila i poznata aktivistica R.B.;

> "bravo M, zajedno s tobom "kipjela" na papagajsko ponavljanje naučenog (uz HTV-ovu navijačku voditeljicu). ja sam sutra ujutro u 10.40 u Novom danu na N1, oko iste teme, plus Istanbulska i izbacivanje roda iz Razvojne strategije grada Zagreba..."

Možete li vi zamisliti da se izbaci "rod" iz razvojne strategije grada Zagreba. Kakav je to razvoj grada bez "roda". To je prava aktivistica, zna što je potrebno našem društvu i gradu. Uvijek će stati u obranu žena, ali zna i koliko je rod bitan. Trans žene su isto žene, nedopustivo ih je zabranjivati i isključivati, ovo nije srednji vijek.

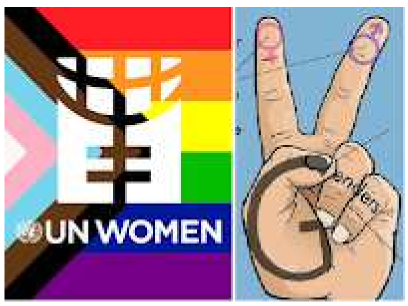
Ne želim umanjiti sve što ljudi koji menstruriraju čine, njihovu borbu protiv patrijarhata, bilo bi strašno kada bi se kćeri rodile u svijetu u kojem ne mogu odlučiti hoće li se kćeri roditi, ali mnogi pritom zanemaruju prave žrtve; sve one trans žene kojima katolibani pokazuju dva, a pseudonapredni srednji prst.

Za sada pozivam samo na ljubav. Potrebna je samo ljubav jer ćemo tako postići sreću, a to je jedino bitno.

Ako se pak uskoro nešto ne promijeni... pa, treba reći da bi se mnogo toga objavljenog moglo podvesti pod članak Zakona o suzbijanju diskriminacije kao stvaranja ponižavajućeg okruženja prema osobama na temelju rodnog identiteta.

PS

Raniji post na blogu; Argumenti nemaju testise.

Ljevo ili desno, naš izbor

Napredovanje Napretka - TOF

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/06/napredovanje-napretka-tof.html

Često čujemo da je napredak sve brži. Promjena je sve brža i brža. Stvari koje se prije samo par godina odbacivalo kao pretjerivanje sada se smatra neizbježnim i opravdanim. Gradimo nešto novo, govore nam.

Ali izgradnja zgrade nije sve brže i brža. Ono što ubrzava jest urušavanje. Ubrzava se pod utjecajem gravitacijske sile.

TOF, Progress

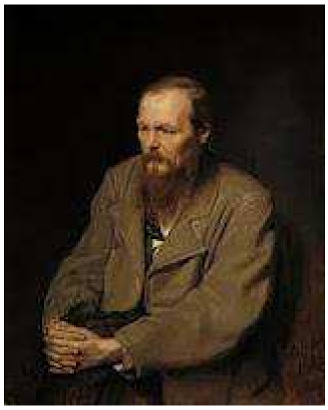
Sloboda svijeta – Dostojevski

Svijet je proglasio slobodu, posebice u posljednje vrijeme, ali što pronalazimo u toj njihovoj slobodi: samo ropstvo i suicid! Svijet poručuje: "Imaš potrebe, stoga ih i zadovolji, jer ti imaš ista prava kao i najplemenitiji i najbogatiji ljudi. Nemoj se bojati zadovoljiti svoje potrebe, još ih i proširi" – to je današnje učenje svijeta. U tome oni vide slobodu. Ali što je rezultat ovog prava na širenje vlastitih potreba? Za bogate, izolacija i duhovni suicid; za siromašne, zavist i ubojstvo, jer dana su im prava, ali im još nije pokazan nijedan način zadovoljavanje tih potreba. [...]

Shvaćajući slobodu kao povećanje i trenutno zadovoljavanje potreba, iskrivljuju vlastitu narav, razvijaju mnoge beznačajne i lude želje, navike i najapsurdnije sklonosti. Žive samo za uzajamnu zavist, za traženje užitka i samopokazivanje. Danas se imanje večera, konja, kočija, pozicija i posluge koja će ih posluživati smatra takvom nužnošću da su ljudi spremni zbog toga, kako bi to ostvarili, žrtvovati život, čast, ljubav; Čak su i spremni ubiti se u slučaju da to ne mogu zadovoljiti.

F. Dostojevski

"Depresija", tuga i životne odluke - TD

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/06/depresija-tuga-i-zivotne-odluke-td.html

Od tisuća pacijenata s kojima sam se susreo, samo je dvoje ili troje ikada tvrdilo da su nesretni; svi drugi su rekli da su depresivni. Taj semantički pomak ima duboku važnost jer implicira da je nezadovoljstvo životom patološko, medicinsko stanje, a to znači da je na doktoru odgovornost da ga ublaži kroz medicinu. Svi imaju pravo na zdravlje; depresija je nezdrava; stoga svatko ima pravo da bude sretan (suprotno toga da ste depresivni). Ova ideja pak znači da je vaše stanje uma, ili raspoloženje, neovisno od načina na koji živite svoj život; vjerovanje koje ljudskoj egzistenciji oduzima svo značenje, radikalno odvajajući nagradu od ponašanja. Rezultat je ridikulozni *pas de deux* liječnika i pacijenta: pacijent se pretvara da je bolestan, a liječnik se pretvara da ga liječi. U tom procesu pacijent namjerno ignorira ponašanje koje je neizbježno dovelo do njegova stanja.

Theodore Dalrymple

PS

Već sam više puta na blogu prenio slična Dalrympleova razmišljanja. Kategorija TD, post Theodore Dalrymple - društveni komentator i psihijatar.

Zašto ne ponoviti i;

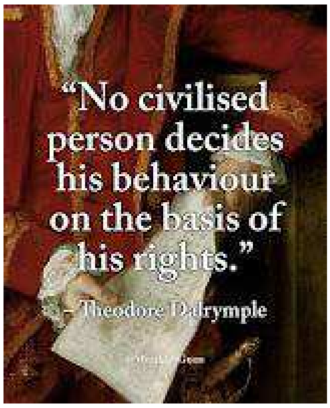
> "Došlo je do čudne promjena lokusa moralne zabrinutosti: ljudi se osjećaju odgovornim za sve osim za ono što sami čine."

ili

> "Kada se više bojimo da ispadnemo netolerantni nego što se bojimo da podlegnemo poroku, možemo očekivati procvat svakakvih zala. "

i povezano;

> "Nikada u povijesti čovječanstva ljudi nisu živjeli tako duge i bezbolne živote; nikada toliko ljudi odnosno toliki postotak ljudi nije imao slobodu birati kako će živjeti, koje ciljeve da slijedi, koji smjer da izabere. S druge pak strane; nikada toliko ljudi nije osjećalo tjeskobu i depresiju, nikada nisu pribjegavali tolikim pilulama kako bi si olakšali bol. Čovječanstvu je trebalo puno vremena i truda da stvori toliko izobilje za sebe, a sada smo otkrili da izobilje ne donosi očekivanu sreću, samo drugačiju vrstu tjeskobe "

"No civilised person decides his behaviour on the basis of his rights."
– Theodore Dalrymple

Ilyn o pravdi i jednakosti

Pravednost ni na koji način ne zahtijeva jednakost. Ona zahtijeva nejednakost ovisno o situaciji. Djeca je potrebno čuvati i paziti; radi se o različitim pravednim privilegijama. Slabima treba oprostiti. Umorni zaslužuju popustljivost. Onima koji imaju slabu volju potrebno je više strogosti. Prema poštenima i iskrenima treba imati više povjerenja. Brbljavci izazivaju oprez. Od nadarene osobe je pravedno zahtijevati više. Heroji zaslužuju čast na koju se ne-heroji ne mogu pozivati. Tako vrijedi u svim situacijama, i oduvijek...

Ivan Ilyn

U što uložiti – dionice?

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/07/u-sto-uloziti-dionice.html

> "Čovjek je uvijek pripovjedač priča, živi okružen svojim pričama i pričama drugih, sve što mu se događa promatra kroz priče; pokušava živjeti svoj život prema njima."

Robert J. Shiller

Citat sam po sebi ne dočarava sve ideje o kojima ekonomist Shiller govori posljednjih godina, ali naslućuje se poanta da ekonomija odnosno ekonomske odluke nisu čisto *"prirodoznanstvene"*, ovise o emocijama i o "pričama". Ovise o širem "narativu", priči koja pokreće ljude.

Američko je društvo specifično, ili je barem bilo nekada, po svojem optimizmu. Povjerenju u bolje sutra. Neovisno o tome je li ta slika naivna, činjenica je da pesimistični ljudi ulažu i ponašaju se u skladu sa svojim pesimističnim predviđanjima i očekivanja; a optimistični ljudi pak ulažu i ponašaju se u skladu sa svojim optimističnim predviđanjima i očekivanjima.

Ukupan "narativ" je povezan sa stvarima poput povjerenja. Povjerenje u institucije, ekonomiju, društvo, bližnje. Kada nema tog "povjerenja" ne možemo očekivati niti previše optimizma.

***

Već sam jednom objavio post naslova sličnog ovom (vidi U što uložiti novac?) u kojima prenosim savjete u što (ne) uložiti. Trebao je to biti jedan od postova povezane tematike, ali iz više razloga sam odustao od tog puta.

Jedan od instrumenata kojim ljudi pokušavaju zaštiti svoje plodove rada i postići različiti financijske ciljeve je ulaganje u dionice. *(Ciljevi su naravno različiti, može biti i omogućavanje financija za brigu o potrebitom djetetu nakon što vas više neće biti u toj ulozi.)*

Pogledajmo kako je hrvatsko "tržište" danas "reagiralo" na političko-gospodarsku situaciju.

Ukupan promet dionicama na Zagrebačkoj burzi je danas iznosio 904.648 kn.

Ako uzmemo samo sastavnice CROBEXa, radi se o 757.624,52 kn prometa. Sastavnice se mijenjaju periodično, ali radi se o indeksu koji predstavlja tržište. (Potrebno je samo par sekundi za pristup tim podacima pa ih zato spominjem.)

U posljednjih trinaest godina (podaci dostupni na zse) samo je jednom promet dionicama indeksa pao ispod milijun kuna. Svih ostalih dana je bio preko milijun kuna. Naravno i to su mali prometi, ali većinom se skupilo barem par milijuna kuna. U posljednjih trinaest godina promet je bio manji od dva milijuna kuna samo šezdesetdevet trgovinskih dana.

Inače taj drugi, do danas jedini, dan kada je promet dionicama indeksa bio ispod milijun kuna, zabilježio je trgovanje drugim dionicama van indeksa tako da je ukupni promet bio veći od dva milijuna.

Da sam uložio više od minutu u analizu podataka možda bih istaknuo još neke zanimljivosti, ali možemo prepoznati da investitori ne prepoznaju neku optimističnu priču. (Optimisti će naravno reći da mali promet znači da nitko niti ne prodaje tako da je sve u redu.)

***

Pogledajmo kako stoje "virtualni" portfelji natjecatelja na stranici mojedionice.com. Radi se o "virtualnim" portfeljima u kojima korisnici odabiru na početku godine dionice koje će "posjedovati". Nije savršen uzorak, ali nešto nam pokazuje.

Prošli smo nešto više od pola ove kalendarske godine i od 148 natjecatelja, u plusu je njih samo pet. Dakle tek nešto više od tri posto. (Plusevi su dva put po 15%, dva puta po 7% i jedan jedva pozitivni sa 0,17%.) S druge strane, 60% natjecatelja je ostvarilo minus veći od 20%. (Drugim riječima, izgubili su, srećom "virtualno", toliki postotak svog uloga.)

Prošla godina je bila puno uspješnija za igrače, ne samo da ih je tek 3 od 226 ušlo u minus, nego su i prihodi puno bolji, čak i veći od 100%. Godina 2018. je donijela opet samo 69 pozitivnih od 382, godina 2017. također dosta loša 130/440, ali 2016. je bila dobra sa samo 3 negativna od 360, godina 2015. je imala samo 133 pozitivna od 304, 2014. godine 122 pozitivna prinosa od 282 natjecatelja, itd.

Radi se o običnim virtualnim portfeljima, natjecatelji ih ne shvaćaju ozbiljno, ne ulažu toliko vremena u njih, vjerojatno kada počnu gubiti brzo odustanu od čitave igre itd. Ipak, ako je vjerovati različitim istraživanjima sa razvijenih tržišta, da ulagači stalno nešto prčkaju po svojim portfeljima vjerojatno bi rezultati bili i puno gori. (Ne znam jesu li uključene virtualne "brokerske naknade".)

Inače, u ovoj kalendarskoj godini se na našoj burzi trgovalo samo s različitih 96 dionica. U međuvremenu su neke od njih spojene, otišle u stečaj, preuzete ili što sve već ne, tako da je u posljednjih mjesec dana trgovano s 70 različitih dionica. To znači da ne postoji baš puno dionica s kojima uopće možete trgovati. (Postoje dionice "van" tržišta, ali to je posebna priča, nema ni njih puno.)

U određenim krugovima je bilo popularno zagovarati ulaganje u dionice. Ismijavali su se ljudi koji se drže nekretnina, ismijavao se strah ljudi koji izbjegavaju dionice. Ipak, čini se da je postojala određena mudrost u tom izbjegavanju dionica.

Ne tvrdim da je to dobra stvar za naše društvo, ili da je dobra stvar za našu ekonomiju, ali izbjegavanje dionica nije znak ekonomske nepismenosti, barem nije znak povijesne nepismenosti.

Nisam ni spominjao različite kriminale koji su se događali proteklih godina, slučaj agrokor itd. Očito, postoji nepovjerenje ljudi prema dionicama, i to nepovjerenje nije slučajno.

PS

Mogli ste čuti da bi prosječan čovjek trebao ulagati u naše sigurne dionice, tzv. "blue chip" dionice. Ali u Hrvatskoj po definiciji nemate bluechip dionice. Mi smo neko pseudo rastuće tržište, ne možete govoriti o takvim dionicama – *što god taj pojam znači u današnjoj ekonomiji*.

Možda mislite da obilujemo takvim sigurnim dionicama, i možda ste u pravu, to nije bila poanta mog posta, samo sam želio istaknuti da trenutno ne postoji previše optimizma. Ne postoji "priča" koja bi pokrenula ljude. *(Zapravo kod mnogih postoji nedostatak motivacije u svim područjima.)*

Što pokreće američko tržište je posebna priča. (Zapravo mi je sve to prilično zamorno.) Naravno da morate očekivati i loše dane kod dionica, nisam želio izbirati podatke i tvrditi da je sve loše.

Ne bih želio da me se shvati previše pesimistično. Kao što sam rekao, više je razloga zbog kojih sam odustao od postova slične tematike – *gubitak interesa je samo jedan*, pa neću duljiti, samo sam primijetio mali promet kakvom nismo desetljećima svjedočili.

S novim naprednjačkim zastupnicima u saboru, sigurno će se ukinuti porez na dividendu(koje ove godine nema), porez na kapitalnu dobit (koje ove godine vjerojatno nema) i slično. Ljudi koji otvoreno govore o konfiskaciji štednje sigurno imaju pozitivno mišljenje o dionicama.

Belloc o Barbaru i Civilizaciji

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/07/belloc-o-barbaru-i-civilizaciji.html

"Barbar se nada – *zapravo se radi o njegovoj značajki* - da može imati i ovce i novce. Konzumirati će ono što je civilizacija polagano proizvela kroz generacije i kroz trud, ali neće se žrtvovati kako bi nadoknadio ta dobra niti ima ikakvo razumijevanje vrline koja je bila potrebna da bi ona nastala. Njemu je disciplina iracionalna, i zbog toga se stalno čudi što ga civilizacija vrijeđa sa svećenicima i vojnicima.

Barabar se čudi kakva se to neobična istina skriva u drevnoj i svetoj istini; "*Sine Auctoritate nulla vita*".

Odnosno, Barbara otkrivamo u tome što ne može stvoriti; on može uništavati, ali ne može održavati; to je vrijedilo za svakog Barbara u propadanju svake civilizacije."

Hilaire Belloc

Svaka nova generacija predstavlja invaziju barbara koje je potrebno civilizirati prije nego što bude prekasno.

Thomas Sowell

Dalrymple o sveučilištima i Različitosti

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/07/dalrymple-o-sveucilistima-i-razlicitosti.html

> Dalrymple, pišući o mladom istraživaču koji pokušava pronaći posao, primjećuje da totalitarna opasnost ne dolazi od vlasti nego od sveučilišta i (polu) intelektualaca koji izlaze s njih. Malo je tko spreman opetovano im se suprotstavljati i izložiti se njihovim napadima i uvredama. U Rigid Diversity komentira;

Mladi istraživač kojeg poznajem, osoba koja bi s obzirom da ima sve akademske kvalifikacije i temperament za istraživački život nekoć lagano pronašla posao na sveučilištu shvaća da će jedva pronaći svoje mjesto u sveučilišnom svijetu. Govori više jezika, mogao bi raditi u više zemalja, ali sve njegove prijave se odbacuju, gotovo sigurno u korist ljudi koji su manje sposobni ili manje kvalificirani od njega. Njegov problem je što ga zanimaju krive stvari. Čak je i sama prijava za posao, posebno na američkim sveučilištima, muka za osobu koja ne dijeli akademsko birokratsku opsesiju rasom i seksualnim sklonostima. Kako bi se prijavili za posao morate ispuniti obrasce o svojem stavu prema različitosti – *naravno, nije dopuštena različitost u stavu prema različitosti.*

Mnoga sveučilišta zahtijevaju osobnu "izjavu o različitosti". [...]

Ona zahtijeva od uspješnog kandidata ili potpunu predanost ideologiji različitosti ili ponašanje kao da je se pridržavate. Priznati da samo želite istraživati određenu temu, i s drugima dijeliti svoj entuzijazam oko nje, bilo bi kobno. Morate željeti "mijenjati stvari", drugim riječima, reformirati društvo u totalitarnu diktaturu vrline.

Jedno sveučilište nudi sljedeći savjet oko vaše izjave o različitosti:

> "Koncentrirajte se na pitanja rase, roda, društvene klase i seksualne orijentacije. Ne ublažavajte svoju izjavu, primjerice pričom kako je teško biti teksašanin u Missouriu. Umjesto toga, pišite o rasnom ugnjetavanju, seksizmu, homofobiji, transfobiji, ableizmu ili nekom drugom prepoznatom obliku ugnjetavanja."

Drugim riječima, morate potpirivati vatru zamjeranja tako da birokracija različitosti nikada ne ostane bez posla.

Možete pomisliti da nema mjesta Misli o Različitosti (ljudskoresurskom Maoizmu) u disciplinama poput biologije, fizike ili inženjerstvu – no *prevarili biste se*. Oni koji se prijavljuju moraju obećati da će promovirati rasnu, spolnu i klasnu različitost u laboratoriju

iako to naravno može dovesti, i zapravo dovodi, do diskriminacije najboljih kandidata (prema retrogradnom kriteriju istraživačkih rezultata).

Uvodna rečenica Izjave o Različitosti koju sveučilište nudi kao model onima koji se javljaju za poziciju na znanstveno inženjerskom zavodu glasi;

> "Svjestan sam da biti znanstvenik ili istraživač ne znači samo biti uspješan u svom istraživanju. Morate biti izvrsni i u svojoj interakciji sa zajednicom i studentima, u svojoj ulozi vodstva i u odgovornostima pri transformiranju zajednice"

Prema tome, nema potrebe da se Newton javlja jer je poznato da nije bio izvrstan u svojoj interakciji sa zajednicom, niti su njegove numerološke i alkemijske spekulacije *transformirale* zajednicu.

[...]

Je li sve to zajedno važno? Mislim da jest. Akademsko baljezganje preljeva se u ono što neki ljudi nazivaju pravi svijet. Moj poznanik, izbjegavajući akademiju, prijavio se u americi za jedan posao u privatnom sektoru. Prijavni obrazac uključivao je pitanje: "Jeste li zainteresirani za jednu od naših organizacija posvećenih različitosti, da ili ne?"

(Nije teško pogoditi koji je odgovor točan, i koje su posljedice ako date pogrešan odgovor.)

PS

Već sam ranije objavio par postova o o ljevičarskoj hegemoniji na sveučilištima. (npr. Zašto sveučilištima dominiraju Ljevičari?, Dominacija Ljevice na sveučilištima i u medijima, Opijum Profesora. Tko je pametniji - elita ili narod, itd.) Svakodnevno možete čitati o apsurdnim situacijama u kojima se nađu ljudi koji se odbijaju pokloniti "različitosti". ("Konzervativne" i vjerske institucije nisu iznimka.)

Vodeća američka sveučilišta su i prije imala "sveobuhvatiniji" pristup potencijalnim kandidatima, ali u zadnje vrijeme fenomen je značajno ubrzao. Čak i vodeće prirodoznanstveno sveučilište (Caltech) poznato po svojoj meritokraciji najavljuje primanje kandidata na temelju drugih karakteristika i napuštanje postojećih kriterija.

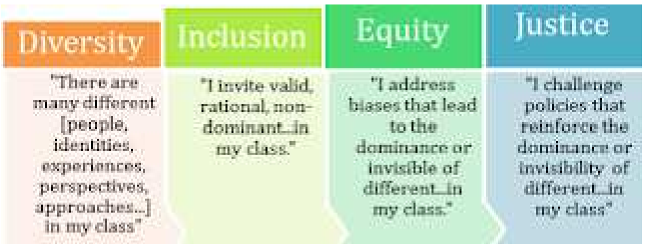
Ipak, nije mi se cilj baviti situacijom na (američkim) sveučilištima, samo podsjetiti na još jedan primjer institucije koja napušta svoje primarne funkcije kako bi ostvarivala Ljevičarsku Ideologiju.

(Povezano, i vodeći znanstveni časopisi objavljuju apsurdne tekstove u kojima navode svoju predanost "Različitosti" i povezanim fenomenima. Oni rijetki koji se suprotstave takvim inicijativama brzo postanu žrtve različitih napada.)

U zaključku se Dalrymple pita treba li uopće obraćati pozornost na takve stvari? Postojala su predviđanja da će različite ljevičarske ideje u susretu s "pravim svijetom" doživjeti propast. Ipak, neki primjećuju da ovih dana u americi, "pravi svijet" ne stoji baš najbolje nakon susreta s Ljevičarskim idejama.

(Nedavno su nam nudili primjer svjetski obrazovanog čovjeka u našoj politici koji je volio isticati svoju predanost "Različitosti", ali jedino po čemu će biti zapamćen je njegova ideja o opasnim "konotacijama" koje nose određena imena u Hrvatskoj.)

No, ostavimo raspravu o dekadentnom sveučilišnom svijetu za neku drugu priliku.

Mediji u Hrvatskoj o američkoj politici – i Trumpu

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/10/mediji-u-hrvatskoj-o-americkoj-politici.html

Fenomen hrvatskih medija - *ili kao što bi neki istaknuli, medija u Hrvatskoj* - i način na koji prate američku politiku (u posljednje vrijeme to podrazumijeva američkog predsjednika Trumpa) iziskuje objašnjenje.

Koliko uopće medijsko izvještavanje utječe na ljude? Vjerujem da su stariji čitatelji svjesni različitih interesa i grupacija koje oblikuju medijski sadržaj; čitaju novine samo zato da bi se informirali u kakve ludosti bi trebali sada vjerovati, a ne zato što stvarno vjeruju u njih. (Ili barem tako razmišljaju o sebi).

Mlađi pak čitatelji provode puno vremena na različitim društvenim mrežama i kanalima pa im nije problem provjeriti što mediji izvještavaju, a što se stvarno dogodilo. (Ili im barem donedavno to nije bio problem - *posljednjih godina svjedočimo cenzuri onih koji šire navodno opasne informacije i uvjerenja*. Čak će i privatne poruke na određenim mrežama nositi upozorenje o tome koja ja službena verzija događaja.)

Tako razmišljajući mogli bi doći do zaključka da nitko ne vjeruje medijima, ili da nemaju utjecaja jer zašto bi uopće imali ikakvog utjecaja kada je tako "lako" provjeriti navode, i kada toliko puno ljudi sumnja u motive novinara i vjerodostojnost njihovih poruka?

Stvarno je nažalost nešto drugačija. Nedavnom sam čuo jednu osobu srednjih godina, koju politika posebno ne zanima niti je o njoj informirana, kako se šali da bi možda trebali piti izbjelivač kao što nam je to Trump preporučio. Naravno, kao što ste mogli pretpostaviti, Trump nije preporučio takvu stvar. Radi se o medijskoj manipulaciji, jednoj od mnoštva koje lažno prikazuju rad i vrijednosti predsjednika Trumpa.

Mislim da moj poznanik nije jedini koji je prihvatio medijsku prezentaciju Trumpa. Čak i kada su kontradiktorne, ljudi prihvaćaju sve negativne "informacije" o njemu. Jednostavno, samo spominjanja Trumpa treba izazvati prezir i podsmjeh.

Ljudi su uvjetovani tako reagirati. *(Poput onih američkih anketa u kojima ljudi oduševljeno hvale program ako im pogrešno kažete da je to Obamina ideja, ili negativno reagiraju kada ih pitate o Trumpovu programu iako takav program niti ne postoji.)*

Manipulacije i u velim i u malim stvarima. Ne postoji dovoljno malena ili besmislena situacija koju mediji ne bi iskoristili za napad na Trumpa. Od toga što tvrdoglavo odbija započeti nove ratove - *ili što se želi poveći iz postojećih,* do nebitnih sitnica o broju kuglica

sladoleda koje jede za večeru - *ili na koji način hrani ribe u Japanu*. Jednostavno si ti ljudi nisu u stanju pomoći. Osjećaju kompulziju iskrivljavati stvarnost. Ili možda stvarno vjeruju u tu stvarnost koju propagiraju?

Dakle, koliko god apsurdne vijesti bile, stvoren je određeni *narativ* o predsjedniku Trumpu. Čak i ako su ljudi svjesni opasnosti manipulacija, usvojili su nametnuti sadržaj i sliku. Čak i kada znate da manipuliraju, mediji imaju utjecaj. Možete tvrditi da ste spremni sve istražiti i analizirati, ali takvo što nije moguće. Mediji nemaju problema sa neprestanim hvaljenjem onoga što je loše, i napadanjem onoga što je dobro. Naivno je vjerovati da možete stalno upijati taj sadržaj bez ikakvih posljedica.

U određenoj mjeri sami mediji to priznaju kada pozivaju različite institucije da spriječe manipulacije; ali ti mediji pritom naravno ne misle na sprečavanje vlastitih manipulacija nego na sprečavanje onih ljudi koji na njih pokušavaju odgovoriti.

Vratimo se ipak konkretno pitanju američke politike; Što se tu događa? Imaju li naši mediji neku svoju agendu, namjernu manipulaciju, iste izvore financiranja ili nešto takvo? Možda takve stvari imaju nemali utjecaj, ali ja bih predložio jednostavniji opis.

Naši novinari i autori posjećuju poznate portale (koji imaju ljevičarske pristranosti, ponekad i radikalne), ali ih doživljavaju kao objektivne, ili čak desničarske portala jer je poznato koliko su amerikanci zapravo "desni" u mnogim pitanjima. *(Ono što amerikanci smatraju krajnjom ljevicom u ekonomskim pitanjima kod nas bi proglasili neoliberalnim stavom. Često ćete kod nas naići na prikaz amerikanaca koji su toliko neupućeni da nisu u stanju niti glasati za liberalnu elitu koja im samo želi dobro.)*

I tako uvjeren da je pročitao neki objektivan - *ako ne i desničarski* - prikaz događaja ili osobe novinar odluči čitavu stvar još dodatno pomaknuti ulijevo. *(Ionako nitko neće provjeravati što se stvarno dogodilo. Ili dok provjeri, već će tu biti nova vijest koja traži pažnju.)*

Različiti ljudi imaju različite razloge i motive zbog kojih iskrivljuju sliku amerike ali to se čini kao dobar opis načina na koje mediji kod nas pišu o americi.

***

Fenomen nije rezultat Trumpove pojave. Ne radi se čak niti samo o medijima. Mnogi simpatiziraju ameriku, ili barem neke njene elemente, ali se imaju potrebu usuglašavati s njenim ljevičarskim vrijednostima, koliko god radikalne bile.

Još za prijašnjih američkih izbora kada god bi novinari upitali naše političare koga podupiru rezultata bi premoćno bio za demokrate (ljevičare). Sjećam se ankete, na dvije stranice dnevnih novina nekoliko desetaka političkih predstavnika svih stranaka "davalo" je svoj glas i podršku američkim kandidatima i svi su bili za kandidata ljevice osim jednog pravaša – *tada su pravaši još postojali*, koji se opravdavao da jednostavno ne može preći preko nekih "društvenih" pitanja.

Podsjetilo me to i na medijsko pohvalno izvještavanje o jednoj domaćoj školi za život u kojoj su djeca organizirala američke izbore. Rezultat ne bi nikada pogodili, pobijedila je Clinton. Jedan dječak je rekao da ne može glasovati za Trumpa jer je zločest. Prema tome, možemo biti mirni jer znamo da građanski odgoj kojeg zagovaraju ljevičarske udruge donosi kvalitetno i objektivno obrazovanje. Unatoč višemjesečnoj propagandi svih medija Clinton u americi nije uspjela pobijediti, ali par školskih sati bilo je dovoljno da učenici "izaberu" Clinton kao premoćnu pobjednicu, očito su bili dobro upoznati sa situacijom i problemima. Domaći desni komentatori su primijetili da je neobično što naše škole toliko pažnje posvećuju američkim izborima, i učenju o njihovoj demokraciji, ali nisu se osvrnuli na sjajan rezultat kojeg je postigla Clinton. *(Doduše, možda je škola jednostavno u "plavom" okrugu.)*

Naši mediji, čak i oni koji su navodno desničarski, svakodnevno imaju vijesti tipičnog sadržaja; *nećete vjerovati koliko je Trump glup, ili ovo će stvarno uništiti Trumpa, Trump je pod velikim optužbama itd.*

Sve to zvuči prilično nevjerojatno, i teško je dočarati o čemu pričam jer je toliko sveobuhvatno.

Još za vrijeme prethodne kampanje (2016.) mislio sam objaviti popis s nekim poznatim lažima o Trumpu kao kandidatu, ali to se pokazalo zahtjevnim zadatkom jer bi se svaki dan pojavilo nekoliko novih manipulacija na listi.

Čitajući ovih dana [dva tjedna prije objave posta] izvještaje o posljednjoj debati Trumpa s Bidenom, načuo sam da naše vijesti prenose kako Trump (opet) nije osudio rasizam. Radi se o sto puta pobijenoj laži, ali to ne sprečava medije da je prenose. Jednostavno je Trump imao toliki utjecaj na neke ljude da im je preostalo samo vrištati na nebo - *i onda naši mediji to nekako uspiju pomaknuti još ulijevo*.

Koliko god apsurdni bili izvještaji, znam neke ljude koji se ne bi smatrali ljevičarima ali su upili svu propagandu. Svjesni su ljevičarske pristranosti medija tako da ne vjeruju svemu, ali jednostavno to je sve što su čuli.

Umjesto mnoštva primjera manipulacija, velikih i malih, navest ću samo jedan kao ilustraciju. U vrijeme prošle kampanje, naš dnevni list je prenio kratku vijest koja je glasila otprilike ovako; Rasni nemiri na Trumpovim skupovima. Došlo je do rasnog sukoba između bijelca i crnca. Trumpovi skupovi su već tjednima izvor nasilja i nemira. Trump se našao pod optužbama za rasizam. Podržavaju ga predstavnici rasističkih organizacija.

Što se stvarno dogodilo; Trump je imao izborni skup. Pojavio se bijeli ljevičar provokator obučen u odijelo rasističke organizacije i dok je marširao pred crnim trumpovim pristašom on ga je udario ili odgurnuo nakon čega su za zaštitari ispratili. Tako je došlo do tog "rasnog" sukoba.

Vidite li razliku između medijskog izvještaja i stvarnosti? Američki mediji stalno unose takve manipulacije, ali kada naši mediji to prenesu stvar postoje još gora jer nemate nikakvog konteksta niti znanja o događajima o kojima govore. Zamislite da je sličan

izvještaj o izborima u Kazahstanu, možda bih povjerovao medijima jer ne znam ništa o njihovoj politici.

(Jedan od razloga zašto mediji nisu uspjeli spriječiti Trumpa u samim počecima je taj što je on desetljećima poznat javnosti. Koliko god se mediji trudili prikazati ga u određenom svjetlu, ljudi su već imali formiranu sliku o njemu tako da se različite laži nisu prihvatile kao što bi to bilo u slučaju da je bio običan anonimac. Iako govorim o demokratima, oni nisu jedini ljevičari koji su protiv Trumpa.)

Nisu nikakvi bijelci napadali crnce, nego je crnac republikanac udario provokatora bijelca. *(Možete reći da tehnički naši mediji nisu ništa krivo prenijeli, činjenično su u pravu, ali nekako baš i nisu prenijeli što se stvarno dogodilo, zar ne?)*

Inače, trumpove pristaše su tada često bile pod napadima ljevičara, i kao što je pokazao projekt Veritas u snimljenim razgovorima s demokratskim operativcima, ne radi se o nikakvoj spontanoj organizaciji, poticali su i mentalno poremećene ljude da izazivaju sukobe. (Srećom pa se takvo što nikada ne događa kod nas.) Dakle, demokrati su izravno financirali i plaćali ljudima da izazivaju nerede da bi onda mediji izvještavali o tim neredima. Iz nekog razloga krivac je bio Trump i njegova retorika.

Projekt Veritas je inače imao niz otkrića koja pokazuju različite manipulacije u medijskom izvještavanju, društvenim mrežama, glasovanju itd. U kombinaciji s otkrićima wikileaksa dobijete sliku o spregi demokrata i medija, vrha policije, tužitelja, korporacija itd. Nekim čudom poznati glumci i svi vodeći mediji postanu stručnjaci za ustavno pravo i počnu orkestrirano slati identične poruke o "mračnom dobu", "opasnosti za demokraciju" i sličnom. *(Pažnja koju ovih dana mediji ne-posvećuju Assangeu govori mnogo o tome koliko im je stalo do vlastite profesije.)*

Slično gornjem medijskom opisu nereda, pročitao sam u našim drugim dnevnim novinama da je jedan bivši košarkaš ušao kao vlasnik u tim tamnoputog vozača Nascara koji je bio žrtva rasnih napada. Naime pronašao je omču u svojoj garaži, i neki mediji - *navodi naš medij*, su izvještavali da su uz omču pronađene i poruke rasističke organizacije. To je dovelo do zabrane južnjačke zastave na utrkama itd.

Još jednom, što je točno netočno u tome izvještaju. Pa, i sve i ništa. Istina je da je pronašao omču, ali omča je tamo godinama, i ista omča se nalazi u više garaža, omča je dio vrata garaže, nije nikakva poruka. Isto tako, pretpostavljam da je istina da su mediji izvještavali o porukama, ali nikakvih poruka nije bilo. Dakle cijela priča je potpuna laž, mediji su namjerno izmanipulirali cijelu priču – *od zumiranja omče, intervjua itd.* Čovjek je pronašao komad špage i izazvao histeriju od koje nije bilo ništa na kraju, samo je postala dio prevladavajućeg *narativa*.

Takve lažne priče nisu ništa neobično, baš je ovih dana završena istraga u slučaj mlade crnkinje koja je prijavila četvoricu bijelaca koji su je pokušali zapaliti, pritom stekavši pozornost nekih poznatih osoba i medija. Rezultat istrage je pokazao da se ništa slično nije dogodilo. Prije toga je bio slučaj jednog tamnoputog glumca homoseksualca koji je ustvrdio

da su ga liberalnim gradom lovile pristaše Trumpa i pokušale linčovati uzvikujući svoju podršku predsjedniku i noseći maga kapu. Mnogima je bilo jasno da se ništa slično nije dogodilo, ali svejedno je ta tema danima dominirala medijima. Za ljevičare, radilo se o samo još jednom primjeru života u Trumpovoj americi. Na kraju se ispostavilo da nikakvog napada nije bilo, iscenirao je čitavu situaciju. *(Scenarij mu je bio prilično apsurdan, kao da se netko požali da su ga centrom Zagreba naganjali u pedalini, ali to nije spriječilo medije da mu "povjeruju".)*

Zašto mediji toliko ne vole Trumpa i njegove pristaše? Ne znam, široka je to tema. U kampanji ste svakodnevno mogli čuti par stvari koje su ga trebale uništiti, kada je postao predsjednik nije trebao "preživjeti" niti tjedan dana, pa onda niti mjesec, pa onda niti godinu, svakih par tjedana su mediji otkrili nešto novo što je trebalo unišititi Trumpa.

"Ciklus vijesti" je sve kraći, u jednom tjednu imate po nekoliko događaja koji su trebali potpuno promijeniti svijet.

Napadaju ga zbog stvari na koje su šutjeli kada ih je Obama radio (primjerice smještanje djece ilegalnih imigranata odvojeno od odraslih). Optužuju ga za svašta, dok su sami krivi za mnogo gore stvari. Primjerice Obama je koristio državni aparat da bi ugnjetavao konzervativne organizacije (IRS, tea party), ovih dana imamo i dokaze da je koristio državni aparat za nelegalne aktivnosti protiv Trumpa itd. Ali nikoga nije briga. Mediji ne pišu o tome. *(Kada je jedan rodeo klaun stavio Obaminu masku odmah je dobio otkaz; ali zato svi komičari, uz medijsku potporu, ismijavaju Trumpa, snimaju se spotovi u kojima se poziva na nasilje prema predsjedniku itd.)*

Sve je to srozalo ugled i povjerenje u medije. Svojevremeno su mediji pohvalno pisali o programima obrazovanja koji su trebali podučiti rudare kodiranju. Zatvaranjem rudnika, rudari bi postali programeri. Ipak, propadanjem mnogih medija, situacija se promijenila pa su korisnici društvenih mreža poručili novinarima možda bi vi trebali početi kodirati. Uskoro je to postao prekršaj zbog kojih vas izbacuju s društvenih mreža. Ne smijete nekom novinaru reći da bi se trebao podučiti kodiranju.

Mediji su željeli "uništiti" Trumpa i optužili su ga da širi "lažne vijesti". Trebao je to biti ubitačan udarac; ali Trump je ubrzo odgovorio da ako namjeravaju upozoravati na lažne vijesti neka pogledaju u svoje redove. Otvoreno ih je prozvao, posebno CNN, *"lažnim vijestima"*. Takva oznaka ih prati i danas. Trump je borac koji ne zazire od "napada" na medije.

(Postali su i ekonomski ovisno o pisanju bombastičnih vijesti o njemu. Ipak, gledanost nije toliko bitna, ako se nađu u financijskom problemu, pojavi se neki ljevičarski milijarder kojemu će njihovo pisanje poslužiti.)

Mnogi prijašnji političari nisu znali kako im odgovoriti, Trump im odgovara istom mjerom. Mediji to jednostavno nisu u stanju podnijeti.

Uspjesi ljevice nisu rezultat uspješnih argumenata. Nema dobrih argumenata u korist mnogih ideja koje su danas prevladale. One su prevladale jer je svaka opozicija uništena. Nije dopušteno protiviti se ljevici. Ljevica pobjeđuju jednostavno zato što kažnjava one koji joj se suprotstavljaju.

Često možete čuti o opasnosti radikalne desnice, ali ona na Zapadu ne postoji kao stvarni faktor. Ne postoji radikalni desničari, postoje ljudi koji prihvaćaju sve ljevičarske ideje samo što se malo razlikuju po pitanju imigracije. To su ti takozvani radikali koje mediji spominju, opasne skupine u americi ili britaniji, ali oni prihvaćaju gotovo sve što ljevica želi. *(Neki misle da ljevičari toliko mrze Trumpa jer ih podsjeća na njih same.)*

Medijsko praćenje Trumpa nije obično ocrnjivanje političkog neistomišljenika i njegovih ideja, nije rezultat obične pristranosti tipične za ljudsku psihologiju, ti ljudi stvarno pate od nekog sindroma. Nisu u stanju percipirati stvarnost.

***

Je li Trump stvarno tako užasna osoba? Jedna od rijetkih "konzervativnijih" glumica ispričala je kako je njezina kćer počela plakati i vrištati kada je Trump pobijedio uzvikujući da će Trump deportirati sve homoseksualce. Slične ludosti su bile, i još uvijek jesu, svakodnevnica. Sindikati i učiteljice u školama su nakon pobjede poručivale da neće dopustiti Trumpu da naudi hendikepiranoj djeci. *(Što je, prema medijima, izgleda bila stvarna opasnost.)*

Teško je uopće dočarati sve te ludosti.

Pročitao sam negdje da je Romneyeva kandidatura signalizirala da kršćanstvo više nije utjecajna sila u americi. Romney je mormon što znači da ima teološka uvjerenja koja su strana mnogim kršćanima, a to bi kroz povijest imalo negativan utjecaj na njegovu kandidaturu. Slično tome, mislim da možemo reći da je Trumpov uspjeh signal da općenito društveni konzervatizam više nije utjecajna sila. (Barem u usporedbi s nekim drugim silama.) Trumpov privatni – *i poslovni* - život se značajno razlikuje od života kakvog bi očekivali od uzornog američkog političara s obje strane spektra. Ne mislim da je tu potrebno previše razlagati o čemu govorim.

Trumpove mane nisu previše zasmetale podržavatelje jer su se usredotočili na druge probleme. Napokon imaju svog borca koji će uzvratiti medijima i drugim institucijama.

Kada smo kod Romneya, bivšeg republikanskog kandidata za predsjednika, svojevremeno su ga mediji "uništavali", a on im se nije bio u stanju suprotstaviti. Sjećam se kada su i naši mediji prenijeli kako je šokirao ameriku jer je jednom vozio psa u kavezu na krovu automobila. Radilo se o neoprostivom grijehu kojim je navodno ugrozio psa što znači da ne može biti predsjednik. S druge strane, Obama se pohvalio da je jeo pseće meso, ali to nitko nije niti spominjao. U posljednje vrijeme mediji su opet hvalili Romneya jer je podržavao različite ljevičarske programe i napadao Trumpa. Mediji su počeli hvaliti i Busha koji je postao simbol bolje amerike prije Trumpa iako su ga svojevremeno optuživali za ratne

zločine i predstavljali kao najveću opasnost za svijet. Kada se Romney ipak odmetnuo od ljevičarskog programa, mediji su ponovno počeli pisati protiv njega , i to upravo pričom o psu.

Trump nije idealan, ali oni birači koji brinu o konkretnim pitanjima fokusiraju se samo na njih. Zapravo se pokazao boljim no što su konzervativci očekivali; vrhovni sud, pitanje prava djeteta na život, vjerske slobode itd. Prilikom kandidature mnogi su se pitali što je zapravo "konzervativno" kod njega, imao je "najprogresivnije" stavove od svih predsjedničkih kandidata obiju stranka u povijesti. *(Inače, trumpova administracija i dalje propagira različite ljevičarske ciljeve po svijetu, uključujući i kod nas.)*

Sama činjenica da ističem suludo ponašanje Trumpovih kritičara naravno ne znači da ne postoje i opravdane kritike, ili da je Trump ličnost koju ne treba kritizirati.

No, Trump kao Trump nije toliko bitan. Ne možete očekivati stvarne promjene - *baš kao što Brexit ili Boris Johnson nisu ništa promijenili.* Fenomen Trumpa nije bitan zbog Trumpa. *(Slično vrijedi kada se spominje Reagan ili Thatcher.)*

Mnogi se u americi pitaju, gledajući situaciju oko sebe, je li Trump stvarno pobijedio? Ili kao što je netko primijetio, ovo definitivno ne izgleda kao pobjeđivanje, ali s obzirom na ponašanje ljevičara, tko zna što se događa.

***

Pojava Trumpa kao političara i predsjednika izazvala je nevjerojatne reakcije, gornjih par primjera su tek mali dio priče. Unatoč tom intezitetu, slučaj nominacije sudca Kavanaugha je sve podigao na razinu koju su rijetki mogli zamisliti.

Kao što primjećuju konzervativni komentatori, svakodnevno gledate ljevičare i medije, čudite se njihovoj ludosti, i iako ne možete naslutiti kako, znate da će se već sutra nadmašiti.

Možda ste pogledali koji američki film pravne tematike s vatrenim izlaganjima i obratima, pomislili ste da gledate zanimljivi dramski prikaz, ali ne previše realan; I onda pogledate što se događalo s tom nominacijom.

Slučaj je to koji je navodno probudio mnoge uspavane amerikance koji do tada nisu bili svjesni svih medijskih manipulacija i ljevičarske besramnosti. Čak su se i republikanski predstavnici poznati po svojoj pasivnosti odlučili boriti. *(Slučaj srednjoškolca Sandmana također je dobro ilustrirao za što su mediji sposobni i koliko im možete vjerovati – i koliko se možete osloniti na "konzervativne" autoritete. Možete pokušati tvrditi da mediji opravdano napadaju različite desne radikale, ali za njih su svi koji nisu ljevije od njih sami, desni radikali.)*

Ukratko, Trump je nominirao (konzervativnog) sudca Kavanaugha, osobu urednog privatnog života bez mrlje u karijeri za poziciju pri Vrhovnom sudu. Mediji su odlučili to spriječiti svim mogućim mjerama *(i općenito ocrniti i njegovu osobu i samu instituciju*

suda za daljnje potrebe). Počeli su promovirati ženu koja ga je optužila za zlostavljanje, nešto čega se sjetila kada ga je vidjela u medijima.

Žena, koja očito ima problema, iznijela je svoju priču, u konačnici nije ponudila nikakve dokaze niti je uspjela potvrditi svoje optužbe. *(Čitava histerija je trajala tjednima pa sažetak od jedne rečenice ne govori previše.)* Motivirane medijskom pozornošću, uskoro se javilo još žena, jedna od njih je tvrdila je sudac u svoje vrijeme vodio bandu silovatelja koji su redovno zlostavljali djevojke na zabavama koje su svi posjećivali. Uskoro su i sami mediji shvatili da su se malo previše zaigrali s optužbama.

Ipak, zastupnici su prije potvrde sudca pomno analizirali što je radio prije trideset godina. Čovjek je čak sačuvao svoje dnevnike pa je detaljno objašnjavao što je radio koji dan, koje je značenje pojedine šale itd. Kao i u svakoj medijskoj manipulaciji do sada, i ovdje je teško opisati što su sve pokušali ljevičari, teško je opisati samu situaciju u kojoj čitava država analizira kontekst pojedine riječi zapisane u dnevnik jednog mladića. Srećom, čovjek je izabran, a demokrati su još jednom prokazani kao besramni lažljivci koji će sve učiniti za vlast.

Sve ovo može zvučati čudno nekome tko nije pratio što se događalo. *(Naši mediji su izvještavali o kontroverznom sucu kojeg je niz žena optužio za zlostavljanje, šokantnim optužbama itd.)*

***

Gdje je granica medijskim manipulacijama? Spomenuo sam naše medije koji izvještavaju da Trump nije osudio rasiste. Naravno, to je već učinio niz puta iako je svjestan da se radi o običnoj manipulaciji, nitko ne traži da se ljevičarski kandidati ograde iako ih pojedini rasisti podržavaju. Jedini razlog zašto inzistiraju na tome je što žele povezati pojam s njime.

Što god da Trump učinio, mediji će i dalje pisati o njegovom rasizmu. Svojevremeno je odlučio zabraniti ulazak ljudima iz zaraženih područja, pa su ga prozvali rasistom i ksenofobom jer optužuje strance da šire bolesti. *(Sada ga upravo ti isti ljudi optužuju da nije učinio dovoljno u sprečavanju širenja virusa.)*

Optužba za rasizam je davno izgubila sav smisao. Iznenadio sam se kada sam vidio da je navodna rasistička organizaciju koju je potrebno osuditi zbog širenja rasizma i nasilje organizacija tzv. "proud boysa". Čuo sam za njih dok su bili samo jedna od Gavinovih ideja (a za njega sam čuo jer je imao popularne yt komentare). Radi se o skupini istomišljenika koji piju pivo, i međusobno se udaraju sve dok ne nabroje deset vrsta pahuljica. Igra koju igraju djeca i u hr školama, ili su je nekoć igrala. Nazvani su, i himna im je, iz mjuzikla Aladin. Kao politički protest protiv islamista, osnivač Gavin se odlučio ljubiti s drugim muškarcem itd. Takva skupina u današnje vrijeme nosi, u medijima, epitet "*ultrakonzervativne*". Čitava skupina je običan vic, šala osnivača Gavina koji je želio motivirati svog tehničkog inženjera da se aktivira i potraži stvarnu djevojku (i to ne iz "ultrakonzervativnih" razloga).

No kako su se "politički" aktivirali? S obzirom na sve češće napade na različita "desna" događanja, pboysi su odlučili pružati osiguranje i zašiti posjetioce jer su službene vlasti to propustile učiniti.

Policija bi prepuštala različitim antifama da napadaju "desničare" – *obične ljude koji žele poslušati predavanje,* a ako bi ih i uhitili, tužioci bi ih brzo puštali. Jedan od skandali ovih dana u americi, o kojemu pretpostavljam ne možete toliko čitati, su različiti ljevičarski tužioci čije je kampanje financirao poznati milijarder. *(Koji financira i različite nevladine organizacije koje se povezuju s prosvjednicima - i koji je financirao medije i udruge kod nas.)* Na taj način su pboysi postali i politički faktor.

No, to još uvijek ne objašnjava zašto bi itko obraćao pozornost na njih. Dolazi "kontroverzni" govornik, ljevičari napadaju posjetioce, pboysi ih brane. Zašto su postali poznati?

U jednom trenutku ljevičarsko nasilje (ponajviše BLM) je postalo prilično žestoko, i počelo je imati ozbiljne političke posljedice. Primjerice jedan simpatizer pokreta, potaknut medijskim izvještavanjem o prosvjedima, iz zasjede je ubio petoricu policajaca. Nasilje nije dobro prihvaćeno u javnosti, Trump je preuzeo slogan da su potrebni poslovi ne bande *("jobs not mobs"),* demokrati su izjednačeni s ruljom, a republikanci s ekonomskim napretkom, pa su se demokrati potrudili optužiti za nerede pboyse – *ako i postoje neredi, za njih su krivi "desničari". (Istaknuta demokratkinja je otvoreno pozivala pristaše da se suoči s trumpovom zaposlenicima gdje god ih vide. Čak i na benzinskoj stanici moraju im poručiti da nisu dobrodošli i što misle o njima i njihovim stavovima. Ne radi se o nikakvoj izjavi izvučenoj iz konteksta, to je javno učinila više puta.)*

Nakon jednog sukoba u kojem su ljevičari napali pboyse, i pboysi im u samoobrani uzvratili, tužitelj je odlučio podići optužbe protiv dvojice pboysa. Završili su u zatvoru na nekoliko godina i postali poznati kao nasilna "rasistička organizacija". Mediji i ljevičari su imali dokaz da su desničari nasilni, ne ljevičari.

Suprotno popularnom narativu o rasizmu, osoba koje je završila u zatvoru oženjena je za crnkinju i ima s njome djecu, kada god bi se pojavila u kadru prilikom snimanja suđenja, mediji bi spustili kameru jer su svjesni da ne možete optužiti nekoga da je bijeli supremist ako je uz njega njegova crna žena s djecom. Osim toga, ako pogledate demografsku strukturu članova, osnivača i njihovih obitelji shvatiti ćete da medijski *narativ* nema osnove.

Nakon te epizode s nasiljem zavladalo je određeno zatišje. Izbori su prošli, ljudi su se već počeli pitati što se dogodilo s nekoć sveprisutnim blm pokretom. Ulazeći u ovu izbornu godinu saznali smo odgovor. U nizu velikih gradova organizirani su tzv. "uglavnom mirni prosvjedi"- *koji se sastoje od paljenja i pljačkanja trgovina, maltertiranja ljudi, veći broj ubojstava itd. (Osnovali su čak i svoju državu.)* Još jednom, takvo nasilje nije se pokazalo dobrim za demokrate u anketama pa su polako utihnuli.

Naši mediji su nastavili tradiciju objektivnog izvještavanja o američkoj politici i prosvjedima pa samo mogli svjedočiti vjestima o tome kako je; *"policija je ubila još jednog afroamerikanca", "baš kao što su i mnogo puta do sada", "ljudi traže odgovore" itd.*

Iznenađen što su se (nebitni) pboysi ponovno našli u središtu pozornosti *(iako im nitko nije dopustio da sami objasne što predstavljaju),* još sam se više iznenadio kada sam u jednim našim dnevnim novinama naišao na članak o njima.

Teško je ne primijetiti pomalo negativna ton članka koji govori o toj *"agresivnoj ultrakonzervativnoj"* organizaciji koja očekuje od svojih članova da javno izraze podršku *"zapadnjačkom šovinizmu"*. Više je metoda kojim je to postignuto; izvlačenje rečenica iz konteksta – *neke rečenice koje su dio Gavinove pijane stand up rutine (šale) prenešene su kao promišljena i deklarirana mišljenja političkog manifesta*

Zatim je tu igra oko navodne povezanosti s određenim osobama koje su pak povezane s potpuno drugim nepovezanim događajima *(koji su bitni, jer u medijskoj interpretaciji, predstavljaju nešto čime mogu napadati Trumpa iako dobro znaju da prenose lažne izjave).* Mislim da se te konkretne dnevne novine ne bi trebale igrati povezanosti - *posebno ne ovih dana kada vidimo s čime se bave njeni novinari.*

Opisani "rituali inicijacije", koliko god smiješni i djetinjasti predstavljeni su kao neki tajni mračni zli rituali . Djelom to podsjeća na ona ismijavanja zapadnjačih socioloških opažanja koji opisuju na koji način se domoroci nekog plemena pozdravljaju. *(Još jednom, radi se o igri koju dječaci igraju dok pokušavaju nabrojati deset vrsta automobila.)*

Zatim se pozivaju na nevladine organizacije (splc, adl) koje se bave *"istraživanjem mržnje"* i koje upozoravaju na pboyse. Možda su nekoć radile stvaran posao, ali to već duže vrijeme ne vrijedi. Radi se o dobro financiranim ljevičarskim organizacijama čiji rad služi za utišavanje neistomišljenika i napade na njih. Kada aktivisti napadnu i prekinu predavanje poznatog sociologa, *neljevičara*, Charlesa Murraya onda se novinari pozivaju na istraživanja tih organizacija kako bi opravdali nasilje jer mu ne treba dopustiti da govori, on je na listi osoba koje šire mržnju.

Organizacije su to koje su na svoju listu stavile i "ok znak" – *spajanje palca i kažiprsta* – kojeg navodno koriste ljude različitih zlih namjera.

Nesumnjivo, njihovi hrvatski ekvivalenti bi zabranili vegetu. Naši ljevičari ionako tvrde da je svaki prosječni hrvatski obiteljski objed začinjen prstohvatom rasizma, homofobije, transfobije, patrijarhalne opresije itd.

Znak je na listi završio nakon što su, kao i puno puta kroz protekle četiri godine, različiti anonimci uspjeli uvjeriti medije da povjeruju u najapsurdnije stvari.

Organizacija jest smiješna, ali njihov utjecaj i bogatstvo nisu. Kad smo već govorili o povezanosti i poticanju na mržnju. Nedavno je jedan od ljevičarskih terorista otišao na stranice tih udruga, pronašao popis opasnih organizacija, odabrao jednu koja se bavi

bioetikom (Family research concil) koja je prema njima "antigay", uzeo oružje i odlučio pobiti što više ljude i još im činiti prilično bizarne stvari, ali srećom, čuvar ga je u tome spriječio. *(Trebamo li im suditi prema njihovim kriterijima.?)*

Navedene organizacije imaju veliki utjecaj na cenzuriranje neistomišljenika. U suradnji s društvenim mrežama određuju što je "istina", tko smije, a tko ne smije pisati. Ne radi se samo o virtualnom svijetu, sve češće se onemogućuje normalno djelovanje onih koji se ne sviđaju takvim radikalnim ljevičarima. Onemogućuje se prikupljanje sredstava, imanje ikakvih računa ili mogućnosti plaćanja. Ne radi se tu o nikakvim opasnim terorističkim organizacijama. *(Spominjao sam primjerice na blogu Ruth Institute kojeg vodi profesorica ekonomije i koji proučava posljedice seksualne revolucije, i on se našao na njihovoj listi pa mu je onemogućeno online prikupljanje sredstava.)*

Članak o pboysima spominje i Rogera Stonea, radi se o slučaju koji je još jednom prokazao povezanost medija, sudstva, demokrata, tužioca itd. Što su tome čovjeku učinili je posebna priča, i stvarno se pokazuje da, kada govorimo demokratima i istini, morate definirati i samu riječ "je"- *prisjetimo se Billa Clintona.* - da bi shvatitli što se dogodilo.

Dio optužbi u članku možda jesu rezultat neznanja i naivnih pristranosti, ali dio je očita besramna laž.

Događaj s kojima pboysi nisu imali nikakve veze, a kojeg mediji stalno spominju je prosvjed u Charlottsevilleu. Mediji ga stalno spominju jer je to jedini događaj kojeg uopće mogu i spominjati kao primjer desničarskog nasilja. Čak i ako prihvatite rašireni opis događanja vezanih uz taj prosvjed - *kojeg svi osuđuju*, takve situacije ljevičarski aktivisti svakodnevno proizvode pa ih nitko ne spominje. Podjednako važno za medije je što taj događaj povezuju s navodnom Trumpovom izjavom koji je rekao da se radi o dobrim ljudima i nije ih osudio. Naravno, stvarnost je bila drugačija, osudio ih je već više puta. *(Izjavio je da su ljudi dobrih namjera s obje strane rasprave oko uklanjanja južnjačkih spomenika.)*

***

Ovaj moj post se polako pretvorio upravo u ono što sam pokušavao izbjeći, svaka medijska rečenica i laž zahtijeva šire objašnjenje što se stvarno dogodilo, a to mi nije cilj radit - *niti je to moguće napraviti.* Oni koji prate događanja u americi možda su prepoznali reference, a drugima bi tekst mogao zvučati prilično konfuzno.

Ne mogu ni reći da su mi sve američke teme zanimljive, primjerice cijela epizoda oko navodnog ruskog utjecaja na izbore. Sumnjičav sam prema opravdanosti takvih optužbi. Afera je vjerojatno važnija od medijskih manipulacija jer stvaranje slike o Trumpu samo služi za druge ozbiljnije stvari. (*Ionako nam nude kontradiktornu sliku Turmpa kao autoritativnog genijalnog diktatora kojeg se moramo bojati i Trumpa kao blesavog klauna kojem se moramo smijati. Bitno je samo da je slika negativna.)*

Nisam se ni dotakao povezanost s velikim korporacijama *(uključujući najveće internet tvrtke)*. Iako su tradicionalno velike korporacije povezivane s republikancima, stvari su danas drugačije. Postoji razlika između tvrtki; neke se pametno "klade" na obje stranke, neke prilično otvoreno navijaju za demokrate i njihove vrijednosti. Suradnja velikih medijskih kuća i mreža s demokratima, cenzuriranje protivnika, politički utjecaj koje velike kompanije imaju, uhljebljivanje bivših političara u tvrtkama, promoviranje vlastitih interesa itd. *(Nedavno je bivši američki predsjednik rekao da je danas u americi sve na prodaju. Možda su političari skuplji no što su bili nekoć, ali tko ima utjecaja nema problema.)*

Ali i van uskih demokratskih interesa (i interesa kapitala – *primjerice želja za jeftinom radnom snagom)*, postoji fenomen tzv. "woke kapitala" - velikih kompanija koje promoviraju različite naprednjačke vrijednosti. Takvo oglašavanje i uređenje je sveprisutno u najvećim svjetskim korporacijama. *(Kod nas također sve češće imamo banke, telekomunikacijske mreže, općenito različite tvrtke koje se bave promoviranjem "woke" poruka. Imamo i direktnije uplitanja, ali to je druga tema.)*

Netko napredniji će reći da se jednostavno radi o napretku, napokon sve institucije promoviraju vrijednosti koje trebaju promovirati. Morat ćete mi oprostiti moju skeptičnost, ali to mi ne djeluje baš uvjerljivo.

Možda svaki slučaj zahtijeva posebno objašnjenje. Neki upozoravaju da je to način rješavanja nepoželjnih zaposlenika ili konkurencije (*morali smo ga otpustiti, saznali smo da je prije deset godina donirao konzervativnoj udruzi, jednostavno je atmosfera na poslu zbog njega bila toksična*.) Postoji i ideja da ljudi zaslužni za oblikovanje poslovanja i poruka takvih tvrtki pripadaju istim krugovima pa to rade zbog konformizma. Ali to baš ne nudi objašnjenje zašto su baš te vrijednosti prisutne.

Postoje više i manje cinična objašnjenja. Najveće svjetske korporacije donirale su desetke milijuna dolara marksističkim organizacijama (same se tako opisuju na svojim stranicama), zašto bi to krupni kapitalisti činili? Najveće svjetske banke, čiji spomen bi za ljevičare nekad sam po sebi bio argument protiv kapitalizma, sada promoviraju sve ljevičarske poruke, uključujući i one ekonomske. Je li to obično "kupovanje mira" -"n*ema veze što kamatarimo sirotinju ili uzimamo iz proračuna, vidite našeg direktora kako doslovno kleči pred zahtjevima ljevičarskih aktivista". ("Očito nema ništa pogrešno u našem poslovanju niti bi nas trebalo kontrolirati, evo vama aktivistima novci, a ostalima poruka da smo usuglašeni s vama.")*

Možda uključeni u takve odluke sami na osobnoj razini žele o sebi misliti kao takvim naprednim ljudima koji, iako žive živote koji nemaju nikakvih dodirnih točaka s životom prosječnog čovjeka, zapravo brinu o drugima, i oni su sami su na različite načine ugnjetavani. *(Direktor je žrtva zbog svoje seksualnosti, predsjednica uprave je žrtva muškarca itd.)*

Uoči prošlih izbora, direktor najvrijednije kompanije na svijetu, inače i sam milijarder, požalio se, i javno upozorio na opasnost ako Trump pobijedi. On se jednostavno ne osjeća sigurno u svijetu u kojem bi Trump bio predsjednik. Nekoć bi ljevica upozoravala na radne uvjete, pitala se što s porezima, kamo odlazi profit itd. ali sada više nema potrebe za time. Znamo da smo svi na istoj strani, i mediji, i korporacije, i institucije, svi se zajedno borimo protiv sistema.

Sve se naravno razvija velikom brzinom, nekadašnje skupine žrtve uskoro postaju ugnjetivači. Pitanje koje se činilo kao izuzetno bitno i čije rješavanje je trebalo ostvariti napredni svijet uskoro postaje nebitno. Zbog vrijednosti koje bi prije par godina smatrali radikalnim, već danas ste osoba vrijedna prezira i cenzure. Jučerašnje žrtve, već sutra su ugnjetivači. *(Bira se što god se pokaže efikasnim.)*

Radi li se jednostavno o nekoj novoj religiji koja se naizgled naglo raširila?

Koliko je kompleksno ili jednostavno objašnjenje fenomena? Ne znam. Postoje objašnjenja koja ne bi bila prihvatljiva sekularnoj publici.

***

Samo sam htio upozoriti na ne toliko prepoznati trend izvještavanja medija u Hrvatskoj o američkoj politici.

Zanimljivo, postoji niz ljudi iz američkog javnog života za koje većina nikada nije čula, ali su naši mediji izvještavali ne o tome što predstavljaju nego o tome koliku opasnost predstavljaju. Nude nam manipulirane članke i upozoravaju nas koliko su te osobe opasne bez da smo ikada čuli za njih ili što one predstavljaju. Koji je smisao toga? Zašto je bitno da mi to znamo? Nemaju čime popuniti stranice? Mogu li se sam informirati o njima, ili, nezamislive li ideje, pročitati nešto što oni sami pišu?

Ne pratim redovito medije, ali sam nailazio sam na članke o JC Wrightu, Cernovichu, Rooshu, itd. Možda niste čuli za njih, ali bitno je da znate da su opasni.

Članak o pboysima spominje još jednu strašnu činjenicu za naše medije, oni se ne samozadovoljavaju *(iz utilitarnih razloga)*. Prošle godine, tijekom studenog, je nekoliko stranih medija upozorilo na taj rastući trend koji se širi "fašističkim" internet krugovima. Takvo što zvuči prilično bizarno novinarima kojima je takva mentalna i tjelesna zanimacija veliki dio života.

Neke prezentacije i infografike kao jednu od značajki fašizma navode ne samo spomenuto nego i činjenicu da ljudi koji se kreću takvim fašističkim krugovima ne prate mainstream medije.

Čini se očitim, tko ne prati i ne voli (naše) medije sigurno je fašist.

PS

Ne znam što točno potiče svu tu medijsku histeriju oko Trumpa, ali nešto slično smo, iako u manjem opsegu, imali u par domaćih epizoda.

Bilo je tu raznih priča, ljudi i situacija; ali primjerice izbor ministra Hasanbegovića nije prošao nezapaženo (*sjećam se javljanja glumca za djecu u iz nekog zagrebačkog polumaraka koji najavljuje mračno doba koja je preda nama)*; zatim je tu izbor rektora Borasa kojeg su naši liberali odmah procjenili kao opasnost *(vjerojatno da je čovjek i židov bi ga naši educirani ljevičari podjednako opravdano napadali da će širiti Marijanske dogme)*, epizoda sa psima u krevetu itd.

Naravno, kod Trumpa i medija, sve to ne bi ispunilo ni par sati sadržaja. Često će komentatori primjetiti da je ciklus vijesti sve kraći, pa će nešto što je prema medijima od presudne važnosti za Trumpovo predsjedništvo već sutra biti zaboravljeno.

Primjer referenduma o braku je donio možda nasličnije histerične ispada ljevice. Od potpuno nebitnih do navodno bitnih prigovora; aktivisti se javljaju uživo u dnevnik pjevajući ay carmela, mediji izvještavaju da se neki nepoznati engleski bend ograđuje od yt videa podrške kojeg je napravila osoba koja nema veze s nikim, o navodnom kopiranju loga; do različitih poznatih osoba koje upozoravaju da će uskoro dalmatinci u zagrebu biti izloženi nasilju, ili da bi najradije prevrnuli sve stolove sakupljača jer oni šire mržnju i nasilje, zatim su tu nepristrane nevladine udruge koje upozoravaju da će se ženama oduzeti pravo glasa, šalju proglase da će se crnci uskoro opet voziti na kraju tramvaju itd. *(Nabrojao sam samo neke smislenije izjave – rijetki pokušaji da stvarno nešto kažu o definicija braka su, naizgled paradoksalno, imale još manje smisla.)*

Ne smijemo zaboraviti niti prijetnju da će se naši napredni sugrađani odseliti u Kanadu. Sjetite se samo gužve pred Kanadskom ambasadom dan poslije referenduma.

Zašto baš Kanada? Je li to poveznica s Trump situacijom? Demokrati su uoči izbora, i kroz čitav mandat prijetili da će se odseliti u Kanadu, ali ih nije baš puno to učinilo. Gavin, osnivač pboysa, ima video za sve koje koji se uoči svakih izbora "sele" u Kanadu *Howto move to Canada (if Tump Becomes President)* .

Najpopularniji Gavinov video uključuje toliko spominjano nasilje How tofight a baby . (Originalni video je imao milijune pregleda, ali izgleda da više nije dostupan na yt.) "Trolanje" feministica nije nešto što propušta - Feminist Gets Trolled by GAvin . (Sugovornicu je poznavao od prije.)

Za Rebel Media je snimio niz popularnih videokomentara u kojima se bavi feminizmom, pop kulturom, općenito društvenim komentarima; npr. Congratulations,ladies! You and this gross foreign guy are BOTH feminists! (ovo se čini rasistično), Dear modern women: Dogs are not your children itd. (Gavin ima mnogo mana, i teško je vidjeti što je kod njega konzervativno - *u današnje vrijeme se svašta proglašava takvim*, dobar dio nastupa mu

je nepotrebno vulgaran, ali medijski pritisci na njega djeluju bizarno i pretjerano. Izaziva neshvatljive reakcije; primjerice Fred Perry je prestao prodavati majice u čitavoj državi jer ih pboysi nose.)

PPS

Dok ja uredim post došlo je i do potpredsjedničke debate. Rekli su mi da naši mediji izvještavaju o pobjedi demokratkinje Harris. No, dovoljno je pogledati američke medije, i to ljevičarske, da shvatite kako to baš ne odgovara istini. Čak i oni traže razlog zašto je bila toliko loša. Objašnjenje je izgleda to što je Pence debatirao s njome, a ona je žena. *(Sjećamo se koliko su mediji bili blagi prema Palin.)*

[A dok ga objavim prošlo je još par tjedana ispunjenih svakodnevnim manipulacijama koje su potvrdile napisano, posebno povezanost najvećih tehnoloških kompanija s demokratima. Prošla je i završna debate Bidena i Trumpa o kojoj su naši mediji opet pisali karakteristično "objektivno".]

Inače, ne znam tko će pobijediti. Ne bi bilo prvi put da mediji izvještavaju na temelju namještenih anketa u korist ljevičara.

Unatoč nekim pozitivnim stvarima kod Trumpa, nije da će njegova pobjeda išta promijeniti *(kao što nije promijenila niti prva pobjeda)*. Kao što nije ni referendum o braku ništa promijenio – i dalje naša "desna" stranka provodi sve što mora – *sva "prava", usvajanje, pa čak i lobiranje po drugim zemljama itd.* No, ono što je referendum učinio kod nas, a Trump u americi, jest osvješčivanje o čemu se stvarno radi, i uloge medija.

Možda ne znate zašto bi ga podržali, ali valjda postoji razlog zašto toliko ljevičara prezire Trumpa. No, tko god da pobjedi, citirati ću francuskog pisca (*koji je govorio o drugom fenomenu kojim se mediji bave ove godine, ali i ovdje je primjenjivo)*; sve će biti isto - samo još gore.

O osobnim izjavama i misijama – T. Dalrymple

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/10/o-osobnim-izjavama-i-misijama-t.html

> "Nedavno sam prenio dio Dalrympleova razmišljanja Dalrymple o sveučilištima i Različitosti. Sličnu tematiku obrađuje u In Defense of Mediocrity. Piše o prijateljevu sinu koji nije uspio upasti na medicinski fakultet jer njegova *"osobna izjava"* nije bila zadovoljavajuća. Nakon što mu je pronašao tutora koji se specijalizirao za "osobne izjave", rezultat je bio povoljniji. TD opisuje što su opće takve izjave;"

"**U tim izjavama – *koje su izgleda potrebna u privatnom sektoru baš kao i u javnom* – trebate objasniti ne samo da ste čitav život sanjali o poziciji u marketinškom odjelu** (prodajući ono što je nepotrebno onima koji si to ne mogu priuštiti) **i zašto ste baš vi, od sedam milijardi ljudi na svijetu, najbolja osoba za taj posao, nego također morate proglasiti svoj duboki osjećaj društvene odgovornosti, kojim ćete ispunjavati svaki zadatak kojeg dobijete.** [...]

Ne želim se upuštati u ono što neki nazivaju *hermeneutika sumnje*, navika pronalaženja navodno pravih, okultnih i zlokobnih objašnjenja za savršeno obična društvene fenomene, ali unatoč tome ne mogu se ne zapitati je li istinski smisao *"misijskih izjava"* i sličnog, poput godišnje *izjave o poštenim praksama*, stvaranje svijeta za preobrazovane mediokritete. [...]

Osrednjost samo po sebi nije problem; Neizbježna je. Svijetu su potrebni mediokriteti, odnosno mediokriteti koji su toga svjesni, i koji su zadovoljni time (danas se precjenjuje buntovništvo, a podcjenjuje zadovoljstvo.) Problem s osrednjošću je povezanost s prevelikom ambicijom. Nešto što je danas toliko često.

Slično tome, ambicija je pohvalna odlika kada je povezana s nečime što je samo po sebi dobro, ali ja užasna kada to nije slučaj. Naglo i fenomenalno širenje obrazovanja uvećalo je i širenje ambicije koja dolazi s time, posebno neizbježno za vrstu apartčika; odnosno odlučnost da napredujete u nekoj birokratskoj karijeri koja nije povezana s nikakvom svrhom osim preživljavanja i, ako je moguće, *samo-veličanja*. **Da biste napredovali na takvim pozicijama, morate biti i nemilosrdni i pokorni. Morate biti egotistično spremni zabiti ljudima nož u leđa u borbi za napredovanjem, ali u isto vrijeme morate biti spremni potisnuti vlastitu osobnost ponavljajući klišeje drugih ljudi umjesto vlastitih misli.** Ukoliko to niste spremni činiti, bilo zbog nedostatak obuke ili zbog moralnih skrupula, znači da niste prilagođeni karijeri u organizaciji, bilo kojoj organizaciji. Morate naučiti, ozbiljna lica, lagati koristeći klišeje.

***

Slično tome, TD se, u eseju *"The decline of references is a helping hand to mediocrity"* prisjeća primjera prijateljeve kćeri koja je tražila šefa za preporuku (*referencu*); zauzvrat on je od nje tražio fotografiju kako bi se uopće mogao sjetiti o kome se radi. Prema Dalrympleu, očito se radi o preporuci koja ne bi trebala puno značiti.

Prisjetio se vremena kada su one nešto značile, danas imaju više negativnih posljedica. Primjerice, podriva se iskrenost u ljudskim odnosima, promiče osrednjost. Nekoć se stari sustav kojeg TD opisuje [nagrađivanja u bolnicama] temeljio na povjerenje, a sada je zamijenjen formalnim sustavom kojeg kontroliraju menadžeri. Razvijeni su birokratski kriteriji koje je potrebno zadovoljiti pa zaposlenici čine neke stvari samo kako bi ih ispunili. Formalizirani sustav dovodi do više, a ne manje korupcije, promoviranju ulizica i prihvaćanja nepotrebnih i neproduktivnih zadataka koji se ne izvršavaju zbog vlastite vrijednosti nego zbog mogućnosti veće mirovine.

Nekoć bi osobu izabrali zbog doprinosa, a sada se mora sama izreklamirati. Nitko ne primjećuju uspjehe osim ako ih osoba samo nekako ne nametne, a danas se često radi o pseudouspjesima, poput članstva u odborima, koji predstavljaju vrstu "*uspjeha*" kakve birokrati vole.

Student koji želi ići na medicinu mora dati *"osobnu izjavu"* o tome zašto bi ga trebali primiti, a to znači i konformizam, širenje neistine. Student koji jedne godine ne uspije upasti zbog nedostatne *"osobne izjave"* uz malo odgovarajuće poduke uspije druge godine iako se njegove kvalifikacije nisu nikako promijenile.

PS

Drugi autori su dali obuhvatnije i prodornije kritike povezanih fenomena, ali ima nešto jednostavnog u sekularnom pragmatizmu TD-a.

Sjećam se kada sam pročitao "misiju" jednog lokalnog obrta. Ne mogu se sjetiti detalja, pa niti same djelatnosti obrta, ali misija je bila nešto poput "kvalitetna usluga po pristupačnoj cijeni".

No, naravno takva misija samo pokazuje neobrazovanost i nazadnost obrtnika. Misija treba biti nešto poput; "Imajući na umu važnost rodne ravnopravnosti i borbe protiv rasizma, zapošljavamo i poslužujemo ljude neovisno o njihovoj [dugi popis obveznih skupina]. U borbi protiv klimatskih promjena svi smo zajedno, zato ne koristimo proizvode koje su štetni za okoliš i koji su testirani na životinjama. U svojoj zajednici podržavamo projekte koji ... Itd." (Ovih dana bi sigurno naglasili i važnost svih epidemioloških mjera.)

Ne možete jednostavno napisati da vas zanima neko područje, ili da se bavite nečime. Ne možete biti fizičar kojeg zanima fizika, sociolog kojeg zanima neki društveni fenomen, banka koja se bavi financijama, telekom koji se bavi telekomunikacijama, udruga koja se bavi ostvarenjem nekog stvarnog cilja, institucija koja pruža stvarnu uslugu. Morate to opisati kroz poznate klišeje.

VISION
GOALS
MISSION

(Potencijalno) Oskvrnuće - i što bi tu bilo sporno?

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/12/potencijalno-oskvrnuce-i-sto-bi-tu-bilo.html

Ukoliko ponekad ne prekinete medijski post možete se naći u nezgodnoj situaciji u kojoj s čuđenjem promatrate što se događa oko Vas. *(Čuđenje će biti veće kada Vam netko napiše i kaznu zbog stvari koje se donedavno smatrali normalnim.)*

Da biste izbjegli takvu situaciju morate se upoznati s vijestima. Čitajući jedan portal naišao sam na vijest o dvojici muškaraca koji su odlučili crkvu iskoristiti za svoje sprave i izvođenje vježbi.

Komentatori ispod vijesti su se upustili u razmatranja koja su česta na popularnoj razini kada govorimo o osobama koje toliko pažnje posvećuju svome tijelu. Osim primjedbe da se posvećuju tijelu jer se nemaju čemu drugome posvetiti, tu su i razmatranja o karakteristikama i sklonostima osobe koje se toliko trudi drugima prezentirani na takav način. Koga zapravo žele impresionirati i privući nudeći takvu sliku muškarca u kojoj izgled – *i sprema* - postaje sam sebi svrhom. *(Čak i kada zanemarimo pitanje pohote; na dubljoj razini, čije odobrenje i ljubav zapravo žele pridobiti, i kome se žele dokazati.)*

U svakom slučaju, nisam upoznat s njima i njihovim životima. Ne znam koliko ima istine u takvim popularnim objašnjenjima. Jedno ime mi je poznato, a za drugu osobu sam prvi put čuo. Radi se o bivšem sportašu koji izgleda nije nikada uspio prenijeti one vrline koje sport navodno razvija u druga područja života.

Nije mi toliko zanimljiv da bih istraživao što predstavlja, ali članak kojeg sam pročitao donosi njegov citat odnosno objašnjenje da, kao dijete, u pripremi za prvu pričest nije bio nijednom na vjeronauku jer je u to vrijeme gledao partizanske filmove. Iako ga nije zanimala sama partizanska ideologija, gornje priznanje je zanimljivo jer ga njegovo nepohađanje vjeronauka nije spriječilo da ponudi svoj nauk o vjeri.

Čovjek je izgleda uvjeren da bi Isus smatrao oskvrnuće hrama pozitivnom stvari. Isus bi primjerice s odobravanjem promatrao ako bi u Očevoj kući pronašao rimske vojnike koji sveti prostor hrama koriste za vježbalište.

Navedena ideja je naravno besmislena – i ako govorimo o sekularnom shvaćanju Isusa, a posebno ako govorimo o kršćanstvu i Trojstvu.

Dalje nas je uvjeravao da je njegov prosvjed zapravo kršćanski jer se kršćanstvo bori protiv "nejednakosti" ljudi; Prosvjed je ujedno i sekularni i slobodarski jer se bori za primat Zakona pred "Bogovima". Prosvjed je inače i protiv zakona. Prosvjed je ujedno i

prosvjed protiv "kršćanske" većine i utjecaja kojeg ima. (N*avedeno su samo neka od razmišljanja koja nam je poslao sa svoje sprave.)*

Uglavnom, radi se o prilično rasprostranjenom razmišljanju kakvog često čujemo od strane onih koji su umjesto vjeronauka gledali partizanske filmove. Naravno, to ih ne sprečava da kršćanima objašnjavaju što kršćanstvo zapravo jest i što bi Isus učinio.

Ono što ga je navodno iznenadilo je da bi se netko mogao uvrijediti. Čovjek se zapravo uvrijedio jer ima uvrijeđenih. *(Sekularisti samo žele da Crkva živi u svoja četiri zida. Ne pada im na pamet određivati što bi se tamo trebalo događati. Uostalom, gdje će "prosvjedovati" ako ne u crkvi, neće valjda na Markov trg. Nema to veze s time što bi tamo mogli pronaći sparing partnere u plavom koji bi im poradili na previše mišićnih skupina, nego jer oni uvijek napadaju jake, većinu, a to su katolici. Naravno, istodobno nas uvjeravaju da čitava stvar nije bila usmjerena protiv nikoga.)*

Više komentatora je primijetilo da se prije radi o primjeru idiotizma i neznanja nego namjere. Ipak opravdava li ih neznanje?

Što je točno uvredljivo? Kako to dočarati sekularnoj osobi? Usporedimo to s pogrebom.

Tjelesne ostatke pokojnika promatramo kao nešto što jest na ovome svijetu, ali ne pripada ovome svijetu. Zamislite da su odlučili, sekularni kakvi već jesu, prosvjedovati protiv "nejednakosti" – *to bi pravi kršćanin napravio* - jer su posljednji ispraćaji omogućeni, a teretane nisu. Zamislite dalje da su odlučili doći na pogreb i "vježbati".

Ako je pogrebnicima dopušteno dizati teret pokojnika, zašto oni ne bi dizali utege. Tužni jecaji ožalošćenih su ionako samo vrsta vježbe itd..

S užasom i gađanjem bi promatrala ta dva tužna primjerka. "*Zar nemaju nikakav osjećaj svetosti*" upitali biste se. Osjetili bi vjerojatno i opravdani gnjev, reagirali nekako, makar samo pozivom da prestanu.

Ipak, umirili bi Vas naši vježbači, sve je to u redu. Slično su vježbali i ispred Zare pa se nitko nije bunio, što bi sada moglo biti drugačije. *(Svatko tko bi im prigovorio bio bi licemjer.*) Život je tu zbog tjelesnosti, bitan je hram tijela kojeg promoviraju. Zašto bi omogućili miran pokop, govorancije nekakvih popova, koja je uopće gospodarska korist toga.

Zašto pokapati mrtve, zašto ići na misu, zašto se ženiti, zašto rađati nove ljude. Takve stvari uopće nisu bitne u životu. Sekularni život je puno više od toga.

PS

Baš sam ovih dana, pročitavši različite negativne komentare o Crkvi, razmišljao o tome da napišem nešto o motivaciji takvih napada. Naravno da sam navikao na njih, i ne iznenađuju – *dovoljno se sjetiti odnosa prema Crkvi u posljednjem stoljeću*, ali kada tema nema nikakve veze s Crkvom, čovjek se malo iznenadi i zapita što ih toliko pokreće.

Teško je pronaći jednostavno objašnjenje, izgleda da se radi o bizarnosti kakvih ne nedostaje ovih dana. Još jedna od bizarnosti koju sam primijetio posljednjih tjedana su bila i nadanja onih da će povorka u Vukovaru biti ili zabranjena ili da će sudionici biti zaraženi. *(Sjećamo se mnogih zaraženih poslije procesije na Hvaru..)* Ne znam jesam li jedini, ali situacija u kojoj različiti "stručnjaci" poručuju ljudima da je posjet gradu u ovome trenutku jednostavno preopasan činili mi se nestvarnom jer se radi o ljudima – *ili njihovim bližnjima* – koji su ulazili u grad doslovno pod kišom metaka i granata. Na tragu toga su bile i izjave nekih sudionika, upili su sve što mediji traže od njih, ali još uvijek u njima živi sjećanje na bližnje koje su izgubili i nije im palo na pamet sjediti doma tih dana. (*Nadajmo se da vježbači neće donijeti svoje sprave na ovčaru. Ili ako ih donesu da će ljudi imati razumijevanje za važnost njihove poruke i da im neće "neprimjereno" odgovoriti.)*

Zbog proljetnog zatvaranja, tek smo iz sekularnih napada medija na Crkvu mogli naslutiti da samo u nekom važnom razdoblju – *razdoblju korizme,* a sada još jednom po uvredama i napadima znamo da smo opet u svečanom razdoblju.

Blagoslovljen Vam Advent!

PPS

Pročitao sam jedan zanimljivi komentar koji primjećuje da s čuđenjem promatramo oskvrnuća crkvi po Zapadnoj Europi, pitamo se zašto nitko ne reagira. Što je kod nas drugačije?

Neki su ponudili "sekularne" prigovore, o tome da je crkva privatno vlasništvo, ili da su povrijeđeni osjećaji vjernika itd. Ne tvrdim da ti prigovori nisu opravdani i dovoljno za reagiranje; Ali, ipak, nisu vjernici ti čija je uvrijeđenost bitna.

Zašto mnogi mrze kršćanstvo – Zapovijedi Ljubavi

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/12/zasto-mnogi-mrze-krscanstvo-zapovijedi.html

Možda se čini kao široka tema, s različitim apstraktnim i konkretnim razlozima, teorijskim ili praktičnim, ali nedavno sam čitavši jedno razmatranje o "Dvjema zapovijedima ljubavi" shvatio da zapovijedi sadrže objašnjenje i odgovor na pitanje iz naslova. Dovoljno je poznavati Zapovijedi Ljubavi pa ćete shvatiti nespojivost – *kršćanstva* - s planovima i ideologijama mnogih ljudi.

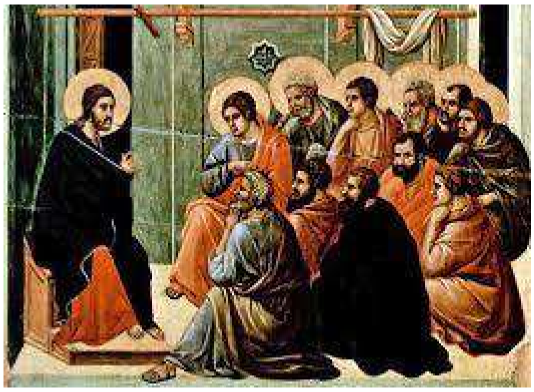
Siguran sam da ste s njima upoznati, Prva;

> "Ljubi Gospodina, Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svim umom svojim."

nam govori o našim ciljevima i smislu, našem smjeru; prihvaćanju Božje volje, povjerenju. Prihvativši to, i u svijetlu te zapovijedi, druga poručuje;

> "Ljubi bližnjega svoga, kao samoga sebe."

Mnogima i više no dovoljno.

Yuval Levin o znanju, politici i razlici Konzervativaca i Progresivaca

katoliksdnakace.blogspot.com/2020/12/yuval-levin-o-znanju-politici-i-razlici.html

> Y. Levin autor je knjige *The Great Debate: Edmund Burke, Thomas Paine, and the Birth of Right and Left.* U njoj objašnjava osnovnu razliku konzervatizma (*Burke)* i progresivizma (*Paine).*

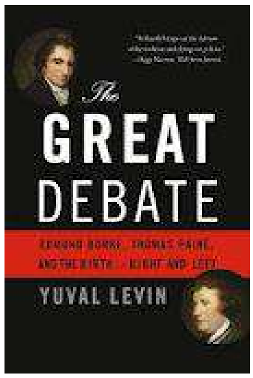
Rasprava između univerzalnih principa i povijesnih presedana – *između politike eksplicitnog znanja i politike implicitnog znanja* – nalaze se u srži rasprava koje još uvijek definiraju našu [američku] politiku.

Do današnjeg danas, progresivni glasovi tvrde da naš politički sustav mora osnažiti stručnost da izravno odgovori na društvene i političke probleme koristeći tehničke vještine; A današnji konzervativci tvrde da moramo osnažiti institucije (poput obitelji, crkvi, i tržišta) koje usmjeravaju implicitno znanje mnoštva pojedinaca i generacija, institucije koje su prošle test vremena i koje u samoj svojoj formi sadrže više mudrosti no što ijedna osoba može posjedovati. Ova rasprava, koja je kod Burkea i Painea bila tako eksplicitna, je još jedna verzija neslaganja o tome t**reba li politička misao uzeti u obzir apstraktne, izdvojene, racionalne pojedince, ili mora uzeti u obzir konkretna ljudska društva u njihovim društvenim i povijesnim okolnostima.**

PS

Knjigu je kod nas izdao Verbum pod nazivom "Ljevica i Desnica, Kako su nastale, u čemu se razlikuju i zašto je to važno". *(Gornji tekst je moj prijevod koje mi već duže vrijeme stoji neobjavljen, nisam čitao verbumovo izdanje koje je u međuvremenu izašlo i za koje sam siguran da donosi kvalitetniji prijevod, posebice Burkeovih citata.)*

Prenio sam već neka Levinova razmišljanja na blogu, vidi kategorija Levin. Također vidi na blogu ranije postove iz kategorije Burke, kategorije Hayek, konzervatizam itd

Izbori i ratifikacija – NPC/SoyBoy

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/izbori-i-ratifikacija-npcsoyboy.html

> "Narod nikada ne bira. U najboljem slučaju, narod ratificira."

N.G. Davila

Postoje ljudi koji su uvjereni da znaju koje sile oblikuju svakodnevni politički život i sudbine različitih političara te rezultate izbora. Ne znam jesu li u pravu, ali takve stvari kod mene izazivaju tek zanemariv interes, posebno u usporedbi s interesom koji postoji kod drugih ljudi. *(Ne tvrdim da je to pozitivno.)*

Sjećam se da sam davno slušao o tome da će bivša prva dama biti buduća predsjednica amerike, učinili mi se to tada neozbiljnim nagađanjem, ali kroz naredne godine čitava društvena elita amerike se urotila kako bi se to ostvarilo. Nekim čudom, došlo je do iznenađenja i predsjednik je postao netko drugi. Iznenađenje je izostalo na sljedećim američkim izborima jer je još manje toga prepušteno slučaju.

Slično tome sam čuo, još davno, da bi jedan poznati odvjetnik, pravnik, povezan s bivšim sustavom, trebao postati naš sljedeći predsjednik. Učinilo mi se to podjednako neozbiljnim nagađanjem iako je došlo iz ozbiljnog izvora. U skladu s mojim razmišljanjem, navedena osoba nije postala predsjednik. Točnije, osoba nije bila niti kandidat, ali osoba gotovo identičnog profila je stvarno postala, navodno omljeni, predsjednik. Možda nešto drugačije vanjštine i imena, ali slične povijesti, iste profesije, političkog zaleđa i razmišljanja o poziciji naše države i društvenom uređenju.

Radi li se samo o slučajnosti, ili stvarno postoje moćne sile koje su sklone promovirati svoje kandidate? Ne znam.

Kada je sadašnji naš predsjednik, bivši premijer, najavio da će se kandidirati za tu poziciju, pomislio sam da se radi o neozbiljnoj izjavi: Imao je svoju priliku i nije ju iskoristio. Stekao sam dojam da ni njegovi istomišljenici nisu bili zadovoljni njegovim upravljanjem, tko bi onda ponovno glasovao za njega. Od kuda tolika podrška?

Ukratko, ne mogu se pohvaliti nekim uspješnim predviđanjima. Istina, nisam nikada ni posvetio previše pažnje takvim stvarima, ali ne mislim da bih bio išta uspješniji da jesam. Izbor našeg krakotrajnog premijera iz dijaspore je bio jedan zanimljivi trenutak optimizma, ali to je potrajalo kratko.

(Bilo je popraćeno neprestanim medijskim bombardiranjem o "mračnom" dobu u koje ulazimo. Sjećam se javljanja uživo u dnevnik od strane jednog glumca koji je u polumraku ispod nekog mosta upozoravao što se sprema našem društvu. Naravno tu su

bili različiti drugi napadi, ocrnjivanja i izazivanje prezira. Da kojim slučajem rijetki desničar u medijima tako piše, odmah bi ga ušutkali poznatim optužbama, ali koga briga za neke desničare, posebno iz dijaspore, znamo tko je i zašto bježao nakon oslobođenja.)

***

Dakle, ne možemo se osloniti na moja predviđanja, a ne mislim niti da je moje poznavanje internet pop kulture nešto puno kvalitetnije - *što ne bi nikada zaključili na temelju mog korištenje pojma internet pop kulture* - ali čini mi se da su nam kao izbor kojeg moramo potvrditi za gradonačelnika najvećeg grada ponudili tipičnog SoyBoy-a.

Prigovoriti ćete možda mojoj sugestiji da je čovjek nametnut, ali još se sjećam kada je jedan drugi političar, točnije jedna druga mrak političarka uživala veliku podršku zagrebčana i bilo je samo pitanje vremena kada će osloboditi zagreb uz uzvike oduševljenja birača. Ovih dana nije osvojila niti jedan posto glasova.

Dakle, ako sam dobro shvatio, ovo je sljedeći gradonačelnik;

Njegova mišljenja su; (I) da trans rasvjeti, da (II) BLM (!?), da (III) komunizmu itd. *(Siguran sam da postoji neki online soyboy generator koji će precizno generirati njegove stavove.)*

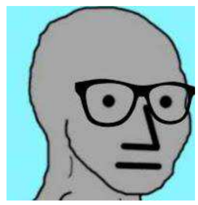

Možete me okriviti da nisam upoznat sa svim pogodnostima koje nudi on i njegov štab, ali baš sam danas krenuo čitati objektivnu analizu izbora i saznao da ga opisuju kao osobu koja je "vrlo uključiva", nikada ne odustaje, koja snagu crpi iz osoba u svojoj okolini itd. *(Možda sam čitao medijski izvještaj iz Sjeverne Koreje, tko zna.)*

***

Gradonačelnik pak najvećeg grada na jugu će postati ovaj gospodin;

Njegov program je; (I) "čokolada je opasnija od terorista", (II) da LGBT, (III) ruski kozmonaut nije pronašao nikakvog boga, (IV) ja nisam ljevičar ja sam normalan, (V) ja sam "pametan", (VI) omgilovesciencyouguys itd. *(Još jednom, sigurno postoje online NPC generatori koji će proizvesti njegova razmišljanja.)*

(Dodatna sličnost NPC mema je jer ovaj naš NPC u svojoj materijalističkoj filozofiji negira i svijest, inteligenciju itd. Točnije, negira "*sebstvo*" odnosno "*osobnost*" kao znanstvenu besmislicu. To je znanstveno neupitno u i to nema dvojbe bio bi manje-više točan citat.

"*Ljudi se sastoji od istih atoma kao stol",* održavao je svoja "znanstvena" predavanja po školama diljem hrvatske s tom porukom. Rasjecite čovjeka i nećete naći dušu, svijest ili sličnu pseudoznanstvenu besmislicu poručuju nam naši "brightsi". Svijet je samo hrpa atoma. Jedino što postoji su atomi i sile. I naravno, gay, trans, lgbt prava, feminizam, antifašizam, naturalizam i sva vjerovanja kojih se trebamo držati ako ćemo bit dio

napredne evrope. Možda ovo drugo još nismo pronašli pod mikroskopom, ali samo je pitanje vremena i napretka, *i - "pameti"*. Zapravo, možda nije stvar mikrosokopa nego ciklotrona; kada sudarimo neki Lepton, Gluon, Bozon i Tauon dobijemo prekrasnu eksploziju vidljivu u svim valnim duljinama – *jednu prekrasnu LGBT dugu*. Nadajmo se da će kinezi napokon uložiti u dovoljno veliki ciklotron za pronalazak takvih neupitnih znanstvenih istina. Poput veze evolucije, feminizma i sedamdeset dva roda.)

Naravno, nije naš NPC samo neki znanstvenik, on je svjetski čovjek. Jednom nam je ispričao kako se *"upravo vratio s druženja s francuskim kršćanima(i ateistima, u njihovoj crkvi) i u njima ima više ljubavi i tolerancije nego u svim velikim hrvatima i vjernicima..."*

On se vikendima kreće po svjetskim metropolama i druži sa svjetskim ljudima, nije on neki krkan koji će se napiti i prepustiti osramoćenoj ženi da ga na placu opravdava sa *"On si je samo malo popio. Ma rekla san mu da ne pije, ali dobar je on, ja njega volin."*

Kada bi samo kršćani u Hrvatskoj imali isti status kao u Francuskoj napisao je nekoliko mjeseci prije nego što je u Velikom Tjednu izgorjela katedrala Notre Dame. Još službeno ne znamo što je izavalo požar, ali naš NPC je na temelju svoje znanosti i statistike dokazao da je vjerojatniji uzrok neki francučki dječačić koji je nepažljivo odbacio papir od čokoladnog zeke pa je refleksija izazvala požar nego nešto drugo.

Pun je ljubavi i svjetske tolerancije naš NPC, pa jednom prilkom zaključuje; *"Riješit ćemo se iz javnosti jednom zauvijek likova tipa Bože, Nina, Šole i sličnih tipova iz polusvijeta"*

Jug i Sjever, dva štaba, drugačija ili ista.

Oslobodite nas naši oslooditelji korupcije i patrijarhata!

PS

Nadam se da nisam prekršio autorska prava kada sam preuzeo fotografije sa službenih stranica kandidata.

Možete zamjeriti neozbiljan pristup ozbiljnoj temi, ali teško je ozbiljno pisati u susretu s njima. Ljudi sličnog razmišljanja su pobjedili u više gradova, ali ova dvojica sa svojim štabovima se ipak ističu, vjerujem da nisam jedini koji to vidi.

No, uvjeravaju nas objektivni analitičari i oni sami, ne radi se o nikakvoj ljevici samo "normalnome". Barem ćemo dobiti ono što su i obećali.

Y. Levin o Antropologiji - Burke i Paine

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/y-levin-o-antropologiji-burke-i-paine.html

> Nastavljamo s knjigom *The Great Debate* i Levinom koji objašnjava različitu antropologiju konzervativaca i progresivaca *(knjigu je kod nas izdao Verbum pod naslovom "Ljevica i desnica; Kako su nastale, u čemu se razlikuju i zašto je to važno");*

U *"Appeal from the New to the Old Whigs"*, u izravnom odgovoru Paineu, Burke otkriva srž vlastite antropologije izvanrednim opisom ljudskih odnosa;

"Nejasni su i nedokučivi načini kojima dolazimo na svijet. Instinkti koji dovode do ovog misterioznog procesa prirode nisu naših ruku djelo; Ali zbog fizikalnih uzroka, nama nepoznatih, možda i nespoznatljivih, proizlaze moralne dužnosti koje smo, kao što smo u stanju savršeno shvatiti, obvezni neizbježno izvršavati. Roditelji možda ne daju pristanak njihovom moralnom odnosu; ali dali oni pristanka ili ne, obvezani su dugotrajnim opterečujućim dužnostima prema onima s kojima nisu nikad potpisali nikakav sporazum. Djeca ne daju pristanak njihovim odnosima, ali njihovi odnosi, bez njihovog pravog pristanka, obvezuje ih na njihove dužnosti; odnosno, ono podrazumijeva njihov pristanak jer je pretpostavljeni pristanak svakog racionalnog stvorenja potpuno suglasan predisponiranom poretku stvari. Ljudi se priključuju društvu socijalnim stanjem svojih roditelja, obdareni svim pogodnostima, opterećeni svim dužnostima vlastite situacije. "

> *Burke dalje objašnjava da društveno povezivanje većinom započinje, i održava se, neovisno o našoj volji.*
>
> *Yuval nakon citiranja nastavlja*;

Baš kao što se Painovo shvaćanje prava i izbora nalazi u srži njegove političke misli, tako i vizija obveza koje nisu izabrane, ali su svejedno obvezujuće tvore samu srž Burkeove moralne i političke filozofije. **Ogroman dio Burkeova (i konzervativnog) svjetonazora postaje jasniji u svijetlu važnosti koju stavlja na osnovne činjenice i narav ljudske prokreacije; a ogroman dio Paineova (i progresivnog) svjetonazora postaje jasniji u svijetlu želje koju on pokazuje za oslobađanjem od implikacija tih činjenica i te naravi. Gotovo sve ono što mi nazivamo "društvenim pitanjima" bavi se sporom je li takvo oslobađanje moguće i poželjno; a s obzirom da se javlja pitanje odnosa između generacija, ta rasprava također oblikuje iznenađujući dio naših ostalih istaknutih rasprava. Burke smatra da je ljudsko biće ugrađeno u mrežu obveza koje oblikuju naše živote.**

[...] Ta vizija društva započinje s obitelji – *ne pojedincem* - i širi se prema društvu.

Burke vjeruje da su Francuski revolucionari namjerno i eksplicitno željeli oslabiti te veze s dužnostima – oslabiti obitelj, za početak, i tako oslabiti najdublji izvor otpora revolucionarnoj etici. [...] Obitelj je glavna prepreka etici izbora i zbog toga je glavna meta istinski radikalnih liberalnih revolucionara.

PS

Već sam objavio postove slične tematike; Antropologija: Konzervativna vizija i program - Y. Levin, Feser o katoličkoj socijalnoj pravdi i austrijskoj školi ekonomije, općenito kategorije Burke, Levin itd.

Burke, Paine i njihovi suvremeni američki sljedbenici – Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/burke-paine-i-njihovi-suvremeni.html

Današnja Ljevica dijeli veliki dio Paineovih osnovnih sklonosti, ali ona pokušava osloboditi pojedinca na nešto manje idealistični, a više tehnokratskiji način no što je to činio Paine; nedostaje joj njegovo utemeljenje na principima i prirodnom pravu. Današnji liberali su filozofski nevezani, izloženi su hladnoj logici utilitarizma; mogu učiti od Paineova inzistiranja na ograničenjima korištenja moći i uloge vlasti.

Istovremeno, današnja Desnica dijeli veliki dio Burkeovih osnovnih sklonosti, ali pokušava zaštiti naše kulturno nasljeđe na ne toliko aristokratski, nego na *(prirodno za amerikance)* više populistički način no što je to činio Burke; nedostaje im njegov naglasak na zajednicu i sentimente. Današnji konzervativci su stoga retorički preoštri i preizloženi sirenskom zovu hiperindividualizma, i općenito im nedostaje neradikalna teorija liberalnog društva. Mogu učiti od Burkeova fokusa na društveni karakter čovjeka, od Burkeova gradualizma i njegovih alternativa radikalizmu Prosvjetiteljstva.

Y. Levin, The Great Debate

Što konzerviraju, a što reformiraju konzervativci i liberali – Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/sto-konzerviraju-sto-reformiraju.html

Jedinstvena značajka nekih suvremenih političkih rasprava može otežati prepoznavanje povijesnog kontinuiteta podjele lijevo-desno. Padom komunizma ekonomske rasprave prošlog stoljeća izgubile su svoj značaj u našoj politici, a američki politički život je postao određen socijalno-demokratskom skrbničkom državom i njenim sve većim poteškoćama. Stoga se današnji progresivci često bore za očuvanje skupa programa javnih pogodnosti koje su njihovi prethodnici izgradili kroz stoljeća *(pritom koriste argumente o očuvanju koji zvuče Burkeanski)*. Istovremeno, današnji konzervativci pokušaju transformirati neke ključne institucije *(često se koristeći argumentima klasično-liberalnih principa koji podsjećaju na Painea.)* Retorika nekih domaćih rasprava ponekad se može činiti kao zrcalna slika izvorne rasprave ljevice-desnice.

Ali radi se o sekundarnom argumentu – *rasprava o reformi skupa institucija skrbničke države koje su same po sebi namijenjene napredovanju određene vizije promjene*. **Vizija je progresivni arhetip kojeg bi Paine zasigurno prepoznao: egalitarni ideal pravde koji se osnažuje kroz primjenu tehničke ekspertize o društvu unutar liberalnog razmišljanja. Suprostavljanje istoj je konzervativniji ideal koji bi Burkeu zvučao poznato: odgovaranje na društvene probleme kroz razvijene institucije (poput obitelji, civilnog društva, vjerskih skupina, i tržišta) koje prenose implicitno znanje**. Radi se o još jednom primjeru općeg uzorka podjele koje možemo pratiti sve do Burkeove i Paineove ere.

Iako su sigurno evoluirale kroz dva stoljeća, dvije strane političke rasprave često iskazuju osnovne sklonosti – ***prema progresu i tradiciji, izboru i dužnosti, tehnokratskoj stručnosti i svakodnevnom skepticizmu*** – koje su prisutne kod Painea i Burkea.

Y. Levin, The Great Debate

PS

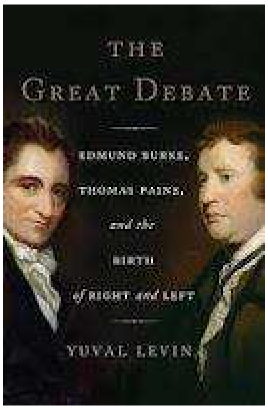
Levin ističe razliku konzervativaca i liberala, suprostavljenost njihovih vizija unatoč instrumentalnoj zamijeni. U SAD-u se konzervativni političari (Reagan) pozivaju na Painea, a progresivni (Obama) na Burkea kada žele očuvanje različitih vladinih programa.

Situacija je posebno istaknuta u našem društvu gdje su zbog povijesnih okolnosti konzervativci ti koji žele nešto promijeniti, a progresivci su ti koji žele očuvati nešto.

Konzervatizam nije toliko prepoznat kod nas, ali postoje udruge i pojedinci koji prepoznaju opisani paradoks pa naglašavaju da se radi o Obnovi. *(Ne zalažu se, poput progresivaca, za očuvanje vrijednosti 45-te, libertinske boljševičke revolucije, ili ideala francuske revolucije i sl., nego traže promjenu.)*

Konzervativci žele očuvati odnosno obnoviti sve bitne institucije - *obitelj i civilno društvo,* žele ojačati prostor između države i pojedinca, a progresivci nas žele "osloboditi" tih institucija koje smatraju represivnim, žele kontrolirati društvo kroz birokraciju i tehnokratsko znanje "stručnjaka".

> O povezanim temama sam često objavljivao; Kirk i Pongračić o (hrvatskom) konzervatizmu, Zaključak: Konzervativna vizija i program - Y. Levin Ljevica uništava civilno društvo, Tko je pametniji - elita ili narod?, Hayek o raspršenosti znanja i planiranju, Zašto su intelektualci ljevičari?, Mala vlada, snažne obitelji, Nepovoljni položaj konzervativaca itd.

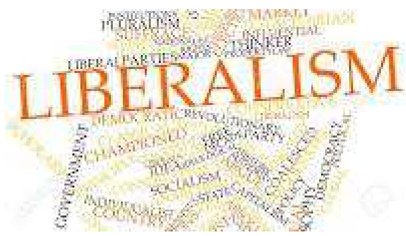
Liberalizam: progresivni i konzervativni – Y. Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/liberalizam-progresivni-i-konzervativni.html

U konačnici, odgovor također ovisi i o implicitnoj ideji ljudi o tome što je zapravo naš politički poredak - *što je moderni liberalizam*. Radi li se o skupu principa koje su otkrili filozofi Prosvjetiteljstva i koje je potrebno sve potpunije uvoditi u praksu tako da naše društvo može sve više ličiti idealnoj kombinaciji egalitarizma i slobode kako su to zamišljati navedeni filozofi? Ili se radi o živoj kulturi izgrađenoj na bezbrojnim generacijama društvenih pokušaja i promašaja koje su rezultirale time da je do vremena Prosvjetiteljstva, posebno u Britaniji, društvo poprimilo oblik koji dopušta posebnu kombinaciju egalitarizma i slobode? Drugim riječima, je li liberalizam teoretsko otkriće koje je potrebno ostvariti, ili se radi o praktičnom dostignuću koje je potrebno ojačati i usavršiti? Te dvije mogućnosti ukazuju na dvije vrlo različit vrste liberalne politike: politika intenzivnog progresa prema idealnom cilju ili politika očuvanja i usavršavanja dragocjenog nasljeđa. Drugim riječima, oni ukazuju na, progresivni liberalizam i konzervativni liberalizam.

Y. Levin, The Great Debate

O konzervativnoj i progresivnoj podršci Kapitalizmu – Y.Levin

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/o-konzervativnoj-i-progresivnoj-podrsci.html

> Levin u *The Great Debate* piše o motivaciji za prihvaćanje kapitalizma;

Neslaganja oko prirode javnih obveza dovela su Burkea i Painea do različitih stavova o patriotizmu, ali ta ista neslaganja su ih, ironično, dovela do prilično sličnih stavova o ekonomskim odnosima i teorijama kapitalizma koje su se tada pojavljivale. I desnica i Ljevica su na početku imale velike nade za kapitalizam, ali iz vrlo različitih razloga i s vrlo različitom idejom što bi on značio za društvo i njegove članove; i posebno koje materijalne obveze građani imaju jedni prema drugima.

Paine više puta jasno ističe da vjeruje u trgovinu zato što će slobodna trgovina i slobodna ekonomija unaprijediti njegove radikalne ciljeve iskorjenivanjem tradicionalnog društvenog i političkog uređenja. To će učiniti tako što će usmjeriti ljude na njihove materijalne potrebe i pokazati im racionalna sredstva ispunjavanja tih potreba. Sustav stare europske vlasti, tvrdi Paine, održavale su obmane i distrakcije (uključujući gotovo stalni predosjećaj rata) koje racionalna ekonomija može rasplinuti. [...]

Burkeova podrška uvelike neometanoj trgovini i industriji započela je iz suprotnog kuta. Tvrdio je da bi manipulacija ekonomije od strane vlasti mogla duboko remetiti društveni red zato što je uključivala značajnu manipulaciju vrlo kompliciranih ekonomskih i društvenih sila koje su gotovo neizbježno van razumijevanja zakonodavca. Čak i u svojim vlastitim materijalnim pojmovima, on tvrdi, ekonomija najbolje funkcionira kada je ostavljena sama sebi, spominjući u jednom eseju da su *"zakoni trgovine, koji su zakoni prirode, i posljedično Božji zakoni."* Slobodna ekonomija, kako je to vidio Burke, pomogla bi održavanju stabilnosti društva, a time i njegova bogatstva; od kojeg bi se nešto moglo (i trebalo) onda koristiti od strane bogatih za pomoć siromašnima.

[...]

> Strast za bogatstvo nije uvijek dobra, ali bilo bi pogrešno odgovoriti na nju politikom, na nju odgovara kultura, Burke piše;

"Ljubav prema novca, iako je ponekad dovedena do apsurda, a ponekad je poročno pretjerana, je velik uzrok uspješnosti svih Država. U ovom prirodnom, ovom razumnom, ovom moćnom, ovom uspješnom principu; **na satiristu je da razotkrije apsurd, na moralistu je da cenzurira opakost; na suosjećajnom srcu je da osudi teško i**

okrutno; na sucu je da prigovori prevari, iznudi, i ugnjetavanju: ali na Državniku je da je koristi takvu kakva je, sa svim pratećim pogodnostima i svim nesavršenostima. "

Burkeova obrana slobodnog tržišta ne znači da nije bio za pomoć onima koji u takvom sustavu ne uspijevaju podmiriti potrebe. Ipak, bio je svjestan da pokušaji "izjednačavanja" dovode do loših rezultata, ne samo za ekonomiju u cjelini nego i za one kojima se navodno pomaže jer su upravo oni najosjetljiviji na manipulacije cijena i plaća od strane vlasti.

Burkeovi zapisi o ekonomiji nisu promakli Adamu Smitu koji je prokomentirao; *"Gospodin Burke je jedini čovjek koji o ekonomskim temama razmišlja baš poput mene, bez da smo ikada prije ikako komunicirali."* Ipak, Paine je kritizirao, pozivajući se upravo na Smitha, Burkeovo zapise o lošem upravljanju Francuskih revolucionara ekonomijom.

[...]

> Yuval kasnije nastavlja:

Paine je nesumnjivo bio u pravu što se tiče nekih od društvenih posljedica ekonomije slobodnog tržišta, a Burke je sigurno bio u krivu kada je tvrdio da će slobodna trgovina i kapitalizam očuvati elemente društva na njihovoj poziciji i da će potpomoći stabilnosti. Samo je nekoliko sila na modernom Zapadu tako poremetilo (bilo to dobro ili loše) postojeći poredak. Ali glavna razlika između njih dvojice nije se ticala posljedica kapitalizma nego obveza zajednice prema siromašnima. Dok često *komunitaranski* Burke tvrdi da briga za potrebite treba imati privatnu funkciju upravo zbog potrebitih, često libertarijanski Pain se snažno zalaže za nešto nalik skrbničkoj državi. Time nam Paine pomaže pokazati kako se moderna ljevica razvila od prosvjetiteljskog liberalizma prema početnim oblicima skrbničkog liberalizma u trenutku kada su njene utopijske političke nade naizgled uništene tmurnim stvarnostima industrijske revolucije.

Već sam objavljivao o sličnim temama; kategorija kapitalizam, Konzervativci ne brinu (samo) o ekonomiji – RS, Nije na prodaju, Racionalizam, tradicija i tržišta – R.S., Posjedovanje i Potrošnja itd.

Burke i značenje Predrasuda – Y. Levin

KSDK

Nijedna osoba nije u stanju nadvladati radikalnu nemoć i nesavršenost čovjeka. Nijedan pojedinac to ne može ostvariti, neovisno o njegovoj inteligenciji ili njegovom shvaćanju principa znanosti ili činjenicama o prirodi. Moramo učiti iz kombiniranog iskustva mnogih, i posebno iz života onih koji su živjeli prije nas.

"Izbjegavamo ljudima prepustiti da žive i rade prema vlastitim zalihama razuma jer smatramo da je ta zaliha u svakog pojedinca malena, i da pojedinci imaju koristi od korištenja općih zaliha i kapitala nacija različitih razdoblja", zapisuje Burke. **Čak i kada mi kao pojedinci nismo u stanju prepoznati značaj mudrosti naslijeđene u našem kulturnom kapitalu, sama činjenica da je ona proslijeđena do nas s dubokim poštovanjem i povezana s prijašnjim generacijama, trebala bi nas navesti da je shvatimo kao standard koji će voditi naše ponašanje i traganja, ili da je barem ozbiljno uzmemo u obzir.** Burke zapisuje; *"Ako prepoznamo da se ne divimo autorima ili umjetnicima, primjerice Liviju ili Vergiliju, Rafaelu ili Michelangelu, kojima su se svi učeni divili, [dužni smo] ne slijediti svoje vlastite sklonosti, nego ih proučavati sve dok ne shvatimo kako i čemu se moramo diviti; a ako ne možemo dostići tu kombinaciju divljenja i znanja, moramo vjerovati da smo mi ti koji su tupi, a ne ostatak svijeta."*

U ovom smislu **trebamo biti spremni dopustiti da su neka pitanja unaprijed *predrasuđena* za nas od strane kolektivne mudrosti prijašnjih generacija i prihvatiti – *ako ne baš slijepo, onda vjerno* – da je težina i značaj njihova kombinirana razuma veća od naših individualnih kapaciteta. Prijašnje generacije su pokušavale iste stvari koje pokušavamo i mi – *potraga za ispunjenim životima kao pojedinci i društva, i iskorištavanje nesavršene ljudske naravi* – a činjenica da su razvili određene korisne alate trebala bi nam nešto značiti.**

Burke koristi pojam *predrasuda,* opterećen pojam čak i tada, kako bi opisao takvu primljenu mudrost. Za njega, predrasuda može biti očito jako loša stvar kada se radi o običnoj sklonosti pojedinca bez dokaza ili razloga; Ali **predrasuda može biti jako dobra stvar kada se radi o navici mišljenja ili ponašanja oblikovanoj dugom društvenom uporabom koja se prenosi tradicijom. S obzirom da se nijedan pojedinac ne može nadati da će razriješiti svako pitanje iznova, moraju postojati neka primljena mišljenja, a najbolja od njih su ona oblikovana od strane velikih zajednica kroz vrijeme. Revolucionari, pokušavajući**

iskorijeniti sve predrasude svojih sunarodnjaka, zapravo samo zamjenjuju rezultate generacija rasuđivanja sa skupom vlastitih predrasuda, koje se temelje na loše promišljenim pretpostavkama o ljudskoj naravi i politici. [...]

Pogrešno iskorjenjivanje predrasuda onemogućilo bi ljudima da politički djeluju, brine Burke. Ispravno sazrele i razvijene predrasude pak omogućuju ljudima da djeluju na dokazanim principa bez potrebe da ih razviju iz nule, one podržavaju moralne sentimente potrebne za društveni mir.

> *Y. Levin, The Great Debate (Ranije postovi s izdvojenim citatima iz knjige možete pronaći u kategoriji The Great Debate, kategorija Y.Levin.)*

PS

Recite nešto u obranu tradicionalnih vrijednosti, i odmah će Vas optužiti za širenje predrasuda, najaviti vaše uklanjanje iz društva jer u njihovoj viziji nema mjesta za njih. Čitave organizacije, vladini programi i manifestacije promoviraju borbu protiv naslijeđenih obrazaca s ciljem ostvarivanja apstraktne egalitarne vizije koja ne mari za iskustva ili ljudsku narav. Trebamo odbaciti višestoljetna znanja i biološku stvarnost jer se protive radikalnim utopijskim idejama.

Borimo se protiv tradicija, navika, običaja i predrasuda, ali što preostaje kada to uklonimo? Isti ti ljudi će govoriti o integraciji stranaca u društvu, ali kakva je to integracija, i u što točno? Kakav je to odgoj djece – *vremenskih stranaca koji stalno prijete,* što im se nudi kao putokaz u životu?

Sličnom tremom sam se bavio u različitim postovima; Racionalizam, tradicija i tržište, Zlostavljanje Razuma - Hayek, Burke o Nenamjeravanim Posljedicama, O Tradiciji i Miješanju u ono što ne razumijemo – Burke itd.

Konkretno, o Burkeu i predrasudama sam već kratko objavio u postu Burke o prikrivenoj mudrosti Predrasudama. Nešto detaljnije u postu Predrasude o Predrasudama. Citirati ću ponovno nekoliko razmišljanja;

> Dalrymple, autor knjige *In Praise Of Prejudice, primjećuje;*

"Takvi skeptici vjeruju da će se svijetlo upaliti kada pritisnu prekidač, iako nemaju dobro razumijevanje rada struje. Međutim, obuzme ih bijesan i nezasitan duh istraživanja u trenutku kada shvate da su njihovi interesi u pitanju – odnosno sloboda, ili odobrenje, da se ponašaju prema svojih hirovima. Tada su odjednom oboružani svom filozofijom, koju koriste za potkopavanje moralnog autoriteta običaja, zakona i stoljetne mudrosti."

> Filozof Scruton u eseju *"Why I Became a Conservative"* zapisuje;

"Drugi Burkeov argument koji me impresionirao je bila suptilna obrana tradicije, predrasuda i običaja od prosvijećenih planova reformatora. [...]

Burkeova obrana tradicije kao da je prenijela taj isti koncept u svijet politike [iz estetike], opisala poštivanje običaja, ustanova i postojećih društvenih načina, kao političku vrlinu, a ne znak samodopadnosti kako su to većinom vjerovali moju suvremenici. **Burkeova provokativna obrana "predrasuda" -** ***pod time je mislio na skup vjerovanja i ideja koje nastaju instiktivno u društvenim bićima, i koje odražavaju osnovno iskustvo društvenog života***- bila je objelodanjenje nečeg što sam do tada potpuno previdio. Burke me uspio uvjeriti kako naša najnužnija uvjerenja mogu biti i neopravdana (i u nemogućnosti da ih opravdamo) iz naše vlastite perspektive te će pokušaj da ih opravdamo dovesti samo do njihovog gubitka. **Zamijenivši ih apstraktnim racionalnim sustavima filozofa, možemo misliti kako smo racionalniji i bolje opremljeni za život u suvremenom svijetu, ali činjenica je da smo manje opremljeni, i naša nova uvjerenja su puno slabije opravdana, upravo iz razloga što su opravdana od strane nas samih.** Pravo opravdanje za predrasudu je ono koje je opravdava kao predrasudu, a ne kao racionalni zaključak argumenta. Drugim riječima, takvo opravdanje se ne može izvesti iz naše vlastiti perspektive nego samo izvan nje, primjerice kao što antropolog može opravdati običaje i rituale nekog nepoznatog plemena.

Primjer će ilustrirati što želim reći: predrasude vezane uz seksualne odnose. One variraju od društva do društva; ali sve donedavno imale su zajedničku značajku, a to je da su ljudi razlikovali dolično od nedoličnog ponašanja, zgražali su se na eksplicitno seksualno pokazivanje, zahtijevali pristojnost (eng. modesty) kod žena i kavalirstvo kod muškaraca u pregovorima koji prethodne seksualnom zajedništvu. Postoji vrlo dobri antropološki razlozi za to, u vidu dugotrajne stabilnosti seksualnih veza i predanosti koja je potrebna ukoliko želimo djecu odgajati u društvo. Ali to nisu razlozi koji motiviraju tradicionalno ponašanje žena i muškaraca. Takvo ponašanje je vođeno dubokom i nepokretnom predrasudom, u kojoj su uvredljivost, sram i čast krajnji temelji. Seksualnom osloboditelju nije problem pokazati kako su ti motivi iracionalni u smislu da nisu utemeljeni na razumnom opravdanju koje je dostupno osobi čiji su to motivi. On može predložiti seksualno oslobođenje kao racionalnu alternativu, kodeks ponašanja koji je racionalan za osobu koja odlučuje jer se kompletan kodeks temelji na transparentno razumnom cilju odnosno seksualnom užitku.

Zamjena razuma za predrasudu se doista dogodila, a rezultat je upravo onakav kakvog bi Burke očekivao. Ne samo kolaps povjerenja među spolovima, nego i problemi u reproduktivnom procesu – nedostatak i oslabljena obaveza roditelja, ne samo jednog prema drugome, nego i prema svojim potomcima. U isto vrijeme, osjećaji pojedinca koji su bili poduprijeti i ispunjeni tradicionalnim predrasudama su ostali izloženi i nezaštićeni skeletnom strukturom racionalnosti. Zbog toga je došlo do vanrednog stanja u Americi gdje su sudske tužbe zamijenili običnu ljubaznost, post-snošajne optužbe "silovanja na spoju" zamijenile su pred-snošajnu čednost, a pokušaji neprivlačnih muškaraca se rutinski

kažnjavaju kao "seksualno uznemiravanje". To je primjer što se događa kada uklonimo predrasudu u ime razuma, bez ikakvog obaziranja na stvarnu društvenu funkciju koju jedino predrasude mogu ispuniti. Moje uviđanja istine u Burkeovoj, inače donekle paradoksalnoj, obrani predrasuda je djelomično potaknuto upravo razmišljanjem katastrofe seksualnog oslobođenja."

Slučajno odabrani bus pun ljudi bolje bi vodio grad od Možemo

katoliksdnakace.blogspot.com/2021/05/slucajno-odabrani-bus-pun-ljudi-bolje.html

> Odlučio sam pogledati što nam naša Nova Ljevica, navodno drugačija od Stare Ljevice, nudi u svome programu – Program za Zagreb. *(Citati iz dokumenta označeni zelenim tekstom.)*

Iako nisam pomno pratio, naišao sam već na kritike vezane uz nedostatak posebnog modula za invalide, za starije ili neke slične kategorije, ali u samom programu više puta spominju stariju populaciju i osobe s invaliditetom. Iz toga bi mogli zaključiti da se radi samo o tome da su odlučili na određeni način strukturirati svoj program i web stranice, ništa značajno. Ipak, zanimljiva je to primjedba jer imaju posebne module za neka druga pitanja koja to nužno ne zaslužuju.

Prije nego što pogledamo što ima u programu, pogledajmo što nema. Što nedostaje u programu, i što će potencijalno nedostajati u gradu ako ostvare svoju viziju?

Smatrali to pozitivnim ili ne, religija i vjera su svakako faktor života i razvoja grada, života velikog dijela građana. *(Možete to promatrati kroz čisto sekularni utjecaj, primjerice arhitektura grada.)* U samom programu ne postoji nijedno spominjanje pojma vezanog uz crkvu, vjeru, sakralno, katolike ili neku drugu religiju, uz pojam vjerske slobode ili sličnog. Čak nema ni one "neovisno o vjeri" primjedbe iako se navode druga obilježja osoba. *(Čudno da bi netko tko piše o svemu samo tako prešutio tu bitnu dimenziju ljudske osobe i društva.)*

Radi li se o slučajnosti?

(Točnije, na dva mjesta se spominje riječ "crkva". Jednom kao građevine u konkretnom kvartu kao primjer materijalne baštine, a drugi put kao mjesto pomoću kojeg možete locirati građevinu koja nas zanima - *"Kod crkve Sv. Barbare nekadašnja je osnovna škola koja nije u upotrebi ...*")

Čega još nema u programu? Navedimo još da se nijednom ne spominje pojam "otac" ili "majka" – *o tome ćemo kasnije*. Muškarac se spominje dva puta u sklopu "ravnopravnosti muškaraca i žena", i jednom kao dio statistike o nasilju.

Dobro, možete se zapitati, zašto bi uopće spominjali te pojmove? Pa, mislim da su bitni – *i još su bitnije stvari koje predstavljaju*, ali zanimljiv je kontrast s posebnim modulom za "rodnu i lgbtiq+ jednakost". Pojam "lgbtiq+" se tako spominje 25 puta, a pojam "rod" u raznim inačica i više od toga.

Na dvije stotina stranica su stigli svašta ubaciti, primjerice magnoliju - "Zeleni prostor oko Meštrovićeva paviljona na Trgu žrtava fašizma oživit ćemo sadnjom magnolija i drugog ukrasnog drveća i grmlja. ".

Psi i kućni ljubimci spominju se desetak puta, govore o potrebi izgradnje psećih parkova u određenim kvartovima, čak i potrebi za kantama za smeće koje bi popratile sve te pse - *a to čak nije ni najbizarniji detalj iz programa vezan uz tu temu.*

Dakle, ne radi se o kratkom programu koji bi spomenuo samo najosnovnije.

Pojam "ekonomija" također ne postoji. Postoji samo kao "kružna ekonomija", odnosno epitet *(ekonomski pravedan, ujednačen i sl.)*; ideja poreza ili rasta nije nešto čime se bave. Pojam tržišta ne postoji, ne postoji ideja "privatnog" kao nešto što bi moglo ostvarivati društvene funkcije itd.

Zanimljivo je što se spominje, ali i ono što se ne spominje.

***

Što se onda nalazi u programu, što možemo pročitati?

Kao prvo, dokument nije lagano čitati jer je svaka misao prekinuta lingvističkim vratolomijama karakterističnim za naprednjake. Može Vam se to učiniti nebitnim, ali ponudimo prvo par primjera da vidite s čime je prožet čitav dokument. Program piše;

"Demokratizirat ćemo upravljanje gradskim poduzećima uz sudjelovanje predstavnika korisnica, radnika i stručnjakinja "

Zanemarimo sad što znači "demokratizacija upravljanja" – *ili što bi ta rečenica uopće trebala značiti,* zašto nisu jednostavno napisali *"predstavnica korisnica, radnica i stručnjakinja",* ili možda *"predstavnika i predstavnica korisnika i korisnica, radnika i radnica i stručnjaka i stručnjakinja".*

Zapravo, kasnije i nailazimo na takve stvari; kada iznose viziju školstva navode da će u školama i vrtićima biti "projekti koje su osmislili zaposlenice i zaposlenici te polaznici i polaznice tih institucija"(Još jednom fokusiramo se samo na jezik, ne na činjenicu da djeca u vrtiću smišljaju projekte koje implementiraju u svoje obrazovanje.)

Ili pročitajte ovu rečenicu;

"Usmjeravat ćemo javnu nabavu na razvoj inovativnih, otvorenih, inkluzivnih, održivih i prema građankama i grđanima usmjerenih tehnoloških rješenja. "

Opet, zanemariti ćemo tipfelere i nemale greške koje nisu sad bitne – *niti je bitno značenje rečenice*. Nešto kasnije; "agilnom razvoju usmjerenom prema korisniku i zaštiti digitalnih prava građanki ", ili "Pripremit ćemo gradsko poduzeće Vodoopsrkba i odvodnja da od

privatnih poduzeća može preuzeti uslugu pražnjenja septičkih jama građanima i to po cijenama koje neće biti veće od onih koje plaćaju građanke čija su kućanstva priključena na sustav. "

Ne radi se o nekoliko rečenica, nego svakoj drugoj. Program je teško čitljiv zbog toga. U poglavlju o zdravstvu pišu "dugoročno ćemo poboljšati uvjete za pacijente i radnice", a već dvije rečenice kasnije pišu o "radnika i radnica" itd.

Mislite li da sitničarim?

Uspjeli su zbuniti sami sebe. Opet prenosim iz programa;

"Organizirat ćemo edukaciju policijskih službenika i službenica za aktivan rad u zajednici i uspostaviti sustav kvartovskih kontakt-policajaca i policajki uz jačanje uzajamnog povjerenje između građana, građanki i policije. "

Inače, ne radi se o nikakvoj slučajnosti, njihovo inzistiranje na takvom jeziku je namjerno, program objašnjava;

"Program koristi oba roda kao univerzalna te se u tom smislu i muški i ženski rod kada se pojavljuju samostalno odnose na oba roda. "

Ako se samostalno pojavljivanje odnosi na oba roda, zašto se toga ne drže. Ili zašto ne izaberu jednu opciju i nje se drže?

Još važnije, barem za njihovu viziju, ako se "odnose na oba roda". Koliko onda rodova imamo? Program kasnije objašnjava;

"Rodnom diskriminacijom i rodno uvjetovanim nasiljem (što uključuje i homofobiju, bifobiju, interfobiju i transfobiju), pogođene su i LGBTIQ+ osobe."

Nije li njihova opaska o oba roda primjer diskriminacije.

Da bi razumjeli program morate imati puno strpljenja i poznavanje, ne samo hrvatskog, nego i jezika naprednjaka. Naši obrazovani i (ne tako) mladi stručnjaci imaju poseban jezik kojim opisuju probleme za koje niste ni znali da postoje. Prije čitanja ovog teksta niste ni znali da ste vjerojatno "interfobni". *(Naravno, naši napredni sugrađani će odmah ispričati da su neki od njihovih najboljih prijatelja interseksualni, i da je njihova strina plus.)*

Je li to sve bitno? Program samo želi uključiti sve. Primjerice riječ "stanovnica" se koristi pedesetak puta, ali da je nisu upotrijebili žene ne bi znale da su i one uključene. Neka žena bi pročitala da će stanovnici Zagreba dobiti biciklističku stazu i bila bi užasnuta zašto se radi staza samo za muškarce, ovako zna da smije i ona biciklirati.

Pa, bitno je iz više razloga; **Stvarno otežava čitanje** (primjerice rečenica "uključit ćemo predstavnike fizičkih i poslovnih korisnika, radnica, predstavnika Gradske skupštine, neovisnih stručnjakinja i raznih društvenih skupina")

Radi se o signaliziranju određenih stavova koji nisu nebitni. Njihova inovacija nije način na koji ljudi stvarno pišu, misle i komuniciraju. Jeste li ikada čuli ikoga da tako stvarno priča?

(Pogledate karijere tih ljudi i shvatite da su jedinu korist od svog tog njihova pseudoznanja – *antiznanja*, imali jedino oni i njihove karijere.)

Ne radi se o slučajnosti ili pristojnosti, radi se o sveobuhvatnoj opsjednutosti tih ljudi i predanošću vlastitoj ideologiji. **Ujedno se radi o dokazu da njihova egalitarna vizija ne djeluje niti na lingvističkoj razini. Možete je smatrati nebitnom, ali kada je pokušaju ostvariti na "bitnijim" razinama posljedice će biti još gore.**

Primjerice, u svome programu obećavaju da će uvesti "građanski odgoj" i vratiti "zdravstveni odgoj" u škole. Što mislite kakav će sadržaj tog programa biti? Što će podučavati o društvu, ekonomiji i političkom uređenju?

Hoćete li se iznenaditi ako vam kažem da spominju "afirmativan sadržaj" vezan uz LGBTIQ+ i slične naprednjačke ideologije koje ignoriraju realnosti biologije i kompleksnost pitanja vezana uz ciljeve ljudskog života.

Sami priznaju da im plan nije zadržati se samo na gradu nego osvajaju državu. Najavljuju u programu; "Želimo ne samo promijeniti politiku, nego promijeniti ovo društvo"

***

Naravno, u programu ima pozitivnih planova, **tko bi bio protiv boljeg čišćenja snijega ili pametnije uporabe semafora s ciljem smanjenja gužve?.** (Doduše pitanje je li to ostvarivo, koja je cijena, i hoće li to izazvati efekt suprotan željenom?)

Ili pogledajmo sljedeći plan iz programa;

"Ekstremni vremenski uvjeti pokazali su i nužnost prilagodbe klimatskim promjenama proširivanjem zelenih površina, pošumljavanjem ulica, postavljanjem česmi s pitkom vodom i prioritiziranjem javnog namjesto automobiliskog prijevoza. "

Zanemarit ćemo šire pitanje i spomenutu motivaciju, samo po sebi nema ništa loše u planovima oko sadnje. Vjerujem da će se konzervativci složiti s više parkova i drveća, i vraćanjem ljudi na trgove. Povezanost grada s lokalnim proizvođačima hrane također će biti primamljiva, barem kao ideja. Postoji još puno stvari koje se čine pozitivnim.

Primjerice, kroz program najavljuju vrtiće, domove za starije, društvene domove, ali istodobno i parkove, igrališta, općenito nove biciklističke staze, nove tramvajske pruge, proširenje pješačke zone, biciklistička parkirališta, stambeno zbrinjavanje, stabilizaciju cijena stanarina, sport za najmlađe, sport za starije, tjedne sporta, zelenu industriju, obrazovanje za sve, zdravstvenu skrb za sve, nove bolnice, posebne termine za ranjive skupine (npr. osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom i onkološke pacijente) itd.

Ili ukratko; "Planiramo grad koji svima pruža dovoljno zelenila, vrtića, škola, zdravstvenih, sportskih i kulturnih sadržaja te dostupan i efikasan javni prijevoz. "

I to je tek mali dio onoga što planiraju ostvariti. Tko bi mogao reći nešto protiv toga?

Pa, fizika prostora bi se mogla isprriječiti; Ako već ne ona, onda možda ekonomska realnost i ljudski resursi. Čini mi se nepotrebnim uopće pokazivati neostvarivosti njihovih obećanja. (Da su obećali jedinu stvar, stabilizaciju cijena najamnina to bi već bio zadatak na koji mogu potrošiti svu energiju i sredstva.) U svakom političkom predizbornom programu ima nerealnih stvari, ali se inače na to upozorava.

Gledajući biografije tih ljudi, lako je vidjeti istinu u Sowellovu razmišljanju;"Najosnovnija činjenica o idejama političke ljevice je da one ne funkcioniraju. Ne treba nas onda iznenaditi što se ljevica nalazi na institucijama gdje ideje ne moraju biti uspješne kako bi preživjele."

Njihove vizije funkcioniraju samo u njihovim glavama i do sada im je to bilo dovoljno. **Što će se dogoditi kada dođu u mogućnost da pokušaju nešto od toga implementirati?**

Inače, svjesni su u programu od dvije stotine stranica dobrih želja da situacija nije najbolja pa tvrde

"Naš program je stoga oprezno ambiciozan i realistično oprezan. "

Spominju jednom i produktivni privatni sektor;

> "Iako je jasno da su glavne poluge ekonomske politike na državnoj razini, Grad Zagreb može i treba doprinositi razvoju produktivnog privatnog sektora koji ima potencijal za investicije, inovacije, međunarodnu konkurentnost i izvoz jer takvim jačanjem utječemo na ukupnu gospodarsku sliku zemlje te na poboljšanje uvjeta rada i života u Hrvatskoj. "

Ali da to ne bi bilo previše, odmah nastavljaju;

> "Zalažemo se za raznovrsne oblike poduzetništva; od klasičnih poduzeća i obrta do društvenih poduzeća, radničkog dioničarstva i suvlasničkih udjela zaposlenica i zaposlenika u firmama. "

Inače, **kada govore nešto o ekonomiji onda govore o "kružnoj ekonomiji" (ignorirati ćemo izgleda, dostižnost, opravdanost i cijenu) i ekonomskoj pravednosti**. Istina spominju nešto što bi mogli nazvati "zelenom" industrijom, ali reći da presumjeravaju "Zagreb prema obnovljivim izvorima energije, solarima na krovovima i proizvodnji zelenih tehnologija." nije samo po sebi razvojno, koliko god solari zvuči industrijski, a proizvodnja tehnologija kao plan.

Ideja "privatnog" se ne javlja kao nešto što bi moglo obavljati društvene funkcije - zdravstvo, školstvo, skrb o starima, djeci itd. *(Sramežljivo se spominje privatno kao nešto što bi moglo biti u suradnji sa akademskim, civilnim itd., ali ne kao nešto što bi mogli i trebali poticati.)*

Spomenuli su jednom tržište, plan im je napraviti bazu stručnjaka i tvrtki koje će raditi obnovu i tako će "osigurat izbjegavanje zastoja u obnovi. Nadalje, time će se standardizirati i propisati cijene usluga i radova, čime ćemo spriječiti divljanje cijena na tržištu." (Mislite li da znaju što se događa na robnom tržištu ove godine? Ili da uopće postoji robno tržište? Koje su "realne" cijene usluga? Ili da itko od njih zna obnoviti išta?)

Ne samo da će oni definirati cijene na tržištu usluga i roba, nego će stabilizirati i cijene najamnina kroz više mjera itd.

Na probleme građana namjeravaju odgovoriti "socijalnim inovacijama", ali što to znači? Što znači da će odgovoriti na problem starenja stanovništva socijalnom inovacijom? Postoji li neki plan? Dobro, postojati će "gradski program za razvoj društvenih inovacija" i "Cilj je razvoja društvenih inovacija pronalaženje sektorskih i cjelovitih gradskih rješenja za društvene, socijalne, kulturne i umjetničke potrebe lokalnih zajednica."

Možda bi takvo objašnjenje mogli prihvatiti da se radi o programu stranke koja ima potpuno drugu viziju koja se oslanja na najniže razine društva da odgovore na društvene izazove svoje razine, ali takva supsidijarnost je u opreci s ostatkom programa. Objašnjenje da ćete riješiti problem inovacijom za taj problem i nije rješenje.

Kasnije Program objašnjava;

> "Usmjeravat ćemo tehnološke i kreativne djelatnosti u Zagrebu prema prioritetima društvene inovacije, gospodarskog razvoja, zaštite radničkih prava, ekonomske demokracije, rodne ravnopravnosti i zelene tranzicije. "

Dobro, još jedna tipična izjava; Dakle prioritet je (I) društvena inovacija, (II) gospodarski razvoj, (III) zaštita radničkih prava, (IV) ekonomska demokracija, (V) rodna ravnopravnost i (VI) zelena tranzicija.

Što je onda točno prioritet? Jesu li te sve stvari njima iste? Što to znači da će usmjeravati tehnološke djelatnosti prema prioritetima rodne ravnopravnosti? Primjećuje li problematičnost takvih izjava?

Ili da skratim ovaj sažetak obećanja, onaj tko je uplatio desetke milijuna kuna i čekao godinama, sigurno to nije učinio da bi dobio ovaj dokument.

***

Napokon dolazimo do pitanja javne nabave. Navodno najjače točke programa i kandidata.

Što program kaže, kako izgleda javna nabava u njihovoj upravi;

> "Poput drugih progresivnih uprava u svijetu javnu nabavu ćemo koristiti kao **sredstvo za postizanje društvenih ciljeva.** [op. njihovo vlastito podebljavanje teksta] .Na taj način, Grad ujedno može utjecati i na podizanje standarda na tržištu rada, vrednujući ponuđače koji poštuju radnička prava, promiču rodnu ravnopravnost, zastupljenost određenih društvenih skupina te druge pozitivne prakse na tržištu rada. "

Prema njihovom vlastitom priznanju, i još su smatrali potrebnim to podebljati, grad neće kupovati proizvod koji je najkvalitetniji, najpovoljniji, ili najbolji u nekom relevantnom smislu, nego će kupovati proizvod od tvrtke koja djeluju u skladu s njihovom ideologijom. Odnosno, tjerati će ponuđače da se usklade s njihovom ideologijom.

Kako se točno to boduje? Detalji još nisu poznati, ali program u drugim točkama upozorava na "dvostruku isključenost", odnosno objašnjava, u drugoj temi, "vodit ćemo se i različitostima unutar neke manjinske zajednice s obzirom na klasni status, rod, seksualnu orijentaciju i rodni identitet, invaliditet i dob. "

Na temelju te hijerarhije potlačenih razviti će sustav koji boduje koliko vrijedite kao osoba s određenim obilježjima koji nemaju veze s vašom sposobnošću obavljanja posla, odnosno nemaju veze sa sposobnošću vaše tvrtke da obavi neki posao.

Zamislite nekog povratnika iz Čilea, arhitekta koji ima godine iskustva sa sanacijom potresa, prijavi svoj ured na gradski natječaj, ali u svojoj tvrtki nema zaposlen dovoljan broj žena. Kako dopustiti takvoj osobi da radi s gradom? To bi bilo nedopustivo. Možemo mu to dopustiti i dati dodatne bodove jedino ako je njegov poslovni partner *Alejandro de la Progreso* više od poslovnog partnera – *već možemo zamisliti naslovnice o naprednom paru arhitekata koji obnavlja trule temelje našeg društva i gradi grad budućnosti.*

Želite razvijati software za grad? Dobro, vidim da imate projekte otvorenog koda, ali nigdje u njima nismo mogli pronaći vaš "diversity statement"? Koliko vi uopće imate zaposlenih žena, koliko drugih manjima?

Tražite posao u našoj tvrtki, reći će vam, vidim da ste kvalificirani i stručni, ali baš imamo neke projekte sa gradom i ne možemo vas zaposliti, ne odgovarate kriterijima natječaja. Da, kolega zaslužili ste unapređenje, ali moramo unaprijediti ženu zbog kvota itd.

Ne radi se o nekom hipotetskom scenariju, nego stvarnom razvoju u društvima koje koriste kao uzor. Sami navode da žele biti poput tih "drugih progresivnih uprava". Mislim da tu pronalazimo i opravdanja za korištenje pojma "naprednjaka". Možete pokušati negirati da su vođeni ideologijom, ali sami su se nazvali "progresivnom" upravom.

Inače, razlika između nas i tih ekonomskih razvijenih društva je što su oni razvijeni, a razvijeni nisu postali zbog takvog pristupa. Istina da im trenutna razvijenost dopušta neefikasnost i stagnaciju, ali nemaju sva društva taj luksuz, niti će to dugoročno potrajati.

Program dodatno pojašnjava;

> "Javni novac koji se troši javnim nabavama potrebno je upotrijebiti za promicanje ciljeva socijalne pravednosti i rodne ravnopravnosti. Za tu ćemo svrhu, po uzoru na druge europske gradove, revidirati postojeći sustav javne nabave tako što ćemo razmotriti kriterije za socijalno i rodno pravednu javnu nabavu. Sukladno Zakonu o javnoj nabavi pobrinut ćemo se za to da gospodarski subjekti poštuju obaveze iz područja radnog prava, osobito one vezane uz poštivanje sklopljenih kolektivnih ugovora te obavezu isplate ugovorene plaće. Osigurat ćemo to da Grad Zagreb javnom nabavom potiče rodnu ravnopravnost tako što će poticati ponuditelje javne nabave da se koriste mjerama za poticanje rodne ravnopravnosti te da Grad u sklopu javne nabave adresira područja u kojima je neravnopravnost izražena. "

Obnova bi mogla potrajati dok ne izškolujemo sve te knauferice i vodoinstalaterke.

Javna nabava mora biti "rodno pravedna".

Je li to ta kvalitetna javna nabava koja će ukloniti korupciju, a gradu donijeti kvalitetniju i povoljniju uslugu?

***

Javna nabava je jedna stvar, ali što je sa svim onim socijalnim programima koje provodi grad. Program najavljuje;

> "Paralelno s definiranjem prioriteta socijalnih politika, napravit ćemo analizu svih socijalnih programa i usluga te ćemo provesti njihovo postupno restrukturiranje sukladno ciljevima pravednosti, inkluzije, sigurnosti i rodne ravnopravnosti. S obzirom na to privremeno nećemo uključivati nove korisnike u demografsku mjeru roditelj-odgojitelj dok ne napravimo analizu strukture korisnika i njezinih demografskih učinaka te učinaka u pogledu rodne ravnopravnosti i razvoja djece u daljnjem obrazovanju. "

Ako mislite da ste krivo pročitali, nažalost niste. **Iako u svome programu navode bezbroj programa koje će financirati, koliko god skupi, nedefinirani i i neostvarivi bili, pronašli su jednu stvari koju sigurno više neće financirati.**

Prestaju financirati majke.

Ovaj program, kao i svaki drugi program grada, moraju zadovoljavati "rodnu ravnopravnost", a ako neki program ne zadovoljava "rodnu ravnopravnost" onda ga prekidaju. Dva su problema ovog programa; on (I) omogućuje majkama da ostaju doma i brinu o djeci – *obitelj općenito*, i (II) on omogućuje djeci da najranije godine provode u obitelji, a ne u vrtiću.

Naše napredne snage to ne mogu podnijeti, veliki ljevičari zahtijevaju da žene odlaze na posao, a djeca u vrtiće.

Možete misliti da je to loš program, da je loše definiran ili što god, ali od tisuće stvari koje su obećali da će učiniti spominju samo jednu stvar koju "neće" učiniti; "nećemo uključivati nove korisnike u demografsku mjeru roditelj-odgojitelj." (Još spominju i *"nećemo*

dopustiti gomilanje otpada na zelenoj površini", ali to je izraz zabrane i koristi se u drugom smislu.)

Postoji niz spornih stvari u programu, neke prilično očite – n*pr. bodovanje udruga na temelju ideološke sličnosti s njihovim svjetonazorom*, neke možda manje očite ako niste upoznati s posebnim jezikom kojim govore, tako da neću dosađivati s primjerima.

Vezano uz stvari koje spominju i ne spominju, jedini put kada govore o pojmu obitelji ili izražavaju podršku obitelji je ovdje;

> "Kao predstavnici i predstavnice Grada sudjelovat ćemo u Povorkama ponosa LGBTIQ+ osoba i obitelji, kao i u marševima i akcijama povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena. "

Ostala spominjanja obitelji su u tehničko-sociološkom smislu *(socijalna skrb u određenim obiteljima, obiteljsko nasilje, obiteljske kuće vezano uz obnovu, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, obiteljska medicina i slično.)*

Možete reći da se gradski oci ne bave podržavanjem obiteljskog života pa da zato to ne komentiraju. No, ako pogledate čim se sve bave, i što su obećali na koji način će se time baviti, očito je da se bave obiteljskim životom. Primjerice, vezano uz skrb o djeci i starima; "Poticat ćemo programe osvještavanja rodno pravedne raspodjele poslova skrbi. "

Dakle interesira ih obiteljski život, ali nedopustivo je nekome omogućiti da izabire suprotno njihovoj ideologiji, grad ne smije ženama koje to žele olakšavati, poreznim olakšicama ili poticajima, da se brinu i skrbe o svojim najbližima. Objašnjava program;

> "Poticat ćemo implementaciju rodno osjetljivog proračuna te analizirati utjecaj proračunskih rashoda na položaj žena i LGBTIQ+ osoba. Uvest ćemo rodno osjetljive mjere u programe i politike Grada Zagreba, s fokusom na gradske politike obrazovanja i skrbi. "

Dakle ne radi se samo o tome da su zaboravili na obitelj, ili da smatraju kako je obitelj neka realnost na koju grad svojim djelovanjem ne može utjecati. Dobro su analizirali što bi bile posljedice, ili barem što misle da bi bile posljedice, njihovih programa. Jednostavno su odlučili da neće poticati, odnosno da će se boriti protiv onoga što smatraju neprijateljem rodne ravnopravnosti jer je ona primarna u njihovim planovima.

***

Cijeli program je izrazito ideološki određen. Ne radi se o subjektivnoj procjeni, sami navode "progresivne uprave" kao uzor. Možda ste sličnih uvjerenja, ili ste toliko navikli na određene fraze, ali programi i opravdanja za programe koje nude su ideološki obojani i izrazito kontroverzni.

Njihova upozorenja o nepravednosti kapitalizma, alarmantnim prirodnim promjenama, o društvenoj uvjetovanosti svih bihevioralnih razlika između muškaraca i žena, o štetnosti tradicionalnih moralnih skrupula itd. nije nešto što je prihvaćeno van kruga njihovih

istomišljenika. (Dodao bih da je demonstrabilno pogrešno, ali to je šira tema.)

Dakle glavni problem s Možemo nije da oni nešto ne znaju, nego je problem što znaju toliko toga što nije istina.

Ideologija nije nebitna, i očito se oni s time slažu. Sami navode da će javna nabava biti sredstvo transformacije društva, svi gradski programi i rashodovna strana proračuna će biti analizirani kroz ideološke vrijednosti itd.

Kontroverzno je ono što oni vide kao problem, i ono što oni vide kao cilj, ali i sredstva koja odabiru za ostvarenje tih ciljeva. U nekim područjima najavljuju kriva sredstva, u nekim nerealne vizije, ponekad detektiraju probleme koji to nisu, a nerijetko su prisutna dvije, pa čak i sve tri pogreške.

Istina je primjerice da oduvijek postoji "problem" stanovanja, ali to ne znači da će njihovi programi taj problem "riješiti". Neće ga niti ublažiti s obzirom na ono što znamo iz ponude i potražnje, izgledno je da će samo pogoršati problem. *(Koji god problemi postojali, to što ćemo političarima dati više moći i utjecaja ne znači da će ga iskoristiti za rješavanje problema, iskoristiti će to za dobivanje sljedećih izbora)* Ili uzmimo primjer rodne neravnopravnosti protiv koje se oni bore, navodno je potrebno postići jednakost u svim područjima neovisno o posljedicama i cijeni. Ili povezano, njihova borba protiv žena koje se skrbe za obitelj itd.

(Očito, radi se o široj temi, ali spominjem ih samo kao primjere. Sve navedeno je danas "kontroverzno", ali kada vaš bližnji završi u bolnici, poželjeti ćete najkvalitetnije i najmotiviranije ljude, ne "rodno ravnopravne" timove.)

Iako nisam pratio detaljno medije, stekao sam dojam da ih se predstavlja kao stručne i informirane ljude. **No u kojem području su oni stručni, kakve probleme su oni rješavali i znaju riješiti? Postoji milijun ljudi u Zagrebu, zar mislite da taksist ima manje znanja o ulicama i trgovima? Ili da poduzetnica koja desetljećima po cijele dane vodi svoju slastičarnicu zna manje od tih ljudi o tržištu, nabavi robe, transportu, kupcima, tržištu rada, uređenju i obnovi, regulativi itd.** Možda su uspjeli nametnuti određenu temu, i govori o svojoj navodnoj akademskoj karijeri i predstavljaju se kao stručnjaci za protestnu politiku, kao i praktičnu implementaciju iste, ali što to oni točno znaju, za koji vaš problem su oni stručnjaci?

Zaustavite bilo koji bus i u njemu ćete pronaći ljude koji imaju više znanja – *i u ovom slučaju još važnije, manje antiznanja*. U njemu će sjediti ljudi koji bi bolje vodili grad. Ne radi se o nikakvoj populističkoj izjavi. Za grad bi bilo bolje da ga vodi skup slučajno izabranih pojedinaca, nego Možemo.

Umjesto ekonomije nude potemkinova sela zelenih zgrada sa solarima na krovu. Umjesto razvoja nude raspodjelu. Umjesto stvarne održivosti, nude dekadenciju. Umjesto slobode, uklanjaju stvarne izbore. Umjesto ljubavi, skrbi i obitelji, govore o jeftinim zamjenama i ideologiji.

Umjesto fontana postaviti će vjetrenjače.

Možete se možda nadati da neće uspjeti toliko toga uništiti i implementirati – *možda očekujete da ćete u najgorem slučaju koji put zakasnite na posao zbog feminističkog čišćenja snijega i sl.,* Zagreb je veliki grad s mnoštvom ljudi različitih sposobnosti, preživio je i gore stvari, pa će preživjeti i njih.

Ipak, kao što je to obično slučaj s naprednjacima, problem s Možemo je što ne znate je li gori grad kojeg žele ostvariti, ili grad kojeg će uspjeti ostvariti.